Universidad de Deusto
Biblioteca

Biblioteca
Universidad de Murcia

Universidad de Deusto
Biblioteca

Del Cisne de Apolo.

Tus letras. Tu Sancte Andrea, Orabis pro nobis.

Tendido en essa Cruz, o fiel Andrea,
Sustentando la vida por donde
Tienes las redes, sarpa no traidora,
De essa Cathedra sancta donde preas,
Si almas no, oy, y glorioso despues
otra cosa, y con esfuerço assi
Siguiendo con Pedro, y como el mismo,
crucificado, sus pisadas sigues,
al Señor, que no muere no perdiendo,
assi tambien con tus capto el partido,
proprio pescador de almas tus hazienda,
o Signo de las doze, que la Esphera.

Carm. No pudo dexar el Poeta de ser cortesano, y agradecido con tanta variedad de [illegible]

Dialogo segundo.

Del Cisne de Apolo.

Cygnus in augeris [illegible]

Del Cisne de Apolo.

Porque la Sebilla Tiburtina, que de
[illegible] nombre de Flamio Albunea, Ver-
[illegible] En las primeras letras de cier-
[illegible] hizo propheticando la ve-
[illegible] nada destas letras, como se [illegible]
[illegible] Lactancio Firmiano, Tulio Principe de
los Oradores, lib. 2. de diuinat. Y en España
es tambien muy antiguo este modo de
escriuir, y en Corcoua ay una piedra anti-
gua del tiempo de Santa Eugenia, y nos
versos que ay en ella por epitafio dizen
la virgen. Y por auer tantos exemplos, y
ser tan comunes, no quiero poner nues-
tro. Carm. Estas letras, no las podremos a-
bien poner al fin, o al medio de los versos.
Lect. Si por cierto, y aun ponerlas en circu-
lo, o en forma de cruz, o de vandera, o apa-
o de [illegible] y despues yr hinchiendo los va-
cios de la compostura que quisieres, co-
mo puede ser exemplo este Soneto de San
Andres, donde estan en figura de aspas

Dialogo segundo.

Y ninguna cosa quisieron significar los fabuladores, en fingir que el Cisne auia sido Rey, sino el oficio del Poeta que es de Rey, pues como tal premia al bueno, y al malo castiga. Y no solo en esto imita al Rey. Pero tambien a Dios, que el hazer con infinita justicia y misericordia, y esto sea parte de prueua de lo que digo, mucho al diuino artificio, Ioh. Epiphanio Camillo, que se ha dicho, que no pudo dexar de dezir mas, pues ha dado al Poeta el officio de lector de la Iglesia, de Predicador, de Rey, y de Dios, que de aqui arriba no ay passar.

Del Cisne de Apolo.

Bocado tu ric
la crisis ama
[illegible]

Dialogo segundo.

Del Cisne de Apolo.

mumente andan estos Labyrinthos en
molde, y de mano, no quiero poner exem-
plo deste artificio.
V n Labyrintho ingenioso y lindo es el
que se haze de versos de arte mayor, los
quales, como ya diximos se hazen de
dos menores. El artificio pues desta
inuencion consiste en hazer dos cuar-
tetos, o quartillas, y despues otras dos
quartillas, que sean todas quatro de
vna cosma, y consonancia, y despues
otras dos quartillas, que sean todas
quatro de vna cosma, y consonancia,
pero diferente de las primeras, y assi
sucesiuamente hasta el cabo, que sean
todas las quartillas de diferente cosma,
y consonancia, y en cada quartilla
destas se ha de acabar el sentido, y
oracion, y no passar adelante, como
se puede ver en el Labyrintho de Fer-
nan Arias Dorantes, que comiença
Dios lo entienda.

Dialogo tercero

men los Poetas es tan propio premio de
la virtud, que dize Alcionio, que aunque
ayas hecho bien quedaras sin premio, si los
papeles no lo publiquen y alaben. Nec
charta fidem tuorum decet facta merce-
dem tulerit. Pues si, como queda prouado por
la parte, lo que conuiene a las republicas, y
familias, es el premio del bueno, y castigo
del malo, y de la misma prueua, que no ay
mayor premio de [illegible]
nicastigo del malo que el vituperio, y el
alabar y vituperar el proprio officio del
Poeta, como el Cisne significa [illegible] las
partes superiores [illegible] y las inferio-
res [illegible] claramente se
colige, que el vnode [illegible] es dicha arte el
saudar prouecho, [illegible]
es dotro fin. Nob[illegible]
tura llegado a lo[illegible]
esmezclarlo pro[illegible]
mo deste verbo[illegible]
ximos.

Omne tulit punctu[illegible]
miscuit vti[illegible]

Universidad de Deusto
Biblioteca

ABBATIS
PANORMITANI
COMMENTARIA
Primæ Partis in Secundum Decretalium Librum.

Quamplurium Iurisconsultorum, qui probe hucusque aliquid iis addidisse apparuerunt, Adnotationibus illustrata.

Hac postera vero editione recognita, atque ab innumeris erroribus, quibus ob temporis vetustatem, et librariorum recentem iniuriam vbique depravata, mutila passim, & plerisque in locis decurtata vsque adeo deprehendebantur, vt nullus plane sensus esset, tam in textu, quàm in allegationibus, summo studio vindicata, & integritati sua restituta.

Quibus præter eiusdem Panormitani QVÆSTIONEM quandam in Parmensi Gymnasio disputatam, REPETITIONEM in c. Per tuas. de arbitris. in Alma Bononiensi Academia editam, & INTERPRETATIONEM ad Clementinas epistolas, quæ tamen omnes in veteribus cod. reperiebantur.

Profecto iis nostris typis accessit Practica eiusdem Panormitani, vt Pontificij & Cæsarei iuris studiosi Theoricam haberent coniunctam cum praxi in omnibus ferè curiis obseruari consueta.

LVGDVNI.

M. D. LXXXVI.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

04175

Universidad de Deusto
Biblioteca

TITVLI ET CAPITVLA
quæ hoc volumine explicantur.

De iudiciis. Rub. fol. 1
1 Cap. De quo vult Deo. 3
2 Decernimus. 8
3 Quanto. 9
4 At si clerici. 11
§. De adulteriis. 16
5 Cæterum. 18
6 Dilecti filij. 21
7 Intelleximus. 22
8 Clerici. 24
9 Causam quæ. eod.
10 Cum non ab homine. 26
11 Quia. V. 28
12 Cum venissent. 30
13 Nouit ille. 31
14 Pastoralis. 37
15 Examinata. 38
16 Cum deputati. 40
17 Qualiter & quando. 41
18 Causam quæ inter. 42
19 Exhibita. eod.
20 Venerabilis. 44
21 Significauerunt. 46
De foro competenti.
1 Cap. Si quis clericus. 48
2 Nullus. eod.
3 Sanè. 50
4 Si quis contra. eod.
Repetit. d. cap. 54
5 Si clericus. 60
6 Ex transmissa. 62
7 Verum. 63
8 Cum sit generale. 64
9 Quod clericis. 67
10 Licet ex suscepto. 70
11 Ex tenore. 72
12 Si diligenti. 73
13 Cum contingat. 76
14 Postulasti. 80
15 Ex parte. B. 82
16 Conquestus. 83
17 Dilecti filij. 84
18 Significasti. 85
19 Proposuisti. 87
20 Licet. 88
De libelli oblatione.
1 Cap. Ignarus. 93
2 Significantibus. 95
3 Dilecti. 98
De mutuis petitionibus.
1 Cap. Ex literis. 99
2 Prudentiam. 102
De litis contestatione.
1 Cap. Olim inter. 103
Vt lite non contestata.
1 Cap. Ad hæc Deus. 106
2 Accedens. j. 109
3 Tuæ fraternitatis. 110
4 Accedens. 2. 111
5 Quoniam frequenter. 112
§. Porro. 115
§. Sunt & alij. 116
§. In aliis verò. 117
De iuramento calumniæ.
1 Cap. Inhærentes. 122
2 Literas. 125
3 In pertractandis. 126
4 Imperatorum. eod.
5 Cæterum. 127
6 Cum causam. 128
7 Cum in causa. 130
De dilationibus.
1 Cap. Dilecti filij. 132
2 Præterea. 133
3 Literæ tuæ. 135
4 Exposuit nobis. 136
De feriis.
1 Cap. Omnes dies. 137
2 Quoniam. 138
3 Licet tam. 139
4 Capellanus. eod.
5 Conquestus. 140
De ordine cognitionum.
1 Cap. Intelleximus. 142
2 Cum dilectus. 144
3 Tuam. 148
4 Super spoliatione. 150
De plus petitionibus.
1 Cap. Consilium. 151
De causa possessionis & proprietatis.
1 Cap. Susceptis. 152
2 Ad vltimum. 153
3 Cum ecclesia. 154
4 Cum super. 157
5 Pastoralis. 158
6 Cum dilectus. 161
7 Cum olim. 162
8 In causa. 164
De restitutione spoliatorum.
1 Cap. Licet. 165
2 Solicitè. eod.
3 Accepta. 167
4 Audita. eod.
5 In literis. 169
6 Item cum quis. 171
7 Conquerente. 172
8 Ex transmissa. 173
9 Cum venissent. eod.
10 Ex conquestione. 175
11 Grauis. 176
12 Olim. j. 178
13 Literas. 181
14 Ex parte. 183
15 Cum ad sedem. 185
16 Olim. 2. 188
17 Olim. 3. 189
18 Sæpe. 191
19 Pisanis. 192
De dolo & contumacia.
1 Cap. Ad hæc. 193
2 Ex literis. 195
3 Causam. 196
4 Prout. 198
5 Finem litibus. 199
6 Cum dilecti. 202
7 Cum olim. 204
8 Veritatis. 206
9 Contingit. 209
10 Venerabilis. 211
De eo qui mittitur in possess. causa rei seruandæ.
1 Cap. Constitutis. 212
2 Cum sicut. 213
3 Cum venissent. 214
4 Si aduersarius. 215
Vt lite pendente nihil innouetur.
1 Cap. A memoria. 216
2 Laudabilem. 217
3 Ecclesia S. Mariæ. j eod.
4 Ecclesia S. Mariæ. 2. 219
5 Dilectus. eod
De sequestratione possess. & fructuum.
1 Cap. Ad hoc. 22
2 Dilectus. 2.
3 Ab eo. 23
De confessis.
1 Cap. Cum monasterium. 224
2 Cum super. 25
3 Ex parte. 26

Est. ....
Plút. ....

ABBATIS PANORMITANI
In primam secundi Decretalium partem, Commentaria.

PROOEMIVM.

Q Voniam hic Principiū voluminis nō existit ideo ī pœmio & præludiis aliter insistere non censui: attamen quia super hoc 2. lib. aliorum iuris canonici difficillimo, ac magis vtili quē de præsenti in hac amplissima, & ornatissima Senarū vrbe ordinariè lego, labente anno dñi. 1421. initium scribendi sumpsi, fluxis x. annis qb. iugiter in hoc volumine decretalium publicè legendo elaboraui nefas existimaui illotis (vt ita dixerim) manib. interpretatiōis mām attingere, maximè quia cuiusq; rei potissima pars principium ē, iuxta sn̄iam iurisconsulti in l. j. ff. de ori. iur. Et ne quodammō viderer iure meo scientiam vendicare: & non illi scientiæ, & totius bonitatis artifici tribuere, ipsius. n. sapientia, & fortitudo sunt: ipse mutat tpa, & ætates, & regna transfert, atq; ꝯstituit, ipse reuelat profunda & abscondita, & nouit in tenebris ꝯstituta, & lux cum eo est, Danielis. 2. c. Nullius. n. assertionis imbecillitas sacra valet enumerare mysteria, nisi superno fuerit erudita magisterio, testāte sapientiæ fonte Salomone. Dn̄s dat sapientiam, & ex ore eius sapientia & prudentia. nā q sine saluatore salutē vult hr̄e, & sine vera sapiētia existimat prudētē se fieri posse, non sanus, sed æger est: nō sapiens, sed stultus in ægritudine assidua laborabit, & in cæcitate noxia stultus, & demens permanebit. 26. q. 7. c. qui sine saluatore. hinc Ambro. super epistola ad Colossen. & transumptiuè in c. legimus. §. sed cō. 38. di. Omnis rō supernæ scientiæ vel terrenæ creaturæ in eo est q caput earum, & author. vt qui hunc nouerit, nihil vltrà quærat: quia hæc est perfecta virtus, & sapientia, quicquid alibi q̄ritur, hic perfectè inuenitur: nam qui Christum nouit, thesaurum sapientiæ, & scientiæ inuenit, quia id nouit quod vtile est. His annectitur ꝯgruè quod bellissimè Hiero. inquit. 16. q. 1. c. reuertimini. Si quis doctus, & eruditus in lege Dn̄i, pt & alios erudire non debet suæ assignare prudentiæ, ingenioq; quod possidet, sed gratias agat primum Deo q cuncta largitur, deinde doctorib. eius ac ministris, per quos à Deo eruditus est, si. n. gratias non egerit, & sacramentum sibi vendicauerit: in penuriam maledicetur, ꝙ si eruditus intelligēs largitorē Deum, & agēs his gratiam per quos à Deo eruditus est humiliauerit se; & in horreum Dei cibos intulerit, hoc est sapientię alimenta populo ministrauerit, statim aperiētur super eo cataractæ cœli, & effundetur pluuia spiritualis sup eum, & mandabit nubibus cœli, vt pluant sup eum imbrem roris sui, & abūdantia rerum omnium pfruetur. Qua pp ego Nicolaus de Tudisco Cathanien. Siculus inter doct. minimus, ipsius scientiæ capitis, & authoris ꝓlixè, & piè mentaliter vocaliter verò ꝯpēdiosè p̄sidium inuoco vna cum Boetio inqens. O q ppetua mundum rōne gubernas. Terrarum cœliq; sator, q tp̄s ab æuo, ire iubes, stabilisq; manēs das cuncta moueri. Da pater, augustam mēti ꝯscendere sedem. Da fontem lustrare boni, da luce reperta: In te ꝯpiscuos animi defigere nixus. Cōfisus itaq; de implorato auxilio ad ipsius honorem cuius res agitur, ac de piissimæ ac deuotissimę virginis ipsius genttricis Marię gloriosissimę, & Agathe patronæ, ac compatriotæ meæ, & Luciæ præclárissimæ Siculæ, cuiꝰ hodie piè vigiliam colimus, non minus benedicti, cuius à pueritia habitum gero, ad destinati operis perfectionem fidentiori, & fœliciori aīo ꝯdescendo, & in ꝓsecutione hunc ordinē seruabo. Primò namq; ꝓlixè, & supfluè p alios scriptis resecatis, prorsus tacendo, vel ad loca sua remittendo: obscureq; tactis declararis, colligā notabilia magis substantifica, & q̄ vt plurimum cum mā examinanda non existunt. Secundò illico ꝯdescendā ad gl. Ber. q̄ cum exhibeant secundorum conspectui & ad tex. declarationem tendant p prius vtile expedire decreui Et quicquid ex tactis per doct. ad gl. est applicabile eis annectere nitar, ne repetendi eadem in effectu materia ministretur. Tertiò si quid per doct. ad gl. non applicabile apponitur, quod ad intellectum. c. necessariò tendit, vel notatu sit dignū ad mām imminentem pertinēs, p oppositiones vel q̄ones: prout magis erit materiæ ꝯsentaneum applicabo, & tā huiusmodi opis finem, quam super aliis libris super quibus, si fata sinant, scribere intendo, attingere mihi concedat, prçcibus Luciæ instantibus altissimus, à quo cuncta bona procedunt. Amen.

¶De iudiciis. Rub.

1 *Iudicij multiplex acceptio, & eius diffinitio.*
2 *Iudicium non dicitur propriè ante litem contestatam.*
Confessio dicitur facta in iudicio etiam lite nondum contestata.
3 *Inquisitio an sit iudicium extraordinarium, vel ordinarium.*
Inquisitio non venit in materia stricta, appellatione officij ordinarij.
4 *Ius patronatus participat de spiritualitate, & temporalitate.*
Patronus potest vno præsentato alium præsentare, & intellige vt ĩ. c. 1. nu. 17.
5 *Iudicium vtrum dicatur criminale, quando imponitur pœna pecuniaria?*
Damnatus per inquisitionem euitat infamiam, & mitius punitur, quam damnatus per accusationem.
6 *Pœna pecuniaria quæ imponitur pro delicto, an applicetur fisco, vel parti.*

¶Hæc rub. pt continuari ad præcedētia duob. modis. Primo sic. Suprà in præcedentibus titulis visum est præparatoriis iudiciorū, nūc ad ipsa iudicia veniendum est. Vel secūdo sic. Suprà visum de instrumentis quib. iudices iudicant, videlicet de constitutionibus, & consuetudinibus Item de iudicum potestatibus, & modis regendi iurisdictionem, & potestatem iudicandi, nunc ad ipsa iudicia veniendum est. Pōt continuari, & tertiò ad præcedentes ti. & sic magis ad proxima. In præcedenti titulo visum est de arbitris: verum quia arbitria sunt redacta ad instar iudiciorum. l. j. ff. d arb. iō annectitur &c. Ad mām rubricæ facit, 2. q. j. & 5. q. 4. 14. q. 1. 15. q. 7. 16. q. 6. 30. q. vlt. c. siqs diuinis § his ita. vsque ad fi. Repetitur iste ti. in 6. & in cle. ¶Et quia tractaturi sumus de iudiciis videndum est primò qd sit iudiciū.
1 Secundò quotuplex sit iudicium. ¶† Quò ad primum dic, ꝙ hoc nomen æquiuocum est. hēt. n. multa significata; de quib. per Host. & Goff. in summis eorum, & per Io. An. in rub. huius ti. in 6. & no. in regula, in iudiciis. de re. iu. li. 6. quandoq; enim sumitur pro discretione, vnde dicitur ꝙ infans, & furiosus carēt iudicio: vt in c. ex parte. 1. de corpo. vitia. 3. q. 7. c. infamis § tria. ff. de iud. l. cum prætor. §. non autem Qn̄que pro examinatione seu deliberatione. 59. di. c. si officia. in fi. Quandoque pro authoritate. 62. di. c. j. Quandoq; pro pœna. 50. di. c. & purgabit. Quandoque pro instantia causæ discutiendæ, & partib. eius: vt l. properandum. C. de iudi. & ĩ. de verb. sig. c. forus. 4. q. 4. c. 1. & in multis similib. & ita sumitur hic. Et in hac significatione definitur sic per aliquos summistas: quòd est actus trium personarum: videlicet; iudicis, actoris, & rei in iudicio contendentium: quæ diffinitio damnatur hic per recolendæ memoriæ patrem, & præceptorem meum dominum Fran. de Zabarellis, postea cardinalem dignissimum, cui plurimum debeo, & ratione doctrinæ, & nimiæ miræque affectionis quam in me gerebat, qua ductus, nō dedignatus est in cardinalatus apice constitutus, me minimum ad doctoratum promouere. Mouetur: quia hæc diffinitio non euacuat naturam diffiniti, nec est conuertibilis cum suo diffinito. Nam qn̄q; est iudicium sine actore, vt qn̄ iudex ꝓcedit per inq̄sitionem. ex officio: vt ĩ. de acc. ca. qualiter, & qn̄. 2. qn̄q; est sine reo, vt quando maleficio existente notorio iudex inquirit in genere, fm formam quā notabiliter tradit Inn. in c. bonæ. ī. de elect. Sed posset saluari hæc diffinitio Primò habendo respectum ad cōmuniter accidentia:[a] vt probatur in præall. c. j. 4. qu. 4. Item saltem fictè semper sunt tres personæ: quia fama habetur ꝓ accusatore, vt in præall. ca. qualiter, & quando. Ipse verò diffinit sic: ꝙ est inuestigatio quam facit iudex fm iuris ordinem per varios modos ad veritatem eliciendam, & elicitam custodiendam. Vel diffinit sic, fm Azo. in sum. & Gasp. de Cal. hic, ꝙ est causa in iure reddēdo necessario posita cum interpositione certarum ꝑsonarum, vt quælibet istarum diffinitionum ad bonum sensum sustētabilis est. Et dicitur iudicium, quasi iuris dictio: quia ibi quid iuris sit discutitur: vide tex. in c. forus. de ver. si. & hanc vltimam, & primam sentit Inn. in c. quintauallis. de iurei. vbi diffinit quid sit arbitrium. Sed contra has diffinitiones facit c. forus. in pr. ĩ. de ver. si. vbi dicitur quod origo, & materia negotij appellatur causa[b] à casu: quæ dum proponitur, causa dicitur, dum discutitur, iudicium vocatur: cum finitur, iustitia nuncupatur. ex quo euidenter colligitur, quod ipsa discussio causæ appellatur iudicium

a ¶Accidentia not. quod dt hic Ab. diffinitionem fieri fm cōiter cōtingentia: hoc etiam voluit Are. in l. j. ff. d test. Ale. in rub. ff. so. mat. Sed in ꝯtrium obstat multum tex. ī l. 1. ff. de re. Cato. vbi regulę Cato. diffinitio improbatur: quia non conuenit qbusdā casib. Sebast. Sap.

b ¶Appellatur causa. Bal. Saly. & Pau. de Ca. cōtra in l. causas. & ibi gl. in vers. causas. C. de transa. Sed ꝯtrium est veritas: vt per Barr. & doct. cōiter in alleg. l. causas. Ange. cons. 188. inc. domina peregrina. & Ro. cons. 412, inc. pro habenda. ꝓ quo quo facit. c. forus. & qđ ibi no. ĩ. d ver. si.

Universidad de Deusto Biblioteca

a Zachar. ¶Iudicium. Vide Bar. in l. si insulam. in 8. op. primæ partis & in l. 4. in 8. opp. §. Cato. ff. de verb. obl. vbi dicit, ꝙ illa quæ præcedunt litis contestationem dicuntur præparatoria iudicij: tradita p Mod. in l. 2. C. de in ius vo. per Ias. in rub. C. de edendo.
b Sebast. Sap. ¶Sedeat in loco. Adde Io. de Ana. cons. 85.

c ¶Iudicium est locus. Adde Alb. in dictionario suo ī ver. iudicium. Ale. in ru. C. eo.
d ¶Extraordinariū. Vide circa hunc art. tex. in l. 4. §. mādatis. ff. ad l. Iul. pec. vbi ꝓbatur, ꝙ inquisitio est remedium extra ordinarium, vid' qd no. Bar. in l. querela. C. ad l. Cor. de fal.
Sebast. Sap.
e ¶Ordinarium An iudicium inquisitionis sit ordinarium: vide Bal. in l. ea qdē. C. de acc. & quæ dixi in c. qualr. 2. de acc. vide gl. c. multi. 2. q. 1. & ca. nullus 4. q. 4. & Do. in d. ca. multi. & c. dilecto. de sent. exc. li. 6. vide Io. An. in c. 2. de rescr. li. 6. vbi dt, ꝙ appellatiōe iudicij non venit inquisitio. Sed ꝯrium ibi tenet Io. de Fant. & vr tex. ꝯ eum in d. c. qualiter ad fi. ī ver. forma iudicij, vide q̄ dixi ibi in recollectis. And. Barb.
Ant. Fr. ¶Circa hāc māiam quotuplex sit iudicium. Vide Spe. in tit. de iu. in pr. vbi dt, ꝙ alia sūt iudicia gñalia vniuersalia, alia cōin. & alia spālia, & vide q̄ hr ī c. 2. de li. obla. vbi tractatur de formatione libelli in istis iudiciis, & hr in c. cum eccl'ia sutria. de cau. pos. & ꝓprie. & in ca. conquerente. de of. or. & in c. certificari. de sepul. & de iudiciis communibus in quibus vterque cēsetur actor, & reus vide in ca. ex literis. de proba. & in quot partes diuidatur iudicium habetur in l. vnica in §. j. ff. si quis ius dicē. non obtē. & quot modis sumat hoc nomen iudiciū dicas ꝙ aliquādo capitur pro discretione. 3. q. 7. in ca. infamis. §. tria. aliquādo pro tēpore quo iudicium redditur ca. ꝓcepta. 5. di. aliqñ ꝓ sentētia vt in c. neophitus. 61. di. aliquādo pro examinatione, vt in c. si officia.

dicium. Pono ergò hanc diffinitionem. Iudicium est causæ discussio, quæ coram iudice
2 iuridicè fit. ¶† Ex quo etiam infero, quod
a propriè ante lit. cont. non dicitur iudicium[a] quod tenet gl. no. in l. iudicium. ff. de iud. facit l. amplius. ff. rem rat. ha. & hoc intelligo respectu ipsius causæ. Sed quo ad hoc, vt cōfessio, vel aliquid aliud dicatur facta in iudi-
b cio seu in iure, satis est quod iudex sedeat[b] in loco iuris dicēdi reddēdi gratia ꝯstituto, q̄tuncunque lis nō sit contestata, ad hæc allego, quod leg. & no. in l. voluit. ff. de interro. ac. & l. si confessus ff. de custo. reo. & quod ibi not. Bart. & apertius tenet Bart. in l. j. C. de confe. & per Inn. in c. qualiter, & quando. 2. de accu. in ver. non negamus ex quo ad hūc
c effectum diffinio sic. Iudicium.[c] est locus in quo iudex iuris reddendi gratia consistit: & hæc est prima diffinitio mei. Nicolai. ¶ Secūdo principaliter quæro declarationē rubricæ quare dixit de iudiciis in plurali. Sol. sm do. quia iudicium, est multiplex, aliud criminale quādo agitur de crimine criminaliter: vt in c. at si clerici, & c. cum non ab homine. j. e. Aliud ciuile, vt cū non agitur ad crimen: vt j. e. cæterū. & c. dilecti. & c. causam. Quoddam mistum, vt cum agitur de crimine ciuiliter. j. de proc. c. tuæ. & j. de acc. super his. Aliud ordinarium: vt j. e. c. examinata aliud ex
3 traordinarium: de quo. j. e. c. nouit. ¶† An autem processus seu iudicium per inquisitio-
d nem sit ordinarium, vel extraordinarium:[d] reperio Inn. sibi ꝯrium. Nam Inno. in c. cum oporteat. d' acc. dixit, ꝙ est extraordinarium: sed in c. dilecto. de sen. exc. li. 6. dicit, ꝙ est ordinarium. primum tenuit gl. in c. qm̄ de ꝓb. sed pt dici, quod diuerso respectu potest appellari ordinarium, & extraordinarium. Nā ex eo, quod à iure via hæc principaliter est introducta, & in ea seruatur ordo iuris: licet
e nō vsquequaq; pt dici iudicium ordinariū:[e] ad hoc c. super his. & c. qualiter & quando. d' acc. facit c. j. e. ti. li. 6. sed alio respectu: quia nō procedit ꝯparente accusatore. de acc. c. accedens. & quod no. in l. 2. §. si publico. ff. d' adul. & quia nō vsquequaq; seruatur ordo iuris: vt in d. c. qualiter, & quando. §. debet. d' acc. & quia tanta pœna rlr non imponitur de iure
f can. vt j. subiiciā: pt dici extraordinarium:[f] sed in materia exorbitanti, & odiosā crederem, quod appellatione ordinarij iudicij nō veniet iudicium per inquisitionem: quia nō est ex toto ordinarium. vt patet ex prędictis. & in mā stricta verba sunt accipienda ꝓpriè & in suo perfecto significato vt l. ait prætor. §. hæc verba. ff. de ne. ge. not. in c. in nostra. de iniur. ¶Item redeundo ad primum q̄situm quoddam iudicium est spirituale j. e. exhibita aliud temporale. vt quia de re merè tpali.
4 j. eo. venerabilis. ¶† An autem sit dare iudicium mistum: s. spirituali annexum: vt cum
* agitur d' iure patronatus. doct. communiter hic dicunt quia nō. Quia istud est ius spirituale: attentata sua origine: vt j. de iu. pa. quia clerici. Hoc vltimum non puto verum: quia imò potest dici iniustum respectu tēporalitatis, & spūalitatis: quia participat de vtroq;: nec præcisè accedit ad alterum extremorum: sicut dr iudicium mistum qñ agitur de crimine ciuiliter. vt s. dixi. Licet enim iuspatronatus sit vnicum ius indiuisibile: tamen quò ad intellectum dicitur iniustum. ad hoc habes bonam gl. in c. piæ mentis. 16. q. 7. nec procedunt, quæ dicunt doct. & maximè d. Ant. de

in fi. 59. di. aliqñ pro purgatione, & pœna aliqñ pro damnatione, vt in c. & purgabit, 50. di. & in c. timorem. de ꝯse. di. 2. & vide Arc. ī c. statutum §. insuper. d' resc. li. 6. & vide bonā gl. in rña in iudiciis. c. li. 6. & ex quibus personis substantietur iudicium, vide quę habentur in c. nullus 4. q. 4. & in c. forus. de ver. sig. & quid sit iudicium, vltra hic dlcta vide B. Tho. 2. 2. qu. 60. art. 1. & 2. vbi dt, qđ iudiciū ē act' iustitiæ, & est licitū, & ibi ēt ponit, quot reqrantur ad ipsum iudiciū. & vide eundem Tho. in 3. part. sum. q. 69. art. 5. & in 3. di. 47. art j. & ī sum. ꝯ gentiles. li. 4. q. 96. vbi latè ponit de iudicio futuro vniuersali, in quo idicabūt, & viui, & mortui: & ibi ēt dt in 4. dis. 49. art. 1. ꝙ tps iudicij vniuersalis est incognitū. & vide eundē ī eo. 4. di. 47. at. 1. & vide eum in q. de potētia diuina. q. 5. art. 6. tñ dt ī 4. di. 48. art. 4. qđ iudiciū vniuersale ꝓcedent signa, q̄ hñr in Euangelio Luc. 21. c. & in d. dis. 47. art. 4. & ī q. d' quolibet. qu. 9. art. 2. ponit, vbi erit hoc iudicium vniuersale.
f ¶Extraordinariū. Adde eundem cōs. 25. latius Cal. cons. 1. de accus.
g Seb. Sap. ¶Criminalis. Vide Ale. cōsi. 66. in 1. vol. & in ꝯs. 82. in fi. 1. vol. Math. in nota. 70. in c. No. quod si statutum. vbi dicit, quod si statutum dicit, ꝙ si quis turbauerit aliquem in possessione sua, condemnetur in cētum, quotum, dimidia applicetur fisco: alia parti lese, potest agi ciuiliter. Secus si statutum dicat, si qs fecerit sic, condemnetur in centū, quorum dimidia applicetur fisco, & dimidia accusatori: quia tunc erit iudicium merè ciuile de quo per Ang. in tract. maleficiorum. in gl. in verbo dandis & soluendis in camerario per Ias. in §. quædam autem. instit. de act. vide etiam Aret. in cons. vlti.

Bu. quod sm suam naturam originariam sit merè spirituale: quod nō est verum: nam antequam ecclesia dispēsaret cum laico patrono, vt posset consequi ius patronatus in ecclesiastico beneficio hoc ius nondum erat in esse deductum. Item cōsiderato radicitùs ipso iure patronatus non potest dici, quod sit spirituale merum vel quod aliqñ fuerit: quia per præsentationem patroni nullum i' spirituale acqritur prȩsentato. Sed est quoddam initium, & inchoamentum ad ius spirituale obtinendum: vt ꝓbatur in c. quod aūt. & in c. pastoralis. de iu. pat. hinc est, ꝙ vno ꝓsentato, pt patronatus laicus alium præsentare: vt in c. cum autem. e. ti. ꝙ videtur ēt sentire Inn in c. quod sicut. de ele. post pr. vbi dicit, ꝙ ideo electio non conceditur laico in ecclesia. vt in c. nobis. de iure patr. sed præsētatio sic quia per electionem initiatur matrimonium inter electum, & ecclesiam: vt in c. si. de transl. præla. sed præsentare non est ius merè spirituale. sed annexum spirituali. nec ꝯhitur aliquod vinculum inter præsentatū & ecclesiam: cum nullum ius sibi ex hoc acquiratur. de iure pat. pastoralis quod not. Et sic apertè sētit, quod etiam habito respectu ad naturam suam non pt dici ius merè spirituale, vnde fuit ꝯcessum laico, quia non erat spirituale si n. esset ius merè spirituale non exerceretur per concessionem factam laico, cum ipsum ius conferendi quandoq; ex priuilegio concedatur laico ne per hoc excecatur 64. dist. c. Adrianus. & hoc no. Io. An. in c. 2. de preb. li. 6 Et pro tāto hoc ius dicitur annexum spirituali: quia parat viam ad obtinendam institutionem. quæ est ius merè spirituale, vt dicam j. e. c. quanto. Possent & hæc iudicialiter distingui sed non curo, quia prædicta satis sufficiunt ad satisfactionem quæsiti quare dixit in plurali de iudiciis ¶An autem iudicium intētatum super possessione seu quasi rei spiritualis dicatur spirituale, vt sic tractetur coram iudice ecclesiastico, vt quando agitur petitorio, quæstio est pulchra, & tangam eam in c. fi. j. de iu.
5 & in c. literas de iur. cal. ¶† Tertiò quæro de vtili questione, maximè canonistis, qui non habent alibi materiam ita declaratā, an quādo venit imponenda pœna pecuniaria: dicatur iudicium criminale, an ciuile dic vt hic. d. Ant. dicit, ꝙ gl. iuris ciuilis in hoc variant: ipse verò breuiter dicit, quod causa ciuilis dicitur. cuius finis est commodum partis, & interesse priuatum. Causa criminalis cuius finis interesse publicum, vt vindicta publica. Causa mista quæ participat de vtroque ex quo concludit, ꝙ quando pœna pecuniaria
g fisco est applicanda, fit criminalis[g] quod tenet Inn. in c qualiter, & quando. 2. de acc. all. l. 3. §. 1. ff. de præua. Quia ita intenditur vindicta publica per pœnam pecuniariam sicut per pœnam corporis seu famæ. Sed ego latius attingo istum articulum. Primò enim reperio circa hoc triplicem opi. ¶Prima, vt si pœna venit applicanda fisco, iudicium dicatur criminale. si parti, dicatur ciuile, seu ciuiliter agi. ita nota. gloss. in l. tertia. ff. de sepulchro violat. ¶Secunda opinio est. vt si venit pœna imponenda pecuniaria: semper dicatur agi ciuiliter, si corporalis, criminaliter. vt notat. gloss. in l. si qua per calumniam. C. de episcopis & clericis. l. qui sepulchra. C. de sepulchro violato. & l. prima. C. quando ciui. actio.

¶Tertia

a ¶Fortiter. quicqd dicat hic d. Ab. vera & cōis ꝯclusio est ꝙ qñ pœna nō applicatur parti agitur criminaliter, sm Bar. in l. prætor ait. in pr. ff. d' sepul. vio. Nec ob. c. p tuas. de quo op. hic. d. Ab. quia qñ agitur solūm, vt quis remoueatur ab officio, vel ab administratione, tunc dr ciuiliter agi. Ista ē doctri. Bar. in l. non solum. §. fi. 2. not. ff. de ꝓc. & in l. 1. ff. de suspec. tuto. & ita agebatur in d. c. per tuas. si bene aduertis. Aene. Falc.
Zacharias.
¶Tu solue obiectū. d. Ab. de all. c. p tuas. restringēdo regulā positam ī prima opi. quam vt cōem approbant cuncti doct. dū dicit ꝙ si pœna non venit applicāda pti. tunc dicatur cā esse crīalis, & restringe vt hoc dcm̄ sit verū qñ pœna est applicabilis parti, & sic non oberit c. per tuas. cū bñficium, de cuius priuatione intentabatur non veniebat applicandū parti, vel aliter solue sm Bart. in l. 1. §. sciendū est. ff. de suspe. tuto. Are. & Mod hic: quod ideò nō dr cā esse crīalis. qñ agitur sup priuatione bñficij, ꝗ a pœna nō applicat fisco.
Ans Franc.
¶Circa hoc, qñ cā dicatur ciuilis, vel criminalis, vide Ioā. An. in c. tā literis. de testi. & Inn. in c. qualiter, & qñ. 2. de accu. & in c. 2. de pœnis vbi ꝯcludunt, ꝙ sp cā mota super crimine dr ciuilis. qñ pœna applicatur parti. & vide text. in §. fin autē. inst. de iniur. & Bart. ē in l. si qs. ff. de pri. deli. secus aūt si pœna veniret applicanda fisco, quia tūc dr cā criminalis, d' quo etiam no. in ca. 1 de testi. li. 6. & in c. testimonium j. de testib. & etiam cā dr criminaliter intētata qñ ī illa nōn admittitur ꝓcurator iuxta materiam. c. tuæ. de procur. de qua per gl. in. c. veniens. de accu. & hr in l. pe. in §. ad crimen. ff. de publi. iud. & in l. seruū. quoq;

¶Tertia opi. vt si agatur de crimine semper dicatur agi criminaliter, siue pœna venit applicanda fisco siue pti. Hanc opi. sentit gl. in l. lex cornelia. ff. de iniu. & hæc vltima opi. videtur à parte cōtra tex. c. per tuas. j. j. de sim. prope fi. & c. tuæ. de ꝓc. & c. super his. de acc. ¶Bar. in præal. l. 3. de sep. viol. tenet primam opi. & dicit eam veram, & communiter teneri, & per Inn. in prælleg. c. qualiter, & quando.
a ¶Sed ꝯ prędicta fortiter[a] vr obstare c. p tuas. præal. vbi hr, ꝙ agebatur de crimine simonię ad priuationem beneficij, & tñ dr agi ciuiliter, nec pœna ibi applicatur parti. Et ideo puto satis posse dici, ꝙ tunc propriè agitur criminaliter qñ directa via crimē deducitur ad iudicium vt puniatur acrius qam pt, & sic vt imponatur pœna ordinaria, siue pœna applicetur fisco, siue pti: quia debemus ꝯsiderare quod principalr agitur, & nō ꝙ venit in consequētiā. ff. de aut. tu. l. 1. & qđ no. in c. de cęterò. de homi. Aut crimen deducitur nō sic directa via, vt s. dr, & dr agi ciuiliter. q̄q̄ pœna nō veniat applicanda pti: vt optimè ꝓbatur in præal. c. p tuas. & c. super his. facit d. c. qualiter, & qñ. 2. in ver. verum. de acc. Et dr tunc agi ciuiliter quasi curialiter, & remota stricta sæueritate, sicut & verba dnr ciuiliter intelligi qñ cessat amara interptatio. vt l. si cui. ff. de
* serui. Facit quod cōiter dnt gl. iuris ciuilis. qđ dānatus p inquisitionē de crimine, de quo damnatus p accusationem efficeretur infamis, euitat infamiam: vt not. gl. ī l. 3. § ꝑterea. ff. de susp. tut. & l. si C. e. vbi per Cy. & in l. j. C. de mo. mul. licet Bar. aliter de hoc vltimo dicat in l. infamē. ff. de pub. iu. vbi vide, & p Spe. in ti. de sen. § j. ver. quid de istis & Bal. q sequitur Bar. in l. etiam. C. de fur. vbi ēt plenè vide per Bar. tñ pro hac dria optimè facit dispositio iuris canon. dum punit mitius qñ procedit p viam inquisitionis, q̄ p accusationē, vt in d. c. qualiter & qñ. & ca. inquisitionis. j. de acc. Ius ci. tamen hanc dr̄iam in modo puniendi facere nō vr: sed vniformiter vr procedere ad vindictam. ar. in l. 4. C. de sep. vio. & l. ea quidem. C. de accu. sentit Bar. in præal. §.
6 preterea. & ī l. 2. § si publico. ff. de adul. ¶† An aūt, & qñ pœna pecuniaria q̄ ꝓ delicto imponitur applicetur fisco, vel pti, vide p Bart. in l. agraria. ff. de termi. mo. & breuiter distingue tria mēbra. Aut ius introducit accusatione, & tūr applicatur fisco. l. mulctarum C. de mo. mul. aut introducit actionem, & applicatur parti. l. 3. ff de sepul. viol. aut loquitur simpliciter, & videtur introducere accusationem. arg. l. 3. C. de sepul. vio.

CAP. I.

1 *Promittens non declinare iudicem non potest ipsum amplius pœnitere. 5. 16. 17.*
Contumax potest excommunicari, non tamen priuari beneficio. nu. 10.
2 *Inimicitia consideratur etiam quod habuerit originem ex iusta causa.*
Aduersarius an repellatur contra aduersarium.
Prælatus non est idoneus iudex in causa ecclesiæ suæ, tamen si non recusatur potest esse iudex.
3 *Inimicitia capitalis solet oriri propter contentionem omnium bonorum, vel maioris partis.*
4 *Citatio debet fieri auctoritate iudicis, & parte petente, & si alterum istorum deficit: non valet. n. 33.*
Iudex non requisitus, non debet interponere officium suum ad priuatam vtilitatem.
Citatio descripta in actis præsumitur facta cum omni solennitate.
5 *Iudex potest circa tendentia ad decisionem causæ interrogare partem ante & post lit. contest.*
6 *Excommunicatus non liberatur ex sola satisfactione, sed requiritur absolutio, secus est in suspenso. nu. 23.*
7 *Iudex potest mulctare contumacem etiam parte non petente.*
8 *Excommunicatus non priuatur beneficiis, sed eorum reditibus, & an statim, vel per sententiam. nume. 9. 24.*
10 *Contumacia est peccatum mortale, & an pro omni contumacia quis excommunicetur.*
11 *Priuatio beneficij non fit ex omni peccato mortali.*
12 *Sententia potest ferri per ista verba, mihi videtur, & quid in teste, & in aliis dispositionibus.*
13 *Latinitas falsa non vitiat, quando potest per figuram saluari.*
14 *Iudex potest recusari, si est suspectus, etiam ciuitas potest recusari, & quodcunque tribunal illius ciuitatis.*
Ordinarius an possit recusari, si assessor est suspectus.
Ecclesia vniuersalis non potest errare.
15 *Inquisitus non tenetur respondere, nisi fuerit citatus, & crimina exposita, secus in ciuilibus.*
18 *Iurisdictio prorogatur per actum alium citra litis contestatio.*
Depositio episcoporum est reseruata soli Papæ, & non alteri, etiam legato de latere.
19 *Prorogans iurisdictionem, an, & quando, & vsque ad quod tempus potest ipsum pœnitere.*
20 *Princeps non præsumitur aliquid concedere in præiudicium tertij, etiam si concederet motu proprio.*
21 *Iuramentum intelligitur & regulatur secundum naturam contractus, super quo interponitur.*
22 *Promittens soluere Senis, Florentiæ, & vbicunque petitum fuerit: an possit in prædictis locis conueniri.*
25 *Confessio facta per contumaciam, non plus operatur quàm vera confessio.*
26 *Hæreticus quis non præsumitur ex ꝓsumptione facili.*
27 *Contumacia non sufficit ad condemnationem, nisi fuerit in ea perseueratum.*
Contumacia non facit quem haberi pro confesso: adeò vt quis perdat ius suum in ciuilibus meris: secus in criminalibus.
28 *Contumacia manifesta non requirit aliam citationem, secus si non est manifesta.*
29 *Citatus dicens nolo comparere, habetur adeò pro manifesto contumace, vt non sit vlterius citandus.*
Sententia diffinitiua potest ferri contra absentem, quando certum est sibi nullam competere exceptionem.
30 *Contumax notorius, an debeat citari ad audiendam condemnationem.*
31 *Citatio. vtrum, & quo casu requiratur in condemnatione expensarum.*
32 *Iudex, quoties potest quem mulctare super eadem re.*
33 *Debitor fugitiuus potest capi, nulla præcedente solennitate aliàs requisita.*
34 *Excommunicatio an inducatur per ista verba, videlicet. nullus communicet cum tali.*
Absolutio etiam in casu necessitatis non potest fieri à non habente auctoritatem.
35 *Pœna in dubio intelligitur de mitiori in foro iudiciali, secus in foro pœnitentiali.*
36 *Argumentum ab atymologia vocabuli an & quando valeat.*
37 *Communis vsus loquendi semper præfertur communi significatur verborum: vndecunque talis significatus descendat.*
38 *Argumentum à nominibus verbalibus an, & quando valeat.*
Mercatorum appellatione qui veniant.
39 *Scholares etiam intrantes scholas, non tamen attendentes, non debēt gaudere priuilegiis scholarium.*
40 *Collegiati in aliqua arte, si illam non exercent, non gaudent eius priuilegio.*

in §. publicè. ff. d' procu. & quod isto casu, qñ in cā non interuenit ꝓcurator, qđ dicatur crīalis. vide gl. ca. cupientes. in §. si verò. de ele. li. 6. & vide Fede. de Sen. in cōs suo. 25. & hr per Inn. in c. grauè. de ꝓbē. & per gl. 3. q. 6. in ca. hoc quippe. & hr in §. in summa. insti. de iniur. & vide d. de Ro. in suis deci. desi. 223. & 226. in antiq. vbi ponūt, si agatur ciuiliter. an snia dicatur esse ciuilis. vel criminalis, & vide Inn. in ca. cria. de col. det. vbi dicit, ꝙ tria sunt gña causarum. ciuilis, criminalis, & spiritualis, & vide gl. summæ ad hoc quot sīt genera causarum. 2. q. 1. & per Spe. in ti. d' ꝓu. in §. 2. circa pr. & in ti. de of. vic. in §. fi. & vide Io. An. īc. fi. de cri. fal. & qñ vna prȩiudicet alteri, plenè no. ī l. vnic. C. qñ ciuilis act. piu. cri. & quot modis sumat hoc nomen cā, hr p Host. in c. cū dilecti. de accu. & vide quæ plenè not. in cle. dudum. de sepul. & per legistas in l. causas. vel lites. de transa. & an appellatione causæ ciuilis, veniat cā spiritualis, vide gl. in ver. ciuili. in cle. j. de off. deleg.
Sebast. Sap.
b ¶De quo vult deo. Hunc tex. alle. Bal. in l. 2. C. de ord. cog. ad hoc. ꝙ processus ad vlteriora prorogat iurisdictionem circa ca. q̄ sunt de proroganda iurisdōne: adducit etiam Fel. in ca. subordinata. j. de re iud.

b 1 De quo vult Deo.[b] ¶† Potest multipliciter summari secundum varios intellectus, & primò sic. Qui promisit non declinare iudicem: pœnitere non potest. Vel ad eundem intellectum, & clarius. Pactum de ñ declinando iudice aliàs suo: qui exceptione legitima repelli poterat; est irreuocabile. vel aliter sm alium intel. Pactum de respondendo coram iudice nō suo in præsentia iudicis, & iudice acceptante factum paciscentem iurisdictioni, iudicis submittit: ideo postea non admittitur pœnitentia. Iste intellectus sm quem summauit d. Ant. potest esse verus in se, non tamen cōuenit literæ, vt j. subiiciā. Aliter summat d. Car. quò ad alium effectum, & sic. Concilium prouinciale de causis contra episcopos suæ prouinciæ cognoscere potest. Sed certè licet iste sit verus in se, tamen est dubitabilis nec in text. de hoc fiebat aliqua disceptatio, ideo tene primum intellect. Sed respectu

Universidad de Deusto
Biblioteca

a Zacharias. ¶Poteſt excommunicari, ꝙ eſt verum poſt peremptorium no.gl.in c.j.de dol.& contu.li.6.& in c.q̃relã.s.de procu.& in c.de illicita.24.q.3.& in c.ↄſtitutus.& ibi Phil.Fran.plenè de ſen.exc.lib.6. Et hoc eſt verum, etiam in ficto contumace, vt not. Bal. in l.3.no.5.C.de proc.de quo ſcilicet, ꝙ contumacem poſſit iudex excõmunicare, habent legiſtæ gl.fin. in l.in actionibus.ff. de in litem iur.cum quælibet ↄtumacia, etiam minima, ſit digna excommunicatione, ſm gl.fin.in c. duo.96.di.ſecundũ iſtũ, in c.ex parte.1. j.de ver.ſig.quas gl. pro fin.all.Ant.Corſe.ſingul.ſuo 64.in ver.contumax.

Sebaſt. Sapia.

b ¶Inimicitiã. Vide Bart.in l.1.in fi.ff.de his qui.vt ind.vbi dicit, ꝙ ad cauſandam inimicitiam non ↄſideratur, an ille qui habetur pro inimico, ignoret, qd commendat Iaſ.in l.apertiſſimi.C.d iud.vide ad hoc etiam Alex. in conſ.99.in c.in cã inquiſitionis.art.fi. in 1.vol.& Fel.in c. quoties.in q.not.de teſtib.& ibi latè quãdo aduerſarius repellatur à teſtimonio, de quo etiam p Ale.in conſ.78.in j. vol.per Aret.in c.cũ oporteat.j.de acc.

c ¶Recuſaretur. Adde ꝙ idẽ tenet Cal. conſ.3.hoc e.tit.

d ¶Aperit d hoc tex. in c.cum in iuuentute.d pur.c.And.Bar.

e ¶V ꝑ maiori parte. adde Ale.cõſ.99.li.j.

f ¶Debet præſumi. Ade quæ ſtatim. j. ponam.

Sebaſt.Sap.

g ¶Præceſſiſſe. vide Are.in conſ.35.in c. caſus talis eſt in fin. & Fel.c.ſicut.de re iu.

Zacharias.

¶Adde Gui.de Suz. in l.ad peremptorium.ff.de iu.& Lãf. de Ori.ple.in c.quoniam contra.§.citationes.& ibi in apoſtil.Celſi ad ipſum. in ver.ad inſtantiam partis.j.de prob.

h ¶Ad ordinãdum. Adde Ro.conſ.369.

i ¶Partem interrogare, & dicit hic do. Ant.quod poteſt interrogare poſt concluſionem cauſæ, ſed contra ſi pars non poteſt, ergò nec iudex per id quod no.Bar.in l.non ſolum §.quanquam.ff.de iniur. Item quia poſt ↄcluſionem in cauſa nõ poteſt opponi exceptio: ergò fortius non poteſt produci aliud: vt voluit do.Car.in cle.1.de exce.An.B.

Zacharias. ¶Adde pleniſſimè Lanfr.de Ori.in cle.ſæpe.verſ.venio nunc ad gl.in verſ.interrogabit, & ibi in apo.Cel.in verſ.ex proprio officio.in fi.& ibi etiam in apoſt.eiuſdem Cel.in verſ.vbicunque æquitas mouet.de ver.ſig.

alterius effectus ego ſummo ſic. Contumax in non parendo, vel in non reſpõdendo ex-
a communicari poteſt.[a] beneficio autem priuari non debet.h.d. ¶Diuiditur in duas partes. In 1.ponitur factum & contumaciæ punitio. In 2.repellitur accuſatoris iniuſta petitio. ſecunda ibi: nam adimi. vel ſm Pet.diuiditur in tres partes. In 1.ponitur facti narratio. In 2.iuris diſpoſitio. In 3.incidentis quæſtionis deciſio. ſecũda ibi, placuit. tertia ibi: nam. ¶Caſus literalis. Quidam impetebat. Quo vult Deum epiſcopum Centurienſem, & petiit illum introduci in conſilio Aphricano. Interrogatꝰ fuit an cum aduerſario ſuo vellet in iudicio expediri: primò id promiſit, altera die reſpondit hoc ſibi non placere, atq; diſceſſit: petebat aduerſarius vt remoueret ab epiſcopatu: Cõcilium excommunicauit ipſum, ſtatutum fuit in ↄcilio, quod nullus eidẽ. Quo vult Deo communicaret, donec ſatisfactione præſtita fuerit abſolutus: epiſcopatus tamen ante cauſæ exitum ſibi adimi non debet.B. ¶No.1.quod olim nedum cauſæ clericorum inferiorum: ſed ẽt epiſcoporum tractabantur in concilio Prouinciali, & ita citati tenebãtur, exceptiõe legitima ceſſante, reſponere.6.q.3.ca.2. Et de quibus cauſis poterat cõcilium cognoſcere ſeu nũc
2 poſſit.j.ſubiiciam. ¶†No.2.ibi, Aduerſarius, ꝙ qui mihi aduerſatur in lite mecum contendendo de iure, poteſt dici aduerſarius, & ſic ex contentione iuridica. Et ex facto à iure nõ improbato oritur q̃nq; inimicitia, nõ
b tamen ad ↄhendam inimicitiam[b] inſpicitur ſolum, an ex iuſta, vel iniuſta cauſa proceſſerit, ſed an habuerit commouere animum alterius ad odium: ad hoc c.meminimus. & c. repellantur.de acc.& 23.q.5.nõ eſt crudelis, vbi etiam iudex q̃nq; incurrit odium ex adminiſtratione iuſtitiæ, concordat c.qualiter, & quando, 2.de acc. Et facit hoc ad ſtatutum quo repellitur aduerſarius cõtra aduerſariũ ab aliquibus actibus, & vide ad hoc gl.mirabilem: iuncta deciſione illius c.s.de of.del.cũ ſuper. quæ dicit, ꝙ aduerſarium meũ in vna lite poſſum recuſare ſi contra me datur in iudicem in alia cauſa, nedum ſi litigium eſt ſuper re propria, ſed etiam ſuper re eccleſię. Et no.bene hoc dictum, hoc enim induco pro illa opinio.ꝙ prælatus iudicãs in cã eccleſiæ p̃t recuſari, vt no.Pan.2.q.7.ſi quis erga.& d. Ant.in c.cum veniſſent.j.e.& ſentit Cy.in l. vnic.C.ne quis in ſua cã. Si enim recuſo iudicem in facto proprio: quia habet aliam litẽ cum eccleſia mea, & ſic quodammõ lis mea iudicatur, fortius poſſum recuſari ſi volo eſſe iudex in cã eccleſiæ meæ. Et pro hoc optimè facit c.inſinuante.de of.dele.vbi in cauſa eccleſiæ recuſatur dñs clerici: ergò fortius ipſe clericus, fateor tamen ꝙ ſi non recuſare-
c tur[c] poſſet eſſe iudex, & ſic intelligo.c.ſi quis
3 erga.2.q.7.& conſimilia iura. ¶† An autem ratione iſtius pẽdẽtiæ litis poſſit repelli à teſtimonio ferendo ↄ me in alia cauſa. dicit Io.An.in addit.Spe.in rubr.de teſt.in ver.eſt ſciendum.& verſ.6 ꝙ non repellitur ex hoc à teſtimonio: quia aliquam cauſam cum eo habuerim, ſed loquitur de preterito: non au-
d tem aperit[d] quid ſi habet cauſam de præſenti.alle.inſt.de excuſ.tut.§.item propter.& in auth.de teſtib.§.ſi verò aliter odioſus. colla. 7.Anto. putat hic per iudicem arbitrandum quanta fides ſit tali adhibenda. arg.l.ff.de teſti.non tamen putat propter hoc ex toto ipſum repellendum: hoc vltimum ſic indiſtincte non placet. Quid enim ſi contẽdunt
e de omnibus bonis[e] vel maiori parte, quo caſu inimicitia capitalis ſolet inter tales oriri. ar.de reſt.ſpo.c.frequens.li.6. Nam quandoq; ex ſpoliatione particularis rei concludun tur inimicitiæ capitales.j.vt li.non conte.accedens.2.quo caſu deberet ex toto repelli. Ad hoc quod not.in c.cum oporteat.& in c. inquiſitionis.de acc.& in præal, aut.de teſti. & vide quod dicam in ca.præterea.de teſtib. cog. Item quid ſi cauſa fuit criminalis: vide
4 ibi. ¶†Tertiò not.quod ad hoc vt valeat citatio, oportet quod fiat authoritate iudicis ad inſtantiam partis, ſi enim fiat p iudicem, & non ad inſtantiam partis, non valet: vt no. Bar.in l.ad peremptorium.ff.de iud.facit l.4. §.hoc autem iudicium.ff.de dam.infect.non eñ debet iudex interponere officium ſuum ad vtilitatem priuatam niſi petatur: vt ibi, & no.Inn.in c.ad noſtram.2.de iureiu.vide per Spe.in ti.de cit.§.ſequitur.ver.illud autem.& ver.item not.quod citatio in dubio. Tamen ſi apparet citationem deſcriptam, & citationis commiſſionem, & relationem debet præ-
f ſumi[f] requiſitionem partis ꝓceſſiſſe ex quo
g requiritur ad validitatem actus, nec poteſt dici aliter citatio cum effectu. Facit quod no. Inn.in c.innotuit.de eo qui furor rec.p Bart. in l.ſciendum.ff.de ver.ob.& quod ibi no.& inſt.de fideiuſ.§.fi.& inſt.de inut.ſtipu.§.ſi ita ſcriptum, & quod no.Bar.in aut.ſi quis in aliquo.C.de edẽ.& tenet Guid.de Suza.in præemptorium.& d.An.hic, facit tex. cum gl.in l.2.C.de dotis promi.& quod ſcribit Bar.in l.qui in aliena.ff.de acq hær.nec p̃t pars propria auctoritate citare, vt l.neminẽ. C.de exhi.& intro.reis, & quod no.in c.cum ſit Romana.j.de ap.& In.in c.dilecti.s.de ma. obe.& an hoc ſit verum indiſtinctè.j.ſubii-
5 ciam. ¶†No.iudicem poſſe interrogare nõ ſolum poſt lit.cont. circa tendentia ad deciſionem principalis negotij: vt in ca.cum Io. de fid.inſtrum.30.q.5.iudicantem: ſed etiam
h ante lit.conte.ad ordinandum[h] iudicium, & vt excludat materiam proponendi declinatoriam fori: vt hic, & quod not.in c.pe.de iu. cal.& in l.j.& l.qui ſeruum.ff.de interr.act. Et rɼr vbicunque æquitas mouet iudicem: po-
i teſt partem interrogare:[i] vt in l.vbicunque. ff.de interrog.act.& in præal.c.iudicantem, & not.in præal.c.pe. Et ex hoc not.vnam bo-
k nam practicam[k] excludendi dilatorias. Si enim pars interrogata an velit ibi experiri, reſpondet quod ſic: non poteſt amplius recuſare iudicem: vt hic. Quod intellige, niſi ex noua cauſa. vel ſi antiquitus orta erat occulta: ad primum.c.inſinuante.de off.dele.ad ſecundum not.6.q.3.c.ſi quis epiſcoporum.§. exceptio.vbi eſt bo.gl.& quod ibi not.Cald.

Ant.Fran. ¶An poſt concluſionem in cauſa iudex poſſit aliquid facere ex officio, vel ad partis inſtantiam circa ipſam cauſam: dicas, quod concluſio in cauſa, occludit os parti vt nihil poſſit opponere vel probare, niſi ea, quæ concernunt incidentia, vel emergentia In iudico, vt opponere exceptiones, & ↄ perſonas teſtiũ, illas ꝓbare, vt ẽ caſus reputatus ſingularis in c.2.de excep.lib.6.& habetur per Spe.in tit.de renun.& concl.in ver. & ſcias & adde qđ poſt talem concluſionem ad partis inſtantiam iudex nihil poteſt facere, ſed bene poteſt ex ſe ſupplere circa ea, quæ ſuo officio incumbunt: vt in c.cum Io. de fid.inſtru.& in c. cum dilectus.e.tit.& vide Bald.in l.ædita. C.de eden.

¶Et adde etiam qđ in cauſa beneficiali poteſt iudex ex officio ſuo recipere nouas probationes ſm Io.And.in c.ad petitionem.de acc.& eodem modo videtur, ꝙ ipſe iudex poſſit teſtes interrogare ad informationem motus animi ſui, vt not.in c.per tuas.& in c.cum clamor.de teſti.& in cle.1 de teſtib.& facit tex.& ibi not.in l.vbicunque. ff.de interrog.act.

¶Et adde quod poſt cõcluſionem in cauſa non poſſunt fieri acta: vt in ca.auditis. de procu.& in c.paſtoralis.de cau.poſſ.& propr.& in cle.1. e.tit.& in c.ſignificauerunt.de teſti.vltra ea, quæ tract.in d.ca. cum Io.quod tamẽ intellige verum, niſi remedio reſtitutionis in integrum ſuccurratur vt in c.auditis.de reſt.in integ.

¶Et adde quod de iure ſuperuenienti poſt concluſionem in cauſa non poteſt iudicari in eadẽ ſententia. vide Bar.in l. ſi mater.in §.eãdem. ff.de exc.rei iu.& Io. An.in cap.auditis de proc.& an poſt.concluſionem in cauſa poſſint produci inſtrumenta habetur per Bart. in l.diui fratres.ff.de poe.in l.admonendi.ff.de iureiu.& per Inno.in d.c.paſtoralis.

k Seb.Sap. ¶Practicam. Hanc practicam ſequitur d.Barth.Veronen. in cautela.120.incipiente no.nouam cautelam.Fel.in c.inter monaſterium.j.de re iud.poſt Abb.ibidem.

in c.2

Sebaſt. Sapia.

a ¶Reditibus. Vnde dicit Bal.in §.finitur. inſtit.de vſufru.ꝙ ſi quis excommunicatur, perdit vſumfructum. Sed an, ſecuta abſolutione debeãt reſtitui fructus, vide latè per Fel.in c.apoſtolicæ.j.de excep.

b ¶Ex ſequela. Adde ꝙ hæc ratio non videtur bona, p ea quæ voluit Ro.cõſi. 9.vbi tenuit, ꝙ ſi per ſtatutũ vltra 10 dies non datur facultas reclamãdi de laudo, ꝙ ſi aliquis iurauit non reclamare, & ſi nat, ꝙ laudabatᵣ decẽ dies antequã appellet: quia ante appellare nõ poterat propter labẽ periurij, ꝙ amplius ſibi appellare non conceditur, quia ſua culpa hoc euenit.

Zacharias.

c ¶Digna eſt excõmunicatione. adde ꝙ poſui in apoſt.prima.s.iſto cap.

d ¶Delictum. Adde Io.de Ana.conſi.25.

Sebaſt.Sap.

e ¶Pro re leui. facit dictum Pa.de Ca.& Ful.in aut.ſed nouo iure.C.de ſer.fug.ꝙ plus delinquit fur in rebus minimis, q̃ in magnis: tenet Iaſ.in §.ex maleficiis.inſti. de act.d.Abb.in c.ex parte.1.j.de ver.ſig. vide ad hæc per Fel. in c.2.s.de ma.& ob.

f ¶Caſus pro caſu. Sed an eſt error iuris. an facti. vide Bal. in ca.ad audientiam. de reſcr.And.Barb.

Sebaſt.Sap.

g ¶Falſa latinitas. vide Bal.in l.eã quã. in prin.C.de fideicõ. Fel.in ca.ad audientiam.de reſcr.& adde tex.in ca.retulerunt. de conſe.di.4.& in c. indignum.38.diſt.

h ¶Recuſari. Facit pro hoc dicto glo.in c.inſinuante.de offi. del.& ibi dixi.An.B.

i ¶Tota ſynodus. Adde quod voluit Alex.conſi.40.2.lib.

Sebaſt Sap.

k ¶Concilið.n.Vide

in ca.2.de or.cog.& ſic per actum citra citationem, vel conteſtationem litis, & termini ſtatuitionem ad propoſitionem declinatoriarum excluduntur dilatoriæ, quod limitat c.inter monaſterium.de re iu.& de exc.c.paſtoralis ¶No.concilium Prouinciale habere poteſtatem excommunicandi etiam epiſcopos illius prouinciæ: quia ex quo habet iuriſdictionem: vt in præalle.c.ſcitote.6.q.3 ergò, & poteſtatem excommunicandi: ad hoc c.cum ab eccleſiarum.de offi.ordi.& de ma.& obe.cum in eccleſiis, ſolum enim interdicitur concilio poteſtas deponendi epiſcopos.3.q.6.c.quamuis.& ca.accuſatus.fortius hoc videtur procedere in concilio generali vacante papatu tunc congregato, de quo aliqd dicam ĩ c.licet.& c.ſignificaſti.de
6 cle. ¶†Not.arg ꝙ excommunicatus donec ſatisfecerit non liberatur ex ſola ſatisfactione, ſed vltra eam reqritur abſolutio, ex quo enim ſemel eiectꝰ eſt extra eccleſiam debet cum ſolennitate debita reconciliari. vide ꝙ no.Inn.in c.cum bonæ.de eta.& qua.allegat. bo.gl.& fin.in cle.j.de dec.ſuper verb.donec, ſecus dic in ſuſpenſione ſic lata, vt ibi no.per
7 gl.& In.in p̃al.c.cum bonæ. ¶†No.iudicem poſſe mulctare contumacẽ etiam altera parte non petente, imò plus dico, ꝙ parti, reſpectu mulctæ imponẽdę nulla competit actio, ſed totum expeditur iudicis officio, cuius iuriſdictio & authoritas contemnitur, niſi pœna exigatur, vt eleganter not.Bart.in l.2.ff.ſi
8 quis in ius voc. ¶†Not.ꝙ excommunicatus non debet ex hoc ſolo priuari beneficio, po-
a teſt tamen priuari reditibus[a], & an excõmunicatus ſit priuatus ipſo facto reditibus beneficij, an veniat priuandus per ſententiam.
9 dicam in ca.paſtoralis.§.j.j.de app. ¶†Not. quod ex defectu non reſidendi in eccleſia propter impedimentum excommunicationis, nõ debet ſequi priuatio beneficij ne duplici pœna conteratur. Et quia iſta impoten-
b tia ſurgit ex ſequela[b] pœnæ impoſitæ, ideo non imputatur, vt optimè probatur in ca.qa diuerſitatem.de conceſſ.præb.& vide bo.gl. in regula.imputari.de re.iu.li.6. Secus quando delictum nõ reſidentiæ immediatè proueniret ex culpa prælati, quia tunc citra ↄtẽ. lit.poteſt priuari, vt j.de cle.non reſi per
10 totum, & maximè in c.ex tuæ.e.ti. ¶†No.ↄtumacem in nõ veniendo vel ante tempus, & ſine licẽtia recedendo excommunicatione dignum.11.q.3.certum, & gl.ſing.in c.duo. 96.di.dicit, ꝙ quælibet cõtumacia digna eſt
c excommunicatione,[c] & tantò eſt maior q̃tò ex minori reſurgit, quod not. Ex hoc, & ex tex.no.quod contumacia eſt peccatum mortale, aliter non poſſet excommunicatio ferri.11.q.3.nullꝰ.& c.nemo.maximum eſt peccatum inobedientia.8.qu.1.ſciendum, vnde contumax dicitur infidelis.81.di.ſi qui preſbyteri. Et ex hoc infero ad id đ quo ſępe dubitaui, quomodo debent intelligi canones qui dicunt, ꝙ pro leuib.culpis non debet infligi excommunicatio, vt in præall.c.nemo. & c.nullus cum excommunicatio non feratur ab homine, niſi pro cõtumacia ſiue præ-
d cedat delictũ[d] ſiue nõ, vt dicit gl.no.in c.epi. 11.q.3.probat.in c.ſacro.de ſent.exc.Dico.n. verificari in contumacia in non comparen-
e do pro re leui[e] vel qñ excommunicatur per ſtatuta, vel generaliter, hoc non fiendum eſt pro re leui, ſed ſi contumacia in non comparendo etiam ex re leui ſurgit, tunc fortius eſt excommunicatione digna, vt s.dixi, quia videtur fortius contẽnere. Item qui non comparet peccat dupliciter, quia nõ paret nec comparet. Ille verò qui comparet ſed non paret, peccat tantum in vno, ideo mitius puniendus vt in ſimili no.gl.in cle.vnica.de do.& contu.vide tex.cum gl.in l.creditor.§.iuſſus.ff.de app.& hoc not.
11 quia alibi hanc limitationem non legi. ¶†Not.ex tex & ex prædictis ꝙ nõ omne peccatum mortale, eſt priuatione beneficij dignũ, etiam ſi propter peccatum ſequatur excommunicatio, & detur in ea aliqualis perſeuerantia, quæ etiam habet aggrauare primum delictum, ar.in c.ſi.de pœnis.& 11.q.3.rurſus, & c.quicunq;.debet ergò eſſe graue delictum vt beneficij priuationem expoſcat.ad hoc induco bo.tex.16.q.7.c.inuentum, & plenè dicam.in c.at ſi clerici.j.eo.
12 No.†vl.ibi videri argumentum, quod per hoc verbum reſpondetur de iure, & ſic videtur ꝙ per idem verbum poteſt ferri, ſententia.habet.n.iudex iudicare iudicio intellectus, cui congruit hoc verbum videri, ſimile.ff.de arb.l.quid tamen.§.ſi arbiter.& idem dicendum eſt de medicis, & aliis peritis in arte qui adhibentur ad videndum, an aliqua mulier ſit prægnans, vel an cicatrix ſit remanſura, vel an quis ſit idoneus ad doctoratum, vel quid ſimile, vt l.j.§.j. ff.de ven.inſp.& quod no.Bar.in præall.l.quid tamen.§.ſi arbiter, vbi plenè diſputat quid in teſte, qui reſpondet per verbum, mihi videtur, & pereundum in prooemio digeſtorum, & ſic intellige, & li-
13 mita c.fraternitatis.de frigidis. ¶†Venio ad gl.per ordinem expediendas, & primò oppo.ad tex de falſa latinitate in eo, quod dicit quem, nam cum regatur à verbo promiſerat ex parte ante, deberet dicere qui, & ſic debet eſſe caſus nominatiui: vnde obſtat cap.ad audientiam.de reſcr.& l.Plautius.ff.de aur.& arg.le Sol.dicit gl.j.quod
f hic ponitur quem, prò qui, & & ſic caſus pro caſu[f]: & alle.concordant. Vide etiam de ſa.vnc.c.j.verſi.de ſecunda.& Io.14. Sermonem, quem vos audiſtis non eſt meus. & Virgilius, vrbem quam ſtatuo
g veſtra eſt. Et ex hoc nota, ꝙ vbi falſa latinitas[g] poteſt ſaluari per figuram non vitiat, & idẽ poteſt dici in reſcripto apoſtolico, de quo dic vt no.in præall.c.ad audientiam Et de iſtis figuris vide bo.gl.in c.forus.de verb ſig. Vltra gl.dicit Pet.hic quod alia litera habet, qui
14 & tunc ceſſat obiectio. ¶†Secundò opp.cum glo.2.quod iſte epiſcopus non debebat interrogari: an vellet reſpondere: quia iudicium redditur inuitum, vt l.inter ſtipulantem.§.1.ff.de ver.ob.& j. e.c.intelleximus. Sol.gl.dupliciter primò, ꝙ ex ſuperabundanti fuit interrogatus, & ſic ad maiorem cautelam: non autem de neceſſitate, quia omnes cauſæ tunc tractabantur in ſynodo: vt s.dixi.& 11. q.j.relatum. ſed ſecundum hoc ſuperflua fuiſſet interrogatio. Ideo gl.forte ſoluit ſecundò modo, & aliter, quod fuit interrogatus, ne haberet poſtquàm ſemel conſenſit, materiam recuſandi iudicem, & ſic ad excludendam declinatoriã fori, quæ alꝭs potuiſſet poſtea opponi, quod intellige vt s.dixi. Sed hæc ſolutio non placet gl.quia non potuiſſet totam ſynodum recuſare, ideo reſidet in prima ſolutione. Sed hoc vltimum communiter damnatur per doc.quia imo tota vniuerſitas poſſet recuſari ex cauſa.allegant.ca.licet.j.tit.prox. Ego adduco bo.text.in cle.paſtoralis.§.piſana.de re iu.vbi etiam tota ciuitas poſſet recuſari ex cauſa legitima, & pro hoc gl.in c.in ſingulis.j.đ ſta.re quę vult vniuerſitatis iudicium poſſe ex cauſa recu-
h ſari[h]: imò plus dicit Vin ſynodum recuſari poſſe, qñ metropolitanus, vel maiores qui præſunt, ſunt ſuſpecti.3.q.5.quod ſuſpecti.s. de proc.conſulti.dicit d.Ant.quod ſi alij epiſcopi aſſiſtentes metropolitano in concilio eſſent ſimplices conſultores, tunc ex eo quia maiores ſunt ſuſpecti: ex quo metropolitanus non eſt ſuſpectus. arbitrio ſuperioris eſſet ponderandum, an ex hoc poſſet recuſari tota ſynodus. Deberet enim conſiderari qualitas capitis, an de facili moueretur ad dicta aliorum ſed quia iſti epiſcopi ſunt ↄiudices, vt no.15.q.7.epiſcopus.& in c.irrefragabili.de of.ord.& 3.q.8.in ſum, ſine quorum ↄſenſu non iudicat archiepiſcopus, vt no.In.de præb. graue. poterit etiam ex hoc Archiepiſcopus aliàs non ſuſpectus recuſari recuſando totum ſynodum. Ego puto, ꝙ ſi remotis ſuſpectis remanet ſynodus in perfecto numero, qui requiritur ſm qualitatem cauſę, quod pp ſuſpitionem quorundam non poterit tota
i ſynodus[i] recuſari. arg.in c.ſi.de proc.& in c dilecto.de teſti.& in ſta. vtile.de reg.iu.li.6.& ꝙ no.in c.gratum.de poſtu.præla.& in l.ſicut.ff. ꝙ cuiuſq; vniuer.cum ius aliorum recuſatorũ remaneat in non recuſatis, vt in iurib.præall.& ſm hoc deciditur quæſtio ſm d.Ant.an poſſit recuſari ordinarius, ſi aſſeſſor ſit ſuſpectus, vel cõſultor. dicit enim quod ſi conſtitutio arctat eum ad ſequendum conciliũ, poterit recuſari: ſi verò non arctat, arctat tamen ad habendum, debet conſiderari qualitas perſonæ vt dictum eſt. Hoc dictum mihi non placet: quia cum aſſeſſor communiter recipiatur propter imperitiam iudicis, & habet conſulere in his quæ ſunt iuris: vt ff.de of.aſſeſ.per totum. nihil vel parum operabitur conſtantia iudicis, maximè cum ipſe iudex ex facili cauſa, poſſit recuſari, vt not.in c.cum R. de of.del.& in c.accedens.j.vt lit.non conte.fortius poterit recuſari aſſeſſor ex legitima cauſa, & ſi non admittitur exceptio, ſatis redditur ipſe iudex ſuſpectus. Pro hoc adduco tex.apertum in c.ſtatutum.§.aſſeſſorem.de reſc.li.6.vbi expreſsè dicitur, quod aſſeſſor debet eſſe neutri parti ſuſpectus. Inquantum tamen.s.dixi ſynodum recuſari poſſe hoc limitatur per doct.in ſynodo inferiori. Conci-
k lium enim[k] generale totum recuſari non poſſet, & maximè hoc

 puto

Universidad de Deusto Biblioteca

las.in le. apertissimi. C.de iudi.Fel.in l.j.C. de sum. trini.& in c. causam q.circa prin. de offi.deleg.
b ¶Concilio præest. Quid in Papa solo, vide Ioan.An.in ca. querelam.& ibi dixi. de electio. Andr. Barb.
Zacharias.
¶Adde dn do.Barb. quærit quid in Papa per istum in alleg.2. quærelam.Fel.in ca. in causis.ver.& dicit Abb.post Host.j. de re iu.& Ro.cõsi.521
c ¶L.si ꝯuenerit.põdera gl.dum dicit,& quia contumaciter recessit, quia sentit ꝙ d.l. si conuenerit non habet locum in contumace.quod tenet hoc Ioã.An.& d. Pe.quod ē bene notandum, pondera tamen illam gl.quæ dicit mutata voluntate, & q̃ dicitur mutata voluntas, & vide dictum Inn.in c.præterea.de dila.de illo, qui hēt priuilegium declinandi,per contumaciam, illud per dit. Pondera etiam, quia ibi loquit,quãdo mutauit voluntatē:hic loquitur,quãdo fuit contumax, & dixit nolo litigare: qui tamen mutauit voluntatem: est tamen contra Ioan. An.qui dicit, quòd contumaciter se absentauit,& contra istam gl.quia imò nõ mutauit volũtatem, sed recessit, & propter hoc non obst.d. l.si conuenerit. sed vera sol.est, quia ibi erat iudex non suus, hic secus.And.Barb.
Sebast.Sapia.
d ¶Supra dixi.Facit, ꝙ error impedit prorogari iurisdictionē in alienum iudicem. l.si per errorem.ff.d iur.om.iu.tamen error in omittēdo exceptionem,quæ poterat opponi contra iudicem proprium non impedit prorogari iurisdictionem. vt Im.& Abb.in c.ad petitionem.j.de accu.per Ro.in sing.in c.tu habes.l.si per errorem.per Fel.in ca. P.& G.in fi.s.de offi. dele.facit tex.in c.cũ omnipotens.cum ibi not.j.de accu.vbi pendentia accusationis non impedit accusatum seruare beneficia : sed impedit de nouo acquiri.

a puto quando Papa tali concilio præest a 9.q.4.cuncta per mundum.& c.per principalem, nam tota ecclesia errare non posset.24.q.j à recta.iuncta gl.no.de bap.maiores.in prin.& quod ibi no.Et hoc casu posset saluari ista gl. sed relata ad tex.qui loquitur de prouinciali concilio nõ procedit,nisi forte dicatur ꝙ gl. habuit respectum ad id ꝙ communiter contingit:nõ enim solet accidere faciliter vt tota vniuersitas reddatur suspecta.Ex prædictis concluditur, ꝙ ista secunda so.satis sustineri potest, quod interrogatio fuit facta ad finē excludendi exceptionē declinatoriam. Alia solu.extra gl.datur p Vin.Phi.& sequaces qđ fortè fuit interrogatus, quia ius reuocandi domum fortè habuit.5.q.2.c.j:vbi de hoc.ff. de iud.l.2.&j.ti.prox.c.vlt.sed non placet Io. de lig.quia si concilium esset congregatum vt corrigerentur corrigendi,non competebat priuilegium sed tunc competeret si ob aliam causam fuisset ꝯgregatum: & optimè loquitur quia iste erat de episcopis ꝓuinciȩ qui tñ venerat pro correctione morum, & sic cessat dispositio.c.fi.j.tit.px.&l.2.ff.de iu. ¶Alia sol.datur per Pet.& Ab.ꝙ fuit interrogatus: quia cã criminalis episcopi est de maiorib. & maiores etiam sine causa ad Papam transferri possunt.j.de app.c.vt debitus.in fi. Hæc sol.mihi nõ placet. Quia aut cã erat ita ardua, vt ipso facto trãsferatur ad iudicium apostolicum, vt causa fidei vel depõnes episcopi,vel consimilis,& tunc eius volũtas nihil operaretur,de off.le.ꝙ translationem.de bap.maiores.& de iur.cal.c.j.Aut non erat talis cã, & tunc licet immineret depositionis pœna, tamen respectu cognoscendi concilium erat iudex,vt in c.accusatus.& in c.quã-
15 suis.3.q.6.¶†Vel saluando opi.Vin.& Phil. dic,ꝙ in criminalib.non tenetur quis in cõcilio respondere nisi fuerit citatus,& opposita sibi fuerint crimina, vt sic paratus veniat ad respondendum:vt in c.fi.5.q.2.secus in ciuilib.vt in c.quoniam.18.dis. Tenetur enim quisq; resp.ibi, nisi pro aliquib.specialib.negotiis in vocatione nominatis fuerit synodus ꝯgregata:nam tunc si quis ꝯuenitur super alio, competeret ius reuocãdi domum. Ita notanter dicit In.in c.graue.de pb. Quid autem in cõcilio generali, an competat conuento ius reuocandi domum, dic, vt ibi per eum. tu vide etiam in hoc quod dixi ĩ c.2.de dil. Tene ergò primam sol.gl.quod ex superabundanti fuit interrogatus vt nullam haberet occasionem saltem de facto declinandi iudicium.Et ex hac sol.no.qđ non solum iudex potest interrogare instante necessitate iuris, sed etiam vt præcludatur via exceptionib.facti.ar.c.peruenit.de arb.vel tene secundam, vt procluderetur via declinatoriis legitimè opponendis.arg.c.pastoralis.de excep.
16 ¶† Tertiò posset dici, diuinando tamen vt quidam dixerunt,quod concilium non erat suus iudex:vt quia forte erat de aliena ꝓuincia,& fuit interrogatus vt sic prorogaret iurisdictionem concilii,sed tunc oportet presupponere,ꝙ promisit,suo iudice præsente: aliàs nõ valeret etiam expressa prorogatio: per no.in c.significasti.j.e.ti.prox.& đ of.or. c.ad reprimendam. ꝙ etiam est diuinare. vt j.dicam.Item obstat lucrãdum dicit,ꝙ actor petiit vt introduceretur ad concilium: non enim fuisset facta citatio per synodũ de tanto viro, nisi fuisset de iurisdictione eorum, ideò non placet. ¶Tertiò principaliter opponitur cum 1.gl.cõtra text. in eo quod fuit interrogatus,an vellet cum aduersario experiri,reus enĩ non experitur,sed dicitur se defendere,actor verò experitur propriè seu agit.4.q.4.c.j.& de cã pos.& prop.c.pastoralis. Gl.resp.quod hic experiri, ponitur ꝓ defendere: aliquando tamē ponitur pro agere, vt in contrariis:& dic,quod istud videtur regulare:pro hoc est tex.in c.dispēdia.§.reus quoque.de resc.li.6.vbi actor dicitur propriè experiri, experitur enim iura sua prouocando
17 reum ad iudicium. ¶†Quartò op.cum glo. seq. vr enim quod fuit locus pœnitentiæ ex
b parte episcopi.p l.si conuenerit b.ff.de iu.om. iu. vbi dicitur quod si promitto resp. coram certo iudice,possum pœnitere re integra.sol.gl.ꝙ locus est pœnitentiæ per c.cum laici. de iure p.sed non hic:quia nõ pt pœnitere in alterius præiudicium, sed per hoc nõ soluitur ꝯrium:nec.c.cum laici. facit quia sm d.An. ibi non dr ꝙ possit pœnitere: sed ꝙ non possit fieri accumulatio. dic melius,quod illud c.bene dicit quod est locus pœnitentiæ: sed loqtur in alio casu: videlicet qñ patronus propria auctoritate concessit ipsam ecclesiam clerico, quæ concessio non valet:quia ad eũ non pertinet concedere ecclesiam,sed presentare ad ecclesiam:iõ potuit pœnitere:quia actus fuit ipso iure nullus.secus si primò presentasset vnum ipsi epo,secundò alium: quia tũc procedit dictum. An.quod non pt pœnitere nisi accumulãdo, vt in c.cum autem. de iure p.& quod ibi not.& plenè per Io.An.in regula, quæ à iure cõi de re.iu.li.6.in merc. Et in veritate quicquid sit,illud c.non facit ad ꝓpositum nec soluit ꝯrium de l.si ꝯuenerit. Vlt.extra gl. Go.& Phi. dicunt quod l.illa loquitur cum consensit in iudicem alienum.hoc c.cum consensit in iudicem ꝓprium,& hoc est sm Io.An.ꝙ dicunt Mod.quod ibi fuit pactũ de iurisdictione danda,quo casu licet pœnitere ante lit.cont.agere tamen ad interesse.all.no.j.ti.prox.significasti sm Vin.Hic autem agebatur de iurisdictione non declinanda,& eo casu pœnitere non licet ex quo semel consensit, vt hic.& remittit Io.An.ad Spe.de compen.iud.adi.§.j.ver.sed nũquid potest sub ver.x.sub quo sunt.15.quæstiones de hac materia.& quò ad ꝓpositam q.refert Host.dicete, ꝙ potuisset iste episcopus pœnitere, non tamen ꝯtumaciter recedere: quod dictum vr mihi sine omni ratione. Si enim potuisset pœnitere, non commisisset contumaciam in recedendo,cum seq.die responderit sibi non placere: non enim vr latitare qui si esset præsens non cogeretur ad respondendum,vt dicit tex.in l.non vr.ff.de iud.duo ergò sunt hic vidēda Primò,quale pactum seu promissio hic intercesserit, & quare non potuit pœnitere. Secundò de effectu pacti de proroganda iurisdictio-
* ne non sui iudicis.¶Quò ad primum cõiter hic tenetur & no.etiam in l.si conuenerit.præal.quod iste tex.loquitur in pacto de non declinanda iurisdictione sui iudicis qui forte aliqua exceptione legitima puta recusationis,vel priuilegii potuisset recusari.Tunc enim hoc pactum efficeretur irreuocabile,nisi ex superuenienti causa,vt
c dr in gl.& dixi, c lex autem ꝯria loquitur in iurisdictione de nouo danda: ideò est locus pœnitentiæ re integra.facilius.n.ꝯseruatur iurisdõ iam in esse deducta,quæ est fauorabilis.q̃ creetur de nouo,qđ vr quid odiosum.cum fiat recessus à iudice proprio.Item,& meli9 qñ agitur de iurisdõe non declinanda solum,sed agitur de abdicanda quadam facultate recusandi;quæ est in parte,non autem de tribuendo aliquid iudici, meritò in tali pacto non requiritur iudicis ꝑsentia,sed sufficit præsentia partis.arg.c.q̃ periculosum.7.q.1.& C. de pact.l.si qs in ꝯscribendo.Et ex quo semel approbauit iudicē,nõ pt sine noua causa illum recusare vt in regula quod semel.de re iu. lib.6.32.q.5.horrendus,& optimè facit c.inter monasterium.de re iu.sed qñ agitur de iurisdõe de nouo danda,quia non pt tribui nisi iudex consentiat: meritò anteq̃ iudex adeatur est locus pnĩæ,vt in præal.l.si cõuenerit. & ꝙ de modico præiudicio tractatur vt statim subiiciam in secundo memb.& ex istis iustificata remanet hæc cõis lectura quæ est verissima.Aduertendum tamen est,ꝙ d.An.& Car. hic senserunt aliam lect.post Io.de lig.vt loquatur tex. iste etiam in pacto de iurisdictione proroganda,& ideo nõ fuit locus pœnitentiæ re integra,sicut in præal.l.si conuenerit:quia hic fuit facta ꝯuentio coram iudice,& sic non fuit explicata cũ sola parte.sicut in præal.l.si conuenerit.Nam ex tali conuentione coram iudice facta,videtur quæri ius iudici, vt quò ad iudicem nõ possit paciscens aliàs pœnitere,videtur tamen sentire Io.de lig.ꝙ soluendo interesse vel pœnam liberetur.Sed do.Ant.aliter dicit inculcando multa verba: in effectu vult, ꝙ aut coram iudice est pactum initum de prorogando in futurum,& tunc videtur quod posset pœnitere,saltem soluēdo interesse, nisi dicatur eum præcisè compelli: quia promissio est iudicialis, & facta iudici. Vnde ne fallat fidem duobus, & maximè iudici præcisè ad hoc compellitur. argument. ff.de procurat. l.filiusfamil.§.final.& quòd ibi not.in l.sed & hæ.§.defendere. ff.de procurator.allegari possent not.in clementina 1.de procurator.& quod not. Bartol. in l.stipulationes non diuiduntur.ff. de verborum obliga.vbi vult, quòd præcisè potest quis compelli ad factum quando obligatio concernit iudicialia. per not. in præallegat. iurib-

a ¶Prorogatur iurisdictio.Pondera quia tex.§.si verò.in authen.de exhi.reis.probat hoc:quia ibi reus vocatus ad iudicium, iuit, & iurauit ibi respondere:postea aufugit:dicitur ibi quòd debet remitti ad illum iudicem.And.Barb.
b Zacharias ¶Per alium actum.Tu dic, quòd per quemcunque actum expressiuũ cõsensus: vt puta p oppositionē exceptionum dilatoriarum, nisi sit exceptio incompetentiæ, inducitur ꝓrogatio: ita not.Bar.in l.si conuenerit.in j q.ad fi.ff.de iuris.om.iud.& in l.j. & ibi Ang.ff.de iudi. idem Ang.in aut.de exhi.reis.§.illud.col. 5.& Bal.in l si qui ex consensu.C.de epis. audien.& inquantũ dicit Barb.in apostil. in versic.requiretur litis cõtest.dic, hoc esse verũ ad hoc vt reuocari non possit. vt no.in l.j ff.de iudi. & in l.1.C.de iurisdi. om.iudi.nota.plenè Sal.& doct.in l.j.C.q pro suo iuri.ꝙ facit in apo.2.post.istum.
c ¶Prorogari. Pondera,quia hic adfuit contũmacia qualificata cũ illusione iudicis: non est igitur mirum,si pp hoc pactum est irreuocabile.argu.l.fulcinius.§. fi.ff.ex qui.cau.in po. ea.And.Barb.
d ¶Adaptari ad hoc c.Sed an ista lectura sit in se vera,quòd si fiat in iudicem prorogatio ĩ iudicio nõ possit pœnitere,si ille est iudex nõ suus.(vide gl.in l.j.ff.de iudic.quæ dicit, si fiat in iudicem præsentem põt pœnitere,si lis non est cõtest.sed gl.fi.l.1.ff.si qs in ius voc.tenet ꝯrium,vide Ang.in d.l.si conuenerit.
And.Barb.
e ¶Requireretur litis contest.an requiratur lit.ꝯtest.ad iurisdictionem prorogandam vide do.Pe. cons.180.vbi loquitur singulariter.qđ non reqritur cõtest.pondera tu tex.d.l.si conuenerit.vbi duo reqruntur,ꝙ conueniant partes ad iudicem,& qd adeatur: ergò non sufficit solus consensus:satis concor.l.j.ff.de iud.dum dicit,cõsentiant,& subiiciant:quia illud subiicere respicit aliquem alium actum vltra conuentionem.& ita debet intelligi.d.lex.est receptum.And.Barb.
Ant.Fran.¶Circa istam mãm ꝓrogationis,an in ea reqrat lit.ꝯtest. Dicas, ꝙ per actũ citeriorē à lit.ꝯtest.nõ ꝓrogatur iurisdictio.vt in l.non vr.ꝗ ibi Bart.ff.de iud.& hr per Archi.4.q.4.in c.nullus.& 3.q.3.in c.offeratur.& hr per Spe.in ti.de aduo.in §.j.& in ti.de reo.in §.j. in ver.quod si is.& per Cy.in l.fi.C.de spon.& per Bal.in l.fi.C.quando appell.sit.& vide gl in l.sed & si susceperit.ff.de iudi.& ibi ēt per. Bar & vide ēt gl.in l j.ff.e.qui dixit ꝙ ante lit.ꝯtest. ēt iudice præsente partes subiiciendo se iurisdictioni iudicis,non prorogatur iurisdictio,vt dixit gl.ibi.Adde tamen,ꝙ si qs ꝓmittit stare iurisdictioni alicuius,licet ex tali ꝓrogatione, seu ꝓmissione non ꝓroget iurisdictionem, tñ tenetur ex ꝓmissione quã fecit tãq̃ sortiēs forum: vt in l.cõtraxisse.ff.de act.& oblig.& no.Arch. in c.j.de fo.cõpe.lib. 6.& tene mēti,quòd vbi est deputat9 certus iudex ad aliquid faciendum,non habet locum prorogatio.vt in l.testamenta oĩa.& ibi per Bal. in 2.nota.C.de testa. vbi dixit in materia illius l.ꝙ qñ est deputatus cert9 iudex ad aperturam testĩ:non põt adiri alius iudex ēt de partium consensu, ꝯsentiente ēt ipso iudice,& adde etiam qđ in omnib. casib.in quib.est facienda prorogatio semper iudex debet ēe capax iurisdictionis quæ prorogatur in eo : vt in l.fi.C.de excep.& not.In.in c. pastoralis.de re iud. & iõ si iudex esset excommunicatus, vel impubes, vel furiosus vel laicus,& causa esset spiritualis, ñ posset in eũ fieri ꝓrogatio: vt in c.si iudex laicus.de sen.excom.in 6.& no.Bal. in l.quidam consulebant.ff.de re iudic. & de materia prorogationis vide q̃ plenè tract.in c.P.& G. de offi.deleg.& in l. 2.ĩ §.si iudex.ff.de iu. & per Bart.in l.inter conuenientes. ff ad municip.& per gl.in l.si qui ex consensu. C.de epis aud.& per Spe.in tit.de cõpen. iud.adi.in §.j.ĩ ver.4. & ibi p Io.An.ĩ addi.
Sebast.Sap.
f ¶Eius iurisdictio. Hæc opi.est cõis sm Ale.ĩ d.l.si ꝯuenerit. tenet Mathe.in not. 107.in c.nota.doctrl nam sing.tenet etiã Ang.in l.j.ff.de iudi. & ibi Bal.ponderat ad hoc ibi gl.vide ad hæc etiam Fel.in c.significasti.j.de fo.compe.
g ¶Citra lit.contest.Sed Bal.in d.l.si couenerit.dicit quòd in l.est receptum,interuenit litis contestatio:sed pondera bene: quia est diuinare ad illum textum.And.Barb.
h ¶Actu submissionis.Istã partem tenent h.d.An.& Io.de Im.q all. gl.in l.j.de iu.om.iu.& dicit,ꝙ gl.ibi tenent ꝯriam,& idem tenet.Ia. Bu.in l.j.C.de iu.om.iu.& seruarē.in practica corũ opiniones.An.B.

18 iuribus. ¶† Quandoque pactum sonat submissionem de præsenti:vt quia interrogatus coram concilio:an velit ibi respondere,& dicit quòd sic, & promittit ibi respondere seu principaliter se submittit & tunc statim prorogatur iurisdictio a tenendo opi.quòd per alium actum b citra lit.contest.possit iurisdictio prorogari.c Ad quod facit quòd not.in c.inter monasterium.de re iudic.& per Bart. in l.quidam consulebant.ff.de re iud.ver.quero quando debet opponi.facit l.est receptũ. ff.de iurisd.om.iudi.& 2.q.7.nos si incompetenter. Sed si teneatur opi.quòd non prorogetur iurisdictio citeriori actu à contest.lit. quòd videtur tenere gl.2.in præalle.l.si conuenerit.facit quòd not.Bar.ff.de iudi.l.j.& Io. Andr.in addi.Spec.de compe.iud.adi.§.j.vers. quòd enim.tunc nõ erit per hoc prorogata: licet fuerit facta conuentio in præsentia iudicis,non tamen poterit pœnitere:sed compellitur prorogare,& ibidem litigare vigore pacti facti cum iudice.Et ad hoc adducit istam decre.& sic daretur secundũ eum nou9 intellectus ad hoc c.Ego primo dico, ꝙ hæc lectu.non potest adaptari ad hoc c.d quia aut iste episcopus de hac prouincia Aphricana: aut non,primo casu non potest aliquo modo procedere: quia aut agebatur ad depositionem,& concilium erat iudex respectu cognoscendi,sed respectu decidendi, solus Papa:vt s.dixi,& sic non potuisset iste etiam expresse prorogare iurisdictionem concilii respectu depositionis fiendæ,quia hoc est reseruatum Papæ. Adeò quòd etiam legato de latere potestas deponendi,& etiam transferendi voluntariè est interdicta.de offi.leg.quòd translationem.de transla.Episc.c.j.& in præall. c.accusatus.& c.quamuis.Si verò non agebatur ad depositionem,sed ad aliam pœnam arbitrariam vel determinatam,citra tamen depositionem,& tunc concilium erat iudex, vt s dixi.6.qõ.3.scitote. Quinimò etiam solus metropolitanus.vt in ca.quia cognouimus. 10 q.3.& j.de sent.exc.sacro.not.Io.And.de offi.ord.vt litigantes.lib.6.Aut iste episcopus erat alterius prouinciæ,& tunc istud pactum nihil valuisset,etiam si expresè voluisset prorogare,quia non interuenit sui superioris licentia: quæ in prorogatione etiam fienda p episcopum requiritur:vt no.Io.An.post Ho. in c.ad reprimendam.de of.ord.& no.in c.significasti.j.ti prox.& maximè cum agitur de crimine.vt hic agebatur Nec hoc apparet verè vel præsumptiuè,ꝙ superioris ꝯsensus vel ꝑsentia intercessisset: imò potius innuit oppositum, quia iste fuit introductus ad ꝯciliũ vbi nõ intersunt nisi ꝓprii iudices illius prouinciæ & sic quocunq; se vertat veritas hęc lectura huic textui applicari non potest: tene ergò communem opi.Sed an hæc dicta sint vera in se breuiter puto, ꝙ si præcisè requireretur lit.conte e.ad iurisdictionem ꝓrogandam, vt voluit gl.in d.l.si conuenerit. vr ꝙ quãtumcunq; pactum intercesserit coram iudice,tamen licet pœnitere,saltem soluto interesse: quare ex quo sua iurisdictio non est prorogata: non potest vti actu compulsionis: quia non valeret quicqd ageret: vt j.e.c.at si clerici.& C.si à non compe.iud. per totum.Nisi diceres, ꝙ licet non sit prorogata in principali: est tñ prorogata quò ad actum compulsionis: quia ex quo in illo tribunali promisit, vr respectu huius articuli teneri rõe ꝯtus seu quasi: vt j.dicam respectu ꝯuentionis fiendæ super interesse sm vnam opi.Et facit gl.not in l.j ff.si quis in ius vo.non ie.& ꝙ not.gl.in c.Romana §.ꝯhentes.& in c.j.§ præcedenti.de fo.comp.li.6.Et licet hoc videatur subtile, tamen cum difficultate defenderetur.Sed puto, ꝙ hac subtilitate cessante posset dici, ꝙ ex quo promittit quis coram iudice alieno respondere & ex præsenti consentit in iudicem præsentē, & acceptantem:satis prorogata sit eius iuris-
f dictio f etiam citra lit.contest.g.primo per l.
g 1.ff.de iud.vbi tex.requirit tantum ad iurisdictionem prorogandam ꝙ subiiciant se iurisdictioni,& cõsensiant, & sic sufficit actus submissionis cum consensu.ad idē l.est receptum ff.de iur.om.iud.vbi tantum dicitur
h de actu submissionis h.ad idem adduco tex. opt.in ca significasti.j.tit.prox.ibi tantum se subiicit iurisdictioni alterius, si nõ solueret in termino, & fuisset ex hoc prorogata iurisdictio si nõ fuisset clericus: vel si clericus, & habuisset consensum sui iudicis, vt àpertè innuit litera illa bene speculanti.Hoc satis tacitè sentit Bart.in d.l.si conuenerit.vbi dicit iurisdictionem prorogatam ex pacto facto solum inter partes: si postea etiam aliquem actum citra lit.conte.exercēnt in iudicio.Requirit ergò actus, scilicet vt iudex adeatur:ꝙ solum adiri requirit illa lex, & sic sufficit, ꝙ partes à principio adeant se submittendo: quia appareat de expresso consēsu partium, & iudicis acceptantis.Nam lite cont.requiritur, quando non interuenit cõsensus expressus coram iudice,vel saltem tacitus per aliquem actum denotantem consensum purum.Et sic intelligo gl.in præalle. l.si conuenerit.non tamen de necessitate requiritur expressus consensus: vt not.Inn.in c.ad petitionem.j.de accu.& Bar.in præalle. l.j.de iud.in fi.& hoc bñ no. pro intellectu.l. si ꝯuenerit.& l.j.de iu qa ibi p doct. expresè non tangitur,& hæc sufficiant quò ad clarũ
19 intel.huius c.¶†Sed quia in materia prorogationis respectu pacti de respondendo:ad qd valeat.& qñ sit locus pnĩę & an data pnĩa in casu in quo fieri potest debeatur interesse:semper per Canonistas habetur recursus ad materiam huius ca.cum in veritate hæc materia sit satis vtilis,& nimis sparsa p doc. in diuersis loc.& prolixè.& confusè hic tacta per Ant. Ideò hic explicabo clarè sm articulum de quo promisi: videlicet quid operetur hoc pactum de respondendo coram alieno iudice, in præsentia ipsius iudicis non factum,& in hoc sunt tres opi.principales. Vna est Vincent. hic recitata per Io. Andr. qui simpliciter dicit paciscentem posse pœnitere vsque ad litem contestatam.

sed te

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶Ad interesse. Ad pœnitens teneatur ad interesse, Bald. hic, quòd sic propter temeritatem variationis. And. Barb.
Zacharias. ¶Adde Spe. in ti. de of. or. §. fi. ver. quid si ꝯsensus. & in ti. de cita. §. j. vers. quid si partes. adde alleg. quas posui in apost. s. prox.
b ¶Io. An. Pōdera tu, q̄uo aduersarius fecit istū epm citari ad ꝯsiliū si iste eps, erat d aliena prouincia: & sic nullo mō pt intelligi text. qꝫ hic loqtur de iurisdictione danda de nouo, seu prorogāda, vt voluit d. Ant. & do. Car. Bart. in l. si conuenerit. ff. de iuris. om. iud. seqt̄ opi. communem. & alleg. istum tex.
Andr. Barb.
c ¶L. si conuenerit. Et pondera, quia in d. l. si ꝯuenerit. dt, nemo ꝯpellitur: si teneretur ad pœnam, vel ad interesse, seqr qd per indirectum pars ꝯpelleretur stare cōuentioni de prorogando, & d. Car. vt refert. hic Io. de Im. dicit, qꝫ opi. Petri. placuit collegio Padua no. And. Barb.
Sebast. Sap.
d ¶Et primò. Vide Are. cons. 83. inc. qa plura. vbi tenet idē qꝫ Ab. hic, ex quo reprobatur, qꝫ no. Spe. in titu. de expensis. §. iuxta, ver. 9. vbi dicit, qꝫ si aliquis iudex allegetur incōpetens, & recognoscat se esse incompetentem, debet prius ꝯdemnare partem actricem in expensis & ita reprobat Fel. hic, & an cū Car. Flo. & Abb. in c. fi. de resc. & An. Sic. in cons. 50. inci. illud in medium afferam. in j. volu. vide ad hæc etiam Domi. in c. dispendia. in no. de rescr. in 6.
e ¶Primum tutius. Tu tene, qꝫ iuramentum eum obligat: ad hoc vide d. Pe. in ꝯs. 180. vbi loqt̄ sing. & alle. ibi cons. Saly. & vide Ang. in d. l. si cōuenerit. vbi idem tenet, & ēt Flo. ibi idem seqtur: facit gl. in l. si pecuniam. ff. de cōd. cau. da. & text. in §. si verò ēt qdam iurēt. in aut. de exhi. re. vide no. limitationes, quas dat Ang. in d. l. si conuenerit. And. Barb.
¶Adde qꝫ opi. Berb. s. qꝫ iuramentum obliget, est tenenda. pro quo facit d. gl. quam hic all. Barb. s. in l. si pecuniam. in ver. vt necesse. ff. de cōd. caus. da. quæ est sing. quæ vult, qꝫ in obligationib. facti non succedit obligatio ad interesse, quando interuenit iuramentum aliàs secus vt in l. stipul. non diui. §. Celsus. ff. de verb. ob. & opi. gl. illius est
* vera, & cōior sm Ale. in cons. 179. in 2. vol. sm ordinem omnium cōsiliorum: vel cons. 30. sm ordinem secundi vol. inc. viso, & opportunè discusso. ver. vnde licet, qui respōdet ad dictum Inn. relatum hic

a sed teneri ad interesse.a ¶Scda opi. principalis est, qꝫ hoc pactū nō valet. nec quo ad agēdum, nec quò ad excipiendū, & sic est ꝓrsus ꝯtia primę: licet. n. pœniteret impunè ante q̄ det ꝓrogatio iurisdictionis, & hāc opi. tenet Pe. & recitat Cy. i l. si q ex ꝯsensu. C. de epi. au. Et mouetur, quia ex quo lex hoc simpliciter omittit non dēt aliqua pœna puniri, vtēdo permissione legis: vt l. gracchus C. de adulte. 23. q. 4. q peccat, & causa permissionis legis potuit esse sm Pe. qa periculosum est coram iudice suspecto litigare: vt l. apertissimi. C. iu. 3. q. 5. qa suspecti. Hāc opi. seqtur Io. An.b in addi. Spec. in ti. de cōpe. iud. adi. §. j. ver. sed qd si promisi. & ad hanc æqtatem mouetur pluribus rationibus. Prima est: quia iurisdictionis istius origo est à solo partium consensu: non enim hic agitur de iurisdictione à lege vel superiore tributa. Secunda, qa iudex nō potest ex hoc aliquod interesse prętendere. Tertia, quia per hanc pnīam redditur ad ius commune, & ad iurisdictionem ordinariam quæ fauorabilis est. Quarta, quia lex de conuentione loquens hoc permittit: vt in p̄all l. si conuenerit.c Quinta, qa in multis casib. pnīa admittitur: qui notantur per. gl. in rl'a qꝫ semel. de reg. iur. li. 6. in quibus non est tanta ratio, vel saltem maior, sicut hic. Tertia principalis opi. est quod valet pactum quò ad obligādam partem parti sm naturā ipsius pacti. Vt si est nudū pactum ꝓducat solū exceptionem, si vestitū. tūc poterit agi ex stipulatione ad interesse, vel ad pœnam si apposita est. hanc opi. tenet Ia. de Are. & Bar. in præall. l. si conuenerit, & seqtur Guil. de Cu. in p̄all. l. j. de iudi. recitat Cy. in præall. l. si qui in consensu. imò etiam plus dicunt isti. quòd etiam si pactum nudum intercessit: poterit agi ad interesse actione de dolo. arg. in l. fi. & l. si cū mihi. ff. de dolo. Et hanc opi. sequitur hic d. Ant. & mihi placet, q̄q̄ enim lex ꝑmittit pœnitere: tamen debet intelligi sine pręiudicio partis: non. n. est præsumendum, qꝫ princeps voluerit indulgere, siue ꝑmittere pnīam cū alterius præiudicio partis. Sed princeps non fecit mentionem de interesse quia vt plurimum contingit qꝫ re integra nullum interesse pt pars ꝑtendere: secus si in veritate inter-
20 esse ꝑtendat. ¶† Ar. opti. induco ex l. 2 §. si qs à principe. ff. ne quid in loco public. vbi dicit text. qꝫ si quis impetrauit à principe vt possit ædificare in loco publico: non videtur concessum vt cum incommodo alterius ædificium fiat. Ad idem c. super eo. s. de of. dele. ēt si concessio & indulgentia fieret motu proprio: ad hoc qꝫ no. Io. An. in c. si motu ꝓprio. de prēb. li. 6. & Io. Cal. in c. mandatū. s. de resc. & d. de Ro. sua decis. 117. Item nulla æquitas suggerit ꝯtrium, sed potius hāc opi. suadet: cū enim hoc pactum sit licitum vt in c. significasti. j. tit. proxi. intellige in laico. vt ibi. & in l. j. ff. de iudi. cum simili, & in clerico vbi interuenisset consensus sui iudicis: nec aliquam contineat turpitudinem apparet ratio qua-

per Abb. in d. c. per tuas. & in materia vide quæ latè ponit Ias. in d. l. si pecuniam. adde in materia an ille, qui emit vnam rem & iurauerit reuendere, an liberetur præstando interesse. vide omninò Petr. Phil. Cor. in cons. 256. per totum in 4. vol. Aeneas Falco.
Zacharias. ¶Tu da rationem, quia iuramentum principaliter Deo videtur esse prestitū: vt no. in c. magnæ j. de vot. & sic vr esse ꝯcta obligatio inter Deum & iurantem, vt no. doct. & maximè Inn. in c. cū contingat. j. de iurei. cū concor. p eum ibi.
Anto. Fran.
¶Circa istam materiā, an i obligatiōib. facti succedat obl'o ad interesse, & q̄uo istud intelligatur, vltra ea quæ plenè tractantur p oēs scrib. i l. stipulationes non diuiduntur. ver. Celsus. ff. de ver. ob. vide gl. & ibi Bart. in l. j. ff. de act. em. quę vr velle, quod quis non tenetur ad intereē ex vi obligationis, sed officio iud. est tamē aduertendū, qꝫ si debitor est in mora faciendi post morā vtrunq;. & factum & interesse est in obligatione: alternatiuè tamen, & q d in alternatiuis electio est agere volentis ideò si agens incipit agere, & petit vnum, vel factum principale, vel interesse, obl'o quo ad aliud nō petitum neq; electū, tollitur, est tn verum quod illud qd non est electum cēsetur esse in facultate soluēdi, & q̄tum ad istud quod hic dr, qn̄ ē interpositum iuramentum in obligatione facti, puto esse verum qd non succedat obligatio ad interesse, si factū potest impleri quia quotiescūq; est interpositum iuramentum, tenetur iurans præcisè obseruare, quod iurauit, si potest obseruare: vt in c. debitores, & in c. quanto. & in ca. cū contingat. de iurei. & tene etiam menti, quòd vbicunque aliquis est obligat' ad factum ex vltima vo-

re impunè, & cum præiudicio partis possit recedi ab illa æquitate naturali quæ suadet pacta seruari debere. vt l. j. ff. de pac. & s. de pa. per totum. Vnde concludo, quòd cum secundum ius canonicum agatur ex nudo pacto semp poterit agi ad interesse, vel ad pœnam si apposita est: nō autem actione de dolo, quæ non competit vbi datur aliud ius agendi: vt in l. j. § i. ff. de dolo. Sed de iure ciuili distingue vt s. Ad prædicta optimè facit qꝫ legitur & no. in c. per tuas de arb. & c. dilecti. j. de fo. compe. vbi de actione ad interesse, vide quòd legitur & no. in c. consuluit de offi. dele. in gl. in ver. nisi gratiam. & in c. vno. §. si qs de pace iura. fir. colla. 10 & ibi per Bal. vbi colligitur, qꝫ qn̄ à lege aliqd indulgetur qd tendere pt in alterius ꝑiudicium, intell'r saluo interesse partis aduersæ. Sed circa prædicta dubitatur de duab. vtilib. quæstionib. Et
d primò d nunqd ratione interesse, possit conueniri coram illo iudice, coram quo promisit respondere. Et videtur primò quod non: non ex quò adhuc non est prorogata iurisdictio, & licitum est pœnitere, non pt in istū, iurisdictionem exercere: quia sententia proferretur à non suo iudice ꝯ. c. at si clerici. j. e.
* Sol. ꝯtria opi. est cōior: licet enim in principali non sit iudex: secus tamen super interesse: quia executio huius obligationis destinata est nedū ad locū ipsius iudicis, sed ad ipsius tribunal. Vnde quò ad illud, censetur ibi ꝯxisse ar. c. dilecti j. e ti prox. & in præal. c. Romana. §. ꝯhentes. & ff. de act. & obl. l. ꝯxisse, & fuit not. dictum Gui. de Cu. in l. j. ff. de iud. sentit Spe. in tit. de compe. iud. adi. §. j. in ver. quid si fit pactum. & d. Ant. hic tenet licet Io. de lig. velit hic distinguere, an corā iudice fiat ꝓmissio, & tunc possit ibi ꝯueniri ad pœnam, vel interesse aut in absentia, & tunc dēt ꝯueniri coram iudice suo. Sed primum dictum plus placet si ibi reperitur: p ea quæ superius dixi, & vltra eum adduco. l. exigere. ff. de iud. vbi dos exigitur in loco ad quem fuit destinatus effectus matrimonij: optimè etiam facit l. 1. ff. si quis in ius vo. cum gl. vbi cauetur, qꝫ si quis promittit aliquem sistere i iudicio sortitur forum, vbi promisit sistere: quia ibi videtur ꝯxisse, vt in præal. l. contraxisse, & in l. omnem. ff. de iud. Faciunt nō. in c. si. de resc. vbi not. qꝫ iudex impetratus per falsum rescriptum potest etiam detecta inualiditate rescripti condemnare impetrantem in expensis, licet nō sit iudex super principali. ad
21 idem tex. in cle. 1. de resc. ¶† Secunda quæstio est ad idem. quid si iurauerit etiam ibi respondere, an saltem ratione iuramēti possit ꝯpelli, & vr qꝫ sic, vt iurm aliqd operetur. ar. ad hoc in c. cum contingat, & c. si verò de iurei. & in l. cum pater. in §. filius matrem. ff. de le. 2. In ꝯrium facit, qꝫ iurm recipit intellectum sm subiectam materiam super qua pręstatur, vt l. fi. ff. qui sat. cog. Ant. dicit hoc pri-
e mum tutius e esse animæ iurantis, sed sm verius, quod placet, & adduco ꝓ secundo, not.

luntate, non succedit obligatio ad interesse: sed præcisè compellitur ad factum. tex. est no. in l. fideicommissa. in §. si. ff. de leg. 3. & hoc propter publicam vtilitatem, quæ consistit in obseruantia vltimæ voluntatis: vt in l. 1. C. de sacros. ec. & eodem modo, quando in promissione facti contineretur publica vtilitas: prout est in scriptore qui promisit scribere librum: quoniam potest præcisè compelli ad scribendum: ita vt possit teneri in compedibus, vt est gloss. communiter approbata in l. stipulatio. in §. sinc autem. ff. de operis nouæ nunciatio.

dictum

Sebast. Sap.
a ¶Inueniatur. Vide Ias. post Alex. in l. pe. C. de pa. Abb. in c. fi. j. ti. j & ibi etiam per Fel. Et Ro. in fin. suis incip. regula est. vbi ponit limitationem quam ponit Ab. hic.
b ¶Suo foro. Quid si renuntiat foro: idē dic si iurauit: vt est gl. sing. in auth. de exhiben. re. §. si verò etiam quidam iurent.
Zacharias.
¶Adde Ang. Ale. & Doc. in l. si conuenerit. ff. iuris. om. iud. & Io. An. in. j. s. de pa.
Sebast. Sap.
c ¶Ad loca similia. Vide quæ ponit Feli. copiosè in d. c. sedes. de rescrip. Im. in cle. si plerisque. de elect. & vide Barth. in cau te. 88. inc sæpissimè.
Sebast. Sap.
d ¶Vbicunque petieris. Vide Bal. in ꝯs. 167 in 3. parte. vbi dicit, de verbo conueniri. idem qd de verbo, petitum fuerit.
Sebast. Sap.
e ¶Hodie secus. Vide Fel. in c. cum contingat s. de offi dele. a vbi ponit casus quā do quis possit absolui non prestita satisdatione, & vide vnū in c Odoardus de solu. alium. in cap. cum tu. de vsur. alium per gl. in c. solet. in verb. emenda. de sent. excom. alium in c. significauit. de offic. ordi.

dictum Inn. in c. per tuas. de arb. vbi dicit, qd si iuraui stare arbitrio alteri' debet intelligi sm subiectam materiam. scilicet qꝫ stabo, vel soluam pœnam. Et vide bo. text. in l. fin. C. de non nu. pec. & quòd no. Io. An. in reg. scienti. de reg. iu. li. 6. in nouella. ¶Sed cōtra omnia prædicta opp. de c. dilecti. j. ti. proxi. vbi dicit text. quem posse conueniri vbi promisi respondere, vel soluere. Sol. primò dico, qꝫ inquantum illud refertur ad casum illius c. videlicet vt teneatur respondere coram delegato: illud c. non obstat. quia agitur de iurisdictione non declināda respectu priuilegij, & sic sumus in terminis huius c. & sic videtur intelligere Io. An. in addi. Spe. de compe. iu. adi §. j. ver quid si fit pactum. in q̄rum verò intelligitur de ordinario, exponitur ibi vel, pro, &, si enim promisit respondere, & soluere: tunc ratione destinatæ solutionis: quia ibi contraxisse videtur tenetur respondere ibi & de intellectu huius cap. plenè ibi dicetur. habent etiam locum supradicta quando simpliciter promisit respondere, secus si est adiectum aliquid accumulās forum fo-
22 ro: vt quia promisit soluere. ¶† Et quia ista materia quotidiana est: semper enim vt plurimum solet apponi in contractu. qꝫ promisit soluere Florētiæ, Senis. Bononiæ, & vbicunq; petitum fuerit, & ibi respondere: nunquid possit vbiq; conueniri, sm quod verba generaliter sunt prolata, & in hoc sunt multæ varietates. & intricatè hic procedit d. An. vn̄ non sequēdo ordinē suum: sed sumendo aliqua dicta alibi posita, & aliqua addēdo, sic distingue sumēdo opi. magis cōes, qꝫ ant ꝓmisit soluer i certo loco specificato, & n̄ erit locus pnīæ: ibi. n. vr ꝯxisse sm cōes. vt in p̄all. l. contraxisse. & c. dilecti. & præall. c. Romana.
a §. contrahentes. & hoc. si ibi inueniatur: a al's dic vt habetur in preall §. contrahentes hoc tamen commune dictum limito per gl. quæ reputatur sing. in l. j. ff. si quis in ius voc. non ie. quando simpliciter promisit soluere. sec'
b si vltra promissionem renūtiauit suo foro: b quia tunc etiam si non inueniatur. habet locum remissio, vt remittatur ad locum vbi destinauit solutionem: hoc enim voluit renunciando foro suo. Et hoc dictum no. tu canonista perpetuò pro singulari limitatione ili' §. contrahentes. quæ communiter à canonistis assignari non solet. Aut promisit soluere in pluribus locis specificè nominatis. & copulatiuè coniunctis, vt promitto soluere Bononiæ, & Florētiæ. & dicitur obligatio, & tenetur partem in quolibet istorum locorū soluere, vt no. Bar. in l. 3. §. si quis ita. ff. de eo quòd cer. lo. Aut expressit aliqua loca clausula secuta generali. vt communiter fit: tunc ne delusoria videatur obligatio si fieret diuisio in tot loca vr actum sm Bar. vt in vno tantum loco soluatur. Sed an tunc vbique posset peti' Bar. in hoc sibi videtur contrarius. nam in d. l. si conuenerit distinguit. quod aut promisit soluere vbicunque voluerit creditor, & ista generalitas restringitur ad loca in quib. aliàs poterit cōueniri: aliàs sequeretur qꝫ ad loca remotissima eum posset trahere, & vbiq; oporteret eum habere saccum paratum: contra l. ratum. & l qꝫ dicimus. ff. de sol. loquitur tamen Bar. quando generaliter promisit soluere, & idem Gui. de Cu. in l. si quis ad declinandam. C. de epi. & cle. aut promisit soluere vbicunq; fuerit inuētus. & tunc poterit cōueniri ibi vbi fuerit inuentus personaliter, maximè sm eum si dixerit, vbicunque inuentus fuero in Tuscia: qa tunc de facili potuit cogitare omnia loca Tusciæ: sed in alio loco idem Bar. sentit aliter. l. in l. Titium. & Mæuium. §. tutores. ff. de admi. tuto. vbi per illum tex. tenet qꝫ potest conueniri. vbicunque locorum fuerit inuentus personaliter etiam extra domicilium. Et loquitur etiam quando generaliter ꝓmisit. & sic fortius qn̄ expssa sunt certa loca, secuta clausula generali. & hanc opi. tenuit Ia. de Are. & Spe. in præall. §. j. ver. quid si sit pactum. & Io. de Lig. hic. & mihi placet hæc opi. quādo nullus locus est expressus, sed in genere promisit vbicunq; soluere, & tūc vbicunque inuentus fuerit personaliter ibi poterit cōueniri, & nō debet pactum restringi ad loca, vbi aliàs poterat cōueniri: quia ista verba fuerunt addita ad amplificandam facultatem conueniendi: ergò dēnt aliquid operari. arg. de priuil. si Papa li. 6. & in c. in his. c.

tit. in antiquis. si verò aliqua loca sunt expssa secuta clausula gnali,
c & tunc poterit conueniri ad loca similia.c arg in cle. non potest. de procur. & de rescript. sedes. ff. de vi. trit. & ole lega. l. fi. §. cui dulcia. & credo quòd etiam vbi promisit soluere, gnaliter debent considerari verba. qd aut per verba sonantia liberam, & nudā voluntatem, & poterit conueniri vbicunq; fuerit inuentus: vt s dixi in p̄cedenti membro, quò ad hunc casum restringo, & limito: vt si dixit promitto soluere vbicunq; volueris: hoc enim verbum volueris denotat liberam voluntatem: vt l. cum quidam. ff. de le. 2. & l. fideicommissa. §. q̄q̄. ff. de le. 3. & ad prædicta facit tex. in præll § tutores. aut promisit per verba sonantia arbitrium boni viri, vt si dixit. promitto soluere, & respondere, vbicunq; tibi placebit: vel tibi visum fuerit, vel æquum ęstimaueris: vel per similia verba q̄ sonant arbitrium boni viri, & de verbo placet probatur in l. Thais. § sorore. ff. de fideicommis. li. Facit text. in c. verum. j. tit. prox. cum ibi not. per gl. in l. in personam. §. generaliter. ff. de re. iu. de aliis probatur in præalle. §. q̄q̄. & no. in c. 2. de cor. vit. & tunc recurritur ad arbitrium boni viri. ar. in iurib. præall. & in c. veniens. & in c. quintauallis. de iureiu. facit l. sed & si quis § q̄situm. ff. si quis cau. Aut dixit, promitto soluere vbicun-
d q; petieris d: & tunc vbicunq; fuerit inuentus poterit interpellari: vt satis innuit tex. in p̄all. §. tutores. & ita tenent Bar. ibi, & vide Spe. in præall. §. 1. ver. quid si fit pactum. secus dic si dixit. promitto respōdere vbicunq; vel in quocunq; loco inuentus fuero: tunc em̄ cum non sit destinata solutio ad alium locum: sed sit pactum de proroganda iurisdictione licitum est pænitere ante lit. conte cū sit locus pœnitentiæ etiam qn̄ specificè promisit: vt in præall. l. si conuenerit. fortius si generaliter, & sic modicum operātur illa verba. vt no. Bar. in præal. l. si conuenerit. & Spe. in præalle §. ver. quid ergò si dictum fuit, & per hoc habetur clarè hæc vtilis & quotidiana mate-
23 ria. ¶† Opp. cum gl. in verbo, donec satisfecerit, videtur enim qꝫ nō debeat differri absolutio donec satisfecerit, sed statim debeat absolui præstita cautione de iudicio sisti: cum fuerit excommunicatus propter contumaciam. Respōdet gl. quod secundum antiqua tempora causa excommunicati tractabatur antequàm absolueretur;
e hodie secus e &c. dic vt in gl. Et de materia remitto ad plenè not. in c. ex parte. 1. de ver. sig. vbi tangitur propriè materia, & vide hodie
24 tex in ca. venerabilibus. §. secus cum §. seq. de sent. excō. li. 6. ¶† Op. cum gl. fi. d. c. rursus. & c. quicunque. 11. q. 3. in quibus excommunicatus priuatur beneficio. So. dicit glo. quod ante lapsum anni non debet priuari: sed postea sic. Et sic sentit gl. quod perseuerans in excommunicatione per annum debet perdere beneficium: ante verò non, maximè hic, vbi lis non erat contestata. doctores vt refert Io. An. dicunt hoc verum, nisi crimen esset notorium j. de accuse. uidentia. quasi sentiant quòd tunc non expectetur lapsus anni, vel nisi ageretur de fœdere matrimonij vt j. vt lite non contest. c. quoniam. propter suspicionem tamen dilapidationis etiam quandoque interdicitur administratio. vt de off. deleg. venerabi. secundùm Goffr. ¶Aduerte, quod doct. non propriè attingunt materiam huius glos. & c. hic enim non agitur de priuatione propter crimen: de hoc enim satis plenè tractatur in c. veritatis. de dolo, & contum. & ibi plenè dicetur. & 3. quæst. 9. in summa: nec de priuatione propter absentiam: de hoc enim plenè dicetur. j. vt lit. non contestat. quoniam. §. si verò & de cler. non resi. cap. ex tuæ. Sed propriè agitur de priuatione fienda propter perseuerantiam in excommunicatione, & sic solum oportet hic, discutere intellectum. capitul. rursus. & capitul. quicunque. Vnde omissis domini Anton. qui superflua aliqua narrat nec plenè discutit intellectum horum duorum capitul. & in hoc reperitur sibi contrarius: vt statim dicam. aduertendum est, quòd multæ in intellectu horum capitul. opiniones reperiuntur. Speculum in titulo de accusationibus. §. sequitur. versiculo. porrò. secundùm canones. in principio tenet, quòd excommunicatus non auditur amplius super illo crimine post lapsum anni. sed ex tanta contumacia habetur pro cōfesso, & sentit, quòd non sit ipso facto priuatus beneficio dicit enim qꝫ post annū excommunicationis poterit aggrauari sententia procedendo, ad suspensionem, vel priuationem beneficij gl. in præall. c. rursus. dicit quòd auditur super crimine: sed non super beneficio. & idē sentit hic gl. & Colle. in c. contingit. j. de do. & contu. ver. constituatur. in prin. vbi sentit, quòd ex solo transcursu anni non habetur pro confesso. Idem clarè vult Inn. in c. cum bonæ. de ætat. & qual. quem sequitur Archi. in præall. c. rursus. sed d Hug. videtur ibi sentire id qꝫ Spec. s. scilicet vt solum habeatur pro conuicto. Do. Ant. reperitur sibi ꝯtrius: nam hic dicit, quòd super aliis à beneficio auditur: sed in c. veritatis. de do. & ꝯtu. tenet indistinctè qꝫ non auditur: sed per omnia habetur pro confesso. Ego considero, quod c. rursus. & c. quicunque. nullam faciunt mentionem de beneficiis: sed tantum dicunt, quòd nulla vox eorum in iudiciis penitus audiatur, & sic apertè innuūt, qꝫ sup criminib. nō sunt audiēdi, quasi iuris interpretatione habeantur ꝓ ꝯfessis & ideò non vr qꝫ pro quolibet delicto
25 debeat esse priuatus, vel priuari bñficio. ¶† Quare non dēt operari

plus

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶ Ficta.not.quòd contumacia inducit fictam cõfessionem: quod magis expressè dicit iste in c.at si clerici.ver.& prædicta.j.e.vbi ponit mirabilem effectum istius fictę confessionis.Cogita,an ista ficta ꝯfessio operetur illum mirabilem effectum,quem operatur illa ficta confessio,quæ inducitur ex eo:quia aliquis recusauit iurare:videlicet, qđ recusans

iurare, licet habeatur pro confesso,tamen requiritur sententia: aliàs si moriatur ante sententiam eius hæres ñ posset, condemnari,ita eleganter Bart.in l.manifestè.in fi.ff.de iurei.& sequitur Fran. Cur.in conf.59.ver. secunda etiam obiectio.quòd dictũ no. & potest occurrere, & an habeat locum in confessione inducta per contumaciã: qa esset magni effectus.forte etiam dici posset quòd si ille ficte confessus interlocutoriè esset pronuntiatus,condemnandus,& moreretur.ante sententiam diffinitiuã quòd nõ posset cõtra eius hæredẽ fieri executio. ĩterlocutoria enim nõ videtur dici condemnatio secũdum Ale.in l.2.ver.preterea militat.C.q test. * fa.pos.Circa istam q. reperi postea Ange. de Are.distinguentẽ in trac.malefic.in gl. in ver.qui iudex vidẽs quod dicti inquisiti non comparent etiam versi.qd si habeatur supra. Item scias quòd ille qui habetur pro cõfesso vigore contuciæ non est infamis, secundùm Corneũ in conf.13.incip.videtur & in conf.196. incip.hac in 1.volu. Aeneas de Falc.

Zacharias.

¶ Tu conclude paucis post longam hãc verborũ seriem, ꝙ contumacia in probatoriis,& in præparatoriis iudiciorum benè hẽt vim fictæ, & tacitæ confessionis:in aliis nõ:vt no. Alex.in l.eius qui.ff. de iure fis.& Bal.in c. vnico.§.vasallus.si đ feu.defuncti ꝯtẽ.fu.

Ant.Franc.

¶ Circa hoc quod hic dicit an post cõfessionem semp requiratur sententia. vide Bart.in l.1.ff.de cõfes.& l.1.ff de iud. solui.qui dicit quòd confessio facta corã

a plus ficta, a q̃ vera confessio: si enim fuisset verè confessus paruum crimẽ, non priuaret beneficio.16 q.7.inuentum.ideò puto sic distinguendum, ꝙ aut causa pro qua excõicatur,est digna priuatione bñficij:ipso iure, b & data perseuerantia in excõicatione p annũ erit priuatus ipso iure,aut est digna priuatione per sñiam,& tunc per lapsum anni non erit priuatus ipso facto:sed opus est sententia & sic reduco ad concor.opi.ꝯrias.Aut illud delictum pro quo fuit excõicatus non inducit priuationem ipso facto:nec dat facultatẽ priuandi:quia paruum est respectu priuationis,& tunc nõ erit priuatus per lapsum anni nec priuari debet:sed imponetur pœna arbitraria,ac si fuisset verè cõfessus,ex quo pœna pro illo delicto nõ est de iure expressa, aliàs illa imponeretur: nec obst.si dicatur, ꝙ pro illo nouo delicto:quia stetit tanto tpe in excõicatione,debet priuari:quia sufficit quod pp hoc delictum habeatur pro confesso,nõ enim debet duplici pœna ꝑteri.j.e.at si clerici.iu fi.nec pœna ex pœna procedere debet. de conces.præb.qa diuersitatem.no.gl.in rła imputari.de reg.iu.li.6.Fateor tñ, ꝙ si post lapsum anni adhuc sustineret excommunicationem indurato corde, ꝙ ex hoc nouo delicto ꝯcto postquàm fuit habitus pro confesso:qa non caret scrupulo hæreticæ prauitatis,poterit priuari beneficiis,& sic potest intelligi.d.c.cum bonæ.vbi ponderatur quod per triennium steterit in suspensione,non enim sufficiebat solus annus sicut cõiter ibi dñt doc.& non benè.Et hoc no.pro limitatione eorum q̃ ibi no.& maximè per Inn.ad ꝑdicta vide bo.gl.in c.cum contumacia.de hæ.li.6. quę notabiliter dicit,quòd in aliis criminib. ab hæresi stans in exõicatione p annum habetur pro conuicto de illo crimine,& optimè facit ille tex.in arg.ibi.n.habetur simpliciter pro conuicto,vnde debet vt hæreticus condemnari non.n.priuatur tãtum bñficiis.
16 ¶ † Et si hoc procedit in crimine hæresis vbi non procedit ex præsumptione de facili, vt j.de præsum.c.literas. fortius procedet in aliis delictis, & vnde surgit ista tacita ꝯfessio, & ꝯuictio colligitur ex c.nullus.de præsum.
17 iuncto d.c.cum cõtumacia. ¶ † Nam ex sola contumacia quis præsumitur nocens & cõfiteri, licet illa confessio non sufficiat ad cõdemnationem vt no.in ꝑall.c.nullus.sed secuta posteà excõicatione, & data pseuerantia per annum,augmẽtatur illa præsumptio, & efficitur vehemens,vt in præall.c.cum cõtumacia.& illa non sufficit ad condemnationem arg.de ꝑsum afferre.& ex his habes verum intell.illorum.c.rursus.& quicunque,& sup qua ratione fundatur eorum dispositio, & tene tñ perpetuò menti gl.in c.contingit. de dol.& contu.quæ dicit illa.c.non habere locũ,qñ agitur merè ciuiliter.vt per lapsum anni perdatur ius suum:sed procedunt qñ agitur ciuiliter, vel criminaliter de crimine, & ita in eis no.tunc.n.in odium criminis sur
18 git maxima ꝑsumptio ꝯ cõtumacem. ¶ † Explicitis gl.& his quæ potuerunt cõmodè ad gl.applicari.opp.ꝯ tex.quòd iste eps non potuerit pro simplici contumacia excommunicari requiritur enim trina citatio.de sent. excom.sacro.24.q.3.de illicita.de sent.excõ. statuimus.& c.constitutionem.li.6.Sol.dicit Ant.speciale in excommunicatione,ad cui⁹ solennitatem non exigitur citatio & monitio quæ solum exigitur ad purificandum

iudice.statim potest exequi sine alia sententia,qñ ille iudex esset iudex competens ipsius confitentis,aliàs non:imò illa confessio operaretur tantummodò.vt confitens forsan posset compelli ad persistendum in illa coram competenti:de quo etiam per Bar.in l.j.ff.de offi.procon.& habetur per Cy.in l.vnica.C.de confes.& vide etiam

delictum contumaciæ, qua aliter detecta(vt quia manifesta est contumacia)non requiri-
c tur alia citatio. c dixit tamen ꝙ in aliis sententiis,vt mulctæ, requiritur noua citatio: non enim potest iudex,mulctare propter contumaciam nisi citet de nouo ad se excusandũ: vt no.Bar.in l.2.ff si qs in ius voc.dicit tamen satis ꝯgruè posse dici ꝙ quãdo agitur de pœna ꝯtumaciç commissç in iudicis conspectu, vbi nulla cadit excusatio,& ista potest infligi absque alia citatione maximè si pars est præsens.Si aũt aliqua cadere potest excusatio vt in mulcta absenti citato imponenda.& tunc exigitur citatio:vt in d.l.2.& ideò infert, qđ ꝯdemnatio expensarum ꝑt fieri ꝯ absentem absq; alia citatione si ꝯtumacia fuit manifesta,aliàs secùs.sicut dictum est ĩ mulcta: licet aliter sentiat Cy.post Pe in l.sancimus.C.de iud.vbi dicit contumacem indistinctè posse cõdemnari absq; alia citatione.Aduerte, qa d.Ant.vr̃ sibi ꝯrius: qa supra dixerat ꝙ esset spãle in excõicatione,data contumacia manifesta possit iudex sine noua citatiõe excõicare: postea verò dicit,ꝙ etiam mulctare, & in expensis cõdemnare potest, si ꝯtumacia est manifesta:vnde dico, qđ in hoc nulla est specialitas in excommunicatione, sed trina monitio requiritur vbi contumacia non est manifesta: at vbi manifesta est: non est opus trib.citationib.quæ ad solam contumaciam ꝯuincendam reqruntur: frustra ergò fierent vbi ꝯtumacia manifesta est: vt sentit hic Colle.facit gl.in c.de illicita.24.q.3.& apertè tenet Inn.in c.ad petitionem.de acc.& all text. apertum in c.qm̃ vr li.non cõte.in j.resp.vbi tex.æquiparat,ꝙ qs sit contumax:qa peremptoria citatione recepta ꝯparere nõ vult:vel seipsum occultat , vel impedit ne citatio ad
19 eum puenire valeat. ¶ † Vnde đt In.in ꝑall.c. ad petitionem si citatus rñdet nuntio se nõ velle ꝯparere non est vlterius citandus: cum ergò in iudicio iste dixerit se non velle corã eis respondere,& recessit satis manifesta est ei⁹ contumacia: vt in c.venerabil: b.§.secus. de sen.exc.li.6.& idem dico quò ad aliã mulctam indicendã.ar.hic, & eorum quæ superdixi.Item,& quia sententia diffinitiua potest fieri ex quo certum est absenti defensionem non competere.vt in l.2.§ quòd de frumentaria.ff.de admini.re.ad ci.pti.& quòd ibi no. Bart.in c.cum olim.de re iudi.& in c.cum sit Romana.in fi.de appel.& sic intelligo ꝙ no.
20 Bar.in præall.l.2.ff.si quis in ius voc. ¶ † Si autem contumacia est notoria, an requiratur citatio ad mulctã imponendã.vr̃ j.ꝙ sic, per l.2.& ꝙ ibi no.Bar.ff.si qs in ius voc.In ꝯrium facit ꝙ no.idem Bar.in l.si finita.§.Iulianus.ff. de dã.inf.& in l.ꝯsentaneũ.C.quõ,& qñ iud. vbi đt ꝙ si iudex citauit partẽ perẽptoriè vr̃ trib.ædictis,vel vnica çitõe cũ ꝯminatione ꝓcedendi ad vlteriora,ñ reqritur noua citatio quin possit procedere ad missionem in possessionem.Sed reperio Bar.hęc dicta notabiliter ad concordiam reducentem in l.desertorem.§.si ad diem.ff.de re mil.vbi dicit, ꝙ quædam est pœna contumaciæ quæ respicit ipsum ꝓcessum in quo commissa est contumacia,vt ferre sententiam, vel dare possessionem,ex primo vel secũdo decreto, & tũc nõ requiritur alia citatio.quædam pœna venit extrinsecus.s.nõ ꝯcernẽs ipsum ꝓcessum, vt ꝯdẽnare in pœna pecuniaria,vel ꝓhibere ab aliquo officio, & tunc ẽt post peremptorium reqritur alia citatio ad finẽ ꝯdemnãdi:

Bart.in l.cum quedã puella.ff.de iuris.om. iud.& tene menti,ꝙ prædicta possent ꝓcedere in confessione facta coram iudice principaliter:sec⁹ autẽ si esset facta incidenter.quia ex illa non posset etiam cõdemnari: sed solum posset ex illa iudex ĩquisitionem formare.vt p Bar.in l.si cõfessus ff.de cust.reo, & per Bal.in l.mercalem.C.de condit.ob turp.cau.Et adde, qđ confessio quæ iuducitur ex contumacia illa non est vera confessio,etiam si insurgeret ex cõtumacia nolẽtis venire ad iudicium,vt est gl.in c. nullus de præsup.& ad prædicta facit: qa confessio habet executionem paratam, quãdo est facta in iudicio:aliàs secùs:vt ĩ l.post rẽ iudicatam. ff.de re iudi.& facit l. 2.ff.de confe.& tene menti.ꝙ ꝯfessio non habet vim sentẽtiæ, qñ statim reus confitendo soluit,& ideò si qs cõfiteretur delictum ex quo si ferretur sñia infamaret: si statim soluit ante sñiam: non efficitur infamis.& ĩ hoc differt confessio à sñia: vt in l si re⁹ paratus. & ibi per Bar.& doc. ff.de proc.licet omninò in ꝯfessum nullæ sint partes iudicis nisi in ꝯdẽnando: tñ non vr̃ haberi ꝓ iudicato:vt in l.ꝓinde. ff.ad l.aeql.ꝙ qualiter intelligatr̃ plenè not.in c.cũ olim.de re.pm.& ĩ c.ꝑsentiũ. de testi.& in c.dudũ. 2.de ele.& hr̃ etiã in l.si debitori.ff.đ iudi.

Sebast.Sap.

b ¶ Ipso iure. Quæ sint causæ,quæ inducunt priuationem ipso iure, ponit Petr. de Anch.in cõs.293. in c.vltra alia.refert, & sequitur Feli.in c. 2.de rescr.& circa distinctionem Ab.hic vide Car.in c.perpendimus.de sent.excõ.

Sebast.Sap.

c ¶ Citatio.Vide do. in c.j.de off.dele.li.6. vt prædi

Lap.all.74.inc.prælatis ꝑaris.Ale.in l. ꝯtumacia.ff.đ re iu.

Sebast.Sapia.

a ¶ Noua citatio.vide Ias.ĩ l.sancim⁹.C. de iud.vbi arguit ꝯ cõem vt ibi p eũ, & vide qđ dt Ge.ĩ c.j.p illũ tex.đ rest.sp.li.6.

b ¶ Notabilib.adde Frã.Are.ꝯs.36.& an ĩ citatione ꝑsumantr̃ oĩa solẽniter acta.p eundẽ ꝯs.30.Ro.ꝯs. 404.Ab.ꝯs.44.adde, ꝙ istã mãm citationis multũ latè attingit Ias.in §.quadrupli.inst.de act.ibi vide.Aen.de Fal.

c ¶ Fugiente.Adde Alex.cons.14.lib.3. Adde,ꝙ istã mãm đ debitore fugitiuo examinat Ias.inst.đ act.in pr.post Ang. Are.ibi,& aliqd per ipsum Ias.ĩ l.vinũ.ff. si cer.pe.vbi fuit ĩ ñ. opi.videlicet,ꝙ debitor fugitiuus põt capi ĩ ecclesia,vt ibi p eũ,qđ tñ dictũ mihi nuũq̃ placuit. In mã vid Cors.ꝯs.136. inc.visis.vol.4.& Ale.ꝯs.19.inc.viso ꝓcessu.3.vol.& ꝯs.64. incip.& si celeberrimè.e.vol.& istã gl.q̃ all.ĩ l.null⁹.C.de iud. ego ñ reperio:qa ñ reperit illa l.nec est ĩ l.nulli.C.e.tit.Aen. de Fal.Nõ intellexit iste Aen.Pan.corruptũ, & voluisset all. gl.ĩ l.nullus.C.de iudæ.& ñ de iud.vt vides me castigasse,& est gl.ĩ ver.vltionẽ. Alex.lose auilla.

Zacharias.

¶ Adde Pau.de Cas. ꝯs.27.inc.ꝓ plenioris examine Io.Bapt. de Cac.ĩ suo tract.đ deb.fug.in 6.q.prin. Bal.ĩ c.cũ ñ ab hoĩe. & ibi istũ j.e.ti.Ant. Cor.sing.308.ver.testis.vbi ampliat hoc dictũ, & plenis.per Lãfr.c.qm̃ ꝯ.§.recusationes.n.3.& ibi p Cels.diffusius.q̃ per aliquem.j.de prob. Ant.Fran. ¶ Circa hoc an debitor fugiens possit p creditorẽ capi ĩ ecclesia ꝓpria auctoritate: absq; dubio nũq̃ tenerem opi.affirmatiuã, qa p talẽ capturã cẽserẽ violari immunitatẽ ecclesię p ea, q̃ hñr ĩ c.ĩter cætera.de im.eccl.& l.

vt prędicta l.desertorem ꝙ est valde no.& ad hoc l.aut qui aliter.& ꝙ ibi no ff.ꝙ vi aut clã, & ꝙ no.In.in fi.in c.ꝯsuluit.de of.del.posset.n.
31 cõperere aliqua defensio. ¶ † Quid autem dicendum in ꝯdemnatione expensarum,an
a requiratur noua citatio. a vide tex.cum gl.c. ꝯstitutis.de proc.& Inn.in c.querelam.e.ti.& Io.An.in c.fi.de do.& ꝯt.vbi vr̃ ꝯcludi ꝙ non. sed reperio Bar.in l.non ignorat.C.de fru.& li.exp.ita distinguentem,ꝙ aut citatio fuit facta simplr̃ vt veniat ad se defendẽdum,& tũc in ꝯdemnatione requiritur noua citatio:qa ad aliud nunc agitur.ar.d.l.aut qui aliter.Aut facta fuit comminatio de procedendo ad vlteriora,& tunc non requiritur,vt l.consentaneum.s̃m vnã lect.C.quõ,& qñ iu.& ex hoc, & ex dicto præced.inferretur ꝙ ĩ hoc sit dñia inter ꝯdemnationem expensarum, & actum missionis,& iõ dico supplẽdum in hac ꝯdemnatione expensarum,ꝙ s̃.dixi in actu missionis, vt si citatio fuisset peremptoria, vel monitio fuisset facta per iudicem , quæ hẽt vim peremptorij,vt l.j.C.quõ,& qñ iu.& not.per gl.c.ꝯsuluit.de off.del. nõ requireretur noua citatio,& sic ꝑt intelligi.c.cõstitutis.& quod
32 no.in c.querelam.de proc. Quoties † autem iudex possit in eadem causa mulctare:nõ tangitur hic per Can.nec alibi ꝙ meminerim.& est q.valdè vtilis & quotidiana.text.l.fi.C.de mod.mul.vr̃ innuere ꝙ non liceat vltra tres vices.In ꝯrium fa.tex.l.nũquam.ff.de pri.del. & c.j.de poe.vbi patet,ꝙ quoties quis deliqt toties puniendus est: sed tu distingue post Bart.in præall.l.nunquam.post pr.ꝙ aut delictum committitur circa idem, & non ad iniuriam alterius,& habet locum præal.l.vlt.vt non possit vltra tertiam vicem. Exemplum, quis citatur sub certa pœna vt rñdeat positionibus& non venit:citatur iterum sub alia pœna, & non venit, ꝑt iterum citari sub alia pœna,& nõ amplius vt ibi.Si autem nõ ꝯcurrunt circa idem,vel veniũt ad iniuriam alterius, & tunc hñt locum iura ꝯria, quod not.
33 ¶ † Sed quia s̃.in notab. b dixi quem nõ posse
b citari sine iud.auctoritate,an hoc sit verum. Bar.ꝯcludit in l.neminem. C.de exh.& intro. re.ꝙ nec personalis nec realis citatio fieri ꝑt sine iudicis auctoritate,vt ibi. C.de epi.& cle. l.omnes.& l.cũ clericis.nec placet sibi ꝙ sentit Inn.in c.qm̃.de prob.vt nuntius generalis ad citationes hoc possit, quia s̃m eum commissio gñalis ad hunc casum se nõ extendit. ar.l.j.C.de iu.do.imp.fallit s̃m eum in casib.in quib.à iure permittitur vt capere deprehensum in flagranti crimine, vt l.vnic.C.de rap. vir.& l.si quis in seruitute.ff.de furt.Item dic
c ꝙ fallit in debitore fugiente, c vt l.ait prætor. §.si debitorem.& ꝙ ibi no.ff.quæ in frau.cre. vide quod no.inst.de act.in pr. in ver.in iudicio. Item vide gl. valde sing.in l.nullus. C.de iudæ. q̃ apertè sentit,ꝙ si offensorem meum non possum ad iudicium adducere, & sic timetur de fuga, quod possum propria auctoritate vlcisci.pro hoc facit illa l. & quod not. gl.j.di.ius gentium.nam in defectum iustitię
d ꝑt quis propria auctoritate d sibi ius facere,vt ibi no.& idem no.In.in c.olim i.j.de rest.spo. ¶ An autem in casu fugæ possit creditor propria auctoritate citare verbaliter debitorem quò ad effectum ꝑueniendi iurisdõem:iuxta no.in c.proposuisti.j.ti.prox.& l.si qs postea. ff.de iud.d.Ant.putat ꝙ non:quia illa citatio debet esse legitima vt ibi, nec ob.ꝙ permittatur realis,quia illa est puri facti: sed ista est iuris:iõ lĩmè debet esse facta.& pro hoc all. bo.gl.in preal.c.cum sit Romana ver.nec solent.quæ dicit ꝙ licet tu propria auctoritate appelles me,vt veniam ad iudicem,ego non teneor venire,& idem In.in c.dilecti.de ma.
e & ob. ¶ An autem e si appareat citationem fa

ctam per nuntium , sed nõ ꝯstat de commis-
f sione iudicis an illa præsumatur. f Gui.de Suz. ꝙ sic,in l.ad peremptorium.ff.de iud.Bar.ꝯ in l.sciendum.ff.de ver.ob.quia hęc est solennitas,quæ præueniat actum,ideò nõ præsumitur,vt no.in l.j.de fi.instr.& in ha.fis.lib.x.Ego puto posse ęquè dici,ꝙ si nũtius sit al's bonę famæ, & agitur de modico præiudicio præsumatur commisso.ad hoc ꝙ no.In.in c.j.de cle.peregr.facit ꝙ leg.& no.in c.ea noscitur. de his quæ fi.à præl.& c.cũ dilectus.de ꝯsuet.
34 in gl.& in c.ad audientiã.de præsc. ¶ † Quæro,an per illa verba nullus eidem cõicet, feratur excõicatio:hæc lra vr̃ velle ꝙ sic, vt indicãt verba sequentia ibi,donec fuerit absolutus. Io An.tenet ꝙ sic,maximè si addantur illa verba, donec fuerit absolutus, hoc verũ đt duob.ꝯcurrentib.s.ꝙ iudex hoc intẽdat,& talis sit ꝓferens qui excõicare possit: non.n. refert qd ex ęqpollentib.fiat:al's aũt cum talia verba cadant ẽt in iudices q excõicare nõ pñt.de im.ec.c.vlt.lib.6.ex sua significatione nõ inducũt excõicationem:ex quo sequitur s̃m eum,ꝙ talis cõicando aliis non peccaret, vel celebrãdo irregularis nõ esset, & hoc tenet Gui.de mõte Laud.in cle.frequens.de exces.præl.Io.de Lig.ꝯ.s.ꝙ hæc verba non inducant excõicationem,ẽt si addatur verbum illud,donec satisfactionem,&c. qa si excõicationem inducerẽt æqpollerẽt verbis istis,ex communico te donec absoluaris:& sic vellet absolutionem impendi, iam vinculo soluto ex modo sententiandi, vñ contineret quandam repugnantiam: & ad hanc decr.respondet,quòd hic interuenerunt verba apta & dispositiua importãtia excommunicationem. per hoc vltimum ego credo quòd hic interuenerunt alia verba, nec hic referuntur verba sententiæ: nec in effectu aliquis videtur ita supinus,vt per talia verba excommunicationem proferret, & maximè hodie per c.j. de sen.exc.lib.6.tamen si faceret,& constaret de mente, satis procederet opi.Io.And. quia excommunicatio qualitercumque feratur, tenet, licet non seruetur forma ex quo constat de mente vt no.in præalleg.c.j.& c.sacro. j.de sen.exc.2.q.1.in sum.& 11.q.3.in summ. vnde quia rarò accidet, ideò non multum in sisto:sed breuiter concludo post d.An.ꝙ si sit certum de mente,ꝙ velit vel non velit excommunicare seruanda est mens ratione s̃. dicta.Si de mente dubitatur: & tunc si proferuntur hæc verba à non habente potestatem:certum est quòd non inducunt excommunicationem:& idem vbi hoc intenderet: quia ex quo deficeret potestas non sufficeret voluntas.de off.dele.cum super.& l.multum interest.C.si quis sibi,vel alt.de poen.dist.j.quàm pœnitet, quia & absoluere non potest etiam in casu necessitatis,vt in præal.c.quem pœnitet.& no.gl.in c.pastoralis.§.præterea.de of. ord.Si proferuntur ab habente potestatem:tunc si dicitur,nullus tali communicet donec absoluatur satisfactione præmissa:inducitur excommunicatio. Præsupponunt enim hæc verba vltima vinculum. arg.ff.de ver.ob.l.decem.de desp.imp.ad dissoluendum.& pro hoc facit,quia ecclesia videtur in actu excommunicationis quem declarare esse extra ecclesiam,vt no.24.q.1.quodcunque.quòd satis innuunt verba præmissa.Non obst.motiuum Io.And.quia talia verba cadunt in non habentem potestatem: quia tunc ex defectu potestatis verba restringuntur. Intelligi enim debent ad limites potestatis.de sent.excommun.à nobis. Nec obst.dictum Io.de Lig. quòd hæc verba inducerent repugnantiam,quia ex sola mente excommunicantis volentis tollere vinculum, non tollitur nisi actu intercedat absolutio,ad hoc gl.no.in clem.j.de decim.sed si simpliciter proferrentur hæc verba, nullus communicet tali: & tunc si præmissa causæ cognitione foret in apparatu excommunicandi proferretur excommunicatio. facit quòd not.in simili in c.tuæ.& in c.tua.de sponsa.aliàs secus.cum hæc verba de sui natura excommunicationem non inferunt.arg.in c.j.de immun.eccl.lib.6.nec est obseruata debita forma ecclesiæ.argum.in c.j.de sent.excom.lib.6. vnde esset præsumere delictum in proferente contra c.ad audien-
35 tiam.de præscript. ¶ † Et ad hoc allego notabile dictum Innoc. in cap.cum tu.de testib.vbi dicit,quòd in foro iudiciali præsumendum

ꝑsti.C.đ his qui ad ec.ꝯfu.fateor.n.ꝙ talis fuga forsan induceret ꝑsumptionẽ debiti, aut delicti. Sed in delicto illud esset verum,qñ ꝯ fugiẽtẽ ñ esset instituta accusatio.al's sec⁹ vt p Bar.ĩ l.lex Cornelia.ff.ad Silla.& p eũd.ĩ l.j.ff.de bo.eo. q mor.sib.ꝯsci.& an talis fugiens captus hẽatur ꝓ ꝯfesso, hr̃ per Bar.ĩ l.raptores. C.de epi.& cle.& ĩ l. ꝯsiliarios. C.de asse. & mã qñ liceat capere debitorem fugiẽtem propria auctoritate ꝯplenè traditur In l.ait pretor. §.si debitorẽ.ff.q̃ in frau.cre.& inst.đ act. ĩ pr.hic al.& qñ possim facere capi debitorẽ meũ,ñ dico fugiẽtẽ,sed suspectũ đ fuga, & qual'r dẽat ꝯstare de fuga, & an reqrat̃ citatio ipsi⁹ debitoris, ꝯtra ꝑdoc. in locis ꝑal.& maximè per Bart.in d.l. ait prætor.§.si debitorem,

d ¶ Propria auctoritate,&c. Adde Ale. cons.3.& 35.lib.1.

Sebast Sapia.

e ¶ An aũt.vide Bal. ĩ l.his solis.C.đ reu. do.Sal.ĩ l.tres denũtiationes. C.quõ & quan.iud.Fel.in c.sicut.de re iud.

f ¶ Præsumatr̃.Adde q̃ s̃.posui ĩ ꝓx.apos. in ver.notabilibus.

Universidad de Deusto Biblioteca

dum est in mitiorem partẽ, vt censeatur non ligatus: sed in foro pęnitẽtiali secus est: & sic limito hoc dictum: & pro hoc vide bo gl. in c.vnic.de seru.in ord.fac. quam sic intelligo.

36 ¶† Vltimò no. pro iuuenib. quæro quid importat hoc nomen, Quo vult Deo. Sol. dic ꝙ est nomen proprium, & ẽm Ho. deest præpositio, Quo vult deo proprium nomen: & tũc construitur cum verbo, placuit. vt sit sensus placuit.s.cõcilio de quo vult Deo, &c. Potest etiam intelligi vt totum sit nomen ꝓprium, & tunc regatur à verbo, cõicet, vt sit sensus, ꝙ nullus cõicet de quo vult Deo, &c. prima expositio plus placet ꝑ verbũ eidem: quod sequitur, & solet imponi hoc nomen: qa desyderatur significatum, in nominato, quasi velit ꝙ Deus vult, & quasi consimile nomen habetur ĩ. de simo.c.3.in suprascriptione vbi de hoc nomine Deo datus, & alibi Deus dedit.in suprascriptione. de simo.tanta. & licet

a laudabile sit[a] habere bonum nomen.arg.ex no.per gl.in proœ.cle.in pr.vbi Io.An.extollit nomen proprium, & per Accur.in l.facta, §.si in danda.ff.ad Treb.vbi interpretatur nomen suum dicens: quia occurrit, & succurrit ꝯ tenebras iuris ciuilis, & turpe nomen oĩnò cauendum, & timendum est, vt ibi no.per Io. An.in c.cum ẽm apostolum.de præb.tñ in veritate non valet arg.ab etymologia nominis proprij: quia nomina imponuntur ad beneplacitum, vt no Bar.in proœ.Infor.super rub. sec⁹ dic de etymologia nominis appellatiui: tunc.n.arg.negatiuè sumptum semper valet, vt probatur optimè in l.2.ff.si cer.pe. dũ mutuum dr̃, quia de meo fit tuum, vbi ergò de meo nõ fit tuum, nõ est mutuum: & dr̃ testm̃ quasi mentis testatio: & vbi nõ est mentis testatio nõ est testm̃, vt l.j.ff.de testa. & dr̃ clericus à cleros: quod est idem ꝙ sors: quia electus in sortem dñi.si.n.non est electus in sortem dñi, nõ est clericus. Sed ꝯ hoc facit, quia Imperator dr̃ Augustus ab augendo: & tñ si nõ auget, sed diminuit nihilominus dr̃ Imperator, vt no.gl.in proœ.ff.vet. Et Papa dr̃ pontifex, quia facit põtem.i.viam aliis exemplo vitæ, & doctrinæ: tñ si hoc nõ facit: sed est malus, nihilominus Papa est, vt no.in c.j.de cõst. li.6. Ad idem 9.q.3 aliorum & c.nemo. & ꝙ no.in c.si Papa.40.dist. Sol. puto posse dici, ꝙ primum procedit qñ nomen imponitur seu sumitur ex essentiali natura sua, vt mutuum & testm̃, &c. sed qñque nomen assumitur nõ ex essentiali nã rei: sed ex eo quod desideratur seu rõabiliter debet esse in nominato, & tunc nõ ꝓcedit arg. dr̃.n. Augustus: qa Imperator debet esse ꝓpositi augendi imperium: sic & pontifex, qa debet pontem facere, si tñ nõ facit, peccat, sed ex hoc tñ nõ desinit esse Papa, ꝙ no. ¶ An aũt valeat arg.ab etymologia seu ab allusiõe vocabuli affirmatiuè sum-

* ptum *communiter* ꝯcluditur ꝙ sic, si nõ ꝯdicit diffinitioni. diffinitio.n.præfertur etymologiæ: qa euacuat diffinitum ẽm genus & substantiales dr̃ias, ad hoc l.j.ff.de dol.& ꝙ no.in l.omnis diffinitio.ff.de re.iu. Et iõ dt ibi tex.ꝙ omnis diffinitio in iure periculosa est. Exemplum, testm̃ dr̃ ẽm etymologiam suam quasi mentis testatio: ergò omnis mentis testatio est testm̃ ꝙ nõ valet, qa ex hoc sequeretur ꝙ codicillus esset testm̃: vñ nõ valet affirmatiuè sumptum ex quo ꝯdicit diffinitioni: de quo dic vt leg.& no.in præal.l.j.ff.de test.vbi no.p

37 Bar.& super rub.Infortia ¶† Ad vnum tñ aduerte, ꝙ cõis vsus loquendi in quacunq; mã sp præfertur proprio significato verborum, siue illud propriũ sigñatũ eliciatur ex diffinitione, siue ex etymologia, siue iuris auctoritate, vt l.librorum. §.quod tñ Cassius. ff.de le.3.& l.cum de lanionis.§.asinam.ff.de fun.inst. & l.Labeo.ff.de sup.le.& c.ex literis.ĩ.de spõ.

& no.Bart.in l.omnes populi.ff.de iu.& iu.& In.in c.olim.de ver.si & gl.c.nõnulli.de resc.

38 ¶† Quid autem dicendum est de nominib. verbalibus: nunquid posito solius actus exercitio: ponatur & nomen Exemplum doctor dr̃ à docendo, an eo ipso quod docet dicatur doctor, & Imperator ab imperando an ex eo quod imperat posset dici Imperator: calumniator à calumniando, an statim cum calumniatur dr̃ calamniator, & idem in similib. So. cõclude post Bar.in proœ.ff.vet.ꝙ interdum hęc nomina verbalia habent significare aliquam dignitatem seu aliquod exercitium ad quàm, vel ad quod non sufficit solus actus exercẽtis, sed dependet ab alio, & tunc exercitium illius nominis verbalis non habet inducere illum effectum, vt dr̃ in doctore qui dr̃ à docendo Nam vt sit doctor: non sufficit vt legat, sed ꝙ sit approbatus óptimorũ conspirante consensu, vt l.magistros.C.de prof. & me.li.x. Et ideò si non habet istud præambulum, non dr̃ doctor. & sic in Imperatore, habet enim dignitatem quæ non dependet ex solo nomine, sed ex quibusdam præambulis, vt electione, & coronatione. s̃.de ele.venerabilem vnde pater, vel abbas, vel dominus qui imperat, non potest dici Imperator ex solo exercitio imperandi: quia ex solo nomine dependet ex seipso. Interdum ista nomina verbalia sonant in de-

b lictum: vt calumniator vel præuaricator, & tunc ex solo vno actu[b] verificantur, vt l.athletas.§.præuaricator.ff.de his qui no.infa.fallit in trib. delictis quæ quamuis sonent in delictum, non verificantur ex solo vno actu, vt in abigeo ꝙ est nomen verbale ab abigo.gis, vt l.j.ff.de abig.Item fallit in errone: quia ex solo vno actu nõ dicitur erro: sed vbi frequenter sine causa vagatur, vt l.quis sit fugitiuus.§. errorem.de ædil.edi.Item in plagio, vt l.si abducta.cum gl.C.de fur. vbi plagium committitur, quando ex consuetudine quis surripit seruos alienos, non vbi semel tantum. Item fallit in mercatore, vt l.j.§.j.de tribut. vbi mercator est propriè ille. qui plures negotiationes facit, non vnam tantum, quod est no.secundum Bar sed allego opt.tex.in l.semper.§.negotiatores.ff.de iu.immu. quæ sing.probat quod immunitas concessa mercatoribus seruatur in illo qui maio-

c rem partem[c] facultatum tenet in mercantiis hoc facit contra id quod no.ipse Bar.in l.legatis seruis.ff.de leg.3. vbi dicit quod locator equuorum potest dici mercator per illum text. Ex quo inferebat ad statutum, quo cauetur, ꝙ libris mercatorum credatur vsque ad certam quantitem, quod mihi nõ placet: tum quia hæc est quædam immunitas à statuto mercatori concessa: tum etiam quia talis locator non potest dici mercator, cum nõ sint merces, vt l.mercis appellatione. iuncta gl.ff.de ver.sig. tamen dicit Bar. hoc committi, & referri ad vulgi opin. quando dicatur mercator.arg.in l.scien-

39 dum.§.illud.ff.de ędil.edi.† Ad prædicta applica notab.dictum Io.de Lig.in proœ.cle. vbi dicit, quòd scholares etiam scholas intrantes

d non attendentes[d] nec studentes non gaudent priuilegio schola-

e rium,[e] adducit no.per gl.in l.vnica.C.de stud.lib.vr.Ro.lib.11.& videtur tex.in l.si quis C.de dom.& protect.lib.12.& idem si inhonestè viuit.C.de cur.& stat.l.agentes.aliàs incip.per id tempus.lib.12.

40 ¶† Adde ad hoc no.dictum Bar.in l.semper.ff.de iu.immu. vbi per illum tex.dicit, quòd illi qui sunt in collegio alicuius artis, si artem illam non exercent non dicuntur gaudere priuilegio illius artis: facit d.l.semper.§.negotiatores.16.q.1.generaliter. ¶ Vltimò no.differẽtiam inter etymologiam, interpretationem, & deriuationem, vide per Pau.de Leaz in proœm.præal.scilicet cle.

of.pri.& Pau.đ Lea. & cæteros scriben. post eum ĩ ꝓœ.cle. vbi ponunt, q̃ sunt necessaria scholarib. vt ꝓficiant ĩ studio, & gaudeant priuilegio scholastico.

Sebast. Sapia.

e ¶ Scholariũ. adde quod dt sing Alb.đ Ros.ĩ l.ĩ ambigua.ff. de leg.vbi dt se iudicasse, ꝙ scholaris ꝑbendatus nõ possit pcipere fruct⁹ bñficij.qñ est ĩ studio, & nõ studet Et nunqđ scholaris nõ studẽs gaudeat priuilegio scholariũ, vid Mod. in l.scriniariis. C.de test.mil.

Sebast.Sapia.

a ¶ Laudabile sit. Hoc ẽt dt Bal.ĩ rub. ff.so.ma.& ꝙ imputãdũ sit illi q̃ ꝯxit cũ eo, q̃ hẽt malum nomẽ, tenet An.Sic.in c.j pillũ tex.ĩ ver.bellal.ĩ.dep.Ias.ĩ l.j.ĩ 2.lect.C.đ sum.Tri.& fi.ca.Mar.Soc.ĩ c.cũ dilecta.de exc.præl.

b ¶ Solo vno actu. Adde Rom.ꝯs.404.

c ¶ Maiorẽ partem. adde Ale.ꝯs.108.li.4.

Zacharias.

d ¶ Nõ attẽdentes. Adde Car.ĩ ꝓe.cle. ĩ pr.vbi dt, ꝙ scholaris ĩ studio ñ attẽtè aduertẽs ad suam lecturã, seu faciens castra ĩ mari: hr̃ ꝓ nõ scholari, idẽ si inhonestè viuat, vt p Bal. in ꝓœ.fforũ.ĩ fi.no. Spe.ĩ ti.de ĩ int.rest. §.j.ver.si verò actor sit absens, & not.in apost.ĩ ꝓœ.decr. & ibi latius Fel.col.16. ver.secundo limita. ĩ.de prob.

Ant.Fran. ¶ Circa hoc, q̃ñ scholaris desinat esse scholaris, ita vt ñ gaudeat priuilegio scholari. vide Bart.in l.aut facta §.tps.ff.de poe Et adde, ꝙ si scholaris stetit p q̃nquenniũ absens à studio: nõ gaudet priuilegio, ẽt si sit matriculat⁹, vt p Bart. vbi s̃.& hr̃ in l.2.C.de pri scho. li.12.& in l.si duas.§. fi.ff.de exc.tut.& idẽ dicas si transiuit ad aliud exercitium vt l.legat⁹.§.si ex offõ. ff.de le.3.& hr̃ p Bal. in l.q sub p̃textu. C. de sacros.ec. Et adde qđ scholaris ñ gaudet priuilegio scholastico, l; resideat in studio, videlicet si ñ studet. vt p Arc.ĩ d.c.de qbusdã.37 di.& si scholaris esset vagabundus, & negligẽs studere, nõ gaudet priuilegio vniuersitatis, vt est bo. tex.ĩ l.g.ñ aff.§.2.C đ epis.& cler. imo si scholaris inuito socio duceret meretricẽ ĩ domo, posset expelli đ societate, & si ĩpediret socios studere. sil'r posset expelli, & de primo hr̃ ĩ l.ñ aff.ff.de vsu. & ha.de secũdo hr̃ p Spe.ĩ ti.de iud §.2. & vide Host.ĩ c.j.de

CAP. II.

1 *Laici nullo modo possunt tractare negotia eccresiastica, num. 3.4.5.7.10.19.*
2 *Abbates veniunt appellatione prælatorum.*
9 *Laicus non potest excommunicare, nisi ex permissu solius Papæ.*
Delegari quæ possint à Papa, & quæ ab episcopo.
Delegatus si non benè cognoscit, appellatur ad delegantem.
6 *Statutum, ne quis præsumat, intelligitur nomine proprio, secus alieno.*
7 *Prælatus an cogatur causas criminales delegare laicis?*
8 *Clerici possunt esse delegati causarum laicorum.*
9 *Laicus non potest esse vicarius episcopi. 12.*
11 *Fructus decimarum possunt locari laico.*
13 *Laicus potest esse assessor iudicio ecclesiastici.*
Assessores quod officium habeant.
Sententia debet legi ab illo qui eam dat, nisi sit aliqua excellens persona.
Assessor non potest torquere nisi in præsentia sui ordinarij.
Causa ecclesiastica non potest delegari clerico, cum conditione vt ferat sententiam, prout talis laicus iudicabit.

Laicus

14 *Laicus an possit esse notarius in causis ecclesiasticis.*
Laicus an possit prædicare.
15 *Clerici cõiugati licet possint tenere beneficia ex dispensatione: tamen non possent esse commissarij in causa criminali clericorum. 12.*
16 *Prælati qui dicantur.*
17 *Electus ab vniuersitate habet iurisdictionem ab ea.*
18 *Argumentum ab ordine litis validum est.*
19 *Laici possunt in necessitatibus baptizare, & confessionem audire.*
22 *Verba, decernimus, & statuimus, & innouamus, quid importent.*

Decernimus. Nõ summatur per Io.An.quia breue est: sed ꝑt sic summari. Laici, ecclesiastica negotia tractare nõ debent, sed Prelatorum iudicio disponuntur.h.d. Et sunt tres partes. ij.ibi, & cpi.iij.ibi, nec pp. ¶ Casus literalis. Dubitatur, vtrum laici negotia ecclesiastica tractare possint. Et statutum fuit in synodo Eugenij Papæ ꝙ laici negotia ecclesiastica tractare nõ præsumant. Item Prælati ecclesiarũ de negotiis ecclesiasticis non disponant iudicio laicorum: & præcipuè de spiritualib.& ꝑ eorum prohibitionem non dimittãt ecclesiasticam iustitiam exercere. Ber.

1 ¶† Not.primò, quòd laici nec principaliter, nec ministraliter pñt tractare negotia ecclesiastica, seu spũalia. nõ.n.sunt ipsi tanq̃ hñtes ꝑtãtem, nec eorum iudicio & auctoritate di-

2 sponi debent, sed per Prælatos. ¶† Secundò no. quod appellatione Prælatorum, non solum veniunt Epi, & Archiepi, sed ẽt abbates. concor.c.j.de æta.& quali.& c.indemnitatib. de ele.li.6.vbi ꝓbatur ꝙ abbates hñt dignita-

a tem.[a] & sic vr̃ ꝙ sint pręferendi[b] aliis clericis

b priuatis. vide gl.in c.à subdiacono.93.dist.& no.p Io.de Li.in cle.& si principalis. de rescr. & gl.in cle.j.e.ti. vbi ponit an verbum, abbas,

3 sonet in nomen dignitatis an officij. ¶† No. ibi, maximè de illis, & c.quod causarum quædam sunt spirituales, & quædam non. & dic, ꝙ causarum ecclesiasticarum alia est merè ciuilis: alia spiritualis: alia criminalis: alia mista: & ꝓsequere, vt no.xj.q.j.in summa.& de omnib.istis laici se impedire non hñt vt hic, & s̃. de const.ecclesia S.Mariæ. vbi statim factum per laicos nõ valet.96.di.bñ quidem. ¶ Condescẽdo iuxta ordinem ad gl. Et prima est facilis. secundam diuido in duas partes: & scda

4 ibi, vr̃ ẽt. ¶† Op.primò ꝯ text.de c.exposita.s̃. de arb.vbi patet, ꝙ in laicos à clericis cõpromitti ꝑt, & sic poterũt tractare negotia ecclesiastica. Sol. ẽm gl. propria auctoritate tanq̃ hñtes ꝑtãtem laici non pñt tractare negotia ecclesiastica, & hoc innuit verbũ, præsumãt: sed delegari p Epm poterunt causę pecuniariæ, seu merè ciuiles, non autem criminales, seu spũales: & sic ẽt de merè ciuilib.ꝑt in eos compromitti, vt in ꝯrio. Papa verò ꝑt delegare criminales, & spũales, & ciuiles laico.gl.allegat iura. Sed ꝯ hoc; secũdò opp.& vr̃ ꝙ nedum Eps possit, imò teneatur.11.q.1.te quidem. gl.remittit ad no.in c.contingit.de arb. sed ibi rectè non soluitur. sed primò dic, ꝙ illud c.loquitur de causis non spectantib.ad ecclesiam quas debet Eps remittere laicis. de iudi.nouit.& ita gl.ibi no.vel dic ẽm Io.An.hic post Tan.quod hæc decre.loquitur ẽm ꝯsuetudinem reprobatam s̃.de ꝯsue.c.ad audien-

5 tiam: & latius materiam ĩ.attingã. ¶† No.1. ex gl.ꝙ causæ ciuiles possunt laicis per Episcopum delegari: sed non spirituales, vel criminales. idem no.96.dis.bene quidem.& 95. dist.peruenit.23.di.præter.§.verum.quæ dicit Episcopum non posse demandare laico po-

c testatem excommunicandi: sed Papa sic.[c] ꝙ etiam tenent hic doct.& quæ Papa possit delegare, vel Episcopus: vide per gl.in præall.c. peruenit.& p Inn.& alios in c.quanto.de consuet. vbi plenè Fran.limitat hoc dictum gl.ꝙ

d Episcopus possit delegare laicis[d] causas ciuiles clericorũ quando clerici non inueniuntur idonei. aliàs nõ.all.c.relatum.ĩ.ne cle.vel mo.& de rel.dom.c.inter quatuor. quæ iura hoc non probant. vnde Io.de Lig.& *communiter* doct.Mod.tenent oppositum dicentes, ꝙ licet hoc sit æquum: nõ tamen necessarium: maximè si committitur nudus articulus. ar. eius ꝙ no.gl.& Arc.in c.statutum.§.j.de rescr. li.6.in gl.in verb.& ideò. & Gul.in Spe.de legat.§.fi.ver.quid si certus articulus.non obst. c.significasti.ĩ.tit.prox.vbi patet, quòd in iudicem laicum clericus consentire non potest, etiam cum licentia Episcopi: quia illud intelligitur quando clericus vult iurisdictionem iudicis laici prorogare: hic loquitur qñ Episcopus vult delegare. primum fieri non

e potest vt ibi: sed secundum[e], vt hic: hæc ratio diuersitatis est, quia in ꝓrogatione iudex iudicaret iure ꝓprio, & si contingeret appellari, appellaretur ad superiorem ipsius laici: & sic clericus iudicaretur à laico. sed in delegatione secus: quia delegatus vtitur iure, & vice delegãtis. & sic illa iurisdictio est ecclesiastica. cũ delegatus nihil habet ꝓprium, vt in l.j.ff.de of.eius cui man.est iu.& in c.P.& G.& c.sanè.đ of.del.& ab isto appellatur ad ipsum

6 Epm delegantẽ. ¶† No.2.ex gl. significatum

f huius verbi, præsumant.[f] refertur.n.ad eum qui explicat rem ꝓpria auctoritate cum non possit: licet de mandatione & delegatione possit, & sic facit ad statutum quo cauetur, vt quis nõ præsumat aliquid attentare. debet.n. intelligi nomine proprio, non vice alterius nisi aliud impediat. facit ꝙ no.Io.An.in reg. potest quis per alium. de re.iu.lib.6.in merc.

7 ¶† No.3.ex gl.& ex dictis doct. Epm seu aliũ Prælatũ non arctari ad committendum causam etiam temporalem laico respectu ipsorum clericorum: imò vt s̃.dixi de honestate non debet committere nisi clericis. Sed generaliter conclude post d.Ant.ꝙ si causa est spiritualis seu criminalis seu ciuilis de persona clericorum non arctatur etiam ex debito honestatis Prælatus ad delegãdum. & ꝓ hoc all.ꝙ habetur in auth.vt cle.apud propr.Epis. vbi dicitur ꝙ de negotiis ecclesiasticis, iudi-

g ces laici nihil debent scire[g]. facit etiam hoc cap. si causa est criminalis & sanguinis arcta-

h tur[h] ad delegandum laicis vt si Prælatus habet temporalem iurisdictionem in loco: de quo dic: vt in c.sententiam.ne cle.vel mo.vel melius vt habetur hodie in c.fi.co.tit.lib.6. si causa est criminalis, & nõ sanguinis, nec concernit personam clerici, satis est honestum

i vt deleget, ne propter has causas distrahãtur à diuinis. vt in præalleg.c.bene quidem.ꝙ sic potest intelligi secundum alium sensum siue intellectum, si tamen cognosceret nõ vitiaretur dispositio, cum vere sit iudex. facit c.in Archiepiscopatu.de rap.idem dico si est causa merè ciuilis & temporalis, vt honestum sit ꝙ committat, ex quo non tangit clericum, vel ecclesiam, tñ per se cognoscere potest si vult. ar.in c.Romana.§.debet.de app.li.6.& in

8 c.si duob.e.tit.in antiq. ¶† An autem Prælati possunt, vel debent suscipere delegationem

à iudicib

a ¶ Dignitatem. Adde an sit dignitas, Lap.alleg.84. Zacharias. ¶ Adde istũ in c.exposuisti.& ibi remi.ĩ apo.meis.ver.dr̃ officium.s̃.de cor.vit.vbi credo me allegasse tex.in iure ci.in l.generali.C.de sacros.ec.& tractaui de ꝑlatione, & ꝑeminentia Abbatis. & q̃b.ꝑferatur, vbi ꝯcludebã Abbatẽ ꝑferẽdũ esse cũctis, dignitates habẽtib. inferiores ab Episcopatu, ꝙ facit ad apostil.seq.

b ¶ Præferendi.no. Abbates ꝑferendos aliis clericis priuatis. vide tex.ĩ c.ꝑsenti.de of.or.li.6.& in c.fi.de off.del.e.li.ab ordine lr̃æ.vbi abbas ꝑfertur hñtib.ꝑsonatum ĩ ecclesia seculari, seu cathedrali. vide tex.ĩ aut. habita.in ver. Abbatũ, Ducũ. vbi ꝑfert Abbas Duci, sed tu vide tex. in ꝯtriũ.ĩ c.q̃uis el 2.de præb.li.6. vide ibi Domi.q̃ vidit in fcõ.An.Bar.

Anto.Fran. ¶ Ad hoc quod hic dr̃ de Abbate Dicas, ꝙ hoc nomen, Abbas, est potiꝰ nomẽ solicitudinis q̃ dignitatis, vt in c.j.8.q.2.& no.Arch.in c.licet.đ præb.li.6.& hr̃ p gl.fi. in c.tuam.de æta.& qua.& p gl.fi. & in c.exposuisti. de corp.vi.& vide quæ hñr ĩ c.indẽnitatib. in §.verum.de ele.li.6.& in c.q̃q̃.e.ti.& li. imò dixit Io.mona. in c.inquisitionis.đ hę.li.6.ꝙ appellatione dignitatis nõ venit Abbatissa, quod ẽt voluit Io.And. in c.2.de præb.li.6.& đ multis priuilegiis, q̃ hñt Abbates vide ĩ c.antiqua.de pri. Dicas tñ ꝙ Abbatissa qñq; sonat ĩ nomẽ dignitatis secularis prout in plerisq; locis caput concilij ciuitatis nominatur Abbas, vt ĩ c.ex trãsmissa.de ren.& in c. fi.de insti.vbi p Inn. & qualis honor debeatur Abbatib. vide tex.& gl.ĩ c.à subdiacono.93.dis. Dicas tñ, ꝙ Abbas non ꝑt rl'r cognoscere đ cã matrimonali, vt in ca.accedentib.de excess.præl. & no.in c.j.de consan.& affi.

c Zacharias. ¶ Sed Papa sic. Adde istũ in ca.ecclesia S. Marię.nu.5.& ibi plenè posui in apost.ĩ ver. potestate excõicandi.s̃.de constit.& in ca.sacrosancta.vers. no.3.s̃.de ele.

d ¶ Delegare laicis. Põdera, qa in ꝑsona ecclesiastica ꝑ est dare q̃ditatẽ & essentiã spũalẽ. Sed laicus est incapax spũalium. ergò, & c.Bal. hic reprehendit istam gl. vide hic. per eum loquitur sing. An.Barb.

e ¶ Secundum. sic adde Cæpo.cons.11.

f Seb.Sap. ¶ Præsumant. Vide Bal.in l.non iõ minus. C.de acc. vbi notat, quod verbũ, pręsumere nõ cadit in eo q facit auctoritate iudicis. & idẽ vult Cald.in ꝯs.4. sub tit. de sent.exc. Card.in cle.1.q.38.de pri.& ꝙ laicus non possit præsumere de causis spiritualib. vide Pau.de Ca.cons.71. in c.visis qõi.corruptè allegatum p Iasonem in l.quoties. C.de iudi.& de verbo, pręsumere, vide etiam Fel.in rub.de præsumpt.

g ¶ Debent scire. põdera diligẽter quia hic dr̃, præsumãt gl. hic & doc.exponũt auctoritate ꝓpria, sec⁹ si delegata: certũ est qđ ĩ c.mulier. 23.dist.dr̃, ꝙ mulier non præsumat ꝑdicare in ꝯspectu virorum, & tñ ex delegatione epi hoc sibi committi ꝑt, vt no. in c.mulierẽ.33.q.5. & hoc p d.Ab. Ergò licet hic dicat, ꝑsumat, non seq̃tur ergò auctoritate epi. nec ob. cũ dr̃ ꝙ eps ꝑt delegare cãm ecclesiasticã, q.si est clerici, nõ ꝑt, qa in clerico reperitur q̃dã q̃ditas spũalis cuius laicus nõ est capax. Gul.de Cu. in auth. clericus.de epi.& cl. distinguit, quem ibi Bald. reprobat, sed hoc idẽ Bal. approbat, vide hic Bald. & bene ponderabis. And.Barb.

h ¶ Arctat. Adde tñ, ꝙ si Papa scienter cãm sanguinis religioso, cõmittit, vr̃ illum dispensare, vt cõsuluit Aret.ꝯs.58. ¶ Adde ꝙ pro istã opi.facit tex.melior de iure.in l.idẽ vlpianus.in fi.ff.de excu.tu.đ quo vide ẽt pulchrè p Bart.in rep.l. Barbari⁹. ver.sed qđ si Papa. & ibi Mo.ff. de of.præt. vbi dicit ẽt, ꝙ non ꝓcederet si iferior ã Papa hoc fecisset. vide istũ in c.cum in cunctis.§. inferiora.ver. an ẽt epi.& in c.innotuit. col.2. vers.si autem. & in c.quisquis.in 2. not.s̃.đ ele.Aen.Fal.

Universidad de Deusto Biblioteca

a Seb.Sap. ¶Quod peccant. Quod nõ peccent tenuit Cal. in ɔs.6. sub tit.de of. del.& ꝙ teneat iudicium, voluit Fed.de se.in ɔs.29.in c.fem tale est.& Ro. in ɔs. 293. facit ꝙ not.idẽ Fed.in ɔs.270.in c.ꝙ clericus.vbi dicit,ꝙ in casib.in quib.clericus non p̃t esse ꝓcurator, si tñ fiat ꝓcurator, cõmissio ñ erit nulla ipso iure.

b ¶ Delegationes principũ. vide quæ dixi ĩ rub.de off.del. Io.Cal. in tit.de off. del.cõs.j. vbi ɔsuluit ɔtrarium.An.Barb.

c Seb.Sap. ¶Procurator. An & qñ laic⁹ possit esse procurator in cã spirituali, vide Fel. in c.apostolice.col.4. vers.tenementi.j̃.de exce.

d ¶Syndicus. sed an possit esse ɔsanguineus p̃lati, vide hic Bal.qui tenet quod non.And.Barb.

Ant.Franc.

¶Ad hoc, ꝙ dr̃ de syndico: Dicas ꝙ regulariter laic⁹ p̃t esse syndic⁹ ecclesiæ: vt in c.j.de syn.& facit.c.j.de proc. lib.6. consanguineus aũt p̃lati ex doctr.Bal. đ quo hic fuit mẽtio, iõ vr̃ excludi à syndicatu ecclesiæ, cuius ɔsanguineus est prælat⁹ pp suspicionẽ, q̃ insurgit ex cõsanguinitate, q̃ hẽt cũ prelato ſm Bald. hic, q ad hoc est omninò vidẽdus. nec mirum qa consanguinitas inducit suspicionem, vt no.in c.j.in fi.vt ecc.bene. & in c.j. de coha.cl. & mulier.& hr̃ in c. requisisti de testa.

e ¶ Quæ dicit. Tu pondera subtiliter tex.c.Indicatum. ibi eñ fuit cõmissa cura laicis rerũ tpaliũ, q male gubernarũt depdando bona ecclesiæ.text.dr̃.ꝙ debẽt puniri, & decætero est cauendũ vt laicis sub regula clericali non degẽrib. non committatur, sed clericis ꝓbatis, q vt subditi corrigi possint, si qd malè gubernant: & sic, si ponderetur ille tex. nõ improbatur constitutio in reb. temporalib. ꝓpter incapacitatem laicorũ. sed qa non sunt subditi non possunt ita habiliter corrigi.

Andr.Barb.

f Seb.Sap. ¶Operarius ecclesiæ. Vide Cald. in cõs.j. sub ti. de consue.& in cõs. 18.in tit.đ pb.Rom. in sing.257.in c.fructus ecclesiæ.

g ¶Obuẽtiones spirituales. Tu pondera, qa d.Ant. hic dicit, ꝙ p̃t ministeriũ preberi laicis, vt colligant obuẽtiones spirituales, sed ipse nõ p̃t esse principalis collector.tu vide Io.de lig.c.j. de vi.& ho.cle. & ibi.d.Ant. dicit, ꝙ laicus, qui emit obuẽtiones spirituales non p̃t illas colligere in altari, sed debent clerici illas colligere ex altari, & dare laico.ita vr̃ dicẽdum in proposito nostro.vide ĩ hanc rem Ro.cons. 266.And.Barb.

Anto.Franc.

¶Circa hoc de laico, an possit colligere obuentiones ecclesiæ, dicas, ꝙ licet laicus possit esse œconomus ecclesiæ vacãtis, quod intelligendum est respectu tẽporalium. vt in c.noua.16.q.7 tñ đ oblationib.ecclesiæ ipsi non debent se impedire, nec illas colligere, nisi cõsentientib. ipsis clericis & volentib. & eorum nomine, vt ĩ c.quia sacerdotes. & in ca. sanctorum. & in c.hanc consuetudinem. 10.q.1.

h ¶ Rem ecclesiæ. Tu põdera, quia res ecclesiæ est Christi. 12.q.1.c.qui Christi pecunias. quo ergò poterit res Christi vẽdere. Item nec habent laici illam charitatem pro ecclesia quam haberent clerici ad vendendum.And.Barb.

à iudicibus sæcularib.de honestate: vr̃ quod nõ per præal.c.bñ quidem: & si recipiant putat d.An.ꝙ peccãt:ᵃ quia nõ debẽt forensium causarum esse disceptatores: arg.C.de testa.l. consulta.96.di.cum ad verum: nõ tñ per hoc vitiabitur iudicium: quia hñt habitum iurisdictionis talis. de iud.nouit.& quod ibi not. hoc tñ limita per c.in archiepatu.de rapt.vbi patet ex rñsione Papæ, ꝙ licitè ẽt Prælati assumunt delegationes principumᵇ, restringo illud c. qñ delegatur causa cuius decisio concernit bonum totius christianitatis: qa tunc omnes clerici debẽt esse soliciti.ar.c.j.de homi.li.6.& ꝙ no.In.de vot.ꝙ super his.aliàs autem nõ debẽt assumere delegationes principum: vt in c.sæpe.23.q.8.& in præall.c.bene
9 quidẽ.ꝙ sic p̃t intelligi.† Et expediendo materiam tactam per gl.op. aliter ɔ̃ tex.d.c.vno. de syn. vbi innuitur, ꝙ laicus p̃t esse syndicus ecclesiæ: quinimò ẽt in cã spũali p̃t esse ꝓcurator:ᶜ vt in c.j.de proc.lib.6.Sol.dñt doct.ꝙ laici nõ possunt tractare negotia ecclesiastica suo nomine, vt quasi ius hñtes in eis, sed nomine ecclesię illa tractare, vt in ɔ̃riis.simile de filiofa. dr̃ in c.qui generaliter. de proc. li.6.¶An autem possit esse administrator vniuersalis bonorum ecclesiæ, vt ęconomus, Inn.sentit hic ꝙ nõ: dicit enim ꝙ laici generalem administrationem, vel iurisdictionem habere non possunt super clericos, maximè de spiritualib. & idem Host.all.89.dis.indicatum.16.q.7.noua. Idem not.ipsemet Host.& Io.An.& post eum de synd.c.vno.vbi dicit,ꝙ non p̃t laicus esse vicarius vel œconomus, vel generalis administrator bonorũ vel personarũ ecclesiasticarum: ꝓ hoc facit ꝙ not. Arch.16.q.7.laicis.vbi dr̃ ꝙ triplex est dispositio rerum ecclesiasticarum: quædam est auctorizabilis: & hæc spectat ad solũ epm: quædam ministerialis.& hæc pertinet ad ęconomum: quædam solicitudinis: & hæc competere potest laicis: quasi sentiat quod œconomus dicitur habere in ecclesia ministeriũ.i. officium cũ generaliter omnia administrat: sed quando est procurator, seu syndicusᵈ ad vnam, vel plures causas non propriè dicitur habere officium in ecclesia, sed potius quandam solicitudinem: & sic intellige Arc.in c. noua.16.q.7.vbi sentit, ꝙ non potest esse syndicus. debet enim intelligi de generali: qui censetur habere officium in ecclesia non de speciali. Nam syndicus ad vnam, vel plures causas æquiparatur ꝓcuratori, vt not.Io.An. in c.2.de testi.li.6.& no.in c.in pertractandis. j̃.de iu.cal.sed Colle.hic dicit ꝙ generalis administrator non potest esse in loco Prælati absentis, vel loco illius qui reputatur absens vt est minor.vt ĩ c.2.de æta.& qual.sed si Prælatus præsit spiritualib.bene potest committi cura temporalium laicis, maximè vbi clericus non reperitur idoneus.all.not.ibi per In. vbi no.dicit ꝙ laicis generalis administratio committi non potest: ita vt super omnes dominentur: vt ibi.sed specialis administratio quarundam rerum committi potest.ita vt superiori administratori rñdeat: quod mihi placet, & ad hoc induco gl.not.in c.indicatũ. 89.di.quę dicitᵉ ꝙ ille eps ibi fuit reprehẽsus, quia laicum fecerat œconomum: cũ tamen deberet esse clericus: aliàs autẽ laicis bene p̃t committi cũra rusticorum, & aliorum bonorum epatus: & sic aperte sentit illa gl.tñ dicit, & aliorum bonorum ꝙ cura omnium temporalium bene p̃t demandari laicis, quia ex hoc non præsunt ecclesiis, vel clericis, nec impediunt se de spiritualib.Nam video quod omnes redditus ecclesiæ pñt laico locari: vt in c.quærelam.ne præl.vic.suas. fortius tanq̃ minister ecclesiæ poterit habere curam, ne clerici abstrahãtur à diuinis.ar.đ synd.c.vno.

& sic intelligo quod non possit esse œconomus.i.habere generalem administrationem omnium bonorũ ecclesiæ temporalium & spũalium, vt sic præsit omnib. & ita loquitur c.2.de æta.& qual. & hoc reperio hic sentire Gasp.de Cal. dicit.n.ꝙ laicus p̃t constitui œconomus ecclesiæ vacãtis in tpalib. & sic dicit intelligi no.in d.c.noua.& sic sentit, quod multò fortius poterit si ecclesia non vacat, cum tũc habeat rectorem immediatũ super se: ad hoc no.in d.c.noua.quod no.d.An.hic vr̃ transire simpl'r cum primo dicto, & nihil tangit de prædictis, & facit ẽt quod statim dicam. dic ẽt quod laicus non p̃t esse procurator etiam ad vnum actum spũalem si habeat ibi exercere in iudicio suo actum spũalitatis, ideo non p̃t constitui procurator ad eligendum: vt no.Io.And.in reg.ꝙ alicui suo nõ licet.de reg.iu.li.6.facit 96.di.bene quidem.& reg.præal.& sic limita d.c.j.de proc.li.6.quod
10 tñ tacitè satis hoc vult.¶† Ex his infertur ad qõem nunquid possit esse operarius ecclesiæᶠ.i.habere fabricæ officium faciendæ, & putat hic d.Ant.ꝙ non, ex quo habet colligere obuentionesᵍ spirituales.& quia haberet officium in ecclesia vt distribueret redditus ad libitum in fabrica ecclesię: nec ẽt ſm eum posset laicus cõstitui proprio nomine principalis collector, & administrator spũalium obuentionum.all.no.p Arc.in præal.c.noua. Plus ẽt putat ꝙ nõ p̃t constitui syndicus ad alienandum bona vel iura ecclesiastica, vel vnam rem singularẽ: quia ibi veniret vt principalis dispositor rerũ ecclesiasticarum.Hæc dicta mihi ex toto nõ placent. sicut.n.laicus p̃t constitui procurator ad lites ẽt spũales: vt in præal.c.j.de ꝓc.li.6.ita & fortius vr̃ ꝙ possit constitui ad negotia merè tpalia vt ad videndum aliquam rem ecclesiæ:ʰ cum ex hoc nullam præeminẽtiam habet in ecclesia, vel super clericos, sed vt nudus minister, & maximè: quia in hoc laici magis sunt instructi, & facit hæc litera quæ ꝓhibet eis hæc negotia administrare qñ præsumunt hoc nomine proprio. Item hoc officium nõ reperitur eis interdictum, nec in genere, nec in specie, ergò & c.ar.in præal.c.j.de proc.li.6.nec ẽt puto procedere quod dicit, ꝙ non possit deputari principaliter collector obuentionũ spiritualium: nam licet ipsum ius percipiẽdi sit quid spũale, nec cadit in laicum ita intelligitur.c.cãm.de præsc.& 10.q.1.hanc consuetudinem. tñ ipsi fructus non sunt quid spũale.
11 ¶† Hinc est, ꝙ fructus decimarum pñt laicis locari in c.vestra.de loc.facit quod no.in c.vt sup.de re.ec.nõ ali. vñ nõ video quare laicus ad hoc fructus colligẽdos qui sunt qd tpale, deputari tanq̃ ꝓcurator, & administrator nõ possit, maximè iuxta ɔsuetudinem aliquorũ locorũ vbi clerici vadunt ad rusticos ꝓ decimis pcipiendis: nã honesti⁹, & honorabilius vr̃ ipsis clericis, & ecclesiis vt alios laicos tãq̃ factores mittãt & deputẽt, q̃ ꝙ ipsi vadãt, nec ex hoc laici iurisdõem vñr hic, nec præeminentiam super clericos, vel ecclesiam, & sic cessat ratio quam ponit Inn.in c.2.de æta.& quali.De officio fabricæ etiam putarem, ꝙ si sit deputatus ad illud officium ẽt quodãmodò super clericos & habere præeminẽtiam, & potestatem distribuendi redditus inter clericos & percipiendi: vt est hic Senis vbi tale officium est valde honorabile in ecclesia, adeò ꝙ oportet ꝙ efficiatur miles, puto ꝙ tale officiũ nõ posset ɔcedi laico citra auctoritatem apostolicã. ar.c.2.de æta.& qual.& ꝙ ibi, & hic no.In.& 89.di.c. indicatũ. sed si hr̃et purum, & nudũ offñ ɔuertendi aliquos redditus in fabricam ecclesiæ, & tenetur alij psonæ ecclesiasticę reddere rõem administrationis: nõ video quare debeant hæc laicis interdici: cum sicut eis potest deputari cura rerum temporalium: vt s̃.dixi: ita & hæc cura fabricæ, maximè, cum ipsi in hoc magis sint experti, quàm clerici, & vide vt clerici non abstrahantur diuinis: & sic p̃t conseruar

a ¶Esse assessor. Ad istud de assessore dixi voce, & allegaui cõs.Ang. 260. vbi mirabiliter loqtur de assessore, quia quilibet iudex debet s'qui suum consilium facit l.si auiam.ver.& cum peritiorib.tractatum habuisset, & c. C.de inge.ma.all.istum tex.Host.in c.j.de priu.& Bal.hic quærit, an possit haberi consilium magistri in theolo.de ordine fratrum minorũ.& an dẽt loq iste assessor.& vide vltra ob all.per Abb.tex. sing.in l.merũ §.sed ex facto.ver.me assidente prætorem interlocutũ. ff quod me cau.And.Barb.

Sebast. Sapia.

b ¶Iudicis ecclesiastici. Vide Dec.in c. si ꝓ debilitate.đ off. del.& no. qđ laicus merus legista nõ p̃t esse assessor in causa merè canonistali, nec eɔ̃ ita no.Gem. ĩ c.statũ.in prin. de resc.li.6. quẽ seqtur Dec.in c.sciscitatus. añ fi.s̃.de rescr. vide Ias.ĩ rub.ff.de off.ass. & ibi declar'at qđ possit facere assessor.

c ¶ Officiũ ɔsulẽdi. põdera istũ text.primò ꝓhibet ne laici tractent negotia ecclesiastica, secundò, ꝙ prælati nõ dispõnãt de iudicio laicorum iudicium capitur multip'r vt dixi ĩn rub.vr̃ hic qđ capiatur ꝓ deliberõe laicorum. sed nõne cum prælatus disponit de ɔsilio assessoris laici, disponit iudicio laicorũ, ergò nõ tenet snĩa. istud mihi vr̃ verius, & qa nos vidimus ignorãtiã prelatorũ q cũ iudicio laicorũ disponũt spũalia A.B.

An.Fran. ¶De hoc, an laicus possit esse assessor clerici in cã spũali, an valeat snĩa lata de eius cõsilio. Dicas, ꝙ laic⁹ absq; dubio nõ p̃t esse vicarius epi, vt est tex. in c.in noua.16 q 7. & in c. indicatũ 87. dis.& vide Io.An.in c.Ioannes.đ cle.ɔiu. vbi idem tenet maximè in clerico ɔiugato, & vide Host.in c.ɔtingit.de arbi.qa nõ possunt laici per tractare spiritualia, nec consueuit Papa causas spũales delegare laicis nisi cum adiunctione clericorum, iuxta no.in c decernimus s̃.de iud.an autem possit esse assessor in causa spirituali.communiter tenetur ꝙ sic, vt per Io.An.in d. c.contingit, vt plenè tracta.in c.decernimus.& habetur in d.c.statutum §.assessorem de rescr.li 6.& hoc ideò est quia in persona assessoris non videtur fundari aliqualiter iurisdictio, sed fuerunt inuenti assessores ad supplendum imperitiam iudicum, vt pulchrè consuluit, & declarat Ang.in suo con.274.

d ¶Esse notarius. An laicus possit esse notarius in causis ecclesiasticis, & spũalib.si est creatus ab Imperatore, ɔsului pridiẽ in Delphinatu ꝙ sic.licet Host. ap'r dicat in d.c.qa pp.& d.Ant.ĩ c.sicut.ne cle.vel mo.& facit qa officium notariatus nõ dẽt assumi p clericũ, vt in d. c. sicut. ergò laic⁹ poterit eẽ. scđò ista est iurisdictio volũtaria q̃ p̃t ꝓrogari, vt p Bar.ĩ l.1.aṗs 2.ff. de of.ꝓc.& in c.j. C. đ sum.Tri.& ibi Bal. dr̃ qđ partes pñt facere qđ notarius in alieno territorio faciat eis instr̃m publicũ: qa pñt ꝓrogare, facit ẽt qa offñ notariat⁹ est q̃dã facultas.c.ad audiẽtiã de p̃sc.c.illud.de p̃sum. vbi.est officiũ ergò poterit exerceri p laicũ ĩ spũalib. facit ẽt qa notarius dr̃ testis, l.dñs. ff de testa. sed laic⁹ posset esse testis in cã spũali, ergò & notarius.facit ẽt c.q̃q̃.de vsur.li.6. vbi in cã vsuraria q̃ dr̃ ecclesiastica, & spũalis: laicus notari⁹ p̃t stipulari.ergò, facit ẽt qđ hr̃ ĩ c.cũ dilect⁹ đ fi.instr.vbi ɔsuetudo dat aucto. scripturæ. Sextò facit ẽt qa notari⁹ est seruus publicus.ergò ita est seruus clericorũ, sicut laicorũ, & ita seruatur de facto tenet d. Gasp. de Cal. in d.c. sicut. de pœ. Car.& Abb. ibi & resp d.Gaspar. ad rõem Host. vide ibi Ab.& in d.c.quia pp.licet Spe.teneat dictũ Host.in tit.de instr.ed.§.restat.ver. qđ deɔstit.An Bar.

Sebast. Sapia.

e ¶ Spũ.lib. ꝙ laic⁹ possit rogat⁹ esse de causis spũalib.tradit Bal.& Ant.de Butr. in c.massana s̃.de elect.Fel.in c.cũ dilectus.in 4.declar.de fid.instr.

f ¶ Prædicatiõis officiũ.add Ale.ɔs.216.

Sebast. Sapia.

g ¶Virile offñ. Officium pdicandi cui ɔpetat, põit latè Fel. in c.excõicamus.§. quia verò.j̃.de hær.

Ant.Fran. ¶Ad istã decis.quã facit iste de notario vt possit scribere ĩ cã spũali, vide Spe.ĩ ti.de instr.ed.ver.qđ ergò sit tabelio. vbi dt ꝙ licet laicus admittat ad electionẽ, & ad p̃stãdũ votũ ĩ electione dignitatis spũalis, imò si interuenit laic⁹ sil'r cũ clicis ñ valeret electio, vt in c.massana.& ĩ c.sacrosancta.de elec.tñ notarius laic⁹ p̃t scribere vota canonicorũ eligẽtiũ, & eorũ q p̃stãt vocẽ ĩ electione spũali, & p̃t de tali electiõe esse rogat⁹.& instr̃m ɔficere.qa ñ dr̃ ex hoc ptractare spũala.

conseruari, quasi cõsuetudo totius orbis vbi
12 laici ad hæc officia deputantur. ¶† Quæro nunqnid laicus potest esse vicarius episcopi. * communiter doct.tenent quòd non, vt not.in c.in noua.16.q 7.& in c.cõtingit.de arb. in c. vno.de synd. & pro hoc facit gl.huius c.quæ dr̃ quod causæ spirituales nõ pñt committi laicis, ẽt tanquam delegatus per epm.fortius ergò nõ p̃t eps eum facere vicarium qui haberet ẽt iurisdõem super spiritualib. & ordinariam.vt no.in c.tua.de off.vic.25.di.perlectis.& no.in c.2.de of.vic.lib.6.hoc intellige in spũalibus, sed vbi habet tpalem iurisdõem in loco, bñ p̃t vicarium laicum cõstituere. vt in c.fi.ne cle.vel mo.not.6.sed in spiritualib. secus.Plus dñt doct.in c.Io.de cle.coniu.& in c.vno.e.ti.li.6.qđ ẽt clericus, ex quo est coniugatus, esse nõ p̃t, quia nõ gaudet priuilegio ecclesiastico nisi in duob.de quib.in præal.c.
13 vno.& dic plenius vt ibi not.¶† Sed an possit esse assessorᵃ iudicis ecclesiastici.ᵇ doct.& Host.hic ꝙ sic.all.no.in c.contingit.de arbit. ¶Sed aduerte tu canonista circa quod versatur officium assessoris. Nã multi laici parum intelligentes excedunt in hoc, prætextu huius officij limites huius facultatis, vnde vide de hoc officio Spec.de off.asses.§.officium & quod leg.& no.in l.j.ff.e.& inter cætera no.ꝙ assessor iudicare nõ p̃t.vt dicit gl.in præall.l.j. & Spe.vbi s̃.nullam.n.habet iurisdõem.vt in l.2.C.de asses. poterit tñ sibi causa delegari si eius qualitas patitur, vt not.in præal.gl.l.j.sed tunc erit delegatus, & non assessor. Vñ iudex ipse, cessante delegatione habet snĩam ferre.& nõ assessor, & in hoc vidi multos laicos assessores excedere, vnde talis snĩa non valebit de sen.& re iu.c.fi.li.6. nisi esset illius persona vt eps.qui vellet sibi cõmittere nudum ministerium legendi & intellige in pñtia epi vt ibi. Item non p̃t assessor torquere, sed hoc debet facere ipse iudex, vt est tex.iuncta gl.in ver.testibus. in auth.vt defun.seu feu.§.illud. coll.5.& debet ipse ordinarius esse pñs in cognitione causę, non.n.debet ipse assessor per se audire sine iudice, vt in præal.§.illud.quia,
c vt s̃.dixi, ipse habet officium cõsulendiᶜ non autem habet iurisdictionem, & sic acta reperirentur facta sine iudice. Item aduerte, quia licet possit esse assessor, non tamen potest sibi committi facultas dictandi in spiritualib. snĩam.vnde non potest causa spiritualis delegari clerico cum conditione, vt ferat snĩam prout talis laicus dictauerit. vt no.Io.And.in c.si pro debilitate.de of.del.secus puto si fuerit dictum prout talis laicus cõsuluerit, quia tunc valet: nam assessor dat consilium, & hoc vltimum tenet Inn.hic, dicit enim quod consilium à laicis bene requirere potest, tale.n. consilium non tenetur iudex sequi, secus si fieret commissio vt præcisè teneretur sequi consilium, quia tunc disponeretur res ecclesiastica iudicio laicorum ɔ̃ dispõnem huius
14 c.quod etiam sequitur hic d.Ant.¶† An laicus possit esse notariusᵈ in negotiis ecclesiasticis & spiritualibus,ᵉ dic vt no.in c.quia pp. de elect.& j̃.ne cle.vel mo. sicut an possit laicus præiudicare, & sic sibi committi prædi-
f cationis officiumᶠ, vide gl.96.d.st bene quidem. quæ dicit, ꝙ potest ex delegatione epi. non autem propria auctoritate. facit c.cum ex iniuncto.de hær.vide ẽt gl.23 dist.mulier. & 33.q.5.mulieres vbi no.de muliere.& dic, quod officium prædicãdi est curatum vt no. in cle.j.de regul.& in cle.dudum.de sepult.& pro primo dicto vide meliorem tex. cum gl. 16.q.1.adiicimus quæ dicit mulieres, & laicos viros posse prædicare de licẽtia sacerdotis. Sed inquantũ illa gl.dicit de muliere, non puto gl.verum dicere, quia illud est virile of
g ficiumᵍ, vt in præall c.mulieres, & quod ibi no. vnde quodammodò detraheretur fidei, & honori christianitatis & quia hoc est periculosum.nã pp imbecillitatem sexus de facit tex in præal.c.mulier.vbi simpliciter prohibet de mulieribus, nõ autem sic loquitur
15 de masculis.¶† Sed nunquid saltem clerico coniugato possit eps cãm criminalem clerici committere. videretur ꝙ sic, cum dispensatiuè possit beneficium ecclesiasticum obtinere.vt no.in c.Ioan.de cle.coniu. Contrarium tenet Col'e hic quia ipsi possunt dici seculares sub nostra regula non degentes.& non differunt à laicis nisi in duob.de quib. in pręal.c.vno de cle.coniu.li.6.Et ad illud ꝙ dr̃ quod potest obtinere beneficium ecclesiasticum, dic vt ibi, & hoc verum ẽt ipso clerico consentiente. qa hoc surgit ex incapacitate ipsius ɔiugati, & nõ in fauorem ipsius clerici. arg.in c.significasti.j̃.ti.prox.ɔsensus tñ clerici cuius cã committitur, vr̃ requiri qñ committitur cã merè ciuilis, vt sentit Arc.in c.bene quidẽ 90.dis.quod nõ puto necessarium, quia ex quo laicus nõ est incapax p̃t eps hoc committere ex sua iurisdictione, arg c.sanè. j̃.ti.prox.& qđ ibi no.gl.ad hoc l.vna.C.qui ꝓ
16 sua iu.¶† Venio ad gl.vl.quæ colligit arg.qđ omnes prælati ecclesiarum sunt iudices ordinarij, & no.s'p hãc gl iuncto tex.Ex qua habes materiam cognoscendi qui dñr prælati. Nam propriè dñr qui hñt ordinariam iurisdictionem. & dic quod latè sumpto vocabulo quilibet clericus hñs curã animarum dr̃ esse prælatus, vt probatur in c.tua.de cle ægr.& ꝙ no in c.cũ ab ecclesiarum.de of.or.ſm vnum intellect. non ita latè appellatione prælatorum, veniunt alij hñtes prærogatiuam maiorem sine iurisdictione vt plebanus, appellatur enim pastor.63 di.si in plebibus.Item decani archipresbyteri, & consimiles vt in c.1. de æta.& qual.de for.comp.c.Romana.§.nec etiam.lib.6. vide Arch.in c.vt animarum.de constit.lib.6.& quod no.Inn.in c.firmiter.de sum.Tri.& in c.quoniam.vt lit.non conte.§. porrò vbi dicit ꝙ habens curam animarum dr̃ prælatus & intellige secundum prædicta, strictè verò solum dicuntur prelati habentes iurisdictionem vt probatur hic iuncta gl.& in cle.dudum §.in ecclesiis, de sepult.vbi rector, curatus, & prælatus ponũtur separatim. & vide ibi per Paul.& ad hanc dist.debet reduci gl.in cle.j.de elect.ver.prælatum.& hoc sentiunt sic satis doct.dum dicũt, quod olim hic in litera vbi est verbum archiepiscopi erat archidiaconi, & fuit remotum secũdùm

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶Ab ordine literæ. Hinc est, quod primò nominatus præsumitur magis dilectus l.publius.§.Titia.& ibi Bart.& Compo ff.de cond.& dem.vide Bar.in pulchra q.l.qui duos.ff.de le.j.vide istum in c.cum dilecti.no.4.& in c.sedes s̃.de rescr.& in c.cum in iure. s̃.de elect.facit tex.l.quoties.p.de vsufr.facit ẽt quod qñ duo actus reperiuntur scripti, & facti eadẽ die ille p̃sumit primò factus q primò est scriptus. ita Ale. in ɔs.112.inc.sup eo dubio.vol.5.q limitat hoc nõ pcedere qñ non p̃sumeretur p̃cessisse actus scdo scriptus tota cã rueret,& ponit exẽplũ, reperit ĩ vno libr.p̃r fecit donõem filio: paulo post reperit q p̃r emãcipauit filiũ. nã ad hoc vt valeat talis donatio p̃sumitur q p̃cesserit emãcipatio, qd est multũ quotidianũ tene mẽti. Aen.Fal.

Sebast. Sapia.

b ¶Dignitatis. vide de hac mã p Pet. de mõte in sua monar. co.24.q.5.vbi ponit de archiepõ Mediolanen. & Rauen. qs dẽat p̃cedere qd ponit gl.in d.c.bñ qdẽ. refert Fel.in rub.de ma.& ob.& infinita de ordine ponit idẽ Fel. in c. cũ dilecta. ver. ordo scripturæ. de resc.& Mod.ĩ l.2. §.pri⁹.ff.de vul.& pu. Ant.Fran. ¶An,& qñ sit attendendus ordo scripturæ, & an, & qñ ex ordine iuris sit argumẽtandũ, vide quæ hñr in c. cũ dilecta.& in c. nunq̃.de resc.&in c. si rector.43.di.&vide Bart.ĩ l.2.§.prius. de vul.& pup.& in l. necem.ff.de sol.& ĩ §.in ordinarium.in auth.de hæ.& fal.& vide Bald.in proœ. C.& vide gl.in c.mãdato. ver.ordinẽ.de præb.libr.6.& vide Arc. in c.Metropolitanæ.63.di.& eundem in c.statuimus. de of.dele.li.6.dicas tñ qd qñq; attendit ordo scripturæ, sed potius ordo intellectus.vt in l.cum pater.§.fideic.ff.de le.2.& ideò si testator primò instituit nepotem, & deinde filium, valet institutio, iuxta not.in l.gallus.§ quidam rectè.ff.de li.& posth.& hr̃ ẽt per Bal.in c.j.§.quin ẽt.in ti.epis.vel ab.in vsi.feud.& vide tex.in c.Raynutius.de testa.vbi substitutio,vel institutio facta de filia, & ventre non vr̃ facta ordine successiuo, imò vterque admittitur,& vide ẽt tex.in c.Raynaldus.eo.ti.vbi institutio facta de patre, & filiis non intelligitur ordine successiuo, & de illa mã hr̃ ẽt per Cy.in l.præposteri.C.de testa.& in ẽut.hoc amplius.C. de fideic. & vide ad mãm gl.in l.si finita.§.si plures.ver.ordine.ff.de dam.infe.& gl.etiam in ver.ordine.in præal.c.mandato.de præb.

c ¶Decernimus.Adde quod de verb.statuimus eundem cons.97.

d ¶Secũdò no.vide d.Pet.hic sup isto not.vide Bal.in l.præcipimus.

Goff. & Io.An.ad denotandum non omnem archidiaconum esse prælatum. saltem illum qui nõ per electionem assumitur: sed p epm
17 inuestitur.74.di.quorũdam.¶†Nam qñque eligitur.93.di.legimus. quare autem ponderatur an eligatur.doct.nõ declarant,sed dico quod ideò,quia vniuersitas eligendo tribuit iurisdõem electo saltem ĩ ipsos de collegio, vt no.In.in c.cum ab ecclesiarum.de off.ord. & in l.fi.C.de iur.om.iu.per quod dico,quod si assumptus per epm ad aliquam dignitatem habet iurisdõem, puta, de cõsuetudine licet nõ habeat collegium, satis ẽt p̃t strictè appellari prælatus ex quo aliis præest in iurisdõe, & q archidiachonus dicatur prælatus vide tex.c.Romana.§.j.de app.li.5.&c.cum in cunctis.cum gl.sua in §.inferiora.de elect.& in c. Romana.§.nec ẽt.de fo.comp.lib.6.& in c.1. de æta.& qual.sed hæc omnia iura & similia intellige fm prædicta. Qui autem dicantur hr̃e dignitatem vr̃ idem ddm.Sed vide quod
18 plenè dicam in c.de multa.de præb.¶†Et ex prædictis hẽs quare archiepi postponuntur hic in ordine literæ abbatibus,quia, vt s̃.dixi olim in litera erat verbum archidiaconi. ex quo collige,quod hodie abbates sunt præferendi archidiaconis,& sunt digniores archi-
a diaconis.Valet.n.arg.ab ordine literæ. a vide bo.gl.in c.quorundam.de elect.li.6. in verb. prædicatorum.& tex.in c.epõs.17.di.&quod no.in c.bene quidem.96.dis.in gl.in ver.Mediolanen.quę dicit q ex prerogatiua sedẽdi, & subscribẽdi,& rñdendi cognoscitur maio-
b ritas dignitatis b & ẽt pbatur in pręal.c.epõs.
19 ¶†Explicitis gl.opp.ɔ̃ tex.& vr̃ q laicus possit tractare ẽt spũalia,vt pbatur 1.q.1.q quidam.de pœ.di.j.quem pœnitet.in quib.iurib. patet q saltem laici in necessitate p̃nt baptizare,& confessionem audire.dic vt not.in c. quanto.de consue.vbi plenè dixi.Et inter cætera dicit Inn.ibi,& fuit no.dictum gl.in c.vl. 24.q.1. quod in his quæ spectant ad clericos illud solum licet laicis,q concessum eis à iure specificè reperitur.q no.Et per hoc p̃t solui quod leg.& not.17.di.nec licuit.& 33.q.5. principes.& c.de ligurib.vbi in casu schismatis & subuersionis fidei,&data incorrigibilitate, p̃t laicus exercere iurisdõem suã in clericos,sed sunt casus spãles, & dic vt not.in c.
20 cum non ab homine.j̃.eo.¶†Vltimo opp.ɔ̃ tex.in eo q vtitur verbo,decernimus.cũ per hanc constõem nõ inducatur ius nouum cũ idem esset statutum,vt in c.ecclesia.de const. Dicit Io.An.post Franc.quod per hoc verbũ diffinitur casus dubius vt hic,& tũc iura non vtuntur hoc verbo. sed verbo statuimus, qñ ius nouum pditur,& verbo,innouamus.qñ innouatur antiquum, & solet hoc dictum multum allegari. Sed d.Car.dicit q verbum,
c statuimus,& verbum,decernimus, c idem important,& q per vtrunque ius nouum inducitur.sed nihil allegat. Sed ego dico quo ad hæc verba & similia,q debeamus primò inspicere mãm subiectam,& si materia est noua,inducitur nouum ius,secus si materia est antiqua. verba enim appropriantur fm subiectam mãm. vide bo.gl.in cle.vna.de cõces. præb.in ver.censemus.& 11.q.3.rogo.&j.di. humanum genus. & de ver.sig.exiui.in cle.si verò materia est dubitabilis, tunc recurre ad proprium significatum verborum quod elicitur.vt in simili not.Bar.in l.omnes populi. ff.de iu.& iu. vel quia in iure expressum hoc habetur vel ex diffinitione vel etymologia, si diffinitioni non contradicat, vt in l.1.ff.de testa.in c.cum secundum.j̃.de præb.& mihi placet dictum d.Card. sicut de verbo, censemus.& no.gl.in præal.cle.vna.

ad si C.de ap. & in l.solent. ff.de all.le.& in l.Arist.ff.de do.An.Barb. Adde quod istud not.facit ad decisionem qõis q̃ habui de facto hic Perusij,& adhuc pẽdet, vcz vertebat̃ lis sup vna hæreditate inter clericũ,& laicũ,laic⁹ petebat ɔpromissum corã iudice seculari fm formã statutorũ ciuitatis Perusij,ille cleric⁹ volebat ducere cãm ad vicariũ epi ego alleg. Bar. in l.præcipim⁹. §.pe.C.de ap.quẽ al. ẽt d.And.hic ĩ fauorẽ dicti clerici,multa ẽt licet ñ vrgẽtia allegabantur p alia pte credo q d. ptãs, vt dixit mihi pnuntiauit p clerico nõnulla pulchra sĩlia, ad ornamẽtũ istius notab. vide p Ias.ĩ l. Imperiũ.ĩ j.no. ff.de iu.om.iu. & fa.l.q̃ritur.ff.d sta.ho.bñ facit p parte illi⁹ clerici qd dixit An.d Bu. ĩ c.cæterũ.col.3.j̃.e. q si ɔtẽdit cuius sit iurisdõ iudicis secularis vel ecclesiastici, qd p̃fertur in cognoscẽdo iudex ecclesiastic⁹ tanquam maior seqtur Ias. in l.2.in fi.ff.si qs in ius voc.nõ ier. vide istũ in c.qual'r & qñ.ver. sed aduerte.j̃.e. Aeneas Falc.

Sebast.Sapia.

e ¶Dignioris. de ista regula vide latè p Fel.in c.1.col.4. de præsc.& Soc.in l.cũ fena.in fi.ff de re.du. Bar.ver. in ɔs.19.cir. fi.& Fe.in tract.qñ literæ apostol. col. 4. in 7.amplia.

Ant.Fran. ¶An qñ statutũ disponit, q causæ puta vertẽtes inter cõsanguineos ɔpromittãtur, tale statim cõprehendat clericos,si cã vertatur inter clericũ & laicũ instãte laico, q cã ɔpromittatur ipso clerico ɔ̃dicente,& nolẽte cãm deducere ad ecclesiasticũ, puto decisionem istius esse iuridicam.qa statuta laicorum nõ hñt ligare clericos, vt ĩ aut. cassa & irrita. C.de sacrosc.ec.& in auth. statuimus.e.ti.&per ea, q̃ hñr in c.ecclesia S.Mariæ,vbi plenè de materia.de consti.& eo magis qa clericus tanq̃ magis dignus attrahit ad se laicũ tanq̃ minus dignũ,iuxta tex. c.aqua.de conse.ec.vel alt.& illa doctr.Bar.hic all.in l.præcipims.C. de app.multum facit ad propositum.& hãc opi.ɔfirmo ex his quæ voluit Ang.in ɔs.suo 63.inc.comes. vbi ɔcludit qd stãte hmõi statuto, q nõ ligãtur pupilli si fiat ɔpromissum à tutore sup diuisione bonorum cõium pupilli,& maioris qd p parte pupilli& eius respectu ɔpromissum est nullũ,ita eod.mõ,dato,quod laicus hñs cãm cum clerico,ligetur hmõi statuto, tñ eo statuto non ligatur clericus, & ideo si virtute istius statuti clericus compromitteret, compromissum non valeret, sicut nec valet compromissum factum nomine ipsius pupilli per tutorem, stante huiusmodi statuto.

CAP. III.

1 *Iurispatronatus causa subiicitur cognitioni ecclesiasticæ.4.*
Laici non possunt cognoscere de causis connexis spiritualibus.
2 *Mixtum sequitur naturam simplicis dignioris.*
3 *Iuramentum de calumnia non præstatur in causis merè spiritualibus, nec in eis annexis.12.*
Ordo procedendi in causis spiritualibus vendicat sibi locum in causis ipsis connexis.6.
5 *Iuspatronatus non potest vendi, nisi cum vniuersitate, secus ius merè spirituale 7.& 9.*
8 *Iuspatronatus transit ad hæredes etiam extraneos.*
9 *Iuspatronatus quod est in vniuersitate super qua iudicauit laicus, an iudicium annullet respectu ipsius iurispatronatus.*
Iurispatronatus an confiscetur per crimen læsæ maiestatis.11.
10 *Ius funerandi est concessum laicis, quo ad possessionem, non quo ad dominium.*
11 *Cognitio iuris funerandi ad quem iudicem spectet.*
Iuspatronatus si fuit donatum, vel aliter alienatum, iudex ecclesiasticus cognoscet super validitate talis alienationis.

1 Quanto. †Laici causas cõnexas spiritualibus tractare non p̃nt. vel sic magis specificè,& ad literam causa iurispatronatus spectat ad iudiciũ ecclesię.h.d. & non diuiditur. ¶Not.j.quod causa iurispatronatus non est merè spiritualis, nec tanquam merè spiritualis subiicitur iurisdictioni iudicis ecclesiastici:sed tanquam coniuncta & connexa spiritualibus. quod facit ad il-
2 lud quod dixi s̃.super rub.¶†Secundò no. d
d quòd mixtum sequitur naturam simplicis
e dignioris e ius enim patronatus quo ad intellectũ est partim temporale, & partim spirituale, vt no.gl.in cap.piæ mentis.16.q.7.& sequitur naturam spiritualitatis, vt hic.& in c.de iure.j̃. de iurepatr.& de transact.c.præterea.ad hoc cap.quod in dubiis.de consecr.
3 eccles.vel alt.¶†Tertiò nota,quòd conne-

a xa a iudicantur,& ordinantur sicut ea quibus
b connectũtur b. assumunt.n.sibi eandem nãm ex connexione,& cohæsione.l.quæ religiosis.ff.de rei ven.j̃.de parœ.super eo.ff.cõi di.l. arbor.& q no.gl.in c.licet.16.q.3.& ex hoc in fero gl.bñ dicere in c.literas.de iu.cal.quæ dicit, q sicut olim nõ iurabatur de calum.in cã spirituali,ita nec in causa iurispatronatus.Ex qua gl.iuncto isto tex.dico,q si in causis spiritualibus certus modus procedendi à iure traditur, & vr̃ statutus ẽt causis connexis, & coniunctis spiritualibus,& sic de simplicib.& hoc nisi materia sit odiosa, & valdè exorbitans.vt dico in pręal.c.literas.licet ab aliquib. & minus bene illa gl.reprobetur. ¶Not.vlt. casum in quo ius possessum ab aliquo nõ sortitur nãm possessoris,vñ laicus hic rõe iurispatronatus quod possidet coram iudice ecclesiastico ɔuenitur licet persona sua sit subiecta seculari.rõnem j̃.videbitis. ¶Venio ad gl.& primò quæro,quare cã iurispatronatus dr̃ ɔnexa spũali.Resp.gl.quia ipsum iuspatronatus nõ est merè spũale.sed annexum:ideo ipsius cã dr̃ annexa, assumit.n.sibi nãm: quia magis dignum ad se trahit magis dignum,vt
4 in gl. ¶†Sed ɔ̃ hoc & ɔ̃ text.p̃t formari talis oppositio ex sequenti partic.gl.ibi,& laicus, sicut laicus non p̃t possidere ius merè spũale.de præscr.causam.& tñ possidet ius annexum spũalib.vt hic, ita vr̃ q licet iudex secularis non possit cognoscere de causa merè spũali, de or.cog.tuam p̃t tñ cognoscere de causa connexa spũali.Sol.gl.non sol.sed simpliciter dicit, q laicus possidere p̃t illud ius annexum, sed non merè spũale. Idem dr̃ in iure sepulchrorum.Host.dicit q merè spũale laicus non tractat, nec possidet sed merè tpalia tractat,& possidet,hoc vero ius cõnexum nõ tractat vt hic. sed possidet vel quasi,
5 & hoc de gratia.j̃.de iu.pa.c.3. ¶†D.Ant.hic sequendo Goffr.in sum.de iure.§.j. vltra medium dicit iuspatronatus realiter esse qd spirituale,quod patet, quia vẽdi nõ p̃t sicut nec spirituale nisi cum vniuersitate,vt in præal.c. de iure. sed qa ex dispensatione ecclesiæ cadit in laicum. p tanto dr̃ annexum iuri spũali,& sic non inspecta nã sua, sed inspecto illo accidente surgẽte ex dispẽsatione ecclesiæ, per hoc quod no.in c.piæ mentis.præal. vbi
c dicit gl. q iuspatr.est spũale, sed non merè, c quia cadit in laicum. Quędam n.vt ipse dicit, sunt merè, & essentialiter spũalia vt anima, gratia, virtutes, & similia. Quædã sunt spũalia,sed nõ merè,& essentialiter,qa tunc non pp se, sed pp aliud, vt sunt bñficia. vasa ordinata ad sacrificiũ , & similia iura spũalia quæ ordinãtur ad finem spũalium, vt ad finem animæ,ad ministros sustentãdos,& ista tanto magis dñr spũalia q̃tò magis appropinquantur fini rei spũalis, & de his vide bo.gl.ĩ sum. j.q.j.ad propositum ergò qa per electionem principiatur matrimonium inter ecclesiam, & electum:magis dr̃ ius spũale, q̃ iuspatron. quod nõ initiat matrimonium cum pñtato, sed tñ pręparat personam cum qua dẽt ɔhi, & hoc ẽt principaliter nõ cadit in laicum,nisi ex dispẽsatione ecclesiæ:sed noluit ecclesia dispensare cum laico circa electionem qa est actus magis spũalis,& iõ infert q cũ essentialiter iusp.nõ possit dici merè spũale,debet quòad omnia iudicari vt ius spũale,nisi repe-
6 riatur aliud ɔ̃rium à iure expressum.¶†Et ideo vbi spũalis causa deberet tractari simpl'r, & de plano idem dicendum esset de iurepat. Et sic per hoc sentit apertè d.Ant.quod ideo ecclesiasticus cognoscit,& non secularis de causa iurispa.quia ipsum ius realiter & essentialiter est merè spũale.sed hoc dictum nunquam mihi placuit: quia vt dixi super rub.ipsum ius antequam fuerit concessum laico non fuit deductum in esse, & sic non potest dici q originaliter est merè spirituale. nec etiam ex statu antiquo sibi insito,potest dici esse merè spũale, cum patronus nihil aliud facit quàm præsentare personam instituendam per superiorem.Vnde in hoc tantum satisfit desiderio suo,vt ordinetur, & instituatur persona secundum voluntatem suam.& colligitur clarè ex c.1.16.q.5.vbi vide bo.tex. & ea.cau.q.7.decernimus. Non autem ex tali præsentatione acquiritur aliquod ius spirituale: hinc est quòd patronus laicus potest variare alium præsentando.de iurepatr.cum autem. Et ex plurib.præsentatis potest eps instituere secundum vel tertium. vt in c.pastoralis. eo.tit. quod non esset si aliquod ius acquireretur præsentatis. arg.de præben.cap.si tibi absenti.lib.6.Vnde tex.in c.quod autem.
d de iu.pa.dicit, quòd præsentatio d est quoddam inchoamentum:ordinatur enim ad spiritualitatem obtinendam: & ideo non potest dici ius spirituale merum cum nullam spiritualitatem exerceat patronus in actu pręsentiandi.sed pro tanto dicitur annexum iuri spirituali quia non debet perueniri ad institutionem sine præsentatione, vt in iurib. præall.& in c.illud. de iu.patr.Cum ergò per præsentationem perueniatur ad istam institutionem quæ est merè spũalitatis, pro tanto dr̃ annexum iuri spirituali,quia annexum huic iuri instituendi,& facit præparamẽtum ad ius spũale obtinendum:& ista est vera ratio quæ non solet assignari per doct. Et hoc vr̃ sensisse Inn.in c.quod sicut.de elect. post prin. dicit enim q ideò electio non conceditur laico, sed præsentatio sic: quia per electionem initiatur matrimonium inter electum, & ecclesiam. ad hoc c. fi.de transl præl.sed pñtare nõ est ius merè spirituale,sed annexum: nec ɔ̃hitur aliquod vinculum inter pñtatum,& ecclesiam.cum nullum ex hoc sibi acquiratur.vt in d.c.pastoralis.de iu.pa. & sic apertè vult Inn. q istud ius pñtandi fuit concessum:quia non erat qd merè spirituale. Non ergò bene dicunt isti:quia fuit concessum laico, est annexum.nam ex concessione res merè spiritualis non execratur. nam & ius conferendi conceditur qñque principib.vt no.per Io.An.in c.2.de præb.li.6.patet.63.di.Hadrianus. nõ autem per hoc quod conceditur laico dr̃ annexum spirituali: & hoc etiam voluit hic gl.fi.si bene ponderetur dum dicit,quod laicus possit possidere iuspat.quia non est merè spirituale,& intellige de gratia, sic etiam de gratia potuisset ius eligendi possidere, vt præal.c.Hadrianus.sed
7 ecclesia noluit in tantum dispensare. ¶†Item ex alio confunditur illa ratio & dictum d.Ant.Nam si esset ius merè spirituale in se & in aliis dato quod cadit in laicum deberet vt ius spirituale tractari, sequeretur quòd sicut ius merè spirituale non transit cum vniuersitate seculari,quia non potest venire accessoriè ad temporalitatem cum sit prorsus alterius naturæ, vt not.Inn.in c.ex literis.de iurepat. Idem dicendum esset de iurepa. vt non transiret cum vniuersitate:
e quod tamen est falsum e vt patet in præall.c.ex literis.& c.cum seculum.eo.ti.Nec obst.alia ratio, quia ordinatur ad finem spiritualem: quia hoc est quoddam præambulum & inchoamentum à remotis,non enim omne ordinamentum ad finem rei spiritualis,& animæ dicitur spirituale. Exemplũ in libris ecclesiasticis qui ordinantur ad finem animæ & rei spiritualis,nõ tamen sunt spirituales nec
8 sacri. ¶†Dic ergò directè soluendo contrarium,quod licet laicus possideat,non tamen per hoc debet inferri quòd iudex laicus de illo iure possit cognoscere,quia laicus ex gratia,& quadam tolerantia illud possidet. j̃.de iurepat.c.3. vt laici inducerentur ad constructionem,fundationem & dotationem ecclesiarum. Vnde hæc concessio exorbitans non debet extendi maximè in præiudicium ecclesiæ.argum.j̃.de priuile.sanæ.7.quæst.1.petisti.& in regula,quod ob gratiam.& in regula.in argumentum.de reg.iu.lib.6.& C.de legi.l.quod fauore.& l.quod verò.ff.eo.ti.Dic etiam quod licet concessio illa non extendatur ad istum casum, extenditur tamen ad omnes actus consecutiuos ad ius possidendi, vnde transit ad hære-
f des ẽt extraneos, f sicut res prophana.16.q.7.filiis.item transit cum vniuersitate, vt in iuribus præall si diceres, cum de connexis idem debet esse iudicium vt hic: & magis dignum trahit ad se minus dignum.de consecrat.eccles.vel altar.cap.vna.lib.sexto.Quomodo iuspatronat.quòd est annexum spiritualitati, & est magis dignum transit cum vniuersitate.dic vt dico in cap ex literis. & cap. de iure
9 verò. de iurepatronatus. ¶†Sed circa prædicta quæro g nun-
g quid laico iudicante de vniuersitate seculari in qua est iuspatrona-

Sebast. Sapia.

a ¶Connexa. Vide q no. Bal.in rub.huius ti. vbi dt qd clericus petẽs ecclesiã, censetur ẽt petere cœmiteriũ. & multa similia vide per scrib.in c.translato. s̃.de const.

b ¶Connectuntur. Adde Pau.de Ca.ɔs. 260.in j.impressis.

c ¶Nõ merè.Et põdera, qa iuspa.orit̃ à re pphana q̃ qs dedicat Deo,& nihilo minus talis res post dedicationẽ , sapit q̃dam laicalitatem: qa iam aliquař remanent reliq̃æ dñi, & laicalitatis:qa hac ɔtemplatione laic⁹ dedicat illã rem ecclesiæ facit, l.talem. §.fi.ff de hæ.insti.vñ causatiuè istd iuspa. introducit̃ à re tpali:& sic à tpalitate.licet ergò res sit facta Dei, & ecclesia Dei ɔcedat illud iuspat. laico, vt hẽat originem ab ecclesia,clarũ est, q res dicetur in parte spũalis,&in parte tpalis,& sic iuspat.dr̃ quoddã parcitipiũ,qa ptẽ capit à tpalitate, & partẽ capit à spũalitate,& istud vr̃ veri⁹.Et põdera:qa hic dr̃,q est ɔiũcta, & annexa cã iurisp. causæ spũali. nõ dẽt q iurispat.sit annexũ iuri spũali. põdera ẽt qa nõ est annexa, ergò subiectum est cã spũalitatis, & cã iusp.est accidẽs. ergò seqt̃ qd p accidens est spũalis, & ñ p se. põdera bñ tñ tex. ĩ d.c.de iure dt iuspa.est annexũ spũalitati.& ĩ c.ñ refert d cã.An.Bar.

Sebast.Sapia.

d ¶Pñtatio. Vide q not.Fel.post Ab.ĩ c. cũ ver.inq̃tum. Ab. assignat nouam, de ma.& obe.vbi dr qd pñtatio est fruct⁹ iurispatr.& q̃ vim habeat pñtatio facta à laico:& q ius acqratur pñtato:vide eundẽ Fel.post Abb.ĩ c. cũ Bertoldus. versi. vlt. habes ex gl.ver. & aduerte.de re iu.

e ¶Est falsum. adde Ro.cons.368.Bald. cons.4.lib.5.

Zach. ¶Adde Paul. de Cast. & doct.ĩ l.j. in fi.pr.ff.de off.eius cui man.est iu.Bald. post Gul.de Cu.in l. j.& remiss.in apost. Celsi.C.de iurepatr. doct.in c.cũ Bertol. j̃.de re iu. istũ ĩ c.cũ seculũ. j̃.de iu.pa.& Car.ĩ cle.2.6.q.e.tit.

f ¶Etiã extraneos. Adde Card. cons.4. de iurepat.

g ¶Quero.vide qd pulchrè dixit Bal.in l.j.C.de ope.lib.& in rub.ne pl.vi.suas.& qd hr̃ in l.qdã.ff.de ac.re.do.& ĩ l.ĩ modicis.ff.de ɔ̃h empt. vide Pau.de Leazar. quẽ refert & seqtur d.Pe.ĩ cle.2.de iu.pa. vbi limitauit,nisi deberet interuenire traditio spãlis rerũ & apphẽsio, qa tũc nõ hr̃et locũ dictũ dect hic.vide q̃ ego dixi hic.And.Barb.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sebast. Sapia.
2 ¶ Iuspatronatus. Quo ēt laicus possit cognoscere de causa iurispatronatus, ponit Fel. in c. significauit, ī pr. de testi. vbi ponit casum qñ beneficiatus agit ꝑ patronū ad liberationem ecclesiæ, & excludat patronum à iurepatronatus.
b ¶ Nō priuat. vide ele. pastoralis. de re iu. p. d. An. Io. de Im. Abb. in ca. vrgentis. de hæret. & ibi dixi. And. Barb.
Zacharias. ¶ Adde b ꝓ opi. istius gl. Bu. & doct. in cle. pastoralis. § rursus. ver. subiecto. de re iud. Et ꝓ cuitāda ꝫrietate doctorū, qa sunt ī hoc passu diuersarū opinio. omitto qꝫ Io. de Im. in l. ī sulā. ff. so. ma. tenet qꝫ in ꝓfessione bonorū ꝓ iudicē ecclesiasticū lata, veniat cū aliis ho. iusparronatus. Sed tu indistinctē tene cū Flor. in l. via. §. si fundus. ff. de seru. rust. prę. qꝫ si veniat. idē tenet iste in c. cū laici. ī d. iu. cal. & ibi Deo duce, ꝓsequar c mām hāc: qa est speculatiōis illi⁹ c. Sed sit tibi ꝓ nūc nō venire d iuspatronatus per ꝓfissationē bonorū, quis p sniam expresso iure priuatur: sed remaneret illa ecclesia libera. vt not. plenè Car. in cle. 2. q. 8. de iu. pat.
c ¶ Facto religioso. tu pōdera, qa hodie locus nō efficit religiosus, nisi ex dispositione epi. vt in c. 1. ecclesiastico. 13. q. 2. in gl. & voluit In. in c. abolēdæ. de sepul. ergò sequitur qꝫ cū fit religiosus per ap 11 pōnem cadauerisqꝫ nō solū possidetur e d. imò possessor est dñs. And. Barb, Sebast. Sapia.
d ¶ In sepulchro. Vñ sepulturæ electio cū pacto ēt ī loco vbi al's de iure qs sepelire dēbat induci simonia. vt not. Fel. ī c. ad audiētiā 2. vers. fallit primo in electiōe sepulturæ.
e ¶ Do. An. istud tenet d. Card. vide per eum. And. Barb.
f ¶ Nō ꝓt. Io. de Im

a tus, valeat iudicium accessorium respectu iurispatronatus. d. Car. quod sic per c. ex literis. e. ti. & sic dicit se consuluisse. Ego alle. ad hoc gl. sing. in c. filiis. 16. q. 7. qꝫ dicit iudicem secularem posse priuare laicum iurepatr. cum vniuersitate: sed per se non posset. arg. opt. in præall. c. ex literis. & c. cum seculum. Et intellige, quod neque in libello neque in sententia fiat mentio de iurepat. aliàs non valeret iudicium, quia censeretur venire principaliter. ar. opt. ex his quæ no. Io. An. in c. vno. de iu. pat. lib. 6. in nouel. vbi dicit non valere venditionem si venditor dicit, vendo villam & iuspatr. quod in ec est. secus si simpliciter venderet illam: quia tunc transit iuspat. vt in præl. iurib. Et secundùm hanc dist. intelligo gl. in c. satis peruersum. 66. dist. & in cle. pastoralis. de re iu. quod no. doct. in c. nobis. de iu. pa. dicens, quod propter delictum læsæ maiestatis laicus non priuatur b iurepat. quia cum illud habeat à Papa non potest priuari ab Imperatore. debet enim intelligi quando non est in aliqua vniuersitate seculari: quia tunc transiret ratione delicti ex quo surgit priuatio illius vniuersitatis sine vigore sententiæ priuatę illius vniuersitatis temporalis, & hoc sing. no. quia doct. nulibi aperiunt quod meminerim, sed loquuntur indistinctē, vt s. dixi. laici tolerantur in hac facultate ex permissione, & quadam humanitate.

f fiæ, vt in præl. c. vno. & j. de iu. pat. cum laici. & c. illud. cum si. pro hoc quod no. gl. in c. satis peruersum. 56. dist. & in cle. pastoralis. de re iu. vbi dicitur, quod laicus non potest indirectè priuare laicum etiam propter delictum hoc iurepat. cum illud obtineat ab ecclesia & non à principe seculari, vt s. dixi. ita in proposito non potest laicꝰ decernere promissionem valere, vel compellere laicum ad tradendum. Et idem dico, cum agitur de iure
g sepulchri g actione personali, non enim potest iudex laicus aliquid decernere actione personali directe, vel indirectè, circa cœmiterium, vel ipsam ecclesiam, maximè: qa vt s. dixi laici tolerantur in hac facultate ex permissione, & quadam humanitate.

ēt nō tenet dictū d. Ant. dicens nō esse verū fortè per istū tex. qui loqꝫr indistinctē And. Barb.
g ¶ De iure sepulchri. Bal. hic dt qd si qs p violēriā repellatur à iurep. ptage re corā seculari: qa est iniuria psonalis. Ita q; fallo. ff. de fur. cum ergò in casu d. Ant. sit actio personalis inhærens personæ: ergò. An. Bar.

CAP. IIII.

1 *Confessio clerici facta coram iudice seculari, non est sufficiens vt sit ab episcopo condemnandus. 2. 9. 13. 18.*
2 *Episcopus potest dispensare cum clerico super crimine adulterij ab ipsis commisso.*
Clerici depositi non sunt tradendi curiæ seculari.
3 *Delictum probatur per duos testes etiam contra Papam, sed an sit verum, quando venit imponenda pœna mortis.*
Delictum an profitetur per scripturam.
4 *Confessus non dicitur convictus, & statuta facientia mentionem de convictu, non habent locum in confessis. 3.*
5 *Confessio, & alia acta facta coram iudice incompetenti sunt nulla, et non sufficiunt ad aliquem condemnandum.*
Confessio non redditur nulla ex defectu lit. contest. secus alia acta.
6 *Confessio facta super processu inualido plenè præiudicat, quando facta est coram iudice suo.*
Confessio facta coram iudice sedente pro tribunali inducit plenam probationem: secus si iudex non stat pro tribunali. 17.
7 *Depositio, & suspensio quomodo differant.*
8 *Confessio operatur vt quis mitius puniatur, si est facta sponte, secus si confitetur ti move probationis quæ potest contra ipsum fieri.*
Matricidium in foro animæ est minus peccatum, quàm interficere vxorem.
10 *Infamia quæ multum grauat opinionem infamati, est omnino purganda, vndecunque ipsa processerit.*
11 *Confessus, vel convictus fictè, non dicitur propriè confessus, vel convictus, adeò quod non cadit in statuta facientia mentionem de confessis. 30.*
12 *Acta facta coram iudice seculari, an & ad quid faciant fidem coram ecclesiastico.*
Iudex ecclesiasticus debet præstare auxilium iudici seculari: & contra.
Delictum vnius hominis, non debet pluries puniri, quòd intellige, vt supra, eo. c. 1. num. 32.
14 *Confessus coram non suo iudice, vtrum debeat purgare illam confessionem coram suo iudice, & quid operetur confessio facta coram non suo iudice. 30.*
Confessio facta coram non suo iudice, vel confessio extraiudicialis, an sit indicium ad torturam. 16.
Testis vnus est sufficiens indicium ad torturam.
15 *Confessio facta calore iracundiæ, nunquam est sufficiens indicium ad torturam.*
Confessus in vno iudicio, non cogitur repetere in alio si agitur ciuiliter, secus si criminaliter.
16 *Confessus, non habetur pro condemnato in criminalibus, sed requiritur sententia.*
17 *Confessio ad sui vtilitatem non requirit validitatem iudicij.*
19 *Clericus vtrum possit in casu reconuentionis coram iudice laico conueniri.*
20 *Episcopus electus, & confirmatus non potest procedere super degradatione.*
21 *Laicus non potest excipere contra clericum qui vult testificari coram eo.*
22 *Delictum facit quod quis sortiatur forum in loco vbi deliquit, idem est in cōtractu.*
23 *Fructus rerum feudalium quas habet pignori directus dominus non computantur in sortem, licet secus sit in aliis rebus.*
24 *Specialia non comprehenduntur sub dispositione generali sed requiritur quòd specialiter exprimantur.*
25 *Maior non debet se subiicere iurisdictioni minoris, quando per hoc derogatur honori, ac priuilegio superioris.*
26 *Infamia dicitur ille qui est damnatus ex crimine publico, licet sit dānatus ciuiliter.*
27 *Infamia an dicatur, ille qui est confessus crimen, non tamen est condemnatus.*
28 *Confessio inducta per contumaciam dicitur ficta confessio.*
29 *Acta facta in vno iudicio ciuiliter, an faciat fidem in alio iudicio criminaliter.*
30 *Confessio facta in vno iudicio, parit præiudicium in alio. 14.*
31 *Infamia infamia iuris, est priuandus, vel priuatur beneficiis, & debet deponi, aliud est in infami, infamia facti.*
32 *Testes omni exceptione maiores dicuntur illi, contra quos nulla potest obiici exceptio.*
Probatio legitima quæ dicatur.
33 *Crimina per quæ quis potest suspendi, deponi, & degradari, quæ sint.*
34 *Inquisitus mitius punitur quàm accusatus.*
35 *Fornicatio an sit causa depositionis clerici.*
Moniali vitiata committuntur tria crimina: adulterium, sacrilegium, & incestus.

a ¶ Quatuor partes. Pro intellectu huius c. vide Bal. in l. magistratibus. ff. de iu. om. iu. & in l. eos. §. super his. C. de app. & in l. j. C. de confes. & in auth. clericus qui. C. de epis. & cle. & in aut. de sanct. epis. §. si verò crimen. & gl. sing. in l. nemo. j. ff. de reg. iu. And. Barb.
b ¶ Condemnandi. Adde Ale. in cons. 13. ver. fortificari. vol. j. vbi sequitur hoc: videli-
cet qd ꝓfessio facta 36 *Iudex habet potestatem eligendi pœnam pro vno delicto pro qua reperiuntur plures pœnæ & diuersæ in iure.*
corā nō competēti 37 *Degradatus quib. casibus est tradendus curiæ seculari.*
iudice ñ valet, vt ex 38 *Capitalis pœna in dubio non intelligitur de morte na-*
ea possit seq ꝑdem- *turali.*
natio coram iudice 39 *Homicida qualificatus grauius punitur, quàm simplex*
ꝑtenti, & p Cy. in *homicida.*
l. r. q. 4. C. de ꝓfes. & p
Spe. in ti. de cōfes. §.
nūc vidēdū. ver. nūc 40 *Extensio ex maioritate, vel identitate rationis, non fit*
ddm restat. & idē te- *in pœnalibus.*
net. Ale. ī ꝓl. 96. ver. 41 *Assassini scinduntur in furtiua.*
fortificari. c. vol. & *Clerici committentes atrocissima delicta, vt parricidium*
in cons. 19. ver. for- *& similia puniuntur per iudicem secularem vt laici*
tificari. vol. 4. Ae- *Pœna sanguinis quomodo permittitur ab ecclesia.*
neas Fale. *Crimen falsi non requirit ad eius acerbam punitionem*
Zach. ¶ Adde Lāfr. *incorrigibilitatem.*
de Or. in c. qm̄ ꝫ fal- *Clericus assassinus potest impune offendi.*
sam. §. cōfessiones. 1 **At si clerici.** ¶† Clericū cōuictum,
vers. quæritur vl- vel cōfessum de crimi-
terius aligs clericus. ne coram iudice seculari ex eo non punit e-
n. 10. & ibi plenè in piscopus, sed coram se conuictum, vel con-
apost. Celsi. ver. nō fessum punit pœna debita, nisi cum illo di-
ceat clericō. j. d. ꝓb. spenset quod potest in adulterio, & minori-
ꝓ qua vide Ale. cōs. bus, depositum verò non statim tradit curię
13. vers. fortificari. seculari. h. d. vsque ad fi. & diuiditur in 4. par-
vo. j. Bal. ꝓl. 340. inc. a tes a ꝰm quod 4. sunt dicta. 2. ibi, si verò. 3. ibi,
quidā in minorib⁹. de adulteriis. 4. ibi, sed non debet, & quia. §. de
vol. 3. & in decisio. adul. habet materiam separatam, & not. ideò
Tholo. q. 415. & ibi primò lego istud principium vsque ad illū §.
in addit. Celsi. 2 ¶† Casus literalis. Quidā clerici fuerunt co-
Ant. Fran. ¶ Circa ram iudice seculari conuicti vel confessi fue
hoc, an valeat ꝑdem runt ibi de crimine. quærebatur an propter
nari qs p iudicē ꝑpe talem confessionem sunt à suo ep̄o condem
tentē ex ꝓcessu fa- nandi? Resp. qꝫ propter confessionem illam
cto. siue ex ꝓfessiōe, b non sunt à suo ep̄o condemnandi: b quia si-
& actis corā incom cut sn̄ia à non suo iudice lata non tenet: ita
petēti dicas qꝫ non nec cōfessio facta coram eodem. Si verò co-
indubitāter. ēt si iu- ram ep̄o suo de criminibus in iudicio conui
dex ꝓcedēs h̄ret iu- cti fuerint vel confessi, dummodo sint talia
risdiōem in habitu, crimina propter quæ suspendi debeant vel
sed nō in actu, qa ta deponi, non immeritò suspendendi sunt à
lis processus nō va- suis ordinibus, vel ab altaris ministerio per-
leret, etiam si nō fue- petuò remouendi. Secundò quærebatur, v-
rit oppositum de in trum ep̄i possint dispensare cum clericis qui
competentia, vt dixit adulteria commiserunt. Resp. Papa qꝫ ep̄s dis-
Io. An. in c. cum pensare potest cum clericis post peractam
plures. de of. del. lib. pœnitentiam de adulteriis, & aliis criminib.
6. & ideò si ꝓcessus quæ sunt maiora. Tertiò quæritur, vtrum cle
fuisset factus per iu- ricus depositus tradendus sit iudici seculari,
dicem excommuni resp. qꝫ clericum pro suis excessib. depositum
catum, cū ille esset ep̄s nō debet tradere iudici seculari, qa cum
nullus ñ posset reus suo sit functus officio duplici afflictione nō
ex illo processu per 3 debet ipsum affligere. Ber. ¶† No. j. ibi, conui
iudicē subrogatum cti, vel confessi duplicem modum delictum
loco excommuni probandi ꝫ aliquem. videlicet per confessio-
cari, qꝫ fuisset remo- c nem e & conuictionem quæ fit per testes vel
tus, ferri sententia instrā. & quod per testes etiam dūtaxat duos
condemnatoria, vt possit crimen probari. vide 2. q. 4. c. j. §. fi. & vi-
per gl. in l. j. & ibi per de gl. not. & sing. in c. præsul. 2. q. 4. quæ dicit
Bal. C. de iu. & fa. ig. d quod etiam ꝫ Papam d de crimine sufficiunt
& eodem modo si duo testes. an autem de iure ciuili vbi venit
processus esset habi imponenda pœna vltimi supplicij sufficiant
tus contra prohibi duo testes, vide tex. not. in l. qui sn̄iam. C. de
tionem iuris. vt per e pœ. an autem per scripturam e possit proba-
d. Ant. in c. super li- ri delictum, vide tex. in c. vlt. iunct. gl. de iu. iu.
teris. de rescr. & per lib. 6. & plenè per Io. An. in reg. semel malus.
gl. in cle. j. de iurepa. 4 de reg. iu. li. 6. in mer. ¶† Et not. ex hoc, & ex
& per aliam gl. in c. f tex. qꝫ confessus non dr̄ propriè conuictus, f
cupientes. §. cæterū. cum hic ponantur illa duo vt diuersa, & ha-
de elect. li. 6. quia ta- bent diuersa vocabula. arg. l. si idem. C. de co-
lis processus esset
nullus, & non sufficeret ad condemnationem, & eodem modo di-
cas quando processus esset nullus, quia in eo non esset seruatus or-
do iuris, vt habetur, & no. in c. exhibita. de iud.

dicil. Confitendo enim videtur seipsum prodere. quod no. propter statuta facientia mentionem de conuictis quod nō comprehendantur confessi, facit l. eum qui. ff. de iureiur. & quod no. in l. fi. C. de compen. l. pe. aliàs vl. ff. de rei vend. & 12. q. 1. non dicatis. & l. quisquis. C. ad l. Iul. maie. ¶† No. 2. qꝫ nedum acta
5 g facta coram iudice incompetenti gnon suffi ciunt ad condēnationem: sed nec etiam confessio, & sic collige quod acta, & confessio in dicātur à pari, quò ad nullitatem actus quod intellige qñ vitium pariter ꝓcernit vtrūque:
h aliàs secus. Vnde tenet confessio h licet aliàs acta sint nulla ex defectu contest. lit. vt no. In. in fi. de rest. ſpo. & no. in cle. constitutionem. de elect. & hoc quia defectus contestationis concernit acta & non confessionem, quę ad sui validitatem, non exigit illam telam iudicij, vt no. dicit Inn. in c. qualiter, & quando. 2.
6 de acc. & j. aliquid tāgam in seq. no. ¶† No. in ver. si verò. q. ad hoc qꝫ confessio facta su-
i per crimine i plenè præiudicet, oportet qꝫ fiat in iudicio, & in præsentia iudicis sui, quo casu plenè præiudicat etiam nullo præcedente processu. arg. hic & sing. not. Inn. in præall. c. qualiter, & quando, ad idem induco tex. in c. 1. de acc. li. 6. & Bar. in l. si confessus. ff. de cust. & exhi. re. vbi dicit hoc dictum Inn. procede re quando confessio fit principaliter, & propter se, tunc enim valet sine processu. arg. in illa l. secus si fiat incidenter per quandā consequentiam l. si filium. C. de lib. cau. & hoc dictum Bar. no. pro limitatione illius dicti Inn. quia non solet hic allegari. & adduco ꝓ hac
k limitatione Bar. k bo. gl. in c. ex pœnitentib. 50. di. in fi. quæ no. dicit, quod si promouendus confiteretur suum crimen non debet ex hoc puniri, sed solum repelli ad ordinis susceptionē: quia ad hoc non agebatur. Et aduerte, quia dicitur facta in iure non solum quando fit in præsentia iudicis sed oportet, quòd iudex sedeat pro tribunali. vt in l. pe. ff. iust. & iu. vide tex. cum gl. no. 2. q. 1. §. quando autem. & hoc quando causa exigit plenam probationem. Si verò exigit semiplenā tunc sufficit iudicem itinerare per locum iudicij. vide bo. tex. cum gl. in l. voluit. ff. de inter. act.
7 ¶† No. quòd non omne crimen est dispositione dignum: sed quædam sunt suspensione digna, quædam depositione. Et not. differentiam inter depositionem, & suspensionem. ¶ Depositio enim est ab altaris ministerio perpetua remotio. Suspensio verò est ad tempus, & demultiplici specie suspensionis, vide bo. gl. in cle. cupiētes. de pœ. ver. nota nouam. & ibi etiam no. an suspensus ab
8 officio sit etiam suspēsus, à beneficio. ¶† No. paria esse quò ad pœnę impositionem, quem esse conuictum de crimine per legitimam probationem, vel confessum, & sic non agitur hic mitius cum confesso. Quod intellige sm̄ no. gl. in c. de hoc. de sim. quando timore probationis in iudicio confitetur: quia talis confessio non habet meritum: secus si sponte cōfitetur. 12. q. 1. non dicatis, & l. quisquis. C. ad l. Iul. maiest. putat tamen Host. in præal. c. de hoc. qꝫ etiam in primo casu sit sibi aliqualiter parcendum: quod videtur valdè æquum. ad hoc induco l. eum qui. ff. de iureiu.
¶ No. vltimò pœnam commēsurandam de-

Abb. tenet ac hic istud dictum. And. Barb.
i Seb. Sap. ¶ Super crimine. Vide Fel. in c. 1. ver. 2. cōclusio. de excep.
k ¶ Lītatiō Bar. no. ꝓ dcō Bar. ī l. si ꝫfessus. vide q̄ ibi remiſi. And. B.

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶Commensurandam delicto. Adde Inn.in c.j.de const.vbi altera tur pena legis pp horrendum delictum, vide ibi dicta. And.Barb.

¶Adde p sing. limitatione istius dicti Inn.j. quod pp enormitatem criminis licitum sit leges trãsgredi. quod habet locum in magistratibus maiorib. secus in minorib. qui iurant statuta praecisè obseruare. ita egregiè. Bal.in aut.hodie.C.de iud. & maiores magratus sunt presules, & pñtates q hñt merũ, & mixtũ imperium fm eundē Bal. ĩ d. c. j.s̃. de const. sed Pau. de Ca.in d.auth hodiè. dicit qđ maiores magratus sunt q sunt ppetui vt epi & comites, &c. & iō dicebat Bal.in auth. sed nouo iure. C.de ser.fug. qđ licet fm statuta Italiae requirantur tria furta ad hoc vt qs possit suspēdi: tñ p vno furto enormi poterit quis suspendi, qa in enormib. delictis licitũ est leges transgredi, & illud dictũ Bal. dr Ang.de Are. practicasse hic Perusij, dũ hic assidebat ĩ tract. malef. in gl. & vestē coelestē. & ibi Ang.de Are.in add. tenet ɔ̃rium. & idē tenet d.Io.Bap.Cac. ĩ l.cum seruus. ff.de cōd.ob cau. & est tutior opi. & ille casus vertitur mō hic Perusij in vno q furatus est quatuor millia, & qndecim florenos: & habemus ipsum in carceribus. Multa ad illud dictum Innoc. ponit Ias.in l.1. in 1.not.C.de praec.Imp.off. quem omninò vide. Aeneas de Falc.

Ant.Fran. ¶Circa hoc, quod hic de magistratib. maiorib. Dicas qđ verbum, magistratib. est verbum latum comprehendens omnem iurisdōem, vt in l.3.§.fi.ff.de arb. & qui dicantnr magistratus hr in l.pars literarum.ff.de iud.& p Spe.in ti.de iu.om.iu.§.j.ver.ergò praedicti omnes, & in §.ex praedicto.& in ti.de ac.§.j.ver.qđ de minorib. & adde qđ q hñt administrationem ciuitatis dñr esse magistratus, ēt si hēant iurisdōem volũtariam tm̃, vt in aut.de defen.ci.§.deinde. & adde q praefectus praetorio appellatur magistratus, vt in l.j.ff.de off.praef.praet.& gñaliter oēs Romae hñtes iurisdōem pñt dici magistratus, vt in l.sed licet.ff.de of.praesi.& appl'one magistratus in lata signatione comprehendũtur qñq; praesides, & maiores, qñq; in stricta signatione ɔprehendũtur ēt magistratus municipales, vt in l.ea quae.& in l.magistratib.cum seq.ff.de iur.om.iu.& quilibet hñs merum, & mixtum imperium pt dici maior magistratus. vt in l.j.§.q magistratum.ff. q quisq; iu.& in l.j.ff.si qs ius di.nō obt.& in l.aliud est fraus.ff.de ver.si.Er an, & qñ pp atrocitatem criminis licitum sit leges transgredi, & alterare poenam. videas q̃ plenè hñr in l.qd ergò.§.poena grauior.ff.de his qui no.infa.& in delictis atrocibus attentatum habetur pro consummato.vt in l.si quis non dicam rapere.C.de epis.& cle.& quae dicantur facta atrocia, vide gl.& Bart.in l.Titia.§ fi.ff.de au.& arg leg & in l.ad ea.ff.de reg.iu.

b Sebast.Sap. ¶Acrius. quod liceat tantummodò iudicib. maiorib. & non minorib. leges transgredi, volunt Mod.Taurinen. in l.non possunt.ff.de leg. probatur per illud quod dixit Bal.in l.tutores.ff de confir.tu.vbi dixit q factum à maioribus iudicibus presumitur ritè factum non sic factum à minoribus, quod dictum dicit esse perpetuò no Ias.in c.j.qui feu.da.pos.& in rub.C.qui admit.

c ¶Purgatio. adde Ro.cons.351.

d ¶Infamia pcesserit. Cōsidera, q qñ agit p furto ciuil'r in effectu, agitur ɔdictione furtiua q nō infamat.l.cessat.ff.de act.& ob.fuit de facto in clerico damnato ad restōem rei furtiuae. ɔsidera qa pt agi actione furti ad poenam applicãdam parti, & sic ciuiliter. l.si p fure. §.fur.ff.de cōd.fur.l.ancillae.cũ ibi no.C.de fur.vide gl.ĩ l.aut dãnum in pr.ff.de poe.q vult q nō sit infamis. Inn.in d.c.qualiter.2. dicit q aliquando infamia irrogatur ex actionibus ciuilibus.l.furti.§.pe.& fi.ff.de his qui no.infam.And.Barb.

Ant.Franc.¶An qñ ciuiliter agitur p crimine infamatorio qs efficiatur infamis. Dic, q ex mō agēdi, & pcedēdi alleuiat infamia. vt in l qd ergo.§.q̃tum.ff.de his q not.infa.& vide q̃ hñr p Bar.& doc.ĩ l.infamē.ff.đ pu.iu.& adde q ēt si ageret ɔ aliquē actione famosa, & dubitet cōdemnari, bonũ est q litiget p pcuratorem, qm̃ pcurator ɔdēnatus ñ infamabitur qa ipse nō deliqt. vt in l.furti.§.si qs alieno.ff.de infa. nec infamabit dñs qa ñ ɔdemnabitur, sed pcurator. prout not. voluit Bar. praebēs hoc ɔsilium ĩ d.§.si qs alieno.đ quo satis dubito, quia si crimen publici iudicij deducit ĩ iudicio nō admittitur pcurator, vt in c.veniēs. & ibi gl.ord. de acc. & hr in c.tue.de pc. & in l.pe.§.ad crimē. ff.de pu.iu.& in l.seruum quoq;.§.publicè.ff.de pc.si.n.in talib.delictis ñ admittitur pcurator quõ poterit accusat' de crimine cōparere p pcuratorem, imò credo tutius esse, q permittat reus se condemnari contumaciter: quia damnatus ex ficta confessione quae surgit ex contumacia nō infamatur. vt no.voluit Bal.in d.l.furti.de infa.qui all.gl.quam dicit sing.& alibi non reperiri.l.j.C.de mo.mul.& idem ēt voluit ipse Bal.in l.tutor.C.de interd.ma.inter pu.& tu.per illum tex.& de aliis modis euitandi infamiam, vide per Bal.in l.infamem.ff.de pu.iud. Et adde q infamia est multiplex. ad q vide bo.gl.in c.omnis.6.q.1.quae dicit q est triplex.s. iuris facti, & canonica, & ad hoc quotuplex sit infamia, & quis sit eius effectus, vide ēt p gl.in l.j.ff.de infa.& quę no.in l.ictus fustium. §.sustinet.e.ti.& no.in §.porrò.3.q.7.& quis dicatur infamis infamia canonica. Dicas, q omnis conuictus, vel confessus, vel condemnatus de aliquo mortali, est infamis tali infamia, vt c.cum te.de re iu. & hanc infamiam canonicam potest tollere episcopus. vt est gl. in c.omnis.& in c.infames.6.q.1.& an ex augmentatione, vel diminutione poenae augeatur, vel diminuatur infamia hr per gl.in l.in seruorum.in gl.fi. ff.de poe. & per Cy.in l.& si seuerior.in 2.q.C.de his qui no.inf. & tene mēti quod snĩa lata super crimine ēt infamãte à iudice incompetente nō infamat, vt in l.si pater.C.ne de sta.defun. & no.in c.in literis.de rest.spol.& no.Arch.in c.multi.2.q.1.

e ¶Si essent verae. Adde Rom.cons.54.Fulg.cons.46.

f ¶Causa temporali. Vide quod in simili no.gl.in c.mensam.11.q.3. quae dicit qđ laicus pt excōicare, & exponit quõ intelligatur. vide ibi ista. ista prima expositio restringere videtur illum text. secunda videtur verior. sed pondera: quia intelligi debet referendo singula singulis, vt quò ad secularem iudicem intelligatur de laico, & quò ad clericum intelligatur de iudice ecclesiastico, & tolletur illud contrarium, & pondera quia quasi contra istum tex. est casus in §.si verò crimen.in auth.de sanct.episc.et nullus hoc ponderat. Vide d. Petr.in c.j.de homicid. vbi intelligit illum §.in crimine qualificato facto per clericum. vide hic do.Abb.& est quaestio de facto in qua ipse respondit sub d.Pet.And.Barb.

g ¶Non videtur. Not.quod malè loquitur per id quod not.Bal.in l.j.C.de sacrosan.eccle.Ego dixi in j.de of.ord.remiss.in l nullum.C.de test.ad Bal.And.Barb.

licto. a 24.q.1.non afferamus.de his quae fi.à prael. quaesiuit l.respiciendum.ff.de poe.qñq; b tñ aliquorum maleficiorũ supplicia acrius puniuntur, quàm ipsa delicta exigant, vt multis grassantib. sit locus exemplo, vt dicit tex. in l.aut facta. in fi.ff.de poe. Hinc est, quod in foro animę plus punitur interficiens vxorē, quàm matrem: licet matricidium sit grauius delictum, quia homines sunt promptiores ad interciendum vxores, quam matres, vt in c.admonere.iuncto c.latorem.33.q.2.& vide

9 gl.in praeall.c.admonere. ¶†Venio ad gl.& quaero vna cum gl.j.an procedat tex.indistinctè in eo quod dixit ex hac confessione facta in iudicio seculari clericum non ɔdemnandum. gl.resp.q non, dicit tamen quod si ex tali confessione grauata est multum eius opi. indicetur sibi purgatio: in qua si deficit, pu-

10 nietur quasi interpretatiuè cōuictus.¶†No.1.ex hac gl.quod licet infamia facti trahat originem ab actu gesto coram secularib. seu in iudicio vetito: nihilominus indicenda est purgatio. Host. dicit qđ non indistinctè, & de facili debet ecclesiasticus procedere hoc casu ad purgationem: quia laici clericis oppido sunt infesti. 2.q.7.laici. Ego dico gl. optimè dicere, dum exigit q multum sit eius opin.grauata. nam propter scandalum euitan- c dum indicenda est purgatio c vndecunque in- d famia processerit, d ad hoc all.bo.gl.in c.qualiter & quando.2.de acc.in ver.à maleuolis. & in c.cum dilecti.j.de pur.can.in ver.apud

11 bonos.& vide quod ibi dico. ¶†No.2.ex ea. gl.q deficiens in purgatione nō videtur verè conuictus sed interpretatiuè, quod no.pp statuta facientia mentionem de ɔuictis, non enim extenduntur ad hunc casum l.3.§.haec autem.ff.de ne.ge.& tales fictè confessiones nō extenduntur ad alias personas sicut si es-

e sent verae. e quod intellige vt leg.& not.in l. eius qui delatorem.ff.de iu.fis. vbi est bo.tex. & per Bart.in l.cum filius.ff.de ver.ob.& in l.2.C.d iu.cal.& dicam aliquid in c.pen.de iu. cal. Et vñ surgit haec ficta ɔfessio cum qs deficit in purgatione. vide bo.gl.in c.insinuatũ. j.de sim.& de materia vide c.accedēs.j.đ acc. ¶Secundò opp.cum ea.gl.in fi.de c.multi.2.q.1.vbi dr quem nō esse phibendum à communione nisi fuerit conuictus in iudicio ecclesiastico, vel seculari: & sic conuictio, vel confessio facta coram seculari prę iudicat.gl. remittit ad Ibi not.& ibi primo sol.qđ iudi-

f cum seculare accipit ibi p causa temporali f debet tamen esse conuictus corã iudice suo. Secunda sol.quod pt intelligi de laico conui-

12 cto coram iudice seculari. ¶†Et ex hac sol. no q acta facta coram iudice seculari fidem faciunt coram ecclesiastico, vt ibidem conuictus phibeatur à communione. nisi satisfecerit de delicto. In hac sol.considera, q aut acta producuntur corã ecclesiastico ad eundem effectum, & inter easdem personas vt de illis excipiatur, & in dubio faciunt fidem, in c.fi.de excep.lib.6.& in aut.de sanct.epis.§.si verò prius.col.9.facit quod not.Inn.in c.1. de of.or. Aut producuntur vt iudex ecclesiasticus compellat exercendo suam cēsuram, & adiuuando iudicem secularem.& dico qđ idem. sicut.n.secularis adiuuat ecclesiasticũ. 23.q.5.administratores, ita & ecclesiasticus dēt iuuare iudicē secularē. vt no.In.in c.licet ex suscepto.de for.cōp.vbi dicit, qđ si subditi Imperatoris sunt rebelles debet ecclesia iuuare Imperatorem, & domare rebellionem subditorũ.96.di.cum ad verũ.q no. Aut acta principaliter deducuntur per partem, vt ecclesiasticus puniatur ex delicto in actis com-

g prehenso tacitè fortè, & tunc non vr̃ quod

possit

a ¶Super eo. pondera bñ quia c.super eo.& c.praeal.loqtur in delicto committendo & euitando: non aũt loquitur in commisso puniendo: & sic per illa duo c.non probatur dictum gl.ibi.And.Barb.

b ¶Quod no.gl.vide gl.d.c.multi.vbi idem dicit q ista gl.An.Barb.

c ¶Ad c.multi.tu pondera.primò quia tex.d.c.multi.dicit cōfessus spōte.nec facit dria in q iudicio sit confessus.& loquitur in pnĩa: & forus pnĩae nō ɔsiderat istã subtilitatē, & sic nō meretur allegari, quò ad ɔfessionē ɔ hunc tex.q loqtur in condemnatione, scđò pondera: qa loqtur in ɔuicto in iudicio seculari, vel ecclesiastico ñ restringit se potius ad clericũ q̃ ad laicũ ɔfitētem. Tertiò pōdera si nō ɔpellitur perseuerare, ergò delictum erit impunitum: qa clericus nō ɔfitebitur.si ñ sint pbōes, delictũ erit impunibile. ēt de iure. vidi hoc fieri, pbatur ēt in d.§.si verò crimē. in aut.de san.epis.ergò dēt intelligi iste tex q minus pōt, vt lædat illũ tex.pōdera, si dici possit q sit arbitrarium, an cogat ad pseuerandũ, an non.And.Barb.

d ¶In illa persistere. Pōdera qđ aut loqtur vtrũ possit ɔpelli perseuerare, vr̃ qđ nō ex eo, quia talis ɔfessio dr̃ meticulosa. ergò nō pbat p id quod hr̃ in l.nec si volēs. C.de li.cau. q aũt sit meticulosae hoc sentit Inn.in in d.c.per inqsitionem.& facit qđ hr̃ per Bal.in l.nouissimè.cũ si. itē pōdera qa iste tex.fundat se super non suo iudice, sed iō nō est suus iudex, ergò. Itē iste dicit q ñ punietur, sed appl'one poenae venit corporalis pęna ĩ c.nō minus.de im.ec.ergò, nō torquebitur. tene men ti.& vide Ang.in l.magistratib.ff.de iu.om.iũ.vbi loquitur de istius cōfessione facta coram iudice incompetenti.And.Barb.

e Sebast.Sap. ¶Erat incompetens. de confessione facta coram iudice incompetenti, an aliquid operetur, vide Bart.& alios in l.magistratib.ver.sed quaero.ff.de iu.om.iu.& Alex.in cons.15.in c.ex his. vol.1.Fel.in c.qualiter & quando.§.licet, ver.septimo limita.de acc. & omninò vide Fel.in c.olim.de rescript.ver.fallit tertiò.vbi ponit quod rl'r confessio facta coram iudice incompetenti, non probat coram competenti. fallit quando iurisdictio illius iudicis potuit prorogari, & quando est reuocata confessio, vt ibi per eum.

f Ant.Fran. ¶Inuitum. Adde Abb.cons.25.per Cal.cons.pe.de confes.per eundē ɔs.12.de iu.vnum verbum per Ro.ɔs.299.fed.ɔs.235.

g ¶Non cōpelletur. pondera primò. quia etiam si voluntariè comparuit coram iudice seculari, & confiteatur, quod illa confessio sibi nō praeiudicat primo, hoc tenet Inn.in d.c.per inqsitionem. in vlt.opp.vbi reddit rōem, ne videatur iura laicorum confirmare ɔ clericos.& sic Abb.loqtur ɔ clericos. & ēt tenet ibi Io.de Im.licet ɔ̃iter doct. dicãt ɔ. Secundò dic quod imò sp vr̃ metu praesupposito, q fuerit ɔfessus: qa sp p̃sumitur qđ officialis inferat metũ, ita dicit Bal.in l.nouissimè.ff.quod fal.tut.aut facit qđ ipse voluit in l.si quis in hoc genus.C de ep.& cle.facit dictũ Io.An.in c.praeterea.đ iu.patr.vbi dixit qđ si ad petitionem laici clericus soluat, sp praesumitur inuitus facit ēt qđ laici sunt infensi clericis.2.q.7.c.laici. facit ēt rō: qa si inuitus trahatur nō valet ɔfessio, itē si volũtariè: qa istud venit ex defectu qa est iudex vetitus. Sed Bal.in l.j.C.de confes.tenet qđ cogitur perseuerare: ēt per tormenta. Certè nō bñ loquitur: all.tñ Inn.in d.c.per inquisitionem. sed in l.eos.§.super his.tenet q si antequam sciuit illũ esse clericum extorsit ɔfessionem, valet secus si post quam sciuit illum esse clericum.sed ɔ hoc facit qa iudex debet scire fundamentũ suae iurisdictionis. Vñ si tulit sentẽtiam ɔ verũ contumacem quem ignorat, tũc non videtur sententia.d.l.haec autem.§.j.ff.ex qui.cau.ĩ pos.eat.l.quaesitum.ff.de re iu.cum si. Sed idē Bald.in l.clarũ.C.de au.praest. dicit qđ si talis ɔfessio est verisimilis p̃iudicat. vt teneat hr̃e illã ratã corã ecclesiastico: al's secus: all.no.hic, & in l.j.C.si qs Imp.mal. Sed ēt istud nō vr̃ verum: qa posito qđ sit verisimilis: tñ est incōpetēs: iō nō est aliquatenus ɔdēnãdus. ĩ c.p inqsitionē. dicit Bal.qđ nō tenet ĩ ea pseuerare, nisi p eã esset infamatus grauiter inter bonos & graues viros. hoc sensit ista gl.q̃ vult, qđ dēt se purgare si bñ ponderet, hic verò Bal.dicit qđ Inn.malè loqtur, sed si delictũ est notoriũ, vel quasi, tũc bñ pcederet dictũ Inn.ar.l.capite qnto.ff.de adul. postea dicit aut spōte ɔfitetur, & tũc cogit pseuerare, & dr̃ perseuerare ēt per tormenta arbitrio epi. vide eum hic, qa pulchrè loqtur & dicit q dictum illud Inn.non pceditur in causa ciuili.And.Barb.

h ¶Condemnandi.& vide d.Abb.in c.olim ex literis.de resc.vbi limitat quando agitur de crimine criminaliter, sed quando agitur ciuiliter tunc nō tenetur persistere in illa, ita probatur in d.c.olim. vide Bal.in l.4.C.de loc.& in l.clarum.C.de auct.praestan.& pondera singularia verba sua ibi.And.Barb.

possit, quia tunc variatur modus agendi.de test.c.venies.ff.de exc.rei iu.l.& an eadem.& de delicto vnius hominis saepius quaeri non debet.l.licet.ff.nau.cau.sta.& c.de his.j.de ac.

13 ¶†Sed pt saluari rōe pnĩae imponendae vbi non requiruntur probationes ita strictè: sed sufficit tenuis probatio, cum iudicium hereticorum in hoc informet ecclesiam, vt dicit ibi gl.24.q.1.quisquis.& in hoc casu saluo illam gl.& in casib.praedictis. Tertia sol.pt colligi ex illa gl. vt loquatur de clerico cōuicto in iudicio seculari, sed tũc cum agitur ad poenitentiam indicendam, quinimò si ēt de crimine constaret per viam exceptionis sufficeret haec probatio ad istum effectum imò. vnius testis sufficit fm illam gl. quò ad snĩam

a medicinalem. all.c.super eo. a de consan.& af. de conse.dist.4.cum itaque. & licet doct.hic transeant cum hoc dicto, tamen non puto verum. Primò, per hũc tex.qui dicit, q ex hac snĩa seu ɔfessione nō sunt aliquatenus condemnandi, vnde pondero illud verbum vl'e, prohibens omne genus poenae. Item ex impositione poenitentiae grauaretur multum istius opinio: quia putaret ex hoc facinorosus. Nec puto etiam q vnus testis de veritate criminis sufficiat ad poenitentiam imponendam per illam auctoritatem Euãgelij: Si peccauerit in te frater tuus, &c. j.eo.c.nouit. vbi requiritur saltem praesentia duorum etiam ad pęnitentiam indicendam q̃q̃ denuncians computetur in termino testium vt in cap.in omni.de testi. Posset tamen saluari dicta opi. vt imponatur poenitentia ex actus gestis coram iudice seculari, quando voluntariè clericus coram eo litigabat: tum quia nō habet aliquid excusationis: tum quia agitur de medicina, poterit tunc poenitentia imponi. Ad hoc facit quod statim dicam in confessione,

b & quod no.gl. b in c.si diligenti.de fo.comp.

c in ver.si pro eis. Dantur aliae sol.ad c.multi. c sed quia deuiant, & sunt minus verae, non curo recitare, sufficiunt enim praedictae, & magis vera & consentanea illi literae est illa quę loquitur de ɔuicto coram iudice suo. ¶Concludo ergò ex hac gl.j.duo. Primum, q nō indistinctè vigore talis confessionis indicitur ista purgatio, sed tunc enim si surgat ex ea vehemēs infamia ɔ confitentem. Secundum q ex tali confessione facta coram iudice seculari non debet clericus, nec directè, nec in directè damnari, nisi modo praedicto, & sic non compellitur persistere in confessione.

14 ¶†Vinc. hic dicit quod ex ista confessione oritur praesumptio quaedam, ex qua facilius poterit condemnari. C.de lib.cau.l.iubemus. ff.de iu.iu.l.si duo patroni.Inn.in c.per inquisitionem.de elect.ad quod se hic remittit, dicit hanc ɔfessionem habere hunc effectum, quia compellitur coram suo iudice constitu-

d tus ĩ illa persistere: d aut dare illi intellectum, ita quod illum excuset. aliàs non admittitur si vult variare: & sic poterit cessante excusatione ex illa damnari: quia qđ sua quisq; dilucida voce, &c.l.gñaliter.C de non nu.pe.& j.de prob.per tuas.& hanc opi.recitat Arc.& Pau.2 q.1.multi. Sed idem Inn.vr̃ sentire oppositum in c.interposita.de app.& in c.q̃ sit de exces.prael.vbi vult q cōfessio facta extra iudicium non praeiudicat vt ex illo crimine damnetur. fatetur tñ q poterit puniri tanq̃ maledicus ex quo de crimine gloriatur. & sic apertè vr̃ sibi ɔ̃rius: maximè cum in c.p inquisitionem apertè dicatur ɔfessionem ēt extra iudicium super crimine factam praeiudicare, nō solum super beneficiis obtinendis, sed ēt super habitis perdēdis: qa ex hac confessione incurrit infamiam pp q̃ debet perdere beneficium.l.2.C.de dig.lib.12.& cum primo dicto Innoc. vt cogatur persistere transit hic Car.& Ant.de But.vr̃ primo apertè velle: q hęc confessio facta coram iudice seculari, & sic vetito, nō habeat vim, nec iudicialis nec extraiudicialis: quia ɔ ius.arg.in ti.prox.si diligenti.& l.nō dubium. C.de leg.ad hoc text. hic qui dicit nullatenus condemnandi. ad idem de of.dele.cum super.& de renun.quod in dubiis. Fatetur tñ se vidisse ɔsultũ.& repetendo terminatum q haec ɔfessio debet saltem valere vt extraiudicialis, quia extraiudicialis nō requirit pñtiam iudicis, tñ ex quo

e iste erat incompetens e perinde debet haberi ac si non esset iudex. vt sicut facta extraiudicialiter: nam inutile vr̃ hic separabile ab vtili, nō ergò vitiabitur vtile per inutile, vt in reg.vtile.de reg.iu.li.6. facit quod no.But.in l.cum non solum §.necessitate.C.de bo.quae lib. Ad quod tamen resp.quia ex eo quod intendit confiteri tanquàm coram iudice, confessio non est separabilis: quia formaliter intendit confiteri: & sublata forma tollitur actus. nec valet, tunc illud si non valet quod ago vt ago.&c.de of.del.cũ super. Sed postea in fi.idem d.Ant.vr̃ sentire, quod ex ea surgit iudicium, vt possit poni ad torturam. arg.eorum quae no.gl.in l.capito quinto.ff.de adul. Sed ibi dr̃ de ɔfessione extraiudiciali, & sic vr̃ recedere ab eo qđ s̃.dixi. nisi excusetur quod hanc 2.opi.posuerit fm illam opi.quę habet vt valet talis confessio, vt extraiudicialis. Ego puto quod si talis ɔfessio sit per tractum

f & inuitum f coram iudice incompetenti: q

g non compelletur persistere in ea, nec ex ea surgit aliquod iudicium sufficiens ad torturam. pro quo vr̃ tex.hic in prin.iuncto ver.si verò. Nam in principio dicit quod ex hac confessione non sunt aliquatenus condem-

h nandi h, & satis in effectu condemnarentur, si compellerentur persistere in tali confessione, vel si ponerentur ad torturam. arg.2.q.6.nō solent.ver.ante sententiam. Item statim in vers.si verò.dicit illos cōdemnãdos si

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶Torturæ. Adde ad ista dicta Bar.in l.capite quinto.ff.de adul.vbi dicit quod confessio extraiudicialis est sufficiens indicium ad torturam:& ibi sequitur Alex.in apost.& vide eundem Bart.in l.fi.ver. istæ tamen præsumptiones. & vers.sed quæro vtrum requirantur. ff.de quæst. vbi idem dicit. & voluit ibidem quod vnus testis bonæ conditionis est sufficiens indicium ad torturam. & sequitur Alex.in cons.11.vo.1. & in cons.77.ver.circa secundum.e.vol. & in cons.14.cir.pr.vol.3. Et ad illud quod confessio extraiudicialis faciat indicium, tenuit Pe.Phil.Cor. in cons.232.inc.constat.ver.& ideò.vol. 3.& in cons.186.inc. in causa. in litera h. vol.4. Et quod confessio facta coram non competenti iudice faciat indicium ad torturam tenet per expressum Alex. in add.ad Bart.in d.l. in apost.inc.confessio extra iudicium. & in d.l.capite quinto tangit. Aen Fal. Ant.Franc. ¶Circa hoc an confessio extraiudicialis vel facta coram incompetenti producat aliquem effectum vel faciat indicium, vel notorium inducat. Dicas, quod si est facta coram honestis personis facit indicium.vt in l. quæro.§ fi.ff.de ædi. edi.& est gl.in l.quoniam. & in l.ictus fustium. ff.de his qui no.inf. & habetur per Inn.in c.per inquisitionem.de ele. notorium autem non inducit,vt plenè tract. in c.vestra.de coha. cler.& mul. Et adde quod vbi confessio partis extra iudicium est præiudicialis: operatur hunc effectum quia postmodum confitens dicat contrarium in iudicio tanquam testis,non valet testimonium,vt in c.per tuas.vbi videtur tex.de prob.

Sebast. Sapia.

b ¶Sponte confessus De sponte confesso vide quòd no. d. Abb. in c. de hoc. j.de sim.& Fel. in c. qualiter & quando.§ licet.de accus.

coram episcopo suo in iure fuerunt hoc confessi. & sic satis apertè innuit nobis, quod ex prima confessione non debet iudex procedere ad aliquam pœnam. Nec valet similitudo de confessione extraiudiciali: quia ibi nihil contra ius agitur, nec datur materia vsurpandi iurisdictionem alterius: sed quando fit per tractum coram iudice vetito, tunc ius violatur: & materia iurisdictionem ecclesiasticam violandi tribuitur. Et præsumptio est quod fuerit extorta metu: quia laici clericis oppidò sunt infesti.2.q.7.laici.& pro hoc quod no.gl.in c.imperialem. de prohib.feu. al.per Fed.in lib.feu.in ver.duos. prope med. Si verò confessio fieret per voluntariè ibi litigantem : tunc dicerem ex illa confessione surgere indicium vt supponatur torturæ[a],non quod in veritate confessio valeat tanquam facta in iure: quia in iudicio vetito,vt no.in præal. c.si diligenti.per doct.in gl.super ver.si pro eis. Sed ex quo voluntariè ibi litigabat,& sponte confessus[b] est,surgit præsumptio non modica: nam ex indiciis quis supponitur torturæ,vt no.in l.3.C.ad l.Iul.maie.vbi gl.no.dicit, quod sufficit vnus testis: fortius spontanea confessio licet in iudicio vetito facta.& pro hoc quod le.& no.in c.quod in dubiis.& c.admonet.de renun. & sic in veritate sentit Inn.in præal.c.per inquisitionem.vbi post illam sol. dicit, quod potest dici, quod hic ideo non valet in aliquo confessio : quia fuit violenter tractus, item ne in aliquo laicorum iura super clericos approbentur: & sic cum hac vlt.sol.transit ibi Inno. Et ideo in hac videtur persistere.licet communiter & male soleant allegare[c] simpliciter primum dictum. & hoc etiam reperio sensisse hic Colle.& videtur hæc æqua & salubris distinct.
15 reducens ad concordiam varias opi.¶†Et inquantum dicit, quod si fuit facta sponte surgit indicium, vt supponatur torturæ, limito, nisi fuerit facta confessio calore iracundiæ[d] quia tunc ad nihilum præiudicat, etiam si sit facta in iudicio competenti. vide tex.cum gl.in c. ex literis.de diuort. non.n.lubricum linguæ ad pœnam facilè est trahendum.vt not.dicit tex.in l.famosi.ff.ad l.Iul.maie.Item limito,vt compellatur prædicto casu persistere quando agitur de crimine: secus si merè ciuiliter.ad hoc bo.text.secundum vnam lect.communiter approbatam in c.olim.de rescr.quod procedit etiam si esset confessio facta coram duob.ex trib.iudicib.vt ibi secundum alium intellect. multò fortius procedit hoc quando esset facta coram iudice vetito.& sic
16 limito dictum Inn.vltra omnes alios.¶†Sed quia s. facta est mentio de confessione facta extra iudicium: & quia opinio aliquorum habet vt hæc confessio facta coram iudice incompetenti non valet vt iudicialis,sed habeat vim extraiudicialis, vt s.dixi. Quæro quem effectum habeat confessio facta extraiudicium[e] super crimine.gl.in l.capite quinto.ff. de adul. dicit quod facit indicium quod supponatur torturæ. ibi Bar.& do.de Rot.decis.

c ¶Allegare. tamen d.meus Io.de Im.hic allegat istud dictum Inn. tu pondera quia Inn.non videtur persistere in hoc,dum dicit ne iura laicorum videantur esse super clericos. item quia ratio istius c. vendicat sibi locum in vtroque casu.And.Barb.

d ¶Calore iracundiæ. Adde quæ iracundiæ causa facta non valeant, Rom.sing.suis fol.15.

Zacharias. ¶Adde quod est sing.num.510.quod incip.dolo committere.de quo vide plenè per Fel.in c.dilecti filij.j.de excep.Dom. Arc.in §.notandum.in fi.2.q.3.& in c.Mathæus.per Fel.in pr.j.de sim. Ant.Fran. ¶Circa hoc quod dicitur de confessione facta calore iracundiæ. Dicas quod calor iracundiæ facit actum non valere. l.4. ff.de diuort.l.quicquid calore. ff.de reg.iur. nisi actus esset factus in piam causam.vt in c.sunt qui opes.16.q.4.& ideò dicimus,quòd iracundia facit etiam licitationem non valere.vt in l.licitatio.in pr. ff.de pub.& tene menti gl.in c.dudum.de conuer.coniu. quæ dicit, quod iracundia impedit votum. quod tamen videtur esse contra dictum tex. in c. sunt qui opes. Et adde quod iracundia impedit confessionem. vt est gl. in c.ex literis. de diuor. Aduerte tamen. quia iracundia in delictis, non excusat à toto vt in l.si non conuitij.C.de iniu.sed bene facit mitius puniri. vt in l.j.C. si quis imp.male. & in l.famosi. ff.ad l.Iul. ma. & in l.2.C.de abo.& habetur in c. si quis irascitur. 12.q.3.& in §.nondum.2.q.3. & in c.inter hæc. de pœ.di.2.Spe.tamen in ti.de ac.ver.quid si te vocaui.dicit quod imò excusat à toto. quod etiam voluit ipse in titul.de præsump.in ver.sed pone. vbi dixit, quòd dictum, vel factum ex iracundia non debet imputari.Sed tu vide Bar.& ibi etiam per Ale.in l.fi. C.ad l.Iul.repet.vbi videtur tenere primam opin. pro quo facit quod voluit Arch. 23.q.5. in c.quicqd. vbi dixit, quòd iracundia facit blasphemiam minus puniri:non tamen in totum excusat.& tene menti dictum Spe. in tit. de aduoc.§.4. ver.verum. vbi consuluit. vel dic quod caute aduocatus debet conari aduersarium prouocari ad iram, quia ita impedit animum,ne possit cernere verum,de quo etiam vide in l.j.§.diuus.ff.de sic.

Sebast.Sapia.

e ¶Extra iudicium. quod confessio extraiudicialis faciat indicium ad torturam. vide Rot.deci. 175.inc.item no.& quæ latè tradit Fel. post Abb.in c.de hoc.in pr.de sim.Alex.in l.magistratibus.ff.de iu.om.iu.vbi Mod.& Fel.in c.olim.de rescr.

183.¶Inn.in præal.c.per inquisitionem.sentit quod ex ea poterit priuari beneficiis etiam habitis ratione infamiæ inde surgentis. Iac. de Aret.in l.quoniam.ff.de his qui no.inf.dicit,quod præiudicat si fiat cum causa, vt quia confitetur se fecisse certum delictum,& de certa persona si fuit præsens cuius interest, ita quod habeat requisita ad confessionem in ciuili: & hanc opi. in effectu sequitur hic d.Ant.dicens quod nisi hæc requisita interueniant facit solum indicium,vt s.dictum est,nisi sumat vt specificum delictum gloriationis, iuxta no.per Inn.in c.quam sit.de excess.præla.& s. dixi,sed secundum prædicta Inn.remanet sibi contrarius, & ideò vt ad concordiam dicta sua reducantur dico sic: quod aut confessio sua fuit facta omninò extra iudicium, aut in iudicio præcedente processu, aut in iudicio, nullo tamen præcedente processu.¶Primo casu aut indiscretè confessus,& non præsente parte,& sic non interuenientibus requisitis ad confessionem in ciuili. de quibus differetur in c.fi. de confes. & non sufficit ad probationem delicti confessati, bene tamen sufficeret quatenus sumit sibi nomen specificum, vt dicatur maledicus,vel delicto gloriosus:[f] & sic intelligo not.in l.capite quinto.ff.de adult. & per Inn.in d.c.quam sit.poterit tamen super delicto confessato supponi torturæ, vt in præall. l.capite quinto.& s.dixi.quia si vnus testis sufficit,vt in præal.l.3.no.multò fortius confessio licet facta sit extra iudicium.Si verò confessio habuit substantialia,vt quia præsente, &c.& tunc valebit vt probatoria,& declaratoria,sicut dicimus in ciuili. l.Publia.ff.depo. non enim apparet ratio quare non debeat valere sicut in ciuili , cum agatur tantum de præiudicio confitentis,& sic procedit dictum Iac.de Aret.& hoc videtur voluisse Inn.in præal.c. per inquisitionem. dicit enim ibi quod talis confessio facta extra iudicium etiam valeat ad priuationem , dummodò non coram inhibito iudice fecerit confessionem,& etiam est necesse quod confessus sit causa expressa[g] licet extra iudicium, vt in præall. l.generaliter.& aliæ solennitates.vt 3.q.9.§.si debitum. per quæ verba apertè sentit & vult,quod debent interuenire debitæ solennitates, & sic etiam partis præsentia quæ de solennitate requiritur ad validitatem confessionis. l.certum. § si quis absente.ff.de confes. Et ex hoc habes no.dictum Inn.sic intellectum & concordatum cum dicto Iac.de Aret.& reducitur ad concord.cum dicto Inn.in præal.c.quam sit. vt intelligatur quando confessio non habuit sua substantialia, & etiam ibi satis colligitur.& hæc bene not. quia sæpe, & sæpe de hoc dubitaui. ¶Secundo casu principali, quando confessio fuit facta in iudicio, præcedente processu, conclude, quod si habuit sua substantialia valet, & habetur pro conuicto,non autem pro condemnato[h]: & sic

f ¶De delicto gloriosus. Adde Ro.conf.7.& seq.in prin.Fran.Are. conf.150.

g ¶Causa expressa.Adde Io.de Ana.conf.85.

h ¶Non pro condemnato.Adde Cæpo.conf.64.
Adde inquantum dicit dom. Abb. quòd licet aliquis sit confessus in causa criminali. nihilominus est ferenda sententia:secus esset in ciuili,quia confessus in causa ciuili non condemnatur amplius,sed datur ei dilatio. text.est notabilis in l.si debitori.ff.de iud. & quæ sit ista dilatio disputat ibi Bart.post gloss.& vide per istum tex.in c.dudum.

dum. ver.in gl.in versi. innuere propositam. s.de elect.ad hoc vide istum.j.eod.c.nu.27.In vno tamen casu in confessum esset ferenda sententia: quando,scilicet esset quædam confessio fictè imposita, quia recusauit quis iurare quo casu habetur pro confesso:nam isto casu esset ferenda sententia, & resultat effectus,quia si taliter confessus moriatur ante sententiam eius hæres non possit condemnari.ita sin.Bar. in l.manifestè. in fi. ff.de iureiu.sequitur Car.in cons.59.in fi.ver. secunda est qui licet videantur loqui in criminali tamen idem est in ciuilib.in quib.communiter defertur iuramentum. Aen.Falc.

Ant.Franc.

¶An & quando in confessum sit ferenda sententia. Dicas quod confessus habetur pro condemnato, & est gl.in ver.obligatus.in l.j C.de confes. & tenet Bart.in l.de ætate.in § quinterrogatus.ff.de inter.act. & d.de Rot.in decis. 415.inci.fuit dubitatum. Inn.& consul.d. Pau.de Ca.in suo cons. 4. quod est verum secundum Bart. in d.l.de ætate. quando confessus est in iudicio circa id quod pertinet ad decisionem causæ,etiam si sine causa sit confessus,secundum Bal.in l.sicut. in ver.item no. quod confessus.C.de repu.hære.& hoc sine dubio procedit in ciuilib. cum limitatione tamen,& ampliatione de qua hic.in criminalib.autem contra confessum requiritur sententia:vt tenet Spe.in ti. de confes.in §.j.in ver.pe.& tenet Bal.in l.j. C.ne ex deli.defun.& Ale. in l.j.ff.de cust.re.& in l.fi.de confes.e.ti. & est ex mente Inn.in c.quærenti.de of.del.dicit tamen Inn.in ca.qualiter & quando el 2.quod ex tali confessione nullo præcedente processu potest reus condemnari, tamen Inn.in c.per inquisitionem.de ele.videtur contrarium tenere,quod imo requiratur processus & sententia. sed Ang.in l. vulgaris quod.de fur.& in d.l.si confessus. de cust.reo. dicit quod ex tali confessione potest puniri, non condemnari. tamen Bald.in l.mercalem.C. de cond. ob turp.cau. dicit, quod confessus est diffinitiuè condemnatus, nullo alio requisito processu, quod etiam videtur voluisse Inn.in c.cum super.de confes.[d] & d.Ale.in d.l.si confessus.vbi etiam dicit post Bal.in l.2.C.quando testa.

ferenda est sententia ex quo sumus in criminali, vt probatur in l.si confessus.ff.de cust.& exhi.re.& no.Bar.in l.infamem.ff.de pub.iud. & ibi plenè.& limita vt not.cap.2.de confes.
17 ¶†Tertio casu quando fuit facta confessio nullo præcedente processu.dic vt s.dixi in notabi. lib.quod aut aliquis confitetur directè,& principaliter in iudicio,& valet,adeò quod poterit imponi pœna quantumcunque maxima proportionalis[a] tamen delicto.quia confessio non exigit ad sui validitatem telam iudicij,[b] & ita est singulare dictum Inn.in præall.c.qualiter & quando.de acc.facit præall.l.si confessus.& bo. tex.in c.j.de acc.[c] lib.6.Aut indirectè,& per quandam confessionem,& tunc non sufficit ad condemnationem,vt no.Bar.in præall.l.si confessus.vbi sic limitat dictum Inn.alle.præal.l.si filium.C. de li.cau.Ego allego gl.notabilem.in c.ex pœnitentib.50.dist.& quod no.gl.j.de confes.c. fi.quæ exigit ad validitatem confessionis quod iudex ad hoc sedeat per legem, interrogatã. iuncta l.iubemus.& quod in eis no.C.de libe. cau.& quod no.doct.& maximè Cal.in c.tua. de coha.cle.& mul.vbi dicit iudicem non posse punire ex officio maleficium commissum ipso sedente pro tribunali,quia ad hoc non sedebat. Dic tamen de hoc vt j.dicam.oportet ergò quod delictum confiteatur principaliter,& directè,iudice ad hoc sedente.& intellige iudicem ad hoc sedere si pro tribunali sedens interrogauit aliquem de delicto, vel iudice sedente aliquis comparauit coram eo tanquam coram iudice, & principaliter confessus est se commisisse certum delictum. ad hoc l hæredes palam.§. in testamentis.ff.de testa.¶Venio ad gl.2.quam diuido in quatuor partes.In prima parte allegat concor. In secunda parte tacitè sentit vnam opp.& soluit ibi,ex eo In tertia format vnam aliquam quæstionem ibi, sed si clericus. In
18 quarta format aliam ibi,sed pone.¶†Capio ergò secundam partem & op. & videtur quod ex tali confessione deberet puniri,vt in c.inolita & c.placuit.xj.q.j.& j.ti.prox.si diligenti.Sol. dicit gl.hic fuerunt inuiti tracti alias punirentur vt in contrariis.Fran.verò vt hic refert Io.An.dicit se de hoc non curare.volentes an inuiti fuerunt tracti, licet.n.de illo sit curandum vbi tractatur de pœna illorum iurium,vt ibi,tamen hic quæritur solum,an confessio,vel probatio præiudicat,ita quod ecclesiasticus iudex ex illa condemnet. semper est dicendum quod non , siue fuerit spontaneus siue inuitus,& cum illa transeunt communiter doct.ego dico prout dixi super gl.præceden.quia refert,an inuitus an spontaneus quò ad hoc:vt primo casu non sufficiat quò ad torturam,secundò sic vt plenè dixi s.
19 ¶† Quæro expediendo tertiam partem gl. hic dicitur quod confessio facta per clericum coram iudice seculari, vel sententia ab eo lata non præiudicet,nunquid hoc sit verum etiam in causa reconuentionis.gl.concludit quod non, quia in causa per reconuentionem efficitur suus iudex.allegat iura communia.& h.d.verum,quando agitur de crimine ciuiliter.secus si criminaliter, quia criminaliter non potest clericum conuenire, nec reconuenire coram iud.seculari, quia in criminali locum non habet reconuentio secundum gl. quia non relatione criminis, & c. Aduerte, iste passus an clericus possit reconueniri coram iudice laico,[d] est valde tritus per doct.& quia hodie iudicio meo parum habet vtilitatis per ea quæ statim dicã, ideo breuiter & succinctè & clarius præ cæteris expediam accipiendo communes conclusiones, & ponendo casus minus dubitabiles & reducendo totam materiam ad vnum articulum duntaxat. Et primo dico, quod in causa spirituali,seu annexa[e] non habet locum reconuentio coram iudice seculari.ar. in c.tua.de or.cog.& qui fi.sint leg.l.lator vbi patet, quod de tali causa etiam incidenter non cognoscit fortius,nec per viam reconuentionis. hoc tenet gl.3.q.8 cuius in agendo.& Inn.& communiter doct.in c.j.de mu.pe. Non.n.esset hoc casu iurisdictionem prorogare,sed potius extendere seu transferre de specie ad speciem. Item reconuentio ampliat iurisdictionem vbi datur defectus in iurisdictione respectu personæ,non autem respectu causæ:quia tunc cessat ratio l.cum Papinianus.C.de sent. Tunc.n non solum persona dedignatur, sed natura causæ, vt in simili dicit Bart.in auth.& consequenter.C.e.in causa verò criminali.s. patuit quicquid voluerit gl.Host.tamen in c. j.de mu.pet.dicit quod si agitur ad degradationem non procedit reconuentio,quia iudex laicus
20 illam examinare non potest.† Imo nec electus confirmatus secundum eum de quo in c.transmissa.de ele.& sic potest intelligi quod no.hic. Si verò de crimine agitur criminaliter ad pœnam corporalem, vel temporalem & crimen est Canonicum,& idem dicit,quia laici talia examinare,vel iudicare non possunt, vt in auth.de man.princ.§.si verò.coll.3.& in auth.vel clerici apud proprios episcopos.§.si verò ecclesiasticum.& sic etiam potest intelligi quod hic dicitur.Si verò ex reconuentione venit pœna ciuilis & pecuniaria, locus est reconuentioni & diffinitioni,& ad requisitionem ipsius iudicis secularis si opus erit episcopus exequetur.ar.j.ti.prox.postulasti.Io.And. hic,& in ca.j.de mu.pe. & quasi communiter Canonistæ concludunt contrarium facientes regulam quod super crimine clerici non habet locum reconuentio[f] coram iudice seculari, siue veniat imponenda pœna pecuniaria, siue pœna infamiæ,siue agatur criminaliter,siue ciuiliter.Quia iura respectu criminis indistinctè videtur prohibere, vt clericus à laico nullo modo iudicari possit: vt in c.vno.de cleri.coniu.li.6. vbi idem tenet Arch.& in c.2.j.
21 ti.proxi.facit c.clerici.j.eo.¶†Imo plus dicit hic Io.An.quod etiam per modum exceptionis non potest laicus de crimine clerici cognoscere,puta,vt repellatur à testimonio,de quo remittit ad no.in c.verum.j.ti.prox.vbi dicã. & conclusio prædicta mihi placet,quia habito respectu ad personam clerici potest causa dici spiritualis,ita quod non solum deficit iurisdictio respectu personæ , sed etiam respectu causæ , & sic non esset extendere iurisdictionem de persona ad personam,sed transferre iurisdictionem ad aliam speciem & qualitatem causarum,quod non facit reconuentio, vt not.in cap.j.de mu.pe.& in authen.& consequenter. præalleg. Restat ergò examinare vnum solum articulum,an in causa merè ciuili procedat reconuentio coram iudice seculari & in hoc multi summi doct. variauerunt & diuiserunt se in duas sententias. Et primam opin. vltra aliquos antiquos quod reconuentio fieri possit, tenuerunt gl.communiter, vt hic. & 2.quæst.1.multi.& in multis aliis locis. Idem Innocent.in capit.2.in tra titul.prox.Host.hic Ioan.And. & Ioan.Cald. & Bar.in d.auth.& consequenter fundamentum istorum est,quia iura indistinctè iurisdictionem in causa reconuentionis,prorogant

fi.pos.quod confessus si moriatur non est amplius condemnandus,quia habetur pro condemnato.tene tamen menti confessus debitum,si ex tali confessione condemnetur,non potest appellare à sententia,vt est gl.in l.abstinendum.in ver.coniuncti.C.quo.ap.non reci.& tene Bal.in l.vt debitum in fi.C.de hær.act. & tene menti quod confessus delictum non potest condemnari:ex sola confessione,nisi confessio sit vero similis,vt in l.j.in §.fi. ff.de quæst. & tenet Bal.in l.si quis in hoc genus. C. de epis.& cle. & est bo. tex. in l.confessionib. ff.de interr.actio. & hoc voluit Bal.in l.j. C.de confes.& vide per Lanf.de Or.in c. quoniam contra.in ver.confessiones.de probat.

a ¶Proportionalis. Adde eundem consi. 25.Ang.consi.27.& 187.Alex.cons.94.li.2.

Sebast.Sap.

b ¶Telam iudicij.Hoc et tenet Ab. in c.dilectus.de cap.mo.& in c.fi.de confessis.de quo latissimè per Fel. in c.qualiter & quando.§. licet autem.vers.quando aut dicatur.j.de acc.

c ¶Ca.j.de accu.ponderat:tamen,quia d.c.j.non probat dictum Inn. vide quæ hic dico: & limita illud dictum Inn. data habilitate personæ:secus si esset inhabilis:puta quia esset minor.ita limitauit Bal. illud dictum Inn.in c.per inquisitionem.de elect.

Sebast.Sap.

d ¶Iudice laico. De hoc art.vide Bald.in c.j.in ti.de contr.inuest.in vsib.feu.& in auth. clericus. C. de epi.& cle.& in auth. & consequenter. vbi Sal.C.de sen. & inter lo.& Bal.in c.j.de controuer.apud par.ter. & Lap.alle.118.& quod no Fel.in ca.verum. ver.præter eam.j.de for.compet. ibi latè Maria.Soc.

e ¶Spirituali seu annexa. Adde quæ. j. ponam.

Zacharias.

¶Tu adde latius tactam hanc materiam per Lanf.de Oria.in cle.sæpe. vers.prima conclusio. & seq. n. 17.& in apo. in ver. reconuentio per Celsum. de ver.sig. dixi aliquid in apost.ad istum in c.j.ver.tertiò quæro.j.de mu.pe. & ibi tracto an,& quando,& in quib.casibus habeat locum reconuentio.

f ¶Reconuentio. Add quod voluit Fed.cons.93. necle

Universidad de Deusto Biblioteca

a Seb.Sap. ¶Contrariam ſententiam. Hanc partem tenet Dominicus in c.multi.2.q.1.& in c.cuius in agendo.3.q.8.& Car.in cle.ſtatutum.de ele.Ang.in l.2.§.ſed ſi agant.ff.de iud.limitat tamē procedere quando in fraudem clericus conuenerit laicum,vt cōueniretur coram iudice ſeculari:alias poteſt conueniri,vt ibi per eum.

b ¶ Nullibi ſit expreſſum Bal.in d.authent.& cōr dt ꝙ in dbito ex ꝯtu vel ex inreceſſo à laico pt clericus recōueniri per rōnes ꝓ iſtā parte allegatas. idē putat Sali.ibi.limita tñ niſi cā fuiſſet cōmiſſa à Papa iudici laico vt ibi p eum vide Ang.ibi vbi dt,qđ ſi clericus in fraudem corā laico cōueniat laicū vt ibi recōueniatur non poterit, ſecus ſi ceſſat fraus Bal.verò hic diſtinguit quatuor caſus, vt ibi per eum.pondera.§.reuerendiſſimi verò, Apocriſarij.in auth.de ſan.epi.vbi licet tex.dicat ꝯuentionem,tñ loquitur in reconuentiōe.q tex.ꝓbat formaliter doctrinā gl. Cū ergò de iure Cano.ñ eſt expreſſum ꝯrium ergò ſtamus iuri ciuili.c.j. de op.no.nun.cum ſi.& ſi dicatur ꝙ ille §.ē hodie correctus ꝑ aut, ſtatuimus.C.de epi.& cle. nō vř eſſe verū,qa illa aut.loquitur in cōuentione. pōdera ēt qa vř tex. in alio §.inci.reuerēdiſſimis.in ea auth. Vide Bal.ī c.j.de cōtro.apud par.termi. vbi dt, ꝙ de iure ciuili vř eē verū ꝙ pt reconueniri.all.d.§. reuerēdiſſimis.licet de iure Cano.ſit dubium.& remittit ad dicta p ſe in ſua lec. in d.aut. & ꝯñr vide eundē Bal.in l.Imperialem. §.pe.aliàs ſi. de ꝓhi.al feu.p Fed. Ang.in d.l.2.§.ſed ſi agāt.dt qđ pt reconueniri,ſed dat diſtinctionē q̄ dedit in d. & ꝯñr.Bal.in d.§.ſed ſi agant. tenet ꝙ pt re cōueniri.& vid c. j.de iu.cal. quē inducit d.Ab.ibi qđ clericus ñ poſſit recōueniri.Et pōdera qđ in q̄tū Bar.dt poſſe fieri.recōuentionē nō obſtante priuilegio pſone intell'r à lege ſed priuilegiū clicorū ē indultū à Deo.ergo ñ ob.facit gl.ī c.ſi Imperator.96.di. And.B. Ant.Franc.¶An clericus poſſit reconueniri coram laico iſte paſſus ſemp fuit apud me dubius pp diuerſas opi.inter ſcrib.hic all. p iſtū & q allegātur hic p And.Sic.in 8.col.vbi firmat opi.ꝙ poſſit reconueniri pp cōſuetudinem tñ q vt ipſe dt cōiter ſeruatur qđ ēt ſenſit d.Abb.in c.j.de mut.pet.vide tñ Spe.in ti.de recōuen.in §.nunc dicamus.in ver.ſed pone clericus.vbi ponit rl'am affirmatiuam ꝙ poſſit reconueniri à qua excipit tres caſus in quibus non habet locum reconuentio. ¶Ego aūt credo tutiorē eſſe op.vt non habeat locū reconuētio p tex.in c.qualiter & qñ ibi dū dt tex.ne clerici trahātur à laicis ad iudicium ſeculare ꝙ oīnò fieri prohibem⁹ per quē tex. al's illū legendo tenuit iſtā opi.tanq̄ tutiorē pōderādo illum tex.in ver.oīnò.qđ verbū exponitur. i. nullo modo vt ē tex.& gl. in l.in naue Saufeli. ff.loc.& de ſui natura cōprehēdit oēm caſum.& ſic nō ſolū caſum ꝯuentionis, ſed ēt reconuentionis. in l.ſi cū exceptione.§.quatenus.ff. qđ met.cau.& ſolet dici, ꝙ verbū oīnò eſt verbum ꝑciſæ ſignificationis vt dixit Bal. in l.ſup reb. C.de ꝯh.emp.& Sal. in l.2. C.de iu.emp. & alibi dixit gl.& ibi d.Car.in cle.j. in 12. q.de vit.& ho.cle.ꝙ tñ eſt dicere oīnò, q̄tū dicere quò ad oīa & ſic vř ꝙ oī caſu ꝓhibeatur iudex cognoſcere de cauſis clericorū, ſiue p viam ꝯuentionis, ſiue p viam recōuentionis. ꝓ quo ēt facit gl.in cle.vt ibi q. de ætat.& qua.q̄ dixit ꝙ dictio oīò,exponit oīb.modis,& excludit oēm diſpēſationē.& ad hoc facit qđ voluit Arch. in c.2.de pact.lib.6. vbi dixit,ꝙ vbicūq; lex,vel ſtatim dt iuramentū oīnò ſeruandū excludit oēm relaxationē,qa eſt verbū ꝑciſum.& ad hoc facit gl.in c.dudum. de ꝯuer.cōiu.q̄ dixit ꝙ tale verbū importat,i.nullo modo.Si nullo mō pōt trahi ad iudicē ſecularē, ergò nec cōueniri, nec reconueniri pt: qa ſi recōueniretur cōpelleret corā illo rñdere ꝓ intētione aduerſarij reconueniētis, cū iudicium reddat ī inuitū. c.intelleximus.hoc e.ti.& l.inter ſtipulātē.§.ſacrā.ff.de ver.ob.& hāc dixi, credo eſſe tutiorē opi.quicquid forſan de cōſuetudine ſeruatur.
c ¶Ego ſequar.Adde videndum Lap.alle.108.

ne clericos excipiunt.Et hanc opi.ſm Io.An. approbat antiqua conſuetudo,& minimè eſt mutāda.ff.de ll.*L.minimè.Item ꝯria opi.ſm eum ſaperet tyrannidem , ꝙ laicus poſſet reconueniri coram eccleſiaſtico,& clericus coram
22 ſeculari. ¶†Itē ſm Card.videmus,quod clericus non poteſt expreſsè prorogare iuriſdictionem alterius iudicis, etiam eccleſiaſtici ſine conſenſu ſui ſuperioris, vt in c.ſignificaſti.de for.compe.& tñ voluntariè ꝯhendo, vel delinquendo in aliena diœceſi,poteſt ibi conueniri in c.dilecti.& in c.poſtulaſti.de foro cōp.Fortius ergò debet procedere reconuentio quæ vt plurimum ſit inuito actore,aliàs ſm eum ſequeretur abſurdū, ꝙ clericus Bonon.cōueniens Mutineñ.clericum Mutinæ,non poſſit ibi reconueniri, quia non habet conſenſum ſui iudicis,quod ſonat in abſurdum.ar.c.j.& 2.de mu.pet.& 3.q.8.cuius in agendo.Et per has rationes nititur reſpondere ad aliqua motiua alterius partis.item ſm Bar.in præall.auth.& cōſequenter.hoc videtur probari per illum text. quia quoties deficit iuriſdō priuilegio perſonæ, illa auth. ſupplet, & vult prorogationem hřē locum non obſtante priuilegio perſonæ recōuentæ.Nō obſtat ꝙ clericus non poteſt prorogare iuriſdictionem laici,& maximè ſine conſenſu ſui iudicis:qa illud procedit in prorogatione hominis,non autē in prorogatione quæ ſit per legem, ſicut videmus quod iuriſdō delegata eſt improrogabilis per hominē, & tñ per legem prorogatur in reconuentionis cauſa,vt in pręal.c.j.& 2.de inu.pe.Nec obſtat,ſm eum quod priuilegium clerici ſit totius ordinis clericalis quia eodem modo eſt fauor publicæ vtilitatis,ne legati miſſi ad curiam conueniantur.iuxta no.in c.fi.j.ti.prox.& in l.2.ff.de iud.& tñ prorogatur iuriſdō in cauſa reconuentionis,vt in l.2.§.ſed & ſi agant.ff.de iudi. hæc ſunt principalia, & fortia motiua hanc ſententiam tenentium, & inducentium fere pro caſu de quo habetur in auth.de ſan.Epiſ. §.reuerendiſſimis.col.9.¶Cōtrariam ſenten-
a tiamª tenent Ia.But.& Pet.de Bellap.& Marti. Sil.& Archi.in præal.c.vno.de cle.coniu.li.6. Io.de Lig.hic d.Car.& d.Ant.Mouentur principaliter,quia regula traditur negatiuè clericum non poſſe trahi,vel litigare coram iudice ſeculari.xj.q.j.& 2.cum multis ſimilib.Item vniuerſaliter iura loquuntur clericum non poſſe conueniri coram iudice ſeculari.& apponunt vltra hoc pœnam, vt in c.qualiter.j. c.& in c.ſi diligenti.j.ti.prox.& in auth.ſtatuimus.C.de epi.& cle.Item quia certi caſus à iure exprimuntur in quib.clericus damnatur à ſeculari, vt no.j.e.cum non ab homine.in quibus non reperitur caſus reconuentionis,ergò remanet iſte caſus ſub regula. & pro hoc videtur tex.ſm vnam lect.in c.fi.j.e.tit.Inducunt Mar.Syl.Ia.Bu.vnum fortè motiuum dicentes,ꝙ reconuentio prorogat accumulando non mutando iuriſdōem ad diuerſam ſpeciem, quia nō eſſet prorogare, ſed creare de nouo:& hoc non facit recōuentionem. Plus eſt.n.creare d ſeculari ad eccleſiaſticum, q̄ de ſeculari ad ſeculare iudicium. in habentib.n. ſymbolum facilis eſt tranſitus:non ſic in habentib.omnimodam diſſimilitudinem.Item ſm Pet.de Bel.pert.prorogatio ſurgit à principio voluntario facultatis prorogandi,quia dicunt iura ꝙ non debet dedignari habere illum iudicem ꝯ ſe , quem elegit pro ſe l.cum Papinianus.C.de ſen.& interl.om.iu.& in pręalle.§.cuius in agendo.& dedignari,& nō dedignari, & quid velle agere, cadunt ſuper eo propriè qui agere pōt, & non agit. vbi ergò deficit poteſtas prorogandi in conuento,nō poteſt habere locū prorogatio:quia hic nulla ſurgit,ſeu notatur dedignatio.& idē Paul. de Leaz.2.q.j.multi.& Io.de Lig.hic,& eſt optima,& vrgens ratio. item nec ex legum diſpoſitione dēr induci prorogatio,qa illa non habet poteſtatem in clericos.de conſti.eccleſia S.Mariæ.96.diſ.bene quidem.& c.cum ad verum.& c.ſi Imperator.Et per hoc reſpōdetur ad auth.& conſequenter.& ad §.reuerendiſſimis. Nec etiam ſurgit hoc ex voluntate
b canonis cum hoc nullibi ſit expreſſumᵇ imò loquuntur vniuerſaliter negatiue,vt ſ.dixi.Item ſm d.Ant.fundamētum prorogationis, licet non ſurgat à voluntate,quia vt plurimū ſit actore inuito ſurgit tamen à potentia volendi,& velle debendi:vt ſic non dedignetur eum habere ꝯ ſe,&c.quæ ratio ceſſat in non volente.Item cauſa clerici attenta,ꝑſius perſona quodammodo eſt ſpiritualis.Item hæc regula quod quis poſſit reconueniri traditur in genere, nō ergò debet referri ad ſpeciem ſpecialiter prouiſam,vt l.ſanctio.ff.de pœ. & in regula,generi.de reg.iur.li.6.ſpecialiter.n. de clericis cauetur vt non iudicentur à laicis. Item non ſequitur qđ dicit Cal. quod delinquēdo & ꝯhendo ſubiicitur quis iuriſdictioni non ſui iudicis abſque ſui licētia:ergò per actum reconuentionis.Nam vt ſentit hic Io. de Lig.& alij.delinquendo,& ꝯhendo ſubiiciuntur iuriſdōi eccleſiaſticæ,licet ille nō ſit ſuus iudex,& ſic nō offenditur vniuerſaliter iuriſdō eccleſiaſtica,ſed tñ certa ſpecies.Sed ſi reconueniretur corā iudice ſeculari, offenderetur iuriſdō clericorū.Nec ob.c.verum.j. ti.proxi.ſm cōem lect.q̄ loquitur de clerico, quia cum ille caſus ſit exorbitans non debet trahi ad ꝯñam,vt in regula odia.de re.iur.li.6.
23 & l.qđ verò.ff.de ll.¶†Item ibi laicus dñs feudi rōe directi dñij ꝙ obtinet potius dř iudicare in re ſua q̄ de clerico,arg.bo.c.j.de feu.vbi rōe huius directi dñij inducitur caſus ſpecialiſſimus ꝯ omnes regulas iuris Canonici vt dñs feud. habens feudum pignoratum à vaſallo non teneatur fructus computare in ſortem ſi abſtineat à ſeruitio debito per vaſallū, quia vř quodammodo ſuam rem poſſidere. Et ſic ego rñdeó ad iſtum tex. quia vř prima fronte multum vrgere,& hāc vlt.ſnīam ego
c ſequar.ᶜ Conſidero.n.clericos exemptos à laicorum iuriſdōe,nedum ex ll.Imperatoris, &c.vt in auth.vt clerici apud propr.Epiſ.col. 6.cum multis ſimilib,ſed etiam à ſanctiſſimis Pontificib. & quod plus eſt principaliter à Deo.vt no.Inn.in c.2.de ma.& obe.& eſt bo. gl.in c.ſi Imperator.96.diſt.& hæc iura diuina & humana loquuntur generaliter & in-
24 diſtinctè.¶†Abſonum videtur quod per leges generaliter loquentes in materia reconuentionis hæc tanta & alta priuilegia debeant recipere læſionem , cum generaliter traditur à legibus,& Canonibus quod ea quæ ſpeciali nota ſunt digna,niſi ſpecialiter

expriman

Sebaſt.Sap.
a ¶Non pt.Vide Dominicum in proœ. ſexti poſt gl.quæ tñ reprobatur, vt not. in c.ſignificaſti.j.tit. j.& Fel.in d.c.eccleſia S.Mariæ.verſ.ſed contrariam opin.
b ¶Publici iudicij. Vide d.Car.hic qui melius loquitur.Andreas Barb.
Sebaſt.Sap.
c ¶Incurrit infamiam. An cōfeſſio vera facta in cā criminali infamet.Viđ per Fel. in c.cum te, de re iu.vbi ponit regulam cum trib. limitationibus.
d ¶Efficitur infam. pōdera qa nō vř verum dicere Bar. per l.3.& l.Iul.in ver.cōdemnatus,vel cōuictus.ff.de reſt.& 4.q. 3.§.Ie.Iul. & per tex. in l.accuſatori.ff.de ꝑuari.& vide gl.in c. ſi.de exce.& in c.ſup eo.de teſti.vbi dt ꝙ de iure ca.ſufficit qđ ſit ꝯuictus,ſed de iure ciui.ſufficit qđ ſit cōdemnatus.pondera ēt.d.l.diuus.in ver ſi. quaſi dānatus de cuſt.reo.vbi ꝯfeſſus hř pro cōdemnato. pōdera ēt qa in l.de ætate.§.q interrogatus.ff.de interr.act. dt ꝙ cōfeſſus in iudicio dr quaſi ꝯhere: ſed paciſcens ſuper delicto hř pro condemnato.l.qñ.ff.de his qui not.ita ergò vide hic d.Car.q melius loquit.An.Bar.
e ¶L.Si reus ꝓ illa l. Si reus.vide q̄ dixi latè in c.licet heli.de ſimo.And.Barb.
f ¶Limito.Cogita ſi illa doctrina Bart. pt alio mō limitari, vc;nō hře locum in eo q eſt condemnatus,ideò eſt quia noluit iurare,delato ſibi iurō,& ſic tanq̄ ꝯfeſſus:qa iſta ēt ſpēs ꝯfeſſionis eſt ficta vt in ſil'i ſingřr dt Bart. in l.manifeſtè. ī fi.ff. de iureiur.vbi ponit mirabilē effectum iſtius fictæ confeſſionis inductæ p recuſationē iuri de quo dixi in c.j.in apoſt.in ci.ficta.ſ.e.& iſtam limitationē poſui ēt ad Barto.in d.l.infamem.Aen.Falc.
Ant.Franc.
¶Circa iſtud de hac

exprimantur videantur neglecta & nō comprehenſa ſub diſpoſitione gñali.licet ex proprio ſignificato verborum comprehēdatur: vt optimè dt tex.in c.quamuis.de præb.li.6.& ff.de iniu.l.item apud Labeonē.§.hoc edictū. Nec illud ſine magna ꝓſumptione eſt ꝙ nunquam poſt legē reconuentionis ꝓditam aliquod ius nouiter emanans hunc caſum attigerit.Item cōſidero, ꝙ clerici non iudicātur à laicis:quia reputantur maiores, & ſanctiores.vnde notanter dicit tex.in c.denique.96. diſt.qūo hi qui humanis reb.præſunt,& non diuinis præeſſe permiſſum præ his per quos diuina miniſtrantur,& quomodo de his iudicare præſumāt pœnitus ignoramus.quem quidem ratio optimè militat in reconuētionis cauſa.& prorſus ceſſat ratio poſita præal.leg.l.cum Papinianus.cum ipſe clericus velle non debeat in reuerentiam diuinorum quæ miniſtrat,ſubiici & iudicari per laicū,nec eſt veriſimile ꝙ Papa ꝯ hanc rationem vrgētem in cauſa reconuentionis voluerit iura illa ad clericos extendere,& hanc rationem reperi
25 ſcholaris,quæ etiam nūc placet.¶†Nec ob. ſi dicatur ꝙ ēt maior ſe ſubiiciēdo minori pt ab eo iudicari.vt l.eſt receptum.ff.de iur.om. iu.& 2.q.7.nos ſi incompetenter,quia dico illam l.procedere in eo qui ſe alteri poteſt ſubiicere nec derogat honori ac priuilegio ſui ſuperioris:ſed clericus non poteſt hanc ſubmiſſionem facere ꝯ honorem ipſius Dei , & eius ſacramenta quæ miniſtrat.arg.opti.in c. cum tempore.in fi.de arb.Pro hoc quod no. dicit Io.An.in c.eccleſia S.Mariæ.de conſt.ꝙ
a Papa non poteſtª ſe ſubmittere iuriſdictioni laicorum,quia redundaret in dedecus ipſius Chriſti.Et ad c.nos ſi incompetenter.reſp.ꝙ illud ꝓcedit ex magna humilitate.quod not. quia ruditer ſolet multū allegari illud ca.nos ſi incompetenter. Ad vnū tamen vltimo aduerte, quia Io.An.ſe multū fundat hic etiam ſuper conſuetudine.& d.Ant.& Io.de Lig.dicunt conſuetudinem hoc non poſſe operari niſi daretur expreſſus tacitus cōſenſus Papæ, vel eius tolerantia ex certa ſcientia:quia aliàs potius foret corruptela. Sed ego in hoc potius ſentio cum Io.An.quia negari nō poteſt quin iſte caſus reddatur valde dubitabilis ex tantorum doct.opin.ar.eorum quæ no.gl.in c.j.de poſtu.præl.li.6.& in l.regula.ff.de iur.& fa.ig.ergò conſuetudo attendēda eſt,quæ eſt optima legum interpres.ſ.de conſuet.c.cum dilectus. ff.de le.ſi de interpretatione. & hæc ſufficiant de iſto notabili & ſubtiliſſimo paſſu.¶Aſſumendo nunc vlti.partem gl.quæro præſuppoſita illa opi.ꝙ clericus poſſit reconueniri de crimine ciuiliter corā ſeculari:nūquid ſi ibi condemnetur in cauſa reconuentionis de furto , vel alio crimine quod infamet:poſſit epiſcopus ex tali ſententia ex qua infamis videtur,vel confeſſione illum deponere. gl.reſp.in effectu ꝙ non:tum quia non efficitur infamis cum ciuiliter actum ſit, tum quia cum ad hoc actum non ſit nō debet imponi pœna ordinaria.de ord.cog.in c.2.dicit tamen ꝙ ſi ex hac confeſſione ſeu ſententia grauata ſit eius opi.poterit tamen ab officio ſuſpendi:ar.2.q.5.c.preſbyter.ſed pro exami-
26 natione huius gl.plura ſunt videnda.¶†Primo.n.ſentit,ꝙ damnatus ciuiliter de crimine quod infamet non efficiatur infamis.cuius ꝯrium no.gl.in c.cum te.de re iu.& illa verior,
* & *communiter* approbatur:quod etiam tenet gl.2.q.j.multi.Nam iura communiter dicunt damnatum de crimine publico eſſe infamē: nec diſtinguitur an criminaliter,an ciuiliter agatur.l.j.& l.athletas.& l.furti.ff.đ his qui no. infa.& l.infamem.ff.de publ.iud.vbi hoc not. gl.& Bart.ſufficit.n.ꝙ habeat cauſam publici
b iudicijᵇ vt ibi,& hoc quò ad primum.¶Secū-
27 dò ſentit gl.†ꝙ confeſſus crimen de quo qs
c damnatus efficeretur infamis, incurrit infamiam. Et hanc q.malè explicant doct.noſtri. ſed optimè Bart.in præalle.l.infamem.Vnde ſcias quod in hoc ſunt opi. Nam gl. in l.ictus fuſtium.ff.de his qui no.infam.tenet ꝙ incurrat infamiam quantumcunque ſententia inde non ſit ſecuta.& ita vi[de]tur tenere Inn.in c.ſuper his.de pœnis. & v[ide]tur probari.in l. quoniam.ff.de his qui no.inf.vbi patet,quod tranſigēs ſuper furto efficiatur infamis,quia tranſigendo ante ſententiā videtur delictum confiteri.Bar.in præalle.l.infamem. dt quod regulariter confeſſus in iudicio nō efficitur
d infamisᵈ ante ſententiam.quia edictum Prætoris videtur requirere ad hoc vt efficiatur infamis quod ſit de crimine dānatus:vt l.j.ff.de his q no.infa.ſed in cauſa criminis confeſſus non habetur pro condemnato:vt l.ſi confeſſus.ff.de cuſt.& exhi.re.& hoc in cauſa criminali.in ciuili verò confeſſus habetur pro conuicto & cōdemnato,vt l.j.ff.de confeſ.& ideo in caſib.in quib. quis efficeretur infamis per ſententiam efficeretur infamis per ſolā confeſſionem ratione prædicta,& ſic poſſunt intelligi gl.& opi. contrariæ. Fallunt prædicta, quando poſt confeſſionem ſequitur ictus fuſtium, quia ſtatim tunc etiam in primo caſu efficitur infamis,vt in præal. l. ictus fuſtium. Item fallit quando tranſigitur, vt in præall.l. quoniam.& doct.& Bart.in præal.l.infamem. dant optimam cautelam ſi quis vult euitare infamiam ꝙ ſoluat condemnationem ante ſententiam.& euadet ſic iudicium:& per cō-
e ſequens infamiam : arg.l.ſi reus.ᵉ ff.de proc.
28 ¶†Et prædicta dicta Bart.limitoᶠ ſecundum
f notabile dictum Io.An.in add.Spec.in tit.de contu.§.requiritur.in pr.poſt Ia.de Bel.quando ex vera confeſſione condēnatur ſeu procedit vera confeſſio,ſecus ſi condemnatur
g ex ficta confeſſione propter contumaciam:ᵍ quia talis cōfeſſio,vel ſententia ita ſecuta nō
h infamat.ʰ arg.adduco ex his quæ legūtur & not.in l.eius qui delatorem.ff.de iu.fiſ.& per Bar.in l.cum filius.ff.de ver.ob.& in l.3.§.hæc verba.ff.de neg.ge.debent.n.verba odioſa in hac materia verificari in caſu vero, & non ficto,vt in prædictis iurib:Tertiò gl.vult,ꝙ infamatus de facto ſuſpendatur de officio,donec ſe purgauerit,& ita videtur ſequi doct.& dicit Hoſt.eum ſuſpendendum propter hanc infamiam tantum:& non propter crimen cū illud non ſit probatum quò ad pœnam eccleſiaſticam imponendam,quia nec ad hoc agebatur:licet aliqui ꝯ. ſed dictum Hoſt.videtur
* verius & cōis,& ſic tranſeunt hic doct.¶†Sed
29 aduerte quia reperio Innⁱ valde ſing l mita-
i re hoc dictum in c.qualiter & quando.el 2.de accuſ.prope fin.vbi dicit ꝙ licet iudex qui tulit ſententiam cum ageretur de crimine ciuiliter, non poſſit priuare virtute illius inſtātiæ , neque etiam alius reſpectu inſtantiæ factę cum ageretur de crimine ciuiliter:tamen Epiſcopus proprius ſeu prælatus poterit illū ſuis beneficiis priuare : quia per ſententiam crimen eſt effectum notorium. vnde procederet de nouo per viam accuſationis,vel inquiſitionis & producet ſententiam ad probationē delicti.ar.in c.tua.de coha.cle.& mul.ſic etiam dt ꝙ p eandem ſnīam de crimine latā ꝓbaretur infamis in alio iudicio,& repelleretur à teſtimonio,& ab ordinib.de teſti.teſtim.& ſic mirabiliter vult
k In.ꝙ acta fcā cū agereť ciuil'r ꝑiudicātᵏ cū agiť in alio iudicio criminaliter.Cui⁹ ꝯriū aptè vult gl.ī l.ſi qs ad ſe fundū.C.ad l.Iul.đ vi pub. i.Idē ſeqtur Bar.ī l.2.ff.vi bo.rap. Nā ꝓbōes ī criminali dēnt eē luce clariores,vt l.ſciāt cuncti.C.de ꝓb.canonizata.2.q.8.c.accuſatorū.§. ſciāt cūcti.Viđ tñ Bar.q poſt Ia.đ Are.tenuit ꝯriū ī l.3.§.ſi qs dolo.ff. de tab.exhi.vbi dt,ꝙ probōes in ciuili faciunt fidem cum agitur criminaliter per illū tex.ibi magis manifeſtetur,& c.ſed ſaluando poſſet dici,ꝙ tales probationes faciunt aliquam fidem in criminali.vnde coadiuuant aliàs probōnes,& ſic poſſet intelligi ille tex.quē no.

ficta ꝯfeſſione reſultātē ex delatione iuramēti vltra ea quæ voluit Bar.in l.manifeſtè.all. Adde eundem Bart.in l.eius q delatorem.ff.de iur.fiſ.vbi dt, ꝙ effectus iſtius cōfeſſionis q̄ dř eſſe ficta nō tranſit ad heredē:imo in talē fictē ꝯfeſſum ex hmōi delatione iurī nō ſit executio. niſi ꝓcedat ſnīa.vt eſt caſus ī l.2 § qđ ſi actor. & ibi p Bar.C.de iu.cal. & tene mēti gl. in c.nullus.de ꝓſum. q̄ dixit qđ qs dř tripliciter ꝯfiteri: ore, rei euidētia & cōtumacia, vel in nō veniendo,vel nō patēdo,vel ēt nō iurādo, vel iurm nō referēdo ſecundum materiam d.l.manifeſtè.
Sebaſt.Sap.
g ¶Propter ꝯtumaciam de ꝯfeſſione ficta vide q̄ no. d.Alc. in l.cū filius.ff.đ ver. obl.& Fel.in rub. de prob.& Iaſ.in l.2.C. qui teſta.face.poſſ.
h ¶Nō infamat.Adde Ro.ſin.ſuis fo.15.
i ¶Reperio In. Tu pōdera qa loquitur Inn.de iudice q poterat ꝯdemnare de crimine ciuiliter:& & ꝑtare.And.Bar.
k ¶Præiudicant. In mā vide Spe.in ti.de ꝯfeſ.§.nūc vidēdum. ad fi.& d.Anto.in c. cām.quæ de teſti. & Bal.in aut.nouo iure.in fi. C.de pe.iud. qui ma.iud.& eundē Bal.in l.ꝙ euitādi.C. de cōd.ob turp.cau. & in l.2.C.de eden.p Im.in l.interdū.ff.de pub.iud.per Cy.in l. j.ī fi.C qñ ci.act.pręiu.cri Bal.in l.neganda.C.q acc.ñ poſſ.& eſt mā de qua per ordinarios ī d.l.2.C.de eden.Aen Falc.
Ant.Franc.
¶Ad iſtā mām gñaliter an acta facta in vno iudicio faciant

Et

Universidad de Deusto Biblioteca

fidē in alio hr̄ p Bat. in l. cū lite mortua. ff. de iud. sol. & p Cy. & doct. in l. is apud quē. C. de eden. & p Bart. in l. diuus. ff. de cust. reo. & vltra ea q̄ hic dn̄r per doc. Ab. & d. Ant. vide eosdē in c. p inquisitionē. s̄. de ele. vbi spāl'r tāgūt, an ɔfessio facta in vno iudicio ēt ciuili p̄iudicet in alio iudicio criminali. d̄ quo ēt hr̄ in l. pperādum. in §. & si qdē. C. de iud & p gl. in l. cū antea. C. de arb. & in l. fi. vbi ēt per Bar. C. de testi. p Cy. & Bal. in l. siue pponis. C. quo. & qn̄ iu. & vide gl. in ca. cum dilect⁹. de ord. cog. & in c. fi. de prob. & hr̄ p Spe. in ti. de pb. in §. fi. in ver. 13. & in ti. de ɔfess. §. nūc vidēdū. in ver. qd de ɔfessione. & ibi p Io. An. in addi. & per eundē Spe. in ti. de sen. in §. nūc de effectu. in ver. sed pone. & p Ang. ī repe. l. si vacantia. C. de bo. va. li. x. & p Sal. in l. gesta. C. de re iu. an āt acta facta corā arbitro faciāt fidē corā iudice, vid̄ gl. no. in c. pn̄tata. d̄ testi. in gl. pe. & p Spe. in tit. de arb. in §. differt. in ver. qd si ʒ defunctū & in ti. de li. cōt. in §. nūc tāgamus. in fi. & q̄ dn̄r acta iudicij. vide no. gl. in l. acta. ff. de re iud. & alium in cle. sæpe. in versi. defensiones. de ver. si.

a ¶Nō dēt puniri. vide q̄ dixi in c. cū dilectus. de ord. cogn. And. Barb.

Zacharias.

b ¶Licet in alio iudicio. Tu dic hoc eē verū in confessione vera: secus ī ficta. casum habes sing. in l. 2. §. diu⁹. fm Bar. ibi. ff. de iur. fis. refert & sequit Ro. sing. 303. qd̄ inci. si ɔfess⁹ sum in vno iudicio. & ita debet intelligi. l. pe. cum seq. ff. de arb.

Sebast. Sap.

¶Tūc. n. Idē dt Bal. in l. 4. C. loc. in l. clarum. C. de aut. præst. ad hæc vide Fed. de Se. in ɔs. 24. & in cōs. 255. & Car. in c. cum oporteat. de accu. & latè Fel. in ca. qual'r, & qn̄. §. ad corrigendos. ver. est verū. eo.

Et hanc opi. sequor: quia aliter defendisset si fuisset actum criminaliter: & facit quod not. Fed. de Se. cons. 23. in 2. q. Et idem in veritate reperio tenere In. in c. per inquisitionem. de ele. vbi dt, q ēt si ʒ aliquem agentem pn̄tem, & se defendentem probaretur crimen nisi ageretur de crimine criminaliter, non debet
a puniri[a] ʒ probationes, siue sint testiū siue instrumentorum multa possent obiici: quæ & si aliqn̄ taceat ius ʒ quem obiiciuntur nō debet puniri nisi inquantum modus agendi pa
3 otitur. ¶†Secus dicit in confessione vbi quis non pt propriè confessioni ɔdicere. vt C. de non nu. pe. l. gn̄al'r. & in c. per tuas. de prob. & hoc verbum no. & sic primū dictum Inn. pōt procedere in ɔfessione vt suus iudex fundando se super illa possit pcedere ad punitionē:
b licet in alio iudicio[b] sit facta, qd̄ est valdè no-
31 tandum. ¶†Idem dico qn̄ virtute sn̄iæ est ef
c fectus infamis licet ageretur ciuiliter: tūc. n.[c] cum infamia sequatur infamatum quocunque se vertat, sicut lepra leprosum. j. q. j. c. cito turpem. de testi. c. testim. poterit iste puniri & priuari beneficiis suis, & ēt deponi: quia non dēt permitti vt infamis infamia iuris administret. nec curandum qualitercunque sit actū, ex quo verè infamis est, quia nō punietur directè crimen probatum ciuiliter, sed infamia inde surgens. & ita intelligo illud aliud dictū Inn. in præall. c. qualiter & qn̄. Etiam per illud dictum Inn. Fed. de Se. cōsuluit cōsilio præall. q si conuentus vno iudicio actione depositi negauit depositum iuro interposito: si probatur postea depositum qd̄ per hoc in alio iudicio probatur illum esse periurū, & infamē, sic præsupposito q clericus hic potuerit recōueniri cum in veritate sit effectus infamis, licet ageretur de furto ciuiliter: vt s̄. dixi: poterit virtute infamiæ deponi seu saltem priuari beneficiis suis. quod gl. & doct. hic non cōsiderant. Et quod propter infamiam iuris quis sit priuatus, vel saltem priuandus beneficiis, voluit In. in præall. c. per inquisitionem. & no. ēt in c. inter dilectos. d̄ exces. prel. & Io. An. in c. j. de accu. li. 6. in nouel. vbi vult, quod ēt eps ex hoc poterit deponi. al. l. iudices. C. d̄ dig. li. 12. & l. infamia. C. de decu. li. x. Ego alle. bo. tex. cum gl. in l. 2. §. miles. ff. de his qui no. inf. & in præal. c. inter dilectos, & quod leg. & no. in c. querelam. de iureiu. Et ex pdictis concludē, q infamia iuris inducit depositionem seu facultatem deponendi seu priuandi. Infamia verò facti inducit facultatem suspendendi. Et aduerte, quia licet gl. hic, & doc. cum ea transeant vt posset suspendi propter infamiā facti tn̄ hoc non est indistinctè verum, sed debet iudex procedere per inquisitionē. Et sic si crimina non pn̄t probari, & infamia adhuc vrget, debet purgationem indicere: vt dictū fuit in prima gl. sed si infamia inducit scandalum, vel crimen est magnum, tūc statim poterit suspendi pendente processu. ita no. per gl. no. in c. præsul. 2. q. 4. & Io. An. in præall. c. j. de acc. li. 6. & doct. in c. 2. & in c. inter solicitudines. de pur. ca. & hæc bene notabis tanquam
32 quotidiana. ¶†Quæro vna cum gl. in ver. legitima, quia tex. dicit q si potuerunt conuinci legitima probatione, & c. quæ est ista legiti
d ma probō, [d] dt gl. q per testes omni exceptione maiores. Et qui dicantur testes omni exceptione maiores alle. bonam gl. in c. j. de consan. & af. quæ dicit illos omni exceptione maiores qui nulla exceptione legitima repelli pn̄t, quam bene no. propter statuta in his terminis loquentia. Et idem not. gl. inst. de inut. stip. §. item verborum. quæ etiam dt illum esse idoneum qui nulla except. repelli potest q̄ ēt notabitis propter statuta: & vltimatè dicit
e hæc gl. pœnam imponendam[e] secūdum qualitatem, & quantitatem criminis: quia tex. dicit quod si crimina exigunt depositionem, debet deponi: si suspensionem debet suspendi. Ideo hic congruè annectitur quæstio quę sunt crimina suspēsione digna & quæ depo-
33 sitione, & quæ degradatiōe. ¶†Ad primum dicit d. Ant. quod digna suspensione sunt omnia quibus quis de facto est infamatus. 2. q. 4. c. presbyter si à plebe. & ca. si mala fama. j̄. de purg. ca. c. 2. Debet tamen crimen esse tale secundum eum q populus inde scandalizetur, & non leue. & de hoc dic, vt plenius. s̄. dixi: & attende quia d. Ant. non rectè resp. ad quæsitum, quia hic tex. loquitur de crimine d̄ quo constabat per confessionem, vel probationem: & tamen dicit q debet suspendi, si crimen hoc meretur: & sic non verificatur tex. in infamia facti tantum. Vnde Io. And. super
f tex: ponit exemplum in fornicariis[f] per c. clericos. j̄. de cohab. cler. & mul. quapropter respondendo directè ad quæsitum dico, q licet propter talem infamiam facti clericus possit suspēdi iuxta ea quæ. s̄. dixi, nihilominus quędam sunt crimina quæ etiam probata exposcunt suspensionem, & non depositionem vt hic. & arg. in c. sicut. & c. clericos. de coha. cle. & mul. 32. di. c. presbyter, & c. nullus. de iureiu. & de re iu. c. j. li. 6. de sen. exc. cum medicinales. e. lib. Dico ergò, q ea quæ sunt iure expressa vt in prædictis casib. & similibus exposcūt suspensionem, vnde non potest dari certa regula: sed iudex informabit motum animi sui ex his quę in iure exprimuntur, arg. l. nō possunt. ff. de le. Committitur ergò hoc arbitrio superioris. Nam quandoque crimē non est ita graue q exposcat depositionem, & tunc
34 poterit suspendi. ¶†Nam si probatum est crimen per modum inquisitionis: tūc venit mitius puniendus, quā si ageretur per viam accusationis, vt in præall. c. qualiter & quando, & quod ibi no. & vid̄ ad prædicta tex. cum gl. in l. hodie. ff. de pœ. ¶Ad secundum quæ cri-
g mina sunt depositione digna [g] multæ super hoc reperiuntur gl. maximè in decreto, sed allego tres principales & magistrales prima est 81. di. c. j. secunda est. 15. q. 8. in summa, & ponunt duas opi. vna est, q omne crimē exigat depositionem nisi casus in iure sit exceptus. Aliam facit regulam in contrarium, vt nullū crimen exigat depositionem nisi in iure reperiatur: & ista gl. videtur magis æqua nisi detur incorrigibilitas, nec sufficit prima contumacia. Sed gl. 3. videtur magis hoc restringere dicens quem non de-
h ponendum nisi, pro maximo crimine.[h] hoc probatur in c. fi. 1. q. 5. & illam glo. coadiuuo per c. tuæ. de pœ. & per alium text. not. 16. q. 7. inuentum. qui singulariter dicit, quòd quis etiam beneficio priuari non debet, nisi pro graui crimine, & quę dicantur crimina grauia? quò ad hoc dic vt dixi in præcedenti quæstione, quòd iudex informabit motum animi sui ex his, quæ in iure videntur imponere pœnam depositionis quia de similibus ad similia, & c. Et attende quia puto quòd non debet attendere multum ad canones antiquos, quia illi de facili imponebant pœnam depositionis: nam vt valde singulariter inquit text. in capi. fraternitatis. trigesima quarta distinctione, ætas nostri temporis, quia non solum merita, sed etiam corpora defecerunt censura antiquorum canonum non patitur manere. Hinc dicit Goff. in summa. de cohabit. cleric. & mulie. quòd licet omne delictum & crimen mortale de rigore exposcat depositionem, quinquagesima distinctione, si Episcopus, octuagesima prima distinctione, si Diaconus. nō autem de æquitate, & materia iuris, nisi habeat aliquam aliam qualitatem aggrauantem vt statim subiiciam. Et ponit hic dominus Anton. post Goffred. aliquas qualitates quibus concurrentibus iudici debet fieri depositio, & primò omne delictum cum incorrigibilitate, vt in capitulo cum non ab homine, infra eodem, sed vt dixi non sufficit indistinctè prima contumacia, vt notat dicit gloss. in præallegat. capitulo primo, octuagesimaprima distinctione. Item omne delictum cum irregularitate. de quo in capitul. nisi cum pridem. §. propter conscientiam. de renuntiat. aliquid per Innocent. in capitul. cum nostris. de conces. præbend. Item si delictum est publicum, & scandalosum, trigesima quæstione prima, non debet. item si delictum est diu continuatum, octuagesima distinct. presbyter. in gloss. j. & in capitul. 1. de cler. per

ti. de acc. vbi ēt Io. de Ana. vide ēt Mod. ī l. 2. circa fi. C. de eden.

d ¶Legitima probatio. Vide glo. in c. ad abolendā. d̄ hæ. quæ probat qd̄ cōfessio dr̄ legitima probō. vide c. 2. de prob. vbi pbatur qd̄ iurm̄ dr̄ legitima probō. vid̄ gl. in l. cum de indebito. ff. de prob. q̄ dt ɔrium. And. Barb.

e ¶Pœnā imponendam. Et vide c. nō afferamus. 24. q. 1. vbi ex impositiōne pœnæ delictū dr̄ maius in c. ita quorundam de iud. vide Bal. in l. j. C. qui acc. nō poss. And. Barb.

f ¶Fornicariis. Adde latè Ale. cons. 72. libr. 2.

Zacharias.

g ¶Depositione digna. adde tu p Bar. d̄ firmo in suo tract. d̄ epi. li. 3. parte 8. in fi. & dic, q si pter enormia crimina: puta crimē hæresis: falsificatio lrarum apostolicarum, coniurationis ʒ epm, sortilegij, & forte homicidij, de quib. vide per istum. & in apostil. meis ad ipsum. ibi s̄. de off. or. Bal. in l. cū fratrem. C. ad Syl. & Ang. Are. ī trac. suo malef. in gl. ī ver. caput à spatulis. & ibi in apost. ad ipsum.

h ¶Maximo crimine. Adde Cæp. cons. xj. Pe. d̄ Anc. cōs. 26.

a ¶Fornicationem. Adde Ale ɔs. 72. li. 2. Zacharias.

¶Adde melius per Ang. in aut. quo op. epi. §. qui de eo. col. j. vbi dt notor ū fornicatorem de iure à sacerdotio suspensum & Car. in cle. fi. q. 7. de her. & Spe. in ti. de inquisi. §. 3. ver. quod si crimen.

Sebast. Sap.

b ¶Et cōcubinatus. Quæ pœna hodie imponatur p cōcubinatu: vide Ab. in c. tuæ. s̄. de pc. & nunqd dēat puniri p iudicē ecclesiasticum. ponit Fel. in c. ecclesia S. Mariæ. vers. 17. de ɔsti. & an cōcubina clerici possit puniri p iudicē secularem: ponit Fel. in c. si ɔcubinæ. d̄ sent. exc. in pr. & an hodie si reprobatus de iure ciuili: idem Fel. in c. cum sit. ver. respectu concubinatus. de foro comp.

c ¶Degradatione actuali. Adde Pet. de Anch. cons. 157.

d ¶Pœna capitalis. Adde, q statutū loquens de pœna capitali in dubio nō intelligitur de morte. Ale. ī ɔs. 104. in j vo. inci. statutū loquēs. & in ɔs. 116. inci. in cā inquisitionis. in 3. vol. & est gl. no. in l. j. C. ne Christ. mancipi. in l. j. in criminali. in ver. capitalē. C. de iurisd. om. iu. vide ēt p Im. q idē firmat in l. 2. ff. de pub. iud. vbi dt, q talis decisio est tenēda menti: qa ex ea poteris lucrari vnā bonā vestē. vide Ang. de Are. in trac. male. in ver. amputetur ita. & taliter qd̄ moriaf & c. vers. qd si statutū. & c. vide ēt p gl. & doct. in l. transigere. C. de transa li mita vt p Ang. in d. gl. amputer Ae. Fal.

Ant. Franc.

¶Quæ dicat eē pœna capitalis, & quot sint pœnę capitales: vide Bar. & ibi Alex. plenè in l. 2. ff. de pu. iud. & hr̄ p Inn. in c. qualiter & qn̄. el 2. d̄ accus. & dicas q triplex est pœna capitalis, vz; relegatio, decapitatio, & bonorū publicatio. vt est gl. in l. fi. in ver. p̄-

cler. percu. item si hēt qualitatem enormitatis. j̄. de pœ. c. tuæ. item si hēt in se infamiam iuris. vt s̄. plenè dixi. & idem dic in simi̇b. Et in veritate pœ dari pro r̃a q s̄. dixi, q crimen dēt esse maximū. nā qualitates pdictæ faciunt, & inducūt enormitatem criminis: & ad cognoscendū, quæ crimina dicantur enormia vltra id, qd̄ s̄. dixi vide tex. cū gl. in l. j. C. de req. re. &
35 gl. in l. ad ea. ff. de re. iur. ¶†Et pdicta inducun
a tur ad qōem, an pp fornicationem[a] qs debeat deponi. in quo gl. & text. vr̄ multum variare. vt 7 di. c. presbyter. vbi vr̄ notari qd̄ sic, in ɔrium facit 82. di. c. presbyter. & 2. q. 7. lator. Et vide gl. in c. Maximianus. 81. di. d. Ant. hic, cōcludit post Gof. in summ. in ti. de coha. cle. & mul. q si fornicatio est notoria scādalosa, vel diu continuata est digna depositione. de excess. prel. quam sit. de testi. ex parte adde, & per supradicta, & in præall. c. presbyter. 81. dist. Si autē non habet illas qualitates. & tūc si committitur cum moniali idem, sed dic melius, qd̄ hoc casu non committitur simplex fornicatio. imò cōcurrunt tria crimina videlicet adulterium: quia sponsa Dei. sacrilegium, qa lædit sacrum. incestus: quia cōsanguinea nostra: quia filij Dei sumus. & de quolibet istorum potest accusari. vide gl. no. in c. virginib. 27. q. 1. & de pœna istorum vide 27. q. 1. si qs Eps. & c. si qua monarcha. & ca. si quis rapuerit. item q debet fieri dispō si cū virgine, vel cum nupta. 81. di. si quis clericus. 2. q. 7. lator. idem si cum consanguinea, vt ibi no. idem si cum filia spirituali vel cum ea quam ad pœnitentiam recepit. 30. q. 1. non debet idē si cum soluta nō virgine si eam duxerit in vxorem de facto. 34 dis. c. fraternitatis. & 81. di. c. si qs amodo. qui cle. vel vo. in c. 2. Si nō duxit eam in vxorē: sed simpliciter causa cognouit, nec concurrit aliqua de qualitatib. prædictis: & tunc si est in sacris idem, quia vbi est annexū adulterium spūale. ar. de frigi. c. fraternitatis. & hoc tenet Pau. de Lea. in cle. j. de off. ord. & pro hoc habes bo. tex. in c. à multis. de æta. & qual. Si non est in sacris, licet de rigore deponendus sit: de ęquitate tn̄ non deponitur fm eos, sed aduerte, qa in veritate in ɔcl'one pc. & vlt. nimis rigorosè isti procedūt. nā primò videmus in c. clericos. & in c. sicut. de cohab. cle. & mu. q Papa mādat istos nedum simplices fornicatores, sed ēt cōcubinarios primo admoneri ad dimittendas concubinas. Item vrgeri per sententiam interdicti, & suspēsionis: & vltimo loco si non acquieuerint deponi. Item in c. si autem. eo. ti. dt, q si non dimiserint concubinas ad primam, & secundam, & tertiam monitionem epi: q tunc liceat ipsi episcopo prædictos clericos contemptores à beneficiis suis remouere, & interdicere eis officium. Et sic duo no. colligūtur ex illo tex. Primò dum dr licet. q nō præcisè Eps hoc tenetur facere licet contemnāt: sed pt ad aliam pœnam mitiorem procedere qd̄ verbum ēt ponderauit ibi Host. Secundò in eo q in fi. dicit, q debet interdici eis officium, & sic non mandat, deponit etiam secuta in obedientia in dimittendo. Item ipsemet Papa in c. ex parte ad e. j̄. de rest. ēt sacerdotem nō mandat deponi pp delictum concubinatus sed tn̄ pri-
36 uari beneficio suo. ¶†Et ideo cōcludo q memini dixisse in pal. c. sicut. de coha. cle. & mul. q cum iura circa delictum fornicationis &
b concubinatus[b] vario modo disponant: qn̄q; apponēdo pœnam acerbam: qn̄q; mitem: & qn̄q; mitiùs pcedēdo: qn̄q; mediam viam amplectendo: vt patet ex iurib. s̄. alle. qd̄ hoc relinquitur arbitrio superioris, vt consideratis circunstantiis, & scandalo inde surgente, & ɔsuetudine patriæ apponat pœnam, qn̄q; dispositionis, qn̄que suspensionis, & qn̄que priuationis à beneficiis: qn̄que prius moneat qn̄ sine monitione priuet ex quo constat de delicto. Sibi. n. vr̄ data optio, ex quo varias pœnas, & modos pcedēdi à iure reperimus traditos, iuxta no. per gl. in c. fraternitatis. 34. di. & in c. à crapula. de vi. & ho. cle. 21. q. 2. in summa. & qd̄ not. Host. in c. 2. de cle. non resi. in simili qōne: ita tn̄ quod semper in isto delicto iudex declinetur ad mitiorem partem, quia pauci, vt dt Greg. sine vitio incontinentiæ reperiuntur. 50. dist. in c. quia sanctitas tua. & qa ætas nostri tpis, & c. & melius est redargui de misericordia q̄ de sæueritate. 26. q. vlt. alligāt. Et sic intellige Go. in sum. de coha. cle. & mu. vbi dt, q prius pro simplici fornicatione clericus dēt suspendi: & postea data in obedientiam, debet deponi. & idem Host. e. ti. in summa. §. qualiter imponatur. & hoc no. quia sæpe illa iura vario modo disponentia fecerūt me dubitare: & malè per doct. solent declara
37 ri, vt patet per prædicta. ¶†Ad tertium quæ
c sint crimina degradatione actuali[c] digna gl. in c. ad abolendam. j̄. de hær. ad quam quotidiè solet fieri remissio, dt q in trib. casib. aliqs relinquitur curiæ seculari statim post depositionem. in primis, in crimine heresis. & idem vult gl. in c. cum non ab homine. j̄. eo. sed ille casus nō rectè excipitur à regula: quia si vult se corrigere non traditur curiæ seculari. sed detruditur in carcerem ad agendā pœnitentiam, vt in c. pen. de hære. quinimo hodie ista pœna carceris potest alterari & commutari in aliam, vt in c. vt commissi. eo. ti. lib. 6. Et an hoc casu debeat deponi: & quid in Papa. vide bonum tex. cum gl. 22. di. nunc autem. & prædicta vera intellige: nisi sit relapsus, quia tunc sine vlla audientia traditur curiæ seculari: vt in c. super eo. & in c. accusatus. eo. tit. lib. 6. &
* in relapso potest indistinctè verificari *communis* glossatoris theorica. Secundus casus fm illam glo. est in crimine falsi. de crimine fal. ad falsariorum. Contra istum casum vr̄ tex. in c. nouimus. §. fi. j̄. de ver. sig. & quia vario mo
* do illud ca. intelligitur. dic vt ibi, [illegible] tn̄ opin. doct. habe q ibi sit speciale in illo casu. Tertius casus propter calumniam, vel contumeliam quam quis intulit episcopo suo iste. n. depositus statim tradetur curiæ seculari xj. q. j. si quis sacerdotū. & idem quantum ad hūc casum tenet gl. in c. fi. de testi. cog. sed gl. in c. cum non ab homine. j̄. e. dt illud. c. si quis sacerdotum. procedere in incorrigibilis: & ita etiam sentit gl. licet dubitauerit in præalle. c. si quis sacerdotum, & clarius in c. si qui sunt. 2. q. 7. & in c. nouimus. j̄. de ver. sig. Et ista opi.
* tanquam mitior *communiter* approbatur per doct. in c. fi. de testi. cog. & in præal. c. cum nō ab homine durum. n. esset dicere quando pp homicidium nō traderetur curiæ seculari, vt in c. cū non ab homine. & quod propter simplex conuicium illatum epo deberet tradi curiæ immediatæ. ¶Extra illos tres casus dicit prædicta gl. q non traditur curiæ seculari depositus, si est corrigibilis, sed d. Ant. hic excipit alium casum in sortilegio. al. c. admoneāt. 26. q. 7. & nihil vltra dt, sed credo qd̄ non benè dicat, primò quia illud c. non dt q sortilegus debet seculari curiæ tradi, sed quod dēat degradari si clericus est, si laicus anathematizari. vnde cum materia sit odiosa, & valde exorbitans debet intelligi de degradatione verbali. Et hoc probo per text. opti. in c. tuæ. de pœ. vbi traditur regula quod p magnis scelerib. debet clericus degradari, & detrudi in monasterium, & sic vtitur verbo degradari: & ita intelligitur de degradatione verbali quod patet per sequentia: quia detruditur in monasterium. Si. n. fieret actualis statim esset de foro seculari, vt in c. 2. de pœ. li. 6. Item non est verisimile, q voluerit clericum tradi curiæ seculari ad mortem, & laicum simpliciter excommunicari. satis. n. est vt comprehendantur sub magnis scelerib.
38 & sic sub dispositione. capitul. tuæ. de pœn. ¶†Pro hoc optimè facit theorica doct. in capit. quanto. de iureiurand. vbi dicunt quòd
d si pro aliquo delicto imponatur pœna capitalis [d] debemus intelligere

scriptiones. C. q̄ res ven. pos. & est ēt no. gl. in l. trāsigere. C. d̄ trans. & p Spe. in ti. d̄ iur. om. iu. in ver. notandū. & hr̄ p d. Ab. & d. An. in c. q̄to. de iureiu. & qūo intelligatur pœna capitalis in statuto. vid̄ Barto. in l. 2. in ver. scdō q̄ro. & ibi p Io. d̄ Im. ff. de pub. iud. & vide tex. ī gl. in l. eos. §. super his. C. de ap. & p Io. An. in d. c. quāto. vbi dixit Inn. q cuasit quendā scholarē adulterum à pœna mortis: qa intelligit tale statutū d̄ minori pęna capitali: q ēt voluit Bal. in l. fi. C. q̄ res vend. non pos. & An. Arc. in loco hic all. per istū dt qd̄ intelligitur de pœna exilij, vel publicōis bono. & n̄ decapitatione qd̄ tn̄ intelligendū est esse verū, nisi cōprehendatur aliam fuisse mētem statuētium. s. q intelligatur fuisse de pœna mortis puta, quia ī statuto dicatur, capitaliter decapitet. ita qd̄ moriatur, vel qd si l'e. p ea q̄ hn̄r. in l. 3. C. de lib. præt. vel nisi statutū diceret, q deberet puniri capitaliter fm ius cōe, qa tunc intelligeretur d̄ pœna mortis. vt in l. 2. C. d̄ nox. & per Io. de Im. in d. l. 2. ff. de pub. iu. in ver. scdō q̄ro. & pdicta ēt intellige, nisi in statuto cū pœna capitali ēt imponeretur pęna publicationis bonorum, qa tūc intelligeretur de morte vt est tex. repu. singu. iuncta gl. in ver. & in pecuniis. in aut. de armis. in §. oportet. & adde ēt qd̄ pœna capitis, qn̄que dr̄ deportatio. vt est gl. in l. pe. ī vers. capitis. ff. ad l. Pomp. de pari. & est glo. & ibi Bartol. in leg. sacrilegij.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ff. ad l. Iul. pe. & in l. hos accusare. c. i §. oibus. in gl. mag. ff de accu. vbi gl. dixit, q̃d triplex est mors, sc. mors, seruitus, & amissio ciuitatis & bonorũ. tñ Ang. i l. fac cularij. in §. sunt qui dã. de va. & extraor. cri. vt dicere ꝓrium q̃ imo intelligẽdũ de pœna mortis. & ꝓ eo vi detur tex. in l. lex Iulia. in §. fin. ff. ad l. Iul. rep. quẽ text. all. Bal. tenere idem q̃d Ange. in l. j. in ver. aduerte. C. ne ex delic. defun. & ꝓ ea opi. et vt tex. in l. respiciendũ. in §. capitis. ff. de pœ. q̃d vt eẽ ꝫ doctrinã doc. ꝫ. c. quãto. de iureiur. & ꝫ ea q̃ dicta sunt. ꝫ. sed ñ recederem à prima sñia q̃ vt inniti maiori æqtati. & ꝓpter authoritatem Io. An. & Inn. in d. c. quãto. quæ videtur esse magni faciẽda.

a ¶ Proditorie Not. q̃ crimen proditionis ẽ adeo exosum q̃d licet statutũ permittat q̃ bãnit' possit impunè occidi: * tñ occidẽs bãnitum proditorie, nõ gaudet tali priuilegio statuti. ita sing. Ang. in add. ad Bar. in l. fi. C. d̃ dela. li. x. licet & corruptè soleat allegari Ang. in d. l. fi. in fect. sua. sed ibi ñ posuit & illud dictum Ang. sequit̃ d. Bart. Cæp. in ꝛ. 34. inci. fi vnq̃, & c. ver. ꝓterea. & qs dr̃ proditor, vide ibi vnum verbũ per Cæp. & latius p3 one. ¶ † Et circa istam materiam disputaui sub Ale. in add. ad Bar. in l. respiciẽdũ §. delinquit in fi. ff. de pœ. vbi posuit prædicta. Aeneas Falc.

Zacharias.

¶ Adde la. Rebus me lius q̃ per aliquẽ in l. fi. n. 1. & ibi in apostil. Celsi. C. de dela. li. x. & ibi per eũ multas q in materia proditionis, & proditorũ, & q̃d rẽ faciant.

b ¶ Pœnales. Aduerte, qa istud dictũ reddit dubium ꝓ tex. in c. j. §. porrò. q̃ sit prima cãbe. ami. in v. fi. fen. quem tex. not. ibi. Bal. i pr. q̃d in pœnalib. ꝓceditur de si* milib⁹ ad simia. & sic fit extensio: & dicit quod ille text. est in

telligere non de pœna mortis, sed de alia minori cum triplex sit pœna capitalis, vt no. In. de acc. qualiter & quando. el 2. Ita ad propositum cum depositus dicatur degradatus, debemus intelligere de degradatione verbali. & pro hoc videtur bo. tex. in c. si quis eps. 26. q. 5. vbi istis consulentib. aruspices, & sortilegos imponitur pœna detrusionis qui tñ veniunt quasi pari pœna puniendi. ar. 24. q. 3. q aliorum ad idem c. nõ oportet & c. aliquanti. 26. q. 5. vbi mãdatur istos sacrilegos abiici ab ecclesia, nõ aũt tradi curiæ seculari. facit c. extuarum. de sortil. Alium casum reperio excetpum per Bonaguidam, vt recitat Io. An. in c. cum nõ ab homine. ꝫ. e. videlicet, in schismatico per c. de ligurib. 23. q. 5. sed gl. in præall. c. nõ ab homine. ꝫ. e. intelligit illud c. de incorrigibili. q̃d ẽt placet Io. An. & sic nõ ponit speialem casum sed generalem. Dicit tñ ibi Io. An. quod si esset schisma ꝫ Romanam ecclesiam tunc posset ꝓcedere illud dictum Bonagui. quia tunc posset includi sub casu hæresis: secus si ꝫ Epm, vt no. super tub. de schis. Istud dictum Io. And. mihi indistinctè non placet.

¶ Aut. n. quis credit ecclesiam esse penes alterum tñ q̃n aliqui se gerunt pro summis pontificib. & tũc est schisma sine hæresi, vt dt gl. no. & sing. in §. j. 24. q. 1. aut credit ecclesiã posse consistere penes duos Insolidum: & tũc est schisma cum hæresi, quia venit ꝫ istum articul. & vnam sanctam ecclesiam, & vt dicit gl. no. c. nõ autem. 7. q. j. & in hoc casu posset saluari opi. Io. An. Item q̃n multi erigerent capita ꝫ Romanã ecclesiam facientes nouam sectam, & noua statuta in decentia, vt audiui de quibusdam fraticellis, & tunc ẽt est schisma cum hæresi: & sic potest intelligi. 24. q. 3. c. inter hæresim, & schisma. & c. seq. Et sic residet * communis opin. q̃ regulariter depositus nunq̃ traditur curiæ seculari nisi sequatur incorrigibilitas ẽt si commisisset crimen homicidij per c. cum non ab homine. quod etiam sequitur hic d. Ant. nam ibi pro homicidio non fit traditio. Et aduerte, quia per illud c. dico ꝙparationem pœnarum q̃ facit Inn. in c. qualiter & q̃n. de acc. non esse bonam in casu isto. ibi. n. dr̃ q̃d vbi de iure ciuili est pœna mortis & similis, de iure Canonico est degradatio & traditio curiæ seculari: nam de iure ciuili pro homicidio, & adulterio est pœna mortis, vt l. 3. de sic. & l. quamuis. C. de adult. & l. vna. C. de rap. virg. & tamen de iure Canonico non degradatur pro his delictis nisi data incorrigibilitate, vt in d. c. cum non ab homine. quod etiam sequitur hic d. Ant. nam ibi pro homicidio non fit traditio. Et aduerte, quia per illud c. dico ꝙparationem pœnarum q̃ facit Inn. in c. qualiter & q̃n. de acc. non esse bonam in casu isto. ibi. n. dr̃ q̃d vbi de iure ciuili est pœna mortis & similis, de iure Canonico est degradatio & traditio curiæ seculari: nam de iure ciuili pro homicidio, & adulterio est pœna mortis, vt l. 3. de sic. & l. quamuis. C. de adult. & l. vna. C. de rap. virg. & tamen de iure Canonico non degradatur pro his delictis nisi data incorrigibilitate, vt in d. c. cum non ab homine. ꝫ. e. videlicet, in schismatico per c. de ligurib. 23. q. 5. sed gl. in præall. c. nõ ab homine. ꝫ. e. intelligit illud c. de incorrigibili. q̃d ẽt placet Io. An. & sic nõ ponit speialem casum sed generalem. Dicit tñ ibi Io. An. quod si esset schisma ꝫ Romanam ecclesiam tunc posset ꝓcedere illud dictum Bonagui. quia tunc posset includi sub casu hæresis: secus si ꝫ Epm, vt no. super tub. de schis. Istud dictum Io. And. mihi indistinctè non placet.

¶ Aut. n. quis credit ecclesiam esse penes alterum tñ q̃n aliqui se gerunt pro summis pontificib. & tũc est schisma sine hæresi, vt dt gl. no. & sing. in §. j. 24. q. 1. aut credit ecclesiã posse consistere penes duos Insolidum: & tũc est schisma cum hæresi, quia venit ꝫ istum articul. & vnam sanctam ecclesiam, & vt dicit gl. no. c. nõ autem. 7. q. j. & in hoc casu posset saluari opi. Io. An. Item q̃n multi erigerent capita ꝫ Romanã ecclesiam facientes nouam sectam, & noua statuta in decentia, vt audiui de quibusdam fraticellis, & tunc ẽt est schisma cum hæresi: & sic potest intelligi. 24. q. 3. c. inter hæresim, & schisma. & c. seq. Et sic residet * communis opin. q̃ regulariter depositus nunq̃ traditur curiæ seculari nisi sequatur incorrigibilitas ẽt si commisisset crimen homicidij per c. cum non ab homine. quod etiam sequitur hic d. Ant. nam ibi pro homicidio non fit traditio. Et aduerte, quia per illud c. dico ꝙparationem pœnarum q̃ facit Inn. in c. qualiter & q̃n. de acc. non esse bonam in casu isto. ibi. n. dr̃ q̃d vbi de iure ciuili est pœna mortis & similis, de iure Canonico est degradatio & traditio curiæ seculari: nam de iure ciuili pro homicidio, & adulterio est pœna mortis, vt l. 3. de sic. & l. quamuis. C. de adult. & l. vna. C. de rap. virg. & tamen de iure Canonico non degradatur pro his delictis nisi data incorrigibilitate, vt in d.

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶Adulterio. Adde quod voluit Pau. de Ca. cons. 1 9. in primo impressis.
b ¶Contra canonē, Adde Ro. cōsi. 325. vbi dr latius ea quæ scribūtur ī seq. addi.
c ¶Et pt. Vide quod no. gl. in c. & tpa. 25. q. 7. & ī c. latorē. 23. q. 2. And. Barb.
Sebast. Sap.
d ¶Et hoc pcedit. Hanc ampliationē, q pnīæ sint arbitrariæ, qn est imposita pœna à canone: firmat Fel. in c. sicut dignū ȷ. de hom. Cardi. ī cle. 2. q 12. de poe. & re. imo ēt pcedit qn per Papā eēt determinata pnīa, vt tenet Fel. hic. & in c. accusasti. de accu. & in c. j. de cōst. & vide ēt Aret. in c. accusasti. & nūqd possit imponere pnīam q liberet à pœna purgatorij, vide pulchrè p Ab. in c. 2. de rapt. & in d. ca. Deus qui de pœn. & remis.
e ¶ Eps dispensare. Sed vide c. j. de ætat. & qua. li. 6. vbi fit mētio de Epo. & in c. cū ex eo. de ele. li. 6. vbi ēt fit. si ergò istud sit verū: ad quid illa iura exprimūt episcopum And. Barb.
f ¶Dictum Inn. vid Io. de Imo. in c. post translationē. de renun. vbi tenet ꝯ. & d. Car. in d. c. dilectus. vide q dixi in c. de simoniace. de sim. & p isto dicto Inn. no. vide gl. in c. postulasti. de cle. ex. mi. An. Barb.
g ¶Concedere epis. An eps possit dispēsare ꝯ ꝯcilium. gl. in c. dilectus. el j. de pb. tenet q nō, & in cle. j. de ele. & in c. cū dilectus. e. ti. & facit c. post trāslationē. de renun. vbi Papa reddit se difficilē ad dispensandū ꝯ concilium facit c. signi. vbi excipitur authoritas Papę. facit qa authoritas conciliaris ē maioris efficaciæ: vt sin. voluit Arc. in c. j. de ꝯsti. li. 6. & Bal. in l. humanum. C. de leg. And. Barb.

fi. vt lit. non cōt. & hic in gl. Alia non colligo: qa vel examinata. s. in pcedentib. vel veniūt ȷ. examināda. Iō iuxta ordinē venio ad examinationē materiæ vna cū gl. istius §. Et diuido istā gl. principaliter in duas partes. Prima format vnā oppositionē, & soluit ibi, vitaretur.
3 ¶Scda aliam ibi ex verbis istis. ¶†Opp. ergo capiendo primā partē in eo q iste tex. innuit adulteria computāda inter minora crimina. & sic ob. 32. q. 7. quid in oīb. vbi dr, qd in oīb. criminib. adulterio grauius? solue. dr primò gl. qd ista lra nō obst. implicatiuè, sed denotat raritatē. q. d. q rarò committuntur delicta qbus adulterium nō sit maius, seu rara sunt delicta quę excedant istud. Secundò soluit q dr grauius, i. cōius. & fuit istud dictum in detestationē criminis vt magis vitaret: qa multa reperiuntur delicta adulterio maiora: vt incest9 & c. silr no. j. q. 3. peruenit. Cōclude ergò post gl. & doc. hic. & Arc. in præal. c, quid in oīb. q q̄tum ad criminis q̄titatem n est maius aliis. 32. q. 7. adulterij malū. Quātū verò ad criminis cōitatem & frequentationem, est maius aliis, qa cōius & frequentius committitur illud q alia, q̄tū verò ad pœnæ impositionē pt dici ita graue sicut alia, qa pro isto sicut pro aliis magnis imponitur pœna mortis. Leui. 20. c. & l. quis. de adul. Deut. 22. c. Et fuit hic dictum Lau. in præall. c. qd in oīb. & Io. An. hic. sed certè hæc solō nō pcedit maximè de iure Ca. qa p adulterio nō fit degradatio actualis, & tn pro quibusdā aliis bn fit. sicut dixi super prima parte. Item de iure ciuili in quibusdam delictis modus acerbissimæ pœnæ inducitur vt in parricidis & assasinis: tn non sic in adulterio. Vnde aliæ solōnes vnr veriores. Item dt Vin. hic. q q̄tum ad delicti extēsionē hoc est de grauiorib. qa non solū deliquit in se sed in plures q tale delictū committit: quia duorum aīæ polluuntur. Et l; doc. videantur sequi hoc dictum: nō tn verum, qa in delicto incestus, & cū exceditur ꝯ naturam duorum aīæ polluūtur, & tn illa sunt valdè maiora vt in præal. c. adulterij malum, iō tene præcedentes solōnes.
4 ¶†Scdo principalr opp. cum sequenti parte gl. vr. n. q non solū eps dispensat in adulterio, & in minorib. imò & in maioribus dispēsat. n. in hæresi dis. 50. c. psbyteros. facit qd hodie habetur in c. vt commissi de hę. li. 6. in ver. & illorum. item cum sacrilego. 50. dis. c. si qs presbyter. & in capitalib. criminib. occultis. 50. dist. de his Sol. ex gl. pnt breuiter colligi tres solōnes. Prima fm quosdam q episcopus nō dispensat, nisi vbi reperitur à iure permissum, & sic in adulterio, & in minorib. quia permissum reperitur poterit dispensare, & in aliis vbi hoc reperiretur specificè permissum. aliàs secus. ar. de psum. c. nonne. & de tem. or. dilectus. Secunda opi. principalis est, vt in delictis possit semper eps dispensare nisi specificè reperiatur phibitū patet, quia licet hic dicat de minorib. adulterio, nihilominus & in maiorib. dispensat vt patet p prædicta, & sic vacat hic ar. à ꝯrio sensu. quia hoc reperitur expresè ꝯrium in iure. Tertia opi. colligitur ppè fi. gl. in ver. imò Eps, & c. q aut loquimur in canonib. pœnitētialib. & in istis dispensat Eps, nisi inueniatur prohibitum. & idem dt de sacerdote: aut loquimur in canonib. pœnalib. inferentib. pœnā in foro cōtentioso, & tūc si inferūt pœnā dispōnis, vel suspēsionis p enormib. criminib. non dispensat eps: vt in c. miror. 50. dis. cum si. hoc vult tota gl. in effectu. Primam opi. sequuntur hic do. Phi & Fran. & probatur hoc dictum per canones fm Io. An. 24. q. 3. cum quib. & c. seq qd incipit canonū. vbi eps dnr magistri, & custodes canonū. item canones sunt ab oīb. seruandi. 25. q. 1. c. nulli fas. de cōsti. c. j. ergò illos relaxare nō licet, nisi cui permissum est. 25. q. 2. amputaro. Nec obst. fm Fran. c. nuper. all. pro ꝯrio, qa loquitur de absolutione excōicationis q ex faciliori cā permittit q dispēsatio, qa nolūt iura qd quis in excōicatione decedat. de app. c. qua fronte. Ad hoc de sen. exc. c. cum illorū, vbi patet, q maior est dispēsatio q absolutio. facit quod no. de ele. cupientes. §. cæterū. li. 6. in gl. est ergo. ¶Collec. hic tenet secundā opi. q in oīb. delictis eps dispēset nisi vbi reperitur expresè prohibitū. nec ob. hæc lra, qa minora vocat oīa delicta vbi eps n phibetur, & hāc dt tenuisse Inn. licet postea mutauerit eandē in additione, & minus bn fm eum. Alij aliter, & vario modo dnt. Sed attingendo ipsam rē, & principaliores opi. scias q Host. hic & Io. An.
a eum seq vr, & dt q eps dispēsare pt in adulterio a & minorib. vbi expresè in iure hoc no. pbetur. in maiorib. verò nō nisi vbi expresè pceditur, & p hoc dt mām esse clarā, & nullā recipere calūniam Et dt Io. An. q hoc hūit ex eo qd hic no. Lan. & Gof. & in c. sanè. 2. ȷ. de cle. cōiu. per q decre. arguit q dispēsat cū periuro. Et de materia huius gl. plenè no. in Spe. ti. 2 §. 2. ver. nūc de epōrū. & ver. in his ergò. & in ver. seq Et hāc opi. Host. sequit ēt Io. de Lig & dt q reducit ad opi. quæ hēt q eps nō dispēsat nisi in casib. in iure expssis p hoc, quia eps est custos canonū. & qa dispēsatio est odiosa. & hāc opi. ēt seq-
5 tur Arc. in c. licet canō. de ele. li. 6. ¶†Do. Car. hic tenet q pt dispensare in adulterio, & minorib. id est in criminalib. q sunt de minori numero criminū, & q dicātur minora crimina remittit ad no. in c. nisi cum pridem. de renun. Et dt quod pctm dr maius seu grauius in quantū amplius recedit à Deo, & qn dicat amplius recedere à Deo hoc commensurabitur ex cōtemptu. de iureiu. cum q dam. & quod ibi not. Hæc opi. nō probat iure. Itē difficile esset pbare cōtemptum cū cōsistat in aīo. d. Ant. nihil boni hic dt de suo. Vnde cā breuitatis distinguo, ponēdo dicta aliorum & aliqua addēdo tribuēdo, vnicuique qd suum est, qd aut qritur nūquid possit eps dispēsare ꝯ cano-
b ne superioris, aut ꝯ canonē b pprium. Primo casu, aut est canō pœ-
c nitētialis, & pōt c quia pnīæ hodie sunt arbitrariæ, vt hic in gl. & ita
* *communiter* tenetur ad hoc c. Deus qui. de pœ. & rem. & de pœ dist. j. mēsuram. Nisi casus appareat reseruatus, & de casib. reseruatis: vide quod no. in c. 2. de pœ. & re. li. 6. & per gl. & doct. & per Host. in sum.
d de pœ. & rem. §. 2. Et hoc pcedit d ēt si canon imponat certam pœnam. illam, n. pt ēt sacerdos rlr mitigare, vide bo. gl. in c. mensuram. de pœ. di. j. & in c. de his. 50. di. vide tex. opt. in c. quē pœnitet. de pœ. dist. j. nescio alibi meliorem tex. expresè loquentē de dispensatione in foro aīæ: dum dt, ipsi. n. sacerdotes plus pnt proficere, vel confitentib. parcere, & c. Alia. n. iura simplr dnt qd pnīæ sunt arbitrariæ, sed intelliguntur arbitrio boni viri, vn est dispensare: aliud arbitrari condignam pnīam. pro hoc vide bo. gl. sing. q semper tene menti in pāl. c. mensuram. quæ prosequitur qn dispensat sacerdos minorem pœnam imponendo, & qn iniquè arbitratur, nunquid ille sit tutus ad Deum. Si verò est canon pœnalis, seu dispensatiuus si expsè indulget dispensationem inferioris, vel expresè negat casus est planus. Si verò expresè nō indulget nec expresè negat, & tunc aut dt dispensationē posse fieri, licet aliter expresè nō indulgeat, & po-
e test eps dispensare. e arg. nuper. de sen. exc. tenet hic Io. de Lig. & Io.
f Cal. & fuit originaliter no. dictum In. f in c. dilectus. de temp. ord. & no. in c. postulastis. de cle. exc. mi. in gl. 3. Sed d. Ant. circa hoc vr facere dīam an ꝯstitutio sit cōcilii, an alia, vt primo casu non possit inferior. ar. eorum quæ no. in c. cū dilectus. de ele. & cle. j. de ele. secundo casu sic. Sed ista dīa mihi non placet nec iure probatur. ex quo enim constitutio cuiuscunque sit indulget dispensationem satis vl
g detur concedere epis g maximè vt verba aliquid operentur: nā respectu Papæ non pt intelligi quare authoritas Papæ semper intelligitur excepta, de ele. c. significasti. & sic dispensando eps hoc casu facere non dicitur ꝯ concilium, sed potius exequitur consilium indulgens dispensationem. secus si concilium non indulgeret dispēsationem, sed generaliter disponeret, quo casu loquuntur iura alle-
6 gata per d. Ant. ¶†Et pro prædicta conclusione facit, quia dispensatio nō est stricti iuris respectu dispensantis, imò quid fauorabile. vt ȷ. dicam. cum sæpe dispēsatio sit necessaria & debita, vt no. in c. vt cōstitueretur. 50. di. & c. domino sancto. & 1. q. 7. c. exigūt & c. dispensationes. & facit quod statim dicam in sequenti membro. Et hoc intelligo verum, ēt si constitutio concilij esset canon latæ sententiæ, licet d. Ant. etiam in hoc teneat ꝯrium, & dicit hoc tenere Arch. in c. sicut. 15. di. Sed in veritate Arch. loquitur qn constitutio simpliciter prouidet. Aliud est qn constitutio indulget generaliter dispensationem, quia tunc satis habemus tacitam concilij mentem. Quādoque cōstitutio loquitur generaliter nec permittendo nec vetando dispensationem, & tūc in delictis dispensare potest in adulterio, & in minorib. nisi reperiatur prohibitus. In maiorib. verò nō potest nisi expresè videantur indulta: vt in opi. Host. & Arch. In aliis verò delictis regulariter non dispensat, nisi reperiantur sibi indulta. hoc
* probatur hic. & in c. dilectus. de tempor. ord. & *communiter* tenetur, quia per dispensationem vulnerantur iura superio. 23. quæst. 4. displicet. Patet ex diffinitione dispensationis quæ ponitur per glo. no. quam tene menti, prima quæstione 7. §. nisi rigor. quod non licet inferiori, vt in clemen. ne Romani. de elect. & in cap. cum inferior.
7 de maiorita. & obedient. & supra dixi. ¶†Et quæ dicantur crimina minora

a ¶Crimina minora. Vide q no. Bal. in l. j. C. qui accus. non pos. gl. in l. j. C. de re. qui. re. & in l. ea quę. de re. iur. pondera. si dici pt, aut loqmur in foro pœnitentię: & tunc delicta dnr grauia habito respectu ad qualitatē personæ: vt in c. homo christianus 40. dis. p gl. aut sum9 in foro ꝯtentioso: & tūc attendimus pœnam, q p tali delicto consueuit apponi: qa si est magna, delictum censetur magnum. si parua, paruū p id, quod no. Host. in c. non afferamus. 23. q. 1. And. Barb.
Sebast. Sap.
b ¶Rationis. Vide ī materia dispensationis, qn sit licita extēsio, latè per Fel. in c. postulasti. ver. regula est, quod in dispēsationib. s. de resc.
c ¶Maioritatē rōis. Adde Old. cōs. 215.
d ¶Non odiosa. Vide quæ dixi in ca. qa in tantum. de præb. And. Barb.
e ¶Vrgens cā. vide Abb. in c. cum dilectus. de ele. vbi all. illud dictum Bal. vide Bar. ī l. ambitiosa. ff. de dec. ab or. fa. Bal. in rub. C. qui adm. & ibi Lu. Ro. Bart. in l. si hominem ff. man. & q ibi remisi in tex. In. in c. j. de ꝯsti. facit l. ex facto. ff. d vul. & pu. & in c. pe. de cle. n resi. & c. suggestū. de deci. pondera qa potestas iurat iudicare fm ll. qūo ergo poterit venire ꝯ iurm: Vide Bal. in c. cū te. d re. iur. vbi dicit, q ex magna cā, si necessitas exigat, pt episcopus rastituere ad famam And. Barb.
Anto. Fran.
¶De huiusmodi dispensatione facienda ab epō. & quib. c. fieri possit. dicas vt p Spe. in ti. de disp. in §. nunc de epōrū: & dicas. q illis casib. qb. est pmissa dispensatio epo: pt fieri: ab eo solo sine caplo vt est gl. ī c. cū ex eo. d ele. li. 6. & de huiusmodi dispēsatione faciēda p epm. vide p Car. in cle. j. §. 1. de rel. do. & vide gl. ī c. miror. 50. di. d dispē

a minora a dic hoc relinquendum arbitrio superioris fm Ant. & bene qui habebit ꝯsiderare, an delictum causet irregularitatem: ar. in c. nisi. de renunt. & animum delinquentis & ꝯtemptum: vt s. dixi post Car. & oēs alias circunstantias ad exequationem & cōparatio-
8 nem pœnarum, & c. ¶†Et aduerte ad vnum dictum notabile in materia. q non debemus arguere in hac facultate dispensandi ab idē-
b tite, vel maioritate rationis. b vnde licet reperiatur dispensatio ꝯcessa in vno casu, non tn debet extendi ad casum similem, vel haben-
c tem maioritatem rōis: c quia materia deuiat à iure communi. ita nota. dicit Fede. de Senis cons. 24. & Io. An. in regula: quæ à iure. de re. iu. li. 6. in merc. ar. l. quod verò ꝯ. ff. de le. & in regula in argumentum. de reg. iu. li. 6. Et hoc tene licet Car. aliter senserit hic: sed nihil boni inducit. posset tamē satis ęque dici, q si casus permissus habet rationem permissionis expressam, q extendatur vbi reperitur eadē rō: quia tunc nō sit extensio, sed potius includitur ex tacita mente permittentis. arg. optimum ex no. per gl. in c. j. de temp. or. li. 6. & in c. quis. de ele. e. li. & in cle. & per Dy. in regula vlt. de re. iu. li. 6. & per Cy. in l. non dubiū. C. de ll. facit l. cum pater. §. dulcissimis. ff. de le. 2. Ad prædicta vide in ꝯrium text. sing. in c. per venerabilem. qui filij sint le. post principium. vbi dispensatio extenditur ad minora ꝯcessa. Potest dici q quædam est dispensatio non
d odiosa d sed potius gratiosa: & sic fit extēsio vt ibi: sicut in priuilegio ꝯcesso ꝯ ius. vt in c. ex parte. 1. de decim. & vide tamen q ibi no. Quædam est dispensatio multum odiosa, & illa non extenditur: vt l. q verò. ff. de ll. q videtur de mente Io. An. in ad. Spe. tit. de leg. §. vlt. ver. 4. vide quod no. per eum in c. postulasti. de resc. & pro hoc allego gl. no. in cle. vna. de offi. vica. in ver. sacerdotium. quæ non po-
9 test intelligi. ¶†Prædicta limita, vt episcop9 non possit dispensare nisi, vt reperitur per-
e missum subsit maxima, & vrgens causa. e ita reperio sentire & tenere do. de Rot. dec. 255. & otiam Bald. vt credo in l. omnes populi. ff.
f de iu. & iu. qui per text. not. in l. si hominem. f ff. man. dicit ex causa episcopum posse statuere contra iura, & sic fortius dispensare. Sicut enim ibi procurator generalis potest ꝯ specialiter prouisa per dominum ex causa: ita & episcopus ꝯ canones. sed hoc intelligo quando supuenit causa noua, vel antiqua, vel veri similiter nō cogitata per Papam. sicut intelligitur lex illa in procuratore. vt ibi no. Bart. Et si hoc dictum est verum q videtur satis rationabile, limitat notabiliter istam materiam, & materiam statutorum, & *cōiter* non solet induci per, Canonistas: & pro eo facit q in simili no. Inn. in c. q super his de vot. circa
10 potestatem Papæ respectu infidelium. ¶†Secundo membro principali an possit eps dispensare ꝯ propriam constitutionem. Inn. in c. dilectus. de tem. or. dicit in add. q non quē sequitur Arc. in l. licet canon. de ele. li. 6. Cōtrarium sentit Inn. in c. cū ad monasterium. ȷ. de sta. re. vbi tenet, q conditori canonum licet ꝯ suam constitutionem dispēsare etiam sine cā: quia sicut fui motus ad condendum, ita ad tollendum seu ad dispensandum. Pro hoc dicto secundo allego Io. And. in regula generi per speciem de reg. iu. lib. 6. in mer. & expressius quam alibi tenet in regula, cui licet. de re. iu. li. 6. in solutione quæstionis vbi dicit episcopum posse tollere, & dispensare cōtra suam constitutionem. & hoc dicit seruare vniuersam, & minimè sunt mutanda, & c. quicquid sentiat Arch. in præal. c. licet canon. Et hoc dictum bene no. quia communiter ignoratur. & Inn. in præal. c. cum ad monasterium. non loquitur specificè in ꝯstitu-
g tionem epi. d. Ant. limitat, nisi ꝯstitutio ꝯtran-
h siuerit in priuilegium, vel ꝯctum h & sic potest intelligi ꝯria op. & pro hoc all. quod no. Bar. in l. q semel. ff. de decr. ab ord. fa. Vel nisi ꝯstitutio esset iurata: quia tunc stante consti-
i tutione non pt dispensare cum seipsum i à iuramento absoluere non potest. facit q not. in c. dilecto. de præb. & q not. Io. an. super gl. in c. j. de sup. neg prel. li. 6. post Host. vbi ponit vnum no. dictum limitas omnia dicta pręcedentia & loquentia in hac materia: dicens q vbi canones imponunt leges ipsis epis: non
k dispensant k nisi hoc specificè reperiatur cōcessum, hoc dictum melius caderet sub pcedenti membro. ¶Allegatur præal. c. dilectus. vide & Arch. 27. q. 1. virgines prædicta ergò restringunt ad canones se dirigentes ad subditos. Pro hoc dicto allego gl. in c. si. 1. q. 5. vbi no. q eps noo pt dispensare cum simoniaco in beneficio quando fuit sibi data pecunia. facit etiam ele. si. de re. ec. non alie. vbi patet q non authorizat in facto proprio. & quod ibi no. in gl. in simili. Sed circa prædicta dubitatur. primò. an episcopus dispenset cū incestuoso. & dicit hic Io. an. q sic. remittit ad no. 27. q. 1. virginem. ego remitto ad melius no. in c. si qua virgo. & ca. si quis sacro. eadem cā & quæstione. & sic habes, episcopum posse dispensare cum adultero: item cum incestuoso. Sed dubitatur, nunquid possit dispensare cū adultero, & incestuoso simul, vt quia cognouit ꝯsanguineam maritatam. Vin. q non: vt refert Io. An. p l. vim passam. §. præscriptione. ff. de adul. illa lex inducitur: quia aliter alibi disponitur circa adulterum tantum: aliter quando est coniunctum adulterium cum incestu. Et facit hoc ꝯ Bart. in l. 2. in pr. ff. de ver. ob. vbi dicit, q habēs potestatem dispensandi cum adultero item cum incestuoso pt dispensare cum adultero incestuoso simul. per l. si ita. ff. de li. & post. vbi appellatione simpli-
l cium, veniunt mista. & hanc opi. l Vin. ꝯ opi. Bar. videtur hic sequi. Ant. quia hæc facultas dispēsandi inquantum ius relaxat, & quia iure singulari conceditur, est stricti iuris. & pro hac parte etiam fuit Bononiæ disputādo determinatum: & vide per Cal. & alios in c. per
11 venerabilem. qui fil. sint leg. ¶†Sed certe saluando Bart. & ꝯ hoc dictum Vin. potest dici, q aut dispensatio ꝯsideratur quò ad ius ꝯcedentis, & est interpretanda latè arg. in simili optimum in ca. cum dilectus. & q ibi not. de ꝯsue. inquantum. n. ꝯceditur potestas dispensandi ī aliquib. casib. nemini fit præiudicium nisi concedenti. nec ex parte eius cui conceditur reperitur aliquod odium: vnde debet latè interpretari tanquam beneficium principis. arg. in c. si cui. de præb. li. 6. & de ver. sig. olim. & q no. per Inn. in c. cum dilecti. de do. & in c. dudum. de pri. facit l. rescripta. C. de pc. imp. off. & optimè in c. cum tibi de benignita. de ver. sig. & pro hoc habes bon. gl. iuncto tex. in c. si. de sim. & sentit. ibi Io. An. hanc distinctionem in lect. & hoc casu procedit opi. Bar. licet ipsemet senserit contrariam opi. in in l. vim passam. § præscriptione. ff. d adul. sed pro his quæ dixi, & contra illam theoricam Io. An. Vin. & Fed. s. recitatam allego tex. no.
m quem nescio alibi in cap. per venerabilem. m qui filij sint leg. in ver. j. vbi est materia dispēsationis. vbi dicitur q id q in maioribus conceditur, in minori concessum esse videtur: & not. illum text. perpetuò. pro hoc facit quia non est odiosum prorsus vt in dispensando aliquis teneat locum principis. imò gratiosum, & hoc tenet Fede. de Senis. cons. 163. ¶Nam is cui conceditur iustis causis exigentibus maximè inferior, cui conceditur, dispensatio non debet hoc facere sine causa, vt ȷ. subiiciam. & causa exigente quandoque

sationeāt Papæ est facienda regula: q pt sup oīb. dispensare, nisi expsè reperiat phibitus: cū ipse sit supra i9 positiuū. vt ī c. pposuit. de ꝯces. præb. & vide. ēt per Spe. in all. ti. de disp. in §. nunc bř. & in ti. de le. §. nunc ostendendum. Dicas tn q dispensatio Papæ in voto sine causa non reddit dispensatum tutum in ꝯscientia. vt est gl. in c. non est de voto. & maximè, qn est facta ad instātiam vouentis, vt p Car. ibi, & per eundē in cle. 2. §. 1. q. 11. de pœn. & remis.
Sebast. Sap.
f ¶Si hominē. multa, quæ deciduntur p illū text. ponit Fel. ī c. j. ver. fallit. de ꝯsti. And. Sic. in c. 2. not. 2. de of. del. & in rep. rubr. C. qui adm. Ias. in l. j. C. de precibus Impe. offer. in l non solum. §. morte. ff. de oper. no. nun. Marsi. in l. j. §. fi. ff. de quæst.
Sebast. Sap.
g ¶Constitutio. Vide not. p Fel. & alios in c. j. ȷ. de prob. vbi tradūt quod ēt princeps non pt ꝯuenire his quæ deducta sūt in ꝯctum. vide Ro. in terminis ī ꝯs. 325. inci. quò ad primū. & Old. in cons. 231. inc. factum tale ē in tertio dubio.
h ¶Vel ꝯctum. Vide quæ remisit in l. j. Titius. ff. de obse. A. B.
Zacharias.
i ¶Cum seipsum à iuramento absoluere non pt adde quid in Papa. Arc. in c. authoritatem. 15. q. 4. & Fel. remis. in ca. 2. vers. extra gl. tractāt hic. ȷ. de sponsa.
k ¶Non dispensant. p isto dicto Host. facit. §. oportet. in aut. de iud. quem all. hic Bal. And. Barb.
l ¶Opin. Bar. Adde ibi Alex. & aliōs nouis.
m ¶Ca. per venerabilem. Tu pondera, quia d. c. per venerabilem. loquitur ī iudice ordinario: nos loquimur ī delegato. & fauorabilior ē iurisdictio ordinaria, quam delegata, in c. j. de resc. li. 6. ergò est extendēda. & dispensa

Universidad de Deusto Biblioteca

sic non pōt allegare Contra dcm̄ Io.An. Pondera etiam c.fi. de fi.quia loqtur in casu quo emanauit in fauorem animarum ꝯ vitium simoniæ.ideò nō est mirum si extēditur vt est gl.in aut.sacramē ta.C.si aduer. vend. And.Barb.

a ¶Est nulla.Sed in Papa quod pōt sine cā dispēsare,sed certè non erit tutus in foro conscientiæ. facit gl.in c.non est. de vo.& iō dixit tex. in c.per venerabilē. qui fi.sint leg.diuersis causis inspectis.& sic dēt fieri cum cā dispensatio. Andre. Barba.

Zacharias.

¶Adde tu qd not. in apo.ad istum in c. cum inter.in ver.dispensare.s̄. de renū. & ibi q̄ sit iusta causa dispensandi.

Sebast.Sapia.

b ¶Punietur.multa ad hoc cumulat Alex.in ꝯs.93.in c.consideratis his.in j.vo. in cōsi.60.in c. & visa legitimatione. in 3.volu.& adde ꝙ dispensans sine causæ cognitione dēt priuari bñficiis,ita sin. dixit Arch.in c.licet. canon.de elec.lib.6.

Sebast.Sap.

c ¶Dispensare.Adde ꝙ ēt hoc procedit vt liceat epo dispensare in bñficiis qñ per Papā fuisset depositus ille q vult dispensationem obtinere.ita sing.tradit Fed de sen.in ꝯs.264.

d ¶Dispensant ꝯ canones.Tu adde Inn. in c.fi.de postu.præl. & gl.in c.j.in verb.episcopi.d eta.& qualit.& in c.cum ex eo. de ele.li.6.And.Bar.

e ¶Per tex.Hoc pōdera bene:quia non pt stare, vt intelligitur.i.cum capitulo: qa appellatione clericorum nō veniūt Canonici.Vnde spāle est in casu.ca.per exemptionē.de pri. li.6.ideo iura,qñ loquuntur de Canonicis appellant seniores ecclesiæ,vt in ca. qualiter.2.d acc.vnde si non possunt exercere iurisdictionē ī criminalib.sine capitulo, vt in d.c.qua

dispensatio est debita, vt s̄.dixi autem consideratur dispensatio ex parte.eius cū quo dispensatur & tunc procedit cōtrarium,vt minus quò ad personam suam recedatur à iure cōi q̄ fieri possit.In eo enim reperitur odium & sibi ius commune ꝯdicit: & iō satis est qd ei dispensatio aliquid operetur ar. opt.in c.j. & 2.de fil.presb.li.6.& c.quod dilecto.de cōsan.& affi Sed tamen si quis vellet tenere ꝯ Bart.posset dicere,ꝙ respectu materiæ super qua ꝯcessio principis fit:est q d odiosum: qa datur materia vulnerandi iura: sed de æquitate illud dictum vr̄ verum : sed de rigore & subtilitate iuris forte procedit opi.ꝯria.Item dubitatur an cum schismatico eps possit dispensare:& gl.hic ꝙ sic. per c.vt ꝯstitueretur. 50.di.& dicit Io.An.ꝙ hoc fuit dictum Io.qd repetit Ber.ī.de schis.c.2.in fi.in vlt.gl.sed dicit Io.An.ꝙ illud c.vt ꝯstitueretur.hic allegatum hoc non ꝓbat:licet finis dicat ꝙ pp graues scissuras dissensionum vbi multorum strages iacet detrahatur seueritati. Sed opi. gl.puto satis sustineri posse per ea.quæ s̄.dixi. qa satis est ꝙ gñaliter reperiatur dispensatio ꝯcessa.¶Item ꝙ dispensat cum hæretico:vt ī præal.ca. vt ꝯmissi. & schisma est hæresis ca-
* piendo propriè schisma vt capiunt cōiter antiqua iura pro his q recedunt ab ecclesia Romana,& fortius adhuc si non est hæresis pro hoc:quia in illo c.vt ꝯstitueretur.exprimitur ratio dispensationis, & sic extenditur ad casum hñtem identitatem rōis per superius dicta.

12 ¶†In super circa hanc mām dispensationis annecto notabile dictum Inn.in ca.cū ad monasterium.de sta.re.circa validitatem dispentionis ꝙ si isti inferiores qb.ꝯceditur facultas dispensandi in certis casib.dispensant sine causæ cognitione, talis dispensatio est
a nulla,[a] vel detractabitur,& dispensans punie
b tur[b] 51.di.qui in aliquo.Nam aliàs non vr̄ dispensatio : quia propriè dispensatio est iuris cōis relaxatio, facta cū causæ cognitione ab eo qui habet potestatem dispēsandi vide bo. glo.ad materiam iu præal.§.nisi rigor.Idem Inn.alio loco extraneo posuit aliud nota.dictum ad mām, dicens ꝙ eps licet quasi semp
c in beneficiis dispensare[c] vt ipse not.in c.2.de cle.non or.min. nam dispēsat cum non ordinato ministrante vt ibi.item cum homicida.
13 de cle.pu.in duel.c.fi.& 60.di.studeat.¶†An autem inferiorib.epis liceat cum eorū subditis dispēsare in casib.à iure ꝯcessis.vt in adulterio minorib.& similib.¶Inn.verò dicit in in c.2.de eo qui fur.or.rece.ꝙ inferiores nūq̄
d dispensant ꝯ canones[d] ēt vbi dispēsatio à iure ꝯceditur:nisi specificè eis cōcedatur. hinc est,ꝙ iura sp loquuntur de epis:& qñ volunt hoc concedere inferiorib.sp exprimunt: vt in præall.c.2.& c.cum illorum.& c.2.de sen. exc.cum si.& no.Arc. in c.cum ex eo.de ele. li.6.sentit etiam idem Inn.in c.fi.in fi.de post. præl.& Spe.in ti.del.§.sunt quoq;.in fi. Talia n.grauia episcopis tanquam sponsis & vniuersalib.ordinariis reseruantur.sicut in simili dicimus in excommunicatione à canone lata vt rl̄r nullus valeat præter epm ab illa absoluere:vt est text.cum gl.in cle.j.de priu.Et Fed.cons.14.nisi iste inferior hr̄et iurisdictionem quasi episcopalem fm Fed.& bñ.Quia tunc posset oīa q̄ spectant ad iurisdictionem episcopalem.quod no.pro hoc in cle.j.de re. ec.non alie.vbi talis interponit auctoritatem rei ecclesiasticæ non alienandæ.& quod no.
14 Inn.in c.2.de transla. ¶†Quæro ad declarationem lr̄æ.hic enim dr̄,ꝙ episcopus dispensat in adulterio & minoribus criminibus.& c.nunquid possit dispensare postquam deposuit clericum : an verò tm̄ ante depositionē. Vin.hic vt refert Io.An.tenet, ꝙ ante depositionem : quia cum deposito non dispensat.

all.2.q.6.c.ideo.& remittit Io.An.ad no.in c. clerici.de cle.excō.mi.& ita cōiter cum hoc di
* cto transeunt hic do.Sed quia hæc q.est pulchra, & quasi clauis huius materiæ volui eā indagare latius.Et vltra hic tacta reperio plures opiniones licet hic valdè succinctè transeant doc.de quo mirādum est.Et primò est gl.in præall.c.ideo.vbi distinguit an sit verbaliter depositus, an actualiter , vt primo casu possit eps restituere : sedò non.Alia gl.est in c.si quis presbyter.7.q j.quæ distinguit inter depositum ex crimine, & depositum ex contumacia.vt primo casu eps non restituat: secundò sic.Alia est gl.in c.eps.11 q.3.quæ dicit, ꝙ si fuerit depositus iniustè , puta per falsos testes eps restituit aliàs nō.sed vr̄ loqui in degradato , referendo eam ad tex.Gl.in c.clerici.de cleri.exc.mi.vr̄ concludere ꝙ depositū non possit restituere nisi iniustè fuisset depositus.Gl.in c.ex tuæ.de cler.nō resi.tetigit sed nihil firmauit.Reperi Spe.altius attingentē hanc mām ī tit.d le.§.nuc ostendendum.ver. nouo.vbi post multa vr̄ sic cōcludere,ꝙ aut q̄ritur de degrato actualiter: aut de deposito verbaliter.Prīo casu, aut petitur de iure restitutio , vt qa allegatur falsitas testium,vel qd simile,& pt in præall.c.eps.aut de gratia,& nō pōt,quia reseruatur soli Papæ: & in hoc casu intelligit c.ideo super quo se fundāt hic do. Sedò casu in verbaliter deposito dicit indistinctè,ꝙ potest.& ad hoc alle.hoc c.& sic apertè sentit ꝯ opi.hic recitantem vbi etiam post depositionem potest episcopus dispensare quod placet : & sentit etiam hic Coll.& satis pōt defendi, & tenere tanquam fauorabilis:& facit iste tex.indistinctè permittens dispensationem in adulterio, & minoribus,& maximè in eo quod sequitur post mentionē factam de depositione.& vide gl.magistram in c.quāuis.de refer.li.6.quæ satis sentis hoc. & hoc expresè per istum text.reperio tene-
15 re Arch.post Per.in c.j.15.q.vlt.¶†Sed circa hoc restat aliud ꝯrium de quo sæpe dubitaui nec reperi expresè tactum per doc.quō poterit eps dispensare post condemnationem cum per sñiam latam super adulterio ꝯdemnatus efficiatur infamis,& sic de aliis criminib. publicis.6.q i.infames.l.j.& 2.ff.de his q no.infa.& eps fm cōem opi.traditam in c.cū te.
* de re iu.non restituat famæ.arg.in l.j.§.de qua.ff.de postu.quia hoc reseruatur principi vt ibi.sed dico tenendo primum , ꝙ licet infamia sit interrogata nihilominus potest eps in adulterio.& in minorib.dispensare: quia tunc restitutio famæ venit per quādam consequentiam in eo quod restituit contra sententiam suam in casu sibi concesso.Et pro hoc optimè facit tex.in præall §.de qua.vbi patet, ꝙ inferior restituendo in integrum aduersus sententiam suam in casu quo potest per consequentiam restitui ad famam , si talis erat sententia quæ infamabat.licet directè & principaliter non potuisset restituere famæ.& est in hoc iste tex.valdè sing.Et sic dico ad ꝓpositum,ꝙ licet directè episcopus non posset restituere quē famę, tamen indirectè,& per quandam consequentiam potest.& de hoc est casus no.hic fm istum intel.& sic intellige,& restringe.Arch.in c.episcopus.xj.q.3.vbi not.per illum text.infamem posse restitui de
16 iure cano.& hoc not. ¶†Sed circa facultatem dispensandi.quæro nunquid possit episcopus dispensare in casib.à iure permissis sine
e consensu capituli sui.videtur primò,ꝙ non per tex.[e] hic dum dicit, cum clericis : intelligendo ꝙ hoc verbum denotat causam agentem seu efficientem sed intelligendo,ꝙ denotat clericos cum quibus dispensatur non colligitur hoc ex tex.Io.an.videtur hic sentire ꝙ non requiratur consensus capituli.& remittit ad not.per gl.in c. cum ex eo.de ele.li.6.& ibi vr̄ concludere,generaliter in facultate dispensandi non requiratur cōsensus capituli. & sequitur hic Ant.
f & Card. & pro hoc fm Ant. quia ius dispensandi competit episco po[f] de iure speciali in quo non habet communitatem cum capitulo.iuxta no.in c.verum.de for.compe.& de ele.cum in cunctis.in fi. & sequitur Spe.in ti.de leg.§.antep.in prin.Aduerte,quia per rationem suam sentit.Ant.ꝙ potestas dispēsandi in casib.episcopis ꝯcessis
g [g] non deuoluitur ad capitulum , sede vacante, ex quo hæc potestas competit episcopo iure singulari iuxta not.in præal.ca.verum cuius contrarium apertè tenet Fede.cons.29.vbi plenè hoc prosequitur.& hoc plus placet maximè attenta illa ratione ꝙ dispēsatio aliquaa

liter.ergò, multò minus dispensare:quia primum est fauorabile reipu. vt delinquentes puniantur: secundum est præiudiciale reip.vt delinquentib. fiat remissio.And.Barb.

f ¶Competit Epo. Pondera quia d.c.episcopus.25.q.7.loquitur, qñ episcopus audit causam, & sic loquitur in decisione causæ.sed non loquitur in dispēsatione,quæ est fauorabilior.Pondera tex.in ca.qualiter.2.de acc. vbi dr̄ cū seniorib. ecclesiæ pōdera . qa hodie episcopi præscripserunt, vt soli possint.vt in ca. 2.de ꝯsue.li.6. p Doct.ibi. vide, ergo ista q. est frustratoria , maximè quia dispēsatio recedit ad gratiam. And.Barb.

Zacharias.

g ¶Casib.episcopus ꝯcessis. Adde quod not.in apo.ad istum c.cum olim. in vers. succedit.& ibi plenè examinat potestas capituli.sede vacante ibi etiā bona glo. vers si capio.s̄.de ma. & obe.& Spe. in ti d instr.edi. §. nunc verō aliqua. vers.item circa legitimos.

Sebast.Sap.

a ¶Arduus. Hanc opin. firmat Maria. Soci.in c.ad audientiam.de homic.Ro. in cōs.325.in c.quò ad primum.Oldr.in consi.326.in c.ꝙ articuli dati.

Sebast Sap.

b ¶Precessit.vid Cal. in cōs.j.sub ti.de ele. & Are.in ꝯs.7.in c.ꝓ cedendum est Co.2. Butr.& Abb.in c.innotuit.s̄.de elect.

c ¶Partem pœnitētiæ.pondera,quia summus in casu fauorabili quo casu hr̄ pro completo.l.vestimē tum.ff.de au.& ar.le.

And.Barb.

d ¶Potest.i. debet. Adde, ꝙ verbū pōt inūctum alicui q ex necessitate officij aliquid tenetur facere importat necessitatem, fm Bal.in l.Gallus.in pr.prima opp. ff.de li.& posthu.vbi dicit,ꝙ si statutū dictat,ꝙ potestas possit inquirere de maleficiis, intelligitur, id est, quod debeat. & sequuntur ibi Rapha.& Imo.& sequitur Ang.de Aret.in tract.malefi.in glo.j. ver. qd si statuto caueutur &c. de veritate istius dicti,vide apost.ad Ang.vbi s̄.& Alex.& alios in d. l. Gallus.A enc.de Fal.

Zacharias.

¶Adde, ꝙ tunc demum hoc verbum pt,necessitatem importat, qñ necessitatem negatiua præcedit.gl.est not.& ppetuò menti tenenda in c.j.de re.iur. lib.6. quam ad hoc alle.iste, & post eū Barb ī c.j.de can.pos.&pro. refert,& seqtur Ant. Corse.sing.21 ver. potest,de qua dictione vide per Mod.in l.si mandauero.§.fi. ff.man. & in aut.sed & periculum.C.sine censu vel reliq.

Anto.Fran.

¶Qñ verbū pt importet præcisam necessitatem vltra hic alli.vide Bar.in l.3.C. de pig.& in l.fi.in 2. q.ff.de ser.ti.gene.& in l.de his.in ver.præterea.ista lex est prohibens.ff.de transa. & vide Bal.in l.j.C.q admir.& hr̄ per Bar. in suo ꝯs.in c. suppe

aliquando est debita: vt s̄.dixi vnde est iurisdictionis ep̄alis & cōpetit suo iure : hinc est quod inferiorib. hoc non ꝯceditur:vt s̄.dixi. Nam in casib.maiorib.hæc potestas deuoluitur ad caplm:vt no.in cle.vna de re.per.& in c vno.de ma.& obe.li.6.& cognoscit,de causis magnis vt in c.ad abolendam.de hæ.& in cle.j.eo.ti.Et ob dico epm debere requirere ꝯsilium sui capituli, seu ꝯsensum in dispensa
a tione si cā est ardua vel casus est arduus:[a] iuxta no.p Inn.in c.nouit.de his q̄ fi.à pla. Si.n. eps non debet audire causas subditorū sine ꝯsilio capli.15.q 7.eps nullius.& sic exercere non pt quod est debitū: multò fortius n̄ dēt posse dispensare:cum p eam vulnerentur iura.23.q.4.displicet.vt s̄.dixi.Et hanc opin.qd eps solus non possit:tenet Host.vel Inn.in c. quod Dei timorem de sta.re & Arc.in preal. c.cum ex eo.de ele.li.6.& vr̄ tex.cum gl.j.q.5. c.si.& sentit gl.in c.ex pœnitentib.50.di.licet
* Ant.hic dicat & minus bñ ꝙ prima opi.cōiter teneatur.non ob.ratio gl.in præall.c.cum ex eo.in eo qd dicit ꝙ iura cōiter faciunt mentionem de solo epo: quia hoc iō est : qa ipse est author in dispēsando: licet teneatur reqrere ꝯsensum siue ꝯsilium capli.do instantiā. Iura cōiter dicunt,ꝙ ꝓuisio ecclesiarum spectat ad epm.10.q.1.regenda.& c.nouerint.& quasi per tot.& 16.q.7.oēs basilicæ. Item ꝙ instō clerici, & destitutio spectat ad epm:vt in c.cum ex iniuncto.de hær.in fi. Itē ꝙ corā epo suo ꝯueniendus est clericus.xj.q.j.de persona.& ī.ti.ꝓx.si qs ꝯ clericū.& tñ nō pt hæc oīa solus eps facere:imò dēt habere ꝯsilium, seu ꝯsensum capituli vt in pall. c.nouit.& in c.q̄to,de his q̄ fi.à pl.& in preal.c.eps nullus.i. cum si.Sed iō mentio fit tm̄ de epo:qa vt s̄.dixi ipse est author & dispensator.non.n.tenet sequi ꝯsilium sed reqrere:vt in c.cum in ve-
17 teri.d ele.& in c.cum olim.de arb.¶†Sed circa hoc moueo vnū no.dubiū ad mām,an capitulū,sed vacante possit dispensare cū clerico,ne deponatur,& sic in casib.huius §.nam Fed.de Sen.in loco præal.format tm̄ qōnem nunquid possit dispensare caplm in casu c. cum ex eo.in decidendo tñ gñalr̄, vr̄ ꝯcludere in oī dispensatione,vt ptās deuoluatur ad caplm:ñ tñ attingit specificè istū casum.Sed rō dubitandi in isto casu est hæc : qa nō vr̄ ꝙ caplm possit cognoscere de cā depositionis clericorū, cum hoc sit ordinis. vnde ēt solus eps non pt, sed dēt secū adiūgere numerum eporum à canonib.determinatū:vt 17.q.7.c. si āt.& c.si qs.& plenè ibi,in summa & c.1.& 2.de pœ.li.5.Hinc dicit gl.in c.transmissā.de ele.ꝙ ēt electus & ꝯfirmatus in epm nōdum ꝯsecratus nō pōt cognoscere de tali cā:multò ergo fortius nec caplm si ñ pōt illam pœnam imponere:ergò nec in illa dispensare sicut in sequēri qōe dr̄ de electo.Sed hoc non ob.puto ꝯrium.nam ēt præsupposito qd nō possit cognoscere,nec deponere;tñ poterit dispensare,ne deponatur:qa dispensatio est merè iurisdictionis : ergò pōt illam exercere.Nec ob.qd non possit illā pœnā imponere:qa istud ꝯtingit ex eo qd est ordinis.vide bo.simile ī c.suffraganeis.de ele.& quod no. in c.j.d trāsl.pla.in gl.pe.q̄ est no.vñ ꝓmittere decisionē,& cognitionem aliis sicut facit in literis quas tradit ordinandis in c.3.de temp.or.li.6.& ita puto dicendum in electo ꝯfirmato nondum ꝯsecrato vt dispēsare possit cum sit iurisdōis per supradicta.& per no. per In.in præal.c.suffraganeis. licet hic doct. dicant eum posse dispensare in pœnis quas imponere pōt,sed nō in aliis:sed non video bonā rationem diuersitatis necessariò ꝯcludentem.Et ꝓ hoc facit quod not.Io.An.in c. 2.de pę.li.6.vbi dicit ꝙ licet numerus episcoporum reqratur d iure in cognitione causæ

dū agitur de depositione p iura superius allegata de ꝯsuetudine,tñ solus eps cognoscit, & p se, & p vicarium qñ intēdit ꝓcedere, ad actualem degradationem.Et ꝓ hac ꝯsuetudine optime facit iste tex.& c.cū ñ ab homine. ī.e.& c.postulasti.ī.ti.ꝓx.& c.2.de of.vic.li.6. & sic poterit hodie cognoscere, & pœnam imponere solus electus,& caplm sede vacāte. & de electo tenuit In.in d.c.transmissam. de ele.d caplo allego tex.aptum in c.abolendā. de hæ.vbi cognoscit ꝯ clericū ēt d hæresi. & in cle.j.e.ti.& vr̄ ēt ꝓbari ꝙ possit eum tradet curiæ seculari.¶In ꝯrium tñ multum facit c. j.de hæ.li.6.vt hodie ēt reqratur numerus episcoporum qñ intenditur ad depositionē actualē.Et qcqd sit in hoc:illud tñ puto verū vt sp possit caplm dispēsare,& ēt electus, cū
18 sit meræ iurisdōis.¶†Quæro ad declarationem literæ: nunqd possit eps cum accusato
* dispēsare inuito accusatore doct.cōiter hic tenēt ꝙ sic:qa potestas dispensandi liberè ꝯceditur epo:& bñficiū iuris nemini est auferendū:vt in rl̄a indultū.de re.iur.li.6.dū tñ accusatus egerit pœnitentiā:de quo in ti.de abo. li.§.j.ver.sed cū s̄.& hoc intelligo verū,qñ dispēsatio solum venit in præiudicium,publicū nec tāgitur interesse priuatū:alr̄s ñ posset. facit ad hoc qd no.Io.an.in c.dudum.de ele. post Inn Et p h.d.Io.de lig.ꝙ si sit dispēsatum cū aliquo pendēte impetratione qua est obtētum,ꝙ ille priuaretur bñficio suo,& certo ꝯferretur : ꝙ ñ valet dispensatio in præiudicium impetrātis:cui saltē fuerat ius q̄sitū ad rē.de hoc 50.dis.vt ꝯstitueretur:& qd not.in c.q̄uis.de resc.li.6.Item hec dispensatio non
b ꝯualidat electionem nullā q̄ præcessit[b] p regulā ñ firmatur.de re.iu.li.6.de quo tñ dic vt no.Inn.in c.nisi.§.pp.de renū.¶An āt posset dispensare cū accusatore,q non ꝓbauit.Spe. in ti.2.§.nunc de episcoporū.ver.sed nunqd cum accusatore.ꝙ nō.quē sequuntur hic Io. An.& Ant.tū qa nō egit pœnitentiam:tū qa punitur ex præsumptione calūniæ.d.meus Car.hic tenet oppositum:qa eadē ē rō in accusatore & accusato:& hoc quatenus dispēsatio nō tangit interesse priuatū.Sed ꝓ hoc oīnò nō tollit fundamentum tenentium ꝯrium.vnde dico ꝙ ēt dispensare pōt cū accusatore,qa dispensat in adulterio,& minorib. sed accusator deficiens est ī minori delicto, q̄ sit accusatus si verè ꝯmisit adulteriū,teneret ex vero delicto,sed ille tenet ex quadam calumnia,& ꝑfidia.& maximè.qa presumpti
19 uè dr̄ reus.¶†Quo casu multū tēperāda est sñia qñ.s.ꝓceditur. ex præsumptione: vt no Inn.in c.qa verisimile.de præsump.item nō est saltem maius delictū : qa patet ex identitate pœnarum.Item nō ob.ꝙ non egerit pñiam quare fateor ꝙ prius aget pñiam,& postea dispensabit:hic enim requiritur peractio pñiæ,ne delictum omnino transeat impunitum.satis enī est ꝙ tpe dispensationis fiendæ iste egerit pñiam Nam & accusatus nō egit pñiam añ cōuictionem, cum tñ cum eo dispensentur.s.imposita pñia peracta.ita & in accu-
c satore.Et puto quod in casu huius c.non suffecisset peregisse partē pñiæ[c] sicut hic vult d.An.per c.ex tenore.de temp.or.quia illud cap. loqtur in alio casu.s.qñ pctm̄ erat occultū,& est illud quoddam ꝯsilium.hic verò loquitur in pctō manifesto,& vbi fienda est dispēsatio vnde ne videatur sine pñia transire:dēt peractio pœnitētiæ præ
20 cedere dispensationem:vt clarè innuit litera à cuius verbis non est recedendum:maximè in hac mā.ar.c.1.& 2.de fi.presby.li.6.¶†Sed q̄ro , an episcopus debeat dispensare do. hic dicunt quod sic pacta
d pñia.vnde exponunt tex.pōt.i.debet.[d] Sed gl.in c.dño sancto.& c.& ꝯstitueretur.50.di.& j.q.7.exigunt vr̄ ꝯcludere quod vbi subest cā, tenetur episcopus dispensare, aliàs peccat non tamen p hoc datur reo actio ad petendam dispensationem , sed potest implorare officium superioris.ar.c.nullus.de iurepa.& cum hac opi.gl.transeunt hic Mod.sed ꝯsidero, ꝙ ista expositio q̄ hic faciunt doct. est impropria & ꝯ l.non quicquid.ff.de iud.& de of.del.c.ꝯsuluit.& quod ibi no.Non enim quicquid iudicis potestati subiicitur iuris necessitati submittitur,vt in iurib.præal.item sequeretur quod aliqñ posset dispensare sine cā : qñ,s.dispensatio non est debita,qd apertè sentit

titione cuiusdam & per Lanf.de Oria. in c.qm̄ ꝯ.vers.dilatio. de prob. & vide etiā Bar.in l.si ñ sortem. in §.si centum.ff. de cond.inde. vbi dicit ꝙ negatiua præposita facit actum de iure impossibilem. & vide etiam Bar.in l.si deicō.in §.hæc verba.ff.de le.3.& vide Ale.in cons.pe.in 2. par.consil.& vide in c.j.vt ecc.benefi.vbi dicunt scribētes, qd etiam si iunguntur cum verbo, debeat, vt puta , quia dicat, possit,& debeat,importat præcisam necessitatem. & eodē mō importat necessitatem præcisam in vltimis voluntatib. vt in l.peto.de leg.2. & vide etiam Bar.in l.j.de iniu.test.in ver. op.ꝙ dictio , potest. & per Bal.in l.2.in §. creditū.ff.si cert.pe.

¶Et adde qd si ponatur affirmatiuè in ꝯctibus rescriptis,vl legib.importat necessitatem causatiuam.vt in l.sæpe.ff.d offi.præsi.& in l.si tibi.in §.si.ff.mā.& generaliter qñō. ponatur,& sumatur hæc dictio,pt. vid gl.Bar. in l. quod seruus. vbi etiam per Alex.ff. de cond.cau.da.& vide Bal.in l.j. in 9.op. C.qui. res iu.nō no. & in aut. si quis liberos.C.de na.li. & vide etiam gl.in cle.2. d cel.mis.& quę ponunt scrib.in c.consuluit.de of.del.& in cle.auditor.de resc.

Universidad de Deusto Biblioteca

Sebaſt. Sap.

a ¶Nouus homo. Vide quæ not. Iaſ. in rub. ff. de inſti. & iur. vbi per dicta Abba. hic videtur reprobare quãdam opi. q̃ habet, ꝙ Iudeus effectus Chriſtianus nõ põt doctorari. Si eñ ẽ emẽdatus, & quodãmodò factus nouus: vt dicit Ab. hic: videtur qd poſſit doctorari. vide per eũ.

b ¶Cæterũ qa. Vide Bal. in l. fi. §. cũ aliqs. C. de iu. deli. vbi all. Inn. hic: & eundem in c. imperialẽ. §. præterea ducatus. de ꝓhi. feu. ali. per Fed. & ĩ §. præterea. vlt. A.B.

c ¶Ordinariam. Ad de. Old. conſ. 17.

d ¶Iuriſdictionẽ ordinariam. Sed dic, ꝙ eſt ſpecialis licet ſit ordinarius. vide gl. in c. j. de inue. ĩ mar. fac. And. Barb.

e ¶Non poterit. Vide quę hic dixi in re colle. Bal. & alios in l. j. §. & poſt operis. ff. de op. no. nun. A.B.

hic Anſon. dicens quod quando ſine cauſa petitur non eſt debita & hoc ſecundum eum voluit dicere Archid. in capit. licet canon. de elect. 6. & in capit. vt conſtitueretur. vbi dicit quòd diſpenſatio quandoque eſt tantum præmiſſa. & hæc eſt gratia: quandoque eſt debita & eſt tunc ius, cum ſit executio iuſtitiæ & hoc dictum, ſeu hoc ſentire eſt contra id ꝙ ſ. dixi ſecundum Inno. in ca. cum ad monaſterium. de ſta. re. vbi dicit quod ñ valet diſpenſatio ſine cauſa, vel eſt retractanda. Facit ẽt quod not. gl. in præal. §. niſi rigor. & ideo dico ꝙ qñq; in diſpenſatione vertit̃ vtilitas publica: vt qa ſcandalum euitatur, vr̃ eccleſia multum melioratur ex pſona illius, quia alias erat valde vtilis eccleſiæ: & iſta eſt debita & peccat ep̃s ñ diſpenſando: & in hoc poterit implorare officium ſuperioris. Et in hoc caſu intelligo iura ſuperius allegata quę ſic in veritate loquuutur. & maximè. c. vt ꝯſti tueretur. in fi. qñq; tñ ſubiacet vtilitas pſonę vt quia aliàs eſt bonę ꝯdõis: licet inciderit in hoc delictum, & vr̃ ſatis ꝯtrit⁹. & tunc dico ꝙ ep̃s poteſt, nec peccat non diſpenſando. & ita propriè loquitur iſte tex. dum vtitur verbo põt, non. n. peccat faciendo iuſtitiam ex quo non vertitur intereſſe publicum, qa ſaltem pæna eſt vtilis in exemplum. 4. di. c. factę ſunt autem leges. Si autem nulla ſubeſt cauſa nec in pſona patiente, nec extrinſecus reſpectu publici intereſſe: tunc dico ꝙ diſpenſatio fieri non põt, vel ſi fieret non valeret, vel irritaretur. & diſpenſans puniret̃ vt in præal.
21 dicto Inno. & hoc bene not. ¶†Vlt. hic quæro, vt integre habeatur materia huius c. an p ſimplicem diſpenſationem factam p epiſcopum intelligatur diſpenſatum. in acquiſitis, & acquirendis ordinib. & beneficiis. Petr. & Abb. ꝙ ſic, cum. n. ſm eos diſpenſatio ſit, beneficium eſt latè interpretandum. de don. cum dilecti. de ver. ſig. olim. quod intelligit ipſe quò ad iura quæ ipſe diſpenſans conferre poteſt, & ſic non ob. de conſan. & affi. ꝙ dilectio. & facit de pri. quia circa. & no. bene hoc dictum. facit etiam ad hoc quod dixi ſ. referẽdo Barto. Dicunt ẽt ꝙ per diſpenſationem ep̃i non erit habilitatus ad ep̃atũ. ad hoc de ele. c. innotuit. & ſic notorij fornicatores & alij ſimiles quantumcunq; egerint pœnitentiam nõ poſſunt ſine licẽtia Papæ in epiſcopos ꝓmoueri. quod eſt ſatis graue ſm Abb. Ant. in effectu dicit, ꝙ ſi fuit diſpenſatum quò ad ſolã depoſitionis pœnam, non imponendam non poterit promoueri. ſi verò ſimpliciter quò ad promotiones futuras poterit ad ep̃atum promoueri, ex quo ſublata eſt macula peracta pœnitẽtia, & hoc mihi placet, & adduco. c. ferrum. 50. di. vbi patet ꝙ poſt pœnitentiam incipit eſſe no-
a uus homo.[a] nec debet conſiderari in eo quod fuit: quia incipit eſſe quod non fuit ex quo enim illud delictum non inducit irregularitatem. ſatis ep̃i diſpenſatio videtur ſufficere. ar. hic. & in præal. l. j. §. de qua. ff. de poſtul. Ad hoc gl. no. in c. fidelior. 50. di. quæ colligit per illum tex. exemplo S. Petri ꝙ potius eligendus eſt qui peccat, & pœnituit q̃ qui nunquam peccauit: quia ille ſcit melius compati in firmitatib. aliorum quam iſte: & firmior nunc vt ad reſiſtẽdum qui
22 ſemel lapſus eſt, & reuerſus. ¶†Et ad materiam diſpenſationis an debeat extendi vide quod no. gl. in c. quia intantum. de præb. & 7. q. j. c. ſi quis in clero. plenè per Arch. in præalle. §. niſi rigor. & in c. exigunt. j. q. 7. & de reſcr. c. ſtatutum. §. ſancimus. lib. 6. in gl. dignitate. & quod no. Io. An. in c. ex tuæ. de cle. non reſi. extenditur. n. ad neceſſaria conſecutiua, vt ibi not. Abb.

CAP. V.

1 Feudalis cauſa debet cognoſci, & ventilari coram domino feudi: qui ſuper hoc habet ordinariam iuriſdictionem. 13. ſed quid ſi alius ſententiauit ſuper hoc, vide infra num. 9.

2 Iuriſdictio ordinaria confertur per legem.

3 Reconuentio non tribuit iuriſdictionem.

4 Subditus, non tenetur reſpondere domino ſuper cauſa priuilegiata.

5 Iuriſdictio conceſſa alicui reſpectu certæ rei durat quantum ille vult & poteſt.

Iuriſdictio deuoluitur ad ordinariam: quando ille qui primo habebat, non poteſt, vel non vult vti.

Iuriſdictio poteſt præſcribi.

6 Laicus habet iuriſdictionem in clericos: quando habe iuriſdictionem reſpectu certæ cauſæ quæ viget in clericis. & num. 22.

7 Rector alicuius collegij licet habeat iuriſdictionem, inter perſonas ipſius collegij: nihilominus non aufert iuriſdictionem ab ordinario etiam ſuper eiſdem cauſis.

8 Monachus debet magis obedire abbati, quàm epiſcopo in concernentibus regulam.

9 Iuriſdictio domini ſuper feudo non poteſt prorogari à vaſallo ſine licentia domini.

Sententia à non ſuo iudice eſt nulla.

10 Tacens & non contradicens, an videatur conſentire.

11 Iuriſdictio ſi fuerit alicui interdicta adhuc valent acta facta: niſi talis iuriſdictio ſit alteri tributa.

Mandatum præſumitur quoties quis agit nomine alicuius ipſo præſente, & non contradicente.

Clerici non poſſunt prorogare iuriſdictionem ſine conſenſu ſuperioris.

12 Iuriſdictio deuoluitur ad alium proximum ſuperiorem: ſi ille qui eam habebat erat negligens.

14 Qualitas quæ tribuit iuriſdictionem iudici, an ſit exprimenda in libello.

15 Iuriſdictio data pluribus, intelligitur data non omnibus inſolidum, ſed omnibus ſimul.

Iudices deputati in certa cauſa poſſunt illum delegare.

Apellationis cauſa virum poſſit alteri committi tam iure canonico, quam ciuili.

16 Miſerabiles perſonæ ſunt ſub protectione eccleſiaſtica: & conueniunt ſuos reos coram iudice eccleſiaſtico.

Vidua dicitur miſerabilis perſona.

17 Sacrilegium committitur etiam per inuaſionem rei patrimonialis ipſius clerici.

18 Libellus eſt latè interpretandus in fauorem actoris.

Dominium poſitum in libello intelligitur de directo ſiue vtili. ſecus in aliis diſpoſitionibus. 19. 20.

20 Per præſcriptionem an acquiratur vtile, vel directum dominium.

21 Feudatarius negans feudum ſpectare ad dominium: quo caſu cadat à feudo.

23 Apellatio eſt de minori ad maiorem iudicem prouocatio.

24 Ordo iudiciarius ſeruatur in modo ſententiandi: quando etiam inter certas perſonas quis habet iuriſdictionem, licet in decidendo ſeruetur conſuetudo rei ſuper qua litigatur.

b Cæterum quia. [b] Vaſallus paratus corã domino reſpondere coram alio ſuper feudo conueniri non debet. h. d. vel ſic, cognitio feudi inter vaſallos ſpectat ad dominum feudi. Vel tertio. vaſallus coram domino feudi conueniendus eſt: etiam ſi dominus feudi ſit perſona eccleſiaſtica, dummodò ibi actor poſſit ſuam iuſtitiam conſequi, aliàs loci ordinarius poterit adiri. & ſm hoc eſt caſus not. Diuiditur quia primò ponitur exceſſus. Secũdò prohibitio. ibi, nos & illa diuiditur in duas. Nam primò prohibet. Secundò limitat reſtringendo prohibitionem ibi q̃diu. ¶Caſus literalis. Quidam habebant poſſeſſiones in feudum ab eccleſia Bonon. iſti vaſalli eccleſiæ trahebãtur in cauſam ſuper poſſeſſionib. illis coram delegatis à quibuſdã aliis qui dicebant ſe potiores in feudo illo, iſti excipiebant, ꝙ parati erant reſpondere coram domino feudi: iudices hoc non obſtante: ſententiam excõmunicationis, ſeu etiam interdicti promulgabant in ipſos. Epiſcopus dñs feudi ſignificauit hoc dño Papæ: vnde ipſe diſtrictius idem fieri prohibet, quandiu illi parati fuerint ſuper poſſeſſionibus illis in p̃-
1 ſentia Ep̃i domini feudi iuſtitiam exhibere. B. ¶No. j. †ꝙ dñs feudi
c habet iuriſdictionem ordinariam[c] in vaſallos reſpectu cauſæ concernentis feudum. probatur ex eo quia hæc iuriſdõ ſibi conceditur à lege, vt in li. feu. in l. Imperialem. de prohi. feu. al. per Fede. & hic in
2 c. verum. ĩ. ti. prox. & in c. nouit. ĩ. e. cum ſi. ¶†Lex. n. confert iuriſdictionem ordinariam, vt no. per In. in c. cum ab eccleſiarum. de offi. ord. & in c. quanto. e. ti. no. gl. in c. ſuſpicionis. & in c. P. & G. de off. del. & tex. iuncta gl. in l. & quia. ff. de iur. om. iu. Ex quo infero, ꝙ eius iuriſdictio poterit prorogari. Credo tamẽ ꝙ prorogatio fieri non
d poterit[d] niſi reſpectu cõſimilis cauſæ feudalis. ſecus verò ſi eſſet cã alterius naturæ: quia tunc non eſſet prorogare ſed quodammodò
3 nouam iuriſdictionem creare. ¶†Quod non poteſt facere reconuentio. vt no. in c. at ſi clerici. ſ. eo. & plenius per Inn. in c. j. ĩ. de mu. pet. & per Bar. in aut. & conſequenter. C. de ſen. & de materia dic vt dicam in præall. c. j. Et hoc apertè ſentit Cy. in l. teſtamenta. ar. illius l. C. de teſta. & ex hoc etiam infero ꝙ ex eo quod habet ordinariam, poteſt alij committere. arg. in l. vna. C. qui pro iuriſd. & in c. paſtoralis. de of. ord. & in c. vt litigantes. eo. ti. lib. 6. Secundò nota caſum in quo priuatus ſeu Prælatus citra ep̃m habet iuriſdictionem ordinariam reſpectu certarum perſonarum, ſeu certarũ cauſarum, etiam
4 priuatiuè ad iuriſdictionem Ep̃i. ¶†Tertiò no. quod vniuerſaliter ſubiectus ep̃o non tenetur reſpectu certæ rei priuilegiatæ coram
5 eo de illa re reſpondere. arg. c. cũ capella. ĩ. de priuil. ¶†Nota, quod iuriſdictio data per legem inferiori, reſpectu certæ cauſæ videtur perdurare, & effectum habere inquantum ille velit, & poſſit iuriſdictionem exercere: data ergò in potentia propter rebellionẽ ſubditorum, vel voluntatem ipſius iudicis deuoluitur iuriſdictio ad ordinarium ipſius conuenti vt eſt hic text. opt. in domino feudi, & limitat mirabiliter. l. illam Imperialem. de prohi. feu. alic. in lib. feud. Idem videtur etiam eſſe in iuriſdictione acquiſita in præſcriptio-

ne

a ¶Præſcriptione. Adde, ꝙ nõ ſolũ iuriſdõ præſcribitur ſed ẽt merum imperium, ita per plura. Iaſ. in l. imperium. in 4. q. ff. de iu. om. iu. vide Cor. in conſi. 258. incip. in hac. in 4. volu. Aeneas Falco.

b ¶§. exceſſus. Not. qd̃ §. exceſſus. habet locum in ordinario ꝯ dñm feud. pondera bñ illum tex. qa iudicio meo nõ vr̃ bñ dcm̃ ex eo qa dñs feudi eſt ordinari⁹, & eſt ſua res, & à tractat d̃ dãno euitãdo, & ordinarius ñ habet, iuriſdictionẽ. niſi data negligẽtia vt hic: ergo antea nõ poteſt ſe impedire. Andr. Barb.

Ant. Franc.

¶Circa hoc, an iuriſdictio, & imperium poſſit præſcribi, vide Bart. ĩ l. fi. ff. vti poſ. & in l. j. §. ſi qs in hoc. ff. de iti. actuq; pri. & in l. ſeqtur. in §. ſi viã. ff. de vſuca. & in l. ſi aliena. & in l. iuſtè. in §. nõ mutat. e. ti. & vide Bar. ĩ ꝯſi. j. qd incipit, q̃ritur, an iuriſdõ, & p d Car. in cle. fi. in 2. q. de cẽſi. & not. doc. in c. dilect⁹. de rap. & ẽ ꝯcluſio, qd põt præſcribi, tñ dẽt articulari, & ꝓbari qd quis ẽ vſus iuriſdõe ſciẽte, & patiẽte eo q hẽt iuriſdõem: nõ aũt ſciẽte, & patiẽte populo: vt p Ale. in l. j. ff. d̃ iu. om. iu. d̃ imperio autẽ, an poſſit præſcribi hr̃ p Bar. in l. nãliter. de vſuc. & in l. j. in fi. C. de ſer. & ibi ꝯcludit ꝙ ꝯ Imperatorẽ nõ pſcriberetur, vacãte imperio, nec eo abſente in remotis de quo hr̃ in c. licet. ex ſuſcepto. de fo. cõpe. & hr̃ p doc. mod. in c. j. de præſcrip. & latius dicetur in d. c. ex ſuſcepto.

c ¶Comprehendit clericos. Tu põdera, qa hoc ideò ꝓcedet, qa Papa vr̃ approbare. vt in c. nouit. ĩ. e. vide hic Bal. & d. Car. Andr. Barb.

Sebaſt. Sap.

d ¶Et paſſiuè. Quod diſpoſitio iuris ciuilis pp nãm, & qualiatem rei ꝯprehendat clericos, vid pulchrè per Iaſ. in prælu diis feu. in j. q. principali. & aliqd per eundem in l. de quibus. ver. ſecundũ exemplum. ff. de legi. per An. Sicu. in rep. rub. C. qui admit.

e ¶In clericis. Adde Anch. conſi. 173.

f ¶Nõ priuatiuè. Ad de Rom. conſi. 242.

Sebaſt. Sap.

g ¶Dubitari põt. Quãdo data iuriſdictio veniat accumulatiuè ad aliã, & qñ priuatiuè, eſt lõga mã. vide de ea latè p Ale. & Mo. in l. Titiæ. §. j. ff. de le. j per Ang. Are. in l. j. §. ſi quis in appellatione. ff. de app. latiſſimè p Fel. in c paſtoralis. ſ. de offi. ord. vbi ponit regulam cum octo limitationibus.

h Zacharias. ¶Quæſtio feudalis. Adde gl. fin. in c. Imperialẽ. § præterea. vlti. in gl. j. & ibi Bal. in ti. de prohi. feud. ali. per Fed. vbi diffuſè tractat an, & qñ iuriſdõ poſſit per vaſallos in feudo ꝓrogari: eundẽ in l. de cernimus. ver. & add̃ tñ vnũ, & in l. j. ver. & vnũ ſcias C. ſi à non comp. iu. Pau. de Ca. plenè in l. j. §. & poſt opis. & ibi Bart. ad fi. & Ale. ff. d̃ op. no. nũ.

i ¶Domini feudi. ad de Bal. ꝯſ. 317. & ſeq.

k ¶Do. Ant. hic. Tene dcm̃ d. Ant. hic ex eo, qa iudex ordinarius non hẽt exercitium niſi data negligentia iudicis feudi. And Barb.

l ¶Dubitabilis ẽ. Põdera, quia vaſallus iurat, quo caſu dr̃ Bal. in auth. habita. C. ne fi. pro pat. qd̃ vigore iuri non põt ſcholaris declinare forum rectoris. ita ĩ ꝓpoſito. And. Barb.

m ¶Præiudicium tacendo. No. qd̃ ſi dñs feudi ſcit, & non ꝯdicit: quod vr̃ ꝯſentire ordinario ꝓcedenti in cã. feudi. & ſic hic quò ad ꝓrogationẽ fiendã ſufficit tacit⁹ ꝯſenſus, vt ordinarij proprij. & hoc voluit d. Abb. in c. ſignificaſti. de for. comp. Ego credo opi. d. An. veriorẽ vt nõ videatur ꝯſentire. arg. eius qd̃ dicit Inn. in c. in Geneſi. de elec. & dr̃ Io. An. in c. cũ Ioannes. de fi. inſtr. & qd̃ hr̃ in l. filiusfa. §. inuitus. ff. de ꝓc. Nec eſt verũ dicere, ꝙ vr̃ euitare onus iudicandi quia hoc caſu eſt honor dño iudicare in cã feudi. Et facit ꝙ iuriſdictio datur dño priuatiuè: qa nõ priuat dñs, niſi data negligentia, vbicunq; ergò non datur negligentia nõ comperit iuriſdictio ordinaria. And. Barb.

a neᵃ. all. tex. valde no. iudicio meo in c. irrefra-
b gabili. §. exceſſus[b]. de of. or. & not. qa per illũ tex. puto ſupplendum iſtũ vt ordinarius poſſit ad inſtantiã actoris, ſi dñs vr̃ negligens ſtatuere ſibi certum terminũ intra quẽ iuſtitiã adminiſtret. vel al's ipſe facit. ad idem qd̃ no.
6 in ſil'i in c. ex parte aſtenſis. de cõce. p̃b. ¶†Vltimò induco iſtum tex. vltra oẽs alios ad vnũ no. dcm̃ ꝙ qñ reſpectu certæ cãæ per legem ciuilem iuriſdõ attribuitur vniuerſaliter ali-
c cui, ꝙ talis ẽt cõprehendit clericos[c] actiuè &
d paſſiuè[d] in quib. viget illa qualitas ſuper qua fundatur iuriſdõ ẽt in præiudicium ordinariæ iuriſdictionis ep̃i vt hic colligitur expreſſè. Nam hæc iuriſdõ reſpectu feudi tributa ẽ dño feudi per legem ciuilem: vt in p̃al. l. imperialem. & nihilominus vendicat ſibi locũ in
e clericis[e] actiuè & paſſiuè in quib. reperitur illa qualitas. Si. n. clericus eſt dñs feudi habet iuriſdõem vt hic ẽt ſi vaſalli ſunt clerici in eos exercetur iuriſdõ p dñm feudi remoto ep̃o loci. ar. hic & in c. verum. ĩ. ti. ꝓx. ſm cõmunẽ lec. Facit quod hr̃ in aut. habita. C. ne fi. ꝓ pat. q̃ ſimpl'r diſponens pro ſcholarib. dando eis certos iudices, habet locum ẽt in ſcholarib. clericis: quod tñ plenius cæteris attingam in c. ſi diligenti. ĩ. ti. ꝓx. & põt defendi primum dictum: quia hæc diſpõ Imperatoris põt ſe hr̃e ad commodũ & incõmodum reſpectu clericorum: qa ſi ſunt dñi hẽnt iuriſdictionem vt hic. & ar. eorum q̃ no. in c. j de no. ope. nun. & dixi in d. c. j. de cõſti. Item Papa vr̃ approbare hic illam diſpõem legalem vt in c. nouit. ĩ. e. ti. facit quod no. in gl. in c. reprehenſibile. 23.
7 q. 8. ¶†Inſuper inducit iſtum tex. d. An. ad ꝓbandũ ꝙ vbi reſpectu certæ cãæ à l. tribuitur iuriſdõ alicui eo ipſo vr̃ exempta à ptãte iudicis ordinarij qñ imprimitur iuriſdõ reſpectu perſonæ & nõ territorij: ſecus ſi reſpectu territorij. per no. in c. paſtoralis. & in ca. cum ab eccleſiarũ. de of. or. & in c. q̃to. e. ti. & vr̃ corruptè loqui. Nam iura per eum allegata probãt ꝯrium huius dicti. & iſte tex. põt adduci ẽt pro ꝯrio in eo quod nõ ex toto eripit hanc cãm à iuriſdictione ordinarij: ſed inquantũ dñs feudi eſt vigil, & ſolicitus, & datur potentia faciẽdi: quia data potentia & voluntate non hẽt ſe ordinarius impedire. Et quicquid ipſe ſenſerit, dico iſtud dcm̃ nõ eſſe verum indiſtinctè, qm̃ rectori cuiuſcunq; liciti collegij in cauſis ꝯcernẽtib. ipſius profeſſionem dat̃ iuriſdõ à lege in pſonas illorum de collegio: nec per hoc adempta eſt ptãs ordinario loci ẽt reſpectu earũdem cãrum, & datur iuriſdõ ẽt ſine territorio. Vñ datur iuriſdõ inferiori
f accumulatiuè, & nõ priuatiuè[f] ad iuriſdõem ordinariam: vt l. fi. C. de iu. om. iu. & quod no. Inn. in præal. c. cum ab eccleſiarum. & in c. dilecto. de exceſ. præl. 9. q. j. ca, de perſona. & in præal. c. quanto. fateor tñ ꝙ dño feudi tribuitur iuriſdictio priuatiuè ad iuriſdictionẽ ordinariam ſaltem data ptãte, & volũtate in iuſtitia miniſtranda. vt hic probatur apertè. & in præal. l. imperialem. & ĩ. ti. ꝓx. ex tranſmiſ-
g ſa. & ca. ex tenore. ¶Sed dubitari põt[g] de rõe diuerſitatis inter hunc caſum & prædictum: & hanc puto diuerſitatis rõnem. Noluit. n. dare lex rectori collegij iuriſdictionem priuatiuè ad ordinarium: qa cã agitanda ita ꝯcernit ipſum rectorem, ſicut loci ordinariũ: vñ voluit ipſum priuilegiare ꝯ ordinarium in totum. ſed in caſu nr̃o cã agitanda reſpectu feudi merè cõcernit ipſum dñm penes quem remanſit directum dñium: iõ voluit lex ꝙ dñs feudi hr̃et primo iudicare: quia quodãmodò iudicaret ſuper re ꝓpria: & qa melius informatus iudicat: ſed in defectũ ne iuſtitia deficeret data voluntate, vel impotentia voluit ordinarium adiri. Item vaſallus eſt magis ſubiectus dño, quã ſubditus inferioris p̃lati ipſi prælato: quia vaſallus ſubiacet non ſolum reſpectu nudi exercitij iuriſdõnis, ſed reſpectu feudi & ſic reſpectu certæ rei. ſubditus verò tantũ ſubiacet ſuperiori reſpectu nudi exercitij iuriſdictionis. ad hoc quod no. Bar. in l. j.
8 ff. de iud. & de no. op. nun. l. j. ¶†Facit etiã qd̃ in ſimili no. In. in c. quanto. de of. or. vbi dicit ꝙ in his q̃ ſunt regulæ, abbas præcedit epiſcopum reſpectu monachorum cũ etiam in his magis dẽnt obedire monachi abbati, q̃ ep̃o. quod etiã not. gl. in c. qui reſiſtit. 11. q. 3. In aliis verò q̃ nõ ſunt regulæ ep̃s & abbas habẽt pariter iuriſdictionem, nec eſt neceſſe ſm eũ ꝙ primò conueniatur corã abbate. & idẽ in plebanis & aliis præpoſitis eccleſiarum. hoc tñ vltimum latius examino in c. ſi qs ꝯ clericum. ĩ. ti. ꝓx. in repetitione. & forte dicam in p̃al. c. quanto. vbi materia melius cadit. ¶Sed
h quia ſ. dixi ꝙ qõ feudalis[h] debet primo tractari coram dño feudi: quid ſi ordinarius loci ferat aliquã ſententiam ſup hoc non data negligentia dñi feudi, nunquid teneatur in caſu in quo iuriſdõ ſpectabat ad dñm feudi. Hoſt. ꝙ nõ per tex. hic in verbo ꝓhibemus. & ar. in ca. ſuper literis. de reſcrip. & remittit ad no. plenè ĩ. tit. ꝓxi. c. licet ¶Primò excludam caſus minus dubitabiles ſi ſnĩa, puta excõmunicationis lata ſit in inuitũ, & nolentem corã ordinario litigare: tunc credo opi. Hoſt. ſimpl'r procedere: quia talis ſnĩa reperitur lata ꝯ iuris prohibitionem vt hic, ergò nulla. C. de le. nõ dubium. & c. at ſi clerici. ſ. e. facit qd̃ no. Inn. in c. fi. de acc. & de teſt. Raynutius. & opti. facit text. in c. j. §. ex parte. de ꝯceſ. præb. li. 6. & idem dico de quolibet actu geſto in inuitum añ legitimã prorogationem: iuriſdictio eñ eſt tranſlata de ordinario in dñm feudi, vt hic. ¶Scds caſus eſt, qñ vaſallus ſponte litigauit coram ordinario dño ſciente, & ꝯdicente, & tunc etiã nõ valet ſnĩa: quia reperitur lata ꝯ ius, & à iudice non ſuo. non enim põt vaſallus prorogare iuriſdictionẽ alterius inuito domino feudi: vt hic no. Inn. & Bar. in l. j. ff. de iud. ꝙ in l. j. §. & poſt. ff de no. ope. nun. & gl. in præal. l. imperialem. § præterea. ¶Tertius caſus eſt, qñ domino ignorante vaſalli litigauerunt coram ordinario. & idem credo ratione prædicta: quia non poterunt prorogare iuriſdictionem ſine conſenſu domini
i feudi[i]. & per conſequens reperitur ſententia lata à ſuo iudice vt in iuribus alle. ſuperius. facit quod no. in c. ſignificaſti. de fo. compe. & tenet Andr. de Iſer. in præall. § præterea. & d.
k Ant. hic.[k] ¶†Quartus caſus magis dubitabi-
9 lis[l] eſt, quando dominus ſciuit vaſallos litiga-
l re coram ordinario, & non cõtradixit. hoc caſu tenet prædictus Andr. acta coram ordinario tenere quia facit ſibi præiudicium tacen-
m do[m]. arg. ff. de re iud. l. ſæpe & c. pe. ĩ. eo. Simile in illo qui ſciuit ſuum procuratorem agere de eo de quo ſibi non commiſit & non contradicit. facit enim ſibi præiudicium. de offi. deleg. cum olim. ſecus dicit, ſi non potuit prohibere. & ſic ſoluantur multa contraria alleg. q. 2. ca. j. facit c. ex tranſmiſſa. & quod ibi not. ĩ. titu prox. do. An. dicit ſe putare quòd etiam ſi ſciat, & taceat non valet iudicium, quia cum hic non agatur de commodo tacentis non debet haberi pro conſentiente nec obſt. quòd iſte aliàs eſt ordinarius iudex: quia exercitium eſt deuolutum ad dominum feudi. arg. de reſcrip. ca. ab excommunicato. &

Universidad de Deusto
Biblio

Sebast. Sap.
a ¶ Fauore iudiciorum hanc opi. tenet Bal. in ca. j. quæro, an iurisdictio. de inue. in mar. fa. & in c. imperiale. § fin. de phi. a feu. alie. per Fed. & la te Maria Soci. in ca. ex transmissa. in 5. q. prin. de foro comp.
b ¶ Mandatum ad- de Roma consil. 72. ¶ Adde dominum Alex. in consi. 80. in 5. col. in pr. in 3. vol. Æneas Falco.
c ¶ L. imperialem. Vide gl. in d. l. imperialem. § præterea q̃ refert duas opi. pria est q̃ cõpelletur per superiorem. secũda q̃d adhibetur ordinarius. And. Barb.
d ¶ Reuertitur. per istud notabile dixit gl. in cle. fæpe. in gl. fi. de verb. sig. quam approbat ibi Inn. q̃ licet cã ordinaria n possit fieri summaria ex ꝓsensu partiũ: vt est gl. in ca. in causis. in glo. : ſ. de offi del. tñ cã summaria bũ potest fieri ordinaria, vt est text. in d. cle. sepe. in fi. Item p istud no. dixit gl. no. in c. statutum. i. ver. numerandũ. de p̃bẽ. lib. 6. q̃ licet aliàs in d correctoriis nõ fiat extensio, l. præcipimus. in fi. C. de app. cum fi. tñ secus est, q̃n reditur ad ius cõmune. multa alia vid per Moder. in l. si. vnus §. pactus. p illũ tex. ff. de pact. & vid e istum in pulchro ca su in cons. 25. incip. canonicus regularis. in prio vo. & vide apost. ad istum in ca. cum omnes. ver. sine cõsensu. ſ. d cõsti. vide oĩnò istum in c. qualiter & q̃n. ℣. eo. & in c. exhibita. in ver. quæro. quare. in fi. ℣. eo. Limita oĩa quæ per. istud not. possent dici nõ habere locum, quãdo prim⁹ stat⁹ esset in totũ sublatus. exẽplum vide per Bart. in d. § pactus. in vltimis verbis. Aeneas de Falco.

Ant. Franc.
¶ An causa ordinaria possit fieri sũmaria partium ꝓsensu, & cõ vltra hic alleg. vide Card. in cle. sæpe. q̃ hic all. in 12.

quod ibi no. Idem nõ obst. fm eum q̃ inhibita iurisdõe nihilominus valet q̃d agitur ad hoc quod no. de rescr. super literis quia illud procedit, q̃n alteri exercitium non est attributum sed tantũ prohibitio est facta. Ego puto dictum And. verius vt valeant acta hoc casu tñ fauore iudiciorum[a]: quia debemus in dubio interpretari vt actus maximè iudicialis magis valeat q̃ pereat vt litium sit finis ar. c. fi. de dol. & ꝓtu. l. quidam æstimauerunt. ff. si cer. pe. & in l. Abbate. ℣. de ver. sig. & l. quoties.
11 ff. de ver. ob. ¶ †Et optimè facit dictum Inn. in c. ex parte decani. de rescr. vbi dicit, q̃ si aliquis agit nomine meo in iudicio, & non ꝫdico videor tacitè sibi dare mandatum[b]. Facit opquod in fi. i. no. gl. in r. a. delictum. de re. iu. li. 6 quia nõ tractatur hic saltem de aliquo grau præiudicio dñi. nã & si iudicare sit honor est tñ onus. vñ vt hoc onus iudicandi euitet, satis põt præsumi tacitus ꝓsensus. Ad hoc q̃d no. Inn. in c. vt debitus. de app. vide bo. gl. in c. si ꝫ vnum. de of. del. li. 6. in verbo probari. facit l. q paritur. ff. man. Item sicut ex parte prorogãtis sufficit tacitus consensus vt sentit Inin c. ad petitionem. de acc. & facit l. j. ff. de iu. eum si. dixi in c. j. ſ. e. ita & ex parte superioris hẽntis consentire, & facit quod plene no. de hoc brocardo, an tacens habeatur pro consentiente, & q̃d dicam in c. nonne. de p̃sum. & hoc no. quia p̃t adduci ad personas cleri corum litigantium coram alieno iudice. qui sibi mõ non potest prorogare iurisdictionẽ alterius sine consensu domini id est superioris: vt in c. significasti. præall. ¶ Venio ad glo. quam diuido in tres partes. Secũda ibi & si alter.
12 tertia ibi sed in iudicio. ¶ †Quero igitur capiendo primam partem q̃d si dominus feudi est negligens facere iustitiam. respondet gl. q̃ deuoluitur iurisdictio ad alium. sed gl. nõ dicit quis sit iste alius. Gl. & doct. in præalle. §. præterea. in l. imperiale[c]. sentiunt q̃ ordinarius rei. satis sentit[d] hoc gl. in fi. Nam res de facili reuertitur[d] ad naturam suam. 35. di. ab exordio. & l. si vnus. §. pactus ne peteret. in fi. ff. de pact. Et quia vt dixi in notabilib. iurisdõ vñ istis data in quantum p eos explicatur iurisdictio. aliàs ergò remanet sub suo iudice, & vñ expressum in si. in c. irrefragabili. §. excessus. de offi. or. Et hoc credo procedere vt ordinarius rei succedat, nisi sit dominus superior mediatus, tunc puto per illum negligentiam dñi immediati supplendã[e] & ꝓ hoc alle. casum fm vnum intellectum in c. ex trãsmissa. ℣. ti. ꝓx. sicut enim ille supplet, & corrigit iniquitatem per viam appellationis, ita. & negligentiam. de quo ibi latius dicam. ¶ Secundò quæro, cum secũda parte gl. quid si alter de vasallis nollet respondere coram dño. gl. dicit q̃ potest illum punire. Quam aũt iurisdictionem poterit ille exercere in puniẽdo: dic vt generaliter dicam in ca. si quis ꝫ clericum. ℣. tit. proxi. & melius quò ad casum nostrum vt hŕ in li. feu. de mil. vasal. qui contu. est c. dominus. vbi est bo. tex. cum gl. & seruata illa solennitate posset priuari feudo. ¶ †Vltimò in tertia parte gl. opp. de c. ex parte. ver. ℣. ti. prox. vbi dominus feudi fuit præteritus. Solu. ibi agebatur possessorio: ideo potuit agi coram ordinario. hoc autem ea. & similia iura procedunt q̃n agitur petitorio. quo casu gl. distinguit tres casus, q̃ si q̃ vertitur indo. & vasallos occasione feudi, & tunc per alios vasallos ista q̃ debet determinari. si verò inter duos vasallos tunc dñs feudi debet cognoscere vi. hic. si verò inter vasallũ & tertiã sua. & hoc vult gl. in effectu. Doc. hic multum insistunt, & per multa verba quorum dictis ineffectu aliqua addendo bf concludo: q̃ aut est quæstio inter dominum, & tertium

qui forte dicit dominum sibi obligatum, & ad infeudandum vel vendendum, vel quid simile: & puto ordinarium rei adeundum: ga
f lex dat iurisdictionem paribꝰ curiæ seu vasallis, q̃n q̃ est inter dominum & vasallum, vt in præal. §. præterea. Extra illum casum remanet ergò iurisdictio apud ordinarium: quia casus omissus relinquitur in dispositione iuris cõis: vt no. in ca. suspectum. de rescr. li. 6. & quod ibi not. maximè quia cum ista iurisdõ sit superinducta & præiudicans iurisdictioni ordinariæ est restringenda: vt in si. dicit gl. si. in cle. vlt. de offi. or. Aut q̃ est inter vasallũ & tertium: de quo constat q̃ non est vasallus. sed iste forte dicit q̃ ipse debet institui, vel alꝰ r litigat super feudo cum vasallo: & tunc etiã ordinarius cognoscit. vbi dicit hic gl. & bene: quia iura dant iurisdictionem domino inter vasallos non inter extraneos etiam cõtendentes de feudo. ad hoc in lib. feu. de pace tenenda. §. si verò. & §. seq. Et pro hoc casu & præcedenti vide bo. gl. in præall. §. præterea. in verbo, terminentur. & facit iste tex. ibi: in eos quos cõstat ab Ecclesia tua &c. Et sic potest intelligi glo. quæ prima fronte vŕ valdè dura: nec aliàs audiui illam gl. allegari in pal. §. præterea. in verbo duos. q̃ requirit ad hoc vt dñs cognoscat q̃ litigantes sint aliàs vasalli respectu aliorum feudorum, & q̃ ista q̃ sit etiam feudalis. Si enim glo. intelligeret q̃ si non sint vasalli nisi respectu vnius feudi de quo contendunt, tunc dñs nõ posset cognoscere ex quo aliàs non sunt vasalli respectu aliorum feudorum, vel q̃n quilibet contenderet se vasallum. vñ non putarem gl. procedere quia iura nullibi vñr requirere q̃ vltra illud feudum de quo est contentio, sint aliàs vasalli, vt hic. & in c. verum. ℣. ti. prox. & c. trãsmissa. e. ti. & in c. nouit. ℣. c. & præall. l. imperialem & tangam in sequenti membro. Si verò est q̃ inter vasallum, & vasallum. tunc si q̃ non tangit feudum nec agitur ex legibus feudorum, sed ex iniuriis illatis in feudo vel alibi, vel vertitur alia q̃ ciuilis, vel criminalis: tunc dñs non iudicat fm omnes: quia lex dat iurisdictionem inquãtum tangitur natura feudi seu agitur de feudo vt hic, ibi (occasione illarum &c). & in præall. l. imperialem. §. præterea. nisi fm Inn. esset sibi in feudata iurisdictio in loco: quia tunc siue q̃ sit feudalis, siue non semper cognosceret. Pro hoc potest adduci c. Romana. §. debet. de ap. li. 6. iuncta gl. Si verò est q̃ feudalis, seu tangens naturam feudi, & tunc aut vasalli prætendunt diuersos inuestitores, & sic non cognoscunt vnum dñm & agitabitur q̃ coram ordinario, vt in præall. §. si verò. cum sequenti. Si verò prætendunt vnum & eundem inuestitorem, seu dñm & quilibet vult ostẽdere de iure suo, & tunc ad dñm spectat cognitio de quæstione vt hic. & ita tenent hic doc. Si verò vnus vult docere de titulo, & alius nullum titulum ostendit, tunc agetur coram ordinario. ad hoc vŕ tex. fm vnum intel. in præall. §. si verò. Et sentiunt ibi scribentes. sed non apparet ratio quare ista q̃ non deberet agitari coram dño feudi ex quo vterq; fatetur se vasallum: nisi dicas saluando illud dictũ quod eo casu quo non ostendit titulum, vŕ potius inuasor, & occupator q̃ vasallus: licet verbo se alleget vasallum: nec est in possessione feudi. & pro hoc facit ista litera quæ indicat quod debeat constare istos litigantes esse vasallos, vt ibi patet: cõstat possessiones renere in feudum, &c. & sic oportet q̃ vterq; sit vasallus, & q̃ cõstet ad hoc vt fundetur dñi iurisdictio. ad hoc gl. in præalle. §. præterea. Aut contentio est inter dñm & vasallum: & sic est super re, vel in iuriis non tangentibus feudum: ordinarij est rei cognitio. quia iste casus relinquitur dispositioni iuris cõis: vt in præall. §. præterea. Si verò q̃ est feudalis quoquo modo tangens naturam feudi, siue agatur ad priuationem ex legib. feudorum, siue ad tributũ, vel aliud seruitium à tributo debitum: seu alio modo agendum est coram paribus curiæ. Possunt tñ si volunt fm doc. hic etiam coram alio iudice litigare: quia nulli hoc casu sit præiudicium ex quo dñs est contentus. sed alia parte inuita non credo, q̃ pñt partes dimitti. Nam ex quo hoc bñficium datur à lege non est auferendum rña, indultum. de re. iu. li. 6. facit q̃ no. in simili in c. ga pp. de cle. in. quæstione illa an possit fieri compromissum inuita minori parte. & dicũt doc. hic, q̃ n agitur coram dño, vel paribus occasione feu. debet hoc
14 exprimi in libello, & hoc no. ¶ †Ex quo infertur, q̃ n certa qualitas tribuit iurisdictionem iudici illa semper exprimenda est in libello ad concludendam iurisdictionem iudicis: fm Inn. hic. Tñ idem

Inn

Sebast. Sap.
a ¶ Committi. Numquid cã appellationis de iure ciuili possit delegari. vid. Paul. de Ca. in l. i. C. de ped. iud. vbi attestat com munẽ opi. se hre, q̃ possit delegari. Ex q̃ colligitur singularis cautela ad faciendũ, q̃ vna cã nunquam exeat de manib. vniꝰ indicis, quã colligit Bar. Veronẽ. cau. 25. inc. cautela, q̃ causa. vide per eum.
b ¶ Ordinario loci. Vide Bal. in d. § præterea. & in c. j. §. j. de le. Conrad.

And. Barb.
c ¶ Dñi reuerentiã. Vide gl. i. l. j. §. potuisse. ff. ad fil. q̃ æquiparat vasallũ seruo: sed pondera. qa imò nõ debet ad imparia iudicari vasallus, & dominus: vñ si dñs põt agere interdicto, vñ vis: & ℣ vasallũ, quare nõ ẽt ẽ̃, per text. in c. j. de no. form. fi. ibi si dñs nõ est fidelis vasallo, nec vasal lus debet esse fidelis dño: & etiam põdera quia nõ est bona æquiparatio liberti ad vasallum q̃a dñs fecit libertũ de nihilo, non sic est de 1 vasallo. And. Barba.

Sebast. Sap.
d ¶ Clericorum. Vide Fel. & alios in ca. cum sit gñale. de fo. comp. & nunqd bona p̃monialia clerici gaudeãt ipsius privilegio. ponit Fel. in c. ecclesia. S. Mariæ. de constitutio.
e ¶ Sed vtile. Vide pulchrè per Bar. in l. j. in ver. quæro si aliquis. ff. de ac. & ob. q a dicit, q̃ intentando ĩ libello simpliciter dñm: & probauerit de vtili obtinebit: & sequitur d. Ale. in consi. 120. inc. viso p̃essa causæ vertẽtis. versi. & tñ clarũ. ver. & eodem mõ. Limitatũ non procedere, q̃n intentauit dñium directum & probauit de vtili. vŕ ẽ̃, nam tunc nõ obtinebit fm Bart. vbi. ſ. & d. Ale. in d. consi. b in 2. col. ver. & tamẽ si actor in i. vol. & ratio primi dicti, est fanor libellantis, q̃ militat. q̃n ambiguitas consistit in iure pp

Inn. in alia parte sentit q̃ ẽt si in libello nihil exprimatur, tñ quia vŕ omne ius suũ in iudicium deducere. c. cũ Ecclesia Sutrina. de cau. pos. & ꝓpr. & l. solemnis. ff. de iud. p̃t videri deducta cã feudalis. Vñ dicit q̃ si agitur coram ordinario simplr rei vendicatõe, p̃t excipi q̃ illa q̃ est feudalis. vt ℣. dicam: sed de hac q̃one, an necessario sit exprimẽda illa qualitas, dicã plenissimè in c. si clericus laicũ. de fo. pp.
¶ Quid aũt si nõ sunt pares curiæ. dicit hic Inn. q̃ eligentur arbitri ad similitudinẽ iudicis suspecti. de app. cũ spãli. q̃d patat Host. verum q̃n dñs est actor. secꝰ si vasallus: qa tunc c aget coram ordinario dñi. arg. 11. q. j. si clericus. Sed gl. in pal. § præterea. dicit agendũ coram ordinario rei indistinctè: & illa vŕ verior. qa ex quo modus à lege inductus seruari nõ p̃t debet res & iurisdõ redire ad nãm suam. ar. hic in dño, & hæc iurisdõ tanq̃ superinducta, & p̃iudicans iurisdõi ordinariæ est restringẽda vt in palle. cle. si. de offi. or in gl. pen. vt ℣. dixi.
¶ Qui aũt dicãtur pares curiæ. dic, q̃ vasalli eiusdẽ dñi. vt in pal. § præterea. dñr pares fm Inqa debent habere ꝫsimilia feuda: vt si est cã comitum: tũc alii comites vasalli erunt iudices si inter inferiores & tũc inferiores hẽntes ꝫsimilia feuda, & sic de similib. dñr ergò pares à paritate feudorum: vel fm Host. dñr pares qa sunt à parib. pariter eligendi. primũ dcm vŕ verius, quia ius istos dat, & non partiũ electio, nisi fm q̃d infra dicam fm vnam opi. ¶ Ad idem q̃ro nunqd oẽs pares erunt iudices si sunt plurimi. In hoc Inn. & alij ponunt diuersas opi. Nam q̃dam dñr q̃ nõ: sed solum ex plurib. dñs eligat vnum, & vasallus eligat alium. ar. 11. q. j. si quis clericus. & vŕ ista placere Inn. Alij dñr, vt ipse refert, q̃ isti pares eligunt tñ ex se duos vel quot voluerint qa ipsorum est iurisdictio. Cum. n. eis à lege data est hæc iurisdictio, p̃nt cu volunt eam demãdare. ar. 64. di. c. j. 2. & 3. & melius ff. de in. om. iu. l. & quia. ſ. de rescr. ca. pastoralis j srñ. ¶ †Et no. duo ex hoc dicto. primo, q̃ vbi lex dat iurisdõem ẽt plurib. expressis nominibus appellatiuis, nõ vŕ eam deferre insolidũ sed oĩbus simul. Item q̃ p̃nt oẽs alicui cãm de legare licet sint deputati in certis casib⁹ tantum. Ex quo infero, q̃ doc. collegij huius ciuitatis deputati per ꝫcilium gñale in cã appõnis poterunt vnam cãm seu plures cõmittere aliquib. ex eis, cum hẽant hanc iurisdem ex statuto populi, & sic à lege iuxta no. in si. per Bar. in l. fi. ff. de pœn. & l. 5. ff. de ver. ob. imò ẽt si essent delegati à principe hoc possent: vt in c. super qõnum. §. si verò. de of. del. q̃q̃ sit cã appõnis vt ibidem legi. & no. q̃ hoc indubitatum de iure Canonico. ¶ Quid aũt de iure ciuili nunqd cã appellationis possit ꝫmitri. gl. in pall. c. sup qõnum. q̃ nõ per aut. ad hæc C. de iud. sed tu dic melius vt no. q̃ Cv. in pall. aut. & p̃ doc. in pall. c. super qõnum. Et ista opi. mihi multũ placet. ar. opti. in pall. c. pastoralis. in hoc tñ seruetur ꝫsuetudo q̃ est optima legũ interpres de ꝫsu. cũ dilectus & sic p̃t intelligi gl. in pal. § præterea. In multis tñ locis fm Host. de ꝫsuetudine, solus dñs pares eligit, & ipsos curia ꝫstituit. primum tñ magis ꝫgruit iuri, & æquitati fm Host. sed mihi cessante cõ suetudine plus placet p̃cedens dcm. ¶ Sed circa p̃dicta q̃ro, quid si q̃ō inter vasallos, vel inter dñm, & vasallũ est possessoria: vt qa agit interdicto vñ vi. nunquid hẽant locum. ſ. d. Inn. ponit hic tres opi. ¶ Prima est, vt agatur coram ordinario loci[b] quia nõ p̃t dici ista q̃ō feudalis. ad hoc c. ex parte. ℣. ti. ꝓx. ¶ Secũda opi. est vt agatur inter laicum spoliatũ, & clericum coram dño feudi, ex quo agitur ad restitutionem feudi. ¶ Tertia opi. est, vt distingua mus inter laicũ spoliatũ, & clericũ vt prio ca su agatur coram dño feudi. Secũo casu vt pos-

sit clericus vasallus spoliatus coram iudice ecclesiastico ꝫuenire suum spoliatorẽ, dñm, siue vasallum: qa sacrilegiũ est quoddã crimẽ ecclesiasticũ. 16. q. j. in canonib. quod procedit fm eum ẽt si dubium sit de spoliatione. ar. 24. q. 3. si qs de potentib. Et idẽ ibi vŕ tenere Arc. Hic verò Inn. vŕ tenere primã opi. vt agatur coram ordinario loci, sed in ca. ex parte. B. palle. pcise tenet cãm tractandã coram dño feudi dũtaxat. dicit tñ hic moderãdo hoc dictũ, q̃ si agatur de spoliatione facta p dñm, tunc nõ dẽr agi interdicto vñ vi: sed actione
c in factũ, & hoc pp dñi reuerentiam[c]. nã primum interdictum infamat, secus si dñs agat spoliatione facta à vasallo: qa tunc poterit agere interdicto vñ vi, corã parib. curiæ. ar. in si. in l. j. §. interdictũ. ff. de vi & vi arma. vbi libertus nõ agit sup spoliatione interdicto, vñ vi, ꝫ dñium: sed ex̃ sic. Et hæc vltima opi. vŕ verior de iure. q̃q̃. n. interdicta sunt personalia tñ sunt scripta in rem. vt l. j. ff. de interd. & no. in pall. c. ex parte. B. Ex quo ergò agit de feudo licet possessorio: dẽt tñ agi coram dño si q̃ō est inter vasallos, vel coram pari. Si q̃ō est inter dñm & vasallũ maximè cũ possit excipi ꝫ agentẽ respũ proprietatis feudi. ar. eorum q̃ no. in c. si ꝫstiterit. de acc. & in. c. ad decimas. de rest. spo. li. 6. in c. ꝫstitutus. de fi. pres. & in c. in lris. de rest. spo. Et hæc cognitio tñ spectat ad dñm feudi. sicut in si. dicam si agitur possessorio de respũali, vt agatur coram iudice eccleſiastico. vt not. in c. fi. ℣. e. & in ca. lras. de iu. cal. Facit c. cãm. de pscr. vbi patet q̃ eiusdẽ nãe est possessio cuius est ꝓprietas. & q̃a pall. § præterea. dicit indistinctè q̃nẽ de feudo agitãdam coram dño, vel parib. fm distinctionẽ p̃dictam. Nam ob. p̃dictum c. ex parte. B. vbi fuit actũ coram ordinario: qa vt dicit hic In. ibi spoliatio fuit facta à tertia, vel agebat hi-
16 bi de iure dotalitij & sic non erat q̃ō feudalis. ¶ Vel melius vt no. in palle. c. ex pte. B. ibi agebatur p viduam spoliatã, & sic p miserabiles p̃sonæ oppressæ sũt sub ꝓtectione ecclesiæ p̃t suos spoliatores recõuenire coram iudice eccleſiastico: vt clarè colligitur ex illo
17 tex. & idem in ecclesia spoliata. ¶ †No. ergò ex oĩbus p̃dictis. primò, q̃ sacrilegium nedũ ꝫmittitur q̃n inuadũtur res eccleſiasticæ, sed ẽt q̃n inuadũtur res, & bona p̃monialia cle
d ricorum[d]. Q. d. indistinctè dico. pcedere, q̃n agit interdicto vñ vi. cũ illud sit p̃sonale, & agitur de violentia illata p̃sonæ. vt l. j. ff. de indi. & sic læditur ipsa p̃sona q̃ est sacra, & spũalis. ar. de sen. exc. nuper. ¶ Sed do ex hoc dicto Inn. no. q̃ vbi dũ agitari cã proprietatis ibi ẽ agitãda cã possessiõis. ¶ Tertiò no. q̃ crimẽ sacrilegij spectat ad iudicẽ ecclesiasticũ ẽt re spectu laicorũ quãtũcũq; de delicto dubitet ex meritis ergò cãæ, hoc de prehendet, an sit reus ꝫ dẽnãdus, vl ab soluẽdus: vt no. Inn. in c. cõquestus. ℣. ti. ꝓx. & latius attingam mãm in c. si clericus laicum. de for. ꝓc. ¶ Sed q̃ro q̃d si dñs vel vasallus ꝫuentus coram ordinario excipit q̃ cã est feudalis: & vasallus ꝫuentus coram dño dicit cãm nõ esse feudalem: dicit hic Inn. q̃d si nõ excipitur corã ordinario ip se prio cognoscit de hac q̃one p̃iudiciali. ar. l. q s ex aliena. ff. de iud. Et hoc dicit, verũ q̃n egit ita gñaliter, vt vtraq; cã possit includi vt qa egit rei vendicõne nulla exp̃ssa cã: & sic tã dñium vtile q̃ directũ p̃t includi. ar. ff. de exc. rei iu. l. si mf. §. eadẽ. Secus si tale q̃d expressit ex quo clarè pateat q̃em nõ esse feudalem: qa tũc ñ admittit exceptio exemplũ fm cũ, si in libello dixit, vendico talẽ rẽ q̃a quæsiui dñiũ q̃ p̃scriptionẽ vtile, vŕ directũ, vel p em-
18 ptionẽ à dño, vel aliq̃ aliam cãm. ¶ †No. i. ex hoc dcõ Inn. & tenemẽti, q̃d i libello ꝫcepto
c sup rei vẽdicõe ñ solũ venit directũ ſ; vtile. e

Universidad de Deusto
Biblioteca

ver.45.& tene menti, q̄ dñium est triplex.s.directū & vtile.vt in d.l. j.si ager vecti.& p Bar.in l.si quis vi.§.dria.ff.de acq.pos.& p Bart.in l.proprietatis.C.de prob.& in l.in rebus.C.de.iu.do.item quasi dñiū, vt p Bar.in d.l.minorē.in §.j.de etic.& p eundem in ru.ff.de publ.Et adde q̄ dñium facit cum, q̄ illud habet, esse quasi dominiū, vt pet Spec.in tit.de loca.

in §.6.in verſi.45.

Sebast.Sap.

a ¶Potiori significato.ad illum tex.respondet Bart.in l.si mſr.§.eādem.ff.de excep.rei iud.quod ibi app̄one dominij venit directum, & a sumi in potiori significato.a ¶†Not.2.quod nō vtile, ratione ad iunctū.sm quam solutionē tex.ille parū probat illud ad qđ cōiter allegat̄ q̄ver. debent intelligi in potiori significato.

b ¶Vtile & directū. Adde Ale.p.l.87.li.4.

Sebast.Sap.

c ¶Directum dominium.An p præscriptionē acquirat̄ directum dominiū in reb.immobilib. cōmunis est opi.q̄nō. vt tradunt Mod.in Ltraditionib⁹.C. de pac.Fel.in ru.de præscr.tamē cōem opi. impugnant.d Ignē⁹ Arelian.in rep.l.cōtractus.ff.de reg.iur. defendit Dec.in l.fi. C.de edic.diui Adri. Tol.

d ¶Non p̄t cognoscere.Vide Bal.&gl. in c.j.de inue.in mari.fact.q̄ lex, si quis ex aliena.nō habet locum in domino feudi.Andr.Barba.

e ¶Iurisdictio.Vtrū iudex possit cognoscere,an sua sit iurisdictio:quādo p̄t tractari de aliqua vtilitate ipsius iudicis: quiritur directum dominium esse,an quò ad facultatem disponendi: vt §.dixi.quod bene no.& idem sentit apertè Bar.post.gl.in l.si minor.§.j.ff.de euic.& l.ad probationem.C.loc. quod no.¶Secundo casu principali: quando excipitur coram domino de impotentia iudicij: & tunc aduerte ad modum excipiendi. Aut non negatur feudum: nec negant se vasallos, sed pars conuenta dicit quod quæstio non est feudalis, & tunc poterit dominus cognoscere de ista præiudiciali quæstione ad finem fundandi iurisdictionem suam.arg.l.si quis ex aliena.ff.de iud.& de resc.c.super literis.nec dominus in hoc potest recusari vt suspectus, cum tantummodò agatur de nudo exercitio iurisdictionis.Aut negatur rem esse feudalem & tunc Inno.primò dicit quod potest tunc dominus cognoscere:sicut quis q; cognoscit an sua sit iurisdictio,& pronunciabit se esse iudicem:non autem rē esse feudalem,& sic non erit iudex in facto proprio. postea recitat opi.contrariam in qua residet vt non cognoscat. quia videretur iudex in causa, semper enim pronūciaret se iudicem, sic intelligo gl.& Bar.in l.si minor.§.j.ff.de eui. Et hoc quia libellus est latè interpretādus in fauorem domini libellantis:vt l.si quis intentione ambigua.ff.de iud.& in ca.literæ.de dila.& quod not.Inn.in c.cum ad sedem.j.de rest.spo.aliàs autem strictè comprehenderetur tantum directum dominium,vt no.in l.j. ff.si ager vect.vel emph.pe. quia verba debēt

f ¶Et eius vitia.Ad de Ang.q̄st.136.& q̄n libellus dicat inept⁹, vide R.o.consi.144.

Ant.Franc.

¶Circa istā ineptitudinē libelli. vide in c.j.& 2.de lib.obl.vbi trac.de libello gñali,vniuersali.& particulari.& in cle.sæpe. de ver.sig.& in auth. offeras.C.de lit.p̄te. & in l.edita.C.de eden.& nota q̄ libellus,qui malè concludit:df ineptus.vt dixit Bal.in l.si.C.de integ.restit.mi.& ibi dicit q̄ potest peti,à reo vt actor illū declaret, & vide eum: in l.edita.vbi dixit, q̄ libellus ineptus ñ perpetuat actionē: vide tñ Inn.in c.examinata.de iud.c.& Bal.in l.2. de form.& in l.p diuersas.C.man.q̄ libellus ineptus est tollerandus si aliquo modo p̄t sustineri,aliàs aūt libellus ineptus non valet.l.j.in §.Labeo.ff.de flumi.cle.j.de appel.not.Ang.in l.j.si men.fal.mo.d:xe. imò diximus, q̄ super inepto libello nō p̄t proced.li.j.ff.de off.assess. & hf per Bar.in l.si seruus.C. de his qui adie p̄su.& in l.ne quis C.vt nemo priua.ti.imo iudex debet pronuntiare ꝫ agentem saluo iure iterato agendi,& quando libellus dicatur ineptus in criminalibus, habetur in l.libellorum.ff.de accu.& ad materiam huius libelli inepti vide Paul.de Cast.cons.390.Et adde,quòd si peto rem,quæ mea est,puta animal,nisi in libello addatur q̄ petit ad finem, vt consequatur interesse,dicitur libellus ineptus.vt no.Ang.& cibi per Ale. in l.si stipulationes non diuiduntur.ff.de verb.obl.& vide etiam Bar. & Ale.in l.si seruum §.si.e.ti ad materiam etiam possunt videri.quæ notantur in c.dilect⁹ hoc eo.ti.

g ¶Vt notorium.Adde Franc.Are.p.l.164.Adde, an citatio requratur in sñia fetēda in notoriis Barth.Soz.in terp̄silia Fran.Curt. p.c.20.& ibi rāgit,an in notoriis requratur solennitas.Aen.Fal.

Ant.Franc.

¶Circa hoc, an in notoriis requiratur sñia,& citatio ad sententiā dicas primo, q̄de ista materia notorij principalis locus est in c.vestra.de cohabi.cle.& mu.& in l.emptorem.& ibi gl.& doct.ff.de acti. emp.& an in notoriis,in quib.non exigitur ordo iuris? vide gl.in c.sup eo.de test.cog.& gl.3.in c. ad nostrā.de iureiu. & Inn.in c.ex parte, j.de verb.sig.vbi eōcludit ex istētione etiam Io.An.Lin d. c.vestra quòd requiritur sententia. sed non cum illis solennitatibus de quibus in cap.fi.de reiudic. lib.6.de citatione autem, an requiratur quando est ferenda sententia super notorio,vide gl.in prealleg.c.ad nostram. de pur.cano.& vide Innoc.in c.sacro. de sent.excomm.& gl. in c.quæ Lotharius 2.q.j.& Io.An.in c.cū sit romana de appe. sup gl.fi.& c.cū olim de re.iud.& cund.in d.c.vestra.& est concluſio,q̄ exigit̄ citatio,sed non solēnis, aut peremptoria, q̄ est notandum.

h ¶Sed vt priuatū. Placet mihi hic ponere illam quæstionem: qđ si iudex videt Sempronium interficientem aliquē, & cōstat sibi ex sua indubitata conscientia, quòd fuit dictus Sempronius,ramen ꝓbatur quòd fuit Titius qui interfecit illum: quid hēt facere iudex? qō est dubia,& iudex reperit se in magno periculo de quo per Spe.in ti.de sen.prola.§ gñaliter.ver.item debet.& in tit.de notorio cri.§ fi.ver.qua & in ti.al.& disp.§ satis clare.ver.vr autem. & ver.item ad eius. & ver.item si & ibi Io.An.in add. Et est quæstio examinata per Doc. In §.si minus.inst.de act. vbi ponit quid habet facere iudex dum casus euenit. Vnum tamē scias in ista materia, q̄ potestas, vel alius officialis, qui videt ex sua fenestra duos rixantes, & non mandat familiam suam, q̄ potest priuari officio.ita singulariter Bal.in l.j § quies.ff.de of.præf.vrb.quod not.quia est quotidianum,& paucis notum.& sequitur Ale.in add.ad Bar.in l.illicitas.§.veritas.de off.præt.Aeneas falco.

nem

a Sebast.Sap.¶Legē cōem.Vide tñ no.per Ias.in l.de quib.ff.de legi. vbi ponit,an simile ꝫsuetudinis dēr seruari ꝫ legē,& sic an deficiente ꝫsuetudine feudali,potius recurrendū sit ad simile, q̄ ad ius cōe. Fulg.ibi tenuit, q̄ potius sit recurrendū ad simile.& idem tenuit in l.nō sine.C.de bo.q̄ li.p illū tex.sed ꝫria op.est cōis.vt ꝫ Ias.vbi ꝫ.& hāc op.sētit Ab.hic.

b ¶Manu regia.Adde Ang.q̄st.202.Ro. consi.245.

Zacharias.

¶Adde Bar.& Alex. in l.j.§.necessario.& ibi qñ,p̄cedi debeat manu regia, & quæ dicatur manus regia.ff.si vent.nomine mulie.

Sebast.Sap

c ¶Administrabaf. Vide eundē Ant.in c.q̄ in ecclesiarum. de p̄sti.vbi Fel.reprobat,& reprobat etiā Alex.in l.iurisgen.§. sed cū nulla.ff.de pa. voluit.n.Ant.q̄ etiā sublata actione possit agi officio iudicis ad exequendā iudicis sñam q̄ sublata actiōe q̄ est de iure ciuili, reducimur ad i⁹ gentiū quo oīa administrabātur ma nu regia.l.2.in pr.ff. de origi.iuris.

d ¶Iste tex.vide quæ hic dixi ī recollectis vbi demōstraui esse casum pro Ant.A.B.

e ¶A multis.no.verbum, à multis.quia Cardi.hic exponit à multis.s.aduocatis. And.Barb.

f ¶Et eius vitia.Ad de Ang.q̄st.136.& q̄n libellus dicat inept⁹, vide R.o.consi.144.

Ant.Franc.

¶Circa istā ineptitudinē libelli. vide in c.j.& 2.de lib.obl.vbi trac.de libello gñali,vniuersali.& particulari.& in cle.sæpe. de ver.sig.& in auth. offeras.C.de lit.p̄te. & in l.edita.C.de eden.& nota q̄ libellus,qui malè concludit:df ineptus.vt dixit Bal.in l.si.C.de integ.restit.mi.& ibi dicit q̄ potest peti,à reo vt actor illū declaret, & vide eum: in l.edita.vbi dixit, q̄ libellus ineptus ñ perpetuat actionē: vide tñ Inn.in c.examinata.de iud.c.& Bal.in l.2. de form.& in l.p diuersas.C.man.q̄ libellus ineptus est tollerandus si aliquo modo p̄t sustineri,aliàs aūt libellus ineptus non valet.l.j.in §.Labeo.ff.de flumi.cle.j.de appel.not.Ang.in l.j.si men.fal.mo.d:xe. imò diximus, q̄ super inepto libello nō p̄t proced.li.j.ff.de off.assess. & hf per Bar.in l.si seruus.C. de his qui adie p̄su.& in l.ne quis C.vt nemo priua.ti.imo iudex debet pronuntiare ꝫ agentem saluo iure iterato agendi,& quando libellus dicatur ineptus in criminalibus, habetur in l.libellorum.ff.de accu.& ad materiam huius libelli inepti vide Paul.de Cast.cons.390.Et adde,quòd si peto rem,quæ mea est,puta animal,nisi in libello addatur q̄ petit ad finem, vt consequatur interesse,dicitur libellus ineptus.vt no.Ang.& cibi per Ale. in l.si stipulationes non diuiduntur.ff.de verb.obl.& vide etiam Bar. & Ale.in l.si seruum §.si.e.ti ad materiam etiam possunt videri.quæ notantur in c.dilect⁹ hoc eo.ti.

g ¶Vt notorium.Adde Franc.Are.p.l.164.Adde, an citatio requratur in sñia fetēda in notoriis Barth.Soz.in terp̄silia Fran.Curt. p.c.20.& ibi rāgit,an in notoriis requratur solennitas.Aen.Fal.

Ant.Franc.

¶Circa hoc, an in notoriis requiratur sñia,& citatio ad sententiā dicas primo, q̄de ista materia notorij principalis locus est in c.vestra.de cohabi.cle.& mu.& in l.emptorem.& ibi gl.& doct.ff.de acti. emp.& an in notoriis,in quib.non exigitur ordo iuris? vide gl.in c.sup eo.de test.cog.& gl.3.in c. ad nostrā.de iureiu. & Inn.in c.ex parte, j.de verb.sig.vbi eōcludit ex istētione etiam Io.An.Lin d. c.vestra quòd requiritur sententia. sed non cum illis solennitatibus de quibus in cap.fi.de reiudic. lib.6.de citatione autem, an requiratur quando est ferenda sententia super notorio,vide gl.in prealleg.c.ad nostram. de pur.cano.& vide Innoc.in c.sacro. de sent.excomm.& gl. in c.quæ Lotharius 2.q.j.& Io.An.in c.cū sit romana de appe. sup gl.fi.& c.cū olim de re.iud.& cund.in d.c.vestra.& est concluſio,q̄ exigit̄ citatio,sed non solēnis, aut peremptoria, q̄ est notandum.

h ¶Sed vt priuatū. Placet mihi hic ponere illam quæstionem: qđ si iudex videt Sempronium interficientem aliquē, & cōstat sibi ex sua indubitata conscientia, quòd fuit dictus Sempronius,ramen ꝓbatur quòd fuit Titius qui interfecit illum: quid hēt facere iudex? qō est dubia,& iudex reperit se in magno periculo de quo per Spe.in ti.de sen.prola.§ gñaliter.ver.item debet.& in tit.de notorio cri.§ fi.ver.qua & in ti.al.& disp.§ satis clare.ver.vr autem. & ver.item ad eius. & ver.item si & ibi Io.An.in add. Et est quæstio examinata per Doc. In §.si minus.inst.de act. vbi ponit quid habet facere iudex dum casus euenit. Vnum tamē scias in ista materia, q̄ potestas, vel alius officialis, qui videt ex sua fenestra duos rixantes, & non mandat familiam suam, q̄ potest priuari officio.ita singulariter Bal.in l.j § quies.ff.de of.præf.vrb.quod not.quia est quotidianum,& paucis notum.& sequitur Ale.in add.ad Bar.in l.illicitas.§.veritas.de off.præt.Aeneas falco.

CAP. VI.

1 *Actio non requiritur quod exprimatur in libello, dum modo ex re colligatur ius agendi.12.15.17.*

Actio etiam de iure Canonico est proponenda.

2 *Libellus quando ineptus: potest iudex ex officio supplere. Libellus cuius ineptitudo ex intrinseco venit, non debet à iudice lacerari.*

3 *Iudex potest iudicare in notoriis ab his q; alia probatione. Iudex non potest iudicare de eo quod cōstat sibi vt priuato, & non vt iudici.*

4 *Clausula, quod procedatur simpliciter, & pure quid significet, & non tollit ordinem iudiciarium.*

5 *Legatus de latere non potest committere causam cognoscendam simpliciter, & de plano ordine iudiciario non seruato.*

Solennitates iudiciariæ non possunt per partes remitti.

Clausula non obst. ne iuris solennitate, importat quod solennitates iuris ciuilis tantum sint sublatæ.

Infamis est idoneus testis, in causa, in qua non defertur solennitati iuris ciuilis, etiam die feriata.

Citatio est quædam species defensionis: ideò non potest tolli.

7 *Liberum arbitrium quando est concessum alicui in iudicando: quid videtur sibi concessum.*

8 *Clausula prout voluerit, quid significet.*

Statutum, quod causa tractetur contra æquitatem Canonicam, non valet.10.

Pactum nudum est efficax ad agendum, nec valet statutum contrarium.

11 *Simplicitas, vel subtilitas quibus casib. approbatur.*

12 *Actio est necessario exprimenda, quando ex illo facto oriuntur plures actiones diuersi effectus.15.17.*

Differentia inter causam, obligationem, & actionem.

14 *Causa an, & quando sit exprimenda in libello.*

15 *Clausula non se astringens, quid importat.*

17 *Libellus sine causæ expressione nō debet à iudice recipi.*

Iudex debet ex officio suo prouidere parti, quando aduersarius luctatur cum sua factura.

Dilecti filii. ¶†Sufficiat actori factum proponere h.d.vel aliter & melius.quo ad intellectum.Nomen actionis in libello exprimere, pars non cogitur, debet tamen factum ita clarè proponere, vt ex eo ius agendi colligatur.h.d.& duæ sunt partes.in prima quærela in secunda prouisio

a ¶Vt actio non requiratur quod exprimatur in libello, dum modo ex re colligatur ius agendi.12.15.17.

Actio etiam de iure Canonico est proponenda.

b ¶Libellus quando ineptus: potest iudex ex officio supplere. Libellus cuius ineptitudo ex intrinseco venit, non debet à iudice lacerari.

c ¶Iudex potest iudicare in notoriis ab his q; alia probatione. Iudex non potest iudicare de eo quod cōstat sibi vt priuato, & non vt iudici.

d ¶Clausula, quod procedatur simpliciter, & pure quid significet, & non tollit ordinem iudiciarium.

e ¶Legatus de latere non potest committere causam cognoscendam simpliciter, & de plano ordine iudiciario non seruato.

Solennitates iudiciariæ non possunt per partes remitti.

Clausula non obst. ne iuris solennitate, importat quod solennitates iuris ciuilis tantum sint sublatæ.

Infamis est idoneus testis, in causa, in qua non defertur solennitati iuris ciuilis, etiam die feriata.

Citatio est quædam species defensionis: ideò non potest tolli.

f ¶Liberum arbitrium quando est concessum alicui in iudicando: quid videtur sibi concessum.

g ¶Clausula prout voluerit, quid significet.

Statutum, quod causa tractetur contra æquitatem Canonicam, non valet.10.

Pactum nudum est efficax ad agendum, nec valet statutum contrarium.

h ¶Simplicitas, vel subtilitas quibus casib. approbatur.

¶Actio est necessario exprimenda, quando ex illo facto oriuntur plures actiones diuersi effectus.15.17.

¶Differentia inter causam, obligationem, & actionem.

¶Causa an, & quando sit exprimenda in libello.

¶Clausula non se astringens, quid importat.

¶Libellus sine causæ expressione nō debet à iudice recipi.

¶Iudex debet ex officio suo prouidere parti, quando aduersarius luctatur cum sua factura.

¶†Dilecti filii. Sufficiat actori factum proponere h.d.vel aliter & melius.quo ad intellectum.Nomen actionis in libello exprimere, pars non cogitur, debet tamen factum ita clarè proponere, vt ex eo ius agendi colligatur.h.d.& duæ sunt partes.in prima quærela in secunda prouisio

Universidad de Deusto Biblioteca

Ant.Franc. ¶ Circa istam.q.dicas tu,quòd iudex regulariter debet iudicare secundum allegata & probata.& secundùm quòd sibi constat vt iudici, & non vt priuato.vt in c.iudicet.3.q.6.& in c.presbyter.15.q.5.& in c.non prohibeat.de conse.distin.2.& in l.illicitas.in §.veritas.hic alleg & ibi per Bar.ff.de offi.præsi.& videas Car.in cle. j.in §.fi.in 15.q.de iureiu.vbi dixit, quòd adeò debet iudex iudicare secundum allegata & probata vt si habeat conscientiam læsam,debet illã deponere, aut debet abstinere à iudicando.& vide etiam Car.in c.pastoralis. §.quia verò.de of.de leg.& Bal.in l.2.in fi. C.de sen.ex breui.reci.& gl.inst de actio. in §.pe.& Gem.in c. j de re iu.li.6.& Spe. in ti.de sen.in § 8.in vers.sed ecce.& hoc intelligas verũ, nisi quãdo iudicat de ætate ex aspectu,quia tũnc iudicat fm conscientiam.& illa sententia nunq̃ transit in rem iudicatã,imo semper potest pbari ɔ̃riũ.vt in l.minor. 25.annis.ff.de mino. & ibi per Bar.& prædicta etiã intellige vera,qñ iudex inquirit p interesse iuris publ.fm Card.in cle. sæpe.in §.j de ver.sig. & in pal.c.pastoralis. §.qa verò Dicas etiã q in notoriis licet exactis non constet iudex debet sequi notoriũ, vt dixit Bal.not.in præal.l.illicitas.§.veritas.& eodem modo in causis terminorum.& finium regundorum.vt in l.ad officium.in §.fin. ff.fi.reg.vbi dixit Bal.no.q in tali causa quicquid sit pbatum, iudex debet ire ad locum personaliter,& inspicere & de tali accessu,& inspectione facere mentionem in sententia,& creditur sibi quicquid sit probatum.& prædictam regulam etiam intellige verum,quãdo iudex est j.legem.secus aũt si est s.legem,vt est Papa,vel Imperator quia tũc iudicat fm cõscientiam,vt dixit Bart.in l.j.C.vt q̃ des.à duo. par.& Bald.in l.eã q̃.C.de fideic.& in c.sciendum.§.sacramentum.de consue.rec.feu.vbi dixit,q episcopus, & inferiores iudices non iudicãt fm ɔscientiam,sed fm q est pbatum, & fm leges & canones, q etiam voluit Io.And.& Inn.in c.venerabilis.de censi.q adeò dixit Bal.esse verum in d.l.illicitas.§.veritas.vt etiam si sint receptę probationes quæ non debuissent recipi: nihilominus debent tales iudices, qui sunt j.legem, & sub lege, fm illas iudicare.q fuit originale dictum Inn.in c.cum Bertoldus.de re iudi.& dixit etiam Bal.in d.§. veritas.q iudex videns portare arma, potest illum portantem punire etiam sine aliis pbationib:& idem dicas in quolibet delicto coram iudice commisso,licet aliter probetur fm Ang.& Im.quos ẽt sequitur Ale.in l.2.ff.de feriis.& in d.§.veritas.ad q vide gl.in l.2.C. q & aduer.quos.& Bal.in l.2.in fi.C.de sen.ex breui.rec.cuius tamen ɔ̃rium tenuit Pa.de Ga.in cons.196.per regulam generalem.de qua s̃ C.qñ iudex.videt ɔmitti delictum,& delinquẽs neget, q iste dicit esse piculosum. Dicas q dẽt iudex testes examinare, & non dẽt al'r talem delinquentem ɔdemnare.vt in c.Deus.in §.qñ aũt.& c.si peccauerit.vbi ẽt per gl.summæ.2.q.j.& vide Ant.latè disputantẽ hanc mãm in c.vestra.in rep.de coha.cle.& mu.& ad pdicta faciunt no.p nouissimos.can.in c.ne initaris.de ɔsti.& ad illud q vlteri⁹ dt appostilans.q qñ iudex videt duos rixantes ad fenestrã,q dẽt mittere familiã q si non facit priuatur officio. Dicas q nec Bal.in l.j.in §.q es. ff.de of.pfe.vr.dicit,q dẽat priuari officio.sed bñ dicit q pt priuari q ẽt voluit Ale.de Im.in d.§ veritas & est ex mente Cy.in l.si seruus.C. de nox vbi dixit,q si ptãs hẽt filiũ rixosum.si non puideat,pt ab officio remoueri.& tene menti q iudex iudicãs fm ɔscientiã suã ɔ leges scriptas non incidit in pœnã.c.cum æterni.de re iud.li.6.vt no. voluit Bal.in l.fi.C.de pœ.iud.q malè iud. q ẽt voluit Ale.in l.bonorum C.qui admi.& in ɔ̃rium dictũ est,q iudex pt iudicare fm ɔscientiam.Dicas illud verũ de his q̃ sibi ɔstant vt iudici.s.quæ sunt forsan ɔmissa iudice sedente p tribunali fm Bar.in d.§.veritas.& Bal.in l.j. C.de pœ.iud.qui malè iud.vbi dicit q iudex potest sequi ɔscientiam in his quæ nemini nocent.aliàs debet iudicare ex allegatis,& pbatis:& tene mẽti q iudex fingens se dubitare,vt euitet onus iudicãdi, est infamis, & punit in triginta põdo auri.vt in l.2.C.de legi. q est verum de iure ciuili,& in iudice seculari,non aũt in iudice ecclesiastico,& d iure canonico: qa hoc casu ecclesiasticus punitur pœna.c. cũ æterni.pal.fm Io. An.& Host.in c.intimasti.de app.l; Abb. ibi dicat, q ẽt in ecclesiastico hẽt locũ pœna d.l.2.d quo tñ vide Spe.i ti.de rela. in §.2.in vers.porro. & quæ dicũtur in d. c.intimasti.

reqruntur pbationes:vt in pal.l.j.& facit.2.q. 1.c.de manifesta.§.sciẽdum.& §.qñ autem.& c.Deus omnipotens.& l.illicitas.§.veritas.ff. de of.psi.de mã tñ vide gl.2.q.j.de manifesta. 4 & plenè i c.vestra de coha.cle.& mu.¶†No. 3.qd important ista verba in commissionib. a procedatur simpliciter & purè a & c. Excludunt enim fm Ant.processum rigorosum à b iure ciuili inductum b.& procedendum est fm æqtatem iuris canonici nihilominus seruato ordine iudiciario,quò ad alia.de quo in cle.dispendiosam.de iudi.ita dicit ipse,sed iudicio meo non benè.Nec hoc notabile colligitur ex isto text.hic enim nulla fit mentio de iure ciuili,vt s.dixi.vnde nõ tollit hæc decre.vsum actionis,vt prius dixi,nec etiam ordinem iudiciarium à iure ciuili inductum expressè in canonib.non improbatum,vt pbatur j.per totũ istum librum,vbi semp fit psecutio de ordine iudiciario seruando. c Item fm hoc cle.dispendiosam.de iud.& cle.sæpe. de ver.sig.nullam specialitatem inducerent, 5 q est falsum, vt in eis patet.¶†Imò pl⁹ dico, q ẽt legatus de latere non posset committere causam sublato ordine iudiciario,vt pro- d cedatur simpl'r & de plano & c.vt dicit glo.d no.in c.fi.de hr.li.6.Et iõ colligo aliter vnum aliud satis not.ex tex.q per hæc verba,pcedatis pure & simpliciter & c.non tollitur ordo iudiciarius,sed tantum subtilitas pniciosa,q est benè not.quia sæpe hæc verba ponuntur in commissionib.principum.Et pro hoc, qa ista verba, purè & simpliciter,important ex proprio significato idem, q sine plica & inuolutione,& sine militia.ad hoc gl.in cle.sæpe.de verb.sig.in verbo,militia.aliter simpliter.sed certum est,quòd ordo iudiciarius adinuentus est,non ad decipiendum,& inuoluendum,sed potius vt omnis cesset malitia: & in fauorem publicum.hinc est, quòd his solennitatibus etiam partes renuntiare non possent, vt not.in c.fi.de re iud.li.6.& in c.de 6 causis.de offi.deleg.¶†Circa hoc quæro,qd si dicatur in aliqua commissione procedas, non obstante iuris solennitate.dic post Bart. in l.filiusfamilias.ff.de donat.quòd per hæc verba censetur solum sublata solennitas iuris ciuilis,non autem solennitas iuris diuini, seu iurisgentium.Et ideo hoc casu sufficient duo testes,quia hoc est de iure diuino,& gẽtium,licet aliàs cessantibus illis verbis ex natura causæ requirantur plures. Item poterũt recipi testes infames, qui repelluntur tãtum à iure ciuili,seu positiuo.arg.in c.per tuas.de simo.j.& hoc in die feriata, non autem recipiuntur non citata parte:quia citatio est species defensionis,quæ est de iuregẽtium, nec potest tolli per ius positiuum,vt in cle.pastoralis.de re iudi.& latius ad materiam ibi vide & quod no.in l.meminerint.C.vnde vi.& de hoc aliquid dicam in cle.sæpe.de restit.spol. & hoc etiam notabiliter prosequitur Bar.in 7 loco preal.¶†Quid si potestas haberet libe- e rum arbitrium e ex iure municipali seu com- f missione quid intelligitur sibi cõcessum f Et no.dicit ibi Bar.q ex hoc non põt lædere ius alterius licet hẽat ptãtem, circa ea quæ sunt iuris positiui,& dic vt no.optimè gl.in cle.sæ- 8 pe.de ver.si.in ver.defensiones.¶†Querit ẽt ibi Bar.quid si fuerit dictũ, vt possit iudicare

a ¶Simpl'r, & purè. Adde quæ j.ponam Zacharias. ¶Adde Alex.de Im, in l.j.§.si quis simpl'r. ff.de ver.ob.Francis. Are.in l.eum qui.§.j. ver.in gl e.tit.Fel.in c.de causis.2.pterea. de of.& pote.iud.de le.Old.ɔs.115.& ibi q operetur hæc cl'a. Alc.ɔs.5.&Ro.cons. 20.inc.viso puncto. Hyppolit.de Marsi. sing.cõs.102.inc.capitulum S.Mariæ.& dic,quod tollit dilationes,sed nõ substantialia iudicij, vt plenè per Card.in cle.sæpe.q.4.& ibi plenissimè per Lanfr.de Ori.in vers.simpliciter.& ibi in apost.Celsi.in ver.simpliciter.de ver.sig.

b ¶Inductum.imò tacitè fit mẽtio de iure ciuili,vt dixi hic in recollectis.And.Barba.

c ¶Ordine iudiciario seruãdo.istud tenet hic Car.quã non tollitur ordo iudiciorum.dicit hic esse casum singularem.And Barb.

d Seb.Sap.¶Gl.Et hãc gl.dicit singularem Io.de Im.in l.nemo pt.ff. de le.j.sed est similis gl.in cle.sæpe.in ver.mãdamus.de ver.sig.& no. Ias.in l.omnes populi.in 2.lect.ver.confirmo per id,quòd volunt.ff. de iu.& iu.vbi alle.etiam alias auctoritates.& ad hoc vide etiam Perusi.in c.pastoralis.de appel.

e ¶Liberum arbitrium.Adde Ale.cõs.55.j.lib.Pe.de Anc.conf.156. ¶Adde quid potest facere ille qui habet liberum arbitrium in pcedendo,& de potentia.ver.liberè.& de verbo arbitrio tuo.& de verbo,liberè, & oĩmodæ potestatis.& de verbo, iudicio tuo.& de illis verbis,q possit facere velle suum,& q̃ sint verba importantia arbitrio boni viri.& de verbo,plenum,& liberum arbitriũ.& de verbo, tuã ɔscientiã oneramus,vide plura ɔsilia Alc.in tabula ɔsiliorum.in ver.arbitrium.& de ista vltima cl'a.s.ɔscientiam tuã oneramus,credo aliquid posuisse in addi.ad istum in c.cum in veteri.in j not.vbi ipse tangit.s.de ele.& de clausula,put videbit,& placebit vide Cor. in cons.229.inc.visis.in pr.in 3.vol.vide tex.in l.fideicommissa.§.q̃q̃. & ibi doct.ff.de leg.3.per Bart.in l.j.C.de sacros.eccl.per istum in c. canonum statuta.s.de consti.& verba pro libito voluntatis,important liberam voluntatem rationi non submissam. c.ex parte.& ibi iste in j.no.s.de consuet.Aene.Falc. Ant.Fran.¶De oĩb.istis verbis,an & qñ importent liberũ arbitriũ. boni viri:vel voluntatem liberã non subiectã rationi.vide Ale.in l. si sic.ff.de le.j.& l.j.q̃ inc.in arbitriũ.ff.de le.2.& q̃ dñt nouissimi canonistæ,& ibi plenè,dixi dũ legerẽ illũ tex.in c.ne initaris.s.de cõsti.s.

f Sebast.Sap:¶Sibi concessum.Vide Ias.in l.j.C.de sacros.eccl.vbi ponit,quid importet verbum liberè.de quo etiam per Dec.in c.quem ecclesiarũ.s.de ɔsti.& faciunt ad hæc q̃ no.Abb.& alij in c.j.in gl.fi.e. ti.de ɔsti.vbi ẽt ponunt, quid possit facere iudex qñ est data ptãs, q faciat istud, q ubi placuerit.de quib.omnib.vide Georgium Nattã in repe.cle.sæpe.de verbo.ob.vbi enumerat,quæ verba important liberam voluntatem,& quæ,regulatam arbitrio boni viri.

prout

prout voluerit a dicit q dolus intelligitur exclusus.ar.in l.creditor.§.Lucius.ff.man.& põt dici vt s.q per hoc non pt tollere ius alterius, nam sicut ɔmittens nõ pt tollere ius alterius sine causa: ita nec ɔmissarius qa nemo plus iuris in aliũ trãsferre pt q̃ ipse hẽt. vt i c.nup. de do.post diu.rest.& vide q no.Bar.in exua. ad reprim.in ver.videbitur in fi.& q dicã in c. j.de ɔsti.¶Quid ãt si fuerit dictum,vt pcedat sine figura iudicij.vide bo.gl.i cle.sæpe.d ver. sig.in verbo,& figura.nam tunc al'r est dicendum q̃ per verba posita hic in tex.¶Sed añq̃ veniam ad mãm examinandã q̃ro de intellectu istius c.dic.fm do.q pt esse duplex.primus est, q cã istorũ fratrum vertebatur corã isto archiepo tanq̃ coram iudice, q compellabat istos ad exprimendã actionẽ,& de eo fuerũt isti fratres ɔquæsti,vñ ɔmittit cãm vt sequtur. Alius intellectus est q isti q ɔpellebant, erãt iudices delegati istius archiepi: & hoc faciebãt qa iste archieps sub hac forma ɔmiserat: 9 vel vigore statuti archiepiscopalis.¶†Et ex hoc vltimo intellectu not.archiepm ñ posse ɔmittere cãm tractandã fm rigorẽ,& subtilitatem pniciosam iuris ciuilis reiecta æqtate 10 canonica.¶†No.2.non valere statutum epi, vel archiepi disponens cãm tractandã citra æqtatem, vel benignitatem canonicam, & sic non valeret statutum disponens,vt ex pacto nudo non possit agi,& rl'r ɔcludo,q non valet statutum ɔ ius canonicum,& eius æqtatem.De quo p Io.An.in c.fi.de off.archipsby. & c.fi.de appe.li.6.facit gl.in cle.ne Romani. de ele.vr tex.in c.q super his.de maio.& ob. 11 & forte ibi tangam.& in c.fi.de ɔsue.¶†Venio nunc ad gl.& primo expediendo gl.opp. vr enim q subtilitas sit amplectenda & non spernẽda.vt j.de feriis.c.capellanus.ad idem bo.tex.in l.vna C.de profes.qui in vrbe.Constãti.li.12.Vbi dr, q doctor legens debet habere subtilitatem interpretandi.Gl.hæc ɔ̃ria nõ attingit neque soluit:sed solummõ attingit q̃dam gñalia ad ɔcordiam tex.q in causis ecclesiasticis, hmõi subtilitates sunt euitandæ,qa tendunt ad perniciem.Sed tu cõclude post Vin.Host.& Io.An.q multiplex ẽ subtilitas q̃dam tendit ad capiendos & ad decipiendos simplices in iudicio seu extra, & ista reprobatur vt hic.& 16.q.1.c.si cupis.quædam tendit ad interpretationem iurium & si est rationabilis & iuri consentanea,non est improbanda,imò necessaria,vt in pal.l.vna.& in c. capellanus.de feriis.& facit text.in l.non pñt.ff.de legi.Et idem qñ adhibetur subtilitas extra iudicium ad veritatem eliciendam ẽt in foro animæ.vt in c.j.de pœ.dist.6.ibi diligens inquisitor subtilis inuestigator sapienter, & quasi astutè interroget peccatorem & c.q̃dam enim est irrationabilis, qñ volunt tantũ subtilisare, q seipsos non intelligunt,& verba peruertunt,& hæc sunt reprobãda.40 di. c.1.vbi de hoc.& 24.q.3.c.cũ sancti. Vñ dicit Imperator Iusti.Eorũ vanã subtilitatẽ tam risimus,q̃ corrigendã esse censuimus. C.de legi.l.vlt.dicit ẽt q duplex est simplicitas,q̃dam est ɔ̃ria discretioni.& hæc reprobatur.39.di.c.Petrus.& in præal.c.cupis.Vñ dicit Host.in præal.c.capellanus.q sunt qdam nimis cerimoniales insistentes literæ ɔ mentem.c.ppea.& c.intelligentia.de ver.sig.q̃dam simplicitas ɔ̃ria dolositati,& ista amplectẽda est, & de ista intelligit dictum Euangelij:Estote simplices sicut colũbæ.16.q.j.si cupis.vide ibi bo. tex.cũ gl.& ista dr simplicites amica veritatis legũ,& iuris.c.veritatis.in pr.j.de iurei.¶†Capio gl.2.q̃ princip'r diuido in duas partes. 12 scda ibi,actio.n.& op ɔ tex.in eo q dicit actionẽ nõ esse pponendã. dec c.j.de mu.pe.c.examinata.j.e.cũ si.vbi patet,q ẽt fm canones,est exprimẽda actio p hoc: qa sine actione nemo experit.vt l.si pupil- b li.§.videamus.ff.de neg.gest Sol.aut q̃ritur fm leges,& est actio b exprimenda.aut fm canones & tunc si qs vult exprimere pt, & si ine- c ptã pposuit,pt postea pponere aptã: c vt in pal.c.examinata.non tñ ɔpellitur exprimire si non vult nisi fm Lau.qñ ex causa variata plures actiones oriri possent.ar.ff.arbo.fur.cæsa.l.j.& l.si colon⁹.Si enĩ ego ago ɔ Titium.qa arbores meas incidit,dubitari pt: an velim agere ex edicto arborũ furtiuè cæsarũ,an ex lege Aqlia.Item si petere rem furtiuè subtractũ, dubitari pt,an agatur actione ad exibẽdum, an rei vendicatione,an ɔditione furtiua,an actione furti.& habẽt isti diuersi modi diuersos modos agendi,& aliter fit ɔdemnatio in vna q̃ in alia & ideo hoc casu dicebat Lau.vt recitat gl.exprimendã d actionem alias non.Causa verò petendi super est exprimẽda, d alias non auditur.de lib.obl.c vlt.& hoc in personali,in reali verò nõ tenetur hoc exprimere nisi velit in effectu: hoc vult prima pars gl.p 13 prædicta melius ordinata & declarata q̃ loquatur.¶†In secũda pte gl.q̃rit qd sit actio,& rñdet vt hr in gl. Hic sunt aliqua examinanda p intellectu gl.& mãæ & vt habeat notitia terminorum: qa hic fit mẽtio de actiõe & de cã & alibi de obliõe q̃ sit dña inter hæc.scdò nũqd cã sit exprimẽda & q̃:tertiò qd de actione.& sic hr clarè mã gl. ¶Quò ad primũ dic,vt no.plenè inst.de act.in pr.ff.de edẽ.l.j.vbi ponunt plures opi.Mihi pc; illa opi.q cã sit ipsum scm ex quo orit illa obligõ.vt ɔhere,vel quasi derelinq̃re,vel q̃si.&c.obligõ orit ex ipso scõ iure approbato, & est ius vñ diffinit,q obl'o est iuris vinculũ, q̃ necessitate astrĩgimur ad aliqd dandũ vel faciendũ fm iura nrę ciuitatis.De quo dic, vt inst.de obl.in pr Actio verò pcedit ex obligatione:vñ obligõ dr mr actionis, vt ff de pc.l.licet.§.ea.Et pone exẽplũ vt tu canon ista intelligas:mutaui tibi decẽ,ex isto scõ orit obligatio qa obligaris ad reddendũ vt l.2.& l.cũ qd.ff.si cer.pe.& c.dilecti.j.ti.px.cũ si.Pro executione hui⁹ obligõis orit actio q̃ est quoddã ius agendi.vt in gl.vt certi ɔdõ spãlis, vel gñalis fm no.in l.certi ɔdõ.ff.si cer.pe.& sic de aliis actionib.vñ si repeto decẽ cã petẽdi est 14 ipsum mutuũ:qa mutuaui vt statim dicã.¶†Ad scm, an sit cã exprimẽda in libello dic, vt plenè no.p gl.& do.in l.j ff.de edẽ.& c.2.de li. ob.Et p intellectu huius gl.br dic, q duplex est cã tã in psonali q̃ in e reali.vna remota,alia ppinqua Remota e in psonali est ipsum factũ ex quo orit obligõ: vt ago qa mutuaui.Cã ppinqua est ipsa obligõ. Nam idõ ago qa es mihi obligatus.In reali verò cã remota est ipsũ factum ex quo cãsatur dñium,seu ipsum ius agendi vt peto rem:qa fuit mihi legata:vel qa fuit mihi vendita,& tradita.cã verò propinqua est ipsum dñium, seu ipsum ius cãtum ex illo facto.Conclude ergò cum q̃ritur an causa sit exprimenda,q in psonali debet exprimi cã remota: vt qa mutuaui nec sufficit exprimere cãm ppinq̃ qa obligatus es,qa cũ multæ possent esse obl'ones,seu causæ, ñ posset reus ex hmõi cãæ ppinquæ expressione deliberare maturè,an dẽat cedere,vel ɔtẽdere, vt j.de lib.ob.c.fi.& no.in pal.l.j ff.de edẽ. Vnde dẽt exprimere cãm remotã:nõ tñ tenet exprimere cãm ppinq̃: qa psumitur ppinqua ex expssione remota.Si.n.peto 10.qa mutaui:psumit obl'o de pñti.ar.in l.j C.de pb.vñ dicimus. q sufficit,q libell⁹ f ɔcludat psumptiuè.f vt l.oẽs.§.Lucius.ff.de his q̃ in fra.cre.q tñ limitata fm q no.Bart.in c.cũ qd.ff.si cer.pe.tangã in c.2.de lib.ob.In reali verò,cã remota nõ est necessariò exprimẽda,sed si vult pt dẽt tñ exprimere cãm ppinq̃,vt qa sum dñs.Tñ qa cũ vna sit cã dñium acq̃rendi nec potuit acq̃rere ex plurib.vt in c.inter dilectos de fi.inst.& l.& an eadẽ.§.actiones ff.de exe.rei iu.satis pr reus istrui ex cãæ hui⁹ expssione: tum qa vtile est ipsi reo vt nõ exprimat cã remota: qa si gñaliter egit,totũ ius suũ vr deduxisse: & si succubuit, non poterit amplius agere ex aliqua alia cã.vt in c.abbate sanè.de re iu.li.6 & in præal.§.actiones.dicam plenè in præal.c.2.de lib.obl & sic intellige 15 & limita istã gl.¶† Ad tertiũ, an actio sit exprimenda g in libello, g aduerte qa capiẽdo actionẽ p q̃ lã ant q̃ solẽnitate,& formula verborũ:i q̃ q cadebat à syllaba,cadebat à toto:ñ est necesse hodie talẽ formã,seu solẽnitates obseruare,nec d iu.ca. nec ciuili.vt C.de for.& impe.subl.l.j.aut sumim⁹ actionẽ pprię p effectu & iure agẽdi put ẽ quod iã ius psequẽdi i iudicio q sibi debet:& istud i⁹ cũ sit incorporale,ñ pt exprimi.vt no.in l.edita C.de eden.sed necesse est exprimere ipsum factum ex quo ɔcludatur ipsum ius agendi.vt in c.fi.de lib.obl.aut capitur actio p noĩe ipsius iuris agẽdi,vt est rei vendicatio:actio ad exhibendũ,certi ɔdõ,actio furti,& sil'es & tũc duæ sunt opiniones tã de iure canonico,q̃ de iure ci. Nã de iure canonico, qdam tenẽt indistinctè actionẽ ñ esse necessariò exprimendam, vt hic no.Inn.Alij vt Lauren.q vbi pñt plures actiones oriri ex facto narrato,debet exprimi actio:q sentit hic Host.dicens, q rl'r fm canones sufficit exprimere factum,nisi iudex ex cã rationabili videat reum decipi posse,si non vltra exprimatur.qa tunc supplebit iudex ex officio suo.vt ff.de off.ass.l.j.in eadẽ cã pmitteret aduocatũ positionib.rñdere.j.e.c.pastoralis.Itẽ de iure ciuili sunt ẽt opiniones:nã qdam tenent,q sit semper exprimenda, vt Inn.hic alleg ff.de admi. tuto.l.quoties.§.2.& instit.de actio.in prin.sed melius allegaret l.fi. C.de interdic.Et hanc opi.tenet gl.iuris ciuilis in præal.l.j.ff.de edẽ. & gl.hic.& gl.ibi allegat rationem quia vtile est reo,vt exprimatur: quia fortè pponet causam ineptam & succumbet.Sed certè ista nõ est bona rõ tanq̃ deceptiua,qa nõ debemus alicui parare laqueũ.vt j. de resti.spol.c.literas. Et de materia vide Spec.in tit.de act.& peti.§. * 1.vbi ponit opiniones.sed *communis* opin. Legistarum habetur in l. edita.C.de edend.& in l.1.ff.eod.& opin.Io.And.& sequacium est, vt non sit necesse exprimere,quia ex propositione facti semper potest elici modus agendi seu actio intentata:& hoc tam de iure canonico.quàm ciuili,quod etiam tenet gl.8.di.quo iure. Et repto Acc. glossatorem iuris ciuilis mutasse opinionem, vnde in aut.de exhi.& intro reis.in principi.in verbo, libellum, dicit de consuetudine seruari vt nõ exprimatur actio.& quòd etiam lege potest probari.

Nam

a ¶Prout voluerit. Adde Ro.cons.147. Lapum alle.122.

b ¶Actio.Adde Ro. cons.245. Zacharias. ¶Adde Lãf.d Oria. in rubr.de cã pos.& proprie.& ibi qualiter in libello debeat actio exprimi. Sebast.Sap.

c ¶Proponere aptã. Vide Fel.in c.cũ ordine.de resc.& Mod. in l.vinũ.ff.si cer.pe. & omnes.in c.examinata.j.e.& Ias.i l. edita actio.C d edẽ.

d ¶Est exprimẽda.Adde,q si cõtinet duas causas quarũ vna sit apta alia inepta, qd tñ sustineri pt,vt voluit Ro.cons.105. Zacharias. ¶Adde Lãf.de Ori. in c.qñ ɔ falsam.& ibi in apost.Cel.ad ipsum.in ver.iure.in fi.j.de proba. Sebast.Sap.

e ¶Remota. vide Ang.Are.& Mod.in §.omniũ inst.d acti. Practic. Papi.in forma libelli.i actione reali in gl.j.& Mod. latè.in l.j ff.de eden. Ale.in ɔs.2.in 5.vol.

f ¶Præsumptiuè.Ad Ro.consil.proxime allega.105.

g ¶Exprimenda.Ad de quæ s.posui.

Universidad de Deusto Biblioteca

Sebast.Sap.
a ¶Specialis. Vide Bart.& alios post eũ in l.certi cõdictio.in in pr.ff.si cer.pe.& limita, vt per Ale.in l. gallus.§.si eius.ff.de lib.& posth.vbi limitat non pcedere qñ spãlis esset pœnalis.
b ¶Nõ adstringens. Adde ale.cõs.62.2.li.
Zacharias.
¶Adde eundem cõs.21.vol.j.eundẽ in l.a is q reus.ff.de publ.iu.Bal.plenè in l.nõ ideò C.d li.cã. Ang. in l.ĩ causis.C.de ac.& Ale.in l.libellorũ.ff.e.Gemi.post gl.in c.Abbate sanè.de re iud.li.6.
c ¶Generalẽ. Adde Ang.cõs.276.& 25.
Sebast.Sap.
d ¶Modus agẽdi.Vide Ias.in l.j.in 2.not.C.de succes.edi.& q no.Fel.c.pastoralis.de excõ.vbi ponit, an admittatur exceptio gñalis,vide etiã Ale.in cõs.101.in 5.vol.& limita vt per eundẽ cõs.72.in c.in specto.4.vol.& cõs.71.in ci.clarissimè.e.vol.& p Ang cõs.6.in c.dictum statim.& Ale.cõs.324.vol Declarat.vt p Fel.in c.j.de li.contest.And.Sic.cõs.63.inc.sapienter.in 2.vol.
e ¶Competat acti. adde q Ale.cõs.135.2.li.dt, q et si reus nõ opponat, qñ agens nõ hẽt actionem, q nõ valeat iudicium.
f ¶Summatur.Istud nõ.vr bonũ summarium ex eo,qa exceptio fit à rl'a.l.nã q.ff.de poe.le.sed exceptio est de reo,ergò regula erit ĩ actore.
And.Barb.

Nam cum reus possit esse certus per rem, & causam,satis est alle.præal.l.j.ff.de edẽ.2.resp. & quod subiicitur in præall.auth. quòd benè not. ¶Et qa potest contingere, q ex eodem facto possunt plures actiones cõpetere quæ tunc videantur intẽtatæ.distin.no Cy.in pal.l.edita.post alios doc.q aut sunt plures competentes ad diuersa & præsumitur intentata illa quæ competit.ff.de li.& posth.l.gallus.§.j. facit quod no.in c.constitutus.de reli.do.aut & sunt plures competentes ad idem,& tunc aut vna est generalis,alia specialis,aut ambæ generales, aut ambæ speciales,si vna generalis & alia specialis præsumitur intentata specialis.[a] ar.ff.de le.3.hoc legatum & l.item legato §.proinde.& l.legatis.Tenet etiam Bar. in l.j.ff.de eden.si ambæ sunt speciales,vel ambæ generales & tunc aut ex facto proposito vtraq; colligi põt,& subdistingue.aut fm alteram aliquid est superflue narratum,fm aliã nihil.& videbit intentata illa fm quàm nihil est superfluum. quia verba debent aliquid operari.Exemplum ex legato mihi facto,cõpetunt mihi plures.vt in l.j.C.cõia de le.& no. in c.Raynutius.& c.Raynaldus.de testa.modo pone quòd dixi in libello,q testator rem suam mihi legauit, & ideò & c.certè videor intentare rei.vendi.aliàs si diceremus intentatam psonalem actionẽ esset superfluitas: qa nihil operaret illud verbum, rẽ esse suam. Nam rem alienam pt testator legare & actio personalis competit cotra hæredem.vt insti. de le.§.non solum.& quod not.in c.filius.de testa.& verba debent aliquid operari.de pri. si Papa.lib.6.& l.si quando C.de inoffi.test.Si verò fm vtramque actionem esset superfluitas:tunc prẽsumeretur intentata illa,p quàm verba minus superfluunt,vt in exemplo proposito,cũ dico mihi legatã rem testatoris nã si diceremus intentatam actionem ex testamento,tunc superfluit, quia non oportet dicere rem esse testatoris, vt s.dixi, si dicimus intentatã rei vendicationem,tunc superfluit quia non oportet allegare causam remotam in rei vendicationem vt s.dixi.sed sufficit dicere,quod sum dominus, cum minus superfluit,quia potuit exprimi ad maiorem declarationem Et ideò ista præsumitur intentata. arg.in præal.l.si quando.& c.si Papa.vnde secundùm alios Doc.ibidem non potest libellus formari,ita quod concludat,quin statim possit sciri q actio intentetur,quia omnes actiones habent media distincta, & iura informantia distincta:qua pp non est necesse, q actio in libello exprimatur.Sed replicando p̃dicta sub epilogo,aut vna tantũ ex facto narrato colligitur actio, & illa præsumitur intentata si plures competunt:aut plures actiones possunt colligi, & tunc aut vna est generalis,alia specialis,aut vtraq; est generalis,vel vtraque specialis,& tunc illa præsumitur intentata per quàm nihil superfluit.& si secundùm vtràque esset superfluitas præsumeretur
6 1 intentata illa p quam verba minus superfluunt vt s.dixi. ¶† Et hæc verba secundùm eos nisi sit inserta illa clausula in libello, non ad-
b stringens[b] se ad probandum singula & c.quia tunc non præsumitur intentata illa p quàm nihil,vel minus supflueret: sed illa ex qua leuis sequitur condemnatio. Hoc vltimum limitat do.Ant.si cu. à principio in libello opponeretur,alias si disputaretur ad merita.dicit quòd in dubio videtur deducta competens actio,& in qua probat, & si vtraque competere posset.videtur intentata magis vtilis actori in obtinendo.alleg.not.in c.conquerente.de offi.ord.& in l. sed & si possessori.§.fi.ff.de iureiu.& Bar.in l.inter stipulantem § j.ff. de verb.obli. Sed hoc dictum mihi non placet, nam si à principio mihi fuit obiectum non esset opus disputationibus.sed staretur interpretationi actoris.vt in l.si quis intentione.ff.de iud.& in c.literæ.de dilat. Vnde teneo primum dictum, q ex quo vtraque potest competere, & est consentanea probationi iam factæ debeat fieri condemnatio in illa quæ est minoris præiudicij, quia in condemnatione rei sunt fauorabiliores.ff.de reg.iu.l.fauorabiliores.& iura sunt promptiora ad absoluẽdum, quàm ad condemnandum.vt in c.ex literis.de prob.& c.inter dilectos.de fi.instr.& de re iud.c.vlt.cũ si.& hoc apertè reperio tenere Inn.in c.2.de ordi.cog.de quo non
17 faciunt hic mentionem doct. ¶† Et ponit in hac materia quædam verba pulchra,& clara quæ nota tu maximè Canonista,dicens stul-
e tum esse iudicem, qui libellum generalem [c] recepit, ex quo varij modi agendi possunt competere, cum aliter fiat condemnatio in vna, quàm in alia,sed debet libellantem compellere ad exprimendam actionem seu causam agendi.ex qua causa possit colligi mo-
d dus agendi.[d] Dic tamen,q si ita generaliter est receptus libellus valet: ar.in l.fi.C.de anna.excep.& fiet condemnatio secundùm illam quę minorem condemnationem requirit.vt ff de re.iu.l.semper.& l.fauorabiliores.& præal.c.inter dilectos.de fid.inst. Nisi secundùm cum in medio litis ex probationibus, vel quia hoc dicit expresse appareat qualiter agere velit,quia tunc secundùm hoc ferenda est sententia.all præal.l.si quis intentione.quæ verba optimè no.Conclude ergò, q si libellus est admissus sine omni expressione causæ, & non fuit oppositum, valet.vt præal.l fi.C.de anna.excep.& not.in ca.2.& 3.de li.obl. Sed oportet, q postea clarè actor probet intentionem suam,alias incumbit.ar.l.si in rem.ff.de rei.ven.& q ibi not. per Bar.Iudex tamen non debet libellum talem recipere. Idem est si expressit aliquam causam, sed ita generalem, q varij modi agẽdi possunt elici. licet enim ex post facto sit facienda expressa interpretatio secundùm q Inn.& Cyn. s.dixerunt, tamen sapiens iudex non debet hoc admittere propter dubitationes, & cauillationes q postea fiunt.ar.§.curare.inst.de actio.& 30.q.5.c.iudicantem.& l.fi. C.de fideic.lib.fm Inn.in præal.loco.& sic limito dictum Cy.Ipsum tamen nomen actionis non cõpellitur exprimere: satis.n.est q sibi cõpetat ius agẽdi, seu actio,& ita intell'r.l.si pupilli.§.fi.ff de neg.gest. q dicit, q sine actione nemo experitur.l.sine actione cõpetẽti.nõ ãt cõpellitur exprimere.Et idẽ dicit de iure canonico.qa oportet q sibi cõpetat actio.seu aliqd aliud q teneat locũ seu vicẽ actionis,vt officij,iudicis improlatio.vt in d.2.de of.iud.& c.j.de pact.vbi tangã,an ex nudo pacto competat actio seu officij improlatio, qñq; tñ et de iure ciuili nulla cõpetente actione, vel officij iudicis improlatione, iudex debet ex officio suo puidere parti, qñ videt aduersarium locupletari cum iactura alterius,vt est casus sing.in l.planè.ff.de pe.hf. facit l.si & me.ff.si cer.pe. Et p hoc habetur clare materia huius cap. reliqua verò his connexa, scilicet quod debeat continere libellus, dicam in c.1.2.& 3.de libel.obl.

CAP. VII.

1 *Excommunicatus non potest esse in iudicio, nisi vt reus.2.12.& etiam in casu reconuentionis.9.fallit in casu.5 j.7.*
3 *Iudicata in odium alicuius non debent in eius fauorem redundare.& è contra.*
4 *Excommunicatus particip at de omnibus illis quæ possunt esse incommodo.*
Excommunicatus maiori excommunicatione prohibetur à communione hominum regulariter, excommunicatus minor prohibetur à perceptione sacramentorum tantum.
Excommunicatio in dubio intelligitur de maiori.
5 *Debet, istud verbum non importat necessitatem quando resultaretur iniquitas.*
Excommunicatus potest constituere procuratorem si vult: non tamen necessitatur.
Procurator non debet constitui ab inuito.
Bannitus tenetur constituere procuratorem.
Excommunicatus potest appellare,& appellationem prosequi.
Regula semper fallit vbi æquitas suadet.
6 *Excommunicatus non prohibetur participare cum patre, filio, & aliis similibus personis.*
8 *Excommunicatus spoliatus non auditur petens restitutionem regulariter.*
10 *Excommunicatus,an possit petere absolutionem per procuratorem.*
Procurator excommunicatus non potest comparere, nec pro parte actoris nec rei.
Excommunicatus potest constituere procuratorem in omnibus casibus in quibus potest per se stare in iudicio.
11 *Absolutio ab excommunicatione,an requirat speciale mandatum.*
Clausula,quod possit agere omnia quæ ipsemet præsens facere possit,habet vim specialis mandati.
12 *Excommunicatus, si fuit de facto admissus,an valeat iudicium.*
Publicè vel occultè, an aliquid fiet,non refert in his quæ concernunt publicam vtilitatem.
14 *Suspensi,& interdicti non prohibentur esse in iudicio.*
Periuri non prohibentur stare in iudicio, & non prohibentur aliàs iurare: quando iuramentum vertitur in eorum præiudicium.
15 *Deportati quando possunt esse in iudicio actiuè,& passiuè.*
16 *Monachus an possit esse in iudicio sine licentia abbatis.*

1 Intelleximus. †Excõicatus põt cõueniri,sed non cõuenire h.d.cõiter.ita summatur: ego verò summo magis gñal'r,& pinguius.Excõicatus.n.in iudicio,nisi tãq reus stare non põt.h.d.Primò ponitur quæstio.scdò rñsio,ibi:rñdemus,tertiò responsionis ratio.ibi, ne videatur. ¶Casus literalis. Quærebatur vtrũ excommunicatus in iudicio stare possit. Respondetur q conueniri

Zacharias.
a ¶Tãquam reum. Intellige hoc dictũ de reo necessario ñ autẽ de voluntario.a c.cõiter.& ibi p istũ & doc.j.de exce.Qd est dicere pro tyronib.q excõicatus cõparens in iudicio, si vult aliquid cõsequi, non audit tunc cũ est voluntarius, sed si velit damnum euitare,aut puidere ne qd sibi fiat: tunc auditur:fm istum in c. cũ ad sedẽ.j.de resti.spol.Dicitur ãt tunc aliqs reus necessar' qñ actio dirigitur cõ eum vel qñ specialiter ad iudicium vocat:vt no.iste in alle. c.cum incer.sed cita t' si sua putauerit interesse cõparens non debet audiri.ita no. Pau de Cast.& Alex. in l.libertus j ff.de in ius voc.vbi dicunt, q nec pt petere assigni terminũ actori ad agendum iuxta l. diffamari.C.de inge. manu.
Sebast.Sap.
b ¶Vt testis.vid Fel. in c.Rodulphus.ver. limita 4.s.de rescri. vbi ponit,q excõicatus occultus si ferat sñiam, valet tñ vide ẽt Feli.in c.veniens. ver.qro no.de testibus.vbi ponit an excõicatus possit esse testis de quo etiam per Lanfrã de Oria. in c.qm.cõ falsam in ver testium de pba.
c ¶Assistens actori. Vide Bal.in ti.de rescrip.li.6.vbi dicit q excõicatus non põt impetrare super recuperãda possessione tædiali.nec super nullitate sñię qa ille qui mouet cõtrouersiam vr agere,& dubitat ibi an possit ipse impetrare vt decercere liberetur,& concludit quod sic. vide ibi.
And.Barb.
d ¶Participatio sacramentorum. Sed vtrum possit excõicatus intrare ecclesiam . & orare vide gl.q sic.in c.qui studet.1.q.1.dicam in c.2.de for.cõpe. vbi Ab.videtur sentire. contrarium.And.B.
e ¶ Transeunt alij Doct.pondera gl.in c.pastoralis.j.e.quæ dicit qd excõicatus dẽt litigare p alium & alleg.istum tex.& sic tenet cõrium eius quòd hic tene menti: quia nemo ponderauit hoc.
f ¶Non compellatur.Et pondera l.cũ miles.ff.de alie.iud. mut.cã fact.quia ibi Bar.dicit illum text. sing.vt in odium alicuius sit vt litiget p se ita hoc est, ĩ odiũ ne litiget per alium, ergò imputet sibi: qa nõ petit absolui, And.Barb.
Zacharias.
g ¶Potest appellare à sententia, qua declaratur excommunicatus.c.fi.de sent. exc.& c.qua fronte. j.de appel.& tũc pẽdente appellatione est vitãdus fm Inn. in c.sepe.j.de appel.
Sebast.Sap.
h ¶Allego gl.Illam gl.ad hoc commendat.Abb.in c.proposuit.de appella.& de hoc verbo debet,vide per Bar.in re pe.l. creditores C.d pig. & Fel.in c.nam concupiscentiã de consti.vbi ponit casum, in quo non inducit necessitatem.

ueniri potest, & debet per alium in iudicio resp ne de malitia sua videatur commodum
2 reportare.B. ¶†No.j.ex verbo stare q ẽ verbum generale,excommunicatum non posa se stare in iudicio,nisi tanq reum.[a] Cum eis permittat istum casum in mã prohibita, vr formale regulam in oppositum.32.q.7.dñs. & ex hoc infertur q non pt stare vt iudex ne
b que vt aduocatus, neq; vt testis, [b] vt in c.decernimus.de sen.ex.li.6.Item neq; vt assistẽs
c actori[c] quia hoc verbum stare, est generale, & periculosum est sibi nõ vitare alios de cle. exc.mini.c.illud.Item nec vt notarius causæ: qa talis stat in iudicio q sibi ñ cõceditur qa sibi ñ creditur durãte excõicatione.3.q 4.nullus.& q not.in præal. c.decernimus. & c.qm cõ.de prob.Item nec vt promouens inquisitionem.j.de acc.c.cum dilectus.nec vt accusator.seu promotor publicę causæ.de exc.c. à nobis.& j.c.exhibita.& generaliter potest dici excommunicatum repellendum à iudicio,nisi in casib.à iure expressis vt hic ĩ c.pe. & vl.de exc.Et idem extra iudicium vt rl'r repellatur,cum sibi oĩs cõio prohibeatur 11.q.3.cum excõicato.nisi iu casib.sibi permissis, vnde non solũ repellitur ab actib. iudicialib. & publicis, sed ẽt cõib.s.extraiudicialibus,& priuatis vt notanter dicit tex.in c.pia.de exc. li.6.vbi vide maximè in nouella multa perti-
3 nentia ad materiam.¶†No.2.q verba generalia dispositionis editæ in odium alicuius non debent referri ad eum casum qui cederet in fauorẽ odiosi.cõcor.c.& si necesse.de do.post di.re. quia q statutum est in odium, non debet cedere in fauorem, & cõmodum: sicut ecõ statutum in fauorem nõ dẽt cedere in odium,vt in rl'a,& ob gratiam.de re.iur.li.6.& in l.q fauore.C.de le.Mens enim cõstõis, & ñ verba ponderanda sunt.j.q.j.c.Marchio. & in reg.vlt.& quod ibi no.de re.iu.li.6.& in
4 l.scire leges.ff.de le. ¶†Vltimò ex mente,& ex rõe literæ colligo excõicato permittendam cõionem qñ cædit in sui odium,& qua phibita reportaret cõmodũ.& intellige oĩa prædicta pribita in excõicato excõicatione maiori, excõicato enim minori non prohibetur cõio hoĩm,sed tñ participatio sacro-
d rum,[d] vt in c.à nobis d exc.& in c.si celebrat. de cle.exc.mi.Item noĩe excõicationis intelligimus de maio.vt in c.pe.de sen.exc.¶Nũc venio ad gl.q diuido in tres par.In j.replicat, & coadiuuat literam In 2.opponit tacitè & soluit.In 3.quærit.secunda ibi,sed quid si ter
5 tia ibi sed nunquid ¶†Op.igitur cum secunda parte,vr enim istum excõicatum reum ñ compellendum ad cõstituendum procuratorem.cum nemo ad hoc sit compellendus.de proc.c.querelam.ltẽ principalis psona hẽt iurare de cal.auth.principales.C.de iu.cal.ergò oportebit,q ipse interueniat in iudicio.Sol. gl.cõcludit istum non cõpellendum si nõ vult. & dic vt in ea.& sic fm istum intel.glo. istud verbum debet,positum in tex.nõ inducit necessitatem.Idem Inn.Host.& Pet. cum hac o-
e pin.glo.cõiter transeunt alij doct.[e] præter Io. Cal.qui dicit istum cogendum ad cõstituendũ pcuratorem . quia verba dẽnt accipi pprię, nisi resultet absonus intellectus,vt in l.nõ aliter.ff.de le.3. licet hic nullus absonus intellectus resultat,si verbum,dẽt, importat necessitatem cum ẽt periculosum sit sibi ingerere cõioni hoĩm.nec obst.si dicatur,q quis non cõpellatur pcuratorẽ cõstituere: quia illud verum rl'r, sed qñq; qs compellitur rõe delicti, vt patet in bãnito.Nec ob.si dicatur, q forte neminem reperiret q velit officium acceptare, qa hoc est sibi imputãdum quare non petit absolutionem. vnde hoc est sibi vtile. qa facilius resipisceret. Ego sptenui opinionẽ,
f q præcisè nõ compellatur,[f] sed quod tñ ex debito honestatis. fundũ meum est ĩ c.cum inter.de exc.vbi dr, q omnis legitima defensio excõicato reseruat.ne actore impugnante, reus cõdemnetur. q tñ alias veniret absoluendus. sed certè istud contingeret de facili si non audiretur, nisi procuratorem constitueret. Quid enim si nullũ reperiret,vel minus idoneum & cã præsertim est ardua.certè absurdum est dicere contra eum procedendum:cum paria sint nullũ habere, vel minus legitimum.vt in c.2.de transla pla.& sic legitima defensio subtraheretur sibi cõ d.ca.cum inter.& contra omnem æquitatem. Nec ob. dictum Cal.dum dicit sibi imputandum quare absolutionem non petit: quia non debet in hoc puniri quia nõ petit ex quo trahitur, & non trahit: & satis est q puniatur aliis pœnis iuris.vnde c.cum inter.hanc considerationem non habuit. sed indistinctè voluit q ex quo impugnatur q sibi reseruetur omnis legitima defensio. Hoc corroboro fortius, qa iste defectus vt nõ ingerat se communioni hominum causatur nõ immediatè ex culpa sua:sed ex pœna excommunicationis: & ideo nõ debet ex hoc puniri,ne pœna ex pœna proueniat.ar.de concess.preb.quia diuersitatem.& q no.gl.in regula,imputari.de re.iu. li.6.Ad idem facit.c.decernimus.de sent.exc. li.6.vbi Papa mandat compelli iudices seculares , vt repellant excommunicatos ab agendo,& patrocinando,& nihil dicit de conuento.Item cõio intelligitur excõicato inhibita quatenus tendit ad sui commodum, nõ quatenus impugnatur.arg.hic & in c.si verò. de sen.exc.¶Item quid si causa est criminalis in qua non interuenit pcurator, nonne iste admitteretur sine procuratore certè sic.& tñ tex.iste loquitur indistinctè q debet constituere pcuratorem. Debet ergò intelligi qñ potest,& ex honestate vbi fieri potest.p hoc tex.in c.fi.de excep.vbi dicitur, q excommu-
g nicatus pt appellare [g] & appellationem prosequ ,& literas impetrare super appellatione, sua: & nulla ibi fit mentio de pcuratore sed sp verba dirigũtur ad ipsum excõicatũ.imò tex. innuit oppositũ dũ dt, q parũ excõicato pdesset appellare si ñ posset appl'onem psequi.& sup ea literas impetrare,q esset expresse cõ opi.Cal.Si.n.esset sibi imputandum:qa ñ inuenit pcuratorem quid pdesset sibi & admittatur ad defendendum.si non põt defensionem psequi vel pt sed minus legitime:qa pcurator est minus idoneus.Fateor tñ q hoc verbũ,dẽt, ex pprio
h significato importat necessitatem ad hoc allego gl.[h] no.ĩ cle.attendentes.de sta.re.& 26.q.j.c.j.vide plenius p Bar.in l.3.C.de pi. Sed ibi euidenter surgit iniqtas capitur impropriè,vt ñ importet necessitatẽ.vt in c.j.de desp.impu.& q no.ibi & p gl.in pal.c.i.25.q.i.Sed ex pdictis patet,q surgeret iniqtas,si importaret necessitatẽ,& maximè si est ita inops,vt ñ valeat pcuratorem cõstituere. Vnde dicit gl.aut.vt sine prohi.ma.in pr.cõ.7.q ineptum est non fallere regulam,vbi ę-
6 quitas suadet.†Sed nunc psupposita prima opinione,q compellatur procuratorem constituere op.& vr q hæc decr.ponat impossibile,cum nemo debeat ei cõicare.tanq excõicato,nullus vellet esse suus pcurator, & cum cõfabulatio cum tali phibita sit.11.q.3.excõicatos.& c.cũ excõicato.Sol.dicit Vin.q pater,filius,tutor & similes personę q licitè excõicare possunt assument istud officium.11.q 3.
7 quoniam multos. ¶†Vel aliter fm eum ex quo permittitur excõmunicato procuratorem constituere ad sui defensionem quilibet hoc officium assumere potest, & in hoc sibi cõicare. j.de sent. exc. cum voluntate.& plus dicit.q si aliquis eũ impediret in dando procuratorem pt ipse cõqueri.& agere licet sit excõicatus.Et similiter si aliquis vadat Romã pro iniectione manuum in clericum,vt absoluatur & offendatur in via pt cõqueri,& audiet,vt j.de exc.c.vl.& ff d iud.l.si longius.fm Vin.hoc dictum limito verũ vt possit cõqri, & agere,qñ durat impedimentũ,& iniuria circa actũ sibi permissum,vt qa impeditur cõstituere pcuratorẽ.Item impedit ire Romã.secus si iniuria illata cessauit, seu non pstat impedimentum:qa tunc cessat
8 illa rõ vno pmisso,& c.sup qua fundat vt possit agere.¶† Vnde ẽt si excõicatus fuit spoliatus, nõ audit petens restitutionẽ: q intellige cũ limitatione pdicta, si nõ pstat impedimentũ circa executionem actus sibi permissi.vt no.gl.in c.ex insinuatio.de proc.in ver Canonicũ.& in c.in noĩe dñi.23.di.& in c.dilectus.j.s.de resc.& no.Inn.in c.cum nostris.d cõcess.pb.q no.¶ An autem excõicatus possit petere
saltem

Universidad de Deusto Biblioteca

Sebast. Sap.
a ¶ Restitutionem vxoris. Dic qd hoc est verum officio iudicis, aliás secus, & ita intelligit c.quoniam multos alleg. per istum. 11.q.3. de quo per Specu. in ti. de pet. & posthu. §.2. ver. sed etiam.

Sebast. Sap.
b ¶ L. de pupillo. Vide ibi latissimè per Mod. Ro. in consil. 217. incip. res ista. & Fely. in c.cum inter. de except. & nullum intra bānitorum. in j. parte secundi temporis. q.64. & Fel. in c.significauerūt. ver. item do. Abb. de excep. vbi multa ad ꝓpositum præsentis materiæ.

c ¶ Constituere procuratorem. adde vt per Ro. cons. 241.

d ¶ Agere omnia. ad de Ro. cons. 93.

Sebast. Sap.
e ¶ Fuit expulsus. Vide tñ Abb. & Fely. in c.exceptionem. ver. item inquantū Abb. de except. vbi ponit, quod reus non potest facere, quòd actor excommunicatus, non repellatur per iudicem à iudicio. & ibi an teneat iudicium si non repellatur.

f ¶ Sui prejudicium. Adde quòd Fed. ɔsi. 147. dicit quòd excommunicatus pōt omnia, vbi vertitur in eius prejudicium.

g ¶ De facto admissus. Adde do. de Ro. decis. suis. dec. 19. antiquis. de sent. excō. Ro. sing. suis. fo. 21.

a saltem restitutionem vxoris.[a] vide bo. gl. in c.quoniam. 9.q.3. & Io. An. in c.cum inter de sen. exc. & plenius in c.quoniam. §. in aliis. vt lit. non conte. & in c.cū inter. de exce. ¶ Item ꝙ dixi ꝙ non potest petere restitutionem limita vt sit verum, quando venit vt actor, secus si venit vt reus. vt puta, quia cōtra ipsum conuentum, & contumacem facta fuit missio. tunc enim auditur petendo restitutionē, vt concludit Spec. in tit. de contu. §. fi. ver. sed pone, quod tamen limita, quando venit principaliter ad se defendendum, & in ɔsequentiam petit restitutionem possessionis. Secus autem si principaliter peteret restitutionem, puta dicendo quòd non legitimè facta fuit, tunc enim q verus actor est, nō auditur ante absolutionem. ita reperio tenere Bar. & benè
b in l. de pupillo.[b] §. fi. ff. de no. ope. nun. ¶ † In
9 tertia parte gl. quærit nunquid excommunicatus possit reconuenire suum auctorem, respondet ꝙ non, sed excipere, & potest appellare, & omnia facere quæ tendunt ad sui defensionem. ¶ Sed nunc oppo. ɔ̄ prędicta, & ɔ̄ tex. de c.post cessionem. de prob. vbi videtur ꝙ non possit constituere procuratorem. Sol. dicit Inn. ꝙ istud est speciale in reo propter causam quæ hic ponitur. Idem tamen dicit in actorem in causa absolutionis, & in aliis causis quas agere permittitur, vt possit constituere ꝓcuratorem. melius enim est vt causam agat per alium quàm per se. Nam secundùm Io. An. hoc est contrarium ei quod no. in c.cum desideres. de sent. excō. quia hic de procuratore ad litigandum, ibi: de procura-
10 tore ad absolutionem petendā. † Tu de hoc vltimo, an possit excommunicatus petere absolutionem per procuratorem, dic vt plenè no. in prælleg. c.cum desideres. & ibi bo. gl. & vide bo. gl. iuncto tex. in c.quanto. 2.q.5. & ad c.post cessionem. allegatum pro contrario, & respondeo aliter, & melius, quod ibi non loquitur de excommunicato volente constituere procuratorem, sed de procuratore excommunicato qui non potest esse, nec pro parte actoris, nec pro parte rei. Et ratio differentiæ est, quia officium procuratoris est voluntarium. nec potest dici, quòd veniat ad se defendendum, cum veniat pro alio. Sed hic nos loqmur in excommunicato qui vult constituere ꝓcuratorem nō excommunicatum, ꝙ potest in causa defensionis ex quo defensio sibi ꝑmittitur. & hæc est vera solutio huius c. No. tñ dictum Inn. est ꝙ in omnib. casib. in qb. potest excommunicatus esse in iudi
c cio potest cōstituere[c] procuratorem. & optimè facit iste tex. Idem dicit Inn. in simili, videlicet in religioso, vt ibi potest esse p se in iudicio potest, & ꝓcuratorem ɔstituere. & optimè facit iste text. Hoc vltimum ponit Inn. in c.cum I. & A. de re iudi. & simile not. Bart. in l. seruos. ff. de alim. & ciba. leg. sed putat d. Ant. quòd eo casu quo excommunicatus litigat per procuratorem super sua excommunicatione vt in casu c.per tuas. de sen. exc. non teneatur ante ingressum causę petere absolutionem, sicut teneretur quando litigat per se vt ibi: quasi tunc non videatur cōtemnere. Contrarium puto verum: nam dispō. c.per tuas. fundatur super eo ne iste videatur contemnere excommunicationem, sed certum est istum contemnere nō petendo absolutionem, licet litiget per procuratorem: quod patet ex eo: quia dicendo excommunicationem, fatetur se ligatum vt ibi. & in c.cum contingat. de offi. dele. ergò debet petere absolutionē, ex quo commodè potest, & ipse prouocat ad iudicium, & non ꝓuocatur. Non enim debet expectare euentum litis, quia nihil operatur, quò ad hoc, vt absolutionem consequatur frustra enim expectatur euentus, cuius nullus est effectus. vt in præalleg. c.cum contingat. & videtur ibi casus. de hoc propè finem dum dicit, quod qñ quis se asserit excommunicatum, licet iniustè, nunquàm eius probationes sunt admittendæ antequàm fuerit absolutus. non enim dicit quòd non est ipse personaliter audiendus: sed quòd eius probationes non sunt admittendæ, quòd procedit etiam si litigat per pcuratorem, nec aliqua æquitas suadet oppositum, imò istam partem, cum perseuerando in excommunicatione citius mori præiu-

11 matur ꝓꝑ peccatū. 11.q.3. epi. ¶ † Sed circa idem. q̄ro supra dictum est excōicatum posse, & dēre ex honestate se defendere p ꝓcuratorem. an hoc possit p ꝓcuratorē gñalem. Archi. hoc tetigit. in c.1. de rescr. li.6. & dicit. ꝙ licet possit in cā defensionis ɔstituere ꝓcuratorem spālem, & p eum se defendere vt hic, nō tñ audietur ꝓcurator gñalis ēt sup articulo defensionis, nisi fuisset dictum ꝙ posset agere
d oīa[d] q̄ ipsemet p̄sens facere possit: quasi velit, ꝙ ista cl'a, vt possit oīa q̄ ipse p̄sens facere possit: hēat vim spālis mandati. d. An. hic reprobat vtrunq; dcīm dr. n. ꝙ ad defendendū excōicatū non reqrit spāle mandatū: qa aut est ad negotia ɔstitutus, & valet, tenendo ꝙ excōicatus possit ɔ̄here de quo in c.veritatis. de dol. & ɔtu. aut ad iudicia, & ēt valet, nec exigit spāle mādatū. sed in mādato gñali excludunt cāæ in qb. nō p̄t agere, & includunt cāæ in qb. p̄t agere. ar. l. scripto. §. j. ff. de mu. & ho. Item non ꝓcedit fm dictum fm eum. qa illa clausula non hēt vim spālis mādati. & sic tenēdo ꝙ exigeret spāle mandatū, illa cl'a non sufficeret, p no. in p̄all. c.exponit. de dila. sed certe quo ad vtrunq; dictū Arch. benè loqtur si subtiliter ponderetur dictum suum, & malè reprobatur, Et quò ad primū dico ꝙ Archi. nō reqrit præcisè mandatum spāle in articulo defensionis, sed vult ꝙ per mandatum gñale ad impetrandum non possit procurator defendere excōicatum seu appl'onem prosēq, quasi illud mādatū ad impetrandū se non extendat ad artic. defensionis, secus āt si mandatum esset gñale ad agendū, & defendēdū, qa tūc bñ poterit. & ita dēt intelligi Arc. ad hoc c. q ad agendū. & c. qui gñaliter. de proc. li. 6. Item in scđo dicto non meretur reprobari: qa licet Io. An. teneat in c.exposuit. præal. ꝙ talis clausula non habeat vim specialis mandati. contrarium tamen est verum vt no. Bar. in l. procurator, cui generaliter libera. ff. de procur. & tenet idem do. Anto. præalleg. c.exposuit, & sic in hoc vr̄ sibi contrarius. probatur dictum Arc. & Bar.
12 in l. creditor. §. Lucius. ff. mand. vbi hoc idem no. Bar. ¶ † Sed Quæro quid si excommunicatus incœpit agere, nec à principio fuit ex-
e pulsus[e] nunquid reus possit instare vt compellatur agere, ex quo semel edidit actionem iuxta formam aut. qui semel. C. quomodo, & qñ iudex. Inn. in c.exceptionem. j̄. de excep. quod sic. & ideo idē dicit quando non est conuentus vt reus, cogitur tamē agere iuxta materiam c.significauit. de test. & c.lator. qui fil. sint le. Nam si contrarium diceretur, sequeretur absurditas, ꝙ excommunicatio prodesset excommunicato & nosceret aduersario non excommunicato quod esse non debet. arg. hic. & hoc benè no. & sic habes casum in quo excommunicatus agit, nec debet per iudicem repelli.
f & hoc quia hoc nunc tendit in sui præiudiciū[f] ex quo reus instat, & sic facit ad id ꝙ s̄. dixi ꝙ fortius potest stare vt reus, ex quo trahitur in suum damnum. ¶ An aūt excommunicatus possit agere vt reus ɔditione legis diffamari. C. de ing. man. vel si actor desistit petere, vt cōpellatur prosequi iuxta formam prædictæ aut dic, quod nō, quia hoc tendit ad eius ɔmodum ex quo hoc petit, & vult satisfacere voluntati suæ, arg. hic, & in l. pe. ff. de cond. ob cau. & in l. si pignore. ff. de furt. hoc tenet do. An. & not. in præal. ca. exceptionem.
13 ¶ † Sed quæro nunquid teneat iudicium si excommunicatus fuit
g de facto admissus[g] ad agendum, nec fuit repulsus. dic, ꝙ si litigauit coram delegato per se impetrato durante excommunicatione, nō tenet iudicium, quia rescriptum fuit nullum. vt in ca. j. de rescr. li. 6. secus si litigauit coram ordinario, vel delegato impetrato ab alio, vel à se ante excommunicationem, de quo tñ dic vt plenius no. in c. j. de rescr. in 6 prælle. & in c.ɔia excep. e. li. Et ibidem vide rationē diuersitatis. etiam prædicta procedunt siue sit occultè siue publicè excommunicatus, licet Pet. ɔ̄. & non bene, quia in his quæ concernunt priuatam vtilitatem non est dr̄a inter publicum & occultū,
14 vt sing. no. Inn. in c.dilectus. de ɔsue. Io. An. in prælle. c. j. ¶ † Sed qa hic dr̄ ꝙ excommunicatus non potest esse in iudicio agendo quid
* de interdicto, vel suspenso. doc. cōiter hic tenent ꝙ isti bene possunt agere, quia non sunt remoti à communione hominum. ad hoc c. à nobis. de exce. Sed quæro quid de periuro. vr̄ ꝙ non possit agere: quia cum in iudicio habeat iurare saltem de calūnia, & ipse à iurādo repellēdus sit, ex quo fuit semel periurus, vt in c.paruuli. 22.q. 5. ergò agere non potest Io. de lig. & Coll. hic ɔ̄, & bene, quia periurium non repugnat directè facultati agendi, imò quilibet criminosus, qui aliàs repelleretur ab agendo pro publico interesse admittitur, cum ius proprium prosequitur. 4.q.6. oībus. Nec ob. ꝙ non debet, admitti ad iurandum quia illud verum est, in sacro honoris, nō oneris, sicut est in iuro calumniæ, & sic intelligitur c.paruuli. vt ibi no. Arc. Ad hoc allego text. not. in c.cum in ecclesiis. de ma. & obe. vbi compelluntur illi canonici in eorum præiudicium iterum iurare, licet à principio venissent ɔ̄ iurm etiam super eadem re præ-
15 stitum. ¶ † Vltimò quæro, an condemnatus in metallū, vel deportatus repellatur ab agendo, sicut excommunicatus: & an ɔ̄ eos agi possit, tractat hic Io. de lig. sed br̄ dico, ꝙ in his quæ habere possunt, poterunt agere, & ɔ̄ eos agi. & quæ p̄nt habere isti damnati in metallum seu deportati vide text. cum ibi no. in l. si in metallum. ff. de his q̄ pro ñ scrip. hab. & l. qdam. ff. de pœ. vbi est bo. tex. & ibi p Bar.

Anau

a ¶ Monachus. Adde Fede. cons. 287.

b ¶ Infamis. Adde Io. de Anna. ɔs. 102.

Sebast. Sap.
c ¶ Conō seruatur. Vide quādo lex ciuilis seruāda sit p Feli. ī c.ecclesiæ S. Mariæ. ver. quęritur primò. de consti. & Alex. in ɔs. 166. inc. viso processu. ī 2. vol. & Are. in cons. 47. inc. reuocat in dubium.

d ¶ Doctorem legū. Adde Ro. cons. 233.

Zacharias.
¶ Adde p istum in c. j. j̄. de ɔsang. & affi. p Fel. plenè in rubr. de maio. & obe. ver. procedit etiam nisi fortè talis canonista esset ignarus, & literatus expers, vt not. idem Fel. in c.ex literis. ver. & adde Bart. ī. de constit. Doctor autem iuris vtriusq; simplicem canonistam p̄cedit: nisi fortè talis in vtroq; iure hñs titulū ignoret canones. fm Fel. paulò post ibi ver. vbi etiam inuenies.

e ¶ Subiectū nobili⁹. Cōsidera verba Bal. in l. hac ɔsultissima. C. qui test. fa. pos. cōiunctis his, quæ habentur in ca. q̄to. de magistris. An. Barb.

Zacharias.
¶ Adde tamē quod quamuis ꝓpter subiectum nobilius doctor theologus præferat, vt latè p scrib. hic, illud est intellidum in ordine sessionis, vt per Felin. vbi ꝓxi. mea apostil. notaui in promoto nonnunquam præfertur doctor canonū theologiæ doct. vt per Host. in c. 1. j̄. de consang. & affini. & Fel. in c. fi. in prin. de magistris.

Zacharias.
f ¶ Licet sufficientior non præfertur. Contrariū visus est tenuisse Alex. de Im. in l.cum quid si cer. pe. maximè quando habet dignitatem q̄ antiquior non habet allegat. Ioan. de Pla. in l. j. & ibi etiam And. de Baru. & Iac. Rebuff. C. de consu. libr. 12. vel si iunior diu legit, & maior stipendia habet verum iuxta illum causa mouebatur propter acerrimam cōtentionem, quàm de ista re cum Bartholo Cæpol. dum Paduæ legeret, habuit, de quo per Fely. in rubr. de maio. & obe. in ver. in j. mea apostil. huius c. allegato.

16 ¶ † An aut monach⁹[a] possit agere maximè sine licentia Abbatis tractat Colle. sed plenè no. in c.cū dilecta. de rescr. ad ꝙ me remitto. & aliqd dicam in c.olim. & c.ex parte. de acc.

CAP. VIII.

1 *Clerici debent conueniri coram iudice ecclesiastico: & consuetudo aliter disponens non valeret. 5.6.*
2 *Ius canonicum in concernentibus materiam ecclesiasticam seruātur: vbi in alia materia secus, quia seruatur in terris ecclesiæ, & ius ciuile in terris Imperij.*
3 *Doctores qui præferuntur, an iur. cano. an iur. ciuilis, an medicinæ. vel theologiæ, vel iuris vtriusque.*
Doctoratus à doctoribus corruptis, non gaudet priuilegio doctorum. Et an doctoratus sit dignitas.
Doctor qui præfertur iunior, an senior.
Doctor qui legit per 20 ann. est comes.
4 *Argumentum de consuetudine ad legem validum est.*
5 *Causa ecclesiastica est tractanda secundùm regulas sacras.*

1 Clerici. † Clericus de omni crimine dēt coram ecclesiastico iudice cōueniri, nec valet ɔsuetudo contraria h. d. duo facit, primò legem probat, secdò ɔsuetudinem improbat: ibi, non debet. ¶ Et pone casum. ꝙ ɔsuetudo regia ɔ̄ria erat ꝙ omnes fures puniret iudex laicus, & hanc ɔsuetudinem Papa hic damnat, & in rationem decidendi arguit hic Papa p locū, à maiori. & iō facit hic mentionem de lege, aliàs non faceret ad propositum, quasi dicat fm Io. An si canō hoc casu vincit legem scriptam, & cōem, fortius legē non scriptam, & particularem, vel localem.
2 ¶ † No. j ꝙ leges ciuiles sequuntur canonum dispositionem, & sic in effectu non pōt dari ɔ̄rietas inter canones, & leges. Quod intelligę, in mā spectante ad ecclesiam, & sic potest dici qd ēt de iure ciuili mulier nubens intra
b annum eius, non efficitur infamis.[b] quia canon permittit. vt in c.pe. & vlt. de sec. nup. nec vsuræ permittuntur de iure ciuili nec ɔcubinatus: qa materia spectat ad ecclesiam, & canon ꝓhibet & sic de aliis, & ꝙ tetigi in c.cū sit gñale. de fo. cōpe. facit ꝙ not. Io. An. in r̄la, sine culpa. lib. 6. in merc. Secus in materia indifferenti, qa tunc data ɔ̄trarietate inter ca-
c nonem, & legem, canon seruatur[c] in foro suo, & lex in foro suo, vt no. gl. in regula possessor. de reg. iu. & ibi Io. An. in merc. li. 6. tex. cum gl. in c.2. de arb. e. li. & de materia dic, vt dicam plenius in c. j. de no. ope. nun. & facit in aut quomodo opor. epi. §. j. vbi Imperator dicit se velle ꝓsequi, & seruare regulas sacras, vt in l.cunctos populos. C. de sum. Tri. & fide
3 cathol. ¶ † Et ex hoc & ex tex. no. fm Franci. & Io. An. ꝙ doc. decretorum etiam si sint lai-
d ci debēt precedere doctores legum,[d] & hoc dictum probo sic. Quælibet scientia dicitur nobilior quanto subiectum ipsum scientiæ est nobilius. ar. hic & præalleg. aut. quomodo opor. epi. Sicut in simili dicimus. quòd tantò qs melior est, q̄tò melioriḃ præest. vt in aut. ce. def. ci. in pr. sed subiectū canonicæ scientiæ est nobilius, q̄ subiectum ciuilis scientiæ, qa subiectum in ciuili scientia est homo dirigibilis simpliciter in bonum cōe, sed subiectum in canonica scientia est homo dirigibilis non solū, vel simpl'r in bonum cōe, sed ēt in Deū, fm sacras r̄s vt plenè no. s̄. ī ꝓœmio huius compilationis: & aliquid per Io. And. in regula, peccatum. de reg. iur. lib. 6. in merc. Sed doc. legū dēnt p̄cedere doc. artiū, & medicinę: qa eorum scia est nobilior rōe subiecti, & maximè in medicina cuius subiectum est homo ægrotus. Theologia verò habet sub-
e iectum nobilius[e] ceteris quia principalis sermo est de Deo quod patet ex etymologia vocabuli. Si verò vnus est doctor vtriusq; iuris, alter verò tm̄ decretorū, tunc debet p̄cedere hēs vtrunq; gradum, qa duo vincula vincūt vnum vt in c. j. de treu. & pa. in l. fi. C. de adop.

& in aut. post fratres. C. de legi. hr̄. Secus dicit d. Pe. de Anc. hic & in ca. j. de paro. in illo qui satis mediocriter studuisset in vna assumpsisset postea gradum, cā honoris in alia, prorsus sibi incognita, vt multi sunt legistæ q doctorantur in canonib. qui prorsus ignorāt nedum iura canonica: sed ēt modum ꝓcedēdi in decretis, & ꝙ deterius est ēt ipsas rubricas decretalium ignotas hñt: tunc. n. dē: præcedre hñs vnum gradū, & altiori scientia p̄fulgens. ar. in l. nemo. C. de of. magist. officiorum. ¶ Et pro hoc facit ꝙ no. Arc. in c. de quibusdam. 37. di. vbi dicit, ꝙ promotus à corruptis doctorib. nō dēt gaudere priuilegiis doctoratus. all. bonū tex. in simili in l. vna. C. de athletis. li. 10. & facit tex. iuncta gl. in l. j. C. de anno. ciui. li. 10. vbi dr̄, ꝙ stipendia sunt tradēda non pro ti. dignitatis, vel ꝓ numero scholarium sed fm merita. Ideò colligit ibi gl. ar. ɔ̄ insufficientes doc. vt scholares eruditi eis præferātur. Hoc dictum illius gl. intellige, vt p̄ferantur in casu quo non requiritur titulus doctoratus. Ad legendum verò sine doctoratu præferri nō dēnt quātuncūq; sint idonei: quia nisi prius doctorentur, non admittūtur ad legendum vt in l. magistros. C. de ꝓfes. & med. li. 10. & Bar. in l. vna. C. de ath. e. li. & Arc. in d. c. de quibusdam. latissimè tractat. Item in honorib. iam delatis, iunior licet sufficien
f tior non p̄fertur[f], secus in deferendis.[g] quod
g declara, vt no. Bar. in l. 2. §. prius. ff. de vul. pup. & sic intellige tex. in l. honores. ff. de dec. iuncta l. j. ff. de alb. scrib. quod no. & C. de of. magist. l. nemo. Is enim gradus cæteros antecellat quem stipendia meliora, vel labor prolixior fecerit anteire, vt ibi dixit text. in d. l. nemo. & facit iste tex. in ar. ꝙ doctor qui diu legit, & meliora stipendia hēt q̄ alius, dēt præcedere, ꝙ satis puto procedere qñ legit ad minus per 20 ann. quia tūc adipiscitur digni
h tatem principatus seu comitatus[h]. vt ī l. vna. C. de profe. q in vrbe cōstanti. li. 7. licet posteaquam alius qui tanto tpe non legit fuerit doctoratus: qa iste adeptus est dignitatem q̄ ille primo non hēt: & sic non est simpliciter seruandus ordo tpis. de maio. & obe. c.statui
i mus. Et an doctoratus sit dignitas,[i] remitto te ad no. per Bar. in l. ex eo tempore. ff. de test. mil. & ad no. tex. j̄. de magi. c. q̄to. vbi plenius
4 dicam. ¶ † Tertiò not. ꝙ licitum est arguere de lege ad ɔsuetudinem per locum à maiori: vt ꝙ non possit facere lex, non possit facere ɔsuetudo: vt hic. optimè ꝓbat pro hoc. qa cōsuetudo inducitur tacito ɔsensu. vt l. de qb. ff. de legi. lex verò per exp̄ssum: & r̄r validior est expressus ɔsensus, q̄ tacitus, ꝙ de se patet: vt no. in r̄la scienti. de reg. iu. lib. 6. in merc. & facit gl. in l. j. C. vbi de cri. agi. opor. Nec ob. si dicatur, ꝙ ɔsuetudo derogat legi: qa illud est ex legis permissione, & non aliter, & idem potuisset facere lex ꝙ consuetudo. arg. in c. fi. de consue. iuncto c. j. de constit. lib. 6. Et sic etiam quòd dicit gl. no. insti. de iure natu. gen. & ciui. §. ex non scipto. quòd consuetudo habet tres proprietates imitatur enim legē: qa succedit loco legis, vbi deficit lex. j. dis. c.consuetudo. 11. dist. c.in his. interpræratur legē, in c.cum dilectus. de consue. & in l. si de interpratatione. ff. de legibus. & derogat legi. vt in preal. c. fi. de consue. omnia enim hęc facit ex consensu legis. l. omnes populi. ff. de iu. & iu. aliàs non posset inferior tollere legem supe-
5 rioris. de ele. in cle. ne Romani. ¶ † No. vlt. ꝙ
k nec lex. ciuilis, nec consuetudo[k] potest facere, ꝙ clericus cōueniatur de aliquo crimine corā iudice seculari. & cum tex. simpl'r loquat de clerico debet intelligi in quocunq; ordine ɔstituto. & hoc not. tex. j̄. c.cū non ab
6 hoīe. ¶ † Sed qa iste tex. loqtur in crimine qd dicendū cā ciuili. doct. hic. & benè dicunt idē

Sebast. Sap.
g ¶ In deferendis. Adde tex. in c. j. controuer. feu. inter patermi. in vs. feud. vbi probatur quòd seniores debent esse primi ad loquendum, quem text. dicit singularem Ro. in singul. 83. incipi. quis debet. vbi tamen dicit quòd Rota seruat contrariū. & plura de seniorū ꝓcelentia tradit Felyn. in c. j. de maiori. & obedien. pro iunioribus tamen vide And. Sic. in repe. rubri. C. qui admitt. & quæ not. in l. Gallus in princip. ff. de libe. & posthum. aliqua etiam circa hāc materiam vide per Iaco. in l.cum quid. ff. si cert. pet.

Zacharias.
h ¶ Principatus. seu comitatus. adde Iacob Rebuff. in l. Alexandrinis. & ibi ī apostil. Cel. remis. C. de decu. lib. 10. & ibi an per superuenientem aliam dignitatem comitatus perdat al's, quas habet.

i ¶ Sit dignitas. Adde Ale. cōs. 94. 1. lib.

Zacharias.
¶ Adde Bar. in ꝓœ. C. & ibi Sali. & Rapha. Ang. in l. ex eo. ff. de mili. testa. eundem in l. omnes. & ī l. curiales. & ibi Ia. Rebuf. & in apostil. Cel. ad ipsum. C. de dec. lib. 10. eundem Rebuf. in l. j. & ibi etiam in apostill. per Cel. C. de muner. & hono. e. lib. istum in c.quanto. & ibi Fel. in princip. de magi. & Car. in repe. c.per pendimus. de sentē. excom. lib. 6.

k ¶ Nec consuetudo, an possit consuetudo disponere cōtra concubinas clericorum, vide doct. in regula, ea quæ. de reg. iu. lib. 6. in 23. q.

l ¶ Dicunt idē. sciat tñ ꝙ si clericus ageret ɔ̄ laicum in cu-

non

Universidad de Deusto
Biblioteca

ria secula q̄ statuta laicorum casu isto scilicet in concernentib. illā causam ligant clericos. Cornens in cons. 114. inc. quamuis per totum. in 2. vol. & per eundem 2s. 64. inc. 2s iulnit. in 3. vol. Aeneas Falc. a Sebast. Sap. ¶ Secundum canones. vide Archi. in c. continua. 11. q. 1. Abb. & alios in c. j. de consti. & in c. ecclesia S. Mariæ. ver. hæc omnia procedūt. vbi etiam lat̄ Fel. e. tit. & eundem Abba. in c. clericis. j. de fo. ꝑpe.

Sebast. Sap.

b ¶ Fratres. De multiplici fraternitate. ponit Io. An. īc. Ioānes j. de regu. & nūq̄ dappellatione fratrum veniant medicantes ex cōi vsu ponit Fel. in rub. procemij huius libri. & nunq̄ fratres tertij ordinis sint de foro ecclesiastico. pōit Maria. Soci. in ca. 2. in 9. declaratione. j. d fo. compe.

c ¶ Dicti fratres. Vide text. in c. venientes. & ibi dixi de simo. vbi appellantur fratres. vide tex. cap. quoniā e. ti. vbi moniales appellātur sorores. vide Abb. in c. j. de his q̄ fi. ā ma. pa. cap. And. Barb.

Zacharias.

d ¶ Propriè. & strictè dicantur religiosi. adde an nouiti ꝑ priè & strictè dicant religiosi. vide Card. in cle. j. in pr. de ele. & in cle. 2. 13. qu. de præb. & in cle. 1. 4. q. 1 de decimis.

e ¶ Modum viuēdi. 2 Adde q̄ voluit Ant. de But. cons. 19.

¶ Adde an appellatione religiosorum veniant isti d tertio ordine. S. Francisci, 3 q̄ Pe. Phil. Cor. d Perusio cōsuluit q̄dnō iure communi, in cons. 205. incip. & si 7 videatur in j. vol. vbi 8 concludit. quod tenentur soluere collectas. & possunt cō 10 ueniri de eorum delictis coram iudice seculari. vide ibi latè. & per eundem in 11 cōs. 220. inc. videtur in hac consultatione. in 4. col. ver. nec potest iuuari. in 3. volumi. vide omninò in materia Bart. in l. semp. 6. fi. & ibi Ale. in addi. ff. de iure municip. vide Feli. in c. ecclesia S Mariæ. de consti. Alex. in addi. ad Bar. in l. commodissimè. ff. de li. & posthu. vide istum in 2s. 63. & Cald. in 2s. 13. in rub. de fo. compe. Quid autem de conuersis alicuius ordinis puta, S. Pe. de Perusio vbi sunt venerabiles patres mei monachi nigri S. Benedicti, vel alterius ecclesiæ regularis an sint religiosi: vel habeant vocem in capitulo singu. Ro. distinguit in sing. suis. inc. fuit à me q̄sius. quē oīo vide multa in mā per istum in c. 2. ver. ex his infertur. j. ti. proxi. Aeneas Falc. Ant. Franc. ¶ Circa hoc de fratribus tertij ordinis S. Francisci, & de quersis alicuius religionis, an gaudeant priuilegio clericali, & sint

Iudex debet prouidere, vt solennitates seruentur in iudiciis. 4.

Religiosi non dicuntur isti, qui sunt de tertio ordine S. Francisci.

Monachi non veniunt appellatione fratrum in statutis odiosis.

Statuta intelliguntur secundum communem vsum loquendi.

Libellus defectiuus potest suppleri ex officio iudicis.

Episcopus sine capitulo, nec è contra, non possunt agere in negotiis arduis etiam quòd bona sint inter ipsos diuisa. 6.

Vniuersitas, vel capitulū potest accusari de maleficio.

Abbas & episcopus an quis possit simul esse.

Monachi ecclesiæ cathedralis quando possunt vocari canonici, possunt esse commissarij sedis Apostolicæ.

Actus quando venit explicandus à duobus, & vnus obtinet ꝑsonam illorum duorum potest illum actum exoedire, vno contextu, absque eo quòd dicat, hoc facio vt talis, & talis.

Sententia lata contra monachos litigantes sine licentia abbatis est nulla secus lata in eorum fauorem.

Sententia lata in fauorem non citati est nulla.

Sententia lata contra tutorem qui adhuc non cauit est nulla, secus si pro tutore.

Contractus factus ab ecclesia, pastore vacante, est nullus, nisi sit factus in eius fauorem.

non enim in criminali, nec ciuili potest clericus conueniri coram seculari. vt j. e. c. qualiter. & c. fi diligenti. j. c. tit. proxi. probatur de iure ciuili. in aut. statuimus. C. de epi. & cle. vbi etiam iudex ciuiliter punitur ex ꝫ factione, dicam in c. si diligenti. j. ti. prox. nec etiam valeret consuetudo in ciuili. licet Papa sciat & toleret q̄a irrationabilis est nec patientia iuuat quia multa per patientiam tolerātur, & c. de præb. cum iam dudū. & hoc vltimum ponūt hic Io. de Lig. & Basp. de cal. in c. decernimus. ſ. e. Et hoc dictum ego probo sic. Consuetudo ꝫ liberalitatem ecclesiasticam non valet. vt in aut. cassa. C. de sacr. ec. sed q̄d clericus cōueniatur coram iudice seculari e ꝫ liberalitatem ecclesiasticā, vt patet ex no. in c. nouerit. & c. grauem. de sen. exc. & d. aut. cassa. ergo & c. ¶† Vltimò Io. An. & Host. adducunt istā literam in arg. q̄ causa ecclesiastica est tractanda, & finienda fm canones[a] & sacras regulas nulla ꝫ dictione obstante in aut. de S. epis. ſ. si autem ecclesiastica. & seq. vsque ad ſ. pro omnibus. col. 9. & in auth. de man. prin. ſ. si. verò. canonicum. col. 3. & possunt episcopi quamcunque parsonam transgredientem sacram regulam punire. in auth. de S. epis. ſ. vt autem omnis ecclesiasticus. col. 9. secundùm eos. & id quòd prius dixi no. in c. j. de consti. & dicā plenè in c. quòd clericus. de fo. cōpe. ¶ Opp. imò videtur quod quandoque laicus possit iudicare de clerico. vt j. c. c. cum non ab homine. Solu. dicunt doct. quod illud loquitur in depósito. sed hoc intellige vt ibi no. & melius in c. 2. de pœ. li. 6. gl. nihil habent.

CAP. IX.

Causam quæ. Iudex prouidere debet, ne collegium litiget coram eo sine auctoritate prælati. & sic communiter summatur. aliter summa & generalius. ¶ † Iudex ex officio prouidere debet vt debitę ſolennitates seruenē in iudiciis quib. omissis iudiciū redditur frustratorium. primò cām committit. ſ. dò delegatum instruit. tertiò cām instructionis ponit. secūda ibi, quideas. tertia ibi: ne si &c. Et quia lſa est nimis decisa ideò figuro sic cām Canonici Dulmen. monasterij tanq̄ actores habebant cām in curia Romana ꝫ fratres S. Albani, de mum fuerunt lſæ impetratæ super hac cā in partib. ad iudicem delegatum: & volens Papa prouidere vt ista qō semel sopira nō possit amplius suscitari ex defectu ſolennitatis mandat delegato ipsum instruendo vt hr̄ in litera. ¶ Not. primò q̄ isti de monasterio S. Albani q̄nq̄; appellantur fratres[b], q̄nq̄; monachi vt paret in lſa, & sic monachi appellātur fratres q̄nq̄; & idē dic de monialib. quæ ꝑnt appellari sorores, vt in c. cām. ſ. de elect. & dic q̄ quilibet christianus potest appellari frater: quia oēs sumus fratres in Christo. Vñ in primitiua ecclesia oēs fideles appellabantur discipuli, vel fratres, sed postquā Apostoli fecerunt concilium Antiochien. appellati sunt Christiani. vide tex. cum gl. in c. sacrosancta. 22. dist. & dñr christiani à Christo in ca. vnico. de sacr. vnc. & vide quod ibi no. per gl. in c. decet. de imm. ecc. li. 6. quia lauacrum regenerationis facit nos vocare Deum patrem. vt dixit text. in c. ad mensam. 11. q. 3. Sed per excellentiam religiosi apellātur fratres, quia sunt vel debent esse magis coniuncti in Christo: sicut in sifi dicimus de religiosis, & omnes boni Christiani ꝑnt appellari religiosi, vt no. super ru. de re. & transeuntad rel. & in c. ecclesia S. Mariæ. de cōsti. Et sicut appellatione vrbis intelligitur d Roma, insti. de iure nāli gentium, & ciuili, in ſ. sed quoties. vñ dico, quod propriè, & strictè omnes monachi, & religiosi professentes tria substantia regulę, siue sint mēdicantes si ue habeant bona in communi possunt dici fratres[c] ratione prædicta, pro hoc bo. tex. in cle. exiui de paradiso. de ver. sig. in cle. dudū. de sepul. & in c. nimis. de excess. præl. vbi mendicantes appellantur fratres. ¶† Item isti de tertio ordine S. Francisci appellātur fratres: in cle. cum ex eo. de sen. excō. sed dic, q̄ non simpliciter, sed fratres de pœnitentia: vnde isti non sunt propriè & strictè religiosi[d]. nec propriè dicūtur habere regulam, sed potius quendam modum viuendi[e], vt est gl. no. in cle. j. de reli. do. & in cle. cum ex eo. præalleg. Monachi verò propriè, & strictè possunt dici illi, qui virtute regulæ stant solitarij in monasterio, nec immiscent se prædicationibus nisi habeant adminastrationem. Dicuntur enim monachi à solitudine, & vnitate, vide tex. in c. placuit. el. 2. 6. q. 1. & c. adiicimus. & c. doctos. & ca. sunt nonnulli. & ca. de præsentium. cum multis simi. ea. cau. & q. vnde omnes monachi possunt dici fratres, sed non cōuertitur, quare non omnes fratres monachi. & secundum communem vsum loquēdi illos appellamus monachos de ordine S. Benedicti habentes bona in cōmuni, alios verò mendicantes appellamus fratres. Vnde puto q̄ in statutis & dispositionib. odiosis & restringibilib. appellatione fratrū non venient monachi, quia debet attendi cōis vsus loquendi, vt l. Labeo. ff. de supp. leg. & l. in c. ex eo. de ele. li. 6. & hr̄ per Host. in c. 2. de inst. & vide glo. in c. vt priuilegia. de pri. & rex. & gl. in c. non dubium. de sen. ex. & vide aliam bon. gl. in c. duo sunt. 12. q. 2. & aliam in ca. quisquis. 17. q. 4. & librorum

gl. in c. j. de iniu. li. 6. & aliā gl. in c. sciant cuncti. ver. ecclesiasticos de ele. lib. 6 & ꝓclusio est. q̄d si sūt laici, nec hñ aliquē ordinem clericalē, q̄d nō ꝑt interesse electioni prælatorum, & si interessent tali electioni, irritaretur electio eò q̄ a essent admissi in habiles cum abit ius iuxta ea quæ hñr in c. sacrosancta. & in c. massana. de elect. vbi plenè de mā.

Sebast. Sapia.

a ¶ Ex officio. Vide Ale. in l. 4. ſ. hoc aūt iudicium. ff. de dam. infe. no. in cons. 67. inc. visto themate. in fi. & Alex. in l. j. C. vt quæ desunt aduo. & in l. licet. C. de proc.

b ¶ Gl. optimā. Idē tenet in c. ecclesia j. vt lit. pen. & in c. j. & c. nulli. de acc. vide q̄ not. in l. inter quos. ſ. alieno. ff. de dam. infe. & quæ dixi hic in recollectis. And. Barb.

Sebast. Sapia.

c ¶ Ecclesia. Vide Ro. in cōs. 369. col. 5. ver. tertia ratio. & Lap. all. 49. inc. licet mā. & multa congerit. Fel. in c. edoceri. de rescrip.

Sebast. Sapia.

d ¶ Hanc quæstionem not. Abb. in c. per inquisitionem. in 2. not. ſ. de elect. Spe. in ti. de leg. ſ. excipitur. vers. quid si fiat Ro. in l. 2. ff. de ver. obl. Gem. & Perus. in c. statutum. in prin. de reser. in 6.

e ¶ Honorantur in loco. Adde d Ro. 5 decis. suis, de resc. in antiq. Cal. cons. 2. & melius cons. 6. de offic. deleg.

f ¶ Abbas. Dr. in. ab- 6 bas pater. vt in c. officij. de elect. & gl. in epistol. inter cleras. ver. manifestum. C. 7 de sum. Tri. & fi. cat. appellat abbatē archimandritā. Vñ solus abbas tm̄ ꝑ q̄ ū totū capitulū. vt dicit Bal. in l. si plures. in 2. lect. in 2. not. ff. de pact. refert Ias. & 8 alia all. in l. si pater. ver. tertio adde. ff. d vul. & pup. hinc est, * quod monachi dr subditi. c. ad nostrā. vbi Abb. & Dec. no. librorum. ſ. quod tamen Cassius. de le. 3. & l. cum de lanionis. ſ. a finam. ff. de fun. instru. & instr. le. no. Bar. præsertim in materia statutorū in l. omnes populi. ff. de iu. & iu. facit quod no. in c. ex literis. de sponſ. & dixi ſ. c. j. Et dico idem in monialibus, quia ex communi vsu loquendi, iste de ordine mendicantium appellantur sorores, aliæ verò moniales.

3 ¶† Not. q̄ dixi in secundo summario, q̄ vbicunque iudex videt ex defectu alicuius solennitatis iudicium deficere & esse frustratorium, debet iudex supplere ex officio[a]: ga illud nō venit solum ad commodum partium. sed ad publicum, ne lites sint immortales: ad q̄ euitandū iudex bonus debet elaborare. Ad hoc c. finem. de do. & cont. & in l. quidam ęstimauerunt. ff. si cer. pe. ad hoc solet allegari quo- b tidiè iste tex. vide gl. optimam[b] in c. i. de elect. lib. 6. hinc est q̄ ex officio supplet defectum libelli, vt no. Inn. in c. j. de li. ob. & vide qđ no. in Spe. de iu. cal. ſ. superest. vers. quid si tutor.

4 ¶†† Not. iudicem non debere pati vt capitulum maximè religiosorum litiget in iudicio sine auctoritate prælati, siue ille sit abbas, siue episcopus, siue alio nomine nuncupetur vt hic, q̄ intellige qñ auctoritas, siue consensus de iure est requirendus, & quo omisso iudicium redditur frustratorium: quia super hac ratione fundatur ista litera. & quando debeat de iure requiri, plenè no. in c. edoceri. de reser. dic vt ibi. ¶ Not. q̄ quis potest esse episcopus, & abbas diuerso respectu, q̄ intelligevt j. subiiciam. ¶ Vltimò induco istum text. ad probandum q̄ etiam in causa in qua non potest conuentus agere sine auctoritate & consensu prælati: valet tamen interpretatio facta per solum conuentum absque consensu prelati: & satis est vt consensus habeatur in actu agē di: nam vt patet hic, & maximè in antiqua causa erat commissa, audiendā, & diffinienda ad instantiam solius conuentus: & tamen absque noua interpretatione potest agi coram iudice sic impetrato, dummodò in actu agendi habeatur consensus prælati, q̄ bene no. & tenet Io. An. in add. Spe. in ti. de reser. præsentat. ſ. ratione quoq; eius. in fi. vbi idem dicit e contra, si causa esset solius conuentus: vt quia diuisa est administratio in tantum vt solus prælatus non possit agere, q̄ nihilominus poterit rescriptum impetrare. ¶ Gl. est facilis, & de materia iam remissa ad plenè not. in c. edoceri. de reser. & vt omnis cesset obiectio posset intelligi hęc decre. secundum Inn. q̄ istud negotium erat commune conuentui & episcopo, & ideo non poterat conuentus intrare iudicium sine auctoritate episcopi. ¶† Vel erat negotium grande quo casu non agit vnus sine alio. vt no. de his quæ fi. à præla. c. quanto. & in antiqua dicitur secundum Io. An. quod age- c batur super quadam ecclesia. c ¶†† No. ex hac vlt. sol. Inn. q̄ licet bona sint diuisa inter episcopum, & capitulum: tamen negotia grauia non expedit vnus sine alio. ad idem cap. j. de proc. q̄ sic potest intelligi ¶ Item no. secundò † quod negotium super ecclesia dicitur graue. facit c. 2. de proc. Item dicit Vin. quod quando conuenitur capitulum super maleficio nō exigitur consensus superioris, quia tangitur factum proprium, & quod vniuersitas, seu capitulum possit accusari de maleficio, no. in c. dilectus. 2. de simo. & plenè per Bart. in l. aut facta. ſ. fi. ff. de pœ. Sed opp. & vi- d derur † quod iste non possit esse episcopus & abbas. j. de concess. præb. cum nostris. vbi episcopus non potuit habere præposituram cum episcopatu. Doct. hic *communiter* dicunt quod forte monasterium erat vnitum episcopatui. ad hoc c. 1. ne se. vac. vel erat cathedralis ecclesia regularis, sicut multæ sunt in Anglia. & in istam vltim. sol. magis inclinant doct. Et dic. quod in Sicilia duæ sunt ecclesię cathedrales regulares. vna est archiepiscopalis vt Panorm. ecclesia montis regalis, alia est episcopalis, vt ecclesia Cathanien. vbi ego habitum à pueritia sumpsi S. Benedicti, nec sunt ibi alij canonici seculares nec abbas. sed episcopus est loco abbatis vt hic. & conuentus seu capitulum canonicorum, seu monachorum facit vnum corpus cum episcopo, vnde omnia expediuntur communiter per episcopum & cōuentum. Et dic quod tales monachi possūt appellari canonici, vt est tex. iuncta gl. 58. dist. c. 2. Nec etymologia vocabuli contradicit. nam canonicus dicitur à canone. & canō idem est quod regula seu quædam norma viuendi. vt 3. dist. canon. vnde canonicus quasi canonicè institutus, vnde largo modo quilibet beneficiatus legitimè posset dici canonicus. ad hoc quòd no. Io. An. in c. j. de elect. li. 6. vsus tamen

* *communiter* loquendi accipit pro canonicis canonicos cathedralis
9 ecclesiæ, vt tangam j. de vi. & ho. cle. super rub. ¶† Et hic incidenter
d soleo recitare semper hanc q.[d] nunquid talibus monachis ecclesiæ cathedralis qui possunt, vt dixi appellari canonici committi possit causa per sedem Apostolicam, sicut committi potest canonicis secularibus ecclesiæ cathedralis, vt in c. statutum. de reser. li. 6. Arch. hanc q. formar. vt in præal. c. statutum. & concludit commissionem nō valere nisi religio exprimatur. Ego verò alias legendo scholaris tanquam substitutus à doctore meo allegaui elem. & si principalis. de rescrip. & tenui contrarium, & postea factus doctor hanc opin. semper secutus sum, & mouebar principaliter per illam cle. vbi patet q̄ religiosus obtinens prioratū conuentualem etiam manualem potest esse delegatus Papæ tanquam propriè habens dignitatem vigore c. statutum. vbi simpliciter fit mentio de habentibus dignitatem, nec distinguitur inter seculares, & religiosos. Vñ ex quo qualitas requisita ad delegationem suscipiendam reperitur in religiosis efficiuntur habiles, & capaces, sicut seculares & ꝓ hoc optime no. 16. q. 1. sunt nōnulli. & e. doctos. & c. moderamine. quantò enim quis est sanctior & excellentior, tantò potentior, & habilior, vt in præal. c. sunt nonnulli. Ad propositum ergò sicut in c. statutum. appellatione habērium dignitates veniunt religiosi dignitates habentes, ita appellatione canonicorum ecclesiæ cathedralis venire debent monachi ecclesiæ cathedralis regularis qui dicūtur canonici vt ſ. dixi. Nec religio facit in hoc eorum conditionem deteriorem. imò meliorem vt in præal. c. sunt nonnulli. & c. doctos. & maximè in hac materia vbi non tractatur de odio, imò potius de fauore, vt mandatum Papæ facilius executioni mandatur. Item in istis mandatis cessat ratio prohibitionis c. statutum. nam clerici & religiosi simplices nequeunt esse delegati Papæ, quia vt plurimum sunt ignari literarum, & pauperes, & indecens est vt tales gerant personam Papæ. quæ quidem ratio cessat in istis religiosis ecclesiæ cathedralis: quia communiter in eis, vt plurimum institutunt ciues optimi status, & conditionis qui dedicant se studio literarum, &
e multum præ aliis clericis honoratur[e] in loco. ¶ Sed contra tex. & prædicta opp. & videtur quod talis episcopus non debeat appellari abbas. nam ratione dignitatis episcopalis præesse potest ecclesiæ regulari cum dicatur propter excellentiam dignitatis episcopalis religiosissimus. & sanctissimus, vt in auth. de sanct. epis. in rubro & nigro. coll. 9. & in c. ex multa. j. de vot. vnde c. vilissimus. 1. q. 1. dicit, vilissimus computandus est qui præcessit alios in dignitate, nisi præcellat scientia, & sanctitate. Videmus insuper quod episcopus potest recipere aliquos ad professionem sine monasterio. & deputare eis aliquem honestum locum ad habitandum vt not. Inn. in c. porrectum. de regul. Item si assumptus est in abbatem alterius monasterij, & renuntiat abbatiæ, remanet sub iurisdictione & dispositione episcopi, vt no Fed. de sen. in cons. suis. & Io. de Lig. post eum in cle. ne in agr. de statu. reg. Item si assimitur religiosus ad ecclesiam curatam secularem, est sub episcopo, & nullam communionem habet amplius cum monasterio. 16. q. 1. c. ne ꝓ cuiuslibet. & not. gl. in præall. cle. ne in agro. & hæc omnia & multa similia facit in morum. de off. or. ¶ Quæro ergo, quare in tali ecclesia vbi habet maiorem iurisdictionem nō dicitur episcopus respectu monachorum, sed abbas Sol. credo responderi posse dupliciter. Primò quia monasteria à principio fuerunt vt ædificata vt sub abbatis regimine gubernarentur, vt in c. cum ad monasterium. de stat. reg & in regula monachorum vt seruetur antiqua institutio, episcopus in tali ec-
f clesia dicitur abbas[f] respectu monachorum, est enim nomen solicitudinis & oneris, & etiam honoris iuxta no. per doct. in cle. abbates. de reſc. vel aliter & hoc puto verius q̄ episcopus ecclesiæ regulariter quicquid erat explicandum per abbatem explicabitur per istum: sicut in simili dicimus, q̄ in quibusdam ecclesiis habetur episcopus loco canonici. non tamen est verus canonicus: de quo plenè dic vt no. in c. postulasti. de concess. præb. Et quod iste propriè non sit ab-

Universidad de Deusto Biblioteca

Sebast.Sapia.
a ¶Cōsensum prælati. Ad hanc q. faciunt no.per Bal.in l.j. C.qui admit. vbi ponit an si ꝯsensus propinquorum requisitus à statuto contractibus mulierum deficit vitietur actus, de quo p Ias.in l.vniuersis. C. de prec.imp.off.
b ¶L.nō eo minus. Pondera qa d.l.non eo minus. procedit eo casu quo est illa solennitas introducta fauore personæ minoris. ideò snīa lata pro eo indefenso valebit, sed in casu nr̄o nō est introducta fauore collegij, sed pp rigorem iuris seruandū, pondera verba Bar.in l. ea quæ. C.quom.& qñ iud.vide quia ex verbis eius poteris decidere istam qu. And.Barb.
¶Adde quod illa l. non eo minus. non habet locum in furioso. tex.est in l.furioso. ff.de re iud. q̄ all. iste ad hoc in c. pastoralis. no.2.ī.e. & est ratio diuersitatis quam ibi ponit gl.& Bar.quos vide. Aeneas Falc.
c ¶Tenet oppositum. d.Card.hic reprobat dictū d.Ant. ex eo, quia imputandum est reo, quare nō opposuit, sed ꝓ certo istud nō facit, quia iudex debuit repellere vt hic dr̄, vnde posito quod pars nō repelleret, tamen iudex debuit repellere. Item dicit d.Pet.quod repellere est facti, quia constat iudici quod agunt sine auctoritate prælati:& pro certo mihi vr̄.quod veritatē dicat do.Ant. & moueor sic, quod interueniat epi auctoritas est introductum ad rigorē iuris conseruandum. h.d.Bar. in l.ea quæ. C.qūo,& qñ iu. vbi dicit, ꝙ ad hoc vt ꝯ absentem nō citatū non feratur sententia, est introductum ad rigorē iuris ꝯseruandum. ideò nō valet lata pro absente, ita dicamus: iō non valet lata pro capitulo. Nec obst.cum

bas: nam & abbas monachus est, vt in c.fi.de simo. Pro ista sententia primo induco tex.apertum in c.j.ne se.vac.vbi monasterium fuit erectum in ecclesiam cathedralem, & vnitum cathedrali ecclesiæ vt episcopus esset, episcopus vtriusque, & sic non dicitur ibi vt esset tantum abbas. ad idem c.nullus. præall. vbi tantum fit mentio de episcopo.& cle.j.in fi.de cle. cum si. & faciunt omnia quæ s̄.dixi.
10 ¶†Et dic, ꝙ quia iste est episcopus, & est loco abbatis respectu monachorum, quando venit actus exercēdus per istum vt abbatem, & episcopum simul poterit illum actum exercere vno contextu. nec est necesse quòd dicat hoc facio vt abbas, & hoc vt episcopus: ex quo istæ duæ potentiæ sunt vnitæ simul ex dispositione superioris.ad hoc ꝙ no.in c. cum inter canonicos. de elect.& per gl. in c. cum in ecclesia.de præb.lib.6. & per Io.And. in c.ne pro defectu.de elect.in fi.& per do.de Rot.decis.255.Et etiam puto, quod cum vnicus actus expediendus est qui pertinet ad abbatem non est necesse quod dicat se explicare illum actum vt abbas: sed sufficit quod faciat vt episcopus: licet faciat loco abbatis, vt in præal.c.j.ne se.va.& probatur hic expressè dum dicitur quod debet iudex prouidere vt isti monachi intrent iudicium cum auctoritate & assensu episcopi sui. Non enim dicit & abbatis sui, & tamen loquitur in actu explicando per episcopum loco abbatis sequitur in tex.Et sic intellige tex.quòd iste potest se proponere abbatem.i.loco abbatis, & sic omnia quæ debēt monachi explere cum auctoritate,& cònsensu abbatis, expleant cum auctoritate & cōsensu episcopi.& hic omnia not. quia alibi ita plenè non examinantur.
11 ¶†Vltimò quæro de vtili, & not. q. dicitur hic quod isti monachi actores debent negotium proponere cum auctoritate superioris ne si succumberent valeat superior ex defectu eius consensus litem sopitam suscitare, & sic colligitur quod non valeret talis sententia lata contra eos. Quid dicendum, si esset lata pro eis in fauorem ipsorum nūquid teneat ex quo non habuerunt consensum
a prælati? a Pet.vt hic refert Io.An.quod sic, ar.
b in l.non eo minus. b C.de proc.vbi sententia lata in fauorem minoris tenet, vbi si esset lata contra minorem non teneret: quia constituit procuratorem sine curatore, & licet
* cum hac opi.transeant *communiter hic* doct.& maximè Colle. qui dicit, quod etiam si testibus receptis, & publicatis episcopus videns causam bene procedere petat concludi, & sententiam ferri: & aduersarius dicat iudicium sine processu nullum, quia nō interuenit consensus episcopi à principio nō est aduersarius ipse audiendus, sicut in minori dicimus sentētiam valere. Tamen d.Ant.tenet
c oppositum. c scilicet sententiam non valere etiam pro conuentu, sicut in simili dicimus sententiam non valere, etiam pro nō contumace, ex quo non fuit seruata debita citationis forma, siue solēnitas, vt no.gl.in l.ea quę. C.quom. & qñ iud. nec etiam tenet lata pro furioso.vt no.in l.furioso.ff.de re iu. nec ob. quod dicitur de minore in præalle.l.non eo minus. quia illud procedit secundum eum quando hæc nullitas surgit à principio meri fauoris: sed nullitas hic non surgit ex mero fauore conuentus: sed ex defectu potestatis: quia non habet potestatem solus conuentus rem in iudicio deducere in præiudicium ecclesiæ, & ideò non valet sententia lata etiam pro conuentu. Et quamquam alias hāc opi.fuerim secutus, tandem adhibita diligenti inuestigatione, puto primum dictum non
d bene reprobari d & sic quod sententia lata in fauorem ecclesiæ non habito in actu litigandi consensu prælati teneat. primò moueor per tex. iuncta gl.notab. de qua ibi Bar.& alij faciūt magnum festum in l.si tutor.C.in quibus caus.in integ.rest.non est ne. vbi patet, ꝙ sententia lata contra tutorem qui non cauit pro tutelari officio est nulla: quia non habebat legitimam administrationem, & tamen gl.ibi dicit quòd si fuisset lata sententia in fauorem pupilli tenuisset iure singulari.i.fauore pupilli.arg.illius l.non eo minus. Ecce ergò quòd ibi sententia erat nulla ex defectu potestatis, quia tutor non poterat administrare ex quo non cauerat, & tamen valet in fauorem pupilli iure singulari. ergò idem in ecclesia quę vtitur iure minoris.de in integ. rest.c.j.Item quasi in terminis videtur ꝓ hoc casus in c.si qua de rebus.12.q.2. vbi patet ꝙ licet contractus gestus de rebus ecclesiæ, ea
e vacante sit nullus e: attamen si in fauorem ecclesiæ est receptum vt si cedat in vtilitatem ecclesiæ possit episcopus postea creatus talem contractum in veritate nullum ex defectu potestatis habere ratum, & pro hoc vide bo.gl. in c.j.ne sed.vac. in verb.sede vacante quæ est not.& sing.ad hoc. Ad idem facit gl. in l.si mater.§.hoc iure.ff.de ex.rei iu.quæ dicit quòd sententia lata cum falso procuratore potest haberi rata per dominum, siue sit lata pro domino, siue sit lata contra dominum.l.3.§.falsus.ff.rem rat.hab.& illam gl.sequitur ibi Bar. Sic ad propositum cum conuentus agat nomine ecclesię potest prelatus illam sententiam ratam habere licet à principio non consenserit. ex quo nunc vult consentire, & hæc ratio concludit, quòd potest haberi rata etiam iure communi, & hoc qñ deficit ex solo consensu episcopi, sicut sententia lata cum falso procuratore. Item in casu præal.l.non eo minus. sententia erat nulla etiam ex defectu potestatis, quia maritus ibi non erat constitutus procurator ab vxore legitimè, cum vxor esset minor & non interuenit auctoritas curatoris. & sic non habebat potestatem deducēdi rem ad iudicium, & tamen si sententia est lata pro minore tenet, vt ibi. Concludo ergò omnia prędicta quod aut solum deficiebat consensus episcopi, vt quia negotium erat commune: & conuentus egit nomine ecclesiæ: & tunc sententia potest haberi rata, etiam iure communi, vt s̄.dixi in procuratore falso. Aut deficiebat auctoritas episcopi quia negotium erat conuentus, sed erat arduum, & tunc poterit haberi rata iure singulari, vt in iuribus s̄.all. Sed aduerte, quia tex.in l.non eo minus. & l.si tutor. loquitur quando alius litigabat pro minore non legitimè constitutus. ¶Quid autem si ipse minor, vel tutor erat in iudicio non legitimè constitutus, nunquid eo modo sententia lata pro eo valet, dico quòd sic eadem ratione, & hoc not.gl.in l.1.C.qui leg.perso.stant in iu.non ha. Et idem in ecclesia consimili ratione & pro prædicta sententia quam teneo, induco vltra prædicta istum tex. vbi Papa mandat prouideri vt interueniat auctoritas episcopi ne istis actoribus succumbentibus sententia non valeat, & sic lis sopita restauretur, & sic apertè innuit quod si pro eis ferretur sententia non posset infringi, ex quo ergò prouidet tantum in vno casu videtur quod in alio, non possit lis restaurari. arg. c.nonne.de præsump.& 25.dist.qualis.

dicit do.Abb. quod hic est text. quia dicit quod non valet si est lata ꝯ capitulū, ergò secus si pro capitulo. istud est erroneum ex eo quia ideò hic Papa expressit si esset lata contra, quia considerauit illud quod est verisimilis, quia si esset lata contra capitulum episcopus ꝯdiceret, secus si pro capitulo. Bal. tamen hic facit nouā considerationem, quia in d.l. nō eo minus. dicitur ꝙ minor agebat cum maiore: sed hic ista duo collegia æquiparantur duob. minoribus: ideò seruat priuilegium. l.sed, & milites.ff.de excu.tu.tenementi. not. quia est noua inuentio. And Barb.
d ¶Nō bene reprobari. adde Fed.cons. 90.
e ¶Sit nullus. pondera quia actus non erat null9, vide quæ dico in c.edoceri. d̄ resc. Item dic quod ibi erat defectus cō sensus, hic erat defectus solum veritatis necessariæ. And. Barb.

CAP X.

1 *Clericus non potest iudicari à laico etiam quod laicus sit rex, vel Imperator.*
2 *Clericus etiam primæ tonsuræ gaudet priuilegio fori.*
Priuilegio fori gaudent illi, qui sunt de familia episcopi.
3 *Clericus etiam primæ tonsuræ potest deponi.*
4 *Crimina per quæ clericus est deponendus.*
5 *Clericus regularis non perdit priuilegium fori, nisi sit degradatus.*
6 *Clericus quo casu est tradendus curiæ seculari.* 28.
7 *Iudex ecclesiasticus non debet seuire in clericos pœna laicali, nisi prius fuerit vsus pœna ecclesiastica.*
8 *Episcopus de iure communi, non potest tenere officiales armatos.*
9 *Clericus traditus curiæ seculari potest puniri pœna quæ placebit iudici seculari, ecclesia verò non habet aliud facere.*
10 *Clericus quando dicatur esse legitimè deprehensus in delicto.*
Laicus potest deprehendere clericum in facinore. 11.12.
11 *Casus in quibus licet verberare clericum sine timore excommunicationis.*
Clericus suspectus de fuga potest capi sine metu excommunicationis. 12.17.

13 *Defend*

13 *Defendere socium ab iniuria sibi inferenda licitum est.* 6. *aliter si non defenderetur præsumeretur occultus socius in illo crimine.* 14.
15 *Clericus vadens de nocte, potest capi à familia potestatis. item in d e ex iusta causa.*
16 *Captus ob suspicionem fugæ, non potest allegare incompetentiam iudicis.*
18 *Offendere licitum est etiam clericum in rebus recuperandis.*
19 *Clericus deprehensus, an possit puniri absque eo quod sit aliter conuictus.*
Deprehensio in aliquo crimine an inducat notorietatem vel infamiam, & an sit sufficiens ad torturam. 20.
20 *Notorium delictum dicitur esse illud, cuius populus est testis.*
Laici possunt esse testes contra clericum infamatum, sed regulariter non num. 22.
21 *Populi appellatione non veniunt clerici.*
22 *Excommunicatio & anathema quomodo differant.*
24 *Pœnæ quas irrogat ius canonicum.*
Laicus dicitur minister ecclesiæ, & debet eam iuuare in occurrentibus.
25 *Excommunicatio est pœna contumaciæ, non delicti.*
26 *Clericus homicida non punitur sanguine, sed detruditur in carcerem toto tempore vitæ suæ.*
27 *Clericus tertio monitus non desistens ab enormitatib. perdit priuilegium clericale.*
29 *Iudex secularis non potest cognoscere, an clericus qui dicitur depositus sit de foro suo, si talis clericus obiecit de priuilegio suo, & si aliter non fuit declaratum per iudicem ecclesiasticum.*
30 *Quando periculum est in fuga, possunt recipi testes ante litem contestatam. & parte non citata.*
31 *Irregularitatem incurrunt prælati quando faciunt mori suos clericos in carceribus fortè quia non faciunt prouidere de victu.*

a ¶Primæ tonsuræ. Adde Lap.alleg.18. Cæpol.cons.11.
¶Adde an clericus primæ tōsuræ pdat priuilegium nō vadit in habitu & tonsura, vide pulchrè p Ale.ī cons.8.inci.vr̄ quasi p totū.vol.j.& qd de clerico ꝯiugato.vide ibi,& plenissimè ī ꝯs.61.c.qa sępissime.vol.4.p tot, Aeneas Fal.
Zach.¶Adde dicto principali istius.s.an clericus primæ tōsuræ gaudeat priuilegio fori, p Arc.&Io.An.ī c.nullus.d tēp. or.li.6.& ī c.si iudex laicus.d sen.exc.li.6. qd est verū, nisi consuetudo sit ī ꝯrium, vt p In.ī c.j. ī gl.sua j. in fi.de apost.& in c. nouit.ī.eo.& Bal.in sua mar.in verb.clericus.ver.9.
Ant.Fran. ¶Circa hoc de clerico ñ incedēte in habitu,& tonsura, an gaudeat priuilegio clericali fori, dicas ꝙ nisi aliud obsistat, ñ pdit priuilegiū ipso iure de quo hr̄ in c.2.ī d for.cōp.vbi dicetur, & p Host.in sum. de reg.iu.§ j. ver.qd de rusticis,& p Spę.ī ti, de sta.mo.ver.16.& vide Car.ī cle.p lras. de præb.in 12.q.vbi ponit qd de hospitalariis,& de leprosariis,& quid de fratrib.tertij ordinis,d quib.dictū est ī ꝓxi. apo qd aūt de clericis cōiugatis an veniant appl̄one clericorū, & in qb. gaudeāt priuilegio clericali. vide p Io.An. in c.Ioan.de cle.ꝯiu. & in c.j.de cle.ꝯiu.in 6. Dicas tñ ꝙ si dubitetur an gaudeant priuilegio clericali, cognitio ñ spectat ad iudicē secularē, sed ad iudicē ecclesiasticū cuius declarōem dēt expectare iudex secularis vt ī c.si iudex laic9. hic alle.& an clericus q dimisit habitū & tōsurā si postea reassumit qñ ēt esset facta decl̄o p iudicē ꝯpetentē, ꝙ ñ gauderet priuilegio, illud recuperet. vide gl.in cle.j. de vi.& ho.cle. & aliā gl.ī c.qs qs.17. q.4.& hr̄ p Io.An.&

Cum non ab homine.

¶Clericus depositus incorrigibilis cōprimitur per curiam secularem. hæc summatio communis non placet, quoniam videtur contra text. vt ī subiiciam. ideò summo sic. Clericus depositus incorrigibilis excommunicādus est, & successiuè anathematizandus, & si sic non resipuerit per iudicem secularem comprimendus est. Communis diuisio. secunda ibi, consultationi. ¶Casus literalis. Clerici aliquando deprehenduntur in furto, homicidio, vel periurio, vel aliis quibuscunque criminib. Quæritur, vtrum liceat regi, vel cuicunq; iudici seculari eos iudicare? Resp. ꝙ si clericus in quocunque ordine constitutus, in furto, vel in alio quocunque crimine, fuerit deprehensus legitimè, & conuictus ab ecclesiastico iudice deponi debet: & si depositus incorrigibilis fuerit, suspendi debet, deinde contumacia crescente, anathematis mucrone feriri, & si postmodum in profundum malorum veniens contempserit, cum ecclesia non habeat quid vltra faciat, tradendus est curiæ seculari, ita ꝙ ei deputetur exilium, vel alia le-
1 gitima pœna inferatur. Ber. ¶†No.j.ꝙ laicis qualitercunque & quantacunque fulgeant dignitate, nō est licitum iudicare de clericis. Vnde dicit gl in c.duo sunt 96.di.quod nulla dignitas secularis similis est sacerdotio.ad idem 11.q.1.sacerdotib.vbi tex.no.de Impe-
2 ratore loquens. ¶†No.ibi in quocunque ordine. &c. gaudere clericum priuilegio fori, vt nō valeat conueniri corā iudice seculari,
a etiam si sit primæ tonsuræ a tantum s̄m Host. s̄.de æt.& qual.c.cum contingat. Imo plus dicit ꝙ verbum clericis, hic sumitur largè, vñ comprehendit personas ecclesiasticas atque gaudent eod.priuilegio.12.q.1.duo sunt gn̄a. 17.q.4.si quis suadente.ī.de sen.exc.porro. & idem vr̄ s̄m eum de familia epī.arg.s̄.de off. arc.c.fi.vbi de hoc. Ego fateor ꝙ isti gaudent hoc priuilegio fori, vt plenè dicam ī.e. in c. cum venissent. sed non fuit de mente istius c.
b illos comprehendere b sed tantum non habentes ordinem: ꝙ patet per ea quæ tex. subiicit de depositione q̄ nō cadit in nō hn̄tem
3 ordinem. ¶†No ꝙ rōe delicti, nō solum venit deponendus clericus in sacris ꝯstitutus, sed etiam si est inferioris gradus, cuiuscunq; sit ordinis. fac.c.2. & quod ibi no.de cle.exc.
4 mi. ¶†Not.s̄m Host.quod pro furto, homicidio,& periurio potest quis deponi:& sic ꝓ
c periurio c non solum potest clericus priuari beneficiis, vt in c.quærela.de iu.iu. sed etiam deponi:& ex his criminibus, potest in multis aliis informari, qñ exigant depositionem, vt
5 plenè dixi in c.at si clerici.s̄.e. ¶†No.ꝙ ēt depositus ꝓ crimine causante irregularitatem, vt est homicidium, nō perdit ipso facto priuilegium fori, imò remanet sub iurisdictione ecclesiæ.81.di.dictum. sed degradatio actualis ipso facto priuat cum omni priuilegio ecclesiastico, vt in c.2.de pœ.li.6. vel secuta irregularitate, post depositionem, s̄m formam
6 hic traditam. ¶†Et no.bene ꝙ pro simplici homicidio, vel furto nō traditur clericus statim curiæ seculari: sed omninò vide ꝙ dixi in præal.c.at si clerici. loquitur enim istud c.qñ ecclesia potest condignam pn̄iam imponere. si verò non potest, relinquitur de facto curiæ seculari, vt hic in fi. Idem si non potest de iure, qa ita grauissimum est delictum, ꝙ non habet condignam pœnam ar.in c.j de hom.
7 li.6.& dixi plenè ī præal.c.at si clerici. ¶†No. ꝙ dr̄ contemnere, qui sæpe monitus, nō vult
d ab actu illicito desistere. d ¶Not.ibi, cum ecclesia non habeat,&c. s̄m Host.non esse vtendum temporali gladio. nisi præmisso spirituali: ad idem de hær.c.excommunicamus.§.j.de hom.c.postulasti.de cle exc.mi.c.2.nō enim debet vti gladio alterius, antequam vtatur suo. & idem dicendum de iudice seculari.de quo per Host.in sum.de treu.& pa.§ quid sit iustum bellum. & per hoc in q. facti. dixit d.Ant. iudicem ecclesiasticum non posse arctare secularem iudicem, ad carcerandum clericos, nisi habeat potestatem carcerandi clericos,& carceres habiles ad custodiēdum.& detinēdum.ad hoc c.administratores.& c.principes.23.q.5.& c.si Imperator.& c.duo sunt.97.di.& fac.c.j.de of.or.
8 ¶†An autem eps possit habere de iure cōi officiales armatos. e aPs
e interrogatus in q.facti. respondi ꝙ nō, arg.in iurib.præall.& dicam
9 plenè in c.significasti.de of.deleg. ¶†No.vltimò ꝙ postquam clericus suis demeritis exigentibus efficitur de foro seculari, pœna nō est imponenda, ad voluntatem ecclesiæ, sed prout videbitur iudici seculari: sufficit enim, ꝙ legitimam pęnam imponat, quantuncunque ecclesia aliter intercedat. ad hoc c.nouimus.de ver.si.& in
10 c.6.de pœ.li.6. ¶†Venio ad gl. Et primò quero vna cum gl.j.qa tex. requirit deprehensionem legitimam, in delicto, respectu clerici, qñ dicatur legitima, resp.gl.ꝙ debent interesse aliqui clerici deprehensioni,& detentioni, spatio 20.horarum. Item dicit, ꝙ ēt per laicū potest clericus deprehendi in facinore, vt sic, per detentionem, crimen fiat notorium, dumtamē hoc faciat, de auctoritate prælati
11 ipsius clerici.ar.de sen.exc.c.vt famæ. ¶†Pro examinatione gl.duo sunt principaliter videnda. primum, an sit verum indistinctè. ꝙ gl. sentit, vt non liceat laicis capere clericum in delictis, vel aliter ex iusta causa. Secundò, an ex deprehēsione legitimè facta, inducatur notorietas, ita ꝙ sine alia conuictione, possit deprehensus puniri. Quò ad primum gl.hic sentit quòd non, imò quòd etiam in detentione 20 horarum, debent adesse clerici, & aduerte tu Canonista, vt intelligas gl. Ideo enim facit mentionem de detentione 20.horarum: quia cuilibet licet capere criminosum, in domo sua repertum,& detinere spatio 20.horarum, & nō amplius, vt sic delictum suum patefiat iudici,& aliis, vt in l.capite quinto.ff.de adul.& quò ad principale dictum gl.Io.And. post antiquos doct. videtur velle, quod vbi potest clericus percuti, sine pœna excommunicationis, fortius poterit detineri. vt in casibus contentis in c.3.de sen.exc.& simil. Et pro hoc adduco bon.text.in simili in l.nec in ea lege. ff.de adulter.vbi dicit tex. qui potest occidere adulterum, multò magis poterit iure contumelia afficere,&c. imò plus dicit Ioan.Anc.post doct. quod si licentia prælati haberi non potest, quia est in fuga, potest sine metu excommunicationis licitè detineri.& sic intelligatur d.decretal. vt famæ. argum.ff.quæ in fraudem creditorum. l. ait prætor.§.si debitorem. tamen haberi debet discretio, vt curialius detineatur, quam laicus. ¶Nota ergo, quia allegando illam l.ait prætor. sentiunt isti doctores, quòd etiam clericum debi-

doct. in c. Ioannes. de cle.coniu.præal.
b ¶Illos ꝯprehēdere. Tu pōdera qa illud dictū Abb. est ꝯ tex.ī c.si qs eps 16.q. 1.And.Barb.
c ¶Periurio. Adde d.de Rot.decis.suis. de iureiu.
Sebast.Sapia.
d ¶Desistere. quib. modis cognoscatur ꝯtemptus ponit Ge. in c.nullus.55.di.& Fel.ī c.cū qdā.de iureiu.& qualr ꝯtemptus aggrauat factū ponit Cal.ī ti.d sen. exc.cōs.4.in c.sacerdos.& alibi p doct. relatos per Fel.ī c.1. col.6.ver.ali9 casus est.s̄.d̄ cōst.& p Fel. in c.2.s̄.de ma.& ob. vbi ēt de eat, qñ qs dicatur ꝯtemnere.
e ¶Officiales armatos, vide d̄ hoc Bal. tenētem qd̄ imo p̄t hr̄e.in l.rā salute.§. sciendū.ff.de of præfect.vig.And.Barb.

Universidad de Deusto Biblioteca

[a] torem[a] fugientem liceat capere ẽt laicis.[b] sicut laicis laicum, vt not. in præall. §. si debitorem. per Bar. & sentit gl. inst. de act. ĩ pr. Host. in sum. de sen. exc. §. quis debet sub. §. p prius. vers. fallit dicit, ꝙ an capiens delinquentem clericum fugiẽtem vt ducat ad iudicem, euitet excõicationem, nollet se diffinire, & quasi de hoc dubitauerit, an talis captura possit tutè fieri. & idẽ Arc. recitat simpl'r in c. presbyter. 81. di. Sed idem Host. in c. nuper. & sen. exc. dicit se non fateri, ꝙ vbi leges capturam permittunt, possit clericus capi nisi detur ius canonicum expressum. d. Ant. trãsit multum lente dicendo, ꝙ si vis esse cautus, & absque scrupulo facere tales capturas: facias qð officiales laici deputentur in hoc executores, & captores à prælatis sui. & sic dicit se consuluisse epo castellano, sed hæc nihil est dicere. Quid. n. si isti officiales non sunt pñtes in iniuria acerrima quæ mihi, vel filio meo illata est per clericum quem si dimisero capiet fugam, anteq̃ exponã prælato suo querelam. Item qð si fugit cum re mea, vel est debitor meus in magna q̃titate: Certè sic restringendo istam mãm, vt nõ possit capi, gñaret scandalum in mentib. laicorum, & est quædã potius tyrãniæ, ꝙ iustitiæ executio. Vñ duo hic sunt videnda. Primum nunquid licet capere clericum, vt eius delictũ patefiat, & à suo iu- [c] dice puniatur. Secundò an liceat capere clericum debitorem fugientem, vel rẽ meam
12 asportãtem. ¶†Quò ad primũ vidistis opin. rigidam Host. vt nunq̃ permittatur captura nisi detur expressum ius canonicum. & idem tenet Lau. in cle. j. de off. or. Io. de Lig. Coll. & d. Car. hic sentiunt talem capturam fieri nõ posse nisi capientis intersit rõe priuati interesse. Ber. tñ in præall. cle. j. sentit ꝙ possit capi ẽt, si capientis spãliter nõ intersit. Inn. in c. vt famæ. de sen. exc. vr̃ primò velle ꝙ iudices ecclesiastici ẽt nõ hñtes iurisdõem in clerico, & ẽt socij clerici pñt capere, vt ducant ad iudicem, sed laicis nõ licet. sed põt intelligi istud dictum qñ nõ timetur de fuga. Vñ ipse idem Inn. in c. si verò. e. ti. not. dicit, ꝙ si clericus ab inferenda iniuria ẽt tertio, nõ põt aliter com- [d] pesci, põt capi[d] & ligari sine metu excõicationis, & ẽt sine pctõ: imò talis meretur, arg. 23. q. 3. fortitudo. & idem pro defensione rerũ, vel ꝓ recuperatione illicò fienda. arg. opt. de de rest. spol. olim. j. Nam ille eps nõ fuit solus cum accessit ad recuperãdum possessionem, & manus iniecit vna cum aliis in illos hospitalarios, nec notãtur excõicatione, nisi modũ excesserit, ꝙ est no. Et licet illa media via. Io. de Lig. & sequac. sit æqua: tñ in veritate puto ꝙ licita sit captura, & meritoria, si timetur verò sil'r de fuga, vel al'r ab iniuria ꝯpesci nõ põt nisi capiatur siue hoc fiat ꝓ publico interesse, siue ꝓ priuato. Nam considero, & facio [f] fundm̃[f] ex c. si quis suadente. 17. q. 4. vbi patet euidenter ꝙ ad incurrẽdam hãc excõicationem, requiritur dolus, seu temeritas, vt patet dum dicit, si quis suadẽte diabolo manus iniecerit violẽtas in clericum, si. n. capio vt ducam ad iudicem vt puniatur ex quo timetur de fuga, vel al'r ꝯpesci nõ põt: nõ dr̃ hęc diabolica psuasio, imò diuina fortitudo, vt delicta nõ remaneant impunita: in quo versatur vtilitas publica & includitur. ẽt priuata, vt in c. vt famæ. de sen. exc. Vñ canon dicit tex. dẽr furta cohibere adulteria punire, impios de terra perdere, 23. q. 5. rex. debet. & c. prece. & oẽs debẽt iuuare legem ꝓ publica vtilitate conscriptam. arg. 23. q. 3. nõ inferẽda. & maximè cum rex hoc permittat, nec & canon ꝯdicat legi, l. si quis ĩ seruitute. ff. de fur. & quod no. Bar. in l. fi. C. de exhi. & intr. re. & gl. in nullus.
13 C. de iud. quæ est not. ¶†Et maximè qñ vult defendere sociũ ab iniuria inferẽda, ad hoc facit optimè d. c. fortitudo. cum trib. c. seq. in
14 c. dilecto. de sen. exc. li. 6. ¶†Nõ. n. caret scru-
[g] pulo[g] societatis occultè, qui manifesto desinit obuiare facinori, vt in præall. c. dilecto. & c. q põt. 23. q. 3. nec canon aliquo mõ resistit, nec quò ad verba: nec quò ad mentem, cum canon tñ intẽdat illaqueare iniuriam inferentẽ clerico diabolica psuasione, vt s̃. dixi. & maximè cum videat, ꝙ ius ciuile sit in hoc fundatum sup optima rõe, & nãli, & vtilitate publica ĩ tali captura, & sic oĩs cessat dolus, & pꝯñs cessat oĩs dispositio. pall. c. si qs suadẽte.
15 ¶†Et hac rõe puto ẽt, & familia ptãtis põt impunè capere clericum de nocte illicitè ince-
[h] dentem,[h] & pñtare suo prelato, quia hoc faciunt ad impedienda delicta q̃ fortè per eum possent ꝯmitti: qa q malè agit odit lucem, in c. ꝯsuluit. de of. dele. ꝙ ẽt tenet Bal. in l. si qua. C. de epis. & cle. & idem dico in iudice secu-
[i] lari, vt etiam de die possit capere clericũ[i] & pñtare iudici, si verò sil'r timeẽ de fuga ipsius clerici dum adiretur prælatus suus. ar. in aut.
16 de def. ciu. col. 3. ¶†Vbi iudex capit qui alias
[k] nõ hẽt iurisdõem in capiendo.[k] & in l. desertorem. ff. de re mil. secus si non timeretur de fuga, & sic intelligo Inn. in præall. c. vt famæ. Ad prædicta bñ facit præal. c. olim. de rest. sp. si. n. possum iniicere, manus vt socius recuperet rem suam iucõtinenti, fortius ꝓ vtilitate publica, vt ipse efficiatur timidior ad iniuriã committẽdam, & vt cæteri metum hebeant.
17 ar. de post. præla. c. bonæ. j. ¶†Quò ad ꝼm, an
[l] possit capi per creditorem si est in fuga[l] ꝯstitutus, vel recedit cum re mea. Br̃ cõcludo ꝙ sic quicqd senserit Host. in præall. §. qs debet. ꝙ tenet Betr. in præall. cle. j. & Colle. & Card. hic & satis hoc sentit Inn. in præall. c. si verò.
18 ¶†Et optimè facit in præall. c. olim. de rest. spo. vbi licitũ est ꝓ reb. recuperãdis inuadere clericum cum moderamine inculpatæ tutelæ, & nõ solũ principalis creditor hoc impunè facere põt, imò sibi auxiliantes. nam eps nõ

a ¶Debitorem. Vide Ias. in l. vinum. ver. secundo infero. ff. si cer. pe. qui expressè vult, quòd clericus debitor suspectus de fuga, potest capi per laicum. Aeneas Fal.

b Seb. Sap. ¶Etiam laicis. Vide Bald. in l. si qua per calumniam. C. de epis. & cle. & in c. j. §. si quis verò. ver. sed qd si iste delinquens. de pa. iu. firm. & Bar. in l. si quis in seruitute. ff. de fur. & in l. neminem. C. de exhi. re. & in l. si miles. eo. ti. Im. in l. quid ergò. §. si hæres. ff. de leg. j.

c ¶Suo iudice. & qñ fit remissio per iudicem, secularẽ ad ecclesiasticum, & e᷑ vide Bar. in aut. clericus. C. de ep. & cle. And. Barb.

d ¶Põt capi. Quò ad istud, an possit capi clericum p laicũ, pondera: qa delictũ nõ est ꝯmissum sed committẽdum, & tũc dico quod indistinctè põt capi à laico. & all. casum in c. si verò ð sen. exc. & all. simile qð hr̃ ĩ c. 2. de hær. vbi inferior põt corrigere superiorẽ in delicto cõmittendo. & qð hr̃ in c. hoc vr̃, 22. q. 5. & ꝙ in simili dixit Io. de Lig. ĩ c. nouit. ⁊. e. aut delictum est cõmissum, & tũc si periculũ est in mora, dico ꝙ põt capi p laicum, & ad hoc al. tex. ĩ c. principes seculi. 23. q. 5. vbi laicus põt distringere clericos, qñ non fit iustitia per iudicem ecclesiasticum: sed qñ fugit nõ fit iustitia per iudicẽ ecclesiasticũ, ergò põt capi per laicum, facit, qa necessitas nõ habet legem, nec subiicitur legi. l. 2. §. cum in eadẽ. ad l. Rho. de iac. & iõ Pe. de Anc. ꝯs. 180 ꝯsuluit, quod vbi est timor fugæ, nõ põt allegari incõpetentia: aut nõ est periculum fugæ, & tũc aut laic⁹ vult capere clericũ delinquentem ad hoc, vt possit probare eum deliquisse: & tũc dico, ꝙ põt. iste casus similis est præcedenti, aut ista cessant, & tunc dico, quod capi non possit, & alleg. rationem. Ille potest capere clericum qui potest illum distringere, tex. est in d. c. vt famæ. sed laicus non potest distringere: ergo non potest capere. And. Barb.

Ant. Fran. ¶Circa hoc, an clericus debitor laici fugitiuus possit capi per suum creditorẽ laicũ ꝓpria auctoritate: dicas, quod rl'r debitor fugitiuus põt capi ꝓpria auctoritate creditoris, non vt ipse eum detineat: sed ad iudicẽ ducat, ne si dum iret ad iudicẽ ꝓ impetrãdo capturam, interim debitor aufugeret, vt in l. ait prætor. & in §. si debitorem. & ibi per Bar. ff. de his quæ in frau. cre. & per eundem Bar. in l. fi. C. de fe. & p Bal. in aut. imo. C. de act. & ob. & per Alc. ple. in l. 2. ff. de iu. om. iu. & ĩ l. quæsitum. ff. de pig. & ple. p Ang. Arc. inst. de act. in pr ꝙ adeò verũ est vt dixit Bal. in l. j. C. q bo. ce. poss. ꝙ talis captura possit fieri. imò ẽt ꝯmitti p iudicẽ qualibet die ẽt feriata in honorem Dei, ꝙ ẽt est ex mẽte Bar. in l. fi. de fer. & vide Spe. in ti. de renũ. ver. itẽ est bñficium. & in ti. de acc. §. j. ver. hoc tñ ¶Adde tñ quod licet ille qui latitat vt fugiat, licet sit suspectus de fuga pp talem latitationem, nõ dr̃ fugiẽs, neq; ꝯprehenderetur in statuto loquente de fugiente ꝼm Bal. in l. j. C. de ædil. act. & in l. 1. C. de ser. fug.

e ¶Vero sil'r de fuga. Adde, quod ñ sit excõicatus capiens clericum fugiẽtem cum re aliena tenet L. ap. all. 126.

f ¶Fundamentum. nõ vr̃ bona rõ, qa se quereẽ ꝙ vbicunq; laicus moueree bono zelo, posset capere clericum, ꝯ illud nolite tãgere christos meos, An. Bar.

g ¶Scrupulo. hic cadit not. q. qð si ego possum vnũ defendere & nõ defendo, an teneor. vide Bar. in l. vt vim. col. pe. in fi. ff. de iu. & iu. & ibi Ias. in pe. col. in prin. ver. nunqd aũt, &c. vide vnũ pulchrum tex. quem all. iste in mã in c. nouit n. 36. ⁊. e. valet tex in c. 1. 25. di. & aliũ in simili. 86. dist. pasce. Aeneas Fal.

Sebast Sapia.

h ¶Illicitè incedente. Vide Fel. in c. si verò. vers. tamen limita hoc. ⁊. de sen. exc. vbi ẽt põit, an liceat capere laico clericum repertũ in flagrãti crimine, & an liceat pcutere clericum inuadentem proximum meum.

i ¶Clericum. Vide Bar. ĩ l. si qs in seruitute. ff. de fur. & ibi Alex. in add. vbi ponit, an & qñ possit cleric⁹ p laicũ capi. vide Ang. de Are. in tract. mal. ĩ gl. fama publica est. Aen. Fal.

k ¶In capiendo. Innuit ex istis verbis, ꝙ debitor suspectus nõ põt allegare incõpetẽtiam iudicis, & hoc tenet Ponta. in l. pupillo. §. meminisse. ff. de op. no. nun. & in l. 2. ff. de iu. om. iu. & in cons. 213. inc. vnum est ꝙ substantialiter obiicitur, &c. & ibi dicit, ꝙ ista fuit mirabilis, & sing. decisio Pet. de An. in cons. 184. & illud consilium Pet. de Anc. aliàs habetur in nu. 187. & inc. in Christi nomine præmittendum, &c. de veritate istius q. vide plenè Alex. in d. l. 2. ff. de iu. om. iu. Aen. de Fal.

l ¶Si est in fuga. Adde quod voluit Alex. cons. 64. per totum. 3. lib. Zachar. ¶Ego restringerem hoc dictum. s. ꝙ clericus in fuga possit per debitorem capi, esse verũ vbi periculum est in mora. aliàs non, ꝼm d. Bal. hic & in c. dilectus. ⁊. de ap. qa tũc posset ẽt iudex laicus absque metu excõicationis illũ capere. & de hoc dicto. s. an, & qñ clericus debitor fugitiuus, vel de fuga suspectus, possit per iudicẽ laicum

fuit ibi solus ad expellendum, vt ẽt dicit Inn. in præal. c. si verò. Item hic penitus cessat dolus q requiritur in præall. c. si quis suadente.
19 ¶†Ad 2. municipale, an ex tali dephensione lĩmè facta surgat notorietas, vt sine alia ꝯuictione possit deprehẽsis puniri. Gl. hic sentit ꝙ sic. sed tex. facit in oppositũ cũ videatur requirere duo copulatiuè ad facultatẽ puniendi, ꝙ fuerit lĩmè deprehẽsus, & ꝯuictus: & sic sola deprehẽsio nõ sufficit. Iste artic. põt subdiuidi. & primò qð si capiatur laicus in delicto à laicis, vel clericus à clericis. Scdò qð si capiaẽ clericus à laicis. Ad primũ gl. variaẽ. nã qñq; sentiũt ꝙ deprehẽsio tñ inducit infamiam, vt no. gl. c. ex lĩarum tuarũ. de eo q du. in ma. & c. sciscitãtib. 15. q. vlt. gl. in l. capite quinto. ff. de adul. sentit, ꝙ nisi capiatur in actu venereo solũ inducit iudicium vt supponatur torturæ. Sed gl. c. si qs diaconus. 50. dis. & c. presbyter. 81. di. vr̃ distinguere ꝙ si multitudo adsit in actu deprehẽsionis in delicto, ita ꝙ viderũt & deprehẽderunt cũ in delicto, tũc inducitur notorium: secus si multitudo fuit admissa in actu deprehẽsionis & nõ in delicto, vt qa postq̃ cœpit qs aliquem in domo sua, vocauit viciniam: tũc. n. delictũ non efficitur notoriũ, sed oritur infamia seu indicium ꝼm q̃titatẽ multitudinis admissæ, & idẽ in veritate sentit gl. in præall. l. capite qnto. d. Ant. hic dicit ꝙ deprehensio põt inducere indiciũ tñ: *item infamiam tñ. itẽ & notoriũ ꝼm qualitatẽ deprehẽsionis & multitudinẽ astãtium. Si. n. deprehẽsio fit paucis astãtib. maximè in delicto de facili nõ publico, vt est adulteriũ nõ inducit nisi indiciũ tñ, hoc tñ mihi non placet, si deprehẽsio à paucis fuit facta ĩ actu delicti, qa tũc inducitur nõ solũ indiciũ: imò manifestum, qa ꝓbari põt siue viderint ipsos prius adulterãtes, seu susurrãtes ẽt p rimulã, & successiuè. vt est bona gl. in c. nihilominus. 3. q. 9. siue viderint, & deprehẽderint in actu
[a] ꝓpinquo, vt solũ cũ sola, seu nudũ[a] cũ nuda in actu amplexus. seu in actu osculi, vt est gl. no. & Bar. in preal. l. capite quinto. optimè fa. tex. c. literis. & c. tertio loco. de præsum. Imò plus dicit Bar. in l. furẽ. ff. de fur. ꝙ crimen ef-
[b] ficitur manifestũ[b], siue capiatur in actu ꝓpinquo: siue in ipso facinore. allegat illã l. iũcta l. si qs in seruitute. ff. e. iõ dt, ꝙ si aliqs capiatur in domo alicuius pulchræ mulieris adulterium dr̃ manifestũ, & sic dt debere intelligi præall. l. capite qnto. Vbi tñ post gl. reqrit ꝙ captura fiat saltem in actu ꝓpinquo: ꝙ plus placet, vt qa viderũt eum in camera solũ cũ sola vel osculãtem mulierem: vel in similib. actib. ar. in præall. c. literis. & c. tertio loco. Et intelligo dictum Bar. ꝙ sit manifestũ. i. probabile, & sic quatenus manifestum distinguitur à notorio, iuxta no. in c. vestra. de coha. cler. mul. si pauci fuerũt in actu deprehẽsionis in delicto. Si verò multitudo q̃ sufficit ad notorium tũc inducitur manifestũ idẽ notorium, & sic ꝓpriè loqtur Bar. in præal. l. furẽ. Ex prædictis ergò ꝯcludo, ꝙ dictũ d. Ant. dũ dt ꝙ captura paucis astãtib. facit indicium, dẽt intelligi, & restrĩgi qñ pauci fuerũt adhibiti post deprehẽsionem seu ꝯsummationẽ delicti, ñ aũt in ipso delicto, vel actu ꝓpinquo: qa tũc hoc sufficit quò ad probõem, vt s̃. dixi. Si deprehẽsio fiat plurib. astãtib. post delictũ, ita ꝙ nõ viderũt delictũ supplè: nec viderũt actum propinquum ad delictum. tnuc inducitur infamia, & sic intellige gl. s̃. all. Et sic intellige ẽt istũ tex. q vltra dephẽsionẽ exigit ꝯuictionẽ ad effectũ puniẽdi. Si dephẽsio fiat ĩ actu delicti astãte toto ppl'o, vel maiore pte ppl'i supple, vel tot q hñt ĩducere notoriũ: tũc ĩduciẽ notoriũ dephensione, & ita ꝓcedit ista gl. & hoc satisfuit ð mẽte gl. & pal. c. si qs diacon⁹. 50. di. & c. ꝑsbyter. 81. dis. Sed aduerte, qa tũc notoriũ ñ cãtur ex ipso facto deprehẽsionis: sed ex actu pcipiẽdi sensu corporeo. & iõ dic meli⁹, vt deprehẽsio aliqd inducat ꝙ si fiat in actu ꝓpinquo delicti, l; ñ ĩ ipso delicto induciẽ notoriũ, vt ĩ pal. l. furẽ iũcta. l. si qs ĩ seruitutẽ. ff. ð fur. & vult Bar. ĩ pal. l. furẽ. Et sic rectè põt ĩtell'i tex. cũ gl. ñ diuinãdo ĩ pal. c. ꝑsbyter. vbi ex sola dephẽsione puniẽ dephẽsus. Ad 2. mẽbrũ subdistinctionis qñ cleric⁹ capiẽ à laicis, an inducatur notoriũ. Br̃ dicõ, ꝙ in casib. de quib. s̃. dixi nõ inducitur notoriũ, qñ laicus capitur à laicis, vel clericus à clericis, multò fortius non inducetur qñ clericus capitur à laicis. Puto tñ ꝙ faciat indiciũ, vel infamiã. iuxta ea q̃ s̃. dixi p ea q̃ not. in c. at si clerici. s̃. e. & facit ꝙ no. ĩ c. qm̃ & c. tã literis. ⁊. de testi. pñt. n laici testificari ꝯ clericũ saltem ad iudicium & infamiam inducendũ. vt dicã in c. ð
20 cętero. de testi. vbi no. ¶†Qñ aũt inducatur notoriũ. gl. hic & in præal. c. presbyter. volũt ꝙ si fuerũt admissi clerici vel qñ laici deprehenderũt auctoritate plati inducatur notorium. Idẽ sentit hic Host. dicẽs, ꝙ sola deprehẽsio tñ sufficit ad infamiam induceẽdam, vt in l. palam. §. q̃ in adulterio. ff. de ri. nup. nisi crimen deprehẽdatur à clericis ab epo missis & coram vicinia publicetur. tũc redditur notoriũ vt nõ sit locus inficiationi. de coha. cle. & mu. c. tua. & c. fi. dt dẽre intelligi præall. c. presbyter. Sed si capiãtur à laicis nõ pp hoc
[c] reputatur ꝯuictus.[c] all. 2. q. 7. laici. & s̃. e. c. at si clerici. d. Ant. dicit, ꝙ si populus esset pñs, nõ solũ in actu dephẽsionis. sed, ẽt ĩ actu delicti: vt qa deprehenditur in flagrãti crimine: tũc induciẽ notoriũ nec reqriẽ, ꝙ oẽs, vel maior pars sint cl'ici, sed sufficit ꝙ sint laici. al's durũ foret aliqd ꝓbare notoriũ ꝯ cl'icũ ad hoc c. cũ dilectis. de pur. can. vbi dr̃ delictũ notoriũ cui⁹ ppl's testis est. itẽ notoriũ ꝯphẽdit ĩ se infamosũ: sed ꝯ clericũ ĩfamatũ laici testificãtur, vt no. de acc. c. cũ p. & qa nõ est pol'e qð inter tot ñ sint aliq ñ infesti. Et licet d. Ant. loquaẽ aliq̃tulum subobscure, nec clarè exprimit intentionẽ suam, dũ dicit qð non reqritur qð oẽs sint clerici, vel maior pars: ñ tñ dt expsè sufficere cl'icis oĩnò exclusis. l; ĩ veritate hoc sentiat per verba sequẽtia dũ dt qð sufficiũt laici, & sic de necessitate ñ sufficiũt laici, & sic ð necessitate ñ reqrũẽ clerici. Mihi tñ placet opi. vt in hoc ñ sit dr̃ia inter clericũ, & laicũ, & an dephẽsio fiat à clericis, an à laicis. s. vbicũq; cleric⁹ capiaẽ ĩ flagrãti crĩe, vel ĩ actu ꝓpinquo sp induciẽ notoriũ. Iura. n. ĩ hoc ñ faciũt dr̃iã, vt patet in c. vr̃a. & ĩ c. tua. & ĩ c. fi. de coh. cle. & mu. & vr̃ tex. ĩ pall. c. cũ dilectis. de pur. ca. vbi dr̃ qð crimẽ illi⁹ ꝑsbyteri adeò fuerat publicũ & notoriũ qð nulli⁹ inficiationi loc⁹ penit⁹ existebat, vt puta cui⁹ vniuersæ viciniæ ppl'us testis erat, &c. Et sic ad inducẽdũ crimẽ notoriũ ẽt ꝯ ꝑsbyterũ, sufficit ppl'us vi-
21 ciniæ. ¶†Et appl'one ppl'i tñ veniunt laici.[d]
[d] vt ĩ c. si sñĩa. ð sen. exc. li. 6.[e] & põdera qa tex. ĩ
[e] pal. c. cũ dilectis. tñ loqẽ ð vicinia, seu ð ppl'o viciniẹ, & ĩ vicinia ñ solẽt cõiter habitare pꝑbyteri alij pter parochialẽ. Itẽ satis ẽ qð text. ibi tñ se fundet super populo viciniæ nec re-
22 qrit pñtiam sacerdotũ. seu clericorũ. ¶†Li-
[f] cet ergò laici al's rl'r nõ testificenẽ ꝯ clericũ[f]

cum, vel suum creditorem impunè capi, & detineri. vide per Lãfr. de Oria. in c. qm̃ ꝯ. §. recusationes. & ibi in apost. magn. Celsi. ver. qa forẽsis. ⁊. de prob. & ibi qñ dicatur qs suspectus de fuga. & quæ requirantur in hoc, vt propter suspicionem fugæ possit quis capi.

a ¶Seu nudũ. Aduerte, qa licet adulterium nõ possit directè probari tñ ꝓbatur: p præsumptiones de qb. hic p istũ, & p Ang. de Are. ĩ tra. malef. ĩ gl. ĩ ver. che hai adulterata la, &c. ver. visis cap. vide Bar. in l. 2. §. fi. in fi. ff. de adul. & ibi Ale. in add. Et qð si mulier reperiẽ de nocte, q̃ vadit ad domum amasij sui, an p hoc præsumaẽ adulteriũ. vid p Ro. in cõs. 451. Aen. Fal. Ant. Frã. ¶An adulterium probetur ex præsumptionib. & qb. vltra hic all. vide Bart. in c. capite qnto. §. j. ff. ð adul. & vid q̃ hñr in c. literis. & in c. tertio loco. de præsum. & vide tex. in c. dixit dñs. 23. q. 1. & vide Io. And. in c. præterea. de test. & Bart. ĩ l. querebatur. ff. ð test. mil. & an ex sola suspitione adulterij, posset maritus repellere vxorẽ de domo, vide gl. in d. c. dixit dñs. & aliã gl. ĩ c. maritus. de adul. ¶Et adde qð iudex ecclesiasticus põt de adulterio cognoscere eo casu, quo agitur ad separationẽ thori, vt voluit Io. An. ĩ c. fi. ⁊. de fo. cõp. eodẽ mõ dicas quod poterit adiri iudex eccclesiastic⁹ ẽt qñ agereẽ ad pœnam detrusionis in monasterium iuxta aut. sed hodie. C. de adul. & de hoc vr̃ casus in c. gaudemus. de ꝯuer. ꝯiu. item ẽt qñ ageretur ad pœnam vt scinderẽtur adulteræ panni, & capilli, vt in c. de bñdicto. 32. q. 1. & eod. mõ qñ ageretur vt mulier excõicareẽ ꝓ adulterio, seu vt ipse vir, vt in c. intelleximus. de adult. & vide ẽt Io. And. in c. tuæ. de proc.

Sebast. Sapia.

b ¶Manifestum. Reprobatur tñ abbas in c. tertio loco. ⁊. ð probat. de quo vide Aug. Arim. in addit. ad Ang. de malef. in ver. che hai adulterata la mia dona. vbi ẽt plura per Ang. & quid dicatur ꝓpriè manifestum, ponit Abb. in c. cum olim. de ver. sig. in c. vestra. de cohab. cl. & mu. Bal. in cons. 359. inc. visa dicta a petitione. & Bar. verò in cons. 59. incip. Paulus faber.

c Sebast. Sap. ¶Conuictus. quod nõ dicatur quis deprehẽsis nisi sit conuictus, ponit Bar. in l. 2. C. de pe. bo. subl. li. 10. & Pau. de Cast. in l. 3. C. de seru. fug. vbi etiam Ang. not.

d ¶Veniũt laici. vid istũ qui idẽ ꝯcludit in c. j. not. j. ⁊. de vi. & ho. cle. vide Old. ꝯs. 22, al. 32. Ro. ꝯs. 180. sed quid in priuilegiis. vide istum vbi s̃. Aeneas Fal.

Sebast. Sapia.

e ¶Lib. 6. Nunquid appl'one populi veniãt clerici. vid Fel. in c. ecclesia S. Mariæ. de constit. vers. tertiò quæro.

f ¶Clericũ. An laici possint testificari ꝯ clericum in criminib. vide Ale. in cõs. 74. inci. & viso themate. ver. ad idẽ in j. vol. & in ꝯs. 178. inc. & viso themate. ver. ad idem qð ꝯsilium ꝼm ordinẽ omniũ ꝯsiliorum est num. 320. vol. 2. An ãt laic⁹ exaĩat⁹ ꝯ clericũ saltẽ faciat iudicium. ist: in c. de cætero. de testib. tenet quod sic. An aũt testis qui nõ debebat examinari examinatus faciat iudicium, vide Ang. in tra. malef. in gl. in ver. fama publica. vers. quid si quis. & ibi in add. & pulchrè per Bar. qui distinguit in l. maritus. vers. vlterius. & ibi latissimè. Ale. in addit. ff. de quæst. an aũt laicus possit accusare clericũ, vide Ang. de Aret. in tra. male. in gl. nec non ad querelam. versi. qñque. Aeneas Fal. Ant. Fran. ¶Circa hoc, an testis q nõ debet examinari, si examinetur, pbet. ¶Vltra hic dicta, dicas ꝙ si testis examinaretur super capitulo impertinenti nõ valeret examinatio, nec ad ꝓbõem. nec ad iudicium, vt not, voluit Inn. in c. c. per tuas. de test. & eod. mõ dicas si examinaretur testis ꝯ nõ citatum, qa non valeret talis examinatio, vt per Abb. in c. in nomine domini. post gl. ⁊. de testi. & not. Bal. in l. si qñ. C. de testi. tñ si testis qui nõ deberet examinari

quando agitur criminaliter. de quo tamen plenè dicam in c. de cætero. de testib. tamen quando crimen est notorium bene testificantur vt ibi optimè probatur, quia in tota vicinia seu in maiori parte non præsumitur de facili corruptela. Et hoc vltimum sentit hic Ioan. And. post Lau. super gl. hanc dicit ꝙ crimen redditur notorium, si laici fuerunt pñtes, licet aliàs laici non possint testificari contra clericos. Quasi sentiat ꝙ in isto casu notorietatis poterūt: sed quatenus requirūt ꝙ fuerant adiuncti aliqui clerici, vel ꝙ habuerint licentiam à prælato, non placet: qa hoc nullo iure probatur, & captura satis est legitima, vt s. dixi. vel etiam sine captura quando viderunt clericum in ipso delicto, vel in actu propinquo, & hæc not. quia quotidiana.

23 ¶†Nunc venio ad gl. 2. & opp. contra ex. de conculcatione, & superfluitate: nam primò dicit, quòd debet excommunicari. & sic eo non redeunte debet anathematizari, & tamen anathema [a] est excommunicatio. [b] 16. q. 2. visis. & sic idem repetit. Sol. gl. metu contrarij, exponit excommunicari. i. suspendi, vt sic differat à sequenti verbo. Sed cōtra hanc sol. gl. facit, quia si iam depositus est quomodò potest suspendi. cum depositio includit in se suspensionem. s. e. c. at si clerici. Nisi intelligas secundùm Io. And. post Petr. Abb. ꝙ suspendatur ab ingressu ecclesiæ, vel similib. tanquam laicus. sed ista est nimia extorsio: & ideo alij vt Gof. intelligunt primò de excommunicatione minori. anathema verò de excommunicatione maiori: & idem Inn. quòd non placet per c. pe. j. de sen. exc. Ideò dic melius post Host. & Io. An. & seq. ꝙ debet primò excommunicari sine solennitate de qua 11. q. 3. debent. sed postea debet excommunicari cum solennitate quæ habetur in illo c. debent. & ista dicitur anathema. de quo ad Galath. j. & j. ad Cor. vlt. Et dicitur anathema secundum deriuatores ab ana, ꝙ est sursum, & theta ꝙ est figura quædam ad formam literę quæ olim imprimebatur in frontib. damnatorum. Dicitur ergò anathema, quasi anatheta. i. superna maledictio, de quo etiam habetur 23. q. 4. Guilisarius. Et aduerte, quia illud anathema propriè dicatur mucro episcopalis, vt in d. c. visis. quia tantum episcopi debēt eam proferre, nec credas ꝙ sit maioris potentiæ, quàm sit excommunicatio sine solennitate, sed fit ad maiorem terrorem, & vt cum maiori difficultate obtineat absolutionem, vnde profertur per episcopum astantibus 12. sacerdotibus cum candelis accensis, quas debet post promulgationem sententiæ proiicere, & pedibus cōculcare vt ibi. & qualiter postea fiat absolutio, vide in c. cum aliquis. 11. q. 3. ¶ Gl. vltima est facilis, ponit enim ordinem procedendi, quando processus principiatur propter contumaciam: & quando principiatur propter crimen, & nota eam: & in eo quòd ponit aliquos casus in quibus post depositionem fit traditio curiæ seculari, dic vt plenissimè dixi in c. at si cleri-

24 ci. s. e. vbi plenè examinaui istam gl. ¶†Explicita materia gl. opp. nunc contra text. in eo, quod dicit, quòd si post excommunicanem, & anathema clericus depositus reperitur incorrigibilis: quia ecclesia non habet vltra quid faciat: comprimendus est per secularem vt ei deputetur exilium, &c. Videtur enim quòd imo vltra anathema ecclesia possit imponere aliam poenam cum multæ sint, vt no. gl. in c. ad reprimendam. de off. ord. & Io. Andr. in c. pro humani. de hom. lib. 6. nam potest exponere omnia bona temporalia, vt ibi. & in c. excommunicamus. j. de hære. habet poenam verberum citra sanguinis effusionem in c. in archiepiscopatu. de rap. imprimit characterem etiam in facie. in cap. ad audientiam. de cri. fal. inducit seruitutem, vt in c. ita quorundam. de iud. Habet poenam exilij seu relegationis, vt in c. j. de cal. & 50. dist. accedens. & tamen tex. videtur velle hic contrarium in fi. & (quòd plus est) potest diffidare quem cum omnibus bonis suis vt à quocunque possit impunè offendi, vt in præal. c. pro humani. falsum est ergò, quòd ecclesia non habet vltra quid faciat. Sol. Io. An. & Ab.

* & *communiter* doct. intelligunt, quòd ecclesia non habet vltra quid faciat non ex defectu poenarum: sed propter potentiam istius criminosi vt quia non poterat corrigi de fa-

* cto. & hæc *communis* lect. est ad istum tex. Contra quem fortiter opp. de fi. text. vbi innuitur ꝙ per iudicem secularem iste poterit comprimi: ergò per ecclesiasticum, quia poterat inuocare eius auxilium, & ipse tenetur istud præstare tanquam ecclesiæ minister. 23. q. 5. administratores. de of. or. c. 1. 11. q. 1. petimus. & eius auxilio inuocato poterat imponere poenam exilij, vel aliam legitimam de prædictis. & videtur tex. expressus in c. vt famæ. de sen. exc. vbi clericos incorrigibiles ecclesia-

c sticus iudex detrudit in arcta custodia [c] & hoc contrarium fecit me multum aliàs dubitare. & liceat videtur vrgere, tamen propter alia verba contenta in tex. & contraria s. alle. oportet istam lect. tenere quod de facto non

25 potuit compromi per ecclesiam. ¶†Nam si iste potuisset de facto corrigi iterando delicta maximè: non fuisset excommunicatus cum illa non sit poena delicti, sed contumaciæ, vt in c. sacro. de sen. exc. & no. 11. q. 3. episcopi. sed fuisset relegatus, vel in arcta custodia emancipatus. vt in præall. c. vt famæ. & c. tuæ. de poen. vel alia poena afflictus. Item falsum esset ꝙ ecclesia non haberet vltra quid faceret si posset illum capere, vt in præal. c. vt famæ. & c. poe. de hær. & ꝙ not. Inn. in c. qualiter & quando. de acc. el 2. vbi ponit æquiparationes poenarum iuris Canon. ad ius ciuile. Et ad contrarium potest responderi, quòd forte de facili capere non poterat per familiam potestatis fortissis ad hoc sępe, & sępius adhibitam. Vnde ecclesia non vult amplius habere curam ipsius, sed dimittit eum iudici seculari: qui poterit habere maiorem solertiam in capiendo eum: cum perpenderit ipsum esse de foro suo. Vel finge (vt sæpe accidit de facto) ꝙ iste clericus captus sæpe capturam illusit effrangendo carceres, & deteriora committendo: & sic non potuit eum commodè castigare, cum nō habeat poenam mortis, relinquit ergò iudici seculari vt imponat ltimam poenam:

d & hic est verus intellect. c. supple. ergò ad c. vt famæ. [d] & ad alia iura

26 de incarceratione loquentia. ¶†Et per hoc tollitur obiectio quæ solet fieri à plerisque laicis detrahentib. à iudicio ecclesiæ, & dicentib. valdè indignum existere vt laicus ꝓ homicidio moriatur: cle-

e ricus vero tm̃ deponatur [e] cum possit esse esse talis clericus maximè qui nihil de tali depositione curabit. Certè vt s. dixi sola depositio nō est sufficiēs poena si posset de facto puniri. sed debet detrudi in monasterium, vel in arcto carcere, adeò ꝙ vita sit sibi tormentum, mors verò solantium, vt in c. nouimus. de ver. sig. & sic pt dici adempta spes euadēdi, durior est. n. mors cum lōgiori langore afficiatur. ¶Secundò opp. de c. nouimus. de ver. si. & de poe. c. 2. li. 6. vbi secularis iudex nō ꝯprimit clericum ante depositionem, seu degradationem actualem, quæ fit cū solēnitate. de qua in preal. c. 2. & hic incōtinenti punit, data incorrigibilitate. Sol. tres reperio opi. prin-

f cipales. Prima Pet. qui dicit fatēdo ꝯtrium [f] ꝙ iste debet prius degradari, & postea ꝯprimi, & sic supplet ad istum tex. per illa iura. Scdò,

g est opi. Host. dicētis [g] ꝙ illud ꝯprimere faciet secularis ad requisitionem ecclesiæ, vt j. de cle. exc. mi. c. 2. in fi. siue per ipsius traditionem & non aliter. Pro quo etiam intercedit ecclesia, ne mors infligatur in præall. c. nouimus. sed iudex secularis faciet ꝙ sibi vr. & quod sit necessaria traditio, vr etiam tenere Io. de Lig. Mouetur arg. satis à remotis. dicit. n. ꝙ sicut dñium nō transit sine traditione. C. de pact. l. tradōibus ita nec hic comprimitur per secularem nisi tradatur, & propterea iura vtũtur hoc verbo, tradere. Tertia opi. principalis est

Io. An.

minari, vel ratione familiaritatis, vel alia ratione: puta cōsanguinitatis, vel alia, iuxta ea quæ habentur in l. omnib. in l. etiam. C. de test. si examinaretur, q̃tus non sufficiat ad probationem, tñ facit indicium. tex. est qui sm aliquos nō est alibi. in l. si quando. C. vnde vi. & no. in l. j. ff. de testi. & vide Bar. idem tenentem in l. 2. §. ætas. ff. de exc. tut. quod est multum no. & menti tenendum.

Sebast. Sapia.

a ¶Anathema. quid operetur anathematizatio, vide Arc. in c. si quis clericus. 11. q. 1. & ibi etiam Car. Ale. vbi dicit quod verba ista, anathema sit, requirūt sententiam: ita quod quis non est excommunicatus ipso iure: cuius cōtrarium tenet Fel. ī c. Rodulphus. ver. sit anathema. & ibi etiam declarat illa verba quę solent apponi, sit anathema, quid significent.

Zacharias.

b ¶Est excommunicatio. Adde quod non requiritur sententia declaratoria quando apponitur istud verbum anathema. imò est, canon latæ sententię. ita no. Fel. c. Rodulphus. ver. sit anathema. s. de rescript. ex quo potes colligere quid inter se differant anathema, & excommunicatio.

c ¶Arcta custodia. tu pondera, qa text. hic ponit duo, ne sit ꝑditio plurimorū, & nō hēt quid vltra faciat, ꝙ ideò vult comprimi per secularem ne sit perditio plurimorum: qa cæteri clerici caperent exemplum sui facinoris, vnde grauior videtur poena, si perdat priuilegiū clericale, & ideò ecclesiastica facit: qa non vult eum amplius habere in sua protectione. Andr. Barb.

d ¶Vt famæ. Tu pōdera quia d. c. vt famę. disponit obuiādo delictis futuris. ideò si nō facit poenitentiam est timor vt labatur in similia vel peiora. Andr. Barb.

Zacharias.

e ¶Tantum deponatur. non ob. gl. in c. 2. in gl. fi. j. qui cle. vel vo. vbi dicit qd clericus propter homicidium debet degradari, quia illa gl. dēt intelligi loq de degradatione verbali non autem actuali, vt no. Butr. & doct. in c. at si clerici. s. e. Host. in c. 2. j. de homi. & Bal. in l. cum fratrem. C. ad Silleian.

f ¶Fatendo contrarium. Pondera quia prima opin. non est bōa ex eo, quia hic præsupponit d. cap. quod ecclesia non habet quid vltra faciat de facto: quia non potest capere clericum, ergò non potest eum degradare. pondera quia dicit non habet quid vltra faciat, quia videtur habere eum pro degradato concurrentibus depositione, excommunicatione, & anathemate. And. Barb.

g ¶Host. dicentis. Ista opi. In. probatur in d. c. 2. in verbo ad requisitionem iudicis ecclesiastici dānetur exilio à rege, nec dicit verum Io. de Lig. quod debet credi quod episcopus eum nō habet, vt hic præsupponūt doct. And. Barb.

a Io. An. [a] qui dicit ꝙ istud c. non intelligitur in degradato, in quo non putat necessarium ꝙ sequatur incorrigibilitas, sed statim dr eum de foro seculari, vt ī præal. c. 2. & c. nouimus. Intelligitur hoc c. & bñ in verbaliter deposito: nec est necesse sm eum, qd sequatur degradatio data incorrigibilitate, licet possit

27 fieri, nō tñ est necesse. ¶†Quia si se citra depositionem tertiò monitus ingerit enormitatib. perdit priuilegium clericalem. de sent. exc. ꝯtingit. 2. & c. in audientia. & c. perpendimus. multò fortius perdit iam depositus, qa adhuc postea monitus est. & hāc opi. sequun-

* tur *communiter* Mod. Et dicit d. Ant. quod procedit absq; dubio qñ incorrigibilitas surgit ex trina monitione, sed si aliter esset incorrigibilis vt quia iterato se immisceret: tunc est magis dubiū sed nihilominus tenet primum quia decretalis ista vr hoc probare sm eum.

28 ¶†Sed aduerte qa per hoc sentit d. Ant. qd incorrigibilitas absq; alia monitione exuit istum depositum priuilegio clericali, quod in veritate non est verum. Vñ licet cōiter soleat allegari hoc c. quod data incorrigibilitate post depositionem depositus sit tradēdus curiæ seculari, vel statim sm aliam opin. efficiatur de foro seculari. hæc tñ litera nō probat nisi eliciatur incorrigibilitas sm modum hic traditum. Vñ pōdera quod tex. ponit hic tres gradus poenæ antequam deueniatur ad comprehensionem fiendam per iudicem secularem. Primus gradus poenæ est quod deponitur. Secundus gradus est ꝙ secuta incorrigibilitate excōicatur, & sic nō efficitur statim secuta incorrigibilitate de foro seculari. Item ad excōicationem infligendam, debet præcedere trina monitio vt se corrigat, vt in c. sacro. de sen. exc. & in c. constōem. e. tit. li. 6. & sic non pt deueniri ad effectum deprehensionis fiendæ per secularem quin præcedat monitio, licet aſr & minus bñ sentiat d. Ant. Tertius gradus est, quia si adhuc post excōicationē ñ resipiscat dēt anathematizari, & si vult redire, & pñiam agere adhuc remanet sub protectione ecclesiæ, sed si ꝯtemnit oēs istos tres gradus poenæ & sic peruenit in ꝓ-

b fundum malorum [b] demū comprimitur per iudicem secularem. Oportet ergò ꝙ incorrigibilitas eliciatur, nō ex simplici iteratione delicti sed præcedente isto triplici pęnę gradu per iudicem ecclesiasticum, & sic reqritur istud quartū ꝙ ecclesia nō habeat vltra quid faciat, pro hoc tex. opt. in c. vt famæ. j. de sen. exc. vbi ꝯdemnatus iterās illud delictum, vel peius nō efficitur de foro seculari si ecclesia pt illū punire, sed detrudet eum in arcto carcere, & sic cū ecclesia nō habeat qd vltra faciat, vel qa de facto nō pt ipsum hre, vel sæpe habuit & illusit capturam deteriora, vel alia crimina committēdo vel agendo. Nec pt haberi spes de correctione incōtinenti pt comprimi per secularem: nō ergò reqritur de necessitate alia degradatio seu ecclīæ reqsitio, cum sola trina monitio sufficiat ad exuendum eum omni priuilegio clericali, vt s. dixi. Fortius qñ primò processit depositio, & secuta est excōicatio cum monitionib. debitis & anathematis ꝓmulgatio cū tāta solennitate nō reqritur alia traditio cū nec tex. de tradōne, vel degradatione seu reqsitione fa-

29 ciat aliquam mētionem. ¶†Putat tñ d. Car. hic requiri ante omnia, ꝙ per iudicem ecclesiasticum declaretur clericum esse incorrigibilem. alias si corā seculari exciperet de suo priuilegio non possit secularis cognoscere, an sit de suo foro. all. de sen. exc. c. si iudex laicus. li. 6. vel pt intelligi sm eū vt cesset omne ꝯtrium, vt dixit Host. vt puniat secularis ad requisitionem iudicis ecclesiastici. de cler. exc. min. c. 2. Sed certè si subtiliter hæc mā ꝯsideretur nulla de necessitate reqritur reqsitio.

c per ea quæ s. dixi nec ēt [c] declaratio, [d] quia ex

d quo præcessit depositio, secuta est excōicatio, & anathematis ꝓmulgatio & iste nō resipiscit accedendo ad ecclesiasticum & offerendo se ad pñiam: satis luce clarius ꝯstat de eius incorrigibilitate, & maximè si dephenditur in delicto flagrāti: nā eo ipso ꝙ perdurat in illa pertinacia, perdit priuilegium, nec aliqs locus inficiationi relictus est. ar. in c. euidentia. de acc. & in c. quanto. s. de transl. epis. vbi patet ꝙ dr notorium eo ipso quod eps d sua ecclesia trāsit ad aliā: fortius dr notorium qñ triplici gradu pęnæ præmisso iste reperitur inhærere suis iniquitatib. Et sic non ob. ꝯtrium ꝙ posset formari de c. cum sm. de hæ. li. 6. vbi requiritur sñia declōnis anteq̃ bona hæretici occupentur per secularem, ꝓcedit enim nisi factum esset adeò notorium, ꝙ nulla esset opus declōne: qa in incertis: non certis, opus est ꝯiecturis. in c. 2. de re. iu. vnde iste tex. de declōne, ēt nullam facit mentionem,

30 quia vt dixi nō est necessaria. ¶†Et inq̃tum dubitaretur aliquo casu, ꝙ de facili euenire non arbitror dico ꝙ poterūt recipi testes lit.

e non contest. [e] & partè ēt nō citata, & hoc ꝑꝑ periculum fugæ. Facit ꝙ in simili no. In. in c. j. de hom. lib. 6. vbi timetur periculū pñt testes recipi lit. nō contest. & parte nō vocata, ꝙ est valde not. Et ad hoc induco tex. in c. fi. de hæ. li. 6. & sentit ēt Bar. in l. ait prætor. §. si debitorem. ff. quæ in frau. cred. Al's aūt cessante isto metu vbi iudex vult declarare quē incidisse in aliq̃ pęnam dēt eum vocare, & eo pñte de cā cognoscere, vt est gl. in cle. pñti. de cens. & in cle. 2. de poe. & ꝓ prædictis facit ꝙ dicam in seq. q. ¶ Quæro qualiter deprehenditur corrigibilitas, & incorrigibilitas. d. Ant. dicit ꝙ corrigibilitas deprehenditur, si statim eo deposito se corrigat, vel dicat se paratū corri-

f gere, [f] & tūc imponit ei pñia, & in monasterium detrudetur ad illā pñiam peragendam, de poe. c. tuæ. Incorrigibilitas verò est qñ reuertitur ad priora delicta, vel in illis perseuerat vel ter monitus non desistit. non tñ putat eum incorrigibilem vt tradatur curiæ seculari. si pñiam sibi iniunctam nō obseruet. hęc vltima dicta mihi non placent, & primò inquantum dicit eum incorrigibilem cum reuertitur ad priora delicta, vel in illis perseuerat. nam idē intelligo, & si nō redeat ad priora nec perseueret ī illis: sed satis est ꝙ redeat

a ¶Io. An. Sed certè contra istam opi. est tex. in c. 2. de cle. exc. min. ver. ad requisitionem. And. Barb.

b ¶Profundum malorum. Circa illa verba in profundū malorum, vide d. Pe. cons. 151. & pondera qa regula Inn. & Io. An. in d. c. qualiter. reprobatur per istū de homicidio, ꝓ quo de iure ciu. imponitur pęna mortis: tñ tex. vult ꝙ solū deponatur. & si nō constat ꝙ sit incorrigibilis, nō dēt vltra ꝓcedi. Et iste ē text. aureus ad excusationē clērici criminosi & destruit cōia multa dicta. And. Barb.

Sebast. Sapia.

c ¶Nec ēt. Quod requiratur declaratoria sñia sentit Aret. in cōs. 165. inc. sicut Ioannes dixit. Ang. in ꝯs. 200. inc. ī ciuitate Lucana. Ale. in l. si quis maior. C. de trans. & probatur ex his quæ no. Bar. in l. eius qui delatorem. in pr. ff. de iu. fis. & q̃ latè ponit Fel. in c. Rodulphus. ver. sed declaratoria. j. de rescr.

d ¶Declaratio. Salua pace imò reqritur declaratio. hoc decidit iste text. in vers. postmodum. si in profundum malorum veniens contempserit comprimendus est, vnde arguo sic, vbicunque iurisdictio competit alicui rōe certæ qualitatis oportet ante omnia ꝯstare de illa c. cæterum. s. e. c. verum. & c. cum si. & ibi In. j. ti. j. Ang. in 6. vel 7. cons. not. in l. præscriptione. C. si ꝯ ius, vel vti. pu. sed iudici laico non competit cōprimere clericum depositum, nisi post excōicationē, & anathema venerit in ꝓfundum malorū vt hic, ergò ante omnia debet constare, & per consequens ista est veritas, ꝙ requiritur ꝙ iudex pronunciet illum fuisse incorrigibilem, & licet d. Abb. hic dicat ꝙ sufficit cōstare de excōicatione, & anathemate, ego dico ꝙ vltra illa requiritur ꝙ venerit in ꝓfundum malorum. & pondera subtiliter istum text. in ver. postmodum. ꝙ debet ex interuallo constare quòd venerit in profundum malorum. tex. est in l. 2. C. de cust. reor. & in c. cum M. de const. in ver. postmodum. tenementi, quia inaudita, & faciunt not. per Bart. in l. stipulatio. §. habet. ff. de ope. no. nun. And. Barb.

Ant. Fran. ¶Circa istum passum, an qñ lex, vel ꝯstitutio dicit quod aliqs sit ꝓ aliqd delictum, vel ex aliqua cā anathematizatus, vel excōicatus vtrum tūc reqratur sñia, non dico super facto ꝓ quo erat imposita pęna, excōicationis, vel anathematis: qa tunc sum cū isto, ꝙ reqratur sñia declaratoria, ꝙ illud factum seu delictū omiserit ꝓ quo lex imponit penā, vel canō excōicationē: sed nō credo necessariā esse sñiam. s. ꝙ iudex illū excōicet, vel anathematizet, imò credo ꝙ declōne facta ꝑ iudicē statim succedat poena iuris, sicut in aliis casib. in quib. quis ipso iure incurrit pęnam anathematis & excōicationis absq; aliqua alia ꝓnuntiatione iudicis, vt no. in c. ꝑ tuas. de sen. exc. & in c. pñti. & in c. eos. & ibi per gl. de sen. ex. in 6. & in cle. j. & ibi per scrib. de sen. exc. & vide per Host. in sum. de sen. exc. circa pr. & quę sit dña inter anathema, & excōicationem, vid q̃ hñr in c. oēs. 3. q. 3. & vtrum anathema possit fieri ꝑ laicū, dicas quod nō, vt in c. bñ quidem. 96. di. qa anathema ꝓpriè dr solēnis excōicatio, q̃ nō pt fieri per laicū. vide gl. in c. si inimicus. 11. q. 3. & hr in c. pñti. 5. q. 2. & in c. q sqs. 17. q. 4. Et inq̃tum hic fit mentio de dictione postmodū. Dicas, quod hęc dictio, postmodum refertur ad interuallū iudicis arbitrio, vt per Bar. & Ale. in l. j. §. diuus. ff. de quæst. & per Io. d Im. in l. qui ī aliena. §. fi. ff. de acq. hær. & vide quæ habentur ff. si quis caut. in l. & si post tres. & in l. si post mortem. ff. de leg. j. & de huiusmodi dictione postmodum, vide no. gl. ī c. si postquam. de præben. lib. 6. & in cle. 1. de concess. præb. in ver. intra mensem.

Zacharias.

e ¶Lite non contestata. Etiam per iudicem incōpetentem, & probabunt not. Bar. in l. admonendi. ver. quid si dictum testis. ff. de iureiur. melius in l. 2. C. de naufra. lib. 11. Ro. in l. si verò §. de viro. in 54. fallen. ff. solut. mat. sequitur Ant. Corn. sing. suo 368. in ver. testis. quod incipit, in loco, &c. vt etiam ampliet Ant. de Butr. in c. fi. j. de iureiuran. & Lanfr. in c. quoniam contra. §. recusationes. & ibi Cel. in apost. mag. in vers. quia forensis. paulo ante fi. j. de probat.

f ¶Se paratum corrigere. Sed quid si dicat nolo corrigi, an puniatur: ita vt hic dicitur, an debeat expectari quod perseueret. Vide hic Bal. qui pulchrè loquitur. And. Barb.

a ¶ Alia delicta. Ego puto q si illa n sunt sīlia delicta qa non sunt ita enormia vt est homicidiū, furtū vt hic dr. vel alia crimina ita sæua. & pōdera qa ista sunt verba ad Ephesios, q dt d. Abb. ex eo qa iura volūt. vt in d.c. vt famę q si similia, vel peiora faciat dicatur īcorrigibilis: nā cū sumus in mā pœnali n dēmus excedere pprium casum, d pœ di. j c. pœnę. cum si. ergò seqtur q si leuiora facit, nō vr incorrigibilis. And. Barb.

b ¶ Neglectus pœnitētiæ. tu pondera primò, qa text. sing. in c. tua nos. de coh. cler. & mul. dixit qd ͻtumax ī diffiniēdo crimen, & ad se purgandū, dr quasi ͻuictꝰ d delicto. vn faceret iste tex. ͻ d. Ant. sed qa tex. in c. vt famæ. dt si similia, vel vel peiora, vn nō faciēdo pnīam nō vr incorrigibilis, nec iste tex. fundat se in psumptione, vt dt d. Ab. imò ͻsiderat qa perseuerat faciēdo sæua. And. Barb.

c ¶ Agere pnīam. tu pondera qa iste tex. dt cū venerit in pfundū malorū, & nō dr ͻuenisse ī pfundū malorū, licet nō fecerit pnīam, qnimò plꝰ dico, qd deberet iniūgere pnīā seculare q ille verò sir faciet. arg. c. quē pœnitet, de pœ. di. j. And. Barb.

Sebast. Sapia.

d ¶ Qd carcer, Item dt Abb. ī c. nouimꝰ. de ver. si. & rō est qa carcer ͻparat morti qn carceratus patitur famē, & frigꝰ: vt no. Bal. ī c. j. §. deniq;. q fuit pri. cā benefi. amit. faciūt not. per Bar. in l. j. §. diuus Seuerus. ff. de quæst. & no. ppetuò qd licet iudex ecclesiasticus possit ͻdēnare clericū ad ppetuos carceres, vt no. Abb. in d. c. nouimus. & declarat Fel. ī c. qualr, & qn. 2. de acc. tn nō poterit cōdemnare laicū. ita dt Ro. sing. 706. inc. Tu scis qd de iure ciuili.

e ¶ Genitiuus. ī mā genitiui, vide Ale. ī pulchro casu in ͻs. 35. inc. viso pcessu. 4. vo. & p eūd. ī ͻs. 54. ic. viso pcessu. & 98. inc. visis his. e. vol. & p Cor. ͻs. 201. inc. licet ver. tn his n ob. cū ver. seq. vol. j. & p eūd. ī ͻs. 147. inc. viso pcessu. cir. me. vo. 2. & p eūd. ī ͻsi. 304. ic. rē arduā. ver. & ī sup. vol. 3. & p eundē in ͻs. 23. inc. licet ī anathemate. vol. 4. & in ͻs. 282. inc. hac ͻsultatione. ver. mō videdū. e. vo. & p Cæp. ͻs. 3. inc. in cā querelæ. ad fi. Aen. de Fal. Zach. ¶ Adde Ang. Aret. Io. Fab. Christ. Por. & alios scrib. in proę. inst. in pr. licet ibi mā genitiui nō multum congruat.

a seu committat alia delicta: a satis enim tunc dicitur incorrigibilis. arg. hic & in l. 5. in fi. C. de episc. aud. ad idem tex. in c. vt famæ. de sen. exc. ibi ad similia, vel peiora facile laberētur, &c. Idem dico tamen si non sunt similia, vel peiora, sed illud tantum fuit dictum in detestationem illorum. nam si pro minori culpa ter moniti persistunt perdunt priuilegium, quantò fortius quando processit monitio, & tot pœnarum gradus secuti sunt. & p hoc iste tex. in eo q alternatiuè loquitur de homicidio, & dicit q si est incorrigibilis, &c. Non enim potest intelligi de eo qui perseuerat in eodem homicidio, vel ad idem reuertitur. tum quia ad illud in specie non posset reuerti, tum quia non est verisimile, vt ad illud rediret etiam in genere, & sic toties committeret homicidium, & ante excommunicationem, & etiam post promulgationem anathematis ac si esset leo fortissimus. hoc ergò non patitur ista litera in aliqua sui parte: nec ratio naturalis admittit. Item inquantum dicit q solus neglectus pęnitentiæ b debitè non inducit incorrigibilitatem, certè istud non videtur sine hæsitatione tenēdum: si enim iudex eum deputauit carceri ad agendum pœnitentiam, & ille inde fugam accepit nec vocatus vult redire dicemus ne eum corrigibilē? certè minimè. imò præsumptio est maxima cōtra eum q alia deteriora committeret, vt probatur in c. vt famæ. præall. & in c. literas. de præsum. & 50. di. accedens. fac. c. testimonium. & quod ibi not. de test. Ille enim dicitur emendatus, qui agit pœnitentiam, vt ibi. Item iste resistendo de facto, & vitando debitam pœnam contrahit nouum delictum & maximè rebellionis, & cōtumaciæ. 8. q. 1. sciendum. 81. di. si qui sunt presbyteri. propter q certè secutis tot monitionibus, & censuræ sententiis debet priuilegio priuari. arg. in iurib. præall. & c. contingit. & in c. in audientia. Item hoc probatur per proprium significatum verborum incorrigibilis est si non vult agere pœnitentiam, c q pœnam delicti persoluere, nec permittit se capi à iudice suo: & verum est dicere q ecclesia non habet vltra quid faciat prēmissis istis censuræ sententiis. Concluderem ergò sic saluando aliquo casu dictum d. Anton. q aut non peregit pœnitentiam, sibi iniunctam tamen exhibet præsentiam suam, ita q iudex potest ipsum aliter punire, & tunc non dicitur incorrigibilis quòd ad hoc, vt per iudicem secularem possit puniri: quia ecclesia habet quid faciat, & sic cessat ratio tex. nec debet excommunicari nec anathematizari: qa feruntur illæ sententię propter contumaciam. Exemplū, iudex depositum clericum detrusit in monasterium, vt ibi agat pœnitentiam in pane, & aqua, & iste exit monasterium, & vagatur in conuiuiis, & aliis solatiis: certè iudex non excommunicabit eum ex quo facit in sui præsentia: sed eum detrudet in arctum carcerem, & iste est text. apertus in c. vt famæ. & isto casu seruari potest opi. d. Ant. licet ipse loquatur nimis generaliter. & non benè. Quandoque pœnitentia non peracta capit fugam, & occultat se, vel aliter de facto impedit, vt iudex non possit eum arctare. & tunc nulli dubium q iste est incorrigibilis, quantumcunque iste non reperiatur in nouo delicto, quia nō vult se corrigere à priori, & videtur perseuerare saltem in animo, & habere priorem animum in interiorib. medullis reconditum, vt dixit tex. de poe dis. 2. c. 1. tamen quia præsumptio est, q illa, seu similia vel deteriora committat vt in præal. c. vt famæ. tamen quia contrahit maximum delictum inobedientiæ, & rebellionis in resistendo & non parendo, vt s. dixi: ideo debet anathematizari & excommunicari, vt in text. & demum cum ecclesia non habeat vltra quid faciat comprimendus est per potestatem secularem, vt imponat debitam pœnitentiam pro delicto: & hoc propriè videtur velle litera dum simpliciter dicit vt deputet exilium, seu aliam pœnam legitimam inferat nec restringit se ad puniendum delictum nouum magis q antiquum. & hoc not. quia nullibi ita euacuatur hæc ma-
3 teria sicut hic. ¶† Aduerte tamen quia vbi facit aliqua delicta, ita q debita pœnitentia sit imponenda, non tamen per hoc tantum vita debet attenuari quòd verisimiliter citius moriatur. vnde no. Io. de Lig. in cle. j. de
d pœ. & re. q carcer d istis deputandus, non debet esse nimis arctus, vt certè intra paucos dies verisimiliter moriantur: vnde tales officiales sic eum præcludentes efficiuntur irregulares secundum eum q benè not. in practica: quia multi decipiuntur. & intellige q efficiuntur irregulares secuta morte, & pro hoc vide tex. sing. in c. nouimus. de verb. sig. vbi dicitur q ex pane doloris & aqua angustiæ sustentandus, &c. Et sic not. verbum sustentandus: non ergò illico consumendus est. Item in eo quòd dicit ibi, q mors debet esse eis solatium, vita tormentum: & sic vult quòd viuant vel vitam ducant iniungi pœnitentia, vnde caueant sibi prælati nostri temporis, qui aliquando ponunt in gabia, & necessarias subtrahunt adeò, quod mors citò, est verisilr cōsecutura.

CAP. XI.

1 Succedens alicui potest conueniri vigore rescripti impetrati cōtra suum auctorem.
2 Iudicium transeundo de vno in aliam personam alteratur: nam alio modo proceditur contra vnum, & alio contra alium.
3 Rescriptum concessum contra vnam personam an extendatur ad aliam. 5.
4 Genitiuus, an importet dominium.
5 Iudex datus alicui non potest transire ad illum, qui non erat in rebus humanis tempore dationis iudicis: puta ad eius hæredem.
6 Sicut, ista dictio, non semper denotat similitudinem.
7 Interdictum vnde vi, transit in successorem vniuersalem. 11.
Successor conuenitur per actionem intentatam contra suum prædecessorem.
Ecclesia dicitur qd vniversale, tamen successor in ecclesia non dicitur vniuesalis. 8.
9 Instantia accepta cum vno clerico super vna ecclesia non transit in successorem in illa ecclesia, secus si instantia esset inchoata super ecclesia, quia dignitas non moritur. 10.
Instantia non transit nisi in successores vniuersales.
11 Instantia inchoata contra vnum, an & quando transeat in successorem.
Clericus succedens laico, conuenitur coram iudice ecclesiastico in aliis secus, quia successor conuenitur vbi poterat conueniri auctor suus.

Quia V. ¶ Hoc c. legitur duobus modis in gl. & tertio extra gl. sed quia primus modus legendi positus in glo.
1 videtur communis & mihi placet, ideò summo sic. ¶† Per rescriptum impetratum contra violentum conuenitur, qui scienter successit in vitium. h. d. Primò narrat factum. Secundò prouidet. ibi, præcipimus. ¶ Casus literalis. Quidam nomine V. per violentiam occupauit ecclesiam P. clerici, ipse clericus impetrauit literas contra dictum V. super ecclesia illa, tandem ille V. mortuus est: R. clericus eandem ecclesiam postea est ingressus: dubitabatur vtrum ille R. per literas impetratas contra dictum V. super eadem ecclesia posset conueniri. Consultus Papa præcepit, vt secundum formam literarum inter dictos R. & P. coram eisdem iudicibus procedatur
2 sicut inter eundem P. & V. si viueret procederetur. B. ¶† Not. primò secundum hunc intellectum quòd sicut iudicium transit quandoque de vna persona ad aliam personam, cum alteratione qualitatis: quia aliter fit condemnatio contra eum ad quem transit aliter contra eum contra quem iudicium inchoatum est, vt in l. tam ex contractibus. ff. de iud. & quòd ibi no. Bar. ibi patet quod instantia iudicij inchoata ͻ filium, qui tenetur insolidum ex proprio ͻctu transit eo mortuo in patrem qui tm tenetur de peculio vt ibi: sic rescriptū qnq; transit in alium cū alteratione, & mutatione modi pcedēdi, qa cū ipso spoliatore agebatur interdicto vn vi. vt ī c. cū ad sedem. de rest. spo. & cū isto sedo q scienter successit in vitium age-
3 tur ͻdictione c. sæpe. de rest. spol. vt j. dicā. ¶† No. 2. q rescriptū nō solū aliqn trāsit in personam nō expressam in eo: sed ēt p trāslationem alteratur modꝰ pcedēdi: & intelligo qn aliquo mō pt modus agēdi ͻ fm includi sub rescripto impetrato ͻ prędecessorē, al's secꝰ
4 per no. in c. super lrīs. de resc. & ibi tangā. ¶† No. 3. q ecclesia pt dici illius sacerdotis cui fuit collata, licet non habeat dominium ecclesiæ, sed titulum potius administratiuum, vt in c. 2. de don. Et ex hoc
e no. q genitiuus e nō semper denotat dñium, sed quandā facultatē, seu ius

Sebast. Sap.

a ¶ Suum. Vide tex. in l. 2. in pr. cum gl. in ver. papyrius. ff. d or. iur. qtū. d. Ias. in rub. ff. de op. no. nun. & illam multum extollit Corset. in singularib. suis: ī ver. meus.

b ¶ Multiplici pcessu. Tu pōdera istum tex. in ver. ingressus. & pondera textum in c. sæpe. de rest. spolia. quia loquitur qn res fuit data à spoliatore, & sic loquitur in actu inter viuos, hic autem interuenit mors, vnd vr iste p vim intrauit possessionem ecclesiæ: vnde non vr q conueniatur nisi ex suo excess. & ideò rectè dixit d. Car. q cōuenitur interdicto vn de vi. hoc pbat iste tex. ī vers. fm formā priorum literarum sed forma priorum literarum erat in interdicto vnde vi. ergò. Item dt sicut si ipse viueret, negotiū terminet. si ergò dēt terminare, sicut si ipse viueret, sequit qd per interdictum vn vi. & sic intelligitur iste tex. qd p suā violentiam dēt conueniri īterdicto vnde vi. Et ideo est hic casus singularis qd per rescriptum impetratum ͻ violentum conuenitur alius violentus, quādo violentia versatur circa eādē rem, vt facilius lites expediantur. c. finem litibus. de do. & contu. pondera ēt l. vim fa cit. ff. de vi, & vi arm. nā mortuo spoliatore iste fuit ingressus ecclesiā quo casu vr nouus occupator, & vr spoliare clericum primum: qa potuisset recuperare, ideo vr q possit conueniri vt primus eodem interdicto. pondera dictam l. vim. And. Barb.

Zacharias.

c ¶ Dictio sicut. Adde Bal. in sua marg. in ver. verbum. vers. 5. & ibi quid si dicatur sicut ī tali instrumento nō sunt verba exēplaria, sed narratoria. eūdem Bal. plenius. in l. edita. C. de edē. & Bar. in suo cons. inci. testator le uit.

Ant. Franc.

¶ Circa significationem huiꝰ dictionis sicut, vide gl. in ver. sicut. in c. j. d fac. vn. & aliam gl. in c. cleros. in vers. sicut. 21. di. & per d. Ant. in c. damnamus. in §. cū ergò. de sum. Tri. nā qnque importat similitudinem. quandoque stat causatiuè, qnque importat conditionem. ad q ēt vide gl. in c. ex ore. de priui. & aliam gl. ī c. inquisitionis. in j. resp. in glo. 2. de accu. & hr per Bal. & doct. in l. edita. C. de eden. & vide Bart. in cons. suo quòd incipit: testator legauit

seu ius administrandi & possidēdi. de quo vide bo. gl. in c. j. de postul. præl. propriè tamen denotat dominium: de quo plenè per Bar. in proœ. ff. no. vbi dicit q quandoque ex communi vsu loquendi denotat nudam detētionem: vnde commodatarius quandoque dicit, ille equus est meꝰ, vel Titij. sic etiam dicit
a de hoc pronomine suum. a Potest etiam quis dicere beneficium esse suum, ex quo sibi est collatum: vt in c. si tibi absenti. de præb. lib. 6. licet propriè denotat dominium vt 8. di. quo iure. & quod ibi not. & in l. Quintus Mutiꝰ. ff.
5 de aur. & arg. le. ¶† Op. contra tex. & videtur q vigore vnius rescripti impetrati cōtra prędecessorem non possit conueniri successor: quia rescriptum nō extenditur ad personas, non expressas in eo: vt in c. P. & G. de off. del. Item rescriptum non extenditur etiam ad vniuersalem successorem: vt in c. significauit. de rescr. Item iudicis datio non transit ad hæredem illius qui, non erat in rebus humanis tēpore impetrationis rescripti: vt ff. quæ sen. sine app. resc. l. eum qui alias. Pau. resp. Sol. in hac materia gl. alleg. quatuor arg. in princ. q rescriptum debet extendi, & tria ad partem negatiuā, q non debet extendi: & tamen soluendo ponit duas lecturas, quarum vnam approbat. Vult ergò primò gl. q in veritate iste cōueniatur vigore istius primi rescripti: quia si conueniretur vigore istius secundi, superfluè ista Decreta esset posita hic. Nec ob. contraria: quia verum est q rescripta non extendētur ad personas omninò alias: sed iste qui scienter succedit in vitium, non est omninò alius, imò quasi similis: & cēsetur quasi idem in odium sui, & quodammodò videtur habere ratum factum prædecessoris: sicut in simili habetur in c. j. de al. iud. mut. Alia lectura est secūdum alios vt refert gl. quod hic fuit processum ex vi secundarum literarum nec potuisse per primas: quod tamen gl. non approbat. sed hanc secundam lecturam tenet Gof. Host. Inn. Egi. & Vinc. Et mouentur maximè per verbum præcipimus, positū in litera. nō enim simpliciter respondet, sed præcipit sic procedi: & sic vigore huiusmodi mādati. Sed primam lecturā gl. videtur tenere hic d. Ant. quia notabilior est: secundum eam tex. decidit casum dubitabilem: sed nihil adducit ad iustificationem ipsius. Ego autē eam sequor: & primò adduco authoritatem Io. An. qui ea sentit apertè in regula, is qui in ius de re. iur. li. 6. in merc. vbi distinguit generaliter quando rescriptum transit in successorem: & dicit q transit in eum qui scienter succedit in vitium. alle. hoc c. idem simili modo distinguēdo, tenet Io. Cal. in c. significauit. de rescri. Itē adduco rationem vbicūque ex vno iure possunt elici duo intellectus, quorū vnus est dubitabilis, reliquus verò nō: debemus semper sequi dubitabilē, vt sic nobis etiam de aliquo seruiat, vt in l. q Labeo. ff. de Carb. edi. & in l. j. ff. ad munic. facit c. cum in iure. ff. de off. dele. & in c. rursus. qui cler. vel vou. Sed secundum
* cōem intellectum doc. hic nihil operatur istud c. quia nulli dubium est, q vigore secundi rescripti poterat procedi: nec de aliquo nobis seruiret, imò esset omninò superfluum contra illud quod Papa pollicitus est. s. in proœ. & contra. c. si Romanorum. 19. dist. vt quid enim membranas occupat, &c. Item hic non apparet, q supplicationem Papa dederit hoc secundum mandatū: sed potius ad querelam partis conquerentis de ipsis iudicib. nolentibus forte procedere. Et ideò Papa dixit præcipimus, & non respondemus: quia vt satis colligitur ex mente & verbis literæ, patet q Papa non fuit hic consultus à iudicibus. Et ideò ex hoc tollitur fundamentum doct. quare debet extendi ad causam similem: sicut extenditur Decretalis epistola: vt dicit gl. Et vt intelligas, decretalis epistola, dicitur quam Papa solus, vel cum Concilio Cardinalium statuit ad consultationem alicuius. Et de hoc, & de diuersis nominib. constitutionum ecclesiatum, vidi 3. dist. in summa, quasi sentiat gl. quod rescriptum datum ad alterius consulta tionem cēseatur Decretalis epistola, sicut ergò reliqua iura trahuntur ad similia: sic & ista rescripta. Et licet Io. An. hic dicat q licet trahatur ad similia, quò ad iuris diffinitionem, non tamen quò ad iurisdictionem delegati. dico illud verum, nisi quando dubitatur vtrū debeat transire in successorem: quia tunc si Papa respondet seu præcipit in casu dubij vt trahatur, satis tunc deciditur casus dubius: ideò debet transire etiam quò ad iurisdictionem. Nam sicut Papa diffinit, & pręcipit in casu dubij procedendum: ita & nos diffinire debemus de re iud. c. in causis: secus autē, quando facto non existente dubio, Papa mādaret, seu causam committeret. seu extenderet rescriptum: quia tunc non est in similibus extendendum. & hoc casu procedit dictum Io. An. quia tunc ius non deciditur. sed quando in casu dubio mandatur extendi, satis tunc deciditur ius. Quod apertè intelligitur ex eo, quia aliàs sua decreta esset omninò superflua, & non fuisset posita. hic: nam Papa mandat. s. in proœ. quòd debemus vti hac compilatione in iudiciis, & in scholis, & in casib. similib. in c. cum dilecta. de confir. vtil. vel inuti. & de constit. c. translato. cum simi. Et hunc intellectum suadet æ-
b quitas, ne iste spoliatus vexetur in multiplici processu, b & in varia impetratione literarum. cum boni iudicis sit citò dirimere litem: vt l. quidam existimauerunt. ff. si cer. pet. & in c. finem. de dol. & contu. Et quia in hoc tractatur de modico, vel nullo pręiudicio alterius sicut in simili dicimus quòd rescriptum extenditur re integra ad vniuersalem successorem: vt not. in c. significauit. de rescr. & in præal le. regula, is qui ius. Item hoc suadet odium scienter succedentis in vitium argum. in c. j. de alie. iud. vnde quòd operatur illa facta identitas personarum, quæ est inter defunctum, & hæredem vniuersalem, ratione successionis, operetur hoc casu odium istius qui scienter successit in vitium, & successio particularis, vt sic fingatur eadē persona. Item sicut videmus q simili æquitate motus Papa introducit nouum remedium contra istos scienter succedentes in vitium: vt in c. sæpe. de resti. spo. fortius debemus dicere rescriptum extendi in istum vbi non tractatur de tanto præiudicio. Et per hoc dico decretalem tantum procedere cum hac extensione, quādo successor est vitiosus: vt quia sciebat vel scire debebat rem inuasam, & nihilominus eam qualitercunque occupat. q satis innuit hæc litera: & clarius glo. & idem d. Ant. qui dicit & bene, secus esse si sine vitio fuisset beneficium ingressus licet contra eum competeret conditio. c. redintegranda. 3. q. j. & hoc satis innuitur ex text. & ex iuribus allegatis in contrarium. ¶ Sed contra hanc lecturam ob. litera, dum mandat, procedi inter istum successorem & impetrantem sicut fuisset processum inter occupatorem si viueret, & impetrantem: & tamen in veritate non potest sic procedi, quia contra primum competebat interdictum vnde vi. vt in c. cum ad sedem. de rest. spol. & cō
6 tra successorem competit condictio. c. sæpe. eo. tit. ¶† Sol. dictio si-
c cut, c vt dicunt hic *communiter* doctores, non denotat hic omnimo-
* dam similitudinem, sicut in simili habetur in c. 2. de sum. Trin. vers. cum ergo. & hæc expositio omninò est fienda, siue teneatur prima lectura siue secunda: quia siue proceditur vigore primi rescripti, siue virtute secundi, non mutatur formalitas actioni, vnde ex quo ius agendi contra secundum saltem in genere actionis potest comprehendi sub forma rescripti, debet tamen extēdi ad successorem: secus si nullo modo potest comprehendi. sicut in simili not. in cap. super literis. de rescript. & per hoc est iustificata hæc lectura gloss.
7 ¶† Aliam lecturam ponit hic dom. meus dom. Card. dicens ipsum conueniri posse ratione primi rescripti. & quòd plus est, conuenietur interdicto vnde vi. tanquam successor vniuersalis. Certum est enim quòd interdictum vnde vi. datur contra successorem vniuersalem: vt lege prima, in fine, & lege tertia, ff. de vi, & vi armat. not. gloss. in capit. cum ad sedem. de restitutione spoliatorum, & ecclesia est quædam vniuersalitas: vt notat gloss. in capitulo cum ad sedem. & quòd ibi notat Innocentius, de restitutione spoliatorum, sicut enim per actionem intentatam contra prædecessorem quando bene erat obligatus conuenitur successor: vt in capitulo dilecti, infra titulo proximo, ita & successor vitiosus possit conueniri ne sit melioris conditionis occupator quàm non occupator. vt in capitulo cum qui. de præbendis, libro sexto, vnde iste intru

Universidad de Deusto Biblioteca

Sebast. Sap.
a ¶Successor, quis dicatur propriè successor tradit Dy. in regula, is qui de re. in 6. Alex. in l. si ipso ista. §. sunt autem. ff. de ver. ob. Abb. in c. cũ oẽs. in no. de cõsti. & Mod. in l. quædam. §. nihil interest. ff. de eden.

Sebast. Sap.
b ¶Et primus. Vide ad hũc casum Ias. in l. j. C. qui adm. Paul. d Ca. in l. qui cõtra. in fi. ff. de fideiuss.

Sebast. Sap.
c ¶Debuit. Vide Rotam deci. 5. sub ti. de fo. comp. in antiqs. Old. in cons. 4. Q d latius Pau. de Ca. post Bart. in l. hrs absens. in prin. ff. de iud. & ibi latè aliàs scripsi.
d ¶Defuncti. Adde d. d Ro. deci. 552. in ci. obligatus est laicus in Auinione. de iud. in antiquis.

intrudẽdo se in ecclesiam videtur successor vniuersalis illius defũcti. & pcedit hoc maximè intelligendo, ꝙ iste fuerit ingressus ecclesiã sine aliquo titulo, sed quasi continuando se ad possessionem defuncti: pro quo facit litera in ver. ingressus. Idem tamen putat etiam si cum titulo vitiosus ingrederetur qa habetur pro non titulo, & censebitur possessor vniuersalis. Et pro hoc intellectu adducit gl. Inn. in c. eam te. de rescr. vbi hoc sentit per hoc c. sed ego hanc lecturam non approbo, & dico ꝙ contra eam est text. in c. cum ad sedem. præall. vbi contra episcopum qui succedit in ecclesia, vel hospitali, & sic in vniuerso non competit interdictum, ex quo ipse non probauit se spoliasse, seu spoliari mãdasse, vel 8 eum ratũ habuisse. ¶† Et pro hoc, quia licet contra successorem vniuersalem detur interdictum vnde vi. & ecclesia dicatur quid vniuersum: tamen ille qui se intrusit in illa eccle- a sia nõ dicitur successor[a] vniuersalis representans personam defuncti, vt contra eum competat interdictum, vnde vj. quia non succedit in vniuersum ius defuncti, ita ꝙ actiones trãseant in eum: & contra eum etiam si hoc ius causaretur à defuncto, sed habetur loco legatarij: vt l. quoties. C. de hær. inst. vnde dicit gl. in c. significauerunt. de test. ꝙ id ꝙ dicitur successorem posse cõueniri interdicto, vnde vj. habet locũ in successore, & hęrede iuris, non autem in successore rei subtractæ: ꝙ etiam apertè innuit tex. in l. j. §. interdictum hoc in fi. ff. de vi, & vi ar. iste enim est ille qui fingitur eadem persona cum defuncto, vt in auth. de iureiu. amo. præst. in pr. & in præall. l. quoties. & hic non dicitur ꝙ iste fuit hæres istius spoliatoris. & quod istam ecclesiam teneret tanquam hæres: imò potius innuitur oppositum, dum dicitur, quod post mortem illius ille postmodum est eam ingressus. & sic authoritate propria. Vel forte alio titulo minus legitimo. Item nemo sanæ mẽtis crederet se posse iure hæreditario in ecclesia succedere cum sacræ, & religiosæ res in nullis bonis sint. 12. q. 1. videntes. de præb. c. 1. & c. ratio. & ff. de re. di. l. in tantum §. sacræ. & inst. e. ti. §. sacræ. & ipsemet Inn. in c. eam te. recedit postea ab illo dicto quod non fuit generalis successor, sed 9 in re illa tantum. ¶†Et apertiùs etiam contra hanc sentit hic Inn. dicens, ꝙ instantia inchoata, cum clerico cum quo agebatur petitorio super ecclesia, non transit in successorem in ecclesia: quia instãtia non transit nisi in successores vniuersales, qualis secũdum eum non est iste, quia non causat ius suum à defuncto, secus si fuisset a- 10 ctum nomine ecclesiæ. ¶†Et sic apertissimè vult, ꝙ successor in ecclesia non dicitur hæres vniuersalis ita, ꝙ actiones, & instantia transeant contra istum sicut contra hæredem vniuersalem, nisi fuisset actum nomine ecclesiæ non cum persona: quia tunc cum dignitas, non moriatur: vt de rescript. c. Si gratiosæ: lib. 6. 12. q. 2. liberti. bene transit instantia & actiones in successorem quæ in effectu dantur ꝯ ecclesiam. & iste est proprius casus c. dilecti. de fo. comp. alle. pro illa lect. & no. bene. Tene ergò ꝙ hic transeat rescriptum in successo- 11 rem vitiosum ratione prædicta. ¶†Sed quæro, quid si instãtia fuisset inchoata cum defuncto nunquid transeat contra successorem, vt sic probationes ibi factæ prosint isti impetranti. Inn. hic variè loquitur. dicit enim ꝙ si causa esset cœpta contra spoliatorem, etiam si lis esset contestata, & etiam in causa conclusum, ita si sola sententia ferenda restet: non feretur ex illis actis sententia contra successorem: cum hoc interdictum vnde vi, sit personale. ff. de vi, & vi ar. l. j. §. pe. Imo si ageretur reali oporteret ꝙ contra nouũ successorem intentaretur noua actio, arg. opti. ff. de pet. hær. l. pe. ff. de rei ven. l. si is qui. nisi forte esset hæres in quem bene daretur actio post litem contest. ff. de rei ven. l. si is. & l. si autem. §. j. & hæc decret. dicit se intelligere, ꝙ oporteat à capite, de nouo incipere contra successorẽ. & non agitur contra successorem interdicto, vnde vi nisi scienter recepisset à spoliatore. j. de rest. spol. sæpe. ¶Nota bene hoc vltimũ quod, non retulit hic Io. And. in nouella. de quo miror, ex quo primo apertissimè sentit Inno. quod nedum rescriptum transit contra successorem in vitium: imò etiam inchoata instantia contra prędecessorem. & sic sentit illam lecturam quam s. approbaui: licet in alia glo. eam non teneat: nam si vult ꝙ transeat instantia ratione vitij, fortius trãsibit rescriptum, & hoc dictum est valdè notabile: nec apertè iure probatur, sed ęquitas suggerit, vt sicut transit rescriptũ, quod aliàs non transit nisi in successorem, vniuersalem ita eadem ratione transeat instantia. ex quo fingitur quasi eadem persona cũ defuncto. & hoc etiam videtur placere hic. d. Ant. Et generaliter, an & quando transeat instantia possunt colligi aliqui casus ex gl. Inn.

b ¶Et primus[b] sit de patre in filium, licet non sit hæres: ex quo succedit in eius bona: quia fingitur eadem persona per representationẽ: vt l. tam ex contractibus. ff. de iud. facit ff. de min. l. patri pro filio. hodie verò videtur pater succedere filio vt hæres: de quo tamen dic, vt habetur in auth. de hær. ab intest. veni. col. 9. ¶Secũdus casus est, de defuncto in hæredem vniuersalem: quia fingitur eadem persona cum defuncto: vt s. dixi. ¶Tertius casus est, quãdo instantia fuit inchoata cum defuncto nomine dignitatis, vel administrationis: tunc. n. transit in successorem in dignitate: quia dignitas nunquam moritur. & in effectu magis videtur putare contra dignitatem, seu pro dignitate, quam transire in successorem: vt in c. dilecti. de foro comp. & quod no. Inn. in c. significauit. de resc. Secus dicit Inn. si instantia esset inchoata cum defuncto nõ ratione dignitatis, sed pro iure suo, vt quia tunc non litigabatur super iure ecclesiæ: quia tunc non transit in successorem, vt quia ille successor non causat ius in illa dignitate sub beneficio defuncti, sed illud habet à collatore: & sic instantia illius nec prodest, nec obest sibi. tu de hoc vltim. dic vt hodiè habetur in c. 2, vt lit. pen. li. 6. ¶Quartus casus quando quis egit per procuratorem, tunc transit instantia in dominium. ff. de proc. l. in causæ. An hoc sit verum simpliciter, vide gl. Bar. in l. mutari. ff. eo. ¶Quintus casus est quando mortuo accusatore constat de crimine accusati per eius confessionem: quia tũc ne delictum remaneat. impunitum, iudex prosequendo istam instantiam ratione publici interesse illum puniet: vt in l. quamuis. C. de adult. Nam & hoc faceret etiã si accusator desistere vellet. j. de collu. c. crimina. & per hoc habes clarè. gl. Inn. quam d. An. hic multipliciter inuoluit. Aduerte tamen quod inquantum dixit instantiam transire in successorem vniuersalem, fallit secundum d. Ant. in fisco succedente in bonis alicuius in quem non transit instantia inchoata cum defuncto. & est ratio secũdum quosdam, quia non est propriè hæres sed quasi. sed hæc ratio sibi non placet per præallega. l. tam ex contractibus. ff. de iud. vbi instantia transit in patrem, qui tamen, propriè non erat hæres: Sed ratio specialitatis est, quia fiscus habet separatos iudices. & pro hoc quòd aliud sit. in fisco probatur in l. si constante. §. fi. ff. sol. matr. Aduerte: quia hæc fuit opi. Bar. in præalle. l. si constante. §. fin. licet de eo hic non faciat mentionem. do. Ant. sed simpliciter cum hoc dicto transeat, vnde vt latius videas dubium hoc, scias quod Iaco. de Aret. in præal. §. fi. resp. ad ꝯria quæ possent formari qd instantia debeat ibi trãsire in fiscum per l. seruus. ff. de his qui not. inf. & in l. j. C. si pen. app. mors. interue. dicebat, ꝙ ꝯria loquuntur in hærede, sed fiscus in præal. §. fi. non erat hæres: vt ẽt probatur in l. inter eos fideiussores. §. fi. ff. de fideiuss. & in l. quoties. de noua. quasi velit, ꝙ vbi fiscus propriè fuisset hæres defuncti: quia ab eo fuisset institutus: tunc bene transiuisset instantia in fiscum: sed in præal. §. fi. non fuit fiscus institutus hæres: sed bona fuerunt publicata rõe delicti, quæ ratio non placet Bar. quia ad hoc vt transeat instantia, non est necesse quod ille sit hæres: sed sufficit quod in eum transeant bona vniuersaliter: sicut patet in patre, in præd. l. tam in ꝯtibus. & ideò dicit quod ibi speciale est in fisco: quia habet suos iudices, sed Bal. in præall. §. fi. tenet contra Bart. dicens, quod ex dicto suo sequeretur, quod si quis institueret hæredem fiscum, quod in eum non transiret instantia, quod est falsum secundum eum. sed tñ ad hoc quod debeat transire quando fiscus est institutus hęres, nihil allegat Bal. sed solum respondet ad illum §. fi. quod ideo ibi instantia, nõ transit in fiscum, quia fiscus succedit in bonis, & non in persõna: imò annihilatur persona in qua erat fundatum iudicium, vnde ea annihilata expirat iudicium. non autem est sic in hærede: quia representat personam defuncti: vnde nõ succedit per annihilationem personæ, sed per representationem. & ex hoc infert, quòd filij succedentes per auth. bona damnatorum. C. de bo. dam. non succedunt in instantia: quia sunt successores bonorum, & non personæ, vt ibi. Sol. licet Baldus contra Bart. ita concludat ibi: tamen super rubr. de rer. diu. ff. videtur sentire contrarium: videlicet cum Bart. Et idem videtur etiam tenere dom. Ant. in l. si vt proponis. C. de bon. damn. & satis mihi illa opinio Bart. placet. ex quo non habemus propriè casum quod quando fiscus est institutus hæres in eum transeat instantia. & in præal. §. fi. simpliciter dicitur, quod in fiscum non transit illa instantia, intelligatur ergò generaliter ex quo habet iudices omninò separatos: nã video quod etiam quando succedit tantum in bonis, & non in persona per omnia tenetur ac si esset hæres, & successor, vt in præal. l. si vt proponis. C. de bon. dam. & in l. 2. C. ad l. Iul. de vi pub. Item omnia iura C. vbi causæ fiscales loquuntur indistinctè de omnibus bonis pertinentibus ad fiscum: & de aliis causis fiscalibus non exerceri iudices, sed ipsi procuratores fisci, seu ra- 12 tionales debent cognoscere. ¶†Et pro hoc vide bonum simile in clerico. nam regulariter hæres conueniendus est vbi defunctus c conueniri debuit: [c] vt lege, hæres absens. ff. de iudiciis: & tamen d si clericus successit laico non conuenitur coram iudice defuncti,[d] sed coram iudice suo ecclesiastico: quia habes omninò iudices suos sep

a ¶Instantia inchoata. Vide Io. de Im. in l. si hominẽ. ff. de fideius. vbi tenet contrarium. And. Barb.
¶Adde, an instãtia cœpta cũ laico transeat in ecclesiam, vl clericũ laici successorem, vide Bald. in consi. 207. in j. li. A. F.
Ant. Franc.
¶Ad hoc, an instantia cœpta cum laico trãseat in hæredem clericum, vel ad ecclesiam hæredẽ laici, videas no. gl. in c. clericum. xj. q. j. & tenet Io. An. in regula, is q de reg. iu. li. 6. tñ Ange. in l. hæres absens. ff. de iud. & Ro. & Ale. post Bal. in l. si cõstante. §. fi. ff. sol. mat. & idem Ale. in l. si hominẽ. ff. de fideius. & Bal. ẽt in l. j. C. si pen. ap. mors interue. videntur tenere ꝯrium. credo qd ista instãtia transeat in ecclesiam, vel clericum q non vtẽtur priuilegio ex his q voluit Bar. in l. si cõstante. in §. fi. præall. sol. mat. vbi dt ꝙ instantia inchoata, cũ priuato cui fisc⁹ successit, bene trãsit in fiscum: sed fiscus nõ vtet priuilegio suo. & sic forsan possent cõcordari opi. & instantia transeat: sed clericus vel ecclesia q successerunt non vtentur suo priuilegio põt cogitari. Et adde. qd instãtia cœpta cũ defuncto trãsit ad hæredes etiã quò ad accessoria, vt in l. si in rem actũ sit. C. de rei vẽ. & no ctẽ ẽt quod instãtia inchoata cũ defuncto nõ scinditur ex persona plurium hęredum. l. si familiæ. C. fa. erc. & adde qd instãtia non transit ad hæredem qñ quõ est super qualitate p sonæ defuncti, vt in l. j ff. ne sta. defun. vtrum aũt de iure Canoni. detur instãtia sicut d iure ciuili, dicetur in c. venerabili. j. eo.

Sebast. Sap.
b ¶Iuris est, qd voluntas principis presumatur talis, qualis de iure esse dẽt not. Bald. in l. ex facto. in 4. no. ff. de vul. & pu. & in ꝑludiis feudorum. ꝙ etiam videt procedere quando scribit cum clausula, motu proprio, vt traditur in c. cãm. 2. de test. & sentit Ias. in l. iustitia. ff. de iust. & iure.
c ¶Interpretet. Ad. de Old. cons. 230.
d ¶Condere. facit l. ita fidei. ff. de iur. fis. vbi interpretatio legis est idem ꝙ tex. legis. ergò ille interpretatur, qui facit. And. Barb.

Sebast. Sap.
e ¶Poterit. Et hoc probatur optimè in l. nõ pñt. ibi, is qui iurisdictioni præest. ff. de le. vbi Mod. Tauri. hoc expressè no. & subiiciũt ꝙ hmõi interpretatio quæ fit per simile est cõcessa etiam doctoribus, vt not. Petr. de Ancha. in cle. 2. j. de magist.

suo ecclesiastico[b] qa habet omninò iudices suos separatos, & alterius qualitatis, q̃ haberet defunctus: vt no. in c. nullus clericus. 11. q. 1. & in regula, is qui in ius. de re. iur. lib 6. Vide tñ ad hoc not. lĩtationem, q̃ ponit Bart. in d. l. hæres absens. ff. de iudi. dicens hoc procedere, qñ clericus allegat priuilegium corporę iuris clausum: secus si allegat aliud priuilegium impetratum à Papa putà, vt non possit conueniri coram suo Episcopo. tunc. n. hoc priuilegio nõ obstante cõueniendus est vbi defunctus debuit conueniri quia l. hæres absens. tollit priuilegium in ꝯrium. & hoc clarius voluit gl. in d. l. hæres absens. all. l. 2. §. legatis. ff. de iud. quod no. Ergò idem dicẽdum in fisco consimili rõe cum habeat suos iudices separatos, sicut clericus. Nec ob. si dicatur qd in prædictis iurib. nihil dicitur, quod instãtia fuerit inchoata cum defuncto: quia consimili ratione instantia non transiret, sicut non transiret facultas conueniendi. Et per hoc in fertur ad vnum propter qd instituti in præcedenti qõe plus. q̃ oportebat quantum ad Ca- a nonistas quod instantia inchoata[a] ꝯ laicum defunctum non transit in ecclesiam seu clericum hæredem, sicut non transit in fiscum consimili rõe, ꝙ etiam tenet hic. d. Ant. & sic extende ꝙ not. gl. in regula, is qui in ius. præal. & in c. nullus clericus. & Bar. in l. hæres absens. ff. de iud. videlicet ꝙ clericus non potest conueniri coram iudice laico vbi defunctus erat conueniendus: vt procedat etiã si instantia fuisset inchoata cũ defuncto, vt in eo nullo modo transeat, sicut nec facultas conueniendi coram eodem iudice. & sicut non trãsit in fiscum consimili ratione. & hæc sufficiant ad claram declarationem. c. Et generaliter, an, & quando rescriptum sit transmissibile in alium vide plenè per Io. An. in dicta regula, is qui. & Io. Cal. in c. significauit. de resc. vbi dicam.

CAP. XII.

1 *Priuilegia sedis Apostolicæ dubia solus Papa interpretatur. 3.*
2 *Princeps præsumitur velle quod iuris est.*
4 *Iuramentum an sit seruandum, est cognitio ecclesiastica.*
5 *Sententia lata non habente potestatem, an aliquo casu teneat.*
6 *Papa, vel alius prælatus, an possint esse iudices in causa propria, vel ecclesiæ. vel possint esse testes & quib. casibus Papa habeat iudicem.*
7 *Papa non potest accusari, nisi de crimine hæresis, vel de delictis notoriè scandalosis.*
Simonia est species hæresis.
8 *Papa non est dominus rei ecclesiæ adeò quod non est ei licitum alienare sine causa.*
Papa in dubio quicquid facit præsumitur facere ex causa rationabili.
Decimæ possunt remitti laicis per Papam.
Notoria non requirunt sententiam, vel minus solennem.
9 *Iudex si arbitratur pœnam arbitrio suo, potest ab eius sententia appellari, & potest vt suspectus recusari.*
Consanguineus prælati recusatur in testem pro ecclesia ipsius prælati.
10 *Canonicus recusatur in testem in causa cõcanonici sui.*
11 *Iudex cui impeditur iurisdictio, an ipse possit procedere, & quid si est iudex delegatus.*
Prælatus an possit iniuriam sibi factam punire.
12 *Sententia lata à non competenti iudice, nõ valet etiam si partes consentiant.*
13 *Sententia lata à iudice qui poterat per exceptionem recusari: & non fuerit opposita valet.*

1 Cum venissent. †De dubiis priuilegiorũ Apostolicæ sedis, solus Papa cognoscit, & non 2 inferior. ¶†No. 1. ꝙ iuris promulgatio quãdoque fit per verbum volumus, & maximè in principe qui illud præsumitur velle ꝙ iuris b est.[b] ¶Gl. diuidi post principaliter in tres partes. Primò quærit de ratione literæ. Secundò quærit. nunquid saltem incidenter possit iudex inferior cognoscere. Tertiò opponit. Secunda ibi, sed nunquid. Tertia ibi, sed quali- 3 ter. Prima pars est clara. ¶†Quero in 2. parte an saltem incidenter possit iudex inferior cognoscere. gl. concludit capiendo finem eius quod iste tex. primò possit intelligi de priuilegiis concessis à Deo Apostolicæ sedi. & de his solus Papa cognoscit. de transla. Epi. c. j. & 21. dist. in nouo Potest secũdò intelligi de priuilegiis concessis per Papam, & tũc Papa per se, vel per suos delegatos de illis iudicat. Inferior verò citra mandatum Papæ cognoscere potest incidenter si sunt verba clara, & non aliter. Colligendo dicta doct. distinguendo, concludo, quod aut quæstio principaliter deducitur super intellectu priuilegij Apostolici, & non debet adiri inferior vt illud inter- c pretetur, [c] vt hic sentit gl. & clarius. Inn. quia d eius est interpretari cuius est condere[d] & puto hoc etiam si casus est clarus, quia non spectat ad inferiorẽ talis declaratio vt faciat ius quò ad omnes. sic enim nec leges quò ad omnes interpretari possunt: vt l. fi. C. de ll. & not. Inn. c. cum speciali. de app. aut quæritur nunquid incidẽter, vt quia causa vertitur coram inferiori, & allegatur priuilegium, & tunc in præiudicium Papę concedentis, non potest: vt hic dicit d. Ant. & bene. per c. cum tempore. de arb. pro hoc quia res inter alios acta nõ præiudicat aliis. C. res inter alios acta. per totum. & de fid. instr. c. inter dilectos. sicut dicimus ꝙ pręscriptio inducta contra inferiorem exemptum non præiudicat Papæ, imò oportet vt inducatur cum aliis qualitatibus requisitis ad præscriptionem contra ecclesiam Romanam. vide bo. gl. in c. ad audientiam. de præscr. in ver. principaliter. de cap. mo. c. dilectus. in gl. in ver. generetur. Idem putat. d. Ant. si verteretur in dubium. de potestate ipsius Papæ concedentis, ꝙ inferior non potest cognoscere: & licet nihil alleget, tamen satisfacit præalle. c. primum de translatione Epis. Idem tenet Inn. in c. ex parte. el j. de ver. sig. 9. q. 3. ipsi sunt. & c. nemo. & c. seq. hoc etiam voluit glo. hic in fi. nam disputare si Papa potuerit, esset disputare seu diffinire super priuilegiis concessis ipsi sedi Apostolicæ. & sic de facto & potestate Apostolica, ꝙ non licet: vt in præall. c. 1. 17. q. 4. c. si quis suadente. §. qui autem. & 9. q. 3. puncta per mundum. Aut quæritur, nunquid inferior possit cognoscere, & diffinire incidenter inter partes, & ad ipsarum præiudicium, non directè super mente priuilegij: sed an priuilegiatus sit capax, seu an priuilegium: sit surrepti- * tium, & communiter doct. sentiunt quod sic. quia nunc potius iudicatur de priuilegiato, quam de priuilegio: pro hoc quod no. in simili in c. 1. & 2. de confir. vtil. vel inuti. c. super literis. de rescr. & in cle. 1. de lit. contest. lib. 6. in nouel. aut dubitatio est solum circa verba priuilegij: & tunc si casus est clarus, seu de facili decidibilis potest inferior cognoscere ad præiudicium partium secundum omnes, & pro hoc adduco hãc rationem: nam video ꝙ in decisionibus causarum iudex inferior interpretatur legem scriptam in præiudicium partium: vt not. Inno. in c. cum speciali. de app. facit l. vnica. C. de profes. qui in vrb. constant. lib. 12. licet scriptum sit generaliter quòd solus princeps interpretatur legem in lege fina. C. de legi. & in capi. inter alia. de senten. excommuni. fortius poterit interpretari legem non scriptam, incidenter. Si verò casus est dubitabilis, & tunc puto ꝙ si potest de facili adiri princeps, eius erit interpretatio: argum. hic. & de sentent. excommunic. inter alia. & in lege ex facto. in princip. ff. de vulgar. & pupill. alias data longa instantia sine difficultate adeundi, si poterit decidi casus per rationem naturalem, & verisimilem qui potest probari per expressa verba priuilegij, vel per aliud e simile: tunc puto quòd inferior hoc etiam poterit[e]. & pro hoc allego casum optimum iudicio meo in præalleg. leg. ex facto. vbi Imperator concesserat cuidã priuilegium, vt filio muto liceret substituere: sed mutus duxit vxorem & natus est ei filius, quærebatur à Iurisconsulto, an rumperetur testamentum paternum: qui respondit quod beneficia principum ipsi principes solent interpretari, vnde voluntatem principum inspicientibus potest dici eatenus id eum tribuere voluisse quatenus filius eius in eadem valetudine perduraret: sic ratione naturali motus Iurisconsultus interpretatus est priuilegium principis in casu saltem dubitabili, ad idem quòd notat Cynus, in lege non dubium. Codic. de legibus, vbi

a ¶ Ad iudicium. Adde qđ vigore iuramenti aditur iudex ecclesiasticus: quia iuramentum addit forum foro, vt per Io. An. & alios in c. fi. de fo. comp. li. 6. & forte etiam si lis esset inchoata coram iudice seculari, de quo plenius per Ias. in l. nulli. ver. 5. C. e. tit. facit quod dicit iste ĵ. e. c. nouit. n. 7. vide Fran. Cur. cons. 65. Aen. de Falc.

b ¶ In Imperatore.

Et pondera: qa non vr̄ verū q̄ Papa aut Imperator possit iudicare in cā propria ex eo, quia iudicare in causa propria grauat suspicionem, & est res valde iniqua. C. ne quis in sua causa. licet exceptio suspicionis est de iure nāli, vt in c. q̄ suspecti. 3. q. 5. in c. cū speciali. de app. & Papa nō p̄t tollere ea quę sunt iuris nālis. vt in §. sed naturalia. in instit. de iur. nat. gen. & ci. ergò. Itē licet Papa & Imperator nō subiiciātur legib. tamē subiiciuntur rōi vt voluit Bal. in l. 2. C. q̄ ser. est. n. animal rationale politicū: sed nulla ratio patitur vt qs iudicet in cā propria, ergò. Itē Papa nō p̄t facere ꝯ ea quæ sunt de substantia actus, iuxta no. in c. 2. de consue. li. 6. vnde nō posset facere, q̄ qs sit monachus, & in eo nō haberēt locum tria substantialia monachatus. vt no. in c. cū ad monasterium de sta. mon. sed de substantia iudicij est qđ interueniant tres p̄sonæ. iudex, reus, & actor. vt not. in c. forus. de ver. si. Sed eo casu quo eēt iudex, esset actor, & reus. ergò illud nō est iudiciū. & si dicatur qđ ad iura ciuilia, & Canonica licentia contrarium. rñd. q̄ ipsis nō est credendum licet ita statuerint. tñ sunt ꝯ ius nāle & substantiā iudicij. faciat in simili q̄ dixit Oldra. cōs. 63. de Imperatore, q̄ nō est credendum iurib. dicētibus vnum debere esse Imperatorem: qa ipsi Imperatores fecerūt illa iura. pōdera ēt qa iudicare, & testificare procedūt à pari. vt no. in c. insinuante. de of. del. sed Christus noluit testificari de se, sed voluit hr̄e testimoniū p̄ris. c. oī negotio. de testi. iō, nō vr̄ iudiciū posse à se fieri. & hoc ē nouū. vide Bal. in l. ē receptū. ff. de iur. om. iu. & ibi Bar.

c ¶ Dare delegatum. Adde Ro. cons. 521.

d Zacharias. ¶ Nisi in cā hæresis. Adde Arc. Gem. & Io. An. in c. pro humani. §. cum igitur. de hom. li. 6. Fel. in c. j. ver. inquātum. d. Abb. ĵ. de sim. & quod dixi s̄. in proœ. Greg. in apost. No. q̄ sacrum Cōstāt. cōsilium vniuersale, & approbatissimum. in 4. & 5. sessionib. declarauit Papam subiici Concilio generali in tribus casib. videlicet hæresis, schismatis, & reformationis ecclesiæ in capite, & in membris. Deposuit quoque dictum Constantieñ. Concilium Io. 24. & Benedictum 13. à Papatu in causa schismatis, & criminis notorij scandalizantis & incorrigibilis, vt 12. & 33. eiusdem consilij sessionib. in pisaque. 33. constat Papam inueteratum schisma fouentem esse hæreticum. Basilien. verò Concilium sessione. 23. declarauit esse fidei veritatem, Papam subiici generali concilio in dictis trib. casib. Sed dictum concilium Basilieñ. non acceptatur nisi in Gallia. iste tamē defendit illud in quodam suo tractatu.

vbi dicit, q̄ si lex non exprimit rationem: possumus cogitare rationē naturalem quæ potuit mouere principem, & per illam etiam venire ꝯ verba seruando mentem. facit l. scire oportet. §. sufficit. ff. de exc. tu. facit q̄ no. Inn. in præall. c. cum speciali. Item ad multa prædicta facit tex. in c. cum personæ. de priui. lib. 6. & c. accepimus. de fid. instr. vbi ostenduntur priuilegia īferiori, vt sic videat, an falsitate, an alia impugnatiōe notari possint, licet vbi dubium consistit in intētione principis, & nullo modo potest decidi ex sui difficultate, vel non sine magno dubio, tunc solius principis
4 est interpretatio. ¶† Ad prædicta vide optimum simile in c. venerabilem. de ele. vbi tex. dicit, q̄ an iuramētum sit seruandum nec ne, spectat hoc decernere ad iudicium a Apostolicum. & tamen dixit Spe. in tit. de le. §. nunc ostendēdum. ver. 24. q̄ etiam Ep̄s potest interpretari iur̄m. alle. de pig. c. significante. & ad c. venerabilem. resp. q̄ procedit in negotio arduo, q̄ inter personas magnas, vel qñ vult dare licentiam conueniendi sine permutatione, vel commutatione in meli⁹. ita dicamus
5 in hac interpretatione priuilegij. ¶† An aūt teneat sentētia si inferior cognouit vbi non poterat cognoscere. d. An. dicit se credere q̄ non: quia hic est defectus potestatis. Ego credo sententiam tenere quatenus tangit præiudicium litigantium. ar. bo. in c. cum tempore. de arb. & eorum quæ no. in præall. c. ad audientiam. de præsc. & in c. inter dilectos. de fi.
6 instr. vide bo. gl. in c. volumus. 26. q. 4. ¶† Opp. ꝯ tex. & prædicta. & vr̄ q̄ Papa nō possit suum priuilegiū interpretari: quia nemo est iudex in causa propria, vt in iurib. alle. in tertia parte gl. in effectu gl. resp. dupliciter. Primo modo, q̄ Papa potest esse iudex in causa sua: sicut Imperator in causa fiscali: & no. hāc similitudinem. Secundò dicit, q̄ sicut prelatus potest esse testis in causa ecclesiæ suę, item iudex: ita Papa. resp. tñ consultius Papam facere, si aliis hanc causam committat. De hac mā, an Prælatus possit esse iudex in causa sua seu ecclesiæ, vide q̄ no. in c. si quis ab Ep̄o, & in c. si qs erga. 2. q. 7. & in c. 1. de male. & ĵ. de pœ. c. Romana. li. 6. & de ver. sig. c. ex parte. ad quæ iura remittit hic Io. An. & de censi. c. venerabili. d. An. hic latius prosequitur. & dic concludendo dicta sua & aliorum, & multa addendo, q̄ aut quærimus in Papa: & tūc aut est causa patrimonialis, aut aliàs ciuilis, personā eius tangens, & potest de absoluta potentia, sicut dicimus in Imperatore b vt voluit gl. hic, & hoc ex superioris defectu, vt in c. licet. de ele. & tenet hic do. Ant. sed Inn. sentit in c. ex parte. de ver. sig. quod debent eligi arbitri, vel pōt ipse causam delegare. si enim Imperator in causa fiscali dat procuratores qui habēt ordinariā. C. vbi causa fis. per to. & C. si aduer. fis. li. 1. & 2.
c fortius poterit Papa dare delegatum. c & idē vr̄ sentire gl. in c. cum dilecta. de cōfir. vti. vel inuti. vbi dicit, quod poterit esse iudex in causa ecclesiæ suæ: & sic qđ nō in propria causa, sed p̄cedere de honestate: tñ de absoluta potestate, potest ipse cognoscere: sicut in simili no. Bar. in alio non recognoscente superiorem vt possit esse iudex in cā sua, vt in l. j. C. ne quis in sua al. l. & hoc Tyberius. ff. de hæ. inst. & gl. in l. si alius. §. bellissimè. ff. q̄ vi aut clam. & in l. est receptum. ff. de iur. om. iu. Ego allego bo. gl. in c. Guilisarius. 23. q. 4. super verbo, anathematizaui. & in c. si quis pecunia. 79. dis. vbi quærit quid si Papa requiritur ab aliqua muliere asserente se esse vxorem illius, & ipse negat, apud quem cognoscetur, & ipse rñd. q̄ non est cogendus stare iudicio alicuius: sed potest excipere dicens dn̄s est qui me iudicat 10. q. 3. aliorum. Item Imperator in causa sua ciuili: vt est tex. in l. & hoc Tyberius. ff. de hæ. inst. Ergò fortius Papa qui nec in spiritualib. nec in temporalib. superiorem recognoscit. Quod tñ s̄. dixi in non recognoscente superiorem vt possit esse iudex in causa sua, limita, vt dicam. in c. nouit. ĵ. e. in quodam notabili, & super gl. vbi tangam, an coram Papa saltem aliquo modo possit conueniri directè & nō per viam denūtiationis. in casu tñ in quo iudicat in causa propria, puto, q̄ nō propriè possit dici iudex maximè inquantum iudicat de se ipso: qa nemo p̄t sibiipsi imperare. l. pe. ff. de arb. sed hoc contingit ex superioris de-
7 fectu, & hoc in ciuili causa. ¶† In cā verò proprij directi Papa ēt p̄t esse iudex: quia à nemi-
d ne p̄t iudicari nisi in cā hæresis. d vel nisi delictum sit notorium scandalosum, & ipse sit in-
e corrigibilis: e vt est tex. cum gl. no. in c. si Papa 40. di. secus autem si non habet istas qualitates: qa tunc p̄t de isto delicto accusari, etiam si largo modo diceretur hæresis: vt dt gl. valde not. in præalle. c. si quis pecunia. de delicto
f simoniæ f q̄ largo mō dr̄ hæresis. de simo. quoties. & tñ Papa de ea iudicari non p̄t sed ipsemet p̄t seipsum quodammodo ꝯdemnare. vī de per Arch. 21. di. nunc autem. Excipe casum in simili qui hr̄ in c. si duo. 79. di. qñ duo ꝯtendunt de Papatu: tunc ipsi non cognoscūt, sed concilium est iudex: vt no. Hug. in præall. c. si duo. & idem dic in causa hæresi, vt no. idem Arch. in c. in fidei fauorem. de hær. lib. 6. Si verò delictum committitur contra Papam, tūc siue sit notorium, siue occultum in se potest esse iudex contra alium: vt not. Inn. in præall. c. ex parte. & sic fortius poterit esse Papa iudex in causa suæ ecclesiæ, vt hic. & notat in
8 præalleg. cap. cum dilecta. ¶† Cum in veritate vt dicit Hostiensis hic: nec ipse, nec
g alius prælatus est rerum dominus ecclesiæ g.

Sebast. Sap.
e ¶ Incorrigibilis. Illam gl. approbatam esse per oēs attestatur. Abb. in c. significasti. de ele. & in disput. sua inci. Episcopus, & quidam Rector. & in c. fraternitatis. in j. no. de hær. & in ca. quoties. vbi Io. de Ana. ĵ. de sim. sequitur Ro. in cons. 523. in c. quo modo discutienda. sed reprobat Car. Alex. in d. ca. si Papa, & in summa. 25. di. & multi alij reprobant relata per Felin. in cap. nonnulli. de rescrip. & in c. 2. ver. 23. si Papa. de præscrip.

Zacharias.
f ¶ De delicto simoniæ. Adde, an simonia cadat in Papam & tene cum isto in c. j. ĵ. de sim. & in c. extirpandæ. §. quia verò. ĵ. de præb. quod si. Idem tenet S. Th. 2. 2. q. c. art. j. & magister sn̄iarum dis. 25. q. 15. & Car. S. Sixti in tract. de potestate Papæ. q. 65. & Fel. in præal. c. j. ver. inquantum. d. Ab. ĵ. de sim. licet Car. ibi tenuerit ap. & Arch. in c. j. 12. di. de quo vid plenè per præall. Fel. in c. j. in pr. s̄. de off. del.

Ant. Franc.
¶ Circa istū passum de Papa, an Papa cōmittat simoniam: dicas q̄ Papa ita peccat aliquid faciēdo ꝯ præcepta diuina, sicut & cæteri homines s̄m d. Card. cle. j. in pr. de sum. tri. & fi. ca. & q̄ etiam committat simoniam, vide B. Th. vltra locū hic all. in 4. sen. dist. 27. q. 3. in rñsione ad s̄m ar. & in eodem. di. 25. in ver. ad tertium sic p̄ceditur. & ideò crederem, q̄ in his quæ sunt p̄hibita de iure diuino posset Papa cōmittere simoniam: & an possit accusari de simonia, vide gl. in c. si qs pecuniam. 79. di. & in c. p̄sb. 72. di. vbi ēt per gl. & per ꝯs solet dubitari an in eo hēat locū pœna. l. Iulia. de ambitu: de quo vide gl. & Bar. in l. j. ff. ad Iul. de amb. & hr̄ per Io. An. in c. cum pridem. de pac. & adde, q̄ simonia non committitur cū Deo: vñ dās pecuniā pauperi p̄ redemptione ieiunij non cōmittit simoniam: vt est gl. in c. p̄sbyter. in ver. denariū. 83. di. & est alia gl. j. q. j. sum. & in c. ordinationes. e. cā & qōe. Et q̄ sint simoniaca, qa p̄hibita, & q̄ p̄hibita, qa simoniaca, vide gl. in c. & si Xp̄s. de iureiu. & aliā in c. cū pridē. pal. & aliam. in c. ex parte. el j & ibi doct. no. de of. del. & de pœna simoniæ, vltra ea quæ habentur in ti. de sim. vide per B. Th. 2. 2. c. c. ar. 6. & in 4. dist. 25. ar. 5.
g ¶ Rerum ecclesiæ. Adde Pau. de Ca.

16.q.c

16. quæstione capitulo vltimo, de præben. c. 3. vnde Papæ nō licet alienare bona ecclesiæ sine causa duodecima, quæstione secunda, non liceat Papæ. nec habet locum successio in ecclesia Dei. de fil. presbyte. capit. ex transmissa. Et apud quem si dominium rerum ecclesiæ, vide per Innoc. in capit. cum super. de cau. pos. & prop. & per gl. in c. causa. Car. de ver. sig. fatetur tamen Host. hic q̄ diu Papa viuit dn̄s dicitur, & potest adæquare quadrata
a rotundis a & omnia disponere tanquam dn̄s: salua violentia fidei. Dicit tamen Archi. post Hug. in c. non liceat Papæ. 12. q. 2. q̄ Papa alienans bona ecclesiæ sine causa rationabili, & honesta, vt quia consumit in turpes vsus, vel dat consanguineis vt eos diuites faciat prę aliis: vel vt construat sibi palatia peccat mortaliter: q̄ bene not. ad hoc all. c. q abstulerit. 12. q. 2. & c. monemus. & 86. di. non satis. Ex hoc infero, q̄ si Papa in hoc excederet notoriè, & esset incorrigibilis cum posset ex hoc ecclesia scandalizari, q̄ poterit de hoc accusari in cōcilio, per illam gl. singularem in præall. c. si Papa. 40. di. In dubio tantum præsumen-
b dum est q̄ Papa ex causa rationabili b faciat. ad hoc q̄ no. gl. in c. non est de voto. & per legistas. in l. fi. C. si contra ius vel vti. pub. & l. præscriptione. c. ti. per Cy. & in c. quæ in ecclesiarum. de consti. & hoc casu saluo dictum Host. ex quo sing. not. q̄ valeat alienatio quam Papa facit qualitercunque faciat. Adde ad prædicta. c. à nobis. de deci. q̄ ibi no. per doct. vbi dicunt, q̄ etiam laicis decimas ad tempus potest remittere: de quo ibi. caueat tamē sibi vt sit diligens paterfamilias aliásve animæ suæ, & terribilius iudicabitur ipse quam alius. 9. q. 3. aliorum. & hoc in Papa. In inferiori verò prælato conclude q̄ si factum, vel iniuria est notoria, potest procedere etiam in facto proprio, quia tunc potius est executor iuris quā iudex, quia in facto notorio non fertur sententia vel ad minus si fertur non cum solennitate, sed exequitur iuris dispositione. de ac cu. euidētia. & c. quoniam. de fil. presb. & hoc tenet Inn. in præal. c. ex parte. & Cy. post Ia. de Are. in l. vna. C. ne quis in sua cau. & Bar. in l. si quis. ff. de pœ. Colle. & d. Añ. hic sed hoc intelligo, & limito quando pro illo delicto seu iniuria pœna certa est iure expressa: secus si venit imponenda arbitrio iud. quia tunc in ar-
9 bitrando possit excedere modum. ¶† Hinc est, quod à iudice arbitrante pœnā potest appellari vt est gl. no. in c. super his. de ac. facit l. hodie. in fi. ff. de pœ. vnde tunc non diceretur merus executor, sed iudex. ideò potest tūc vt suspectus recusari. ad hoc q̄ no. Arch. post alios do. in c. q̄ suspecti. 3. q. 5. & q̄ no. in c. proposuit. de ap. & tenet Io. An. post Host. in c. cū spāli. e. ti. Si verò factum seu iniuria. siue delictum non est notorium: & tunc si tangitur persona sua principaliter non potest esse iudex. 4. q. 3. c. 1. & C. ne quis in sua cā. in rubro & nigro. 24. q. 4. inter querelas multiplices, & ea cā. q. 5. de occidendis. 11. q. 1. ca. si clericus. Item si causa spectat ratione ecclesiæ ad mensam ipsius prelati: quia satis est suspectus ex quo commodum vel incommodum ad eum spectat. 2. q. 6. biduum. ver. palam sicut n. tunc non potest authorizare: quia videretur in facto proprio interponere authoritatem vt in cle. si vna. de re. ec. non al. ita nec iudicare. & hoc tenet hic Colle. & do. An. & facit q̄ no. in actu testificādi per Io. An. in c. insuper. de testib. Aut causa principaliter 2o spectat ad ecclesiam suam: seu iniuria tangit dignitatem suam principaliter: & potest esse iudex. vt in c. Gulisarius. 23. q. 4. no. gl. in c. si quis erga. 2. q. 7. & c. si quis ab ep̄o. & Cy. in præalle. l. vna. C. ne quis in sua causa. & Inn. in præall. c. ex parte. & gl. hic. Dicit tñ not. Paul. in præal c. si quis erga q̄ quia in ꝯham tangit, cum satis eum potest recusare. arg. de off. del. c. insinuante. vbi recusatur consanguineus prælati in causa ecclesiæ suæ, fortius potest recusari ipse prælatus: & facit gl. no. in c. cū super Abbatia. de off. del. & idem sentit Cy. post Pet. in l. vna. C. ne quis in sua causa. vt saltem alius associetur. & loquitur ibi Cy. qñ iniuria principaliter tangit dignitatem. vnde idem est in causa ecclesiæ suæ, q̄ est valde æquum, vt lites sine omni suspicione procedant. 3. qu. 5. quod suspecti. & C. de indi. l. apertissimi. & l. cum specialis. nam videmus quod iudex recusatur ex facili causa vt no. in c. cum R. cano-
10 nicus. de of. del. ¶† Pro hoc quia canonicus potest recusari in causa concanonici: vt in præall. c. cum R. Canonicus ergò multo fortius Prælatus in causa ecclesiæ suæ: cum maior sit effectio inter prælatum, & ecclesiam suam quam inter canonicum, & concanonicum suum, vt no. in c. relatum. el 2. de testa. & 22. q. 5. c. si de pœ. c. 2. Item video, q̄ vbi aliqđ commodum saltem in ꝯham venit applicandum iudici, non potest etiā iudicare inciden-
c ter in videndo, an sua sit iurisdictio. c & no. in l. de iure. ff. ad Muni. facit q̄ no. in c. ad audientiam. de ap. & Inn. in c. venerabili. de cen. & in præall. c. ex parte. Sed si est causa ecclesiæ idē dicendum est, & multò magis cum ex ea viuat, vt habeat liberam facultatem disponendi ergò, &c. & hæc vera inquantum iudicat seu procedit iudicialiter cognoscendo. Si verò procedat extraiudicialiter ad defensionem iurium propriè ecclesiæ, vel suorum tunc potest fulminare sententiam censuræ: vt no. Inn. in præal. c. venerabili. de cen. facit c. dilecto, de sen. exc. lib. 6. & sic potest intelligi c. venerabili. §. similiter. de sen. exc. lib. 6 vel quando iniuria erat notoria. pro hoc consuluit Lap. alle. 37. quod Plebanus habens ecclesias subiectas potest excommunicare rectores illarum ecclesiarum nō soluentium canonem antiquitus debitum: quia istud erat debitum ecclesiæ. & sic cōsequenter capituli: & sic non erat iudex in causa propria. & maximè quando ecclesia superior habet Episcopalem iurisdictionem, vel quasi: quia tales redditus surrogātur in locum quartæ debitæ de iure communi, & forte loquitur de quarta de qua. 10. q. 3. vnio. in tex. & gl. quę hodie an sit debita dico plenè in c. requisiti. de test. & sic super tali debito, vt notorio posset sententiare: quia potius est ibi executor, quam iudex: vt s̄. dixi. & maximè quando fa-
d cit ad defensionem iuris sui. Et no. d ex hoc quia apertissimè sentit q̄ quādo delictum prælati est notorium potest procedere in facto
11 proprio etiam fulminando censuram. ¶† Idem per omnia dic, vt
e iudex possit procedere, quando impeditur iurisdictio e vt in c. 1. de pœn. lib. 6. & in c. 1. de off. del. quod etiam procedit in iudice delegato. vt in præal. c. 1. per Inn. & no. idem In. in c. dilectus ĵ. de pœ. secus dic si delegati iurisdictio non impeditur, sed iniuria sibi infertur, qa etiam si sit notoria ad punitionē procedere, non potest: licet secus sit in ordinario, vt no. Inn. in præalle. c. 1. & in d. c. dilectus. & Colle. hic, & dic plenius de delegato, vt no. in præal. c. j. & c. dilectus. Per p̄dicta dicit gl. in c. si quis ab epis. 2. q. 7. q̄ si quis dicit Episcopo, tu es filius rustici, nō poterit Episcopus de hoc cognoscere: quia hæc est iniuria personalis, sed si dicat. tu es simoniacus, quia hæc iniuria tāgit ecclesiam, poterit de hoc cognoscere. Sed ego non video rationem concludentem quare in secundo casu dicatur iniuria potius tangere propriam dignitatem quam in primo. Vnde in hoc dico animaduertendum, quod tanta est coniunctio inter prelatum, & ecclesiam suam, quod omnis iniuria illata personæ tangit in consequentiam ecclesiam, & econtra. vt dicit gl. not. in c. Salonitanæ. 63. di. vnde si volumus scire, an prælatus possit esse iudex debemus considerare id quod est principale si enim intendit quis principaliter inferre iniuriam personæ, tūc iniuria est personalis, licet tangat in consequentiam ecclesiam. Si verò intendit inferre iniuriam dignitati: vt quia principaliter non habet respectum ad personam, & tūc est realis: nam iniuria cognoscitur, & distinguitur ex voluntate inferentis. vt in ca. cum voluntate. de sent. exc. & ff. de iniur. l. qui iniuriarum: & ideo dico q̄ si dicendo, tu es simoniacus intendebat iniuriam inferre personæ, non poterit de hoc cognoscere, facit ad prædicta quòd not. glo. in cap. de cætero. de homi. quæ dicit regula-
12 riter inspiciendam causam propinquam, & non remotam. ¶† Sed quæro an teneat sententia lata contra prædicta. dic vt sentit hic In-
f no. & in præalleg. cap. ex parte. vbi iudex f esse non potest: quia esset iudex in causa sua, non valet sententia. C. ne quis in causa sua iudi.
g quod intellige, etiam si aduersarius consentiret. g non enim illum potest facere iudicē in propria causa. quinimò ēt nec tanquā in arbitrū ꝯsentire, vt l. pe. ff. đ arb. lex⁹ si vellet sibi dare p̄tatē tāq̄ arbitratori

Sebast. Sap.
a ¶ Rotundis. Bene facit quod no. Bald. in c. j. qualiter. do. p̄prie. priuetur. vbi dicit qđ Papa est omnia, & super omnia, alibi dicit Bald. in c. cum super. de caus. pos. & prop. q̄ Papa est contra ius, supra ius, & extra ius, & multa de potestate Papæ ponit Fel. in c. j. s̄. de consti. & dum dicit Ab. quod peccat Papa mortaliter qui facit cōsanguineos diuites. Adde quod dixit Bal. in l. tutor. §. quæ tutoribus. ff. de exc. tut. vbi dicit, q̄ si Papa promouet nepotē suū ad cardinalatum, caro sibi reuelauit nō spiritus.
b ¶ Rationabili, q̄ princeps præsumat in dubio motus ex causa rationabili tenent Iaco. de Are. & Cy. in l. rescripta. C. de preci. imp. of. sequitur d. Ale. in cōs. 114. inci. considerātis. ver. & licet alias. cum ver. seq. in j. vo. quod limitat, non p̄cedere in inferioribus à principe. & per eundem in cōs. 136. inci. viso & examinato. in fi. eo. vol. & latè in cons. j. inci. visis codicillis. vbi ponit, q̄ non potest appellari à sententia principis. e. vol. & p eundē in cons. 101. inci. visis instrumentis. ver. & idē. & quo modo hoc procedat vide per Soc. inter cōsilia Curtij in cons 20. ver. tertio, &c. Quinimo est p̄sumptio iuris, & de iure q̄ iusta causa sit in p̄cipe: vt refert. d. Fran. de Cur. in ꝯs. 71. circa prin. & multa in materia vide p eundē in tabula suorum cōsiliorum in ver. principes. A. Fal.
c ¶ Iurisdictio. Vide de hoc quæ posui ĭ addi. in c. cæterū qa. in addi. inci. vtrū iudex. s̄. e. Aen. Falc.

Sebast. Sap.
d ¶ Et no. Quod in facto notorio possit quis esse iudex in causa propria vide Ale. in cons. 110. inci. viso themate. vo. 3.
e ¶ Iurisdictio. Adde Alex. cons. 35. li. j.

Sebast. Sap.
f ¶ Vbi iudex. Vide Mod. in l. qui iurisdictioni. ff. de iur. om. iu. vbi Alex. videtur tenere ꝯ Abb. hic q̄ valeat processus, & sententia parte non opponente.
g ¶ Consentiret. Aduerte: quia licet ex cōsensu patrium talis sententia quę nō validaretur, vt hic & per ea quæ dixi s̄. c. c. dilect. filij, tamen forte valeret in vim pacti. vt dixi. in d. ca. dilecti. in add. in c. aduerte. quæ est posita in mune. v. A. Fal.

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶Correctio. Vnū sciās in ista mā, ꝙ si monachus delinqt, debet ipsum castigare Abbas, vel prior & non alteri demādare. nam tūc, & castigator & demandans esset ipso iure excōicatus: & nō poterit absolui nisi à Romano Pōtifice, vt latè consuluit Fr. de Curt. in cons. 79. per totū. vbi ponit an habens facultatē aliquam offerendi possit alteri demandare. de quo etiam per Are. trac. malefi. in gl. ī ver. tu che hai adulterata la mia donna. versi. an maritus, &c. Aen. de Falc.

Ant. Franc.

¶Circa istū passum quanta, & qualis sit potestas, quā habet Abbas ī monachos vide do. Car. in cle. j. in prin. in 3. q. de sta. mo. & adde qd Abb. non potest corrigere monachum ex vi iurisdictionis sed secundum rationem sic. vt Bal. in l. si fili⁹. C. de pa. po. & quam iurisdictionem, vel coertionem habeat Abbas in suos monachos. vide per In. in c. vt famæ. de sen. exc. & in c. quāto. de off. or. & per Spe. in tit. d arb. in §. fi. ī ver. sed quæro. Et adde ꝙ Abbas, nō solum potest capere monachum per se, sed pōt etiam dare licētiam alteri capiēdi etiam si talē licentiam cōcedat laico, vt illum sibi representet puniendū, & castigandū, vt per Inn. in pal. c. vt famæ. & an Abbas possit absoluere monachum portantem arma ab excommunicatione, q̄ incurrit, vide d. Car. in cle. j. in §. præfatæ. de sta. mo. dicas tātum ꝙ Abbas, licet monachum corrigat, & castiget, tñ nō deponit illū, vt in c. visis. 16. q. 2. & est gl. in c. cum & plātare. § in ecclesiis. in gl. in versi. pleno iure de priuil. & vtrum Abbas monachū vagabundum possit repetere vt eum castiget no. in c. Io. & in c. fin. de reg. vbi habetur, ꝙ pro delictis cōmissis per monachum ꝙ monachus semp est remittendus, & reducendus ad claustrum ipsius monasterij. Et adde qd Abbas non potest absoluere monachum ab excōicatione iuris. pro quo ēt vide Fed. de Sen. in cons. 114. sed solus eps habebit absoluere, nisi reperiatur Abbatibus à iure concessū, vel ex priuilegio. vt per gl. in cle. 1. de re. ec. nō al. & in præal. cle. j. in §. quia vero. de sta. mon.

Zacharias.

b ¶Nisi recuset. Adde Bar. & Bald. in l. j. vers. qro sup snīa. C. q pro sua iur. Bart. in l. si expressim. ver. s3 hec opi. nō est vera. ff. de ap. & in l. j. ver. circa tertium. C. qñ prouo. nō est neces. idē in l. 2. & ibi Bald. C. com. vtri. iudi. idē in l. j. §. j. in fi. & ibi p Alex. cum conc. per eū ibi signatis. ff. de ser. & īal. l. si expſſim.

tanquam in arbitrum consentire, vt l. pe. ff. de arb. secus si vellet sibi dare ptātē tanq̄ arbitratori: & sic vt procederet extraiudicialiter: qa tunc posset vt in c. veniens. & in c. quintauallis. de iureiur. & ꝙ in eis not. & ideò credo, ꝙ superior potest punire iniuriam propriam etiam occultam, quando procedit extraiudicialiter per viam correctionis & impositionis cuiusdam vel pœnæ, vel pœnitentiæ: & sic potest intelligi gl. Bar. Brix. in c. & qui emēdat. 45. dist. quæ dicit prælatū posse iniuriam propriam punire, quando hoc non facit animo vlciscendi, sed corrigendi. & facit ꝙ ibi no. Arch. & maximè hoc procedit in religio-
a sis in quibus procedit correctio[a] sine strepitu iudicij. vt de app. ad nostram. & c. reprehen-
13 sibilis. de sta. reg. ea quæ. ¶†In casibus verò in quibus dixi quem posse iudicem esse, licet possit recusari, tenebit sententia nisi recuse-
b tur:[b] quia verè iudex est, & iurisdictionē habet, licet elidibilem per exceptionem: vnde antequam elidatur iurisdictio tenent gesta: vt no. in c. cæterum. de resc. & in c. postremo. de app. & in c. inter monasterium. de re iud. & in c. ad hæc. & c. proposuit. de app. facit ꝙ dicam. in c. cum contingat. de fo. cōp. vbi etiam tangam an iudex seu prælatus possit saltem punire iniuriam illatam suis, seu familiæ, vel in eorum causa saltem ciuili ius dicere.

CAP. XIII.

1 *Iudex ecclesiasticus potest procedere contra laicum peccatorem, & periurum.*
2 *Papa, & Imperator debent se adinuicem in necessitatibus iuuare.*
3 *Papa habet iurisdictionem in infideles peccantes cōtra legem naturæ: vel contra eorum legem.*
Proximi appellantur Iudæi, & alij infideles.
4 *Forma vbicunque requiritur in aliquo actu fundans se super illo, debet probare formam præcessisse.*
5 *Excommunicati in aliquibus sunt similes infidelibus, & in aliquibus sunt deterioris conditionis.*
Sicut, ista dictio aliquando non denotat omnimodam similitudinem.
6 *Princeps non recognoscens superiorem. an possit conueniri coram Papa. 15.*
Princeps non recognoscens superiorem, an possit esse iudex in causa propria. 15.
7 *Vasallus potest præscribere contra dominum feudi, vt non teneatur ad seruitia.*
8 *Imperator est subiectus in spiritualibus, etiam suo presbytero parochiano.*
Nullus clericus quantumcunque minimus, est subiectus Imperatori.
9 *Pax cuius culpa sit violata: pertinet ad Papam cognoscere, quia ratione peccati potest cōpellere ad pacem vel treugas faciendas: & idem in Episcopo.*
Iudex secularis potest compellere partes ad pacem.
10 *Treuga largo modo potest dici pax.*
11 *Papa, an habeat potestatem in temporalibus, & spiritualibus.*
12 *Hæreticum est habere in terris duos vicarios Christi: & sic duos Pontifices.*
13 *Relatiuum quis, vel qui restringit.*
16 *Papa semper est adeundus in necessitatibus, siue facti, siue iuris.*
Præscriptio non currit contra potestatem Papæ.
Papa succedit deficiente Imperio.
17 *Punire periurum pertinet ad Papam.*
18 *Summariè examinare non requirit plenam probationē. h.d. cum apostil. quæ incipit summariè, & c. 30. iuncta apost. in ver. authoritate.*
19 *Iudex ecclesiasticus non potest cognoscere an res super qua litigatur, sit de suo foro.*
20 *Denuntiatio Euangelica vtrum debeat, fieri illi qui habuit pro se sententiam iniustam, & ista denuntiatio fundat se tantum super peccato. 32.*
Præsumptio iuris, & de iure admittit probationem in contrarium ex confessione partis.
Sententia iniusta si fuit pro aliquo lata, an retineatur cum bona conscientia.
21 *Sententia nutriens peccatum, non transit in rem iudicatam.*
22 *Laicus non potest vigore præscriptionis conferre beneficia: sed ex priuilegio potest.*
Priuilegium plus operatur quam consuetudo. quandoque tamen vadunt à pari.
23 *Lex abrogata quando possit allegari. 27.*
Priuilegium concessum non subdito, non potest per concedentem amplius reuocari.
24 *Communitas quæ promisit resarcire damna in bello amissa, an poterit tale statutum reuocare.*
25 *Statutum, quando transiuit in vim contractus, non potest amplius reuocari.*
26 *Priuilegium concessum alicui, an possit per concedentem reuocari.*
28 *Ecclesia potest inducere legem inquantum facit pro se: & inquantum facit contra se non acceptare.*
29 *Peccator non semper punitur.*
31 *De plano, ista dictio non tollit omnem solennitatem ordinis iudiciarij. 56.*
33 *Filiusf. qui accipit mutuum. tenetur naturaliter: & tamen non est obligatus in foro conscientiæ.*
Naturaliter tantum debitor non tenetur in foro animæ. 49.
34 *Denuntiatio Euangelica quid sit: & vnde procedat: & an sit de præcepto, vel de consilio: & quam sit eius forma. 44. & vnde dicatur. 47.*
Verba imperatiui modi inducunt præceptū: sed non semper ligant, nō obseruantem ad peccatum mortale. 36.
35 *Correctio alicuius delinquentis est fienda sub peccato mortali, quando ex tali correctione præsumitur delinquentem emendari.*
37 *Defendere, & pascere aliquem quis tenetur sub præcepto. 44. 60.*
38 *Subditus, an teneatur corrigere suum superiorem.*
Papa criminosus debet denuntiari denuntiatione Euangelica.
30 *Denuntiatio Euangelica potest fieri per omnes personas etiam infames. 45. secus per criminosos. 57.*
40 *Iuramentum non ligat, quando quis iurauit nolle aliquid facere quod est bonum.*
41 *Denuntiatio Euangelica, an habeat locū pro peccatis manifestis, & non manifestis.*
43 *Denuntiatio Euangelica, an requirat præsentiam. vnius testis: adeò quod sufficiat. 44. & 45.*
48 *Denuntiatio iudicialis quæ sit: & quid differat ab Euangelica. 55. quare dicitur iudicialis. 58.*
40 *Iudex ecclesiasticus cognoscit de pace, & iuramento.*
50 *Pactum nudum, & iuramentum non producunt actionem.*
51 *Quæ dicantur miserabiles personæ.*
52 *Iuramentum illicitè extortum, non impedit petitionem iusti debiti.*
53 *Denuntiatus si negat, quæ sunt partes iudicis.*
54 *In his quæ dependent ex secreto conscientiæ alicuius statur eius dicto.*
59 *Denuntiatio Canonica quid sit: & vnde dicatur. & quis teneatur ad eam obseruandam.*
61 *Denuntiatio regularis, quid sit, & vnde dicatur.*
62 *Debitor constituitur in mora per interpellationem extraiudicialem: etiam quando vocatus in iudicio tunc confiteatur debitum, quia omninò debet reficere expēsas: sed secus esset, si non esset primò interpellatus, nisi dies interpellauerit.*

1 Nouit ille. †Quilibet laicus ratione peccati maxime periurij, vel pacis fractæ coram iudice ecclesiastico cōuenitur. ita communiter summatur. ego verò summo sic Iudex ecclesiasticus potest per viam denuntiationis Euangelicæ, seu iudicialis procedere ꝯ quemlibet peccatorem etiam laicum maximè rōe periurij, vel pacis fractæ. h.d. Et diuiditur in tres partes princ. In prima excusat se Papa dicens, ꝙ non intēdit iudicare de feudo sed de peccato. In 2. ibi. Non igitur. ostendit quod Rex non debet processum suum ad iniuriam reuocare. Et hoc probatur diuersis exēplis, & testimoniis scripturarum. In 3. ibi. Ne ergò, concludit, ꝙ ipse Papa hoc dissimulante non debet: & concludit sub triplici forma. ¶Casus literalis. Rex Franciæ, & Rex Angliæ super quadam discordia q̄ inter se habebant occasione feudi super comitatu Pictauiæ composuerunt adinuicem: & illa compositio iuramento interposito hinc, & inde fuit confirmata: tandem Rex Franciæ illo iuramento non obstante venit contra illam compositionem occupando comitatum prædictum: Rex Angliæ sæpius monuit eum vt compositionem seruaret, & pacta inita inter eos: sed cum ille desistere nollet, Rex Angliæ denuntiauit hoc ecclesiæ. vnde dom. Papa intellecta denuntiatione illa quia ille veniebat contra pacem & pacis fœdera

a ¶Euangelica. qūo probetur denuntiatio, vide Bal. in l. iurisiurādi. C. de testi. & an correctio fraterna sit in pcepto, vide d. Card. post Io. Cal. in c. cum ex iniuncto. de hær.

b ¶Denūtietur. pōdera qa nō est verū dictū. qa ista denuntiatio sit ad lucrandā aīam denūtiati, vt hic dr, lucratus es aīam fratris tui. sed illud nō habet locū in Iudęis: quorū aīa est oīnò deperdita: ergò nō cadūt in Iudæis verba istius authoritatis, ergò nō cadit dispō. l. 4. §. toties. ff. de dam. inf. Item finis huius monitionis ē vt se emēdet, vel reputetur Ethnicus & Publicanus. sed Iudæus est Ethnicus, & ponendus: p mōte Ethna vbi est os inferni.

And. Barb.

c ¶Cōpelli indirectè. istud est nihil. qa nō pnt indirectè cōpelli, vt lucrifaciam⁹ aīam eorū vt dictat authoritas Christi, vnde cū hic dicatur qd in dānationem tuā est, si ñ moneas iuxta verbum Christi: istud nō pt cadere in Iudæo: qa quid ad nos de his qui foris sunt. 2. q. 5. c. multi. Andr. Barb.

Sebast. Sap.

d ¶Illo actu. Vide q̄ no. Mod post Bart. ī l. vniuersis. C. de pci. Imp of. & pbatur ex his q̄ no. gl. in l. cum actum. in gl. fin. ff. de ne. ge. q̄ dēt fin. An. Sic. in rep. C. qui admit. vbi ēt Ias. faciūt ēt not. p Bar. & alios post eum. in l. nō solum. §. sed vt pbari. ff. de ope. no. nun. Vbi traditur qd qñ debet pbari factū qualificatū: non sufficit factum probari, nisi ēt qualitas pbetur.

Zacharias.

e ¶Formam pcessisse. hoc est verum si tradita sit ab hoīe. secus si à iure p ea, q̄ posui in apo. ad istū in c. sup qōnum. §. verum. nu. 4. in apo. in ver. preter. seu vltra. ī. de off. deleg.

Zacharias.

f ¶Omnimodā similitudinē. adde istum in c. qa V. & ꝙ ibi posui in apo. ad ipsum, in versi. dictio sicut. nu 6 s̄ eo.

fœdera iurō firmata: cū ad ipsum ptineat corrigere quēlibet Christianum de pctō: scribit d. Papa plātis Frāciæ qd in hmōi cā sit fiendū put clarè ī tex. videre poteris. B. ¶No. ex principio Deum nihil ignorare, est. n. secretorum cognitor. 32. di. erubescāt. & dicitur sciēs omnia: de ele. fundamenta. §. pinde. li. 6. ꝙ homini est impossibile. Vnde Marcus varro narrat: Oīa noscere est impossibile: pauca ñ laudabile. ex quib. dic, ꝙ ēt demones nesciunt occultas cogitationes hominū, licet aliq non per aliqua signa extrinseca sciāt pdicere. 26. q. 4. c. quodā loco. & no. gl. in c. sciendū eadem cā, & qōe. nec ēt veraciter sciunt pdicere futura. qñq; tñ prædicunt quatuor de causis de qb. p tex. & gl. no. in pall. c. sciendū solius. n. Dei est futura veraciter pscire. 26. q. 5. c. j. & oīnò secreta perscrutari: vt in præal. c. erubescāt. & 6.
2 q. j. si oīa. ¶†No. ꝙ iurisdō ecclesiastica, & secularis debent se adinuicem adiuuare, nō autem cōtendere, & se adinuicē perturbare. 96. di. si Imperator. & c. duo. 23. q. 5. principes. & c. administratores. & ī. q fil. sint leg. cām. & ꝙ no. Inn. in c. l; ex suscepto. ī. tit. px. vbi not. dicit ꝙ si subditi Imperatoris sunt rebelles, & inobediētes ipsi principi, debet Papa eum iuuare & domare rebellionem. subditorū. ar. in c. cum ad verum. 96. di. & ex hoc & ex tex. no. ꝙ licet iurisdō temporalis sit pœnes Papā in habitu, vt ī. dicam, non tñ pt inferiores suos priuare sua iurisdōe sine causa: qa exercitium huius iurisdōis est prorsus sibi interdictum, ī. dicam. ¶No. quinq; requisita in denūtiatio-
a ne Euangelica[a]. Primum, vt frater tuus peccet in te. & dicitur frater quilibet Christianus. xj. q. 3. ad mensam. & multiplici fraternitate no. in c. Io. de regula. per Io. & dñr Christiani fratres, qui vnum recognoscūt patrem, s. per sacramentum baptismatis vt no. in præall. c. ad
3 mensam. & dixi plenè in c. causam. s̄. e. ¶† Et
* ex hac expositione quam *communiter* faciunt doct. vt capiatur frater pro Christiano infertur, ꝙ infidelis denuntiari non possit: sed cre-
b do posse attentari, vt etiā ipse denuntietur,[b] si peccat ꝯ legem naturæ vel ꝯ legem eorum in moralib. nam in istis casib. Papa habet iurisdōem in eos, vt no. In. in c. ꝙ super his. de vot. & ipsi dñr proximi nostri quos debemus diligere, & lucri facere quātum possumus rōne humanitatis cum sint nostræ naturæ participes. vnde apellatione proximi veniūt Iudæi, & sarraceni, & alij infideles. vide tex. cū gl. de poe. di. 2. c. charitas. el j. §. Item pximos. ver. itē non illi proximos & quanquam pœnæ hic contentæ non cadant directè in eos possunt
c tamen compelli indirectè[c] vt in ca. post miserabilem. de vsu. & c. q̄to. e. ti. in fi. & sic ñ ob. c. gaudemus. de diuor. & dr peccare in te sm doc. i. te sciēte. vel j. in damnationem tuam si hoc cœlaueris, si nō monueris, mōtione nō proficiente si ecclesiæ nō denuntiaueris, vel qa offendit, vel lędit te: vt lra innuit in seq. Secundum requisitum est ꝙ fiat quædam secreta monitio in qua debet ostendere pctm̄ suū monendo, & obsecrādo ꝙ desistat, & pœniteat & quia in hac non adhibetur testis, poterit pbari p iurm solius denuntiantis sm doc. qñque tñ pt fieri denuntiatio sine admonitione. vt ī. subiiciam. Tertiò requiritur, ꝙ si non adimplet, & desistit, adhibeatur vnus, vel duo testes coram qb. fiet secunda monitio. & ista poterit pbari per vnū testem, & iurm denuntiantis. vt in c. in hōi. ī. de testib. agit. n. de modo p iudicio. Quartò exigit ꝙ postea fiat denūtiatio ecclesiæ id est plato suo: vt hic ī ver. ꝙ si. Quintò qd corā plato pbet iste denuntians pctm̄ illius, & se obseruasse formā in de-
4 nuntiando. ¶†Ex quo infertur. ꝙ vbi ad sub-
d stātiam alicuius actus exigit certa forma fundans se sup illo actu[d] dēt probare formā pces-
e sisse[e], ad hoc cap. j. de reb. eccl. non alie. lib 6.
5 ¶†Not. ꝙ excommunicatus debet haberi sicut gentilis, & infidelis. dictio tamen sicut posita in tex. non denotat omnimodò simili-
f tudinem[f] sm doct. & bene, quia cum gentili, licet loqui sed nō cum excōicato: vt in c. cū excōicato. iuncto c. ad mensam. 11. q. 3 & ibi vide rōnis diuersitatem. vñ in hæc sunt deterioris condōnis excōicati. q̄ gentiles, sed in hoc sunt siles qa vterq; est separatus à sacris ecclesiæ: & qa vterq; vr esse mēbrum diabo-
6 li. 11. q. 3. audi deniq;. ¶†No. ex tex. sing iuncto tex. c. p venerabilē. q fil. sint le. ꝙ princeps secularis, ēt superiorem nō recognoscēs, nō
g pt directa via conueniri[g] corā Papa. hic. n. Papa se excusat id facere rōe pctī, per viā denuntiationis, & tñ Rex Frāciæ ñ recognoscit superiorē in tpalib. vt in præall. c. p venerabilē. Līta hoc vt dicā ī. sup gl. in ver. iudicare l; In. hic dicat ꝙ de iure subest Papę, sed ille tex. facit in opp. ingtum dēt ꝙ potuit se subiicere, qa, &c. facit ꝙ not. Bar. in l. vna C. ne qs in sua cā. & dixi s̄. in c. prox. ꝙ nō recognoscēs superiorem potest esse iudex in cā sua ppria. & sic nō subiicitur Papæ. Cessat. n. rō lræ si non arguitur eius pctm̄. nec ob. c. licet ex suspecto. ī. ti. pxi. vbi in defectū imperij succedit Papa: quia debet intelligi quò ad illos in qb. imperator habebat iurisdōem, qa surrogatus non dēt plus hre, q̄ ille in cuius locū surrogatur d supplenda negligētia prelatorum. in cle. vna. & de do. post diuor. rest. c. nuper. & in rra. is q in ius. de re. iur. li. 6. facit qd no. gl. in c. qm̄. 10. dis. vbi no. ꝙ de Imperatore nō appellatur ad
7 Papam ¶†No. ꝙ per ꝯriam cōsuetudinē, seu priuilegium detrahitur iurisdōi dñorum feudorum vt non ipsi dñi cognoscant, sed illi ad quos ꝯsuetudo, vel priuilegium iurisdōe defert. & vide ꝙ not. in simi. Bal. per in c. j. §. si qs per triginta si de feu. fue. cōtr. coll. 10. vbi tangit, an vasallus possit præscribere ꝯ dñm vt ñ teneatur ad seruitia. & cōclude ꝙ sic. & vide
8 qd dicam in c. ad audientiam. de prin. ¶†No. in ver. ñ igitur. ꝙ Imperator est subiectus in spūalib. nedum Papæ, sed ēt Episcopo loci. facit ad hoc c. duo sunt. 96. di. & vide quod no. in c. oīs. de ma. & obe. & in c. omnis. de poe. & rem. Ex quib. dic, ꝙ ēt suo presbytero parochiali subiectus est: & ex his deprehēditur, & recognoscitur excellētia dignitatis, ecclesiasticæ, & sacerdotalis ad regalem & sæcularē. cū nullus clericus quantumcunq; minimus sit etiam subiectus Imperatori. vt s̄. e. cum nō ab homine. vñ dicit gl. in præalle. c. duo sunt. quod nulla dignitas secularis similis est sacer-
h dotio. ¶Not. ꝙ descēdens[h] de descendentib. alicuius dr descendisse de eius genere. ¶No. quod cum proceditur ad correctionem peccati, non est facienda distinctio inter magnū & paruum. In modo tñ coercendi, & puniendi, & in generib. pœnarū bene fit dfia, vt no. in c. qui ꝯ ecclesiæ pacem. 24. q. 1. vbi est bōn. tex. cum gl. facit, c. sanæ. de off. del. & in c. 2. e. ti. li. 6. ¶No. quid est pax est. n. vinculum charitatis: vt pax habeatur debet geri bellum 23. q. 1. noli existimare. charitas autē est dilectio Dei, & proximi. & cum charitas sit spiritualis virt⁹ qua saluamur. de poe. di. 2. charitas. ideò circa pacem & iuramentum specialius co-
9 gnoscit ecclesia secundum Hosti. ¶† Not. ꝙ cum de pace fracta constat seu dubitatur cuius culpa processerit violatio potest cognoscere Papa: & debet ratione peccati compellere ad pacem reformandam, seu ad treugas ineundas. An hoc sit licitum inferiori-
i bus Potestatibus, dic, quòd sic[i] respectu subditorum, de quo per Bartolum, in lege congruit. ff. de officio præsidis, & lege ambitiosa. ff. de decret. ad ordin. fam. dixi plenè super rubrica de treuga & pace. & vide

g ¶Cōueniri. Pōdera qa istud nō colligr hic ex eo, qa nō cōstat ꝙ Rex Franciæ nō recognoscat superiorē. imò rra est ꝙ Cæsar Imperat in vniuersa iurisdōne q̄ videt ascendētem, & descēdentē solē, & in Septentrione, & Oriente, vt in aut. vt oēs obe. Bald. in j. ꝯsti. fforum. Et iō Papa hic nō iudicat de iurisdōe tpali: qa spectabat ad superiorē in tpalib. vt est Imperator. iō ñ probatur hic ꝙ Papa si hēat iurisdōnem qñ laicus non recognoscit superiorē. & ad dictū Bar. in illa l. rñde nō esse verū ꝙ superior non recognoscens superiorē possit iudicare in cā ppria: qa illa lex dt, ꝙ vald iniquū est. vnde Imperator ñ psumatur hre illam iniquitatē qa Sanctissimus, optimus, & religiosissimus, vt in l. q solidū. in §. j. ff. d le. 2. Bal. in pœ. ffor. & qcqd facit psumitur vt De* facere, vt in auth. de hæ. & fal. in pr. qd ñ est sic in alio. Vñ nō vr bñ dictū, ꝙ possit esse iudex in cā propria. nec ob. qd cessat superior q possit iudicare: quia poterit adiri Papa d fectu laici. Item pondera: quia nō erāt hic iudices pares iuxta notat per gl. in c. cæterū. s̄. e. dic tu, qd erāt suspecti. Bal. in l. Imperialē. §. pterea. de phi. feu. ali. per Fed. And. Barb.

Sebast. Sap.

h ¶Qd descendens. Ex quo sequitur, ꝙ descendētes p lineā fœmininā dr d genere illius. & hoc t3 Pau. d Ca. ī l. j C. d ꝯd. inser. Soc. ī ꝯs. 25. in c. i. d. Pau. & Cor. ī ꝯs. 223. in c. ī hac ꝯsultatiōe. vol. 4. vid ēt qd no. Ab. ī c. Raynuti⁹. ī j. no. ī. d test. & Bar. in l. si ī rē. §. l3. ff. d rei ven. & doc. ī l. 3. in pr. ff. d li. & post. ī qb. lo. denoīatio fit à mre.

i ¶Dic qd sic in mā vide plenè p istū ī c. cū inter. s̄. d ele. A. F.

tex

Universidad de Deusto Biblioteca

Sebast.Sap.

a ¶Qd treug. Vide Bal.in c.j.§.vasalli.de pace, Cōst.vbi dt ꝙ sicut nō accedēs ad soluendū pp guerrā excusat:ita pp treugam, de quo p Ro. in fin.297.inci.sicut nō accedēs. & dixit ēt Pet.de Anc.in cōsi.84.alias 87.inci.p̄missa facti. ꝙ sicut emptor gabellarum excusatur à tributo ꝯsueto pp guerram: ita & pp treugā seqtur Fel.in c.significauit.ver.secūdo limita.j.de iud.& An.Si.in c.j j.de fer.

Zacharias.

¶Pōt appellari pax. Adde gl.doc.in l.cōuentionem.&ibi Ale.ver.item facit iste text.cū multis concor. ibi p eum sing. ff.de pa. & Io.An.in add.ad Spec.in ti.de treug.& pac.in gl.in ver.pacificantur.

c ¶Qd non.ponderatex. hic in ver.sufficienter ostēdit.qa probatur dcm Inn. hic ꝙ refert Bald.in c.si quis per 30.si de feu fue.contr. ꝙ nō sufficit vn⁹ testis cū delatione iuri: ex q̄ iste tex.requirit sufficiētem probōem. & p̄batur hoc dictū Io.An. ī c.Romana. §.ꝯhentes de fo ꝯp. li.6. qd refert Bal.in l.p̄scriptione. C.si ꝯ ius.& sic p̄batur illud, ꝙ si lex requirit sufficiētē probōnē, nō sufficit vn⁹ testis cū delatiōe iuri l.fi. C.vbi de cri. agi op. in ver.sufficiens instructio And.Barb.

Ant.Franc.

¶Tu add circa hoc qd vbicunq; lex requirit sufficientem probōem fieri, vel ēt si cēt facta mentio de probōe sub cōdōe, nō sufficit vn⁹ testis cum iuro in supplementū.siue defectū probōnis qm iurm non dr esse probō: sed quasi probō.vel potius releuatio ab onere p̄bandi. vt in l.eum q.in pr.ff.d iureiu.& ꝙ sit quasi p̄batio,vide not.gl.in c.si qs.ī ver.absoluēdus.si de inue.inter do.&vasllis or.&no. Bal.in c.sacra.de cōsue.re.feu.& in c.j §.ꝯuenticulā.de pa.iu.

tex.no.iuncta gl.ꝙ Eps etiam p̄t compellere 10 ad cōcordiam 90.dis.placuit.¶†No.sing.ex a ver.postremo ꝙ treuga ad tps facta p̄t appel- b lari pax: nam tex.iste dt,ꝙ Rex Frācię nō seruauit pacis fœdera vsque ad p̄fixū terminū, & si cū fuerit ita positū tps,nō p̄t intelligi nisi d treuga ꝙ tenet Io.An.in add.Spe.de treu.& pa.post prin.vbi inducit hoc ad qō antiquitus disputatā. Quidā habēs guerrā cum alio dño promisit cuidā nobili dare stipēdium p̄ centū equitib.ad adiuuandū eū, donec guerra esset finita.demū ille p̄missor fecit treu.cū inimico suo ad annū,& vltra donec reuocabitur, quæritur an teneatur interim promis- c sor ad stipēdium,& vr̄ cōcludere ꝙ non cēt si fuisset dictum donec pax fieret, & ibi vide latius.¶No.vlt.ordinem p̄cedendi in denūtiatione iudiciali:qa de plano,&c.& dicā j.lati⁹. ¶Prima gl.ponit casum.& dic melius supplēdo p̄ut colligitur ex fi.lr̄æ,ꝙ Papa post denūtiationem sibi factam per Regē Angliæ scripsit Regi Francorum vt deberet seruare compositionem,ipse verò rescripsit quandam excusationē assumendo:q̄ tñ non probauit.vnde Papa commisit Epō Eboraceñ. & cuidam Abbati vt tam q̄rimoniam Regis Angliæ, q̄ excusationē Regis Franciæ audirent:coram quib.Rex Francorum nunq̄ voluit comparere:vñ nō fuit passus,ꝙ illi cognoscerent:quapp Pa.scripsit legato, q erat in partib.vt hr̄ in ver.ne igitur.vt si Rex Franciæ faceret prout ibi dr̄ deberet totam terrā Regis subiicere interdicto,& qa Papa timuit,ne p̄lati,& populi scādalizarentur,& p̄uocarentur ex mandato quasi Papa velit fauere Regi Angliæ,& violare iurisdōnem Regis Franciæ,& ꝙ ēt pp hoc nō seruarent interdictum ferēdum per legatum Papa scripsit p̄latis per Frāciam ꝯstitutis: vt in lr̄a hr̄.Item vt patet in antiqua, mandauit p̄latis vt sniam q̄ ferri contigerit seruent. aliàs cōminabatur ꝙ illos puniret de inobe- 11 dientia:& ex his habes clare casum.¶†Gl.2. q̄rit nūqd pœnes Papā si vterque gladius, an d vero habeat ptātem tm̄ in spūalib.d primò allegat ꝙ tm̄ in spūalib.&ad hoc inducit plura: secūdò ꝯcludit in effectu,ꝙ hēt iurisdōem in spūalib.habitu,& actu:& in tpalib.habet habitum, sed executionem commisit ecclesia Imperatorib.& principibus seculi.& remittit ad no.in c.cām.2.qui fil.sint le.¶Io.An.inducit aliqua quæ tendunt solum ad probādum, ꝙ executio gladij tpalis ē interdicta Papæ, & cuilibet ecclesiastico quæ.j.adducam.sed primo subnectam ad cōfirmationem gl.q̄ ponit hic.Io.de Lig. ad p̄bandum ꝙ Papa hēt iurisdictionem tpalem habitu,qa in habentib.ordinem in vniuerso impossibile est esse duo e æquè perfecta,sed Imperator nō est maior e: ergò nō erit æqualis.Item multitudo principatuum mala est. Itē quia Imperator est dñs tpalium,Papa spūalium,tpalia ordinantur in finem spūalium.1.q.3.si qs obiecerit.sicut ergò aīa dñatur corpori:sic Papa Imperatori.Item principatus Papæ est infusus à Deo 21.di.in nouo principatus tpalis ab hoīe.93.dis. legimus.ergò principatus Dei,dēt p̄esse principatui hoīs.Item Petrus vt Dei vicarius hūit omnimodam ptātem,sic & alij successores in vicariatu. Item principatus optimus est, vbi vnus principatur vt dt Arist.2.Politi.vnus ergò princeps in orbe.Item quia sic est in regimine cœlesti.Et ꝙ executio sit interdicta inducit Io.And.illud.Io.18. Conuerte gladium tuum in vaginam:& illud Ber.ad Eugenium. Aggredere subditos verbo sed non ferro qd vsurpare gladium tentas, quem semel iussus es mittere in vaginam.& 1.ad Timoth.3.c.episcopum oportet non esse percussorē.Item minister noui testamēti est minister mansuetudinis,& sacri vnitatis.sacrm verò altaris re-

presentat vnionē Christi, & ecclesiæ q̄ significat vnio aīæ ad corpus.qa sicut aīa viuificat corpus:sic Christus per hmōi sacrm viuificat ecclesiā:ideo executio gladij materialis, quæ diuidit animam à corpore pœnes ministrum sacri vnitatis esse nō debet:vnde dr Ber.in loco præal.Gladium mālem hēt Papa nutu:Imperator verò iussu:miles vsu,vl manu.& hoc ēt innuit extrauagās Bonifacij vnā Sanctam. sed ego addo gl.valde no.ī cle.ad nr̄m.de hæ. in ver.ecclesiæ quæ eleganter p̄bat hanc cō- f clu.ꝙ Papa sit summus, f & oēs sunt ei subiecti.vide ēt gl.in præal.c.cām.& per Inn.in c.licet ex suscepto.j.ti.prox.per Host.in præal.c. per venerabilē.& in sum.qui fil.sint le.§.qualiter, & à quo. Et vt hēas aliqua principia in hac mā,scias, ꝙ duplex est ptās:vna spūalis q̄ est pœnes summū Pōtificem : alia tpalis quæ est pœnes regem seculi. vt in c.solitæ.de ma.& obe.Spūalis aūt est prior tpali in trib.vt dt Host.in loco præal.in dignitate,seu maioritate:item in institutione.Itē in authoritate,seu ptāte. Est.n.prior in maioritate sicut spiritus est maior corpore:& est prior ī institutione. vnde sacerdotium Melchisedech p̄cessit legē scriptam.de quo in c.translato.de cōsti.item per sacerdotem Deo iubēte fuit ordinata regalis ptās.j.Regum.c.8.in fi.dt dñs ad Samuelem.Cōstitue sup eos Regem.Est ergò sacerdos prior ptāte, & authoritate, quia spūalis ptās instituit,& iudicat tpalia.de ele.venerabile.15.q.6.alius.Item patet hæc maioritas rōe subiecti,q̄tò quis meliorib.p̄est, tantò maior est,vt in aut.defen.ciui.§.nos igit.co.3.sed aīa cui Papa p̄est preferēda est oīb.reb.humanis, qb.Imperator p̄est.12.q.1.p̄cipimus.ergò Pa- 12 pa p̄est Imperatori.¶†Item hoc p̄batur ex vi fidei.sicut.n.ponere duo principia est hęreticum, vt de sum.tri.& fi.ca.1.& 2.sic & ponere duos vicarios æquales in terris est hæreticum,facit gl.no.in c.nō autem.7.q.1.Est.n.ecclesia militās diuinitùs exemplata ab ecclesia triumphante.dicēte Io.in Apoc.c.21.in pr.vidi Hierusalem sanctam,nouā descendentem de cœlo,&c.& Moysi dictū est Exo.25.ꝙ oīa faceret fm exemplum sibi mōstratum. Cum igit in ecclesia triumphāte sit vnus princeps summus,cuius obediētiæ tota ipsa ecclesia p̄fectissimè est subiecta,s.Deus.necessariò seqtur ꝙ ēt ecclesiæ militanti vnus summus princeps p̄sideat.Imperator ille esse non p̄t cum non valeat p̄esse in spūalib.ergò est Papa qui & tpalib.præesse p̄t,& per alios ministros seculi vindictam sanguinis exercere.nā & sacerdotes exercuerunt & habuerūt vtramque ptātem.xj.q.j.c.relatum.& no.Inn.in præal.c.licet ex suscepto.Item Christus vtrāque ptātem in hoc seculo exercuit, qñ voluit. vnde flagello facto de funiculo eiecit vendentes,& ementes de tēplo,cathedras vēdentium columbas euertit:& mensas numulariorū.vt hr̄ Matth.21.& Mar.xj.c.& j.q.3.c.ex multis,vnde in Psal.Deus iudicium tuū regida,&c.Et hāc simplr ptātem trāstulit in Petrū dicēdo,pasce oues meas:non distinguemus in modo pascendi:imo cum Petrus diceret.Ecce duo gladij hic. Christus respondit.Satis est nō dixit nimis est. Itē cū vellet vti gladio Christus prohibuit dicens:Mitte gladium tuum in vaginā.nō dt abiice gladium.vnde tm̄ prohibuit executionem rōe supradicta.Omnia.n.illa pōderanda sunt cum Christus fere sp loqueretur figuratiuè. Nec ob.si dicatur ꝙ imperium, & sacerdotium profluxerunt ex eodem principio,s.à Deo in aut.quo.op.epis.in pr.co.j.& in c.solitæ.de ma.& obe.Fecit Deus duo magna luminaria,&c.vt ibi.Et alibi canō di- g cit Cum ad verum ventum est vltra sibi nec Imperator g iura pontificatus arripiet:nec pontifex iura Imperatoris vsurpet: qm̄ idem mediator Dei, & hominum homo Christus Iesus actibus propriis, & dignitatib.distinctis officia potestatis vtriusque discernit,&c.96. h dist. h quia fatendum est qd imperium sicut sacerdotium processit à Deo:& nedū summum imperium,imò & q̄libet inferior ptās dr̄ à Deo.vñ in passione Xp̄s ait ad Pilatū:Non haberes in me ptātē vllā nisi data eēt tibi de sup.sed hæc ptās nō deriuat in principē secularē immediatè à Deo:s; p debitā & subalternatā emanationē à vicario Xp̄i Iesu apud quē sūt iura cœlestis,& terreni īperij dt tex.22.di.oēs. ¶Hinc est, ꝙ imperiū trāsferre p̄t de certo gn̄e personarū ad aliud genus

sir.&vide multos casus in qb.qñ lex reqrit plenā,vel sufficiētē probōem, fieri ñ sufficit p̄bare p iuramētū quos enumerat Ale.de Im.in l.13 Imperator.ff.de le.j.

Zacharias.

d ¶In spūalib.ꝯcludē bř ꝙ Papa tam in tpalib.q̄ spūalib.hēt ptātem,vt hic plenè per doct.sed nō dēt, nec p̄t se de illis tpalib.intromittere, nisi ex cā maximè no. in c.cām.j.q fil.sint leg.& ibi bon.tex.& iste plenè in c.venerabilem.s.de elect.

e ¶Est maior. Vide Bal.in l.rescripta. C. de p̄ci.Imp.of.vbi dicit ꝙ Papa est maior Imperatore secūdū quid,sed nō simpliciter.And.Barb.

f ¶Sit summus.Adde Old.consl.180.de hac mā vide latè.d. Præpositum.21.dis. in nouo.

g ¶Nec Imperator. Vide d.Ant.in c.trāslato.de const.vbi dt ꝙ Imperator nunq̄ iuridice hūit ptātē legis ꝯdendæ in laicos nisi qñ fuit approbata per Papam. And.Barb.

Sebast.Sap.

h ¶Xcvj.di.vide Al. de Ro.in l.bene à zenone.C.de quad.p̄s. & in l.cūctos populos.C.de sum.Tri.& fi.ca.Arch.Epm Flo. in 3. parte summæ. ti.20.c.3.§.7.vbi latè de hac materia.

a ¶Restringit. not. qd nā relatiui est restringere. adde Ale. in ꝯs.65.inc.pōderatis verbis. ver. 5.ī 2. vo.ꝙ est fm ordinē oīm.ꝯs.188.& in ꝯs. 23.inc.viso p̄cessu.ī 5.vol.& circa mām relatiui vide Ias.in l. cūctos populos.ī 2. lec.C.de sum.tri.vbi ponit rl'am & fallētias,& quasdam pulchras q. Aene.Falc.

Ant.Franc.

¶Circa mām relatiui vid Bar.ī l.cūctos populos.C.de sum. tri.vbi ponit de relatiuo substātiæ,& accidentis:&ī l.oēs populi.ff.de iu.& iur.& in l.legatis.de ꝯdi.& a dem & no.gl.in l.2. C.man.q̄ dixit ꝙ relatiuū qs vel q:qñq; facit simplicem relatione qñq; specificā.& adde, ꝙ relatiua referūt oēs qualitates p̄cedentes vt ī l.si qs seruū.in §.fi.ff. de le.2.& relatiuū iūctum verbo futuri tpis facit ꝯditionē, & iō ponit distributiuè in l.stichū q me⁹ erit.ff.de le.1.qa exponitur si meus erit, & quatenus meus erit.ad ꝙ vide ēt Bar. in l.si debitor. in 2. no.ff.ꝯ hē.emp.& in l.q liberis. in §.j.ff.de vul.& pu.& in l.Clemens.in §.si ita.ff.de hær.insti.& in l.si qs fundū.vbi ēt p Bart. ff.de ꝯh emp.& vide gl q̄ est in l.j C.d sē. q̄ sine certa quā p̄f. q̄ dixit ꝙ relatiuū q. q̄ ꝙ,est relatiuū substātiæ, & nō qualitatis.de quo vide per Bart.in l.vinū.& in i. opp.ff.si cer.pet.& q̄ hr̄ p doc.& maximè. Are.in § alteri insti. de inuti.stipu.

b ¶Ipse cognoscere.Vide Bal.in c.j.in ti.de inue.in maritū facta vbi pulchrè loquitur.

And.Barb.

Sebast.Sap.

c ¶Habēs cām.Vid Ang.in l. dep̄catio. ff.ad le.Rho.de iact. An.in rep.c.p venerabilē.j.q fi.sin.le.& Old.in cons.83.inc. an episcopus.

Zacharias.

d ¶Deficiēte imperio tex.est bo.& valde no.in al. c. licet.j de fo.ꝯp.quē ad hoc

genus.vt ī c.venerabilem.de ele.Imperator ē inungit,approbat,ꝯfirmat,& reprobat,deponit causis exigentib.& ab eo iurm fidelitatis recipit.vt ī præal.c.venerabilem.& in ca.ad apostolicæ.de re iu.li.6.& in cle.romani.de iuin.& fm hoc intelligi dēt ap̄ls ad Roma.13. Nō est pōtas nisi à Deo,& subdit: q̄ aūt sunt, à Deo ordinata sunt.vel rñderi p̄t ad præmissum ꝯrium,& aliter,ꝙ quatenus cōsideratur ptās tpalis respectu exercitij, est ex Dei volūtate pœnes seculare, sed isti exercentes istos duos gladios hēnt se adinuicem vt minor & maior,& sic vnus sit suprem⁹ in ecclesia militāte,sicut in triumphanti.Nec hoc ob.ꝙ Christus tributum soluit, & q̄ sunt Cæsaris cęsari mādauit donari, qm̄ ipse soluit vt vitaret scādalum Mat.18.c.28.q.j.iā nūc.item soluit tributū in quātum homo, & vt daret aliis exemplū soluēdi.11.q.j.si tributum.& c.magnū.sicut & legē spūaliter in oīb.obseruauit: licet sibi non incūberet necessitas, nec simplr dixit reddite oīa Cæsari,sed quæ sunt Cæsaris. 13 ¶†Nā dictio q̄ restringit a vt not.in l.j.C.de sum.tri.& fi.ca.& in c.fi.de cle.nō resi.iussit ergò reddi non oīa,sed quæ sunt sua.Ex quibus oībus, & multis aliis q̄ possunt adduci,q̄ breuitatis cā omitto satis cōcluditur, ꝙ Papa sit maior Imperatore,& ꝙ pœnes ipsum Papam sit suprema ptās licet ñ hēat exercitiū gladij tpalis.Sed diceres,ad quid valeat ista maioritas,& p̄rogatiua cū ñ valeat Papa perturbare illam iurisdōem tpalis principis, nec minuere,nec exercere per se vt in c.si Imperator.& in c.cum ad verū 96.di.& hic in c.cām.qui fi. sint legi.& ipse Deus exercitium interdixit. vt s.dictū est.¶Resp.ꝙ valeat ad multa,& primo,vt ipsum Imperatorem tanq̄ inferiorem destituat exigētib.causis.sicut & pluries legitur factū,cum approbet, & ꝯfirmet vt in p̄al. c.venerabilem. Item in oīb.arduis negotiis, & maximis difficultatib.generantib.scandalum in christianitate Papa p̄t hmōi maioritatis rōe se intromittere ēt inter laicos, & exercere istā potestatem sibi à Deo tributam.vt optimè patet in c.p humani.de ho. li.6.& in cle.pastoralis.de re iu.15.q.5.alius.& preal.c. venerabilem.de ele.sicut enim ipse Christus q non erat solitus hā ptātem exercere ipsam tñ exercuit in arduo facto, & ꝯcernente decorem cultus diuini, vt qñ flagello facto de funiculis,&c.ita & ipse Papa,licet rlr exercere ñ dēat attamen instantib. negotiis arduis hoc p̄t.ar.op.in simili ī l.si hominem. ff man. & eorum q̄ not.Inn.in c.qd super his. de vo. & vbi ista negotiorum necessitas non ꝯtingit hēnt locum iura gñaliter loquentia,ꝙ Papa dēt p̄esse spūalibus, Imperator tēporalib. & hæc sufficiant quò ad hunc passum,& vide Bar.ff.de req.re.in l.j.in § j.vbi dicit.Dantem fuisse post mortem quasi pp hoc de hæresi dānatum, qa in quadam sua disputatione q̄ posuit in quodam suo libro quē fecit super monarchia, tenuit imperiū non descendere ab ecclesia.nam vt ipse Bar.dicit, ecclesia pulcherrimis rationib.tenet ꝯrium.&vide in extrauag.Bo.vnam sanctā,& sic lita,& intellige Bar.in l.hostes.ff.d ca.& post li.re.¶Gl.in ver. Ethnicus.all.ꝯcor.sed nō declarat vocabulū. ideò q̄ro quid vult,seu qd importat hoc verbum.dicit Io.An.ꝙ fertur ꝙ Ethna sit mons in Arabia.fm alios in Sicilia. vt dicit Seneca in epistola 5.in pr.de quo exit riuulus sulfuris,& continuò viget ignis,& sic isti eruntin igne continuo. Vel fm Hug.dr Ethnicus ab Ethno quod est gentilis, tales ergò meritò sunt vitādi,& p̄batur hæc expositio.j.q.i.nōne.vbi text.exponit Ethnici.i.gentiles,& dñr gentiles infideles,quia tales sunt quales sunt geniti,quia non sunt regenerati baptismate, & dic,ꝙ quęlibet expositio est bona.Tamen

puto ꝙ propriè dicatur Ethnicus ab illo mōte Ethna qui in veritate est Sicilia. & distat à ciuitate mea fere per 14.miliaria,s.à ciuitate Cathaniæ. & ille mons est valdè fructiferus, & hēt os latissimum.et p̄fundissimum,ita vt terminus, et finis ei⁹ nullo mō videri possit. Et ex illius ore à tpe B.Agathæ vsque ad hodiernum diem bis exiuit, siue p̄cessit ingens ignis et multa mala ferè incredibilia fecit p loca in quib.habuit transitum et longe deteriora fecisset si nō forent merita Beatæ Agathæ,cum eius reliquiis, et velo deuotissimè ppl's abiit obuiam.vñ fertur ab aliquib.maximè ex narratis in vita patrum ꝙ ibi sit os inferni.quod satis p̄t teneri tenendo qd infernus sit sub terra.de quo vide tex.cum gl.33.q.4.c.hæc aūt vita.in pr.Vñ appellatur excōicatus Ethnicus quasi damnatus quia nisi resipiscat perpetuò erit in inferno.vñ et oēs gentiles, et infideles possunt dici Ethnici isto respectu, et sic p̄t intelligi c.nonne.j.q.j.publicanus aūt dicit quasi publicè peccans fm Io. An.Et dicit ꝙ olim oēs existentes ꝯ legē iudeorum appellabātur publicani quasi peccatores.vñ in euangelio.Quare cum peccatorib.et publicanis manducat et bibit magister vester et c.vñ excōicati possunt dici publicani et c.quia publicè existunt in peccato ¶Gl. in ver.peccat q̄rit, dr̄ in text.qd Rex Angliæ erat paratus probare ꝙ Rex Franciæ peccabat in ipsum, qūo peccabat in eum.rñdet eū. offendendo.seu lædendo.dicit tñ ꝙ aliter accipitur verbum peccare in ca si peccauerit. 2.q.j.quasi velit dicere gl.ꝙ in c.si peccauerit.illud verbum,si peccauerit in te et c.exponitur.i.te sciente,sed hic iste peccabat in eum,id est in eius læsionem, sed dic vt dixi in notabilibus, ꝙ ista auctoritas pōt intelligi vtroq; mō quod satis probatur hic.¶Gl.in ver.indicare opp.ꝯ tex.dicit.n. Papa ꝙ nō intendit iudicare de feudo,& tñ in effectu iudicat dum ꝯpellit ad satisfactionem.gl.rñdet quod non iudicat directè de feudo,sed indirectè sic, rōe peccati inducendo ad pñiam. quia aliter
14 pœnitere non potest nisi satisfaciat.¶†Dicit Host.ꝙ processus Papæ potest excusari simplr,primò, cognoscendo quò ad veram naturam feudi,&de ipso feudo vt quia Rex Franciæ nō dēt esse iudex
b in cā propria, & sic non poterat ipse cognoscere b, nec partes curiæ dēbant cognoscere, quia meritò erant suspecti Regi Angliæ, vñ licet Rex Franciæ hic vellet,vt cognosceretur per suam curiam ex quo tñ erat meritò suspecta Regi Angliæ non dēbat hoc fieri, Ideò pp defectum iudicis potuit adiri Papa vt in aut.& differ.iud.§.
15 si verò contigerit.col.9 ¶†No.ex hoc dicto ꝙ habens cām c ꝯ non
c recognoscentem superiorem potest directè illum conuenire coram Papa,qui ratione illius generalis, & supremæ potestatis q̄ hēt vt s̄ dixi , poterit de hoc cognoscere , ꝙ vr̄ satis rationabile,& hoc apertè sentit gl.in c.ex transmissa j.ti. p̄x.& facit qa nemo pōt esse
16 acæphalus.i.sine capite.13.di.nulla ¶†Et p hoc vide singulare dictum Inn.in c.licet ex sucepto.j.ti. p̄x.vbi dicit, ꝙ qñ necesse est,sp est recurrendum ad Papam,siue sit necessitate iuris,quia alius non sit iudex superior, siue facti, puta qa de facto minores iudicis non possunt suas sententias exequi: nec valet p̄scriptio in ꝯrium de p̄sc. cum nō liceat, & ꝯ summam ptātem non currit p̄scriptio ; vt not.
d Inn.in ca.bonæ.2.de postu.p̄la.& sicut deficiente imperio d de facto succedit Papa,in c.licet.j.ti. p̄x.ita & cum deficit de iure,qa est talis persona q̄ nō recognoscit Imperatorem.vt dr̄ de Rege Franciæ.in c.p venerabilem.q fil.sint legi.de Rege Hispaniæ.in c.Adrianus.63. di.per gl.& hæc not.Et hanc iurisdictionē exercere p̄t per ea q̄ dicta sunt in gl.2.p ea q̄ leguntur & no.in c.p venerabilem.q fi.sint leg.& qd s̄.dixi in c.cum venissent.s̄.e.Et in hoc c.notabiliter intellige,qñ ipse non recognoscens superiorem procedit ꝯ subditum suum ,vt tunc possit esse iudex in facto proprio,secus si nō subditus, vel saltem non omninò subditus, vt erat Rex Angliæ, & ille vellet agere ꝯ eum,quia tunc pōt illum ꝯuenire coram Papa,ꝙ no.nō tñ probatur ex tex.vt statim dicam.sed dcm̄ est satis rōnabile, quia nemo p̄t p̄scribere ꝯ summam ptātem Papæ vt nō sit illi subiectus, vt not.In.
17 di.nulla ratione.¶†Scdò principaliter pōt saluari processus Papæ ratione violationis iuramenti,& pacis,& huius rationi vr̄ inniti Papa in isto text.vt sic principaliter cognoscat ratione peccati, & in pñam de feudo,vt etiam sentit glo.alioquin sequeretur secundum Host.ꝙ qñcunq; vassallus committeret fæloniam ꝯ dominum , & quātūcunq; iustè dāneretur semper hr̄et recursum ad ecclesiam.di
18 cit tñ ꝙ ēt in hoc casu non esset sp deneganda audientia.¶†Nam

p̄ fin.all.Ro.fin suo 414.inc.vacante imperio.licet Card.ibi tenuerit op.de quo p Feli.& Mod ibi & an ista successio Papæ vacante imperio faciat ꝙ possit p̄scribi ꝯ imperiū vacās, vide In.in c.olim.j.j. de re.spo.qd nō per tex.illū quē ad hoc ibi pōderat idem tenet Car.in c.cū ꝯtingat de iureiur.cuius fuit pōderatio q̄ iste in c.cū deputati.j.e. vltra ponit.Et qd in delegato, an succedat,vide qd nō p cū dem Ro.fin.p̄all.qd hēs decisiōem p extrauag.Ioā.21 q̄ inc.& fratrum,& coepiscoporū more.Et qd in casu ꝯrio, an succedat Imperator, vacāte sede Papali, vide p̄all.Ro. fin.se.ꝙ nō dicit eē casum sing. in c.qualiter.j.co.ti.

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶Summariè.istud ñ vr̃ bñ dictũ, & ꝯfunditur ꝑ istũ tex.in ver.suf-
ficiẽter ostẽdere. Vñ requirit, ꝙ ꝓbet sufficiẽter.ergò nõ erat ꝓba-
tio summaria.Põdera bñ, qa per alios non ponderatur.And.Barb.
b ¶Cognoscere.Vide quæ scripsi post illum in addi.s̃.e.in ca.cæte
rum.num.21.in apost.incip.vtrum iudex.Aeneas Fal.
Sebast.Sap.

c ¶Denũciationis. Vide Fel.in c.q̃ ĩ ecclesiarũ. ver. secundo declara.s̃.d ꝯstit. vbi ponit, qđ sublata actõe ꝑ principẽ si remanet obligatio nãlis, põt fieri executio illius obligationis ꝑ viã denũciatiõis euãgelicæ, & hoc etiam voluit Alex. in l.iurisgentium.§.sed cum nulla.ff.de pact.
d ¶In l.diui.vide ibi Bar.& intellige, vt ꝑ eundẽ in l.j.§.fi.ver. item no.ff.de quæstio Aeneas Fal.
e ¶Denũciatio admitti.adde eundem consi.40.2.lib.
Sebast.Sapia.
f ¶In ꝯriũ.Vid Bal. ĩ aut.ad hæc.ver.itẽ dubitat̃.C.de vsu.& Feli.in c.qualiter, & quan.ver.fallit.j̃.de accu. Alex. in l.nemo.potest.ff.da le.j.
g ¶Nõ ob.tu põdera, qa si ita eẽt seq̃retur, ꝙ ius Ciuile, & Canonicũ euerteretur ĩ totũ: qa voluerũt p̃sumi ꝓ sñia, q̃ trãsiuit ĩ rem iu.c.cũ Inter vos.de re iu.vbi ꝑ oĩa p̃sumitur ꝓ iustitia, illa est p̃sumptio iuris, & de iure, ergò nõ admittitur ꝓbatio in ꝯriũ ꝑ indicia. vide Bal.in aut.cleric⁹.C.de epi.& cle.vbi đt, ꝙ ius ciuile, & canonicũ cõueniũt in hoc, & vide ꝙ voluit Ang.ĩ l.si certis annis.C.de pac.vide Bal.in aut.clericus.C.de epi.& cle.vbi tangit, & idẽ facit ĩ aut.ad hæc.C.de vsur.Aene, Barb.
h ¶Ratione peccati.Adde Bal.cõsi.all.60.Pau.d Ca.ꝯs.313.
i ¶ Laicus. Adde Old.consi.j.
Zacharias.
¶Adde Feli.in ca.2. ver.vr̃ ẽt ꝙ ex cã.s̃.d ma.& ob.iste in c.dilecto.primò no.& ibi Io.An. & alij j̃.de testi.ꝓ quib.est bo. gl.in ca.imperiũ.di.10 Car.ꝯs.57.inc.ꝓposita q̃stione, & ꝙ no.in aposti.ad istũ.

esse ꝑt qđ iniquẽ, & iniustè processum esset,
& rõne peccati possit hoc eccl'ia examinare
a summariè,[a] & ſm ꝙ inuenerit admittere, vel
repellere talẽ &c.ar.C.de adult.l.qm̃ Alexan-
drũ.& C.de fal.vbi ẽt patet in eo ꝙ le.& no.in
19 c.pastoralis.in §.qa verò.de of.del.¶†No.ex
hoc dicto Hosti.ꝙ vbi dubitatur de pctõ, ec-
cl'ia ad fundandã iurisdictionem suã inciden
ter cognoscere ꝑt, an subsit pctm̃, ꝙ vr̃ esse ꝯ
id ꝙ ipsemet Host.not.in c.si clericus laicũ.j̃.
de fo.ꝯpe.vbi vult, ꝙ si laicus ꝯuentus coram
iudice eccl'iastico ꝑ clericum, negat illã rem
esse ecclesiæ, nõ possit ecclesiasticus inciden
b ter de illa re cognoscere.[b] cuius ꝯrium sentit
hic in simili.& hoc dem̃ credo verius vt ibi
20 dicam.¶†Not.2.ex hoc dicto, ꝙ pro iniusta
sñia ꝑt hr̃i recursus ad ecclesiam ꝑ viã denũ-
c ciationis[c], ꝙ satis putat procedere d.Ant.qñ
acquieuit sñiæ timens appellare ob tyranni-
dem superioris.secus si nõ sñiæ acquieuisset,
qa tunc ille qui obtinuit sñiam satis põt ex
hoc suam cõscientiam excusare.ꝙ tñ lita ſm
not.Inn.in c.quia pleriq;.de im.ec.vbi tangã.
Aduerte, qa Bart.hanc q.tangit in extrauag.
ad reprim.in verbo denunciatione.ver.quid
de tut.& c.& ibi absolutè ꝯcludit, ꝙ sup sen-
tentiato ꝑ iudicem proprium, nõ hẽt locum
hæc denunciatio, quia nõ ꝑt amplius cogno
sci de pctõ obst.excep.rei iu.vt l.si quis cũ to
tum.ff.de excep.rei iu.nam spãle est in cã cri-
minali, vt qñcũq; possit cognosci.ad hoc all.
d text.no.in l.diui.[d] ff.de pœn.Idem vr̃ tenere
Bal.in c.j.§.si quis per triginta.si de feu.fue.cõ
tro.col.10.sed excipit, si cã est ecclesiastica,
seu allegatur vsuraria prauitas, & no.hoc vlt.
isti tñ nullam mentionem faciunt de dicto
Hosti.hic in ꝯrium.Ego pro concordia dice-
rem sic, ꝙ aut victor in cã ꝯfiteretur sñiam in
e iustam, & dẽt denunciatio admitti,[e] quia talis
sñia est reuocanda: vt singl'r ponit Inn.in ca.
qa pleriq;.de im.ecc.pro hoc, quia p̃sumptio
f iuris, & de iure admittit probationẽ in ꝯriũ[f]
per ꝯfessionem illius ad cuius validitatẽ ius
præsumit, vt no.Cy.& alij doct.in aut.sed iam
necesse.C.de do.ante.nup.Idem dico vbi no-
toriè ꝯstaret de iniustitia sñiæ, per notabile
dictum Inn.in ca.fraternitatis.de frig.malefi.
facit ca.inter cæteras.& quod ibi dicam j̃.de
re iu.Vbi verò cessat cõfessio victoris, seu no
rietas est magis dubiũ, sed hoc casu dicerem,
ꝙ aut ista denunciatio põt per clara iudicia
probari, ꝙ victor peccat, quia scit sñiam iniu
stam, tunc dẽret admitti denunciatio nõ ob.
ꝙ denunciatus dicat ꝙ cum conscientia te-
neat, vel opponat rei iud.exceptionem.nam
g prima exceptio nõ ob.[g] quia assertio sua con
fundetur ꝑ clara indicia ꝓbandanda in ꝯriũ,
q̃ præualent vnius assertioni.ar.c.2.de renũ.
li.6.& l.dolum.C.de dol.& l.non oẽs.§.à bar-
baris.ff.de re mil.& quod ipse Bar.no.in d.ex̃
uag.in ver.denunciationẽ. in pe.q.& ꝙ j̃.di-
cam in mã denunciationis.Nec ob.scđa ex-
ceptio.s.rei iud.quia ad aliud agit nunc q̃ pri
mo.s.vt denũciatus corrigatur à pctõ.primo
aũt agebat principaliter de ipsa re, & sic ces-
sat l.cum quæritur.ff.de excep.rei iudi.facit
quod in si'i no.Inn.in c.inter dilectos.de ex-
21 cc.prę̃l.¶†Et ratione peccati[h] sñia non trã-
h sit in rem iud.vt in c.lator.de re iu.facit opti-
mè d.l.diui.in pr.vbi princeps secularis co-
gnoscit ad relaxãdum pœnam corporis, for-

& Fel.in c.dilecto.in prin.s̃.alleg.& in c.causam.ver.dum dicit Abb.
priuilegium.s̃.de præscr.

k Seb.Sap.¶Sustinere pœnam Vide Bart.in l.fi.ff.de fal.& qño lex
correcta possit allegari in argumentum, vide And.Sicul.in consil.
60.incip.aut hæsitatio.j.volu.
l Zacharias.¶Rõ nõ tollitur.Et istã rõnem licitum est all.vt voluit
gl.in l.j.in pr.de ꝯiũ.cum emã.lib.& gl.in j.ꝯsti.C.& in l.2.C.de vete.

tius debet hoc facere iudex ecclesiasticus ꝑꝑ
pœnam aĩæ.consideret tñ iudex ea q̃ no.In.
in c.tenor.de re iu.¶Gl.super verbo ipm̃ op.
& vr̃ quod Rex Franciæ non poterat cogno
scere de feudo, quia qñ qõ est inter dominũ,
& vasallum, dñs non cognoscit, sed pares cu-
riæ, vt in l.Imperialem.de prohi.feu.ali.& no.
in ca.cæterum.s̃.eo.gl.fatetur ꝯrium, sed per
hoc non respondet ad istum text.quia vr̃ in-
nuere oppositum in ver.ad ipsum.sed ꝑt dici,
ꝙ hæc cã vertebatur inter vasallos, vl' melius
spectat ad ipsum.i.ad suam curiam, & sic vr̃
ꝯ id quod s̃.dixi post Host.ꝙ Papa hic directè
non intendit cognoscere de feudo solo.
22 ¶†Glo.super verbo suetudinem.colligit, ꝙ
consuetudo parificatur priuilegio.hoc lĩto
data capacitate personæ, aliàs longe plus ꝑt
priuilegium q̃ consuetudo.vt in ca.quanto.
cum ibi no.de consu.& vide pulchrum dictũ
Io.An.in ca.2.de præb.lib.6.vbi dicit ꝙ laicus
i [i] non ꝑt conferre beneficia etiam si contulit
tanto tempore, de cuius ꝯrio memoria ho-
minum non existit, & ex priuilegio Papæ sta
23 tim posset.63.di.Adri.¶†Gl.in ver.quicũq;.
opp.ꝯ tex.in eo ꝙ allegat Papa hic legem ab-
k rogatam, debet ergò sustinere pœna[k].C.de
vete.iu.enu.l.vlt.Respondet primò, ꝙ ꝑt alle-
gari, non vt faciat ius, & vt cã decidatur ſm
illam: sed vt habeatur ipsius notitia, vt osten-
datur quantam deuotionem habuit promul
gator ad ecclesiam.¶Scđo soluit ꝙ lex ꝑt al-
legari, licet sit abrogata ꝑꝑ rationem sui, qa
l ratio non tollitur[l].vt l.eas.ff.de ca.di.hic em̃
allegatur ꝑꝑ sui rationem, ꝙ Imperator, & a-
lius princeps secularis dedignari non dẽt, vt
cã eius audiatur per ecclesiam exemplo illo-
rum principium, & vide pro hoc bo.gl.in c.
fuerunt.7.di.& istas solutiones etiam ponit
Inn.hic.¶Tertiò ꝑt solui vt sentit Ioã.An.ꝙ
princeps ꝑt bene arguere per legem abroga
tam.l.2.§.& neminẽ.C.de const.pecu.non au
tem inferior à principe.¶Quarta solutio no
tabilis ꝑt colligi ex dictis Inn.hic qui dicit ꝙ
illa lex ꝯcessit priuilegium ecclesię vñ adhuc
hodie durat.q.d.quod non potuit abrogari
in preiudicium ecclesiæ, cui fuit illud priuile
gium concessum.¶ Et no.singl'r, quia solet
quotidie allegari hoc dictum ad probãdum,
quòd priuilegium concessum, subdito non
m ꝑt reuocari[m] amplius per ipsum conceden-
tem.Nam hẽt suam vim in continenti, cum
peruenerit in notitiam priuilegiati, vt in ca.
j.ex parte.de conce.præb.lib.6.& sic non põt
amplius reuocari cum sit ius ei quæsitum, &
concedens non est dominus, seu superior, &
idem tenet Arc.in c.quicunq;.11.q.j.ar.in l.ꝑ
fecta.C.don.quæ sub mõ.vbi patet quod do-
natio semel perfecta, non reuocatur.& Ioã.
24 An.in c.ꝯstitutus.de rel.do.¶†Sed in contra
rium facit quod ipse no.Inn.in ca.in nostra.
de iniur.vbi vult, ꝙ commune obligans se ꝑ
statuta ad resarcienda damna singulorum in
bello amissa potest illud statutum reuocare,
& satis videtur innuere hæc litera.d.Ant.hic
sentit, quod illud statutum ꝓcedit, qñ statu-
tum emanauit in fauorem subiecti, & tñ ha-
buit à principio ꝯcursum æquitatis, & rõnis
naturalis, quia nulla ratio suberat naturalis
quæ sibi induceret commune ad istud statu-
tum faciendum, & idem si habuisset rationẽ,
ex quo reuocatur per habẽtem potestatem

iur.enu.melius q̃ alibi in l.j.& ibi Gui.de Cug.C.de latili.tol. Ant.Franc.
¶An liceat allegare legẽ abrogatam, dicas, ꝙ licet lex sit abrogata, tñ remanet rõ.l.& ꝑpillam rõnẽ remanentẽ põt allegari ipsa l.abrogata, & ita debet intelligi tex.& gl.ĩ l.j.hic alle. C.de lati lib.tol.pro quo vide Inn.q optimè declarat in c.nouit.hoc e.ti.Et adde ꝙ lex. ĩ dubio cẽset cẽ ꝑpetua, licet hoc nõ dicatur in ea vt ẽ gl.in vers. ꝑpetuũ.q̃ alle.bõa iura ĩ cle.sępe de ver.si.Et adde, ꝙ lex noua addẽs aliqd legi antiq recipit oẽs lĩtationes atiqs. vt ꝑ Io.an.ĩ c.ꝓcurator.d ele.li.6.in gl.3. & in c.fœlicis.de pe. li.6.& c.dispendia.đ resc.e.li.& viđ cle.3. ĩ gl.j.de of.vic.& gl.ĩ in c.auaritiæ. ver.cl'icos.de ele.li.6.& qđ l.abrogata possit all. respũ rõis, q̃ ẽt remanet sublata ipsa l.vid gl.ĩ j.ꝯst C.q̃ hoc idẽ voluit. Et adde qđ l. correcta in vna ꝑsona cẽsetur ẽt cẽ correcta ĩ oĩb. correlatiuis, vt ꝑ Bal.no.ĩ l.fi. C.de ind.vid.in pr.& viđ Bal.ĩ l.fi. C.đ edi. di.Adr.toll.vbi dixit ꝙ l.correcta, dr̃ falsa, & ꝑpea ñ ꝑt allegari nisi respũ rõis. imò si lex correcta ẽ clausa in cpe iuris, illã allegãs ñ punit̃ s; si ñ ẽ clausa ĩ cpe iuris allegãs punit̃ de falso ſm Bar.in l.j.de ꝯiun. cũ emãc.li.ꝓ quo vr̃ tex.in c.authoritate. de p̃b.li.6.& đ hoc vide ẽt ꝑ Bal.in 2.ꝯsti, C. in hunc igr̃ ꝑ illũ tex.& ꝑ Bar.in l.fi.ff. đ fal.& ibi ꝑ Ale.plenè.& hr̃ ꝑ Ant.đ Bu. post Inn.in c.j.de ꝯst. vbi dñr, ꝙ ad decisiõnẽ cãrũ futurarũ ꝑt allegari l.correcta.si trãsiuerit in ꝯctũ ñ subiecti, & ꝑt ẽt allegari in ar.per habẽtem potestatẽ.l.coudendæ.vt in c, volumus.& in c.quicun-
que.11.q.1.& ad materiam omninò vide Ale.in d.l.fi.de falsis.
m ¶Non potest reuocari.Adde Rom.cons.254.Abb.cons.2.

in pri

Sebast.Sap.
a ¶Non subdito vide Fel.in c.j.j̃.de ꝓb. & Ale.in ꝯs.101.inc. visis in fris.& in cõsi.41.inc.videndũ.in j.vo.An.Sicu. in ꝯs.2. in 4.vol.Ro.in cõsi.252.inc.ꝓ deci.Ale. in ꝯsi.215.inc.arguẽdi sumus.cum seq.ĩ 2.vol.Pau.de Ca.in conf.286.incip.primum dubium.
b ¶Quasi ꝯctũ.Statutum ꝙ trãsiuit in quasi ꝯctum non ꝑt amplius reuocari.limita nisi ex cã publicæ vtilitatis, nã tunc ꝑt reuocari, & istud dictũ Bar.in istis terminis limitat Ias.in l.Barbarius.vers.12. ff.de offi.ꝑt.vbi enumerat tres casus, in quib. princeps põt tollere ius q̃sitũ tertio.vide Ale.q in ꝓposito.multa adducit in ꝯsi.101.inc.visis in fris.post pr.ver. nõ obst.in j.vol.s.ꝙ statuta.sine priuilegia q̃ transiuerũt in ꝯctum, nõ pñt reuocari, & ꝯs.j.ver.maximè.cũ seq.in 2.vol. Aeneas Fal.
Ant.Fr.
¶Circa istũ passum. an statutũ ꝙ transiuit in ꝯctum possit reuocari.dicas, ꝙ ꝑ pte negatiua facit, qa si trãsiuit in ꝯctũ nõ vr̃ posse reuocari in p̃iudicium eius cuius fauorem ꝯcernit, ne absque facto suo auferatur sibi i⁹ suum ꝯ reg'am l.id quod nostrũ ff đ re.iu.& qa ꝯctus ab initio sunt voluntatis, ex postfacto, sũt necessitatis l.sicut.C.đ ac.& obli. tñ Ioã de Im post Cy in l.non amplius.ĩ §.j ff de le. j.dicit, ꝙ statutum ꝙ oĩ anno dẽatur certa quantitas fratrib. p̃dicatorib.ꝑt reuocari: q̃uis ex eo videatur esse q̃sitũ ius ipsis fratrib.de quo ẽt ibi vide plenè per Ale.Adde tñ.ꝙ si statutũ esset iuratũ, an posset tolli ꝑ ſm statutũ, ꝙ voluit Bart. ĩ l.oẽs populi.in ver. circa tertiã.vbi multũ ponit circa mãm reuocationis statutorũ.& ibi ẽt ꝑ Alc. & ꝑ eundem Bar.in l.sciendũ.ff.qui satis. cog.& oĩnò ꝑ Alex.

in priuilegiatos hoc dictum Inn.hic ꝓcedit,
qñ priuilegium concessum est non subdito.
25 ¶†Ego puto, ꝙ qñ priuilegium ꝯcessum est
a non subdito[a], non possit amplius reuocari,
vt in hoc dicto Inn.Et idem puto si fuisset cõ
cessum per viam statuti, & transiuisset in con
tractum, seu in ꝯuentionem, vt qa dicit statu
tum.Quicũq; venerit ad habitandum in tali
territorio, sit inmmunis ab oĩ collecta, certè
si alicui extranei venerunt ad ibi habitandũ,
non ꝑt amplius illud statutum quò ad illos
b reuocari, qa illud transiuit in quasi ꝯctum[b],
quo ẽt princeps obligatur, vt not.in c.j.de ꝓ-
ba.& hoc expresè voluit Bart.in l.hi qui.ff.
de iur.imm.& in l.qđ semel.ff.de decr.ab or.
fa.& in l.oẽs populi.ff.de iust.& iu.Sed respe
ctu eorum q nondum venerunt tenet Bar.in
d.l.oẽs populi.ꝙ ꝑt reuocari, ex quo res est in
tegra.ar.in l.si pecuniam.ff.de ꝯdi.ob cau.qđ
prima fronte vr̃ ꝯ dictum Inn.hic.sed ꝯcor-
datu, ꝙ dictum Bar.procedit, qñ statutũ fuit
gñaliter editum, quia tũc vr̃ quidam ꝯctus
innominatus q re integra ꝑt reuocari.vt d.l.
si pecuniam.sed dictum Inn.ꝓcedit in priui
legio spãliter non subdito ꝯcesso, ꝙ imme-
diatè habuit vim suam, cum peruenit in no-
titiam priuilegiati.de ꝯce.p̃b.c.j.li.6.¶Ex his
optimè annecto qõnem disputatã ꝑ d.Ang.
de Peru.subtilissimum legum doctorem.In
electiõe ꝑtãtis fuit statutum, ꝙ de oĩ pœna
pecuniaria, q̃ exigeret, deberet hr̃e ipsa ꝑtãs
quartam partẽ: & tpe electionis pro homici
dio seu alio criẽ erat pœna pecuniaria, post
ea cum fuit electus, & officium acceptauit,
fuit illa pœna pecuniaria ꝑ statutum muta-
ta in pœnam corporalem, q̃ritur vtrũ hmõi
statuti mutatio noceat ꝑtãti, quò minus ha-
beat dictam quartã partẽ pœnæ pecuniariæ
iuxta formã primi statuti.Et post multa ꝯclu
dit, ꝙ si huic mutationi ꝑtãs ꝯdixit ꝙ sibi de-
beatur.non em̃ potuit hoc statutum mutari
c in eius præiudicium.[c] ar.opti.in l.in ꝯceden-
do.ff.de aqua plu.arg.& C.de ser.& aqua.l.a-
quã.& all.ꝑ casu ꝑall.l.ꝙ semel.cum sua gl.ff.
de decr.ab or.fa. & l.Lucius.in fi.ff.ad mu.&
hoc singl'r no.Ex quib.infero, ꝙ si sũt aliqua
statuta ꝯferentia priuilegia doctorib.legen-
tib.in ciuitate, ꝙ illa statuta mutari non pñt
in p̃iudicium doc.forensium ꝯductorum. tẽ-
pore quo existebant illa statuta, & satis hẽt
æquitatem forte.n.ꝑmiserũt se ꝯduci illo sa-
lario ꝑꝑ immunitates quas statuta locorum
26 deferrebãt eis.¶†Si verò, vt reuertar ad pri
mũ dictum priuilegium ꝯcessum est subdito
maximè ꝑ viam statuti, & tunc aut hẽt actũ
successiuũ, & tũc ꝑt reuocari saltẽ quò ad fu
turos actus. & ita loqtur.c.in nr̃a.& dictũ In.
ibi qa oĩs res ꝑ quascunq; cãs nascitur &c.in
r'a.j.j̃.de re.iu.sed si hẽt actũ momẽtaneum:
ita ꝙ priuilegiũ statim suum effm̃ sortitũ est,
nõ puto posse reuocari, qa trãsiuit in ius gẽ-
tium, nisi subsit cã ꝑꝑ q̃ ẽt ea q̃ sunt, & ꝯpetũt
de iure gentium pñt reuocari ꝑ no.per Inn.
in c.q̃ in ecclesiarum.de ꝯst.& per legistas in
27 l.fi. C.si ꝯ ius vel vti.pu. ¶†Ex p̃dictis habes
vnum casum ĩ quo lex abrogari nõ ꝑt. Adde
alium no. qñ est canonizata ꝑ Papam vt tũc
saltem in foro ecclesiæ remaneat eius effe-
d ctus,[d] qa censetur lex Papæ, vt est tex.in c.in
primis.2.q.j.iuncta gl. not.in ver.hæc est lex.
& de mã an, & qñ possit allegari. l.abrogata.
vide qđ no.in ꝓœmio huius ꝯpilationis per
Arc.in c.frequens.de rest.spo.li.6.& de ꝯces.
præb.c.auctoritate.e.li.& ꝙ no.in sum.Host.
de imm.ec.§.inq̃tum sub.§ sed nec illa immu
nitatis.vers.nec credendum est.& vers.seq.
28 ¶†Vlt.gl.hic colligit ar ꝙ ecclesia ꝑt indu-
cere l.cum ꝓ ipsa facit.sed ꝯ se, cam recipe-
re non tenetur.& hoc expresè asserendo te
net hic Inn.& facit 37.di.si quis alteri.& qđ

not.in c.fi.de sol.vbi Host.ponit aliquas r'as,
an & qñ ꝯstõ laicorũ dẽt obseruari in foro
ecclesiastico no.ẽt in ca.ecclesia S.Mariæ.de
ꝯst.Nec ob.si dicatur ꝙ ex quo ecclesia reci-
pit aliqđ ꝓ se tenetur ẽt recipere ꝯ se. 4.q.3.
si qs testib.qa ſm Host.istud est spãle fauore
ecclesiæ & in eius læsionẽ retorq̃ri ñ dẽt. C.
de le.l.ꝙ fauore.vl' dic vt no.ĩ c.fraternitatis.
j̃.de hæ.¶Gl.ĩ ver.corripere.facit tria.primo
tacite oppo.& soluit.scđo opp.& ñ soluit.ter
tio sir.scđa ibi, ar.ꝯ.tertia ibi qñq;.¶Opp.in
primo in eo ꝙ tex.dicit ad offm̃ Papæ ꝑtine-
re corrigere đ quolibet pctõ & c. nã ex hoc
euacuabitur for⁹ secularis cũ puniat delicta
laicorũ, & ad hoc deputati sunt iudices secu
lares, & principes.23.qõ.5.sunt q̃dã.& c.rex
dẽt.& c.administratores.& c.principes cum
multis similibus.¶ Sol.gl.metu ꝯrij supplet
ad literã ꝙ põt eccl'ia cognoscere saltẽ indi-
rectè.i.inducẽdo indirectè ad satisfactiõem,
ꝯpellẽdo ad pñiam, quod an generaliter ꝓ-
cedat, & dẽat intelligi.j̃.subiiciam.¶Secun-
dò opp.d.l.hæreditas ff.de pœ.hær.& aduerte
quia illa l.ꝑt adduci pro & ꝯ:ibi.n.dr̃ ꝙ ad iu-
dicem ecclesiasticum pertinet, licet nulla a-
ctio ꝯpetat cõpellere hæredem, vt faciat se-
pulchrum defuncto.vñ ꝯcordat cum tex.in-
q̃tum ꝯpellit laicum, facit ꝯ, qa indirectè im
pedit se de laicis.Sed dic, ꝙ est casus notabi-
lis, & spãlis, qa actus est pius, sicut in aliis piis
actib.recurritur ad ecclesiam.vt no.j̃.de test.
c.cum esset.& c.relatum.de rel.do.c.de xeno
29 dochiis.¶†Tertiò opp.ꝯ tex.ꝙ non sp pec-
cans puniendus est, vt in l.si seruus.§.si oliuã.
ff.ad l.Aquil.vbi colligens oliuam maturam
alterius peccat, & tñ nõ tenetur pœna l.Aql.
So.ſm doct.nõ est simpl'r verum ꝙ remaneat
impunitus, aut.n.colligit oliuas immaturas,
& tenetur ad dãnum l.Aqui.vt ibi: aut colli-
git maturas, & tenetur restituere oliuas, & ꝑ
dit expensas, vel laborem quẽ subiit in colli-
gendo.Vel aliter l.Aquil.ꝯpetit pro damno
dato, vñ si colligit maturas, nulli dãnum de-
dit ex quo eas restituit: sed per hoc non tolli
tur quin pro malo aĩo alia pœna teneatur,
& ẽt furti, qa ꝯctauit rem alienam.nã & ma-
lum puniri dẽt, q̃uis inde sequatur bonum,

in ꝯs.103.& seq in 3.par.cõsi.& an. & qñ statutũ nouũ ꝯrium antiquo derogẽt ipi statuto antiquo, hr̃ ꝑ Cy.ĩ l.fi.C.đ test.tu.& in l.sed, & posteriores.ff.de le.adde tñ, ꝙ statuta ꝯria dẽnt cõcordari nec in dubio dr̃ vnũ statutũ corrigere alterũ, licet vnum sit posterius altero.sed si ñ pñt ꝯcordari, tũc statur posteriori, secundũ Cy.Bar.& Bal.in ꝑall.l.sed & posteriores.& ꝯ Bar.& Alex. in l.gallus.in § qdam rectè.ff.de li.& post. & per eundem Ale. in ꝯs.79 in 4 par.ꝯsi. & per Bar.& Bal.in l. oẽs populi. vbi ẽt ꝑ Alex.ff.de iusti.& iu.
c ¶Prę̃iudiciũ.Adde Arch.cons.261.
Sebast.Sap.
d ¶Eius effect⁹. Qñ dicatur lex Canonizata, vide ꝑ Fel.ĩ c.2. vers.lex posita inter canones.s̃.de resc.
e ¶Authoritate euãgelica.põdera: quia hic dicit de plano & in principio dicit sufficienter ostẽdat: qa hoc ꝓbatur, ꝙ licet iudicium sit summarium: ñ tñ respũ ꝓbationis.vide Bal. & ibi remisi in l.p̃scriptione.C.si ꝯtra ius. Andr.Barb.

30 vide tex.cum gl.j.23.q.5.relegentes.¶†Gl.in ver.de plano.q̃rit, qa
tex.dicit ꝙ hic erat procedendum de plano, qualis erit iste proces-
sus.R̃ñdetur dupliciter.primò, ꝙ non in forma iudicij, sed in mo-
dum denunciationis, vel aliter de plano.i.sine strepitu iudiciorum.
Host.dicit standũ primæ expositioni cõi, hæc est.n.denunciatio, iu-
dicialis, in qua ꝓcedendum est de plano, sed nõ est veritatis exami-
natio omittenda, vt j̃.dicam.q̃ dicit, ꝙ ex toto nõ excluditur forma
iudicij.¶Demũ procedẽdi in qualibet specie denũciationis, & ipsa
rum effectu: aduerte qa hic Host, & in plurib.aliis locis huius ca.&
* cõiter doct.sentiunt ꝙ hæc denunciatio fuit iudicialis.Cõtra quod
ego op.ex isto tex.vbi in plurib.locis, & maximè in principio fun-
e dat se sup auctoritate euãgelica[e]. ¶Item postea subiicit, ꝙ sereniſ-
simus Rex Anglię erat paratus ꝓbare.ꝙ circa hoc factum seruaue-
rat seu ꝓcesserat ſm formã euangelicã.Item fortius Papa j̃.subiicit
ꝙ cum sit vocatus ad regimen ecclesiæ, nõ ꝑt mandatum diuinum
nõ exaudire, vt non procedat ſm formam ipsius.s.Dei, & sic apertè
innuit ꝙ ista fuit denunciatio euangelica, cuius ꝯrium cõiter dñt
31 hic doct.nec aliter ad tex.rñdent.¶†Sed ego ad probandum ꝙ hæc
denunciatio fuit iudicialis. primò induco tex.in eo qđ hãc cãm cõ
mittit delegatis, & sic iudicialiter, licet ñ oĩnò tractãdã, licet em̃ di-
cat qđ de plano ꝓcedant, ñ tñ dixit ꝙ sine figura iudicij, hoc.n.ver-
bum.de plano ñ tollit omnẽ solennitatem ordinis iudiciarij, vt no.
32 in cle.sæpe, de ver.si.in gl.super ver.& figura. ¶†Item fortius indu-
co tex.in eo ꝙ mandat istis delegatis, vt audiant quærimoniam re-
gis Angliæ ꝯ regem Frãciæ, ex quib.verbis patet, quod rex Angliæ
simpl'r se nõ fundat sup pctõ, sed ẽt sup interesse ꝓprio, & sic ñ erat
denunciatio euãgelica q̃ non solũ tendit ad correctionem pcti, &
non fundat se sup interesse priuato, sicut facit iudicialis, vt j̃.dicam.
Item induco mãdatum factum legato vt totam terram serenissimi
regis Franciæ subiiciat interdicto, & sic non stat in meris finib.de-
nunciationis euangelicæ, quæ vult quod non parens habeatur pro
Ethnico, & Publicano.¶ Non ob.motiua superius facta, quia hic al
legatur authoritas euãgelica, quia hæc iudicialis inducta est ad in-

 star

Universidad de Deusto Biblioteca

stat euangelicæ, sicut. n. ibi proceditur rōne pctī ita, & in ista licet sit finis iudicialis, vt vltra correctionem ēt denuncians seruetur illæsus, vn̄ sicut in illa reqritur monito, & qđ ostendatur pc̄tm̄: ita & in ista, vn̄ dř procedere Papa hic f̄m formam euangelicam: qa est inducta ad instar Illius: & hēt quodammodò omnimodā similitudinē, & hoc sentit multum tacitè Io. An. in quadam apost. super verbo f̄m formam ipsius. vn̄ putat Io. An. super gl. seq. ꝙ hæc denunciatio iudicialis sit in scriptis porrigenda: & ꝙ sit lis ɔtestanda. ad hoc vide tex. in verbo ne ergò. & in verbo vtrum iusta sit &c. ¶Et sequitur Bar. in extrauag. ad rep. in verbo denunciationē, vbi aliqua bona tangit ad mām huius c. ¶Gl. vlt. quęrit, qa Papa mandat hic discuti exceptiones opponendas ɔ̄ denūciationem: q̄ exceptiones admittantur? Respondet, ꝙ exceptio cris: siue denuntians ꝓsequatur iniuriam propriā siue alienam. ¶Io. An. dicit hoc ꝓcedere in denunciatione euangelica, & canonica, sed in euangelica admitterenť infames, dummō egerint pnīam de delicto, vt hic not. Io. An. Vin. Inn. & Bar. Brix. 2. q. j. si peccauerit. In iudiciali verò, de qua intellexit Io. An. hanc literā loq putat secus. In hac. n. & criminosus audietur, nisi fortè excōicatio obstaret. vt j̄. de excep. exceptionem vel alia spoliatio, siue depdatio. vt j̄. de ord. cog. c. 2. & si vel alia exceptio p̄iudicialis, & hoc no. ꝙ ɔ̄ iudicialē denunciationem admittitur exceptio spo-
33 liationis. extendit. n. multū ista iura. ¶†No. hoc dictum qđ sequitur Bar. in extrauag. ad rep. in ver. denunciationem. vbi p hoc decidit ꝙ obst. excep. mac. non p̄t creditor ɔ̄ filiū fa. istam denunciationem facere, qa licet obligatio nālis teneat filiumfa. vt l. qa naturalis. ff. ad Mace. tn̄ huic obligationi pręiudicat bñficium Mac. qđ fuit introductum in odiū ipsius creditoris, & in fauorē parentum, & ad delicta coercenda. vt l. j. ff. e. Ad hoc alleg. Inn. in c. quia pleriq; de im. ec. vbi per hoc expressè tenet filiumfa. non teneri ad resti-
a tendum ēt in foro aīæ[a]. Allego ēt ialiam subtilē rōnē. s. qa nihil ē apud hunc filiumfami. cuius dñium nō hēat. nā rei sibi mutuatę dominiū in eū trāsit. vt l. 2. ff. si cer. pet. ɔ̄ actionē aūt q ɔ̄ eū intētari, pōt l'timam exceptionē hēt. Vnde cū exceptio sit ei data ɔ̄ hāc actionē ab eo q actionē dedit sibi sufficit, & tutus est ēt quò ad Deum f̄m eū. Ex quo dic malè sensisse Bar. in l. si pœnę cā. ff. de ɔd. ind. vbi dicit ꝙ liberatus cā pœnę tenetur restituere in foro aīæ ꝙ est ɔ̄ p̄dicta. & facit quod no. Bal. in c. j. §. si qs p triginta. si de feu. fuer. ɔtr. col. x. Vbi dicit, ꝙ in istis exceptionib. pœnarum ñ hēt locum hæc denunciatio. Sed qa supra facta est mentio de multiplici denunciatione,
* q̄ro quotuplex est denunciatio. doct. hic *cōiter* dñt, ꝙ quadruplex lex sit spēs denunciationis. alia. n. est euangelica, alia iudicialis, alia canonica, & alia regularis, discutiamus
34 quālibet per se, qa mā est quotidiana. ¶†Et primò circa euangelicam q̄ro vn̄, procedat hæc denunciatio, an ab actu iustitiæ: an ab actu charitatis. de hoc vide per Arch. 11. q. j. si peccauerit. vbi ɔcludit, ꝙ quatenùs ordina-
b tur ad tollēdum pc̄tm̄[b] procedit ab actu charitatis. sed quatenus ordinatur ad instruēdū alios p exemplum, procedit ab actu iustitiæ. 11. q. 3. p̄cipuè. ¶†Scdò q̄ritur, an quilibet teneatur ad hāc denunciationem faciēdam ex p̄cepto, an ex ɔsilio tantum. Io. An. & Inn. dñt p̄latum teneri ex p̄cepto, pro hoc quia verba euangelica sunt imperatiui modi, vt patet. vade &c. ergò obligant, sicut verba pręceptiua: qa quod p̄cipitur, imperatur. 4 q. j. c. quisquis. §. qđ p̄cipitur. sed in nō p̄lato dñt, ꝙ est ɔsilij: & ad hāc non tenetur nisi sicut ad
c alia pia opera. Ioā. de Lig.[c] dicit, ꝙ aut q̄ritur de denunciatione fienda circa delictū commissum, & nō est p̄cepti: aut de denunciatione fienda circa cōmittendum, & est p̄cepti, rō: qa circa commissum fit denunciatio pp pnīam, q̄ imponere non p̄t priuatus, nec ad ipsam cōpellere, sed circa cōmittendum nō
d fit denunciatio ad pnīam[d], cum delictū adhuc non sit commissum, sed tendit ne peccet qđ p̄t quilibet priuatus prohibere. Si enī tenetur quilibet ꝓhibere iniuriam fiendam socio. de sen. excō. quantæ. c. dilecto. e. ti. li. 6. multò magis tenetur propulsare periculū aīæ. d. Ant. dicit ꝙ licet hæc distinctio sit æqua, tn̄ quò ad forum pnīale subest eadem rō vt pc̄tōr corrigatur, ideò f̄m eum satis p̄t teneri indistinctè primum dictum Arc. qui hanc q. latius præ cæteris plenè attingit in p̄al. c. si peccauerit. & tandem simpl'r ɔcludit, ꝙ est p̄cepti, & maximè p illā auctoritatem Aug. de verbis dñi. Si neglexeris corrigere, peior eo qui deliquit factus es, error. n. cui non resistitur, approbatur. 84. di. c. error. dēt tn̄ ꝙ licet sit p̄cepti, non tn̄ est sp pc̄tm̄ si omittatur. Nā
e quædam sunt p̄cepta negatiua[e] & ista obligant sp, & ad sp. i. in omni tpe, qa ꝓhibent actus pc̄tōrum, q omni tpe sunt mali. de iure i. & si Christus. q̄dam sunt p̄cepta affirmatiua, & hæc inducunt actus virtutum, qui non quolibet tpe de necessitate fieri debēt, sed debitis temporib. & seruatis circunstantiis debitis. ad hoc qđ no. de ɔse. di. 5. nunquam. Ita nec hoc p̄ceptum de monitione fienda obligat oī tpe. sed seruatis circunstantiis debitis, q̄ debent sp interuenire ad hoc, vt actus sit virtuosus. Vn̄ post multa cōcludit, ꝙ hæc admonitio p̄t omitti qñq; meritoriè, qñq; cum pc̄tō mortali, qñq; cū peccato veniali. meritoriè omittitur, qn̄ quis desistit à denunciando,
f quia timet ne denunciatus fiat deterior.[f] all. Aug. de ciui. Dei in pr. ego allego rōnem q̄ in simili ponit Io. An. post B. Tho. in c. j de sē.
35 exc. li. 6. ¶†Cum pc̄tō mortali omittitur: qn̄ probabiliter præsumit qđ ad eius monitionem corrigetur, & tn̄ pp timorem, vel trepiditatem omittatur. all. 50. di. c. si quis diacon⁹. 40. di. c. si Papa. Cū pc̄tō verò veniali omittitur, qn̄ efficitur tardior ad corrigendum pp timorem, vel trepiditatem. Non tn̄ omitteret, si ɔstaret ei, ꝙ oīnò corrigeretur ex denunciatione sua, & hoc mō viri sancti nonnunquā f̄m eum omittunt corrigere delinquentes. 11. q. 7. plerunq;. & hoc procedit in prælato. In p̄lato aūt dicit esse pc̄tm̄ si omittit corrigere vbi p̄t sine scandalo. d. Ant. simpl'r sequitur Arc. nil aliud inducēdo. Colle. facit istam dist. circa pc̄tm̄ commissum, & pc̄tm̄ committendum, seu commissum reiterandum. vt primò spectet correctio ad p̄latum ad quem spectat correctio pc̄tōrum. scdò ad quemlibet Christianum, & ab illo vř habuisse illam opi. Ioā. de Lig. & vide de materia per gl. in præali. ca. si peccauerit. Et positis opinionibus vř concludere, ꝙ quò ad prælatos sit præcepti: quò ad alios consilij, sicut hic voluit Inn. Ego satis crederem hanc denunciationem esse in præcepto indistinctè, nec excusare debet aliquem, ꝙ credebat eum effici deteriorem. considero enim ꝙ hæc denunciatio fit pp duo, vt iste peccator corrigatur, & vt cæteri metum habeant probatur 45. dist. cap. sed illud. ibi peccantem coram omnibus argue, vt cæteri metum habeant. facit 4. dist. capi. factæ autem sunt. Item dominus in euangelio vult, vt si non audit nec obtemperat ecclesiæ, habeatur pro Ethnico, & publicano, & sic non habuit respectū vt efficeretur deterior, & perseueraret quodammodo in infidelitate. Item considero, quòd maius bonum sequitur ex punitione vnius propter bonum exemplum aliorum, quàm damnum, si iste efficeretur deterior. vide pulchrum text. 23. q. 4. est iniusta maximè. prope fin. ibi. Cum enim indulget indigno ad prolationis contagium, prouocat vniuersos. facilitas enim veniæ, incentium tribuit delinquendi, & alibi. Quæ media erat vni parcere, & omnes ad discrimen adducere. Concludo ergò, ꝙ cum verba euangelica clara, & generalia sint, nec etiam si constaret, ꝙ efficeretur deterior denunciatus, cessat effectus omnis denunciationis, quia saltem propter verecundiam suam, alij arcerentur à similibus & sic subest alius effectus denunciationis, & sic sp remanet sub præcepto. Et per hanc rationem concludo idem esse circa peccatum commissum, vt subiiciatur pœnitentiæ, quia non pœnitendo, remanet in peccato, de testi. testimonium, & alij efficiuntur audaciores ad peccatum committendum, quia facilitas veniæ &c. Nec obst. ꝙ priuatus non potest imponere pœnitētiam, fateor, sed debet instare vt ille agat, vel per superiorem compellatur agere de spon. capi. j. nam vt circa committendum, ipse non potest directè prohibere, sed indirectè denunciando ecclesię, ita & circa commissum, vt inducatur ad pœnitentiam, & malum exemplum non inferatur ad posteriores. 11. q. 3. præcipuè. & quod sit pręceptum, patet ex illa auctoritate Aug.
36 Si neglexeris corrigere &c. ¶†Item quia verba imperatiua obligant, sicut præceptiua, ex quo subiecta mā non suadet oppositum. ar. opti. in cle. exiui. de paradiso. de ver. sig. ver. nos itaq;. & verba pręceptiua

Sebast. Sap.
a ¶Foro animæ. vide Bar. ī l. si pœnę ff. de ɔdi. ind. & Bal. ī l. post decisionē. C. de fur. vide, qn̄ pœna dicatur in foro aīæ, multa p Fel. in c. j. de ɔsti. ibi examinat dictū gl. in c. fraternitatis. 12. q. 2. q̄ vult ꝙ lex imponens pœnam, non sit seruanda in foro ɔscientiæ.
b ¶Tollendū pc̄tm̄. Tu pōdera, qa Chrs dixit principal'r illā doctrinā mot⁹ charitate, licet in ɔñam ordineť ad arcendū alios: tn̄ principal'r ob actum charitatis emanauit: ergò potius dicitur charitatis, quam iustitiæ. And. Barb.
c ¶Ioā. de Lig. Tu pōdera primò, quia gl. in d. c. si peccauerit. 2. q. j. dicit, ꝙ si est delictū cōmissū, aut cōmittendū: iō nō fuit opi. Ioā. de Lig. nec Coll. sed fuit gl. item, si ista denūciatio emanauit, euāgelica emanauit, vt alii terreanť à delictis, sequitur qđ sp erit p̄cepti: qa licet in delicto ɔmisso denūcietur illi, q deliquit, tn̄ ꝓdest, ne alij delinquant: ergò sp erit p̄cepti. Item sp ēt tenetur de delicto committēdo, ideò vř, ꝙ sit quoddā participiū, qa participat đ delicto cōmisso, & cōmittendo. And. Barb.
d ¶Ad pęnitētiam. tu pondera rubr. de ac. vbi dř de denunciationib. licet Car. hic dicit, qđ iura loquuntur de denunciatione euāgelica, vt hic p Io. de Im. tū dic, quod imò reperiūtur plenius vt in rub. de ac. An. Barb.
Sebast. Sap.
e ¶Negatiua. vide Bar. in rep. l. creditores. C. de pig. cū his q̄ no. Fel. & alii in c. nam concupiscentiam. s̄. de constitu.
f ¶Fiat deterior, ꝓ certo, istud non est dictum ex eo, quia Christu voluit, ꝙ si non corrigatur qđ dicatur ecclesiæ. posito ergò ꝙ efficiať peior, tn̄ ecclesia cū puniet, seu corriget. ergò op3 corripere. Nō ob. dictum Tho. ꝙ excōicari ñ dēt, qui efficiť peior primò, qa illud non est sine dubitatiōe. scdò, qa nō est bonon simile, qa illud dř ad medicinā, sed in casu nr̄o dēt dici ecclesiæ, si ñ ꝓdest. And. Barb.

37 ceptiua necessitāt. 14. q. j. §. ꝙ p̄cipitur. ¶†Itē
a ad eleemosynam[a] corporalem quis necessa-
b rio tenetur[b], qn̄ mors corporalis imminet, nisi subueniatur. 86. dist. pasce. vbi not. dicit tex. Pasce fame morientē, quisquis pascendo hoīem seruare potes, si non paueris, occidisti. ergò fortius teneť ad eleemosynā spūalē, qn̄ ca cessante proximus incurrit p pc̄tm̄ mortale, mortem ppetuam. 25. di. vnum orarium. & hoc est vnū genus eleemosynæ. 46. di. tria sunt gña. Item nō obuiando corporali morti cum pōt, peccat, & vř ipse occidere. vn̄ dicit canon, mortem languentib. probatur infligere q hanc cum possit nō excludit. 25. di. c. j. ergò fortius tenetur euitare mortē ppetuam & spūalē. maximè qa error cui nō resistitur, approbatur, & veritas cū minimè defensatur, opprimitur. negligere quippe cum possis perturbare peruersos, nihil aliud est q̄ fouere, nec caret scrupulo societatis occultæ, q manifesto facinori desinit obuiare, vt in p̄alle. c. error. 83. di. Item omittens hanc denunciationem ɔuincitur nō amare proximum, sicut tenetur. ergò nō est in charitate, & sic peccat. de pœ. di. 2. §. item proximos. & hoc quò ad istam q. ¶Si vis tenere opi. Arc. potes dicere, qđ quatenus denūciatio ordinatur ad instruendū alios p exemplum, procedit ab actu iustitiæ. vt s̄. in j. q. dixi. hoc aūt pertinet ad superiorem, nō aūt ad priuatum. is. n. moueri dēt ad tollendum pc̄tm̄, qui nō cessat si probabiliter credat, ꝙ ille efficeretur deterior. Sed quæro, visum est s̄. an hæc denunciatio simpl'r sit ex præcepto. Quæro, an subditus tenetur sub hoc præcepto p̄latum
38 corrigere: & vř ꝙ nō. Exo. 19. †Bestia q̄ mōtem tetigerit, lapidabitur. ar. 18. q. 2. Pau. dicit, seniorem ne increpaueris. 2. q. 7. Pau. dicit. Item dicit Greg. Sanctorum vitam nullus corrigere p̄sumat: nisi q de se meliora sentit. sed quis non dēt meliora sentire de se, q̄ de suo p̄lato. ar. j. q. j. vilissimus ergò &c. Arch. in p̄al. c. si peccauerit. dicit, ꝙ inquantum est actus iustitiæ, nō pertinet ad subditos respū p̄lati. 21. di. inferior. &c. submittitur. sed inq̄tum est actus charitatis sic, non tn̄ cum præsumptione, vel proteruia. vn̄ dicit Apostol⁹ Seniorem nō increpaueris, sed obsecra vt patrem, vt in p̄al. c. Paulus. vn̄ asina reprehendit Balaam. 2. q. 7. c. secuti sunt. & §. item cum Balaam. Nō ob. primum motiuum, qa tunc prælatus inordinatè tangitur, qn̄ irreuerenter obiurgatur, & ei detrahitur, sicut Cham patri suo. 96. dist. in scripturis. & 2. q. 7. sn̄iam Cham. sic ēt responde ad f̄m. ¶Ad tertium no. dic, ꝙ præsumere se simpl'r meliorem, q̄ prælatus suus, signum est p̄sumptionis, & superbiæ, sed æstimare se meliorem q̄tum ad aliquid: nō est præsumptionis f̄m Arc. quia nullus in hac vita est, qui non habeat aliquē defectum, & aliquod bonum. de pœn. di. 3. c. qđ ergo. & di. 2. si. n. 25. di. c. nunc aūt. Nec tn̄ q prælatum suum monet semper pp hoc se æstimat meliorem, vel maiorem, sed ei auxilium impertitur. ar. 2. q. 7. admonēdi. & c. sancta quippe rusticitas. ad prædicta induco bo. gl. in c. nolite. 21. di. q̄ q̄rit, an liceat subditis reprehendere p̄latum, & soluendo dicit, ꝙ triplex est reprehensio. imperiosa, q̄ fit imperio & p'tāte, & hæc tm̄ maiorib. conceditur alia socialis, q̄ minorib. conceditur. tertia temeraria: q̄ infamandi cā fit, & hæc nulli con-
c ceditur. Sed circa hoc q̄ro, an crimen Papæ[c] possit denunciari f̄m regl'am euangelicam, si peccauerit &c. vř ꝙ sic, vt s̄. de crimine generaliter dixi cuiuslibet prælati: & qa appl'one fratris venit quilibet Christianus. 11. q. 3.
d ad mēsam. ēt si sit Rex.[d] vt hic. Et reperio gl. hoc tangentem in c. si Papa. 40. di. & dicit ꝙ nō p̄t denunciari, nisi sit tale crimen, ꝙ de eo possit accusari, quia al's esset inutilis talis denunciatio: cum nō possit postmodum denūciari superiori, q non est. de ele. licet. ego credo, ꝙ hæc denunciatio dēat fieri ēt si sit tale crimen, de quo nō possit accusari saltem in secreto, & in p̄sentia aliquorum testium, licet postea nō possit fieri denunciatio superiori: quia saltem forte ipse corrigeretur p hanc monitionē, & lucratus erit denunciās aīam denunciati. p̄t enim, & dēt facere quātum in eo est, vt à pc̄tō se corrigat. Pro hoc habes bo. tex. in cle. j. de hær. §. notarij. vbi notarij, & officiales admonent, & corripiunt inquisitores hæreticæ prauitatis in secreto, qn̄ in eorum officio excedunt, licet illorum excessus per testes probari non possunt. facit ꝙ not. glo. in c. plerunq; 2. q. 7 hinc est ꝙ Paulus reprehendit Petrum. 2. q. 7. ca. Paulus Petrum. Et maximè hoc procedit tenendo illam opin. quod pro pc̄tō omninò occulto hēt locum hæc denunciatio. de qua j̄. dicā.
39 ¶†Sed quæro. s̄. visum est, quis teneatur denunciare, nunc quæro an quilibet possit denunciare gl. in c. si peccauerit. & doct. hic dñt
* *cōiter ꝙ omnes*, & etiam infames, & irregulares admittuntur: dummodo, non perseuerent in crimine, quia non refert quis denuncietur, dummodo animam fratris lucretur. 23.
40 q. 5. prodest. de iureiu. quemadmodū. †Etiam si prius iurasset, non denunciare, quia
e tale iuramentum fuit illicitū[e], vt ibi: ex quo tendit principaliter ad correctionem peccati, & non ad proprium interesse, sed si existeret in pc̄tō, non debet admitti: non. n. præsumitur venire bono zelo. Vn̄ notabiliter dicit Arc. in p̄all. c. si peccauerit. ꝙ q̄q̄ existens in pc̄tō non admittatur ad denunciandum, actus tn̄ correctionis in eum cadere p̄t, quia

a Sebast. Sap. ¶Ad eleemosynam. An peccet mortaliter, q non facit eleemosynam, si p̄t. vide Abb. in c. j. j̄. de emp. & ven. latè Car. Ale. in c. satis. 86. dist. & Feli. in c. j. dist. aliquid per eundem ca. j. de offi. iudi.
b Zacharias. ¶Quis necessariò tenetur. No. plenè Car. ī cle. j. §. iōq;. de reli. & ve. sanc. Arc. & Gem. 86. d. c. fratrem. imò p̄t diues cogi inuitus facere eleemosynam. no. iste ī c. cū cām. & ibi posui in apost. ad istum. ī ver. eleemosynam. s̄. de elect. Ant. Franc.
¶An quis possit cōpelli ad eleemosynā faciendam, dicas, q̄ pauper aliquo iure actionis, nō p̄t compellere diuitem ad eleemosynam faciēdam, sed bñ p̄t denūciare eccl'iæ, vt ɔpellat sibi dare eleemosynam. vt est gl. in c. sicut hi. 47. di. & est gl. in ca. exigūt. j q. 7. & adde, ꝙ eleemosyna est de p̄cepto, vt voluit B. Tho. 2. 2. q. 32. art. 5. & in 4. dist. 15. arti. 6. & in ea. q. 32. art. 10 dicit idem sanct⁹ doctor, ꝙ eleemosyna est abūdanter facienda, & dēt quis illā facere magis sibi propinquis, & bñfactorib. q̄ aliis, vt voluit idē Tho. 2. 2. q. 31. arti. 3. & 32. ar. 9. & in 4. di. 15. & ꝙ sit de p̄cepto, vide ēt per d. Car. in c. inter opera. de spō. vbi ēt not. gl. quæ ponit quot sint gña eleemosynarum, đ quo hř in c. tria sunt. & in c. seq. 43. dist. & vide Host. in ti. de pœ. & remis. in § quis sit effectus. ī ver. eleemosyna. adde tn̄, ꝙ in dāda eleemosyna quis nō tenetur sibi subtrahere necessaria, sed de superfluis dēt eleemosynam facere. text. est, & ibi bo. gl. in c. non satis. 86. di. vbi gl. ēt dicit, ꝙ in danda eleemosyna, ꝓferendi sunt cōsanguinei pauperes extraneis. & ibi ēt dicit glo. ꝙ pauper de sua eleemosyna debet, & ipse facere eleemosynam: de quo ēt vide p glo. in c. hēbat. 12. q. 2. & vide etiā B. Tho. in præal. 2. 2. q. 32. vbi dicit, ꝙ is qui indiget, si aliqñ est deputatus ad distribuendū inter pauperes, potest recipere pro se sicut ēt aliis dare: sed caueat ne seipsum decipiat. & tene menti, quod voluit Inn. in rub. de paro. vbi dixit, ꝙ parochiani possunt compelli ad dandam eleemosynā p sacerdotem eorū, & vide illū pulchrū text. Luc. 11. c. qui hř. 12. q. j. qa. & 13. q. j. decimas. de pœn. di. j. c. medicamentū. vbi dř date, ꝙ superest in eleemosynā, & oīa sunt vobis mūda, & ꝓpterea dixit tex. in c. miror. & in c. medicina. de pœ. di. j q fuit tex. Tob. 4. & de pœ. di. j. c. quāobrem. q fuit tex. Dañ. 4. qđ eleemosyna liberat à morte, & à pc̄tō. & vide tex. in c. nō cogātur. 40. di. ꝙ diuites q nō p̄nt seruare ieiunia dñt eleemosynis ɔpensare: & qb. sit danda eleemosyna, vide gl. in c. q̄escamus. 52. & di. & vide aliam gl. in c. nō satis. 86. di. & 32. di. in sum. & vide optimum tex. in c. forsan. 86. di vt c. hæc ăt. §. ex his. 23. q. 4. & vide Arc. in c. 2. q. 5. & vide Bar. in l. fi. C. de ann. ci. li. 6. vtrum aūt eleemosyna sit danda ei, q p̄t laborare, siue victū q̄rere, hř per gl. sum. 82. di. & in c. nō omnis. 5. q. 5. & vide gl. in d. §. ex his oībus. 24. q. 4. & in l. j. C. de mēd. val. li. 11. vbi ɔcludit, ꝙ talib. nō est facienda eleemosyna. & adde, ꝙ magnā eleemosynā facit, q errantem corripit. vt in ca. q emendat. & in c. tria sūt. 45. di. & q̄uis tria sint gña eleemosynarū (vt dictū est) tn̄ ista eleemosyna spiritualis errātē corripere, est maior corporali: vt ī c. duæ. ca. di. & vide gl. & ibi p Car. in c. inter opa. đ spon. & adde ꝙ non facere eleemosynā egēnis, cū quis pōt, tn̄ est, q̄tum rapere aliena. vt ī c. sicut hi. pall. ꝓ quo facit tex. in l. necare. ff. de lib. agn. vbi, q denegat alimēta, dř hominē occidere, & vid pulchrū tex. in c. oīs. q. 7. q. j. q dicit ꝙ dř negare Christū q eleemosynā, & miam indigentibus nō impēdit. & licet eleemosynæ dēnt ad oībus fieri, tn̄ hoc potissimū ɔuenit clericis, qui eleemosynis & aliis piis opib⁹ plus aliis dēnt eē intenti, vt in c. hospitalę. 42. di. & alibi dixit text. no. ī c. qa tua. 12. q. j. ꝙ clerici dēnt facere eleemosynam de oīb⁹ q̄ hēnt vltra necessitatē. imò ꝓ eleemosyna faciēda p̄nt bōa eccl'iarū, & vasa sacra licitè alienari. vt ī c. aurū hēt ecclesia. 12. q. 2. & addđ qđ eleemosyna facta, coactè, vel pp verecūdiā nō hēt meritū. imò taliter faciēs eleemosynā, dř illā perdere. 22. q. 2. § ex his. & iō dicit gl. j. q. ī sū. ꝙ facere eleemosynam pp vanā gloriā est pc̄tm̄: & eodē modo facere eleemosynā malis per q̄ nutriūtur in malo, ē potius pc̄tm̄, q̄ misericordia. vt ī c. si res. 14. q. 6. Et tene mēti, ꝙ in eleemosyna plus respicit Deus ad anīum, q̄ ad illud qđ datur: vt in c. scriptū est. 14. q. 5. & in c. odi. 24. q. j. adde tn̄, qđ eleemosyna ē principalis pars satisfactionis pnīæ, spūale medicamentum: vt in c. medicamentū. de pœ. di. j. & tene menti, quod eleemosyna est abundanter facienda, vt per B. Tho. 2. 2. 32. arg. 10.
c Sebast. Sap. ¶Crimen Papæ. Vide Car. Ale. in c. sciendum. 17. di. vbi declarat gl. in d. c. si Papa. in q̄tum vult Papam posse deponi pro quolibet notorio crimine, vt procedat admonendo, ñ corrigendo: sed de eius veritate posui remissiuè in c. cum venissent. supra hoc titu.
d ¶Etiā si rex. Tu pōdera qa f̄m doct. euāgelicā oēs sumus fratres, & neminem excipit Christus, & Papa ligatur euangelio, & iō si est peccator poterit corrigi. & vide gl. in c. 1. 23. q. 1. q loquitur de Papa qui est minor quolibet Christiano si est antipapa vide ibi. An. Bar.
e Seb. Sap. ¶Fuit illicitū. Quod tale iurm̄ de non denūciando sit il-

Universidad de Deusto Biblioteca

licitum, tenet Card. in ps.120.in fi.allegādo gl.in verbo repeteret.in c.ad nram.2. de iure i.& illam dicit esse singularem.

a ¶Occultū. Tu pōdera, qa si loqmur quō ad istū tex.delictū dr pbabile, quia sufficiēter est parat⁹ ondere, qđ peccat ī ipsum, si loquimur quō ad auctoritatē illā euangelicam, ex quo dicit, dic ecclesiæ, seqtur qđ pctm fratris dēt dicere: & qa nō est opus dicere: sed opus est pbare, vt est gl.in l.j.ff.si quadr.pau.fec.di.seqtur qđ nō hēt locū in peccatis occultis, sed Christ⁹ dicit, corripe, si videris.ergò seqtur ꝙ dēt corripere, & si non audit. And.Barb.

Sebast.Sap.

b ¶Cohibere. An, qs teneatur pereclitantem iuuare, vide Bart.in l.metū.§.sed licet.ff. qđ me.cā.vbi no.pillum text.ꝙ qs nō tenetur.& idē tenet Ro.in ɔsi.117. in c.ex pmissa ꝙ vr pcedere in foro iudiciali.secus in foro pol.vt no.Ias.in l.vt vim.ff.de iust.& iur. Fel.in c.quāto.de sē. exc.vide Deci.in c.j. in gl.i.de offi.deleg.

c ¶Illo priuari. tu pondera, qa pœna priuationis à beneficio non imponitur, nisi in casu expsso, vt est gl.fin.in c.fi.de iurep.ergò pondera ēt, qa si pp nimiam ɔtumaciam quis priuatur fructibus.vt l. Fulcinius.§.fi.ff. ex qui.cau.in pos.ea.ergò fortius iste priuabit, qa nō solū est cōtumax: sed ēt ɔtemptor, qa nec Christū audit, nec ecclesiā. And.Barb.

non est in eo deletū ex toto iudicium rōnis, sed propterea redditur indignus ad corrigēdum: si pctm maius ɔmisit, & corrigit de minori.alie.illud Mat.7.Qui videt festucam in oculo &c.3.q.7.item in euangelio.Scdō ex superbia corrigentis, qui pctā sua parui pendens, alium increpat, & no.ɔ illud.11.q.3.in cunctis.Tertiò: quia quantò pctm est maius ipsius corrigētis, tantò maius pt scandalum imminere.40.di.multi.Vñ ɔcludit Arc.in loco pal.& bene ꝙ licet perseuerans in pctō, nō admittatur ad hanc denunciationē pp tria pmissa.tñ si de facto humiliter corrigeret, ñ peccaret, nec acquieret sibi nouā damnationem.

41 ¶†Nunc q̄ro pro quib.peccatis locū hēat talis denunciatio, & primò dico ꝙ pro peccatis manifestis certum est locum hre, vt in c.sed illud.45.di.& hoc vbi pctm erat manifestum: si verò est occultum, & tunc vñr, opi.inter doc.& Pet.hic tenet ꝙ idē in occulto.Io.An.tenet, ꝙ hæc denunciatio hēt locū in pctō non omninò occulto, sed ꝙ probari pt: qa omninò occulta sunt Dei iudicio relinquenda.6.q.j.si oīa.Vñ dicit ꝙ cauere dēt denuncians, ꝙ peccatorem ɔuincere possit, quia ei ēt si esset eps non crederetur.6.q.2.si tm & c.placuit.& hoc vr voluisse gl.in pal. ea.si peccauerit.Arc.dicit ibi, ꝙ quandiu est spēs de correctione per secretā monitionē, dēt illam pluries reiterare, nec dēt vltra procedere.Si verò admonitio nō pficit, dēt pcedere ad testium productionem, q̄tumcunq; pctm sit occultum.Nisi forte timeretur ꝙ deterior fieret.Et aduerte, ꝙ quatenus dicit Arc.procedendū ad testium productionem: patet ꝙ sentit de pctō nō omninò occulto, sed qđ probari pōt, qđ ēt sentit Io.An.hic, & gl.in c.si peccauerit præal.Inn.hic in pr.loquitur multum gñaliter, dicens ꝙ si quis scit priuatū delictum alicuius priuati: circa illū dēt psequi mandatū euangelicū, & tādem in priuato dēt eum hre pro Ethnico, & publicano.ar.in pal.si peccauerit.Cōcludo breuiter capiendo mentē iuriū, & doc.ꝙ aut pctm est
a occultū[a], sed non omninò, qa probari pt.& tunc fm oēs hēt locum denunciatio, si verò sit oīnò occultum, qa nemo sit pter denunciātem, & tunc directa denunciatio hre locum nō pt, non.n.pt ɔuinci, & sic non pt per ecclesiam hri pro Ethnico, & publicano: vt hic: & ita procedit opi.Io.An.sed dēt facere secretam admonitionem ille q scit q̄tum in se est.dēt enim denunciare illi, forte.n.lucrabitur fratrem suū: qđ est de mente auāgelica.

42 ¶†Sicut.n.volentem se præcipitare debes
b si potes cohibere[b]: licet solus sis.23.q.4.ipsa pietas.& ca.displicet.ita & fortiu debes obuiare pctō, licet solus scias.ar.opt.in c.si sacerdos.de offi.or.& si te nō audierit, dic plato vt pro eo oret, & eū inquātum in se est, inducat secretè ad pnīam.hæc em pñt prodesse, & nō obesse.optimè facit text.in c.hoc vr.22.q.5.

43 ¶†Ex his hēs, ꝙ vnus solus testis non sufficit ēt ad pnīam imponendam: nam effectus hmōi denunciationis est, vt quis arceatur à pctō, non aūt vt puniatur, & tñ auctoritas euangelij dicit, adhibe tecū vnum, vel duos &c.& sic nō solum crimen pbari non pt per denunciationem: imò oportet ꝙ ipsa denūciatio pbetur saltem per ipsum denunciantē, & alium.de testi.c.in oī.vbi bona gl.facit ēt tex.in c.plerūq;.2.q.7.vbi dr ꝙ bonus vir dēt facere, qñ solus scit pctm

44 alterius, & sic pbare non pt.facit pal.c.si sacerdos.¶†Nūc q̄ritur de forma huius denunciationis euangelicæ.ille tex.vr velle, ꝙ debeat præcedere duplex monitio.vna dēt pbari p monentem.scda p monētem & alium testem adhibitum.Arc.multum largè prosequitur in c.si peccauerit.& tandem concludit, si pctm est publicum nulla exigitur monitio: iuxta illud, Peccantem coram oīb.argue.in c.sed illud.45.di. quia tunc non solum peccat in se, sed in alios per malū exemplum.11.q.3.præcipue.Et no.hoc dictum Arc.quia apertè ex hoc sentit, ꝙ in hac denunciatione nō solum habetur respectus ad peccantem, sed etiam ad alios qui efficiuntur deteriores per eius exemplum ꝙ s.latius dixi.Si verò pctm est occultū, subdistinguit, qa si sunt talia pctā occulta q̄ inferant proximis nocumētum tpale, vel spūale, puta traditio ciuitatis hostib. vel occulta hæresis q̄ multos hēt inficere, cum hic peccet in alios statim denunciabit monitione non pmissa, nisi forte ɔstaret ꝙ ad eius monitionem statim vellet corrigi.Nam quilibet dēt ita corrigere si pt, vt illius fama nō lædatur, q̄ vtilis est ipsi peccāti, nō solum in temporalib.in quib.hō q̄tum ad multa patitur detrimentum ɔmissa fama.de exce.pla.inter dilectos.& de test.testimonium.sed ēt q̄tum ad spūalia.quia ptimore infamiæ, multi retrahuntur à pctō.Cum aūt sciant se infamatos, libentius peccant.ar.de pœ.di.j.quis aliqñ.nā in profundum malorum pctōr veniens ɔtemnit.s.c.cum non ab hoīe.17.di.nec licuit. Vñ dicit Hier.Corrigendus est frater seorsum, ne si semel verecundiā amiserit, in pctō pmaneat.Si aūt talia sunt pctā q̄ non inferūt nocumentum, nisi sibiipsi, tunc adhibeantur monitiones, de quib.hic no.¶Scdō seruanda est forma peccantis, qa vno infamato, alij infamantur, qa dr ꝙ clerici, vel religiosi faciunt hæc, ideò voluit dñs, vt pcederet monitio, & si nō prodest, tunc publicè fiat denunciatio vt liberetur à pctō, qa ɔscientia præfertur famæ.ordo aūt iuris in hac denunciatione necessarius nō est fm Inn.ar.de do.& ɔt.c.j.& sic nō est procedendum in forma iudicij, vt sentit gl.pe.& ibi dixi fm Hos.

45 ¶†Et admittuntur oēs ad testimonium, q̄q̄ sint infames, dummō non perseuerent in crīe, vñ qui admittuntur ad denunciandum, ēt ad testimoniū admittuntur.qđ dicit Inn.procedere vbi sola pnīa de crīe q̄ritur.& nō aliquod tpale nec indirectè, nec incidenter, quia tunc tm alij legitimi testes admittuntur, qđ bñ no.¶Vnde no.ēt, ꝙ in hac correctione quatuor sunt necessaria.s.persona corrigēs, cā correctionis, modus corrigēdi, & finis correctionis.Persona corrigens dēt esse iusta p punitionem.45.di.c.disciplina sancta.p ɔpassionem.vt Petrus.50.di.c.fidelior.& c.ɔsiderandum.Scdm est cā correctionis, q̄ est triplex fm no.2.q.j.nomē.Item vera.2.q.j.in primis. Item sufficiens ea.cā.& q.c.nemo.Tertius est modus agēdi, & corrigēdi.s.vt crimen occultum secretè corrigat, publicum publicè.vt in c.si peccauerit.ea.cā.& q.Quartum est finis correctionis.s.vt peccans puniatur, & sic corrigatur, vt eius metu cæteri corrigantur.Et ex hoc vltimo hēs finem huius denunciationis euāgelicæ.Sed Io. An.hic latius loqr, dicens ꝙ effectus huius denunciationis est, vt pctōr pœniteat, nō vt officio vel bñficio priuetur, nisi retēto ordine, vel bñficio pœnitere nō possit.de tēp.or.c.vlt.& tunc p ɔ̄nam ñ directè priuatur.s.qa aliter pœnitere non pt.Inn.hic dicit in principio, ꝙ si pctm est occultum, dēt priuatim prosequ mandatū euāgelicum, & tādem in priuato eum hre dēt pro Ethnico, & publicano. Si verò est publicū, tūc manifestè dēt prosequ mādatum euāgelicū. denunciando crimen eius iudici: & pbando per testes, & tādem p snīam dēt ecclesia eum hre pro Ethnico, & publicano: publicè ēt si nō esset excōicatus.s.vt non hēat familiaritatem cū eo, sed ñ teneretur eū vitare in ecclesia, nec in mensa, nec in aliis hmōi.Ant.dicit se putare, ꝙ si peccanti est occultū, notum solū denuncianti, finis est denunciare plato q posset prodesse, & nō nocere.q platus plura hēt remedia.Primū, vt insistat orationib.orādo pro eo.Scdō vt insistat monitionib.occultis exhortando, & eū à pctō retrahendo.Tertiò, vt pctōrem occultè euitet sacra negando, & si sic proficere nō videat, eum in gñe excōicare pt.ar.de offi.or.si sacerdos.Ego dico hoc nō procedere, si.n.pctm est solum denuncianti notū, vt ipse supponit, nō pt, nec dēt prælatus sacrm subtrahere, nec eum in gñe excōicare, imò plus dico, nec eum ēt in priuato vitare, ex quo sibi nō ɔstat: nam soli denūcianti credendum nō est, ad hoc vt platus ad

46 aliquem actum præiudicialem pcedat.¶†Quinimò ñ creditur denuncianti soli sup denunciatione iā facta.vñ oportet ꝙ adhibeat secū vnum, vel duos testes, &c.multo ergò fortius non creditur sibi sup veritate crīs.als de facili posset aliqs aliquē facere priuari scris, & cōione plati, & iō qñ pctm est tm notū denuncianti, ipse solus eū priuatū vitabit, & ita sentit hic ēt Inn.Si verò pctm est publicū tunc dicit Ant.ꝙ pt adhibere prædicta remedia, & ēt publicè vitare, sed p hanc viam non dēt snīare eum specificè, qa hic nō est via oīnò iudicialis, nec denegātur alia remedia iudicialia, & fortè fm eum poterit denegare scra, nisi appareat de pnīa, ex quo perseuerat in crīe. Aduerte, qa d.Ant.discrepat à dicto Io.An.in duob.primò quia do. Ant.vult, ꝙ nō possit iudex per hanc viā denunciationis euāgelicæ aliquam ferre snīam in denunciatum.scdō, quia vr oīnò negare, ꝙ possit priuari bñficio, vel officio, licet nō possit aliter pœnitere, sed dēt procedi aliis iuris remediis.Ego verò teneo cum Io.An.ꝙ possit excōicare, & aliam censuram ecclesiæ exercere in denunciatum, si non vult se corrigere, & si aliter non pōt pœnitere nisi priuetur
c officio, vel bñficio.poterit illo priuari[c].& ꝙ possit fieri priuatio si aliter non pœniteat, probo tali rōne licet Io.An.nihil inducat, iste denunciatus si non audit ecclesiam.i.si non desistit à pctō.habendus est pro Ethnico, & publicano.& sic tanquam gentilis ergò bñficium dimittendum sibi non est.8.di.c.quo iure.81.di.c.si qui presbyteri.& si vult à pctō desistere, sed non pt nisi dimittat beneficiū, vt quia

a ¶Et publicanus.Pōdera, qa pro certo non vr verum dicere: qa vr ꝙ ipso facto sit Ethnicus, & sic ipso iure, hoc probo p tex.l.j.C.de sec.nup.vbi illa verba, sit infamis, sunt canō latæ snīæ & ibi pillum tex.dicit Bal.statuto caueur, ꝙ si qs fecerit tale quid sit bānitus, ꝙ intelligitur ipso facto, & adduco gl.in c.quicūq;.de hær.lib.6.ꝙ illa verba, sit excōicat⁹, sunt canō latæ snīe. & in hoc (vt videtis) errāt doct.& si opponatur de gl.cū tex.c.2.de for.cōp.vbi illa verba, sit excōicat⁹.sunt ferendæ snīæ, dic ꝙ subiecta mā illud patitur.ibi secus rl'r.Et iō dic, ꝙ requiritur declaratoria p c.cum secundum leges.de hæreti.lib.6. And.Barb.

Ant.Fran.

¶An pista verba sit infamis.vl sit excōicat⁹, importetur canō latæ snīæ, dicas, ꝙ hæc verba nō minus operātur, q̄ si esset lata snīa per ea q̄ not.gl.ī l.amissione. in §.q deficiunt.ff.de capi.dimi.& adde, ꝙ mora ɔ̄cta ex canōe latæ snīæ, nō ēst purgabilis fm Io.An.in c.cupiētes.in ver.ex peccans.de ele.li.6.& p q̄ verba inducatur canon latæ snīæ, & quid de illis verbis anathema sit, vide q̄ dicta sunt s.in aliis apostil.

Sebast.Sapia.

b ¶Notoriis tm.Cōtrarium tenet Sal.in l.ea quidē.in 6.q.C.de acc.& Ang.Ar.in trac.malefi.in versi. nec nō ad denunciationem.ver.q̄ro, an maleficia notoria & vterq; ponit multa ad hanc materiam.

Sebast.Sap.

c ¶Ex cōsensu.vide qđ dicit Bal.in auth. ad hæc.versi.sed ponamus statuto caueatur.C de vsu.vbi dicit ꝙ statutū ñ pt verā iustitiā abolere, sup qua fundatur euangelica denunciatio, & ideò ēt ꝙ actio sit sublata pt peti executio oblīonis nālis.vt tenet Fel.post In.ī c. quę ecclesiarum.de ɔst.& retuli paulo s.

Zacharias.

d ¶Quæ dicātur miserabiles psonæ.dic quod sūt pupilli, viduæ infirmi, mulieres virū nō hēntes, & quos eccl'ia ɔmēdat, & ꝙ dixi dè pupillis, & viduis, intelligendū est de paupib.fm Car.& Io.An.

actum nō fit.ar.opt.in c.inquisitionis.de ac. in pr.Nec dr pœnitere nisi bñficium, vel officium dimittat fm qualitatem crīs, & si non vult pœnitere habendus est tanquam gentilis, & publicè peccans, ergò bñficium sibi dimitti non dēt, de exce.præla.inter dilectos, & sic extendo dictum Io.An.Quod aūt possit excomunicari, vel alia snīa censuræ præcelli, apertè sentiunt Io.An.& Host.in hoc c.in ver.audierit.qui subaudiunt, ꝙ propter hoc ipsum, quia noluit Rex obtemperare ecclesiæ, eum excommunicauit, & sic excōmunicatus stererit.quasi dicant, ꝙ si denunciatus nō vult desistere à peccato ad requisitionem ecclesiæ, dēt tunc excommunicari,
a & tūc hēndus est vt Ethnicus, & publicanus[a]. licet ipsi nihil inducant Tñ hoc primò probo per c.multi.2.q.j.vbi patet, ꝙ q̄tumcunq; quis sit pctōr, nō dēt rl'r euitari, nisi prius ab ecclesia amoueatur.s.p censuram ecclesiasticam.non.n.tenemur euitare aliquem ex sola ɔtumacia, non veniendo, vel ñ parcendo nisi sequatur snīa censuræ ar.c.j.s.e.& 11.q.3. excōicatos.& c.cum excōicato.Vñ cum hic dicat, ꝙ sit hēndus sicut Ethnicus, & publicanus: si ecclesiam ñ audierit, dēt intelligi post snīam censuræ, q̄ dēt ferri, in non volentem se corrigere.11.q.3.certum.Item expresè facit lra in ver.cum.n.vbi præmissa forma euāgelica dicit, ꝙ ad ecclesiam spectat de quolibet pctō corripere quēlibet Christianum, & si correctionem ɔtempserit per districtionē ecclesiasticam, dēt coercere, & sic excōicare, ēt spāliter, ꝙ clarius indicant verba sequentia dum innuunt, ꝙ non est al'r procedendū cum magno, q̄ cum paruo, vt in ca.maiorib. de pb.& sic loquitur de processu specificè fiēdo in persona denunciati.Item iste non est oīnò forus pœnitentialis, cum exigantur testes vt hic.& in c.in oī.de test.poterit ergò p cedere ad censuram.Nec ob.si dicatur, ꝙ tpe quo Christus dixit illa verba, si peccauerit.ea non erat forma excōicationis inuenta, qa licet non esset forma specifica tñ debebat intelligi, ꝙ ecclesia declararet illos incorrigibiles, & extra ecclesiam positos tanq̄ gentiles, & publicanos, ꝙ hodiè in effectu facit excōicatio.vide bo.gl.in c.quodcunq;.24.q.1.

47 ¶†Vlt.circa istam denunciationem euāgelicam q̄ritur quare sic dicatur.sol.sic dr à cā efficienti, seu originali: quia ab euangelio inuenta, & hæc sufficiant quò ad denunciatio-
48 nem euangelicam.¶†Nunc ɔdescendo ad iudicialem, & hæc duplex.q̄dam publica, q̄dā
* priuata, vt hic dñt *cōiter* doct.publica est illa q̄ ɔpetit ex officio puro, & mero: in qua nō requiritur monitio, sed iudex ex officio suo, & p denunciationem suorum officialium in
b ea procedit, & hēt locum in notoriis tm[b]. C. de ac.ea quidem.35.q.6.ca.eps in synodo.ff. de cust.& exhi.reo.l.diuus.& de of.pfe.vrb. l.j.§ sane.vide 4.q.4.c.nullus.§ aliqñ in tex.& gl.Hodie inductum est vnum nouū p extrauag.ad reprimendum: vt in crīe læsæ maiestatis possit procedi p denunciationem factā à quocunq;.Et dicit ibi Bar.ꝙ iste denunciator hēt vim cuiusdam mandatoris, seu accusatoris: & ideò desistens incidit in Turpillianum.ff.ad Turp.l.j.§.incidit.& de hoc dicendum, vt plenè not.ibi Bart.¶Iudicialis vero priuata ɔpetit læsō pp suum interesse, & ista qñq; in foro ciuili, qñq; de plano expeditur: etiā si non præcessit monitio, vt qñ ille qui opprimitur, non pt agere, vt quia seruus, vel

in c.significātib.& ibi istū.& ibi posui in apost.ad ipsū.in ver.paup.s de of.del.Et de aliis hic nō expressis, relinqtur arbitrio iudicis, fm Pet.de Bel.pert.& Bal.in l.j.C.qñ imp.inter pup.& vid.cog.& Spe.in ti.de aduo.§.j.ver.sed si iste.& in ti.de instru.edi.§.13.ver.& scias.Inn. in c.significasti.s.de offi.dele.Io.An.& doct.in

c ex tenore.j.de for. compe.Alex.in l.ne quicquam.§.fi.ff.de offi.procō.& leg.Et potes prædictis addere dormientes secundum Bal.in l.pe. C de re mili.

Ant.Fran.

¶Quæ dicanr personæ miserabiles.Vide q̄ dicta sunt in ca.significantib.de of. deleg.& vltra vide q̄ hñr in ca.j.de postu.& in c.super quibusdam.in fi.de ver.sig.& vide Bart.in l.j.C. qñ impe.inter pupi.& vidu.hic allega vbi dixit, ꝙ in hoc nō pōt dari vera doctrina, quia oēs quibus meritò natura commouetur ad compatiendum, & miserēdū: possunt dici miserabiles.Et propterea dicit hoc esse relinquēdum arbitrio boni viri, & an miserabiles personæ sint sub protectione ecclesiæ, vide q̄ habentur in c.j.per totū.& di.87.inc.licet.d cēs.

e ¶Sine ea procedi: pro quo facit dictū Hosti.in c.quoniam frequenter.vt lit.nō ɔtest.vbi dicit, quod testes possunt recipi, sine citatione: qñ timeo tyrannidem. And.Barb.

Ant.Fran.

¶An gesta facta tēpore tyrannidis, vel tyranni valeant, siue loquamur de statutis, siue de processibus, & sententiis: siue de contractibus, siue de testamentis, siue de electionibus platorum, vide Pet.de Anc.in ca.fundamenta.de elect.li.6.& q̄ habentur p Bal.& Alber.de Rof.in aut.decernimus.C.de sac.san.ec.& in l.j. C.de ca.tol.& vide q̄ plenè posuit Bar.in l.j.in §.si tibi.ff.de iti.actuq; pri.& eundē Bar.in l.prohibere.ī §.planè.ff.quod vi aut clam.& q̄ plenè ipse Barth.posuit in tracta.de tyran.vbi ponit, quis dicatur esse tyrānus, & tenementi, ꝙ dixit B.Th. in 2.sen.art.pen.vbi dixit, quod nedum citè

potestati alterius subditus institutio, de his qui sunt sui vel alie.iur.§.pe.& ff.de of.præf. vrb.l.j.§ ꝙ aūt.Et idem dicit in monachis, & conuersis conquerentib.de iniustis grauaminib.suorum prælatorum.Pro hoc ꝙ not. Inn.in c.insinuante.qui clerici vel vo.& plo. in c.cum singula.de præb.li.6.& in c.præsenti.de of.or.e.li.& idem in his quæ spectant ad forum venale: vt res vendatur iusto prætio. de quo in c.j.de emp.& ven.ff.de of.præf.vrb. l.j.§.cura carnis.& per Cy.in l.j C.de epi.aud. q̄q̄ idem in rusticis oppressis.ff.de of.proc.l. nec quicquam.§.de plano.In foro aūt canonico requiritur monitio vt hic expeditur.tñ de plano, vt in fi.literæ dr.& ita dicit Ioā.An.
* Et *communiter* doct.dicunt ꝙ licet præcedentem denunciationem s.euangelicam iudex ecclesiasticus indistinctè admittat: istam tñ iudicialem indistinctè nō dēt admittere, sed tm in defectum iustitiæ, vel si crimen de sui natura est ecclesiasticum, vel ratione pacis, vel iurī: vel qñ crimen est notorium: vel qñ
49 non auditur in foro seculari.†Vt qñ obligatio est naturalis tantum.¶An pro obligatione naturali tantum possit indistinctè recurri ad iudicem ecclesiasticum.dic vt plenè no. Bar.in extrauag.ad repri.in ver.denunciationem.& per Bald.in c.j.§.si quis per triginta.si de feu.fue.cōtro.col.10.& concludo, ꝙ vbi iuris ciuilis obseruatione nutriretur peccatum, vt in obligatione naturali, quæ oritur
c ex consensu[c] vel cum quis locupletatur cum alterius iactura, pt ad ecclesiam recurri, vt in c.j.de pact.& c.cum haberet.de eo qui dux.in ma.secus vbi ius ciuile propter iustam & rationabilem causam non curat de illa naturali: vt in Velleiano, & Macedoniano.& vi-
50 de quod dicam in c.fi.de præscr.¶†Item fm Inn.si denegatur ius agendi in foro ciuili suspecto rigore, vt in pacto nudo, & in iuramēto quæ etiam de iure canonico actionem non producunt, & sic apertè sentit hic Inn. quod de iure canonico non datur actio ex nudo pacto vel iuro, sed tātum competit denunciatio iudicialis sed de pacto dic vt dicā de pact.c.j.de iuramento, dic vt not.in c.cum
51 venissent.de inst.¶†Item est fm doctores vt habeat locum hæc denunciatio iudicialis si eam proponat miserabilis persona oppressa arg.hic.& in c.qualiter.de pact.& 87.dist. per totum.Quę dicantur miserabiles perso-
d næ[d] vide bon.tex.in c.j.de postu.& in c.significantib.de of.del.& ibi plenè Inn.prosequitur.Et idem in hoc dic, de iure ciuili vbicunque aliquis propter potentiam se iuuare nō potest, vel audet, faciet hanc querelam superiori qui procedit ex officio.vt not.Bart.in extrauag.ad reprim.& probatur in l.denunciamus.C.de his qui.ad ecc.confu.& in l.illicitas.§.ne potentiores, de off.præsi.& vtrobique per Cyn.& Bart.& vide in Spe.in titu. de denunc.§.1.versi.vt autem vbi dicit, ꝙ si quis timet ratione superioritatis, quia eius est dominus vel tyrannus poterit denunciare, & si propter potentiam timet denunciare poterit superior ecclesiasticus ex officio procedere per pœnæ impositionem, & per sufficientem cautionem.de restitu.spol.literas.de præsum.literas.de sent.exc.grauē.Et. putat hic do.Anto.quod vbi timor impedi-
e ret monitionem poterit sine ca procedi[e]. argumentum in capitu.si iustus metus.de
52 appellationib.¶†Quod competit etiam ei qui propter iuramentum extortum illi-

Universidad de Deusto Biblioteca

ſicet interficere ty-
rannum,ſed eſt me-
ritoriũ.tñ dr̃ ꝙ hæc
opi.fuit damnata in
concilio Conſtã.vi-
de tñ quæ hñr ĩ cle.j.
de bap.vbi per gl.&
in c.j.quod me.cau.
& in c.venerabilem.
de ele. Et an tyran-
nus poſſit pſcribere
dñium, poſuit etiã
Bal.in d.aut.decerni
mus. & habetur e-
tiam per Inn.in cap.
cum ex iniuncto.
de no.op.nũ.& vide
ẽt per Bart.in l.eum
qui.C.de decu.li.10.
a ¶Extortum illici-
tè.vide Bald.in c.j.§.
ſcñ.de pa.iur.fir.vbi
dicit,qđ p capturã p
ſonæ poteſt facere
relaxari iuramen-
tum.And.Barb.
Sebaſt.Sap.
b ¶Res reſtituatur.
Vide Cal.in ꝯſi.5.in
ti.de ac.vbi dicit,qđ
in iudiciali denun-
ciatione cõcluditur
ad reſtitutionẽ rei,
in euãgelica,ad pœ-
nitentiam.
c ¶Sufficit denun-
ciato. Tu pondera,
qa iſte tex.vult ꝙ ſuf
ficiat oñdere, ꝙ pec
cat in ipſum, ergo ñ
ſufficit p cõiecturas.
ſcđò pondera, quia
poſſeſſio trãsfert o-
nus probandi in ad-
uerſarium. facit gl.
12.q.3.ca.quicunq;.
vide, quæ remiſi ad
Mo.l.ĩ illa.ff.de ver.
ob.ergò dẽt actor p
bare de læſa cõſcien
tia,quia præſumitur
p poſſeſſore.Et pon
dera, quia hic dr̃, ꝙ
ſufficit oñdere, ꝙ e-
rat paratus, ſed vbi
quis grauatur one-
re probandi ſufficiẽ
ter,non ſufficit pro-
bare per pſumptio-
nem.vt probatur in
l.j.in gl.C.de fi.inſtr.
& iure haſte fi. ibi
Bar.ergò nõ ſufficit
probare læſam ꝯſciẽ
tiam per pſumptio-
nem.l.cum res & in
l.ſiue.C. de probati.
And.Barb.
Sebaſt.Sap.
d ¶De ſecreto ꝯſciẽ
tiæ.Vide ad hoc gl.
in §.ſed iſte. in glo.
mag.circa medium.
inſt.de act.quã ꝯmẽ
dat Iaſ.in repe.l.ad-
monendi.ff.de iure-
iu.& Io.An.in ꝯſ.44.
quam declara nõn
procedere, qñ præ-
ſumptio iuris eſt in
ꝯrium.& not.Fel.in
c.ſi diligenti.de pſc.
vide tex.ĩ c.pſtium.
& ibi Are.ĩ.de teſti.
e ¶Dicto denuncia
ti.d. Car.hic dicit ꝙ
nõ facit ad ꝓpoſitũ.
de foro pnĩali , quia
hic nõ loquitur de
foro pœnitentiali.
And.Barb.

a citè[a] excluditur à petitione iuſti debiti,debet
tamen principaliter ſe fundare ſuper pecca-
to, & tendere ad finem correctionis, vt not.
c.ad noſtram.2.de iureiu.& in c.quemadmo
dum. eod.titul. Item indiſtinctè facit hanc
denuntiationem epiſcopo is qui grauatur
ab illo q ſubeſt immediatè Imperatori,& dif
ficilis eſt aditus ad Imperatorẽ.& hoc in qua
cunq; pte litis grauetur , vel extra iudiciũ.in
aut.vt dif.iu.§.ſi verò ꝯtigerit.co.9.In his & ſi
milib.caſib.reducibilib.ad iſtos locũ hẽt de-
nuntiatio.Si.n.indiſtinctè admitteretur hęc
denuntiatio: iam periret tpalis gladij iuriſdi
ctio,& oĩs cã deuolueretur ad forũ eccleſia-
ſticũ:ꝙ non eſt dđm,vt hic : & in c.cãm.q fil.
ſint le.& in c.venerabilẽ,de ele.& 96.diſ.c.cũ
ad verum.& ca.duo.& c.ſi Imperator.cum ſi.
¶Quæro qũo formabitur libellus, ſeu peti-
tio,ſeu denuntiatio, in illa ſpẽ.So.ſentit hic
In.ꝙ ſic dẽt formari.Pone ĩ teris literæ, dicit
ſereniſſimus rex Angliæ.dñe iudex , ſereniſ-
ſimus rex Franciæ tenet comitatũ pictauien
ſem in piculũ aĩæ ſuæ, vel ꝯ ꝯſcĩam ſuã cũ ad
me pertineat.vñ peto offm̃ veſtrum,vt coga
tis eum ad pnĩam.Et ſic in ſiñ credo ẽt ꝙ poſ
b ſit ꝯcludere vt res reſtituatur[b],ſeu ꝙ læſus ſer
uetur indemnis.Bar.tñ in d.extrauag.ad rep.
ſingl'r ſequitur primũ dcm̃,& ſubiicit ꝙ for-
ma ſnĩæ erit probata denuntiatione,ꝙ iudex
mandabit ſibi vt agat pnĩam,ſeu corrigat ſe,
& ad hoc poterit per excõicationem ꝯpelli.
ad hoc all.iſtũ text.Et no.hoc vltimũ pro his
quæ s̃.dixi.Pro hoc iſte tex.vbi mandat audi
ri q̃rimoniam regis Angliæ.& vide ꝙ not.s̃.
in qu.1. in qua poſui differentiam inter de-
nuntiationem iudicialem, & euangelicam:
debet tamen hoc petere per quandam con-
ſequentiam. & per quam principaliter petit
illum cogi ad pœnitentiam, hoc verum niſi
53 iurm̃ ſibi obſtet, vt s̃.dictum eſt.¶†Sed q̃ro,
an iudex indiſtinctè cognoſcet facta iſta de-
nuntiatione , licet denũtiatus neget ꝯtenta
in denuntiatione.Inn.dicit multa ; & in effe-
ctu ꝯcludit ꝙ aut conſtat notoriè de pctõ, &
tunc non admittitur exceptio ſua.ſicut.n.de
pctõ ꝯſtat,ita dẽt & de ſatisfactiõe ꝯſtare.45.
di.ſed illud.Si verò peccatum non notoriũ,
& tunc ſi illa probatio ſit ex parte denuntian
tis ꝙ res eſt ſua, vel ſibi debita, ſufficit ꝙ de-
nuntiatus dicat ſe non tenere illam rem con
tra conſcientiam.& ꝙ non ſpectat ad officiũ
iudicis hoc cognoſcere.Si tñ denuntiãs vel
let probare ꝙ teneat contra conſcientiam,
ſeu cum peccato licet hoc ſit difficile proba-
re admittendus eſt,& ſi probaret denuntiãs
ꝙ res eſt ſua, vel ſibi debita:& non probaret,
ꝙ ille teneret contra conſcientiam ſufficit
c denuntiato [c] allegare aliquã iuſtam cauſam
puta ꝙ ad eum peruenit ex emptione, vel ali
qua iuſta cã , neq; illam tenetur probare: qa
ſatis eſt ad excludendam iuriſdictionem
iudicis eccleſiaſtici, non ꝯſtare ꝙ ꝯ conſcien
tiam iudicis teneat. Hæc dicta non placent
Hoſt.dicit.n ꝙ ſi probatur rem fuiſſe denun
tiantis , cõcluditur pctm̃ in tenentem niſi a-
liud probetur , quia res pſumitur eius, cuius
ante fuit ſi aliud non probatur.C.de prob.l.
cum res.& l.ſiue poſſidetis.45.di.ſed illud ex
quo ꝯſtat de intentione actoris , niſi probe-
tur exceptio ſufficienter in contrarium : a-
ctor obtinebit.c.vno.vt eccl.bñ.ſed Inno.&
Ioã.An.vñr velle hoc dictum Hoſt.procede-
re qñ agitur directè, ſed qñ agitur per mo-
dum denuntiationis, q̃q̃ poſſeſſor debeat p-
ponere excuſationem probabilem : puta res
eſt adiudicata mihi, vel pignori obligata: vel
quid ſimile, non tamen neceſſitatur poſſeſ-
ſor probare,ſed ſufficit quòd ſatisfaciat con
ſcientiæ ſuæ:niſi vellet probare contrarium:
quia contra conſcientiam, vt s̃.dixi. vel ſi
peccatum eſſet notorium,vel ſcandaloſum.
Bar.in præd.extrauag. ad reprim.dicit quod
ſi denuntiatus nullam cauſam excuſandi
conſcientiam allegat,non ſufficit.ſi verò al-
legat aliquam iuſtam cauſam,tunc ſi depen-
det ex eius facto : quia dicit ſe ſoluiſſe: vel e-
miſſe, vel quid ſimile : ſi primo negauit &
probatum eſt contra eum non debet ſtari
ſuæ aſſertioni : quia eſt præſumptio contra
eum ex negatione præcedenti.arg.ff.de pro
ba.l.cum de indebito.C.de non num.pe.aut.
contra qui propriam.& in c.ſi.ĩ.de ſol.Si eſt
coſeſſus intentionem actoris, dicit tamen ſe ſoluiſſe , vel emiſſe,
ſtandum eſt aſſertioni ſuæ,ſi aliter non probat actor intentum ſuũ.
ff.de iureiur.l.eum qui.Si verò denuntiator probat aliter quam ex
confeſſione,tunc recurrendum eſt ad coniecturas:cuius vitæ,& fa-
mæ ſit denuntiatus.vtrum eius aſſertioni debeat credi.vt l. nõ om
nes.§.à barbaris.ff.de re mi.vtrum res parua ſit, vel magna.de iurei.
l.ſed & ſi. Si verò cauſa eſt talis quæ ab illo dependet, quia dicit
ſe habere ab aliis,& ꝙ eis credidit,tunc videndi ſunt illi, qui ſunt,&
cuius opin.& an hæc habuerit ante litem motam.de teſti.licet ex
quadam.& ſufficit ſi habuit à ſuo procuratore.ff.pro empt.l.ꝙ vul-
go.Idem ſi defunctus aliquid ſibi dixit, ꝙ eſſet hæres:tunc enim re-
ctè illi credit.ff.de bo.li. l. qui cum maior.aliàs ſi excuſaret conſciẽ-
tiam ſuam ſine cauſa,vel præſumptionibus non legitimis: non ſuf-
ficeret.Quia licet non teneat contra conſcientiam,tunc tamen cũ
conſcientia tenet erronea , & ſic peccat.de ſent.excõ.in quiſitioni.
nec ſufficit probare defunctum tenere contra conſcientiam , niſi
probetur & hæredem contra conſcientiam tenere, per quæ dicit
hæredem ante certificandum quam denuntietur.l.ꝙ te.ff.ſi cer.pe.
prius enim debet peccatum præcedere quam denuntietur.vt in d.
c.ſi peccauerit.& hic.Sed ſi hæres non patitur certificari in hoc pec
cat,& perinde eſt ac ſi certificatus eſſet.l.j.ff.quod vi aut clam.eſt e-
nim affectata hęc ignorantia,de qua dicitur ignorans ignorabitur.
facit c.2.de tem.or.li.6.d.Ant.dicit ꝙ ſi tenetur dictum Inn.multum
læditur virtus huius denuntiationis.facile enim eſt denuntiato ali
54 quam excuſationem allegare.¶†Pro eo tamen facit, quia in iſtis
d in quibus agitur de ſecreto conſcientiæ[d],ſtatur dicto ipſius de ſen.
excõ.ſi verò homi.ſignificaſti.Putat tamen ꝙ in foro conſcientiæ
e merè pœnitentiali ſtandum ſit dicto denuntiati[e].Idem putat quò
ad viam denuntiationis euangelicæ , non iudicialis.Caueat tamen
ꝙ ratione illam conſcientiam informet.Si agitur via iudiciali.Si ni
hil eſt probatum, vel probari poteſt de peccato , eſt ſtandum dicto
denuntiati : ſi notoriè conſtat de delicto : planum eſt ꝙ debet tunc
iuſtificare ex probatione ſuam conſcientiam.Si conſtat ex confeſ-
ſione denuntiantis ex quo aliter non probatur , poterit ipſam ſolã
excuſationem iuſtificare.Si verò probatione aliqua cõſtat in foro
iudiciali verè, vel præſumptiuè ita ꝙ concluditur peccatum , tunc
eſt dubium ex eo:quia iſte modus procedendi exigit certitudinem
peccati , non ſolum apparentiam & dato ꝙ appareant teſtes depo-
nentes per hoc neceſſario non concluditur peccatum : poſſunt e-
nim dicere falſum & licet dicant verum multæ cauſæ extrinſecæ
potuerunt accidere quas non poteſt facere innoteſcere denun-
ciatus ita quòd non contra conſcientiam.ideo cum agatur de pul-
ſatione conſcientiæ ſuæ putat, quòd allegata aliqua iuſta cauſa, &
præſtito iuramento quòd illa non poteſt facere fidem , vt quia
non habet probationes in promptu vel aliter perdidit quòd ſta-
bit iuramento eius ſecundum qualitatem perſonæ afferentis,& iu
rantis. Sed in veritate hoc videtur velle Bart.ſi bene conſideretur
dictum eius , cuius dicta ſunt ſatis rationabilia nam ex præſum-
ptionibus ſatis concluditur peccatum.de cler.non reſidend.c.1.de
præſumpt.cap.3.& in cap.literis.& in capit.literas. facit l.cum quæ-
rebatur. C. vnde vi. ſed quia ille modus procedendi eſt extraor-
dinarius ſufficiunt probabiles coniecturæ ad probandum con-
ſcientiam eius. Et per hoc poſſunt decidi multæ quæſtiones quas
ponit Bartol.in dicta extrauagant.ad reprimendum quas cauſa bre
55 uitatis omitto,& ibi videre poteris latè. ¶†Sed quæro in quo dif-
fert hæc renunciatio iudicialis ab euangelica. Solu.ponas maiores
& notabiliores differentias quæ colliguntur ex dictis doct. Et pri-
mò differunt quia in euangelica admittitur quilibet. dummodo
non perſeueret in crimine vt s̃.dixi. hic non admittitur niſi ille cu-
ius ſpecialiter intereſt. Item in illa ſolum agitur ad correctionem
peccati , in iſta non ſolum agitur vt corrigatur peccatum , ſed vt
res reſtituat, & læſus ſeruetur indemnis. Item in illa proceditur
nõ in modo iudicij vt ſupra dixi. ſed in iſta proceditur iudicialiter,
56 licet expediatur de plano vt in text. ¶† Et quid importat verbum
de plano vide per Bar.in extrauag.ad reprimen.in verbo de plano.
& in tex. vnde danda poſitio eſt in ſcriptis & fienda lit.conteſtat. vt
patet in tex.ibi vtrum iuſta ſit,& ſententia ferenda eſt etiam in ſcri
ptis.argum.in clem.ſæpe.de verbor.ſignifi. licet non debeant dari
ita pro

a ¶C.qualiter & qñ.
Pondera,qa illa iura
loquuntur de frater
na monitione.ſed i-
ſta ſufficit vt ſit ita vt
hic dr̃.ergò & c.An.
Barb.
Sebaſt.Sap.
b ¶Effectũ. Vide gl.
in §.ſic itaq;.in verſ.
denuntiare.inſtit.de
act.& de effectu hui⁹ *
denũtiationis ponit
Iaſ.in l.certi ꝯdictio.
ff.ſi cer.pe.vbi multa a
ĩ hac mã.& vide Ro.
in ſing.396.in c.alio
ſero.
c ¶Debet ꝓponere.
Sed q̃ dr̃ principalis.
pſona dic,illa,quę a-
ctionẽ intẽtat noĩe
ſuo.aut.principales.
C.de iur.ca.vide Bal.
in c.cũ ſup.de re iu.
& in aut.hodie.C.de
app & ꝙ no.ĩc.audi-
tis de pſcr.qđ no.pp
ſtatuta.And.Barb.
Sebaſt.Sap.
d ¶Per aduocatos
ꝓponi.Vide Bal.in l.
2.ĩ pr.C.de iu.ca.vbi
p hũc tex.dt ꝙ iudex
debet pcipere aduo-
cato,ꝙ ſter remotus
ita,ꝙ ñ poſſit inſtrue
re partẽ reſpõdentẽ.
e ¶Quod ſic.ſed Io.
de Im.hic tenet ꝓpo
nere factũ ſi petatur,
l; litiget p ꝓcurato-
rem p iſtum tex.& l;
loquaẽ in aduocato
tñ idẽ eſt in ꝓcurato
re,qa eadẽ rõ.& ſi di-
catur,ꝙ ſeqtur,ꝙ eſt
ſublatus vſus ꝓcura-
toris non ſeqtur,qa
cæteros actus expe-
diet p ꝓcuratorem.
& ita intelligit iſtum
tex.ſed Pe.de Anc.dt
quod ſi dñs eſt me
lius informatus, qđ
pſumitur.ar.c.ab ex-
cõicato.de re.& pe-
tatur ꝙ ipſe reſpon-
deat,ꝙ tũc ꝯpellitur
proponere factum,
& reſpondere dñs.
all.l.actor.ff.de ꝓcu.
Tu pondera, qa aut
quærimus vtrum te
neatur reſpondere?
& concludo quòd
ſic ſi petatur , per id
quod habetur in ca.
præſentium.de reſt.
lib.6.vide ibi Domi
nicum

ita prolixè dilationes ſicut qñ agitur directè.
Item hic nõ recipiuntur teſtes niſi legitimi,
ex quo agitur ad finem rei reſtituendæ:ſed in
illa admittuntur omnes infames ex quo nõ
57 perſeuerant in crimine.vt s̃.dixi ſm In.† Itẽ
in euangelica nõ admittuntur criminoſi ad
denuntiãdum,ſed in iſta ſic:qa prætextu cri-
minis non debet qs repelli à pſecutione ſui
iuris:vt ſuper gl.ſi.dixi ita in illa ſufficiũt duæ
monitiones,quarum vna probatur per mo-
nentem:& alia per eum, vel ſaltem aliam te-
* ſtem.in iſta verò dicit Hoſt.& *communiter doct.*
poſt eum,ꝙ quæritur trina monitio, & ſaltẽ
duarum vltimarum plena probatio.alleg.de
a accu.cum dilectus.& c.qualiter & qñ.[a] 2.§.ſi.
verſ.ſic & denuntiationem de ſi.licet Heli.§.
cum igitur.Hoc dictum nunquam mihi pla-
cuit,neque iure aliquo probatur,vt requira-
tur trina monitio.nam iura s̃.alleg.hoc non
probant.Et hoc expreſsè probatur ꝙ ſufficit
illa quę requiritur in euangelica in qua ſuf-
ficit duplex monitio : vt s̃.dixi.licet Hoſt.va-
dat hic extorquendo literã minus benè Nec
placuit illud dictum d.Ant.quia illud fallit in
matrimonio contrahendo , vt tunc non re-
quiratur aliqua monitio.all.gl.c.ad diſſoluen
dum.de deſpon.impu.Et idem dicit in pecca
to committendo,vt quia dico,quòd ibi non
eſt propria denũtiatio iudicialis,cum denun
tiantis ſpecialiter non interſit: quod in hac
denuntiatione requiritur:vt s̃.dixi.vnde po-
tius ſit ibi quędam intimatio iudici,vt proce
dat ad peccatum impediendum:& in hac in-
timatione nõ requiritur aliqua monitio, vt
ibi.facit quod no.in c.1.& in c.ad noſtram.ĩ.
de iurei. Vnde non video quare in iudiciali,
vera non reqratur monĩtio ꝓ peccato com-
mittendo,niſi periculum eſſet in mora cum
fortè corrigeretur ex ſola monitione, & nõ
eſſet opus denuntiare.& p hoc habes in quo
differunt: & quis ſit effectus vtriuſq; denun-
58 tiationis.& quis modus procedendi.¶†Vl-
timò poteſt quæri , quare dicitur iudicialis
dic,quia in iudicio ſit,& iudicialiter procedi
tur , licet non vſquequaque vt ſtatim dicam.
59 ¶†Et eſt tertia ſpecies denuntiationis quæ
vocatur canonica : & dicitur canonica quia
à canonibus inuenta habuit : tamen ortum
ſecundum Inn.à l.veteris teſtamenti.& iſta ca
nonica eſt ſecundum doc.duplex.Nam quę-
dam eſt ſpecialis competens illi ſoli cuius in
tereſt habere prælatum bonum,vel eccleſia-
ſticum ſubditum.& ſit ad hoc , vt quis de be-
neficio remoueatur.16.q.7.filiis.de of.cu.c.j.
& de ſimo.licet Heli.& requiritur trina mo-
nitio ſicut in iudiciali ſecundum Do.& facit
glo.2.q.7.quapropter Sed tu dic melius.vt s̃.
dixi in iudiciali, quòd ſufficit bina.nec con-
trarium iure probatur. Alia eſt generalis, &
publica,& ſit quãdo agitur de matrimonio
diſſoluendo,vel de eius impedimẽto.de ſpõ.
c.prætereà.& de clã.deſpon.c.cum inhibitio.
& hanc iudex ex officio, pſequitur ſi denun-
tians eam proſequi de tractat.deſp.c.cum in
tua.ſecundùm Ioan. Andr.Sed Inno.hic lo-
quitur magis generaliter.dicit enim , quòd
eſt iſta renũtiatio canonica de crimine con-
mittendo , ſcilicet , vt ab eo deſiſtatur: & de
hac dicit loqui.cap.ad diſſoluendum.&idem
dicit in criminibus perpetratis ſi recipiunt
augmentum per multiplicationem actuum,
vel propter continuationem iniuriæ , ſicut
eſt quando quis perſiſtit in iniuria rapinæ &
ad hanc dicit quemlibet teneri ſi credit pro-
ficere ſuam denuntiationem , & ipſi denun-
tiatori non eſt graue nimis denuntiare.& ſic
loquitur.22.q.5.hoc videtur.& nimis graue
dicit eſſe denuntiatori, ſi propter hoc dẽret
deſiſtere à ſuis negotiis,vel ſi propter hoc de
beret incurrere inimicitias, vel alia pericu-
la.quanquam enim bonum ſic denuntiare , ad hoc tamen quis nõ
60 arctatur , † ſicut nec ad alia pia opera niſi benè ſic ſe offert oportu
nitas, vel commoditas proficiendi.d.Ant.dicit ſe nõ credere quod
hoc locum habeat in canonica: qa ad pœnam non arctatur aliquis
ad denuntiandum.& credo ipſum bene dicere, nam ſubeſt remediũ
denuntiationis euangelicæ: vbi tantum agitur ad pœnitentiam.&
61 non ad pœnam.& ad hanc puto quemlibet teneri: vt s̃.dixi.¶†Vl
tima denuntiatio dicitur regularis,& dicitur regularis, quia ſecun
dum diuerſas religioſorum inſtitutiones expeditur:& proceditur
de plano ſimpliciter,nec appellatur.de app.c.ad noſtram.& c.repre-
henſibilis.& c.cum ſpeciali.ſecundùm Io.And.& de materia denun
tiationis.vide Spe.in tit.de denun.§.2.ver.vt autem.Et dicit hic Inn.
qđ etiam de alia denuntiatione faciunt mẽtionem canones, & le-
ges : quæ non eſt modus agendi ſed præcedit accuſationem.& de
hac denuntiatione loquitur.2.q.7.quapropter.& c.ſeq.& c.ſi.de ac.
& de cal.c.ſi.& in multis aliis. Et facilè eſt inuenire exẽplum de tali
denũtiatione tam in ſecreto quàm in decretalib.& habetur in aut.
vt iud.ſine quo ſuff.§.ſi quis.& §.neceſſitatem.& § ſeq.Et de hac ſpẽ
modicum agimus ſecundùm eum: quia non eſt modus agendi.&
dic quòd hæc monitio ſeu denũtiatio ſit ex vrbanite quadam.ff.de
62 ſer.vr.præ.l.qdam Iberus.¶†Et habet vnum notabilem effectum[b]
b quia ſi ſit antequam reus vocetur ad iudicium:nõ ſufficit quod vo-
catus confiteatur debitum ad vitandam condemnationem expen-
ſarum factarũ circa citationem & libelli exceptionem. ſecus ſi nõ
fuit primo monitus,& ſtatim confitetur.vt no.Guil.de Cu.in l.om
nes.C.de epiſ.& cle.ſequitur.d.Ant.hic.Quod mihi ſatis placet:qñ
requiritur interpellatio ad conſtituendum eum in mora.ar.in l.mo
ra.ff.de vſu.& l.ſi ex legati cauſa.ff.de ver.obl.ſecus puto , vbi mora
committitur ſine aliqua interpellatione:vt in obligatione ad diem
contracta : eſt enim quid ſibi imputandum adueniente die ſi non
ſoluit.ar.in c.ſi.de loc.& cond.& C.eo.l.2.& de contrah.& commit.
ſtip.l.magnam.& ff.de ver.ob.l.quoties.

CAP. XIIII.

1 *Litis conteſtatio, & alia quæ conſiſtunt in facto, debẽt fieri ab ipſa parte principali, & non ab aduocato : niſi aduocatus reſpondeat parte præſente, & tacente. 4. & 5.*
2 *Sententia lata etiam in fauorem furioſi ſtantis in iudicio, ſine curatore, non valet.*
3 *Simplicitas quæ caret ratione, eſt reprobata: & impedit promotionem prælati.*
5 *Procurator poteſt reſpondere p domino, ſi tamen eſt nimis cauilloſus: poteſt iudex ex officio compellere dominum vt ipſe reſpondeat.*
6 *Iuramentum calumniæ, an poſſit explicari per vniuerſitatem.*
7 *Excommunicatus poteſt comparere per procuratorem.*
8 *Pars debet reſpondere poſitionibus, non autem eius aduocatus, quem reſpondentem iudex debet repellere, niſi pars ſit ſimplex. 6.*
Aduocatus faciens perdere cauſam clientulo ſuo, tenetur ad damnum.
9 *Officium aduocatorum eſt reſpondere de iure.*

c Paſtoralis. Principalis perſona per ſe, & non per aduocatũ
debet proponere [c] in iudicio niſi ſit indiſcreta
primò ſtatuit.ſecundò à ſtatuto vnum caſum excipit ibi:niſi.Et pro
figuratione caſus ſcias ſecundùm Hoſt. quòd epiſcopus Elien.in-
ter cęteras conſultationes inſeruit ꝙ cauilloſi aduocati Deum nõ
timentes nec homines reuerentes auertebant clientulos à propa-
landa veritate facti non ſuſtinentes quod clientuli ſine ipſis de fa-
1 cto aliquid proponerent.& huic morbo Papa medetur.¶†No.pri-
mò, ꝙ ea quæ conſiſtunt in facto,debent per partes & non per ad-
d uocatos proponi.[d]& pro hoc vide ꝙ no.in l.2.in pr.C.de iur.cal.in
gl.in ver.vtriuſque.Et infertur quod cum lit.conte.fiat per propoſi
tionem negotij : petitionem,& reſponſionem ad illam.l.vna.C.de
lit.conte.& ĩ.e.tit.c.vno.per ipſas principales partes, & non per ad-
uocatos fieri debet.Si tamen aduocatus proponeret præſente cliẽ-
tulo,& non contradicente,& ſimiliter aduocatus aduerſarij eo præ-
ſente reſpõderet:ſatis videtur facta lit.cont.tex. induco notabilem
in c.cum cauſam.de app.& ibi per gl.in ver.lis conte. ¶No.2.quòd
indiſcreta perſona poteſt eſſe in iudicio ſine curatore,ſed eius defe
ctus debet ſuppleri per aduocatum.& intellige quando adeò nõ eſt
2 indiſcreta quòd caret ſenſu.¶†Si enim eſt furioſus nõ poteſt ſtare
in iudicio:nec valet ſententia etiã pro eo lata.l.furioſo,& ꝙ ibi nõ.
3 ff.de re iud.¶†No.3.ex hoc & ex tex.quis dicatur indiſcretus.nam
hic & ſm cõem vſum loquendi ſumitur p iſtis ſimplicib.perſonis q̃
nõ omninò carent diſcretione: talis.n.ſimplicitas ꝯria diſcretioni
reprobatur ẽt in prælatis adeò , ꝙ impedit à ꝓmotione,ẽt repellit,
vt leg.& no.in c.Petrus.39.di.vide ꝙ no.gl.in c.ſi cupis.16.q.1.Glo.
facit duo, primò quærit & ſoluit.ſecundò tacitè opponit & ſoluit.
4 ſecunda ibi,niſi.¶†Quæro dr̃ hic ꝙ principalis perſona debet fa-
c ctum ꝓponere p ſe,nunqd ſi'r dẽt per ſe rñdere.gl.rñdet ꝙ ſic:ẽ pu-
to tamen quòd ſi aduocatus reſpondeat, iudice & parte non con-
tradicentibus, confeſſio præiudicat , & valet: etiam quò ad lit.ꝯte.
vt in præall.c.cum cauſam.& in l.1.& 3.C.de erro.aduo.& quòd no.
5 Io.An.in c.in præſentia.de prob.in ver.proponi.¶†Oppo.vr̃ quòd
imò p alium poſſit factũ ꝓponi, q̃q̃ partes non ſint indiſcretæ.vt in
l.non

Universidad de Deusto Biblioteca

nicum, vbi dicit de expensis aut quærimus, vtrum teneat proponere factum. tunc dico, quòd si petatur, teneatur & ad hoc adduco capitul. istud. in versicu. nisi in discreta. per alios ex qua exceptione declaratur regula, quia regula est quòd per se, non per aduocatos, debet proponere, sed si est indiscreta per alios, & non dicit, per aduocatos ergò si est discreta, non proponet per alios, & sic comprehendantur procuratores, & alij tene mẽti hanc cõsiderationem, quia noua. An. Barba.

Sebast.Sap.

a ¶Luxurioso. De hac quæstione, an viro luxurioso detur curator & interdicatur bonis sicut prodigo. vide Modern. in l.is, cui bonis. ff. de verb.oblig.

Sebast.Sap.

b ¶Quod aduocatus. An aduocatus teneatur q vtitur fraudulentis captionib. vide glos. in cap. dominus noster. 23.q.2. vbi vult, quòd nõ teneatur, quando fouet iustã causam. de quo vide p Card. Alex. in cap. in mandatis. 44. distincti. & vide glos. in cap. cupientes. in ver. malignantium. de elect. libr.6.

l.non solum.ff.de proc.& in l.j.ff.quod cuiusvni.not.sol.dicit gl.quod istud fallit quando tenetur quis respondere ratione officij, vt in procuratore. Sed dic, quòd iste non est propriè casus fallentiæ. vnde rectè nõ excipitur à regula.hic.n.Papa non intendit excludere procuratores qui dicuntur principales personæ cum efficiant domini instãtiæ. vt in c.2.de proc.l.vi adeò. ꝙ sententia ferenda est in personas eorum.C.de sen.l.1.sed tantum intendi excludere aduocatos. si tamen dominus iustior esset quàm pcurator tunc iudex ex officio suo posset prouidere, vt ipse dominus veniat ad respondendum p se, vt est tex. no.in l.fi.C.de proc.& not.gl.pe.in c.j.de iud.li.6.& sic limita hanc gl.etiam in procuratore. ¶Secundò gl.excipit casum etiam in vniuersitate quę per alium respondet iste etiam casus non rectè excipitur quia non per aduo-
6 catum, sed per syndicum respondet. ¶†Et an per se vniuersitas iuret de calumnia, an autẽ per alium tãgit hic In.sed tu dic, vt plenè no. in c.pertractandis.j.de iur.ca.& in c.præsentium.de test.li.6.& hodie clarè patet: qa quisquis potest per alium iurare dummodo det sibi speciale mãdatum, vt in c.fi.de iur.ca.li.6.
7 ¶†Tertiò gl.excipit casum in excommunicato qui etiam non benè excipitur quia nõ per aduocatum, sed per pcuratorem respondet.& sic intelligo c.intelleximus.s.e. ¶Quartò excipit casum in episcopo & in persona illustri sed dic idem in istis, quod in prçcedẽtib.quia constituunt procuratorem. Item excipit casum in indiscreta psona. iste casus rectè excipitur quia existens per se in iudicio respondet & factum pponere potest per aduocatum: vt hic. Item excipit casum in furioso, & non benè: qa furiosus non potest stare in iudicio sed litigat p curatorem. Vnde curator & non aduocatus debet proponere factum. Excipit etiam casum in prodigo: iste casus posset tolerari anteq̃ sibi interdicatur bonis, quia satis dicitur indiscreta psona: vt in l.2.ff.de cur.fu.& in c.ex parte.de consue.nõ enim eo ipso administratio pdigo est interdicta. vt no.per Bar.in l.is cui.de verb.obl.sed postq̃ datus est sibi curator qui deputari debet. vt in prçal.l.2.non procedit exceptio: qa curator per se poterit respondere & supplere illius defectum. ¶Vltimo excipit casum in muliere luxuriosa: & pt intelligi dupliciter.s.respũ libidinis luxuriosæ & sic ppriè & impropriè respũ luxuriosa pdigalitatis. vt not. in l.& mulieri.ff.de cu.fu.& vtroque modo satis potest dici indiscreta, cum sit prodiga famæ, & personæ suę, & bonorum suorum.& in isto concludo, ꝙ antequam detur sibi curator satis potest procedere exceptio vt litigãtis per se suppleatur defectus per aduocatum, sed si datur sibi curator qui dari debet: vt in præal.& mulieri.tunc casus non rectè excipitur, quia tunc defectus suppletur per curatorem.argu.in l.si curatorem habens.C.de in inte.resti.mino.& circa hunc casum vide quod no.Spe.in ti.de act.§ j.ver.item opponitur ꝯ
a actorem.& ver.seq.ibi quærit, an viro luxurioso[a] detur curator sicut mulieri.& concludit ꝙ non. Ideò.n.datur magis mulieribus, q̃ masculis, quia in eis ardet magis stimulus carnis, & magis opprobriosum est amicis & generi, si mulier pollueretur, q̃ masculus. Item sexus muliebris magis fragilis, & debilis est, q̃ masculus. ¶Extra hos casus exceptos in gl.doct.hic incipiunt casus in pluribus fideiussoribus, & hæredibus vnius.in l.iam tamen.§.pe.ff.de iudi.sol. Sed in veritate ille casus non benè excipitur ab ista regula, ibi.n.ponitur solum speciale, vt plures fideiussores rei hæredes debeãt cõstituere vnum defensorem seu procuratorem: & non quilibet debet cõstituere vnum pro parte sua, ne defensio per plures scissa aliquo incommodo afficiat actorem, & sic non dicitur ibi quòd per aduocatum factum proponatur. Item excipiunt casum in periuribus exercitoribus eiusdem nauis. vt in l.1.§.si plures.ff.de exer.& l.seq. sed dic simili modo, quod non rectè excipitur, quia ibi tantum dicitur quod si sunt plures exercitores eiusdem nauis, tunc cum quolibet illorum agi potest insolidum ne in plures aduersarios distringatur qui cum vno ꝯxit: & sic non dr ibi quod per aduocatum respondeant. Excipiunt casum insuper alium.s.in muliere religiosa.per c.
2.e.tit.lib.6.sed ibi non dicitur quod per aduocatum: sed quod non vocetur vt ad iudicium veniat personaliter, nec etiam admittatur si venire vellet: sed debet constituere procuratorem: & sic sumus extra casum huius c. Dico enim breuiter quicquid dicant hic do.& maximè Ho. ꝙ regulariter quis debet proponere factum per se qñ per se litigat: nisi sit talis persona quæ se regere nescit pp indiscretionem. Et tunc etiam per aduocatũ suppleatur eius defectus in pponendo, & respõdendo.& iste est proprius casus huius c.non aũt intendit excludere vsum procuratoris cum cuilibet regulariter licitum sit constituere procuratorem, & per eum proponere, & respondere, & litem contestari. vt in l.j.ff.de proc.& s.e.tit.li.6.per totum.& infinitis iurib.ciuilib.& canonicis. Et hoc ẽt sentiunt doct. in alia parte.s.super verbo, per seipsas, dicentes, quòd non intendit hæc decretalis excludere vsum procuratorum per quos etiam põt lis contestari sed intendit ꝙ is qui causam prosequitur siue sit principalis dñs siue eius procurator habet factum narrare. Et in hoc dicunt benè. Sed mirandum est quare postea exceperunt illos casus non facientes ad materiam. Item aduerte, ꝙ licet excludat aduocatos in propositione, & responsione facti, non tamen pp hoc inten-
* dit excludere officium aduocatorum. vnde vt dicunt hic *cõiter doct.* quicquid ius tangit expediatur per aduacatos, vnde formabit libellum & aptè aliàs repelleretur. j.eo.c.examinata.& l.1.ff.si men.fal. mo.di. Item versabitur officium suum in exceptionib.& positionibus formandis, & similibus. Item poterit interesse in responsionibus ad positiones, vt caueat ne cauillosa positione abscura, vel duplici clientulus capiatur.& sic intelligit Host.ff.de off.pc.l.nec quicquã.
8 §.circa aduocatos. ¶†Ego remitto te ad gl.c.j.de confes.li.6.quæ dicit, ꝙ ad positiones dẽt resp.pars non ãt aduocatus, & ꝙ solent cauti iudices tunc respondentes aduocatos expellere. vnde dicit, ꝙ ad-
b uocatus[b] q docet clientulum falsum resp. tenetur aduersario illius damnum resarcire quod ob hoc ptulit: puta ex onere probandi vel amissione causę. 50.di.sepe.de iniu.c.fi.ad l.Aq.l.qui occidit.§.vl.qd
9 no. ¶†Aduerte tamen hic vnum no.dictum Host.in c.dilecti.s.e.v.bi dicit, ꝙ propter simplicitatem partis si timetur ne in responsionib.ad positiones capiatur debet permitti aduocatum respondere. ar.hic quod bene no. Et plus dicit hic Inn. ꝙ non est malum si indiscreta persona etiam compellatur factum p alium exponere, & respondere. Expedit.n.reipub.ne quis re sua malè vtatur. inst.de his q sunt sui vel ali.iu.§.sed hoc tempore. Regulariter ergò officium aduocati versatur in his quæ sunt iuris. ad ea verò quæ consistunt in facto debent partes principales respondere, & factum proponere. ætatem.n.habent, de se loquantur. de conse.di.4.cum pro paruulis: præsumitur.n.de facto suo melius scire veritatem quam aduocati, vel extranei.ar.de resc.ab excommunicato cum suis concor. Veritas.n.ab his qui melius eam sciunt inqrenda est. vt s.de ele.c.scriptum.& j.qui ma.ac.pos.vr.& de testi.præsentiũ.li.6. Nic.Abbas.

CAP. XV.

1 *Actio si fuit ineptè proposita facit vt reus absoluatur ab instantia iudicij & quòd actor possit iterum agere. 5.*
2 *Actiones non sunt sublatæ de iure canonico, licet non sit necessarium earum nomen proponere.*
3 *Positiones producens, an videatur contenta in eis confiteri.*
4 *Libellans videtur confiteri contenta in libello.*
5 *Producens vel præsentans rescriptum videtur in eo contenta confiteri.*
6 *Accusatus de vulnere cum sanguine absoluitur, si probatur tantum de vulnere sine sanguine.*
7 *Sequestrum quomodo cadat in res incorporales: & in sequestro, an sit opus quod res sit in iudicium deducta. 13.*
8 *Absoluens ab instantia iudicij, non debet ponere causam absolutionis: & idem in aliis absolutoriis. 22.*
Causa vtrum sit inferenda in sententia.
9 *Tutor quando remouetur, an debeat inferri causa remotionis.*
10 *Absolutus simpliciter psumitur absolutus diffinitiuè, & nõ ab instãtia iudicij. 22.*
11 *Suspiciens libellum in rei vendicatione, an videatur se offerre liti, adeò quòd victus teneatur licet non possideret.*
12 *Ineptitudo libelli quacũq; parte iudicij appareat absoluit reus ab instãtia iudicij.*
14 *Sequestrum vtrum transferat possessionem in tenentem res sequestratas.*
Nouatio tollit omnia priuilegia actionis præcedentis, & fideiussores, & pignora si est voluntaria: secus si est necessaria.
15 *Qui habet in sequestrum iuspatronatus, an possit præsentare.*
Habens in pignus iurispatronatus non potest præsentare.
16 *Negatoria & confessoria actio quare dicantur ita, quibus competant & pro quibus rebus.*
Fundans siue dotans aliquam ecclesiam non per hoc dicitur dominus.
17 *Rei vendicatio competit etiam pro iuribus, quæ quis habet in re.*
18 *Libellus semper debet interpretari pro libellante.*
19 *Actio inepta an habeat vitiare libellum, si intentio est apta.*
20 *Error non debet præiudicare veritati.*
Intentio agentis indicatur ex qualitate probationum.
21 *Iudex, an & quo casu possit libellum ineptum ex suo officio reiicere.*

22 *Iurisdi*

a ¶Vr confiteri. Quod producens positiones censeatur oĩa in eis ꝯtenta ꝯfiteri. tenet Spe.in ti.de posi.§.10.ver.1.& sequitur Ale.in cõs.71.inc.clarissimè dñe iudex.ver.venio.in 3.volu.& ibi ponit in ver. nec obstat. ꝙ postq̃ positiones sunt in actis pductæ, ꝙ pars non põt reuocare, intelligo productæ.s.parte præsente, & ratio est, quia vr ipsas acceptasse si ñ ꝯdixit. p quo facit, ꝙ licet libellus possit añ lit.ꝯte.mutari: tñ post lit.ꝯte.non põt, qa vr acceptatus à parte. Ita Ange.de Are. in §.si minus.ver.tertio casu.insti.de act. per tex.in l.cum præcum.C.de lib.cau.& ꝙ pducens positiones videatur ꝯfiteri, tenet Alc.ĩ pulchro casu, in cõs.151.inc.repetitus, &c.ver.vtrum.& c.in 5.volu. Philip Fran.

Zacharias.

¶Adde Lãf.de Ori. in rep.c.qm.ꝯ.in pr. ver.vnum est menti tenendum. vbi dixit esse secus in articulante, fm eum ibi.j. de proba.& inq̃tum iste in pce.apo.dicit ꝙ postq̃ positiones sunt in actis pductę reuocari ñ possunt. Dic hoc esse verum: nisi doceas de errore: vt plenis.per Bar. Sez ꝯs.163 inc.visis. ver.non postpones. vol.2.

Ant.Franc.

¶Adde ꝙ ponens sine dubio vr confiteri contenta in positionibus: secus ãt est in capitulãte: qa nõ vr fateri cõtenta in capitulis, vt pulchrè declarãt d.Ant.in c.j de cõfes.& Io.And. in c.cum in positionib.de iurei.lib.6.& idem. d.Ant ĩ c.qm ꝯ.hic alle.& Bal.in l. gñaliter.in §.sed iuramẽto.C.de re.cre. & in l.sicut.ĩ fi.C.de rep.her.& Bar.in l.2. in § ꝙ obseruari.vbi ppriè ponitur materia positionum.C d iu.cal.& Spe.in ti.de posi.in §.10.ver.2.& adde gl.ĩ c.j.de ꝯf.ff. in 6.& per Pa.de Ca. in ꝯs.216.& adde.ꝙ positiones dñr esse illeq̃ fiũt, vt eis pars respõdeat, capitula verò dicũtur super quibus pars non habet respondere, sed super eis sunt testes examinandi: & ideò positio negatiua potest fieri: sed capitulum nõ: nisi sit coarctatum, vt plenè per Alc.in l.inter stipulantem.in pr.ff.de ver.ob.& tene menti, ꝙ positiones nõ dñr factæ nisi sint per iudicem admissæ, vt no.voluit Bal.in d.l.generaliter.in §.sed iuramento. vbi dicit, ꝙ dicitur in actis quos iudex admisit &c. & ibi dicit, ꝙ nisi fiat talis admissio per iudicem positiones nõ sunt de actis.& tene etiam menti, ꝙ positiones, & articuli differunt. vt p Spec.in ti.de teste.in §.5.post prin.in ver. sciẽdum igitur.& in tit.depo.in §.portio est breuis.& vide d. Car.in cle.sæpe.in §.& qa.de ver.sig. vbi dicit, ꝙ ponẽs, vtẽs istis verbis, dico, pono, & si opus fuerit pbare intẽdo, intelligitur ꝙ si pars confiteatur, hñr pro positionib.si negabit, erunt loco articulorum, & super illis testes examinabũtur. & ideò dixit ibi gl.& Car.in vi.& in 7.q ꝙ iudex non potest dare terminum simul ad ponendum, & articulandum: sed dẽt dare successiuè.& tene ẽt menti, ꝙ positiones admissæ per iudicem cũ illa clã: saluo iure impertinentium & c.si non debuerunt admitti, habentur p non admissis. vt dixit Ioan. An.in c.cum contingat.de off.del.& põt postea disputari, an sit eis respõdedendum, vel non. prout dixit.Bar.in l.si duo. in §.idẽ Iulianus. vbi ẽt p Ale.ff.de iureiu. & possent ẽt reiici, vt ibi dr post factas pbationes.& an, & qñ positiones possint reuocari, vel nõ vide per.Spe.in ti.de posi.in §.2.& per gl. in c.si post præstitũ. de ꝯfes.li.6.& p.Pau. dCa.ꝯs.216.& plenè p scrib.in d.l.2.§ qd obseruari. C.de iur. calum.

Sebast.Sap.

b¶Cõfiteri. vid Ale. in l.edita.C.de eden. vbi ponit an ea q̃ qs ꝯfiteẽ in libello possit qñcũq; reuocari: & facit ad pulchrã distinctionẽ de cuius veritate vide ibi per Moder.

Sebast Sap.

c¶Vel accusatione. vide q̃ not Dec.in c. in pñtia in 12.col. & j.de prob.Ias.in l. nõ hoc.C.vnde legi.

22 *Iurisdictio delegata vtrum duret post absolutionem ab instantia iudicij.*
Sententia ab obseruatione iudicij est interlocutoria, & non est ferenda in scriptis.

Examinata. Si actor ineptam actionem proponit, reus absoluitur ab instantia iudicij: si post aptam pponit, reus rñdere cogitur. Et diuido in 4. partes. In j. pronũciationis ratio. In 2. ipsius rõis declaratio, ibi: qa cum. In 3. pnuntio: ibi, vñ. In 4. protestatio, ibi: ita tamen. Et licet cõiter sumetur & pcedat quo ad corticem: tñ quo ad intellectum nõ procedit simplr, qa intentio erat hic inepta & non actio, vel saltem actio, & intentio erãt ineptæ. vt j. patebit. Nec tenetur indistinctè ꝙ ex sola ineptitudine actionis debeat qs succumbere si intentio est apta ꝙ j. plenè subiiciam. ideò quò ad intellectum summo sic. Si actio & intentio sunt ineptę: vel sola intẽtio, dẽt reus absolui ab instantia iudicij. iterum tñ actor audiet si aptè egerit. Et p hoc intellectu facit lra in eo, qd Papa pnunciauit intentionem istius non tenere non dicit actionem.& q̃q̃ litera faciat mentionẽ ẽt de actione ꝙ fuerit incongrua: dic, ꝙ fuit incongrua respectu illius ad quem dirigebatur: & respũ ꝯclusionis, qa petebat restõem possessionis, sed põt ita intelligi qd actio erat apta, & intẽtio tñ inepta. vt j. decet. Vel sũma sic: fm Car. ĩ rei ven. si ꝯstat qñcũq; reum non possidere nec possedisse ab initio litis, & actorem hoc sciuisse eius intentio pnuntiat inepta. h.d. ¶Sed hæc summatio est nimis spãlis: ideò tene pceed.& figura sic casũ ꝯprehendẽdo vtrãq; lec. Dum esset qõ inter quosdã nobiles, seu milites de Campania ex vna parte.& quendã nobilẽ M.de Riparia ex alia parte, sup iurepa.cuiusdã ecclesiæ. dicto M. possidente dictũ iuspa. fuit factũ seq̃strum de ꝯcordia partium in quẽdã vicedominũ.i. vicariũ epi. tandẽ, qa fortè huius cãæ decisio ptrahebatur in longũ iste nobilis, vir M. dedit petitionem ꝯ milites in qua narrabat se fore patronum: & petebat se pronũciari patronum & milites ꝯdemnari ad restitutionẽ possessionis dictæ ecclesiæ, & ex depositionibus testium productorum per eum fm vnũ intell. ad fundandũ intentionem suam apparuit, ꝙ possidente dicto nobili seq̃strata fuit possessio pœnes illũ vicedominum: ex quo Papa cognouit ꝙ istius nobilis intentio nõ erat apta: quia concludebat ad restituendam possessionem ecclesiæ.& de duobus alterum erat vnum: aut ꝙ possessio trãsierat in sequestrum: & non competebat rei vendicatio ꝯ nobiles: seu confessoria ad restituendum, ex quo ipsi nobiles non possidebant, vel non transierat in sequestrũ, & sic remanserat pœnes istum nobilem petentem restitui, & sic intus habebat quod petebat, merito milites absoluuntur ab instantia iudicij & iste est pu-
1 rus intellectus. ¶†No. primò, ꝙ vsus actionum non est sublatus de iure canonico: licet contrarium notauerit d.Ant.in c. dilecti. s.e. hoc colligitur apertè hic in prin.& in fi. vbi dicitur, ꝙ isti milites non teneantur respondere nisi proposuerit iste nobilis actionem aptam, & congruentem. Et sic volens agere etiam de iure canonico debet proponere actionem aptam, & congruentem., non dico quod exprimatur nomen actionis: qa ad hoc nõ tenetur aliquo iure vt dixi in præall. c.dilecti.& iste est proprius casus istius c. Sed ita debet proponere factũ, & ita concludere vt appareat ipsum intentare actionem com-
2 petentem. ¶†No.sedò, si ꝯstat de ineptitudine intẽtionis anteq̃ liqueat de iure ipsius actoris fertur absolutoria p reo ab instãtia iudicij.& p actore nihil pnunciatur nisi fortè ptestando ius suum esse saluum vt hic. secus ãt si de non possessione rei ꝯstat postq̃ actor fundauit intentionem suã: vt qa ꝯstat ipsum esse dñm rei petitæ: qa tunc fert snĩa in fauorem vtriusq; rei, & actoris, qa pnunciatur ipsum dñm: & rei, qa absoluitur ab instantia iudicij. vt in l.si à te.in § j.ff.de exce.rei iu.vbi tex.no. Et valebit ista snĩa actori, quia postea reo possidente mandabit ista snĩa executioni absq; nouo iudicio, vt ibi no.& in l.4.ff.de re iud. Potest ẽt dici, ꝙ hæc intentio nõ erat solũ inepta, sed ẽt actio fm aliã lec. intelligẽdo ꝙ iste nobilis ageret rei ven. stricta q̃ competit p reb.tpalib. tantum. tunc.n.non dẽt p eo aliquo modo pnunciari. ar. in c. qualiter,
3 & qñ.2.de accu.& in c.licet Heli.de si. ¶†No. 3.intelligendo tex. ꝙ iste non pduxit testes, sed ꝙ fecit articulos, sup quib. volebat pducere testes: ex quibus constitit intentionem eius ineptam. ꝙ satis vr innuere ista litera, ꝙ
a qs vr confiteri[a] id ꝙ ponit in articulis seu capitulis.& hoc intellige quò ad hoc vt si appareat ineptitudo libelli, vel aliqua repugnantia debeat repelli vt hic. Non ãt quò ad hoc vt si reperiatur sibi ꝯtrius habeatur p periuro ẽt si iurauerit: vt no.Io.An.in c.cum in positionib.de iurei.li 6.in nouel.quem sic intelligo. licet d.Ant.in c.fi d ꝯfes.intelligat eum simpliciter qd non habeatur pro confesso. sed non est verum, vt satis pbatur fm istum intellectum. Pro periuro autem haberi non debet. qa præcisè nõ asserit sed pbare intẽdit. sed vt repellatur satis haberi debet pro confesso, qa non debet admitti ad probandum quod pbatum non releuat in c.cum contin-
4 gat.de off.deleg. ¶†No. ꝙ contenta in libel-
b lo quis vr confiteri,[b] vt in l.cum præcum. C.de lib.cau.adeò ꝙ teneatur actione iniuriarum, si aliquod delictum aduersarij interseruit, vt in l.item apud Labeonem.§.si qs libello.ff.de iureiu.facit.5.q.1.c.1.cum seq. Sic etiam contenta in rescripto vr confiteri etiã si rescriptum reprobatur tanq̃ tacita veritate impetratum, vt no.Io.An.in præall.c.cum in positionib.& de hac materia vide j.de cõfes.c.fi.
5 ¶†No. ꝙ ex ppositione ineptę actionis vel intentionis qs nõ perdit causam, sed tantum frustratur instantia iudicij à qua reus absoluitur: vnde postea auditur volens aptè
6 agere. ¶†Et vide vnũ no.Cy.in l.2.C.de pb.
c vbi dicit ꝙ si in inqsitione vel accusatione[c] dictũ de percussione cum sanguinis effusione: postea pbatur tantum de pcussione, dẽt sequi absolutio, sed postea poterit inquisitione accusatio institui super sola pcutione. ꝙ no. ¶Not fm intellectum ꝙ hic agebatur rei vendicatione fm In. ꝙ potest res corporalis vendicari ratione iuris incorporalis quòd habeo in re [illegible] in l.qui tabernas.ff.de ꝯh.empt.& de leg.1.l.si domus. Et fm hoc libellus fuit sic formatus. vendico talem ecclesiam a talib.militib. qa in eo habeo iuspatronatus ꝙ benè not.in practica. Sed hoc intelligo vt ratione iuris posset vendicare ipsam rẽ, qñ illo possidente illã rẽ iste nõ põt vti iure suo ar.op.in c.Pisanis. de rest.spo. secus ãt credere si clericus possideret ecclesiã, nec pstat impedimentũ respectu iurispa. imò alius possidet iuspa. qa tunc nõ vendit ecclesiã ratione istius iuris, qa ista sunt prorsus diuersa. ar. in illo ca.Pisanis.& in l.nãsr.§.nihil cõe.ff.de acq.pos. vnde poterat hic

nobilis

a Seb.Sap. ¶Competenti.vide Mod.in l.si fideiussor.§.si satisdatum. ff.qui satis.cog.& d.Fran.Cur.in tract.sequestrorum.vbi latè.
b Zacharias. ¶Non puto verum. Adde Bar.in l.ꝓperandum.§.illo.C. de iud.ꝙ expsse t3 hodie in sñia ẽt absolutoria nõ reqri cãæ expssio nem ꝑ c.sicut.j.ĩ.de re iu.no.in l.Iulianus.& ibi ꝑ Ale.de ꝯd.inde.do. in l.si pses.ff.de poe.
& in l.qui Romæ.§. duo.fres.de ver.obl. Bar.in l.2.§.ignominiæ,cã.ver.ꝓ cui⁹ de claratione.ff.đ infa. vbi đr,cãm ñ reqri ꝗ ad validitatẽ sñiæ ꝑ all.c.sicut.sed quo ad grauandũ,vel releuandũ grauatũ sic ſm cum ibi.de quo ꝑ Bal.in l.si qs testõ. in fi.ff.de fideic.libe.
Ant.Franc.
c ¶An in sñia reqratur cã.prĩo dicas, ꝙ Bal.in l.q testõ in pr. in ver.vl.no.& ibi ẽt Ang.& Nic.de Nea. in lect.add.ad Bar.ff. de execu.tu.dñt.ꝙ fatuus ẽ iudex, q cãm inserit in sñia.qđ tñ intellige verum,nisi forsan ex statuto de beret cã ĩseri.qa tũc fatuus esset,si nõ inseret.vt dixit Bal.in aut.non licet in ver. præterea.maius.C.đ li.ꝑte.& intellige, ꝙ in sñia ꝯdẽnatoria absq; dubio nõ reqritur:sñia verò absolutoria benè reqrit. ar.l.filiusfa.in §.diui. & ibi ꝑ Dy.ff.de le.j. & vide Bal.in l.si qs testõ.in fi.de fideic. lib.hic alle.& Bar.in l.hæc eñ.in pr.ff.de suspe.tu.vbi ẽt dicit id ad ꝙ iste alle.eum ĩ l.2.in §.ignominiæ. ff.de infa.vc;,ꝙ non reqritur cã ad validitatem sñiæ ꝑ c.sicut. de re iud.sed quò ad grauãdũ,vel releuãdũ grauatũ,sic.Reqritur ẽt expssio cãæ in sñia banni lata ꝯ ꝯtumacẽ,vt ꝑ Bal.in l.pe.C.de fideic.li.& ꝑ Ale.in d.§.ignominiæ.itẽ ẽt dẽt exprimi in sñia, q̃ fertur sub actione inepta. vt ꝑ Bar.ĩ l.j.ff.si mẽs. fal.mo.di.d;ẽt inseri in sñia applonis, qñ prima sñia emendatur vt ꝑ Bal.in d.l.generalr.in §.sed iuro. de reb.cre.& istos & alios ẽt casus,in qb. cã debet exprimi in sñia,vide ꝑ d.Car.in d.cle.sæpe.in §.& qa. in 7.q.de ver.sig.
d Seb.Sap. ¶In sñia. Vide latè Ias.in l.edita.C.de eden.vbi đt ꝙ licet in sñia nõ re

nobilis vendicare ecclesiam si milites possedissent quò ad hoc vt dimitteretur libera ꝑ ipsum postea ordinanda & defendenda. 16. q.7.filiis atq; nepotib.& in c.cum venerabi-
7 lis.de exce. ¶†No.ſm Pe.ꝙ sequestrum cadit in re immobili & corporali ꝓ iure incorpo-
a rali in ea ꝯpetenti.ᵃ vnde non ꝓpriè colligit hic ꝙ res incorporalis sequestretur. ¶No.ꝙ in rei vendicatione reqruntur duo extrema vnum ex parte agentis.s.dñium: aliud ex pte rei.s.possessio, vel detentatio.vt l.si in rem.& l.offm.ff.de rei ven.vnde non ꝓcedit iudiciũ si reus non possidet. Et idem dic in ꝯfessoria actione ſm alium intellectũ quatenus in cõfessoria ꝯcluditur ẽt rem restituẽdam vt hic. ¶No.bonam pract.ꝓnuntiandi qñ apparet intentionem ineptã: debet.n.ꝓnuntiare intentionem inptam: & aduersarium ab ea ab-
8 soluere. ¶†Et sic vr hæc litera probare ꝙ absoluens ab instantia iudicij debet exprimere cãm absolutionis in sñia.& dicit d.Ant.ĩ tñ hoc verum ꝙaliter non valeat absolutio.all. aut.de iud.§.oportet.col.6.& dicit hoc tenere Io.An.in c.si.de do.& cõtu.Sed aduerte,qa
b hoc dictum non puto verum.ᵇ nec Io.And. hoc ita dicit.ibi.n.solum dicit ꝙ iudex volẽs ex cã absoluere à condemnatione expensarum, debet cãm exprimere in sñia. Vnde nil dicit qñ vult absoluere ab instantia, nec tangit an aliter sñia sit nulla.vnde dico ꝙ hoc dictum Io.An.ẽt non est verum.primò, qa nullo iure cauetur ꝙ qs teneatur exprimere causam in absolutoria ab instantia vel expensis. Imò rl'a est in ꝯrium vt nõ teneatur qs expri-
c mere cãm in sñia.ᶜ vt in c.sicut.de re iud.nec alibi ꝓbatur ꝯrium. Nec ob.§.oportet.super quo fundant se isti do.qa ibi tñ dr ꝙ si iudex vult absoluere ab expensis debet hoc exprimere.ꝙ dẽt intelligi ꝙ.s.vult absoluere, seu ꝙ absoluit non ãt ꝙ exprimat ipsam cãm absolutionis.ꝙ aperte sentit ibi gl.& hoc qa nõ absoluendo vel ꝯdemnando vr in culpa vbi fuerit petitũ & tenet de suo.vt l.sancimus.C. de iud.& ꝙ qñ absoluit ab instantia iudicij ꝑꝑ ineptitudinẽ actionis non teneat cãm exprimere adduco gl.apertã in l.j.ff.si men fal.mo. di.q̃ apte tenet sñiam tenere l; non exprimat cã:qa expssio fit ne respectu alterius actionis fiat ꝑiudicium parti. Sed certè non ob.exceptio rei iudicatæ si.vult ꝓponere aliam actionem ẽt si simplr fuerit absolutus.in c.abbate. sane,de re iud.li.6.& in l.& an eadem.ff.de ex ce.rei iud.Vtile est.tñ vt iudex ex hoc casu exprimat cãm ne videat absoluisse diffinitiuè: & malè facit aliter faciendo ꝓ hoc tex.iũ.gl. in l.ꝓperandum.C.de iu.§.illo.in pr.Si tñ nõ exprimit,tenet sñia,vt dicit gl.& bñ in d.l.j.ff.
9 si men.fal.mo.di. ¶†Pro hoc bonũ sl'e.in l. he.n.cãæ.ff.de suspe.tu.vbi đr ꝙ iudex dẽt exprimere cãm cum remouet tutorem:vt appareat an remaneat infamis vel non, tñ si non exprimit,tenet sñia,& ꝑsumitur in dubio remotus ex faciliori causa.ar.in l.si præses.ff.de
10 pę. ¶†Plus dico in simili,ꝙ si iudex absoluit reũ & non expressit,an diffinitiuè, an ꝑꝑ ineptitudinem aliq̃,si non potest certificari pacta vel per testm̃ iudicis, & assistentium in iudicio:ad quæ primo est recurrendum:vt voluit Spe.in loco ĩ.statim alle.præsumam cum absolutum diffinitiuè qa indubio pro reo ꝑsumendum est ar.in l.fauorabiliores.ff.de re. iu.& in c.si.de re iud.& in c.ex literis.de preb. & hoc iudicio meo aptè sentit gl.in pręal.l.j. & in d.§.illo.poterit tñ actor agere ex alia cã:

quiratur expressio causæ:si tamẽ exprimatur causa inepta vitiatur.
e Seb.Sap. ¶Expressus.Vide Ang.Aret.in §.omnium.quid si egi.de ac.Mathe.in notabili.188.incip.no. quòd si reus conuentus.Bal.& Ang.in l.cogi.C.de per.hære.
f ¶Si iudex. Quod iudex possit sequestrare, etiam vsum possessionis si partes veniant ad arma vide Franc. Cur.in cons.60.per totum,vbi etiam ponit an sit opus quòd res sit in iudicium, deducta.limitatamẽ prædictam rationẽ procedere, quando est certum aliquem possidere: & tamen mouet sibi ꝯtrouersia:nam tunc nõ debet fieri sequestratio sed debet iudex precipere parti, quę nõ possidet, ne molestet.Bal.in l.vnica. C.de prohi.seq.latè. per practicũ Papiensem in forma libelli seqstri.ver.sed circa.
Ant.Franc.
¶Circa istam sequestrationem.Dicas ꝙ regulariter est ꝓhibita.vt ĩ cle.j.de seq. pos.& fru.& ĩ l.vnic. C.de ꝓh.seq.tamen quãdo est timor,ne fructus depopulent. & dissipentur, est ꝑmissa, vt est gl.ĩ ver. seqstrari.in l.si cum dotem.in §.fin autẽ. ff.sol.ma.& ĩ l.imperatores.ff.de app.est ẽt ꝑmissa, qñ est qõ de possessione vacãte,& videatur indici ꝙ metus sit rixæ futuræ inter ꝑtes,vt ꝑ Bal.in l.fi.C.de edic. di.Adr.tol.Est ẽt ꝑmissa in cã applonis si sit timor dilapidationis fructuũ. vt ꝑ Bar.in d.l.Imperatores.& sꝑ vbi timor est,ne ꝑtes veniãt ad arma,ꝑt & deber fieri seqstratio possessionis,vt in l.æquissimum.& ibi ꝑ Ale.ff. de vsufr.& in l.fi.de of.ꝓc.Cæsa.& multos casus, ĩ qbus est ꝑmissa seqstratio, enumerat Sp.in ti.de execu.sen.§.nunc dicendum.in ver.quid si ab executore.& in ti.de app.in §.9.& in ti.de denun.in §.2.in vers.qđ si homines. & vide glo.in c.2.de seq.pos.& fruc.& in d.cle.j.e.ti.& ꝑ Card. in 4.oppo.

ꝙ est verum si prius expssit certã cãm: secus si egit nulla cã expssa.in c.abbate.đ re iu.li.6. Quid ãt si iudex simpliciter absoluit reũ,nec dixit ab instantia an ꝑsumatur ꝙ ab instantia an diffinitiuè absolutus sit,vide ꝑ spe.in ti.de
11 of.iud.ĩ §.deseruit.ver.qđ si reus. ¶†Vltimò induco hũc tex.singulr vltra oẽs ꝙ suscipiẽs libellũ in rei vendicatione & lit.ꝯte.nõ vr se liti offerre vt teneatur si non reperitur possidere imò debet absolui,qñq; ꝯstat eum non possidere: & illius actoris intentionem esse ineptã ꝙ singlr.no.pro limitatione illius l.si is q se obtulit.ff.de rei ven.vbi dicit tex.ꝙ is q se obtulit defensioni sine cã cum nõ possideret:si actor ignorat non est absoluendus,&c. Debet.n.intelligi qñ interrogatus an possideret,rñdet ꝙ sic: secus si simplr recipit libellũ, & lis ꝯte.est vt hic.vbi fuit deuentũ ad testiũ ꝓductionem:& ꝯcludebatur rem restitui, & nihilominus absoluitur reus cũ ꝯstat eũ non
d possidere & sic est hic casus expssus.ᵈ de quo vr Bar.facere magnũ festum in l.si à te.§.j.ff. de exce.rei iu.dicens ꝙ ille tex.est scribẽdus
12 literis aureis. ¶†Et no.ex hoc & ex tex.ꝙ sꝑ debet sequi absolutio qñcunq; & inq̃cunq; ꝑte iudicij ꝯstat ꝑ ineptitudine libelli,& hoc benè not.per q̃ in multis hoc c.remanet de-
13 claratũ.& multa alia iura. ¶†Gl.j.q̃rit qs dicatur seqster.rñde vt in ea.& inq̃tum gl.exigit ꝙ res sit in iudicium deducta vt procedat seqstrum dicit d.Ant.hoc nõ esse necessariũ. sufficit.n.suꝑ eius iure posse disceptari, licet adhuc res in iudicio deducta non sit.Sed aduerte qa gl.non reqrit ꝙ res sit deducta adhuc in iudicium sed in litigium qñ ꝑt intelligi de litigio ex̃ iudiciali:vt qa fortè altercantes suꝑ aliqua re ꝯueniunt facere sequestrũ, & postea in iudicio litigare.Itẽ ẽt ĩ necessaria seqstratione non est opus ꝙ sit in iudiciũ de
e ducta,vñ si iudex ᵉ viderit ꝑtes cõcurrere ad aliq̃ rem,& timeat ne veniãt ad arma, dẽt añ oĩa seqstrũ facere.ar.ff.de vsuf.l.æqssimũ. Et no.Io.de Lig.in cle.vna.de seq.pos.& fru.Inq̃tum postea gl.exigit ꝙ fiat à pl'ib.hoc ꝓcedit in seqstratione volũtaria.s.q̃ fit volũtate ptium secus in necessaria q̃ fit auctoritate iudicis:vt s̃.dixi.ꝙ ẽt tenet hic Ho.ad c.olim.de resc.& đ seq.pos.& fru.c.j.& cl.j.e.ti.cũ si.Et qs dicat ꝓpriè seqster allego tex.expssum.in l.sequester.ff.de ver.si.q̃ dicit ꝙ seqster đt apud quẽ pl'es eãdẽ rẽ de qua ꝯtrouersia est.depo-suerunt dictus ab eo, ꝙ occurrenti aut quasi sequẽti eos q ꝯtendũt ꝯmittit.Et ꝓcedit hæc dispõ in seqstratione volũtaria. ¶Gl.2.q̃rit de rõe literę in decidẽdo:quare isti milites fuerunt absoluti:ex eo qa ꝯstitit istum nobilem possidere tꝑe seqstri & rñdet ponendo dupli cem intell.aut.n.iste dicebat se possidere añq̃ deponeretur apud sequestrum:& tunc cũ nõ desinat possidere: nisi ea mente deposuisset, vt faceret sequestrum, possessor nõ poterat agere rei vendicatione ꝯ milites q non possidebant.Nam rei vendicatio ꝯperit ꝯ possessorem,licet quandoq; ꝯpetat ꝯ detentorem ratione detentionis:vt l.officiũ.ff.de rei ven. tamen isti milites non possidebant nec detinebant.Nec etiam poterat agere contra eos iudicio possessorio ex quo non possidebant. Si verò dicebat se possedisse postquam deposuerat rem, sed ipsum seqstrum fecit custodem.& sic cum adhuc etiã possideat non poterat agere ꝯ milites rei vẽdicatione vel iudicio possessorio rõe ꝑdicta. Dicit tñ gl.ꝙ poterat iste nobilis duplex remedium intẽtare. primò.n.poterat agere ꝯ seqstrũ actiõe depositi seqstraria.ff.depo. l.ei apud.

Sebast.Sap.
a ¶Sequestris.vide Bal.in l.j.C.de ꝓhi.sequestr.vbi latè Fran. Cur.senior.vide etiã Bal.in l.cõsentaneũ. C.qũo.& qñ iudex. & Car.in cle.1.q.23. de sequest.pos.& fru. And.Sic.ꝯs.9.ĩ 2.vol.
b ¶Possessio.vide ꝑ Ale.in ꝯs.114.inc.visis.ver.finito.ĩ 5.vol. & plenissimè ꝑ practicum Papiẽsem in sua solenni practica. ĩ forma libelli sequestri.in 2.g.vbi distinguit plura membra. Aeneas Fal.
c ¶Possessio. Raph. Cu.cons.85.
Sebast.Sap.
d ¶Sequestro.Vide Rot.in ti.de ele.dec. 4.in antiquis.Car.in cle.j.de sequest.pos. & fruc.Fel.in c.cum Bertold.vers.q̃to.qa idẽ tenet.ĩ.de re iud.
e ¶Nõ presentat.Tu pondera qa ibi supe rest debitor.q ꝑt præsentare: hic null⁹ superest q posset ꝑsentare.& pondera, qa ꝑpsentationem ꝓui detur ecclesiæ: vt in c.2.& 3.đ iu.pa.ergo debet attendi ꝯmodum eccl'æ. sic dicimus qñ existẽs ĩ peccato notorio relinqt ecclesiæ, ꝙ valet legatum, quia ꝓdest ecclesiæ licet nõ ꝓsit aĩæ relinquentis: facit simile, ꝙ hr in c.statutum.de præb. li.6.& in c.nos qdẽ. de testa.vbi dñt doc. ꝙ currit præscriptio executori ignoranti, qñ agitur de fauore pauperũ.ita dicamus in ꝓposito nostro.facit ẽt,qa ꝑsentatio seqtur possessorem. c.ꝯsultationib. de iure pa.ergò &c. And.Barb.
f ¶Gof.& Host.non ponderauerunt.Istã ꝯsiderationem facit, d.Car.vide eum hic. And.Barb.
Sebast.Sap.
g ¶Cõfessoria.Vide Ang.Are.& Mod.in §.sed eq̃.instit.de act. vbi latè traditur materia confessoriæ,& negatoriæ.

l.ei apud quem.§.j.Secundò poterat agere ꝯ milites actione ꝯfessoria seu negatoria: nam cõfessoria datur possidenti ne inqetetur.ff si ser.vend.l.& si fortè.si qs.n.est in possessione seruitutis ne vicinus altius tollat, si ille vult altius ædificare,tunc per ꝯfessoriam põt vici num prohibere.quasi velit dicere gl.ꝙ si isti milites inquietabant istum nobilem super iure patr.poterat ꝓhibere ne impedirent se de iure patr.intentando ꝯfessoriam dicendo ꝙ ad se pertinet. Poterat ẽt agere negatoria ad eũdem effectum. negatoria.n.datur dño qui negat alium hr̃e seruitutem: & istã actio nem intendendo poterat agere ꝯ milites:ne gando milites ius habere in ecclesia: petẽdo ne inquietarent eum super iure patro. Et ex his habes recitatam & declaratam gl.ꝓ cuius
14 verificatione multa sunt examinanda. ¶†Et
a primo in eo ꝙ dicit gl.ꝙ in sequestris ᵃ non
b transit possessio:ᵇ cuius ꝯrium not.gl.in cle. j.de sequest.pos.& fruc.& prout gl.reperiunt ꝯriæ: ita circa hoc duæ sunt opiniones prin-
* cipales.Sed *cõiter* tenetur,ꝙ aut est sequestratio voluntaria.s.cũ partium voluntate & tra-
c dit possessioᶜ in sequestrum,aut necessaria,vt qa auctoritate iudicis, & nõ transit.ita tenet Cy.& multi alij in l.j.C.de ꝓhi.seque.& Ia.de Are.& Bar.in l.interesse.ff.de acq.pos.sequũ-
* tur *cõiter doct.hic.*& Io.de Lig.in ꝑal.cle.vna.& pro hac diuersitate inter voluntariam & necessariam aducunt do.inter cætera simile in nouatione voluntaria quæ tollit priuilegia antiqua actionis & fideiussionis & pignora: necessaria verò non.ff.de noua.l.aliam.Item alia est causa fideiussionis necessariæ & alia voluntariæ:vt in l.si fideiussor.§.1.ff.qui satis. cog.& no.in c.ab arbitris.de of.del.li.6.& facit dispositio illius c.vbi pinguius succurrit in necessitate ꝯstituto.Item certi sunt modi perdendi possessionem, & iste non reperitur de illis.s.per seqstrationem à iudice factã.& q̃q̃ iudex possit facere ꝑdere possessionem ꝑ no.in d.l.interesse.per Bar.ff.de acq.pos.nõ tñ indubio ꝑsumitur velle tñ partib.ꝑiudicare. Non ob.si dr, ꝙ quicqd iudex facit vr facere pars.vt C.de cond.ob.cau.l.si de euic.qa licet illud sit verum:tñ latius interpretamur factũ partium q̃ iudicis.partes.n.sequestrando potuerunt expresſè excipere possessionem: vt in pręal.l.interesse.vnde imputandum est eis si simplr deposuerunt.in l.quicquid adstringendæ.de ver.ob.& ꝙ dixi ꝙ in necessaria sequestratione non transit possessio,intellige nisi iudex hoc expresserit,ꝙ potest ſm Bar.in ꝑall.l.interesse & dic expssum.ĩ c.j. de seq.pos. & satis sentiunt do.pręedicti.Dicit tñ latè ꝙ licet in casu prædicto perdatur possessio non tñ perdũtur beneficia cõpetentia possidenti tꝑe sequestri.puta, ꝙ sibi nõ incumbat onus petendi,vel probandi,aduersario non ꝓban te & his similia:ꝙ benè no.Dicunt tñ legistę ſm Io.An.ꝙ onus sequestri tollitur à possessore si satisdat.in l.senatus.ff.de off.præsi.dic tamen hoc non ꝓcedere in casu cle. vnicæ. de seque.pos.vt ipse no.in Spe.super j.rub.in fi.Et de hac materia remitto ad not.in c.2.de seq.pos.illa.n.fit ex cã ne vitiosè incumbant possessioni bñficij.ar.in c.j.de eo q mit.ĩ pos. li.6.& ne succumbens in cã litem ꝓtelet malitiosè sumptus faciẽdo ex fructib.beneficij. Secundò dicit gl.ꝙ iste poterat agere ꝯ seqstrum actione depositi.Io.An.& Host.dñt.ꝙ añ ꝯpletam ꝯditionem seqstri quæ est vt res assignetur vincenti: si aduersarius iudicium suscipere nollet,poterit agi cum sequestro præscriptis verbis.ff.de dolo.l.si oleum.vel ꝯ eosdem milites.de dolo.vt ibidem dr.sed post completam conditionem agendum est cum sequestro actione depositi sequestraria.vt ff.de depositi. l.ei apud quem.§.j.hic ergo nulla actio competebat ꝯ sequestrum, quia nondum iste nobilis vice-
15 stat per limites steterat quominus iste vincenet. ¶† Sed qa s̃.visum

est an & quando sequester possideat, & quando possit ꝯ eum agi. Nunc quæro, an iste poenes quem factum fuit sequestrum potuis-
d set præsentare pendente sequestro.ᵈ Inn.tenet ꝙ sic, qa debet fructus rei sequestrate ꝑcipere etiam si non fuerit possessor.Et ex hoc sentit Inn.ꝙ potestas eligendi seu præsentandi est poenes eũ apud quem est ꝑtãs fructus colligendi licet nõ sit possessor,ꝙ si esset verum multum extenderet c.ꝯsultationib.de iure par.& c.querelam. de ele.Host.tacitè sentit ꝯrium in eo quod dicit ꝙ iste non percipit fructus tanq̃ patronus.& sic vr velle ꝙ ad hoc vt quis possit præsentare oportet sit in possessione:& fructus percipiat vt patronus.ꝙ sequitur hic.d.Ant.Pro quo adducit c.cum Bertold.de re iud.vbi creditor habens in pignus iuspatronatus cum vniuersitate non ꝑsen-
e tat.ᵉ qa fructus colligit nomine alieno.primum dictum tenet hic Io.de Lig.Ego puto, ꝙ lit.pen.non possit sequestrari,nec is qui primo possidebat:nec qui nũc possidet validè possit præsentare: quoniam ad hoc fit sequestrum ne fructus dissipẽtur vt possint restitui victoriã obtinenti in causa,vt in c.2.de seq.pos.Sed si sequester præsentaret & admitteretur ipsius præsentatio dissiparẽtur fructus iurispatronatus.nec possent restitui vincenti quod est ꝯ finem sequestri, nec iste qui primo possidebat & tunc possidet qñ sequestrum fuit necessarium potest præsentare,quia nõ ꝑt colligere fructus:ad hoc enim fuit factum sequestrũ ne possit ab aliquo hoc ius exerceri.Et sic habes casum,in quo aliquis est possessor,& tamen non põt præsentare quinimò etiam si sequestrum factum nõ sit,tamen pendente lite non potest possessor validè præsentare quò ad hoc vt admittatur eius præsentatio,quia si succumberet in causa non posset tempore sententiæ restituere fructus perceptos post lit.contest.ꝯ l.certum.C.de rei ven.& iste est proprius casus.c.ex literis. de iure p. & ibi plenè dico.Puto tñ, si lis non esset sopita intra quatuor menses si patroni sunt seculares: vel intra sex si sunt clerici ꝙ nõ debet præiudicare iuri episcopi quò minus possit postea prouidere.vt in c.quoniam.de iure pa.Ad prædicta facit, quia,& is qui possidet etiã nomine proprio validè non præsentat ex quo habet conscientiam rei alienæ:quia est malefidei possessor.& sic nõ potest vti fructibus, scilicet quò minus teneatur eos restituere,vt no.Inn.in c.2.de in in te.rest.& in c.in literis.de rest.spo. ¶Tertiò dicit gl.ꝙ contra detentorem,licet nõ possideat potest tñ agi rei vendicatione.de hoc remitto me ad no.in c.quoniam frequenter.§.ꝙ si super reb.vt lit.nõ
16 test.vbi dicam. ¶†Vltimò dicit gl.ꝙ iste nobilis debuisset agere ꝯ milites negatoria.vel confessoria modo prædicto.Et ad euidentiã scias,ꝙ istæ duæ actiones dantur pro iurib.vendicandis:& dicuntur reales actiones vnde sicut rei vindicatio dr realis & datur ꝓ re corporali,ita & istæ actiones dñr reales & competunt pro iurib.incorporalib.vt inst.de act.§.æque.& ff.si ser.ven.l.2.Et ibi no.quare appellantur negatoria & cofessoria.sunt.n.sic appellatæ istę actiones inspecto sensu & effectu, seu intellectu, quia is qui agit confessoria dicit in effectu seruitutem sibi competere:agens verò negatoria dicit seruitutem aduersario non cõpetere.vnde in effectu agens confessoria asserit:agẽs verò negatoria negat.Quod intellige vt s̃.dixi. & vt plenè no.in iurib.s̃.allegatis.Sed ꝯ hoc dictum gl.facit qa istæ actiones competunt dominis prædiorum: vt in l.2.§.hæc autem actio.ff.si ser.ven.dicit enim ibi tex.ꝙ hęc actio in re confessoria.nulli alij quàm domino fundi competit.seruitutem enim nemo alius vendicare potest quã is qui dominium in fundo vicino habet cui seruitutem dicit deberi.Item ibi dicitur ĩ principio illius l.de negatoria ꝙ competit domino neganti seruitutem alij competere. sed patronus ecclesiæ ratione fundationis seu dotis non est dñs, ergò non ꝑt agere istis iurib.siue istis actionib.Sol.ſm Gof.& Host.hoc ꝓcedit in directis actionib.vtiles verò ꝯpetunt nõ dominis vt ꝯductori vectigalis.ff.de serui.l.ei qui.Vel ſm Io.An.licet nõ habeat patronus dominium ecclesię:habet tñ dominium illius iuris.vel ſm d.Ant.iura illa loquunt in seruitutib.realib.quæ debentur à re rei, quo casu oportet ꝙ agens sit dñs fundi dominantis. ¶In personalib.ãt sufficit quem esse dñm iuris,vt patet in vsufructuario.ff si vsu-
f fru.pe.ꝑ totum.Ego dico ꝙ Gof.Host.non ponderauerunt ᶠ illã l.2. in pr.ibi.n.dr ꝙ istę actiones in rẽ ꝯpetunt pro seruitutib.realib.ad exemplũ carũ q̃ ad vsumfructũ ꝑtinent.& sic vt ibi no.dicit gl.j primò fuerũt inuentæ istæ actiones circa vsumfructũ.& sic tam circa ius ꝑsonale q̃ circa seruitutes, vnde nõ vtiles, imò directæ ꝯpetunt ad idem text.in l.vti frui.§.si.iuncta.gl.in ver.vendicet.ff. si vsufr.pet. & inst.de act.§.2.sicut ergò vsufructuario agenti vt liberè vti sibi li-
g ceat iure suo ꝯpetit directa ꝯfessoria:ᵍ sic & patrono agenti ꝓ iure suo.nisi diceres,ꝙ qa verba l.nõ ꝓportionant mãę nrę:sed tñ mẽs legis cũ patronus nõ sit vsufructuarius ꝙ potius ꝯpetit vtilis actio, q̃ directa iuxta no.ꝑ Cy.in l.ex placito.C.de re.pm.Sed nõ est vis in effectu qui ꝯpetat:vt ff.de neg.gest.l.actio.Concludo igitur gl.benè dicere:ꝙ iste potuisset agere actione confessoria,vel negatoria.nõ tamen debuisset concludere possessionem restitui: ex quo aduersarij non possidebãt.sed mõ s̃.dicto vt in recitatione gl.Et gl.ergò concluditur ꝙ actio & intentio hic erãt ineptæ. Intentio verò erat
inepta

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

inepta qa cõcludebat ad restitutionem cum
aduersarij nõ possidebant actio erat inepta,
quia rei vendicatio datur pro re corporali.
vnde debuisset agere negatoria vel confesso
ria: quæ actiones competunt pro iuribus in-
corporalib. Et quanquam multum hic intri-
catè procedant doct. tamen non sequendo
eorum ordinem scias, ꝙ hoc c. potest intelli-
gi multipliciter. primò, vt statim dixi ꝙ actio
& intentio fuerunt ineptę. Sed contra hunc
intellectum facit ꝙ Papa hic in decidẽdo so-
lum se fundat super ineptitudine intẽtionis,
vt patet ibi, vnde tuam intentionem, &c. Itẽ
absoluit milites, quia constat eos non pos-
sidere, si enim actio etiam fuisset inepta, vt
quia rei vendicatio non competiisset hic,
iam à principio Papa libellum non admi-
sisset, vt in c. j. de of. vic. & quod ibi no. Inn. fa
cit c. sacerdotibus. 11. q. 1. & c. causam. s. e. sed
tunc demum pronuntiauit cum constititi-
17 stos milites non possidere. ¶† Vnde dico, ꝙ
rei vendicatio potuit hic competere capien
do eam latè quæ datur pro iuribus in re. vt in l.
j. §. per hanc. ff. de rei ven. & expressius proba
tur in c. cum venerabilis. de excep. in fi. vbi di
cit quòd episcopus vendicabat ecclesiam si-
bi subiectam. & hoc ratione iuris episcopalis
quod habebat in ea: licet dominium illius ec
clesiæ non haberet. facit quod no. Inno. in c.
cum olim causam. de resti. spol. in ver. domi-
nium. & l. qui tabernas. ff. de contrah. emp. &
quod no. hic. Inno. & s. dixi in notabilibus. &
hoc expresse sentit Bar. in l. in rem. §. loca sa-
cra. ff. de rei ven. vbi dicit quòd loca sacra &
religiosa non possumus vendicare vendica-
catione directa quasi nostra. & sic intelligi-
mus tex. in d. §. loca. sed ius quod habemus in
eis possumus vendicare adiecta causa de iure
canonico vt dicimus in libero homine in
d. l. j. in §. per hanc. ff. de rei vendicat. sic posset
secundum eum laicus vendicare iuspatro-
18 natus quod habet in ecclesia qđ not. ¶† Po-
tuisset secundò competere rei vẽdicatio stri-
ctè sumpta capiendo, scilicet rei vendicatio-
nem pro confessoria: quia illa potest dici rei
vendicatio cum sit actio realis. & verba libel-
li debent latè [a] intelligi vt includant inten-
tum libellantis: [b] vt no. in c. restitutus. de rel.
do. & no. Inn. in c. cæterum. s. e. & in c. 2. de or.
cog. & quod no. in l. edita. C. de eden. facit l. si
quis intentione. ff. de iud. & not. in c. cum ad
sedem. j. de rest. spo. Et pro hoc allego text. a-
pertum in l. 2. ff. si cer. ven. §. j. vbi quis dicitur
seruitutem vendicare: & loquitur de actio-
ne confessoria. sic hic potest intelligi, sed in-
tentio erat inepta quatenus concludebat ad
rei restitutionem & agebat confessoria tan-
quam contra possessores. Sed contra hunc
intellectum facit litera in princ. quæ dicit a-
ctionem istius fuisse ineptã, & incongruen-
tem. sed dic vt etiam sentiunt hic do. quòd i-
deo dicitur actio inepta: qa intentio fuit ine
pta: & sic elicitur ineptitudo actionis habito
respectu ad modum cõcludendi vt satis colligitur in litera. Potuis-
set etiam iste nobilis agere contra milites interdicto vti possi. j. de
prob. licet. quod intellige, si ipse possidebat nunc vel tempore se-
questri. nam per sequestrum nõ perdit commodum possessionis:
vt s. dixi. ¶ Sed quia s. visum est quando intentio est inepta, vel a-
19 ctio & intentio simul est inepta. ¶† Nunc qro quid si intentio est
apta seu causa agendi, actio verò est inepta: exemplum, peto fun-
dum qui ad me pertinet iure dominij: & propono actionẽ ex loca-
to: nunquid probato dominio debeam obtinere. Inno. hic tenet
c quod sic [c] nihil tamen alle. Host. hoc dictum reprobat per hanc de-
cre. sed ista decre. parum facit, quia loquitur quando intentio erat
inepta: vel intentio & actio simul. vide Spe. & Io. An. in addi. Spe. in
tit. de acti. & peti. §. sequitur. ver. hoc quoque. & Io. Cal. hic sequun-
tur dictum Inno. quia expressio actionis fit ex superuacuo ex quo
constat de causa agendi, vnde illa inutilis adiectio non habet vitia-
re id quod vtiliter est expressum, cum inutile sit separabile ab vti-
li, vt in regula, vtile. de reg. iur. lib. 6. & hoc tenet Bar. in l. j. ff. de eden.
mouetur, quia si non expressisset nomen actionis processisset iudi
d cium, vt no. in c. dilecti. s. e. ergò idem est si expressisset, sed inepte. [d]
argu. l. j. in prin. C. de rei. vxo. actio. Nec obst. secundum eum. l. j. ff. si
men. fal. mo. dixe. vbi videtur probari contrarium quia ibi non so-
lum fuit actio inepta: sed etiam causa. alleg. gl. ibi super verbo, ex lo
cato. quę dicit actione locati & eius causa expressa, quasi velit dice-
re, quòd non solum ibi expressit ineptam actionem, scilicet actio-
nem locati, quæ in illo casu non competebat: sed etiam eius cau-
sam, vt quia dixit, quia locaui eum in casu illius. l. non caderet loca-
tio. dicit tamen Io. Cald. hic. quod si ab initio opponeretur de ine-
ptitudine, & illam non vellet actor remouere, repelleretur, quia ex
hoc apparet quòd ipsius intentio esset inepta. non ergò debet au-
diri. & idem videtur tenere Cyn. in l. 1. C. vt quæ desunt aduo. ¶ Io.
de Lign. nititur has opiniones ad concordiam reducere, an causa
comprehendatur in sola narratione, vt quia dico, quod sum domi-
nus, & peto eum compelli ad relaxandum & hoc actione ex locato:
& tunc non potest ferri sententia: quia non reperitur apta conclu-
sio. An causa reperiatur etiam in conclusione, vt quia dico quare
peto eum compelli ad relaxãdum, quia sum dominus & hoc actio-
ne ex locato: & tunc potest pronuntiare: quia conclusio est apta li-
cet illa expressio, & adiectio actionis sit inutilis dominus Ant. vide
tur cespitare, vnde non videtur firmare pedem, sed magis videtur
tendere ad opin. Hostien. tantum propter dictum Cyn. in l. 2. C. de
loca. vbi dicit quod si locator narrat quia locauit & petit ex condu
cto: non est pro eo sententiandum. Item ex actione agitur & non
ex sola causa circunscripta actione alias superflua fuisset intentio
actoris. ad hoc l. 2. §. deinde ex his. ff. de orig. iur. Illa ergò est ex qua
agitur siue sit expresse siue tacitè collecta. si ergo actor causam ex-
primit aptam & actionem ineptam restringit causam ad actionem
expressam & excludit tacitam quæ eliciebatur ex causa expressa. ar
gum. in l. fina. C. de dot. promiss. & in l. si cum dotem. ff. solut. matri.
e & in clemen. constitutionem. de electio. Ego puto [e] quòd de rigo-
re iuris precedat hæc opinio contraria, & maximè per tex. qui sem
per mihi fuit visus multum restringere in l. 1. §. penult. ff. si men. fal.
mo. dixe. non cauillando literam: quicquid dicat Barto. in præalle.
l. j. de eden. Nam text. in præalle. l. j. si men. fal. mo. dixe. dicit, quòd si
ex locato, & conducto fuit actum non tenet etiam intentio & ni-
hil dicitur de expressione causæ, imò potius innuit oppositum. &
aperte videtur innuere quod intentio inficitur ex ineptitudine a-
ctionis. & hoc etiam sentit ibi vna glos. quæ dicit quòd ibi vitiatur
intentio propter actionem ineptam. & sic etiam simpliciter tran-
sit ibi Bartol. secundum intellectum illum licet aliud postea sense-
20 rit in præalleg. l. 1. de edend. ¶† Fateor tamen quòd de æquitate
f procederet opin. contraria. [f] quia ex quodam errore videtur expres
sa illa inutilis actio, & potius debet inspici quod in veritate agitur,
quàm quòd per errorem exprimitur. ad hoc optimè facit text. in l.
illicitas. §. veritas. ff. de offi. præsid. vbi dicit text. quod veritas rerum
erroribus gestorum non vitiatur. & ideo præses prouinciæ id se-
quatur. quòd conuenit, cum ex fide eorum quæ probantur & c. ad
idem. 8. distinct. veritate manifesta. & in l. si per errorem. ff. de iuris.
omn. iudic. Cum ergò ex causæ expressione probationibus secutis
manifestè constat de iure actoris, & bona intentione eius non de-
bet ille error iuris executionem impedire ex quo non inducit æ-
quiuocationem & alterationem intentionis. & maximè probatio-
ne secuta. & per hoc tollo fundamentum d. Ant. not. enim videtur
restringere causam ad expressam actionem: cum contrarium pa-
teat ex probationibus secutis, quę tantum proportionantur causę,
& non inutili actioni. nam ex qualitate probationum iudicamus
de intentione agentis. vt no. Inno. in cap. cæterum de iud. & cap. 2.
de ordi. cogni. & fateor quod ex causa non agitur, sed ex actione.
Sed dico quòd agitur ex illa actione. quæ tacitè oritur ex causa nar
rata secundum iuris dispositionem, & non ex inutili expressa. Pro
hoc quia ex inutili prouisione hominis non excluditur prouisio
competens de iure communi, vt not. in l. 2. C. de iure emphy. & per
Cyn. in l. fina. C. de pact. conuent. & facit quia materia libelli est val-
dè latè interpretanda in fauorem actoris. vt no. hic Inno. argum. in
l. si quis intentione & l. solemus. ff. de iud. vt semper feratur senten-
tia si materia est proportionabilis licet impropriè. de quo per Spe.
in titu. de act. & pet. §. hoc quoque notandum. in prin. vbi ponit pul-
chrum dictum & in loco supra allegato. vide per eundem in tit. de
of. iu. §. deseruit. vers. sententia quoque. cum sequen. vbi dicit quòd
si petitio potest adaptari ad intentionem licet impropriè semper
debet sequi sententia. argum. in l. si quis intentione. ff. de iudic. facit
capit. constitutus. de religio. domi. cum sua gloss. & per Hostien. in
cap. conquerente. de offi. ordi. & per Bart. in l. si mater. ff. de except.
rei iudica. & hanc æquitatem amplectere in iudicio argumentum.
capi. fina. de transact. & in l. placuit. C. de iud. & ad dictam. l. 1. si men.
fal. mo. di. responderem quòd ibi etiam intentio fuit inepta quia
dicebat se locasse & tamen ibi non cedebat locatio & hoc satis po-
test colligi ex principio illius legis vnde principium ipsius legis est
quasi

a ¶ Latè. Adde Ro. cons. 255.
¶ Adde hic q̃ posui s. e. c. cæterũ. in apo. inci. sed vtile, vbi limitaui istam materiam. Aeneas Falc.
Sebast. Sap.
b ¶ Intentã libellantis. Vide cumulata p Alc. & Ias. in l. sed & si possessori. §. itẽ si iurauero. ff. de iurei. vbi ex multis ostendunt qualiter in libello verba improprientur.
c ¶ Qđ sic. Pro isto dicto Inn. vide Bald. in l. edita. C. de edẽ. & ĩ l. j. ff. de iuris. om. iud. & in l. pe. ff. de iu. & iu. & l. j. ff. de eden. & in l. p diuersas. C. man. vbi seqtur Inn. sed ĩ l. & si sine. C. ad Treb. tenet contra Inn. And. Bar.
d ¶ Sed ineptè. opp. Inn. tenet Ias. in l. j. ff. de edẽ. p plura fortissima fundamenta: & maximè: qa dr̃. ꝙ in snĩa nõ reqratur, ꝙ cã exprimatur. c. sicut. de re iu. & dixi s. e. tñ si exprimatur, & si inepta snĩa vitiatur p do. in l. si is ad quẽ. ff. đ ac. hę. & p multa alia quæ reassumit in l. edita. C. de edẽ. vbi dicit, ꝙ opi. ꝯ. In. est sustẽtabilior. & ad regłam. l. vnicæ. in pri. C. de rei vxo. act. rñ der in d. l. i. in fi. prin. & ibi multũ latè examinat istũ passũ. vide ibi p eũ Scđa ꝯcl. vsque ad fi. Aen. Fal.
Sebast. Sap.
e ¶ Ego puto. Vide distĩctionẽ sup hoc articulo q̃ facit Fel. in c. cum ordinẽ. de rescri. vbi multa ad ꝑpositũ, & multa ẽt refert hic.
f ¶ Opi. cõtraria. Adde ꝙ illam sequitur Ro. cons. 265.

quasi ratio decisionis finis illius l. & hæc sufficiant quò ad materiã.
multa alia tractat hic. d. Ant. quæ faciunt potius ad materiam tituli.
de lib. obl. vbi dicitur. ¶ Nunc venio ad gl. vlt. quæ format duas op-
21 positiones, & soluit. & secunda ibi: item ex hoc loco. ¶† Opp. igitur
primo. n. videtur, ꝙ iudex debuit à principio reiicere ex solo offi-
a cio istum libellum. [a] arg. c. causam. de of. del. & in c. j. de of. vic. Sol. si
vitium libelli est patens procedit contrarium. & idem vult Inn. hic
vt in casu. l. j. ff. si men. fal. mo. dix. vbi ineptitudo erat expressa. & idẽ
etiam vbi non erat expressa in libello: sed aliàs est notoria. vt no. In.
in c. j. de of. vic. & Io. An. hic. facit c. sacerdotibus. 11. q. 1. Si verò ine-
ptitudo nõ est patens, iudex non debet incontinenti libellum reii-
cere. q non debet supplere de facto: sed debet expectare donec con
stet sibi de ineptitudine ex probationibus. vt hic Host. & Abb. nitun
tur reprobare hoc dictum gl. dicentes quòd videre, an apta sit pe-
titio est supplere de iure, & non de facto. sed dic, & melius post Io.
An. & saluando gl. quòd procedit quãdo dubium consistit in facto.
nõ enim debet iudex factum dubium habere pro certo: & propria
auctoritate examinare. exẽplum hic. poterat enim dubitari à prin-
cipio, an isti milites possiderent: vnde iudices non debebant pro-
cedere ex officio producendo testes ad probandam possessionem:
sed vbi dubium cõsistit in iure, tunc iudex ex officio suo debet sup-
plere ne iudicium reddatur delusorium: vt no. in præall. c. causam.
& per gl. 2. in c. de elect. li. 6. ¶ Circa vltimam partem gl. dic de ma-
22 teria vt plenè dixi in c. dilecti. s. e. ¶† Vltimò quæritur quia hic di-
citur quòd isti rei tenentur postmodum respondere ꝑposita actio
ne apta, nunquid post absolutionem factam ab instantia iudicij pro
pter ineptam actionem duret iurisdictio delegati, vt cognoscere
b possit [b] si postea proponatur actio apta Pet. & Abb. & Guil. in Spec.
in ti. de of. iud. §. deseruit. ver. quid si proponens: quòd sic: quia vsq;
ad diffinitiuam sentẽtiam & executioni mandatam: vel saltem vsq;
ad annum habet delegatam iurisdictionem. de of. dele. quærenti. &
idem tenet Inn. de offi. dele. consuluit. Dicit tamen Pet. ꝙ Guil. Na.
tenet contrarium per decr. in literis. & c. significantib. de of. del. sed
dicit Io. And. quòd pro prima parte facit. c. pe. j. e. quasi velit dicere
sicut tibi peremptam instantiam non perit iurisdictio delegata, vt
vbi probatur secundùm vnum intellectum sic quando fertur sen-
c tentia super obseruatione iudicij: cum solum perimatur instantia [c]
non autem perit causa. & ad c. in literis. respondetur quòd ista sen-
tentia super obseruatione iudicij est interlocutoria & non diffini-
tiua: secundùm Io. An. quod not. Idem post gl. concludit Bar. in l. Ti
tia. ff. de accu. plenè hoc prosequitur, ex quo infertur, quòd non est
necesse vt feratur sententia in scriptis quòd tenet ibi Bart. & intel-
lige quando iudex absoluit ab obseruatione iudicij non imponen-
do finem causæ vt quia dicit, absoluo te propter libellum malè cõ-
ceptum: vt propter absentiam accusatoris. secus si dicat absoluo te
d quia soluisti, [d] vel qa actor non probauit. tunc. n. est diffinitiua, nec
auditur amplius actor obstãte exceptione rei iudicatæ. ꝙ intelligo
seruata dispositione c. abbate sanè. de re. iu. li. 6 Dic ergo, aut liquet
iudici de meritis causæ, & pronuntiauit, aut diffinitiuæ, aut non li-
quet, sed apparet libellum esse ineptum, aut intentio, seu actio, &
pronuntiabit interlocutoriè absoluendo ab instantia iudicij. vnde
iterum poterit de nouo iudicium inchoari, vt hic & per gl. in l. pro
e perandum. §. & si quidem. C. de iud. habet tamen [e] hæc interlocuto
ria vim diffinitiuæ. vt not. Bar. in d. l. Titia. & benè facit quod not. gl.
in aut. habita. C. ne fil. pro. pat. & dic hoc verissimum vbicunq; actio
intentanda nouiter potest aliquo modo includi in rescripto dele-
gatorio. aliàs secus per no. in c. super literis. de resc. & in c. P. & G. de
of. del. & per hoc reseco hic aliqua superflua per d. Ant. tacta. & hæc
sufficiant ad intellectum capituli.

CAP. XVI.

1 Administrator alicuius rei habet facultatem agendi super iuribus illius administrationis. 2.
3 Iudex ecclesiasticus potest coercere iudicem secularem non administrantem iustitiam petentibus.
4 Infamis non potest esse iudex nec procurator. 6.
5 Religionis ingressus remouet omnem defectum quem haberet ingrediens. 7.
8 Prælatus potest agere & conueniri sine consensu capituli.
9 Abbas habet dominium, & possessionem rerum quibus præest, & etiam actiones.
10 Iudex non debet procedere ad missionem bonorum ꝑpter contumaciam vnius, quando plures erunt vocandi. 13.
Nunciatio noui operis si fiat vni ex pluribus dominis.
Missio in possessionem ex primo decreto, an possit fieri per contumaciam procura.
11 Sententia lata contra legitimum administratorem ecclesiæ mandatur executioni contra ipsam ecclesiam.
Satisdatio de iudicatum soluendo datur ab illis qui volunt aliquẽ defendere, & non habent mandatum.
12 Episcopus potest agere, & respondere pro ecclesiis sibi subiectis. 21. an debeat præferri aliis administratoribus ecclesiæ in agendo. 14. & 15.
13 Appellatio potest fieri ab eo cuius interest licet alius agat super illa causa.
16 Episcopus nõ alienat bona ecclesiæ vacante, nisi primo ei det spãtiem rectorem. 20.
20 Præscriptio non currit contra ecclesiam non habentem rectorem specialem, licet habeat prælatum qui potest ipsam defendere. 14. 19. & 22. vbi ponitur ratio.
23 Ecclesia, an, & quando teneatur ex facto prælati.

Cum deputati. Præceptores templi ꝓ domib. suis
agere & defendere possunt nec obstat eis ꝙ
nõ sint religiosi: vel quòd ignota sit eorum
origo. hoc dicit. duo facit. Primò ponit iniu-
riam quæ inferebatur præceptoribus tem-
pli. Secũdò eam deinceps inhibet fieri. ibi: ne
quis. ¶ Casus literalis. Magister. & fratres mi
litiæ templi in Italia constituti habent quos-
dam in domibus suis quos appellant præce-
ptores iudices tã clerici quàm seculares nõ
admittebant eos in causis pro sua iustitia cõ-
sequenda: illud allegantes in repulsione isto
rum quòd eis eorum generatio non est no.
Significatũ fuit hoc domino Papæ: vnde ꝓ-
hibet auctoritate apostolica ne aliqs huius-
modi præceptores in prosecutione causarũ
hac occasione ab agendo & respondendo re
pellat. Bernardus. ¶ No. primò. ꝙ magister &
fratres militiæ templi sunt personę religio-
sæ. facit c. canonica. & ꝙ ibi no. j. de sent. exc.
& qui dicantur propriè religiosi, vide ꝙ no.
gl. in cle. j. de reli. do. & in cle. ex eo. de sen. ex
com. & per Io. An. j. de reg. in rubr. & in c. ec-
1 clesia S. Mariæ. de consti. ¶† Not. quòd eo i-
pso quod quis præficitur alicui administra-
tioni adipiscitur & obtinet facultatem agen
di super iurib. illius administrationis, etiam
si sit administrator manualis: vt quia possit re
moueri ad nutum superioris: vt hic, & in cle.
j. de rescr. ¶ No. tertiò, ꝙ prorsus ignoti pos-
sunt per eorum superiorem præfici istis ad-
ministrationib. nec possunt epi resistere: vel
eos hoc prætextu ad agendum non admitte
re. ¶ Ex quo. n. non recipiunt institutionem
ab epo nec ꝓsunt populo non est curandum
de ignota eorum origine: & credendũ est su
periorem ꝓfecisse. idoneũ sic tempera. c. fi. de
cle. pereg. ꝙ no. ꝑ istis fratrib. & ꝓceptorib. S.
Antonij q cõiter sunt vltramontani, & eorũ
origo nobis cõiter est ignota. dẽt. n. in istis at
2 tendi magis ꝯuersatio q̃ origo. ¶† No. ꝙ re-
ligiosus hñs administrationem pt̃ p se in iu-
dicio esse, nec exceptio religionis ob hone-
stum, tñ esset vt ꝯstitueret ꝓcuratorem si pos
set, & sic intellige c. vnicũ. de syn. cum gl. de
3 quo ibi. ¶† No. iudicem ecclesiasticum posse
& debere coercere iudicem secularem non
administrantem iustitiam clericis & perso-
nis ecclesiasticis. ex defectu enim iustitiæ po
test haberi recursus ad ecclesiam. de quo ple
nè dicetur in c. licet ex suscepto. j. ti. prox. fa
cit c. administratores. 23. q. 5. ¶ No. vlt. ꝙ reli
giosus maximè alicui, administrationi ꝓlatus
põt dici, & ꝓsumitur diuina gratia vocatus. &
de duplici gratia diuina operante, & coope-
rante seu gratis data, & gratũ faciẽte. vide gl.
in cle. j. de magistris. ¶ Quæro cum gl. de cã
mouente istos iudices ad querendum de ori
gine istorum ꝓceptorum. respondet ꝙ pote
rat esse duplex. Prima quia forte isti poterãt
esse infames ꝯsueuerũt. n. infames fugere lo
ca nationis suæ: & si erant infames non po-
4 terãt esse ꝓceptores. ¶† Cũ neq; ꝓcuratores,
neq; iudices esse pñt. 3. q. 7. c. j. & in c. infames.
Scđa rõ esse pt̃, qa dubitabãt ne isti essent ser
ui qui rt̃r in iudicio stare non pñt, his nõ ob
stantib. tenentur istos admittere ẽm gl. ex tri-
plici ratione. Prima, qa quisq; præsumitur i-
doneus. & nõ infam s. Scđa qa ꝓsumũtur li-
5 beri ex q̃ sunt in possessione libertatis. † Ter
tia, qa si aliquẽ patiebantur defectũ ꝑsus talis
6 defectꝰ abolet ꝑ ingressum religionis ¶† In-
quantum gl. dicit, ꝙ infamis non pt̃ esse pro-
f curator: ꝯrium est verum, de iure ciuili [f] vt
isti. de exce. §. fi. de iure verò canonico plenè

Sebast. Sap.
a ¶ Istum libellum. Quõ hoc procedat vide latè per Ias. in l. j. ff. de offi. assess.
Zacharias.
b ¶ Vt cognoscere possit. Adde plenissi. per Lanfr. de Ori. in rep. l. admonendi. & ibi in apo. Celsi. ff. de iureiu.
c ¶ Solum perimatur instãtia. Tu põdera, qa Bal. in l. si reus paratus. ff. de ꝑcu. dicit ibi cẽ casum, quem nescit alibi, ꝙ iudex delegatus añ litẽ cõtest. non pt̃ absoluere ab instantia iudicij, sed Car. hic tenet ꝯrium. Andr. Barba.
d ¶ Quia soluisti. Vr̃ esse in opinione, qđ in sentẽtia reqratur causa absolutionis, de quo vide per istũ. s. e. Aeneas Falc.
Zacharias.
¶ Adde dicendum, ꝙ hodie non requiritur, vt no. do. quos in apost. mea in ver. non puto verum. in fi. verbis. s. istomet. c. alleg.
Ant. Franc.
¶ De hoc, an in snĩa absolutoria requiratur expressio causæ, dictũ est s. hoc eo. c.
Sebast. Sap
e ¶ Habet tñ. Vide Fel. in c. exceptionẽ. ver. & ista exceptio, tu ñ potes. de exc. & in rubr. de re iud. vbi latè ponit, an absolutoria ab instantia sit interlocutoria. vide etiã Card. in cõs. 72. in prin. in 5. dubio. Pet. de Anc. in cons. 16. inc. Viso ꝓcessu. & ad propositum vide Pa. de Cas. in l. de vnoquoque. ff. de re iud. vbi ponit de interlocutoria super inepto libello.
Zacharias.
f ¶ De iure ciuili. Adde tu, ꝙ imò officiũ ꝓcuratoris ĩfamat. Hinc est, ꝙ doctor aut alius nobilis qsque, qui exercet procuratoris offiñ, non gaudebit priuilegio nobilitatis. vt no. Ia. Rebuf. in l. si quis. & ibi in apo. Cel. C. de dec. li. 10. Quod fallit ĩ ꝓcuratore principis, cuius non est vile offiñ, imò est dignitas, vt not. Ludo. Rom. sing. suo. 810. incipiente, tu habes,
dicam

Universidad de Deusto Biblioteca

qđ officium ꝓcuratoris no. idē Rebuf. in l.ſi quis.& ibi etiā in add.eiuſdem Cel. ſ.alle.vbi ampliat in procuratore fiſci.& epi. Et dum dixit ꝓcuratoris officiū infamare, dic hoc eſſe verum, ſnīa ſecuta, vt ibi proxi.eſt alle. diffuſè tractatur.

Ant.Franc.

¶Vtrū officiū ꝓcuratoris dicatur eſſe vile,& ignobile, dicas,ꝙ eſt vtile offīn: vt in l.ſi quis procurationem C.de dec.

Sebaſt.Sap.

a ¶Omnis infamia. Qūo poſſit infamia aboleri, vide gl.in c. ex tuarum.de purg. cano quę dicit ꝙ ſolus Deus poteſt illā tollere,ſed vide lati⁹ per Fel.in c.cum te. verſ.circa reſtitutionem.ī.de re iudi.

Sebaſt.Sap.

b ¶Quia Abbas. Ad hoc facit,quòd Abbas æquiparatur patri, tanquam legitimo adminiſtratori, vt not.gl.in l.ſi pſes. C.qūo & qñ iudex. quàm ad hoc alleg. Alex.in l.ſi condicatur.ff.de condi.furt.

Sebaſt Sap.

c ¶Notabile dictū. Vide Pet.de Ancha. Car.& Im.in cle.j.de reſc.Im Ro.&Dom. Ale.in l.ſi finita.§.Iulianus.ff.de dam.inf. & Mod.in d.l.de pupillo.§.ſi plurium.ff. de ope.no.nun.

dicam in c.Imperatorum.ī.de iura.ca.vbi de hoc.Inquantum dicit,ꝙ ſeruus nō poteſt ſtare in iudicio, dic hoc verum ſi conſtat eum eſſe ſeruum.Si verò putatur liber,valent omnia geſta ratione puplici officij.vt l.Barbari⁹. ff.de offi.præto.3.q.7.c.infamis.§.tria.ver.verum & in l.1.C.de teſta.& p Inn.in c.nihil.de
7 ele.¶†Inquantum vltimo dicit, ꝙ p ingreſ-
a ſum religionis tollitur omnis infamia,[a] ſeu macula.dic vt no.gl.no.& ſuper ea dixi.& no. in c.2.de apoſta.¶Nunc quæro ꝙ iſte tex.facit mentionem de iſtis præceptorib.ā quib. iſti dēnt inſtitui.dñt Hoſt.Iō.An.& Ant.ſequitur eos ꝙ conſiderandum eſt vtrum per electionem creantur,vel curam habeāt,aut ſimplicem gerant cuſtodiam ſine cura.In primis caſibus diocœſani auctoritas interuenire debet.vt ī.de ſtat.mo.c.monachi.§.priores.& c. cum & plantare §.in eccleſiis.de priui. In ſecundo verò caſu,quando habent ſimplicem cuſtodiam ſine cura ſufficit ꝙ à ſuo ſuperiore ſimpliciter deputentur.de ſta.mo. monachi.§.prioratus.& c.cum ad monaſterium.§. tales. De conſilio tamen ſine conſenſu collegiorum niſi ſm eos alius ſupior obtineat ex priuilegiis, vel ex antiqua conſuetudine quæ derogat iuri.l.de hic q̄ ſi.à p̄la.c.ea noſcitur.de ele.ſacroſancta. Hæc diſtinctio vſquequaque mihi nō placuit.vnde diſtinguo ſic, quod aut prioratus, vel adminiſtratio ſubeſt immediatè epiſcopo,& tunc eius confirmatio requiritur ſi proceditur per electionem. 18.q.2.c.j.& quod ibi not.gl.Si verò non habet collegium nec patronum,tunc libera inſtitutio ſpectat ad epm.16.q.7.omnes baſilicæ.de hæt.cum iniuncto.in fi.& quod no.gl. in c.quanquam.de ele.li.6.& quod no.Inn.in c.cum venerabilis.de exce.in fi.ſi verò ſubeſt prælato inferiori, puta Abbati vel magiſtro, vt hic.& tunc recipiet inſtitutionem ab eo, licet ſit ibi collegium.ar.gin c.viſis.16.q.2.& ꝙ no.in cle.j.de reſcri.& in cle.j.de reb.eccle. non ali.Et ſi habet curam animarum, ſeruat ꝙ habetur in c.j.de capel.mo.lib.6.An autem teneatur requirere cōſilium ſui collegij tam in præficiendo q̄ in admonendo:dic.vt not. in c.ea noſcitur.& in c.cum ad monaſterium. prælleg.¶Quæro ſecundò,quia de poteſtate & officio horum præceptorum clarè non habetur in iure quale ſit iſtorum officium dicit hic Inn.ꝙ comparat eos iſtis inſtitoribus qui preponuntur negotio dominico.de quibus ſatis per eum in c.ꝙ qbuſdam.de fideiuſſ.& per totum titulum. ff.de inſti.Et hoc habet locum ſm eum vbi domus quæ habet ſuperiorem præceptorem qui inſtituit inferiorem eſt domina non tm̄ domus inferioris,ſed etiam rerum eius,aliàs ſecus.ff.de inſt.act.l.3. & in l.cuicunque.§.j.& §.ſed & cum fuſto.Item comparat eos cuſtodibus,vel commendatariis,vel viſitatoribus vel vicariis, quia curare & viſitare debent loca ſibi per maiorem magiſtrum commendata,& horum viſitatorum officium habetur 61.diſtin.c.obitum & c. ſeq.63.diſt.c.ſi in plebibus.30.diſt.ſanctorum cum ſimi. Et poſſunt huiuſmodi præceptores remoueri quandocunque ad arbitrium ſuperioris vel ſuperiorum,ſi plures ſunt ſuperiores qui hanc poteſtatem habeant:& non ſolum poſſunt iſti præceptores inferiores agere & conueniri pro domibus ſibi deputatis: ſed etiam ſuperior ſeu ſuperiores ſi plures ſunt.arg.ī.de reſt.ſpo.c.olim cauſam.& ff.de inſti.l.cuicunque.& ff.de exerc.l.j.§.magiſtrum.cum ſi.& electio eſt agentis quem conueniat an ſuperiorem,vel inferiorem: vt in iuribus prælleg.ſicut dicimus in contrahente cum inſtitore ſeu exercitore:vt in eius facultate ſit quem conueniat an præficiente,an inſtitorem,ſeu exercitorem.vt in iuribus prælle.¶Sed aduerte,quia iſta procedunt vt ipſemet Inn.vult quando,ſuperior domus eſt domina domus inferioris & rerum ipſius.Quid autem ſi domus inferior habet ſua iura ſeparata à domo ſuperiori, & fortè tantum reſpondet ſibi de certa penſione,ſicut communiter contingit hic in Italia in præceptorib. S.Antonij: quibus tunc comparabuntur iſti præceptores? Et puto, quòd comparantur iſtis prioribus manualibus ſi deputantur per ſuperiorem, vel aliis habentibus dignitatem perpetuam ſi habēt collegam à quo eliguntur.de quibus in cle.j.& ſeq.de reſcr.& in c.2.& c.cum ad monaſterium.de ſta.reg. ¶Sed circa hoc quæro cum ſuperior poſſit ſemper agere pro iurib.inferioris domus vt in c.olim.de reſt.ſpo.& cle.j.de reſcr.ac etiam inferior vt hic.& præal.cle.j.qs eorum præferretur ſi ꝯcurrantur ad agendū. Inn.in hoc alticulo multum variè loqtur, nec alibi clarè firmat pedes & terigit hāc materiā principal'r in quatuor locis. vt hic.& in c. olim cauſam.de reſt.ſpo.& c.cum venerabilis de reli.do.& aliquid poſuit in c.ꝯquerēte.in pr.de of.or.Hic.n.primò dicit, ꝙ ſi inferior p̄t remoueri ad libitum ſuperioris ſemper p̄fertur ſuperior: qa ſi p̄t illum ab adminiſtratione remouere ꝙ eſt magis fortius à ꝓſecutione cauſæ ſpecialis ar.ff.de proc.l.in cauſæ.Si verò p̄ceptor eſt perpetuus:& ſic non poteſt remoueri ad libitum ſuperioris,non p̄t ſuperior agere de reb.ad hunc locum pertinentib.niſi in defectum p̄ceptoris alle.no.de reſt.ſpo.& de teſti.c.cum olim.nec etiam eſt vis.ꝙ ſuperior non poteſt amouere inferiorem ſine cōſilio & ēt ſine cōſenſu aliquorum: qa nec etiam prælatus alia minora debet facere
8 ſine ꝯſilio capituli.vt ī.de his quæ fi.à præla.c.quanto.¶†Et tñ agere & conueniri poteſt ſine conſilio alicuius: vt not.in c.edoceri.de reſc.nec eſt vis in hoc: an bona huius loci inferioris ſint diſtincta à bonis loci ac domus ſupioris dummodo remotio ſit ad velle ſuperioris & ei obedire teneatur de ſtando ibi & recedendo.& ꝙ ꝯſtet quod qñ inde amouetur miniſter minor,ſuperior adminiſtrat: qa licet ſeparata ſint bona in tm̄ ēt ꝙ non poſſit illa portare ad maiorem domum.tñ adminiſtratio nō eſt diuiſa.que benè p̄t eſſe apud plures,vel tutores,vel adminiſtratores.vt no.in p̄alle.c.edoceri.Alij dñt,& fortè melius ſm eū,ꝙ ñ eſt fortè vis vtrum p̄ceptor ſit t̄palis, an perpetuus.Item non eſt vis an poſſit remoueri ſine cauſa vel no. Item an vacante domo inferiori veniat adminiſtratio ad ſuperiorem, vel non. Sed in hoc tm̄ eſt vis,an ambo ſimul poſſint adminiſtrare liberè,& quis ſit maior in adminiſtratione:& tunc ambo poterunt ꝯueniri,& maior præfertur.& ſic eſt in exercitorib.ff.de exerci.l.j.§.eſt autem.& in patre & in filiofa.C.de bo.q̄ li.l.cum non ſolum.Et idem in inſtitutorib.ff.de inſti.act.l.cuicunq; Et idem fere in Præpoſito, & Decano qñ agitur de præben.vt in c.ex literis.de ꝓb. & in vicariis 93.diſ.c.fi.&.94.diſ.c.j.Item non eſt vis:ſi totum lucrū vel damnum ſpectat ad aliquem:dummodo alterius ſit adminiſtratio:vt no.in præal.c.edoceri. Fatetur tñ quod pro his locis religioſis multi agere pñt,& rñdere ēt ſi non habeant adminiſtrationem ſed nō coguntur.de quib.no.ī.de reſt.ſpol.c.cum olim,poſtea dicit Inn.ꝙ plus ſibi placet quod ipſe no.ī.de reli.do.c.cum venerabilis, & ibi ponit duas opi. Primò enim dicit, qđ ex quo abbas ſuperior habet eccleſiam in proprios vſus,vel aliorum vt ſibi placet iuſtè defendit eccleſiam:qa cauſa ex ſua ex quo commodum & incommodū ad eum pertinet ſuo noīe.2.q.6.biduum.§.palā.nec eſt vis.ꝙ hęc eccleſia habeat ꝓprium, & ꝑpetuum vicarium p̄latum cuſtodem, vel ꝯmendatariū,vel ēt ꝙ bona eius non ſunt diſtincta à bonis mo-
b naſterij.qa abbas[b] magis ꝓpriè dr̄ p̄latus, vel cuſtos illius eccleſiæ:
9 q̄ ille p̄latus vel cuſtos q ibi moratur. ¶†Et illic abbas vr̄ poſſidere eccleſiā,& eiuſdem poſſeſſionem tenere p inferiorē p̄latum,vel cuſtodem de reſt.ſpo.cum veniſſet.& de ſupp.neg.p̄la.ſicut.Item apud abbatem ſunt nō ſolum dominia, & poſſeſſiones rerum:ſed etiam actiones.ar.de rel.do.cōſtitutus fatetur tñ ꝙ vtrunq; poteſt conueniri qa tunc vna cēſetur adminiſtratio amborum ſicut dicitur vnū conſiſtorium officialis, & epiſcopi.Ponit & aliam opi qđ aliud ſit tam in perpetuis prælatis & neceſſariis, q̄ in t̄palib. & voluntariis: qa ſicut primi non poſſunt remoueri à prælatura ſine cauſa: ſit nec agendo.In t̄palib.autem ſecus:qa tm̄ cuſtodib.comparantur.& hoc accedit ad id,ꝙ no.hic. Dicit tamen quod ſi prælatus ſuperior non haberet eccleſiam in ꝓprios vſus,ſed tm̄ eſſet patronus:tunc in cā iuriſpatronatus ageret,& reſponderet ſuperior.In aliis verò tāgentib.eccleſiam ageret,& reſponderet prælatus inferior.ad hoc de of.
c or.c.cum vos.de app.c.bonæ. ¶†Et ſubiicit vnum notabile dictū[c] ꝙ vbi ſunt plures q ꝯueniri pñt ſup eadē q.noīe alicuius eccleſiæ ꝙ nō dēt iudex ꝓcedere ad miſſionē in poſſeſſionē ēt ſi vnus ſit ꝯtumax niſi oēs vocentur.ff.de mino.l.Emilius.& ar.ff.ex q.cau.in poſſ. ea.l.hæc āt. Et hoc not.dictum ſeqtur gl.in cle.j.de reſcr.& optimè facit hæc l.hæc q̄ all.Inn. vbi dr̄ ꝙ nō dēt fieri miſſio ꝯ pupillum niſi citent̄ oēs q pupillum defendere pñt. Vñ ſi hēt plures tutores oēs debent citari licet habeāt p̄tātem inſolidum.l.fi.de aut.p̄ſt. In ꝯtriū facit l.de pupillo.§.ſi plurium.ff.de no.op.nun.vbi ꝓbatur ꝙ ſi multi ſunt dñi eiuſdem rei, ſatis eſt alteri corū nūtiare nouum opus.Sol. dic ꝙ ibi loqtur in denuntiatione reali, nam denuntiatio ex parte eius cui fit eſt realis:ideò ſufficit vni in ipſa denūtiare,vt no.ibi Bar. facit l.j.§.pe.ff.de ven.inſpi.vbi denuntiatio debet fieri omnib.quorum intereſſe poteſt & eo modo ſolui poteſt cōtrarium quod formari poteſt.l.quamuis.ff.de dam.infect.vbi ſatis eſt denuntiare vſufructuario.Et per hoc dubito,an Bartol.& alij benè dicant in eo, quod volunt, quòd ex contumacia ſolius procuratoris poteſt perueniri ad miſſionem ex primo decreto per l.3.C.de procu.vbi hoc no.Bar.& idem dixit in d.l.quamuis.multi tñ ꝯ:vt ipſe refert.in d.l.3. & ipſemet videtur ibi dubitare: ꝑ ca quæ no.gl.in c.cauſam.de do.

& conti

a ¶ Appellare. An tertius cui⁹ intereſt poſſit appellare,vid Cor.ī ꝯſ.211.inc.pñs. ꝑ tot.vo.j.& ꝯſ.9.ic. attētis narratis.ī pr. vol.3.& ī ꝯſ.25.inc. attētis.in pr.e.vo.& ponit̄ vtrobiq;, an talis app.tertij ſuſpēdat executionem ꝯ ꝯdēnatū, ꝯ quē ſnīa trāſiuit in rem iud. Aeneas de Fal. Zach. ¶Add inqtū iſte petit, an tertius ꝯparēs ꝓ ſuo intereſſe poſſit appellare Tu dic cū Oldr.cōſ. 254.inc.ꝯ ꝓuiſionē qđ ſic.Idem t3 iſte ī c.ſup eo.& ibi poſui ī apo.ad ipſum. ſ.de of.del. & Car.ī cle.j. ī pr.đ cā poſ.& ꝓꝑ.p c.cū ſup.& ibi In.in gl.ſua ī ver.ꝯſtiterit. ī.de re iud. Qđ ego amplio, ēt ſi ſua appº ſit tertia à ſnīa, dū tñ ipſe ī aliis appellauerit:ſed litigator p dolū deſtitit.ita no.pręal.In.vbi ſ. ꝓx.ver.& no. ꝙ tertia pſona.& Bar.oīo ī l.à ſnīa.ff.đ ap.q̄ tñ ampliat.ego lito.f.ſi ignorauerit cām agi,aPs ſecus.ita not. iſte ī all. c.cū ſup. & Lāfr.đ Ori.ī c.qm̄ ꝯ. §.appPones.ver.q̄ro qs.cū 3.ver.ſeq.& ibi in apoſt.Bene.Va.& Celſi.ī.de fi.inſtr. Ant.Fran.¶Circa iſtū paſſū,qñ tertius vult venire ad cām paliū iā cæptā,vtrū & qñ poſſit venire, hr̄ p Bar.ī l.ſi ꝓluſorio.ff.đ ap.& p Ang. ple.ī l.ſi ſuſpecta.ff.đ inof.teſt.& p d.Ant. poſt Io.An.ī c.cū ſu p.hic all. & ꝙ poſſit appellare terti⁹,& ꝙ eius appº ſuſpēdat executionē ſnīæ latæ ꝯ tertiū ēt nō appellātē,hr̄ ī l.ſi creditor.ī pr.ff.man.& tene mēti, ꝙ qñ talis tertius vult appellare, vel forſan ēt añ ſnīam aſſiſtere iudicio,ꝙ agitat̄ cū tertio ꝓ ſuo intereſſe dēt añ oīa docere đ ſuo intereſſe,vt per Bar. ī l.à diuo Pio.§. ſed illud.& §.ſi ſuper reb.ff.de re iu.& plen⁹ p eūdē Bar. in l.à ſnīa.ff.de ap.& adde ēt,ꝙ terti⁹ ꝯparēs ꝓ ſuo ītereſſe p̄t opponere exceptionē ad īpediēdū iudiciū inter alios īnchoatū: dūmō doceat đ ſuo intereſſe, vt ſ. vt pulchrè decl'at Bar.ī l.ſi qs libertatē.ff.đ pet. hær.& tene ēt mēti, ꝙ ſi iudex ꝓcederet p inqſitionē ſup iniuria vel offenſa illata alicui,poſſit offēſus ī tali inqſitione interuenire, & inſiſtere iudicio, & adducere ꝓbōes,& curare,ne colludat̄,qa ſua intereſt,ꝙ offendens eum ꝯdemnetur, vt pulchrè declarat Bald.in l.fi.C. de liti.quod eſt no.

Sebaſt.Sapia.

b ¶Immeditato.vide Ab.ī c.j.vbi Fel.ī. de preſc.Car.ī cle.fi. ver.ſol.đt Lādinus. de procu.& Abb.in conſ.22.vol.1.

Sebaſt.Sapia.

c ¶ Eſt ardua. Vide Lap all.49.vbi ēt declarat,q̄ ſit cā ardua. & vide ēt Rom.ī ꝯſ. 369.incip.circa primū.ver.tertia eſt rō.

& contu.primò.n.debet citari,dñt & poſtea procurator ſi dñs nō reperitur,& hoc eſt verius per d.l.hoc aūt.& ad d.licet.dic vt ibi no. dr̄ quod precisè nō p̄t fieri miſſio:ſed pretor deliberabit,&c.& Inn.ēt ſentit primum in c. j.vt lit.nō cont.& dicit ſibi plus placere hoc, q̄ quod no.de reſt.ſpol.c.olim cauſam.& hic.
11 ¶†Subiicit ēt quod vbi ltīmus defenſor eccleſiæ eſt ꝯuentus,ſnīa lata ꝯ eum mandabitur executioni ꝯ eccleſiam nec cogitur ſatiſdare dum defendit de iudicato ſoluendo.ff. de admin.tu.vulgo.ſecus in aliis non hñtib. ltīmam adminiſtrationem.nam illi bene admittuntur ad defendendum ēt ſine mandato cum ſatiſdatione. C.de ſat.l.j.de proc.l.exigendi.h.d.Inn.in d.c.cum venerabilis. ſed in c.olim cauſam.de reſt.ſpol.dicit,quod ſi agitur de iurib.ad aliquam domum pertinentibus,ſufficit ſi agit magiſter illius domus.all. iſtum tex. Si verò de ſubiectione, vel reſtōe alicuius domus agitur,debet agere magiſter ſuperior,vel ꝓuinciæ, vel ciuitatis. all.illud c.olim cauſam. Poſſet ēt dici ſm eum:quod maior p̄t ſp agere ſi velit.& ſi magna eſt cauſa: debet requirere fratres. imò plus ſibi vr̄, qđ pro domib.iſtis, q̄ ſic ſunt ſubiectæ aliis quod de reb.earum faciunt,& diſponunt ad libitum ſuum,& præceptorem amouent qñ volunt omnes,qui hmōi ptātem hñt immediatè ſuper domos illas pñt agere,& ēt conueniri,erit ſp in optione maioris,vt ipſe cæteris præferatur ſi voluerit. arg.in præal.c.olim. Si enim p̄t remouere ab adminiſtratione minores,multò fortius poteſt remouere eum à lite agenda & ēt,quia ſua magis inter eſt,qui maiorem ptātem habet in domo.ar. 2.q.6.palam. Tamen ſi maior minorem remouerit,ipſe magiſter tenetur per ſe,vel per alium litem agere, alioquin ꝯ dñm tanq̄ ꝯ ꝯtumacem proceditur. Si verò non ſint ſic omninò ſubiectæ,tamen aliquo modo ſunt ſubictæ:nam aliquando ſunt de archidiaconatu alicuius,aliqñ de archipresbyteratu:aliquando rñdent abbatib.de temporalib.vel aliis eccleſiaſticis perſonis rōe iuriſpatronatus.& aliqñ etiam laicis.In omnib.n.iſtis caſib.& ſimilibus.primo loco licet agere,& reſpondere adminiſtratorib.harū domorum: & ſi negligentia,vel aliqua iuſta cauſa ſubſiſtit præmiſſa aliqua ſummaria cognitione p iudicem, qui debet de cauſa cognoſcere, ēt omnes prædicti,& alij conſimiles agere poterunt.16.q.1.conſtitutum.& 1.q.7.filiis.12. q.2.non liceat.& ī.de reb.ec.non al.c.ſi quis
12 presbyterorum. ¶† Et plus ēt ſibi vr̄,quod eps ſp agere,& rñdere poſſit pro eccleſiis ſibi ſubditis.de ſuc.ab inte.c.fi.& melius.C.de ſacroſ.ec.l.ſancimus.vbi dr̄,ꝙ eps,& ēt œconomus,& cuſtos vaſorum agere pñt. ipſe.n. eſt præordinator in cunctis. 25.diſ.perlectis. & ipſius eſt omnis cura.10.q.1.c.2.& ſeq.16. q.7.omnes baſilicæ. Et vr̄ per præmiſſa.c.qđ epiſcopus in agendo debet aliis præferri.dicit tamen quod iudex qui debet de cauſa cognoſcere, videre poterit quis præferatur:& maximè attēdet in cauſę cognitione,ꝙ quò ad temporalia prior eſt cauſa inferioris miniſtri quam epi.10.q.2.qui.& ī.de re.ec.non ali.c.j.& in ſpūalib.ſaltem quæ epm tangunt prior eſt eps,quam inferiores miniſtri.¶Et hoc præciſè tenet Bar.in d.l.ſancimus. & ibi eſt tex.cum gl. quod eps agit pro eccleſiis ſibi ſubiectis.& dicit ibi Bar.quod debet tunc agere non nomine proprio,ſed nomine capellæ:ſicut agit conſanguineus pro coniuncto. Et not.ex hoc,quod epiſcopus agit pro eccleſia ſibi ſubiecta licet non vacet.Idem ſi vacat.vt in c.fi.de ſuc.ab inte.& ſic intelligit ibi In.& ita tenet Hoſt.& vide ibi tex.expreſſum pro dicto Bar.vt eps agat nomine ipſius capellæ.¶Et ex his,& aliis retentis circa perſonarum diſcretionem & fidem,& circa intereſſe vniuſcuiuſque iudex eligat idoneiorem.ar.ff.de pop.act.l.2.De canonicis autem qūo agere poſſunt remittit ad no. in c.cum olim.de teſti.Item dicit,quod in omnib.prędictis, ſi illi quorum intereſt volunt aſſiſtere
13 aliis qui agunt non prohibentur. ¶ † Et ēt
a poſſunt appellare.[a] ī.de re iu.c.ſuper.¶†Sed
14 ꝯ prædicta op.de c.edoceri.de reſcr.vbi dr̄ ꝙ ſi adminiſtrationes ſunt diuiſæ,quod ille ſolus p̄t agere,qui adminiſtrat:rñdeo quod ꝓcedit vbi nulla cauſa ſubeſt quare alius agat: hic ſecus. Item illa decret.habet locum vbi ſunt adminiſtrationes penitus diuiſæ:ſed inter epm & miniſtros non ſunt diuerſæ, imò ſunt ambo adminiſtratores:ſed vn⁹ ſub alio. Et idem quod ſ.dictū eſt dicit de aliis,qui remouent minores qūo volūt,vt ſunt templarij,& hmōi alij.& ſubiicit vnum not.dictum, quod licet ſuperiores ad quos non immediatè pertinent t̄palia, nec ſunt eccleſiæ adminiſtratores agere pñt vt dictum eſt, & ēt aliqñ præferuntur aliis:tñ dicit illas inferiores domos eſſe ſine ltīmo defenſore.i.imme
b diato[b] ſi prelatus ſp̄alis eſt mortuus.Et iō nō currit preſcriptio ꝯ eas:quia non ceſſat cauſa conſtōnis ſi non eſt qui ſpecialem curam eius agat.hæc ſunt dicta Inn.in præal.c.olim. ſed in c.ꝯquerente.de of.ord.no.per illū tex. abbatem poſſe agere pro capellis ſuis ne indebito onere grauentur.de of.ord.c.j.Sed ſi prælati ipſarum eccleſiarū velint agere ipſi præponuntur.arg.eorum quæ not.in c.edoceri.de reſc. Sed poſſet dici ſm eum:quod ideo abbas in d.c.conquerente.fuit admiſſus:quia illa iura epiſcopalia dicebat ad ſe pertinere. Hæc ſunt verba Innoc.quaſi originialia omnia,quæ in multis locis ſparſa generāt ꝯfuſionem quandā & curioſus volui hæc annectare:quia mā eſt not.& quotidiana,& tangit
15 nedum iſtos præceptores ſed epos,& alios prælatos.¶†Et coniungendo iſta dicta Inn.ſic diſtinguo poſt d.An.aliquib.additis:aut agitur de facultate agendi: & de iure præferendi inter epm,& capl'm, qñ ꝯcurrunt ad agendum: & an vnus poſſit agere ſine alio. Dic.vt no.plenius in c.edoceri.qñque agitur de iure præferēdi inter epm, & alium ſecularem prælatum inferiorem:vel inter alium ſuperiorem non epm, & inferiorem prælatum ſecularem, & ſatis æque p̄t teneri,quod tenet Inn in præal.c.olim.& vt ſ.retuli. Qñque agitur de iure preferendi inter prelatum regularem & ſuum inferiorem, & tunc aut agitur de iure tangēte tm̄ ſuperiorem, vt de iure ſubiectionis:vel de ptāte ſubſtituendi,& prælatus præfertur.ar.de ma.& ob.inter quatuor.de præſc.auditis.& ꝯ eum dirigendus eſt libellus: puto tñ ꝙ ēt inferior ad defenſionem:qa ſua intereſt nō mutare ſuperiorem vt not.Inn.in c.auditis.fac.c.expoſuit.de dila.Si agitur de
c bonis & de iurib.inferioris domus & cauſa eſt ardua:[c] defenſio ſpectat ad ſuperiorem,vel ſaltē inferior non aget ſine ꝯſenſu ſuperioris.prælati.ar.eorum quæ no.in c.edoceri.de reſcr.& per Inn.in c.requiſiſti.ad fi.de teſta.Si verò ꝯcurrūt:qa præferatur iſto caſu,vel qñ cauſa nō eſt ardua tunc ſi p̄t apparere ex ꝯſuetudine, priuilegio vel ſtatuto qs ſit ſuperior in adminiſtratione ille prefertur.vt vult Inn. hic arg.in patre & filio in bonis aduentitiis.l.j.C.de bo.ma.& l.cum oportet.C.de bo.quæ li. Si verò ꝯſuetudo nihil diſponit:tūc attēde ad qualitatem ſubiectionis,& diſtingue tria membra.qñque eccleſia eſt ſubiecta ſuperiori quò ad prelatum & eius bona quandoque quò ad prælatum tantum, qaundoque quò ad iuſpatronatus: poteſt addi & quartum quando eſt ſubiecta quo ad aliquod ius ſpirituale aut temporale. Primo caſu qñ ſubiecta quò ad bona & prælatum: quia de bonis iudicat ad libitum. & ēt de prælato ipſum ad placitum remouendo: & tunc licet inferior poſſit agere vt hic & & in cle.j.de reſcri.tñ ſi ſuperior ꝯcurrit ei præfertur tanquam hñs maiorem adminiſtrationem,& in hanc ſententiam videtur Inno.
* *communiter* inclinare.& tenet Zenz.in cle.j.preal.& eſt ſatis rationabile vt præferatur is de cuius maiori præiudicio tractatur.ad hoc adduco opt.arg.in l.ſi plures.ff.de ac.vbi dicit tex.ꝙ ſi plures ꝯcurrunt ad accuſandum in publicis iudiciis, iudex debet eligere, cauſa cognita,habendo reſpectum ad dignitatem perſonarum,ad intereſſe cuiuſque,ad ætatem,ad mores,& ſimilia.ad idem optimè fa.l.ſi maritus.§.fi.ff.de adult.& adde alias rationes Inn.ſ.recitatas. Secundo caſu principali,qñ eſt ſubiecta quo ad prelatum tantum,& tunc aut remouibilis ad nutum ſuperioris,& tūc præfertur ſuperior,*vt com-*
* *muniter* ſentit Inn.quia ſi poteſt illum remouere ex toto fortius ab

Universidad de Deusto Biblioteca

Sebast. Sapia.
a ¶ Vt tutor. Qđ nō sit bona æqparatio de tutore ad ꝑlatū, tenet gl. vbi Gem. ĩ c. fi. 5. q. 3. Ab. ĩ disp. sua inc. Sēpronius. ver. nec ob. ĩ 4. dub. vide tñ glos. q̃ facit hāc æqparōē ĩ c. ex līis. de pi. & no. Ab. ĩ c. eps. de p̄b. & gl. ĩ l. si ps. C. quō, & qñ iu. & ĩ §. si qs aūt suspectus. inst. de susp. tu.
b ¶ Ipsius iudicis. sed an p viā applonis. Pet. de An. hic dicit, ꝙ sic. vide eū, & vid l. fi. §. illud. C. de tem. ap. & quæ ibi remisi ad Bal. And. Barb.
c ¶ Sibi dicere. No. ad limitationē gl. in l. si qs ĩ tātā. ĩ gl. ma. ver. 7. el 2. C. vñ vi. q̃ dū dt, ꝙ creditor, q propria auctoritate exigit suos debitores incidit ĩ illā l. & illā gl. sequunt doc. & ibi ĩ l. si pęnę. ff. de pdi. ind. dico ñ ꝓcedere, qñ alias creditor nō inueniret iustitiā vt hic. Cogita tñ: qa ista ñ vidit per aliquem tractata. & ita forte potes limitare oīa in mā d. l. si qs in tantā. Aen. Fal. Ant. Fran. ¶ Ad hoc an l. si qs ĩ tātā. hēat locū, qñ qs ñ p̄t ꝯseq iustitiā vel pp potētiā aduersarij, vel ex alia cā satis placet snīa istius: qa licet qs ñ possit sibi i⁹ dicere, tñ rōe denegatę iustitię, & si al'r non p̄t ꝓuidere indemnitati suæ p̄t ꝓpria manu ēt militari sibi ius dicere, & se indēnē ꝯseruare: vt hr̃ in c. placuit. 16. q. 6. in c. cum qui de præb. li. 6 & no. &c.
Sebast. Sapia.
d ¶ Inn. in c. olim. Circa illud dictū Inn. in d. c. olim. vide Fel. in c. 2. de spon. & ibi plura accumulat, ꝙ in casu necessario licet alicui facere, qđ al's non liceret vide ēt Bar. Veron. in ꝯsi. 27. inc. magnifice ac generose prætor.
e ¶ Interlocutoria. & pondera, qa dr̃ iustitiā exhibere vide Bal. in l. pe. ff. de iu. & iu. vbi dt in libello. peto iustitiam mihi fieri iudex fert iniustā snīam ꝓ eo, vide ibi. vide c. 2. de ord. cogn. & quæ dixi in c. j. de off. And. Barb.

illa lite. Si verò prelatus est perpetuus: ita qđ nō potest amoueri sine causa, & tūc Inn. variat. vr̃ tñ magis inclinare, vt præferatur cæteris parib. inferior: ex cā tñ p̄t eligere iudex superiorem, vt si inferior est negligēs vel alia cā subsit: al's puto illum inferiorem præferendum ex quo est perpetuus: quia ille est defensor ecclesiæ immediatus. opti. fa. c. fi. de
16 of. archipr. & in c. j. de re. ec. nō al. li. 6. ¶ † Vbi eps ecclesia vacāte nō alienat eius bona nisi det sibi rectorem, vel defensorem, q spāliter curā eius agat: præsumitur. n. illū hr̃e maio
17 rem curam. ¶ † Et facit illud no. dictum Inn. in c. olim causam. s̃. all. vbi prælato inferiori mortuo non currit p̄scriptio ecclesiæ: sed superior p̄t ꝓ ipsa agere. ad idem fa. c. super eo. de præb. li. 6. item istius spāliter interest cum inde viuat, & immediatè eius curā agat. ar. in præal. l. si plures. & l. si maritus. ff. de adult. Fateor tñ, quod superior p̄t assistere in lite, vt s̃. dixi ẽm Inn. arg. l. si suspecta. ff. de inof. test. & hoc idem dicit Zenz. in præal. cle. j. Tertio casu principali, qñ subiecta, est quo ad iuspatronatus tñ. dic vt s̃. dixi ẽm In. & Zenz. in d. cle. j. ꝙ si agitur de iure patronatus, tunc spectat ad superiorem; iō ille solus admittitur. 2. q. 6. biduum. ver. palam. Si verò de iurib. ecclesiæ tunc prefertur prelatus cū ipse principaliter administrationem hēat, & non patronus ad hoc 10. q. 1. nouerint. patronatus tñ ecclesiasticus hēt facultatē circa bona tpalia exigendi rōem prout dicetur in c. cum plātare. ĩ. de priuile. Vlt. membro, qñ ecclesia est subiecta quo ad aliqđ i⁹ tpale vel spūale: dic vt s̃. dixi, ẽm Inn. in c. olim. de rest. spo. Competit ergò ius agendi spūalib. administratorib. domorū sed in subsidium admittitur superior. ad hoc
18 ꝙ no. in c. cum olim. de testi. ¶ † Et no. ex prædictis illud dictum Inn. in c. cū venerabilis. ꝙ vbi plures pñt agere, & defendere nō dēt fieri omissio pp cōtumaciam vnius nisi oēs alij citentur. & idem tenent doct. gl. & Pau. in d.
19 cle. j. ¶ † Item not. sing. illud dictum Inn. in c. quod ꝯ ecclesiam inferiorem vacātem non currit p̄scriptio, licet superior possit agere. Reddit cām, quia non cessat causa constōis, quia non habet ltīmum, & spālem defensorem. Host. ibi dicit, ꝙ nescit de qua ꝯstōe loquatur dicit aūt, ꝙ ꝯstōnes ne sede vac. vt testes nō recipiantur: & ꝙ nihil innouetur procedunt in ecclesia cathedrali tm̃. Est aūt ꝯstō, quæ de inferiorib. loquitur, quæ dicit iura ecclesiæ minui nō posse vocante ecclesia, quia nō est spālis defensor, qui iura illius agat. de re. ec. non al. c. j. li. 6. d. Ant. dicit se credere qđ loquatur de c. de quarta. de præscr. Sed certè illud c. loquitur de ecclesia cathedrali: sed p̄t dici, ꝙ Inn. fuit motus potius ex mēte iuriū, q̃ ex verbis. iō. n. non currit præscriptio ꝯ ecclesiam vacantem, qa caret ltīmo, & immediato defensore: vñ idem dicēdum est in ec
20 clesiis inferiorib. ¶ † Sicut. n. eps directè non alienat bona ecclesiæ vacātis nō dato defensore, vt in c. j. de re. ec. nō ali. li. 6. præal. ita nec indirectè patiendo prescriptionem currere. Et in hac mā sic ꝯcludo, quod respectu præscriptionis currētis in præiudicium ecclesiæ inferioris habeat locum ti. ne se. va. Item respectu alienationis rerum ipsius ecclesiæ vacantis vt in præall. c. j. in gl. in ver. ecclesia. sed respectu actionis mouendæ, vel defensionis suscipiendæ, ille ti. locum non habet in infe
21 rioribus ecclesiis. ¶ † Nam p̄t tunc eps, vel alius superior immediatus agere, & defensionem suscipere. vt in c. fi. de suc. ab intest. & in cle. j. de rescr. facit l. sancimus. C. de sacros. ec. & idē putat Inn. in præal. c. fi. vt superior pos
22 sit agere pro collegio sibi subiecto. ¶ † Sed quæro de ratione diuersitatis: quare respectu præscr. & respectu alienationis habet locum ti. ne se. va. & sic nō respectu actionis mouendæ vel defensionis suscipiēdæ. Sol. puto, ꝙ in duob. primis casib. agitur de graui præiudicio ipsius ecclesiæ inferioris, ideo non debet currere præscriptio, nec alienatio fieri debet, si ecclesia caret immediato defensore, q̃q̃ eps possit ꝓ illa agere: tñ cum multis sit implicitus, nō præsumitur ita diligens in factis particularib. inferiorum ecclesiarum, quemadmodum & ipsi speciales administratores. ar. in c. fi. de of. archipr. & in præall. cle. j. Vñ cum ecclesia vacat dr̃ carere ltīmo defensore, licet eps ꝓ ea possit agere. vt dicit tex. in præal. c. j. & vide ibi gl. in verbo defensore. Sed qñ eps vult agere, vel defendere non agitur de præiudicio illius ecclesiæ, imò de fauore: qa ex quo eps assumit in se administrationem præsumptio est, quod studiosè & diligenter se gerat. ar. 11. q. 1. per totum. vide in arg. ad prædicta qđ no. in cle. si
23 vna. de reb. ec. nō al. in gl in ver. defensor. quæ est not. ¶ † Vlt. quæro, an domus seu ecclesia teneatur ex facto istorum præceptorum seu commendatorum. sol. dicit Inn. qđ ex dolo istorum ēt in ꝯctib. admisso nō tenetur domus seu ecclesia nisi sit facta ex hoc locupletior. ff. qñ ex fa. tu. l. dolus. & C. qñ ex fa. tu. l. si in rem. & ff. de tribu. l. sed & si. §. j. & no. de depo. grauis. & ff. de act. emp. l. Iulianus. §. idē Iulianus. De culpa aūt præceptorum tenetur locus insolidum si p̄t seruari indēnis à præceptore, aliàs nō. ff. de admi. tu. l. fi. in pr. & ff. qñ ex fa. tu. l. 2. & 3. Si aūt bona fide ꝯxit præceptor tenetur locus insolidū ēt si sit inde pauperior, vt ĩ. de præca. c. 2. ff. de min. l. patri. § si pecuniam. & ff. de euict. l. illud. §. j. sed p̄t in integ. restitui. Dr̃ aūt ẽm eum dolo tutoris, vel præceptoris factū esse si accepit, vel retinuit scienter plusquam debetur. ff. de tribu. l. sed & si seruus. & idem si nō retinuit quod debuit retineri. ff. de tribut. l. quod in hæredem. §. fi. si aūt ignorāter, secus dummodo restituat, quàm cito potest, vt ff. de tri. l. illud. §. si cuius. Executio autem rei iud. semper fit ꝯ locum, sicut fit ꝯ pupillum. ff. de re iu. l. si se. & de admi. tu. l. 2. §. 1. & hæc bene no. tanquam quotidiana. Ex quibus etiam collige, quod prælatus iudica
a tur vt tutor, [a] seu vt curator cum quæritur an ex eius facto teneatur ecclesia. Idem dic cum queritur an eius heres, & qualiter teneatur ex facto prælati defuncti. vt est gl. no. in c. ex presentium. de pig. in gl. fi. & per Inn. in c. cum in officiis. de testam.

CAP. XVII.

1 *Iudex ecclesiasticus debet laicis conquerentibus de clericis iustitiam facere.*
2 *Nemo potest sibiipsi ius dicere, nisi, quando non inueniet iustitiam ab aliquo.*
3 *Ab interlocutoria de iure ciuili regulariter non appellatur.*
Appellari potest de iure can. ab omni grauamine.
In præparatoriis iudiciorum seruantur statuta fori, vbi iudicium exercetur.
4 *Clericus vtrum possit in causa reconuentionis litigare coram iudice laico.*
5 *Appellatio frustratoria ipso iure non tenet: & quæ dicatur appellatio frustratoria.*
6 *Clerici non possunt etiam volentes conueniri coram iudice seculari etiam consentiente episcopo, super nulla causa, etiam reali. 8.*
7 *Iudex ecclesiasticus supplet defectum iudicis secularis sed non econtra.*
8 *Clericus ratione tributi soluendi ex suis possessionibus, non potest conueniri coram iudice seculari de iure canonico, sed secus de iure ciuili.*

1 Qualiter & quando. ¶ † Iudices ecclesiastici debēt de clericis laicis iustitiam facere. & sic communiter summatur: & ẽm hanc summationem ista decret. nō est de dubio quod esse nō debet. de of. del. cum in iure. & ff. ad Carb. l. quod Labeo. & ff. ad mun. l. j. Ideo vt aliquid afferat: summa sic. Prælati debent laicis de clericis applone frustratoria nō obstante iustitiam facere. ad seculare tñ forum clerici à laicis trahi nō debēt ēt data ipsorum prælatorum negligentia. h. d. Et tria facit. primò, præcipit. secundò, impedimentum remouet ibi nō obstantib. tertiò grauamen suspicatur, & ꝓhibetur, ibi ne ꝓ defectu. ¶ Casus literalis. Præcipit Papa prælatis ecclesiarum, vt laicis conquerentib. de clericis plenam iustitiam faciant nō obstantib. appellationibus frustratoriis quas clerici frequenter ꝯ laicos opponunt ne pro defectu iustitiæ clerici trahantur à laicis ad iudicium seculare, quod
2 omninò prohibetur. Ber. ¶ † No. j. ꝙ licet iudex negligat iustitiam facere non debet, tñ per hoc quis ius sibi ius dicere, sed debet hr̃e
b recursum ad superiorem ipsius iudicis. [b] arg. hic & in c. licet. ĩ. ti. ꝓx.
c In defectum tamen superioris licitum est cuilibet ius sibi dicere, [c]
d vt no. Inn. in c. olim causam. [d] de rest. spo. & no. j. dist. ius gen. in gl. &
3 tex. cum bo. gl. C. de iud. l. nullus. tetigi aliquid in c. j. s̃. eo. ¶ † No. 2. à ꝯrio sensu huius literæ, ꝙ licet regulariter de iure ciu. non appelle
e tur ab interlocutoria. [e] l. ante sententiæ tempus. C. quor. ap. non re. & l. 2. ff. de app. re. & in c. super eo. ĩ. de app. attamen si causa vertitur inter clericum, & laicum in foro ecclesiastico, potest ex iusto grauamine appellari, quod procedit etiam respectu laici, quia in præparatoriis debent seruari statuta fori vbi iudicium exercetur, vt l. 3. ff. de test. & in c. ꝙ clericis. vbi plenè dicam de fo. compet. & hoc ex
4 pressè tenet Arch. 2. q. 6. non ita. ¶ † No. ibi omninò arg. bo. ad materiam c. at si clerici. s̃. e. quod clericus nullo modo possit reconueniri coram iudice seculari: cum per hāc dictionem omninò. videatur vniuersaliter excludere omnem tractatum. Tenentes tñ ꝯrium dicunt

Zachar. ¶ Adde tu Lāfr. de Or. in c. qñ ꝯ §. interlocutoriæ, & applones. ver. primò. fallit in snīa interlocutoria, p̄dicto casu dēt exprimi cā ĩ spē, vt no. ple. Phil. Cor. ꝯs. 66. inc. licet ĩ līa d. vol. 2 & Alc. ĩ Im. cōs. 88. vol. 1. & Fran. Arc. ꝯs. 107. Et verificabit talis applo ex eisdē actis. vt no. præal. Cor. ꝯs. 37. in litera a. & in litera e. in 3. part.
a ¶ Oīnò tu pondera: qa verbū oīno, recipit declonem à iure ꝯgruam. l. fi. & ibi Bal. C. de ꝯh. emp. c. & si Chřs. ver. oīnò. de iu. iur. vide q̃ dixi in c. qual'r. 2. de acc. vbi text. loqt̃ p verbū, oīnò. vide ibi d. Ab. vide c. Pisanis. in ver. omninò dimittat. de rest. spo. And. Barb.
Ant. Fran. ¶ De significatu huius verbi, oīnò, & oī mō dicas, ꝙ p istas dictiones excludit oīs dispensatio, vt est no. gl. in cle. vt hi q. ver. oīb. modis. de æt. & & qual. & iō si lex, vr̃ statutū dicat iur̃m oīmō esse seruandū excludit facultas petēdi abslonē, vt no. Arch. in c. 2. de pact. li 6. & Io. de Im. in c. cū ꝯtingat. đ iu. iu. vbi dt hoc eē ppetuo no. & pro hoc facit, qa istæ dictiōes hñt signationem p̄cisā, vt l. supra inter. ff. de aq. plu. ar. & important istę dictiones. i. ipso iure, vt est gl. q̃ Bal. dixit sing. ĩ l. 1. §. si pecuniā. ff. depo. licet tu vide aliā similē ĩ cle. j. de vi. & ho. cle. in ver. oīnò. & đ signatione harū dictionū vide gl. j. in c. dudū. de ꝯuer. ꝯiu. & q̃ not. ĩ c. qa sæpe. de elect. li. 6. & in c. nec captādæ. de concess. præb. e. li. & no. per doct. in l. Grece. §. illud. ff. de fideius.
Zacharias.
b ¶ Si eps ꝯsentiret. Adde, ꝙ ēt si cogeret eps nō posset tu clericus ꝯsentire in iudicē laicū, vt not. gl. mag. ad fi. & do. ĩ c. signasti. ĩ. de foro ꝯp. dixi s̃. ꝓx. licet ñ memini loci, ꝓquo adde Gul. de Cun. &

dicunt, quod hæc litera excludit trahentem, & sic ꝯuenientem, non autem reconuenientem. & dicit Host. quod verificatur hæc vni
a uersalitas oīnò [a] ēt siue clericus inuitus trahatur siue volēs inuito, vel ꝯsentiente epo. ĩ. ti. prox. c. si diligenti. & c. significasti. siue agatur ciuiliter siue criminaliter, siue eps facit iustitiam, siue nō. Sed si tu vis tenere ꝯrium, potes dicere, quod satis dr̃ trahi in cā recōuentionis cū saltem accesserit ad iudicium seculare in cā ꝯuentionis, & tūc ꝯpellitur rñdere in cā reconuentionis. Item in cā ꝯuentionis p̄t desistere, sed nō sic ĩ cā recōuentionis, cū iudicium redditur in inuitum, vt in c. intelleximus. s̃. e. & in l. inter stipulātem. §. j. ff. de ver. ob. & sic satis dr̃ trahi ex quo inuitus, & accedens ꝓ alia cā tenetur rñdere: trahitur. n. re
5 spectu intentionis suæ. ¶ † Expediendo gl. j. opp. de c. pastoralis. & c. vt debitus. ĩ. de ap. vbi patet, ꝙ applones frustratoriæ ipso iure ñ tenent gl. fatetur ꝯrium. Sed ẽm hoc non vr̃ hæc decr. de aliquo ꝓuidere: vñ p̄t dici: quod omnis applo olim, q̃ nō erat manifestè friuola deferebat cām ad Papā. 2. q. 6. ad Romanā. & no. ĩ. de ap. vt debitus. sed hęc decr. ꝓhibet qđ laico litigāte ꝯ clericum nō admitteretur applo. si in veritate esset frustratoria p̄t dici frustratoria, ẽm Gof. Host. & Pe. oīs illa ĩ qua nō assignatur ꝓbabilis cā: hodie verò dic, vt plenè le. & no. in c. pastoralis. & c. vt debitus.
6 de app. ¶ † Secunda gl. quærit, an clerici volentes possint ꝯueniri coram iudice seculari. resp. ꝙ nō, vt in c. si diligenti. & in c. signasti.
b ĩ. ti. prox. & ēt si eps ꝯsentiret, [b] vt in præall. c.
7 signasti. qđ intellige. vt dixi in c. 2. s̃. e. ¶ † Op. ꝯ tex. de c. licet. & c. ex trāsmissa. ĩ. ti. prox. vbi iudex ecclesiasticus supplet negligentiam iudicis secularis. ergò idem econuerso. Gl. ista resp. ꝙ ecclesiasticus bñ supplet negligētiam
c iud. secularis [c] sed nō ecōuerso: sed gl. nō reddit rōem diuersitatis. vnde dic ẽm Goff. & Io. An. qđ rō diuersitatis est, qa olim oēs causæ clericorum, & laicorum deferebātur ad iudicem ecclesiasticum. ĩ. qui si sint le. c. p venerabilem. 10. q. 1. relata. & ideò si laicus redeat ad suum primæuum forū, non vr̃ ꝯdō eius deterior: sicut nec dotis ꝯdō vr̃ deterior cū redit ad nām suam. ff. de pact. si vnus. §. pactus ne peteret. in fi. ad hoc 35. di. ab exordio. Item hoc est nāle, ꝙ maior minoris negligentiam suppleat. 9. q. 3. cum simus. Hæ rōes mihi omninò nō satisfaciunt, sed repetunt ipsum quare: vñ dico, quod rō fundamentalis est: quia ecclesia habet iurisdōem in tpalib. saltem in habitu, vt plenè dixi in c. nouit. s̃. eo. quam iurisdōem exercere p̄t, & debet data negligentia iud. secularis. qui censetur minister ecclesiæ, vt ibi dictum fuit. sed iudex secularis nō habet iurisdōem clericos nec actu nec habitu imò est prorsus huius iurisdōnis incapax. arg. c. causam. de præsc. & 11. q. 1. sacerdotib. & est inferior ecclesiastico. 96. dist. deniq; & in cle. Romani. de iu. iu. Iō nullo mō p̄t negligētiam iud. ecclesiastici supplere: nūquam. n. minor supplet negligentiam maioris nisi in casib. in iure expressis vt no. Inn. in c. qa diuersitatem. de ꝯces. præb. Nec obst. prædictis. 11. q. 1. si quis cum clerico. & in aut. vt cler. apud prop. episc. in pr. colla. 6. Nam illa iura inq̃tum dñt, quod epo negligente disceptatio debet peruenire ad ciuilem iudicem, sunt reuocata ẽm Io. An. & bene. Similiter non ob. 16. q.
7 filiis. cum gl. sua. quia gl. illa non bene dicit. nec ob. ibi tex. quia ibi dr̃ regi epo negligente, vel nolente, non vt tex. iudicet, sed vt admoneat, vel instet coram superiore, vel adiuuet. & hoc tenet ibi Arch. vel dicit, quod ẽm
8 tempora antiqua loquitur. ¶ † Quæro quia text. hic indistinctè prohibet clericum trahi ad iudicium seculare an saltem in causa reali possit conueniri coram iudice seculari. Col. refert Host. in sum. tenere ꝙ sic, in ti. de foro comp. §. 2. & pro hoc facit c. quod clericis. & c. si diligenti. ĩ. ti. prox. vbi tñ disponitur circa actiones criminales, & ciuiles seu personales. ad idem tex. in aut. statuimus. C. de epi. & cle. vbi tñ prohibetur in criminali & personali. vnde secus vr̃ in reali, vbi persona nō dr̃ obligata nec trahitur persona sed res. ipse vero Coll. tenet ꝯrium, primo per istum tex. vbi indistinctè prohibetur ad iudicium seculare trahi. facit aut. statuimus. C. de epi. & cle. vbi prohibetur ne trahatur in criminali seu ciuili, & idem disponitur in c. si diligenti. certum est, quod causa realis est ciuilis. Item certum est, quod si persona est exempta ergò & res. ff. de cens. l. facit quod no. Arch. in c. vno. de cle. ꝯiu. li. 6. & sic dicit curiam tenēre. vnde si iudex secularis in causa reali condemnaretur clericum, cancellaria daret literas super nullitate. Sed aduerte, quia Host. ibi non sic loquitur prout allegat Coll. sed dicit, qđ iudex secularis p̄t supplere negligentiam iudicis ecclesiastici in realibus. vt hic in prin. non autem in personalib. vt hic in fi. & si hoc dictum esset verum, valde esset not. sed hoc c. quod all. Host. hoc ꝓbare nō vr̃, imò potius ꝯrium. loquitur. n. vniformiter, & generaliter: & quia timuit grauamen ficti prohibuit indistinctè, ne trahātur ēt in defectum iustitiæ seu in cā negligētiæ: nam ẽm intellectum Host. esset separare caudam à capite ꝯ c. maiores. de bap. & quod not. gl. ibi in ver. tota auctoritas. Item semper subest rō quam s̃. all. ne inferior suppleat negligētiam superioris. & posuit Host. illud dictum in præal. §. 2. sed. ver. nulla. Item nullo iure ꝓbatur igitur stabim⁹ regulis iuris, vt videatur superior iudex negligens. de iu pat. nullus. ꝙ no. in c. pastoralis. de of. or. & in c. j. de sup. negl. præl. & 9. q. 3. in summa Pro dicto tñ Colle. quod clericus nō possit in realib. cōueniri coram seculari vide
* tex. apertissimum in c. fi. ĩ. eo. ẽm *communem* le. vbi ēt si datur aliqua cōnexitas causarum, vt possessionis, & proprietatis & qō possessoria fuerit tractata coram iudice seculari clerico actore ibi existente, non tñ debet ibi tractari causa ꝓprietatis qñ clericus efficitur reus, sed conueniri debet coram iudice suo, ergò multò fortiùs qñ nulla datur causarum connexitas. Item optimè facit c. si clericus laicū. ĩ. tit. prox. vbi super causa reali ipsius clerici potest trahere clericus laicum coram ecclesiastico, in rem constat esse suam. fortius ergò, quando clericus est reus, & conuenitur reali debet conueniri coram suo iudice. Item sicut in casu dubij laicus conuenitur reali coram seculari, quia actor debet sequi forum rei vt ibi. ita. & quando clericus conuenitur debet coram suo iudice trahi, non enim debet violari illa regula, actor sequitur forum rei, vt in c. cum sit generale. cum si. ĩ. ti. ꝓx. ad idē adduco tex. expressum in c. sanè. ĩ. de fo. compe. vbi in q. reali inter episcopos aditur primas loci: non autem iudex secularis. ¶ Et per prædicta puto Gul. non bene dixisse in l. de his. C. de epis. & cle.
d qui dicit clericum posse trahi [d] coram iudice seculari ratione tri
e buti [e] soluendi ex suis possessionibus: quia secundùm eum magis conuenitur possessio quam persona. vnde Bald. ibi hoc dictum improbari dicens, quia licet posset mitti in possessionem pro tributo: persona tamen nō potest per iudicem secularem distringi seu conueniri: & profecto de iure ciuili procederet dictum Gul. per tex. illius l. de his. sed de iure diuino, & can. secus. 11. q. 1. c. 1. & 2. 96. dist. si Imperator. iuncta gl quinimo, dico etiam si possessio caderet in commissum, non debet princeps secularis extendere manum, nisi prius declaretur per iudicem ecclesiasticum, per text. not. in c. cum secundum leges. de hæret. lib. 6. facit l. eius qui dilatorem. & quod ibi no. Bar. de iu. fis. & quod dicam in simili. in c. verum. ĩ. ti. prox.

ibi Cels. in apost. ad ipsum in aut. statuimus. C. de epi. & cle. gl. & Bart. ĩ l. j. in gl. j. & Bart. in j. op. & ibi doct. ff. de iu. iu.
Sebast. Sapia.
c ¶ Secularis. hoc tñ fallit in terminibus mixtis: qa ĩ his iud. secularis supplet negligētiā iudicis ecclesiastici: cū sit loc⁹ præuētioni, ita hāc mā limitat ĩ Spe. Pe. de An. cons. 96. inc. magnifice & illustris quæstio.
Sebast. Sapia.
d ¶ Posse trahi. dcm̃ Gul. ēt reprobat Maria. Soc. in c. sane. ĩ. de fo. ꝯe. & demonstratur aperta rōne: qa licet ꝯuenire clericū rōne tributi respiciat on⁹ reale: tñ stare ĩ iudicio respicit psonā. cū in iudiciis quasi ꝯhatur. l. 3. §. idē scribit. ff. de pecu. ergò ēt respū tributi nō poterit ꝯuenire cleric⁹: qa psona ecclesiastica subiiceret iudici seculari. ꝯ c. si diligēti. ĩ. ti. j. ita per hanc rōem concludit Bald. in c. 2. ad fi. s̃. eo.
e ¶ Rōe tributi. Tu vide ꝓ hac q. Bal. in c. j. s̃. e. & in aut. clericus. C. de epi. & cl. & ĩ l. de his. vide Raph. l. iubemus nullā. C. de sacros. eccl. & ibi tenet ꝯ Gul. & alleg. Arc. 31. q. vlt. ita nos. & vide ibi omninò. And. Barb.

1 *Iudex potest recusari ex omni causa, per quam verisimiliter præsumitur inclinare in fauorem alterius partis.*
2 *Iudex delegatus potest quandocunque reuocari, licet honestum sit allegare causam reuocationis.*
Arbiter semel recusatus, non potest vlterius compelli ad pronuntiandum.
3 *Res inter alios acta non præiudicat etiam habentibus consimilem causam.*

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶Recusari. q̃ sint causæ, p quas iudex pt recusari tanq̃ suspectus ponit Spe. ĩ ti. de iu. del. §. suspecti videre p totũ. Can. post Io. an. ĩ c. vltima. de ap. li. 6. placet mihi aliquas notabiliores hic referre, primò si iudex est inimicus pt recusari, vt suspectus, & ñ solũ ipse, sed oẽs đ sua parẽtela. tex. est melior de iure ĩ l. vnic. §. illo. quem ibi ad hoc no. Bar. C. si q̃c. præd. pt. Item amic⁹ recõciliatus. 3. q. 5. accusatores. j. Item amic⁹ inimici mei. ẽm Ale. ɔs. 99. inc. in cã inqsitionis. ver. ita vol. j. & p Bald. in l. si quis testib. C. de testib. & licet præfati docto. loquantur ĩ teste, tñ idẽ est ĩ iudice, imò maior rõ est ad repellẽdũ iudicem, q̃ testẽ ẽm Inn. in c. insinuante. đ off. del. itẽ si iudex est ɔpater vni⁹ partis ẽm Inn. in c. cum spãli. de off. or. facit, qa ɔpater ñ est idoneus testis in cã ɔpatris. ẽm Bal. in l. gñaliter. ff. de in ius vo. & seq. Ale. in ɔs. 144. & ẽm ordinẽ oĩum ɔs. 286. inc. qm̃ abũdæ. vers. qdã. & in 2. vol. licet ɔ̃rium teneat, idẽ Bal. in l. parentes. C. de test. & Ale, sibi ɔ̃rius in ɔs. 42. inci. in cã & lite vertẽte. ver. nec ob. q vnus. vol. 4. quos sequitur per bonas rões. Ias. ĩ d. l. gñal'r. & ĩ l. apertissimi. C. de iud. vers. sexta cã. & ibi latè per eum. de istis causis cogita super dicta diuersitate. Aeneas de Fal.

Zacharias.

¶Adde Spe. in ti. de posit. §. 7. ver. quid si ponens. melius per Phil. Fran. ĩ c. postremo. vbi põit 40. cãs, quib. iudex pt recusari, ẽt ĩ delegato. de ap. & Lanfr. de Ori. in c. qm̃ ɔ̃. §. recusationes. vers. item pt ordinarius recusari. & ibi ĩ apost. Celsi ad ipsum ver. prçcedẽtis aduocationis.

Sebast. Sapia.

b ¶ Licet delegat⁹. Vide Io. Bap. de S. Seuerino, in rep. l. diẽ functo. in 4 q. ff. de of. ass. vbi ponit, an sicut licet q̃ncũque reuocare delegatũ, liceat ẽt q̃ncunque reuocare assessorẽ.

Sebast. Sapia.

d ¶Facili cã. Vide Aret. in cons. 29.

Causam quæ inter. ¶Iudex habens consimilem causam à iudicio remouetur. Vel sic, & clarius. Iudex habẽs, vt priuatus penè consimilem causam quem habet, vt iudex à iudicando remouetur. h. d. primò recitat delegationem causæ: secundò causam remotionis vnius delegati, & alium surrogat ibi, quia vero. ¶Casus literalis. Inter abbatẽ & conuentum Vindoñ. & archidiaconum Carnoten. super quibusdã procurationib. q. vertebatur: cã super hoc cõmissa fuit archid. Parisien. & quibusdã aliis: sed qa archidiac. Parisien. similẽ fere cãm habebat parti alteri nimis fauorabilis videbatur loco ipsius archid. subrogauit quẽdam decanum mãdans, vt nõ obstantib. prioribus literis procedat in causa præuia ratione. Ber.
1 ¶†Not. j. iudicem posse generaliter recusari[a] ex causa propter quam verisimiliter concluditur nimis fauorabilem existere alteri parti. Cõcor. c. accedens. 2. vt lit. non conte. & multas legitimas causas recusandi iudicem. vide per Io. An. in c. legitima. de ap. lib. 6.
2 ¶†Not. 2. quod licet delegatus[b] possit reuocari quandoque. l. iudicium soluitur. ff. de iud. nõ tamen decet sine causa remouere: vnde Papa hic assignauit causam remotionis. Quædam enim iniuria videtur irrogata cum sine causa reuocatur. arg. c. vt debitus. j̃. de ap. hic est, q si compromittentes semel ab arbitrio recesserunt non possit facere illum compelli ad pronũtiandum, quia intulerunt sibi contumeliam. ff. de arb. litigatores. ¶Gl. j. primò repetit text. fortificando ipsum per duo similia. Secundò quęrit, an omnis similitudo sufficiat: & dicit q non. debet. n. esse similitudo in specie, vt qa iudex habet, vt priuatus causam super exceptione, & committitur sibi similis causa super exceptione: non enim sufficit similitudo in genere respectu eiusdem qualitatis, vt quia quælibet sit spiritualis. si. n. habet iudex, vt priuatus causam decimarum, non reuocabitur à iudicando in causa iurispatronatus, vel alia spirituali. Idem sentit Inn. dicit enim quod requiritur similitudo, sed non omnimoda: ideo dicit tex. pœnæ. vix. n. omninò similis inueniret, & quæ in hoc sit similis dicit relinquẽdum arbitrio boni iudicis. & idem Host. & Io. An. & pone exemplum secundum eos dico consuetudinem in regno, vt stetur dicto proxenetæ super contractu, & tu quem iudicem impetraui in alia causa dicis idem vel de verbis dubiis priuilegiorum eadem q. est inter iudicem: & aduersarium suum. Idem sentit Abb. addens vnum bonum verbum magis clarum dicẽs, q tunc iudex repellitur propter similitudinẽ causæ, quando ex hac similitudine causa iudicis quam habet cum alio fortior redderetur sicut hic. Cum enim potestas archidiaconi ex sola consuetudine innitatur. s̃. de of. ar. c. fi. quæ consuetudo ex vicinis ecclesiis perpendit. §. de consuet. c. cum olim. maximè in procurationib. j̃. de censi. c. super eo. de quibus hic agebatur vt patet ex tex. de facili pronuntiaret archid. pro alio archidiacono contra monachos, vt per hoc haberet op. ar. seu præsumptionem in causa sua, diceret enim debent monachi in procurationibus deseruire sicut recepit talis archi. in tali monasterio quòd est in diœ. Vien. Concludit ergò q cum ex similitudine causæ causa iudicis fortior reddi potest tunc causæ similitudo repellit iudicem, aliàs secus. Idem in effectu vult đ. An. dicens tunc similitudinem causæ dari quando ex decisione causæ corã iudice concluditur ad decisionem causę quam habet vt priuatus, quia qua ratione putat æquum q petit vt pars putabit ęquum quòd iudicat vt iudex, cum conscientia non possit esse diuisa
3 in eodem facto. arg. c. pe. de elect. li. 6. ¶†Sed contra hoc oppo. quòd de hac similitudine non sic sit timendum: quia iudex, vbi iste litigat tanquam priuatus non tenetur sequi sententiam istius, maximè cũ sciat eum qualiter suspectum. legibus enim & non exemplis iudicatur, vt in l. nemo. C. de sen. & res inter al. act. aliis etiam habentibus consimilem causam non prodest neque nocet in l. j. C. de transact. facit c. inter dilectos. de fi. instr. Sol. fateor, quòd iudex non mouebitur ex sententia istius. sed nihilominus ille redditur suspectus in iudicando, quia affectionem habet ad aliam partem quam putat æquam, & ideo remoueri debet. Concludo ergo, quòd etiam si causa non sit omninò similis ex quo tamen redditur aliqualiter suspectus ex affectione quam habet ad causam suam potest remoueri; nam ex facili causa iudex remouetur maximè delegatus, vt no. in c. cum R. de off. dele. & in c. dilecto. de testib. ¶Vltimò gl. quærit, an hæc causa sit sufficiens ad recusandum iudicem sicut ad surrogandum. gl. ponit duas opin. vna est q non: hic enim fuit facta surrogatio. & pro hoc intellectu facit antiqua litera quæ sic erat: dicti verò abbas, & conuentus nolentes alteri parti respondere nisi nos primo consulerent super priuilegiis ã Ro. pont. indultis monasterio eorumdem dilectum filium B. eiusdem monasterij monachum ad sedem apostolicam transmiserunt nihilominus supplicantes. Quatenus te filij decane loco Parisiensis archidiaconi supradicti surrogare ad decisionem istius negotij dignaremur, &c. Est enim alia differentia, vt dicit Pet. inter surrogationem, & recusationem, quia recusatio proponitur coram iudice, qui recusatur, vt in c. super quæstionum. de off. deleg. & c. si contra vnum. e. tit. lib. 6. surrogationis petitio fit coram superiore. Alia op. est quod sufficiat etiam ad recusandum. & hanc tenet hic gl. &
* *communiter doct.* & pro hoc facit quod s̃. dixi. quia ex facili causa[c] iu-
c dex recusatur maximè, quando arguitur nimis fauorabilis alteri parti. facit c. personas. de test. & l. prætor. ff. de iur. om. iu. & quod no. Inn. in c. irrefragabili. de off. or. vbi paret, quod is qui fuit aduocatus seu qui dedit consilium in causa repellitur tanquam suspectus à iudicando. fortius iste qui propalauit animum suum intentãdo consimilem causam, vt priuatus. arg. in l. 2. C. de Fal.

CAP. XIX

1 *Electus nõ notatur ambitione, si suam electionem quærit confirmare, & defendere. Iniquitas, istud verbum non inducitur nouum modum procedendi: quando causa committitur inter partes.*
2 *Appellari potest à sententia nulla.*
3 *Testes examinati, lite non contestata reddunt sententiam nullam.* 11. & 14.
4 *Appellatio iustificatur, si appellans offert se exceptionem probaturum.* 13.
5 *Appellatio non præsumitur ex nullitate processus, nisi probetur.*
6 *Clausula vocatis vocandis, quid importet.*
7 *Excommunicatus an, & quando admittatur ad defensionem suæ ecclesiæ.*
8 *Expressio verborum in commissione quæ insunt ex natura rei, non inducit nouam formam.*
9 *Possessorium prius discutitur, quàm petitorium.*
10 *Ordine iuris non seruato processus redditur nullus.* 12.

Exhibita. Si iudices de principali, & exceptionibus præiudicialibus simul cognoscunt, vel super principali lite non contest. testes recipiunt licitè ab eis appellatur. In prima ponitur appellantis petitio. In secunda appellationis commissio. Secunda. ibi, quia verò. ¶Casus literalis. Vacante ecclesia Virdinen. electus est quidam R. nomine contra istum electum H. archidiaconus & quidam alij canonici Virdinen. se opponentes impetrauerunt literas contra ipsum ad episcopum Parisien. & cõiudices suos sub hac forma, vt vocatis, qui forent vocandi veritatem inquirerent super his, quæ proposita fuerant: & aliis negotiis contingentibus. Partibus coram iudicibus constitutis prædictus electus quibusdam ex illis, qui contra ipsum agebant in modum exceptionis obiecit conspirationem: & quibusdam excommunicationem se illa offerens probaturum: pręfati iudices interlocuti fuerunt, quod de huiusmodi exceptionibus & negotio principali simul inquirerent nolentes admittere probationes super prædictis exceptionibus, quasi non essent iudices sed inquisitores & iuris ordinem peruertendo simul cœperunt inquirere de exceptionibus & negotio principali. & testes super eodem receperunt lite non contest. vnde dictus electus ad sedem apostolicam appellauit: & omnia ista domino Papæ significauit: vnde mandat Papa quibusdam iudicibus, q cum nõ in modum inquisitionis, sed commissionis: negotium delegatum extitit quatenus si ex dictis grauaminibus vel aliquo ipsorum, constiterit appellatum: reuocato in irritum quicquid post appellationem huiusmodi interuenerit esse factum: & in causa ista iuxta continentiam priorem literarum ratione præuia procedant.
1 Ber. ¶†No electum posse sine ambitionis nota nedum electionis suæ confirmationem petere, vt in c. quàm sit. & c. cupientes. de ele. lib. 6. sed

a ¶Interrogare. adde Ro. cons. 369. Zach. ¶Adde Old. ɔs. 104. ĩ fi. istũ ĩ c. cũ Ioãnes. & qđ ibi posui ĩ apost. ad ipsum & ibi ẽt Car. & Fel. ver. & aduerte. j̃. de fi. instr. Lãfr. de Ori. ĩ cle. sępe. ver. prima ɔclo ĩ cãis. & ibi in apo. Celsi ad ipsum ĩ ver. ex ꝑprio offõ. & in apo. in ver. vbicũq;. q̃ est fi. đ ver. si.

b ¶Eam iniquam. Adde Ale. ɔs. 2. li. 3.

Sebast. Sapia.

c ¶Vocatis vocandis. de hac cl'a vide Car. ĩ ɔs. 64. inci. dñs nr̃ Papa. & 94. incip. nobiles viri. vbi đt qđ hæc cl'a, vocatis vocãdis, est tãtę potẽtiæ, qđ executorẽ merũ facit mixtũ, ita qđ teneat assumere partẽ iudicis, refert. & seqr̃ Fel. in c. decetero. ver. qđ de cl'a. j̃. de re iu. & inq̃tum tex. iste ponit effectũ hui⁹ cl'æ, reputatur sing. p Car. in cle. j. de off. dele.

d ¶Per edictum. adde Ale. cons. 137.

e ¶Litis ɔtestatio. Adde Cæpol. ɔs. 44.

f ¶Repellendi. Adde Old. cons. 277.

Sebast. Sapia.

g ¶Cõtra ɔspiratores. vide Ab. ĩ c. q̃ro. j̃. de præsum. Gem. ĩ c. ɔstõem. de ver. sig. in 6. Bal. in l. vnic. C. demonop. & in c. j. §. ɔuenticulas. de pa. iur. fir. Arc. in c. si qs sacerdotum. 11. q. & Pet. de An. & Io. de Ana. in c. cum dilecti. j̃. de accus.

lib. 6. sed etiam ipsam electionem defendere, si ab aliis impugnatur. s̃. de consue. c. cum dilectus. & de in integ. rest. c. 2. cum si.
2 ¶†No. 2. q cum causa committitur inter partes verbum inquiras, non inducit nouum modum procedendi: nec facit iudicem cui committitur causa inquisitorem, sed simplicem iudicem: vnde in omnib. seruare debet ordinem iudiciarium. Intelliguntur ergò verba secundùm subiectam materiam 11. q. 3. rogo. & de rescr. causam. nam iudex largo modo potest dici inquisitor & in causa sibi commissa inquirere. debet. n. cuncta rimari, & ad veritatẽ inquirendam pt partes in quacunque parte
a iudicij interrogare.[a] 30. q. 5. iudicantem. ff. de inter. act. vbicũque. sicut, & aliàs dr̃ executor inq̃tum ꝓceditur ad finẽ exeqęndi iustitiam, & reddendi vnicuique, q suum est, & de resc. sciscitatus. & j̃. ti. prox. si qs ɔ̃ clericum. ¶No. bene ex isto tex. q exceptio excõicationis repellit excõicatum nedum à prosequutione iuris proprij, & priuati sed ẽt à prosequutione iuris publici ex quo volũtariè se opponit & nõ necessitatur: de quo in c. dilecti. & c. si-
3 gnificauit. de exce. ¶†No. hic casum expressum, q à sñia nulla pt appellari. hic enim sñia erat nulla saltem eo respectu, quia lit. nõ con test. testes fuerunt recepti. Idem no. in c. dilecto. j̃. de app. & j̃. vt lit. non cont. per tot. licet gl. de hoc dubitauerit. in l. j. C. qñ prouo. non est ne. Cautum tñ est seruare practicã quam ibi ponit gl. vt dicat appellãs, dico sententiam nullã. & inquantum est ali-
b quam[b] & ab ea appello. & tũc sufficit probare nullitatem vel iniustitiam. facit c. constitutus. de in inte. rest. de mã vide plene in præal. c. dilecto. & per Bart. in l. si expressim. ff. de ap.
4 ¶†No. appellationem iustificari non solùm si appellans se offert suam exceptionem incontinenti probaturum: sed ẽt si simpl'r se offert probaturum. non. n. tenetur offerre realiter probationes, vt sentit Io. An. in c. interposita. de ap. sed sufficit, q non expectet dilationes longiores, vt est bo. tex. in c. literas. de
5 rest. spo. ¶†No. q prosequens nullitatem appellationis causam non obtinet super tali processu nisi probet appellationem, & sic nõ sufficeret probare nullitatem super instãtia inchoata super appellationis processu. & sic
6 intellige tex. in fi. ¶†Not. vlt. tex. pro illa cl'a,
c vocatis vocandis, [c] &c. vt iudex cum cl'a datus teneatur obseruare formam iudicialem: imò plus dñt d. de Rot. dec. 83. q ẽt executor cum hac regula datus non est merus sed mixtus. vnde tenetur assumere partes iudicis. qđ bene no. Facit quod no. gl. magn. prope fi. in cle. vna. de of. dele. & quod no. Io. An. in add. Spe. in ti. de pet. & pos. §. quõ. in prin. ver. vt hic articulus. & ver. verum. & quod dicam in c. conquerente. de rest. spo. & hæc sufficiant pro notabilib. cætera veniunt examinãda cum gl. ¶Quæro qui sunt vocandi virtute huius cl'æ, vocatis vocandis, &c. gl. j. dicit quod illi quos negotium tãgit. quod no. facit regul. quod omnes tangit. de re. iu. li. 6. & in c. ad hęc. de of. arch. & dico, quod si certum est quos negotium tangit debe-
d rent specificè vocari: si verò ignorantur vocabuntur per edictum[d] ad hæc c. fi. de elect. li. 6. & q no. In. in c. vlt. qui ma. ac. pos. vt compareat quicunq; sua putauerit interesse. Potest etiam fieri citatio specifice respectu certæ personæ, qñ dubitatur an eius intersit, vt comparetat si sua putauerit interesse. vide gl. op. in l. ea quidem. C. si man. ita fu. al. vt ma. ¶Gl. 2. quærit, quia tex. mandat inquiri ẽt de contingentib. quæ dicãntur ɔtingentia in casu isto. & resp. q ea quæ ɔcernunt ipsam electionem, vt puta zelus, &c. & not. gl. pro signatione huius verbi ɔtingentia alibi hr̃ de dependentib. & tangentib. vt c. si annum. eo. ti. lib. 6. & c. dispendiosam. e. ti. in cle. ¶Quæro quare isti putabant se esse inquisitores, & q possent procedere lit. non cont. Resp. gl. 3. q pp verbum inquirerent, positum in commissione. ꝓcedit. n. inquisitor lit. non cont. in ɔtumaciam partis, vt lit. nõ cont. c. qm̃ frequenter. sed dicit gl. q isti errauerũt, vt dr̃ in litera. Et ɔcludit latius colligendo dicta doct. & aliqua addendo. Dic. n. isti errauerunt multipl'r. primò inquantum se reputabant inqsitores vbi non erant: tum quia commissio erat facta inter partes: & sic nõ in modum inquisitionis. Nec ob. verba requirerent, quia est largo modo proportionabile iudicib. vt §. dixi: tñ quia apposita erat cl'a, vocatis vocandis, &c. vigore cuius ẽm doct. debebat procedere iudicialiter, q no. s̃. dixi: tum quia non erat forma solita apponi in commissione inquisitionis, vt videlicet cum ad nos per clamosam insinuationem peruenerit, &c. vel accedentes personaliter ad locum. item quia si fuissent ẽt inquisitores non debebant procedere super principali, & exceptionib. præiudicialib. vt patet c. cum oporteat. de ac. & c. veniens. e. ti. & c. 1. & 2. e. ti. lib. 6. Item non poterant procedere ad receptionem testium, lite non contest. tum quia pars non erat contumax, quod requiritur, vt c. qm̃ frequenter. §. sunt alij. & q ibi no. vt lit. nõ cont. tum quia qñ proceditur per inquisitionem cum parte principaliter prosequente inquisitionem debet fieri litis ɔte-
c statio.[e] nec debet procedi ẽt data ɔtumacia lit. non conte. vt c. cum dilectus. j̃. de pur. can. & q no. Inn. in c. venerabili. de testi. dicam plenè in præal. §. sunt & alij. & in c. cum I. & A. de re iu. Tex. cum gl. veritatis. de do. & cont. & gl. in c. cum I. & A. præall. sentiunt, q ɔ̃ ɔtumacem pt procedi in cã inquisitionis lite non conte. & tunc oportet dicere ad c. cum dilectus. q ibi ponitur allegatio partis. & dic, vt dicam in c. veritatis prædict. In dubio autem, qñ non apparet an superior voluerit inquisitorem ad iudicem dare dicit not. Inn. & doct. post eum. q ex quo nõ apparet euidenter, quod fuerit deputatus in modum inquisitionis præsumendum est quod in modum iudicialis commissionis. Idem tenet Spe. in ti de inquis. §. j. ver. quid si in litera. qa res de facili reddit ad nãm suam. 35. di. ab exordio. nam rescripta sunt semper ad ius commune reducenda. de resc. causam. & l. ex facto. ff. de vulg. & pup. ¶Quæro quid si isti in veritate fuissent
f conspiratores nunquid fuissent repellendi.[f] gl. in ver. conspirationem. dicit q sic: quia præsumuntur inimici nec debent admitti ad testimonium. &c. Inn. & Gof. dicunt q in casu conspiratio vr̃ licita, qñ. s. clerici iurant, & statuunt, q teneant se simul, & nõ permittant prælatum dilapidare, vel excõicatum non admittant, vel hæretico non obediant, & his similia. Pro hoc habes bo. tex. cum gl. in c. sanè Thessa. 16. q. 7. cauendum est tñ ẽm Host. ne sub hoc prætextu conspiratio illicita nutriatur. in dubio tamen dicit Inn. in c. j. de schism. & vin. in c. fi. de test. cog. & quod præsumendum est ɔ̃ conspirato-
g res.[g] 11. q. 2. si qui clericorum. vbi de hoc. q not. maximè si fiant in perpetuum, vel generaliter. & vide q not. Io. An. in c. 2. de ver. si. Et dic, quod ɔspirator etiam ex causa licita non admittitur in testem contra illum ɔ̃ quem conspirauit, quia præsumitur eius inimicus: sed contra alios sic, vt not. Inn. in c. cum I. & A. de re iu. in fi. Et idem putarem in facultate accusandi, & se opponendi contra illum contra quem conspirauit, vnde intelligerem istum text. indistinctè in quolibet conspiratore. nam ad causandum inimicitiam non inspicimus an præcessit causa licita, vel illicita, sed an præcesserat tale quid, qđ habet ꝓuocare ad inimicitiam animũ alterius. dic vt in c.
7 meminimus. & in c. repellatur. & quod in eis dico. j̃. de ac. ¶†Op. & videtur q prætextu excommunicationis non debent isti repelli à defensione ecclesiæ eorum j̃. de exce. dilecti. Sol. dicit gl. in ver. excommunicationem. q si ipsi veniunt agendo repellantur, vt hic qa excommunicati non possunt agere. Ex quo colligit Abb. hic, quod excommunicatus nõ potest prosequi populares actiones. q no. facit c. Pia. de exce. li. 6. in pr. Si verò electus agit ɔ̃ se opponentem illi ex quo veniunt vt rei bene admittuntur ad defensionem ecclesiæ. & hoc dic, vt no. in c. dilecti. & c. cum inter. de exce. & c. super his. de acc. Et conclude breuiter. q aut excommunicatus venit principaliter agendo, & non admittitur, vt hic: aut specialiter vocans ad iudicium per electum, quia prius se opponebat, & non repellitur: quia venit stimulatus stimulo actoris. aut non vocatus sed venit sponte se opponendo, & tunc aut pro interesse proprio, quia incurreret præiudicium nisi se opponeret. pone exemplum, qñ executor vult prouidere: & hoc venit in præiudicium excommunicati, & admittitur: licet dicatur talis appellatio prouocatio ad causam, vt not. Io. An. in c. pia. de exce. li. 6. aut venit pro interesse suæ ecclesiæ ad opponendum contra electum, & admittitur: quia potest dici interesse priuatum cum eius intersit habere bonũ prælatum. 8. q. 1. audacter. ab eo. n. debet iudicari in foro cõtentioso, & animæ. vnde satis necessitatur ad se opponendum ad hoc, q no. In. in præal. c. super his. Si autem venit pro interesse publico tunc non admittitur ad hæc iste tex. & c. cum inter. de excep. & quod ibi no. Inn. Sed ɔ̃ hæc facit, quia isti opponebant se pro interesse ecclesiæ eorũ. & tñ debebant repelli si erant excommunicati. sed intellige hoc, qñ veniunt principaliter agendo electo nihil petente. tunc. n. sunt meri actores, & nullum vertitur præiudicium ecclesiæ. Si autem electus petit confirmationem tunc admittitur ad opponendum, quia tunc sunt rei non omninò voluntarij propter præiudicium ecclesiæ eorum, qđ
8 venit consequenter in præiudicium priuatum. ¶†Quæro, an valuit processus istorum iudicum, gl. in ver. permittendo. dicit q nõ, quia fines mãdati, &c. sed certe hæc rõ gl. mihi non placet qa nulla specifica forma fuit istis præfixa in mõ procedendi, sed tñ fuit eis

iniunct

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶Natura rei. Adde Old.cons.41.
b Seb.Sap. ¶Fuisset nullus. Vide Ang.in l.si queramus ff.de testa.vbi all.text.nostrum ad hoc, quod si iudex procedit super principali, omissis præiudicialibus exceptionibus, processus est nullus.
c ¶Possessorium. Vide tex.in l.ordinarij.C.de rei ven.& in l.3.C.de interd.an aũt possessoriũ,& petitorium simul ꝯcurrant vide p Bat.in d.l.3.& lati⁹ in l.naĩr.§.nihil cõe ĩ plurib.locis d.§ ff. de acq.pos. Aen.Fal.

Zacharias.

d ¶In peruersione ordinis causę.adde, ꝙ peruersio ordinis ꝓcessus vni⁹ causæ ad illam facit sñiam nullã.& ñ valere:& idẽ est si iuris ordo nõ seruet.ita multũ no.posuit Lanfr.de Or.ĩ c.qñ ꝯ.§.interlocutorię,& appl'ones.& ibi in apo.Bened.Vad.in vers.nõ seruetur.ĵ.de prob. all.gl.fi.in c.cum olim.ĵ.de cau.pos.& prop.idẽ tenet Car. ĩ cle.2 ĩ pr.e.ti.d iud. Ant.Fran. ¶Vtrum ꝑuersio ordinis ꝓcessus vitiet sñiam,& quõ dicaṫ puerti iste ordo hr̃ p Bart.& doct.in l.ꝓlatã.C. de sen.& interl.om. iu.& p Bal.ĵ.l.ambiguitatẽ.C.de tẽp.& in l.ꝓtestari.eo.ti.& an ꝑuersio ordinis vitiat interlocutoriam, vide ẽt gl.in l. pñti.§.cũ autem.C. d his.q ad ec.ꝯfu.Et adde, ꝙ ordo ꝑuersus de vna cã ad aliã nõ vitiat, sed vnius causæ ad se ipsũ bñ vitiat, vt decl'at Bar. in l.ꝓsecutione.ĩ fi. C.de pig.& no.ꝙ ordo substãtialis si ꝑuertatur, sp vitiatur vt est no.gl.ĩ c.nihil. 7.q.1.& tene menti dictũ Bal.in l.fi.in 4. op.C.de hæ.inst.vbi dixit, ꝙ ordo legis diuinæ nõ pt præposterari, neq; peruerti: & ibi etiam dicit ꝙ ordo necessitatis nõ debet peruerti, pro quo vide tex.in c.Christo patre.de conse.dist.2.& hr̃ ẽt per Bal.in l.præposteri.& adde etiam quod ordo iuris nõ dr̃ peruerti, qñ iuratur post sñiam, si in sñia fuit reseruatũ iurm, vt no.in l.si quis.& ibi per Bal.C.de reb.cre.& iu.iu.vide per Spe.in tit.de requis.cons.in ver.tu igitur. vbi dixi: ꝙ amor, odium, auaritia, timor, affectio dominij, familiaritas,& affinitas, omnia hæc solent peruertere iudicium,& sensus humanos.
e ¶Ad alteram. Adde vt per Arch.cons.61.dum d.Abb.all.hic Bar. in l.sed si ante.dic, quod illam l legit Bar.cum l.præced.inc.fundum Titianum.& ibi ponit Bar.in fi. Aeneas de Fal.

iniunctũ ꝙ, vocatis vocandis,&c. verba cum
a sint ex nã rei nõ faciunt seu inducũt nouam formam ad hoc ꝙ no.In.in c.prudentiam.de of.del.& ꝓbatur in simili in c.cum ad sedem. de rest.spo.vbi dicam Item præsupposito, qd induxissent nouam formam, tñ isti hoc seruauerunt, cum vocauerũt istos.Item iste tex. expresse reddit aliam rõem, qa peruerterũt iuris ordinem,& sic nõ formã eis traditam: sed formam iuris.vñ dicit Vin.ꝙ ꝓcessus hic nõ valuit:qa factus ꝯ intentionem delegantis.de præb.c.fi.quod ẽt tenet Host. sed certè hoc nõ colligitur ex text.sed tñ notatur factum eorũ, qa peruerterũt iuris ordinẽ vt s. dixi.¶No.tñ gl.& istorum dictũ, qa sentiunt, ꝙ ẽt citra appl'onem ꝓcessus hic fuisset nul-
b lus ex quo simul voluerũt procedere super principali,& exceptionib. præiudicialib. Et idem sentit Host sup tex.& ad lrãm, q̃ mãdat inqri de appl'one supplet, maximè qa idẽ ꝼm eum, si nõ fuisset appellatum: ex quo nõ fuit seruatus ordo iuris nec in lit.ꝯtest.nec in ordine cognoscendi. Et licet d.Ant.hic simpl'r trãseat cum Host.tñ in c.tuam.de or.cog.sentit ꝙ ꝓcessus nõ redditur nullus ex illo capite, qa simul fuit processum sup principale,& præiudicialib.exce.sed opus est appellare.Distinguit tñ, ꝙ aut sup principali ꝓceditur per vnum iudicem: puta secularem.& super præiudicialib.exceptionib.ꝓceditur p alium, puta ecclesiasticũ, vt in casu illius c.tuam.& valet ꝓcessus nisi appelletur, quia nõ pt notari ꝯrietas in iudice ꝓcedente ex quo solum super principali ꝓcedit: sed secus dicit ĩ terminis huius c. qñ idem iudex ꝓcedit sup emergenti,& sup principali qm̃ tũc in eo notatur ꝯrietas,& sic ꝓcessus est nullus ipso iure citra remedium appl'onis. Hunc intell.ad istũ tex. vr̃ tacite sentire Fed.de Se.ꝯsi.121.hẽt.n.iste simultaneus ꝓcessus repugnãtiam q̃dam, qa dilatoriæ dñt, nõ est ꝓcedendũ,& iudex ꝓcedẽdo maxime vr̃ dilatorias reiicere.& tñ nihilominus ꝓcedit sup ipsis dilatoriis.& sic vr̃
9 sibiipsi ꝯrius. ¶†D.Car.hic, tenet oppositum dicẽs qd iste ordo, vt prius discutiantur præiudicialia nõ est de substãtia vt vitietur ꝓcessus al'r gest⁹ nisi excipiatur,& appelletur. dat simile in alio ordine, vt prædiscutiatur pos-
c sessorium ante q̃ petitorium.l.j.C.de ap.facit ꝙ no.in l.si mãcipium.ff.de eu.& in l.2.C.cõi
10 di. ¶†Tu tñ ꝯsidera, ꝙ iste tex.pt induci ꝓ & ꝯ: & primo facit, qd processus sit nullus, ibi.s. ꝑuertẽdo iuris ordinẽ,&c. ꝑuersio aũt ordinis eiusdẽ causæ reddit ꝓcessum nullum, vt l. ꝓlatam.ꝯiuncta gl.maximè in fi.C.de sen.Et sic non ob.simile dictum d.Car.qa ꝓcedit in
d ꝑuersione ordinis causæ ad cãm qua rl'r nõ vitiat, vt not.in præal.l.ꝓlatam.per gl.& Bar. in l.j.C.de ap.Et hoc casu pt ꝓcedere, ꝙ no.gl.& Bar.in l.sed si añ.ff.de exce.vbi no.quod si agitantur duæ causæ simul, quarum vna est
e præiudicialis ad alterã. valet ꝓcessus ẽt si nõ opponatur. fa.c.j.de rest.spo.& ꝙ no.in c.fi.d or.cog. In ꝯrium qd ꝓcessus valeat, facit ista litera in qtum Papa mãdat inqri de appl'one. Ad hoc tñ pt rñderi vltra rñsionem Host. q̃

f ¶Ordo. Adde an præposteratio ordinis vitiet actum. Rom.cons. 406.vide pulchrè per d.Cor.distinguentem.in cons.136.incip.viso puncto.in 3.vol. Aeneas de Fal.
Ant.Fran. ¶Circa hoc de præposteratione dicas, ꝙ ꝑposteratio est, qñ inchoatur à medio, omisso principio, vt dixit Bal.in aut.sed & si gs.C.de test.& dixit ẽt Bal.in l.ꝑposteri. C.de testa.ꝙ est abusus hoĩs, qñ pmittit id, qd dẽt seq de iure,& de facto,& est maximũ vitiũ, vt dixit Spe.ĩ ti.de cit.§.iã d citatione.vers.porrò.3.& adde, ꝙ ista ꝑposteratio est grauamẽ,& iõ poterit appellari à tali ꝑposteratione, vt p Bal. in l.1.in 2.& 3.no.C. de app.vtrũ aũt ꝑposteratio vitiet legatũ hr̃ ĩ l.q duob.ff.d ꝯd.& de.& ĩ l.qdã.& ibi p Bar.ff.de pe.le. Et adde, ꝙ ꝑposterõ ñ vitiat instõem: & iõ si fiat ĩ principio siue in medio testĩ siue ĩ fine valet ĩstõ. vt in l.si te.§ fi.& ibi p Bar.& ĩ l.cũ ĩ testõ. §.hæc verba.ff.d hæ. inst.& adde qd ꝑposteratio in his, q̃ sũt de substãtia vitiat l. ꝓlatã C.de sen.& p Bal.in l. ambiguitates C.de testa.& per Pau.de Ca.in ꝯs.39. alij hñt sub nu.42. inci.visis actis,& actitatis.vtrũ aũt præposteratio ordinis vitiet instr̃m, vide Bal.in c.j.ti.qd prec. deb.inue.an fid.ver. sed qd.in vsi.feu.& tene menti, qd præposteratio verborũ nõ vitiat, nisi qñ verba sunt tradita pro forma sicut in stipulatione in qua dẽnt præcedere verba interrogatiua,& subseq verba rñsiua, vt ĩ l.j.§.si stipulãti.ff.de ver.ob.& no.Bal.ĩ d. l.ambiguitates.ĩ no.& adde, ꝙ ꝑposteratio ordinis dati ab hoĩe vitiat ipo iure sine appl'one, vt ĩ c. Pisanis.de rest.spol.& in c.cũ dilecta.de resc.& no.Bal.in l.j. no.3.C.de ap.& vide Car.ĩ cle.1.§.porro. d sum.Tri.vbi dixit, ꝙ ꝑposteratio vocabulorũ, ẽ pmissa in orõe qñ vna dictio finit ĩ vna vocali,& sequẽs incidit ab ea vocali ꝙ dr̃ cẽ mẽti tenẽdũ.

vr̃ diuinare supplendo maximè, ꝙ iõ mãdat de hoc inqri: qa deduxit nullitatem p viam appl'onis, qd poterat vt s. dixi: iõ ex quo ꝓsequebatur p viam appl'onis oportebat, ꝙ eam iustificaret, nõ tñ sequr, ꝙ renũtiato ꝓcessu appl'onis potuisset ꝓsequi nullitatem, vel si-
11 ne appl'one.arg.in cle.j.de sen.& re iu. ¶†Et hoc euidenter coll'r hic: nam ex alio capite ꝓcessus indubiè erat nullus: qa lit.nõ ꝯtest.testes recepti fuerũt vt in c.1.vt lit.nõ cõt.& tñ Papa nihilominus mãdat inqri de appl'one, quod nõ ꝯtingit nisi rõe prædicta. iõ ex hoc tex.nõ possumus nos fundare, licet aliud sen
12 serit d.Car. ¶†Sed ad sustinẽdum, ꝙ ꝓcessus valeat possumus ex alio nos fundare videli-
f cet, ꝙ quidã ordo est de substãtia ꝯ quidã de
g iustitia.peruersio ordinis iustitiæ non habet vitiare ipso facto, vt no.gl.2.q.1.in summa.& 17.q.4.vxor.nec alicubi expresse probatur, ꝙ iste ordo sit substãtificus citra appl'onem,& exceptionem. Et hæc lrã licet expresse nõ faciat tñ potius pt adduci ad istam partem, q̃ ad aliam: cũ Papa mãdat inquiri de app.si ꝯstiterit cã interuenisse ex aliquo istorũ grauaminũ. Vñ ñ posset ꝓseq exceptionẽ simultanei ꝓcessus nisi doceat de appl'one: sed aliã exceptionẽ defectus.ꝯtestationis posset renunciato ꝓcessu appl'onis. Et forte Papa pp hoc mãdat inqri de appl'one, qa sine appl'one nõ obtinuisset ex alia exceptione tñ: & ipse ꝓsequebatur vtrunq;:& ista posset esse alia sol'o. Item facit, qa hic tractatur principaliter de fauore partiũ, vt exceptiones prædiscutiantur:& huic fauori pars vr̃ tacitè renũtiare nõ appellando. Pro hoc c.tuam.de or.cog.ibi, si fueris reqsitus,&c. facit ẽt optimè c.ad dissoluendum.de desp.impu.vbi Papa processit in principali f[?]lsis exceptiõib.dilatoriis, quod nõ fecisset si ordo omnino fuisset de substãtia. ad idem c.ex ꝯquestione.de rest.spo.iuncta gl.magn.in fi. Item eadem ratio est hic vt prædiscutiãtur ista præiudicialia, quæ sunt in duab.causis, quarum vna est præiudicialis ad alteram: ergò idem ius dẽt esse. Item ĩ dubio debemus facere interpretationem, vt res potius valeat, q̃ pereat, vt ĵ.de ver.si.c.abbate.& ff.de ver.ob.quoties.& per hoc hẽs hũc artic.
13 longe melius discussum, q̃ alibi. ¶†Sed si dice-
h res ex quo processus erat nullus in dubio ex defectu conte.lit. quare iste appellauit: dic vt fortè euitaret facti grauamẽ: nã iudices solent ꝓcedere ad vlteriora nisi appelletur. Et dñt hic Pet.& Abb.ꝙ in casu huius c.sufficiebat probare ob has cãs appellatum, nec est necesse de ipsa veritate docere: & hoc iõ qa obtulit se ꝓbaturum,& non fuit admissus.de app.c.interposita. Et hoc no.ꝓ intellectu huius c. vt videatur se offerre: licet nõ obtulerit probationes incontinenti, quod ẽt tetigi s.
14 in notabilib. ¶†Opp.ꝙ ex defectu contestationis non debet hic processus irritari, quia agebatur de electione, vt in c.qm̃.§.porro.vt lit.non cont. Sol.dicit gl.pe.illud procedere data contumacia rei, quæ hic non erat. Et sic limita, quod s.dixi, ꝙ etiam data contumacia nõ potuisset procedi sine contestõe ex quo

g Seb.Sap. ¶Ordo est de substantia. vide Bal.in rub.huius ti.in fi.secundi commenti. vbi dicit, ꝙ quadruplex est ordo iudicij: naturalis, accidentalis, formalis:& materialis.declarando, vt ibi per eum.
h Seb.Sap. ¶Erat nullus. Quod ꝓcessus possit esse nullus licet pars appellet. vide Bal.in l.j.in pr.C.de sen.ex bri.re.cum all.per d.Perusi in c.dilecto.q.31.de app.vide etiam Imo.in cle.1.in 3.col.de re iud.

erat

Zacharias.

a ¶Per lapsum triẽnij. Adde qd licet instãtia causæ ecclesiasticæ ñ finiaṫ triennio, vt hic, cã tñ clerici sic. ita no.I.An. in c.nullus.ĵ.de for. cõp.Car.tñ aliqtulũ vr̃ diuersari in cle.1. q.10.de rest.in inte.
b ¶Causę cognitio. Adde Bal.cons.317. in c.ego puto.
c ¶Prima.pro ista j. lectura facit c.cum olim.vers.iudices.d priu.c.tñ ex lr̃is d in int.rest.c.fi.de ꝓb.c. cũ tpe.de arb.rñde, qd dñt, ꝙ vna instantia durauerit tanto tempore. And.Bar. Ant.Fran. ¶Circa hoc an in cãis ecclesiasticis, vel clericorũ instãtia duret vltra triẽniũ dicas, qd ista opi.seu ista j. lectura gl.q̃ tenet hic. d.Ab.ꝯcludẽs nullã esse dr̃ia quo ad termini instantiã inter ius can.& ciu.sp mihi placuit licet cõis sñia videatur esse in ꝯriũ. vt ĩ c.añriorũ.§.ad hæc.& ibi per Are.2.q.6.& p Spe.ĩ ti.de iu.cal.§ seqtur. vers.qd si instãtia.& dũ legerẽ hunc tex. tenui istã sñiam ea potissimũ rõe: qa i⁹ c.lites abhorret,& sp studet finẽ litib⁹ imponere: & illas remouere, vt in c.finẽ litib.de dol.& ꝯt.& in c.iurgãtiũ.d re iu.& si diceremus, ꝙ nulla dareṫ instantia,& termin⁹ ad lites expediendas de iure cano.ipsæ lites auctoritate iuris canon.efficerẽtur ppetuæ,& immortales. qm̃ nõ est ddm, qd ẽt cõfirmat, qa q̃uis ius cano.pmittat ẽt tertiã appl'onem ꝯ dispõnem iuris ciu. vt in ti.C.vt non li. ser prou.tñ hoc nõ permittit nisi prius sñiæ exeqtur.vt in cle.vt calũniis.de re iu.ex quo datur nobis intelligi mentẽ canonũ fuisse vt lites ñ efficerẽtur immortales. Vtrũ aũt lapsu tpis pereat instantia ipso iure, an verò reqraṫ sñia, hr̃ p Bar.& do.in l.ꝓperãdũ.§.illo ꝓculdubio.C.de iud.& no. p Cy.& alios in l.fi.

erat specialis prosequutor inquisitionis.procedit enim illud generaliter, sed istud procedit in casu speciali,& fauorabili: vnde hodie siue sit contumax siue non, potest procedi hoc casu, vt in multis aliis sine contestatione litis. vt in cle.dispendiosam.de iud.&
15 cle.sæpe.de ver.sig. ¶†Vlt.no.gl.vlt.& tene eam menti.& de materia dic, vt plenè vt no. in c.2.de resc.per gl.& doct.& per Bar.in l.diuus.ff.de re iu.& dicam in d.c.2.vbi cadit.

CAP. XX.

1 *Instantia iudicij non perit lapsu triennij.4.5.*
2 *Cõmissio facta super decisione causæ intelligitur etiam super cognitione eiusdem causæ.*
3 *Instantia perempta, non expirat iurisdictio delegata.*
6 *Statuimus, istud verbum relatum ab habente potestatem legis cõdendæ: inducit ius nouum: secus verbum, mandamus.*
7 *Appellatur ab omni grauamine de iure Cano. secus de iure ciuili.*
8 *Episcopus non potest statuere contra ius:& sic non potest inhibere, ap.ab interlocutoria, nec præfigere terminum instantiæ.*
Simpliciter,& de plano nõ seruato iuris in ordine, non potest causa committi à nemine nisi à Papa.
Appellatione deserta perit iurisdictio iudicis dati.
9 *Instantia, quando est perempta, per subterfugia partis, vel ex defectu iudicis: an detur restitutio, vel quomodo succurratur illi, qui non est in culpa.*
10 *Statutum, quod lis non trahatur vltra certum tempus: trahetur vlterius propter examinationem testium commorantium in longinquis partibus.*
Instantia certi temporis non currit, quando iudex est legitimè impeditus.
11 *Clericus non gaudet priuilegio ecclesiastico in bonis patrimonialibus, nisi in casibus expressis.*
12 *Instantia non perit lapsu triennij, quando in foro seculari agitatur causa ecclesiastica.*
Fiscus,& ecclesia æquiparantur.
In præparatoriis iudiciorum seruatur consuetudo fori vbi causa agitur.
13 *Instantia in criminalibus durat biennio.*
Casus in quibus instantia durat minori tempore.
Officiales, quando syndicantur datur instantia per xx. dies tantum.
14 *Instantia perempta, quæ acta pereunt.*
Instantia vtrum prorogetur per compromissum, sicut per appellationem.
Instantia non potest consensu partium prorogari: etiam si iurauerunt.15.
16 *Instantia finita, nõ debet iudex sententiam ferre etiam quod à parte non opponatur.17.*
17 *Iudex an,& quando possit ferre sententiam post terminum elapsum.*
18 *In notoriis perempta instãtia pt ferri adhuc sententia.*
19 *Iudex qui tenetur aliquid facere sub certa pœna non incidit in causa, nisi pars institerit, vt illud faciat.*
20 *Sententia lata absoluo, vel condemno, prout quis venit absoluendus vel condemnandus, vt ex actis patet: valet quando iudex non potuit acta videre,& tempus sibi currit.*
Iudex, quando videt instantiam perire: potest ex officio venire ad sententiam.
21 *Instantia currit arbitro sicut iudici: secus arbitratori.*
22 *Instantia etiam habet locum in causis summariis.*
Litis contestatio non fit in causa summaria.
23 *Instantia perit, quando iudex procedit per inquisitionem.*

1 Venerabilis. ¶†Instãtia iudicij nõ perit per lapsum trien-
a nij. h.d.communiter sic summatur. Sed potest summari aliter: Lapsu triennij non obstãte potest delegatus in causa sibi commissa ꝓcedere. Et sunt duæ partes. In j parte qõ. In ij. Papæ prouisio.ibi mandamus. ¶Casus literalis. Inter archiepm in vna parte,& cõitatẽ Ceruiæ ex altera super iurisdõe ciuitatis ipsius,& quibusdam aliis articulis q.vertebatur, quæ commissa fuit magistro Tancre.Bononiẽn.canonico: sed per cauillationes Ceruiensium.& subterfugia decisio huius causę per triennium fuit prorogata,& tandẽ post litis contestationem dicti Ceruienses asserebant instantiam iudicij per decursum partis periisse,& ita nolebant vlterius super examine iudicis respondere. Archieps significauit hoc d.Papæ. vnde ipse mandat eidem iudicij, quod exceptione huiusmodi non obstante in negotio ipso procedat iuxta traditam sibi
2 formam Ber. ¶†Not j.ꝙ commissa decisione causæ, videtur commissa ipsius causæ co-
b gnitio qui enim vult consequens vult,& antecedens,& omne id per ꝙ peruenitur ad illud in c.præterea.& c.prudẽtiam §.sexta.de of.dele.& in c.ex parte.de spon.l.ad legatum.& l.ad rem mobilem.ff.de proc.& l.2.ff.de iu. om.iu.vide per doct.in c.super quæstionum. de of.dele.& cle.auditor.de resc. ¶No.2.Papam posse committere causam quę vertitur inter clericum,& laicum: licet laicus sit reus vt hic patet. Et fortè hoc contingit, quia hic allegabatur sacrilegium, vt ĵ.tit.prox.c.conquestus.vel processit de consensu partis, vel dic, vt dicit gl.not.in c.si clericus laicum.& c. ex transmissa.ĵ.ti.prox. ¶No.3.ꝙ decisio causæ quandoque prorogatur per subterfugia,& cauillationes partis aduersæ:& cauillationis natura est, vt ab euidenter veris per breuissimas mutationes disputatio ad ea, quæ euidenter falsa sunt producatur, vt dicit tex.in l.natura.ff.de ver.si. ¶Opp.expediendo gl.de l.properãdum.C.de iu. vbi patet, quòd lapsu triennij perit instantia: cuius contrarium videtur innuere hęc litera. sol.hęc gl.procedit multũ intricatè: & in effectu sentit quatuor
c lect. Prima quod contrarium procedit ꝼm leges hic secundùm canones, vt sic secundùm

C.vt ĩtra cer.tps criã ter.& q̃ sit practica ꝓnũtiandi, qñ labit instãtia & nõ liquet de cã, hr̃ in l.iudices C.de sen.& p Bal.in l.si de meis.§. fin.ff.de arb.& dicas vlterius, qd iudex si nõ terminet cãm intra tps instant.ę, punieṫ,& teneṫ parti ad dãna,& interesse qñ stat p eũ quominus cãm expediat: al's nõ, vt ĩ l.petẽdæ.& ibi ẽt p Bald.C.de temp.in inte.rest.& in d.l.si de meis.§ fi.

Sebast.Sapia.

d ¶Aliud ꝼm canones. Ista dr̃ia ĩter canones,& leges cõiter teneṫ, vide Alex. in ꝯs.23.vol.3.& in ꝯs.64.vol.4.& And. Sic.in d.c.de causis. s d of.del.& q̃ sit rõ diuersitatis, qd de iure can.nõ pereat instãtia secus de iure ciui.vide Bal.assignãtem rõem in c. fi.ĵ.de do.& cont.& mod.in l.properandum.in prin.

3 canones nõ pereat instantia per lapsum triennij. ¶†Secunda lect. est quod nulla sit in hoc differentia inter leges,& canones. sed hic ideo fuit repulsa exceptio quia dicebant iurisdictionem iudicis delegati expirasse perempta instantia. quod non est verum. vnde poterant dicere non tenemur respondere, nisi detur nouus libellus,& fiat noua contestatio,& omnia fiant de nouo sed non sic excipiebant, sed dicebant ꝙ non tenebantur respondere coram delegato.
4 ¶†Tertia lect.est ꝙ quando stat per reum,& cauillationes quominus causa sit decisa intra triennium non perit instantia, vt in l.properandum.præalleg.in fi.& per hæc habes expeditam & suppletam hanc tertiam lect.& habes generaliter an,& quando currat instantia de iure ciuili.& quando competat restitutio. vnde hic ponderatur, quod fuit causa dilata propter subterfugia,& cauillationes istorum reorum. ¶Quarta lect.est, quòd hic ideò non perit instantia, quia lis non fuerat contestata:& tempus triennij currit à tempore lit.conte.vt in præal.l.properandum.hoc enim non placet gl. quia imo lis fuit contestata, vt patet ex antiqua,& colligitur satis ex isto tex. ¶Quinta lect.ponitur hic per Gof.ꝙ sicut prædict.l.properandum.excipit causas fiscales, vt in eis non pereat instantia: ita hæc decre.causas ecclesiæ, non autem proprias causas clericorum secundum eum. Alij, vt Vin.dicunt hic, quòd benè perit instantia, sed restituitur ecclesia sicut minor,& dicit, quod cum instantia iudicij perit in re minoris, minor prius conuenit tutorem, vt in l.properandũ.§.vlt.de iud.licet alias habeat electionem.ff.de mi.l.etiam. §.j.Et idem si tutor contraxit sine minore in rebus eius. C.si tut.vel cur.l.j.& vlt.sed hanc electionem non habet vbi minor læsus est ex contractu procuratoris, quia prius conuenit procuratorem, quàm restituatur.ff.de mi.l.cum mãdato. ¶Et ex his habes 6.lect.ad istum
5 tex.nunc examinemus quamlibet de per se. ¶†Prima est, quòd il-
o lud secundum leges aliud secundum canones. d idem tenet gl. in c.fi.ĵ.de dol.& cont.vbi melius declarauit opinionem suam quàm alibi.Idem Host.hic & Spe.in ti.de ele.§.restat.ver.item, ꝙ instantia.& ver.sed nũquid omnia.& gl.in c.anteriorum.§.ad hæc sancimus. 2.q.6.& gl.iuris ciuilis in præall.l.properandum.& Inn.in c.consu-
* luit.de of.del.licet hic vacillauerit.& ita tenent *communiter doct.* Mod. ¶Sed contra hanc lect.ego opp.quòd nullibi probatur apertè, ꝙ de iure can.non pereat instantia:& sic quòd inducatur ius nouum diuersum à iure ciu.ergò stãdum iuri ciuili per iura vulgaria. Non enim ob.iste tex.quia hic excipiebat, quòd per lapsum triennij non tenebantur respondere coram delegato, ac si fuisset perempta iurisdictio delegati: quod est falsum, vt ĵ.dicam. nec Papa dicit, quòd instantia non periit sed, quòd teneatur respondere non ob.illa ex-
6 ceptione. ¶†Et pro hoc, quia cum Papa non vtatur hic verbo, sta-

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶Vltra trienniũ. põdera q̃ ĩ ꝯriũ facit c.iurgãtiũ. de re iu.vbi dr̃ celeri snĩa. q̃ ñ durat ꝑpetuò.& ꝓ certo ꝯiũcto illo cum isto destruitur cõis opi.And.Barb.
b ¶Lapsu triennij. Adde, ꝙ ꝯriũ tenet Ro.ꝯs.102.vbi dt ꝙ stadũ est iuri ciu. ex quo de iure can. nõ reperitur decisum.
c ¶Circa Papã. add ꝙ id tꝫ Lap.all.102. q̃d eps ñ pt ꝯmittere cãm simpl'r,& de plano terminandã. Zachar. ¶Adde q̃d nec legatus de latere,ita no.multũ sin. Hip.de Mar.sin.102. inci. cl'a summariè. & Ro.sing.778.inc. q̃d importat.Lanfr. de Or.in cle.sæpe.& ibi in ap.Cels.remis. ĩ vers.facit.de ver.si. & no.in apo.ad istũ in c.sup eo. vers.cl'a appl'one remota. s. de of.deleg.& in c.j. ver. per totum principem s. de rescr.
Sebast.Sapia.
d ¶Et de plano.No. tñ,q̃d istud nõ ꝓcederet,qñ inferior à Papa tolleret solẽnitatẽ iudicij ex cã euidẽti,& necessaria.& no.In.ĩ c.fi. d treug. & Ale.ĩ ꝯn.106.vol. 2.& in l.nemo pt.ff. de le.1.seqtur Ias.in repe.l.oẽs ppl'i.vers. no.tñ diligẽter.ff.d iu.& iu.vbi dt,q̃d lꝫ legatus de latere ñ posset committere cãm cognoscẽdam simpl'r,& de plano: pt tñ ex causa necessaria & euidenti.
e ¶Daẽ restitutio. adde Ro.cons.119.
f ¶Currat. Adde Ro.cons.124.
g ¶Restõ.vid oĩnò Ro.q ple.examinat in l.2.ff.de re iu.q dt se ꝯsuluisse Bonon. dum ibi legeret,ꝙsi ex negligẽtia actoris lapsa sit instãtia, ꝙ daẽ restõ, de quo vide ꝑ Ale.in ꝯs.42. inc. in casu, & lite. ver.& istud vr̃.vo.3. Et vnũ scias in ista mã,ꝙqñ instãtia est lapsa non restituuntur , nec minores, nec pia loca. ſm d. Car.Flo.in cle.j.q.x. de rest.in int.& seqt Alc.in ꝯs.23.inc.visis scripturis.vers.& posito.vo.3.Itẽ scias

tuimus: nec alio verbo inducẽte ius nouum, sed verbo mandamus, apparet, ꝙ non inducatur ius nouum,& maximè cũ respondeat, & mãdat ad querelã partis,arg.eorum q̃ no. per gl.in c.cõsultationi.de temp.or.&in aut. in me.lit.fac.ius.non fi.§.si verò.& de test.causam quæ. Item si hic statueretur ius nouum non extenderetur ad instantiam iam perempta. si enim ante hoc c.nõ erat cautum:ergo instantia perierat, ex quo contrarium non reperiebatur de iure can.in c.j.de no.op.nun. & per consequens non extenderetur hoc c. ad istum casum,quia etiam si cõstitutio concerneret præparatoria.& modum procedendi:non tamen concerneret pendentia respectu actuum præteritorum,sed fiendorum. vt dicit gl.no.in c.licet canon.de elect.li.6.& in cle.dispẽdiosam.de iud.in gl.fi. & tamẽ Papa mandat hic simpliciter procedi in hac causa non ob.exceptione: ergò non inducitur hic ius nouum, quia comprehenderet tantum futura negotia,& non istud consummatum. & tamen solùm Papa facit mentionem de
* isto negotio,& tamẽ *communis opi.* de iure can. est, ꝙ non perit instantia iudicij per lapsum triennij quid ergò dicemus? Nullibi enim videtur hoc ius deuians à iure ciu.sed pro isto communi intellectu,quod non pereat inducto tex.in c.cũ olim.de priu.§.iudices. vbi fuit facta condemnatio expensarum factarũ per quadriennium quo durauit iudicium. & sic non periit ibi instantia per lapsum triennij. ad idem c.cũ ex literis.de in inte.rest.&quod
a ibi no.gl.vbi lis durauit lõge vltra trienniũ.[a] Item facit hoc c.isti enim asserebãt instãtiam iudicij periisse: & ideo recusant respondere sub iudicis examine.Papa simpliciter mãdat, quod hac exceptione non ob.procedere debeant in negotio. vnde Papa ex toto renuit exceptionem. non enim dixit,quod instantia periit,sed iurisdictio.Item mandat procedi super negotio,& sic super instãtia inchoata:aliàs dixisset incipias de nouo procederet in causa: maxime cum hoc nõ esset expresse alibi cautum.Item potest aliter intelligi tex. ita quod expresse probet instantiam non perire:videlicet, ꝙ isti nolebãt respondere sub examine istius iudicis.s.super actitatis coram eo,quia ad hoc citabãtur,& hoc patet ex ratione. Nam dicebant se non teneri, quia instãtia perierat. nam ratio sequens restringit dictum generale præcedens.l.cũ pater.§.dulcissimis.ff.de leg.2. Non est verisimile,quod induxissent illam rationem quòd instantia perierat si voluissent inferre iurisdictionem expirasse, quia ex separatis non recta fit illatio, vt in c.2.de transl.epis.& Papa resp.quod hac exceptione non obstante, &c. & sic expresse tenuit secundùm istum intellectum instantiam non perire secundùm ius canonicum. Sed dubium est vbi fuit hoc ius conditum à principio.nam hic nõ:per rationem supradictam, quare ego puto, quòd nullibi expresse sit cautum per modum constitutionis, sed illud ius ciuile de quo in prædicta l. properandum.non fuit in foro ecclesiastico receptum morib. vt clarè innuit in iurib. superius all.& ideo non vendicabat sibi locum hic:licet expresse nõ caueretur contrarium de iure can.ar.4.di.in istis.§.leges.& pro hoc, quia per alias regulas iuris canonici obuiantes regulis iuris ciuilis non poterant rationabiliter habere locum in foro canonico.
7 ¶†Quia de iure can. appellabatur à quolibet grauamine. non autem sic de iure ciuili. l.ante sententiæ tempus.C.quor.app.non re. & in c.super eo.j.de ap.vnde iudex ciuilis satis potest causam intra triennium decidere cum per appellationem nõ impediatur eius iurisdictio. Sed iudex ecclesiasticus non sic:

cum per frequentes appellationes ab interlocutoria nõ possit quandoque intra hoc tempus causam terminare. Ex his conclude, ꝙ de iure can. non periit instantia lapsu trien-
b nij,[b] & hoc inter quoscunque & in quacunque sit causa litigium,quia semper militat ratio differentiæ præmissa: & quò ad præparatoria seruantur iura loci iudicij, vt not. in c. quod clericis.j.ti.prox.per hoc remanet prima lect.verificata & declarata longe melius
8 quam alibi. ¶†Et per hoc infero, non valere statutum episcopi à quo terminus præfigitur instantiæ, ita quòd elapso termino finiatur instantia, quod si Papa noluit admittere peremptionem instantiæ lapsu triennij fortius non debet episcopus coarctare terminum triennalem : quia non potest statuere contra ius superioris, vt in c. quod super his de ma.& ob.25.q.2.institutionis.no.gl.in cle.ne Romani.de ele.& plenè per Io.An.in c.fi.de app.li.6. Vbi dicit,quòd non valet statutum episcopi quo inhibetur appellatio ab interlocutoria, quia non debet statuere contra concessum à iure, vide in simili per Fed.cons.17.facit gl.no.in c.fi.de hæ.li.6.& in cle. sæpe.de ver.sig.in gl.mandamus.vbi concluditur,quòd nullus citra
c Papam [c] potest tollere solennitatem iuris committendo causam
d simpliciter,&de plano.[d] ita non debet episcopus posse tollere cum partium dispendio instãtiam iudicij per lapsum certi termini:cum ius can.noluerit hoc inducere cum partium damno. & hoc no.saluo tamen quod legitur in c.lator.j.qui fil.sint leg. ¶Venio nunc ad secundam lect. ꝙ iurisdictio delegata nõ perit per lapsum triennij, &c.& hæc lect.est vera in se.& in iure can.nullum est dubium in terminis huius c.cum instantia non pereat.vt s.dixi. sed quid de iure ciuili,& quid de iure canonico, vbi est perempta instantia, vt quia iudex ex iniqua causa absoluit ab instantia hic est bona glos.quòd non periit:& facit iste tex.idem tenent doct.in c.examinata.s.e.vbi dixi,& per Inn.in c.consuluit. de offi.deleg.& de test.causam. tenet Pau.in cle.vt calumniis.de re iud.& tenet Spe.in ti.de contu.§.nunc nobis.in fi.& do.de Rot.decis.56. Hoc verum secundum d.An nisi perempta instantia perimatur causa: vel quando iurisdictio est ad instantiam limitata, vt patet in iurisdictione data in causa appellationis:nam perempta ibi instãtia perit iurisdictio iudicis quia sententia remanet valida, vt in c.cum sit Romana.de ap.in clem.sicut.
9 eo.tit. ¶†Tertia lect.est quòd non perit instantia quando per subterfugia, & cauillationes rei causa protelatur. hanc lect. tenet hic Phil.dicens l.properandum. non correctam:& quòd ideo hic non perit instantia ne isti rei per quorum subterfugia causa erat prorogata de dolo suo commodum reportarent, quod esse non debet de rescrip.sedes. de dolo & contum.contingit. dic melius,vt supra dixi,quòd indistinctè de iure canonico non currit instantia. ¶Sed nunquid hoc dictum gl.& Phil.procedat de iure ciuili,vel præsuposita opinione,quòd de iure canonico curreret instantia. do.An.
e tenet hic,quòd hoc casu currat instantia nec datur restitutio: [e] sed dabitur actio de dolo contra partem.l.arbitrio.§.si cuius dolo.ff.de dol. quod dicit ibi tenere Bart. & gloss.in auth.vt spons.larg.§.hoc quoniam.Ibi tamen Bart.nihil dixit de suo quando impeditur per factum partis : sed per factum tertij. Dictum tamen videtur æquum, & satis rationabile, vt sic nihil depereat parti,& dispositio illius l.properandum.non violetur ex dolo, & malitia partis:& videtur ibi text.de hoc in præallegato §.si cuius dolo.non cauillando literam.& tenet ibi gloss.& sequitur Bart.nam si fieret restitutio ex dolo aduersarij,quando confiteretur dolum,& malitiam : & sic restitueretur aduersarius ad litem ne instantia periret cum graui iactura vtriusque illuderetur illi constitutioni: properandum , quæ emanauit fauore publicæ vtilitatis,vt dicit ibi Bar.Aduerte tamen, quia Bart.in l.si cum ipse.ff.de excus.tut. tenet contra per illum tex. & sic concordat cum hac lectura gloss.& Philip.& dicit se mirari, quòd Moder.non all.illum tex.in materia l.properandum. videtur enim probari in d.l.si cum ipse.quòd instantia non pereat si facto rei actor fuit impeditus. & adduco op.tex.contra eum in l.fi.in fi.C. de adul.& si vis tenere hanc opi.dic quod §.si cuius dolo.præall.loquitur quando interuenerit dolus tertij. Si autem stat per tertium: tunc agitur ꝯ tertium ad interesse si est soluendo.si verò non est soluendo,fit restitutio ad litem,vt no.in præal.§.hoc quoque.& præd. §.si cuius dolo.per Bar. Si verò impedimentum prouenit ex iudice
* tunc *communiter tenetur*,ꝙ tempus currat[f] licet datur restitutio,vt no.
f gl.l.properandum.§.finautem.ver.trium librarum.C.de iud. & Bar. in d.§.si cuius dolo. Si verò stat per eum,qui debet causam ꝓsequi:
g sed est legitimè impeditus currit tempus,sed datur restitutio.[g] l.& si sine.ff.de min.§.fi. In causis verò fiscalibus non currit instantia,vt in præal

ꝙ qñ ẽ instãtia pempta iudex ex offõ lꝫ pars ñ alleget ñ dẽt snĩam diffinitiuam ferre, ita ꝯsuluit Alex.in ꝯs.20.inc.vertitur lis.in pr.col.5. Item qñ instãtia est perẽpta facto actoris:ipse dẽt in expensis ꝯdẽnari ſm eundẽ Ale.in ꝯs.16.inc. visis dubitationib. ĩ pr.vo.5.quò ad principalem mãm vide Ale.in ꝯs.71.inc.videretur.ĩ pr.& ĩ ver. restat.eo.vol.&vide pulchrè per Cur. in consi.24.versi.sed istis.Aon.de Fal.

Sebast.Sap.
a ¶In reb.ecclesiæ. Hanc opi. sequitur Romana.in l.vsucapionem.ff.de vsuca. &probat latè Fel.in ca.ecclesia S.Mariæ. ver.sed nihilominꝰ prædicta recipiunt. s.de constit.
b ¶Conueniri. Tu pondera Bart. in l.j. ff.ad l.Iul.in fi.vbi dicit, ꝙ perpetuò põt conueniri: ergò pt auferre istud beneficium ipsis creditoribus. Tu vide Bal. in l.obseruare. in §.ꝓficisci.in 4.q.ff.de offi.proc.vbi aliter loquitur tu vide text. in c.aduersus.de im. ec.vbi probatur cõtrarium.vide ibi do. Pet.& d.Ab.A.Barb.
Sebast.Sap.
c ¶Amplius audiẽdum. Vide qd not. Bart.in l.2.C.de edẽ. & quo iudex possit assignare terminũ intra quem probet. quo elapso nõ probans non audiatur: vide quæ copiosè, & vtiliter congerit. Geor.Natt. in repe. cle.sæpe.
d ¶Pereunt. Adde eundem cõs.5.s.all.
Sebast.Sap.
e ¶Procedendum. Vide Bart.in l.2. vbi Mod.C.de eden. Ale.in cõs.58.visa petitione.in 2.vol.
f ¶Prorogetur. Adde Pe.de Anc.in cõsi.225.& Ro.ꝯs.173.
Zacharias.
g ¶Adde Lanfr.de Or.in suo trac.de arbi.multum no.& integraliter loquentem.ver.quæro. vbi etiam quid de causa appellationis:& qd si cã sit de leg.fo.64.

in præal.l.properandum.in pr.& per hoc habes expeditam,& suppletã hanc tertiam lect. &habes gñaliter an,& qñ currat instantia de
10 iure ci.& qñ cõpetat restitutio. ¶†Sed ego dubito, quid si lis protrahitur vltra terminũ præfixum instantiis à iure communi, vel statuto municipali non ex impedimento alicuius,sed ex magnitudine causæ ipsius,vel propter multas appellationes ab interlocutoria in casib.maiorib.potest appellari.Exemplum cum statutum ꝓfigit duos mẽses & actor dicit se habere testes vltra mare, ita ꝙ requiritur maior dilatio,quã sit terminus totius instantiæ.3.q.3.spatium.& in l.j.C.de dil.Credo ꝙ tunc vltra terminum põt ferri snĩa ex quo enim non pt imputari partib.vel iudici:quia terminus debet recipere interpretationem à iure,s.si causa intra illum terminum expediri pt pro hoc est bo.tex.in l.j.& l.vt gradatim. §.j.ff.de mu.& ho.in l.3.C.de noxa.& melius. in l.fi.C.de adul.facit,ꝙ leg.& no.in c.cãm.de ele.&melius in l.ita autem.in prin.ff.de admi. tu.& melius facit ad hoc l.si cum ipse. cum l. præcedenti.ff.de exc.tu.vbi per illum tex.hoc tenet Bal.& Io.An.in add.Spe.in ti.de le.§.restat.ver.quid si statuta.in vlt.q.& vide per Cy. in l.j.C.qui acc.non pos. in vltimis trib.qõib. Et ex hoc arguo ad qõem quotidianam,ꝙ si pendente qõe corã laico excipitur,ꝙ instrm est vsurarium,vel de defectu natalium : & sic articulus ille incidens remittitur ad iudicem ecclesiasticum per quem fit inhibitio seculari,vt interim non ꝓcedat in negotio principali iuxta ea quæ no.j.de ord.cog.c.tuam, ꝙ si labitur terminus instantiæ antequam finiatur ille articulus incidens,vel ita remãsit modicum de termino, quod non pt iudex intra illum terminum causam principalem terminare,ꝙ poterit causam finire post terminum optimè facit dictum Io.An.in præall.loco.& Bal.& Bart.in l.si cum ipse.ad idem alle.l.properandum.§.finautem in medio. C.eod.tit. ¶Quarta lect.est, quòd hic lis non erat contestata.ideo tempus triennij non habuit suum initium:sed hæc lectu.non est vera quo ad text. quia hic fuit lis contest.vt dicitur in gl.sed est vera in se,quia sic loquitur tex. in præalleg.l. properandum.¶Quinta lect.Goffr.est quòd in causa ecclesiæ est speciale , sicut in causis fiscalibus secus in propriis causis clericorum.Hæc lect.est vera in se,sed est nimis restrictiua : quia ratio quam præmisi in prima lect.est generalis cuiuscunq; sit causa ex quo venit tractãda in foro ecclesiastico,sed in eo ꝙ Gof.dicit aliud esse in propriis causis cleri
11 corum.†Dicit d.Ant.ꝙ in hoc non debet esse differentia inter causam ecclesiarũ:& causas clericorum quia bona clericorum gaudent eodem priuilegio cum bonis ecclesiarum:vt not.de pign.ex literis & quod scribit Cald.in q.quæ incipit statuto cauetur.Aduerte quia hoc est ꝯ regulam quam idem d.Ant.ponit in c.si diligenti. de præsc.vbi dicit,& bene ꝙ nũquam clericus gaudet priuilegio in
a reb.propriis quo gaudet in reb.ecclesia [a] nisi in casib.à iure expressis.& ibi dicam rationem.& facit quod no.Spe.in ti.de in inte.resti. §.qualiter.ver.sed nunquid clericus, vbi dicit,ꝙ in reb.suis non põt clericus petere restitutionem in inte.& idem gl.in cle.vna.e.ti.&sic in illo casu non gaudet priuilegio ecclesię:fortius isto casu vbi non tractatur de tanto præiudicio cum hic tantum pereat instantia : ibi verò ex denegatione restitutionis petit totã causam. ad idem gl.in
12 c.quanquam.de cen.lib.6.& 16.q.4.c.j. ¶Et ex hac lect.Goff.no.ꝙ si causa ecclesiæ tractatur in foro seculari nõ euanescit instãtia per lapsum triennij,sicut nec causa fiscalis ar.eorũ quæ no.in c.j.de in int. rest.item no.ꝙ ecclesia debet gaudere priuilegiis fisci,secus si causa propria clerici ibidem tractatur qa in ꝑparatoriis seruãtur cõsuetudines fori vbi cã agitatur:vt no.in c.ꝙ clericis.j.ti.prox. ¶Vltima lectu.est ꝙ bene perit instãtia sed restituitur ecclesia sicut minor.hæc lect.nõ procedit,qa imo non currit ꝯ ecclesiam per ea q̃ s.dixi in ꝑced.& in prima lectu.& per hoc habes clare intell'm huius c.& oẽs
13 lect.examinatas. ¶†Sed nunc quęro qa.s.facta est mẽtio de instan

tia & text.facit tantum mentionem de triennio nunquid semper exigitur triennium in foro ciuili , vel vbi instantia perit.dic, quòd non. Nam dicunt hic d. quòd si causa est criminalis instantia perit intra biennium.C.vt intra certum temp.cri.quæstio ter.l.fi. si inter clericos,intra duos menses.in auth.vt cleri.apud propr.episc.§.si tamen col.6.sunt tamen alij casus in quibus criminales causæ restringuntur vt in officiali qñ syndicatur,vt C.vt omnes iudi.tam ci. quã mil.l.vnica Restringũtur ẽt quędam ciuiles.C.de dec.l.generali.li.x. & C.de edi.priua.l.fi.& in aut.de man.prin.§.sit tibi.coll.3. ff.de dam. inf.l.j.Et attẽde,qa in q̃tum s.dixi,ꝙ in officiali finitur instãtiam breuiori tpe videlicet intra 20.dies.dt gl.& Bar.in l.2.in fi.ff.ad l.Iul.rep. ꝙ intra illud tps dẽnt cãæ ꝯ officiales terminari.& post non pñt ibi
b cõueniri:sed in ꝓpria patria bñ poterũt ẽt post illud tps cõueniri:[b] vt in pal.l.vnica.Hoc intelligit verũ hic d.Car.si in hoc loco iudicij nõ emanauerũt ꝓclamata, ꝙ q̃ vellet petere ꝯparere intra tot dies.
c tunc.n.si post terminũ ꝓnuntiatur neminẽ amplius audiendũ.[c] nõ audietur ẽt in patria.C.de remis.pig.l.si eo tpe.j.qui ma.acc.pos.c.fi. &ita dt se obtinuisse in facto.Hoc dictũ mihi placet:ex quo.n.statutus est terminus ad agendum,& subest legitima cã statuendi cõpellitur quis agere si vult ius suum cõsequi:alias si iudex declarat neminem amplius audiendũ non dẽt aliqs audiri ex quo notitia termini ad eum peruenit.Ad hoc all.gl.no.in l.vna.C.vt nemo inui.&l.Titia.& qd ibi no.Bar.ff.de acc.& qd no.Inn.in c.conquerente.de off. or.facit l.diffamari.C.de inge.manu.vbi ex cã statuitur terminus ad agendum post quem non auditur:&idem no.in præal.iurib.& vide quod no.in c.fi.qui mat.ac.pos.nam,& fraus posset coniungi:vt qa in loco hẽt officialis probationes paratas,& ille distulit,vt fortè periret sibi facultas vel saltem commoditas probandi.Nec ob.l.2.ff.ad l.Iul.repet.vbi datur annus,&c.quia potest intelligi,vt ibi no.Bar.in 2.sol.qñ officialis exercuit offm suum in prouincia sua. vel intellige,qñ non steterit in syndicatu:ita ꝙ nõ fuit statutus terminus modo prædicto.nec secuta est declaratio,& sententia iudicis,vt nullus
14 alius deinceps audiat. ¶†Quæro,quæ acta pereunt[d] perempta in-
d stantia gl.videtur hic sentire,ꝙ omnia acta per eum:adeò,ꝙ ab ini
e tio sit de nouo procedendũ.[e] Goff.hic dicit,ꝙ licet ſm leges pereat instantia per lapsum triennij non tñ gesta per manum publicam iudicis authoritate in publicam formam redacta : vt C.de re iu.gesta. Tu de hac mã vide latius per Inn.& alios in c.causam quæ.j.de test. vbi dicam: vt & per Bar.in l.cum lite.ff.iu.sol.& per Spe.in tit.de le.§. restat.ver.sed nunqd acta. Et dic breuiter,ꝙ pereunt acta iudicij nõ autem acta causæ sed litis,& quæ sunt ista vide gl.in cle.sæpe.de ver. sig.in ver.defensiones.& iurib.s.alle. & sic restringe istam gl.Nun-
f quid compromissum prorogetur[f] in stãtia sicut prorogatur in causa appellationis: vt in cle.q̃diu.de app.in aut.si tñ. C.de temp.app.Io. An.in add.Spe.in ti.de le.§.restat.ver.quid si statutum.& d.Ant.hic tenet ꝙ currat,qa non reperitur iure cautum in instãtia principali, & quia non pt illud tps per expressum consensum partium prorogari:vt no.gl.in l.properandum.§.finautem reus.C.de iud.Nec est eadẽ ratio in instantia causæ principalis sicut in cursu instantiæ appellationis.Quia in causa appellationis agitur de maiori præiudicio:qa perempta instantia perimitur,& causa: vt in cle.sicut appellationẽ. de ap.cum simi.sed in causa principali solum pereũt acta.hoc etiam tenet Bar.in pal.l.properandum. ¶Sed Bal.tenet ꝯrium,s.ꝙ idem sit in cã principali,vt non currat tps durãte compromisso:qa semper litigat.ar.in l.ꝯ maiores.C.de inof.te.& no.hoc pp authoritatẽ.Bal. Sed primum dictum puto verius,quia compromissum est voluntarium.l.si dictum.§.si compromisero.ff.de eui.& ideo non debet ius publicũ lædi per factum voluntarium partium:nec per hoc cessante causa illius l.properandum.quæ fuerũt duæ:vt colligitur ex principio.Prima ne lites sint immortales.Secunda quia pendentia litis
15 sæpe mãm criminalib.creare noscitur. ¶†Dices,ꝙ etiam pactũ iuratum in hoc non valet, quia contra publicam vtilitatem. de foro comp.c.si diligenti.dicit tamen,quòd vidit in hoc fraudem adhiberi,quia pars promisit parti non allegare peremptionem instantiæ.
16 ¶† Sed dicit ibi Bartol.& bene quòd hoc non prodest : quia iudex videns instantiam finitam non debet sententiam ferre cum esset nulla : vt ibi not. gloss. Dicit tamen posse dari vnum modum indirectè prorogandi : vt partes renouent omnia ista vno actu secundum ea, quæ not. in l. mutari. ff. de procurat. vt quia diceret , pars litem contestor , libellum approbo, & responsiones, &c. & sic dicit Bartol.in præallegat.l.mutari.de quolibet processu inualido alia ratione, vt possit conualidari modo prædicto.Sed dom.Anto. videtur de hoc dicto dubitare cum exigatur in his certa formalitas, vnde non sufficit illa generaliter recenseri. argument.de iurerand.capit.penultim.& hoc mihi placet argument. eorum quæ not. Innocent. in capit. prudentiam.de officio delegat. Et quia de facili illuderetur illi constitutioni : & daretur materia figmentis. nota tamen dictum Bartoli, in practica, & tene semper menti.
17 ¶ † Quæro generaliter an valeat sententia lata post terminum
g præfixum instantiæ[g] gl.in præalle.l.properandum.dicit quòd non: & not

Universidad de Deusto Biblioteca

& no. Bar. ibi post Cy. & Oldr. in quadam sua disputatione, vbi not. sic distinguit. Quandoque tempus statuitur parti qñque iudici, qñque instantiæ, qñq; actioni. Primo modo qñ tantū statuitur parti, non auditur pars post tempus. l. peremptorias. C. sen. resc. non pos. & c. pastoralis. de exce. Qñque tp̄s statuitur iudici, a & tunc aut statuitur iudici, & iurisdōni: & finito tempore iudex non p̄t aliquid facere, vt in l. 2. §. sed si iudex. ff. e. & in l. si vt pponis. C. quo. & qñ iu. Si verò tp̄s statuitur iudici tātum: tūc quod iudex facit post tp̄s valet, sed ipse punietur, vt in l. j. in fi. C. vt om. iud. tam ciui. q̄ milita. Et ideo pondera verba statuti, qa magna est dr̄ia in verbo: vt s. patet. Quandoque tempus statuitur instantiæ, & tunc id qd facit iudex finita instantia non valet: vt not. ibi in gl. Ratio: quia sententia non valet nisi præcedant ibi acta solennia ad sententiam vt l. prolatam. C. de sent. & in c. vno. de litis contest. sed perempta instantia, pereunt omnia acta ad ordinem litis pertinentia, vt l. cum lite. ff. iu. sol. ergò apparet, ꝙ sententia lata finito tēpore feratur sine libello & sine litis contestatione ergo non valet. ¶ Et per hoc deciditur, quæstio si statūt disponit, vt intra duos menses causa finiatur nūquid post illum terminum possit iudex ferre sententiam, ex quo est intra terminū iuris, s. intra triennium statutū instantia expedita, & sm prædicta videtur dicendum, ꝙ non: quia terminus præfigitur instantiæ. quidam tamen ꝯ: vt no. Iac. Bu. & Bal. in d. l. properandum. in prin. ex quo statutum expresse non corrigit ius ciuile: quia non disponit expressè, vt instantia sit perempta: * sed primum dictum cōe est, vt no. ibi Bart. quia succedit ille terminus loco termini iuris, ideo debet illo iure censeri, vt no. in simili Inn. in c. ex ratione. de app. vbi vide. Et maxime hoc procedit si in statuto dicitur, finiatur intra terminum omnino sm Ia. But. idem sm Bal. ibi si statutum dicit, vt causa finiatur intra duos menses à die citationis. nā tunc cum recedat à dispositione iuris communis, quia de iure communi computatur terminus à die litis contest. videtur statutum velle ius ciuile corrigere, & sic in dubio peribit instātia post illum terminū. & vide plenè de hoc per Io. An. in add. Spe. in ti. de le. §. restat. ver. quid si statuto. vbi tandem concludere videtur, ꝙ in dubio aut statutum apponit in pœnam, & non perit instantia per lapsum triennij vnde poterit intra terminum iuris ferre sententiam. satis enim operatur statutum. aut dispo nit simpliciter, & tunc ex quo statuit terminum instantiæ. satis videtur velle vt illo elapso pereat instantia. alias parum aut nihil operaretur statutum. & hoc placet ar. eorum quę
18 no. in d. c. ex ratione. ¶† Hoc limito, nisi pars fuisset confessa: nam tunc cum factum sit notorium poterit iudex ferre sententiam post peremptam instantiam: quia in notorio non requiritur iudicium, vt in c. quoniam. de fil. presb. ita not. dicit Bal. in d. l. properandum. facit quod no. Inn. in c. qualiter, & quando. el 2. de accu. & in c. fi. de rest. spo. Quandoque statuitur tēpus actioni, & tunc non est dubium, ꝙ finito tēpore finitur actio, vt l. fi. C. de do. mil. & l. superuacuam. C. de temp. in inte. rest. cū si. & hæc no. & vide ad prædicta quod no.
19 Spe. in ti. de le. § restat. ver. qd si statuto. ¶† Et no. vnum pulchrum dictum vbi iudici imponeretur pœna si causam non expediat intra instantiam intelligitur, vt committatur pœ-
b na si pars instat b petendo intra tempus instan
c tiæ: quia non tenetur iudex c impedire officiū suum non postulatum ad vtilitatem priuatā. l. 4. §. hoc autem iudicium. ff. de dam. inf. facit quod ibi in simili no. Bar. & ꝙ not. in præall. l. properandum. & vide bo. gl. in simili in c. fi. de resc. vnde hic ponderatur, quod causa fuerit dilata per subterfugia, & cauillationes istorū
20 reorum. ¶† Item no. & aliud singulare dictū: ꝙ vbi partes intantum se astrinxerunt, quod labitur tempus instantiæ nec iudex potest informari de meritis causæ propter breuitatē temporis, omnia tamen producta sunt in iudicium: & iudex poterit sic pronunciare absoluo, vel condemno, prout quis absoluen-
d dus, vel condemnandus est d vt ex actis patet, ita dicit But. in l. iudices C. de sen. & sequitur hic d. Ant. Et pro hoc adduco, quia satis est, ꝙ sententia potest certificari ex actis. l. terminato. C. de fru. & li. expen. & no. Inn. in c. 2. de lib. oblat. & certum est, quod in iudicio recipit certificationem. & ꝙ in rerum natura certum est: de quo per gl. & Bart. in l. certi conditio. ff. si cer. pet. in illa q. an certi conditio possit agi pro interesse. facit l. vbi. ff. de ver. ob. l. cum quidam. §. quod si ipse. ff. de acq. hæ. Et dic ꝙ quando iudex videt instantiam perire propter lapsum termini p̄t
e ex officio suo peruenire ad sententiam. ita notabiliter e dicit Bart. in l. seius, & augerius. in fi. ff. ad l. fal. & hoc ratione publicæ vtilitatis, &
21 intelligo ꝙ ex officio suo poterit partes citare. ¶† Vlt. quæritur, an
* arbitro censeatur statuta instantia sicut iudici. cōiter doct. tenent ꝙ sic: quia arbitria sunt redacta ad instar iudiciorū. l. j. ff. de arb. & quod no. Inn. in c. quintauallis. de iurei. facit l. omnes. C. de fer. vbi tenetur seruare ferias sicut iudex & de hoc vide bon. gl. in l. si de meis. §. fi. ff. de arb. & in l. sed si compromissum. & in l. item si vnus. §. j. & ibi bon. gl. & per Spe. in ti. de arb. §. differt. ver. item vt intra triennium. secus dic in amicabili compositore, qui alias dicitur arbitrator: vt no. ibi Spe. nam corā isto non est iudicium, & sic nulla instantia: & per consequens perire nō potest: vt no. Inn. in c. quintauallis. de iureiur. & c.
22 Et quanto tempore duret potestas istorum dic, vt ibi no. ¶† An autem in causis summariis habeat locum peremptio instantiæ vidi a-
f lias in facto dubitari nec memini me legisse f sed ꝙ non periret alle
g gabatur: quia in istis non proceditur in figura iudicij: g & sic omittuntur omnia substantialia iudicij: vt le. & no. in c. sæpe. de verb. sig. in cle. & per Bar. in extrauag. ad repri. in verbo, figura. vbi autē non est iudicium perire non potest, de desp. impu. c. ad dissoluendum. cōtrarium tunc dixi, & nunc audacius confirmo, quia licet ibi non sit iudicium ordinarium, est tamen extraordinarium, vt no. Bar. in loco præalle. & probatur per no. in c. forus. de ver. sig. Causa. n. dum de iure discutitur appellatur iudicium: vt ibi. Præterea certum est ꝙ ibi est literis: vt probatur in d. cle. sæpe. vbi reperitur verbū lis: ergò habet locum peremptio: quia tex. in d. l. properandū dicit, ꝙ lites non protrahantur vltra triennium. Item dico ꝙ fortius habet locum in istis, quam in aliis: quia debent citius terminari. vnde dicit tex. in d. cle. sæpe. ꝙ iudex debet in istis summariis facere quantum potest litem breuiorem. Et si diceres, ꝙ in istis nō sit litis cōtestatio, vt ibi, & terminus instantiæ incipit à tempore lit. cont. vt in d. l. properan-
h dum. respōdeo, ꝙ prius actus h qui solet fieri post litem cont. habet vim contestationis, vt est gl. no. in c. j. de ele. li. 6. & no. Inn. in c. j. de dila. & c. si duob. de ap. & Pau. in d. cle. sæpe. & Bal. in d. l. properandum.
23 ¶† Et hæc faciunt ad qōem an, & quādo iudex procedit per inquisitionem pereat instantiam: quam vide plene per Bal. in d. l. properandum. vbi recitat duas opin. contrarias, ipse verò tenet quod sic, quod satis placet: nam & in ciuilib. quando proceditur & imploratur officium iudicis nobile. habet locum vt not. in d. l. properandū. & hæc notabis.

d̄r lis ī illis causis eo ipso qd incipit tractari de meritis cāç. all. l. nihil. & l. nulla. ff. de proc. And. Bar.

Sebast. Sap.

g ¶ Figura iudicij. Vide Pau. de Ca. in cōs. 289. in fi. & Bal. in l. j. §. j. ad fi. ff. si quis in ius voc. non ier. late Georg. Nat. in repe. cle. sæpe. de ver. sig.

h ¶ Prim⁹ actus. Adde Ro. cons. 174. Alex. cons. 50. lib. 2.

¶ Instantiæ. Adde Alex. cons. 137. li. 2. Abb. cons. 16. & 64. Rom. cons. 416.

Zacharias.

¶ Tu dic, ꝙ si est lata snīa post terminū instātię non prorogatæ tacite. i. nō opponēdo valet, licet iudex puniatur qui tñ non puniretur ēt si esset expressè prorogata. ita no. Pe. de Anc. & Car. in cle. j. p gl. in ver. finiri de rest. in inte. Bar. in l. properandū. in ver. quæro, qd si snīa, & ibi oīnò. Ale. cū cōcor. cū ibi sing. C. de iud. & Pau. de Ca. cōsi 328. inci. vr̄ ddm.

Sebast. Sap.

a ¶ Statuitur iudici. Vide Bar. in l. si in lege. ff. d loc. vbi vult. hoc ēt pcedere in iudice qui ex forma statuti hēt liberū arbitrium. Vide Alex. in cons. in l. 2. vo. & Rom. in cons. 322.

b ¶ Instat. Adde pro hoc ꝙ voluit Ang. cōs. 140. vbi d̄t, ꝙ stāte statuto, ꝙ iudex teneatur cām committere intra certū tp̄s, quod dēt intelligi si cum importunitate fuit petitum. ¶ Adde, ꝙ qñ iudex tenetur ex offō suo aliqd facere, & non facit, qa pars non petit; & non protestatur: ꝙ p̄iudicatur ipsi parti. Vid plura ad hoc q̄ alleg. Ias. in l. properandum. in §. si autem vterque. C. eo. Aen. Fal.

Sebast. Sap.

c ¶ Non tenetur iudex vide tex. quem. Pau. de Ca. dicit esse sing. in l. peto. §. fi. ff. de le. 2. cum plurib. allegatis p Ias. ī l. admonendi. ff. de iure iu. & per Fel. in ca. si aūt. s. de resc. vbi referūt multa ad hoc, ꝙ qñ lex aliquid disponit, intelligitur si petatur.

d ¶ Condemnādus est. Adde Ale. consi. 175. lib. 2.

e ¶ Notabiliter. Adde eundem cōsi. 64. & ibi vide de quæstione seq.

f ¶ Me legisse. Miror, ꝙ non viderit Bar. in d. l. properandum. §. & si quidem. vbi d̄t, ꝙ idem est in causis summariis, &

CAP. XXI

1 *Feriæ non obstant in executione sententiæ. 16. 20.*
Actor, qui obtinuit in possessorio in vno foro, non tenetur in eodem foro respondere super petitorio, quando est diuersus forus.
2 *Causa an possit committi vltra duas dietas extra prouinciam.*
3 *Delegatus licet sit alterius diœcesis potest cognoscere de causis loci vbi moratur.*
4 *Domin⁹ vel alius ei⁹ loco si p subditos non fuerit admissus: cēset sua possōe spoliat⁹.*
5 *Incorporalia q̄si possident: tamē pcederet libell⁹ loquēs de possōe, l; nō dicat quasi.*
Quasi, ista dictio denotat improprietatem.
6 *Officialis electus antequam accipiat possessionem officij: non administrat, idem extra territorium.*
7 *Sententia super incorporalibus quomodo exequitur.*
8 *Officialis electus ad aliquod officium, si non exercet ex aliqua cā: an currāt sibi t pa.*
Doctor impeditus legere non potest tempore sequenti remittere.
9 *Potestas, vel alius officialis in temporalibus non potest eligi perpetuo.*
10 *Rector alicuius collegij non potest vltra biennium confirmari.*
11 *Clericus litigans coram iudice seculari: si fuerit grauatus, poterit Papam adire per viam querelæ, vel appellationis.*
12 *Sententia lata super possessorio vtrum sit diffinitiua, & ab ea appelletur?*
13 *Sententia lata in petitorio parit præiudicium in possessorio.*
14 *Possessorium vbi tractatur: an debeat tractari petitoriū.*

Recon

a ¶ Executioni. Vide Ale. qui ita concludit in cons. 130. inci. in causa. in 4. vol. sed bene feriæ in honorem Dei obstant executioni sententiæ secundum Ale. in cons. 3. inci. quæritur in 2. col. ver. quod autem in 5. vol. Aen. Falc.

Zacharias ¶ Adde eundem Ale. in l. pe. & ibi Pau. de Cast. ff. de fer. & in l. miles. §. sexaginta. ff. de adul. Spec. in ti. de li. conce. §. nūc dicendū. ver. 25. Bal. in l. in minorum. C. in quib. caus. rest. in inte. nō est ne. Arc. c. sicut. 2. q. j. & Fe. de Se. cōs. 139. Sed hoc non est verum indistinctè sm. d. Bald. in l. puinciarum præsides. & ibi bo. tex. C. de fer. vbi d̄r qd ī criminalib. p̄t fieri executio snīæ die feriato etiam in honorē Dei ꝯ insignē latronem. Quod ē verū, qñ ē enormitas criminis: vt not. plenè Lanf. d̄ Or. in c. qm̄. §. citationes. in fi. & ibi ī apost. Beñ. Vad. & cels. j. de prob.

Ant. Franc.

Reconuentio dicitur fieri coram illo iudice vbi est facta conuentio.
Iudicium an sit indiuiduum. 15.
16 *Feriis introductis in fauorem hominum potest renunciari, secus si in honorem Dei.*
17 *Libellus, vel citatio quo casu possunt fieri vel dari tempore feriarum.*
Iurisdictio non perpetuatur ex actu nullo, quæ perpetuatur ex citatione.
18 *Feriæ non obstāt quādo partes non læderentur litigādo.*
19 *Feriæ an currant in causis ecclesiasticis.*
20 *Executio sententiæ, an & quando fieri debeat cum causæ cognitione.*
21 *Testes possunt recipi die feriato, quando non vertitur causæ cognitio.*
22 *Executio facta die feriato in honorem Dei tenet: licet committatur peccatum.*
Debitor fugitiuus potest capi die feriato, etiam in honorem Dei.
23 *Instantia quando est peritura iudex ex officio potest venire ad diffinitiuam.*
24 *Feriæ non habent locum vbicūque periculū est in mora.*

1 Significauerunt. ¶† Non obstante exceptione tēporis feriati pp vindemias mandanda est sen
a tentia executioni. a h. d. b sm vnum intellectū,
b vel sm alium cum actor, & reus sunt diuersi fori cā proprietatis, & possessionis, p̄t coram diuersis iudicib. agitari: ita communiter summatur. & allegatur hoc c. Sed qa hoc non videtur indistinctè verum vt j. subiiciam ideo summo aliter & sic actor obtinens in possessorio coram iudice rei, non tenetur coram eodem iudice super proprietate rñdere, si est prorsus alterius fori: est casus notabilis. Sunt duæ partes. In prima, partis cōditio. In secunda Papæ prouisio ibi, mandamus. ¶ Casus literalis. Inter abbatem & conuentum S. Marię de Florentia ex vna parte, & communitatem castri. de signa florentium. diœcesis ex altera super possessione vel quasi iuris eligendi ibidem rectorem coram Potestate florentino, quæstio vertebatur: dictus Potestas pro monasterio: super possessione vel quasi iuris eligendi rectorem in castrum predicto diffinitiuam sententiam promulgauit. lata prædicta sententia monachi illi rectorem elegerunt, sed potestas florentinus compellebat abbatum & conuentū super proprietate, vel quasi prædicti iuris in seculari iudicio communitati prædictæ respondere. Significatum fuit hoc dño Papæ: vnde mandat Papa epō Bononien. & coniudicibus suis quatenus si est ita: compellat communitatem prædictum electum ab eisdē monachis admittere in rectorem castri prædicti audituri postmodum super proprietate, vel quasi iuris quicquid partes dixerint proponendum. Partib. in præsentia iudicis constitutis ex parte communitatis prædictæ fuit excipiendo propositum, ꝙ tūc coram eis respondere non tenebatur de iure, cum tempus propter vindemias existeret feriatum. Ex parte monasterij fuit respōsum hoc malitiosè pponi, vt videlicet causa protracta tempus regiminis electi inutiliter laberetur. Consultus Papa super hoc mandat eisdem iudicib. quatenus hoc non obst. pro-
2 cedant in negotio præuia ratione. B. ¶† No. j. ex principio iuncta suprascriptione sufficere causam non committi vltra duas dietas: licet committatur extra prouinciam nam hec causa erat Florentiæ, & sic in prouincia Tusciæ, & fuit commissa Bonon. & sic ex prouinciā: & valuit quia licet extra prouinciam, nō tñ vltra duas dietas quod tenet gl. in c. neminem. 3. q. 6 licet tex. ibi faciat in ꝯrium, quasi hoc hodie sufficiat per c. nonnulli. de rescri. & in c. statutum. e. tit. li. 6. vbi nulla fit mentio de prouincia. sentit etiam hic Io. And. recitat tñ Goff. dicere ꝙ fuit de certa scientia Papæ. vel non fuit exceptum: sed in quadam sua qōne tenuit idem Gof. rescriptū simpliciter valere. facit c. olim. j. de iniur. Host. in sum. de rescri. §. qui pñt. aliàs, olim, quomodo dici pñt. ver. 100. tenet procedere exceptionem, nisi processerit de certa scientia Pape quod scire non præsumitur. de consti. c. j. li. 6. Cal. hic dicit ꝙ licet sic videatur de iure scripto: vt dicit Host. tamen ꝯrium de consuetudine obseruatur. & Arc. in c. neminem. tenet ꝯ opi Host. & dicit standum illi. c. nonnulli. & c. statutum. d. An. dicit ꝙ posset dici, ꝙ illa iura loquūtur in Papa. In inferiorib. autem iudicib. standum est c. neminem. & hæc distinctio mihi placet vt euitetur iurium correctio. & pro ea adduco quia respectu Papæ totus mundus potest dici vna & propria puincia 9. q. 3. cuncta per mundum. & c. per principalem. vnde sufficere debet ratio quod non trahatur vltra duas dietas & hodie vltra vnam per c. statutum sed inferior non potest committere vltra suam prouinciam: quia ibi habet iurisdictionem limitatam Pro hoc facit bo. tex. in c. vt litigantes. de off ord. li. 6. quod tamen d̄r de duabus dietis vt subditus non trahatur vltra illas, habet locū ēt in inferiori delegato: vt sentiunt.
3 doc. j. ti. prox. c. sane. ¶† No. 2. ex eadē suprascriptione non referre an delegatus sit alterius diœcesis q̄ vbi moratur, vt possit cognoscere in loco habitationis: dummodo in rescripto fiat mentio de mora: vt hic. & cōcor. bo. tex. in c. fi. de re. perm. & ibi p Io. An. quod no. ¶ No. ꝙ potestas appellari pōt in fœmino respectu dignitatis. ad idem. 96. dist. si Imperator. tñ qñque appellatur in masculino. j. de hom. tua & vide quod not. in c. precari. ex.
4 q. 2. & in c. precariæ. j. de prec. ¶† No. ꝙ subiecti non admittendo dñm vel venientem lo-
c co dñi c videntur spoliare dñm quasi possessione subiectionis: vnde p̄t agi ꝯ eos possessorio. qd no. pro his quę dico post In. in c. olim. 3. de rest. spol. ¶ Et ex hoc & ex tex. no. quod
d pro istis incorporalibus d potest agi possessorio, de quo in c. querelam. de ele. & in l. si cer-
5 tis annis. C. de pact. ¶† Nota quod in istis incorporalib. est dare quasi possessionē & qua-
e si improprietatem e iuris ad instar rerum corporalium nō autem cadit propria possessio: per ea quæ no. in c. conquestus. j. tit. proxi. Et
f no. ista exprimenda cum dictione, quasi f. nā hæc dictio, quasi diminuit denotat quādam improprietatem & imperfectionem: vt not. in l. in facto. ff. de cond. & dem. dic vt in c. put. de do. & cont. non tamen vitiaretur libellus, si narraretur sine hac dictione, quasi: quia largo modo potest dici possessio etiam in istis incorporalibus: vt in cap. olim. el 3 de restit. spoliat. ¶ Not. monasterium posse habere facultatem eligendi potestatem secula-
g rem. & quòd ex sola electione g monasterij

¶ Circa istū passum, an executio sententię possit fieri die feriato. Dicas primo, ꝙ oīa ea quæ nō requirunt cāæ cognitionem pñt fieri die feriato. vt per Bal. & Bar. in l. j. in §. nūciatio. ff. de no. ope. nū. vbi dñt, qd executio snīæ & examinatio testium pōt fieri die feriato. & idem voluit Bar. in l. ait p̄tor. in §. si debitorē. ff. quæ in frau. cre. & in l. dies festos post gl. C. de fer. & habetur per Arc. 2. q. 1. sicut. & idem voluit Fed. de se. in cōs. suo. 139. & Spec. in ti. de li. obla. in § nunc dicēdum. in ver. 15. in fin. Dicas tñ, ꝙ dum dictum est s. de teste vt possit examinari die feriato, ꝙ illud pcedit, qñ testis iurauit die non feriato: qa tunc dictū testis trahitur ad tempus iuri. ad qd vide gl. in cle. j. de off. del. & p hoc facit, ꝙ oīa quæ non sunt actus cōtentiosi, vel iudiciarij pñt fieri die feriato: vt in l. j. ff. d fe. & in l. j. C. de fe. & an sequestratio vel relaxatio seqstri possit fieri die feriato in honorem Dei. Vide Bal. ī l. fi. C. de fer. & in l. minor. per illum tex. de euict. An aūt tali die feriato in honorem Dei possit dari tutor pupillo, vide Bar. in l. nec mandare. in § j. ff. de tu. & cu. da. ab his. vbi d̄t qd non p̄t dari: quia datio tutoris requirit cāæ cognitionem, & an dieb. feriatis in honorem Dei possit procedi ꝯ homicidas, dicas quod non, nisi ꝯ latrones publicos & proditores, vt etiam iste tenet per ea quæ hīt in l. prouinciarum. C. de fer. hic all. & adde Host. idē tenentem in c. cum non ab homine hoc eo. ti. tñ Bar. in l. custodias. ff. de pub. iud. dicit, quod in criminalib. p̄t procedi die feriato, vt purgetur prouincia malis hominib. iuxta l. cōgruit. ff. de of. præs. & c. j. de off. ord. ꝙ forsan nō trāsit sine dubitatione in diebus feriatis in honorem Dei, per ea quæ habentur in ca. j. de fer. Addas tñ quod oīa ea quę requirūt celeritatem, & in quib. periculū esset ī mora. pñt expediri ēt die feriato in honorē Dei, per ea quæ habentur in c. fi. de fer. vbi plenè de materia.

b ¶ Hoc dicit. Vide Bal. ī l. liberti. de op. libert.

And. Barb.

c ¶ Loco dñi. Intellige hoc si ille q venit loco domini ostēderit legitimè se venire tanq̄ dominus, aliàs simplici verbo suo non creditur. l. vnica. C. de man. prin. & ī §. eos. el j. in auth. de colla. coll. 9. Aen. de Falc.

Sebast. Sap.

d ¶ Istis incorporalib. Vid Fel. in c. sicut in pr. j. de re iud. vbi concludit qd possessorio agi possit pro iurib. merè personalibus.

e ¶ Et quasi improprietatē. Adde Calder. cons. vlt. de iure patro.

f ¶ Quasi. Licet ista dictio denotet improprietatē, vt hic: tñ secus est, qñ ponitur circa ea quæ pñt esse vera sm veritatem, & pprietatem. ita in pulchro casu consuluit Ale. in cōsi. 2. vers. non obstat decimum. in j. volu. faciūt dicta per Bar. in sua solenni repe. l. si is qui pro emptore. in 3. q. in fin. cum cōcordantiis, quas ibi scripsi. ff. de vsuc. & vide Alex. in consi. 15. inci. viso pcessu. ver. & nō sunt. eo. vol. & de virtute dictæ dictionis vide Corn. in consi. 198. inci. visa. ver. nam dictio. in 2. volu. & in cons. 224. inci. est considerata vbi enim. in 4. vol. Aen. de Falc.

g Sebast. Sap. ¶ Ex sola ele. Vide Bar. in l. pe. ff. de testa. mil. vbi idem tenet, quod Abb. hic.

comp

Universidad de Deusto
Biblioteca

a Zacharias. ¶Non administrat. Adde Iac. Rebuf. in l. præcipit. & ibi plenissimè in apostil. Celsi ad ipsum. C. de can. lar. l. j. li. x. & ibi multa circa electionem officialium peregrina & inaudita. eundem l. si qs. ibi iterum in apostil. eiſdem Celsi. C. de decur. eo. lib.

b Sebast. Sap. ¶Currit tempus. Vide quæ no. in hac materia per Mo der. repetentes in l. diē functo. ff. de off. assesso.

Zacharias.

c ¶ Temporalia & ecclesiastica. Vide quæ no. in l. ex hoc iure. ff. de iust. & iu. vbi dñt Mod. per illū tex. q licet pplo libero sibi regē constituere, vel perpetuum magistratum, imò plo voluit Paul. de Ca. in rep. ver. capio tertium. q ēt citra q recognoscat superiorē, eo negligente regere, pt sibi regem creare qui ipsam defendat.

Zacharias.

c ¶ Possit interim administrare. Adde Spe. in ti. de cen. §. 2. versi. qd si qs. & seq. Berth. de fir. in trac. de epis. in j. lib. parte prima. & quod posui in apost. ad istū. §. isto c. in ver. administrat.

Ant. Franc.

¶ Ad hoc an electus, cui aliqd est oppositum vel p̄ personā, vel p̄ electionē antequam firmetur, vel opositiones decidantur possit administrare, vel si est cōfirmatus, & non habuit adhuc possessionem, an possit administrare. Dicas, q nō imò talis administrans priuaretur iure suo. vt in c. qualiter. de ele. & idem ēt si administraret post confirmationem à qua fuisset appellatū vt in c. quis. & in c. auaritiæ. de ele. li. 6. & circa mām confirmationis electionis. vide q plenè habentur in c. fi. de electio. lib. 6.

f ¶ Qd non. Sed pone, qd hēat pfes cās inchoatas, an interi possit illas finire, & fortè sic, qa in firi vidimus d notario de posito. & tñ pt instā cœpta finire fm Ant.

d ¶ Aliis officialib. Vide quæ no. in l. ex hoc iure. ff. de iust. & iu. vbi dñt Mod. per illū tex. q licet pplo libero sibi regē constituere, vel perpetuum magistratum, imò plo voluit Paul. de Ca. in rep. ver. capio tertium. q ēt citra q recognoscat superiorē, eo negligente regere, pt sibi regem creare qui ipsam defendat.

Zacharias.

e ¶ Possit interim administrare. Adde Spe. in ti. de cen. §. 2. versi. qd si qs. & seq. Berth. de fir. in trac. de epis. in j. lib. parte prima. & quod posui in apost. ad istū. §. isto c. in ver. administrat.

Ant. Franc.

¶ Ad hoc an electus, cui aliqd est oppositum vel p̄ personā, vel p̄ electionē antequam firmetur, vel opositiones decidantur possit administrare, vel si est cōfirmatus, & non habuit adhuc possessionem, an possit administrare. Dicas, q nō imò talis administrans priuaretur iure suo. vt in c. qualiter. de ele. & idem ēt si administraret post confirmationem à qua fuisset appellatū vt in c. quis. & in c. auaritiæ. de ele. li. 6. & circa mām confirmationis electionis. vide q plenè habentur in c. fi. de electio. lib. 6.

f ¶ Qd non. Sed pone, qd hēat pfes cās inchoatas, an interi possit illas finire, & fortè sic, qa in firi vidimus d notario de posito. & tñ pt instā cœpta finire fm Ant.

Ant. Franc. ¶ Circa hoc qd hic dr de notario, addas primo q notarius qui fecit multas chartas veras: & solēnes, si postea facit vnā falsam, non ppea vitiantur aliæ: ille tñ, quas facit post condēnationem de falso nullū hēnt vigorem. ita no. voluit Inn. in c. frater. nitatis. de hær. & an notari in famis posit instā pfieere: hñ p Bar. in l. eadē. in §. j. ff. ad le. Iul. rep. & no. in l. 2. in §. miles. ff. de in fa. & hñ per Bar. in l. j. C. de man. prin. & p Bal. in l. Cassius. ff. de sena. & in c. j. de l. Corra. in vſi. feud. & an, si notarius de lin quit in offō suo posit amplius exercere offiñ. no. in l. si qs ex argētariis. & ibi per gl. & Bar. ff. de eden. & p Bar. in l. si aliqd. C. de susce. & ar. li. x. & in auth. de armis. in §. pe. & p Spe. in ti. de inst. edi. ī §. restat. ver. quid si Tabel. & an si notarius est dā natus de falso possit iudex in cōdemnatiōe ei reseruare famam. ita vt iterum possit gerere offiñ. not. in l. ex militari. ff. de testa. mil. Adde tñ, q si notarius nōdum est condemnatus de falso, licet pēdet iudiciū p̄ cum pt perficere instā quę prius incœperat, ita Bart. in l. Barbarius. & ibid. Bal. ff. de offi. præt. & vide Bart. in l. ad testiū. ī §. j. de testa. vbi ponit, an ipse notarius possit pficere instā prius cępta postq̄ est condēnatus de falso: & dr qd sic, qa snia lata p̄ notorium nō debet aliis nocere: vt in l. Lucius. & ibi Bar. & doct. ff. de insa. & per Inn. in præalle. c. fraternitatis. & vide oī no Bar. in d. l. Barbarius.

Sebast. Sap.

g ¶ Super possessorio. Vide Inno. in c. cum venissent. s. eo. Old. in cons. 106. inci. quod literæ executorię. Ant. de But. in cōs. 6. inci. an sen tētia dationis in solutum. Bald. Ang & Sal. in l. j. C. si de momen. poss. fue. ap. & Felin. in rubri. de re iudic.

h ¶ Diffinitiua. Adde Ang. cons. 46.

not in

a ¶ De proprietate. Adde qd voluit Ro. cons. 29. versus finē.

Sebast. Sap.

b ¶ Eius mēs. Videtur tñ obstare his d. cisio solēnis. Bal. in l. ordinarij. C. de rei vē. vbi vult, q̄ iudex cāę præparatorię sit iudex in cā pparata, ponens exemplum, qd quis petat absolutionē à iuſo à iudice ecclesiastico, iudex ecclesiasticus ēt cognoscat de causa principali. Facit tex. in l. minor. 25. an. ff. de cuict. ergo q erat index i cā possessionis, debet ēt cognoscere de cā, proprietatis: qa cā possessorij ē pparatoria ad cām pprietatis: vt patet in l. nulli. C. de iud. vi de Aret. pulchrè in pr. 30. inci. diligēter.

c ¶ Saluetur opin. Adde Are. pr. 22. ver sus finem.

d ¶ Sanctorum. Adde Ale. pr. 106. lib. 2. & ibi an ps feriarū sit p̄tinū. vel vtile.

Zacharias.

¶ Adde Fel. in c. si diligēti. ver. quartum correlarium. j. de foro comp. Nec ēt feriis repentinis vt p Bal. in add. ad Spe. in ti. de fer. §. fi. & in l. j. C. c. & ibi dat rōem, quare est q̄ feriis repentinis renuntiari non pt no. Ale. in l. j. ff. de ope. no. nun. q tñ vtrobiq; ista, vt p Celsum in apost. ad Lanf. de Or. in cle. sepe. n. 12. ver. sumitur ex tex. in apo. in ver si. non pr. de verb. si.

Ant. Franc.

¶ An feriis possit renuntiari. & qb. hñ in l. j. ff. de fer. & in l. j. C. e. & in l. si feriatis. ibi p Cy. & in l. j. C. de fer. in 2. q. & hñ p gl. in l. oēs. in gl. fi. C. e. ti. & Host. in sum. de fer. in §. fed in feriis. a & per Spec. in tit. de fer. in §. fi. & p clusio est, q̄ feriis repentinis quas pt indicere ciuitas ex aliqua cā, vel ppaduentū prin cipis, vl pp aliquam publicā ætitiam nō poterat renuntiari: b imo renuntiatio feriarū non se extenderet ad istas ferias repentinas de qbus vero similiter cogitari nō poterat. Adde, q̄ si renūtians feriis diceret in instrō, q renuntiat feriis, & an factis vel faciendis vel tam in ductis q̄ inducēdis in tali renūtiatione comprehenderētur ēt feriæ repētinę, vt not. voluit Bal. in l. j. ff. de fer. Et add q p feriis repentinis de iuris rigore non datur restō, sed de æquitate daretur ex clausula gñali, si qua mihi iusta cā, &c. secundum Gul. de Cun. & Bal. in l. à procedente. C. de dila. & tenemēti, q in causis alimentorum. & in aliis, in quib. agitur de eo sine quo vita hominis non sustentatur, potest agi quocunque die feriato. l. publicas. C. de fer. & l. eadem. ff. eo.

troque: vt in c. j. de se. po. & fr. Idem coram ordinario q̄n actor & reus sunt eiusdem fori: vt ille qui cognouit de vna cā cognoscat & de alia. sed q̄n sunt diuersi fori, secus vt hic ex quo. n. ille q obtinuit in possessorio est alterius fori, debet conueniri super proprietate coram iudice suo & non corā iudice rei. Non ob. quod s. dictum est de reconuentione: qa hic non cadit propriè reconuentio, cum reconuentio fiat eodem durāte iudicio: & hic, causa possessoria erat iam finita, nec poterat petitorium inchoari per reum durante iudicio possessorio, pp priuilegium tributū spoliato, vt non teneatur spoliatus ante restōem rñdere suo spoliatori: vt in c. fi. de or. co. hoc intendit tota ista gl. & bene loquitur licet nō perfectè explicet hūc art. d. Ant. hic nihil boni dr: licet in hoc videatur instare Ho. hic super tex. vī velle, q̄ isti monachi tenebant rñdere super pprietate in iudicio seculari, vbi fuit actum possessori si primo fuisset mandata sententia lata super possessorio executioni. sed, qa compellebantur rñdere super proprietate anteq̄ electus per eos reciperetur per communitatem castri fuerunt grauati: ideo appellauerunt ad Papam, vel adiuerunt eum per viam querelæ, & Papa prouidit: vt habetur in l. fa. Et iste intellectus est prosus diuersus ab intellectu gl. Et fm istū intel. non probaret istud c. id ad, quod quotidie inducitur: vt cum actor, & reus sunt diuersi fori, &c. vt in summario secundo. Sed pro intellectu gl. & p̄ hunc intel. quem sentit Host. induco litera in eo, qd ponderat in commissione, q̄ ptās compellebat conuentum ad rñdendum in iudicio seculari. non. n. se fundat, q̄ hæc faciebat ante snię executionē. Item si causa fuisset ibi ordinariè tractanda: debuisset appellari ad superiorem istius Potestatis, & non ad Papā, quia gradatim sunt faciendę appellationes: vt s. dixi. & sic remanet intellectus gl. quē sentit Io. An. in add. Spe. in tit. de resc. præsen. §. vlt. vt. item quod facit, vbi dr, q id qd hic dr de diuersitate fori p cedit qñ diuisim competit vtrique, f. vni possessorium & alteri petitorium, vt hic, secus si vni cōpetit vtrunque, qa tunc coram eodem iudice sunt tractandæ causæ istæ. tñ dicit, q̄ tunc pt impetrare super altero tm̄, vt de rest. spo. per totum. nec tñ dr diuidere cōtinentiam causæ, qd no. Pro hoc ēt intellectu gl. facit qd no. Cy. in præal. l. nulli. vbi dt, q finita vna causa coram vno iudice, pt agi super alia corā alio, etiam per cūdem, qd est fortius. sed Bar. in hoc tenet ibi p̄rium.

1 5 ar. l. j. ff. de quib. re. ad eundem iud. eatur. ¶ †Sed vt oīum saluetur opinio, c puto satis æque posse in hac mā distingui. q aut quis simul, & semel vult impetrare diuersos iudices in cā pos. & in cā proprietatis, & non pt fm omnes. & probatur in c. de cā pos. & propr. & d. l. nu. li. aut finita vna causa vult idem actor agere super alia corā alio iudice, & non potest: qa ex quo pōt sine violatione alicuius regulæ cām agitare coram eodem. dēt hoc facere, qa ille est melius informatus in causa: vnde quia est melius instructus, & rōe identitatis eiusdem subiecti: qa super eodē subiecto vtraq; cā versatur, debet ille idem iudex adiri super pprietate. ar. l. j. ff. de quib. re. ad eundem iudicem, qd puto procedere etiam si vellet actor agere coram alio ordinario eiusdem rei. non. n. audiendus est, ne continentia causæ diuidatur. Si autem reus in vna causa nūc vult agere p̄ actorem super proprietate: & tunc si est eiusdem fori debet fieri coram eodem iudice, etiam si reus, qui primo fuit actor habeat priuilegium sibi eligendi iudicem, iuxta aut. habita. ne fil. pro pat. Aut sunt pœnitus diuersi fori: & tunc nō tenetur actor rñdere in prima causa coram iudice in alia causa. & de hoc vī casus hic: quia nō debet violari regula communis generalis, & naturalis, q actor sequatur forum rei pp illam regulam accidentalem, & non multum necessariam. ne causę continētia diuidatur cum alius iudex. f. proprius, & naturalis ipsius rei, de facili poterit instrui, & maximè eo attento, q nihil commune habet proprietas cum possessione. l. nāliter. §. nihil cōe. ff. de acq. pos. Et cā nālis vincit accidentalem: vt l. q habet. ff. de tut. & per hoc habes intellectum huius c. & c. j. de cau. pos. & prop. & l. nulli. & opi-

16 niones in hoc contrariæ possunt reduci ad concordiam. ¶ †Venio ad gl. fi. pro cuius expeditione opponitur, & videtur, quod legitima erat exceptio cōmunitatis de tempore feriato propter vindemias: vt in l. j. ff. de fer. vbi patet, q̄ sententia lata tali tempore non tenet. in c. fi. j. de fer. Sol. dicit gl. hoc regulare, est vt tali tempore non proce datur. Fallit si partes consenserunt, quod est restringēdum ad ferias introductas in fauorem hominum. Nam in introductis ad reveren d tiam sanctorum consensus partium nihil operat, vt in præal. c. fin. item fallit secundum gl. in actu correctionis libelli item, quando

res est

Sebast.Sap.

a ¶Actis iudicij. Vr̃ tñ in hoc posse dic, qđ incitatione quaten⁹ iudici offertur põt fieri die feriata voluit Bar.in extraua.ad reprim.in ver. de plano.sentit idẽ in ru.C.de in ius vo. licet ꝯrium sentiat Bal.in fi. C.de fer.& rõ est: qa talis oblatio q̃ fit iudici nõ est de ꝓcessu vt probatur.in l.libertus.1.ff. de in ius vo.Quatenus aũt citatio notificatur parti, vr̃ etiã qđ possit fieri die feriato,vt sentit Bal.in l.3. C.de Epis.& cle. Quaten⁹ verò fit relatio p nuntium nõ p̃t fieri die feriato, vt not.Ang.in l.fi.C. de fer.& Bal. in c.j.ĩ. e.ti.đ fer.vide Geor. natã in repe. cle.sæpe.§ quæ oĩa.de ver. sig.& ibi plura circa hanc mãm quæ pñt fieri die feriato. & mo.post Bar. in l.j.§. nunciatio.ff.de ope. no.nun.

b ¶Fed.de Se. Adde quod illum sequitur Ale cons.44.

Zacharias.

c ¶ Vindemiarum. Adde qđ posui in apostil. ad istũ.s̃. isto c.in j.apostil. in ver. executioni.post Aeneam Falc.

Zacharias.

d ¶Tali die feriato. Aut loquitur de die feriato in honorem Dei vel sanctorũ ego dicerem indistinctè ꝯrium, p ea quæ no.Fel.in c.si diligẽti.ver.quartũ correlarium.ĩ.de fo.cõp. & Lanfr.de Or.in c. qm̃ ꝯ falsam.§ testiũ depositiones & ibi in apo.Celsi remissiuè.ĩ.de fid.inst.eundem in cle.sępe.& ibi iterum in apo.eiusdem Celsi in ver. de plano.de ver.sig. in feriis autẽ in hominum commodũ introductis fortè putarem hoc ꝓcedere. Limitabis tñ meum primum dictum per ea quæ ponam in ꝓxima mea apost. in ver. instantiam iudicum,isto eodem ca.

res est peritura vt erat hic,quia inutiliter la-
bebatur tempus huius electi.Item qñ expirat
iurisdiꝯ huius delegati:ar.c.ꝯsuluit.& hoc vo-
17 luit gl.in effectu. ¶†Examinemus nunc cau
sam:& primo inquãtũ dicit. ꝙ tpe feriato p̃t
libellus offerri đt d.Ant.hoc ꝓcedere in obla
tione q̃ fit iudici,secus in oblatione q̃ fit par-
ti:qa nõ dẽt offerri in die feriato. Aduerte ad
hũc art.latius.nam Spe.in ti.de li.cõcep.§.nũc
videamus.in pr.đt ꝙ iudici p̃t offerri:sed pars
ad hoc citari non p̃t idem vr̃ tenere Bart.in l.
miles.§.sexaginta.ff.đ adu.vbi đt ꝙ nedũ in ca
su illius.§.põt libellus offerri sed ẽt in quali-
bet cã ciuili:ideo đt se obtinuisse in quadam
cã vbi fuit ꝓcessum die feriata ꝙ imo fuit re-
tractatus ꝓcessus vsq; ad oblationem libelli
quasi oblatio libelli potuerit fieri die feriata.
& dicit qđ sicut p̃t tali die offerri libellus per
actore:ita exceptiones fieri ꝓ parte rei quod
no.in practica.Sed Io.An.in add.Spe.in loco
præal.tenet ꝯrium rĩr,sed fallit vbi res est tpe
peritura,seu actio vel priuilegiũ.& ita intelli
git illũ §.sexaginta.nã ibi loquitur de marito
volẽte accusare iure mariti q hẽt certum tp̃s
ad accusandum iure mariti.& pro hac opi.Io.
An.facit gl.in p̃al.§.sexaginta.vbi đt ꝙ illud ẽ
sp̃ale.sed Io.An.ibi dicit qđ illa sp̃ãlitas est ge
neralis modo p̃dicto.& p hoc dicit dictũ Io.
An.non ꝓcedere in c.placita.15.q.4.vbi đt ꝙ
licet die feriata ñ possit qs citari vt rñdeat:p̃t
tñ citari vt ei detur libellus:nã ẽt ibi tex.vr̃ cõ
tradicere vt s̃.patet nedũ parti:sed nec ẽt iu-
dici rĩr dari p̃t dicit,tñ ꝙ per talẽ libelli obla-
tionem factam iudici nõ perpetuatur iurisdi
ctio,tũ qa talis oblatio est nulla, & actus nul-
lus ñ perpetuatur iurisdõem:de quo vide bo.
gl.in c.cum plures.de of.del.li.6.tñ qa talis o-
blatio ñ habet vim citationis q̃ requiritur ad
perpetuandã iurisdõem.ĩ.de for.cõp.c.ꝓpo-
suisti.& hãc opi.Io.An.tenet d.Ant.in c.j.de li.
obla.licet hic aliud senserit, nihil tñ adducit.
¶Sed ego adduco tex.in c.qm̃ ꝯ.de prob.vbi
a patet ꝙ petitio dr̃ esse de actis iudicij[a] & acta
iudicialia non dñt fieri istis dieb.Item ipsa pe
titio seu oblatio est de actus.ad hoc qđ no.In
no.in c.cũ in iure.in fi.đ of.del.ergo nõ p̃t fie-
ri tali die.item petitio dẽt fieri in iure,vt in c.
vno.de li.cont.sed ius isto tpe nõ redditur:er
go si ꝓducit extraiudicialiter nullũ effectum
talis productio hẽt:ergo debet iterum ꝓdu-
ci ꝙ no.d.Ant.in c.2.de dil.vbi đt ꝙ super co-
pia libelli missa parti in citatorio non p̃t fieri
ꝯtestatio sed opus est vt fiat iterũ ꝓductio in
iudicio. qđ no.& hoc quo ad primam exce-
ptionẽ gl.¶Secundò dicit gl.rĩam fallere.qñ
res de qua agitur est tpe peritura.& sic đt de-
bere intelligi istum tex.nã hoc tp̃s inutiliter
currebat electo.Ex hoc habes vnũ intellectũ
ad istud c.& hoc puto ꝓcedere nedũ in feriis
introductis in fauorem hominũ:sed ẽt in ho
norẽ Dei:vt ĩ.de fer.c.licet.& in c.fi.in fi.& qđ
b dicam,& vide Fed.[b] de Se.cõs.139.& hæc lec.
est satis bona.Datur & alia lect.ßm Gul.qui di
cit se fuisse aduocatũ in hac cã.Et ꝙ ideò isti
fuerunt compulsi qa tota cõitas circa vinde-
mias nõ poterat occupari,& qa per vnũ syn-
dicũ litigabat.ff.qđ cui.vni.j.sed Io.An.nõ vr̃
placere.đt.n.ꝙ huius ꝯrium no.In.in c.fi.ĩ.de
fer.& ꝓ hoc qa licet vniuersitas nõ sit in istis
occupata:tñ occupat syndicus,vel ꝓcurator.
Item aduocati,testes,& siles personæ, q̃ sunt
necessariæ in iudicio.& hoc vr̃ ẽt tenere Spe.
in ti.đ fer.§.j.ver.sed pone,vbi đt ferias indul-
geri nedũ rusticis: licet ẽt militib.clericis &
burgensib.qa & si per se nõ occupẽtur:occu
pantur tñ per alios puta per ꝓcuratorem,ad
18 uocatum,&c q̃ rõ militat ẽt in vniuersitate.¶†Hoc tñ dictũ limito
per ea q̃ no.In.in c.fi.de fer.vbi đt Papã determinasse qđ si aliqui de
remotis partib.essent in curia p se,vel per ꝓcuratorem,&c.& dum
ageretur cã ipsorum occurrerẽt feriæ,si nullatenus læderẽtur dẽnt
cogi litigare:qa malitiis hominũ nõ est indulgẽdũ, vt ff.de rei ven.
l.in fundo.& hoc intellige qñ nõ impediũtur ẽt in aliis:qđ satis sen
19 tit Inn.dũ đt alios cõpelli.si nullatenus læderẽtur,&c.¶†Tertia le-
ctu.hic datur.p Inn.đt.n.ꝙ iõ isti tenebãtur hoc tpe rñdere: qa age-
baturđ regimine reipublicæ:& in istis feriis cãæ publicæ tractãtur.
C.de fer.l.publicas vñ sicut cãæ fiscales & publicæ tũc agũtur sic &
cãæ eccl'iarũ.& hoc lĩtat Ho.ĩ.de fe.c.fi.& Io.An.hic, qñ eccl'ia hñs
cãm ꝯ laicũ ad hoc instatur ꝓcedatur:sec⁹ si laic⁹ ꝯ eccl'iam.C.de le.
l.qđ fauore.ne ꝙ statĩ cẽt in fauorẽ tenderet in læsionẽ.fatetur tñ
hoc ñ seruari,s.ꝙ cãæ eccl'iarum ẽt ꝯ laicum tractentur tali tpe,nec
hoc dictũ placet d.An.hic ꝙ in singulis causis eccl'iarũ possit ꝓcedi
tpe messiũ: al's iura canonica induxissent frustra has ferias ꝯ c.fi.de
fer.sed hęc rõ mihi ñ vr̃ bona:qa pñt ferię seruari ĩ foro eccl'iastico
inter clĩcos in eorũ ꝓpriis causis.Itẽ inter clĩcũ,& laicũ,& inter lai-
cũ,qñ litigãt in spectãtib.ad forũ eccl'iasticũ:itẽ inter eccl'iam,& ec
cl'iam:qa priuilegiat⁹ ñ dẽt vti priuilegio ꝯ priuilegiatũ pariter, vt
no.in c.in pñtia.de ꝓb.& p Bar.in aut.quas actiões.C.đ sacros.ec.ap
paret rõ quare nõ sed qñ eccl'ia agit ꝯ laicũ tã in foro eccl'iastico q̃
in ciuili tũc nõ dẽt seruari priuilegiũ tributũ ab ĩperatore in publi-
cis causis nã cãæ eccl'iarũ publicæ sũt j.di.ius publicũ:& multa in fa
uorẽ eccl'iarũ ꝯ iuris rigorẽ statuta sũt.ar.ĩ c.j.de do.& ꝯt.& in c.ꝯtin
git.e.ti.¶Quarta lect.ẽ ßm Gof.sicut tutores dãtur tpe feriato.ff.e.l.
2.sic & rectores vt hic lect.mihi ñ pl;.fateor.n.ꝙ tutores pñt dari die
feriato sicut rectores:nõ tñ sequtur ꝙ cãæ sup p̃tãte eligẽdi rectorẽ
pñt tractari tali die:qa primo casu tractatur de fauore publico stet si
ne administrõe.sed scđo casu cessat:qa credẽdũ ẽ qđ hæc cõitas ha-
bebat administratorẽ deputatum per cõitatẽ.¶Quinta lect.ẽ qđ in
hoc castro ñ erãt vineæ:iõ hęc exceptio fuit expulsa ßm Pe.& Egi.s;
hoc nõ iuuat ßm Io.An.si tũc aliũ de parãt sibi vina vt no.ĩ c.fi.đ fer.
¶Sexta lect.ẽ,ꝙ tp̃s erat feriarũ Bononiæ:sed nõ Tuscię vbi tardius
colligũt vina.s; veritas hui⁹ sol'onis & lecturæ depẽdet ab alia qõe,
q̃ feriæ dẽnt attẽdi an litigãtiũ an loci vbi exercere ĩ iudiciũ.de qua
20 re qõne no.in p̃al.c.fi.¶†Septima lect.ßm Vin.& Phi.ꝙ hic agebat̃
c de executiõe sñiæ vñ nõ obstãtib.feriis vindemiarũ[c] mãdatur sñia
executioni.Ad hoc de pœ.di.j.Adã.2.q.1.sicut.Et hãc lec.ad istũ tex.
reperio sentire Bar.ĩ l.ait p̃tor.§.si debitorẽ.ff.q̃ in fr.cre.Arc.in p̃all.
c.sicut.& exp̃ssius Fed.de Se.ꝯs.139 al's 103.vbi vr̃ hoc dictũ Vin.lĩta
re qñ fit executio in bonis qb.est specifice iudicatũ:qa tũc in execu
tiõe nõ exigit̃ cãæ cognitio.vt no.In.in c.cũ super.de re iu,in fi & iõ
cessat ꝓhibitio.l.j.& 2.ff.de fe.c.fi.e.ti.cũ cessat ibi iudicialis strepit⁹:
sec⁹ sentit si peteret̃ executio in aliis reb.q̃ adiudicatis:qa tũc exigit̃
cãæ cognitio,vt ĩ l.à diuo Pio.ff.de re iu.& no.in p̃al.c.cũ super quæ
istis dieb.cessare dẽt.& sic lĩta istũ tex.hãc eãdẽ l.sentit Io.An.in ad-
di.Spe.in ti.de li.ꝯcep.§.nũc dđm.ver.30.al's 35.vbi latè hũc art.ꝓse-
quitur,recitãdo distĩctionẽ q̃ quasi per ꝓpria verba submitto,cũ sit
pulchra & q̃tidiana.Aut.n.q̃ritur nũquid possit fieri per iudicẽ mã-
datum de exequẽdo:aut nunqd possit fieri ipsa nuda facti executio
vigore talis mãdati.primũ rĩr fieri nõ p̃t per iura q̃ ferias seruari ꝓ-
cipiunt.15.q.4.placita.& in præal.c.vlt.& C.de fer.l.oẽs.& l.fi. maxi-
me qa executio reqrit cãæ cognitionẽ.C.si ꝯ ius vel vti.pu.& si non
cognitio.canonizata.25.q.2.c.puniri.de re iu.de cętero.& rĩr dicit
pp casus exceptos.de qb.in c.fi.p̃al.Scđo casu distinctiõis subdistin
guitur inter nudã actualẽ executionẽ facti q̃ in ciuilib.fit p executo
rẽ & illã q̃ fit in crĩalib.primã ĩ feriis in fauorẽ hoĩm induct⁹ vel re-
pẽtinis đt fieri posse cũ sit nudus minister.allegat de ap.nouit.secus
in feriis solẽnib.ad honorẽ Dei:nisi res eẽt subitò peritura:vl'immĩ
neret aĩarũ periculũ.vt p̃al.c.fi.In crĩalib.vero đt executiõe fieri pos
se in feriis repẽtinis vel fauore hoĩm introductis.per c.sicut.2.q.1.&
in p̃al.c.Adã.sec⁹ in dieb.solẽnib.ad honorẽ Dei & sãctorũ inductis.
p c.placita.& per d.c.fi.& per l.fi.C.e.nisi eẽt public⁹ latro vel noctur
nus depopulator agrorũ. Et idẽ quò ad hoc vltimũ t; Bar. in l.oẽs.
C.de fer.vbi facit p̃dictã drĩam inter ferias introductas ꝙ in hono-
rẽ Dei & in fauorẽ hoĩm:vt in primis ñ fiat executio qa in illis nihil
fit vt hoĩes ẽt capi ñ possint,in scđis sic.& idẽ sentit ĩ d.§.si debitorẽ.
Aduerte qa hoc discrepat à dicto Fed.ĩ duob.priò sentit Io.An.ꝙ in
distinctè ñ p̃t fieri mãdatũ de exequẽdo die feriata in fauorẽ hoĩm
ẽt si ñ reqrat cãæ cognitionẽ,& hoc sentit p hoc verbũ maxiè.s̃.po
sitũ:qđ ñ puto verũ,imò vr̃ hic tex.ĩ oppositũ vbi fuerũt iudices da
ti sup executiõe,& ipsã mãdauit fieri nõ obstãre tpe feriato.vñ dic
vt s̃ dixi ꝙ qñ nõ exigit̃ cãæ cognitio:vt qa fit ĩ reb.sup qb. ẽ sñiatũ
p̃t fieri tale p̃ceptũ de exequẽdo.facit ꝙ no.in c.l; eps.& in c.q̃uis.de
p̃b.li.6.ĩ nouel.Et vide In.in c.ex rõe.de ap.vbi đt,ꝙ hoc casu ñ reqri
tur ẽt citatio ĩ executiõis actu.scđò discrepat à dcõ Fed.qa sẽtit Fed.
in ꝯs p̃al.ꝙ nuda executio p̃t fieri ẽt ĩ feriis ĩtroductis ĩ honorẽ Dei
21 cũ nõ exigat̃ cãæ cognitio.¶†Et ꝓ Fed.& ꝯ Io.An.facit gl.ĩ cle.j.đ
d of.del.q̃ vult testes posse recipi tali die feriato[d] qñ nõ versat̃ alicui⁹
cãæ cognitio.ꝙ ẽt t; Spe.ĩ ti.de fer.§.2.ver.sed qđ si tũc.& Io.An.in
c.j.e.ti.ego puto posse dici ꝙ executio tali die feriato fieri non dẽt
all.bo.tex.in ar.in c.j.e.ti.vbi patet,ꝙ talibus feriis non debet qs ad-
iudicari ad mortem nec ad pœnam: nec debent recipi sacramenta
nec fieri

Zacharias.

a ¶Instantia iudicij. Ita no. Spec.in ti.de dil.§.j.ver.sed pone, index. & seq. & §.fi. in fi.& in ti.de fer.§. sequitur.ver.pe.& ibi Io.An. in apostil. ad ipsum. & Bart. in l.more.ff.e. & Pau.đ Ca.in l.eadem.ibidẽ & ibi per eos, quod si instãtia iudicij expiraret posset iudex iusiurandum recipere à teste die feriato.

Sebast.Sap.

b ¶ Vltimum. Hoc exemplũ ponit Spe. in ti.de iud.§.sequit̃. ver.quid si magister conduxit scholas.& in §.gñaliter. ponit exẽplum de duob. scholarib.habentib. cameras contiguas: & vnus impedit aliũ studere. qđ ẽt refert Ias. in l.j.§. sed excipiunt.in pr.ff.de fer. & ibi multa ponit in hac mã: quę possint fieri tẽpore feriato.

c ¶Iurisdictionalia. Adde Anto.de But. consi.19. & ibi vide vnde dictus sit for⁹.

d ¶Cum gl.imo iste tex.ꝓbat ꝙ per prius dẽt adiri iudex maior.q est eps,q̃ iudex inferior, ꝙ est con. c.sicut. de simo.& c. cum in eccle.de ma. & obed.And.Barb.

e ¶ Deserat. Adde Ro.cõs.359.vbi ponit quinq; practicas in mõ puniendi trahentem reum in verito examine.

f ¶Petitio. Aliter exponit.Gof.vel hic p d.Car.And.Barb.

g ¶Pro licentia.No. ꝙ cõsilium capitur pro licẽtia: & sic sequitur.ꝙ non bene dicit. d.Pet. ꝙ eps p̃t ratificare sñiam, ex quo requiritur licẽtia, q̃ debet præcedere actum.Itẽ pondera quia secundum hoc videt̃ hic casus

nec fieri mercatio,&c.sic à multis licitè abstĩ
netur vt liberius possint homines vacare di-
uinis.& quia omnis vox præconis debet ces-
22 sare tali tempore:vt l.dies festos.C.e.¶†Sed
si executio fieret de facto teneret licet com-
mitteretur peccatum:quia non est actus iudi
cialis. & sic concordo hæc dicta sic etiam di-
co in receptione testium vt non debeat fie-
ri,facta tamen valet:vt dico.in præal.c.j.& in-
quantum dixi peccatum committi si fieret
executio tali tẽpore dic hoc verum, nisi im-
mineret aliquod periculum, puta fugæ:nam
poterit ex hac causa quis tunc capi,teneri,&
carcerari:vt not.Bar.in præal.§.si debitorem,
& hoc not.quia non discutitur alibi ita clare
& late iste articulus sicut hic. ¶Vltimò dicit
gl.in fi.ꝙ fallit regula vt non procedatur tem
pore feriato quando finitur iurisdictio iudi-
cis, ne iudicialis instantia euanescat & alle.c.
consuluit. de off.del. sed illud c.potius facit ꝯ
in eo quod debet ibi pronuntiari,quãdo ex-
pirat iurisdictio nec potest parcere contuma
ci expectando in diem sequentem.& ꝯ hanc
gl.est gl.in c.placita.15.q.4.quia licet expirẽt
literæ non tamen perit causa.& ideo non de
bet propter hoc procedit tempore feriato,
& videtur hoc idem sentire In.in c.de causis.
de off.del.& d.Ant.hic.& hoc videtur verius:
quia cum hoc non sit iure cautum ne immi-
neat necessitas magna non debemus viola-
re regulam iuris maximè tendẽtem in fauo-
23 rem Dei.& bonum publicum.¶†Puto tñ,ꝙ
a si expiraret instantia iudicij[a] posset sententia
in his feriis proferri : tum propter rem tem-
pore perituram.argu.hic,& in l.omnes.C.de
fer.& ĩ.de fer.c.licet.& c.fi.tum quia versatur
fauor publicus vt instantia non pereat. hinc
dicit Bar.not.in l.Seius & Augerius.in fi.ff.ad
l.Fal.ꝙ si iudex viderit instãtiam perire ex de-
fectu termini debet ex officio suo sentẽtiam
ferre.quod intelligo partib.citatis.ar.de offi.
dele.consuluit. l.de vnoquoque. ff.de re iud.
24 ¶†Extra gl.addunt doc.casum desiderãtem
facti celeritatem , vt ibi, mora periculum in-
ducit.ff.de dam.inf.l.j.ponit Host.aliud exem-
plum magister iuxta scholas alterius magi-
stri scholas conduxit,& voces adinuicẽ con-
b funduntur primus depellit vltimum.[b] C.de
stu.li.vrb.Ro.li.xj.l.vna.& causa tractari pote
rit his dieb. Idem dico consimili ratione, qñ
faber conduxit hospitium iuxta scholas , vel
iuxta domum doctoris vel scholaris & eum
impedit malleando nunquid autem faber te
neatur cedere doctori,vel scholari, vide bo.
gl.in præalleg.l.vna.& in l.j.ff.sol.mat. & ple-
nè per Bar.vbi concludit ßm quosdã ꝙ si pri-
mo faber conduxit non tenetur cedere:alias
secus, nisi sit necessitas : vt quia alibi scholæ
non possunt commode situari:nam tunc vti
litas publica quæ versatur in doctoribus &
scholarib. qui replent terram sapientibus de
bet præferri priuatæ vtilitati.arg.in præall.l.j.
Alij vero indistinctè tenent, ꝙ tenetur faber
cedere propter publicam vtilitatem.Bart.ibi
concludit, hoc dependere ex iudicis officio
considerato in fauorem doctorum & scho-
larium propter publicam vtilitatem. & no.ibi Bar.ꝙ causa dotis &
doct.& scholarium:concurrunt in priuilegiis vt ibi not.& hæc po-
tior videtur causa doct.& scholarium:quia in eis versatur publicus
fauor in communi,qui replent terram sapientibus.& etiam in par-
ticulari cum quilibet possit eos audire & addicere.qđ nõ est in dotę.

¶De foro competenti. Rub.

1 *Forum quid sit, & quid veniat eius appellatione.*

¶ Quia rei ad iudicia frequenter vocati excipiunt de foro & solet
plerũque dubitari quod forum sic excipientes sequi debeant. ideo
post titulum præcedentem subiicitur iste secundum Gof.ego con-
tinuo sic ad sequentia. Tractaturus author de singulis actib.& par-
tibus iudicij quia ante alium actum iudicialem debet discuti de cõ-
petentia fori,iuxta no.in c.inter monasterium.de re iu.& in c.pe.de
exce. ideo præmittit istam rub.quia posito fundamento ponitur e-
dificium.j.q j.cum Paulus.materia habetur in decretis.96.dis.3.q.6.
1 & 5.q.3.& 4.11.q.1.21.q.per totum.repetitur in 6.& cle.¶†Quæ-
ro,pro declaratione rubricæ quid sit forum, seu quid comprehen-
datur appellatione fori. Sol.dicit Host. ꝙ forum in neutro ponitur
pro territorio cuiusque iudicis : intra quod potest in facinorosos
animaduertere.ff.de ver.sig.l.pupillus.§.territorium.vnde tota diœ-
ce.dicitur territorium episcopi. 16.q.7.episcopus basilicæ extra qđ
territorium impune non paretur de consti.c.2.lib.6. forus vero in
masculino genere est locus vbi ius redditur.ĩ.de verb.sig forus. &
dic,ꝙ altero istorum modorum capitur hic,potest.n.intelligi de fo
ro comp.i.de territorio competenti.ĩ.quod territorium sit cã com
petens,vt quis ibi conueniri possit:posset etiam intelligi de loco iu
dicii, s.in quo loco iudicij quis debeat cõueniri. sed primus modus
accipiendi verior est & magis consentaneus nigro cum in sequen-
tib. c.non tractetur de competẽtia fori respectu loci vbi exercetur,
sed de competentia ius dicendi.reperiuntur tamen ista vocabula in
alia significatione : non tamen quantum ad propositum nostrum:
nam forum aliquando capitur pro loco in quo fiunt nũdinæ.vnde
Ouidius.Ad fora conueniunt quis nunquam credet amori.Item di-
citur forus locus vbi calcantur vuę,s.calcatorium.Item spatia plana
in nauib.vnde Vir.Laxabatque foros.& dicitur tunc à ferendo pro
eo quod homines fert. Item dicitur foramen in naui , per ꝙ remus
emittitur à perforãdo quia perforatur.vnde & forulus dicitur bur-
sa seu scriptorium,eo quod crebrò fit perforatum ad pennas & cor
nua mittenda. appellatione tamen fori cum subiecta materia pati-
c tur comprehenduntur iurisdictionalia[c] nõ ea quæ sunt ordinis.de
off.ord.cum episcopus.li.6.ideo si committuntur seu conceduntur
inferiori ea quæ pertinent ad forum ecclesiasticum de talibus tan-
tum debet intelligi.arg.prædicti c.cum Episcopus.l.pupillus.§.terri-
torium.ff.de verb.sig.

CAP. I.

1 *Clerici sunt conueniendi corã eorũ Episcopo, & non possunt in alium consentire.2.*
3 *Clericus remouens causam à suo Episcopo & transferens in alium iudicem : quomodo puniatur.*
4 *Iudex an possit dari, altera parte absente, vel inuita.*
Causa potest committi etiam per delegatum absque eo quod requiratur consensus partium.
5 *Archiepiscopus cogit suffraganeum ad administrandum iustitiam, si est negligens: non tamen ad ipsum per hoc causa deuoluitur.*
6 *Episcopus proprius quis dicatur.*
Domicilium quis sortitur ratione rei, contractus, & delicti. vide ĩ.e.c.sanè.
7 *Subditus quis propriè non dicitur ratione rei contractus, vel delicti.*

1 Si quis clericus.†Clericus coram suo episcopo conue-
niri debet. h.d.¶Casus literalis. Statuit
Cõciliũ Calcedo. ꝙ si vnus clericus causam habeat aduersus alium
clericum non deserat epm proprium,sed prius apud epm actio ven
tiletur vel consilio eiusdem apud aliquos ecclesiasticos quos vtra-
que pars voluerit iudicium obtinebunt.B. ¶Not.clericum conue-
niendum coram suo epo.Ex quo infertur ꝙ solus eps habet iurisdi-
ctionem in clericos in foro contentioso. sed de hoc dic vt no.in c.
quãto.& in c.cum ab ecclesiarum.de off.or.& 11.q.1.de persona.di-
2 co plenissimè in repetitione.c.si quis ꝯ clericum.ĩ.e.¶†No.2.cleri
cum non posse consentire in alium iudicem sine licentia sui epi:de
d quo hic cum gl.[d] & in c.significasti.ĩ.e.¶Quæro cum gl.j.quid † si
3 actor deserat[e] proprium epm rei & conueniat eum coram alio iu-
e dice gl.resp.ꝙ debet puniri prout traditur in ca.inolita,& c.placuit,
xj.q.j.& c.si diligenti.ĩ.e.dic tu hoc verum:qñ traheret eum ad iudi
cium seculare quo casu loquuntur iura in gl.all.sed si traheret eum
coram alio iudice ecclesiastico:licet tunc sit puniendus, quia con-
tempserit proprium epm,non tamen ita grauiter sicut si coram se-
culari.& pro hoc vide bo.gl.in c.signifi.ĩ.e.& quod super ea dicam.
¶Gl.2.opp.de c.dilecti.ĩ.tit.proxi.vbi ßm canones non proponitur
f actio metu cõtrarij.Exponit gl.actio,i.petitio.[f] ego dico,ꝙ tex.stat
propriè, non.n.dicit tex.& ꝙ proponitur actio quod ventiletur a-
ctio,i.ipsum ius competens. nam actio est ius persequendi,&c.inst.
de act.in pr.& no.in præall.c.dilecti. sine enim actione nemo expe-
ritur,nisi sibi competat actio vel aliquid quod habetur loco actio-
nis vt iudicis officium.vt ff.de neg.ge.l.si pupilli.§.fi.& s̃.de off.iud.c.
2.& facit iste tex.ad illud quod dixi s̃.in c.dilecti.¶Quæro nunquid
sine licentia possit consentire in alium iudicem.glo.3.ꝙ non:& est
g clara.Not.ex gl.inquantum intelligit hic c.consilium pro licentia[g]
quod quandoque consilium capitur pro consensu & hoc est pro-
pter subiectam materiam propriè tamen differunt consilium , &
4 consensus.no.in c.cum olim.de arb.& de ele.cum in veteri.¶†Op.
cum gl.in fi.de l.cum R. de off.de legat.vbi datur iudex ad volunta-
tem vnius partis: & hic exigitur consensus vtriusque. Sol.illud lo-
quitur quando altera pars est absens , vel reus non vult cõcordare:
alias secus vt hic. De intellectu huius c.dic melius vt ibi not. Et ge-
neraliter dic quæstio ßm consuetudinem curiæ si vtraque pars est
præsens

Universidad de Deusto
Biblioteca

ꝙ non sufficit taci-
tus cōsensus episco
pi quod est ꝯ Ab.in
c.significasti.ĵ.eo.
And.Barb.
a ¶Metropolitanū
Tu pōdera:quia si à
negligentia iudicis
appellatur vt patet
in c. ex ꝯquestione.
de rest.spo.sequitur
ꝙ pp negligētiā pt
adiri Metropolita-
nus.And.Barb.
Sebast.Sap.
b ¶Est gñalis.Et nū
q̄ amittitur vide Fe-
li.in c.fi.ver.circa fo
rum.ĵ.hoc tit. & an
qs sortiatur domici
lium ex assidua con
uersatione,an verò
requiratur ꝙ qs ha-
beat in loco cōuer-
sationis maiorē par
tē bonorū suorum:
vide Fel.in c.dilect⁹.
2.vers.ad domiciliū
sortiēdū de rescr. &
nunqd hoc ꝑcedat
in clericis.Vide eun
dē Fel.in c.postula-
sti.in pr.ĵ.e.vbi dt,ꝙ
domicilium benefi
cij semper est prin-
cipale in clericis.
c ¶Beneficij qđ ob
tinet. Adde Ro.cōs.
376.Ang.cōsi.34.&
Cal.cōs.13.hoc e.tit.
d ¶Rei vel delicti.
Adde quod voluit
Fed.cons.33.
e ¶Excōicari.Idem
vult Bar.in l.đ pupil
lo.§.si plurib.ver.vl-
terius.ff.de no.ope.
nunt.& est cōis opi,
fm Ale.in l.q bis.idē
in 2.not.& ibi Ias.in
3.no.quem ēt vide,
in d.§.si plurib.vers.
q̄rit Bart.ff.de verb.
ob.& an requirātur
plures absolutiōes,
vid Bar.vbi s̄.vbi po
nit,an bānitus diuer
sis bānis possit rebā-
niri vna absolutio-
ne,an plurib.Ae.Fal.
Ant.Franc.
¶In hoc passu,an
excōicatus pluribus
sentētiis debeat hr̄e
plures absolutiōes.
vel sufficiat vna pro
oīb.vltra hic alle.vi
de ēt Bar.idē ponē-
tem in l.si qui sepa-
ratim.ff.de app.& vi
de gl.& doct.in c.cū
pro cā.de sen.exc.&
quę habētur in c.en
geltrudā. 3.q.4.& p
gl. in c.ita quorūdā.
de Iudę.& per Bal.in
l.fi.C.de nup.qui all.
in l.j.ī §.si plura.ff.ad
Turpil.

præsens:& concordant,datur iudex de com-
muni consensu:si discordāt quælibet pars eli
git vnū & curia dat tertium. Si altera pars est
absens obtinet præsens iudices ad volunta-
tem suam:saluo tamen iure recusandi.de of.
del.per totum.& vide quod not.in l.obseruā
dum.ff.de iud.licet sit ęquum facere non ta-
men est necessarium:quia potest superior e-
tiam delegatus causam committere absque
eo quod requirat consensum partium secun
dum Io.An. & bene in c.super quæstionum.
§.si vero.& §.fi.de off.del.sed consilium est,vt
detur de consensu partium ne postea possit
recusari vt ibi. Et quo ad casum huius ca.dic
vt sentit gl.in ver.alios quod potest hoc c.in
telligi,ꝙ si Episcopus proprius cōmittat cau
sam alij,tunc necessariò non requiritur con-
sensus partium & procedit opinio Io. An. &
potest secundo intelligi quod prorogent il-
li iurisdictionem alterius de licentia episco-
pi.& tūc necessariò intelligitur ꝙ debeat in-
teruenire consensus vtriusque partis:vt in d.
c.significa.& in c.P.& G.& in ca.de causis. de
off.del.& in l.2.ff.de iud.& l.si quis per errorē.
ff.de iur.om.iu.Non obstat prædictum.c.iudi
ces.xj.q.j.quia secūdum gl.loquitur in crimi-
nali:& hodie non tenet.Host.dicit ꝙ imo te-
net sed loquitur in causa criminali episcopi
presbyteri vel Diaconi.15.q.7.si autem.vt s.
tunc reus eligat iudices qui de causa habeant
5 cognoscere.dic vt ibi no.¶†Quęro extra gl.
quare text.dicit prius,&c.per hoc.n.verbum
sentit ꝙ postea potest conueniri coram non
suo iudice.Sol.hoc dicit quia postea in causa
appellationis causa agitatur corā metropo-
litano secundum Host.& ad hoc c.pastoralis.
de off.or.vel secundum Pe.hoc dicit propter
episcopi proprij negligentiam:& ex hoc sen
tit ꝙ episcopo negligente deuoluitur ad Me
a tropolitanum.[a] de quo no.in prælleg. c.pa-
storalis.& in c.j.de sup.neg.præl.li.6. sed ego
semper tenui ꝯrium vt in casu negligentiæ
semp regulariter non deuoluatur iurisdō ad
archiepm licet possit compellere epm ad iu-
stitiam ministrandam.pro hoc quod dico in
c.nullus.de iurepa.& dicam in d,c.pastoralis.
& plene tetigi in repetitione.c.si quis ꝯ cleri
6 cum.ĵ.eo.¶†Vltra doct.quæro,quis dicatur
eps proprius apud quem iste possit conueni
ri resp.ꝙ potest dici ꝑprius eps domicilij.fo-
b rus.n.domicilij est generalis[b] & vniuersalior
omnib.aliis vt no.in c.fi.ĵ.e. & est expressum
in c.dilecti.ĵ.e.Item dicitur proprius vt possit
c cōueniri ratione beneficij [c] quod obtinet in
loco licet sit alterius diœce. quod intellige
quando agitur de illo beneficio tantū si non
requirit residentiam.ar.in c.sane.ĵ.e. & in l.fi.
C.vbi in rem act.& in c.dilectus filius.s̄.de re
scr.Si verò exigit residētiam:tunc cum ibi ꝯ-
hat domicilium.iuxta no.per Inn.c.ex ore.de
priuil.idem dicendum quod s̄.dixi de iudice
domicilij:vt possit ibi conueniri etiam de ali
bi gestis iuxta no.in c.fi.ĵ.e.Item dicitur pro-
prius ratione originis propriæ,licet alibi ha-
beat domicilium.arg.optimum in c.3.de tēp.
or.lib.6.& ff.ad muni.l.assumptio.& quod ibi
no.C.de muni.& ori.l.j.& l.origine.li.x.Quod
intelligo, vt ibi possit conueniri:si tamen ibi
reperiatur:& non aliter:iuxta not.per Bar.in
d.l.assumptio.Item potest dici proprius ratio
ne ordinis ab eo recepti, pro hoc est gl.sing.
in l.hæres absens.ff.de iud.& illā gl.dico pro-
cedere:quando eum ordinauit nomine pro
prio tanquam suum subditum:vt quia habe-
bat domicilium in sua diœcesi:secus si ex cō
missione alterius episcopi quia ille tunc dici
tur facere arg.in c.si eps.de præb.libr.6.Item
quantum ad casus huius c.vt ibi possit conue
niri potest dici proprius eps ratione ꝯctus rei
d vel delicti[d].ĵ.e.c.dilecti,c.fi. Aduerte tn̄, quia
ratione rei cōtractus vel delicti non dicitur quis propriè subditus:
licet sortiatur forum vt ibi conueniri possit:vt dicit gl.in cle.j.de fo
ro cōp.quæ est notabilis in ver.subditos.& de sen.exc.c.nup.in gl.5.

CAP. XI.

1 *Iudex secularis condemnans clericum sua authoritate excommunicatur.*
2 *Clerici etiam coniugati gaudent beneficio fori.7.*
3 *Excommunicatus potest iterum excommunicari.*
4 *Iudex in dubio an intelligatur de ecclesiastico an seculari.*
5 *Seruientes ecclesiis an habeant priuilegium ne conueniantur à iudice seculari.*
6 *Famuli clericorum non gaudent priuilegio fori,familia episcopi sic.*
Factores ecclesiarum coram quo iudice conueniuntur.
Personæ quæ gaudent priuilegio fori.5.
8 *Conuersi ecclesiarum gaudent priuilegio fori.*
9 *Clerici coniugati olim qui fuerunt promoti ad sacros ordines:possunt alere olim eo-*
rum vxores de fructibus beneficij:quæ gaudent priuilegio fori.
10 *Eremitæ vtrum sint personæ ecclesiasticæ:& gaudeant priuilegio fori.*
11 *Rectores hospitalium quo casu gaudent priuilegio fori.*
12 *Clericus,an possit per iudicem secularem condemnari ex consensu episcopi.*
13 *Verbum sit excommunicatus:an importet ipso iure,vel per sententiam.*

1 Nullus.¶†Iudex secularis si clericum per se distringit & cō-
demnat excommunicari debet. h.d.duo facit:primo
2 prohibet:secundo adiicit pœnam ibi,quod si.¶†Not.1.ibi,clericū
nullum, &c.ꝙ quisque clericus in quocunque ordine constitutus
gaudet priuilegio fori : vt non possit distringi vel condemnari per
iudicem secularem:concor.c.cum non ab homine.s̄.ti.prox.&cum
hic prohibetur indistinctè facultas distringendi vel condemnandi.
infertur ꝙ etiam per viam reconuentionis hoc fieri non potest de
quo plenè dixi in c.at si clerici.s̄.ti.prox.Item cum indistinctè prohi
beat de quocunque clerico infertur idem esse in clericis coniuga-
tis:in eis tamen dic vt leg.in c.vno.de cle.coniu.li.6.¶Not.2.ꝙ iniu-
ria facta clericis videtur facta ecclesiæ Dei:funguntur enim clerici
legatione Dei.2.q.7.accusatio.in fi.vbi dicit tex.ꝙ iniuria eorum ad
Christum pertinet,cuius legatione fungūtur,de hoc tamen dic, vt
dixi in c.cum venissent.de iudi.¶No.excommunicatum dici ab ec
clesia sequestratum, & hoc ideo quia ab ecclesia separatus est. 24.
q.3.certum.ex quo infertur excommunicatum ab ecclesia posse,&
debere repelli.ad hoc 21.dist.cleros.in ver.infideles.& 25.dist.per-
3 lectis.facit c.responso.de sen.exc.per locum à speciali.¶†Not.vlt.
inquantum dicit de distringente,ꝙ excōmunicatus potest iterum
e excommunicari.[e] nam ex districtione clerici inducitur excommu-
nicatio.17.q.4.si quis suadente. & nihilominus mandatur excom-
municari ab homine.de quo vide gl.in c.ita quorundam.de Iudæis.
vbi not.quid operetur secūda excommunicatio:sed quatenus tex.
loquitur hic de condemna.non puto ꝙ ex hoc sit excommunica-
tus ipso iure:ex quo nullam violentiam intulit ipsi personæ nisi in
4 casu c.quoniam de imm eccl.li.6.¶†Venio ad apparatum & opp.
contra tex.in eo quod dicit nullum iudicium debere condemnare
&c.ex hoc enim crimina remanebunt impunita contra c.vt famæ.
de sent.exc.Sol.prima gl,metu cōtrarij supplet ad tex.f.secularium:
ecclesiastici enim non prohibentur. Ex hoc not.quod verbum iu-
dicium:simpliciter prolatum,refertur ad seculares,non ad ecclesia
sticos,& fortè ideò,quia iudices ecclesiastici communiter sunt prę
lati, & denominantur à prælatura & dignitate quam habent vt ar-
chiepiscopi,episcopi,& abbates,&c.Contra hoc tamen facit tex.in
c.cum speciali.de app.vbi tantum comprehenditur iudex ecclesiasti
cus:& non secularis appellatione iudicis:ꝙ probatur ex isto c.iun-
cta l.cum specialis.& l.apertissimi.C.de iud.ad idem c.si iudex laicus
de sent.exc.lib.6.Nam si tantum comprehenderetur secularis, fru-
stra fuisset additum verbū laicus:dico hoc debere intelligi fm sub-
iectam materiam:nam in depositionib.ecclesiasticis cōprehendun
tur clerici nisi subiecta materia aliud sdadeat:vt hic.In secularib.ve
rò dispōnib.tantum comprehenduntur seculares.ar.c.2.de constit.
li.6.& in c.à nobis.de sen.exc.Si materia pariter est proportionabi-
lis istis & illis & lex promulgatur ab habēte ptātem super vtrisque,
satis puto quod comprehendat oēs iudices.ar.in c.canonū.de cōst.
& hoc no.propter statuta facientia mentionē de iudicib.simplici-
5 ter.¶†Secūda gl.quærit qui cōprehendantur hic appellatione mi-
norum qui non pn̄t distringi à iudice seculari.Rñd.ꝙ pn̄t compre-
hendi scholares siue ecclesiæ deseruientes deputati ad eius obse-
quium,&c.In quantum dixit de scholarib.habuit forte respectū ad
quasdam ecclesias,maximè in Alemania vbi sunt scholares seruiē-
tes ecclesiæ & addiscentes vt clerici:in c.j.de celeb.mis.Vin. videtur
intelligere de ianitorib.ecclesiarū seu de illis minorib.qui sunt de-
putati obsequio ecclesiæ vt adueniente ætate promoueantur ad or
dines:& hoc videtur velle allegando. c.omnis ætas.12.q.1.Fed.de
Sen.in consiliis suis intelligit istum tex.de deputatis & astrictis ec-
clesiæ seruitio secus secundū eum si non esset sic astrictus:quia tūc
licet incedat in habitu & tonsura, & viuat inter clericos & intersit
celebrationi diuinorū,ñ gaudet priuil.eccl'iæ ēt respū immunitatis

a ¶Perpetuo.Adde Abb.consi.15.& vide Cal.consi.pen.de reg.
b ¶Velit indistinctè.Tu pondera,qa illa gl.vr̄ verior,& probatur ex
l.j.& 2.C.de epi.& cle.Bald.tenet in d.l.j.scđo probatur priuilegium
datum clerico:ideò datur famulo,qa seruit clerico.sed ista ratio ha
bet locū siue seruiat ad tempus,siue seruiat perpetuo.vide Bal.in l.si
si plures.C.de sacro-
san.ecc.vbi dicit,qđ
priuilegiū datū cle-
rico,vr̄ datum eccle
siæ:ita priuilegiū da
tū filio respū patris
vr̄ datum patri:ideò
dicit si reuocantur
oīa priuilegia Titij
vr̄ reuocatū priuile-
giū filiorū,vide ibi.
Item hoc probaur ī
c.fi.de ofi.Arc.nega
tur ꝙ sit casus specia
lis fauore epi.Ioā.de
Im.seqtur glo.A.B.
Sebast.Sapia.
c ¶Familia clerico-
rū.Generaliter hoc
ꝑcedit,ꝙ priuilegiū
cōcessum ꝑsonæ ex
tendit ad familiares:
vt not.in aut.habita.
C.ne fil.pro pa.Abb.
in c.quāto.in 3.not.
de censi.Ale.in l.si fi
nita.§.si de vectigali
bus.ver.circa secun-
dū.ff.de dam.infect.
Circa vero familiam
clerici vide Bal.in l.
j.C.de vxo.mili.vbi
dicit, ꝙ gaudent fa-
muli necessarij: sec⁹
in nō necessariis. &
secus ēt in familiari
licētiato.vid ēt Mar.
Soci.in c.j.in 17.de-
clara.s̄.eo.vbi ponit
quid de famulis cō-
ductitiis, & non per
petuis.
d ¶Vxore.cle.adde
Pet.de Anc.ꝯs̄.197.
Sebast.Sap.
e ¶Cōtraria opi.Vi
de Mar.Soc.in c.j.in
27.declar.s̄.hoc tit.
f ¶Nullo gaudet pri
uilegio.Quò ad v-
xorem clerici.Io.de
Im.hic sequitur gl.li
cet Ant.hic transeat
cū Io.An.& pondera
qa ista distictio Ab.
non vr̄ militare qñ
vir est assumptus ad
sacros.qa tunc vxor
non cohabitat secū
in quo releuatur vir
pp vxorem, quia ex
persona mariti gau-
det illo priuilegio,
& iura q̄ hic all.Abb.
procedunt in muliere cohabitante cum marito,quòd non proce
dit in casu isto.And.Barb.
Zachar.¶Adde quid in concubina clerici an gaudeat priuilegio fo
ri.Tu dic post Ro.sing.suo 662.inc.licet vxor.quod sic alle.duas gl.
not.alteram,32.dist.in c.eos qui.& secundam 11.q.j.in c.clericum.
dat rationem de qua hic s̄.quæ cum sit de familia clerici sequitur
forum eius.86.dist.cap. indicatum. legistæ habent text.in l.2.C.de
episc.& cler.& in proœ ffrum.quòd facit ad apost.d.Andr.Barb.
in ver.velit.indistinctè s̄.de prox.de quo per doct.& maximè.Mod.
in l.cum quædam puella.ff.de iuris.om.iud.
Ant.Fran.¶Ad ea q̄ hic dñr de vxore, & concubina clerici,an gau
deāt priuilegio clerici.primo de vxore,dicas , ꝙ si clericus est talis,
ꝙ ipse ñ obstāte ꝙ si cleric⁹ gaudet priuilegio clericali iuxta tex.in
c.vnico.de cle.ꝯiu.li.6.ipsa ēt gaudebit tali priuilegio, al's aūt ñ pos-
set dici vxor iuxta mām ti.de cler.ꝯiu.& maximè in c.diuersis falla
ciis.¶De ꝯcubina aūt dicas , vt ple.tra.in l.cum q̄dam puella.hic all.
ꝯcubina aūt laici nō
seqtur forū ꝯcubina
rii:vt in l.de iure.ī fi.
ff.ad mu.& hr̄ p Spe.
in ti.de ꝯpe.iu.adi.in
§.j.in ver.44.Et adde,
ꝙ clericus ꝯcubinā
retinere ñ pt.l.cū q.
C.de epi.& cle.& in
aut.de mo.ī §.his ve-
ro.& hr̄ p Bar.in l.&
si ꝯ.C.de nup.& vide
tex.ī c.nullus.23.di.
& in c.pter.ea.di.& ī
c.vestra.đ coha.cle.
& mu.imò si publicè
retinet , dēt priuari
bñficiis.& eodē mō
si occultè. vt in ca.à
multis.đ æta.& qua.
& p Ab.in c.ex pte.đ
testi. qđ dicit Bar.ꝓ-
cedere ēt in clericis
in minorib. cōstitu-
tis , vt dixit ipse in l.
in cōcubinatu.circa
med.ff.de ꝯcu.nūqđ
āt ꝯcubinatus sit ꝑ-
missus đ iure ci.not.
in l.j. & ibi per gl. C.
de ꝯcu. & in l.in ꝯcu
binatu.pręal.vbi per
Bart.in j.q.& ꝯcludi-
tur, ꝙ sic. & iō dixit
Bal.in l.si eum.C.de
ꝯd.inser.quod mora
ri cū ꝯcubina nō est
turpe:dū tñ interue
niant ea quę reqrū-
tur ad hoc vt ꝯcubi-
natus dicatur esse ꝑ-
missus ēt de iure ci-
uili:vt p Bald.in l.j.ff.
de ꝯcu.& p eundem
in addi.Spe.in tit.de
suc.ab inte.in ver.na
turalis filius.
Sebast.Sap.
g ¶Priuilegio fori.
De hoc tñ posset du
bitari , quia priuile-
gium fori qđ seqtur
vxor ex ꝑsona mari
ti est rō vnionis mr̄i
monialis. l.cū q̄dā.ī
pr.ff.de iu.omn.iu.c.
hæc imago. 33.q.5.
nisi dixeris,ꝙ licet se
paret thorus, tñ ꝯsi-
stit matrimonium,
vt not.Ab.in c.pe.in
2.not.ĵ. de conuer.
coniu.& communi-
cantur actiones &
possessiones.c.Martinus.vbi Abb.de cog.spiri.
h ¶Pœnitentialibus.Adde Cal.conf.7.de iud.
i ¶Per c.aliud.Tu pondera quia c.aliud dicit,petat iudiciū ecclesia
sticū.mō si violatur rl'a vt actor sequatur forū rei, vt ibi, iō illud est
quia pœnitens est sub protectione ecclesiæ, propter hoc cōueniet
laicum corā ecclesiastico, ergò multò fortius conuenietur ipse co
ram ecclesiastico.ar.aut multomagis.C.de sacr.ec.And.Barb.
k ¶In eremitis.Quod hic dr̄ de eremitis:pondera,qa hn̄t certū ha-
bitum vt videmus, & adhærent religioni licet non sint religiosi,&
honestè viuunt.facit c.j.de postu.præl.vbi veniunt adherentes.A.B.
l ¶Eremitam.Adde Ant.de Bu.consi.11.And.Barb.

personæ.& pōdera istam gl.in eo qđ dicit de
putatos&c.facit tex.in c.p exceptionem de
a pri.li.6.in verbo perpetuò[a] oblati,& hoc pla
cet, non.n.vr̄ tales personæ gaudere priui-
legio,maximè fori nisi sint ppetuo,& effica-
citer oblati.ar.in cle.j.de dec.in fi.¶Licet gl.
b in c.clericum.11.q.j.velit indistinctè[b] ꝙ fami
c lia clericorum[c] gaudeat priuilegio fori.Sed
vt ibi not.Arc.post alios,& in c.ecclesiarum
seruos.12.q.2.nō vr̄ hoc hr̄e locum in ꝯducti
tiis seruitorib.i.q̄ seruiunt ꝑtio, hoc.n.non
reperitur iure cautum.facit qđ no.Inn.in c.
significantib.de of.del.& in c.2.de ma.& ob.
vbi dicit , ꝙ clerici sunt exempti à iurisdōne
Imperatoris quia sunt res spūales,& ex toto
corpus,& aīam deputauerunt,& dederunt se
in seruitiū,& sortem Christi.12.q.j.cui por-
tio.q̄ ratio cessat in istis q taliter se nō man-
cipauerūt obsequio Christi.In familia verò
epi vr̄ hoc spāle , vt gaudeat priuilegio fori,
* vt in c.fi.de of.Arc.& hoc cōiter tenent ibi do.
Quid aūt de rustico ecclesiæ.vide gl.in c.in-
dicatum.89.di.vbi Io.tenet ꝙ gñaliter cōue-
niuntur coram seculari.fallit in duob.casib.
qñ ecclesia in hoc hēt priuilegium ab Impe
ratore,& qñ hn̄t gñalem administrationem:
vt rōne admistrationis cōueniantur in foro
ecclesiastico.& pro hoc facit c.si clericus lai
cū.ĵ.e.Spe.addit aliū casum, qñ ꝯuenitur sup
re quam tenet ab ecclesia , de quo in Spe.de
ꝯpe.iu.adi.§.1.ver.27.Et facit d.c.si cleric⁹ lai-
cum.& qđ ibi not.Inn.Quid de vxore cleri-
d ci[d],an gaudeat priuilegio fori,& glo.dicit ꝙ
sic.in c.eos.32.di.& in c.2.11.q.j.Io.An.tenet
ꝯ:vt in c.vnico.de cle.ꝯiu.li.6.& mouetur:qa
nunquam hoc fuit receptū,vt in criminalib.
vxor clerici,ꝯueniretur coram iudice eccle-
siastico.itē videretur absurdum vt in ciuilib.
ꝯueniretur corā iudice seculari,in criminali
bus verò corā ecclesiastico,non ob.fm eum
si dicatur idē ꝯtringere in personā clerici: qa
hoc operatur character , q personam clerici
7 nō egreditur.¶†Puto ꝙ ꝯria opinio[e] possit
e sustineri , & ꝯsidero,qđ hæc qō pt dupliciter
intelligi:primo in vxore ꝯiugati clerici.scđo
in vxore diuisa à clerico promoto ad sacros
q̄ nouit ꝯtinentiam: de qua in c.cum sis.& c.
sane.de ꝯuer.ꝯiu.Primo casu,aut clericus ꝯiu
gatus nō incedit in habitu,& tonsura:& indu
f bie eius vxor nullo gaudet priuilegio[f] eccle-
siastico: quia hoc casu nec clericus ipse gau-
det : vt in pal.c.vno.si verò incedit in habitu,
& tōsura:tūc dico qđ sicut ipse clericus gau-
det in criminalib.priuilegio personæ , ita &
vxor eius:qa gñaliter traditur vxorē debere
sortiri forum ex ꝑsona mariti : vt l.cū q̄dam
puella.ff.de iu.om.iu.& alibi dicit Imperator
mulieres honore,maritorū erigimus:& ge-
nere notabilitamus,& forū ex eorum ꝑsona
statuimus.C.l.fi.de incolis.li.10.facit l.fœmi-
næ.ff.de sena.Ad idem l.2.C.de epi.& cle.vbi
ꝯiuges clericorū in multis aliis priuilegian-
tur respū ipsorū, clericorū in quib.nō priui-
legiātur vxores non clericorū.& licet loqua
tur ibi tex.de ꝯhentib.añ clericatū,vt no.ibi
gl.idem intelligā de ꝯhentib.post clericatū:
duntaxat quò ad priuilegiū in criminalib.ex
quo licitè ꝯhuntur in minorib.vt saltē gau-
deant priuilegio cōi quo gaudēt cæteræ cō-
iugatæ respū maritorum.& facit qđ ꝯiugiū
non repugnat substantiæ ordinis.sed solum
prohibet,ꝯiugium in aliis ex ꝓhibitione ec-
clesiæ: vt no.in c.cum olim.de cle.ꝯiu.& 25.
q.j.q̄ ad perpetuā & p Inn.in c.placet.de con
uer.ꝯiu.Non ob.qđ dicit Io.An.absurdū esse
vt in criminali rñdeat coram vno:in cl'i verò
coram alio,qa imo non est absurdū.ar.in l.fi.
C.de iu.om.iu.& eorum q̄ no.in c.quāto.de
of.or.& Inn.in c.cum ab ecclesiarum.eo.ti.
Item idem videmus in ꝑsona ipsius clerici,&
ea dēt esse ratio de spē ad spēm quæ est de ge
nere ad genus : vt in c.pastor.§.item cum to-
tum.de of.del.sicut.n.qñ maritus gaudet, ex
toto priuilegio fori idē reperitur in vxore : i-
ta si pro parte gaudet maritus dēt & pro par
te gaudere vxor.nō ob. quod dt de characte
re. nam & multi gaudent priui.fori qb.cha-
racter impssus ñ est vt est videre ī monialib.
8 ¶†Et in ꝯue sis ecclesiarū.ĵ.de sen.exc.in c.
de monialib.& c.ñ dubiū.& 12.q.1. duo sunt
gña.item in familia epi,& sīlib.de qb.ĵ.subii
6 ciam.¶†Scđo casu principali in vxore ꝓmo
ti ad sacros simplr puto qđ in oīb.gaudet pri
g uilegio fori[g] ex ꝑsona mariti,sicut ipse mari
tus pp iura superi⁹ allegata.& maximè si vo-
uit ꝯtinētiam nā. & harū cura ñ est abiicien-
da.imò clericus pt de fructib.sui bñficij alere
ipsam sicut faciebāt apl'i. vt in c.oīno. 31.di.
& vide ibi bo.gl.& apl'i ducebant secum vxo
h res suas vt ibi not.¶Quæro qd de pnīalib.[h]
an sint de foro ecclesiæ.d.Ant.qđ sic.per ca.
i aliud.[i] 11.q.j.ego dico quod illud c.solum ꝓ-
bat vt pœnitentes alios possunt ꝯuenire in
iudicio ecclesiastico: non.n.dicit qđ necessa
rio sint ꝯueniendi in fo.ec.& hoc expresse
vr̄ velle Inn.in c.significantib.de offi.del.vbi
dicit,ꝙ pœnitētes, & aliæ miserabiles ꝑsonæ
sunt sub protectione eccl'iæ.vt sup iurib.suis
possint adire ecclesiasticū ne ab aliis inquie-
tentur.87.di.ꝑtotum.sed si aliqs vellet tales
ꝯuenire corā saculari iudice , nō pn̄t excipe-
re qđ dēt coram ecclesiastico ꝯueniri : sed si
grauētur coram seculari, tunc bñ pn̄t hr̄e re
fugium ad ecclesiasticum: qđ no.nō.n.inter-
uenit aliqs actus, q habuit istos eximere à iu
risdōe Imperatoris:al's de facili,euacuaretur
iurisdictio Imperatoris.& facit dictū Inn.in
10 præal.c.2.de ma.& ob.¶†Et ex hoc infertur
k qd dicendum de eremitis[k].gl.in c.nulla.93.
di.& in c.q verè.16.q.j.tenet, ꝙ sunt sub epo
in cuius territorio sunt.idem vr̄ velle Inn.in
l c.cum monasteriū.de cle.& dicit eremitam[l]
esse ꝑsonam ecclesiasticam.& Arch.in c.vno.
de exce.pla.lib.6.vbi dicit quod est religiosa

Universidad de Deusto Biblioteca

Zacharias.

a ¶De rectorib. hospitaliũ. adde an dicãtur psonæ ecclesiasticæ. p Bal. in addit. ad Spe. in ti. de stat. mo. an rusticus. & in Spe. in §. 2. ver. 36. Car. in cle. 2. q. 11. de pb. gl. ĩ c. quisqs. 17. q. 4. & Ale. plenius q̃ perali quẽ in l. fi. ff. đ iu. im.

Ant. Fran.

¶De hmõi hospitalariis an gaudeãt priuilegio clericali. Dicas prĩo, ꝙ hospitalia subsunt epõ, vt in ca. inter dilectos. de do. & in c. ad hæc. de rel. do. & cle. qa ɔtingit. e. ti. & adde quod prior hospitalarij exempti: ẽ exẽpt⁹ & si sit laicus: vt p Bart. in l. qđ ɔstitutũ. de testa. mil. qđ dicit eẽ notãdũ: de quo tñ, an hospitalarij, & tẽplarij sint exẽpti hr̃ p gl. & doct. in c. recipimus. de pri. & ibi Inn. tñ ꝙ sic in gl. ma. & vide q̃ hñr in c. ad abolẽdã. de hæret. & an tales hospitalarij gaudeãt priuilegio clericali, vide oĩnò p Card. in cle. p lr̃as. de pb. & te nemẽti, qđ tales hospitalarij dñr Deo đuoti, vt in ca. si quis. vt ibi per gl. 23. dist.

Sebast. Sap.

b ¶Vtuntur ɔiugio. An statuta laicorũ ligẽt hospitalia. vide Ab. in ɔs. 26. in c. vr̃ ꝙ sit in j. vo. Ant. đ Bu. in ɔsi. 40. in c. nulla ẽ dubitatio. Ale. in ɔsi. 208. in c. statutis accurate ɔspectis. in 2. vo.

c ¶Tertij ordinis. vide in ista mã q̃ late scripsi in ca. cãm q̃ in n. 2. s̃. ti. j. Ac. Fal.

d ¶Milites S. Ma. adde Ab. ɔsi. 105. s̃. all.

e ¶Veri religiosi. Vide Io. Cal. in eius ɔsiliis. vbi ɔsuluit non eẽ sub foro ecclesiastico. idẽ tenet Pet. đ Anc. in d. cle. e. vide q̃ hic dixit in recollectis. sed pōdera ca. duo sunt gña. 12. q. j. vbi dr̃ qđ deditì ɔtẽplationi, & orationi, & diuino off. sũt sub foro eccl̃iastico: sed substituti huius gaudent isto foro, ergò.

And. Barb.

Sebast. Sap.

f ¶Fratrib⁹. De istis Iesuatis an eorũ religio sit approba, vide Ab. in ɔs. 55. in c. ĩ

persona ɔrium tenet Laurẽ. & Io. de Lig. in cle. p literas. de pb. sicut. n. tales ex vtero matris processerũt laici: ita & in eodẽ statu censendi sunt, ex quo nõ interuenit alius actus, eos eripiẽs a iurisdõne Imperatoris: q̃ est duplex videlicet receptio ordinis: & ɔuersio ad aliq̃ de religionib. approbatis: vt ĩc. fi. de reli. do. & 17. q. 4. si quis suadẽte. de sen. exc. c. non dubiũ. cũ si. & hoc dictum verius vr̃ de iure. licet primũ sit æquius. isti. n. eremitæ ñ hẽnt certam regulã: nec sunt obligati ad standum ibi: sed sola volũtate tenẽtur, & sunt sicut locustę, q̃ non hẽnt regẽ, vt dicit gl. in pal. c. qui verẽ. vñ absurdũ videretur vt sola voluntate possint se eximere à iurisdõne Imperatoris, & redire qñ volũt. & pro hoc optime. 12. q. j. duo sunt gña. & satis est ꝙ hoc iure ñ probat.

11 ¶†Et ex his infertur ẽt ad aliã qõnẽ qđ de a rectorib. hospitaliũ[a] q vtũtur ɔiugio[b] & hẽnt b ppriũ: l3 aliqñ portẽt aliqđ signũ ĩ veste: puta crucẽ, vel qđ sil'e. Io. de Li. & Lau. in pal. cle. p lr̃as. tenẽt ꝙ nõ gaudent priuilegio ecclesiastico: nec in psonis eorũ nec in ppriis, bonis rõib. añ dictis: qa ñ sunt clerici vel ɔuersi. Host. in sum. de reg. §. j. ver. qd de rusticis. vr̃ distinguere, ꝙ aut isti ædificauerũt hospitalia ppria auctoritate, nõ gaudẽt aliquo priuilegio: aut cũ auctoritate epi. tũc secus: qa tunc vñr religiosæ psonæ. sed vr̃ in fi. hoc dictum restringere qñ promiserũt ĩ manib. epi caste viuere, & vxore mortua aliã nõ ducere: ac ppriis renuntiauerũt: tũc. n. satis pt teneri hæc opi. Host. quasi videãtur ɔuersi: al's istis nõ interuenientib. sequor primũ dictum. hæc ẽt fa c ciunt pro fratrib. & sororib. tertij ordinis[c] q dñr fratres de pnĩa. item p istis fratrib. q dñr d milites S. Mariæ[d], seu fratres gaudẽtes. Nã tenet Bar. in duob. locis qđ gaudẽt priuilegio fori, & ꝙ sup hoc vidit aliqua cõsilia: vt ipse no. in l. j. ad fi. ff. de poe. & melius in l. sp. §. fi. de iure imm. & seqtur hic Ant. & ẽt Pau. in cle. cum ex eo. de sent. exc. & dicit ibi Io. de Lig. p hac parte extense ɔsuluisse. Cõtrariũ tenet ibi Lau. & eius dictũ sequẽdo ɔsuluit Fed. de Se. ɔs. 145. mouetur, qa licet isti hẽant quẽdã modũ viuendi à Papa approbatũ, nõ tñ sunt e veri religiosi[e], vt not. in d. cle. cũ ex eo. & in cle. j. de rel. do. cũ nõ profiteãtur tria substantialia rl'æ, nec dimittãt vxores, nec sint clerici: de quo aliquid Spe. de sta. mo. § j. ver. 36. * *Et hæc opi.* vr̃ mihi verior, licet præcedens sit æquior, & tutior: nã si status eorũ ɔsideretur plus vr̃ accedere ad vitã laicalem, q̃ ecclesiasticã: cũ. n. sint tria substantialia cuiuslibet religionis. s. pauptas, castitas, & obedientia. de sta. reg. cũ ad monasteriũ. isti nõ seruant prĩo oĩno castitatem seu ɔtinentiã, cñ hẽant vxores: nec paupertatẽ, cũ hẽant proprium: nec oĩno seruare pñt obedientiam, q cum hẽnt vxores nõ hẽnt oĩno ptãtem sui corporis. de ɔsan. & affi. nõ dẽt. Vñ in eis cythara cũ psalterio. i. vita actiua cum ɔtemplatiua malè cõcordant, vt dicit tex. in c. diuersis fallaciis. de cle. ɔiu. ergo cũ accedant potius ad statũ laicalẽ q̃ ecclesiasticũ, dẽt censeri laici: cũ mixtũ attribuatur simplici, vbi magis incalescit. ff. de sta. ho. l. q̃ritur. & 4. q. 3. hermaphrodit⁹. & optime facit tex. in c. duo sunt gña. 12. q. j. vbi dr̃ duo esse gña Christianorũ: vnũ ꝙ est mancipatũ diuino officio: & deditũ ɔtemplationi & oroni: & omni strepitu tẽporalium rerũ cessare ɔuenit: vt sunt clerici & Deo deuoti: s. ɔuersi, & c. sed isti nõ possunt dici clerici ex quo non habent ordines nec plenè ɔuersi sicut reqrit illa lr̃a cum nõ sint dediti ɔtemplationi & orationi: sed inuoluũtur negotiis secularib. magis q̃ ecclesiasticis. Ex his f ɔcludendo, quid dđm de istis fratrib.[f] qui ap g pellantur Iesuati[g] qui incedunt discalciati & portant caputium albũ & ɔformant se inuestimentis: non. n. dẽt gaudere tali priuilegio fori, qa non sunt clerici, cum non recipiant ordines nec sunt, veri religiosi cum nõ psiteantur illa tria substantialia: imo nullũ substantiale promittunt. Et si hodie inde aliquis exiret posset ɔhere matrimonium, & habere proprium, & qa cum sint nati laici nec interuenit aliquis actus eos eximens à iurisdõne Imperatoris: vt ordo vt plena ɔuersio: debent adhuc laici reputari, vt s̃. dixi. Alias esset in optione cuiusq; se eximere à iurisdictiõe sui iudicis, & redire qñ vellet, imò nescio si dicam ipsos peccare mortaliter, cũ veniant ɔ prohibitionem c. fi. de rel. do. & c. vnici. eo. ti. li. 6. vbi distinctè præcipitur, ne quis nouã religionem inueniat: sed quicũq; ad religionem ɔuerti voluerit vnam de approbatis assumat. Vñ isti transgrediendo prohibitionẽ sic solenniter & ex cã facta incurrunt nõ modicum peccatum. ar. in c. 2. de ma. & ob. & 14. q. j. qđ præcipitur. & qđ not. in c. generali. de ele. li. 6. Et sic non video quõ ex eodem facto mereantur poenam ratione transgressionis, & priuilegium fori: cum pp pctm̃ fortius perdatur priuilegium iam q̃situm. ne cle. vl'mo. ca. 2. & 11. q. 3. priuilegium. & de do. post diuor. rest. c. & si necesse. & hoc credo verum: licet Ant. teneat oppositum quemquãq; in transcur. lectionum fui secutus. & mouetur: qa tales se ɔstringũt multis disciplinis. Item eo qa ambulabant discalciati, pñt dici in statu poenitentium q sunt sub ecclesia. 11. q. j. aliud. Ad hoc. n. respondeo, primo ꝙ poenitẽtes non gaudent priuilegio fori, vt s̃. dixi. Itẽ & fortius isti non stant simpl'r in statu pnĩæ: imò sub vmbra quadam religionis, vñ appellant, se fratres, & in habitu, & in dormitorio & in refectorio, & in aliis procedunt tanq̃ religiosi. Et iste ordo cum nõ sit approbat⁹, & expresse phibit⁹ inducit ɔfusionẽ, q̃dam ex nimia varietate religionũ. & p hoc vide bo. tex. in c. pernitiosam. 18. q. 2. & gl. in c. fi. 12. q. vlt. & de hoc vide hodie extrau. Io. 22. q̃ inc. sancta Romana q̃ profert excõicõnis sñiam, ɔ assumentes noue religionis habitũ, & construentes sibi loca noue ɔgregationis seu iã ɔstructa recipientes: & eadem sñia afficit platos, qui præter sedis apostolicæ auctoritatẽ talem viuendi ritum ɔcedũt. Et vide de istis Iesuatis quod plene dixi in opere ɔsiliorum ɔs. 55. Vidi nuperrimè, ꝙ Papa Martinus ɔncessit eis vt vsq; ad bñplacitũ sedis apostolicę possint licitè in suo statu pmanere de quo satis letus fui cum sint hoĩes bonæ vitę: & per pdicta pñt, decidi multæ aliæ qq. simih les: vt de disciplinatis,[h] & similib. ¶† Glo. 3. 12 opponit ꝙ ẽt cum permissione epi non possit secularis distinguere, & cõdemnare clericũ vt in c. significasti. j. e. Sol. hoc ar. vacat à ɔrio sensu: qa reperitur ɔrium in iure vel solue aliter fm doct. & primo, ꝙ pt hoc intelligi de pontifice. s. Papa nam cum eius permissione posset: vt in c. mennam. 2. q. 5. & 12. q. 2. cum deuotissimam. & quod dixi in c. 2. s̃. ti. px. Vel 3. ar. hic à ɔrio refertur ad minores ecclesię, & non ad clericos: vel quarto intellige, quod possunt condemnare de ɔsensu episcopi. i. ad condemnandum adducere. j. de sen. exc. vt famæ. vel quinto poterunt ex de legatione episcopi ɔdemnare in cã mere ciuili, iuxta no. in c. 2. s̃. tit. prox. ¶ Opp. quod imo clericus possit per secularem ɔdemnari. arg. eorum quæ no. in c. at si clerici. s̃. tit. prox. & 3. q. 8. cuius in agendo. gl. 4. respondet. quod illud procedat in causa reconuentionis. Tu dic, vt plenè dixi in pręal. c. at si clerici. item fallit fm doct. in cã feudali vt in c. verum. j. e. sed intellige, vt dixi in c. cæterum. s̃. eo. & de mã. dic. vt not. in c. cum non ab homine. s̃. de iud. vt not. 23. qõ. 5. princeps. & 11. qõ. j. in sum. & c. clericum nullus. ea. 13 causa & qõ. ¶† Vltimo quæro[i] an isti sint excommunicati ipso iu i re an per sententiam gl. vi. dicit, quod per sententiam, & alle. cõcor. k in quibus patet, quod per hoc verbum sit,[k] non infertur sententia ipso facto: sed canon ferẽdæ sententię. & in hoc no. istũ tex. iuncta gl. & licet doct. hic trãseant cũ ista gl. tamẽ gl. est in ɔrium in c. quicunq;. de he. li. 6. q̃ vult, ꝙ p ista verba sit excõicatus fertur excõica- * tio ipso facto. & solet illa gl. *cõiter* teneri, & ad istã gl. dic ꝙ procedit

quando

qõne q̃ vertit inter fratres S. Francisci. vbi tenet esse approbatã eorũ vitã, nõ vt religiosorũ sed vt viuẽrium laudabil'r. & ad hoc vide q̃ ali. Fel. ĩ c. ecclesia S. Mariæ. s̃. de ɔst. vbi declarat nunquid huiusmodi personę dicantur religiosæ.

g ¶ Iesuati. Adde Ant. de Bu. ɔs. all. 19.

Anto. Fran.

¶ Circa istos Iesuatos dicas, qđ ñ sunt religiosi, neq; gaudẽt priuilegiis ecclesiasticis vt per Abb. in c. null⁹. de fo. ɔpe. qđ tñ non puto trãsire sine dubio: pp multa priuilegia q̃ hñt, ex quib. vñr haberi pro psonis ecclesiasticis. de quo plenius dicetur in d. c. nullus.

h ¶ Disciplinatis. Adde eundẽ ɔsil. 31.

i ¶ Vltimo q̃ro. Vid gl. in c. si quis ex clericis. de vi. & ho. cle. q̃ dicit p sñiam. vide ibi doct. ɔ istam gl. in tex. in l. j. C. de secun. nupt. vide ibi Bar. And. Bar.

Sebast. Sap.

k ¶Verbũ sit. Vide Bal. in l. j. C. sec. nup. vbi dicit, ꝙ ista verba infamis sit: sunt latæ sñiæ, & illud dictum ad propositũ all. Fel. in c. Rodulphus. ver. sit excõicatus. s̃. de rescr. vbi dicit quod ista verba excõicat⁹ sit, importãt ipso facto. limita tñ, vt hic p Ab. nisi proferant in mã q̃ p alia iura inducat' excõicationẽ per sñiam, & ad hoc dicit gl. hic sing.

Zacharias.

a ¶Et delegato à prĩcipe. Ego amplio idem posse delegatũ proɔsulis, vel ad vniuersitatẽ cautarũ, vt no. Bar. in l. legat⁹. ff. de of. procõs. & le. & in l. more. & in l. solet. de iur. om. iud. idẽ in l. fi. ff. de of. ei⁹ cui mand. est iurisd. Bald. in l. à iudice. & ibi Gui. de Cu. & remis. in apost. Celsi ad eũ ibi. C. de iu. doct. post gl. ĩ c. cum cãm. j. đ ap. posui aliquid in apost. ad istũ. in c. q̃renti. in fi. in apost. in ver. credo. ꝙhẽat. s̃. de offi. & po. iudi. delega.

b ¶Puto verũ. Vide q̃ dixi ĩ c. dilectus. 2. de rescr. vbi sequor d. Vin. ɔ Abb. & dico quõ loquuntur iura allegata, hic p Abb. & ad gl. in c. ex parte. B. resp. ꝙ nõ fuit oppositũ. & dico quod pro dicto Vin. est casus ĩ l. cũ post sñiam. C. de ap. vide Pe. in c. nonnulli. de rescr. in pr. & in c. cum te. de re iu. & in c. finem litibus. de do. & cõtu.

And. Barb.

c ¶Sita est res. Adde pro hoc. ꝙ voluit Rom. consi. 250.

d ¶Archiepiscopo. Vide qđ hr̃ in c. cum te. de offi. del. c. 2. de calũ. c. pe. de col. detegẽ. c. cum clamor. de testa. vide q̃ remisi ad Bal. in aut. clericus quoq;. C. de epi. & cle. & sic vr̃ verior doct. Ant. faciat in simili glo. in l. j. §. veteres. ff. de acq. posse.

And. Barb.

Sebast. Sap.

e ¶Puniri. Vide ad hoc q̃ scribit Feli. in c. à nobis. ver. ad tertiam q. de sent. excõ. vbi tangit, an delinquens extra territorium possit puniri à suo episcopo.

quando per alia iura patet, quod non auferatur ipso iure. nam excõmunicatio infertur ex destrictione personæ. in c. nuper. j. de sen. exc. non aũt ex actu iudicandi: vñ intelliguntur verba secundum subiectam materiam. & dicam aliquid de materia j. eod. si diligenti.

CAP. III.

1 *Forum quis sortitur ratione rei vbi sita est. 4.*
2 *Delegatus principis potest subdelegare.*
3 *Causæ quo casu possunt delegari vltra duas dietas à prouincia delegantis.*
5 *Ratione delicti quis sortitur forum.*
6 *Archiepiscopus non habet iurisdictionem in personas, neque in res existentes in diœcesi sui suffraganei.*
7 *Iudices si litigant super limitibus prouinciarum quid.*

1 Sane. †Ratione rei de qua agitur sortitur quis forum. ita communiter summatur. vel sic magis specificè: eps ratione rei conuenitur coram Archiepiscopo in cuius prouincia res sita est. ¶Casus literalis. Quærebatur à dño Papa. Si duo epi diuersarum prouinciarum, super aliqua possessione vel loco adinuicem ɔtendant quis sit eorum iudex. & respondetur ꝙ ille primas, vel patriarcha, vel Archiepiscopus in cuius iurisdictione est locus, de quo ɔtendendum cognoscat vel det iudices qui causam dirimãt. B. ¶Not. 1. ꝙ appellatione primatis venit aliquando archieps: vt hic. tamen proprie venit patriarcha vt in c. j. & 2. 99. di. & đ hoc aliquid infra.

2 ¶†No. 2. habentem potestatem cognoscẽdi habere potestatem delegandi. ad hoc c. vt litigantes. de of. or. li. 6. & in l. vna. C. q pro sua iur. & in hoc ĩ ordinario, & delegato à principe.[a] Quid autem in delegato inferioris à principe vide gl. in c. is cui. de of. deleg. lib. 6.

3 ¶†Opp. & videtur Primatem non arctari ad delegandum, imò per se cognoscere, pt ex quo res est in sua prouincia vt in c. dilecti. & in c. fi. j. e. & l. fi. C. vbi in rem act. Sol. gl. 1. intelligit quod debet delegare, qñ non potest vel non vult per se cognoscere. Vel fm Vin. intellige, qñ primas est remotus à partib. vltra duas dietas tunc dabit iudices ppinquiores: nisi impediatur ex iusta causa: puta quia subditi suffraganeorum, nolunt recipere. s̃. de of. or. pastoralis. & hoc dicit Ant. notandum. extendit. n. iura loquentia de dietis ad inferiorem delegantẽ à Papa. ego hoc dictũ b Vin. ñ puto verũ:[b] qa qñ iudex vult cognoscere ratione rei sitæ in eius territorio, non habetur respectus ad numerum dietarum. sicut enim ratione ɔctus pt ɔueniri in loco ɔcunq; distet à domicilio partium: vt in c. dilecti. j. e. & arg. in l. ɔxisse. ff. de act. & obl. ita ratione rei sitę cum ista ęquipantur. s̃. e. c. fi. Ad hoc text. in præal. l. fi. C. vbi in rem act. q̃ loquitur indistinctè. & quod no. ĩ c. dilecti. j. e. & allego ad hoc tex. expressum maximè iuncta gl. in verbo eadem. & quod ibi no. doct. in c. ex parte. j. e. & idem dico in iudice domicilij vt non possit causas delegare extra suam diœce. vt in ca. vt litigantes. de of. or. li. 6. nisi interueniat cõsensus partium: vt ibi. Et sic constitutio de duab. dietis non potest sibi locum vendicare in inferioribus cum non potuisset, inuitis partibus causam delegare extra eorum diœcesim, etsi esset iudex ratione rei & vult cognoscere per se tũc vt s̃. dixi non fit computatio dietarum. si verò vult committere: tũc secus si præsupponimus litigantem, multum distare à loco rei sitæ:

4 cum hoc temperamento intellige quod no. in c. fi. s̃. ti. prox. ¶†Gl. 2. colligit ex tex. ꝙ sub illo iudice agere debet actor in cuius dio. sita est res. Gof. intelligit ꝙ sit in optione actoris an velit reum conuenire coram iudice rei sitæ, an coram iudice domicilij. vnde supplet tex. vel in cuius dio. quis habet domicilium: vt not. in præal. l. fi. C. vbi in rem act. Host. tenet contrarium. nam secundum eum facilẽ erat hic inferre si hoc intellexisset. de deci. c. ad audientiam. vnde c per hoc videtur semper agendum corã iudice sub quo sita est res[c]. Inn. in c. dilectus filius. s̃. de rescr. sequitur opi. Gof. & idem Io. Cald. * hic. *& est communis opi.* vt no. in præall. l. fi. & no. j. e. c. vltimo. ¶Et in c. dilecti. j. e. & in his tribus iuribus proxime allegatis est gl. ordinaria de hoc, nam alias forum domicilij superflueret si ratione rei quis esset conueniendus necessario vbi res sita est. nam idem esset ratione contractus, & ratione delicti: cum ista parificentur. j. e. delicti. & c. fi. Ad istum tex. potest dici quod habuit respectum, ad id quod cõmuniter fieri solet, solet enim reus conueniri vbi res sita est. Sed circa hoc quero quid si ista res sita esset in diœcesi alterius episcopi à litigantibus, nunquid conuenietur coram episcopo rei sitæ, an verò tantum coram Archiepiscopo in cuius prouincia sita est res. d. Ant. videtur hoc intelligere in quodam notabili, ꝙ tantum coram Ar- d chiepiscopo[d], colligit enim ex tex. ꝙ ratione rei sitæ nõ subiicitur quis iudici inferioris gradus: & sic episcopus non subiicitur episcopo. sed Archiepiscopo tantum. sed hoc dictum omninò puto falsum: quia episcopus in diœce. alterius reputatur priuatus. vt in l. 3. ff.

5 de of. præsi. ¶†Vnde si ibi deliquit potest per epm̃ illius diœce. pu- e niri[e], vt not. in c. j. de rap. & in c. 2. de const. li. 6. & 3. q. 6. in summa. & c. j. & licet ibi dicat gl. ꝙ fallit ratione possessionis: hoc tamen non est verum per supradicta, quia si potest cõueniri per epm delicti, fortius poteris super re in eius dio. sita iudicare. Vel saluando gl. prædictam. 3. q. 6. in sum. dic ꝙ habuit respectum ad primum in eo ꝙ s̃. dixerat ꝙ reus debet conueniri coram iudice suo, aliàs actor trahẽs punitur. Fallit scilicet vt non puniatur si ratione possessionis, vel cõtractus, vel delicti trahit eum ad alium iudicem, scilicet ad iudicem rei &c. quasi innuat ꝙ iste non est proprius iudex: non tamen per hoc sentit quin coram iudice domicilij possit conueniri: vel ꝙ non possit conueniri coram Archiepiscopo in cuius diœce. sita est res, ratione rei sitæ. Vnde intellige tex. dupliciter: primò ꝙ res erat sita in dio. Archiepiscopi, vel primatis. secundò, ꝙ appellatione primatis venit hic largo modo sumpto vocabulo quilibet ordinarius ecclesiasticus habens territorium: dicitur enim primas in quantum ibi primus præsidet, nam & Archiepiscopus non potest dici propriè primas. & tunc hæc decretalis est clara: sed verbum, prouincia, positum in tex. facit vt melius referatur ad Archiepiscopum. Vel intellige tex. & tertio, quando contendunt de re quam quisq; episcoporum dicit esse in sua dio. ar. in c. j. de rel. do. certumq; est, ꝙ si sita sit in prouincia vnius Archiepiscopi: tunc ille archiepiscopus esset iudex licet contendentes sint diuersarum prouinciarum: & quia forte nemo possidebat rem illam vel quilibet dicebat se possidere: & sic non apparebat quis esset actor vel reus imo non fecit mentionem de iudice domicilij sed de archiepiscopo in cuius prouincia erat res vt ipse de cuius iurisdictione nõ dubitabatur ratione rei deberet occurrere & lites per se vel per alium diffinire. arg. in l. æquissimum. ff. de vsuf. & facit hoc ad supradicta. ¶Sed dubium est, quid si res in dio. alterius litigantium. doct. non tãgunt. sed aduerte: quia aut est in diœ. rei: & tunc res est sine dubio: quia conuenitur corã archiepiscopo prouinciæ: quia est iudex episcopi rei ad min⁹ ratione metropolitica. de of. ord. pastoralis. Si vero est in diœce. actoris: tunc magis est dubium nunquid possit trahere reum ad litigandũ coram iudice Metropolitano suo ratione rei positæ in prouincia

6 sua: & puto ꝙ non possit. ¶†Sicut enim archiepiscopus non habet regulariter iurisdictionem in personis, existentib. in diœcesi suffraganei, vt in c. pastoralis. ita nec in reb. nisi dicamus quod hoc speciale inducat hoc c. quod non videtur verum: quia non video sufficientem specialitatis rationem: sed cum hoc casu deficiat iudex rei sitæ: quia non in propria causa debet esse iudex, recurrat ad iudi-

7 cem domicilij ipsius rei quod potest: vt s̃. dixi. ¶†Quæro dicitur primatem rei licitæ debere iudicem dare. quid si dubitatur de limitibus prouinciarum? videtur secundum Host. ꝙ vterq; causam audire aut committere debeat. ar. j. de sent. excõ. cum illorum. §. si verò. claustralis. vel recurritur ad Papam. de of. deleg. sanè. ne secundum Io. An. sint iudices in causa propria. Tu dic melius, ꝙ imo nõ essent iudices in causa propria: sed incidenter quilibet cognosceret: cum parte contradicente an locus, vel res sit in prouincia, vel territorio suo: quia hęc sententia nõ pręiudicaret respectu proprietatis, alteri prælato qui non fuit in causa: de quo dic vt plenè no. Inn. in c. super literis. de rescr. vbi dicam per Bart. in l. 2. ff. si quis in ius voc. ¶Quæro, an iudex ratione rei sitæ possit excommunicare contumacem. Vin. videtur velle, quòd non, sed tu dic melius, vt leg. & not. in cap. Romana. §. contrahentes. eo. ti. lib. 6. & in cle. pastoralis. j. de re iud. plenè examinabo materiam in cap. fin. j. eo. ideò hic omitto.

CAP. IIII.

1 *Episcopus si recusatur suspectus à reo potest causam alteri non suspecto delegare 18. & eius sententiam executioni mandare. 10 & 11.*
2 *Actor sequitur forum rei. limita vt hic dicitur.*
Exceptiones possunt opponi à reo antequam conueniatur.
3 *Testes examinandi ad perpetuam rei memoriam coram iudice rei conueniendi examinantur.*
4 *Delegatus à sede apost. est ordinarius in loco.*
5 *Delegatus dicitur executor, & econtra. sed non in statutis.*
6 *Iudex ordinarius potest vt suspectus recusari de iure canon. 10. & deputabitur alius*

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶Episcopo suo.Et pondera ver. adeat. hic positum qa probat formaliter qđ ñ dicitur adiri per.lit. contest. quia per actum citeriorem. And.Barb.
b ¶Sequi forū rei. Adde de hac reg.cū suis fal.Mar.So.cōsi. 18.inc.prosequēdo. ver.primum qa.vol. §.& Bart. Soz. in suo tract.fall.reg.10. vbi ponit 8.fallentias.
c ¶Aliqua exceptione.Adde Ro.ɔs.412.
d ¶Aliam gl.Vide q̄ dixi in ca.finautē. de resc.pro illis gl.A.B.
e ¶Officium iudicis.¦Adde Ro.ɔs.90. &consi.412.s̃.alleg. Sebast.Sap.
f ¶ Molestari. ex hoc colligitur singularis cautela q̄ ponit Bal.in aut.sed &si qs. vbi ēt Sal.C.de testi. q si qs timet ne molestetur ab aliquo super aliquibus bonis faciat ꝙ aliqua interposita persona vociferetur se velle mouere litem ɔ̃ eū: quo casu poterit facere citari eum à quo timet litē moueri qđ ɔpareat iuxta formā d.l.diffamari.q̄ cautelam refert & sequit̃ Geor.Nat.in rep.cle. sæpe de verb.sig. vbi ponit multa ad declarationem d.l.diffamari.
g ¶Iudice suo.Adde Cal.consi.6.de iurei.
h ¶Executoris. Adde eundem cōs.34.

alius iudex.8.
7 *Archiepiscopus non succedit suffraganeo recusato vt suspectus,idem si suffraganeus est negligens.*
9 *Iudex electus ex consensu partium non potest recusari sine legitima causa.*
11 *Executor non potest vt suspectus recusari.*
Iudex potest suam iniuriam vendicare 17.
12 *Iudex recusatus vt suspectus an indistinctè det in causa delegatum, & an in tali delegatione requiratur consensus partis: & an remittant causam ad superiorem.13.14.& 18.*
15 *Negatiua præposita verbo potest,importat necessitatem.*
16 *Sententia lata à delegato suspecto retractatur si postea apparet & detegitur suspicio.*
20 *Appellatio à subrogato in locum recusati coram quo ventilabitur.*
21 *Appellatio à delegato vadit ad appellantem.*
22 *Appellari quo casu licet tertio.*
Iudex committens causam alteri: an videatur suspectus.
23 *Sententia non parit naturalem obligationem illi pro quo est lata:licet condemnatus non appellet.*
24 *Delegans vnum articulum causæ: an cognoscat appellatione facta ab illo articulo.*
Renuntians iuri suo super vno articulo causæ non videtur in alijs renuntiare.
25 *Appellatio facta à delegato Episcopi vtrum possit coram eius vicario ventilari.*
26 *Appellari non potest à sententia vicarij ad eius Episcopum.31.*
27 *Executio sententiæ latæ à delegato an fiat ab ipso, vel ordinario.29.& 32.*
28 *Delegatus etiam ab inferiore à principe potest mittere in possessionem ex primo & secundo decre.32.*
30 *Excommunicatio est mixti imperij.*
Vicarius episcopi, an habeat iurisdictionem ordinariam.
33 *Executio sententiæ est meri,& mixti imperij.*
34 *Causæ meri & mixti imperij de iure cano.delegantur & quid sit de iure ciuili.*

Si quis contra.

Hoc ca. solenniter cōmentaui, primò expediendo materiam intrinsecam c.quæ secundū quod j̃.apparebit, versatur circa tria: videlicet circa modum, & effectum recusationis promendæ: tam contra ordinarium, quam contra delegatum.secundò erga appellationem recusati delegato interponendam:tertiò circa executionem sententiæ latæ à delegato inferioris à principe.Secūdò principaliter examinaui secundam materiā extrinsecam quæ tendit ad declarationem principij huius ca.cum tex.c.generaliter dicat, clericum debere conueniri coram episco-
a po suo[a], tamen in multis casibus clericus potest conueniri coram inferiori: vt no.in c.quanto.& c.cum ab ecclesiarum.de of.or.vt coram prælato ecclesiæ collegiatæ:coram suo abbate monachus,&c. Vnde interserui potestatem istorum prælatorum inferiorum: tam circa personas clericorum, quam circa beneficia, & maximè tangendo materiam monachorum coram quo sint conueniēdi, siue agatur ciuiliter,siue criminaliter,& de processu contra eos fiendo in inquisitionis via,&de loco in quo ius reddere debent,& hæc materia nō tractatur hic per doct.nec alibi in vno & eodem loco: sed in diuersis locis sparsa difficultatem non modicam ingerit iuxta illud quod s̃.in prooemio habetur.sed hoc hanc materiam nō explicabo,sed in c.cum contingat.j̃.e.vbi melius cadit,& hic tantum di-
1 cam quæ faciunt ad intellectum tex.& gl ¶†Et solet hoc c.cōmuniter sic summari. Coram suo episcopo cōueniendus est clericus, qui si recusatur dabit delegatum partibus non suspectum.hoc dicit. Ego verò summo aliter considerata potius mente, quam cortice. Episcopus si recusatione ā cum proposita ad arbitros venire non vult:potest etiam partium non requisito consensu causam principalem alicui non suspecto committere,cuius sententiam executioni mandabit. Vel aliter, & secundo secundum alium intellectum: Episcopus vt suspectus recusatus de cuius suspicione notorio constat potest dare delegatum partib.non suspectum: cuius sentētiam poterit per se executioni mandare.Et potest dupliciter diuidi secūdum varios intellectus:nam primò prouidet reo.secundò ibi:aut si prouidet actori, & hoc dupliciter.primò circa delegationem.secūdò circa executionem.ibi : à quibus.Vel secūdum alium intellectū meliorem.primo prouidet quando iudex vt suspectus recusetur à reo. secundo quando delegatus in locum recusati recusetur ab actore.ibi:aut si.tertio prouidet circa executionem.ibi:à quib.¶Casus literalis.Aliquis habens causam cōtra clericum postulabat à domino Papa.coram quo idem clericus conueniri debet, & respondetur ꝙ coram episcopo suo eum conueniat: & si episcopus tanquam suspectus fuerit recusatus,committat alij causam ipsam: sed si actor recusauerit illum cui episcopus causam cōmisit, episcopus det aliquem qui partes compellat vt concorditer iudices eligant, ne possit postea recusari.& idem esset si reus recusaret illum executorem, & quicquid per illos fuerit diffinitum per episcopū exe-
2 cutioni mandatur lege seruata.B.¶†No.primò illā regulam vulga
b tam:actorem debere sequi forum rei[b].j̃.e.cum sit generale.& ca.si clericus.cum suis concor.vbi all.Hanc regulam limito, quando de aliqua re principaliter contenditur: secus si agatur super aliqua ex-
c ceptione[c] vt quia reus originarius antequam conueniatur vult super exceptione agere:quod aliquando potest:vt l.e.& no.in l.si contendat.ff.de fideius.facit c.j.de iureiur.Hoc enim casu agendum est coram iudice coram quo ageretur si ipse reus conueniretur: quia attendi debet causæ naturalis origo:non quod accidentaliter contingit.Causa naturalis enim vincit accidentalem : vt l.qui habent. ff.de tu.vnde licet fideiussor habeat exceptionem,vt non conueniatur in totum:sed vt fiat diuisio inter alios fideiussores,vt quilibet teneatur pro parte sua si sunt omnes soluendo.inst.de fideius.§.si plures.tamen vnus ex fideiussoribus si vult potest antequam conueniatur implorare iudicis officium vt fiat illa diuisio, & pro reliqua
d parte imponatur silentium creditori.Ad idem alle.aliam gl.[d] vltra gl.istam in l.si contendat.quæ est magis clara videlicet ī l.aurelius. §.centum.ff.de lib.leg.quæ apertè sentit,quòd tutus exceptione po
e test agere antequam cōueniatur implorando iudicis officium[e] vt silentium imponatur actori:sicut in negatoria, quæ datur possessori:vt l.& si forte.ff.si sert.vend.& not.in cap.examinata.s̃.ritu.proxi. Et hoc puto procedere, quando molestatur de facto vel timet ve-
f risimiliter molestari[f].arg.in l.diffamari.C.de inge.ma.& in cap.con querente.de offi.ordin.iuncto titu.C.vt nemo inuitus agere cogatur.& vide de hac materia per Barth.in l.e.si finita.§.eleganter.ff.de dam.infect.Er ad hoc reduci debent not.per glo.in c.si autem.de rescrip.& per Inn.in c.dilectus.in c.dudum.2.de ele.vide Barth.in l.so
3 cietatem.§.arbitrorum.ff.pro soc.¶†Idem quod s̃.voluit Fede.de Senis consilio 221.in examinatione testium super exceptione,quādo recipiuntur ad perpetuam rei memoriam, vt in terminis c.alberitus.& t.significauit.de testibus.& hæc examinatio fiat coram iudice ipsius rei,coram quo quæstio principalis ventilaretur.Hinc enim notanter dicit Lap.in alle.10.reum qui iurauit soluere vsuras
g extraneo posse petere à iudice suo[g] absolutionem à iuramento:tū quia nihil petit ab aduersario:tum quia originaliter est reus,& hęc puto vera in exceptione proprie dicta quæ tantum competit stipulato seu stimulando stimulo actionis.Secus puto in exceptione impropriè dicta quæ competit etiam non stimulato.& hoc ratione publici interesse: vt est videre in exceptione quæ opponitur contra electum confirmandum,vel contra electum confirmatum consecrandum: hæc enim exceptio impropriè dicta cōpetit antequā in iudicio agatur seu aliquid petatur, & ei contra quem non dirigitur stimulus actionis, & satis est ꝙ actio sit in potentia vt deduci possit,& allegatur hæc exceptio intentionis: quia licet electus nō petat confirmationem vel consecrationem,habet tamen intentionem vel habere debet ipsam petendi: vt no.Inn.in ca.cum dilectus. de ele.& j̃.de do.& cōtu.c.cū dilecti.Et hæc exceptio habet in multis vim,& naturam actionis:vt not.Inn.in præall.ca.cum dilectus.& c.super eo.& ca.dudum.eo.tit.Hæc enim exceptio impropriè dicta non discutietur coram iudice rei: id est excipientis: quia corā suo iudice non est discutienda aliqua quæstio,principalis,sed potius coram iudice ipsius electi: quia ista est quæstio principalis de per se: nec spectat ad aliud iudicium ad hoc.c.fi.de ele li.6.& hæc no.quia habes multipliciter limitatam hāc regulam vulgarem, actor debet sequi forum rei.¶Not.secundò arg.solum episcopum esse ordinarium generalē totius diœcesis, respectu clericorum, & ad eum solum recurrendum est.de hoc tamen plenè dic vt hic dico in repetitione, & vt dicam in c.cum ab ecclesiarum.& capi.quanto.de offi.
4 ord.¶†Aduerte tamen qa etiam delegati deputati per sedem apostolicam habent ordinariam in loco, vt in ca.2.de off.leg.lib.6.sed ipsorum potestas est extraordinaria, & super inducta & tanquam præiudicans iurisdictioni episcoporum est restrigenda.Iurisdictio vero episcoporum,vt naturalis, & fauorabilis est amplianda, & de hoc est tex.cum glo.not.in clem.2.de off.ord. Caue tamen ne decipiaris:nam inquantum illa glos dicit,quòd legatorum potestas est extraordinaria debet exponi, id est extraordinario modo inducta:
5 nam potestas eorum in veritate est ordinaria:vt in præalleg.cap.2.
h ¶†Not. tertiò quòd appellatione executoris[h] comprehenditur delega

Sebast.Sap.
a ¶Delegatus.An executor possit dici delegat⁹, vide Fel.in c.super qōnum.ver. capio gl.ī verbo executorē.s̃.de offi.del.
b ¶Executor.Adde Ang.consi.64.
c ¶Recusari.Adde Alex.consi.184.2.li. Zacharias.
¶Adde,ꝙ in hoc articulo, ius canonicū discrepat à iure ciuili:qa ius ciuile permittit iudicē ordinariū, sine cā posse recusari,vt not.Bar.in l.apertissimi.ver. putāt.C.de iu.& ibi gl.ī ver.recusare.de iure aūt canonico reqritur cā.de quo plenè per Pau.de Ca.ɔs.42. inc.pro pleniore. Sebast.Sap.
d ¶Repelli.Hoc etiā procedit in delegatis,vt si epō fuerit cā delegata p̄t recusari: vt per.Feli.post abb. in c.accedēs.j̃.vt lit. nō ɔtes.vbi dicit eps p̄t recusari qñ cā subditi fuit delegata ɔ̃ ñ subditum: qa p̄sumitur habere affectionem ad cām subditi, etiam ꝙ sit in dignitate constitutus.
e ¶Archiepiscopus. Adde Fed.cōsi.257.
f ¶Supra dixi.Pondera,qa gl.hic sentit dum dicit, ꝙ istud c. rephenditur secundū d.c.cum speciali.

a delegatus[a].concor.ca.sciscitatus.de rescr.est enim principaliter cognitor,secundo executor, inquantum exequitur ad finem ius reddendi, & tradendi vnicuiq; qđ suum est.Vnde & executor datus ad beneficia est delegatus: vt no.in c.tibi qui,de rescr.li.6.& in ca.si super gratia de offi.del.e.li.sic dicimus,quod ius est executio iustitiæ: vt no.gl.in l.iustitia. ff.de iust.& iu.& inst.e.§.iuris prudentia.Propriè tamen executor dicitur ille q habet exequi sententiam iam ab alio latam: vt est text. no.in l.executorem.C.de exec.rei iu.& facit c.pastoralis.§.præterea.de offi.del.&de re iu. de cætero.& 25.q.2.& si non cognitio.Ideò puto ꝙ in statutis vbi verba strictè intelligūtur,vt in c.ī nostra.de iniu.appellatione executoris non venit delegatus,nec alius iudex vel q habet aliquid eligere vel delegare:hinc notanter dicit Bar.in l.cum quidam.ff.de le. 2.quod constitutio episcopi qua cauetur, vt executore testamenti non exequente intra annum deuoluatur ipso facto,potestas ad ipsum episcopum:non refertur ad eum qui habet eligere seu delegare pauperes : quia iste
b non propriè executor,[b] sicut nec iudex.l.si-
6 cut.§.sed si quæratur.ff.si serui.vend.¶†Not. quartò, quod de iure canonico iudex ordinarius quantumcunq; præfulgeat dignitate,
c potest vt suspectus recusari[c], & in totum potest ab exercitio iudicandi in illa causa repel
d li.[d]¶†Not.quintò,ꝙ episcopo recusato Ar-
7 chiepiscopus in iurisdictione sua non succedit:sed ipse recusatus dat delegatum, vel seruabitur quod habetur in ca.cum speciali.de app.An autem episcopo negligente iurisdi-
e ctionē exercere succedat Archiepiscopus[e], no.in c.pastoralis.de of.or.& 9.q.3.in summ. & c.nullus.de iure pa.& in c,j.de sup.negl.p̄la. li.6.& hoc in repetiōe plene examino,& cōcludo quod non reperitur hoc generaliter
8 iure cautum:& sic stat c.pastoralis.¶†No.sextò iuxta gl.4.duplicem practicam, quādo recusatur ordinarius.prima est, quia si recusatur à reo ipse dat delegatum:sed ab actore datur iudex qui compellat partes mutuo consensu iudicem sibi eligere cui episcopus delegabit vices suas.Sed hic intellectus nō placet ne inter actorem, & reum notetur diuersitas: ɔ̃ regulam:non licet actori.de re.iu.li.6. & de mu.peti.c.2.Secunda practica q̄ plus placet[f] est illa,quod quando iudex ordinarius recusatus à reo datur delegatus, & idem dico si recusatur ab actore:sed si iste delegatus surrogatus in locum recusati recusetur ab actore,tunc ne in infinitum contingar, recusationem fieri compelluntur partes mutuo consensu sibi iudicem eligere, cui ordinarius ipse delegabit causam : vt s̃.Et idem dico si recusetur à reo.vnde sensus literę est:ꝙ iudice vt suspecto recusato,dabitur delegatus : sed si iste delegatus iterum recusetur ne in infinitum contingat recusationem fieri,partes compelluntur iudicem sibi eligere.Posset à principio tamen si iudex vellet de partium consensu communi delegatum deputare: vt in c.super quæstionum.§.nos autem.de of.deleg.Et ex hoc, & ex text.not.iudicem posse recusari nedum à reo:sed etiam ab actore, legitima recusandi causa subsistēte:sed intelligo,ꝙ actor recusat iudicem adeundum non aditum:nisi ex causa superueniente.de of.deleg.c.insinuante.& l.apertissimi. C.de iu.vide bo.gl.in c.statutum.§.cum autem.de rescr.li.6.in verbo
9 recuset.¶†No.bo.practicam,& cautelam ad excludendam facultatem recusandi:vt detur iudex de communi partium consensu: non enim possunt partes eum recusare in quem consenserunt nisi legitima causa superueniente: vt in c.inter monasterium.de re iu.& in aut.offeratur.C.de lit.ɔtest.canonizata.3.q.3.c.offeratur.& in pręal. c.super quæstionum.Vnde intelligo, ꝙ hæc prouisio videlicet vt compellantur partes sibi iudicem eligere fit ad cautelam : non autem de necessitate: quia sicut primo delegat sine cōsensu partium: ita,& secundo,& vlterius, reseruata tamen facultate recusandi.arg.
10 eorum què no.in preal.c.super quæstionum.¶†No.ordinarium,vt suspectum à causæ cognitione, remotum debere exequi sententiā sui delegati.& ex hoc colligunt quidam arg.ꝙ delegatus inferioris à principe suam sententiam exequi non potest:sed pro eius execu-
11 tione aditur iudex ordinarius.de quo j̃.latius dicam.¶†Et ex hoc, & ex tex.not.ꝙ quantumcunq; ordinarius sit suspectus, non valet prætextu suspicionis repelli ab executionis actu:hinc est, ꝙ executor non valet vt suspectus recusari j̃.de app.nouit.& c.proposuit.e. ti.Et faciunt hæc pro notabili opi.Inn.in c.ex parte.de verb.sig.vbi singulariter dicit,iudicem posse vindicare propriam iniuriam, notoriè sibi illatam cum hoc casu sit potius executor,quā iudex:quia exequitur pœnam à iure impositam,& ideo non valet vt suspectus recusari:quod tamen limita secundum ea quæ dixi in c.cum venis
12 sent.s̃.de iud.¶†Venio nunc ad apparatum,& oppo.ɔ̃ tex.de c.cum speciali.de app.vbi proposita recusatione coram iudice,debent eligi arbitri vt decernant de iustitia, vel iniustitia recusationis.hic absolutè dicitur ꝙ episcopus recusatus dat delegatum.Sol.gl.j.hic sentit contrarium,& tacitè respondet ꝙ illi decretali stādum est, quæ istam interpretantur : aliter gloss. non declarat, & sic hoc videtur sentire,quod hic nihil noui inducat: vel quod sit sublata per illam. Gof.dicit &melius vtramq; habere locum in casu suo.quandoque enim non refricatur in dubium an sit suspectus, sed quælibet partium hoc fatetur, vt quia suspicionis causa notoria est, & tunc locum habet ista decretalis.vnde episcopus statim delegabit absque arbitrorum electione.quandoq; refricatur in dubium de suspicione.& procedit decretalis cum speciali.Posset dici etiam hoc c.procedere quando episcopus execrans litem malit potius committere, quam ad electionem arbitrorum venire.Vel tertiò potest intelligi secundum illud c.cum speciali.vt episcopus committat post p̄nuntiationem arbitrorum:cum hic dicat tex.si fuerit vt suspectus recusatus, &c.verba enim intelligi debent cum effectu.de cle.non resi.c.relatum.de pœ.di.j.hæc autem verba.& ff.quod quisq; iur.l.j. §.hæc autem.& forte hunc intellectum habuit gl.ista.ex his colligo vnam differentiam inter ius cano.& ciui.nam de iure ciui.non est necesse ad electionem arbitrorum venire.nec aliter, est necesse p̄bare causam suspicionis: sed ex sola voluntate recusetur tam ordinarius,quam delegatus,& sufficit ꝙ iuret: ꝙ non calumniose recuset,vt in l.apertissimi.& quod ibi no.gl.in l.cum speciali.C.de iud.& in aut.si verò contigerit.eo.tit.& vnde etiam exprimere causam de iure ciui.non est necesse.vt no.gl.in l.quia poterant.ff.ad Treb.l.itē si suspectus.ff.de proc.& no.Bar.in præal.l.apertissimi.sentit gl.in c. secundo requiris.de ap. releuatur tamen ordinarius de iure ci.in alio.quia non in totum remouetur ex suspicionis causa:sed datur sibi adiunctus: vt not.in iurib.præall.Sed de iure canon.secus,vt hic. & in præal.c.cum speciali.& hæc est *communis opi.* de iure ciu.vt ordinarius non remoueatur in totum:sed datur sibi adiunctus:vt no.in præal.aut.si verò ɔtigerit.& gl.& Bar.in d.l.apertissimi.& gl.in l.vna. C.si quacunq; prædi.po.licet quidam ɔ̃:vt no.in d.l.apertissimi.&ex
13 his habes aliam differentiam inter ius cano.& ciu.¶†Sed oppo.& aliter de c.cum speciali.præal.cum dicitur, ꝙ iudex recusatus debet de recusatoris assensu personæ idoneæ committere negotium: vel ad superiorem causam transmittere:hic verò dicitur simplicier episcopum posse delegare.Sol.gl.in d.c.secundo requiris.apertius in ca.cum speciali.simpliciter stat ɔ̃tio,dicunt enim recusatum posse committere:accedente tamen consensu partium.sed si malit negotium remittere ad superiorem, hoc poterit etiam partibus inuitis scilicet.& sic clausula illa de recusatoris assensu posita in d.c.cū speciali.determinat duntaxat primam partem disiunctę, ne.s.in cōmissione requiratur partium consensus non autem in remissione ad superiorem.sentit tamen gl.in prædicto c.cum speciali.quod consensus partium non requiritur in persona, cui fienda est cōmissio: sed refertur ad verbum committat quod apertius declarat,& sentit ibi Io.An.nihil aliud ibidem de hoc dicens hoc etiam dubium tetigit gl.in c.peruenit.11.q.j.& non apparet quid velit.¶Inno.videtur
f hic sentire id quod s̃.dixi.[f] dicit enim hoc c.fore correctum per ca. cum speciali.& c.licet.e.ti.vbi dicitur secundum eum, ꝙ si iudex de recusatoris assensu non poterit causam delegare: tunc ad superiorem remittet,& hanc sententiam sequitur d.Vin.Valentissimus Canonista,& confirmat hoc per c.iudex.de of.del.li.6.vbi patet secundum eum delegatum æquiparari ordinario quo ad ɔmissionem ante pronuntiationem arbitrorum, & tamen non potest committere sine assensu partium.item delegare est pars iurisdictionis, vt l.3. ff.de iur.om.iu.& no.gl.in c.si à subdelegato.de offi.del.li.6 Sed post quam est pronuntiatum iudicem, ordinarium esse suspectum perdit omne exercitium causæ nisi partes ɔsentiant ergò, &c.Præterea ita potest lædere recusantem dando alium, adhuc magis suspectum licet causam suspicionis probare non possit.ad hanc decreta. respondent vt s̃.quod est correcta. vel quod loquitur quando partes bene consentiunt quod deleget:secus si hoc nollent partes, vel
* altera ipsarum. hanc *opi cōem*, vt necessario in commissione exigatur consensus partium.sequitur Spe.in titu.de recu.§.fi.vers.ordinarius autem loquitur tamen aliquantulum intricatè, & maximè in delegato,nec ex toto explicat veritatem.Dom.Ant.in hoc puncto videtur sibi contrarius, & loquitur in parte contra tex.d.c.iudex.vt apertè colligitur ex dictis suis in c.secundo requiris. & ca.cum speciali & forte videtur ex lapsu linguæ, vel quia de recenti non vide-

Universidad de Deusto Biblioteca

Sebast.Sap.
a ¶Inuitis. Considerati quod si ordinarius pt delegare cām partib. inuitis vr illudere partes: q si delegatus cognoscet: ab eius snia appellabitur ad ipsum, & si iterū delegabit causā appellationis put fieri pōt. l. cum post sententiam. C. de ap. iterum appellabitur ad ipsum, & sic omninò ipse cognoscet. Vide Cæpol. in caut. 26. in c. cautela pro aliqua cā. sed vide j. per Abb. hic, ad quē deat appellari quando est suspectus episcopus.
b ¶Nō exigitur. Pondera hoc, q ad cautelam mihi non vr benè dictum ad glos. c. cum dilecta. & resp. q loquimur in Papa qui no pellitur committere, & qui pt per se iudicare: non mirum si per se pt committere, & in 9rium est tex. in d. c. cū spāli. vers. statuimus. vbi text. loquitur p verbū noui iuris introductorium ex quo infero, qd sint diuinationes oēs lecturę ad istum tex. dum dicūt, q hic erat notoria recusatio vel erat probata recusatio. & ita de aliis lecturis quia si d. ca. cū spāli, introduxit hoc de nouo ergò ante illud nō erat talis dispositio, ergò nō pt intelligi iste text. de notoria suspicione, aut de probata suspicione, bene tn̄ in se est vera: no. ad istum tex. & pondera quia tex. in d. c. cum spāli. in prælatione apponit cām ne valeat recusare: ideò illa cā facit qd importet notorietas: quia dictū ampliatur à cā vt voluit gl. sing. in cle. 1. de cle. item ponderat, qa tex. ibi loquitur imperatiue. 12. q. 1. c. quod præcipitur. And. Barb.
c ¶Notoria. Adde Lapum alleg. j.
Zacharias.
d ¶Facti q̄ iuris. Adde Bart. in l. ictus fustium. ff. de infa. & in l. emptor. ff. de act. emp. & Spe. in tit. de pe. & pos. in §. 2. ver. j.
e ¶ Necessitatem.

rat illa iura. Nam in prædicto c. secundo reqris. distinguit, quod aut recusatione proposita, & probata ante pronuntiationem sup ea iudex vult committere, & potest etiam partibus inuitis. Item etiam ea proposita, & non pbata ante pronuntiationem. Sed huiusmodi 9rium tenet in c. cum speciali. scilicet quod post recusationem non probatam non pōt committere inuitis partibus etiam ante pronūtiationem. dicit etiam ibi delegatum posse committere etiam inuitis partib. ante recusationem probatam: quod est 9 ca. iudex. ¶Host. in c. cum speciali. dicit, q vna pars illi' disiunctiuæ refertur ad ordinarium, vt ille committat alicui i quem partes consentiūt. alia verò pars de remissione ad superiorem procedat in delegato dicens non seruari in ordinario vt causa remittatur a l superiorē. Sed ipse idem Hosti. videtur sentire contrarium i c. licet ex suscepto. j. e. vbi dicit, quod speciale est in episcopo propter dignitatis excellentiam in fauorē episcopalis iurisdictionis vt possit committere causam recusatus. Alij verò inferiores remittunt causam ad superiorem, & sic intelligit vno modo illud c. licet. vbi habetur propter suspicionem recursus ad superiorem, sed neutrum placet: vt j. subiiciam. hæc sunt quæ in materia in variis locis scripta reperio: per quæ non enucleatur intellectus huius c. imò etiam remanet inutile, & incorrectum vel modici, & quasi nullius effectus, nec explicatur perfectè intellectus illius c. cum speciali. vnde expediā primo materiam in delegato, secundò in or-
14 dinario. ¶†In delegato videtur hodie expeditum per d. capit. iudex. quò ad facultatem committendi: aut enim vult committere antequam contra eum proponatur recusatio, aut post. Primo casu, si commisit in totum vlterius recusari: vel facta per eum commissio impugnari nō potest: secus si aliquid iurisdictionis sibi reseruauit, tunc enim dicendum est vt in secundo membro. Si verò vult committere post recusationem propositam: aut fuit super eo pronuntiatum, & non potest etiam de partium consensu, ex quo tunc omninò desiit esse iudex. aut ante pronuntiationem, & potest de partium cōsensu: siue recusatio sit tantum proposita, siue sit proposita, & probata: sed sine partium consensu nō pt, & hæc omninò probantur in d. c. iudex. ¶In ordinario magis est dubium vt patet ex prædictis. * cōis tamen opi. videtur vt sit i optione sua an committat, an remittat causam ad superiorem, si tamen eligit committere exigitur partium consensus. non in persona cui fienda est commissio: sed in commissione fienda. Ego verò puto sic distinguendum, q aut proposita recusatione iudex tanquam litem execrans ad arbitrorum electionem deueni re non vult, & potest causam committere etiam partib. inuitis, a dummodo committat personæ neutri parti suspectæ: consultius tamen agit si partium consensum in commissione, requirat vt recusandi facultatē excludat. & de hoc dico fore casum hic secundum vnum intellectum qui bene congruit literę, & in c. ad hæc. j. de ap. Hic enim in principio absolutè dicitur, q ab ipso recusato deputandus est delegatus nec vlla agitur mentio de partium cōsensu. quod clarius liquet ex subsequentib. vbi exigitur, consensus quando delegatus surrogatus in locum ordinarij re-
b cusatur. Primò ergò casu non exigitur[b]: nec etiam secūdo casu de necessitate, sed ad cautelam ne in infinitum contingat recusatio: vt s. dixi. & pro hoc præal. capitul. super quæstionum. ff. de offi delegat. non apparet quare de necessitate magis exigitur secundo casu quam primo. Et ex hoc apertè patet dif-

ferentia inter delegatum, & ordinarium etiam antequam pronuntietur super recusatione: quoniam delegatus recusatione proposita non potest causam principalem committere nisi partium consensus accedat: vt in c. iudex. Ordinarius verò potest etiam ipsis inuitis: quod patet ex eo quia solum vt euitetur infinitas recusandi compellit partes ad eligendum iudices. facit, quia de iure ciu. non ob. recusatione cognoscit, licet detur coadiutor vt in præal. aut. si vero cōtigerit, &c. multo ergo fortius de iure canonico poterit committere: vt statim vberius probabo. si. n. exercitium committendi esset sibi interdictum, sine partium cōsensu, non posset deputare alium ad compellendum partes ad electionem iudicum. & ex hoc tollitur dictum Vin. in eo, quod dicebat partium consensum hic intercessisse. facit etiam præalleg. c. ad hæc. Aut fuit pronuntiatum super recusatione, & tunc dubium est magis arduum propter illam clausulam de recusatoris consensu positam in dict. capitu. cum speciali.
* Sed nihilominus *communi opin.* non obstante, puto idem dicendum: videlicet, quòd possit committere etiam inuitis partibus salua tamen facultate recusandi. Et pro hoc dico fore casum hic secundum aliam lecturam quæ etiam optime adaptatur literæ: vt in-
ç telligatur quando suspicionis causa erat notoria.[c] notorietas enim facti operatur id quod notorietas iuris, quæ ex sententia oritur: vt in c. fin. de cohab. cler. & mulie. facit quod not. Inno. in c. 2. de dilat. & in c. ex parte. de verbo. sign. facit clem. pastoralis. §. pisana. & quod ibi not. per gl. de re iud. Imo aliquando plus operatur noto-
d rietas facti quam iuris[d] vt est gl. sing. in clem. 1. de sepul. Item videtur casus hic secundùm tertium intellectum, quòd intelligatur, quando prius pronuntiatur super recusatione: quia vt §. dixi verba debent intelligi cum effectu. nam aliter non diceretur hic per verba imperatiua, quod iste recusatus debet delegare: vt patet ibi: executor ab ipso deputetur, &c. Non obst. cap. cum speciali. de quo doct. faciunt fundamentum quia dico, q illa clausula de recusatoris assensu non ponit ibi necessitatem: sed potius instructiuè, & consultiuè, vt euitetur iudicis recusandi facultas: vt sit sensus, q iudex recusatus debet committere causam, sed ne contingat recusationem fieri congruum est vt requirat partium consensum: ad hoc allego tex. opti. in simili in c. super quæstionum. §. cum autem. de offi. del. vbi dicit tex. ne auditor datus super mediis causæ valeat recusari, statuimus vt de partium voluntate detur, vel recipiatur, &c. & dicit statuimus, vt dicit ibi gl. non statuendo: sed potius consulendo, & quia sine partium assensu potest delegatus commissionem facere, vt in præalleg. cap. super quæstionum. §. quem verò. Si ergò verbum, statuimus, ponitur ibi consultiuè. & non necessitatiuè: quia materia subiecta non necessitat. multo fortius in casu. c. cum speciali verba necessitate non debent, & pro hoc iste text. vbi in prima commissione nihil dicit de partium consensu, sed postmodum vt euitetur infinitas recusandi consultiue requiritur. Item illa verba, de recusatoris assensu, nō possunt intelligi propriè vt iacent. primò qa sequeretur absurditas, quod i optione esset, recusatoris trahere reum ad remotū iudicem sine eius culpa. Item iudicium claudicaret: quia tm̄ expectaretur 9sensus partis recusantis, & non alterius. contra regulam non licet. de reg. iur. li. 6. & de mutu. peti. c. j. & 2. & l. si cum dies. §. si arbiter. ff. de arbi. Vnde gl. & doct. tenentes contrariam sententiam impropriant illa verba, & addunt dicentes, quòd etiam requiritur consensus alterius partis. sed si ibi loqueretur tex. necessitatiue fecisset absque dubio mentionem de consensu vtriusque partis. bene enim sciuisset dicere si voluisset. de deci. ad audientiam. sed quia loquitur consultiue, & instructiuè, fecit de recusatione duntaxat mentionem: quia erat præsumptio contra eum, ne iterum recusaret argument. hic. & in regula, semel malus, &c. de regul. iuris. libro sexto. licet secus sit in delegato: vt probatur in præalleg. cap. iudex. nam in commissione per eum fienda neces-
15 sariò exigitur partium consensus. ¶†Quia negatio preponitur ibi
e verbo, potest: quo casu illud verbum importat necessitatem,[e] vt dicit gloss. singul. in regula prima. de regul. iuris. libro sexto. poterat esse diuersitatis ratio inter delegatum, & ordinarium. quia delegatus nihil habet iure proprio, sed iure delegantis: vt legitur & notatur in capitulo P. & G. & in capitulo sanè. de officio deleg. & in lege prima. ff. de officio eius cui mand. est iurisdictio. delegans verò non intendit committere causam personis suspectis: vt in capitulo cum inter. de excep. Ideo si delegatus est suspectus non potest commit-
16 tere causam sine partium consensu: quia non habet iurisdictionem efficacem, sed eligibilem. ¶†Imò plus dicit glossa notab. quòd si sententia est lata à iudice suspecto, possit retractari si post prolationem ipsius detegeretur suspicio: quia Papa non intendebat, sibi
f causam committere[f]. Et idem dicit glossa in capitul. quod su-
spect

Adde Alexan. cons. 77. li. 2.
f ¶Causam committere. Adde Aret. cōs. 37.

Zacharias.
¶Adde Ant. Corse. sing. suo 211. in ver. pt. vbi all. hāc ipsam gl. hic per istam al. & istū hic eā ad hoc al. q̄ iterum ad hoc iste all. i c. j. j. de cā pos. & propri. & ibi post eū in apost. And. Barb. j. de fide instru.
Sebast.Sap.
a ¶C. qd suspecti. Vide Fel. c. insinuante. ver. no. modo vnum casum. de of. del. vbi ponit, q iudex suspectus pt recusari, qn̄ suspicio superuenit post cōclusum in cā. reprobando Gem. q tenet contrarium i c. iudex. d of. del. li. 6.
b ¶Officiū aduocationis. Pondera, qa nō tāta malignitas cātur qn̄ fuit qs aduocatus, quā qn̄ recusatur vt suspectus. item per recusationem perdit iurisditionem. l. 2. C. si qua præ. po. ergo, & per 9ns sicut est suspect' in cā principali, ita & videtur suspectus in delegatione. A.B.
c ¶Cā cōmissionis. Adde Ro. cons. 229. vbi ponit 5. opin. an valeant processus, iudicis recusati.

a specti.[a] 3. q. 5. & facit ibi tex. in c. acceden. 1. vt lit. non 9te. facit quod no. in simili gl. in §. exceptio. 3. q. 6. & Io. Cal. in c. 2. de or. cog. & quod no. in c. insinuante. de of. del. ordinari' verò habet iurisdictionem generalem, & licet propter suspicionem non habeat exercitium, vt in cā principali: habet tn̄ iurisdictionem, & poterit cām delegare respectu ordinariæ, & generalis iurisdictionis quā habet: quia in committendo personæ neutri parti suspectæ, maximè de cōsensū partium nulla
17 potest 9 eum oriri suspicio. ¶†Facit quod s. dixi secundum Inn. in præall. ca. ex parte. vbi potest iudex propriam iniuriam vlcisci, quādo cessat suspicionis cā. facit c. proposuit. de app. vbi patet, quod aliàs suspectus potest suspicione non obstante in facto notorio procedere, & tamen potest iudex in exequendo modum excedere: vt in c. quod ad consultationem, de re iu. de quo iura non curant: qa promptum est remedium appellandi. ita ad propositum licet alias sit suspectus in cognoscendo, non tamen in delegando. & si cōmittit personæ suspectæ, promptū est remediū recusandi: vt hic, & appellandi si non admittatur recusationis exceptio: vt in c. super quæ-
18 stionum. in fi. de offi. dele. ¶†Et per hoc tollitur alia obiectio, quam faciebat Vin. videlicet, quod non habet posse 9mittere, quia in committendo vteretur iurisdictione, quia licet vtatur, non tn̄ in principali: sed in articulo in quo cessat suspicio. simile in c. cum teneamur. & quod ibi not. de app. & in ca. 2. de ma. contr. interd. ec. vbi iudex à quo se intromittit de innouatis post appellationem q̄ tēdunt ad faciliorem exitum cāæ appellationis, ex quo non tangunt articulum appellationis. Item cessat illa obiectio Vin. d. ca. iudex. quia procedit tantum in delegato ratione prædicta. hinc est, quod de iure ciuili delegatus recusatur ex sola voluntate sine causæ cognitiōe, vel probatione dummodo cesset calumnia: vt s. dixi. sed ordinarius nō. ad prædicta optime facit l. prætor. ff. de iur. om. iu. vbi prætor potest cōmittere causam, sine partium consensu in qua primo officium aduo-
b cationis[b] exercuerat seu cōsuluerat, vt no. Inn. in c. irrefragabili. de of. ord. & Arc. & Io. And. in c. si contra vnum. de of. deleg. li. 6. facit c. statuendum. 2. q. 6. Item Papa causam propriam aliis committit, vt euitetur suspicio: vt no. gl. in c. cum dilecta. de confir. vti. vel inuti. & in c. cum venissent. de iud. & Inn. in c. ex parte. de verb. sig. Præterea si iudex à quo efficitur iudex ad quem: licet non possit de causa cognoscere ratione suspicionis, potest tamen delegare: vt no. gl. in c. querelam. de ele. & 3. q. 7. tria. ver. si contra patrem. & C. de app. l. eos. & Spe. in tit. de app. §. nunc tractemus. ex quibus omnibus probatur: quod legitimè, & notoriè suspectus in causa principali: per hoc nō
c redditur suspectus in causa commissionis.[c] cum in committendo sit simplex executor, & cuilibet partium reseruatur facultas recu-
19 sandi. ¶†Item inquantum ius canonicum in hoc, deuiat à dispositione iuris ciuilis debet strictè intelligi. cum enim de iure ciuili ordinarius ex toto recusari non possit, & de iure canonico sic: non debet restringi facultas committendi, & per hoc tolluntur motiua doctorum, & gl. & hoc c. remanet incorrectum, & partium interpretatur illud c. cum speciali. absurdum enim est dicere, q hoc ca. sit correctum, vel superfluum contra id quod habetur s. in proœmio. & ex his eliciuntur tres principales intellectus ad istum tex. Primus vt intelligatur, quando iudex litem execrans ad electionem arbitrorum venire non vult: sed sponte eligit committere, vt euitet suspicionem. Secundus intellectus quādo suspicionis causa est notoria. Tertius, quando est pronuntiatum, vel aliter constat de suspicione per probationes: non enim arctaret iste tex. ad commissionem faciendam nisi de suspicione aliquo modo constaret. & quilibet horum sustentabilis est, & verus in se. Nec obst. c. licet. el 1. j. eo. vbi habetur recursus ad superiorem existente suspicionis causa: quia vt ibi no. multipliciter intelligitur ille tex. primò quod hoc hebeat cōsuetudo: vt ibi no. gl. & satis innuit ille tex. secundò quia ibi fuit appellatum propter recusationem non admissam. ideò appellationis via deuoluta fuit causa ad superiorem: vel intellige secundum dispositionem istius c. & c. cum speciali. Et prædictis euidenter cōfunditur opi. Host. in præall. c. licet. dum dicit, q speciale est in episcopo vt possit committere causam: tum quia ipsemet sentit contra-

rium in c. cum speciali. tum quia eadem est ratio in omnibus ordinariis prædictis rationibns: nec etiam procedit quod ipse no. in c. cum speciali. vt vna pars alternatiuè intelligatur in ordinario. alia in delegato: quia hoc est separare caudam à capite: & cuiuslibet auctoritatis vnicus debet esse sensus: vt in c. maiores. de bap. & quod ibi no. in gl. Item aduertendum, quod sicut non est diuersitas inter ordinarium, & delegatum in recusationis effectu, ita & in modo ipsam recusationem proponendi: quod plenè prosequor hic in repetitione. Nunc descendo ad gl. 2. quæ tria facit, primò opp. & nō soluit. secundò format vnam quæstionem, & soluit, tertiò opp. & non soluit. secunda ibi: sed si. tertia ibi: ar. contra. ¶Opp. ergò contra tex. in eo, q dicit executorem debere deputari episcopo recusato, nam executor deputatur post sententiam, vt in c. de cætero. j. de re iud. & in l. executorem. C. de execu. rei iu. ante non datur. Gl. metu contra-
20 rij exponit executor, id est delegatus, & dic vt dixi s. in not. ¶†secūdò quærit, supra dictum est recusatum debere causam committere: quid si contingit à tali delegato subrogato in locum recusati appellari: ad quem appellabitur? gl. ponit duas opi. primò dicit appellandum ad Papam: quia ad ordinarium recusatum obstante suspicione appellandum non est: nec ad metropolitanum. quia omisso medio non licet appellare. de app. c. dilecti. Secundò dicit glo. satis dici posse ad episcopum recusatum appellandum non vt ipse per se de causa cognoscat: sed vt alteri personæ non suspectæ cōmittat. Tertiò opp. de c. placuit. 2. q. 6. vbi non appellatur de iudicibus datis in locum episcopi ad episcopum, sed ad consilium, & ad hoc contrarium gl. non respondet. Vin Host. & Gui. in Spe. de appel. § nunc tractemus. dicunt ad Archiepiscopum appellandum: quia cum episcopus sit recusatus remotum est medium, & sic nōn ob. ca. dilecti. de app. & ad hoc allegant de offi. dele. c. si is cui. li. 6. & c. si à delegato e. ti. & li. & idem Lanf. & Phi. q dicūt, appellandum ad superiorem, nō ad episcopum qui eum delegauit. & idem videtur sentire hic Io. An. qui redarguit gl. dicens ad episcopum non debere appellari etiā vt committat: quia posset committere magis suspecto quam primo, & non liceret tertio appellare. Item si committeret duobus qui ferrent contrarias sententias in optione episcopi esset alteram approbare. de re iu. c. si. ex quo maximum præiudicium generaret ipsi recusanti. Alij, vt vltramon. secundum Io. de Lig. distinguunt: quod recusato ordinario pronuntiatur super recusatione, & quia ex hoc finita est iurisdictio non poterit ad eum amplius appellari, sed ad superiorem appellabitur: quia non facit gradum. arg. de offi. deleg. c. iudex. li. lib. 6. si non est pronuntiatum. sed proposita recusatione statim delegauit: quia adhuc remanet iudex saltem vt deleget poterit appellari. Hæc opi. non placet Io. de Lig. quia licet pronuntiatio super recusatione extinguat in delegato iurisdictionem ipso iure, non tamen in ipso ordinario, imo ipsa vt firma remanet post pronuntiationem. Item satis pronūtiare videtur eo, quod delegat propter recusationem quia tacitè videtur dicere suspectum. Remanet ergò Io. de Lig. cum gl. quia quanuis ordinarius recusetur: non tamen desinit esse iudex. Opinio vltramō. placet domino Ant. & dicit eam placuisse sibi: licet vltramon. non vidisset & ad motiua Ioā. de Lig respondet, q licet pronuntiatio iurisdictionem ordinarij, non extinguat, illam tamen inutilem reddit quo ad illum articulum: vnde fit inutilis quo ad cognitionem, & quo ad factum delegandi, & illa inutilis non facit gradum, sed quando nondum pronuntiauit sed tantum proposita recusatione delegauit, nondum detecta est inutilitas iurisdictionis, & consequenter remaneat adhuc iudex, ergò appellari debet ad eum, forte enim nunc vellet discutere hoc, an sit suspectus, quod ante discutere non curauit. sed incontinenti actum delegationis elegit: ideò propter hoc quia dubium saltem est an sit competens iudex debet adiri. Nec ob. quod delegando tacitè videtur pronuntiare se suspectum: quia hoc est falsum potuit enim hoc velle litem execrans super hoc an sit suspectus. Dominus Car. sequitur hic gl. & Io. de Lig. & Io. Cal. hic distinguit, quod aut proposita recusatione, & non probata iudex incontinenti delegauit, & sit vera opi. gl. & seq. aut post probatam recusationem delegauit, & tunc sit vera opi Host. & aliorum Nec ob. si opponatur de ca. iudex. de of. del. li. 6. vbi patet, quod etiam post probatam recusationem iudex delegat de partium consensu: ergò patet medium non esse sublatum: quia dicit ipse fatendum quod per probationem nō est sublatum medium: sed tamen per probationem notoriè cōstat eum esse suspectū. de ver. si. c. cū olim. qa ęquum est, & iustū, vt ad eū appelletur. 3. q. 5. q suspecti. Ego absolutè teneo opi. gl. vt appelletur ad episcopum recusatum, vt alij causam deleget per ea quæ super prima gl. plenissimè dixi. nam sicut respectu commissionis fiendæ in prima instantia non euanescit iurisdictio recusati, nec redditur inutilis: adeo quod eo prætermisso nequeūt partes adire superiorem, vt hic apertè probatur, & in multis aliis supra deductis in prima gl. eodem modo non debent posse ipsum omittere in causa appellationis. nam sicut actor habens ordinariū legitimè suspectum, ipsum adit non vt per se cognoscat: sed vt alteri causam deleget:

 ita &

Universidad de Deusto Biblioteca

Zacharias.

a ¶Malitiosè illum deputauit. Add quis hoc casu cognoscet d cā suspicionis per Bal.in l.fi.& ibi Paul. de Ca.C.vbi & apud quē.& Saly. ibidē q meli⁹ aliis locut⁹ est quē secut⁹ est Ale.in l.solet.ff.d iu.om.iu.

b ¶Tertiò appellare. In mā vide Ale.in ɔs.77.ꝑ totū.in 2.vo. qd est ꝑm ordinem oīm.cōsi.219.inc.in cā,& lite vertentem &c.vbi latè ponit istā mām.Aene.Falc.

Zacharias.

c ¶Cōtra eū proposita.Spe in ti.del.§.6. ver.itē per recusatio nē tenuit ɔ̄rium, & malè.vt not.in ca.iudex.de of.del.li.6.secus aūt in ordinario recusato.qa subdelegat,vt no.Ale.l.prætor.cum concor.ibi per eum signatis.ff. de iurisd.om.iud.

Sap.Sebast.

d ¶Ad eius vicariū. An possit appellari ad vicarium epi. vid Ab.in c.dilecti.2.ꝟ d app.& Lud.Ro.ī sin.470.inc.tu hēs titulū legistarum.& nunquid vicari⁹ epi possit eē iudex in cā sui epi, vide Fel.in ca.cū venissent.ver.& vide Bal.s.de iud.& si eps est suspectus, ēt vicarius pt recusari.vide Fel.in c.insinuāte.in pr.de of.del.vbi ɔcludit posse recusari.

ita & apellans dēt ad eum appellare nō vt cognoscat:sed vt alteri appellationis cām ɔmit
21 tat.¶†Et ꝑm hanc opi.non violatur regula q̄ habet à delegato appellandū ad ipsum delegantē, vt in ꝑall.c.super qōnum.de of del.q̄ apertè lęderetur tenēdo sniam ɔ̄riam.Et ad hoc optimè facit iste tex.in eo qd si recusatus delegatus surrogatur in locū recusati aditur eps recusatus,& non superior, & si ille est legitime suspectus, deputet alium, multo fortius si appellatur à tali delegato dēt appellari ad epm delegantē, cum hoc casu agatur de iniquitate iudicis del.vel qa forte pars appellans deducere intendit, qd in principali cā prætermisit: iuxta c.cum Ioānes.de fi.inst.& l.ꝑ hanc.C.de tem.app.& in priori casu for
a te eps malititiose illum deputauit[a],& nihilo minus aditur vt aliū deputet,& sic appellabitur vt aliū deputet.nam recusatio,& appellatio in multis æqparantur,vt in c.super eo.de app.Item facit iste tex.in alio,ex eo videlicet vt deputet delegatum ad ɔpellendum partes vt in aliquē ɔsentiant. mādat insuper sniam talis delegati executioni &sic vbicūq; cessat suspicio dēt ipse adiri vt aliū deputet. Ad c.placuit.de quo gl.opposuit pt responderi dupliciter,primò,ꝙ illi nō erāt delegati epi sed à iure dabanť in locū epi.vel secundo,& melius ibi adeuntur vicini epi ꝑ viam appl'onis: qa forte nō erat ibi metropolitanus:vt dicit ibi gl.vnde de ipsis nō appellatur ad epm,qa ipsius superiores sunt quo ad articulū appl'onis,& pro hoc facit principiū illius c.ibi:si de iudiciis suorum eporum qsti fuerunt, &c.& sic non loquitur in cā recusationis.non ob. ibi tex.in eo quod requirit ɔsensum epi,in electione illorum eporum:qa supplēdum est, maximè: vt supplet ibi gl.Vel forte requiritur ɔsensus: qa illi non sunt propriè iudices appl'onis: vñ voluit Papa quod in defectum metropolitani, assumerētur vicini de partiū ɔsensu.Et ex ꝑdictis pōt de facili responderi ad motiua aliorū,&primò, ad motiuū Host.& aliorum qd medium sit sublatū vt per recusationē,qa vt patet hic,& in c.ad hæc.& in c.cū speciali.non est sublatum nisi quò ad cognoscendi facultatē,non quò ad facultatem ɔmittendi ex gnali,&ordinaria iurisdōe quā hēt.vñ sicut in instantia principali hēt ptātē ɔmittendi,& facit mediū, ita in instantia appl'onis, & multo fortius cū ipse cām delegauerit,& succedit alia rl'a,disponens appellandū esse ad delegantem, & ꝑ hæc est responsum ad c.si is cui.& c.si à subdelegato.ibi.n.mediū dicebatur sublatū, & totū est respū cognoscendi.nam in c.si is cui.delegatus erat mortuus, vel excōicatus.ideo ex toto medium erat sublatū,vt in c.pia.de exce.li.6.nā delegare est iurisdictione vti.vt l.3.ff.de iu.om.iud.qd non pt facere excōicatus.de re iud.ad probandū eum, & actus legitimus sit sibi interdictus, vt in ꝑal.c.pia.& in c.si à subdelegato.dicebatur iurisdōnem subdelegati expirasse ꝑ mortē primi delegantis.vñ non debebat ad eū appellari, nec vt cognosceret,nec vt ɔmitteret, sed secus in casu nrō, cum tm̄ sit exclu
22 sus respū cognoscendi.¶†Nec ob.motiua Io.An.& primò, cū dicit qd pt ɔmittere magis suspecto,q̄ primo,& nō licet tertio appellare, vt in c.sua.de app.& C.ne lic.tertio app.in rubro,& nigro.Aut.n.intelligit ꝙ nō possit appellari à ɔmissione, si ɔtingeret qd super propria appl'one ɔmitteret,& nō procedit,qa si ɔmitteret suspecto, & nō admitteretur exceptio,posset appellari, vt in d.c.sup qōnum.in
b fi.Nec hoc casu ꝓcedit illud qd nō licet tertio appellari.[b] illud.n.lo cū hēt respū eiusdem articuli,non respū diuersorum,vt no.in c.directè.de app.& in c.ex parte.& in cle.j.de sen.& re iu.Est aūt hic articulus recusationis diuersus à ꝑcedentib.Itē hæc rō,ꝙ posset ɔmittere suspecto,militat in prima instātia, & tm̄ hoc nō obstante ɔmittit, & si ille recusať adhuc admittitur vt ipse aliū deputet.Præterea hæc rō Io.An.funditus cessabit,si ɔmittit de ɔsensu partiū sicut ad cautelā seruatur hoc,cū recusatur delegatus surrogatus in locū recusati. aut intelligit Io.An.qd nō possit appellari à snia lata sup principali, & forte haberet sniam iniquā à iudice suspecto, nec à principio posset suspicionē ꝓbare,qa forte occulta,& sic puto intellexisse Io. An.& respōdeo qd hoc ius nō ꝑsumit, sicut nec istud ꝑsumit in instātia principali:qd patet ex eo, qa nō admittit suspicionem nisi ltimè ꝓbetur,vt in c.cū spāli & in c.scdo regris.Et per hoc ad secundam rōnem eius respondetur, ꝙ nō esset in ptāte recusati approbare quā sniam vellet, cū non hēat iurisdictionis exercitiū sup principali:sed hāc approbationem ɔmittit alteri sicut facit in cā appl'onis.¶An aūt ɔmittendo alteri cām recusationis articulo alr nō discusso videatur delegās pronūtiare se suspectū,siue sit ordinarius, siue delegatus, vidistis s.qd senserūt doc.nā Io.de Li.sensit ꝙ sic,sed Ant. tenet ɔ̄rium &nil allegat.Ego pro hac vlt.opi.allego casum iudicio meo quasi expressum in c.iudex.de of.del.li.6.nā ibi dr,ꝙ delegatus post propositā recusationem, & ēt probatam pt de ɔsensu partium scilicet postquam fuerit super suspicione pronuntiatum non pōt quantumcunq; partes consentiunt:quia desinit esse iudex per pronuntiationem:Si ergò cōmittendo, post propositam recusationē, videretur se pronuntiare suspectum nō posset committere:quia sic tacitè pronuntiando desineret esse iudex:& sic non valet commissio cum non sit futurus iudex.vt in l.eum qui.in fi.ff.de iu.om.iu.Scdò principaliter probatur per l.item si res.§.fi.ff.de ali.iu.mu.cau.fa.iunctis notatis per Bar.in l.ab eo.C.qūo & quā.iud.post eum in d.l.itē si.quia sæpe quis non reperit suum ius sed patitur illud delabi, quia
23 forte exerceantur lites ꝙ non damnat iurisconsultus.¶†Et per illam l.dixit Bar.in d.l.ab eo.ꝙ ex sententia non oritur obligatio naturalis,licet condemnatus non appellauerit,quia potuit non appellasse non eo animo vt consentiret sententiæ: sed vt effugeret litē. facit quod leg.& not.in l.Iulianus.de cond.ind.& per gl.in ca.pastoralis.§.si verò.de offi.del.& per Inn.in ca.sacro.de sent.excō.Tertiò adduco aliam considerationem:non probat hoc esse quod ab hoc contingit abesse.l.neque natales.C.de prob.eo.cap.2.de transl.epis. sed iudex ordinarius vel delegatus à principe potest committere cessante oī recusatione.vt l.vna.C.de man.prin. & ca.vt litigantes. de offi.ord.lib.6.& c.pastoralis præall.ergo simpliciter committen
24 do non videtur se pronuntiare suspectum.& hæc notabitis.¶†Sed circa prædicta oritur dubium per doc.nō tactum: certum est enim ꝙ sine consensu partium neque delegatus causam committere re-
c cusatione contra eum proposita[c], vt in d.ca.iudex.Pone,quod delegatus de partium consensu commisit non in totum:nunquid debeat appellari ad ipsum: an ad primum delegātem dubium, facit ꝙ not.in cle.sæpe.de verb.sig.prope fin.in glo.in verbo partibus quæ est not.& ꝙ not.doct.in c.nonnulli.de rescrip.Ista enim est noua cōmissio vnde licet consenserint respectu commissionis primæ, non tamen sequitur ꝙ teneantur ɔsentire respectu alterius.renuntians enim iuri suo respectu vnius articuli iudicialis, non vr̄ renuntiare respū alterius,vt no.in iurib.ꝑal.Sed hoc non ob.puto contrarium, qa non est adhuc directa inutilis iurisdictio per solam propositionem,cum debeat causa ltīa probari.vñ licet fatear,ꝙ non possit cōmittere si partes volunt nunc ꝑdiscutere articulum recusationis,tm̄ antequam ꝑdiscutiatur non licet appellare omisso medio, qa medium nō est prorsus sublatum, quare appellabitur ad eū saltem ad istū effectum vt impediatur executio sniæ & transitus in rē iudicatā:& vt cā vertatur ad superiorē si ɔstiterit recusationis cām esse ltī
25 mam.¶†Sed circa ꝑdicta posset dubitari de alio dubio hic nō tacto, ꝑ solennes ac famosos iuris vtriusq; doct.an à delegato epi recusa-
d ti,vel nō recusati possit appellari ad eius vicariū[d].n̄ tenendo opi.ꝙ possit appellari ad epm.Et priò vr̄ ꝙ non ꝑ c.studuisti.de of.le.vbi patet ꝙ de cā alicui spācialiter ɔmissa per Papā legatus generalis se impediri non pt, imò quantū ad illam cām delegatus censetur maior legato:vt ibi,& hoc per c.pastoralis.§.præterea.de of.or.vbi patet ꝙ excōicatus per delegatum: eo etiam defuncto per alium q̄ per Romanum Pontificem absolui non potest.Ad idem facit qa vicarius pt in totum per epm etiam sine cā reuocari: vt no.per gl.in cle.& si principalis.de rescr.facit quod no.in cle.si de proc.vñ fortius pt quò ad vnam cām impediri.hic dicit Inn.in c.Romana.ꝟ.e.ti.li.6.episcopum posse prohibere suo officiali ne iudicet per l. iudicium.ff.de iu. sed committēdo causam vni in specie, videtur derogari iurisdictioni vicarij quò ad illam speciem.ar.c.cum M.& quod ibi no.de ɔsti. & d.c.studuisti.& de ac.ad petitionem.in contrarium facit, quia eps & vicarius faciunt idem consistorium : vt in c.2.de ɔsue.lib.6.& in eum transfertur causarum cognitio: vt in c.licet.de offi.vic.e.li.Vnde licet videatur sublata sibi potestas respectu instantiæ principalis, non tamen respectu instantiæ appellationis:quia talem potestatem non transtulit in alium, nec specifice sibi retinuit.Nec ob.cap.studuisti.nec capi.pastoralis.quia delegatus & Papa non constituunt idem tribunal.vnde merito de' appellatione interposita ad Papam non potest se intromittere legatus.Et pro hac parte optime facit l. si hominem.ff.manda.vbi ex causa procurator generalis prohibet procuratori speciali ne attentet specialiter negatum sibi commissum.In hoc dubio puto satis posse probabiliter distingui quòd aut Episcopus est præsens : & tunc debet ad eum appellari, & non ad vicarium : & dicitur præsens quando est in diœcesi vel in loco propinquo:& ad hoc adduco bo.text.in c.si contra vnum de offi.dele. libro sexto.vbi dicitur quod si recusatur episcopi delegatus debet recusa

Zacharias.

a ¶Citare realiter. Adde ꝙ Sal.in l.2.ff. de iur.om.iu.tenuit, ꝙ etiā nec delegatus pricipis,& malè ꝑm Ale.ibi ꝑ iura & rōes ꝑ eū signatas no.Car. in cle.j.q.j.de iudi.& inq̄tum dicit iste talē delegatū inferioris à principe n̄ posse torq̄re:aut ɔpellere testes,vel partem dic hoc eē verū: nisi habeat spālē ɔmissionem,vt no.Car.ī cle. 1.in 4.q.de offi.dele.

Sebast.Sap.

b ¶Vel partē.Limitať tm̄ singl'r: qn̄ fieret psonalis coertio in suspecto de fuga, ꝑut declarat Feli.ī c.2.ꝟ.d hom Sed ɔ̄riū t3 Franc Cur.senior in tract seq̄strorū.in 17.q.& Dec.in ɔs.75.

Sebast.Sap.

c ¶Ordinariam.Vide Bar.& Ang.in l.ꝑcipimus.in pri.C.de app.cū alleg.ꝑ Ias.in rub.ff.de of.eius cui man.est iuris.ver.tu autem vltra omnes canonistas.

recusatio probari coram epo ipso, non.n.pt negari quin notetur quædam superioritas in cognitione cāæ appellationis, cum sit de minore iudice ad maiorem ꝓuocatio,vt no.
26 in c.2.de ɔsue.lib.6 ¶†Hinc est,ꝙ de vicario epi non appellatur ad epm, vnde cum vicarius quò ad illam causam non sit maior delegato nō potest ad eum appellari,aut episcopus est absens,& tunc poterit appellari ad vicarium.ar.in l.præal.si hominem.& eorum q̄ no.Io.An.d.c.ɔ vnum.vbi dicit,quod hoc cā suabsentiæ potest ꝓbari causa recusationis delegati coram vicario.idem ergò in cā appellationis cum in multis eqparentur.vt no. in c.super eo.de app.Non ob.primo mēbro, quod epi & vicarij est idem tribunal, qa hoc procedit in his in quib.vicarius habet iurisdictionem,non aūt in omnib.vt patet ex his q̄ le.& no.in c.licet.præall.Et hæc ɔclusio mihi vr̄ verissima.licet Arch in c.2.de consue.li.6. teneat indistinctè appellari posse ad vicariū, & allegat iura quæ hoc non probant, & per hoc est expedita gl.2.cum sua mā. Tertia gl.
27 fuit expedita cum notabilib.& cum his quæ tetigit in prima gl.¶†Opp.expediendo gl.4. ɔ tex.in eo,ꝙ dicit sententiā latam à delegato epi mādandā executioni per ipsum epm: vr̄ enim ꝙ non sit necesse vt pro actu executionis adeatur ipse episcopus, qa idem delegatus debet hoc posse, qa ex commissione causæ absolutæ facta omnia ad causam ɔsecutiuam vr̄r esse cōmissa.de of.del.præterea.& c.ex literis.cum sim.gl.ponit opi.Quidam enim dn̄t per hanc decr.& per l.à diuo Pio.ff. de re iud.delegatum inferioris à principe nō posse suam sniam mandare executioni.scdò ponit suā sniam posse mandare executioni. tertiò ponit opi.suam inhærendo ɔ̄rio per iura ibidem allegata.Nec obstat hæc decr.& l.à diuo Pio.quia licet dicant ordinarium exequi, ex hoc non negant quin possit adhuc delegatus,& hoc dicit Io.tenere.2.q.6.quisquis.Tertiam opi.ponit gl.distinguatur,an sit præsens episcopus ordinarius & exequitur ipse non delegatus,an sit ordinarius absens,& tunc exeqtur delegatus.Idem dicit de officiali eius,aliàs pernitiosum esset hoc obseruare indistinctè quod delegatus non exequatur.Primam opi.ꝙ delegatus non exequatur, tenet Inn.in c.notuit.de arbitris.& multi sequuntur hoc,inter quos est Hostien.per l.à diuo Pio.& idem sentit Bar.ibi,& Spe.in ti.1.in fi.& de sen.excom.§.2.in fi.¶Et clarius post gl.in l.2.ff.de iurisdi.om.iud.vbi etiam tenet,ꝙ delegatus inferioris
a non potest citare realiter,[a] neque torquere testes vel partem[b] per
b aut.de test.§.si verò ignoti.& concludit ꝙ iste delegatus hēt coertionem verbalem duntaxat.sit intelligit.l.fi.ff.e.Non autem realē, vel personalem:sed debet pro his recurrere ad maiorem iudicem, per hæc iura quæ infra allegabo,& videtur tenere Cyn.in auth.qui semel.C.quomodo, & quando iud.Sed Inno.in c.cum ab ecclesiarum.de offi.ord.habuit à Io.11.q.1.præuenit.dicit quod delegatus exequitur suam sententiam per iurisdictionem quam habet.ideò cum delegatus habeat ab ordinario potestatem excommunicandi,& interdicendi, & similia exercendi.C.de iud.l.properandum.§. sin autem reus.de of.dele.ex literis.poterit sic procedendo exequi. sed ad illa iura dici potest ꝑm Inn.ibidem,ꝙ illam potestatem & iurisdictionem habet ad tuendam iurisdōnem non ad exequendam. Ipse verò Inn.tenet ibi, ꝙ prædixi vt possit exeq per iurisdōnem q̄ hēt,per iurisdictionem q̄ non hēt non pt,qa non pt actualiter mittere in possessionem.vt ff.ad muni.l.ea q̄,& de iur.om.iu.l.iubere cauere.& hanc opi.recitat Spe.in ti.de sen.exc.§ nūc dicendum. in pr.
28 ¶†Inn.alibi,videlicet in c.dilecto.ꝟ de ver.si.sentit,ꝙ possit exequi ēt mittendo in possessionem,cū nō solum delegatus principis,sed ēt inferioris à principe possit in possessionem mittere ex primo,& scdo decreto.alle.c.2.de do.& ɔtu.& c.cum venissent.de eo qui mi.in pos.& hanc opi.recitat Spe.in d.§.nunc ddm.in pr.Io.An.& Gasp.de Cal.tenet gl.istā ꝙ exequatur maximè qn̄ inferior. delegatus & tpalis,vt legatus vel delegatus,aliàs finita legatione vel delegatiōe oportet Papā adiri.¶Io.de Lig.tenet gl.cum tēperamento Inn.Ant. distinguit,ꝙ aut quæritur : an inferior delegatus possit pronūtiare de exequendo,& mittendo,& dicendum est ꝙ sic.est.n.dictū Spec. in præalleg.§.nunc dicendum,& quod no.in l.4.in pr.ff.de dam.inf. & de hoc dico casum esse hic ꝑm vnam lect.idem tenet gl.fi.in l.vl. de offi. eius cui man.iuris. Si quæritur, an possit exequi actualiter dicit quod potest ꝑ iurisdictionem quam habet,ideò poterit exequi excōicando,vel interdicendo:maximè in absentia iudicis ordinarij:ad hoc alle.ꝙ no.Inn.in d.c.fi.de offi.deleg.& in hoc sequitur opi.Inn.in d.c.cum ab ecclesiarum.Aut quæritur:nunqd possit exequi actualiter mittendo,& distinguit:quod si expresse est delegata executio poterit actualiter mittere,& hoc sentit Spec.in loco præalle.vbi consuluit quod actualiter,& expressè committat sic.Committo tibi causam, & executionem eius, si non est specificè commissa executio nō poterit exeq: quia non habet hanc potestatem, quia in generali commissione non veniunt ea quæ sunt mixti im-
* perij,vt dicit Spe.in loco præal Car.dicit quod cum opi.gl.*communiter* transeunt canonistæ,sed aliam opi.dicit melior.& melius videtur fulciri per d.l.à diuo Pio.& hanc decretalem.& hæc sunt quæ in
29 hac materia scripta reperio. ¶†Ego verò latius expediendo plenè materiam sic distinguo, quod aut quæritur nunquid vicarius episcopi possit suam sententiam mandare executioni aut de inferioribus habentibus iurisdictionem ex lege vel consuetudine.aut de delegato principis, aut de delegato inferioris.Primo casu dico,ꝙ potest quicquid gl.sentiat hic dubitando quoniam vicarius habet
c ordinariam[c] & ea quæ sunt mixti imperij, vt *communiter* not.prin-
* cipaliter per Inn.in c.suam.de offi.vica.& in c.licet.e.ti.lib.6.& in c.perlectis.25.distinct.& in cap.Romana.de offi.ordin. libr.6.& facit text. vbi patet, quod de iure vicarius nedum alios subditos, sed etiam ipsos suffraganeos excommunicare potest, licet propter honestatem sit sibi interdicta potestas respectu suffraganeorum,vt ibi
30 no.in gl.¶†Et excommunicato est mixti imperij. vt no.Inno.in c.transmissam.de ele.& hoc quod vicarius possit tenet etiam Io.An. hic & dicit de isto non negandum quin possit, & hoc intelligo in vicario epi principali qui facit idem consistorium cum epo talis enim habet ordinariam,foranei vero nō habent ordinariam, sed
31 delegatam,nec faciunt idem ɔsistorium cum episcopo. ¶† Vnde ab ipsis appellatur ad Epm,vt no.in clem.& si principalis.de resc.& per Inn.in d.c.Romana.de his est dicendū,vt in delegatis,licet posset dici quod cum sint deputati ad vniuersitatem causarū censeantur quasi ordinarij,vt l.cum prætor.ff.de iud.& no.gl.in c.cum causam.de ap.Secundo casu principali.s.de inferiorib.prælatis siue iudicib.Host.in c.cum contingat.ꝟ.eo.dicit quod per fideiussores & pignora poterit coercere contra quem lata est sententia. instit. de sat.tut.§.2.ff.de dam.infe.l.4.ff.de ven.insp.l.1.§.quid ergo.vel ordinarius loci hoc exequitur.l.à diuo Pio. ff.de re iud.sicut exequitur sententiam arbitri.ff.de arbit.c.3.§.1.& de re iu.l.ait prætor.in prin.& no.s.de arb.l.per tuas.Sed est aduertēdum, latius enim debemus considerare iurisdictionem quam habent tales. ¶Quidam enim sunt vendicantes sibi nudam coertionem absque iurisdictione, vt parentes & domini, & maritus erga familiam, & vxorem & de talib.non est tractandum,quoniam tales agunt de facto nec oportet eos exequi sententias cum eas ferre nō possunt.quidam sunt vendicantes sibi iurisdictionem fori pœnitētialis,vt curati,& tales nihil exequuntur, sed indirecte compellunt ad satisfactionem non reuocando sententias generales quas tulerunt nisi prius satisfaciant.de offi.ordin.si sacerdos.secundùm vnam lecturam.Alij vendicant sibi iurisdictionem simplicem,& tales possunt proprias sententias exequi ea potestate,& iurisdictione quam habent, potestate verò quam non habent, non : vnde poterunt indirecte exequi proprias sententias subtrahendo redditus vel distributiones.non enim possunt exequi actu mittendo in possessionem vel manu militari auferendo, quia talia sunt mixti imperij quæ inferioribus non competunt. vt l.imperium.& l.iubere cauere.ff.de iurisdictio. omnium iudicum. pignorare etiam possunt vel fideiussores compellere,ad hoc quod not.Inno.in præalleg.capitu. cum ab ecclesiarum. de quo in Specul. de sentent. excommun. §.nunc dicendum in princip.Item priuando ab vniuersitate, & in similibus,vt in cap. ex literis.de constit.vbi tex.vel inuocabunt auxilium potestatis seu alterius iudicis.argument.in l.episcopale.C.de epis.audien.& quod ibi not.de offi.ordin.cap.1.& not.Bart.in d.l.à diuo Pio.possunt ergo isti inferiores leuem mulctam indicere, cogere cum pignoribus,&c. non autem actualiter mittere. Et hæc faciunt ad quæstionem, nunquid rector scholarium possit suam sententiam mandare executioni.Specul.in titul.de sentent.excommun.§.nunc videndum.vers.quid de sent.Doct.tenent quod ordinarius illam exequitur.allega.aut.si quis litigantium.C.de episco.audien. Ioann.Andr. recitat ibi aliquos doct. legum tenere magistrum, vel doctorem sententiam posse exequi si habet scholaris bona. Si verò non habet bona vel non sufficientia ad requisitionem magistri exequitur is in cuius territorio habet bona: vt in dicta l.à diuo Pio.post. ea Bartol.ibi, dicit quod rector potest exequi sententiam suam denegando suam iurisdictionem, vel priuando ab vniuersitate, vel similibus, vel inuocando auxilium alterius iudicis, & idem dicit de doctore, & aliis non habentibus infamiam. Ego puto, quod inspecto iure communi secundum quod habent doctores seu rectores merum, & mixtum imperium, quod cognoscere possint

Universidad de Deusto Biblioteca

Sebast. Sap.
a ¶Iure Canonico. Hanc etiam opin. de iure ciuili tenet cõmuniter scribentes in l. 2. ff. de iuris. om. iudi. vide Alexan. in rubr. ff. de offici. eius cui mand. est iurisdi.
a ¶In l. fi. tu pondera, quia text. d. l. fi. nõ probat dictum Bart. vide quæ remisi ad Bartol. in d. l. à diuo Pio. And. Barba.
c ¶Retuli supra. Vide quæ dixi in clem. auditor. de rescr.
Zacharias.
¶Adde Specu. in tit. de execu. sent. §. 2. in princip. & §. 6. ver. 5. Bart. in in l. fin. C. de iudic. & Alexan. in l. 2. ff. de iuris. om. iud. & in rub. de of. eius.
Sebast. Sap.
d ¶Iure ciuili. Vide de hac materia latè p Mod. in l. iubere ca uer. ff. d iuris. om. iu. ĩ l. cognitio. §. vt possessio bonorũ. ff. de of. eius cui mã. ẽ iuri.

re possint de causis criminalibus. vt in auth. habita. C. ne fil. pro pat. vbi etiam per glo. rector potest, actualiter mittere in possessionem, seu actualiter exequi: sed quia in plerisque locis iure cõsuetudinario hanc potestatem non obtinent, vt no. gl. in præal. auth. habita potest dici quod exequentur rectores p iurisdictionem quam habent, pro ea verò q̃ non habẽt debent recurrere ad superiorem: & sic possunt intelligi, & reduci ad concordiam opp. contrariæ, vnde cum hodie communiter rectores non habeant familiam armatam nec iurisdictionem in criminalibus, satis saluabitur opi. Bar. quam s̃. recitaui. Cõcludo ergo, quòd in istis iudicibus inferioribus inspicienda est potestas quam habent vt ea ipsa vtantur in executione: si verò volunt aliter exequi recurrant ad superiorem, & ad alios iudices mittant illius loci: quod etiam satis est de mente Barr. in præall. l. à diuo Pio. vbi etiam tractat: quid si isti inferiores iudices nolunt recurrere ad maiorem iudicem, vel maior iudex non vult exequi. ¶In tertio casu principali, scilicet in delegato principis dico de iure canonico fore clarum: qđ possit exequi per se, & etiam præcipere ordinario vt exequatur, vt probatur in c. in literis. & ca. pastoralis. & ca. querenti. de off. deleg. & in c. pastoralis. §. præterea. & c. ex lireris. e. ti. Sed de iure ciuili gl. videtur dubitare in l. à diuo Pio. dicit tamen quod de iure canonico a potest. sed quod idem sit de iure ciuili tenet ibi Bart. & dicit expressum in l. fi. b C. de iud. & in aut. de exhi. reis. §. si verò. secundùm vnum intellectum Nũquid autem possit delegatus principis inuocare auxilium brachij secularis pro executione sententiæ? vide Inn. in d. c. significasti. vbi concludit quòd sic, & satis sentit Bart. in præalleg. l. à diuo Pio. vbi vult, quod potest mandare ordinario sub grauissimis pœnis vt exequatur. arg. in c. significasti. & hoc plus placet quàm quod not. Archi. in c. vt officium de hære. libr. 6. vbi dicit delegatum non posse inuocare auxilium brachij secularis: nisi specialiter sit sibi concessum, & dicit sic curiam tenere. & quod teneat curia nescio: sed primum videtur de iure
32 procedere. ¶†Vltimo casu, scilicet in delegato inferiori varias o-
c pini. retuli supra. c Ego puto eum indistinctè de iure canonico posse, si delegans vel mandans habebat hanc potestatem exequendi, etiam si non cõmittatur principaliter, & expressè, & moueor multis rationib. & iurib. Primò per c. ex literis. de off. deleg. qui videtur tex. no. in hac materia vbi expressè dicitur delegatum posse iurisdictionem quam habet alteri demandare in executione sentẽtiæ, & probat not. iste tex. vt etiam colligitur ex casus positione quam facit ibi gl. quia accessoriè videtur cõcedi merum seu mixtum imperium pro executione sentẽtiæ. Item optimè facit c. 2. de eo qui mi. in pos. vbi delegatus inferioris, misit in possessionem ex primo de-
33 creto. ¶†Item executio est meri vel mixti imperij: vt no. Inn. in c. trãsmissam. de ele. & nihilominus transit in generali commissione vt in præall. c. ex literis. & per hoc dico opi. d. Ant. minime veritate fulciri: dum distinguit inter expressè commissum, & tacitè, vt primo casu veniat executio: secundo nõ: quia in generali commissione non veniunt ea quæ sunt meri seu mixti imperij. Nam hæc rõ militat etiam in commissione facta per principem, & tamen certũ est ꝙ commissa sibi causa simpliciter videtur etiam commissa executio vt probatur in iurib. superiùs alle. & in ca. de prudentia. de do. inter vi. & vxo. & dote post diuor. rest. vbi per viam accessorij venit nedum executio causæ principaliter commissæ: sed etiã executio causæ, quæ venit accessoriè: vnde cum sit eadem ratio in delegato inferioris vt delegato principali veniat accessorium: debet esse eadem iuris obseruantia. de consti. c. translato. cum similibus, & sic cũ executio veniat accessoriè ad casum principalem: vt bene ꝓbatur
34 in iurib. præallegatis. †certum est, quòd de iure canonico ea quæ sunt meri, vel mixti imperij possunt delegari. vt not. in cap. quòd sedem. de offi. ord. & bene probatur in cle. 1. de hære. & c. licet. de off. vic. lib. 6. transibit executio facta delegatione principalis causæ: & idem fortè posset dici de iure ciuili: & licet ea quæ sunt meri vel mixti imperij nõ sunt principaliter delegabilia: tamen accessoriè transeunt. arg. l. quoties. C. de iud. Et ad l. à diuo Pio. potest responderi vt dicit hic glos. non enim negat ille tex. quin etiam ipsi delegati hoc possint: sed solum dicit, quòd ordinarij delegantes debent mandare sententiam suorum delegatorum executioni: fortè enim nõ possunt ipsi delegati de facto vt sæpe contingit suas sententias pro-

pter impotentiam exequi. sic potest responderi ad hoc c. aliter etiã j. respondebo. vide in simili in c. significasti. de of. dele. vbi ordinarius debet mandare sententiam delegati principis executioni, & tñ ipse delegatus p se p̃t, vt ibi, & aliis iurib. superius allegatis. simile in c. cum ab ecclesiarum. de offi. ord. Sed ad tenendum, quod aliud sit
d de iure ciuili: d multum me compellit primò aut. & q iurat. C. de bo. auth. iud. poss. vbi apertè videtur innuere text. delegatum inferioris non posse, propter contumaciam dare possessionem ex primo decreto: quod apertius ibi tenet gl. ad idem gl. in aut. de exhi. & intro. reis. si verò super verbo, omne, cuius contrarium de iure canonico apertè innuit. c. eum venissent. de eo qui mit. in pos. & facit pall. ca. ex literis. Secundò multum vrget: quod aliud sit de iure ciuili. l. properandum. C. de iud. §. sin autem reus ibi: siue ipse iudex ex sua iurisdictione hoc facere potest siue per relationẽ ad maiorem iudicem, & c. facit etiam aut. qui semel. C. quõ, & qñ iud. vbi delegato à principe datur tantum potestas citandi per edicta: delegatis autẽ inferioribus denegatur, vt ibi à contrario, & in prædicta aut. & qui iurat. multo ergò fortius eis interdicitur executio. & optimè facit tex. iuncta gl. in l. fi. ff. de of. eius cui mand. est iurisd. vbi patet quod simpliciter mandata, iurisdictione non veniunt ea q̃ sunt meri vel mixti imperij, quia talia etiam expressè delegabilia non sunt. Et ex prædictis patet, quòd de isto delegato inferioris aliud sit de iure ciuili quàm canonico. Et pro diuersitatis ratione sufficit illa ratio, quia de iure canonico ea quæ sunt meri imperij sunt delegabilia,
* non autem de iure ciuili secundùm communem opinionem, & satis dicã in d. c. quod sedem. Non obs. hoc c. quod videtur innuere idem esse de iure canonico, vt iste delegatus inferioris non possit: quia hoc c. expressè non negat. vt s̃ dixi. Vel potest dici, & notabilius: qđ loquitur in delegato dato ab ordinario propter suspicionis causam: vnde cum in exequendo nulla sit suspicio, de app. nouit. vr̃ delegatus dũtaxat respectu cognitionis, & diffinitionis vbi cadere potest suspicio: vt sic limitetur delegatio ad mensuras causæ delegationis, & hæc sufficiant quò ad istam gl. & materiam suam. Et quanto tempore durat potestas ad exequendum, dic vt in c. quærenti. de off. deleg. ¶Vltimò quæritur quid intendit litera dum dicit, sententiam mandandam executioni seruata l. & c. Sol. dicit gl. vltima quod intelligitur. de l. loquente de materia, & tempore executionis fiende, & est clara, & dic vt plenè not. in c. quod ad consultationem. de re iu. & per gl. in d. c. dudum. 2. de elec. in verb. in iure propositam. & 2. q. 1. nos in quenquam. Abbas.

¶Solennis repetitio per Panor. edita d. c. si quis contra.

CAP. IIII.

1 Episcopus si recusatur suspectus à reo potest causam alteri non suspecto delegare. 8. 25. & eius sententiam executioni mandare. 10. 11.
2 Actor sequitur forum rei, limita vt hic.
Exceptiones possunt opponi à reo antequam conueniatur, & quando.
3 Testes examinãdi ad ꝑpetuã rei memor. ã corã iudice rei conueniendi examinãtur
4 Legatus per sedem Apostolicam deputatus est ordinarius in loco,
5 Delegatus dicitur executor & è contra, sed non in statutis. (alius iudex. 8.
6 Iudex ordinarius potest vt suspectus recusari de iure canonico. 19. & deputabitur
7 Archiepiscopus non succedit in iurisdictione episcopo recusato vt suspecto sed ipse recusatus dat delegatum.
9 Iudex electus ex consensu partium non potest recusari sine legitima causa.
11 Executor non potest vt suspectus recusari.
Iudex potest suam iniuriam vindicare. 17.
12 Iudex recusatus vt suspectus an indistinctè det in causa delegatũ, & an in tali delegatione reqratur cõsensus partis, & an remittat cãm ad superiorẽ. 13. 14. 18.
14 Negatiua præposita verbo potest, importat necessitatem.
16 Sñia lata à delegato suspecto retractatur, si postea apparet & detegitur suspicio.
20 Concilium generale recusari non potest: quando Papa tali concilio præest. Et quid in prouinciali vel alio inferiori.
Papa, vel alius princeps superiorem non recognoscens prætextu suspicionis accusari non potest. & 21.
21 Papa potest cognoscere de causa propria etiam si criminaliter agatur, & quando ab alio iudicari possit.
Arbitri quando sint eligendi in causa recusationis, & coram quo proponi & probari debeat recusatio.
22 Delegatus specialis Papæ in illa causa est maior legato generali.
23 Episcopus ex euidenti & necessaria causa potest statuere contra ius commune.
Episcopus ex causa potest diminuere pœnitentiam iniunctam à Papa.
24 Recusationis causæ legitimæ quæ sint, vide remissiuè.
Iudex delegatus de iure ciuili sine causa recusatur, secus de iure canonico.
25 Arbitri iuris regulariter non eliguntur ex necessitate nisi in casibus à iure expressis. Idem in casibus similibus expressis.
26 Appellatio à subrogato in locum recusati coram quo ventilabitur.
27 Appellatio à delegato vadit ad delegantem.
28 Appellari quo casu licet tertio.
29 Delegans vnũ articulum causæ, an cognoscat de appellatione facta ab illo articulo.
Renuntians iuri suo super vno articulo causæ non videtur in aliis renuntiare.
30 Appellatio facta à delegato episcopi, an possit coram eius vicario ventilari.

27 *Appel*

31 Appellari non potest à sententia vicarij ad eius episcopum.
32 Executio sñiæ latæ à delegato, an fiat ab ipso, vel ab ordinario. 34. 36. 37. & 39.
33 Delegatus etiam ab inferiore à principe potest mittere in possessionem ex primo & secundo decreto. 37.
35 Excommunicatio est mixti imperij.
Vicarius Episcopi an habeat iurisdictionem ordinariam.
Rector scolarium, mero iure inspecto suam sententiam etiam actualiter exequi potest. & nu. 39.
Vniuersitas scolarium est approbata, & potest habere rectorem.
38 Executio sententiæ est mixti imperij.
39 Causæ meri, & mixti imperij de iure canonico delegantur, quid de iure ciuili.
40 Archiepiscopus, an succedat in omnib. in quib. episcopus est negligens. & nu 41.
41 Primates, vel Patriarchæ nihil iuris præ cæteris debent habere, nisi inquantum canones illis permittant, & consuetudo illis contulit ab antiquo.
Episcopus est ordinarius totius diœcesis.
42 Prælati inferiores, an præferantur episcopo eiusdem loci in cognoscendo in causis subditorum, & quam iurisdictionem habeant. 49. & 50.
Abbas præfertur episcopo in spectantibus ad regulam.
43 Homicidium computatur inter grauiora, & horribilia peccata.
Furtum, & rapina de maioribus, & grauioribus sunt.
44 Monachus non potest iurare sine licentia abbatis.
Iuramentum operatur vt quis conueniatur coram iudice ecclesiastico.
45 Monachus qui est in studio: potest monasterium obligare vsque ad probabilem summam.
46 Abbas si est negligens: facit vt cognoscat episcopus causas inter monachos.
47 Abbas quam formam obseruabit in inquirendo contra monachos suos.
Simpliciter, & de plano, & c. quando causa committitur isto modo tollitur appellatio, & omnis ordo iudiciarius.
48 Defensiones non sunt auferendæ etiam diabolo si litigaret.
51 Excommunicatio non potest fieri per sacerdotem nisi habeat aliquã iurisdictionẽ.
52 Excommunicatio est maior pœna quæ possit reperiri in ecclesia Dei.
53 Prælati inferiores habentes iurisdictionem in personas collegiatorum an habeant potestatem destituendi quem à beneficio suo.
54 Prælati inferiores quo loco debeãt locare sedes suas cũ ĩ figura iudicij cognoscunt.

Si quis contra clericum. Huic c. de fo. compe. duplex potest annecti materia: vna intrinseca, & alia extrinseca, & est vtraq; difficilis. ¶Prima circa tria dubia principaliter versatur. primò, quò ad modũ, & effectum recusationis ꝓ deponendo delegatum. secundò circa appellationem à delegato recusato interponendã. tertiò circa executionem sñiæ latæ à delegato inferiore à principe. Et vlt. duo dubia tangunt per gl. & doct. Sed sup transeunt multum lẽtè. Ego verò latè explicare conabor mãm intrinsecã transeundo ad declarationem capl̃i nostri, & ꝯñr aliorum iurium multorum. ¶Cum hoc ẽt gñaliter, & absolutè, dicat clericum ꝯueniendum esse, solum corã suo epo q inde in multis casib. tam in ciuili q̃ in criminali coram alio ꝯueniri p̃t, vt ex j. dicendis patebit, & hanc mãm doc. non ꝓsequuntur hic, nec alibi in iure, & eodẽ loco simul, sed in diuersis locis sparsa maximam difficultatem ingerit vt in simili dicit tex. in ꝓœmio Greg. Sed Deo fauente in hoc c. vbi benè cadit maximè habito respectu ad titulum plenè inferam, tangendum ẽt mãm monachorum, coram quo sint ꝯueniendi siue agatur ciuiliter siue criminaliter, & ꝓcessus ꝯ eos fiendus in quisitionis via aliquid ẽt attingam de ptãte inferiorum prælatorum, & de loco in quo ius debẽt reddere. ¶Et breuitatis cã, omissa rubricæ ꝯtinuatione, aliisq; præfationib. & additionib. ad tex. q̃ menti fastidium gñaret, & principaliter mãm di-
1 scutiendã impedire solent descendo ad capl̃i examinationem. †Et hoc c. sic cõiter summatur. Coram epo suo ꝯueniẽdus est clericus, si recusatur dabit delegatum partib. nõ suspectũ. Ego verò al̃r summo ꝯsiderata mente, & primo sic. Eps si recusatione ꝯ cum proposita ad arbitros venire non vult, potest ẽt partium non reqsito cõsensu, cãm principalem alicui non suspecto ꝯmittere, cuius sñiam executioni mandabit, vel aliter fm alium intellectum. Eps vt suspectus de cuius suspicione notorie ꝯstat, potest dare delegatum non suspectũ, cuius sñiam poterit per se executioni mandare. h. d. Abb. Sic. ¶Potest dupl̃r diuidi fm varios intellectus: nam primò ꝓuidet reo circa delegationẽ, scđò circa executionem, ibi: à qb. vel fm aliũ intell. & melius. primò ꝓuidet qñ iudex vt suspectus recusat̃ à reo. scđò qñ delegatus in locum recusati ab actore, ibi: aut si hoc actor.
2 ¶Nunc ad collectionẽ notabiliũ ꝯdescendo. †Primò no. illã rl̃am vulgarem, ꝙ actor seqtur forũ rei. vt in c. cum sit gñale. & c. cleric⁹. cũ ꝯcor. ibi all. j. e. Hanc rl̃am limito, qñ de aliqua re ꝯtenditur, sec⁹ si agitur de exceptione, vt qa reus originarius añq̃ ꝯueniat̃ vult sup exceptione agere, quo casu p̃t. l. si ꝯtendat. ff. de fideiuss. facit c. 1. de iure i. hoc. n. casu agendum est coram iudice coram quo ageretur si ipse reus ꝯueniretur: qa attendi dẽt cãæ nãlis origo: non ꝙ accidentaliter ꝯsurgit. Causa. n. nã is vnica absorbet mãm accidentalis. l. qui habent. ff. de tute. ¶Nam gl. iuncto tex. in præal. l. si ꝯtendat. sentit ꝙ fideiussor habeat exceptionem vt non ꝯueniatur in tm̃ sed vt fiat diuisio inter alios fideiussores. ff. de fideiuss. l. inter eos. & inst. c. §. si plures. no. in c. 2. e. tit. tamen vnus ex fideiussoribus si vult potest implorare officium iudicis: vt fiat illa diuisio, & pro reliqua parte imponatur silentium creditori. ¶Ad idem alleg. gl. in l. Aurelius §. centum. ff. de lib. leg. q̃ apertè sentit, ꝙ tutus exceptione potest agere antequam ꝯueniatur implorando officium iudicis vt silentium imponatur creditori actori sicut in negatoria quę datur possessori, vt l. & si fortè. ff. si ser. ven. & no. in c. examinata. s̃. ti. 1. & in c. cum ecclesia sutrina. de causa pos. & ꝓprie. ¶Et hoc puto ꝓcedere, qñ molestatur de facto, vel qñ verisimiliter timet molestari. ar. l. diffamari. C. de ingenuis ma. & in c. ꝯquerente. de of. or. iuncto ti. C. vt nemo inuit. agere vel ac. cog. & de hac mã per Bar. in l. si finita. §. eleganter. ff. de dam. inf. & ad hoc reduci dẽnt no. p g. in c. si aũt. de resc. & p Inn. in c. cum dilectus. & c. dudum. 2. de ele. & hoc ẽt voluit Bart. in l. societatem. §. arbitrorũ. ff. ꝓ soc. ¶Et idem vr̃ si agat̃ ꝯdõe. l. diffamari C. de inge ma. & c. con-
3 querẽte. de of. or. ¶†Idẽ voluit Fed. de Se. ꝯs. 221. in examinatione testiũ sup exceptione qñ recipiuntur ad ꝑpetuã rei memoriam vt in terminis c. significauit. & c. Albericus. de & examinatio hæc fiat corã iudice ipsius rei coram quo qõ ipsius ventilatur principalis. ¶Dicit Lap. all. 10. reum q iurauit vsuras soluere ex̃ neo posse petere à iudice suo absolutionem à iur̃o: tum qa nil petit, tum qa originaliter est reus. Et hoc puto verum in exceptione propriè dicta, quæ tñ ꝯuenit stimulã do stimulo actionis, secus puto in exceptione impropriè dicta q̃ ꝯpetit ẽt nõ stimulãdo, & hoc rõe duplicis interesse, vt est videre in exceptione, q̃ opponit̃ ꝯ electũ ꝯfirmãdum, vel ꝯ ꝯfirmatum ꝯsecrãdum: hęc. n. exceptio impropriè dicta ꝯpetit anteq̃ ĩ iudicio agat̃, & ei ꝯ quẽ ñ dirigitur stimulatio actionis, & satis est ꝙ actio sit ĩ potẽtia, & deduci possit, & appellat̃ hæc exceptio intẽtionis, qa l; electus non petat ꝯfirmationẽ, vel ꝯsecrationẽ, habet tamen intentionem, vel habere debet ipsam petendi, vt no. In. in c. cum dilectus. de ele. Secundò habet hæc exceptio in multis, vim & naturam actionis, vt no. In. in præal. c. cum dilectus. & c. super eod. & c. dudum. 2. e. ti. hęc. n exceptio impropriè dicta nõ discutiet̃ corã iudice rei, qa corã eo est qõ principalis discutiẽda. sed potius corã iudice ipsius
4 electi ꝯ quẽ excipit. ¶†No. 2. epm solũ ordinariũ esse totius diœcesis suę. ꝯcordat c. 1. de of. or. & c. cũ eps. e. ti. in 6. de quo j. latius. Aduertẽdũ tñ, ꝙ legati deputati p sedẽ Aposto-
a licã a hñt ordinariã in loco, vt in c. 2. de of. le. in 6. Sed ipsorũ ptãs extraordinaria est, & super inducta & tanq̃ ꝑiudicialis iurisdõi eporum restringenda: iurisdõ verò eporum nãlis fauorabilis est amplianda. ad hoc est tex. cũ gl. no. in cle. 2. de of. or. gl. tamen, ibidem dicit, quod potestas legatorũ est extraordinaria, debet exponi. i. ad extraordinarium modum inducta, quia eorum potestas ordinaria est:
5 vt in præall. c. 2. de of. le. lib. 6. ¶†No. 3. ꝙ appl̃one executoris ꝯphẽditur delegat⁹ ꝯcor. c. sciscitatus. de rescr. Est. n. principal̃r cognitor executor, inq̃tum exeqt̃ ius ad fi. agendi, & reddendi vnicuiq; ꝙ suum est. vñ executor dat⁹ ad bñficia est delegatus. vt no. in c. sibi q. de rescr. in 6 & c. si sup gr̃a. de of. del. e. li. Sicut dr̃ ꝙ ius est executor iustitiæ, vt no. gl. in l. iustitia. ff. de iu. & iu. & insti. c. §. iuris prudentia. ꝓpriè tñ executor dr̃ ille q h; exeq sñiam iã ab alio latã: vt est tex. no. in l. executorẽ. C. de exec. rei iu. & facit c. pastoralis. §. præterea. de de of. del. & c. de cætero. de re iud. 25. q. 2. & si nõ cognitio, iõ puto ꝙ in statutis vbi verba strictè intelligunt̃. de iniuriis. c. in nostra ap-
6 pl̃one executoris ñ veniet delegat⁹. ¶†No. 4. iudicem ordinarium ẽt si ep̃ali præfulgeat dignitate posse vt suspectũ recusari, & in totum ab exercitio illius cãę remoueri, de quo
7 aliqđ j. ¶†Not. 5. ꝙ etiã epo recusato archiepiscopus in iurisdictione non succedit: sed ipse recusatus dat delegatum vel seruat, qđ

a ¶Per sedẽ apostolicam. Et legat⁹ in ꝓuincia ꝯcurrit cum epo ẽt ĩ his q̃ ptinẽt ad dignitatem epalem. Pa. ĩ c. si in j no. & ibi Præp. Mediol. in 2. no. de ꝯiug. ser. Adde, ꝙ legatus sedis Apostol. vacãte imperio non succedit in iurisdõe sicut Papa, vt voluit Spe. in ti. de leg. § nũc ostendẽdũ. vers. decimonono & rõ ẽ, qa nemo dẽt ponere manum auctoritate gñalis ꝯmissionis in his q̃ spãli prorogatiua Papæ ꝯpetunt: vt in c. ꝙ translationẽ. de off. le. sed hoc est Papæ concessum singl̃r ĩ signũ ꝑeminentię singularis: g̃, & c. ita sigl̃r dt Lud. Ro. sin. 412. inci. vacante imperio. & licet legat⁹ de latere dicatur princeps de prouincia sua, & veniat appl̃one principis: vt p An. Sic. cõs. 44. inc. sapiẽter, & c. mihi vr̃ & c. ver. præterea faciã in 2. vol. per tex. quẽ dt valde singularẽ in c. si abbatem. de ele. li. 6. & non tñ p̃t nedũ simplex legatus rescribere ꝯ l⁹ cõe, vt not. gl. [illegible] singularis ĩ c. si de hær. li. 6. & est gl. similis ad q̃ se remittit in cle. sæpe. in pr. in ver. mandam⁹. de ver. si. & gl. in cle. ne Romani. in pr. de ele. & in cle. 2. in gl. fi. in fi. de rescr. & in c. indẽnitatib. in ver. sine strepitu. de ele. li. 6. pro limitatione tñ p̃di. gl. vid Ant. & Inn. in c. fi. de transa. vbi ar. illius tex. dñt valde singulare, ꝙ vbi subest euidens, & necessaria cã p̃t legat⁹ ꝯmittere cãm cognoscẽdã sũmarie, & sic in hoc derogare iuri. & idẽ sentit Ale. ꝯs. 248. inc. perspectis his. ver. qnto ꝓbat̃. in 2. vol. & la- habetur

tius per eundē. Alex. in l.ex duob.§.etiam. ff.de vulg.& pup.secundo limita prædictas gl.vt per eundē Alex.cons.in c.ponderatis.c.8.ver.insuper dico.in 2.vol.& per Ias.in l.nemo potest.ff.de leg.1.& nō potest legatus de latere se impedire de causis aliis specialiter commissis.text. est in c.studuisti.j.de off.leg.Et ibi Panor. in 1.no.dicit hoc esse verum: nisi ex euidenti, & noua causa faciat quam Papa verisimiliter ignorauerit.ita etiam limitat Panor.in c.fi.ver. dicit tamen Bald.de consue.Et quid si legat⁹ cui facta est cōmissio sub nomine dignitatis si est mortuus an eius successor possit cognoscere,vide Fel.in c.quoniam abbas.ver.vlterius quæro de of.de leg.Henr.Ferra.

habetur in c.cum speciali.de ap.¶An autem ipso negligēte,exercere iurisdictionem succedat immediatè.Archiepiscopus in iurisdictione not.in c.pastaralis.in pr.de offi.ord.& in c.nullus.de iure pa.9.q.3.in summa.& in c. cum simus.ea.causa,& q.in c.Romana.§ notoria.de censi.lib.6. Et plenius in c.2.de sup. negli.præla.eo.lib.& ita si ordinarius recusa-
8 tur à reo ipse delegat vt j.subiiciam.¶†Not. 6.iūcta gl.3.duplicem practicam recusandi, quando recusatur ordinarius.prima est, ꝙ si recusatur à reo ipso dat delegatum. Si ab actore datur iudex qui compellat mutuo cōsensu aliquem sibi eligere cui episcopus delegabit vices suas.Sed hic intellectus nō placet ne inter actorem,& reum notetur diuersitas contra regulam,non licet actori.de re. iu.& de mu.pe.c.1.& 2.Secunda practica quæ plus placet, est quando iudex ordinarius recusatur dare delegatum.Et idem dico si recusetur ab actore:sed si iste delegatus subrogatus,in locū recusati recusetur ab actore: tūc ne in infinitum contingat recusationem fieri,compelluntur partes mutuo consensu iudicem sibi eligere cui, episcopus ordinarius delegabit causam.vt supra.Et idem dico si recusetur à reo.vnde sensus est literæ, quod iudice,vt suspecto recusato,dabitur delegatus. Sed si iste delegatus iterum recusetur ne in infinitum contingat recusatio compelluntur partes iudicem eligere. Posset tñ à princ. si iudex volet & de partium consensu communi delegarum deputare.vt in c.super quęstionum.§.nos.autem.de of.del. ¶Et ex hoc, & ex tex.no.iudicem ordinarium,& delegatum subrogatum posse recusari ab actore habēte causam recusandi subsistentem.¶Et intellige,ꝙ actor recuset iudicem adeundum non aditum nisi ex causa superueniente.de off.del.in c.insinuante. & in l.apertissimi.C.de iu.ad hoc gl.no.in c.statutum.§.cum autem.
9 de rescr.in 6.super verbo,recusetur.¶†No.8.bonam cautelā ad excludendam facultatem recusandi,vt detur iudex de communi consensu partium,non enim possunt partes illum recusare in quem semel consenserunt,nisi legitima superueniente causa : vt no.Inn.in c.j.de re iud.& in aut.offeratur.C.de lit.contest.canonizata.3.q.3.& in l.apertissimi.de iud.& in præall.c.super quæstionum.vnde dico, ꝙ hæc prouisio ne compellātur iudicem eligere fit ad cautelam nō autem de necessitate : quia sicut primo delegat sine partium consensu, ita & secundo, & vlterius etiam, seruata tamen facultate recusandi.ar.eorum quæ leguntur,& no.in præal.c.super.quæstionū.
10 de of.del. ¶†No.etiam ordinarium etiam suspectum debere exequi sententiam sui delegati.¶Et ex hoc colligunt quidam ar.ꝙ delegatus ab inferiore à principe suam sententiam exequi non potest sed pro executione aditur ordinarius.de quo latius.j.ex hoc,&
11 ex tex. ¶†No.10.ꝙ quantumcunque ordinarius sit suspectus non valet pretextu suspicionis repelli ab actu executionis,hoc est quod executor non potest vt suspectus recusari.j.de appel.nouit.facit c. proposuit.e.ti. ¶Et faciunt hæc pro notabili opi.Inn.in c.ex parte. el 1.de verb.sig.vbi similiter dicit iudicem posse vindicare iniuriā propriam notorie sibi illatam,cum hoc casu potius sit executor q̄ iudex,quia exequitur pœnam à iure impositam ,& ideo non valet vt suspectus recusari.¶Sed illud dictum potius dico restringendū, quando certa pœna pro illo dicto imposita est à iure:secus si pęna esset arbitraria:quia tunc inquātum arbitraretur,esset verus iudex, & posset in arbitrando modum excedere.¶Hinc est,quòd à iudice pœnam arbitrantem potest appellari:vt dicit hic gl.not.in c.super his.de acc.licet à pœna iuris appellari non possit.de app.qui nos.& ꝙ no.gl.in c.cupientes.in ver.priuatos.de ele.li.6.Et hanc limit.aliqualiter sentit Arc.in c.ꝙ suspecti.3.q.5.¶Idem puto si ex tali delicto ꝯmisso in personam ordinarij, dicat illum incidisse in certam pœnam vt nisi hoc notorie ꝯstet non valet ille declarare illum incidisse in pœnam , illam qa posset falso declarare nec illa esset sñia iuris,sed hominis ad hoc vide bo.gl.in c.cupiētes.¶His notabilib. sic collectis,venio ad expeditionem intrinsecæ mãæ, in qua expe-
12 diam gl.& tacita hic per doct.¶†Op.ꝯ tex.d.c.cum spāli.j.de ap.ibi ꝓposita recusatione corā iudice debet eligi arbiter, vt determinet de iustitia vel iniustitia recusationis : hic absolutè dr̄,ꝙ eps recusatus dat delegatum.Sed gl.j.sentit hic ꝯrium , ꝙ illi decretali standū est q̄ę istam interpretatur aliter gl.non declarat.& sic vr̄ sentire,ꝙ hæc decretalis nil noui hodie inducat,vel ꝙ sit sublata per illā Gof. dicit,& melius,vtrāq; habere locum in casu suo.qñq;.n.non refertur,qō an sit suspectus sed quælibet pars hoc fatetur vt qa suspicionis causa notoria est,& habet locum ista decretalis.vnde eps statim delegabit causam absq; arbitrorum electione , qandoq; refricatur in dubium de suspicione,& ꝓcedit decretalis,cum speciali. ¶Posset ēt dici hoc c. procedere ꝙ eps execrans litem malit committere q̄ ad arbitrorum electionem deuenire. ¶Vel ꝙ debeat intelligi fm illam cum speciali,cum eps committit post pronuntiationem, arbitrorū,ꝙ hoc dicat tex.s.cum vt suspectus fuerit recusatus, & c. verba.n.intelligenda sunt cum effectu.c.relatum.de cle.non resi.de pœ.di.j.§.hęc.aūt.& fortè hunc intell.habuit gl. ¶Et ex his colligo vnam drīam inter ius canonicum,& ciuile.nam de iure canonico non est necesse probare causam suspicionis.sed ex sola voluntate recusatur tam ordinarius q̄ delegatus, & sufficit, ꝙ iuret ꝙ non calumniōse recuset, vt in l.apertissimi.& ꝙ ibi not.per.gl.& in l.cum speciali.C.de iud.& in aut.si vero contingit.C.e.vnde nō est necesse etiā exprimere cām de iure ciuili, vt no.gl.l.qa poterat.ff.ad Tre. & in l.item si suspectus.ff.de proc.& in l.apertissimi.C.de iud.& sentit gl.in c.secundo requiris.de ap.in fi.& j.tangam.releuatur tñ ordinarius de iure ciuili in alio, quia non in totum remouetur suspicionis prætextu,sed datur sibi adiunctus.sed de iure canonico sec⁹, vt hic,& in d.c.cum speciali.¶Et ex hoc colligitur secunda differen-
* tia inter iura.& hæc *opi.cōis est*,ꝙ de iure ciuili ordinarius rl'r in totum nō reuocatur,sed datur adiunctus, vt in d.aut.si verò.& no.gl. & Bar.post eam in d.l.apertissimi.& gl.in l.1.C.si quacūq; præd.pot.
13 licet aliqui ꝯ,vt in d.l.apertissimi.¶†Secundo op.ꝯ tex.& ꝯ prædicta de c.cum speciali.vbi dr̄,ꝙ iudex recusatus de recusatoris assensu ꝑsonæ idoneæ committit negotium, vel ad superiorem trāsmittit,hic verò simpl'r dr̄,ꝙ ab eo est delegatus deputandus. sed gl. in d.c.secundo reqris, & apertius in c.cū spāli.simpl'r stant ꝯrio. dicunt.n.recusatum posse ꝯmittere, accedēte tñ partium ꝯsensu,sed si maluit negotium ad superiorē remittere hoc poterit, & partib. inuitis,& sic cl'a illa recusantium ꝯsensu posita in c.cum spāli determinat dūtaxat primam partem distinctionis: vt.s.in commissione requiratur ꝯsensus partium.nō autem in remissione ad superiorē. sentit tñ in præal.c. ꝙ ꝯsensus partium non requiritur in ꝑsona cui fienda est ꝯmissio , sed refertur ad verbum ꝯmittat qd apertius declarat,& sentit ibi Io.An.nil aliud ibidem dicens. gl.in c.peruenit.11. q.j.transit,& non apparet qd velit.Inn. vr̄ sentire id ꝙ supra dictum est.dt.n.hoc c.fore correctum.pe.d.c.cum spāli.&c.licet.j.e.ti.vbi dr̄ fm eum quod si iudex de recusatoris ꝯsensu non poterit remittere cām seu delegare ad superiorem remittat.¶Et hāc sñiam sequitur d.Vin.ꝯfirmās hoc p.c.iudex.pāll.vbi patet fm eum delegatum æquiparari ordinario quò ad ꝯmissionem ante pronuntiationem arbitrorum,& tñ nō pt committere sine partium ꝯsensu. Item delegare est pars iurisdōis.l.3.in fi.ff.de iu.om.iu. no.gl.in c.si à subdelegeto.de of.del.li.6 sed postq̄ est ꝓnuntiatum iudicem ordinariū, esse suspectum perdit omne exercitium cāæ,nisi partes cōsentiant. Præterea ita posset lædere recusatum dando alium magis suspectū licet ad hunc casum suspicionis ꝓbare non posset ad hāc decre.respondet,vt s̄.quòd est correcta, vel loquitur qñ partes ꝯsenserunt,
* ꝙ deleget:secus si nollent partes vel altera partium. ¶Hāc *opi.cōem*, vt non exigatur partium ꝯsensus , seqtur Spe.in tit.de recus.§.fi.ver. ordinaria āt.loqtur tñ aliquantulū intricate, maximè in delegato, nec ex toto exprimit veritatem. ¶Dñs.Ant.in hoc pūcto vr̄ ꝯrius, & loquitur aperrè ꝯ tex.in c.iudex.de.of.del.li.6.vt apertè colligit ex dictis suis,vt in c.secundo requiris. & in c.cum spāli.de ap.& forte lapsu linguæ,vel defectu,scriptorum vel de recenti non viderat illa iura.nā sup.d.c.scdo reqris. dt quod aut recusatione ꝓposita añ ꝓnuntiationē iudex vult ꝯmittere,& pt ēt partib.inuitis.Itē ea ꝓposita,& ꝓbata añ ꝓnuntiationem. sed huius ꝯrium tenet in c.cū spāli.s.quod post recusationem ꝓbatā ñ ꝯmittitur inuitis partib.ante recusationem ꝓbatam qd est ꝯ.c.iudex.pāl.Aut vult ꝯmittere post ꝓnuntiationem, & non pt inuitis partib. qa desiit hr̄e exercitium iurisdōis fm eū.& Host.in c.cū spāli. qa prima pars disiūctiuæ illius refertur ad ordinarium , vt illā ꝯmittat alicui in quē partes ꝯsenserunt.Alia vero pars de remissione ad superiorem,ꝓcedit in delegato,dicens ñ seruari in ordinario,& cā remittitur ad supiorem.Sed ipse idē,Host.vr̄ sensisse ꝯrium in c.licet.j.e.vbi dt spāle esse in epo pp dignitatis excellentiam in fauorē epalis iurisdictionis,vt possit committere cām recusatus.Alij verò inferiores cās remittūt ad superiorem suum.neutrum mihi placet,vt j.subiiciam.Hec sunt q̄ in mā princip'r,& effectual'r scripta reperio p q̄ non enucleatur intellectus huius c.nec illius c.cū spāli.Vñ primo expediā mām in dele.
14 scđo in ordinario.†In delegato vr̄ hodie expeditum,quo ad facultatem committendi per c.iudex.de of.del.li.6.Aut.n.vult committere antequam ꝯ eum proponatur recusatio aut post. Primo casu si commisit in totum vlterius recusari,vel facta ꝯ eum commissio, impugnari non pt.secus si aliquid iurisdictionis sibi reseruauit:tūc enim dicendum est vt in sequenti membro.si vero vult committere post recusationē ꝓpositam,aut fuit sup ea ꝓnūtiatū,& non pt etiam

etiam de partium ꝯsensu,ex quo tunc omni modo desiit esse iudex, aut ante ꝓnuntiationem,& pōt de ꝯsensu partium : si verò recusatio sit in totum ꝓposita,& ꝓbata sine ꝯsensu partium nō pt,vt hæc omnia ꝓbantur in d.c.iudex In ordinario maius est dubium, vt pa-
* tet ex prædictis.*Communis tamen opi.*vr̄ vt sit optione sua, an committat, an remittat causam ad superiorem si tñ eligit committere exigitur partium consensus,non in persona cui fienda est commissio sed in ꝯmissione fienda.¶Ego verò sic puto distinguendum , quoniam aut proposita recusatione iudex tanq̄ lites execrans nō vult deuenire ad arbitrorum electionem , & potest cās ꝯmittere etiam partib.inuitis dummodo committat ꝑsonæ neutri parti suspectæ. Consultius tñ agit si partium cōsensum in commissione requirat, & recusādi facultatem excludat.de hoc puto fore casum hic fm vnum intell.qui non benè congruit literæ.vt in c.ad hoc.j.de appel. Hic enim in prin.absolutè dr̄,ꝙ à recusato deputatus est delegatus, nec vlla mentio agitur de partium consensu ꝙ clarius liquet ex sequentib.nec exigitur consensus, quando delegatus subrogatus in locum ordinarij recusatur , quia vr̄ ꝙ iudex ordinarius possit iterū committere. Primo ergo casu non exigit̄,nec etiam secundo,casu de necessitate, sed cum cautela ne in infinitum cōtingat recusatio vt s̄.dixi.& pro hoc c.super quæstionum.de of.del.non enim apparet quare de necessitate magis exigat̄ secundo casu , q̄ primo.Et ex hoc apertè apparet differentia inter delegatum,& ordinarium etiā anteq̄ pronuntietur super recusatione,quoniam delegatus recusatione proposita non potest committere causam principalem, nisi partium consensus accedat.vt in d.c.iudex.ordinarius verò potest ipsis inuitis.ꝙ patet ex eo quia solum, vt euitetur infinitas recusandi compellit partes ad eligendum iudices.facit ꝙ de iure ciuili non obstante recusatione cognoscit licet detur coadiūctus.vt in d.aut. si verò contigerit.C.de iudi.multo ergò fortius de iure canonico poterit cōmittere vt statim inferius probabo. Si enim exercitium ꝯmittendi esset sibi interdictum sine partium consensu non posset deputare aliquem,nec compellere partes ad electionem iudicum, & ex hoc tollitur dictum d.Vin.in eo , ꝙ dicebat partium ꝯsensum hic intercessisse.facit c.ad hæc,& c. ¶Aut pronuntiatum fuit super recusatione,& dubium tunc est magis arduum propter illam clausulam de recusatoris assensu positam in d.c.cum speciali.Sed nihilominus illa opi.non obstante,puto idem dicēdum videlicet, quod possit ꝯmittere inuitis partib.salua tñ facultate recusandi & ꝓ hoc dico fore casum hic,fm aliam lect.q̄ etiam optimè adaptatur literę vt intelligatur qñ suspicionis causa erat notoria.notorietas.n.facti operatur id,ꝙ notorietas iuris quæ ex sñia oritur vt in c.fi.de coha. cle.& mu.facit ꝙ no.Inn.in c.ex parte.j.de ver.si.& in c.præterea.de dila.facit etiam cle.postoralis.in §.Pisana.& ꝙ ibi no.per gl.de re iu. imò aliquando plus operatur notorietas facti,q̄ iuris.vt est gl.sing. in cle.j.de sepu.¶Item videtur casus hic fm alium intellctum,ꝙ hic intelligatur quādo prius pronuntiatur super recusatione:qa verba vt dixi debent intelligi cum effectu,& nec aliter per verba imperatiui modi dicerent,ꝙ iste recusatus debet delegare vt patet ibi executor ab ipso deputetur, & non ob c.cum speciali.de quo sumpserunt fundamentum quia dico ꝙ illa clausula de recusatorum assensu,non ponitur ibi necessitatiuè,sed potius instructiuè,& ꝯsultiuè, vt euitetur iudicis recusandi facultas,vt sit sensus, ꝙ iudex recusat⁹ debet committere causam,sed ne ꝯtingat recusationem fieri congruum est ꝙ requiratur partium consensus.ad hoc all.tex.in simili optimum in c.sup quæstionum.ver.cum autem.de of.dele.vbi dicit tex.ne auditor datus super mediis causis valeat recusari , statuimus & ibi dicit gl.non statuendo , quia & sine partium consensu potest delegatus ꝯmissionem facere,vt in d.c.super q̄stionum.ver. quem vero.si ergò verbū statuimus,consultiuè ibi ponitur,& non necessitatiuè,qa materia non necessitat,multò fortius in casu.d.ca.cum speciali.verba necessitatem non inducunt,& pro hoc alle.iste text. vbi in prima ꝯmissione nihil dr̄ de partium ꝯsensu , sed vt postmodum euitetur infinitas recusandi ꝯsultiuè requiritur. Item illa verba de recusationis assensu,non pñt intelligi propriè qa sequeretur absurditas primo,qa in recusatoris optione esset reum,& remotū iudicē sine eius culpa distrahere. Item iudex deputaretur ad voluntatem vnius tñ ꝯ l.obseruandū.ff.de iud.& no.ī c.cum R.de of.del. & sic iudiciū claudicaret qa liceret vni.ꝙ alteri non liceret,ꝯ rl'am. c.non licet.de re.iur.li.6.& in c.1.& 2.de mu.pe.& in l.si cum dies.§. si arbiter.ff.de arb.vnde & ego & doct.tenentes ꝯriam sñiam impropriamus illa verba dicentes, ꝙ etiam reqritur ꝯsensus alterius partis,sed necessitatiuè loqueretur ille tex.absq; dubio fecisset mentionem de ꝯsensu vtriusq; partis.facit c.ad audientiam.de deci.sed qa loquitur instructiuè,facit mentionem de recusatore, qa erat præsumptio ꝯ eum ne iterum recusaret,vt hic,& in regula,simel.de re. iur.li.6.licet secus in delegato vt probatur in d.c.iudex.in commis-
15 sione enim fienda patium exigitur omnino consus,†quia negatio præponitur verbo potest, quo casu illum verbum importat necessitatem.vt dicit gl.sing.in regula,beneficium.de re.iu.li.6.¶Et potest esse diuersitas ratio inter delegatum,& ordinarium,qa delegatus nil hēt iure proprio : sed iure delegantis, vt leg.& no.in præal.c. P.& G.de of.del.& in c.sane.e.tit.& in l.j.in fi.de eo cui man.est iuris. delegatus autem non intendes committere causam personis suspectis non potest committere causam sine consensu partium: qa nō
16 habet iurisdictionem efficaciter,sed elidibilem † imò plus ibi dicit gl.no.ꝙ sententia lata à iudice suspecto posset retractari si post prolationem ipsius detegitur suspicio, quia Papa non intendebat cām sibi committere,& idem tenet gl.in c.qa suspecti.3.q.5.& benè ibi facit tex.in c.accedens.j.vt li.non contest.facit ꝙ in simili not.gl.in c.exceptio.3.q.6.& Io.Cal.in c.2.de or.cog.& ꝙ no.in c.insinuante. de offi.deleg.Ordinarius verò habet iurisdictionem generalem,& licet propter suspicionem,nō habeat exercitium in causa principali,tamen iurisdōem hābet.poterit tamen delegare respectu ordinarij: & gñalis ptātis q̄ habet in committendo neutri parti suspecto, maximè de partium cōsensu & nulla poterit ꝯ eum oriri suspicio.
17 ¶†Facit ꝙ s̄.dixi fm Inn.in d.c.ex parte.de ver.si.vt iudex propriam iniuriam possit vlcisci qñ cessat cā suspicionis. & facit c. proposuisti.j.de app.vbi patet ꝙ alias suspectus pt suspicionem non ob.in facto notorio procedere , sed tñ pt tunc procedere exequendo modum vt hic & in c.ꝙ ad ꝯsultationem.de re iu. de quo iura non curant quia promptum est hoc casu remedium recusandi vt hic & appellandi si non admittitur recusationis exceptio.& c.super qōnū.
18 de of.del.†& per hoc tollitur alia obiectio q̄ faciebat d.Vin. quod non poterat committere,quia vteretur iurisdōne quia licet vtatur non tñ in principali,sed in articulo in quo cessat suspicio, sil'r in c. cum teneamur.& ꝙ ibi no.de app. & sil'i in c.2.de ma.cō ꝯ interdictum ecclesiæ. vbi iudex ā quo se intromittit de reuocatione, possunt appellationem de eisdē q̄ tenderent in faciliorem exitum cāę appellationis ex quo non tāgit articulum appellationis.¶Itē cessat alia obiectio q̄ faciebat.d.Vin.d.c.iudex.qa procedit tñ in delegato ratione pdicta.hinc est,quod de iure ci.delegatus recusatur ex sola voluntate sine causæ probatione dummodo cesset calumnia vt in l.apertissimi. & l.cum spāli.C.de iud. sed ordinarius non,vt in aut.si vero contigerit.C.e.ti.& gl.no.in d.l.apertissimi. ad prædicta facit l. prætor.ff.de iu.om.iud.vbi prætor committit causam sine partium ꝯsensu, in qua primo aduocationis officium exercuerat, & tamen principaliter in causa cognoscendo redditur suspectus, vt ibi not. & no.Inn.in c.irrefragabili.de of.or.&Arc.& Io. An.in c.si ꝯ vnum. de of.del.li.6.facit c.statuendum.2.q.6.& c.fi.de test.li.6. ¶Item Papa causam propriam committit,vt euitetur suspicio vt not.gl.in c. cum dilecta.de confir.vti.vel inuti.& in c.cū venissent.de iud.¶Præterea si iudex ad quem licet non posset,de causa cognoscere ratione suspicionis,pt tamen delegare vt no.gl.in c.querelam.de ele.& 3.q.8.& c.infames.§.si ꝯ patrē.ver.si ꝯ patrem.& no gl.in l.eos.C.de ap.& Spe.in ti.de ap.§.nūc tractemus.¶Ex qb.oīb.probatur ꝙ legitimè & notoriè,suspectus in cā possit committere & in committendo sit simplex executor & cuilibet partium ēt facultas, intrinsecè,
19 recusandi. ¶†Item inq̄tum ius canonicū deuiat à dispositione iuris ci.debet strictè intelligi, cum enim de iure ci.ordinarius, ex toto recusari non possit de iure cano.sic non debet restringi facultas committendi.¶Et per hoc tolluntur motiua doctorum, & gl.2.in hoc c.remanet incorrectum,& ēt interpretatur illud.c.cum speciali.absurdum.n.est hoc dicere, ꝙ hoc c.cum spāli. sit correctum vel superfluum,esset enim ꝯ tex.in procemio. vbi dicit resecatis superfluis. ¶Et ex his eliciuntur,tres principales intellectus ad istū text. Primus,vt intelligatur quādo iudex litem execrans nō vult deuenire ad electionem arbitrorum tunc enim comittere potest.Secūdus est qñ suspicionis cā est notoria. Tertius, qñ est pronūciatum, vel aliter ꝯstat de suspicione p ꝓbationes.non.n.arctaret iste tex.ad ꝯmissionē faciendā nisi de suspicione ꝯstaret notorietate facti vel iuris.vt in c.cū spāli.de ap.& qlibet horum intellectuum est sustētabilis,& ver⁹ in se.¶Nec prædictis obuiat.c.licet.de fo.comp.vbi recursus hr̄ ad superiorem existente suspicionis cā,vt ibi no.sed multipliciter soluitur ille text.qa hoc ideo, quia talis erat consuetudo, vt ibi no.in gl.& satis innuit ibi tex.secundo quia ibi fuit,appellatū propter recusationem non admissam ideo appellationis causa fuit deuoluta ad superiorem vel intelligitur secundum dispositionem huius c.cum speciali. Ex prædictis euidenter confunditur opi.Ho. in ca.licet.dum dicit speciale, est in episcopo,vt possit committere tum quia ipsemet contrarium dicit in c.cum speciali. tum quia eadem ratio in omnib.ordinariis , ex quo cessat suspicio in articulo commissionis nec procedit quòd ipse not. in præallega. cap.cum vna pars alternatiuè intelligitur in ordinario , altera in delegato quia hoc est separare caudam à capite, & vnius authoritatis siue orationis vnus debet esse sensus. vt in capitulo. maiores. de ba-
20 ptism. & quòd ibi not. ¶†Item aduertendum, quòd sicut in recusationis effectu not. diuersitas inter ordinarium , & delegatum , ita & in modo ipsam recusationem proponendi , vt patebit ex distinctione.infra ponenda quam ex variis iuribus collegi.

¶Aut

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶Scādalizetur.ec-
cleſia.Adde Lu.Ro.
ꝯſ.622.inci.queſtio.
diſcutienda vbi ple-
niſſimè:an aduerſus
Papam notoriè cri-
minoſum eccleſiam
ſcādalizantem,& in
corrigibilem, ꝑ ſan-
ctam Synodum gñā
lem ad depoſitionē
ꝓcedi poteſt. Henr.
Ferra.
b ¶Et eſt notabile.
Adde eundem pa.in
c.fi.verſ.dicit tñ Bal.
de ꝯſue.& vide ꝙ po-
ſui ſ.in 1.apo.huius
rep. Et adde Lu.Ro.
ꝯſ.628.inc.in termi-
nis.circa.fin. Henr.
Ferra.
c ¶Cauſæ recuſatio
nis. Recuſatio iudi-
cis,qñ & quō fiat:&
an impediat, curſū
fatalium.vide latè ꝑ
Bal.cōſ.26.inc.dum
licet queſtio.in j.vo.
Et an ſtatim præpo-
ſita recuſatione ſit
ſuſpenſa iuriſdictio
iudicis.vide Paul.de
Caſt.conſi.121.inc.
circa primum quæ-
ſitum.verſ.hoc præ-
ſuppoſito in 2.parte.
cōſ.& ibi an iſta tria
ponātur,& iudicen-
tur ad paria.ſ.appel-
latio,recuſatio,& re
latio, & an Papa ex
certa,ſcientia poſſit
cōmittere cauſam,
recuſatione remo-
ta,vide latè per Feli.
in capi.cum inter.in
verſ.vtrum Papa.de
exce.& quid ſi quis
procurat cauſam ſi-
bi committi an recu
ſari poſſit vt ſuſpect⁹
dic, quòd ſic,ſecun-
dùm Archid.in c.ſi
contra vnum.de of.
deleg.in 6.Fel.c.irre
fragabili.in fi.de off.
ordi.& in c.non de-
bet.de teſt.Hen.Fer.

¶Aut enim conatur quis recuſare, conci-
lium generale cui præeſt Papa vbi eſt alias le
gitimè congratum,& non poteſt.8.q.3.cun-
cta per mundum.& c.2.per principalem.tota
enim eccleſia recuſari non poteſt.24.q.1.lo-
quitur.& c.pudenda.& quod ibi leg.& no.in
c.maiores.de bap.& eius effectu.& ſic debet
intelligi gl.in c.1.de iudi.¶Aut vult recuſare
Papam,& nō poteſt,imò ēt in cauſa propria,
patrimoniali poterit abſolutè iudex eſſe.ar.
ff.de legi.l.princeps.iudicat de cauſis fiſcalib.
quæ æquiparantur patrimonialib.vt in l.be-
nè à Zenone.C.de quad.præſcr.& no.gl.in c.
cum veniſſent.de iudi.& vide bo.gl.in c.ſi qs
pecunia.79.diſ.honeſtius tñ facit ſi commit-
tit,vt no.in præal.c.cum dilectus.& in c.cum
veniſſent.de iud.& c.ex parte.el j.de verb.ſig.
21 ¶†Item ſi agitur ꝯ̃ Papam de crimine, quo-
niam in cā ꝓpria delicti poteſt eſſe iudex qa
in nullo iudicaꝛ excepta cā hæreſis,vel ſi cri-
men eius ſit notorium vel graue ita ꝙ ſcan-
a dalizetur eccleſia.[a] & ideò incorrigibilis:nā
tunc præſumitur hæreticus vt leg.& no.in c.
& ſi Papa.40.di.& c.nemo.10.q.3.& ꝑ Archi.
in c.in fidei fauorem.in fi.de hæ.li.6.ſecus au
tem vbi iſta tria non concurrant,videlicet e-
normitas,incorrigibilitas,& ſcādalum, tunc
enim Papa accuſari non poteſt de ſimonia,li-
cet largo modo dicatur hæreſis,vt in c.quo
ties.de ſi.& 1.q.1.presbyter.& 2.q.3.altare.de
hoc eſt gl.no.in c.ſi quis.79.diſt.¶Et idem di
cit in re cognoſcente ſuperiorē vt poſſit eſ-
ſe iudex in cā propria vt ipſe no.in l.j.C.vt ne
mo.in ſua cā all.l.& ꝑ hoc Tyberius.ff.de hæ.
inſti. vbi Imperator, iudicat de inſtitutione
facta de ſeruo ſuo.allegāt gl.in l.ſi alius.§.bel-
liſſimè.ff.ꝙ vi aut clam.& in l.eſt receptum.
ff.de iuriſ.om.iu.& ſentit gl.in c.Guliſarius.
23.q.4.in ver.anathematizaui.& formā ſnīæ
ꝗ̃ Papa in cauſa, delicti proprij facere debet
ponit Arch.in d.c.nunc autem.Et ſic in caſib.
prædictis non eſt opus quod eligatur arbiter
in articulo ſuſpicionis,cauſa non tamen ne-
ceſſitatur ad arbitrorum electionem. ¶Aut
recuſatur ſynodus prouincialis vel inferior,
quod fieri poteſt, vt no.d.c.j.de iud.per do.&
bo.tex.in d.c.licet.de fo.comp.& in cle.paſto
ralis,§.Piſana.de re iud.& no.gl.in c.in ſingu-
lis.de ſta.reg.& not.dicunt doct.in d.c.j.de iu.
ꝙ in recuſando concilio non exigitur quod
omnes de concilio ſint ſuſpecti, ſed tota ſy-
nodus redditur ſuſpecta:eò ꝙ maiores de ſy
nodo ſint ſuſpecti vel etiam caput, vt metro
politanus.3.q.6.quia ſuſpecti.& in c.dilectus
filius.de proc.& hoc caſu puto eligendos ar
bitros in recuſationis cauſa.ar.præall.c.cum
ſpeciali.& ꝙ no.gl.in c.ſi ꝯ̃ vnum.de of.dele.
li.6.quæ dicit,ꝙ etiam cum recuſantur epī e-
ligantur arbitri.Item tex.in d.c.cum ſpeciali.
loqꝛ abſolutè in quolibet ordinario. ¶Aut
recuſatur archiepſ vel epſ,& idē ꝑ ſuperius dicta. ¶Idem ſi recuſaꝛ
inferior etiam ſi iuriſdictio ꝯpetat ſibi iure ſpeciali,vt apertè ſentit
gl.in c.cum ꝯtingat.ȷ̃.e.ti.¶Aut recuſatur delegatus,& tunc ſi plu-
res ſint dati cuius virtute vno amoto,iuriſdictio deuoluaꝛ ad alios,
& cā recuſationis ꝓponenda eſt coram collega,ad quem in hoc ca
ſu iuſtè ſuſpicionis deuoluitur iuriſdictio, q in hoc caſu ſuus iudex
eſt,ſicut aliàs cognoſcitur an ſua ſit iuriſdictio, & ſic hoc caſu non
eliguntur arbitri.hæc ꝓbantur per tex.& gl.in d.c.ſi ꝯ̃ vnū.Aut ſunt
dati plures ſine clauſula.& idem dicendū qđ in vno vt ſtatim ſubii-
ciam.Aut eſt vnicus, & ſi eſt princeps, eligantur arbitri:difficile.n.
eſſet adire principem in recuſationis articulo,vt in c.ſecundo req
ris.& ꝙ ibi no.de app.Aut eſt delegatus inferioris ſiue delegati ſiue
ordinarij,& non eliguntur arbitri,& recuſatio ꝓponenda eſt,& ꝓ-
bāda coram delegante,vt ꝓbatur in d.c.ſuper quæſtionum.in §.ve-
rum.de of.del.li.6.¶Item qñ recuſaꝛ vicarius epī ꝓbatio cāæ ſuſpi-
cionis fieri debet corā epō.vt in d.c.ſi ꝯ̃ vnum.licet ꝯ̃rium, & malè
ſentit gl.in c.ſi clericus.11.q.1.¶Et prædicta vera, qñ epſ ſeu infe-
rior delegatus,ſunt p̄ſentes.ſi verò ſunt abſentes:tunc Inn.& Hoſt.
in d.c.cum ſpali.dñt,ꝙ recuſatio ꝓponetur corā delegato.& peraꝛ,
ꝙ ſupſedeat donec adeaꝛ epſ,alias poterit appellari. Idem ad lrām

ponit Archi.in d.c.cum ſpāli.ſed Io.An.in c.ſi ꝯ̃ vnū.dicit hoc dictū
ꝓcedere poſſe qñ epſ eſſet intra diœceſim: ſecus ſi eſſet in loco re-
moto,tunc eſſet valde iniquū, ꝙ reus ꝓuocatus recuſans officialē
ſiue de legatū ipſius epī teneatur adire loco notab.remoto.& idem
dicendū in actore: nō eſt.n.æquum vt teneatur ius ſuum differre in
tantum tp̄s,& ideò hoc caſu dicendum, ꝙ in recuſatione officialis
epī eligātur arbitri.ar.c.cum ſpāli.cū ipſe ordinarius habeat prārem
vt no.Inn.in c.innocentia.de of.vic.& no.gl.in c.licet.e.ti.in 6.& c.
perlectis.& in recuſatione delegati epī, vicarius.arg.opt.in l.ſi ho-
minem.ff.man.vbi ſinglr ꝓbatur ꝓcuratorem gñalem poſſe ex cā
22 inhibere ſpāli, ne agat ſibi iniunctum per dñm q mandauit.¶†Et
ſinglr pōt adduci illa bona lex,ꝙ delegatus gñalis in partib.p̄t ex cā
præcipere delegato Papæ ſpāli, ne ꝓcedat licet cā nō exiſtente ille
dicatur eo maior quo ad illam cām.vt in c.ſtuduiſti.de of.del.& eſt
b notabile[b].facit ꝙ no.gl in c.tempora aptitudinis.26.q.5.¶†Et per
23 illam dicit ſinglr Bal.in l.oēs populi.ff.de iu.& iu.epm poſſe ex cui-
deti cā ſtatuere ꝯ̃ ius cōe.& gl.in præal.c.tpa.quæ dicit epm ex cau-
ſa poſſe minuere pœnitentiā per Papam.ar.c.locatorem.33.q.2.&
d.l.ſi hominem.facit ꝙ no.dñi de Ro.deci.260.vbi dñt epm ex ma-
gna cā poſſe diſpenſare ꝯ̃ ꝯſilium.& dñt hoc tenere Io.de Lig.in c.
24 at ſi clerici.de iudi.¶†Quæ aūt ſint legitimæ cāæ recuſationis,[c] vi
c de plenè per Inn.in c.cum ſpāli.& c.poſtremo.de app.& c.cām 1.de
iud.& c.accedens.2.vt lit.non conte.& c.cū ſuper.de of.del.vbi bo.
gl.enumerat Io.An.in c.legitima.de app.li.6.vnum tñ.aduertendū
qa gl.in l.qa poterat.ff.ad Treb.& in l.item ſi ſuſpectus.de de procu.
dicit,ꝙ delegatus recuſatur ēt ſine cā,& dñt aliqui illas non eſſe ve-
ras qa cā legitima eſt ꝓbanda,vt per iura prædicta.¶Ego verò dico
vt ſ.illas ꝓcedere de iure ciuili.& hanc drīam inter ius canonicum,
& ciuile:ponit gl.in d.l.itē ſuſpectus.& diuerſo reſpectu vtraq; cō-
ſideratio bona fuit cum ius ciuile fortè cōſiderauit periculum eſſe
corā ſuſpecto iudice litigare.l.apertiſſimi.C.de iud.Exprimere cās
qñq; non expedit,ne incidat in maiores inimicitias vel propter eo
rum turpitudines vel aliud arg.l.quia poterat.& iudicum præiudi-
cium eſt,ꝙ legatus remoueatur:cum ex facili cauſa hoc contingat
vt no.in c.cum ſi.de of.del.Sed ius canonicum cum ſæpe fraudulen
ter,& cauſa dilatandi negotium talis recuſatio fiat,& vt debitus ho
nor iudici diferatur.ar.d.c.cum ſpeciali.& c.vt debitus hónor.e.tit.
cum ſi.¶Similis diuerſitas inter ius canon.& ci.diuerſa ꝯſideratio
ne p̄habita,vt hr̄ in c.2.de arbitris.in 6.& tunc ibi eſt diuerſa rō.& ñ
eſt propriè ꝯ̃rietas,inter iſta duo iura,nec proprie reperiri p̄t pp di-
uerſitatem rōnum.de quo ꝯ Io.An.in regula pctm̄.de re.iur.in 6.in
25 mercu.¶†Illud tamen eſt in hac mā quod ponit Io.An.in c.Pia.de
exce.li.6.vbi đt ad arbitros non habendum recurſum,niſi in caſib.
expreſſis in iure.iō ſi non opponatur alia exceptio coram iudice ꝗ̃
recuſationis nō eligentur arbitri,ſed debet adiri iudex ſuperior &
hoc dđm vel tenendum,qcqd dixerit Inn.in c.cum ſuper.de of.del.
nam cum iſti dicantur arbitri iuris:vt in c.ab arbitris.de of.del.li.6.
non debet aſſumi niſi ipſum ius dās eis iuriſdōem exprimat.Aliud
tñ vr̄ ſentire idem Io.An.in gl.ſua in c.ſtatutum.in pr.de reſcr.li.6.
vbi dixit,qđ exiſtente ꝯtentione,inter iudicē,& partē an locus vbi
facta eſt ꝯmiſſio ſit inſignis,an non vt ibi poſſit peritorū copia hr̄i,
q poſſunt eſſe arbitri, & tamen ille caſus non eſt in iure expreſſus,
& oīno in ſimilib.aſſumuntur arbitri:vt l.non poſſunt.ff.de leg.& l.
fi.de ꝯſt.pec.& c.cū dilecta:de ꝯfir.vti.vel inut.& c.tranſlato.de ꝯſti.
Et ex prædictis poſſunt elici multæ ꝯclu.Prima eſt hæc. Quāquam
delegatus principis poſt ſuſpicionis cām corā eo legitime propo-
ſitam nequeat citra partium ꝯſenſum cām ſibi delegatā alteri de-
mandare,ordinarius tñ p̄t.debet tñ cām committere pſonę neutri
parti ſuſpectæ.¶Ordinarius recuſatus ēt partium non reqſito ꝯſen
ſu:cauſam non ſuſpecto committere p̄t,licet ſuper recuſatione ꝓ-
bata fuerit ꝓnūtiatum:ſecus tamen in delegato: q ſupraſcripto ca-
ſu iuriſdōem ēt partium intercedente ꝯſenſu demandare non pōt.
¶Papa, vel alius princeps ſuperiorem non recognoſcens p̄textu
ſuſpicionis recuſari non p̄t.Idem in ꝯcilio generali, ſecus in ꝓuin-
ciali vel alio inferiori.¶Ex quo infero correlarium,Papā poſſe co-
gnoſcere de cā ꝓpria, ēt ſi criminaliter agatur nec ab alio inuitus
iudicari valeat,niſi agatur de hæreſi vera non p̄ſumpta.¶Licet in
recuſationis articulo ꝓpoſita ꝯ̃ epm aſſumendi ſint arbitri ſm iu-
ris formam:ſecus tñ in ipſius officialis recuſatione,epō in loco no
tabiliter remoto non exiſtenti.Suſpicionis cā ꝯ̃ epī delegatum op
poſita coram ipſo epō, & non coram eius vicario eſt probāda niſi
epſ in remotis exiſtat.Et cum hoc infero correlarium.Cū in recu-
ſatione delegati inferioris à principe aſſumpto,arbitrorū locus rr̄
non exiſtit in recuſatione ꝓpoſita corā vno:in plurib.delegatis ar-
bitri non aſſumuntur,ſed corā collega.eſt ꝓbāda ſi illo remoto ad
eos deuoluitur iuriſdō.& per hoc ſit expedita prima gl.cum ſua ma
26 teria.¶Expediendo ꝯñr ſecundā gl.†Quæro,ſupra eſt ꝯcluſum e-
piſcopum recuſatum alteri partib.inuitis cauſam principalem cō-
mittere: quid ſi contingat à tali delegato ſubrogato in locum re-
cuſati appellare, ad quem appellabitur, glo.ponit duas opiniones:
tertio

tertio opp.& non ſoluit.¶Primò dicit gl.appellari ad Papam.quia
ad ordinarium recuſatum obſtante ſuſpicione appellandū non eſt
ad Metropolitanum, quia omiſſo medio appellandum non eſt.de
app.c.dilecti.¶Secundò dicit gl.ſatis appellandum ad epm recuſa-
tum.non vt ipſe de per ſe de cā cognoſcat, ſed alteri perſonæ non
ſuſpectæ cōmittat.¶Tertiò opponit de c.placuit.2.q.6.vbi non ap-
pellatur de iudicib. datis in locū epī ad epm ſed ad ꝯſiliū,& ad hoc
ꝯ̃rium gl.non reſpondet.¶Vin.Hoſt.& Spe.in ti.de app.§.nunc tra-
ctemus.vñr dicere ad archiepm appellandum:quia cum epſ recuſa
tus ſit remotum eſt medium,& ſic non ob.c.dilecti.ad alle.per doct.
de of.dele.li.6.& idem Lan.& Phi.qui dñt appellandum ad ſuperio-
rem,non epm qui ad eam delegauit.& idem videtur ſentire hic Io.
And.qui redarguit gl.quæ dicit ad epiſcopum appellari vt commit
tat,quia poſſet committere magis ſuſpecto quàm primo,& non li-
ceret tertio appellare.¶Idem ſi committeret duob.qui ferrent cō-
trarias ſentētias in optione epī eſſet alteram probare.de re iud.c.ſi.
ex quo magnum prẹiudicium generatur ipſi recuſato.¶Alij vt vl-
tramōtani,vt refert Io.de Lig.diſtinguunt,ꝙ aut recuſato ordina-
rio pronuntiatur ſuper recuſatione,qa ex hoc finita eſt iuriſdictio
non poterit amplius ad eum appellari ſed ad ſuperiorem,quia non
facit gradum.vt c.iudex.de of.del.li.6.ſi non eſt pronuntiatum:ſed
propoſita recuſatione ſtatim delegauit.quia adhuc remanet iudex
ſaltem, vt deleget poterit appellari.Hæc opi.non placet Io.de Lig.
quia licet pronuntiatio ſuper recuſatione extinguat in delegato i-
pſo iure iuriſdictionem,non tamen in ordinario,imò ipſa vt firma
remanet poſt pronuntiationem.¶Item ſatis pronuntiare videtur
ex quo delegat propter recuſationem quia tacitè dicere ſe videtur
ſuſpectum, remanet ergò Io.de Lig.cum gl.quia quamuis ordina-
rius recuſetur nō definet eſſe iudex.¶Opi. vltramō placet.d.Ant.
& dicit eam ſibi placuiſſe licet vltramontanos nō vidiſſet,& ad mo-
tiua.Io.de Lig.ſic reſpondet, ꝙ licet pronuntiatio iuriſdictionem
ordinarij non extinguat illam tamen inutilem reddit quò ad illum
articulum,vnde ſit inutilis quò ad cognitionem,& quò ad factum
delegādum,& illa inutilis non facit gradum.Sed quando nondum
pronuntiauit, ſed propoſita recuſatione delegauit nondum dete-
cta eſt inutilitas iuriſdictionis adhuc remanet iudex iuriſdictionis
appellare ergo ad eum debet.fortè enim nunc volet diſcutere, an
ſit ſuſpectus ꝙ ante non voluit,ſed incontinenti delegationis actū
eligit: ideò propter hoc quia dubium ſaltem eſt an ſit competens
iudex, & debeat adiri.¶Nec obſt.ſecundùm eum quia delegando
tacitè videtur pronuntiare ſe fore ſuſpectum: quia hoc eſt falſum.
potuit enim hoc velle committere litem execrans ſuper hoc an ſit
ſuſpectus.Dominus Car.ſequitur concluſionem Io.de Lig qa poſt
pronuntiatam recuſationem poteſt committere.¶Et hāc opinio
nem,ꝙ ad delegantem ſit appellandum arbitror abſolutè fore ve-
ram,per ea quæ ſuper gl.plenè dixi.Nam ſicut reſpectu commiſſio
nis fiendæ in prima inſtantia nō euaneſcit iuriſdictio recuſati adeò
quòd eo prætermiſſo nequeant partes adire ſuperiorem: vt hic a-
ꝑtè probatur,& in multis aliis inductis ſuper j.gl.eo modo non di-
cunt ipſum poſſe committere in cauſa appellationis.Nam ſicut a-
ctor habens ordinarium legitimè ſuſpectum ipſum adit non vt i-
pſe de per ſe cognoſcat, ſed cauſam deleget,ita & appellans debet
ad eum appellare non vt cognoſcat,ſed vt appellationis cauſam al-
teri deleget:ſicut enim nō iudicatur ſuſpectus in committēdo cau-
ſam in prima inſtantia,ita non debet iudicari ſuſpectus in commiſ-
27 ſione cauſæ appellationis,† & per hoc non violatur litera ꝗ̃ habet,
à delegato appellari ad ipſum delegantem. vt in ca.quæſtionum.de
of.del.quæ apertè violatur tenendo ꝯ̃trariam ſnīam,& ꝓ hac opi.
facit iſte tex.in eo ꝙ recuſatur delegatus ſubrogatus in locum re-
cuſati aditur ipſe epſ recuſatus,& non ſuperior,& ſi ille eſt legitime
ſuſpectus deputet alium.Multò fortius ſi appellatur à tali delegato,
debet appellari ad ipſum delegantem cum hoc caſu agatur de iniq
tate iudicis delegati,vel quia fortè malitioſè epſ eum deputauit,&
& nihilominus admittitur.Vnde alium deputet.Et appellatio,& re-
cuſatio in multis æquiparantur.vt in c.ſuper eo.ȷ̃.da app.Item facit
iſte tex.ex alio in eo videlicet,ꝙ deputet delegatum ad cōpellendū
partes vt eligant ſibi iudicem cuius ſnīam executioni mādet,& ſic
vbicunque ceſſat ſuſpicio debet ipſe adiri vt alium deputet.¶Ad c.
placuit.de quo gl.oppoſuit, poteſt reſponderi dupliciter.primò, ꝙ
illi non erant delegati epī:ſed à iure dantur in locum epī vel ſecun
do & melius,ibi adeuntur vicini epī per viam appellationis.qa for-
te non erat ibi Metropolitanus,vt ibi dicit gl.vnde ab ipſis non ap-
pellatur ad epm,qa ipſius ſuperiores ſunt quo ad articulū appłonis.
& pro hoc facit pars illius c.ibi,de iudiciis ſuorū epōrum qſti ſunt,
&c.Et ſic nō loqtur in cauſa recuſationis.¶Non obſt.tex.ibi,ex eo
ꝙ requirit ꝯſenſum epī in electione aliorum epōrum, qa ſupplen-
dum eſt maximè: vt ibi ſupplet gl.vel fortè requiritur ibi cōſenſus
epī,qa ibi non ſunt propriè iudices appellationis:vnde voluit Papa,
ꝙ in defectum Metropolitani aſſumerentur vicini de partium ꝯſen
ſu.¶Ex prædictis faciliter pōt reſponderi,ad motiua in ꝯ̃rium for-

mata.Et primò ad opi.Hoſt.& ſequacium, ꝙ medium hic ſit ſubla-
tum per recuſationem: qa vt hic patet,& in c.ad hæc.& c.cum ſpe-
ciali.de appel.non eſt ſublatus recuſatus niſi quò ad cognoſcendū,
non quo ad facultatem committendi ex generali,& ordinaria po-
teſtate:aliàs iuriſdictione,quam habet.vnde ſicut in inſtantia prin
cipali habet poteſtatem committendi,& facit medium in iur.ꝑalle.
& in l.prætor ff.de iuriſd.om.iudi.& aliis pluribus deductis.ſ.ſuper
gl.& ſic in inſtantia appłonis,& multo fortius cum ipſe cauſam de
legauit vt ſuccedat,allegat regulam diſponentem, quod appellan-
dum eſt ad delegantem.Et per hoc reſpōſum eſt ad c.ſi is cui.ꝙ ſub
delegatus erat mortuus vel excōicatus ideo ex toto medium erat
ſublatum.in c.pia.de excep.li.6.quia delegatio eſt in iuridictione.vt
l.3.ff.de iuriſ.om.iu.ꝙ non poteſt facere excōicatus, vt in c.ad pro-
bandum.de re iud.cum tales actus legitimi ſunt ipſis interdicti.d.c.
pia.in c.ſi à ſubdelegato.dicebat iuriſdictionē ſubdelegati expiraſſe
per mortem primi delegantis, vnde nō debebat ad eum appellare
nec vt cognoſceret,nec vt ꝯmitteret.Sed ſecus in caſu noſtro,cum
28 tantum ſit excluſus reſpectu cognoſcendi.¶†Non ob.motiua.Io.
An.dum dicit,ꝙ poſtmodum poſſet ꝯmittere magis ſuſpecto ꝗ̃ pri
mo,& non licet tertio appellare.vt in c.ſua.de app.& C.ne li.ter.ap.
in rubro,& nigro.Aut enim intelligit, ꝙ nō poſſit appellari à ꝯmiſ-
ſione ſi ꝯtingeret ꝙ ſuper ſecunda appellatione ꝯmitter, & non ꝓ-
cedit,qa ſi ꝯmitteret ſuſpecto,& non admitteretur exceptio poſſet
appellari.c.ſuper queſtionum.§.verum.de of.del.nec procedit illud
quod non licet tertio appellare.iſtud enim habet locum reſpectu
eiuſdem articuli, non reſpū diuerſorum.vt no.de app.directè & in
c.ex parte.& in cle.j.de ſen.& re iu.eſt aūt hic articulus diuerſus à p̄-
cedentib.Item hæc ratio ꝙ poſſet committere magis ſuſpecto mi-
litat in commiſſione ſuper prima inſtātia.Et tñ ea non obſtante cō-
mittit, & ſi ille recuſatur aditur ipſe vt alium deputet.præterea hæc
ratio Io.An.funditus ceſſabit,ſi committat de cōſenſu partiū, ſicut
ad cautelā obſeruat hoc cum reſeruatur.Aut intelligit Io.An.ꝙ nō
poſſit appellari à ſnīa lata ſuper principali,& fortè haberet ſnīam i-
niquam à iudice ſuſpecto ne ab initio poſſet ſuſpicionem probare,
qa fortè occulta.& ſic puto voluiſſe Io.An.Et ad hoc reſpondeo, ꝙ
ius hoc non præſumit ſicut nec iſtud præſumit in inſtantia princi-
pali, ꝙ patet ex eo ꝙ non admittit ſuſpicionem niſi legitimè ꝓbe
tur.vt in c.cum ſpeciali.de app.& in c.ſecundo requiris.e.ti.¶Ad ſe
cundam rōem eius reſpondetur, ꝙ nō erit in poteſtate recuſati ap-
probare ꝗ̃ ſnīam volet, cum non habeat iuriſdictionis exercitium
ſuper principali,ſed habeat approbationem alteri ꝯmittere ſicut fa
29 cit in cauſa appellationis.¶†Sed circa hoc oritur dubium per doc.
non tactū.Certum eſt.n.ꝙ ſine partium ꝯſenſu neqt delegatus cām
ꝯmittere ſuper recuſatione ꝓpoſita,in d.c.ſi iudex.¶Pone delega-
tus de partiū ꝯſenſu cōmiſit non in totum,nunqd dēat appellari ad
ipſum ſeu ad primū delegantē,p̄ſuppoſita veritate illius opinionis,
ꝙ delegato ordinarij appelletur ad ipſum ordinariū,& non ad ſupe
riorem mediatum.¶Dubiū facit ꝙ no.in d.cle.ſępe.de ver.ſig.ꝓpè
fi.in gl.in ver partib.ꝗ̃ eſt not.& ꝙ no.do.in c.nonnulli.de reſcr.Iſta
eīn eſt noua ꝯmiſſio,vnde licet ꝯſenſerit reſpectum primæ ꝯmiſſio
nis non tñ ſequitur, ꝙ teneatur ꝯſentire reſpū alterius.renuntiās tñ
iuri reſpectu vnius articuli iudicialis,non vr̄ renuntiare reſpectu al
terius.vt no.in iurib.præal.Sed hoc non ob.ꝯ̃rium puto verum, qa
adhuc non eſt detecta vtilitas iuriſdictionis per ſolam propoſitio-
nem cum debeat cā legitimè probari, vnde licet fateantur ꝙ non
poſſet ꝯmittere ſi partes volunt ante prædiſcutere articulum recu-
ſationis, tñ anteꝗ̃ prædiſcutiatur nō licet appellare omiſſo medio,
qa mediū nō eſt adhuc ꝓrſus ſublatū, quare appellabitur ad ipſum
ſaltē ad iſtū effectū vt impediatur executio ſnīæ ne traſeat in rē iu-
dicatā,& vt cā remittatur ad ſuperiorē ſi ꝯſtiterit recuſationis cām
30 eſſe legitimā.¶†Sed circa p̄dicta poſſet dubitari an à delegato epī
recuſati poſſit appellari ad ipſum epm, & tunc ēt poterit appellare
ad ſuum vicarium,qa ex perſona ipſius epī vicarius reddiꝛ ſuſpect⁹,
vt in c.inſinuante.de of.del.facit c.accedens.2.vt lit.non ꝯte.Sed te
nendo opinionem ꝯ̃riam, ꝙ indiſtinctè ſit appellandū ad epm de-
legantem,remanet difficultas quæſtionis quæ ēt viget,qñ epſ dele
gauit, omni recuſatione ceſſante:& quæſtionem hanc non tractāt
do.alibi ꝗ̃ hic.¶Et primo vr̄ ꝙ non per c.ſtuduiſti.de of.leg.vbi pa-
tet,ꝙ de cā ſpāliter delegato ꝯmiſſa per Papam legatus gñalis ſe im
pedire non p̄t,inqtum ad illam cām delegatus cenſetur maior ipſo
delegato, vt ibi,& per c.paſtoralis.§.præterea.de of.or.vbi patet,ꝙ
excōicatus per delegatum etiam eo defuncto per alium ꝗ̃ per Ro-
manum pontificem,abſolui nō p̄t.Ad idem facit ꝙ vicarius poteſt
in totum per epm etiā ſine cauſa reuocari,vt no.gl.in cle.& ſi prin-
cipalis.de reſcrip.facit quod not.in clem.fi.de procu.vnde fortius
poteſt quo ad vnam cauſam reuocari.hinc dicit Inn.in cap.Roma
na.eod.tit.lib.6.epiſcopum poſſe prohibere ſuo officiali de iudicet
per l.iudicium.ff.de iud.ſed committendo cauſam vni in ſpecie, vi-
detur derogare iuridictioni vicarij quo ad illam ſpeciem.ar.c.cum
M.& ꝙ ibi no.de conſti.præal.c.ſtuduiſti.& de acc.c.ad petitionem.
¶In

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶Facit idem consistorium Adde etiã limitãdo vt per Fel. in rub.de off.deleg. versi.vicarius.etiam episcopi.& per Soc. consi.39.inc.capio primum.ver.ampli⁹ dico.in 4.vol.vbi ꝙ si causa delegata est episcopo: licet episcopi, & vicarij idē sit tribunal: tamē vicarius nõ potest cognoscere,per no.In. in ca.transmissa. de rescr.faciunt not.in c.quoniã Abbas. de of.deleg.Et vide Ias. in l.apertissimi.vers. aduerte tamen.C.de iudi.vbi dicit quòd si vicarius vel delegatus episcopi recusatur,vt suspect⁹, debet eius episcopus audiri q cognoscat de causa suspicionis non autē tunc sunt eligendi arbitri iuris.vt est text.in c.si contra vnum.ad fi. de offi deleg.in 6.Et adde Bal.consi.478. inc. præmittendum est.l 4.vo.vbi in ver. notãdum.autem.dicit quòd licet vicarius episcopi nõ possit propter crimen quem à bñficiis suis priuare:tamen benè potest declarare possidentem beneficiũ non habere iustum titulũ in beneficio. Et an vicarius generalis episcopi vicarium generalem cõstituere possit vide plenissimè per d.de Rot.decisi.378.inc. fuit dubitatũ.in nouis.de off.vic.& per Gui.Papæ ĩ quæstionib⁹ suis.q.374.inc. permutatio.ver.sed an vicarius.vbi,ꝙ vicarius episcopi non potest alium vicariũ substituere nisi ex cã necessaria.vt quia vicarius est infirmus: vel vicarius de licentia episcopi se absẽtat pro modico tempore,tunc ad modicum tempus potest aliũ substituere. all. Io.de Lig.in c.clericos.de offi.vic.& an laicus possit esse vicarius episcopi dic quod non, secundũ Panor.in c.decernimus.ver.quæro nun quid.s.de iudi.p tex. in c.in noua.16.q.7. limita tamen vt ibi per eum & ibi pleni⁹ p Fel.ver.laicus non potest.Et an vicari⁹ epi vł vicegerẽs dñi tpalib.possit exercere ea q̃ sunt voluntariæ iurisdictionis ipsis existentib.in remotissimis partib.vi de Lud.Ro.sin.696. inc.ex longeua & inueterata & ibi an cõsentire possit collationi beneficij q̃ nõ põt fieri sine cõsilio epi.Henr.Ferran.

¶In ɔ̃trium facit,qd eps.& vicarius idē faciũt ɔ̃sistorium:& in eum trãsfertur cãrũ cognitio.vt in d.c.Romana.e.ti.li.6.& de of.vi.c.licet.e.tit. vnde.licet videatur sibi sublata ptãs respũ instantiæ principalis : non tñ respũ instantiæ appellationis,qa talē ptãtem nõ transtulit in aliũ,nec specifice sibi retinuit.¶Nec ob.ca.studuisti.& d.c.pastoralis qa delegatus Papæ,cũ Papa non ɔ̃stituunt idē tribunal,vñ merito de appellatione interposita ad Papã non p̄t se intromittere legatus,& ꝓ hac parte optimè facit l.si hoĩem.ff.man.inducendo illã prout supra induxi.In hoc dubio puto ꝓbabiliter posse satis æq; distingui.qa aut eps est p̄sens,& tunc dēt ad eũ appellari,& dr̃ presens qñ est in diœcesi vel loco ꝓpinquo, ad hoc vide bonum tex.in c.si ɔ̃ vnũ. de of.del. li.6.& qđ ibi dr̃,ꝙ si recusatur, eps delegatus dēt recusatio ꝓbari corã ipso epo: non tñ p̄t negari qn vocet q̃dã, superioritas in cognitione appellationis,cũ sit à minori iudice ad maiorem prouocandũ vt in c.3.de app.lib.6.

31 †Hinc est,ꝙ à vic. epi non appellatur ad ipsum epm,vñ cum vicarius quo ad illã cãm ñ sit maior delegato non p̄t ab eo ad illũ appellari.Aut eps est absens,& tunc poterit appellari ad ipsum vicarium.ar.d.l.si hominem.& eorum quæ no.Io.An.in c.si ɔ̃ vnum nõ obs. primo membro,ꝙ epi,& vicarij idem est cõsistorium,& tribunal,qa hoc procedit in his in quib.vicarius habet iurisdictionem , non aũt in omnib.vt patet ex his quæ legũtur, & no.in præal.c.licet.& hoc vr̃ mihi verissimũ, licet Arc.in c.2.de ɔ̃sue.li.6.teneat indistinctè appellari posse ad vicarium,per illa iura quæ hoc non probant. ¶Et ex p̄dictis elicio duas ɔ̃clusiones.Prima,q̃ est septima in ordine talis ē.A delegato iudicis ordinarij recusati appellatur ad ipsum ordinarium recusatum,nõ vt causam discutiat sed vt alteri discutiendã, & finiendam ɔ̃mittat.Item in legato recusato si non in totum.i.de partium ɔ̃sensu cãm delegat.A delegato epi recusati ad ipsius epi vicarium appellari non p̄t ipso præsente : secus si in remotis existat.Et per hæc sunt expedire gl.cum mã sua.¶Primò pro expeditione gl.pe.qm̃ tertiam expediuit in vlt.notabi.

32 †Opp ɔ̃ tex.primo,in eo ꝙ dicit snĩam latã à delegato, epi mãdandã executioni ꝑ epm: vr̃.n.ꝙ non sit necesse ad actum executionis adiri ordinarium , sed ꝙ ipse delegat⁹ valeat suam snĩam exequi,qm̃ ex ɔ̃missione cãæ ab solutæ facta oĩa quę ad cãm ɔ̃sequuntur vñr esse ɔ̃missa.de of.del.præterea c.suspicionis. & c.prudentiã.& c.ex literis.vbi bonus text. ¶Hinc ponit gl.opi.Quidam.n.dñt per hanc decretalem,& per l.à diuo pio.ff.de re iud.delegatum ab inferiore à principio non posse suã snĩam executioni mãdare.¶Scdò ponit suã snĩam posse mandare executioni.¶Tertiò ponit opi.suã inhærendo ɔ̃rio ꝑ iura ibidē all.nec ob.d.decr.pall.l.à diuo pio.qa licet dicant ordinariũ exequi ꝑ hoc non negant qn & hoc possit delegatus,& hoc dicit Io.tenere.2.q.6 q̃sqs.¶Secundã opi.ponit gl.& distinguit,an sit præsens eps ordinarius,& exequatur ipse non delegatus , an sit absens , & tunc exequatur delegatus,idem dicit de officiali.aliàs pernitiosum esset hoc obseruare indistinctè,ꝙ delegatus non exequatur , tenuit Inn.in c.innotuit.de arb.& multi sequũtur hoc,inter quos est Ho.per l.à diuo pio.vbi dicit Bar.ꝙ interlocutoriã exeq̃,sed diffinitiuã nõ.¶Primam opi.seq̃tur Spe.in ti.j.in fi.de sen.exe.§ 2.¶Sed Inn.in c.cum ab ecclesiarum.de of.or.& hoc habuit à Io.11.q.1.ꝑuenit.dicit ꝙ delegatus exequitur suã snĩam ꝑ iurisdictionē q̃ habet,ꝑ eam q̃ non hēt nõ idem cum hēat delegat⁹ ab ordinario ptãtē excõicandi,& interdicendi.C.de iud.l.ꝓperandum.§.finautem reus.de of.dele.ex literis.c. significante.poterit sic procedendo exequi Sed ad illa iura potest dici ſm Inno.ibidem,ꝙ illã iurisdictionem,& ptãtem habuit ad tuendam iurisdictionē nõ ad exequendã: ipse tñ In.tenet ibi,ꝙ p̄dixi vt possit exeq ꝑ iurisdõnem q̃ hēt,ꝑ iurisdõnem q̃ non hēt,p̄t actualiter mittere in possessionē ff.ad mun.l.ea q̃.

33 & de iur.om.iu.iubere.¶†Hanc recitat Spe. in ti.de sen.exc.§.nunc dicendũ.in pr.idē Inn. in c.dilecti.de ver.si.ꝙ possit exeq ēt mittendo in possessionē cũ nõ solũ delegatus principis,sed inferioris ēt à principe possit ĩ possessionē mittere ex j.decr.& ēt ex 2.decr.alle. c.2.de do.& ɔ̃tu.& c.cũ venissent.de eo q mit. in pos.sed hanc opi.recitat Spe.in d.§.nũc dicendum.in pr.¶Io.Cal.tenet gl.hic,ꝙ exeqtur maximè qñ inferior delegatus est tpalis,vel legatus,vel delegatus,aliàs finita legatione, vel delegatione oportet Papã adiri. ¶Io.de Lig.tenet gl.cũ tēperamento Inn.¶Bar.in d.l.à diuo pio.vt s̃ dixi tenet,ꝙ non possit exequi diffinitiuam qa eius expirat potestas lata snĩa de of.del.c.in literis.& C.qũo.& qñ.iud.l.si vt ꝓponis.hinc est ꝙ non p̄t congnoscere de nullitate suæ snĩæ.vt ibi d.An.distinguit,ꝙ aut q̃ritur an inferior delegatus à principe possit pronuntiare exequendo & mittēdo,& dđm est ꝙ sic: & hoc est dictum Spe.in d.§.nunc dicendum.ꝑ hoc ꝙ no.in l.3.in pr.ff.de dam.inf.& de hoc dico casum esse ſm veram lect.gl.fi.in l.vl.ff.de of.eius cui man.est iuri.¶Sed quæritur,an possit exequi actualiter dicit ꝙ p̄t per iurisdictionem q̃ hēt ideo poterit exequi interdicendo: vel excõicando maximè in absentia iudicis ordinarij.ad hoc alle.ꝙ no.Inn.in c.fi.de off.del.& in hoc sequitur opi.Inn.in d.c.cum ab ecclesiarum. Aut quæritur nũquid possit exequi actualiter mittendo & distinguit vt si expresè est delegata executio & poterit actualiter mittere.& hoc sentit Spe.in preal.loco vbi ɔ̃suluit ꝙ actualiter expresè ɔ̃mittatur sic videlicet,ɔ̃mitto talem cãm, & eius executionem.Si verò nõ est specificè commissa executio non poterit exequi:qa non hēt hanc potestatem,quia in generali ɔ̃missione non veniunt ea quæ sunt mixti imperij,vt dicit

* Spe.in loco prædicto.Car.dicit ꝙ cum opi.gl.cõiter transeunt canonistæ: sed aliam opin. dicit veriorem , & melius iure fulciri per dictam.l.à diuo pio.& hanc decr.hæc sunt quæ in materia principali

34 ter scripta reperio.¶†Ego verò latius distinguẽdo mãm sic distinguo.Aut quæritur nunquid vicarius epi possit suam snĩam mãdare executioni:aut de inferiorib.habentib.iurisdõnem à lege vel consuetudine.aut de delegato principis:aut de delegato inferioris.primo casu,dico ꝙ p̄t q̃cq̃d hic gl. faciat dubitãdo:qm̃ vicarius habet

* ord.ad ea quæ sunt mixti imperij:vt cõiter not.& principaliter ꝑ In. in c.sua.de of.vic.& in c.licet.e.tit.lib.6.& in c.perlectis.25 dist.& in c.Romana de of.or.lib.6.& facit ēt ibi tex.vbi patet ꝙ de iure vicarius nedum alios subditos sed ipsos suffraganeos excõicare potest licet pp honestatem sit sibi interdicta regulariter potestas respectu

35 suffraganeorum:vt ibi no gl.†Et excommunicatio est mixti imperij:vt no.Inn.in c.transmissam.de elect.& hæc in vicario principali,

a qui facit idem consistorium[a] cum episcopo. talis enim habet ordinariam : foranei verò non habent ordinariam, sed delegatam:nec faciunt idem ɔ̃sistorium cum episcopo.vnde ab ipsis appellatur ad episcopum vt no.in cle.& si principalis.de resc.& per Inn.in d.c.Romana. Et de his est dicendum vt in delegatis.Secundo verò casu principali. scilicet de inferioribus prælati seu iudicibus.Host.in ca. cum contingat.j.eod. dicit quòd per fideiussores. & pignora talis contra quem lata sit sententia poterit coerceri.instit.de sat.tut.§.2. ff.de dam.infe.l.4.ff.de ventr.insp. l.j.§ quid ergo vel ordinarius loci exequetur.l.à diuo Pio. ff.de re iud. sicut exequetur sententiam arbitri.ff.de arb.l.4.§.j.latius tamen debemus considerare iurisdictionem quam tales habent.Quidam sunt sibi vendicantes coertionē nudam absque iurisdictione vt parentes,& domini erga familiam. & de talibus non est tractandum: quoniam tales agunt de facto nec exequi debent sententias.¶Quidam sunt sibi vendicantes iurisdictionem fori pœnitentialis vt curati, & tales nihil exequuntur:sed indirectè compellunt ad satisfactionem non reuocando sententias generales quas protulerunt nisi prius satisfaciant. de offic. ordin.si sacerdos. secundùm vnam lecturam. ¶Alij vendicant sibi iurisdictionem simplicem.& tales possunt sententias proprias exequi,& potestatem,& iurisdictionem quam habent:potestatem verò quam non habent non vendicarent, vnde poterunt indirectè exequi proprias sententias subtrahendo redditus, vel distributiones,non tamen possunt exequi actu in possessionem mittendo:aut manu militari auferendo : quia talia sunt mixti imperij quæ inferioribus non competunt. vt in l.imperium.& l.iubere cauere. ff.de inr.om.iud.pignorare,&c.possunt,vel fideiussores compellere.Ad hoc quod no.Inn.in c.cum ab ecclesiarum.de of.or. de quo in Spe. de sen

de sent.exc.§.nunc videndum. possunt tamen exequi priuando ab vniuersitate.& simul ad hoc tex.op.in c.ex literis.de const.vel inuocabunt ptãtem vel alterius iudicis brachium.ar.l.epale C.de epi.au. & quod ibi no.de of.arc.c.j.de quo ēt in l.à diuo Pio.§.snĩam Romę dictam.de re iu. Ideò isti iudices inferiores potuerũt lĩtimè mulctã indicere,& cogere eum in pignorib.nõ autem potuerũt in possessionem mittere vel alia quæ sunt meri vel mixti imperij exercere nisi aliud det ɔ̃suetudo.Et hæc faciunt ad q.nunquid rector scholarium possit suam snĩam mandare executioni,&c.Spe.in ti.de sen. exc.§.nunc videndum.ver.quid de snĩa rectoris.tenet ꝙ ordinarius illam exequatur.all.aut.si quis litigantium. C.de epis.au.Io.An.recitat doct.aliquos legis tenere, magistrum vel rectorem posse suam snĩam exequi si ibi hñt scholares bona:si vero nõ hñt vel non sufficienter. exequetur ad requisitionem magistri in cuius territorio hñt bona.ff.de re iu.l.à diuo Pio. Et hanc op.puto veriorem inspecto iure cõi ſm quod hñt rectores merum & mixtum imperium: qm̃ cognoscere p̄nt in causis criminalib. vt in aut.habita.C.ne fil.q pa.vbi ēr in gl.Sed quia iure ɔ̃suetudinario in plerisque locis hanc ptãtem non obtinent vt not.gl.d.aut.habita.quæ dicit ꝙ Bononiæ renuntiatum est illi priuilegio,quò ad causas criminales.p̄t dici,ꝙ exequentur rectores per iurisdõem quam hñt: pro ea verò quam non hñt recurrere debent ad superiorem.& sic p̄t intelligi op.Spe. Et aduerte quia licet aut.habita.non faciat mentionem de rectore. sed tm̃ doctore & dño loci & epo loci. vt in proœ.ff.iuncta gl.& sic no.ꝙ sunt tres iudices quos hñt. Dices scholares habere tres iudices epm.ptãtem,& doctorem:& sic ibi nihil dr̃ de rector. illa tñ iura loquuntur ſm sua tpa ſm quæ non legitur quod scholares facerent rectores:imo in l.fi.de iu.om.iu.dr̃ ꝙ scholares non p̄nt sibi eligere rectorem,quia non exercent professionem,sed sunt discipuli exercentium.Contrarium tñ vr̃ verum:& vr̃ probari in c.quia in causis.de proc.iuncta suprascripti. vbi patet ꝙ scholares faciunt vniuersitatem,ꝙ ēt tenet Bart.in d.l.fi.C.de iu.om.iu.vñ cum hodie faciunt sibi rectorem habebit rector iurisdõem sicut alij:& connumerabitur inter alios ex tacita mente concedentis verisimiliter cuius interest : quia citius dedisset Imperator optionem scholarib.vt conuenirentur coram suo rectore q̃ coram doctore vel epo, vt in d.l.fi C.de iu.om.iu.& sic se habet ɔ̃suetudo quæ est optima legum interpres.l.si de interpretatione.ff.de leg. & s̃.de consue.c.cum dilectus.& minime sunt mutanda quæ longam,&c.ff.de legi.Et facit ad prædicta c.ex parte.de deci.vbi concesso maiore,concessum vr̃ minus. ¶Conclude ergo,ꝙ in istis iudicib.inferiorib.inspicienda est potestas q̃ hñt,vt ea ipsa vtantur in executione,si non voluntaliter exequi recurrant ad superiorem in locis, vt iurib.superius all.

36 ¶†In tertio principali casu videlicet ĩ delegato principis dicẽdum simpl'r ꝙ p̄t.vt in c.significasti.& quod ibi no.de of.del.& c.ex literis. & c.quærenti.& c.pastoralis.§.præterea.e.ti.& no.gl.iuris ciuilis.in l.à diuo Pio.in prin.ff.de iud.Et hoc dicit procedere ſm merum ius can.sed de iure ciu.vr̃ dubitare.sed cum hoc sit clarum de iure can. vt in iurib.superius all.& de iure ciu.non reperiretur expresè contrarium. Standum est iuri can.vt in iurib.superius all.cum in dubio iuris ciuil.recurratur ad consuetudinem.l.si de interpretatione. & l.minime.ff.de legi. multò fortius debet recurri ad ius can.cum sit maioris auctoritatis, facit ad hoc quod not.in c.per venerabilem. qui fil.sint le.& c.Raynutius.& c.Raynaldus.de testa.c.1.de no.ope. nun.& quod possit, tenet Bar.in d.l.à diuo Pio.& dicit exp̄ssum in l.

37 j.& fi.C.de iud. ¶†Vltimo casu si in delegato inferioris à principe multas & varias opi.retuli.Ego tamen puto posse indistinctè de iure canonic.etiam si non committatur principaliter & expresè. Et moueor multis iurib.& rationib.per c.ex literis.de of del.& vr̃ singulare in hac materia, vbi expresè dr̃ delegatum posse iurisdictionem quam habet alteri demandare in executione snĩæ, & probat no.iste tex.& etiam colligitur ex casus positione quam facit ibi gl. ꝙ accessoriè videtur concedi merum seu mixtum imperium pro executione snĩæ.Item facit c.3.de eo qui mit.in poss.cau.rei ser.vbi delegatus inferioris dedit possessionem ex primo decreto:& Papa

38 approbat ibi certo casu illam missionem.¶†Item facit quia executio est meri imperij,vt not.Inn.in c.transmissam de elect.& nihilominus transit sub generali commissione.probatur in d.c.ex literis. ¶Et per hoc dico opi.d.Ant.veritate minimè fulcitam,dum distinguit inter expresè commissum , & tacitè vt in primo casu veniat executio,in secundo non: quia in generali commissione non veniunt ea quæ sunt meri imperij: nam hæc ratio militat in commissione facta per principem,& tamen certũ est ꝙ commissa sibi causa simpliciter vr̃ etiam commissa executio , vt probatur in iuribus præal.vt j.de do.post diu.rest.c.de prudentia.vbi per viam accessorij venit nedum executio causæ principalis commissæ,sed etiam executio causæ,quæ venit accessoriè.vnde cum sit eadem ratio in delegato inferioris quæ in delegato principis videlicet vt veniat accessorium,debet esse eadem iuris obseruantia.fa.c.translato.de const. cum si.& sic cũ executio veniat accessoriè ad causam principalem,

39 vt probatur in præal.iurib.†certum sit de iure can.ea quæ sunt mixti & meri imperij posse delegari,vt in c.quod sedem.de of.or.& bñ probatur in cle.j.de hæ.& in c.j.de of.vi.li.6.transibit executio facta delegatione causę principalis.Et idem fortè potest dici in iure ciu. ¶Et licet principaliter non sint delegabilia per inferiorem à principe ea quæ sunt meri & mixti imperij,tñ accessoriè transeunt.arg. l.quoties.C.de iu.Et ad d.l.à diuo Pio.rñderi p̄t,vt gl.dicit non.n.negat ille tex.quin ēt ipsi delegati possint:sed solum dicit,ꝙ ordinarij delegantes debent mandare snĩas suorum delegatorum executioni.fortè.n.non p̄nt de facto,vt sæpe contingit ipsos delegatos suas snĩas exequi.¶Sed ēt p̄t rñderi ad hoc c.aliter vt j̃.resp.vide ibi in simili c.significasti.de of.del.vbi ordinarius debet mãdare executioni snĩam deleg.principis. & ēt ipse delegatus p̄t,vt ibi no.& in c.ex literis.& in c.quærēti.e.ti.Simile in c.cum ab ecclesiarum.de of.or. Sed ad tenendum ꝙ aliud sit de iure ciuil.multa me compellunt.& primo aut.& qui iurat.C.de bo.aut.iu.pos.vbi apertè vr̃ innuere tex. delegatum inferioris non posse pp cõtumaciam partis decernere missionem in possessionem ex primo decreto.quod apertius ibi tenet gl.& pro hoc est gl.in aut.de exhi.& intr.re.§.si verò.super verb. omne. cuius ɔ̃rium de iure can.aperte innuitur in c.cum venissent. de eo qui mit.in pos.& facit præal.c.ex literis. ¶Secundò multum vrget quod aliud sit de iure ciuil.l.properandum.§.si aũt reus.C.de iud.ibi,siue iudex ipse ex sua iurisdõe hoc facere possit, siue per relationem ad maiorem,&c. ¶Facit ēt aut.qui semel.C.qũo & qñ iu. vbi delegato à principe datur tm̃ ptãs citandi per edicta, vt ab inferiorib.denegetur,vt ibi à ɔ̃rio,& in præd.aut.& qui iurat.multo ergo fortius ei interdicitur executio.¶Et optimè facit tex.iuncta gl. fi.in l.fi.de of.eius cui man.est iur.vbi patet,ꝙ simpl'r mandata iurisdictione non veniunt ea quæ sunt meri & mixti imperij,qa talia ēt expresè non sunt delegabilia.secus de iure can.vt s̃.dixi. ¶Et hæc

* *opi.est cõis* de qua tñ dđm vt plenè not.in præal.c.significasti.de off. del.¶Non ob.hoc c.quod vr̃ innuere idem esse de iure can.vt non possit quia expresè nõ negat,vt s̃.dixi. vel p̄t dici & no.ꝙ loquitur in delegato dato ab ordinario pp causam suspicionis vnde cum in exequendo nulla sit suspicio,de app.c.nouit.vr̃ delegatus tm̃ ad cognitionem in qua est suspicio,& nõ vltra,& sic limitetur delegato ad mensuram causæ dele. ¶Ad rõem Bar.ꝙ expirat iurisdictio lata snĩa rñdetur per gl.de of.del.c.quærēti. ꝙ expirat quo ad actum cognoscendi:nõ quo ad actum exequendi.& hoc bñ probatur in d.c. quærenti.& in c.significasti.e.ti.& in c.ex literis.vbi clarè probatur. ¶Ex prædictis p̄t elici conclusio noua.Delegatus inferioris à principe p̄t propriam snĩam actualiter exequi q̃q̃ snĩæ executio specificè ei cõmissa minimè fuerit.licet secus de iure ciu.videatur. ¶Rector scholarium mero iure inspecto suam snĩam ēt actualiter executioni mãdare p̄t,& idem in vicario epi, & alterius ptãtis est censendum.Ex quo infertur,ꝙ hẽs simplicem iurisdõem valeat ēt exercẽdo exequi:eis tñ actualis executio denegaĩ. Et per prædicta dico materiam intrinsecam huius c.expeditam.Aggredio extrinsecam.

40 ¶†Quæro primò,qa tex.absolutè dicit epm adeundum in actione mouenda ɔ̃ clericum, qd si eps aditus negligit iustitiam exercere, an in defectum succedat metropolitanus & possit adiri à subditis suffraganeorũ per viam querelę.super quo dubio quotidiano duas reperio snĩas principaliter.Prima fuit opi.gl.9.q.3.in summa. q̃ hēt quod sic all.c.cum simus.ea.cau. & q. eandem snĩam secuta est gl.c. pastoralis.& c.irrefragabili.de of.ord.& gl.c.j.de sup.ne.præl.li.6.& Host.ibi,& in sum.de of.ord.§.quod pertinet.sub §.sunt aũt.ver.debes præsul.& idem Io.Im.in d.c.j. Non ob.tex.in præal.c.j.de sub.ne. præal.vbi archieps nõ succedit in iurisdõe epo ob sua demerita excõicato,qa ſm eum aliud in negligentia, q̃ in excõicatione, qa negligens in iurisdõe, & sic non mirum si ad proximum deuoluitur, & inducit Host.literam præal.c.quæ dicit ꝙ ex culpa epi nõ deuoluitur iurisdictio ad archiepm:non dicit negligentia. ¶Vñ concludit Host.in d.c.j.ꝙ si eps tertio monitus nõ procedit vel prima vice denegauit expresè,metropolitanus cognoscet.all.de of.or.duo simul.de sup.ne.præl.c.j. ¶Consuluit tñ ꝙ archieps subditum remittat ad suffraganeum,statuens sibi cõpetentem terminum quo subdito iustitiam faciat quo elapso si id fecit diffamatur.all.de off.ord. quanto.in fi.& c.ad reprimendam.& c.irrefragabili.§.excessus.Hãc eadem snĩam visus est sentire Io.Cal.in c.nullus.de iu.pa.all.c.cum simus. ¶Contrariam snĩam fouet Arc.in d.c.j.de sup.neg.præl.li.6. quia ꝙ archieps in negligentiis suppleat non est iure cautum.alle. not.per Inn.in c.quia diuersitatem.de conces.præb. vbi dicit,quod hęc pœna deuolutionis de vno ad alium non debet imponi nisi in casibus in iure expressis.all.9.q.3.nullus.& c.cõquestus.& de off.or. duo simul.& c.pastoralis. 2.resp.25.q.2.amputato.& c.sic decet.Idē Franc.Vercel.nisi in casibus ſm eum. primus in absolutione ab excõicatione.de of.ord.ad reprimendam. in correctione criminum. de censi. Romana §.notoria.lib.6. vtroque enim casu mora affert periculum in illa sicut specialitas rationis.¶Hanc snĩam quod non succedat vr̃ sentire In.in d.c.Romana.& si dicatur ꝙ per hoc etiam

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶ Eps dēt cognoscere. Adde Bal. in l. si filius. C. de pa. po. vide tñ Lu. Ro. 1ps. 375. inc. in ppositā qō. vbi bf 2cludit, q abbas habet iurisdictionem in monachos, ēt in criminalib. vbicunq; delinquerint. casus est in c. ea q̄ de sta. mo. & i c. abb. 18 q. 2. reprehēsibilis. ad fi. de ap. nisi sit tale crimen, p quo veniat impona pena depōnis quo casu nō abbas sed eps cognoscere dēt. & idē dr si abbas foret negligens in corrigendo q̄n ēt tunc corrigit & punit eps. c. 3rio. de off. ord. & hæc est cō. opi. fm eum, q̄ ēt tenet Io. de Lig. i cle. in agro. d. sta. reg. ēt no. 1. c. de pona. 11. q. 1. & an religiosus portans habitū sub mantello excusetur à pena excōicationis & apostasiæ. vid Ol. ps. 183. inc. factū tale est ver. itē 2fessio. & 2. sec. inc. pr̄ sancte. vers. tertio obiicitur. Et qd si abbas nō sufficiēter puniuit monachum, an possit monachus p eps vlteri⁹ puniri, vide Lu. Ro. i pal. ps. De monacho delinquente ad quē pertineat correctio & punitio. vide plenissimè p Gui. Pap. i q. suis q. 159, incip. ad quem pertineat. Hen. Ferran.

remanebunt impunita crimina, q̄no. de sen. exc. vt famæ. Resp. quod archiep⁹ scopus coget eum vt procedat, & pronuntiet, quod p̄t ratione peccati negligentiæ. 84. dist. cum de quorundam. 12. dī. de his. in fi. & q̄ no. Inn. & Host. de cle. non resi. c. ex tuæ. nō ob. decr. vlt. de censi. ll. 6. qa non de correctione simplici sed de visitatione loqtur fm eum. ¶ Et hanc opi. recitando vt tenere idem Io. An. licet ex presūē nō declaret intētionem suam, sed clarius & expressius ipsam sentit in c. nullus. de iu. pa. & in d. c. pastoralis. de off. ord. & in d. c. nullus. ¶ Sed 3 hāc sniam vt militare d. c. duo simul. in fi. ver. quandiu. sed dico & nō ob. qa argu. à 3rio ibi nō sumitur, quia succedat archiepō negligēte, sed bñ sumitur q̄ clericus volens rndere corā archiepō patriarcha succedit archiepō in iurisdōne, quod tñ falsum est: quia iudicium in inuitum redditur, iō nō sumitur ibi arg. à 3rio sensu vt ibi in gl. & clarius Inn. ¶ Secundò vt ob. c. quanto. in fi. de of. or. vbi patet, quod abbate negligente eps tunc corrigit & punit eps. c. 3tio. de off. ord. & hæc est cō. opi. fm eum, q̄ ēt tenet Io. de Lig. i cle. in agro. d. sta. reg. ēt no. i. c. de pona. 11. q. 1. & an religiosus portans habitū sub mantello excusetur à pena excōicationis & apostasiæ. vid Ol. ps. 183. inc. factū tale est ver. itē 2fessio. & 2. sec. inc. pr̄ sancte. vers. tertio obiicitur. Et qd si abbas nō sufficiēter puniuit monachum, an possit monachus p eps vlteri⁹ puniri, vide Lu. Ro. i pal. ps. De monacho delinquente ad quē pertineat correctio & punitio. vide plenissimè p Gui. Pap. i q. suis q. 159, incip. ad quem pertineat. Hen. Ferran.

negligente inferiore succedit eps. primum probatur in c. pastoralis de off. or. vbi dicit q̄ licet eps sit subiectus iure metropolitico archiepō, attñ in subditos ipsius epi nullam habet iurisdōem, exceptis quibusdam casibus, vnde pōdero verbum, nullam. &c. ¶ Et sic regula traditur negatiue. Non est ergò ordinarius diœcesis epi, sed tñ ipsius epi, nec in subditis vendicat sibi iurisdōem exceptis quibusdam casib. seu articulis iure expressis, vt ibi. cum ergò iste articulus negligētiæ nullibi sit expressus, siue à iure comprehensus, vt ibi ipse succedat, stabimus regulæ ibi traditæ.

41 †& hæc regula 3firmatur præal. c. duo simul. vbi dī quod primates & patriarchæ nil iuris præ cæteris hñt nisi inquantū & sicut canones 3cedunt, & 3suetudo 3tulit ab antiquo. Ad idem c. venerabilib. de sent. exc. li. 6. in pr. vbi cauetur quod etiam in snia excōicationis nō deuoluitur causa subditorum epi ad archiepm, nisi per appellationem licet possit subditus epi cōqueri appellatione cessante. nec ob. prædict. c. Romana. & c. cum simus. quia ponunt casus speciales vt in eis patet. Et idem in similib. est dicendum. Secus autem in inferiorib. respectu eorum, quia vt s. dixi, eps est ordinarius totius diœcesis in c. j. de of. or. & c. cum eps. c. ti. li. 6. Vnde pinguiorem iurisdictionem habet archieps, respectu subditorum sui suffraganei, vt no. in d. c. pastoralis. per gl. & doct. in c. cum ab ecclesiarum. co. ti. in gl. vlt. quæ est no. in materia, & quod dicam in sequenti. ¶ Et ex prædictis elicitur 11. conclusio. Episcopo pro suis excessibus excōicato vel iurisdōem exercere negligēte, cius iurisdictio regulariter ad metropolitanum nō deuoluit. q̄q in casu negligētię ad iustitiam ministrandam eundem compelli valeat. In prælatis, non ego inferiorib. quo ad ipsum secus est censendum. & ex hoc in fero corre-

larium pinguius ius hñt epi in subditis suorum subditorum quàm
42 archiepi in subditis suorum suffraganeorū. ¶ †Secundò principaliter quæro, tex. hic simp̄r dicit epm adeūdum in eā mouenda 3 clericum ecclesiæ collegiatę vel 3 monachum alicuius monasterij nō exempti, an debeat adiri eps seu præpositus vel abbas: gl. in c. quanto. de of. or. refert tenere Hug. q̄ si agatur in figura iudicij solus eps
a debet cognoscere a de eā clerici: secus si agatur fm regulam claustralem. & loqtur de monachis. all. 11. q. 1. de persona. & C. de pa. po. l. 3. & de emen. prop. l. vna. Sed gl. ibi & in c. cum ab ecclesiarum. & in aut. de defen. ciu. §. 2. col. 3. & c. decernimus. de iud. & C. de iu. om. iu. l. fi. fa. c. cum in ecclesiis. de ma. & obe. & in c. sicut. de sim. in quib. iurib. patet abbatem seu superiorem posse monachorum excōicare. ¶ Item vñr tenere Lau. Vin. Tan. Gof. cum gl. in c. d. persona. & c. experientiæ. 11. q. 1. illud vr sentire gl. in c. 1. 18. q. 2. quæ dicit q̄ si ordine iuris agitur 3 monachum coram epō agendum est, secus si in forma iuris, vt de app. reprehensibilis. Inn. verò recitando in præal. c. quanto. distinguit, q̄ in his quæ spectant ad regulam abbas præcedit epm cum in eis magis debeat monachus abbati q̄ epō. Idem no. gl. in c. qui resistit. 11. q. 3. & 8. di. quæ 3 27. q. 1. denotatam. & de pec. cle. fi. in gl. vide fm Inn. & Io. An. in d. c. quanto. dicit quod si monachus peccauerit abbas ad reuocandum eum & puniendum intendat fm regulam à superiore approbatam, & si fm eum fuerit eiiciendus eiiciet, cum ex quo superior p̄firmauit regulam, vt abbati, dedisse potestatem faciendi ea quæ in regula continentur. Si verò accusaretur in iudicio tunc procedēdum sub epō, q̄ia minor epō causas criminales non agit. ¶ 3. q. 2. monasteria. Si verò agatur civiliter, tunc quæstio non procedit in monacho, cum nihil habeat. 12. q. 1. nolo. & cap. non dicatis. sed si abbas haberet clericos seculares sub se & in aliis monasteriis à suo monasterio diuisis, tunc potest causas eorum ciuiles audire cum sit ordinarius eorum & hoc si actor vult querimoniam apud abbatem deponere. non enim cogitur quis eos conuenire sub abbate, imo potest, ipsos conuenire sub epō. & aliis ordinariis: ideo poterunt excipere de for. f. quod primo sint conueniendi sub abbate sicut in aliis quæ eliguntur ab vniuersitatib. Inn. in c. cum ab ecclesiarum. & facit præal. l. fi. C. de iu. om. iu. ¶ Et idem quod s. dictum est de abbatib. tenent in plebanis & aliis prælatis clericorum collegiatarum ecclesiarum. ¶ Collect. in d. c. quanto. refert quosdam tenere abbatem posse punire & corrigere monachum suum, etiam in figura iudicij, dummodo non agat de depōnem ordinis. & hoc casu fi. f. cum agitur ad depōnem ab ordine intelligunt iura all. per Inn. mouentur ipsi per c. nullam. 18. q. 2. vbi dicit rex. q̄ tota dispositio monasterij spectat ad abbatem. ad idem c. abbates. ea. cau. & q. vbi patet q̄ abbas habet plenariam potestatem in monachos. ¶ Item de iure communi prælatus qui præficitur per electionem habet iurisdictionem in eos quib. præficitur, vt in d. c. cum ab ecclesiarum. ¶ Sed ipse Collect. dicit tutius & melius etiam sentire cum opinione Inn. quia in fi mi iudicis non possunt cognoscere nisi de paruis & in duob. aureis punire. C. de eden. in l. fi. 2. q. 6. anteriorum & remittit ad plura no. in Spe. de iu. om. iu. ¶ Hanc q. ad monachos respectu abbatis reperio plene tactam per Io. de Lig. in clem. ne in agro. de sta. reg. vbi formatur hęc talia: monachus intra septa monasterij homicidium commisit & extra septa adulterium: modo suus abbas habita informatione vult inquirere 3 cum, deinde procedere ad canonicum punitionem, vel absolutionem per sententiam iuxta nocentiam, vel innocentiam ipsius monachi. ab alia parte venit episcopus in cuius diœcesi situm est monasterium, volens idem facere & procerede asserens prædicta ad se pertinere nō ad abbatem, abbate contrarium asserente & dicente ad se & ñ ad episcopum pertinere. Quæritur quid iuris & profequitur ibi hanc q. abbatemque multum largè, & concludit, q̄ ad abbatem spectat. all. de app. ad nostram. de sta. mo. ea quæ vbi dī, q̄ visitatores capituli generalis. suos delinquentes per abbatem corrigi faciunt, eique iniungi pœnitentiam salutare, iuxta S. Benedicti regulam. & apostolica instituta, de app. c. reprehensibilis in fi. 24. q. 3. corripiantur. ad hoc q̄ no. Arc. in c. vt animarum. de const. lib. 6. & in c. vno. de ma. & ob. vbi dī q̄ isti inferiores prælati habent iurisdictionem ordin. vnde excommunicare possunt. ¶ Item probat hoc Io. de Lig. per casus speciales per quos patet expresse abbatem posse punire monachos suos. & primo adducit c. sicut ex literarum. de homi. vbi innuitur q̄ prior, & fratres Cartusienses cognoscunt de homicidio per eorum fratrem 3missō. ¶ Sed ò adducit c. monialos. de pur. can. vbi moniales de libidine in suo capitulo corripiuntur. ¶ Tertiò inducit c. significasti. el 2. de hom. abbas S. Trinitatis cum Laurentio suo regulari canonico reqsito de homicidio per eum commisso, quærit à Papa consilium salntare, nō enim secundum quod posset abbas significare ipsi vbi diligēter inquisiuisset de eo saltem cum eodem canonico qui prius est requirendus. 2. q. 1. in primis. Quartò inducit c. suscepimus. de homic. vbi abbas S. Benedicti de suis duobus monachis inquirit, qui commiserunt homicidium illorum, & erant monachi in magna culpa: quare gl. in ver. diœcesim.

de elect.

a ¶ Nisi sit ī studio. Nō tñ tenetur monasteriū ad mutuū 3tū pp excessiuam expēsam studij, vt p Pan. in c. 3to. de off. ord. & an monasteriū teneatur rōe debitorū añ ingressū monasterij p mona43 chū 3ctorum. vide Lud. Ro. ps. 292. inc. pro hñda. Et an abbas repetat solutū p monachū. vide Bal. ps. 13 1. inc. procurator. vol. 3. Et adde, q̄ monachus 3 suum abbatē p̄t agere pro alimentis in futurū sibi præstādis, sed ñ p subtractis, vt p d. de Ro. dec. 305. in l. monach⁹ in nouis. Henr. Ferran.

b ¶ Sibi illata. aduerte tñ, qd abbas p̄t remittere iniuriā monacho factā q̄ monasterio quæ sita est actio iniuriarū, non sibi: & q̄ q̄ fit p abbatē & capitulū videt fieri p dfm, nec dicit hoc pactū ambitiosum vbi habetur respectus magis ad Deum q̄ ad liberatū. vt dicit Bal. in l. præses. in vlt. q. C. de transa. Et vide Pe. de Anc. in c. parochianos. de sen. exc. & ibi qd iuris, si facta est iniuria clerico seculari, an actio iniuriarum detur ecclesiæ vel sibi. Henr. Ferr.

de elect. vt vterq; de dictis monachis debeat expiare peccatum suum vel arbitrium abbatis. mandatur sibi per Papam & abbas punitcos. si. n. punitio & impositio pœnitentiæ ad epm pertinerent remitterentur per Papam ad epm non ad abbatem. arg. de decim. ad audientiam. & de transl. prel. c. inter corporalia. ver. sed neq;. ver. præstirimus. & sic vī. q̄ abbas p̄t inquirere 3 monachum ex quo punit & inquirit de homicidio, † qd inter grauiora & horribilia cōputatur, de temp. ord. quæsitum. de acc. c. inquisitionis in prin. & de pœ. dist. j. miror. Item monachi debent puniri & corrigi per abbatem qui debet eos corrigere, iuxta B. Benedicti regulam & apostolica instituta. & hæc verba hñr in præal. c. ea quæ. de stat. mo. sic punit fm regulam, quod „ bat per regulā cum in regula S. Benedicti caueatur & tractetur de pnīa inīungēda „ grauiorib. culpis, vt in tub. qualis debet esse abbas in secunda diuisione. c. videamus. cum 20. c. de causis monachorum vbi admonet decanos. & in 23. de exc. culp. 25. de grauiorib. culp. & 28. de his qui seuiius correcti emen. se nol. vbi ponit expulsionem à monasterio. Item facit in rub. de præp. mo. q̄ punitio sit incorribilis, de iud. c. cum fi ab homine. de his & simlib. c. & regula B. Benedicti facit mētionem Host. de regul. c. fi. Inducit ēt Io. de Lig. c. religiosi. §. quib. & §. fi qui vero. de priuil. in cle. vbi præ latus regularis punit inferiorē de grauiorib. culpis, & punit ibi de criminib. quæ sapiunt furtum, vel rapinam, vt patet ibi. & constat q̄ furtum, & rapina de grauiorib. & maioribus sunt. de iud. cū nō ad homine. & 25. di. vnum orarium. §. nunc aūt. punit ergo abbas nō solum minora crimina, sed ēt maiora fm regulam. Sed cum deficit regula in qua pœna nō tenetur de homicidio, & in multis aliis de q̄bus nō facit mētionem: expresse habet eos punire fm apostolica instituta, vt in præal. c. ea quæ. & sic p̄t abbates imponere monachis suis „ criminib. pœnas iuris. Et à prædictis excipit vnum casum, in quo nō punit abbas, videlicet, cum criminaliter agitur 3 monachum de crimine. degradationem reqrente, quia corā abbate non ageretur sed coram epō, cum inferior epō degradare nō possit, siue sit verbalis. siue actualis ipsa degradatio.

de quo de pœ. c. degradatio. li. 6. quod „ bat, qui non p̄t ordinare non p̄t iudicare. de paroc. nullus. nec debet cognoscere r̄r ex quo iudicare non p̄t, vt in c. cum super. de eau. pos. & prop. & l. de qua re. ff. de iud. & dicit r̄r quod excipiuntur casus nominati in præall. c. cum super. Et quod de tali causa criminaliter mota non possit iudicare inferior epō inducit no. per Host. & Inn. in c. transmissam. de elect. & per d. c. cum super. de of. or. quanto in casu illo potest intelligi c. monasteria. 18. q. 2. all. pro 3rio. ¶ Vnde ex prædictis concludit quod abbas debet cognoscere de crimine sui monachi, cum proceditur 3 cum inquirendo & denunciado: quod intelligit verum, nisi esset talis casus in quo fieret degradatio ēt si ageretur per viam inquisitionis. vt est hæresis de qua hr rn c. ad abolendam. de hæret. quo casu pertinebit ad epm, qualitercunque agatur ēr si sit exemptus, vt idem ibi creditur in casario literarum Papæ, & in alis casib. in quib. degradatur qualitercunque agatur, vt ad solum epm spectet cognitio. ¶ Si verò agatur ciuiliter vel per quærimoniam, non habet locum quæstio fm eum coram quo agi debeat, cum monachus simplex clausstralis, nō possit ciuiliter conueniri, cū proprium non habeat. 12. q. 1. non dicatis. c. nolo. & 11. q. 1. de persona. & no. Inn. & Host. in præal. c. quanto. Impuret ergò sibi qui cum eo 3xit:
44 & putat hoc verum etiam si interuenit iurm 3ctui prædicto † cum monachus iurare non possit sine snia abbatis. de iu. cal. c. j. in fi. & in regula B. Benedicti vdi suadetur ei, q̄ non iuret iu rub. q̄ sunt instrumēta bonorum operum: nec etiam habet executorem proprię voluntatis. de elect. in 6. c. quorundam. & c. religiosus. de testa. lib. 6. & ita pro non iurato habeatur. 10. di. vides. & C. de legi. non dubium. & c. quod autem. de iu. pa. ¶ Nec ob. c. cum laicus. de fo. com. p. lib. 6. vbi habetur, q̄ ratione iuramenti conueniendus est quis coram iudice ecclesiastico: cum abbas satis sit ecclesiasticus iudex qui excōicare potest. de of. or. cum ab ecclesiarum. & c. quanto. & de simo. sicut tuis. & de ma. & obed. c. cum in ecclesiis. Si autem conueniatur

de facto ratione dicti 3ctus conueniretur coram abbate. all. no. de
45 so. for. quanto. & de acc. ex parte. ¶ †Et hoc putat verum. q̄ non possit agere 3 monachum claustralem, nisi sit in studio „ cum abbatis
a licentia, quia tunc potest agere & defendere, & omnia sine quib. in studio bono modo esse non potest, vt no. de acc. ex parte. & c. vt periculosa. ne cle. vel mo. li. 6. & potest vsque ad probabilem summam monasterium obligare super mutuo. vt no. 12. q. 1. nō dicatis, & in præal. c. vt periculosa. per Arch. & tunc si agatur 3 monachum quia potest agere & defendere, vt s. dictum est conuenit coram abbate fm eum per iura superius alle. Si autem conueniatur monasterium in quo casu potuit, vt s. dictum est, monasterium obligare: non coram epō agitur, cum abbas habet monasterium defendere. de resc. edoceri. cum ibi not. quia non potest esse abbas pars & iudex. 4. q. 4. nullus. Si autem monachus prior vel administrator cōuenitur nomine sui beneficij super 3ctu aliquo cum eo inito: quia agere & defendere potest nomine sui beneficij. de iud. cū deputati. no. doct. in c. edoceri. de resc. & de rest. spol. cum olim. j. credit Io. de Lign. q̄ conueniri debeat coram abbate per gl. in præall. c. quanto. cum generaliter de monacho 3hente loquatur, & per alias rationes s. positas, & nullus alius 3hit q̄ dictus administrator. ¶ Et prædicta omnia de correctione criminum faciendaper abbatem, & conuentione fienda coram abbate in ciuilibus quæstionib. dicit vera esse etiam si monachus 3hit vel residear in alia diœcesi, quam vbi est monasterium: quia monachus vbicūque fuerit ipse est in iurisdictione abbatis. quem vice Dei super caput suum posuit. 10. q. 3. statuimus. de elect. si religiosus. li. 6 & monachus fictione iuris semper est in claustro, vt no. In. & Ab. de sen. exc. cum illorum. & Arc. ne cler. vel mo. ¶ t periculosa. vt probatur in d. decr. cum illorum. vbi si duo monachi diuersorum monasteriorum se percusserint pertinet ad vtrumque abbatem absolutio, & ita datur iurisdictio extra claustrum. qa non p̄t fieri q̄ ambo monachi essent in propriis monasteriis. probatur ēt. c. ti. c. canonica. vbi prior hospitalariorum absoluit fratres suos. qui multa hñt claustra & ita extra claustrum vbicunque iurisdictionem habet abbas in suos monachos. Dicit tamen, q̄ si locus in quo monachus residet, & 3xit remotus est ab abbate: ita tñ q̄ nō commode per actorem adiri possit, q̄ poterit conueniri corā epō, nec obstabit exceptio q̄ primo conueniendus sit coram abbate. & sic probat. nam monialis pp absentiam abbatissę quia mortua est, agit nomine proprio restitutorio. s. de resc. cum dilecta. in fi. quod non facit abbatissa, vt no. de sen. exc. parochianos facit quod no. gl. in c. nō dicatis. 12. q. 1. quæ dicit monachum posse agere de iniuria
b sibi illata. b si abbas est absens, nec reliquit procuratorem. ergò in casu nostro pp absentiam abbatis conueniatur monachus coram diœcesano. Item filiusfa. agit & defendit absente patre. ff. de iud. l. si longius. §. si filiusfa. & not. in d. decret. cum dilecta. Ita incommoditas mutat alicuius sepulturam. de sepul. c. is qui. li. 6. etiam religioso dat electionem sepulturæ cū ad monasterium suum 3mode portari nō p̄t: quamuis velle vel nolle nō habeat, in c. religiosi à 3rio. de sepul. li. 6. ad hoc quod no. in c. cum ex litteris. de in int. rest. in gl. pe. vbi ponuntur ver. Non facit ergo parum, distantia longa viarū P⁹ rogat inducias onus. aufert impedimentum. Cogit adire forū. conseruat ius dominorum, & sic distantia cogit adire forum vbi alias non adiretur. & si allegatur ibi. d. l. si longius. vnde dicit, quod si prædictus monachus distat ab abbate, vt s. dictum est habebit electionem actor, vt ipsum conueniat coram abbate vel coram episcopo. & sic secundum eum debet intelligi & saluari opi. Inn. Host. & all. no. in prędd. decr. quanto. alias autem si sit prope debet recurrere ad abbatem. ar. de resc. statutum. li. 6. & per rationes & iura superius
46 all. pp † vero abbatis negligentiam, non est dubium cum in ea apparuerit quod pertineat ad epm, vt in decr. quanto. de off. or. in fi. & in c. graue. cum ibi no. & per no. per Arc. in c. vno. de ma. & ob. li. 6. in ver. hominis. ¶ Item in notoriis idem est, cum statim abbates nō corrigunt. de censi. Romana. §. notoria. quia p̄t dici merito negligentes, q̄ intelligit in notorio facti permanentis vel interpellati. de coha. cler. super eo. de vsu. cum tu, non aūt in notorio facit transeuntis. ¶ Item vbi appellatur ad eum. de app. Ro. §. 1. li. 6. & ad c. j. de priu. li. 6. q̄ vī obst. in eo quod innuit quod ēt exempti delinquentes extra locum exemptum, vel 3hentes possunt conueniri coram epō loci. resp. Io. de Lign. q̄ loquitur qñ prælati inferiores sunt negligentes, vel in notoriis, vel vbi agitur accusando, vel in casu vbi degradari non debet, & supereessent omnia superiorum per illud c. correcta, vel fm eum loquitur quod ratione exemptionis non defenderentur, quin puniretur per eum ordinarium si delinquant, vel 3hant extra domicilium. Sed nō negat, quin possint defendi per anteriora iura coram eo, quæ Papa reuocare non intendit de elect. ecclesia. 2. ¶ Vel melius ad illud c. dici potest q̄ loquitur de his exemptis qui cessante exemptione sunt immediatè sub ordinario loci, vt patet in princip. illius tex. ibi, suam in ipsis iurisdictionem prout ius exigit exercere, & sic loquitur de principalibus prælatis ecclesiarum exemptarum, qui cessante exemptione conueniretur tōe

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶De territorio & diœcesi in quo conueniant, & differant territoriũ & diœcesis, & qd hẽant amplectit vide Bal.cõs.326. inc. Rex Romanorũ. ver.descendo ad fm vol.j.& cõs.419. inc. ad euidẽtiã.i.pr. e.vol.vbi qd sit territorium. districtus, & comitatus & qd differant, & p Soc.cõs. 81.inc.visis cap.ver. cõfirmatur hoc quia vbi qd aliud est hr̃e dñium terrarũ aliud est hr̃e iurisdõnem, & districtũ: & sic de vno ad reliquum ñ infertur cõcludẽs pbatio, & qd si palluuionẽ, territoriũ est actũ: an cẽseatur aucta iurisdõ. vide per Phil.Cor.cons.288. inci. dñs Ioachinus. vol.3.& an termini, territorium. & fines sint idẽ, vide eundẽ Phi.Cor.cõs.158.inc. viso puncto. ver.ex qb. vol.j.& qd si creditoris vel debitoris territoria sint separata: an creditor dẽat ire ad domum debitoris, vel è cõ pfessione faciẽda. vid eundẽ Phil.Cor.cõs. 70.inc.in hac cõsultatione.ver.itaq;. vol. 2.Hen.Ferran.

delicti, cõtus, vel alia ratione coram ordinario loci, 16.q.3.abbates.& 11.q.1.de persona cum si. aut loquitur in monachis qui omni sui priuilegio cessante discuti & puniri debẽt per suum abbatem.& s̃.dictum est, nec priuilegium debet eis esse damnosum.ar.de priu.
47 in his. ¶Sed quam formam sequetur abbas, vel commissarius suus inquirendo cõ monachum suum de crimine? sequetur formam iuris, vt in c.qualiter & qñ.§.debet.de acc. & vt vocetur ad videndum iurare testes.de test.In nomine dñi, vel procederet fm statuta regularia vbi proceditur simplr, & de plano sine strepitu & figura iudicij, fm q̃ formam non tradunt capitula, de quib.in d.§.debet.nec vocatur ad videndum iurare testes, quia est de ordine iudiciario nec admittitur appellatio. de app.c.ad nostram. & c.reprehẽsibilis.& c. cum speciali. §.si. nec alia subtilitas iuris seruatur, sed pceditur fm obseruantias regulares, & diuersas obseruãtias religiosorum: & de ista forma hr̃ per Cur.& Io.de Imo.de rel. do. c.1.li.6.in fi.mag.gl. quam ergò formam de istis sequetur abbas.Io.de Lig.in pr̨al.loco dicit ꝙ p̃t sequi suam formam per decret. spe.alias, de sta.re.ea quæ in principio. ¶Sed tutius est ei procedere fm secundam: quia si iuxta primam procederet haberet dicto monacho prouidere in expensis aduocatorum, & in aliis sumptib.cum proprium nõ habeat. de acc.ex parte, & c.pe.§.si.quãuis in alio casu loquatur, quia se & sua dedicauit. C.de sa. san.ec.aut.ingressi. & aut.si qua, canonizata.
48 xix.q.vlt.si qua.& de prob.in pñtia.† & nisi faceret sibi expẽsas priuaret eum defensione sua, quę excõicato & ẽr diabolo si esset in iudicio denegari non debet. de excep.cum inter. & 11.q.3.eorum. ¶Quare tutius est fm eum vt procedatur fm secundam.& si procedit fm eum non ministrabit sibi expẽsas: qa nec eas facturus est, nec admittitur ad eas ar. prædictorum.c.ad nostram.& c.reprehẽsibilis.& c.si cum speciali. ¶Item dicit, ꝙ persona ecclesiastica per abbatem p̃t redire ad secundam procedendo fm regularia instituta, & lis proprie inter abbatem & monachos esse nõ p̃t. ff.de iud.l.lis nulla, & de synd.c.vno.& qualitercũq; abbas de sui monachi salute quærit, ille debet humiliter obedire, vt in d.decre.reprehensibilis. nam siue plectendo, siue ignoscendo. hoc solum bene agitur vt vita hominis corrigatur.23.q.5.prodest ꝙ vna actione suspensa transeatur ad aliam.de cau.pos.& ppr.pastoralis.de testi.significauerũt. no.hoc in Spe.in ti.de inquis.§.vltra.ver.item pone.& ver.sed nunquid.Nec ob.de post.pr̨l.c.1.li.6.& de ele.vt quis duas.& c.ab eo.ti. & li.vbi via electa non p̃t reuocari nec redire ad aliam cum damno alterius. hic sine damno monachi: quia facilius procederetur per secundam q̃ per primam, vt s̃.probatum est.tenet hoc Io.de Lig.in præal.cle.ne in agro. ¶Et hæc dicta primo examinabo, reducendo ipsa ad aliquos articulos, non.n.tangitur, de aliis prælatis inferiori-
49 bus.vt præposito plenabo.& similib.† Inn.in c.ad hæc.de of.ord.& Io.And.& Host.post eum cõcludunt tales prælatos in subditos suos tñ hr̃e leuem iurisdõem, & nõ grauem. Et grauem vocant depõnes clericorum ẽt in minorib.all.not.de elect.trãsmissam.15.q.11.eps. Item de suspensione perpetua vel multum diuturna.alle.de excess. prel.c.j.Idem de minore bñficio, & diuisione eiusdem c.sint nãque. & vide bo.gl.in cle.ne in agro.de sta.reg. idem de dispensatione.de eo qui fo.or.susc.c.2.& quod ibi no.Inn.de fil.presb.c.si. Idem de auctoritate interponenda alienationi rei ecclesiæ. 12.q.2.sine exceptione.& c.abbatib.& c.placuit.& gñaliter oĩa quæ expediunt pr̨lati soli sine capitulo.de his quæ si.à præl.nouit.& c.quãto. item iurisdictio in monasterio.de off.arch.c.si. Item matrimonialis causa. de exc.præl.accedentib. Item datio dimissoriarum.de of.arc.significasti.Item causæ criminales graues.de procũ.querelam. Item oĩa quæ sunt epalis ordinis. de quibus de ele.ꝙ sicut.& c.transmissam. 68.di.quamuis. Item dicunt ꝙ talis iurisdictio nõ extenditur ad notabiles personas, vbi vt in ipso nuntient. vñ Arch.solum habet iurisdõem quo ad parochiales ecclesias & minores titulos.Item tales prælati inferiores nõ pñt pp nõ residentiam priuare clericos titulis suis: nec pp aliam cãm, vt disputauit Iac.Bonon.vt refert Io.An. in c.si.de of.arch. & hoc confirmat d.An.in c.cum contingat.de fo. comp. vbi plus dicit, ꝙ vbicunque agitur in figura iudicij nisi aliud det cõsuetudo isti prælati inferiores nõ hñt potestatem.all.11.q.1. de persona.& de hær.cum ex iniuncto.& hæc fuit op.Iac.Bon.vt recitat Io.And.in præal.c.si.de of.arch.& cum illa opin.transit ibi Io. And. ¶Dicit tamen d.Ant.in præal.c.cum contingat.istos prælatos inferiores habere iurisdictionem in illos qui eos elegerunt, & dirigitur tũc iurisdictio plus ad personas certas in loco.q̃ ad locum, in tñ ꝙ recipiunt isti potestatem excõicandi & hñt iurisdõem modicam propriè cognitionalem: & sic debet intelligi fm eum.de of.or cum ab ecclesiarum.& quod ibi no.putat ẽt ꝙ subiectos inseruientes in ecclesia in titulos possent pro eorum culpis.& negligentiis non cõtentiosè, sed correctionaliter priuare ad tps emolumentis ecclesiæ in distributionib.& aliis.totaliter aũt ab ecclesia remouẽdo putat ꝙ non possent, vt s̃.dictum est fm Inn.Host.& Io.An.nisi forte fm eum habeant ptãtem instituendi de cõsuetudine: quia & cõr hñt ptãtem destituendi pro culpis & negligentiis, si tñ non sunt s̃. curam instituti.de cap.mo.c.1.li.6. Quinimo ẽt si sunt supra curam instituti.facit gl.fm eum in præal.c.j.super ver.ipsis à cõrio sensu.ꝙ si isti superiores hñt ecclesias pleno iure: & si habeant potestatem instituendi de cõsuetudine quod possent tales destituere.nec obst.tex. in eo qd dicit, cõsuetudo vel statuto: qa posset intelligi fm eum qñ consuetudo vel statutum disponit vt tales superiores pñt destituere hos presbyteros institutos ad curam, cum tñ illi superiores nec de consuetudine nec aliter hñt ptãtem instituendi: & hoc fm eum vr̃ sentire gl.ibi in ver.consuetudine, relinquit tñ hoc sub dubio dicendo cogita hoc dictum mihi non placet, vt j̃.subiiciam. ¶Pau.de Leaz.in cle.ne in agro.§ cæterum.de stat.reg.dicit prælatum cõuentualem habere iurisdõem forum pñialis ratione collegij, & personarum ipsius. alleg.de of.or.quanto.de ma.& obe.cum in ecclesiis. ¶Item dicit, ꝙ talis prælatus non habet iurisdõem fori contentiosi in parochianos, sed pñialis tñ.& sic intelligitur quod leg.& not. de of.or.cum ab ecclesia.Do.meus d.Car.in præal.c.cum ab ecclesiarum. dicit ꝙ in loco nullus citra epm habet iurisdõnem ordinariam de iure cõi, ipse.n.solus habet iurisd.ord. de iure cõi in ciuitate & diœcesi.de of.ord.c.j.isti vero prælati inferiores qui præficiuntur collegio hñt ordinariam illorũ de collegio.C.de iur.om.iu.l.si. ¶Ex his infertur ꝙ si prælatus inferior epo habet ordinariã in sua parochia, vel in certa parte diœcesis hoc est de iure spãli.,p hoc adducit no.per Arc.1.q.1.prohibẽte.§.his omnib.auctoritatib.& Pau. in d.cle.ne in agro. ex hoc dicit ꝙ plebanus in parochianos sui plebanatus nullam habet iurisdõem fori cõtentiosi, debet illud intelligere de iure cõi all.c.2.cum ibi no.de exc.præl.vñ nõ dr̃ hr̃e territorium quod sapiat iurisdõem.ff.de iu.om.iu.l.si.de const.c.2.li.6.sed parochiam, vt in præal.c.cum ab ecclesiarum. ¶Quod prima fronte vr̃ obuiare prædictis ꝙ si illud c.intelligitur de iurisdõe fori contentiosi, oportet illud intelligere quatenus de parochianis dicit, de iure speciali & rõe cõsuetudinis.d.c.cum cõtingat. ¶Et prædicta procedunt fm eum de iurisdõe in loco: sed quo ad iurisdõem in personas, dicit ꝙ pr̨latus, collegij habet ordinariam fori contentio si in illos de collegio: & sic p̃t inter eos cognoscere de causis ciuilib. & licet hoc nõ videatur in vsu est, tñ de iure, fm eum, ar.d.l.si.C.de iu. om.iud. ¶Item p̃t in singulos de collegio ferre sñias censuræ.all.c. cum in ecclesiis.de ma.& obe.cum ibi no. ¶Et hæc sunt quæ in hac mã scripta reperio ex quibus nõ dilucidatur hæc mã, & magna ex varietate opinionum vr̃ resultare cõrietas. Nam Inn.Host.& Io.An. in præll.c.quanto. dñt, ꝙ isti inferiores prælati nequeunt cognoscere de causis criminalib. Item quod etiam in ciuilib.potius est in optione actoris.Io.de Lign.tenet ꝙ ẽt de crimine cognoscere pñt dummodo depositionem non exposcant.& ꝙ data commoditate debeat primo conueniri coram suis prælatis, ẽt de literis & cõtib. alias ibi initis vel commissis, loquitur tñ de abbatibus non autem de aliis prælatis secularib. Alibi Inn.Host.& Io.An.vt s̃.dixi dñt hos inferiores habere iurisdõnem tñ in leuibus. Et hanc opin.vr̃ amplecti d.Ant.vt s̃.dixi qui etiam addidit quod iurisdictionem quam habent nequeunt cognitionaliter & sic in figura iudicij exercere, sed correctionaliter tñ. d.Card. sentit ꝙ in tribus hñt iurisd.ẽt cognitionaliter. Pau.sentit ꝙ habent iurisd.fori pœnitentialis tãtum.
50 † Quid ergò dicendum in tanta varietate. Et primò ponam de iurisd.istorum inferiorum ꝙ mihi vr̃ secundo annectam citare potestatem ipsorum aliquas q.pulchras & quotidianas. Et primò distinguam assumendo aliqua dicta doctorum in cap.cum contingat.de for.comp. ꝙ aut quæritur an isti prælati inferiores habeant de iure territorium strictè: ita ꝙ habeat iuri. in ibidem delinquentes vel cõhentes & residentes.dicendum est ꝙ non, sed solus episcopus est ordinarius in tota diœcesi, ita ꝙ diœcesis est sibi territorium in spiritualib.vt patet in c.j.de of.or & melius in c.cum eps.e.ti.lib.6.& in c.cum contingat.j̃.e.ti.& c.si quis cum clerico.& c.de personas. 11.q.1. ¶Et quid sit territorium & vnde dicatur dic, vt in l. pupillus.§.territorium.ff.de ver.sig.& vide gl.in c.2.de const.lib.6.de ter-
a ritorio & diœcesi a vide tex.cum gl.in ver.diœcesim de elect.in cle. ne Romani. ¶Aut quæritur nunquid isti inferiores habeant terri-

torium

torium fori pœnitentialis, ita quod habeant iurisdictionem pœnitentiæ in omnes ibidem habitantes: & dico quod habent iurisdictionem in personas illorum de collegio, vt s̃.dixi fm Paul.& facit c.cum ab ecclesiarum.de of.or.& 16.q.1.c.1.& c.pe.& vlt.de of.arc. habent etiam territorium si habẽt parochiam distinctam & vnam habent curam omnium de parochia, vt in d.c.cum ab ecclesiarum. 13.q.1.tale enim territorium non habent isti inferiores vt separati ab episcopo, quasi faciunt caput: imò concurrunt in exercitio cum episcopo & habent isti sub episcopo, & locus præoccupationi: & si concurrunt ad curam præfertur episcopus vt superior, vt in c.3. de of.arch.& quod ibi no.& de poe.c.omnis.& per gl.in c.2.e.ti.li.6. ¶Et aduertendum, ꝙ istud territorium fori pœnitentialis non per omnia comparatur territorio fori contentiosi, quoniam forensis delinquẽs in loco seu territorio vnius iudicis sortitur forum illius quò ad contentiosam iurisdictionem, vt c.j.de rapt.& 3.q.6.c.1.& c.si.j̃.eo.In pœnitentiali verò non sortitur quis forum alterius sacerdotis, vt no.gl.sing.in c.1.16.q.1.& no.de rapt.c.1. ¶Et est ratio secundum Io.de Lig.quare ratione contentiosi subiicitur, quia offendit iudicem, & bonum publicum, ideo pœna contentiosa quæ propter hunc finem imponitur, punitur. Sed præsentia imponitur propter offensam Dei, & animæ propriæ, ergò illi soli subiicitur quem habet s̃.se.s.iudici loco Dei, & q iudex est suæ animæ. ¶Item quia iura parochialia nõ concernunt principaliter locum, sed personas propter locum. secus in iurisdictione contentiosa.ad prædicta facit c.super eo.de paroc.& l.pupillus.§.territorium. ff.de ver.si. ¶Hanc rationem Io.de Lig.damnat Lap.de Cast.in c.j.de rap.quia aliquando iniungitur peccatori pœnitentia manifesta.de poe.c.j.& sic ad exemplum aliorum delinquentium fuerat imponenda in loco delicti. ¶Sed licet ipse damnet hanc rationem: ratio tamen est bona: quia principalis causa est purgatio animę. ¶Item quidam assignant aliam rationem ne contingat per partes confiteri. Nam de alibi commissis non possis confiteri in loco delicti per partes ergo confiteretur, quod non est dicendum, vt no.gl.in c.5.de pœ.di.j̃.de quo per Host.de pœ.& remis.§.an peccata. hæc ratio indifferenter non procedit: quia non in eo qui alibi fuit ex toto cõfessus, & nunc in eadem delinquit. ¶Hic Lap.assignat hãc rationem qa interest sui iudicis, vt peccata sui peccatoris cognoscat. Prouer.27.& no.de poe.& rem.omnis.& c.2.e.ti.lib.6.& hæ rationes sunt bonæ & not. ¶Et licet s̃.dixerim hic inferiores nec maiores non habere iurisdictionem forensium in eorum parochia delinquentium si sunt extranei, habent tamen iurisdictionem ibidem commorantes licet non habeant ibi perpetuum domicilium, vt sunt scholares, mercenarij, & similes quorum parochialis est ille, in cuius parochia inhabitant, vt est gl.sing.in cle.j.de priuil.in ver.parochialis. facit quod no.in c.omnis.de pœ.& rem.ad hoc in simili gl.sing.in l.2.C.vbi de cri.agi opor.quæ dicit ibi quem posse conueniri, vbi commoratur & versatur licet ibi domicilium non habeat. fac.l.quisquis.C.si cer. pe.& l.2.vbi senatores vel clar.& quod no.Inn.in c.ex parte.j.de fo. compe.& c.quod clericis. ¶Et quidam sunt habentes territorium pœnitentiale tantum, & eorum dignitas sonat in nomen pr̨lationis, vt sunt isti inferiores prælati habentes.certam parochiam, & tales in tota parochia habent curam. ¶De abbatibus verò & aliis religiosis prælatis dicendum erit, vt leg.& not.in c.j.de cap.mon.& c. pe.e.tit.& per gl.in cle.ne in agro.de sta.re.vbi no.an per se possunt religiosi exercere curam si habent populum, & ibi etiam per doct. an valeat consuetudo contra præall.c.1.disponens, & tenui in d.c.1. de cap.mo.ꝙ sic. ¶Item habent iurisdictionem in illos qui eos elegerunt, & dirigitur tunc iurisdictio plus ad personas certas in loco, quàm ad locum.vnde nõ vendicant sibi iurisdictionem in ibidem delinquentes, vel habitantes, vel contrahentes. sed tantum in personas illorum de collegio. ¶Et in istis ego distinguo inter abbates & alios prælatos seculares, vt præpositos plebanos, & similes vt abbas habeat iurisdictionem super eos monachos vbicunque delinquant cõhant, vel resideant tam in ciuilib. quàm in criminalib.tam correctionaliter, quàm in figura iudicij, dummodo non agatur ad depositionem: & ꝙ primo conueniendi sunt coram eorum abbatib.quàm eorum epo: nec obstabit fori exceptio dummodo commode possint adiri ipsorum abbates. ¶Et pro his faciunt s̃.adducta per Io.de Lig.& maximè c.abbates.& c.nuliã.18.q.2.& c.religiosus. de test.in 6.& c.sicut.de sim.& c.cum in ecclesiis.de ma.& obe.& c. ea quæ.de sta.reg.& c.quanto.de off.or.& 28.di.nam si habent iurisdictionem in monachos.vt s̃.patet in præall.iurib.& latius in ipsorum regula ad superiora, quæ approbata est, non apparet ratio quare illam nequeant exercere in figura iudicij, seu ordine iudiciario sed non vt amplict iurisdictionem, sed potius fuit institutum in fauorem publicum, vt ne inaduertentia ex iudicis iniquitate lædatur & opprima.de prob.quoniam contra. ¶Et maximè probari videtur in præalle.c.ea quæ. vbi dicitur ꝙ debent puniri secundum statuta regularia & apostolica, & ꝙ primò cõueniendi sint coram abbatibus, facit pr̨al.c.quanto.& c.si religiosus.vbi dicitur ꝙ vice Dei supra caput eorum posuerunt monachi abbatem eius imperio subiiciuntur, in præall.c.abbates.& c.cognouimus.& c.in singulis. de stat.reg. vbi primò habetur recursus ad abbatem pro correctione monachorum. vnde velle & nolle monachi dependent ex voluntate abbatis, vt in iuribus superius all. prælati verò seculares habent iurisdictionem in personas illorum qui eos elegerunt. s.illos de collegio. Et hanc iurisdictionem habent tantum in ciuilibus etiam in figura iudicij.arg.l.si.C.de iu.om.iud.& eorum quæ no.Inn. in c.cum ab ecclesiarum.de off.ord.& facit c.1.15.q.4.& de iud.decernimus.& in vsib.secularib.puto procedere dictum Inn.in præal. c.quanto.ꝙ ipsorum subditi possunt cõueniri coram episcopo vel ipsorum pr̨lato immediate, ita ꝙ sit in optione actoris coram quo ipsos conueniri velit.arg.præal.l.si.& eorum quæ no.Inn.in præal. c.cum ab ecclesiarum. sicut hi qui sunt alicuius professionis licitè & approbate faciunt collegium, & possunt conueniri in ciuilibus coram ipsorum rectore, & coram ordinario loci. ita & hic clerici possunt conueniri coram eorum pr̨lato & coram epo. ¶In criminalib.tñ non poterunt conueniri coram eorum prælato.ar.d.l.si.& 11.q.1.de persona. c.cum contingat.j̃.e.cum si. Et hoc verum nisi aliud habeat consuetudo quæ dat iurisdictionem. 9.q.3.conquestus.& præal.c.cum contingat.de pr̨scr.auditis.& c.cum olim.& in illis intelligo dictum Inn.in pr̨al.cap.quanto. ¶Et de his prædictis colligitur vna differentia inter iurisdictionem competentem abbatib.& aliis prælatis secularib.inferiorib.& hanc arbitror diuersitatis rationem, quia magis sunt subiecti monachi abbatibus quàm seculares clerici suis prælatis inferiorib.monachi enim posuerunt vice Dei super eorum caput principaliter abbatem, & non episcopum, vt in c.si religiosus.de elect.lib.6.cum si.& eorum velle & nolle descendunt à voluntate abbatis, vt in iurib.præal.vnde non sunt subiecti abbatib.respectu nudi exercitij iurisdictionis, sed clerici seculares sũt subiecti principaliter episcopo & recognoscũt ordines & beneficia loco Dei soluenda, nec carent anima & corpore. 12.q. 1.cui portio.& ꝙ not.Inn.& Io.de Lig.in c.cæterum.s̃.de iud.& d.c. significasti.j̃.e.ti. ¶Inferioribus verò pr̨latis sunt subiecti respectu nudi exercitij iurisdictionis. & ideo dicunt communiter iura, clericos inquirendos per ipsorum epm, vt 11.q.1.quasi per totum.& in c.1.& 2.s̃.e.ti.c.postulasti.j̃.e.ti.c.cum contingat. & c.si diligenti. & de hær.cum ex iniuncto.in fi.25.dist.perlectis. ¶Et de monachis dicunt illos puniendos communiter per abbatem, vt in iurib.superius all.facit quod no.11.q.3.qui resistit. ¶Puto tamen vt s̃.recitaui secundum doct. ꝙ isti prælati inferiores seculares poterunt correctionaliter pro negligentiis & culpis modice punire ex quo habẽt iurisdictionem in personas illorum: ar.opt.in c.ex literis.de const. & quod no.in c.cum accessissent.e.tit. Quidam prælati sunt habentes sub se subiectos ratione seruitij tantum, ita ꝙ constat eos nõn habere territorium, & tales non habent iurisdictionem etiam in personas illorum qui ipsis seruiunt, nisi aliter illam sibi vendicarẽt aliquo iure speciali, vt probatur in c.cum contingat.j̃.eo.ti. ¶Quidam sunt habentes territorium pœnitentiale non contentiosum, nec in aliqua prælatione strictè sumpto vocabulo vt sunt curati, & tales non habent potestatẽ in foro contentioso, vt s̃.dixi.vnde non habent potestatem seu iurisdictionem aliquam in ciuili vel crimi-
51 nali. ¶† An autem possint excommunicare, multæ sunt opin.nam Lau.vt refert Io.in c.si sacerdos.de of.or.dixit indistinctè presbyteros excommunicare non posse.Host.ibi tenet cõrium, intelligit tamen de curato & remittit ad summam. de sen.§.qui possit excõicare.sub.§.nedũ autem.in eo.§.ver.tu teneas.& vr̃ hoc limitare & restringere in notoriis, & sic intelligit c.nemo.2.q.1.& 11.q.1.experientiæ.& c.sacerdotib.abbas dicit eas opin.posse reduci ad concordiam.& si hoc seruat cõsuet.possunt etiam causa cognita.all.c.duo. de off.ord.de arb.dilecti. aliàs hoc non poterunt sine causæ cognitione, sed generaliter sic, vt in præal.c.si sacerdos. ¶Vñ dicit ibi Per. ꝙ non potest excommunicare personam certam.Arch.in c.Ro.de sen.exc.li.6.& c.2.de const.e.li.tenet sacerdotem curatum posse excommunicare. idem sentit gl.in præal.c.Ro.& in præal.c.nemo.opinionem obseruat. ¶D.Ant.in c.cum contingat.j̃.e.sic dicit, ꝙ isti curati recipiunt quandam iurisdictionem in subiectos: quæ plus attrahit in materia fori pœnitentialis q̃ contentiosi: quia pñt generalem promulgare excõicationem ad corrigendos animas subiectorum.all.præal.c.si sacerdos.D.Car.sequitur ibi primam opi.quia nemo potest excõicare nisi iudex ecclesiasticus.all.de sen.exc.c.1.li.6. vbi ter repetit verbum, iudex. Impropriè, tamen secundùm cum p̃t curatus excõicare.s.à communione remouendo non per modum præcepti, sed consilij.& sic potest procedere ꝙ dictus Host.tenet ibi. & hanc opi.sequor quia certum est excommunicatio est quod pars iurisdictionis.de ver.si.quærenti.de of.del.ex literis.vbi tamen probatur. ideo nullus potest excommunicare nisi iurisdictionem habeat. ¶Et omnia illa contraria.all.si bene ponderentur loquuntur de habente iurisdictionem ꝙ probat litera in præalle.c.si sacerdos. ibi, nisi iudiciario ordine. & ibi, petierit iustitiam põt excom-

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶Iurisdõem hẽat. Qualem iurisdõem habeat archidiaconus, & q̃ spectent ad eius offm̃, vide Lu. Ro. cõs. 371. inc. propositæ, vel vltima rõ. & pored. de Ro. dec. 368. inc. si eps. ĩ nou. & ibi an archidiaconus cum commissa est ab epo inductio in possessionem bñficij possit eam alteri subdelegare. & p Præp. Med. in c. rursus. vers. nũquid aũt archidiaconus. qui cle. vel vo. vbi quod archidiaconus, archipresbyter, vel alius inferior prælatus ñ pt aliquẽ recipere ad professiogẽ vt talis sit sub eorũ obediẽtia, vt voluit In. ĩ c. porrectũ. de regul. qd si archidiaconus locat illud qd consueuit sibi dari ĩ suo iocũdo aduentu an illud veniat in locatione fructuũ archidiaconatus, & sic cedat cõductori, dic, qd non sm Old. cõs. 129. inc. in qõe qua quæritur. Henr. Ferran.

municare auctorem. & sic patet q̃ loquitur ille text. de curato alias habente iurisdictionem de iure speciali. & etiam loquitur c. cum ab ecclesiarum. e. ti. vt patet ex prin. ibi, ab ecclesiarum prælatis etiam, & sic non loquitur de simplici curato. ¶Et hanc opi. sentit Spe. de of. ord. circa prin. & videtur casus pro hac opi. de of. arc. archidiaconis. de consue. cum dilectus. & l. de interpretatione. ff. de legi. & tenet Gul. de Monte Laud. in tract. suo de sacris. & Io. And. in c. neque. j. q. j. ¶Licet Arch. remaneat ibi in priori sententia: sed aliam opi. s̃. defensatam puto veriorem indistinctè, siue feratur in specie, siue in genere: quia excommunicatio est fori contentiosi qualitercunq; feratur cum pęnam inferat, vt in pręal.
52 c. quærenti. de ver. si. & c. pia. de exc. li. 6. † imò nulla pœna videtur in ecclesia maior reperiri. 24. q. 3. corripiantur. & fac. c. sacro. j. de sen. exc. pœna non est imponenda nisi per iudicem, vt in ca. siue de coniugum. §. in hoc. 33. q. 2. & not. in c. porrò. de diuort. ¶Curati autem nõ habent iurisdictionem fori contentiosi, sed tm̃ pœnitentialis. ad hoc c. omnis. vtriusque. de poe. & re. de of. or. c. 2. & c. si episcopus. e. ti. li. 6. sed alij habentes iurisdictionem ecclesiasticam, siue ordinariam, siue delegatam excommunicare possunt. Pro hoc c. si quem. de sen. exc. vbi dicit de excommunicato à iudice suo, nec distinguit qualis fuerit iudex. & ideò sufficit q̃ nulli iudici ecclesiastico est hoc interdictum, cum sit iurisdictionis. per doct. c. sicut. de sim. & c. cum in ecclesiis. de ma. & ob. & c. cum ab ecclesiarum. & c. si sacerdos. & 2. q. 1. nemo. nec ob. pdictis. 15. q. 2. visis. & 11. q. 3. debent. vbi videtur probari solum episcopum posse excommunicare, & q̃ excommunicatio est iudisdictio temporalis. ad idẽ 23. q. 3. corripiantur. nam quædam est excommunicatio quæ fertur cum solennitate, quædam sine. de secunda procedit quod s̃. dr̃ anathema, & fertur cum solennitate quæ exprimitur in d. c. debent. & hanc solus cum num. 12. sacerdotum cum ecclesiastico cantu profert, vt ibi dr̃. & de hac intelliguntur iura in cõtrarium alleg. ¶Et hoc tenet gl. in præal. c. cum ab ecclesiarum. & Host. in sum. e. ti. §. quod sunt species. in fi. & hodie *com-
* muniter* non seruatur illa solennitas. & per hoc non oportet q̃ maioris roboris sit illa excommunicatio lata cum prædicta solennitate, quàm illa quæ fertur absque tali solennitate, nisi quod magis videtur aggrauari excommunicatus seruata prædicta solennitate quo ad absolutionem obtinendam, quia debet absolui cum eadem solennitate, vt in c. cum aliquis. 11. q. 3. & quo ad opinionem hominum. ¶Et ex prædictis infertur, quod abbas & alij prælati inferiores episcopo cum habeant iurisdictionem in illos de collegio, vt s̃. dixi, possunt bene illos excommunicare, vt probatur in iuribus superius all. & no. gl. in præall. c. præal. c. nemo. & in c. cum ab ecclesiarum. & facit quod no. in c. experientiæ. 11. q. 1. significasti. j̃. eod. ¶Quidam sunt qui appellantur archipresbyteri rurales, vt in c. fi. de of. arc. & isti in titulis suis, qualem iurisdictionem habent prosequitur Io. And. post Iac. Bon. in præal. c. fi. vbi dicit quod in figura iudicij nullus cognoscit nec potest corrigendo priuare quem titulis suis, nec propter non residentiam, sed omnia debent referre episcopo. ¶De archiadiacono vero ecclesiæ cathedralis qualem iuris-
a dictionẽ habeat, [a] dic, q̃ eius iurisdictio plus ex iure speciali, quàm iure communi dicitur. de iure verò communi solum habet ea quæ habentur in c. ad hæc. §. in quadam. de of. arc. vnde dicit ibi Io. And. quod ea quæ dicũtur in illo §. de iure communi ad archidiaconum pertinere, quod non habet circa illam auctoritatem aliquam probare: in alijs verò nisi intentionem suam fundet de consuetudine videtur aduersarius absoluendus arg. c. vt nostrum. & c. fi. eo. ti. ¶Et prædictis expeditus restat subiicere aliquas q. ad maiorem diluci-
53 dationem prædictorum. ¶†Et primò quæro an isti prælati inferiores habentes iurisdictionem in personas collegiatorum ipsi habẽt potestatem destituendi quem à beneficio suo. d. Ant. vt s̃. recitaui tenet, quod si ad eos spectat institutio etiam de cõsuetudine quod potuerunt etiam destituere, quod non puto verum vt statim subiiciam. Io. An. post Iac. Bon. sentit contrarium in præal. c. fi. de off. archip. vbi dicit nullum citra episcopum posse priuare quem suo beneficio propter non residentiam. ¶Ego hunc artic. disputaui publice in quadã q. duo clerici carentes insignijs, &c. vbi latè prosequor. sed quantum ad propositum sic distinguo. q̃ aut ad istos non pertinet institutio & minimè competit destitutio, quia cui competit institutio de iure communi regulariter competit & destitutio. de hæred. cum ex iniuncto. in fi. & ibi etiam per doct. Aut ad ipsos pertinet institutio: & tunc aduertendum quo iure, quali modo eis competat, aut enim eis competit de iure communi, & secundum illm opi. beneficiorum fundatorum in ecclesiis collegiatis spectaret ad prælatum, & suum collegium, de quo not. in c. ecclesia Vulterana. de elect. & in c. postulasti. de concess. præb. & tunc puto q̃ restitutio pertinebit ad eosdem: quia cui competit institutio de iure communi, & destitutio facienda propter malã administrationem: secus si pp aliud crimen, quia de crimine clerici non cognoscunt aliqui citra episcopum, vt s̃. plenè dixi, fac. c. visis. in fi. 16. q. 2. & quod no. Inn. in c. in Lateranensi. de præb. Aut competit de iure speciali aut beneficium spectat ad eos pleno iure & poterunt etiam destituere. & sic intelligo. ar. in cõtrarium de tex. in præal. c. vno. de cap. mo. li. 6. ad hoc præal. c. in Lateranensi. & c. cum plantare. de priu. & intellige quod poterunt remouere ex causa & cum causæ cognitione secundum Inn. in præall. c. in Lateranen. vbi dicit q̃ causam vel citationem criminalem huius sacerdotis non audient isti inferiores, licet fortè propter malam administrationem liceat eis remouere. all. in arg. d. c. in Lateranensi. & ibi dicitur culpa sacerdotum per episcopum punitur: quod est no. Aut etiam spectat ad tales quia concessa est eis in proprios vsus, vt solet concedi religiosis propter ipsam paupertatem, vt in c. consultationib. de don. & c. pastoralis. de priuil. cum si. & tunc plenè distinguendum est vt no. In. in d. c. in Lateranensi. & plenius per Io. An. & alios doct. in c. de monachis. e. ti. Aut spectat institutio, vel confirmatio ad illos alio iure, & tunc aut ex consuetudine, vel pręscriptione, & non competit destitutio, nec possunt consentire cessioni: & hoc quia, præscriptio est odiosa, de præscrip. vigilanti. vnde præscriptio in vno non extenditur ad reliquum, vt in c. cum cõtingat. & quod ibi no. de dec. & hoc vltimum dictum ponit Pau. in clem. vna. de renun. & ponunt doct. in præal. c. cum ex iniuncto. Aut spectat ad eos ex priuilegio, & aut fuit concessa institutio vel confirmatio cum dictione restrictiua vel taxatiua, vel cum dictione, tantum, vel similibus: & puto q̃ non transeat destitutio: quia constat de mente concedentis. & ad hoc quod no. gl. 16. in summ. & no. in c. pe. pastoralis. de don. & nemo cogitur de suo beneficium facere. 10. q. 2. præcarie. nec est recedendum à verbis ex quo aliter non constat de mente l. non aliter. ff. de leg. 3. & c. fi. de ver. sig. & quod no. e. tit. propterea. aut fuit concessa institutio & simpliciter, & tunc intelligitur concessa etiam destitutio: & per consequens etiam potestas recipiendi reassignationem. & hoc vltimum ponit Pau. clem. j. de reg. facit c. abbas. 18. q. 2. & de hęr. cum ex iniuncto. in fi. quod est bene no. & benè fac. c. pastoralis. de don. & gl. ibi, & in c. visis. 16. q. 2. & videtur probari à contrario in c. j. de cap. mo. lib. 6. vbi tunc destitutio denegatur inferiori, quando institutio est facta per episcopum: & pro hoc quia institutio & destitutio quo ad annum, sunt connexa, vt in c. cum ex iniuncto. & ibi per gl. vlt. ideo concessa confirmatione vel institutione simpliciter: videtur concessa etiam destitutio. arg. c. translato. de const. & de deci. c. ex parte. & 16. q. 2. visis. Quod tamẽ limito, vt s̃. dixi post In. quando intendit per priuationem, propter non residentiam, secus si pp
54 crimen. ¶†Vlterius quærit in quo loco tales inferiores prælati debent, cũ in figura iudicij cognoscunt, locare sedes suas & loquor in casibus in quibus iudicialiter procedere valeant siue habeant iurisdictionem iure communi siue speciali. In. in c. cum contingat. j̃. duas refert opi. quidam enim dicunt, q̃ vbicunque poterunt cognoscere sicut arbiter, & diffinire causas eorum qui sue iurisdictionis sunt, sed non possunt eas mandare executioni. arg. C. de iu. om. iu. l. fi. ¶Alij verò dicũt, quod nõ possunt exercere iurisdictionem, nisi in loco, vbi consuetudo vel priuilegium eis dat iurisdictionem vel in locis vbi morantur. do. Ant. in c. cum contingat. distinguit q̃ quidam sunt non habentes iurisdictionem, sed solã coertionem, vt sunt qui rõne potestatis dominicæ vendicant sibi coertionem, de illis non est habenda consideratio loci, sed procedit illud, vbi te inuenero ibi te iudicabo. l. 2. §. dies. ff. quis ord. in bo. poss. l. à procedente. C. de dila. benè facit hoc ipsum s̃. hoc autem. 33. q. 2. Quidam sunt habentes iurisdictionem in homines absque territorio. & isti deberent sedendo in loco vbi habitant ius dicere: ideo archidiaconi & similes in loco archidiaconatus. ¶Quidam habẽt iurisdictionem cum territorio. & sic illa potestas episcopalis vbicunque poterit excommunicare. iuxta illud vbi te inuenero ibi te iudicabo. vñ putat sacerdotem curatum confessionem parochiani vbilibet audire posse si sapit naturam cnotentiosæ, tunc illam exercet in loco principali vbi datur iurisdictio. all. not. in c. quanto. de of. ord. in nouel. vbi hoc videtur tenere doct. & idem videtur sentire Host. in c. ea quæ de sta. reg. si tamen intra terminos territorij in quo habent iurisdictionem locarent sedem non peccarent secundum eum, æquius tamen est quod in loco specifico, & præeminenti vel vbi datur iurisdictio locent sedem. ¶Vbi autem prælati habent, loca particularia

ticularia in diuersis diœcesibus, debent locare sedem in principali prelatura, nõ in loco perticulari nisi hoc facerent de consensu diœcesani. in loco cuius locant sedem. all. no. per doct. in præal. c. quanto. dicit vera nisi aliud consuetudo vel priuilegium disponat, quia tunc in loco vbi maiores consueuerunt salua honestate. ff. de iu. & iu. l. pe. hæc sunt verba d. Ant. in pręal. c. cum contingat. quæ ex toto non placent. ¶Vnde respectu contentiosę iurisdictionis, sic breuiter puto distinguendum: q̃ aut non habent territorium, sed tãtum modo iurisdictionem in partes, vt abbates, pręposciti, archidiaconi, & similes, & puto q̃ poterunt cognoscere vbi voluerint salua tamen honestate, & vbi maiorum suorum fuit mos cognoscere. sicut dicimus in arbitris, vt in l. si cum dies. §. si arbiter. ff. de arb. & de don. feu. resp. vasall. vt no. in præall. lib. feu. in ti. de proh. feu. al. & no. in c. cæterum. de iud. nam ex quo eis conceditur iurisdictio in territorio alterius per subsequentiam conceditur illius exercitium. arg. in iuribus præall. in c. præterea. & in c. prudentiam. de of. del. & l. ad legatum. & l. ad rem mobilem. ff. de proc. & l. cui iurisdictio concessa est. de iu. om. iu. nec cognoscendo extra locum prælaturæ dicuntur violare territorium episcopi cum ipsorum loca ad monasterium, prelatura, & similia, non sunt sibi territorium. Imo territorium est episcopi ex quo non sunt exempti. ¶Vnde ex quo possunt cognoscere in monasterio vel ecclesiis suis potuerunt cognoscere etiam extra, cum cognoscendo & diffiniendo in illis locis cognoscunt, & determinant in alterius territorio, cum vt s̃. dixi iurisdictio istorum concernit personas non loca. nec apparet ratio vrgens quare magis possunt cognoscere in illis locis quàm extra, optimè facit c. cum illorum. §. si claustralis. de sen. ex. & quod ibi no. fateor tamen quòd honestius esset q̃ cognoscerent in propriis locis quàm extra. ¶Si verò habent iurisdictionem cum territorio aliquo iure speciali: & tunc debent cognoscere intra territorium, nec debent violare territorium alterius. & hoc casu cessat ratio superius alleg. nisi locarent eidem cum consensu illius cuius est territorium, vt in c. nouit. de of. le. & c. vt litigantes. de of. or. li. 6. & 6. q. 3. scriptum. puto q̃ hoc casu possent locare sedem in qualibet parte proprij territorij: salua tamen honestate ecclesiastica, vt præal. l. pe. ff. de iu. & iu. & videtur arg. in c. cum episcopus. de of. or. lib. 6. ¶Respectu verò iurisdictionis pœnitentialis, dico q̃ aut loquitur de confessore perpetuo seu extraordinario, quales sunt medicantes, de quib. in cle. dudum. de sepul. & hoc casu omnia peccata vbicunque commissa audiunt etiam si extra territorium commissa fuerunt quia illa quę in foro animæ exercentur voluntarię iurisdictionis sunt, sed commissa non possunt absoluere exceptuata, vt præall. cle. dudum. §. statuimus. ver. extra ciuitates. ¶Aut loquimur de confessore proprio, & ordinario, & talis à quocunque peccato ad eum spectante commisso intra, vel extra territorium. absoluere potest etiam extra territorium ratio est quia sunt fori pœnitentialis, exercentur sub silentio. Vnde nullus territorium læditur. ad hoc quod not. in cap. nouit. de officio legat. & optime facit l. 2. ff. de offi. proconsul. vbi patet quòd ea quæ sunt iurisdictionis voluntariæ possunt exerceri extra territorium, licet non sint fori pœnitentialis. multo ergo fortius si sunt fori pœnitentialis vbi cessat omnis strepitus. de pœn. & re. c. omnis. ¶Et hoc etiam voluit Bęr. & Io. de Lig. post eum in d. cle. dudum. hic etiam annectitur, an exempti incidentes in excommunicationis sententiam à canone latam possent absolui ab episcopo loci vel à suis prælatis inferiorib. episcopo. quam quidem q. expediui plenè in q. prædicta quam aliàs disputaui, ideo vide ibi. ¶Ex prædictis possent elici multæ conclus. & principaliter octo. In ordine præcedentium occurrit tertiadecima quæ talis est: prælati inferiores episcopo etiam habentes collegium licet in personas illorum de collegio iurisdictionem de iure communi sibi vendicent, territorium tamen fori contentiosi non habent, sed tota diœcesis est episcopi & territorium. Ex quo infertur correlarium, q̃ delinquens vel contrahens in monasterio abbatis, vel in ecclesia alterius prælati ipsius prælati forum non sortitur, sed dimittitur episcopo loci etiam si alicuius seruitij ratione eidem prælato subesse dicatur. ¶Xiiij. conclusio, delinquens in alterius parochia seu territorio, quo ad forum pœnitentiæ illi non subiicitur etiam si delictum cadat in notorium. ¶Xv. conclusio, abbas in monachos ciuiliter sibi subiectos etiam in figura iudicij iurisdictionem exercere potest, adeo q̃ loci incommoditate non repugnante eo prætermisso coram loci episcopo non sunt prius conueniendi nisi sint talia crimina quæ depositionem exposcant. ¶Xvj. conclusio, secularis prælatus citra episcopum de criminib. suorum clericorum etiam si depositiones non exposcant cognoscere iudicialiter non valet, si ciuiliter etiam cognitionaliter in eos iurisdictionem exercere possunt. eis prætermissis coram loci ordinario conueniri poterunt. ¶Et ex duabus his proximis conclus. infertur correlarium quòd latiorem iurisdictionem vendicant sibi abbates in personis monachorum quàm seculares prælati in eorum subditos: quamquam delicti, vel contractus ratione secularis clericus non sui iudicis sortiatur forum, religiosus enim coram suo abbate indifferenter conueniendus est nisi nimis longa distantia aliud suadeat: ergò concludo, iurisdictionem fori pœnitentialis duntaxat obtinẽtes excommunicationem in parochianos suos proferre nequeunt. In habentibus verò contentiosam iurisdictionem etiam si episcopo inferiores existant aliud est seruandum. ¶Ex qua infertur correlarium excommunicationem esse fori contentiosi, & etiam actiuè competere aliis prælatis citra episcopum. ¶Xvij. conclusio, inferiores prælati institutionem beneficiorum: de iure communi vel priuilegio speciali simpliciter indulto obtinentes clericos in eisdem institutos propter sinistram administrationem seu non residentiam destituere queunt, ac eorum resignationem recipere. Secus si ex præscriptione seu consuetudine eis instituendi ius competat: nisi beneficium pleno iure eidem sit subiectum. ¶Xviij. conclusio, iurisdictionem contentiosam duntaxat in personas obtinentes in tota diœcesi etiam extra loca propria exercere possunt. secus si habent iurisdictionem territorio limitatam. Iurisdictionem vero pœnitentialem etiam extra territorium dicere possunt.

¶Finis repetitionis c. si quis contra clericum.

CAP. V.

1 *Laicus conuenitur à clerico coram iudice laico: potest etiam conueniri coram, ecclesiastico nisi sit suspectus.*
2 *Possidens res ecclesiæ præsumitur in mala fide.*
3 *Clerici in bonis patrimonialibus gaudent priuilegio ecclesiastico.*
4 *Notorium non inficitur ex sola negatione.* 16.
Iudex potest lacerare libellum si ineptitudo sit notoria, licet non constet ex libello.
Notorium potest opponi à iudice, licet non opponatur à parte.
5 *Laicus ex consuetudine potest conueniri coram iudice ecclesiastico: licet non agatur de re gaudente priuilegio fori.* 7.
6 *Iurisdictio si datur alicui respectu certæ qualitatis, euanescit pro tunc, si negatur illa qualitas.* 8. 9.
7 *Laicus regulariter non conuenit laicum coram ecclesiastico, nec de hoc Papa concedit literas.*
Papa indistinctè concedit literas clericis vt trahant laicos ad forum ecclesiasticum etiam à iudice seculari non negligente, nisi in causa feudi. vide infra cap. proxim. in fine.
8 *Iudex an possit cognoscere an sua sit iurisdictio.*
10 *Libellus debet interpretari vt conueniat personæ iudicis, & iuri actoris.* 14.
11 *Notorietas excusat quem ab onere probandi.*
12 *Iudex procedendo super certa qualitate, quæ si est vera, licet sibi non constet, valet processus.*
13 *Procurator qui stipulatur ex re domini: acquirit domino vtilem: si non ex re domini, tenetur domino cedere.*
15 *Acta facta in iudicio summario non faciunt fidem in iudicio plenario.*
17 *Litis contestatio excludit omnes dilationes.*

1 Si clericus. ¶† Laicus à quo clericus vel ecclesia rem vendicat, debet coram suo iudice laico conueniri. sic cõmuniter summatur: sed ego summo sic. Super re ecclesiæ, vel clerici potest laicus coram ecclesiastico iudice conueniri: sed si probabiliter negat rem esse clerici, vel ecclesiæ sic ad iurisdictionem ecclesiasticam declinandam, conuenitur coram suo iudice. primò ponit dictum. secundò rationem dicti ibi, cum actor. tertiò localem contrariam consuetudinem ibi, licet. ¶Casus literalis. Quidam clericus volens conuenire laicum, consuluit Papam coram quo iudice esset conueniendus. Et resp. quod si clericus conueniat laicum de rebus suis vel ecclesiæ, & laicus res illas non ecclesiæ esse aut clerici: sed suas proprias asseruerit: debet de rigore iuris ad forensem iudicem trahi, cum actor forum rei sequitur, licet de con-
2 suetudine in plerisque partibus aliter seruetur. Ber. ¶†Not. primò vnum casum not. in quo laicus potest conueniri coram iudice ecclesiastico: s. quando agitur de rebus eccles. vel clerici. & hanc puto esse rationem, quia ex mala detentione quæ in dubio præsumitur, ex quo res est ecclesiæ, arg. c. nulli. & c. qui abstulerit. 12. q. 2. & in c. episcopi. de re. ec. nõ al. & quod no. ibi In. & in c. iniustum. de rer. per. cum si. causatur quoddam sacrilegium, ratione cuius ecclesia etiam iurisdictionem sibi vendicat. j̃. e. c. cum sit. & in c. cõquestus. cum si. Item possunt tales dici malefactores ecclesiarum ex iniusta detentatione, ipsarum rerum: ideò est in optione rectoris coram quo iudice velit illos conuenire, vt in cap. cum sit. j̃. e.
3 ¶†Et ex hoc & ex tex. no. secundò casum, in quo clerici gaudẽt eodem ecclesiastico cõuenire: quia sacrilegium est quidam crimen pri-
a uilegio [a] cum bonis ecclesię, vt eorum detentores possint coram iudice ecclesiastico con-
b ueniri. [b] & hoc ideò, quia quasi sacrilegi sunt censendi. ad hoc quod no. Inn. in c. cæterum. de iudi. vbi dicit, q̃ clericus spoliatus potest

Sebast. Sapia.
a ¶Eodem priuilegio. Quod bõa clericorum respũ fori gaudeãt priuilegio fori, vide Old. in cõs. 83. inc. an eps. & Fel. in c. ecclesia S. Mariæ. s̃. de const.

Zacharias.
b ¶Iudice ecclesiastico conueniri. ita Bar. in aut. itẽ nulla. C. de epi. & cle. in c. cõquestus. & ibi doc. j̃. c. & Bar. ĩ l. cũctos. q. 8. C. de sum. Tri.

Universidad de Deusto Biblioteca

Sebaſt.Sapia.

a ¶ Efficitur dubia. Hoc declara vt per Iaſ.in l.poſt rem iu. ff.de tranſact. quia per negationẽ non efficitur res dubia, quando eſt euidenter calumnioſa. de quo latius per Fel. hic.

Zacharias.

b ¶ Poſſe lacerare. Adde Lanfr. de Or. in c.quoniam contra petitiones.in pr. ĵ.de prob.Io.Pet.de Ferran. forma reſp. rei conuenti, verſi. dentibus lacerandum.

Sebaſt.Sapia.

c ¶ Certa quantitas.Vide Bart.& ibi latè Mod.in l.2. ff.ſi quis in ius voc.non ier.Pau.de Caſt.in l.cum quædam puella.ff.de iu.om.iu.

d ¶ Iuriſdictio.in iſta materia, vide quę latè ſcripſi poſt iſtum in c.cęterum. in num 21.ſ.de iud. Aen.Fal.

Sebaſt.Sapia.

e ¶ Cum certa.vide Ang.in conſ.6. inc. lata ſententia. & in cõſ.27. inc.quidam victor.

f ¶ Summariè probare. Adde Lapum all.69. vbi latè hanc materiam ponit.

ſuum ſpoliatorem coram iud.eccleſiaſtico cõuenire:qa ſacrilegium eſt quoddã crimen eccleſiaſticũ. 16.q.1.in canonib.& ẽt ſi dubiũ ſit de ſpoliatione: tñ cognoſcere eccleſia ſecundum eum. 24.q.3.ſi quis de potentib. In caſu tamen huius cap.quando non agitur de impreſſione, & violentia aliud ſeruatur, in caſu dubij, quia debet trahi coram iudice ſuo, vt hic .Et ex hoc infero, quòd in caſu c. non conuenitur coram iudice eccleſiaſtico præciſo, ratione veri ſacrilegij, ſed quaſi ſacrilegij, & læſionis qui infertur eccleſiæ ex iniuſta detentione rerum eccleſiaſticarum, quod no.pro ĵ.dicendis. Nam ſi conueniretur præciſè ratione ſacrilegij non ſufficeret negatio ad excludendam iuriſdictionem, vt patet ex prædictis. & ĵ. ſubiiciam. An autem in aliis gauderet clericus in bonis propriis illis priuilegiis quibus gaudet in rebus eccle-
4 ſiæ,dicam in c.ſi diligenti.ĵ.de præſc.¶†No.
a 3.quòd per negationem res efficitur dubia.[a] l.3.C.quib.ad lib.proclam.non li.& in c.Piſanis. & quod ibi not. de reſt.ſpol. & in c.ſuper eo. de teſt.cog. quod intellige,quando probabilis eſt ignorantia.ſi enim haberet notorietatem contra ſe non proficeretur talis negatio, quin teneatur reſpondere coram eccleſiaſtico:ex quo conſtat notoriè rem eſſe eccleſiæ,vel clerici: quod tenet hic d.Ant.in examinatione materiæ. Vnde dicit, quòd ſi petatur poſſeſſio præbendę:quia non poteſt eſſe non notorium in loco poſſeſſionis, fore præbendales quando diutius poſſeſſę ſunt licet negentur præbendales, hoc non ſufficit.all.no.per Inn.in ſimili in c.venerabili.de cenſi.Ego all.no.per eundem Inn.in c.tua.de coh.cle.& mul.& de iud.nouit.in fi.probatur in præall. c.ſuper eo. vbi patet quòd negatio ſola non inficit notorium, vt in c. cum dilectus.de pur.can.& in c.fi.de coha.cler.& mul. optimè facit quod no.Inn.in c.j.de off.vi.vbi dicit iudicem libellum actoris poſſe lacera-
b re [b] ex quo notoriè aliunde quàm ex libello conſtat agenti ius non competere. facit etiam tex.iuncta gl.j.in l.j. C.qui & aduerſus quos. vbi patet,quod iudex attendit factum notorium etiam ſi per partes non probetur: & vide etiam gl.iuncto text. in l.poſt rem iudicatam.ff.de tranſact.& l.qui ſententiam.C. de pœn. ¶Not.4.ibi,de rigore,&c.quod ſtrictus ordo iuris dicitur rigor iuris. nam hic ſecundum Hoſt.ponitur rigor pro ſtricto ordine iuris. ſimile in c.in literis. ĵ.de reſt.ſpol. & in c.j.de dol.& contu. Quandoque tamen ponitur rigor pro ordine iuris, vt in c. ſuper literis.de reſc.&appellatur ibi rigor reſpectu ſpecialis formæ,quæ citra ius commune cõtinebatur ibi in reſcriptis.Et dic,quod reperitur rigor,ius,&diſpenſatio rigor propriè eſt quidam exceſſus iuris, & quædam auſteritas facta ad terrorem: & iſto mõ non capitur hic.quandoque ſumitur pro ſubtilitate iuris,ſeu ſtricto ordine iuris.& iſto modo capitur hic:& in c.in literis.præall.nam de ſubtilitate iuris debet quis coram ſuo iudice ꝯueniri. & de hoc rigore & aliis ſ.dictis vide bo.
5 gl.in c.vt conſtitueretur. 50.di.¶†No.5.poſſe ex conſuetudine induci,vt laicus conueniatur coram iudice eccleſiaſtico per clericum etiam ſi non agatur de re eccleſiaſtica, vel patrimonialibus ipſius clerici vel non obſt.negatione ipſius laici. & pro hoc eſt tex.iuncta gl.c.ſi quis preſbyter.2.q.5.facit c.nouit.de iud.& c.cum contingat.
6 ĵ.e.& 9.q.3.conqueſtus.cum ſi. ¶†Vltimò tene menti ex iſto text.
e quod quando certa quantitas[e] dat iuriſdictionem iudici:non ſufficit ad fundandum iuriſdictionem iudicis,eam allegare in libello,ſi probabiliter negetur,imo quod plus eſt non ſufficit ſola allegatio ſecuta negatione: etiam ſi illa qualitas veniat poſtea probanda & examinanda ad merita cauſæ,vt hic clarè probatur:nam ad merita cauſæ venit hoc examinandum an res petita ſit eccleſiæ,vel clerici: & tunc hoc non ſufficit ad fundandam iuriſdictionem eccleſiaſtici ſi hoc negetur,quod eſt contra Bar.in l.2.ff.quis in ius voc. ſed ſtatim de hoc ĵ.latius dicam.¶Venio nunc iuxta ordinem ad expeditionem gloſſ. dicitur hic quod actor debet ſequi forum rei:contra quod opp.de c.cum ſit generale.& c.licet.& c.ex tenore.ĵ.e. Sol.dicit gl.quod hæc regula fallit.& dic de ratione fallentiæ,vt ibi no.&
7 limita hanc regulam prout plenè dixi ſ.c.prox.in pr. ¶†Secundò quæro, dicitur hic in fi. quod de conſuetudine in pleriſque partibus laicus indiſtinctè poteſt conueniri per clericum in iudicio eccleſiaſtico. vnde habuit ortum hæc conſuetudo? reſp. gl. quod ex negligentia laicorum in exhibendo iuſtitiam clericis. dicit tamen vnum notab.verbum, quod Papa hodie de conſuetudine generali concedit literas indiſtinctè clerico agenti contra laicum ſiue iudices laici ſint negligentes, ſiue non: & no.bene hanc gl.quod laico contra laicum Papa non concedit literas niſi in caſibus no.ĵ.e.c.licet.& c.ex tenore.ſed clerico contra laicum concedit indiſtinctè ex quacunque cauſa ex generali ſtylo curiæ. & idem not.gl.in c.prox. & idem Arch.in c.indicatum.89.di. vbi dicit ſe vidiſſe hoc de facto in quadam cauſa:& intantum dicit hoc verũ,quod ſi propter hanc exceptionem, quod cauſa eſt prima tractanda in foro rei appellaretur non darentur literæ in cauſa appellationis, vt dicit ſe expertum:& pro hac conſuetudine facit c.fi.de iud. & idem tenet Spe.in ti.de comp.iu.adi.§.regulariter.in pr.clarius in ver.30.& verſ.ſeq.& dicit hoc in tantum verum, quod dato quod iudex ſecularis & laicus conuentus ſeparatos offerrent ad exhibendã iuſtitiam per hoc non impediretur iuriſdictio delegati Papæ: nec poteſt iudex ſecularis,tunc inhibere laico ne reſpondeat coram eccleſiaſtico. vt ibi no.& idem no.Hoſt.in ſum.huius ti.§.2.ver.ex præmiſſis.hoc commune dictum limito, quando quæſtio inter clericum eſt non feudalis.Si autem eſt feudalis tunc licet Papa det literas:tamen delegatus non exequitur niſi dominus feudi negligat facere iuſtitiam, vt probatur no.in c.prox.iuncta gl.j.ſecundũ vnam lect.Hæc enim qñ feudalis habet ſpecificam materiam, & iudicatur per leges ſpeciales, & non per generales, vt ſ. de iud.c.cæterum. & probatur clarè in c.j.de feu.cog.collat.10.& quod ibi no.facit quod no.Bar.in l.j.§.
8 & poſt operis.ff.de no.oper.nun.& in l.2.de iud.¶†Sed quia gl.hic multum leuiter tranſiuit in lectura huius cap.nec tetigit difficultates:ideò extra gl.opp.contra text.in eo quod innuit ex ſimplici negatione laici recurrendum fore ad iudicem ſecularem:vbicunque enim negatur cauſa, vel qualitas iuriſdictionem tribuens, poteſt iudex ad fundandam ſuam iuriſdictionem de cauſa laici vel quali-
d tate cognoſcere,vt videat an ſua ſit iuriſdictio[d],vt probatur in c.ſi per literis.de reſcrip.& in c.cum perſonæ.de priuil.lib.6.& no.in l.ſi quis ex aliena.ff.de iud.& in l.2.ſi quis in ius voc.non ier.Sol.Gofr. videtur hic tenere contrarium:dicit enim quod primò videtur examinandum,an res ſit eccleſiaſtica.ĵ.de teſti.c.veniens.2.vt fiat hoc ſummariè,& ſine præiudicio principalis quæſtionis.arg.ff.de li.ag. l.ſi quis à liberis.§.ſi vel parens. & ſi appareat eccleſiaſtica coram iudice eccleſiaſtico cognoſcetur.aliàs ad ſecularem recurretur ſecundum eum.Sed hoc dictum Gofr.non placet omnino Hoſt.pro quo facit hoc c. vbi ſimpliciter dicitur recurrendum ad ſecularem niſi ratione priuilegij vel conſuetudinis aliud dicatur. & quod no. Io.An.in c.cum ſit.ĵ.e.Sed pro Gofr.facit quod no.Vin.ĵ.e.c.conqueſtus. vbi dicit,ꝙ ſi laicus negat raptum, vel inuaſum,iudex eccleſiaſticus cognoſcet quouſque intelligat quod non eſt ſua iuriſdictio:& tunc condemnabit clericum in expenſis,& remittit ad iudicem ſuum.de ap.c,vt debitus.& c.cum ſpeciali.d.Car.hic ſequitur Gof.& idem audiui tenuiſſe d.Pet.de An.hanc ſententiam ſequitur etiam hic Colle. per id quod dixi ſ.in contrario.& aperte eam approbat Arc.in c.Romana.ver.inueniantur.e.ti.li.6. d.Ant. ſequitur
9 hoc dictum Hoſt.¶†Sed pro ſubtili &clariori deciſione huius du-
e bij videndum & examinandum eſt,primò,an cum certa[e] qualitas, vel cauſa tribuit iuriſdictionem, ſufficit eam allegare in libello ad concludendam iuriſdictionem:an etiam ſit neceſſe ſummariè pro-
f bare[f] eam ſi negetur:& an ſola negatio qualitatis vel cauſæ tribuentis iuriſdictionem excludat prorſus iuriſdictionem tam in principali quam in incidenti.& in hoc artic.procedit hic d.Ant.intricato & obſcuro ſtylo: ſed ego Deo duce,apertè & leui ſtylo procedam:& vt patet ex præcedentib.Gof.voluit quod ſola negatio non excludit funditus iuriſdictionem, ſed impedit proceſſum ſuper principali,vt non teneatur reſpondere reus ad libellum,niſi primò ſummariè cognoſcatur de illa qualitate tribuere illam iuriſdictionem, vt puta in terminis c.an res ſit eccleſiaſtica.& pro Gof.faciunt iura generaliter dicentia iudicem cuius iuriſdictio negatur cognoſcere poſſe an ſua ſit iuriſdictio:quæ iura ſ.all.facit dictum Inn.in c.cęterum.ſ.tit.ꝓx. vbi dicit,ꝙ ſi negatur rem eſſe feudalem,de hoc prius cognoſci debet,an ſit feudalis.Itẽ facit quod no.Inn.in d.c.ſuper literis.Io.An.& Arc.in c.Romana.§.contrahentes.e.tit.li.6.& Io.An. Cal.in c.j.de rapt.& Cy.in l.præſcriptione.C.ſi ꝯ ius vel vti.pu.Dicũt enim,quod ſi quis alienę iuriſdictionis citatus comparet,& dicit ſe non contraxiſſe vel non deliquiſſe in loco vel in territorio vbi citatur; debet ante omnia diſcuti ſummariè,an ibi ꝯxerit,vel deliquerit ſine præiudicio principalis quæſtionis: & ſi conſtiterit ipſum ibidẽ ꝯxiſſe,vel deliquiſſe proceditur poſtea in principali.Ad idem facit gl.c.j.de of.del.li.6.q̃ dicit quod ſi corã ꝯſeruatore Apoſt.ſedis

qui habet

a ¶ Sola allegatio. pondera ſubtiliter iſtũ tex.qa hic ꝯcurrebãt duo videlicet poſſeſſio laici:& aſſertio ꝙ res eẽt ſua, ideò ſtatur ſuæ aſſertioni hoc ꝓbat formalis text.in l.ordinata.ff.de lib.cau. iõ ſtamus aſſertioni ipſius rei,quia aſſertio recipiebat fomentum à poſſeſſione. & pondera qa Bart. in d. l.præſcriptiõe. tenuit ꝯriũ eius qd tenuit ĩ d.l.2. ff.ſi qs in ius vo.nõ ie.& re vera ꝓpria opinio eſt illa q̃ ponitur in d.l.pręſcriptione.& no.in d.l.2. ex eo qa d.l. ꝑſcriptione.poſuit mãm, & recitat antiquos tenẽtes:ꝙ maritus & cũ maiori declaratione, nõ aũt ſic fecit in d.l.2. ideo ſtãdũ eſt ꝙ maturi⁹ dixit tex. eſt in l.diui. ff.de iure patr. Andr.Barb.

b ¶ Sola allegatione.Adde Ro.conſil. 208.& vide quòd ibi pulchrè voluit.

c ¶ Ignoret. Tu põdera quia conſtare debet iudici, qualitas quæ ſibi tribuit iuriſdõcm.l.hæc autem,in verſ.conſtare,liquere.ff.ex qui. cau.in poſ.ea.cum ſi mi.And.Barb.

Sebaſt.Sap.

d ¶ Notorietas. Vide Bar.in l.j.ff.de ap. & infinita congeſta per Fel.in c.cum ordinem. verſ.ad gl.in cle.appellanti.de reſcr.vbi ex multis declarauit,qñ notoria egeant allegatione.

qui habet tm̃ cognoſcere de iniuriis manifeſtis,negatur iniuriam fore notoriam.de hoc primo cognoſcet ad fundandam iuriſdictionem ſuam:& euẽtus huius ſummariæ cognitionis dabit euentum,vel negabit proceſſum ſuper principali, idem voluit Arch.in c.Romana.§.notoria.de cen.lib.6.ibi.n.text.dt Archiepm poſſe viſitãdo prouinciam ſuam punire notoria crimina ſubditorum ſuorum ſuffraganeorum. Quid autem ſi crimina negantur notoria? dicit ibidem.Archiepm poſſe de hoc cognoſcere ſummariè ad fundandam iuriſdõcm per iura generalia. ſ.all.ſic ergò dicendum eſt in propoſito.¶Secunda o-
a pi.principalis eſt,vt ſufficiat ſola allegatio[a] illius qualitatis ſeu cauſæ deferẽtis iuriſdictionem in libello licet illa vera non ſit,dummodo de hoc nõ conſtet:quia id quod exprimitur in libello habetur pro vno ad fundãdam iuriſdictionem.Pro hoc facit l.cum quædam puella.ff.de iuriſd.om.iu. vbi iuriſdõ menſuratur ab eo quod petitur non ab eo quod in veritate debetur,& hæc eſt aperta opi.Bar.in l.2.ff.ſi quis in ius vo.non ie. vbi tenet oppoſitum eius quod ſ.dixit.dt enim,ꝙ ſi quis citatus ĩ alieno territorio negat ibi ꝯxiſſe vel deliquiſſe:non per hoc excluditur iuriſdõ iudicis:nec oportet ꝙ de hoc ſummariè cognoſcatur:ſufficit.n.quantum ad iuriſdõem iudicis.ꝙ ſi id quod exprimitur eſſet verum concluderetur iuriſdõ iudicis:vt in præall. l.cum quædam.Adducit ſimile in ſeruo qui dt ſe liberum.nam eo ipſo ꝙ hoc dicit habetur pro libero quantum ad ſuam perſonã legitimandam:vt ff.de li.cau.l.ordinata.ita dt in propoſito quod eo ipſo ꝙ aliquid dr in libello ꝙ ſit de iuriſdictione iudicis quantũ ad iuriſdictionẽ iudicis hr pro vero:facit pro iſta opi.Bar. quod no.Inn.in c.cum ſit.ĵ.e. vbi dicit quod clericus agens ꝯ laicum coram iudice eccleſiaſtico ſuper oppreſſione,vel fraude vel illicito ꝯctu:in quibus caſib.fundatur iuriſdõ iudicis eccleſiaſtici vt ibi non debet in petitione mentionẽ facere de oppreſſione vel fraude,vel minus legitimo ꝯctu:& ſuper illa clauſula fundare ſuam intentionẽ:& ſi pars aduerſa neget,nihilominus ꝓceditur in cã principali:& ſi non probauerit fraudẽ vel illicitum ꝯctum abſolueretur reus ex illa cauſa:ſed iterum poterit agere ex alia. ff.de excep.rei iu.l.& an eandem. Idem ſentit idem Inn.in c.cæterum.ſ.ti.prox.vt ſ.dixi qñ clericus dt ſe ſpoliatum & laicus negat vt ſi eſt dubium cognoſcat iudex etiã de principali:facit etiam quod ſupra dixi ſm Vin. & idem ſentit Guil.de Suza.in aut.qua in ꝓuincia.C.vbi de cri.agi op. vbi dt ſufficere allegare cõmiſſum fuiſſe crimen in certo loco ad fundandam iuriſdõnem iudicis loci, abſque eo quod aliter probetur vel cognoſcatur.& ſi poſtea apparebit delictum non ibi commiſſum in proceſſu cauſæ nõ valebit proceſſus. C.ſi non à comp.iu.per totum. Tertia principalis opinio fuit Iac.de Arc.quam ponit Lap.ſua alle.61.alias 50.dicit enim ſufficere quod cauſa allegetur,& poſtea probetur. Et ſi aduerſarius negat qualitatem ſeu cauſam aggrauatur onere probandi, quia ex productione libelli fundata eſt intẽtio:vt in d.l.cum quædam puella,in fi.Aduerte,quia ſecunda,& tertia opi.videntur ꝯ iſtum tex.vbi ex ſola allega-
b tione[b] qualitatis,ſ.ꝙ res ſit eccleſiæ,vel clerici non fundatur iuriſdictio iudicis eccleſiaſtici: nec negans aggrauatur onere probandi ſuam exceptionem qualitatis negatiuam: vnde iſtę opi.non placẽt hic do.Ant.Nam ſic eſſet in poteſtate actoris allegando cauſam,vel qualitatem concludentem iuriſdictionem ſubiicere reum iuriſdõi alterius iudicis,vel eum aggrauare onere probandi defectum qualitatis ſeu cauſæ iuriſdictionem concludentis, quod eſſe non debet. Nec ob.l.cum quedam puella.in fi.ſuperius allegata:quia inſpicitur ibi quod petitur nõ quod debetur.nam ad fundandam iuriſdictionem iudici quando ſit verum vel falſum quod petitur,concluditur iuriſdõ:tunc.n.nõ habetur reſpectus ad veritatem debiti: ſed hic & in exemplis allegatis,ſi ſit falſa cauſa ſeu qualitas allegata non concluditur iuriſdictio:& ſi ſit vera concluditur:& ſic oportet prius de illa qualitate ſeu cauſa conſtare:& hoc etiam reperio ſcripſiſſe Bar. in l.præſcriptione.C.ſi ꝯ ius vti.pub.videlicet,vt prius de hac qualitate ſummariè cognoſcatur,licet aliud ſentiat in d.l.2.ſi quis in ius vo.d.Ant.multa verba inculcat: ſed in effectu hoc vult,ꝙ quandoque allegatur in libello qualitas expreſſè:quandoque tacitè.primo caſu principali quando allegatur & probatur:caſus eſt planus.ſi nõ allegatur ſed probatur: & tunc ſi aliquo modo poteſt includi,& adaptari ad verba libelli procedit iudicium.adducit not.per Inno.in c.cæterum.ſ.ti.prox.vbi dicit. ꝙ ſi agens coram domino feudi realiter dicit ſe dominum,& probat feudum,debet obtinere:quia poteſt includi in libello ius feudi vt intelligatur ſe dixiſſe dominum reſpectu talis dominij:hoc dictum intelligo verum quando à principio non fuit exceptum de non exiſtentia qualitatis aliàs verò nõ ſufficeret ſic generaliter allegare:vt ibi not.facit l.ſi.C.de anna.exce. Si verò non poteſt illa qualitas probata aliquo modo includi in libello:tunc dicit probationem non ſufficere niſi fuerit allegata in libello.ad hoc quod not.in præalle.c.cæterum.& ĵ.e.c.conqueſtus.&
* in c.cum ſit generale.& hoc dictum licet videatur *commune*:mihi tamen non placet indiſtinctè. Vnde puto ꝙ licet qualitas non fuerit allegata in libello tamen ex quo à principio non fuit exceptum: & nunc reperitur probata: vel eſt alias patens & notoria ꝙ valet iudicium:& poteſt ſequi ſententia:& pro hoc allego bo.text.ſing. iudicio meo in l.2.poſt prin.ff.de iud.vbi dicitur,ꝙ ſi partes conueniunt de prorogatione iuriſdictiõis alterius iudicis:licet iudex hoc igno-
c ret[c] ex quo tamen putat iuriſdictionẽ eſſe ſuam valet iudicium coram eo agitatum.& ſic plus probat ille tex.ꝙ iudicium valet licet iudex ignoret qualitatem tribuentem ſibi iuriſdictionem. ex quo alias putabat ſuam iuriſdictionem eſſe. fortius debet tenere in caſu noſtro quando qualitas ſeu cauſa eſt patens vel eſt probata:licet nõ allegata & ſic nullus eſt error.Item adeundo iudicem videtur in dubio præſumendum illum adiuiſſe reſpectu qualitatis tribuentis iu-
10 riſdictionem. ¶†Debet enim in dubio libellus interpretari vt conueniat perſonæ iudicis & iuri actoris vt not.Inn.in d.c.cæterum. facit quod not.Cy.in l.edita.C.de eden.& quod dixi in d.c.dilecti.ſ.tit. proxi. & l.ſi quis intentione ambigua.ff.de iud. & debet fieri interpretatio vt res valeat.l.quoties.ff.de ver.obl.& in c.abbate. de verb. ſig.facto enim exprimit illam qualitatem,ſeu cauſam iuriſdictionẽ concludentem eum adeundo, ſicut facto quãdoque quis appellat inter arripiendo,licet non exprimat,vt in c.cũ olim.de dol.& contu.& in c.ad audientiam.de app.cum ſi.& 11.q.3.non ſolum & c.ſe-
11 quenti.¶†Item notorietas[d] excuſabat ab onere probandi excuſa-
d tionem & onere comparitionis, vt cle.paſtoralis. §.Piſana. & quod ibi not.gl.de re iud.& per Inn.in c.præterea.de dila.Et conſideratio d.Ant.procederet quando illud quod petitur non poſſet includi aliquo modo ſub libello.nam tunc nõ poteſt ferri ſententia,quia fatuus eſt iudex qui pronunciat ſuper non petitis:vt dt tex.in l.fi.C.de fideic.lib.ſecus autem quando qualitas tribuens iuriſdictionẽ non includitur ſub libello:ſed res ſic. nam tunc ſufficit ꝙ de qualitate aliàs cõſtet, vel quod probetur in proceſſu:vel cum dubitatur.exemplum ſi conuenirem clericum coram epiſcopo, & nõ allego quod ſit clericus: ſatis enim eſt ad validitatem proceſſus quod ſit cleri-
12 cus.arg.in l.2.ff.de iud.¶†Pro hoc ſingulare dictum Inn.in c.tua.in fi.de coha.cle.& mul.vbi dt,ꝙ ſi iudex proceſſit tantum ſuper notorio ſi in veritate factum erat notorium non tñ iudici conſtabat:valet proceſſus.ſatis.n.eſt quod iudex nõ ignoret fundamentum ſuæ iuriſdõis:licet ignoret qualitatem iuriſdõis:vt dt Bart.in l.multum. ff.de cond.& dem.in d.l.2.Conclude ergò,ꝙ ſi ex cõiecturis poteſt apparere quod partes litigant reſpectu ipſius cauſæ, ſeu qualitatis tribuentis iuriſdictionem,valet iudicium:licet non fuerit expreſſa cauſa:ex quo de ea conſtat per probationem,vel aliàs eſt patens.& hoc nota,quia nemo tangit.Redeo ad dicta d.Ant.ſi autem,allegatur qualitas, & non probatur,tunc ſi non negatur ſufficit ſola allegatio ad concludendam iuriſdictionem:vt hic eſt caſus notabilis.& hoc caſu procedit opin.dicentium ſufficere ſolam allegationem.ſi vero allegatur qualitas & denegatur, tunc ſiue contingat negatio abſque principali petito:ſiue ſurgat à negatione principalis petiti: pone exemplum in primo,qñ quis negat rem eſſe feudalem negat enim tm̃ qualitatem exemplum in ſecundo qñ dicit & negat ſe deliquiſſe,& ſic non ſolum negat deliquiſſe in territorio citantis,ſed negat principaliter productum, & fundamentum intẽtionis partis vnde negãdo fundamentũ intẽtionis, negat & per ꝯñs qualitatem tribuentẽ iuriſdõem,ſ.quod deliquerit in territorio:& in iſtis duobus caſib.quos dt procedere pari paſſu facit tria mẽbra: aut.n.fundatur iuriſdictio ſuper exiſtẽtia qualitatis:aut ſola dubietas fundat iuriſdictionem,aut fundatur ſuper notoria exiſtentia qualitatis.Primo caſu, quando fundatur ſuper exiſtentia qualitatis: tunc ex quo qualitas allegata negatur,excluditur iuriſdictio: niſi qui illam allegat offerat ſe probaturum ad fundandam iuriſdictionem, & iudex examinabit illam ſummariè, vt videat an ſua ſit iuriſdictio: & hoc verum niſi negatio haberet notorietatem contra ſe: & tunc non proficeret negatio vt ſupra dixi in notabilibus. Et notat

bene

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sebast. Sap.

a ¶Rem esse ecclesiæ. Vide d.Anto. & Inn.in c.cæterum.s. de iud.vbi dnt q qn dubitatur an iuris. spectet ad iudicē ecclesiasticū vel ad secularem: pfertur iudex ecclesiasticus licet Ab.ibidē sentiat ꝯrium. vide ēt Ang. in l.qdā cōsulebant. ff.de re iu. vbi dt, q qn aliqd opponitur cui⁹ cognitio respiciat aliqd spūale, nō pōt iudex secularis cognoscere. q ēt firmat d.Ant.de Bu.in c.si diligenti.de pſc.

bene hoc dictum pro his quæ infra dicam nam ex hoc apertè sensit, q si cōstat rem esse ecclesiæ:a licet non allegetur alia qualitas, vt fraudis, seu expressionis, vel similis fundatur iurisdō ecclesiastici iudicis. & hoc etiā apertè voluit Inn.hic: sed Host.hic sentit oppositum dicens, q iste tex. ꝯdicit nisi aliud dicatur rōe priuilegij, vel cōsuetudinis. sed primum dcm plus mihi placet: vt satis hic colligitur ex mēte literæ. & facit q s.dixi in no. & qd j.dicam. ¶Secundo membro principali, qn non exigitur ad fundādam iurisdōnē veræ qualitatis existentia: sed sufficit sola dubietas: & tūc sufficit illam qualitatem allegare licet neget vt si allegatur sacrilegium: nam tunc quia istud crimē est ecclesiasticum cognitio spectat ad ecclesiam: siue dubitetur: siue non, & ita procedit dictum Inn.in præal.c.cæterum. & in c.cum sit generale.j.e. & dictum Vin.in d.c.cōquestus. & idē dic, de consimili qualitate qn fundatur iurisdō iudicis etiam in casu dubij. Exemplum si negetur res spūalis, vt in c.si iudex laicus.de sent.exc.li.6, vel ꝯtum esse vsurarium in c.illo vos.de pig. & c.ad nostram.de emp.& ven.vel ꝯtum matrimonij, vt in c.tuam.de ord.cog.qui fil.sint le.c.causam.& c.lator.16.q.j.in canonib.cum si.non autem sic est qn dicitur delictum commissum in territorio citantis: quia non datur iurisdō sine præsupposita veritate: & ideo de hoc summario, primò præmittitur discussio vt videat an sua sit iurisdō: vt dixi in præced.membro. ¶Tertio membro principali, qn fundatur iurisdō super notoria existētia qualitatis, tunc si qualitas non allegetur notoria & negatur, excluditur iurisdō. ad hoc gl.in c.accusatus.de hære.lib.6.& in c.1.de offi.dele.eo.lib.ad hoc etiam istum tex.adducit nam super re ecclesiastica excluditur iurisdictio laici, & spectat ad ecclesiasticū: quando res est ecclesiastica; & hoc constat: vel non negatur. quia constare dicitur si non negetur ex toto in principali: & in incidenti, an sit iudex: quia ex quo negatur & sic notoriè non constat rem esse ecclesiasticam non sufficeret summaria cognitio. Attende, quia ex hoc sensit d.Ant. q iurisdictio iudicis tunc concluditur ratione rei ecclesiasticæ q notoriè cōstat rem esse ecclesiasticam: saltem ex eo quia non negatur. sed certe hoc non intelligo ex litera vbi nulla fit mentio de notorietate: sed potius videtur innuere oppositum vt sufficiat sola existētia huius qualitatis, s. q res sit ecclesiæ vel clerici. patet. quia reo laico non excipiente procedat iudicium: & posset postea negare ad merita causæ, & sic firmaretur iurisdictio: & tamen qualitas q res sit ecclesiastica non esset notoria: item iurisdictio datur: quia ex detētione rei ecclesiasticæ præsumitur saltem præsumptiuè quoddam sacrilegium vt s.dixi in notab. & ideo non requiritur q notoriè constet. satis est q de hoc potest fieri fides: vt statim plenè subiiciam in se.membro. Sed attende ad aliud in eo q d.Ant.all. similem gl.in c.j.de off.del.li.6.& gl.in c.accusatus.de hær.e.li.quæ tamen gl. prima fronte videtur ꝯria, & inuoluere intellectus iuuenum. Nam gl.in c.j.vult, q si ad excludendam iurisdictionem conseruatorū negatur iniuriam notoriam esse, potest de hoc cognoscere conseruator summariæ an sit notoria. Sed gl.in d.c.accusatus. dicit q nisi diuinationes sapiant hæresim manifestè inquisitor hæreticæ prauitatis non potest se intromittere: vnde in dubio cessat eius iurisdictio: licet alias iudex cognoscat an sua sit iurisdictio. Sed dic illas concordādo, q aut negatur qualitatis notorietas sine ipsa iniuria, & aduersarius dicit ipsam esse notoriam: & tūc iudex potest cognoscere an iniuria sit notoria pro fundamento suæ iurisdictionis nec procedit postea in principali nisi constet quod sit notoria, quia notorietas est illa quæ dat iurisdictionem conseruatori & non sola existentia iniuriæ, & hoc casu loquitur gl.in d.c.j. & sic etiam loquuntur in simili Inn.& Arc.in c.Romana.§.notoria.de cen.li.6.aut cōstat qualitatem notorietatis non subesse, vult tamen iudex inquirere an factum subsit, sine illa qualitate & nō potest ex quo sola qualitas notorietatis concludit iurisdictione. & iste est intellectus gl.d.c.accusatus. Nam inquisitor non potest se intromittere de diuinationib. nisi sapiant hæresim manifestè, si ergò non sapiunt manifestè non potest inquirere an sapiant hæresim, quia sine notorietate qualitatis non habet iurisdictionem. q etiam voluit gl.in d.c.j.sed si inquisitor, vellet inquirere, an sapiant hæresim manifestè bene posset: vt in d.c.j.& in præalle.c.Romana.§.notoria.& in aliis iurib. quæ dicūt quem posse cognoscere, an sua sit iurisdictio. Hæc procedunt quando expressè qualitas allegatur in libello, si autem nō allegatur qualitas expressè sed tacite, potest comprehendi q fuit secundum mēbrum principale. Exemplum in terminis. c.secundum.d.Ant. vt quia agens rei ven. contra laicum pro rebus ecclesiæ solum dicit rem esse ecclesiæ, nam quod res sit ecclesiæ non concluditur iurisdictio,

sed bene concluditur ex detentione rei ecclesiasticæ sacrilegium quoddam, ex quo concluditur iuris. ad eccl. pertinere, & tunc, quia potest deducere illam causam vt priuilegiatam, & vt non priuilegiatam, ex quo simpliciter dicit rem esse ecclesiæ, nec aliter allegat sacrilegium: si res negatur ecclesiæ, quia per consequentiam negatur sacrilegium sola negatio excludit iurisdictionem, quia specificè non tangitur dubium sacrilegij: vt hic est tex. secundum eum. vnde ipsam vt priuilegiatam videtur deducere quando hoc exprimit in libello aliàs autem non concluditur sacrilegium, nec dubium sacrilegij ex quo non allegatur mala detentatio: quia possibile est quod reus habeat aliquod iustum initium possidendi, & eo quod possidet præsumitur iustè possidere, ex quo non allegatur possessionis iniustitia. Ex prædictis videtur concludere, q tunc demum ecclesiasticus iudex cognoscit super reb. ecclesiæ, quando allegatur sacrilegium expressè, vel quando concluditur tacitè ex notoria detentatione rei ecclesiasticæ. Sed contra hunc intellect. apertè facit, quia si agēdo rei ven. allegaret tacitè sacrilegium, iam ex negatione non excluderetur iurisdictio: sed res efficeretur dubia, & sic haberet iudex ecclesiasticus iurisdictionem, vt s. cōclusum est tacita enim habentur pro expressis. ff. si cert. pet. l. cum quid. Item intentio actoris non debet variari ex negatione, vel assertione rei. Aut enim actor intentando rei vend. deducit sacrilegium tacitè allegando detentionem rei ecclesiasticæ. & tunc ex negatione non debet excludi iurisdictio: vt in c.cum sit. j.e. & s.dictum est, aut non deducit sacrilegium: & ideo negatio vel assertio quæ est ecclesiastica non habet mutare qualitatem causæ & intentionem actus & sic non haberet iurisdictionem, etiam si constaret rem esse ecclesiæ, ex quo non deducitur sacrilegium, ratione cuius tantum secundum istum intellectum habet ecclesia iurisdictionem in casu huius cap. & tamen iste text. aperte innuit contrarium, vt si constat rem esse ecclesiæ vel isto non negante iudex procedere possit. Item dico non esse verum q agendo simpliciter rei vend. videatur deducere sacrilegium tacitè. Ista enim est actio realis nec præsupponit quæ inesse obligatum ad tradendum, vel criminosum. vt Instit. de act. §.j. ideo puto q hoc cap. velit dare priuilegium ecclesiæ, vt cum agitur de rebus suis contra laicum possit adire ecclesiasticus qualitercunque agatur de rebus suis vel clerici, etiam si agatur actione personali vt ex locato, & hoc videtur hic voluisse Inno. dum dicit, quòd si constat rem esse ecclesiæ, sed si laicus possideat, coram iudice ecclesiastico agi debet, puta si agatur ex locato, vel legato, & similibus. Et sic non solum habet locum hoc priuilegium quando agatur rei vendi. sed etiam si agatur alia actione personali, occasione rei ecclesiasticæ, secus si ageretur actione personali, & non de re ecclesiastica, quia tunc secularis cognoscit, & sic potest tunc intelligi Innocent. in capitul. cum sit generale, infra eodem vbi videtur contrariari di-
13 cto suo hic. ¶† Et pro hac differentia potest adduci optimum simile in eo quod dicimus procuratorem acquirere vtilem domino quando stipulatur ex re domini: secus quando stipulatur ex re non domini, quia tunc nihil acquiritur domino: sed tenetur cedere actionem domino per actionem mandati. vt dicit gloss. not. in capit. 2. de vsur. libro sexto. Facit etiam quod in simili not. de interdicto vnde vi, scripto in rem. in c.ex parte. infra eodem, fundata est enim iurisdictio ecclesiastici: eo quia res cuius occasione agitur est ecclesiastica. vnde potest iudicare de omnibus inde accidentibus, & hoc videtur probare ista litera in eo quòd se non fundat super rei vendi. sed videtur hoc priuilegium concedere qualitercunque agatur de re ecclesiastica: & hoc priuilegium potuit concedi, vel quia laici plurimum sunt negligentes in exhibendo clericis iustitiam. vt dicit text. infra eodem cap. cum sit generale, vel quia ex detentatione rei ecclesiasticæ præsumitur mala detentio. & si non strictè tamen largè videtur quoddam sacrilegium seu detentatores videntur malefactores ecclesiarum: non enim dicuntur strictè sacrilegi, nec conueniuntur vt sacrilegi: quia tunc negatio non proficeret, vt supra dictum est. Ex his concludo, quòd non solum qualitas sacrilegij: sed etiam quia res est ecclesiastica vel clerici tribuant iurisdictionem ecclesiastico, eo ipso quòd allegatur rem esse clerici vel ecclesiæ exprimitur & allegatur qualitas tribuens iurisdictionem, & sic deducit illam causam vt priuilegiatam & verbo & facto, verbo enim allegat, eò ipso quòd dicit illam rem esse ecclesiæ: facto allegat eo ipso, quia conuenit eum
14 coram iudice ecclesiastico. ¶† Nam ex qualitate iudicis coram quo agitur declaratur ius libelli: & illa actio videtur intentata: quæ proportionatur iurisdictioni iudicis coram quo agitur: vt sentit Innocent. in dicto capitul. cæterum. facit lex si quis intentione ambigua. ff. de iud. & licet hoc casu qualitas tribuens iurisdictionem non sit separata à re principaliter petita: tamen ex ordine intellectus est separabilis sicut contingit in eo qui negat simul factum principale & qualitatem: vt quia accusatus de delicto commisso in territorio iudicis negat simpliciter delictum commisisse. & ideo dico quòd si laicus conuentus negat rem esse ecclesiæ

Zacharias.

a ¶In plenario add Spe.in ti.de inst.edi. §.ostēso.ver.& scias. & ver.in qb. q est verū inter easdē personas & si specifice. pducātur, ita no.Ale. & Mod.i l.nāl'r.§.nihil cōe.ff.de acq.po. & ibi fin.Bar.quē ad hoc alle.Mat.math. sing.162.inc.no.singularem doctr.Bar. a But.in c.cū dilectus. j.de cau.pos.& ppr. vbi p hoc dt q cauti aduocati & practici pducunt acta vnius cāç in alia ad hoc vt faciāt fidē, p gl.multū no.in l.quoties.§.fi.in vers.hæredem. ff.de pb.& hāc doc. multū magni facit Ale.ꝯs.mihi.82.inc. in cā vertente inter Petrū Ioannē, &c.c. fi.vol.j.& in l.2.ad fi. C.de eden.

Ant.Franc.

¶In isto passu an pbões in iudicio summario factæ: pbent in iudicio ordinario: dicas, q rl'r non pbant, vt in l.j.& ibi gl.C.quo.bo.& hr p Bar.in l.q Romæ.in §.duo fratres.in ver. qro vtrū probōnes. & in 5.op.ff.de ver. ob.& in l.2.in §.hoc edicto.ad fi.ff.vi bo. rapt.& p Bal.& Ale. in l.3.ff.iudi.sol.& p Bal.in l.qd tpe quasi.C.d rest.mil.& no. in c.veniēs. de testi. q intellige verū, nisi sit facta p cōfessionē partis, vel nisi partes ꝯsentiant vt est gl.in c.cū dilectus.d or.cog.& Ro.plene examinat istā limitationem in l.nāl'r. in §.nihil cōe. hic alle. de acq.pos.& vide p Bart.in l.4.in fi.prin. ff.de bo.poss.& hr p Spe.in ti.de pb.in §.3.in ver.hoc quoq; scias.& in ti.de ꝯfes in §.nūc videndū.in ver.qd de ꝯfessione. & in tit.de instr.edi. in §.ostēso.in ver.& scias.& in ver.in qb. & add q snīa corporalis vel afficiēs corpus: vt de infamia, & periurio, & sīlib. probat in alia instāria, ēt inter alias personas: vt p Abb.in c.1. de except.& in c.ex parte adde.c.de testibus.& in c.testimonium.e.ti.vbi vide &

ecclesiæ: qa videtur ēt negare qualitatem tribuentē iurisdōem, poterit iudex de hoc summariè cognoscere in vim dilatoriæ: si actor clericus petierit hoc: & euētus istius incidentis qōis declarabit an possit esse iudex super principali sicut fit rl'r, qn negatur qualitas tribuens iurisdōem. vt in iurib. superius allegatis. Nec ob. si dicatur q bis examinabitur idē cū postea hoc veniat discutiēdum ad merita cāæ, qa hoc nō est nouum: vt in c.veniēs.2.de test. vbi dilatoriè discutit id qd venit postea
15 discutiendū ad merita cāæ. ¶† Nec probōes receptæ in iudicio summario faciunt fidē in plenario,a vt ibi. & multa alia exempla de iure ci. potes videre p doct.in d.l. pscriptione. Iste ergò tex. qui vr innuere q ex sola negatione det remitti ad iudicē rei debet intelligi qn actor instat vt discutiat qō, quò ad merita causæ, vt qa non vult assumere onus bis idē probandi dilatoriç, & quò ad merita, & plerique hūc laborē & circuitū fugiunt: secus si offert sese pbaturum hoc summariè & incidenter, qa tunc audiri dēt: nec iste tex. ꝯdicit imo dēt suppleri p alia iura, vt in l.nō pñt.ff.de le.& in c.cum expediat.de ele.li.6.alias inutilis foret hęc puisio cū quilibet de facili negaret. Item qn nō negat rem esse ecclesiæ nō confessio sed res priuilegiata tribuit iurisdōnem ꝯ laicū: si ergo negat quare nō dēt admitti ad probandū rem eē eccl'iæ. Nec ob. si dicatur q qn non negat ꝯcluditur sacrilegiū: qa hoc est falsum cū posset tenere rem cum ti. puta in emphyteusim, vel titulo locōnis vel alio legitimo modo. Itē opi. ꝯria aperte ꝯfunditur per istum tex. si.n.nō posset ꝯuenire laicū. eo quia agitur de reb. eccl'iæ vel clerici quare Papa p mittere hāc conuētionem à principio, & excludit tm̄ secuta negatione non dixisset q à principio dēt eū ꝯuenire corā iudice suo: sed tm̄ dicit, q secuta negatione dēt trahi ad forensem iudicē: quasi tūc ex negatione res efficiatur dubia: an sit ecclesiastica vel clerici:
16 secus ergo si cōstaret, vel cōstare pt. ¶† Facit ad pdicta q in simili no.Inn.in c.nouit.de iud. in fi. vbi dt q si laicus denūciatur ecclesiæ ēt super re prophana, & negat pctm̄: non p hoc excluditur iurisdō, si notoriè cōstat de pctō: vel aduersarius denūcians vult pbare pctm̄ & facit q no.Cy.in l.2.C.qn fis.vel pri.& maxime hoc pcedit, qn vult probare incōtinenti ar.in l.fi.C.de ꝯp.& in ca.literas.de rest.spo. & per hoc habes istum punctum latius, & clarius hic quam alibi declaratum. ¶ An autem subsint aliæ qualitates vel cāæ tribuētes iurisdōem ecclesiæ ꝯ laicum tractat hic.d.An.sed ego ponam.in c.cum sit.j.e.vbi rectè cadit & tangitur per alios do. ¶ Sed qa s. dictum est, q qn negatur qualitas vel cā tribuēs iurisdōnem dēt vel pt de hoc summariè cognoscere in vim dilatoriæ: ꝗro qualis erit ista sūmaria cognitio. So.Bar.in l.pscriptiōe.C.si ꝯ ius vel vti.pu.distinguitur, q aut illd q venit seu proponit p modū declinatorij iudicij tāgit negotium principale ita q venit examinādū añ lit.cōt.& post & tūc si venit probandū ab eadem parte procedit dictū Inn.in c.sup lris. vt sufficiat sūmaria probō añ lit.cōt. & pro hoc ego adduco bo.tex.cū ibi no.in c.veniēs.2.d test. vbi patet, q non exigūtur ita strictè probōes sicut cū postea discutit ad merita cāç.sed post lit.ꝯt.probabitur plene. Pone exēplū in terminis.c.nostri.si.n.negat rē esse ecclesiasticā vel clerici sufficit hoc probare summariè, cū ipse postea teneat hoc idē probare plenariè ad merita cāæ. Qñq; añ lit.ꝯt.incūbit probō vni post lit.ꝯt.incūbit alteri probō: & tūc pfectè, & plenè examinatur, & ante lit.cōt.& post.Exemplū in l.pscriptione.& c.sup lris, s.qn opponitur ꝯ rescriptū de subreptione: nā ille q opponit exceptionē mēdaciorum dēt illam

probare: qa ipse dicit de hoc ad excludēdum iudicium: vnde cum mendacia sint cā suæ intentionis, ei incūbit onus probādi vt in l.ei q. ff.de prob. sed post lit.ꝯt.actor dēt probare veritatē: qa illa assertio est cā suæ intētionis, ergo ei incūbit on⁹ probādi, vt l.q accusare.C. de eden. vide Io.An.in c.j.de lit.cōt.li.6. Dicit tm̄ q añ lit.ꝯt.probabitur plenariè in casu pdicto quò ad substātiā probōis sed quo ad mo-
b dū procedēdi iudiciū erit summariū[b] nō reqritur lit.cont. sicut nec in aliis exceptionib. dilatoriis. vt no.in c.prudētiam.§.sexta.de of.dele.& hoc tene: l; d.Ant.dicat Bar.tenere in d.l. pscriptione.q qn idē grauatur onere probandi quo ad merita & q ad dilatoriā, sufficeret probare summariè per iurm, hoc.n.nō dt ibi Bar.nec hoc dictū approbat hic.d.An.qa hoc est aliquale piudiciū, vt no.in l.thesaurus.ff.ad exhi. Ego alleg.pall.c.veniēs.vbi idē grauatur onere probādi ante li.ꝯt.& post litē.& nō sufficit iurm, graue.n.eēt dicere, q solum iurm partis subiiciat aduersariū iurisdōi alterius iudicis vbi poterit saltē de facto grauari. ¶Vlt. opp.ꝯ tex.& ꝯ prædicta: videtis.n. q laico negāte repetitam fore ecclesiæ, vel clerici sit lis ꝯtestata: & per ꝯñs non possit amplius propo-
17 nere declinatoriam iudicij. † Cū lit.ꝯt.sit termin⁹ exclusiuus oīm dilatoriarū, vt in c.cum inter.de re iu.& in l.exceptionē & q ibi no.C. de pb.So.dicebat Io.An.qd hæc verba q dicebat laic⁹ nō dicebat ad iudicij ordinationē. & sic nō aīo litē cōtestandi, sed ad fori exclusione. i. ad declinādum iudiciū. Et ex hac sol'one no. q qn negādo petitū negatur simul iurisd. nō vr qs negare aīo litē cōtestādi sed iudiciū declinādi q no. Vel scdo fm Pe.& Ab. q reus dicebat hæc verba extra iudiciū: & sic non inducitur lit.cōt. Vel tertio fm eosdē hoc dicebat in iudicio ptestādo q nō intēdebat lit.ꝯt. & qual'r valeat hęc ptestatio dic vt dicet in c. vno. de lit. contest., & quod not. in cap.cum M.de consti.

no. q rñsio facta in vno iudicio cū vno nocet i alio iudicio cū alio, qn sunt talia iudicia q acta fcā in vno pbāt in alio: vt p Ale.fin.in l.procurator.ff.de interr. act.& in l.cū lite mota.ff.iud.sol.& p Bal. in l.2.ver.vlterius qritur.& ver.venio ad secundam partē. C. de eden. & p eundē Ale.in l.eos.ff.d fals. & adde qd licet acta facta in vna cā non pbent in alia, tm̄ pbationes, & attestationes sic: vt p Ale. post Bart. in d.l.eos. qd est intelligendū, qn sūt publicatç attestationes. de quo plenè hr in l.fi.C.de testi. vbi ēt hr, an acta facta corā iudice pbent corā arbitro, & eꝯ de quo vide p Spe.in ti.de pb.in §. videndū.in ver.hoc quoq;.& seq.& in ti. de inst.edi. §.ostēso. in ver. & scias & vide p Ab. in c.bonæ. de pb. & vide ēt Ale.in ꝯs.58.in 2.part. cons.& p d.de Ro.in deci.414.quç inci.si post.in not. & adde q probōes super exceptione nō pbant sup actione: vt p gl. & In.in c.super spoliatione de or.co.& p Bar.i l.2.in §.j.ff.vi bo.rap.q oīa sunt intelligēda: qn pbōes sunt factç in iudicio valido, secus si in iudicio nullo: qa tūc nullæ sunt, vt per d. Card.in cle.ꝯstōem. in §.fin.de ele.vbi dt secus esse in ꝯfessione: faciunt ea q hñr in c.at si clerici.s.c.

Sebast.Sap.

b ¶Erit summariū. Faciunt q no.gl.fin. in l.2.C.de edi.di.Adria.tol.& ibi Mod. vbi voluit q in iudiciis summariis psonæ lrīmatio debeat pbari plenariè l; iudicium sit summarium. de quo ēt per Alex.& Ias. in l.iudicium.C.de iud.

CAP. VI.

1 *Quæstio feudi debet terminari per dominū & quomodo habetur feudum etiam q sit inter clericos. & domino negligente cognoscit iudex ecclesiasticus.*
2 *Feudalis iurisdictio non potest prorogari per vasallum sine consensu domini feudi. 3.*
4 *Feudum potest dari ab vno vasallo alteri qui recognoscit, primum vasallum immediatè, & eo intelligente cognoscit primum dominum.*
Vasallus potest alteri infeudare.
5 *Papa potest committere causam iudici suspecto & præcludere viam recusandi.*
6 *Feudum proueniens ab ecclesia in laicum, vel à laico in ecclesiam an dicatur ecclesiasticum vel seculare.*
7 *Negligentia vnius iudicis facit trāsire iurisdictionem in alium.*

1 Ex transmissa. ¶† Quæstio feudi debet per dominū terminari qui negligit ecclesiasticus iudex a-
* lias superior eius hoc faciet, ita *cōiter* summatur: vel summa sic secundum lect.gl. Si quæstio feudalis est inter clericum, & laicum cognoscet dominus feudi: sed eo negligēte cognoscet delegatus Papæ: etiam ante negligētiam datus. h.d. Et procedit iste intellectus habito respectu ad generalem consuetudinem: de qua per gl.hic & in c.præcedenti. Vel summa sic, secūdum alium intellectum. Quæstio feudi debet terminari per dominū feudi immediatum. & hæc lect. incidit cum prima: sed est magis clara & notabilis. Diuiditur ista decre. nam in prima ponitur partis conquestio: in secunda Papæ prouisio secunda ibi, per dominum. ¶ Casus literalis Quidam nomine R.de Cassauille coram Trecen. Episcopo traxit in causam B.& C.& V. milites cuiusdam episcopi super quadam possessione: quidam nobilis vir de Campis

Universidad de Deusto Biblioteca

Sebast.Sap.
a ¶Concernũt feudum. Vide Feli.in c. cæterum.ver.ex his sequitur,qd dño in pũito.ŝ.de iud.vbi ponit ad hoc nota.plures litationes:vt ibi ẽt tangit quid sit in feudo franco:an iurisdõ alterius, iudicis possit progari.
Sebast.Sap.
b ¶Viam recusandi.Hãc opi.tenet gl. in l.eos.C.de app.& in l.apertissimi.ĩ verbo recusaret. C.de iud.vt Mod.not.vid Peru.in rub.ĵ.de ap.& in ca.postremo.e.ti.de ap.& hanc opi. ꝙ possit Papa committere dt esse communem Feli.in c.cũ inter. vers.limita secundo.de except.
Zacharias.
c ¶Dic vt dixi in d. c.cum inter.Non sequaris indistincte cũ ibi:quia vr̃ ꝯtrariari oĩno cõi opi.sed distingue,&ꝯclude,vt ibi posui in apo.ad ipsum.in fi.& latius in apost.ad eundem in ca.ad hæc.in fi.& in apost.in ver.cũ inter.ŝ.de reser.Et qd in principe q nõ recognoscit superiorem dic,vt dixi in apo.in c.j.ĩ ver.p solũ principem.ŝ.alle.tit.
Ant.Franc.
d ¶Committendo ex certa scientia,circa hoc qd hic dr̃ de cl'a ex certa scĩa addas,ꝙ talis cl'a facit valere delegationẽ factã nõ habenti dignitatẽ, aliq̃ ßm dispositionẽ c.statutũ. de resc.in 6.& vr̃ voluisse Bal.ĩ l.fi.C.sen. resc.non pos.& hr̃ p Lanf.de Or.in c.qm ꝯ.in ver.sñias.de p ba.& p d.Pau. in suo ꝯs.105. operatur.n. talis cl'a vt rescriptũ, & cõtenta in eo nõ possint in dubiũ reuocari:vt p Bar.in l. ꝯficiuntur.in pr.in j. q.ff.de iur.codi.& p d.Pau.in p̃al.cons.& facit p̃sumi cãm in principe cõcedente grãm etiã parte nõ citata vt p d.Abb. in c.cum olim.de re iudi.& p hoc ꝙ hic dicitur ꝙ ex tali clausula Papa nõ vr̃ tollere recusationẽ, facit, q. talis clausula non facit quin possit appellari à iudice dato ex certa scientia vt est gl.in c.si qs suadente.17.q.4.

de Campis eorum dñs sub debito fidelitatis, eis inhibuit ne de seculari feudo ĩ iudicio ecclesiastico rñderet cũ paratus esset eidẽ R.iustitiam exhibere: Eps Trecen. eos reputans contumaces tulit excommunicationis sententiam in eosdem propter ꝙ milites cõquesti sunt domino Papæ:vnde mãdat episcopo istorum militum ꝙ ipse causam illam iubeat per dominum feudi terminari:& si ipse maliciosè distulerit episcopus idẽ causam ipsam
2 terminare procuret.B.¶†No.ꝙ etiam laicus subiectus ratione feudi non potest prorogare iurisdictionem alterius iudicis sine cõsensu domini feudi in his quæ concernunt feu-
a dum: a & hoc quia non est subiectus ratione nudi exercitij iurisdictionis tãtum:sed etiam ratione fidelitatis & feudi:secus in laico simpliciter subiecto ratione nudi exercitij iurisdictionis de quo no.per Bar.in l.j.§.& post operis.ff.de no.ope.nun.& in l.2.ff.de iu.& per Cy.in l.si qui ex cõsensu.C.de epi.au.plene te-
3 tigi in c.cæterum.ŝ.ti.prox.¶†Not.2.dominum feudi posse præcipere vasallo ne inspectantib.& concernentib.feudum respõdeat coram alio iudice.¶No.3.ꝙ sicut episcopus etiam præcipere clerico in virtute obedientiæ,sic dominus vasallo sub debito fidelitatis quò ad ea quæ spectant ad feudum. simile.ĵ. e.ca.ex tenore.Pro hoc quia fidelitas iuratur: vt patet in c.ego N.de iureiu.22.q.5.c.de forma vbi ponuntur ea quæ iurat vasallus obseruare & sic episcopus prohibet clericum litigare coram seculari:vt no.per Io.And. in c.si iudex laicus.de sent.exc.li.6.facit c.si diligen-
4 ti.ĵ.eo.¶†No.4.ꝙ vbi quis ratione feudi habet dominum mediatum & dominum immediatum tenetur primo respõdere coram immediato:& illo negligente coram mediato:& sic non succedit ordinarius loci quando reperitur dominus mediat⁹ alias secus vt in c.cæterum.& ꝙ ibi dixi ŝ.tit.prox.& sic vasallus alteri infeudãdo acquirit sibi vasallum immediatum & superiori domino acquirit mediatum.Et an possit indistincte vasallus alteri infeudare dic vt no.in c.quæ in ecclesiarũ.de const.¶No.5.ex tex.ibi de seculari feudo, &c.ꝙ feudũ originaliter ab ecclesia procedens in laicum per infeudationem alteri factam censetur seculare:vnde trahit naturã & qualitatem respectu inferiorum vasallorũ potius ab immediato quam immediato domino.¶Op.ꝯ tex.in eo ꝙ Papa impedit se inter laicos ꝯ c.nouit.ŝ.ti.prox. cum si.So.dicit gl.hic ꝙ forte iste actor erat clericus. nam ex generali consuetudine Papa dat clerico literas in quacunque causa ꝯ laicum:sed laico ꝯ clericum non:vt not.ŝ.c.prox.cum si. Et hoc sentit gl. ꝙ iste episcopus Trecen. erat delegatus impetratus ab isto R.clerico.ꝙ nõ placet Host.nec Io.An.cum hoc non colligatur ex litera nec ex antiqua.vnde dicebat Host.ꝙ Trecen.cognouerit vt ordinarius generalis militum & secundum generalem consuetudinem gallicanam secundum quam in qualibet causa potest laicus trahi coram iudice ecclesiastico.Sed isti milites exceperunt,ꝙ quæstio feudalis erat,vt litera dicit.tenebant.n.illam possessionem in feudum à domino de cãpis: licet alias essent homines ecclesiæ & qa exceptio non admittebatur fuit appellatum ad Papam & Papa ab instantia militum commisit causam & sic non fuit commissa ad petitionem illius R.prout dicit gl.Vel potest dici secundum Host.ꝙ non fuit appellatum:tamen quia tunc forsan episcopus excommunicauit milites respondere nolentes potuerunt conqueri de iniusta excommunicatione.de off.del.c.cum cõtingat.quod Papa scribit,vt habetur in litera.¶Sed contra hoc & ꝯ text. opp. ꝙ Papa non debebat hanc causam committere domino istorum militum vt cognosceret & decideret domino negligente: quia legitime est suspectus alteri parti, sc. isti R.Inn. respondet ponendo duos intellectus ad istũ tex.primo,ꝙ licet Papa ex certa scientia commiserit causam domino istorum militum nihilominus potest iste recusari, non enim apparet causa quare Papa velit auferre parti legitimam recusandi facultatem:nisi dicat non obstante exceptione recusationis:de quo dicendum est vt habetur & no.in c.ex parte.2.de of.del.Et ꝙ illa sit legitima causa recusandi est expressum secundum Host.in c.causam quæ.de off.dele.
5 ¶†Et no.bene ex dicto Inno.ꝙ Papa potest ex certa scientia com-
b mittere causam suspecto & præcludere viam recusandi b Idem tenuit Host.in c.cum inter.de exce. licet gl.sensit contrarium in c.ad
c hæc.de resc.dic vt dixi in d.c.cum inter. c ¶Not.hanc sol.quòd Papa
d committendo etiam ex certa scientia d causam probabiliter alteri parti suspectæ non videtur in dubio illi tollere facultatem recusandi facit c.accedens,idest ĵ.vt lit.non cont.& habes ex his vnum modum intelligendi istam literam ꝙ episcopus. Trecen.qui primo de causa cognoscebat erat ordinarius in loco. Iste verò cui nunc scribitur erat delegatus Papæ & dic ꝙ Papa potuit cõmittere. Vel quia iste R. erat clericus vel quia isti erant milites ecclesiæ & sic subiecti ecclesiæ & sic de foro ecclesiastico.Secundò soluit Inn.dando aliũ intellectum, ꝙ ad hunc cui scribitur pertinebat ordinariè cognoscere de hac causa tanquam ad superiorem à quo tenebat feudum & ideo vel in defectum medij domini : vel quia appellatum erat ad Papam ad eum & non ad ordinarium cognitio pertinebat de quo in d.c.cæterum.Et sic habes illam lecturam ꝙ iste nõ erat delegatus: sed potius excitabatur iurisdictio sua cum esset dominus mediatus vt quia ab ecclesia istius cui scribitur feudum fuerat concessum isti
6 domino de Cãpis:& ipse concesserat alij.¶†Iste intellectus est notabilis & verus in se: sed non videtur multum congruere literæ. vt patet ex his quæ plenè dixi ŝ.tit.prox.ca.cæterum.nam si milites isti dicerentur homines istius ecclesiæ respectu huius feudi tantum. fortius isti dominus de Campis diceretur homo ecclesiæ cum ipse esset immediate vasallus ecclesiæ:nec de isto aliqua mentio fit in litera ꝙ esset vasallus ecclesiæ. Item istud appellatur feudum seculare,& tamen processerat originaliter ab ecclesia. nam licet vt ŝ.dixi in vno notabili possit appellari seculare considerando secũdam infeudationem tamen verius videtur ꝙ debeat appellari ecclesiasticum.Potius enim debet attendi natura originaria rei quã accidens superueniens:quia naturalis causa vincit accidentalem: vt l.qui habent.ff.de tut.& ꝙ dixi in c.si quis contra clericum.ŝ.eo.Item si feudum conceditur ab episcopo seculari , persona non definit esse secularis ad hoc c.Romana.§.debet.de app.lib.6.& ꝙ ibi not.gl.ita debet dici econuersò quando feudum primo processit ab ecclesia:& secundo deriuauit in alium laicũ.Tertiò potest intelligi secundum aliam lecturam quæ in quibusdam libris habetur, vt ibi: dũ dicitur ecclesiæ tunc,sc. Trecen.& erit sensus, ꝙ isti erant milites ecclesiæ Trecen.alio respectu quam occasione istius feudi. & quod iste cui scribitur est merus delegatus nec est dominus istorum militum: & sic cessat omnis suspicio,& obiectio superius facta,& ista lectura est melior secundum Host.quælibet tamen istarum lecturarum est ve-
7 ra in se. ¶†Vlt.glo.fi.colligit ex textu,quod propter negligentiam iudicis secularis iurisdictio quæ prius erat inefficax apud delegatum , modo efficitur efficax.concord.ĵ.eod.cap. ex tenore. Hoc dictum glos.procedit secundum intellectum qui habet quòd iste cui nunc scribitur erat delegatus dom.Anto. videtur reprobare istam glo.& minus bene dicens, quod dependet ab opin. damnata in ca. licet.& cap.ex tenore.ĵ.eo.nam vbi causa delegatur inter puros laicos iurisdictio non est suspensa ad laici negligentiam , sed est ipso iure nulla secundum eum. Sed tu dic melius: quòd licet hoc dictum sit verum in se: tamen hæc gloss.non meretur reprobari. primo enim saluatur intelligendo vt text. habet quod isti erant milites ecclesiæ, id est subiecti ecclesiæ. ¶Vnde cum essent de iurisdictione ecclesiastica non debet dici commissio nulla : sed remanet in suspenso: & sic non habet locum capit.licet, imo potius notabiliter limitatur per hoc capit. Secundo potest gloss. saluari secundum id quod habetur in gloss. 1. videlicet, quòd iste R. erat clericus, & ex generali consuetudine concedit Papa literas inter clericum & laicum: licet laicus originaliter sit reus: sed quia causa erat hic feudalis noluit Papa præiudicare domino feudi. Vel melius illa generalis consuetudo se non extendit ad hanc causam vt dixi supra capit. j. & est dictum notabile pro limitatione eorum quæ dixi in capit.præcedenti. Et ex hoc habes aliam limitationem ad cap.licet. vt quando quæstio feudalis est inter clericum & laicum literæ concessæ ante negligentiam domini, non sunt ipso iure nullæ: sed sunt in suspenso vt effectum suum recipiant data negligentia domini,& non aliter.

CAP

CAP. VII.

1 *Feudi quæstio debet terminari per dominum feudi siue laicum siue ecclesiasticum:& si sunt plures vnus non. potest sine alio.4.*
2 *Clericus recognoscit laicum in superiorẽ rõe feudi.13*
Ecclesia cathedralis quãdo vacat:non debet contra eam aliquid præiudiciale intentari.7.
4 *Nominatus in iudicio debet citari.*
5 *Dominus feudi habet iurisdictionem ordinariam in vasallos.17.*
6 *Verbum ad beneplacitum tuum importat arbitrium boni viri.*
8 *Capitulum succedit sede vacante:sed non in iurisdictione feudali:nec in collatione beneficiorum : nec in his quæ hẽt episcopus iure accidentali.9.10.11.& 12.*
13 *Capitulum sed vacante quo casu possit cognoscere an sua sit iurisdictio.*
14 *Episcopus per confirmationem licet non sit consecratus,acquirit ea quæ sunt iurisdictionis.*
15 *Arbitri iuris non eliguntur in ordinariis iudiciis:sed tãtum in casibus à iure expressis.*
16 *Negligentia iudicis ecclesiastici non cognoscendo, an transferat iurisdictionem in iudicem laicum.*
Compromitti non potest res ecclesiastica in laicum.
17 *Dominus feudi habet iurisdictionem ordinariam etiam in clericos,nisi agat criminaliter: nam tunc absoluere,& condemnare pertinet ad prælatum.*
18 *Clericus adductus in testem si contra eum fuerit oppositum de crimine poterit à laico cognosci.20.& 21.*
19 *Ecclesia non priuatur feudo propter delictum quod commisit clericus,nisi in vita clerici.*
22 *Lex ciuilis non astringit clericos.*
Generalis dispositio non extenditur ad ea quæ spirituali nota sunt digna.
23 *Laicus an habeat iurisdictionem in clericos ratione feudi:etiam in eos manus iniiciendo.*
24 *Sententia an possit exequi per illum qui tulit.*
25 *Primus infeudator recognoscitur in superiorem in causa appellationis.*
26 *Donatio facta ecclesiæ sub conditione qua non seruata liceat donatori rem propria authoritate accipere, an vitietur conditio.29.*
Feudum concessum ecclesiæ potest à domino feudi propria authoritate tolli, non seruata conditione : secus fructus feudi.
27 *Res aliena donata ecclesiæ,& consecrata:nõ potest amplius ad dominũ reuerti:sed donãs tenet adimere esse.*
28 *Prælatus potest præiudicare ecclesiæ in acquirendis: secus in acquisitis.*
29 *Modus si non sit seruatus an resoluat rem ipso iure.*
30 *Vasallus recognoscendo non dominum in dominum:an faciat aliquod præiudicium domino.*
Subditi quo casu possunt priuare dominum suis iuribus.

a ¶Sũt clerici.Vide Bald.in l.accepta.C. de vsur.vbi dr̃,ꝙ clericus cogitur restituere depositũ per iudicem secularem And.Barb.
b ¶Casum. Vide gl. in c.transmissam.de. ele.q̃ vult ꝙ ex originali nã Epali cõpetunt iura feudalia q̃ competũt rõe iurisdõis.vide in d.gl.iũcto.d.c.cum olim.vbi expressè pbatur p cõem opi.An.Bar.
Sebast.Sap.
c ¶Beneplacito.De ver.placuerit.& sĩ'ibus. an importẽt liberã volũtatẽ,an verò arbitriũ boni viri vide Fel.in c.j.ŝ.de ꝯsti. vbi ẽt Deci.in 2. lect.ver.& ex ista gl. & latius per Georg. Nattam in repe.cle. sæpe.in pr.de ver.si.
Zacharias.
d ¶Ad arbitriũ boni viri,ita no.Bal.in l.fi §.sed & si qs ver. item not.ꝙ illud.C. comm.de le.
Ant.Franc.
¶De hoc an ista verba beneplacito tuo importẽt arbitrium boni viri,vel liberã facultatẽ vide q̃ plenè trac.p Ale.de Im. in l.j.ff.de leg.2.& in l.si sic.ff.de leg.j. vbi põit q̃ sint verba importãtia arbitrium boni viri vel liberã facultatẽ:de qb.verbis ẽt hr̃ in c.ne innitaris.de ꝯst.vbi al's legendo istũ text.plenè dixi.
Sebast.Sap.
e ¶In iurisdõib.Vide Fel.firmantẽ hoc dictũ in c.cã te.vers. in mandato facto.ŝ. de resc.& firmat idẽ copiosè hic.vide cũ dẽ in c.cũ olim.ver. ad vndecimũ.de maio.& ob.& in c.cum a oẽs.vers.aduertẽdũ est tñ. de ꝯsti.vbi dt, ꝙ Cap'm sede vacãte nõ pt facere statutum in mã feudi:qa nõ succedit in iurisdõne spãli Episcopi.
Sebast.Sap.
f ¶Doctorãdi.Vide Abb.in c.tuæ.de cle. nõ resi. & Car.in cl. 2.de magi.vbi ẽt Im. & Ge.in c.vnico.de maio.& obe.lib.6.

1 Verum. ¶†Dñs feudi siue sit ecclesiasticus:siue laicus secularis cau-
* sam feudalem cognoscit.& sic cõiter summatur.ergò summo aliter ßm lect.magis not.& magis euacuando substãtiam,&c.sic.Per dominum feudi secularem siue ecclesiasticum
a qõ feudalis terminari, dẽt etiam si vasalli sũt clerici: a & si plures prætendantur dñi non pt vn⁹ cognoscere maxime alio absente an feudum ad eum pertineat.Primo ponitur factũ. Secũdo statutũ ibi : statuimus.& pone sic ca-
b sum. b Vacãte quadã ecclesia cathedrali quæ dicebatur habere quendam præpositũ in vasallum rõe feudi fuit ab aliis vasallis præposito mota qõ:& isti mouentus qõem negabãt forte hãc ecclesiã esse dñam huius feudi:vnde petebãt qõe terminari per Imperatorem, quem forte dicebant dñm feudi : Præpositus vero dicebat se esse vasallum ecclesiæ & illos fil'r:& sic spectare decisionẽm ad ecclesiam: vnde fuit reuocatum in dubium qs deberet esse iudex in hac causa.& super hoc Papa fuit aditus vt discerneret quid iuris. Demum statuit quòd cum hic dubitaretur an domina esset ecclesia : & sic agitaretur quæstio ad præiudicium ecclesiæ, non poterat hæc causa tractari vacante ecclesia:sed debet expectari donec ecclesia reciperet prælatũ quo habito dẽret terminari per iudicẽ cõpetentẽ quis esset dñs,an Imperator an ecclesia,& si apparebit ipsam ecclesiam esse dñam determinabitur hæc quæstio per ipsam:si vero apparebit Imperatorẽ esse do-
2 minum cognoscet Imperator.¶†No.j.secundum vnum intelle.ꝙ clericus potest esse vasallus nedum ecclesiæ:sed etiam laici ratione
3 feudi:faci.c.solitæ.de ma.& obed.de quo ĵ.¶†Not.2.ꝙ vacante ecclesia cathedrali non debet tractari causa eius tangẽs præiudicium etiam si non concernat plenum præiudicium sed tale quale vt hic,
4 ꝙ est notandum.facit ĵ.ne se.va.c.si.& quod ibi not.¶†Not.3.ꝙ in absentia eius q prætenditur dñs non debet discuti de dñio feudi:nã subditus quodammodo nominauit dñm in iudicio allegãdo debere se conueniri coram illo & nõ coram alio prætenso domino per aduersarium : ideo debet ille sic noĩatus citari:ar.opti.hic & facit c.
5 qm̃.§.quod si super.vt lit.non cont.& l.2.C.vbi in rem act.¶†Not. dñm feudi hr̃e iurisdõem ordinariam in vasallos.siue dñs sit eccle-
6 siasticus siue secularis.Item siue vasalli sint clerici siue laici.¶†No.
c vlt.ꝙ hæc verba relinquo beneplacito c tuo &c.non importãt libe-
d ram voluntatem:sed potius referuntur ad arbitrium boni viri. d nã relinquitur hæc causa beneplacito Imperatoris si constiterit eum esse dñm feudi: & tñ certum est ꝙ sine causa non potest vasallum priuare pro libito voluntatis ꝯ l.feudorum.vt in lib.feu.de feu.sine cul.non amit.c.j.sed debet iudicare vt bonus vir:ad hoc vide ꝙ no. Bar.in extraua.ad repr.Pro hoc quia verbum placet,importat arbitrium boni viri vt est bo.tex.in l.Thais.§.sorore.ff.de fideic.li.fortius hic vbi additur aduerbium bene componitur.n.ex hoc verbo bene,& placeo.& hoc no.quia hæc verba solent poni in arbitramẽ-
7 tis,& consiliis,& consimilib.dispositionibus.¶†Quæro cum glo.j. quare hic differtur ista quæstio in tempus futuri episcopi gl. reddit duplicem rationem prima est, quia vacante sede non est qui de illa q.feudali possit cognoscere: secunda ne aliquid possit fieri in præiudicium ecclesiæ vacãtis:& ideo præpositus iste non tenebatur in-
8 terim respõdere super illo feudo coram iudice alieno,&c.¶†No. ex prima ratione , quod capitulum non succedit cognoscendo de cã feudali sede vac.Cõtra hoc facit c.cum olim.& c.his quæ.de ma.& obe.vbi patet capitulum succedere generaliter in iurisdictione. Sol.dt Io.And.ꝙ licet generaliter succedat in iurisdictione,non tamen in feudali, ne eps vasallum habeat quem habere non vellet,sicut nec in beneficiorum collatione.ĵ.ne se.va.c.2.& idem Host.Nã secundum Io.An.cognoscere de feudis & beneficia conferre non propriè est epale vnde multi non epi faciunt ista: & aliqui epi neutrum horum habent:& hoc intelligit verum qñ feudum est de mẽsa solius prælati.si.n.feudum esset commune epo,& Capitulo,putat ipse quod Capitulum cognosceret sede vac.ĵ.ne se.va.c.vno. lib.6.
9 ¶†No.hoc dictum.quia *communiter* allegatur,& sing.limitat iura ge-
* neraliter dicentia Capitulum succedere in iurisdictionibus: e pro-
e dunt.n.in his omnib. quæ competunt Epo de iure communi, non autem in competentib.de iure speciali.Facit ꝙ no.Inn.in c.cum in cunctis.de ele.vbi dt quod in beneficiis competentib.Episcopo ex quodam iure accidentali vt in deuolutis ad eum ex alterius negligentia, vel delicto non supplet negligentiam epi Capitulum : quia non est tanta communio inter episcopum,& capitulum in his quæ spectant de iure accidentali,& gratioso.sicut in his, quæ spectãt de iure communi:facit quod no.Io.An.in c.quanquam. de elect.lib.6. vbi sequitur dictum In.& quod no.gl.in cle.j.de hær.in gl.super verbo,Capituli.Idem videtur velle Arch.in c.j.ne se.va.li.6. vbi dicit ꝙ capitulum succedit in his quæ sunt iuris:nõ in his quæ sunt gratiæ. Et no.ex dictis Io.An.quod etiam in his quæ competũt de iure speciali succedit capitulum quando illa spectant pariter ad capitulum, & ad episcopum.Et ex hoc nõ extenditur.c.j.ne se.va. vt non ponat speciale in collatione beneficiorum:sed idem sit etiam in aliis spectantib.pariter ad vtrũque, quod semper no.Et hæc faciunt ad quæstionem:nunquid capitulum dispenset sede vac. in casu in quo poterat Eps dispensare.de quo plenè dic,vt dixi in c.at si clerici.§.de adulteriis.ŝ.de iud.& demum in quo succedat capitulum:dic vt ple-
10 ne dicam in capitu.cum olim.de maior.& obedient.¶†Et hæc faciunt ad quæstionem , an sede vacant. capitulum succedat in pote-
f state doctorandi f quam habet episcopus.& per prædicta concludit. dom.Card.quod non : nisi in priuilegio principis concesso episcopo aliud contineatur.Ego dico hoc dictum verum, præsupponendo, quod ex priuilegio, vel alio iure speciali hæc potestas competat episcopo : sed tenendo opinio. Hostien. in Summa de magi. in princip.quam recitat gloss.in clementina secunda,de magi. qui dicit,quod vbi aliud non apparet,quod hoc spectat ad capitulum, & ad episcopum : tunc dicerem,quod mortuo episcopo potestas deuolueretur ad capitulum solum,per capitulũ primũ,ne sede vaca. in libro sexto.Et ita fortè esset dicendum quando solus episcopus faceret si prætenderet potestatem à iure communi.arg.in c.2.de inst. lib.6.Illa tamen opin.Hostien.iure non probatur:& vt sentit gloss.
11 in præalle.clemen. ¶†Item inquantum supra dixi Episcopum non conferre

Universidad de Deusto Biblioteca

Zacharias.
a ¶ Vt epm. ita not. Car.cle.j.§.2.q.x. de hær.& notaui plenè in apo.ad istum in c. cum vos.n.2.in ver. ɔferendi.s̃.de of.or.

Sebast.Sap.
b ¶ Examinatione. Vide q̃ scribit Fel.in c.1.ver.2.q̃ro.de in reiu.vbi ponit in q-bus succedit capl'm & nũquid possit absoluere iurantem à iuro sede vacante.

c ¶ Cõiter tenetur Tu põdera:qa forte non vr̃ vera decisio. Inn.& doct.ꝙ iste ꝑpositus esset cleric⁹, & vr̃ ꝙ clericus non possit ɔueniri corã laico rõne rei q̃ tenet à laico.& põdera qa licet Bal.in c.j. in ti.de ɔtr.apud par.ter.assignet rõnem quare, vide ibi. Sed vr̃ ꝙ ñ possit primo per c.qualiter de iu. vbi dr̃ oĩnò fieri ꝓhibemus secundo ꝑ c.fi.de iu.ẜm vnã lec. tertio per c.sane.s̃.e. quarto ꝑ c.si cleric⁹ laicũ.s̃.e.quinto per c.si diligẽti.de foro compe. vide ꝑ gl.in c.si imperator 96.distin. per id ꝙ voluit Bal in c 2 s̃.de iud.& in aut.clericus.C.de epi.& cler.& in l.de his C.e. & in l.iubemus.C.de sacrosc.ec. & collecta.& d.Ab. in c.qualiter.de iud. & arc.ĩ c.ita nos.25. q.j & ibi dãnauit opinio Guil.de Cun.de quo vide ibi.

And.Barb.
d ¶ Sed q̃ro.Tu põdera: vide tñ Bal.in c.j de cõtroue.apud par.ter.vbi ponit rõnem quare clericus cõueniatur coram laico domino feudi.And.Barb.

Zacharias.
¶ Adde melius per Spe.in tit. de comp. iud.addi.ver.8.

a conferre bñficia vt epm,[a] qa hoc nõ est propriè epale ẜm Io.An. multum facit in ɔ̃rium. c.oẽs.& c.nullus.& c.si qs deinceps.16 q 7.& ꝙ no.gl.in c.q̃q̃.de ele.lib.6 quæ d̃t ꝙ de iure antiquo & ex dispõe eccl'iæ:ptãs ɔferẽdi epatus ptinet ad Papã cõferẽdi aũt inferiores ecclesias ad epm vñ melior põt reddi rõ.quare Capl'm non succedat in collatione bñficiorum sede vacãte:qa collatio cũ sit quædã donatio computatur inter fructus & bona epalia q̃ non alienãtur per Capitulum sede vacãte.ita d̃t gl.no.in d.c.cum olim.de ma.& obe. q̃ vide:& ad mãm vide ꝙ dicam in c.cum dile 12ctus.de ɔsue.¶†Ex secũda rõe gl no.ꝙ licet capl'm succedat in iurisdõib.tñ si vertatur aliqua qõ sup certo iure:nõ succedit capl'm in b examinatione[b] illius qõis:ne forte succũbat in cã,& ꝑiudiciũ gñetur ecclesiæ seu epo futuro:ꝙ no.Et intelligo,qñ non ɔtenditur de nudo exercitio iurisdõis:vt puta an talis deliquerit in dio, vel ibi ɔ̃xerit vel nõ:de hoc.n. ꝑt capitulũ cognoscere summariè, vt videat an sua sit iurisdõ:qa per hoc nullũ ꝑiudicium fit ecclesiæ vt no.Inn.in c.super lr̃is. de rescr. secus aũt si ɔtenderetur super proprietate an talis sit subiectus vel exemptus vel an loc⁹ sit de dio.an non.Hæc.n.qõ non dẽt agitari ecclesia vacãte ar.hic,& in c.fi.ne se.va. ¶Sed ɔ̃ tex.& gl.op.& aliter:vr̃.n.ꝙ nullo casu Imperator poterat hic cognoscere ɔ̃,& aduersus Prepositũ,cũ esset clericus.s̃.e.c.2.11.q.1.c.j. cum si.So.d̃t Gof.ꝙ iste præpositus erat laic⁹ & nõ clericus: dicebatur Prepositus qa erat officialis:quasi vellet dicere ꝙ erat nomẽ officij secularis sicut Florẽtiæ vbi presidẽtes ciuitatis vocãtur priores:& tñ sunt laici. Host. verò intelligit ꝙ erat præpositus ecclesiæ cathedralis.& sic clericus primũ tenet Arc.in c. vno.de cle.ɔiu.li.6.& xj.q.j.c.1.sed ẜm dictum * Host.ꝙ erat clericus tenet Inn.hic & cõiter te c net[c] in c.cæterum.s̃.ti.prox.gl.11.q.1.in sum. 13¶†Et est spãle in cã feudi in qua põt cleric⁹ ɔueniri corã dño feudi,l; laico:& ꝑ hoc adduco.c.solitæ.de ma.& obe.vbi d̃t tex.ꝙ Imperator præcellit illos,q ab eo recipiũt tpalia.& ꝑ illũ tex.d̃t ibi Inn.ab epo appellandum est ad Imperatorẽ in istis feudalib.qa in istis cognoscit vt iudex ciuilis, ꝙ intellige qñ recognoscit feudũ ab Imperatore:& ꝓ hoc optimè facit tex.in c.si eps.18.di.& ꝙ ibi not.in gl.& in c.Romana.§.debet.de ap.li.6.iuncta gl.& põt esse spãlitatis rõ quare in istis feudalib.laicus ẽt iudicet ɔ̃ clericum:qa licet per infeudationem trãseat vtile dñium tñ de quo disputat gl.in li.feu.de capitulis con.c.j.in gl.mag.Dominium tñ directũ remanet penes dñm:hinc est ꝙ appellatur dñs feudi. vñ si cognoscit in cã feudali potius iudicat sup re sua q̃ de clerico:cum tñ sit iudex respũ cãrum quæ oriuntur occasione feudi vt in ꝑal.c.cæterũ.ex quo cleric⁹ recipit bñficium à laico dẽt illũ rõne illi⁹ beneficij recognoscere in dñm,vt in ꝑal. 14c.solitæ.&in c.cum in officiis de test.¶†Op. 2.cum gl.2.vr̃.n.ꝙ nõ sit necesse expectare ꝙ eps ɔsecretur:qa per ɔfirmationẽ obtinet ea quæ sunt iurisdõis: qualis est cognoscere de causa feudali.de ele.transmissam gl.fatetur ɔ̃rium: & d̃t ꝙ verbum ɔsecratur,põt hic poni large dr̃.n.cõsecratus ecclesiæ,cum est deputatus ad eius obsequiũ sicut res inanimata dr̃ consecrata Deo,quãdo datur ecclesiæ. 12.q.2. nulli liceat.& litera tunc stat propriè nec oportet supplere maximè,vt sentit gl.& doct.& idem dic ẜm Goff. Inn.& Host.quantumcunque habeat administrationem ante cõfirmationem:pone exemplũ in c.nihil est de ele.¶Gl.3.loquitur multum succinctè & obscurè:vnde expedias per tale ɔ̃rium dr̃ ꝙ cognitio spectat ad epm,ɔ̃ ex quo dubitatur hic ad quem spectaret feudũ non debet eps cognoscere: quia non dẽt esse iudex in causa ꝓpria. C.ne quis in cã sua.in ru.& nig.& dictum fuit in c.cæterum s̃.ti.ꝓxi. Sol.gl.d̃t.ꝙ cognitio d̃ feudo ecclesiæ spectabit ad episcopum.q.d. cum constiterit feudum spectare ad ecclesiam tunc cognoscet episcopus non autem cognoscet ad quem pertineat, & idem vult Io. An.super tex.qui d̃t qd̃ in illa q.an feudũ sit ecclesiæ vel Imperatoris actor seqtur forũ rei,vel eligẽtur arbitri, & intellige de arbitris 15cõpromissariis si partes cõueniunt. ¶† Nõ aũt de arbitris iuris qa in ordinariis iudiciis nõ eligũtur arbitri iuris:vt no.Inn.in c.pastoralis.de resc.& vide ꝙ ibi no.Si verò partes nõ cõueniũt de arbitris dẽt adiri iudex rei:& intelligo iudicẽ rei, s.ordinariũ in aliis causis, vel iudicẽ rõe rei sitæ vt s̃.e.c.sanè.& si corã eo cõstabit feudum spectare ad ecclesiã remittẽtur partes ad epm,vl' ad Imperatorem si de iure eius cõstabit,vt in si'li voluit Inn.in ꝑal.c.cęterũ.nã arbitri iuris nõ eligũtur nisi in casib.à iure expressis:vt notãter d̃t Io.An.ĩc pia. 16de excep.li.6.¶†Quæro cũ gl.pe.qd si eps est negligẽs ꝓcedere qñ cõpetit ad eũ feudũ rñd.gl.ponẽdo duas opi.prima est,ꝙ secularis iudex poterit ꝓcedere sicut econuersò.s̃ ꝓx.c.dixi nã cognitio feudi ecclesiastici ñ semper spectat ad iudiciũ ecclesiæ:vt no.in c.cęterũ.s̃.ti.ꝓx Cõtrariam opi.tenet gl.ꝙ hęc negligẽtia sit supplẽda per ecclesiasticũ superiorẽ ẽt si isti vasalli sint laici. primã opi.t3. Tan. Vin.& Host.nec ob.ẜm eos.c.quar & qñ.s̃.ti.prox.qa intelligitur in actionib.personalib.ñ feudalib.assignãt si'e sicut de re spũali compromitti nõ ꝑt in laicũ de re tpali sic,vt in c.ɔtingit.& c.exposita.de arb.Io.An d̃t qd̃ prima opi.gl.s̃.recitata est vera de iure spãli,vt no. de app.c.Romana.§.dẽt.li.6.secũda opi.gl.ẽ vera de iure cõi & aliter nõ declarat dictũ suũ.d.Ant.intelligit Io.An.ꝙ secularis ꝑt supplere de iure spãli.i.de ɔsuetudine,l;.n.ɔsuetudo nõ det iurisdõem in clericũ dat tñ in laicũ supplẽdo negligẽtiam clerici. hic distinguit qd̃ si feudũ est ecclesiasticũ nec hũit illud à laico:tũc secularis ñ supplet negligẽriam ecclesiastici,sed alius ecclesiasticus superior supplebit nisi aliud hẽat ɔsuetudo.Si vero feudũ est ecclesiasticũ,& hũit illud à dño laico,tũc laicus superior bñ ꝑt supplere:& sic ꝑt intelligi hic, ꝙ ecclesia fuerit infeudata ab Imperatore,& postea eccl'ia infeudauit ꝑpositum,ẜm eum. Sed aduerte, qa hãc puto fuisse intẽtionem Io.An.vt aperte colligitur ex illo §.dẽt.quẽ allegabãt iũcta gl.nõ ãt intellexit de ɔsuetudine dũtaxat prout intellexit d.An.Sed ego plus puto.qd̃ ñ soiũ possit supplere qñ laicus est superior dñs,vt probatur.s̃.c.prox.& in præal.§.dẽt,sed ẽt qñ feudũ tñ processit ab ecclesia dummõ vasalli sint laici.moueor,qa iurisdõ intelligitur tributa ecclesiæ,vel vnicuiq; dño feudi in q̃tũ est vigil in administrãdo iustitiam.& ñ aliter,vt est tex.in præal.c.cęterũ.s̃.ti.ꝓx.Si vero ecclesia est negligẽs remanẽt vasalli sub iudice ꝓprio & nãli,& ꝑ hoc nõ dr̃ iudex secularis supplere negligentiã iudicis ecclesiastici,sed potius vtitur iure suo in laicos sibi subiectos deficiẽte iurisdõe apud dñm facit l.fi.C.de iur.om.iud.res,n,de facili reuertitur ad nãm suã.25.di. ab exordio,& in l.si vnus.§.pactus ne peteret.in fi.ff.de pact.& hoc ẽ not.dictũ In.in c.solitæ.de ma,& obed.vbi d̃t,quod in reb.feudalib. eps cognoscet,vt ciuilis iudex quasi in illis ñ cẽseatur eps, pro hoc qa illam hẽt nõ principaliter à canonib.sed à legib. feudorũ gñaliter iurisdõem tribuẽtis dño feudi,vt in li.feu.de prohi.feu.al.l.Imperialem.ad fi.& qd̃ dixi in c.cæterum.facit hoc c.vbi non succedit capitulum sede vacãte.Sed ɔ̃ hanc determinationẽ facit,quia ex quo agitur de re ecclesiæ, ecclesiasticus dẽt esse iudex ẽt in supplẽdo.ar. s̃.c.c.si clericus laicum.Sed rñde multipliciter.primo qd̃ hic non agitur de re ecclesiæ principaliter cum tñ contentio fit inter vasallos de vtili dño qd̃ spectat ad eos.Item ɔ̃rium procedit qñ ɔtentio est inter ecclesiam,& laicum,seu clericum,& laicum,hic vero loquitur qñ ɔtentio est inter laicos,& plus est qñ ecclesiasticus est negli 17gẽs.¶†Sed q̃ro[d] q̃ iurisdõem hẽt dñs feudi. Sol.de hoc plene dictũ d fuit in c.cæterũ.sed hic ne desint aliqua bona dicta Inn.ꝑ eum cõfusè recitata ɔcludo sic, ordinãdo dicta eius quod dñs feudi hẽt ordinariam iurisdõem in vasallos in ɔcernentib.ipsum feudũ qualiscunque sit dñs vilis siue rusticus per l.Fed.Imperialem,superius allegatam:& hoc siue principatus siue comitatus vel alia castellania quæ hmõi ɔcedatur in feudum:& hoc procedit,siue vasalli sint laici, siue clerici,siue ecclesiæ.Vnde in casib.in qb.vasalli laici litigarẽt corã dño feudi:idẽ facient clerici vel ecclesiæ qa fauore dñorum hæc iurisdõ est eis seruata:vñ pñt dñi hmõi causas ad se reuocare ẽt inuitis litigãtib.s̃.c.prox.& idẽ no.in ꝑal.l.Imperialem.& plenè dixi in d. c.cæterũ.Et procedũt hæc respũ clericorũ qñ agitur cã feudalis mere ciuilis: sed si agitur ɔ̃ clericum vasallũ ad amissionẽ feudi criminaliter vel ciuiliter de crimine:tũc ẜm In.nõ poterit de hoc cognoscere dñs feudi,sed remittẽda est cognitio ad prælatũ suum etiam si feudum sit paternum.Et si per prælatum suum fuerit ɔdemnatus de proditione vel alio crimine,ꝑꝑ qd̃ debeat perdere feudum: tũc dñs suus poterit pro velle suo ei auferre feudum.Et si à prælato suo fuerit absolutus vlterius nõ poterit auferre feudũ dñs ꝑꝑ crimen. Et rõ prædictorũ ẜm Inn.est qa de crĩe clericorũ nec directe nec in directe põt laicus cognoscere sicut nec de lr̃imatione.& j̃.de or.co. 18tuã.& q si.sint le.lator.& de iu.c.at si clerici.¶†Nec ob.si dicat qd̃ imo incidẽrer ꝑt cognoscere qa si ɔ̃ clericũ productũ in testẽ corã laico obiicit crimẽ laic⁹ de hoc cognoscit:qa ẜm Io.tũc nõ propriè obiicit crimen clerico,vel ɔ̃ clericũ : sed ɔ̃ laicum q eum produxit qñ ipse ex eius repulsionem patitur pœnam,& nõ clericus qa eius testimo

Zacharias.
a ¶ Quãdo feudum est paternum.Adde Ale.cõs.30.vol.j.eodem.cons.136.post prin.eo.vo.& Pau.d̃ Ca.cõs.150.inci.circa præsentẽ casum.

Sebast.Sap.
b ¶ Laicus cognoscere. Vide Ang. in l.si vacantia.ver.sed tũc dubitatur. C.de bo.vac.li.x.Sali.in l. nullũ.C.de test.Io.d̃ Ana.in c.j.de cri.fal.

Sebast.Sap.
c ¶ Terrore armorũ.Hoc ẽt t3 Car.in cle.j.in pr.in 6.q.de pœ.& sequit Fel.in c.nuper.ver.& lĩta j̃. de sen.exc.ꝙ vbi d̃t, clerico nõ ꝑt vis inferri sine excõicõe: secus si met⁹ inferatur,ẽt si esset metus armorum.

d ¶ Ca solitæ.Vide Fed.de Se.ɔs.188.d. Car.in c.cũ dilecti ꝑ do. vide quæ ibi dixi And.Barb.

Sebast Sap.
e ¶ Sãctorum dño. Ad hãc q. vide Bar. in rep. l.creditores. C.de pig.vbi tangit, an valeat pactum de ingrediendo res ecclesiæ ꝓpria authoritate de qua ẽt per Bar.Bal.& Sal. in l.si qs curialis.C.de epi. & cler.Pet.de An.in cõs.217.inci.dubiũ. vide ẽt ad hãc mãm Bar.ĩ l.fi.ff.vt in pos. le. vbi ponit d̃ laico q donat eccl'iæ cum pctõ,ꝙ si al'qd factũ non fuerit liceat capere rẽ donatã propria authoritate.& vide ẽt Ale.ĩ ɔs.118. inci. in casu de quo quæritur.in 5.vol.

f ¶ Quærendis.Hic cadit qõ super quo al's vidi dubitari:an ꝑlatus possit sine cõsensu Capituli ꝑiudicare ecclesię in hoc s.an possit emphyteutã priuatum ꝑ canonẽ nõ solutũ sol⁹ reintegrare imo.in c.potuit.ꝑ gl.magn. de loc.tenet ꝙ sic.& sequitur.Ale.in cõs. 79.inc.circa primũ. in fi.in j.vol.Tñ contrariũ vult ipse Ale. in cõs.5.inci.si vera sunt vers.8.in 5.vol. Aeneas de Falc.

Ant.Franc.
¶ Circa istũ passum, an ꝑlatus possit reintegrare emphyteutam qui ꝑꝑ canonẽ nõ solutum cecidit à iure suo,dicas, qd̃

19testiõ non creditur.¶†Et hæc procedant vt clericus priuetur feudo ꝑꝑ crimen qñ feudũ a est paternum[a]. si verò est ecclesiæ,sec⁹ est ẜm eum,qa ꝑꝑ delictum personæ nõ est ecclesia priuãda feudo. 16.q.6.si Epm.Hoc vltimum, vt nõ priuetur ecclesia ꝑꝑ delictum personæ vel ꝑlati limitant Host.& alij doc.vt nõ priuetur ecclesia ꝑpetuo,sed in vita ꝑlati auferetur feudũ ab ecclesia, & eo mortuo reuertet̃ ad ecclesiam,vt in li.feu.de cap.Cor.c.si clericus vel eps,& hoc dictũ Host.putat verũ.d.Ant.si feudũ spectat ad mẽsam ꝑlati,secus si ad capitulum,nisi totũ capitulũ delinqueret ad hoc qd̃ no.de or.co.c.2.& in l.iubemus.C.de sacr. san.ec.Idẽ credo,qñ pariter spectaret ad mensam epi & capl'i,vel qñ feudũ esset simpl'r ecclesiæ ɔcessum,& nõ mẽsæ ꝑlati tñ:qa tũc cũ ꝑiudicium epi nõ sit separabile à ꝑiudicio ecclesiæ eius delictũ nõ nocebit eccl'iæ ad hoc qd̃ no.in c.cũ venissent.de inst.Et in his casibus procedit indistinctè dictũ Inn.ꝓcedit ergò solũ lĩtatio Host.& iura per eũ all.qñ mense ꝑlati cõcessum est feudũ:qa tunc cũ in vita eius agatur de ipsius solius ꝑiudicio aufertur sibi feudũ in vita sua,& post mortẽ suam redibit ad eccl'iam ar.optimũ in si'i in ꝑal.c.cum 20venissent.¶†Et inq̃tum dixi ẜm In.qd̃ si crimẽ obiicitur clerico ꝓducto in testẽ coram b laico poterit laicus cognoscere[b],&c.d̃t Host. qd̃ imo hęc cognitio sit diœcesano remittẽda.ar.ɔ̃.c.nullus.de or.co.tuam.nõ ob.l.nullũ. C.d̃ testi.vbi dr̃ qd̃ si testis inferẽdo testio aures iudicis offenderit ꝑt per eũ puniri nõ obstãte quocũque priuilegio,qa ẜm Host.illa l. nõ astringit clericos testificantes corã laico. Gl.tñ in præal.l.nullũ. & Cy.tenent ɔ̃rium vt hẽat locũ ẽt in clericis,& facit dictũ Fed.cõsi, 88.qd̃ licet clericus corã seculari ñ possit accusari,agẽtem tñ corã eo vel calũniosè accusantẽ vel variè testificantem ꝑt ex officio extraordinariæ punire,ita tñ qd̃ si executio talis pœnæ sit fiẽda in ꝑsonã reseruatur epo in bonis aũt poterit facere secularis,vel distringẽdo fideiussores cl'ici.allegãt ꝑdictam.l.nul 21lũ.& Arch.5 q.6.c.qa iusta.§ ꝑsbyteri.¶† D. Ant.sequit̃ dictũ Host.ad qd̃ no.in ꝑal.c.vno. de cle.ɔiu.& in d.c.j.de mu.pe.& vide qd̃ plene dixi in c.at si clerici.de iu.nam ibi & in d.c. j.de mu.pe.tenet Io.An.qd̃ de nullo crimine clerici laicus ꝑt cognoscere nec directè nec indirectè,siue agatur criminaliter,siue ciuiliter,optimè ꝓ ista opi.facit tex.cũ gl.14.q.2.q̃. vbi vr̃ ꝓbari ꝙ ẽt in cã ciuili nõ dẽt cleric⁹ testificari corã laico sed coram epo:vel corã quo eps cõmittet sed satis puto d̃m,ꝙ si eps ɔsenserit qd̃ deponat corã laico ꝑt laicus de crimine obiecto cognoscere,qa nõ cognoscit vt puniat clericũ nec ad hoc agit̃ sed causa dr̃ tñ agitari inter litigãtes, ꝓ hoc hẽs bo. tex.in l.furti.in fi.ff.de his q not.inf.sed nullo mõ poterit laicus cl'icum punire,ẽt si vacillat corã eo.ꝑ iura.s̃.alle.& maximè facit qd̃ not. gl.in pręal.c.q̃q̃.& hoc puto voluisse Inn.hic. 22nec ob.l.nullũ.†Tũ qa lex ciuilis nõ distringit cl'icos,tum qa cum gñal'r loquatur nõ vr̃ extendẽda ad clericos,q hẽnt specificũ priuilegiũ,& sunt prorsus alterius iurisdõis: vt in rl'a,gñi.de re.iur.li.6.hæc ꝓcedũt respũ facul 23tatis cognoscẽdi. ¶†Nũc q̃ro de ꝑãte executionẽ quẽdi:d̃t Inn.qd̃ cum dñs feudi sit iudex ordinarius poterit suam sñiam mãdare executioni,& hoc poterit ẽt dñs laic⁹ ɔ̃ vasallos ẽt clericos.adeò qd̃ non incidit in excõicationẽ si eos resistẽtes repellit.ar.de rest.spol.olim.Io. * An.d̃t ꝙ hoc dictũ In.cõiter nõ approbatur ꝙ in ꝑsonam iurisdõem habeat priuatus forte rusticus,qui in causis feudalib.iurisdõem habet,vt sine pœna excõicationis possit manu⁹ mittere ɔ̃.c.si qs suadente.d.Ant.d̃t dictũ In. posse saluari intelligẽdo qd̃ possit repellere, nõ tangẽdo ꝑsonam sed ɔpellendo ex terro c re armorum[c]:vel colonos tenẽtes pro eis repellẽdo rõe feudi qa per hoc non venit ɔ̃ c.si qs suadente.quasi velit qd̃ possint facere executionẽ realẽ nõ cogẽdo vel tãgẽdo ꝑsonã.Sed l; iste intellectus sit verus in se:tñ nõ puto fuisse de mẽte In.cũ videat̃ velle ponere hoc spãle in dño feudi:maximè inq̃tum all.c.olim.hinc d̃t d.Car.qd̃ põt mittere manus:nõ vt iudex:sed vt pars defendẽdo iurisdõem suam, & sic intelligit Inn.Hoc nõ puto verũ:qa ex quo clericus post priuationẽ incũbit possessioni de facto,nõ diceret̃ laicus illũ repellendo defendere iurisdõem suam:sed potius acquirere possessionem quã prius nõ habebat:secus si prius habuisset possessionẽ,& clericus illum de nouo,turbaret qa tũc ꝓpriè diceret̃ defendere iurisdõnem, 24& possessionẽ suã.¶†Facit qd̃ no.Inn.in c.cũ nr̃is.de ɔcess.ꝑb.in qõne,an qs possit ꝓpria authoritate exeq sñiam ꝑ selatã,& Bart.in l.si finita.§.Iulianus.ff.de dam.inf.& ꝑ Inn.in simili in c.super hoc.de renun.vñ teneo opi.Io.An.tanq̃ tutiorem,& veriorẽ vt non possit laicus,exeq violentãdo personã:sed sicut cognitio de crĩe fit per iudi 25cẽ ecclesiasticũ ita,& ɔpulsio.¶†Quæro nũc de facultate appellandi.d̃t In.qd̃ si principatus:vel baronia,vel comitatus,vel alia res huiusmodi ɔcedatur in feudum,& inter subditos comitatus vel principatus,agitur qõ ẽt corã isto dño feudi:tũc à vasallo appellãdũ est ad superiorẽ dñm q cõcessit feudum:ẽt si ille sit laicus,si dñs vasalli sit clericus & nõ ad Papã, & hoc no.& optime loquit̃:qa tunc cognoscit non tanq̃ eps vel clericus sed tanq̃ dñs feudi. Ideò si hẽt aliũ superiorẽ à quo feudũ emanauit ipse appellãdus est,& vr̃ tex.iũcta gl. in c.Romana.§.dẽt.de ap.li.6.& dixi plenè in d.c.cæterũ hæc oĩa procedũt,qñ ista ɔceduntur ecclesiis in feudũ. Sed nũc q̃ro qd si baroniæ,vel aliæ res nõ ɔceduntur in feudũ:sed simpl'r ɔceduntur ecclesiis:d̃t In.ꝙ tũc in nullo tenent̃ donatori ẽt in aliis munerib.q̃ prius subibat baronia.de don.c.cũ dilecti.si aũt retinuerit sibi aliqua munera illa ꝑstabuntur dũmodò sint honesta:vt no.j̃.de im.ec.nõ mi d nus.idem no.In.in c.solitæ:[d] de ma.& obe.& facit ꝙ no.in c.j.de cẽ. & limito hoc vt ibi not.Q ñque aliqua ɔferuntur ꝓ dote eccl'iæ an possit apponi aliqd̃ onus:& dic,ꝙ qñ ɔcessio est facta simpl'r tũc appellabitur eccl'iasticus:& ꝑ oĩa erit cẽsenda iurisdõ ecclesiastica. ad hoc optimè facit in ar.c.dilectus.el 3.de præb.& c.j.& ꝙ ibi no.de iu 26repa.li.6.¶†Sed circa hoc q̃ro q d si dentur baroniæ,vel quæcunq; alia bona sub ɔdõe,vel eo tenore ꝙ si ecclesia nõ subierit onera imposita.ꝙ licet laico donatori sua authoritate illa bona capere an valeat.& In.refert quosdã tenere ꝙ tũc liceat ꝓpria authoritate capere,&c.ar.j̃ de ɔd.app verum.& C.de pig.act.l pignoris cã.sed ipse In. tenet ɔ̃rium.maximè ea rõe:qa cũ istarũ rerũ dñium sit eccl'iæ quę e sitũ factũ est sanctum sanctorũ dño:[e] & iõ per nullũ ꝑt capi nisi authoritate Iudicis ecclesiastici:qa sacrilegiũ in eis ɔmittitur. 12.q.2. nulli liceat & c.seq & j̃.c.ꝓx.nõ sic ẽ in reb.feudalib.qa earũ dñium nõ est sctm̃ sanctorũ dño,cum illud remaneat pœnes dñm licet fructus & alia vtilitas sint vasalli ad hoc faciũt.10.q.2.c.2.& seq.Et vr̃ ex ꝑmissis ẜm In. ꝙ fructus rei feudalis postq̃ recepti sunt qd̃ dñs nihil in eis possit cũ iam sint sctm̃ sanctorũ dño.Hosti.d̃t,ꝙ in hac q.primi meli⁹ sentiũt,& ꝓ ipsis d̃t casum exꝑssum.j̃.de don.c.cũ dilecti.d, Ant.distinguit,ꝙ si in tradõe rei aliq̃ ius vsuc.reseruat sibi laic⁹ pure,qa trãsfert rẽ aliquo iure retẽto,& licito circa rem. & tũc ꝑt pro illo iure vtẽdo manũ iniicere ad rẽ illo iure vtẽdo ad limites suos & sic loquitur c.cũ dilecti.Aut in tradõe rei apponit aliq̃ ɔdõem extrinsec⁹ trãsferẽdo sub ɔdõe,si tale i⁹ seruetur. Et tũc si talis ɔdõ est turpis,vt qa ꝓ dote tradita imponit̃ aliqua impositio muneris,non licita doti:de quo de cẽs.c.j.& nõ licet pro tali manum apponere:qa reiecta ɔdõe vt turpi: res est purè facta sancta sanctorũ dño,ad hoc de cen.c.j.& ꝙ ibi no.aut ɔdõ est honesta:si res est ɔsecrata vt est ecclesia:vel cœmiteriũ.& tũc ex quo tradens patitur eam ɔsecrari,cõdõ de manuũ impositione ad illã est impossibilis & reiicienda:qa facta est sancta sanctorũ dño:nec põt ad vsus humanos reuerti.& hoc casu ꝓcedit dictũ Inn.ad hoc de reli.do.ad hæc.cũ iam mutata sit rei ɔdõ.Et hoc tenet hic Io.de Lig.facit 12.q.2.nulli liceat.de cõse.di.j. 27ligna.¶†Sed melius facit c.ɔperimus.14.q.6.vbi patet,ꝙ si res aliena ɔsecretur,nõ tñ dẽt execrari vt restituat̃ dño:l; ille q fecit eã ɔsecrari,teneatur ad interesse.quod tñ intellige:vt no.in d.c.frequens: & c.ex antiquis.54.dist.ad idem vide bo.text.in c.qõ.17.q.4.si verò res non est consecrata,tunc si ante purificationem conditionis res non est tradita & non impletur conditio:& licitum est manum apponere: quia remanet in dominio proprio. Si verò res est tradita sub conditione,vel sub modo qui venit adimplendus post traditionem vel acquisitionem,quo casu res est effecta ecclesiæ:& tunc satis putatur quod si modus nõ impletur negligentia prælati fit præiudicium ecclesiæ: vt quia conditio seu modus erat in faciendo & prælatus delinquit in omittendo.& hoc quia delictum prælati in omittendo præiudicat ecclesiæ vt not.in regula,delictum personę 28de reg.iur.libro 6.& circa hoc vide ꝙ not.doct.in c.verum.de con f dition.apposit.&c. per ibi not. ¶† Dic melius quod in quærendis[f] potest

Universidad de Deusto Biblioteca

si ipsa res est incorporata ecclesiæ absque dubio, solus prælatus nō pt reintegrare emphyteutā sine ɔsensu capli,& aliis ēt solennitatib. iuris nō seruatis, intellr aūt incorporata ecclesiæ qñ post cessationē in solone canonis & postq̄ dñs declarauerit emphyteutā, cecidisse à iure suo fuit tēta pannū qa tūc dr esse effecta de mēsa,& ecclesiæ acqsita & incorporata, vt not. Bar.in l.si vacātia.C. de bon.va.lib.x.& d. Car.idē tenet in c.2. de feu.&in c.vt sup. de re.ec.nō al.sed si nō est incorporata ecclesiæ, tūc credo ꝙ platus possit reintegrare dūmō nō alterēt nā prioris concessiōis iuxta mām ca.ex parte.de fer.& hoc mō puto posse ɔcordari ɔs Ale.hic all. q̄ vñr esse ɔria & an in ista renouatione siue reintegratione emphyteusis requirant solēnitates à iure requisitæ,maximè qñ res ē incorporata hr per Pau.d Ca.in cōsi.154.& in ɔs.140.&p nouis.in l.2.C.de iure emph.

Sebast.Sap.

a ¶Factū solius plati. Vide Ias.in l.si cōstāte.in pr.ff.so.mat. & in l. seruus. C.de pact.

Zacharias.

b ¶ Aliqd piudiciū dño.Vide Flo.in l.equissimū.§.fructuarius.de vsuf.Bal.plenè ī c.1.in §.ex ɔrio. in ti.d inue.de re.al. facta Io.An.& Phili. Fran.ī c.2.d iud.li.6.

c ¶Tā secularis q̄ ecclesiasticus.Adde ꝙ l; Bal. in aut.cleric⁹. C.de epi.& cle.dicat ꝙ principaliter pertinet ad iudiciū ecclæ : Tñ Io.And.in add.ad Spe.ru.d ma. &obe.dt,ꝙ ecclasticus iudex laicū purū de tali crimine ñ punit Io. d3 capi per iudicē secularem ad epi instātiam:qa cognoscet &vltricem siām pferet imponēdo pœnā arbitrariam citra tñ mortē sed p qualitate & psonę,&rei imponet fm gl. in c.si canoni

pt procedere hæc opi.d.Ant.tunc.n.factū solius plati^a præiudicat ecclesiæ:vt si aliquid donatur ecclesiæ si fecerit tale quid ante.n.impletam condōem res nō est effecta ecclesiæ: & ideò si solus prælatus negligit, sit præiudicium ecclesię:secus si agitur de acquisitis per dēdis:& qa res est donata ecclesiæ sub modo quo non seruato debeat reuocari:tunc.n.factum solius prælati non præiudicat:quia agetur de quæsito perdēdo.ad hoc vide gl.16.q. 6.c.fi.§.fi.& Inn.in c.2.de do.& doct. in c.breui.de iureiu.& in d.c.verum.de cond.ap.hoc ipsum d.Ant.videtur sentire : sed an tunc valeat pactum de apponendo manum propria authoritate ad rem ex quo translatum dominium est hoc depēdet ab eo,an defectus mo-
29 di resoluat ipso iure,an nō.¶†Et veritas est fm eum, ꝙ non resoluit ipso iure,licet possit agi ad resoluendum:all.no.in c.verum.de ɔd. app.& facit ꝙ no.Bar.in l.j.§.fi. ff.de do.vbi dt spāle in pacto.l.cōmissoriæ, &adiectionis in diem,vt ipso iure trāsferatur dñium, ergò in aliis secus:quicqd senserit Cy.in l.j C.de pact. & sic reseruatio manuum seu apprehensionis propria authoritate non vr possibilis ex quo dñium remanet pœnes ecclesiā : agatur ergo prius ad resoluendum,& postea consequatur rē.& hoc sentiunt d.de Ro. deci.226. sed Bar.tenet ɔrium in l.3.C.de pign.in repe. vers q̄ro quid in reb.&c. nisi sit effecta sacra: tunc.n.non licet manum apponere: ad hoc habes bo.tex.in l.fi.ff.vt in po.leg.vbi idem tenet Bar.ad prædicta etiam facit l.si quis C.de epi.& cle.nam conuentio legitima excusat à sacrilegio ar.in l.q̄q̄ ff.de aq.plu.ar.& hanc opi.Bart.sequitur hic d.Ant.& pro hac opi.bene facit præal.l.3.C.de pign.vbi valet pactum vt quis propria authoritate possit apprehendere pignus facit regula scienti de re.iur.li.6. & hac opi.etiam tenet Io.de Lig.hic.hanc tamen opi.credo dupliciter limitādam,primo, vt apprehensionem precedat iudicis declaratio:aliter autē posset inferri præiudicium ecclesiæ prætextu modi non obseruati, qa forte fuit obseruatus : ad hoc optime facit text. in c.cum fm leges.de hær.li.6.Secundò limita,vt liceat propria authoritate apprehendere qñ non inuenit resistentes de facto : nam tunc etiam pactum non valet, vt not.Bart.in præal.l.3.in lectura.in ver.modo pro declaratione facit l.conuenire.ff.de pac.dot.& l.non est singulis.ff.de re.iur.prēstat.n.partib.mām deueniendi ad arma, quod nō est licitum: vt
30 in dictis iurib.¶†Vltimò quæritur an vasallus recognoscendo non dominum in domi-
b num faciat aliquod præiudicium domino.^b Hostien.instat & breuiter concludit distinguendo quòd aut hoc facit mala fide,& non facit præiudicium domino etiam respectu possessionis, aliàs esset in facultate vasalli subtrahere dominium qñ vellet cum quandoque ex subtractione possessionis perdatur dominium in effectu.in c.sæpe.de resti.spol. & in l.fi.C.de rei ven.& in l.is qui.ff.e. dicit tñ ꝙ in aliquib.regionib.statur soli confessioni vasalli: quò ad possessionem,ꝙ est iniquum fm eum Si verò hoc facit bona fide:tunc parat præiudicium dño , quò ad possessionem non autem quò ad proprietatem.ar.ff.de lib. agn.l.j.§.Iulianus.&de prob.l.etiam.ff.de Car. edi.l.ꝙ Labeo. Et si dubitatur an hoc fecerit malitiosè tunc dixit hoc prius considerandū & inquirendum corā ordinario loci,& multum consideratur fama loci: ad hoc facit l.si quis à liberis.ff.de li.agn.& ꝙ no.de seruis nō or.c.cò libentius.& hoc placet. d.Ant.qui dicit ꝙ hoc vltimo casu fieret præiudicium domino respectu possessionis quando dñs sciuit,& tacuit:nec ob.not.in c.2.de in inte.re.& in c.olim 3.de rest.spo Ego breuiter remitto ad ea quæ dicam in c.olim.præal.vbi plenè dico,an & quando dominus perdat ista iura in corporalia seu quasi possessionem ex facto subditorum,dic vt in c.olim.co.ti.

CAP. VIII.

1 *Sacrilegium est crimen mixtum, & potest cognosci in vtroque foro.*
Punitus per iudicem secularē vel econtra, an possit per iudicem ecclesiasticum:vel econtra iterum puniri.
2 *Actor potest eligere vnum ex iudicib.quos habet reus.*
3 *Hospitalia habent illa priuilegia quæ habet ecclesia.*
4 *Bona clericorū gaudent priuilegiis quibus & ecclesia.*
5 *Iudex negligens facit litem suam:dummodo fuerit interpellatus à parte, & sic iudex in omittendo non incidit in pœnam,nisi interpelletur.*
6 *Pauperes sunt sub protectione ecclesiastica.3.7.*
8 *Clericus emens rem de pecunia ecclesiæ & facit scribi instrumentum in persona amici:an sit in fraude.*
9 *Excommunicatio est iurisdictionis ecclesiasticæ:& non reperitur maior pœna in ecclesia Dei.*
Excommunicatio debet ferri à iudice.
10 *Ecclesia restituit in integrum coram iudice ecclesiastico,sed quid si petit reductionē ad bonum virum.11.*
11 *Reductio ad bonum virum coram quo iudice petitur.*
12 *Clericus,vel ecclesia conuenit reum in foro rei:quando agit actione quæ nullo iure speciali iuuatur.*
13 *Clericus vel ecclesia pro violentia eis illata semper agunt coram ecclesiastico.*
14 *Iudex cognoscit an sua sit iurisdictio:& constito ꝙ non sit sua,condemnabit actorem in expensis & mittet ad suum iudicem.*
15 *Per non vsum non introducitur consuetudo.*
17 *Contractus an sit vsurarius cuius iudicis est cognitio, secularis,an ecclesiastici.*
18 *Iuramentum vt seruetur:potest esse cognitio secularis.*
19 *Hæresis crimen est mere ecclesiasticum : nec iudex laicus posset nouas pœnas introducere.31.*
20 *Simonia est res quæ cognoscitur in foro ecclesiastico tantum.*
21 *Periurij cognitio an sit secularis,vel ecclesiastica.*
22 *Vigore iuramenti positi in contractu potest principalis conueniri in foro ecclesiastico:sed non eius hæres.*
Hæres tenetur exonerare conscientiam defuncti.
23 *Adulterij cognitio:vtrum & quo casu potest pertinere ad vtrunque forum.*
24 *Crimen falsi potest & per iudicem ecclesiasticum & secularem puniri.*
25 *Concubinatus est crimen merè ecclesiasticum.*
26 *Incantatores possunt puniri in vtroque foro.*
Incantatores an possint puniri per inquisitores hæreticæ prauitatis.
27 *Ecclesia non potest punire illum qui commisit delictum in ea:secus si aliquis rapuit bona ecclesiæ.*
28 *Pax si fuerit facta:pertinet talis cognitio ad iudicem ecclesiasticum.*
29 *Ecclesia potest se impedire vbicunque non reperitur alius iudex.*
30 *Crimina quæ sint ecclesiastica:& quæ sint secularia.*

Cum sit generale. Malefactores ecclesiarum in vtroque foro conueniri possunt. h.d. Et primò ponit regulam.secundò casum exceptum:&triplicem ipsius causam, prima est negligentia iudicum secularium. secunda fauor ecclesiæ.tertia qualitas criminis quia sacrilegium.¶Casus literalis. Dubitatur de ecclesiarum malefactorib.coram quo iudice,s.seculari vel ecclesiastico sint conueniendi: & resp.Papa præmittendo regulam generalem,s.ꝙ actor forum rei sequatur,quia iudices seculares remissi sunt & negligentes in reddenda iustitia personis ecclesiasticis:statutum fuit in fauorem ecclesiæ vt rectores ecclesiarum malefactores suos qui sacrilegi sunt censendi,possint cōuenire sub quo iudice voluerint ecclesiastico, vel seculari.B. ¶Not.j.regulam generalem,quod actor debet conuenire reum coram iudice ipsius
1 rei limita hanc regulam prout dixi in c.si quis contra.s̄.e.¶†No.2. quod crimen sacrilegij non est merè ecclesiasticum,si.n.esset merè ecclesiasticum non posset de hoc cognoscere laicus vt in cap.vt inquisitionis.§.prohibemus.de hær.libro 6.Est ergò crimen mixtum
c quia de eo tam secularis quam ecclesiasticus^c cognoscere potest & pro hoc 23.quæst.5.sunt quædam.& C.de episcop.& cler.l.placet.& l.si quis in hoc genus,& in cap.fin.de pœnis.libro 6.vbi patet.quòd punitus de sacrilegio per iudicem ecclesiasticum potest puniri,etiā per secularem:saltem in eo ꝙ excedit.facit d.l.placet.& ꝙ no.Io.An. in capit.1.de vsur.libro 6. & generaliter, an punitus, vel absolutus per iudicem ecclesiasticum possit iterum puniri , & discuti per iudicem

ci.in §.fi.ī ver.vltrix. de off.or.li.6.vbi loquit d eo q crucē p iecit in terrā per cōtēptum & vituperationē, ita dt ad literā Ang.de Ca.filius Pau.de Ca.in quodā suo ɔs.inci.in Christi nomine amen. venerabiles imagines Christi. Et Ant. Rosel. in suo ɔs.inc. iudex ad fidē cōuersus.de quo not.in c. nulli. & c.qui abstulerit.12.q.2.& 16.q. 1.in canonibus.

Ant.Franc.

¶In hac difficultate an iudex secularis possit principaliter punire laicū sacrilegū dicas,ꝙ in sacrilegio tā iudex ecclesiasticus, q̄ secularis pt esse iudex vt in c. cū sit gñale de foro comp.& in l.si qs in hoc gen⁹.C.de epis. & cl.& puto esse locum pueñtioni, iuxta mām c.pposuisti, de fo.ɔp.licet Bal.in aut.cleric⁹.C.de epi. & cle.dicat qd prici

paliter ptinet ad iudicē ecclesiasticū. tñ Io An.in add. Spe.in rud ma.& ob.vt iste refert dicit, ꝙ iudex secularis capiet laicū sacrilegū ad instātiā iudicis eccl'iastici nihilomin⁹ credo verius eē qd dixi,qa sacrilegiū est crimē mixtū,& ñ merè eccl'iasticū, cū ēt p laicū puniatur : vt dixit Ab.in d.c.cū sit gñale.nisi forsan dicam⁹ ꝙ sacrilegiū sit principl'r crimē ecclesiasticum:licet qñq; puniatur p secularē,qñ imponit pœna corporalis: prout dicit Hos.in d.c.cū sit gñale.& hr in c.ī primis. 2.q j. & de pœna sacrilegiatā de iure ciuili,q̄ de iure canonico,hr in l.sacrilegij.ī pr.ff.ad l.Iul.pec.& p gl.ī c.si canonici hic al.&hr in l.j.C.ne lic. signū salua.&ī c.nōnullis de iure.& add, qd sacrilegus ē ipso iure excōicatus , qñ deliquit in psonā ecclesiasticā, vl'in ipsā ecclesiā frangēdo illā.vt p Abb.in c.ɔq̄stus.d fo.ɔp.&plenè p Car.in cle.j de pœ. & quot modis ɔmittatur sacrilegiū, vid p Inn.in c.cū p cā.d sen.exc.&vide tex.& gl.ī c.de viro.& in c. indignè. 12.q.2.& p Bal.in l.si nōdū C.de fur.& per Io.And.& Pet.de Anc.in c.fœlicis.de pœn.lib.6.

Sebast.Sap.

a ¶Loca pia. Vide Ab.in ɔs.26.inc.vr ꝙ sic.ī j.vo.&Ant.d Bu. in ɔs40.inc.nulla est dubitatio.& Alex in ɔs.208.inc.statutis.ac curatè pspectis. vbi ɔcludūt,ꝙ statuta laicorū ñ ligāt hospitalia.& nunqd hospitalia veniant appl'one eccl'iarum.& qua immunitate gaudeāt:& quib.priuilegiis ponit latè Felin.ī ca.de quarta.ver.bona hospitaliū. cū pluribus sequentib.de præsc.

b ¶Negetur rapina. no. ꝙ prius oportet ꝙ cognoscatur de rapina, & sic qualitas ex qua ɔpetit iurisdictio,ita hic tenet In. ita all.istud dictū pro sin.Ang.in ɔs.52.vid q̄ dixi in c.si clericus laicū.s̄. e.And.Barb.

iudicem secularē : & qd eɔ,dic vt in pall.c.si. de pœnis.li.6.in §.per hoc in gl.in ver.adimi-
2 mus.¶†No.ꝙ multiplicato foro , vel reo hñte plures iudices , optio daē actori corā quo velit eum ɔuenire.Itē no.gl.in c.dilecti.j.e.& in l.fi.C.vbi in rem ac.& in c.statutum § cū ve-
3 ro.de resc.li.6.in verbo recuset.cū gl ¶†No. ꝙ non solū hēt locum dispō huius c.cum delinquitur in ecclesiā particularem,sed ēt cum delinquitur ɔ locum venerabilē, vt ɔ hospi-
a tale.sunt.n.ista loca pia.^a sub protectione , & iurisdictione ecclesiæ.j.de re.do ad hæc.&in c.de Xenodochiis.& in cle.qa ɔtingit.de rel. do.& sic delinquitur ɔ ecclesiam vl'em.& facit text.ibi venerabilium locorū &c.ꝙ tenet Host.in c.ɔquæstus.j.e.& sic ecclesia,& hospitale gaudent in hoc eodē priuilegio.Idem in rest.in int.vt no.Io.An.in c.2.de in int.rest.li. 6.ꝙ no.Et nil mirum nā pro oppressione pauperū se impedit ecclesia,vt in c.si quis de potentib.24.q.3.fortius qñ opprimitur locus pius.Et vide text.not.in l.oīa priuilegia.C.de epi.&cle.vbi general'r probatur ꝙ res hospitalium gaudent eisdem priuilegiis cum bonis ecclesiæ.¶No.vl.ꝙ rectores ecclesiarum hñt ptātem prosequendi iura & actiones cōpetentes ecclesiæ.c.ɔcor.cū deputati.s̄.ti.px. & j.de dil.lræ.cū si.Et pondero,qa nihil dr in tex.qñ rapiuntur bona clerici:sed tñ , qñ ra-
4 piuntur bona ecclesiæ.¶†Et hoc facit ad qōnem an habeat locum dispō huius c.qñ inuaduntur bona clerici.Pet.arguit p istam lram ꝙ nō qa fauore ecclesiæ est hoc introductū: vñ non dēt extendi.7.q.j.petisti.fatetur tñ ꝙ de ɔsuetudine seruatur ɔrium.& huius ɔsuetudinis pt esse ratio fm Abb.qa vidua pt coram ecclesiastico iudice agere possessorio.ñ ob.exceptione fori : ergò clericus hoc poterit.hoc ēt tenet Egi.illa rōne : qa bona clericorum gaudent &c.de vi.& ho.cle.c.fi.Idem tenet Inn.sed mouetur alia ratione qa ɔmittitur sacrilegium.ideò cognoscit ecclesiasticus,ēt in casu dubij: & hoc ponit in c.cæterū. s̄.de iud.Ego in dubio dico hanc dispōnem sibi vendicare locū in bonis clericorum nō tm ex ɔsuetudine,q̄tum ex iure scripto.& dico de hoc fore casum rotūdum cum gl.in ca. sil'r.16.q.j.& in pall.c.si quis de potentib.24. q.3.Nec ob.iste tex.qui ponderat iniuriā ecclesiæ :' qa spolians clericum delinquit in ecclesiam:cū bona clericorū dicantur ecclesiæ, quo ad tuitionē & protectionem:& qa non sunt oblata ecclesiæ pro mala administratione.no.gl.in pall.c.sil'r.& in c.ex literis.de pig. itē iniuria fcā clerico dr facta Deo, vl'Christo cuius legatiōe fungitur. 2.q.7. accusatio. Item dicit facta ecclesiæ.c.2.s̄ e. Ad prædicta optimè facit c.si clerius.s̄.e. vbi ēt nulla allegata oppressione ex quo ɔstat rem esse clerici pt ɔuenire laicū corā ecclesiastico,multò ergò fortius vbi allegaē rapina vel violentia seu inuasio: nā tunc læditur psona ipsius clerici que est ɔsecrata. Itē nō videē quòd hoc c.sit noui iuris pmulgatorium cū & ante satis erat puisum ad hoc.17.q 4 quasi pertotū.& 12.q.2.nulli.& c.quicūq; militū.16.q j. in canonib.& c.sil'r.vñ iste tex nō dicit introducimus,sed dicit est introductū:& sic in pręteritū.posset tñ dici qd si inuadūtur bona cleri:violentia tñ non infertur psonæ:qa licet ex hoc ɔcludatur iurisdictio iudicis ecclesiastici:non tñ ɔcluditur sacrilegiū.& hoc casu pt pcedere qd no.Arc.post Hug.in ca.similiter.
5 ¶†Quæro cum gl.2.quid si ecclesia ɔuenit malefactorē coram iudice seculari,& ille est negligens in faciendo iustitiā.respondet gl. ponēdo duplex remedium.prīo ꝙ pt excōicari: & sic per excōicationem pt ɔpelli.sedò ꝙ negligendo facit litem suam.23.q.2.dñs.& sic tenetur ad æstimationem litis.&intellige gl prout loquitur, qñ negligit interpellatus: si n.non petitur à parte,non patitur aliquam pœnā:qa non tenetur exhibere officium nisi interpellatus.vide bo.gl.in c.si.de rescr.& latius p Bar.in l 4.§.hoc aūt iudiciū.ff.de dā.infect. ¶Scdò q̄rit gl.quid si iudex non negligit,sed iudicat per dolum,grām, vel inimicitiam.Respondet quod dēt ɔdemnari in verā litis æstimationem.ff.de iud.l.si filius.sed tu de hoc vide plenius C.de pœ.iud.q mal.iu. p torum cum aut.sua.& quod no.2.q.6.hoc ēt placuit.& in l.cum æterni.de re iu.li 6 Quæro cū gl.3.qa hic accumulatur forum ɔ male factores ecclesiarū q dicantur hic malefactores,gl.vr intelligere quod dicantur hic malefactores.i.raptores, & inuasores rerū ecclesiarū:nam isti q sic capiunt bona tan q̄ sacrilegi iudicātur:& idem vr sentire Inn.hic in pr. dicit.n.quæstio idcirco hoc casu pertinet iurisdictio ad iudicem ecclesiasticum quia isti raptores rerum ecclesiæ sunt sacrilegi.17.q. 4.& c.3.& ca.sicut.& in multis aliis capitulis eiusdem qōnis , & ɔcluditur iurisdictio hoc casu fm eum ēt si dubium sit, vel negetur ra-
b pina.^b nam ēt in hoc dubio cognoscit ecclesia.16 q.j.in canonib.& idem voluit Inn.in c. cæterū.de iud.& dixi in ca.si clericus.s̄.e.sed postea vr hic Inn.intelligere hoc magis latè. dicit.n.valdè notanter,ꝙ non solū de rapina cognoscit , sed ēt de quacunq; oppressione
6 non solum clericorum:†sed ēt oīum paupe-
c rum.Idē dicit si de fraude^c habita in ɔctu ec-
d clesiæ agatur,^d vel etiam sine fraude ɔctus inuitus dicatur nullus.12.q.2.apostolicos.& c. quicunq; militum.Oportet tñ quod sp in petitione mentionem faciat de oppressione, vel fraude, vel minus legitimo ɔtractu,& super cā illa fundat petitionem suam, & si pars aduersa neget nihilominus procedetur in cā
e principali^e& si nō probauerint fraudem, vel illicitum ɔctum absoluetur re⁹ ex illa cā, sed iterum poterit agere ex alia fm eum ff.de exce.rei iu.l.&an eandē.Secus dicit,si velit proponere aliquid in libello,quod nō pertineat ad fraudem vel oppressionē,vel quod sit minus licitus ɔctus puta , quod non interuenit psentia aliquorum canonicorum , tunc.n.nō auditur nisi in pñtia iudicis ordinarij ipsius rei.s̄.c.si clericus. Et intellige hoc, qñ ex non præsentia aliquorum canonicorū ɔctus venit irritandus,ñ ät est irritus ipso facto aliàs.n. In esset sibi ɔrius p supradicta,& p id qd postea ipsemet subiicit hic. Dicunt tñ qdam, & nō malè fm eum, quod etiam si dicatur ɔctum tenere sed petitur restitutio in integrum potest conueniri laicus coram iudice ecclesiastico , quia in hoc ecclesia iuuatur speciali iure,secus si in agendo nullo spāli iure iuuatur:& si agitur rei ven.vel depositi vel similib. de talib.n. cognoscit iudex secularis ɔ laicum. & sic loquitur. capitul. si clericus laicum.supra eod. seundum eum. Et ex his dictis Innoc. habes plura notare. & primo infertur ad notabilem intellectum huius c. vt non restringatur ad rapinam tm vt sentit hic gl. sed generaliter vbicunq; ɔcurrit. aliqua de qualitatib. prædictis.vt si allegatur fraus,vel dr ɔctus nullus.&c.Nam ɔcurrente aliqua de prædictis qualitatib. potest dici largo modo sacrileg ū quasi sacrilegium. ideò ecclesia vendicat sibi iurisdictionem ɔcurrit tamen fauor ecclesiæ,vt in tex.quia propriè,& strictè non est sacrilegium.ad hoc.17.q.4.§.sacrilegium.& pro hoc ꝙ non debet intelligi tantum in casu violentiæ, vel rapinæ. facit quia hoc casu nō
7 vr tantum ad esse priuilegium ecclesię ¶†Imo hoc facit ex generali iure quo ēt defendit omnes oppressos. 24.q.3.si quis de potētib. facit quod no Io.de Lig.ī præal.c.si clericus.& Lap.all.66.& tex.hic fundat se super fauore ecclesiarum,ergò prouidet vltra casum violentiæ & rapinæ.& hæc bene no. ¶Secundo ex dictis Inn.not.quod vbi allegatur fraus tunc ecclesia vendicat sibi iurisdictionem ɔ lai-
8 cum ¶†Ex hoc infertur ad decisionem eius quod quotidie accidit. Quidam clericus de pecuniaria ecclesiæ emit prædium. & facit
f scribi instrumentum in personam amici^f vel ɔsanguinei, certè si al-
g legatur hæc fraus^g poterit ecclesia cognoscere:quia isti sic fraudantes ecclesiam, possunt dici malefactores ecclesiæ.quod etiam tenet Lap.alle prædicta.66.& pro hoc allego text.in ca.inquirendum. de pecu.cle Item tales fraudantes sic ecclesiam anathematizantur.12. q.2.apostolicos,& c.quicunq;. ergò spectat iurisdictio ad ecclesiā, quia excommunicatio infligitur propter causam ecclesiæ subie-

Sebast.Sap.

c ¶De fraude. vide tex.cū no.ibi p Ab.ī c.j.j.de emp.& vē.& Lap.al.59.vbi ponit, ꝙ ecclesia cognoscit de emēte in fraudē noīe prelati, non ex presso noīe ipsius.

d ¶Agatur. Tu pondera ista dicta Inn.qa iste text.ea ɔfūdit.dt. n.text. si malefactores suos: si eccl'ia est fraudata in ɔctu nō pp hoc dr malector ecclesiæ , vel si contractus est null⁹ A.B.

e ¶Cā principali.Pōdera qa vr sibi ɔrius Inn.quia prīo dicit si negetur rapina ,cognoscet eccl'iasticus si negetur pcedaē in cā principali.And.B.

f ¶Personā amici.pōdera qal3 nomen alterius ponaē ī instrō tñ res empta acqraē eccl'iæ.ita pbatur in c.j.de test.vide p dixi & in c.j.de pec cle.& ī c.ingrēdū.e.ti.A.B.

Sebast.Sab.

g ¶Hæc fraus.hoc faciūt sæpe plati vt nō acqrāt ecclesiis , fm Bal.in l.mācipia.C.si qs alt.vl'sibi.sed subiicit qd l.puidit ꝙ acqratur ecclesiæ,ꝙ ēt uo.Ab.in c.in 4.not. j.de testa.& Bal.l.cū proponas.de re vēd.

a ¶A parte.tu dic,ꝙ
istud est cõius ꝙ qs
excõicet vt iudex ñ
vt priuat⁹ illud est ac
cipiendum,& addu-
co ꝙ voluit Bal.ĩ ru.
C.de fi.inst.vbi dicit,
ꝙ in dubio notarius
vr scripsisse chartã
vt notarius, & non
vt amicus.And.Bar.
Ant.Fran.
¶Circa hoc, an no-
tarius faciẽs scriptu-
rã videaᵗ illã facere
vt notarius, vel vt a-
micus: dicas ꝙ licet
notarius possit face
re scripturã priuatã,
vt in c.scripturas.C.
q pt.in pig.ha.& in l.
si ex pretio.C.si cer.
pe.tñ qñ nõ apparet
notariũ fuisse roga-
tũ, cẽsetur scripsisse
vt rogatus.& iõ dice
bat Inn.in c.j.de fid.
inst.ꝙ scriptura nota
rij ñ valet,vt instrm,
nisi notarius asserat
se fuisse rogatũ qd
ẽt voluit Bar.in l.hæ
redes palã.§.in testis.
de test.& hr p Car.in
cle.j.in §.j.de iurei.&
p Bart.in l.domitius
Labeo.ff.de testa. &
p eundẽ in l.sciẽdũ.
ff.de ver.ob. vbi di-
xit,ꝙ non p̃sumatur
rogat⁹ nisi appareat
p prothocollũ, aut
ꝓbetur p testes,& iõ
dixit Bal.in l.fi.C.de
eden.ꝙ si notarius ñ
recordatur an fuerit
rogatus de tali ꝯtu
vel de tali instro,dẽt
perqrere sua ꝓtho-
colla,& si nõ reperi-
tur, nõ p̃sumitur ro-
gatus nisi ꝓbetur p
testes,& eo probato
pt ꝯficere instrm ſm
dicta testiũ,& facere
mentionẽ ꝙ fuit ro
gatus secũdum ꝙ te-
stes deposuerunt.
b ¶Ego dubito.sed
vr ꝙ Lap.rectius lo-
quitur, qa illa fraus
ꝯcludit iurisdõem p
quã quis dr malefa-
ctor ecclesiæ p hũc
tex.And.Barb.
Sebast.Sap.
c ¶Iudice ecclesiasti
co.vid Ro.in fin.113.
inc.qd si ecclesia læ
sa.vide ẽt in fin.343.
incip.florentinus.ex
cui⁹ verbis apparet
qua rõne cã q ptinet
ad iudicẽ ecclesiasti
cũ limitaᵗ non pro-
cedere.l. 2.C.vbi &
apud quem.
d ¶C.ad nram.tu põ
dera,qa istud dictũ li
cet sit verũ in se per

ctam.30.di.si qua. & c.quicunq;.& ꝙ not.Io.
An.in regula.ea q̃ fiunt à iudice.de re.iu. li.6.
9 in merc.& ita tenet Lap.vbi s̃.¶†Et not.hoc
perpetuò quòd vbi reperitur iudicem eccle-
siasticum posse excommunicare,ꝯcluditur
ex hoc iurisdictio sua in illo casu.& hoc cor
roboro sic.¶Excommunicatio est pœna in
c.sacro.de sen.exc. qua nulla pœna maior re
peritur in ecclesia Dei.24.q.3.corripiãtur.&
pœna non est alicui infligenda nisi per iudi-
cem.33.q.2.c.siue de ꝯiugij.§.ĩ hoc capitulo.
Item ferri non debet sine causæ cognitione
2.q.1.nemo de sen.exc.c.j.li.6.&per solum iu
dicem, vt in c.j.pall.vbi ter reperitur verbum
iudex.facit c.nouit.s̃.ti.prox. vnde Papa ꝓce-
debat ꝯ regem Franciæ ad interdictum,& ex
communicationem, & subiecit,ꝙ per hoc ñ
turbat iurisdictionem alterius, nec mittebat
falcem in messem alienam, qñ spectat ad eũ
iudicare de pctõ.si ergò non spectasset ad eũ
tanq̃ iudicem,turbasset iurisdõem alterius il
lum excommunicando ex quib. verificatur
ꝯclusio p̃missa.Sed ꝯ hoc multum facit, quia
excõicatio qñq; fertur à iudice,non vt à iudi
a ce,sed vt à parte.ᵃ vt in cã ꝓpria ꝓ defensio-
ne iuris sui.vt est expressum in ca.dilecto. de
sen.exc.li.6.& no.Inn.in c.venerabili.de cen.
quo casu excõicatio talis est potius extraiu-
dicialis q̃ iudicialis. cum nõ possit esse iudex
in facto proprio. vt idem Lap.dicit ꝯs.39. &
no.d.An.in c.cum venissent.s̃.ti.ꝓx.ergò nõ
ꝯcluditur iurisdictio ĩ excommunicatum vt
possit exercere iudicialiter , & cognitionali-
ter,sed fateor ꝙ talis excõmunicatio extraiu
dicialis non possit exercere nisi in subditum,
quia aliàs non ligaret,vt no.Io.An.in pal.c.di
lecto. nõ tñ cognitionaliter,& in iudicio,qa
non pt esse iudex in facto proprio.4.q.4.ca.j.
& ff.de arb.l.pe. Sic ꝯtingit in armis materia-
lib. quib. quis potest vti ad defensionem in
facto proprio, ex quib.dico ꝙ præmissum di
ctum Lap.non est indistinctè verum, sed de-
bet intelligi & restringi qñ excõicare ꝯpetit
alicui vt iudici,& non vt parti.Item ꝙ dixi ex
qualitate fraudis ꝯcludi iurisdõem ecclesiæ,
limitat Lap.qñ fraus aliqd circunfert ad sub-
stantiam eius de quo agitur, secus si non cir-
cũfert. nam dato quod libellus diceret in rei
vendicatione, aduersarium dolo vel fraude
non restituere, nõ sufficeret, nisi allegaretur
iniusta occupatio, vel detentio, & hoc not.
Lap.all.61.& 66.& 68. vbi diffusè tractat hãc
materiam. sequitur d.Ant.in c.si clericus.s̃.e.
b Sed de hoc ego dubito.ᵇ nam vr qñ qualiter
cunq; allegetur fraus dummodò postea pro
betur hoc sufficiat,quia vt dixi, ecclesia ven-
dicat sibi iurisdictionem allegata fraude,qm̃
ꝯcluditur mala detentio,& largo modo sacri
legium.& sic detentor, dr malefactor eccle-
siæ, nam nõ multum interest in effectu quo
ad periculum animæ iniustæ detinere,vel in-
uadere alienum, vt dr text.in ca.sæpe.de rest.
spol. Sicut.n.ꝯcluditur iurisdõ ex inuasione
rei eccl'asticæ: ita ex mala , & fraudulosa de-
tentione,& ita ẽt posset esse rõ,qa qñ allega-
tur nullitas ꝯtus ꝯuenitur laicus coram ec-
clesiastico. nam ex hac detẽtione sine titulo
vel titulo existente nullo,ꝯcluditur læsio ec-
clesiæ. 12.q.2. nulli liceat. & c.qcunq; militũ.
de deci.dudum.& c.apostolicos. 12.q. Et hoc
firmo licet Fed. vr dubitare de dicto Inno. &
potius sentit oppositum ꝯs.174.per l.2.C.vbi
& apud quem.alleg.ẽt Spe.in ti.de rest.in int.
2.parte.§ videndũ.ver.& tractabitur.Sed Spe.
loquitur generaliter, nec habuit respectum
10 ad fauorem ecclesiæ.¶†Not.3.ex dictis Inn.
ecclesiam posse petere restitutionem in in-
c tegrum coram iudice ecclesiastico ᶜ etiam ꝯ
d laicum.& pro hoc alle.c.ad nostram.ᵈ de reb.
ec.non ali.& reddit Inno.rationem,quia ec-

clesia in hoc iuuatur speciali iure,seu priuile
gio.Ex qua ratione ego infero ꝙ agens pro
rebus ecclesiæ ꝯ laicum ꝯdictione ca.reinte-
granda pt laicum ꝯuenire coram ecclesiasti-
co iudice.nam ille canõ inducit speciale pri-
uilegiũ ecclesiæ, vt no.Cal.in c.cũ ad sedẽ d
rest.spo.ad p̃dicta alle.gl.no.in c.dilectus.qd
met.cau.& est gl.pe.in fi. Ego adducerem a-
liam rationem ꝙ ideo pt peti restitutio in int.
e coram iudice ecclesiastico, ᵉ quia in petitione restitutionis allega-
tur dolus seu deceptio vel ex propsito vel re ipsa, & ista æquiparan
tur.vt in l.si quis cum aliter.ff.de verb.ob.sicut ergò fundatur iuris-
dictio ecclesię qñ allegatur dolus & deceptio ex proposito,vt s̃.di-
11 ctum est,ita & qñ interuenit re ipsa , & hoc no.¶†Et ex his infer-
tur ad quæstionem : quid si petitur reductio ad arbitrium boni vi-
ri super re ecclesiastica coram quo agi debeat ꝯ laicum. Fed.consi.
65.tenet ꝙ cum agatur remedio cõi debet causa agitari coram secu
lari. hoc limitat verum do.Ant.in d.c.si clericus laicum.nisi allege
tur fraus,vel dolus arbitratoris verus,& pręsumptus per supradicta.
Sed idem puto si allegatur dolus re ipsa vt magna læsio,& ꝙ possit
recurri ad ecclesiasticum alle.tex.opt.in c.exposita.s̃.de arb.dic tñ
de hoc vt ibi dicam , & plenè tetigi in c.quintaualis.de iurei.& dic
f vt ibi.vbi plenè tractatur an coram iudice rei,vel actoris, ᶠ vel arbitri
debeat ista reductio circumscripta fraude peti.vide per Bart.in l.so-
cietatem.§.arbitrorum.ff.pro soci.& omninò in l.2.C.vbi & apud
12.quem.¶†No.4.ex dictis Inn.ꝙ si agatur rei vendicatione vel depo
siti vel ꝯsimilib.actionib.vbi nullo iure speciali iuuatur ecclesia agẽ
dum est coram iudice rei,& vr hoc esse ꝯ illud ꝙ Inn.no.in d.c.si cle
13 ricus.sed dic vt ibi dixi.¶†Et ex his deciditur alia quæstio , quid si
clericus vel ecclesia agit ꝯ laicum interdicto,possidetis, vt quia di-
cit se turbari , nunquid tractabitur hæc causa coram ecclesiastico.
Lap.all.l.tenet ꝙ sic:quia ex hoc inducitur iniuria,violẽtia,& mole-
stia.pro quib.qualitatib.pt agi coram ecclesiastico.all.no.hic.& hoc
simpliciter tenet,licet aliter voluerit limitare d.Ant.in d.ca.si cleri-
cus.& pro hoc est,bo.text.in c.licet.de prob.& cap.conquæstus.j̃.e.
14 ¶†Vlt.ex dictis Inn.no.practicam pronuntiandi qñ iurisdictio fun
datur super aliqua qualitate quæ postea non probatur in processu.
debet.n.iudex ſm hoc dictum Inn.diffinitiuè pronuntiare absoluẽ
do reum ex causa deducta.Gof.in c.si clericus.s̃.e.dicit ꝙ primo de-
bet summariè cognosci de qualitate fundante iurisdõem,sine præ-
dicio principalis quæstionis.at.ff.de li.ag.l.si quis à liberis §.si vel pa
rens,& si ꝯstet de qualitate illa procedet quò ad merita,si vero non
constet remittet illum reum ad iudicem suum. & sic non pronun-
tiabit diffinitiuè.aliter sentit Vin.in c.ꝯquestus.j̃.e. & recitat Io.An.
in c.si clericus.Dicit,ꝙ si laicus negat raptum vel iuuasum,iudex ec-
clesiasticus cognoscet quousq; intelligat,ꝙ sua non sit iurisdictio,
& tunc condemnabit clericum in expẽsis,& remittit causam ad iu-
dicem suum.arg.de ap.vt debitus.& c.cũ spãli.& discrepat hoc dictũ
à dicto Inn.qa Inn.vult,ꝙ procedat in principali, & si non ꝯstat de
qualitate debet diffinitiuè pronuntiare ꝯ actorem. Vin. verò non
vult quod procedat in principali , sed si non ꝯstat de qualitate, non
debet pronũtiare diffinitiuè,sed remittere causam ad iudicem suũ,
& sic habes tres opi.in hac materia. Concludo latius post d.Ant. in
d.c.si clericus. addendo aliqua quod aut iurisdictio fundatur super
vera existentia qualitatis : aut super dubietate qualitatis iuxta eam
quæ dixi in d.c.si clericus. primo casu , si negatur qualitas à princi-
pio, debet procedi secundum theoricam Gof. & satis plenè dixi in
d.c.si clericus.ad hoc ꝙ no.gl.in c.j.de of.del.li.6.Si vero iudex pro-
cedit ad vlteriora saluis exceptionib.ꝯ iurisdictionem:vel non op-
posita exceptione procedit in causa,non tamen habent partes ani-
mum prorogandi iurisdictionem , & tunc quandocunq; constite-
rit qualitatem tribuentem iurisdictionem non adesse, cum constat
eum non esse iudicem,debet absoluere ab instantia iudicij , & con-
demnare actorem in expensis, quia respectu ꝯdemnationis expen-
sarum,est iudex.ad hoc tex.cum gl.in cle.j.de resc.& gl.in c.fi.e.tit.Si
verò partes litigauerint scienter animo prorogandi iurisdictio-
nem, tunc sententia erit diffinitiua ex quo erat iudex. Si verò iuris-
dictio fundatur etiam super dubio qualitatis , vt quando allegatur
sacrilegium,vel fraus vel aliqua de qualitatibus prædictis,vel consi
milibus ex quo,in casu dubij est iudex,potest cognoscere exceptio
ne non obstante: & cum constiterit qualitatem non adesse pronun
tiabitur diffinitiuè,vt hic dixit Inn.facit c.cum ad sedem.de rest.spo.
Secundo prosequendo gl.principaliter, quæro quomodo ꝯpescũ-
tur isti sacrilegi. respondet ꝙ possunt excommunicari vsque ad
condignam satisfactionem subiiciens,ꝙ sacrilegium qñq; per iudi
cem secularem punitur.C.de epis.& cle. l.si quis in hoc genus.aliter
se non declarat.Host.vr velle quod cum agitur ad pœnam corpora
lem secularis est iudex. si verò ad spiritualem. vt ad pœnam excõi-
cationis, tunc ecclesiasticus. Sed omittitur tertium membrum qñ
agitur ciuiliter ad restõem rei subtractæ.Item & quartum membrũ,
quando

d.c.ad nram.& facit
c.j.de in int.rest.non
tamẽ per hunc text.
And.Bar.
e ¶Iudice ecclesia-
stico.adde Lap.al.65.
f ¶Rei vel actoris.
adde Rom.ꝯs.265.

a ¶Quilibet.Adde
Pet.de Anch.ꝯsi.14.
Cald.ꝯsi.11.eo.titu.
b ¶Nõ vsũ.hic dñt
canonistæ ĩ d.c.Ioã-
nes.ꝙ p nõ vsum le-
gis, vel statuti ẽt,per
mille annos ñ tolliᵗ
lex,vl statútũ,qñ ho
mines ñ vsi sunt, qa
casus ñ accidit, sec⁹
si fuit casus in facto:
& alr determinatũ
ẽ, nã tunc tollitur p
ꝯriã ꝯsuetudinẽ,l.de
quib.cũ ibi traditis.
ff de le.facit illud in
fin,ꝙ hñs priuilegiũ
& illo ñ vtẽdo p 10.
annos, tolliᵗ qñ ha-
buit facultatẽ vtẽdi,
als secus.ita p plura
determinat Aureus
doctor, & lumẽ nri
tẽporis.Ias.ĩ l. falso.
C.de diuersis rescr.
Aene.Fal.
Ant.Fran.
¶In hoc.an lex.vel
statim tollaᵗ p desue
tudinẽ siue ñ vsum.
Dicas verã esse ꝯclu
sionẽ, ꝙ ñ tolliᵗ,sed
bñ tolliᵗ p ꝯriã ꝯsue
tudinẽ,vt p Cy.et do.
ĩ l.fi.C.de iu.do.imp.
& hr per gl.& scrib.
ĩ ꝓœ.insti.in §.pe.&
plenè tract.per gl.&
Alc.post Bar.in l.de
qb.hic all.& p Bar.in
ꝓœ.ff.in §.errãtes.&
p Bal. ĩ l. receptitia.
C.de ꝯstitu.pec.& ad
illud, ꝙ iste dicit de
priuilegio,an tollaᵗ
p ñ vsum p decẽniũ.
vide p gl.& doct.in l.
j.ff.de nũd.Et add ꝙ
vsus longe ꝯsuetudi
nis ẽ seruãdus,vt ĩ c.
mos antiquus.65.di.
& ĩ l.j.§.sed si q̃.C.de
vet.iu.enu.& in cle.
sæpe.in §.& qa.& ibi
p Car.d ver.si.ꝙ tñ ĩ-
tellige ſm ea q̃ hñr
an l.minimè.ff.de le.
Sebast.Sap.
c ¶Merç facultatis.
Vide Ang.Aret.in §.
igiᵗ.ĩ ꝓœ.inst.& in l.
si expssum.ff.de app.
Alc.ĩ ꝯs.132.inc.visa
facti narratõe.j.vol.
& in.ꝯs.136.inc.viso
testamento.in 2.vo.
d ¶Vsurarum.Adde
Lap.alle.55.Petr.de
Anch ꝯsi.97.& 235.
Cal ꝯs.3.Paul.de Ca.
ꝯs.331.in primo im
præssis.Alc. ꝯs.9.4.li.
Sebast.Sap.
e ¶De substantia.
Hãc opi.eẽ cõem at
testaᵗ Alc.ĩ d.l.Titia.
ff.so.ma.& ĩ.ꝯs.9.vo.
4.& ĩ ꝯs.91.vol.2.est
verũ,qd Io.de Im.in

quando agitur criminaliter nõ ad pœnam
corporalẽ,sed ad pecuniariã iuxta.c. quisqs
17.q.4.vnde dico,quòd in istis duob.vltimis
a membris quilibet ᵃ tam ecclesiasticus,quam
secularis põt esse iudex & est in optiõe eccle
siæ coram quo velit agere:vt probatur hic.&
in c.fœlicis.in pr.iuncto §.per hoc.de pœ li.6.
vbi plenè probatur.& in c.conquæstus.j̃.eo.
Et aduerte quia licet olim pro crimine sacri
legij esset certa pœna pecuniaria statuta, vt
15 in pall.c.quisquis.¶†Hodie tñ cum ecclesia
non sit illo iure iandudum vsa,perdidit illud
ius exigendi talem pœnam.ita dicit gl.no.in
c.cum multæ.15.q.vlt.de hoc tñ dicto potest
b dubitari , quia per non vsum ᵇ non introdu-
c cit ꝯsuetudo in his,q̃ sunt meræ facultatis, ᶜ vt
no.in c.Ioannes.de cler.ꝯiug.& facit l.altius.
C.de ser.& quod not.Cy.in l.2.C.quæ sit lon.
ꝯsuet.vel saltem poterit puniri pœna arbitra-
ria.arg.in c.statuimus.16.q.j.& in pal.ca.fœli-
16 cis.¶†Et ex his ꝯcludo, ꝙ crimen sacrilegij
est mixtum respectu fori ecclesiastici, seu se-
cularis.¶Tertiò prosequendo eandem gl.q̃-
ro , an circa alia crimina se impediat ecclesia
ꝯ laicos.respõdet,ꝙ sic,& enumerat illa.¶Et
primò se impedit de crimine vsurarum : hæ-
resis:simoniæ:periurij:adulterij: & vbi d quo
17 cunq; peccato agitur.s̃.de iu.nouit.¶†Nũc
discutiamus quemlibet casum de per se.Et
d primò circa crimen vsurarum ᵈ quæritur , an
de hoc possit ẽt cognoscere iudex laicus, cir
ca hoc sunt duæ principales opiniones.Vna,
quod tantum cognoscat ecclesiasticus quali
tercunq; agatur de vsuris , siue dubitetur an
ꝯtus sit vsurarius,siue sit certum, vt quia re-
periuntur vsuræ solutæ.hanc opi.tenet gl.in
cle.dispendiosam.de iud.& vide vbi ,motiua
plenius eam tenet,& prosequitur Lap.sua al
le.58.& 70.& sic dicit de facto obtinuisse, &
curiam Romanam sic seruare, quia qũocun-
que disputetur de vsura,vel quia reperitur ex
quo quæstio est vsuræ,& vsuræ non possunt
tractari coram seculari , sed tantum coram
ecclesiastico.alleg.gloss.in præall.cle.dispen-
diosam.& gl.in c.ex literis.de iurei.quæ dicit
quod causa vsurarum est spiritualis.& gl.hic
quæ dicit quod est crimen ecclesiasticum, vt
in c.j.de of.ord.& 11.q.j.in summa.& text.in
cle. dispendiosam.quæ enumerat hanc cãm
vsurariam inter causas spirituales, & ecclesia
sticas.& cle.j.de vsu.§.cæterum.vbi cum cen-
sura ecclesiastica ꝯpellitur vsurarius seu hæ-
res ad edendum libros, vt sic fiat restitutio v-
surarum.¶Scda principalis opi.distinguit,in
modo agẽdi videlicet,ꝙ aut dubitatur de sub
e stantia ᵉ ꝯtus an sit vsurarius an non ᶠ, & so-
f lus ecclesiasticus cognoscit , quia hæc est de
terminatio peccati,& prohibitio habuit or-
tum à iure diuino , & canonico , de vsu.c.su-
per eo.& c.cum tu. aut ñ dubitatur,ꝙ ꝯtus sit
vsurarius,sed tñ imminet qõ facti.vt quia re
petũtur vsuræ solutæ,& sic solũ agitur de so-
luto,vel nõ soluto,vel an interuenrit ꝯtus:
vel quia agitur de simulatione ꝯtus qa alle
gatur quòd simulate fuit facta vendõ cum
esset ꝯtus pignoratitius & clarè hoc vult
probare per testes:ita quòd nõ dubitatur de
vsura,& tunc vterque iudex pt cognoscere.
¶Hãc opinionẽ tenet Pau.de Leaza.in cle.j.
de vsuris.Bar.in l.Titia.ff.solut ma.& in l.2.ff.
de iu.om.iu.& Bar.in l.cum allegas.C.de vsu.
sentit.Arch.post alios in c.qd dicã.14.q.4.d.
Ant.& d.Car.hic, & multi alij ita , quòd hæc
* opinio vr *communis* ad hoc qd no.Io.An.post
Garsi.& Io.mona.in c.j.j̃.de vsur.lib.6.Mo-
uetur d.Ant.quia non altero respectu potest
dici hæc cã spũalis, nisi quia peccatum hẽt
annexum. Res enim subiecta. s.vsura soluta
ꝯtus,& tota materia est tplis.Vnde videm⁹,
quòd curia secularis aditur pro turpiter qũ-

tis ẽt vbi nutritur,seu datur cõcursus pecca-
ti:dummõ nõ disputaretur de peccato prin-
cipaliter vt patet ff. de ꝯd.inde.p totum.& de
condi.ob turpem cãm. & quòd metus cau.
& de fur.& vi.bo.rap.cũ si. Alias.n.si in quo-
libet tpli. qsito in quo verteretur peccatum
adiretur ecclesiasticus:nã pœnæ ex toto eua
cuaretur forus secularis ꝯ.c.nouit.de iud.&
hoc etiam fuit de mente Bar.& aliorũ.hanc
opi.sequẽtium , & asserentiũ.nam hæc opi.
* *cõis* mihi placet:& ꝓ ea adduco.¶†Quia vi
18 deo in siñ iudicẽ secularẽ posse cõpellere ad
obseruantiã iuri:& coram eo potest obiici
de iuro, si non vertitur in dubium de validi-
tate iuri,vt in c. licet.de iureiur.lib.6.not.Io.
An.in c.fi.de fo.compe.co.lib.Item punit p-
iuros etiam de consensu ecclesiæ,vt in c.rex
debet.23.q.5.ponit etiã sacrilegos, vt patet
hic, est expressius in c.sunt qdã.23.q.& in d.
c.fælicis.Ad hoc eñi principes mundi rece-
perunt gladiũ,vt scelera vindicent.vt in pal.
c.sunt quædã.sed si dubitatur de pctõ tũc re-
currendum est ad ecclesiam , vt in c.per ve-
nerabilem.q fil.sint leg.& in cle. vna.de vsu.
Non.n.video rationem vrgentem quare ex
quo constat de vsura non possit secularis ad
restitutionem compellere,maximè tenẽdo
opi.quòd repetatur tanquam indebitè solu-
tũ.de quo per gl.in c. Michael.de vsu.& 16.
q.6.si epm.& ius ciuile multum versatur cir-
c.repe.huius,vt ff.& C.de cond.inde.Nec est
verum quòd ista causa sit spiritualis strictè,
vñ licet gl.connumeret hanc causam inter
spirituales,vt c.si annum.de iud.li.6.gl. tñ in
c.ex literis. j̃.de iureiu.dicit, quòd est quasi
spũalis.vñ Io.An.ibi in nouella dicit quòd ẽ
spũalis largè.i.ecclesiastico fori, & sic patet
quod etiam vbi agitur de pctõ,& substãtia
ꝯtus non potest dici talis causa spũalis stri-
ctè.sicut est causa bñficialis non ecclesiastic⁹
cognoscit , vel quia adest pctm̃ , vel quia est
crimen ꝯ nãm quia vsurarius abutitur natu-
ra rerum, vñ Dei vicarius cognoscit vt no.
Io.an.in pall.c.j.de vsu.li.6.& sic nullo modo
potest dici spiritualis propriè.fortius nullo
modo est spiritualis quando solum agitur
ad restitutionem nec dubitatur de pecca-
to.Nec ob.si dicitur cũ lex ciuilis indulgeat
vsuras,vt patet per totum tit.de vsu.C.& sal-
tem non imponit pœnam exercẽti vsuram,
nec mandat vsuram restitui, non videtur, ꝙ
g possit repeti corã iudice seculari.Ad hoc
enim respondeo dupliciter.Primò tenendo
* *communem opi.*gl.ꝙ vsuræ etiam hodie de iure
ciuili sunt prohibitæ,vt no.gl.24.q.4.quid di
cam.& in c.quia in omnibus.de vsu.& aut.ad
hæc.C.e.& in aut.de ec.ti.in pr.Mouetur prin
cipaliter, quia Imperator mandat obseruari
quatuor concilia sicut leges.vt in præal.aut.
de ec.tit.& inter illa est consilium Nicenũ.ꝙ
disposuit de vsura,vt ĩ c.quoniam.46.di.ergò
etiam hodie à iure ciuili vsuræ sunt prohibi
tæ.Sed hæc ratio mihi non placet,quia c.qm̃.
tantum loquitur de clericis, & non laicis.Itẽ
ipsemet Imperator in aut.de ec.tit.in §.si aũt
distulerint. mandat vsuras certo casu solui.
Item permittit vsuras in alia aut.quæ sequi-
tur illam,videlicet in auth.de vsur.nau.vnde
non est verisimile ꝙ per illa verba generalia
dum mandat quatuor concilia obseruari, &
per ea quæ habentur in l.j.C.de sum.trin.vo-
luerit vsuras prohibere.Nec ob.si dicatur, ꝙ
in illis authenticis ponuntur casus speciales
vt in eis no.quia si Imperator habuisset respe
ctum ad peccatum vsurarum , non permisis-
set etiam in illis casibus,quia non apparet in
eis aliqua specialitatis ratio propter quam e-
uitetur peccatum.Concludo ergò,ꝙ de intẽ
tione Imperatoris nunquam fuerit expressè
prohibere vsuras , & sic ratio præmissa non

c.tuã.de or.co. dicit
ꝯriũ, & subdit ita eẽ
ꝯsulendũ.& idẽ dicit
Lanf.de Ori.ĩ cle.di
spẽdiosam.ver.pun-
ctus qõnis.sed ñ est
recedẽdũ à cõi, q̃ ẽt
firmat Abb.ĩ c.post
miserabilẽ.in j.no.d
vsu.& in c.ad nram.
2.de iurei.& Ias.in l.
quoties.C.de iudi.
Zacharias.
f ¶Cõtractus an sit
vsurarius,an nõ.Seq̃
re hãc distinctionẽ,
nec ab ea te distra-
has.quã Fel.hic ver.
j.respũ vsurarũ secu
tus.& Alc.in l.si non
fortẽ.in pr.ff.de ꝯdi.
ind. Car.Zab.in cle.
sæpe.§.cæterũ.d vsu.
q.18.& Lanf.in cle.
sæpe.de ver.sig.& in
cle. dispendiosam.p
istũ all.de quo tu dic
latè, vt p Celsum in
apostil.ad Lanf.in c.
qm̃ ꝯ.§.cõfessiones.
n.8.ver.qritur aliqs
accusatur corã iudi-
ce seculari.& ĩ apos.
ma.in ver.qa ista cã
spectat ad ecclesiã.j̃.
de probationibus.
g ¶Possit repeti.Tu
põdera istũ tex.quia
hic dr, ꝙ fauore ec-
clĩæ est inductum,ꝙ
possit ꝯueniri corã
iudice ecclĩastico,
vel laico : qa sequr
qd si repeteret vsu-
ras, ꝙ posset peti co
rã laico p istũ tex.&
ita pt ꝯcordari ꝯtra-
rietas doctorũ.scdo
põdera:qa ĩ c.vt inq
sitionis.§. prohibe-
mus.de hæ.li.6.dr,ꝙ
qñ crimen est merè
ecclesiasticũ non pt
quoquo mõ cogno
scere laicus: sed cri-
mẽ vsurarũ ñ est me
rè ecclĩasticũ.hoc d
cidit gl.ĩ c.ex lris.de
iurei.vbi dicit, ꝙ est
quasi spũale.g laicus
poterit cognoscer.
Itẽ põdera istũ text.
qa sicut fauore ec-
clĩę ẽ inductũ vt pos
sit cõueniri corã ec
clĩastico,vl laico ita
dicamus, qd odio
extorquentis vsuras
possit peti vt resti-
tuantur tã corã lai-
co,q̃ coram ecclesia
stico., licet laicus sit
qui repetat & hoc o-
dio vsurarij.nã vsu-
ra est rapina.vide q̃
dixi in c.post misera
bilem.de vsuris.An.
Barb.

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶Nouas pœnas.tu pōdera quia imo dictum Ant.videtur verius ex eo quia quis potest augere pœnam, & adiuuare ius cōe quo ad non subditum.ar.eius ꝙ noluit gl.in cle.ne Romani.de ele.An.Bar.
b ¶In crīe simoniæ.vide qa in d.l.si quēquā.C.de epi.& cle.ponitur casus de simonia, & in toto ti.C.de hær.vide hic ꝙ lex ciuilis disponit.de hær.An. Bar.

¶Adde qd ideo in legibus codicis tractatur de criminib⁹ merè ecclesiasticis, quia tempore legū. C.acclesiæ,& psonæ eccl'iasticæ erāt subiectæ imperatorib⁹, & pp̄ns ipsi cognoscebāt de reb⁹ ptinētibus ecclesijs.ita dicunt Bal. Ful. & Pau. de Ca. in l. iubemus nullam.C. de sacros. ec.Aeneas Fal.
c ¶Intromittere. & pōdera l.potioris.C. de of.rec.prouin.vbi minor iudex punit fauore reipu.pōdera ēt: quia lex ciuilis loquēs in fauorē ecclesię vr̄ approbata à Papa,vt voluit Host.ī c. fi.de simo.pōdera qa Ant. rectè loqtur ex eo,quia de iure ciuili poterat laicus punire hæreticum vt ī toto ti.C.de hær. sed per d.c.vt inquisitionis,§. phibemus. est prohibitus quoquo mō cognoscere, & executorē impedir̄, ergò in pœna nō est derogatū aliqd iuri ciuili. poterit ergò punire sua pœna: in fiñ dicimus vt laicus poterit suam pœnā imponere.An. Barb.
d ¶An Papa. Adde Ro.consi.41.tenet ꝙ possint.
Sebast.Sap.
e ¶ Vel ep̄s possit. No.circa hoc Pau.d Ca.in ɔsi.290.inc.visa suprascripta facti narratione.in 2.par. vbi dicit ꝙ quotiescūq; ius ciuile arctat ad iurādū, & iuratū fuit ab illo iur̄o, Papa nō p̄t habilitare, qa distincta est ptās ecclesiastica à ptāte seculari, vñ Papa nō pōt se intromittere iuramento firmato per ius ciuile.
Zacharias.
f ¶Ad forū ecclesiasticū.Adde Bar.in l.si liberti.C.de op.li. & in l.j.C.de re.cre.& in addi.ad Spe.in tit.de ɔp.iud. adi.ver.iur̄m. & Io.An.in c.fi.ī sua nouell.in tit.de for.compe.lib.6.
g ¶Quæstione 5.rex.Adde quod voluit Cald.consi.2.hoc co.titu.
h ¶Hæredem.Adde quod voluit.Fed.consi.81.
Sebast.Sap.¶Est personale.Vide Pau.de Ca.in consil.13.inc.visis,& consideratis omnibus.in 2.parte.secundum nouissimam impressionem.& Ang.in consil.232.inc.in themate,& actis.& Corsetum in repet.rub.j̄.de iureiuran.in 21.priuilegio.Mod.Taurineñ.inj repe.l. si quis maior.in 5.q.C.de transact.
k ¶Non puto.pondera bene hoc dictum Abb.sed mihi vr̄ verum per d.c.fi.ī ver.iur̄m à se p̄stitum.ergò excluditur qñ est p̄stitum ab alio.sed ꝺ cōtrarium tenet Bal.in l.2.C.de iurei.in aut. sacr̄a. C.si aduersus ven. & in l.3.C.plus vale.quod agit̄.& in proœ.feu.Bar.ī l.generaliter.C.de epis. & cler.vide q̄ dixi in c.veritatis.de iureiu. sed certè ille tex.nō probat illud ꝙ allegatur per docto.ibi And.Bar.
Ant.Fran.
¶Circa hoc an iuramētum defuncti extendatur ad hæredē, dicas ꝙ iur̄m ē p̄sonale, ex parte iurantis, sed reale ex parte eius cui iurat̄,vt p Inn.& Car.in c.veritatis.hic all.& sic trāsit ad hæredem recipientis, non autē ad hæredem iurātis,ita Io.An.in c.fi.de for. ɔpe.li.6.in nouell. & vide per d.Cardi. in cle.j.in §.nos autem. in 3.q.de iureiur. & in §.fi.in 6.& 7.q.in eadem clemen.
¶Et adde ꝙ iuramētū afficit hæredem quò ad robur cōtractus, nō quò ad reatū periurij, vt p An. in aut.de iurei.à morien.p̄sti.in §.j.& per Bar.in l.gñaliter.C.d reb.cred.vbi dicit ꝙ iur̄m est personale, nec hr̄s est periurus si illud non serua.& idem tenet Bal.ī aut. sacr̄a puber.C.si aduer.ven.vbi dicit ꝙ ñ afficit hæredē, nec quò ad sp̄ualia, nec quò ad forū ep̄i sortiendum,sed quò ad tp̄alia sic,ꝙēt voluit Bal.in l.3.C.plus vale.quod agitur.& vide Pau.de Ca.in cōs. 75.& in cōsi.307.& idem dicas in iur̄o populi, qui semper idem,& tñ successores iurantium non obligarentur periurio, vt p Car.ī d.cle. j.de iurei. ¶Et adde quod iuramentum defuncti præstitum ī extremo afficit hæredem,& facit illum esse de foro ecclesiæ, vt no.Abb.in c.parochia no.de sepul.secus dicit si esset iuratum in cōtractu quia per hoc hęres non efficitur de foro ecclesiæ nisi iam cœptum esset iudicium cum defuncto,vt plenè per Io.An.in c.fi.de for.compe.li.6.& facit l.

concludit vsuras posse repeti coram iudice seculari.Quare allego aliam rationē ꝙ imo possunt repeti coram seculari, quia leges ciuiles super vsuris promulgatæ nullius sunt momenti, tum quia sunt expresse ꝯ ius diuinum, vt in c.super eo.de vsu.& in psal.Domine quis habitabit &c.vnde legislator potius conuincitur errare, q̄ legem statuere.25.q.j. sunt quidam.tum quia sunt ꝯ substantialia legis.licet enim dēt eē iusta & sancta.4.dist.erit autem lex.& talis dicitur diuinitus promulgata.8.di.quo iure.Item statuit ī materia peccati, ꝙ ad eum non pertinet, sed ad ecclesiā, vt in c.nouit.de iud.& in ca.per venerabilem qui fi.sint leg.ergò talis lex est nulla vt in c.2. de ɔsti.li.6.& in l.fi.ff.de iu.om.iu.& c.à nobis. de sen.exc.talis enim lex habetur pro nō scripta.facit quod hr̄ in gl.in regula possessor.de re.iu.li.6.Cum ergò lex dicat ꝙ iura ciuilia ñ dedignantur sacros canones imitari.In auth. vt cler.apud pro.epi.in pr.aut.de ec.ti.& s̄.tit, proxi.clerici.& iura canonica strictè prohibent vsuras,& eas restitui mandant,ergò, & ius ciuile idem debet velle, & maximè quia vbi ɔcluditur peccatum notorium iudex secularis ɔpellitur obseruare ius canonicum, vt in c.licet.de iureiu.li.6.Et quare ecclesia se impedit de hoc crimine de laicis.s̄.tetigi.& vide quod no.Io.An.in præal.c.j.de vsu.li.6.&
19 ex his habes istum tex.declaratum.¶†Alius est casus in crimine hæresis, & de hoc nō est dubitandum.Est.n.crimen merè ecclesiasticum,ita ꝙ iudex secularis nullo modo respectu cognitionis p̄t se intromittere,sed tantū respectu executionis ad petitionē ecclesiæ, vt est casus in ca.vt inquisitionis.§.prohibemus.de hær.li.6.putat tamen Ant.secularem
a posse nouas pœnas a addere laico, & illas imponere,sed declaratio hæresis ɔpetit soli ecclesiastico,& de hoc dicto dubito, ex quo.n, non potest se intromittere, & est merè ecclesiasticum,punitio non spectat ad eum,& per ɔñs non valebit statutum.arg.c.2.de ɔsti.li.6.
20 & in l.fi.ff.de iur.om.iu.¶†Alius casus est in
b crimine simoniæ, b ad hoc alle.Io.An.j̄.de simo.per totum.An autem hoc sit merè ecclesiasticum,putat d.Ant.idem dicendum quod s̄.in crimine vsuræ.credo ꝙ sit merè ecclesiasticum,& sic secularis non possit se intromit
c tere, c quia simonia dicitur hæresis.j.q.3.c.altare.& j̄.de simo.quoties.Item hoc crimen habuit originem ꝓhibitionis ab ecclesia,& ſm eius institutiones regulatur.ad hoc ꝙ no.j.q.
21 ij.in summa.¶†Est & crimen periurij,de quo remittit Io.An.ad no.per se ī c.cum C.laicus. e.ti.li.6.Sed concludo sic dicta eius,& d.Ant. hic aut agitur de iur̄o respectu fori pœnitentialis,& non impedit se secularis, quia caret tali foro.j̄.de poe.& remis.c.omnis.& ca.noua.Aut agitur de remissione vinculi iuramētalis,& idem.non enim potest laicus remittere iuramentum nisi principaliter concernat vtilitatem suam.vt in c.j.de iurei.& quod leg.
d & no.in c.2.de spon.imo dubitatur, an Papa d
e vel ep̄s possit, e & de his est dicendum vt no. in c.q̄to. & in c.debitores.de iureiu & p Inn. in c.cū inter.de renun.& per gl.15.q.6.authoritatem.An dubitatur an iuramentum sit licitum, vel illicitum, & sic seruandum,aut nō seruandum, & ecclesia sola cognoscit.vt in c.venerabilē.de ele.& in istis trib.casibus nō est dubitandum ꝙ iuramētum spectat tm̄ ad
f forum ecclesiasticum. f Quandoq; constat ꝙ iuramentum est licitum,sed agitur ad pęnam transgressionis,& vterq; potest esse iudex de ecclesia.patet in c.nouit.s̄.ti.prox.de laico pa
g tet 23.q.5.rex g debet.Aut agitur vt iuramentum seruetur vel de eo excipitur,& tunc si iuramentum est validum secundum vtrunque ius,& datur actio,& exceptio, & vterq; est iudex,& accumulatur forum foro,vt in præall. c.cum C.laicus.& quod ibi no.facit c.licet.de iureiu.lib.6.Aut iuramentum de quo agitur non producit actionem de iure ciuili,nec exceptionem.vt in casibus no.p Bar.in l.si quis pro eo.ff.de fideius.aliquid tangam in ca.fin. j̄.de iurei.& in c.cum venissent.de inst.& tūc de ecclesiastico certum est ꝙ est iudex cum agitur ex sola naturali exceptione.iuxta no. in c.j.de pact.& maximè ex iuramento.vt no. in præal.c.cum venissent.& per Inn.de iu.nouit.¶Sed an possit agi vel excipi ī iudicio seculari est dubium,& videtur ꝙ non, per d.l.si quis pro eo.ff.de fideius.& hoc verum attento rigore iuris ciuilis, sed considerato quod s̄.dixi in crimine vsurarum quod ius ciuile ī concernētibus animam sequitur dispositionem canonicam,& ꝙ in hac materia non attenditur lex sed canon,dic vt j̄.de præscr.c.fi. satis potest dici iudicem secularem ad hoc teneri posse p iudicem ecclesiasticum ad hoc compelli.arg.ca.licet.de iureiu.lib.6.& quod no.in præal.c.cum C.laicus.fateor quod hoc dictum de facto non reciperetur, deberet tamen recipi.prædicta procedunt inquantum
22 agitur contra iurantem.¶† Quid autem si agitur contra eius hæredem,nunquid ratione iuramenti maximè si appositum est super contractu possit conueniri coram iudice ecclesiastico,sicut posset conueniri ipse defunctus.Io.An.in c.fi.de fur.quem sequitur Ant. tenet ꝙ non.licet enim obligatio transeat in eum,non tamen conueniri potest ratione iuramenti coram iudice ecclesiastico, quia iuramentum defuncti,vt merè personale non
h astringitur hæredem h ad peccatum, quia est
i personale, i ideò non transit ad hæredem iurantis in c veritatis.j̄.de iureiur.Hoc dictum
k non puto k indistinctè verum, sicut enim ecclesia compellit hæredem satisfacere animæ defuncti.vt in c.fi.de sepul.& in c.à nobis.de sent.exc.eadem ratione videtur ꝙ possit hæres conueniri ratione iuramenti coram iudice ecclesiastico, vt satisfaciat animæ defuncti.Puto tamen pro concordantia satis æquè posse distingui, quod aut quis vult agere directè contra hæredem actione personali coram iudice ecclesiastico, & non potest, quia cessat ratio principalis tribuens iurisdictionem, aut vult agere indirectè contra heredē implorando iudicis ecclesiastici officium, vt ɔpellat hæredes ad satisfaciendum,& exonerandum animam defuncti, & potest,hoc eñ spectat ad eius officium, vt in iuribus superius allegatis, & maximè interuenientibus his quæ dico in c.fin. de sepul. Et pro hoc faciunt not.in c.cum contingat.de iureiu.& j̄.
23 eod.quòd clericis. ¶†Item gloss. enumerat

crimen

cum pater.in §.filius matrem.& ibi no.de leg.2.
a ¶Crimen adulterij.Adde Pet.de Ancha.consi.197.
Zacharias.¶Adde qd licet Io.An.in c.fi.in suo no.e.ti.li.6.tenuerit, ꝙ iudex laicus nō p̄t inter laicos cognoscere de adulterio nisi qñ agit ad thori separationē,q̄ opi.cōiter reprobat̄ à doct.vt plenè per Ro.sin.suo 670.inc. nos sumus in mā adulterij.de quo plenè per istū in ca.tuæ de proc.& in c.j.s̄.de of.or.Arch.in c.rex. 23.q.5.& in c.postulastis.3.q.7.istum ad hoc quē penè petierā in c.gaudemus.& ibi Deo duce mām latius prosequar.j̄. de ɔuer.ɔiu. vbi expresse dicit ꝙ ecclesia p̄t punire hoc crimen in aliis casib.q̄ ad thori separationem, ꝯ Io.An.vbi s̄. & Ange.in auth.sed hodie.C.de adulter.
Ant.Fran.
¶An & qñ iudex ecclesiasticus, vel secularis possit cognoscere de adulterio, dicas,ꝙ licet Io.An. in c.fi.de fo.ɔp.dicat ꝙ ecclesiasticus eo tantū casu possit cognoscere de adulterio quo agitur ad separationē thori,tñ cōiter reprobat ei⁹ opi.qa multiplex pęna p̄t imponi ꝓ adulterio.primò separatio thori,& pro hac p̄t adiri eccl'iasticus, vt est casus in c.tuæ. d ꝓc.ē ēt pęna detrusionis ī monasteriū. vt in aut.sed hodie. C.de adul.& pro ista pœna ēt p̄t adiri ecclesiastic⁹,vt ī c.gaudemus.de ɔuer.ɔiu. est ēt tertia pœna vt abscindant̄ panni,& vestes& capilli añ,& retro.& ꝓ hac ēt pęna p̄t adiri eccl'iasticus.tex.in c.de bñdicto.32.q.j.alia ēt est pœna vxoris adulteræ.s.excōicatio,& ꝓ ista ēt p̄t adiri eccl'iasticus,vt in c.2.& ī c. intelleximus.d adul. est etiā alia pœna de qua in l.j ff.de adult. & quia illa est pœna sanguinis,ꝓ ea ñ aditur iudex ecclasiesticus.& de istis pœnis nō impeditur rl'r ecclesia nisi secundum ea quæ habentur in c.j.de rapto.
b ¶Sebast.Sap.¶Foro ecclesiastico.De concubina clerici, an sit de foro ecclesiastico,vide Ias.in l.cum quædam puella.ff.de iurisd.om. iud.Ro.in sing.661.inc.licet vxor.Abb.in c.si concubinæ.de senten. excom.vbi assignat rationem,vide etiam Fel.in c.ecclesia S.Mariæ. in 16.q s̄.de constitu.
c Sebast.Sap.¶non potest.Vide tamen Bal.in c.j.§.ad hæc.de pac.iu. fir.in vsi.feu.vbi dicit, ꝙ inquisitores possint cognoscere de causis vsurarum: ꝙ est ipsis valde gratum,vt ipse dicit.Sed vide quomodo hoc procedat per Fed.de sen.in consi.157.inc.Alex.episcopus.

a crimen adul. a Io.An.hic & in d.c.cū C.laicus. dicit hoc verū cum p p adulterium agitur ad separationē thori matrimonialis.de proc.c. tuæ.dic latius ꝙ aut agitur ad pœnam sanguinis,& secularis tm̄ est iudex.ar.in c.sñiam.ne cle.vel mo.& l.q̄uis.C.de adul.de proc.c.tuæ. & sic intellige:c.rex dēt.23.q.5.Si verò agitur ad aliam pœnam: puta detrusionis in monasterium,tunc certum est ꝙ secularis est iudex ɔpetens, vt in auth.sed hodie.C.de adult.sed executio spectat ad ecclesiasticum,cum secularis non habeat monasterium.ar.in simili.2. q.6.biduum.ver.si quidem,alias si quem.& ff. de interd.& rel.l.inter pœnas.De ecclesiastico est dubium, & dependet ab intellectu ca. gaudemus.de ɔuer.ɔiu.& dic vt ibi dico,& puto ꝙ quatenus agitur ad aliam pœnam citra sanguinem, ipse etiam sit ɔpetens ꝯ laicum. ad hoc alleg.c.j.de of.or.32.q.j.de benedicto. cum gl.Item ratio facit,quia per adulterium peccatur ꝯ mr̄imonium ꝙ est vnum de septē sacramētis ecclesiæ, & sic peccat. ꝯ ecclesiā. sicut in simili dicimus ī sacrilegio, simonia, periurio, & similib.facit etiam p̄all.l.q̄uis.de adul.in fi.vbi adulter appellatur sacrilegus,& pōt ecclesia imponere pœnam ignominiosam vt incidere capillos,& pannos,añ,& retro, vt moris est in quibusdam locis, & vide bo.gl.iuncto text.in præal.c.de benedicto.fa-
24 cit 26.q.5.c.epi.in pr.¶†Vlterius dicit gl.ꝙ similia delicta spectant ad ecclesiam,sed non explicat q̄ dicantur similia.nec doc.al'r declarant sed fortè habuit respectum ad crimē falsi,ꝙ ɔmittitur ī literis apostolicis.j̄.de cri.fal. l.ad falsariorium. sentiunt tñ hic doct.& bñ, ꝙ etiam secularis p̄t se impedire quò ad pœnam ciuilem.ar.ff.& C.de fal.& ꝙ no.19.di.in
25 memoriam.¶†Item p̄t ɔprehendi crimen ɔcubinatus.est enim ſm Gof.hoc crimen ecclesiasticum, quia ſm leges non est crimē.ff. de ɔcu.l.in ɔcubinatu.& sentit Goff.ꝙ tñ de hoc cognoscit ecclesia.& idem Fed.de sent. ɔsi.162.quia habuit originem,& prohibitionem ab ecclesia.32.q.4.nemo.Et maximè dixit hoc procedere, qñ mulier hoc delictum fornicationis ɔmisit cum clerico.nam ratione huius delicti efficitur de foro ecclesiasti-
b co. b & à solo ecclesiastico puniri p̄t ſm eum. quod no.facit.32.dist.eos.Io.An.in regula si ne culpa.de re.iu.li.6.in merc.in fi.refert Hos. dicere ɔcubinatum prohibitum,& damnatū etiam à lege ciuile.adducit aut.de lenoni.co. 3.& in aut.vt nō lux ꝯ nat.col.6.& quia leges castitatis sunt amatrices.ī aut.quib.mod.nat. effi.leg.§.illud.col.6.& quia in peccatis corrigēdis lex sequitur canonem, vt in aut.vt cle. apud pro epi.& in aut.ec.tit.& de hoc p Host. qui fil.sint leg.c.lator.hoc sequitur d.Ant.qa hoc arguit manifestum peccatum, & idō lex cedit canoni.de præscr.c.fi.Ego puto legem prohibere concubinatum indirectè: sicut in simili s̄.dixi.de vsu non autem directè.non enim apparet,ꝙ per illa verba generalia voluerit lex corrigere multas alias leges loquentes de ɔcubinatu: vt ff.de ɔcu.per totum.ff.de leg.3.l.qui ɔcubinam.cum sim.& iura sunt iuribus concordanda.c.cum expediat.de elect.
26 li.6.¶†Item, & addo vltra doct.vnum alium casum videlicet sortilegos,& diuinatores.vt est bo.text.cum gl.in ca.ꝯ idolorum.26.q.5. credo tñ ꝙ etiam secularis posset tales punire.C.de mal.& ma.l.3.facit.23.q.5.rex debet. Inquisitor tñ hæreticæ prauitatis se de his in
c tromittere non p̄t, c nisi sapiant hæresim manifestam.vt in c.accusatus.§ sane.de hær.li.6. sed in suis iudicib.hoc relinquitur vt ep̄i & legati.vt no.ibi Io.an.Addo & alium casum qñ scilicet delictum ɔcernit statum totius Christianitatis, & comprehēdit iste casus multos alios casus sub se.ad hoc habes bon.text.in c.j de ho.li.6.vbi Papa statuit tam ꝯ laicos,quam ꝯ clericos contrafacientes interfici per assassinos, & ratio est q̄ dixi in c.nouit.s̄.tit.prox.
27 ¶†Addo etiam alium casum ſm vnam aliā opi.comprehēdentem in se multos alios casus, videlicet cum crimen laici est cōmissum
d in ecclesia. d & hanc opi.tenet Cy.in l.p̄senti. C.de his qui ad eccl.confug.Sed Bart.ꝯ in l.si cui.§.fi.ff.de ac.& hoc puto verius.arg.in c.fi. de imm.ec.& l.si quis in hoc genus.C.de epi. & cle.Ecclesia.n.non habet territorium, nisi respectu clericorum, ideo non impedit se. de delictis laicorum, etiam in ecclesia ɔmissis.Nec ob.gl.in aut.item nulla communitas. C.de epi.& cle.q̄ dicit ꝙ ratione delicti laicus est de foro ecclesiæ,quia intelligo qñ deliqt in ecclesia puta ipsam collectando, vt ibi dicitur.vel aliter bona ipsius rapiendo, tunc.n.
28 punitur rōne sacrilegij, vt ibi dicitur.¶†Itē
e addo alium casum ratione pacis fractę e in c.j. de treug.& pace.no.Io.An.in c.fi.e.tit.li.6.facit c.nouit.s̄.ti.prox.90.di.c.placuit.vbi ē bo.
29 tex.cum gl.¶†Item in defectum superioris no.Io.An.in c.cum C.laicus,all.c.per venerabilem.qui fil.sint leg.sed ego remitto ad ea q̄ dixi in c.cum venissent.& c.nouit.s̄.tit.prox. ¶Redeo nunc ad gl.quæ addit vnum casum valde generalem dicens, ꝙ de quolibet peccato potest ecclesia se impedire,vt in d.c.nouit.Restringo gl.qñ ratione peccati agitur indirectè ad pœnitentiam,vel per viam denuntiationis.iuxta no.iu d.c.nouit.aliàs glo esset sibi contraria excipiendo casus, & subiiciendo in fi.secus esset in malefactoribus aliorū. Et ꝙ hoc fuerit de mente gl.patet in c.ex tenore.j̄.e.in gl.2.in fi.vbi melius explicat intentionem suam quam hic.& hoc probat iste tex.vbi ponit speciale priuilegium ecclesiæ contra malefactores eius &c.ergò secus in aliis de præsump.nonne.25.dist.qualis.Vnde de gl.hic in fi.dicit ꝙ de malefactoribus aliorum ecclesia se non impedit.vt in c.prox.s̄. & ibi no.& vide bo.gl.cum ibi no.in ca.cum inter.de purg.cano.& intellexit Host.gl.in ipsius cauda nimis generaliter dicens,gl.voluisse de prædonib.raptorib.& inuasorib.aliorū

d ¶In ecclesia.Adde Oldr.consi.86.
e ¶Pacis fractæ.Vide no.casum per quem pax dicitur rupta, videlicet,si tu habes pacem mecum,& offendas illum qui associat me,intelligitur rupta pax q̄ est inter nos.fuit singulare & elegans dictum Io.An.in add.Spe.in ti.de treug.& pa.§.j.& sequitur Ale.& Are.in l.stipulatus. ff.de ver.& ratio p̄t esse vltra ipsos illa videlicet ꝙ qui aggreditur illū qui associat me, vr̄ me aggredi adeò ꝙ possum ipsum offendere.ita voluit Gād. in suo tra.sub ru.de defenssionib. à reo faciē.ver.sed quid si inferatur &c.qd no. qa non omnes hoc sciunt.Aeneas.
Ant.Fran.
¶ Ad istud dictū vtrum teneatur de pace rupta qui offendit associetatem me cū cui fuit facta pax, puto dictū istius esse verum, qa offensa dr̄, quicquid aliū ad iustam turbationem inducit secundū Bart.in l.quidam cum filium.ff.de hæ. inst.& in l.cum te.C. de inoff.test.præterea offensa dr̄ oē factum qd meret̄ pœnam.l.in testō.ff. de man.test.no. Bar. in l.licitatio.§.qd illicitè.ff.de pub.& idem Bal.in l.j.ff.d his qui. vt indig.& plenè per d.Paul.de Ca. in suo ɔs.192.nō est aūt dubium ꝙ ille qui offendit associantem me ratiōe huius offensę illatæ in personam associantis nō solum ꝓ tali offensa debet puniri sed etiam prouocat animum meum, quamuis ipse nō offendat psonam meam,& iō ratione istius prouocationis vr̄ mecum quo pacem fecerat offender̄, meritò videtur rumpere pacem mecum factā, & sic tenebitur de pace rupta. & ad illud,ꝙ iste dicit quod ille qui aggreditur associantem me dicit me aggredi. Dicas,ꝙ talis aggressus non dicitur esse offensus nisi cum veri similis,& possibilis fuit offensio ſm Bal.in c.j.in §.similiter. qui.mo. fe.amit.& vide Bar.in l.1.§.cū arietes.ff.si quad.pau.fe.di.vbi dicit,ꝙ insultus,assaltus,& aggressus.sunt idem,& talis insultatio non dicitur esse iniuria personalis:nec in personam,nisi vltra processum sit, vt pulchrè declarat Bar.in cons.suo inc.in Christi nomine insultus, & adunatio.vnde si quis aggreditur associantem me:non potest dici me offendere in personam.&ideo si ille qui fecit pacem mecum promisit non offendere me in personam:puto ꝙ offendendo associantem me vel aggrediendo associantem non possit dici, ruptam esse pacem mecum isto casu,super quo cogitandum puto.

Universidad de Deusto Biblioteca

Sebast.Sap.

a ¶Et que secularia. Vide Sal.in aut.clericus.C.de epi.&cle. vbi et declarat q̃ dicant crĩa eccl'iastica.

Zacharias.

b ¶Merè ecclesiastica.adde Spe.in ti.de cõp.iud.§.j.ver.2.&ibi Bal.in apost.ver.2 eũdem in sua marga.in ver.Papa.ver.21.vbi dicit quod illud dicitur esse crimẽ merè eccl'iasticum qđ est crimen apud ecclesiam, nõ apud gẽtiles, vt concubinatus.de quo per gl.& Host.in c.cum inter. ĩ.de pur.ca.

Ant.Fran.

¶ Quod dicatur esse crimen ecclesiasticum videas etiam Arch.in c.presbyteri.5.q.fi.& add quod crimẽ ecclesiasticũ potest etiam puniri in vtroq; foro vt in c.fœlicis.de pe.in 6.

Sebast.Sapia.

c ¶ Quasi domiciliũ. Vide Fel.in c.dilectus.2.vers.ad domiciliũ sortiendũ.s. de rescrip.vbi tãgit, an sola commoratio sufficiat,an verò requiratur quod habeat maiorem partem bonorum suorũ & an scolaris sortiatur forum in loco studij ponit Gem.in c.eos.de tempo.or. lib.6.& Bar. in l.lex. Cornelia.§.domum vbi Alex. in apost.ff. de iniuriis.

locorum ecclesiã se non impedire.sed dicit, quod de facto seruatur ꝯrium,quia à Papa, & à suis legatis ꝯ omnes raptores indistinctè literę impetrantur, quod ſm eum ꝯsonat iuri.s.ti.ꝓx.nouit.de treu.& pace.c.j.de rap.per totum.quod etiam placet hic d.Ant.quia isti sũt pacis turbatores. Et ideo ꝯ eos & piratas Papa in certis solennitatibus promulgat sententia censurę,quod dicit notandum ꝯ istos raptores qui per modum societatis se ꝯgregant ad capiendum rusticos & redimendas ciuitates. possunt.n.tales per ecclesiam compesci, & maxime quia eorum delicta notoria sunt de quibus agitur coram ecclesia, vt no.de iu.nouit.& quia per eos pax turbatur, & quies christianorum, pauperes multi opprimuntur,& aliæ miserabiles personæ quarum causę spectant ad ecclesiam. Sed saluando gl.vt intelligatur in inuasorib.& malefactorib.certarum personarum de qb. ecclesia se nõ impediat, nisi sint personæ priuilegiatæ.24.q.3.si quis de potentib. 87.di.per totũ. & hoc per locum à spãli, sed de aliis raptoribus,& inuasorib.gñaliter, & indistinctè procedit dictum Hos.ꝯcernit.n.hoc statutum, & quietem totius Christianitatis.Ideò Papa ex generali iurisdictione q̃ habet ꝑt se impedire,vt est casus no.in simili in ꝑall.c.j.de ho.li. 6.& quod dixi in d.c.nouit.Et hæc procedũt, dum q̃ritur de quib.criminib.se impediat ecclesia ꝯ laicos.nam de aliis casib.à criminib. dic,vt s.dixi.post Inn.& vt no.ĩ.e.licet.& c.ex
30 tenore.& vide bo.gl.11.q.j.in sum.¶†Sed vt habeatur circa ꝓdicta gñalis doctrina q̃ro q̃ crimina dicantur gñaliter ecclesiastica, & q̃
a secularia.[a] Gof.hic dicit illud esse crimen ecclesiasticum qđ ſm leges non est crimen, vt in crĩe ꝯcubinatus,& vsurarum, sed vbi crimen punitur per vtrunq; ius, laici coram seculari, & clerici coram ecclesiastico iudice ꝯueniuntur,sed hæc rl'a Gof.non est vera, & primò patet in crimine hæresis qđ punitur ſm vtrũq; ius.vt patet C.de hær.& ma.per to
31 tum,& ĩ.de hæ.per totum.¶†Et tñ etiam laicos non põt iudex secularis punire.vt in c.vt inquisitionis.§.prohibemus.de hær.li.6.Itẽ de vsuris ꝑt secularis se intromittere per modum superius recitatum,& sic in multis aliis ꝑt calumniari doctrina Gof.Car.hic dicit, ꝙ crimen ꝑt dici ecclesiasticum latè, & strictè, latè qñ prohibetur per vtrũq; ius, strictè qñ tñ prohibetur ab ecclesia, vt dicit Goff.sed hæc doctrina non satisfacit q̃sito.Vnde dico
b plenius,& sic,ꝙ quædam sunt crimina merè ecclesiastica,[b] & hæc possunt dici merè ecclesiastica, vel quia tñ ab ecclesia prohibentur.vel quia laici de illis ꝑꝑ maximum periculum se impedire non possunt.Exemplum in crimine vsurarum, qñ dubitatur de substantia vsuræ,& in crimine hæresis,vt in ꝑalle.§.prohibemus.Quædam sunt crimina ecclesiastica,sed nõ merè, vt quia etiam iudices laici possunt de illis se intromittere, sed ecclesia ratiõe alicuius qualitatis ꝑt etiam laicos punire.vt in sacrilegio,&diuinationib.&similib. Quædam sunt crĩa mixta, quia prohibita per vtrunq; ius, sed non subest aliqua qualitas tribuens iurisdictionem ecclesiastico, & tũc laici puniuntur per iudicem suum, & clerici per ecclesiasticũ.facit ꝙ no. gl.in rl'a 2.de re.iur.lib.6.& in c.causam.qui fil.sint leg.Quædam sunt crimina merè secularia, vt quia à iure ciuili tñ inuenta faciens illa delicta quæ in se non sunt delicta, & de illis se impediat tantum secularis directè.Et circa ꝓdicta do rl'as quò ad facultatem puniendi.Iudex secularis ꝑt omne delictum laicorum punire, nisi vbi crimen reperitur esse merè ecclesiasticum, vt probatur per locum à spãli in ꝑall.§.prohibemus.Et hoc ideo quia largo modo delictum ſm canones est delictum, seu esse debet ſm leges, quia in istis spũalibus,& animam ꝯcernẽtibus ius ciuile sequitur canones, vt s.dixi.Ad hoc.n.Imperator recepit gladium, vt puniret delicta, & adiuuaret ecclesiam respectu executionis fiendæ.23.q.5.principes.& c.administratores.& ca.rex debet.& c.sunt q̃dam.Alia rl'a est ꝙ ecclesia ꝑt se intromittere de criminib.laicorũ qñ crimina sunt adinuenta de iure canonico, seu hñt originariam prohibitionem à canonib.& nõ à legib.vel vbi reperitur à canonib.imposita pena ẽt secularib.vt in ꝑall.c.ꝯ idolorum.21.q.5.etiam si sit tñ excõicatio.vt s.dixi.vel vbi certa qualitas est tribuens ecclesiæ, vt s.dixi. Item indirectè ratione peccati potest se impedire contra laicum de omni crĩe.de quo dicendũ est vt no.in c.nouit.de iud.&hæc no.

CAP. IX.

1 *Causæ clericorum non tractantur secundum consuetudines laicales. 6.8.10. 11. 17.19.& 24.& quid de ipsorum dispositionibus.20.21.*
2 *Consuetudo laicorum non ligat clericos.*
3 *Clerici seculares in alieno territorio stantes subiiciuntur iurisdictioni episcopi, & non laicorum.*
4 *Domicilium vtrum contrahatur ratione moræ vel habitationis, quam quis facit, in alieno territorio: adeò quòd possit conueniri de contractibus alibi gestis. 5.*
Viatores,& transeuntes non conueniuntur in loco vnde transeunt.
Scholares an contrahant domicilium in loco studij.
6 *Clericus agens contra laicum,an seruet consuetudinem fori secularis. 8. 10. 11.*
Ordo iudiciarius quò ad forum laicorum non potest tolli à Papa.
7 *Feudum ecclesiasticum regulatur secundum consuetudinem feudi laicalis non autem secundum iura canonica. 15.*
9 *Testamenti quæstio si vertitur, in foro ecclesiastico: sufficiunt solennitates iuris canonici, secus in foro seculari.*
10 *In præparatoriis iudiciorum attenditur forus vbi litigatur.*
12 *Debitum si vigore statuti non potest probari nisi per testes: non habebit locum in clericis etiam litigantibus in foro seculari. 31. 32.* (*prioris fori.*
14 *In reconuentionibus, an seruetur consuetudo, & iura fori vbi fit reconuentio, an*
16 *Statuta requirentia solennitates in contractu non habent locũ in contractu ad pias causas celebrato. sed an in gestis per clericos. vide. 23. 26. 29.*
18 *Statuta loquentia de instrumentis guarentigiatis executioni mandandis, habent locum in vtroque foro: & in personis ecclesiasticis.*
22 *Clericus delinquendo non sortitur forum secularem.*
25 *Præscriptio 10.& 20.annorum est communis laicis & clericis.*
27 *Iudex debet attendere statuta, & consuetudines litigantium. 21. & 27.*
28 *Statutum prohibens quosdam contractus: ligat etiam clericos cum laico contrahentes. 30.*
29 *Solennitates testamentariæ, vel aliæ inductæ à lege ciuili ligant etiam si personæ, ecclesiasticæ instituantur.*
33 *Primogenitus si ex forma statuti debet succedere, quo casu succedet bonis extra territorium statuti stantibus.*
Statutum loquens de rebus: non extenditur ad res clericorum, nec forensium. 34.
35 *Statutum laicorum in modo procedendi in causis, non ligat iudicem ecclesiasticũ, etiam quando laicus litigat coram eo. 32.*
36 *Clericus qui aliquid pro se allegat, debet illud idem contra se adductum recipere.*
38 *Statutum, quod non ligat ecclesiam, minime in eius fauorem ligabit.*
39 *Statutum, quod emanauit ante clericatum ligat clericos: quando ius agendi causatur ex facto clerici: vide hic exempla. 13.*
Primogenitus qui ex forma statuti excludit secundo genitum: habet locum tantũ quando fuit factum antequam secundogenitus efficeretur clericus.
40 *Statutum quòd stantibus masculis fœmina non succedat, an habeat locum in fœminã ingressa monasterium.*
Statutum quòd ingrediens religionem non succedat, non valet.
41 *Collectæ non possunt imponi rebus ecclesiæ quæsitis, seu acquirendis.*
42 *Statutum, quòd stantibus masculis vsque ad talem gradum fœmina non succedat: habet locum etiam si vltra illum gradum reperiatur masculus clericus.*
Statutum laicorum in fauorem ecclesiarum an valeat.
43 *Statutum, quòd non petens debitum per tantum tempus nõ possit amplius petere, quomodo intelligatur, & an liget clericos, & quid de statuto præsumente simulationem contractus. 44.*
45 *In locis temporalis iurisdictionis ecclesiæ an seruentur canones, an leges vel statuta ciuilia in decisionibus causarum.*
Ciuitas quo casu possit statuere.

1 Quod clericis.¶†Causæ clericorum ſm iura & nõ ſm ꝯsuetudines laicorum terminantur, vel ſm gl.In loco tpalis iurisdõnis ecclesiæ causæ clericorum sunt ſm ius canonicũ terminãdæ.h.d.non curo al'r summare.nam &vtrũq; summariũ recipit determinationem.vt ĩ.patebit.¶Diuiditur,qa in prima ponitur decisa ꝯquestio.in secũa mandatum:ibi, mandamus, Et pone sic casum ſm Io.An.Conq̃sti sunt scholares Parisieñ.ꝙ qñ ꝯueniebant vel ꝯueniebantur,non recipiebantur canones allegati, sed ꝯsuetudo terræ tñ.super hoc prouidetur eis, vt in litera patet.
2 ¶†No.1.ex tex.iuncta s.dicta casus positione, ꝙ laicorum ꝯsuetudo q̃tumcunq; indeterminata, & gñaliter loquens, non ꝯprehendit clericos in foro ecclesiastico litigantes, ꝯcord.c.ecclesia S.Mariæ.de ꝯst.ꝙ est ꝯ Bart.in l.j.C.de sum.tri.de quo in d.ca.ecclesia.vbi
3 plenè dicam & aliquid ĩ.¶†Not.2.ꝙ clericus trahens morã extra locum sui domicilij non subiicitur iurisdictioni laicorũ ẽt in causis pecuniariis,sed iurisdictioni ẽpi ẽt si fit ibi cã studij, vt hic, & dicam in c.si diligẽti.ĩ.e.an in eis hẽat locũ aut.habita.C.ne fi.pro pa.
4 ¶†No.vlt.ar.ꝙ ex solo ꝯmorari in loco, quis ꝯhit saltem quasi do
c micilium[c] vt possit ibi ꝯueniri ẽt si sit clericus.Contra hoc facit c. Romana.§.nec.ẽt.e.ti.li.6.vbi innuitur ꝯrium, facit c.fi.ĩ.eo.vbi ꝙ certis modis qui sortitur forum.inter quos non ꝯputatur iste.facit l.hæres absens.ff.de iud.Sol.Host.instat,& in effectu intelligit istam
literam

a ¶Morã.10.annorũ.Adde Ang.ꝯs.27.

b ¶Domiciliũ.pro hoc vide q̃ remisi ad Bar.in l.2.C.de incolis.And.Barb.

Zacharias.

¶Adde la.Rebuf.in l.2.in pr.&ibi ĩ apos. Celsi.ad ipsum.C.de incol.&in quo loco. li.10.Nec omitto videre q̃ posui in apos. ad istũ post alios loco hic alleg.scilicet in proœ.decr.

c ¶In d.l.2.tu vide gl.in c.dilectus.2.de rescr.de intellu l.2. copulatiuè,& sic nõ probat dictũ Inn.& Bar.vide q̃ dixi in d. c.dilectus. pondera. c.ex parte.vbi ponũtur duo, qa hẽt partem bonorũ,&ꝯuersatur aliqñ, ꝑ quem tex.vr̃ posse dari cõcordia, vt si hẽt partẽ bonorũ, & aliqñ ꝯuersatur, procedat dcm̃ gl.in d.c.dilect'. ergò si non hẽt partem,& ꝯuersatur assiduè ꝑt ꝯueniri ꝑ illũ tex.à ꝯrio sẽsu,&sic vr̃ verior expositio Inn.tene mẽti.A.B.

d ¶Feudales. Adde Pet.de Anc.ꝯsi.173.

Sebast.Sap.

e ¶Seruentur ꝯsuetudines.vide Pet.de Anch.in ꝯsi.15.& in rep.c.j.ĩ ver.accedat. de ꝯst.&latissi.ꝑ Cal. in disputatione sua inc.statuto ciuitatis cauetur.& ꝑ An.in disp.inc.stãte statuto municipali.&Pet.de Anc.in reg.ea q̃.&in reg.possessor.de re. iu.Gem. in ca. pia.§. de exce.lib.6.

f ¶Duos laicos.Adde Petr.de Anc.cõsi. 15.titu.3.

literam,ꝙ ꝯmorantes in loco possunt ꝯueniri super ꝯctib.vel quasi,delictis vel quasi in loco more initis.Et põderat litera moram, seu dicit de ꝯmorantib.quia de viatorib.& transeuntib.secus esset.nam si ibi ꝯherent nõ cogerẽtur resp.ibi,vt in l.hæres absens & in ꝑal. c.Romana.sed super ꝯctib.in partib.suis initis non ꝯpelluntur resp.& est ratio ſm eum, quia in partib.suis se defendere coguntur,& si procuratores non dimiserunt imputatur eis.ff.ex qui.cau.ma.l.ergo & l.pręced.& ff.ex qui.cau.in pos.ea.l.hæc aũt.& no.s.de of.del. ꝯsultationib.& ĩ.de do.& ꝯtu.c.cãm q̃.Vnde iniquum esset ꝙ se in duob.locis defendere congerentur.arg.s.de resc.c.fi.de seq.c.j.C.de iud.l.nulli.item licet cã studendi me transferam,non tñ intelligor ibi hr̃e domicilium vt ff.de iniur.in l.lex Cornelia.§.domũ.nisi post
a moram.10.annorum.[a]C. de incol.l.2.lib.10. Ideò si quis ibi taliter ꝯueniatur,non cogitur resp.ſm eum, nisi promisisset se ibi soluturũ, quia tunc q̃tumcunq; sit extraneus ꝑt ibi ꝯueniri,quia ibi vr̃ ꝯxisse.vt in c.dilecti.ĩ.e.& in l. ꝯxisse.ff.de act.& obl.Duo principaliter colligẽ ex dictis Host.primo,ꝙ ex mora in loco studij per decẽnium sortitur scholaris domi-
b cilium[b] quidam ꝯ, sed dic vt no.s.in proœ.v-
5 bi latius prosequor.¶Secũdo colligẽ† ꝙ ex solo ꝯmorari in certo loco,quis non ꝑt ꝯueniri de alibi gestis, sed duntaxat si ibi ꝯxerit vel deliquit, idem tenet Bar.ĩ l.hæres absens. ff.de iudi.vbi dicit ꝙ scholaris non ꝑt ꝯueniri in loco studij de ꝯctib.alibi gestis,sed idem Bart.tenet ꝯrium in l.2.C vbi se.vel cla.vbi ꝑ illam legem dicit ꝙ mercatores florentini q cõuersantur in perusio ꝑñt ibi ꝯueniri de antea gestis alibi, & hoc satis probatur in illa l. 2.ſm vnum intel.quem sequitur Inn.in c.ex parte B.ĩ.e.vbi tenet sufficere assiduè ꝯuersari seu commorari in loco vt ibi possit ꝯueniri,& facit ibi tex.qui ponderat assiduè ꝯuersari.tenet etiam Io.An.in ad.Spe.in ti.de cõpe. iud.adi.§.j.ver.quid vero ratione ꝯctus.alias est dictum Spe.in ver.quid si aliquis Sen.& d. Ant.hic, & in c.fi.ĩ.e.facit quod no.Arc.in c. primatus.71.di.& hanc opi.sequor, quia & si non ꝯhat domicilium, vt in ꝑalle.§.domum ꝯtrahit saltem quasi domicilium,vt ibi possit ꝯueniri.Nam absurdum vr̃ ꝙ in loco moretur,& ibi nolit resp.& pro hoc opti.facit.tex.
c in d.l.2.[c]C.vbi.se.vel cla.& opt.in simili in l.2. C.vbi de cri.agi.opor.vbi de crimine alibi cõmisso ꝑt conueniri vbi degit.i.vbi ꝯuersatur vt scholaris in loco studij, ſm gl.ibi.Item adduco tex.opt.in l.quisquis.C.si cert.pet.& in ꝑall.c.ex parte B.Hæc procedunt in ꝯhente. An aũt & qñ delinquens sortiatur forum tã ꝯtentiosum, q̃ pœnitentiale, plenè dicam ĩ. e.in c.fi.vbi propriè cadit materia, & ibi etiã
6 latius attingam de ꝯhentib.verè vel fictè.¶†Nunc venio ad gl.& op.ꝯ tex.in eo quod dicit quod siue clerici habeant cãs ꝯ aliquos,siue aliqui ꝯ eos debet obseruari ius cano.nam si clerici agunt ꝯ laicos debent forum seq laicorum:& sic agere coram iudice seculari, quia actor sequitur forum rei, in c.cum sit generale.& c.si clericus. s.e.& ꝑ ꝯñs seruabitur ius ci.& statutum seu ꝯsuetudo laicorum, non.n.potest Papa tollere ordinem iudiciarium quò ad forum laicorum.vt no.gl.in cle.dispendiosam.de iud.& vbicunq; est diuersitas inter ius can.& ciu.cessante peccato lex seruatur in foro suo, & canon in suo,vt no.in c.2.de arb.li.6.&in c.filius.&in c.cum esses.de testa.ꝑ gl. in regula 2.de re.iu.li.6.¶Gl.hic resp. quod est spãle Parisiis vbi ẽps habet temporalem iurisdõnem.nã gerit ibi vices comitis,& bannũ ibi nuntiatur per ꝑconem nomine ẽpi &regis.quasi velit dicere gl.ꝙ etiam laici ꝯueniuntur ibi coram ẽpo.Ideò siue clerici ꝯueniunt siue ꝯueniuntur seruabitur ius can.cum omni casu q̃stio ventiletur coram iudice ecclesiastico.al's aũt si forus esset diuersus,laici ꝯuenirentur coram iudice suo, nec tractaretur ibi cã iure canonico,sed ciuili, vel iure municipali.Si verò cã agitaretur corã iudice ecclesiastico, tunc tractaretur iure can.non ob.cõsuetudine ꝯria laicorum.& dicit Io.An.ꝙ aduocati ciuilis fori multum all.hãc gl.ad probandas cãs quas mouent clerici ꝯ laicos in foro ciu.non solum ſm leges sed etiam ſm statuta & ꝯsuetudines ipsius fori tractãdas,& remittit ad no.per eum in Spe.de ꝯsti.§.j.super verb.& no.in fi. Sed tu pondera gl.q̃ dicit,ꝙ in foro ciu.tractabitur cã mota per clericum iure ci.seu municipali, non tñ dicit, quod debet decidi iure municipali seu ciuili,sed tractari, & seruabitur ius ci.non respectu ordinationis litis, sed respectu decisionis gl, hic nihil dicit: sed tex. loquitur hic de decisione vt seruetur tunc ius can.& sic certo casu debet seruare ius can.text.indistinctè loquitur ẽt si cã ventiletur in foro seculari,& fortè hoc voluit Host.qui dicit, ꝙ non facit vim in
7 hac specialitate, de qua in prin.gl.& ꝙ idem esset alibi.¶†Idem tñ
d Host.super tex.dicit ꝙ causæ reales feudales[d] clericorum non deciduntur ſm ius can.sed ſm ꝯsuetudinem terræ,& curiæ regis.quia ipsius est cognitio & cuiuslibet dñi feudi.s.e.c.ex transmissa.in fi.& c. verum.arg ĩ.de e.qui mit.in pos.c.3.& facit tex.in c.vnico.de cogn. feu.col.10.& in c.j.in fi.de cap.Cor.alias incipit si clericus, & idẽ ſm eum si de temporali hæreditate agatur, all.qui fil.sint leg.c.lætor.&
8 c.cãm quæ.2.vbi de hoc.¶†Ipse tñ Host.in sum.in tit.de consu.§.fi. ver.sed pone.dicit,ꝙ si ꝯsuetudo est in curia seculari,vt in pecuniariis causis offeratur libellus, si clericus ibi litigat,non tenetur libellum offerre,quia consuetudo est in ꝯrium,sed si laicus conuenit clericum coram iudice ecclesiastico tenetur libellum offerre, quia ibi
9 non est talis consuetudo.¶†Sed in alio loco.s.in summa de testa.§. qualiter ꝯficiantur.ver.verum.dicit,ꝙ si causa super testõ est coram ecclesiastico iudice, seruabitur ius can.si verò clericus ꝯuenit laicũ in foro seculari super testõ,seruabitur lex humana:& sic tunc requiruntur in testõ oẽs solennitates iuris ci.aliàs iudicabitur ꝯ clericũ actorem secus dicit in relictis ecclesiæ.tunc in vtroq; foro seruabitur ius can.ratione piæ causæ, de test.relatum.de hac materia quæ satis difficilis est, vide per Cal.in q.sua q̃ inc.statuto cauetur.& gl.in c.illud.& c.illa.12.di.& quod no.in c.ecclesia de ꝯsti.vbi tangam ẽt.
10 ¶†Sed q̃tum ad propositum nostrũ tollẽdo primò casus minus dubitabiles scias,ꝙ aut q̃ritur de ordinanda lite aut decidẽda.¶ Primo
* casu *cõis* est omniũ sñia vt seruentur ꝯsuetudines[e] & leges fori vbi
e agitatur cã,siue sit q̃stio inter duos laicos[f] eiusdem fori siue diuersi,
f siue inter clericũ & laicum:quia hæc statuta non ꝯcernunt personã, sed cãm q̃ subiicitur illi foro.hoc satis voluit Cal.in ꝑall.disputatione,vbi dicit, ꝙ si in foro ci.perimitur instantia certo tpe, vel tenetur dare actor fideiussorem, cum hæc ꝯcernant ordinationem litis ẽt clerici cã recipiet peremptionẽ instantiæ,&tenetur ad cautionẽ. Idem dicit de libelli oblatione, & similib.ꝯcernẽtib.ordinationẽ litis.hoc ẽt voluit Inn.in c.fi.de fer.in illa q.an in feriis obseruandis debeat attendi ꝯsuetudo litigantium,vel fori vbi agitur cã.Idem vo
* luit hæc gl.& Bar.in l.cunctos populos.C.de sum.tri.& est *cõe* dictũ, & facit illud not.dictum Arc.in c.non ita.2.q.6.& fuit dictum Lau. & sequitur Car.in loco ꝑall.ꝙ si clericus litigat in foro ci.non ꝑt appellare añ sñiam nisi ĩ casib.in quib.ꝑt appellare laicus,sed laicus litigans in foro ecclesiastico ꝑt appellare à quolibet grauamine, sicut ꝑt appellare clericus,&sic seruatur in foro ecclesiastico,&facit c.ex parte.de ap.& l.3.in fi.ff.de testi.& l.cum clericis.in fi.C.de epi.& cle.
11 & l.2.C.quemad.test.aper.& l.j.C.de eman.li.¶†Scđo casu,cum agitur de lite decidenda dicit Cal.in loco ꝑall.ꝙ aut agitur rõne ꝯctus, & ꝯsideratur ius loci ꝯctus,vt l.fundus.ff.de euic.& ff.de vsu.l.j.facit c.ꝯstitutus.de in inte.rest.&sic ꝑt intelligi c.cum venissent.de e.qui mit.in pos.Si verò agitur ratione delicti,ꝯsideratur ius loci vbi delictum ꝯmissum est,C.vbi de cri agi opor.aut.qua in prouincia.facit ff.de extraor.cri.l.secularios.§.sunt q̃dam.de sen.exc.à nobis.Si aũt ius respicit rem de qua litigatur, tũc seruanda[l] sunt loci iura,vbi res sita est.de testa.Raynutius.C.de edi.pri.l.an in totum.ff.de tut.& cu. da.ab his.l.pupillo.& ideo si tractatur de onere rei respiciendus est locus, vbi sita est res.Arg.de ꝑd.nauic.l.vlt.li.11.vnde si esset q.Rauẽnæ vsq; ad quem locum posset ædificari, Bononiæ seruari debent statuta Boñ.de hoc loquentia.de quo per Io.An.super rub.de ꝯsuet. & per Cy.in l.j.C.de sum.tri.Si verò statutum respicit personam,tũc non seruabitur quò ad personam clerici ſm Cal.ibi, sicut.n.ꝯsideratur ius loci ꝯctus,delicti,vel rei super qua est qõ,ita & personæ qualitatem Inspici oportet,cum de iure personam principaliter tangẽte q̃ritur,& ſm illud ius iudicari oportet coram quocunq; iudice a-
12 gatur.facit c.j.de iu.pat.li.6.de priu.c.porrò.ſm vnam lect.¶†Et per hoc decidit.ꝙ si statuto laicorum cauetur, solutionem debiti probari non posse per testes,clericus illo statuto non afficitur,licet litiget coram iudice seculari ꝯ laicum,sed remanet sibi saluum ius probandi per testes, nam probatio propriè personam respicit, q̃ probationis onus habet subire Ant.aliter hic distinguit,cum qõ cũ inter laicum,& clericum multa verba effundens, & in effectu hoc intendit dicere, si agitur cã ꝯ clericum coram iudice ecclesiastico vbi cã spectat ad forum ecclesiasticum, tunc debet iure can.terminari, vt est casus hic, & ad hoc ꝙ no.de ꝯsti.c.j.de ap.si duob.fatetur tñ ꝙ multi in hoc sentiunt ꝯrium.hoc primum membrum est nimis
13 generale.¶†Quid autem si statutum iniecit vinculum ante clericatũ, certè ẽt in foro ecclesiastico iudicabit ſm legẽ humanũ.d in

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶Vigore prorogationis. tu pōdera, q̃ si prorogat iurisdictio ecclesiastica tūc ñ procedit dictū Ant. qa censet eiusdē qualitatis cū prorogata. l. ēpale. C. de epi. au. gl. in c. hi qui. de ꝓb. li. 6. aut progatur tpalis, & tūc procedit dictū Ant. sed q̃ prorogetur dic tpalis, licet tpalis q̃ hēt iudex ecclesiasticus in habitu. facit ca. sequēs ꝯ̄ Ant. tu vide l. ēpale C. de epi. au. ꝯ̄ d. aut. vbi laici apellāt in foro suo sed si ꝓrogāt in delegatū epi ñ appellāt. ergò attēditur forus accidētalis. ad hoc vide q̃ ibi no. in tex. vide q̃ dixi in c. cām q̃. de re iu. vide quæ dixit Ang. in l. j. ff. de iu. Io. de Im. in c. p. & gl. & ibi dixi. de offi. dele. And. Barb.

Sebast. Sap.

b ¶Quærit de iurib. Vide p Fel. in c. ecclesiam S. Mariæ. versi. quartᵉ casus est. vbi refert & seqtur Ab. hic, & pulchrè declarat quō intelligi debeat ꝙ dicit Ab. hic de solennitate insinuationis.

c ¶Peteret legatū. tu pōdera, quia ñ vr̄ bñ dicere ex eo qa ꝓ re legata nō ꝯpetit actio in rē. vt in l. 2. C. cōia de l. & pr peti in iudicio eccl'iastico. ar. ca. cū sit gñale. de fo. ꝯp. & facit ꝙ voluit Car. in c. examinata. de iud. g̃ vr̄ qđ decidetur fm ius ca. pōdera bñ hoc A. B.

d ¶Ius canonicum. Adde eundem cōsi. 19. 2. lib.

e ¶Cunctos populos. Bar. ñ bñ dr quia ꝯfunditur sua doct. per c. ecclesia. đ ꝯsti. & vide q̃ ibi dixi ple. & rñdi ad iura alleg. per Bart. And. Barb.

int.rest.c.ꝯstitutus.& j̃.subiiciā.Item si statu-
tū dat solennitatem actui, ideò dic,vt j̃.subii
14ciā.¶†Hoc dicit verum Ant.vt seruetur ius
can.coram iudice ecclesiastico,q̃ñ cā ibi ver
titur,vel qa habet tpalem iurisdictionē in lo-
co,vel ex nā cāæ.secus dicit, si accidēliter tra
a ctatur ibi cā,vt vigore prorogationisᵃ vel re-
cōuentionis, tūc seruabitur lex fori nālis cō
uenti & recōuenti,quia dēt attēdi cā nālis,&
nō accidentalis,& hoc in his q̃ ꝯcernūt deci-
sionē litis.ar.l.q hēnt.ff.de tut.& all.Spe.in ti.
de ꝯsti.§.j.ver.si verò.Sed certè Spe.sentit ibi
potius oppositū.all.3.q.8.cuius in agendo.&
reperio Host.ī sum.apertissimè tenere ꝯ̄riū.
de testa.in loco pal.vbi dicit,ꝙ si laici litigant
coram ecclesiastico, & prorogata iurisdōne
iudicabitur fm ius can.qa perinde est ac si ha
beret iurisdōnem ordinariā super eos , ar.ff.
de iu.l.j.& 2.nisi fuerit dictū, vt iudicet fm le-
gem humanā.vt in l.si ꝯuenerit.ff.de re iu.ad
idē adduco gl.in c.deniq;.96.di.q̃ dicit, ꝙ in
cā reconuentionis clericus subiicitur diffini
tionib.laicorū,& sic non attenditur forus nā
lis rei, sed de hoc ñ multū curo,qa iudex ha-
beret iudicare fm ꝯsuetudinē litigatiū ñ fm
suam, vt j̃.dicā.Q ñq; cā agitur corā seculari,
& si agatur de ordināda lite seruabit ius fori.
15vt s̃.plenè dixi.¶†Sed si q̃ritur de iurib.ᵇ cō
b cernētib.decisoria: si cā est feudalis determi-
nabitur fm ꝯsuetudinem feudi.vt s̃.dixi si ve-
rò de alia re, & si est ecclesiastica , tractanda
est fm ius can.ēt in foro seculari.vt no.doct.
in c.j.de ꝯsti.& in c.ecclesia S.Mariæ.e.ti.& est
casus in aut.clericus.C.de epi.& cle.& ita vo-
luit Host.in sum.in loco pal.hoc lītat verū d.
Ant.q̃ñ disputat de re īā incorporata eccl'iæ,
si aūt peteret rē nondū incorporatā,&agitur
c actione personali,vt quia peteret legatūᶜ vel
hæreditatē tunc est magis dubiū , sed nihilo-
minus idē putat.s.qđ obseruari dēt ius can.&
credo ꝙ bñ , inquantū statutū discrepat à le-
ge cōi,& nāli ꝙ in casib.ad pias cās dispositis
d iudicanda esset ecclesia fm ius can.ᵈ vt est ca-
16sus in c.relatū.&in c.cum esses.đ test.¶†Per
q̃ puto,ꝙ statuta loquētia đ insinuationib.al's
relicta annullant,vel statuta requirentia in te
stamētis certas solēnitates,vel in ꝯ̄ctib.nō de
beant obseruari ēt in foro ciuili, vel in cā ec
clesiæ,sed tm̄ sit iudicādum fm canonicā de-
terminationem,ad hoc not.iura superius all.
& c.bñ quidem.96.di.& de re.ec.non ali.c.si.
& qđ no.In.in c.j.de no.op.nun.& hoc vbi di
sponitur ī piam cām.In ꝯ̄ctib.verò in qb.nul
la est liberalitas ex parte laici,ita qđ ñ pt dici
dispositum fuisse in piā cām,tūc idē dđm qđ
17in sequenti mēbro.¶†Q ñq; agitur de re pa
trimoniali ipsius clerici,&eius obligatione,
& tunc si obligatio , vel ius agendi surgit ex
facto clerici,vel quasi facto cū eo, vl'ex ꝯ̄ctu
vel quasi tunc dt,qđ si lex vel statutū specifi
cè loquatur de clericis non ligat eos, qa di-
sponit in ꝑsonā non subiectā, & sic nō valet
& hoc voluit Bar.in l.cunctos populos.C.de
sum.tri.& Io.An.in ad.præd.si lex spāliter nō
loqtur đ clerico, sed gñaliter disponit super
ꝯ̄ctib. vel quasi delictis, vel quasi super aliis
actib.hoīm,vel super litib.ordināđis vel recidendis , tūc Bar.in pall.
e l.cunctos populos.ᵉ dicit,ꝙ siue agatur ꝯ̄ clericū in foro ecclesiasti-
co siue in foro ciuili,talis l.ligat clericos.& fm illas est iudicandū in
vtroq; foro dumō non nutriat pctm̄ nec sit irrationabilis, nec sit ꝯ̄
libertatē ecclesiæ,all.de re iu.cum cā.de in int.resti.c.ꝯstitutus.& in
18c.3.de eo q mit.in pos.¶†Et p hoc infert Bar.ꝙ statuta disponentia,
ꝙ instra guarentigiata habeāt executionē paratā debent obseruari
pro clerico ꝯ̄ laicū,& eꝯ̄ in vtroq; foro.Contrarium tenet Bart.in l.
cunctos populos.C.de sum.tri.&illud verius vt j̃.dicam,& plenè tā-
go in rep.c.ecclesia S.Mariæ. de ꝯst.vide tex.prout ibi induco ꝯ̄ opi.
Bart.& vide de instro guarentigiato ꝙ non hēt locū ꝯ̄ clericū.bonā
rōem Bal.in d.l.cunctos populos.& ꝙ not.idem Bar.in l.j.C.de ꝯfes.
19¶†Dic ēt ꝙ statutum qđ vult testm̄ insinuari dēt extēdi ad clericos
testantes inq̃tum non relinquant ad piam cām qa hoc actum ñ hñt
ex priuilegio,sed competit eis đ iure cōi tanq̃ cuilibet alteri hoīm.
& dicit seruari in vtroq; foro.relicta opi.Host.in sum.de testa.in lo-
co pall.& dicit hoc debere seruari q̃ñ agitur tantū in foro seculari.
fm opi.Host.vt distinguatur in quo foro agatur,tenet Io.an.in add.
ꝑdicta.& placet hoc Ant.qa ꝯ̄hentes vel quasi ꝯ̄hentes seu actū ge-
rentes cum clerico,& clerici cum aliis ꝯ̄hentes , tacitè videntur cō
sentire legib.fori in quo cā agitanda est , ibi tm̄ Io.An.non bene fir-
mat,sed refert opi.Host.ideo instrm guarentigiæ habebit executio
nem ꝯ̄ clericum,& ꝯ̄ laicum in foro seculari,sed non in foro eccle-
20siastico,quia sic vr̄ ꝯsensisse laicus cum clerico ꝯ̄hendo.¶†Idem pu
to in testō clerici,qa inquantum cā discutitur in foro ecclesiastico
iudicabitur fm ius can.inq̃tum discutitur in foro seculari,iudicabi-
tur fm iura ciuilia, ideo si ecclesia agat pro legatis ꝯ̄ ecclesiā institu
tam à clerico iudicabitur fm ius can.Si verò agat laicus ꝯ̄ laicū insti
tutum à clerico in foro seculari iudicabitur fm leges, sic.n.videtur
ꝯsensisse in clericū testando vt eius tastm̄ subiiciatur legib.fori, vbi
cā agitanda est.Et si dicatur q̃ñ statuta laicorū ligant actus clerico
rum,rñdet non ligant actus clericorum quos faciunt vt clerici, sed
vt alii hoīes , prout dicit Bart.in d.l.cunctos populos.vel non ligant
actus clericorum immediatè , sed ex legis dispositione.s.canonica.
q̃ actum in executione subiiciendo foro seculari , subiicit ēt legib.
fori ex tacito ēt ꝯsensu actum agentis.Idem putat in testō laici,vt in
q̃tum hēt executionem,&agitur in foro ecclesiastico ꝙ subiiciatur
legib.ecclesiasticis.Ideò si laicus instituta ecclesia decedat , legata-
rius ex testō cum duob testib.& sine insinuatione poterit petere le-
gata.maximè quia testm̄ non poterit quò ad aliquid valere , & quò
ad aliquid non neq; audietur ecclesia hanc allegans instantiam , ꝙ
testm̄ valeat inq̃tum est instituta,& non, inq̃tum legata relicta sunt,
quia tale legatum venit petendum in foro ecclesiastico , hæc putat
vera inq̃tum testm̄ ex toto submittitur legi ecclesiasticæ, vt qa prin
cipalis institutio est in piam cām.Si aūt totum testm̄ subiiceretur le
gi seculari quò ad laicum testantem , & instituentem clericum nō
rōne piæ causæ,tunc q̃q̃ legatarii habeant petere legata in foro ec-
clesiastico, tñ testm̄ illud non iudicabitur fm ius can.quò ad legata,
ne diuerso iure censeantur.hæc dicta Ant.ex toto non placent. ma
ximè quò ad ea q̃ s̃.dixi in ꝯ̄hentib.vt iudicetur fm leges fori,vbi a-
gitur,&cā ventilatur,licet Io.An.& Cal.videant hoc sentire,ēt Host.
21¶†Primo.n.ex hoc dicto sequitur maximū absurdum.qa idē ꝯ̄ctus
in vno loco seu foro valebit , & in alio non.finge ꝙ statuto cauea-
tur ꝙ nisi emptor apprehenderit possessionem rei emptæ intra an-
num, sit ꝯ̄ctus nullus seu simulatus ꝑsumatur.nam fm theoricā ꝑdi-
ctam si agit laicus lapso anno ꝯ̄ clericum ad ꝑtium in foro ecclesia-
stico,nō poterit allegare istud statutum , & sic ꝯ̄ctus ibi erit validus.
Si verò clericus prius agit ꝯ̄ laicum in foro seculari ad traditionem
rei poterit illud statutum allegare, & ibi non tenebit ꝯ̄ctus,& sic iu-
dicabitur ꝯ̄ l.si cum dies § pe.& ꝙ ibi not.ff.de arb.& C.de rescind.
ven.l.j.Item iudex habet iudicare fm consuetudinem litigantium,
& eorum statuta,& non fm suam , vt no.12.d.illud.& per Inn.super
rub.de consue.& Cyn.in l.2.de consti.pe.& facit ca.3.de eo qui mit.
in poss.& non apparet ratio quare si contentio est inter clericum,
& laicum debet iudex iudicare potius fm ꝯsuetudinem , & iura lai-
ci, q̃ fm statuta clerici.nec est verum ꝙ in ꝯueniendo eum in foro
seculari subiecerit actū statutis illius fori , quia hæc non procedunt
in decisoriis licet sic in ordinariis vt no.super rub.de ꝯsue.adit eū
secularem vt faciat sibi ius fm ius cōe,& non fm ius municipale , ꝙ
22nō habet eum ligare.¶†Sicut.n.delinquendo non sortitur forum
seculare,sed epi loci,ita & in contrahendo.j̃.e.c.dilecti.Item nō pro
cedit ex alio.quid.n.si statutum concernit solennitatem actus, dice
23mus ne?ꝙ ecclesiasticus debet iudicare spreto isto statuto,†cum lai
cus ꝑtermittendo solennitatem requisitam à lege sui superioris ni-
hil egerit licet ꝯ̄xerit cum ecclesia.ar.in l.cum lex ff.de fideius.ꝙ no.
Fed.de sen.ꝯsi.78.& j̃.dicam. Item quid si statutum concernit perso
nam,dicemus ne comprehendere clericum,licet agatur in foro se
24culari?certè non.vt s̃.dixi post Cal.& j̃.dicam.¶†D Car.variè locu
tus est in diuersis locis super hac materia,sed nouissime in c.3.de eo
qui mitt.in poss.præmissa prius diligenti , & matura deliberatione
sic distinxit breuiter quò ad hunc articulum,ꝙ semper in decisoriis
tam in foro seculari quam ecclesiastico seruabitur statutum seu cō
suetudo illius contra quem inducitur.Exemplum ponit,si laicus rē
petit à clerico in iudicio ecclesiastico , & ipse excipit ꝙ præscripsit,
sufficit ꝑscriptio 10.vel 20.an.si autem clericus agit ꝯ̄ laicum,& lai-
cus excipit de præscriptione, non sufficit probare præscriptionem
10.vel 20.anno sed 40.quia tantum 40.currit contra ecclesiam.de
ꝑscr.c.de quarta.& pro hoc quia clerici non ligantur statutis laico-
rum nec ècontra, sed hæc regula non est sufficiens.¶Quid.n.si sta-
tutum ꝯcernit rem subiectam laico,dicemus ne ꝙ non possit allega
ri contra clericum ad effectum concludendi ꝯ̄ctum nullum? Item
quid si concernit solennitatem actus &c. dic vt statim subiiciam.
25¶†Item istud exemplum pt ēt calumniari ꝙ præscriptio.10.vel 20.
annorum est communis tam clericis, quàm laicis, vt no Ioan.And.
in reg.

a ¶Clerici siue laici. Adde quod Bald. consi. 335. 4. li. consuluit, ꝙ stante statuto Assisii, quo cauetur ꝙ ꝯ̄ctus mulierū nō valeat nisi certa solennitate non seruata, ꝙ soror tertii ordinis poterat ꝯ̄here, illa solēnitate nō seruata. & ibi refert Io. de Lig. ꝯsuluisse tales esse personas ecclesiasticas.

Sebast. Sap.

b ¶Obseruata. Idem firmat Fel. in c. j. j̃. de spon. & in d. c. ecclesia. ver. quartᵉ casus. & Pau. de Cast. in ꝯs. 159. inc. in præsenti cā visis. in fi. fm antiquā impressionem. Ale. in ꝯs. 93. inci. visis & ponderatis. in 2. vo. Car. ꝯs. 144. īc. statuit ciuitas biteruiensis. Ale. ꝯs. 209. inc. statutis. in 2. vol. And. Sic. in cōs. 65. inc. referā in 4. vol. & cons. 46. inc. difficile. in fi. vol. 3.

c ¶Consensum suū. Tu pondera circa hoc: quia vr̄ esse ꝯ̄ libertatē ecclesiæ: qa eo ipso ꝙ cl'ico tollitur illud ꝙ sibi cōpetit à iure cōi dr̄ ꝯ̄ libertatē ecclesię vt dixi latè ī rub. de re. ec. nō al. vt ergò clericus non acquirat. est ꝯ̄ ius cōe. facit c. fi. đ imm. ec. li. 6. sed ꝓ isto dicto facit ꝙ voluit Rich. in rep. l. j. C. đ sacros. ec. vbi vide omnino. vide. d. Car. in rep. c. ꝑpendimᵉ. de sen. exc. pōdera, quia est beneficium ꝓueniens à statuto. l. si qs curialis. C. de epi. & cle. & vide Car. vbi sing. loqtur in d. c. perpēdimus. refero in rubr. de re. ec. non ali. vide Sal. in d. aut. cassa. And. Barb.

d ¶Nō valet. Circa hoc pōt adduci qđ voluit Rich. de Sali. in l. j. C. de sacros. ec. in rep. And. Barb.

e ¶Alienatio. Vide Sal. in aut. cassa. C. de sacros. ec. & Pau. de Ca. in cōs. 165. inc. ī causa præsenti. fm antiq̃ impressionē.

f ¶Debeat facere. Adde Ang. cōs. 161. & vide ꝙ idem voluit cons. 73.

Sebast. Sap.

g ¶Astringitur laicus. Vide ꝙ in simili cōsuluit Arc. in cōs. 45. inc. visis articulis. vbi dt, ꝙ q̃ñ vertitur inter clericū, & laicū sicut statutū ñ obseruatur ꝓ laico ꝯ̄ clericū: nec ēt debet obseruari ꝓ clerico contra laicum.

Zacharias.

in rl'a,cui ad agendum.de re.iur.li.6.in merc.
sed in fauorem ecclesiæ est introductum ab
vtroque iure,vt non currat nisi præscriptio.
40.annorum contra eum: & sic non reperit
26in hoc disparitas iuriū.¶†Ego verò in hoc
articulo sic puto distinguendum,quod si sta-
tutum seu consuetudo concernit solennita
tem actus adhibendam tempore cōtractus,
a & tunc siue statutum sit clerici siue laiciᵃ nō
valebit contractus,nisi illa solennitas fuerit
b obseruata:ᵇ & hoc ideo quia non potuit sub
ditus contrahere etiam cum subdito spreta
lege sui supioris:imò peccauit.de ma.& ob.
c.2.ff.de le.j.l.nemo potest.& de test.c.requisi
sti.& nulla contracta fuit obligatio cum lex
c sibi resistat,& inhabiliter consensum suum.ᶜ
vt l.cum lex.ff.de fideius.& quod no.in c.si di
ligenti j̃.e.& in c.cum contingat.de iurei.&
sic contratus non potuit ex vna parte consi-
stere, cum debeat esse vltro citroque obliga
torius.vt l.Labeo.ff.đ ver.si.facit.c.admonet.
& c.ꝙ in dubiis.de renun.sicut in simili vide-
mus,quod in donatione exigitur insinuatio
si excedit certam quantitatem à lege præfi-
xam:certè licet fiat donatio non subdito, si
non est facta insinuatio non valet.vt l.Sanci
mus. C.de don. inficit.n.ptātem donandi ex
causa & fm hoc statutum iudicabitur inter
clericum & laicum in vtroq; foro,quia si ꝯ̄-
ctus non valuit , non debet ex eo ius reddi.
27¶†Ad hoc ꝙ no.Cy.in l.2.C.de const.pecu.
debet.n. iudex attendere ad statuta & con-
suetudinem litigantium , vt ibi facit ca.3.de
eo qui mit.in pos.& ꝙ not.Inn. super rub.de
consue.nec per hoc statutum laicorum ligat
clericos cū disponat circa subditos suos ad
bonum finem : & clericus si vult illum obli-
gare debet obseruare omnia sine quib.ille
28obligari non potest.¶†Facit ꝙ in simili not.
Fed.cons.77.vbi dicit,ꝙ si statuto cauetur.no
bilem non posse recipere cessionem actio-
num contra popularem non valebit cessio
facta nobili etiam per ecclesiam : quia statu-
tum disponit in casu licito,& inter subditos,
& nō in fraudem,nec alio modo restringen
29do libertatem ecclesiasticam.¶†Et per hoc
infero, quod laicus testando debet adhibere
omnes solennitates legis suæ:aliàs testamē-
tum non valebit quātumcunque instituerit
clericum,nisi hoc fecerit ꝓ anima sua: nam
in dispositionibus ad pias causas sufficit ser-
uare solennitatem iurisgentium. vt in c.rela
tum.de testa.& ꝙ no.in l.j.C.de sacros.ec.& iᵉ
can.prçualet tanq̃ in ꝯcernentib.animam.vt
30in aut.vt cle. apud propr.in pr. ¶†Q ñq; sta-
tutum concernit rem.Exemplum, ꝙ res do-
talis non possit alienari:& tunc puto ꝙ si cle
d ricus emit nō valetᵈ alienatio:ᵉ quia mulier
e inhabilitatur ad alienādum: vnde ēt nālis o-
bligatio non oritur vt d.l.cum lex.& C.de ll.
l.nō dubium.& c.2.de ma.& ob.nec hoc sta-
tutum ligat clericos,sed tm̄ subditum:& im-
pedit obligationem oriri ex ꝯ̄ctu & super re
sua pt qs statuere.l.in re mādata.C.man.c.ve-
rum.de ꝯdi.app.& ꝙ no.Bar.in l.rescripto.de
mu.& ho.& fm hanc l iudicabitur in vtroq;
iure,qa si non valet ꝯ̄ctus non dēt ex eo iudi
cari.vt s̃.dixi ī præced.art.& istis duob.casib.
pt practicari opi. Bar.in d.l.cunctos populos.
nec procedit opi Host.Io.An. Car.& Ant.&
forte non considerauerunt istos casus: quia
31credo ꝙ aliter dixissent. ¶† Q ñq; statutum
concernit personam vt ꝙ aliquid debeat fa-
f cereᶠ post ꝯ̄ctum perfectum, vt apprehende-
re possessionem rei emptæ intra certum tē-
pus,vel probare per tot testes,&testes,& tūc
non ligabitur clericus ēt in foro seculari. Et
idem dico in laico respectu statuti epalis. nō
enim pt extraneus arctari ad aliquid explicā-
dum,sed subditum statuentis benè compre-
hendit vbicunq; litiget. Et hoc puto verum
in primo exemplo,q̃ñ aliquid venit explicā-
dum per partem extra iudicium:quia dēt iu-
dex ēt ecclesiasticus iudicare litigantem fm
legem suam.facit ad hoc ꝙ no.in l.2.C.de ꝯst.
pecu.& statim dicam. secus puto in secundo
exemplo & simili,q̃ñ est aliquid explicandū
per partem in iudicio, quia tunc nō arctatur
iudex ecclesiasticᵉ iudicare fm illam legem:
quia non potuit statutum dare modum pro
bandi & procedendi in iudicio ecclesiastico.
32¶†Et ideo si statuto laicorum cauetur ꝙ ꝓ-
batio mutui nō possit fieri p testes.si laicus li
tigat ꝯ̄ clericum in foro ecclesiastico non a-
g stringitur laicusᵍ illo statuto.ʰ ad hoc ꝙ legi.
h & no.in c.2.de ar.li.6.& per gl.in regula,pos
sessor.de re.iu.li.6.Et cum hoc temperamen
to pt procedere opi. Car.Ad prædicta faciūt
not.per Bart.in l.cunctos populos.C.de sum.
tri.vbi dicit.ꝙ statutum ꝯcernens personam
i non extēditur ad forensesⁱ ēt si habeant bo-
na in loco statuti & etiam si statutum indire
33cte tāgat illa bona.¶†Exemplum.dicit statu
tum,ꝙ primogenitᵉ succedat:certè fm eum
non extenditur ad forēses: licet habeant ibi
bona: secus si principaliter ꝯcerneret bona:
vt quia diceret statutum,ꝙ bona deferantur
ad primogenitum.Ad hoc facit l.j.ff.de tut.&
cur.da ab his. & optimè facit qō disputata p
d.Lamb.in istis terminis,statuto cauetur Mu
tinen ꝙ si aliqua res mobilis vel immobilis
possessa ab aliquo euincatur ab eo ꝙ non te
neatur possessor illam rem restituere: nisi re
stituto sibi prætio quo ostenderet se emisse.
nunc Bon.litigat Mutinæ ꝯ̄ Mutineñ.& obti
nuit sniam pro se.quæritur nunquid Bon.vi
gore statuti Mutinen. teneat restituere præ-
tium.ꝑdictus doct.determinauit ꝙ nō,& hoc
ideo, quia istud statutum non porrigit vires
k suas ad extraneos,licet ibi litigentᵏ ita dico
in clerico cum sit & intelligatur extraneus
respectu statuentis. Et prædictam decisio-
nem.d.Lamb.sequitur Pe. de Anc.in c.cano
num.de ꝯst.& Io An.in ad.Spe.in ti.de empt.
& ven.§.vl.& dđm vbi refert Mar.de Fa.& d.
34Lamb.ita disputando tenuisse.¶†Et ex hoc
infero ad notabilem & quotidianam qōem,
cōiter vbi sūt iudæi vsurarii. Viget statutum
vt non teneatur vsurarius restituere pignus
rei qui se probauit dñm rei pignoratæ: nisi
prius restituto debito ꝓ quo res fuit pigno-
rata accidit,ꝙ res clerici vel laici extranei fuit impignorata dño in
scio,nunquid teneatur restituere debitum ante restitutionem rei
& per prędicta vr̄ dicendum ꝙ non,quia illud statutum nō potuit,
fieri in præiudicium non subditorum maximè clericorum: nec pt
dici ꝙ statutū ꝯcerneret rē,ꝙ si res erit clerici non subiiciuntur iu-
risdictioni laicorum,vt in c.fi.de vi.& ho.cle.si laici extranei.adhuc
idem,cū res fuerit delata ad locum furtiuè,& ꝯ̄ voluntatem dñi.&
sic nō pt dici de iurisdictione statuentis,sicut dicimus de re mobi-
li q̃ non est permāsura in loco: vt no.in c.fi.j̃.e. facit l.hæres absens.
35ff.de iu.& hæc no.quia faciunt ad multa.¶†Q uādoq; statutum dat
l modum decidendi causam,& tūc præfigit legem iudici.Exemplūˡ
m iudex in iudicando tenetur sequi libros mercatorum,ᵐ & tunc in
iudicio seculari facit fidem in præiudicium subditi:sed in præiudi-
cium clerici non,quia cum non præiudicet non subdito nō potest
porrigere virtutem suam ad non suppositum iurisdictioni. ad hoc
ꝙ dixi in præcedenti arti. Etiam pro hoc & pro præcedenti casu
facit no.iste tex.intelligēdo gñaliter & nō localiter,Parisiis,vt vo-
luit gl. dicit.n.tex.causas clericorum decidendas fm ius canon.ēt si
clerici agant contra litigantes laicos,& sic etiam in foro ciuili ven
n tiletur quęstio,quia non debet allegari lex contra non subditum,ⁿ
fateor tamen,ꝙ si clericus vult recipere librum pro se vigore statu
ti teneretur etiam recipere contra se &c.ar.c.cum olim.de censi.&
regu.ex eo.de regu.iur.libr. 6. Sed in foro ecclesiastico iudex ec-
clesiasticus non tenetur sequi illud statutum etiam contra laicum,
ibidem litigantem , quia non potuit præfigere legem iudici non
36subiecto,& hoc casu opin.d.Cal.non procederet.¶†Si verò statu-
tum non præfigit legem iudici,sed loquitur generaliter,vt ꝙ fides
adhibeatur libris mercatorum,tunc puto ꝙ in vtroq; foro habebi
o tur ratio statuti ꝯ̄ laicumᵒ subiectum,quia lex ipsius pt vbicunque
allega

h ¶Illo statuto. Adde quid eꝯ̄, & dic, vt plenè per Hippo. de Marsi. singu. 20. inc. statuta laicorum.

i ¶Forenses. Adde Ro. cons. 391.

k ¶Litigent. Adde ꝙ voluit Pau. de Ca. consil. 78. in primo impressis.

l ¶Exemplum. Tu ponderabenè: quia illud statutū non vr̄ valere, vide Bal. in l. j. C. de ꝯfes. & ī l. 1. C. de sum. Tri. Abb. in c. bone. de postu. ꝑla. Andr. Barba.

Sebast. Sap.

m ¶Libros mercatorum. Vide de hoc articulo plenissimè per Aret. in præalle. cons. 45. per totum.

n ¶Non subditum. Adde Ancha. consi. 17, s̃. alleg.

o ¶Contra laicum. Cōsidera bene quare istud statutum de quo hic ligat laicū litigantem in foro ecclesiastico, & tamen statutum quod non potest probari mutuū ꝓ testes non ligat

Universidad de Deusto Biblioteca

ligat laicū ī foro ecclesiastico litigātē, vt patet ꝫ. px. ī vtroque.n.casu limitat illa rō, ꝙ statutū ñ dēt dare iudici ecclesiastico modū ꝓcedēdi ī iudicio. forte pt esse rō qa ṡ. statutū loqtur ꝓcipiendo siue ꝓhibēdo in casu nostro secus, vt colligitur ex his q̄ ponit iste. j. maxime dum all. Lap. in all. c. 8.

a ¶Cōtra se. istud facit ꝯ illud qđ singl'r posui in ad. ad istum in c. nouit. in ad. in c. non teneri. ṡ. de iud. vide oīnō ibi. & cogita bene quia turbabit te ista contrarietas. Aen. de Fal.

Sebast. Sap.

b ¶Cleric⁹. vide Pau. de Ca. in ꝯs. 339. inc. ad primum. in 3. dubio. ꝭm antiq̄ impssionem Pet. de Anc. in ꝯs. 108. inc. in paucis verbis. Ale. ꝯs. 211. inc. visa. vo. 2. vbi ponit q̄ōem de primogenito & de exclusione fœminarū & circa hmōi statuta excludendtia fœminas in ꝯs. 4. vo. j. Sene. in repe. l. j. C. de summa tri.

c ¶Religiosis, adde Pau. de Cas. latè ꝯsi. 317. in p'rio impssis. Pe. de Anch. ꝯsi. 107.

d ¶Conclusit. Vide Lu. Ro. ī suis no. vbi ponit. q. d. Car. Nouarien. sequitur istam partē & sequit̄ Ang. ꝯs. 67. ꝙ fuit cōs. Bal. vide ibi. Sed pro certo mihi videt̄ ꝙ non sit vera doctrina, ꝙ sic ostendo: statutum pt tollere clerico bñficium prouenientis ex statuto. vt hr̄ in l. si qs curialis. C. de epi. & cl. ergò si ꝯfert suū bñficium agnatis vr̄ ꝙ dēnt esse tales quales requirit statutū. sed statutū iō sic disponit vt ꝓpulsetur iniuria q̄ nō pt p clericū. c. 1. §. notādū. q feu. da. po. sedo vt cōseruetur. agnatio. q̄ nō habēt locū ī clerico. ergò. And. Barba.

Zacharias.

¶Adde qđ Barb. voluit allegar̄ Ro. sin. 444. ī ci. habeo casū ī facto pro quo vide Fel. plenè j. ecclesia S. Mar. ver. 6. quæro. & ibi notaui plenè. ī

allegari contra eum: sed ꝯtra clericū non ex quo non est subditus, sed si recipit pro se dēt
a recipere ꝯ se. a ¶† Et p hoc dico gl. non bene
37 dicere in l. 2. gl. vlt. C. de ꝯst. pec. q̄ đr, ꝙ si homines alicuius ꝓfessionis hñt aliquod statutum deuians à iure cōi ꝭm illud iudicabitur. si agāt corā ipsorū iudice quē hr̄e pñt ꝭm dispositionem l. fi. C. de iur. om. iud. & not. Inn. in c. cū ecclesiarū. de of. or. secus si agāt corā alio puta, coram Ptāte ciuitatis: qa ille habet iudicare ꝭm ius cōe, & nō ꝭm ius priuatum ipsorū. nā certè illa gl. malè dixit: qa iudex hꝫ iudicare ꝭm leges, & statuta litigātiū & non ꝭm ꝓpriā. ꝓ hoc habes. c. ex l'ris. de cōst. in c. cū M. Ferr. e. ti. & c. cōstitutus. de rescr. & c. dilecto. de pbē. & optimè facit tex. in c. cū oēs. de cōst. vbi vr̄ casus ꝯ illā gl. facit. l. die sabbati. C. de iudæ. vbi princeps iudicando hēt respectū ad cōsuetudinē, & statuta litigātiū. vt in d. c. 3. de eo q mit. in pos. al's posset de facili fraus inferri ꝯ. c. q̄to de diuor. & sic reperi postmodū illā gl. reprobatam p Cy. in præal. l. 2. dicentem, ꝙ inter hoīes eiusdem professionis valet ēt coram cōi iudice totius ciuitatis: quia concernit decisoria. ar. ff. de eui. l. si fundus. sed inter alias personas nō valeret, qa est ius priuatum ipsorum de vniuersitate.
38 ¶† Et fortè p hanc vltimam rōem possent satis æquè limitari oīa per me recitata superius: vt qñ qō q̄ est inter clericū, & laicum eo casu quo statutum non valeret ꝯ clericū, nō valebit ēt in eius fauorē. Cum statutum fuerit editum, vt esset lex cōis ipsius subditis litigantib. non āt vt non suppositus iurisdōni possit vti eo ī fauorem suum ꝯ subditum: & nō in eius præiudicium: qa hoc nunq̄ fuit de mente statuentis: cum lex debeat esse cōis. 4. di. erit āt lex. Nisi lex esset merè priuilegiata, p ea q̄ j. subiiciam. & hoc multū mihi placet. facit l. cūctos populos. & quod ibi not. C. de sum. tri. & quod no. in c. q̄ in ecclesiarum. de cōst. & per Inn. in c. fi. vt lit. pen. in add. & hæc no. & hoc casu posset saluari gl. in præal. l. 2.
39 ¶† Hæc oīa ꝓcedunt qñ cōsuetudo vel statutū iniecit vinculum post clericatum, & ius agendi causatur ex facto clerici, vel quasi vt qa ꝯxit, vel quasi. Si verò iniecit vinculū ante clericatum, neq; ius agendi cātur ex facto
b clerici, vel quasi: qa nō agit clericus: b qa ante clericatum cū eo fuit ꝯctum vel quasi, & tunc statutum, vel consuetudo laicorum afficit clericum vt ꝭm illud i⁹ iudicetur ēt in foro ecclesiastico, vt no. Io. An. in r'la, sine culpa. de re. iu. li. 6. in mer. & Io. Cal. in disputōe. præal. & sic possunt intelligi. c. ꝯstitutus. đ in int. rest. & c. cum venissent. de eo qui mit. in pos. Exemplum, iam statutum ꝯditum est añ clericatum secundogeniti, ꝙ primogenitus succedat in hereditate. certè licet secūdogenitus postea fiat clericus, ligat̄ ista consuetudine, qa ante clericatum secundogeniti ius primogenituræ erat effectū primogenito: iō non debet tolli per clericatum superuenientem: vt no. Io. An. in præall. loco. Et idem dic si ius agendi causaretur ex facto clerici vel quasi, vt quia cum eo fuerit ꝯctum vel quasi ante clericatum vt tunc ex quo ius agēdi est ortum ante clericatum iudicetur in vtroq; foro, ꝭm illud ius ad hoc hēs bo. tex. in præal. c. cōstitutus. Si verò ꝯsuetudo vel statutum traxit originem post clericatum, tunc non extenditur ad clericum. Ideo statutum ꝙ primogenitus succedat non præiudicat secundogenito, qui erat clericus ante statutum quia non potuerunt laici statuere in ipsius præiudicium. ad hoc c. ecclesia S. Mariæ. & c. q̄ in ecclesiarum. de ꝯst. 96. dis. bene quidem. & c. fi. de reb. ec. non ali. cum si. & ꝙ not Cal. in loco præal. & Io. An. in d. regu. sine culpa.
40 ¶† Et faciunt hæc ad q. quotidiana statuto cauetur ꝙ superstantib. masculis fœminæ ñ succedant: nūquid hoc statutum præiudicet
c fœminis effectis religiosis c & ꝭm prædicta ꝯclude, ꝙ si assumpserunt monachatum ante statutum non præiudicat eis: secus si post. Et ad hāc q. vide ꝙ no. Bar. post But. in l. Deo nobis. C. de epi. & cl. vbi quæritur quid si statuto cauetur, ꝙ extantib. masculis filia dotata, vel religionem ingressa ñ succedat. Et respectu secundi casus dicebat Bu. quod si tpe statuti filia erat religionem ingressa ad illam non extenditur statutum: quia non est iurisdictioni statuentium supposita. Si autem nō fuerit religionem ingressa: sed postmodum ingreditur. noluit But. soluere: quia quæstio pondebat de facto: sed dicit se timere ꝙ non sit ꝯ libertatem ecclesiasticam. ¶Bal. ibi confirmat primum casum, sed in secundo quando nondum est ingressa subdistinguit, ꝙ aut statutum disponit in tempus in quo est religionem ingressa, vt puta ꝙ ingressa religionem non succedat, non valet. ar. ad hoc all. in l. j. & in l. ꝙ sponsæ. C. de do. ante nupt. Aut disponit in tempus, ante ingressum: vt puta ingrediens religionem non succedat extantib. masculis: quare ex quo licitum est disponere ad cōseruationem familiæ & agnationis vt l. j. ff. de ven. inspi. & quod not. Cyn. in l. publico. C. de adul. potuit statutum præiudicare filiæ fœminæ etiam religionem intranti, quia hoc non fit ꝯ libertatem ecclesiæ. & vide de hoc satis plenè per Bar. in l. fi. C. de pact. vbi idem tenuit, & etiam ibi per Bal. Mihi non placet hoc dictum vltimum, quia cum tale statutum sit vitæ contēplatiuæ retractatiuū, siue impeditiuum non valet, vt in aut. de S. epis. sed & hoc præsenti. & ꝙ in simili no. Bar. in auth. nisi rogati. C. ad Treb. & plenè dico in c. in præsentia. de proba. vbi vide, sed si in omnem euentum filia fœmina veniret excludenda extantib. masculis, valeret statutum ante ingressum factum, vt si diceret extātib. masculis, filia fœmina nō succedat etiam si ingrediatur religionē: tunc. n. non impedit religionis ingressum, cum in omnē euentum sit excludēda. Et idem dic generaliter de statutis inhabilitantib. quē ad successionem ex certa causa: vt no. Lap. alle. c. ita con-
41 suluerunt de facto d. Ant. de But. & d. Pet. de Anc. ¶† Et pro hac distinctione adduco theoricam Bart. in aut. item nulla cōmunitas. C. de epi. & cle. & melius in l. rescripto. ff. de mu. & ho. Archid. in c. 1. de immu. eccl. li. 6. dicunt. n. ꝙ reb. iam translatis in ecclesiam non possunt imponi collectæ. sed ante transla. possunt res constitui tributariæ ita ꝙ postea transferentur cum illo onere tributorū. Hæc sunt vera ꝭm Lap. quando statuta imprimunt damnum: secus si conferunt commodum simpliciter: quia tunc extenduntur ad clericos ex quo disponunt generaliter, & non procedunt præcipiendo, vetando, vel prohibendo, vel in agendis p eos formam tradendo. Pro hoc cap. dilecti. j. eod. vbi priuilegium Anglicis concessum extenditur ad clericos. possunt tamen clerici vti illo statuto vt quodam priuilegio & certum est posse laicos priuilegiare clericos argu. de iu. nouit. & hanc opin. Lap. sequitur d. Anto. & reperio idem tenere Bald. in l. cunctos populos. C. de sum. Tri. & sic latissimè consuluit Ioan. de Lig. vt ibi refert Lap. in quadam quæstione tangente Lapū
42 Abbatem de S. Miniato. ¶† Et per supradictum conclusit d quòd sta
d tutum excludens fœminas à successione superstite aliquo agnato vsque ad certum gradum, si extat clericus vel monachus intra illū gradum fœminæ excluduntur. & hanc opin. tene, licet do. Petr. de Ancha. nixus est reprobare illam opin. Bald. & non rectè in repetione cap. canonum. de consti. motus per cap. ecclesia S. Mariæ e. titul. vbi dicitur, quod statutum laicorum etiam fauens ecclesiis non valet nisi sit approbatum per ecclesiam. Sed ego ad cap. illud ecclesia S. Mariæ, respondeo quod inquantum dicit non valere istud statutum, intelligitur quando specificè disponit de clericis seu ecclesiis: tunc enim non valet ne notetur superioritas respectu statuentis. Et hoc apertè voluit ibi text. in secunda ratione sui ibi. à quibus si quid motu proprio & c. fateor tamen quod prima ratio ibi posita in principio procedit quando statutum loquitur generaliter prout disponebat in casu illius c. sed procedit primum quando statutum non infert commodum simpliciter, vt ibi patet, vel quando loquitur præcipiendo, vetando, vel prohibendo, quibus casibus nō extenditur ad clericos, quia viderentur statuentes habere potestatem in clericos vel ecclesias. & hoc voluit text. ibi, in principio, tributa facultas, idest, potestas, & c. secus ergò si simpliciter inferunt commodum, quod etiā dico in d. c. ecclesia S. mariæ. Prædicta procedunt vt statutum extendatur ad clericum iniecit vinculum ante clericatum quando est rationabile; si verò est irrationabile non ex
43 tenditur etiam in fauorem ipsius clerici. ¶† Ideò dicit Ioan. Andr. in c. fi. de excep. lib. 6. quod si statuto cauetur creditorem non debere audiri certo tempore elapso post debitum contractum, laicus factus clericus non potest se ex illo statuto iuuare quia talis præscriptio cum mala fide non debet iuuare clericum in foro ecclesiastico
e ar. in c. fi. de pscr. qnimò nō valet ēt in foro seculari, e & inter puros laicos

apost. post alios in ver. quod masculus. ṡ. de constit.

e ¶ Foro seculari. Adde quod voluit Pe. de Anc. cōs. 359. & vide Ro. cons. 2.

a ¶Non valerēt. Adde Bal. in c. cum oēs. de cōsti. ad fi. vbi refert Host. dicere, qđ populus eccl'æ non pt facere cōsuetudinem vel statutū. vide ibi eum. & ꝓ certo vr̄ tex. in d. l. oēs populi. in ver. qsq; populus. an illa lex emanauit anteq̄ ecclesia haberet tpalē iurisdictionem: ergò iniecit vinculū & trāsiuit cum suo onere iuxta id ꝙ voluit gl. in l. incola. ff. ad mu. Bart. in l. placet. C. de sac. san. ec. Io. An. ī c. sine culpa. de re. iur. in 6. And. Barb.

b ¶Cōtra canones. Adde quod voluit Cal. ꝯsi. 18. de ꝯstitu.

Zacharias.

¶Tu dic hoc esse verū, qñ tale statutum non ꝯcernit pręiudicium certę psonę, vt per Inn. in c. venientes. in gl. sua in versi. exceptionē. j. de re iu. nisi tñ talis certa psona suis demeritis dederit cām statuto. per l. amissione. §. q deficiunt. ff. de ca. dim. de quo plenè p Pet. de Anch. in c. canonū statuta. 11. q. pr. ver. ego q̄ro. ṡ. de ꝯsti. vbi ꝯcludit, ꝙ ciuitas nō pt facere statuta ēt sub verbis generalib. q̄ in effectu tenderēt in præiudiciū tertij. & hanc deci. refert & sequitur a Ias. extollendo illam in l. j. ff. de legi. cum confirmationb. ibi per eum signatis.

Ant. Fran.

¶Circa istam mām an ciuitas possit ꝯdere statuta per q̄ lædatur ius tertij, vide q̄ plenè hñr per Bart. & alios. ī l. omnes populi. ff. de iu. & iur. & adde, ꝙ ciuitas nō pt præstare immunitatē nec facere quem exemptū à publicis munerib. in præiudiciū aliorum ciuiū, vt Bald. in l. si tribunus. ff. de excu. tut.

¶Et adde, ꝙ si pp demerita certæ personæ fieret statutū per ciuitatem ad illius p̄iudicium, si demerita non p̄cedant statutum est nullum, ope tñ exceptionis. vt in l. j. in fi. ff. de do. except. & vide Bart. in l. toties. in §. j. ī pr.

laicos p d. c. fi. ꝭm eum: quem ēt seqtur Ant. ꝯ Bar. in l. sequitur. §. si viam. ff. de vsuc. qui tenuit c. fi. non hr̄e locum in præscribendis actionib. quia ibi nō est dare possessionē. Sed ꝓ dicto Bar. facit quod not. In. c. quia pleriq;. de imm. ec. & Io. An. in c. cura. de iu. pa. Et pro ꝯcordia harum opin. ego putarem sic posse distingui, quod aut debitor tenebatur offerre debitum creditori: & tunc qa fuit in culpa præscriptio ipsum non iuuabit. fuit. n. causa hęc pręscriptio quasi ex facto, ex negligētia sua. ar. in c. fi. de ꝑsc. aut debitor non tenebatur ire ad domū creditoris, sed potius creditor ire ad domum suam, vt qa erāt diuersi fori, & tunc procedit opi. Bar. Q̄m in hoc casu debitor in nulla culpa reperit̄, sed præscriptio prorsus, & totaliter fuit inducta ex sola negligentia non petentis. Et an, & qñ teneat̄ debitor ire ad domum creditoris vl'e ꝯ, vide text. iuncta glo. in l. item illa. ff. de const. pe. &
44 dicam in c. significante. de pi. ¶† Quid si statutum ñ inducit simpl'r præscriptionem, sed præsumit simulationē post certū tps, nunqd valeat cū indirectè ex hoc detur via inducēdi præscriptionē cū mala fide. Distinguerem hoc casu an statñ habuerit iustā cām p̄sumēdi simulationem seu fraudem, vel non, vt primo casu valeat, secundo nō, sicut dixit in sil'i in quadā disputōne q̄ inc. statuto in ꝯsimilib. statutis p̄sumētib. simulationem & fraudem in p̄iudicium iuri vt ēt no. in c. cum ꝯtingat. de iu. iu. & sic lītat. Bar. in l. oēs populi. 3. q. pr. ff. de iu. & iu. qui similiter dixit statutū valere qñ p̄sumit fictionē seu fraudē. Bart. ē ibi ꝯri⁹: qa in all. §. si viam simpl'r tenuit statutum valere vt creditor excludatur à petitione debiti post tps in statuto ꝯphensum, si l'r p all. l. oēs populi. in e. q. tenuit non valere pp pctm̄ nisi p̄sumeret fraudem, vel dolum, sed dic vt ṡ. dixi plenius circa hunc art. pręscriptionis cum mala fide in actionib. psonalib. in c. fi. de pręs.
45 vbi dixi. ¶† Vlt. no. ex hac gl. ꝭm d. An. qđ in loco tpalis iurisdōis ecclesię seruantur canones in decisionib. cārum, & non leges ciuiles canonib. ꝯriantes, vel ꝯsuetudines & statuta particularia ciuitatis. Et de legib. cōib. vr̄ probari. j. de ap. c. si duob. §. deniq; de ꝯsuetudinibus, & statutis particularib. est magis dubiū sed nihilominus tenet quod non valerent a nisi sint, à superiore ꝯfirmata, licet prima facie hoc videatur durum. Vnde ꝭm eum. l. oēs ppl'i. ff. de iu. & iu. non hēt locū in terris ecclesię vt possit ibi populus absq; superioris licētia sibi facere legem. Ego dico istā q. pēdere ex intellectu illius l. oēs ppl'i. nam si tenem⁹ opi. ex intellectu Bar. qđ illa l. nō hēt locum in quolibet populo, sed tñ ī eo q hēt iurisdōnem à principe ꝯcessam vel pręscriptiōe q̄sitam, tunc certum est qđ popul⁹ ecclesię subiectus poterit si hēt ex præscriptione vel bñficio principis, aliàs āt non valebunt statuta, & sic casus erit clarissimus. Et pro isto intellectu multū facit, qa si ppl's non hēt iurisdōem imo tota est iurisdō pœnes superiorem nō apparet, rō quar̄ possit facere statuta ad cārū decisionem, cum hoc sit iurisdōis. facit l. j. & §. ff. de iu. om. iu. & c. vt aīarum. de ꝯst. li. 6. & đ sen. exc. c. à nobis. Sed iste ītel. mihi ñ placet, neq; vr̄ placuisse. Ant. hic & in c. fi. de ꝯsue. licet de eo non faciat mētionē expressā. Nam illa lex loqtur indistinctè, & melius ꝓbat tex. inst. e. §. oēs. vbi dr̄, ꝙ q̄libet ciuitas pt sibi facere statuta. & hāc partem tenet Io. An. in ad. Spe. de ꝯst. optimè facit text. j. di. ius ciuile. Et hæc vr̄r habuisse ciuitates ex beneficio principis saltē ex tacito ꝯsensu, vt præall. l. omnes populi. & hoc verum, qa ipsemet Bar. vult in predicta l. omnes populi. quod ipsa ciuitas pt tñ statuere vbi ius ci. expressè non resistit & in non reseruatis principi, vbi non agitur ꝯ bonos mores. & si statuitur in aliis ꝯcernentib. ipsos subditos: tunc pt, cum princeps nihil aliud intēdat nisi partes reducere ad ꝯcordiam. facit l. j. §. & post. ff. de no. op. nun. & l. iurisgentium. §. si paciscat. ff. de pact. Et ꝭm istū intel. satis æquè potest dici valere statuta: li-
b cet ꝯ canones b exceptis tamen casib. prædictis. Quia ex quo de iure ciuili hoc competit ex antiquissima ꝯsuetudine, nec de iure canonico reperitur ꝯriū satis possunt leges obseruari. Nec ob. canones dicentes non valere statuta ꝯ canones. de ma. & ob. quod super his. 25. q. 2. institutionis. cum sim. quia loquuntur de statutis edendis à clericis & in ꝯcernentib. statum clericalem. secus verò in ꝯcernentib. ipsos laicos & non tangentib. reseruata principi, vel ꝯ bonos mores: vel vbi canon expressè non resistit. His. n. casib. non valerent statuta: vt ṡ. dixi ꝭm Bar. Et pro hoc adduco opti. tex. in c. venientes. de iureiu. vbi ciuitas Ludertina quæ est supposita ecclesiæ fecit statuta & habebat ꝯsuetudines spāles, nec Papa reprobat nisi inquantum tangunt ius & honorē ipsius principis. vt ibi satis colligitur, Et hæc no. per quæ habes expeditam vtilem & difficilem materiam huius c. & aduerte, quia vt habuit à fide dignis psonis Parisien. gl. hæc ñ explicat veritatem dum đt ꝙ eps Parisien. habet iurisdōem in tpalib. qa nō habet nisi in certa parte ciuitatis & in maiori parta est sub iurisdōe regis solius. Et sic nō probat id ad quod inducit. Ant. quia ibi non seruantur statuta secularium: vnde satis pt intelligi litera indistinctè: vt ṡ. dixi, ꝙ ēt si clerici ꝯueniant laicos in foro seculari debet cā decidi, non dico tractari ꝭm ius canon. & nō ꝭm statuta laicorum. Quod intellige ī casib. in quib. ṡ. dixi statuta laicorum non extēdenda ad clericos. hinc est, ꝙ ista litera loquitur indistinctè, nec restringit se quando cā ventilatur tātum in foro ecclesiastico, & hoc no. quia nemo aperit, & facit ad prædicta. Abb.

ff. de poll. & in l. dotalē. circa pr. ff. de testa. mi. & in l. Antiochensium. ff. de pri. cre. vide Bal. in aut. habita. in ver. sed pone statuto. C. ne fil. ꝓ pat. vbi dicit, ꝙ pp insigne delictum pt fieri statutum ēt in p̄iudicium tertiæ psonæ, & post delictū commissum pro eo puniendo. & all. d. §. qui deficiūt. imò ēt ex causa publicæ vtilitatis, vel alia pt fieri statutum etiam in præiudicium certæ psonæ, vt l. vēditor. in §. si ꝯster. & ibi per Ang. ff. com. p̄d. & hr̄ per Bal. in ad. Spe. in ti. de ap. in ver. inferiori tēpore. & adde ꝙ per inferiorem à principe in præiudicium alicuius nō citati: non pt fieri statutum, p ea quæ hñr in c. fi. de ma. & obe. quod tñ intellige verum, nisi ille ꝯ quē fieret esset præsens & non ꝯdiceret vt p Inno. in ca. vestra. de coha. cle. & mu. & p Arc. in c. pronūtiandum de ꝯs. di j. & per Io. An. in c. fi. de app. li. 6. in nouel. ꝙ tñ vltimum non placet Ro. in ꝯs. suis in fi. in ver. statutum. & ver. inferior. per ea quę hñr ī l. q̄ dotis. ff. sol. mat. quoniam ille q est pręsens actui cui ꝯdicere non pt: seu ꝯdicendo non posset obuiare nunquā tacendo, vr̄ actui cōsentire, ꝭm doc. Bar. & sequa. in d. l. q̄ dotis. & in l. sæpe. ff. de re iu. tñ puto verius esse ꝙ dixerunt Inn. Arc. & Io. And. vbi ṡ. quia qñ ille tertius ī cuius p̄iudicium fit statutum ē psens pt all. de iurib. suis itaꝙ statuētes possent retrahi à ꝯdendo tale statutum nō, qa ipse posset ꝯdicere seu obuiare ꝯdicendo, sed qa forsan statuētes ñ facerēt. sed qñ statutū fieret à principe: tunc absq; dubio statutū ēt præiudiciale certæ psonæ valeret, & teneret: qa pōt princeps tollere ius tertij si vult, p ea quæ hñr in l. fi. C. si ꝯ ius vl' vti. pub. l. quoties. C. de præcib. impe. offe.

CAP. X.

1 *Laicus non potest laicum conuenire in foro ecclesiastico: nisi in defectum iustitiæ vel ex consuetudine.*
2 *Papa non habet iurisdictionem temporalem in laicos ad libitum suum, & non posset tollere iurisdictionem Imperatori.*
Vicarius potest ad libitum reuocari.
3 *Papa in quibus casibus vtatur iurisdictione temporali in laicos. 6.*
4 *Vniuersitas iudicum an possit recusari?*
5 *Rescriptum Papæ vt causa cognoscatur inter laicos si cognoscatur ab ecclesiastico an sit ipso iure nullum?*
7 *Miserabiles personæ quæ sint: quæ possunt adire iudicē ecclesiasticum immediatè?*
8 *Papa an succedat vacantibus regnis & principatibus.*
9 *Negligentia iudicis secularis, an & quando transmutat cognitionem in iudicem ecclesiasticum?*
Appellari an debeat immediatè ad proximum superiorem, & sic gradatim?
10 *Opiniones quando sunt dubiæ in aliquo casu: an stetur determinationi ecclesiasticæ?*
11 *Præsertim, ista dictio, quomodo sumatur.*
11 *Causa si remittitur ad vnum tribunal intelligitur remissa secundum consuetudines illius Tribunalis ad quod fit remissio.*
13 *Appellari potest ad Papam omisso medio in spiritualibus: secus in temporalibus.* 15.
14 *In præparatoriis iudiciorum attenditur consuetudo loci vbi litigatur.*
16 *Feudum si pignoratum fuerit domino non computantur fructus in sortem.*
17 *Iudex secularis in terris ecclesiæ recusabitur secūdum canones: non secundum leges.*

1 Licet ex suscepto. ¶† Laicus laicum super re ciuili corā iudice ecclesiastico ꝯuenire ñ potest nisi in defectum iustitiæ secularis: vel

nisi

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶Dummodo. Tu pondera, quia illa verba dummō dēnt intelligi qđ sꝑꝓsumuntur parati reddere ius, quia ex quo ꝓsumitur pro iudice. vt l. 2. C. de of. ciui. iu. & ꝓbatur ꝙ sunt parati eo ipso ꝙ non ꝓbatur ꝯrium, vt in sil'i dixit gl. in l. 1. C. de testa. mil. item iudex nō dr̄ negligens nisi reqratur, & interpellatur. vt est gl. in c. si. de rescr. & p Car. § e. c. ꝙ clericis.

ergò si non apparet de interpellatiōe ꝓsumitur iudex paratus reddere iustitiā: ergò literæ sunt ipso iure nullæ. An. B.
Ant. Fran.

¶ Circa istū passum qñ iudex dicatur negligēs. Dicas, quod nunq̄ iudex dicatur negligēs, neq; ī mora expediendi cām, nisi apud plures sit facta instantia ꝓ expeditione, etiā post ꝓfessionem in cā. vt in aut. si appellatione. & ibi p Bal. C. de tē. ap. & p eundē in ad. Spe. in ti. de ap. in §. j. ver. mora. & p Io. de Im. & p Phil. ī c. ex ratione. de ap. & vide oīnō p Alex. in l. de pupillo. in §. si quis ipsi prætori. ff. đ no. op. nun. & iō dt Bal. in l. 1. § magistratib. đ magi. ɔue. ꝙ iudex ñ dr̄ negligens nisi reqsit⁹ à parte cām intra tp̄s non expedierit, & vide eūdē Bal. in ca. iudices. de pa. iur. fir. & Bar. in l. damni. ī §. Sabinus. ff de dā. inf. & eundē Bal. in l. mācipia. C. de ser. fu. vbi dt ꝙ iudex q nō facit id qđ ab eo petitur p partes nō allegata rōe quare non facit: dr̄ esse negligēs. đ quo vide ēt p d. Abb. ī c. finem lit. b. de do. & ɔtu. Et adde vnū ꝙ dixit Bal. in c. j. đ mi. vas. q̄ ɔtu. est, qđ si iudex reqsitus đ iustitia cāæ vr̄ de expeditione, si nihil resp. dr̄ esse ī mora, & de negare iustitiam. qđ ēt voluit Phil. in d. c. ex rōe. in 2. qu. circa quintū impedimentum, & ideò dicebat Ab. in ca. dilecto. de ap. & Philip. in c. ex parte. e. ti. quod isto casu poterit ab eo appellari ex capite denegatę iustitiæ: tamen Spe. in ti. de iu. deleg. in §. sequitur circa si. Alex. in l. de quare. ff. de iud. & in d. § si quis ipsi prętori. & in §. celsus. in e. l. tenent ꝯrium, ꝙ imò non poterit appellare ex hac causa: sed bene si causa est ciuilis tenetur parti ad interesse: non tamen facit litem suam sicut, quando malè iudicat. in l. j. & ibi per Bar. plene. C, quo. & quan. iu. Iudex autem negligēs in puniendis criminibus est puniendus, vt per Bar. & Bal. in d. l. mancipia. C. de ser. fu. & in l. j. C. de monop. & in l. j. C. de deser. li. 12. & no. etiam Bar. in l. j. C. de of. præf. vrb. imò dixit Bald. in l. non solum. C. de commer. & mer. quod tali casu punit̄ iudex tanq̄ ɔsci⁹ criminis, & ꝑm Bar. & Bal. in l. j. C. de of. ꝓfe. vr. poterit iudex ex tali negligētia priuari offō. & vide ēt Bar. & Bal. in l. j. de his qui sunt sui vel alie. iu. vbi dicunt, quod iudices ita possunt syndicari ex negligentia sicut ex nimia seueritate.

b ¶ Habet cōsuetudo. Pondera diligēter: quia vr̄ qđ ɔsuetudo non possit induci vt Papa habeat temporalem iurisdictionem super laicum qa Christus ꝓhibuit exercitium: ergò non pt̄ introduci ɔsuetudo. iuxta no. in l. fin. C. de test. mi. & in cle. hi q. de ætat. & qua. & iuxta no. in c. fi. de ɔs. & in cle, si vna. de re. ec. ñ ali. & in l. dudum. C. de ꝯh. em. & ex hoc tollūtur omnes casus speciales in qb. recurritur ad Papā. And. Barb.
Sebast. Sap.

c ¶ Persona miserabili. Quæ dicuntur miserabiles personæ tradit Bar. in l. C. quan. imp. inter pupil. & vide Lu. Rom. in l. si constante in prin. ff. sol. matrim. & Fel. in c. significātibus. versi. quæ dicantur miserabiles personæ. s̄. de offi. delega. & ibi etiam tradit, quod talium personarum causæ sunt iudicandæ secundum canones etiam in foro seculari. & quando possunt recurrere ad iudicem ecclesiasticū in defectum iustitię ibidem tradit. versi. in gl. in verbo. pauperem Nunquid autem huiusmodi ꝑsonæ possint renuntiare priuilegio ecclesiastici fori ponit idem Fel. in ca. si diligenti. versi. tertium correlarium. j̄. eod.

nisi ɔsuetudo id exposcat. Diuiditur, quia primo ponit dictum cū sua modificatione. Secundo ibi liceat prouidet ꝯ grauamina ɔsulum. Tertiò ibi: si vero. prouidet circa recusationes ipsorū. ¶ Casus literalis. Quidam laici Vercellenses sup quæstionib. q̄ forum ecclesiasticum nō ɔtingunt literas impetrabāt super alios laicos fatigantes eos laborib. & expensis, & iurisdōem ɔsulum Versellēsium per hoc eneruātes: cum ipsi parati essent iustitiam exhibere ɔquerentibus. Vnde ɔsules Vercellenses significauerunt hoc dño Papę: & ipse super hoc mādat epō Vercellensi quatenus si aliqñ à laicis Vercellen. super reb. q̄ forum seculare ɔtingūt à sede apostolica literæ impetrētur illas decernat irritas & inanes dummodò ɔsules, & commune Vercellen. de ɔquerentib, iustitiam exhibeant: & si aliqui coram ɔsulib. fuerunt aggrauati ad ipsum epm sicut hactenus seruatum est, vel ad sedem apost. poterūt appellare, hoc ꝓsertim tpe quo imperio vacante ad superiorem secularem non possunt hr̄e recursum. Si verò ɔsules iustitiæ tanq̄ suspecti fuerint recusati coram arbitris à partib. electis de cā suspicionis agatur: q̄ si probata fuerit ad ipsum epm
2 vel Papam ꝓ iustitia recurratur. B. ¶†Not. 1.
* ꝙ licet ꝑm cōem Canonistarum sniam iurisdictio in tpalib. sit pœnes Papam in habitu. vt no. s̄. ti. ꝓx. c. nouit. & q. fil. sint le. c. causam q̄, tñ ipsam iurisdōem rl'r in laicos exercere nō potest pro libito voluntatis, nec iurisdōem imperatori ɔcessam reuocare, nec ipsa etiā remanente apud principem secularem exercere. Et ex hoc infertur, ꝙ imperator non pt̄ dici simpl'r vicarius Papæ: cum vicarius possit ad libitum reuocari. vt no. in cle. & si principalis. de resc. & per In. in c. Romana. de ap. li. 6. Item no. ꝙ nec simpliciter habet imperator hanc iurisdōem à Papa cum non possit indistinctè reuocari: & sic nō habet locum. l. iudicium soluitur. ff. de iud. & de of. del. c. sup
3 quæstionum. ¶†No. 2. ꝙ rōe habitus iurisdictionis quem Papa habet in tpalib. pt̄ se impedire, & exercere iurisdōnem qñ omninò deficit iustitia: vel quia subest princeps, & nō vult ea exercere, vr̄ qa vacat imperium: & sic omninò non est inutilis habitus iurisdōnis pœnes Papam: & vide ea quæ s̄. dixi in d. c. nouit. & vl'r impedit se ratiōe ɔsuetudinis. cōcor. j̄. de ap. si duob. & s̄. eod. c. si clericus. & ꝙ ibi not. & prædicta intellige vt j̄. subiiciam.
4 ¶†No. 3. quod vniuersitas iudicum ex causa pt̄ recusari. & pro hoc habes gl. in c. in singulis. de statu reg. ꝙ est ꝯ regulam gl. c. j. s̄. de iu. q̄ tenet synodum recusari nō posse. sed pt̄ illa gl. intelligi in synodo generali cui præest Papa. ar. 9. q. 3. cuncta per mundum secus in alijs vt hic & facit tex. in cle. pastoralis. §. Pisa
5 na. de re iu. & vide quæ dixi in d. c. j. ¶†No. ꝙ suspicionis exceptione probata coram arbitris nō defertur iurisdictio ipsis arbitris sed ad superiorem prout hr̄ in c. cum speciali. de ap. & hoc de iure canon. De iure ciuili dic, vt dixi in c. si quis ꝯ clericum. s̄. e. & prout no. in l. apertissimi. & l. cum speciali. C. de iud. alia ñ colligo quia indigent examinatione. vt j̄. patebit. ¶ Venio ad materiam expediendā, vna cum gl. & quæro nunquid literæ impetratæ à Papa inter puros laicos sint ipso iure nullæ absq; alio euentu. Gu. j. ex text. colligit quod sunt in pendentiam valeant vsque ad sententiam, mouetur per verbum dummodo, &c. quia videtur literas euacuare conditionaliter videlicet data solicitudine in administrāda iustitia. Si ergò consules sunt negligētes in processu vsque ad sententiam. possunt isti delegati iurisdictionem assumere: & iste vr̄ intellectus gl. vt intelligatur de sententia ꝓferenda à iudice seculari: & sic etiam videtur eam intelligere Io. And. & eam seq videtur licet referat Vin. tenuisse: licet sub dubio forte literas expirare inchoato iudicio coram seculari tunc enim potest dici implementū. Sed primum tenet Io. An. & per hoc videtur velle, ꝙ literæ nō sunt ipso iure nullæ. & hūc intel. vr̄ sequi Host. & ad tex. qui dicit irritas & inanes, &c. dicit debere intelligi cum suppletione hoc modo, videlicet ꝙ per tales literas non potest procedi sicut procedi non posset si ɔstaret ipsas irritas, &c. alias non bene exciperet versi. seq. dummodo, &c. quasi velit dicere ꝙ non secuta negligentia perinde est in effectu, ac si essent irritę. Vel pt̄ intelligi ꝑm eum ꝙ sunt irritæ, quando expressit falsitatem: vt quia impetrans suggessit in rescripto ꝙ consules negligētes erant cum tamen super hoc ñ fuerant requisiti. s̄. de resc. ca. super literis. & ꝑm hoc subaudit ad literā necaliter debere impetrari vel ad iudicem ecclesiasticum recursum haberi ibi, dum-
a modo, ª &c. dt. ꝙ sensus est, ꝙ data negligentia literæ possunt impetrari. quasi velit dicere, ꝙ literæ non sunt semper nullæ: quia data negligentia tempore impetrationis literæ valent, & quò ad istud ca. idem tenet Ant. hic. & Io. Cal. & d. Car. j̄. c. prox. & quia c. ꝓx. videtur huic ꝯrium ego ī hac materia distinguo plenè assumendo dicta Cal. j̄. ca. prox. & Inn. in c. significantib. s̄. de of. del. & doct. hic pleraq; addendo cō quæritur, an, & qñ Papa possit adiri ad puris laicis, & procedam per enumerationem casuum cum iste modus ꝓ
6 cedendi sit facilior & vtilior. ¶† Primus ca-
b sus est, quādo hoc habet consuetudo: ᵇ vt in c. si duobus. de app. & in c. si sic clericus. s̄. eo. cum similibus. ¶ Secundus casus: quando sumus in terris subiectis ecclesiæ, quo ad temporalem iurisdictionem: vt in præall. c. si duobus. & s̄. e. c. ꝙ clericis. ¶ Tertius casus, si causa super qua agitur spectat de iure ad iurisdictionem ecclesiasticam, vt in ca. tuam. de or. cog. & in c. cum sit generale.. s̄. e. & ꝙ ibi dixi. ¶ Quartus, quando vacat imperium, & agit̄ in causa spectante ad imperatorem: vt hic. ¶ Quintus, quando datur negligentia iudicis in iustitia administranda: vt hic, ꝙ intelli-
7 ge, vt infra dicam. ¶† Sextus, quando impe-
c trantur à persona miserabili: ᶜ & hoc casū distingue, quia aut est miserabilis & oppressa, vt quia est vidua & spoliata: & tunc immediatè potest adire ecclesiasticum: aliter non, nisi expectata negligentia sui iudicis, vt in c. ex parte B. j̄. eod. & 24. q. 3. si quis de potentibus habet enim ecclesia istas personas miserabiles sub sua protectione. 84. q, 87. dist. per totum. & in ca. super quibusdam. de verb. sig. in fi. ¶ Idem si sint pauperes. licet aliter non appareat de oppressione eorum, vt pro iustitia possint adire immediatè ecclesiasticum, quia satis opprimuntur paupertate, vt sentit Inn. in c. significantibus. s̄. de offi. delegat. & optimè facit ibi tex. vbi videtur quasi hoc probari & in præallegat. capit. super quibusdam. in fin. Si verò sunt aliàs miserabiles

personæ

a ¶ Adire ecclesiam. Sed quare hoc. dic istud esse verū qñ totum ius transiuit in ecclesiā ita ꝙ nihil remāsit apud imperatorē: vt est eccl'ia dñi Marchiōis: isto casu procedit quod dr̄ hic. Vide q̄ dixi in c. verum. s̄. e. Bart. in l. j. §. si qs. ff. de ap. do. Pe. in d. ca. verū. ideo cogita. And. Barb.

b ¶ Iurisdōnem. Tu pondera qa si rl'r est ꝓhibitum exercitiū Papæ quodāmō potuit illud vsurpare, nec ꝓ miserabilib. ꝑsonis: nec ꝓ sil'ib. alijs hoc pt̄ exercere, qa vr̄ facere ꝯ euangelium pone gladiū tuū in vaginā nā ꝓhibetur exercitium iurisdōnis tpalis. ꝓbat tex. in c. nouit. ti. j. pōdera bene. And. Bar.
Sebast. Sap.

c ¶ Dicit hic Inn. De hoc Inno. dicto vide Io. de Ana. post Ab. in c. excōicam⁹. §. catholici. j̄. de hær. Ab. in c. ꝙ super his. j̄. de vot. & in c. j. de of. or.
Zacharias.

d ¶ Succedit eccl'ia. Adde Ro. fin. suo. ɔs. 414. inc. vacante imperio & istū in c. nouit ille. & in apostil. mea. ī ver. deficiente imperio. j̄. de iud.

e ¶ Indistinctè. Adde videndum Pe. de An. cons. 197.

f ¶ Adiri eccl'ia. Adde ad declarationē eius, ꝙ dt Abb. hic ꝙ negligente superiore regere ciuitatem, q̄ eum recognoscebat, pt̄ ciuitas sibi regē eligere: vel se subiicere alteri ciuitati. ita singl'r. dt Pau. de Ca. in repe. l. ex hoc iure. versi. capio. tertium verbū. ff. de iu. & iu. ꝙ tñ vr̄ dubitabile p no. in c. grādi. de sup. neg. pl. in 6. vbi regi nesciēti regere datur coadiutor nō autem priuatur iurisdictione.

g ¶ Pōt Papa. Tu pōdera qa oēs mouenē pistū tex. vt recurratur ad Papā: sed iste text. loquitur vacāte imperio, qa ñ est iudex secularis, q succurrat oppssis à suis superiorib. ergò seqtur ꝙ negligente imperatore ñ loqt iste text. nisi dicas vt voluit gl. sing. in cle. ne Romani. de ele. vbi tex. loqtur de morte Papæ: & tñ gl. dt idē in Papa deposito vide ibi dicta. An. Bar.

personæ, sed non pauperes, nec non oppressæ, vt quia sunt viduæ, vel orphani vel infirmi, diuites tamen: & tūc possunt immediatè adire ecclesiā ª, & ꝯ laicos literas impetrare: qa erūt impēdenti in euentu negligētiæ iudicis secularis, & iste est casus in c. seq. & in hoc restringe gl. hic. Et hoc verū, nisi literæ sint surreptitiæ: vt quia in eis fit mentio falsa de negligētia iudicis secularis: vel fuerūt impetratæ inchoato processu coram iudice seculari de eo nulla mētione habita: tunc. n. literæ sunt nullæ saltem exceptione opposita. ar. de resc. super literis. & in c. inter monasterium. de re iu. Si verò non sunt miresabiles personæ, tūc rl'r sunt literæ ipso iure nullæ: & iste est casus hic. ¶ Quæ āt diuersitatis rō inter hoc vltimum, & penultimum membrū. Io. de Lig. dt ꝙ in nō miserabili ecclesiasticus ñ hēt iurisdōem nec habitu nec actu: ī miserabili āt habitu nō actu, sed hoc est falsum: qa in non miserabili ēt habet iurisdōnē habitu. vt no. in c. nouit. de iud. t3 Io. de Lig. in cle. ad nostram. de hæ. d. Ant. dt ꝙ in miserabili babet exercitium, licet ligatum, in nō miserabili hēt exercitium licet interdictum sed hæc rō non satisfacit. vnde qa si habet ligatum non dēt posse aliquatenus exercere durante vinculo seu ligamine. ar. in c. Romana. §, nec pro eo. de of. or. li. 6. & in l. obseruare. ff. de of. proc. Tñ hæc diuersitas iure non probatur. Inn. j̄. c. ꝓx. dt Papam hr̄e iurisdōnis exercitium in persona miserabili: sed eo non vtitur de gr̄a. Sed ꝯ hoc dictum Inn. facit tex. j̄. c. ꝓx. vbi apertè innuitur ꝙ faceret iniustitiam committēdo effectualiter ante negligentiæ euentum. Si. n. hoc posset de iure non diceretur facere iniustitiam: quia nemini facit iniuriam. de ele. cum ecclesia Vulterana. & l. Gracchus. C. đ adul. 23. q. 4. q peccat. Vnde reddo aliam rōem diuersitatis: qa in personas miserabiles seu in eas delinquē-
b tes habet papa iurisdōem ᵇ magis latam, q̄ in alias ñ miserabiles. nam miserabiles hēt sub ꝓtectione: vt s̄. dixi vnde ɔmittendo vr̄ exercere offiñ protectionis quasi comminetur seculari, ꝙ si non ꝓcesserit ipse per suum delegatum ꝓcedet: sicut in simili dat ɔseruatorem añ iniuriam illatam. de of. del. c. j. li. 6. Itē sicut facit iudex in comminatione q̄ facit ī citatione, vel perēptorium, vt in l. ad peremptorium. ff. de iu. & c. tum ex literis. de in int. rest. sed alios laicos ñ hēt sic sub ꝓtectiōe, iō nullo mōɔmittit añ negligentiæ tp̄s: vt in pal. §. nec ꝓ eo. l. obseruare. ff. de of. ꝓcon. & le. & s̄. c. prox. ¶ Septimus casus est cū iudex secularis accusatur suspectus. & hunc casum ponunt doct. hic per hanc decr. & per aut. vt diff. iud. §. j. & 2. hunc ēt casum ponit gl. xj. q. j. in summa. Sed hunc casum intellige qñ recusatur iudex qui est prouinciæ caput, & immediatè subest imperatori: tunc. n. aditur ecclesiasticus. & ita loqtur tex. pal. aut. vt diff. iu. §. si verò ɔtigerit, secus si eadem ꝓuincia est superior, qa tūc ille adiri dēt: ita not. Host. & bñ ī c. nouit. de iud. & hoc seqtur d. Ant. hic. Nec ob. iste tex. qa hic suberat ɔsuetudo vt litera iacet: vel nō erat alius superior vt j̄. subiiciam super glo. fi. ¶ Octauus casus est in cā reconuentionis. 3. q. 8. cuius in agendo. & l. cū Papinianus. & aut. & ɔñr. C. de sen. ¶ Nonus casus est ꝑm Host. vt ī causis mortuariorum, & defunctis relictorum. in aut. de ec. ti. §. si quis autem pro redemptione. co. 9. ¶ Decimus casus est ꝑm Inn. qñ imperator vel iudex secularis inuocat auxilium ecclesiæ. 23. q. 5. administratores. 96. dis. cum ad verū. Vñ
c singl'r dt hic Inn. ᶜ ꝙ si imperator non est negligēs, sed subditi sunt sibi inobedientes, ꝙ nō pt̄ facere iustitiam, tunc dēt Papa eū. s. impatorē iuuare, & donare rebellionē subditorum. ar. in pal. c. cum ad verum. ¶ Vndecimus rōne administrationis assumptę à laicis: ꝙ intellige vt le. & no. indicatum. 89. dis. & vt s̄. dixi in c. 2. de iud. ¶ Duodecimus, si ecclesiarum serui, vel homines fatigentur indebitè per laicos, seu ecclesiæ indebitè collectantur per seculares: vt in c. ecclesiarum seruos. 12. q. 2. & in aut. item nulla communitas. C. de epi. & cl. ¶ Tertiusdecimus si locus caret iudice: vt qa in prouincia non est aliqs superior laicus tunc pt̄ eps adiri, vt est casus in d. aut. vbi dif. iud. §. si verò ɔtigerit. & vide quod not. Spe. in ti. de ɔpe. iud. ad §. rl'r. in pr. Et
8 ad hunc casum pt̄ reduci primus casus exceptus per gl. 2. ¶† Sed tu ɔsidera tres casus circa hoc. qñq;. n. vacat imperium, & tunc succe-
d dit ecclesia: ᵈ vt hic. qñque in prouincia deest præses, vt quia mortuus, vel quid simile, tunc potest adiri eps vt s̄. dixi: qñque vocat totus principatus vel regnum, & hoc casu Inn. ponit tres opin. Et primò dicit ꝙ deuoluitur iurisdictio ad proximum superiorem non ad Papam, nam licet ad eum deuoluatur iurisdictio vacante imperio, non tñ vacante alio loco. Ratio diuersitatis est, quia maior est ɔiunctio inter Papam, & Imperatorem, q̄ inter eum & principem. sicut in simili dr̄ de testa. requisisti. Quia Papa imperatorem ɔsecrat & examinat: & imperator est eius aduocatus, & iurat ei & ab eo tenet imperium. s̄. de ele. venerabilem. & 63. di. tibi dño. vnde in iurę ꝙ ab ecclesia Romana tenet succedit Papa. ¶ Secundo dt, ꝙ si est princeps non recognoscens superiorem succedit Papa. ar. 15. q. 6. alius. & s̄. de ele. cum inter vniuersas. in fin. sed hoc non facit, quia ab eo tenet regimen, sed de plenitudine potestatis q̄ habet, quia vicarius Christi est, vt s̄. ti. prox. c. nouit. ver. non enim & ver. seq. Tertiò dicit, ꝙ vacante regno & principatu Papa non potest se intromittere nisi prout habetur in d. ca. nouit. Host. dicit, ꝙ vacantib. regnis, & principatib. quibuscunq;, & vbicunq; Papa succedit non solum de plenitudine potestatis, sed etiam de iure, & consuetudine, & dicit ꝙ hoc etiam sentit Inn. in alia gl. d. Ant. sequitur hic secundam opin. Inn. s̄. positam ne contingat perturbatio iurisdictionis. Ego verò teneo vltimam opi. Inno. s̄. positam indistinctè, siue talis superior recognoscat superiorem siue non, Papa non succedit, nec potest se impedire nisi per viam denuntiationis vel nisi occurreret aliquis arduus casus, quo potest se impedire etiam regnis non vacantibus. ar. in c. j. de hom. lib. 6. vt dixi in c. nouit. Moueor principaliter quia papę interdictum est exercitium iurisdictionis secularis dicente domino, Petre mitte gladium tuum in vaginam. & dixi plenè in d. c. nouit. vnde aut imperator nō recognoscit imperium à Papa: aut sic, primo casu debet succedere imperator, quia à Deo potestatem obtinet in temporalib. in toto orbe vt c. si imperator. 96. dist. & in l. bene à Zenone. C. de quad. præsc. vnde si vacat locus debet ad eius iurisdictionem redire, quia res de facili reuertitur ad naturam suam, vt l. si vnus. §. pactus ne peteret in fi. ff. de pact. & 35. dist. ab exordio. facit quòd not. Inn. in c. Cumana. de elect. Aut imperator recognoscit imperium à Papa. & idem dicendum consimili ratione. Et quia eadem ratio debet esse in parte quæ est in toto. l. quæ de tota. ff. de rei vend. & de offi. deleg. capit. pastoralis. sicut enim in tota iurisdictione temporali, scilicet spectante ad ecclesiam ex plenitudine potestatis præest imperator: ita, & in hac parte quæ eodem iure deuoluitur ad ecclesiam, & non iure singulari, & per hoc habes declaratum ꝓtimum casum exceptum, in glos. 2.
9 ¶† Excipit, & secundum casum quando iudex secularis est negligens in iustitia administranda, & hunc casum. s̄. excipi. sed pro eius
e declaratione quæro nunquid iste casus procedat indistinctè, ᵉ vt data negligentia iudicis secularis recognoscentis alium superio-
f rem secularem possit adiri ecclesia ᶠ prætermisso suo superiore. In. & Host. per omnia videntur sentire prout s̄. dixi in causa vacationis. do. Anto. distinguit. quādoque negligens est iudex superiorem alium non recognoscens, & potest adiri Papa in casu negligentiæ, vel appellationis ad hoc, qui filij sint legit. per venerabilem. Exemplum in ciuitatibus liberis sicut multæ sunt in Italia quæ non recognoscunt superiorem saltem de facto vt florentini. & similes. Si iudicibus suis dant iudices appellationum adiri potest Papa demum negligentibus suis superioribus. arg. eorum quæ no. hic Inn. Idem in iudice qui caput est prouinciæ vbi difficilis est aditus ad imperatorem: vt in aut. vt diffe. iu. §. si vero contigerit. & not Host. s̄. de iu. nouit. Si verò recognoscat talis negligens superiorem si persona est miserabilis, pro iniustitia, vel negligentia, statim adiri
g potest Papa g vt dixit Inn. & Host. j̄. eo. ex tenore. & quòd ibi no. de iud. cum deputati. quia satis dicitur oppressa eo quia negligitur, iustitia, vel opprimitur iniusta sententia. ad hoc j̄. eod. cap. ex parte. B. Idem putat si grauatur persona ecclesiastica. de iud. ca. fin. & s̄. eo. c. cum sit. Hoc limitat verum in casu negligentiæ, sed in causa appellationis putat hoc verum vt possit immediatè appellari ad papam si causa est ecclesiæ, secus si causa est clerici tunc enim

appellan

Universidad de Deusto Biblioteca

a Zach. ¶ Ipsius iudicis. Adde Fel. post gl. istum, Inn. & Ant. de But. in c. cum Bertholdus. de re iud. & in c. super quæstionem. §. porro. ver. appellari non põt. vbi plenis. s̃. de of. de leg. Barth. Soc. in tract. suo fallen. rẽa. 13. & Lanfr. de Oria. in c. quoniam contra. §. appellationes ver. secundo fallit. in fi. & ibi in apo. Celsi. j̃. de prob.

b ¶ Fieri gradatim. Tu pondera quia ĩ ꝯtrarium est casus hic, a vbi appellat ad epm vel ad papam: ergò appellatur immediatè ad papam, quia attenditur forus vbi cã deducitur l. epale. C. de epi. au. & ꝯ d. Ant. tenet Io. de Imo. in c. seq. And. Barb.

Sebast. Sap.

c ¶ Procedit iudicialiter. Vide Fel. in c. significantibus. in gl. in ver. pauperẽ. s̃. de of. del.

d ¶ Gradatim. adde p hac opi. quod voluit Rom. cons. 332. vbi aliquib. mediis ꝯcludit, ꝙ nulla est ꝯfirmatio electi qui iuit ad sacrũ ꝯciliũ p ꝯfirmãda ꝯfirmatione quam impetrare debebat à proximo superiore.

Ant. Fran.

¶ Circa hoc an ꝯfirmatio debeat peti à superiore immediatè: an verò omisso medio possit adiri superior, nõ credo ꝙ si adeatur Papa omisso inferiore superior, ꝙ ꝯfirmatio non teneat, qa ꝯfirmatio Papæ apposita ĩ aliquo actu operat multos effectus, vt est optima gl. ĩ c. frater, & coeps nr̃. 17. q. 4. q̃ dt ꝙ q validat actũ, inualidũ facit rem esse maioris auctoritatis, & reddit actũ ꝯfirmatum irreuocabilẽ, quod tñ vltimum puto intelligendũ, qñ ꝯfirmatio fieret ex certa sciã, aliàs fortè secus esset de quo hr̃ p Inn. & doct. in c. 1. & 2. de ꝯfir. vtil. vel inut. & vide q̃ hr̃ ĩ c. ex parte. de ꝯsti. & hr̃ p gl. in c. cũ accessissent. e. ti. & in c. qa diuersitatẽ. de ꝯcess. præb. & vide gl. in c. quia igitur. 63. dist.

¶ Et adde ꝙ solus princeps põt ꝯfirmare sñiam inualidã: vt in c. ad petitionẽ. de acc. & vide In. in c. ꝙ sicut. & in ca. cũ dilectus. de ele. vbi dixit, ꝙ ꝯfirmatio electionis, q̃ nulla est facta p papam, tribuit potestatem in administrandis, & qualiter pcedere debeat iudex qñ quis petit electionẽ ꝯfirmari, vt canonicã, & non pbat illã esse canonicam. vide Inn. in c. cũ ꝯtingat. vbi ẽt p alios. de of. del. & ĩ c. ex ꝯquestione. de rest. spo. & in c. ex insinuatione. de proc. & tene menti, ꝙ ꝯfirmationis petitio non dirigitur specialiter, ꝯ aliquem sed iudicis offiñ implorat & iõ si electio non pbetur canonica iudex ex offõ ingret de iurib. electiõis. vt p In. in c. cum dilectus. de or. cog. & in c. cũ ecclesia sutrina. de cã pos. & propr.

Sebast. Sapia.

e ¶ Ad mr̃imoniũ. Vide Petr. de An. ꝯs. 17. in c. p solutione. Pau. de Cast. in l. j. ff. so. ma. Rom. & Ale. in l. Titia. ff. e. ti. Bal. in l. ex ꝯtib. C. d nõ nu. pe. & ad istũ casũ ꝙ rõe ꝯnexitatis cognoscit, ecclesia: vide famosum exemplum, qd ponit Bal. ĩ l. ordinarij. C. de rei ven. vbi vult, ꝙ rõe iur̃i iudex, ecclesiasticus possit cognoscere de cã principali, ꝙ dictũ cõiter tenetur, & no. Fel. in c. cũ sit gñale. s̃. e. Dec. in rub. s̃. de iud. ĩ prima lect.

f ¶ Est recurrẽdum. Tu põdera bñ, qa papa successit in locũ Moysi vt dt gl. in c. translato. de ꝯst. & in c. cãm quæ. q fil. sint le. item papa successit in locũ nr̃i saluatoris eatenus q̃tenꝰ ipse voluit: qa dixit, tu es Petrus, & super hanc petrã ædificabo ecclesiã meam, & sic Christus fuit q ꝯstituit Petrũ suum vicariũ cũ dixit: pasce oues meas. sed Christꝰ limitauit, qa phibuit sibi exercitiũ iurisdõis tpalis, ergo ñ successit, ergo qũo papa assumit exercitiũ iurisdictiõis tpalis supra laicos subiectos imperio. itẽ oĩs Christi actio nr̃a dẽt eẽ instructio. c. significasti. de ele. sed Xp̃m ñ legimus exercuisse tpalẽ iurisdõnem. licet eñ eiecisset laicos d tẽplo: tñ illud fuit delictũ eccl'iasticũ, qa tẽplũ Dei faciebant speluncã latronũ: l 3. n. recurrisent ed eum ꝯ illam dep̃hensam in adulterio: tñ illud fecerunt tentantes eũ. ẽt Christus noluit illam ꝯdemnare. itẽ Christus in euangelio q sũt Cęsaris reddite Cæsari, & q̃ sunt Dei reddite Deo, & noluit impedire se circa iurisdõem tpalem. Item dixit in euangelio: regnum meum non est

appellandum est ad proximum superiorem ipsius iudicis: a vt sentit Arc. in c. non ita. 2. q. 6. Hæc dicta mihi non placent in duob. passib. primò vbi dicit ꝙ si non recognoscit superiorẽ põt adiri Papa immediatè in casu negligentiæ. dico. n. imperatorem adeundum: quia isti inferiores p̃scribentes ẽt iurisdõem ꝯ ordinarium loci dñr hr̃e eam inq̃tum sunt soliciti & vigiles in administranda iustitia, aliàs superior se impedit. tex. all. no. in c. irrefragabili. §. excessus. de offi. or. facit quod dixi in c. cæterum. s̃. ti. prox. Fortius dẽt hoc procedere, qñ iurisdõ non est p̃scripta p inferiorem ꝯ imperatorem, sed de facto non recognoscitur. sicut. n. vt s̃. dixi. post Inn. hoc casu qñ subditi nolunt de facto obedire imperatori Papa non succedit, sed dẽt adiuuare imperatorem: ita qñ negligit ille, & fortius, qa hoc casu non vult de facto obedire imperatori, nec iustitiam debito modo ministrare. Scdò non placet dictum d. Ant. inq̃tum indistinctè vult, ꝙ in cã miserabilis psonæ, vel ecclesiarum põt appellari immediatè ad Papã, non ãt ad proximum superiorem ipsius iudicis. Nam dico, ꝙ ẽt hoc casu appellatio dẽt
b fieri gradatim b cum non reperiatur in iure
*ꝯtrium, ergo cõib. stabimus regulis. 2. q. 6. anteriorum. j̃. de ap. dilecti, & optime ĩ c. si duob. e. tit. vbi Papa reseruat seu dt ad se appellandum quod locutus est d tpali iurisdõe ecclesiæ. nihil autem dt si persona est miserabilis. Non ergò p interpretationem debemus recedere à regulis cõib. ar. c. ad audientiam. de ci. & in l. p̃cipimus. in fi. C. de ap. maximè hoc pcedit attento ꝙ iudex non dr̃ inferre violẽ
c tiam seu opprimere qñ pcedit iudicialiter. c & sic cessat rõ. d. Ant. Ad hoc tex. cum gl. in c. p̃sentium. 7. q. j. & ꝙ no. in c. ꝯquerẽte. de rest. spo. facit ꝙ no. Arch. in præal. c. nõ ita. & hoc expressè tenet Inn. in c. significantib. de off. del. vbi dicit, ꝙ licet iudice ordinario negligente possit miserabilis psona immediatè adire ordinarium ecclesiasticum per c. ex tenore. j̃. e. non tñ põt appellari de iudice seculari ad ecclesiasticum: sed ad proximum supe-
d riorem quia gradatim d est appellandum. 2. q.
10 6. anteriorũ. ꝙ not. ¶ † Quartusdecimus casus principalis est, cum aliqd ambiguum fuerit, & difficile: & inter iudices variatur, vt ĩ c. p venerabilem. q fil. sint le. & iste casus ponitur in gl. 2. & dt hic Pet. ꝙ facit ad q. de duab. quartis. vt not. j̃. de test. c. Raynutius. vt sic in ambiguitate opinionum Legistarum stetur interp̃tationi canonicæ. Contra hoc dictum gl. facit l. j. C. de leg. vbi patet ꝙ interpretatio dubiorum legalium spectat ad principem secularem. eius. n. est interp̃tari cuius est ꝯdere. l. cum de nouo. & l. fi. C. e. & j̃. d sen. exc. inter. Quapp quidam restringunt hoc dictum gl. qñ agitur de fide: vl' mã q̃ spectat ad ecclesiã. ar. in l. j. C. de sum. tri. & in præal. c. p venerabilem. iõ d. Ant. hic dt & bene, ꝙ pp interpretationem dubiorum iuris ei. rectius, & ordinatius, recurritur ad principem secularẽ si tñ illud ab ecclesia reperitur determinatum: tũc illud est sequẽdũ in foro seculari, qa vnũ ius supplet aliud, sicut vna ptãs iuuat aliã. 96. dis. cum ad verum. Et p hoc ego induco quia si stãte dubio recurritur ad ꝯsuetudinem q̃ est optima legum interpres: vt in c. cum dilectꝰ. de ꝯsue. & ff. de le. l. si d interpretatione, multo fortius debet recurri ad ius canonicũ qd est maioris authoritatis. in c. fi. de ꝯsue. & vide circa hoc, ꝙ no. in c. certificari, de sepul. & in c. j. de ꝯst. Et hoc procedit quando reperitur determinatio tñ per ecclesiam: si etiam reperiretur per ius ciuile: tunc quælibet dispositio seruabitur in foro suo: ex quo mã ñ tangit pctñ, vt notatur in regula, possessor. de reg. iur. li. 6. & in c. 2. de arb. e. li. secus si mã tãgeret pctñ, vel spectaret ad determinationem ecclesiæ: vt in crimine sacrilegij, & ꝯsimili. & per hoc declaratur sequens casus qui
11 excipitur ĩ gl. vt s̃. dixi. ¶ † Quintusdecimus casus est quando agitur per viam denuntiationis euangelica. vt in c. nouit. s̃. tit. prox. & vide ꝙ no. in gl. in c. nos inter. de pur. c. ¶ Sextusdecimus casus est, ratione ꝯnexitatis. põt. n. ecclesia cognoscere, de cã prophana qñ est ꝯnexa sed, & ꝯiũcta cũ cã spectante principaliter ad ecclesiam. Exemplum ponit gl. in do
e te q̃ venit accessoriè ad matrimonium. e vt j̃. de dot. post diuor. restit. c. de prudentia. & sic sentit gl. ꝙ si principaliter, ꝯtendatur de dote, cognitio spectat ad secularem. tu dic, vt no. in præal. c. de prudentia. & dico in c. ñ est. de spon. & per hoc habes primam, & secundam gl. expeditas, & suppletas. ¶ Sed ꝯ p̃dicta opp. vr̃ enim ꝙ Papa non possit in casib. p̃dictis se impedire de iurisdõne tpali inter laicos: nec vr̃ ei credendum, cum hoc statuerit in fauorem suum. ar. ff. de inter. act. l. de ętate. §. j. & 14. q. 2. §. 1. Sol. dicit In. ꝙ si hi q hoc, dñt diligenter attendant non euadunt culpam sacrilegij, & ꝙ posset se Papa de his casib. impedire probat hoc modo: à principio creauit Deus cœlum, & terrã, & oĩa q̃ in eis sunt: Angelicam, & humanã nãm: spũalia, & tpalia, que per ipsum, rexit sicut factor suam rẽ gubernare solet, & homini quẽ facit p̃cepta dedit, & trãsgrediẽti poenã imposuit vt Geñ. 2. Ex oĩ ligno, &c. ipsis ẽt peccantib. poenam imposuit per seipsum. Primo Adæ, & Euæ. Gen. 3. mulieri verò dixit, &c. & ibi, Adæ vero dixit, &c. qualiter ẽt per seipsum Cain puniuit, & Lamech. & quosdã alios in c. li. Gen. 4. & 5. c. legitur. & sic Deus rexit mundum p seipsum vsque ad tps Noe, & tpe Noe cœpit Deus creaturas suas regere p ministros, quorum primus fuit Noe qui fuit rector populi. Ex eo apparet, ꝙ dñs dedit sibi gubernationem, archæ per q̃ ecclesia significatur, Gen. 5. & 6. c. Item, & dñs Noe & filiis rectoriam & legem dedit, Gen. 8. vbi ẽt licet non legatur sacerdos fuisse offiñ tñ exercuit sacerdotis statim post egressum archę, anteq̃ populo leges daret Gen. 8. ædificauit autem Noe, &c. quod officiũ sacerdotis simul Abel, & Cain, primo fecerant. In hac autem vicaria successerunt patriarchę, iudices, reges, sacerdotes, & alij qui pro tpe p̃fuerunt in regimine ppl'i Iudæorum, & sic durauit vsq; ad Christum q fuit nãlis dñs, & rex noster: de quo dixi Psalmista: Deus iudicium tuum regi da, &c. & Esaiæ. 33. Dominus iudex noster, &c. Dñs legifer noster. & ipse Iesus Christus ꝯstituit vicarium suum Petrum, & successores quando ei dedit claues regni cœlorũ, & qñ dixit, Pasce oues meas, &c. Et licet ĩ multis distincta sint officia, & regimina mundi, tamẽ qñcũque necesse est, ad Papam recurrẽdum f siue
f sit necessitas iuris: quia alius non sit iudex su-

perior

de hoc mũdo. Item expressè prohibuit Petro exercitiũ iurisdõnis tpalis. nã & iudicium Dei est iudicium animæ, & iudicium spũale iuxta illud: non intres in iudicium cum suo tuo. Ideò cum dixit Psalmista: iudicium tuum regi da. intellexit de iudicio aĩæ. & facit illud Psalmistæ: Iudicabit in nationib. implebit ruinas. nã ruinæ angelorum implebũtur animabꝰ iustorum. fuit eñ sacerdos. iuta illud: tu es sacerdos in æternũ. & adduci potest istud ꝙ dixit Old. cõs. 69. de impatore. vbi dixit, ꝙ de seipso loqtur per iura sua vide ibi iuxta illud qd dr̃ in euangelio: tu de teipso loqueris. & ita dico gratia disputationis: tñ teneo illd ꝙ tenet Sacrosãcta Romana eccl'ia. Nã Christꝰ dedit imperium tpale Imperatori vt illd regat. vt in aut. qũo opo. epi. in pr. item fecit duo luminaria. c. solite. d ma. & obe. nec reperitur lex expressa, ꝙ vacante impio succedat Papa nec repe riuntur tex. vete. aut noui testĩ. ergò. An. Barba.

Zacharias.

¶ Litera in ver præsertim. Quia ista dictio hic accipitur p maximè: & sic inclu vtrunque casum gl. no. in c. illud. in ver. non ita. & ibi gl. ff. ad l. Aq. gl. in l. ꝙ si minor. §. restitutio. ff. d a mino. & ꝙ capiatur pro maximè, habes gl. in c. j. in ver. ꝯtinebãtur. j̃. de despon. impu. & ĩ cle. j. & ibi Car. de priuil. & cle. 2. in pr. & ibi Car. de sent. excom.

Ant. Franc.

¶ De ista dictiõe p̃sertim: ꝙ exponatur p maximè. vide gl. in c. discretionem. ĩ ver. p̃sertim. de eo q cog. ꝯsan. vx. suæ. & ĩ c. significasti. de diu. & vide Car. in cle. 1. in 4. oppo. de iud. vbi dt, ꝙ ponit qñq; p tñ. & vide eundẽ Car. in clem. j. de re. pm. & in cle. j. de excep. & vide per Spe.

perior siue facti, puta, quia de facto minores iudices non possunt suas exequi sententias, vel nolũt vt debent exercere iustitiam. j̃. qui fi. sint leg. c. per venerabilem. Et pro his optimè facit de homi. pro humani. li. 6. & hæc dicta placent Host. & iunge ea cum his quæ dixi in c. nouit. s̃. ti. proxi. & in c. cum sit generale. & cap. si clericus laicum. s̃. e. De iudeis autem sarracenis, græcis, & schismaticis quomodo ad iurisdictionem Papæ pertineant. no. Inn. in c. quod super his. de voto. vide In. in c. cum te. j̃. de re iud. prope finem. vbi sentit, quod isti principes non recognoscentes superiorem subsunt Papæ in dubiis, & grauibus articulis. alle. c. per venerabilem. qui filij sint legit. quasi sentiat qd de leuibus seu mediocribus non recognoscant etiam Papam in temporalibus, ꝙ no. Sed an hoc sit verum vide ꝙ dixi in d. c. per venerabilem. ¶ Venio ad gl. fi. & oppo. contra tex. de c. cum speciali. de appel. & c. si quis contra clericum. s̃. e. vbi ordinarius recusatus committit, & hoc casu debet haberi recursus ad superiorem. Sol. contraria ponunt ius commune, istud verò est locale secundùm gl. vel aliter secundùm Gof hoc casu potest intelligi, quando superior aditur per appelationem, puta quia consules recusati nihilominus procedebant, & hoc pbat litera quæ dicit sicut superius &c. quasi per appellationem. nam de ea erat superius dictum: vel aliter ẽm eum põt intell'i qd dt recurrat nisi ꝯmittat. Vel Vin. sufficit ꝙ iudex secularis non possit causam cognoscere ad hoc quod fiat transitus ad ecclesiasticum, vix. n. ꝯtingeret quin per alium cognoscere posset. s̃. de of. del. c. coram. Hæc. sol. mihi nõ placet, per c. spãli. & per ea q̃ plenè dixi in c. si quis ꝯ clericum. s̃. e. ti. Host. dicit hoc procedere de consuetudine. vel ẽm eum posset dici ꝯria locum habere cum eps recusatur. hic tñ recusatur minor epo: & hoc fauore epalis iurisdõnis, & excellẽtiæ dignitatis. Hæc vltima solut. mihi non placet. quia multum restringit c. cum speciali. ꝙ loqtur indistinctè. & faciunt ea quæ dixi in d. c. si quis ꝯ clericũ. & dic gñaliter vt ibi dixi. Tene ergò vltimã sol. gl. ꝙ hic erat specialis ꝯsuetudo: vel opi. Goff. qd hic procedebatur appellationis via. ¶ Extra gl. aliter opp. & vr̃ ꝙ non poterat hic appellari nec ad epm nec ad Papam à iudicibus secularibus, vt in c. si duobu. j̃. de app. In. soluit ꝙ ad epm poterat appellari de iure speciali. habebat. n. hoc ius in illa terra, ꝙ ad eũ possit appellari, sed ad Papã iure imperij poterat appellari. quasi velit dicere ꝙ Papa suc-
12 cedit vacante imperio. ¶ † Sed ꝯ istam solutionem ob. litera in verbo præsertim, a quæ præsupponit quod poterat appellari ad Papam etiam imperio non vacante: sed tenendo hunc intellectum expone præsertim, id est, tantum. 12. di. c. illud. cum suis concor. secundum Vin. & Goff. & satis sentit Inno. Sed tunc obstat & aliud, si enim Papa poterat hic cognoscere tantum loco & iure Imperatoris, non deberet ad eum posse appellari omisso medio, sicut nec ad ipsum Imperatorem. 2. q. 6. anteriorũ. & ff. de app. l. imperatores. q enim succedit loco alterius eodem iure vti debet vt in regula, is qui in ius. de regul. iur. lib. 6. in mercu. & optimè in cle. quia regulares. de supp. neg. pla. ergò debebat hic prius appellari ad epm Vercellen. Sol. Vin. & Io. istam literam intelligunt, quando eps non exhibet iustitiam timore consulum. Vel ẽm Vin. non omnes causæ. deferri poterunt ad epm per appellationem vt in causis grauioribus: vt j̃. de appel. vt debitus. Io. dicit eas deferẽdas ad se, vel ad epm qui cognoscet quasi delegatus Papæ. de illis de quibus cognoscere non poterat. d. Ant. dicit & aliter, quia eo, quod iurisdictio defertur ad Tribunal ecclesiasticum deferri censetur ẽm ꝯsuetudinem fori ad quem defertur, & ẽm illius ꝯdõnes vt sic possit appellari omisso medio. vñ tunc ñ aditur Papa vt surrogatus loco imperij. sed hoc operatur ꝯsuetudo deferens iurisdictionem ad tribunal. epi quæ extendit auctoritate iuris quo cauetur ad Papam appellari posse omisso medio: & tũc dic, ꝙ dictio præsertim, potest stare propriè, maximè qa hæc ratio militat imperio non vacante. Hæc ratio mihi non placet: qa sola ꝯsuetudo deferebat iuridictionem ad epm nõ debet posse ad Papam appellari omisso ipso epo: qa ẽm hoc non seruaretur consuetudo, quia exten
b deretur præscriptio b ꝯ naturam suam. c de
c deci. c. cum contingat. vbi text. optimè facit
13 ꝙ no. Inn. in c. fi. de of. archi. ¶ † Nec ob. iura quæ dñt, ꝙ ad Papã potest appellari omisso medio: quia loquuntur in iurisdictione ecclesiastica, non aũt in seculari. quæ iure spãli defertur ad epm per prius. & per hanc rationem tollo aliud dictum d. Ant. q dicit ꝙ hic poterat appellari ante diffinitiuam à iudice seculari quia debet attendi consuetudo tribunalis ad ꝙ iurisdictio trãsfertur. quia dico ꝙ iurisdõ, vel cõsuetudo debet seruari in ter
14 minis suis. ¶ † Itẽ quò ad p̃paratoria, & ordinatoria iudicij seruamus sp consuetudines, & statuta loci vbi exercet iurisdictio vt plenè no. s̃. ti. pxi. vnde cum facultas appellandi ante sententiam cõcernat ordinatoria iudicij vt sentit Archi. in c. non ita. 2. q. 6. & dixi in c. præce. non debet posse appellari ante sententiam à iudice seculari: nisi in casib. à iudice expressis de quib. in c. super eo. j̃. de appe. Et ad istum tex. respondeo vel quod habebat hoc consuetudo, vt innuit litera: vel debet intelligi quando sentiunt se grauari in diffinitiua, vel interlocutoria in casib. in quib. po
15 test de iure appellari. ¶ † Et circa prædicta cõprehendendo etiam aliqua quæ confusè posuit hic Host. sentiendo aliam lect. ad istũ tex. videlicet, ꝙ etiam de iure poterat appellari hic ad epm dicendo, ꝙ eps Vercellen. est dominus ciuitatis q̃ tenet ab imperatore in feudum, sic plenè distingue, quod aut ad episcopum appellatur ratione feudi secularis, & puto quod nõ poterat appellari ad Papam nec omisso medio, nec gradatim: sd appellari ad dominum feudi mediatum. s̃. e. c. ex transmissa. & ꝙ ibi no. in c. cæterum. s̃. ti. pxi. aut ratione supioritatis qa sibi purè fuit collata ciuitas in temporalibus, & poterit appellari ad Papam etiam omisso medio: quia idem in illa iurisdictione ꝙ in alia ecclesiastica. ar. in c. remota. §. debet. de ap. li. 6. & in c. dilectus. de pręb. & in c. vno. de iure p. li. 6. facit ꝙ no. Inn. in c. solitæ. de ma. & obe. & tenuit hic Io. de Lig. aut ratione ꝯsuetudinis tantum: & tunc puto ꝙ de episcopo bene poterit appellari ad Papam: quia regulariter est appellandum ad superiorẽ iudicis tribunalis. de ap. si duob. Sed epo omisso, puto ꝙ non possit appellari ad papam ratione s̃. scripta. Aut vacat imperium ita ꝙ de iure imperij deuoluitur iurisdictio ad Papam ẽm lect. Inn. & tunc sentiunt doct. vt s̃. dixi. & maximè Io. de Lig. ꝙ est appellandum sicut appellaretur ad imperatorem per iura superius allegata. Ego putarem posse attentari, ꝙ in hoc poterit appellari secundùm constitutiones Papæ, quia vacante imperio Papa non cognoscit loco imperatoris: sed iure proprio: nã habet iurisdictionem habitu: vt no. in d. c. nouit. s̃. tit. prox. & tantum deest sibi exercitium, vacante verò imperio assumit sibi iurisdictionem, non tan
d quam subrogatus, d sed iure proprio ex habitu antiquæ irisdictio
16 nis, pro hoc optimè facit in c. j. de pig. ẽm vnam lect. ¶ † Vnde si feudum impignoraretur dño per vasallum non tenetur ꝯputare fructꝰ in sortẽ, dũ tñ abstineat à debitis seruitiis. & hoc pp directũ dñium, qd est pœnes dñm, res. n. de facili reuertitur ad naturam suam. 35. dist

in ti. de dispu. & alle. in §. post hoc. in ver. item maximè quandoque.

¶ Et adde etiam de hac dictione, quod ponitur pro maximè, vt implicet quę habentur in c. ex literis. de homi. 2. & in c. illũ. de præsum. & habetur per gl. in ver. præsertim. ĩ l. & lex. ff. de lib. ho. exhi. & per Ioan. Andr. in addit. Spe. in titu. de teste. in §. 1. in versi. item excipitur ꝙ est impubes. vbi plenè tradit de significatu huius actionis, præsertim, de qua etiam dictione habetur in c. 2. de confes. & in c. per tuas. el 1. de sim. & ĩ l. fi. ff. de his quæ in test. delen. & in l. ĩ ambiguo. ff. d legi.

b ¶ Extẽderetur præscriptio. Tu pondera illa quæ remisi ad Bart. in aut. qui rem. C. de sacrosan. ec. & videtur quòd rectè dicat d. Ant. ex eo ꝙ ista non est extẽsio, sed est iuris dispositio vt probatur in l. episcopale. C. d epis. aud. And. Barba.

Sebast. Sap.

c ¶ Naturam suam. Licet p̃scriptio non extendatur regulariter, tamen extenditur ad accessoria, & emergentia. vt not. Ias. in l. de quib. ver. nota tu diligenter. ff. de legi.

Sebast. Sap.

d ¶ Surrogatus. Ex his secundum Feli. hic colligitur singularis limitatio ad regulam, quod surrogat debet sapere naturam eius cui surrogatur: vt non pcedat, quando surrogatum habeat in habitu illius cui surrogatur. de qua rl'a traditur latè p Mod. in l. si eum. §. qui iniuriarum. ff. si qs cautio. in §. fuerat. insti. de actio. per Bal. in l. Parabolani. C. d epi. & cler.

Universidad de Deusto Biblioteca

dist.ab exordio. Vltimò per hoc saluo aliud ꝯrium ꝙ potest formari per literam. iudex eñ secularis ordinarius nõ pt prætextu suspicionis in totum remoueri à iudicãdo, sed datur sibi adiunctus, vt no.in l.apertissimi.& in aut. si verò contigerit.C.de iudi.dixi plenè in c.si quis ꝯ. s.e d.Ant.hic in notabilib.dicit ꝙ consuetudo tribuens iurisdictionem in causa appellationis extendit ad causam recusationis. ad hoc.j.de ap.super eo.quia recusatio & appellatio regulariter parificantur. Hoc mihi non placet, quia vt supra dixi præscriptio tanquam odiosa non debet extendi.nec ob.parificatio prædicta: quia hoc verum in quibusdam casib.non in omnib.vt in tex.cum gl.in c.si contra vnum.in fi.de of.del.li.6 Item etiã in parib. non debet fieri extentio circa præscriptionem, vt in preal.c.cum contingat. Vnde soluo, & aliter ꝙ hic erat consuetudo, vt etiam sentit gl.quæ operabat, nedum qđ possent illi consules recusari, sed etiam quod nõ possent committere, vt s.dixi. Vel loqtur quãdo nolebãt admittere recusationem aliquo modo, & sic fuit appellatum.vt in l.fi.literæ. vel in loco subiecto ecclesiæ quo ad tempo-
17 ralem iurisdictionem sm lect.Host. ¶†Et secundùm hoc collige, quod in terris ecclesiæ proceditur ad recusationem ordinarij secularis, secundum canones, & non secundum leges.facit c.si duob.j.de app.& per hoc habes clarè expeditam materiam huius ca.& c.seq. illa tamen lectura quod terra erat de temporali iurisdictione ecclesiæ ex toto nõ placet, quia hic negligentia ponderatur, &c.

CAP. XI.

1 *Vidua non recognoscit ecclesiasticum iudicem, nisi in defectum iudicis secularis: quod intellige, vt habetur in num.2.*
3 *Actori potest præcipi à domino ne trahat reum ad iudicem competentem.*
4 *Iniustitia non debet alteri fieri prætextu miserabilis personæ.*
5 *Rescriptum Papæ, vt causa laicorum pauperũ cognoscatur apud ecclesiasticum, an sit ipso iure nullum.*
6 *Dotis repetitio pt pertinere ad iudicem ecclesiasticum.*
7 *Executio testamenti quo casu potest pertinere ad ecclesiasticum.*
8 *Princeps non dêt rescribere cum præiudicio alterius.*
9 *Vidua quibus modis sumatur.*
Communis vsus loquendi habet locum ēt in pœnalibus.

1 Ex tenore. ¶†Vidua laicum coram iudice ecclesiastico conuenire non potest, nisi super causa ecclesiastica, vel in defectum iudicis secularis. Diuiditur.nã in prima ponitur Comitis ꝯquestio. In scđa Papæ ꝓuisio. Scđa ibi: nos igitur, quæ tria facit, reddit cãm, supsederi mãdat, duos casus excipit. Hoc expediui.s.proxi.vnde dic vt ibi. ¶Casus literalis. Inter nobilem mulierem F.viduam, & I.de Mediolano sup hæreditate ipsius qõ vertebat cã sup hoc fuit commissa Archiepõ & thesaurario Turo comes Brita.sub cuius iurisdictione ps vtraq; ꝯsistit mulieri prædictæ mandauit vt cãm deferret ad ipsum, promittens eidem quod faceret ei iustitiæ plenitudinem exhiberi: & quia iudices nihilominus procedebant in cã: Comes hoc significauit dño Papæ: ipse verò ꝯsiderãs, qa viduarum taliter dêt iustitiam defensare, ꝙ aliis non dêt iniustitiã facere. Mandat eisdem iudicib. ꝙ nisi sit talis cã q̃ ad forum ecclesiasticũ spectet, debeant supsedere, dũmõ per iudicem secularem suum, possit iustitiam obtinere: alioqn non obstãte ꝯdictione ipsi' Comitis. ãm pa.a ratione terminare procu-
2 rent. Ber. ¶†Pro cursu tñ lectionis not. priò, ꝙ licet vidua sit sub protectione ecclesiæ. 87. dist. per totũ de ver.si.c.super quibusdã non potest tamen alium conuenire petitorio coram iudice ecclesiastico, aliter non data negligentia iudicis secularis.& hoc intelligendo est tantum vidua secus si esset vidua, & pauper vidua, & oppressa: sic intellige præalleg.
3 c.super quibusdam, de offi.deleg.c.significantibus ¶†No.secundò
a ꝙ superior laicus potest suis subditis præcipere ne litigēt [a] coram alio iudice, & sic potest impedire prorogationem iurisdictionis ꝓ suos subditos fiendã. Quod limitat verum.d.Ant.qñ aliter subiect' est, q̃ ratione nudæ iurisdictionis.ad hoc ꝙ no.Inn.in c.ceterum.de iudiciis.& Bart.in l.2.ff.de iudi.& l.1.§ post operis.ff.de no.ope.nun. sed certè iste tex.non patitur istam restrictionem, cum hic non apparet istum Comitem habuisse aliam prærogatiuam: nisi ius feudi vltra nudum exercitium iurisdictionis.nec hic dr ꝙ impediebat ꝓrogationem: quia tãtum vidua instabat vt iudicium agitaretur coram ecclesiastico iudice: vnde mãdatum fuit duntaxat viduæ. vt patet in tex. Et hoc videtur factum potius in fauorem ꝯuenti qui fortè ꝯquerebatur, q̃ traheret coram iudice ecclesiastico ex text. ergò tantum colligitur, ꝙ dñs ad instantiam rei potest præcipere actori
4 ne trahat aduersarium coram iudice incompetenti. ¶†No.tertiò, ꝙ prætextu miserabilis personæ non debet aliis iniustitia ministra-
5 ri prout text. optimè dicit in c.deniq;.14.q.5. ¶†quartò, ꝙ delegatio facta per Papam ad petitionem miserabilis personæ nõ oppressæ nec pauperibus ꝯ laicum, non habet incontinenti effectum: sed
b demum data negligentia [b] iudicis secularis, nec reqritur necessario negligentiam præcedere: sed sufficit ꝙ sequatur, nec est necesse, ꝙ recurratur ad superiorem ipsius iudicis, sed immediatè potest delegatus ꝓcedere, ꝙ not. secus in delegatione facta ad petitionē non miserabilis psonæ, illa.n.incontinenti est nulla si non pcessit negligentia vt in c.proxi. ꝙ sic loquitur & dic vt ibi plenè dixi nec aliter insisto circa gl. quia declaratæ sunt sicut dixi in præcedenti c.
6 ¶†Sed opp. contra tex. in eo ꝙ hic agebatur sup hæreditate, & Papa mandat supersederi nisi causa sit talis quæ ad ecclesiasticum iudicem pertineat. nam causa hæreditaria nullo modo potest spectare ad iudicem ecclesiasticum j.qui fil.sint leg.cãm.de or.cog.tuam. sol. potest intelligi secundum Host. ꝙ agebatur super hæreditate.i. super re hæreditaria, in dotē sibi ꝯcessa, vel legata. Et secundũ Host. pōt agi corã ecclesiastico iudice. dos.n.potest intelligi hæreditas mulieris, qa suum patrimonium appellatur.ff.de mi.l.3.§ sed vtrum. in fi. ¶Et de dote potest ecclesia cognoscere.j.de do.inter vi.& vx. de prudentia.de quo dic vt dicã in c.non est.de spõ.& maximè hoc ꝓcedit qñ vidua repetit dotē.de do.inter vi.& vx.c.nup. Item poterat spectare hæc cã ad ecclesiã rōe testamenti.j.de test.c.tua nobis.
7 ¶†Et not.etiã ex hoc dicto, ꝙ executio testī inter pauperes laicos
c spectat ad ecclesiam, [c] de quo tñ dic vt plenè no.in c.Ioannes.j.de test. rPr ergò cã sup hęreditate spectat ad secularem.de quo in pal.c.
8 cãm. ¶† Scđò opp.& vr ꝙ princeps ñ pt ꝯcedere vni priuilegium
d cum præiudicio alterius. [d] vt l.quoties.C.de præci.imp.off.& ꝙ no. in c.suggestum.j.de deci. Doctores intelligunt, qđ cum graui præiudicio hoc fieri non posset, sed cum leui sic, vt in ꝯrio. vide bon. tex.& gl.25.q.2.rescripta & intellige, ꝙ in dependentib à principe vt in spiritualib. posset ꝯcedi priuilegium, etiam cum grauissimo ꝓiudicio alterius, sed princeps non præsumitur hoc velle ꝯcedere, vt notatur in præal.c.suggestum.de of.del.super eo.& l.2.§.si quis à
9 principe.ff.ne quid in lo.publ. ¶†Quæro, q̃ dicatur vidua, dicit Philippus ꝙ illa cuius maritus est mortuus. 34.dist.ca.vidua. dic, quod ex propria significatione vocabuli vel sm ethymologiam, potest
e dici vidua [e] quælibet mulier sine viro ēt si virum nunquam habuisset, quasi sine duitate. Et dr à, ve, quod est sine, sicut dr vecors.i.sine corde, & & vesanus.i.sine sanitate.ita dicit tex.in l.malum.§.viduã. ff.de ver.sig.Sed ex cõi vsu loquendi pt procedere dictum Gra.in pal.c.vidua vt dicatur illa vidua, cuius maritus mortuus est.& intelligitur si ab eo fuit cognita, aliàs secus: vt ibi. Nã & vsus loquendi ēt ĩ pœnalib. attēdēdus est, vt no.ĩ c.ex lris.de spõ.& dixi ĩ c.j.s.ti.ꝓx.

CAP. XII.

1 *Clericus etiam cum iuramento nõ potest declinare forum ecclesiasticum, sed an possit tacitè.25.*
2 *Clericus in temporalibus & spiritualibus est conueniendus coram ecclesiastico.*
3 *Argumentum de pacto ad statutum an valeat?*
4 *Renunciare an quis possit fauori publico principaliter, an secundariò?*
5 *Excommunicatio non profertur per ista verba, à communione habeantur alieni, & quid importent ista verba.21.& 22.*
6 *Pœna trahentis clericum ad iudicem seculare quæ sit, & an inferatur ipso iure, an per sententiam.18.& quando committatur.& practica cõmittendi.19.& 20.*
Iudex denegans iustitiam clericis qua pœna venit puniendus.
Clericus coniugatus, an gaudeat priuilegio fori.
7 *Renunciare, an & quando quis possit fauori suo.*
Renuntiari pote'l Velleiano, secus Macedoniano.5 & 11.
8 *Pactum de diuidenda societate non valet.*
Debitor non potest se obligare. ꝙ solutio non possit probari nisi per instrumentum.
9 *Renunciatio vellciani an v[illegible] etiam quòd mulier sit certiorata de tali fauore.*
10 *Iuramentum habet vim clausulæ si non valet quod ago, vt ago &c.*
12 *Restitutioni in integrum non pt renũtiari nisi à maiori facto, & qđ ab ecclesia.13.*

Laicus

a ¶Ne litigent. Tu pondera qa hoc nõ mandauit ambob. subditis ne litigarēt. corã iudice sed mandauit duntaxat actori.& sic ñ ꝓbat hic istud not. qa nõ loqtur ĩ ꝓrogatione, iõ si partes voluissent litigare coram iudice ecclesiastico potuissēt, nec vr posse prohiberi ex isto tex. nec vr quòd fuit opus qđ dñs præciperet, qa sufficiebat qđ reus non ꝯsentiret, qa actor seqr forũ rei. Item istud ꝓceptũ ideò emãauit vt videretur ꝙ dñs erat parat' exhibere iustitiam. pondera bñ quia istę considerationes sunt meliores quam illæ quas facit Abb.

b ¶Data negligentia. Pondera qa miserabilis psona est in foro laici, nisi sit oppressa. ergò literæ non data negligentia sunt nullæ, vt probatur in c.ꝓced.& ad istum tex. dum dicit dummõ, dico, quod non ꝓcedũt iudices vigore primarum literarum, sed procedũt vigore huius secundi mandati. all. simile in c.causam quæ. s.de rescrip.
Zacharias.

c ¶Spectat ad ecclesiam. Adde Spe.ĩ ti. de ĩstr.edi.§.14.ver.3.& ibi Bal.in addi. ad eum in ver.si eps. & Io.And.in c.quia pleriq; j đ imm.ec.
Sebast.Sap.

d ¶Præiudicio alterius. Aduerte tñ qđ illa regula quę dicit ꝙ princeps non intelligitur præiudicare iuri tertij, procedit etiam ꝙ tractetur de modico præiudicio, vt not.Feli. in c.causam quæ de resc.& no.etiam ꝙ si appareat qđ princeps velit præiudicare, intelligitur in modico vt not.Ias. in l.j.& in l.fi.ver.itē perpetuò attēde.ff. de consti princi.
Sebast.Sap.

e ¶Vidua. Quæ dicat vidua, vide Feli. ĩ c.significãtib.ver. illa verò dr vidua.s. de offi.deleg.

14 *Laicus, an & quo casu potest prorogare iurisdictionem sui iudicis.*
15 *Iudex cuius iurisdictio est prorogata poterit inquirere cõtra illum qui prorogauit, etiam super illo casu super quo est iurisdictio prorogata.*
16 *Clericus an possit in laicum compromittere sine licentia episcopi.*
17 *Clericus quomodo cogatur inuitus litigare coram iudice non suo.23.*
20 *Iudex qui non potest cognoscere super principali, aliqnando cognoscit super accessorio, quòd procedit in casu hic posito: vide in fi.e.31.*
22 *Excommunicatio minor potest etiam ferri ab homine, sed non est in vsu.*
24 *Prælatus cum capitulo potest præiudicare ecclesiæ.*
25 *Clerici seculares stãtes in ciuitate propria, an gaudeant priuilegio, vt habeant tres iudices, an episcopum tantum: & quid de scholaribus clericis alienis.*
26 *Imperator potest statuere in fauorem ecclesiarum.*
27 *Forum quis sortitur ratione delicti, vel contractus.*
28 *Exceptio, tu non es clericus, à quo debet probari?*
29 *Causa criminalis clerici à solo episcopo cognoscitur.*
30 *Iurisdictio nõ potest prorogari ad aliam iurisdictionis speciem, omnino separatam.*
31 *Processus factus à non competenti iudice an valeat?*
32 *Contumacia est delictum.*
33 *Iudex licet aliquis non sit, dummodò possit esse, potest punire contumacem in suo tribunali secus si non potest esse iudex.*
34 *Statutum quòd declinans iurisdictionem potestatis puniatur, non comprehendit clericos.*

a 1 Si diligenti. [a] ¶†Clericus non pt sibi ꝯstituere iudicem laicum: etiam si proprium iuramentum ꝙ aduersarij ꝯsensus accedat.h.d. Pars huius c.est j.de præsc.si diligenti, sm Host. diuiditur ĩ tres partes. In j.ponitur falsa opi.archiepi Pisani. In ij. ipsius impugnatio ibi, immemor. In iij. conclusio ibi, manifestè. ¶Casus literalis. Quidã clericus Pisanus ꝯxit cum alio promittens eidem ad certum terminum soluere certam pecuniæ quãtitatem, alioquin posset eum cõuenire coram iudice seculari, & sub eodem promisit ei rñdere iuro interposito. Dubitatum fuit, an possit sic renuntiare iuri suo saltem in temporalib. & iudicem laicum sibi ꝯstituere, & an iurm teneret. Super hoc cõsultus fuit archieps Pisanus, qui fuit doctor legum, & ipse rñdit, ꝙ vsque ad tempora illa tenuerat, ꝙ licitum sit clerico renuntiare iuri suo saltem in temporib. & sibi iudicem laicum ꝯstituere: & iurm super hoc præstitum seruandum erat. Rñsio & opi. archiepi peruenit ad d. Papam, vñ scribit eidem archiepõ referendo sibi opinionem suam: qualiter asseruit ꝙ licitum erat clerico renuntiare saltem in temporalib. iuri suo, & iudicem laicum sibi ꝯstituere: & ꝙ iurm super hoc prestitum erat seruandum oblitus ꝯstitutionis illius quæ dicit, ꝙ pacto priuatorum iuri publico nõ derogatur ꝙ non potuerit renuntiare, & laicum iudicem sibi ꝯstituere ostendit per ꝯcilium Mileuitañ. & Chartagiñ. In Mileuitañ. ꝯtinetur, ꝙ clerici nõ pertrahunt clericos ad iudicia publica relicto Pontifice suo. quod si fecerint causam perdant: & à cõione habeantur extranei. & in cõcilio Chartagiñ. dr quod tam epi q̃ diaconi, & quilibet clericus in criminali seu ciuili negotio si delicto ecclesiastico iudicio voluerint se purgare publicis iudiciis, ēt si pro eis lata fuerit snĩa locum suum amittant & hoc in criminali actione: in ciuili verò perdant quod euicerint, si locum suum obtinere voluerint. ex quib. ꝯciliis manifestè apparet, ꝙ clerici nec inuiti, nec volentes possint pacisci, vt secularia iudicia subeant: quia hoc non est bñficium personale cui renuntiare possint, sed potius toti collegio ecclesiastico publicè est ꝯcessũm, cui pactum priuatorum derogare nõ pt, & iurm licitè seruari nõ potuit, quod ꝯ statuta canonica illicitis pactionib. informatur. Ber. ¶No. ibi tenuisse, &c. pro cõi vsu loquendi dum quotidie dicimus, talis doctor tenet hãc opi. sed rectior modus loquendi esset vt hic sentit Pet. talis est in ta-
2 li opinione. ¶†No.2. quod nedum in spiritualibus, & ecclesiasticis, sed etiam in temporalib. clericus ꝯueniendus est coram iudice ecclesiastico: & non coram seculari. & dic in temporalib. i. in causis in quibus de temporalibus litigatur sm Pe.& Gof. Ex hoc infero tex. procedere siue agatur actione personali siue reali. quod no. facit ꝓ
3 his quę dixi in c.qualiter.s.ti.prox. ¶†No.3. ꝙ pactum priuatorum non valet in præiudicium eorum quæ in publicum fauorem statuta sunt. secus si sit pactum circa ea quæ statuta sunt in fauorem priuatum, vt in l.pacisci.& l.iurisgentium.§.si paciscar.ff.de pact.& j.de regul.ad apostolicã. Et ex hoc, & ex tex. infero ꝯ gl.in rub.C.de dec. decu.li.10.& gl.in c.2.de const.lib.6. quæ dicit, ꝙ illud quod pt fieri
b per pactum pt fieri per statutum. [b] Nam per pactum [c] non deroga-
c tur iuri publico vt hic, sed per statutum sic, nisi sit de reseruatis principi, vel ꝯ bonos mores, vt no.Bart.in l.oēs populi, in 3.q.3. q prin. ff.de iu.& iu. ¶No.4. quod priuati dñr singulares personæ. sic enim capitur hic: aliàs enim dr priuatus qui non est in dignitate.24.q.1. qui ꝯ ecclesiæ pacem. sm doct. nam etiam in dignitate ꝯstituti non
4 pñt pacisci vt litigent coram seculari, vt hic. ¶†No. ꝙ iuri principaliter introducto fauorem publicum, non pt priuata persona renuntiare: licet ꝯñr ꝯcernat vtilitatem & honorem priuatum nec talis renuntiatio iuuatur iuro. nam renuntiatio causatur ad abdicandum ius quod est in ipso renuntiante, & non pœnes alium, arg.in l.id quod nostrum.ff.de re.iu.& in c.ab eo.de ele.li.6. secus qñ commodũ ꝯcernit singulos singulariter, vt in c.dilecti.j.e. Quid autem si primariè ꝯcernit commodum priuatum & secundario publicum dic vt no.in c.cum ꝯtingat.j.de iu.iu.& in l.j.sol.ma. ¶No.quod iuramentum prestitum ꝯ legem editam in fauorem publicum, nõ obligat iurantem: & hoc ideò, quia iurm nõ ligat ad illicita, in c.quanto.j.de iu.iu.& veniens ꝯ legem peccat in c.2.de ma.& obe. ¶No.quod iudicia secularia dñr publica.& dñr publica: quia sunt cõia, vt
5 sentit hic Host. ¶†No.quòd per hæc verba, à communione habeantur alieni, non promulgatur excommunicationis sentētia: sed
6 mandatur ferri. ¶†Not.vlt.pœnam clerici
d trahentis clericum coram iudice seculari. [d] nam in criminali debet deponi. in ciuili verò debet perdere causam. Et hoc vltimum intelligo, qñ traxit alium clericum, secus si episcopum proprium: quia tunc debet perdere beneficia quantũcunque sit causa ciuilis. ad hoc c.grauem.de exc.prælat. Vel dic melius, quod actor debet perdere causam, & à communione repelli, vt in c.inolita.11.q.1. quod all. hic, in princ. fallit in casu c.grauem. Reus verò voluntarius deponitur in criminali, in ciuili verò debet perdere quod euincit si nõ vult deponi debet ergò haberi pro ꝯdemnato. arg.l.in criminali.C.de iur.om.iu.& sentit gl.in c.inolita.& in c.placuit, & ꝙ dixi de reo probatur in d.c.placuit.& hic, vbi all. illud ꝯsilium, & incipit ibi, causa epi, &c. Quid autem si laicus trahat clericum ad forum seculare, dicunt doct. ꝙ etiam debet perdere causam. & probatur per aut. statuimus. C.de epi.& cl. cuius verba ponit hic Io. And. & sunt vtilia ꝓ simplici canonista & sunt hæc. Statuimus vt nullus ecclesiasticam personam in criminali causa vel ciuili trahere ad iudicium seculare præsumat, ꝯ constitutiones imperiales, & canonicas sanctiones, si fecerit hoc actor quippe de iure suo cadat, iudicatum non teneat, & iudex sit ex tunc potestate iudicandi priuatus. Sãcimus etiam vt si quis clericis vel ecclesiasticis personis iustitiã denegarę præsumpserit tertio requisitus iurisdictionem amittat. & putat Gul. hanc pœnam locum habere in eo qui trahit clericum coniugatum gaudentem priuilegio, vt no.in Spe.de cõp. iu.adi.§.j.ver.sed nunqd.& ver.seq. Et qñ hoc priuilegio fori gaudeat cõiugatus, est hodiè
7 declaratum in c.vno.de cle.ꝯiu.lib.6. ¶†Venio ad gl.j.quæ in prin.fui text coadiuuat. secundò opp.& vr ꝙ iuri publico quis possit re-
e nuntiare. [e] vt l.pacisci.ff.de pact. vbi patet, qđ licet iura dent facultatem agendi pro animali morboso: tñ partes pñt pacisci ne agant. ad idem l.pactum inter hæredes.e.ti.ff.de fer.l.j. & l.si iudex.ff.de mi.cum si.& gl.sol.faciendo tria membra, qa qñque ius est introductum in merũ fauorem alicuius: & tunc ille in cuius fauorem agitur pt illi iure renuntiare, vt in præall.l.pacisci.ponit simile in Velleiano. nam mulierib. ꝯcessum est vt nõ obligentur ex fideiussione, huic tñ iuri pñt renũtiare. ff. ad Velle.l.vlt.§.pen. Qñque priuilegium est concessum in fauorem quorundam pro publica vtilitate ipsorum: & in odium aliorum, & tali priuilegio nemo potest renuntiare: & tale est istud de quo hic agitur: quia est introductum non tam in fauorem clericorum q̃ in odium laicorum: qui clericis sunt valde infesti. adducit simile in Macedoniano: nã concessum est filiisfa. priuilegium, vt non obligentur creditoribus suis ratione mutui: & hoc in fauorem parentum: & in odium creditorum: quia sæpe filij conuenti per creditores inducebãtur ad necem parentum. huic priuilegio filius renuntiare non potest. ff. ad Maced.l.sed & si pater.in fi. Ponit etiam gl. aliud simile in beneficio restit.in integ. ꝙ est

a ¶Si diligēti. Vide Bal. in l. ab administratione. C. de leg. And.Barb.

b ¶Per statutũ. Adde Ro.cons.398. Zachar. ¶Ex quib. hēs vnã limit.ad all. gl.ĩ rub. đ decr.dec. C.li.10.dũ dr, qđ ar. de pacto ad statutũ valet, de quo ꝓ Fel. ibi & oĩnò ꝓ Ale.in l.oēs ppli. 4.q. post Bar.ff.de iu.& iu. ¶Adde Bar.& doct. in l.fi.C.de pact.& istum in c. sacrosancta.not.3.s.de elect. Aen.de Fal. Ant.Fran. ¶An, & qñ valeat arg.de pacto ad statm, & è ꝯ, hr ꝓ Flo.in l.si hæredes.in pr.ff.đ ser.vr. pręd.& vide ꝓ Alex. plenè post Bart.in l. oēs populi.q.4.ff.de iust.& iur. vbi vltra alios multa dicit ad ꝓpositũ, & vide Bal. in l.ꝯuenticulam.C. de epis.& cle.& in l. nõ impossibile. ff.đ pact. Et an valeat ar. de pacto ad ꝯsuetudinē, & è ꝯ.& de pacto ad legē, & de pacto ad stipl'onē, hr ĩ l.item qa.ff.de pact.
Sebast. Sapia.

c ¶Nã per pactum. Qũo procedat hoc arg. Vide Car.Alex. in c.q̃ ꝯ.5.dis.& in c. ꝯsuetudinis.10.dist. Ale.in l.pactũ quod dotali.C.de colla.& in ꝯs.59.vol.4.& in ꝯs.50.vol.5.& Ias.in aut. præterea.C.vñ vir & vx.& in l.non impl'e.ff.de pact. Fel. in rub.de rescr.ver. fallit.& in c.ecclesia S.Marię.de const.& Fran.Cur.Se.ĩ tract. sequestr.q.22.in fi.

d ¶Seculari. Adde vt per Ro.cõs.369. Fed.cons.90.

e ¶Quis possit renuntiare. adde Bar. in l. si quis in ꝯscribendo. post Gul.de Cu.in pr.vers.vt ista mã perfectè declaretur. & ibi per oēs Scrib.C.de pact. vbi ēt habes an & qñ renũtiatio sui iuris valet.& Spe.in ti.de re cu.§ fi.ver.item nũqđ. & in tit.de acto. ver.itē quod causæ.

introductum tam in fauorem, quàm in o-
dium. all.in contrarium l.ſi iudex. ff. de min.
Tertium membrum poteſt colligi ex princi
pio glo.ꝙ iuri introducto in fauorem publi-
cum priuata perſona renuntiare non poteſt
licet conſequenter tendat in eius fauorem:
& iſte eſt proprius caſus c. noſtri. vt ſatis eli-
citur ex text. Hoc enim priuilegium non eſt
introductum in odium laicorū, ſed in fauo-
rem ordinis clericalis: licet aliud poſſet dici
in priuilegio canonis, ſi quis ſuadente. 17.q.
4. hoc caſu poſſe procedere 2. membrum ſ.
poſitum per gl. Aſſignat tamen gl. alias ratio
nes quare clericus non poteſt conſentire in
alienum iudicem & eſt clara. Sed ad verifica-
tionem dictorum præcedentium multa ſunt
videnda. primò, an, & quando licet iuri pu-
blico ſeu iuri ſuperioris renuntiare. de quo
hic per doct. noſtros ſatis confusè, per Bart.
in l. ius publicum. ff. de pact. & plenius in l. ſi
quis in conſcribendo. C.e. & per gl. no. & ſa-
tis plenā, quæ eſt melior qualibet alia in hac
materia in aut. vt ſine prohib. §. quia verò. Et
ſequendo magis Bart. qui videtur loqui cla-
rius reliqs: dic, ꝙ aut eſt ius naturale aut po-
a ſitiuum[a]. primo caſu nō poteſt renuntiari, vt
l. iura ſanguinis. ff. de reg. iu. & ff. de pact. l. ius
agnationis. & hoc qa iura naturalia ſunt im-
b mutabilia[b]. 5. diſt. in pr. Idem dic de iure diui-
no, de quo tamen diſtingue, & proſequere,
vt leg. & not. diſt. 11. c. in his. & in c. fi. de con-
ſue. Poteſt tamen quis renuntiare iuri queſi-
to per iuſgentium, quod largo modo dici-
tur ius naturale, quaſi naturali ratione indu-
ctum. nam poteſt quis renuntiare dominio
rei ſuæ, vt l. ſi quis. §. differentia. ff. de acq. poſ.
& in c. ſuper hoc. de renun. cum ibi no. & ſic
hæreditati paternæ. C. de rep. hæ. per tot. quæ
debetur filiis, ex quodam naturę inſtinctu, vt
no. in reg. indultum. de re. iu. li. 6. Quod limi-
ta vt no. in c. 2. de pact. li. 6. & in l. fi. C. e. Secun
do caſu principali quādo eſt ius poſitiuum,
aut eſt ius ꝙ ſtatuit certam formam in actib.
hominum introducendo: aut alio modo di-
ſponit. primo caſu pone exemplum. Lex di-
ſponit ꝙ teſtamentum fiat cum certo nume
ro teſtium, vel ꝙ pactum & ſtipulationes cer
to modo fiant: & huic iuri non poteſt renun
c tiari.[c] vt ff. de le. j. nemo poteſt. & ff. de pact. l.
contra iuris. facit c. cum eſſes. & quòd ibi no.
de teſta. & in c. quia propter. de ele. Secundo
caſu, quando non concernit ſolennitatem
ſed alio modo diſponit, aut eſt ius publicum:
d id eſt concernens vtilitatem publicam[d], &
ei non poteſt quis renūtiare, l. ius publicum.
ff. de pact. & hic in tex. Nam vt clerici ſint at-
tenti omnes ad diuina, & vt liberiores poſ-
e ſint pro peccatis populorum intercedere[e].
nō debent vocari coram iudice ſeculari. Aut
eſt ius priuatum, id eſt cōcernens vtilitatem
priuatam: & tunc quandoque illud ius con-
tinet vtilitatem priuatam renuntiantis & pu
blicam ſimul: quandoq; continet vtilitatem
renuntiantis, & cuiuſdam alterius priuati ter
tij. quandoque vtilitatem renuntiantis tan-
tum. Primo caſu, ſi vtilitas priuata poteſt ſe-
parari à publica valet renuntiatio quantum
ad priuatam vtilitatem, quantum ad publi-
cam non, vt not. in l. iuriſgent. §. ſi paciſcar. ff.
de pac. optimè facit tex. cum ibi no. in c. cum
veniſſent. de inſt. ſi nō poteſt ſeparari renun-
tiatio non valet, vt l. de die. ff. de pact. do. iun-
cta l. j. ff. ſol. ma. & quod no. in d. c. cum veniſ-
ſent. & in c. ſicut. de iu. iu. Secundo caſu quan
do continet vtilitatem renuntiantis, & ter-
tij priuati. & tunc idē. vt in præced. membro:
quia ſi quidem poſſunt ſeparari, valet quan-
tum ad præiudicium tertij, vt C. res inter al.
act. per totum & in c. ad apoſtolicam. de reg.
& l. j. C. de com. re. al. ſed ſi non poteſt ſepara-
ri non valet renuntiatio. ff. de li. cau. l. 2. 3. 4. facit quod no. in c. 2. de
iu. iu. & in c. cum veniſſent. de inſt. Tertio caſu quando continet v-
tilitatem priuatam tantum, tunc quandoque illud ius eſt introdu-
ctum principaliter in fauorem renuntiantis. quandoque eſt intro-
ductum principaliter in odium alterius, & ſecundariò redundat in
fauorem renuntiantis. ¶ Primo caſu, ſi quidem ille fauor eſt indu-
ctus propter renuntiantis imbecillitatem, & tunc renuntiatio non
f valet[f] vt no. ff. de mil. ſi iudex circumuento. fac. l. ſi mulier. C. ad Vell.
& ff. de nouat. l. doli. §. diuerſum. Si verò eſt inductum aliter, quàm
propter eius imbecillitatem, tunc ſi quidem talis renuntiatio eſſet
ꝯ bonos mores vel inducit aliquem ad delinquendum, non valet,
vt in l. alia. §. elegāter. ff. ſol. mat. & ff. de pa. do. conuenire. Sed ſi non
eſſet ꝯ bonos mores, vel non induceret quem ad delinquendum,
tunc renuntiatio valet, vt in c. ad apoſtolicam. de reg. & l. ſi quis in
conſcribendo. C. de pact. Secundo caſu quando illud ius principa-
liter eſt inductum in odium alterius, tūc ſi quidem renuntiatio eſt
cauſa quare illud odium ceſſat: valebit renuntiatio, vt l. fi. C. ad Mac.
aliàs non valeret, vt l. tamen ſi. ad Mace. Et ex prædictis poſſunt deci
di quatuor caſus quos hic excipit Cal. in quib. dicit quem nō poſſe
renuntiare iuri pro ſe introducto. Primus C. de pa. pig. l. vlt. & ratio
eſt, ibi, propter auaritiam creditorum. Secundus ff. de tranſact. cum
hi. propter fauorem alimentorum in vltima volūtate. Tertius ff. de
præcar. cum præcario. & j. de præcar. c. vlt. quia non valet pactum ꝯ
naturam ꝯctus. Quartus ff. com. di. in hoc iudicium. §. ſi conueniat.
8 †Ratio, quia communio ſolet generare diſcordiam. l. cum pater. §.
dulciſſimis. ff. de leg. 2. & de ſen. exc. c. ex tenore. ideò non valet pa-
ctum ne ſeparetur ſocietas. Per hoc etiam deciditur not. dictum gl.
in præall. aut. vt ſine prohi. ma. quod dictum ſequuntur etiam doct.
hic, quod nō valet pactum quod faciunt debitores creditoribus de
g ſolutione non probanda niſi per inſtrumentum[g] cum actus teſtifi
candi ſit communis, in auth. de teſtib. in pr. nec debet anguſtari: ſed
potius dilatari. C. de iu. iu. l. generaliter nec ad vnam ſpeciem arcta-
9 ri. ff. de teſtib. l. 3. ¶†Secundò tangit gl. an mulier poſſit renuntiare
Velleiano: & concludit quod ſic: quia illud priuilegium eſt introdu
h ctum in merum fauorem mulierum[h], & idem tenet gl. in l. j. ff. eo. &
vide ibi bon. gl. & in l. generaliter. C. eo. vbi ponit caſus ſpeciales in
quibus mulier poteſt ſe pro alienis debitis obligare. Sed Iac. de Ra.
Pet. & Cy. tenet contrarium in l. ſi quis in conſcribendo. C. de epiſ.
& cler. dicentes non valere hanc renuntiationem, etiam ſi mulier
fuerit de ſuo priuilegio certiorata: quia hoc priuilegium fuit con-
ceſſum mulieri ob ſui facilitatem. Vnde eadem facilitate inducere-
tur ad renuntiandum, qua inducitur ad ſe obligandum & idem ſen-
tit Bar. vt patet ex dictis in pręcedenti diſt. Sed in l. generaliter C. ad
Velle. latius & ſpecialius attingens hunc articulum diſtinguit, quod
i aut mulier ſe obligat pro marito[i]: & tunc ipſo iure non tenetur, vt
in auth. ſi qua mulier. C. ad Velleia. vnde renuntiatio Velleiani hoc
caſu nihil operatur. aut intercedit pro alio: & tunc aut ſine ſcriptis
& ſine ſubſcriptione trium teſtium: & ipſo iure non tenetur & re-
nuntiatio Velleiani nihil operatur, vt in l. antiquæ. §. final C. eod. Si
verò intercedit in ſcriptis & cum ſolennitate, de qua in dicta l. an-
tiquæ. tunc aut renuntiauit Velleiano in caſu in quo ipſo iure ne-
ceſſario obligatur & valet renuntiatio, vt in authen. matri, & auiæ,
C. quando mulier tutel. offid. aut aliàs renuntiat. & ſic in cauſa non
priuilegiata: & tunc ſi hæc renuntiatio fit in iudicio valet, vt in l. fi-
nal. §. penultimo. ff. ad Velleianum. aut fit extra iudicium, & tunc ſi
quidem poſt biennium & valet, vt l. ſi mater. C. eod. aut intra bien-
nium, & non valet: quia eadem fragilitate qua obligatur eadem
fragilitate renuntiat Velleiano, vt in præallegata l. ſi mulier. Sicut
in ſimili dicimus in renuntiatione beneficij reſtitutione in inte-
grum, vt not. C. de in integrum reſtit. l. ſi intra. & l. ſi iudex circum-
uento. ff. de minoribus. Hoc intellige quando mulier fuit certiora-
ta de priuilegio ſibi competenti, aliàs renuntiatio non valet: quia
non intelligitur renuntiare ei quod ignorat, vt not. in l. vlt. ad Vel-
leian. & per gl. & Bar. in l. ſciendum. ff. de verb. obl. facit l. tres fratres.
ff. de pact. & l. ſi ſoror. C. de collat. & c. placuit. 38. diſt. & c. gratia. de
reſcrip. lib. 6. nec præſumitur certiorata, quia iſta ſolennitas extrin-
ſeca non præſumitur, vt not. in iuribus præalleg. & per Innocen. in
cap. innotuit. de eo qui fur. or. recep. facit l. quæcunque. ff. de publi.
& quod not. Archid. in cap. ſecundo. de pact. libro 6. & quod tenet
dom. Anton. hic. & ſentit Ioann. Andr. hic, qui dicit conſulendo ad
has opiniones vitandas, quæ ſunt ſuper validitate renuntiationis,
vt mulieres inducantur ad iurandum. infrà, de iureiurando. c. cum
contingat. cum ſuis concordantiis. & ſic vigore iuramenti valebit
k hæc renuntiatio[k] ſeu fideiuſſio. Imo plus dicit Bartol. in præalleg.
l l. ſciendum.[l] ff. de verborum obligat. quod iuramenti facit præ-
ſumptionem, quòd mulier venerit deliberata, & certiorata ad re-
nuntiationis actum, vnde quando interuenti iuramentum nō exi-
gitur alia certioratio. quod etiam tenet dom. Ant. hic, & Archid.
in præallegato cap. 2. de pact. libro 6.
10 ¶†Pro hoc, quia iuramentum habet vim clauſulæ, ſi non valet ꝙ
ago vt

Sebaſt. Sapia.
a ¶Poſitiuum. vide Lu. Ro. in ꝯſ. 32. inc. quo ad id de quo q̄ritur. vbi vult, ꝙ hoc etiam per ſtatutum non poſſit tolli.
b ¶Immutabilia. ad de quod voluit Ro. conſ. 32.
c ¶Renūtiari. adde ꝙ voluit Ro. ꝯſ. 302.
d ¶ Vtilitatem publicam. Adde Anc. conſ. 386.

Sebaſt. Sapia.
e ¶Interdicere. Aduerte tn̄, ꝙ ꝯ hoc vr̄ caſus expſſus in l. ſi qs in ꝯſcribendo. in ver. ſacerdotij. C. de pa. vbi ſacerdos poterat renūtiare priuilegio, ꝙ ſibi ꝯpetebat rōe ſacerdotij & tn̄ ēt de iure illo ꝓcedebat rō q̄ ponit Abb. hic ꝙ tale priuilegiū ꝯcerneret publicam vtilitatē. l. 1. §. ius publicū. ff. de iu. & iu. cogita.
f ¶Non valet. Adde ꝙ voluit Ro. ꝯſ. 187.
g ¶Per inſtr̄m. adde Bal. ꝯſ. 33. li. 3. & Io. And. in add. ad Spe. in tit. de prob. §. nūc videndū. ver. ſed pone. vbi dt pcm̄ poſſe valere & n̄ valere ex qualitate pſonarū.

Sebaſt. Sapia.
h ¶Mulierum. vide Bal. in l. j. C. ad Vell. Bar. in l. gn̄ali. C. eo. Ang. Aret. in §. itē ſi in iudicio. inſt. de exce pt. vbi de materia Velleiani. Alex. in l. pen. C. de pact.
i ¶Pro marito. adde Pau. de Ca. cōſ. 219.
k ¶Renūtiatio. adde ꝙ Bal. aliter loqtur cōſ. 40. & ibi miratur de Io. An. li. 5.

Sebaſt. Sapia.
l ¶L. ſciēdum. Vide ibi Ro. vbi d̄ hoc d̄t eſſe caſum rotūdū, in c. ex reſer. ſ. de iu. iu. & miratur illum tex. non fuiſſe à doctorib. notatū. vide ibi per Fel. ver. in gl. pe. & qd̄ p iur̄m præſumitur deliberata voluntas, vide all. p Ale. i ꝯſ. 133. inc. ſup quæſitis. vol. 5. & ꝙ hēat vim cl'æ ſpecificatiuę ponit And. Sic. in ꝯſ. 25. inc. ſcripſit ſapiētiæ. vol. j. & cōſ. 16. inc. præclarè ſcripſit. vo. 2. & Frā. Cur. Sen. i ꝯſ. 76. inc. do. Lu. Cor. i rep. ru. de iureiu. priuil. 13.

a ¶Valeat. Idem vult Bar. in l. ſi qs ita. ver. ſed qd ſi ſuper tali, & c. ff. de ver. ob. Et poſt q̄ ſumus i tali mā, volo ponere hic vnū pulchrū eſſe ctū iuri: videlicet ꝓmiſi ſoluere tibi c. aureos intra x. annos. ſ. oī anno dādo decem, & ita iuraui. ſi p duos annos ſoluero, & poſtea ceſſauero ſoluere vno, vel duob. annis, cado ab oī dilatione, qa periurus. ita ſing. Io. Bapt. de Cax. de S. Seuerino in 25. q. ꝙ no. qa paucis ē notū, & occurrit ſępe. & ita nō ſūt octo dies ꝙ practicaui hoc Peruſij. bn̄ facit, qd̄ voluit Alex. in ꝯſ. 126. inc. non puto. volum. j. Aen. de Fal.

Ant. Fran. ¶Vtrum ſi debitor obligauit ſoluere certā q̄titatē in certis terminis ꝓ rata, ſi ſoluerit aliquas ratas, & poſtmodū ceſſat ſoluere pdat omne ꝯmodū dilationis, dicas, ꝙ iurās ex tali iur̄o illud nō obſeruādo ſp eſt in mala fide licet n̄ interpelletur à creditore imo ſm Ab. in c. fi. de pręſcr. ſp dr̄ eſſe in dolo ita vt nunq̄ pſcribat. & all. no dictū Hoſt. in ſum. de præſc. §. quę res. licet. n. iur̄m nō ſit mod⁹ inducēdæ obl'onis, vt in l. ſi qs p eo. in prin. ff. de fideiu. l. iuſiurand. qd̄ ex ꝯuentione. in pr. ff. d̄ iu. iu. tn̄ inducit* obl'onē, ad obſeruādū, vt i c. debitores. & c. cūꝯtingat. de iu. iu. & iō ſi debitor iurās n̄ obſeruat ſoluere i terio vt ꝓmiſit, n̄ tenetur creditor ei obſeruare dilationes cōceſſas p ea q̄ hn̄r in l. cū proponas. C. de pact. & in l. qui fidem. ff. de tranſact.
b ¶In integrū. adde ꝙ nec ꝓlatus eccleſiæ vt voluit Angel. conſ. 137.

Zachar. ¶Adde p dicto iſtius gl. & Alex. poſt Bar. in l. doli. ff. de noua. & Alc. ꝯſ. 27. vol. 1. & rō eſt qa renūtiādo bn̄fi. reſt. in int. pſumitur eadem facitate lędi qua i ꝯhēdo grauatur. ita no. p Bar. in l. interdū. ver. hoc. n. ipſo. de reſt. in inte. gl. in l. ſi intra. C. e. ti. niſi tamen interueniſſet iuſiurandum. per l. 3. §. cum ergò. de contra. iu. tu. quod tamen limito in minori doctore, & aduocato in cauſa propria, vt no. Bal. in l. j. C. qui & aduer. quos.

Ant. Fran. ¶De hoc an quis poſſit renuntiare bn̄ficio reſt. in inte. dicas, ꝙ talis renuntiatio ſimpl'r facta ex rōe hic all. non valeret, quia qua rōe & facilitate inducitur minor ad ꝯhendum eadem facilitate induceretur ad renūtiandum forſan ēt cum iur̄o, iuxta ea q̄ plenè tract. in aut. ſact. pub. C. ſi adu. ven. tn̄ ſi minor eſſet certioratus p notarium de bn̄ficio reſtōis qd̄ ſibi ꝯpeteret poſſe dici, qd̄ valeret

a ago vt ago, valeat[a] vt valere pt̄, vt l. cum pr̄. §.
filius matrem. ff. de le. 2. & j. de iu. iur. venien-
tes. & c. ad noſtram. & vide ꝙ no. Cy. in l. 2. C.
de reſc. ven. & Io. And. in c. pe. de emp. & ven.
11 ¶†Tertiò tangit gl. ꝙ bn̄ficio Macedonia-
ni nō pt̄ renūtiari, quia exceptio hæc eſt fun-
data ſup odio tertij. dic vt colligitur ex præ-
ceden. diſt. Et an poſſit hæc renuntiatio iur̄o
firmari, vide per Bart. in l. ſi quis pro eo. in 4.
memb. ff. de fideiu. tangam in c. cum ꝯtingat.
j. de iu. iu. & vide bo. gl. in l. fi. C. ad Mace. quæ
dicit filium nō poſſe huic beneficio renun-
tiare, quia nō eſt introductum principaliter
in fauorem filiorum, & parentum, ſed in o-
diū creditoris, vt l. 1. ff. e. Sed dicit illa gl. ſing.
ꝙ pt̄ ex poſtfacto ēt cum pręiudicio filij illud
mutuum pater ratificare: quia principalius il
lud fuit introductum in fauorem parentum,
& illam gl. ſequitur ibi Cy. Si autem à princi-
pio pater ꝯſenſit, res nō habet dubium, quia
totum attribuitur patri, vt in l. ſed & ſi pater.
12 §. nō ſolum. ff. ad Maced. ¶†Quartò dicit gl.
b ꝙ bn̄ficio reſtōnis in integrum[b] renuntiari
non pt̄: quia tam in fauorem minoris, quàm
in odium ꝯhentium ſecum eſt introductum:
puto meliorem rationem eſſe, quia hoc eſt
introductū pp imbecillitatem ipſius mino-
ris, ideò non poteſt renuntiare, quia eadem
imbecillitate induceretur ad renūtiandum,
qua ad ꝯhendum, vt ſ. dixi in muliere, & facit
ꝙ no. Cy. in l. ſi quis in ꝯſcribendo. C. de epiſ.
& cle. & de materia dic, vt no. in l. ſi intra. C. de
in int. reſt. & in l. ſi iudex circūuento. ff. de mi.
& per Spe. in ti. de reſt. in inte. §. qualiter. ver.
ſed nunqd. & tangit aliquid Io. An. hic, & *communiter* tenetur ꝙ exiſtens minor non pt̄ re-
nuntiare huic beneficio rōe prædicta, ſed fa-
ctus maior pt̄, vt in d. l. ſi intra. non ob. l. ſi iu-
dex. quia vt dicit hic Io. An. ibi renūtiat ipſo
facto nolendo vti beneficio ſibi ꝯceſſo, non
autem poteſt tollere ſibi poteſtatem peten-
13 di hanc reſtōem. ¶†Nunquid autem eccle-
ſia poſſit renuntiare huic beneficio Spe. in d.
§. qualiter. ver. ſed nunqd eccleſia. refert Vin.
tenere in c. cum ex literis. de in int. reſt. ꝙ ſic.
& hoc ēt vr̄ ſequi Spe. Sed hoc non puto ve-
rum maximè qn̄ prælatus ſolus renuntiauit
etiam ſi iurauit. ad hoc gl. no. in c. j. de in inte.
reſt. lib. 6. in ver. ꝯtum. & in c. intellecto. & c.
14 ſicut noſtris. de iureiur. ¶†Gl. 2. principali-
ter in ver. laicus. quærit, an laicus poſſit con-
ſentire in alienum iudicem, & reſp. ꝙ ſic in
ciuili, nō in criminali. C. de iur. om. iu. l. in cri-
minali. Inquātum gl. dicit in ciuili. limita niſi
ſit ſubiectus laicus ratione feudi, vel ſit tribu
tarius, ita ꝙ ſit ſubiectus alia rōne q̄ ratione
c nudæ[c] iuriſdictionis. nam tunc non pt̄ ſicut
nec clericus, vt no. Bar. in l. j. §. & poſt operis.
ff. de no. op. nun. & in l. j. ff. de iud. fa. c. ex tranſ
miſſa. ſ. eo. & dixi in c. cæterum. ſ. tit. prox. In-
quantum gl. dicit ſecus in criminali, idem te
net in c. inolita. 11. q. 1. ſed Acc. ſub dubio for
te, tenet ꝯrium dummodo iudex cuius iuriſ-
dictio prorogatur habeat merū imperium,

talis renūtiatio ſicut dicimus de muliere q̄ renūtiat bn̄ficio Velleiani ſibi ꝯpetenti, p gl. l. q̄uis. C. ad Vell. & in l. fi. §. pe. ff. e. per Bar. in l. in repudiāda. ff. de acq. hæ. qa oīs renūtiatio ſm eū ibi req̄rit certiorationem. de quo ēt p Io. An. in c. 2. de pact. in 6. in nouel. & hr̄ p Alex. poſt Bar. in l. ſi duo patroni. §. idē Iulianus. ff. de iu. iu. & ibi ꝓpriè loquūtur de minore.

vt no. in l. j. C. de iu. om. iu. in gl. fi. & hoc per l.
j. C. vbi de cri. agi op. & idem tenet Fran. vt re-
fert hic Io. And. in c. ſignificaſti. j. e. de hoc ēt
not. in l. j. ff. iud. & in Spe. de cōp. iu. adi. §. j. ver.
ſed nunquid. & per doct. in c. P. & B. de of. del.
& per In. in c. de cauſis. e. ti. vbi idē vr̄ tenere.
& idē gl. l. inter ꝯuenientes. ff. ad mun. & idem
ibi Bar. Nō. n. pt̄ fieri ꝓrogatio ad ſpēm oīnò
diuerſam: vn̄ vt ipſe ibi dixit de mixto ad me
rum non fit prorogatio: ſed de mero ad mę-
rum: & de mixto ad mixtum. Nā ſi iudex non
hēt ex ſe ſimilem iuriſdōem nō diceretur ꝓ-
rogatio: ſed potius nouæ iuriſdōis collatio.
nam ꝓrogare eſt extēdere, & ꝙ nō eſt, nō pt̄
extēdi, vt in c. P. & B. de of. del. & in l. priuato-
rum. C. de iu. om. iu. Et hoc cōiter tenetur, vt
no. Cy. in præal. l. j. & Io. An. i add. Spe. i præall.
loco. facit ꝙ not. in ſimili in c. j. j. de mut. pet.
15 ¶†Et aduerte ad no. dictum Io. And. in loco
præal. poſt Gui. de Suz. in l. ſi ꝯuenerit. ff. de iu.
om. iu. ꝙ licet pars ꝓroget iuriſdōem in cri-
minali i caſu prædicto: nō tn̄ impeditur ſuus
iudex quin poſſit ex officio inquirere in ca-
ſibus in quib. permittitur inqſitio, qa per fa-
ctum partis nō debet impediri officium iudi
cis. arg. de priu. c. ex parte. 2. & melius in c. j. &
in c. crimina. j. de collu. & pro hoc dicto opti
mè facit ꝙ no. Bar. in l. inter. §. rectè. ff. de fur.
16 vbi vide. ¶†Tertio gl. principaliter quærit,
nūquid clericus ſaltem poſſit in laicū ꝯpro-
mittere. licet in eum tanq̄ in iudicem ꝯſenti-
re nō poſſit: & rn̄det ꝙ ſic, ēt præter ꝯſenſum
d ſui epi. hoc intellige in reb. ꝓpriis:[d] & hoc qa
arbiter nō hēt iuriſdōem: ſed dicto ſuo ſtatur
metu pœnę. ſ. de arb. c. dilecti. & c. per tuas. &
C. e. ti. l. j. An aūt ſuper reb. eccleſiæ poſſit cle-
ricus ꝯpromittere vel trāſigere ſine lnīa epi,
dic vt not. in c. ꝯtingit. de tranſa. & in c. 2. & c.
17 cum tpe. de arb. ¶†Quæro cum gl. in verb.
pertrahāt. qn̄ dr̄ clericus pertrahi ad iudiciū
ſeculare. rn̄det, qn̄ trahitur inuitus: & iō dicit
Spe. in ti. de cōp. iu. adi. §. j. ver. ſed & quoque.
quod vt appareat quod inuitus ſit tractus, de
bet ꝓteſtari ſe clericum & nō dēt coram illo
rn̄dere: & ſi iudex præcipit vt rn̄deat tūc pro
teſtetur ſe hoc facere virib. præfecturæ. i. me-
tu ipſius iudicis hoc ēt vult hic Io. An. Et pu-
to hoc ꝯſiliū vtile ad hoc, vt ipſe reus nō pu-
niatur: & vt poſſit hr̄e ꝯmodum pœnæ. nam
quò ad hoc vt p iudicem infligatur pœna li-
tigatori nō eſt vis, an inuitus an ſpōte cleri-
cus ibi litiget: cum ēt ſpōte hoc nō poſſit vt
patet in litera. & pro hoc ꝙ j. ſubiiciam in gl.
18 perdāt. ¶†Gl. in ver. perdant. format duas q.
primò quærit, an iſti debeant perdere cām
e ipſo iure[e], an p ſnīam: & remanet ꝙ p ſnīam:
& hoc cōiter tenetur all. Io. And. in arg. in l. j.
C. de aſſer. tol. & C. de hær. l. quicunq; ante fi.
& faciunt no. per gl. in reg. in pœnis. de re. iu.
lib. 6. & in aut. habita. C. ne fil. pro pa. & in l. in
criminali. C. de iu. om. iu. & pro hoc quia vbi
pœna imponitur per verba in futurū ſonan-
f tia nō infligitur[f] ipſo iure, vt no. gl. in c. quiſ-
quis. de elect. & in d. reg. in pœnis. Et quia cir

vide tex. in l. improbum fœnus. C. ex quib. cau. inf. ir. in ver. irrogan-
da. vbi intelligitur ipſo iure, & dic, quod eſt ſpāle ibi, vel dic, quod
iō ita intell'r: qa ita eſt expſſum p alia iura. vide ſimile qd̄ dr̄ in c. ſi qs
ex clericis. de vi. & ho. cle. Secūdò pondera inq̄tum allegāt not. in c.
2. ſ. e. & gl. in d. c. ſi qs ex clericis. qa ꝯ iſtā cōem doct. all. gl. in c. 2. de
hæ. li. 6. & tex. in l. j. C. de ſec. nup. & Bal. ibi dt ꝙ verbum, ſit, eſt futuri
tpis, & intell'r ipſo iure, licet gl. in d. c. ſi quis ex clericis. alr allegetur
per doct. ꝙ nō bn̄ qa gl. ibi ſentit ꝙ ipſo iure ꝙ apparet qa exponit
ſit. j. fiat per ſnīam. ergò ſi importat ſnīam, ſed nō fiat. pōdera bene

& all. ibi Ale. multas concor. & aduerte, qa ſm Fed. de Se. in ꝯſ. 109. inc. q̄ritur an d. Margarita, nō ſufficeret certioratio notarij: ſed req̄reretur certioratio iudicis, de qua certioratione facta p iudicē bn̄ crederet dicto notarij, qa notario nō creditur d̄ facto ꝓprio. ſm Fed. ibidē & vide d. Ant. i c. qm̄ ꝯ de pb. & pd. Abb. in c. cū cām. de teſt. & vide Ro. & Alex. poſt eū in l. ſciendū. ver. ſed qd ſit i iſtro. vbi dn̄t cōem practicam eſſe i ꝯrium. & all. multos doct. tenentes ꝯ Fed. & vide ēt Ab. i c. ſi diligēti. de fo. cōp. & hr̄ ēt p Bar. Ang. & Pau. de Ca. in d. aut. ſacra pubeſ. Adde tn̄ ꝓ ſi inſtr̄m renūtiationis ꝯtinet cl'am certiorationis factæ à notario vel in muliere de bn̄ficio Velleiani, vel in minore de bn̄ficio reſtōis in integrū, interrogatus à iudice qd ſit tale beneficium, & rn̄derit ſe neſcire n̄ obſt tali cl'a renuntiatiōis poterit mulier, vel minor vti bn̄ficio ſibi ꝯpetente, vt deter. Albe. de Roſa. p plura ibi all. p eum. vbi ēt p Ale. in l. pe. §. fi. ff. ad Vell. Et q ſint caſus i qb. rl'r qs poſſit renuntiare bn̄ficiis ſibi de iure ꝯpetentib. hr̄ p gl. & doct. in l. pactū qd̄ dotali. C. de pac.
c ¶Nudæ iuriſdōis. Adde eūdē ꝯſ. 3. li. 2.
d ¶Propriis. Adde eundem conſ. 34.
e ¶Ipſo iure. Adde qd̄ Ro. ꝯſ. 325. dt, ꝙ pęna ipſo iure non incurritur niſi in caſib. à iure expreſſis.
f ¶Non infligitur. ꝯ iſtā cōem ſnīam,

quia ad hoc non ponderatur illa gl.tertiò pondera,quia dicta gl.&
doct.sunt somnia ex eo quia text.d.c.placuit.dicit honore proprio
priuetur,quo casu est canon latæ sñiæ,vt per tex.Bar.& Bal.in l.si qs
maior C.de transa.quia est verbum de sui nã priuatiuum,& vide q̃
remisi in tex.c.tuæ.de cle.nõ resi.& q̃ dixi in c.j.de iud.ẽt importat
canonem latę sñiæ:

ca hanc materiam reperiuntur varię gl.ideò
a breuiter distingue post d.Ant.ꝙ qñque a lex
promulgatur per participium præteriti tpis,
& tñc est latæ sñiæ.de elect.cupientes.§.cæte-
rum.& ibi gl.in ver.suspẽsos.in 6.facit c.2.de
test.cog.vide gl.no.in c.quicũque.de hæ.li.6.
quæ dicit ꝙ per ista verba sit nodatus:fertur
excõicatio incõtinẽti.Idẽ sentit gl.iuris ciui-
lis in l.in criminali.C.de iu.om.iud.circa ista
verba sit mulctatus,& hoc verbum nisi alio
iure appareat,ꝙ sunt ferendæ sñiæ,& sic in-
tellige ꝙ not.in c.2.s̃.e.vbi dixi qñque verba
nõ pferũtur in præteritum,& tũc si sunt ver
ba declaratoria,est canõ latę sñiæ,vt si dicat,
decernimus virib.carere.p hoc text.& gl.in
c.nouit.de his q̃ fi.à præla.Si verò sunt verba
dispositiua tũc si sonant in futurum,& respi-
b ciũt actum iudicis,vt priuetur,b excõicetur,
puniatur,cãm perdat,& similia & in dubio
est ferẽdæ sñiæ,nisi addatur aliqđ verbũ per
ꝙ appareat,ꝙ sit latæ sñiæ,vt ipso facto,vel
eo ipso,&c.vide bo.gl.in d.reg.in pœ.ad hoc
tex.cum gl.in c.si religiosus.de ele.lib.6.& in
d.c.quicũque.de hæ.li.6.& de hoc verbo sub-
iaceat excõicationi,ꝙ nõ reqratur alia sñia,
vide bo.gl.in c.vno.de iniu.li.6.in gl.fi.Nõ n.
vr̃ de sui nã reqrere alium actũ iudicis,licet
sonet in futurũ.ad idem in c.si qs suadẽte.17.
q.4.& sic limitat no.in d.reg ĩ pęnis.Et idem
dic vbicumque verba imponẽtia pęnam nõ
respiciunt actũ iudicialem,vt cadatur à suo
iure,tũc.n.nõ reqritur aliqua sñia,vt no.Bal.
19 in l.2.C.de iu.emp.¶†Scdò gl.principaliter
quærit præsupposito ꝙ hęc pœna veniat per
sñiam imponẽda qñ committitur gl.per di-
uersa iura primò arguit ꝙ committitur eo i-
pso ꝙ vocatur reus ad iudicium.Secundò.ꝙ
c sit locus pñiæ ante litis conte.c Tertiò.ꝙ lici
tum sit pęnitere vsq; ad sñiam.tãdem ponit
opi.Hug.ꝙ non sit locus pñiæ,sed hoc dicit
gl.pcedere de rigore,sed de æqtate p̃t pœni-
tere vsq; ad lit.cõtest.saluo casu c.grauen.de
exces.præl.vbi punitur ex solo tractu:& hoc
quia delictum erat ibi grauius:qa ȝ epm pro
prium commissum.Host.tenet cum Hug.Io.
And.dicit posse distingui inter eum q assum-
psit per pertinaciam cãm;licet nõdum lis sit
conte.& cum q p pertinaciam nõ assumpsit,
quasi velit qđ in primo casu non expectatur
lit.ɔte.scdo sic,& qñ dr̃ per pertinaciam assu-
mere,relinqt arbitrio boni viri.Simile no.in
c.de multa.de præb.ꝙ not.per gl.in aut.habi-
ta.C.ne fi.pro pa.Et p hac opi.Io.An.facit di-
ctio,per,posita in tex.q̃ auget.ad hoc l.vrba-
na.§.pernoctare.ff.de ver.si.& ꝙ no.ĩ c.si obsti-
terit.de acc.Idem ꝙ ista gl.tenet gl.& Arc.in
c.inolita.11.q.1.Gl.in l.in criminali.C.de iur.
om.iu.tenet ꝙ licitum est desistere vsque ad
sñiam.& idem vr̃ disponere ille tex.ꝙ iste lo
quitur.n.in terminis huius ca.& idem tenet
Bar.ibi,dicẽs,ꝙ in istis pœnis legalib.licitum
d est desistere vsq; ad sñiam:d per l.q cũ maior.
§.accusasse.ff.de bo.lib.& per l.in seruitutẽ.§.
petiisse.e.ti.& idem tenet Bar.in d.l.in crimi-
e nali.& hoc mihi placet,e & optimè vr̃ pbari
in dictis ll.vbi pęna imposita ex accusatione,
vel petitione nõ committitur,nisi detur per-
seuerãtia vsq; ad sñiam,secus dic qñ hæc ver
f ba pferũtur ab homine f,& nõ à lege,vt si qs
obligauit se sub certa pęna si accusaret,vel si
peteret,vel si ɔtrouersiam,vel qõem moue-
ret.de quib.taceo.qa nõ faciunt ad proposi-
tum,& mã est longa.vide elegãter p Bar.in l.
hoc amplius.ff.rem ra.ha.Et intellige ꝙ s̃.di-

titur verbo preteriti temporis videlicet priuatus,sed d.c.placuit.di-
cit priuetur.& sic ista nõ sunt paria,ergò requiritur sñia.And Barb.
Ant.Fran.¶Tu dicas,quod pena priuationis etiam ipso iure impo-
sita requirit sententiam.ita Bal.no.in aut.qui semel.C.qũo & quan.
iu.& in l.Imperator.& ibi per Alex.ff.de iu.fis.

xi quod licet desistere vsque ad sñiam,siue il
la sit diffinitiua,siue habeat in hoc articulo
vim diffinitiuæ,vt puta opposita exceptione
de incompetẽtia fori iudex se pnuntiauit iu
dicẽ ɔpetẽtem,hęc.n.sñia sufficit ad hãc pœ-
nam ɔmittẽdam als esset absurdũ,qa fecisset
q̃tum ĩ eo fuisset vt pęnam euaderet,nec est
amplius locus pñiæ.facit ꝙ no.gl.in aut.habi
ta.C.ne fil.p pat.& hoc ẽt vult Bar.in præal.l.
20 in criminali.ꝙ no.¶†Sed qa s̃.ɔclusum est ꝙ
per sñiam dẽt pdere cãm q̃ro de mõ practi-
cãdi.Sol.ex dictis gl.& Bar.in d.l.in criminali.
g p̃t colligi duplex practica.g Prima,vt in eadẽ
h instãtia petat h,vt mulctetur amissione causę:
nam licet iudex nõ hẽat iurisdõem sup prin-
cipali.hẽt tñ sup ista pęna imponẽda.arg.op.
in cle.j.de resc.& ꝙ no.gl.c.fi.đ resc.Scđa pra-
ctica est,ꝙ inchoet postea nouũ iudicium,&
agatur ɔdõe ex istis iurib.ar.l.vna.& ꝙ ibi no.
ff.de cõd.ex le.Et poterit agi ad pęnam ẽt co-
ram iudice ecclesiastico,vt no.Spe.ĩ ti.de ɔp.
iu.adi.§.j.ver.sed qñ.Tertia practica p̃t colligi
ex dictis Spe.ĩ loco præal.vt possit reus se de-
fendere p viam exceptionis,vt si actor agat
postmodũ corã iudice cõpetenti possit reus
excipere,tu me olim corã iudice seculari tra
xisti iõ cãm amittere debes,iõ peto te ɔdem-
nari,& me absolui sup hoc qđ à me petis,&
tunc feretur sñia.Quarta practica p̃t colligi
ex dictis Fed.de Se.ɔs.47.vt stet in meris teris
exceptionis,dicendo nõ teneor tibi rñdere
sup hac cã:qa olim traxisti me ad examen ve
titum.pp qđ dẽs perdere cãm.& hoc ẽt in si-
mili sentit gl.pen.in c.pastoralis.de cã pos.&
propr.& p̃t sustẽtari p rł'am cui damus actio-
nem,in l.inuitus.ff.de re.iu.& e.ti.c.q ad agen
dum.li.6.& vide pulchrè p In.in simili in c.in-
ter dilectos.de exces.præl.nam exceptio,& a-
ctio hoc casu ad eundẽ effectũ tendũt.& iõ si
ɔpetit actio ad faciendum priuari,ergò,& ex
ceptio ad ɔseruationem rei,vt no.ibi Inn.tu-
21 tius tñ puto ẽt petere priuationẽ.¶†Quero
cũ gl.in ver.à cõione.qđ importẽt illa verba
à cõione habeantur extranei.resp.dupl'r,pri-
mò.qa in pęnã remouebũtur à sacris.ad tps.
secũdò p̃t intelligi qđ priuabũtur officio &
bñficio.sed hæc vlt.sol.nõ placet gl.nec doc.
qa est nimis rigida.& vr̃ ȝ literam q̃ in ciuili
saluat bñficia si vult perdere qđ euicit,iõ te-
22 ne primam.¶†Ex qua not.qđ ẽ rab homine
p̃t ferri excõicatio minor,licet nõ sit in vsu.
i nam priuare quem à sacris nõ est aliud i q̃ fer
re excõicationem minorẽ,vt in c.à nobis.de
exce.& in c.si celebrat.de cle.ex.mi.Vel intel
lige & tertio ₰m Io.An.& Host.& dẽt separa-
ri à cõione.s.hominũ p excõicationis sñiam
quousq; satisfecerit nõ solũ tracto,sed ẽt ec-
23 clesię cui iniuriam irrogauit.s̃.e.c.2.¶†Opp.
cum gl.in ver.purgare voluerit,vr̃.n.hæc lite
ra velle quod etiam reus conuentus coram
sęculari debeat puniri.vnde ob.c.at si clerici.
s̃.de iud.Sol.& bene,ꝙ hoc c.procedit quan-
do reus sponte hoc eligit.ibi,quando inui-
tus fuit tractus.& ideò sis cautus,vt reus in
principio protestetur,ꝙ nõ intendit litigare
coram non suo iudice.¶Quæro cum gl.in
ver.si pro eis.dicit tex.ꝙ etiam si pro clericis
sit lata sñia,&c.quid si sñia lata sit ȝ eos,resp.
ꝙ sñia nõ valet tanq̃ lata à nõ suo iudice,sed
k in odium seruabitur k illa sñia.Host.dicit ꝙ
siue pro eis,siue ȝ lata sit sñia nõ valet:sed v-
troq; casu patiatur pœnam in tex.cõtentam,
& hoc voluit text.dũ dicit,etiam si p eis.q.d.
multò fortius si ȝ eos:dicit tñ ꝙ eo casu quo

fertur

ergò quò ad idẽ ca.
placuit.nõ bñ Papa
hoc intellexit.qa ȝ
cões doctrinas nisi
saluãdo dicas,ꝙ ver
bũ amittat,ẽ verbũ
executiuũ,vt in siñ
hr̃ ĩ verbo spoliare,
vt in c.ex tuę.de cle.
ñ res.ista ñ sunt vera
ad c.placuit.põdera
bñ pp verbũ priuet
futuri tpis.An.Bar.
Sebast.Sapia.
a ¶Q d qñq;.Circa
hoc vide Ias.ĩ l.cum
posteaq̃.not.3.C.de
pact.& Lu.Ro.ĩ fin.
2.Fran.Cre.in fin.7.
& Ang.in aut.de li-
tigi.in fi.& pulchrè
p Ias.in l.2.not.5.C.
de iu.emp.vbi põit
sing.limitationem
post Sal.ad illud qđ
verba futuri tpis de
notãt p sñiam.Et q̃
sint verba latæ sñiæ
põit & enumerat la-
tè Fel.ĩ c.Rodulph.
vers.verba latæ sen-
tentiæ.s̃.de rescrip.
b ¶Priuetur.Adde
Cal.ɔs.10.de ver.sig.
c ¶Ante lit.cõtest.
pondera qa p certo
doct.oẽs somniant.
& etiam gl.ex eo qa
d.c.placuit.loquitur
per verbum præte-
riti temporis vt pri-
uetur honore suo
requiritur quod pe
tierit:sed petere est
per lit.contest.vt d.
l.amplius.ff.rem ra.
ha.ergò eo ipso qđ
petiit est priuatus:
ergò non potest pri
uari And.Barb.
d ¶Vsq; ad senten-
tiam.Adde Ro.cõs.
59 & 70.& cum pe-
na imponitur ipso
iure habent locum
in pœnitentia,vide
Ro.cons.407.
e ¶Mihi placet.põ-
dera etiam,quia d.
c.inolita.dicit adi-
tum facit,vt pertra-
hant ad iudicia se-
cularia licet non sit
pertractus tamẽ pu
nitur:ergò non pro
bat ille text.doctri-
nam gl.nec doct.te-
nementi quod ista
ignorantur.And.B.
f ¶Ab homine.põ-
dera bene quia ista
nõ sunt bene dicta
ex eo quia d.l.si quis
maior.C.de trans.v.

¶Et adde ꝙ pęna in
dubio nunq̃ intell'r
imposita ipso iure,
vt est gl.in c.non so
lum.de reg.lib.6.&
habetur p Bal.in l.si
quis.C.de sec.nupt.
vbi etiam per Alex.
& adde etiam ꝙ li-
cet ɔdemnatio pœ-
næ non fiat per sen-
tẽtiam,sufficit si iu-
dex declaret delictũ
esse commissum,se
cundum Bar.in l.fi.
C.de infa.& habe-
tur per Bal.in l.si qs
non dicam rapere.
C.de epis.& cler.
¶Et adde ꝙ pœna
priuationis nũquã
habet locum nisi ex
primatur à iure,in
§.igitur.in auth.de
non elig.sec.nub.&
est gl.16.q.8.in sum.
& not.Bal.in aut.ex
testamento.de sec.
nup.& habetur etiã
per Alex.in l.etiam
§.licet.ff.sol.mat.
g ¶Duplex practi-
ca.Adde quod po-
nit Ro.cons.s̃.alleg.
369.
h ¶Petatur.Tu di-
cas quod optima
practica est quòd in
continenti ꝙ voca-
tur coram indice
vetito petat illum
declarari incidisse
in pœnam,iste est
text.sing.in l. .C.vt
lite pend.vide Bald.
vbi singulariter lo-
quitur.& pondera
si potest pœnitere
vsq; ad sententiam,
ergò non potest pę
nitere in eadem in-
stantia nisi cum fue
rit lata sententia.
And.Barb.
i ¶Est aliud.Tu
pondera quia Pa.
hic videtur loqui se
cundum commu-
nem modum lo
quendi,quia com-
munio appellatur
de recepto sacra-
mento.vt commu-
niter videmus,er-
go de ista intelliga-
tur.And.Barb.
k ¶Seruabitur.Vi-
de simile quod di-
cit gl.in c.1.23.q.1.
quæ dicit quod in-
terim sententia ser-
uatur.vide ibi om-
nino.And.Barb.

a ¶Duplici pena.Tu pondera,qa si succubuit in causa in qua puni-
tur cum ibi elegit se ɔueniri certè est malè:iõ vt in aliquo puniatur
debet de suo tantũdem dare,vt euitet pęnam depositionis.And.B.
b Seb.Sap.¶Duplici pœna conteri.An & qñ ffs possit duplici pœna
puniri traditur in l.senatus.ff.de ac.latè p Bal.& Sal.in l.cũctos popu
los.C.de sum.Tri.&

fertur ȝ eos coguntur tm̃ de suo dare ac si va
leret sñia si pœnam depositionis euitare vo-
luerint.nã euincũt illud perdũt si voluũt euita
re pœnam:seqtur quod vbi succumbũt tan-
tundem perdere dñt,si locum suum,&c.Vult
Host.dicere quod in criminali debẽt isti de-
poni ẽt si p eis sit lata sñia.In ciuili verò si vo
lunt euitare hãc pœnam debẽt pdere ꝙ euin
cunt,sed si succubuerũt vt aliqd pdãt,debẽt
dare tantũdem de suo vt euitent pœnam de-
positionis.Hoc vltimum mihi nõ placet,qa
siue sñia sit lata p eis siue ȝ eos,nõ tenet:qa
à nõ suo iudice.& iõ sufficit quod in pęnam
perdant illam cãm & satis pdunt:licet habue
rint sñiam ȝ se,cum illa nõ valuerit.Et puto
bñ quod intellectus huius c.sit iste,ꝙ aut reus
traxit actorem in criminali cã:& tũc indistin
ctè debet deponi.siue sñia sit lata p eo,siue ȝ
eum:vt pbatur ĩ tex.ex illa implicatiua ẽt.&
puto ꝙ hoc casu remanebit cã in priori esse.
qa illa sñia p eo vel ȝ nihil valuit:nec debet
puniri amissione causæ:qa nõ debet duplici
a pęna a conteri.b arg.c.at si clerici.de iud.quod
b etiam sensit hic Cal.& satis hoc voluit litera
dum hãc pœnam amissionis causæ tm̃ infli-
gat in cã ciuili.aut traxit actorem in ciuili.&
tũc debet perdere cãm siue euicerit,siue suc
cubuerit.nam vtroq; casu punitur:sed sñia
prius lata nõ tenuerit,& p hoc l.in criminali.
quę dicit ꝙ reus debet ɔdemnato haberi,sed
dic ꝙ idem in effectu vr̃ voluisse Host.soluit
enim de suo illã ɔdemnationem.licet ɔdem
natio nõ valuerit.¶Quæro cum gl.in ver.p-
dant.qđ fiet de eo ꝙ pditur in hoc iudicio,in
pœna:rñdet,ꝙ si reus fuit in culpa,tũc debet
perdere rem quam euicit.s.sup quam fuit ab
solutus,& dabit actori cui facta est iniuria si
nõ fuit in culpa.& si diceres cum actor puo-
cauerit ad iudicium vetitũ quõ p̃t esse ex cul
pam:rñdet,ponendo exemplum,ꝙ reus erat
ita potẽs ꝙ nõ patiebatur se ɔueniri coram
alio iudice,& actor eũ metuebat.vñ timore
ɔpulsus ɔuenit cum corã secular inuitus,&
coactus.Vel pone alia exempla quæ ponunt
Bart.& Cy.in l.in criminali.ꝙ reus intẽtabat
ɔdictionem l.diffamari.C.de ing.ma.& actor
cogitur agere ȝ eum,vel petiit vt sibi statue-
retur terminus ad agendũ.ff.de ac.Titia.cum
si.& sic tñ reus fuit in culpa:iõ actori adiudi
catur illa res qui fuit iniuriatus.Si verò actor
fuit in culpa & nõ reus,tũc actor debet pde-
re ꝙ euicit,& datur reo.Si vterq; fuit in culpa
debet res dari ecclesiæ cui fuit facta iniuria,
& hoc verum ₰m gl.si res erat ipsius clerici.
si verò erat ecclesiæ non puniatur hac pęna,
quia delictũ personæ,&c.& cum hac gl.cõi-
ter trãsunt doct.& vide ad hoc,ꝙ no.17.q.4.
quisqs.& in Spe.de cõp.iu.adi.§.j.vers.sed cui.
* & ver.seq.& ẽ cõis ɔcl'o,quo ad fi.gl.ego puto
ꝙ aut solus platus litigabat de reg.eccles.ĩ iu-
dicio vetito & punietur pęna amissionis lo-
ci:quia hęc pœna imponitur ẽt in ciuili,nisi
velit pdere ꝙ euicerit.sed si res erat ecclesiæ
nõ p̃t illud velle,& sic remanet prima pœna
vt statim dicam in seq.gl.& hoc verum est ni
si velit tantũdem de suo tradere.ar.eorũ quæ
no.in d.c.de multa.ĩ.de præb.& ꝙ dixi s̃.post
Host.& idem p̃t dici in actore trahente cleri-
cum super reb.ecclesię,coram iudice secula-
ri,vide tñ quod in simili not.16.q.6.placuit.
24 ¶†Si verò prelatus litigat cum toto capitu-
lo,qa delictum prælati cõicatio capituli pũ-
dicat ecclesiæ,vt no.in c.2.de or.cog.& ĩ reg.
delictum.de reg.iu.li.6.tunc habebit locum

ff.de mi.q̃ dixit,ꝙ reus eliget.tu vide In.in c.cãis.de of.del.vbi dixit,
ꝙ vbi plures sunt pœnæ impositæ p delicto iudex p̃t eligere mino-
rem.& vide Bar.in l.licet si pponas.ff.de tig.in iun.vbi ponit,qñ plu
res pęnę imponũtur,an vni' electione aliæ tollãtur:& adde cui du-
plex pęna p eodem delicto p̃t imponi si vtraq; imponatur p vnã l.

hæc pœna.de hoc tñ an delictum capituli,&
prælati noceat ecclesiæ,vide quod dico in c.
j.de do.& cõt.sed vr̃ ꝙ indistinctè debeat hr̃e
locum hæc pœna:licet prælatus solus litiga-
c uerit quia delictum prælati nocet ecclesiæ c
in iudicio,vt no.in præal.reg.delictum.facit
tex.in c.cum olim.de censi.p̃t dici,quod hæc
gl.procedit qñ iudicium nullo mõ tenuit,&
pœna imponitur in merũ odium delinquen
tis.gl.ɔria pcedit qñ iudicium tenuit.& ali-
quid sibi commissum est:tũc fauore iudicio-
rum delictum prælati,ex quo habet admini
strationem agẽdi p iudicat ecclesiæ.¶Quæ-
ro cum gl.in ver.si locũ,qa l'ra dicit,quod in
ciuili debet pdere:ꝙ euicerit si locũ malue-
d rit obtinere,&c.nunqđ sit in optione d ipsius
clerici an perdat cãm an locum.gl.resp.ꝙ sic.
quod limitat dummõ actor fuerit in culpa:
nam si nõ fuit in culpa cum sibi dẽt hæc pœ-
na applicari ñ p̃t reus eligere,vt deponatur.
Io.An.dicit hũc nõ hr̃e optionem istam,sed
credit,quod ista verba sint comminatoriè di
cta.q.d.& si ɔtenderet hr̃e quod euicerit de-
poni poterit,& sic dicit intelligere Io.vt col
ligitur ex gl.88.di.c.2.in vlt.gl.ibi dr̃ ꝙ dictio,
aut:ponitur comminatiuè.all.c.placuit.11.q.
e 1.vbi sunt hæc verba.Io.Cal.dixit,e ꝙ si ɔten-
dit retinere,quod euicit debet deponi:hæc
est.n.noua culpa quę meretur pœnam hanc,
sed pp hoc nõ tollitur optio quam dat ista li
tera dum dicit maluerint:quod verbum dat
opiionem ₰m eius propriam signationem à
qua nõ est recedẽdum,nisi aliud appareat de
mẽte legis.l.nõ aliter.ff.de le.3.& ĩ.de deci.c.
ad audientiam.Si igitur nõ vult pdere ꝙ eui-
cit,seqtur ꝙ eligit priuari,vel deponi,& sic
fieri debet.Nec tn ₰m eum sequitur ꝙ teneat
sñia licet eligat deponi:vñ nihilomin' actor
q nõ fuit in culpa poterit ab isto reo petere
id ꝙ petebat:nec obstabit sibi prædicta sñia
absolutoria qa nõ tenet,ex eo:qa lata à non
suo iudice vt in c.at si clerici.s̃.de iud.Nec po
terit petere ꝙ reus sibi ɔdemnetur ex hac cã:
qa voluit litigare ĩ foro seculari.sufficit.n.ꝙ
punitur pœna depositionis,vt in de dec.at si
clerici.nec obst.l.in criminali.quia loquitur
in laico cui nõ datur dicta optio:nec p̃t dari,
cum pœna depositionis nõ cadat in ipsum.
Hæc dicta mihi placent,& ꝙ detur electio i-
psi reo,tenet etiam hic d.Ant.licet non alle-
get hæc dicta Cal.& limita hãc gl.₰m hæc di-
cta,vt licet actor non fuerit in culpa:nihilo-
minus hæc electio cõpetit reo.quia de com-
moditate actoris nulla fit mentio:sed tm̃ de
pœna rei qui satis punitur pœna depositio-
nis.Et pro hoc facit quia pœna qñque impo
f nitur alternatiua:& optio datur reo f,vt l.qui
25 cunque.& ꝙ ibi no.Cy.C.de ser.fu.¶†Quę-
g ro cum gl.pe.an saltem tacitè g possit cleric'
prorogare iurisdictionem iudicis secularis,
& concludit ꝙ nõ.sed Io.An.in c.inolita.11.
q.1.tenet,ꝙ tacitè potest.nam si non potest
tacitè,tunc sublatum,& nullum esset priuile
gium scholarium de plurib.iudicibus adeun
dis:per const.habita.C.ne fi.pro pa.Bar.Brix.
in præal.c.inolita.tenet,ꝙ quicquid dicat Io.
clericum non posse prorogare etiam tacitè
iurisdictionem laici.per hoc c.nec etiam cle
rici sine ɔsensu epi,vt ĩ c.signasti.ĩ.e.& idem
tenet Host.& hoc verius,quia si non potest
expressè.fortius nec tacitè,quia rl'r plus ope
ratur exp̃ssus ɔsensus,q̃ tacitus,vt no.Io.An.
in reg.scienti.de reg.iu.li.6.in mer.Sed respe
ctu aut.habita.superius all.dicit Gof.hic,& in

fi.cat.vbi remissiuè
per Moder.
c ¶Nocet ecclesiæ.
Adde Ro.cõs.369.
Zach.¶Adde ꝙ de-
lictũ prælati nocet
ecclesiæ in omitten
do:& quatenus ad
ecclesiam peruenit.
vt per Car.in cle.j.§.
cæterum.post gl.de
priuil.
Ant.Fran.¶An,&
qñ delictũ plati,vel
ɔuentus noceat ec-
clesię,vide gl.in c.2.
de don.& In.in c.cũ
dilectus.de or.cog.
& d.Ant.ĩ c.j.de dol.
& ɔtu.& est bo.gl.in
c.si epm.15.q.6.& ĩ c.
placuit.j.16.q.3.& hr̃
in l.iubemus.§.œco
nomus.C.đ sacros.
ec.& cõclusio est,vt
distinguatur prout
iste dicit an delictũ
sit in committẽdo,
vel omittendo:de
quo vide,quæ plenè
hñr p Io.An.in reg.
delictum.de reg.iu.
lib.6.& vide Bal.in l.
meminerint.C.vñ
vi.& in præl.feud.&
vide d.Car.in cle.1.
in 5.op.de rest.in in-
te.& in cle.2.§.1.post
gl.de hę.vbi dicit,ꝙ
nocet si sit ɔmissum
ĩ omittẽdo,& ẽt no
cet q̃ten' ad eccl'iã
ɔuenit.vt p eũdem
Car.post gl.in cle.1.
§.certum.de priuil.
d ¶In optione.Qñ
lex vel statutum im-
ponit pœnam alter
natiuè,cuius sit ele-
ctio.vide Card.in l.
quicũque.C.de ser.
fug.latè per Ang.in
tract.malefi.in gl.in
vers.quas si non sol.
intra x.dies anni.si-
bi ma.lex.vers.quid
si,&c.Aen.de Fal.
Ant.Fran.¶Circa
hoc an & quando
lex imponit pęnam
alternatiuè:cuius sit
electio,vide etiam
Bart.in l.j.§.expilato
res.ff.de effra.& Bal.
in l.cunctos popu-
los.C.de sum.Trin.
ver.6.opponitur.&
not.Bart.in l.2.ff.de
pu'iu.& in l.Lucius.
ff.de leg.2.& vide q̃
hñr in c.fraternita-
tis.34.di.& 74.di.in
gl.sum.& adde gl.l.si
minor.§.qđ si seru'.

vel statim,sed si per
diuersas vel diuersa
dẽt vna tm̃ imponi,
& si p vnam l.impo
nitur duplex pœna
vtraq; debet impo-
ni.si alternatiuè vna
tm̃ imponir:si sim-
pl'r l.loquitur,tunc
dẽt imponi mitior,
vt p Bar.in l.quid er
gò.§.pęna grauior.
ff.de infa.& si pœna
maior imponatur p
l.sequentem,q̃ per
præcedẽtem:tũc ha
bet locũ vtraq;:vt p
p Bart.in l.fi.C.de a-
quæd.lib.11.& vide
Ale.in l.senatus.ff.đ
ac.vbi ple.ponit de
plurib.pœnis impo
sitis ȝ eundem,& ꝙ
plures pœnæ p eo-
dem delicto possint
imponi,vide gl.in c.
attẽdẽdum.17.q.4.
& hr̃ in c.qsqs.in fi.
ea.cã & q.& vide ad
hoc oĩno Ale.post
Bart.in l.sepucri.ĩ fi.
ff.de sep.vio.& Bal.ĩ
l.j.in fi.C.vbi de cri.
agi op.& in l.si plu-
rib.ff.de le.j.& in l.is
qui reus.ff.de pu.iu.
e ¶Io.Cald.dicit tu
pondera qa Io.An.
rectius loqtur.nam
expositio huius c.e-
manauit ĩ odiũ isti'
volentis ɔueniri co
rã laico si staret suæ
optioni sequitur ꝙ
lucraret:qa satis dr̃
lucrari,cũ qs satisfe
cit suæ voluntati,vt
l.pe.ff.e cõd.ob cau.
cum si.item ista sñia
est nulla:ergò vigo
re illi' sñiæ nihil p̃t
retinere:ideò vide-
tur,quod Papa pu-
niat propter viam
eius vt si velit po-
tius perdere suum
locũ,q̃ non obtine-
re,ꝙ perdet locũ,&
tñ nõ obtinebit qa
vr̃ ɔmittere nouum
delictũ faciẽdo istã
proteruiam.And.B.
Sebast.Sapia.
f ¶Datur reo.Vide
Ab.ĩ c.inter cęterũ.
ver.sed quęro.& ibi
Fel.vers.fallit qnto.
s̃.đ resc.vbi infinita
ɔgerũ ĩ mã alterna
tiuè cui' sit electio.
& ad hæc vide Ab.ĩ
c.tu.sup gl.in verb.
per pœnã.ĩ.de vsur.
g ¶Tacitè.Adde
Cal.ɔs.12.hec eo.ti.
sum.

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶C.significasti. Sed pōdera, qa ibi loqr in progōne pmissa q̄ fit à clerico iudici ecclesiastico d̄ ɔsensu sui epi.sed Inn.loqr de ɔrōe q̄ n̄ facit clericus sed Imperator.itē illa n̄ est ꝓrogatio. qa n̄ h; sīrem iurisdōem laicus iudex. Aad.Barb.

b ¶Cā feudali. Tu pondera, qa alibi tenui ꝯ ꝙ ī cā feudi n̄ possit cleric⁹ ɔueniri corā laico. A.Bar. Sebast. Sapia.

c ¶Si ergò. Hoc ēt voluit Bar.ibi. Bart. Soc.in l.cū senatus. de re.du.Im. in c.ex lris.de ɔst.Ias.in l.imperiū.ver.quinto facit.ff.de iur.om.iu. Sebast. Sapia.

d ¶In crīali.vid Ias. ī l.fi.ff.d ɔst.prin.Fel. ī c.cū ordinē.vers.ꝑ istum tex.s̄.de rescr. Zacharias.

e ¶In scholares clericos. Adde ꝓdicto isti⁹ Bal.ī add.ad Sp. ī ti.de reo §.scholaris.&ibi Spe.ver.qd si scholaris ꝙ est verū ī eo q studet ī aliena dioecesi, s̄m eos ibi itē si studet ī studiis approbatis, vt no.idē Bal.& doct.ī all.aut.habita. ꝑ istū C.ne fi.ꝓ pa.Itē si sit in loco studij,vt plenè per Iac.Reb.post Bar.in l.fi.in fi. C.de ag.in reb.lib.12.

sum.huius ti.§.dubitari.illam aut.locum non habere in scholarib.clericis,vel si locum hēt in clericis:nō tn̄ in ciuib.qui hn̄t ibi ꝓprium epm̄ licet sint scholares: sed in alienigenis q ibi ꝓprium epm̄ nō hn̄t. Idem Gui.in spe.dē reo.cir.prin. Restringit tn̄ hoc ad magistros clericos.nō tn̄ ad laicos.Host.vero no.in c.significantib.de off.del.& in sum.e.ti.§.quib. ex cau.ver.sed cum illa.vbi latius hunc articulum ꝓsequitur: tenet ēt in alienigenis clerici constōem locum nō hr̄e,ꝑ opi.Io.facit s̄m Io.An.certū est Imperatorem de clericis vel ecclesiis statuere nō posse,sine ɔsensu Papæ.
26 † Tn̄ si ꝑ sua statuta priuilegia dat clericis vel ecclesiis,dicimus illa statuta tenere,vt no.10. q.2.c.1.in pr.ergò illa ɔstitutio habita,cum sit priuilegium studētium, debet clericis competere,sed alio respectu,quo ꝑ illam læditur dioecesani iurisdō,ꝙ Imperator facere nō pt: vr̄ s̄m eum ꝙ verior sit opi.Gof.quam tenet Host.vt simplr̄ non habeat locum in clericis alienigenis.nam ista fuit j.opi.Gof.quam tenet Host.Io.Cal.dicit posse defendi aut.locū hr̄e quò ad alienigenas, respectu doctorum vel magistrorum clericum, si sunt in studio de lnīa suorum epōrum.ar.eorum quę no.in c.cum pastoralis.2.q.7.& in c.ex parte.de ac, & sic cessat ꝙ dr̄ de ꝑiudicio dioecesani. opi. Gof.& Host.seqtur Arc.in d.c.inolita.qa Imperator nō potuit ēt magistris. clericis dare iurisdōem in clericos quam ipse non hēbat. d.Car. vr̄ tenere ꝙ habebat locum in alienigenis respectu magistrorū clericorum, & ēt respectu rectoris scholarium, licet de rectore nulla fiat mentio in d.auth.habita.sed hoc fuit:quia tunc tpis scholares nō faciebāt rectorem:vn̄ verisimile est,ꝙ ēt respectu rectoris hoc priuilegium dedisset:& sic accumulatur rector aliis iudicib.de quib.in d.aut.Et circa rectorem vide,ꝙ dixi in d.c.si qs ꝯ clericū. s̄.e.d.Ant.hic vr̄ multum variare,& ī effectu cōcludit aut. hr̄e locum in alienis respū iudicum ecclesiasticorum,dicit tn̄ postea ꝙ ēt in alienigenis nō habet locum inq̄tum submittit eos inferiori epō : quia saltem detrahitur honori ordinis clericalis , inq̄tum submittitur inferiori:ꝙ nō potuit facere Imperator, & sic in effectu nihil vr̄ inducere respū cleri-
27 corum.† Cum de iure cōi sortiatur forū epi loci,respectu delicti,vel ɔtus,in c.postulasti.j̄.eo.sed hæc rō d.Ant. mihi nō placet.ar.in c.significasti.a j̄.e.vbi non requiritur,ꝙ iudex cuius iurisdictio prorogatur ꝑ clericos sit æqualis epō, sed sufficit ꝙ sit ecclesiasticus,vn̄ si habuit lnīam à suo epō accedendi ad suum studium:vr̄ quod omnia sint sibi commissa sine quib. in studio esse non pt.ar.in c.prudentiam.§.sexta.& c.præterea.de of.del.Et primo vr̄ disputatiuè posse sustineri ꝙ in clericis alienigenis illa auth.habeat locum quò ad causas ciuiles,vt apertè ꝓbatur in simili in causa feudali.b in c.verum.s̄.e. nam lex induxit illā spēm iurisdōis ꝯ iurisdōem gn̄aliter tributam ordinariis,vt in li.feu.in ti.de proh.feu. al.in c.Imperialem.in fi.& tn̄ vendicat sibi locum in clericis nō obstante iurisdōne ordinaria epōrum,quod patet ex eo qm̄ c.verum. non venit dispositiuè,sed declaratiuè,& ad ɔsultationem:ergò nō fuit inductum ius nouum,vt not.gl.in c.ɔsultationi.de temp.ord.& sic ꝑ legem ciuilem tm̄ à Papa non reprobatam ɔuenitur clericus feudatarius coram iudice seculari.§.dn̄o feudi.fac.c.solitæ.de ma.& ob.Si ergò lex tribuens certam spēm iurisdōnis præiudicat epō in ciuilib.ēt si iurisdictio illa nō sit introducta in fauorē clericorum, ergò multò fortius debet præiudicare in casu illius aut.vbi iurisdictio tribuitur in fauorem clericorum,& respectu professionis licitæ. Item in alienigenis nullum præiudicium fit epō proprio, & in eis cessat ratio huius gl. quia sic omnes subditi delinquerent iudicium epi. Sed postea per diligentem indaginem visum est mihi in hac mā sic fore distinguendum,ꝙ aut vniuersitas scholarium est ecclesiastica:aut secularis,& dr̄ ecclesiastica si maior pars scholarium sit clericorū:& idem si tot sunt clerici quot laici:qa maius dignum trahit ad se minus dignum.de consec.ec.vel alt.c.ꝙ in dubiis. & l.ꝙ maior.ff.ad mu.ita Bar.in l.fi.ff.de col.ill.Si ergò c est ecclesiastica mō prædicto,tunc aut quęritur,nunqd rector habeat iurisdōem in clericos scholares vigore.l.fi.C.de iu.om.iu. dico ꝙ sic,vt habet vnusquisque rector in illos de collegio vt ibi & no.per Inn.in c.cum ab ecclesiarum.de off or.& dico ꝙ sic:iuxta tn̄ formam illius l.fi.vt habeat in ciuilib. nō tn̄ per hoc excluditur iurisdictio ordinarij vt ibi, aut est vniuersitas secularis,& dico ꝙ non,idem si est ecclesiastica, sed rector est secularis.ad hoc adduco no.dictum In.in d.c.cum ab ecclesiarum. vbi dicit, ꝙ oportet ꝙ vniuersitas quæ elegit sit clericorum aut religiosorum:& electus sit clericus vel religiosus.qa alr̄ nec vniuersitas dare:nec electus iurisdōnem spūalem recipere pos-
28 sent.ar.c.2.de iu.ꝙ est no.¶†Cui aūt incumbat onus probandi si ꝯ electum in rectorem exciperetur ꝙ nō esset clericus, vide ꝙ no.In. in c.super his.de ac.in fi.& per gl.2.q.5.in sum.ꝑ Fed.cōs.103.fa.tex. in c.si iudex laicus.de sen.exc.li.6.Aut quæritur nunqd rector hēat iurisdōem vel hr̄e possit in scholares clericos ex dispōe aut. habita.cum videatur rector hodie subrogatus loco præsidis. Et idem pt quæri de doctore:& tūc dico,ꝙ aut est secularis & nō pt,qa Imperator nō potuit nec intēdebat dare iurisdōem secularem in clericos. ar.in aut.vt cle.apud prop.epis.& in aut.statuimus.C.de epi.& cle.& de const.ecclesia S.Mariæ.& 96.dis.bn̄ quidam.Nec ob.quod s̄.dixi de dn̄o feudi qa Papa illam iurisdōem tacitè approbauit.Item quia dn̄s feudi vr̄ iudicare sup re quodammō sua rōe directi dn̄ij, quod in se retinet,& vide quod dixi in c.cęterū.s̄.ti.prox.secus aūt in hoc casu,cum tales nō iudicarent sup re sua:nec Papa vr̄ aliquo mō approbasse,imo ɔtrium vr̄ ꝓbari in c.vno.de cle.coniu.li.6.& in c.2.s̄. e.vbi patet, ꝙ de nullo crimine pt iudex secularis qualitercūque sit in persona clerici cognoscere,& aut.habita.dat iurisdōem ēt in criminali d, vt ibi no.& ꝓ hoc optimè facit iste tex.vbi patet ꝙ ēt voluntariè nō pn̄t clerici pacisci vt litigēt in foro seculari.Aut iste rector & magister sunt aliàs clerici,& tūc ēt dico,quod iurisdōem ordinariam nō hn̄t in clericos scholares,qa nō potuit nec intēdebat Imperator dare iurisdōem ordinariam alicui respū clericorum in
29 præiudicium epālis iurisdōnis.¶†Et maximè cum agitur criminaliter cum de crimine clerici solus eps cognoscat. 11.q.1.de psona. & ꝙ no.in c.q̄to.& c.cum ab ecclesiarum.de off.or.& per Io.de Lig. in cle.ne in agro.de sta.re.Sed bn̄ poterunt clerici prorogare iurisdōnem rectoris,& sic ɔsentire in eum virtute ꝓrogationis,si aliter in studio esse nō pn̄t,vt qa statim dicit ꝙ quilibet scholaris teneatur rn̄dere sub suo rectore vel doctore.Nam habita lnīa veniēdi ad studium,vn̄r oīa ɔcessa sine quib.in studiis esse nō pn̄t,vt s̄.dixi. & hoc in ciuilib.Hoc ēt limito intelligēdo ꝙ rector sit clericus: quia alias non pt fieri ꝓrogatio ēt de expsso ɔsensu sui epi, vt in c.significasti. j̄.e.& idem vr̄ dd̄m quod nō possit si est clericus,sed vniuersitas est
30 secularis.¶†Quia cum tūc nō hn̄t iurisdōem spūalem ecclesiasticam,vt s̄.dixi post Inn.nō pt fieri prorogatio, cum non possit fieri de certa specie iurisdōis ad aliam spēm omninò separatam,qa hec esset noua iurisdōis collatio,& nō ꝓrogatio facit,ꝙ s̄.dixi in c.at si clerici.de iud.Secus dico,si statim ad hoc præcisè nō arctat vt hic.secus vbi optio datur scholari,tūc.n.debet clericus,ciuis,vel forensis rn̄dere sub epō,cuius forū sortitur rōe delicti ɔtus,vel rei,nec lnīa se extendit ad hūc casum,ex quo nō necessitat.ar.in l.sed Iulianus. §.quod dr̄.ff.ad Mace.Sed vbi collegium scholarium est ecclesiasticum, & rector est clericus, tūc vt s̄.dixi vr̄ ex quadam æquitate qd habeat iurisdōem in ciuilib.tm̄ ex dispōe & æqtate.l.fi.C.de iu.om. iu.Ex quo.n.faciunt collegium licitum & approbatum, vt sentit apertè Bar.in præal.l.fi.ff.de col.ill.& in l.fi.C.de iu.om.iu equum est, vt rector clericus habeat iurisdōem in ciuilib. maximè cum ꝑ hoc nō præiudicetur epō.Quia dico,ꝙ si ɔueniretur coram epō nō poterit declinare eius forum.sicut in simili dr̄,in præal.l.fi.in istis aliis collegiis inferiorib.& sicut nō præiudicatur epō respectu aliorum collegiorum ecclesiasticorum quorum clerici pn̄t in ciuilib.ɔueniri corā eorum præposito,sic nec pn̄t declinare iurisdōem epi si coram eo ɔuenirentur,vt no.In.in præal.c.cum ab ecclesiarum. Et ad prædicta optimè faciunt not.per Inn.in c.dilecta.de excess.prælat. vbi indistinctè loquitur de istis collegiis, nec distinguit inter clericos & laicos:imò potius vr̄ idem sentire clericis applicando suam gl.ad illum tex.& clarius hoc sentit in præal.c.cum ab ecclesiarum. Ad idem adduco tex.opt.& iudicio meo singul.in mā in c.ex literis.de constit.intelligendo,ꝙ vniuersitas magistrorum erat ecclesiastica, quia aliàs Papa non se impediuisset, vbi vniuersitas exercet iurisdictionem in ciuilib.in illos de collegio. Idem ergò in rectore eorū. ar.illius l.fi.Ad idem c.quia in causis.de proc.vbi Papa apertè approbat collegium scholarium Parisien.quod est ecclesiasticum:& hæc omnia ꝓcedunt ēt in ciuilib.eadem rōe. Vide quod circa hāc mām plenius dixi in quadam disput.quam nuper feci quæ incip.Gandulphus. vbi inter cætera dico, quod de æquitate posset defendi clericum rectorem hr̄e iurisdōem in scholares clericos e in ɔcernentibus scholasticam ꝓfessionem,seu in negotiis ortis occasione professionis scholasticæ:licet in vniuersitate plures sint laici quàm clerici: & hoc ideo quia iura indistinctè probant hanc mixturam in istis collegiis personalibus, vt probatur in c. quia in causis.de proc. in proœ.libr.6.& in cle. vbi Papa appellat vniuersitatem scribendo vniuersis scholaribus Bon.& Parisius commorantib.ergò talia col-
legia

a ¶Cōparuit.Adde Cal.ɔs.prox.alle.12. Sebast.Sapia.

b ¶Ad ɔparēdum. Vide Bal.in l.gn̄aliter.in fi. C.de epi.& cle.Ab.in c.cū ordinē.s̄.de resc.vbi Fel. latè tangit qn̄ qs teneatur cōparere ad allegādum priuilegiū.& vide Bar.in l. 3.in pr.ff.de iud.vbi dt, ꝙ qn̄ citat̄ clericus & in citatione nulla fit mentio de clericatu tenet̄ ɔpparere.vide ēt Alex.in l.de ætate.ff.ad Tre.

c ¶Delictū. Idē firmat Corn.in ɔs.97. incip.licet.ver.quia contumacia.vol.4. Aen.de Fal.

d ¶L.si qs ex aliena. Tu vide gl. c.accusatus.de hę.li.6.vbi dt qd d.l.si quis ex aliena.hēt locū in ordinario: sed laicus nō est ordinarius clerici:ergò vide q̄ plen. dixi in c.cæterum.s̄.a de iud.& vide gl.ī c. j.inuest.in mar.fact. And.Barb.

e ¶Non valet.addè Ang.cons.47.

f ¶Clericos. Vide Ale.in cons.54.inc. quæritur.ver.accedat.Aen.de Fal. Zacharias.

¶Adde Oldr.ɔs.83. inc.an eps.istū in c. solitæ.j̄.d̄ ma.& ob. & Ro.deci.840.inc. vtrū valeat ɔsuetudo Anglicana in antiq.& Tho.Fer.ī suo tract.cautelar.caut. 28.inc.prouisum reperitur.in prin.

g ¶Aliud inducat. pondera istū tex.qa ꝓbat qd si inferiori attribuitur spēs iurisdōis nō vr̄ abstracta ab ordinario vr̄i, vn̄ isti clerici hēbāt iurisdōem in seruitores ex ɔsuetudine & dr̄ hic ꝙ n̄ impedit se eps, qd est ɔc. per hoc.de hær.li.6. pōdera.si dici possit qd ɔsuetudo dabat eis iurisdōem,vt ad eos recurreretur ꝓ iustitia,& n̄ ad epm̄, & est optima inductio.Vel dic,qd hoc nō dt iste tex.sed dt duntaxat qd dēt recurri ad capitulū si ɔsuetudo dat eis iurisdōem.& ɔcordat cū hoc c. irrefragabili.§.excessus.de offic.ord.And.Barb.

legia cōsequuntur iura vniuersitatis,ex quo subiectum est habile,& optimè facit l.fi.C.de iu.om.iu.vbi miles existens in collegio non potest declinare iurisdictionē rectoris prætextu militiæ. Dico etiam in illa disput.ꝙ rector scholarium non habet iurisdictionem prætextu aut.habita.præal.quia cum illud sit merè priuilegiatum nō debet extēdi ad non comprehensa.ar.c.sanè.& c.porrò.de priuil. sentit Bal.in d.auth.habita.licet d.Card.aliud senserit hic: cuius dictum fui hic simpliciter secutus, sed vide latius in d.disput. & hæc omnia no.quia alibi non sunt ita funditus discussa.¶Gl.vlt.ꝓsequitur q̄dam generalia. & de hac materia dic vt not.in c.debitores.& in c.cum contingat.de iu.iu.& in reg.accessorium.de re.iu.li.6.¶Extra gl.op.primò de l.si quis in conscribendo.C.de pact. vbi videtur sacerdos renūtiare posse priuilegio fori.sol. multiplex est vt ibi etiam not.per Bar.& primo,ꝙ ibi loquitur de quodā sacerdotio temporali,& erat quædam dignitas in loco sicut dicimus de priorib.Florentinis qui sunt domini ciuitatis,vel secundò ꝙ illa lex est correcta per iura hic in tex.all.nec hoc dicere est absurdum,vt no.ibi Bar.vel tertiò si clericis esset priuilegium concessum, vt possunt eligere vnum ex suis pluribus iudicibus, tunc possent renuntiare huic electioni,sicut in si-
31 mili dicitur in c.dilecti.j̄.e.ti.¶†Quæro,an valeat processus habitus per secularem iudicem contra clericum citatum qui non comparuit a ad allegandum priuilegium suum,de hoc vide per Io.And.qui dicit ꝙ non.sed de hac q.vide quod no.in Spe.de citat.§.j.& per gl.23.q.8.conuenior.& 3.q.2.si episcopus.& j̄.de ac.veniens.& per Arch.15.q.4.placita.& plenè & per Io.An.in reg.scienti.de re.iu.li.6. in merc.ad fi.q.vbi concludit,clericum non teneri ad cōparendum.b ꝙ ꝯ eum non comparentē nō valet processus nec in principali, nec in pœnam contumaciæ:& assignat causam notabilem,quia citans nullo modo potest esse iudex, hoc est nec in principali, nec in incidenti:ergò non arctatur citatus comparere.ad hoc de sent.exc.si iudex laicus.li.6. Host.autem in sum.huius tit.§ j.ver.item ratione priuilegij concludit.ꝙ si causa feudalis allegatur vel similis per quam submittitur iurisdictioni citantis: clericus tenetur comparere ad allegandum priuilegium suum:secus si nulla causa talis allegetur. d.Ant. sequitur dictum Io.An.indistinctè:licet enim propter dubium allegatę causæ possit cognoscere an sua sit iurisdictio:per hoc tamen non submittitur iudici seculari quò ad principalem cau-
32 sam,nec etiam quò ad actū mulctandi.¶†Et hoc,quia contumacia est delictum c & pœna eius est pœna delicti, vt not.in l.omne delictum.§.contumacia.ff.de re mil.ergò nō potest secularis illam infligere,vt not.in c.vno.
33 de cle.coniu.li.6.vt s̄.dixi.¶†Et per hoc no. bonam limit.ad l.si quis ex aliena. d ff.de iud. & ad l.2.ff.si quis in ius vo.vt in dubio iudex possit cognoscere,& ēt mulctare ɔtumacem qn̄ pt esse iudex,licet in veritate nō sit.Secus aūt vbi nō est iudex necesse pt. nam tūc ēt si pronūtiaret se iudicem , talis snīa nō faceret eum iudicem:qa nihil pt ɔ impossibile.vt l.fi. ff.q̄ sen.sine ap.resc.& ꝙ leg.& no.in c.si snīa.
34 de sen.exc.li.6.¶†Vlt.scias,ꝙ Io.de Lig.formauit hic vnam q.satis quotidinā ac vtilem. & maximè in Tuscia , vbi sunt talia statuta. Cauetur statuto, ꝙ declinata iurisdiōe potestatis incidat in certam pęnam,qūo ɔsuletur clerico citato coram potestate vt declinādo iurisdōem nō incidat in pęnam statuti:& refert But.tenere in aut.statuimus. C.de epis.& cler.ꝙ non debet declinare,sed debet dicere non possum coram vobis rn̄dere : qa habeo decr.si diligenti.de fo.comp.inhibentem & punientem clericum litigātem in iudicio seculari.alias libēter rn̄derē.Ipse verò Io.de Lig. dicit ꝙ tale statutum nō valet e respectu clerici, & est planum quia exprimit clericum. Si verò non exprimit,sed loquitur generaliter non refertur ad clericos.arg.in c.j.iu.iu.li.6.& ꝙ leg.& no.in c.fi.de immu.ec.li.6.Nec fortè illa cautela But.prodesset,cum effectualiter declinet.& nō refert,vt fiat aliqd verbo,vel facto.de app.ex parte.2. & l.de quibus.ff.de leg. Item ēt dicit ꝙ nemo dubitat statutum non valere respectu clericorum,nec ēt clericos f includi,vt no.Bar.in l. si quis sub ɔdōe.ff.de cond.inst.Sed quia de facto mandat tales pœnas executioni:ideò vt euitetur grauamen facti vtile est seruare ɔsilium ꝙ ponit Bar.in l.pe.§.ad crimen.ff.de pu.iu.videlicet,vt ipse clericus citatus nō declinet:sed pro suo interesse compareat coram superiore,eum reuocāte rōe sui interesse.arg.c.si iudex laicus.de sen. exc.li.6.sicut dicimus in seruo l.seruus ff.de pu.iu.& in domino feudi respectu vasalli.s̄.e.c.ex transmissa.& hoc not.Abbas.

CAP. XIII.

1 *Clerici sunt conueniendi coram suo ordinario,non coram illis quibus ipsi seruiunt, nisi aliud priuilegium sit in contrarium.*
2 *Ciuitas non venit appellatione dioecesis in materia odiosa,aliàs secus.*
3 *Dominus non habet iurisdictionem in illos qui sibi seruiunt.20.*
4 *Capitulum nullam habet iurisdictionem in clericos,etiam sibi seruientes, nisi præscripserit.12.*
5 *Consuetudo dat iurisdictionem etiam priuato.9.*
6 *Maximè,ista dictio,denotat idem in casu contrario.*
Delinquens extra dioecesim à quo iudice debet puniri : & quæ statuta seruentur in puniendo ipsum.8.
7 *Conueniri quis potest in foro domicilij de contractu,& de delicto alibi gesto.*
8 *Decisiones causarum fiunt secundum statuta loci vbi fuit contractum.*
9 *Merum & mixtum imperium an possit præscribi, maximè per inferiorem episcopo cum territorio.18.*
11 *Incorporalia nō præscribuntur nō data patientia illius de cuius præiudicio agitur.*
Papa an præscribat imperium eo vacante.
Præscriptio non currit contra ecclesiam.
13 *Præscriptio currit contra ecclesiam in iuribus sibi competentibus in aliquo castro vel loco.*
14 *Præscriptio in quibus currat contra principem.*
15 *Potestas legitimandi,vel tabelliones creandi an possit præscribi.*
16 *Excommunicare,& à quibus potest præscribi.*
Potestas audiendi confessiones,& ea quæ sunt curæ non potest præscribi
17 *Excommunicatio est meri imperij.*
19 *Iurisdictio quam quis habet solo habitu:operatur effectus de quibus hic.*
20 *Pater,dominus,& maritus,quam iurisdōem habent in filium,seruum,& vxorem.*
21 *Prælati inferiores an præferantur episcopo eiusdem loci in cognoscendo , in causis subditorum,& quam iurisdictionem habeant.28 & 29.*
Abbas præfert episcopo in spectantibus ad regulam.
22 *Homicidium computatur inter grauiora,& horribiliora peccata,& idem est furtum,& rapina.*
23 *Monachus non potest iurare sine licentia abbatis.*
Iuramentum operatur vt quis conueniatur coram iudice ecclesiastico.
24 *Monachus qui est in studio potest monasterium obligare vsque od probabilem summam.*
25 *Abbas si est negligens facit vt cognoscat episcopus causas inter monachos.*
26 *Abbas quam formam obseruabit in inquirendo contra monachos suos.*
Simpliciter & de plano,&c. quando causa committitur isto modo tollitur appellatio & omnis ordo iudiciarius.
29 *Defensiones non sunt auferendæ etiam diabolo.si litigaret.*
30 *Excommunicatio non potest fieri per simplicem sacerdotem : nisi habeat aliquam iurisdictionem.*
31 *Excommunicatio est maior pœna quæ possit reperiri in ecclesia.*
32 *Prælati inferiores habentes iurisdictionem in personas collegiatorum an habeant potestatem destituendi quem à beneficio suo.*
33 *Prælati inferiores quo loco debent locare sedes suas cum in figura iudicij cognoscunt.*

1 Cum contingat. ¶† Clerici super excessibus coram episcopo suo conueniri debent non coram his quibus seruiunt , nisi consuetudo vel priuilegium aliud inducat g & sunt duæ partes consultatio, & responsio. secunda ibi super quo.¶Casus literalis. Aliqui clerici deputati sunt seruitio capituli Beluac.aut seruitio aliorum clericorum Beluac.dioecesis.clerici isti sic ad seruitium deputati committūt excessus aliquos: quęsiuit episcopus Beluac. vtrum clerici isti cum impetuntur super excessib.suis conueniendi sint coram ipso:vel potius coram illis quibus seruiunt : cum illi quibus seruiunt , huiusmodi iurisdictionem vendicare contendant , quamuis eos non possunt excommunicare,*vel aliàs coercere. Ad hoc respondet Papa quod coram episcopo Beluac. tanquam coram ordinario conueniendi sunt, maximè super his quæ in sua dioecesi commisisse dicuntur: nisi fortè illi quibus delinquentes deseruiunt ex indulgentia speciali vel consuetudine vendicent sibi huiusmodi iurisdictionem.Ber.

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶Not. j. & pōdera tex. q̄ probat ꝙ appl'one ꝯsuetudinis venit ꝯsuetudo præscripta. & ad hoc adduco istū tex. p̄iūcto dicto Bal. in l. j. C. de emā. li. vbi dr̄, ꝙ ꝯsuetudo dat iurisdōem ꝯtētiosā qn̄ est p̄scripta. ğ sequitur ꝙ est p̄scripto talis cōsuetudo. And. Barb.

Ant. Fran. ¶Vtrum appl'one cōsuetudinis intelligat̄ d̄ præscripta, vide text. & doc. ī c. Cum a. d̄ ele. & q̄ ple. hn̄r ī c. fi. de ꝯsuet. li. 6. vbi p gl. & p Fed. de Sen. ꝯs. suo 86. & qd si post præscriptā ꝯsuetudinē semel aut bis ꝯuenitur dicat̄ illa ꝯsuetudo interrupta vide Cy. in l. j. C. q̄ sit lon. ꝯsu. tenētē ꝙ sic: ar. l. si vn⁹. §. pact⁹. ff. de pact. hr̄ ī c. fi. d̄ ꝯsue. idē voluit Arc. in c. frustra. ī fi. 8. dis. & p Inn. c. accedētib. de priuile. & adde ꝙ ad hoc vt inducet̄ ꝯsuetudo, req̄rit̄, ꝙ act⁹ fiat aīo ꝯsuetudinē inducēdi, vt p Arc. ī d. c. frustra. & c. ꝯsuetudo. j. dist. & in l. de quib. ff. de ll. & in c. fi. de consue. præall.

¶ Qn̄o aūt ꝓbetur an ꝯstare possit de tali aīo dicas, qd ex frequētatiōe actuū cū cursu tpis x. ann. p̄sumit̄ anim⁹, vt ī l. si mulier. C. ad Vell. & ī l. 3. d̄ rep. & vide q̄ hn̄r ī rub. s̄. d̄ ꝯsue. & ī c. bonæ. d̄ postu. pl. & ī c. ꝯquerēte. de off. or. & ī c. 2. de ca. mo. ad hoc aūt, vt dicat̄ ꝯsuetudo auth. siue antiquata dicas ꝙ si agit̄ d̄ ꝯsuetudine inducēda, p̄ter i⁹ sufficit cursus x. an. intell'r gl. d. l. de qb. si verò agat̄ de ꝯsuetudine iuri ꝯria: req̄rit̄ tm̄ tps, cui⁹ initij in ꝯriū memoria n̄ existat. dictū est no. Arc. ī c. gn̄ali. de ele. li. 6. & illud qd est dictū qd ī ꝯsuetudine p̄ter legē sufficit tps x. ann. Dicas hoc ēt voluit gl. c. fi. d̄ ꝯsue. li. 6. qd intellige verū, nisi eēt p̄ter legē q̄ deroget iuri particularis ecclesiæ: qa tūc n̄ validat̄ nisi p lapsum 40. an. fm ꝙ no. voluit Inn. ī c. cū dilect⁹. ad fi. de ꝯsue.

a ¶Not. j. a clericos posse deputari seruitiis, & obsequiis maiorum prælatorum, quod not. pro limitatione c. 2. ne cler. vel mo. sic etiam possunt respectu diuinorum officiorum, vide tex. cum bo. gl. 21. q. 2. præcipimus. & quod
2 no. In. ī c. pe. ȷ̄. ne prel. vi. suas. ¶†No. 2. quod
b appellatione diœces. venit ciuitas. b & hoc in materia non odiosa ad hoc c. j. de of. or. & le.
3 & no. in c. vno. de re. perm. li. 6. ¶†No. 3. quod sola ratione seruitij nō competit iurisdictio domino in seruiente, etiam si dn̄s habeat ali-
4 quam prærogatiuam, vt hic. ¶†No. 4. capitulum ecclesiæ cathedralis non habere iurisdictionem supra clericos etiam subditos ratione seruitij: nec ēt in singulares canonicos nisi aliud habeat ꝯsuetudo. de of. or. c. irrefragabili. §. excessus. ¶No. quod eps solus est ordinarius in tota diœcesi respectu delictorum ibidem commissorum. aliis prelatis inferiorib. exclusis. ad hoc c. j. de off. or. & c. cum eps. e. ti. li. 6. 11. q. 1. de persona. ꝙ limita iuxta no. in c. cum ab ecclesiarū. & c. quanto. de of. or. vt no. Pau. in cle. ne in agro. §. ceterum. de sta.
5 reg. ¶†No. etiam duo tribuentia iurisdictionem etiam priuato. videlicet priuilegium. &
c ꝯsuetudo. c & quod dixi de priuato respectu ꝯsuetudinis. alibi nō ita benè hoc probatur,
6 fm Io. And. ¶†Venio ad gl. & opp. cum gl. in eo quod iste tex. præsupponit clericum delinquentem extra diœc. posse puniri per suum epm, vt denotat dictio maximè, posita in tex. Nam illa dictio, maximè, ex suo proprio significato denotat idem in casu ꝯrio, vt not. in c. cum olim. de test. & in c. auditis. de ele. & sic ob. iura dicentia quem debere puniri vbi deliquit. 6. q. 3. placuit. de ap. c. j. Sol. dupliciter primò, quod dictio, maximè: stat pro tm̄, & sic impropriè, & ista sol. non est bona: quia destruit literā. & à proprio sensu verborum non est recedendum si aliter non constat de mente. ȷ̄. de ver. si. c. fi. & l. non aliter. ff. de le. 3. Secundò sol. ꝙ si agitur de pęna excōicationis, vel de bn̄ficio ciuiliter iurisdictio competit iudici delicti: sed si agatur ad pœnam depositionis cognoscet tantū proprius diœcesanus & procedat hoc c. quia ab alio episcopo potest deponi licet in sua diœc. delinquat: & hanc sol. tenent Io. Phil. Vin. & Goff. Sed contrarium tenet Host. per decr. ȷ̄. prox. & hanc opi. Host. sequuntur hic d. Mod. & satis videtur probari per c. ȷ̄. prox. vt ibi dicam, & cōcludo hanc materiam latius vltra alios, ꝙ aut quæritur nunquid iudex delicti possit deponere delinquentem in sua diœcesi. & dico quod sic, si ibi reperitur per c. ȷ̄. prox. & iura dant iurisdictionem in personam ratione delicti indistinctè. 3. q. 6. c. j. & ȷ̄. e. c. fi. Si autem ibi nō inuenitur nō hēt iurisdictionem in personam, vt in cle. pastoralis. de re iu. dicam in c. fi. ȷ̄. e. An autem habeat locum tunc remissio. gl. hic remittit. sed tu vide gl. no. in d. cle. pastoralis. Aut quæritur nunquid pro-
d prius eps possit punire subditum d ꝓ delicto commisso extra suam diœce. hic videtur tex. ꝙ sic, non impropriando literam. Et licet Io. An. hic simpliciter transeat, tamen apertè dicit vt in c. vt animarum. de const. lib 6. quod siue subditus delinquat extra diœc. siue in loco exempto diœc. potest ratione fori con-
e ueniri coram iudice suo. e & idem tenuit Io. de Lig. in præal. cle. pastoralis. vbi quærit: nūquid puniet eum fm statuta loci delicti, an fm statuta sua. & vide de hoc ibi latius. Nec ob. pred. c. vt animarum. vbi dr̄, ꝙ delinquens extra diœc. nō ligatur statuto sui epi, quia loquitur qn̄ pœna imponitur ipso iure non tn̄ ligat, quia sic ligaret & extra suam diœce. secus si vult eum puniri in diœc. sua fm ius cōe vel fm statuta sua non imponentia pœnam ipso facto, tunc. n. p̄t. & pro hoc est tex. in l. 1. 2. & 3. & in aut. qua in prouincia. C. vbi de cri. agi op. Item dicēdo ꝯrium iste forus rōe domicilij quodammodo superflueret, cum sortiatur quis forum ratione ꝯctus rei, vel delicti, vt ȷ̄. e. c. dilecti. sic ergò iste forus domici-
7 lij est generalior aliis. † qa in eo p̄t subditus ꝯueniri de ꝯctu alibi gesto, vt ȷ̄. e. c. dilecti. & de re alibi sita, vt not. in l. fi. C. vbi in rem act. & de delicto alibi commisso vt hic, & dicam in d. c. fi. Sed Io. An. in addi. Spe. post Odo. ī ti. de comp. iu. adi. §. 1. ver. 3. rōe criminis. & ver. qd si ꝯuenitur. vr̄ hoc dictum multū restringere, vt procedat, qn̄ ꝓceditur via accusationis. secus dicit vbi ꝓceditur via inqsitionis, qa tūc iudex agit ad vindictam. & sua nō interesse ex quo deliquit extra suum territorium. Nam in loco domicilij p̄t ꝯueniri non ex eo, quia ibi deliq̄t, sed qa ibi sortitur forū. & sic debet audire accusantem: & ex hoc capite p̄t eum punire si delictum ꝓbetur. sed inquisitio delicti principaliter ꝯcernit delictū quod nō ꝯtingit iudicē si est extra suum territorium ꝯmissum, & iura canonica quæ latè permittūt inquisitionem dn̄t, ꝙ ꝓcedunt in suo foro, & sic vr̄ sentire p hoc hāc limit. ꝓcedere tm̄ fm iura ciuilia, sed fm iura can. p̄t iudex ꝓcedere tam per viam accusationis q̄ inqsitionis. Quinimò placet d. Ant. ȷ̄. in c. fi. ꝙ ēt de iure ciuil. p̄t ꝓcedi p viam inqsitionis in casib. in quib. p̄t de iure ciu. per viam accusationis ꝓcedi. Nam cā quare in loco domicilij p̄t accusari, licet alibi deliquerit est, quia vbicunq; delinquat subditus est iudicis domicilij, & hæc cā locum hēt siue ꝓcedatur p viam accusationis, siue inqsitionis. Itē sicut interest iudicis delicti purgare ꝓuinciā malis hominib. l. ꝯgruit. ff. de of. presi. ita interest iudicis domicilij castigare subditos. & ꝓuinciam suam purgare talib. hominib. licet alibi deliquerint, vt in d. l. ꝯgruit. fa. l. præses. ff. e. & hoc dictum satis placet: & reperio exp̄ssè tenere Bar. post Cy. in l. cunctos populos. C. de sum. Tri. vbi dicit, ꝙ etiam ex statuto municipali, potest procedi per viam inquisitionis ꝯ
f subditum delinquentem extra territorium f: & idem no. in l. relegatorum. §. interdicere. ff. de interd. & releg. & ibi est tex. in vers. si quis eam. & in l. 2. iuncta gl. C. vbi de cri. agi opor.
8 ¶†Sed dubium est nunquid punit cum secundum statuta sua, an secundum statuta loci delicti, Cy. tenuit, quod potest secundum legem suam, quando adiicit qualitatem ad delictum iam inductum per legem. Bart. ibi contra, quòd tantum secundum ius commune, vel statutum loci delicti. quia in decidendo debet inspici locus ꝯctus seu delicti, vt c. vt animarum. de const. lib. 6. vide Io. de Lig. in præall. cle. pastoralis.

¶Secundò gl. facit duo. primò colligit, quòd cousuetudo dat iurisdictionem, secundò opp. contra hoc: & contra tex. in eo quod innuit dominum posse habere iurisdictionem in causa subditorum: nam qui præest iurisdictioni, non potest sibi, vel suis ius dicere, vt l. qui iurisdictioni. ff. de iu. om. iu. non ergò potest acquirere ex consuetudine talem iurisdictionem. Solu. quòd dominus bene potest habere ordinariam super familiam suam: sicut magister super discipulos suos, & c. sed si suspectus fuerit poterit sibi dari adiunctus, vel possunt eligi arbitri. Tria sunt ibi examinanda principaliter: primò, quam iurisdictionem possunt isti ex consuetudine acquirere: secundò, an dominus vel pater, vel consimiles personæ possunt habere iurisdictionem in illos de sua familia. tertiò, quam iurisdictionem seu potestatem habeant isti inferiores prælati, & consequenter vbi possunt eam exercere.

9 ¶†Venio ad primum videlicet quam iurisdictionem tribuat consuetudo. Et primò scias quòd simplicem iurisdictionem indubitanter tribuit secundum omnes: & textus apertissimus est hic, vbi probatur, quòd etiam priuatæ personæ acquiri potest iurisdictio simplex ex consuetudine: quia alibi non est ita expressum secundum Io. And. Nam alia iura loquuntur vel in prælatis, vel in capitulis tenentibus aliquam administrationem, vt in c. ad hæc. & in c. accedentibus. de excess. prælat. & in c. irrefragabili. §. excessus. de offic.
10 ordinar. & de præscript. cap. audita. & in cap. cum olim. ¶†Sed de mero

& multa circa mām ꝯsuetudinis, vid̄ plenè ī pall. c. fi. vbi per mod. & nouis. in d. l. de quib. & in l. 2. C. quæ sit lon. consue.

Sebast. Sapia.

b ¶Venit ciuitas. de hoc vide latissimè p Fel. ī ca. Rodulphus. ver. tertia ꝯclo. s̄. de resc. & ibi ꝯcludit ꝙ largè appl'one diœcesis venit ciuitas, licet non strictè, & iō in odiosis nō venit, vt ibi per eum.

Zacharias.

c ¶Priuilegium & ꝯsuetudo. Adde tertiū. s. p̄scriptionem q̄ tn̄ sit tāti tpis ꝙ in ꝯriū n̄ sit memoria. no. Bar. ꝯs. j. inc. q̄rit̄ vtrū iurisdō. Pau. de Cas. ꝯs. 133. vbi dt ꝙ p lōgū tps cū titulo ēt putatiuo, q̄rit̄ iurisdō. & Bal. ī l. fi. ad fi. C. de lon. tēp. p̄scr. Flor. ī l. si sit ꝯstituta. ff. quemad. ser. amit. & In. in c. cum dilectus. ȷ̄. de cap. mo.

Sebast. Sapia.

d ¶Punire subditū. De hoc articul. vide Ang. ī dispu. sua inc. Bononiēsis. & Car. ī cle. pastoralis. §. deniq; q. 2. de re iu. & Fel. ī c. à nobis. vers. circa tertiā. de sent. exc. vbi dt cōiter teneri quod eps non possit punire subditum delinquentem extra territorium.

e ¶Iudice suo. adde vt per Cal. cons. 14. de priuil.

f ¶Extra territoriū. Adde quod voluit Bal. cons. 222. lib. 4.

Sebast. Sap.

a ¶Sed d̄ mero. Q̄ d̄ ēt ꝯsuetudo tribuat iurisdōem in causis meri, & mixti imperij: tenet Bal. in l. cū p̄tor. §. item hi. ff. de iu. dicit tn̄. Abb. post Host. in c. literas. de rest. spo. ꝙ ꝯsuetudo n̄ tribuat iurisdōem in causis maiorib. & arduis. vide tn̄ cōgesta p Fel. in c. non liceat. de prēsc. vbi cōcludit merū, & mixtum imperiū posse præscribi.

Zacharias.

b ¶Probabiliter dubitatur. Adde videre hanc q. per Bal. in add. ad Spec. in ti. de iur. om. iud. ver. fi. & plenius eundem in l. j. C. de eman. lib.

c ¶Præscribi. Istā q. multum per extensum examinat Ias. in l. imperium. ff. de iu. om. iu. & cōcludit, ꝙ possit p̄scribi quinimò ꝯsuetudo dat ordinariā iurisdōem: sicut lex, fm Bar. in l. viros. in fin. C. de diuer. of. li. 12. & sequitur idem Ias. in l. morę. ff. e. ti. Aen. de Fal.

Ant. Franc.

¶ An & qn̄ merum imperium possit p̄scribi hr̄ per Bart. in l. imperium. hic all. & p eūdem in l. hostes. ff. de cap. & per Bal. ple. ī q. per eum disputata q̄ inc. Apulus qdam. & per Io. An. in c. cū venerabilis. de ecen. & p Inn. in c. in causis. de ele. & per Arch. 16. q. 2. in c. j. & qd sit merū imperium, vel mixtum, & qd iurisdō hr̄ per gl. & do. ī d. l. imperiū & ī c. qd̄ sedē. de of. or. & p Spe. in ti. de iu. om. iu. in §. j. in vers. & notādū. & seq. & vide gl. in c. si qs Eps. 2. q. 7. quæ dicit, ꝙ merū imperiū est cognoscere d̄ criminib. & istud merū imperiū hēt ibi eps in sua diœc. & hr̄ in c. cū contingat hoc e. ti. & an excōicare sit meri imperij no. Io. An. in c. pastoral. de off. ord.

d ¶Cōtrarium. Adde Pet. d̄ Anc. ꝯs. 312.

Sebast. Sap.

e ¶Currit p̄scriptio. Istud tn̄ nō requirit̄ in p̄scriptione tanti tpis cuius initij memoria nō existit fm Bald. in c. j. quæ sunt re. in vsi. feu. Sal. in l. 2. C. noua vect. Ale. in cons. 6. incip. viso themate. in j. vol.

a de mero a & mixto imperio ꝓbabiliter dubi-
b tatur, b & sentit hic Host. ꝙ ꝯsuetudine nō p̄t competere. pōderat. n. verbū iurisdōem, positum in tex. nō. n. dixit imperium, & sic intelligit istū tex. & §. excessus. superius alle. de modica iurisd. Fran. Accur. vt recitat hic Io. And. hanc q. disputauit, & nō determinat Ia. de Are. vt recitat Cy. in l. j. C. de eman. li. tenuit me-
c rum imperium nō posse p̄scribi c ēt per tps cuius nō extat memoria cum illud habeat à lege. ff. de of. eius cui man. est iuris. l. j. si ergò à lege cōceditur, p̄scriptione non acquiritur fm eum. C. de fun. patrim. l. ius emph. li. xj. ¶ Pe. &
d Cy. in d. l. j. tenent ꝯrium: d qa si ex priuilegio pōt cōpetere, ergò ex ꝯsuetudine, ar. hic, vbi ista duo parificantur. Item qa princeps tacendo vr̄ ꝯsentire. & hoc idem tenet Bar. in l. j. ff.
11 de aq. plu. ar. ¶†Dicit tn̄ ꝙ ista incorporalia non p̄nt præscribi nisi detur patiētia eius prę iudicio agitur: vt l. 2. C. de ser. & aqua no. Inn. in c. bonæ. el j. de po. præl. & in c. cōquerente de of. or. & in multis aliis locis non procedit prescriptio nisi detur sciā principis cuius iura præscribuntur. Vnde refert ꝙ ciuitates Italiæ non poterūt hæc iura præscribere, cū magno tpe Imperator nō fuit in Italia. An aūt ciuitates Italię, quę hodie eligūt sibi duces, vel dn̄os temporales p̄nt licitè hoc facere, & an regimen tyrannicū possit præscribi: vide per Bal. in l. decernimus. C. de sacros. ecc. Sed pōt dubitari fm eum: nunquid vacante imperio currat hæc præscriptio: cū Papa succedat in iurisdōe. vt in c. licet. s̄. e. & nō decidit: sed satis pōt teneri, ꝙ aut qs præscribit imperium ꝯ Imperatorem, & tunc cum eius requiratur
e sciā non currit præscriptio e imperio vacāte, qa licet Papa succedat tn̄ caret imperium immediato defensore, vt in sil'i. dt In. in c. olim. de rest. spo. ꝙ ꝯ ecclesiam inferiorem vacantem n̄ currit præscriptio: licet eps possit pro
f ea agere & ita postmodum reperi decidisse f Bar. in l. nāl'r. ff. de vsuca. & sic succedat in administrōe. Aut qs præscribi merū imperium ꝯ inferiorem cui hoc ꝯpetit, & tūc sufficit eius sciā, vt in sil'i no. Bar. in l. si publicanus. §. in vectigali. ff. de pub & Inn. in c. cōquerente. de off. or. hanc ꝯcl. qd̄ merum imperium possit q̄ri ex ꝯsuetudine apertè sentit Io. An. & Arc. in c. cū eps. de of. or. li. 6. vbi dn̄t, ꝙ ex ꝯsuetudine seu præscriptione pōt ꝯpetere arch. seu
g prælato inferioris ius audiendi g quascunque cās in certa parte diœ. ita ꝙ eps nō possit sibi ꝯstituere officialem: & sic pōt præscribi ēt cū territorio. hoc idem vr̄r velle. d. de Rot. deci. 309. allegāt de præsc. auditis. & c. cū olim. 16. q. 3. quicūque. de of. or. c. dilectus. de exces. pl.
12 accedentib. ¶†Et hoc dn̄t ꝓcedere ēt in ca-
h pitulo, h vt possit p̄scribere ꝯ canonicos singulares, & alios bn̄ficiatos, vt possit eos incarcerare, excōicare: & alia agere. q̄ sunt meri imperij. ad hoc c. dilectis. & c. significauit, ꝙ inferiores prælati p̄nt p̄scribere. q̄ sunt episcopalis dignitatis seu p̄tātis tā respū legis diœ-
i cesanę. q̄ respū iurisdōis. i hanc ēt cōclusionē sequitur Lap. de cas. sua. all. 92. vbi ꝯcludit ciuitatē Tuderti posse præscribere merum, & mixtum imperiū, qd̄ hēt ecclesia in ea, vt possit hanc iurisdōem exercere in singulos. all. gl. in l. viros. C. de diuer. of. li. 12. in aut. de def. ci. §. nulla. in fi. gl. mag. facit dictū Bart. in l. ho-
13 stes. ff. de cap. & post limi. re. ¶†Et vide Inn. in c. bonæ. el 2. de post. præl. vbi tenet qd̄ etiā ꝯ ecclesiā Romanā currit præscriptio in iuribus sibi ꝯpetētib. in aliqua ciuitate, castro, vel
k villa: k all. c. ad audientiā. de p̄sc. & qd no. Cal. in c. cū nō liceat. de presc. & hāc concl. tenent * Mod. cōiter hic, & satis lucide probat̄ in iurib.
14 præal. ¶†Vnde ꝯcludo ꝙ quidā competunt principi insignum supremę p̄tātis, & hæc nō
l p̄nt præscribi: l vt l. cōperit. C. de præsc. 30. an. vbi patet, quòd aduersus tributum debitum insignum subiectionis non præscribitur, sic nec cōtra supremam potestatem ipsius principis, vt sit acephalus, id est sine capite. & hoc indubitatum aduersus Papam: vt no. Inno. in c. bonæ. 2. de postul. præla. patet in c. cum non liceat. de præscript. facit text. cum glo. in cap. nulla. 93. di. no. gl. in c. vno. de cle. ægro. lib. 6. in ver. nō ob. in fin. an aūt ꝯ p̄tātem Imperatoris possit præscribi: vt ei qs non subsit, vide ꝙ no. Bar. in d. l. hostes. & hic vt plenè not. in c. p venerabilem. ȷ̄. qui fil. sint le. Quædā sunt reseruata principi in signum cuiusdam prærogatiuæ de quib. in c. qd̄ translōem. de of. le. & in c. sicut vnire. de exces. præl. & ista sunt inp̄scriptibilia fm d. An. hic. & ꝓ eo all. gl. ī præal. c. vno. de cle. egr. sed ego puto, ꝙ talia p̄nt prescribi interueniente sciā Papæ sicut ex quadā ꝯsuetudine ꝓcessit, ꝙ legati absoluant ab ex-
m cōicatione inflicta à canone si qs suadēte, m & sicut innuit text. præal. c. ꝙ trāslationem, ꝓ hoc est tex. in c. sup quibusdā de ver. si. vbi patet, ꝙ reseruata principi p̄nt præscribi per tps
15 cuius initij memoria n̄ extitit. ¶† Vnde per illum tex. tenuit d. Ant. in c. p venerabilem. q fil. sint le. inferiores à principe posse q̄rere ex præscriptione p̄tātem legitimādi, & tabelliones creandi, licet soli principi hoc ꝯpetat in l. j. §. de qua re. ff. de post. & qd̄ no. in c. cum P. d̄ fi. inst. facit c. cū dilectus. e. ti. Voluit Inn. in d. c. cum P. & Bart. in l. hostes. ff. de cap. & l. infamem. in fi. ff. de pub. iu. & in l. j. de aq. plu. ar. & in l. si publicanus. §. in vectigalib. de pub. Quædam sunt quæ competunt rōe ordinis & ista non p̄nt quæri ex ꝯsuetudine per non habentem ordinem, vt in c. q̄to. & qd̄ ibi no. de cōsue. Vnde dt hic Host. & bene quod inferiori non p̄t competere p̄tās deponendi, qd̄ intellige, vt not. in c. trāsmissam. de ele. Quædā sunt meri, vel mixti imperij vt cognitio cāru criminalium ex offō publico ad finem vtilitatis publicæ seu priuatæ, & ista p̄nt præscribi, vt s̄. dixi. Et quæ dicantur meri, vel mixti imperij no. Bar. in l. imperium. ff. d̄ iu. om. iu. dicam in c. quod sedem. de off. or. Ad istum tex. p̄t dici, ꝙ isti non audebant coercere, qa cōsuetudo hoc eis non tribuebat, & tunc ex hoc colligitur, ꝙ iurisdō pōt competere sine coerctione. Et ad l. fi. ff. d̄ of. eius cui man. est iuris. quæ dicit, ꝙ nulla est iurisdō, quæ coerctionē aliquam non hēat dic, ꝙ est nulla. i. modici effectus, vt tamē, quia pro executione potest habere recursum ad ordinarium sicut facit ar-
n biter vt l. à diuo Pio. ff. de re iu. Et intelligo n quòd merū imperium potest præscribi per habentem alios subiectos seu aliquam prærogatiuam seu præminentiam, vt est capitulum, secundum d. Ant. & hoc placet arg. l. non est singulis. de re iud. Et hoc dico verum nisi simul acquirat subdito exercitium eorum, quæ sunt imperij. arg. eorum not. Inno. in c. dilectus. de cap. mo. &
16 facit c. dilecto. de sent. excom. libr. 6. ¶†Et ex his deciditur dubium an potestas excommunicandi possit præscribi. & dicit hic Io. Andr. post Host. quòd priuatæ personæ non potest consuetudo hanc potestatem concedere. argum. eorum quæ not. de off. archi. c. cum satis. & cap. seq. In prælatis verò secus. s̄. de elect. dudum. & de off. ord. cum ab ecclesiarum, & quod not. Io. And. r in c. conquerente. eo. tit. vbi dicit priuatum nō posse ex consuetudine quærere potestatem audiendi confessiones vel exercendi illa, quæ sunt curæ. Inn. in cap. olim. 3. de restit. spol. dicit simplicem clericum, qui alias non habet potestatem excommunicandi posse quærere hoc ex consuetudine, quia sicut episcopus posset hoc expresè sibi concedere, ita, & tacitè permittendo. & hanc opinionem sequitur dom. Card. & ad istum text. Respond. quòd consuetudo hoc non habebat, sed bene potuisset induci. dom. Anton. tenet quòd si præscribens habeat aliquam prælationem seu iurisdictionem seu aliquam præemi-
o nentiam, vt capitulum hoc poterit, secus si omninò est priuata o persona. & per hoc quod not. dom. de Rot. decis. præalleg. Et credo, quod hoc etiam fuerit de mente Innocen. dum alleg. capit. cum ab ecclesiarum. de offi. ordin. & cap. 2. de his quæ fiunt à maior. par. ca. Satis puto sic dicendum, quòd aut quis vult quærere potestatem nomin

Zacharias.

f ¶ Reperi decidisse. Adde ꝙ ista fuit ponderatio Car. hic q̄tum Inn. in all. c. olim. l. j. vsurpauit. de quo no. in apo. ad istum, in c. nouit ille. in ver. deficiente imperio. s̄. de iud.

g ¶Ius audiendi. Adde d. Ant. d̄ Bu. ꝯs. 19.

h ¶Capitulo. Adde Old. cons. 172.

Sebast. Sap.

i ¶Iurisdōnis. Vide Fel. in c. pastoralis. s̄. de off. ord.

k ¶ Vel villa. Adde Ro. cons. 141.

Sebast. Sap.

l ¶P̄nt p̄scribi, Vide Bal. ī aut. quas actiones. C. de sacros. ecc. Bar. ī l. licitatio. §. earum. ff. de pub. In. in c. bonæ. 2. de postul. præl. vbi dt, ꝙ collegium Cardinalium non p̄t præscribere summā p̄tatem Papæ. de quo vide Fel. in c. cū te. de re iu. in c. cū nobis. de presc. in rubr. de cōst. & in ca. quod translationem. de of. ord.

m ¶Si quis suadēte. Adde Ro. sin. suis. folio 20.

Sebast. Sap.

n ¶Et itelligo. Hoc etiam tenet Lu. Ro. in l. j. §. denique. ff. de aq. plu. ar. vide Alex. in cons. 16. vol. 5.

o ¶Omninò priuata. Adde Fed. consil. 135. in fin.

Universidad de Deusto Biblioteca

a¶Cum territorio. Adde Cal.cons.1.de præscrip.
b¶Sequire.Adde Ale.cons.65.lib.4.
Ant.Franc.
Addas qđ verbũ castigare refert ad leuẽ castigationem & domesticã:vt l.3.C. qđ pa.po.& qa veniat appone castigationis hr in l. nec qcq̃. §.de plano.ff.de off. proc.& leg.
¶Et addđ qđ castigatio modica est permissa ẽt aliqb.magistratib. tantummodo,puta,magistratibus inferiorib.ꝓ tuitione suæ iurisdõis: vt in l. magistratib. ff.đ iu.om.iu. in aut. de nupt.in §.si verò. & no.in c.sicut.7.q.1.& vide gl.in l.sed & si in §.fi.ff.ad l.Aq. q loquitur de castigatione ꝑmissa præceptori ĩ discipulos: & de castigatione ꝑmissa magistratib.vide ꝑ Spe. in ti.de iu.om.iu.in vers.qd de dilatiõe ꝑmissa magistro in discipulos. dicas qđ magister ꝑt impunè corrigere, & verberare discipulos suos,dũmodò id faciat moderatè, & leuiter:vt in c. nullꝰ.17.q.4.& in l.j.C.de emen ser.& in l.aut facta.in § j.de poe.& in l.4.ĩ §.si magister. & ibi per Bar.ff.ad l. Aq.& ꝑ eundẽ Bar. in ꝯs.suo inci.visis testib.examinatis,&c. & vide no.tex.in l.itẽ quæritur.in §.Iulianus.ff.loc.vbi magister ꝑcutiens discipulum ẽt cã castigationis cũ forma calcei, eruens ei oculũ tenet.& ex quo immoderatè ꝑcutit:ꝑsumitur in eo dolꝰ, & vide bo.text.in c. ꝑsbyterũ.de ho.vbi dr̃, ꝙ magister ꝑcutiens discipulũ si inde moriatur dicitur esse irregularis.
¶Et adde, ꝙ magister non dẽt ꝑcutetere discipulũ ex odio sed solũ castigationis gr̃a, al̃s si discipulus esset clericꝰ incideret in c.si quis suadẽte. sed ꝑcutiẽs nõ ex odio, sed gr̃a castigationis discipulum clericũ non incurrit excõicatione,vt in c.nullus clericorũ.17.q.4.

noĩe suæ prælaturæ seu administrationis, & potest,licet aliàs de iure non posset.ar.in c.dilectis.de ap.& in c.dilecto.de sen.exc.li.6.&in c.2.de his quæ si à ma.par.ca.& ꝙ ibi no.in c. dudum.2.š.de el.Aut quis vult quærere noĩe proprio,& non ꝑt quantumcunque aliàs habeat subiectiones,qa cũ depẽdeat à ꝑtãte clauium non ꝑt hoc competere noĩe ꝓprio.ar. c.noua.de poe.& re.c.communis.e.ti.&in c.2. e ti.li.6.& hoc est,qđ hic voluerunt Io.An.& Host.& clarius voluit hoc Io.An.ĩ c.auaritiæ.
17 de ele.li.6.¶†Et no.ꝙ excõicatio ẽ meri imperij,vt no.Inn.in c.trãsmissam. de ele.ꝑt etiã dici, ꝙ aliqñ sit mixti imperij cũ proferatur qñque ad instantiam partis.in c.venerabilib.
18 de sen.exc.li.6. ¶†Sed quæro qa.š.dixi,ꝙ ea quæ sunt meri imperij ꝑñt præscribi: nunqd prælatus inferior eꝑo possit præscribere hãc
a ꝑtãtem cum territorio.[a] Io.An.& Arc.in c.cũ Eꝑs.de off.or.li.6.sentiunt ꝙ sic:vt š.dixi. Sed hic Host.quẽ recitat Io.An.& simpliciter trãsit: đt, ꝙ de iure cõi Archidiaconus vel alius ꝑlatus excepto eꝑo non ꝑt dici habere territorium.nec cõsuetudo posset hoc operari,ꝙ in eadẽ ciuitate,vel dioecesi essent insolidum duo capita quasi monstrum.remittit ad not. de off.or.q̃to.& c.qm̃ sunt,tñ aliqui Abbates hoc habẽtes ſm eum ex priuilegio Papæ,qui solus ꝑt hoc concedere.d.Ant.đt,hic,ꝙ si inferior vult q̃rere territorium, vt separatũ ab eꝑo ita vt faciat caput in eadem ciuitate seu dioec.non est possibile, si autem vult quærere quasi sub eꝑo vt eꝑs habeat vniuersalem iurisdõem saltem habitu, & iste prælatus inferior habeat quasi sub eo:licet exercitio excludatur eꝑs,& hoc est possibile:sicut ꝯtingit in
19 exẽptis:& hoc mihi placet. ¶† Et si diceres quẽ effectũ operabitur iste habitus iurisdõis, q reseruatur eꝑo: dico,ꝙ multũ primo,quia vnum caput recognoscetur principaliter in eadem dioecesi.secundò puto,ꝙ rõe hmõi iurisdõis vl̃is poterit eꝑs iurisdõnẽ exercere data negligẽtia inferioris ꝑlati ad hoc adduco tex.opt.in c.irrefragabili.§.excessus.de of.or. facit in ar.c.cæterũ.š.de iu.& ꝙ ibi dixi. ¶Itẽ vacãte vel mortuo illo ꝑlato inferiori:eꝑs exercebit.ar.in c.licet.š.e.& ĩ præal.§.excessus. Item poterit ab ipso inferiori appellari ad ipsum eꝑm.ar.in c.Romana.§.j.de ap.li.6.faciũt ad prædicta not.per Inn.in c.cum satis.de off. archip.& hæc no.& sufficit quò ad primum.
20 ¶†Venio ad ſm,& cõcludo sic,ꝙ aut quæritur nunquid dñs rõe seruitij dũtaxat habeat iurisdõem ordinariã in mercenarios seruiẽtes.& dđm ꝙ nõ vt hic.tñ ex causa eos pôt leuiter castigare, vt l.respiciẽdum.ff.de poe.no. gl.in c.sicut alterius.7.q.j. facit c.duo ista nomina.24.q.4.Idem in dño dic respectu serui, licet.n.possit eum castigare, & ẽt mittere in
b vinculis non tñ ꝑt in eũ sæuire,[b] nec iudicialiter cognoscere:vt C.đ emen.ser.l.vna.& in sti.de his qui sunt sui vel al.iur.§.j.Idem de marito respũ vxoris,vt non habeat ordinariam in eam:nec habet eam in ꝑtãte sicut habet filium,vt no.in l.si vxor.C.de cond.inser. ꝑt tñ eam castigare.Nunquid eam ex cã possit verberare:dic vt no.gl.in præal.c.sicut quæ videtur velle,quod non.Sed Arch.ꝯ & doct.in c. quemadmodum.de iureiu. moderatè tñ nec ob.l.cõsensu.C.de repu.qa debet intelligi qñ verberat sine cã,vel enormiter.An aũt possit cã ex cã inuinculare seu recludere in aliquo loco vide tex.cum gl.in c.placuit.33.q.2.Item dic de patre respũ filij, non.n.hẽt in eum iu-
c risdõem ordinariam[c] eo,quia pr̃ licet possit eius delicta leuia corrigere,& ipsum ẽt tradere iudici,vt eum puniat ſm eius voluntatem, iustè tñ vt est tex.no.in l.3.C de pa.pot.facit l. vna.C.de emen.propin. vbi ẽt dicit,ꝙ delicta atrocia ipsius filij debẽt ꝑuniri ꝑ ipsum iudicem.Aut q̃rit nunqd habens al̃s iurisdõnem possit eã exercere in cã filiorum,& eorũ qui sunt de sua familia. Et ista est q.nostra in qua sunt principaliter quatuor opi.Prima ẽ Gof. qui đt qđ ipsis de familia agentib.ꝯ alios,vel si ab aliis recusatur non ꝑt.Hãc opi.dãnat hic Host.& Cal.non.n.ꝑt condẽnare qñ alij agãt ꝯ ipsos, ergò ꝑt qñ ipsi agũt ꝯ alios, credo tñ ꝙ Gof.habuit bonum intellectũ,quia qñ alij agunt non ꝑt à familia sua recusari,quia ipse non est suspectus sue familiæ,facit quod no. in c.insinuante.de off.del.sed qñ familia agit ꝯ alium tunc merito, dñs vel pr̃ est alij suspectus vt in prẹal.c.insinuante.&in c.accedens. vt lit.non ꝯt.cum si.Secunda opi.est, ꝙ in criminali non potest,vt in ciuili,ꝑt, vel vt delegatus ꝑt,non autẽ vt ordinarius, quia delegatus fungitur vice delegãtis. Vnde præsumen
d dum est, ꝙ faciat illud, ꝙ faceret delegans.[d] hanc opi.ponit gl.in l.qui iurisdõi.ff.de iuris.om.iu.& in l.quinetiam.ff.de arb. vbi plus đt ꝙ in ciuilib. potest esse ordinarius vsque ad conte.litis ne pereat actio.l.Senatus.ff.de off. præsi.hanc ẽt reprobat Car.quia l.qui iurisdictioni,nõ distinguit inter causam ciuilem,& criminalem. Item sequeretur, ꝙ vbi delegãs non potest recusari tunc nec etiam ipse delegatus.de of.del.in c.insinuante.cum multis si.Tertia opi.est Io.glossatoris in §.tria.3.q.8. vt in cã ciuili possit esse ordinarius vsque ad fi.vt l.quinetiam.præal. In criminali verò tñ vsque ad actum conte.li.vt in d.l.Senatus.delegatus verò non potest nec in ciuili nec in criminali,vt in c.postremo.de ap.ꝯ hanc opi. facit d.l.quẹ iurisdõi quẹ indistinctè dicit,qđ non ꝑt dicere ius nec sibi nec suis.Quarta opi.ẽ Cal.qui nullã in hoc facit dr̃iam inter delegatum,vel ordinarium,vel inter cãm ciuilem,& criminalem sed gñaliter đt ꝙ pôt esse ordinarius.Item delegatus nisi recusetur, & satis sentit ista gl.hic,& hoc recitat gl.tenuisse Hug.3.q.5.c.1.& hẹc opi.videtur verissima, qa ex quo hẽt iurisdõem ꝑt eam exercere nisi recusetur.ar.hic, & in d.c.postremo d.Ant. hãc opi.ampliat dicẽs, ꝙ in criminali non ꝑt esse iudex si opponatur,nec exigit recusationem,qa lex præcludit exercitium,vt in prẹal. l.qui iurisdõi.& l.lex Cornelia.ff.de iniur.In ciuili potest esse, & delegatus, & ordinarius altero agente ꝯ familiam, vel filium. Si verò familia vel filius agit potest in actiõe tpali indistinctè esse iudex vsque ad actum ꝯte. litis, vt sic actio perpetuetur.vt in præal.l.senatus. Si verò nõ recusetur pôt esse vsque ad finem litis. Idem & fortius in actione perpetua tũc non solum potest recusari dñs,& pater, imo & cõsanguineus vsque ad gradũ in quo succedere potest,vt no.Bar.in d.l.qui iurisdictioni.Sed de hoc vltimo dic meliꝰ,vt no.in c.postremo.de app.debet ergò considerari qualitas regionis,nam in vno loco magis extenditur affectio inter cõsanguineos, q̃ in alio loco.Iudex tamen volens euitare suspicionem, debet hoc committere,vt l.prẹtor.de iu.om. iu.& quod plenè dixi in c. si quis ꝯ clericum
21 š.eo.& hoc de secundo.¶†Quo ad tertium de potestate prælatorum inferiorum tractãt hic aliqualiter doct.& minus plene nec in vno eodemque loco habetur hæc materia collecta,sed ea latè collegi in repetitione.cap.si quis contra clericum.supra eod.& omisi ibi in lectu. inserere, quia melius cadit hic. vnde inseram hic seriatim, quia materia est multum vtilis, & quotidiana. ¶Et primo quæro, quia text. hic simpliciter dicit recurrendum ad episcopum super excessibus clericorũ, nunquid idem dicendum si actio ciuilis, vel criminalis sit mouenda contra clericum ecclesiæ collegiatæ,vel contra monachum alicuius monasterij non exempti,an vero debeat adiri præpositus,vel plebanus, vel Abbas.Sol.gloss.in capit.quanto.de officio ordin.refert tenere Hug. quod si agatur in figura iudicij, solus episcopus debet cognoscere de causa clerici, secus si agatur secundũ regulam claustralem, & loquitur de monachis.alleg. vndecima quæst.
1.de per

ricorũ.17.q.4.& ibi est gl.q̃ dixit qđ discipulus ꝯfugiẽs ad ecclesiã vt euadat manus magistri ꝑt in ecclesia à magistro castigari, & verberari dummõ nõ ex odio de q̃ ẽt vide in c.sup eo.de sen.exc.& viđ bo.gl.in c.Circũcelliones.23.q.5.q̃ ẽt dixit, ꝙ magister hẽt plus iuris in correctiõe scholaris:q̃ habeat pr̃ in correctione filij.tenet tñ menti doctrinã Bar.in d. l.4.in §.si magr̃.ad l. Aq.& in ꝯal.suo cõs. inci.visis testib.& in l.j.ad fi.ff.de his qui sunt sui vel al.iu.vbi dixit,qđ magister,q percussit discipulũ si accusatur de percussione, dẽt ad sui defensionẽ capitulare, & ꝓbare,ꝙ tpe quo ꝑcussit ipse erat magister:& qđ percussus erat discipulꝰ. & qđ ipse tũc erat in actu monẽdi & docẽdi cũ,qa tunc ꝑsumitur ex cã correctionis fecisse.de quo vide etiã gl.& in l.nullus.ff.de reg.iur.
Sebast.Sap.
c¶Ordinariam.Adde ꝙ in patre vsque ad septimũ gradum si verberat filiũ non ꝑsumitur aĩus iniuriandi,vt not.Bar.in l.vt vim.in pr.ff.de iust.& iu.&ibi đt,qđ patri verberãti non ꝑt filius licitè resistere:& hoc nõ solum licet patri ꝙ castiget filiũ, sed ẽt licet fratri seniori vt no.Bal. in l.j.C.de emen.propinq.ad qđ facit qđ no.Fr.Are.in ꝯs.24. in 2.dubio,& q̃ castigatio sit licita, vide Io.de Lig.in trac.de bello.c.90.cum quatuor seq.
d¶Faceret delegãs adde quod hoc nõ est simpliciter verũ, vt voluit Ro.ꝯs.332.

Sebast.Sap.
a¶Abbatem posse. Vide Car.in cle.1.in 3.q.de sta.mo.vbi dicit, qđ Abbas nõ ꝑt aliqd facere ꝯ monachos nisi in rl̃a sua ꝑmittatur.vide eum dẽ ĩ cl.j.§.si q de priuil.vbi đt qđ Abbas ꝑt corrigere monachos incarcerare,& expellere.& ꝙ possit flagellare:& verberare tradit Io.de Ana.in c.j.de cle.ꝑcus. nunqd aũt possit alteri ꝯmittere, ꝙ verberet monachũ:traditur in c.vniuersitatis.de sen.exc.& nũqd ille cui ꝯmissum fuit, ꝙ verberaret monachũ sit excõicatus: tradit latè Fr. Cur.in ꝯs.79.inci.su ꝑ articulo an abbas, vel prior & de iurisdõe Abbatis in monachos vide Fel.ĩ c. pastoralis.ver.lĩta septimo.š.de off.ord.
b¶Ad Abbatẽ spectat.Adde đ hac mã Ro.ꝯs.375.Cal.cõs. 3.de acc.& cons.20. de statu mona.
Sebast.Sap.
c¶Si vero agatur. Vide Bar.in l.2.ff.de in ius vo.vbi dixit,ꝙ Abbas ẽ citãdus qñ monachꝰ nõ ꝑt claustrũ exire,& qñ possit Abbas ex ꝯtractu monachi, vel ex delicto ꝯueniri tradit Car.in cle.3.q.6. de ꝑc.& ĩ cl.j.in ver.cẹterũ.de pri.& Bal.in l.nõ seruũ. C.de rei ven. Ale.in l.qđ seruus.ff.depos.

1.de persona.& C.de pa.po.l.3.de emen.propin.l.vna.Sed gl.ibi,& in c.cũ ab ecclesiarum. e.ti.tenet prælatum ecclesiæ collegiatæ habere iurisdõem cognoscendi,qa est ordinarius index licet subsit eꝑo,vt ĩ præal.c.cũ ab ecclesiarum.& in aut.de def.ci.§.2.col.3.& c.decernimus,de iud.& l.fi.C.de iu.om.iud.facit c.cũ in ecclesiis.de ma.& obe.& in c.sicut.de sim. in qb.iurib. patet Abbatẽ seu priorem posse, monachũ excõicare. Idẽ vr̃ tenere Lau.Vin. Lan.Gof.& gl.in c.de ꝑsona. & c.experiẽtiæ. 11.q.1.tñ aliud vr̃ sentire gl.ĩ c.hoc tñ. 18.q. 2.quæ đt,qđ non ordine iuris agitur ꝯ monachum,coram eꝑo agẽdũ est,secus nõ in forma iuris,vt ĩ.de ap.reprehẽsibilis. Inn.in d.c. q̃to.distinguit,ꝙ in his,q̃ spectãt ad rl̃am,Abbas ꝑcedit eꝑm cum in eis magis dẽat monachus obedire Abbati q̃ eꝑo.Idem no.gl.in c. q resistit.11.q.3.& 8.di.quæ ꝯ & 27.q.1.deuotã.& de poenis.cle.si.in gl.Vñ ſm In.& Io.An. in d.c.q̃to.đt, ꝙ si monachus peccauerit Abbas ad reuocandũ eum,& puniendũ intẽdat ſm rl̃am à superiore approbatã,& si ſm eum fuerit eiiciendus,eiiciet eum,qa ex quo superior cõfirmauit rl̃am vr̃ Abbati dedisse ꝑtãtẽ faciendi ea,quæ in rl̃a cõtinentur.Si vero accusaretur in iudicio:tũc ꝓcedendum erit sub eꝑo:qa minor eꝑo cãs criminales nõ agit.18. q.2.monasteria. Si verò agitur ciuiliter:tunc qõ nõ ꝓcedit in monachos ſm eos cũ nihil habeãt.22.q.1.nolo.& c.nõ dicatis.Sed si Abbas hr̃t clericos seculares sub se, vel ẽt monachos sub se in aliis monasteriis à suo monasterio diuisos , bñ poterit cãs eorum ciuiles audire, cũ sit ordinarius eorum, & hoc si actor vult apud Abbatẽ q̃rimoniam deponere.nõ.n.cogitur quis eos sub Abbate conuenire imò ꝑt eos sub eꝑo cõuenire,& aliis ordinariis, nec poterunt excipère de foro,s.qđ primo sunt cõueniendi sub Abbate , sicut in aliis qui eliguntur ab vniuersitatib.Idem no. Inn.in c.cum ab ecclesiarum.de of.or.& facit d.l.fi.ff.de iu.om.iu.Et idem,qđ dictum est de Abbatib.tenet in plebanis,& aliis prælatis ecclesiarum collegiatarum,Collc.in præal.c.q̃-
a to.refert quosdam tenere Abbatẽ posse[a] corrigere,& punire monachum suum,ẽt in figura iudicij dummodo nõ agat ad depositionẽ ordinis.& hoc casu,s.cũ agitur ad depositionem ob ordine intelligũt iura præal.per Inn. Mouẽtur isti per c.nullam.18.q.1.vbi đt tex. ꝙ tota disꝑõ monasterij spectat ad Abbatẽ, ad idem c.Abbates.ea.cã.&q.vbi patet,ꝙ Abbas hr̃ plenariam ꝑtãtem in monachos.Item qa de iure cõi prælatus præficitur per electionem, vt in c.cũ ab ecclesiarum. sed ibi Collc. đt verius,& tutius esse sentire cũ opi.In.ꝙ infimi iudices si ꝑñt cognoscere nisi de paruis, & in duob.aureis punire.C.de poe.in l.fi.2.q.6. anteriorũ.& remittit plenè ad no.in Spe.de iu.om.iu.Quam qõem quò ad monachos reperio tactam ꝑ Io.de Lig.in cle.ne in agro.de stat.reg.vbi format hoc thema,monachus intra septa monasterij homicidium commisit, & extra septa adulterium modo Abbas suus habita informatione vult inquirere ꝯ eum de dictis criminib.& processum suum facere ꝯ eum,deinde ꝓcedere ad canonicam punitionem vel absolutionem per sñiam iuxta nocẽtiam,vel innocẽtiam ipsius monachi.ab alia parte venit Eꝑs in cuius dioecesi.sitũ est monasterium volẽs idẽ facere & ꝓcedere asserens prẹdicta ad se pertinere nõ ad abbatem, abbate ꝯrium asserente,& dicẽte ad se,nõ ad eꝑm pertinere,quæritur qd iuris.Et prosequitur ibi hãc q.multum latè sed ꝯcludit, ꝙ ad
b abbatẽ spectat.[b] allegat de ap.ad nr̃am.de statu mo.ea quæ.vbi dicit qđ visitatores gñalis capl̃i suos monachos delinquẽtes per abbatẽ corrigi faciant,& eisdẽ iniungi pñiam salutarem iuxta S.Benedicti rl̃am & ap̃lica statuta.de app.reprehẽsibilis.in fi.24.q.3.corripiãtur. de of.or.cum ab ecclesiarum.& c.q̃to.& c.pe.cum ibi no.Ad hoc qđ no.Arc.in c.vt aĩarũ.de ꝯst.li.6.& in c.vno.de ma.& obe.eo.li.6. vbi dicit,ꝙ isti inferiores prælati hñt iurisdõem ordinariam vñ excõicare ꝑñt.Idẽ ꝓbat hic Io.de Li.ꝑ casus spãles per quos patet expressè abbatem posse punire monachos suos, & primò inducit. c.sicut ex lr̃arum.de hom.vbi patet:ꝙ prior & fratres Chartusien.cognoscunt de homicidio ꝑ eorũ fr̃em commisso.Secundo inducit.c.moniales. de pur.ca. vbi moniales de libidine in suo capl̃o puniuntur. Tertio inducit.c.significasti.de hom.vbi abbas S.Trinitatis cũ Laurentio suo regulari canonico inquisito de homicidio per eum cõmisso: quærit à Papa consilium salutare,non.n.ſm eum posset Abbas significare Papæ nisi diligenter inquisisset de eo saltem cum eodem canonico qui prius est requirẽdus.2.q.1.in primis.Quartò inducit.c.suscepimus.de hom.vbi abbas S.Benedicti de suis duob.monachis inquirit qui commiserũt homicidia illorum duorum iatronum,& erant monachi in magna culpa:quare. vt,vterque de dictis monachis debeat expiare pctm̃ suum ad arbitrium abbatis,mandatur ibi per Papam,& sic abbas punit eos.Si.n.punitio,& pnæ impositio ad episcopum pertineret remitterentur per Papam ad episcopum,& non ad Abbatem.ar.de deci.ad audientiam.de transl.epi.inter corporalia.ver.sed neque & ver.præstitimus.& sic videtur quod abbas possit inquirere ꝯ monachũ ex quo punit, & inquirit de ho-
22 micidio.† Quod inter grauiora,& horribiliora cõputantur de tẽpo.or.quæsitum de accu.inquisitionis.in pr.& 50.dist.minor. Item monachi debent corrigi & puniri per abbatem qui debet eos corrigere iuxta S.Bñdicti rl̃am,& apostolica instituta:& hæc verba habentur in præall.c.ea q̃.de statu.mo.et sic punit ſm rl̃am:quod etiã probat per rl̃am cum in rl̃a S.Benedicti caueatur,& tractetur de poenitentia iniungenda pro grauiorib.culpis,vt in rub.qualis dẽat esse Abbas in 2.diuis.c.in doctrina.& 21.de causis monachorum ver.admonent decanos.& 23.de excõicatione culpatum.& 25.de grauiorib.culpis.& 27.de his,q sæpius correcti emẽdari noluerũt: vbi ponit expulsionem à monasterio,q̃ punitio fit de corrigibili,c.de iudiciis.& c.cum non ad hoĩes.De his,& similib.capitulis,& de rl̃a S.Benedicti facit mentionem Host.de reg.c.fi. ¶Inducit ẽt Io.de Li.cle. religiosi.§.qb.& §.si q vero.de priui.vbi prælatus rl̃r punit inferiorẽ de grauiorib.culpis.& punit ibi,de criminib.quæ sapiunt furtũ, vel rapinam,vt ibi patet,& constat qđ furtum, & rapina de maiorib.& grauiorib.sunt.de iudiciis.cum non ab hoĩe.& 25.di.§ nunc autem. Punit ergò abbas nõ solum minora crimina, sed etiam maiora ſm regulam,sed cum deficit regula in qua poena mulctentur de homicidio,& de multis aliis de quib.non facit mentionem expressè habet eos punire ſm canonica,& apostolica instituta, vt in præall.c. ea,quæ.& sic potest abbas imponere suis monachis ꝓ criminib.poenas iuris. Et à prædictis excipit vnum casum in quo nõ puniet Abbas,videlicet cum criminaliter agitur ꝯ monachum de crimine degradationem requirente,quia tunc corã Abbate non ageretur,sed coram episcopo,cum inferior episcopo degradare non possit,siue verbalis siue actualis ipsa degradatio.de quo,de poenis degradatio. li.6.& in c.transmissam,de ele.dixi in c.at si clerici š ti.prox. quod si ꝓbat qui non pôt ordinare non pôt iudicare de parochiis nullus. Nec potest regulariter cognoscere ex quo iudicare nõ pôt, vt in c. cum super.de cau.pos.& prop.& l.de qua re.ff.de iud.& regulariter dicit,qđ excipiuntur casus no.in præal.c.cum super.& quod de tali cã criminaliter mota nõ possit iudicare inferior episcopo inducit no.per Host.& In in d.c.transmissam.de ele.& per eosdem in præal. c.q̃to. Et in hoc casu intelligi pôt.c.monasterij.18.q.2.allegatũ pro ꝯrio.vnde ex prædictis ꝯcludit,quod Abbas dẽt cognoscere de crimine sui monachi cum proceditur ꝯ eum inquirendo, vel denunciando.quod intelligit verum,nisi esset talis casus in quo fieret degradatio,etiam si ageretur per viam inquisitionis, vt est hæresis.de hæret.c.ad abolendam.quo casu pertinebit ad episcopum,qualitercunque agatur etiam si sit exemptus,vt in d.c.ad abolendam. idem credit in falsario literarum Papẹ,& in aliis casib.in quib.degradatur qualitercunque agatur:vt ad solum episcopum spectet cognitio.
c Si verò agatur[c] ꝯ monachum claustralem de pecunia vel alio contractu ciuili,vel quærimonia nõ habet locum quæstio ſm eum coram quo agi debeat cum monachus simplex non possit ciuiliter cõueniri,cum proprium non habeat. vt in præall.c.nolo. & c.non dicatis.imputet ergò sibi qui cum eo ꝯxit, & pntat hoc verum etiam si interuenerit iuramentum contractu prædicto cum monacho.
23 † Cum monachus iurare non possit sine licentia Abbatis de iuramento calumniæ.capitul.1.in fin.& in regula Sancti benedicti, vbi suadetur quod non iuret in rubricis, quæ sunt instrumenta operum, nec etiam habet executionem propriæ voluntatis. de elect. quorundam.& capit.si religiosus.libro sexto,de testament.capit.2. eodem lib.& ita pro non iurato habetur. 10.distinct. capitul.vides. Codic.de legib.l.non dubium.& capit.quod autem. de iurepatron. Nec obstat.capit.cum Clericus.de foro competent.libro sexto,vbi habetur quod ratione iuramenti conueniendus est quis coram iudice ecclesiastico: cum Abbas sit satis ecclesiasticus iudex qui excommunicare potest. de maiorit.& obedien.cum in ecclesiis,cum simi. si autem conueniatur de facto ratione dicti contractus conueniret coram abbate. alleg. not. in præallegat.capitul. quanto. &
24 de accusationib. ex parte. ¶ † Et hoc putat verum , quod non posset agere contra monachum claustralem , nisi sit in studiis
cum

Universidad de Deusto Biblioteca

Zacharias.
a ¶ Cũ abbatis lnĩa ego limitarẽ si talis hẽat administrõem aliàs non fm d.Car. in cle.j.de vit.& ho. cle.Gem.in c.nõ dicatis.12.q.1.& in c. si quis.11.q.1.
Sebast.Sap.
b ¶ Ad epm. Facit tex.in c.irrefragabili.§.de of.or.vbi Ab. facit festũ, ꝙ qñ ille q acquisiuit iurisdictionẽ priuatiuè ad superiorẽ est negligẽs, cognoscit superior, & idẽ no.ab.in c.cæterũ.in 4.not.§. d iu.Ro.ĩ fin.473.in ci.inferior pscribit.
c ¶ Quam formam. Adde Lap.all.73.
d ¶ Denegari. hic ẽ ꝙ processus factus ꝯ absentẽ nõ citatũ, nõ valet: qa tolli vr̃ sibi defensio, vt cõsuluit Collegiũ flo. ꝙ cõsiliũ est inter ꝯsilia Fran.Cur.in ꝯsi. 21.in pr. qnimò princeps non p̃t tollere defensionẽ, qa ẽ de iure nãli.cle.pastoralis.de re iud.& princeps ꝓcedẽdo sine citatiõe reddit actũ ipso iure nullũ: q ẽt p statũ ñ p̃t tolli vt ista & multa alia in mã adducit præfat⁹. Fran.Cur.in cõs.49. ver.sed defectus citationis, vbi latissimè per eum.Ae.Fal.
¶ Adde inq̃tum hic dr̃ defensionẽ ñ posse nec debere tolli cuipiam.vt no.plen. Lanf.de Or.in cl.sæpe.vers.sequitur.gl. sup ver.defensionis &ibi in apo.Celsi.in ver.nõ possit tolli ẽt p cl'am sine figura iudicij,vt ibi.Hoc ẽ verum,qñ defensio negotiũ principale respicit,secus ãt si apices iuris, vt not. Bal.in l.2.§.Offilius. ff.d req.re.& Ale.ĩ l. custodias.ff.d pu.iu.
Ant.Franc.
¶ Ad istã mãm d citatione an illa sit necessaria ad actum faciendũ,ad hoc vt actus valeat,dicas primo ꝙ citatio rl'r requiritur in oĩ actu ĩ quo vertit interesse partis. l.nã ita Diu⁹. ff.de adop. l.de vnoquoq;.ff.de re iud.l. nec qcq̃.§.vbi decretũ.de off.pc.& ie. & ibi p Ale.in pr.& hr̃

a cũ abbatis lnĩa,ᵃ qa tũc p̃t agere,& defendere, & oĩa sine qb.in studio esse nõ p̃t,vt no.d acc. ex parte.& in c.vt periculosa.ne cle.vel mo.li. 6.Et p̃t vsq; ad ꝓbabilẽ sũmã mõasteriũ obligare sup mutuo,vt no.12.q.1.c.nõ dicatis,& in p̃al.c.vt piculosa.per arc.& tũc si agat ꝯ monachũ vt qa p̃t agere,& defendere, vt s̃.dictũ est, tũc ꝯueniret corã abbate fm cũ per iura superi⁹.all.si ãt ꝯueniat monasteriũ in casu q monasteriũ p̃t obligare, tũc agat corã epo cũ abbas hẽat monasteriũ defẽdere, de rest.edo ceri,& qd ibi no.qa nõ p̃t eẽ Abbas pars,& iudex 4.q.4.null⁹.Si ãt monach⁹ prior vel administrator ꝯueniat noĩe sui bñficij super ꝯtu aliq̃ cũ eo inito agere & defendere põt,noĩe sui bñficij.de iu.c.cũ deputati.& no.ĩ c.olĩ.de re.spol.cũ si.Credit Io.de Lig.ꝙ ꝯueniri dẽat corã abbate,per gl.in p̃al.c.q̃to.& c.cũ gñalr. de monacho ꝯhẽte loquit, & per al's rões.s̃. positas,& null⁹ ali⁹ meli⁹ ꝯhit q̃ dict⁹ administrator,& p̃dicta oĩa de correctiõe crim faciẽda per abbatẽ,& de ꝯuẽtione corã eodẽ faciẽda in ciuilib.qõib.dt verba,ẽt si monachus ꝯxerit vel resideat in alia diœ.q̃ vbi ẽ monasterium,qa monach⁹ vbicũq; fuerit sp est in iurisdõe abbatis quẽ vice Dei s̃.caput suum posuit.19.q.3.statuimus.de ele.si religiosus.li.6.& monachus fictione iuris sp ẽ in monasterio siue claustro:vt no.Inn.& ab.de sen.exc.cum illorũ.& arc.in c.vt periculosa.ne cle.vel mo. li.6.& ꝓbatur ĩ d.dec.cũ illorũ,vbi si duo monachi diuersorũ monasteriorũ se pcusserint ptinet ad vtrũq; abbatẽ absol'o,& ita datur iurisdõ extra claustrũ,qa ñ p̃t fieri ꝙ ambo monachi essent in ꝓpriis monasteriis ꝓbatur etiam.e.ti.c.canonica.vbi prior hospitalariorũ absoluit fr̃es suos q nullũ hñt claustrũ, & ita extra claustrũ vbicũq; iuris.hẽt abbas in suos monachos,dt tñ ꝙ si locus in q monachus residet,& ꝯxerit est remotus ab abbate in tm̃ ꝙ nõ p̃t cõmodè pactorem adiri, ꝙ poterit cõueniri corã epo.nec obstabit exceptio,ꝙ primo sit cõueniendus corã abbate & ꝓbo sic. nã monialis pp absentiam Abbatisse q mortua ẽ agit noĩe ꝓprio restitutorio iudicio,de rest.cũ dilecta.in fi.qd nõ faceret si viueret,s; ageret abbatissa,vt no.de sent.exc.parochianos.facit qd no.gl.12.q.1.c.nõ dicatis,quæ dicit monachum posse agere de iniuria sibi illata si abbas est absens nec reliqt ꝓcuratorẽ:ergo & in casu nr̃o pp absentiam abbatis cõueniẽtur monachus corã diœcesano,itẽ filiusf. agit & defendit abñte pr̃e. ff.de iu.l.si lõgius. & no.in d.decre.cũ dilecta itẽ ꝯmoditas mutat alicuius sepulturã.de sepul.c.is q.li.6. & ẽt religioso dat electionẽ sepulturæ,cũ ad monasteriũ cõmodè portari nõ p̃t, q̃uis velle vl' nolle nõ hẽat, vt in c.religiosi de sep.li.6. facit qd no.in c.cũ ex lr̃is.de in inte,rest.in gl.fi. vbi ponũtur ver.nõ facit ergo parũ,& c.vñ distãtia cogit adire forũ,vt ibi no.& in d.l.si lõgius. Vnde dr qd si p̃dictus monachus distat ab abbate,vt s̃.dictũ est hẽbit actor electionẽ vt ip̃m ꝯueniat corã abbate vel corã epo, & sic fm eũ dẽt intelligi,& saluari opi.In. Host. & Ab.in p̃dicta decre.ca.q̃to.al's aũt si sit ꝓpe dẽt recurrere ad abbatẽ.ar.de rescr.c.statutũ.
25 li.6.& p rões,& iura superius all.¶† Propter negligẽtiã verò abbatis nõ ẽ dubiũ cũ de ea
b apparuerit qn ptineat ad epm,ᵇ vt in decr.c.q̃to in fi.de of.ord.& in d.c.graue.cũ ibi not.& qd no.p Arc.in c.vno de ma.& obe.li.6.ĩ ver. hoĩs.Idẽ in notoriis,sc.statim cũ abbates nõ corrigunt de cen.Rom.§.notoria.li.6.qa pñt dici meritò negligẽtes qd intelligitur in notorio facti pmanentis vel interpellati.de coha.cle.& mu.sup eo.de vsu.cũ tu.Nõ aũt ĩ notorio facti trãseũtis.Itẽ vbi appellat ad eũ de ap.c.Roma.§.j.li.6.& ad c.j.de priui.li.6.qd vr̃ obstare in eo ꝙ innuit ꝙ ẽt exẽpti delinquẽtes extra locũ exẽptum vel ꝯhẽtes pñt ꝯueniri corã epo loci.Rñd.Io.de Li.ꝙ loquit qñ p̃lati inferiores sunt negligẽtes vel ĩ notoriis, vel vbi agitur de accusando,vl' in casu vbi degradari dẽnt:vt dcm̃ est.s̃.al's eẽnt oĩa iura superiora p illud c.correcta.Vl' sed cũ loqtur ꝙ rõe exẽptionis nõ defenderẽtur qn puniantur p ordinariũ si delinquãt vel ꝯhant, extra domiciliũ,sed nõ negat qn possint defendere p anteriora iura,q Papa reuocata nõ intendit.ar.de ele.c.ecclesia.2.Puto ꝙ meli⁹ posset dici ad illud c.ꝙ loquat de his exẽptis qui cessante exẽptione sunt immediatè sub ordinario loci:vt patet in pr.illius tex.ibi,suã in ipsis iurisdõem,ꝓut ius exigit exercere,&c.sic loquitur de principalib.psonis prælatis eccl'iarũ exẽptarũ q cessante exẽptiõe ꝯueniuntur rõe delicti vel ꝯctus.vel alia rõe corã ordinario loci.16.q.1.abbates.& 11.q.1.de persona cũ sil'i nõ aũt loqtur de monachis q ẽt omni priuil.cessante discuti,& puniri dñt p suũ abbatẽ,vt s̃.dcm̃ ẽ.nec priuilegiũ d; eis cẽ dam
26 nosum.ar.de priui.c.in his.¶† Sed ꝙ formãᶜ
c sequet abbas vel ꝯmissarius suus ingrendo ꝯ monachũ suũ d crimine sequet ne formã iuris,de q de ac.c.ql'r,& qñ.§.d;.vel ꝓcedet fm statuta rl'aria vbi ꝓceditur simpl'r de plano sine strepitu,& figura iudicij,fm q formã non tradũt capitula, de qb.in præal.§.dẽt nec vocãtur ad vidẽdũ iurare testes,qa est de ordine iudiciario:nec admittit appl'o.d ap.ad nr̃am. & c.reprehẽsibilis.& c.cũ spãli.§.fi.nec alia iuris solẽnitas obseruat.sed ꝓceditur fm obseruãtias religiosorũ. Et de ista forma hr̃ p Bar. & Io.Imo.de rel.do.c.1.li.6.in fi.gl.ma.¶ Quã ergò formã de istis sequit Ab.Io.de Li.in p̃al. loco dt, ꝙ põt seq primã formã p decr. sæpe allegatã. de sta.reg.c.ea,q in pr.sed tutius ẽ ei ꝓcedere l'm scdam forma, qa si iuxta primã ꝓcederet hr̃et monasteriũ dcõ monacho ꝓuidere in expẽsis aduocatorũ,& in aliis sumptib. cũ ꝓprium nõ hẽat.de acc.c.ex parte.& c.pe.§.fi.q̃uis alio casu loquat.& qa in ingressu se,& sua dedicauit.C.d sacros.ec.aut.ingressi.& aut.si qua.canonizata.19.q.3.& de prob.
27 in pñtia.¶† Et nisi faceret sibi expẽsas priuaret eũ defensione sua q exceptio ẽt Diabolo
d si eẽt ĩ iudicio ñ d; denegari:ᵈ d exc.cũ inter. & 11.q.3.eorũ.Quare tutius est fm eũ vt procedatur fm scdam, & si procedat fm ea non ministrabit sibi expẽsas:qa nec eas factur⁹ est, nec admitteret ad eas ar.p̃dictorũ.c.ad nr̃am. & c.reprẽensibilis.& c.cũ spãli.Item dt,ꝙ prima via electa p abbatẽ p̃t rediri ad scdam procedendo fm rl'aria instituta,qa propriè inter abbatẽ,& monachos lis eẽ non põt.ff.de iu.l. lis nulla. de syndico.c.vno. Et qualitercũque abbas d salute sui monachi q̃rit ille dẽt humiliter obedire, vt in præal. decr.c.reprehẽsibilis.nã siue plectendo,siue cognoscendo,hoc solum bene agitur vt vita hoĩm corrigat.23. q.5.prodest & vna actione suspẽsa trãsitur ad aliã,de cã po.& ꝓp.c.pastoral'.& d test.significauerũt.& no.hoc in Spe.ĩ ti.de inq.§.vlt.ver. itẽ pone.& ver.sed nũqd.Nec ob.de post.prælat.c.j.li.6.& d ele.vt qs duas.& c.ab eo vbi vna via electa nõ põt reuocari,& rediri ad aliã,qa ibi reuocat & reddit ad aliã cũ dãno alterius, hic sine dãno monachi,qa facili⁹ procedet p scdam q̃ per primã,vt s̃.ꝓbatũ ẽ.Et hoc in effectu voluit Io.de Li.hæc dcã. ĩ.examinabo, reducẽdo ipsa ad aliquos articulos.Nõ.n.tangit de aliis p̃latis inferiorib. vt ppposito, pleba
28 no,& sil'ib.¶† In.ĩ c.ad hoc.d of.arc.Ho & Io. An.post eũ ꝯcludũt tales p̃latos ĩ subditos tm̃ hr̃e leuẽ iurisdõem.& ñ graue & vocãt ꝗues dponẽs cl'icorũ ẽt ĩ minorib.al.no.d cle.trãsmissa.15.q.7.eps.Itẽ d suspẽsiõe ppetua vl' ml'tũ diuẽna.al.d exc.p̃l.c.j.& idẽ d vnĩõe bñficiorũ & diuisiõe.c.ti.sic.vẽir.& vid bo.gl.ĩ cl.ne ĩ ag.

p Io.An.in cle.sæpe. hic all.& ppea dicebat Bal.in l.cũ fr̃em. ad fi.C.de his q.vt in di.ꝙ citatio est de iure nãli inducta ad duos effect⁹,s. vt re⁹ ꝯpareat ad se defendendũ,& vt instruat se de iurib.& defensionib.suis, & iõ dicebat Spe.in ti.de li. ꝯt.in §.nũc ostendimus.in ver.porro.ꝙ citatio ñ p̃t renũtiari,vtrũ ãt citõ aut aliã ꝯfessio possit tolli p principẽ vel statutũ,dicas primo,ꝙ defensio à natura vl' æqtate ꝯcessa nunq̃ tolli põt,vt no.dicebat Bal. in q. p eum disputata q inci.statuto cauet, ꝙ Fenerator,& iõ de multiplici defensiõe quæ p̃t ꝯpetere vel respũ rerũ vt psonarũ,vid p gl.& Bar.in l.vt vĩ. ff.de iu.& iu.& ꝙ defensio ñ dẽat alicui tolli.ẽ tex.in l.3.in §. si ad diẽ.ff.de re mil. & hr̃ in l.pe. C.d tẽ. in int.rest.pe.& in c. cũ inter.ĩ d exce.ꝙ est verũ ẽt si in casu põt ꝓcedi sine iuris solennitate fm Bar. in l.j.ff.de test.mi.& in l.filius.ff.de do. & an defensionib.possint renũtiari? vltra Bar.in l.custodias. d pub.iud.al. vide eun dẽ Bar.in l.qdã sunt. ff.de pœ.& in l.ñ tm̃. ff.de ap.& hr̃ p Bal.ĩ aut.iubem⁹.C.de iu. ꝙ ẽ verũ ẽt cũ iuso in cã stat⁹ vel psonę vt ẽ gl. reputata sin. & ibi p Bar.& p Bal. in l.j.C.d ꝯfe.tñ in ꝯrium est gl.ĩ l.j. ff.de fur.q Bal. dt seruari de ꝯsuetudine, & dt illã esse verã si in renũtiatiõe defensionis dicat,ꝙ ingsitus sciẽs se nõ hr̃e aliqs defensiones imò carere oĩ defensiõe,& iõ spõte, & ex certa scĩa renũtiãt,&c. ꝓ quo oĩnò videndus est Bal. ĩ l.raptores. C.de epi.& cl.nũqd ãt d fensiões possint tolli p Papã vl' Impatorẽ.vid ple.p d.car. ĩ cl.2.ĩ §.cæterũ d re. iu.vbi dr,ꝙ ñ p̃t tollere defẽsiões q sũt d iur nãli,qa illa sũt ĩmutabilia fm ea q hñr ĩ §.s; nãlia,& ibi p Mod.scrib.Inst.de iu re na.gen.& ci.

de sta

de sta.reg.Idem de dispẽsatione.de eo q fur.or.rece.c.2.& ꝙ ibi no. Inn.& de fil.presb.c.fi.Idẽ de authoritate interponẽda alienationi rei ecclesiasticæ 12.q.2.sine exceptiõe.& c.Abbatib.& c.placuit.Et gñal'r oĩa,quæ nõ expediunt prælati sine Capitulo.de his q si.à prela.nonit.& c.q̃to.Item iurisdõ in monasterio.de of.arc.in c.fi.Item matrimonialeca.de exc.præl.accedẽtib.Item datio dimissoriarum. de off.arch.sig.Itẽ cãæ criminales graues.de ꝓc.q̃relam.Item oĩa q sunt episcopalis ordinis de qb.de ele.qd sicut.& c.trãsmissa.68.di.q̃nis.Item dñt,ꝙ talis iurisdõ nõ extẽditur ad notabiles psonas.nisi vt episcopo nũtiet:vñ archidiaconus solus hẽt iurisdõnem quò ad parochiales ecclesias.& minores titulos.Item tales prælati inferiores non pñt pp non residẽtiam priuare clericos,titulis suis,nec propter aliam cãm:vt disputauit Ia.Canonicus Bon.vt refert Io.An.in c.fi.de off.archipresb.hoc ẽt sequitur hic d.Ant.& plus dicit,ꝙ vbicunq; agitur in figura iudicij,nisi aliud dẽt cõsuetudo,isti prælati inferiores nõ hñt ptãtem.all.11.q.1.de psona de hær.cũ ex iniũcto.& fuit hæc op.Ia.Bo.vt recitat Io.An.in c.fi.de of.archip.& cũ illa opi. trãsit Io.An.dt tñ d.Ant.hic istos prælatos inferiores hr̃e iurisdõnẽ in illos q eos elegerũt:& dirigitur tunc plus iurisdõ ad psonas certas in loco q̃ ad locũ:intantũ ꝙ isti recipiunt ptãtẽ q̃dam excõicandi,& hñt iurisdõem modicã nõ ꝓpriè cognitionalẽ sed correctionalẽ.sic dẽt intelligi fm eum de of.or.c.cũ ab ecclesiarũ.& ꝙ ibi no. Putat ẽt ꝙ subditos seruiẽtes in ecclesia pñt ꝓ eorũ culpis,& negligẽtiis,nõ cõtentiosè,sed correctionaliter priuare ad tẽpus emolumẽtis ecclesiæ,vt distributionib.aliis totaliter aũt ab ecclesia remouẽdo, vel ad modicũ tẽpus suspẽdendo:putat qd non possent:vt s̃. dictum est fm In.Host.& Io.An.nisi forte fm eũ habeant ptãtem instituẽdi de ꝯsuetudine qa ẽt ꝯñr hñt ptãtem destituendi ꝓ culpis,& negligẽtiis.si tñ nõ sunt supra curã.instituti.de ca.mo.c.1.li.6.Quin imò ẽt si sunt supra curã instituti.facit fm eum gl.in præal.c.j.super verbo.ipsis.à ꝯrio sensu,qa si isti superiores hñt ecclesias pleno iure.& sic hẽnt ptãtem.instituendi de ꝯsuetudine possent & tales destituere.Nec ob.tex.ibi:in eo qd dicit de cõsuetudine,vel statuto.qa posset intelligi fm eũ,qñ statutũ vel ꝯsuetudo disponit ꝙ tales superiores pñt destituere hos presbyteros institutos ad curã:cum tñ illi superiores nec de ꝯsuetudine,nec aliter hr̃ent ptãtem instituendi.& hoc fm eum vr̃ sentire gl.in d.c.j.in ver.ꝯsuetudine.reliquit tñ hoc sub dubio dicendo,cogita hoc dictum mihi nõ placet,vt ĩ subiiciam.Pau.de Leaz.in cle.ne in agro.§.cæterũ.de sta.reg. dr prælatũ cõuentualem hr̃e iurisdõem fori pnĩalis rõe collegij,& psonatũ ipsius,all.de of.or.c.quãto.de ma.& obe.cũ in ecclesiis.Item dt,ꝙ talis prælatus nõ hẽt iurisdõem fori ꝯtentiosi in parochianos.sed tñ pnĩalis,& sic intellige,ꝙ le.& not.de of.or.cũ ab ecclesiarũ.d.meus. d.Car.in d.c.cũ ecclesiarum.dt ꝙ in loco nullus hẽt iurisdõem ordinariam citra episcopũ de iure cõi.ipse.n.solus hẽt iurisdõem ordinariam in ciuita.& diœc.de of.or.c.j.Isti verò prælati inferiores qui præficiuntur collegio hñt ordinariam iurisdõem in illos de collegio C.de iu.om.iu.l.fi.Ex his infertur ꝙ si prælatus inferior episcopo hẽt iurisdõem ordinariam in sua diœ.vel in certa parte diœ.hoc est de iure spãli.pro hoc adduco nota p arch.1.q.1.§.ꝓhibentur his authoritatib.& Pau.in d.cle.ne in agro.Et ex hoc dt,ꝙ plebanus in parochianos sui plebanatus nullam hẽt iurisdõem respũ fori ꝯtentiosi de iure cõi.all.c.2.cum ibi no.de exces.præl.vñ.non dr̃ habere territorium,qd sapit iurisdõem.ff.de iu.om.iu.l.fi.de ꝯsti.c.2.li.6.sed parochiani vt in præal.c.cũ ab ecclesiarũ.Ex his infertur ad intellectum præall.c.cũ ab ecclesiarũ.qd videtur obuiare prædictis.qa si illud.c.intelligitur de iur.fori cõten.oportet illud intelligi quatenus dt de parochianis de iure spãli vel rõe ꝯsuetudinis,vt hic.Et hęc ꝓcedunt fm eum de iurisdõe in loco,sed quò ad iurisdõem in personas dicit,ꝙ prælatus collegij habet ordinariam fori ꝯtentiosi in illos de collegio,& sic põt cognoscere inter eos de causis ciuilib.& licet hoc nõ videatur in vsu:est tñ de iure fm eum ar.in d.l.fi.C.de iuris.om.iu.Item põt in singulos de collegio ferre sñias cẽsuræ.de ma io.& obe.cũ in ecclesiis cũ ibi no.& hæc sunt q in hac mã scripta reperio:ex qb.ñ dilucidatur hæc mã:& magna ex varietate opinionũ resultat ꝯrietas.Nã Inn.Host.& Io.An.in præal.c.q̃to.dñt ꝙ isti prælati inferiores nequeũt de causis cognoscere criminalib.Item ꝙ ẽt in ciuilib.nõ sunt primo ꝯueniendi corã suis prælatis:sed potius est in optione actoris ¶ Io.de Lig.tenet ꝙ etiã de crimine cognoscere pñt,dummodo depositione nõ exposcant.& quod data cõmodita te dñt primo cõueniri corã suis prælatis,ẽt de delictis,& ꝯctib.alibi initis,& ꝯmissis,loquitur tñ de Abbatib.nõ aũt de aliis prælatis inferiorib.Alibi In.& Host.& Io.vt s̃.dixi,dñt hos inferiores habere iurisdõem tm̃ in leuib.& hãc opi.videtur hic seq.d.Ant.qui ẽt addit, ꝙ iurisdõnem q̃ hñt nequeunt cognitionaliter & sic in figura iudicij exercere,s.d cognitionaliter tm̃.d.Car.sentit ꝙ in ciuilib.hñt iurisdõem ẽt cognitiõaliter.Pau.sentit quod hñt iurisdõem fori pœ-
29 nitẽtialis tm̃.¶† Quid ergò in tãta doctorũ varietate?Et primo ponã de iurisdõe istorum inferiorũ,ꝙ mihi videtur.Secũdò annectã circa ptãtem ipsorum aliquas pulchras qões quotidianas.Et primo distinguo,assumẽdo aliqua dicta doct.hic, ꝙ aut q̃ritur, an isti prælati inferiores hẽant de iure territoriũ strictè, ita ꝙ hẽant iurisdõem in ibidem delinquẽtes.vel ꝯhentes,& residẽ-
* tes & cõiter tenetur ꝙ nõ Licet Inn.hic referat
* vnã opi.in oppositũ: q tñ cõiter non tenetur: sed solus eps est ordinarius in tota diœce.ita ꝙ tota diœce.est sibi territorium in spũalib. vt ꝓbatur in c.j.de of.or.& melius in c.cũ eps. e.ti.li.6.& 11.q.1.si qs cũ clerico.& c.de psona.
a & hic.¶ Et quid sit territorium,ᵃ & vnde dicatur:dic vt in l.pupillus.§ territorium.ff.d ver. sig.& vide gl.in c.2.de ꝯst.lib.6.& de destrictu territorio & diœ.vide tex.cũ gl.in cle.ne Romani.de ele.Aut q̃ritur nunqd isti inferiores hñt territoriũ fori pœnitentialis:ita qd habeãt iurisdõem in foro pnĩæ,& oẽs ibi habitantes, & dico ꝙ habẽt iurisdõem in oẽs illos de collegio, vt s̃.dixi fm Pau.& facit c.cũ ab ecclesiarũ de off.or.& 13.q.1.c.1.& c.pe.& vlt.d of.arch.hñt ẽt territorium si hñt parochiam distinctã.vnde habent curã animarum parochianorũ,vt in præal.c.cũ ab ecclesiarũ & 13. q.1.c.j.tale tñ territoriũ ñ hñt isti inferiores,vt separatũ ab epo quasi faciãt caput.imo ꝯcurrunt in exercitio cũ epo.& hñt isti sub epo, & locus est põccupationi.Et si cõcurrũt ad curã præfertur eps vt superiori:vt in c.3.de off.archi.& qd ibi no.& de pœ.& re.oĩs.& p gl. in c.2.e.ti.li.6.Et aduertendum est qd istud territorium fori pnĩalis non p oĩa æquiparatur territorio fori ꝯtentiosi,qm̃ forensis delinquẽs in loco seu territorio vnius iudicis sortitur forũ illius quò ad ꝯtentiosam iurisdõem,vt in c.j.de rap.& 3.q.6.c.1.& ĩ.c fi.In pnĩali verò nõ sortitur forum qs alterius sacerdotis,vt no.p gl.fin. in c.1. 16 q.1.& no.de rap.c.j.Et est rõ fm Io.de Li.quare rõe ꝯtentiosi subiicitur,& nõ pnĩali,qa pœna ꝯtentiosa imponitur ex eo qa offendit iudicem & bonũ publicũ & iõ dẽt puniri in loco vbi deliqt,sed pœnitẽtia imponitur pp offensam Dei & aĩæ.propriè ergò illi soli subiicitur quem h; supra se in iudicẽ loco Dei, & q iudex est suæ aĩæ. Item qa iura parochialia nõ ꝯcernũt principaliter locũ sed psonas pp locũ.secus in iurisdõe ꝯtentiosa.Ad p̃dicta facit c.sup eo de parochiis.& l.pupillus.§.territoriũ.ff.de ver.ob.Hãc rõem Io.de Lig.dãnat Lap.de Castel.in c.1.de rap.qa aliqñ iniungit peccatori pnĩa manifesta.de pœ.& re.c.j & sic ad exemplũ aliorũ delinquẽtium foret imponẽda in loco delicti,sed ipse licet dãnet hãc rõem tñ rõ in se ẽ bona:qa principalis cã est purgatio aĩæ.Itẽ qdam assignãt aliam rõnem ne ꝯtingat ꝯfiteri p partes.nã de alibi ꝯmissis nõ posset ꝯfiteri in loco delicti p partes.ergo ꝯfiteretur qd nõ est dicendũ:vt not.in c.j.de pœ.di.5.de quo per Host.in sum.de pœ & re.§.an peccata.Hic Lapus assignat aliam rõem,qa interest sui iudicis vt vultum sui pecoris cognoscat Prouer.27.& no.de pœ.& re.c.oĩs.& no.c.ti.c.2.li. 6.& hæ rões sunt bonæ & notãdæ.Et licet s̃.dixerim hos inferiores per canones iurisdõem nõ habere in ibidem delinquentes,ẽt in foro pnĩæ si sunt extranei:hñt tamen iurisdõem in ibidẽ,s.in eorum parochia commorantes.l; ibi nõ ꝯxerint perpetuum domicilium, vt sunt scholares,mercenarij,& sil'es,quorum parochialis est ille in cuius parochia inhabitãt,vt est gl.fi.in cle.j.de priui.in verbo parochialis.facit ꝙ not.in c.oĩs.de pœ.ad idẽ in sil'i gl.in l.2.C.vbi de cri. agi op.quæ dt ibi, quẽ posse ꝯueniri vbi cõmoratur & ꝯuersatur, l; ibi domiciliũ nõ habeat,facit l.qsqs.C.si cer.pe.& ꝙ dixi in c.ꝙ clericis.s̃.c.Quidã sunt habẽtes territoriũ prouinciale tñ,& eorũ dignitas sonat in noĩe p̃lationis,vt sunt isti inferiores p̃lati hñtes certam parochiã,& tales in tota parochia hñt aĩarum curã. De abbatib.vero & aliis religiosis p̃latis ddm est vt le.& no.in c.j.de ca.mo.c.pe.e. ti.& p gl.in cle.ne in agro.de sta.re.vbi no.an per se possint religiosi exercere curã,si hñt ppl'm & ibi ẽt per doc.an valeat ꝯsuetudo ꝯ d.c. j.& tenui in p̃all.c.1.qd sic,vbi vide.Itẽ hñt iurisdõem in illos q eos elegerũt:& dirigitur tũc iurisdõ plus ad psonas certas in loco,q̃ ad locũ:vnde nõ vendicãt sibi iurisdõem in ibidẽ delinquẽtes,habitãtes,vel ꝯhẽtes,sed tm̃ in personas illorũ de collegio.Et in istis ego distinguo,inter abbates & alios p̃latos seculares vt ppositos,& plebanos,& sil'es: vt abbates habeant iurisdõem sup suos monachos, vbicunq; delinquãt,ꝯhant,vel resideant tã in ciuilib.q̃ in criminalib.tã correctionaliter q̃ iudicialiter:dummodò nõ agatur ad depo
b sitionẽ.Et ꝙ primoᵇ ꝯueniendi sunt corã eorũ abbatib.q̃ epo,aliàs obstabit fori exceptio dũmodò pñt commode adiri eorũ abbates & pro his faciunt.s̃.inducta.per Io.de Lig.& maxime.c.abbates,& c.nullus.18.q.2.& c.si religiosus.de testa.li.6.& c.sicut.de sim.& c.cũ in ecclesiis.de ma.& obe.& ĩ c.in singulis.& c.ea q de sta.re.& c.q̃to. de of.or.& c.1.& 2.58 di.Nam si hñt iurisdictionem in monachos, vt s̃.patet in iurib.p̃al.& latius in ipsa regula per superiorem approbata.non apparet ratio quare illam nequeant exercere in figura iudicij: cum ordo iudiciarius non ampliet iurisdictionem:sed potius fuit institutus in fauorem publicum, ne innocentia ex iudicis iniquitate sedetur,& opprimatur,de prob.qñ ꝯtra.Et maximè vt pro-

bari

Sebast.Sap.
a ¶ Territorium Vide Fel.in ca.Rodulphus.ver.territoriũ. s̃.de rescrip.
Sebast.Sap.
b ¶ Et ꝙ primo vide Fel.in ca.pastoralis. ver.limita septimo. s̃.de off.or.vbi dt,ꝙ prelati regulares habent iurisdõem priuatiuè ad episcopũ.

Universidad de Deusto Biblioteca

Zacharias.

a ¶Maior reperitur nō est tñ pœna capital. vt p Bal. in l. 2. ff. de pu. iu. & Fel. in c. qualiter & qñ. el 2. §. ad corrigendos. vers. vlterius tangit. j. de accu.

Ant. Franc.

¶An excōicatio sit pœna capitalis dicas, ꝙ nō, sed est medicinalis: vt in c. cū medicinalis. de sen. exc. in 6. & vltra Bar. hic al. in l. 2. ff. de pu. iu. vide ēt Bar. in l. fi. C. si à ñ cp. iu. & Bal. in l. j. C. de hæ. inst. & p Spe. in ti. de pet. & pos. in §. 7. in ver. qd si & adde, qd excōicatio quò ad Deum & ecclesiā triūphantē nihil addit, qa statim, ꝙ qs deliqt est excōicatus quo ad Deū: vt est gl. reputata sin. 24. q. 1. c. qd dictū. & vide Phil. Frā. q illā all. p sin. in c. dilectus. de ap. & adde ēt qd pœna excōicationis quo ad ecclesiam militātē in p̄cepto facto ab hoīe afficit cōtumacē ipso, iure nō aūt in p̄cepto facto à lege vt est gl. in c. Salonitanæ. 63. di. & hr̃ in c. j. de fagi. Adde tñ ꝙ excōicatio ipso iure imposita reqrit declarationem: vt in c. cū fm de hær. li. 6. & hr̃ per Alc. in l. Imperator. de iu. fis. vbi dt ēt ꝙ requirit partis citationē per glo. in cle. præsenti. de cen.

Sebast. Sap.

b ¶De collegio. Vide Host. in ti. de sen. exc. §. qs pt & gl. in c. de psona. 11. q. 1. & q̄ traduntur in c. volētes. j. de priui. nun qd aūt Abbas possit absoluere monachū arma portātē ab excōicatione. vid Car. in cle. j. §. p̄fate. in pe. q. de sta. mo. concludentem quod non.

bati in p̄al. c. ea q̄ vbi dr̃ qd dñt puniri fm statuta regularia, & ap̃lica. & primo ꝯueniendi sunt corā Abbatib. facit præal. c. q̄to. & c. si religiosus vbi dr̃, ꝙ vice Dei posuerunt monachi Abbatē s. caput eorum, & eius imperio se subiecerūt, vt in p̄all. c. Abbates. & c. ea q̄. & c. in singulis. de stat. reg. vbi primo hr̃ recursus ad Abbatē p correctione monachorū, vnde velle & nolle monachi depēdet à voluntate Abbatis, vt in iurib. superius all. Prælati verò seculares hñt iurisdōem in psonas illorum, q ipsos eligūt, s. in illos de collegio, & hāc iurisdōem hñt. tñ in ciuilib. ēt in figura iudicij ar. in l. fi. C. de iu. om. iu. & eorū, q̄ no. Inn. in c. cū ab ecclesiarū. d̄ of. or. & facit c. 1. 15. q. 4. de iu. c. decernimus. Et in istis secularib. puto pcedere dictū Inn. in p̄all. c. q̄to. ꝙ ipsorū subditi pñt ꝯueniri corā ep̄o, vel ipsorū p̄lato immediato, ita ꝙ sit in optione actoris, corā quo ipsos ꝯuenire velit. arg. in p̄all. l. fi. & eorū q̄ no. In. in p̄al. c. cū ab ecclesiarū. Nā sicut hi q sunt alicuius pfessionis licitæ, & approbatę faciūt aliqd collegiū, & pñt in ciuilib. ꝯueniri corā ipsorū rectore, & corā ordinario loci, ita & hi clerici pñt ꝯueniri corā eorū p̄lato, & corā eorū ep̄o. ¶In criminalib. tñ nō poterūt ꝯueniri corā eorū p̄lato ar. in præal. l. fi. & 11. q. 1. c. de psona. in fi. & s. e. c. 2. & arg. hic, vbi indistinctè dr̃, ꝙ corā episcopo tāq̄ ordinario loci sūt ꝯueniēdi. & hoc nisi aľr hēat ꝯsuetudo. vt hic, & de prescr. c. auditis. & c. cū olim. & in istis intelligo dcm̄ In. in præal. c. q̄to. Et ex prędictis collige vnā drīam inter iurisdōem cōpetātē abbatib. & aliis pręlatis secularib. & inferiorib. & hāc arbitror diuersitatis rōem qa magis sunt subiecti monachi Abbatib. q̄ clerici seculares suis p̄latis inferiorib. monachi eñ posuerūt vice Dei supra caput eorū principaľr abbatē, & nō ep̄m, vt in c. si religiosus. de ele. li. 6. cū si. & eorū velle, & nolle dependet ab abbatis voluntate: vt in iurib. præal. vñ si sunt subiecti abbati respū nudi exercitij iurisdōis. sed clerici seculares sūt principaľter subiecti ep̄o, & ab eo recognoscunt ordines & bñficia loco Dei: & se dedicauerūt ī aīa, & corpore. 12. q. 1. cui portio & qd no. Io. de Li. in c. ceterū. s. ti. px. & j. c. significasti. Inferiorib. vero p̄latis sunt subiecti respū nudi exerci-
* tij iurisdōis, & iō dñt cōiter iura clericos inqrēdos, ꝯueniendos, & puniēdos, p eorū ep̄m, vt 11. q. 1. quasi p totū. & in c. 1. & 2 s. e. & c. postulasti. j. e. & hic. & de hær. cū ex iniuncto. in fi. & 25. di. perlectis. de monachis verò dñt illos puniēdos cōiter p Abbatē, vt in iurib. superius alle. facit qd no. gl. 11. q. 3. q resistit. puto tñ vt recitaui fm do. ꝙ isti prælati seculares inferiores ñ poterūt cognitionaliter, sed correctiōabiliter p negligētiis. & culpis modicè punire, ex quo hñt iurisdōem in psonas illorū. ar. op. in c. ex lr̃is. d̄ ꝯst. & qd no. in c. cū accessissent. e. ti. Quidā sunt prelati hñtes sub se subditos rōe seruitij tm̄, & ꝯstat eos ñ hr̃e territoria, & tales nō hñt iurisdōem ēt in psonas illorū, q ipsis seruiunt, nisi illā sibi, vendicēt aliquo iure sp̄ali, vt pbatur hic. Quidā sunt hñtes pn̄iale territorium, & ñ cōtentiosum, nec sunt ī aliqua prælatione, strictè sumpto vocabulo, vt sunt curati, & tales nō hñt ptātem in foro ꝯtentio-
30 so, vt s. dixi. nec in ciuili nec in criminali. ¶†An aūt possint excōicare multæ sunt opi. nā Lau. vt refert Io. An. ī c. si sacerdos. de off. or. dixit indistinctè tales presbyteros excōicare nō posse. Host. tñ ibi ꝯrium, intelligit tñ de curato, & remittit ad summā de sen. exc. §. quis possit excōicare. & sub. §. nedū aūt. & in eo. §. ver. tu teneas vr̃ hoc limitare, & restringere in notoriis. & sic intelligit ca. nemo. 2. q. 1. & 11. q. 1. experiētiæ. & c. sacerdotib. Abbas dt has opi. sic reduci posse ad ꝯcordiam, vt si hoc h; ꝯsuetudo possit ēt cā cognita all. c. duo. de of. or. & de ar. dilecti. aliās hoc nō poterūt cum cāæ cognitione, sed gñaľr sic, vt in p̄al. c. si sacerdos. vñ dicit ibi Pe. ꝙ nō pñt excōicare psonam certā Arc. in c. Romana. de sen. exc. li. 6. de ꝯst. c. 2. e. li. t; sacerdotē curatū posse excōicare. & idē sentit gl. in p̄al. c. Romana. per d. c. nemo. opi. Ab. sentit hic d. Ant. dt. n. ꝙ isti curati recipiūt q̄dā latā iurisdōem in subiectos, q̄ plus attrahitur in nām fori pn̄ialis, q̄ contētiosi: qa poterūt gñaľr pmulgare excōicationem ad corrigendū animas subiectorū. all. p̄all. c. si sacerdos d. meus d. Car. sentit ibi primam opi. qa nemo pt excōicare nisi sit iudex ecclesiastic⁹ all. c. 1. de sen. exc. li. 6. vbi ter repetitur, verbū iudex: improprie tñ fm eum pt curatus excōicare. s. à cōione remouēdo non p modū præcepti sed ꝯsilij: & sic pōt pcedere qd dt Host. & idē tenet ibi Cal. & hāc opi. sequor. qa certū est, ꝙ excōicatio est pars iurisdōnis. de ver. sig. q̄renti. de of. del. c. ex lr̃is. vbi bñ pbatur. & iō nullus pōt excōicare nisi iurisdōem hēat. & oīa iura in ꝯrium allegata si bñ pōderent, loquuntur de hñte iurisdōem qd pbat lr̃a in præal. c. si sacerdos. ibi, nisi iudiciario ordine, &c. Et sic patet, ꝙ loquit iste tex. de curato, aľs hñte iurisdōem de iure sp̄ali. & sic ēt loquitur. c. cū ab ecclesiarū. e. tit. vt patet ex principio. ibi. ab ecclesiarū prælatis. &c. & sic nō loquit de simplici curato. Et hanc opi. sentit. Spe. de off. del. circa prin. Et vr̃ casus de hac opi. in c. Archidiaconi. de off. arc. & sic interpretatur ꝯsuetudo q̄ est optima legū interpres. de ꝯsue. c. cū dilectus. & l. si de interpretatione. ff. de ll. & tenet Gul. de Mōte Lau. in tract. suo de sacra. & Io. in c. nemo. 2. q. 1. licet arc. ibi remanet ī prima sn̄ia. sed aliā opi. s. defensatā credo veriorē indistinctè, siue feratur in sp̄ē, siue in gñe: qa excōicatio est fori ꝯtentiosi qualitercunq; feratur cū pœnam infe-
31 rat: vt in præal. c. q̄renti. de ver. sig. & c. pia. de exce. lib. 6. ¶†Imo nul-
a la pœna in Dei ecclesia maior reperitur a 24. q. 3. corripiantur. & facit c. sacro. de sen. exc. & pœna nō est imponenda nisi p iudicē: vt in c. siue. §. in hoc 23. q. 2. & no. in c. porrò. de diuor. Curati aūt nō hñt iurisdōem fori ꝯtētiosi, sed tm̄ pn̄ialis, ad hoc c. oīs vtriusq;. de pœ. & re. & de off. or. c. j. & c. cū episcopus. e. ti. li. 6. s; alij hñtes iurisdōem ecclesiasticā. siue ordinariā, siue delegatā, excōicare pñt. p hoc c. si quē. de sen. exc. vbi dr̃ de excōicato à iudice suo nec distinguit qualis fuerit iudex. & sufficit ꝙ nulli iudici ecclesiastico est hoc interdictū, cū sit iurisdictiōis. & vide p hoc c. sicut. de si. & c. cū in ecclesiis. de ma. & obe. c. cū ab ecclesiarum. & c. si sacerdos. de of. or. 2. q. 1. nemo. nec ob prædictis. 16. q. 2. visis. & 11. q. 3. dēnt vbi vr̃ pbare solū ep̄m posse excōicare: ꝙ excōicatio est mucro ep̄alis. ad idem 24. q. 3. corripiantur: nā q̄dam est excōicatio q̄ fertur cū solēnitate q̄dam sine. & de secūda pcedit ꝙ s. dixi. Sed prima dr̃ anathema. & fertur cū solennitate q̄ exprimitur in d. c. debent. & hāc sol⁹ ep̄s cū n. 12. sacerdotū circūstātium pfert vt ibi dr̃. & de hac intelligūtur iura s. allegata in ꝯriū. & hoc t; gl. in præal. c. cū ab ecclesiarū. Et Host. in sum.
* e. ti. §. quot sunt sp̄ēs. in fi. & hodie *cōiter* nō seruatur illa solēnitas. & p hoc qa nō apparet quod maioris roboris sit illa excōicatio lata cū prædicta solēnitate, q̄ illa q̄ fertur absq; tali solēnitate, nisi qa magis vr̃ aggrauari excōicatus seruata prædicta solēnitate quò ad absolutionem obtinendā: qa debet absolui cū eadē solennitate: vt in c. cū aliqs. 11. q. 3. & quo ad opi. hominū. Et ex prædictis infertur ꝙ Abbas & alij prælati inferiores ep̄o cum habeant iurisdōem in illos
b de collegio: b vt s. dixi. pñt illos excōicare. vt pbatur in iurib. superius alle. & no. gl. in p̄al. c. nemo. & c. cū ab ecclesiarum. & facit quod no. d. Ant. in c. experientiæ. 11. q. 1. & c. significasti. j. e. Quidā sunt & appellātur archipresbyteri rurales: vt in c. fi. de of. archipresb. & isti in titulis suis qualem iurisdōem habeant, psequitur Io. An. post Ia. de Bon. ī d. c. fi. vbi dicit qd in figura iudicij nullus cognoscit nec pt corrigendo priuare quē titulis, nec pp nō residentiam: sed oīa debent deferri ep̄o. De archidiacono vero ecclesiæ cathedralis qualē iurisdōem hēat, dico qd eius iurisdō pl⁹ ex iure sp̄ali q̄ cōi elicitur: de iure verò cōi saltem h; solū ea quæ hñr in c. ad hæc §. in quadā d̄ off. arch. vnde dt ibi Io. An. ꝙ ea q̄ ponuntur in illo. §. tñ vñr de iure cōi ad archidiaconum ptinere: ꝙ nec hēt necesse circa illa aliquid pbare, in aliis verò nisi intentionem suam fundet de ꝯsuetudine videtur aduersarius absoluendus. ad hoc c. vt nostrum. & c. fi. e. ti. ¶Expeditis prædictis, restat subiicere aliquas qōes ad maiorem diluci-
32 dationem prædictorū. ¶† Et primò, quæro, an isti prælati inferiores habētes iurisdōem in personas collegiatorum vt s. dixi, habeāt ptātem destituendi quem à beneficio suo d. Ant. hic, vt s. recitaui, t; ꝙ si ad eos spectat institutio ēt de consuetudine, quod poterunt etiam destituere: qd nō puto verum, vt statim subiiciam. Io. An. post Ia. de Bon. sentire ꝯrium in præal. c. fi. de of. arch. vbi dt nullum citra Episcopum posse priuare quem suo beneficio propter non residentiam. Ego hunc art. cum quibusdam aliis publicè disputaui, in quadam quæst. quæ incipit, duo clericali charactere insigniti, &c. vbi latè prosequor. Sed q̄tum ad propositum sic distinguo: ꝙ aut ad istos non pertinet institutio, & minimè cōpetit destitutio, qa de iure cōi cui competit institutio regulariter competit destitutio de hæ. c. cū ex iniuncto. in fi. & ibi doct. Aut ad ipsos pertinet institutio, & c. tum aduertendum quo iure, & quali modo eis cōpetat, aut. n. competit de iure communi fm illam opin. quæ habet collationem beneficiorum fundatorum in ecclesiis collegiatis spectare ad prælatum, & suum collegium. de quo not. in c. cum ecclesia Vulterana. de ele. & ca. postulasti. de concess. præb. & tunc puto quod etiam destitutio

pertineb

pertinebit ad eos, qa cui competit instō de iure cōi, & destitutio vt in præal. c. ex coniuncto. Et puto hoc verum, cum imminet destitutio fienda pp non residētiam, vel pp malam administrōem: secus si pp aliud crimen, qa de crimine clerici nō cognoscit aliqs citra ep̄m vt s. plenè dixi. & facit c. visis. in fi. 16. q. 3. & qd no. ī c. in Late. de p̄b. aut competit de iure sp̄ali, & tūc aut bñficium spectat ad eos pleno iure, & poterūt ēt destituere. & sic intellige ar. à ꝯrio sensu in p̄al. c. vno. de cap. mo. li. 6. & ad idē c. in Latera præal. & de priui. c. cū & plātare. Et intelligo, ꝙ poterūt remouere ex cā, & cum cāæ cognitiōe, fm Inn. in præal. c. in Lateran. vbi dr̃, ꝙ cām vel actionē criminalem hmōi sacerdotis nō audient isti inferiores: licet forte pp malam administrationē liceat amouere. all. d. c. visis. nā vt ibi dr̃ in fi. mucrone episcopi sacerdotū piacula resecētur: qd est no. Aut ecclesia spectat ad tales, qa ꝯcessa est eis in pprios vsus vt solet ꝯcedi religiosis, pp ipsorū paupertatē: vt in c. ꝯsultationib. de do. & c. pastoralis. de priui. cū si. Et tūc plenè distinguendū est, vt no. Inn. d. c. in Late. de præb. & plenius p alios doct. in c. de monachis. e. ti. Aut spectat instō, & ꝯfirmatio ad eos alio iure, & tunc ex ꝯsuetudine vel præscriptione, & nō ꝯpetit destitutio, nec pñt ꝯsentire cessioni: & hoc, qa prescriptio est odiosa. de præscr. vigilāti. vñ præscriptio in vno nō extēditur ad reliquū, vt in c. cū cōtingat. de deci. & qd ibi no. Et hoc vl. dictū ponit Pau. in cle. vna. de renun. & sentiūt doc. in præal. c. cū ex iniūcto. aut spectat instō ad eos ex priuilegio: & tūc aut fuit ꝯcessa instō, vel ꝯfirmatio cū dictiōe restrictiua, vel taxatiua, vt cū dictione tm̄, vel simili: & puto ꝙ nō trāseat destō, qa ꝯstat de mēte ꝯcedētis. ar. ad hoc quę no. gl. 16. q. 2. in summa. & e. q. 1. c. 1. & qd no. in c. pastoralis. de do. & nemo de suo cogitur facere bñficium. x. q. 2. precariæ. nec est recedēdum à verbis ex quo aliter nō ꝯstat de mēte. l. nō aliter. ff. de le. 3. & j. de ver. si. ppea. & c. fi. Aut priuilegium cōcessit instōem simpliciter: & tūc intelligitur cōcessa ēt destitutio: & ꝯsñs ēt ptās recipiendi resignationē. & hoc vltimū ponit Pau. in cle. vna. de renun. facit c. Abbas. 18. q. 2. & de hær. c. cū ex iniūcto. in fi. & bñ facit c. pastoralis. cū gl. de do. & in præal. c. visis. & vr̃ pbari à ꝯrio in c. vno. de ca. mo. li. 6. vbi tūc destitutio denegatur inferiori, qñ instō est facta per episcopum. & pro hoc qa instō, & destō quodāmodo sunt ꝯnexa: vt in c. cū ex iniuncto. vbi p gl. Ideo ꝯcessa principaľr ꝯfirmatione, vel instōe vr̃ ēt cōcessa destō. ar. in c. trāslato. de cōstit. & de deci. ex parte. & præal. c. visis. Qd tñ limito esse verū vt s. dixi post Inn. qñ tēdit ad priuationē, pp nō residētiam, vel malā administrōem: secus si pp
33 crimen. ¶† Vlterius q̄ritur in quo loco tales inferiores prælati dñt cū in figura iudicij cognoscūt locare sedes suas: & loquor in casib. in quib. iudicialiter pcedere valēt, siue hēat iurisdōem iure sp̄ali, siue gñali siue cōi. Inn. hic duas refert opi. q̄dam. n. dñt. ꝙ vbicunque poterūt cognoscere sicut arbitri, & diffinire cās eorū q sunt suæ iurisdōis: sed nō pñt eas mādare executioni. ar. C. de iu. om. iu. l. fi. Alij verò dñt, ꝙ nō pñt exercere iurisdōem, vel tribunal, nisi in loco vbi ꝯsuetudo, vel priuilegiū hāc iurisdōem tribuit. vel in locis vbi morantur. d. Ant. distinguit, qd q̄dam sunt non habētes iurisdōem, sed solā coerctionem: vt sunt q rōe ptātis domesticæ vendicāt sibi correctionē: & in illis nō est habēda cōsiderō loci, sed pcedit illud. Vbi te inuenero ibi te castigabo, vt l. 2. §. dies. ff. q̄uis or. in bo. pos. ser. & l. à pcedente. C. de dil. bñ facit c. placuit. 33. q. 2. Quidā sunt hñtes iurisdōem in hoīes absq; territorio: & isti debēt sedere in loco vbi habitāt: ideo archidiaconi, & sit̃es in loco archidiaconatus. Quidam sunt hñtes territoriū cū iurisdōe, & si illa sit ptās sp̄ualis vbiq; poterit exerceri, iuxta illud, Vbi te inuenero, ibi te iudicabo. vñ puto sacerdotē curatum confessionem parochiani sui vbiq; audire posse. & p hoc adduco c. nouit. cū ibi no. de of. le. & si sapit nā cōtentiosè iurisdōis, tūc illā exercet in loco principali, vbi datur iurisdō. all. no. in c. q̄to. de of. arc. in nouel. vbi vñr hoc tenere do. Et idē vr̃ sentire. Host. in c. ea q̄. de sta. reg. si tñ intra terminos territorij, ī quo hēt iurisdōem locaret sedē, nō peccaret fm eum: æquitas tñ est vt in loco specifico, & præeminēti, vel vbi datur iurisdō locet sedē suam. vbi aūt prælati hñt loca particularia in diuersis diœce. dēnt locare sedē in principali prælatura, nō in loco particulari, nisi hoc faciāt de cōsensu diœcesani, in loco cuius locāt sedē. all. no. p doct. in d. c. quanto. Hęc dicit vera nisi aliud ꝯsuetudo vel priuilegiū disponat, qa tūc in loco vbi maiores ꝯsueuerūt salua honestate, &c. ff. de inst. & in l. pe. Hæc dicta mihi ex toto nō placēt. vnde respū ꝯtentiosę iurisdōis sic puto bñ distinguendū, ꝙ aut nō hñt territorium, sed tantummō iurisdōem in psonas, vt Abbates, Archidiaconi, præpositi. & sit̃es. & puto, ꝙ poterūt cognoscere sicut dicimus in arbitro, vt l. si cū dies. §. si arbiter. ff. de arb. & de dño feudi respū vasallorū, vt not. in gl. in l. imperialē, in li. feu. de phi. feu. al. & no. in c. ceterū. de iud. Nam ex q̄ ꝯceditur eis iurisdō in territorio alterius, & per ꝯñs cōceditur illis exercitiū. ar. in iurib. præal. & c. præterea. & c. prudētiam. de of. del. & l. ad legatum. & l. ad rē mobilē. ff. de proc. & l. cui iurisdō. ff. de iu. om. iu. Nec cognoscēdo extra locū prælaturæ dñt violare territorium episcopi: cū eorum loca vt monasterium, præpositura, & similia, nō sibi est territorium, imo territorium est episcopi, ex quo non sunt exēpti. Vnde ex quo pñt cognoscere in monasterio, vel ecclesiis suis poterunt, etiam extra eum cognoscendo, & diffiniendo in illis locis cognoscant, & diffiniant in territorio alterius: cum s. dixi iurisdō istorum ꝯcernit personas & nō locum, neque appareat rō vrgens quare magis pñt cognoscere in illis locis, quam extra arg. opt. in c. cum illorum. § si ro claustralis. de sent. exc. & quod ibi no. Fateor tñ, ꝙ honestius esset, ꝙ cognoscerent in propriis locis q̄ extra. Si verò habent iurisdictionem in territorio aliquo iure speciali, tunc debent cognoscere intra territorium, nec debēt violare territorium alterius, & hoc casu cessat ratio superius alleg. nisi locarent ibi sedem de consensu illius cuius est territorium, vt in c. nouit. de off. or. li. 6. & 6. q. 3. scriptum. Et puto, ꝙ hoc casu pñt locare sedem in qualibet parte territorij pprij salua honestate, &c. vt d. l. pe. ar. in c. cum episcopus. de of. or. li. 6. Respectu verò iurisdōis pœnitentialis dico, ꝙ aut loquimur de confessore perpetuo, sed extraordinario quales sunt mendicantes. de quib. in cle. c. dudum. de sep. & hoc casu omnia procedūt vbicunque commissa sint ēt si extra territorium commissa fuerint, qa illa quæ in foro animæ exercentur voluntarię iurisdōis sunt: de cōmissis verò intra, non pñt absoluere extra: vt in præal. cle. dudum. §. statuimus. ver. extra ciuitates. Aut loquimur de cōfessore proprio, & ordinario, & talis à quocunque peccato ad eum spectante commisso intra vel extra territorium absoluere potest etiam extra territorium, ratio est, quia ea quæ sunt fori pœnitentialis exercentur sub silentio: vnde nullius territorium lęditur, vt in c. nouit. de of. le. & optimè facit l. 2. de of. pc. vbi patet, ꝙ ea q̄ sunt iurisdōis voluntariæ pñt exerceri extra territorium, licet nō sint fori pœnitentialis. multò ergò fortius si sint fori pœnitentialis vbi cessat oīs strepitus: vt in c. oīs. de pœ. & re. Et hoc etiā voluit Lau. & Io. de Lig. post eum
a in præal. cle. dudum. ¶Hic ēt pōt annecti, an exempti a incidentes in excōicationis sn̄iam à canone latam pñt absolui ab Episcopo loci, vel à suis prælatis inferiorib. episcopo: q̄ quidem qōem plenè expediui in prædicta qōe quam disputaui: iō ibi plenè vide: dicam fortè aliqd in c. significasti. j. e. Et ex oīb. prædictis elicio conclusiones, vt facilius pateat mā. ¶Prima cōclusio. Prælati inferiores episcopo ēt habētes collegium, licet iurisdōem in illorum psonas de collegio iure cōi sibi vendicent: territorium tñ fori contētiosi non habent, sed tota diœcesis est territorium episcopi. Ex qua infertur, ꝙ delinquentes vel ꝯhentes in monasterio Abbatis, vel in ecclesia alterius prælati ipsius prælati forum nō sortiuntur, sed dūtaxat episcopi loci, ēt si ratione alicuius seruitij eidē prælato subesse dicantur. ¶Secunda conclusio. Delinquens in alterius parochia seu territorio, qui ad forum pœnitentiæ illi nō subiicitur etiam si delictū cadit in notorium. ¶Tertia cōclusio. Abbas ciuiliter, & criminaliter in monachos sibi subiectos, ēt in figura iudicij iurisdōnem exercere pōt: adeò ꝙ loci incōmoditate nō repugnante eo prætermisso corā episcopo loci prius conueniendi non sunt, nisi talia sint crimina quæ depositionem exposcant. ¶Quarta conclusio. Seculares prælati citra episcopum de criminib. suorum clericorum ēt si depositionem non exposcant cognoscere iudicialiter non valent, sed ciuiliter, & cognitionaliter in eos iurisdictionem exercere pñt, eis tñ prætermissis coram ordinario loci ꝯueniri poterunt. & ex his duab. cōclusionib. infertur, ꝙ latiorem iurisdōem vendicant sibi abbates in psonas monachorum, q̄ seculares prælati in eorū subditos. ¶Quinta conclusio. Quanquam delicti vel ꝯctus rōe secularis clericus nō sui iudicis sortiatur forum: religiosus tñ coram suo abbate indifferenter ꝯueniendus est, nisi viarū longa distātia aliud suadeat. ¶Sexta ꝯclusio. Iurisdictionem fori pœnitentialis duntaxat obtinentes excōicationē in parochianos ēt indeterminatè proferre nequeūt. In habentib. vero iurisdōem ēt si episcopo inferiores existant aliud est sentiendum. ex quo infertur excōicationem esse fori contētiosi: & actiuè etiam competere aliis prælatis, citra episcopum. ¶Septima ꝯclu. Inferiores prælati institutionem beneficiorum de iure cōmuni, vel priuilegio sp̄ali simpliciter indulto obtinentes, clericos in eisdem institutos pp simplicem administrōem seu non residentiam destituere queunt, ac eorum resignationem recipere: secus si ex præscriptione, vel cōsuetudine eis instituendi ius competat, nisi
34 beneficium pleno iure eisdem sit subiectum. ¶† Octaua conclusio. iurisdictionē contentiosam in personas duntaxat obtinentes eam in tota diœc. etiam extra loca propria exercere possunt: secus si habent iurisdictionem territorio limitatam, iurisdōem vero pœnitētialem etiam extra territorium dicere possunt, & hæc sufficiant.

Sebast. Sap.

a ¶An exempti. Vide Ab. in c. graue. de off. ord. & in c. cum tempore. de arb. Feli. post Ab. in c. 2. in fi j. de sent. excom.

CAP. XIIII.

1 *Sentētia lata à iudice loci vbi delinquitur mandabitur executioni à iudice vbi sunt sua bona.*

Episcopus loci delicti potest sententiare contra clericum delinquentem, & sententia mandabitur executioni ab episcopo loci. 7.

2 Forum

Universidad de Deusto Biblioteca

2 *Forum quis sortitur ratione delicti.*
3 *Iudex vnius territorij non potest mandare executioni sententiam suam in alieno territorio.*
4 *Clericus an habeat plura domicilia propter plura beneficia quæ sunt in diuersis locis: vel propter originem vel propter ordinationem, vel propter alia.*
Clericus habens plura beneficia residentiam requirentia, potest per alium seruire, & residere.
5 *Monachus remanet ciuis suæ ciuitatis quo ad cõmoda.*
6 *Monachus potest ordinari ab episcopo originis, licet monasterium sit in alia diœcesi.*
7 *Iudex potest priuare delinquentem etiam de bonis sitis in alieno territorio.*
8 *Decretum iudicis super alienatione rerum minoris extenditur ad rem sitam extra territorium.*
9 *Sententia: vel statutum, an porrigat effectum suum extra territorium.*
10 *Confinia non possunt dari alicui rebelli in ciuitate non subdita confinanti.*
11 *Statutum, ꝙ filia fœmina non succedat: non habet vires in bonis extra territorium statuentis.*
12 *Delinquens in territorio vbi habet bona: licet domicilium an possit puniri per dominum illius territorij.*
13 *Actio hypothecaria est realis: sed pignoratitia personalis.*
14 *Iudex nemo potest esse in causa propria: nec consuetudo aliter dicens valeret.*
15 *Statutum, ꝙ delinquens in subditum extra territorium ita puniatur in territorio statuti: non valet.*
16 *Statutum vel consuetudo, ꝙ delinquens perdat bona: an liget bona patrimonialia clericorum.*
17 *Clerici ratione delicti non subiiciuntur seculari.*
18 *Sententia lata à iudice vnius territorij an possit mandari executioni à iudice alterius territorij vbi sunt bona condemnati.*

Postulasti. Hoc c. legitur principaliter duobus modis. Primo
1 † ꝙ ep̃s delicti fertur sñiam tm̃ super crimi-
ne. sed ep̃s beneficij, fert sñiam priuatoriam
beneficij. Secundo legitur, ꝙ ep̃s delicti fert
sñiam ẽt super beneficio: sed realis executio,
vt possessionis subtractio, dẽt fieri per iudicẽ
bñficij: & ẽm primũ intel.h.d.in summa: ep̃s
delicti condemnat clericum de delicto: sed
non priuat bñficio alibi existẽte, sed ep̃s bñfi
cij priuabit quasi exequẽdo ɔdemnationem
iudicis delicti, ẽm alium intel.h.d. Ep̃s delicti
cõdemnat clericum ex delicto, eum priuãdo
beneficio alibi sito: sed executio realis fit ab
ep̃o bñficij. Diuidit̃ in duas partes. Primò po-
nitur qõ. Secũdò sol̃o ibi, ad qđ. ¶ Casus lite
ralis. Ecce aliqs sacerdos hẽt ecclesiã in diœ-
cesi Boñ. in qua residet domiciliũ verò rõne
patrimonij sui hẽt in diœ. mutinẽsi. & ibi deli
quit. Quæritur mõ à quo ep̃o pro delicto ibi
cõmisso dẽat iudicari ꝑcipuè in causis, q̃ offi-
cij vel bñficij priuationem inducũt. R̃ndetur
per ep̃m in cuius diœcesi deliqt dẽt sñiam in
eundẽ clericũ ꝓmulgari, sed p illum ep̃m in
cuius diœ. hẽt eccl̃iam dẽt sñia executioni
2 mandari. B. ¶ † No. j. ꝙ clericus delinquẽs in
aliena diœ. sortitur forũ illius ep̃i vbi deliqt,
ẽt si delictũ sit tale, ꝙ exposcat priuationẽ be
neficij. Ex quo infertur ꝙ nullus p̃latus infe-
rior citra ep̃m hẽt territorium in diœcesi e-
piscopi: sed tota diœ. est ep̃i territoriũ: ad idẽ.
c.j. de of. or. & c. cũ ep̃s. eo. ti. li. 6. qđ latius dixi
3 s̃. c. ꝓx. & dic vt ibi. ¶ † Not. 2. iudicẽ vnius ter
ritorij nõ posse mãdare suã sñiam executio-
ni in alio territorio ẽt respũ bonorũ illius, q̃
hẽt intra suum territoriũ. Alia vero no. colli-
gi non pñt ex tex. qa subiiciunt̃ examini: vt j̃.
patebit ꝑt tñ colligi ar. ex tex. ꝙ clericus ꝑt ha
bere domiciliũ nedũ vbi hẽt bñficium: licet
ẽt vbi hẽt patrimoniũ & sicut laicus ꝑt hr̃e
domiciliũ in pluribus locis: vt l. assumptio, ff. ad
4 muni. ita & clericus. ¶ † Sed q̃ro, an hoc sit ve
rũ de iure. Vin. t3 ꝙ nõ dicẽs clericũ nõ pos-
se hr̃e domiciliũ nisi in vno loco, s. vbi intitu
a latus est.[a] 70. di. Sanctorũ. secus đt in laico: vt
ĩ pal. l. assumptio. Io. An. tenet primũ adducit,
c. cũ nullus. de tẽp. or. li. 6. d. Ant. distinguit, ꝙ
b si clericus[b] hẽt plura bñficia residẽtiam req-
rentia plura ꝑt habere domicilia, qa in quoli-
bet loco bñficiorum hẽt domicilium. & hoc
tenet gl. in c. Primates. 71. di. & c. qa intãtum.
de ꝑb. & Arc. 3. q. 6. in sum. & sentit gl. in §. qa
ergo 13. q. 2. & in c. qm̃. 21. q. 2. Hoc dictũ ego
limito, qñ vult vtriq; beneficio deseruire per
se, nũc vni, nũc alteri: ita, qđ æqualiter quasi
se colliocet in vtroq;: ꝙ ꝑt vt no. gl. in c. nõ ꝑt.
de ꝑb. li. 6. tũc. n. fateor istũ hr̃e domiciliũ in
vtroque loco. ar. in l. assumptio. §. iuris prudẽ-
tib. ff. ad muni. & in c. 2. de sep. lib. 6. secus si ser
uiat alteri tm̃ per se, & alteri p vicariũ, qđ ꝑt:
vt no. d. gl. in c. nõ ꝑt, ꝙ tñ limito, vt in d. c. ex
tirpãdæ. §. qa verò. de ꝑb. tũc puto qđ tm̃ hẽat
domiciliũ vbi residet, & non in alio loco, qa
residentia est illa, q̃ facit sortiri domiciliũ seu
necessitas residendi: vt sentit Inn. in c. ex ore.
de priuil. facit c. dilectus filius. de rescr. sed cũ
isto vr̃ dispẽsarum sup residentia in altero, vt
no. in d. c. non potest, dico tñ, ꝙ rõne benefi-
cij tenetur rñdere, & obedire illi ep̃o vbi hẽt
beneficium: vt no. Inn. in c. cum iam dudum.
de præb. si verò hẽt vnicum beneficium ex-
poscens etiam residẽtiam, tũc ẽm oẽs habet
ibi domiciliũ, vt hic: & no. in c. ex ore. de pri-
ui. & Io. An. in c. statutũ. §. cum autem. de resc.
li. 6. sed per hoc non excluditur quin, & alibi
poterit habere domicilium rõe aliarum qua
litatum hoc inducentium: vnde potest domi
cilium habere vbi natus fuit: quia ratione o-
riginis quia propriè sortitur domicilium: vt
in præal. c. cum nullus. & ibi gl. de temp. or. li.
6. Tertiò ꝑt habere vbi habet patrimonium,
vel maiorem partẽ: vt hic & in l. 2. C. vbi sen.
vel cla. & no. in d. c. cum nullus. Itẽ in loco vbi
fuit ordinatus, vt no. gl. in l. hæres absens. ff. đ
iu. & in l. ciues. C. de incol. li. x. Et sentit Inn. in
c. ex ore. de priui. ꝙ intellige, vt dixi in c. j. s̃. e.
Item vbi hẽt larẽ seu habitationẽ. Sed circa
hoc dubitatur: quid si in vno loco habens be
neficium requirens residẽtiam in alio habet
habitationem: nũquid dicatur habere domi-
ciliũ in loco habitationis? d. Ant. credit quod
non: quia cum alibi, quam in beneficio habi
tare non possit, de iure non videtur ibi esse
causa habitationis perpetuæ, sed momenta-
neæ. ar. in l. ex facto. §. rerum autem Italicarũ.
ff. de hær. inst. Ego puto, ꝙ si post ademptum
beneficium constituat larẽ alibi vltra decen-
nium, ꝙ videatur ibi cõstituisse perpetuò do
micilium. ar. l. 2. C. de incol. li. x. nec ob. ꝙ tene
tur ibi residere, quia non debet esse melioris
conditionis stultus, quam sapiens: vnde saltẽ
in sui præiudicium videtur ibi habere domi-
cilium. arg. in ca. eum qui. de præb. lib. 6. & sic
attenderetur potius, quod fit quam quod fie
c ri debet. Quid autem de origine paterna[c] vel
auita, dic vt not. Bart. in l. assumptio. ff. ad mu.
& vt not. in l. libertus. §. in adoptiua. eo. tit. Ex
his cõcluditur clericum secularem posse ha-
d bere domicilium in diuersis locis,[d] licet principale domicilium sit
vbi habet beneficium requirens residentiam. & sic videtur. Io. An.
5 Intelligere Inn. in d. c. ex ore. ¶ † Abb. verò seu alius religiosus non
e potest habere domicilium nisi in claustro[e] vbi habet residere: vt no
tat In. in d. c. ex ore. Hoc limito. & restringo quò ad onera. vnde nõ
potest conueniri alibi, vel subire munera sed quò ad rem ipsam seu
ad commoda, dico, ꝙ monachus seu abbas retinet domicilium v-
bi natus est. argu. in l. pen. ff. de Senat. nam, vt not. dicit Bart. in l. 2. ff.
f ad munic. monachus non desinit esse ciuis illius ciuitatis[f] vbi natus
g fuit, quia retinet quo ad commodum iura ciuilis.[g] l. Deo nobis.
C. de episcop. & cler. Item ille qui monachatur, ascendit ad maio-
rem dignitatem vt in authen. de mona. in princ. & 16. quæst. 1. qui
verè. sed per superuenientiam dignitatis non perdit primum do-
micilium, seu ciuitatum. l. penult. præalleg. simile adduco in mulie-
re, quæ per contractum matrimonij mutat forum, & originem,
quò ad ea quæ possent ipsam extrahere à seruitiis mariti. sic de-
bet intelligi, quòd notat glossa, in lege origine. Codic. de muner.
& ori

a ¶ Intitulatus ẽ. Ad
de Fed. consi. 99.
Sebast. Sap.
b ¶ Quod si cleric⁹.
Vide Ro. in ɔs. 361.
vbi dr, qđ clericus
Romanus ꝑt habe-
re domiciliũ in Ale
mania rõne bñficij.
& vide Bal. ĩ l. ab eo.
circa fi. C. quo. & qñ
iu. Car. in cle. 1. in 2.
q. de iud.
c ¶ De origine pater
na. Add Ant. de But.
cons. 21.
Zacharias.
d ¶ In diuersis locis
Adde Io. Rebuf. in l.
ciues. & in apost. cel.
ad ipsum vbi multa
de hac q. & triplici
domicilio, & vtrum
oĩa illa qs possit sor
tiri. & in l. est verũ.
& ibi iterũ in apost.
eiusdẽ cel. C. đ inco.
& in quo loco. li. x.
Sebast. Sap.
e ¶ Nisi in claustro.
Vide Fel. in ca. dile-
ctus. ver. octaua cõ-
clusio. s̃. de rescr.
Zacharias.
f ¶ Illi⁹ ciuitatis. Ad-
de qđ Bar. p istũ alle
gatus vr̃ tenere op-
positũ, s. ꝙ fiat ciuis
ciuitatis in qua est
monasterij in q̃ mo
ratur. idẽ in l. ciues.
C. de inco. & in quo
loco. Bal. ĩ l. adoptio
nem. C. de ap. & An-
ge. in l. hr̃s. §. j. ff. đ iu.
plus addit Bar. in l. j.
ff. ad mu. ꝙ qs per in
gressum religionis
desinit esse ciuis ci-
uitatis sue, qđ est de
directo contra istũ.
Ant. Franc.
¶ Circa hoc an in-
grediẽs monasteriũ
ꝑdat domiciliũ pro
priè originis si mo-
nasterium, qđ est in
gressus sit in alia ci-
uitate, q̃ in propria,
vnde oriundus est.
Dicas ꝙ domiciliũ
ꝓpriè ar esse vbi qs
hẽt ꝓpriam habita-
tionẽ & moratur: vt
in c. oẽs. de ma. & o-
be. & hr̃ in cle. j. in §.
terra de pœ. vbi per
d. Car. & iõ appella-
tione domicilij pro
priè venit loc⁹ habi-
tationis, & nõ locus
originis vt est gl. sin
gu. in c. statm̃. in §. cũ
aũt. de resc. in 6. q̃ al
le. d. Ale. in l. pe. ff. de
iu. om. iud. & in l. as
sumptio. §. si filius ff.
ad mu. adde tñ ꝙ p
dignitatẽ ademptã
non mutat domici-
lium, sed nouũ acq-
ritur, qa domiciliũ
originis non mutat
nec ꝑdit ex mutatio
ne habitationis. l. Se
natores, & ibi p Bar.
ff. đ Sena. nisi in mu
liere, q̃ nupsit extra
locum originis ẽm
Bar. in l. cũ quædam
puella. & ibi plenè p
Ale. & do. ff. de iuris.
om. iu. & in d. l. Sena
tores. & adde ꝙ qñ
qs recedit đ loco cũ
reb. & bonis suis ꝓ-
sumitur mutare do
miciliũ. ita Bart. in l.
assumptio. in §. j. pal-
legato, & in l. domi-
ciliũ. e. ti. & hr̃ p Inn.
in c. 3. de renun. & p
Bal. in rubr. C. si à nõ
cõpe. iu. & ex hoc ꝑt
elici qđ ex quo mo
nachus ingrediens
monasteriũ trãsfert
bona sua semel cũ
ꝑsona in monaste-
rio qđ ingreditur: vt
in aut. ingressi. C. de
sacros. ec. cẽsendus
est mutasse domici-
lium, & ꝑ ɔñs sortia
tur forũ in loco mo
nasterij: nõ credo ta
mẽ, ꝙ ex tali ingres-
su ꝑdat priuilegium
propriæ ciuitatis. tñ
Bar. in l. j. ff. ad mun.
đt ꝙ p ingressum de
finit esse ciuis suę ci
uitatis, & efficitur ci
uis ciuitatis in q̃ est
monasteriũ. de quo
ẽt vide Bal. in l. ado-
ptionẽ. C. de adop. &
Ang. in l. hæres ab-
sens. §. j. in fi. ff. de iu.
vbi idẽ tenet subdẽs
ꝙ recedẽs de ciuita-
te ꝓpria cum bonis
desinit esse ciuis il-
lius ciuitatis.
Sebast. Sap.
g ¶ Iura ciuilia. Vide
Bald. Pau. de Cast. &
Mod. in l. si filius qui
patri. ff. de vul. & pu.
& no. in §. filiusfa. in
stit. quib. mo. ius pa.
pot. sol.

& ori. li. 6. & l. cum quædam. ff. de iu. om. iu. &
in l. fin. §. idem rescripsit ad mu. & d. l. origine.
& hoc vltimum tenuit Bar. in d. §. idem referi
ꝑserunt. & idem dico in ingrediente monaste
rium: ꝙ no. facit c. cum nullus. de temp. or. lib.
6. quod loquitur in mã proportionabili cleri
6 cis. & monachis. ¶ † Et per hunc intell'm ꝑt in
ferri, ꝙ monachus ꝑt ordinari per ep̃m in cui⁹
diœce. natus est, licet monasterium sit in alia
diœce. situm: quod est dictũ, vt credo Io. An.
An aũt Abbas vel monachus efficiatur ciuis
vbi ɔstituitur Abbas vel monachus & quod
in collegio, & similib. vide per Bar. in l. j. ff. ad
7 mu. ¶ † Venio ad gl. & opp. ɔ tex. vr̃ enim ep̃m
delicti non posse priuari clericum delinquen
a tem bñficio suo,[a] quod habet alibi, qa sic po-
neret falcem in messem alienam. ɔ c. venera-
bilem. de ele. & de iud. nouit. Item extra terri
toriũ ius dicenti non paretur impunè. c. vt aĩa
rum. de ɔsti. li. 6. & l. fi. ff. de iu. om. iu. So. gl. me
tu ɔrij intelligit tex. ꝙ iste ep̃s delicti non fert
sñiam super ecclesia, sed tm̃ super crimine, &
hæc sñia facit fidem ĩ alio iudicio. vnde vigo-
re huius sñiæ ep̃s beneficij priuabit eũ postea
beneficio quasi exequendo de iure sñiam al-
terius generaliter latã super crimine, & hoc
voluit gl. 2. q̃ sic intelligo ne videatur ɔria pri
mæ. Host. tenet, ꝙ etiam super ecclesia pronũ
* ciare ꝑt. & idem tenent, *cõiter* doc. hic, & pro
hac opi. facit ẽm Ioã. An. quia hic fuit q̃situm
etiam de beneficio. Itẽ hic reseruatur ep̃o be-
neficij executio, non priuatio vel determina
tio, & remittit ad no. per se, de app. c. pastora-
lis. in fi. & idem apertè tenet gl. j. s̃. ca. prox. idẽ
Fed. de se. ɔsi. 16. prope fin. Primam lec. sentit
hic Inn. dicens sñiam ferendam super crimi-
ne de quo accusatur, quæ erit talis, ɔdemno
te de tali crimine: & postmodum pœnæ exe-
cutio fit ẽm canones qui præcipiunt crimino
sos ɔdemnatos deponendos. 25. di. primum. nisi ex dispẽsatione tol
lerẽtur. s̃. de. iu. c. at si clerici. & interdum erit pœna depositionis. vt
in e. c. at si clerici. & interdum excõicationis. j̃. de rap. c. j. Item credit
Inn. ꝙ poterit eum perpetuo suspendere ab ecclesia quę in alia diœ.
sita est: sed mandabitur executioni de facto per eum, in cuius terri
torio res sita est ff. de re iud. l. à diuo Pio. Sed circa hoc ɔclude, quod
vtraq; lect. ꝑt practicari: nam ꝑt iudex delicti pronuntiare tm̃ super
delicto: & immediatè seqtur pœna iuris vt l. j. ff. ad tur. 2. q. 3. c. si quẽ
§. notandum. no. Arc. & Io. in c. j. de hom. li. 6. & iudex beneficij exe-
quendo ius illum priuabit, si delictum est tale quod meretur priua-
tionem: & puto quod non requiratur noua sñia priuationis: sed de
facto priuabit imponendo pœnam iuris: nam incõtinenti sequitur
post primam sententiam iuris effectus priuatiuus. vt in iurib. præal.
& fortè pp hoc đt tex. ꝙ executio spectat ad iudicem bñficij. Et not.
sentit hoc Spe. in ti. de sen. exe. §. nunc vidẽdum. ver. sed pone iudex
Perusinus. & sentit ibi Spe. vtrunq; intellectum. licet dicat plus sibi
placere ẽm intel. Et vide Inn. in c. inter dilectos. de exce. ꝑla. in pr. vbi
sentit, ꝙ hæc exceptio, tu fuisti ɔdemnatus de crimine, inducit pri-
uationem tituli ipso facto. Sed ista via non est multum tuta, quia ꝑt
dubitari de pœna ɔdigna: & de citatione, & alio processu postea fiẽ
do, vnde vtile est seruare sedam lect. vt ep̃s delicti specificè pronun-
tiet super priuatione beneficij, nec dr̃ ex hoc ponere falcẽ in mes-
sem alienam, cum titulus resideat pœnes personam ipsius clerici,
& inheret ossib. suis sicut dicimus de aliis iurib. incorporalib. vt no.
gl. in l. 3. ff. pro soc. vnde ex quo ratione delicti persona est sibi subie
cta, ꝑt ius inhęrens personæ abdicare ab illa persona: & sic non dicit
ius in rem sibi non subiectam cum res postea remaneat pro dereli-
cta in loco vbi executio facta fuit per iudicem beneficij: & de hoc
vr̃ tex. apertissimè hic non cauillando lr̃am, & idem in simili q̃one.
s. in publicatione bonorum quę fit de iure cõi ratione delicti, sentit
Bar. in l. cunctos populos. C. de sum. tri. & Io. An. in ca. cum ẽm leges.
8 de hæ. li. 6. post Io. Cal. ¶ † Et pro hoc l. magis puto. §. illud. ff. de reb.
corum. vbi pater, ꝙ decretum interpositum super alienatione extẽ
ditur ad rẽ extra iurisdõem sitam. ad idẽ c. Romana. §. ɔhentes. c. ti. li.
6. vbi iudex rõne ɔtus decernit missionẽ fiendam in bona alibi sita.
9 ¶ † Et gñaliter an sñia porrigat effectũ suum extra territorium vi-
de plenè per Bar. in d. l. cunctos populos. & ɔclude aliqua vtilia. Dic,
qđ aut pęna apposita respicit personam, aut bona primo casu, aut
pœna apposita respicit interdictum certi loci: & nõ porrigit extra
territorium interdicentis nisi per quandã ɔñam: quia interdicto lo
co habitationis vr̃ interdictus locus originis: dc quo ddm. vt in l.
10 relegatorũ. §. j. & §. interdicere. & §. seq. ff. de interd. & rel. ¶ † Vñ di-
cit Bar. in ꝑal. l. relegatorum. §. est quoddã genus. quod ciuitas non
ꝑt ciui suo ꝑcipere vt dẽat morari in loco non subdito: & qđ talia
ɔfinia non valent, & quod vidit talem sñiam reuocari per iudicem
appellationis, nec ꝑt interdicere, ne vadat ad locum non subditum
sententiantis. Et hoc intelligit, qñ fit in pœnam illius ɔ quẽ fertur
sñia secus si sit statutum, vt subditi non vadant ad aliquẽ locum nõ
subditum pp cõmoditatem, ciuitatis. vel in odium eorum hoĩm ad
quos non vult subditos ire, qa tunc valet dispositio ẽm eum, qđ est
no. facit l. fi. de decr. ab or. fa. & l. mercatores. C. de cõm. Si verò non
ɔcernit interdictum certi loci, sed alicuius artis, vt quod non exer-
ceat certam artem tunc non prorigitur extra territoriũ, vt est text.
no. in l. ex ea. ff. de post. & per illam l. dicit Bart. in d. l. cunctos popu-
los. in alio loco, quod statutum ɔtinens prohibitionem odiosam ñ
11 porrigitur in dubio extra territorium statuentium.[b] ¶ † Et ideò di-
b cit quod statutum disponens, ꝙ filia fœmina non succedat cum sit
c prohibitorium,[c] & odiosum.[d] l. maximum vitium. C. de lib. ꝑter. ad
d bona alibi sita non porrigitur.[e] Et credo, posset inferri ꝙ sñia seu
e statutum priuãs quem beneficiis suis intelligitur de beneficiis sitis
in loco disponentis, & non alibi. facit optimè in ar. c. si compromis
sarius. §. pe. & fi. de ele. li. 6. Si verò statutum nõ respicit interdictum
loci nec artis. sed diminutionem status: vt qñ quis efficitur infamis
vel excõicatus vel interdictus: & tunc cum hæ pœnæ infligantur in
personã & sunt personæ effectiuæ porrigunt effectum etiam extra
f territorium: quia sequuntur personã vt lepra leprosum:[f] vt in ꝑal.
l. ex ea. Et idem sentit Inn. in ca. qualiter & qñ. 2. de acc. ꝑpe. fi. & Fed.
cons. 24. facit c. testimonium. de test. & c. curæ. xj. q. 3. de treug. & pa.
c. j. Et idem đt Bar. de seruo pœnæ, vt si quis fuit ɔdemnatus ad mor-
tem: licet postea eripiatur violẽter de manib. familiæ: nihilominus
g est effectus seruus pœnæ,[g] etiam ẽm iura hodierna: vt not. in l. qui
vltimo. ff. de pœ. & in aut. sed hodie. de don. inter vi. & vx. quia post
sententiam nõ debuit superuiuere. ideo vbicunq; sit, est seruus pœ-
næ: nec ꝑt facere testm̃ nec ɔhere, nec similia facere. Tertio casu
principali, qñ respicit bona, si publicatio sit de iure communi: tunc
porrigitur ad bona sita extra territorium, & remanent ibi tanq̃ va-
cantia: sed occupantur per iudicẽ illius territorij. ar. in l. à diuo Pio.
§. j. ff. de iud. & in l. cum vnus. de bo. aut. iud pos. si aũt sit de iure spe-
h ciali, & municipali: tunc dic, vt not. Bart. in d. l. cunctos populos:[h] &
vide quod not. Ioan. Andr. in d. c. cum secundum leges. de hær. lib. 6.
12 † Circa prædicta quæro de tali quæstione quam ponit hic Inn. ali-
quis habet possessiones in iurisdictione alicuius domini, sed non
habet ibi domicilium: & offendit dominum vel aliquem subditum
eius, nunquid possit per illum dñm puniri in cuius iurisdictiõe ha-
bet possessiones, & cuius subditũ offendit. Sol. Inn. tenet, ꝙ ipse dñs
nõn hẽt, inde facere iudiciũ ẽt in suo districtu. arg. s̃. e. c. cum sit. sed
debet adire dñm vbi hẽt domicilium, & si ille dñs non faceret iusti-
tiam, ꝓsequeret̃ ius suũ ẽm tenorẽ. c. dñs. 23. q. 2. sed si possessiones
deberẽt aliqua munera realia siue ordinaria siue alia: bñ posset eũ
p possessionum occupationem, quas hẽt in iurisdõne sua, distringe
re. C. de sacros. ec. l. placet. & l. iubemus nullã. sed ad rñdẽdũ corã se
in iudicio nõ coget eũ, nec hoc ꝑt induci ɔsuetudine vel statuto. q̃
nõ valent nisi super rebus suæ iurisdictionis. quale nõ ẽ hoc quod
ille q non hẽt sub eo domicilium coram eo rñddet. sed hoc forte
posset statui ẽm eũ ꝙ bona cuiusq; q committeret talẽ offensã ɔfi-
scarentur vel applicarẽtur offenso: qa valet ɔsuetudo vel statutum
in reb. qui sunt de eius iurisdictione. C. de sacros. ec. l. iubem⁹ nullã.
nec debet talis ɔsuetudo rũpi. p extraneos. 8. di. q̃ ɔ tñ in hoc casu
vr̃ ẽm eum ꝙ ante occupationem bonorum dẽt p suum iudicem
ɔdemnari. sed hoc casu cum agitur in rem corã iudice rei de qua
agitur cõuenitur. C. vbi de cri. agi. oportet. l. j. C. vbi in rem act. l. vlti
13 ma. ¶ † Et idẽ ẽ si creditor agit hypothecaria: qa in rẽ ẽ: secus si de-
bitor agit pignoratitia. qa ꝑsonalis ẽ. vt no. j̃. de pig. c. cum ɔtingat.
in gl. Hæc dicta Inn. non placent in toto Host. Et primo in eo ꝙ dr̃
dominum sub quo possessiones sitæ sunt non posse facere vindictã
de delinquente aliunde veniente: hoc enim ɔdicit huic decr. ẽm eũ:
ex quo. n. dñs alias habet iurisdictionem in loco vbi deliquit ꝑt pu-
nire delinquentem. vt in c j. j̃. de rap. & cum concor. Posset autem il
lud intelligi ẽm eum Io. And. in dño qui non habet iurisdictionem
in loco vbi deliquit licet ab eo teneatur locus, interdum. n. sunt ne-
dum milites, sed etiam plebij à quib. tenentur certi agri, vel domus,
vel arcę in quib. tamen iurisdictionem non habent: & de istis etiam
fatetur ꝙ de ɔsuetudine possunt iurisdictionem habere. s̃. c. prox. ita
14 scilicet ꝙ ius dicant aliis & inter alios. ¶ † Quod enim priuatus ius
sibi diceret hoc nulla ɔsuetudo inducere posset, quia talis ɔsuetu-
do esset irrationabilis. vt C. ne quis. in sua causa. l. vna. & j̃. de ver. sig.
c. forus. sed aduerte, ꝙ licet iste intel. quem dat ad In. sit verus in se,
tamen non fuit in veritate de mente Inn. si bene ponderetur: nam
loquitur de habente possessiones in iurisdictione: & sic propriè in-
telligitur non in priuato, sed in habente iurisdictionem. Item patet
ex alio in eo ꝙ dixit talem posse facere statuta sup bonis: ergò hẽt

a ¶ Beneficio suo.
Adde quod voluit
Old. consi. 17.
b ¶ Statuẽtium. Ad-
de quod voluit Ro.
ɔsil. 39.
Zacharias.
c ¶ Cũ sit prohibito
riũ. Adde qđ si sit p-
missiuũ. vide plenè
Hip. de Mars. sin. suo
124. inc. vidisti anno
ꝑterito. & istũ in c. q̃
in ecclesiarũ. & qđ
ibi posui in apost. ad
ipsum. s̃. de ɔstitu.
Sebast. Sap.
d ¶ Et odiosum. Vi-
de Ale. in ɔs. 44. inc.
Alphonsus. in 5. vo.
Pau. de Ca. in ɔs. 22.
inc. circa pri. q̃situ. ĩ
1. vo. ɔsil. nouorum.
& Bal. in ɔs. 360. inc.
Ioannes de Albni-
gana. in 1. parte.
e ¶ Nõ porrigitur.
Adde Car. ɔsi. 17. de
ɔstit. & 34. de testib.
f ¶ Lepra leprosum.
Adde Fede. ɔsil. 97.
g ¶ Seruus pœnæ.
Adde Fulg. ɔsi. 136.
h ¶ D. l. cunctos po-
pulos. Adde quæ ibi
posui in apost. impꝛs
sis de tortis. & Ro.
singu. suis. fo. 16.

Universidad de Deusto Biblioteca

Sebast.Sap.
a ¶Quid enim.vide Bal.in l.iubemus.C. de sac.san.ec.Old.in consi.82.inc.an eps. Bar.in l.rescripto.§. j.ff.de mun.&hono. & faciunt no.p Fel.ī c.ecclesia S.Mariæ.ī §.q.princ.s.de cõstit.
b ¶In extraneis.Adde Car.cõsiliis.s.pxi. alleg.
Sebast.Sap.
c ¶ Pronunciantis. Vide Bal.& Mod.in l.cum quędam puella.in prin.ff. de iur. om.iud.latè Ias.in l. properandum.§. sin aūt reus.in ver.prelationem.C.de iu.& Ale.in l.à diuo pio. §.sniam.ff.de re iud. Pau.de Ca.in cõs.217. inc.si dicta snia fm impressionem antiquam. Rap. Comē. in cõs.140.inc.dni iudices.vbi latè qñ iudex ī cui' loco sunt bona cõdemnati possit exequi sniam alterius sine ipsius cõmissione vel requisitione.
d ¶Mandari.Sed qd si iudex cui scribitur nõ mādat executioni sniam, an puniat vide Cy.in l.properandū. in §.si autem reus.in 7.q C.de iu. & ibi Ias.ī 2.no.Are. in cõs.58.inc.diligenter consideratis &c. Aeneas Fal.

iurisdictionem ī loco aliàs nõ posset.de cõsti. ca.vt aīarum.li.6.& l.fi.ff.de iu.om.iu.Ideò verus intellectus est Inn.in eo qui deliquit in alieno territorio cõ subditum vel dñm in cuius dñio habet possessiones, vt ex quo deliquit extra limites territorij non possit virtute statuti, cum agatur reali distringi per dñm possessionum:ēt si deliquerit cõ dñm vel eius subditum: non.n.est præsumendum Inn.intellexisse delinquentem intra territorium:cū oīa iura clamant ratione delicti solius in loco cõmissi, quē habere iurisdictionem: fortius qñ cõcurrit habitus possessionum in loco.Et hūc ēt intel.apertè vr sentire Bar.in l.cunctos po-
15 pulos.vbi hoc dictum sequitur.¶†Vbi plus dicit,φ etiam nõ valet statutum vt delinquēs extra territorium in personam subditi possit hic puniri in territorio: quia nõ potuit dicere ius extra territorium,vt in iurib.palle.Nec ob.si dicatur φ laicus offendens clericum, & sic subditum alterius efficiatur de foro ecclesiæ.vt C.de epi.& cle.aut.item nulla cõitas.& s.e.c.cum sit.quia illud non est: quia offendit subditum, sed qa cõmisit sacrilegium φ est de foro ecclesiæ.17.q.4.per totum.& pal.c.cum sit.& c.cõquestus.Nec ob.si dicatur, φ ratione loci in loco in quo quis delictum cõmisit quis efficitur de illa iurisdictione ēt si sit forensis, vt in c.j.de rap.& in aut.qua in prouincia.C.vbi de cri.agi opor.sed si deliquit in personam ciuis sui, deliquit satis in loco ciuitati subiecto ergò &c.hoc cõrium procedit qñ delinquitur in re immobili vt in territorio: quia violat eius territoriū: secus si ratione rei immobilis, vt bene dicit Bar.in loco pale.Fallit hoc dictum qñ iudex loci vbi ciuis meus offenditur:offensam non vindicat, quia tunc pt procedi vt s.dixit Inn.& vide per Io.An.qõnem disputatam in rła sine culpa.Item vt no.dicit Bar.in d.l.cunctos populos.poterit tunc fieri statutum cõ offendentem ciuem ēt extra territorium.ar.C.de iudæis.l.nullus cum sua gl.& in pal.c.dñs.Item fallit in capientib.ex naufragio, qui possunt puniri à iudice personæ offensæ.ff.de incend.rui.nau.l.ne quid.§.de his. & ibi no.per gl.licet Cy.non teneat in d.aut.
16 qua ī prouincia.sed Bar.eam sequitur¶†Secundo principalter dictum Inn.s.recitatū nõ placet Host.inquantum dicit cõsuetudinem vel statutum valere per dñm possessionum, quò ad occupationem ipsarum possessionū ratione delicti vbicunq; cõmissi &c.nam per hoc fm eum aperitur via principib.ciuitatib.& laicis cõ ecclesiam, & personas ecclesiasticas.
a Quid.n.a si faciant statuta, vel habeant cõsuetudinem cõ cõmittentem adulterium vel aliud quoduis crimen,vel φ possessiones delinquentium debeant cõfiscari:clericus habens possessiones illud crimen cõmittit,nunquid possessiones illius cõfiscabuntur à laicis vtiq; fm dictum Inn.φ sibi non placet:cum sit certum φ laici personam clerici delinquentes punire non possunt s.tit.1.at si cleri.multo minus res quæ non puniendæ sunt pro delictis ēt ab his iudicib.qui personam punire possunt cum delinquunt in aut.de mā.prin.§.oportet. co.3.sed nec statuta nec cõsuetudines laicorum ligant psonas ecclesiasticas vel res ipsarum.vt patet in eo φ le.& no.in c.q̃ in ecclesiarū. & c.ecclesia.de cõst.de re.ec.non ali.c.fi.nec debet figmentis dari via: de diuor.c.q̃to.§.fi.nec per vnam viam prohibitum,per aliam cõcedi debet.de proc.tu.& dicit Host.φ si Inn.hoc ponderasset hoc nõ notasset: & faciunt hæc ad vltimū membrum qõis q̃ disputauit Io.An. in rła sine culpa.in mer.Ant.dicit dictum Inn.procedere qñ statuta fiunt cõ personas delinquentes cõ se,vel cõ subditos in limitib.territo-
17 rij proprij, qui ex delicto pñt subiici statuenti.¶†Per quæ patet fm eum φ non loquitur de clericis qui ex delicto nõ subiiciuntur iudici seculari, vt in dictis iurib.inq̃tum aūt cõ dñm vel subiectum deliq̃runt extra limites territorij proprij statuentis dñi nõ possent ex statuto legari vt in c.vt aīarum.de cõsti.li.6.sed certè mihi nullo modo vr φ hoc fuit de intel.Inn.nam si loq̃retur de delinquente intra limites territorij: qõ nõ haberet dubium cum ratione delicti posset eum priuare ēt omnib.bonis q̃ sunt extra territorium,vt hic in tex. & s.dixi.& tñ Inn.loquitur sub dubio forte vnde propriè intelligit, qñ delinquitur vbicunq; sed statutum pt tolerari, qa non disponit principaliter in personam sed in bona q̃ sunt in suo territorio.pt.n. statuere super bonis certo modo transferendis: licet possideantur ab extraneis:quia principaliter nõ dicit ius in extraneos: sed in bona sibi subiecta: φ pt.ar.op.in l.rescripto.in fi.& φ ibi no.ff.de mu.& ho.Ad idem adduco simile dictum Bar.in d.l.cunctos populos.in illa qõne, si statutum vel cõsuetudo loci habet,vt primogenitus succedat in totum, an vendicet sibi locum in extraneis qui hñt bona in loco statuti, & dicit attendenda verba statuti.Aut.n.disponūt circa rem,per hæc verba, bona descendentiū veniant in primogenitum, & tunc habebit locum ēt in extraneis, respectu illorum bonorum q̃ sunt in loco statuti,ar.in d.l.rescripto.&C.de edi.pri.l.an in totum. aut verba statuti seu cõsuetudinis disponunt circa personā vt p hæc
b verba primogenitus succedat,&tunc ñ habet locum in extraneis,b licet ibi habeant bona, quia dispõ circa personas nõ porrigitur ad forenses, vt in iurib.vulgarib.ita dico quò ad propositam qõnem, q̃ritur cum statutū disponat principlr.circa bona, valeat respectu ēt extraneorum vbicunq; fuerint:secus si disponeret circa psonam vt si diceret,cõmittens tale delictum perdat oīa bona.& in hoc casu militāt rõnes Host. & d.An.& sic sustinet dictum Inn.φ vr valde notandum:nec ob.absurdū φ dixi sequi in clericis qa statutū valet circa bona qñ sunt subiecta statuenti : sed bona clericorum vbicunq; sint non subiiciuntur iuris.laicorum:vt in d.c.ecclesia S.Mariæ.& c. q̃ in ecclesiarum.de cõst.c.fi.de vi.& ho.cl.de re.ec.non al.c.fi. & optimè.de immu.ec.c.j.li.6. Et an sit verum indistinctè φ laici non possunt statuere sup bonis clericorum & ecclesiarum vide no.p Bar.in
8 pal.l.rescripto & p hoc habes clare hanc mām huius c.¶†Sed circa pdicta q̃ro an iudex bñficij possit mandare istam sniam executioni
c sine reqsitione iudicis pnũtiantis.c Host.hic in q̃dā apostilla,sentit φ debet hoc facere ad reqsitionē illius.ad hoc c.Romana.§ sed tūc. e.ti.li.6.Spe.in ti.de exe.sen. §.nunc dđm.ver.sed pœnæ iudex psequē qõem gñaliter, an vnus iudex possit exequi sniam alterius sine remissione,vel requisitione: & qua actione sit agendum:& alleg. ibi diffuse,multum elegāter eius dicta reassumpsit Bart.in l.à diuo Pio. §.sniam Romæ.& aliqb.additis sic copiosè distinguit.Qñq; snia lata per vnum iudicem petitur executioni mandari per alium iudicē eiusdē tribunalis:quia successit alius iudex:vel primus est remotus: & tunc pt:quia tñc vr idem iudex vt l.proponebatur.ff.de iu.Si verò non successit ei sed sunt duo iudices eiusdem tribunalis: tunc alius non pt se intromittere sine volūtate primi iudicantis vt l.1.ff.de of. consu.Aut petitur p iudicem alterius tribunalis:& tunc si qdem est talis iudex ad quem executio pertineat de iure cõi vel municipali. & pt exequi.vt in pal.l.à diuo pio.in pr.Aut est alius iudex.& tūc aut petitur executio ad lrās primi iudicis sententiantis: & pt.aut sine literis,&ñ pt:vt l.j.ff.de of.cõsu.C.de iu.properandū §.sin aūt re9.& d.c. Romana.& hoc est φ voluit tex.in d.§.sniam.& tenet Cy.in l.j.C.de cõfe.in 10.q.Quod intellige, qñ petitur executio officio iudicis.Si verò actione in factum vel iudicati, tunc pt qa actionem q̃ habet vbicunq; pt exercere,vt l.fi.in fi.C.de pscr.lõ.temp.& est rõ quare nõ pt implorare officium iudicis coram alio iudice:qa illud officiū cõpetit ex quadā æquitate,vt sit finis litium: vt l.terminato C.de fru. & li.expē.vñ oportet oīnò in executione probare, vbi iudicatū est: vt l.nā postea.§.j.ff.de iurei.& de iud.l.si ptor.in pr.&vide φ dixi in c. fi.de iud.& hæc æqtas cessat in alio iudice q non iudicauit vñ cum aget actione iudicati seu in factum, seruabitur ordo iudiciarius fm Spe.in loco pall.Sed ad propositū nr̃m dico,φ ad requisitionē iudi-
d cis sententiantis pt sine dubio snia executioni mādari.d idem puto sine qualibet alia reqsitione : qa in cāis criminalib.& beneficialib. pt iudex & debet ex officio suo supplere, ar.in c.cõstitutus.de app.de cle.c.cū dilectus.& facit qđ no.Bar.in pal.§.sniam.in seq.qõne.vbi dicit, φ si in ciuitate sunt duo magistratus hñtes æqualem iurisdõem vt ptās & capitaneus: vnus non pt exequi sniam alterius in cāis pecuniariis per supradicta : sed si esset cõtumax & bannitus in personā vt quicūq; cū prīo caperet faceret executionem: nam in hostes seu bannitos alterius ciuitatis animaduertis. iuxta no.in l.non dubito. ff.de cap.& post liminio reuersis, ergò multò fortius in nostros.& hoc facit fauor publicæ vindictæ.ar.C.qñ li.sine iu.se vin.l.j.& 2.&l. licitatio. de publi.& opti.facit φ no.Inn.in c.qualiter & qñ.2.de ac. prope fi.vbi dicit φ clericum cõdemnatum de crimine p iudicē delicti pt suus iudex beneficio spoliare: qa p sententiam crimen est factum notorium quod not.hæc qõ debuisset præcedere pdictas &c.

CAP. XV.

1 *Miserabilis persona potest cõuenire laicum interdicto vnde vi coram ecclesiastico, etiam in causa feudali.*
2 *Regina an aliqua dicatur mortuo marito rege.14.*
Olim:quodam,dudum,istæ dictiones significant tria tempora,
3 *Libellus super possessorio si in eo est narratio proprietatis, non aggrauat libellantem in probatione proprietatis.12.*
4 *Libellus alternatiuus,an & quando valeat & idem de rescripto.6.*
5 *Libellus non vitiatur licet nõ concludat in iure cõi municipali : sed in iure speciali quod postea probatur.*
6 *Interdictum vnde vi,datur contra mandantem: vel ratum habentem.*
8 *Domicilium vtrum quis sortiatur ex assidua conuersatione in aliquo loco, vel si habet maiorem partē bonorū,vel ex aliis de quibus hic.*
9 *Domicilium, quis sortitur ratione rei sitæ in alio loco. respectu rei:idem ratione contractus.*
Dies & computatio à quo loco fit in commissione causæ extra prouinciam.
10 *Cognitio causæ hodie non potest trahi extra prouinciā nisi per vnam dietam.*
11 *Feudalis causa super possessorio,& quandoagunt miserabiles personæ cognoscit ecclesia,aliàs secus.*
12 *Rescriptum non vitiatur ex falsitate narrata, ex qua surgit exceptio peremptoria,non reseruatur talis cognitio in meritis causæ,quod tamen limitatur.*
13 *Exceptio peremptoria potest opponi ante lit.contesta,*
14 *quando est notoria.*
15 *Vxor militis vel comitis non dēt ab eis vocari domina.*

2 ¶Dicatur feudalis.Pondera:quia hic est casus φ delictum factum à familia præsumitur factum de mandato domini licet aliter hic dicat gl.vide quæ remisi ad l.j.§.fi.quod vi aut clam.And.Barba.
Anto.Fran.¶Circa hoc de delicto cõmisso à famulo, an dñs teneat & psumatur factū de cõsensu dñi,videas tex.in l.si seruus.in §.pculus, ff.ad l.Aquil.vbi si seruus habitās ī domo dñi, immittit ignem in domū cõductā per dñm teneat dñs, quia psumitur eius culpa & defectu factum fuisse, & adde an & qñ dñs teneat de facto & delicto cõmisso p familiā q̃ hñr in l.j.& tot. ff.si fa. fur.fec.di. & in l.si familia.ff.d iu. om.iu.& p Spe.in ti. de fur.ī ver.alia quoq;.& in tit.de iniur. ver.antep.Et adde φ dñs p delicto famuli tenetur quatenus ad eū pūenit immediatè, & nõ alr vt p glo.& Car.in cle.j.§. porro.de sta.mo. & in c.in literis.de test. & vide Abb.in c.j.de rest.spo.& p Bart.in l.j.in §.familiæ.ff.de vi & vi ar. φ intellige verum, nisi dñs sciat famulū delinquentē,& non puideat qa tūc vr ratificare vr nisi famulus faciat d mādato dñi vt in l.is qui.in fi.& ibi p flo.ff.si ser.ven. no.ī l.si colonus.de aqua.plu.ar.Et adde φ dñs tenetur p facto familiæ tāq̃ pro vno fcto tm, si fecit cõicato cõsilio cū familia,vt in l.si familia.& ibi p Ale.ff.de iur.om.iu.& adde,φ dñs p fcto sui seruitoris hoīs liberi nūq̃ tenetur, nec sic psumitur, qđ fecerit de suo mādato,vt in l.apud antiquos de fu.& in c.cū ad sedē. j.de rest.spo.& vide oīnò Bar.in l.titius. ff.de test.mil.vbi dicit, φ si statuto caueatur, φ dñs teneatur p famulo, φ tūc tenetur ēt pro cõmissis añ famulatum,dicit tñ hoc esse verū, si statutū simplr dicit dñm teneri pro delicto famuli,secus si dicat eum teneri pro delicto cõmisso à famulo, quia tunc debet intelligi fm eum ibi de cõmisso per eū tpe quo erat in famulatu, & non de cõmissis añ.
b Zacharias.¶B.quondā regina.Istud vr directo cõ Io.An.Inn.&istū in c.significantib.& qđ ibi posuimus in ver.pauper.s.de offi.del.vbi dr tunc viduā haberi pro miserabili persona qñ est pauper.& illo casu gaudet bñficio fori ecclīastici,tā actiuè q̃ passiuè, hic aūt pmittit viduā regis Angliæ vti tali priuilegio.Aduerte ad fi. all. apost.meæ. & illa te absoluet ab hoc cõrio.Nõ committo tñ qđ Pau.de Ca.cõs.6. & Ale.cõs.121.vol.i.tenent expressè φ vidua etiam diues dicatur miserabilis persona gaudeatque priuilegio miserabiliū personarum Ant.Frā.¶An vidua dicatur miserabilis psona ēt si sit diues & gaudeat priuilegio miserabiliū psonarū vltra hæc all.in c.significāti. s.de of.del.dicas,φ viduarū negotiis tanq̃ negotiis miserabiliū personarū clerici pñt intēdere.c.puenit.86.di.& 88.di.c.pcreuit. & vide bo.tex.in c.viduis.& in c.licet.88.di. vbi hr, φ epi debent subuenire viduis indigentib. & adde φ cāæ viduarum pertinent ad ecclesiam. tex.est in all.c.licet.& ibi gl.no.in c.nuper de do.inter vi.& vxo.& vi de bo.tex.iuncta gl.2.in c.sicut epm.§.item op.j.q.7.vbi dr, φ viduæ dñt ali de bonis ecclesiæ qñ indigent.& adde bo.glo. in c.j.12.q.j.& tene mente φ viduę & aliæ personæ miserabiles nō pñt trahi extra suam ciuitatē,& domum virtute rescripti impetrati cõ eam nisi ī rescripto fiat mentio de statu eius viduali:vt in c.2.87.di.& q̃ dicatur esse vidua, vide gl.in l.j.C.qñ impe.inter pup.& vid. & adde q̃ hr in ca. vidua.34.dis.& in l. malum. in §.viduā. ff.de ver.sig.& in c. j.& ibi no.de cõsan.& affi.& vide etiā Bal. in l.fi.C.de bo.ma.vbi dixit,φ vidua permanens ī viduitate, debet ali de bonis mariti mortui si pt: als debet ali de bonis ecclesiæ.Et adde ēt φ vidua non pōt laicum cõuenire corā ecclesiastico, nisi cā esset ecclesiastica, vel pp defectum iudicis secularis.de quo ēt hr in d.ca.significantib.Ae.Fal.

1 Ex parte B. ¶†Miserabilis persona pt laicum interdicto,vñ vi,corā iudice ecclesiastico cõuenire : ēt si res
a subtracta dicat feudalis.a Et sunt duæ partes. In prima partis cõqõ.In scda iudicū instructio, ibi mandamus.Prima subdiuiditur.Primò ponit cāæ cõmissionem, & rei vocationē.scda ibi:dictus rei exceptionē, & actoris replicatio-
b nē ad illam.¶Casus lrālis.B.quondā regina.b Angliæ impetrauit lrās ad iudices delegatos cõ nobilē virum B.qui cõ iustitiā spoliauerat eā possessione castris egregij pertinētis ad eā rõne dotalitij corā quib.dictus nobilis excipiendo pposuit φ lrę nõ valebant de eo φ castrū Garchiæ vbi est eius domicilium principale, cõsistit in diœce.Rodeñ.q distat à Turoñ.vltra duas dietas,cõ hic ex parte reginę fuit replicatū φ nobilis ille Turoñ.bñ poterat cõueniri qa & Rodeñ.& Andegaueñ.diœcesi existit: & castrū de quo qõ vertitur ī diœcesi Andegaueñ.existit: q̃ nõ distat à Turoñ.vltra duas dietas.Præterea idē adiecit, φ ipse corā dño feudi debuit cõueniri: & ideo lrę apostolicæ non valebāt cū non faciant mentionē φ dñs feudi fuerit reqsitus:& in exhibēda iustitia negligens fuerit vel remissus:insup dicebat:lrę expressa falsitate fuerāt impetratæ eo qđ suggestū fuerat castrū illud ad reginā illam rõne dotalitij pertinere, cū nec ab initio nec durante mrīmonio sibi à viro ī don.pp nuptias fuerat assignatū.cõ ista ex parte reginæ,fuit lrñ sum φ vidua spoliatorē suum siue detentorē rei corā ecclesiastico iudice cuius interē viduas defensare bñ poterat cõuenire : iudices sup propositis dubitauerūt, vñ regina dño Papæ pdicta significauit.vñ Papa mandat iudicib.pdictis quatenus si cõstiterit dictū nobilē terrā & mansionē hr̃e in Andegauensi diœce.in qua interdū habitare cõsueuit, & ipsa diœce.à Turoñ.non distat vltra duas dietas, & in eadem diœce.res litigiosa existit in ipso negotio iuxta tenorē priorū lrārum procedāt prīa rõne, non obstantib.aliis exceptionib.q̃ in petitorio potius q̃ ī possessorio, φ regina cõ dictū no-
2 bilem intentauit,locū habēt.B.¶†No.ar.pro & cõ φ p mortem mariti extinguitur dignitas
c vxoris sibi cõpetēs ex radiis,& corruscatione c mariti:nā in principio appellatur quondā regina.& sic vr φ post mortē regis non pt dici simplr regina, cū dictio quondā videatur remouere qualitatē de psenti ; sed ī cõrium facit lrā j.q̃ in duplici loco appellat eā reginam sine additione, quondā.Item dictio quōdā: pt
d significare tria tpa sicut dictio olim,d & dictio dudū.vt no.in c.olim.de of.del.& hic.cū gl.fi. & vide Bar.in l.j.§.hoc aūt edictum.de no.op. nū.vbi dicit se sustinuisse instrm in quo dicebatur titius olim Martini,licet Martinus viueret,qa licet dictio olim: ponat de pterito nihilominus cõplectitur tps psens, vt no.in l.nec emptio.ff de cõhē.emp.& in d.cū olim.& vide quod no.Spe.in tit.de instru.edi.§.restat.ad fi.
3 ¶†Not.2.φ narratio proprietatis in libello
e sup possessorio nō ampliat vires libelli,e nec aggrauat libellātē ad probandū proprietatē: ēt si expsśit hoc in rescripto delegatorio: nec admittit partē aduersam ad proponēdum aliqd cõcernens proprietatē; cõcordat c.cõq̃stus.j. e.c.licet.j.de pb.debet ergò libell9 attēdit circa modū cõcludendi,& non circa modū narrādi.& idē in rescripto vt hic.& vide Fed.consi.
4 23.¶†No.ibi,per eū vel eius cõplices &c.φ ad-
f mittitur libellus alternatiuus f qñ in vtraq; parte alternatiuè cõcluditur intētio libellātis,nec per hoc redditur incertus ipse reus.nā possessorium cõpetit siue qs spoliatur per reū, siue p eius cõplices.vt j.de rest spo.cū ad sedem.& c. sæpe.& p primo dicto facit c.ex pte.s.de resc. & de ele.dudum.2.cum si.& adde qđ not.Inn. in c.cõstitut9.d in int.rest. ¶No.in ver.idē quoq;.φ data negligētia iudicis secularis pt miserabilis persona adire ecclesiasticū ēt si agitur petitorio, nec est esse φ adeatur iudex supior negligentis,qđ est bñ no.de quo dic vt plenè dixi in c.licet suscepto.s.e.¶No.ecclesiā teneri ad defensionem viduarū, si opprimatur ēt si patiantur oppssionem circa rem feudalē.Et ex hoc, & ex tex.no.singulr casum in quo pt adiri alius iudex super re feudali prætermisso dño feudi.s.qñ agitur interdicto seu iudicio possessorio p miserabilem personam,& vide circa hoc qđ dixi in c.cæterum.de iudi.¶Venio ad apparatum.& primò obstat mulieri in eo qđ petebat castrū rõne dotalitij.mulier.n. dat dotē & nõ dotalitiū.Sol.gl.j.exponit dotalitij.i.donationis pp nuptias.¶Sed tūc obstat aliud quod donatio pp nuptias fiat à viro, & debet redire ad eum, seu ad eius hæredes dissoluto mrīmonio:sicut dos reuertitur

Sebast.Sap.
c ¶Corruscatione. Qđ vidua retineat dignitates & priuilegia q̃sita rõne mariti defuncti : tenet Bartol.in l.quoties. C.de pri.scho.li.12. & Feli.alia allegans insuper eo. in prin. j.de testib.
d ¶Olim.Adde Rapha.Ful.consi.22.
e ¶Vires libelli.Adde Alex.cõs.116.li.2.
f ¶Alternatiuus.Adde Pau.de' Ca.consi. 392.in primo impressis.
¶Adde Bal.& Mod. idem volentes in l. Gallus.§.si eius.ff.de lib.& posth.d.Fran. de Aret.in l.2.§.j.in 3.no.ff.de verb.ob. & idem Aret.in l.edita.ad fi.C.de edem.& do.Fran.Cur.in consi.49. ver.& plus dicunt.Aeneas Falc.
Anto.Franc.¶Circa istam materiam an procedat libellus alternatiuus:vide Spe.in titu.de act.rep.in §.sequitur.in versi.quid sit libellus. vbi dicit quòd procedit libellus,si dico peto rem vel æstimationem quod etiam voluit Bar.in l.sancimus.C.de sacrosc.ec.& quod admittatur vel non libellus alternatiuus vide Spe.in titu.de libel.concep. in §.nunc videndum occurrit.& in §.qualiter.in ver.item.& in versi. sed nūquid.& vide quæ no.Host.in sum.de emp.& ven.in §.ad quid. in verb.& no.vbi dicit,φ valet talis libellus alternatiuus.& vide Bar. in l. continuus. in §. illud. & in l. vbi autem non apparet. in §.qui illud.ff. de verbor.obl. vbi ponit quod admittatur libellus incertus, vel alternatiuus.& in l.stipulationes. in vltim. quæst. eod.titu. & vide Barto. in l.3.in §.sed quia.ff.de lib.agno. vbi dicit quòd admittitur libellus incertus ratione iuris dubij. & vbi agitur de modico præiudicio.

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶Non ꝯcludat.tu dic melius, ꝙ ī libello dēt apponi aliqd, ꝙ reddatur verisimile illud ꝙ petitur, vt ꝑ scribentes in c.qa verisi.de præsum. And.Barb.

Zacharias.

Adde Bar.sozi.cōsi. 110.in c.in præsenti ver.ↄfirmat̃ ista opi. in fi.vol.2.& Maria soz.cōsi.39.in c.visis ver.vtrū qa vol.j.& Ale.de Imo.ↄs.120. vers.quid si conclusione.vol.j.

Sebast.Sap.

b ¶Meritis cāæ. Ad hoc bñ facit qd no. gl.in l.j.§.si qs argentū.ff.dpo.ex qua colligitur, ꝙ qñ libell' est incertus, attēdūtur ea q̄ deducūtur ī ꝓbationib: quā gl. dicit singularē Ias.ī §.sed iste.ver.no.tñ, ꝙ ex tali libello instit.de act de quo vide An Sicul.in cōsi. 37.in c.clementissimi.in 1.vol.

c ¶Ratihabitio. Adde Oldr.consi. 199.

Sebast.Sap.

d ¶Sortitur domiciliū.Et hāc opi.tenēt aliq relati p Fed.in c.dilectus 2.versi.ad domicilium sortiēdū.s̄.de rescr.vbi vide q̄ opi. sit tenēda.

e ¶Cum assiduè.Adde Bal.consi.572.li.

f ¶A loco domicilij.Vide q̄ dixi ī d.c. dilectus.vbi al'r dixi. & pōdera: qa ista gl. sentit ↄ̄riū in delegato, si rectè ponderetur.Scdò pōdera:qa fauorabiliorē iurisdō ordinarij q̄ dele. iō nō est mirū si nō habuit locum corā delegato itē pondera:qa in ↄ̄riū est tex. in l.si post snīam.C. de app. vide q̄ dixi ī d.c.dilectus.And.B.

Sebast.Sap.

g ¶Ordinario loci. Vide Pet.de Anc.in c.statutū.in §.cū vero.ibi glo.in verbo eiusdē.de rescr.li.6. vbi dicit, ꝙ cōputatio dietarū fit à loco domicilij principalis, cuius tñ ↄ̄riū sensit gl.ibi:ꝙ si fiat ꝯputatio à loco ibi hēt domicilium licet ñ sit principale.

ad mulierem.vt in c.nuper.al.in gl.sol.intellige ḟm Io.An.ꝙ pacto vel cōsuetudine fuit illud castrū seu donatio pp̄ nuptias lucrata: ꝙ
5 fieri p̄t,vt in l.fi.C.de do.inter vi.& vxo.¶†Ex hoc & ex text.notabiliter p̄t inferri libellum
a nō vitiari, licet nō ꝯcludat[a] iure cōmuni vel municipali:sed tm̃ aliquo iure spāli,ēt non allegato.dum tñ de eo fiat fides ī processu cāæ: ꝙ est valdè not.Vr̃ tñ multū facere in ↄ̄rium theorica Inn.in c.j.de of.vi.&in c.cū sit gñale. s̄.e.p̄t dici ꝙ à principio p̄t obiici talem libellū & reiici,vt ↄ̄riis.sed si nō obiiceretur, satis
b est ꝙ postea iustificetur in meritis cāæ.[b] ar.in l.fi.C.de anna.excep.& eorū q̄ no.Inn.in c.cæterū.s̄.ti.ꝓx.& in ca.2 de ordine cognitionū.
6 & ꝙ dixi in c.dilecti.s̄.de iud.¶†Scdo opponitur, ꝙ ex spoliatione ꝯplicum nō ꝯpetit interdictū ↄ̄ hunc nobilē,cum nō ꝯperat ↄ̄ dñm ēt ex spoliatione familiæ.ī.de rest.spo.c.cum ad sedem Sol.ḟm gl.2.si ꝯplices spoliauerunt, & mandato ipsius vel eius noīe ipso postea ratum hñte certè ꝯpetit interdictum, vñ vi: vt in ↄ̄rio:si aūt non interuenit mandatū nec ratihabitio: tunc qa repetit rem sciēter adiectorib.tenetur ēt possessorio iudicio,vt in d.c.sæ
7 pe.¶†Et ex hoc no.ꝙ rescriptū alternatiuum seu libellus alternatiuus non vitiat: qñ talis ē alternatiua,q̄ non inducit obscuritatem:&in q̄libet parte ipsius includitur intentus libellātis seu impetrantis: licet non oriatur eadem species agendi se diuersa:nam ex spoliatione propria ꝯpetit,vñ vi.ex spoliatione ꝯplicū qñ recipit rem postea scienter ab eis ꝯpetit ꝯdictio.c.sæpe.ꝙ est not.Et ex hoc etiam no.miserabilem personam habitu tm̃ posse agere ↄ̄ laicum coram iudice ecclesiastico, non solū cum ipse laicus spoliauit:sed etiam si scienter successit in vitium.vt hic ḟm istum intel.gl.&
8 facit ratio c.sæpe ī.de restit.spo.¶†Oppo.3. ꝙ licet iste nobilis haberet castra & reditus in diœce.Andegaueñ.non tñ p̄t dici ex hoc habere domicilium: & sic non dēt haberi respectus ad illam diœce.quia sola possessio seu domus quæ hr̃ in vna ciuitate,non facit domicilium.vt l.libertus.§.sola domus ff.ad mu.Sol. gl.3.ꝙ iste nō solum habebat castra ibi & reditus: sed etiam ibi inhabitabat.vnde dr̃ in litera.ꝙ interdum ibi ꝯsueuerat inhabitare, & sic habebat ibi domicilium, quia in diuersis locis quis p̄t habere domicilium.vt l.assumptio.§.iuris prudentib.ff.ad mun.Et ex hac gl. not.diligenter, ꝙ ex assiduo ꝯuersari in loco quis dr̃ ibi habere domicilium. Idē & clarius sentit hic Inn.dicit enim quem habere domicilium vbi habet magnam partem bonorum suorum, vel vbi habet larem.i.familiam: vel si ibi nihil haberet:assiduè tñ ibi ꝯuersabatur. vt l.2.C.vbi se.vel cla.Cyn.ibi sentit ꝙ ex solo
d ꝯuersari in loco non sortitur domicilium: [d] quia cōiter in illa l.2.est copula nō alternatiua,aut habet.n.cōmunis litera,hoc modo: vbi larem fouent maiorem partem bonorū, possident,& assiduè ꝯuersantur, ibi respondebunt.& sic vr̃ iste tex.requirere ista duo copulatiuè,ꝙ ꝯuersentur ibi assiduè, & habent ibi maiorem partem bonorum.Bar.in l.2.C.vbi de cri.agi opor.dicit, ꝙ licet ex assiduo ꝯuersari in loco non sortiatur domicilium: p̄t tñ ibi ꝯueniri:cuius ↄ̄rium, vt ēt ibi personaliter ꝯueniri nō possit:tenuit Host.in c.ꝙ clericus. s̄.e.vbi plenè dixi.& pro opi.Bar.facit l.quisqs. C.si cer.pe.d.Car.hic tenet,ꝙ ex solo ꝯmorari quis sortiatur domicilium, vt l.eius.§.si qs negotia.ff.ad mun.dummodo ex aliis ꝯiecturis non appareat eum de loco recessurum: & sic non ob.c.is qui.de sepul.lib.6.ergo credo ꝙ ex habitu totius patrimonij seu maioris partis quis habeat domiciliū in loco:vt in c.postulasti.s̄.eo.Hosti.tñ ibi intelligit,ꝙ habebat ibi larem,& maiorē partem p̄rimonij sui,ꝙ est diuinare cū ibi nihil dicatur de habitatione: sed tñ de patrimonio.hic verò licet iste haberet multa castra, non tñ dicit ꝙ haberet maiorē partem p̄rimonij,imo potius innuit oppositum. & ꝙ sufficiat solū p̄rimonium seu maior pars, probat tex.in illa l.2.ḟm aliam lec.q̄ satis probatur iure.ar.illius c.postulasti.ex assiduo verò ꝯuersari:puto ꝙ nō ↄ̄hat domicilium, licet ibi posset ꝯueniri:quia ↄ̄hit ibi quasi domicilium, vt dixi in p̄al.ca.ꝙ clericis.nisi equaliter se collocet in diuersis locis:vt no.in c.2.de sepul.li.6.nam non equaliter se collocando:sed qñq; conuersando,vr̃ habere aīum redeūdi &abeūdi.ar.op.in ca.is qui.de sepul.li.6.ꝙ etiam sentit hic Abb.vbi tñ ista duo concurrunt, vt quia ibi habet patrimoniū & assiduè conuersatur,tunc fortius ibi sortitur domiciliū:quia ꝯcurrunt ibi duo vincu
e la.de treug.& pac.c.j.& forte idem dicendū vbi cum assiduè[e] ꝯuersari in loco ꝯcurrit habitus alicuius certæ partis patrimonij: & sic saluatur dictū Inn.& est no.dictū,& satis vr̃ hic probari, & tenebimus mediū,inter tenentes ↄ̄rias sententias, de quib.s̄.dixi.Sed nūc fortiter op.ↄ̄.tex.aut.n.computatio dietarum fit a loco domicilij prout vult gl.in c.statutum.de rescr.li.6.in verbo olim dicebamus.& tunc frustra Papa mandat inquiri seu etiam exigi ꝙ ibi sit res litigiosa.
* Aut computatio fit à loco rei sitæ ,prout olim *communiter* dicebant antiqui:& tenuit hic Inn.& Host.& tunc frustra exigit, ꝙ in illo loco habeat castra, vbi interdum consueuerat cōmorari.Sol.doct. communiter ad tex.supplent maximè: vnde tenentes computationem fieri debere à loco rei sitæ, dicunt ꝙ non est necesse, ꝙ ibi haret castra,sed hic appositum fuit, quia hoc fuit allegatum per partes tenentes vero fieri computationem à loco domicilij:& ꝙ ex solo commorari iste fortiebatur hoc domicilium, supplent ad litem maximè inquantum requirit rem litigiosam ibi esse: & hoc tenuit hic d.Card.& sic secundum omnes doct.hæc litera non potest intelligi propriè,vt nihil superfluat.Sed neuter istorum intellectum mihi placet:quia non est verisimile ꝙ Papa voluerit aggrauare istam viduam superfluis probationibus.vnde licet vidua replicasset copulatiuè:ex quo alterum tamen sufficiebat, debebat Papa mandare inquiri alternatiuè: vt fecit in cap.exhibita s̄.de iudi.& in ca.cum iam dudum.ī.de præb.cum simi.& maximè in isto articulo, in quo sunt probabiles dubitationes.vnde non sine ministerio Papa hic in com
9 missione exigit vtrumq;.¶†Vnde inhærendo opinioni quā tenui in ca.dilectus.de rescrip.quod olim.& hodie fit computatio dieta
f rum à loco domicilij[f] etiam agitur reali.de quo dic plenè, vt dixi in dict.cap.dilectus.conclude, aut quis conuenitur in loco vbi est res
g coram ordinario loci, [g]& non habet locum exceptio de duabus dietis:quia iura indistinctè dicunt quem posse conueniri vbi res est: vt in l.fi.C.vbi in rem act.& ī.eo.c.fi.sicut.& ratione contractus, vt in c.dilecti.ī.e.& hoc voluit sequens gl.quam no.secundum hunc intellectū:& vide ꝙ dixi in c.sane.s̄.e.aut conuenitur ibi coram delegato:& puto idē:vt sentit hic Inn.& in c.dilecti.ī.e.Nec hēt locū exceptio de duabus dietis:qa ex quo sortitur forū,& p̄t conueniri corā ordinario ibi eodem modo, & coram delegato.quia per hoc non deterioratur conditio sua:nec propriè dicitur trahi.argu.in c. dilecti.vbi contrahendo in certo loco videtur nedum consentire: vt ibi possit conueniri coram ordinario:sed coram delegato vt ibi & licet hoc videatur magis dubitabile quàm primum dictum.videtur temen verum prædictis rationibus. Aut commissio fit extra locum seu diœces.vbi res sita vt erat hic: & tunc dico computationē fieri debere qualitercunque agatur à loco domicilij:& si habet plura domicilia debet fieri à principaliori.facit ad hoc no.in dicta glo. in versic.olim dicebamus.& facit §.sed quod.insti.de iure natu.gen. & ciui.& tenet Io.And.post Host.in c.nonnulli.supra de rescriptis. Nam inde propriè trahitur vbi pro maiori parte se collocat:& habet domicilium principale:& iura considerauerunt in hoc tractionem,& fatigationem respectu eius qui trahitur.vt in d.ca.dilectus. & c.statutum.Et ideò si res litigiosa non fuisset in diœ.Andegaueñ. non debuisset fieri inde computatio dietarum.quia & si secundum opinionem supra recitatam iste haberet ibi domicilium: nō tamē erat suum domicilium principale : quia interdum tantum ibi consueuerat habitare: vt patet in litera.sed vbi ista duo ꝯtingunt quod ibi sit res religiosa,& quod ibi habeat domicilium : licet non principalius,tamen potest fieri inde cōputatio dietarum:quia illis duobus coniunctis videtur suum domiciliū principale quo ad causam subiectam.nam duæ causæ vincunt vnam.de treu.& pa.c.1.in auth. itaque.C.communia de suc.& iste videtur proprius,& verus intellectus huius c.secundum quem nihil superfluit in litera: & inducitur notabilis limitatio ad multa iura supra allegata.& per hoc est etiam expedita gl.quæ in fi.dicit quod etiam ratione rei immobilis
10 quis sortitur forum, dic vt dicam.ī.e.c.fi.¶†Et inquantum tex.hic facit mentionem de duabus dietis:dic hoc processisse de iure antiquo.hodie verò nō potest trahi vltra vnam.vt in d.c.statutum.nec potest delegatus vltra vnam dietam deputatus se appropinquare ad locum rei:quia non potest hodie extra ciuitatem seu diœce.in qb. fuerit deputat' cognoscere:vt in d.c.statutū.§.in nullo.¶Sed circa hoc quæro qa tex.facit mētionem de leuca.ꝓ sit leuca.Phil dicit ꝙ est pars

a ¶XX. miliaria.& pondera quia doct.a sentiunt in quamtū dicunt de xx.miliarib.de dietis legalib. sed istud ñ est bene dictū,ex eo,qa dieta q̄ exprimitur a lege, intelligitur de vulgari nō de legali, vt est gl.in c.nōnulli.d rescr. vide q̄ dixi in text.in c.p̄senti.§.loca.de p̄b.in 6.An.B.

b ¶Priuilegiū.Facit gl.in l.decurionib'. C.de silē.li.12.An.B.

Zacharias.

c ¶Videtur qd falsitas.Adde ꝙ in simulatione q̄ aliqñ appellatione falsitatis venit:vt per Bal.in l. nō.C.de dona.inter vi.& vx.& ꝯclude,ꝙ sic.ita no.Bar.& post eum Alex.in l.qd sit falsum.ff.de fal.vbi plenissimè,& remis. per eundē Alex.ibi.

Ant.Fran.

¶Circa hoc,an act' simulatus dicat̃ falsus, hr̃ in l.2.in §.cū vēditi.ff.de in diem adiect.& an simulatio vitiet rescriptū, dicas,ꝙ duplex est simulatio : aliqua est pia, & ista nō vitiat, aliqua est perniciosa , & ista æquiparat̃ falsitati & vitiat de quo hr̃ per gl.in ca.c officij.q̄ ponit multas remissiones.24. q.1.& an simulatio sit p̄cm̃, & an aliqs peccet simulādo sāctitatem.vide S.Th. 2.2.q.3.& ī q.de quo libet.in 3.q.& an occultare p̄cm̃ ꝓpriè sit simulare,etiā ponit S.Tho.in d.q.3. 2.2.& adde ꝙ simulata æquitas ē duplex, iniquitas, quia facit malū,& abutitur bono ḟm Io.Mo.in ca. auaritiæ. de ele.li.6. & per Io.An.in c.de hoīe.de cele.mis.& hr̃ per gl.in cle.1.de religio.domi.

d ¶ Notoriè. Adde Ro.ↄs.476.& 224.vbi dicit, ꝙ omnis exceptio per quā ostēditur agenti non cōpetere ius,potest opponi ante lit.ꝯtest.

Sebast.Sap.

e ¶Mariti p̄mortui. Vide Ias.in l.cū q̄dā puella.ver.3.amplia. ff.de iur.om.iu.& facit, ꝙ vidua dū stat ī viduiatate, dr̃ stare ī primo m̄rimonio. l.fin.C.de bo.mat.ex quo dixit Pau.d Ca. in l.sororē.C.de his qui.vt indig.ꝙ sicut vxor q̄ ꝯmittit adulterium priuatur dote, ita etiā vidua.ꝙ etiam tradit Ias.in l. 2.ff.solu.mat.

f ¶Quod nō. Idem vult Bart.in d.l.si iudex.& in l.amicissimos.in fi.ff.de excu. tut.Aeneas Fal.

g ¶Subiectis. adde eundem cons.3.

est pars continens duo miliaria ḟm Host. Iste
a 12.leucæ continent xx.milliaria : [a] & sic erit vna dicta.vt ff.si quis cau.l.j.& de ver.sig.l.3.& sic tres leuce faciunt.v.miliaria. & dicit Fran. ꝙ leucæ sunt magnæ in Frācia. & maiores in
11 Burgundia,maxime in Anglia.¶†Venio ad gl.vltimam quæ in principio est expositiua & clara postea format quatuor oppositiones. Primo enim opponit de ca.ex transmissa.s̄.e. vbi patet ꝙ de causa feudali nō cognoscit ordinarius nisi negligēte dño feudi. Solu.illud procedit in petitorio aliud in possessorio.ḟm gl.in prima parte.Aduerte, quia gl.p̄t intelligi dupliciter.Primò,quia ī possessorio à quocunq; fit ꝯuentio , non est necesse adiri dñm feudi:quasi hoc non tangat naturā feudi: sed quādam iniuriā,& hoc tenuerūt qdam vt refert Inn.in c.cæterū s̄.tit.proxi.& hic.Sed mihi plus placet , ꝙ inter alios agendū sit tantū corā dño feudi etiā ad restōnē ipsius & illud qd hic dicitur ꝓcedit spāliter , quia defensio viduarū.de spāli grā viduarum fauore est reseruata ecclesiæ ↄ̄ spoliatores suos etiam sint viduæ diuites , vt hic, nec reuocatur hoc pri
b uilegium[b] p leges feudorum gñaliter loquētes.& idem dicit Inn.in ecclesiis,& clericis,& aliis miserabilib.personis, vt possint ꝯuenire suos spoliatores etiam si agitur de re feudali ēt coram nō dño feudi.nam in ecclesia & clericis ꝯmittitur sacrilegium, cuius cognitio ꝑtinet ad ecclesiam.16.q.j.in canonib,& in clericis.clarius hoc tenet Inn.in ca.cæterum.de materia plenè dic vt ibi dixi , vbi ī effectu idē quod s̄.conclusi.Et isto modo p̄t intelligi gl. hic,ꝙ erit vera vt sit spāle in possessorio respectum miserabilium personarum.¶Scdo glo. op.ↄ̄ tex.in eo quod innuit in petitorio non valere impetrationem, nisi detur prius negligentia iudicis secularis.& sic obst.ca.ex tenore.s̄.e.gl.in effectu ꝯcludit:ꝙ literæ sunt in suspenso.& sic quò ad effectum de præsenti debet intelligi tex. iste à ↄ̄rio sensu. tu dic super
12 hoc,vt dixi in c.licet.s̄.e.¶† Tertiò gl.op.& vr̃ ꝙ falsitas [c] narrata in rescripto hēat ipsum rescriptum vitiare.vt in c.super literis. d resc. ꝙ sic debeat ob. illa exceptio quod non spectabat ad eum castrum ratione dotalitij:sicut in rescripto expressit.Solu.dupliciter.primo, quod ista exceptio tanquā ꝯcernens proprietatis defectum non debet admitti in iudicio possessorio:vt in c.fi.de ord.cog.secūdo melius,ꝙ falsitas narrata circa merita vnde surgit exceptio peremptoria non habet vitiare rescriptum. sed debet reseruari ad ipsa merita causæ sicut reseruatur ipsa exceptio peremptoria: secus si cōmittitur surreptio circa dilatoria nisi enim tunc opponeretur in principio non posset opponi post litem ꝯtest. vt in c.inter monasterium,de re iu.Et licet doct.antiqui circa hæc instarent tamen hodie vr̃ declaratum.in c.j.de lit.ꝯtest.li.6.in fi. vbi patet, quod non admittitur exceptio taciturnitatis peremptoriæ:qa nihilominus pa. dedisset rescriptum saltem vt in reus diffinitiuè absolueretur cum nihil pereat ex hoc ipsi reo cū salua maneat sua exceptio peremptoria circa merita causæ, vnde non dēt audiri excipiendo dilatoriæ.& vide d hac materia quod no. in c.cum ordinem c.ꝯstitutus.de resc.& c.super literis.e.ti.Vin.tamē hoc dictum ægregiè limitare.primo, si actor exprimeret talē causam ēt proprietatis,quia non expressa nō darentur literæ ēt ad possessorium:nam tunc vitiabitur rescriptum.vt si possidens de facto duas dignitates eiiciatur ab altera,& quia nō auditur volens impetrare rescriptum ex eo quia non habebat dispensationem vel commendationem,exprimit se super hoc priuilegium habuisse, & altera spoliatum : non credit,ꝙ valeat rescriptum,licet quæstio priuilegij respiciat petitorium,ī.de p̄b.de multa.nisi saltem summatim iustificet sibi titulum ,ita ꝙ saltem deducatur ī dubium.hoc dictū Vin. p̄t primo coadiuuari ratione publici interesse:& ne fiat intrusio, & detur vitiosus ingressus ↄ̄ c.vnicum.de eo qui mit.in pos.causa rei ser.li.6.Iudex enī in istis debet ex officio suo supplere.vt in c.cum dilectus.de ele.& in ca. constitutus.de ap.& sic ēt parte non excipiente Papa non dedisset rescriptum.¶†Item p̄t coadiuuari alia ratione.si enim tenet duas dignitates notoriè, obstat sibi prima fronte defectus proprietatis.maximè in alia:& sic ei p̄t etiam obiici in vim dilatoriæ, vt statim dicā: vt not.in c.j.de lit.contest.li.6.& optimè facit in c.j.de offi.vi.& quod not.ibi Inn.Item si agenti ob.exceptio defectus prorprietatis notoriæ in c.ad decimas.de rest.spo.li.6.& sic tacuit,ꝙ obstabat proces
13 sui.& per consequens inducit surreptio in d.c.super literis.¶†Secūda limitatio Vin.est vbi exprimit notoriam falsitatem.vt si falso dicat se clericum vel Cistercieñ.vt facilius habeat literas.hoc vltimū est notandum,& pro eo facit quod no.Io.An.in c.j.de lit.contest.li. 6.vbi dicit exceptionem peremptoriam posse obiici ante lit.ꝯtest.
d qñ est notoria: quia si notoriè[d] constat de defectu iuris agendi:nō debet iudex pati causam venire in iudicium in c.quoniam.de fi pres by.& euitandi sunt circuitus, vt cle.auditor.de rescr.& iudex debet ex officio suo supplere qñ iudicium futurum est frustratorium, vt not.gl.in c.j.de ele.li.6.facit l.quidam existimauerunt.ff.si cer.pet.&
14 c.abbate.in fi.de re iu.li.6.& in d.c.j.de of.vica.¶†Vltimo gl.op.contra tex.ꝙ ista non debebat appellari regina : ex quo rex decesserat: quia hoc nomen habebat ratione regis,& extincto principali tollitur accessorium.vt in regula accessorium.de re.iu.lib.6.Sol.vt in gl. quam no.& quod s̄.dixi in notatis.& facit tex.in §.vidua.all.qui di
e cit viduam sequi domicilium mariti præmortui.[e] sic etiam alibi dicit tex.ꝙ retinet honorē primi mariti,donec viro inferioris gradus
15 nupserit in l.feminæ.ff.de Sena.& in c.is qui.§.fi.de sepul.li.6.¶†An miles vel doctor,teneatur vxorem vocare dominam:vide per Bar.
f in l.pe.C.de dot.inter vi.& vx.&ibi determinat ꝙ nō.[f] qa illo priuilegio vtiur iure mariti:iō nō p̄t illo vti ↄ̄ eum,ar.ī l.si iudex.de minori.

CAP. XVI.

1 *Laici vsurpantes bona ecclesiæ puniuntur per iudicem ecclesiasticum.*
2 *Sacrilegium committitur,non solum si bona ecclesiæ occupantur: sed etiam si ecclesia in eis turbatur.*
3 *Interdictum vti possidetis concludit,vt aduersarius cesset à turbatione : & vt satisfaciat de damnis.*
Iniuriam tenetur quis remittere: sed non eius satisfactionem.
4 *Pleno iure:ista verba quid importent?*
Omnimoda:ista dictio quid importet?
5 *Libellus super incorporalibus concludens in possessione: an vitietur.*
Incorporalia propriè non possidentur.
Libellus largissime interpretatur,vt concludat intentionem agentis.
Interdictum,vnde vi:vel vti possidetis,non competit pro incorporalibus: sed interdictum quasi,vnde vi,vel quasi possidetis.
6 *Qualitas intentata in libello, vel accusatione debet specificè probari, aliter reus absoluitur.*
7 *Sacrilegus an sit ipso iure excommunicatus.*

1 Conquestus. ¶†Laici vsurpantes iura ecclesiastica velut sacrilegi per ecclesiasticum iudicem ꝯpelluntur.primò ponitur querela epi,scdò iudicum datio:quam primo iustificat.ibi:cum aūt.¶Casus literalis, potestas & ꝯmune Bonoñ.per violentiam vsurpabant iurisdictionē in quibusdam castris, & villis tpalem pertinebat pleno iure ad Bonoñ.ecclesiam , & in cuius possessione ecclesia ipsa erat.¶†Propter ꝙ Bonoñ.eps conquestus fuit dño Papæ.Vnde cām ꝯmisit cuidam iudici mandans eidem ꝙ cum iniquum sit ea q̄ ꝓ remedio p̄ctōrum,venerabilib.ecclesiis sunt relicta vel aliter iustè acqsita humanis vsib.applicari, inuasores ipsarū rerum tanq̄ sacrilegi sunt excōicandi vsq; ad debitā satisfactionē. Vnde si ꝯstiterit ei de p̄missis,monitione promissa per censuram ecclesiasticam ap.remota ꝯpellat inuasores prædictos ab hmōi cessare.& de p̄teritis damnis & iniuriis, satisfacere ꝯpetenter.B.¶Not. ar.ibi, ptās & cōe &c.iurisdictio ꝯpetens ciuitati in aliquib.castris, exercetur per ipsam cōitatem & eius rectorem.Vnde ptās ciuitatis
g habet iurisdictionem in castris ciuitati subiectis,ꝗ̄ habet in ciuitate:& talis populus subiectus ciuitati dr̃ populus non liber.& dñr tales ciues illius ciuitatis , cui subiiciuntur.vt l.qui ex vico.ff.ad mun. qui in continentib.ff.de ver.si. vide Bart.in l.non dubito.ff.de cap.& post lit.reuer.vbi prosequitur de locis ꝯfederatis.& quid de his qui ob honorem dant certum pallium annuatim alteri ciuitati,an dicātur populi liberi.&an castra habeant iurisdictionem aliquam qñ nō subiiciuntur ciuitati,& q̄ iurisdōem habent ciuitates seu earum re-

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶Vsurpantur. No. hic verbum, in vsurpare. vide tex. in c. generali. de elect. lib. 6. & in c. Augustino. 12. q. 2. And. Barb.

Ant. Fr. ¶Quid sit vsurpare. Vide gl. in c. multi. 2. q. j. q̃ dicit, ꝙ ille dr̃ vsurpare q sibi vendicat id qđ ad eũ nõ pertinet. & vide gl. in cle. j. de dec. q̃ dixit, ꝙ idẽ est vsurpare, ꝙ retinere, vel nõ soluere. & de hmõi verbo, vide in l. placet. C. de sa. san. ec. & ĩ l. decernimus. e. tit. & in l. si ɔstiterit. C. si reg. & ĩ l. licitatio. ff. de pub. & in l. si C. de interd. mat. & melius, q̃ alibi in l. vsurpatio. ff. de vsuc. & adde, ꝙ oĩs vsurpatio illicita rei alienæ cẽsetur furtiua. vt in §. item obiicitur. & c. seq. 14. q. 5. & ĩ c. meretrices. 32. q. 4. & alibi dicit tex. in c. ad ppetuam: 25. q. 2. ꝙ nemo dẽt vsurpare, ꝙ est alienũ. imò vsurpans bona ecclesiæ, censetur sacrilegus. 12. q. 2. ĩ c. pdicto. & alibi dixit tex. in ca. eps. 4. q. 2. ꝙ eps dr̃ vsurpare bona ecclesiæ, illis malè vtẽdo: qa dẽt illa bñ distinguere. Adde tñ. ꝙ aliqñ vsurpatio sonat in bonã partem. vñ dicimus vsurpatũ. i. in vsum vl ɔsuetudinem deductum. l. si ɔstante. ff. so. mat. vñ dicim⁹, ꝙ vsurpatio. est frequẽs vsitatio. l. 2. ff. de vsuc. l. iniuriatum. in §. fin. ff. de iniu. & in d. l. si ɔstante. ĩ §. quoties. & no. in c. nimis. de iurei. & in c. fi. de reb. ec. ñ al. & in c. ñ minus. de im. ec. & in c. aduersus. e. ti. & ĩ §. ecc. 26. dist. & vide tex. in c. huic. 17. di. qui dt, ꝙ nullus debet vsurpare iura sedis apostolicæ.

b ¶Pleno iure. adde Rom. cons. 75.

¶Adde in materia istius dictionis pleno iure: ꝙ si testãr legat alicui pleno iure vr̃ ꝙ prohibuerit falcidiam. ita Bal. ĩ l. præcib. ver. q̃ro vlterius quid si testatori. C. de impu. sed tu vide tex. in aut. sed cum testator. C. ad l. fal. vbi dr̃ ꝙ expresè dẽt prohiberi falcidia ꝙ Ang. de Periglis de Perusio doctor suo tpe in signis negat & ɔtrium dt se ɔsuluisse, vt refert in l. serui electione. §. si. ff. de leg. 1. Et de materia vide aliquid per Ang. in aut. de hær. & fal. §. si vero expressi. ver. sed iuxta. & d. Ale. in l. cum filio in fi. ff. de leg. 1. Aen. Fal.

Ant. Fran. ¶Circa istam clausulam pleno iure. Dicas primo, ꝙ qs dr̃ pleno iure subiectus. est subiect⁹ quo ad tpalia & spiritualia. vt in c. cum inter. & ibi per gl. in ver. pleno iure, vbi ẽt p Inn. & doct. de iud. & adde ẽt ꝙ res dr̃ pleno iure mea q̃uis sit prohibita alienari. vt no. vol. Bal. in l. voluntas. ver. sed nunquid res. C. de fidei. & tene menti si ista verba, pleno iure: ponuntur in substitutione faciunt intelligi illam substitutionem esse directam. ita Bal. no. in auth. hocius. C. de sacrosanc. ec. & d. Pau. de Ca. idem vo. j. ɔs. 148. inc. in cã quæ vertitur. vbi ẽt dicit, ꝙ per talia verba intelligitur exclusa falcidia. sed mihi magis placet in hoc alia opi. quia non pt dici ex istis verbis esse prohibitam falcidiam nisi tacitè quæ tñ non intelligitur prohibita nisi expressè prohibeatur. vt §. si verò expressim: ĩ aut. de hæ. & fal. hoc all. pro quo etiam facit ꝙ dr̃ de collatione facienda inter filios qñ illa nisi expresse prohibeatur nunq̃ intelligitur esse prohibita. ẽt si dicatur in donatione facta per partem vt illa sit pleno iure ipsius filij. vt in aut. de trien. & semis. in §. illud quoq;. vñ sumpta est auth. ex testõ. C. de col. & ad illud ꝙ dictum ẽ, ꝙ ille dr̃ pleno iure subiect⁹ qui est subiectus quò ad temporalia & spiritualia: vide Car. in cle. j. in pr. in 16. no. de excess. prel. & adde ꝙ qs dr̃ habere plenum i⁹ in aliqua re qñ hẽt dñium & possessionem. ita not. Bal. in l. venditor. in §. venisse. ff. de hære. vel act. ven. & no. in l. si hominem. d. rei ven. & vide gl. in cle. j. de re iu. q̃ dixit, ꝙ res. ñ dr̃ plenariè alicui spectare etiam si minima pars deficiat, & tene menti ꝙ dixit Bal. in c. j. in tit. quæ sit inue. & c. fi. d no. for. fide. in ppu. feu. vbi dicit, ꝙ si res ɔcedatur à principe pleno iure. ꝙ intelligitur trãslatum dominium & possessio sine alia apprehensione. ꝙ etiam vol. idẽ Bald. in c. ad audientiam de presc. & in l. fi. ff. de const. prin. & per Ang. in l. officiũ. de rei ven. & de significato huius vers. pleno iure. vide etiã quę habentur & no. in l. Titia. ff. de annu. le. & in c. querelam. de ele.

Sebast. Sap.

c ¶Plenaria iurisdictio. Quid important hæc verba, pleno iure: ponit Fel. in c. auditis: de præscr. not. in l. Iulianus. §. idẽ Iulia. in fi. ff. d rei ven. Ale. in cõs. 207. inc. viso summariè. in 2. vol. Paul. de Ca. in l. raptores. in fi. C. de epis. & cler. Are. in cons. 156. inc. diligenter visis. Cuma. in cons. 187. inc. dominus Consignorus. & Soz. in consi. 54. incip. in præsenti consultatione.

Zacharias. ¶Nam per verbum omnimodam. Adde quid importet hæc dictio omnimoda iurisdõ. Et dic, ꝙ comprehendit meram & mixtum imperium: gl. est no. in cle. j. & ibi Card. §. j. eo. tit. in cle.

Anto. Franc. ¶Addas ad hoc quòd istud verbum, omnimodo, siue omnimoda, importat etiam ipso iure, vt est glo. in authen. vt definiti. seu fun. & in §. sancimus. & vide per Ange. & Alex. in l. si insulam. de verb. obli. & in l. imperator. ff. de iur. fis. & adde quòd si ex forma statuti esset danda omnimoda fides libris, vel dictio alicuius quòd intelligitur quòd non possit probari contrarium. ita not. voluit Ro. in lege si duo de acqui. hær. & per dominum Alexandr. in l. 2. in §. sed si absens. ff. si ex nox. cau. aga.

¶Non credo. Vide istum idem concludentem in c. significauerunt. in 5. not. & præcedenti. s. de iud. Aeneas Fal.

ctores. & quid de prouinciis vide pulchrè per Bar. in l. j. ff. de dam. inf. ¶No. 2. ꝙ ecclesię pñt titulo spãli ɔpetere aliqua castra pleno iure.
2 ¶†No ꝙ sacrilegium ɔmittitur in reb. eccle
a siæ, nõ solum qñ occupantur & vsurpantur,a sed ẽt qñ ecclesia in eius bonis seu possessione illorum bonorum molestatur & turbatur: & si ɔpetit iurisdõ ecclesiæ ɔ laicos rõne sacrilegij, non solum in vi expulsiua & ablatiua, sed ẽt in vi turbatiua. Potest ergò agi ɔ laicũ in foro ecclesiastico, interdicto, vti possidetis, qm̃ molestãdo ɔmittunt laici sacrilegiũ, & ad idem c. cum sit gñale. s. e. Item gñaliter dr̃ de malefactorib. ɔcor. ẽt c. licet. de prob. & vide ꝙ no. in d. c. cum sit gñale. & c. si clericus laicum. e. ti. Sic ergò intellige, & amplia text. 18. q. 4. c. quisquis. §. sacrilegium. quinimo & detinentes ipsa bona ecclesiæ, sine violentia ɔ voluntatem: tamẽ ecclesiæ dñr sacrilegi, vt in c. si quis principum. 16. q. 7. parum. n. interest quò ad eum iniuste detinere, vel inuadere alienum, vt in c. sæpe. de rest. sp. ¶No. ꝙ relicta seu collata ecclesiæ, in dubio vñr collata pro remedio aĩæ, & sic dẽnt iudicari tanq̃ ad pias cãs, relicta. ꝙ probatur clarius in c. ponti
3 fices. 12. q. 3. & in c. requisisti. de test. ¶†Not. vlt. practicam ɔcludendi in interdicto, vti possidetis, agitur. n. vt aduersarius esset à turbatione, & vt satisfaciat de damnis pteritis, & iniuriis. de quo vide ꝙ plenius not. in c. licet. de prob. Et ex hoc & text. no. clericũ ẽt noĩe ecclesiæ posse petere satisfactionem iniurię. ɔcor. c. grauis. de rest. spo. & c. olim. de iniu. & dic vt ibi no. p doct. licet. n. clericus teneatur dimittere rancorem animi. non tñ satisfactionem iniurie. vt not. in c. si quis ɔtristatus.
4 90. di. & 24. q. 4. si is. ¶†Venio ad apparatum & q̃ro cum gl. 1. quid intendit litera dum dt iurisdõ competebat, pleno iure ecclesiæ. rñ. quod competebat in spiritualib. & tpalibus. Hanc expositionem damnat Io. An. qa tex. facit expresse mentionem de tpali iurisdõe. dicit. n. ꝙ iurisdõ tpalis cõpetebat ecclesiæ pleno iure, & sic non comprehenditur iurisdõ spiritualis, & ideo dt super tex. ꝙ virtute horum verborum habebat iste merum, & mixtum imperium, & iurisdõem, q̃ oĩa comprehenduntur sub iurisdõe inq̃rum est genus. Et qd ista ɔtineãt tractauit hic. Vin. q̃ ponit Gul. in spe. de iu. om. iud. ver. & no. ver. seq. & vide plene per Bar. in l. imperium. ff. de iu. om. iu. & dicam in c. ꝙ sedem, de of. ord. poterat ergo. iste fm eum quasi magistratus habere priuatum carcerem: ꝙ aliàs nõ liceret vt ĩ. de apo. c. à nobis. & c. de pri. car. l. j. & Frã. exponit pleno iure: videlicet q ĩ habebat cognoscere, iudicare. & exequi. Et no. has expositiones, qd comprehendatur in literis qñ dr̃ ɔcedo tibi iurisdõnem tpalem pleno iure,b venit. n. ple
c naria. iurisdõ.c Si ãt diceretur ɔcedo plenam iurisdõnem & fieret ɔcessio ab eo q pt ɔcedere spiritualem & tpalẽ tũc satis puto pcedere gl. istã, vt tpalis & spũalis iurisdõ ɔcedatur. ar. in l. bñficium. ff. de ɔstitu. prin. & in c. olim. de ver. sig. & de pri. qa circa. & gl. sing. in cle. vna de fo. comp. ver. omnimodam si vult, ꝙ ɔcessa iurisdõne omnimoda venit iurisdõ tpalis ecclesiastica, spiritualis, ciuilis, & criminalis: ẽt si depositionem ordinis vel beneficij exi
d gat. nam p verbum omnimodã: d satis patet, ꝙ iurisdõ assumitur vt genus comprehendẽs ẽt merum & mixtum imperium: vt l. 3. & 4. ff. de iu. om. iu. qñ ãt ecclesia dr̃ spectare ad inferiorem, pleno iure: vide bonum tex. in c. qm̃. de pri. & quod ibi not. Host. & quod not. in c. cum ad sedem. de rest. spo. Et an habens ecclesiam pleno iure subiectã possit fructus ɔuertere in vsus suos vide gl. no. in cle. j. de excess.
5 præla. super verb. ad mensam. ¶†Quærit gl. 2. quare ecclesia dicebat se esse in quasi possessione. resp. quia incorporalia, &c. & no. gl. quæ quotidie allegatur. ex qua habes practicam libellãdi super istis incorporalib. dic tñ ꝙ ẽt si non apponatur dictio, quasi: non tñ p hoc vitiatur libell⁹: vt in c. olim. 3. de rest. spo. & in pall. c. licet. de prob. & expressius in c. accedens. vt lit. non ɔt. vbi colligitur, ꝙ nec sententia sic lata ex hoc capite vitiaretur, vide gl. in c. quisquis. 84. di. dicit tñ hic Coll. ꝙ si libellans diceret se esse in vera possessione succũ
e beret: ꝙ ego non credo,e qa libellus debet intelligi largissimè, etiam si oporteret impropriare verba vt ɔcludant intentionem libellantis, vide bo. text. cum gl. in c. cõstitutus. de rel. do. & facit l. si quis intentione. ff. de iud. & ꝙ no. Inn. in c. certum. de iud. vbi propter subiectam materiam applĩone dominij intelligimus de vtili, licet ex propria significatione intelligatur de directo, vt l. j. ff. si ager. vec. vel emph. pe. vnde dẽt intelligi de vera. i. non ficta seu præcaria, & per hanc gl. dicit Ioã. An. post Goff. ꝙ pro istis incorporalib. non ɔpetit interdictum, vñ vi, vel vti possidetis: sed quasi vñ vi, vel quasi vti possidetis, ff. de ser. l. quoties. & ff. si ser. vend. l. 2. §. Pomponius. vel ɔpetit ɔdictio ex canone. 3. q. j. reintegranda. & ideò hic dicunt, ꝙ illa interdicta non competunt reb. incorporalib. vt patet in eis. & no. hæc verba. ¶†Opp. extra gl. vr̃ istum epm sibi fuisse ɔtrium: quia primo dicit ecclesiã fuisse suam: & esse in quasi possessione. & postea dicit violentiam sibi fuisse illatam, ꝗam per violentiam perditur possessio. ĩ. de rest. spo. p tot. Sol. fm Io. An. & Inn. isti inferebant vio-

lentiam

Sebast. Sap.

a ¶Quod fundans se. Vide ad hoc infinita ɔgest. per Fed. c. 2. versi. restringitur quinq; modis. s. de rescript.

b ¶Succumbit. Adde Rom. consi. 167.

c ¶C. nullus. Pondera c. nullus. qa loquitur in eo qui extrahit seruum aut eius discipulũ. c. sequens loquitur in extrahẽte seruũ, vl quẽ aliũ: & pondera, qa loquitur in eo qui alium insequit, sed certè debet attendi locus vbi fugit. ff. de adult. l. quod ait lex. §. fina. And Barb.

d ¶Dilecti filij. Pondera ad istum tex. qa accidens adueniens enti: illud qualificat vt voluit gl. in ca. statutum. ɔiuncto c. licet canõ. de ele. li. 6. sed qualitas clericatus addita Anglicis qualificat verbũ Anglicis. ergò appellatione anglicorũ nõ ɔtinet clericus Anglicus, & maximè ĩ materia restringibili: vt ẽ priuilegiũ. 3. dist. c. priuilegia. solue, qđ istud est ppeuitandũ absurdũ, qa absurdum esset ꝙ ɔphẽderent laici Anglici & non clerici. Adduco text. in c. p exẽptionẽ. de priui. in 6 vbi appellatiõe clericorũ veniente canõici in materia restringibili ppter euitandũ absurdum ita dicamus in pposito, pondera etiam qa Abb. iu. ru. de vi. & ho. cle. alle. istum tex. vbi non probbatur illud ꝙ ipse dicit, vide quæ dixit hic, & in recollectis. And. Barb.

Ant. Fran

¶Circa hoc de qualitate accidẽte enti. Dicas: ꝙ illa sp inspici, vt ĩ l. j. § remouet. & ibi per Bart. ff. de post. quod adeo verũ est, vt deficiente accidẽte dicatur deficere substantia l. j. C. & ibi per Bald. circa prin. C. de cond. ob cau. & propterea. dicim⁹, ꝙ qualitas adiecta in libello si nõ pbatur debet fieri absolutio, & ideò si intentetur pcussio c. 3. sanguine & probetur percussio simpliciter, reus debet absolui vt per Bart. in l. denuntiasse. in §. qd tñ. & ibi p Ang. & doct. ff. de adul. & & in l. diuus. ff. de re iu. & idem plene per Ale. in cons. 106. in 4. parte.

Sebast. Sap.

e ¶Ius commune. An prælatus possit præiudicare iuri q̃sito ecclesiæ qñ reditur ad i⁹ commune vide Ab. in c. veniẽs. de præsc. & Ias. in l. si constante. ff. so. mat. & nunqd possit præiudicare ĩ modico. vide Ias. in cap. j. qui feu. ea post.

f ¶Clericos. Adde Rom. cons. 180.

lentiam non spoliando ecclesiam: sed inquietando & damnificãdo: forsan enim capiebãt clericos & laicos: quia coram cõi nõ respondebant & alias multipliciter iniuriabatur, vt ex fine literæ colligitur: & fm hoc intẽdebatur hoc interdictum vti possidetis: ex quo in libello fit mentio de violentia: & per consequens de sacrilegio. & ideò debet causa coram ecclesia agitari. sed sententia non dabitur pro epo nisi violentiam probet. debet. n. probare causam ex qua petit alias succumberet ff. de exce. rei iud. l. si mater. §. eundem. fm eos. Et ex his infert d. Ant. ꝙ ad hoc vt ex perturbatione agatur coram ecclesiastico, oportet ꝙ habeat violentiam in se: hoc tñ non placet mihi per c. cum sit generale. s. e. vbi generaliter dr̃ ecclesiæ malefactores posse ɔueniri ẽt coram ecclesiastico. nã sacrilegium ɔmittitur qualitercunq; lædendo & damnificando ecclesiam ar. hic in fi. vbi non solũ cognoscit
6 de violentia: sed ẽt de iniuria illata. ¶†Scdo
a colligitur ex dicto Inn. & Io. An. ꝙ fundans a se in libello super certa qualitate si eam non p
b bat succumbit: b ꝙ satis patet: quia si illa non probatur non vr̃ illud factum in iudicium deductum, vt no. in c. cum sit. s. e. & per Cy. in l. 2. C. de prob. vbi no. dt ꝙ si fit inq̃sitio vel accusatio de insultu cum armis vel đ percussione cum sanguinis effusione: si postea pbatur insultus sed nõ cum armis: vel pcussus sine sanguinis effusione venit reus absoluendus: qa ñ vr̃ hoc factum probatum fuisse in iudicio deductum deficiente qualitate: facit c. fi. de rest.
7 spo. & no. bene hæc duo dicta. ¶†Gl. fi. est facilis in prin. postea quærit, an isti sint excõicati ipso iure. & dt ꝙ non: sed excõicandi sunt p sñiam donec satisfecerint, & not. ex hac gl. iuncto text. q hoc satis innuit, sacrilegiũ non esse ipso iure excõicatum sed excõicandũ: ꝙ an hoc sit simplr verũ, doc. vario modo dñt. nam vr̃ obstare ꝙ hr̃ in c. non minus. de imm. ec. & 11. q. 3. canonica. de sen. exc. cum pro cã. cum si. Phi. dicit ꝙ violatores ecclesiarũ, sunt ipso iure excõicati: vt in ɔtriis, alij non: vt hic. & 17. q. 4. quisquis. Gof. dicit incendiarios & violatores excõicatos, alios non. Pet. & Abb. latius & melius sic distinguunt. aut sacrilegiũ ɔmittitur in psonam ecclesiasticã. & tunc sacrilegus est excõicatus ipso iure, per c. si quis suadente. 17. q 4. aut in rem ecclesiæ: & tunc excõicandus est vt hic: aut in ipsam ecclesiã: & tunc subdistinguitur: aut cum incendio & effractione, & excõicatus est. Pe. ponit exemplũ in eo qui fregit fores ecclesiæ, vel in ipsa ecclesia aliquem oppressit. đ sñia excõicationis. cum pcã. & c. ɔquesti. aut sine his: vt qa librum vel calicem incautè dimissum ab ecclesia abstulit: tunc nõ est excõicatus ipso facto ar. in c. fi. de fur. vbi de absolutione nihil mãdatur, & cum hac distinctione simplr transit Io. An. & certè bene distinxerunt in eo ꝙ dixerunt licet non perfectè vt statim subiiciam pterq̃ ĩ eo ꝙ Pet. sentit ponendo exemplũ, & ꝙ opprimens vel pcutiens aliquem in ecclesia sit excõicatus: licet d. Ant. hoc dictum simpliciter fuerit secutus, sentit idem in violãte immunitatem ecclesiæ capiendo, aliquem đ ecclesia, quod nullo iure probatur. ad ca. cum pro cã. dic vt ibi no. vbi gl. expresse sentit cõtrarium, & vide quod ibi dixi. & quod non sit
c excõicatus. tenent hic Coll. & facit c. nullus.c & c. sequens. 17. q 4. Item excipe casum c. gñali. de ele. li. 6. vbi patet ꝙ occupantes custodiã siue guardiã ecclesiarum vacantiũ, & bona ipsarum vacantiũ vsurpantes, sunt ipso facto excõicati. Item excipit casus Arc. in c. quia sæpe. de ele. li. 6. & sequitur hic coll. in laicis occupantib. & vsurpantib. si bona ecclesiarum vacantiũ. per c. de laicis. 12. q. 2. illa lr̃a in principio facit ɔ. & pro hoc palle. ca generali. vbi constõ nouiter edita duo requirit, vt incurrat excõicationem ipso facto, vt occupet custodiam seu guardiam, & ipsa bona. item inq̃tum excõicatio est fori cõtentiosi dẽt strictè intelligi, vt no. Inn. in c. cum tu. de test. & facit ꝙ no. Inn. do hom. c. ad audientiam. Ad materiam istam me vlterius nõ extendam, quia pprie nõ est proportionabilis ad istum titulũ: sed remitto plenè ad no. in ca. cum pro causa. & c. conquesti. & cap. tua. de sentent. excom.

CAP. XVII.

1 *Priuilegiatus non possit conueniri in certo loco potest ex suo contractu in alio conueniri: & quomodo intelligatur tale priuilegium.*
2 *Successor tenetur ex cõtractu facto cũ pdecessore, etiã respectu certarum qualitatũ in eo contentarum: licet etiam fuerit cõtractum cum prædecessore suo nomine proprio.*
3 *Priuilegium concessum hominibus alicuius loci transit etiam in clericos.*
4 *Clericus non potest prorogare iurisdictionem sine consensu superioris, nisi contrahendo.*
Expressus cõsensus an operet plus q̃ tacitus vel ecõtrà.
5 *Solutio vbi est destinata: ibi videt esse contractum.*
6 *Debitor quantitatis vtrum teneatur ad rationem damnorum de iure canonico: & quomodo probabuntur damna: nu. 11. & 12.*
7 *Successor aliquando non tenetur de contractu prædecessoris: licet contraxerit sub nomine appellatiuo.*
8 *Dieta an computetur à loco commissi delicti vel contractus.*
10 *Quando aliquis potest conueniri in duobus locis electio est actoris.*
Actor qui eligit vnum iudicem, & postea vadit ad alium non perdit causam regulariter.
11 *Expensæ factæ in lite vel extra, quomodo probantur.*
Promittens & iurans stare taxationi actoris, poterit ipsum pœnitere, & si ante pœnitentiam taxauerit, poterit petere reductionem.
12 *Interesse quomodo probetur.*

1 d **Dilecti filii.** d ¶†Priuilegiatus, vt non teneatur rñdere, vel soluere nisi in certo loco, si in alio loco resp. vl soluere promittit, ibi poterit ɔueniri fm Io. An. vl summo sic. Priuilegium alicui ɔcessum vt non teneatur nisi in certo loco resp. non extẽditur ad locũ vbi ex aliqua cã de iure cõi ɔueniri pt: & est cã notabilis. Diuiditur. Primo ponitur querela actoris, quę obtinet causæ commissionem, & rei exceptionem. ¶Scdo ponitur mandatum factum reo: cum comminatione & puisione si nõ parcat, ibi verum. ¶Casus literalis. Quidam ciues Romani. I. & A. mutauerunt quandam q̃titatem pecuniæ epo Dulmen. qui pmisit dictam pecuniam soluere certo loco videlicet citra mare: sed quia d. eps q dictam pecuniam vt promisit non persoluit impetrauerunt literas ɔ dictum epm ad abbatẽ sanctæ Genouefæ Parisiẽsis, abbas citauit successorem dicti epi Dulmen. qui mutuum ɔxit coram quo ex parte ipsius epi fuit excipiendo propositum ꝙ omnib. Anglicis à sede apostolica est indultum vt super causis pecuniariis citra mare ɔueniri non possint: pp ꝙ abbas non processit, vnde illi mercatores significauerunt h. d. Papæ. & ipse scripsit epo Dulmen. dicẽs, ꝙ si fuisset tale priuilegium ɔcessum non tñ prodesset illis qui aduersariis certo loco soluere promiserunt, quia vbi domicilium hñt ibi ɔueniri possunt & ideo mãdat eidem quatenus dictis mercatorib. satisfaciat de ista pecunia cum iustis & moderatis expensis & ɔgrua satisfactione dãnorum cessantib. vsuris, alioquin mãdet dicto abbati vt negotio sibi commisso procedat, non ob. dicta indulgẽtia iuxta traditam sibi
2 formam. B. ¶†No. ꝙ ɔctus factus per successorem transit in successorem cum satis qualitatib. vnde non solum transit ɔctus quo ad eius substantiam, sed ẽt respũ tacite renuntiationis priuilegij: ex quo infero prælatum posse renuntiare priuilegio competenti ecclesiæ in ɔctu facit nomine ecclesiæ: & præiudicat ẽt respectu successoris, vide tñ gl. in c. j. de in int. rest. li. 6. & per Inn. in c. accedentib. de priu. quæ faciunt ɔ. sed salua istum text. quia priuilegium est super modicare, seu modici effectus presertim quãdo reditur ex hoc ad ius cõ
e mune.e vide ad hoc bonum tex. in c. veniens. de præsc. & ibi per In.
3 prope fi. facit c. j. & fi. de pa. li. 6. ¶†Not. 2. ꝙ priuilegium concessum
f omnib. alicuius patriæ sub nomine appellatiuo transit in clericos.f ꝙ maxime procedit quando materia subiecta, & persona concedẽs
4 pariter proportionantur vtriq;. ¶†Not. 3. ꝙ licet clericus nequeat expresè prorogare iurisdictionem non sui iudicis seu alterius citra consensum sui superioris, vt in c. significasti. ĩ. e. tacite tamen. cõhendo potest, vt hic. ex quo infertur casus in quo plus operatur tacitus quam expressus consensus sed hoc contingit propter iuris fomentum ꝙ concurrit cum hoc tacito consensu & non in expresso & ratio potest esse quia in ɔctu vel delicto potius defertur iuri q̃

cleri

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶De iure canonico. Adde Ro consi. 104. & 101.
Sebast. Sap.
b ¶Lucro cessante. Qñ hr rõ lucri cessãtis: ponit Bar. in l. vnica C. de sent. quæ p eo qd inter. Paul. de Cast. & Mod. latè. in l. 3. §. fi. ff. de eo qd cer. lo. Fel. in ca. cum venerabilis. de excep. Deci. in 9si. 101. ver. tertio gñaliter. aliquid in cõsi. 178. circa finem.
c ¶Quoniam Abbas. Adde quæ etiã ibi posui.
d ¶Secundũ eũ. Adde Bal. 9si. 10 hoc e. ti.
e ¶Operat tñ. Not. q priuilegium dẽt restringi: vt ĩ l. si qñ. C. de inoffi. testa. idẽ dic in rescripto. cap. cũm q̃. de rescr. vel ĩ statuto ca. cum dilectus. de cle. non resi. c. ex parte. de ver. sig. idem ĩ indulgentia c. dilecto. de ver. sig. idem in 9suetudine c. dilectus. de 9suet. idem in iuro ca. ad nostrã. de iurei. cũ si. And. Barb.

clericis, vt ex quo ibi contraxit vel deliquit ibi teneatur respondere: sed in prorogatione expressa ius nõ assistit per rationem quæ no. in c. significasti. j. eo. Regulariter tñ operatur plus expressus 9sensus quam tacitus. vt no. in
5 c. scienti. de re. iur. li. 6. in merc. ¶†Not. q vbi quis promisit soluere: ibi vr contraxisse: vt in c. Romana. §. contrahentes. eo. ti. li. 6. & l. contraxisse. ff. de act. & obl. quod intellige vt not. Bar. in l. j. C. de sum. tri. videlicet quò ad facultatem conueniendi: sed quò ad subiiciendum ipsum contractum statutis, attenditur locus vbi ipsum negotium gestum est: vt l. si fundus.
6 ff. de euict. & q dicam j. eo. c. fi. ¶†No. q ratione contractus, quis sortitur forum: non solũ quò ad id q principaliter venit in ipso contractu: sed etiam quò ad accessoria. Item no. q 9 debitorem quantitatis, põt haberi ratio damnorum etiam de iure canonico.[a] & hoc est in dubitatum, capiendo damnum pro diminutione patrimonij: vt capitur in l. 3. ff. de dam. infe. sed si capitur damnum magis large. s. pro
b lucro cessante: [b] tunc est magis dubium: & q tale damnum possit peti, facit tex. cum gl. in l. curabit. C. de act. emp. ven. & q no. in c. 9questus. j. de vsu. & dic, vt ibi no. & per Bart. in l. vna. C. de sent. pro eo q interest. ¶†Venio ad
7 apparatum, & opp. cum gl. j. videtur enim q ex alio capite hoc rescriptum non debeat extendi ad istum successorem: quia fuit impetratum expresso nomine proprio antecessoris, in c. quoniam abbas. de of. dele. Solutio, q expressio nominis proprij ñ habet obesse: quia fuit initus contractus nomine ecclesię, & pro ipsius vtilitate: ideò rescriptum vr impetratũ 9 prælatum contemplatione ecclesiæ: ideò transit in successorem. No. bene, & tene hanc
* solutionem quæ cõiter tenetur à doctorib. q in materia proportionabili tñ dignitati non curamus an sit expressum nomen proprium an appellatiuum: vnde vtroq; casu dispositio est realis, contra dic in materia spectante & concernente tantum personam, vt non obst. expressione nominis appellatiui, dispositio censeatur personalis. vide tex. gl. not. in c. aduersus. de imm. ec. & pro vtroq; facit c. requisisti. de test. de hac mate
c ria dic, vt plenè no. in præal. c. quoniam abbas.[c] & per Io. An. in regula priuilegium. in mer. per Bar. in l. post mortem. ff. qñ ex fact. tu vel cu. Ad c. significauit. dic, vt no. ibi. & in c. quia V. s. de iud. & hanc sol. tene, licet Phil. dicat q iurisdictio hic fuit perpetuata cum prædecessore per citationem. ¶Gl. 2. est clara. opp. tñ 9 eam & 9 tex. nam promittendo soluere vel resp. in certo loco, non vr quis se obligare, vt respondeat coram delegato, sed tantum coram ordinario, quia cõtrahendo in certo loco sortitur quis forum illius iudicis, vbi 9xit. j. e. c. fi. & in c. Romana. § 9hentes. e. tit. li. 6. ergo nõ renuntiauit iste prælatus indulgentiæ Apostolicæ, sic 9hendo. Sol. dicit Inno. q ex quo quis cõtrahit in certo loco seu in alterius territorio non solũ vr ibi consentire quod coram iudice ordinario conueniatur, sed ẽt
d coram iudice delegato vt hic: q est notandum secundũ eũ.[d] ¶†Et
e ex hoc quidam sumunt ar. q à loco 9ctus vel delicti commissi sunt computandæ dietæ, de quibus in c. nonnulli. de rescr. q non putat verum Inn. sed tantum hoc facit promissio prædicta, scilicet de soluendo in certo loco: per q intelligit renuntiare priuilegio in omnibus iudicis, siue coram ordinario siue iudice delegato conueniatur. nam tali priuilegio facilè, tacitè, & expressè, renuntiatur. Item sicut per 9ctum renuntiatur foro ordinario, ita etiam priuilegio qd hr super foro secundum eum. Ego puto, q licet qñ conueniatur extra locum 9ctus vel delicti non sit fienda 9putatio dietarum à loco delicti vel 9ctus, vt dixi in c. ex parte. s. e. & in c. dilectus filius. 2. s. de rescr. & tenet hic Inn. tamen si conueniatur coram delegato in loco 9ctus vel delicti, non habet locum exceptio, q distat vltra duas dietas. põt enim conueniri coram ordinario loci hac exceptione nõ ob. ita etiam coram delegato Papæ, cum Papa sit ordinarius in quo libet loco 9 q. 3. cuncta per mundum. & sic nulla iniuria fit conuẽto, cum 9hendo tacitè ad hoc se obligauerit: & satis vr hoc probari in hoc c. nam si contrahendo renuntiat tacite huic priuilegio respectu delegati: sic vr etiam renuntiare priuilegio omnibus indulto vt non trahatur vltra duas dietas: hodie vltra vnam. vt in ca. statutum. de rescr. lib. 6. Sed 9 hoc & 9 text. opp. quia secundum prædicta hoc priuilegium de quo in tex. erit inutile. cum non possit quis 9ueniri extra domicilium suum nisi ibi 9xerit vel deliquerit ratione rei: vt j. e. c. fi. 9currente aliqua prædictarum causarum, põt ibi conueniri non obst. priuilegio: ergò parum vel nihil operatur hoc priuilegiũ.
e So. dicit Inn. quod hoc priuilegium operatur tantum[e] respectu cõuentionis fiendæ per literas apostolicas. vñ dicit, q hoc priuilegium non extenditur nisi ad causas vbi per literas apostolicas poterit cõueniri: non autem ad loca vbi de iure communi contrahit forum: quia vbi de iure communi contrahit forum non ob. priuilegium tale: concor. ergò tale priuilegium cum iure communi q faciendum est s. de rescr. causam. & s. e. c. licet. Quid. n. si in Anglia habet domicilium & in Francia, q põt esse, vt ff. ad mun. l. assumptio § si nunquid ille qui est in anglia poterit 9ueniri per literas apostolicas in Fran-
9 cia: absit fm Inno. ¶†Et breuiter tradit hic Host. pro regula coram quocunq; ordinario quocunq; modo de iure communi possit quis in loco aliquo conueniri, & eodem modo & eodem casu poterit coram delegato Papæ conueniri in nullo. enim talis grauatur cum Papa ordinarius cunctorum sit: & si Papa ibi esset cognoscere posset: ergò & delegatus ipsius, saluis tñ aliis exceptionib. si quæ reo cõpeterent: & hæc bene no. ex quibus habes, q priuilegium 9cessum vt quis in certo non possit conueniri, debet strictè intelligi & verificari duntaxat, qñ concurrit alia causa & speciale ius 9ueniendi, nõ autem vbi 9currit multiplicitas causæ seu vnica de iure cõi, vt ratione contractus: & põt esse ratio: quia cum hoc priuilegium tendat ad præiudicium alterius debet strictè intelligi quantum fieri põt. vt not. Inn. in c. cum dilecti. de dona. & gl. in c. ordinarij. de of. or. li. 6. in ver. dispensationes. & vide tex. opti. in simili in c. j. §. in eos. de priu. li. 6. & in l. 2 § omnes ff. de iud. vbi indulgetur priuilegium euntib. romam ex causa necessaria vt habeant ius reuocandi domum. & limita nisi ibi contraxerint. & dic latius vt ibi. Et nota bene hunc tex. & prædicta pro istis familiaribus & officialibus Papæ quibus per priuilegium concessum est. vt non possint conueniri etiam coram ordinariis locorum sine speciali licentia Papæ: vr enim tale priuilegium intelligi quando respectu domicilium tantum poterant 9ueniri coram ordinario. sec9 si essent alio iure 9ueniendi: vt quia detinent ibi beneficium. maximè si in eo resident. nam tunc vr q non ob. tali priuilegio possint ibi 9ueniri, arg. hic, & in c. cum capella. de pri. & hoc vr procedere etiam si diceretur in priuilegio q ex quacunq; causa non possent ibi 9ueniri: debet ergò intelligi de cã surgente ratione
10 domicilij tñ. & de hoc casu in d. ca j. §. in eos. ¶Venio ad glo. s. quæ in principio colligit quem posse in duplici loco 9ueniri. scilicet vbi promisit, & vbi habet domicilium. secundo quærit, an optio detur
* actori vel reo. & dicit q actori: & hanc gl. sequuntur cõiter doct. licet alij aliter. Et pro hac gl. dico hic esse casum. nam iste volebat 9ueniri in domicilio proprio, sed actor trahebat eum ad locum cõtractus: & præualuit quia vt dicitur in litera, & vbi contraxit, & vbi habebat domicilium potest quis conueniri. & sic apertè colligitur optionẽ relinqui actori: & idem tenuit gl. in c. statutum § cum vero. de rescr. lib. 6. in versi. recuset. & in l. fin. C. vbi in rem act. & facit per locum à speciali, quòd leg. & no. in aut. habita. C. ne. fi. pro patr. vbi in casu speciali optio relinquitur reo. & de hac materia vide satis in Spec. de compe. iudi. adi. §. 1. ver. 22. Dicit tamen hic Io. An. post Host. actorem sibi debere cauere, vt ex eo quòd vnum iudicem eligit non currat ad alium, si non vult cadere à causa. C. de asser. tol. l. vna. ad finẽ. Tu dic melius, vt not. glo. in cap. ex tenore. de rescrip. quia alia lex ponit casum specialem fauore libertatis: sed regulariter non perdit causam: sed dic, vt plenè not. in d. c. ex tenore. Item data negligentia iudicis vel contumacia rei, potest impune adire alium iudicem, non obstan. conditione l. vbi ceptum est. ff. de re iudi. de quo vide per Bart. in l. quamuis ff. de dam. infect. & in l. sepulchri. ff. de sepul. vio. facit text. cum gl. & Inn. in ca. ex couquestione. de rest. spo. ¶Sed extra gl. oppo. contra tex. & hanc gl. licet enim ratione destinatæ solutionis, quis possit conueniri in loco vbi fingitur contraxisse: nec sit locus pœnitentiæ, tamen secus videtur quando nõ promisit ibi soluere, sed tantum respondere ibi duplici ratione. Prima, quia clericus non potest expresse prorogare iurisdictionem alterius iudicis, sine consensu sui ordinarij. Secunda, quia quisq; promittens respondere coram iudice non suo, põt pœnitere vsq; ad lit. 9t. l. si conuenerit. ff. de iu. om. iud. & no. in c. j. s. tit. prox. cuius contrariũ innuit ista litera dum parificat ista duo. Solu. Ioan. And primo exponit textum vel pro idem, quasi velit dicere, quod sola promissio de respondendo non sufficiat: sed oportet q concurrat contractus vel solutionis destinatio. Hæc expositio torquet literam: & ideo secundo dicit, quod hæc dictio vel potest stare propriè: quia ex eo solo quod respondere promisit priuilegio renunciauit. Item cum agatur coram delegato, patet quod istud pactum est de iurisdictione non declinanda, secundum ea quæ not. in c. j. s. tit. proxi. secundum eum. & optimè loquitur, dic latius & clarius quod inquantum quis promittit respondere coram ordinario non suo hoc solum sufficit: tũ quia potest pœnitere ante lit. conte. vt in præalle. l. si conuenerit. tum quia si est clericus hoc non potest promittere sine licentia sui iudicis: vt capitul. significasti. j. eod & not. titu. prox. c. j. nec ista litera dicit 9trium, non dicit q virtute huius promissionis potuisset ibi 9ueniri co

Zacharias.
a ¶Quales erũt istæ expẽsæ. Vide Lãf in §. qm̃ 9. ĩ ver. expẽsę. in ver. 9dẽnationem expensarũ. j. de pb.
b ¶Reuocarẽ. Adde Alc. consi. 130.
¶Adde in mã, qd si pmisit stare taxationi actoris in expensis, & ipse in taxãdo excesserit modũ, nihilomin9 põt iterũ taxare. dictum fuit elegans Ray. in l. si quis in 9scribendo C. de epi. & cl. q seqt Ale. 9s. 37 in c. viso & opportunè, & c. vers. tñ attento. in 2. vol.
Aeneas Fal.
Ant. Franc.
¶Circa hoc q dr de taxatione expẽsarũ, dic9s, q taxatio expensarũ erronea põt reuocari p iudicẽ ẽt si sup tali taxatione sit iuratũ, de quo vide p Inn. in c. sup eo. & c. fi. q met. cã. & c. finẽ litib. d do. & 9t. & adde, q expẽsarũ declaratio siue taxatio fcã p alterã ptẽ ẽt de 9sensu alterius ptis põt p iudicẽ si est excessiuè facta moderari & regulari vt p Bal. in ad. Spe. in ti. de snia. in ver. pmitto. & qualiter fiat taxatio expensarũ, an sit habẽda rõ t pis & dignitatis psonæ & facultatũ vide p Sp. in tit. de exec. sen. ĩ §. viso. ĩ ver. qd si reus. & in ti. de expẽ. in §. postremo. in prin.
Sebast. Sap.
c ¶Probari p iurm. Qd p iurm probari possit ĩteresse qñq; admittit in odiũ delinquẽtis. vt tradũt Mod. p illũ tex. in l. si qñ. C. vnde vi. & declarat Sal. in l. vnica. C. de sen. q̃ p eo qd inter. nõ qd ãt possit pbari p instra. vide. Ale. in l. Fal. seruãdũ. § fi. ff. ad l. Fal.
Zacharias.
d ¶Ex 9ctu Bonę fidei, vel stricti iuris. sed 9 non restituentem ex culpa pbari dẽt p testes in 9ctib. stricti iuris gl. & do. in l. 2. & in l. in actionib. ff. de in li. iu. oĩo. Pet. de Suza. & doct. in l. j. C. de sen. que p eo quod interest, profe. Ant. Fran.
¶Circa istam materiam d probatione

niri corã ordinario. Aut pmittit quis simpliciter rñdere in certo loco, & tunc corã ordinario illius loci inuitus conueniri nõ potest rationib. prædictis, sed coram delegato sic. & est ratio diuersitatis, quia respectu ordinarij agitur de iurisdictione danda quo casu locus est pœnitentiæ vsque ad lit. contest. & in clerico nihil valet sine licentia iudicis sui: respectu verò delegati agitur de iurisdictione nõ declinanda, quia Papa est ordinarius omniũ clericorum, vnde promittendo ibi respondere solum agit nõ declinare iurisdictionem respectu priuilegij sibi competentis. & puto qd virtute huius promissionis nedum renũtiat priuilegio speciali: sed etiam cõi. vt non possit excipere ne trahatur vltra duas dietas seu vnam, qui huic priuilegio tacitè renuntiauit per illam promissionem. arg. opt. hic, & vide q no. Io. An. in ad. Spe. in ti. de compe. iu. ad. §.
11 1. ver. qd si fiat pactũ. ¶†Vltima gl. facit duo.
a primo, quærit quales erunt istæ expensæ.[a] soluit, & remittit. & est clara. secũdo, quærit qualiter probabuntur expensæ, & damna, & respondet q expensæ pbabuntur per iuramentum taxatione præmissa, vt in iure alle. in gl. damna verò si petantur ratione 9tus phentur per testes. si verò 9tingant ex dolo, & violentia alterius partis, probentur per iuramentum constituto prius de violenta per testes. vt in c. fi. q met. cã. & dic vt ibi not. In quãtum gl. primo dicit, q expensæ probantur per iuramentum dicũt Gof. & Io. An. & communiter doct. hoc procedere respectu earum quę sunt factæ in lite, factæ verò ante litem petuntur, vt interesse. vt in c. peruenit. j. de fideius. & c. constitutus & probãtur aliter q̃ per iurm periura quæ gl. alle. l. in lege Aql. ff. ad l. Aq. & hoc idem tenet Spe. in ti. de fruct. & interesse § fi. ver. pe. & vide tñ tex. cum gl. in l. non ignorat. C. de fru. & li. expen. & q no. in l. vna. C. de sen. q̃ pro eo q interest. Im. plus dic q etiam si à principio promisit se stare iuramento tuo super expensis, nihilominus possent reuocare, anteq̃ iures, ar. l. si quis iusiurandum. C. de iurei. & si iurauerit anteq̃ peterem & reuoca
b rem[b] possum petere iurisdictionem ad arbitrium boni viri. vt l. si libertus ff. de ope. lib. & tenuit Bar. in l. si. ff. de præt. sti. & vide q no in
12 c. finẽ litib. de do. & 9t ¶†Inquãtum gl. dicit, q damna illata circa violentiã, pbãtur per testes optimè loqtur & idem tenet Spe. in loco præal. & gl. inst. de ver. ob. §. non solum item lex dicit, q de difficili pbatur interesse. in d. l. fi. ff. de præt. sti. q non esset si posset pbari p
c iuramentum.[c] Et hoc dictum restringo ad in
d teresse surgens ex 9ctu.[d] si ãt surgeret in iudicio rõe tuæ cõtumaciæ, vel pp tuum temere vel calumniosum litigare, tunc puto procedendum vt in expensis quæ fiunt in iudicio, ad hoc allego tex. ĩ l. sancimus C. de iudi. & q no j de do. c. finem. Et gñalr qualiter probetur interesse vide p Bar. in l. j. C. de sen. quæ p eo. Sed diceres, ex quo qs pmisit certo loco se soluturum & non soluit, succedit actio arbitraria. ff. de eo q cer. lo. l. 1. 2. & 3. & sic poterit deferri iurm in litem rõe affectionis arg. in l. in actionib. ff. de in lit. iur. Io. And. remittit ad no. p Host. in sum. de sen. § qs sit effectus. sub. § sed & qa aliquoties. de iurei. sub rub d iura. in litẽ. § pp que. & §. inquib. & in Spe. de fru. & interesse §. vlti. ver. & vt hic articulus. Et concl ude, q vbi agitur de probando vero interesse procedit q s. dixi, vbi aũt agitur de interesse affectionis vt circa rem vbi affectio cadit, tunc pręstari põt iuramentum in litem, de quo tñ dic, vt plenè no. in c. sacro. de sen. excõ. & p Inn. & Dy. in regula mora de re. iur. li. 6. & per Legistas. in l. vna. C. de sent. q̃ p eo q interest.

CAP. XVIII.

1 *Clericus non potest prorogari iurisdictionem sine licentia sui superioris & qs sit iste superior. vide 9. & quæ requiruntur in tali prorogatione, vide 7.*
2 *Abbas habet iurisdictionem etiam contentiosam.*
Iurisdictio illorum qui præsunt alicui collegio potest prorogari.
3 *Submittens se iurisdictioni alicuius psentis acceptantis, non potest ipsum amplius pœnitere.*
• *Interesse non venit in obligationibus facti promissi in iudicio.*
4 *Laici possunt prorogare iurisdictionem sui iudicis, sine eius consensu & aliorum superiorum. 7. 15. & loquitur tam in temporalibus quam in spiritualibus.*
5 *Iurisdictio non prorogatur in non habentem alias iurisdictionem.*
8 *Iuramentum non potest præstari à clericis sine licentia sui superioris.*
9 *Episcopus non potest prorogare iurisdictionem sine licentia Papæ.*
10 *Exẽptus ob episcopo suo, an possit ab eo absolui, & suæ iurisdictioni submitti sine licentia Papæ.*
11 *Difficultas permittit id quod alias est prohibitum.*
Episcopus nullam iurisdictionem habet in exẽptos à se.
12 *Archiepiscopus potest eligi in iudicem à subdito suffraganeis, licet suffraganeus ignoret.*
13 *Papa ligatur constitutione omnis vtriusque sexus. de pœ. & remis. quia de iure diuino. 14.*
Papa ex necessitate submittat se iurisdictioni alterius.
18 *Causa ecclesiastica non potest committi clerico, & laico simul, quia laicus est incapax.*
Iurisdictio est in solidum penes vnumquemque ex iudicibus datis.
Iudex vnius artis non potest esse iudex alterius artis penitus separatæ, etiam cum consensu partium.
Iurisdictio potest prorogari etiam ex tacito consensu.
19 *Clericus qui coram alio iudice ecclesiastico litigat sine licentia episcopi, non per hoc debet perdere causam.*
Sententia lata à non suo iudice, an possit per suum iudicem haberi rata. 21.
20 *Acceptilatio inutilis, an & quando habeat vim taciti pacti.*
22 *Prorogantes iurisdictionem, an teneantur stare sententiæ latæ à tali iudice.*
Sententia nulla confirmata à partibus, valet in vim pacti tantum.
23 *Appellans à sententia nulla non videtur illam confirmare.*
24 *Argumentum à contrario sensu non valet, quando contrarium est expressum iure.*
25 *Clericus non potest cõsentire in laicum iudicem etiam cum consensu episcopi.*
Episcopus non potest prorogare iurisdictionem in laicos respectu clericorum, nec in ecclesiasticũ inuito clerico sed inuito eo potest tam laico quã ecclesiastico causas clericorum delegare.
Delegatus non iudicat iure proprio: sed iure delegantis.
Episcopus non potest clericum inuitum cogere vt accipiat ab alio sacros ordines, licet possit alium episcopũ in hoc delegare.

1 e **Significasti.** † Clericus sine diœcesani episcopi licentia,[e] iurisdictioni non sui iudicis se submittere non potest, vel sic & latius Quamquam laici possunt iurisdictionem non sui iudicis prorogare, clerici tamen nõ possunt nisi episcopi diœcesani consensus accedat & iudex cui9 iurisdictionem prorogare volunt sit ecclesiasticus, communis diuisio. secunda ibi, inquisitioni. ¶Casus literalis. Quidam clericus tenebatur C. mercatori in quadam pecuniæ quantitate, cleric9 iste subiecit se iurisdictiõi T recẽ. abbatis si in termino non satisfecisset mercatori. eidem terminus ille elapsus fuit, nec satisfecit. quærebatur vtrum Abb. posset exercere iurisdictionem in illum clericum, & vtrum ille potuerit se subiicere iurisdictiõi abbatis. Respondet Papa, licet priuatus consensus eum qui preest iurisdictioni posset suum iudicem constituere, tamen clericum non suum iudicem 9stituere non possunt nisi forte sit persona ecclesiastica, & voluntas diœcesani epi accessit. Ber.
2 ¶†No. 1. abbatẽ habere iurisdõem prorogabilem

interesse dicis, q interesse singulare põt pbari p testes & rõe deponẽtes fm Bart. in l. 1. in 7 q. de sen q̃ pro eo q interest. & per Ale. in l. 1. in fi pr. ff. de no. ope. nun. Et adde, q interesse 9 hrẽdem post morã pbar p iurm ĩ litem. ita Bart. in l. q 9cubinã. in §. 1. in fi. ff. de le. 3 & pbar ẽt iurõ actoris 9 dolo non restituentẽ pecuniã vel speciẽ debitã. de quo hr p gl. & doct. in l. 2. & in l. in actionib ff. de in lit. iu. pbatur ẽt iurõ emptoris 9 venditorem nõ tradentẽ rẽ venditã. vt est gl. in l. & si traditio. & ibi p Bald. in 2. q. C. de act. emp. & eod mõ probar iurõ 9 violẽtum. vt in l. si qñ. C. vnde vi. & p Bar. in l. 1. qd met. cã. & per Inn. in c. si q met. cã. & eod. modo pbatur iurõ 9 eximẽtem aliquẽ de manib9 familiæ, ita Bar. in l. si p aliũ ĩ §. docere ff ne qs cũ qui & si Pr. pbatur iuramento 9 notariũ non exibentẽ instrumentum de quo est rogatus recepta cõpetẽri mercede. l. pe. ĩ fi. C. quẽad. test. ap. & plenè tract. p Bar. in l. j. in § fi ff. de tab. exhi. adde ẽt q interesse lucri cessantis pbar solo iurõ mercatoris, vt singlr voluit Bar. in d. l. vnica. C. de sen. q̃ p eo qd ĩterest. vbi plẽè trac. ẽt de multiplici interesse. vt cõi, 9uento & particulari, & de modo vnunquodq; ex illis probandi.
e ¶Epi licentia. Tũ põdera qa verbũ voluntas, intelligit tacitè. vt l. 2. §. voluntatem ff. sol. ma. l; licẽtia, intelligit expssis verbis. Io. Ant. in c. si Abbatẽ. de ele. lib. 6. remisit ad text. l. 1. §. mutus de tutel. vide oĩo, sed iste text. vtit verbo, voluntas, ergò seqt q ñ põt summari per verbum licentia. & in hoc nullus aduertit. An. Bar.

Universidad de Deusto Biblioteca

¶Cōpelli pt.tu pon
dera.j̄.qa iste tex.nō
pbat hic φ iurisdō
progata in psētē sit
irreuocabilis dt hic
An.& abb.Sed vt dt
hic Do.si fit in iudi-
cio,est verū dictum
eorū presēte iudice
calore iudicij, vide
q̄ ple.dixi in c.j.§.de
iu. vbi ple. dixi itē n̄
est verū dictū, eorū
ex eo quod licet sit
iudex pn̄s,tn̄ si n̄ sit ī
iudicio pactum, nō
vestitur calore iudi-
cij.itē licet iste text.
dicat iurisdōne tua,
non tn̄ dt in text.vt
si ista stāt simplr qd
iurisdictionē abb.p
roget ipso Abb.ab-
sēte.itē.d.l.si ꝯuene-
rit dicit qd qn̄ pro-
gant & adiuerint iu-
dicē: progatū, & sic
requruntur duo, pro
gatio & aditus ad iu
dicē:φ nō est in dcō
istorum doct.ergò.
And.Barba.
b ¶Acqsitū sit ius.
Adde,φ adeo est ac-
qsitū ius φ progās
iurisdōem iudicis à
quo nō l; appellare
φ ille q progauit n̄
poterit ēt appellar,
ita Bal.exclamās in
tex.in l.tpale.de epi.
& cle.& seqr Ro.sin.
suis.fo.1.An.Franc.
¶Tu adde circa istā
mām progationis.
ea q̄ plenè hn̄r in c.
P.& G.de of.del.& l.
2.ff.de iu.tn̄ spālr q̄-
tū ad ppositū dicas,
φ progatio iurisdō
nis ēt cū iuro n̄ tol-
lit appl'onem gl.est
sing.in c.φ bene.6.
q.3.p tex.fin.in c.ad
hec.& ibi p doc.ma
xime p Phi.de ap.in
versi.appl'o tollit.&
vide p Ale.in l.si ꝯue
nerit.ff de iu.om.iu.
vide p Bar.&Ale,ī l.
dies.ff.de dā.infe.&
p Bal.in l.si à te.C.de
pac.inter emp.& vē.
vbi ēt ponit an pro
gatio officij intelli-
gatur esse facta cum
ptāte & Bailia,& ar-
bitrio concesso in
primo officio.
Sebast.Sap.
c ¶Qd vr.Vide Bar.
in l.stipl'ones nō di-
uidunt.in 8.qō.ff.de
ver.obli.Mod.in l.si
ꝯuenerit.ff.d iu.om.
iu.d.Ant.& Mod.in
c.j.§.d iu.circa ꝯriū.
d.l.si conuenerit.
d ¶Vide glo.no.Tu
adde,qd l; ita dicat

bilem p clericos seculares,dūmō req sita ac-
cedant ad progationem,sed sentit hic Hos.
& clari⁹.d.Ant.hunc Abbatē habuisse iurisdō
nem ordinariā ex ꝯsuetudine cū de iure cōi
n̄ hēret iurisdōem ꝯtentiosā.vt no.p aliquos
in c.q̄to.de of.or. iō eius iurisdō de iure cōi
ꝯpetens nō est progabilis. Ego credo ꝯriū,
scilicet abbatem habere iurisdōem ꝯtentio-
sam.vt plenè dixi in c.cū ꝯtingat.§.e.& Host.
diuinat ad istum tex.vnde facit iste tex.p his
q̄ dixi in d.c.cū ꝯtingat.& facit φ no.Bar.in l.
j.ff.de iudi.vbi dt φ iurisdō eorum q præsunt
alicui collegio pōt progari per illā l.fm vnā
lec.quā no.Colle.tn̄ fm lect.Hos.hic dicit or
dinariā iurisdōem non posse progari nō so-
lum si ꝯpetit iure cōi,sed ēt ex ꝯsuetudine,&
sic iure spāli.& pro hoc qa iura non currant
de hoc qualiter ꝯpetat:dummodò sit ordina
3 ria,vt hic,& in pall.l.j. ¶†No.2.ar.op.ex tex.
φ submittens se iurisdōi alicuis iudicis præ-
sentis & acceptantis,non pōt amplius pœni
a tere,sed ad respondendū ꝯpelli pōt[a] præcisè
eū ex presentia & acceptatione iudicis acqsi-
b tū sit ius[b] ipsi iudici,φ vr [c] indubio pcedere
c qn̄ fit in iudicio.& idem vr ēt qn̄ fit extra,vt
hic,ex quo actus ꝯfertur in iudiciū.In his em̄
in iudicio explicādis qs ꝯpellitur præcisè ad
factum,nec sufficit soluere interesse.vide gl
d no.[d] in ver.cogantur.ff.de pc.l.filiusfa.§.pro
curatorem.& φ dixi §.ti.pxi.c.j.Itē non ꝯpel-
litur hic,qa non interuenit sui iudicis ꝯsen-
sus φ sing.no.p ltio.l.si ꝯuenerit.ff.de iu.om.
iu.¶No.3.quem posse nō solum pure,& de
præsenti iurisdōem alteri⁹ iudicis progare.
vt l.j.C.de iur.om.iu.& l.j.ff.e.sed ēt respū futu
ri tpis,& sub ꝯdōe,vt si non satisfecero,sub-
4 mitto me &c.¶†No.hic tex.exp̄ssum,φ lai-
ci pn̄t iurisdōem nō sui iudicis progare est
tn̄ reqsito suorū superiorū ꝯsensu,nam ver-
bum clerici,&c.venit aduersatiuè ad præce-
dentia,quasi innuat aptè φ licet laici possint:
clerici tn̄ non,& an hoc sit verū indistinctè,
5 & q̄ sit diuersitatis rō.j̄.subiiciā. ¶†Not.quē
non posse ēt cum sui superioris licentia ꝯsti
tuere sibi iudicē aliàs non habētem iurisdō-
nem,& est rō qa priuatus nō pt dare iurisdō-
nem,q̄ non habet.vt l.priuatorū.C.de iu.om.
iu.item prorogare, idem est φ extendere.Si
verò non hēt aliàs iurisdōem,non pt illā ex-
tendere.φ enim non est, non pt extendi.ar.
c.ad dissoluendum.de despon.imp.& l.decē.
ff.de ver.obl.& 32.q.2.c.φ verò.& hoc pce-
dit ēt quo ad forum pœnitentiale, licet em̄
qs haberet à plato suo licentiā ꝯfitēdi alteri
sacerdoti tn̄ eligere debet habentē curā ha-
e bitu & actu.[e] vide gl.sing.ī cle.j.de pri.in ver.
speciali.in fi.& ex illa gl.collige nō sufficere
iudicē hr̄e iurisdōem,nisi etiā hēat iurisdōis
f exercitium.[f] φ facit ad mām l.obseruare.ff.
6 de of.pcō.in fi.¶†Vltimò no.ibi,& epi dioe
cesani,& c.vnum casum reseruatū epō dun-
taxat.vt ipse habeat in hac progatione ꝯsen
tire,& non alius inferior.vnde putat Egi.qd
non sufficit ꝯsensus superioris ēt qui posset
de causa cognoscere,& ex text.arguit d.Ant.
epm posse dare hāc licentiā, & etiā in præiu-
diciū immediatè superioris ipsius clerici p-
rogare volentis,q̄ si possit eum peruenire in
datione hmōi licentiæ.ar.e.quę no.in c.q̄to.
& c.cū ab ecclesiarū.de of.or.& c.pastoralis.
φ ego puto verissimū qn̄ vterq; hēt iurisdi-
ctionem,licet vnus immediatè, & alter me-
diatè.ar.opt.ex eo φ legi.& no.in c.2.de pœ.
& re.lib.6.secus puto si inferior epō haberet
iurisdōem quasi episcopalem de iure specia
li,tunc enim puto φ ad eum, & non ad epm
spectat huiusmodi ꝯsensum præstare.ar.opti.
& no.per gl.in cle.1.de reb.ec.non alie.& per
Inn.in c.2.de transa.& in c.relatum.de cle.nō
resi.& per ea quæ dixi in c.at si clerici.§.de a-

dul.§.ti.prox.Et aduerte ad vnum dictum Io.
de Lign.hic.dicit enim, φ clericus subiectus
abbati etiam vbi episcopus non potest præ-
uenire eum, potest prorogare iurisdictionē
episcopi sui,& fortè sine consensu abbatis,&
hoc idem videtur sequi d.Ant.hic.hoc dictū
non puto verum vt possit sine ꝯsensu abba-
tis si vltra subiectionem retinet ab eo bene-
g ficium,[g] quia tūc est subiectus vltra nudum
iurisdictionis exercitium,vt statim dicā.Itē
si abbas habet in istum quasi episcopalem iu
risdictionem quia tunc habet istum super ca
put suum loco Dei per id quod §.dixi.& j̄.
suciiciam.¶Sed quia hic tantum dicitur de
subiectis episcoporum, vt sine ꝯsensu ipso-
rum nequeant progare iurisdictionem alte
rius iudicis,quod dicendum est in arcieps re
spectu ipsorum suffraganeorum.Hos.in c.ad
reprimendam.de of.or.tenet φ idem ar.hui⁹
c.φ placet.sicut episcopus est suornm subdi-
torū ordinarius.ita & archieps respectu suo
rum suffraganeorū.de of.or.c.pastoralis.Itē
7 eadem rō est in vtrisq;,vt j̄.subiiciā. ¶†Sed
quia §.dixi laicos posse progare iurisdictio-
nem non sui iudicis etiam sine consensu sui
h pprij iudicis.[h] quæro,an hoc sit verum indi
stinctè,& quare aliud in laicis quā clericis,&
primo vr φ iudex primus possit ēt in laicos
impedire prorogationem.qa nemini suum
ius debet subtrahi: vt ff.de his qui sunt sui
vel al.iur.l.2.& l.id quòd nostrum.ff.de reg.
iur.& in ca.cum ecclesia Vulterana. de elect.
Item non dēt alii p alium iniqua ꝯditio affer
ri.vt ff.de re.iur.l.non debet.& φ ex hoc fie-
ret sua ꝯditio deterior,patet qa sportulas ha
bet,vt in aut.de iud.§.oportet.pręterea fortè
lucratur ex sigillo,sicut faciunt epi.Item ho-
nor pferendus est vtilitati posito, φ nullam
vtilitatem haberet, nā si non haberet vtili-
tē non pt esse eius ꝯditio deterior, fortius er
go vbi detrahitur honori, cū honor pferat
vtilitati.ff.si quis omissa cā test.l.Iulianus.ad
idē c.ex tenore.§.e.vbi hoc vr probari.& ca.
ex transmissa.Pe.vt refert Cy.in l.si qui ex cō
sensu.C.de epi.aud.tenuit assertiuè, φ iudex
laicus non pōt impedire prorogationem al-
terius iurisdōis: quia istud est bn̄ficium ꝯces
sum aliis iudicib.ergo non pt aufferri, nam
qd lex dedit, homo nō aufert.ff.de adop.l.si
arrogator.ptereà vbi est eadē rō, ita& idem
ius.sed subditi alicuius iudicis pn̄t ꝯpromit-
tere in alium,& sic euitare iurisdōnem iudi-
cis: ergò poterunt ꝯsentiendo in aliū, vt in
iudicē.nec dr grauari, imò releuari ab one-
re.Et qnod dr de sportulis,non procedit fm
Petr.qa ordinarij n̄ recipiūt sportulas.Item
qa ꝯpensare debet onus quod euitatur cum
lucro ar.l.2.de epi.& cle.nec ēt est eis vitupe
rium φ dimittantur à suis, quia hoc ꝯtingit
in appellationis cā nec per interpositionē
appellationis notatur aliqua suspicio in iu-
dice.vt in l.j.ff.apud eum à quo app.Cy.in d.
l.si qui.nō resp.ad iura canonica, quia de eis
non fecit mentionem,sed infra respōdebo.
Bar.tangit materiam in duob.loc.nam in l.j.
ff.de iu.dicit quod idem de iure cano.quod
de iure ci.quia clericus non potest proroga
re iurisdictionem alterius iudicis sine licen-
tia sui prælati,quia ab eo possidet beneficia:
& ratione beneficij tenetur sibi ad aliqua o-
nera.Et idē est in laico quando tenet aliqua
à suo dn̄o tpali.vt in c.ex trāsmissa.§.e.& no.
in c.cæterum.§.de iud.Sed in l.j.§.& post ope
ris.de no.op.nun.dicit,cum multi sint cleri-
ci non habentes beneficia, & tamen nō pos
sunt prorogare iurisdictionem alterius iudi
cis sine licētia sui epi.& hoc necessario opor
tet dicere fm eum φ aliud est de iure cano.q̄
i de iure ciuili, [i] quia de iure canon. clericus
indistinctè non prorogat sine licentia su-

Ab.tn̄ est dictū.Car.
q al.gl.ī d.cle.j.de re.
ec.nō alie.& dicta p
se in c.2.de trāsla.tu
pōdera qa Inn.in d.
c.2.loqtur in plato
hn̄te plenam subie-
ctionem vr φ possit
interponere aucto-
ritatē, ita vt qn̄ hēt
iurisdōnem q̄si epa-
lem.tu pōdera,quia
rl'a est,φ non pt nisi
cū volūtate epi dioe
cesani,l; platus infe
rior habeat plenā iu
risdōem, non tn̄ est
eps diœcesan⁹,ergò.
And.Barb.
e ¶Habitu & actu.
adde φ voluit Fede.
cons.95.
f ¶Iurisdōis exerci-
tiū.tu pōdera.qa illa
gl.malè dt, φ sic p-
bo, eps h; habitu iu
risdōem tpalē,& sic
Papa.vt in c.nouit.§
de iudi.& tn̄ laici p-
rogant iurisdōnem
epi.vt hr ī d.c.nouit.
& c.verū.& c.l;.& c.
ex transmissa.de fo.
ꝯpe.ergo pt proga-
ri iurisdō in habitu,
l; nō sit in actu,sed o
de hoc est tex.cū gl.
in l.j.ff.de iud.vbi p-
batur formaliter φ
iudex cartularius q
n̄ h; administrōem
pōt ei⁹ iuris progā-
ri.g.tertio hoc vo-
luit Hosti.in sum.de
pœ.& re.§.cui ꝯfitē-
dū.quarto ille q h;
iurisd.in habitu, sed
nō in actu,pōt cām
ꝯmittere.vt in c.pa-
storalis.d resc.§ for
tius poterit deduci
ad actū progatiōis,
tene mēti.An.Barb.
g ¶Bn̄ficiū & pōde
ra, qa ita ēt subiect⁹
epō habitu & potē-
tia.ergò pōt proga-
re.vel dic.φ d facili
res reuertit ad suā
nām.vt cap.ab exor
dio.35.di.An.Barb.
Sebast.Sap.
h Proprii iudicis.Vi
de d.Ant.ī c P.& G.
§.de of.del.Gem.ī c.
Ro.in pr.de fo.ꝯpe.
in 6.Bal.in l.ēt C.de
exec.rei iud.Mod.la
tè in l.j.§.& post ope
ris.ff.de ope.no.nū.
i ¶Iure ciuili.Tu pō
dera ad rōem Bart.
qa licet clericus nō
habeat bn̄ficium ab
epō actu.tn̄ hēt po-
tentia,qa eps qui eū
ordinauit tenet sibi
ministrare expēsas.
vt not.in c.cū scdm
Apl'm.de pb.An.B.
perioris

a ¶Sibi iuraret.Pō-
dera,qa ista non vi-
detur tuta rō, qa nō
pt litigare sine iura-
mento calumniæ.
Zacharias.
¶Tu tene opi.Abb.
non.n.rō.Barb.mi-
litat dum dicit laicū
posse litigar sine iu
ramento calumniæ
ꝯest omninò falsū.
vt not.sing.Matthe.
sin.604.inc.not.aliā
cautelam & seq.vbi
ampliat dicens,non
valere statm aut cō-
suetudinē disponen
tem sup non pstan-
tia iuramēti calum
niæ.idē no.Ro.sing.
525.inc.tu habes.in
l.rem nō nouam.q̄
opi.tenet Bar.& cla
rius.Alex.in l.de pu-
pillo.§.qui opus.ff.d
ope.no.nun.& Imo.
in l.q bona.§.si alie-
na.& ibi etiam Alex.
ver.& circa istud iu-
ramentū calumniæ.
ff.de dam.inf.Mod.
in l.iurisiurādum.&
ad pecunias.§.q ius-
iurādum.ff.de iurei.
Ant.Franc.
¶Circa istud de iu-
ramento calumniæ.
Dicas, φ istud nō pt
remitti p partes:&
si remittatur nō va-
let pcessus.l.2.§.sed
quia veremur.C.de
iura.ca.& vltra hæc
alleg.vide gl.in aut.
de his q ingredi.ad
An.in §.fi.& aduerte
qa Bart.in l.prolatā.
C.de sent.vr tenere,
φ possit remitti.sed
dicas,φ pt remitti ta
citè,& tunc dr poti⁹
omitti, q̄ remitti.&
iō si petatur debet p-
stari tam in ordina-
riis q̄ in summariis,
aliàs processus esset
nullus.vt d.§.sed qa
veremur.& ibi per
Bar.& in c.j.de iu.ca.
ī 6.& vide gl.& Car.
in cle.sæpe.in §.1.in
5.no.& j.opp.de ver.
si.& vide latè p Spe.
in ti.de iur.ca.in §.2.
in ver.& no.& in §.fi.
ver.φ si partes.& in
ti.de libel.ꝯc.in §.4.
& vide gl.in c.tuis.j̄.
de testi.& an possit
remitti p rescriptū
principis.vide Bart.
in d.l.1.in d.§.sed qa
veremur.vbi dicit φ
sic,cum cl'a non ob-
stāte.d.l.2.& vide gl.
& Ale.in l.si quis.&
in l.qui aūt.ff.si quis
cau.vbi idem tenet.
¶Et adde φ ēt cleri-

superioris,laicus verò sic, si non est vasallus
dn̄i sui,secus si est vasallus.vt in pdictis iurib.
legi.& not.in c.imperialem.§.ptérea.de phi.
feu.alie.in vsib.feu. Sed tu tene primū dictū,
φ in veritate attenta qualitate subiectionis
nulla est differentia inter ista duo iura: nam
clericus ideò indistinctè non prorogat,quia
etiā si nō hēt bn̄ficium est tn̄ subiectus vltra
nudum exercitium iurisdōis,& primo ratio-
ne ordinis. Idem si ab eo nō habuit ordines,
tn̄ est magis subiectus, qa transtulit corpus,
& animam in seruitium Dei.12.q.1,cui por.
tio.& habet epm loco Dei supra caput suum
de præb.cum fm.21.dis cleros.vide ēt bo gl
in ca.inolita.11.q.1.q̄ reddit triplicem rōem
8 diuersitatis inter clericum,& laicū.†Prima,
qa laicus potest iurare sine licentia sui iudi-
cis,sed clericus non.vt j̄.de iu.ca.c.1.sed non
a posset coram alio litigare nisi sibi iuraret.[a]
Secunda rō est,qa non potest ab alio epo or-
dinem recipere:ergo nec iudicium φ magis
est.9.q.2.nullus primas.Tertia ratio est,quia
non potest ab alio,q̄ à suo prælato petere iu-
dicium animæ,φ est occultum, ergò multo
fortius nec manifestum.de pę di.6.c.placuit.
Item inconueniēs esset φ vnus eps clericos
alterius iurisdictionis iudicaret, φ esse non
dabet.9.q.2.per totum.& sic omnes de vno
epātu pn̄t sibi alium epm eligere in iudicem.
Conclude ergo clericum inferioris gradus
siue maioris, sine sui superioris licētia iuris-
b dictionem alterius prorogare non posse:[b] φ
pcedit ēt in exemptis.nam Papæ est eis dioe-
cesanus.vt no.in c.auctoritate.de priu.li.6.&
9 c.nulla.93.di.¶†Vnde etiam & epi loci iuris
dictionem sine Papæ licentia prorogare nō
pn̄t.vt no.Io.And.in regula,scienti.de re.iur.
10 li.6.in merc.¶†Sed dubium est quod de po-
testate absoluēdi, an exemptus ab epo possit
absolui ab eo ab excōicatione à canone in-
flicta,cum sit iurisdictionis volūtariæ.& Fed.
de Sen.ꝯs.14.tenet φ sic.per c.luminoso.17.
q.2.qa talia priuilegia sunt in fauorem exem
ptorum ꝯcessa,vnde non debent retorqueri
in lęsionem vt semper p bbsolutione teneā-
tut ire ad curiam.C.de legi.l.φ fauore.& in re
gula φ ob gratiā.lib.6.Nec ob.φ §.dixi,Papā
esse diœcesanum exemptorū,& sine sui dioe
cesani & superioris ꝯsensu non pt qs in aliū
ꝯsentire,vt hic.& in c.omnis.de pœ.& remis.
nam rn̄detur multipliciter.Et primo,φ aliud
est subditū mero iure cōi in alium penit⁹ ex-
traneum ꝯsentire sine sui superioris licētia:
aliud exemptum ꝯsentire in eum qa est suus
iudex licet speciali priuilegio fuerit ab eius
iurisdōe exemptus.rō diuersitatis est,quia de
facili res reddit ad nām suā.35.di.ab cordio.
ff.de pac.l.si vnus.§.pactus ne.ver.φ in specie.
sic in simili facilius tollit actio.vel exceptio
ꝯius cōe ꝯpetens, q̄ iuri ꝯsona ad hæc quod
no.gl.16.q.vlt.c.si iurisdō autē ordinaria est
iuri cōi ꝯsona,exēptio verò dissona.Item nō
hr sic de facili copia Papæ per exēptos, sicut
11 copia ordinarij p non exēptos¶†Et sic dif-
c ficultas ꝯmittit aliàs phibitum [c].63.di.cum
longe.& 23.q.1.pudenda. Itē si subditus epi
posset ipsius iurisdōem effugere sine eius li-
centia posset & secundus:& sic vlterior.& sic
euacuaretur eorum iurisdō quæ rō cessat in
Papa 9.q.3.cuncta per mūdū ꝯcedatur, ergo
exēpto,& non ꝯcedat nō exēpto.& facit pdi
ctum c.luminoso.vbi eps in loco exēpto ni-
d hil iurisdōis exercet nisi fuerat inuitatus,[d] &
sic inuitatus pōt ibi iurisdōem exercere.¶Et
aduerte,qa ex his & ex aliis q̄ psequitur Fed.
in loco pal.vr sentire, φ nedū respū absolo-
nis fiendæ, sed ēt in foro.ꝯtentioso pōt exē-
ptus iurisdōem epi loci progare sine licētia
Papæ,& idē p oīa q̄ Fed.dt ponit Io.de Lig.in
cle.ne in agro.de sta.reg.vbi de verbo ad ver

bum ponit dicta Fed.& cū nō allegat Io.An.
in dicta regula.c.scienti.sentit oppositū,& cū
seqtur hic d.Ant.muliū succinctè dicens,de-
terminationē Fed.esse falsam,& ꝯ le pe.de
sen.exc.cum gl.nec ob.c.luminoso.fm eum,
qa loqtur in his in qb.sufficit sola inuitatio,
& non exigitur progatio,vel loqtur de aliis
non exemptis.sed priuilegiatis,& nihil aliud
dicit. Ego hunc articulum psecutus sum in
quadā disputatione mea q̄ incipit:Duo cleri
cali ordine insigniti,& c.& ibi dico facile pos
se resp.de cle.pe. quam d.Ant.alle.tenendo
opi.Fed.s. quod ideò ibi epi absoluunt illos
exemptos auctoritate apostolica & non p-
pria, quia in casu illius clem.Papa sibi reser-
uauit absolutionē quo casu nequeunt epi ēt
absoluere subditos.vt in c.nuper.de sen.exc.
& sic non ratione exemptionis illud conti-
git:vt dicit ibi glo. sed ratione reseruationis
oportebat epos fungi auctoritate apostoli-
ca.simile in c.irrefragabili.de of.or.& in c.j.
de sta.re.li.6.& in c.vno.de cle.ęgro.e.li.Item
facit ꝯ.d.An.quod ipse tenet post Io.de Lig.
vt § recitaui, valet, quod clericus subiectus
abbati etiam vbi nō pt præueniri eps pt pro-
rogare iurisdōem sui epi sine licentia abba-
tis,hoc tn̄ non fuit simpliciter secutus,his tn̄
non obst.secutus fui opinio.Io.An.ꝯ Fed.&
c Io.de Lig.vt exemptus[c] non possit rl'r se sub
mittere iurisdictioni ēt episcopi loci sine li-
cētia Papæ,ēt respectu absolutionis fiendæ,
natura per exemptionem exempt⁹ efficitur
non subditus.& immediate subest Papæ.vt ī
c.si Papa.de pri.li.6.& in c.pe.d of.or.nam dr
subditus quasi sub alterius iurisdōne.i.pote-
state positus sed per exemptionem eps desi
nit habere potestatem in exemptum, nisi in
casib.sibi expresse cōcessis, vt patet in iurib.
§.all.& maxime in c.frater noster.16.q.1.nō
potest ergo absolui per epm qa ex quo Pa-
pa eximit illum à iurisdōe epi nō debet eps
trāsgredi proprios terminos, & sibi nō sub-
ditum absoluere vel ligare,nec pōt subditus
exempt⁹ epi iurisdictionem prorogare, nec
quo ad forum cōtentiosum vt hic, nec quo
ad pœnitentialem vt in c.omnis.de pę.rem.
& sic non potest ab eo absolui siue dicatur
absolutio pœnitentialis, siue absolutio fori
cōtentiosi,nec valet si dicatur prædicta pro-
cedere quando clericus consentire vult in
penitus alienum, secus si in epm loci. vt di-
xit Fed. quia hoc veritate inspecta videtur ꝯ
tex.istum vbi dr clericum consentire nō pos
se iudicem non suum sine licētia superioris,
cum ergo eps loci non sit iudex exempti,vt
§.dixi, ergo non poterit in eum consentire
sine licētia Papæ qui est eius diœcesanus.Itē
si posset exemptus progare iurisdōem quo
ad absolutione,vel ad aliū articu.ꝯtentiosū,
ita posset in alio & in alio, & sic in infinitū,
& sic ex tuto renūtiaret indirectè priuilegio
exemptionis, quod facere nō pt vt in c.cum
tpe.de ar.Ad hoc quod in sil'i no.per In.in c.
cum venerabilis.d cen.& per hoc ꝯfunditur
alia rō Fed. quod exēptio fuit indulta in me-
rum fauorem exempti, quia non simpl'r cō-
cernit eius fauorem imo fauorem superio-
ris cum non possit ipse subditus huic renun-
tiare quod aliàs posset vt in c.ad apostolicā,
B.rl'a.& in l.si qs in conscribendo.C.de pact.
Interest.n.sui iudicis ꝯsiderare vult⁹, & gesta
sui subditi:vt in c.omnis.de pęn.& re.& φ ibi no.Item si speciale est
in casu.fi.de pę.& re.vt exempti prælati possunt sibi eligere confes
sorem ergo regulariter nequeunt consentire in alium iudicem. &
puto φ vigore illius.c.fi.electi per exemptos nō possunt absoluere
f ab excōicatione nec ī aliis casib.epis reseruatis [f] ar.c.2.de pœ & re.
li.6.vnde caueant sibi exempti,vt à Papa vel à suis superiorib.obti-
neant specialem indulgentiam super hoc.Item video φ maiorem
habet iurisdōem archiepiscopus in subditos sui suffraganei, quam
episcopus in exemptos,cum ille.sit iudex totius prouinciæ, & in
certis

ei debent iurare de
calumnia, nec c's pt
remitti, sicut & lai-
cis,vt per Bar.in d.§.
s; qa veremur.& hr
in l.cum clerici.C.d
epi.& cle.& vide gl.
in c.1.j̄.de iur.cal.&
text.in c.2.e.ti.li.6.p
Spe.in ti.de iur.ca.in
§.restat.in ver.s; nū-
quid clericus.nūqd
aūt possit tolli p cō-
suetudinem vel sta-
tutum.hr p Io.And.
in c.Rem.hoc eo.ti.
d fo.ꝯpe.& c.cęterū.
de iu.ca.& per Cy.in
l.2.C.quem sit ion.
ꝯsue.vbi dn̄t φ nō pt
tolli.de quo ēt vide
Bal.& Doct.in l.2.§.
φ obseruari.C.de iu.
ca.& no.in c.veniēs.
d test.& vide ad hoc
bo.gl.in c.j.in §.item
iuramenta.de pa.iu.
fir.in vsib.feud.
b ¶Non posse.Limi
ta vt p ipsū Abb.ꝯs.
25.& facit ad q.seq.
c ¶Alias phibitum.
Hinc est, φ si sumus
in his quę cum diffi-
cultate probari pn̄t,
admittitur pbatio,
al's phibita & insuf-
ficiens.& dicet ple-
na pbatio, siue ma-
nifestā, fm Bart.in l.
si qs ex argētariis.§.
an verò hr̄di.ver.q-
dam sum casus.ff.d e
eden.& per Bar.in l.
si qn̄.vers.item opp.
C.vnde vi.& ita re-
perio ꝯsultū p Alex.
in ꝯs.115.incip.viso
rhemate.in 4.vol.
Aeneas.Fal.
d ¶Inuitatus. Adde
Lap.alle.19.
Sebast.Sap.
e ¶Vt exemptus.Vi
de Abb.in c.cum di-
lect⁹.de reli.do.& in
c.ad audientiam.de
psc.Fel.in c.cum ac-
cessissent.vers.hanc
regulā limita.de ꝯst.
& in c.cū olim.vers.
dum Abb.post gl.de
pscr.vbi tenet, φ nō
pt exemptus se sub-
iicere epō, vt eū ab-
soluat sine licentia
Papæ.
f ¶Epis reseruatis.
Adde quod ꝯriū te-
net Fed.cons.95.

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶Facit in opposi-
tum opinio Fede. de
Se. sapit æquitatem,
vt parcatur labori-
bus & expēsis eundi
ad curiam Roma. ad
ꝙ tendunt oīa iura
vt hr̄ in c. nonnulli.
de rescr. Abb. in d. c.
pe. de sen. exc. sequi-
tur opi. Io. An. cōtra
Fed. And. Barb.
Sebast. Sap.
b ¶Submittat se. An
Papa possit se sub-
mittere iurisdictio-
ni Imperatoris. vide
Fel. in c. eccl'a S. Ma-
riæ. ver. sed ꝯriā opi.
de cōstit. & qualiter
possit subiicer̄ se cō
fessori: ponit Fel. ibi
dē. ver. an, aūt & q̄l'r.
Zacharias.
c ¶Sed de iure non
p̄t. Ita no. sing. Rom.
sing. suo. 143. incipi.
l. receptū. Fel. in alle.
c. ecclesia S. Mariæ.
2. ver. sed ꝯriam opi
nionem & ibi per i-
stum. & plenè in a-
postil. mea ad ipsum
ver. iurisdictioni.
Zacharias.
d ¶Iure diuino. Infe
ro ex hoc dicto iun
ctis his q̄ hn̄r hic s̄
ꝑxi. & in ad. ꝙ Papa.
non p̄t circa confes
sionem sacramenta
lem dispensare. s. vt
quis saluetur sine ꝯ-
fessione. ita no. mul
tum singul. Fel. in c.
j. ver. septima decla-
ratio. s̄. de constit. &
in c. quæ in ecclesia-
rū. ver. secunda con
clusio ibi idem in ir
regularitate. e. tit.
Ant. Franc.
¶Circa istum passū.
An Papa possit di-
spensare vt aliqs sal-
uetur sine confessio
ne, puto hoc depen
dere ab ea difficulta
te, an cōfessio sacra-
mētalis habuerit or
tū à lege diuina vel
euangelica an ex so
la constitutione ec-
clesię, quia si ex con
stitutione ecclesiæ
nō esset dubium, ꝙ
Papa posset dispen-
sare, qa est supra ius
positiuum, vt in ca.
proposuit de cōces.
præbend. si verò est
da iure diuino, & e-
uangelico, existimo
quod non possit. &
ideò videnda est gl.
sum. de pœ. distin. 5.
quæ dicit qđ est ex
constitutione eccle
siæ quę traxit origi-
nem à nouo & vete

certis casib. habeat ordinariā in subditos sui
suffraganei. vt no. in c. pastoralis. de offi. ord.
12 ¶†Et tamen non possunt subditi suffraga-
nei consentire in archiepiscopum sine licen
tia proprij episcopi, vt patet in c. Romana. de
fo. compe. lib. 6. & in d. c. pastoralis. multo er-
go fortius non poterit exemptus consentire
in episcopum loci sine licentia Papę, optimè
facit. d. c. auctoritate. de pri. li. 6. vbi satis aptè
colligitur ꝙ episcopus loci non potest autho
rizare in facto exempti etiam volentis. Vide
mus etiam in simili feudatarios non posse in
casibus in quib. dominus feudi est iudex do-
minum dimittere, & alterius iurisdictionem
prorogare etiam ordinarij loci: vt no. Inn. in
c. cæterum. de iud. & no. in l. imperialem. §. p̄-
terea. de prohi. feudi ali. & s̄. dixi, multò for-
tius non poterit clericus exemptus qui ma-
gis est subiectus Papæ quam vasall⁹ domino
feudi, facit c. per venerabilem. §. insuper. qui
fil. sint leg. & quod no. Host. in summa. de fo.
compe. §. 1. ver. sed nec videtur. & in c. nimis.
de excep. præl. vbi dicit, quod exempti etiam
voluntarij non possunt confiteri ordinario
loci, itē oēs rōes ꝓhibitiuas huiusmodi pro-
rogationis in aliis clericis, de quibus s̄. video
procedere etiam in exemptis respectu Papę,
& sic concludo contra Fed. & Io. de Lig. Ad-
uertendum tamen est ad vnum dictum Ioan.
And. quod ponit in c. religioso. de sent. exc.
lib. 6. vbi dicit per rationem ibi erpressam ne
detur religiosis materia vagnadi, episco-
pum posse absoluere religiosos exemptos
& excommunicatos pro violentia ma-
nuum iniectionis in clericos eo casu quo se-
cularis clericus potest absolui ab episcopo
& tamen contrarium sentit in d. cle. pe. in gl.
fi. puto æquum esse dicere, ꝙ in casu illius ca.
religioso episcopus possit absoluere ēt reli
giosos exemptos cum generaliter loquatur.
& ratio ꝯcessionis pariter ꝓcedit in vtriusq;
alios verò exemptos non religiosos, vel etiā
religiosos extra casum illius c. non possit. &
sic procedat contraria opi. & nō erat. Io. An.
sibi contrarius. Rigor tamen facit in opposi
a tum [a] vt etiam in casu illius ca. religioso ne-
queat episcopus absoluere exemptos. cum i-
bi non dicatur quod respectu exemptorum
hoc faciat auctoritate apostolica, sicut semp
solet fieri qn̄ datur potestas circa exemptos,
vt in p̄al. cle. pe. & cle. attendentes. de sta. reg.
cum si. & procedant in clericis. nec. ob. p̄di. c.
2. q. 4. mandastis. & c. auditum & ca. causa. q. 6.
nos si incompetenter. qa vt dicit Io. An. hic.
illa loquuntur in Papa, vbi Papa se subiecit
iurisdōi alterius ex nimia humilitate, & ne-
b cessitas eum excusat, vt submittat se [b] per sei
psum cum superiorem non habeat ad quem
recurrat. de ele. licet. §. fi. sicut ex necessitate
se submittat pœnitentiario, quia homo est,
& peccare p̄t. 9. q. 3. aliorum. & s̄. de iu. nouit.
ver. cum Velentinianus. vide bo. gl. in c. sane.
13 ij. de of. del. ¶†Vnde dt Io. An. ꝙ s̄m legis di
uina necessitatē cui subiacet necesse hēt pœ
nitere & ipsum forsā adstingit quò ad eum
mens ꝯstōis. j̄. de pœ. & re. oīs. Et ex his dictis
Io. An. primo, ꝙ Papa ex nimia necessitate p̄t
se subiicere iurisdōi laicorū, sed dic melius,
ꝙ in veritate ibi factum nartatur, sed de iure
c non p̄t [c] qa redundat in opprobriū dei cuius
est vicari⁹, vt ipsemet Io. An. no. in c. ecclesia.
de ꝯst. & Arch. in d. c. nos si in petēter. ¶Scdo
no: ꝙ Papa tenetur ex necessitate ꝯfiteri pec
cata sua & idem sentit gl. in p̄al. c. sane. ¶Ter
d tio collige, ꝙ ꝯfessio est de iure diuino. [d] ꝯriū
tn̄ vr̄ velle gl. no. de pæ. di. 5. in sum. & dico in
14 c. oīs vtriusq;. ¶†Quaro colligo, ꝙ ꝯstō Pa-
e pæ fundata super iure diuino astringit Papā [e]
quò ad mētem, licet non quo ad verba, & ad
pœnas q̄ adduntur vltra ius diuinum, ꝙ benè
no. & faciunt no. in fil'i in c. fi. de ꝯsti. qn̄ ꝯstō
est iuris antiq declaratoria, sed de nouo ad-
dit pœnam, nunqd extendatur ad p̄terita re
spectu pœnæ de quo ēt in ca. cum tu. de vsu.
15 ¶†Nunc venio ad laicos in quib. ꝯcludo, ꝙ
aut q̄ritur nunqd possunt ꝓrogare quo ad
temporalia aut quò ad spūalia. primo casu si
sunt suppositi dūtaxat respectu nudi exerci-
tij iurisdōis pn̄t ꝓrogare iurisdōem alterius
sine ꝯsensu ꝓprij iudicis: vt hic & dixi. s̄. ꝙ ꝓ-
cedit qn̄ prorogare respectu eiusdē speciei
iurisdōis sub eodem genere. s̄m d. Ant. hic. n.
quia subditus iurisdōi generali imperij de iu
dice imperio subiecto ꝓrogat ad alium eo-
dem modo subiectum: secus quo ad diuer-
sam speciem, vt de iudice, laico ad ecclesia-
sticum vt in cap. per venerabilem. §. insuper.
qui fil. sint le. hodie tn̄ habet quilibet laicus
potestatem prorogandi iurisdōem ecclesia-
sticā. vt l. ep̄ale. C. de epi. & cl. Et an possit fieri
prorogatio ad diuersam speciem iurisdōis,
& quod in criminalib. tetigi in c. si diligēti. s̄.
e. ti. & vide ꝙ plenè no. in c. P. & G. de of. del.
& in l. inter conuenientes. ff. de muni. Si ve-
ro sunt subiecti vltra nedum exercitium iu-
risdōis, vt quia tenent feuda à suis dominis:
vel aliter sunt vasalli. & tunc non possunt si-
ne ꝯsensu domiuorum. vt in c. ex transmissa.
s̄. e. & sic ēt p̄t intelligi c. ex tenore. s̄. e. ver. dic
melius ad illud c. vt ibi dixi. Scđo casu princi
pali nunquid possit prorogare quò ad spiri-
tualia, dic ꝙ in spiritualib. sacramentalib. nō
potest sine ꝯsensu proprij iudicis ecclesiasti-
ci. vt no. in d. c. omnis vtriusq;. & de paro. nul
lus. & in c. fi. de temp. or. li. 6. Si vero sunt spi-
ritualia non sacramentalia vt quia vult pro-
rogare iurisdōnem super decimis vel super
iure patronatus tunc sentit dic Io. An. super
gl. ꝙ iurisdō iudicis seculari prorogari non
p̄t super isiis sine auctoritate sedis apostoli-
cæ, & hoc sine mixtura clericorum de quo
remitrit ad no. in c. per tuas. & c. contingit. s̄.
de arb. & ex his verbis sentit primo Io. And.
quod super spiritualib. pro interesse proprio
p̄t laic⁹ sine auctoritate superioris sui proro
gare iurisdōnem iudicis ecclesiastici, ꝙ satis
16 placet, cū nullo iure reperiatur ꝯriū. ¶†Se-
cundo sentit, ꝙ licet solius laici iurisdō non
possit super spiritualib. vel annexis proroga-
ri, secus tamen si datur mixtura clericorum
& laicorum. ar. d. c. p tuas. & hoc dictum mi-
f hi n̄ placet [f] qa, c. per tuas hēt locū tn̄ in arbi
tris, quia non habent iurisdōnem, sed q̄dam
notionem. l. ait prætor. ff. de re iu. & not. in c.
dilecti. & c. per tuas. s̄. de arb. & l. j. C. e. ideò nō
mirum si mixtura ibi toleratur sed secus est
in iudicib. vnde cā non p̄t committi clerico
& laico, qa laicus omnino est incapax hmōi
iurisdōnis vt in c. decernimus. s̄. de iu. & iuris
dictio competit cuilibet insolidum & indi-
g uisibiliter. [g] vt no. gl. in c. prudentiam. de off.
del. & sic mixtura inhabilis poti⁹ inficeret ha
bilem, q̄ inhabilis toleraretur ꝓ habilem. vt
l. pedius. ff. de arb. & ꝙ no. in regula, vtile de
re. iu. li. 6. & optime in c. cum super. de of. del.
Item & fortius respectu laicorum nullo mo-
do p̄t dici prorogatio, quia de vna specie iu-
risdōis ad aliam prorsus separatam non hēt
locum prorogatio non. n. esset extensio, sed
potius noua collatio, sicut in simili dicimus
iurisdōnem in ciuilib. nō posse prorogari ad
ea q̄ sunt meri vel mixti imperij. vt dixi. in c.
si diligecti. s̄. e. & not. in l. inter ꝯuenientes. ff.
ad mun. Ita iurisdictio in temporalibus non
potest prorogari quo ad spiritualia ad hoc
quod not. Cynus l. testamenta. C. de te-
stamentis. vbi dicit, quod iurisdictio iu-
h dicis mercantiæ [h] non potest prorogari
i super ea quæ sunt separata à mercantia, [i]
quia fieret prorogatio vel potius extēsio de

ri testamento. & vi-
dendus est Arch. in
c. non potest. de pœ
nit. distin. 1. & per B.
Tho. in 4. sen. distin.
18. & in locis predi-
multa ponuntur cir
ca hanc ꝯfessionem
sacramentalem. Et
adde, ꝙ hæc confes-
sio non potest fieri
per nūtium vel per
scripturam. vt in ca.
quem pœnitet. de
pœ. dist. 1. nisi in ne-
cessitatib. vel in non
valentib. loqui, vt p
gloss. in c. qualis. 30.
q. 5. & per Inno. in c.
omnis. de pœnit. &.
remis. vbi ponit, de
surdo, & muto. & p
d. Card. in capi. cum
apud. in 10. & in 11.
q. de spō. & habetur
per Hosti. in sum. de
pœnit. & remis. in §
penul. in ver. penul⁹
& in §. quę pœniten.
tia. in ver. quid si ali-
qs sacerdos. vbi po-
nit, qđ de cæco, mu-
to, & furioso. đ quo
ēt per B. Th. in p̄alle.
dist. 17. q. 3. articu. 4.
e ¶Astrīgit Papam.
Videq̄ dixi in c. j. de
ꝯsti. & facit qđ Papa
est vt animal rōnale
mortale, & subiicit
dictamini rationis.
vt dixit Bald. in l. 1. s̄.
de ser. vide ibi dicta.
And. Barba.
f ¶Non patet. Tu
pondera, qa ꝑ dicto
Io. An. facit l. si com
munē. ff. si seru. ami.
vbi in re indiuisibili
habilis attrahit īha-
bilem. facit ꝙ hr̄ in l.
si is qui duos. de lib.
le. & c. cū dilectus. de
iu. patr. & qđ voluit
Abb. in c. j. ne se. vac.
And. Barba.
g ¶Indiuisibiliter.
Adde Ro. ꝯs. 506. in
fine. vbi habes limi-
tationem ad hoc.
Sebast. Sap.
h ¶Iudicis mercan-
tię. Adde ꝙ si statutū
dicat quod de cau-
sis mercatorum co-
gnoscūt ꝯsules mer
catorū, intelligitur
de causis q̄ spectant
ad mercantiā. ita dt
Bal. in l. fi. in 3. no. C.
de iu. om. iu. Ias. l. 3. ī
2. no. C. de trans. Fel.
in c. cæterū. in 6. fall.
s̄. de iudi. Ias. in l. præ
tor ait. §. rationes. in
fi. ff. de eden.
i ¶Nercantia. Adde
quod voluit Ro. ꝯs.
300. & 412.

vna

a ¶Iudicem eccle-
siasticū. adde tn̄ qđ
secularis p̄t retine-
re clericū captū do-
nec sit cognitū, vt
dt Fulgo. cons. 124.
¶Tacitus. Adde eū
dem ꝯs. 6. & 42.
c ¶Sufficere tacitū.
ꝯ istud dictū est tex.
in l. j. ff. de iud. & in c.
j. s̄. ti. j. vide quæ ibi
dixi. And. Barb.
d ¶Quod sic. istud
nō est verū. dictū &
pōdera qa si sufficit
tacitus in partib. er-
go nō sufficit tacit⁹
in superiore: qa pri-
mo casu n̄ agitur de
p̄iudicio partiū. sed
secundo agit̄ de prę
iudicio superioris.
Item non p̄sumitur
ꝯsentire in p̄iudicia
lib. vt per In. in c. cū
in genesi. de ele. itē
ꝯrium tenet gl. hic
q̄ dicit quod requi-
ritur ꝯsensus expres
sus item sequendo
commune summa-
rium hic capitur vo
luntas pro licentia,
ergò debet esse ex-
pressa. Item quia re
quiritur volūtas e-
ius qui habet offm̄
de publico, quo ca-
su præstatur per mo
dum authoritatis, i-
ta dixit Bart. in l. fi. §.
necessitate. C. đ bo.
quæ li. ergò non re-
ctè loqtur Ab. A. B.
e ¶Dicit tamen gl.
Tu allega rōem qa
priuare quem sua a-
ctione, est pœna. l. si
qs maior. C. đ trāsa.
Sed vbi pœna priua
tionis non est infli-
cta à lege non eam
imponere nō debe-
mus, vt voluit gl. in
c. fi. de iure pat. ergò
And. Barb.
f ¶Prorogatio. Sed
vtrum possit sacer-
dos acceptare ꝓro-
gationē à laicis pu-
ta, laici prorogāt iu
risdōnem epi. d. An.
in ca. 2. de iud. tenet
ꝙ sic, sed non facit
honestè & ꝯrium te
nuit in rub. de of. del.
And. Barb.
g ¶Quod non Ad-
de, ꝙ ꝯrium tenet
Fed. ꝯs. 90. in odium
ipsius trahentis.
h ¶Concludo. Pon
dera istū tex. in ver.
accedat, qa pro cer-
to ꝓbat, siue ex post
facto ipso instāri va
let iudicium vnde
non requiritur ꝙ i-
pso actu. And. Barb.

vna specie iurisdictionis ad aliam speciem,
quod esse nō potest per prædicta. dictum ta-
men Io. An. fuit originaliter. Vinc. in c. eccle
sia. de constit. vbi Io. an. simpliciter refert &
transit, sed idem Io. an. sentit oppositum in c.
per tuas. de arb. & nobis. de iure pat. vbi dicit
ꝙ illud non habet locum in actibus spiritua-
libus. arg. c. ex eo. de ele. lib. 6. vnde non pos-
set episcopus concedere vt patronus laicus
eligat cum clericis prælatum in ecclesia col-
legiata, compromissum verò potest fieri in
laicum, & clericum super re spirituali, quia
ipsum arbitrari non est quid spirituale, licet
compromissum fiat super re spirituali. vnde
illa spiritualia super quibus fuit compromis
sum non exercebuntur per arbitros, sed per
partes. quod not. sed cognoscere de re spiri-
tuali, vel annexa est quid spirituale: ideò per
laicum etiam cum clerico diffiniri nō potest
& ad hoc induco text. quasi expressum. in c.
si iudex laicus. in pr. de sen. exc. lib. 6. vbi dici-
tur quod si dubitatur an captus per iudicem
secularem si clericus tunc cognitio pertinet
a ad solum iudicem ecclesiaticum, [a] quia de re
spirituali: vocato tamen iudice seculari, vel
eo cuius interest. Ecce ergò, quod iudex se-
cularis nō potest cognoscere simul cum ec-
clesiastico etiam si sua intersit, vt qa detinet
malefacto rem captum licet causa incideret
coram eo. ad idem facit c. tuam. j̄. de or. cog.
& c. quanto. s̄. de iud. Cætera spectantia ad ꝓ-
rogationis materiam prosequere, vt no. in c.
P. & G. de offi. deleg. ¶Venio nunc ad appara
tum quem vltra solitum vltimo loco dimisi,
17 quia materia s̄. expedita erat cōnexa. ¶†Op
po. & videtur quod vltra contenta in tex. re-
quiratur, & aliud in prorogatione, scilicet,
quod non per errorem partes consenserint.
l. si quis per errorem. ff. de iurisd. om. iud. Gl.
j. fatetur contrarium. Ioā. And. enumerat hic
nouem requisita, vt clericus de non suo indi
ce iudicem facere possit, primo quod cōsen
tiat. secundò quod non per errorem. tertiò
quod non per metum. ff. de iud. l. 2. quartò ꝙ
sit ecclesiastica persona, quintò quod sit ali⁹
iudex. sextò quod ordinarius. septimò quod
de consensu episcoei octauo, quod re inte-
gra non pœniteat. nono, quod sit talis causa
quæ talis iudicis prorogationem recipiat.
& hoc etiam ad laicos extenditur: si enim
spiritualis esset vel annexa spiriiualibus quā
tuncunque laicus consentiret, vel quæcun-
que vis excepta auctoritate Papæ nunq̄ pos-
set ad talia sine clericorum mixtura, iurisdi-
ctio secularis iudicis progari, sed de hoc vlti
mo dic vt dixi s̄. & declara prædicta vt s̄. dixi.
18 ¶†Sed vltra hic quæritur nunquid consen
sus partium in prorogatione requiratur ex-
b pressus ā sufficiat tacitus. [b] Bar. in l. j. ff. de iud.
tenet sufficere tacitum, allegat Inn. in c. cum
venissent. de in inte rest. ego allego Inn. qui
hoc apertissime tenet in c. ad petitionem. de
accus. in prin. vbi dicit, quod tacitè videtur
in non suum iudicem consentire si eum ad-
iuit & coram eo litigauit nō errans in facto
nec in iure vt l. 2. ff. de iud. & l. si per errorem.
ff. de iur. om. iu. & videtur in d. l. si per errorē.
casus de hoc satis expressus. & in l. j. C. de iur.
om. iud. & aperte sentit. gl. in l. vna. C. qui pro
sua iu. & apertius in l. j. C. vbi de cri. agi opor.
in ver. inchoata. q̄ probat ꝯiunctō illo tex. ꝙ
eo ipso, ꝙ citatus coram iudice incompeten
ti non declinat eius forum cum sciat eum n̄
esse suum iudicem, vr̄ in eum ꝯsentire. & idē
sentiunt doct. in c. si clericus laicum. s̄. c. & in
delegato respectu prorogationis fiendæ de
re ad rem, ꝙ sufficiat tacitus ꝯsensus, induco
tex. no. in c. cum olim. s̄. de of. del. ibi enim ta
cite fuisset inducta prorogatio nisi obstitis
set defectus mandati vel ꝯdictio dn̄i, & vide
quod ibi dixi, resp. ad c. statutum. §. in nullo. đ
resc. li. 6. ibi. n. ponitur casus specialis, vel dic,
ꝙ ibi prohibet ne iudex citet extra locum vl'
cognoscat nisi interuenerit expressus ꝯsen-
sus partium, vnde non debet extendi ad pro
rogationem fiendam đ re ad rem ꝯ regulas
iur. ar. in l. ꝙ vero. ff. de ll. ¶Nunquid autem
sufficiat tacitus ꝯsensus epi. forte dicendum
d ꝙ sic: [d] quia potuit ꝓhibere, & nō prohibuit
vt no. in c. nonne. de præsum. Et quia hic suf-
ficit volūtas seu nudus ꝯsensus. Item fauore
iurisdōis hoc est admittendum faciunt not.
per gl. in regula delictum. de re. iu. li. 6. & per
Inn. in c. ex parte decani. de resc. Item si ꝯsen-
sus partium non exigitur expressus. minime
19 hoc est requirendum in superiore. ¶†Gl. 2.
in pr. est facilis postea q̄rit. an clericus ꝯsen-
tiendo in iudicem ecclesiasticum nō suum
sine licentia sui superioris dēat perdere cau-
sam. sicut qn̄ litigat in foro seculari resp. ꝙ
non, & bene, qa non tm̄ delinquit q̄tum. qn̄
in iudicem secularem ꝯsentit, ꝙ declarat Io.
An. nam quando litigat coram iudice secu-
lari offendit vniuersum cetum iurisdōis ec-
clesiasticæ. sed in casu nostro offendit tantū
speciem. pro primo facit xj. q. j. placuit pro se
cundo de his quæ fiunt à prælatis. cum Apo
e stolica. dt tn̄ gl. [e] ꝙ licet ex tali delicto nō de-
beat pdere causam, nec sn̄ia teneat lata à tali
f iudice prorogato. [f] p̄t tamen ep̄s si vult illā
sententiam habere ratam. & hoc in odium.

i ¶ Prorogationē.
Adde Alex. in cons.
183. lib. 2.
Sebast. Sap.
k ¶Pacisci. quomo-
do hoc procedat vi
de Soc. in cons. 220.
inc. visis. Cal. in cōs.
8. sub titu. de re iud.
Rom. cons. 170. inc.
de decisione. in fi. &
cons. 125. inci. dictū
laudum Card. in ꝯs.
71. inc. seriatim. ī 2.
dub. Ab. ī ꝯs. 92. inc.
ꝯ sn̄iam in j. vo. & in
ꝯs. 72. inc. in contro
uersia. in 2. vol. Ale.
in cōs. 124. inc. omis
sis superfluis. ī j. vol.
& Are. in consil. 56.
inc. post absolutum.
ī dictis locis late tra
ditur quomodo p
partes possit senten
tia nulla ratificari
vel obseruari đ quo
etiam per Fel. in ca.
cum officij. ver. non
obstat dictum Inn.

ipsius clerici qui ipsum dimisit sine eius licentia. nam ipse clericus
non p̄t eam dicere nullam, quia vr̄ in se habere tacitum pactum ne
vlterius petat, sicut acceptilatio inutilis. ff. de procu. l. si vnus. §. pe.
20 ¶†Inq̄tum gl. innuit acceptilationem inutilem habere vim pacti
taciti intelligit Host. qn̄ est inutilis ratione materiæ: puta, quia obli
gatus non verbis, sed re intendit liberari per acceptilationem. ꝙ
fieri non p̄t, quia cum acceptilatio sit de iure ci. non p̄t tollere obli
gationem iurisgentium sed tantum obligationem verbalem quæ
ēt est de iure ci. non enim p̄t, verbis tolli, ꝙ non verbis ꝯtum est vt
l. an inutilis. §. acceptū. ff. de acce. inst. qui. mo. tol. obl. §. item per ac-
ceptilationem. sed quia habet in se ꝯsensum valebit vt pactum, sed
vbi acceptilatio est inutilis ratione ꝯceptionis, & formæ puta, quia
facta inter absentes: illa nec ēt tacitum pactum habet vt in iurib. al.
ī gl. & vide gl. in l. an inutilis & ī d. §. item per acceptilationem. quæ
hoc tenet & est acceptilatio quædam imaginaria solutio: seu libe-
ratio per mutuam interrogationem ꝯiingens: de quo. dic vt in l. 1.
ff. de acce. & in d. §. item per acceptilationem. Sed quo ad principa-
lem articulum gl. ꝙ clericus non possit ꝯuenire. idem tenet Host.
& mouetur, quia aut clericus fecit bona fide, hoc: & nō debet aliū
21 decipere aut mala & ipsum releuare non dēt. ar. ff. de dol. l. j. ¶†Hic
sunt duo videnda primo an sn̄ia nulla tanq̄ rata à n̄ suo iudice pos-
sit haberi rata per proprium iudicem. de quo per glos. 9. q. 2. c. j. sed
* cōis opi. verissima habet nong vt no. Inn. in c. prudentiam, de of. del.
g per Io. An. in regula, ratum. đ re. iu. li. 6. in merc. tenet Io. de Lig. hic
gl. & Bar. in l. licet. ff. de iud. Est enim hæc sententia nulla nō solum
ex defectu consensus, sed etiam propter defectum solēnitatis quæ
non potuerunt coram alieno iudice interuenire, nec potestas sup-
plendi dependet à ꝯsensu iudicis proprij. tamen & si coram eo nō
interuenisset non valeret sn̄ia. de ele. dudum. de lit. ꝯte. c. vno. cum
si. & sic primum dictum huius glo. non vr̄ verum. licet. n. possit ep̄s
hunc clericum aliter punire, non tn̄ poterit hanc sn̄iam habere ra
22 tam nec punire in priuatione causæ rōne supradicta. ¶†Secundo
princip'r est videndum, an partes litigantes coram iudice in com-
petenti possint venire postea ꝯ sn̄iam illius, an teneantur stare sal-
h tem vi pacti taciti. & breuiter ꝯcludo [h] ꝙ aut sciebant eum esse iudi
cem incompetentem, & poterant eius iurisdōem ꝓrogare, & tunc
n̄ pn̄t ꝯuenire, quia tacite vn̄r iurisdōem ꝓrogasse, vt s̄. plene dixi.
aut poterāt ꝓrorogare, sed ignorabant eum esse incompetentē. &
i pn̄t ꝯuenire qa error impedit ꝓrogationem. [i] l. si per errorem. ff. đ
iu. om. iu. & s̄. dixi aut nō poterant ꝓrogare. vt in casu nr̄o & gl. hic
dt, quod valet nō vt sn̄ia, sed vt tacitum pactum. vn̄r. n. partes tacite
pacisci de stando dicto illius iudicis, & hanc gl. bn̄ no. sed limita eā,
qn̄ post p̄lationem sn̄ię, ipsam approbarunt, tunc tacite vn̄ ꝯhere,
k & pacisci. [k] vt est casus notabilis ī l. 2. C. eom. vtri. iu. & valet tūc n̄ vt
sn̄ia, sed hēt vim cuiusdam ꝯtus, quasi partes tunc videantur ꝯhe-
re super eo, ꝙ venit in sententia: vt no. Cy. in d. l. 2. & Bar. in l. vna. C.
qui pro sua iuris. & sic intellige ibi gl. & Bat. in l. licet. ff. de iud. secus
si ex postfacto non approbauerunt, tunc enim eo solo, ꝙ ad iudicē
accesserunt incompetentē, non videntur contrahere seu tacitum
pactum

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶Petitionem partis. Adde Are.consi. 38.& ibi an præsumatur ꝙ ad petitionem partis.

Zacharias.

¶Adde Fed.de Sen. in c.j.in 3.no.de iud. & ibi istum.ver.tertio no.vbi etiam notaui.ī apo.ad ipsum.

Zacharias.

b ¶Sine auctoritate iudicis. Adde ꝓprio membro huius no. Lanfrã.de Ori.in c. quoniam contra.§. recusationes.& ibi prenissi.& remi.in apost.Celsi.in ver.qa ferensis.in fi.de probat. Et pro secundo dictio.s.qđ citatio verbalis debet fieri cum auctoritate iudicis, vide plenè eũdem Lanfr.in preal. c.quoniam contra. §.citationes.ī fi.ver. commissio autem. §.alleg.tit.

Ant.Franc.

¶Citatio verbalis. absque dubio debet fieri auctoritatẽ iudicis,& iudex qui citat debet esse competens,quia si fieret auctoritate iudi.incõpetentis illa non valeret.l.ea quidem & ibi per Bald.in 3. not.C.si mancip.ita fue.alie.& in l.fi.ff.đ iu.om.iu.& in l si qs ex alie.vbi etiam aliqua not.ff.de iud.& talis citatio verbalis sufficit ad præuẽtionem iurisdõnis, fm Bar.in l.sepulchri.ff. de sep.viol.in l.si qs postea.& in l.vbi cæptum.ff.de iud.& pt fieri ↄ existentem ī domo patiẽtem se inspici, iuxta not.in l.pleriq;.ff. de in ius vo. vbi ẽt per Ale.q dicit, quod talis verbalis citatio pt fieri ẽt per iudicem delegatum, vnum tñ tene menti, quod si talis citatio fieret ↄ forensem existentem in territorio citãtis licet valeat, vt p Bal. in l.testamenta.C.đ testa.tñ nõ valet vt ↄ eum possit procedi tãq̃ ↄ verum ↄtumacem, sed solũ ad primum decre. vt p Inn.in c.licet hoc.e. ti.& ꝙ materia hui⁹ citationis verbalis hr per Spe. in tit. de compe.iu.adi. in §.j. ver.sed qũo.& ibi p

pactum facere sed potius vadunt ad eum tãq̃ ad iudicem competentem.vnde si non est iudex nõ est prorogata eius iurisdõ:& nihil valet, ꝙ actum est.vt tenet hic d.Ant.& bene & vr̃ de mẽte literæ,& doct.in d.l.2. & ad idem induco.l.1.C.de iur.om.iud.vbi requiruntur duo,quod sciãt eum incompetentem, & qđ sit talis cuius iurisdõ poterat prorogari:ad idem adduco bonum tex.iuncta gl.in d.l.vna.

23 C.qui pro sua iuris. ¶† Ex his dico malè dicere gl.in c.statutis.2.q.j.q̃ vult appellantem à sentẽtia nulla illam ↄfirmare.per l.3.ff.rem ra.ha. nã qñ est omninò nulla etiam expressè ñ pt ratificari, vt valeat vt sententia, licet sic vt valeat vt pactũ, vt d.l.2.& ad l.3. dic ꝙ ibi ñ erat omninò nulla.vt ibi plenè no.vt in c.j.ĩ.de re iu. vbi tãgitur intellectus illius l.3.

24 & dic.vt ibi. ¶†Gl.3.princip.l'r op.ↄ tex.de c. pulsatus.3.q.6. vbi vr̃ dari optio clerico conuento coram suo iudice,an ibi respon.vel taceat.Resp.gl.ꝙ ibi vacat à ↄrio sensu ar.cum reperiat ↄrium in iure vt hic.& in simi.Not. ergo gl.ꝙ licet arg.à ↄrio sensu sit fortissimũ in iure,vt in c.cũ apostolica.de his q̃ fi.à præla.nõ tñ procedit qñ reperitur expressum ↄrium ꝙ probatur in c.à nobis.de sen.exc.& đ hoc ar.à ↄrio plenissimè dico. in d.c.cũ apostolica.& aliquid per Io.An.& Io.Cal.in c.publicato.de elc.& resp.etiam gl.hic aliter ↄriũ. vt patet in ea.vel dic fm Io.an.taceat,i.nõ respondeat,quasi velit dicere,ꝙ clericus ibi cõuentus non tenetur ibi aliquatenus resp.si ñ

25 vult. ¶† Vlt.gl.q̃rit nunquid clericus possit ↄsentire in laicum iudicem cum ↄsensu epi. & finaliter ↄcludit ꝙ non. nec ad hoc potest eps eũ compellere, qa ñ potest eps minuere priuilegium clericorum.¶Sed ↄ hãc diffinitionem gl.facit ꝙ not.gl.doct.in c.2.s̃.de iud. vbi no.epm posse cãm ciuilem clericorũ delegare laico.Sol.dicit Io.An.& bñ ꝙ aliud est delegare & aliud iurisdictionem prorogare. vnde in delegata appellatur ad delegantem. in ordinaria ꝓrogata, ad superiorem, vnde đt hic Host.ꝙ eps me⁹ me inuito non pt me submittere iurisdictioni ordinariè alicuius, ẽt iudicis eccl'iastici, licet cãm meam me inuito possit alteri delegare.eod.modo arguit ꝙ eps non possit cogere subditũ suum capere ordines ab alio q̃ epo suo.9.q.2.c.j.& 2.de paro. c.nullus. & tamen pt alium me inuito inuitare vt ordinet.s̃.de of.or.ꝙ sedem,qa licet illud non possit iure ordinariẽ iurisdõis, põt tñ illud iure delegare.& dic clarius ꝙ iõ laicus põt, esse delegatus epi nõ eius iurisdõ prorogari ẽt de ↄsensu epi, quia delegatus ñ iudicat iure proprio sed iure delegãtis quia nihil proprij habet, vt l.j.ff.de of.eius cui mã. est iurisd.& in c.sanè.de of.del.non ergo cognoscit vt laic⁹, sed vt delegatus episcopi, & iurisdõ sua est ecclesiastica sed in ꝓrogatiõe cognosceret iure suo proprio tanq̃ laic⁹, qa prorogare, idem est ꝙ extẽdere, & hoc fieri non potest tum quia laicus non potest habere iurisdictionem in clericum: tum quia prorogatio non potest fieri ad speciem iurisdictionis omninò alterius naturæ. esset enim potius collatio q̃ prorogatio, vt s̃.dixi.Abb.

CAP. XIX.

1 *Citatus coram vno iudice, tenetur causam coram eo ꝓsequi, licet mutauerit forum.*

2 *Subditus non dicitur aliquis esse alicui iudici ratione delicti vel contractus, sed rõe domicilij & originis.*

3 *Citatio facta ad petitionem partis perpetuat iurisdõem iudicis dummodò citatio sit legitima, aliàs secus.6. & sufficit vna citatio.9.*

Citatio debet committi ad vtilitatem partis quando ꝓceditur ad vtilitatem priuatam, aliàs secus.

4 *Citatio verbalis nõ potest fieri sine authoritate iudicis, realis verò sic, quando periculum est in mora, vt capere debitorem fugitiuum.*

5 *Aduersarij dicuntur etiam litigantes ciuiliter.*

7 *Subditus vtrum possit ad sui voluntatem eximere à iurisdictione sui superioris vt euitet onera.*

Contrahens cum aliquo in loco domicilij & postea illud mutat, coram quo iudice potest conueniri,

Contrahens cum aliquo constituto in dignitate, ea cessante coram quo iudice conuenit, an coram illo qui erat tempore dignitatis an coram alio?

10 *Excommunicatus sub conditione: qua pendente mutat domicilium: adhuc est ligatus.*

11 *Præceptum iudicis debet fieri cum causa.*

12 *Citatus in vno loco si ꝓuenerit, si postea citatur in alio non poterit opponere de l.vbi cæptum.ff.de iudicijs.*

13 *Priuilegium fori superueniens, an trahatur ad litem pendentem.*

Clericus coniugatus portans habitum & tonsuram in criminalibus indistinctè gaudet priuilegio. in ciuilibus verò tunc cum fuerit præuentus.

Bal.in ad.& per eundem Bal.in q.sua incip. accusatus de vi turbatiua.

Sabest.Sap.

c ¶ Aduersarij tui. Quis dicatur aduersarius.tradit Abb.in c.j. vbi doct.latè ī 2. not.s̃.de iud.

Sebast.Sap.

d ¶Quod citatio.vide Fel. in c.ex tenore. vers. regula non præstat. de resc. vbi dr̃, ꝙ illud quod dr̃ per citationem perpetuatur iurisdõ: intelligitur de valida nunquid ãt citatio sit necessaria ad perpetuandam iurisdictionem, tradit Fel. ī c.pastoralis.§. qm̃. ver.secundo aduerte.de rescr.

e ¶Nullã. vide Ro. idem tenentem in ↄs.262.Aen.de Fal.

f ¶ In vxore. Adde Pau.de Ca. cõs.195. in primo impressis.

1 Proposuisti. ¶†Si citatus ad causam postea mutat forum, in causa illa coram primo iudice resp. cogetur vel sic & melius. Legitime citat⁹ tenetur coram iudice citante causam prosequi, nõ ob. quod post citationẽ mutauerit forum, cõis diuisio secunda ibi, porro. ¶Casus literalis. Quidam subditus Bon. episcopi citatus fuit ad causam, ad petitionem aduersarij, sui, post modum fact⁹ fuit alterius iurisdõis propter ꝙ intendebat eius iudicium declinare, q̃ritur an possit. Resp. ꝙ illa in cã prædicta ius reuocandi forum nõ hẽt quasi ab'alio iam præuẽ-

2 tus B. ¶†No.1.ꝙ rõe domicilij suppositus iurisdõi alterius põt dici eius subditus, non eñ loquitur iste text.de subiecto ratione originis per ea q̃ infra dicam sed de supposito ratione domicilij tñ & vide gl.fin.in cle.j.e.ti. ver. subditos. quæ dicit ꝙ rõe ↄtus vel delicti non dr̃ quis proprie subsubditus, licet sortiatur forum, sed rõe domicilij sic, & vide gl.magnam in c.nuper.de sent.exc.q̃ đt rõne delicti quem large appellari subditum ad idem tex.cum gl.in c.à nobis.ĩ.e.ti.& hoc no.pp statuta facientia mẽtionem de subditis in qb.cum sint stricti iuris debet fieri stricta interpretatio: põt ẽt dici subditus ratione originis arg. c.3.de tem.or.li.6.& in l.j.& l.origine. C.de mu.& ori.li.x. facit l.assumptio.& quod ibi no.ff.ad mun.& l.rescripto.§.fi. ff.de mu.& ho.

3 ¶†No.2.ibi ad petitionem aduersarij,&c.quod ad hoc vt per citationem præueniatur iurisdictio & perpetuetur, oportet quod fiat

a ad petitionem partis [a] & hoc intelligitur quando iudex procedit ad vtilitatem priuatam quo casu non valet citatio nisi fiat ad petitionem partis.vt not.in cap.j.de iu.& per Barto.in l.ad peremptorum.ff.e.& per eundem in l.2.ff.de dam.inf. & facit ꝙ not.Inn.in c. ad nostram.el 2.de iureiur.secus si procedit ex officio: quia tunc tenet iudex locum partis.vt not.in ca.qualiter & quando.de accus.&

4 in d.ca.ad nostram. ¶†Not.tertiò ibi Ate,&c. argumentum optimum ꝙ licet quandoque vbi timetur de fuga possit pars capere propria authoritate: & sic citare realiter vt l.ait prætor.§.si debitorem. ff.quæ in frau.cre. non tamen potest citare verbaliter sine au-

b thoritate iudicis [b] ad effectum præueniendi citatum: sed debet fieri citatio per iudicem ad petitionem partis.& vide ꝙ dixi.in c.j.s̃.de

5 iud. ¶Not.quartò ibi aduersarij tui [c] &c.contendentem in iudicio

c mecum etiam ciuiliter appellari aduersarium, inquantum mihi aduersatur in lite, ꝙ procedit etiam vbi agitur reali. vt probatur in c. aduersario.ĩ.de exce.vide ꝙ no.in c.j.de iu.& c.accedens.vt lit.non

6 contest.quod not.propter statuta. ¶†Not.ibi, legitima,&c. ꝙ cita-

d tio [d] debet esse legitima ad hoc vt præueniat citatum & hoc ideò

e quia per citationem nullam [e] non perpetuatur iurisdictio, vide bonam gl.in c.cum plures.de offi.de le.lib.6.ita nec etiam præuenitur

7 vt hic: ꝙ etiam tenet Io.An.hic. ¶†Not. ꝙ subditus ratione domicilij duntaxat.definit esse subditus:& efficitur de iurisdictione alterius ex translatione domicilij.& sic videtur in facultate subditi extinguere in se iurisdictionem sui superioris pro hoc 13.qu.2.item si quis de prouincia. vbi est text.apertus.& sic intelligo istum text. vt tacitæ etiam sentit. Ioan.An.super gl.fin.secus enim si esse subditus ratione originis propriæ, vel paternæ, tunc enim licet mutet domicilium: non tamen per hoc desinit esse subditus. vt l.origine. C.de mu.& ori.li.10.& l.assumptio.& l.incola.ff.ad mu.facit ca.3.de temp.or.libr.6. vnde tenetur subire onera personalia.& vbi habet domicilium. & vbi est ciuis ratione originis propriæ vel paternæ: licet inde recesserit & hoc si ibi reperiatur de quo vide plene

f per Bar.in d.l.assumptio. Fallit in vxore [f] quæ non potest conueniri in loco originis si alibi maritus ↄhit domicilium. de quo in l.fin.§. idem rescripserunt.ff.de mu.vbi vide per Bar.an desinat esse in totũ

ciuis

a ¶Transtulit. Adde Fran.Are.cons.126.

Sebast.Sap.

b ¶Per citationem. An per citationem semper sit præuenta iurisdõ. vide Are.a in l.si pluribus.ff.de leg.j.vbi videtur velle quod regulariter censetur præuenta. tamen fallit in causa matrimonij.aliam limitationẽ collige ex not.per Bart.in l. sepulchri.ff.de sepu. viol.videlicet vt nõ sit præuenta quoad commodum contumacis.aliam limitationem tradit Ias.in d.l.si pluribus.videlicet quãdo sunt duo iudices quorum locus vacat propter infirmitatem: quã tamen reprobat,& ibi per eum.aliam limitationem tradit Ro. in cons.412.inc.pro habenda, videlicet quando citatio fuit illegitima.

c ¶Quia volo.nota hic ex istis verbis, quia sumitur ex eis, quod præceptum iudi.debet in se continere causam. Et est adeò verum, quod sine causa esset ipso iure nullum.ita Iac. de Aret.in suo tract. de præcepto iud.circa princ.allegat l.filiusfa.§.diui.ff.de legat.j.idem tenet do. Fran.de Cur.Papien. in cons.60.in fi.vbi plures concordantes alleg. vide omnino. Et in ista conclusione post multa remansit vna cum Clarissi.V.I.doct.d.Bernardino de Turtia, vnanimi & vni cordi sodali meo, dum iste casus hic eueniset. Moder.fortè ponunt in d.§.diui.vbi cadit materia.

Ant.Franc.

¶An præceptum iudicis sine causa valeat. Dicas quod prę ceptum iudicis sine causæ cognitione, & sine medio, & sine aliqua causa absque dubio non valet, sicut nec præceptum testatoris, vt p Bart.in d.§.diui.hic all.& in ver.vltimo. hæc lex.

¶Et adde quod debet fieri cum causæ cognitione parte p̃sente, vel citata.l.fin.

ciuis illius ciuitatis vbi traxit originẽ.Ex his conclude hanc decr.non hr̃ locum qñ quis transtulit domicilium à loco originis ꝓpriè

8 vel paternæ. ¶†Sed quæro circa prędicta qđ si erat subditus rõe domicilij tantum, sed in loco domicilium ↄxit: postea ante citationẽ domicilium transtulit, [a] nunquid pt ibi conueniri. Spe.in ti.de compe.iud.adi.§.j.vers.sed qui debitor.tenet ꝙ sic.nam mutatione domicilij mutatur & forus rõe domicilij, nõ ãt rõe ↄtus. Ille enim forus est immutabilis, facta enim non pñt haberi pro non factis, vel infecti.l.in bello.§.facto.ff.de ca.& postli.reu. & idem tenet Bar.in l.cum quædam puella.ff. de iuri.om.iu.& dico.casum esse apertissimũ. l.iuris ordinem.C.de iur.om.iu.& ꝓ hoc est ratio naturalis, nam si ↄxisset alibi, q̃ in loco domicilij potest ibi & vbi ↄxit inuitus ↄueniri.vt in c.dilecti.s̃.e.ergò forti⁹ qñ ↄxit in loco domicilij, cum tpe ↄtus currebant duo vincula,& licet vnum definat, non tñ desinit aliud & sic saltem virtute alterius pt ibi ↄueniri.ar.inst.de nup.§.affinitatis.quinimo plus dicit Bar.in d.l.iuris ordinẽ.ꝙ rõe ↄtus possit quis ↄueniri in loco vbi habebat domicilium tpe ↄtus, licet inde recesserit.& hoc p illam l.& dicit hoc esse singulare.d.Ant.dicit hoc esse ↄ istum tex.sed certè pro Bar.multũ facit illa litera quę hoc apertè vr̃ innuere, ibi enim dr̃ ꝙ etiã mutato domicilio quis possit cõueniri vbi nunc habet domicilium, & vbi habuit tpe ↄtus. Item, facit quia ↄhendo vr̃ tacitè se obligare vbi habet domicilium, & vbi ↄxit.vt in c.dilecti.s̃.e.nec ob.hæc litera. pt.n.intelligi qñ non conuenitur rõe ↄtus, sed fortè rõe rei alibi sitæ.sed qa iste tex.minus restringeretur cum loquatur indistĩctè, & tex. in l.si quis postea.ff.de iu.& l.cum q̃dã puella.ff.de iu.om.iu.quæ iura loquuntur indistinctè & ponderant præuentionem, satis pt dici dictum Bar.non procedere,& ad illam l.iuris ordinẽ.pt resp. ꝙ pt intelligi de domicilio, vbi ↄxit.vnde habuit respectum ad id ꝙ cõiter accidit.alias enim sequeretur absurdũ ꝙ reus non posset ↄueniri vbi ↄxit, cum lra ibi tñ facit mẽtionem de domicilio præsenti,& de eo ꝙ habebat tpe ↄtus cum tñ forus ↄtus sit principalior respectu ↄuentionis. Item multum deterioratur ↄdõ rei qa posset ↄueniri vbi habet domicilium & vbi habuit tpe ↄtus.ꝙ esse non debet.ar.c.translato.de ↄst.facit c.dilecti.s̃.e.vbi dt, quod rõne ↄtus qs pt ↄueniri vbi domicilium hẽt & vbi ↄxit. vnde cum istud domicilium succedat loco illius ergo,&c.vt in præal.c.translato. hoc fuit de mente Bar. licet loquatur nimis generaliter.ex his & ex text.l.2.C.vbi de cri.agi opor. ↄclude, ꝙ si quis gessit negotium vt scholaris, vel tanq̃ mercator, vel tãq̃ miles licet desinat esse talis tamen debet respondere corã priori iudice. ¶Gl.est clara colligens per ci-

b tationem [b] perpetuari iurisdictionem tã ordinarij q̃ delegati, vt hic ī iurib. allegatis, in gl.

9 ¶† Sed quæro qualis debet esse citatio an ꝑ tria edicta seu per vnum peremptorium.24. q.3.de illicita.Io.An.post Gul.ↄcludit sufficere primam citationem,& facit ꝙ no.ī c.licet. de of.del.Pet.tenet ↄrium.sed primũ sequuntur cõiter Mod.& vide glo.ordinariam.quæ hoc tenet in cle.j.de iud.in ver.citationes.facit etiam ꝙ no.gl.in cle.2.vt lit.pen.nam per citationem negotium non est integrum, cũ citatio sit fundm̃ iudicij.insti.de poe.teme.li. §.omnium.facit tex.in prędicta l.si qs postea. ff.de iud.vbi tantum exigit ꝙ fuerit in ius vocatus. Et idem tenet Fede.in quadam sua disputatione, in qua tñ nihil boni dicit.& poni-

10 tur in ordine consiliorum.ↄs.92. ¶†Ad prędicta potest applicari quæstio no.q̃ ponit Io. And.in regula, cum sunt partium.de reg.iur. li.6.in merc. Quidam fuit excommunicatus per iudicem domicilij sub conditione si nõ satisfecerit intra mẽsem & c.ante diem citationis, transtulit alibi domicilium: nunquid adueniente die & eo non satisfaciente sit excõicatus.& tandem ↄcludit ꝙ sic qa iam præuentus erat.& vide ibi latius. ¶Item facit qõ q̃ ponit Fed.de.Sen ↄs.140 ver.sed pone.visitator mandauit priori certi monasterij vt præparet se ad visitationem qa incontinenti volebat eum visitare:& mandauit ei ꝙ de loco non discederet postea ille recipit literas à suo generali ꝙ incontinenti deberet se sibi p̃sentare, dubitatur, nunqd per illum actum sit ꝓuentus vt non possit ante visitationem completam discedere. Concludit, ꝙ aut procurauit literas in fraudem, & talis fraus non debet nocere visitatori.de renun.c.2.lib.6.& de of.del.c.pastoralis.§.vlt.Cessãte vero fraude aut fuit reuocatus, non tñ absolutus in totum ab illo monasterio & adhuc impedit potestatem visitatoris, qa res nõ est integra.ar. hic & de app.vt debitus aut fuit absolutus in totum ab illo monasterio & tunc euanescit effectus præcepti.d.Ant.dicit se non capere hoc dictum, nam si res non est integra cum

11 sit præuentus, nõ ꝓdest reuocatio. ¶†Vnde totum pendet ex hoc, an habeat illud p̃ceptũ vim citationis, & generaliter cõcludit ꝙ sic, qa dicendo ꝓhibeo & p̃cipio ne discedas, qa

c volo [c] te visitare, cum visitatio sit fienda in loco monasterij, vr̃ ibi arctare ꝙ p̃sens vt vbi visitatio est fienda.vt ꝙ operaretur requisitio ad locum iudicis per actum visitãdi operetur præceptum ne discedas, quia volo te visitare in loco. Ego puto ꝙ aut volebat eũ visitare tanq̃ priorem illius loci: tunc cum sit absolutus ab illo loco expirat mandatũ qa cessat effectus citationis ꝙ no. Io.An.in d.regu. cum sunt partium, li.6.in fi. & in c.j.de pri.li. 6. Aut volebat eum visitare propter crimina commissa per eum,& sic ratione personæ,& tunc procedit dictum, Ant. & credo ꝙ hoc fuerit de mente Fed. Prædicta oĩa procedũt, vt reus citatus velit, nolit teneatur resp.corã

12 iudice citante. ¶†Sed dubium est, quid si citatus coram iudice delicti vel domicilij non ↄparuit, sed inde discessit transferendo inde domicilium vel accedens ad proprium domicilium ex ibi dum ↄuenitur excipit qa de hoc fuit alibi ↄuentus,& sic ibi debet cã finẽ accipere per l.vbi cæptũ.ff.de iud.& hic, nunquid pt de hac qõe.vide Bar.in l.q̃uis.ff.de dã. inf.& in l.sepulchri.ff.de sep.viol.& per Io.an. post Ia. de Bel.in ad.Spe.de com.iud. adi.§.1. ver.sed pone. Et cõis ↄclusio est quod nõ pt, quia cum primo ↄtempserit citationem nõ pt se ex illa fundare.ar.regulæ ex eo.de re.iur. li.6.& c.cum olim.de censi.procedit ẽt si fuit bannitus per priorem iudicem, qa bannum non est sententia ↄdemnatoria, nec absolutoria vnde ex quo ñ fuit punit⁹ per primum iudicẽ pt puniri p scdm̃, ẽt si secũdus procedat ex officio per inquisitionem.ar.l.vna.ff.đ of. cõsu.quod bene no.& maximè ad limitationem l.vbi cæptum. & idem dicit Bar.in d.l.q̃uis. si feci aduersarium meum citari coram vno iudice à quo non potui hr̃e ius, possum hr̃e recursum ad alium. Non ob.l.vbi cæptũ. & ẽt no.facit quod not.Inn.in c.ex conque-

13 stione.de rest.spo. ¶†Vlt.quæro quomodo debeat exemplificari hæc litera. Solu. fm Io. An.primo in laico facto clerico tenet quod non procedit secundùm Phil. Sed tu dic melius, vt not.Barto.in l.si quis postea.de iud.& plenissime per Ioan.And.& alios in cap.vno de obl.ad ratio vbi plene dicam. an de gestis

d ante clericatum [d] possit conueniri coram

e iudice laico maxime vbi pręcessit citatio [e] per iudicem secularem, vide ẽt Bar.in l.1.ff.de poe. Secundò potest exemplificari in clerico

qui se

C.si per vim, vel alio modo. imò dixit Inno.in c.tua.de coha. cle.& mu.quod præceptum iudicis factum sine causæ cognitione non habetur etiam pro nuda citatione. quod etiã voluit Bart.in l.3.§.j. in penult.q.ff.vbi pupil.edu.deb. & tene menti dictum Inno, in c.cum venissent. de restitu.in integr. vbi voluit quod pręceptũ iudicis ex abrupto & causa non cognita factum nunquam trãsit in rem iudicatam.& ideò dicebat Phil.Fran.in c. cum cessante.de appel.quod à tali præcepto potest appellari, etiam vltra x.dies. & tene menti dictũ d.Card.in cle.1.in §. penul.in j.q.de foro compe.quod præcepto iudicis etiam cum causę cognitione notoriè iniusto, non est parendũ sed si non est notoriè iniustum & sit factum cũ causæ cognitione nedum est illi parẽdum, sed hẽt vim sententię, fm Spe.in ti.de act.& pe.in §.5. in vers.sed qualiter. & in versi.cæterum. ad fi.& in ti.de confes.in §.1.in fi.& etiã dictum In.in c.cum in iure perit⁹.de off. dele.qui dixit quod præceptum iudicis non ligat quãdo est dubium de iurisdictione, quæ omnia sunt menti tenenda.

d ¶Ante clericatũ. Adde Old.cons.2.

Zacharias.

¶ Adde quod notauit in apost.ad istũ in c.magnus.in apo. in vers.factus est clericus vbi remisit & ample habes hãc materiam tractatam.s̃. de obli.ad ratioci.

Sebast.Sap.

e ¶Pręcessit citatio. Vide de hoc articulo per Bald.in l.officialis.ver.post rationem præuẽtæ iurisdictionis

dictionis.C.de epis.
& cle.Sal.in aut.sta-
tuimus.C.de epis.&
cle.Ias.in l.cum quę-
dam puella.in pri.ff.
de iu.om.iud.Ale.&
Ias.in l.qui autem.in
pri.ff.si quis cautio.
vbi ponunt de eo q
est promotus ad cle
ricatum motu supe-
rioris.
a ¶Rector ecclesię.
Adde Ang.cōs.144.
b ¶In milite. Adde
Ro.cons.354.
Zacharias.
c ¶Nisi eēt vagabū-
dus.Adde Ant.Cor.
in fi.sing.suo.383.in
ver.vagabundus.
d ¶Declinādi forū.
Adde Ro.cons.169.

qui se transtulit ad aliam ecclesiam,sed intel-
lige vt prædixi quando erat subiectus rōe do
micilij tantum. Tertiò potest exemplificari
in clerico in minorib.qui postea duxit vxo-
rem.vt sic si fuerit citatus per iudicem eccle-
siasticū anteq̄ duceret vxorem teneatur ibi
respondere,sed hoc intellige in ciuilib.& cri
minalib.si postea non portat habitum,& ton
suram, quo casu in nullo gaudet priuilegio
ecclesiastico vt in c.vno.de cle.ↄiug.lib.6.vñ
coram ecclesiastico potest postea conueniri
ratione præuentionis tantum,secus si porta
ret habitum,& tonsuram,quia tunc in crimi
nalib.indistinctè ēt cessante preuētione ↄue-
nietur coram ecclesiastico, vt in d.c.vno.sed
in ciuilib.ratione p̄uentionis tantum vt hic,
& ibi. Quartò potest exēplificari in muliere
quæ nupsit viro alterius fori.nam seqtur il-
lius forum nisi in casibus in quibus est facta
preuentio vt in d.l.cum quędam puella.Vlti-
mò potest exēplificari in quolibet laico sub-
dito quo ad tēporalia ratione domicilij tan-
tum.vt in d.l.si quis postea. Abbas.

CAP. XX.

1 *Clerici conuenti in curia Romana non possunt excipere quod ibi non sunt sortiti forum nulla ratione.4.*
2 *Forum quot modis quis sortitur.*
3 *Delinquens non potest puniri nisi in loco,vbi sortitur forum.*
5 *Exceptio dilatoria proponi debet ante litem contestatam.*
6 *Forum quis sortitur ratione delicti:& vide plenè quomodo proceditur.*
Delinquens an possit citari à loco delicti existens in alio territorio.7.
Contumax excommunicatur.
8 *Iudex cui est commissum,vt citet aliquem in suo territorio: dēt hoc facere, alias punitur maximè si non remittit..6.16.*
10 *Processus factus contra citatum & contumacem quē ignorat iudex an sit in territorio vbi deliquit non valet.*
11 *Clericus delinquens in alieno territorio an perdat priuilegium fori.& quid de aliis priuilegiatis?*
12 *Delegatus delinquens in causa sibi commissa,an possit puniri per ordinarium?*
13 *Delinquens an possit puniri vbi reperitur?*
Vagabundus quis sit.
14 *Bannitus an dicatur vagabundus?*
15 *Delinquens an sit remittendus ad locum vbi deliquit,& an debeat præcedere causæ cognitio.18.20.*
Et quis est vagabundus.vide in 21.
17 *Iudex qui non potest cognoscere de aliquo delicto, potest tamen delinquentem remittere ligatum ad iudicem qui potest cognoscere.11.infi.*
19 *Fuga inducit semiplenam probationem,*
20 *Executio sententiæ non impeditur per illum qui dicit sua interesse,nisi de suo interesse summariè doceat.*
22 *Clericus habens beneficia in diuersis territoriis, concurrentibus contrariis mandatis eodem tempore debet obedire,cui primo se obligauit.*
23 *Consuetudo quod delinquens nō remittatur ad locū vbi delinquit, quo casu valet.*
24 *Iudex puniens delinquentem in foro delicti,poterit punire secundum statuta loci vbi delictum est commissum.36.*
25 *In delictis an attendatur locus,vbi fuit factum vulnus,an locus ex quo fuit emissum telum ad vulnerandum.*
26 *Delinquens in confinibus sortitur forum vtrobique.*
27 *Mandans maleficium in aliquo loco committendum, an puniatur in loco commissi delicti,an in loco mandati.*
28 *Testis examinatus ad instantiam vnius iudicis extra territorium examinantis:& dicat falsum à quo iudice punitur?*
29 *Forum quis sortitur ratione contractus largissimè etiam sumpti.*
30 *Contractus quò ad solennitatem regulatur secundum statuta loci vbi celebratur, licet alibi sit destinata solutio.*
Statutum quòd de contractu soluatur gabella, habet locum licet alibi sit destinata solutio.
Maritus in lucranda dote attendit statuta domicilij sui,non vxoris suæ.
Salarium quod præstari debet propter aliquod opus,an præstetur in fine vel in principio operis.
33 *Viatores quo casu sortiuntur forum ratione contractus etiam si sint exempti.34.*
35 *Exemptus litigans si non opponat,non valet processus, nam nec expresse potest renuntiare exemptionis priuilegio.*
36 *Iudex habet omnimodam iurisdictionem in rem,& personam illius qui contrahit in loco suæ iurisdictionis.*
37 *Iudex non tenetur regulariter remittere contrahentem ad iudicem loci vbi contraxit.*
38 *Forum quis sortitur ratione domicilij tam de contractibus alibi gestis quàm de delictis,& de re alibi sita.*
40 *Statutum,quod subditus vbicunque deliquerit ligetur tali pœna,an valeat.*
41 *Absens à domicilio potest citari per iudicem domicilij etiam extra territorium, & non comparens punitur,vt contumax:& potest excommunicari.42.*
43 *Forum quis sortitur in loco vbi est sita res quæ litigatur, siue stabilis, siue mobilis in loco permansura.*
44 *Legatum factum de omnibus rebus quæ sunt in domo:non extenditur ad illas quæ sunt causa vendendi.*
Sequestrum an possit fieri de rebus transitoriis de loco.
45 *Papa est iudex ordinarius omnium, & nullus potest eius fauorem declinare in spiritualibus.idem in Imperatore.*
Conuentus coram Papa quia inuenitur vbi est Papa habet ius reuocandi domum ex causa,sed an teneatur satisdare.49.
46 *Causa quæ dicatur necessaria,vel quasi,vel probabilis.*
Peregrinantes non possunt capi pro repræsaliis.
47 *Scholares non capiuntur pro repræsaliis:nec illi qui veniunt ad videndum eos.*
48 *Restitutio in integrum an dicatur causa necessaria ad effectum.de quo hic.*

1 Licet.¶†Clerico in curia Romana conuento non competit
declinatoria fori, posset tamen sibi ex causa competere
ius reuocandi domum,vel summa sic magis ad literā.Quisque cle-
ricus potest in curia Romana conueniri,licet aliàs specifice forum
ibi ñ sortiatur:habet tamen ex causa ius reuocandi domum. Et pri-
mo ponit quatuor modos sortiendi forū.Secundò addit quintum
cum modificatione.ibi,quia tamen.¶Casus literalis. Quidam epi-
scopus apud sedem Apost. ↄstitutus ↄuentus fuit ibidem ab aduer-
sario suo. Ipse dicebat ꝙ non tenebatur respondere cum propter
hoc vocatus non fuerit : nec ibi deliquerit, & vel contraxerit, vel
domicilium habuerit nec possessio de qua conueniebatur erat ibi,
ex quibus causis sortitur quis forum.super hoc scribit Papa Capitu
lo ipsius,dicens,quod licet causa aliqua de prædictis ex quibus sor-
titur forum episcopus illorum apud sedem Apostolicam conuen-
tus nō fuerit quia tamen Romana ecclesia omnium ecclesiarum
mater est & magistra,episcopus prædictus rectè potuit conueniri,
vt ibi aduersario responderet : nisi pro alia iusta & necessaria causa
venisset quam si tunc allegasset ius reuocādi domum saluum fuis-
2 set eidem.Bern.¶†No.primo quinque mod.sortiendi forum.quo
rum quatuor sunt speciales.quintus verò est generalis. Primus ra-
tione delicti,vt quia deliquit in loco,& hunc modum plenè expe-
diam super gl.prima.Secundus ratione contractus vt quia contra-
xit in loco,vel fingitur contraxisse ratione destinatæ solutionis: &
hunc modum expediam super gl.2. Tertius modus est ratione do-
micilij vt qa habet larem,idest,familiam in loco,seu maiorem par-
tem bonorum de quo, in c.ex perte B.&c.postulasti.s̃.e.& hunc ex-
pediam cum gl.3.¶Quartus ratione rei sitæ in loco de qua cōten-
ditur,& hunc expediam cum gloss.4.¶Quintus ratione comitatus
patriæ & supremæ potestatis : vt in loco vbi est Papa.& hunc expe-
diam cū gl.fi. Host.addit hic multos alios modos sortiendi forū vt
ratione originis,manumissionis,dignitatis &c.& vide quinquagin
ta duos modos quos prosequitur Guil.in Spec.de compe.iu.adi.§.j.
& bonus text.cum gl.in l.hæres absens.ff.de iu.vide etiam Bart.in l.
1.ff.ad mu.vbi generaliter prosequitur, an forensis effectus abbas
a vel rector ecclesiæ [a] vel monachus efficitur ciuis illius loci vbi ef-
ficitur prælatus vel monachus: vt ibi debeat conueniri,& conclu-
b dit quod sic.Idem dic in milite [b] vbi meretur stipendium.Idem in
doctore,quia miles est legalis militiæ.vt in l.municeps.§.miles.&ꝙ
3 ibi not.Bar.ff.e.vide gl.in l.ciues.C.de incolis.lib.10.¶†No.secun-
do ex tacita mente literæ, quod etiam de iure canonico nō potest
quis conueniri etiam de delicto nisi vbi sortitur forum aliquo ex
c prædictis modis nisi esset vagabundus, [c] vt not.in l.hæres absens.ff.
4 de iud.& ĩ.dicam.¶†No.tertio quod conuentus in curia Romana
d non habet facultatem declinandi forum [d] licet possit ex causa re-
uocare domum.Est enim differentia inter ius reuocandi domum,
& ius declinandi forum,declinat enim quis forum quando non est
suppositus iurisdictioni alterius.vt s̃.c.pxi. Reuocat verò domum
quando suppositus est,sed ex aliqua causa legitimat, non tenetur
tunc respondere,vt quia non venit ad hoc deliberatus,quando er-
gò reuocat domum dicit domine non veni ad hoc paratus,remit-
tatis me ad domum & deliberabo. Sed nunquid iste teneatur præ-
5 stare cautionem de redeundo ad locum.ĩ.subiiciā.¶†No.ibi,qua-
si tunc.&c.ꝙ sicut exceptio declinatoria fori est dilatoria, & debet
proponi ante lit.contest.vt in c.inter monasterium.de re iu.de quo
dic,vt no.in c.pastoralis.ĩ.de exce.& c.exceptionem.e.ti.ita & exce
ptio facultatis reuocandi domum, quod apertè innuit hæc litera.
6 & ita sentit In.facit l.fi.C.de exc.¶†Venio ad apparatum, & prima
gl.primo colligit ratione delicti quem effici de iurisdictione deli-
cti alterius.& colligit quatuor effectus qui sequuntur ex huiusmo-
di forum sortiri ratione delicti.Primus quia delictū dat iurisdictio-
nem ei,qui alias non habebat in delinquentem.Secundus,quia tol
lit priuilegium,quoniam non obstat priuilegium ꝙ habebat delin
quens debet puniri in loco delicti.vt in aut.qua in prouincia.C.vbi
de cri.agi opor.remittit tamen glo.ad no.in c.ex tuarum.de priuil.
Tertius,quia pro delicto conuenitur qs vbi domicilium habet vel
vbi i nuc

vbi inuenitur.l.j.C.vbi de cri.agi op.Quartus effectus:qa si crimen,
est graue remittitur puniendus ad iudicem vbi deliqt. in aut.vt nul.
iu.§.si qs verò ↄprehēsorum.& nil aliud gl.dicit circa istam spēm fo
rum sortiri,rōe delicti. Nūc examinem⁹ melius& pleni⁹:& primò
ea quę tangūtur per gl.primò.n.gl.dicit,ꝙ delictum dat iurisdōem.
Circa hoc primò quæro,quam iurisdōem dat in delinquentem:di-
co,ꝙ aut reperitur in loco delicti,& tunc hēt iudex loci,iurisdōem
in delinquentem quò ad oēs effectus.& quò ad p̄sonam, & quò ad
bona,& bñficia alibi existētia,vt c.postulasti. & qđ ibi dixi s̃.e.in l.j.
& aut.qua in prouincia.C.vbi de cri.agi op.Qđ procedit ēt si delin
quens sit in dignitate positus:nam extra territorium suum cēsetur
priuatus,vt l.3.ff.de of.præsi.vide bo.gl.in c.1.3.q.6.q̃ ponit q.de epo
vel metropolitano,delinquente in diœcesi alterius epi:& p Arc.in
c.2.de const.li.6.& p Io.An.in reg.cui licet.de re.iu.li.6.in mer.&per
Io.Cal.in c.j.de rap.aut nō reperitur ĩ loco delicti : & tūc,aut citatio
ↄprehendit eum dum esset in territorio : & tūc fm oēs p̄t ēt ↄ eum
absentem p̄cedi ēt ad excōicationem : qa ↄtumacia est ↄctā ĩ loco:
iō p̄t p̄cedi ēt ↄ personam,inq̃tum tñ fieri p̄t,salua violatione alte-
rius territorij.arg.c.s̃.prox.& vt lit.non ↄtest.c.tuæ.tenet Io.de Lig
in cle.pastoralis.de re iu.& Io.Cal.in c.j.de rap.& Inn.in c.præterea.
de dila.& fa.c.cum sit.ĩ.de ap. & ꝙ ĩ.dicam de iudice domicilij. Aut
a citatio [a] nō apprehēdit eum.& tunc sunt varię opi.quidam.n.vt re-
fert In.dñt,ꝙ licet possit citari ad effectū p̄cedendi ↄ bona existen-
tia in territorio delicti:nō tñ ↄ personam:vñ nō p̄t citari vel al̃r ex-
cōicari vt ↄpellatur ↄparere:qa ex quo est extra locum nō hēt iudex
delicti iurisdōem in p̄sonam:& sic nō p̄t eum ↄtumacem ↄstituere,
& per ↄñs nec p̄t excōicare,nec al̃r p̄cedere ↄ p̄sonam.Pro hac sñia
facit optimè cle.pastoralis.de re iu.& c.Ro.§.ↄhentes.e.ti.li.6.vbi dr̃
ꝙ iudex rōe ↄctus,nō p̄t absentem inuitum ad se trahere licet possit
citare rōe mistionis fiende quò ad bona.Alij dñt,vt refert idem In.
ꝙ ex quo hēt iurisdōem p̄t citare extra territorium,quod si citatus
non venit est ↄtumax.& per ↄñs p̄t excōicari,vt lit.nō ↄtest.c.tuæ.&
c.qm̃.Sed primi resp.ꝙ ñ p̄t citari extra territorium:sed si ēt posset,
nō tñ p̄t excōicare eum:qa nō est ↄtumax:qa ire nō tenetur,sed suf
ficit si res suas possidere patiatur.ar.ff.de proc.sed & hæ.§.vl.& l.seq.
nec est mirādum,quod s̃.dictū est eūm nō ↄtumacem,& fieri mis-
sionem ↄ eum:hoc.n.fit in absentem cā reipub.& in pupillis qui nō
sunt ↄtumaces.ff.ex quib.cau.ma.item ait prætor.§.hæc aūt.ff.de pri.
cre.si pupillus.vel ēt si sit ↄtumax:hoc est verum duo ad missionem
fiendam:nō aūt,ꝙ possit ad aliud p̄cedi. arg.c.Ro.§.ↄhentes.præal.
& hoc magis vr̃ hic placere In.& in c.2.de dila.& Io.An.in d.§.ↄhen
tes.& Io.de Lig.in d.cle.pastoralis.vbi dicit,ꝙ qñ est absens debet fa
cere illum citari per iudicem vbi degit:ex quo agitur de afficiēdo
personam.Idem d.Ant.hic qa inq̃tum est extra territorium nō est
in aliquo subditus iudici delicti:qa accidētaliter ei subiicitur,& nō-
naliter:sicut ex domicilio,nisi sit prius præuentus p citationem,vt
s̃.dixi.Pōt tñ eum facere citari,& requiri per iudicem,vbi degit:& si
tunc ad illius,citationem nō ↄparebit in loco delicti poterit p eum
ↄdemnari,qa tūc vr̃ ↄtumaciam committere in loco vbi fuit iussus
adesse p suum iudicem:arg.l.si vt p̄ponitur.ff.de fideiuss.& l.ↄxisse.ff.
de act.& ob.Et hoc ēt voluit Io.de Lig.& Io.An.vbi s̃. Host.in c.j.de
rap.vr̃ tenere opi.ↄtriam, vt talis excōicare possit extra territorium
existente per illam decr.j.quæ hoc nō p̄bat.¶Io.Cal.ibi ponit duas
opi. primò.n.dixit satis æquè posse distingui, ꝙ si tpe quo fuit cita-
tus,vel monitus erat in territorio, licet tpe excōicationis non sit,
bñ tñ p̄t excōicari,& sic sit vera opi.Host.ita intell̃r c.tuæ.& c.vlt.vt
lit.nō cont.inq̃tum de pœna excōicationis loquuntur.& c.cum sit
Romana.de ap.vbi Apl̃s excōicauit Corinthium absentem.& 2.q.
1.de manifesta.& ꝙ ibi no.sed si tpe citationis nō erat in territorio
tunc nō p̄t excōicari rōe prædicta,qa citatio eum nō arctat,vt s̃.di-
ctum est,& in cle.pastoralis.de re iu.postea dixit ꝙ licet hoc dictum
æquum videatur.tñ verius credit:ꝙ si nescitur vbi est,& citatio est
ltīmè facta in loco . commissi delicti p iudicem delicti vel in loco
habitationis per iudicem domicilij excōicari poterit per superius
all.& sic intelligatur decr.ex tu.2.resp.de cle.nō resi.nam & tūc pro
p̄nte reputatur.de do.& contu.causam.& c.fi.sed si facit copiam sui
alibi:tunc prius iudex debet reqrere iudicem sub quo degit vt mo
neat vel citet delinquentem,& si postea nō ↄpareat latitare vr̃,ita ꝙ
poterit excōicari al̃r nō,vt in d.§.ↄhentes.vbi iō non exprimitur de
excōicatione : qa de illa nō quærebatur,sed solū de missione fien-
da in bonis.Ad idem in auth.vt oēs ob.iu.prouin.§.2.col.5.sic.n.di-
sponit ius citare absentes non latitantes,vt in d.aut.vt nul.iu.§.si qs
verò comprehensorum. optimè facit præall.cle.pastoralis.ver.nos
quoq;.dicit tñ Cal.quod si quis vellet sequi aliam opi.quæ indistin-
ctè,vr̃ vellle talem absentē per iudicem delicti excōicari posse: tūc
oportet ꝙ dicatur sicut tenent quidam Mod.ꝙ iō p̄t citari,& excōi-
cari absens per iudicem domicilij vel delicti:quia effectus talis cita
tionis refertur ad locum sui territorij:& hoc dñt exprefsè probari.
C.de epis.& cle.l.oēs.§.verum si apparitor.bñ fac.§.ↄhentes.vbi hoc
vr̃ tenere Io.Mo. Ad idem facit quia absentem monet prælatus,vt
veniat ad residendum quod si nō venerit punitur.de cle.non resi.c.
vlt Dicit tñ Cal.quod licet prædicta opi.p præal.iura fortit̃ com-
probetur:plus tñ sibi placet,quod s̃ dixi distinguendo inter absen-
tem qui nō facit vel faciat alibi sui copiam : aliàs supfluè diceret̃ iu-
ra iudicem sub quo degit debere reqri,vt citet vel moneat:& sic p̄t
intelligi §.verum si apparitor.& §.ↄhentes.Et aduerte,quia illa opi.
quam dicit Cal.tenere quosdam Mod.est opinio multorum docto
rum legum,vt Pe.Iac.de Are.in d.l.oēs.§.verum si apparitor.vbi dñt
esse casum in l.2.ff.de of.præfe.vr.& ad l.vlt.ff.de iu.om.iu.vbi dr̃ qđ
extra territorium ius dicenti nō paretur impunè:rñdetur,quod est
verū in actu iurisdōnis:sed in actu cuius effectus refertur,ad locum
in quo habet iurisdōem vt in proposito,tunc bñ est parendum:vñ
si nō venerit iudex poterit eum excōicare,si talis est iudex,vel aliter
poterit ltīmè procedere ↄ eum. Adducunt vnum simile,præfectus
vrbis nō habet iurisdōem nisi in vrbe:& per centum millaria vltra.
pone,præfectus vrbis est extra: nunquid ibi p̄t exercere iurisdōem,
& certè non p̄t: sed tñ q̃t ibi delegare vt effectus ad locum suæ iu-
risdictionis conferatur.vt ff.de of.præf.vr.l.vlt. sic in proposito fm
eos,& hanc opi.secutus est Cy.postea disputando vt refert Bar.in l.
j.ff.de req.re.vbi ↄcludit.ꝙ ista citatio quæ fit per verba,vel p edicta
p̄t fieri de eo qui est in alieno territorio,vt in præal.§.verum si ap-
paritor.& in d.l.2.C.de of.præf.vr.Citatio verò realis capiendo per-
sonam fieri non potest in alieno territorio. arg.in aut.vt nul.iu.§.si
quis verò comprehensorum.posita C.de adul.in aut.si vero crimi-
nis.Sed ↄ hoc facit cle.pastoralis.vbi Papa reprobauit sñiam,Impe-
ratoris Pisis latam vbi per edictum citauerat regem Robertum exi
stentem in terris ecclesiæ,& sic in alieno territorio,& dicit ibi Pa-
pa,ꝙ debuit requiri ab Imperatore vt citaret regem in suo territo-
rio:non autem ipse Imperator potuit citare. Cy.in d.dispu.dixit,ꝙ
nō p̄t ad illam cle.dari respōsio in pace: sed trāseat cū aliis errorib.
canonist.quæ responsio vr̃ satis temeraria ↄ tm̃ principem:cui dif-
ficultatem legum data est potestas declarandi,vt in c.per venerabi-
bilem.qui fil.sint le.Vnde Bar.in d.l.j.ff.de req.re.saluando illam cle.
vt procedat de iure.dicit quod qñque sunt plures iudices hñtes iu-
risdictiones separatas, tñ illæ iurisdōes hñt dependentiam ab vno
principe,vt diuersi pręsides diuersarum.prouinciarum cōstituti à
principe vel ab vno rege,tunc poterit alter verbo,citare in territo
rio alterius:ita loquitur l.omnes.§.verum si apparitor.cum si.quasi
hoc videatur permissum à principe qui eos ↄstituit. facit ad hoc in
ar.l.quæro.ff.de sol.& de admi.tut.l.Titium.§.tutores.Quidam sunt
hñtes iurisdictiones separatas,& distinctas, ita ꝙ vna ab alia nō de-
pendet,nec sunt sub eodem dño,vt Papa & Imperator:& tunc vnus
non p̄t citare in territorio alterius ita loquitur fm enm cle.pastora
lis.sed debet requirere iudicem in cuius territorio est, vt illum ci-
tet.& procedit hæc solut.tenendo, quod imperium non dependet
* ab ecclesia:sed tenendo quod dependeat vt *communiter* tenetur,& p
ecclesiam declaratum est: respondet,& alio modo,ꝙ vnus iudex p̄t
citare in territorio alterius cui non subest, vt in §. verum si appari-
tor.cum si.sed in territorio alterius maioris iudicis à quo habet iu-
risdōem propter eius reuerentiam,citare non potest, ar.ff.de dam.
infe.l.4.§.si tam vicinum. Et sic vr̃ Bar.persistere in hac opi.vlt.vt in
territorio æqualis iudicis fieri possit citatio verbalis,etiam ad effe-
ctum procedendi ↄ personam, sed in territorio maioris iudicis à
quo habet iurisdōem,non:sed certè licet hæc dist. videatur demul
cere aures,non tñ satisfacit ad cle.pastoralis.nā ibi Papa nō fundat
se, qa erat res ĩ territorio maioris iudicis:imò gñaliter dicit in ver.
quod si punitio,&c. Imperatorem potuisse punire delinquentem,
si fuisset inuētus in districtu suo vel ad eum de more remissus,& sic
apertè innuit in ibi pręcedentib.iudicem delicti nō habere iurisdi-
ctionem in personam,nisi reperiatur in suo territorio: nec habere
potestatem citandi : sed debet requirere iudicem vbi degit vt eum
citet. Vñ gñaliter dixit in verbo nec citatio
b qđ citatio nō arctat [b] extra imperium,ↄstitu-
tum, nec fundat se quia erat in terris eccle-
sie,sed generaliter hoc disponit.licet postea
dicat ad verificationem eius, ꝙ generaliter
dixerat eum non fuisse requisitum,vt regem
citaret.Item ex opi.Bar.sequeretur vnū epm
posse citare in diœcs.alterius etiam respectu
personæ,& eum excōicare,cum vnus episco
pus non habet iurisdictionem ab alio,cuius
ↄrium apertè innuit §.ↄhentes.vbi apertè dr̃,
ꝙ non potest iudex ↄctus ↄhentem alibi exi-
stentem trahere inuitum: quod tamen face-
ret si posset eū excōicare,vel aliter p̄cedere
ↄ personam : qa indirectè hoc faceret, vt di-
cit ibi Io.And.vnde tantum permittit ibi rōe
bonorum,& per hoc tollo quod dicit Cal.ꝙ
ibi non quęrebatur de excōicatione,sed tm̃
de fienda missione:nam ex quo dicit,ꝙ non

Sebast.Sapia.
a ¶Aut citatio.Iste
passus eget deci-
sione Cęsaria fm Ang.
in l.fi.ff.de iu.om.iu.
vide ibi Ias.dicētem
ꝙ cōiter tenet̃ dist.
q̃ ponit Bar. in l.j.§.j.
ff.de req.re.& in ex-
traua. ad reprim.in
ver.per edicta.
b ¶Non arctat. De
hac varietate vide
Are ↄs.126.maximè
cir.fi.& vide eūdem
ↄs.8.Old.ↄs.38.d.de
Ro.decis.suis in no
uis.hoc eo.ti.

Sebast. Sapia.
a ¶Quòd citatio. vide de hoc articul. Ang. disputãtem in dispu. sua inc. Bononiensis. ver. discēdo igitur. vbi dt, ꝙ rl'r ñ ꝑt citari existens ex̄ territorio. vide ēt Ia. tè ꝑ Old. ĩ ꝯs. 78. inc. tertiò q̃rit. vide ēt Car. ĩ cle. i. q. 2. d iud. vbi ponit, ꝙ pōt fieri qñ iudex alterius territorij patitur.
Zacharias.
b ¶Nō ꝑt distringi ꝑsona. adde an ꝑt cogi, per pœnã censuræ excōicationis, ꝯparere in loco delicti. tu vid In. hic, & Car. in cle. j. §. deniq;. q. j. de re iu. quod no.
Zacharias,
c ¶Perditur priuilegiū. adde Bal. in sua mar. ĩ ver. ꝯdō. §. fi. q vr̃ tenere ꝯriū dum dr̄, qd delinquēs ex̄ locū originis gaudet bñficio statutorū loci originis. all. l. pe. ver. sunt qdã. ff. de var. & extra. cog.
Sebast. Sapia.
d ¶Qd priuilegia. Et hoc tenet Pau. de Ca. ĩ aut. quã ĩ ꝓuincia. C. vbi de cri. agi op. no. Bar. ĩ l. 2. §. legatis. vbi Ang. ff. de iud. vide Fel. in c. j. s̄. de rescr. vbi mouet difficultatem. ꝯ hoc ꝙ priuilegia, clausa in corpore iuris nō cēsent. sublata: & ad hęc, vide cautelam, quam tradit Barth. Veron. caut. 76.
Sebbst. Sapia.
e ¶Priuilegiū clericale. circa hãc mãm vide Ias. in l. fi. ver. secūdo principaliter. ff. de ꝯst. prin. vbi ponit rl'am, ꝙ pp delictū. perditur priuilegiū exēptionis: sed limitat v. modis, vt ibi per eum.

potest illum trahere inuitum satis negat ꝓcessum, ꝯ ꝑsonam ꝑ quam indirectè traheretur, nec ēt ꝓcedit rñsio Cal. ad cle. pastoralis. dum dicit, qd loqtur, qñ citatur qs ad locum notoriè periculosum vel qñ is q citatur non erat subditus citãtis rōe delicti vel domicilij vel alio mō: nã si bñ pōderetur ille text. Papa allegat multas rōes nullitatis, & nō solū ex-
a primit illã, sed ēt ꝙ citatio a de delinquēte in territorio citãtis nō ꝑt fieri ex̄ districtū citãtis. & sic illa rñsio ñ est bona, nec ēt Cal. vr̃ in ea ꝑsistere. Quid ergo dđm in tãta, & tã maxima doctorū varietate, & maximè qa apertè vr̃ tex. in d. l. 2. C. de of. præf. vr. & in d. §. verū si
7 apparitor ꝯ text. d. cle. pastoralis. ¶†Br̃ puto ꝯcludēdo totã mãm, ꝙ si reperitur ĩ loco delicti: tūc quò ad oēs effectus, & respū ꝑsonæ, & respū bonorū ē de iurisdōe iudicis delicti, vt s̄. dixi. & hoc quò ad forū ꝯtentiosum sec9 quò ad forū pniale, vt no. 16. q. 1. placuit. & plenè tetīgi in c. qd clericis. s̄. e. vbi posui rōem dñæ. Aut nō repitur in loco delicti, & tunc si fuerit in citatione ꝯuentus: tūc ꝑt excōicari & oīs ꝓcessus supra ꝑsonam fieri inq̃tum patitur status, & qualitas cãę, & citari ex̄ territoriū verbal'r qa iam est ꝯtumax, & ꝯuentus. s̄. c. ꝓx. cum si. aut nō fuit ꝯuentus, & tūc ꝑt citari verbal'r quò ad effectū distinguendi bona,
8 vt in §. ꝯhētes. ¶†Item ꝑt reqri iudex vbi degit vt eum citet vel remittat, & ille dēt hoc facere, vt ĩ. dicetur, & ꝓbatur in cle. pastoralis. & in d. aut. vt null. iu. §. si qs verò ꝯprehēsorū. & si citatus ꝑ iudicē vbi degit ñ vult ꝯparere, ꝑt excōicari ꝑ iudicē delicti, & alius ꝓcessus fieri ꝯ ꝑsonam, inq̃tum patitur status causæ: qa iam ꝯstitutus est in ꝯtumacia ꝑ citationē iudicis vbi degit, & vr̃ ꝯtumax in loco ad quē citationis effectus dirigitur. ar. d. §. ꝯhētes. & d. cle. pastoralis. vbi innuitur ꝙ si ille fuisset citatus ꝑ iudicē vbi degebat, potuisset ꝯdemnari postea secuta ꝯtumacia, fa. l. j. ff. de req. re. & in aut. vt oēs ob. iu. ꝓuin. §. 2. col. 5. Si verò ille iudex vbi degit nō facit remissionē nec citationē: tunc puto, ꝙ nō ꝑt ꝓcessum facere ꝯ ꝑsonã nec ad istū effectū citare ex̄ territoriū ꝯstitutū. primò ꝑ tex. d. cl. pastoralis. & §. ꝯhētes. & vr̃ ꝓbari ĩ d. §. si qs verò ꝯphēsorū. vbi dr̃ ꝙ si recessit de loco, & nescitur vbi sit: tūc
9 dēt citari edictis. ¶†Si verò scitur, ꝙ degit in alia ꝓuincia tūc dēt reqrere illū iudicem, vt remittat. & si non vult remittere punitur, vt ibi. Host. n. ꝯcedit citationem sicut in primo casu & sic in parte saluat opi. Cal. vt qñ nesci-
10 tur vbi est, possit citari ꝑ edicta. ¶†Verumtñ
b dico, ꝙ si nō pareret nō ꝑt distringi ꝑsona, b sed tñ proceditur respū bonorum, vt l. j. ff. de req. re. nam si est in veritate ex̄ districtum iudicis delicti nō hēt iste iurisdōem in personam, vt in præall. cle. pastoralis. & sic ꝓcessus reperitur factus ab eo, q nō est iudex: vel qui nō est certus de sua iurisdōe, vñ posset attentari, ꝙ ēt si esset delinquens in territorio, delinquentis, ex quo tñ hoc est incertū iudici, nō valet ꝓcessus ab eo factus ꝯ ꝑsonam, qa ignorat de sua iurisdōe. ar. l. si is ad quem. & l. q in aliena. ff. de ac. hæ. & in c. ex parte. de ꝯcess. præb. & ꝙ no. Bar. in l. 2. ff. de iud. & sic restringuo dictum Cal. ad l. 2. C. de off. præf. vr. & ad §. verum si apparitor. q multum vrget: rñdeo, ꝙ ꝓcedit in præfecto vrbis in fauorem ipsius vrbis, vt sic præfectus vrbis possit citare delinquentes in vrbe, licet inde recesserint. nam sunt spãlia in fauorē vrbis & præfecti ipsius vrbis. Præterea §. verū si apparitor. nō loquitur in criminali, nec ad effectū distringēdi ꝑsonam. & l. 2. loqtur in his qui sunt obnoxij seditionis vrbis, & in odium seditiosorum. Item pñt illa iura intelligi, vt fiat citatio ad effectum distringēdi bona nō aūt quò ad ꝑsonam, cum habeamus tex. expressum in ꝯrium in cle. pastoralis. vel intelligantur in iudice domicilij qui ꝑt citare ad oēs effectus subditos suos, licet sint extra territorium, vt plenè dicam ĩ. super 3. specie. ¶Sed iudex vnius ꝓuinciæ nō ꝑt citare delinquentem ꝯstitutum in alia prouincia per iura præal. licet aliud senserit Bart. & alij multi quib. obstant iura & rōes superius all. Iste. n. forus est accidētalis, nec dēt extēdi ad ꝯstitutum alibi, nisi inquãtum reperitur à iure permissum, per viam recursus ad alium iudicem, & per remissionem fiendam. & hæc quò ad pri-
11 mum effectum gl. ¶†Secundò dicit gl. ꝙ pp delictum perditur pri-
c uilegium c: vñ nō ob. priuilegio dēt ꝯueniri vbi deliqt. Contra hoc facit auth. clericus. & aut. causa. C. de epis. & cle. vbi patet, ꝙ clericus delinquens dēt ꝯueniri coram iudice suo, nō coram iudice seculari & vr̃ ꝙ ēt de iure ciu. ꝑ delictum non ꝑdatur priuilegium de iure can. vr̃ expssum in c. j. de priui. li. 6. vbi patet ꝙ exemptus delinquēs in loco exēpto nō perdit priuilegium. sed gl. in aut. qua in ꝓuincia. all. in gl. ponit duas sol. prima est ꝙ ꝑ delictū ꝑditur priuilegiū fori, ñ aūt priuilegiū sui iudicis. hoc ē ꝙ delinquēs hic Senis ꝑt declinare forū hui9 ciuitatis: dēt tñ ꝯueniri corã suo iudice, vt si est cleric9
d coram epo, si est laicus corã ꝑtãte. Alia sol. est ꝙ priuilegia d in corpore iuris clausa nō tollūtur, & sic ꝓcedunt ꝯria. Sed alia q̃ nō sunt in corpore iuris clausa cēsentur sublata. cum hac vlt. sol. transit ibi Bar. sed Cy. & Pe. aliter ibi dñt, videlicet ꝙ si delictum non est atrox priuilegium nō tollitur, si delictum verò est atrox, tūc inspicienda est qualitas priuilegij, si. n. eximit à particulari iurisdictione sub eodem gñe iurisdōis illud priuilegium tollitur, vt est videre in milite: licet. n. miles habeat spãlem iudicem ex priuilegio & eximatur à iurisdictione præsidis: est tñ sub eodem gñe iurisdōnis, vñ ex delicto atroci perdit tale priuilegium, vt in aut. vt iu. sine quoq. suffr. §. nolumus. fac. l. j. vbi senat. vel clar. Si aūt priuilegium eximit à certo gñe iudicum trãsferens ad diuersum genus fori, tunc tale priuilegium non tollitur ꝑ delictum, & hoc qa non remãsit sub priore principe seu sub eodem gñe iurisdōis, iō clericus delinquens non ꝯuenitur coram laico. & sic loquatur aut. causa. & aut. clericus. Ex quo infert Cy. ꝙ clericus exemptus perdit priuilegium rōe delicti, qa remãsit sub iurisdōe Apostolica: licet fuerit exēptus à iurisdōe epi, sed certe hoc vr̃ ꝯ c. j. de priu. li. 6. vñ puto ꝙ de iure ciu. tollantur priuilegia concessa, quæ non sunt in corpore iuris clausa, nisi habeant clausam derogatoriam. ar. eorum quæ no. in c. nonnulli. s̄. de rescr. & hoc limito verū, qñ est priuilegium tale qd aduocat cãm ex̄ locū delicti, secus. n. si ꝑt seruari in loco delicti: nam in aut. qua in ꝓuincia. & in corpore vñ sumitur, vt oēs obe. iu. ꝓuinc. §. 2. tñ tollit priuilegium ad finem vt cognoscatur in loco delicti. Si verò sunt priuilegia in corpore iuris clausa, tūc puto ꝙ non violãtur ĩ aliquo, nisi in casib. iure expressis, & sic tollo quod ꝑt obiici de militib. & clarissimis viris, vt in l. 2. C. vbi sena. vel cla. Non. n. est præsumendum principem voluisse vnico verbo tãta iura tollere multa maturitate ꝯdita, vt l. si qñ. C. de inoff. test. & in c. ecclesia. de ele. de iure verò can. concludo post d. Ant. ꝙ quoddam est priuilegium eximens à certo gñe iudicum, & transferens in aliud genus, & illud non tollitur ꝑ delictum superueniens, & hoc procedit ēt de iure ciu. vt s̄. dixi: vñ si clericus delinquit non perdit priuilegium, vt in c. si iudex laicus. de sen. exc. li. 6. & in c. ꝯtingit. & in c. in audientia. de sen. exc. in antiq. cum si. & hoc procedit maximè hñdo respectū ꝙ hoc priuilegium fori quò ad clericos est ēt de iure diuino, vt dicit In. in c. 2. de ma. & ob. vide bo. gl. c. si Imperator. 96. di. & hoc verum, nisi ĩ casib. in iure expres-
e sis in quib. per delictum perditur priuilegium clericale. e vt c. perpendimus. ꝛm vnum intellect. de sen. exc. & c. vno. de vi. & ho. cle. li. 6. cum si. Quoddam est priuilegium eximens à iurisdictione certæ speciei iudicum, vt qñ eximitur quis à iurisdōe epi, remanet tñ sub eodem genere iurisdōis. s. sub Apostolico, & tunc eximitur à iurisdōne respectu certi loci & tūc delinquendo ex̄ locum perdit priuilegium, secus si in loco, vt c. j. de priu. li. 6. Si verò eximitur persona non respectu certi loci, & tūc ꝑ delictum nō perditur priuilegium, vt c. j. §. ĩ eos. e. ti. li. 6. de priu. & hoc nisi ꝯcurrat alia causa accumulãs in ꝯueniendi, vt in præal. §. in eos. & quod dixi in c. dilecti. s̄. e. & hoc ēt ē & no. ꝑ isti capellanis, & scriptorib. sedis Apostolicæ, & aliis familiarib. qui eximūtur nō habito respectu ad certum locum sed ad personam: tales. n. non poterunt puniri in loco delicti per ordinarium, sed debent remitti ad iudicem cōtentum in priuilegio. puto tñ ꝙ in maiorib. criminib. vbi timetur de fuga possit ordinarius loci tales delinquentes carceri mancipare, & ad superiorem remittere. ar. opt. in aut. de def. ciu. §. audient. vbi defensor ciuitatis q nō iudicat de maiorib. criminib. ꝑt pro talib. criminib. capere, & ad superiorem remittere. facit ꝙ no. In. in c. vt famę. de sen. exc. nam & hoc vr̃ licitum personæ læsæ, si timetur de fuga, vt innuit gl. no. in l. nullus. C. de iudæ. fa. l. ait prætor. §. si debitorem. ff. quæ in frau. cre. & qd dixi in c. cum non ab homine. s̄. de iud. Aduerte tñ diligenter, qa licet prima fronte hoc dictum d. Ant. videatur verum, tñ posset instari qa §. in eos. per eum allegatus, nō probat id ad ꝙ inducitur: loqtur enim in priuilegiatis vt nō possint excōicari, vel suspēdi, & sic specificè quò ad illa vr̃ priuilegium ꝯcessum rōe delicti, cū excōicatio & suspēsio nō ferãtur nisi rōe delicti seu inimicitiæ, vt not. in c. j. de exces. prælat. nō mirum ergò si priuilegium id nō perditur rōe delicti, sed nos loquimur qñ priuilegium dat simpl'r alicui certos iudices, quo casu potest teneri illa opi. seu distinct. Cy. & Pet. coniuncta opi. Bar. cum limit. quam s̄. posui. & facit illud c. j. in pr. de priu. lib. 6.

vbi sim

a Sebast. Sap. ¶Potest conueniri. Quod vagabundus potest puniri vbi inuenitur dato etiam ꝙ ibi non deliquerit, tenet Io. de Anan. in c. j. ĩ. de rap. Sal. in l. j. C. vbi de cri. agi op. vbi Bart. & Bal. in l. cum longi. C. de long. temp. præsc. Alex. in l. alio. ff. de eo quod cer. loc.
b ¶Vbi reperitur. Adde Cæpol. ꝯs. 59. & ibi ēt vide an bannitus dicatur vagabundus.
Ant. Fran. ¶Ad hoc vt qs dicatur, vagabūdus, vide gl. ĩ l. 4. §. prætor ait. ff. de dã. infe. q̃ nãl'r dixit, ꝙ vagabundus ꝓpriè, dr̃ ille, q nō hēt domum propriam, vel ꝯductam, & illã gl. seqtur Bart. in l. j. ĩ fi. vbi ēt ꝑ Bal. C. vbi d cri. agi op. & vide ēt Bar. in l. j. C. de colo. tra. li. 11. vbi dixit, ꝙ q vagatur ꝑ orbē, dr̃ vagabūdus, & q nō stat firmus in certo loco: de quo ēt per Bar. ĩ l. j. C. de tyro. e. li. & q deserit terras. vt ꝑ eundē Bart. in l. qsqs. C. de ag. & cēs. & q sunt de ciuitate submersa, & inhabitata, vel qui sunt de ciuitate ab hostib9 capta, & diruta. de quo ēt per Bart. in l. eius. §. Celsus. ad fin. ff. ad muni. & ꝑ Spe. in ti. de cōp. iud. adi. in pr. ver. sed quid si debitor. & in tit. de resc. pñtat. §. rōe autem causæ. ver. qd si vagatur. & vide Bar. in l. nemo. C. de re mil. li. 12. vbi dicit, ꝙ miles vagabūdus ꝑt puniri ꝑ principem.
¶Et adde, ꝙ debitor vagabundus ꝑt vbiq; ꝯueniri, vt est gl. quam ibi Bar. no. in l. hæres absens. §. proinde. ff. de iud. & ꝑ Ang. Bal. & do. C. de præsc. lon. tēp. in l. cum long. ꝙ intellige verū, nisi velit satisdare de stãdo iuri in ꝓprio domicilio, vt ꝑ Bal. ĩ add. Spe. ti. de cōp. iu. ad. ver. de vagabūdo. & per Ale. in l. alio. ff. de eo qd cer. lo. pro delicto aūt ꝑt vbiq; ꝯueniri, vt ꝑ Bart. & doct. in l. j. C. vbi de cri. agi op. & ꝑ eundem Bart. in d. l. hæres absens. ver. qd si debitor. vbi dixit, ꝙ multi ribaldi suspēduntur in ciuitatibus, eo quia non habent alibi forum, vbi autem sepeliendi sint si moriantur, vide Car. in cle. dudum. §. verum. in 20. q. & vide tex. in c. ecclesias. 14. q. 1.
c ¶Remissio. Adde an sit fienda remissio. Oldr. cons. 124. Cæpol. cons. 59. prox. alleg.
Zacharias. ¶Adde an debeat remitti ad iudicem loci ĩ quo deliqt, an verò ad rectorem ꝓuinciæ ēt ꝑ d. Bal. in l. fi. C. si à nō comp. iu. & Io. And. in c. cum æterni. de re iu. li. 6. de quo br̃ tu dic, vt plenissimè no. in apost. ad istud in c. pastoralis. §. præterea. in apost. in ver. remissio. s̄. de of. dele. vbi dicit, ꝙ hoc dicitur procedere de iure communi: quia de consuetudine hodie, non fit remissio etiam in criminalibus, & ibi quod nisi petita sit remissio, & expensis petentium.
Ant. Fran. ¶Vtrum remissio habeat, locum in criminalib. vel in ciuilib. primò dicas, ꝙ remissio in criminalib. habet locum, vt in auth. vt nul. iu. §. si qs verò ꝯprehensorū. & no. in aut. qua in ꝓuincia. C. vbi de cri. agi. op. & ꝑ Bal. in l. cum archimedorã. C. vt in poss. leg. tñ Bal. in add. Spe. in ti. de acc. vers. sed qd si offensus. dt se nescire. l. dicentem, qd debeat fieri remissio, & dt qd de cōsuetudine hodie nō fit remissio, nisi inter subditos eidem imperio, de quo ēt vide Bal. ĩ l. 2. vers. sed nūqd. C. de ser. fu. & hr̃ per d. Car. ĩ cle. pastoralis. §. deniq;. de re iu. & vide eūdem Bal. in l. 2. C. de hæ. inst. & in l. pe. C. de exc. rei iu. & hr̃ ꝑ Bar. & Ale. in l. sepulchri. de sepul. viol. & in l. si cui. §. fi. de acc. & no. doct. in c. j. de rap. & hr̃ ꝑ Bal. in c. j. de contr. feud. apud par. cur. term.
¶Et adde, ꝙ talis remissio dēt, fieri siue in ciuili siue ĩ crĩali: cã cognita: & ñ al'r, vt ꝑ Ale. post Ang. ĩ l. hr̃s absens. §. si qs. de iud. per l. j. C. vbi cã sta. & tenet d. Car. in d. §. deniq;. & vide Bart. in l. nō dubito. de cap. ĩ l. j. C. d sum. Tri. vbi ponit qs cognoscat d cã remissionis: an iudex remittens, & an iudex cui fit remissio. de quo plenè per Io. d Im. in l. pe. ff. de cust. re. & ꝑ Ale. ĩ l. si cui. §. fi. ff. de acc. & tenemēti, ꝙ remissio ꝑ delicto minimo nō dēt fieri ꝛm Gem. in c. Romana. §. ꝯhentes. de fo. comp. li. 6. & illud dictū refert & sequitur Laur. de Fa. olim præceptor meus in extraordinaria iuris can. in repe. l. in quorum. ff. d pig. q sua ætate fuit vir excellens. Et adde, qd remissio dēt fieri sumptibus, iudicis, secus si fiat ad petentis, secundum ci ad quem fit remissio si fiat ad petitionem petitionem partis, quia debet fieri sumptibus Bal. no. in c. si iudex. ver. sed quæro. de pa. tenen. in vsib. feu.

vbi simpl'r dr̃, quod exemptus rōe delicti perdit priuilegium nisi delinquat in loco exempto, & nullibi reperimus ꝯrium d priuilegio
12 rōe personæ. ¶†An autem delegatus delinquēs in causa sibi commissa possit puniri per ordinarium loci. dic vt not. in c. fi. de rescr. & in auth. qua in prouincia. C. vbi de cri. agi op. Quoddam est priuilegium eximens nō principaliter personam sed causam, vt ꝙ inferior non possit iudicare de crimine exposcente depositionem epi & certum est, ꝙ hoc priuilegium nō perditur per delictum, tum quia alias nihil operaretur priuilegium, tum quia non est concessum personæ, vnde eius delictum non debet hoc operari in c. accusatus. & in c. quãuis. in q. 6. de bap. maiores. Quoddam est priuilegium eximēs respectu maioritatis personæ, vt quia inferior non ꝑt iudicare maiorem. An autem perdatur hoc priuilegium, si superior deliquit in loco minoris, vt archiepis in diœcesi epi, maximè si ibi est statutum epale, dic vt s̄. remisi. & hoc, quò ad
13 secūdum dictum gl. ¶†Tertiò gl. dicit, quod ex delicto nascitur effectus, vt delinquens possit conueniri vbi habet domicilium vel vbicūque inuenitur. Inquantum dicit gl. delinquentem posse cōueniri vbi habet domicilium bene loquitur, vt in c. cum cōtingat. s̄. e. vbi dixi, & dicam latius ĩ. super gl. 3. vbi dicitur ꝙ effectus huius fori domicilij. Inquantum dicit quod delinquens ꝑt cōueniri vbi inuenitur. hoc dixit, quia tex. sic loquitur in l. j. C. vbi de cri. agi op. sed ille tex. intelligitur dupl'r, vt ibi no. per gl. & doct. primò, vt conueniatur vbi inuenitur, s. hr̃e domiciliū. q. d. conueniri ꝑt vbi deliquit, & vbi reperitur habere domicilium. Secundo ꝑt intelligi dè va-
a gabundo qui vbilibet potest conueniri, a in aut. vt nul. iu. §. si quis verò. & de eo ꝑt intelligi illa auctoritas, vbi te inuenero ibi te iudicabo, vel ꝑt intelligi in Papa & Imperatore, qui per vniuersum orbem hñt iurisdōem. 9. q. 3. cuncta per mundum. 96. di. si Imperator. secus sit in aliis iudicib. quorum iurisdictio limitatur territorio. Isti. n. non possunt punire delicta alibi commissa, ex quo in eorū territorio, delinquens non habet domicilium necaliter ibi sortitur forum, & hoc probat hic tacitè vbi exprimit certas species fori, & qs dicatur vagabūdus tangit gl. l. eius qui. §. fi. ff. ad munic. clarius tãgit gl. quam sequitur Bar. in l. 4. §. prætor. ff. de dam. inf. quæ dicit vagabūdum illum, qui nō hēt domicilium certum vel habitationem. ꝙ no. & idem Bart. in l. j. C. vbi de cri. agi op. Spe. tñ & Io. An. in Spe. de comp. iu. ad. §. j. sub ver. 40. vbi ponunt plures q. de hac materia. vñ r velle hoc ꝓcedere ꝛm aliquos, nisi vagabundus præstet cautionem de redeundo ad locum domicilij, & est dictum Accurt. in l. hæres absens. ff. de iud. in prin. gl. mag. ar. l. 2. §. pe. ff. e. quod debet intelligi de eligēdo sibi domicilium de nouo, vel de redeundo ad locum vbi prius habuit domicilium. nam si hr̃et domicilium, nō diceretur vagabūdus, vel fortè intelligeretur de foro rōe originis. Nam quis retinet domicilium vbi natus fuit, vt l. pe. ff. de sena. no. gl. & Bar. in l. assumptio. ff. ad mun. vñ rarò ꝯtingit, quod quis posset esse sine domicilio, capiendo domicilium pro iure conueniendi, & subeundi ibi onera, qñque capitur domicilium pro habitatione, & tunc vagabundus ꝑt esse sine domicilio, vt dixi s̄. rō, quia possibile, est quod qs sit sine domicilio, vt si nullam hēt habitationem firmam, & locus originis est detractus, vt plenè no. in l. assumptio. vñ tene illud quod ꝓpriè dr̃ qs vagabundus, qñ non habet habitationem firmam in aliquo loco. nam si reqrimus, quod sit sine domicilio, rarò dicetur quis vagabūdus rōe prædicta. Sed certè ego putarem, ꝙ ex quo tpe conuentionis reperitur absque domicilio, & sic fundata est iurisdictio illius vbi reperitur, quod nō sufficit præstare cautionem: cum si præuētus per citationem. ar. c. proposuisti. s̄. e. & l. cum quædam puella. ff. de iu. om. iu. faciunt no. in vno. de ob. ad ra. vr̃. n. facere hoc in fraudem. arg. opt. c. ex parte. de priu. & ĩ. ne cle. vel mo. c. 2. Et idem reperi post modum tenere Cal. in d. c. 2. de rapt. per l. j. C. vbi de cri. agi op. vbi simpl'r innuit tex. ꝛm veram lectu. vagabun-
b dum posse puniri vbi reperitur. b non ergò tenetur iudex mittere ad alium locum. Sed opi. ꝯria posset intelligi in eo q domicilium habet: licet aliqualiter vagabūdus. Aliam mirabilem limit. ponit Host. in sum. e. ti. §. 2. ver. quid de vagabundo. loqtur tñ sub dubio forte vt possit ipse vagabundus locum eligere vbi conueniatur. arg. ff. qui sat. cog. si fideiussor. §. si necessaria. & l. de die. ff. de iud. l. hæres absens. quæ iura in veritate hoc non probãt & ꝯ hoc dictum facit ꝛm d. Ant. l. non vtique. ff. de eo ꝙ cer. lo. & ff. de iud. interdum. posset enim eligere locum valde remotum ad incommodum actoris. Item possunt adduci rationes superius allegatæ: quare puto simpliciter sequendum, quod vagabundus possit
14 conueniri, vbi reperitur. ¶†Sed circa prædicta potest dubitari quid si non est vagabundus propriè, sed expulsus à ciuitate vel bannitus: nunquid possit conueniri alibi saltem vbi trahat moram, licet ibi non habeat domicilium. de hoc vide per Spe. in loco præalleg. vbi refert quosdam tenere, quod si non est spes quod cito reuertatur poterit alibi conueniri: est enim quasi vagabundus, & bannum non debet retorqueri in eius fauorem. secus si est spes de eius proxima reuersione. d. Ant. dicit, quòd si alibi eligit domicilium poterit ibi conueniri si autem non eligit domicilium: & tunc si non est spes ꝙ cito reuertatur poterit vbilibet tanquam vagabundus cōueniri: & hoc satis fuit de mente Spec. & est satis rationabile, & facit quod dixi in cap. quòd clericis. suprà, eod. & hoc
15 quò ad tertium dictum glossæ. ¶†Vltimò dicit gloss. quòd si delinquens recessit de lo-
c co delicti debet fieri remissio c ad locum delicti iudicis, secus si fiat ad petentis, secundum

¶Et adde, quod remissio ad locum delicti debet fieri ex toto orbe, cū de iure cōi vnus sit dñs totius orbis, vt no. voluit Bal. in l. executore. ver. pone, ꝙ est pñs. de exec. rei iu. vbi ēt dicit in ver. sed quæro de tali q. quod remissio fit ad locum delicti, qñ qs nō est alibi ꝯdemnatus, aliàs debet puniri vbi est ꝯdemnatus, quod dicit ibi esse valdè no. An aūt hēat locum remissio in ciuilib. & qñ, siue in ꝯctib. siue in

alia causa ciuili;vide,quæ plenè hñr in c.Ro.§.ɔ̃hentes.præall. & in d.l.hæres absens.§.s qs.ff.de iud.& p Bar.in l.j.in fi.de eo ꝙ cert.lo.& ɔclusio est,quod nō,nisi ɔ̃hentes renūtient priuilegio fori,ſm gl.l.j.ff.si qs in ius voc.nō ie. de quo me remitto ad dicta in locis præal. & p Io.de Im.hic q dt illa gl.esse verā de iure,sed ñ seruari de facto.

a licti a. Conclude hanc mām bř, ꝙ aut iudex delicti nō postulat hanc remissionem, & necessariò, nō est fienda:vñ licitè poterit in loco domicilij puniri, vt l.j.C.vbi de cri.agi op. ſm vnum intell.qui placet ibi Bart. Aut petitur remissio:& communiter tenet,ꝙ in leuioribus criminib.sed delictis non fiat remissio: nec et in atrocib.si agitur de crimine ciuiliter,vt no.Cal.in d.c.j.de rap.fit.n.ista remissio ad locum, delicti in exemplum, vt cæteri timeant, & sic vt inde tollatur scādalum, q̄ rō cessat in delicto ciuiliter intentato:si verò agitur criminaliter,& delictū est atrox,& tunc petitur remissio, vide bo.gl.in cle.pastoralis. de re iu. quæ in effectu ɔcludit,remissionem fiendam ex necessitate,& non ex vrbanitate vt qdam senserunt, & idem voluit Cy.in aut. qua in prouincia.& Bar.in l.si cui.ff.de accus.

16 ¶†Sedò ɔcludit illa gl.iudicem delicti reqrentem iudicē,vbi degit delinquens nō posse illum punire, cū par in parē nō hēt imperium: sed debet agere corā superiore ipsius. ɔ̃rium tenuit Cy.in d.aut.qua in ꝓuincia.sed Bart.ī d.l.si cui.tenet cū gl.per tex.illius § si qs verò ɔprehensorum.Io.Cal.in c.j.de rap.dt satis æque posse distingui, an criminosus degat sub iudice domicilij,q intēdit eum punire,& tunc sit verum,quod ex sola vrbanitate ꝓcedat remissio, & ꝑ̄ns nō poterit punire iudicem nō remittentem,& hoc verū vt fiat remissio ex vrbanitate vbi iudex delicti. etiā vult ꝓcedere:secus aūt si ipse non curat ꝓcedere.fac.c.per tuas.de sen.exc.sic ex vrbanitate posset iudex delicti remittere ad iudicem domicilij, sicut Pilatus remisit Christum ad Herodem. Aut criminosus degit sub alio q̄ iudice domicilij,vel ēt si ibi degit,tñ in loco delicti iam accusatus est ita, ꝙ iam præuenta est iurisdictio iudicis domicilij:& tunc accusatore instāte iudex delicti, mandabit remissionem fieri, & tūc erit necessariò fienda,al's poterit eum punire.dicit tñ Cal.ꝙ opi.Io.An. melius iure probatur,& absq; dubio illam tenendam credo,ꝑ tex.d.§.si qs verò ɔprehensorum.q indistinctè mādat remissionem fieri:nec tñ dat ꝑtātem iudici delicti puniēdi iudicem non remittentem, imo potius innuit oppositum.No.tñ ex hac opi.Cal.qd nō solū iudex domicilij ꝑt remittere delinquentem, sed alius q non est iudex ipsius delinquentis, & idem sentit Cal.in aliis q.ibi.quod non vř placere d.Ant.hic sed dictum Cald.plus mihi placet:qa tex.d.§ si qs verò cōprehensorum. loquitur indistinctè,ꝙ debet remitti ad iudicem vbi degit.non dicit ad iudicē domicilij.

17 ¶†Item facit tex.in aut.de def.ciu.§.audient. vbi defensor q cām grauem audire nō ꝑt remittit criminosum ligatum ad iudicem proprium.nam hoc publicè vtilitatis est.de sent. exc.vt famæ. Itē qa priuatus ꝑt,q̄nque istam deprehēsionem facere.iuxta not.in l.nullus. C.de iud.& qd dixi.in c.j.de iud.& c.cum non

18 ab homine.e.ti.¶†Tertiò cōcludit ista gl.ꝙ anteq̄ iudex remittat dēt premittere aliqualem causæ cognitionem:aliàs sine cā infamaretur: si sic ligatus remitteretur.Idem sentit Bar.in l.j.C.vbi de cri.agi op.dicit tñ ibi quod ista summaria cognitio fit in loco delicti,an fuerit ɔtumax.all.d.§.si qs verò.& certè ille §. non ꝓbat hoc:sed puto, ꝙ aut allegatur ɔtumacia in loco delicti, & tunc sufficit, ꝙ fiat de hoc aliqualis summaria cognitio.satis.n. per hoc præsumptiuè ꝓbatur delictum illius arg.c.nullus.de præsum.& eorum quæ no.gl.

Sebast. Sapia.

a ¶Ad locū delicti. Qñ fieri dēat remissio in delictis. vide Old.ɔs.224.vbi tangit an delinquēs,in Anglia sit remittendus in Angliam, & latè ponit Bar. Ver. ɔs.59.& remissiuè, vide p Ang. Arim.ī add.ad Ang.de mal. in ver.& ibi,caput à spatulis.ver.tu adde ꝙ Bal.ī l.obseruare.

b ¶Fuga.An aūt fuga faciat indiciū in delictis,vid latè Ias. in ɔmen.l.admonēdi.ff.de iu.iu. Bar.ī l.j.in fi.ff.de bo.eor.& in l.lege Cornelia.ī fi.pr.ff.ad Sill.vbi reperitur qñ facit plenam ꝓbōem:vnum scias,ꝙ in ista mā,ꝙ officialis q fugit syndicatū, illa fuga facit plenā ꝓbōem,& habebitur ꝓ ɔuicto de oīb. in quib. erit inculpatus:& ɔ̃ officialē,q aufugit probātur furta,& robariæ ꝑ solū iurm: ita ad hoc plura all.Ias.ī l.j.C.vt oēs iu.tā ciu. q̄ mil.Aeneas Falc. Zachar. ¶Adde tu plenè Lanfr.de Ori. in l.admonēdi.ver. prim⁹ cas⁹ cū duob. seq.ff.de iu.iu. & ibi an,& qñ faciat fuga plenam probōnem, & qñ semiplenam. Ant.Fran. ¶Ad ea quę hic dñr de fuga qd hic licet fuga faciat quem suspectū, vt in l.impuberib.§. præterea. & ibi per Bart.ff.de susp.tu.tñ fuga est leue indicium ad tortutā, vt no.dixit Bal.in l.nō hoc.C.vnde cog. ¶Et adde,qd quò ad ꝓbōem fugæ requiruntur testes de visu,vt no.in c.statuī. de of.del.& no.doc. in l.si.C.de ꝓb.& tenemēti, qd fuga ēt dř qñ quis latitat vt fugiat licet adhuc non fugerit,tñ non ɔprehēditur à statuto talis latitās quod fecit mētionem de fugiente, ſm Bal.in l.j.C.de ędil.act.& in l.j.C.de ser.fug.& vide Alex.in l.pe.ff.de cust.re.& not.quod

fuga,non solum facit haberi pro confesso iudicem,qui aufugit ante syndicatum, vt iste dicit, sed etiam facit haberi pro confesso fugientem.de carceribus,nisi forsan mulier,causa euitandę,libidinis fugeret de carcere,vt per Bar.in l.j.C.de assess.& per Bal.in d.l.j. C.de ædil.act.vide Bar.in l.si qs in graui.§.verum.ff.ad Sill.vbi dixit,quod

19 in l.in bonę fidei.C.de iu.iu.¶†Vbi no.ꝙ fuga b facit semiplenam probōem:& p Bar.in l.admonēdi.ff.de iu.iur.& in l.lege Cornelia. ff.ad Sill.Aut nulla fuit ɔmissa ɔtumacia,nec ꝑt doceri de fuga,& tunc satis puto gl.nřam ꝓcedere,vt fiat aliqualis summaria cognitio sup crimine, cum n.iste iudex vbi degit non sit sub iudice delicti:imò æqualis nō tenetur sibi credere,sicut in simili no.In.in c.j.de off.

20 ord.& in c.cum in iure.de of.del.¶†Nam video, ꝙ qs nō admittitur ad impediendā executionem sñiæ, licet dicat sua interesse nisi primò summariè doceat de suo interesse,vt c.veniens.2.de testa.fortius in isto casu nō est credēdum simplici verbo iudicis:cum sic de facili posset alius infamari,& soli ep̄o nō creditur: si dicit aliquem criminosum, vt c.ep̄s. & c.placuit.6.q.2.& sic ɔcordo dictum Bart. cum gl.d.cle.pastoralis.& cū hac dist.puto intelligendum dictū Cal.in d.c.j.de rapt.q dt.ꝙ iudici reqrenti iudex sub quo degit criminosus nō tenetur incōtinenti credere,si al's sibi omnino occultū est: sed si est notorium vel famosum sine aliqua causæ cognitione re-

21 mittat,&c.¶†Sed circa hoc q̄ro,qd si delinquens est vagabundus nunqd debet remitti ad locum delicti. In.in c.j.de rap.ꝙ sic.Cal.ibi ɔ̃.vbi ɔcludit vagabūdum.s.q nullum hēt domicilium nō esse remittēdum necessario:sed esse de foro cuiuslibet iudicis al's competentis, & sic posse p quēlibet puniri, vbi reperitur,ad hoc l.j.C.vbi de cri.agi op.& illa auctoritas vbi te inuenero,&c.& si diceretur ɔ̃riū, posset seq perplexitas.Pone.n.quem commisisse plura delicta æqualia:sed in diuersis diœcesib.& eodem tpe accusatur de oīb.& oēs, iudices petunt remissionem.Certe nō apparet rō quare debeat magis remitti ad vnum q̄ ad alium : vñ ipse iudex loci vbi reperitur, poterit eum punire sine aliqua remissione. d.An. putat ꝙ in atrocioribus debeat fieri remissio ad locū delicti,sicut in aliis non vagabundis:qa eadem est rō, ego puto ibi remissionem fiendā vbi petitur potius in vagabundo q̄ in alio cum possit fieri sine iniuria alicuius iudicis:nam si fit remissio vbi hēt proprium, & determinatū iudicē, fortius vbi est vagabūdus.Item subest rō remissionis in eo sicut in aliis vt scādalum,tollatur de loco delicti,& vt satis fiat illi reipublicæ,q̄ læsit,vt cæteri metum habeant.Item text.d.§.si qs verò ɔprehēsorum.& c.j.de rap.loquūtur indistinctè:nec ob.tex.l.j.C.vbi d̄ cri.agi op.fateor.n. ꝙ ꝑt ɔueniri vbi inuenit, nō tñ p hoc seqtur qn habeat locum remissio si petatur.tolle instantiam delinquens ꝑt puniri in loco domicilij,vt c.cū ɔtingat.s̃,e.& ī.subiiciam:&nihilominus hēt locū remissio vbi petitur. Nec ob. qd dř de pplexitate:qa tūc vel ipse poterit punire rōe perplexitatis.vel fortè melius poterit dici,ꝙ dēt prius fieri remissio ad iudicē,in cuius territorio pri⁹ deliqt:cū ibi prius se obligauerit ex delicto, vt l.obligamur.ff.d

22 act.& ob.¶†Facit qd no.In.ī c.cū iā dudum. de præb.de clerico hñte plura bñficia ī diuersis territoriis,vt ɔcurrētib.ɔ̃riis mandatis eodem tpe:primò obediat ei cui primò se obli-

23 gauit.fac.l.si cui.& ꝙ ibi not.ff.de acc.¶†Vltimò circa hāc remissionem q̄ritur de q.quo- c tidiana:nunqd valeat ɔsuetudo,vt c nō fiat re- * missio,cum hodie communiter fiat.Io.Cal.ī d. d c.j.de rap.sic no.distinguit d ꝙ si delinquens ñ est in loco domicilij, vel delicti non valeret cōsuetudo per quam,nō deberet fieri remis-

sola fuga, non probat delictum. & tenemēti, quod qñ aliquis est bānitus, puta Titius, & plures sint q eo nomine appellētur, si aliquis nominatus Titius aufugerit: facit præsumi,quod ille, q aufugit sit ille qui est cōdemnatus: ita no.voluit Bal.ī l.voluntatis C.de fideic. vbi ēt dixit,quod fuga est cōiuncta opinioni populi & propterea dixit ēt Bal. ī l.trāsfuge.& in l.mala fide. C. de præscr. long temp.quę pro libe.quod fuga constituet quem in mala fide,& vid ēt Spe. in tit.de ꝓb § si ver. vlt.nor.vbi dixit,qd fuga facit semiplenā probōem. Adde tñ quod fugiens de carcere,quod inuenit apertum non facit indicium contra se.secundum Bal.in l. succurritur. C. ex quib.cau.s.ma. & de multiplici fuga quę triplex est.s.voluntaria:causaria,& ignominiosa:vide plenè per Bal.in d.l.j C.de ædil act.& quod qñ in fuga est periculum: nemo tenetur fugere etiam ab hoste,& inimico,vt dixit Bald.in l.j in fi C. de cond.ob turpem cau.& Bar.in c.si ob turpem ff.eo.ti.

c ¶ Consuetudo. Adde eundem consil.24.

Sebast.Sapia.

d ¶Distinguit.hanc distinctionē in hoc articulo non voluit Barth.Ver. in consi. 59.incip.Paulus Faber.& Egid.Bellam. in conf. 11. inc.primo quidem videtur.in fi. vide etiam de hoc articulo per Fulg.in cnosil.149. incip. super inquisitione.

sio.quia

sio. quia per hoc publica vtilitas læderetur, quæ requirit ꝙ crimina non remaneant impunita,de sen.ex.vt famę,quasi irrationabilis esset talis cōsuetudo,& grauosa, & ideò non valet.s̃.de consu.c.j.& vlt.sed ɔsuetudo quod iudex domicilij, non remitteret ad iudicem delicti,vel è cōuerso bene valeret,dummodò alter predictorum in cuius territorio degit, vellet delinquentem punire: quia tunc cessaret rō prædicta. Sed diceres qñ o ex hoc non vsu introducitur consuetudo ɔ̃ no. in c. Io.de cle.coniu.Sol.intellige qñ sæpe fuit petita remissio delinquentium,& fuit denegata, nec aliquid inde sequutum est:tunc.n.iste non vsus habet ɔ̃rium actum dispositioni iuris.Ideò introducitur consuetudo, vt not.in d.c.Ioannes.secus tamen si nunquam fuisset petita remissio nec concessa.tunc.n.non potest dici introducta consuetudo, quia nihil actum fuit ɔ̃ ius commune : requiritur enim petitio,vt fiat remissio,vt d.§.si qs verò comprehensorum.&no.Bar.in l.j.C.vbi de cri.agi

24 op.s̃.dixi.¶†Circa hoc quæritur,s̃.visum est plenè iudicē delicti posse puniri delinquentem:licet alias non sit de iurisdōne sua:nunc quæritur, an poterit eum punire secundum statuta sua, a an vero secundum iura communia : communiter tenetur, ꝙ etiam potest ſm statuta sua,vt no.Cal.in d.c.j.de rap,& plenius per Bart.in l.cunctos populos.C.de sum.Tri. nisi excusetur probabili ignorantia, & pro hoc all.tex.apertum in c.quæ ɔ̃.8.di.12.de illa.nec ob.tex.l.j.C.vbi sen.vel cla.vbi dř delinquentem subiiciendum publicis legibus statuta locorum benè possunt quò ad illa loca publicè leges appellari,vt ibi no.fa.11.q.3.nemo.de sen.exc.à nobis. vide per Io.de Lig.in

25 cle.pastoralis.de re iu.¶†Nūc quæro de quibusdam q.in quib.dubitatur vbi dicatur quis delinquere, & per ɔ̃ns vbi debeat sortiri forum.Et primò b de existēte in vno territorio seu in loco exēpto,& percutiente hominem existentem in alieno territorio, c vbi sortitatur iste forum ratione delicti, an in loco vbi emisit sagittam:an vbi percussit.& hoc q.tractatur in reg.in obscuris.de re.iu.li.6.in mer. & in c.j.de priu.lib.6.& per Cy.in l.j.C.vbi de cri.agi op. communiter concludit d ꝙ in vtroq; loco potest conueniri,& si concurrunt iudices vtriusque, territorij locus est præuentioni. nam in vtroq; loco deliquit,vt c.j.de præsump.& quod ibi no.& dic vt plenè no.in iu-

26 rib.præal.¶†Idem dic de delinquente in ɔ̃finibus. nam locus erit præuentioni:quia verum est dicere hunc in cuiuslibet territorio deliquisse, & possent simul conueniri si eodem tempore concurrerent.fa.l.arbor.ff.cōi di.vbi arbor nata in confinibus est communis:idem si ecclesia ędificatur in confinibus, vt no.16.q.3.licet.facit inst.de re.di.§.insula. & hoc tenet Dy.in l.pupillus.§.fi.ff.de ver.sig. & Ray & alij in l.iurisperitos.§.cum oriūdus. ff.de exc.tut.& vide quod no.in l.j.& in auth.

27 qua in prouincia.C.vbi de cr.agi op.¶†Item dubitatur de mādante in vno loco committi delictum in alio territorio,& ibi commissum est,vbi iste sortiatur forum ratione delicti:de hac q.vide per Bart. post alios in l.si vt proponitur.ff.de fideiuss.Et conclus. communis est quod debet puniri non vbi mandauit,sed e vbi delictum subsecutum: e est quia ibi destinatus est effectus delicti. Et quia regulariter ex mandato solo quis non punitur,& inter mandantem,& mandatarium nulla fuit ɔ̃cta obligatio,quia rei turpis nulla est obligatio, vt l.si remunerandi.§.rei turpis.ff.man.Et pro hoc all.tex.in cle.pastoralis.ver.nec non.iuncta gl.de re iud.¶Item dubitatur quid si ciuitas misit exercitum ad aliquem locum,& in illo loco vbi erat exercitus aliquis deliquit,

a ¶Sua.Adde Alex. consf.11.

Sebast.Sapia.

b ¶Et primo. Vide ꝙ no.Bar.ī l.libellorū.ff.de ac.vbi ponit de ꝓiiciēte telū de vno loco ad alium, vide Bal.ī l.si qs nō dicā rapere.C.d̄ epi. & cler.vbi ponit de eo q fuit ī vno territorio ligatus & in alio spoliatus,& circa hoc plura tradit remissiuè Fel.ī c.j.in 3.not.ī.de præsum. ibi ēt q.de eo,q mādauit in vno territorio committi homicidium in alio.

c ¶In alieno territorio.Adde Bal.cōs. 207.lib.2.

d ¶Cōcluditur.vide in mā ɔsimili Bar.in l.ꝙ ait lex.§.fin. ff.de adul.& vnā pulchrā apost.ad istū ī c.lřis. vers.principio. s̃.de resc.vbi plenè,& vnū verbū p istū in c. cū inter.ver.not.tñ. s̃.de ɔsue.vide Bart. in pulchra q. in l.j.§. ex incēdio.ff. d̄ inc. ruin.nau.vide oīnò Ale.ī ɔs.75.inc.viso themate.vol.3.& p Cor. in pulchro casu in ɔs.59. inc.licet ī iure degā, ꝑ totū. vol. 2.& ī istis locis inuenies: an in delictis attendatur initium vel finis. Aen. de Falc.

Ant.Fran. ¶De ista via brocardica an, & qñ spectādum sit initiū vel finis sit ɔsiderādus,vide Bart.ī l.ait.ff.de adul.& per Bart.ī l.si tutor.ff.de tu.& ra.dis.& vide p d.Car.ī cle.fi.d̄ resc. & ī cle.dudū.de ele. & vide p Spe.in ti.d̄ rest.in inte.§.2.vers. sed cū ēt,& p Ale.in l.deniq;.§.si qs.post Bar.ff.de mi. & Bar. in l.j.ff.q pot.ī pi.ha. qd de principio loci,& tpis,an illud sit spectādum, vide Alex.in d.l.quòd ait.§. quod ait.s̃.all.

e ¶Subsecutū.adde quòd voluit Alex. consf.24.lib.2.

Sebast. Sapia.

f ¶Quia propriè ɔ̃ctus. Quid veniat ꝓpriè appl'one ɔ̃ctus ponit Ias.post Ang. in §.omnis. cum sequen.inst.de act.

Sebast. Sapia.

g ¶Cōtractus. quō hoc procedat, vide Abb.ī c.j.s̃.e.vbi ponit ampliationē ad rřam d.l.ɔ̃xisse.& limita,vt no.gl.l.cum q.§.Iul.ver.denegat. ff.de const.pe.& per Ang.in l. si quis legatione.ff.de iud.

nunquid sortiatur ibi forum, vt possit puniri per potestatem,ciuitatis illius à qua exercitus destinatus fuit,& vide Bar.in l.pupillus.§. territorium.ff.de ver.sig.vbi concludit quod sic, quia territorium dicitur à terrendo vt ibi, sed ex quo habet ibi exercitum, satis terret in illo loco,& sic dicitur ibi habere terri-

28 torium,ꝙ not.¶†Item dubitari posset de teste, qui examinatus per iudicem proprium ad instātiam alterius iudicis,coram quo vertebatur quæstio dixit falsum,an posset de hoc falso dicto puniri per iudicem causæ, ad quem transmissa fuit eius attestatio, & vbi eius dictum fuit publicatum.Spe.in ti.de teste.§.j.vers.quid si aliquis.arguendo tenet,quod per hunc iudicem causæ posset puniri,quasi effectus huius delicti sit collatus ad illum locum. ad hoc l.ɔ̃xisse.ff.de act.& ob.& ff.de his qui.vt ind.l.post legatum.& sequitur ibi Io.An. in add.& recitat idem tenuisse Gui.de Suz.ff.de off.eius cui man.iu. l.j.§.qui mādatam. & quia examinationis actus fuit nudum ministerium ɔ̃rium tenet Guid.de Suz.in aut.apud eloquentissimum.C.de fi.inst.recitat tamen alios tenuisse contrarium,& sic aperte non firmat.d.Ant.distiguit, ꝙ si sciebat eius dictum debet transmitti alibi possit ibi puniri,quia habuit animum ibi delinquēdi,sicut s̃.dictum est de sagittante : si verò ignorabat tunc puniatur in loco vbi fuit examinatus & hoc verum vbi agitur de pœna falsi.si verò ageretur de pœna vacillationis seu variationis tunc attenditur locus examinationis,& punietur per iudicem examinātem. C.de test.l.nullum. quod satis mihi placet, vt in d.cle.pastoralis. & in l.exigere dotem. ff.de iud.vbi attēditur locus ad quem destinatur effectus matrimonij.Et p hoc potest decidi q.de notario falsificante instrumentum producendum ad alium locum, & datur via ad solutionem multarum q. Et quis locus debet poni in libello accusatorio cum in vno principiatur,& in alio perficitur, vide elegantissimè per Bar.in l.libellorū.ff.de acc.vbi ponit multas q.no.& per hoc sit expedita gl.j.

29 cum sua materia.¶†Venio nunc ad gl.2.cum qua expediam secundam speciem sortiendi forum.s.ratione contractus,& quæro quomodo capitur hic contractus ratione cuius quis sortitur forum,respond.gl.ꝙ largissime accipitur, siue sit verus contractus vel quasi cōtractus,vel aliud vnde obligatio oritur.ff.de iud.l.hæres absens, §.j.& l.omnem obligationem.¶Aduerte tu qui es purus canonista: f ideò enim dicit ꝙ accipitur largissime,quia propriè contractus f est quando ex vtraque parte nascitur obligatio, vt in emptione, venditione,locatione,conductione,& similibus, vt dicit text.l.Labeo. ff.de ver.si.vnde quò ad sortiendum forum non sumitur ita stricte. sed sufficit, quod aliqua nascatur obligatio ex parte vnius tantum, vt l.omnem obligationem.& in præal.l.heres absens.§.j.vbi dicitur quod in loco vbi quis gessit tutelam potest conueniri,&c.¶Secundò gl.quærit,nunquid ratione contractus possit quis conueniri in loco,siue inueniatur ibi,siue non.& respondet vt patet in ca.in fi.& est clara.Sed pro declaratione materiæ huius duo principaliter subiiciam examini.Primò,quando dicatur quis sortiri forum,ratione contractus.Secundò quem effectum,& quem iurisdictionem producat huiusmodi forū sortiri ratione contractus. Quò ad primum clarè,& breuiter concludo materiam : aduertendum tamen quod in eodem facto possunt plura loca concurrere, vt locus factæ promissionis id est vbi verba contractus sunt prolata.Item locus destinatæ solutionis seu implementi contractus.Item locus vbi instrumentum scriptum est. Item locus vbi conditio completa est. Item locus implementi contractus ex parte vnius,& simplex promissio, facta per alium in alio loco vbi verba contractus sunt prolata.

30 ¶†Si verba contractus proferantur in vno loco, sed effectus contractus destinatur in alium locum, vt quia hic Senis, promisit soluere centum Bononię,tunc locus promissionis non consideratur quò ad facultatem ibidem conueniendi, vnde non potest ibi conueniri vbi promisit,quia non videtur ibi contraxisse,hoc sentit gl. in c.Romana.§.nec etiam.in ver.respondere. de fo.comp.li.6. Clarius hoc tenet gl.iuris ciuilis in l.j.C.vbi conue.qui cer.lo.da.prom. & in l.3.ff.de bo.aut.iu.pos.facit tex.in c.dilecti.s̃.e.vbi dicitur,ꝙ ratione contractus quis compellitur respondere,vbi habet domicilium,& vbi promisit soluere:ergo vbi verba obligationis sunt prolata non potest conueniri : sortitur ergò forum vbi destinatus est g effectus contractus g, vt in præall.c.dilecti.& d.c.Romana.& l.contraxisse.ff.de act.& ob.& Bar.in l.quero.ff.de sol.vbi dicit casum pro primo dicto:hoc restringo quo ad facultatem conueniendi,vt dixi nam quò ad subiiciendum , contractum legibus , locus attenditur ɔtractus vbi verba obligatoria proferuntur , & non vbi destinatur effectus:ar.in l.si fundus.ff.de eui.& no.tenet Bar.in l.cunctos populos.in j.q.prin.C.de sum.Tri.nam in loco destinatæ solutionis contractus est potius fictus,quàm verus : fingitur enim ibi contraxisse: verè autem contraxit vbi proferuntur verba,vt probatur in l.contraxixe.in ver.intelligitur.ff.de act.& ob.tenet Bal.in l.j.§.cum qui.ff.

Universidad de Deusto Biblioteca

de const. pe. verbum enim intelligitur, est fictum, vt c. ex studiis. iuncta gl. de præsump. & hoc valet multum no. pro statutis loquentibus de solutione gabellarum pro contractibus. Item quando dant certum intellectum, & formam contractibus, vt attendatur quantum ad hoc locus vbi verba prolata sunt, & non vbi effectus est destinatus, quod fallit in dote exigenda, vt attendatur secundum Bar. locus mariti, & non vbi matrimonium contractum est: quia vxor sortitur domicilium ex persona mariti. & ibi omninò videtur ɔctus gestus, & ideò si in loco mariti est statutum vel consuetudo de lucranda certa parte dotis, in loco autem vbi contractum est matrimonium, si aliud statutum vel cõsuetudo
a debet attendi locus mariti.[a] ita dicit Bar. in l. exigere dotem. ff. de iud. dicam latius de hoc
31 vltimo post d. Ant. in c. j. j. de spon. ¶† Si verò effectus ɔctus destinatus est in vno loco: verba verò sunt prolata in alio loco, & instrumentum est cõfectum in alio loco: dic, quod in loco vbi scriptura confecta est non sortitur quis forum, nec debet attendi quò ad aliquem effectum, vt no. in l. exigere. ff. de iu. quod intellige verum, nisi actum fuisset vt de illo ɔctu fieret scriptura. nam tunc non dicitur ɔctus, nisi confecta scriptura, vt l. ɔctus. C. de fi. instr. & tunc ibi dicitur contractus initus quò ad verba obligatoria: sed attendetur locus quò ad facultatem conueniendi vbi destinatus effectus contractus, vt dixi s. Quandoque contractus geritur in vno loco, sed conditio est impleta in alio loco debet attendi locus, vbi ɔctus est gestus verè, vel fictè: quia implementum conditionis trahitur ad diem ɔctus. ff. de verb. ob. l. si filiusfa. & hoc fir-
32 mat gl. l. exigere. præall. ff. de iud. ¶† Quandoque & vr. effectus, & implementum contractus destinantur ad vnum locum ex parte vnius, sed ex parte alterius simpliciter est facta ꝓmissio. Exemplum, Conduxi procuratorem seu aduocatum de hac ciuitate vt me defenderet Florentiæ, & promisi ei certum salarium, vel conduxi hic magistros vt ædificarent mihi domum Florentiæ, quibus simpliciter promisi certam quantitatem pecuniæ, & tunc quò ad eum qui destinauit effectum, & implementum contractus ad alium locum: certum est, ꝙ potest conueniri in illo loco, vt in illa l. exigere. cum ibi no. sed in eo, qui in hoc loco simpliciter ꝓmisit pecuniam pro opere fiendo, vel aduocatione exercenda in alio loco est maius dubium, & gl. in d. c. Roman. §. nec etiam. in ver. respondere. expresse sentit, ꝙ non potest conueniri in loco, vbi alius contrahens debet adimplere ɔctum, sed in loco vbi promisit, & sic vno modo intelligitur ille tex. & sequitur d. An. & dicit no. quasi simpliciter promittendo, videatur se obligasse solutioni in loco promissionis factæ, sed hoc dictum mihi indistinctè non placet. Quid enim si ex coniecturis verisimiliter videatur actum tacitè, vt soluatur salarium vbi opus exercendum est, vt quia aduocatus seu procurator, vel magister erat pauper, nec verisimiliter venisset expensis suis, seu opus perfecisset, certè cum tunc videatur tacitè actum quod solutio fiat in loco vbi debet impleri ɔctus, ex parte alterius poterit ibi conueniri: pro hoc quod not. in c. statutum. §. insuper. de rescr. lib. 6. & in l. traiectitię. ff. de act. & ob. & quod no. Bar. in l. j. §. diuus. 2. ver. vlterius quæro, &c. ff. de var. & extraor. cog. ĩ illa q. an salarium debeatur in principio, an in fine operis, vbi plenè. Sed si illi essent potentes, & diuites: & iste fortè pauper, vel ex aliis coniecturis potest comprehendi ɔrium, tunc procedit illa opin. gl. primò ergò debent inspici coniecturæ, vt in reg. inspicimus in obscuris. de reg. iu. lib. 6. & in l. semper in stipulationib. de reg. iu. Illis verò cessantib. solutio debet fieri in fine, quod est regulare quando obligatio descendit ex ɔctu, vt no. Bar. in loco præal. de quo etiam per Inn. in c. propter sterilitatem. de loc. & tunc procedit illa gl. nam non potest videri actum vt soluat in loco alieno, ex quo in fine fienda est solutio, sed si in principio operis, tunc secus est dicendum, & quando in principio, & quando in fine debeatur solutio, dicam in d. c. propter sterilitatem. ex quib. concluditur quem ɔhere, nedũ in loco ad quem expresse destinata ex solutio, sed etiam si tacitè, vt in iurib. præall. non enim in hoc differt tacitum ab expresso, vt l. cum quid. ff. si cer. pet. & not.
33 Bart. in l. hæres absens. ff. de iud. & statim subiiciam. ¶† Hæc omnia sunt vera vt in loco ɔctus sortiatur forum: quando de proximo nõ erat inde recessurus, vt quia habebat ibi stationem seu officinas, vel per gulam. Si verò contraxisset tanquam viator: tunc secus est dicẽdum, vt in d. c. Romana. §. nec etiam. iuncta gl. expressius in præal. l. hæres absens. Adde ad hoc duas no. limitationes quas ponit Bar. in d. l. hæres absens. Prima quod viator sortiatur forũ ratione contractus, qñ ɔhens secum ignorabat eum esse viatorem. nam tunc ignorantia eius probabilis nõ debet sibi obesse. & in dubio præsumitur ignorasse, quando habebat ibi tabernam vel stationem seu officinas, vel non ostendebat aliqua signa peregrinationis, & itinerationis: sed incedebat tanquam vnus ciuis, vel mercator. nam
b fuit in culpa[b] nõ parefaciendo condõem personæ suæ, arg. c. in audientia. de sen. exc. & c. si verò. e. tit. & satis hoc videtur innuere tex. in d. l. hæres absens. Secunda limitatio est, qñ verisimiliter contractus debebat impleri incontinenti, vt quia emi equum à vaitore & solui pretium, verisimiliter videtur tacitè actum, vt incõtinenti debeat tradere æquum: vnde si non tradit possum eum conuenire in loco ɔctus, & ratione delicti: quia me decepit: habet enim iste ɔctus delictũ admixtũ, ad hoc l. 2. ff. de pig. act. & quia ex quo tacitè videtur actum, vt hic impleatur: potest conueniri ratione ɔctus, sicut qñ expresse effectus, & implementum destinatur ad alium locum potest ibi cõueniri: ita qñ effectus, tacitè destinatur ad hoc, potest hic conueniri, quod est no. Et per hoc dico gl. non vsquequaque bene dixisset in d. §. nec etiam. dum dicit ponendo primam lect. ad illum tex. quod forensis conducens aduocatum hic, non potest hic conueniri pro salario: quia videtur ɔxisse tanquam viator quasi stando in loco iudicij, videtur stare tanquam fugiens, & viator: quod etiam sequitur d. Ant. Sed hoc non puto indistinctè verum per prædicta. nã verisimiliter est prima fronte, nisi aliud appareat, vt solutio fiat hic nõ. n. est verisimile qd ꝓcurator seu aduocatus, voluerit ꝑ suo salario insequi clientulum ad domicilium suum, cum quandoque posset esse maior expensa itineris quam sit debitum, & ideò potest ibi conueniri etiam si præsupponam illum dici viatorem. Tertiam limit. ponit hic d. Ant. vt viator ɔhendo non sortiatur forum ratione ɔctus, quando alius non præsupponitur habitus iurisdictionis in loco, sed si daretur habitus iurisdictionis, & ex iuribus priuilegij non posset ibi conueniri: tunc ex ɔctu à transeunte facto tolleretur ius priuilegij, & ibi posset cõueniri ex habitu primæ iurisdictionis. all. l. 2. §. sed & si agant. ff. de iud. sed melius allegaretur §. omnes autem. & est ratio huius dicti secundum eum, quia facilius tollitur priuilegium, quam creetur habitus iurisdictidictionis, quod dicit no.
34 ¶† Ex quo infert, ꝙ si exemptus etiam transitoriè ɔheret in loco non exempto posset ibi conueniri, & sic dicit se ampliare. c. j. de priuil. lib. 6. hoc dictum mihi non placet in exempto: ex quo enim tanquam viator ɔhit, non subiicitur iurisdictioni ordinariæ, per rationem generalem l. hæres absens. ff. de iud. & c. Romana. §. nec etiam. præal. nã maiorem potestatem habet archieps in subditos suorum suffraganeorum quam habet episcopus in exẽptos, vt patet ex no: in c. pastoralis. de of. or. & ex his quæ dixi in c. significasti. s. e. & maximè in causis, que deuoluuntur per appellationem ad eum in quibus habet iurisdictionẽ saltem in habitu. de off. or. c. Roma. §. 1. li. 6. & tamen si subditus suffraganei tãquam viator ɔhit in diœcesi metropolitana: non per hoc sortitur forum matropolitanum ratione illius ɔctus, vt est tex. in c. Roma. §. nec etiã. e. ti. li. 6. ergò multò fortius exemptus ɔhens, tanquam viator in loco nõ exempto nõ sortitur ibi forũ. nam ratio l. hæres absens. pariter vendicat sibi locum in exempto sicut in non exempto. Nec ob. in l. 2. quam pro se allegat d. Ant. quia loquitur in eo qui est omninò subiectus, & qui poterat conueniri in loco ratione communitatis patrię: licet haberet ius reuocandi domum. quia venerat ex necessaria causa, quod ius reuocandi domum cessat ex quo ibi voluntariè ɔxit: est enim quod sibi imputetur exercendo actum omninò volũtarium: sed secus est in exẽpto: ipse enim habet ius declinandi iurisdictionem cum non
35 sit subiectus: nõ autem reuocandi domum tantum. ¶† Et pro hoc vide apertè differentiam inter vnum casum, & reliquum: nam habens ius reuocandi domum si conuenitur, & non opponit valet iudicium tanquam agitatum à suo vero iudice, vt hic innuitur. secus
c est in exempto[c] coram ordinario loci conuento. nam quantumcunque non opponat non valet iudicium, quia coram non suo iudice agitatum, cum non posset etiam expresse renuntiare priuilegio exemptionis. c. cum tempore. de arb. tenet Io. An. in reg. scienti. de reg. iu. li. 6. in mer. tetigi in c. significasti s. e. Quartam limit. ponit Pet. in l. j. ff. de in ius voc. & sequitur d. Ant. hic videlicet quod si quis accesserit ad locum duntaxa, vt ibi sortiretur forum. vel vt ibi contraheret sortitur ibi forum: licet sit inde statim recessurus. & sic sit ibi vt viator, quod placet. nam ex quo studiosè accessit adillum locum videtur ibi destinasse implementum contractus, & sic cessat absurditas super qua se fundat l. hæres absens. & hoc est not. pro istis qui vt euitẽt gabellas, quæ in loco fiunt, exeunt districtum illius loci, & vadunt ad contrahendum alibi, sortiuntur. n. forum in loco contractus, vt euitent gabellas loci, vnde recesserunt. facit l. si
36 fundus. ff. de euict. melius facit l. 2. C. quemad. test. ape. ¶† Venio ad secundũ principale. s. quem effectum, & quam iurisdictionem pro-
* ducat huiusmodi forum sortiri ratione contractus concludo sm
* *communem opi.* hic, & in l. hæres absens. & in c. Rom. § ɔhentes. quod si reper

a ¶ Locus mariti, adde And. Sic. ɔs. 57.

b ¶ In culpa. Facit in simili, ꝙ qñ debitor scit se esse ñ soluendo tpe quo ɔhit nõ pt gaudere bñficio cessionis bonorũ. ita Bar. in l. alia. §. elegãter. ĩ fi. ff. sol. ma. ꝑ tex. no. ĩ l. pe. ĩ fi. ff. d iu. do. quẽ ꝑ sing. al. Pau. de Ca. in l. et. §. j. ff. sol. mat. vbi ponit pulchrum dictum. Aeneas Fal. Zacharias.

c ¶ Sec⁹ est ĩ exemplo. Adde ad istum And. Bar. & Fel. in a. at si clerici. s. de iud. Bal. cons. 175. vol. 3. Ale. ɔs. 13. ver. fortificare. vo. j. & amplè in decis. Cap. Thol. q. 425. & ibi remissiuè in apost. Celsi. & Lanfr. in c. qm̃ ɔ. §. ɔfessiones. ver. talis ɔfessio. j. de pb.

si reperitur in loco contractus habeat iudex omnimodam iurisdictionem, & in res, & in personam, prout patitur qualitas cõtractus, vt c. dilecti. s. e. & in iurib. superius all. Idem si fuit ibi constitutus in contumacia licet postea inde recesserit: posset enim tunc excõmunicari, & etiam directè condemnari super principali si status causæ patitur, vt no. In. in c. 2. de dil. Idem si aliquando ibi comparuit in iudicio, tunc. n. firmata est iurisdictio circa personam quò ad omnes effectus: arg. c. proposuisti. s. e. optimè facit tex. cum gl. l. si is qui Romæ. ff. de iud. Si verò nõ reperitur in loco contractus, nec vnquam super hoc in iudicio ibi comparuit nec fuit contumax: tunc potest citari etiam existens extra territorium quò ad missionem fiendam in bonis, quæ sunt ibi in loco ɔctus, vel alibi sm distinctionem d. §. ɔhentes. & vt no. in d. l. hæres absens. Non tamen potest inuitus cogi ad comparendum coram iudice ɔctus, vt ibi, sicut dixi s. de iudice delicti. vnde non posset eum excommunicare si non vellet comparere coram eo, vt dixit Io. And. in d. § ɔhentes. quia sic indirectè cogeretur vt compareret personaliter, ꝙ vetat ille tex. putat tamen hic d. An. ꝙ iudex ɔctus possit requirere iudicem ɔhentis, vt ipsum citaret ad finem vt ɔ eum discuteret obligationem personalem: & vt eum directè condemnaret de ɔctu, si aliud non obstaret, quod mihi non placet. videtur enim ɔ § ɔhentes. vbi indistinctè dicitur, ꝙ non potest eum trahere inuitum. nã sic indistinctè traheret eum. Item si hæc via permitteretur, bene tex. ille expressisset sicut expressit in fine de executione, fienda circa bona sita in aliena diœcesi: ex quo enim non reperitur in loco non habet iurisdictionem in personam, sed tantum potest procedere ɔ bona. nam & si impediat, ne citatio ad eum perueniat: non tamen per hoc potest procedi ɔ personam, vt ibi. & tamen habetur pro citato, auctoritate iuris, vt in c. qm̃ frequenter. vt lit. non cont. & no. In. in c. ad petitionem. de acc. nisi saluando hanc opi. d. An. dicas, ꝙ sicut in iudice delicti hoc permittitur, vbi agitur de maiori præiudicio, vt in cle. pastoralis. de re iu. & dixi s. in prima specie: ita & fortius dicendum est in iudice ratione contractus, tunc enim constituitur in contumacia propter ci-
37 tationem factam à iudice suo. ¶† Et ex his infertur, ꝙ in ɔctibus[a]
a non habet, locum regulariter remissio sicut fit in delictis, cum sit alius modus procedendi, vt patet ex prædictis. fallit sm gl. sing. in l. j. ff. si quis in ius voc. nõ ier. qñ in ipso ɔctu, renuntiauit foro suo: tũc enim vr voluisse vt ibi tantum causa decideretur. & illam gl. sequitur Bar. in l. hæres absens. & in d. l. j. quam perpetuò tene menti pro limitatione §. ɔhentes. hoc tamen non procederet in clerico quia non potest cõsentire in alienum iudicem expresse sine licentia sui iudicis, vt c. significasti. s. eo. ideò talis renuntiatio non operaretur hunc effectum in eo. Item vr fallere regula in reddenda ratione de administratione vt debeat remitti ad locum vbi gessit: & est tex. sm vnum intell. in l. j. C. vbi de cri. agi op. & ita tenet ibi gl. Item fallit in causa status, qñ existens in possessione seruitutis confugit ad alium locum, & ibi vendicat, se in libertate. debet enim remitti ad locum vnde confugit vt ibi de hac q. cognoscatur, & de consimilibus casibus, vide ibi per Cy. & hæc sufficiant quò ad secundam gl. & eius materiam. ¶ Nunc condescendo ad tertiam gl. & eius materiam. & quæro quid operatur huiusmodi forum sortiri ratione domicilij. gl. breuiter se expedit ꝙ ratione domicilij potest quis ibi conueniri. & quo quis potest habere domicilium in pluribus locis, aliud circa istam speciem fori gl. non prosequitur. sunt ergò videnda duo. Primò quam potestatem habeat iudex domicilij. Secũdò an in pluribus locis quis maximè clericus possit domicilium sortiri, & hoc vltimum non prosequor hic: quia plenè tetigi in c. postulasti. s. e. & in c. ex parte B. & no. in c. dilectus filius. de resc. & ĩ c. ex ore. de priu. Et an ɔhatur quasi domicilium ex mora, ɔcta in loco seu ex conuersatione in loco, vt ibi possit conueniri de alibi gestis, sicut coram
38 iudice veri domicilij, dixi plenè in c. quod clericis. s. e. ¶† Sed circa primam concludendo materiam dic, quod aut iste subiectus ratione domicilij reperitur in loco domicilij, aut nõ. primo casu potest in eum exercere omnimodam iurisdictionem, vt in cle. pastoralis. de re iu. & in c. cum contingat. s. de off. or. c. j. & c. cum episcopus. eo. tit. lib. 6. & l. congruit. de offi. præsid. cum simil. adeò quod potest ibi conueniri de omnibus tam de contractibus alibi gestis, quam de re alibi sita quam etiam de criminibus alibi commissis, vt in c. dilecti. & quod ibi not. s. e. & in d. c. cum contingat. & quod plenè dixi: vbi etiam tetigi an de delictis alibi commissis, possit iudex procedere per viam inquisitionis, dic vt ibi. nam si in loco domicilij non possit cõueniri de alibi gestis, iste forus domicilij superflueret, quod nõ est dicendum. Est ergò iste forus ordinarius, & generalis ad omnia, vt dicit Cal. & bene, in c. j. de rap. Quid autem si mutauit domicilium, & quid de subiecto ratione originis propriæ seu paternę, vel auitę vide quod dixi in c. proposuisti. s. e. & quod no. Bar. in l. assumptio. ff. ad mun. & an optio cõpetat actori vbi velit reum conuenire, an coram iudice domicilij, an coram iudice delicti contractus vel rei, dixi in c. dilecti. s. c. quod datur actori, & idem not. in
39 l. fi. C. vbi in rem act. ¶† Sed circa hoc quæro, nunquid possit eum punire secundum sua statuta, an secundum leges loci delicti, vide quod no. 12. di. illa. & in c. illud. plenius per Io. de Lig. in cle. pastoralis de re iu. vbi tandem concludit, quod aut in vtroque loco domicilij, & delicti imponitur pœna ipso facto, & tunc puniet eum sm pœnam loci delicti, statim enim, cum deliquit incidit in illam pœnam: ideò non debet iterum de nouo puniri pro eodem delicto: item ista lex domicilij non potuit eum afficere ex quo ei pęnam imponit ipso facto, & tempore delicti reperitur alibi, non ligatur illa pœna: quia sic diceret legem in territorio alterius, quo casu ꝓprie loquitur c. vt animarum. de const. li. 6. Si verò nulla pœna imponitur ipso facto, sed venit imponenda per iudicem, tunc si per legem delicti magis aggrauatur pœna vel inducitur delictum, quod non erat, & puniet sm legem illius loci delicti: quia delictum aggrauatur sm qualitatem loci, & pt induci delictum per legem loci: quod alias nõ erat delictum. 8. di. quæ ɔ. & iõ debet imponi illa pęna quæ debet esse commensurabilis delicto. 24. q. 1. nõ afferamus. & de his quæ fi. à ma. par. ca. quæsiuit. non. n. potest iudex domicilij inducere delictum de nouo extra territorium suum licet posset delictũ alias à iure communi aggrauare maiori pęna. Si verò pœna loci delicti non est grauior nec delictum de nouo originatur, tũc poterit eum punire sm legem suam: tunc. n. non ligat delictũ alibi commissum, nec inducit delictum de nouo extra suum territorium, nec exequitur extra suam iurisdictionem, sed dicit ius in subditum suum sm le-
40 gem suam quam exequitur tempore sñiæ. ¶† Ex prædictis vr sentire Io. de Lig. quod statutum loci domicilij, non potest apprehendere delinquentem extra, qñ imponit pœnam ipso facto: ne videatur exequi extra suum territorium, sed ɔ hoc facit: quia quocunq; se receperit subditus est, & est sicut sñiare alibi existentem. vt statim subiiciam in 2. membro principali: ita vr ꝙ statutum possit quandoque eum ligare, si hoc iudex intenderet in statuto suo: ideò Bar. in l. cunctos populos. C. de sum. Trin. dicit, quod ideo in illo c. vt animarum. non liga-
b tur subditus delinquens extra territorium:[b] quia statutum erat generale: secus dicit si in statuto fuisset cautum, quòd subditus vbi-
c cunque[c] deliquerit, ligaretur: quod valde limitat illud cap. sed hoc dictum Bartol. non placet. Ang. de Perus. in l. fi. ff de iu. om. iu. nec etiam mihi placet, vnde considero quod c. vt animarum. non dicit illum ligari ex defectu voluntatis statuentis, sed potius ex defectu potestatis, vt clarè patet ex illis verbis: quia extra territorium ius dicenti nõ paretur impunè, & idem cauetur. in l. fi. ff de iu. om. iud. Item vbi statutum imponit pœnam ipso facto cum incontinenti liget. Arg. 2. q. 3. l. 1. ff. ad Turp. vr & fingitur esse in loco vbi delictum est commissum. sed in illo loco, esse nõ potest ex defectu iurisdõis, ergò, &c. ¶ Item statutum vr lex territorij, vt innuit in præall. c. vt animarum. ergò non potest punire extra territorium commissa, & vr tacitè sentire Io. An. in reg. cum sint. de re. iu. li. 6. in mer.
41 & Fed. cons. 16. ¶† Secundo casu principali, cum subditus ratione domicilij est absens:
* conclude secundum *communem opi.* quod potest citari per iudicem domicilij, quò ad oẽs effectus l. vt procedat contra eum, vel ad missionem in possessionem, vel ad condemnationem si status causę patitur: quia vbicunq; sit eius subiectus remanet, & citatio decernitur in proprio territorio ipsius iudicis: licet nuntius exequatur extra territorium, sed il-
d la executio nuntij non est actus iudicialis,[d] & ideò potest exerceri extra territorium, vt no. in c. nouit. de off. le. & no. in c. Romana. §. ɔhentes. de fo. comp. lib. 6. tenent hoc Io. de Lig. & Mod. sequentes. sentiunt etiam Host. & Io. An. in c. j. de rap. facit l. omnes. §. verum si apparitor. C. de epis. & cler. & quod not. ibi Cy. & l. 2. C. de off. præf. vr. & faciunt iura quæ dicunt, absentem posse damnari si est contumax. de do. & cont. c. veritatis. de cle. non resi.
42 ex tuæ s. eo. c. proposuisti. ¶† Et hæc faciunt ad q. nunquid iudex domicilij posset excommunicare absentem. Pau. de Lea. in cle. pastoralis. de re iud. tenuit quod non: remouetur: quia excommunicatio trahitur secum executionem: de app. c. pastoralis. Sed iudex non potest exequi sñiam extra territorium, vt c.

Sebast. Sapia.

a ¶ In ɔctibus. Vide Bal. in l. cũ archimedo. ã. C. vt in pos. le. vbi ẽt meminit gl. s. d. l. j. ff si qs ĩ i⁹ voc. nõ ie. & cã summæ ɔmẽdat. q̃ ẽt dt sing. & cõiter approbat in fin. 279. inc. rPaẽ. ꝙ in ɔctib. vbi ponit aliã limit. ꝙ ĩ ɔctib. ñ hẽt locũ remissio. & nõ ꝓcedat, qñ iurauerũt ɔhẽtes ĩ loco ɔctus, se litigaturos. itẽ nõ procedit rõe nimiæ ɔtumaciæ: vt ibi ꝑ eũ. alias limit. vide ꝑ Ias. in l. si conuenerit. ff. de iu. om. iu.

Sebast. Sapia.

b ¶ Ex territorium. qñ statim puniẽs delinquentẽ ɔpachendat delinquentẽ ex territoriũ, vide Ale. in ɔs. 91. inc. ponderatis verbis. per totum. in j. vol.

c ¶ Vbicunque. sed an statim prohibitoriũ, & pęnale simplr loquẽs: porrigat vires suas ex territoriũ inter subditos. vide Pet. Phil. Cor. ĩ ɔs. 89. inc. viso. ꝑ totũ. i 3. vol. vbi ponit multa circa mãm istius c. Aen. Fal.

Sebast. Sapia.

d ¶ Actus iudicialis. Vide Arci. ɔs. 63. & Old. ɔs. 88. vbi ponũt quando possit mitti nuntius extra territorium.

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶Merçis cã. q illũ tex.de Bal.ĩ l.certi iuris.q.6.C.loc. qđ licet inuecta,& illata ĩ domũ ꝓducta sint tacitè obligata.l.itẽ q.a.ff.de pact.tñ ꝙ in ferũtur res venales, &c.non sunt tacitè hypothecatæ,& sequuntur Ang.de Are.& Ias.in §.itẽ seruiana.de acc. Limitabã prædicta post Ias.in d.§.itẽ seruiana.licet Ias.ibi ñ tangat nõ ꝓcedere,qñ nõ erãt ĩ domo ꝯducta.alia nisi venialia, & ita limitabã ẽt tex.in d.§.vxori.p ea q̃ ponit Ro.ĩ fin.438.inc. in legato.al'r limita d.§.vxori.ĩ fin. 649. inc.regula.Aen.Fal. Zach.¶Add qđ voluit all.sing.434 ẽm verũ numerũ. Sed tu adde aliã sing. limitationẽ,s.nisi tale legatũ fieret filio p p̃rem amplo. existẽte p̃rimonio testatoris, adeò qđ si merces,in tali legato includerẽtur, nõ multũ grauarentur alij hẽdes.text.ẽ fin. ĩ l.q̃situ.§.sed & ipse Papinian⁹.ff.de fun. instr. quem ad hoc pro sing.al.Lu.Ro. fin.645.inc.reg.est, quòd si testator.

Sebast. Sapia.

b ¶Gñale nomen. vide Ias.ĩ l.q Romę. ver.tertio principaliter no.ff.đ ver.ob. Dec.in ca.meminimus.de app.

postulasti.§.i.s̃.e.ergò,&c. all.etiam pro casu c.vt animarum.§ j.de const.li.6.vbi statutum ep̃i minimè ligat subditum existentem extra territorium. & causa potissima fuit ẽm eum, quia in existente, extra territorium non potest aliquid exequi, nec sñiare quod habeat in se inclusum exeq. dicit tñ ꝙ vinculum nõ iniicitur immediatè ex virib. sñiæ hominis, sed vi sñiæ iuris pp sñiam hoïs, vt sunt sñiæ latæ super crimine quæ infamant,qa tunc fit & inducitur hoc vinculum à iure,& vbilibet habet ptãtem,& sic vbicumque existat,infamabitur.facit ꝓ hoc d.c.veritatis.Io.Cal.in c.j.de rap. licet dubitando vr̃ hanc sñiam tenere nisi præcesserit citatio in proprio territorio, & postea fuerit secuta ꝯtumacia, vel nisi fuerit facta citatio per iudicem vbi degit ad req̃sitionem iudicis volentis excõicare. Io. de Lig. hic indistinctè tenet ꝯ̃rium, & idem * *communiter* Mod.sequentes, & idem tenuit disputando Fed.de Se.cons.16.vt sic possit citare subditum existentem extra territorium,& etiam excõicare si nõ comparuerit, & vr̃ expressum in c.ex tuę.de cle.nõ resi.& in c.cum sit Romana.in fi.de app.& fac.c.tuæ.vt lit.nõ cont.& 7.q.1.si qs presbyter.& in c.si quis in clero.tenet gl.9.q.2.ep̃m.& hoc verius.nam hoc casu nõ deficit ptãs in excõicante, cum sit vbilibet subiectus, imo si primo in initio causæ fuisset subiectus,& postea desiisset esse subiectus: nihilominus pt excõicari licet sit absens, vt no.ĩ c.proposuisti.s̃.e.& per Io.An. in reg.cum sint.de re.iu.li.6.ĩ mer.multò fortius qñ remanet semper subditus. Item hoc casu nõ surgit turbatio,& violatio alieni territorij:nam vt dicit Io.de Lig.& bene rõ Pap. ꝓcedit in executione quæ fit verisimiliter,& circa res corporales, ista.n.nõ pt fieri in alieno territorio: quia violaretur illius territorium, vt c.postulasti.& d.§.ꝯhentes.secus aũt in excõicatione quæ afficit animam, & ligat inuisibiliter,non.n.violatur per hoc territorium alterius,& sic dicatur,ꝙ imò etiam afficit corpus,vt c.à nobis.2.de sen.exc.potest dici ẽm Gasp.de Cal.ĩ rep.c.sanè.s̃.c. quod illud fit per quandam ꝯñam:multa.n.permittũtur per ꝯñam quæ principaliter non permitterentur.fac.l.j.ff.de auth.tu.vel melius pt dici, quod illud vinculum iniicitur inuisibiliter,sine violatione territorij,& fit potius à iure,& ex quadam ꝯña potestatis clauium q̃ ab homine.¶Nec ob.cle.pastoralis.qa loquitur in iudice ratione delicti:& dic clarius,vt s̃.dixi super j.gl.Item non ob. c.vt animarum. quia loquitur de statuto quod non ligat extra territorium, per id quod s̃.dixi, secus in sñia,cum feratur ab homine in suo territorio:& intendat ligare subditum suum præiudicio alicuius,ꝙ potest,vt d.c.tuæ.vt li.non contest.& c.veritatis.& c.ex tuę. s̃.alleg.¶Venio nunc ad 4.gl.quæ attingit quartam speciem fori,& quærit qñ dicatur quis sortiri forum rõne rei,& resp.qñ quis conuenitur coram iudice in cuius iurisdictione habet illam rem super qua conuenitur, & postea submittit q. quid de re mobili nunquid ratione illius sortiatur forum:& cõcludit ꝙ sic, licet quidam ꝯ hic. duo sunt examinanda.Primò qñ ratione rei sortitur qs forum. Se-
43 cundò quam potestatem habet iudex ratione rei tantum.¶†Quò ad primum conclu. ꝙ si res est immobilis sortitur qs ibi forum, vt possit ibi conueniri si hoc elegerit actor: est.n.in optione actoris, vt dixi in c.dilecti.s̃.e.& not.in l.fi.C.vbi in rem act. & hoc verum si conueniatur actione reali, vt d.l.fi.Idem si coueniatur actione mixta,i.actione scripta in rem, vt qa petitur restitutio rei subtractæ per violentiam,potest enim peti restitutio.& vbi violentia fuit illata,& vbi est res.ꝓbatur in l.j.C.vbi de cri.agi op. licet enim interdictum sit personale:tñ est in rem scriptum, vnde iudicatur quò ad hoc vt actio realis.l.j.ff.de interd.& c.ex parte B.& quod ibi no.Inn.s̃.eo.secus autem si agitur iure personali pro re alibi sita:nam tunc nõ potest conueniri vbi est res ex quo est actio merè personalis,vt no.in l.forma.ff.de censi.& idem tenet Bar.in l.fi.C.vbi in rem act.Et idem per omnia dic de re mobili,si est permansura in loco.sic intellige istam gl.& aliam quæ est in c.ex parte B s̃.c.si verò nõ est permansura in loco,sed stat causa custodiæ,vel est transitoria. vt quia transit mulio per hanc ciuitatem : ego dico ꝙ mulus est melus est meus.

* Certe secundum *communem opi.* nõ possum hic conueniri:quia non videor in loco,ex quo sum in transitu.arg.opt.in cle.ne Romani.§.sane.de elect.& ꝙ leg.& no.in c.nam & ego.de ver.sig.& hoc sentit hic Io.And.& Spe.de comp.iu.ad.§.j.ver.quid si quis per locum.sub ver.20.& Bar.in d.l.fi.& fac.l.debitor.ff.de pig.& melius in l.genera
44 li.§.vxori.ff.de vsufr.leg. ¶†Vbi si testator legat vsumfructum domus,& eorum quæ sunt in domo non veniunt ea quæ erant in do-
a mo,mercis causa [a], quia nõ videntur esse in domo ex quo nõ sunt ibi mansura:dicit tamen Bal.in d.l.fi.C.vbi in rem act. quod si res est transitoria potest adminus sequestrari:euitatur tamen si præstatur cautio. arg.l.si fideiussor.ff.qui sat.cog.& l.senatus.ff.de off.præsid. vel si alias nõ est suspectus,vt l.sciẽdum.ff.qui sat.cog. Et vide quod de hoc sentit Spe.in d.ver.quid si quis per locum, & clarius in ti.de satisd.§.dicto.in prin. vbi dicit,ꝙ licet non possit conueniri in loco per quem transit,tenetur tamen satisdare de re non Baratanda,vel alio nõ transportanda,sed de ea exhibenda quando opus erit.Concludo ergo,quod si non est suspectus, vt quia in suo domicilio seu alibi possidet immobilia,tunc non fit sequestratio nec exigitur satisdatio.arg.d.l.sciendum.sed si alias est suspectus tunc fieret sequestratio,nisi præstetur cautio.arg.in iuribus præall.quod not.¶Quò ad secũdum scilicet quam potestatem habet iudex ratione rei,dic vt s̃.dixi in iudice ratione contractus,vt no.in d.§.contrahentes.Et
45 vide quod dixi post Inn.in c.postulasti.s̃.eo.¶†Restat nunc condescẽdere ad gl.vlt.cum qua expediam quintam & vltimam speciem fori.Et quæro,dicitur hic episcopum istum potuisse conueniri Romæ,licet ibi nõ habebat domicilium,nec contraxerit,&c.vnde surgit hæc facultas conueniendi? Resp.gl.ꝙ Papa est iudex ordinarius singulorum.vnde nullus potest declinare eius iudicium.9.q.3.cuncta per mundum. & Roma est communis patria,nisi habeat ius reuocandi domum,vt in gl.& in tex.¶Aduerte,quia vbi est Papa,ibi est Rom.vt not.in c.ego N.de iureiur.& ita etiam capitur hic: nam conuentio ista surgit ex eo:quia Papa est iudex ordinarius,& totus mundus est sibi territorium quò ad causas spirituales quod patet in illa auctoritate: Quodcunque ligaueris super terram,&c.24.q.1. quodcunque. Sicut enim episcopus est iudex ordinarius suæ diœcesis,& tota diœcesis est sibi territorium, vt c.j.de off.ord.& c.cum episcopus.e.ti.li.6.16.q.7.omnes basilicæ.& ita Papa est ordinarius totius orbis,& totus orbis est sibi territorium.9.q.3.cuncta p mundum.& c.per principalem.96.dist.si Imperator.& c.duo sunt.ipse enim solus fuit electus à Christo ad summum pontificatum,vt præesset omnibus:alij sunt electi ab eo in parte solicitudinis.22.di.c.1. & 2.de auct.& vsu pal.c.ad honorem.vbicunque ergo sit,nemo potest ex defectu iurisdictionis vel territorij suum declinare iudicium siue sit clericus siue laicus inspectantibus ad iurisdictionem suam. de iud.c.nouit. Surgit ergò hæc facultas conueniendi non à loco,i. à ciuitate Romana,sed ex potestate ipsius Papæ.idem dicendum in Imperatore, vt vbicunq; sit dummodo locus sit sibi subiectus censeatur Roma,vt possit quilibet coram eo conueniri,quia habet potestatem super totum orbem, vt in præal.c.duo sunt.& c.si Imperator.& l.bene à Zenone.C.de quadr.præsc.& sic intellige l.Rom.ff. ad mun. quæ dicit Romam esse communem patriam: est enim ge-
b nerale nomen [b], & inde habuit ortum,quia olim Roma dominabatur toti orbi.& sic tenebat locum principis:sed hodie secus cum nullam iurisdictionem habeat, sed subiecta est Papæ, vt in c.fundamenta. de elect.li.6.facit quod no.gl.2.di.lex. hinc est,quod omnes Christiani hodie dicũtur de populo Romano siue sint clerici, siue laici : de quo plenè per Bart.in l.hostes.ff.de capt.& postlim.reuers. verumtamen ex beneficio principis: ibidem conuentus habet ex causa, ius reuocandi domum : non autem declinandi iurisdictionem:vnde reuocat domum dicendo:domine non veni ad hoc paratus:remittatis me ad domum & deliberabo:vnde est opinio quę habet , vt teneatur satisdare de redeundo Romam ad suscipiendam litem.de quo tamen infra subiiciam. ¶His pro introductione præmissis quæro , quando competat hoc ius reuocandi domum. Innoc. hic multum instat, & conclusiuè. ex eius dictis pono vnam conclusionem & subiiciam exempla: demum subiiciam ali-
46 quas quæstiones dubias,conclusio sit hæc. ¶†Veniens Romam ex causa necessaria,vel quasi,vel ex causa probabili habet ius reuocandi domum : secus si venit ex causa omninò voluntaria. Exemplum primæ partis,quando venit ex causa necessaria si venit, vt legatus,vt probatur in l.2.§.legatis.ff.de iudic. quod procedit secundum Innocen.non solum quando est legatus pro publica vtilitate, sed etiam pro particulari vtilitate: puta, vt si prælatus venit propter negotia ecclesiæ suæ vel ciuitatis,vt in auth.de sanctissim.episcopis.§.si verò episcopi. Idem secundum cum in procuratore ad causam constituto ab eo qui habet potestatem imperandi ei, vt tunc de suis causis non conueniatur. ibi in authent. de sanctissimis episcopis.§.reuerendissimi. procuratores autem, & alij nuntij voluntarij non gaudent hoc priuilegio reuocandi domum.argum ff. ex quibus causis in integr.restit. l.penult. Item pone exemplum in

eunte

Sebast.Sap.

a ¶In peregrinantibus.quod peregrini pñt vbiq; cõueniri tenet Bal.in l.cũ longi.C.de lon.tẽp.p̃sc. & Ro.in l.dãni.§.de illo.ff.de dam.inf.& Bal.in rub.ĩ.de p̃scr. vide Dec.in c.meminimus.& in c.suggestum.in 4.no.de ap.

b ¶Represaliis.Vide Bar.in trac.de represaliis.in 9 q.7.q. princ.quiđt qđ Romipetæ non pñt capi ꝓ represaliis cõcessis hoc tñ fallit, qñ Papa q est.s̃.oẽs leges al'r vellet,vt ꝯsului. Bar.Soz inter consilia.d.Fr.Cur.in p̃s.20.inci. Domine labia mea,&c.in cõs.14.circa med.A.F.

Ant.Franc.

¶Adde ꝙ represalię non hñt locũ ꝯ peregrinos.vt in auth. oẽs.& ibi per Bar.C. cõia de succ.vbi ẽt p Bal.& p Bar.in l.2.in §.legatis.ff.de iu.vbi hr̃,qđ represaliæ nõ afficiũt legatos, neque eorũ socios,nisi sup numerarios. ẽm Bald.in l.administrãtes. in §.eorũ.ff. de excu.tu.ꝙ intellige verũ,ñ solũ in loco ad quẽ destinantur: sed ẽt in loco p quẽ trãseũt: de quo ẽt per Bart.in d.§ legatis.& p eũdẽ Bar. in l.si quis legatum. ff.de leg.in prin.

Sebast.Sap.

c ¶Reuocare domum Qñ non hẽat locũ ius reuocandi domũ põit Rota in ti.de fo.cõp.deci.j.in antiqs & in dec.27. in ti.de do.& cõt. vbi tenet ꝙ curia Roma.seruat. ꝙ pñtes in curia cã reip. cogũtur ibi suis aduersarijs respõdere nec habent ius reuocandi domum.

eunte & vocato cã testimonij vel cã iudicandi vel sñi.tñ dr̃ia est ẽm Inn.inter legatos, & alios q vadũt ex alia cã necessaria vel probabili qa alij tenẽtur rñdere de oĩb.ꝯctib.initis extra locum seu ꝓuinciam ꝯhentis,ẽt anteq̃ irent ad curiam sed legati gaudẽt priuilegio super oĩb.dũmodò non ꝯxerint tpe legationis.de quo tñ dđm vt le.& no.in pręal.§.legatis.cum seq.Exemplũ secũdæ partis concl.qñ accessit ꝓ causa quasi necessaria.puta, qñ accessit pro appellatione pro sequẽda qñ de necessitate nõ tenetur ꝓsequi,ꝙ tñ eo nõ prosequẽte remanet rata sñia. ideò reputatur cã quasi necessaria,sicut dicim⁹ in excõicato,vt possit appellare, & appl'onem prosequi quia vr̃ potius se defendere,& necessitatus venire aduersus stimulum sñiæ ẽt si fuerit actor originarius,vt in c.dilectę,& c.significauit.de exce.Exemplum tertiæ partis,qñ venit ex causa ꝓbabili in eo q venit vt videret filiũ in studio vel venit cã voti vel deuotionis vel peregrinationis.sic ponit gl.exemplũ in pręal.l.2. in ver.ob aliam,quæ apertè vr̃ sentire cãm ꝓbabilem sufficere,licet hic Inn.videatur dubitare. nã primo đt cãm probabilẽ sufficere.ff. ex qui.cau.ma.l.necnõ.j.resp̃cum l.gñal'r.ponit cãm in d.§.legatis. nec adiicit necessariã, postea mutauit & dixit ꝓbabilem cãm non sufficere nisi sit quasi necessaria,vt in eo q venit ad ꝓsequẽdum suam appl'onem eo.n.nõ ꝓsequente rata manet sñia.ideò quasi necessaria reputatur,vt s̃.dixi. sed in alia gl.dixit,ꝙ tam appellans,q̃ appellatus gaudeat hoc priuilegio item tam rei,q̃ actores.Idem đt in pe-
a regrinantib.[a] vt gaudeant priuilegio legatorum.per c.j.de cle.pereg.& sic dum đt de peregrinantib.& de actore,satis vr̃ velle cãm probabilem sufficere,cum isti nõ proficiscantur cã necessaria vel quasi & hoc sequitur vt sufficiat cã probabilis cum subsit eadem rõ nõ.n. venit paratus.Nec ob.iste tex.cum đt de causa necessaria,qa hoc dixit ad excludendã causam oĩno voluntariam, cum iura ciuilia loquãtur indistinctè puto tñ quod Inn. intelligat de actore appellante nõ ẽt de actore simpliciter qa cum ille veniat voluntariè ad impugnandum tenetur se aduersus alios defendere,vt in præall.l.2.& no.qđ dixi de peregri-
47 nantib.quod ẽt sequitur Bar.in l.2.p̃al.¶†Di-
b cers eos non posse ẽt capi pro represaliis [b] in locis per quæ transeunt. ar.in aut.oẽs pereg. C.com.de suc.dum đt,liberè hospitentur.Idẽ đt de patre qui venit ad videndũ filium in studio, vt sicut filius nõ põt capi pro represaliis ita nec pater q venit ad videndũ filium in studio,gaudet.n.in his eodẽ priuilegio,vt in authen.habita.C.ne fil pro pat.Exemplum vltimæ partis , qñ venit cã oĩno voluntaria qñ vagatur,vel qñ venit cã solatij.vel ẽm Inn.qñ venit vt nuncius seu procurator alicuius qui nõ tenebatur comparere.Idem ẽm eum si venit pro suo spãli negotio.hoc intelligo quãdo negotium erat oĩno voluntarium,secus
48 si probabile,vt s̃.dixi.¶†Nũc verificata conclusione quã s̃.dixi quæro nunquid accedẽs ad curiam causa petendi restõem in integrum ꝯ sñiam aduersus se latam gaudeat hoc priuilegio reuocãdi domum.In.qđ non, qa ista cã est oĩno volũtaria nõ est necessaria vel quasi, cum talis de nouo agat. Item vt đt Host.causa non est sic ꝓper petitionem restõnis in integrum in curia,sicut per appl'onẽ.qa non per eam sed per appl'onem pronunciatũ suspẽditur,vt l.j.§ fi.ff.ad turp.de iureiu.c.venientes.Est & alia ratio ẽm Io.An.qa appl'o continet querelã iniquę sententiæ quæ appellanti imputari nõ pt,vnde & ipsam prosequitur excõicatus,ne prævaleat iniquitas æquitati.ĩ.de exce.cum inter. cum ibi no.petitio verò restõis in integrum continet petitionem veniæ proprij erroris,meritò pt imputari erranti,& ideo in restõe qua impugnat alium nõ hẽt hoc priuilegium qđ habet qñ se defendit.colligitur hæc rõ in l.præfecti.ff.de min.Alij tñ dñt, vt refert ipse qđ q̃uis quo ad subtilitatem iuris prædictæ rões locum habeant tñ quò ad veritatẽ,& similem vtilitatem locum non habent,sicut.n.appel-

lante non prosequente rata manet sñia.& irreuocabiliter ius suum perdit,quod prosequendo recuperat:ita in petente & non petente restõem in integrum,est reperire. Et ideo hac veritate,& æquitate inspecta quib.fauent canones.s̃.e.dilecti.& de do.& cont.c.j.de transa.c.fi.distinguendum est ẽm Host.& Io.An.an sñia lata sit à tali iudice qui possit in integrum restituere, & tunc cum voluntariè nõ necessario vel quasi veniat ad curiam pro restõe petenda non hẽt ius reuocandi domum,vel an sit lata per iudicem q non possit restituere in integrum:vel non pt hr̃e remedium vel non commodè circa sedem apostolicam,hæc.n.duo non habere vel nõ commodè in iure æquiparantur.arg ff.de ver.sig.l.nepos.de dil.c.j.de ele.qa pp quo casu vera sit secũda sñia ꝙ talis hẽat ius reuocandi domũ cũ veniat necessariò,vel quasi.Et qui sunt iudices q possint restituere in integrum le.& no.in c.cã de rest.in inte.hæc op. satis æqua est sed ꝯ̃ria vr̃ iustior,& magis iuri consentanea,nam & si legatus agit tenetur se defendere aduersus oẽs,vt in præal.l.2.§ fi.& si agatur quasi ex q̃ pulsat,& impetit debet se defendere aduersus alios.idem fortius dicendum est in isto qui venit vt impugnet non solum ẽm ius sed ex priuilegio speciali,nam de rigore iuris sñia remanet valida,& à nemine stimulatur. vnde opinio Inn. videtur verior licet alia æquior.
49 ¶†Vlterius quæro an reuocans domum ex causis prædictis teneatur satisdare de redeundo ad curiam certo die ad se defendendum. Inn.primo đt qđ sic.ar.de dil.c.exposuit.& in præal.l.2.§.sed & si dubitetur.postea đt plus sibi placere quod nunq̃ debeat dare cautionẽ de reuertendo ad curiam:sed coram iudice suo ordinario rñdebit. ar.in d.§ legatis.Tota difficultas stat in intellectu illius.§.sed & si dubitetur Host.vr̃ velle qđ dẽat cauere de redeundo ad curiam.d.An. concor.ꝙ qñ causa pt coram inferiori tractari,qa nõ est ardua,& iudicium nõ erat añ legationem cœptum qđ tunc ꝓcedit dictũ In.dictum autem Host.procedit qñ cã est ardua vel qñ iudicium ante legationem erat cœptum:sed ego nõ credo qđ Host.sic intellexerit: qa tũc dictum suum nullũ hr̃et dubium seu effectũ. Bar.in d.§ sed & si dubitetur.ꝯ opi.In.& videtur ẽt sentire ibi gl.& hæc verior.cũ in d.§.sed & si dubitetur.nihil dicatur de redeundo,sed tñ debeat p̃stare cautionem desistendo in iud.certo die & in §.legatis.simpliciter dicitur ꝙ non compellitur ibi iudicium subire. Qualis autem dẽat esse illa cautio:đt tex.in d §.sed & si.qđ erit sola promissio. alioquin sequeretur absurdum qđ cogeretur iudicium indirectè suscipere, cũ forte nõ reperiret ibi cautionẽ, qđ procedit in p̃sona q̃ nõ sit sic suspecta,vt dr̃ ibi in gl.& dic vt ibi.¶Vltimò hic q̃ro nũq̃d indistin-
c ctè ex cãis p̃dictis pt qs reuocare domũ.[c] In.refert hic no.quosdã dicere quod non. vnde in causis electionum,& in aliis q̃ celeritatem desiderant,& quæ tpe sunt perituræ non hẽt locũ ius reuocandi domum ar.op.in l.sed,& si.§.editum.ff.de iu.vbi legatus cauet de dam. inf.ad idem præal.l.2.§.pe.facit de ap.oblatæ.& c.fi.& c.licet.de fer.& l.2.ff.e.ti.quod potest intelligi ẽm eum in electionib.prælatorũ,sed secus in electione canonicorum vbi non est tñ periculum in mora:& hoc dictum placet,& est valdè notandũ. Ad prædicta ergò habes vnum casum,in quo non competit priuilegium reuocandi domum.Secundus casus,qñ ibi in curia ꝯxerunt,si autem ꝯxerunt ante legationem:tunc legati non pñt ibi cõueniri. sed alij sic si ꝯxerũt extra ꝓuinciam propriam,vt in d.l.2.§.omnes.Tertius casus est,qñ ipsi agunt,tunc tenentur respondere,vt in d.§.sed & si agant.Quartus casus est,si stant in curia voluntariè perfecta legatione: vt in d. §.omnes.& hæc sufficiant.

¶De libelli oblatione. Rub.

1 *Libellus quid sit.& vnde dicatur.3.*

2 *Libellus debet dari in scriptis.*

¶Continuatur hæc rubr.ad præcedentem hoc modo.Supra visum est de for.comp.& an & quando forus possit declinari.verum.quia rei qui ad iudicia vocati sunt si non declinant forum petunt sibi edi libellum vt sciant quid & qualiter petatur,& super quo debeant respondere.ideo competenti ordine subiicit istã rubr.ad mãm istã
1 facit quod habetur.2.q.8.p totũ.& 81.di.Maximinianus.¶†Quæro,qd est libellus.Gl.j.đt quod est quædã scriptura in qua continetur res quæ petitur,& cã petẽdi,& nomẽ actoris & rei.Host.đt ꝙ q̃uis libellus multa dẽat ꝯtinere de ꝯsuetudine approbata, tñ sufficit, qđ appareat qs petit.à quo,qd,& quare,& corã quo,vt ĩ.e.per totũ & de ele.q̃rela.& ar.ff.de proc.l.si procurator.& ponit Host.versus. Quis:qd corã quo : quo iure petatur,& à quo Rectè ꝯpositus quisque libellus.hẽt.Spe.de li.cõce.§.j.in pr.dixit qđ libellus ẽ breuis membrana actoris petitionem,& eius cãm.& actionẽ ꝯplectens,sed certe minus cautè locutus est,qa sufficit vt đt Io.An ꝙ scribatur in tõbicinis, & ita vtimur. nam membrana sumitur ex membris animalium.& ideo forte Spe.posuit ibi aliam diffinitionem qđ est scriptura agẽtis qõnem cõtinens & futurã actionẽ depromens,vel dic melius & br̃.vt diffinit Cy.in aut.offeratur C.de lit.cont.ꝙ est breuis scriptura clarã cõtinens intẽtionem actoris siue accusatoris. Declara. Ideo dicit breuis. quia lex dicit libellorũ dictatores debere cauere
2 ne sint verbosi. vt l.ampliorem.§.in refutatoriis.C.de app.¶†Dicit

script

Universidad de Deusto Biblioteca

Sebast.Sap.
a ¶In scriptis.No.ad hoc ppetuo dictum Bar.in l.in sacris.3.C. de prox.sac.scr.li.12. vbi vult,ꝙ qn̄ libell⁹ requirit nō sufficit ire ad bāchum iuris & facere ꝙ notari⁹ scribat illud, qđ petere intēdit ꝓ quo facit dictū Ang.in l. à snīa.§.si,de ap.vbi vult,ꝙ ex quo appellatio dēt poni ī scriptis, ñ sufficit ire ad banchum iuris & dicere,ꝙ scribat qualiter appellat.
b ¶ Vel postulationis.Pōdera illā disiūctiuam, vel reclamatiōis, vel postulationis vbi non admittitur libellus alternatiuus.pōdera,qa istđ ideo sic,dixit iudex: qa ignorabat,an vellēt reclamare,an postulare:quo casu valet libellus alternatiuus per id qđ hr̄ in l. §.j.ff.quo.le.viđ quæ ibi remisi ad Barto. And.Barb.
Ant.Franc.
¶Circa hoc de libello alternatiuo dicas,ꝙ rl'r tanq̄ incertus nō procedit.l.vbi aūt.in § q illud,& ibi ple.p Ale.de ver.ob.qđ intell'r verū si electio sit creditoris: secus si sit debitoris,qa tunc nō est in ptāte actoris certum petere.& ideò tunc ꝓcedit libellus alternatiuus,vt ē gl. in c.Abbate,de re iudi.in 6.& no. Inn,in c.cōstitutus.de in in te.rest.& hr̄ per Bar. in l.j.§.qđ aūt.ff.quo.le.& in l.2.C.de sen. q̄ sine cer.quan.pro se.& hr̄ per Ang.in l.si in rē.ff.de rei vēdi. & istud intellige verum,qn̄ alternatiua,est in cōcl'one:secus aūt si ī narratione,& vtraq; pars alternatiue tendit ad eundē effectū, vt in libello,dn̄i cōcepto ꝯ emphyteutā in q̄ dr̄ eū nō soluisse canonē,vel irrequisito dn̄o alienasse, & petit eū priuari emphyteusi:nā isto casu vtraq; pars,alternatiuè tēdit ad eundē effectū. sm Cy.& Bal. in l.Gall⁹.in §.si eius.ff.de li.& posth. cuius tn̄ ꝯriū tenuit Io.de Im.quē Ale.re

a scriptura:qa libellus dēt eē in scriptis,ᵃ& probatur in aut.offeratur.canonizata.3.q.3.c. induciæ.§.offeratur.& probatur in c.prox.Dicit clarū: qa nō dēt esse obscurus,vt in d.§.in refutatoriis.Dicit actoris:vt j̄.c.2.siue accusatoris.vt j̄.c.j ff.de acc.l.libellorū.canonizata.2.q.8.c.per scripta.§.libellorū.¶Vnde aūt dicatur libellus:dic,ꝙ à libro.Est.n.diminutiuè dictū pp sui breuitatē:vt dr̄ Spe.& bene in d.§.j.& Goff.hic.alij dn̄t qđ dr̄ à libra.i.iustitia.nā ille q iudicat,staterā gestat ī manib.45.di.oīs.& alibi dr̄:Nō afferamus stateras dolosas.24.q.1.nō afferamus.sed primū verius.& vide ad pdicta gl.optimā.in aut.đ exhi.& introd.reis. in ver.libellū, quæ ponit practicā conficiendi in ciuilib.In criminalib.vero vide glo.satis notabilem in l.in causis.C.de accu.& per Bar. in l.libellorum.& Spe.in loco præalleg.

CAP. I.

1 Actor non debet audiri nisi offerat libellum in scriptis.
2 Libellus quando non porrigitur, iudex potest ex officio suo supplere, licet non petatur apertè.
3 Oportet: istud verbum aliquando importat necessitatē, & aliquando honestatem.
4 Libellus est offerendus in scriptis.8.
5 Libellus debet esse clarus, nec alternatiuus nec conditionalis.&c.
6 Libellus quo casu debet subscribi ab offerente.
7 Citatio non requiritur quàdo pars est præsens, in iudicio.
Libellus an offeratur iudici vel parti.
9 Libelli oblatio interrumpit præscriptionem.
10 Libellus vtrum sit de substantia iudicij.
11 Solennitates quæ sint quæ non possunt consensu partium remitti.
Arbitri possunt cognoscere, nulla iuris solennitate seruata.
12 Instantia non potest consensu partium prorogari.
13 Libellus an requiratur in denuntiationibus vel inquisitionibus.
14 Interdictum vnde vi, & similia requirunt libellum.
Libellus requiritur in cautione damni infecti.
15 Iudex pt consensu partium causas summariè diffinire.
16 Consuetudo potest facere ne detur libellus, sed nō, quod non detur aliqualis petitio super qua iudex formet sententiam.
17 Causæ viles, vel vilium personarum expediuntur sine libello, & scriptura, & in eis creditur simplici verbo iudicis.
Causa vilis quæ dicatur relinquitur arbitrio iudicis.
18 Executio sententiæ petitur sine libello.
Libellus non requiritur in notoriis.
19 Sententia quo casu requirit causæ cognitionem.
20 Libellus cuius expensis debet dari reo.

1 Ignarus. Totus iste titu. h.d.in summa. ¶†Actor tenetur ī scriptis libellum porrigere. h.d. primum cap. Et si agit reali dēt in eo exprimere rē q̄ petit.h.d. sm c. Si agit personali dēt exprimere cām. h.d.tertium.c.Et hæc prima decr. nō diuiditur,quia ponit vnicā facti narrationē. & đt.Io.An. qđ iste ignarus eps de quo in tex.erat Ignarus,& imperit⁹:vt patet satis ex dictis suis,& iudex erat qui pērat synodo.vel summa,sic hoc primum capl'm. Iudex nō dēt admittere actorē ad litigandū,nisi prius libellū in scriptis offerat.h.d.¶Casus lr̄alis.Quidā fratres in Cōcilio cōquerebātur de qbusdā,aduersariis suis. Ignarus eps dixit habetis vos libellū reclamationis vel postulationisᵇ vestræ:fratres illi respōderunt se pmanib. nullū hr̄e libellū.Ignarus eps dixit: oportet vos hr̄e reclamationē vestrā in serie libelli,& synodo porrigere,vt vobis possit canonicè rn̄deri.& tūc fratres illi ꝯscripserūt,& synodo porrexerūt.B.¶No. ex principio qđ in synodo ꝓuinciali ᶜ nedū archieps sed ēt alii epi sunt cōiudices.ad hoc 11.q.3.si qs presbyter.c.si quis eps melius facit ca.scitote.6 q.3.vbi exprimitur quot sunt iudices.vide gl.quæ arguit ꝓ & ꝯ.3.q.8.in summa.& per Inn.in c.graue.de pb.vbi gn̄al'r tractat de istis cōciliis seu synodis.& qui debeāt

2 interesse.¶†No.2.iudicem posse supplere ex officio circa porrectionē libelli:licet expressè,& apertè nō petatur, & gn̄al'r pt supplere, qn̄ aliter nō valeret iudicium : interest.n.sua
d & reipublicę ne iudicium sit frustratoriumᵈ & partes frustrà vexētur laborib.& expensis. vt in c.causam q̄.s̄.de iu.& vide bo.gl.in c.j.de ele.li.6.& idē vbi læderetur honor iudicis:vt l.quos prohibet.ff.de postu.& gn̄al'r in quib.
3 supplet dic vt no.in c.bonæ.đ post.pl.¶†No.
e quod verbū oportet: importat necessitatēᵉ & non solum honestatē,& hoc sentit Io.An. dum exponit tex.oportet.i.necesse est,& absque dubio hic importat necessitatem : vt satis ꝓbatur ī tex.& ex his quæ.j̄.subiiciam.Qđ autem rl'r puto , quod importat necessitatē: videtur velle gl.in c.1.de præscr.li.6.aliquando tamen importat honestatē,& hoc secundum subiectam materiam.vide bo.gl.25.q.j. in c.j.facit pro primo dicto illud Euangelicū:
4 Oportet nos nasci denuo.¶†No.libellū necessario offerēdum,in scriptis etiam per personam non ecclesiasticam iudice illū petente.de quo j̄.dicam.¶†Not.ibi,declarare,&c.
5 quod libellus debet esse clarus:quod dixi super rub.non.n.debet continere aliquam obscuritatem.vnde cauendum est à nimia gn̄a-
f litateᶠvt j̄.c.prox.Item quod non sit alterna-
g tiuusᵍ.ar.ff.de iniu.l.prætor edixit.§.quod autem prætor.Item,ꝙ non sit condōnalis.insti. de ver.obl.§.ex conditionali.Item quod non habeat aliquod verbum duplex vel prægnās. de rescr.c.si.de reb.du.l.si is qui ducēta.Et generaliter quod nō ponatur,aliquid vnde obscuritas oriatur.& vide quod no.in c.consti-
6 tutus.de in inte.rest.per Inn.¶†No.vlt.ibi vestris manib.roboratam,&c.quod libellus debet esse subscriptus apertè.h.d.tn̄ Host.procedere de honestate non de necessitate:notarius.n.scribit porrectionem, & dilationē datam reo.& ita seruatur secundum Io.And.& sic intelligitur quod habetur in aut. de exhi. & introd.re.§.sancimus.col.5.& huic dicto ꝯcor.Pet.licet Inn.sentiat ꝯrium. sed puto pro cōcordia posse dici:ꝙ in ciuili procedit opi. Host.& ad hoc gl.in d.aut.in verbo,libellum. quę non videtur requirere hanc subscriptionem in ciuili.In criminali vero procedit opi. In.debet.n.se subscribere promittendo se duraturum vsque ad finem,vel obligando se ad pœnam talionis:quod videtur velle gl.in l.in causis.C.de acc.facit l.3.C.qui acc non pos.& c.super his.j̄.de acc.¶Venio ad gl.quę diuiditur in 7.partes.nam 7.format qōes primo tacite quærit,& rn̄det quot sunt spēs libellorū duæ,&c.secundo ibi,est ergo,quærit quid sit libellus.tertiò ibi,& sic patet:quærit cui libellus sit offerēdus,quarto ibi:& in scriptis:qrit qualiter sit offerēdus.quinto ibi,& in principio:qrit,qn̄ sit offerendus,&interserit vnam opi.& soluit.sexto ibi & per talem:quærit qs sit eius effectus.septimo ibi:sed nūquid:quærit an libellus sit de substantia iudicij. Prima pars est clara.dicit.n.ꝙ duæ sunt species libelli.nam quidam datur in ciuili,quidam in criminali:ideo đt in tex. libellus conuentionis seu reclamationis. & quid debet, contineri in ciuili habuistis. s̄.in rub.& not.j̄.eo.c.seq. quid in criminali. vide in l. libellorum. ff de accu.& ibi pleniſſimè per Barto. vbi format multas, & vtiles quæstiones & dubias. & est canonizata illa lex.2.q.8.libellorum.Secūda pars glo.quid si libellus fuit expeditus, super
7 rubr.¶†Tertiò quærit cui sit offerendus. & dicit quod iudici.& per ipsum reo.& dicit Io.
h Andr. sufficere reum casu venisseʰ ad iudicem licet citatus non fuerit. remittit ad Specul. de libell. conception.§ sequitur in fine.

prehen. seques opi. Cy.& Bal.in d.l.vbi autem non apparet. in §.q illud.Et adde, ꝙ libellus incertus ꝓcedit nisi opponatur:vt ē gl.in l.si.C.đ an.exce.& ē no.tex. in c.si.de li.obl & hr̄ p In.in c.significantib.e.ti. & per Bar.& Ang.in l.j.ff de edē. & in d.l.2.C.de sen. q̄ sine cer.quan.ꝓse. vbi plenè đ mā.¶Et adde, ꝙ si in libello peto factū vel interesse:v; libellus, & pt ferri sn̄īa pro actore,probante factū.l; ñ probet interesse: & rō est, qa interesse est in obligōe successiua ad factum,vt pulchrè declarat Ale.post Bart.ibi in 8. q.in l.stipl'ones non diuidūtur. ff. de ver. obl.& est ex mente Raph.Cu.īl,inter stipulantē in §.2.eo.ti.
c ¶Synodo prouinciali.Tu pōdera istū tex.ī ver synodo.qa Host.hic đt.qđ Arc. ē,vt caput & epi sūt hic vt membra tu vide d.Car.tu adde gl. in l.j.C.de ma.vin. q̄ expōit Cōcilium in psidētis Cōcilio: ita dē exponi hic synodo.i.psidentib. synodo.& adde Bal.in c.j. de iu.& quę ibi dixi. And.Barb.
d ¶Frustratoriū.Adde Rom.cons.467.
Sebast.Sap.
e ¶Necessitatē Viđ Fel.ī c.si cui testium. gl.j.j̄ de testi.& Mo. in l.j.ff.de iust.& iur. post gl.ibi vide Bar. in l.cū miles ff.de al. iu.mu.cā fa Ol.in ꝯs. 15.& Bal.īl.nulli.C. de episc.& cler.
f ¶Generalitate.Adde Ang.cons.25.
g ¶Alternatiuus.Vide istū in c.ex parte. b.in 3.vol.& ibi dixi s̄.tit.1.vbi limitatur istud dictū.Aen Fal.
h ¶Casu venisse. tu tene ꝯrium , & vide quæ latè dixi in c.1. s̄.de iu.And.Barb.
¶Adde,qđ ista q.pēdebat ab illa: an qn̄ pars est pn̄s in iudicio requiratur alia citatio:đ qua p Bart. in rub.C.de ī ius vo. in l.j.ff.e.& vtrobiq; p Mo.& in effectu ꝯcio est qđ data pn̄ti.

quasi

partis non requiritur alia citatio per text.in l.de vnoquoque.in pr. & ibi doc.maximè Ale.ff.de re iu.vide ibi de mā,& latè ponit Ias.in d.rub.C.de eden.& in l.j.ff.e.ti.& limita:vt ibi Aen.de Falc.
a Sebast.Sap.¶Nam in libello.Vide pract.Papien.in forma libelli:in actione reali:Dec in cons.82.

si.Et adđ,ꝙ libell⁹ ñ ē dād⁹ ꝯ đbitorē ꝯfitētē đbitū,s; d; ei fieri pceptū đ soluēdo sine ordine iudicij,vt no.Bal.in l.si debitori ꝯfitēri.ff de iu. ¶Adde ēt ꝙ nō requirit libell⁹ corā Papa:sed sufficit factū verbo ꝓponere,& ferri pt sn̄īa:vt per In.in c.j.de li.cōt.& per d.Car.in d.cle.sæpe.& plenè p Io.de Im.in c.cū venissent.de insti.an autem requirat libell⁹ in actiōe ī factū q̄ orit ex sn̄īa hr̄ per Spe.in ti.đ li.obl.in § x.in ver.27. & in ti.đ sen.& re iu. & vtrobiq; p Io.An. in add.& an requiratur in causis miserabilium psonarū siāte statuto ꝙ in cis ꝓcedat p simplicē q̄relā.hr̄ p Bal.in l.j.C. vt in pos.le.& p Lāf. in d.cle.sæpe.de ver. sig. imò sufficit tūc verbalis petitio sicuti est. in causis summariis.vt p Bar.in l. 2.C.đ sent.ex bre.re. ¶Et adde ēt ꝙ in notoriis nō reqritur libellus,vt p In.in d.c. significātib. de li.cōcep.vt p Spe.in ti.de noto.cri.§ j.& an requirat qn̄ requiritur de inhabilitate psonæ ꝓmotiuæ. vide Car.in cle.j.in 3.q.đ cōce.pb.& denique de mā vide in d.ti.đ li.conce. per Spe,& Io.An.in add.

b ¶ In scriptis offerēdus.Adde Ale.ꝯs. 50.& 61.& vide qualiter procedatur corā vicariis castrorū.
Zacharias.
¶Omitto qđ in causis summariis & breuib.itē vbi ꝓceditur summariè & sine figura iudicij qđ tūc nō sit necessarius in scriptis, p ca q̄ not. Lanf.de Or.in c.qm̄ ꝯ falsam.ver.q̄ro vlterius.& ibi in apos. Bened.Va.& ver.sūmariis.& celsi.ī ver. in casib. aūt breuib. j̄.de ꝓb.& in cle.sæpe.latis.in vers.libellus.de ver.sig.Sed restringo ad vnū not. & peregrinū dictū, sc.nisi talis officialis esset oīno legū expers ita no.multum no.præno.Lāf.in al. §.petitiōes.& ibi in apost.celsi.in vers.ignorātleges.vbi all. Ia.Rebuff.& qđ in l. expertes. & qđ ipse ibi no. in apo.ad ipsum.C.de decu.li.x.
c ¶De substātia. an libelli oblatio sit de substātia Bal. in aut. offerat. tenet quod sic.And.Barb.
Zacharias.
¶ Quod ego amplio tā in ordinariis iudicis q̄ ī causis appellationis.ita idem Bal.in l.si.C.de tem. ap.Spe.in ti.de li.cōce.§.vtrū.Ale.de Im. in l.ius publicū.ff.de pac.& Lanf.de Or.in c.qm̄ ꝯ.§.petitiones. & ver. q̄ritur vlteri⁹ nūqd libell⁹.& ibi in apost.Cel.in ver.vel expresse.vbi t; qđ tacitè nec expresse pt renuntiari libelli oblationi.
Ant.Franc.
¶Libellus an sit necessarius vel nō hr̄ p Spe.in ti.de li.obl.in §.x.p totū.& iō reqritur sup cautione ēt. dāni infecti.sm Bar in l.nec qcq̄.in §.vbi decretū.ff.de of.ꝓc. & in l.4.in § hoc aūt iudiciū.ff.de dam.in fe.& an reqratur in appl'one vel nullitate hr̄ p Bal.ī ad. Spe. ī ti.đ sen.ī ver.cā nullitatis.& ver.an possit.& hr̄ p In.ī c.j.đ li.ob.& ā reqrat ī causis sūmariis hr̄ ī cl.sæpe.đ ver.

quasi sentiat qđ ex quo qs pn̄s est cogitur recipere libellū.& idē Spe.in loco pall.iuxta illud,vbi te inuenero,& c.facit l.j.C.vbi đ crimi.agi op.& idē sentit in sip̄i Io.An.ī c.si.đ ele.li.6. dic tn̄ qđ ñ cōpellitur incōtinēti rn̄dere si tale est fcm̄ qđ indiget deliberōne.facit qđ no. 72.dis.ꝓposuisti.& idem qđ ista gl.vt libellus prius offeratur iudici, scđo reo per ipm iudicē tenet gl.3.q.3.induciæ.§.offerat.& Cy.in l.la aut.offeratur.gl.pōit ibi succinctè tres practicas,quarū q̄libet pōt practicari sm Bar.ibi, primo,quod detur iudici & per iudicē parti. secūdo vt ab actore offerat reo,tertiò vt offeratur iudici,& per eū trāsmittatur cū citatione ad reū.Quid dicendū,puto quod practica magis cōsentanea sit,vt primo offeratur iudi-
a ci.nā in libelloᵃ imploratur iudicis offm̄ mercenarium deseruiēs actioni.hinc est,quod in pr.dr̄ ꝯparuit corā vobis dn̄e iudex,&c.Itē in fine, petit sibi iustitiā fieri.de or.co.c.2.ergo iudici est offerendus,& nō parti.ad hoc c.exhibita.de iu.cū si.& hoc voluit Spe.in ti.de li. ꝯce.§ sequitur.in pr. Alia practica quod offeratur reo ab actore pt saluari qn̄ copia remanet in iudicio,qa nō refert qd ex æquipollēti fiat, satis.n.petit à iudice si copiā dimittit in iudicio.ar.in c.appl'o.de app.li.6.cū ibi no. & sic posset saluari dic. Bart.secus.n.si simpl'r daretur reo,qa tūc nō apparet qual'r eēt formanda sn̄īa:& pcauendū esset ne reus aliqua mutaret.Itē si dubitaretur an possit fieri fides de petitione ꝯ.c.qm̄ ꝯ.de prob.Tertia practica,vt mittatur cū citatione posset obseruari, & est vtilis ad excludendas dilationes deliberatorias.nā si hūit ꝯpetentē terminū in citatione intra quē potuit deliberare nō habebit postea aliū terminū in comparōe ad rn̄dēdū: vt no.Bar.in pal.aut.offeratur.& est tex.sin.in c.2.de dil.Missio tn̄ huius copiē nō sufficit q̄ ad lit.ꝯt.vn̄ reo postea cōparenti d; offerri libell⁹ seu dēt tradi iudici in eius pn̄tia in iudicio & per iudicē reo,vt no.Io.An. in ad.Spe. in ti.de li.cōce.§.nūc videamus.in si nā lit.ꝯt. fit per petitionē in iudicio ꝓpositā & rn̄siōnē securā.vt in c.vno.de lit.cōt.& sic nō sufficeret trāsmissio copiæ ad reū quo ad lit.cōt. vel pt dici satis esse qđ à prin.fuit iudici añ citationē libellus oblatus & reo postea ꝯparente p iudicē offeratur,nā actor psumitur pdurare in sua petitione ex q̄ cā nō reuocauit.de bap.maiores & l.sancimus.C.de test.maxime si in pn̄tia rei verbal'r postea incepit petere, vt sentit Bar.ī aut.offeratur.C.de lit.ꝯt.Et per hoc remanet soluta quarta pars glo.qn̄ dēat offerri libellus:nā vt s̄.dixi pt offerri & añ ci-
8 tationem & post intelligēdo,vt s̄.dixi.¶†In
b tertia partic gl.q̄rit,an sit ī scriptis offerēd⁹.ᵇ & ꝯcludit quod sic,quod est verū hodie tā in ciuilib. q̄ in criminalib.olim aūt procedebat in crīalib.nō aūt in ciuilib.vt no.in aut.offeratur.& vide gl.pal.auth.de exhi.& introd.re.in ver.libellū.fallit sm gl.in modicis & vilib.causis vbi scriptura nō requiritur,& sic intell'r.c. si qs cum clerico.11.q.1.¶No.bn̄ pro intellectu illius c.& pro hoc aūt.nisi breuiores.C. de sen.ex bre.rec.vbi dr̄ ꝙ in istis vilib.causis nulla scriptura requiritur.quod etiam no.vel dic ad illud c.si quis cū clerico.sm Ale.quod quo ad hoc est correctum vel intelligitur de consensu partium. & pro intellectu al.Gof.l. quoties.in si.de priui.sch.li.12.quod an sit verum vt sufficiat solus cōsensus partium dicā,

j̄.in si.vel sm eum loquitur cū Eps cognoscit inter clericos suos familiares,& tūc sine scriptura possit procedere, tene aliquē hoīū intellectuum.nam gn̄al'r de oīb.clericis ēt in q buscunque causis nō posset intelligi per cle. dispendiosam.de iud.vbi statuitur spāliter in causis bn̄ficialib. vt possit procedi de plano, &c.nec ēt tunc indistinctè procedit sine scriptura,vt probatur in cle.sæpe.de ver.sig.rl'r ergo dēt obseruari ordo iudiciarius.de proba. qm̄ ꝯ.& hic & in c.vno.de li.cōt.& quasi per totum istum librū.¶In parte pe.gl.quærit de
9 effectu libelli,& ponit tres effectus.¶†Inquātum đt quod interrūpit pscriptionem:intellige vt plenè no.in c.illud.de psc.vbi dicā generaliter qualiter interrūpatur præscriptio.
10 ¶†Vlt.gl.q̄rit,an libelli oblatio sit de substā-
c tia.ᶜarg.ꝙ sic posteaᵈ refert quosdā tenere ꝙ
d tacite pt omitti:finaliter cōcludit ꝙ nec tacitè nec expressè pt omitti,nec valet qcqd agitur sine libello.¶Aduerte.qa ī hoc sunt mul-
e tæ varietates,ᵉ& oēs opi.fere vsque ad tēpus suum colligit Io.An.& posuit in cle.sæpe.de ver.si.in ver.necessariò,q̄ gl.vide sed hic ponit quatuor opi.principaliores.Prima,ꝙ tacitè libellus pt omitti.expresse ñ sicut in sil'i dicimus.de iur.cal.c.j.li.6.hāc op.recitat hęc gl. & fuit Acc.in d.aut.offeratur.q̄ pleriq; sequūtur vt ibi no. ¶Secūda op.ꝙ possit omitti tacitè,& expresè de ꝯsensu partiū,& hāc opi. tenuit & posuit idē Acc.in aut.de exhi. & introd.reis.in gl.mag.vltra medium:q̄ ēt multi sequunt.¶Ter.op.fuit qđ nec tacitè nec expsè pt remitti, & ꝙ nihil valet ꝙ agitur sine libel.& hāc t; gl.hic & sequitur In.q ad hoc adducit ꝙ hr̄ in aut.de tēp.nō solute pecu.§.cōtestationē.idem t; Host.al.pall.aut.de exhi.& introd.re.§.illud.co.5.Erant.n.qdam q aduersarios simplices vocabāt ad iudiciū & eis negantib.dicebāt lit.cōt.qđ ibi improbat Imperator in seq.§.statuens qđ libellus offerat: & qđ lit.cōt.hac obl'one omissa hēatur ꝓ nulla.& sic sm eū nec tacitè nec expresè remit-
f ti pt.hāc eandē opi.sequitur Bar.ᶠ& multi alij
11 aut.offeratur.pal.¶†Mouetur Bar.principaliter,ꝙ ista solēnitas non solū exigitur ad vtilitatem partium,sed ēt fit ad vtilitatē iudicis, vt sciat sup quo hēat ferre sn̄īam:iō non pōt
g ꝯsensu partium renūtiari.ᵍ facit c.ad apl'icā. de reg.& c.si diligēti,de fo.ꝯp. Item ea,q̄ inducunt certā solennitatē in actib.hoīm nō pn̄t ꝯsensu partium tolli:vt in l.nemo pt.ff.de le.j. & l.ius publicū.ff.de pact.idē đt in lit.cōt.al'r. ēt no.in c.de causis.de of.del.& ꝙ no.in c.si.đ re iu.li.6.vtrobiq;.n.not.partes nō posse renūtiare istis solennitatib. iuris.nec ob.sm eum si dicatur ꝙ tota die practicetur ꝯrium cū fiat cōpromissa in arbitros ꝙ pn̄t cognoscere sine libello sine lit.cōt.&ꝓnuntiare in scriptis & sine scriptura:& sic renūtiat istis solennitatib.iuris.Ad hoc.n.rn̄detur.sicut.n.cū Papa vel Imperator bn̄ dant iudicem pn̄t remouere istas solennitates,vt in c.pastoral.& c.secūdo requiris.de ap.& l.j.ff.à qui.ap.non li.ita arbiter:quia ad illam notionem quam habet à partibus tantum potest assumi cum remotione istarum solennitatum: secus in alio iudice qui iurisdictionem habet à seipso non à partibus & not. hoc vltimum : vt in arbitros possit compromitti : vt procedant si-
h ne istis solennitatibus. ʰ Et pro hoc allego textum singular. in lege diem proferre.

h ¶Solennitatibus.Adde Alex.cons.13.lib.2.

Sebast.Sap.
d ¶Postea.Opiniones ī hoc art.latè refert & explicat Geor.Nat.in repe.cl.sæpe.in pr.in gl.in ver. necessariò.de ver.si.
e ¶ Varietates. Tu pōdera vnū ꝙ de iure can ē necesse offerri libellū ꝙ ꝓbatur p istū tex.in ver. sm authoritatē ecclesiasticā. vbi formaliter ꝓbatur hæc doctrina & pōdera, qa de iure ci.est dubium inter glossatores, vt in d.aut.offerat.& in §.sancimus. ī aut.đ exhi.re.s; ista decretalis emanauit post illas dubitōes.q̄ vr̄ declarasse ꝙ dēat porrigi ī scriptis, & sic cessant tot opin. And.Barb.
f ¶Seqtur Bar.adde Fr.Are.cōs.109.d.de Ro.deci.88.ī nouis. de lib.concep.
Sebast.Sap.
g ¶Renuntiari.An possint partes renūtiare solēnitatib.iudiciorum, vide Ale. in l.si conuenerit.ff. de iur.om.iu.& late Deci.post glo.ibi in vers.partium.in c.de causis.s̄.de off.del.

§.si

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶Mihi placet. Adde quæ s posui ante proximã apostillã.

Zacharias.

b ¶Cãæ principalis. Add Lanf. de Or. in suo tract. de arb. ver. q̃ro. vbi ẽt qd in ordinario, s. & delegato, & qd in causa ap.

c ¶Inquisitiõis. Adde Ang. Are. in trac. suo malc. in j gl. Cõpo. 2s. 61. & an in criminalib. qualiter debeat libellus 2cludere. vide p eũdẽ 2s. 14.

Ant. Franc.

¶An in criminalib. requirat libellus, & de eius forma vi per c. q̃ hñr. in l. libellorũ. ff. de acc. vbi ple. de mã. & tandẽ concludit qd libellus sp requirit: vbicũq; agitur inter partes. nisi lex dicat nõ esse dãdũ libellũ vt p Spec. in ti. de li. 2ce. in ver. 21. & 27. & 30. & fere p totũ tit. & hr in c. j. de li. obla. vbi ple. tra. p scrib. & vide p Spe. in ti. de acc. in §. j. & in §. qualiter.

¶Et adde, qd libell⁹ nõ requiritur in crimine abigea⁹, vt in l. j. C. de abige. nec in læuib. & primis criminib. vt in l. læuia. de accu. nec ẽt in crimine, apostasiæ. l. Apostatarum. C. de Aposta. nec ẽt cũ maritus accusat, vxorẽ iure mariti. de adulterio. vt in c. tuæ. de pe. & p Spe. in tit. de l. 2cep. in §. 10. ĩ ver. 39. & an libell⁹ ĩ crimine falsi dẽat cõtinere mẽsem, & locũ hr per gl. inst. de pu. iu. in pr. & p Bal. in c. 1 quib. mo. f. u ami. in vsi. feu. & vid p e. Ale. in l. 2. in § si publico ff. de adult.

Sebast. Sap.

d ¶Et denunciationis. Vide Spe. in ti. d inquisi. §. nũc tractemus. & in ti. de li. cõcep. § i. & Barth. Verõñ. in cons. 40. in fi.

e ¶Celeritatẽ desiderat. Adde Ale. 2si. 32. & 43. li. 4. & qualiter dẽat concipi libellus in interdicto, vti possidetis, vide Alex. cons. 135.

Sebast. Sap.

f ¶Cõsuetudo. Talẽ 2suetudinẽ dr eẽ in Alemania Barth. Verõñ. in 2s. 40. in fi. & qd talis 2suetudo va-

§. si qs litigatorum. ff. de arb. vbi pbatur posse conueniri inter partes cũ cõpromittit. vt iudex pnuntiet altera vel vtraq; parte absente. ¶Quarta & vltima pricipalis opi. fuit Io. An. hic, & in d. cle. sæpe. q tenuit, q si petatur libellus tũc necesse sit in modũ libelli, petitionem offerri: & sic intelligãtur iura, q necessario videntur exigere libellũ. licet si expresse nõ petatur tũc petitio nõ est de substãtia sed si fiat in modũ postea apud acta nõ in modũ libelli, & sup ea lis cõte. credit tenere pcessum. satis. n. p hoc est puisum mẽti iuris. & sic iudex hẽt sup quo referat sñiam. secus si nulla petitio apparet in actis: qa tunc nõ valeret pcessus. nã in summariis ẽt talis petitio necessaria est in actis describẽda, vt in d. cle. sæpe. & hæc op. Io. An. in effectu fuit Pe. vt recitat Cy. in d. aut. offeratur: dicebat. n. Pet. q partes poterãt renuntiare scripturæ libelli. sed qd nulla petitio fieret no. Cy. tñ tenet 2rium sequẽdo opi. huius gl. qd ẽt scripturæ nõ possit per partes renũtiari. d. Ant. hic sequitur opi. Io. An. & pl⁹ dr qd si pars remittit, & iudex petat, adhuc nõ est de substãtia. satis. n. est iudici q hẽt petitionem in actis descriptã: secus dr si pars expresse nõ remittit tũc ei iudice petẽte necessario dẽt offerri. ar. hic, vñ concludit q si libell⁹ petitur à parte, & à iudice est de substãtia in plenariis iudiciis. In summariis vero requiritur q̃ iam posita. i. petitio descripta apud acta: sicut scribũtur alia dicta. Si verò non petitur à parte nec à iudice nõ est de substãtia: sed requiritur aliqualis petitio si petitur à iudice parte ñ 2dicente, idẽ qd dictũ est s. qñ petitur à parte vt s. sit de substãtia. Si petitur à iudice, & remittitur à parte si voluit plenariè pcedere, non valet remissio si nõ voluit summariè pcedere valet remissio quo ad libellũ: exigitur tñ talis postea, ex qua iudex se informet ĩ sñia, & hoc nõ pt remitti à parte: qa interest iudicis: vt dixi. hoc voluit in effectu hic Io. An. &
a in d. cle. sæpe. Tertia opi. mihi placet[a] vt necessariò exigatur libellus in plenariis quæ ẽt vr placere Pau. de Lea. in d. cle. sæpe. & d. Car. hic moueor primò per iura quæ gñal'r requirũt libellũ necessariò: neq; vllã mẽtionẽ faciunt de parte: nec ẽt fienda erat mentio cum de directo hoc 2cernat vtilitatem publ. si. n. offeratur libellus datur mã reo 2sulẽdi aduocatos, & alios peritos, & fortè deliberabit cedere vbi alias ex ĩprouiso rñdebit, qd vult litigare: & sic datur mã differendi lites 2. c. finẽ. de do.
12 & cont. & l. properandum. C. de iud. ¶†Hinc est, qd partes non pñt communi cõsensu prorogare,
b instantiam cãæ principalis[b] vt in d. l. pperandũ. qa hoc est introductum in fauorẽ publicæ vtilitatis cui partes renũtiare nõ valent s. de fo. cõp. si diligẽti. & hoc voluit tex. si bene põderetur: in aut. offeratur. Item vt deliberatè rñdeat. & ne incidat in promptũ periculum. interest. n. reipublicæ, ne re sua quis male vtatur vt l. j. ff. de his q sunt sui vel al. iur. Item in summariis, est spãle vt sufficiat dare petitionẽ apud acta. ergo in aliis necessario requiritur libellus, & p hoc facit ibi tex. in ver. necessario, nec ob. qd dr ibi Io. An. qd est spãle vt in sũmariis nõ exigatur libellus ẽt si petat pars: qa illud est diuinare nec ibi, nec alibi expresse aliqd dr de parte. & pro hoc apertè facit litera ĩ isto tex. vbi pars nihil dicebat, & tñ iudex dicebat, q oportebat dare libellum fm canonum authoritatem, ergo authoritas quæ disponit de tradõe libelli procedit ẽt sine petitione partis, vt hic apertè probatur. p hoc facit verbum oportet: qd est necessitatiuum, vt s. dixi. vñ iudex non simpl'r petit: sed retulit se ad authoritatẽ ecclesiasticã. & hoc pcedit rl'r. fallit in quibusdã casib. ĩ quib. certum est libellum non offerri: & in aliquibus dubitatur quorum multos ponunt doct. sed longe plures ponit Spe. in ti. de li. cõce § nũc videndum. vbi ponit quinquaginta casus speciales. hic subiiciam aliquos de quib. dubitatur magis: & qui sunt notabiliores in practi-
13 ca. ¶†Et primò dubitatur quid in causa inq-
c sitionis, & denuntiationis.[d] Inn. hic forman-
d do regulam dicit, q in causa ciuili, & criminali inquisitionis, & denuntiationis vtilis & necessarius ẽ libellus. vt sciat reus vtrum cedat aut contendat. 3. q. 3. c. induciæ § offeratur. refert alios tenere. quod in denuntiatione, & inquisitione non requiritur libellus. videtur tamẽ Inn. inclinare in primam partem, quia non apparet causa diuersitatis. ideo idem dicendum in vtroque de const. translato Host. dr ĩn inquisitione quæ procedit ex puro officio libellum dari non posse: quia non est qui offerat. sed loco libelli dantur capitula de qb. est inquirẽdum. vt j. de acc. c. qualiter, & qñ. 2. §. debet. quasi sentiat Host. q aliquo prosequente inquisitionem dãdus est libellus, qd mihi placet. nam tunc exigit litis conte. & sic seruatur ordo iudiciarius vt est tex. no. in ca. cum dilectus. de pur. ca. facit c. cum I. & A. & q ibi no. de re iu. quod intellige, quãdo ille impetrauit inquisitionem. secus si fuit per iudicem deputatus vt eum adiuuaret. quia tũc nõ est pars. vt in simili no. in c. cũ clamor. de test. & vide Spe. in loco præal. ver. secundo. ibi qñ &c. In denuntiatione verò debet, & potest secundum Hosti. à denuntiante offerri sicut in accusatione. de acc. licet. & c. veniẽs. & c. cum dilecti. & c. qualiter, & c. prælatorum. Ego de forma procedendi in denuntiatione tã Euãgelica quam iudiciali canonica, & regulari remitto ad ea quæ plenè s. dixi in c. nouit. s.
14 de iu. ¶†Secundo dubitatur quid in interdictis vnde vi vel vti possidetis, & similib. nunquid debeat dari libellus. Inn. cõcludit quod sic dando aliam regulam: dr. n. quod qñcunque agitur inter partes libellus requiritur nisi ius dicat ipsum non esse dandum, vt in aut. de exhi. & introdu. reis. §. sancimus. col. 5. ergo & interdictis offerri dẽt quæ ideo sic appellantur: quia inter duo dantur. instit. de interd. § sunt tamen. pro hoc allego, quod le. & no. in c. consultationibus. de off. del. & c. licet. de prob. Idem dicit In. in cautione damni infecti, vt exigatur libellus. ff. de dam. infe. l. 3. re-
e fert alios tenere contrarium, quia hæc res celeritatem desiderat.[e] ff. e. l. j. Host. dr hoc esse arbitrarium prout prætor ex causa id viderit accelerandum, vel protelandum. ff. de dam. inf. l. 4. j. resp. ff. de fer. l. j. §.
15 si. ¶†Fallit regula fm Host. In. & Io. An. quando partes conueniunt, quod iudex non in figura iudicij, sed de plano ex officio veritatem audiat, & inquirat, & fm reperta iudicet. & sic intelligunt casum quem aliqui faciunt specialem. C. de priui. scho. l. quoties. in fi li. 12. in auth. vt diff. iu § si vero contigerit. col. 9. & quod not. de arb. cum tempore. j. resp. nam posset fieri ex conuentione partium quod eo omisso sentẽtiam daret. & optime loquitur: sicut. n. partes possunt ex toto cedere liti. vt ca. dudum. de ele. & l. postquam liti. C. de pact. sic & fortius possunt totam quæstionem ponere in manib. iudicis sed dictum suum non erit sententia diffinitiua: sed dabit quoddam mandatum fm, q sibi videbitur. Et pro hoc vide bo. gl. de re iud. in c. fi. lib. 6. & quod not. in c. in causis. de re iud. hoc modo, potest procedere opi. quæ habet libellũ posse remitti à partibus. & idem Spe. in præall. §. ver. 9. requiritur tamen expressus consensus partium. vt ibi not. Io. An. alias non valeret processus arg. in c. dudum. de ele. &
16 in c. vno. de lit. cont. & hunc casum no. ¶†Item secundum Inno. &
f alios fallit quando consuetudo[f] habet vt non detur libellus. dico, quod consuetudo valeret in his quæ sunt circa iudicia, vt C. de priui. scho. l. fi. lib. 12. facit de eo qui mit. in pos. c. 3. & hũc casum no. qd puto procedere, vt non detur petitio per modum libelli. sed quod petitio non fiat, saltem apud acta non credo consuetudinem valere
17 tanquam minus rationabilem, per ea quæ not. in d. cle. sæpe. ¶†Itẽ fallit in casu quem dixi super gl. qñ causæ sunt viles, & maxime vilium personarũ. tũc. n. nedum libellus s; nulla scriptura requiritur. vt in præal. aut. nisi breuiores & in d. c. si qs cũ clerico, fm vnũ intellectũ. Et in istis causis breuiorib. dr Bart. in aut. nisi breuiores quod nõ. reqritur aliqua scriptura in toto pcessũ. & p 2ñs debet credi sim-
g plici relatiõi iudicis. nec mirũ fm cũ. nã si alias creditur nũtio[g] vbi, non habetur alia scriptura fortius debet credi iudici. & h. d. notan.

pro

leat tradit Bal. ĩ rub. s. de consue. d. meus Roc. Cur. in c. fi. col. 15. eo. tit.

Zacharias.

g ¶Credatur nũtio. Dic. q ei creditur in his q̃ cõcernũt suũ offiñ no. plenè Lãf. in sæpe alle. c. qñ 2. ver. in eo q dr. & ibi in apo. Bñ Vad. in ver. offiñ suũ. j. de pba. & aduerte, qa iste dr, q non est mirũ si iudici credat cũ nũtio adhibetur fides: qa rl'r iudici nõ creditur, vt p eũdẽ Lãf. vbi s. & ibi de ratione diuersitatis.

¶An, & qñ credat, iudici de gestis corã se. vid gl. in l. quoties. in § si ff d. pb. & gl. Cy. Bal. & doct. in l. ne in arbitris C. de arb. vbi hr, qd ñ creditur. & hoc mõ pt intelligi gl. in c fi. de testi. li. 6. & ei nõ creditur durãte lite nec sit iudex, & testis sed ea finita credit quo ad pcessum. & vide oĩnò. Ab. in c. cum à nobis. d test. & gl. in l. ob carmẽ. in §. 1 ff. de testi. & vide Spe. ĩ ti. de testi. in § j. ĩ ver. qd si aduocat⁹, & in ver. itẽ ĩ iudice. & vĩ de Io. An. in ad. Spe. in ti. d dil. ĩ §. fi. ĩ ver. pe. & vid Bar. ĩ aut. ni-

si breuiores in fi. C. de sent. ex bre. reci. vbi dr, q creditur in causis breuib. In vero in c. cũ dilect⁹. de ele. dr nõ credit iudici de pcessu sed iudici, & notario simul creditur ẽt quaten⁹ ex actis nõ cõstet. & vide d. de Ro. in dec. 92. inc. iudex. in no. vbi dñt. q pt esse testis, de gestis coram eo, & de fcõ pprio, licet nõ sit facta scriptura: p quo vid gl. in c. statuẽdũ. 2. q. 6. nunqd aũt credatur iudici si est notari⁹, qñ scribit acta vt notarius. vide Bar. in l. seruus cõis. la j. ff. de stip. ser. vbi dr, qd iudex nõ pt scribere acta corã se: nisi sit 2suetudo loci, vt ĩ vicariis Castrorũ, q ẽt vult Bar. in l. cõperimus. C. de px. sa. scri. li. 12. & in l. iubem⁹. in § sane. in fi. C. de sacros. ec. & ple. per Ro. in l. sciendũ. ff. d ver. obl. ¶Et adde q nõ credit iudici, qd sederit quotidie ad banchũ iuris: nisi fecerit scribi in actis fm Bar. in l. j. C. d sta. & ima. nec ẽt credit iudici, dicẽti se monuisse partẽ vt per Spe. in ti. de cit. & ibi p Bal. in add. in ver. s; nũquid credit. & in ver. an stetur. & tenementi, q si iudex delegauit cãm alteri tũc poterit eẽ testis. eodẽ mõ si remoueat: vt in c. cãm & in c. dilecto. d testi. vbi per Inn. & doc. Addetñ gl. in c. cũ dilecti. de acc. & ĩ c. post cessionẽ. de pb. & in c. cũ à nobis. de testib. vbi ẽt p d. Ab. vbi dr qd credẽdũ est lrĩs iudicis d actis corã se factis, qd ẽt voluit Cy. in aut. si qs ĩ aliquo. C. de ed. & vide Pau. de Ca. in suo cõs. 33. & adde. q iudex nõ pcẽ, testis in cã nec sibi creditur, qñ ex dicto suo resultat ppria laus vel dedec⁹: vt puta. q recepetit probõnes. de quo p d. Ant. de But. ple. in 2s. suo inc. vr primo nõ admittendũ, &c.

a ¶Scribere acta. Ad de Ale. cons. 24. li. 5.

b ¶Suæ scripturæ. Vide quę dixi hic in recollectis. An. Bar.

pro arbitro, & arbitratore cui datur sæpe potestas procedendi sine scriptura: vt tunc credatur suo verbo. & vide quod no. idem Bar. in l. iubemus. C. de sacros. ecc. vbi dicit, q in istis breuiorib. potest idem iudex scribere a-
a cta[a] & credetur suę scripturę:[b] nam si creditur
b illius simplici relationi fortius scripturæ in libro suo. Et ita seruatur in castris in quibus deputantur vicarij habẽtes cognitionem in modicis tantum. & sic limita. c. quoniam contra. de proba. Idem si est vilium personarum agricultorum, & similium: licet causę nõ sint viles: vt sentiunt hic doct. & facit tex. in auth. de man. prin. §. sit tibi. col. 3. & licet ibi tex per dictionem maximè: videatur duo requirere, s. quod sit causa vilis, & vilium personarum. tamen gl. ibi tenet quod dictio maximè: ibi abundat, & sic quælibet causa sufficiat de per se: quod tacitè sentiunt hic doct. ponendo istos duos casus distincti. & Spe. ĩ præall. §. ver. 3. Et quæ dicatur vilis causa relinquitur arbi-
c trio iudicantis[c] consideratis qualitatib. personarum: vt no. ibi Spe. & gl. in c. fi. de re iu. li. 6. quod mihi placet. & Bar. in auth. nisi breuiores. præall. sed in l. mediterraneæ. C. de ann. & trib. lib. 10. dicit causam esse vilem si plus expenderetur in litigando quam esset id quod petitur: & vtrumque dictum potest sustineri: quod mihi placet: quia alias nulla specialitas esset in vilib. personis cum inter quoscũque in causa vili non requiratur scriptura, vt in d. auth. nisi breuiores: & hunc casum etiam no.
18 ¶†Item fallit secundum Inn. si petitur sententia mandari, executioni manu militari, alias. n. non esset litium finis: & finis vnius litis esset principium alterius. C. de fru. & lit. exp. l. terminato. & C. de reb. credit. l. si quis. de hoc dic vt plenè dixi in c. fi. de iu. Item in notoriis non est necessarius libellus secundum Inn. al le. 2. q. j. manifesta. de iureiu. ad nostram el 2. melius facit c. quoniam. de fil. presb. Item fallit quando duo contendunt, eandem rẽ possidere: & quilibet vadit ad possessionem, & ex indignatione nemo vult libellum offerre dicens iudici det altera pars: tũc. n. cum debeat iudex occurrere ne veniãt ad arma. ff. de vsuf. l. æquissimũ. procedat ad receptionẽ testium sine libello, & adiudicabit possessionem clarius probanti, & verabit alium sibi vim facere quominus vtatur. ff. de lib. cau. l. libertis. ibi enim nemo libellum offerebat: hunc casum ponit Spe. in præall. §. vers. 22. & ibi videas ad
19 saturitatẽ de hac materia. ¶†Adde hic duas regulas quas ponit Io. de Lig. de cle. sæpe. de ver. sig. vbi dicit primo quod vbicunque sententia lata tribuit ius finale: nec potest reparari per aliud iudicium nisi per appellationẽ vel aliud remedium: tunc requiritur plena causæ cognitio: vt l. iudices. C. de iud. fallit in casib. cle. dispendiosam. de iud. cum si. Secunda regula est, q vbi agitur, de causa super qua sententia lata non parat magnum præiudicium vel parat tale per quod aliud iudicium potest reparari absque restitutione vel appellatione vel simili remedio: tunc proceditur summariè. hæc regula probatur in casib. enumeratis, in l. 3. §. sciendum. ff. ad exhi. & has regulas no. & adde hoc gl. not. in clem. sæpe. de verb. sig. quæ est finalis: quæ not. dicit q licet de consensu partium possit in causis summa-
riis procedi plenariè: vt d. cle. sæpe. in fi. tamẽ
d in plenariis non potest procedi summariè:[d] quod intellige: vt s. dixi. quando volunt vt va-
20 leat dictum sicut sententia. ¶†Vltimò quæ-
e ro cuius expensis[e] debeat dari libellus. tex. in l. j. ff. de eden. videtur velle, q expensis ipsius rei: satis est. n. q fiat sibi copia scribendi: vt ibi innuit tex. in contrarium facit tex. in aut. offeratur. C. de lit. cont. canonizata. 3. q. 3. c. Induciæ. §. offeratur. quæ dicit libellum offerendum reo, & sic expensis actoris: ad idem text. j. c. prox. vbi libellus oblatus fuit parti. glo. in cle. sæpe. de ver. sig. videtur velle, q expensis actoris, & est super ver. pronuntiatio. Bart. in l. j. & in auth. offeratur. præall. dicit obseruandam consuetudinem loci. nam in aliquib. locis datur expensis rei: in aliquib. locis expensis actoris: quid autem si non appareat de cõsuetudine: vt quandoque fuit obseruatum vnum, quandoque aliud: credo sufficere, quod fiat sibi copia ad scribendum. per præalle. l. 1. nam vt s. dixi de mente iuris, est vt exhibeatur libellus iudici cuius officium imploratur, nec iura dicũt actorem grauari ad duplicem libellum: nec debet esse scriptor rei, & satis sibi offeretur, si datur sibi facultas de scribendo. nam originale debet remanere pœnes iudicem vel notarium: vt in ca. quoniam contra. de prob. facit c. accepimus. & c. contingit. de fid. instrum.

Sebast. Sap.

c ¶Arbitrio iudicãtis. Causa vilis aliter cã centum aureorũ, vt sentit Bar. in l. imperiũ. in quinto gradu simplicis iurisdictionis. ff. de iur. om. iu. qd dictum exclamat Ia. in l. admonẽdi. ff. de iureiur. & qs effectus resultet ex eo qd cã sit vilis vid Matthes. in not. 1. & 2. & Dec. in c. de appellationib. j. de ap.

d ¶Summariè. Adde Ro. 2s. 174. Et rõ quare cãæ summariæ pñt ex partium cõsensu, fieri ordinariæ, vt plenariè: est, qa res d facili reuertitur ad suã nãm ita recordor, qd dr magnus Iurista. Ias. in l. si vn⁹. §. pactus ne peteret. per illũ tex. de pact. Aen. de Falc.

Zacharias.

e ¶Cuius expensis. Vide plene, de hoc per Lanf. qa hic passus, est dubius, in ca. qñ 2. §. petitiones. in fi. & ibi remissiuè per Celsum in apostil. ad eum. in versi. rei. j. de probat.

CAP. II.

1 *Libellus debet continere rem certam quæ petitur non autem sub genere.*
2 *Per solam citationem quis dicitur trahi ad alienum iudicium.*
3 *Libellus an offeratur iudici vel parti, & cuius expẽsis.*
4 *Libellus non debet, continere obscuritatẽ, & reus tunc non tenetur respondere.*
Generalis libellus non vitiatur quando genus est restrictum ad vnam speciem. 5. 8. 10. 19.
6 *Libellus in actione reali quid debet continere.*
7 *Libellans potest iurare se ignorasse circunstantias rei petitæ in libello, & statur suo iuramento.*
9 *Res aliqua si fuit petita: itelligitur de tota: nõ de parte.*
11 *Libellus incertus quo casu non vitietur.*
Libellus in quo petuntur fructus non expressa certa quãtitate, valet: secus in sententia.
Sententia generalis aliquando valet: & quid de sententia lata super expensis.
12 *Libellus an debeat continere causam* 13.
14 *Exceptio rei iudicatæ, an obstet illi qui succubuit in rei ven. volenti agere ex noua causa: & quid in personalibus.*
15 *Appellans si in appellatione, expressit vnam causam: potest & alias prosequi: & si succumbit ex illis videtur ex omnibus succubuisse.*
16 *Libellus in quo quis petit rem iure dominij vel quasi: quomodo procedit.*
17 *Actor intentans vnam actionem an possit aliam prosequi.*
18 *Libellus in vniuersalibus, & generalib. iudiciis an valeant absque eo quod in eo exprimantur res singulares.*
Actiones vniuersales: generales: & particulares quæ sunt.
19 *Libellus in quo petitur villa causa pertinentiis valet.*
Sed quid si petamur omnia bona quæ sunt in tali loco, vide hic.
20 *Libellus in generali iudicio debet in processu causæ declarari: licet non ita in vniuersali. & ratio differentiæ ponitur* 22.
21 *In iudiciis vniuersalibus, venit illud quod reperitur reus possidere tempore sententiæ: secus in generalibus* 25.
23 *Forma libelli in petitione hæreditatis.*
24 *Libellus an, & quando possit emendari tam in ciuilibus, quàm in criminalibus.*
26 *Exceptio quæ non tollit sententiam, sed modificat executionem: potest opponi post sententiam.*
27 *Libellus an, & quando possit mutari.*
28 *Clausula saluo iure addendi vel diminuendi: quid importet.*
Protestatio non releuat protestantem, in his quæ veniunt ex dispositione legis.
29 *Libellus appellationis. an possit minui super quantitate in eo posita.*
Iudex appel. potest condemnare in plus quam condemnauerit iudex à quo.
Actor an possit minuere, quantitatem in libello expressam absque condemnatione in expensis.
30 *Cumulatio an. & quando potest fieri in vno vel diuersis libellis.*
31 *Cumulatio quãdo permittitur, an erit idẽ libellus: eadem cõclusio: & eadẽ instãtia.*
32 *Actor an debeat in expẽsis cõdemnari quando alterat libellũ puta ei addendo, &c.*
33 *Reus an debeat habere, nouas inducias mutato vel emendato libello.*
34 *Petitio iuris episcopalis, est vniuersalis, & non generalis.*

1 Significantibus. ¶†Hoc capitulum summatum est. s. e. prox. vel potest summari, sic, & melius. Cum agitur reali non sufficit rem generaliter peti: sed debet ita specificari, vt euitetur obscuritas & æquiuocatio. hoc dicit. Diuiditur, nam in prima appellantis narratio ponitur. in secũda appellationis commissio. secunda, ibi: quo circa. ¶Casus literalis. Duo fratres. T. & R. coram iudicibus delegatis à quodam. V. nomine tracti fuerunt in causam; oblatus fuit libellus: in quo petebatur

ab

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶Trahenti. Quis
dr trahi, vide q remi
si ad Bal. in aut. habi
ta. C. ne fil pro pa. ad
fi. vbi tangit. A. Bar.
b ¶In gnē Tu pōde
ra, qa hoc vr falsum,
& ad hoc adduco
tex. formalē i l. si in
rē. ad fi. in ver. debe-
bit. ff. de rei ven. qa
est nullus libellus ip
so iure: licet nō op-
ponatur, vt ibi pba
tur, nec obstat l. vt p-
fectius. C. de an. exc.
qa loquitur in libel
lo citatorio ad iter-
rūpēdam pscriptio
nē, vt hic voluit Iac.
Bu. vt refert Ang. in
d. l. si in rē. & ad hūc
text. rnde q pcedit
de facto, vt reuocet
in irritū de facto, te-
ne mēti. qa destruit
multas doctrinas. d.
And Barb.
Zacharias.
c ¶Si nō declaratur
libellus. Adde sæpe
al. Lanf. in d. c. qm ꝯ.
§. petitiōes. ver. cau-
tela est pro reis. j.
de probat.
d ¶Non placet. Ad-
de Ale. ꝯs. 181. lib. 2.
¶Nō placet. Nec ēt
placet. d. Car. hic, tu
all. Bar. in l. j § si ff de
dot. præle. & in l. de-
mōstratio. ff de cōd.
& dem. adduci. pōt
per hoc qd no. Bar.
in l. j. C. de rela. & in
l. ille aut ille. §. cū in
verbis. & in l. nō aPr.
ff. de le. j. & dixi in c.
cum cōtingat. de re
scri. & hr in l. ancil
læ. C. de fur. qd si re-
quiri dēt consilium
sapientis, & cā ē cla-
ra in iure nō requi-
ritur, ꝯsilium sapien
tis: sed vnū obstat,
qa ex quo lex requi
rit, ita p forma licet
ꝯstet de re, tn requi-
ri dēt forma, vt in l.
j ff de lib. & posth. &
qd ibi voluit. Bal. ad
duci tn pt in ꝯrium
qd hr i l. hac ꝯsultis-
sima. C. q test. fa. pos.
& quod ibi voluit.
Ang. And. Barb.
Ant. Franc.
¶An in re clara pos
sit, peti ꝯsiliū sapien
tis, ex forma statuti
disponētis illud de-
bere requiri. Dic, qd
pro ista opi. de qua
hic fac. q voluit Bal.
in l. j. in ver. quarta ē
relatio. C. de ll. & te-
net Lanf. de Oria. in
trac. de arb. in 7. par-
te in j. q. vbi dt, q in

ab eis quædam terra. Ipsi cū plures terras ha-
berent petiuerunt à iudicib. vt terram illā su-
per qua conueniebantur facerent designari,
qd ipsi facere denegauerūt: pp quod ipsi ad
sedem Apostolicā appellauerūt Mandat Pa-
pa quatenus si est ita qcquid factum est post
ap. debeat in irritū reuocari. B. ¶No. 1. plures
posse cōueniri super eadem re in eodē, libel-
lo sic in criminali pnt plures ex eodem libel-
lo conueniri, qn vnicum est factum: vt l. j. C. si
reus vel ac. mor. fue. & ibi gl. vide ad mām bo.
tex. cum gl. in c. phibentur. 2. q. 1. post prin. &
per Spe. in ti. de acc. § 1. ver. 2. & seq. & in tit. de
inciden. § j. plenius p Bar. in l. hos accusare. ff.
2 de acc. ¶†No. 2. ibi: tracti fuissent. qd quis dr
trahi per solam citationē ante libelli oblatio
nē, & litis conte. qd facit ad statuta imponen
a tia pœnam trahēri a aliquem ad certum iudi-
cium, & ad mām. c. si diligenti. s. ti. prox. vide
3 per Bar. in l. hoc amplius. ff. rē ra. ha. ¶†No. 3.
ibi oblato eis libello, & c. ar. libellum esse of-
ferendū parti. Item qd expēsis actoris. sed pt
cōcernere ꝯsuetudinem quorūdam locorū,
4 & dic vt dixi s. c. prox. ¶†Not. q res petita ita
dēt specificari vt euitetur obscuritas, & æqui
uocatio: nec tenetur reus aPr rndere libello,
& facit hæc lra ibi: cum plures, & c. qd sufficit
b petere in gnē b vbi sic genus, esset restrictum
qd vitatur æquiuocatio, & hoc ideo qa satis-
factū est mēti iuris. ar. in l. certum. ff. si cer. pet.
qd no. in c. in Latera. de pb. & qd not. Inn. in c.
certificari. de sep. ¶No. legitimam cām appel
c landi, si non declaratur libellus. c ¶Op. q hæc
decr. sit oīnō superflua: nā hr ad lram. j. de ap.
significantib. ꝯ id qd s Greg. pollicitus est in
procœ. resecatis superfluis, & c. Sol. dt Host. qd
seriose hoc factū fuit, ad vitādas opi. eorum q
dnt interdum nō facere ad titulum: sufficit. n.
quod pp aliquid faciat nam pp finē ponitur
ibi ad ostendēdum, s. qd hæc est legitima cau
sa appellādi, & in hoc facit ad ti. de ap. & quia
tractat de libello: ideo ponitur hic. Item qd
hic hr defensio ꝯ illos q reprehēdūt mās plu
ries tractatas. nō. n. sunt reprehendi si hoc fa-
ciunt ad diuersum finē ideo dt Boa. & bn. s. in
procem. q si pluries sires decr. ponūtur in eo.
tit. si altera aliqd addat nō reprehēdit: si nihil:
tūc reprehenditur. si verò ponūtur in diuer-
sis ti. dato qd nihil addatur, nō reprehenditur
pp diuersum finem quem respiciūt. hic Boa.
dt aliter, s. qd hoc forsan factū fuit vt sciatur
q nihil in humanis reb. sit pfectum, quod am
plius perfici non possit: vnde dt nullam, insu
lam sic incisam qd melius incidi nō possit. v-
trunque dictū est verum: sed primū verius ad
5 excusandū superfluitatem ¶†Quero de vna
qōne quæ melius cadit super tex dr hic istos
reos petiisse declarationem terræ, eo q pPes
terras habebant. qd si nō habuissent nisi vnā
terram: an sufficeret petere in gnē: videtur q
sic, ar. hic à ꝯrio: nam tūc satis sunt certi. ar. l.
certum. ff si cer. pe. Host. tenet ꝯrium, & ad li-
teram supplet maximè qa sm eum petita pos
set esse magna, & parua. dēt ergo designari p
confinia: vt dt gl. & si necesse sit, subiicietur
res oculis iudicis vel aduersarij ff fi. reg. l. si ir
ruptione. & c. pe. de prob. hoc dictū mihi nō
d placet: d non. n. refert an sit magna vel parua:
e ex quo. n. e petit terram quam possidet: vr pe-
tere totā illā q possidet, vt l. si defensor. § qui
interrogatus ff. de inter. act. no. gl. in l. si in rē.
ff. de rei ven. declaratio. n. fit vt reus sit certus
sed satis nunc certus est: ex quo nō possidet
aliam. Non. n. refert qualitercūque, reus cer-
tificetur: vt in præall. l. si in rem. & l. duo sunt
titij. ff. de test. tu. & qd no. in c. Quintauallis. d
iureiu. & in l. Gallus. ff. de lib. & post. & ad hoc
qd no. Inn. in c. certificari. de sep. vbi dicit pro
cedere hūc libellum peto partem bonorum
tibi in testō, relictorū à tali. & ibi plenè vide:

& j aliquid subiiciam. Item valet libellus si
peto seruum ex tali ancilla natum, licet aliter
non exprimam nomen serui nec illa habet
plures filios: vt in preal. l. si in rem. tenet ēt hic
d. Car. licet non moueatur oīb rationib. præ-
dictis ¶Venio nunc ad gl q diuido principa-
liter in quinque partes nā in prima parte po
nit practicam libellandi, in actionib. singula-
rib. & primo qn agitur reali secundo qn agi-
tur personali, & aliquas qōes interserit. In se-
cunda parte ponit practicā libellandi in actio
nib. vniuersalib. ibi, i vniuersalib. In tertia po-
nit practicam in actionib. gnalib. ibi, in gnali-
bus. In quarta quærit, an libellus possit muta
ri, corrigi seu emendari vel aliquid de nouo
accumulari: ibi item not. In quinta quærit an
eo casu quo mutatur vel accumulatr sint dan-
dæ nouæ induciæ. ibi, & si mutauerit, in ver. il
lud preterea, & c. reuertitur ad precedentem.
6 q. ¶†Venio ad primam, & quæro qd debeat
exprimi in libello qn agitur reali in iudiciis
singularib. rnd. gl. quod primo dēt exprime-
re rem quā petit, & an petatur tota vel pars,
inquantum dt exprimēdam rem dt Hosti. qd
etiam debet exprimi, ipsius qualitas, & bene
dicit vt probatur in l. si in rē. ff. de rei ven. vn-
de si petit terram debet exprimere an sit ara-
toria vel pratiua vel vineata ar. C. de bo. præ-
scri. l. si quis intra. & si fundus habet certū no
men debet exprimi vt Sempronianus, vt no.
Io. An. in add. Spe. de lib. concep. §. iuxta ppo-
situm ver. item non valet. si verò, petatur mā
infecta, puta massa dēt exprimi qualitas ma-
teriæ, vtrum sit aurum, argentum, vel aurical
cum, dicat ergo talem, massam argenti, & ex-
primat pondus: si signata sit, exprimat nume-
rum, si est materia facta, exprimat nomen va-
sis, vt cyphus vel scutella, & pōdus: sed nō dēt
exprimere an sit rotūdum vel latum, si petat
vestem, exprimat nomē, & colorem, non tn
an sit noua vel trita, si hominem, dicat nomē,
& an sit senex vel iuuenis, & si nomen igno-
rat, vtatur circumlocutione, vt ex tali ancilla
natus, & hęc oīa probantur in d. l. si in rem. &
7 in l. j. § si quis argentum. ff depo. ¶†Et per il
lam l. dicebant Io. An. & antiqui super igno-
rantia standum iuramento libellantis ff. de ꝯ
hen. emp. l. in venditionib. & duab. ll. seq. C. de
epi. & cler. Auth. generaliter. qd sequitur hic
Host. & Io. An. mihi vr, q licet ista sint vera, &

cā dubia dēt peti: s;
in clara non. & vide
Ale post Io. d Im. in
l si sit stipulatus. ff. d
ver. ob. & vide Ang.
ꝯs. 33. & p Ale. ple. in
consi. 62. in 2. parte
consiliorum.
Sebast. Sap.
e ¶Ex quo. n. Quod
qui petit, rē simpPr
videatur, petere to-
tam rē: probat text.
vbi ad hoc, moder-
ni plura allegār. in l.
de pupil. §. q nuntiat.
ff de ope no nun. t3
Bart. in l. Pōpo. § sed
& is. ff. de pcu. vn di-
xit Are. in ꝯs. 102. in
cip. in cā. qd si testis
dicat Titium posse-
disse talem rē: intel-
ligit, de tota. cui ꝯ
tium tenuit ipse A-
re. in l. qdam estima
uerūt. ff. si cer. pet. &
in l. serui electione.
§. j. ff. de le. j. vide So-
ci. in l. si cū totū. ff. d
exce. rei iu. Ale in ꝯ-
si. 118. inci. in cā. & li
te. ver. potest esse. in
2. volum.
f ¶Circūstātias. Tu
pōdera p dicto Ho-
sti. in text. in d. l. si in
rē. vbi dicitur quod
debet exprimi.
Sebast. Sap.
g ¶Nōne. Vide Ale.
& Are. in l. 2. ff. de li.
& posth. vbi not. qd
expressio dicitur fie
ri nominatim: & in
spē: licet fiat in gene
re: quando expres-
sum solū potest ve-
rificari i alia specie.

extracta ex viscerib. ipsarum legum, tamen satis est exprimere con
f similes, vel alias circunstantias f ex quib. certū, sit quid intendat pe-
8 tere actor. ¶†Pone. n. reum non habere nisi vnum fundum qui ap
g pellatur Sempronianus situm in certa villa: nonne g sufficit dicere
in libello, peto fundum Sempronianum quem possidet in tali villa
certe satis puto sufficere, cum ille expressiones fiant vt reus certifi-
cetur. non. n. refert, quid ex æquipollentibus fiat. vt in c. licet ex qua
dam. de testi. & l. certum ff. si cer. pe. & quod s. dixi in proxima quæ-
stione sup tex. nec est necesse exprimere an sit terra aratoria vel pra
tiua, & c. quia hæ qualitates nō habent alterare petitionem, ex quo
constat de corpore. inst. de leg. §. si quis in noīe. & qd no. in c. signifi-
cāte. de resc. nec ob. l. si qs intra. superius allegata. quæ vr hoc requi-
rere, loquitur. n. in alio casu videlicet, qn bona publicantur, tunc. n.
vt euitetur defraudatio dēt fieri descriptio bonorum, exprimendo
qualitatem, vt sic n possit surripi, & defraudari: secus in casu nro cū
ad certificationem tn requirantur iste expressiones, & idē dico in
aliis qualitatib. & satis hoc vr de mente Inn. in c. certificari. de sep. &
ex eo qd s. dixi, quod qn petitur hō, & ignoratur nomē pprium suf
ficit dicere ex tali ancilla natū: vt dixit tex. in d. l. si in rē. not. ibi Bart.
sufficere, q qs denoīetur, à matre: sed vt s. dixi nō est vis quæ circun
stantiæ exprimātur: dummodo p eos certificetur reus super re peti
ta. & dt ideo ibi Bar. & bene, q nō sufficit exprimere nomē pprium,
qn plures sunt hoīes seu serui eiusdem noīs: hæc oīa prædicta limi-
to vt dēant ex primi qualitates rei qn res debita est certa. secus si in
certa, vt qa dētur in gnē vel in subalternatione: qa tūc sufficit gnalr
petere vel alternatiue. vt l. vbi aūt. ff. de ver. obl. & not. Bar. in d. l. si in
rē. ¶Sed circa hoc dubitatur qd si res certa debetur, & nō exprimi
tur, qualitates rei, nec fuit à principio obiectū ꝯ gnalitatem libelli.
Sol. si ex probōib. pt certificari res hoc sufficit: aliàs aūt tenetur sen
tentia contra actorem: quia non apparet, in quo sit fienda, con-
demna

a ¶Firmare Bar. Tu
all. Bar. in d. l. si in rē.
vbi idem t; An. Bar.
Sebast. Sap.
b ¶Ego puto. Hoc
vr sentire Ale. in ꝯsi.
118. inci. in cā & li-
te. circa fi. in 2. vo. fa
cit doct. Bar. in l. de-
monstratio. in pr. in
6. q. ff. de ꝯd. & dem.
Sebast. Sap.
c ¶Vbi pcedit. Qn
pcedat libellus in-
certus, & obscurus,
vide Ias. in §. sed iste.
inst. de act. Dec. in c.
delicti. in fi. s. de iud.
& Pau. de Ca. in cōs.
65. in j. parte sm no
uissimā impssionē.
Zacharias.
d ¶Libellus incert.
Adde plenis. Lanfr.
d Or. in c. qm ꝯ. §. pe
titiones ver. no. q li
bellus incertus & i-
bi celsum in apo. di-
stinguentē. in ver. n
procedit. Pau. de Ca.
conf. 145. & Ale ꝯs.
181. vo. 2. & ꝯs. 184.
Sebast Sap.
e ¶Certa qtitas Cir
ca petitionē fructuū
vide Ias. in l. 2. ver li-
mita istā conel ff de
eden. & Ale. in cōsi.
90. inci. in cā & lite.
in 2. vol. Ab. in c. gra
uis. in fi. de rest. spo.
Io. de Ana. in c. j. j. de
vsur.
f ¶Dnij. sed qd si nō
dixerit vel quasi sed
simpPr dixerit iure
dnij, & pbauerit de
quasi dnio dic, q p-
cedit libell. ita Bar.
in l. i. ver. qro si aliqs.
ff. de act. & ob. secus
si dixerit iure dire-
cti dominij, vt ibi p
eum. Aen. de Falc.
g ¶Exprimere cau-
sam. Adde Cal. conf.
2. hoc e. tit. latè Ale.
conf. 121. lib. 1.
Sebast. Sap.
h ¶In reali. An cau-
sa sit exprimenda in
libello, vide Bal. in l.
j. i ū. C. si pl. vna sent.
& in l. cū actio. C. de
ne. ge. & q no. in l. n
solū. §. sed vt pbari.
ff. de oper. no. nun.
i ¶Ex noua cā adde
Alex. conf. 83. lib. 3.
Sebast. Sap.
k ¶Non obstante.
Vide Bart. & Pau. de
Ca. i l. si rem alienā.
§. fi. ff. de pi. act. Alex.
in conf. j. ver. nō ob-
stat quod dominus
dux. in 5. vol.
l ¶Nō expressas. Ad
uerte, quia istud nō
procederet i prima

condemnatio. nam snīa debet esse certa. inst.
de act. §. curare. 2. q. 6. diffinitiua. ita no. di. Bar.
in d. l. si in rem. & in alle. l. fi. C. de anna. excep.
9 ¶†Secūdo dicit gl. qd debet exprimi an res
petatur tota an pars. ego puto hoc procede-
re qn libellans intēdit petere partē. debet. n.
tūc exprimere, sed si simpPr petit rem non pt
ex incertitudine. impugnari libellus: qa petē
do simpPr rem vr petere totā: vt in l. si defen-
sor. §. qui interrogatus. ff. de inter. ac. & no. gl.
in d. l. si in rē. probatur in isto tex. vbi simpli-
ter petebatur terra, & tn postulabatur, vt de-
claretur ista terra. nō aūt vt exprimeretur an
peteretur tota res an pars. & reperi postmo-
a dū hoc idē apertè firmare Bar. a in l. de pupil.
lo. §. q nuntiat. ff. de no. ope. nun. & dt text. ibi
10 expressum ad hoc. ¶†Sed dt gl. quod dēt ex
primere ad minus duos proximos vicinos il
lius fundi: vt in l. forma. ff. de cens. qa gnalitas
b parit obscuritatem. Ego puto, b vt s. dixi hoc
procedere, nisi ex aliis demonstrationib. fun
dus certus sit, puta habet nomē certissimū si-
ue notissimum, & spāle. frustra. n. additur alia
demōstratio: vt l. j. in fi. ff. de do. pl. sentit Bar.
in l. libellorū. ff. d accus. superfluis. n. remediis
nō est vtendum. l. hæc stipPo. §. dinus ff vt leg.
no. ca. & in c. sicut. de prob. cessat. n. hoc casu
11 rō gl. cum nulla sit obscuritas ¶†Sed ꝯ præ-
dicta gl. op. de l. quę de tota §. incerte ff de rei
ven. & l. si non omnes ff. com. diui. vbi proce
c dit c libell incertus: d resp. q est spāle circa de-
d falcationem legatorū. loquitur. n. ꝯrium qn
legatarius agit ad legatum, & est locus falci-
diæ: quo casu pp incertitudinem nō cogitur
petere certam partē. Ignorat. n. an quarta vel
quinta pars sit detrahenda rōe falcidiæ: nam
si hæreditas valet 400. & legātur 40. tunc de-
bet detrahi quarta pars de qlibet legato rōe
falcidiæ: si vero essent legata 350. tūc non fit
tota detractio, sed tn detrahentur quinqua-
ginta. & sic cū incertitudo causatur ex facto
aduersarij vel aliunde excusatur petendo in-
certam partem: vt in d § incerte. Et no. Inn. in
c. cōstitutus. de in inte. rest. vnde dt hic Hosti,
dādo rPam idem esse quotiescunq;, est actor
incertus nec pōt sibi imputari, sed reo q eum
certificare non vult. ff. si pars hær. pet. l. j. § si ff.
quo. le. l. j. §. quia autem. & vt s dixi: idem est si
aliunde q ex facto aduersarij causatur incerti
tudo, de quo dic vt no. Io. An. & alij. in d. c. cō-
stitutus. nec mirum sm Inn. hic si ex cā recipi
tur libellus gnalis: cum & snīa gnque gnali-
ter lata teneat: vt pater. j. de sep. c. in nostra. in
fi. quæ tn snīa debet esse clarior q libellus. in-
sti. de ac. §. curare. quod colligitur ex eo: nam
sufficit petere fructus de tali fundo sine alia
expressione, & si nō extant pt peti æstimatio:
sed in snīa habet exprimi qtitas, aliàs non va
let sm eum, vt si dicat: condemno te ad expē-
sas factas in lite, vel ad res q tibi obuenerunt
à tali nisi in actis ꝯstaret de certa qtitate. ff. de
re iud. l. ait ptor. §. j. & sic intelligit. C. de sen. q
sine cer. quan. l. 2. & 3. Tu dic melius, qualiter
debeāt peti fructus: vt no. Bar. in l. & ex diuer
so. ff. de rei ven. nam respū perceptorum dēt
e exprimi certa quantitas, e nisi veniant ex na-
tura actionis vel interdicto vn vi. vt not. Inn.
in c. tāta. de exces. prael. vbi vide qn snīa vel li-
bellus posset esse gnalis, dictū tn Inn. hic pos-
set procedere qn actor verisimiliter ignorat
quantitatem fructuum perceptorum, tūc. n.
per supradicta sufficit sic gnalr petere sed po
stea in processu dēt probare certam qtitatē,
alias nō posset sequi certa snīa ad hoc not. in
c. ex literis. de iureiu. qd est not. vide tn ad ma
teriam, quod no. Cy. in l. cum te. C. si quis alte
ri vel sibi. & quod no. in c. grauis. de rest. spo.
& in c. 2. de or. cog. & in c. certificari. de sepul.
& per Barth. & Ang. l. si filius. § fi. ff. de ver. ob.
vide ēt Bar. in l. j. ff. de eden. vbi videtur hoc li

mitare nisi fructus veniāt accessorie ad rem,
nam tunc sufficit petere rem cum fructibus.
Ita sentit Inn. in c. tanta. Quò ad sm dictū de
sententia ferenda super expēsis dic vt no. in
c. j. de seq. poss. & fruc. & in l. terminato. C. de
12 fruc. & lit. expen. ¶Sed circa † istam primam
partem quærit gl. nūquid sicut tenetur expri
mere rem quam petit ita teneatur exprime-
re causam petendi: resp. q non. satis enim vr
expressa cā eo ipso, quod proponitur rei vē-
dicatio. causa. n. nō est in rei vendicatione ni
si ipsum dnium. vnde satis est qd dicat ad eū

cā nā si actor ageret
ex vna cā in petitio
ne, & postea proba-
ret de alia nō expres
sa in petitione, non
obtineret, fuit dictū
In. in c. ex parte Ab-
batissæ. ext. de priui.
& in c. j. vt lit. nō cōt.
facit solēnis decisio
Paul. de Castr. in l. si

spectare iure dnij, vel quasi. ¶Not. 1. q gl. dicit incidenter procede-
re istum libellum sic alternatiuum dico rem spectare ad merum ius
f dnij f vel quasi, & quid intendat illud quasi, & an libellus talis proce-
dat de iure, an de consuetudine tantum cum multum inualuerit in
iudiciis, vide gl. plenam in c. abbate sane. de re iud. li. 6. & inst. de act.
in pr. & quod no. Spe. in ti. de ac. seu pet. §. sequitur. ver. item no. hoc
tamen verum est quod de cōsuetudine admittitur talis libellus cui
standum est sm omnes quod etiam tenet Bar. in l. & an eadē. § actio
13 nes. ff. de exce. rei iud. ¶†Ex quò ad principale quæsitum gl. quærit,
g nunquid teneatur exprimere causam g ad euidentiam scias quod tā
h in reali h quam in personali duplex est causa, vna propinqua, alia re
mota. In reali causa propinqua est: quia sum dns causa remota quia
fuit mihi legata, donata, vendita, & tradita, & sic de similib. In perso
nali verò causa propinqua est, quia tu es mihi obligatus. Causa re-
mota quia mutuaui, vel promisi, vel quia vendidi rem, & tradidi, &
* sic de aliis. Sed quæritur quæ causa sit exprimenda. cōīter tenetur. q
in reali nō est necesse exprimere causam remotā, sed sufficit expri-
mere causam propinquam quia sum dns nec est necesse dicere ex
qua causa, nō. n. possum esse dns nisi ex vna cā, vt in c. inter dilectos.
de fid. inst. & in d. l. & an eandem. §. actiones. ff. de exce. rei iu. & hoc
ēt voluit Inn. in c. con querente. de off. ord. & satis patet in hoc ca. &
vtile est ipsi reo, ne alia exprimātur: quia si succumbit actor ob. sibi
postea exceptio rei iud. cum totum ius suum videatur in iudicium
deduxisse, vt in d. l. & an eadem. & expressius in c. Abbate sanè. de re
iu. li. 6. alio tamen respectu est sibi vtile vt exprimatur, quia facilius
poterit deliberare, sed certè satis debet scire an res sit sua vel non.
Ang. in l. cum quærebatur. C. vnde vi. & de resc. c. ab excommunica-
to. Et hoc verum vt non teneatur causam remotam exprimere nisi
ius commune resistat agenti, vt quia vendicat liberum hominem:
tunc. n. debet exprimere cām puta quia est mihi filius, vel est mihi
vxor. & sic de similib. vt in l. j. ff. de rei ven. & tenet Inn. in d. c. cōque-
rente. In personali debet quis exprimere causam remotam non au-
tem sufficit exprimere propinquam. Et hoc ideo quia ex causa pro
pinqua non posset reus deliberare j. c. prox. nā si dico peto à te de-
cem, quia es mihi obligatus, cum multæ sint, & esse possint obliga
tionis causæ non posset deliberare, vt in d. §. actiones ideo oportet
exprimere causam remotam, quia mutuaui, vel promisi. & fi. vt j. c.
prox. vbi per Inn. & idem tenet in d. c. conquerente: alias non tene-
tur rndere, sed si rndet valet iudicium, vt in l. fi. C. de an. exce. & not.
14 Inn. in c. prox. ¶†Cōsequenter gl. circa istam primam partem quæ
rit de eo q s. dixi incidenter an succumbens in rei vēdicatione pos-
i sit iterum agere ex noua causa i non obstante k exceptione rei iu. Et
k rndet distinguēdo, quod aut agit nulla causa expressa sed gnaliter,
& tunc obstat exceptio si iterum vult agere, qa totum ius suum vi-
detur in iudicium deduxisse, aut expressit certam cām, & tūc nō ob-
stat exceptio in alia. & hoc verum nisi qn plures actiones oriuntur
ex eadē causa, quia tunc si intentatur vna actio, & succumbit non pt
agere ex alia, vt in l. duob. §. colonus. ff. de iureI. vbi dr q si fuit actum
ꝯ colonum causa damni dati actione locati, & colonus iurauit dam
num non dedisse, non pt agi alia actione, puta aquilia, vel alia com
petēti, quia omnes ille actiones competunt pp damnum datum. Ex
quo ergò facta fuit absolutio respectu causæ, vt quia non dedit dam
num cessant oēs aliæ actiones ex illa cā competētes. Circa hoc dic
latius post Bar. in l. & an eadem §. actiones. & l. si mater. ff. de exce. rei
iu. q aut fuit actum actione reali aut personali, primo casu, aut libel
lus fuit purus aut alternatiuus vt rōne dnij vel quasi primo casu, qn
fuit actū reali, & purè, aut libellus fuit gnalis, & prosecutio gnalis ēt
vt qa in psecutione nō restrinxit se ad certā cām: & tūc sm oēs nō
pt agere ex alia cā obstāte exceptione rei iu. qa vr oē ius suū in iudi
ciū deduxisse vt i d § actiōes. & est apertè decisū in c. Abbate sanè. d
re iu. li. 6 aut libellus fuit spālis & psecutio spālis, vt qa restrinxit se
ad certā cām, puta qa fuit mihi legata, & tūc si succubuit possū age-
re ex alia cā tex. est apertus in d. c. Abbate sane tenet Bar. in l. si mr. §.
* denique. & idē ibi gl. & hic Cal & est cōmune dictū maxime hodie p
15 d. c. Abbate sanè. † Licet aliud dixerit Pe & Cy. in l. edita. C. de eden.
qui mouebantur per l. Seio. ff. de app. vbi si expressi in appellatione
vnam cām videor oēs causas in iudicio deduxisse, adeò q pnt pro-
l sequi non expressas. l & siue prosequar siue non, obstabit mihi
exce

is ad quē ff. de acqu. hæ. vbi dr se legisse ꝯ tex. ex cā cōmodati. tñ probani depositū, nō possum obtinere. sequit ibi Fr. d Are. in 3. no. vbi refert vnum dictū Io. An. in add. ad Spe. in ti. de ac. & pet. § sequtur. ver. 3. quæro. qd si re⁹. &c. vbi q̄rit, an ꝯfessio rei ex alia cā q̄ expresserit actor in libello noceat ipsi reo. vide ibi. & p̄dicta sequtur Ale. in ꝯs. 121. inci. viso ꝓcessu. ver. in sup. in j. vo. Contra prędicta facit, qd ponit iste. j. cogita, & ad p̄dicta vide p Ale. in ꝯs. 61. inc. viso ꝓcessu ī pr. in 2. vo. vid istū in c. fi. in fi. j. e. Aen. Falc.

Sebast. Sap.

a ¶ De practica libellandi. De istis multa traduntur in l. j. ff. de eden. & p Ale. in ꝯsi. 121. in j. vol. aliqua p eundē in l. edita C. d eden. & qual'r differat iudiciū vl'e à gñali. tradit Ro. in cons. 211. & Ale. in cons. 187. in 2. vol.

b ¶ Vniuersali. Add Ale. cons. 183. & ibi, vide quid de gñali.

Zacharias.

c ¶ Vniuersalib. & gñalib. Vide Lāf. de Or. in c. qm̄ ꝯ. § petitiones. ī fi. ver. in iudicio aūt gñali, seu vl'i. & ibi qd dicat iudicium gñale. & qd vniuersale. j. de ꝓb.

exceptio postea, indistīctè si succubāt: sed vt ibi dt Bar. aliud in appl'one, aliud in principali. nā in appl'one videor deduxisse, oēs causas ēt exprimendo vnā: qa alias periret ius meū: cum snīa remaneret valida ex vna cā, secus in principali cū non inferatur mihi p̄iudiciū, & ideo nō videor alias cās nō expressas deduxisse. & ꝑ hoc optimè facit text. in l. si mr. §. si qs aūt fundū pall. Item fm Io. Cal. hic aliud in appl'one qa siue exprimat cās, siue nō, vr deduxisse in cā appl'onis totū id qd fuit deductum in cā principali. iō, &c. Si verò petitio fuit generalis: sed ꝓsecutio spālis: vt qa restrinxit se in ꝓsecutione ad certam cām, tunc sunt opi. in d. l. si mr. nam qdam intelligūt illam l. vt ponat casum spālem in matre perēte bona filij, vt obstet exceptio rei iu. sed cōpetat restō pp iustū errorem: alij verò intelligūt indistinctè in quocunque, vt ex quo ꝓsecutio fuit spālis obstet exceptio, sed cōpetit restō. pp iustū errorē. Et hāc opi. sequitur Bar. ibi, & vr amplectēda, qa mitior. vt rl'a, odia, de re. iur. li. 6. sec⁹ si dolosè omisit ꝓsequi gñal'r, quia tūc, indistinctè obstet exceptio ī aliis, ad hoc tex. no. in l. de reb. ff. de arb. vbi tex. est sin. & facit ꝓ istis cōpromissis q̄ fiunt gñal'r, & postea ꝓsecutio fuit respū certæ cāæ, vt nō obstet exceptio nisi in ꝓsecutione: nisi pars malitiosè di-
16 stulerit, ꝙ est bñ notandū. ¶ † In secūdo mēbro subdistinctionis qñ libellus fuit alternatiuus: quia peto rem q̄ ad me spectat iure dñij vel quasi: tunc dt gl. sing. in d. c. abbate sane. ꝙ quācumque partem alternatiuè ꝓbauerit actor obtinebit. fm formā petitiōis licet si deficit in vna, & absoluatur reus: postea poterit intentare aliam partem disiunctiuè. nec obstabit exceptio rei iu. qa hæc est modo alia cā q̄ prima. de cā pos. & ꝓp. c. fi. inst. de act. §. aliç. Bar. in d. §. actiones. restringit illam gl. qñ ꝓsecutio fuit spālis: vt quia distinguebat dñium à publiciana: secus si ꝓsecutio fuit gñalis, vt qa dicebat rem ad se ptinere, nā verbum ptinere est latum vt l. verbum ptinere. ff. de ver. sig. Ego dubito de hoc dicto Bar. p gl. fin. inst. de act. §. aliæ. vbi dt, qd licet ex consuetudine admittatur talis libellus: tñ non admittitur volens ꝓsequi nisi vnam partem tm̄: qa aliàs esset sibi ꝯrius, qa diceret se dñm, & non dñm. cum ergò ꝓsecutio ex iuris necessitate, & ex ipsa rōe vt euitetur ꝯrietas dēt esse spālis: debemus restringere verba gñalia ad alteram partem tm̄, & sic debemus intelligere in potiori significato: vt inst. de iu. na. §. sed quoties. restringūtur. n. verba gñalia fm subiectā materiam, vt no. in c. dilecti. s̄. de iu. & in l. edita. C. de eden. & sic intelligatur in dubio eum fuisse prosecutū rōe dñij. arg. in l. j. ff. si ager. vec. vel emph. pe. & tūc poterit ꝓsequi in publiciana, & licet hoc dubiū sit tñ mitius est, & ideò est sequēdū, vt in rl'a, odia. & in rl'a, in pœnis.
17 de re. iur. li. 6. & in l. pen. ff. de pœ. ¶ † Secūdo membro principali qñ agitur psonali gl. hic idem dt qd s̄. dixi in reali. Sed tu distingue latius post Bar. in d. § actiones. aut qs ꝓponit actionem simpl'r, & gñaliter: aut qs ꝓponit expressā cā, si gñal'r ꝓposuit, tunc ex actionis expressione. colligitur expressio cāę, & ad illam tm̄ restringitur actio, vt in d. §. actiones. fm vnam lec. & idem puto hic, qd in realib. si. n. ex primo actionem puta ex testō, nam certè potero postea agere rōe donōis, vel alia cā. quia totū ius meum videor restrinxisse respectu actionis, aut ex actionis expressione non colligitur expressio cāæ, vt ago certi condictione, quæ est actio valdè gñalis, vt no. in l. certi condictio. ff. si cer. pet. & tunc aut vnam cām sum tm̄ prosecutus, & subdistingue, aut snīa fuit spālis, & nō obstat exceptio rei iu. in aliis causis vt in l. age. C. de transa. l. licet. C. de iu. Aut snīa fuit gñalis sicut petitio, & tunc aut quis omisit alias causas prosequi ignorāter, aut scienter & malitiosè, si ignoranter licet obstet exceptio rei iud. in aliis eliditur tñ replicatione. vt in d. l. licet. & no. gl. in d. § actiones, si omisit scienter, & malitiosè: obstat exceptio rei iu. in aliis. vt l. de rebus. ff. de arb. si vero in iudicio certam cām expressit: & tūc aut vult agere iterum actione descendente ex alia cā, & potest vt in d. § actiones. aut vult agere eadem actione cum adiectione, diuersæ qualitatis, & non pōt vt l. in delictis. §. si detracta. ff. de nox. vbi patet ꝙ si fuit actū ꝯ dñm actione noxali. de dāno dato à seruo, & succubuit actor non pt iterum agere ēt si vult addere ꝙ dñs fuit conscius: quia eadē

est actio, & ex eadem causa prouenit, licet addatur qualitas, & rationē qualitatis veniat addēda, vel minuenda pœna vt ibi. quod est no. dicit tñ Bar. quod per restitutionem in integrum ex causa iustæ ignorantiæ posset iterum agere, vt l. habebat. in pr. ff. de inst. & l. j. in fi. qñ actio de pec. est anna. Et per hoc etiam est expedita secūda pars
18 gl. per materiā libelli in personali. ¶ † Venio nunc ad tertiam partem principalem de practica libellandi [a] in actione vniuersali [b] & expediam simul istam particulam, & sequentem cum ista dicit glo. ꝙ in iudiciis vniuersalibus non est necesse exprimere res singulares, sed dicere sufficit, peto hæreditatem: quia sum hæres. Item peto ecclesiam cum pertinentiis suis. In generalibus etiam iudiciis non est necesse exprimere res, sed sufficit proponere causam vel factum vt peto rationem de administratione quam gessisti. Aduerte hāc materiam latius. debes enim scire, ꝙ quædam sunt actiones particulares quæ ideo dicūtur particulares ꝙ dantur ad res particulares, seu singulares, non autem ad aliquod vniuersum vel generale, vt si peto vestem, & ago rei vendicatione, vel alia actione particulari, seu peto decem que tibi mutuaui, & harum actionum aliquæ dicuntur reales, vt quia competunt ad rem, & non dicunt personam obligatam, aliquæ verò dicuntur personales, quia non ad rem sed in personam diriguntur vt si ago exempto, vel actione ex mutuo: dico enim personam obligatam & nō competit ad rem vel pecuniam, & prosequere latius vt habetur inst. de act. in pr. & quid debeat exprimi in istis s̄. dictum est. & quædam sunt actiones vniuersales, dicit Inn. in c. conquerente. de of. or. quod sunt quatuor quæ omnes competūt pro hæreditate tantum, cuius nomine comprehēditur vniuersum ius defuncti. ff. de verb. sig. l. nihil aliud. ideo dicuntur vniuersales, & sunt istæ, s. petitio hæreditatis. fa. erc. actio ex testamento, quæ datur pro hæreditate ex Trebelliano restituenda, & actio exempto quæ datur quoties tota hæreditas emitur. Et licet ibi dicat In. quod sunt quatuor. intelligo de istis de quib. iura tantum faciunt mentionem appertè. sed multæ aliæ possunt dici vniuersales ad similitudinem harum quatuor, vt quando petitur villa seu castrum vt sentit idem In. in c. cum ad sedem de rest. spo. & clarius Bar. in l. j. ff. de eden. Item qñ petitur ecclesia cum pertinentiis suis, vt voluit hic gl. & Inn. in d. c. cum ad sedem. & in c. eam te. de rescr. facit c. quia V. de iud. secundū vnam lect. & idem dicit de simil. Et ideo melius dic post Bar. in d. l. j. ff. de eden. quod actio vniuersalis potest intelligi quando datur ad aliquid quod de sua significatione multa in se vniuersaliter contineat, siue sit vniuersitas iuris vt hæreditas vel bonorum possessio, & similia, siue sit vniuersitas facti vt peculium de quo tamen dicendum est, vt l. 4. in pr. ff. de pecu. Actio verò generalis ex eo dicitur, vt dicit Inn. in d. c. conquerente. de off. ord. quia competit ad id quod sub se continet plura capitula nō tamen vniuersum ius, vt est actio negotiorum gestorum tutelæ, & c. nam multa potuit habere defunctus quæ non peruenerunt ad filium sed continet sub se multa capitula, vt administrationem salis, frumenti, vini, & similium: secus autem si ex se, & ex proprio significato non continet plura seu vniuersitatem, tunc enim licet petantur plura bona non tamē dicitur
19 petitio vniuersalis vel generalis. ¶ † Vnde dicit Inn. in c. cum ad sedem. de rest. spol. ꝙ si quis petat omnia bona alicuius nō est audiendus nisi ea exprimat, & est ratio secundum eum quia cū ad hoc singularib. actionib. agatur non posset ferri sententia certa quæ ferri debet in generalib. & singularib. actionib. licet secus sit in vniuersalib. secundum eum ibi, & hoc videtur sentire Bar. in l. Titia. § j. ff. de le. 2. vbi inducit illum tex. ꝙ licet procedat iste libellus, Peto à te villam illam sine alia expressione iurium, & bonorum villæ: nō tamen procedit iste, Peto omnia, quæ possides in tali loco: ꝯrium tñ tenet Spe. in ti. de act. & pet. §. sequitur. ver. qd si peto. & sentit Inn. in c. certificari. de sep. vbi vr velle ꝓcedere hūc libellum, Peto partem omnium rerum tibi ex bonis talis obueniētium: ibi tñ In. loquitur multum intricatè, & ita inuoluit se in opi. vt vix appareat qd velit: sed ego credo, ꝙ vbi vel ex ꝓpria significatione eius, qd petit, vel ex aliquo signo vl'i: seu aliqua alia demōstratione: plura ꝯprehenduntur in petitione: & p demonstrationē: seu restrictionem petitio nō est incerta: vt in exēplis superius recitatis: libellus est admittendus. & petitio pt dici gñalis: qa plura cōprehēdit, & si nō ex ꝓpria significatione: tñ saltē ex adiectione, & restrictione seu demōstrōe. ar. in c. inter dilectos. in pr. de fid. instr. & in l. certum. ff. si cer. pet. in c. licet ex quadam. de testi. exigitur. n. declaratio principaliter pp duo. primo, vt reus possit deliberare, an velit cedere vel ꝯtendere: & huic est satisfactum p dictionem vl'em seu per restrictionē, & demonstrationem: secūdo exigitur vt iudex certam possit ferre snīam: & huic ꝓuidebitur in ꝓcessu, qa vt j. subiiciā in petitione gñali dēt fieri specificatio in processu, & erit ista petitio gñalis non nāl'r, sed acciden-
20 taliter pp adiecta, & signa gñalia. ¶ † Sed nunc quæro de practica libellandi & pronūtiandi in istis actionib. vniuersalib. & gñalib. [c] Gl. hic vt s̄. dixi multum breuiter se expedit. Spe. in ti. de act. & pet. §. sequitur. ver. sed quæ est dr̄ia. dicit quod hæc est differentia inter vniuersales actiones generales, & speciales: in vniuersalib. enim vniuersaliter

a ¶ Omne id reperio in mea & c. Bart. in l. edita. C. de eden. dū Bar. op. de d. l. 4. ꝙ ego dū eram scholaris anno ꝓximè elapso dum illā audiui à summæ subrilitatis doctore d. Camillo de Ballionib. de Perusi. intelligebam illā l. 4. ꝙ ibi agebat de petitione hrditatis ad hæreditatem respū vnius rei merito veniūt oīa q̄ reperiūtur tpe latæ snīæ apud reū: quia fuit actū ad hrditatē: vt ibi dr. sed si ad vnā rem tm̄ fuisset actū pet hæ. tunc ego tenui ꝙ ñ veniebāt alia q̄ repiebantur: & est de mēte Bart. ibi: si bñ aduertas. Cogita tñ. reperi postea istū ī e. latius tenere qd s̄. dixi. Aene. Falc.

Sebast. Sap.

b ¶ Possidere qūo id ꝓcedat. Vide Bar. in l. nāliter. §. nihil cōe. in 5. lec. vbi Ale. ff. de acq pos. Ang. d Are. in §. sed iste inst. de ac. Ias. in l. si prius. ver. tertiam ꝯcl'onē. ff. de op. no. nun. & ī illis locis tradit an ꝯdemnatio rerū in petitiōe hęreditatis veniat iure actiōis.

c ¶ Petitione hæreditatis. adde Angel. cons. 61. & 136.

Sebast. Sap.

d ¶ Emendare. quid sit emendare, ponit ēt Ab. ī c. sup qōum. in pr. in 2. not. de of. dele. nec vr verū, ꝙ declarat obscura, sit emēdare qa ꝓhibita emendatione: nō cēsetur ꝓhibita declaratio. c. cū dilecti. j. de act. l. iā Pompo. §. fi. cū gl. ff. d rei vē.

Sebast. Sap.

e ¶ Persistere. Vide Abb. c. j. j. de plus pe.

saliter ꝯcipitur libellus & vniuersaliter fertur snīa: nec cogitur qs res exprimere. ff. d pe. he. l. si quo tpe. In gñalib. gñaliter ꝯcipitur libellus sed lit. ꝯte. res exprimuntur vt l. licet. C. d iud. & in d. c. abbate sane. de re iu. li. 6. In spālib. res exprimuntur in libello. ff. de rei ven. l. si in rē.
21 sed de hoc vltimo dic vt s̄. dixi. ¶ † Vr ēt Spe. in vers. pce. vbi ponit aliā dr̄iam: nā in actiōe vniuersali: licet sit actū ad certā spēm nihilo
a minus venit oē [a] id ꝙ tpe snīę reus inuenitur
b possidere: [b] ff. de pe. hæ. l. 3. & l. si quo tpe. & l. item videndū. §. si qs. ꝙ no. ꝓ intellectu illarū legū. Et idē In. in d. c. ꝯquerēte. In gñali verò si actū est ad vnā speciem tm̄ nō venit qd in alia spē ꝯtinetur vt si actū sit sup administrōne salis non venit nisi qd in ea cōtinetur: in pal. l. licet. & ff. com di. in l. ī iudiciū. Itē fm In. in d. c. ꝯq̄rēte. cā in istis iudiciis est exprimenda, vt peto hrditatem totā, vel partem illius q me instituit hæredē in toto, vel in parte: vl' qa ei successi ab inte. allego. l. 1. 2. & 3. ff. d pe. hær. vel peto rōem administrōis negotiorū meorū q̄ gessisti sine mandato & similib. Et si diceres, quid prodest snīa gñalis in actionibus vniuersalib. resp. ibi Inn. ꝙ multum nam si iudex declarauit me hæredem ꝯ te, sufficit nūc probare res à te possessas fuisse in bonis patris mei, vel defuncti, & in eis mandabitur snīa executioni, ēt si id non probaui pendente lite, sed post snīam probo quodā extraordinario modo: nam peto snīam executioni mādari in his reb. & si ille negauerit illas res fuisse in hæreditate: ego probabo. ar. ff. de re iu. l. à diuo pio. §. si super. & in d. l. 4. qd not. & idem Bar. in l. j. ff. de eden. ꝙ dicit not. pro istis instrumentis guarentigiatis, q̄ hñt paratam
22 executionem ¶ † Sed nunc q̄ro, quare in actionib. vniuersalib. non est necesse declarare res ēt in prosecutione, sed in generalibus. sic r̄ndeo fm Bart. in d. l. j. qa iudicium vl'e fm propriam nām actionis datur ad declarandū ius actoris, sed restitutio rerū fit per officiū iudicis, vt s̄. dixi. ad hoc d. l. licet. & l. 4. ff. de pe. hæ. Et ideo in hoc iudicio nō est necesse nisi ꝙ declaretur actorē esse hrdem: & postea fit executio iudicis. officio, iudiciū vero gñale, dat ad reū ꝯdemnandū: ideo dēt probare id super quo dēt fieri ꝯdemnatio: ideo snīa q̄ in hoc iudicio fertur, nō parat p̄iudiciū in effectu: nisi in cāis quas actor ꝓsecutus est, vt in
23 præal. l. licet. & hoc not. ¶ † Et per hoc est dicendū. ꝙ nō est bonus modus libellādi Peto talē hrditatē licet gl. hic, & in d. l. j. Pr sentiat: qa vt dicit Bar. in d. l. j. si est hæres tūc hēt hæreditatē: prout est ius, nā adita hrditate oīa iura in nos transeūt, licet nō transeat corporalis possessio nisi apphendatur, vt in l. cū hæredes. ff. de acq. hær. nō egro est necesse petere hrditatē: dēt ergo libellus sic ꝯcludere, peto me ꝓnuntiari hrdem: & aduersariū cogi ad restituendū quicqd tenet, & possidet, de dicta hrditate: & ita formauit iurisconsultus in l. licet. de pe hæ. gl. tñ pt sic sustineri, vt cū dico peto hrditatē: quia sum hrs. i. peto res hrditarias, vt possideam eas proprio noīe, facit l. j. ff. de rei ven. sed primus modus est verior & notabilior. vide Bar. in l. & ex diuerso. §. vbi alienū. ff. de rei ven. vbi dicit libellū posse sustineri si qs agens petitione
c hrditatis [c] vel rei vē. dicat, peto talem ꝯdemnari ad restōnem talium bonorum: qa sum hrs, vel dñs. ꝙ ex hoc tacitè petit se pronuntiari hrdem vel dñm, iudex tacitè videretur pronūtiare si ꝯdemnat possessorem ad restōnem. ar. ī l. j. C. de. or. iud. & l. j. de ac. em. ¶ In iudiciis vero gñalib. dēt ꝯcludi reum ꝯdemnari, vt s̄. dixi. vide tñ vt s̄. dixi. & ꝙ no. Bar. in l. & ex diuerso. ff. de rei vēd. Et per hoc hēs clarè, & latè
24 expeditam istam mām. ¶ † Nunc venio ad aliam particulā gl. q̄ q̄rit, an libellus possit mutari vel emendari vel corrigi & resp. aliq̄tulum obscurè, & ꝯfusè, & eam ordinādo hoc intendit: ꝙ aut libellus non adhuc reo exhibitus. & tūc pt actor corrigere & emēdare, & ēt in totū ab agēdo desistere, qa nemo inuitus agere ꝯpellitur. C. vt ne. inui. l. vna iuncta aut. qui semel. C. quo. & qñ iu. si vero libellus est reo exhibitus, & tunc ñ pt mutari si tales sunt actiones q̄ electione tollunt.

l. ꝙ in hæredem. §. eligere. ff. de trib. Si vero actiones nōn sunt tales, de qb vide Inn. in c. audiuimus. de coll. & tunc añ lit. conte. pt fieri emendatio accumulando tñ ñ desistendo à primo, vt d. aut. q semel. post li. cōt. non pt, sed opus est noua interpellatione. vt in l. nō pt. ff. de iud. hoc in effectu intendit ista clausula siue particula gl. Io. And. refert aliqua dicta Inn. in ca. pcedenti. & ea q̄ posuerūt doct. antiqui. in c. inter. de fi. instr. p q̄ non hr clarè hæc mā. Ant. multū ꝯculcat & ꝯfuse. & quasi oīa extracta sunt à dictis Bar. in d. l. edita. C. de eden. & ideo sequendo Bar. in d. l. edita. sic clarè expedias hanc mām piculosam, ꝓlixam, & subtilē prosequēdo quatuor mēbra primo an actor possit libellū emēdare s̄do, an libellū possit mutare. tertio an possit aliā actionē accumulare. quarto. an ex tali variatione vbi fieri pt, sit actor ꝯdēnādus in expēsis. ¶ Et aduerte, qa dr̄ia ē inter illa tria: nā e-
d mēdare [d] ē corrigere, supflua resecare, mutare verba snīa pmanēte, addere vel detrahere, & decl'are obscura, vt satis colligit. C. de emē. iust. co. ptotū. & in j. ꝯst. C. in §. quib. Mutare. n. est vnā actionē omittere, & nouā ꝓponere, vt probatur. C. de mut. nom. pro. & in l. mutari. ff. de ꝓc. Accumulatio est vnius actionis cū alia coadunatio. vt qa prio intentauit vnā actionem tunc intentat aliā, & vult simul ꝓseq, ꝙ bene fieri pt, vt j. dicetur. Et per hoc hēs decl'atos terminos positos in gl. ista fm Bar. in d. l. edita. ¶ Nūc venio ad primū, qñ & qual'r liceat emendare libellū, & distingue, ꝙ aut vult emendare circa substantiā ipsius libelli. exemplū. libellus dēt ꝯtinere in crīali annū mēsem, & locum, vt l. libellorū. ff. de ac. canonizat. 2. q 8. c. per scripta. §. libellorū. & plenè p gl. in l. in cāis. C. de ac. In ciuili dēt ꝯtinere, vt no. s̄. c. ꝓx. & in l. j. ff. de eden. p gl. in aut. de exhib. & intr. re. Pone ꝙ fuit omissum aliqd de substantialib. puta locus, vel tps, vel aliqd sil'e, an poterit suppleri. Cōcludo post Bart. aut est talis defectus q parte tacēte nō hēt vitiare iudiciū vt in ciuilib. non descendentib. ex crīe: admittitur. n. libellus q̄tūcunq; obscurus nisi opponatur, vt l. vlt. C. de ann. exc. vt s̄. dixi. tūc emendatio & declaratio pt fieri vsq; ad snīā nisi fuerit oppositū, vt in d. l. j. Aut est talis defectus, q ēt parte tacēte impedit iudiciū, vt si in crīali omittitur aliqd de substantialib. vt in d. l. libellorum. ver ꝙ si libelli vel si libellus deficeret in ꝯcl'one quia ꝯcl'o non resultaret ex pmissis v. g. peto decem qa imperator est in Italia: vt l. 2. §. circa & ꝙ ibi no. ff. de doli mali exc. isto casu si lis nō est ꝯte. pt fieri emendatio si tpa largiuntur: alias secus vt ꝓbatur in l. accusaturus. ff. de adul. & declara si tpa largiuntur. i. si tps prefixū à lege vel à iudice hoc patitur. ¶ Pone. n. ꝙ ex cā iudex pfixit certū terminum ad agendū egit ēt intra terminum, sed post terminū vult emēdare libellum q non tenuit. certe non pt qa vr nunc agere. & iō non pt. & idem dic in tpe statuto à lege, vt no. & ꝓbatur in d. l. accusatur⁹. qd no. qa facit ad multa similia in l. bonorum. ff. rem ra. ha. vbi qs dēt hre ratum gestū noīe suo intra tps intra ꝙ ipse debebat actū gerere, & non postea facit ꝙ no. in c. q̄ si. de ele. li. 6. sed post lit. ꝯt. fieri nō pt vt in d. l. libellorum. Sed dices tu ad qd sit ista ꝓhibitio cum d nouo possit actor accusare si libellus non fuit bñ ꝯceptus, vt in d. l. libellorum. & loquor qñ non fuit præfixū certum tēpus resp. Bar. qd forte interest actoris vel accusatoris magis ꝙ procedatur super primo libello q̄ ꝙ det libellum de nouo pp nouas sportulas, vel gabellas. q̄ dēnt solui cum offertur libellus fm diuersas ꝯsuetudines Italię. Itē pōt dici ꝙ sit in odium ipsius actoris, qui non debuit sic vagari, nec variare cum p̄iudicio ipsius rei: & forte iterū nō aget cū ex hoc debeat aboleri nomē accusati, vt in d. l. libellorū. Aut volo emēdare libellū. addendo vel minuendo circa rē petitam, & si hoc facio añ lit. ꝯt. debeo admitti. vt in d. l. edita. iūcta gl. & tenuit ēt hoc gl. & Inn. in c. s̄. ꝓx. ꝙ intellige fm Bar. in loco pall. qñ volo addere vel minuere circa eandē rem, vel summam petitam: nā si vellem addere aliā rem, tunc nō possem si illa res ñ clauditur sub pria actione proposita, nā tunc nō esset emendare: sed nouā actionē proponere. Vtrū aūt sub prima claudatur, vel nō colligitur ex doctrina q̄ dat in l. scire debemus. ff. de ver. ob. quæ dicit, ꝙ tot sunt stipl'ones, quot sunt res. & per ꝯns tot actiones quot obl'ones. si vero vna est summa. vel vna est res tunc vna est stipl'o, & sic si petij quinq; & fueram stipulatus decem, vel si petij partem fundi, & fueram stipulatus totum fundum, tunc possum ante lit. ꝯt. addere residuum. quia nō est opus noua actione, sed proprie emendatur libellus. facit inst. de act. § si minus. Aut post lit. ꝯte. volo emendare, & tunc aut volo detrahere, & possum. arg. ff. si cer. pet. l. quidam existimauerunt. & intellige detrahere non dr̄ia, sed renuntiando illi parti quam detraho, etiam j. subiiciam in alio membro: sicut. n. possum toti liti renuntiare, sic & parti. ar. in l. postq̄ liti. C. de pac. iuncta l. q̄ de tota. de rei ven. & c. pastoralis. §. item cū totum. de of. del. fallit in casu l. j. C. de plus peti. & rō est ibi fm Bar. quia delinquit in duob. s. in plus petendo, & in cautione per dolum exigendo: dicam in c. vno. j. de plus peti. & sic non obst. aut. qui semel.
e C. qūo & quan. iud. quod quis cogitur persistere [e] in prima actione, quia illud verum nisi velit in totum desistere, in parte nō: quia potest tunc reus interesse pretendere. si vero volo addere: & tunc aut circa principalia & non possum, vt l. non potest. ff. de iu. aut circa accessoria vt circa fructus, & tunc siquidem volo addere de his quæ

vbi vult q̃ sit licita pœnitentia vsq; ad sñiam. de quo vide per Ang.Aret.in §.si q̃s agens.inst.de act. & faciunt no.p Ale. in l.quis.ff.de in ius vocã.& p Pau.de Ca. in l.2.§.qđ si actor. de iur.calum.

Sebast.Sap.

a¶Ad sñiam.hoc tñ nõ vr̃ verũ indistincte.qa qñ in libello deducitur fctũ cum qualitate,nõ sufficit probare fctũ nisi ẽt qualitas probet̃: vt tradit Bar.in l.j.ff.ne qd in flu.pu.Bal.in l. si q̃s nõ dicã rapere. C.de epis.& cle.vide igitur ad declarõem no.per Fel.ĩ c.2. ver. restringitur quinq; modis s̃.đ resc.Dec. in c.licet.j̃.de prob.

Zacharias.

b¶Põt opponi post sñiam.Adde de hoc plene per Lanf.in cl. sæpe all.c.qm̃ ꝯ §. exceptiones. ver.item post sñiam p̃t opponi exceptio.j̃.de ꝓb.

Sebast.Sap.

c¶Qñq; volo. facit rl'a q̃ q declarat nihil de nouo dat.l.hæredes palam.§.sed si notã.de testa.de qua p Fel.in c.olim.de re iud.& c.licet cãm.de ꝓb.& qñ non possit decl'ari, libellus obscurus.ponit Cor.in cõs.26.inc.in hac.in 3.vol.Ale.in cõs.55. inc.qñ cã agit̃.5.vo.

occurrunt post lit.ꝯt.& possunt,secus in his q̃ occurrunt ante lit.ꝯt.vt l.ædiles.§.item sciendum.ff.de ædi.edi.act'.§.fi.cum l.seq. ff.de aq. plu.ar. & hæc ꝓcedunt in iudiciis singularib.
25 ¶†In vniuersalib.verò,& gñalib.tenet Inn. s̃.in c.ꝓx.q̃ p̃t addi, & detrahi vsq; ad sñiam p l.quartã.ff.de pe.hæ.& l.si quo tpe.e.tit.& C.đ iud.l.licet.& idem tenet gl.in l.edita. sed hoc non placet Cy.& Pe.& Bar.in d.l.edita.vers.ꝯ hoc opp.qa in petitione hr̃ditatis principal'r petit actor se ꝓnuntiari hæredẽ, in executione ãt veniunt oĩa bona hæreditaria: vt ẽt s̃.dixi.vñ si ad reum aliqd perueniret pendente iudicio, illud venit in hoc iudicio magis ex virtute actionis absolutæ ꝓpositæ,& ex sui natura q̃ ex virtute emendationis.Et iõ dicit Bar. q̃ si esset actũ petitione hr̃ditatis ad vnã rem, singulariter nõ posset fieri emendatio vel additio alicuius rei, post lit.ꝯt.vt in d.l.non põt. Et ex hoc no.intell'm ad illam l.4.q̃ ibi nõ declaratur per Bar.intelligit.n.Bar.illã l.in d.l.edita.qñ ꝯclusio fuit generalis, non ãt restrinxit se actor ad certã rem , vt qa petiit hr̃ditatem seu se declarauit hr̃dem,tunc.n.si declaratur hæres, tunc mãdatur postea sñia executioni iudicis officio,non solũ in reb.possessis per reum tpe oblati libelli:sed ẽt in aliis q̃ incipit possidere tpe iudicij vsq; ad sñiam:vt ibi: & si actor in ꝓcessu vult declarare,potest.sed nõ est necesse qa ex quo gñaliter intentauit petitionem hr̃ditatis, omnia veniunt virtute actionis simpl'r ꝓpositæ. secus aũt vbi agit actor petitiõe hr̃ditatis restringẽdo se simpl'r ad vnã rem: tũc.n.tm̃ venit illa res & nõ alia, nec põt ẽt in ꝓcessu declarare sicut in singularib.iudiciis,sed noua interpellõne opus est. ar.in l.non p̃t.ff.de iud.hunc intell'm apte sentit Spe.in ti.de libel.ꝯcep.§.nunc ostendemus. post prin.vbi dicit post Vinc.q̃ in vl'i actione vbi res non fuit specificata,p̃t libellus emendari,& mutari,addendo vel diminuẽdo.al.l.4. ff.de pet.hæ.& idem đt in gñali actione per l. licet.C.de iud.& sic apte sentit, q̃ qñ res fuit specificata,& sic restringit se ad certã rẽ:tunc non p̃t fieri additio,vel detractio,qa alia non veniũt ex nã actionis,si.n.venirent,nihil obstaret q̃ non possit fieri additio,& detractio, sicut fit qñ gñaliter actum fuit.Idem reperio sensisse Inn.in c.ꝯquerente.de of.or.vbi dicit q̃ si petitio est gñalis , debet fieri ꝯdemnatio ad oĩa q̃ reus reperitur possidere tpe sñiæ, licet ea non possideret tpe lit.ꝯte.per d.l.4.& l.si quo tempore.e.ti.secus dicit,si petitio non fuit generalis seu vniuersalis,qa tunc non p̃t fieri ꝯdemnatio in plurib.reb.q̃ petitæ sunt.Et hanc eandem lec.iudicio meo sentit glo.in d.l.4.dum exponit ibi gl.tex.de qua sola.i.pp quam solam, quasi velit dicere,q̃ ibi non ꝯtendebatur de vna sola re:sed pp illam rem solam fuit intentata petitio hr̃ditatis,& pro hoc facit tex.illius l.in pr. ibi.si hæreditatem petam ab eo , & sic non restrinxit petitionem ad vnam rem solam : quia tunc non fieret cõdemnatio nisi in illa tm̃. hoc mihi placet, & vidi aliàs in quodam examine fieri magnam disceptationem super intell'u illius l.restringendo.n.se ad vnam spẽm vr̃ restrinxisse actionis virtute vniuersalis.ar.in cle.exiui de paradiso.de ver.sig.& ca.sedes.de rescr.& l.fi.§.cui dulcia.de vi.tri.ole.le.& hoc teneas:licet Spe.videatur aliud sensisse in ti.de ac.&peti.§.sequitur.ver.differunt.vbi dicit,q̃ in hoc differt iudicium vl'e à generali: quia in vniuersali licet sit actum ad certã speciem:venit tñ totum id, q̃ incepit possidere reus durante iudicio all.d.l.4.& l.si quo tempore.sec' dicit in generali:sed dic melius, vt s̃.dixi ad d.l.4.in petitione tamen generali,non fit condemnatio nisi super prosecutione:vt s̃. dixi in alia particula gl.& probatur in l.licet.C.de iud.& in ea si egit generaliter potest in processu prosequi,& exprimere q̃ intendit:vt dixit Inn.in c.prox.sed si restrinxit se ad certam speciem, vt quia intentãdo actionem tutelę petiit rationem administrationis salis vel grani : & tunc tenet hic, d.Ant q̃ non potest fieri mutatio nisi vt s̃. dixi in singularib.iudiciis. licet enim possit actor restringere libellum vnam speciem prosequendo vbi petitio fuit generalis vt in d.l. 3.non tamen potest ampliare libellum vltra speciem , ad quam est restricta conclusio:& hoc etiam sentit Bar.& Cy. in d.l.edita. q̃ not. & vt sis cautus in practica,& vt in vniuersalibus & generalibus iudiciis non restringas te in libello ad certam speciem: sed facias cõclusionem vniuersalem seu generalem:& hæc procedunt,quando vult addere ad rem petitam,seu mutare.¶Quandoq; vult addere seu mutare seu detrahere libellum circa aliquam qualitatem:& tunc si quidem per mutationem illius qualitatis , contingeret mutatio actionis ꝓpositæ:non liceret,vt no.in l.2.§.docere.aliàs.§.hoc edicto.ff.vi bono.rapt.Si quis enim egit de vi priuata , & postea vult mutare & dicere vim publicam,& agere iudicio publico non potest nisi finito primo iudicio : contingit enim mutatio actionis vt ibi si autem ex mutatione qualitatis cõtingit mutatio substantiæ facti, & idem q̃ non licet mutare.ff.de adult.l.denuntiasse.§.quid tamen.vbi si denuntiatur mulier de adulterio commisso cum caio:non poterit deduci adulterium commissum cum Sempronio:nõ enim abiicit crimen q̃ denũtiauit:mutatur enim substantia facti & qualiter cognoscatur quãdo mutatur actio vel factum ex mutatione qualitatis,dic vt no.Bar.in d.§.quid tamen. Si vero non contingit substantiæ mutatio vel facti : vel mutatio actionis, sed ex mutatione qualitatis augetur vel minuitur condemnatio ex virtute actionis propositæ &
a tunc ista mutatio est licita vsq; ad sententiam [a] ſm Bart.in d.l.edita. ver.nec actionis nec facti,&c.per l.in delictis.§.si detract. ff.de noxa. vbi patet, q̃ si agatur contra dominum actione noxali pro damno dato à seruo põt durante iudicio adiici seu obiici q̃ domino sciente hoc fecit: & tunc sequitur maior condemnatio. Item potest detrahere vt ibi quia semper durat eadem actio.s.noxalis,licet cõdemnatio augeatur vel minuatur ex mutatione qualitatis.Inn.s̃.c.prox. restringit magis illam l.intellexit enim eam quando in libello non expressit scientiam vel ignorantiam domini, sed generaliter egit actione noxali. tũc enim si in prosecutione expressit alterum membrum potest postea mutare & prosequi alterum, cum ambo cõprehendantur sub actione proposita: sed si in libello expressisset alterum,non potest postea mutare: quia non alteratur condemnatio nisi ante lit.conte.vt s̃. dictum est.& hoc placet d.Ant.hic.&mihi:quia videtur se restrinxisse quando in libello expressit ad certam condẽnationem , & sic non debet posse mutare cum alterius præiudicio. ar.regulæ mutare.de reg.iu.li.6.& quod s̃.dixi in actione vniuersali & generali,quando fuit facta restrictio ad certam speciem:imò plus putat hic do.Ant.quod in executione posset declarare sententiam
26 vel ignorãtiam , quãdo esset generaliter facta prosecutio¶†Quia sicut exceptio quæ non tollit sententiam , sed modificat executio-
b nem, potest opponi post sententiã : [b] vt l.pen.ff.de confes.& l.quod in diem.ff.de compen.& quòd no.Bar.in l.à diuo pio.ff.de re iu.sic & id quod respicit executionem potest declarari in ipsa executione:
c quod placet: ar.l.miles.§.j.ff.de re iud.Quandoque volo [c] emendare declarãdo obscuritatem libelli,vel aliqua verba obscura,& possum vsque ad sententiam.l.si quis intentione.ff.de iudi.& intelligit ipse Bar.quod ipse qui libellauit possit declarare,& non alius etiam eius hæres,vt l.idem Pomponius scribit si frumentum.in fin.cum sua gl, ff.de rei vend.ff.de verb.oblig.l.inter stipulantem.§.j.cum glo.& ibi etiam per Bart.fallunt prædicta in casu c.ab eo.de elect.li.6.vbi non mutatur qualitas , & dic , vt ibi : fuit enim illud statutum in odium opponentium contra electum,vel postulatum,vel promouendum: hæc omnia procedunt quo ad primum membrum principale,quã-
27 do scilicet potest libellus emendari.¶†Nunc veniamus ad secundum,an & quando possit mutari,& distingue, quando actor vult in totum desistere renunciando actioni , & causæ, & tunc indistinctè potest,vt l.postquam liti.C.de pact. hoc verum nisi reus vellet persistere in iudicio propter alliquam vtilitatem maiorem,quid enim si assumpserit onus probandi se dominum quod potest vt l. quidam quasi. ff.de prob. ex renuntiatione enim non consequeretur dominium, vt not.Bart.in l.naturaliter. §. nihil commune. ff.de acq. poss. quandoque actor nullo modo vult desistere.sed vult differre,& nullo modo potest ſm omnes per aut.qui semel.C.quom. & quand.iu. quandoque actor vult desistere ab instantia solum remanente sibi salua actione & causa , & non potest parte inuita per dictam aut. qui semel.quæ dicit, q̃ reus cogitur persistere in ea vsq; ad finem.& hoc verum ſm Bar.in d.l.edita in materia mutationis ver.modo,& c.nisi iudex viderit, q̃ de necessitate debet sequi absolutio ab instãtia forte propter malam conceptionem libelli vel propter aliud,tunc deberet actor admitti renuntians illi instantiæ.quandoque actor vult renuntiare actioni intentatæ remanente sibi causa & remanentib. sibi actionib.aliis prædictis ex eadem causa,& tunc sunt opi.Bart.sequitur opi.Odof.vt possit.per tex.in aut.qui semel.vbi dicitur,quòd cogitur quis exercere litem super illa actione vsque ad finem sed renuntiando illi actioni ego impono finem omni liti super illa actione ergò vlterius non cogor.prædicta vera vt possit mutare nisi æquitas iudicantis aliud decreuerit. Quid enim si primo proposuit certi condictionem generalem quæ non infamat, quam vult mutare,& proponere aliam quæ infamat forte ius dicẽtis æquitas hoc non admitteret secũdum Bar. vbi s̃.& hoc vult tex.illius l.edita.in fi.
28 ¶†Prædicta procedunt siue in libello sit apposita clausula, saluo iure, addendi , & minuendi. siue non , hæc enim clausula nihil importat

portat

a Zach.¶Nihil importat.Ista est cõis opi.& veritas,vt latè per Fel.& scri.& in c.inter dilectos.in gl.3.in ver.addendi.j̃.de fi.instr.in c.inter monasteriũ.de re iu.Ias.§.si minus.ver.& ista cl'a.insti.de ac.eundem post Alex.& Mod.in l.edita.C.de eden.Sed si apponatur loco huius cl'a:saluo arbitrio addendi:decisio est,q̃ ista cl'a operabitur,q̃ etiam post lit.ꝯte.posset libellus emendari ſm Lanf.in sæpe alle.c. qm̃ ꝯ §.petitiones. vbi inferatur saluo libero arbitrio. adde j̃.đ ꝓb.all.sing.dictum Bald.in l.edita. s̃.alle. C.de eden.de quo,& an sit verum remitto te ad ea quę no.Cels.in apost. ad Lanf.vbi supra.

a portat,[a] vt no.gl.in c.inter dilectos.de fi.instr. & no.Bar.in d.l.edita.cũ ista non dependeant à voluntate ꝓducentis libellum.sed de dispo
b sitione l.protestatio [b] nihil operatur,vt no.in l.alimenta.C.de ne.gest.& in c.cum M.de ꝯsti. vide Spe.in ti.de lib.ꝯcep.§.nunc oñdamus.in fi.vbi dicit, q̃ illa cl'a p̃t operari,qñ plus petitur,vt possit fieri detractio absq; ꝯdemnatione expensarum,qđ mihi non placet,si nõ haberet iustam cãm petendi , per no.in c.finem litib.de do.& ꝯtu.hæc procedunt in negotio
29 principali.¶†In cã verò appl'onis,refert hic Vinc.quosdam dicere , q̃ addi, & detrahi põt quantitati in libello ꝯprehensæ.ar.in l.fi.C.de tem.ap.Ipse verò Vin.tenet nihil extraneum posse peti,cũ nec super tali possint testes produci.C.de tem.ap.l.per hanc.quia nouus libellus, & iuſm esset necessarium , fatetur tñ,q̃ si iudex principalis cãæ in minus ꝯdemnauit, q̃ debuit illud peti p̃t in cã appl'onis.de test.ca. Ray.hæc dicit vera qñ addere vult actor aliquid extraneũ, sed si reus vult addere recõueniendo an possit, & qñ habeat locũ recõuen
30 tio in cã appl'onis,dicam j̃.ti.prox.c.j.¶†Venio nunc ad tertium membrũ principale, an permittatur accumulatio actionũ.glo hic & in d.l.edita.q̃ sic.& idem Inn.s̃.prox.c.Dy sup hac materia fecit subtilem disputationem,& posuit in regula.nullus plurib.de re.iu.in 6.& tandem ꝯclusit accumulationẽ esse permittẽdam.ponit ibi tres rl'as,in quib.accumulatio est prohibita,sed duæ ponuntur p gl.in d.
c l.edita.& per Inn.s̃.c.prox.¶Prima est, [c] qñ prima actio sic se habet ad secdam q̃ absolutoria lata in prima,possibile est parere exceptionẽ rei iudicatæ in secda: tunc nõ admittitur accu
d mulatio [d] .ff.de exce.rei iu.l.si mater.§.eandẽ. & l.cum q̃ritur.de iure i.l.duob.& melius probat̃ ff.de exce.l.fundi.& l.fundum.¶Secda reg. est, q̃ qñ plures actiones sic se hñt,q̃ electione vnius alia tollitur , & tunc nõ admittitur accumulatio.ff.de trib.l.q̃ in hr̃dem.§.eligere.de ele.vt quia duas.li.6.& vide per Inn.in c. audiuimus.de col.¶Addit Dy.tertiam rl'am, qñ sunt plures actiones ꝯriæ non admittitur accumulatio:& intellige qñ sunt ꝯriæ in origine non in exercitio tm̃ , qa tunc electione tolleretur.vt s̃.dictum fuit.ad hoc l.j.C.de fur. vbi est bo.tex.Bar addit tres alias regulas impediẽtes.Prima est , qñ duæ actiones sic se habent, q̃ vna proposita,& ꝯdemnatione secu-
e ta [e] & executione facta ꝯtingit librõ,ab alia nõ admittit̃ accumulatio : de hoc dic esse casum in l.j.in fi.ff.si fa.fur.fe.dic.q est valdè not.& destruit dicta Dy.in hac materia.Scđa regu.est rõ maioritatis : qñ plures actiones sic se hñt: q̃ vna rõe maioritatis non admittit secum alias actiones non admittitur accumulatio.vt l.vl.C.de or.iud.l.per minorem.ff.de iud.Tertia rl'a est rõ ordinis:qñ plures actiones sic se hñt quod vna ex ordine dẽt aliã præcedere:ñ admittitur accumulatio.C.đ rei ven.l.ordinari.& l.incerti.C.de inter.& de inof.test.l.q de inofficioso. & q̃ ibi not. & hæc sufficiant hic pro intellectu gl.& terminorum.de mã videre poteris per Dy.in d.reg.nullus. & Bar.in d.
31 l.edita.¶†Quero tñ circa hoc de q̃õe vtili& quotidiana in hac cumulatione an erũt duo libelli & duæ concl.vel erit tm̃ vnus libellus & vna concl.& vna instantia dic ſm Bart.in d. l.edita.in primo genere cumulatiõis vers.sed iuxta. q̃ qñq; accumulãtur actiones diuersæ numero & specie , vt actio depositi, & actio commodati, locati , & si l'es qñq; sunt plures actiones differentes numero, sed non spẽ. vt puta habeo tecum plures hæreditates cões: & per ꝯñs habeo plures actiones:idem si plures actiones vel plures societates plura deposita & similia.Primo casu accumulatio debet fieri in diuersis libellis, Scđo casu poterit ẽt fieri ĩ eodem libello. & sic erit vna ꝯcl.& vnũ iudicium vt ꝓbatur in l.hæredes.§.j.ff.fa.er.& in l.cum duob.alias si fratres.§.si plures.ff.pro so.& ff.de ac.em.non est nouum. & q̃ ibi no.
32 in gl.¶†Venio nunc ad quartũ art.principalem an qñ alteratur libellus vbi alterõ ꝑmitti
f tur dẽat actor ꝯdemnari in expẽsis.[f] gl.sentit hic. q̃ sic, đt.n.eum teneri ad interesse toties variando arg.ff.de inter.act.l.de ætate.§.vl. Et pondera , qa hic dicit ad interesse nulla ergo fiet ꝯdemnatio si nullum interesse prætendere p̃t actor idẽ & apertius voluit Bar.in d.l.edita. tũc ꝯdemnationem expensarum fiendã vbi reus dãnificatus est aliàs secus. Quid.n.si petij rẽ in libello & posui duos ꝯfines postea addo alios duos ꝯfines certe ex hoc in nullo damnificatur reus qm̃ c.deliberationis p hãc adiectionẽ nõ mutatur.& idẽ in similib.sed si p adiectionẽ cã deliberõnis mutetur, qa ſm primum libellum reus dẽbat ꝯtendere: & sic expedit q̃rendo aduocatos & similia.sed si pp factam adiectionem, & emendationem reus

Ant.Fran.

¶Circa istam cl'am saluo iure addendi mutãdi corrigendi, &c. Dicas q̃ ista cl'a nihil vr̃ operari , qa à lege taxatũ est tps. s.litis cõtestatæ vsq; ad q̃l; addere vl' mutare,vt ĩ l.edita.C.de edẽ.đ qua cl'a vide p Bart.in l.Nesennius. in j.no.ff.de ne.gest. & vide gl.& Abb.in ca.inter dilectos.de fi.inst.Dicas tñ q̃ operatur , q̃ actor nõ vr̃ ꝯnexè agere ſm Host.in d.c.inter dilectos.& vide Bal.in d.l. edita.ĩ rep. peru. & hr̃ per Bar.in l.nõ solum.in §.morte.đ op.no.nũ.& p Ang. in auth.de non alie. in pr.co.2.& per eũdẽ in aut.de litigio. in c.omnem vero.q̃ aũt dicit iste,q̃ si apponatur cl'a. Saluo arbitrio,q̃ tunc post lit.ꝯte.possit corrigi vel mutari libellus, etiã si dicatur libero arbitrio non credo esse verũ, qa ex quo tempus mutõnis,& correctionis libelli est à l.p̃fixũ tale arbitriũ reseruatũ vr̃ esse vt arbitriũ boni viri & sic à iure regulatũ iuxta ea q̃ hñr in l.j.ff.de le.2.& in l.si sic.ff.de leg.j. eò magis,qa nemo priuatus p̃t facere q̃ n leges habeant locum in suis dispõnib.vt in l.nemo potest.ff.de leg.1.

b ¶Protestatio. Per istud dictũ ego alias fui in opinione quod in tm̃ bona mariti sunt hypothecata dote quod licet maritus protestetur nulla bona sua esse hypothecata pro dote: talis protestatio non releuabit per gl.in d.l.alimenta.& not.per Bar.in l.nesennius.in 1.no. ff.de nego.gest.& per Bart.in l.non solum.§.morte.versi.circa quintum.ff.de ope.nou.nun.Aeneas Falc.

Ant.Franc.¶Circa hoc quod maritus protestans se nolle bona sua fore obligata pro dote,non iuuetur ex tali protestatione,ea opinio mihi placet.quia protestatio iuuat protestantem , & declarat eius animum in his quæ dependent à propria voluntate protestantis,& non in his quæ sunt certo modo disposita per l.secundum Bart.in l. Nesennius.in primo nota.de neg.nest.& in l.q in aliena.in §.fi.ff.de acqui.hær.& per Bal.in l.pacta nouissima.C.de pact.& ideo protestatio matris alentis filium quando alere tenetur , quod illud faciat animo repetendi non habet prodesse matri secumdum gl.& Bar. in d.l.Nesennius.& no.Bar.in l.alimenta.C.de neg.gest.& hoc quia ex legis dispõne illa prestat,& eodẽ modo pater qui tenetur filium alere,vt in l.si quis à liberis.de lib.agn.ita in proposito maritus ex legis dispositione tenetur se obligare pro dote quam accipit ab vxore restituenda.imò si nulla esset facta promissio de reddenda dote: maritus intelligitur esse obligatus ad illam reddendam in casu soluti matrimonij & vxor habet tacitam hypothecam & obligationem in bonis mariti inductam à lege.vt in l.vnica.in §.& vt plenius C.de rei vxo.ac.ideo protestatio mariti , quòd non intendit bona,esse obligata pro dote nõ habet eum iuuare sicut obligatio alimẽtorum.

Sebast.Sap.

c ¶Prima est.Vide Abb.in cõsil.50.inc. circa primum in 1. vol.Bar.in q̃õne inc. iudex per imperitiã.

d ¶Accumulatio.ad de Rot. videndum consi.376.

¶Adde vnũ casum ĩ quo cumulatio est prohibita , videlicet quando mandat̃ procedi simpliciter : ita Bal.in l.nec quicquã. §.de plano.ff.de offi. proconsu. quod dictum est nouum in materia ſm Are.in l. 1.§.si q̃s simpliciter. ff.de verb.ob.& istũ casum tene menti: quia ꝯmuniter ignoratur: & nõ ponitur in materia ista.multa in tractatu cumulationum : maxmè, circa tertiam regulam Dyn. vide quæ scripsi ad Bartol. in d. l. edita. vbi posui multa, quæ non tanguntur per scribentes. Aeneas de Falc.

Ant.Fran.

¶Circa istam materiam accumulationis actionum.quod quotiescunque fit, debet dari noua dilatio & de nouo præstari iuramẽtum calumniæ: de quo vide in practica Papiẽ. in forma libel.in actione rea.in versic. saluo iure addendi. & adde quòd cumulatio actionis personalis & hypothecari admittitur contra debitorem, non autem contra diuersas personas, scilicet debitoris & tertij possessoris , vt per Bald.in l.est in arbitrio.C.de actione & oblig.& an fieri debeat per actorem instante reo etiam si actor non velit.vide per Bar.in l.quòd tempore.in fin.C.de test.mil.& per Bal.in l.scire debemus.ff.de ver. obl.& per Alex.ple.in l.non est nouum.ff.de act.emp.& de materia accumulationis actionum plenè tract.in l.edita.hic alleg.& quid sit ipsa accumulatio.vide etiam Bal.in l.j.C.de fideicom.

¶Et adde q̃ accumulatio plurium delictorum eodem tempore cõmissorum,potest fieri in eodem libello : quando sunt ꝯmissa in eodem loco: vt per Bal.in ad.Spe.in ti.de ac.in §.j.& in l.si q̃s homicidij. C.de ac.& in l.prætor.in §.si mihi.de iniu.& vide Ale.in l.si idem cum eodem in pr.ff.de iurisd.om.iud.& in l.hos accusare.ff.de accu.

e Sebast.Sap.¶Condemnatione secuta.vide Rom.in consi.240.incip.viso in fi.& in consi.255.inc.ad primum.Alex.in l.j.ff.de leg.1.& in consi.79.viso puncto.in 2.vol.

f Sebast.Sap.¶In expensis.Vide q̃ no.Dec.circa exceptionẽ reficiendarũ expensarũ in c.cũ cãm.de ap.& q̃ no.Ias.in l.sancimus.in 3 q.C. de iud.Fel.in c.significauerunt.de test.vbi dicit, q̃ refici debent expẽsæ etiam q̃ emendatio fiat parte opponente.vide etiam Bar.in l.rura.C.de omni agro deser.lib.11.vbi vult, q̃ debeant refici expensæ etiam quod emendatio fiat exclusiua iusti erroris.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

Zacharias.
a ¶Si non exprimitur causa petendi.ad de Lanf.in §.sæpe al. c.quoniam contra.§.petitiones. post prin.ver. in act. autem personali.j.de prob.& quid si inferatur cā remota an procedat vide ibidē ver.verum tamen si qs porrexit libellū.

Sebast.Sap.
b ¶Obscurè cōpositus. Vbi libellus est obscurè compositus qb.cautelis sit vtendum.vide Pau.de ca. in l.is apud quem C. de eden.Bart. Vero. in cau. 168. & cau. 169. Ang.in cōs.136. inc.in quæstione.
c ¶Concludere inspecto iure cōi.adde præal. Lāf.vbi s.ver. & per hoc reprehēditur.gl.j.de prob.

deliberat non contendere: certe reficientur ei expensæ:quia in his damnificatus est, sed si vtroq; modo tam sm primum libellum q̃ sm emendationem postea factā, reus idem deliberasset.s.contendere quia forte negaret ipsum:de quo agitur principaliter factum.non putat verum Bar.quod æquitas iudicantis diceret expensas reficiendas, quia reus damnificatus non est nisi pp hoc lis efficeretur longior.tūc enim cōdemnatur in tantas expensas in quantas reus damnificatus est pp litem amplius elongatam: & hoc voluit tex.in d.l.edita.in fi. Ego puto,quod etiam si reus pariter facta emendatione deliberat contendere: nihilominus si tale quid est additum seu mutatum,quod in deliberando oportuit facere expensas in aduocatis & similib.tunc cōdemnabitur in istis, & in expensis longioris litis: æquitas ergò bo-
3 ni iudicis habebit hoc estimare.¶†Vlt.gl.q̃rit, an mutato seu emendato libello, debeat reus habere nouas inducias,cōcludit quod sic.si talis est mutatio quod nō potuit deliberare in primis iudiciis: aliàs secus.ar.opt.in ca.literæ.de dila.vbi est decisio huius quæstionis.& idem
4 cōiter tenetur in d.l.edita.¶†Extra gl.quæro: quia vt ex prædictis patet, dria est inter actionem vlem,& generalem.an petitio iuris epalis sit vniuersalis an generalis.Inno.vr in hoc sibi fuisse cōtrius:nam in c.conquereati.de of.or.dicit eam esse generalem, non vniuersalem:quia non petit eā intentans, iura vniuersa ecclesiæ, sed tm aliqua iura quæ continentur in d.c.cōquerente.sed in c.certificari.de sepul.apertè sentit oppositum, vbi dicit quod hæc petitio cōtinet vniuersitatem iuris, sicut petitio hæreditatis:& habet nomen à iure impositum,vnde ex se,& sine aliqua alia expressione est apta plura vniuersaliter cōprehendere sicut grex.& hoc vltimum sequitur hic d.Ant.& pro hoc all.c.cū venerabilis de exce.vbi ius epale fuit petitum vniuersaliter,nec in prosecutione fuit facta aliqua specificatio:nec etiā in snīa:imò gnaliter fuit adiudicatū ius eple.& idem habetur de rel.do.c.cū venerabilib.

CAP. III.

1 *Libellus in actione personali debet continere causam, aliàs reus non tenetur respondere:sed si reus non opponit iudicium procedit.nu.2.*
3 *Libellus si est ineptus debet reus dicere,nolo respondere quia causa non exprimitur & ita debet iudex pronuntiare.*
Libellus si contiuet causam ineptam non poterit post lit. conte.declarari:secus si nullam causam continet.
4 *Exceptio legitima si non admittatur per iudicem potest appellari.*
5 *Libellus in personali quam causam continere debet.*
6 *Libellus sufficit quod concludat inspecto iure communi.*
7 *Actor non tenetur in libello facere mentionem de exceptionibus: reliquas tamen si non opposuerit & non eneruauerit:sibi imputetur.*
8 *Exceptio quæ incontinenti potest probari per reum non impedit quin adhuc libellus admittatur.*
9 *Exceptio peremptoria non admittitur ante lit.cont.etiam si incontinenti offeratur probatio nisi sit notoria,& constet per instrumentum.nu.10.*
10 *Notoria non debent venire in iudicium.*
Libellus notoriè iniustus est lacerandus per iudicem.
11 *Actor qui expressit vnam causam in libello,nō potest obtinere si probauerit ex alia.*

1 Dilecti. ¶†Summatum est s.c.j.sed pt aliter summari.& sic nō tenetur reus respondere libello in actione personali,
a si non exprimitur causa petendi.[a]& diuiditur, vt s.c.proxi.secunda ibi, ideoq;.¶Casus literalis.Prior & cōuentus S.Mariæ coram priore S.trinitatis Veronen.auctoritate Apostolica impetebant fratres ecclesiæ S.Mariæ de Hispida ad carceres super quadam pecuniæ quantitate.Ex parte ipsorum fratrum fuit excipiendo propositum, quod cum dicti prior & cōuentus nollent exprimere in porrecto libello cōuentionali,quare sibi dicta pecunia deberetur super hoc, minimè rndere tenebātur.Et qa iudex admittere dictā exceptionē denegabat:ad sedem aplicā appellarūt.Vn mandat Papa iudici quatenus si ē ita re-
2 uocet in statū pristinū qcqd post hmōi appellatiōem fuerit attētum. Ber.¶†No.j.arg.opt.ex tex.qd licet in actiōe psonali sit exprimēda causa petendi tn si nō exprimitur opus ē exceptiōe & applōne:si nō admittitur exceptio: aliàs aūt pcedit iudiciū hic.n.ponderat exceptio, & applō: & de his Papa in fine mandat ingri.ita tenet hic Inn.p l.si C.de an.exc.& Bar.in l.j.ff.de eden.& est text.expressus melius q̃ alibi in c.Abbate sane.de re iu.li.6.in §.secus.qui esset scribendus li-
3 teris aureis.¶†No.2.optimam practicam respondendi ad libellum, seu excipiendi cōtra cum qñ cā non exprimitur:non.n.est necesse petere cām exprimi, sed sufficit dicere non teneor rndere, quia cā non
b exprimitur. Et idem est vbicunq; libellus est obscurè cōpositus[b]:vt sentit hic Pet.& Abb.nec sm eos debet iudex dicere libellum debere declarari,ex quo reus hoc non dicit:sed sm quod excipitur debet iudex dicere non teneri resp.& vide circa hoc quod no. Spe.in ti.de libel.conce.§.fi.ver.cautus etiam sit.dicunt tamen quidam quod qñ in libello actione personali non est cā expressa,statim debet reus cōtestari litem, quia postea non poterit mutari vt not.s.c.prox.sed eis hoc non placet,quia in processu poterit causam declarare & probare.C. de an.exc.l.fi.sed dic primam theoricam procedere qñ cā est expressa sed inepta, Secūdum dictum procedit qñ nulla causa exprimitur
4 & hæc dist.probatur in d.c.Abbate.& sentit Io.Cal.hic.¶†Not.3 quod iudex ñ admittendo exceptionem ltimam grauat, & ab eo appellari pt,licet expresse super ea admittenda non interloquatur:de quo tn dic,vt leg.& not.in c.ex parte.3.de app.& in d.c.dilecto.& not.per Bar.in l.à procedente.C.de dil.Venio ad gl.2.quia j.nihil habet.quæ ex tex.colligit causam exprimendam in petetione personali,aliter nō declarat,sed tu dic:vt dixi s.c.prox. vbi plene tetigi quæ cā sit ex-
5 primēda an remota,an propinqua.¶†Sed hic quæro post Inn.qualis debet esse cā.resp.quod debet esse talis quæ inferat iustum esse quod petitur, vt si creditor cōtra platum agens dicat peto mille marcas, quia ipsas tibi mutuaui:& si dicet reus, exprimas quod conuersæ sunt in vtilitatem ecclesiæ, vel quod cōtractus sit legitimè factus consentientib.illis quorum cōsensus requiritur,vel exprimas quod non sit tibi satisfactum, vel cōsimilia quæ si non essent tollerent intentionem actionis, non cogitur actor exprimere in libello,quia non est de natura actionis, & ideò reseruantur post lit.conte.& tunc qui melius probabit obtinebit.C.de prob.l.exceeptionem.& j.de prob.c.ex lris.& c.licet.in fi.sufficit ergò quod creditor petat quia mutuaui:& idem p omnia hic, Io.An.Et ex pdictis sing.no.plura.Primo.quod libellus non est admittēdus si cā expressa non concludit de iure: licet ex aliquo incidenti possit iustificari,nisi illud accidens exprimatur,ideo dicit Inn.hic.& Host.post eum,quod si eps petat aliqd epale ius ab ecclesia quā confitetur exemptam:talis libellus admittendus non est, nisi talem cām exprimat quæ ad hoc sufficiat,puta quod illud præscripsit. de præsc.auditis.vel illud in exemptione fuit exceptum.de rel.dom.c.cum venerabilis.vel aliud simile quod sufficiat idem in citatione no.idem Inn.in c. j.de dila.facit quod no.in c.ex parte abbatissæ.de pri.vbi dicit libellū nō admittendum si cā expressa non est sufficiens.& idem Bar.in l.j.ff.de
6 eden.¶†No.2.libellum sufficere concludere inspecto iure cōi[c] ge-
c neraliter aūt non est necesse exprimere & iustificare ex causis specialib.seu ex iure spāli.& singulari quod potius concernit solennitatē actus,sed hoc reseruatur in processu: & actus in libello potius præsumitur solenniter specificatus, & idem voluit Bar.in d.l.j.& ideo si peto à plato satis est exprimere cām mutui,nec est necesse exprimere quod pecunia est versa in vtilitatem ecclesiæ,vel quod canonicis cōsentientib.hæc.n.probabuntur in processu.Idem si peto ratione testamenti non est necesse dicere quod fuit solenniter factum : quia præsu-
7 mitur, & sic de similib.¶†Not.3.quod libellanti sufficit cās agendi exprimere, nec tenetur exceptiones excludere quæ possent reo competere:puta,quod non fuit sibi satisfactum vel præscriptum, vel quid simile:si tn actor poneret exceptionem legitimam rei: & ipsam non tolleret allegando aliquid non est actor audiendus,puta, si diceret, peto decem quia mutuaui,& es mihi obligatus, non obst.pacto de non petendo quod feci, nam ex hoc appareret libellum iniustum : statur enim narrantis in libello cōtra libellantem:vt l.cum præcum.C.de li.causa.& in c.examinatæ.de iud.facit quod no.Inn.in c.j.de of.iud.& c. ad decimas.de rest.spo.lib.6.Causa.n.apparet iniusta ex quo dicit se fecisse pactum de non petendo, nec aliter illud eneruat. Et ideò debet adiicere aliud tollendo:vel quia tunc erat minor vel dolo inductus,vel quid simile,& tunc admitteretur libellus facit quod no.per gl.in c.j.de of.del.li.6.quod notant doct.in c.capitulum.& in c.olim.
8 de resc.¶†Vlterius quæro,quid,si eps petat ius episcopale,quia ecclesia est sita in sua diœcesi & reus dicat libellum non admittendū, quia statim est paratus ecclesiam probare exemptam.dicunt Inn.& Host.libellum admittendum non obst.tali exceptione vt fiat lit.cōt. & probatio exceptionis differetur in principali, vt probatur s.titu. proxi.ex parte.de lit.conte.c.j.lib.6.nisi malitia actoris esset notoria cui non esset indulgendum secundum eos, vt j.qui ma.acc.pos.ca.
9 significante.¶†No.ex hoc duo.Primò, quod exceptio peremptoria ñ debet admitti ante lit.cont.etiam si probatio offeratur incontinenti,& sic ampliari debet ca.j.de lit.cont.lib.6.quod intellige,vt statim
10 subiiciam.¶†Not.2 quod quando exceptio peremptoria est notoria, non spectatur necessario lit.conte.sed potest opponi ante.& sic limita c.1.de lit.conte.li.6.& idem tenet Arch in c.vt circa.de elect.li. 6.Io.And.post Io.Mo.& Arc.in d c.j.nam ex quo ius competens reo est notorium, non debet iudex pati causam venire in iudicium, vt c.qmoniam.de fil.præsb.imo debet iudex lacerare libellum, quia apparet de iniusta causa petendi, vt not.Inn.in c.j.de offi.vic.facit l.i. ff.si men.fal.mo.dixe.& idem videtur velle Spe.si de exceptione cō stet per instrumentum, de quo vide in Spe.in tit.de excep.§.6.edicto. ver.sed an reus.& veri.vt autem.& quod not.in cap.super literis de resc

a ¶Postea alia.vide omninò quæ scripsi in c.s.prox.in apost. inc.aduerte. Ae.Fal.

Sebast.Sap.
b ¶Ex cā deducta.vide q̃ no.Bal.in auth. sed si quis.C.de sec. nup.vbi dicit si in libello est expressa vna causa, & probata alia,iudex debet reseruare ius agēdi ex illa causa.& hoc dictum refert & sequitur Ias.in l.j.versi.tertio.aduerte.ff.de edē.
c ¶Secunda conuētio. Vtrum appellatione conuentionis veniat reconuētio, puta si statutū requirit certam solennitatē:qñ quis cōuenit aliū, an hēat locū in recōuentiōe istud pt decidi p id quod not.gl. & Ang.in rub.ff.sol. ma.vbi dicit dos petat. & gl.ibi dicit repetat vide ibi Ioan. de Imo.An.Bar.

An.Fran.
¶Circa hoc qd hic dr, an ī statuto in materia conuētionis loquente cōprehēdat reconuētio, puto cōtrarium quod iste dt eē verius, qa statuta debēt propriè intelligi & in casu vero.l.3.in §.hæc verb.ff.de neg.gest.l. j.§.si is qui natē.ff.de exer.statutum eñ loquens de conuētiōe nō pōt habere locū in reconuētione,nisi impropriè, quia reconuentio ñ est propriè cōuentio, imò qui promisit defendere in causa cōuentionis non compellitur inuitus defendere in causa reconuē tionis.vt no.doct.in aut.& cōñr.C.de sent. & inter.om.iu.vt in l.inuitus. C. de proc. & hr per Spe.in ti.de act.in ver. sed nūqd taliter. nec ob.gl.in rub.ff.sol.mat.qa illa expositio admittitur eo,quia ille ti.loquitur de dote petenda soluto matrimonio quæ propriè non pt dici peti: sed potius reperi, cum semel fuerit data: ideò cogita super veritate huius dicti.
d ¶Reconuētionis. Consului, quod perempta instantia causæ conuentionis censetur perempta causa reconuentiōis. A.B.

1 resc.¶†Vltimo vltra doct.hic quæro,quid si in libello exprimitur vna causa, & proba-
a tur postea alia.[a]dic,quod succumbet actor:debet
b enim libellū iustificare ex causa deducta[b], & non ex alia.& hoc tenet Inn.in c ex parte.de priuil.& Bart.in l.j.ff.de eden.facit l.j.ff.si men. fal.mo.dixe.& l.habebat.ff de insti.optimè facit c.Abbate sanè.de re iud.in 6.exprimendo enim vnam causam, videtur illam duntaxat, & non aliam in iudicium deduxisse:vn respectu alterius opus est noua interpellatione: vt in c.Abbate sanè.secus in demōstratione rei petitæ,licet enim illa sit falsa: nō per hoc corruit libellus, ex quo per aliam potest apparere de re petita, aliàs secus, facit ad hoc l.cum tale legatum.§.falsum.ff.de condi.& demon.

¶De mutuis petitionibus. Rub.

1 *Petitio mutua quomodo dicitur.*
Reconuentio est secunda conuentio.

¶Cōtinuatur hæc rubrica ad præcedentem hac forma.Supra in præcedēti rubrica visum est de libelli oblatione, sed quia plerunque libelli porriguntur ab vtraque parte, & fiunt hincinde mutuæ petitiones, & dubitatur de modo & practica procedendi.ideo competē ti ordine annectit compilator hunc titulum, de materia habetur in decretis.3.q.8.cuius in
1 agendo.¶†Quæro pro declaratione rubricæ quid dicatur mutua petitio.Respondeo,quod conuentio ex parte actoris & reconuentio ex parte rei,nam reconuentio est secunda cō-
c uentio.[c]sunt ergò duæ petitiones, cum ergò petitio fiat ex vtraque parte, rectè appellatur mutua petitio.Et aduerte, quia mutuæ petitiones possunt dici non solum quando petitio rei deducitur per viam reconuentionis,sicut capitur hic, sed etiam quando deducitur per viam conuentionis,vt quia inchoatur secunda quando prima est quasi in fine, tunc enim non possunt simul tractari,& vna sententia determinari:& ideo non est propriè recōuentio,& tunc habet locum regula qui prior appellat,prior agat,vt l.qui prior.ff.de iu.hoc probatur in c.2.in vers.nos autem.de or.cog.

CAP. I.

1 *Reconuentio potest fieri à reo coram eodem iudice delegato, & causæ illæ terminabuntur vna sententia. nu.4.quæ an sit vna vel plures. vide nu.9. sed quid si iudex hoc non facit,vide nu.11.*
2 *Reconuentio quare debet fieri coram illo iudice coram quo fit conuentio.*
3 *Reconuentio non potest fieri coram iudice ex consensu partium electo.nu 33.*
Reconuentio nō potest fieri coram arbitro electo à partibus sed an corā arbitro iuris vide.j.nu.33.& 39.
4 *Reconuentio an tribuat iurisdictionem,alias non habēti nu.21.23.& 27.*
5 *Citatio trina causatur ex vnica monitione iudicis facta in præsentem.*
6 *Vicissim,ista dictio quid importet.*
7 *Practica quomodo tractentur causæ in conuentione & reconuentione.*
8 *Induciæ liberatoriæ quomodo dantur reo conuento:& actori reconuento coram eodem iudice.*
10 *Iudex potest recusari vt suspectus etiam post quam est conclusum in causa.*
12 *Reconuentio an debeat fieri statim an quandocunque durante causa conuentionis.*
13 *Iudicium non dicitur postquam est conclusum in causa.*
14 *Compensatio non opponitur a depositario contra deponentem.*
15 *Incontinenti,ista dictio quid importet.*
16 *Agens possessorio nō potest conueniri petitorio in illo iudicio secus vel econtra, vel si fuerit reconuentus etiam possessorio, si tamen reconuenitur petitorio & non opponatur procedit iudicium.n.25*
17 *Reconuentio an habeat locum in causis summarijs & celeritatem exposcentibus nu.35.39.*
18 *Causa damni infecti est summaria.*
19 *Causa reconuentionis efficitur illius naturæ cuius est causa conuentionis.*
20 *Clericus in causa reconuentionis, an poterit conueniri coram laico.nu 4.12.33.28.& 38.*
22 *Reconuentio an habeat locum in causa criminali.*
24 *Reconuentio si non potest fieri coram iudice conuentionis,potest fieri coram iudice qui sit competens,etiam durante primo iudicio.*
26 *Iudex vtrum possit partes ad concordiā constringere*
27 *Recōuentio de quo iure est: & quomodo coram eodem. iudice debet fieri.*
29 *Partes non possunt facere quod iudex cognoscat super aliqua re de qua iudex non potest cognoscere.*
30 *Reconuentio non operatur quod iudex inferior coram quo fit ipsa reconuentio possit cognoscere de causis arduis,& præiudicialibus.*
31 *Reconuentio an habeat locum in causa appellationis, id est, an appellans possit conueniri coram iudice ad quem.*
32 *Reconuētio quo casu habet locum quando imploratur officium iudicis*
33 *Reconuentio potest fieri tam coram ordinario quam coram delegato, non tamen ad vnum, & determinatū articulum.nu.36.*
34 *Appellari potest a sententia arbitri iuris:secus a sententia arbitri compromissarij, id est electi à partibus*
Reconuentio non fit coram iudice certi & determinati articuli.nu 39.
36 *Scholaris conuentus coram vno ex suis iudicibus an possit coram eo suum aduersarium reconuenire.*
37 *Reconuentio an habeat locum coram iudicibus alicuius artis.*

Sebast.Sap.
e ¶Quod reconuētio.Quo iure fuerit introducta reconuētio: tradit Bar.in aut. & cōñr.C.de sentē & interlo.omn. iudi.& tradit Abb.j.

Sebast.Sap.
f ¶Iustitiam exhiberi.De hac clausula peto mihi ius & iustitiā ministrari.vide Ale. in l.2.§. si prius.ff.de vulg.& pup.& in cōsi. 220.& pen.in j.volu. & consi.95.e.volu.& in consi.2.in 2.volu. & in consi.38.in primo dubio.in 3.volu. & in consil.61.in 2. vol.Ang.Are.ī tract. malefi.in versi.super quibus omnib.Aret. in cons.17.in primo dubio.

Zacharias.
g ¶ Reconuentio. Adde Ale. cōsi.119. vol.2

1 Ex literis. ¶†Reus reconuenire potest actorem etiam coram iudice delegato: qui simul audiet& finiet causam vtramque.Vel sic.Iudex etiam delegatus compellit actorem ad
d respondendum reo in causa reconuentionis: [d]& vtramque causam ordine successiuo simul audiet,& vna sententia terminabit.hoc dicit.Ponit mandatum.quod primo iustificat ibi:mandamus.¶Casus literalis.Plebanus & clerici Maturen.coram episcopo vulterano & abbate. De spongia à sede apostolica delegatis abbatem & conuentū Maturen.monasterij traxerunt in causam super quibusdam quæstionibus abbas:& conuentus prædicti coram iisdem iudicibus reconuenire volebant plebanum & clericos prædictos super suis quæstionibus,quas contra eos habebant:dubitauerunt iudices vtrum super his haberent cognoscere de negotiis monachorum, nihil eis commissum fuit expressè.Papa consultus respondet,quod ordo iuris exigit quod plebanus & clerici abbati & conuentui prædictis respondere debeant de iustitia coram eis: cum ipsi petant de suis quæstionibus sibi iustitiam exhiberi: Mandans quatenus actione hoc est petitione plebani & clericorum proposita: & responsione facta compellant eosdem abbati & fratribus incontinēti de suis quæstionibus respō dere, & vicissim rationes partium audientes concordia vel iudicio
2 vtriusque negotium debeant terminare.B.¶†No.ex principio ibi,
e rationis ordo exigit &c.quod reconuentio [e]est fundata super ratione naturali, & hæc ratio naturalis colligitur ex l.cum Papinia.in fin.C. de sent.& interlo.om iud.canonizata.3.q.8.cuius in agendo.& concludendo dic,quod duplex est reconuentionis ratio:vna pro reo & contra actorem.alia pro actore & contra reum.¶Prima pro reo contra actorem est:quod ex quo vult actor ius sibi reddi coram vno iudice:dedignari non debet eum habere contra se in causa cōuenti: & sic surgit reconuentio ex hoc capite ex eo quod debeat actor velle: hæc ratio colligitur hic:& in d.l.cum Papinia.Alia ratio contra reum & pro actore est:vt reus apud eundem iudicem,& non apud alium durante eodem iudicio valeat conuenire actorem:& hoc ne actor perturbetur in diuersis instantiis & coram diuersis iudicibus.hæc ratio colligitur ex c.dispendia.§.reus quoq;.de resc.li.6.& in auth.& cōñr.C.de
3 sen.& interl.om.iud.& ibi per Bar.¶†No.quod in libello potest fieri conclusio generalis: vt peto de prædictis mihi iustitiam exhibe-
f ri: [f]& habet commmnis practica hodierna & est valdè vtilis: vt dicam in ca.2.de ordin. cogn. ¶Not.vnam differentiam inter arbitrum & iudicem delegatum nam coram arbitro non procedit re-
g conuentio[g] vt probatur in c.cum dilectus.de arbitr. sed coram delegato sic vt hic,& est diuersitatis ratio,qa iurisdictio delegata procedit de iure,& ideo succedit dispositio iuris fundata super rationibus prædictis, sed arbitraria potestas procedit ex partium consensu ideo tantum venit quantum fuit ex partium consensu expressum. Item cessat in arbitro ratio l.cum Papinianus.cum actor enim non eligit, sed vtraque pars coram iudice delegato communi consensu.Et per hanc rationem dixit Bar.in auth.& cōñr.in fin.quod coram iudice delegato electo ex communi partium consensu non habet locum reconuentio.Est enim quid imputandum reo, quare tunc

vo. 2. Ro. singu. 249. & istum in c. cum di lectus. & q ibi posui in apost. ad ipsum. in versic. reconuentio. ℨ. de arb.

Ant. Fran.

¶ An coră arbitro habeat locum recõuentio. vide Bar. in l. est receptum. in fin. de iu. om. iud. & plenius per Vinc. in all. aut. & ꝑñr. vbi tenuit q nõ tñ gl. in l. quid tñ. in prin. ver. communib. ff. de arb. et ℨrium. & illa gl. põt esse vera qñ est factũ cõpromissum in iudicem ordinarium: per ea quæ hñr in l. non distinguemus. in § si quis Romæ. et. de arb. & ꝑdicta intellige vera etiam in arbitro iuris, siue ex necessitate statuti, vt per Spe. in ti. de recu. iu. in § effectus. in vers. sed nunquid coram istis. & idem voluit Bal. in l. neq;. ad fi. de compens.

a ¶ Iurisdictionem. Facit vtrum clericꝰ actor litigãs coram iudice seculari possit ibi reconueniri. Bar. tenet q sic. aut. & ꝑñr. i fi. in ver. q̃ro vtrũ. C. de sen. & est cõi sopi. fm Ale. ibi in addit. vbi vide plenè. Aen. Fal.

Sebast. Sap.

b ¶ Et q̃ro. De hac q. vide Georg. natam. i rep. clem. fœpe. in pr. & ver. fi. & Maria. Solarè in tract. de mu. per. 7. q. prin. vbi examinat omnia q̃ dñr per Abb. hic. & q reconuentio non possit post conclusionẽ in causa. tenet Fel. in c. cum dilectus. vers. & non sit reconuentio. de fid. instru.

c ¶ Et nõ post adde videndũ Lap. alle. 3. non expressit illam cãm in rescripto: de hoc tamen aliquid ℨ. subiiciam. Et ex prædictis & ex tex. noto seu infero reconuentionem seu reconuẽtionis materiam fore fauorabilem: nam eius virtute extenditur iurisdictio delegata ad res non expressas in rescripto ℨ regulas iuris in c. cum olim. de of. del. & in c. fedes. de reser. cum si. ¶ †No. duo priuilegia reconuentionis Primum est iurisdictionis, & prorogatiuum: extendit. n. iurisdictionem iudicis in cã reconuentionis ℨ actorem i quem alias non haberet iurisdictionem. a Secundum est priuilegium simultanei processus. i. q cã conuentionis simul & vicissim tractetur cum cã reconuentionis & vna sententia terminetur, & an ista priuilegia sint separabilia, ℨ. subiiciã. Et ex hoc sequitur tertium priuilegium. scã rum adequatiuum. debent enim eadem forma tractari: licet causæ istæ sint dispares. ℨ. ca. 5 prox. vbi de hoc dicam ℨ. super gl. ¶ †No. ibi, monitione præmissa &c. sufficere vnam monitionem vt actor teneatur respondere libello rei in cã reconuentionis, & die, q regulari ter monitio iudicis facta i præsentem habet vim trinæ citationis: & sufficit etiam vbi aliàs requiritur peremptorium, vt est gl. no. in ca. cõsuluit. de of. del. probatur ex text. iuncta gl. in l. 2. C. quo. & quan. iu. ¶ Not. ex eo, q in singulari dr in tex. actione proposita &c. & subiicit postea in plurali super suis quæstionibus q actor conueniens reum super vna re seu vna actione. põt per ipsum reum reconueniri super pluribus, q tenent gl. & doc. ℨ. ca. proxi. 6 ¶ †No. ibi vicissim iuncta gl. j. q illud dr vicissim fieri q fit eodem tempore, ordine tñ successiuo. ita tñ q non concurrat in temporis momento. ¶ No. in fi. quidex ẽt delegatus debet laborare ad ꝛcordiam: quinimò pp auctoritatem iudicum delegatorum tollitur suspicio fraudis q aliàs ex qualitate & forma compositionis resultaret, vt oprimè probatur in c. nisi essent de ꝓb. ¶ †Venio nunc ad gl. j. quę 7 primo q̃rit de ordine procedendi in cã quẽtionis & reconuentionis, & in effectu ponit tria. Primò vt simul vicissim tractentur cũ prorogatiua actoris. Sed dò vt inducię deliberatoriæ dentur vtriq; parti. Tertio vt vtraq; cã vna sñia terminetur. ¶ Quò ad primum aduertendum est, q tres traduntur practicæ. Prima traditur in gl. vt primo expediatur vnus actus actoris in quentione: & statim expediat ꝓsimilis actus rei in reconuentione, & sic de singulis actib. vsq; ad sñam. Et datur hæc ꝓrogatiua actori vt primo expediatur actus in cã cõuentionis, quia primo puocauit ad iudicium. Vñ succedit illa equissima rꝛa, qui prior apellat prior agat, vt in c. 2. de or. cog. & in l. qui prior. ff. de iud. & hoc procedit, qñ actus vtriusque cãæ non ꝓr concurrere in tpe. aliàs aũt ibi nullum ꝓiudicium fit actoris. satis puto actum vtriusq; posse simul expediri, & pro hoc al. bo. tex. in cle. fœpe. de ver. sig. in ver. nos vbi statuitur. idem terminus vtriq; parti ad positiones producendas, & ad alia acta & cãæ munimenta exhibenda. Euitãdus est. n. circuitus & litium dispendiosa prolixitas si fieri pt, vt in cle. auditor. de rese. de do. & ꝓt. c. finem. ff. si cer. pe. l. q dam existimauerunt. & in c. abbate sanè. de re iu. li. 6. & hunc ordinẽ gl. ponit, & approbat Spe. in ti. de recõu. § videndum. ¶ Secdam practicã ponit ibi Spec. fm quosdam vt possit iudex procedere diuisim, si vult. f. vt vna die procedat pro actore quantum potest & alia pro reo, & sic de singulis, & hoc putat verum d. Ant. si pars patitur, secus autẽ si vult vt procedaꝫ sigillatim & vicissim quò ad singulos actus, & hoc mihi placet per istum text. vbi hoc vr mandari ipsi iudici: & facit. l. i. § fi. ff. q̃ sen. sine app. rescin. vbi pater iudicem necessitari ad expediendũ vtranque cãm vna sententia & ℨ. etiam dicam. Tertia practica est, vt hæc vicissitudo obseruetur magis certo: vt primo tñ deat reus ad primã positionem actoris sed o. actor ad primam positionẽ rei, & sic de singulis positionib. Item primo examinatur vnus testis actoris, secundo vnus testis rei, & sic de aliis, quod non placet Paul. & cõiter doct. de quo etiam per Io. An. in ad. Spe. in loco præal. & hoc verum 8 fm eum nisi forte pariter periculum mortis immineret, quo casu posset saluari tamta vicissitudo. ¶ †Quo ad fm de induciis deliberatoriis: colligendo mentem. doct. sic distinguo: quod aut oblato libello per actorem reus incõtinenti offert libellum suũ, & tũc inducię simul dabuntur vtriq;: prius tñ in ordine ipsi reo, sed o ipsi actori, & prius tñ debit reus, vt satis colligitur ex tex. & probatur ex ordine titulorum. nã primo tractatur de libelli oblatione q̃ fit ab actore: sed o de mutua petitione q̃ accumulatur à reo. tertiò de lit. ꝓte. & sic fit lit ꝓte post productionem libellorum. Aut actor produxit libellum & datus fuit terminus ad deliberandũ & rñdendum. & postea in termino quo debebat rñdere produxit reus libellum suum, & tunc nõ arctatur reus ad rñdendum donec actor se offerat paratum rñdere, vnde si capit terminum ad deliberandum quem debet hr̃e, vult fm doc. & bene. 3. q. 3. c. induciæ. § spatium differtur interim cã sua, donec actor offerat se paratum rñdere libello rei. ar. hic in vers. incontinenti. Vnde cauilloſi aduocati reorum vt refert Io. An. sæpe ad protelandum cãs adueniente termino quo dẽt rñdere libello si deficiunt ei exceptiones ad protelandum ℨ te porrigunt libellũ reconuentionis, vt sic non rñdeant libello actoris, donec actor eorũ libello se paratum offerat rñdere. tñ hæc malitia nõ iuuaret si actor vellet statim sine deliberatione rñdere. Qñq; reus prius respondet libello actoris, & postea incontinenti obtulit libellũ suum, & idem puto vt deliberatoriæ dentur actori, & interim donec rñdet differetur cã sua, aliàs aũt si posset simul tractari nec tenetur reus ad vlteriora procedere nisi prius rñdeat libello suo. Potuit. n. incõtinenti post rõsionem ad libellum suum exhibere petionẽ suam. ar. in cle. sæpe. 9 de ver. si. in verb. exordio. & ℨ. subiiciam. ¶ †Quo ad tertium quo ad vnitatẽ sñæ aduerte, q a in veritate plures sunt sñæ: tot. n. sunt sñæ quot sunt articuli. i. ẽt. ff. de mi. & i, ꝓposito ẽ bona gl. in c. 2. de or. co. in ver. eadem sñia & sicut dixi §. in aliis actib. succeſſiue explicãdis cũ ꝓrogatiua actoris, ita ddm est in sñia, vt licet sic dicatur vna respectu materiæ scripturæ tñ q a in veritate sunt plures debet prius ferri sñia in cã actoris & mox in cã rei ad hoc c. cum dilectus. de cau. poss. & ꝓprie. tenet Spe. in tit. de reçõuẽ. in d. § videdũ. sed limita gl. hic & tex in d. c. 2. in quãtum dr de vnitate sñiæ nisi aliud intercedat nã si lõge prius liqueret de possessione quã de propritate licet simul fit actum, pronuntiabitur primo super possessione, dilata qõne proprietatis, vt no. doc. in ca. 2. pal. & Spe. in § videndũ. Item fallit fm Host. in d. ca. 2. qñ lata sñia super conuentione mox apellatur & recusatur iudex ne procedat in alia causa fm formam c. ad hæc. & c. proposuit. 10 de ap. ¶ †Contrarium tenet Io. An. P. o quo facit c. audit. is de proc. & c. pasto. de cau. poss. & propr. de rest. sp. c. audita. quasi velit dicere, q ex quo ꝛclusum est in cã non habet locum recusatio. q nõ placet Ant. hic & bene. quia qñcunq; facultas recusandi incipit ꝓpetere, ꝑt opponi ex quo iudex grauare ꝑt. ar. in c. insinuãte. de of. del & in l. 2. C. de ꝓsor. eiusdem lit. & intellige, q ꝑt recusare ex appellationis pẽdentia, dummodo seruet q no. in c. ad hæc. de ap. præal. & in d. c. proposuit vbi dico. Item hæc eadem prærogatiua seruabitur actori etiã in actu executionis, salua tñ dispositione c. cum dilectus. de cau. poss. 11 & propr. & vide per Spe. in d. § videndum. ¶ †Sed quia dixi §. iudicẽ debere vna sñia vtrunq; negotium terminare, quid si hoc non facit sed tñ procedit super conuentione. glo. alternatiuè dicit, q sñia est nulla: vel potius est appellandum per l. j. in fi. ff. q̃ sen. sine app. rescin. & ideo gl. loquitur sic alternatiue, quia sic loquitur text. in d. l. j. cõiter tenetur hic & ibi, & tenetur in d. aut. & ꝑñr. q opus est appellatione. Est. n. peruersio causæ ad cãm q̃ non habet ipso facto vitiare, vt 12 l. j. C. de ap. not. gl. z. q. t. in sum. & in l. prolatam. C. de sen. ¶ †Capio b nunc aliam partem gl. in qua pendent leges & prophetæ, & q roꝰ nũquid licet qñcunq; reo durante cã conuentionis reconuentione actorem. In hoc ponit varias opi. quidam. n. dicunt, q reconuentio debet fieri ſtatim ante lit. cont. & non post. ꝑ aut. h. & ꝑñr. per text. in c corpore vnde sumitur. in aut. h. de exhi. § sancimus. vbi dr q ſtatim vel mox debet ꝓueniri, alij dicunt, q vsq; ad sñam alij q vsq; ad aper 13 turam testium: & sic intelligunt istam dictionem ſtatim. ¶ †Gl. nſa dicit, q hæc diuersitas terminat hodie per capi dispendia. in § reus. quoq; de reser. li. 6, vbi dr reconuentionem posse fieri durãte iudicio. q intelligit gl. donec fuerit renuntiarum seu ꝛclusum i cã, quia postea non dr iudicium. quia tunc ibi dr iudicium qñ negotium discutitur, vt in c. forus. de ver. sig. Extra gl. sunt & aliæ opiniones, vt refert hic Inn. quidam. n. dñt, q post lit. ꝓt. ꝑ fieri reconuentio, dummodo protestetur de reconuentione ante lit. cont. & sic intelligunt auth. de exhib. § sancimus, alij dñt idem, si non fuerit protestatus dũ modo incontinenti post lit. ꝓt. id est antequam terminus ad alia assignetur q̃ueniatur. arg. ff. si cer. pe. l. lecta. de ele. officij. & hæc fuit opi. Azo. & Accur. in d. aut. & ꝑñr. pro qua facit ff. de li. cau. l. fi. C. de proc. l. nihil. Alij autem dicunt, & in hanc partem videtur inclinare etiam Inn. q vsq; ad sñam etiam sine protestatione reus potest reconuenire, sed tunc non simul proceditur in vtraq; lite. Nam si negaretur reconuentio post lit. ꝓte. sequeretur absurditas fm Inn. q actor litẽ quam mouit conte. & pendente lite de alia re sub nullo iudice poterit con-

terit conueniri, q est valdè absurdũ. Quid. n. si de iniuria q̃ lite pendente cõtingit vel alia actio reum reconuenire, certè quæ de nouo emergunt nouo ꝑcindigent. de of. del. c. insinuante. de iu. cal. c. cæterum. item quæ eã imo verius insania esset abstulisse huic reo iudices ordinarios actoris, coram quib. reus actorem conuenire potest. nõ alium. sillum coram quo conuenirur subrogasse. Item in antiquo iure. f. C. de sent. & interl. omiu. l. cum Papinianus. dr indistincte cuius in agendo quis sequitur arbitrium eum ℨ se iudicem habere non de dignetur, ita q non facit mentionem de lit. ꝓte. ergò simpliciter il la l. est intelligẽda. 2. q. 5. consuluisti. Si autem protestetur nihil facit protestatio, nisi quia tunc indubitanter est verum, q post lit. cõt. incontinenti possit reconueniri. Hosti. tenet ℨrium. dicit enim q lit. ꝓte. non est locus reconuentioni nisi protestatione præmissa, nec mouent eum rationes superius all. per Inn. fatetur. n. Host. q lit. cõt. coram vno iudice non ꝑt actor coram illo vel coram alio conueni ri, nec putat absurdum hoc imputari reo qui ante lit. cont. reconuenire vel protestari debuit. ar. de ser. non or. c. j. nec putat absurdum q differatur actio noua ex certa causa. f. vt maior absurditas cuitetur, videlicet ne coram diuersis iudicib. eodem tempore agatur. de resc. c. fin. nec infamiam reputat huic reo subtrahere ordinarios actoris ad tempus, cum imputandum sit illi reo qui non conuenit antequã conueniretur, & subueniendum sit illi qui vigilauit. de app. vt debitatus. ff. de his q̃ frau. cre. l. pupillus ad fi. cum ergò natura iudicij nõ patiatur q aliter reconuentio fiat, si ex cã suspendatur petitio non reputat hoc absurdum, cum ex causa nedum suspendatur, sed priuetur quis iure suo sine culpa. ℨ. tit. 2. c. quoniam. §. si vero aliter. Nec obst. negotio. i. iudicio q vocatur mixta conuentionis & reconuentionis examinatio, & bene elucidatur in aut. de exe. §. sancimus. Ideò si quis obnoxium habere arbitratur eum qui ℨ se cõuentiones oppo- & eundem esse iudicem in vtroq; negotio. q. d. caueat sibi reus qui ab initio vacatur, & intra se deliberet an in aliquo actor teneatur si bi, q si putauerit à principio seu ante principium tenetur. i. añ lit. ꝓt. ℨ. de offi. del. super quæstionum. §. intentionis. & C. de iud. l. rem non nouam primo rñso. vel etiam statim post lit. conte. protestatione ꝑmissa libellum reconuentionis reus offerat, & sic vicissim contesta tur litem. & idem sit iudex vtriusq; iudicij quasi idem negotium cen featur, & est valde not. fm eum, q prædicta aut. altero non ꝓtenta dixit mox à principio innuens q reconuentio non sit vltra litem ꝓtestatam protrahẽda. dicit. n. q̃ lite ꝓtesta. nulla protestatione præmissa non est locus reconuentioni. sed si iudex coram quo lis est ꝓtestata quentioni existit. Nam reconuentioni locus non est ne fiat præiudicium principali quæstioni, & ipsam differri ꝓtingat pp naturam recõuentionis q̃ habet q simul tractentur & diffiniantur vt hic, & ff. de ind. l. qui prior. sed in modum nouæ quentionis sic, cum perpetua sit iurisdictio ordinarij. & hoc nisi obstet alia exceptio vnde procurator lit. ꝓtest. mutua vice conuenitur non aũt reconuenitur. ff. de comp. l. in rem. Et hoc verum fm eum; q̃ actor & reus sunt eiusdem fori aliàs post lit. ꝓt. nec conuentioni nec reconuentioni sit locus. ℨ. de iu. c. fi. & remittit Host. ad ea quæ no. in summa. e. ti. § & q̃ñ. ver. sed nũquid coram ordinario. Hanc opi. Host. q̃ posuit gl. nſa. in prin. tñt Ale Gof. & Lan. Io. Mo. vñ aliter dicere in decr. dispendia. d. resc. li. 6. n. quod ad hoc q si vera reconuẽtio oportet q fiat ante lit. cõt. vel statim post, vt no. Accu. in d. aut. & ꝑñr. & in d § sancimus. Vnde dicit in d. gl. hoc tenendo q licet qñq; reus possit conuenire actorem durante iudicio, non tñ illa conuentio habebit vim reconuentionis, vt ſ. simul tractentur & finiantur. nisi fiat in litis exordio, vt dr in d. aut. & in d. clem. sæpe. ¶ Sed aduerte, quia Io. An. non clarè explicat mentem suam. nunquid habebit vim reconuentionis saltem quo ad effectum iurisdictionis prorogatiuum, vt. ſ. durante iudicio post lit. ꝓte. posset fieri reconuentio coram iudice aliàs non actoris, vt puta deleg. hoc allegando dicit posse dici, q actor ꝓueniri non põt coram delegato post lit. ꝓte. sine nouis literis. per d. ca. dispendia. § reus quoq; quod etiã tenuit hic Io. Cal. & dicit sic se obtinuisse in facto, quod est valde no. Vnde eadem ratione idem vr sentire ꝛordinario, & sic q ista prinilegia reconuentionis sint inseparabilia. Et hoc clarius q̃ alibi sentit Io. An. in add. Spe. in ti. de reco. § 2. ver. sed nunquid coram. vbi ꝛcludit quod ad hoc vt procedat conuentio quo ad effectum prorogatium oportet q fiat coram iudice. ſtatim al. iura supertius all. per Host. nec ob. si dicatur q c. dispendia. probet contrarium in eo q dicit q poterit conuenire durante eodem iudicio, si literas maluerit impetrare, quasi hoc ponatur in sua optione an velit conueniri durante iudicio sine literis, an literas impetrare: quia verbum si maluerit respicit totam orationem, vt sic sit sensus, q poterit reconuenire sine literis, & si magis voluerit impetrare literas subaudi quam sic. f. reconuenire. poterit hoc eodem durãte iudicio. Host. hic intelligebat illud c. cum ante lit. ꝓtest. fuerat protestatus. Io. An. hic aliter respondet, q non obstat per literam reconuentionis q. d. eodem durante iudicio ante lit. ꝓtest. ꝑ reconuenire & postea conuenire. & ista sunt valde diuersa. Nam in conuentione non est necesse q vna sñia terminetur cum principali secus in reconuentione. Item sublata appellatione in rescripto in reconuentione non potest appellari. ℨ. c. prox. secus credit in quentione Item quia illud verbum conuentionis positum in d. ca dispendia. ꝑt respicere fm eum verbum literas ℨ eum &c. vt sic post lit. ꝓtest. non possit actor conueniri coram delegato sine nouis literis. & ℨ dixi opi. gl. nostræ. & Inn. tenet. Vin. Fran. Arc. in d. c. dispendia. & Gui. in Spe. in tit. de reconuẽ. § sequitur. & Bart. in auth. & ꝑñr. & d. Ant hic mouetur Bart quia ratio reconuentionis inducta pro reo ℨ actorem, vt. ſ. habeat eum in iudicem in defendendo quem elegit in agendo: procedet autem post lit. contest. nec obstat si dicatur hoc repugnare naturæ reconuentionis, cum non potuerunt simul tractari si sit post litem contestatam: maximè prope conclusionem: quia dicit ipse hoc q simul tractentur respicit fauorem reconuentionis, aut ergò vult vti reus vtroq; priuilegio scilicet prorogatiuo & q simul tractentur, & debet reconuenire à principio: aut hoc facit post litem contestatam: & tantum habebit priuilegium prorogatium, & erit ista non vera reconuentio fm eum, quia simul non tractabuntur sed appellatur reconuenrio q aliàs iudex non esset competens respectu actoris & sic apertè sentit ℨ opin. Io. An. q ista priuilegia sint separabilia. Item fm d. Ant. per iura antiqua non erat inuentum priuilegium simultanei processus & poterat fieri reconuentio quò ad finem prorogatiuum ne actor de dignetur & c. quæ ratio pungit qñcunque reconueniat auth. & ꝑñr. corrigit quia actat reum ad reconueniendum in continenti coram eodem iudice vbi antiquitus nõ arctabatur. Et si vult reus quod sil. ꝓcedatur arctat ad reconueniendum incontinenti. l. cum Papinianus. que dabat primum priuilegium nõ corrigitur in hoc vnde auth. ẽ. solum arctat ad reconueniendum incontinenti quando vult vti priuilegio simultanei processus: non autem quò ad prorogationem iurisdictionnis. sed stat l. antiqua quæ non deber in hoc corrigi, fm eum cum euitanda sit iurium correctio: & non cauillando literam casus est fm eum in d. c. dispendia. q non arctat reconuenientem nisi eodem durante iudicio: quia verbum eum posit determinare duo sequentia sic est intelligendum: vt ff. de vul. l. iam hoc lare. & l. si legatarius. §. fi. ff. de le. 2. opi contrariam q debeat fieri in ipso litis exordio tenet hic d. Card. & eum sequor & coadiuuo, primo per d. ele. fœpe. vbi text. nullam faciens mentionem de simultanei processus priuilegio simpliciter dicit q si reus aliquid dicere voluerit est in ipso litis exordio petitio fienda ad idem aut. & ꝑis. de sen. & interlo. om. iu. quæ dicit q si reus vult propulsare actorem statim quidem hoc facere debet: nam & si insimul cõuentio & reconuentio non tractentur nihilominus reus reconueniens dicetur propulsare actorem, q facere non ꝑt nisi statim vt ibi dicitur ad idem tex. in aut. de exe. §. sancimus. vbi dr, q si quis obnoxium arbitratur habere eum qui ℨ se conuentionem exposuit non apud alium iudicem: sed apud eum mox à principio &c. ad hoc iste text. in * ver. incontinenti. vnde cum cõiter hæc iura exposcant reconuentionem debere fieri in litis initio fm ea debent alia iura interpretationem habere, vnde dico q l. cum Papinianus. non corrigitur per aut. & alia iura. sed cum simpliciter loquatur de recõuentione, debet intelligi fm prædicta q̃ incontinenti per rationes quas ℨ. subiiciam. Et primò. quia licet elegerit iudicem ad aliquod tempus, non tamẽ ad longum, quid enim si impetrauit delegatum prope diœcesim rei valde distantem à sua diœcesi. putans de facili expediri pp vnicam causam tñ. Nam durum esset q prope conclusionem sui negotij aliud attentaretur iudicium, & sic haberet ibi trahere moram solum modo pp causam rei. Et idem in ordinario rei quem ad remota loca adiuit coram quo non posset procedere reconuentio post lit. ꝓt. sine suo maximo præiudicio. Item iurisdictio prorogata in reconuentionis actu est accessoria ad iurisdictionem habitam in causa cõuentionis quæ obtinet locum principalem durante causa reconuentionis q̃ est accessoria, vnde dr ℨ iuris regulam q durante causa conuentionis quæ obtinet locum principalis, durat cã reconuentionis q̃ est accessoria cum sublato principali &c. vt in regula accessoria respondeo, q non est absurdum nec nouum, vt idem verbũ ad diuersa relatum diuersos habeat intellectus: simile in c. ab excõicatto. de rescrip. vt cum referrur ad verbum reconuentionis: intelligatur q fiat à principio: cum vero referrur ad verbum conuentionis, & ad impetrationem literarum intelligatur prout sonat: nam prũptum est iura iurib. ꝓcordare. vt in c. cum expediat. de ele. li. 6 & maximè hoc est tenendum cum ille §. non veniat in fauorem rei, sed potius ℨ restringendo eius facultatem, vt durante eodem iudicio nec per viam reconuentionis nec per viam quentionis sibi liceat actorem coram alio iudice propulsare: non ergò debet operari ℨrium effectum vt laxet habenas reconueniendi indistinctè durante eodem iudicio ℨ alia iura quæ exigunt hoc ſtatim fieri debere. ar. regulæ q

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶ Depositum. Concordat tex. in l. pe. in pr. C. depo. & in c. fi. j. dep. & iō est quare in depsitō admitti tur ꝓpensatio. qa denegās depositum vt spoliare, s. ꝫ spoliatum admittitur cō pensatio: ergò &c. ista fuit subtilis rō Bart. in l. cū is. § i. ff. de adi. ind. Aeneas Fal.

Zacharias.

¶ Adde tu pro dicto principali huius, dū dicit ꝓpensationem nō admitti ꝫ repetē tem depositū per iu ra vtrobiq; all. illud dictū procedere ēt i depsito, vt no. Bal. in l. si quis. & ibi text. C. depo. illo tñ casu admittitur recōuentio in quo fi retardatur liquidū, pp non liquidum, sed ꝙ probari debet reseruaā, vt ibi plenè.

Ant. Fran.

¶ An in depsito admittatur ꝓpensatio. Dicas esse verum qd iste ḋt, qa depositū non sp debet esse solutioni paratum, nealiàs depositarius videaā deliquisse ñ ꝓseruando depositū, vt pulchrè declarat Paul. de Ca. & al. in l. singularia si cer. pet. ꝙ adeò verū ē vt dixerit Bal. in ru. C. depo. ꝙ ēt furi est restituendū de positum, ꝙ tñ intelligē verū, nisi bona furis sint cōfiscata, vel nisi dñs rei furtiuæ repetat rē suam sibi furatam, qa tunc nō dēt restitui depositū furi, vt in l. bona fides. § j. ff. depo. & de prin. q. an in depositō admittatur ꝓpensatio. vide per Spec. in ti. de ꝓuen. ī § 2. in ver. quid si depositarius nō ꝓt cōueniri.

b ¶ Incontinēti. Ad de Alexā. consi. 153. Adde & de dictione mox. Bar. ī l. fructus. in fi. ff. so. mat. Vnum sciasin ista materia, lex vel statutum loquens per dictionē mox &c. importat actū fieri ipso iure, & non per sniam. gl. est sin. in aut. de inc. nup. in pr. & illam sequitur ibi Bar. & Ang. qui limitat naturam istius dictionis in l. j. ver. puto tñ. ff. si cert. pet. multa de materia ponit Ias. in l. si ar ob gratiam. de re. iu. lib. 6. l. quod fauore. C. de legi. Et hæc cōsideratio, iudicio meo multū stringit. & vsus fuit Papa ibidē, illo verbo generali, durante iudicio &c. ad ostendendum ꝙ q̄diu durat iudicium non liceat reo actorē ꝙuenire per nouas literas, vel reconuenire coram eodem iudice, quasi postea liceat impetrare ad alios iudices. Vnde duntaxat voluit ibi prouidere Papa actori in reconuentionis actu sicut prouidebat reo in ꝙuentione ꝫ actorem: vt in pr. illius c. non ergo voluit inducere vt indistinctè liceret reconuenire actorem eodem durante iudicio, quia sic prouideret ꝫ actorem cuius ꝫrium intendit, & maximè hoc patet per pal. cle. sæpe. vbi ponit ius nouissimum. & ꝓcor. cum aut. & cū. hoc c. & loquūtur per verba necessitatiua, vt ibi patet, & hæc sufficiant quo ad istum articulum, & vide de

14 hoc aliqua per Io. An. in d. c. de or. cog. ¶ † Vltimo hæc gl. primo colligit ar. ex text. ꝙ frustra quis petit debitum, qui ꝙ debet non impedit, & al. Vin. ꝓcor. demum alle. quinq; ꝫria & soluit tñ vltimum ꝫrium de l. fi. C. de cōpe.

a vbi ꝫ repetentem depositum [a] non admittitur cōpensatio debiti dicens, ꝙ illud est spāle in depsito. Ad alia ꝫria rñde fm Ioā. An. ꝙ ēt sunt spāli a in schismaticis intrusis & excōicatis, qui non conueniunt, & cōueniri pñt ſ. de iud. c. intellexim. Gl. 2. exponit tex. & remittit ad no. in ea. dilecti. de iu. & die vt ibi plenè dixi. & in c. examinata. e. ti. ¶ Gl. in ver. inconti

15 nenti mutipl'r exponit hoc verbum incontinenti, & quò ad hoc c, dic, vt plenissimè dixi super gl. j. ¶ † Et no. hanc gl. iuncto text. de si-

b gnificato huius dictionis incontinenti, [b] nō sp debet esse solutioni paratum, nealiàs depositarius videaā deliquisse ñ ꝓseruando depositū, vt pulchrè declarat Paul. de Ca. & al. in l. singularia si cer. pet. ꝙ adeò verū ē vt dixerit Bal.

16 dist. 5 nunquam. & ꝙ ibi no. ¶ † Venio ad gl. pe. quæ opponit ꝫ tex. de c. super spoliatione. de or. co. vbi non admittitur reconuētio. So. ꝫrium loquitur, qñ quis agit possessorio: & re conuenitur petitorio, ꝙ fieri non ꝓt in fauorē spoliati, & odium spoliātis, sed si actor ageret possessorio, & reus vellet eum ēt reconue nire possessorio, bene admitteretur reconuē tio, vt ibi idem si actor ageret petitorio, non posset reconueniri possessorio, vt ſc. 2. de or.

17 cog. ¶ ¶ No. gl. quæ vult in summariis [c] habere locum reconuentionem, qñ ambæ causæ sunt summariæ. Idem, qñ vna est summaria,

c & alia plenaria, [d] nisi aliud obstet vt odiū spoliātis, fauor spoliati. Io. An. qui super tex. post Inn. sentit oppositum, dicit enim no. ꝙ vbicūq; habet locum summaria cognitio non habet locum reconuentio, nisi cōsimilis summariæ cognitionis, quia cum conuētio, & reconuētio sint simul tractandæ vbi vna requiritur plenam discussionem alia summariam, restat ꝙ sine alterius ꝓiudicio simul tractari non ꝓnt, cum vna accelerationem exigat alia longiores dilationes exposcat. Et idem Host. sed Io. An. remittit ad no. per se. in cle. sæpe. de ver. sig. in gl. quæ incipit, ꝙ requirat, & ibi distinguit, ꝙ aut ordinarius, vel delegatus cognoscit de cā in qua de sui natura summariè proceditur, & tunc sit locus opi. Inn. & sequacium vt qualitas causæ reconuentionem impediat, aut delegatus virtute cōmissionis in cā in qua aliàs plena cognitio requiritur summariè cognoscit, & tunc subdistinguit, ꝙ aut Papa proprio motu tollit substātialia, & tunc idem ꝙ no ſ. aut ad petitionem impetrātis, & tunc ar. seq. c. & l. vl. C. de fru. & li. exp. videatur esse remissa plenaria cognitio etiam in cā reconuentionis, & pro hac distinctione adducit c. si motu proprio. cum se. de ꝓb. li. 6. Bar. ī aut. & ꝓhr. ver. iuxta hoc quæro. tenet ꝙ etiam in summariis habet locum reconuentio per l. ſ; & he. § . non solum. ff. de proc. vbi in cā damni

18 infecti habet locum reconuentio. ¶ † Et tñ il la est summaria, vt l. j. ff. de dā. infe. & concludit duo mēbra, quia aut vtraq; est summaria, & tunc nō est dubium cū possint simul tractari, aut prima est summaria & secda plenaria, & adhuc habet locum reconuentio, sed nō tractabuntur simul, hoc. n. vt simul tractent fuit inductum in fauorem reconuentiētis, & huic fauori potuit renūtiare ipse. & hoc dicit Bar. prosequendo opi. suam quam ſ. recitauit ī gl. j. Pau. de cle. in cle. sæpe. & in c. cuius in agēdo. 3. q. 8. dicit ponderandam qualitatem iudicij summarij: an sit summarium tñ quo ad dilationes breuiores, & iudicij ordinatoria, & tūc reconuentio à conuentione suscipit priuilegium, vt sic summariè procedatur etiam in cā reconuentionis, facit ꝫ. c. prox. & rationes ibi positæ in tex. aut causa est summaria quo addeciſoria, vt quia admittuntur leuiores probationes vt iuri vel similes. Nam q̄dam sunt causæ summariæ quo ad probationes ī quib. qñq; sufficit iuṙm qñq; vnus testis, de quib. in Spe. de of. iud. § . j. C. de his qui ad ec. confu. l. p̄senti. & l. thesaurus. ff. ad exhi. & per Bart. in l. j. de præto. stip. & plenius in extraua. ad rep. & aliquid in c. nuper. de test. & tunc istæ causæ nō adæquantur virtute reconuentionis, quia fieret magnum ꝓiudicium in altera cā: ꝙ non est dicēdum, & hæc verba no. & multum mihi placent. d. Ant. inuoluit multum hanc materiam multa prosequendo, bī ego ꝑ eludo comprehendēdo mentē Pau. & Ant. ꝙ aut ambæ causæ sunt pares seu æquales ex earū nā vel accidenti: puta ex mō impetrandi, tunc in dubio procedit reconuentio, & sic tractantur vt ꝫ. c. prox. vbi ēt dicam quid si motu proprio Papa scripsit: & ꝙ in causis pariter summariis hēat locum reconuentio apertè probatur in cle.

e sæpe. de ver. si. & in pal. § . non solum. aut causæ sunt diuersæ naturæ: vt qa vna summaria alia plenaria. [e] nec sunt adæquatæ ex modo impetrandi, & tunc si esset vera opi. Bar. & aliorum ꝙ ista priuilegia essent separabilia, videlicet ꝙ haberet locum reconuentio absque eo ꝙ simul tractentur causæ. tunc procedit opi. Bar. quò ad prorogationem iurisdictionis, sed nō quò ad hoc vt causæ simul tractentur sed quę libet tractabitur secundum naturam suam: & sic posset vno modo intelligi gl. in d. cle. sæpe.

19 in ver. exordio. nihil enim tunc obstaret quò minus fiat reconuentio. ¶ † Sed tenendo aliā opi. Io. An. & Cal. quæ mihi plus placet, vt ſ. dixi. ꝙ hæc priuilegia non sunt ſeparabilia: tunc cōcludo ꝙ causa reconuentionis trahitur ad naturam causæ conuentionis, vt si prima erat plenaria: secunda etiam efficitur plenaria. Si prima summaria, secunda erit summaria, & ꝙ hac opi. facit cle. sæpe. vbi tex. loquitur de causis summariis, & simpliciter permittit reconuentionem, & videtur permittere generaliter dum dicit, si quid petere voluerit &c. non cñ contingit de facili ꝙ intentata summaria accumuletur etiam plenaria, & tamen tex. ibi in distinctè permittit reconuentionem quòd ad priuilegium etiam simultanei processus & sic cū indistinctè loquatur nec alibi cauetur oppositum indistinctè debet intelligi. 69. dist. si Romanorum. & l. d pretio. ff. de pu. Et optimè pro hac æquatione faciunt rōes text. c. fc. & ꝙ ibi dicam, iura. n. indistinctè permittēdo reconuētionē in disponendo ꝙ simul dēat tractari & vna snia terminari, vñr adæquare & parificare istas cās respectu modi ꝓcedendi: cū in hoc non irrogetur magnū ꝓiudicium, & cū videātur adequare: iustius est vt cā reconuentionis trahat ad nām ꝙuentionis q̄ è ſ, tū quia illa fuit primò in iudicio deducta, & sic tanq̄ principaliter debet ad se trahere nām alterius. ar. l. q prior. ff. de iud. & regula, qui prior tpe & c. de re iu. li. 6. tum qa prima tanq̄ dignior cui' occasione ꝓgatur iurisdictio debet ad se aliā trahere. ar. c. ꝙ in dubiis. de ꝓcer. ec. vel al. & c. j. e. ti. li. 6. & l. gñaṙ. ff. de fideiuſ. & hoc verū vt dixit Pau. qñ altera sūmaria est resp̄ū ꝓcedēditñ sec' resp̄ū deidēdi: tūc. n. ñ cōicat suū priuilegium cū tanto ꝓiudicio partis. arg. in l. 2. § . si quis à principe. ff. ne quid in loco pub. & in c. super eo. de of. dele. tunc enim ex quo ꝓt facillimè cōstare de vna pronuntiabitur super illa prius. & hoc casu ꝓt ꝓcedere ꝙ no. Inn. in c. 2. de or. cog. vt s̄. dixi. hęc procedunt quando ꝙuentio resp̄iciunt diuersas causas. Si verò accumulantur resp̄ectu eiusdem causæ ꝙ petitiones dantur directè ꝫriæ, sup eodem iure: quæ tñ separatæ nō essent æquales in modo ꝓcedendi. puta, petit debitor ꝫctū pronuntiari vsurarium: aduersarius verò directè petit ꝫrium ꝓnuntiari, videlicet ꝫctū legitimum & executioni mandari & actor dicit reconuentionem nō debere admitti qua si fit plenaria: & tunc dicit Lap. alle. 3. ꝙ indistinctè procedit reconuentio: quia hæc non est separata reconuentio: sed illi annexa qua si defensio, & ex quo permittitur impugnatio ex parte vnius debet admitti defensio ex parte alterius. ar. in c. cum inter. de exce. facit ꝙ no. Inn. in c. ex conquestione. de resſpo. & hoc no. Et intelligo prædicta vera, in reconuentione, qñ per eam prorogatur iurisdō iudicis, qui alias non habebat iurisdictionem in reconuentionis causa: si enim fieret reconuentio coram cōi iudice non per viam reconuentionis, sed conuentionis, nec curat reus habere priuilegium si multanei processus: tunc poterit procedere vt sua causa tractetur fm naturam suam: potest. n. si vult nō vti aliquo priuilegio reconuentionis: nec aliquid obstat quominus hoc dicere possit. ¶ † Sdo

20 principaliter gl. no. ex tex. ꝙ per reconuentionem nedū ampliatur iurisdictio

a dex; alias non erat iudex: & hoc dicit procedere tam in delegato [a] q̄ in ordinario: vt si clericus conueniat laicum coram iudice non laico, tenebitur ibi respondere in causa reconuentionis. ¶ No. ex hac gl. duo. Primo, ꝙ per reconuentionem nedū ampliatur iurisdictio delegati: sed etiam ordinarij. & idem Io. Cal. qa l. cum Papi. & aut. & ꝓhr. loquuntur indistinctè. & optimè facit c. 2. de or. cog. & c. fi. e. ti. & hoc teneas: licet quidam ꝫrium teneant seu disputent: vt recitat Io. Cal. dicētes hæc iura loqui in delegato: ergo secus in ordinario. ar. c. nōne. de ꝓsum. Item impetrans delegatū vtiṙ iure spāli, merito debet eo vt in cā aduersarij. ar. ſ. c. proxi. sed adiens ordinarium vti-

21 tur iure cōi: sed ꝫrium est verum per iura prædicta. & tenet Bart. in aut. & ꝓhr. ¶ † Secundo no. ꝙ clericus potest recōuenīri coram lai-

22 co. Circa hoc vltimum instat Host. hic, sed dic vt plenè dixi in c. at si clerici. de iud. ¶ † Vltimo gl. quærit, an in causa criminali habeat locum reconuentio dicit ꝙ non: remittit ad no. in c. at si clerici. de iu. & idem ibi gl. & in c. cuius in agendo. 3. q. 8. Inn. hic, & Io. And. post eum quasi nihil boni dicunt nec firmant pedes. d. Ant. prosecutus est: sed dic tu ad hoc latius & clarius post Barto. in l. is qui reus. ff. de publ. iud. & in aut. & ꝓhr. C. de sen. prosequendo quatuor membra principaliṙ. Primum membrum, qñ criminaliṙ quētus vult reaccusare etiam criminaliṙ. Secundum, qñ quentus criminaliter vult reaccusare ciuiliter Tertium, qñ quentus ciuiliṙ vult reconuenire criminaliter. Quartum, qñ conuentus de crimine ciuiliter vult conuenire ciuiliṙ: & quidē ſ. Ad primum redeundo qñ criminalis accumulatur ad criminalem aut coram iudice vtriusq; causæ: & est materia. l. is qui reus. ff. pub. iud. & l. neganda. C qui accusa. non poſſ. canonizata. 3. q. 11. neganda. Et qa in iure canonico perfectè non hſ istę articulus: ideo sic distingue post Bar. in d. l. is qui reus, quod aut accusatus vult reaccusare añ nomē receptum inter reos, aut post: & si pōst, aut añ snīam aut post, primo casu potest: vt d. l. is qui reus. illa enim lex prohibet qñ nomen accusati est inter reos acceptum. Et licet sint multæ varietates qñ nomen rei dicatur receptū inter reos tñ tenet Bar. quod dicitur receptum qñ pronuntiatum est procedendum esse in accusatione non obstantibus exceptionibus ac-

b cusati. vt in l. quæ adulterium. ff. de adult. Sedo casu: [b] qñ nomen est receptum inter eos: & vult reaccusare ante snīam: aut vult reaccusare implorando iudicis officium: aut excipiendo, aut principaliter reaccusando. Primo casu, potest. vt l. 1. C. de calum. Secūdo casu, aut est exceptio peremptoria & potest proponi: aut dilatoria: & tunc secus vt l. si maritus. § . præscriptiones. ff. de adult. Tertio casu, quando principaliter reaccusando: dicunt quidam quòd indistinctè non potest: ita sentit gl. in l. is qui reus. & per Cyn. & g'o. in d. l. neganda. C. qui accu. non poſſ. sed tu distingue post Bart. Aut enim quod secundo refertur est præiudiciale ad primumum, & potest. vt l. 1. C. qui accuſ. non poſſ. & est ratio: quia ex hoc resultat quædam exceptio peremptoria. Aut non est præiudiciale, & tunc aut crimen ꝙ secundo proponitur est primo criminī connexum, & potest vt l. 2. § . si publico. de adul & no. in § . extraneus. eius dem l. Aut non est connexum primo: & tunc si vult recusare: vt procedatur: & indistinctè non ꝓt: vt d. l. is qui reus. nisi suam vel suorum iniuriam prosequatur. vt d. l. neganda aut vult solum se inscribere vt differat post sententiam: & potest. vt d. l. neganda. & effectus huius accusationis est: vt possit hanc actionem persequi etiam si damnetur de suo crimine: vt statim dicam ſ. Si verò accusatus vult accusare extraneum: tunc statur distinctioni l. neganda. aut vult accusare de pari vel minori, & non potest: nisi suam vel suorum iniuriam prosequatur: tamen potest accusationem proponere, vt differatur post exitum suę

c accusationis. vt d. l. neganda. vt statim dicam ſ. [c] Tertio membro principali: quando vult accusare post sententiam in sua causa latā. distingue: aut fuit ipse reus absolutus & sine dubio potest reaccusare: nisi propter aliud impediatur. vt d. l. is qui reus. in principio. & l. qui accusare. ff. de accuſ. aut fuit condemnatus & tunc aut illa condemnatio infamiam non irrogat: & idem, vt l. qui accusare. aut irrogat infamiam: & tunc aut vult accusare extraneum, & nō potest, nisi suam vel suorum prosequatur iniuriam: vt in præalleg. l. qui accusare. sed inchoatus potest prosequi: vt in d. l. is qui reus. & l. neganda. aut vult reaccusare suum accusatorem: & potest. vt d. l. is qui reus. & non obstat quod sit infamis, aut pœna admisi ei vitā, ciuitatem, vel liberalitatem: & tunc de nouo accusare non potest etiam in accusationibus ante inchoatis: & tunc distingue: aut accusatio ex qua fuit accusatus erat præiudicialis ad aliam: & non poterit illam prosequi. vt d. l. 1. C. qui ac. non poſſ. aut non erat præiudicialis, & tunc si est pœna, per quam perdit ciuitatem, vel libertatem: & poterit prosequi pro se, & per procuratorem, vt not. glo. in d. l. is qui reus. aut imponitur pœna mortis: & non potest prosequi secundum glo. in d. l. is qui reus. per l. cum reis. & l. si vendicari. C. de pœ. vbi pater non esse differendam executionem pœnæ corporalis. Sed omnes doctores *communiter* tenent ibi contra. sicut enim hoc casu differtur deportatio quæ est mors ciuilis: eadem ratione debet differri mors naturalis, non obstantibus. ll. superius alleg. quod enim ibi dicitur quod mors non debet differri: fatendum est, nisi ex causa: vt probatur in l. 1. C. de bo. dan. & l. fin. de pub. iud. in prin. & 11. q. 3. cum apud. iuncta gl. hæc omnia procedunt quando reus vult accusare coram iudice vtriusque causæ: si autem per modum reconuentionis vellet accusatorem suum reaccusare coram iudice non suo. & est propriè materia nostra. tenet Bar. in aut. & cōsequenter. hoc fieri non posse, ratio quia accusator illum iudicem non eligit nec sponte initad eum. imo quadam necessitate, scilicet propter maleficium vel iniuriam sibi factam. ar. in l. 2. § . sed & si agant. ff. de iudic. vnde non est conueniens vt malignitas aduersarij mei propter quam cogor eum accusare faciat, vt ego possim reaccusari coram iudice non meo. vt d. § . sed & si agant. quæ ratio cessat in eo qui agit contra aliquem ex aliquo contractu vel quasi contractu celebrato ab ipso agente vel ipsius facto, & sic eo casu quo accusat ratio. l. cū Papi. quia ipse actor iudicem non eligit sponte, & hoc dicit procedere quando accusator conueniret, & reum coram iudice ordinario: si enim contra eum iudicem delegatum impetraret, tunc credit Bar. quod posset fieri reconuentio, per auth. & consequenter. & in corpore vnde sumitur: quia subest ratio, qa cum ipse eligit tunc cessat ratio impedimenti: de quo loquitur. § . fed si agant. d. Ant. discrepat à dictis Bartol. in duobus primo in quantum indistinctè dicit quod coram ordinario nō potest accusator recusari, non enim procedit ratio Bar. in prosequente publicum interesse: quasi tunc non necessitatur ad accusandum. In hoc tamen distinguit, ꝙ vbi venit pro publico interesse: procedit reconuentio, & hoc vbi vterq; venit pro publico interesse. secus dicit si vnus veniat ratione priuati alter ratione publici: tunc non procedit reconuentio: quia non eodem respectu quenitur: quo agit, agit enim rōe publici interesse & quenitur rōe priuati. ar. c. frequens. de rest. spo. li. 6. & ꝙ not. de or. co. c. cum dilectus. Secundo discrepat à dictis Bar. quia dicit se putare hoc procedere ēt si reconuentio fiat coram iudice delegato impetrato à reconuento, qa stat rō præal. sed Bart. sentit ꝫrium posse tñ dici ꝙ Bart. non sentit ꝫrium, sed potius limitatur per hoc dictū d. Ant. sed quicquid sit ego puto in hoc vltimo distinguendum sic: quòd aut accusator prosequendo publicum interesse, venit quasi necessitatus vt quia aliquis de collegio accusat prælatum de aliquo crimine: & non poterit coram ordinario reconuentio: nisi te enim venit quasi necessitat'. licet ꝓsequatur interesse publicum. Interest. n. sua habere bonum prælatum: sub cuius iurisdōne hēr viuere, & ne bona suæ ecclesiæ dissipentur. arg. 8. q. 1. audacter. & sic cessat ratio.

Sebast. Sap.

a ¶ In dele gato. Q. d corā delegato posſit fieri recōuentio. Bal. in l. neq; . ad fi. C. de ꝓpensa. & Bar. in l. si. ff. ꝙ q̄q; iur. sentiens ꝙ nō possit fieri nisi semel: nō eim ꝓt fieri reconuentio recōuētionis: vt no. ibi ēt Mod. post Bar. vide Bart. in d. aut. & ꝓhr. vbi Bal. ver. quæro primo.

Sebast. Sap.

b ¶ Sdo casu. Vide ēt Bar. declarantem in l. j. & in l. de negāda. C. qui ac. nō poſ.

Sebast. Sap.

c ¶ Dicam ſ. De hac plenissimè vidas p Ang. Are. in trac. malefi. in ver. & ad quæ relā. vide Ro. in cōſ. 345. & Fed. de Se. in ꝓ. 93. inc. factū ꝙ ꝓponit. Gādi. in tract. malefi. sub. rubr. qui pñt accusare & qui nō. ver. sed ego formabo talem qōem.

uentionis, sed conuentionis, nec curat reus habere priuilegium si multanei processus: tunc poterit procedere vt sua causa tractetur fm naturam suam: potest. n. si vult nō vti aliquo priuilegio reconuentionis: nec aliquid obstat quominus hoc dicere possit. ¶ † Sdo

a dex; alias non erat iudex: & hoc dicit procedere tam in delegato [a] q̄ in ordinario: vt si clericus conueniat laicum coram iudice non laico, tenebitur ibi respondere in causa reconuentionis. ¶ No. ex hac gl. duo. Primo, ꝙ per reconuentionem nedū ampliatur iurisdictio delegati: sed etiam ordinarij. & idem Io. Cal. qa l. cum Papi. & aut. & ꝓhr. loquuntur indistinctè. & optimè facit c. 2. de or. cog. & c. fi. e. ti. & hoc teneas: licet quidam ꝫrium teneant seu disputent: vt recitat Io. Cal. dicētes hæc iura loqui in delegato: ergo secus in ordinario. ar. c. nōne. de ꝓsum. Item impetrans delegatū vtiṙ iure spāli, merito debet eo vt in cā aduersarij. ar. ſ. c. proxi. sed adiens ordinarium vti-

21 tur iure cōi: sed ꝫrium est verum per iura prædicta. & tenet Bart. in aut. & ꝓhr. ¶ † Secundo no. ꝙ clericus potest recōuenīri coram lai-

22 co. Circa hoc vltimum instat Host. hic, sed dic vt plenè dixi in c. at si clerici. de iud. ¶ † Vltimo gl. quærit, an in causa criminali habeat locum reconuentio dicit ꝙ non: remittit ad no. in c. at si clerici. de iu. & idem ibi gl. & in c. cuius in agendo. 3. q. 8. Inn. hic, & Io. And. post eum quasi nihil boni dicunt nec firmant pedes. d. Ant. prosecutus est: sed dic tu ad hoc latius & clarius post Barto. in l. is qui reus. ff. de publ. iud. & in aut. & ꝓhr. C. de sen. prosequendo quatuor membra principaliṙ. Primum membrum, qñ criminaliṙ quētus vult reaccusare etiam criminaliṙ. Secundum, qñ quentus criminaliter vult reaccusare ciuiliter Tertium, qñ quentus ciuiliṙ vult reconuenire criminaliter. Quartum, qñ conuentus de crimine ciuiliter vult conuenire ciuiliṙ: & quidē ſ. Ad primum redeundo qñ criminalis accumulatur ad criminalem aut coram iudice vtriusq; causæ: & est materia. l. is qui reus. ff. pub. iud. & l. neganda. C qui accusa. non poſſ. canonizata. 3. q. 11. neganda. Et qa in iure canonico perfectè non hſ istę articulus: ideo sic distingue post Bar. in d. l. is qui reus, quod aut accusatus vult reaccusare añ nomē receptum inter reos, aut post: & si pōst, aut añ snīam aut post, primo casu potest: vt d. l. is qui reus. illa enim lex prohibet qñ nomen accusati est inter reos acceptum. Et licet sint multæ varietates qñ nomen rei dicatur receptū inter reos tñ tenet Bar. quod dicitur receptum qñ pronuntiatum est procedendum esse in accusatione non obstantibus exceptionibus ac-

b cusati. vt in l. quæ adulterium. ff. de adult. Sedo casu: [b] qñ nomen est receptum inter eos: & vult reaccusare ante snīam: aut vult reaccusare implorando iudicis officium: aut excipiendo, aut principaliter reaccusando. Primo casu, potest. vt l. 1. C. de calum. Secūdo casu, aut est exceptio peremptoria & potest proponi: aut dilatoria: & tunc secus vt l. si maritus. § . præscriptiones. ff. de adult. Tertio casu, quando principaliter reaccusando: dicunt quidam quòd indistinctè non potest: ita sentit gl. in l. is qui reus. & per Cyn. & g'o. in d. l. neganda. C. qui accu. non poſſ. sed tu distingue post Bart. Aut enim quod secundo refertur est præiudiciale ad primumum, & potest. vt l. 1. C. qui accuſ. non poſſ. & est ratio: quia ex hoc resultat quædam exceptio peremptoria. Aut non est præiudiciale, & tunc aut crimen ꝙ secundo proponitur est primo criminī connexum, & potest vt l. 2. § . si publico. de adul & no. in § . extraneus. eius dem l. Aut non est connexum primo: & tunc si vult recusare: vt procedatur: & indistinctè non ꝓt: vt d. l. is qui reus. nisi suam vel suorum iniuriam prosequatur. vt d. l. neganda aut vult solum se inscribere vt differat post sententiam: & potest. vt d. l. neganda. & effectus huius accusationis est: vt possit hanc actionem persequi etiam si damnetur de suo crimine: vt statim dicam ſ. Si verò accusatus vult accusare extraneum: tunc statur distinctioni l. neganda. aut vult accusare de pari vel minori, & non potest: nisi suam vel suorum iniuriam prosequatur. tamen potest accusationem proponere, vt differatur post exitum suę

c accusationis. vt d. l. neganda. vt statim dicam ſ. [c] Tertio membro principali: quando vult accusare post sententiam in sua causa latā. distingue: aut fuit ipse reus absolutus & sine dubio potest reaccusare: nisi propter aliud impediatur. vt d. l. is qui reus. in principio. & l. qui accusare. ff. de accuſ. aut fuit condemnatus & tunc aut illa condemnatio infamiam non irrogat: & idem, vt l. qui accusare. aut irrogat infamiam: & tunc aut vult accusare extraneum, & nō potest, nisi suam vel suorum prosequatur iniuriam: vt in præalleg. l. qui accusare. sed inchoatus potest prosequi: vt in d. l. is qui reus. & l. neganda. aut vult reaccusare suum accusatorem: & potest. vt d. l. is qui reus. & non obstat quod sit infamis, aut pœna admisi ei vitā, ciuitatem, vel liberalitatem: & tunc de nouo accusare non potest etiam in accusationibus ante inchoatis: & tunc distingue: aut accusatio ex qua fuit accusatus erat præiudicialis ad aliam: & non poterit illam prosequi. vt d. l. 1. C. qui ac. non poſſ. aut non erat præiudicialis, & tunc si est pœna, per quam perdit ciuitatem, vel libertatem: & poterit prosequi pro se, & per procuratorem, vt not. glo. in d. l. is qui reus. aut imponitur pœna mortis: & non potest prosequi secundum glo. in d. l. is qui reus. per l. cum reis. & l. si vendicari. C. de pœ. vbi pater non esse differendam executionem pœnæ corporalis. Sed omnes doctores *communiter* tenent ibi contra. sicut enim hoc casu differtur deportatio quæ est mors ciuilis: eadem ratione debet differri mors naturalis, non obstantibus. ll. superius alleg. quod enim ibi dicitur quod mors non debet differri: fatendum est, nisi ex causa: vt probatur in l. 1. C. de bo. dan. & l. fin. de pub. iud. in prin. & 11. q. 3. cum apud. iuncta gl. hæc omnia procedunt quando reus vult accusare coram iudice vtriusque causæ: si autem per modum reconuentionis vellet accusatorem suum reaccusare coram iudice non suo. & est propriè materia nostra. tenet Bar. in aut. & cōsequenter. hoc fieri non posse, ratio quia accusator illum iudicem non eligit nec sponte initad eum. imo quadam necessitate, scilicet propter maleficium vel iniuriam sibi factam. ar. in l. 2. § . sed & si agant. ff. de iudic. vnde non est conueniens vt malignitas aduersarij mei propter quam cogor eum accusare faciat, vt ego possim reaccusari coram iudice non meo. vt d. § . sed & si agant. quæ ratio cessat in eo qui agit contra aliquem ex aliquo contractu vel quasi contractu celebrato ab ipso agente vel ipsius facto, & sic eo casu quo accusat ratio. l. cū Papi. quia ipse actor iudicem non eligit sponte, & hoc dicit procedere quando accusator conueniret, & reum coram iudice ordinario: si enim contra eum iudicem delegatum impetraret, tunc credit Bar. quod posset fieri reconuentio, per auth. & consequenter. & in corpore vnde sumitur: quia subest ratio, qa cum ipse eligit tunc cessat ratio impedimenti: de quo loquitur. § . fed si agant. d. Ant. discrepat à dictis Bartol. in duobus primo in quantum indistinctè dicit quod coram ordinario nō potest accusator recusari, non enim procedit ratio Bar. in prosequente publicum interesse: quasi tunc non necessitatur ad accusandum. In hoc tamen distinguit, ꝙ vbi venit pro publico interesse: procedit reconuentio, & hoc vbi vterq; venit pro publico interesse. secus dicit si vnus veniat ratione priuati alter ratione publici: tunc non procedit reconuentio: quia non eodem respectu quenitur: quo agit, agit enim rōe publici interesse & quenitur rōe priuati. ar. c. frequens. de rest. spo. li. 6. & ꝙ not. de or. co. c. cum dilectus. Secundo discrepat à dictis Bar. quia dicit se putare hoc procedere ēt si reconuentio fiat coram iudice delegato impetrato à reconuento, qa stat rō præal. sed Bart. sentit ꝫrium posse tñ dici ꝙ Bart. non sentit ꝫrium, sed potius limitatur per hoc dictū d. Ant. sed quicquid sit ego puto in hoc vltimo distinguendum sic: quòd aut accusator prosequendo publicum interesse, venit quasi necessitatus vt quia aliquis de collegio accusat prælatum de aliquo crimine: & non poterit coram ordinario reconuentio: nisi te enim venit quasi necessitat'. licet ꝓsequatur interesse publicum. Interest. n. sua habere bonum prælatum sub cuius iurisdōne hēr viuere, & ne bona suæ ecclesiæ dissipentur. arg. 8. q. 1. audacter. & sic cessat ratio.

l. cum

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sebast. Sap.
a ¶ Ex hoc vltio. vid Gādi. i. pl. trac. malè. sub rub. de filiosa. & vtrū possit accusare.
Zacharias.
b ¶ Coram seculari. Adde plenè per Bar. Bal. in c. 1. de contr. apud pa. termi. in v. sib. feu. Spec. in ti. de reconuen. §. nunc. di cam°. vers. sed pone clericē°. vbi ponit regulā affirmatiuā cū 3. falc. omninò per ipsum in c. at si clerici. vers. quæro expediendo tertiam partem, & ibi posui in apo. ad ipm. s. de iud.
Sebast Sap.
c ¶ Ad concordiam reducere. Latè tradit̄ de hac mā p Fel. in ru. de treug. & pa. l. cum Papi. cum non eligerit, sed potius necessitatus venit, & sic adhuc ꝓcedit opi Bar. aut non venit sic necessitatus, sed venit mere pro interesse publico tanquam vnus de populo: & tunc poterit reconueniri pro interesse etiam publico: quia satis tunc videtur elegisse iudicem, & sic cessat dispositio. §. sed & si agant. & pro hac distinctione optimè facit, quod in simili dicimus de excommunicato, an possit esse in iudicio vt reus voluntarius: dic vt not. in c. cum inter. & c. dilecti. de exce. vbi dicam. & per Inn. in c. super his. de acc. & videtur ratio demonstratiua ad oculū. Item adhuc puto quod pro interesse priuato porerit reconueniri quicquid senserit d. Ant. ad hoc est text. apertus in d. l. neganda. & 3. q. 9. neganda. vbi etiā de hoc alias enim de facili inferēs iniuriā posset deludere iniuriatum præueniendo eum de accusatione, super publico crimine quod non est dicendum. ar. de diuort. c. g̃to. non ob. c. frequens. quia loquitur quando de spoliatione excipitur, vt actor repellatur ab agendo: non enim debet repelli si prosequitur causam publicam, sed hic nos loquimur in reconuentione quæ simul tractatur cum cōuentione: & sic nō impeditur fauor publicus, & prædicta intellige q̃ possit fieri reconuentio quando aliud non obst. iuxta ea quæ dixi §. plenè i primo membro. Et puto cum Bar. vt coram delegato possit fieri reconuentio nisi aliud extrinsecum obstet. quia eum eligit impetrando. ar. j. c. proxi. Et ad prædicta adde vtilem, & quotidianā q. in qua consuluit Fed. de Se. cons. 93. Clericus accusauit laicum coram iudice laico de iniuria sibi illata. lit. contest. coram laico & publicatis attestatiōibus ille laicus reus reaccusauit clericum coram iudice ecclesiastico de calumniosa accusatione, quā dicit instituisse ꝫ eum coram laico & petit vt inhibeat iudici seculari quatenus pēdente ista accusatione supersedeat in causa principali: & quærebatur de duobus. primo an esset admittenda illa accusatio de calūnia pendente prima. Secdo an effet fienda inhibitio præsupposito qd esset accusatio admittenda, & consuluit quod nō dēret admitti quia eius decisio pendet ex decisione principalis. q. ideo illa primo est expedienda tanquam præiudicialis, & præsupposito q̃ deberet admitti consuluit non esse supersedendum in priori cum vterque prosequatur iniuriam propriam. sed esse super vtraque q. procedendum per no. in d. l. neganda. Et ex hoc vltimo a etiam no. quod prosequens iniuriam ꝓpriam potest reconueniri super iniuria propria ipsius rei: & proceditur in vtraq; & hæc omnia intellige, quando facta sunt compassibilia ita q̃ vnum factum non est præiudiciale ad alterum: per l. j. C. de qui. ac. non pos. & dic vt plenè dixi §. in primo membro. & hoc quo ad primum membrum. prin. cū quærebatur, an accusatus criminaliter possit accusare ēt criminaliter. Sēdm mēbrum principale cum ꝫrebatur, an ꝫuentus criminaliter possit reconuenire ciuiliter: & bꝫ peludo q̃ non: tum quia coactus ex malefacio aduersarij adiuit iudicem suum: & sic cessat ratio. l. cum Papi. vt §. dixi. in alio membro: tum qa ex dispositione. l. fi. C. de or. iu. patet, q̃ prima causa tanꝫ maior facit silere minorem. & hoc fuit de mente Inn. hic. & Bar. in d. aut. & ꝑin. Tertium membrum principale fuit, an ꝫuentus ciuiliter vult reconuenire criminaliter: & tunc cōclude, q̃ si iudex coram quo fit reconuentio de reconuentione,
2 b 3 iudicare non poterit: puta, qa non ꝑt cognoscere nisi de ciuili. † Vel reconuenitur clericus de crimine coram seculari b tunc nō procedit reconuentio fm Inn. hic. & Bart. in d. aut. & ꝑin. & est rō, qa hoc est priuilegium cāæ, & non pſonæ. & hoc non posset fieri ēt vtraq; parte volente. vt l. non distinguemus. §. Iulia. ff. de arb. & no. gl. in l. inter ꝓuenientes. ff. ad muni. & Inn. in c. de causis. & c. P. & G. de of. del. non. n. esset prorogatio, sed in nouam speciem translatio. ar. in l. sed & si manente. ff. de pc. Si verò iudex ꝑt alias cognoscere, tunc tenet hic Inn. q̃ admittitur reconuentio. Nā & idem ꝑt ciuiliter cōueniri & criminaliter ꝑt ꝫ alium agere, cū non inueniatur hoc ꝓhibitū. super diuersis reb. fm eund. Bar. in d. aut. & ꝑin. subtilius hunc passū examinat ꝑmitendo q̃ cā criminalis habet istud priuilegium vt ea pendente supersedeatur in causa ciuili, vt l. fi. C. de ord. iud. Ad propositum ergo si ille qui reaccusat per modum reconuētionis vult vti hoc priuilegio, q̃ iterum super ciuili primo ꝓposita supersedeat, non posset reconuenire, qa hoc non patitur natura conuentionis & reconuentionis quæ est vt simul procedatur & simul terminetur, & quia per hoc præiudicaret actori eius priuilegium, vt q̃ prior appellauit, prior agat. putat tñ Bar. q̃ hic reus cōuentus ciuiliter poterit cōuenire seu accusare criminaliter actorem coram alio iudice competenti: nec debet impediri virtute auth. & consequenter. quæ vult reconuentionem non posse fieri coram alio iudice: quia illa auth. aufert illos iudices reo: quia dat sibi alium in causa reconuentionis, scilicet, istum principalis causæ: eo ergò casu quo non potest reconueniri, vel nō potest sine priuilegio & ꝓiudicio iuris sui vel suæ causæ. tunc non aufert illa aut. iudices istos. vt manifestè colligitur ibi: & in corpore vnde sumitur d. Ant. dicit hoc procedere quando ciuilis & criminalis accumulantur super eodem facto: & sic loquitur l. fi. C. de ord. iu. sed si ex diuerso facto tunc procederet reconuentio fm eum. ad hoc alle. gl. in l. omnium. ff. de proc. & hoc etiam voluerunt quidam: vt refert Inn. hic. ego puto idem dicendum, vr non admittatur reconuentio etiam sup diuersis, licet enim l. fi. C. de or. cog. loquatur quando super eodem agitur criminaliter. tamen ego ad l. l. fi. C. de or. iu. quæ loquitur in distinctè. & solum ibi ponderatur maioritas causæ: vt citius terminetur causa criminalis tanꝫ ardua, ad idem. l. per minorem. ff. de iud. & per illas ll. puto q̃ indistinctè corā eodem iudice non admitteretur cumulatio criminalis & ciuilis ēt super diuerso facto q̃ꝫ reconueniens non dicat se non velle vti priuilegio suspensiuo, quia hoc vī inductum in fauorem publicum. Nam publicę vtilitatis est, vt crimina non remaneant impunita, vt citius puniantur & terminentur. ar. in l. cum reis. C. de pœ & de sen. exc. c. vt famæ. & quod prætor prohibet, indistinctè prohibet. licet pars admittat vt in simili dicit text. in l. quos prohibet. ff. de post. & hoc puto verum licet aliud videantur innuere. Bar. & d. Ant. sentientes, quòd quando reus non vult vti priuilegio suspensiuo admittitur reconuentio. si ergò vult eum accusare criminaliter, vadat ad iudicem suum quod supersedeatur huic causæ, vel saltem procedat in hoc iudicio & criminaliter agatur in alio q̃ fieri ꝑt, sed hoc hic non ꝑt admitti fm Bar. q̃ est valde notandum.
24 ¶ † Ex quo colligo regulam no. q̃ ꝙcunq; iudex reconuentionis non potest cognoscere ex natura causæ de ipsa reconuentione, ad mittitur reconuentio coram alio iudice: licet pendeat conuentio in alio iudicio. & per hoc eleganter ꝑt limitari. c. dispendia. de resc. li. 6. sed ꝙrium videtur velle tex. ibi, in §. reus quoque. fm lect. glo. in ver. literas quæ sentit. q̃ si causa non ꝑt agitari coram illo delegato debet tunc impetrare literas ad eundem delegatum, alias debet supersedere durante primo iudicio, & licet hoc videatur æquius tamen primum dictum videtur verius, non enim debet ipse reus distringi propter fauorem rei subire onus impetrationis, satis enim est hunc reum grauari ad agendum coram eodem iudice, quando potest agere, & pro hoc facit verbum maluerit, ibi positum quod est comparatiuum non necessatiuum. q. d. illa litera potest vti reconuentionis beneficio. Sed si magis volucrit cōuenire ꝑt impetrare
* literas, & sic loquitur q̃n poterat cām illam deducere coram illo iu dice per viā reconuentionis, & hoc no. qa illa gl. solet cōiter recipi, quæ tñ non ꝓcedit indistinctè, vt patet ex ꝓdictis & q̃ dixi cām eriā lē facere silere ciuilē prius intentarā. dt Inn. hic not. hoc ꝓcedere, q̃n intentatur criminalis ante lit. conte. in ciuili: nam lit. cōtest. non videtur q̃ iudex impediri debeat quò minus ꝓcedat & diffiniat sug re, de qua cognouit: hoc mihi placet q̃n fit super diuerso facto: qa cum tunc habeat vim dilatoriè debuit proponi ante litem contest.
25 ¶ † Sicut in simili sentit hic Inn. videlicet q̃ si agens possessorio reconueniatur petitorio, admittitur reconuentio nisi excipiatur: & sic intellige c. fi. de ord. cog. Si verò sit super eodem facto, & sic est præiudiciale ad causam ciuilem: puto quod pōt admitti etiā post lit. contest. sicut admitteretur exceptio peremptoria ad hoc l. j. C. q acc. non poss. & quod ibi not. & quod not. in l. is qui reus. ff. de pub. iud. Quartum membrum principale fuit: quādo conuentus ciuiliter de crimine vult reconuenire mere ciuiliter & quid econtra. Cōclude, q̃ si fuit conuentus ciuiliter ex maleficio suo, seu ex facto ipsius conuentiabsq; scientia actoris: & tunc non admittitur reconuentio coram iudice non suo, quia non elegit istum iudicem, sed necessitatus venit ad eum fm Bart. in d. aut. & ꝑin. ad hoc d. §. sed & si agant. secus si conueniſſet ex aliquo contractu vel ex quasi contractu celebrato iam ab ipso agente vel ipsius facto: tunc. n. militat ratio. l. cum Papin. elegit enim tunc saltem tacitè illum iudicem: seu in priori casu. Si verò mere ciuiliter procedit: tunc admittitur reconuentio ciuiliter de crimine: quia nihil impedit cum ille elegerit iudicem pro se. & per hoc habes hunc articulum difficilimū
26 expeditum latius & clarius quam alibi. ¶ † Vltimo gl. colligit arg.
c ex text. iudicem debere primo partes ad concordiam reducere c si pōt, an hoc sit verum indistinctè & an possit ad hoc cōpellere partes, materia non est nostra hic: sed est in c. fi. de transa. vbi est text. optimus, & ibi dicam: & aliquid not. in c. cum inter. R. de ele. & in l. j. ff. de no. ope. nū & in Spe. de præpa. iudi. §. j. ver. cęterum. & ver. sed
27 quid. ¶ † Nunc glo. expeditis & suppletis, venio ad aliquas quæstiones: vt plenè habeatur materia conuentionis, & reconuentionis: & primo tanquam profundatio quæro, quo iure fuit adinuenta reconuentio & qualiter se habeant iura in hac materia loquentia. Cōclude post Bart. in d. aut. & consequenter. quòd quandoque reconuentio & ꝙuentio fiunt sup eadem re, vel sup eodē negotio: & tunc

Sebast. Sap.
a ¶ Iudex ꝙuentionis. Vide l. ap. all. 118. inc. q̃ritur fi leuiter latè Pe. de Anc. in reg. ea quæ. q. 14. de re iud. in 6. faciunt ꝙgesta p scrib. i. e. at si clerici. in pr. q̃. gl. 2. de iu. vbi examinat an clericꝰ possit recōueniri eo ram iudice laico.
b ¶ Cā appellationis Adde d. de Ro. hic. c. ti. in anti.
Sebast. Sap.
c ¶ Locus recōuentioni. Vide Ang. in l. 2. §. legatis. ff. de iudi. & Inn. in c. cū nobis. de ele. cū alle. p Ale in d. aut. & ꝑin. ꝙapo. ad Bar. vide ēt Iaſin l. ita demū. C. de ꝓc.
Zacharias.
d ¶ Itē corā delegato. Amplio & ad vnā cām no. Bar. in l. fi. ff. q̃ ſq. iu. fed nō poterit iterum ꝙueniri reꝰ ex alia cā coram eodē. vt ibi pereū. Et qd si impetrās renū-
a ciat impetrationi. vide Ale. plēè ibidē. tu
* adde his q̃ posui in apo. ad istū in c. cum dilectꝰ. in ver. reconuentio. §. de arb.
¶ An requētio hēat locū corā delegato. dicas, q̃ corā delegato de partiū ꝓsensu nō h; locū. vide Inn. c. j. de mu. pe. & vide p Bar. l. l. fi. C. de sen. & in aut. & ꝑin. e. tit. & ibi ēt p. Bal. & in l. nō distinguemus. in §. itē si qs. de arb. & p Bal. l. l. neq;. C. de ꝓp. vide ēt Io. An. Cal. & Abb. in c. 1. in 5. vol. de mu. pe. & vide per Bal. in ti. de ꝓtro. feu. apud par. term.
& tunc omni iure idem est. Nam & iure ciuili & ēt nāli hoc poterit fieri cū sit q̃dam defensio, & debet hoc fieri corā eodem iudice, ēt de iure antiquo, ne cāæ ꝓrinentia diuidat. vt l. 1. ff. de q. re. ad eun. iu. ea. & C. de iu. l. nulli. & de cā pos. & ꝓprie. c. j. Q̃ſq; ꝙuentio & reconuentio fiunt sup diuersis reb. aut causis: & tunc aut actor ꝙuenit reum corā iudice ipsi⁹ actoris in certa quantitate: & tunc idem omni iure. qa reus poterit reconuenire actorem de illa quantitate vel maiori non aūt poterit coram alio: vt l. si idem cū eodem. §. q̃ si mutuē. ff. de iu. om. iu. Q̃ſq; actor ꝙuenit reum coram iudice ipsius actoris quem tñ reus potest aliquo priuilegio declinare: & tūc idem omni iure qa apud eundem iudicem potest & debet fieri reconuentio: vt l. 2. §. fed & si agant. ff. de in. Q̃ſq; actor ꝙuenit reum coram iudice penitus nō suo, q̃ tñ est iudex ipsius rei tunc de iure antiquo nō permittebaꝫ reconuentio. sed p l. C. & per l. illam. l. cum Papinianus. C. de sen. & inter. om. iu. ꝓmittebatur reo ēt reconuenire volenti: non aūt inponebaꝫ ei necessitas, nobis autem de iure auth. hētico rū imponitur necessitas vt coram eodem iudice reconueniat, si velit agere lite pendēte. vt in auth. & ꝑin. & hoc ius ciuile fuit postea approbatum per ius canonicum. vt hic. & ho die clarius in d. c. dispendia §. reus quoq; de resc. li. 6. vbi additur vt ēt alium delegatū du rante iudicio impetrare non possit vt ibi: &
2 in ele. sæpe. de ver. sig. ¶ † Quæro secūdo, an
a iudex ꝙuentionis.ª possit cognoscere virtute reconuentionis de cā de qua alias cognoscere nō poterat. Inn. Hoſto. An. & cōiter doct. tenent hic q̃ non: & ideo dicit hic Inn. q̃ coram laico non pōt fieri reconuentio de spirituali ib. nec sub inferiori iudice deliberare. §. de iud. quanto. j. de or. cog. tuam. & C. de or. iu. l. j. Accur. in aut. & ꝑin. tenet oppositū, ibi enim tenet q̃ reconuentio procedit ēt in cā de qua iudex reconuentionis iudicare non possit: per l. quoties. C. de iud. & optime facit l. si idem cū eodem post prin. ff. de in. om. iud. vbi patet, q̃ si tu ꝙenis me corā deſēsore ciuitatis recōuenire te possum de maiori summa q̃ ad eius iurisdōem ptineat. Spe. in tit. de recon. §. 1. & 2. tenet primū & ad l. quories. q̃ alle & inducit. Accur. rndet q̃ ꝓcedit q̃n incidenter cognoscit: licet. n. alias iudex non posset de certa cā tanꝫ grauiori cognoscere, incidenter tñ pōt: qa non pronuntiat super illa: sed tñ cognoscit ad effectum pronuntiandi super principali: vt in c. j. q̃ & ibi no. de or. co. sed in reconuentionis cā oportet pronuntiari ideo non cognoscit. Ad l. si idem cum eodem resp. q̃ diuersa est litera vt ibi not. fm literam quæ obstat, ꝓcedit vt possit cognoscere de maiori quantitate, sed hic tractatur de qualitate non de quantitate summæ. Vel dic & clarius fm Bar. in aut. & ꝑin. qui sequitur opi. Inn. & aliorum qđ quandoq; reus reconuenit actorem super eo de quo iudex non poterat alias cognoscere nisi partib. volentib. alias prorogare iurisdictionem: & tunc reconuentio potest fieri. in d. l. si idem cū eodem. § q̃ si mutuē. & l. 2. §. fed & si agant. ff. de iud. ratio, qa per electionem actor sibi prejudicat, vnde debet pati eum esse iudicem contra se. vt dicit tex. in d. l. cum Papinianus. & 3. qō. 8. cuius in agendo. sed hoc
29 casu pari potest. ergò, &c. ¶ † Si verò reconuenitur actor super re, vel causa de qua iudex non posset cognoscere etiam vtraque parte volente: tunc non est locus reconuentioni, & procedit hæc opi. ea non obstante, tñ. c. n. cessat ratio ꝙuentionis, & reconuentionis, vult enim lex q̃ actor patiatur ipsum iudicem ꝫ se: sed hoc in casu quæstionis nostræ: licet actor patiatur non tñ patitur nā cāæ: & sic cessat rō. l. cum Papinianus. pro hoc adduco l. non distinguemus. §. de liberali. ff. de arb. vbi patet in causa liberali q̃ inferior iudex non valet de ea cognoscere ex priuilegio causę non pſonę. Nam & partes volētes non ꝑnt ꝓmittere de ea in iudicē inferiorē & idē tenet ibi gl. de ꝙſſib. cauſis. Nō ob. tex. in aut. de exec. vñ sumit aut. & ꝑin. vbi facit eū iudicē vtriusq; cāæ: qa facit eū iudicē remouēdo exceptionem q̃ non sit iudex actoris, secus si nā cāæ non patiatur quasi
30 tollat priuilegiū pſonæ nō cāæ: & hoc vī velle l. cū Papin. ¶ † Non enim est verisimile, q̃ ex illo princeps voluisset q̃ pp nām reconuentionis minimi iudices cognoscant de causis maximis. hoc. n. esset res magni ꝓiudicii: possent. n. partes inuicem componere. & habere super causa statusvel monachatus, vel matrimonij vnum iudicem nimirum qui sniaret fm earum voluntatem, q̃ esset absurdū, & d. §. de liberali. ꝓterea natura conuentionis & reconuentionis est vt simul tractentur & eodem tpe terminentur. Vñ si intelligeretur de causa ꝓiudiciali, vt iudex inferior posset cognoscere virtute reconuentionis hoc non posset, ꝓcedere qa nō possent simul tractari: qa per actionem ꝓiudicialem impedit interim exercitium aliarum actionum, vt in c. tuam. de ord. cog. & q̃ ibi no. 3. q. 11. non est credendum. § aliq̃n. cū seq. c. Et hæc sunt valde no. per quæ aperitur mā reconuentionis & omnium iurium de hac materia loquentiū. Hæc dicta habuit Bar. à Bart. qui idem tenuit potissimè motus: quia reconuentio ꝓgat & extēdit. non aūt transmittit ad spēm diuersæ causæ: non. n. esset hoc ꝓgare: sed transferre. ar. l. sed & si manente. ff. de ꝓc. & ff. de arb. l. labeo. §. j. Et ex ꝓdictis cōclude, q̃ reconuentio tollit priuilegiū pſonæ, & aufert sibi facultatē ꝫdicendi q̃ cū in pſona est: quia debet velle ꝫ se q̃ elegit pro se: sed non tollit priuilegiū cāę de qua iudex alias ēt partib. ꝓsentientib. cognoscere nō potuisset: ꝓgat ergo iurisdōem, sed si transmittit ad aliam spēm.
31 † Tertio quæro, an in cā appl'onis b sit locus reconuentioni. c Bar.
b in d. aut. & ꝑin. bꝭ dicit, q̃ q̃n ille qui appellauit: appellauit de necessitate ꝓp iniuriā q̃ arbitratur sibi factā à iudice & sic ipse sua sponte iudicem non eligit non potest coram iudice appl'onis reconueniri: sed debet se defendere in prouincia sua apud suum iudicem: vt ff. eum qui app. in prouin. l. 1. & l. 2. ff. de iud. §. ei. ex quo dicit patere. q̃ reus tunc impeditur agere corā alio iudice, q̃n lex sibi dat iudicē in cā reconuentionis: alias cessat exceptio, q̃ ēt §. dixi. & hoc voluit Inn. hic, qui simplr dixit reconuentionem non habere locū coram iudice appl'onis: per intra pall. Idem Spe. in ti. de reconuē. §. 2. ver. sed nunquid. Io. An. hic subtilius attingit hanc materiam: dicit. n. q̃ fm opi. quę habet eam fieri non posse post litem cōtestatam. planum est q̃ si est appellatum à diffinitiua, vel interlocutoria post litem contestatam non ꝓcedit reconuentio: vbi verò appellatum esset ante litem contestatam: quandiu pendet articulus appl'onis, id est cognitio an fuerit benè, vel malè appellatum, non potest fieri reconuentio: qa nec tunc sup principali ꝓceditur. Si aūt ꝓnuntiauit iudex illius appl'onis benè appellatum, & cœpit de principali cognoscere tūc cum succesſerit iudex causæ principalis bene ꝓcedit coram illo reconuentio. Si verò pronuntiauit malè appellatum, causa remittitur ad iudicem à quo. de app. vt debitus. & sic cum ibi non fiat conuentio nec reconuentio: si tamen ex virib. cognoscit iudex appellationis de principali: vt in c. cum appellationibus. de app. libr. 6. cognoscit etiam de reconuentione. & idem videtur voluisse Cy. in l. per hanc. C. de tem. app. d. An. dicit q̃ si originarius reus appellauit, non potest fieri reconuentio: qa remanet reus, vt in principali. de exc. ſignificauit. & no. de renun. in præsentia. sed hoc non puto benè dictum. qa licet ipse appellauerit & remaneat reus: tamen sicut ipse idem potuisset recōuenire actorem coram iudice à quo: ita debet posse corā iudice ad quem: q̃ succedit loco iudicis à quo. Fateor enim q̃ ipse non posset reconueniri, qa ipse est reus. sed reconuenire sic, & hoc in casu quo fieri potest vt ſ. dictū est. Redeo ad dicta sua: si appellat actor. vbi dicit Io. An. & Cy. reconuentionē locū nō hꝭ: stat cū eis: sed vbi dixit locū hꝭ: dt q̃ si sum⁹ in tali casu pp quē hēat appellans ius reuocandi domū q̃ q̃nq; fit ꝓtextu appl'onis. no. in c. fi. de fo. pp. vbi ꝓcedit reconuentio si non hēt ius reuocandi domū, tunc hēt locū recōuentio in casu quo dixit Io. An. qa cū pmittit recōuentionē q̃n est delata vel iustificata appl'o iam est releuata iniuria & necessitas & ſtimulus pp q̃ necessitabitur agere, itē qa iurisdō talis iudicis esset ꝓgabilis. ergo & c. Et hęc opi. Io. An. & Cy. mihi placet. qa ex quo succedit loco iudicis a quo: dēt succedere cū oīb. appēditiis, & qualitatib. suis. vt sic subrogatū sapiat nām subrogati, vt lit. pē. c. eccl'a. & debuit actor cogitare hoc euenire posse. ar. ff. Io. l. si q̃s domum. & fatis vī elegisse. non ob. iura. all. p Bar. & Inn. qa dēnt intelligi q̃ dēnt appellantes se defendere in ꝓuincia si ꝙuenitur a baliis q̃ ab appellato, & l; ꝓcedat hæc difficultas i appl'one iudiciali tñ in cī iudiciali certū ē recōuentionē fieri posse, illa. n. est
32 ꝓuocatio ad cām. vt no. Spe. in d. §. 2. ver. sed nunqd. ¶ † Quarto q̃ro, an vbi intentat offīn iud. hēat locū recōuentio. Io. An. dt hic. q̃ sic, si intentat principal'r. Nā si ineidēter tunc nō hēt locū recōuentio. ar. c. 2. de off. iu. & benè dt. Nā q̃n intentat principal'r succedit loco actionis vt in d. c. 2. & intellige fm casū illius c. 2. q̃n aliq̃d indirectè petitur aptè. Secus si simpr petitio cōcluditur iudici & idem q̃ Io. An. tenuit Bar. in aut. & ꝑin. & dicit fore casum in l. 1. in fin. ff. de va. & extraord. cog. & benè & vide per Spec. in ti. de recō. vbi inuenies
33 plures qōes i hac mā. ¶ † Vlt. hic q̃ro corā qb. iudicib. hēat locū recōuētio. Sol. vt p; ex ꝓdictis hēt locū corā ordinario. itē corā delegato, d vt hic, q̃ intelligit Bar. vt §. dixi i no. nisi sit electꝰ ex pſensu partiū. d. An. putat hic simplr reconuentionem hꝭ locū per quēcūq; sit

Universidad de Deusto Biblioteca

Sebast.Sap.

a ¶Coram arbitris. Quare corã delegatis habet locũ recõuentio: nõ corã arbitris, tradit d.Ant.ĩ c.cũ dilect⁹.vbi ẽt d. Abb.s̃.de ar.lati⁹ Ias. in l.est receptũ.ff.de iu.om.iud.vbi ponit sing.limitationẽ. ꝙ nõ ꝓcedat qñ statũ cogit ad ꝯpromissũ tunc.n.corã arbitro hẽt locũ reconuentio vt ibi per eum.

b ¶Appellatur. Vtrũ à sñia arbitri à lege vel statuto electi possit appellari: vide Bar. in l.cum spãlis C.de iud. q tenet ꝙ sic. Idẽ ibi ꝯcludit Ias.ĩ 5.no. vbi latè attingit istũ passum.& in l.admonendi.in lec.ff de iu. à sñia verò arbitri electi ex voluntate ꝑtiũ nõ appellat: vt in dictis locis. Aen.Ea.

Ant.Franc.

¶ An à sñia arbitri appellet dicas ꝙ rñr nõ appellat.l.diẽ.ꝓferre.ĩ §.stari.ff.đ ar. l.societatẽ in §.arbitrorũ.ff.ꝓ so.& hoc iõ, qa ex tali sñia nõ orit actio iuxta ea q̃ hñr.in l.cũ antea.C. de ar.tñ si ex forma statuti oriatur actio posset appellari: per Bal.ĩ l.nemo pt.ff.de le.j.& ꝑ Ale.plenè in l.arbitrio.ff.q satisd. cog.& hr̃ in c.ab arbitris.de of.del.li.6. & ꝑ Spe.in ti.de app. in §.in qb.in ver.16. & seq.& in §.videdũ. in ver.itẽ à sñia.& in ti.đ ar.§.j.& ple.trac. in l.cũ spãli.hic alle.

Sebast.Sap.

c ¶Q đ extentio.qñ fieri possit extentio in rescriptis,& priuilegiis principũ, latè tradit Fel.ĩ c.cãm.s̃. de rescr.& Mod.in l. fi.de consti.prin.

sit impetrat⁹: qa ex quo actor agit corã eo ñ dẽt dedignari corã eodẽ se defendere: mihi placet,primum qa lex non supplet vbi partes sibi ꝓuiderunt.ar.in l.fi.C.de pac.ꝯuen. Hinc
a est,ꝙ corã arbitris a non habet locum reconuentio,vt s̃.dixi in no.Et intellige de arbitris ꝯpromissariis: de arbitris iuris posset dubitari: qa hñt ordinariã,cũ hẽant iurisdõem à le-
34 ge.¶†Hinc est,ꝙ ab eis appellatur b vbi alias
b de arbitris ꝯpromissariis nõ appellatur vt ꝓbatur in c.arbitris.de of.del.li.6.Spe.tñ determinat ꝯ̃rium in ti.de recon.§.effectus.ver.sed nunqd.vbi tenet reconuentionẽ ẽt corã arbitris iuris non ꝓcedere & mouetur ꝑ duas rões.Prima ne negotiũ recusationis plus debito ꝓrogetur.Secunda, qa arbiter est iudex certi,& determinati articuli.s.recusatiõis: vñ
35 non debet se impedire de aliis qõib.†Ex prima rõe no.ꝙ in cã exposcente celeritatẽ nõ admittitur reconuentio,sed ꝯ̃ hoc facit.l.sed & he.§.non solũ.ff.de ꝑc.vbi in cã damni infecti admittitur reconuentio.& tñ exegit celeritatem.l.j.& ꝙ ibi no.ff.de dã.inf.satis credo posse,ꝙ illa l.ꝓcedit non in vera recõuentione: sed potius in ꝯuentione, quæ fit corã iudice,aliàs ipsius actoris,ita ꝙ terminata prima qõe: pt adhuc cognoscere de causa rei: cũ tunc non sit necesse ꝙ simul tractentur.& vide ꝙ no.in c.j.de or.co.Et an,& qñ in cã sum-
36 maria admittatur reconuentio dixi s̃.¶† Ex secunda rõe no.ꝙ corã iudice certi,& determinati articuli non admittitur reconuẽtio.
37 ¶†Et facit hoc ad qõem: an ꝯueniens scholarem corã suo rectore seu doctore possit ꝑ scholarem ibi reconueniri.Cy.& Iac.de Are. in aut.habita.C.ne fil.ꝓ pa.dñt ꝙ non,tum qa actor adiuit illũ iudicem inuitus cum eligere iudicem spectet ad reum: tũ qa ille est iudex certarum cãrum,vt in causis quæ mouentur ꝯ̃ scholares non in his,quæ mouentur ab eis ꝯ̃ alios.Et ex his infertur,ꝙ corã iudice mercationum,& corã aliis artificib.qui hñt iurisdictionem ex statutis in certis causis: non habet locũ recõuentio.ꝙ etiam vr̃ hic sequi d. Ant.hoc mihi non placet indistinctè. Prima enim non est vr̃ vera,quid.n.si sponte elegit vnum ex iudicib.scolaris:& scolaris fuit contentus coram illo respondere.Item quid si vigore statuti non põt declinare iurisdõem rectoris. Item vt dicit Bar.in aut.& ꝯñr.ex quo habeat à iure optionem eligendi iudicem in priuilegio, non debet hoc priuilegium sibi esse damnosum & tollere sibi dispositionem iuris cõis.ar.rl'æ, ꝙ ob gratiam.de reg.iu.li.6. & l.ꝙ fauore.C.de leg.Item secũda rõ non vr̃ bona, quoniam iudex scholarium ẽt in oĩb. causis eorũ sicut quilibet superior est iudex in causis subditorum,quando causæ vertuntur inter se: vel quando alij mouent contra eos.Præterea sicut istorum doctorum rectorum,& aliorum præsidẽtium alicui collegio iurisdictio prorogabilis est,vt no.Bart.in l.1. ff.de iud.ita & fortius prorogatur via reconuentionis, quæ est magis fauorabilis.ar.c.significasti.& c.dilecti.de
38 for.compet.¶†Quod euidenter colligitur ex eo,quia clerici non possunt directè prorogare iurisdictionem nõ sui iudicis sine licentia superioris: vt in d.c.significasti.& via reconuentionis prorogatur, vt hic.Et ideo conclude, ꝙ aut electo vno ex iudicib.scholaris per actorem,ipse elegit conueniri coram alio:& tunc nõ habet locum reconuentio æquitate summa, quia ipse non eligit illum iudicem. & sic cessat ratio. l.cum Papinianus.de rigore tamen posset defendi oppositum,vt sentit Bald.in aut.& consequenter.quia hoc habet scholaris ex priuilegio, ꝙ non debet sibi auferre facultatem iuris communis & ex quo cum eo contraxit vel quasi debuit cogitare hoc euenire posse.ar.l.si qs domum.ff.loc.Aut non habet nisi vnum iudicem.& si habet est contentus respondere coram electo per actorem,& tunc indubio ꝓcedat reconuentio, & idem crederem dicendum his qui præsunt alicui collegio rõe prædicta. Nam istorum iurisdictio est ꝓrogabilis consensu partium ergo procedit reconuentio, vt generaliter sentit Bar.in d.aut.& consequenter.&
39 s̃.dixi.¶†Sed coram arbitris iuris qui sunt deputati ad certum articulum,non procedit reconuẽtio, vt voluit Spe.quia tantum habent iurisdictionem super illo articulo,vnde non fuit de men.iuris ampliare eorum iurisdictionem ,cum mandetur, vt incontinenti expediatur ille articulus.ar.c.legitima.de ap.li.6.& in c.cum speciali.e.ti.sed coram arbitro iuris certæ causæ vt puta,cum eps vult agere contra subditum,quo casu eliguntur arbitri,vt in c.si clericus.11. q.1.tunc satis puto reconuentionem posse fieri.Satis enim eliguntur ab episcopo ex quo secum contraxit , vel quasi.& sciebat quasi causam producendam ad arbitros:& fortè idem in atbitris, qui eliguntur inter consanguineos virtute statutorum.

CAP. II.

1 *Appellatio si est remota in causa reconuentionis: intelligitur etiam remota in causa conuentionis.nu.2.*
2 *Reconuentio regulatur secundum naturam conuentionis.vide supra c.prox.n.19.*
Rescriptum & priuilegium non extenduntur ad alias personas.limita vt hic.
Appellans quo casu vtitur nouis probationibus: illo casu appellatus potest vti nouis defensionibus.
4 *Prorogata iurisdictio est eiusdem naturæ: cuius erat prima.*
5 *Reconuentio potest fieri super pluribus: licet reconuentio sit facta super vna tantum causa.*
6 *Actor reconuentus non potest reum iterum reconuenire.*
7 *Fauor non debet redundare in aliud quando est concessus motu proprio,secus ad instantiam partis.*
Reconuentio an habeat omnia priuilegia,quæ habet conuentio,etiam quòd sint cõcessa motu proprio.nu.8 & 10.
9 *Priuilegiatus ne extrahatur extra suam diœcesim: non vtitur suo priuilegio,si aliũ extra diœcesim ipse extrahit: si priuilegium non fuit concessum motu proprio.*
10 *Concessio etiam pœnalis super vno ex æquiparatis: extenditur ad alium.*
Legitimantur omnes filij naturales: si pater vnum ex eis appellauit simpliciter filium in testamento.
11 *Impetrans rescriptum in vna causa ad appellandum , vtrum appellabit in causa quam habet cum tertio.*
Appellatio licet fuerit remota tamen aliquo casu iudex ex officio recipiet eam.
Clausula appellatione remota,an aliquid operetur.
12 *Reconuentio,an possit fieri corã delegato de actione orta post impetratũ rescriptũ.*

1 Prudentiam. ¶†Actor q impetrat rescriptum appellatione remota: in causa reconuentionis appellatione remota respondere tenetur,vel summa sic generalius.& vtilius.Modus procedendi datus per rescriptum in cã conuentionis intelligitur repetitus in causa reconuentionis.h.d.cõis diuisio.Secunda ibi,nos.Casus literalis.Quidam impetrauit literas ꝯ̃ aduersarium suum appel.remota. Reus reconuenit actorem suum coram eodem iudice: actor appellat super reconuentione.Quæritur,an tali appellationi sit deferendum? Consultus Papa respondet, ꝙ cum actoris,& rei sit eadem conditio,& vno eodemq; iure circa appellationem censeri debeat,vterque sicut actor vult ꝙ iustitia fiat app. remota eodem modo debet requisitus respondere de sua iustitia.
2 Ber.¶†No.j.vnum priuilegium reconuẽtionis.Et enim cãrum adæquatiuum,vt pariter,& eodem modo seu forma procedatur in cã reconuentionis sicut in cã conuẽtionis:& huius priuillegij duplex cã in litera ista assignatur.Prima,quia actoris,& rei eadẽ debet esse conditio.concordat rl'a,non licet actori.de reg.iur.lib.6.& de iud. nouit.Secunda cã , quia actor debet velle ꝯ̃ se in defensione,ꝙ impetrauit pro se in impugnatione.ar.rl'æ,ꝙ quisquis iuris.ff.ꝙ quisq; iu.per totum.& de con.c.cum omnes ¶No.2.ibi sentimus,&c.ꝙ ꝑ hoc verbum. Respondetur de iure, sicut alibi per hæc verba non ocurrit ratio quare & c.vt in c.item cum quis.de rest spo.satis n.est ꝙ constet de principis voluntate.Omnis.n.eius volũtas animo cõstituendi legem hr̃ pro lege.inst.de iu.na.gen.& ci.§.sed,& ꝙ principi & l.1.ff.de consti.princ.ꝙ intelligo,nisi sit ꝯ̃ ius diuinum: dr̃ tunc potius conuincitur errare q̃ legem ꝯdere.25.q.1 sunt q.dam.& dẽt
3 habere qualitates reqsitas: de quib.vide 4.di.erit aũt.¶†No.reum posse vti priuilegio actoris ad eius instantiam ꝯcesso , nedum in cã defensionis,sed ẽt in cã reconuentionis Nam pp æqualitatem quę debet esse inter actorem,& reum intelligitur priuilegiũ repetitum
4 in cã reconuentionis,&c.¶†Op.expediẽdo gl.1.ꝙ dispositio hui⁹ c.non possit procedere,tum quia rescripta sunt stricti iuris,nec debent extendi.de of.dele.c.P.& G tum qa ẽt priuilegium non debet extendi ad aliam personam ẽt per similitudinem rõis: vt in c.sane. de priui.& in regula ,priuilegium.de reg.iu.li.6.& sic esto ꝙ cl'a appellatione remota ꝯcedatur in priuilegium, non debet extendi supradicta rõe.sol.hic potuerunt esse rões dubitandi in tex.rões verò decidendi colligunt ex tex.& ẽt ꝑ gl.istam j Prima est,qa in iudiciis non debet esse ꝑsonarum acceptio. Secũda,qa non debet licere actori,ꝙ reo licitũ nõ exístit.Tertia,qa ꝙ qs iuris in alterũ statuit,
c &c.vt in iurib.all.in gl.Et no.ex hac gl.& ex tex.ꝙ extensio c rescripti ad cãm reconuentionis nõ fit hic ex vigore illius tituli tñ ꝙ quę iuris.&c.sed etiam aliis rationib.supra assignatis.& faciunt hæ rões ꝓ his,quæ dixi in c.præced.vt in causis summariis admittatur

recon

Sebast.Sap.

a ¶Motu ꝓprio.Vide no.per Bar.in l.fi. §.donec.C.de iu.del. vbi dt, ꝙ l: hr̃s intra tps ꝯficiendi inuentariũ nõ possit à creditorib hr̃ditariis ꝯueniri: pt tñ ipse creditores ꝯuenire,nec pt recõueniri: qa illud bñficiũ non fuit ꝯcessum ad postulationem partis: sed à lege.ꝯ̃rium tñ tenet Im.& Ang.ĩ l.j.§ hæc stipl'o.ff.si cui plus q̃ ꝑ legẽ Ful.& Rapha. Cu in d.l.fi §.si verò. postq̃ per text in l.2. §.si & si agãt ff.de iu,

b ¶Oppositum.Tu pondera: qa gl.vr̃ verior ex eo: qa tex.se fundat,qa hic petiit sibi iustitiam fieri: ergò dẽt pati vt alteri fiat iustitia: & idem dt tex.c.ꝑcedente.& ista vr̃ esse rõ finalis. si ergo nõ petit ipse hoc: sed prĩceps motu ꝓprio sibi ꝯcessit ergò seqẽ ꝙ nõ hẽt locũ dispositio hui⁹ c.nec ob.iste tex.inq̃ tũ dt ꝙ eadẽ d; esse ꝯdõ.qa ista ẽ rõ ĩpulsiua,ñ finalis.An.Ba.

Zacharias.

c ¶Vt iustitia suũ.adde ꝙ posui ĩ apo.ad istũ in c.j.ĩ apo.ĩ 5.ꝑ solũ prĩcipẽ.& ibi ꝑ quẽ possit ꝯmitti cũ ista cl'a appl'one remota.s̃.de resc.eũd. in c.sup eo.ĩ vers.cl'a appl'one remota.s̃.đ offi.deleg.

Ant.Franc.

¶ Adde qđ ab inferiore à principe etiã si sit legat⁹ de latere ñ pt ꝯmitti cã cũ ista cl'a,appl'one remota.vt ꝑ Sp.ĩ ti.de leg. in §.nũc ostẽdendũ. in ver.14.& est gl.in c.sup qõnũ đ of.del. & c.ꝙ ad cõsultationẽ.e.ti.& vide ꝑ Ale. plenè in ꝯs.107.in 4. pte.ꝯsiliorũ.nisi forte ĩ appl'one ab interlocutoria.vt ꝑ gl.& Bar.l.fi.C.de sen.& vide ꝑ Spe.in tit.ad ap. & ibi ꝑ Bal.in add.in ver.cl'a appl'one remota.& adde,ꝙ si apponit ĩ statuto intelligit de oĩ appl'one, ẽt diffinitiua ẽm Bal. in l.j.ĩ pr.ff.de of.test. & ꝑ Ale.ĩ ꝯs.76.in 4. parte.consiliorum.

reconuentio.& ꝓcedatur in ea,sicut in ꝯuentione: & aliquid ĩ.subiiciã.Et ex his rõib.infertur ad id ꝙ dñt hic Lanf.& Vin.ꝙ sicut appellãs pt vti nouis ꝓbationib.in causa appl'onis l.per hanc.C.de tẽp.appel.& in c.cũ Ioannes.de fide inst.ita & appellat⁹ vti pt nouis de
4 fensionib.¶†Gl.2.primo expõit literã scđo colligit arg.iudicem eandem hr̃e iurisdõem in ꝓrogata iurisdõe qualẽ habet in delegata, sicut in simili si qđ relinqtur ab hr̃de intelligitur repetitum à substituto.C.ad Treb l.nõ iustam.¶No.j.ex gl.ꝙ reconueutio procedit ex tacita ꝓrogatione,& intellige de ꝓrogatione legis non hominis: qa clericus non pt ꝓrogare sine licẽtia sui epi: vt in c.significasti. de fo.ꝯpe.& tñ reconuenitur sine eius licentia: simile in ꝯ̃ctu in c.dilecti.s̃.de for.ꝯpe.surgit ergò reconuentio ex eo ꝙ dẽt actor velle, & ñon admittitur,nisi in causis in qb.partes possent iurisdõem ꝓrogare: qa ĩ aliis grauioribus non pñt velle: & dic plenè vt dixi s̃.c.ꝓxi.
5 ¶†Subsequenter gl.q̃rit, nunquid reus possit reconuenire actorem sup plurib.cum ipse tñ impetrauerit sup vna cã.gl.ꝯcludit ꝙ sic: * & idem tenet Host.& cõiter alij.& facit tex s̃.c.
6 ꝓxi.vt ibi dixi.¶†Vlterius glo.q̃rit,an actor reconuentus possit iterum reconuenire reũ super cã in rescripto non expressa,cũ efficiat reus in cã reconuentionis,& ꝯcludit ꝙ non: qa reconuentio non intelligitur nisi quo ad illũ q primo ꝯuenitur.& hoc no.& idẽ Accu. & Bart.in aut.& ꝯñr.C.de sen.& interl.om.iu. Idem Host.hic adducens rõem vt euitetur infinitas.de resc.c.2.li.6.& qa fuit in ptãte actoris à pñcipio sup plurib.impetrare.de rescr. c.2.e.li.imputet ergò sibi.& idem seqtur Gui. in Spe.in ti.de reconuen.§.j.ver.item pone.ꝑ §.ff.de iurei.l.iusiurandũ.& ad pecunias §.sed nec.& facit ꝙ ipse idem no.in §.2.e.ti.dicit tñ Spe in ti.de recõuen.§.j.ver.pe.ꝙ si tu me conuenis corã vno iudice:& ego re ꝯuenio corã alio: intellige,vbi pt vel non excipitur,ꝙ poteris me reconuenire corã illo: qa corã illo ego sum ꝯueniens & non reconueniens: & simile pt dici ĩ delegato ẽm d.Ant.q̃ impetrasti ꝯ̃ me vigore noui rescripti,ꝙ impetraui ꝯ̃ te, & vbi te conuenio poteris me ibi reconuenire:& licet d.An.videatur de hoc dubitare: tñ ego nõ video dubitationis cãm cũ sit nuda ꝯuentio,& nõ reconuentio:& hoc voluit in ꝓpriis terminis Spe.in pall.loco hodie tñ licet impetrare ad aliũ durante primo iudicio vt in c.dispendia.§ reus.quoq; de resc.li. 6.ad eũdem tñ licet adhuc credo, ꝙ corã eo ꝓcederet reconuentio rõe prædicta.Et qđ s̃. dixi qñ non excipitur: scias.ꝙ si reus cõuenit actorem corã alio iudice & nõ excipitur tñ ꝓcessus valet si est ordinarius,sec⁹ si est delegatus: no.Bar.in d.auth.& ꝯñr.& de delegato probatur in d §.reus quoq;.& idem sentiunt
7 ibi doct.¶†Vltimo gl.opp.& vr̃ ꝙ in cã recõuentionis non sit ꝓcedendũ appl'one remota, quia ꝙ fauore alicui⁹ introductũ est: non debet torqueri in læsionem ipsius.l.ꝙ fauore C.de leg.Sol gl.notabiliter dicit ꝯ̃rium ꝓcedere in priuillegio ꝯcesso motu proprio a secus si ad instantiam.No gl.singl'r & facit ꝙ in simili no.gl.in aut.quas actiones.C.de sac. san.ec.& per Io.An.in regula,qui ad agendũ. de reg.iu.li.6.in merc.vt ecclesia nõ teneat ꝯ̃ se admittere ꝑscriptionẽ.10.vel 20.ann.licet ꝯ̃ aliũ vtatur hac ꝑscriptione.qa ecclesia non impetrauit hoc priuilegiũ: sed fuit sibi ꝯces
8 sum à principib.motu ꝓprio.¶†Et vide aliã bo.gl in cle.sæpe.de ver.sig.in ver.voluerit q̃ extẽdit tex.istum per rõem ꝯsil'em huius gl. vt si motu ꝓprio datur alius modus ꝓcedendi: puta tollendo substantialia iudicij: nõ debet idem modus seruari in cã reconuentionis: secus si ad instantiã partis hoc fuit ꝯcessum.arg.huius.c.iuncta hac gl.& no.illam gl.singularem: & perpetuo: extendit enim dispositionem huius capit. vt procedat nedum respectu clausulæ appellatione remota: sed etiam respectu alterius formæ: vt seruetur etiam in causa reconuentionis si ad instantiam concessio emanauit: & sic ego in secundo
9 summario summaui.¶†Idem etiam sentit hic abbas dicens quod per hoc c.soluitur questio de priuilegiato ne trahatur extra diœ.e. vt si priuilegiatus ipse alium trahit extra diœce.possit ibi recõueniri si illud priuilegium ad sui instantiam fuit sibi concessum.Et idem secundum Io.And.in priuilegio iuris, de quo in c.nonnulli.de rescriptis.in principio vult dicere, quod si quis impetrat duas dietas: hodie vltra vnam potest ibi reconueniri vt etiam notatur in d.cap. nonnulli.dicit etiam ꝙ si quis impetrauit vltra vnam dietam computandum à diœcesi ipsius rei vt fieri debet,potest ipse actor ibi reconueniri: licet ille locus distet vltra vnam dietam à diœcesi ipsius reconuenti: qa dietæ debent computari à loco rei ordinalis etiam respectu reconuentionis: qa proptet reconuentionem ampliatur etiam in hoc.iurisdictio, & accessorium seqtur principale , ad hoc quod no.in c.nonnulli.& ponit Spe.in ti.de reconuen.§.1.ver.quid
10 si aliquis.¶†Sed circa principale dictum gl.quæro,nunquid sit verum simpliciter,vt si motu proprio concessio sit facta: non extendatur dispositio ad recõuentionis causam docto. simpliciter videtur velle ꝙ sic: vnde sequuntur simpliciter gl.sed ego puto posse susten
b tari oppositum.b quoniam dispositio huius c.non fundatur super impetrationem tantum,sed etiã super aliis causis superius assignatis,vt actoris & rei eadem sit conditio: & ex quo vult ꝓ se: debet velle etiam ꝯ̃ se.Et pro hoc quia ex quo à iure ista duo reperiuntur parificata: vt hic.& s̃.c.prox.& in d.cle.sæpe.& in auth. & consequenter.priuilegium indultum causa conuentionis etiam motu ꝓprio videtur indultum causa reconuentionis.argu.& in concordantiis alleg.in glos.1.& 2.Et nimirum,nam video, quod quando duo parificantur.dispositio etiam pœnalis motu proprio concepta super vno,videtur etiam concepta super reliquo .vt no.in c.si postquam. de elect.lib.6.in gl.pe.quod est singu.& quod no.in c.1.de postulat. præla.in glo.pe.singulariter dicit, quod dispositio pœnalis concepta super electione, communiter etiam procedit in postulatione.qa per postulationem peruenitur ad electionem.ar.ff.de spõ.l.oratio. & sic in proposito per conuentionem peruenitur ad reconuentionem.& à iure hæc duo æquiparantur, vnde dispositum in vno modo procedendi debet extendi ad alterum, & facit ad idem quod s̃. in præcedenti.dixi post Pau.ꝙ si causa conuentionis de sua natura sit summaria: causa vero reconuentionis sit plenaria, ista plenaria tractabitur summariè propter priuilegium reconuentionis causarum adequatiuum,ad idem facit.aũt si quis liberos.C.de natura.lib. vbi habetur quod si pater habet ex eadem muliere cum qua potest consistere matrimonium , plures filios naturales,& vnum tantum ex eis in aliquo documento appellauit simpliciter filium , videtur omnes legitimasse, ex quo omnes eandem conditionem habent Et ex prædictis potest responderi ad l.quod fauore.alleg.in gl.procedit enim nisi in duobus seu pluribus omnino similibus seu correlatiuis tunc enim dispositum in vno , videtur dispositum in alio. argum.opt.32.q.1.si quis vxorem.in fi.& ea causa.q.8.Apostolis.& quod not.glos.C.ne fideius.do.den.super rubri.seu In l.1.vel procedit illa lex,nisi odium veniat in necessariam consequentiam fauoris ex vi aliorum iurium: vt notatur in d.l.quod fauore.nam vt dixi, iura volunt quod vniformiter procedatur in causa cõuentionis, & reconuẽtionis,licet ergò in fauorem actoris ponatur aliqua clausula in causa conuentionis: debet tamen extendi ad causam reconuentionis propter alia iura, & tunc fauor retorquetur in odium nõ simpliciter,sed in consequentiam fauoris , quia ex quo vult pro se, oportet quod recipiat contra se in actu necessario cõsequenti.ar.
11 eorum quæ no.per inn.in c.cum olim.de censi.¶†Sed quæro.quidam impetrauit causam committi cum clausula appelatione remota: & certum est,quod etiam in causa reconuentionis debet procedi appellatione remota,vt hic.nunquid iste sic impetrans possit in alia causa quam habet cum tertio appellare & videtur quòd nunq̃ possit appellare.ar.ff.ꝙ quisq; iur.l.3.§.pe.vbi dr̃ pœnam impetrãtis ius iniquum habere locum ẽt in actionib.quæsitis postq̃ incidit in edictũ , vnde tenetur seruare illud ius iniquum ẽt respu aliorũ, vt § hæc pœna.e.l.Sol.dñt.do.ꝙ remotio appl'onis non extenditur ad alias personas,nisi in casus huius c.Nã remotio appl'onis nõ est ius iniquũ: imo vult æqtate vt lites citius dirimant.& sic respicit actorẽ & reũ,cessat ergo pœna illi⁹ edicti.Præterea in certis cãis de stylo curiæ ẽt pte nõ petente apponit hæc cl'a & hoc tercas Nã in-
c tentio apponẽtis hãc cl'am est,vt iustitia suũ ꝯsequat effectũ vt dt tex.c.scđo reqris.ĩ.de ap.ergo nõ est ius iniquũ.Præterea videmus, ꝙ q̃tuncũq; remoueat appl'o pt tñ appellari ex cã legitima.vt iudex salte ex officio suo appl'onem recipiat,vt no.in c.pastoralis.ĩ.de ap. Et hic gl.ista in fi.& gl.j.dicat ꝙ hodie nihil operat cl'a appl'one remota.Tu dic meli⁹,vt no.ĩ d.dcr.pasto.& c.vt debit⁹.e.ti.nã si superflueret ad ꝙ poneret hic,vt ꝙ.n.mẽbranas occuparet.19.di.si Romanorũ.

¶†Vltimo

a ¶Tollit facultatē. Ista fuit rō d.Car.in c.pce.l; iste sibi attribuat. sed Card. sic arguit ex quo, par dēt esse pdō rei & actoris, vt hic si non pōt actor illud ius deducere, ergò nec reus. ita resīdet. d.Car. ibi, tu pōdera qa ista vr rō impulsiua, & non fina. & tene opi. Hos. p gl. c.pcedentitis. q dr. q reconuentio nō est ex vi ɔmissionis, & sic delegationis, vide quod dico. hic. And. Barb.

b ¶Inspectionem aliorū. Adde q, & rñc ex antiqtate nō pſumiʳur solennitas: vt voluit Pau. de Ca.ɔſ. li. in primo impſſis.

Sebast Sap.

c ¶Non.n. Vide Ro. & Mod. in l. sciendū. ff. de ver. obli.

Sebast. Sap.

d ¶Ad certū locum. Vide no. p Ang. in l. iustū. C. de eden. vbi dt p illū tex. q p inspectionem librorū cōis pbat negatiua, q qs nō solueritcol lectā & ibi Mod. allegant ɔcor. & ad hoc vide d.Ant. i c. cū ad sedem. j. de rest. spo.

12 ¶†Vltimo q̄ro, nunqd corā delegato possit fieri ɔuētio de actione orta post impetrationem rescripti. Damasus ī qōib. suis, vt refert Io. An. in c. dispēdia. de resc. li. 6. tandē tenuit q non. ar. in l. nā & seruius. §. si viuo. ff. de neg. gest. vbi dr, q si quis gessit negotia alicuius, eo mortuo non tenetur noua inchoare, sed antiqua pficere: ad idē c. fi. de rescr. vbi patet q rescriptum non extēditur ad futuras lites in cā ɔuentionis. Idem ergò in cā reconuentionis: fatetur tñ q si nulla ɔpetebat actio ex quo non fuit repulsus: sed postea incipiat cōpetere fertur p reo snīa pl. si rem alienā. ff. de pig. ac. facit c. Abbate sane. de re iu. lib. 6. & q no. Io. An. in d. c. fi. Io. An. in c. dispendia dicit hoc d. Damasi habere æqtatem: vt vniformis sit virtus rescripti in actore, & reo, & vt tantominᵘ p rescriptū piudicetur ordinariç potestati. fatetur tñ q decretavlt. de rescr. solum loqtur in impetrante. & de hoc eum in add. Spe. in ti. de resc. pñta. ad fi. vbi idē dicit. & idē vr voluisse ibi Spe. fm eū. Hanc eandē snīam seqtur Io de Lig. s. c. pxi. dicens q reconuentio fit auctoritate rescripti q non extēditur ad futuras lites. Ho. s. c. pxi. & latiᵘ in summa. e. ti. §. qualr. ver. qd si ius. tenet oppositū. mouetur qa reconuentioni locus est qñcūq; ad lit. ɔtest. vt dixi s. c. pxi. nec in hoc iura distinguunt, an actio sit orta ante, vel postea. nec vires rescripti recipiuutur q̄tum ad reconuentionem: sed tm̄ eqtas: vt s. c. pxi. & in d. l. cum Papinianus. & 3. q. 8. cuius in agendo. Item in recōuentione delegatus vr ordinarius cum hoc hēat à lege. vt ff. de iu. om. iu. l. & qa. vnde rescriptum hoc casu plus pdest reo q̄ si ipsemet impetrasset: & cū seqʳur d. An. in c. pced. qa iurisdō in hoc esset per hoiem pbabilis: ergò & per legem: sicut sentit Bar. in simili in pa ll. aut. & ɔñr. Item iurisdō in cā ɔuentionis imprimitur ab actu reconuentionis nō à die rescripti impetrati: sufficit ergò qd actio habuit ortum fm tempus recōuentionis: licet non habuit fm tps dati rescripti seu impetrati, quicqd senserit gl. in l. oīum ff. de pc. hanc opi. seqtur d. Ant. s. c. px. & eam puto verio rem. in reo. n. non pt dubitari de fraude cum ipse nō impetrauerit rescriptum, & sic non fuit sibi imputandum. Item ex quo lex tollit
a facultatem ᵃ reo adeūdi alios iudices durante primo iudicio: vr indistinctè dedisse sibi iudicem apud quem ɔueniat. Vñ c. dispendia. §. reus quoq; loqtur indistinctè. Satis. n. est, q tpe quo vult eum recōuenire dicit eū sibi obnoxiū: & si diceremus ɔrium oportet dicere, q posset reconueniri actor corā alio iudice, qa lex tūc aufert alios cum dat sibi istū apud quem ɔuenitur. vbi dixi in c. præce. sed melius est dicere, q coram eodem possit q̄ apud alium trahat actorem.

¶De litis contestatione. Rubr.

¶Quia post libelli oblōnem & mutuā petitionem seq debet litis ɔtest. ideò post ru. pcedentes subiicit istā de mā hr. 3. q. 3. offerat. & reperitur in 6. & qd sit litis ɔtest. dicā j. c. px. post. gl. 2. vbi diffinitur.

CAP. I.

1 *Litis contestatio inducitur per petitionem & responsionem factam in iudicio. num. 5 quæ si omittitur, processus est nullus.*
2 *Ecclesiastica persona potest agere pro iniuria sibi illata.*
Vniuersitas vel capitulum non excōicantur: sed singuli de ipsis.
3 *Solennitas iudicialis non præsumitur, nisi appareat in actis scripta.*
Negatiua probatur quando est coarctata ad certam qualitatem.
4 *Iudex debet ex officio declarare processum esse nullum, quando est etiam parte nō petente.*
Partes non possunt renunciare solennitati iudiciariæ.
5 *Solēnitas iudicialis si nō potest pbari, quia acta sūt deperdita statur cōfessioni ptis.*
6 *Litis contestatio an inducatur p responsionē ad positiones.*
7 *Litis contestatio vtrum possit fieri vna parte absēte: & si sine verbis.*
Litis contestatio an inducatur p responsionem factam ex interuallo.
8 *Confessio facta in libello valet, & prodest aduersario licet tempore oblati libelli, non fuerit præsens.*
9 *Litis contestatio quid sit, nu. 10.*
11 *Litis contestatio perpetuat actionem vsque ad 30 an.*
12 *Partes possunt dare potestatem iudici, vt procedat iudiciario ordine non seruato.*
13 *Litis contestatio vtrum inducatur per confessionem factam à reo.*
14 *Litis contest. inducitur per confessionem aduocati animo si non reuocetur confessio.*
15 *Litis contestat. inducitur: licet in responsione non dicatur animo litem contestandi.*
16 *Litis contestatio an inducatur: licet reus dixerit. respondeo non tamen animo litem contestandi.*
17 *Litis contestatio quomodo tollitur per contrarium actum.*
18 *Litis contestatio an inducatur per obiectionem exceptionum.*
19 *Lis an contestetur per responsionem factam libello in quo simpliciter ponitur narratio, & non petitio, nu. 21.*
20 *Papa cum sua præsentia supplet omnem defectum.*
In causis electionum vel prouisionum ecclesiarum proceditur siue contestatione litis: item in possessoriis.
22 *Narrata superflue, in libello vltra eius conclusionem non subiiciuntur necessitati probandi.*
Conclusio libelli semper attenditur, & sine conclusione libellus ruit.
Libellus continens conclusionem iuris sine alia narratione, valet.
23 *Libellus in quo petitur executio & non condemnatio valet.*
24 *Libellus in quo petitur condemnatio & non executio condemnationis, valet & concludit.*
25 *Lis contestatur etiam si reus respondeat, negando ius tantum vel causam.*
26 *Lis non contestatur per ista verba, volo litigare, vel non confiteor, nec nego.*
27 *Lis ad hoc vt sit contestata an sufficiat respondere per verbum credo, vel dubito.*
Positionibus respondetur per verbum credit, vel non credit.
Confessio de credulitate præiudicat confitenti sicut de veritate.
28 *Lis an contestetur si reus respondeat per verba iniuriosa: videlicet tu mentiris.*
29 *Litis contestatio probatur, si in actis reperiatur.*

1 Olim inter. ¶†Non per positiones, & responsiones, sed p petitionem in iure ppositā, & responsionem secutam fit litis contest. qua omissa nullus est processus. h. d. Et primo ponit pcessum iudicum & ipsorū relationem. Secundo ipsum processum decernit irritum & dicit quare. Secunda ibi, pcuratorib. ¶Casus literalis. Inter episcopum Nouien. ex parte vna: & capitulū S. Quintini ex altera, vertebatur qō super quibusdā iniuriis & sententiis excōicationum & quibusdam aliis articulis: super quib. causa comm ssa fuit iudicib. iudices factis solummodo quibusdam positionib. & responsionib. ad easdem: & auditis quæ partes pponere voluerunt: causam remiserunt ad Apostolicam sedem. Procuratorib. vtriusque partis in præsentia constitutis & examinato processu iudicum dñs Papa qa non inuenit litis cont. factā fuisse, processum ipsorum iudicum irritum nuntiauit. qa licet positiones & responsiones hincinde factæ fuissent super articulis pdictis: super hoc tñ non fuit ɔtestatio litis facta per petitionem in iure ppositam & re-
2 sponsionem secutam fit ɔtestatio litis. B. ¶†No. 1. q persona ecclesiastica potest agere pro iniuria sibi illata: de quo dic vt in c. grauis. de rest. spo. & melius in c. olim. j. de iniur. & quod capitulum potest excommunicari: nam vt patet in antiqua: & recitat hic Ioan. Andr. q capitulum irrogauerat iniurias episcopo, & episcopus propter has iniurias excommunicauit capitulum, hodie verò excommunicantur singuli, & non vniuersitas de qua dic vt legi. & not. in c. Romana. §. in vniuersitatem. de sent. excom. lib. 6. ¶No. 2. ex hoc & ex tex. q cum agitur de iniuria illata vel de sententiis censurç debet
3 fieri litis contest. alias nullus est processus. ¶†No. 3. & tene menti, q per inspectionem actorum probatur solennitatem iudicialē nō interuenisse: ex quo ergo debet inde cōfici scriptura, & si non appa
c rent scripta. præsumitur non interuenisse: non enim ᶜ præsumitur pro processu iudicis nisi quatenus constet legitimis documentis. vt in c. quoniam ɔ. j. de proba. & dic vt ibi plenè dicam. & in c. cum ad sedem. de rest. spo. facit q no. in c. in nostra. de ren. vnde in simili dicit Inn. in c. super his. de acc. q si excipitur contra promouendum quod non est subdiaconus. habet ipse probare se fuisse ordinatum: quia iura dicunt literas in hoc necessarias. 2. q. 1. legum. de clerico per totum. Idem no. gl. 2. quæst. 5. summa. & ex hoc no. vnum mo-
d dum probandi negatiuam quando est restricta ad certum locum, ᵈ seu certam scripturam: & ex hoc etiam infertur, quod pbatur non
4 matriculatus ex eo qa non apparet descriptus in matricula. ¶†No. iudicem ex officio ēt partib. non opponentib. si cōpetit processum nullum, debere declarare ipsius nullitatē. Et ex hoc tex. infero partes nō posse ēt tacitè renuntiare solennitatib. substantialib. de quo dixi aliquid in c. j. de lib. obl. Si tñ dubitatur probabiliter an interuenerit: quia perdita sunt acta: tunc statur super hoc confessioni par-
5 tium. tex est no. in c. fi. de proba. ¶†Vltimo no. q ad hoc vt inducatur litis contes. per responsionem factam ad petitionem oportet q petitio fiat in iudicio: nō ergo sufficit q libellus mittatur ad domū rei ēt nisi postea reiteret petitio in iudicio. & sic vr hic casus de eo quod no. Io. And. in addi. Spe. de libe. concep. §. nunc videamus. ad fi.
6 facit quod no. in l. vna. C. e. ti. ¶†Venio nunc ad gl. quæ primo opp. contra tex. videtur enim quod ppositiones & responsiones ad eas fiat litis conte. Nam positiones fiunt super intentione actoris: & responsiones ɔtinent ɔfessionem vel negationem: ergo est inducta contest. cum contestatio sit simul attestatio. ¶Gl. dat duas solutiones, vnam in principio: aliam propè finem. in ver. & potest ratio assignari, & c. Et satis bene respōdet Host. reddens alias rōes multum in hoc instat dicit. n. q per positiones. & rñsiones nō inducitur litis contestatio: quia litis contest. est fundamentum Iudicij positiones. & resp.

a ¶Verba Host. Pondera ēt qa gl. ī 2. rōe sentit opi. Cy. & pro ea facit rō q̄ colligit ex §. hic nobis. in gl. & Ang. in aut. de hr. & fai. And. Bar.

b ¶Gñali. Tu pondera, qa si pponitur factum in positiōe & seqr resp. & positio, est gñalis, vr q resultat litis ɔtest. vt in simili dixit Bar. in l. 1. ff. de exce. q si pponir factū ex quo resultat exceptio hr pinde ac si excepisset: ita dicamus in casu nostro. And. Barb.

Sebast. Sap.

c ¶In libello. Vide Lāfr. de Ori. in c. qm̄ ɔ falsā. in ver. rñsiones ver. pria ē. d pb.

d ¶Negotij vniuersalis. Pōdera, ēt quia hic non apparet qd fuerit datᵘ libellus: ergò si fuisset datus libellus & facta positio gñalis & rñsio ad positionē gñalē qd valuisset. And. Barb.

e ¶Positione gñali. Tu pōdera, qa Bart. in d. l. j. nō loqtur de positione gñali. sed loqr de positionib. particularib. & sic ñ dr illud ad q allegāt isti Doct. dictū illud quò ad particulares positiones: pbat iste tex. de positiōe gñali nihil dt: nisi dicas, q à ɔrio sensu pbat, sed non vr verū. qa in verbis narratiuis nō oritur dispositio iuris vt voluit Io. an. in c. dilecto de preb. pōdera ēt, qa inq̄tū tex. dt nō p positiones, & respōsiones & eas referendo ad principiū loqʳur de positiōib. particularib. ergò ñ ī spālib. Item inq̄tū dt p responsiones ad eas seqr q si in positione fiat mentio de libello q pbatur hec opi. Guil. pondera ēt qa per responsionē sequutā, qa vr referri ad petitionem. & sic pbatur hic dictū Abb. idem tenet hic Io. de Im. And. Barb.

f ¶Infertur. Pōdera qa dictū Host. vr verum ex eo: quia iura alleg. per eum pbāt: vt d. l. 2. §. 1. & d. §. patroni. & alleg. l. Paulus. ff. de lega. vbi phibitᵘ aduocare nō est phibitus mitte-

& resp. sicut & alie probationes sunt ædificium. differunt ergo sicut ædificium & fundamentum. vnum ergò nō operatur effectū alterius. Item sicut vna est lis: ita vnica dēt esse contestatio. sed si positiones, & resp. fierēt litis contest. tunc sequerentur tot fore contestationes quot sunt positiones, & resp. Itē litis contest. firmatur hoc titulo: materia vero positionnm in titulo de confes. & sic apparēt ista diuersa fatetur tñ Host. quod si positio fiat generalis de omnib. quæ continentur in libello: & ad illam fiat resp. affirmādo, vel negando quod facta est litis contest. talis enim positio firmatur per hunc titu. non per titulum de confessis: inducit optimum ar. ff. de reb. du. l. si is qui ducenta. §. vtrum. in fi. vbi dicit hoc exprimat eorum quæ obiiciuntur: quid nō feci. i. nihil horum feci: q. d. sufficiat quod oīa negētur: nec ob hoc c. quia intelligitur de singularib. positionib. quod patet in princ. ibi quibusdam positionib. & c. q. d. q de plurib. & singularib. positionib. loquitur non de vna vr. & de hoc in Spe. e. ti. §. 2. ad fi. imo plus dicit Host. q sine tali generali positione de leui lis non contestatur. Nam adueniente die sicut cōsuetum est dato ēt ad deliberandum debet iudex primo interrogare reum vtrum proposita in libello credat esse vera, & petita fieri debere. Et reo cōfitente, vel negante fit contestatio, & hoc est q dicit tex. sed per petitionem in iure proposi ā, & ruspon. secutam q. d. fm eum non sufficit q actor libellum in scriptis offerat quia libellus non loquitur, imò necesse est q contenta in libello proponat: hic ergò opus est verbis. inst. de ver. ob. in pr. C. de vsu l. j. & locum habet illud. c. ætatem habet de se loquatur. d cōsec. di. 4. cum pro paruulis. detrahere ergo petitionem propositam & resp. secutam & non fiet litis contesta. sicut aliàs dr de baprismo. 2. q. 1. detrahe. & probatur fm eum. C. e. l. vna. vbi dr inter litis contest. & editam actionem multum interest. lis enim vr cont. cum per narrationem negotij supple. factam à partib. vt s. dictum est: iudex causam audire ceperit. q. d. non eo ipso q libellus oblatus est per quem solum dr edita actio, sed ipso narrante. & loquente & reo rñdente fit ɔte. ad idem C. de iu. cal. l. 2. post prin. s. de ele. dudū. & de testib. psentiū. § prerea. li. 6. nec interest an iudice interrogante hoc fiat: & an p̄tes inter
a se hoc faciāt iudice ptribunali sedente, & auctorizāte. vt ff. de inter. act. l. si sine. 1. resp. hec sunt verba Hosᵃ sic ēt recitata hic per Io. An. cum qb. plura sunt examinanda. Primo. n. facit ɔcl'onem, q licet per posititiones particulares, & rñsiones ad eas non fiat litis cōtest.
b Secus tñ in positione gñali ᵇ quæ fit de ɔten-
c tis in libello ᶜ eā dem opi. tenet Bart. in l. vna. C. eo. sicut. n. in istis præliis corporalib. plium inter famulū & famulū nō appellatur plium, sed badaluum, sed qñ tota massa & totus exercitus vtriusq; partis inuicem ɔfluunt tunc dr prælium: ita hic per istas positiones particulares & rñsiones non inducitur litis ɔtest.
d sed per narrationem negotij vlis ᵈ & rñsionem secutam bene fit litis contest. sic loquitur tex. in præall. l. vna. Spe. eo. ti. § nunc dicamus. ver. & not. Circa hoc vltimum insta. sed tādem firmat sententiam q aut in positione ponitur nudum factum: & ad id respondetur: puta, sic ponit H. se mutuo dedisse cētum H. respondet hoc q positum est non esse verū. & tunc non fiat litis contest. aut ponitur factum ius: verbi gratia: ponit T. se dedisse mutuo centum H. quæ ibi debet. respondet H. q possum est non est verū: & tunc fiat litis ɔtest. ar. ff. de hære. inst. l. si pater. & l. seq. e. ti. Cy. in l. j. C. e. tit. dicit q ex quo præcessit petitio: tunc rñsio ad positiones explicitè factum in peti-

tione contentum continentes inducit ɔtest. aliàs fm eum lex esset imposita verbis, & nō rebus: vt l. 2. C. cum de le. ɔrium sentit hic gl. nostra. in fi. q̄ dicit, q licet. petitio fuerit oblata, non tñ inducitur ɔtesta. per positiones & resp. & hoc magis vr placere d. Ant. q̄ dcm̄ Cy. nisi dcm̄ Cy. restringat qñ positio fieret incōtinenti post libellum, & illi rñdetur nō dato termino ad pbandum vel positiones faciendū tūc. n. qñ fit ñ dato termino ad pbā lū vr positiones faciendū fieri hoc cēset solū pp libellū, & aīo ɔte. litē. & qa q̄ incōtinēti fiunt ineē vñr. & c. vt l. lecta. ff. si cer. pe. & c. officij. de ele. vel intelr put dixir Gul. de Cug. in d. l. vna. qñ post libelli porrectionē ritè formati fuit positio facta q̄ se referat ad libellū: vt qa dicit in vna positione: ergò pono illud quod narraui in libello tunc. n. inducit ɔtest. qa se retulit ad libellum: vnde vr negare contenta in libello. ar. C. de eden. aut. si quis in aliquo documēto. & j de fi. inst. c. inter dilectos. nec etiam placet. d. Ant. dictum Spe. præcedēs in iudiciis plenariis nisi præcesserit libellus, sed pt procedere in summariis in quibus sufficit qualisqualis petitio. Et in hoc vltimo vr d. Ant. sibi ɔriari in his quæ dixit in c. j. de li. ob. vbi tenuit post Io. An. q si reus non exigit libellum: sed resp. ad qualem qualem petitionem q lis hr pro ɔtest. de quo tñ dic vt ibi dixi. Ego vero puto simpliciter se sequēdo gl. nostram in fi. sui: vt nunq̄ inducatur litis ɔte. per positiones & resp. & intelligo siue fiant generales siue particulares: intelligendo tñ de variis positionib. & rō q̄ me mouet est. qa positiones vsu introductæ fuerunt ad faciliorem exitum litium pp cōfessiones habēdas: & vt releuaretur actor ab onere probandi vt dicit tex. in cle. sæpe. de ver. sig. non ergò fiūt ad ostendendum petitionē: vnde verba sunt assertiua & enuntiatiua: non ergo dnt operari effectum petitionis ar. in c. significauit de app. sed si libello oblato actor narrat factū in libello contentum, & reus rñdet: tunc fateor q inducitur sic litis cōtest. & sic intelligatur tex. & Bart. in d. l. vna. & hoc casu procedebat opi. Host. dum loqtur
e de positione generali. ᵉ Secus enim si eam faceret per modum positionis petendo interrogari partē de veritate iuramento præmisso, tunc enim intendit probare seu releuare se ab onere probandi non aūt petere, vnde tex. hic in decisione non refert se ad positiones particulares: sed generaliter dicit q non per positiones, & responsiones ad eas factas fit litis. conte. sed per petitionem iure propositam & responsionem secutam. & idem repetit tex. in c. dudum. 2. de ele. responsio ergò debet fieri ad petitionem: quia ille qui petit dicit se velle litigare, & respondendo ad eam habemus ɔtestationem. i. simul attestationem. & sic non placet dictū Cy. nec Spe. nec Guil. de Cug. nisi intelligatur vt statim dixi: & hoc quo ad primum.
7 ¶†Secundò ex dictis Host. infertur, ᶠ q ad litis cōtest. requiruntur
f verba, nec sufficit oblatio libelli ᵍ & responsio subsecuta: sed opor-
g tet quod post oblationem libelli interrogetur reus per iudicem: vel per partem iudice sedente pro tribunali an credat proposita in libello esse vera: & ad hunc intellectum nititur Hosti. adducere l. vnam præalleg. Pet. in l. edita. C. de edend. dicit, quod absente actore potest hodie fieri litis contest. per auth. qui semel. quia statim dato libello, & sic proposita facti narratione, actor est obligatus liti: & sic ex pate eius lis est contest. Et aduerte tu canonista, quia auth. qui semel. loquitur in casu. c. causam. de dol. & ɔtu. cum materia sua. Bart. in d. l. vna. C. eo. dicit omnes doct. tenere contrarium, quia hoc videtur contra tex. l. vnice. quæ videtur requirere præsentiam actoris & rei, & dicit speciale esse in d. aut. qui semel. quod perueniatur ad sententiam lite non conte. sicut quandoque in libello corporali quis potest aduersarium suum vincere sine libello: ita in casu illius aut. sine libello & sine lit. contest. potest vinci actor, ibi est tamen casus specialis, tamen secundum eum regulariter cōtra: nam sicut si vna pars esset in campo & alia non: non posset dici prelium, ita ex vna parte tantum altera absente non potest dici litis contest. imò plus dicit ibi Bar. quod per narrationem & responsionem factam ex interuallo non inducitur litis contest. quia in contest. quasi contrahitur. vt l. tertia. §. idem scribit. ff. de pec. sed contractus vel quasi impediuntur propter interuallum temporis inter interrogationem, & responsionem: vt l. 1. §. 1. ff. de verb. obli. & l. continuus. in prin. eo. ti.

re allegatiōes in scriptis gratis, & ibi Bar. ergò nō sunt paria narrare in voce, & scriptura. faciat illd Hieronimi in pœ. bibl. ibi: hēt nescio quid & c. & ad istum tex. & similia: dic. q dēt intelligi secundum d. l. 2. in §. 1. ar. l. sed & posteriores. ff. de legib. vide c. j. j. ti. j. Bal. hic damnat dictum Host. per text. in l. 1. §. edere. in ver. vel libello. ff. de edē. Pondera, qa non pbat ɔ Host. d. Pe. hic non r; dictum Host. vide cū tu pondera, qa n aut. qui semel. est casᵘ p dicto Hos. ibi actor produxit libellū & recessit postea reus comparet, & dicit q pceditur lite non ɔtest. & illū tex. alle. ad hoc Sal. i d. l. j. C. e. pondera l. j. C. e. in ver. narrationem audire cæperit vñ aliud est audire. aliud leger. & ibi dt audir. ergo exprimi voce resp. & narraō. tene menti. An. Bar.

Sebast. Sap.

g ¶Oblatio libelli. Vide. imo. in l. si domᵘ. 6 q ɔfitetur. ff. de le. j Rotā dec. in 6. ti. de lit. ɔte. in nouis.

Item

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sebast. Sap.

a ¶ Si professio. An cõstituendo inducat litis cõtestatio. vide Bal. in l. si reus de, pe. Card. in cle. sæpe. q. 26. de ver. sig. & in c. dudũ. 2. de ele. & quo pcõfessionẽ aduocati in ducatur litis cõtestatio declarat Bald. & Pau. de Ca. in l. j. C. de erro. aduo. Abb. in c. pastoralis in j. no. vbi And. Sic. & de iu.

b ¶ Destruitur. Pondera text. in l. 1. C. de li. cõte. in ver. negotij narratio. vbi ẽ text⁹ & diffinitiõe gl. imo vi. & diffinitio gl. fit optima. & moueor ẽt ex l. j. C. e. vbi dr̃ p narrationẽ. & rñsio rem, & negando. & c. item moueor ex eo quod vult Bar. in l. j. ff. de excep. vbi dr̃, & si reus narrat factũ erit exceptio, ita dicamus & oritur actio, & petitio ex narratione facti. facit c. sinautẽ. de reser. & quibi voluit d. Ant. facit c. dilectus de iud. vbi dr̃, & sufficit narrare factum: nec ob. istetex. dum dr̃, per petitionẽ. ga important officiũ narrationis. & non intelligitur ille tex. de narratione in qua colligit petitio: & ad istũ tex. dicas & est glo. & declaratio illarũ ll. vt intelligat & narrationẽ in qua colligit petitio. An. Barba.

Sebast. Sap.

c ¶ Dictum fundũ. Hoc pcedit capiendo iudiciũ stricte, large. n. capiendo iudiciũ incipit à citatione. vide Pau. de Castr. ita declarantẽ in ru. C. de in ius voc.

Zacharias.

d ¶ Siue negãdo. Est a dubiũ, q litis ꝓtestatio possit fieri negatiuè, vt p Bald. in l. 2. C. de iura. ca. cũ vul. sed vid optimũ modũ extorquẽdi litis ꝓtestationẽ à tergiuersante quẽ ponit Bal. in c. cũ ad fedẽ. j. de rest. spol. p bo. gl. 8 ibi. scilicet qđ actor dum obiicit libellũ parti qđ faciat vt legat ei iussu iudicis: & iterrogat⁹ rñdeat an credat ꝓtenta in eo esse vera: q si rñdeat siue affirmatiuè siue negatiuè

Item sicut videmus in corporali ꝓlio: si vnus veniret in cãpo hodie & postea reuerteretur & alius eras non diceretur ꝓlio inter eos vita ex interuallo non ꝑt dici litis ꝓtest. Item hæc duo, s. de parte absentis & de interuallo probantur ex significatione non supra, litis cẽ ꝓte. dr̃ à cõ. q est simul, quasi simul attestatio in lite: sed ex interuallo vel inter absentes nõ potest dici ista simul attestatio interuenire, cm eum. Sed ꝑ vtrunq; dictum ꝓperio dnos de Rota tenere decisione. 342. vbi sic forma liter dñt, q si dato libello per actorẽ petatur reum ꝓpelli ad rñdendum libello. & reus respõdeat ꝑsitendo partẽ, & partem negando: huius rñsionis rei actor, nihil dixerit vel ẽt ꝑsens non fuerit, facta est lit. ꝓte. per vtranq; partem, q a litis ꝓte. fit per narrata, & petita in iure proposita ex parte actoris, & rñsionem secutam ex parte rei: vt patet in hoc c. & in c. dudũ. de ele. prout accidit casu proposito. datus. n. erat libellus, ꝓ parte actoris in quo cõtinebat narratio facti & petitio, in quib. ipse sp persistebat ad quem fiebat directa rñsio p reum, ꝓsitendo, & negando, q sufficit p iura antedicta, ergò &c. dubium. n. fecit cm eos, ga litis ꝓtestatio nihil aliud est q̃ simul attestatio vel mentis declaratio volentiũ litigare. videbat ergò, q simul & eo tpe deberet concurrere petitio actoris, & rei rñsio, vt l. consensu. ff. de act. & obl. ad q rñdebatur, q dato libello per actorem sp stabat de aio suo litigandi, maximè instando vt reus ꝓelleretur ad rñdendũ, & sic psistẽdo in sua petitione sp habuit aĩum litigandi q sufficit: rñdendo ergò huic petitioni statim fuit facta litis ꝓtest, & fuit simultanea ꝓp̃ currentiã animorum, & pp hoc dictũ fuisse saluatum vnum magnũ ꝓcessum habitum in quadam cã ardua. Hinc ergò volunt tria pariter ꝑ dicta Hof. & Bar. li cet de eis non faciant mentionẽ, videlicet, q ꝓte. ꝑt fieri absente ꝓte, ex quo obtulit libellum & persistit in sua petitione. Sed ꝺ, q tpis interuallũ inter obl̃onem libelli, & rñsionẽ non vitiat. Tertiò, q non requruntur verba in ꝓte. fienda, sed ẽ satis porrigere libellũ ꝓtinẽ tem narrationẽ & petitionem, & q rñsio sequatur. Et cm hunc vltimũ modũ sepissimè & quasi sp practicatur q me vbi sunt boni ꝓcuratores & aduocati, & hoc sæpe fieri vidi vbi legi sex an. ꝓtinuis. hanc eandem opinionem sequunt hic d. And. & d Car. approbantes dec. i. Rotæ. opin. Bar. ꝑ. ꝓcedere si porrecto libello & petitione ps reuocat libellum anteq̃ rñdeatur, sed si dimittit penes iudicem & instat vt rñdeatur nõ apparet rõ quare ex respõsione secuta in termino sine alia negatione nõ debet fieri litis conte. imò dico sufficere consensum partis qualitercunq; que apparear, & pro hoc adduco tex. opt. in c. cũ cãm. de app. vbi resp. aduocati ad libellũ sufficit ad lit. conte. si confessio a talis non reuocatur per partem. vt ibi sic aperte, p hanc ibi, q non regulatur p omnia fm stipulationem, quia aduocatus nõ potest stipulari pro client tulo cum non habeat mandatum ad hoc q no. in l. si ꝓcuratori præsentis. & l. stipulatio ista §. alteri. ff. de ver. obl. debet ergò regulari fm ꝺctus iurisgentium qui possunt perfici p epistolam. vt l. 1. ff. de contrah. empt. & in d. l. consensu. & per epistolam quis confitetur & valet. vt l. publia. ff. de depo. ¶ † Item ga confessio facta in libello prodem aduersario, & potest se ex ea fundare: licet tempore oblati libelli non fuerit præsens & hoc quia scripta semper loquitur: vt in l. cum precum. C. de lib. eau. & quod no. per Bar. in l. certum. ff. de confes. & dicam in c. fi. ꝺ. de confes. ad idem c. appella. de ap. lib. 6. cum ibi no. in gl. fi. & vide tur probari iudicio meo in c. 1. de libel. obla. vbi exigitur libellus, vt libellãti respõdeatur:

nec requritur, q denuo viua voce fiat petitio seu interrogatio: ad idem tex. in cle. sæpe. de ver. sig. in §. verũ, & in c. j. ti. ꝓ. vbi satis ꝓbatur qđ inducendã ꝓtestationẽ sufficit rñdere libello actoris: nec sunt alia verba necessaria. Idẽ vr̃ velle apertissimè hoc c. & c. dudũ. de ele. vbi dr̃, q per petitionem in iure ꝓpositã & rñsionem secutã fit lit. ꝓtest. non ergo requritur alia interrogatio. nec est curandum de interuallo: satis. n. est exibuisse peritiõem tradendo libellũ benè ꝓpositum, & q fuerit secuta rñsio: vt satis declarat tex. i. c. ꝓxi. & alia superius alle. ¶ Er hoc infero aliud, q non requiritur iudicis interrogatio: licet aliud senserit hæc gl. q a hoc nullibi reperitur: & apertissimè sensit d. de Rot. in l. præall. Satis enim est q respondit ad petitionem actoris: & facit l. si sine interrogatione ff. de inter. act. vbi dr̃ q si gs in iure respõdit sine interrogatione hr̃ pro interrogato. Nec ob. prædictã⁹ tex. in l. vna. C. e. in fi. qui vr̃ exigere narrationem, qa debet intelligi de narratione quæ fit in libello. vt dicit d. Anto hic & benè. cum. n. ille tex. valde gñaliter loquatur: debet reduciad iura canonica quæ magis ꝑficiè attingũt istã mãm, & hoc quo ad primam partem glo.

9 ¶ † Secũdo gl. prin. q̃rit qđ sit lit ꝓte. Et rñdet q est negotij principalis inchoatio apud iudicem facta vera narratio, & subsecuta rñsio sine negando sine ꝓsitendo, exigitur tñ fm gl. aĩus in ꝓtestãdo: vnde si ꝓtestatur qđ non intendit lit. ꝓtest. non erit contestatio facta &c.

¶ Hic sunt quatuor examinanda. primo circa diffinitionem secundo, an reus ꝓsitendo videatur litem ꝓtest. tertio, an præsumatur animꝰ ꝓtestandi ex simplici rñsione. quarto, an ꝓtestatio impediat lit. ꝓte. & sic examinat

10 erit tota gl. ¶ † Circa primum, videlicet diffinitionem dicit Hosti. & post eum Io. q hæc

b diffinitio destruitur b hic per istum tex nam per positiones & respõsiones narratur hinc inde negotium coram iudice & rñ non fit lit. ꝓte. ideo diffinit sic: q litis ꝓte. est fundamentum iudicij per petitionem in iure ꝓpositam & congruã rñsionem secutam aio ꝓtestandi litem factũ: quo omisso si in figura iudicij ꝓcedat vexatꝝ inanib. laborib. & sumptib. litigãtes. Et ofa hæc verba diffinitiõis p ordinẽ reassumẽs Hos. dr̃ hic merito est dictũ fundamentũ: c ga dr̃ litis initiũ. de of. del. c. sup quæ

c stionũ. §. intentionis aũt. & nõ dr̃ lis mota ꝓprie. dever. sig. c. ex parte. 2. nec dr̃ qs petere: s; petere velle. ff. rem ra. ha. amplius. p ipsam ãt firmatur iudicium & psicitur petitionis iniu

11 ria. ff. de in ius vo. q̃uis. ¶ † Perpetuatur actio vsq; ad xl. annos. C. de ann. exc. l. j. & C. de psc. 30. an. l. fi. Et bene dr̃ per petionẽ. Sin scriptis porrectam: alias eõ de quo in c. j. de lib. ob. Et bene dr̃ in iure, quia extra iudicium non ꝓtestatur lis. vt patet. 3. q. 3. c. inductio offeraf. s. ti. j. c. i. ff. de inter. ac. voluit. alioqn qñcũq; aliqs rusticus peteret aliqd ab alio extra iudiciũ eo negãte fieret litis ꝓte. Sequr. ꝓgruam responsionem, s. vt ipsam petitionem ꝑsitetur vel neget vt seqr̃. vide de hoc. s. de ele. dudũ. Sequr. aũo ꝓtestãdi: de hoc ꝺ. in tertio & vlt. memb. Quo omisso si in figura iudicij & ordinario, &c. q iõ sic dr̃, qa hoc omisso dari ꝑt iudici ptãs q̃ ingrat & arbitretur vt sibi vr̃. de hoc s. de li. ob. c. j. Et bñ sequitur vexantur

12 & inanib. &c. qa vt patet, hic, ꝓcessus est nullus: & hæc diffinitio est bona & no. ¶ † Ex hoc vl. no. q ꝑt iudici dari ptãs per partes inq̃rẽdi & arbitrandi non seruato ordine iudiciario. ꝺ quo dic vt plenè no. in c. j. de lib. ob. & in c. de

13 causis de of. del. & in c. fi. de re. iu. li. 6. ¶ † Quæro quò ad fm an si reus respondeat confitendo videatur litem contestari. glo. hic sentit q sic, in eo quòd dicit siue confitendo siue

d negando, d sed alias & melius distinguit in

lis est ꝓtestata, vt plenè ibi per eũ & per Spe. in ti. de li. conte. § 2. vers. & not. forma 2.

Ant. Franc.

¶ Circa istam mãm de litis conte. quid illa sit, vide in c. dudum. 2. de ele. & in c. eũ causam. de iu. cal. & in c. prout. de dol. & contu. & in l. rem non nouã. C. de iud. & vide larè per Spe. in ti. de lit. conte in §. i. & ibi omnino Io. An. in ad. & per Ho. in sum. c. tit. deli. ꝓte. & adde, q litis cõte. est de substantia iudicij: vt est gl. in d. c. dudũ. & per Spec. in ti. de contu. in §. 3. in ver. si verò. imò litis ꝓtest. dr̃ esse principium iudicij: vt per Spec. in ti. de cita. in §. fi. in ver. & no. in ti. de li. ꝓtest. in prin. & qualiter fiat lit. cõte. vide p Spe. hoc eod. ti. in §. 2. & per Cy. in l. 2. C. de iu. ca. & vid omnino d. Car. in cl. sæpe. in 23 q. de ver. si. & adde, quia lis si contestatur per propositionẽ exceptionum dilatoriarum, nec etiam per exceptionem iuramẽti; vt per Bart. in l. 1. C. de lit. cõte. nec ẽt sit ꝓtestatio p. ꝓpositionem exceptionis ꝑ iudicialis impedientis litis. ꝓcessum: vt p Bal. in c. 1. de ꝓro. inter vas. & epi. quid si iudex mandat partib. litem ꝓtestari, & parte non rñdente libello, ꝓnunciat litem haberi p. ꝓtestata. an istud sufficiat, vide per Pau. de Cas. cõs. 212. & an si reus rñdẽdo libello vtat verbis iniuriosis: put ta, qa dr̃, tu mẽtiris: an inducat lit. ꝓt. vid Bald. in l. turpia. ff. de leg. 1. q. dr̃ q sic: de quo etiã videndũ est in aut. aufferat. C. de lit. cont. & in l. j. c. ti. vbi plenè tractat per q̃ verba fiat lit. cõte. ¶ Et an, ꝓbet lit. ꝓte. p verba iudicis q dr̃ in sniã, visa litis ꝓte. & c. vide q̃ plenè no. per Inn. & doc. in c. quoniam contra. de probat. & vide quæ habentur in l. sciendum. ff. de ver. oblig. vbi plenè per Io. de Im. & Ale. post eum. c. dudum

c. dudum. 2. de ele. q aut nondum oblato libello reus confitetur, & tunc non fit ꝓtestatio: qa nõ præcessit petitio, & hoc casu nõ fertur snia diffinitiua: sed fit præceptum reo vt soluat intra certum tps. aut confiteatur libello oblato, & inducitur ꝓtestatio si ꝓsitetur animo litem ꝓtestandi, & fertur tũc diffinitiua, & hoc qa iura simplr̃ dñt qđ per narrationem & rñsionem fit lit. cont. nec ẽt distinguunt ꝓsitendo vel denegãdo: & hoc ẽt, pbat ipsa sigñatio verbi, ꝓtestari. i. simul testari, & ita reus qui ꝑsitetur simul attestatur super re petita. Idem dicit gl. l. vna. C. e. & sentit gl. 2. q. 1. nos in quen. j. & Cy. & vltra mõ. vt refert Bal. in d. l. vna. tenent simplr̃ nõ fieri lit. cont. p. ꝓfessionem, qa ꝓfessio ordinatur ad fugiendum iudicium: iõ nõ inducitur lit. ꝓtest. imò debet ferri absolutio ab instãtia iudicij. arg. l. si reus. ff. de proc. q hoc ẽt vr̃ tex. l. si domus. § . q. ꝑsitetur. ff. de le. j. Item fa. tex. l. rem nõ nouam. § . patroni. C. d iud. ibi, p narrationem, ꝓpositam & ꝺictionem obiectam: & sic requiritur ꝺictio Bar. in d. l. vna. dicit, q p ꝺictionem in dubio fit lit. cõt. vt d. § . patroni. cum si. sed alibi dicit tex. b per narrationem, & rñsionem, nec distinguitur vtrum sit rñsio ꝓdicens aut ꝓfonans, vt l. r. & 2. C. de iu. cal. nec ob. ll. all. in ꝑrium, imò ꝑcordant cum gl. si rectè inspiciantur. nam ꝑt esse quis ꝑsitetur eo ꝓposito q nõ cogatur subire iudicium. ita loquuntur ꝑria. volebãt enim ibi Bar. im so. uere, item ꝑt qs confiteri eo animo, vt iudicium subeat & feratur diffinitiua. ita loquuntur gl. sicut videmus in bello corporali: nam ꝑt esse q qs nolẽs præliari reddit se victum, sed vult esse in prælio & vult q per vim libelli capiatur. ita in ꝓposito licet vtile imò necessariũ, vt puta ꝓp̃ seruandam stipl̃onem de euictione, vt l. vtiq;. ff. de rei ven. & de ne. ge. l. si autem. Idem vr̃ velle Gul. de inducitur lit. conte. sed si simplr̃ ꝑsitetur & dicit nolo litigare, non conte. all. l. in trib. ff. de iud. nam iudicium fa. erc. datur inter volẽtes: idem ff. de iu. iu. nam postea § . si is q & l. si tutor. ff. de iud. cum si. hãc si reus latius attingens mãm dicens q si ꝓfessio fit cum aliquali narrata & nego petita fieri debere, vel si cõfiteor mutuum, & dico omnia ꝑsiteor allego in opiam: his. n. casib. & sim. lib. planum est q simplr̃ dicit adhuc litem fore conte. qa iura sunt ꝓrenta sola rñsio fit lit. conte. & idem voluit Cy. in l. 2. C. de iu. cal. q. 4. Si aũt ꝓfessio fit ne, neque exigunt ꝺictionem C. et l. vna. de iu. cal. l. 2. de elect. dum. 2., nec ob. l. rem nõ nouam. C. de iud. qa ibi exigit ꝺictionem ꝑp iurm aduocatorũ, de quo ibi tract nec ob. si dicatur q si ex connem ꝓtrouersiæ, quod erat impossibile, qa ex quo nulla est ꝓtrouer ꝓtrouersia, saltem in quantum permisit se trahi & petiit & recepit libellum: & fortius hoc procedit si in aliquib. dilatoriis est ꝺictum vel in stitum. Non ob. l. si reus. qa illa nõ loqtur de ꝓfessione quæ est actus iudiciarius: sed loqtur de oblatione solutionis, quæ est actus extraiudicialis. Cõfessio. n. est actus ordinatus ad litem. sed oblatio

14 solutionis non, imo ordinatur ad excludendam illam. ¶ † Adeo ista sunt vera, vt ẽt per ꝓfessionem aduocati animo litigandi inducitur ipsa veritas. Concludo ergò renẽdam gl. d. c. dudum. cum si q ponit

15 veritatem. ¶ † Venio ad tertium, quia gl. regrit animum litem contestan. an istud sufficiat, vide per Pau. de Cas. cõs. 212. & an si reus rñdẽdo libello vtat verbis iniuriosis: put ta, qa dr̃, tu mẽtiris: an inducat lit. ꝓt. vid Bald. in l. turpia. ff. de leg. 1. q. dr̃ q sic: de quo etiã videndũ est in aut. aufferat. C. de lit. cont. & in l. j. c. ti. vbi plenè tractat per q̃ verba fiat lit. cõte. ¶ Et an, ꝓbet lit. ꝓte. p verba iudicis q dr̃ in sniã, visa litis ꝓte. & c. vide q̃ plenè no. per Inn. & doc. in c. quoniam contra. de probat. & vide quæ habentur in l. sciendum. ff. de ver. oblig. vbi plenè per Io. de Im. & Ale. post eum. c. dudum. 2. de ele. q aut nondum oblato libello reus confitetur, & tunc non fit ꝓtestatio: qa nõ præcessit petitio, & hoc casu nõ fertur snia diffinitiua: sed fit præceptum reo vt soluat intra certum tps. aut confiteatur libello oblato, & inducitur ꝓtestatio si ꝓsitetur animo litem ꝓtestandi, & fertur tũc diffinitiua, & hoc qa iura simplr̃ dñt qđ per narrationem & rñsionem fit lit. cont. nec ẽt distinguunt ꝓsitendo vel denegãdo: & hoc ẽt, pbat ipsa sigñatio verbi, ꝓtestari. i. simul testari, & ita reus qui ꝑsitetur simul attestatur super re petita. Idem dicit gl. l. vna. C. e. & sentit gl. 2. q. 1. nos in quen. j. & Cy. & vltra mõ. vt refert Bal. in d. l. vna. tenent simplr̃ nõ fieri lit. cont. p. ꝓfessionem, qa ꝓfessio ordinatur ad fugiendum iudicium: iõ nõ inducitur lit. ꝓtest. imò debet ferri absolutio ab instãtia iudicij. arg. l. si reus. ff. de proc. q hoc ẽt vr̃ tex. l. si domus. § . q. ꝑsitetur. ff. de le. j. Item fa. tex. l. rem nõ nouam. § . patroni. C. d iud. ibi, p narrationem, ꝓpositam & ꝺictionem obiectam: & sic requiritur ꝺictio Bar. in d. l. vna. dicit, q p ꝺictionem in dubio fit lit. cõt. vt d. § . patroni. cum si. sed alibi dicit tex. b per narrationem, & rñsionem, nec distinguitur vtrum sit rñsio ꝓdicens aut ꝓfonans, vt l. r. & 2. C. de iu. cal. nec ob. ll. all. in ꝑrium, imò ꝑcordant cum gl. si rectè inspiciantur. nam ꝑt esse quis ꝑsitetur eo ꝓposito q nõ cogatur subire iudicium. ita loquuntur ꝑria. volebãt enim ibi Bar. im so. uere, item ꝑt qs confiteri eo animo, vt iudicium subeat & feratur diffinitiua. ita loquuntur gl. sicut videmus in bello corporali: nam ꝑt esse q qs nolẽs præliari reddit se victum, sed vult esse in prælio & vult q per vim libelli capiatur. ita in ꝓposito licet vtile imò necessariũ, vt puta ꝓp̃ seruandam stipl̃onem de euictione, vt l. vtiq;. ff. de rei ven. & de ne. ge. l. si autem. Idem vr̃ velle Gul. de inducitur lit. conte. sed si simplr̃ ꝑsitetur & dicit nolo litigare, non conte. all. l. in trib. ff. de iud. nam iudicium fa. erc. datur inter volẽtes: idem ff. de iu. iu. nam postea § . si is q & l. si tutor. ff. de iud. cum si. hãc si reus latius attingens mãm dicens q si ꝓfessio fit cum aliquali narrata & nego petita fieri debere, vel si cõfiteor mutuum, & dico omnia ꝑsiteor allego in opiam: his. n. casib. & sim. lib. planum est q simplr̃ dicit adhuc litem fore conte. qa iura sunt ꝓrenta sola rñsio fit lit. conte. & idem voluit Cy. in l. 2. C. de iu. cal. q. 4. Si aũt ꝓfessio fit ne, neque exigunt ꝺictionem C. et l. vna. de iu. cal. l. 2. de elect. dum. 2., nec ob. l. rem nõ nouam. C. de iud. qa ibi exigit ꝺictionem ꝑp iurm aduocatorũ, de quo ibi tract nec ob. si dicatur q si ex connem ꝓtrouersiæ, quod erat impossibile, qa ex quo nulla est ꝓtrouer ꝓtrouersia, saltem in quantum permisit se trahi & petiit & recepit libellum: & fortius hoc procedit si in aliquib. dilatoriis est ꝺictum vel in stitum. Non ob. l. si reus. qa illa nõ loqtur de ꝓfessione quæ est actus iudiciarius: sed loqtur de oblatione solutionis, quæ est actus extraiudicialis. Cõfessio. n. est actus ordinatus ad litem. sed oblatio

14 solutionis non, imo ordinatur ad excludendam illam. ¶ † Adeo ista sunt vera, vt ẽt per ꝓfessionem aduocati animo litigandi inducitur ipsa veritas. Concludo ergò renẽdam gl. d. c. dudum. cum si q ponit

15 veritatem. ¶ † Venio ad tertium, quia gl. regrit animum litem contestan. an istud sufficiat, vide per Pau. de Cas. cõs. 212. & an si reus rñdẽdo libello vtat verbis iniuriosis: put ta, qa dr̃, tu mẽtiris: an inducat lit. ꝓt. vid Bald. in l. turpia. ff. de leg. 1. q. dr̃ q sic: de quo etiã videndũ est in aut. aufferat. C. de lit. cont. & in l. j. c. ti. vbi plenè tractat per q̃ verba fiat lit. cõte. ¶ Et an, ꝓbet lit. ꝓte. p verba iudicis q dr̃ in sniã, visa litis ꝓte. & c. vide q̃ plenè no. per Inn. & doc. in c. quoniam contra. de probat. & vide quæ habentur in l. sciendum. ff. de ver. oblig. vbi plenè per Io. de Im. & Ale. post eum. c. dudum

quod ex quo verba sint apta, præsumitur animus contestandi: ex quo aliud ñ apparet. & hoc vr̃ et voluisse Inn. in d. c. cum M. de cõst. nam iõ ꝓtestatio defendit conte. litis. vt statim dicam: quia in dubio præsumitur quod animo litis conte. fiat, alias enim nõ esset necessarjò protestatio quod rñdet animo litis conte. si non præsumꝛe

16 retur animus nisi hoc exprimatur, & hoc est quò ad tertiũ. ¶ † Ad vltimum veniendo, an protestatio, quod rñdet animo non conte.

a litis impediat⁸ conte. gl. hic q sic, & idem gl. l. vna. c. ti. & In. in præal. c. cum M. de const. quia rñsio potest fieri animo contest. litem & instruendi iudicem. idcò ex quo protestatur vr̃ hoc facere animo instruendi iudices, & sic protestatio non est ꝺ ria facto fm Inn. in d. c. cum M. & hæc q. vide plenissimè in Spe. c. ti. §. 2. ver. ex præmissis patet. & per Io. An. in reg. exceptionem de re. iu. li. 6. in mer. vbi narrat hanc q. fuisse dispũtatam per diuersos. & ponit varias sol. diuersorum. & vr̃ ipse Io. An. sequi opi. Mar. Sil. & Azo. coniungendo eas

b in hunc modum, quod aut iudex b & aduersarius nõ ꝺicunt protestationi, & impeditur litis contest. quia ad litis conte. requiritur animus cum sit quasi ꝺctus. vt in aut. de exhib. & introd. re. §. illud. l. 3. §. idem scribit. ff. de pecul. sed ex protestõne apparet animum deesse, & hoc q̃ post protestationem incontinenti sequitur rñsio. Si aũt rñdet ex interuallo vr̃ recessisse à protestatione. ar. ff. loc. cum in plures. §. locator horrei. & placuit Host. in c. cum M. de const. Aut iudex ꝺixit protestationi, & idem fm eum quod non sit inducta lit. contest. quia cum depender à voluntate partis & non iudicis nõ potest ꝺictio iudicis inducere consensum & animũ partis maxime cum iudex non possit præcisè cogere reum ad rñdendum seu lit. conte. vt no. in aut. qui semel. C. qũo & q̃ñ iu. & idem putat si actor ꝺicat & protesteꝛ in ꝑrium. quia sua protestatio non tollit protestationem aduersarij. cum fiat super dependentib. tñ à suo consensu & voluntate. iuxta no. per Io. An. in reg generali. de reg. iu. li. 6. ver. sed pone. & plenè no. in d. c. cum M. in materia protestationis. & hanc snĩam tenet Bar. in præal. l. vna specihcè tñ attingit: q̃ñ rñdet ex interuallo post protestationem vr̃ ẽt sequi d. An. licet per alia verba præterquam in vno mẽbro in quo vr̃ sequi opi. But. & Gul. de Cu. videlicet q̃ñ iudex non admisit protestationem: vt quia dixit protestationem hanc non admitto: sed volo quod respondeas animo lit. conte. quo casu dixerunt, q protestatio non iuuat, quia ex quo acquieſcit iudici & rñdet vr̃ velle ꝙ superior vult, & acqeſcere recensetur suæ interlocutoriæ, ex quo saltem post verba iudicis non repetit protestatione, ad hoc al. But. l. debet. §. j. ff. nau. cau. sta. Ego in hoc vlt. puto, q aut reus rñdit ad libellum præmissa protestatione, & iudex post rñsionem dicat, ego non admitto talem protestationem, & tunc procedar prima op. cũ. n. dependeat ab animo suo an rñdeat animo lit. cont. ꝺictio iudicis sequens nõ ꝑt ponere intentionem vbi non adest, maximè in omnib. ꝛctibus seu quasi. & si vnum senserit vna pars, & aliud alia nihil agitur, quia non est ibi consensus. l. in omnib. ff. de act. & obl. aut reus primò præmisit protestatione, quod per ea quæ dicit non intendit lit. conte. & antequam respondeat iudex contradicat, & reus postea respondeat, & tunc si repetit eandem protestationem, tunc idem quod s. Si verò post contradictionem iudicis simpliciter respondeat, tunc vr̃ animo lit. contest. & videtur voluisse acquieſcere interlocutoriæ iudicis. arg. opti. ex his quæ no. in gl. in clem. vna de dol. & cont. in ver. manifestè. in prin. & facit d. l. cum plures. §. locator. ff. loc. & d. l. debet. & q not. in d.

17 c. cum M. ¶ † Et ad id q dr̃ *communiter* protestationem tolli per ꝺrium factum. de const. cum M. & l. vbi repugnantia. ff. de reg. iu. & q no. in c. solicitudinem. de app. rñde vt no. In. in d. c. cum M. & s. ꝺixit. quod procedit, nisi factum sit multipl̃r intelligibile, & fm vnum intellectum factum non est ꝺrium protestationi fm alium sic, tunc si protestatur intelligitur facere fm intellectum nõ ꝺrium, vnde in proposito vr̃ rñdere animo instruendi iudicem & non lit. contest. & sic nulla ꝺrietas. vel dic, vt no. Bar. in d. l. vna. quod ad id̃ tendit. dicit enim protestationem operari q̃ñ protestatio respicit vnum, & factũ aliud. nam ex lit. contest. oritur quasi contractus protestatio ordinatur ad tollendum istum quasi contractum, non autem responsionem, & sic sunt diuersa. Secus si concernerent vnum, vt quia respondet & confitetur quod animo non respondendi: tunc enim enim tollitur per contrarium factum: quia concernunt idem factum. & hoc tencas, quia est mera veritas. Et per hoc habes totam

18 descendo ad materiam examinã-lam, & pri-

a ¶ Impediat. Adde Alex cons 85. lib. 4.

Zacharias.

b ¶ Qd autẽ iudex. Nõ ob. tali ꝓtestõe, & d qa fecimẽtiõnẽs. in prin. huius c. ꝑt iudex ꝓcipere tali ꝓtestãti vt litẽ pure ꝓtestef. q̃ si recuser, q̃uis nõ possit illam hr̃e, ꝓtestata potentiũ procedere ad primũ & secũdum decretũ, vt p gl. multũ no. i. l. ꝓsentaneũ. C. qũo & q̃ñ iu. q̃ ex tollendo Bart. ibi dr̃ multum verecũdæ infert re doctoribus, potissimũ iuuenib. de quo vide p Mar. sing. 63. inc. no. cautelam qđ sp reus & ibi in apost. am An ton. quam Celsi.

Universidad de Deusto Biblioteca

zmb quæro an per exceptionis obiectum inducatur lit.conte.gl.l.vna.C.e.ti.dicit,φ si opponitur exceptio peremptoria pacti vel iurisiurandi,inducitur lit.conte.Secus si opponitur exceptio declinatoria iudicij ex persona iudicis actoris vel libelli.&ita tenet Cy.& alij.sed ꝯ hoc est tex.in c.2.e.ti.lib.6.vbi dr qd per obiectum exceptionis peremptoriæ,nõ inducitur lit.contest. Bar.in d.l.vnica.e.ti.dicit quod aut proponitur exceptio dilatoria, & tunc sm omnes nõ inducitur contestatio, proponitur.n.ad declinandum iudicium nõ ad litigandum.fa.c.exhibita.de iud.vbi iudex dr ꝯrius si simul procedit super exceptionib. dilatoriis,& principali negotio:qa exceptio dilatoria dicit non procedendum : sicut videmus in istis præliis corporalib. qñ multa præcedunt anteꝗ perueniatur ad prelium,vt deplanare locũ vbi prælietur, destruere munitiones eorum qui prælium cõtemnunt.& declinant: ita in isto prælio ciuili & intellectuali omnes istæ exceptiones declinatoriæ debẽt ante omnia examinari.& idem dicendum de exceptionib.litis finitæ,qñ opponuntur ad pcessum,vt c.j.e.ti.li.6.Si verò est exceptio peremptoria merè, dicit Bart.quod aut statim post narrationem factam ab actore sequitur rñsio rei opponentis exceptionẽ peremptoriam:& tunc inducitur lit.conte.&ita intelligitur gl.d.l.j.&vr velle tex.d.l.rem non nouam.§.patroni.ibi.post narrationem propositam,& ꝯdictionem adiectam:sed si post libellum datum, vel narrationem ppositam reus ex interuallo veniret[b] & pduceret suas exceptiones.tunc nõ induceretur lit.conte. quia vr producere super meritis causæ:ita intelligatur d.c.2. & placet hæc opin.d.An.sed mihi nõ placet.qa d.c.2.loqtur indistinctè & vr loqui ẽt qñ incontinenti rñdit,vt colligitur ex principio, dũ dicit libello oblato,&c. nam hoc supplere ex interuallo est diuinatio & extorsio. & de facili dixisset ex interuallo si voluisset.ar.c.ad audientiam.de dec.& si intellexisset de opponente ad merita causæ bñ hoc expssisset, nec fecisset mẽtionem illã in prin.ẽt de libelli oblatiõe. Item rõ quare nõ inducit lit.conte. per obiectum exceptionis peremptoriæ.ita pcedit,si incõtinenti opponatur sicut si ex interuallo ĩ principali,vt patet ex no.per gl.in d.c.2. Item ille qui excipit neque fatetur neq; negat, vt c.cum venerabilis.de exce. & reg.exceptionem.de re.iu.li.6. sed ponit factum separatum à libello:non ergo inducitur contest.quæ inducitur p rñsionem ad petitionem:si tñ rñderet ad libellum & submitteret exceptionem peremptoriam, tunc bñ esset inducta lit.conte.vt c.prout.de
19 do.& cont.not.gl.d.c.2.¶†Secundò quæro, quid si in libello ponatur sola narratio & nõ petitio,& reus rñdeat fatendo, vel negando. dicit Inn.quod toleranda est cõtest.vt res magis valeat ꝗ pereat.ĩ.de ver.si.c.abbate.de instit.cum venissent. & hoc maximè vr qñ de iurib. agitur, vt si negatoria vel ꝯfessoria intenretur:tutius tñ est sm eum aliquid petere. sed quod valeat sine petitione. fac.2.q.1.notum.1.q.4.quia præsulatus.& ĩ.ti.prox.accedens.2.Host.verò dicit libellũ non recipiendum in quo nihil petitur,cum sine petitione sña dari nõ possit. ff.com.di.l.vt fundus.nec in alio ꝗ petitum sit,possit quis ꝯdemnari:vñ reprehẽditur iudex,q nõ in seruum petitum sed in eius estimationem ꝯdemnauit.C.de fideic.li.1 fi. ñ si forsan de spũalib.& inter religiosos agatur:de quo dicẽdum vt no.de iud.
20 dilecti.¶†Et qñ factum coram Papa proponitur:& hoc ẽt voluit Inn.dicẽs quod coram Papa narratio actoris & rñsio rei inducunt sit.cont.sine alia petitione:qa pñia.n eius supplet oẽm defectum.C.de testa.l.omniũ.& s.de transa.c.j.& hoc tenet curia maximè quando agitur de elect.vel prouisionib.ecclesiarum sm Host.& in istis procedi pt hodie ẽt sine conte.per cle.dispendiosam de iud. iuncta cle. sæpe.de ver.si.fallit ẽt in possessoriis sm gl.c.quia præsulatus.præal. & hanc opi.Host.sequitur hic d.Ant.puto quod in his in quib.exuberat officium iudicis procedat & sufficiat sola narratio sine petitione, & sic procedat tex.cum gl.d.c.quia præsulatus.& quod dixit hic Host.de causis spiritualib.si verò non supplet seu exuberat officium iudicis:& tunc nõ sufficit.& hoc vult apertissimè iste tex.dum exigit petitionem in iure propositam & rñsionem secutam.& tex. d.c.dudum,fac.cle.sæpe.de ver.si.& c.qualiter & qñ.de acc.& c.licet Heli.de sim.& quod no.In.in c.in nostra.in pr.de sepul.& Io.de Lig.
21 in c.j.& in c.in literis.de rest.spol. ¶†Bart.tñ in l.vna.C.e.dicit φ si actor narrauit factum tñ: & petiit pronuntiari narrata prout narrantur vera esse:& reus tñ ad factum rñdit quod facta est lit.conte. per tex.illius l.qui dicit p narrationem negotij:nec requirit de necessitate narrationẽ iuris.Præterea ex facto ius oritur,vt l.si ex plagis.§.in cliuo.ff.ad l.Aquil. vnde supposita narratione facti seqtur narratio iuris seu conclusio,sed credo φ Bar.intellexit sm opinionem suam,qñ post oblationem libelli rectè compositi narratur factum viua voce,vt fiat litis contest,quo casu satis puto induci contest.ex sola narratione : ex quo apparet p libellum de mõ petendi: sed si in libello nõ fecit petitionem, sed solũ narrauit factum,tunc procedit quod dixi,vt nõ fiat conte.p rñsionem:& hoc apertissimè etiam voluit iste tex.nam ppositionem narratur factum:& tñ non sufficiunt ad lit.cont.vt dixi. hoc ẽt sentit In.in c.in nostra.de sepul. in pr. hoc ẽt alibi vr voluisse Bar.arguendo per locũ à speciali dum dixit,quod in causa criminali procedit libellus sine ꝯclusione. satis est.n.narrare factum:qa iudex in criminalib.vbi proceditur ad vindictam publicam nõ arctatur sequi ꝯclusionem partis tñ,vñ si concluditur ad vnam pœnam nõ tenetur illam imponere,sed sm legis dispõem,hoc posuit Bar.in l.libellorum.ff.de acc.vbi ẽt dicit quod mortuo accusatore ita in istis exuberat officium iudicis,quod pt ex officio pcedere.l.qd ergò.§.pœna grauior.ff.de his qui no.inf.facit gl.l.in causis.C.de acc.& l.libellorum.Idem ergò vt dixi eadem rõe in omnib.in quib.exuberat officiũ iudicis,vt sufficiat sola narratio
c absq; ꝯclusione[c] secus in aliis.facit quod no.In.in c.ad nostram.2. de iu.iur.& l.4.§.hoc aũt iudicium.ff.de dam.inf.Si verò narratio sit larior ꝗ ꝯclo:tũc attẽditur conclo,& narrata restringuntur ad conclonem,vt c.ex parte B.& quod ibi dixi de fo.comp.& no.Dy.ĩ reg.
22 nullus plurib.de reg.iu.lib.6.¶†Hinc dicit no.Cy.in l.cum te.C.de prob.quod narrata super,siue vltra ꝯclonem libelli non subiiciuntur necessitati pbandi, qd satis vr probare tex.d.c.ex parte B.de for. comp.facit ff.de ap.scio.& l.ita stipulatus.ff.de ver.ob.Et idem si narratio esset strictior ꝗ ꝯclusio:debet.n.sp attendi libellus circa modum ꝯcludendi.arg.l.j.§.si stipulanti.ff.de ver.ob.& quod no.Inn.Io. Cal.in c.2.de or.cog. ¶ Nunquid aũt sufficiat gñaliter ꝯcludere,videlicet peto mihi de prædictis iustitiam fieri : dic φ sic.limita tñ vt no.In.ĩ d.c.2.de or.cog. Et ꝯsilium est,φ ẽt post ꝯclusionem spãlem
d ponitur illa ꝯclusio gñalis,& peto[d] mihi de prædictis iustitiam fie-
e ri,vt no.in d.c.2.iuuat.n multum[e] libellum,vt ibi no. Item quod adiiciatur alia clã quæ est in vsu : vt peto prædicta omni forma mõ & iure quib.melius possum & debeo.Et aduerte quia licet libellus rlr nõ pcedat sine ꝯclusione,vt statim dixi.tñ si habet ꝯclusionem iuris siue narrationem vr sufficere,vt peto te ꝯdemnari in centum occasione mutui,vel quæ mihi debes,quia ad positionem ꝯñis sequitur positio añtis,vt l.p hærede.§ Papinianus.& l.illud.ff.de ac.hæ.& optimè in c.ex parte.de spon.vñ cum narro ius videor narrare illud factum ex quo ius oritur.& idem in reo negante.fac.quod no.Bar.
23 in d.l.vna.vbi hoc vr sentire,& doct.hic & ĩ subiiciam.¶†Et faciũt hæc ad q quotidianam,& not.Quidam petiit aduersarium cogi & compelli ad soluendum x quæ sibi debebat.Nec petiit eum primo ꝯdemnari:& sic ꝯclusit tñ super executione. Bar.in l.j.C.de exec.rei iu. dicit talem libellum nõ procedere.qa antequam cogatur debet condemnari. non enim debet incipi ab executione, vt d.l.j.& ideò debet concludere peto eum condemnari ad dandũ, & soluendum cogi & compelli,sed idem Bart.in l.si cum nulla.ff.de re iu.vr sustinere talem libellũ,quasi petita executione videatur petita p prius ꝯdemnatio. arg.l.talem.ff.de hæ.inst.& l.1.§.sed & si ita.ff.de vul.& pup.& hoc verius puto. Et idem vr sentire d.Ant.in c.examinata.s. de iud.nam vt s.dixi posito ꝯñti vr poni añs,& libellus debet largissimè interpretari vt ꝯcludat intentum libellantis. maximè ex quo narratio hoc indicat.ad hoc l.si quis intentione.ff.de iud. & c.con-
f stitutus.de rel.do.& ibi bo.gl.vbi ẽt verba improprianturf vt libellus saluetur,& concludat.fac.d.c.ex parte.de spon.& optimè quod no.Bar.ff.de rei ven.l.& ex diuerso.vbi dicit quod si peto rem restitui,quia dominus.videor prius petiisse me dñm declarari cum hoc sit præambuliũ necessarium ad illud.tñ certum est sm Bar.d.l.j.C.de exec.rei iu.quod præposteratio non vitiat.puta si petit eum cogi,& compelli & ad prædicta condemnari.arg.de hæ.inst.l.tale.fac.l.terpesteri.C.de testa.& c.causam quæ.de rescr.vbi clausula transportata de-

Sebast.Sapia.
a ¶ Et primò q̃ro. Quæ requirãtur ad hoc vt fiat lit.ꝯtest. ponit Paul.de Ca.in ꝯs.400.vol.1.sm nouissimam impressionem vbi ponit multa requisita.
b ¶ Interuallo veniret. Tu põdera d.l.rẽ nõ nouam.§.ꝑroni. ver.post ꝯdictionẽ. qa vr inferri qñ ex interuallo ꝯdicit, p l.2.C.de cust.re.sed φ exceptionẽ pemptoriam ex interuallo nõ inducitur lit.cont. ergò non induceretur etiam si incontinenti.An.B. Zach. ¶ Adde Lãfr. de Oria.in c.qm ꝯ §. rñsiones.ver.prima est.in fi.ĩ.de prob.
Sebast.Sapia.
c ¶ Absque ꝯclone. An in libello reqratur ꝯclo, ponit latè Iasi ĩ §.omnium.inst. de act.ver.circa conclonem libelli.vbi ponit rlam cũ limitationib.φ ẽt ponit Fel.hic.& nũqd sufficiat conclusio generalis tradit Alex. in cons.191.vol.1.
Sebast.Sapia.
d ¶ Et peto. De hac clã vide ꝗ posui s.de mu.pe.c.j.de clã verò : oĩ meliori mõ, via & forma,&c.vide Cal.in tit.de acc. ꝯs.j.Pet.de Anc.cõs. 357.Ro.cõs.24.inc. hæc confessio.ad fi. Ale.ꝯs.8.& 113.e.vo.
e ¶ Iuuat.n.multũ. Adde Ang.ꝯs.276. Ale.126.Fr.Are.17.
f ¶ Impropriantur. Adde Rom.ꝯs.265. Ant.de But.cõs.63. ¶ Adde Bart. in l.si olei.in fi.p illũ text. C.loc.itẽ ad validitatem sñiæ verba improprientur.gl.in l. puto. ver.ñ cõicari. ff.fa.er.ꝗ all.d.Alex. in l.j.§.quis ita.ff.de ver.ob.itẽ ad saluandos testes remissiones,vide p las.in l.1. ver.2.ff.de oper.no. nun.faciunt dicta p Mod.il.j ff.si cer.pe. in q.illa si testis repetit9 dicat nescio, interpretatur sic ne scio aliud ꝗ illud qd als dixi.ad prædicta vide Aret.in rub.ff. sol.ma.Aen.de Fal.

rata debere intelligi in casu & loco vbi cõsueuit & debuit poni.Item si primò ꝯclusit & postea narrauit non vitiatur libellus vt probatur
24 in c.cum venerabilis.de exce.¶†Ad vnum tñ aduerte φ sufficit libellum ꝯcludere in principali:licet nihil cõcludat in executione,& post ꝯdemnationem pt peti executio. & ideò sufficit si petat reum ꝯdemnari licet nõ petat eum cogi & ꝯpelli ad soluendum.vide bo. gl.in cle.auditor.de rescr.& est prima. & hæc not.tanꝗ quotidiana.
25 ¶†Tertiò principaliter quæro,dr hic quod p petitionem & rñsionem fit lit.contest.qd si rñdetur ius tñ negãdo,vel rñdetur negando narrata seu cãm tñ.Exemplum primi, petis à plato centum occasione mutui, platus rñdit nego pecuniam in vtilitatem ecclesiæ versam,vel qd petis nõ debetur tibi iure.& sic nõ negat narrata,sed tñ rñdet de iure.Exemplum secundi qñ negat tñ cãm,seu narrata,
* puta,nego te mutuasse.Inn.hic & Host.post eum & *communiter* doct. tenent litis cont.fieri & sic sufficit negare alterum tñ,qa cum ex cã pposita & nõ ex alio ius ꝯpetat petenti negans cãm puta mutuum. dicit se p ꝯñs ex mutuo nõ teneri,& sic ẽt negat ius per ꝯñam & sic petitioni rñdet. Nec ob.si dicatur qd alia est cã alia actio:qa & si sit alia,nõ tñ aliud quò ad effectualem substãtiam vbi enim bona causa petitio & eꝯ.& remittit Host.ad sum.de li.ob.§.qd debeat.ver.alij dñt.de his ẽt in Spe.eo.ti.§.2.ver.sed nunqd p rñsionem.& ver.seq. & ver.quid si reus. & sic sufficit φ narrationi libelli tñ rñdeatur.& idem vt dixi.dic qñ solũ rñdetur de iure. nam negãdo ꝯñs,vr ẽt negare añs,& idem sentire vr Bart.in d.l.vna.C.e. vbi ꝯcludit sufficere negare narrata put narrãtur vel negare petita fieri dẽre rõnib.præ
26 dictis. ¶†Dicit ẽt hic Host.φ si libellus est inepte formatus possit interdũ reus dicere ꝯfiteor narrata, sed dico petita i fieri ñ debere. & ita dicit Host.se de facto in quadam cã fecisse,&obtinuisse,nõ tñ ꝯtestatur lis, si dicat reus volo litigare, qa p hoc nescitur an ꝯfiteatur,vel neget,vñ dicebat Host.s.de ele.dudum.j.φ si dicat reus ꝯtendendum puto nõ est lis cont.qa posset velle ꝯtendere,licet libellus ꝯtineat veritatem cogendus est igitur rñdere certum.ff.de eden.l.j. in pr.Item sm eum si dicat cedo liti,nõ.n.est lis conte.sufficit tñ hic quod re careat quæ sibi manu militari auferetur nisi restituat.ff.de rei ven.l.qui restituere.ff.de ali.iu.mu.cã fa.l.item si res.§.pe.C.vt ne.inui.l.vna.non tñ sufficit φ differat nisi restituatur in totum vel renuntiet.C.de pact.l.postꝗ.idem dic φ nõ inducitur conte.si reus dicat nec ꝯfiteor nec nego,vel dicit volo litigare,de quo vide in Spe. e.ti.§.2.ver.qd si peto.& ver.seq.& ibi seqtur de illo ꝗ rñdet nõ credo debere. & si debeo sum paratus soluere hæc sunt verba Host.& Io.An.post eum ꝗ no.qa satis vera. Quid aũt si reus nõ vult rñdere, & sic non vult litem contest.remittit Host.ad no.in c.fi.ĩ.de iu.cal.
27 ego dicam in c.pe.e.tit.vbi omninò videbis.¶†Quartò quæro,an
a reus debeat rñdere libello de veritate an de credulitate.[a] gl.d.l.vna. C.e.dicit φ de veritate,& ita seruat ꝯsuetudo sm Bar.ibi,& intellige sm Bar.de veritate.i.de eo φ vehementer opinatur & credit,vt no. in l.2.§.idem Labeo.ff.de aq.plu.ar.alias ille qui ꝯueniretur ex facto alieno nunꝗ posset ꝯtestari litem quod esset absurdum sm Gui.qui hæc plenè examinat in aut.offeratur.C.de li.cont.& ibi ꝯcludit φ p
b verbum credit[b] inducitur lit.cont.nam si dicis in libello me tibi teneri in centum, & ego rñdeo nõ credo.satis sufficienter est rñsum, ad hoc,qa in positionib.hodie sufficiens talis modus,ergò & in petitione,vt in aut.de his qui ingr.ad ap.§.fi.col.5.Item qa ꝗtuncunq; rñdeat de veritate subintelligitur.i.creditur φ patet ex iur.cal.dicit quod subseqtur,vt l.2.§.quod obseruari.C.de iu.cal.Item sensus verborũ per nõ credit,hẽt ĩ se negationem, ergò induciĩ ꝯtestatio sine adminiculo aliorum verborũ.& hoc placet d.Ant.& mihi.& allego ad corroborationẽ bo.gl.c.ex literis.de iu.iu.quæ not.dicit,φ æque præiudicat cõfessio de credulitate sicut de veritate.quod not.all.ẽt tex.opt.in c.cum ad sedẽ.ĩ.de rest.spol. vbi reus rñdit se nescire nec credere bona petita fuisse possessa per aduersarium,vel ad eum aliquatenus pertinere,& sic fuit facta ibi cont.lit.licet rñdeat per verbum nõ credit,& no.bñ illum tex.in hac mã.facit ẽt tex.sin.iuncto dicto Bar.in l.si debitor.ff.de pet.hær.vbi patet φ p verbũ dubito an
28 hæc res ptineat ad te inducitur cont. ¶†Item 5.quæro quid si reus rñdeat p verba opprobriosa,puta,tu mẽtiris.an videat facta lit.cõt. vr φ non,qa legib.nõ ꝯuitiis est certãdum,vt l.quisqs.C.de postu.& φ calore iracumdiæ dr p nõ dicto hr.l.quicquid calore.ff.de reg.iu. & in c.ex literis.de diuor.Gul.de Cu.tenuit ꝯrium, videlicet φ lis sit conte. qa hæc verba opprobriosa ꝯgruunt naturæ negotij:de quo agitur. sicut in simili valet exhæredatio cum turpibus verbis facta, vt l.3.ff.de li.& posth.d.Ant.distinguit & melius iudicio meo aduertendum,an calore iracũdiæ dicat an nõ,an animo rñdendi ad libellum,& an persistat vel nõ in tali rñsione.p tex.& ea quæ not.in c.ex literis,vt dicamus,φ si animo rñdendi dixit illa verba opprobriosa, tunc sit inducta conte.& sic pcedat dictum Gul.si verò animo non rñdendi sed potius calore iracũdiæ,qa vocatus ad iudicium sup illa re,tunc si perseuerat sit facta cont.alias secus,in dubio an præsumatur dixisse animo rñdendi an calore iracundiæ,arbitror inspiciendum tps,gesta,& alia quæ solent considerari ad iudicandum de animo,vt l.dolum.C.de dol.& c.2.de renun.li.6.cum si.¶Sextò quero, quid si simplr petis mille & simplr reus negauit & actor probauit postea quinquaginta : & quid si est rñsum tñ ad vnum de conten-
29 tis in libello dicam in c.vno.ĩ.de plus pe.¶†Septimò & vlt.quæro quid si in actis reperiatur simplr scriptum lis est contest.Host.dicit φ debent præsumi omnia solenniter acta.inst.de fideius.§.fi.nisi fortè premitterentur verba inepta,sicut dicit Host.se qñque vidisse,vt si dicatur rñdit reus φ contendere velit:&sic fuit facta lit.contest secus si diceret & lis est contest.quidam tum ꝯ. de quo vide in Spe.e. ti.§.2.ver.quid autem.Bar.tamen in l.sciendum.ff.de ver.ob.videtur concordare cum Host.sed ego plenissimè attingam materiam in c.quoniam.ĩ.de prob.

¶ Vt lite non contestata. Rub.

1 *Testes non recipiuntur ante litis contest.nec sententia fertur.*
Allegans specialia habet ipsa probare.
Testes super exceptionibus dilatoriis recipiuntur ante litem contest.
Sententia interlocutoria quæ est.
Omne præceptum iudicis est interlocutoria.

¶ Supra visum est de lit.cont.qualiter fiat,verum quia plerumque lit.non cont.petuntur testes recipi, vel de facto recipiuntur, & dubitatur quid iuris:& ideò competenti ordine post rub. præcedent.
1 subiicit istam. ¶†Et not.ex rubr.negatiuè posito φ regulariter lit. non conte. non debẽt testes recipi vel ad diffinitiuam sententiam procedi,quicunque ergo allegat specialitatem habet hoc probare, prior est.n.causa pro qua facit regula, vt dicit gl.super rubr.de reg. iur.li.6.in fi.Item intellige φ nõ debẽt testes recipi super principali. Nam super exceptionib.dilatoriis bene recipiuntur testes: imo de necessitate recipi debent ante litis contest.& non post,vt in c.exhibita.de iud.& in c.cum causam.de app.& in c.frequens.de rest.spo. lib.6.& in c.pia.de excep.e.lib.cum si. Item bene dicitur in rubro ad diffinitiuam.Nam ad interlocutoria bene proceditur.interlocutoria enim dicitur, quæ inter principium & finem causæ fertur super his quę incidunt vel emergunt,vt dicit gl.no.in cle.vna.de sequest. pos.& fru.ver.diffinitiua.ad idem φ no.in auth.de hær.& fal.§.illud. ver.decreto.coll.j.quæ vult,φ etiam præceptum quodlibet factum per iudicem seu eius nuntium dicitur interlocutoria. ad prædicta facit c.exhibita.præal.ver.interlocu.&c. Nic.abbas.

CAP. I.

1 *Testes non examinantur contra contumacem,sed bene ipse contumax excommunicatur.*
2 *Dos constante matrimonio repetitur quando agitur ad separationem thori, propter adulterium commissum per maritum ; & tunc vxor lucratur donat. propter nupt 6.*
3 *Mulier committens adulterium perdit dotem suam.*
Maritus accusat vxorem criminaliter de adulterio:& non econtra sed quo ad thori separationem vnus accusat alterum.
4 *Lis contestatur per solam responsionem factam libello, nec opus est alia expressione verbali.*
5 *Lis non contestatur per contumaciam rei ; quia in hoc requiritur verus consensus.*
Contumax habetur pro confitente vel negante : prout est,& cadit in præiudicium suum.
6 *Matrimonium an teneat vel non : non seruatur vsquequaque iuris ordo.*
7 *Vxor si timet seuitiam viri etiam causatam ex facto vxoris pt petere à viro cautionem de non offendendo.*
8 *Cautio de non offendendo an possit peti ab offendente prius.*
9 *Diffinitiua an feratur contra contumaces.*
10 *Per contumaciam procuratoris non excommunicatur dominus,nisi sciens ipsam purgauerit.* 19.21.
11 *Induciæ quo casu dantur propter absentiam aduocati.*
12 *Sententia lata contra fiscum in absentia aduocati sui non valet,secus si pro fisco,& est speciale in fisco.*
13 *Spoliatus quib.casib.ante omnia non est restituendus.*
Sententia lata super separatione matrimonij non transit in rem iudic.
14 *Sententia si est lata super petitorio non potest postea agi super possessorio de spoliatione facta.*
Petitorium attrahit ad se possessorium.
15 *Procurator in quibus casibus præiudicet domino.*
16 *Procurator tenetur domino,si per suam culpam & dolum malè procurauit negotia domini.* 20.22.
17 *Procurator nunquid noceat domino in omittendo.*
18 *Contumacia procuratoris in his quæ sunt parui præiudicij præiudicat domino:secus in his quæ sunt magni præiudicij* 24.

a ¶ De crudelitate. Adde Ale.cons.136. lib.2.
Zacharias.
¶ Tu adde eundem ꝯs.82.vol.1.p tot. & ꝯs.44.& 83.e.vol.& Fel.ĩ c.suborta.vers. & dicit.ĩ.de re iu.Et dic, φ talis rñsio.s.p verbũ credit, æquè piudicat ac assertiua vel p verbum assertiuum facta.ita sing. Ar.in c.põderet.50. di.quem refert & sequitur Ro.sing.suo 641.inc.si quis à iudice monitus.
Sebast.Sapia.
b ¶ Verbum credit. Vide ꝗ not.Bar.ĩ l.si debitor.ff.de pe.hæ. vbi dt φ ẽt p verbũ, dubito, inducitur litis ꝯtest. sed Ale.ibi dt cõem esse ĩ ꝯriũ. Qd aũt p verbũ credo inducitur tenet Bal.in l.2.ĩ pr.not.3. C.de iu.cal.ad qd facit quod qñq; ꝯfessio d credulitate ita præiudicat, sicut de veritate,vt no.Bar.ĩ l.de ætate.§.si cũ essent.ff.de interr.act. cũ multis all. p Ale. in l. de tutela. C. de in integ.rest.min.

Universidad de Deusto Biblioteca

Sebast. Sapia.
a ¶ De adulterio. vide Ang. Arc. ī tract. malef. ī ver. che me hai adulterata la mia dona. vers. q ro. q a video vbi aliqua addit Aug. Arim.
Zacharias.
b ¶ Ad lucrādā dotē. adde an mulier q̄ est adultera possit p hr̄des sui mariti de adulterio accusari. no. Bar. q̄ ñ in l. j. §. illud. C. de rei vx. act. ꝯ gl. ibi p l. rei iudicatæ. & ibi latè p eū. ff. sol. mat. ī §. morū. ī l. si. & ibi oīno d. Ale. cū ꝯcor. ibi signatis. Dy. ī l. 2. ī apost. & ibi iterū ī apo. Celsi. ad ipsum. ff. ad Sille. & Pau. de Cast. ꝯs. 126. & 119. Ant. Fran.
¶ An vxor adultera possit accusari p hæredes mariti q sciuit eā adulterā nec curauit eā accusare. dicas q nō ꝓbata sn̄ia viri qa ad hr̄dē ñ ptinet morū coercio. l. rei iudicatæ. §. morū. ff. sol. ma. & adde, q inuētus cū vxore eam adulterās post tres monitiones pt occidi impune, sed inuentus alloq, tm̄ pt capi, & duci ad iudicē, de quo ple. in l. grachus. C. de adult. p Spe. ī ti. de ac. ver. itē qd vult. & ī ti. de psum. §. 2. ¶ Et adde, q mulier adultera accusata ā marito ciuilr pdit dotē, ñ aūt si crīalr, vt ē gl. aut. sed hodie. & ibi per Sal. post Bal. C. de adul. & hr̄ p gl. l. cum mulier. in gl. j. ff. sol. ma. & l. si dotē. C. de iu. do. & l. libertatē. C. de adul. qd intellige verū, nisi vir tolerasset vxorē. & vide ēt per Spe. ī ti. de dot. post diuor. rest. §. forma. versi. quid si maritus. & ibi per Bal. in add. in ver. an hæredes. vbi ꝯcludit qd hr̄s viri vxori repetēti dotē ñ pt obiicere exceptionē adulterij. & p eundē ēt Spe. ī ti. de excep. & repl. §. dicto de dilatoriis. ver. itē q̄rit. q ēt voluit Bar. in l. vnic. §. illud. C. de rei vx. act. licet gl. ibi videatur tenere ꝯriū, quam Bar. ibi reprobat, per alleg. l. rei iudicatæ. vbi etiam

21 Contumacia procuratoris non impedit quin dominus possit appellare, nisi dominus sciuerit & non purgauerit. 25.
23 Condemnatio expensarum non est pœna, sed potius interesse partis.
26 Contumax verus est qui studiosè non appellat.
27 Procurator nunquid noceat domino in aliqd faciendo.
28 Procurator factus ad fideiubendum, an possit renuntiare beneficio ordinis.
Renuntiare an sit donare.
Procurator non potest facere ea quæ tendunt in speciem donationis.
In generali mādato veniunt ea q̄ fiunt de natura actus.
29 Confessio procuratoris siue administratoris an noceat domino.
30 Procurator præiudicat domino in responsione quam ipse fecit positionibus, siue verè, siue fictè, puta per contumaciam.
31 Confessio procuratoris potest per dominum reuocari.
32 Confessio principalis in vna causa, facit sibi præiudicium in alia: secus in confessione procuratoris.
33 Appellatio non tollitur per confessionem factam à procuratore, sed per cōfessionem principalis se remittit.
34 Dominus an excommunicetur propter contumaciam procuratoris.
Excōicans aliquem iniustè, an teneatur ad interesse.
36 Procurator ecclesiæ si est condemnatus in expensis propter eius negligentiam vel delictum, an fiet executio in bonis ecclesiæ.
Ecclesia quando restituatur in integrum ex malè gestis per procuratorem, & an in tali restitutione requiratur libellus. 35. 36. & 37.
37 Procurator ex cuius facto dominus damnificatur, potest conueniri ab eo actione mandati.
38 Restitutio non datur aduersus dolum.
Ecclesia contra ecclesiam an restituatur.
39 Prælatus an noceat ecclesiæ in delictis commissis in iudicio.
Tutor vel curator an & quando possunt præiudicare pupillo vel adultæ.

1 Ad hæc Deus. ¶† Si agatur de adulterio ad separationem thori, & ante litem cōtest. reus est ꝯtumax pt excōicari: sed testes recipi nō pñt nec causa diffiniri. h. d. In j. ponitur delegatorum cōsultatio. In ij. diffinitio seu rn̄sio, ibi, ꝯsultationi. ¶ Casus literalis. Quædam cā matrimonialis vertebatur inter R. & B. vxorem eius: cā cōmissa fuit abbati S. Proculi, & eius coniudici coram quib. dicta B. accusabat virum suum de adulterio ad thori separationem: & vt dotem suam reciperet ab eodem oblato libello procurator viri noluit rn̄dere prætextu aduocati quem non habebat inducias postulando. tn̄ dixit se paratum rn̄dere libello. sed die statuta dū credebatur q rn̄deret libello petiit restōnem vxoris primo faciendam marito & ne secus fieret appellauit, mulier dicebat se virum hr̄e suspectum, sed ꝓcurator noluit cauere de impunitate personæ nec vir postea voluit comparere. Iudices nō obst. applōne illius, testes mulieris receperunt, attestationib. publicatis: de ferēda sn̄ia dubitabatur. quidam dicebant deferendum esse applōni. alij dicebant deferendum nō esse. Cōsultus Papa qd iuris. rn̄det q licet ordo iudiciarius in aliis ꝯtrouersiis sit seruandus. in matrimonialib. tn̄ cāis nō vsquequaq; seruatur, sed qa in pn̄ti negotio nō est actum de fœdere matrimonij: sed de crimine adulterij ad thori separationem testes lit. cōtest. recipi non debuerunt, vn̄ siue deferendum, siue nō deferendum applōni fuisset, non est ad diffinitiuam sn̄iam ꝓcedendum. tn̄ præfatus R. si contumax fuit propter hoc excōicari debuit vel propter ꝯtumaciam procurato-
2 ris, si sciens nō purgauit eandem. B. ¶† No. j. casum in quo ꝯstante vinculo matrimoniali potest licitè dos repeti per vxorem, s. qñ agitur ad separationem thori pp adulteriū commissum per maritum, vt leg. & no. in c. per vestras. ī. de do. post diu. rest. & in l. vbi. C. de iu.
3 do. ¶† No. 2. quod sicut maritus accusat vxo-
a rem de adulterio [a] ciuiliter quoad separatio-
b nem thori ad lucrandam dotem [b], vt c. plerūque. ī. de do. post diu. rest. vt in aut. vt li. ma. & auiæ. §. si vir. de adul. ita mulier accusat virū ēt ad easdem pœnas infligendas, vt hic & in præal. §. si vir. de adul. & hoc in gl. j. & vide gl. cum tex. c. Christiana religio. 23. q. 5. quo igitur ad facultatem accusandi ciuiliter nō iu-
c dicantur ad imparia: [c] respectu accusationis criminalis iudicantur ad imparia: quia vir accusat vxorem, sed non eꝯ, vt l. j. C. de adult. & dic vt plenè not. 32. q. 1. publico. & c. tuæ. de
4 proc. & c. gaudemus. de cōuer. coniu. ¶† No. hic bo. tex. pro his quæ dixi s. c. prox. q ex sola rn̄sione ad libellum absq; alia narratione verbali & actoris præsentia inducitur lit. contest. hoc. n. tn̄ ponderatur quod noluit rn̄de-
5 re libello, & iō lis non fuit contest. ¶† Not. quod contumax in rn̄dendo ad libellum die assignato per iudicem licet præcesserit præceptum de rn̄dendo, non tn̄ hr̄ pro respon-
d dente. [d] & sic ad litem contest. opus est facto. facit quod no. gl. aut. qui semel. C. qūo & qñ iu. & dicam plenè in c. pen. de iu. cal. secus aūt vr̄ in aliis actibus. quia contumax in rn̄den-
e do hr̄ pro negante [e] vel confitente. prout cedit in præiudicium suum, vt l. de ætate. §. qui tacuit. ff. de interr. act. facit c. j. de postul. præl. ver. non negauit. & c. 2. de confes. lib. 6. & est ratio quia ad lit. contest. exigitur consensus verus cum sit quidā quasi ꝯctus, vt l. 3. §. idem scribit. ff. de pecu. secus in aliis confessionib.
6 ¶† No. matrimonium impeti dupliciter. Primò, cum agitur de substantia vinculi an matrimonium teneat vel non, quo casu nō seruatur vsquequaque iuris ordo, & hoc propter peccatum imminens, seu fauore matrimonij. Secundò largo modo dr̄ impeti matrimonium, qñ agitur ad separationem thori & lucrandam donationem ꝓpter nuptias & ad repetendam dotem, & tunc seruandus est ordo iuris. hoc. n. casu cessat fauor matrimonij, cum agatur de re odiosa, & ad separationem ipsorum cōiugum quoad thorum.
7 ¶† Not. coniugem repellendum, & non audiendum petentem restōem coniugis si mulieri legitimè ipsius seuitiam trepidanti non cauet, & aduerte, qa hæc cautio est præstanda etiam si mulier timet viri seuitiam culpa ipsius mulieris, vt quia commisit adulterium. ad hoc est bon. tex. cum gl. c. de benedicto. 32. q. 1. fac. l. nec timorem. ff.
8 quod me. cau. ¶† Et facit ad q. nunquid offendēs aliquem si timet
f ab illo offendi possit implorare officium iudicis [f] vt compellat offensum cuius potentiam timet ad præstandam cautionem de non offendendo eum, & videtur primò quod sic. quia iura in hoc generaliter loquuntur, vt l. illicitas. §. ne potentiores. ff. de of. præsid. & l. denuntiamus. C. de his qui ad ec. confu. & q vtrobique not. in contrarium facit quia hic sua improbitate non debet hoc ius consequi. arg. in l. itēque fullo. ff. de fur. vide Bart. in l. q bona fide. §. si quis iuxta. ff. de dam. inf. vbi tandē tenet q posset hoc petere, vide latius per Io. And. in add. Spe. in ti. de pig. §. sequitur. ver. sed quid si timeo. vbi refert opi. antiquorum. & tandem videtur concludere, quòd si offendens fuit iudicialiter punitus potest petere cautionem si nautem poterit iudex facere preceptum sub pena de non offendendo
9 vel alio modo prouidere. ¶† No. quòd propter contumaciam rei non proceditur ad diffinitiuam: licet sit casus in quo non sit prouisum de remedio missionis. hic enim poterat fieri missio cum ageretur ad separationem thori & mulier iam à viro recesserat. tamen non potuit procedi ad diffinitiuam: sed procedi potuit ad multam indicendam seu excommunicationem proferendam. ad idem c. tuæ. ī. eod. quod est contra Legistas in auth. qui semel. C. quomo-
10 do & quando iud. dicam in d. cap. tuæ. ¶† Nota vltimò quem non debere excommunicari propter contumaciam alterius etiam per procuratorem, nisi sciens non purgasset eandem, tunc enim est
11 propria contumacia. & de hoc cum gl. fi. expediam. ¶† Venio nunc ad gloss. & prima & secunda sunt faciles. tertia quærit nunquid induciæ indulgendæ sunt propter absentiam aduocati. & concludit quòd sic. quoniam sicut debent dari pro aduocato habendo: [a] ita

oīno vide p Alex. & vide Pau. de Cas. idē tenētem in ꝯs. 119. & 126. ¶ Et adde, q talis adultera nō solū pdit dotē, sed ēt perdit bona parafernalia, vt est gl. reput. sing. ī c. plerūq;. ver. dotalitiū. de do. int. vir. & vx. qd ēt vult Bar. & Rom. post eū in l. Luci9. ff. sol. ma. & Bal. ī l. si mulier. e. ti. & gl. & Arch. in c. agathosa. & in c. ꝓuidendum. 22. q. 7.
c ¶ Ad imparia. adde quòd voluit Ro. conf. 167. in prin.
d ¶ Pro rn̄dēte. Adde quod voluit Ale. conf. 185. lib. 2.
e ¶ Pro negāte. not qa d. Ant. in c. pe. de iu. cal. tenet ꝯrium, q imò hr̄ ꝓ ꝯfesso. sed in ꝯriū est hic casus. & fac. c. j. s. ti. ꝓx. vbi dr̄ q p petitionē & nō p positionē lis ꝯte. & sic ponūtur vt diuersa: s; c. 2. d ꝯfes. li. 6. vbi est pœnale, & loqtur ī positione, ergò non habet locum in contestatione. And. Barb.
Zacharias.
¶ Adde Lanf. de Oria. ī c. qm̄ ꝯ falsam. §. rn̄siones. ver. finaliter est ꝯcludēdum. & ibi in apost. Celsi. ad ipsum. vers. ꝓ negante. vbi de hoc remissiuè, ī. de prob.
f ¶ Officiū iudicis. adde Ro. conf. 213.

Sebast. Sapia.
a ¶ Pro aduocato hn̄do. Vide Bar. in l. aīt ptor. §. si. ff. ex qb. cau. ma. & ī l. si. ī si ff. de va. mu. Ang. ī l. si qs lōgius. in pr. ff. de iud. Ang. ī l. nō idcirco. ī pr. ff. e. ti. de iud.
Zacharias.
b ¶ Sed fallit ī fisco. Adde Iac. Rebu. in l. vnic. n. 2. & ibi ī apo. Celsi ad ipsum. C. de sen. adu. fisc. la. retra. & ibi qd in priuato. & an sit expectādus aduocatus fisci vt ꝓcedatur in cā. itē qd ī priuato aduocato. Ant. Fran. ¶ Circa hoc an aduocat9 de necessitate debeat esse pn̄s in iudicio, vel vtrū dēat expectari. Dicas primò, q aduocatus nō diu affutur9 est expectādus, vt p Bar. & Ale. ī l. si lōgius. ff. d iud. & in l. j. vbi ēt p Bart. ff. de vac. p eundem Bar. in l. sed si vnius. §. fi. ff. de iniu. & not. p Io. An. in c. qd sup his. de vo. imo si aduocatus esset affuturus de lōginquo pt peti dilatio q̄ iudex ꝯpetentem dēt assignare, vt per Bar. in locis præal.
¶ Et adde q aduocatus in cā añ lit. cōtest. nō est expectandus, sed post lit. cōt. dēt expectari, si nō recessit añ cont. lit. vt not. voluit Bal. in l. cās vel lites. C. de trāsa. & qñ esset impeditus: tūc ñ deberet expectari, si impedimētū esset longum. sed dēt de alio aduocato ꝓuideri, vt l. ait ptor. §. 2. in fi. & ibi no. ff. ex quib. cau. ma. & not. doct. Moder. in d. l. si longius. ff. de iud.
¶ Et adde q aduocatus dēt īteresse sn̄iæ qua ꝓnuntiaī clientulū suū eē ponēdū ad torturā. vt est gl. reputata sin. ī l. legis virtus. ff. de le. & no. l. minimè e. tit. & l. si qñ. C. de testi. nō tn̄ dēt interesse torturæ, vt p Bar. in d. l. legis virtus. & p eundē Bar. in l. 2. in fi. C. sacros. ec. & ī l. si postulauerit. ī 2. q. ff. de adul. vbi ēt ponit an debeat interesse qñ clientulus rn̄det positionib. & dicit sibi

a do: [a] ita fortius & pro habito expectādo, cum alias oporteret alium quærere, & sic induciæ indulgerētur. Cōclude sic capiendo gl. Host. & Inn. q aut malitiosè petit inducias causa differendi negotium: & tunc non sunt dandæ, vt c. prout. de do. & cont. aut cessante dolo, & tunc iudex animaduertat, an pars afficiatur graui præiudicio & dāno propter absentiam aduocati. Item an pars potuerit præuidere impedimentum, & an impedimentum sit graue, vel breue, vel longū, & fm ista concedit: vel non, vel dabit inducias ad quærendum alium, ista. n. arbitrio iudicis cōmittuntur. ar. c. 2. de dila. & c. de causis. de of. del. ff. de reb. du. l. j. & l. ædiles. §. item sciendum. ff. de æ-
12 dil. edi. & not. hanc gl. ¶† Secundò gl. quærit an sn̄ia seu actus sit retractandus propter absentiam aduocati? Resp. q non: sed fallit in fi-
b sco [b] inquantum gl. vult q sn̄ia lata ꝯ fiscum non valet absente eius aduocato, bene dicit. quidam tn̄ dn̄t vt Vin. q hoc est verum concurrentib. duob. s. q sit lata ꝯ fiscum & in causa status. ita loqtur text. hic all. in fi. gl. sed hoc non placet Io. An. quasi sufficit q ꝯ fiscum ēt in qualibet causa. & hoc etiam voluit gl. l. nō intelligitur. §. diuus. de iu. fis. & gl. l. fi. C. de aduo. fis. & facit ille tex. vbi dr̄ indistinctè aduocatum fisci debere esse pn̄tem. ad quid enim dr̄ pn̄tia si eius absentia non vitiaret. & hoc teneas. Item dn̄t quidam esse speciale in causa criminali. 3. q. 3. C. de iud. q nō placet Lan. & Io. An. & vide q no. in sum. de dila. §. & quare. per Host. inquantum s. dixi non valere sententiam latam ꝯ fiscum absente ipsius aduocato. Secus dic, si est lata pro fisco fm Io. An. & not. in præal. §. diuus. ar. l. non eo minus. C. de ꝓc. & facit q dixi in causam quæ. s. de iud.
13 ¶† Opp. & vr̄ q iste procurator viri debuit audiri petendo, vt ante omnia fieret restitutio, vt c. ex conquestione. & c. ex transmissa. de rest. spo. Sol. gl. 4. dicit q istud est regulare, vt ante omnia fiat restitutio: sed excipit ab hac regula v. casus in quibus denegatur restitutio: & iste est vnus de exceptis, videlicet cū timetur de sæuitia viri, tunc enim non auditur nisi cautionem præstet sufficientē, quam iste procurator vel dominus non præstabat: & vide hos casus & alios. 32. q. 6. sum. & 34. q. 1. in summa. Adducunt doct. alios casus in quibus differtur restitutio coniugis non ob. exc. rei iu. quandiu fides facta fuerit de errore, de frig. & mal. c. fraternitatis. qui fil. sint le. per venerabilem. vide q not. in c. tenor. de re iu. Ex cuius dictis colligitur q nō solum post rem iud. non auditur petens restitutionem. imo non auditur indifferenter volendo probare errorem sententiæ: quia licet non transeat in rem iudicatam, sententia in hac causa
c lata, non tamen auditur pars indifferenter [c] contra eam, nisi summatim appareat q ex aliqua causa iusta moueatur. Et intelligo hūc casum etiam si spoliatio fuit facta antequam
14 sententia ferretur in petitorio. ¶† Nam lata sn̄ia in petorio non potest postea agi possessorio pro spoliatione ante facta: quia proprietas attrahit ad se possessorium, vt c. cum dilectus. de cau. pos. & prop. Item quia notoriè ꝯstat de defectu proprietatis. ad hoc quod not. Inn. in c. constitutus. de fil. presb. & c. 2. & si. de or. cog. facit c. ad decimas. de rest. spo. li. 6. Itē fallit in proposito intrandi religionem ante copulam. ī. de conuer. coniu. c. ex publico. Item impedit restitutionem vehemens suspicio de hær. arg. ī. de purg. can. c. inter. de diuor. c. quanto. Item votum communiter emissum. 33. q. 5. quod Deo Patri. quod intellige, vt not. in c. cum sis. & c. vxoratus. 2. resp. c. dudum. de conuer. coniug. Item si per vim habuit possessionem. ī. de spon. cum locum. Item si nullam possessionem habuit. de rest. spol. ex parte. si non probetur legitimus contractus, vt ibi. item quando probatur spoliatio in modum exceptionis: quia ad id non agitur. ī. de or. cog. c. 2. Item cum petens restitutionem repellitur per excep. excommunicationis, vt no. 11. q. 3. quoniam. & ī. de sent. exc. c. inter. vide gl. c. 2. de procu. per Inn. in c. cum nostris. de cōces. præb. gl. 3. 1. q. 2. in sum. addit casum quando sua sponte recessit. tūc enim non potest petere restitutionem: sed contrarium est verum, vt not. in c. literas. de rest. spol. & ibi per gl. & in c. significasti. de diuor. & per In. in c. veniens. de reg. & vide per Spe. in ti. de pe. & pos. §. fi. ver. antep. ponit versus quos ponit hic Abb. ¶ Gl. 5. ponit octo spālia in causa matrimonij. doct. hic addunt multa alia quæ enumerare poti9 laboriosum quā subtile est, & hoc est summulistis relinquendum. ¶ Gl. in ver. ad separationem, est facilis: & gl. opp. ponit tamen opin. antiq. quæ erat in materia, & in fi. dicit quod Papa neq; vnam opi. approbat nec aliam sed distinguit ad opi. saluandas, vt c. literas. de rest. spo. & de
15 sim. per tuas. ¶† Opp. expediendo gl. fi. & vr̄ quod factum procuratoris noceat domino, siue sit contumacia, vt c. sæpe. de app. in pr. & 2. q. 6. biduum. ver. si aduersus. siue negligentia, vt c. cum venissent. de in integ. rest. siue sit confessio, vt c. suborta. ī. de re iu. siue sit dolus. ff. de tribu. procuratoris. item facit c. cum olim. de cau. pos. & propr. vbi impetratio suspecti iudicis facta per procuratorem præiudicat domino. nam sibi imputari debet qui malum procuratorem eligit. ff. de min. cum mandato. sicut enim prodest domino etiam si iniustè aliquid obtinuit, vt l. qui proprio. §. procurator. vt in cæteris. ff. de proc. ita debet nocere gl. ista facit quatuor. primò arguit pro, secundò contra, tertiò sol. quartò ponit vnam q. & mens gl. in solutione est ista quod dolus delictum seu contumacia procuratoris non præiudicat domino ignoranti, sed scienti & contumaciam non purganti sicut hic: quia tunc est propria culpa. In his verò quæ agit non sonantia in delictum, vt in confessione vel omissione & in plurib. aliis si facit contra formam mandati non præiudicat domino: si facit præter, præiudicat nisi contradicat statim cum scit, vt c. cum olim. de off. dele. si facit secundum formam mandati absolutè præiudicat, & ad hoc reducuntur iura alleg. in gl. Host. soluebat sic omnia contraria procurator meus contrahendo, vel quasi confitendo, iudicium subeundo, negligendo, in his quæ sunt sibi commissa, potestatem habet mihi præiudicare, vt in primis concordan. delinquendo verò vel quasi dolum vel contumaciam committendo, mihi non parit præiudicium ignoranti, vel in contrariis. scienti verò, & ratificanti tacitè, vel expresè, & cum non purgo, quod purgare possum mihi præiudicat, vt in primis concord. & hæc ante lit. contest. locum habent: post lit. verò contest. mihi præiudicat. vnde
16 aduersarius de dolo procuratoris contra me excipit. ¶† Procurator tamen mihi tenetur, & si soluendo non fuerit actio restituatur. ff. de do. l. & eleganter. §. pe. & ff. de eo per quem fact. est. l. fi. j. resp. & hæc de proc. speciali intelligenda sunt, dolus enim procuratoris generalis omnium rerum nocet. ff. de dol. exce. l. apud Celsum. §. quæsitum. & sic intellige. ff. de tribu. l. procuratoris. ff. de inst. l. quicunq;. hæc sunt verba Host. cum quibus simpliciter per transit Io. An. recitando. Inn. verò multa prosequitur super text. & intricatè more suo, & ī. attingam in quæstionibus dicta sua, & specialiter, quò ad articulum nostrum videtur velle, quod contumacia procuratoris noceat domino, in his quæ respiciunt processum iudicij, vt ex contumacia procuratoris procedatur ad sententiam, vel ad missionem in possessionem, & similia quæ concernunt processum iudicij. In his verò quæ sunt extrinseca, non concernentia processum iudicij vt circa impositionem mulctæ, vel excommuncationis non nocet, vt hic, & in l. j. §. si procurator. ff. si quis ius di. non ob. d. An. multum obscurè, & prolixè prosequitur hanc materiam, vnde prosequar post Bart. qui loquitur clarius cæteris, & à quo do: Ant. habuit materiam dicendi per tria membra principalia. postea inferam ad decisiones aliquorum dubiorum, primum membrum est: nunquid factum procur. noceat domino in omittendo, secundum quid in faciendo. tertium specialiter prosequar de confessione ipsius pro-
17 cur. nunquid indistinctè noceat domino. ¶† Quò ad primum Bar. in d. §. si procurator. præmittit ꝓ declaratione, quando dicatur contumacia procuratoris. dicens quod contumacia in non faciendo, de qua loquitur nihil ponit, sed merā priuationem significat. vnde

placere q sic. tn̄ dēt seruandam esse loci ꝯsuetudinē, dē tn̄ q non dēt esse pn̄s qñ testes examinantur. quia debēt secreto examinari. & an aduocatus debeat citari ad iudicia vel ad torturā testiū. vide Bart. in l. diuus. §. in dex. ff. de qq. & vide Ale. ī l. custodias. ff. de pu. iu. & tenemēti, q aduocatus non habet necesse interesse sn̄iæ diffinitiuę, vt l. velamēto. C. de postul. nisi sit aduocatus fisci. l. j. & ibi p Bar. in j. q. C. de sen. aduer. fis. lat. retra. li. 10. & hr̄ p Spe. in ti. de req si. ꝯs. ī fi. & no. q dixit Bal. in l. j. ī fi. C. man. q aduocat9 q pstat patrociniū ī cā status vel dignitatis debet habere maximū salarium.
c ¶ Indifferenter. Adde Paul. de Cast. conf. 256. in primo impressis.

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶Qd nocet dño. adde Ale.cõs.95.li.2.
Sebast.Sapia.
b ¶Cõtumacia procurat. An cõtumacia pcuratoris noceat dño, & cõ eum possit fieri missio ĩ possessionẽ ex primo decret. vide Abb.in c. cũ deputati.§.d iud. Ale.post Bart.in l.4. C.de proc.Bart.Veron.caut.86.
Sebast.Sapia.
c ¶Verus cõtumax. Vide Bar.de hoc artic.in l.j.§.fi.ff.qñ ap. sit.Bal.in aut.hodie. C.de ap.Rot.in ti.de ap.dec.26.in antiq.
Zacharias.
d ¶Inn.hic q sic.adde eundẽ In.ĩ c.cõstitutus.in gl.sua mag. ver.sufficientẽ. ver. & põt dici. j.de proc. Bar.in l.cõtumacia.in pr.ff.de re iu.& in l.j. §.si pcurator.ver.& ex prædictis põt solui.ff.si qs iᵒ di.ñ obt.
¶Et addo idem esse in ecclesia in cuius bonis fit executio rõe cõtumaciæ pcuratoris sui,vt no.plenissimè Spe.in ti.de exe.sent.§.sequitur. vers qd si pcurator.
e ¶Cum Bar. Adde Alex.cons.84.lib.2. Io.de Ana.cons.25.

contumacia dicitur radicari in illo cui incũbebat aliquid facere, & ipse mittit procuratorem qui non facit, non dicitur procuratoris contumacia, sed domini: respectu cuius erat faciendum, vt est tex.l.si procuratorem. §.si tutores.ff.man. pro hoc etiam quod not. in l.cum filius.§.in hac.ff.de ver.obl. vbi si pater promisit ad diem, licet dies venerit in persona pupilli non dicitur contumacia pupilli sed defuncti, & de hoc vide in d.§.in hac. Hoc præmisso in præposita q.seu primo membr. ita distingue post Bar. q si aliquid iniunctum est domino vel est præceptum, & ipse mittit procuratorem qui non facit istud nocet do-
a mino[a], quia est in cõtumacia dominus non procurator, vt dictis ll.& ita loquitur ff.de arbit.non distinguemus.§.pe.& quod ibi no.tamen si procurator hoc non fecit propter casum, tunc excusatur dominus sicut si in personam ipsius ille casus venisset.C.qui pet.tut.l. cum à matribus.& j.de pign.c.significante.
18 ¶†Quandoq; aliquid iniungitur procuratori, & non domino, & procurator non est obediens: tunc quoniam constat, q ista inobedientia cadit in delictum.& tũc in his quæ sunt parui præiudicij, vt circa missionem in possessionem, ex primo decreto cõtumacia
b procuratoris[b] nocet domino, vt l.cum qui res.C.de proc.& C.de dig.quoties.li.12.Circa ea quæ sunt magni præiudicij.vt circa mulctæ impositionem non præiudicat domino, vt d.l.j.§.si procurator.nec circa missionem ex ij.decreto,vt ff.si ex no.cau.ag.si cum vsufruct.& de dam.inf.l.hoc amplius.§.si.cum l. seq.vbi ex contumacia fructuarij,qui est procurator domini proprietarij, nõ potest per-
19 uenire ad ij.decretum cõ dominum. ¶†Prædicta vera, nisi dominus fuerit sciens, & negligens in purgando contumaciam illam,vt hic.& C.de fal.mon.l.j.& sic intelligi debet l. non solum.in pr.ff.de proc. vt si procurator fuit contumax in respõdendo teneatur ipse, nõ dominus, nisi fuerit sciens,& negligens. Si verò non est certum contumaciam procuratoris cadere in delictum,tunc nocet domino,vt si omiserit appellare intra x.dies:potuit.n.esse qd expediebat domino sic fieri,vt l.j.in fi.ff.quan.ap.sit.Item si procurator fuit negligens in producendo testes,& alias pbationes intra terminum : poterat enim scire q
20 tunc dominus nõ habebat probationes. ¶†Tamen si hoc dolosè fecit succurratur domino,secundum formam l & eleganter.§.pen.
21 quod ibi no.ff.de dol. ¶†Ex prædictis soluitur quęstio,procurator
c fuit verus contumax[c] an propter hoc dominus repellatur ab appellando? certè non,quia constabat ab initio cõtumaciam esse delictum,& est res magni præiudicij,nisi dominus fuerit sciens & negligens,vt hic,cum concor.& hoc etiam voluit Inn.licet non inducat isto modo. ¶Item circa prædicta dubitatur,quid si dominus fuerit citatus vt veniret ad iudicium,& ad litigandũ, misit vnum procuratorem qui contestatus est litem, postea in articulo aliquo ipsi procuratori iniunctio fit:fuit ipse procurator inobediens,an propter hoc condemnabitur ipse dominus in expensis.Inn.hic quod
d sic.[d] licet non possit mulctari secundum eum,sed dicit Bar.hoc dictum esse contra illum §.si procurator. quia pariter procedit iudicium in expensis & interesse partis suæ,siue ad mulctam,vt ibi.Præterea sicut in generali mandato omnium bonorum non venit aliquod delictum,vt l.si procuratorem.ff.de cond.inde. & l.si pater.ff. de his quæ in frau.cred.ita in mandato vnius causæ non venit contumacia in alio artic.putat tamen Bar. q bene posset iudex propter contumaciam procuratoris non audire partem, nisi reficiat expensas:sicut mittere in possessionem ex primo decr. nõ autem partem condemnare vel exigere ab ea.hæc sunt dicta Bar.in primo membro qui Bar.discrepat ab Inn.in aliquibus. Et primò incipiendo ab hoc vltimò In.vult, q propter contumaciam procuratoris,siue recusauit cõparere in prima vice,siue in medio litis vel quandocũq; dum durat eius procuratio:potest nõ solum procurator,sed etiam dominus condemnari in expensis. ar.ff.commo. l.cum qui.§.vlt.& l.seq. vbi expressè dicitur quod dominus tenetur ex culpa procuratoris,si minus idoneum eligit.Idem videtur expressum secũdum eum.ff.de proc.non cogendum. & l.seq. vbi dicitur quod procurator non cogitur prosequi lit.ante contest.sed dominus tenetur ob rem non defensam. dicit tamen quod post lit.contesta. potest magis dubitari,sed nihilominus tenet quòd dominus tenetur de culpa eius. ar.prædictarum ll. nec mirandum si alius teneatur de culpa vel pœna alterius, quia hic non est pœna tantum, sed interesse respectu partis.s.quæ fecit expensas Bart.cõ.vt s.dixi.Spe.in tit.de sen. exe.§.sequitur.ver.sed quid si procurator.videtur in effectu tenere opin.quam tenet Bar. dicit enim quòd aut dominus fuit citatus & procurator fuit cõtumax,& tunc nocet domino quò ad executionem cõ eum faciendam respectu expensarum. arg.de app.sæpe. Aut verò procurator est contumax, postquam ipsemet fuit litem contestatus, ita quod cõtumacia propriè est ipsius procuratoris, & tunc sententia mandabitur executioni cõ ipsum procuratorem & soluet procurator de bursa sua.all.d.§.si procurator.quia dominus non videtur mandasse,vt culpam suam adhibeat.Idem dicit in expensis factis quando procurator malè appellauit ante sñiam,& sic dicit Papam Clementem in iure excellentissimum pronuntiari mandasse. d.Ant.dicit se credere quod in iniunctis domino quando procurator non fuit in iudicio,dominus sit condemnandus:quia ex quo nihil est gestum per procuratorem,iudex non habet potestatem condemnandi procuratorem,sed si procurator fuit aliquando in iudicio,& sic fuit sibi mandatũ putat quod sit in optione iudicis quem vult condemnare: quia hæc non est vera contumacia,vt dicit Inn. & hoc casu non exigitur vera contumacia,sed ficta vel culpa.& per hoc secundum eum respondetur ad l.j.§.si procurator.ff.si quis ius di.non obt.nam qui petit expensas petit quod sibi abest,& nulli dubium quod hic est præsumpta culpa domini constituentis, & sola culpa sufficiat ad hanc condemnationem,& dicit quod de stylo curiæ obseruatur opi.Inn.vt condemnetur ipse dominus.Ego non video bene responsum ad illum §.si procurator.nam tex.non dicit ibi simpliciter pcuratorem condemnandum,sed dicit quod ipse procurator,& non dominus, ergò nõ est in optione iudicis.Item dum dicit,dominum teneri ex culpa sua,non video culpa si cõstituit eum qui reputabatur communiter diligens & quandoque fuit in iudicio & suscipit litem.arg.c.significante.& quod ibi no.de pig.& ideo
c simpliciter concludo cum Bar.[c] & Spe. q si procurator nunquam fuit in iudicio tunc condemnatur in expensis dominus & non procurator. quia ex quo nunquam fuit in iudicio non videtur habere iudex potestatem cõdemnandi eum,quia procuratori nihil iniun-
22 xit. ¶†Puto tamen quod dominus agat actione mandati ad interesse cõ procuratorem,& ab eo illas expensas recuperabit, vt l.si procuratorem.§.si tutores.ff.man.vbi probatur. An autem tunc dominus poterit mulctari.Bar.sentit q sic.quando mãdatum factum fuit domino,quia eius est contumacia Inn. sentit cõ indistinctè. dicit enim dominum non mulctandum propter contumaciam procuratoris,puta,si dominus citatus miserit procuratorem qui verisimiliter putabatur bonus & diligẽs,quod licet prima facie possit mulctari,vt sentit Bar. quia cõtumacia est domini,tamen constito quod misit diligentem,& fecit illud quod sibi à lege fuit permissum.s.procuratorem constituere quod reuocabitur sententia mulctæ, quia mulcta est pœna directæ contumaciæ in qua dominus non videtur esse,ex quo in nulla culpa fuit in constituendo procuratorem.arg. opt.in c.cum B.de re iud.& eorum quæ no.in c.querelam.de proc. non enim meretur pęnam ex quo facit lege permittente,vt l.gracchus.C.de adul.23.q.4.qui peccat. & ad l.si procuratorem. §.si tutores.ff.man. respondeo q loquitur in eo casu quando quis tenebatur facere per se in tutore,sibi enim imputatur si commisit alteri,& ille non fecit. Secus in eo qui non tenetur per se,vt ad comparendum in iudicio vbi à iure permittitur q possit constituere procuratorem,vt d.l.j.ff.de procu.& d.c.querelam. aliud est in casu præced.
23 ¶†Quia condemnatio expensarum non est mera pœna,sed interesse ex parte aduersarij,cui non debet imputari factum procuratoris.secus in mulcta vbi est mera pœna.& sic restringe Bar.& Inn.Si verò contumacia est verè ipsius procuratoris, vt quia aliquando fuit in iudicio,& sibi fuit iniunctum vt compareat, & non comparuit, tunc puto ipsum solum mulctandum & condemnandum in expensis,non autem dominum, per d.§. si procurator. dummodo constiterit diligentem,quo casu est extra omnem culpam ipse do-
24 minus,vt s.dixi. ¶†Secundò discrepat Bar.ab Inn.quia Bart.vult q propter contumaciam procuratoris non possit procedi ad secundum decretum. nec ad ea quæ sunt grauis præiudicij. Inn.verò vult oppositum,vt possit procedi ad missionem causa custodiæ.& quandoque in vera.alleg.ff.de proc.l.sed & hæ.§.vlt.& l.seq.& C.de dig.l. quoties.lib.12.& idem quod Inn.tenet Spe.in ti.de primo & secundo decr.§.restat.ver.quid si reus agit per procuratorem.Idem Fran. Vercel.& dicit fuisse sic disputatum & terminatum Vercel. per l.3. C.de proc.diuersitas ergò inter Inn.& Bar.est quando contumacia est propria ipsius procuratoris,vt quia fuit iniunctum ipsi procurari. d.Ant.dicit posse dici q si dominus fuit requisitus,& postea fuit contumax procurator quem misit cum hæc sit propria contumacia,& apparens ex quo inuentus,& requisitus, q teneat missio, sed constito q miserit procuratorem, ex quo non potest aliquid imputari,

Sebast. Sapia.
a ¶Tũc tps. A quo tpe incipiat currere x.dies ad appellãdũ, vide Gem. in c.2.de cõfes.in 6.Ang.in cõs. 258.inc.tutor. Rot. dec.16.inc.itẽ q appellatus ĩ cã.& ĩ dec. 343. inc.ex hoc insurrexi.Ang.Are.in l.j.§.fi.ff.qñ ap.sit.
b ¶Aliqd facit. Adde Ro.cons.40.Io. de Ana.cons.12.
Sebast.Sapia.
c ¶Si pcurator. vide Bar.& post alios Ale.& Mod.in l.4.in prin.ff.de re iu.vide Bal.ĩ l.ab eo.C.quõ, & qñ iu.& in l.2.C. qui ac.non pos.
d ¶Perẽptorię.Adde Ale.cons.22.li.1.
e ¶De cõsuetudine. Adde q cõsuluit Ro. cõs.114.qd si qs facit mãdatũ alicui ad accipiendũ pecunias mutuo, q si mos loci vbi pecuniæ accipiuntur:est, vt accipientes se obligent ad cãbia, si ĩ tpe nõ soluuntur q pcurator ẽt ad idẽ censeatur hẽre mãdatũ.s.ad obligãdũ se ad cambia,& vsuras. ar.d §. cõ assidua. Aen.Fal.
Sebast.Sapia.
f ¶Gñali mãdato. vide multa p Fel.ĩ c. cũ M.Ferrariensis.s. de const.vbi cumulat, qñ subintelligit fieri qd est cõsuet.de quo ẽt multa cumulat Ias.ĩ l.vt liber. C. de colla.l.certi condictio.§.si nummos. ff.si cer.pet.

putari,si misit diligentẽ communi opi.quod de facili reuocabitur. Si verò requisitus est procurator non nocet domino,quia hoc casu exigitur vera contumacia vel apparens vera,& missio partim concernit interesse partium,& partim cõtumaciam, & sic temperat Inn.& sic in hoc vltimo concordat cum Bar. & mihi placet. Nam 2.decr.nõ interponitur nisi cõ latitantem,vt l.Fulcinius.ff.ex quib. cau.in pos.ea.& no.In.in c.dilecto.j.de ver.si. Latitare propriè est qñ habet animum fraudandi,& occultat se, vñ cõsideratur animus, vt dicit tex.d.l.Fulcinius.§.quid sit autem latitare.si ergò pcurator fuit contumax non est verum dicere q dñs latitet cum non habeat animum fraudandi,& se occultandi,imo potius debet præsumi cõrium ex quo constituit procuratorem, ad prædicta bene facit gl.cle.
25 j.de resc.ver.liceret. ¶†Tertiò dicit Bar.simpliciter, q pp cõtumaciam procuratoris dñs nõ repellitur à facultate appellandi, sed si procurator nõ appellauit intra x.dies:dñs appellare non põt,& idem in istis duob.artic.vult Inn. hic,& põt esse diuersitatis rõ.Nam qñ repellitur cõtumaciam,tunc est pœna cõtumaciæ,vñ cum dñs nõ fuit cõtumax, sed pcurator, non debet ipse dñs repelli,& puniri in facultate non appellandi sed post lapsum x.dierum,qs deluditur ex sua mera negligẽtia, vnde non exigitur ibi cõtumacia:sed sufficit negligentia vera vel apparens vera Bar.tñ posuit alias rationes,vt s.dixi ¶Item ad hunc artic.addit Inn. q qñ fuit iudicium agitatum cõ dñm tũc
a tempus[a] ad appellandum currit à tempore scientiæ ipsius dñi. sed qñ iudicium fuit agitatum cõ procuratorem tunc non requiritur scientia dñi, sed sufficit scientia pcuratoris: & in hoc pręiudicatur ipsi dño:quia vt s.dixi hic non agitur de pœna imponenda pp contumaciam:sed tẽpus currit pp negligentiam non appellant intra terminum in qua negligentia præsumitur dominus esse tanto tpe vel silendo. redde rõem Bar.superius tactam quia fortè ex causa legitima procurator non appellauit,& sic factum pcuratoris pp mandatum debet præiudicare dño, cum non sit delictum,sed Compost.in c.j.de elect.lib.6.in gl.sua vlt.ver.sed quid si cõ procuratorem. vr̃ recedere ab opi.Inn.& Bar.distinguit enim, q aut procurator est lit.contest.& tunc quia est effectus dñs litis dolus pcuratoris representat personam domini.ff.de proc.sed & hæ.§. defendere. & quia post lit.conte. dolus pcuratoris nocet domino. ff.de do.exc.si pcurator.aut procurator non est lit.contestatus,& tunc secus,tunc enim potest dominus appellare intra x.dies à tpe scientiæ computãdos, quia tunc dolus procuratoris non debet nocere domino. per d.l.si procurator.d.Ant.putat, q si citatus est procurator,ita q cõtumacia est ipsius pcuratoris,procedat dictum Inn.vt dominus admittatur ad appellandum non ob.contumacia procuratoris:sed si dominus fuit citatus,& ipse misit pcuratorem,tunc pp apparentẽ contumaciam iudex à quo, non põt admittere appl'onem, appl'o tñ tenet, vt deuoluam per no.in cle.stãte.de dõ.& cont. & in c.Romana.§.1.li.6. ¶Aduerte quia Bar.in prin.suæ distinctionis sensit q qñ dñs fuit citatus & ipse misit pcuratorem qui fuit contumax vt indistinctè repellatur dñs ab appellando, quia contumacia radicatur in persona dñi, licet ego puto q licet tunc repellatur prima fronte appellatio, quia constat de contumacia in nõ veniendo & non de cõrio,tamen si dñs vult se docere constituisse procuratorem qui communi opi. reputatur diligẽs q debeat admitti eius appellatio,quia fuit sit permissum à lege, & ideò si præter suam opi. aliter acciderit nõ debet sibi imputari ad pœnam.arg.c.de occidendis.24.q.5.& eorum quę
26 vt s.dixi in alio membro. ¶†Nam iura excludentia à facultate appellandi loquuntur in cõtumace studiosè, vt satis colligitur de ap. l.ex consensu.§.fi.& melius in l.j.C.quo.ap.nõ re.ver.negotio prius summatim perscrutato.& 2.q.6.tunc quorum. ac ipse dominus est extra omnem noxam saltem punibilem tanta pœna cum cõstituerit idoneum saltem apparentem procuratorem,licet ille infideliter egerit.arg.c.significante.de pig.& c.cum Bertholdus.de re iu. Item cum hæc iura sint odiosa & pœnalia debent restringi qñ vere ipse dominus fuit contumax.arg.reg.odia.& reg.in pœnis.de reg.iu.li. 6.hæc pcedunt quò ad primum membrum cum quæritur an con-
27 tumacia procuratoris in non faciendo noceat domino. ¶†Venio nunc ad 2.membrum principale,an factum pcuratoris noceat do-
b mino qñ non omittit sed aliquid facit,[b] & ista q.est duplex secundum Bart.in d.§.si procurator.primò an domino noceat vt cõ eum ex facto procuratoris detur exceptio. secundo an domino noceat vt cõ ipsum possit agi ex facto procuratoris. ¶Ad primum dic post Bar.aut procurator deliquit antequam esset pcurator vel in negotio in quo procurator non erat,& dño non præiudicat, vt l.si pcurator.ff.de do.exce.aut deliquit postquam fuit procurator,& in negotio in quo procurabat,& tunc aut erat procurator ad iudicia.aut ad negotia.Si ad iudicia.& tunc aut deliquit ante lit.contest.& cõ dominum non potest excipi.vt d.l.si procuratorem aut post lit.conte. & tunc cõ dominum potest excipi. Si verò erat procurator ad negotia.& tunc indistinctè poterit cõ dominum agentem excipi de dolo commisso per procuratorem eius in illo negotio,vt l.apud Celsum.§.quæsitum.& §.seq.de do.exc.vbi hæc dist.probatur in tex.Ad secundum vtrum ex dolo procuratoris possit dominus conueniri. dic, qñque pcurator facit aliquid quod certum est esse delictum, & tunc dño nõ præiudicat nisi habeat speciale mandatum, vel ratihabitione secuta,vt d.§.si pcurator.& l.1.§.quoties.& §.deiecisse.ff. de vi,& vi ar.aut est certum quod nõ est delictum,sed est alias punibile.& idem,vt l.3.§.si pcurator.ff. q quisque iur.aut est tale factum quod põt esse delictum, & non delictum, vt rñsio facta vni positioni vel interrogationi in qua põt esse delictum,si est verum,& tunc pręiudicat dño donec hr̃ cõrium,vt l.non solum.in pr.ff.de procu.& de confes.l.certum.§.sed an,& ipsos.& quod ibi no.aut est aliud factum q in delictum non cadit vel dolus non committitur. sed causat cõtractum ex quo dño queritur,& tunc dño præiudicat si habet speciale mandatum,vel generale cum libera,vt l.procuratoris.ff.de trib. sed in hoc vlt.dicit d.Ant.& benè,quod idem est si habet generale mandatum,& sic loquitur illa l.procuratoris. ¶Ex prædictis cõcludi
c tur sm Bar. q si procurator[c] nomine domini egit calumniosam litem,& succubuit,& sic constat, q est delictum, ipse procurator debet condemnari in expensis non dñs, nisi habeat speciale mandatum,quia hoc dominus mandasse non vr̃,vt l.si procurator.in pr.ff. de cond.ind.& vr̃ casus in l.nõ ignotum.C.de admi.tu.& tenet Spe. in ti.de exe.sent.§.3.ver.præall.Sed inquantum Bar.s.tetigit articulum quando est tale factum, q in delictum nõ cadit,tunc distingue plenè. & voluit ista gl. q aut iuxta mandatum aliquid commisit,& præiudicat,vt c.cum olim.de cau.pos.& prop.aut cõ.& tunc non pręiudicat nisi ratum habeat. l.diligenter.ff.mand.& j.de pig.c.significante.aut præter,& præiudicat si dñs scit, & non cõdicit, vt c.cum olim.& q ibi no.de of.dele.& p prædicta habes plenè ista duo membra discussa,licet aliter minus perfectè distinguat hic Cal.qui vr̃ intelligere.l.procuratoris ff.de tribu.vbi dr̃, q dolus procuratoris nocet domino quod procedit,quando habuit à dño generale mandatum cum libera,vel speciale ad vnum negotium tantum,& dolosè
28 contrahit sciente domino, vel postea ratum habente. ¶†Et prædicta faciunt ad q.quotidianam, quidam fecit procuratorem ad fideiubendum pro Titio,& procurator renuntiauit beneficio ordinis, vt possit conueniri fideiussor antequam principalis, dominus postea dicebat,quòd non poterat renuntiare,quia non erat constitutus ad hoc specialiter non veniebat in generali mandato,quia renuntiare est donare,quod non potest facere procurator ex generali mandato, vt l.filiusfam.ff.de don. & l.contra iuris ciuilis regulas. ff.de pact.Circa hanc q.quæ fuit sic de facto distingui.Bart.in l.fi.in prin.ff.quæ in fraud.credit. quandoque quis renuntiat exceptioni
d peremptorię:[d] & tunc est donatio,vt l.si quis delegauerit.ff.de nouat.quandoque remittitur exceptio dilatoria temporis,& idem vt l.omnes.§.fi.ff.quæ in fraud.cred. & melius alleg.l.in edibus.in j.respon.ff.de donat. quandoque remittitur exceptio declinatoria fori.& tunc est donatio, vt l.si fideiussor.§.quædam.ff.mand. quid autem in casu nostro vbi fuit remissa exceptio ordinis, tenet Bart. q non est donatio, quia ex hoc nihil acquirit creditor, sed potius effugit magis detrimẽtum,quàm lucrum imo nullum lucrum acquiritur, & donatio non est nisi aliquid alicui acquiritur, vt d.l. in edibus.in fi.& sic magnis remissio est detrimentum quàm donatio.ar. opt.in d.l.fi.& videtur text. q non sit donatio in l.j.§.si fideiussit.ff.si quid in fraud.pat.cum ergò istud non sit donatio venit in generali
e mandat. Præterea in generali venit id quod est de consuetudine[e], vt l.si prius.§.j.ff.de aq.plu.ar.& l. q si nolit.§.quia assidua.ff.de ædil. edict.sed de consuetudine omnis fideiussor renuntiat, ergò,&c. Et prædicta sing.no.ex quibus habes primo no.quæ veniunt in generali mandato.Item an & qñ generalis procurator possit renuntiare except.competentib.dummodo seu probationib. Item quod id, q
f est solitum fieri in aliquo actu vr̃ venire sub generali mandato[f] ad illum actum. facit quod no.Bar.in l.nemo eũ qui nesciat.ff.de duo. re.& vide tex.op.in l.fi.C.de fideius.prope fi.fac.c.ex literis.de const.

Universidad de Deusto Biblioteca

29 ¶† Venio nunc ad 3. membrum principale, a videlicet an ꝯfessio ꝓcuratoris [a] seu administratoris præiudicet dño. & de hac vide per Bar. in l. certum. §. sed an & ipso. ff. de confess. & per Cy. in l. vna C. e. per Compost. in c. per inquisitionem. de ele. vide plenissimè ꝑ Spe. in ti. de confes. §. postremo. ver. si verò fit per procuratorem. & ꝑ Host. in sum. de proc. §. 1. ver. sed nunquid ꝯfessio. d. Ant. hic ꝯiungendo opi. sic distinguit, cuius distinctio placet: quod aut est ꝓcurator latè. i. ꝓcurans vt quia est defensor sine mandato seu negotiorum gestor, & ꝯfessis nō præiudicat, ex quo non habebat mādatum nisi sequatur ratihabitio vt l. si defensor. § j. ff. de interr. act. sed si habet mādatum etiam speciale ad ꝯfitendum, tunc præiudicat dño. ff. de inter. act. qui seruum. & l. proinde. ff. ad l. Aquil. & ibi gl. ff. de cōd. ind. si procurator. sed si est ꝓcurator generalis, & ꝯfitetur dño pñte, & non ꝯdicente & adhuc ei præiudicat. & sic intelligit vnam opi. quam recitat Cy. in præal. l. j. de ꝯfes. q. 14. ꝙ si dominus non est pñs sed absens, tunc si voluntariè ꝯfitetur: quia vadit ad iudicium voluntarius: nulla facta discussione statim cum porrigitur libellus ꝯfitetur: & non præiudicat confes- b sio, [b] vt l. certū. §. sed an & ipsos. præall. & hoc quia talis actus hr̄ instar donationis quæ ꝓ-
30 hibetur procuratori, vt s. dixi. ¶† Si ꝯfitetur per viam ꝯtentiosæ iurisdictionis. vt quia respondet ad positiones: tunc ꝯfessio præiudicat sicut & præiudicat sententia. ff. de procu. plautius. & l. 4. de re iu. & d. l. qui seruum § j. & l. non solum. § j. ff. de proc. & c. suborta. de re iu. & dic idem in ꝯfessione ficta procuratoris quæ surgit ex ꝯtumacia in nō respondendo positionibus, vt est tex. no. in c. 2. de confess. li. 6. & valet hæc ꝯfessio vera vel ficta procu. quia non habet instar donationis: quia fit in inuitum: & iuxta mandatum suum, seu in his in quibus habet mandatum, & idem quò ad ista duo vlt. membra dñt Bar. & alij dicendum esse in tutorib. & curatorib. s. vt distinguatur, an fiat voluntariè, an contentiosè, & hoc intellige qñ iudicium est agitatū per tutorem seu curatorem. Si autem agitatum fuerit per pupillum, cum tutoris auctoritate non præiudicaret ꝯfessio solius tutoris. arg. d. § sed an & ipsos. C. de iu. deli. & l. 2. §. quod obseruari. & C. de iu. cal. & ita voluit Bar. & alij in d § sed
31 an & ipsos. & no. in d. l. j. C. de confes. ¶† Hęc vera, vt confessio procuratoris noceat dño, nisi dominus illam reuocet quam reuocare potest, probando errorem sicut ꝓpriam posset, vt c. fi. de confes. l. error. C. de iu. & fa. ign. posset etiam reuocare ex errore iuris licet non ꝓpriam, vt dicit Cy. in l. j. C. de confes. & no. in d. c. fi. facit quod no. Spe. in ti. de confes. §. sequitur. ad fi. §. & de ꝯfessione aduocati an & qualiter noceat domino dicam in c. cum
32 causam. de ap. ¶† Vnum tñ no. ꝙ ꝯfessio pro- c curatoris [c] non est tantæ efficaciæ quantæ est propria: quia per ꝯfessionem propriam mihi aliqñ præiudicatur in alio iudicio: quia non possum venire ꝯ illud qd dilucida voce ꝓ̄status sum, ēt si agatur ad alium effectum. ad hoc quod no. In. in c. 2. de or. cog. & in c. per inquisitionem. de elect. & l. generaliter. C. de non nu. pe. & c. per tuas. de prob. quod tamen non procedit in ꝯfessione procuratoris, vt not. Compost. in d. c. per inquisionem. ille. n. nō habebat potestatem ꝯfitendi, nisi quò ad illā causam: ideò non debet extendi ad aliam causam: quia fortè falsum confessus fuit, & hoc etiam not. tenuit Spe. in tit. de confes. §. nunc videndum. ver. sed nunquid confessio.
33 ¶† Item confessio procuratoris non tollit d facultatem appellandi: [d] sed tantum confessio propria, vt patet 2. q. 6. sunt quorum. & l. 2. quor. ap. nō re. Et an ex sola confessione propria quia repellatur à facultate appellandi, dicam plenè in c. cum speciali. j̄. de app. & hæc
34 de 3. & vlt. membro. ¶† Nunc expediam vltimam particulam gl. quæ quærit dr̄ in tex. ꝙ propter contumaciam procuratoris dominus excommunicari nō debet, quid si iudex excommunicat, an teneat excōicatio. gl. all. pro & ꝯ. & tandem concludit, ꝙ tutius sit dicere ꝙ sit excommunicatus, debet tamen ab solui absque alia difficultate, & excommunicator tenetur ei ad interesse, per c. sacro. de sent. exc. d. Ant. tenet ꝙ si citauit procuratorem, non iustè excommunicauit dominum, & habent locum poenæ prædictæ, nisi ad aliquid requirat principalem, sed si requisiuit dominum & scit eum procuratorem misisse, dicit idem, si ignorauit, tunc iudex non patitur illas pęnas, quia scit contumaciam apparentem, nec cogitur diuinare an ille constituerit procuratorem. Ego aliter dico, & sic aut contumacia fuit propria ipsius procuratoris. quo casu propriè loquitur iste tex. vt quia procurator citatus fuit contumax, & tūc aut excommunicauit dominum hoc expresso, quia suus procurator fuit contumax, & tunc excommunicatio est ipso iure nulla, tunc procedit gl. quia iuris error est expressus, vt hic patet, fa. c. per tuas. de sen. exc. j̄. de excess. præla. cum ad quorundam. secundum vnum intellectum. aut hoc non expressit, & tunc excommunicatio tenet quò ad ecclesiam militantem, sed constito de iniustitia procedet distinctio gl. quæ in hoc casu debet restringi aut contumacia fuit propriè ipsius domini, vt qa procurator nunquam fuit in iudicio, sed ipse dominus citatus misit procuratorem, qui fuit contumax, & tunc videtur quòd excommunicatio indistinctè sit iusta, quia licet sciat iudex illum misisse proc. tamen prima frōte dominus præsumitur in culpa talem constituendo, pro hoc quod dixi post Bart. in princ. huius materiæ, sed constito ꝙ constituit eum qui communi opin. præsumebatur diligēs, tunc puto quod sine difficultate excommunicatio relaxabitur, iudex tamen non patietur poenas c. sacro. quia non constabat sibi de idoneitate personę procuratoris, & iste tex. loquitur propriè de contumacia ipsius procuratoris, & nō domini sicut est ista, & idem & fortius puto dicendum quando iudex ignorauit illū constituisse procuratorem vt euitet poenas, & ille absoluitur sine difficultate, &
35 per hoc est expedita tota gl. & suppleta. ¶† Et possunt ex prædictis multæ q. particulares solui, & vnam non potero silere, quia tangit ecclesiam quam ponit hic, In. videlicet quid si procurator ecclesiæ propter contumaciam suam condemnetur in expensis, dicit Inn. e quod mādabitur sententia executioni in bonis ecclesiæ, [e] quia ipsa fuit in culpa & ꝯtumax fuit per se vel per alium eius nomine comparere debuit. & idem videtur secundum eum si illa mandata iudicis non impleat, puta, quia non exhibet acta vel alia instrumenta, & idem in similibus. Secus autem dicit si falsa instrumenta produceret procurator vel aliam fraudem faceret, & est ratio diuersitatis secundum eum: quia ad hoc dominus non tenebatur: vnde nec sibi imputatur si hoc fiat à procuratore, cum sibi hoc commissum non fuit: sed ad comparendum vel exhibenda instrumenta vel similia tenebatur per se vel per alium: tamen Inn. dicit, ꝙ licet teneatur ecclesia in casu præmisso: tamen aliquando sibi subuenitur per in inte. rest. ff. de mi. minor. nec etiam contradicit prædictis. 16. q. 6. si episcopum. vbi dicit text. quod delictum personæ non debet nocere ecclesiæ: quia in prædictis nō punitur ecclesia pro delicto procuratoris, sed pro culpa sua in qua fuit, quia non eligit fide, & facultatibus bonum procuratorem. Host. latius prosequitur istam condemnationem expensarum attingendo tam expensas contumacię quàm eas quę debentur ratione finalis victoriç. Et de primis dicit, ꝙ aut procurator non est soluendo aut sic. Primo casu, si expensæ sunt moderate condemnari debet ecclesia, & executio est ꝯ eam facienda nec datur restitutio. quia pro modico non datur restitutio. ff. de rest. in integ. l. Seio. Sed si omnes immoderatæ sunt & graues, tunc ad officium iudicis spectat actioni deseruiens hoc examinare sine libello, ad hoc de off. ord. c. 2. ne lites ex litibus oriantur. C. de fruct. & litium expen. l. terminato. C. de fide instru. l. fi. & si videt ecclesiam ex condemnatione expensarum grauiter lædi poterit ecclesiam restituere. alleg. de reb. ec. non alien. ad nostram Consuluit tamen Host. ꝙ differat vsq; ad diffinitiuam, & tunc secundum quod videbit ec. causam bonam fauere vel non bonam, poterit arbitrari an ꝯdemnanda sit pars in expensis totius litis. j̄. de pe. cal. à qua condemnatione excipiendæ sunt expensæ legitimę à ꝯdemnato factæ. C. de iud. l. ꝓperandum. §. fi. aut ex gestis. Secundo casu, qñ procurator est soluēdo dicit, ꝙ si ꝓcurator est in dolo. ecclesia verò in culpa damnari dēt ꝓcurator, & hoc æquius: qa dolus ꝑponderat culpæ. ff. ad l. Aq. item si obsterrix. & qa dolo ꝯtumax vr̄ se liti obtulisse: iō facienda

Zacharias.
a ¶ Cōfessio ꝓcuratoris. Adde de q. ista an & qñ noceat dño ꝯfessio ꝓcuratoris, ꝑ Old. ꝯs. 126. & Spe. in ti. de pc. §. vt āt. ver. cæterū. & seq. & in ti. de ꝯfess. §. nūc dicendū. ver. sed nunqd ꝯfessio ꝓcuratoris. § postremo. versi. si verò fit ꝑ ꝓcuratorem.
Ant. Fran. ¶ An ꝯfessio ꝓcuratoris noceat dño, dicas qd si est ꝯstitutus ꝓcurator ad recipiendum mutuum nō nocet dño. l. ꝓcurator ad vnam. ff. de ꝓc. & ꝑ Bar. in l. 2. in fi. & ibi ꝑ Alex. ff. si cer. pe. & ꝑ Bal. in aut. hoc iꝰ porrectū. C. de sacros. ec. & hr̄ ꝑ Lanf. ple. in rep. c. qm̄ ꝯ. ver ꝯfessiones. de prob ꝙ intellige verum, nisi haberet spāle mādatū, qa tūc noceret, vt ꝑ Bar. in l. certum. §. sed an & ipsos. de ꝯfess. & vide ꝑ Ale. ꝯs. 119. in 4. par. ꝯsil. & adde qd ꝯfessio ꝓcuratoris ecclesiæ ꝯstituti à plato & caplo noceret ecclesię, secus si sit ꝯstitutus à solo plato, vt est gl. & ibi ꝑ d. Ab. & doct. in c. suborta. de re iu. Et adde ēt. qd cōfessio ꝓcuratoris ñ nocet dño, quò ad appellādū, qa ea nō obst. pt dñs appellare à sñia lata virtute talis cōfessionis, vt ꝑ Bal. in l. obseruare. C. quo. ap. nō re. & hr̄ ꝑ Ro. in l. 1. §. si ꝓcurator. ff. si qs iꝰ di. ñ ob. & no. d. Ant. in c. tua. d coh. cle. & mul. tñ ipse d. Ant. vr̄ tenere ꝯriū in c. cū spāli. de app. de q ibi plenè ꝑ Philip. & hr̄ ꝑ Ale. post Bar. in l. j. §. si aduersus. ff. de fideic. lib. de quo ēt ꝑ Alex. in l. certū. §. sed an & ipsos. ff. de ꝯfess. & ꝑ eūdē post Bar. in l. neq; ff. qñ ap. sit. & in l. creditor. §. iussus. ff. de appel.
b ¶ Cōfessio. Adde Rom. ꝯs. 329. Alex. ꝯs. 22. prox. all. Fran. Are. consi. 12. vbi qd in alio iudicio.
Sebast. Sapia.
c ¶ Cōfessio ꝓcura. Vide Ale. in l. 2. cir. fi. C. de eden. Aret. ꝯsi. 33. inc. visō diligenter. in vlt. dub.
Zacharias.

d ¶ Facultatē appellādi. Adde Bal. in l. fi. §. fi. vers. sed nūquid ꝓcurator. & ibi do. C. de tēp. ap. eūdem in c. ex parte G. j̄. de resc. Ang. & Im. in l. ab executore. ff. de ap. & Phil. in c. interposita. §. ille. q. 6. j̄. e.
Zacharias.
e ¶ In bonis ecclesiæ. Adde Spe. in ti. de exe. sent. §. sequitur. vers. sed & si. & seq. & qd dixi in apost. s. isto c. in apostil. in ver. Imo. hic qd sic.

cienda est executio ꝯ eum. ff. de re iu. l. 4. §. resp. & de do. exce. l. si ꝓcurator. si ecclesia vel prælatus est particeps contumaciæ condemnatur ipse prælatus, & fit executio contra eum: ad hoc ꝙ no. de proc. c. auditis. & c. cōstitutus. si nec ecclesia, nec ꝑlatus sentit sed solus procurator, tunc est damnū procuratoris, & condēnabitur ex quo est soluendo. & hoc de primis expensis, s. ratione contumacię: de secundis, s. ratione finalis victoriæ. dicit quod si est appellatum, non est necessaria restitutio, qa iudex ad quem est appellatum cognoscet, de principali, & de hac causa accessoria expensarum vide j̄. de ap. c. vt debitus. & C. de ap. l. eos. de off. del. prudentiam. & melius. l. omnē honorem. C. quan. prouo. non est nece. & in c. significauit. j̄. de exce. quia cum competit ordinarium remedium cessat extraordinarium.
36 vt l. in causæ. ff. de min. ¶† Si non fuit appellatum, & ecclesia petit se restitui ꝯ condemnationem dicens se læsam potest, & debet libellus tunc offerri: quia principaliter petitur. de off. iud. c. 2. de rest. in inte. c. 2. Aduertas tamē: ꝙ si quæstio est inter duas ecclesias & vna dicit se male expēdisse, & alia dicat se malè condemnatam esse potius audiendam illam quæ dicit se malè expendisse, quia alteri imputanda est culpa in mala electione procuratoris. ff. de mi. l. verū. §. item quæritur. & in l. in causæ. §. j. Conclude tamen, ꝙ quicquid supra senserit ad doctrinam, quod hæc sunt arbitraria in quib. iudex ꝓcedet ęquitate seruata in humaniorem partem declinando. iuxta not. in c. fi. de transa. d. Ant. super hoc articulo dicit, ꝙ in iniunctis ecclesiæ ipsa sit damnanda in expensis: quia ex quo nunquam procurator fuit in iudicio nō apparet, ꝙ ex hoc possit dānari procurator. ecclesia tamen posset restitui si procurator fuit in iudicio, & fuit contumax in iniunctis sibi: satis æqua est distinctio Hosti. secundum eum an sit soluendo vel nō: & an sit in dolo vel in culpa: vel an vterque
37 participet: hæc sunt dicta doct. ¶† Sed ego puto hanc q. satis decisam ex præcedentibus. * Vnde breuiter concludo sequēdo *communem* conclusionem quā s. tetigi, ꝙ in propria contumacia ipsius procuratoris, vt quia sibi fuit factum mandatum, indistinctè condemnandus est ipse procurator. per d. l. vnam. § si procurator. ff. si quis ius di. non ob. Si verò contumacia fuit ecclesiæ principaliter: vt quia ecclesia, citata misit procu. qui fuit contumax, & tunc condemnanda, est ecclesia. quia non comparuit, nec per se nec per alium idoneū. de proc. constitutus. & c auditis. & aliis iurib. s. alle. sed ecclesia habet regressum ꝯ procuratorem actione mandati. ff. man. l. si procuratorem § si tutores. & si non est soluendo ecclesia debet restitui si grauiter, lędatur ex cōdemnatione expensarum ad hoc quod no. in l. cū mandato. ff. de min. & hoc si ecclesia nō fuit
38 in dolo in contumacia procuratoris. ¶† Nā a aduersus dolum [a] non datur restitutio: vt in l. j. C. si aduer. delic. & l. auxilium. ff. de min. hoc tamen casu præmisso quando ecclesia non fuit in dolo licet restituatur cōtra priuatum: non tamen contra aliam ecclesiam quæ tractat de damno vitādo cum, & ecclesia faciat illas expensas quasi repetit, & etiam videtur in aliquali culpa non comparendo per se, ar. in l. verum. in fi. ff. de min. puto tamen, ꝙ si in nulla culpa sit ecclesia vt quia cōstituit talem quem diligentissimus cōstituisset, ꝙ tunc ecclesia, restitueretur aduersus aliam ecclesiā: quia vtraque capta est. ar. opt. in d. l. verum. in fi. si verò non ecclesia sed prælatus fuit in cōtumacia: tunc idem puto dicendum quod s. dixi in procuratore cum sit prælatus procurator, & non dominus: vt in c. 2. de don. & idē in simili dicit Bart. in tutore in l. vna. §. si procurator. ff. si quis ius di. non ob. tenetur ergo prælatus [d] suo, ar. op. c. de multa. § is quoque iuncta gl. de præb. & in c. finem. de dol. & con
39 tu. ¶† Ex hoc dico gl. non vsquequaque verum dicere in regula delictum. de reg. iur. lib. b 6. quæ dicit, ꝙ in iudiciis delictum prælati [b] nocet ecclesiæ, & mouetur per c. cum olim. de cen. Et ad illud c. potest responderi, ꝙ illa negotiatio de qua ibi poterat, cadere in delictum, & in non delictum, & ideo vt s. dixi in appellationibus, & responsionib. ad positiones factum procuratoris nocet domino ita factum prælati ecclesiæ ltē illud c. cum olim. non loquitur in non faciendo, sed in faciendo. Vnde si quæris nunquid delictum prælati in faciendo nocet ecclesiæ vide ea quæ plenè dicam in c. j. de do. & cont. sed quantum ad propositū satis æque potest distingui, vt in simili Bar. distinguit in tutore seu curatore in §. si procurator. dicit. n. ꝙ aut deliquit extra negotia pupilli, & non nocet pupillo. vt l. neque in interdicto. & ꝙ ibi no. ff. de re. iur. facit c. si episcopum. 16. q. 6. & in regula, delictum personæ. aut gerendo negotia pupilli, & tunc aut tutor colludebat cum aduersario, & nō præiudicat pupillo. vt l. meminerint. C. vnde vi. licet gl. ibi posita videatur destruere illum tex. Aut non colludebat: & tunc si poena nō potest æque cadere in tutorem sicut in pupillum: præiudicat pupillo: vt l. Polla. C. de his quib. vt indi. C. de sacros. ec. l. iubemus nullam nauem. & in hoc articulo puto alio modo intelligi poss. præalleg. c. cum olim. nam poena de qua ibi vt non posset se iuuare ex instrumento impugnato non poterat cadere in prælatum, sed tantum in ecclesiam eius seu contra quem producebatur instrumentū quod no. ecclesia tamen habet regressum contra prælatum sicut pupillus contra tutorem vt l. polla. præal. aut poena potest æquè cadere in pupillum & in tutorem, & tunc tenetur tutor, & pupillus, sed cedendo actionem contra tutorē liberatur. vt ff. de euict. l. illud. & in l. j. §. hoc edicto. ne vis fiat ei. & ff. si quis omis. cau. testa. l. si dolo. & de adm. tu.
c l. fi. quæ leges determinant omnes alias leges. ¶ Et ex his [c] apparet secūdum eum: ꝙ si tutor egerit litem calumniosam quod ipse potest condemnari in expensis suo nomine, casus est in l. non ignotum. C. de adm. tu. præall. poterit etiam condemnari pupillus. vt in l. qui solidum. §. etiam ff. de le. 2. tamen videtur ꝙ pupillus cedendo actionē liberetur vt in d. l. fi. ff. de admi. tu. & idem in tutore respectu pupilli, quæ dicta vt suprà dixi satis possunt applicari ad prælatum. ar. in d. c. 2. de dona. vbi prælatus æquiparatur tali administratori. & vide bo. gl. in c. quicunque. 12. q. 4. facit c. j. de in inte. rest. Et hæc sufficiant quò ad materiam huius ca. quædam tractant Inn. & Host. de modo procedendi contra absentem de solēnitate citationum quæ omitto, quia non plenè dicunt, & materia plenè tractatur in c. causam de dolo & contum. & in cap. ad petitionem. de accu. & ca. consuluit. de offic. deleg.

a ¶ Dolum. Intellige de dolo vero: nō āt de dolo ꝑsumpto qa aduersus dolum ꝑsumptū minor restituit, vt sentit Bar. in l. j. §. nūciatio. ver. qrit gl. ff. de ope. no. nunc. vbi vr̄ limitare. & sequitur Alex. in cōs. 103. inci. videtur prima, & c. ver. & dr Bal. & dr̄ dolus verus qñ apparet, ex indiciis manifestis: ꝑsumptus vero quā do indicia non sunt ita manifesta: vt declarat d. Ale. in d. cōs. si. ver. & licet. in j. volu. & ꝙ minor restituatur aduersus dolum ꝑsumptum concludit Ale. in ꝯs. 35. inci. in cā, & lite vertente. ad fi. in 5. vol. vide doc. post Bar. in l. vbi. ff. de eden. vbi litat istud dcm̄. A. F.
Ant. Franc.
¶ An & qñ aduersus dolum ꝯcedatur restitutio. vide ple. per Spe. in ti. de in inte. rest. in §. 3. ad fi. Et adde, ꝙ in delictis, quę nō committūtur sine dolo nō conceditur restō vt in l. auxilium. ff. de min. & quō differant, & cognoscatur verus dolus, à dolo præsumpto: vide plenè per Ale. post Bart. in l. ꝙ nerua. ff. dep. in 4. q. & per Bal. in l. si constāte. in §. si maritus. ff. so. ma. & per Pa. de Ca. in l. vbi ff. de edē. & tene mēti qa dolus expressus, dr̄ qui ex actis deprehēditur fm Bal. in l. j. C. d his quæ poe. no. & vide Ale. in l. 2. in pr. ff. qd quis. iu. vbi dixit: qd dolus ꝑsumptus nō dr̄ lata culpa, sed latior, & in l. ꝙ nerua pall. dixit, ꝙ est latissima. ꝙ ēt voluit Bal. in l. pignus. C. de pig. ac. & not. ꝙ dolꝰ ꝑsumptus pt remitti tacitè fm Bal. in l. j. C. de vsuf. & hoc intellige, qñ dolus est ꝑteritus, qa dolus futurus non pt remitti. l. fi. C. arb. tu. & latè ꝑ Bar. in l. si vnus. in §. illud ff. de pa. & in l. Aurelius § caius. ff. de li. le. & in l. si quis cū aliter. ff. d ver. ob. & ibi per Bar. & doc.
Sebast. Sap.
b ¶ Delictū prælati. Qñ delictum prelati in iudicialib. noceat eccl'iæ, pōit Fel. in c. ad audiētiā ver. secundo limitauit ista gl. s. de resc. aliqd ēt ponit idem Fel. post Abb. in c. cum venerabilis. j̄. de excep.
Sebast. Sap.
c ¶ Et ex his. Vid de hoc Bar. & alios. in l. 4. in pr. ff. de re iu. in l quāuis. ff. de dam. infe. Mod. in l. ædita. circa fi. C. de eden.

CAP. II.

1 *Sententia non fertur lite non contestata contra contumacem in causa restitutionis, secus si lis est contestata, 3. 16.*
2 *Reiectus à iudice propter friuolam appellationem ad cautelam est iterum citandus.*
4 *Omnis contumacia est digna excommunicatione.*
5 *Petitorium potest prodesse etiam respectu possessionis.*
6 *Papa licet deleget causam scienter iudici suspecto, non tamen per hoc tollit parti facultatem recusandi.*
Papa an possit tollere facultatem recusandi iudicem.
7 *Surreptio quo casu committatur si tacetur ꝙ alteri parti competebat exceptio dilatoria contra iudicem.*
Surreptio non viciat literas ad lites ipso iure.
8 *Iudex recusatur vt suspectus in causa sui superioris vel familiaris.*
9 *Imo, ista decisio venit correctiue ad præcedentia.*
Processus factus à iudice recusato tenet, nisi fuerit appellatum. 13.
11 *Debitor postquā soluit debitum potest compellere creditorem vt reddat instrumentum, quia est inutile poenes eum, & posset esse sibi nociuum.*
Priuilegium reuocatum potest peti corrumpi per rationem suprascriptam.
12 *Appellatio debet continere causam grauaminis, nec prodest si appellans refert se ad acta in quibus constat de grauamine.*
14 *Literæ subreptitiæ ad lites tribuunt iurisdictionem licet elidibilem vnde opus est appellatione.*
15 *Processus factus lite, non contestata, ipso iure est nullus.*
17 *Libellus super rei vendicatione sufficit quod dumtaxat concludat quem pronunciari dominum.*
18 *Restitutio in integrum potest peti, etiam pendente iudicio super principali.*
19 *Spoliatus à possessione per suam negligentiam non gaudet priuilegio. c. reintegranda, nisi sit ecclesia minor, vel absens.*

Universidad de Deusto Biblioteca

20 Possessorium recuperandæ dum intentatur, obseruari debet ordo iudiciarius.
21 Iudex non reputatur suspectus si cognoscit inter duos inter quos cadit par causa affectionis.
22 Testis non recusatur subditus in causa domini.
23 Forte, ista dictio non semper stat dubitatiuè.

a ¶ Adiudico. Adde de hoc verbo Ro. cons. 245. Sebast. Sap.

b ¶ Licet Papa. Vide And. Sic. in c. ex trãsmissa s. de fo. comp. late Fel. in c. cum inter. j. de exce. vbi tenet, ꝙ valet commissio facta per Papam cum clausula recusatione remota.

c ¶ Recusatus. Adde Aret. cons. 54. Zacharias.

d ¶ Quod nõ posset recusari. Dic tu vt no. in apost. ad istum in c. ad hæc. in apost. in vers. cũ inter. s. de resc. no. ple. Lanf. de Or. c. qm̃ ꝯ falsam. §. recusatiões. & ibi in apost. Celsi. remis. in ver. non inuenio. j. de probat.

e ¶ Imo. vide tex. in l. si ita scriptũ. in pr. ff. de hær. inst. & in l. stichus. ff. de manu. test. & vtrobique vide Bar. q ponit ꝙ testis dicẽs fuit de mẽse Maij imo Iunij, ꝙ statur vltimo dicto. ponit ẽt Ias. ĩ l. j. in fi. C. de fur. vbi põit q d si iudex dr̃ absoluo, imò condẽno. ꝙ vr̃ condẽnatus de quo p d. Ale. in ꝯs. 119. in ci. oẽ ius ver. & quãuis in 3. vo. Et de nã dictæ dictionis, vide plenè per Bar. in d. l. si ita scriptum, & in prima const. C. in 4. vol. ver. op. hic dicitur, &c. Aen. Falc. Sebast. Sap.

f ¶ Cassata snĩa. Vide Bal. in l. huiusmodi. §. si ita. in fi. ff. de le. j. vbi dt, ꝙ ñ solum pt cogi creditor ad reddendum instr̃m, sed ẽt faciendũ quietationem. Vide Ab. & Inn. in c. cũ pridem. s. de pact. Ab. in c. cũ dilecta. in vlt. not. de confir. vti. vel inutil. Bal. in l. fi. C. ad exhi. Dec. ĩ d. c. cũ dilecta.

1 Accedens. ¶ † Dicit Io. An. quia diuersimodè intelligit decre. vt dr̃ j. diuersimodè summari põt quò ad factum, sed vt oĩs modus comprehendatur summatur sic. ¶ In causa restõis ꝯ contumacem lit. non cont. snĩa proferri non pt. h. d. Et duo facit, primo ponit ordinẽ ꝓcessus. In secunda ipsius retractatio. ibi, cum igitur. ¶ Casus literalis. Inter Archiepm Cirenensem ex vna parte, & plebanum S. Marci de Venetiis ex altera super iure parochiali ipsius ecclesię qõ vertebatur, causa super hoc ad petitionẽ Cirenensis archiepi commissa fuit trib. epis in quorum pñtia archieps Cireneñ. petiit restitutionẽ iuris parochialis in ecclesia S. Marci quo dicebat se spoliatũ. plebanus allegans ꝙ cum notorium esset duos de prædictis episcopis suffraganeos esse istius archiepi Cirenen. & propter hoc sibi essent suspecti, nihil ad obiecta respondens ad sedem Apostoli. appellauit, ipsi vero iudices cum plebanus sæpe monitus vt iuri pareret in sua cõtumacia perduraret, receperunt testes ex parte archiepiscopi productos mãdantes postmodum plebano vt ad eos accederet, vt in personas vel ꝯ dicta testium obiecturus, quem cum ad eorum pñtiam non accederet excõicauerũt ad iudicantes possessionem iuris parochialis archiepiscopo, & eum restituentes in integrũ, districtius prohibuerunt ne aliquis dictã possessionem perturbaret. negotium istud delatum fuit ad sedem apostoli. Super hoc scribit Papa patriarchæ Hierosolymitano, & episcopo Casseñ. dicens, ꝙ cum lis coram præfatis iudicib. contestata nõ fuit manifestè patebat illas literas impetratas fuisse per veri suppressionem, quia notorium erat duos iudicũ prędictorum suffraganeos esse Archiepi Creñ. & ideò plebanus legitimè appellauit, & si ẽt appellatio illius legitima ñ fuisset iudices forte pp contumaciam potuerũt plebanum excommunicare, sed non debuerunt lite non conte. super negotio principali diffinitiuam proferre sententiam vnde dñs Papa sententias prædictorũ iudicum cassauit, imo cassas, & irritas nunciauit dans in mandatis Archiepiscopo Ciren. vt ecclesiæ S. Marci restituat instra, & alia vniuersa quæ occasiõe prædictę sententiæ per se vel per alios occupauit. Ber.
2 ¶ † No. 1. ꝙ recedens à iudice per appellationem frustratoriam est iterum citãdus, vt hic & concor. c. prout. de dol. & cont. sed tu intellige ad cautelam & ad cõuincendam eius malitiam, de necessitate autem nõ est citandus, vt probatur in c. 2. de dol. & cont. lib. 6. & dic
3 vt ibi no. ¶ † No. 2. ar. opt. ex hac litera ꝙ licet partis contumacia non sit impeditiua processus potest tamẽ contumax mulctari, & etiam ad vlteriora in causa procedi. Isti. n. iudices excommunicauerunt partem contumacem, & processerunt ad vlteriora in causa, & processus inualidatur ex eo solo quia lis non erat conte. Secus ergo si fuisset cont. vel fuisset talis causa in qua potuisset procedi lite non cont. Et vide alium bonum, & meliorem tex. in c. veritatis. j. de dol. & contu. vbi hoc probatur. nam mulcta imponitur inobedienti, qa contempsit iudicem vt l. j. si quis ius di. non ob. ff. si quis in ius vo. l. 2. & quod ibi no. Bar. Ad vlteriora vero proceditur pro iustitia, & sic non est pœna. Non ergo potest dici istum ex hoc, duplici pœna conteri. & sic non obst. c. at si clerici. s. de iud. & vide bonam gl. in simili in c. 1. de elect. li. 6. in ver. defecerit. in fin. qui etiam disputat: nunquid quis contumax possit condemnari in expensis si procedi potest ad vlteriora eius contu-
4 macia non obstante, & not. eam. ¶ † Not. ꝙ nuda cõtumacia in non comparendo est excommunicatione digna concor. c. j. de iud. & vide gl. optimam in c. duo sunt. 96. dist. quæ dicit omnem contumaciam dignam excommunicatione, & quod tantò est maior, quantò ex minori resurgit, & hoc quia magis videtur contemnere. dixi
5 in c. j. de iud. ¶ No. secundum vnum intellectum † quod etiam cum agitur possessorio, alias petitorio potest sententia esse adiudicato-
a ria respectu possessionis, & sic põt dicere iudex adiudico a tibi possessionem. idẽ dic quando possessio datur causa rei seruandæ. Nam & tunc largo modo potest dici adiudicatio possessionis. vide tex. in
6 c. contingit. de do. & cont. ¶ † Not. ꝙ licet Papa b hic ex certa scien-
b tia committat causam ei qui ex certa causa recusari potest ab altera parte, non tamen per hoc tollit legitimam causam recusandi, vt hic probatur apertè. Nam manifestum erat istos duos episcopos esse suffraganeos istius archiepiscopi, vt ipse Papa dicit, & tamen delegando scienter non abstulit potestatem recusandi, & ad hoc vide Inn. in c. ex transmissa. de fo. comp. vbi hoc probatur apertius secundum vnam lect. In dubio ergo delegando intelligitur nisi ab altera
c parte iudex fuerit recusatus: c in dubio enim non præsumitur velle tollere exceptiones competentes parti. vt in c. ex parte 2. de off. dele. l. 2. §. si quis à principe. ff. ne quid in loc. pub. Quid autem si Papa
d expressè diceret, ꝙ non posset recusari, d dic vt in c. cum speciali. de
7 ap. vbi vide. ¶ † No. hic tex. apertum. literas dici subreptitias si in earum impetratione pars subticuit exceptiones dilatorias contra iudicem alteri parti competentes: talis tamen subreptio dependet à facultate alterius partis. nam si de ea opponit vitiantur, alias nõ. Et ex hoc, & ex litera arguit quod subreptio non vitiat literas ad lites ipso iure, sed annullantur ope exceptionis. de quo no. in c. cęterum.
8 & in c. super lr̃is. & in c. dilectus. s. de resc. & dic plenè vt ibi. ¶ † No. ꝙ subiectus etiam respectu nudi exercitij iurisdictionis potest recusari si deputetur iudex contra superiorem, præsumitur enim sibi fauere, sic & respectu seruitij dominus potest recusari in causa fami-
9 liaris, vt in c. insinuante. de of. del. ¶ † Not. text. iuncta gl. ꝙ verbum cessare, propriè sumptum refertur ad id quod tenet. ¶ Item dictio
e imò, e venit correctiue ad præcedentia, & hoc habes de transl. epi. c. inter corporalia vide bonum tex. cum glo. in c. prædicator. 16. q. 1. ¶ Not. ꝙ omnia attentata vigore sententiæ nullæ sunt in statum
10 pristinũ reducenda sicut attentata, appellatione pendente. ¶ † No. ꝙ sententia seu processus factus per iudicem recusatum tenet, nisi fuerit appellatum. Hic enim põderatur appellatio, & non simplex recusatio de quo tamen dic vt plenissime dicam in ca. cum speciali.
11 de app. vbi Inn. tangit. ¶ No. vlt. tex. no. prope fi. † ꝙ cassata senten-
f tia f compellitur pars quæ sententiam obtinuerit restituere instrumentum sentẽtiæ, & omnia alia quæ habuerit vigore sententiæ. nã tam instrumẽtum sententiæ quam alia incipiunt esse inutiliter pœnes partem, & possunt in futurum esse damnosa aduersario. facit l. dissolute. C. de cond. ex leg. vbi debitor agit soluto debito vt instrumentum debiti sibi reddatur, quia incipit inutiliter esse apud creditorem, licet dominium ipsius instrumenti sit ipsius creditoris ad i. dem c. ecclesia. 2. vt lit. pend. & l. fi. C. ad exhib. & hoc colligitur ex isto tex. in fi. exponendo verbum instrumenta, s. sententiæ, potest etiam intelligi de aliis instrumentis ecclesiæ quæ habuit vigore sententiæ, & vtraque expositio est bona, vt sentiunt Pet. & Io. And. hic licet non moueatur per prædicta. facit ad prædicta c. cum dilecta. de confirma. vtil. vel inuti. vbi priuilegium reuocatum mandatur corrumpi postquam redditur inutile pœnes habentem ne alteri parti
12 possit esse nociuum. ¶ Venio ad gl. & opp. contra text. in eo ꝙ præsupponit hic appellationem fuisse legitimam. nam in appellatione à grauamine seu interlocutoria requiruntur duo, ꝙ grauamen pręcesserit: vt in c. dilecto. j. de app. & quod ipsum grauamen propter quod appellatur exprimatur in appellatione, vt in ca. vt debitus. de app. quorum neutrum hic interuenit. quare male. Glo. prima soluit tripliciter quod hæc decr. procedit secundum antiqua tempora, secundum quæ non erat necesse exprimere causam, sed quælibet appellatio apertè non frustratoria deferebat causam ad Papam. 2. q. 6. ad Romanam. Secunda solutio. quod hic fuit expressa causa, & pręcessit grauamen quia proposita suspicionis causa non fuit admissa, ideo fuit appellatum. Tertia sol. ꝙ causa appellationis hic erat notoria, ideò non fuit necesse eam exprimere. c. vt debitus. loquitur quando causa non est notoria, & si hæc vltima solutio esset vera, multum limitaret illud c. vt debitus. eam tamen hic sequitur Hosti. & dicit bene not. quod valet talis appellatio appello ne procedas cum sis mihi suspectus ex tali causa propter quam te recuso. arg. ff. de arbit. l. non distinguemus. §. cum quidam. & not. s. de off. deleg. c. super quæstionem. §. fi. & pro hoc etiam sentit Host. ꝙ quando causa est notoria, non est necesse explicare grauamen, sed interponi potest appellationis modo prædicto, ꝙ non placet Io. And. putat enim necessarium vt grauamen præcedat priusquam liceat appellare, nec etiam secundum eum excusat notorietas ab onere proponendi exceptionem sed excusat tantum ab onere probandi nec est necesse quod eatur ad arbitros, & idem tenet glo. in clemen. appel-
* lanti. de appellat. & ibi Ioan. de Lign. & communiter tenetur per omnes doct. quinimò secundum plerosque non sufficeret, etiam si re-
ferret se

a ¶ Grauasti. Adde Ro. cõs. 501. Bar. cõsi. 167. lib. 2. Ant. Franc.

¶ Circa istã dictionem. Inn. dicas ꝙ est dictio correctoria q̃ operar̃ vt vltima dispõ valeat vt si dicatur in snĩa cõdẽno imo absoluo. vt est gl. repu. sin. in c. pdicator. 16 q. 1. & hr̃ p Ro. in l. j. ff. de re. iur. & p Bar. in j. cõsti. C. in § qb. & in l. stich⁹. ff. de ma. test. vbi ponit illã q. de teste. de qua hic & hr̃ p Bal. ĩ l. j. C. de furt. & vide Bal. in l. qdã elogio. C. d iu. del. & in trac. schisma vbi dt, qd si nis corrigit principium: sec⁹ aũt dicas, si iudex dt condẽno vel absoluo qa tunc snĩa tanq̃ incerta est nulla fm Bal. in d. §. qb. & hr̃ p Bar. in l. si pupillorũ. in §. qd ergo. ff. de reb. eo. & vide gl. quã ẽt all. Do. ĩ d. l. j. de re iu. in c. is q. 11. q. 3. & in rubr. de arb. & idẽ si iudex dt ꝯdemno, & absoluo qa snĩa tanq̃ ꝯria est nulla, vt dixit Bal. in d. l. j. C. de furt. & de hmõi dictiõe habetur ẽt ĩ l. iurisgẽtiũ. ĩ §. quinimo. ff. d pact. Sebast. Sap.

b ¶ Quia noĩatim. Vide Ang. Aret. in l. eius q. ff. de ap. Bal. in l. minorib. C. de his q. vt indi. Perus. in c. vt debitus. de app. & Dec. in c. cõsuluit. 2. de ap. & in c. cũ para ti. circ. fi. c. ti. vbi ponit an in interlocutoria dẽat exprimi nominatim cã grauaminis. Zacharias.

c ¶ Pẽdente iudicio. imo post cõclusum in cã ita not. Pau. de Ca. cons. 317. in c. vt bñ attingatur. ꝙ ampliò ẽt ad probãdũ, no. Car. in cle. 2. q. 3. de test. p tex. in c. auditis. s. de rest. in int. Ant. Franc.

¶ An & qñ restõ in integrũ petatur. vid Spe. in ti. de in inte. rest. §. qd tps & in ti. de loc. & ĩ §. 6. & ver. 16. & seq. & adde qd talis restõ dẽt peti intra tps quadriennij, vt in l. petendę. C. de tẽp. in int. rest. pet. ꝙ tps ĩcipit à die læsionis, vt p Bar. latè ĩ l.

ferret se ad acta, vt qa diceret, appello qa me
a grauasti, a vt patet ex actis, & hoc qa noĩatim
b b cãæ sunt exprimendæ vt dt tex. in cle. appellãti. de quo ibi & in c. dilecto. & c. vt debitus, pal. tene ergò primã sol. gl. vel secũdam quæ magis vr̃ amica lr̃æ p text. ibi, ac ex his. &c. q̃ apertè vr̃ psupponere cãs fuisse expressas in appl'one licet nihil dicatur in pr. c. sed iõ quia non ponũtur verba formalia appellationis.
13 ¶ † Et aduerte, quia hic Host. assignat plures causas nullitatis hmõi processus. Prima quia iudices fuerũt recusati: an sola ista cã sufficiat sine appellatione, vide ꝙ no. 2. q. 6. quoties. 3. q. 5. qa suspecti. dicã plenissime in c. cum spe-
14 ciali. de app. vbi tangitur per Inn. ¶ † Secunda cã quia literæ erat surreptitiæ. ista. n. nõ videntur simpl'r vera, qa literæ surreptitiæ ad lites tribuunt iurisdõnem licet elidibilem, vnde est opus excipere & appellare, vt no. in c.
15 ad audientiam. & c. cæterum. de resc. ¶ † Tertia cã, quia fuit processum lite non cont. hoc sola licet sufficiat ad concludendam nullitatem processus super principali non tñ est sufficiens ad impediendam excõicationem, illa enim non requirit lit. contest. vt in c. j. de iud. Quarta cã fuit, qa hic fuit appellatum & bñ sufficit tã ad concludendam nullitatem pro-
16 cessus q̃ sententię excõicationis, vt j. de sent. exc. c. per tuas. & in c. dilecto. de app. ¶ † Op. 2. & vr̃ etiam ꝙ circa lit. cont. potuit dari possessio ob contumaciam partis. vt j. in c. prox. & c. qm̃. §. in aliis. Sol. gl. 3. ponit duos intellectus ad decr. Primus, ꝙ hic nõ petebatur possessio cã rei seruandæ pp contumaciam quo casu procedit ꝯrium. sed erat qõ spoliatiõis, & agebatur possessorio, & sic petebatur restõ possessionis quo casu non pt procedi ad sententiam lit. non cont. vt no. in c. consultationibus. de off. del. sed debet seruari ordo iudiciarius, & hunc intell. vr̃ hic tenere gl. & clarius cum sentit. j. in gl. antep. Secundus intellectus est, ꝙ hic petebatur rest. in int. iure mi-
17 noris. ¶ † Alij ext. gl. vt refert Io. An. tertium ponũt intellectum ꝙ hic agebatur petitorio cuius nã est vt petatur restõ. de iu. c. examinata. sed dicit Io. An. ꝙ licet vsus hoc approbet, forte non est de iure, de quo remittit ad Spe. de li. concep. §. fi. ver. hoc autẽ. vide etiam qd no gl. inst. de act. in pr. in gl. super ver. nullo iure. q̃ no. dicit ꝙ possidẽs rem meam compellitur illam mihi restituere per officium iudicis non autem per actionem rei vendicationis: nam rei vendicatio datur ad rem non autem dirigitur ad personam, vt instit. de act. in pr. vnde libellus in rei vẽdicatione debet cõcludere, vt iudex pronuntiet illum dñm, per officium suum compellat eum ad possessionem restituendam vt ibi colligitur dic tñ ꝙ valet libellus si quis petat duntaxat se pronũtiari dñm, vt in l. ex diuerso. §. vbi autem & ibi hoc no. Bar. ff. de rei ven. Dicit tñ ibi Bar. ꝙ tolerari pt libellus si quis petat reum compelli ad rem restituendã, qa tacitè vr̃ petere vt iudex pronunciet prius illum dñm quia q vult ꝯñs vr̃ velle antecedens. facit l. illud. ff. de acq. hæ. Et si iudex non pronunciet expressè, videtur pronunciare tacitè condemnando ad restitutionem rei. ar. in l. j. C. de ord. iu. quod est bene notãdum. faciunt hæc ad ea quæ dixi in c. vno. s. ti. prox. Et sic limitat Bar. in l. j. C. de exe. rei iu. ¶ Et per hoc posset tolerari lect. prędicta non tñ multum conuenit literę Inn. ponit quartum intellectum replicando ẽt præcedentes dicens, ꝙ hic petebatur restõ iuris parochialis, & quorundam aliorum iurium vel restõ in integrum vel vtriusque principaliter. ¶ Et ex hoc vlt. no. ꝙ simul, & semel pñt intentari rescindens, & rescissorium vñ possum petere restõem aduersus ꝯctum, & restõnem rei subtractæ rescisso ꝯctu. dic vt plenè not. in c. tum ex literis. de rest. in inte. Vel fm eum, & iste erit quintus intellectus. Archiepiscopus petebat restitutionem possessionis iuris parochialis cũ iudices viderent ꝙ Archiepiscopus de iure parochiali fidẽ faceret, nolebant restituere, sed ꝯ ipsum fecerũt pronũtiare, qd Archieps præsentiens petiit restitu-
18 tionem in integr. quam ipsi dederunt ¶ † Et
c ex hoc intellectu not. ꝙ pendente iudicio c super principali potest intẽtari restõ in inte. iure minoris ad tollendam exceptionem quæ potest fieri aduersus actionem propositam quinimò plus dico, ꝙ etiam proposita exceptione pt peti in inte. rest. vt est tex. no. in l. postea. § si minor. ff. de iureiu. & ibi Bar. & licet iste intellectus sit no. & verus in se non tñ est conformis literæ maximè in pr. vbi simpliciter innuit à principio fuisse petitam in int. resti. imo & forte Inn. non confisus de hac lec. dixit præsumendum esse pro iudicib. ex quo discreti sunt ar. d proc. in nostra, nec tenetur doctor quo ad istos ꝓcessus sibi assumere onus excusandi, qd not. Sextum not. intell'm, & singularem ponit Host. dicens ꝙ Archieps conquerebatur de plebano ecclesię S. Marci, ideò quia sibi nolebat obedire nec de iure parochiali sibi rñdere sicut cõsueuerat, & hoc fecerat diu nec dicebat se spoliatum, qa nec fuerat sed tam ipse q̃ prædecessores ipsius in exigendo fuerant negligẽtes, implorabat ergo iudicis offm̃ vt eum reduceret in eum statum in quo esse ꝯsueuerat, & sic ei restitueret quasi possessionẽ pdictorum iurium nec hoc petebat per beneficium restõis in integrum sed per gñale iudicis officium de quo s. de re
19 sti. in int. c. ex literis. ¶ † Et hoc dicit. d. Anto. notandum quia remedium canonis reintegranda & c. sæpe. non vr̃ habere locum quando qs est exclusus à possessione per negligentiam suam, vnde tutius tunc est vt accumuletur restõ vel quod agatur gñali iudicis officio, quod dt bene notandum, & idem ipse tenet in c. sæpe. de rest. spo. & sequitur Lap. all. l. 3. & dicit, ꝙ obtinet quis in isto remedio, ẽt si narrat sua culpa vel negligẽtia ñ exegisse debitum: sed hoc remedium ꝓcederet tm̃ in ecclesia vel minori vel absente si cõpeteret restitutio. alias pro reb. priuatis non competeret hoc remedium supposita negligẽtia. ar. l. ab hostib. ff. ex qui. cau. ma. Item dt ibi Lap. ꝙ intentans hoc remedium non dẽt narrare se fuisse spoliatũ, alias succumberet intẽtando. s. dictũ remedium, qa tũc competeret remedium ordinarium. ar. in l. in causæ. ff. de min. ¶ Et hoc vltimum singl'r no. ex quo habes ꝙ hoc remedium est extraordinariũ nec cõcurrit cũ aliis remediis possessoriis, & vide Inn. in c. post electionẽ. de cõcess. pb. in fi. vbi dt ꝙ per offm̃ iud. põt quis petere possessionẽ sibi restitui de qua appareat ꝙ eam bona fide habuerat ẽt nõ ꝓbata spoliatione all. de agri. & cen. l. si coloni. li. 11. & no. de rest. spol. c. sæpe. & sic intellige dictum Inn. qñ amisit possessionem p negligẽtiam, tunc concurrit cum opi. aliorum qd ẽt no. vide ẽt gl. mag. in c. cum ad sedem. de rest. spo. quæ singl'r vult spoliatum posse agere iudicis officio ꝯ quẽlibet possessorem ad restõem. ar. in c. bonæ, de ap. & optimè põt adduci in ar. l. si me & Titium. ff. si cer. pe. & ꝙ no. Bar. in d. l. & ex diuerso. ff. de rei vẽdi. & in l. Celsus. ff. de vsuc. Et quãquam. s. scripti intellectus sint notabiles, & veri in se attamen mihi placet primus tanquam magis literæ amicus, vt intelligatur quòd hic petebatur duntaxat restitutio quasi possessionis parochialis iuris, & sic agebatur possessorio recuperandæ, & hoc colligitur ex princip. & medio. ca. Nam in princ. solum dicitur quod petebatur beneficium restitutionis: postea
d iudices in snĩa adiudicauerunt possessionẽ d

ab hostib. ĩ §. sed qd simplr̃. ff. ex qui. cau. ma. & p gl. in l. diuus. & in l. fi. ff. de in inte. resti. & tene mẽti, ꝙ ñ solũ dẽt peti intra quadrienniũ sed ẽt d; finiri ĩtra idẽ tps, & iõ talis cã restõis nõ ppetuatur per li. ꝯt. d; n. imponi, & finiri ĩtra tps quadriẽnij qd tps ñ pt per iudicẽ neq; per partes prorogari, vt plenè p d. Car. in cl. 1. de in inte. rest. & in vl. op. & in 22. q. & adde qd restõ aduers⁹ snĩam pt peti ẽt pẽdẽte ap. vt per gl. in l. j. C. si aduer. rẽ iu. & p Spe. in ti. de ap. in § quar. el j. circ. fi. ꝙ adeò verũ est, vt cã appl'onis suspẽdatur pendẽte cã restõis, vt p Bal. in l. 3. ĩ fi. C. d ap. & pt peti ẽt aduers⁹ tres sententias ꝯformes dum mõ petatur ĩtra quadriẽniũ à die vltimę snĩæ, vt p d. de Ro. in suis decisio. dec. 168. vbi latissimè ponũt ĩ not. qd tñ intellige nisi ꝯstaret de earũ iustitia vt p eosdẽ d. de Ro. in dec. 2. ĩ no. q̃ oĩa no. pro intellu & limitatione cle. vt calumniis. de re iud.

d ¶ Adiudicauerũt possessionẽ. Hoc puto verũ, & faciat ad hoc qa talis pũmitur libell⁹ qualis apparet ex verbis snĩç, vt est gl. in c. dudum. de decimis. An. Bar. Ant. Franc.

¶ Circa hoc qd hic dicitur d libello. Dicas, ꝙ cognoscitur ex cõcl'one quasi sit fm Cy. in l. edita. C. de eden. & Bal. in l. fi. C. de rest. in int. & in l. 2. C. de inf. & p Bar. in l. Aureli⁹. in §. idẽ q̃siit. de li. le. & hẽtur p d. Ant. in c. ex lr̃is. s de resc. & adde, ꝙ libellus inept⁹ nõ iuuatur ex probõib. aptis, vel ex positionibus, fm Bal. ĩ d. l. edita, & per Spe. in ti. de of. iu. in ver. si iudex. & ibi per Bal. in add. & ad istud ꝙ p snĩam libell⁹ suppleat vltra ea q̃ hñr in c. dudũ. de deci. vide ẽt Bal. in l. gñal'r. C. de epis. & cle. & Bal. & Ale. ĩ l. si patronus. de iure iur. & vide per d. Anto. & d. Abb. in c. causam. el 1. de testi.

iuris

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶Ratione, quæ ē, qa difficilius eſt inuenire alios teſtes q̃ alium iudicē. refert Iaſ. in l. apertiſſi. ver. tu autē. C. de iud. vbi dicit ꝙ cāe, quę reddūt teſtes ſuſpectos: multò magis & iudices. Aen. Falc.

Sebaſt. Sap.

b ¶Vaſallus teſtificat. An vaſallus poſſit eſſe teſtis ꝓ dn̄o poīt Alua. in c. j. ſi de inue. inter do. & vaſ. lis or. & in c. j. in fi. qd ſit inueſt. & Ant. de Bu. ī c. inſup. de teſta.

c ¶Impetrantis. Ad de qd̄ voluit Cal. de conſ. 4. de app.

Sebaſt. Sap.

d ¶Forte. De dictione forte: vltra al. per Fel. vide Iaſ. ī § eque. inſt. de act. And. Sic. in ca. Raynaldus. de teſta. in repet.

e ¶Eſt odioſa. Tu pōdera qa excōicatio eſt medicinalis, & n̄ capitalis vt per Bar. in l. 2. ff. de pu. iu.

And. Barb.

f ¶Excōicationem. Tu pondera, qa hic imponitur excōicatio vt iuri pareāt ergò dēt attēdi aut magis parebit ꝑ excōicationem. & tūc ſit excōicatio, aut magis mittendo poſſeſſionē, & tunc ſecus, ſed iſte tex. vr̄ probare ↄ̃rium, qa primo d̄t mittendū in poſſeſſionem. And. Bar.

Sebaſt. Sap.

g ¶Ad diffinitiuam. De hoc art. vide per Bal. ī l. ſi quis ſuper. C. fin. reg. in aut. is q. C. de bo. aut. iu. poſſ. in l. 3. ff. ſi ex nox. cā ag. in l. j. ad fi. C. de teſta. ī l. ait p̄tor. §. deinde. ff. ex qui. cau. ma. Bar. in l. ſi prius. ver. nono q̃ro. ff. de ope. no. nun. & in l. ab hoſtib. §. ſed qd ſi ſimpliciter. ff. ex qb. cau. ma. & in l. pe. §. cū autem. ff. ad Treb. cum all. per Ale. in d. l. ſi unita. §. Iulianus. ff. de dam. infect.

iuris parochialis Archiepō, & cū reſtituētes in integrū vetuerūt ne qs poſſeſſionē reſtitutam ꝓ̄ſumeret moleſtare ſeu perturbare, &c. Ex verbis. n. ſequētib. ſ. dum vetuerūt ne quis poſſeſſionē reſtitutā ꝑturbaret, euidēter colligit qd̄ agebatur poſſeſſorio, & ēt declarant illa verba reſtituēres in integrū, &c. vt intelligātur reſpū poſſeſſionis adiudicatæ, vt ſit ſenſus, ꝙ verbo adiudicauerūt ſibi poſſeſſionē, & poſtea exequēdo reſtituerūt eū in integrū ponēdo. ſ. in poſſeſſionē corporalē ſicut pri⁹ erat, & tūc bene ſequitur ꝙ vetuerūt ne quis
20 poſſeſſionē reſtitutā perturbaret. ¶† Et ex hoc habemus hic caſum clarū, & notabilē ꝓ dictis gl. in c. ↄ̃ſultationib. de of. del. ꝙ qn̄ agitur poſſeſſorio recuperādę dēat ſeruari ordo iudiciarius al's proceſſus corruit. qd̄ ēt ſentit
21 Bar. in l. vna. C. ſi de mom. poſ. qd̄ no. ¶† Gl. in verb. ſuo Metropolitano ſubeſſe, colligit multas cās legitimas recuſandi iudicē, & intra cætera d̄t, ꝙ p̄t recuſari ſi eſt ſuffraganeus aduerſarij, vt hic, qd̄ intelligit Io. An. in delegato ordinarius aūt cognoſcere p̄t. Nam poſſet Metropolitanus corā ſuo ſuffraganeo ipſius ſubditū ↄ̃uenire. all. Spe. ī ti. j. §. ſubeſt. ver. ſed qd ſi cōqueror, & hoc dictū no. & puto diuerſitatis rōem fore, qa qn̄ cognoſcit vt ordinarius: cognoſcit inter ſubditū & ſuperiorē: vnde nō eſt p̄ſumptio, vt moueatur ↄ̃ ſubditū ꝓprium rōe ſui ſuperioris cui tm̄ ſubeſt rōe nudi exercitij iuriſdōnis, par ergo affectionis cā tollit oēm ſuſpicionē, vt l. nō ſolū. ff. de rit. nup. cum ſi. & no. in c. poſtremo. de ap. ſed qn̄ impetratur à Metropolitano ↄ̃ n̄ ſubditum. tūc tm̄ ſubeſt affectio ex parte impetrātis me
22 rito p̄t per aliam partē recuſari. ¶† Not. 2. ex hac gl. qd̄ ſuffraganeus p̄t eſſe teſtis in cā Metropolitani, & ſubditus in cā dn̄i, licet nō poſ
a ſit eſſe iudex. & no. diuerſitatis rōem.[a] & idē no. 3. q. 5. c. 1. & c. accuſatoris. vbi ponitur hęc rō diuerſitatis inter iudicē & teſtē, & in c. cū R. de off. del. & ꝓ hoc not. ꝙ d̄t gl. vt poſſit eſſe teſtis vide qd̄ no. Spe. de teſte. §. j. ver. ſed nun-
b quid vaſallus. vbi d̄t, ꝙ vaſallus teſtificatur[b] ꝓ dn̄o. Io. An. no. dicit ibi conſiderādas qualitates dn̄i, & ſubditi. nā poſſet eſſe talis dn̄s qui nō præſumitur velle vt falſum deponat, & eↄ̃ poſſet eſſe talis q male ↄ̃ſueuit tractare ſubditos dicētes ſibi non grata. vide in ſiñi gl. no. in c. in literis. de teſt. ¶ Vltimo de cauſis legitimis recuſandi iudicem, vide pleniſſime ꝑ Io. An. in c. legitima. de ap. li. 6. & ꝙ no. in c. accedens. & in c. cum ſpāli. de ap. ¶ Op. ↄ̃ tex. in eo ꝙ dicit plures fuiſſe cauſas appellādi, cum tm̄ fuit tm̄ vna quia. ſ. iudices erāt ſuffraganei im
c petrantis.[c] ¶† Gl. in ver. ac ſi ex his. ſoluit dupliciter. primo, ꝙ à principio fuit vna, ſed ſuperuenit alia, qa lit. non cont. teſtes poſtea recepti fuerūt, & hoc placet. Io. Vin. & Hoſti, & Io. And. ↄ̃ & melius. nā vt d̄t Io. An. & bene, ſi grauamen ēt præcedens non facit validā appellationē niſi & illud ſit in appellatione expreſſum, vt in c. dilecto. j. de ap. & patet hodie clarius in cle. appellanti. e. ti. multò minus grauamen ſubſequēs non ſufficit cum non fuerit nedū non expreſſum, imo non exiſtēs tēpore appellationis, & ꝓbatur hodie ſatis clare. in d. cle. appellanti. & ideo forte iſta gl. tranſit ad ſecūdam ſol. & d̄t ꝙ licet fuerit vna cā in genere tm̄ dicit in plurali ꝑꝑ pluralitatem iudicum qui fuerunt recuſati, qa. n. quilibet iudicium noluit admittere recuſationem vr̄ in perſona cuiuſque conſiſtere legitima cauſa appellandi, ſed certe iſta ſol. etiam nō placet quia vnicum fuit factum licet plures eſſent iudices qui dicebant hanc nō eſſe ſufficientem cauſam recuſandi. ideo dic & melius vt hic exponit Hoſt. & ſequitur Io. An. ꝙ plures erant cauſæ quia literæ erāt ſurreptitiæ, & iu
d dices ſuſpecti. ¶ Opp. in eo ꝙ dicit tex. ſub dubio forte,[d] ꝙ ſi appellatio fuit minus legitima potuiſſet forte excōicari. Nā de hoc non eſt dubitādum cum ꝑꝑ contumaciam p̄t quis excōicari & omiſſio fie
24 ri. vt in c. qm̄. §. in aliis. & §. fi. j. eo. ¶† Gl. ante p. ſoluit ꝙ dictio forte: ſtat hic affirmatiuè & nō dubitatiuè, & no. in hoc gl. ꝙ qn̄ dictio forte, ponitur in materia nō dubitatiua ꝙ facit aſſertionē & eſt philoſophicum temperamentum vel ſm Io. An. ideò dixit fortè, quia iudex debet infligere illam pœnam quæ magis timetur. j. e. c. vlt. in fi. q. d. non ſemper propter contumaciam infligenda eſt excommunicatio, ſed de hoc dic vt no. in c. prox. & c. ſi. Aliæ gl. ſunt claræ.

CAP. III.

1 *Citatus ſi eſt contumax ante lit. conte. tunc actor mittetur in poſ. cauſa cuſtodiæ, ſi cauſa eſt huiuſmodi. alias reus excommunicatur. 2.*

3 *Contumax non excommunicatur, quando contra eum fuit actum reali, quia tunc actor mittitur in poſ. rei petitæ, ſecus quando fuit actum perſonali.*

4 *Contumax conuentus perſonali an excōmunicetur vel diffinitiue condemnabitur.*

Sententia diffinitiua licet non feratur lit. non cont. tamen fallit in cauſa ſtatus &c.

7 *Remedia prodita contra illum qui non mittit aliquem in poſ. ſecundum mandatum iudicis.*

Excommunicari non poteſt vniuerſitas.

Excommunicatus propter contumaciam ſi ſteterit in excommunicatione vltra annum, an perdat cauſam.

Iudex qui miſit plura præcepta pœnalia & non fuit ei obeditum, an poſſit exequi omnes pœnas, & quid ſi vltimo præcepto fuit obeditum, an petet pœnā aliorum præceptorum.

6 *Miſſio bonorum non fit in cauſa criminali, niſi pro ea agatur ciuiliter, & quibus caſibus non fiat.*

1 Tuæ fraternitatis. †Si lite nō cont. reus eſt contumax, ſi fieri poteſt mittitur actor in poſſeſſionem cā cuſtodiæ alias re⁹ excōicabitur. h. d. In prima ponitur deciſa conſultatio. In ſecunda diſtinguens reſpōſio, & ſm membrū ibi quod ſi. ¶ Caſus literalis. Aliquis citatus eſt ad cauſam legitimæ lit. non cont. contumaciter ſe abſentauit. Quæritur qualiter ↄ̃ eum ſit procedendum. Reſpondetur ſi reus lit. non cont. contumax inuenitur: & talis eſt cauſa ꝙ actor poſſit in poſſeſſionem rei petitæ induci cā rei ſeruandæ inducēdus eſt in eadem: qd̄ ſi non ſit talis cā ꝙ poſſit mitti iin poſſeſſionem vt iuri pareat debet excommunica-
2 ri. B. ¶† Not. 1. modum procedendi ↄ̃ reum contumacem ante lit. cont. non ex natura rei vel cauſæ poteſt fieri miſſio in rem petitam cā cuſtodiæ aliàs debet contumax excōmunicari. Et ex his inferuntur duo dicta prima fronte ſatis notanda, primò quod excommunicatio non eſt fulminanda, quandiu p̄t fieri miſſio. ſecundo principaliter infertur ꝙ etiam in cauſa in qua non eſt prouiſum de remedio miſſionis non debet li. non cont. ad diffinitiuam ſententiam proce
3 di. ¶† Cōtra primum ob. c. qm̄. §. fi. j. e. vbi optio datur iudici, an procedat ad miſſionem vel excommunicationem. Gof. non tangebat ↄ̃rium, ſed ex tex. notabat ꝙ ↄ̃ contumacem non eſt procedendum ad excommunicationem q̃diu extant alia remedia, qa excommuni
e catio eſt odioſa.[e] ſicut in ſimili dr̄ de actione de dolo. l. 1. 2. & 3. ff. de dolo. non. n. competit, q̃diu ſubeſt alia actio, vt ibi, & in l. de dolo. C. e. dicebat etiam Hoſt. per tex. hunc probari habentem bona excommunicari nō poſſe quod tamen d̄t falſum licet ſit honeſtum ꝙ iudex hoc attenderet, p̄t tn̄ à qua vult incipere quā, ſ. credat plus timeri ad alterum proceſſurus, &c. vt ſn ↄ̃rio. cum hac opi. tranſeunt Io. An. d. Ant. Spec. in ti. de contu. §. ſequitur. ver. cæterum. & melius in ver. debent autem. tenet primū quod à leuiorib. remediis inchoandum eſt. Quidam alij diſtinguebant, an agatur reali, & procedit diſtinctio huius c. an perſonali. & procedat ↄ̃rium vt ſit in optione iudicis d. meus d. Car. dicebat hanc diſt. habere æquitatem, ſed quia. c. ſi. j. e. in fi. dat in hoc libertatem iudici, vr̄ ꝙ de rigore etiam in reali p̄t iudex ꝓcedere ad excōicationem. Sed hoc dictum mihi non placet, qa illud c. ſi. in fi. loquitur in perſonali, & non in reali, & hoc c. ſi bene, ponderetur ꝓcedit tm̄ in reali, vt patet ibi, rerum petitarum, &c. vn̄ dico, ꝙ qn̄ agitur reali dēt iudex ꝓcedere ad miſſionē & non ad excōicationem, qa per miſſionem ꝓuidetur nedum ↄ̃ delictum cōtumaciæ, ſed ēt actori qui mittit̄ in poſſeſſionem cū elapſo anno efficiatur verus poſſeſſor, vt in c. fi. §. in aliis. j. e. Et ex quo p̄t ꝓuideri actori circa rem petitā, & ſimul puniri ↄ̃tumacia non dēt iudex ire
f vagando ꝑ excōicationem[f] & alia remedia extrinſeca, & hūc puto verū intellm̄ huius c. Vn̄ credo, ꝙ ſi iudex denegaret miſſionem, & ꝓcederet ad excōicationem poterit actor appellare, licet credā excōicationē tenere, & ipſum reū nihil dicere poſſe cū de ſe tm̄ poſſit ↄ̃queri, ad p̄dicta facit aut. q ſemel. & qd̄ ibi not. Bar. C. quo. & qn̄ iu. Si vero agit̄ pſonali, & tūc ſeruet̄ diſpō c. ſi. j. e. in fi. & hoc iō: qa qn̄ agit pſonali nullū ius in re d̄t actor ſe hr̄e. ideo nō facit ita iniuriam ſibi, ſi nō ꝓcedit ad miſſionem ſed aliis iuris remediis coercet ↄ̃tumaciā rei, & ſic puto lītandū dcm̄ Gof. & Spe. & hoc q̃ ad primū.
4 ¶† Opp. ↄ̃ ſm & vr̄ ꝙ ex quo cā talis eſt qd̄ nō hēt locū miſſio non ad excōicationem, ſed ad diffinitiuā ꝓcedi p̄t, vt in aut. ſi oēs. C. ſi vt ſe ab hæ. abſt. Sol. legiſtæ, & maximè Bar. in d. aut. ſi oēs. & in l. ſi finita. §. Iulia. ver. q̃rit ēt gl. & c. ff. de dam. inf. dant iſtam theori. vt vbi nō eſt ꝓuiſum de remedio miſſionis poſſit procedi cā cognita. ad dif
g finitiuam,[g] & mouentur per illam auth. & per l. j. C. de aſſer. tol. & l. cū vero. §. ſubuētum. & l. neq; infantes. ff. de fideic. li. & hoc ēt qdam ſentiebant

Sebaſt. Sap.

a ¶Item quod non. An vniuerſitas poſſit excōicari. vid̄ Gemi. in c. ſicut vir. q. j. & Fel. in c cam. verſ. ſecunda declaratio. s̄. de reſc. vbi tangit, qn̄ vniuerſitas conſideretur tanq̄ perſona, & qn̄ veniat appellatione perſonę.

Zacharias.

b ¶Quod nō excōicet vniuerſitas. non ſub noīe vniuerſitatis tm̄ ſinguli de vniuerſitate poterunt hoc mō excōicari excōico priores oēs de tali vniuerſitate, vt ꝑ iſtum in c. dilecti. in j. no. j. de exce. Hoſt. in ſum. de contu. §. fi. ver. ergo ſi cōſtet. & Fel. al. c. dilectæ. in pr. & ſi excōicetur an tranſeat excōicatio ad ſucceſſores. vide Pan. in c. bonæ. lo j. & ꝙ ibi poſui in apo in ver. nō poteſt. s̄. de elect.

Ant. Franc.

¶Ad hoc an vniuerſitas poſſit excōicari, & interdici. dicas ꝙ nō, ſi excōicatur vniuerſitas, qa non hēt aīam ſed ſi excōmunicantur ſinguli vt iſte d̄t bene tenet excōicatio, de quo vide in c. Romana. in §. in vniuerſitatē. de ſen. exc. in 6. & in c. non eſt. de ſpon. & vide Spe. in ti. de ſenten. exc. in ver. item no. & vide gl. 7. q. j. in c. ſicut & an qui poſtea ſūt nati poſt excōicationem latam vel q ſunt ſubrogati in loco mortuorū ſint excōicati vide Inn. in c. grauem. in gl. in ver. cōſiliarios. de ſent. exc. & vide ꝑ Car. in cl. j. in c. pe. de hæ. & ꝑ Bar. in l. ꝙ in rerum. in §. fi. in vlt. q. ff. de le. j. & in l. inter ſtipulantē. in §. ſacram. in fi. ff. de ver. ob. & per Ang. in l. ſi grege. ff. de le. j. tene tm̄ mēti. ꝙ l; vniuerſitas, vel collegium nō poſſit excōicari ex rōe de qua s̄. ſi tm̄ excōicetur timēda eſt excōicatio, vt voluit Floriannus de S. Pe. no. ī l. vſufructuariū venari. ff. d̄ vſuf.

ſentiebāt hic, vt refert Io. An. dicēs, ꝙ ſi actor agit de retinēda poſſeſſione, & reus eſt cōtumax ꝙ non hēt locum miſſio: qa lit. nō cont. procedi p̄t. all. C. de inge. manu. l. diffamari. & j. de fi. inſt. c. accepimus. ſed Io. de Deo ↄ̃dicit illum eſſe excōicandum per hanc decr. & ſic ſentit apertiſſimè ꝙ etiam vbi non eſt prouiſum de remedio miſſionis nō p̄t procedi ad diffinitiuā lit. non cont. ꝙ etiam apertiſſimè ſentit Spe. in ti. de cōtu. §. ſequitur. ver. ſed pone Titius, & adhuc clarius ſentit hic idē eſſe de iure ci. in ti. de primo & ſecūdo decr. §. reſtat. ver. ſed pone ago. ſed aliis remediis compulſiuis eſt vtendū ſm eum ↄ̃ cōtumacem: & verè pro hac ſn̄ia q̃ mihi placet multum elegāter facit hæc lr̄a: & ↄ̃ theoricam legiſtarū. Et ad idē induco ēt tex. magis apertū in c. j. s̄. eo. ti. vbi agebatur ad ſeparationē mr̄imonij ꝑꝑ adulterium: & ſic non erat locus miſſioni nec potuit procedi ad ſn̄iam vel ad receptionem teſtium, lit. non cōt. ↄ̃ contumacē: & ſic lōgè clarius probatur ibi q̃ hic licet doc. non allegent illum tex. & ꝑ illum reduco ēt vnam ſol. d. Ant. hic pro cōcordia dum d̄t vtrūque remedium ſimul ꝓcedere. vult dicere, ꝙ poſſit cōtumax excōicari: vt hic: & an ꝓcedi pōt ad ſn̄iam, vt in ↄ̃rio. vt dixi. ille text. aptè huic ſol'oni repugnat nec ipſe vr̄ pſeuerare in hac ſol'one ſed tandem d̄t ꝙ hæc decr. deſtruit illam theoricam: vel reſtringit hoc c. qn̄ deficit remedium mittēdi ꝑꝑ rem vel cām. agitur tm̄ ↄ̃ aliquā certam perſonam à qua aliqd petitur dari vel fieri cū qua pōt lis conteſtari vt tunc non procedatur ad diffinitiuam lit. non cont. ſed ad excōicationē, vel aliam mulctā, vel grauamen & hoc excepto caſu. c. j. de eo qui mit. in poſ. li. 6. quia vbi nō p̄t procedi ad miſſionem in beneficialib. proceditur ad ſententiam diffinitiuā lit. non cont. ſed illud non eſt ſm eum: quia nō p̄t procedi ad miſſionē, ſed qa cā eſt talis naturæ ꝙ olim in contumace poterat ꝓcedi ad ſn̄iam lit. non cōt. vt in c. qm̄. §. ſi vero. & §. ſinaūt. j. e. & hodie patet ꝙ ſummaria eſt. vt in cle. diſpēdioſam. de iud. ergo puto poſſe dari aliam rn̄ſionem ad illud. c. vt cōcordet huic, & obſtet illi theoricæ arguēdo per locum à ſpāli. Nā illud. c. diſponit tm̄ in cā bn̄ficiali vt patet ibi in hoc caſu. ergo innuit ꝙ rl'r nō licet procedere ad ſententiam lit. non cont. licet non habeat locū miſſio. & vr̄ inducere ius nouum in cā bn̄ficiali, vt patet in §. ſed liceat. ergò non licebat per prius virtute illius theoricę: illa ergò theorica procedere p̄t qn̄ deficit remedium miſſionis ex capite, qa natura cauſæ n̄ patitur ex re, ſed ex cā. quia ius agendi non dirigitur ↄ̃ certam perſonam nec à ō ea petitur aliquid dari vel fieri ſed concluditur tm̄ iudici & nō parti. qa tunc non eſt neceſſarius libellus. vt not. in c. j. de li. obl. & in aut. offeratur. C. de lit. cōt. & qa non eſt perſona cum qua lis cōteſtetur proceditur ad ſn̄iam lit. non cont. non ex eo qa non p̄t fieri miſſio, ſed qa non eſt perſona cū qua lis cōteſtetur nec eſt prouiſum de aliquo remedio aggrauāte, vbi ergo nō eſt perſona ad quem aggrauatio poſſit dirigi proceditur ad diffinitiuam qa non eſt prouiſum de aliquo remedio, ſecus vbi apparet aliqua perſona ad quam poſſit dirigi aggrauatio. tūc. n. licet ex nā cauſæ nō poſſit fieri miſſio poteſt tm̄ aliud remedium aggrauatiuum exercere, vt excommunicatio, mulcta, vl' aliqua alia. ff. ſi qs ius di. non obt. l. vna. & hic: & in c. de cauſis. de off. del. & facit rubrum gn̄al'r negatiue diſponens, vt lit. nō ↄ̃t. nō procedatur ad ſententiam vel receptionem teſtium. cui ſtandū eſt ex quo non reperitur ↄ̃rium expreſſè. de poe. di: j. hæc autem. & no. in l. vna. C. etiam ob chiro. pec. Ad iura all. per Bar. & alios rn̄deo, & primo ad aut. ſi oēs. C. ſi vt ſe ab hæ. abſt. ꝙ loquitur qn̄ nihil petebatur à certa perſona ſed citantur creditores ſi minor vult abſtinere ab hæreditate, & ſi ſua putauerit intereſſe, & ſi non compareret poteſt procedi ad vlteriora, ſi. n. non putauerit ſua intereſſe nō debet ex hoc puniri. Ad alia iura dico, ꝙ loquūtur qn̄ agitur ꝓ libertate obtinēda, & ſic procedūt fauore libertatis reſpū cuius multa ſpālia ſtatuta ſunt: vt ſatis ibi innuitur, & ꝓbatur in ſiñi c. cum olim. ſm vnam lect. j. de teſti. vbi patet ꝙ in cā ſtatus proceditur ad ſn̄iam lit. nō cont. ↄ̃ contumacem, & hoc ēt apertiſſime ſentit gl. in l. 3. C. ſi. reg. quæ exigit lit. cont. ad hoc vt poſſit ꝓcedi ad diffinitiuam, licet eſſet caſus in quo non eſſet prouiſum de remedio miſſionis q̃q̃ Bar. videatur velle impugnare illā gl. in d. §. Iulianus. & minus bene per p̄dicta, & hoc tene menti, qa melius diſcutitur iſte
5 paſſus hic q̃ alibi ꝙ meminerim. ¶† Gl. j. 2. & 3. in pr. ſunt faciles, & plenè tractatur mā in iurib. allegatis in eis. ſed in ver. no. tn̄ ponit. 5. auxilia ſeu remedia ꝓdita ↄ̃ illos nō admittūt actorem in poſſeſſionem ſm mandatum iudicis. Et inquantum d̄t ꝙ p̄t excōicari: dic ſm Io. An. ꝙ excommunicando debet deferri dignitati, & perſonæ, vt
a in c. 2. de of. del. li. 6. Item ꝙ non[a] excōicetur vniuerſitas.[b] de ſen. ex
b com. Romana. §. fi. e. li. & dicebat Io. ꝙ ſi per annū ſteterit in excōicatione perdit cām. 11. q. 3. rurſus. & c. quicunque. ſed Tancr. hoc non credit qa poſt annum auditur ſuper proprietate. j. e. c. qm̄. & de intellectu huius c. rurſus & c. quicunque. 11. q. 3. vide tu gl. optimam. de dol. & cont. in c. cōtingit, & ꝙ pleniſſime ſcripſi vltra alios in c. j. de iud. & inquantū gl. in vlt. remedio d̄t qd̄ pōt manu militari eiici, vide ꝙ leg. & no. & in c. petimus. 11. q. 1. & vltra gl. Hoſt. addit alia remedia, & ſextū, ſm ordinem eſt, vt indicatur mulcta. ff. ſi quis ius di. non ob temp. l. vna. Septimū eſt, vt extra ordinem puniatur in quantum bonū, & æquum videbitur iudici. ff. ne vis fiat ei q in poſſ. mi. l. ſi qs miſſus. ff. de publ. & vectig. l. licitatio. §. qd̄ illicitè. ff. de var. & extraord. cog. l. fi. C. de poe. c. dilectus. Octauum, vt pignus capiatur vel corpus eius retineatur. ff. de iniur. l. iniuriarum. §. 1. & 2. ff. ad l. Iul. peculatus. l. cum eo aūt. & de hac materia vide in Spec. in ti. de primo & ſecundo decr. §. iam de effectu. ver. & no. ꝙ ſi miſſus. & ver. ſeq. vbi ad ſaturitatem ponit hanc mām interſerendo multas qōes, & vide per eundē in ti. de cōtu. § nūc dicamus. & maximè in ver. ſed pone iudex. vbi quæritur qd ſi iudex præcedit aliqd fieri ſub pœna decem, & qa nō fuit ei paritū, poſtea præcepit ſub pœna viginti, & qa nec paritum præcepit ſub pœna, quinquaginta an nō parens poſſit compelli ad ſolutionem omnium pœnarum. & quid ſi paruit in vltimo præcepto, & ibi vide. Et an iudex poſſit ſic præcipere ſub pœna, vide per eundem in ti. de ſen. §. 2. ver. ſed nūquid iudex. & tractat hic Inn. quis iudex poſſit miſſionem corporalem facere, vide tu ꝙ
6 pleniſſimè dixi in c. ſi quis ↄ̃ clericum. de fo. comp. ¶† Vltimo gl. q̃rit de exemplis cauſarum quib. nō adaptatur miſſio. & ponit exemplum primo de criminali cauſa. ſiue criminaliter ſiue ciuiliter agatur, vnde ſi agitur criminaliter bene dicit gl. licet tūc indirectè fiat quædam miſſio quia annotantur bona contumacis. Et an habeat hæc annotatio locum indiſtinctè & vtrū hodie fiet, quia bona rl'r ob debita non publicantur dicam plenè in c. veritatis. j. de do. & ↄ̃t. & per Bar. in l. abſentem. ff. de poe. Si vero agitur de crimine ciuiliter tunc d̄t d. Ant. gl. nō bene dicere quia in tali proceditur ad inſtar ciuilium, vt l. fi. ff. de priua. delic. ideò debet fieri miſſio ꝙ ſatis placet, ex quo agitur pro intereſſe priuato æſtimabili. Itē exemplificat gl. quādo agitur ad ſeparationem matrimonij propter adulterium vt s̄. e. c. j. Idem dicit d. Ant. eadem ratione ſi agitur cauſa matrimonialis reſpectu coniugij diſſoluendi vel coniungendi. dic, quod iſtud non eſt bonum exemplum ad tex. noſtrum. licet. n. quādo agitur de coniugio diſſoluendo vel coniungendo non poſſit fieri miſſio tm̄ tunc procedit ad diffinitiuam in fauorem matrimonij ſeu contra, propter periculum imminens vt in c. quoniam. §. porrò. j. eo. & s̄. c. eo. j. Item exemplificat Hoſt. ſi ſit ciuilis perſonalis, ſed reus non p̄t pati miſſionem, quia non habet mobilia neque immobilia. Item ſecundum Vinc. ſi reus abſcondit rem, vel perdit dolo ſuo. Item quādo agitur interdicto retinendæ, non. n habet locum tunc miſſio, vt s̄. dixi. & debet ſaluari ordo iudiciarius ſicut in interdicto, vnde vi. vt s̄. c. prox. & vide in Spe. in ti. de primo, & 2. decr. §. reſtat. ver. ſed pone ago. & in ti. de cont. §. ſequitur. ver. ſed pone. & idem dic in ſiñib.

CAP. IIII.

1 *Teſtes non debent examinari contra contumacem lite non conteſtata.*

2 *Iudex quot modis recuſatur ſuſpectus.*

Inimicus me⁹ ſi nō fauet aduerſario meo ī lite, nūqd poſſim recuſare ei⁹ cōſanguineū.

3 *Saluus cōductus eſt remedium fragile, & qui non confidit in eo habet iuſtā cauſam.*

Inimicitia capitalis tantum eſt cauſa recuſandi iudicem.

Inimicitia quot modis dicatur capitalis.

Inimicitia capitalis quomodò probetur.

Inimicitiæ capitales & graues quomodo differant.

Spoliatus ſi fuerit criminaliter accuſatus à ſpoliante, an poterit excipere quod accuſans ipſum ſpoliauit.

4 *Vxor quomodo dicatur ſpoliare maritum.*

5 *Spoliatus non tenetur reſpondere ſuper petitorio, niſi prius conſequatur rem principalem & acceſſoriam, puta fructus, & expenſas.*

Universidad de Deusto Biblioteca

Sebaſt. Sap.
a ¶ Cõſanguineus. Vide Fel. in c. poſtremo. j. de ap. vbi Per. in 44. cã recuſati: & q̃uo amicus & familiaris inimici preſumatur eſſe, inimic⁹ meus ponit Bal. in l. ſciendũ. ff. de le. Bal. in l. data opera. C. q ac. nõ poſ. in auth. ſi qs teſtib. C. de teſta. in l. 3. in pr. ff. de teſt. Adde, ꝙ dr̃ inimic⁹ meus inimicus affinis mei. Bal. ꝯſ. 316. incip. p̃ſuppoſito. in pr. in 4. vide Ale. cõſi. 99. inci. in caſu inquiſitionis. in j. vol. & in l. de pupillo. §. ſi quis ipſi prætori. ff. de ope. no. nun.
b ¶ Suſpectus aduerſario. vide hic in recollectis. And, Barb.
Sebaſt. Sap.
c ¶ Saluo conductu. Saluuſcõductus an tollat plenè cãm timoris vide Fel. in c. cum R. ver. primo; limita. ſ. de off. del.
d ¶ Capitalem. Adde Bal. conſ. 37. Ale. conſ. 97.
Sebaſt. Sap.
e ¶ Inimicus. Vide Bar. in l. 3. ff. de teſti. & Bal. in c. veniens. in fi. de iureiu. vbi dicit, ꝙ inimicitia capitalis oritur, etiam ex verbis iniurioſis, vide eundem Bald. in l. his. §. j. ff. ſol. mat, & Ale. in cõſ 99. inci. in cã inquiſitiõis. j. vol. vbi dicit, ꝙ eſt inimicus capitalis: qui vulnerauit me in facie.

Poſſeſſorium etiam petitorij ſuſpenſiuum: etiam in cauſa appellationis accumulari poteſt.
6 *Domicilium originis retinetur etiam, quod ibi non habitetur.*
7 *Recuſari an iuſtè poſſit iudex: ſi eſt de terra aduerſarij oriundus.*
8 *Amicitia quo caſu eſt cauſa recuſandi iudicem tãquam ſuſpectum.*
Iudex poteſt fauere vni parti: dummodò nõ excedat modum nec reputabitur ſuſpectus.
Iudex loquẽs ſecretè, cũ vna partium dicitur ſuſpectus.
Socius in domo non poteſt eſſe iudex conſocij durante ſocietate ſine metu recuſationis.
9 *Ordinarius poteſt quando vult, commiſſam iuriſdictionem reuocare.*
Reconuentio non admittitur in cauſa appellationis.

1 Accedens. ii. †Receptio teſtium, facta ꝯ non contumacem lite nõ cõteſt. in cã matrimoniali eſt nulla. h. d. Et ſunt duæ partes, primo ponit appellantis q̃relam. ſecũdo commiſſionis cãm ibi: mãdamus. ¶Caſus literalis. Nobilis vir Gul. vicecomes cũ vxore ſua cãm, matrimonialẽ habebat: quæ ad petitionem vxoris cõmiſſa fuit Ep̃o Coriſopiteñ. & cuidam Archidiacono, & magiſtro Petro, prędicti iudices citauerunt dictum, nobilem ipſe corã eis fecit proponi, ꝙ erant ſibi certa rõe ſuſpecti: quia ep̃s erat proxima linea cõſanguinitatis coniunctus comiti Britãniæ q erat eius aduerſarius manifeſtus qui vxorem ſuam publicè detinebat, & archidiaconus erat commenſalis eiuſdem comitis Britanniæ: magiſter Petrus erat oriundus de terra vxoris nimis fauẽs eidem. & oẽs exiſtunt ſub diſtrictu ipſius Comitis, nec poterat ire ad eos niſi p terram ipſius comitis nec iudices p̃dicti volebant eidem nobili terminũ aſſignare, niſi in terra inimicorum ſuorũ, & qa non admittebant hmõi excuſationes, ad ſedem ap̃licam appellauit. iudices nihilominus li. non cont. receperunt teſtes ſuper ꝯſanguinitate interdictum nobilẽ, & vxorẽ ipſius: dictus nobilis de his dño Papæ, eſt conqueſtus petens ẽt vxorem ſuam, & terram eius ſibi reſtitui. Vnde Papa mandat quibuſdam iudicib. quatenus ſuper predictis veritatem inquirant, & ſi conſtiterit, q̃d ante lit. cont. vel etiam poſt appellationem, ex cauſis præmiſſis interpoſitam teſtes ſuper cõſanguinitate, ꝯ matrimonium abſque culpa cõtumaciæ recepti fuiſſent atteſtatiões illas decernant irritas, & inanes, & mulierẽ illam cõpellant ad virum ſuum redire facta reſtõe plenaria tã terræ q̃ vxoris, cãm audiant ſine ca-
2 nonico terminantes eandem. B. ¶†No. 1. ex tex. iuncta gl. pe. quinque cauſas habiles, & ſufficientes etiam ſingl'r, cõſideratas ad recu-
a ſandum iudicem. Prima, quia eſt conſanguineus[a] inimici capitalis, ipſius partis recuſantis. & circa hãc primam partem no. duo. primo, quia non ſolum recuſo inimicum ſi deputatur mihi iudex, vt no. in c. cum R. de off. del. ſed ẽt iſtius conſanguineum. Secũdo, ꝙ non ſolum recuſo conſanguineum partis aduerſæ. vt in c. poſtremo. de ap. ſed ẽt conſanguineum inimici mei qui mecum non litigat: vt hic; quod eſt valde notandum. ¶Aduerte tñ: quia iſte text. loquitur qñ inimicus cuius iudex erat conſanguineus fauebat aduerſario meo in lite. nam iſte comes tenebat vxorem, & terram, ipſius vicecomitis. & litigium erat cum vxore cui fauebat comes. Vnde merito erat
b ſuſpectus aduerſario[b] ille iudex conſanguineus comitis. ¶Quid autem ſi inimicus meus non fauet aduerſario meo in illa lite nunqd poſſum recuſare eius cõſanguineum: credo, ꝙ ſic, ita quod iſte tex. procedat indiſtinctè. ar. in c. repellantur. de ac. & c. cum ſuper. de of. del. & c. inſinuante. e. ti. hoc ẽt videtur probare iſte tex. qui fundat ſe ſuper inimicitia: non autem ſuper fauore quæ præſtabat vxori: ſed illud adducitur ad probãdum inimicitiam. hoc etiam ſentit Io. An. ſuper text. dum generaliter colligit ex tex. ꝙ non ſolum recuſo inimicum: ſed etiam ipſius conſanguineum. Secunda cauſa principalis eſt, quando iudex eſt clericus commenſalis inimici mei. & ſic no. ſicut in præcedenti, ꝙ non ſolum recuſo iudicem, commenſalem aduerſarij mei mecum cõtendentis in iudicio ar. in c. inſinuante. & c. cum R. de of. del. ſed etiam ſi eſt commenſalis inimici mei qui mecum non contendit in hac cauſa vbi deputatur iudex. Tertia cauſa eſt, qñ iudex eſt oriundus de terra aduerſarij mei. & ſic vr̃ ꝙ rõe cõmunis patriæ poſſit iudex recuſari. ſed limita hoc ꝓut dr̃. j. cum gl. Quarta cauſa eſt, qñ iudex eſt de diſtrictu aduerſarij mei, & ſic non ſolum recuſo ſubditum aduerſarij mei contendentis in iudicio. vt in c. accedens. ſ. e. ſed ẽt ſubditum inimici mei mecum non contendentis in hoc iudicio. nã ſuſpicio erit quod ex timore inimici mei nõ ad ipſius inſtigationem deuiabit à tramite veritatis, nam põt talis iudex ſic ſubditus inimicum timere pp ſe & bona & parentes. ar. in c. viſis. 16. q. 2. humanę mentis eſt timere eum cuius iudicio, &c. vt ibi. Quinta & vltima cã eſt, qñ non poteſt haberi acceſſus ad iudicem niſi per terram inimicorum. Et aduerte, quia ſi iudex hoc facit ſcienter ſatis puto eum directè poſſe recuſari ſin aut ignoranter non propriè recuſatur perſona iudicis, ſed potius declinatur eius iudicium pp locum ſuſpectum. & de hac vlt. cã plenè no. in c. ex parte. j. de ap. & in cle. paſtoralis. §. piſana. de re iu. ¶No. vltra prædictas cauſas particulares vnam valde gñalem habilem ad iudicem recuſandum qñ concluditur ex circunſtantiis ꝙ videatur nimis fauere alteri parti quod qñ ſit relinquitur arbitrio iudicantis. arg. eorum q̃ no. Inn. in c. cum ſpeciali. de ap. Et idem eſt ſi de facto nimis fauet. &
3 hoc ſm vnam lect. ¶†No. tex. quotidie allegabilem, quod non tenetur quis ire in terram inimicorum ẽt cum literis de ſaluo condu
c ctu[c], talis. n. cautio nimis fragilis eſt arg. c. literas. de reſt. ſpol. in fi. Et no. quod non quælibet inimicitia eſt ſufficiens ſed debet eſſe capitalis. j ꝙ capitale odium ſit inter eos ſm Inn. ſimile in c. bonæ. j. ſ. de ele. Et no. bene quod inimicitia capitalis oritur quandoque ex ſpoliatione ſeu retẽtione particularis rei. vide bo. gl. in c. cum oportet. de accu. & alibi dicit glo. quod ad probandum inimicitiam capita-
d lem[d] ſufficit probare ꝙ talis inimicus[e] minatus fuit ſibi mortẽ ſeu
e accuſauit eum de crimine capitali, ita d̃t gl. in l. licet. ff. de arb. Item ſi odit eum ad mortem vt d̃t gl. in aut. de teſtib. §. ſi verò dicatur. Et vide bo. tex. in l. 3. ff. de adi. le. §. ſi. vbi inimicitiæ capitales & graues ponuntur vt diuerſa: & d̃t ibi Bar. quod capitales ſunt cum quis minatus fuit mortem vel accuſauit de crimine capitali, vel occidit aliquẽ conſanguineum meum, graues verò cum eſt inter aliquos quæſtio de bonis ciuiliter, & vide in hoc vlt. gl. in c. cum oporteat. j. de accu. ſed ſatis iudicio meo relinquendum vr̃ arbitrio iudicis qui ex circunſtantia arbitrabitur an ſit orta inimicitia capitalis. i. ad mortem an grauis ſeu grauiſſima. nõ tñ capitalis. Et ex prædictis infertur ad intellectum c. frequens. de reſt. ſpol. li. 6. vbi requiritur ſpoliatio totius ſubſtantiæ vel maioris partis ad hoc vt criminaliter agẽs repellatur ab accuſatione, procedit. n. quando excipitur ꝯ tertium non ſpoliantem, ſecus autem qñ excipitur ꝯ ſpoliantem vel eius cõſanguineum vel amicum, quia tunc ſufficit ſpoliatio particularis rei ex quo veriſimiliter orta eſt inimicitia capitalis, vt hic, & eſt diuerſitatis ratio Nam in caſu. c. frequens requiritur ſpoliatio totius ſubſtantiæ vel maioris partis vt concludatur inopia accuſati: ſed hic ſufficit ſpoliatio vel retentio particularis rei ad concludendam inimicitiam capitalem. Et idem videtur probari in c. item cum quis de reſt. ſpol. fateor tamen ꝙ res p̃t eſſe ita modica & vilis ꝙ ceſſantib. aliis circunſtantiis non orietur inimicitia capitalis: & ſic fortè poſſet intelligi gl. in c. oportet. 3. q. 2. videtur velle ꝙ ſpoliatus modica re nõ poteſt excipere ꝯ ſpoliatorem agentem criminaliter, & aliquid tan
4 gam in d. c. item cum quis. ¶†No. coniugem ſpoliare maritum eo ipſo quod inconſulte. i. temere & ſine iudicio eccleſiæ ab eo recedit. vnde ex hoc poteſt agi poſſeſſorio ad reſti. concor. c. porro. de diuort. quinimò plus eſt quod ſi etiam rite admonita vt redeat non vult redire videtur ſpoliare vt no. gl. in c. literas. d̃ reſt. ſpo. & c. ſigni
5 ficaſti. de diuor. & no. Inn. in c. veniens. de reſt. ſpol. ¶†No. ſpoliatũ debere plenariam conſequi reſtõem tam, ſ. rei principalis quam acceſſorię antequam teneatur reſpondere ſuper petitorio. Vnde dñt do. de Rota. deciſ. 313. quod fienda eſt prius reſtõ etiam fructuum & expenſarum. Et not. quod etiam in cauſa appellationis poteſt accumulari ſeu intentari poſſeſſorium etiam petitorij ſuſpẽſiuum, de quo dic vt le. & no. in cle. vni. de cau. poſ. & prop. & in c. ex conque-
6 ſtione. de reſt. ſpol. ¶†Venio ad gl. prima & ſecunda ſunt clarę. Tertia quærit, an quis retineat domicilium in loco vnde oriũdus fuit, & intellige vt habeatur dubium quando non moratur ibidẽ de pręſenti, & reſp. ꝙ ſic. & idem videtur velle tex. cum gl. in c. cum nullus. de temp. or. li. 6. hæc non eſt materia noſtra dic vt no. Bar, in l. aſſumptio. ff. ad mun. tetigi in c. j. & in c. ex parte. B. & c. fi. de fo. comp. & dic
7 vt ibi. ¶†Secundo hæc gl. quærit an ſit legitima cauſa recuſandi iudicem, quia eſt oriundus de terra aduerſarij. Reſpondet, quòd ſi eſt de terra aduerſarij, ideſt de terra quæ pertinet ad iuriſdictionem aduerſarij hæc ſola ſufficit: vt ſupra cap. accedens. vbi ſufficit quod ſit ſuffraganeus aduerſarij, fortius ſi eſt ei ſubiectus. & ſic exponendo caſus eſt clarus. ſecundo poteſt exponi, & intelligi quòd erat de terra vxoris oriundus, idem compatriota vxoris & hunc caſum non putat gloſſa per ſe ſufficere ſed coadiuuat. idem dicit gloſſa penultima Hoſtienſis, dicit hanc cauſam ſufficere in duo

a ¶Sed maxima ſic. non eſt mirũ ꝙ maxima amicitia inducat ſuſpicionem nam alias vr̃ qñ amicitia maxima eſt tanti valoris, ꝙ inducit effectũ ꝙ ſi pſona dilecta ſit inſtituta in teſtõ ꝙ p̃ſumatur appoſita cl'a codicillaris qñ non ſunt niſi. 5. teſtes. ita ſing. Bal. in l. ſi iure. C. de teſta. man. & Ro. in conſ. 179. inc. ampliſſimi doct. apud ſi. vbi plus dicit ꝙ ẽt hẽt vim clauſulæ derogatoriæ poſitæ ĩ primo teſtõ & ſequiẽ Iaſ. in l. exigẽdi. C. de ꝓc. vbi multa adducit, & in l. cũ rẽ alienã. C. de le. & j. d. l. exigẽdi. ponit latè an amicus in cã amici agat ſine mãdato: de quo Ro. tenuit ꝙ ñ in fi. ſuo. 18. inc. Cy. in l. exigẽdi, & c. ad illud de cl'a codicillari: vide math. in no. 40. qui videtur contrariari. Aen. Falc.
Ant. Franc.
¶Ad hoc q̃d iſte d̃t ꝙ inſtõ amici hẽt vĩ cl'æ codicillaris: dicas, hęc ꝓcedere, qñ inſtitutus eſt valde amicus, de quo p gl. in l. ſi pupilli. ĩ §. ſi ego. de neg. ge. & in l. is q amicitia. e. tit. & in l. latè. in §. amicos. ff. de ver. ſig. nã tales amici quorũ eſt idẽ velle, & idẽ nolle admittũtur ꝓ amicis ſine mãdato, ſicut cõiunctus pro coniuncto ſm Guil. de Cu. quẽ cæteri ſequunẽ. in l. ſed & hæ. ff. de ꝓcu. & p Ro. ĩ ſin. ſuis. in ver. amicus. & hr̃ per Bar. in l. nõ ſolũ. in §. q alieno. & ibi p Alex. ff. de ꝓc. vbi ẽt d̃t. ꝙ amicus agit in terdicto recuperandæ ꝓ amico ẽt ſine mandato, p l. j C. ſi p vim vel alio mõ. & p eundẽ Ale. in l. nõ ſolũ §. cum alienã C. d le. & in l. exigẽdi. C. de ꝓc. & iõ dicebat Bal. in l. j. C. q ac. non poſ. ꝙ amic⁹ intim⁹ p̃t accuſare de iniuria illata amico quia dr̃ eſſe ſua, q̃d ẽt voluit Ale. in d. l. nõ ſolũ. in § q alieno. & ideo dicebat Abb. in c. requiſiſti. de teſta. q̃d amic⁹, & propinquus parificãtur, & dicebat Bal. in l. j. C. q ac. nõ poſſ q̃d amic⁹ intim⁹ & ſingl'is vẽnit appl'one ſuorũ, vñ amicus p̃t appellare ꝓ amico, vt in c. ſtatuimus. vbi Arch. no. de ele. li. 6. & per Ale. in l. j. de ap. reci.

in duob. conciuib. qui eſſent in remotis partibus qui conſueuerunt ſe vt fratres diligere. Et remittit ad no. in c. legitima. de app. li. 6. d. Ant. putat idẽ ſi nõ ſunt in longinquis partibus ſed ſunt cõpatriotæ & agitur cã forenſis longinqui: qa veriſimilius cauebit cãm conciuis cũ quo hẽt cõicare q̃ extranei funditus vt hic, q̃d tñ reliquit arbitrio iudicantis. Ego puto hoc dictũ d. An. ꝓcedere in delegato vt probatur hodie in c. ſtatutũ. §. cũ aũt. de reſcr. lib. 6. vbi patet ꝙ ſi actor & reus ſunt diuerſarum ciuitatũ, & diœce. non p̃t actor impetrare in ſua diœ. vel ciuitate, ſ; in ordinario hoc nõ puto procedere: al's quilibet forenſis volens ꝯuenire ciuem de facili recuſaret oẽs ordinarios rei q̃d vr̃ ꝯ mentem iurium q̃ volũt ꝙ actor ſequatur forũ rei, & facit ꝙ de metro
8 politano dixi in c. accedens. ſ. e. ¶†Op. ꝯ tex. eo ꝙ opponitur iudicem fauere alteri parti, nam pp hoc nõ d̃t reputari ſuſpectus cũ quilibet tenetur. diligere alium. gl. in verſ. nimis fauens format ꝯrium & ſoluit q̃d modica amicitia, & dilectio nõ inducit ſuſpicionẽ, ſed
a maxima ſic.[a] vnde in litera ponderatur ꝙ nimis fauebat: Et ex hoc dñt Hoſt. & Io. An. nõ ſufficere ſi dicatur fauens niſi dicatur nimis fauens. quod no. imo plus d̃t Hoſt. ꝙ nõ ſufficit ſi dicatur nimis fauẽs niſi fauoris cã exprimatur, alias quilibet iudex poſſet ſine cã recuſari, hoc putat verum. d. Ant. vt dicatur nimis fauẽs ſeu dicatur nimis fauere, vt qa oſtẽdit eum in aliquo grauaſſe. j. de ap. ad hæc. & c. ꝑ poſuit. Conclude ergò ſic, q̃d aut recuſans d̃t iudicem fauere alteri parti, nec aliter exprimit cãm fauoris, vel exprimit cãm non cõcludentem nimium fauere, & nõ ſufficit quia iudex p̃t fauere vni parti dũmodo non excedat modum. ar. opt. in c. cõſuluit. de of. del. Aut exprimit cãm cõcludentem nimium fauorẽ, vt quia d̃t iudicẽ fauere alteri parti, qa grauauit eum in tali, & tali articulo, & tũc ſufficit licet nõ dixerit apertè eum nimis fauere. nã dicta ꝓcedentia, & gñalia intelliguntur ſm ſpãlia. ff. de vin. trit. & oleo le. in fi. § cui dulcia. & de reſc. c. ſedes. & aduerte, ad vnũ bonũ dictum Spe. in ti. de poſit. §. 7. ver. vñ ponẽs. q̃d etiã approbat hic. d. Ant. ꝙ ſi pars ſibillat in aurẽ iudicis, qa loquitur ſecũ ſecretæ, aut iudex clara voce dicat audi, alteri parti legitimæ ſuſpe
b ctus eſt, [b] all. de hæ. c. cũ ex iniuncto. poſt prin. & 11. q. 3. nolite. itẽ vide per eundẽ Spe. in ti. d̃ le. §. ſupereſt ver. q̃d ſi ſit ſocius. vbi d̃t ꝙ ſocius in domo, nõ p̃t eſſe iudex cõſocij durãte ſocietate ſine metu recuſationis. ar. c. cum R. de off. dele. q̃d c. bene facit idẽ dic ſi allegetur alia cã quæ ꝯcludit alterã partem nimium diligere. vt no. Spe. in d. § ſupereſt. ver. item ſi ſit inimicus, & multas cãs recuſandi iudicẽ, vide per Io. An. in c. legitima. de ap. li. 6. & ꝙ no. in c. cum ſpãli. de ap. ¶Opp. & vr̃ ꝙ Papa non debet ſe impedire de reſtõe terræ, & ſic rei temporalis, vt in c. cauſam. qui fil. ſint le. Gl. ſi. hoc ꝯrium ſentiens ſ'ũt ꝙ erat dotalis & ſic rõe acceſſorij poterat ſe impedire. Item d̃t q̃d præſuppoſito q̃d non fuiſſet dotalis attñ potuit Pap. ſe impedire quò ad hoc vt non audiatur vxor ſuper proprietate matrimonij, inquantum accuſabat matrimonium fore de cõſanguinitate, vel de alio impedimẽto niſi prius maritus qui erat reus eſſet integrè reſtitutus

& adde q̃d tales amici p̃nt impunè reſiſtere officiali iniuſtè exequẽti ꝯ amicum vt dixit Bal. in l. prohibitum. in ver. tertio no. C. de iure fiſ. li. x. & dixit Bar. in l. deuotum. in fi. C. de meta. li. 12. q̃d amicus p̃ot impunè reſiſtere cuicunque inferenti vim amico etiam in rebus.
a Seb. Sap. ¶Sed maxima ſic. De effectu maximè amicitiæ, vide pulchra relata per And. ſic in repe. l. cum acutiſſimi. C. de fideic. & per d. Bar. Soc. in repe. l. cum auus. ff. de cond. & dem.
b Zacharias. ¶Parti legitimè ſuſpect⁹ eſt. adde ꝙ Phil. Fr. in ti. de ap. ca. poſtremo. ponit iſtam cãm, ſ. dũ pars ſecreto loquitur ad aurem iudicis inter. 40. cauſas pp quas iudex poteſt pro ſuſpecto recuſari. Ro. ſin. ſuo. 159. inci. nũ quid aduerſarius. & Celſus in apoſtil. ad Lanf. in c. qm̃ ꝯ. §. recuſationes. in apoſt. in ver. ꝓcedentis aduocatiõis, vbi illos refert. & ſequitur. j. de prob. aduerte tñ quod Spec. huius dicti autor paulo poſt limitat illud dictũ, ſ. niſi iudex reuelaſſet alteri parti ꝙ fuiſſet ſibi per alteram partem in ſecreto dictũ.
Ant. Franc.
¶An & qñ, & ex q̃b. cauſis iudex poſſit allegari ſuſpectus dicas in hoc, non poſſe dari veram doctrinam, ſed hoc potiſſimum eſt in pectore boni iudicis cõſiderata qualitate perſonæ iudicis q allegatẽ ſuſpectus ẽt cõſiderata eius integritate de quo plene p Spe. in ti. de ap. in §. nunc dicamus, & in tit. de dele. in §. 7. in ver. itẽ quia pretium, & vide multas cauſas ex quib. iudex redditur ſuſpectus, quas ponit Io. An. in c. legitima. de ap. li. 6. & vide quæ habentur in c. ſuſpicionis. d̃ of. dele. & in c. cum ſpeciali. & in c. poſtremo. & ibi plenè per Phili. Fran. de app. & vide cõſilium Paul. de Ca. 22. in nu. & vide Lan. in repet. cle. ſæpe. de app. in ver. de plano. vbi dixit q̃d iudex reddit ſe ſuſpectum ſi nolit audire aduocatos etiam qñ cauſa eſt clara, & vide ẽt per Spe. in ti. de recu. iudi. per totum, & tene menti gl. in c. cum olim. de cau. poſſ. & prop. q̃d licet procurator cõſenſerit in iudicem poteſt recuſari per dominum vt ſuſpectus, quod etiam voluit Speculator in titulo de probationibus, in §. tertio. verſiculo cæterum in audientia. Et adde, quod in notoriis iudex non poteſt recuſari vt ſuſpectus, vt in capitulo propoſuit. de appellationibus. tenet

quia hoc iuris eſt vt in c. fi. de or. cog. cum ſi.
9 ¶†Expeditis & ſuppletis gl. extra eas, ſic oppono ex quo cã commiſſa eſt certis iudicib ſub illis terminari debet, niſi legitimè recuſentur vel per appellationẽ legitima iuriſdõ ab eis abdicetur vt in c. vt debitus. & in c. cum ſpãli. de ap. & hic nõ fuit plenè cognitum de cã recuſationis nec de legitimitate appl'onis cum ſimpl'r mandetur ſecundis iudicib. vt ꝓcedant in cauſa: quare malè. Sol. d̃t Hoſt. ꝙ licet iſte ordo ſit ſeruãdus q̃tum ad litigantes vt ſine prædictis cauſis non valeant recedere à delegatis p̃tãs tñ remanet pœnes delegantem, vt ſiue commiſerit totam cãm ſiue partem dummodo ſit ordinatus vel ſi ſit delegatus commiſit tñ partem poſſit tñ qñcunque vult cõmiſſam iuriſdõem reuocare de of. dele. ſuper qõnum. §. porrò ff. de iud. l. iudicium. maximè vbi honeſtas vel veriſimiles cauſas prætendit & modicum ſit p̃iudicium vt hic refert ẽt Inn. quoſdam tenere. Et no. bene ſecundum eum ꝙ hæc cõmiſſio facta fuit ꝑ appellationem. ſed hoc vr̃ non poſſe ſtare: quia ſi procederet per viã appellationis fuiſſet cõmiſſum vt ſi vera eſſet cauſa procedereẽ aliàs remitterent cãm ad primos iudices à quib. fuit appellatum condemnata altera parte in expenſis. vt in præal. c. vt debitus. q̃d hic non fuit factum ſed ſine cãæ cognitione reuocauit iuriſdõem priorum iudicum transferendo in ſecundos vel ſm Inn. hic de appellatione conſtitit Papæ. ideo nõ mandat inquiri de eius legitimitate, ſed dicit Hoſt. hoc eẽ ꝯ tex. cum mandat inquiri de veritate cauſæ appellationis: vt patet ibi in litera: ſi vobis conſtiterit ꝙ ante lit. cont. & dicit Hoſt. pro certo tenendum, qa Papa hic ex certa ſcientia reuocauit iuriſdõem priorum iudicum, & ex cauſa committit aliis ſecundis cauſam iſtã quod patet dum d̃r. & cauſa ipſa per vos commodius, &c. ibi. n. cãm reuocationis exprimit & dat certam formã ſecundis. & circa hoc non multum inſto, qa in iure non eſt vis qua via procedant iſti ſecundi. Nã ſi tenetur ꝙ ex certa ſcientia Papa reuocauit q̃d vr̃ magis amicum lr̃æ indiſtinctè cognoſcent de cã. Si virtute appellationis aut prius de legitimitate cõſtitit Papæ & nõ habebãt de ea cognoſcere. aut non ꝯſtitit & debebant cognoſcere ſecundum formam. c. vt debitus. ¶Opp. 2. vr̃ ꝙ nec primi iudices nec ſecundi poterant cognoſcere de qõe appellationis, quia primis tñ fuit commiſſa qõ ſuper petitorio, ſecundi verò non p̃nt quia ſubrogantur in loco priorum & pœnes ſcdõs eſt illa iuriſdõ quæ erat pœnes primos. ar. in c. vt debitus. de app. & c. non ſolum. de ap. li. 6. Item reconuentio non admittitur in cã appellationis. vt no. in c. j. de mu. pe Sol. d. An. tripliciter primò quod hoc fecit Papa ex officiis, & commiſit cauſam vltra limites appellationis reuocando primos vel ibi hoc fit vi reconuentionis, vel tertio hoc operatur cauſarum connexitas ne continentia cauſæ diuidatur vt cauſa ſimpliciter commiſſa cenſeatur etiam commiſſa quò ad poſſeſſorium, vel ea deuoluta quo ad petitorium poſſit diſceptari, etiam de poſſeſſorio. vel fuit ſatis quæſtio poſſeſſoria deducta in principali, quia dixerat in exceptionibus ſe ſpoliatũ ab illo Comite qui tenebat terrã

& vxo

Universidad de Deusto Biblioteca

in Spe.in ti. de noto. crii.in §.j.in ver.pe.& addeēt ꝙ iudex pōt recusari vt suspect⁹, ēt si hēat plures collegas nō suspectos vt p Ab. in c.cām el 2.& in c.cum super. de of.del.& per Phi. Fran. in c.cū spāli.in 8.q.& ī c.postremo. de ap.& hec recusatio impedit cognitionē aliorum, nisi sint dati cum cl'a, ꝙ vnus sine alio pcedat, in c.vno delegatorum de of.dele.& in c.cū inter.de exc. & vide gl.ī c.j. de exc. & ibi per d.Ant.&Imo.quidr, qd iudex recusatus suspectus pt cogi ad iurādum an cā suspicionis ꝓposita sit vera. qd ēt voluit Phi.sing.in c. cum spāli.de app. in 7.q.& per Arc. in c. ab arbitro.de of.del. li.6.& per Spe.in ti. de recu.iudi.in fi.

Zacharias.

a ¶Lite nō cōt. possint recipi. add Lāf. de Or.in c.qm ꝯ falsam §.testium depositiōes.& ibi ī apost. Bñ.Vad. in ver.ante lit.cōt.ī.d prob.pro quo vide Alex.de Imo.ɔsi.200.vol.3.& Bar.Soz.cōs.244.inci. considerata. ver. quarto contra eum testem.vol.2.

Sebast.Sap.

¶Vel absentia.In q̄tum tex.hic æquiparat absentiam longam & mortem, vide iura allegata per Car.in consi.54.inci. in examinatione,& Card.in c.præsentata.de testi.in 6.

& vxorem fm eum sed hæc sol.nō valet:quia spoliationē nō deducit in primo iudicio nec excipiendo nec agendo, sed vt iustificaret legitimam cām suspicionis allegauit ꝙ ille comes detinebat terram,& vxorē, vñ ꝯ vxorem agentem nō apparet exceptum.nec ēt sequitur excipit,ergò pt agere si iudices nō habēt circa hoc mādatum.Ego soluo clarius attingendo oīa ꝯria ꝙ aūt quæritur nunqd primi potuissent cognoscere si cā petitoria fuit eis simplr cōmissa,& remitto ad plenè no.in c.j. de seq.pos.& fru.& vr ibi concludi ꝙ sic propter continentiam,& connexitatem cārum. Aut quæritur de istis secūdis iudicib.& tūc si * tenetur opi. q̄ videtur cōīs ꝙ isti cognoscant nō per viam appellationis.sed per viam recōuentionis,& nouæ cōmissionis factæ à Papa, tūc non est dubium quin possint cognoscere,maximè qa fuit eis expressè ɔmissa qō possessoria, aut tenetur opi. ꝙ per viā appl'onis, & idem. nam cum lis nō esset ɔtestata & iustificata esset appl'o optimè procedit recōuentio,sicut pcederet coram primis in quorum loco subrogātur iuxta no.in c.j.de mu.pe.vel melius dicas,ꝙ non per viam recōuentionis isti cognoscāt cum supersedeatur qōi principali, & sic nō est reconuentio sed cōuētio, iuxta no.per Bar.in aut.& ɔñr.C.de sen.& interlo.om.iud.& dixi in c.j.de mu.pe. licet cognoscant ex vi commissionis expressè, vel tacitè qa vna commissa vr̄ commissa altera, & spoliatio d ducta super eadem re ēt per viam actionis facit simile petitoriū,vt in c.ex conquestione.de rest.spo.& 2.q.2.in sum. & c.fi. de ord.cog. Et an possit deduci post lit.cōt.p viā actionis,dic vt no.in d.c.ex cōqōe.& hæc sunt vtilia que pnt circa intellectum huius c. dici licet Host. tāgat hic aliq̄ nō multū vtilia.

CAP. V.

1 *Testes regulariter non examinantur, lite non contest. & procedit tam in causa laicorum quam clericorum.*
Et quo casu recipiuntur lite non cont. 3.
Casus in quib. testes examinantur, lite non cont. 6 7 20.
4 *Quidam casus quibus lis non contestatur.*
5 *Testes in criminalibus nunquam admittuntur lite non contestata.*
6 *Similitudo facit quod idem iuris sit in casu simili quod est in expresso.*
8 *Periculum si cessauit, non annullantur actus gesti propter timorem dicti periculi.*
9 *Præscriptio causatur ex tempore continuo, non vtili.*
10 *Solennitas quæ requiritur in aliquo actu si nō seruatur actus ruit aliquando ipso iure, aliquando per sñiam.*
11 *Dictū testis, an possit pro parte recipi & pro parte nō.*
12 *Statutum ꝙ pro contractu soluatur gabella si ab vna partium soluitur & ab alia non, contractus valet pro parte qua soluit.*
Gabella quæ venit soluenda pro contractibus debet solui ab vtraque parte.
13 *Periculum absentiæ testium vnde consideratur, an à domicilio testium, an à loco vbi iudicium exercetur. 15.*
14 *Periculum mortis, an dicatur quis subire per peregrinationem longam, vel per nauigationem per mare. 17.*
16 *Testis aduena quo casu compellitur reddere testimonium.*
18 *Senes vel valetudinarij qui dicantur. 19.*
21 *Absens quis dicatur & quomodo capiatur.*
Citatio an debeat fieri personaliter vel domi quando reus non inuenitur.
22 *Testes an possint examinari & iurare tempore feriato etiam solenni quando periculum est in mora.*

Quoniam frequenter. Io.An.diuidit & summat simul totam decretalē hoc modo.Nam fm eum diuidit in duas partes.Nam in prima parte ponit regulam de testib.non recipiendis super principali.li. non cont. & vide sex casus exceptos à regula.secunda ibi,in aliis ponit qūo pcedi debeat cum lite non cont.reus est contumax.Prima subdiuiditur.quia primo ponit regulam,secundo casus exceptos.ibi,nisi forte.Quæ secunda subdiuid.in tres prima ponit duos casus exceptos, secūda alios duos,tertia alios duos.secūda ibi,porrò,tertiā ibi, sunt & alij.item secunda pars ibi,porrò, subdiuiditur, prima dr quid iuris si reus est contumax ꝯ quem agit de spūali vel carnali matrimonio.secunda ibi,si verò.dr quid iuris si non est contumax,&primo, de spirituali.secundo de carnali.ibi,si autē.Secunda principalis subdiuiditur in duas.In prima dr quid iuris si reus est contumax.lit.nō cont.ꝯ quem agitur reali,secunda ibi,si autem.quid cum agitur personali.prima subdiuiditur.primo.n.tractat quid iuris cum conuenitur reus possidens noīe proprio.secundo cum conuenitur possidēs noīe alieno.secunda ibi:ꝙ si forsan.& hoc intendit fm ipsum. Lite non cont.non recipiuntur testes super principali.sed si reus est contumax & agitur reali mittitur in possessionem actor rei petitæ,causa custodiæ quam recuperat reus veniens intra annum,si offert cautionem de stando iuri.& restituit expensas postea non auditur nisi super proprietate.sed si conuenitur reali,qui alieno nomine possidet, noīabit dñm in iudicio,& statuetur sibi terminus intra quē faciat dñm comparere,qui si intra terminum missum non venerit iudex illū citabit, quo adhuc non veniente iudex mittet in possessionem verum actorem.si vero actio est personalis mittetur in possessionem actor,primo mobilium,secūdo immobilium.vel excōmunicabitur reus,hoc rl'are fallit in sex casib.sc.cum timetur mors vel absentia testium cum agitur de matrimonio carnali vel spūali in cā inquisitionis vel publicationis, sed in primis duob.casib. recipiuntur testes etiam ꝯ non contumacem,ita tñ quod cōueniatur vel id sibi nuncietur intra annum alias attestationes non valent. Item in secundis duob.casib ꝯ contumacem recipi pñt testes, & causa diffiniri ꝯ non contumacem.In spūali coniugio ꝯcto seruantur antiqui canones in ɔhendo expectabitur absens per sex menses nisi iudex aliter arbitretur.in carnali verò absens expectabitur.hoc intēdit secundū Io.An.& per hoc declaratur ius totius decr. Sed quia ista decre.est valdè prolixa,& habet mām satis separabilem, eam legā per partes,& primò vsque ad §.porrò.& hoc intendit istud principium.

1 ¶†Lite non cont.regulariter testes recipiendi non sunt.Fallit vbi timetur de morte,vel diuturna absentia testium,tunc.n.seruata solennitate hic posita pñt etiam lit.non cont.testes examinari.Et diuiditur hoc principium in quatuor partes.Nam primo ponit regulā, secundo duos casus excipit,ibi nisi,&c.tertio solennitatem requisitam,ibi:sed si actor:quarto quid iuris si illa non seruetur,ibi:attestationes ¶Casus literalis.Quia dubitabatur frequenter vtrū lit.non cont.testes recipi potuerunt,vt patet per præcedētia iura,statuit & ordinat Papa regulariter verum esse, ꝙ lite non cont.ad testium receptionem non est procedendum & ab ista generalitate excipiuntur quidam casus in quib.lit.non cōt. testes recipi pñt quos omnes clarè in tex.videre poteris.B.¶No.j.quod ad verificationem regulæ non requiritur quod nullam patiatur exceptionem quinimo dicit gl.super rub.de re.iur.li.6. quod regula dicitur quasi regulariter sit vera quasi patiatur exceptionem iuxta illud vulgare.non est regula quæ nō patitur exceptionem, & hoc videtur probare iste tex. vbi in principio dr regulariter verum esse vt testes non recipiātur lit.non cont. & tamē postea excipit sex casus & vide quod le.& no. ff.de re.iur.li. 1.secus.dic de hoc verbo generaliter verum.vnde hęc differentia potest esse inter genus,& regulam.nam genus comprehendit oīa supposita sine exceptione aliqua.Vnde gñaliter quasi vniuersaliter sine exceptione pro hoc est tex.in c.venerabilem.de ele.in ver.est.n.regulariter ac generaliter obseruatum,&c.vbi ponūtur ista duo quasi distincta & separata, & apertè innuit ibi text.plus importare nomen generaliter, quam regulariter,quod etiam sen-
2 tit ibi Io.An.in nouel.& dic vt s.dixi.& hoc no. ¶†Not.2.regulam quod lit.non cont.non debent recipi testes,& cum generaliter, & indifferenter disponat. est hoc seruandum nedum inter laicos sed etiam inter clericos,& sic strictus ordo iuris etiam in causis clericorum est obseruandus & probatur per locum à speciali in cle.dispēdiosam.de iud.iuncta cle.sæpe.de ver.sig.hoc dico pro intellectu capituli si quis cum clerico. 11.q.1.& pro his quæ dixi in c.j.de li.obl.
3 ¶†No.3.quæ,& quot requiruntur vt testes lit.non cont.possint re
a cipi.a primo requiritur quod subsit causa rōalis,vt quia timetur de
b morte vel absentia b diuturna.secundò,quod pars aduersa citetur si citari potest Tertiò, ꝙ si non potest citari debeat conueniri intra annum à tpe quo poterit cōueniri,vel saltem denuncietur sibi huiusmodi receptio,alias autem talis receptio est nulla.quarto, quod agitur ciuiliter.Venio ad expeditionem glo.huius partis,& quæro cum gl.j.nunqd hæc rl'a, vt lit.nō cont.testes non recipiantur fallat in aliis casib.q̄ hic positis.Glo.resp.ꝙ sic,& enumerat multos casus, vel expedias,& melius per viam expositionis. vr.n.quod lit.nō cōt. pñt recipi testes in multis aliis casib.quam hic enumeratis, vt patet in aut.si oēs.C.si vt se ab hære. abs.& in aut.qui semel.C.quo.& qñ iu.& in c.cum olim.ī.de test.& similib.Resp.gl.faēdo ꝯrium quod etiam in multis aliis casib. quam hic enumeratis fallit hæc regula, & enumerat.20.casus computatis textualibus.Et inquantum excipit casum cum agitur de electione, vel matrimonio,vel vsuris,vel de beneficio ecclesiastico.dic vt hodie prouisum est in clem.dispendiosam. de iudic. vbi istos, & multos alios casus reperies exceptos.Inquantum gloss' excipit casum.capit.interposita. de appellat. vbi ponit casus quando appellatur ab interlocutoria.Sed idem dic quando

Sebast.Sap.

a ¶Casus excep.Circa materiā exceptionis multa cumulat Fel.hic vide cumulata per Ias.in l.fi.ff.qd quisq; iu.Are.in ɔsi. 144.inc.visa cōsultatione.& pulchrè in cōsi.30.inc.viso themate.Bald.& Pau.de Ca.in l.in his.ff.d le.

Sebast.Sap.

b ¶Excepto vno casu.Nunquid in exceptionib.fiat extēsio de similib.ad similia. vide Ang.Sic.in c.iurauit.de prob.Dec.latè in ca.cum dilecta. in 5.not.ī.de confir. vti.vel inut.

quādo appellatur à diffinitiua altera parte cōtumace.C.de temp.app.l.fi.illud.& c.per tuas. de ap.& dic vt ibi no.& c.Raynaldus.de testa. ¶Extra gl.adde alios casus fm doct.vt casum c.q̄uis.de offi.or.li.6.de hom.c.pro humani.e. li.Item qñ recipiuntur testes ī notoriis ad cautelam.s.de ele.bonæ.primo, in §.licet.Item in his q̄ li.penden.sunt innouata.de ɔsti.cum M. ad fi.vt lit.pend.per totum.vide bo.gl.in cle.fi. vt lit.pendē.Item in vniuersalib.actionib.post diffinitiuam.C.de pe.hæ.l.j.& l.hæreditas.& l. de hæreditate.& l.fi.item qñ quæritur de re iudicata: transacta vel finita.de quo dicendum, vt in c.j.de lit.ɔte.li.6.Item in alienatis à suspēso vel excōicato de bonis ecclesiæ post inhibitionem factam sibi.ī.de do.& ɔtu.veritatis. in fi.Item ꝯ clericum de maleficiis suis publicè gloriantem ī.de exce.præl.c.quam sit.item qñ recipiuntur testes ad iudicem instruendū. de app.c.ɔstitutus.Item in casib.in quib.libellus non offertur, de quib.s.de li.ob c.j.Et not. bene istum casum : quia comprehendit multos.Item in incidentib.vt in se.gl.& remittit Host.de his ad summam.e.ti.& vide per Spe.in tit.de test.§.3.vbi ponit 36.casus.Legistæ etiam ponunt casum, qñ non est prouisum de remedio missionis,vt no.in auth.si omnes.C.si vt se ad hæ.abst.& in auth.qui semel.C.qūo, & qñ iud.& in l.si finita.§.Iulia.ff.de dam.inf. Sed iste casus indistinctè non procedit:sed dic vt dixi in ca.tuæ s.eo.
4 ¶†Et multi ex prædictis casib.pñt reduci ad aliquas regulas fm do. Ant.& bene.Et prima sit hæc,vbi non dirigitur ius agendi ꝯ certam personam:sed solum induci concluditur,licet in hoc tangatur vtilitas,& præiudicium tertij lis non est ɔtestanda:quia non est certa persona cum qua agatur,& cum qua lis ɔtestetur.& sub hac regula concluditur casus auth.qui semel.C.qūo & qñ iud.& in c.cām.de dol.& ɔtu.de iureiu.ad nostram.& ī.e.§.sunt & alij.Item casus l.3.finitum regun.& l.pen.cum autem.ad Trreb.& casus in c.sane.24.q.2.vt etiam post mortem inquiritur de hæresi,& per illum tex.& vr Inn.ponere regulam,ꝙ vbi causa est merè spiritualis, & sine alicuius incommodo tractatur,non est necessaria ɔtestatio.Secunda regula est,ꝙ in sententiis interlocutoriis, & quæ diffinitiuas sequuntur, & sententiis censuræ pro earum examinatione,& probatione non exigitur li.ɔt. & procedi pt vsq; ad sñiam li.non cont.& idem est in emergentibus quæstionib.vt in gl.seq.dr.de quo dicendum est:vt in c.prudentiam. §.sexta.de of.del.sub hac pñt comprehendi multi casus superius excepti.Tertia regula est, ꝙ in omnib.causis summariis,& notoriis in quib.non est necessaria libelli oblatio,non est necessaria lit.ɔte.vt in casib.cle.dispendiosam.cum similib.Quartam regulam ponit Inno. qñ ius agendi distinguitur ad commodum publicum : quia ibi pt iudex ex officio supplere.de ele.cum nobis.& 3.q.2.quia ea.& faciunt no.per Inn.in c.ad nostram.de iureiu.Sed dices tu cum Papa hic nō facit nisi vnam regulam : qūo ergò ponimus tot regulas.aut ergò sunt falsæ,aut Papa fuit diminutus.Respondeo,ꝙ Papa habuit respectum ad cōiter accidentia.sic & legum latores.l.nam ad ea.ff.de legi. habuit ergò respectum cum ius agēdi dirigitur ad certam personā, & proceditur ad ea quæ sunt grauis præiudicij: nec factum est notorium seu summarium, sed ordinarium,& dubium, & proceditur in fauorem priuatum,tunc.n.procedit regula hic posita vnica,& vera, vt non procedatur lit.non ɔtest.& si qui casus reperiantur in ꝯrium, sunt propriè casus excepti à regula.Et ex hoc text.iuncta gl.no.ꝙ ca-
a sus excepti a firmant regulam.32.q.7.dñs.nisi reperiantur excepti in alia parte iuris, seu sunt similes exceptis.& ad hoc habes bo.gl.in l.j. C.de ɔdi.ind.non.n.pñt omnes iuris articuli eadem lege ɔprehendi: vt l.non pñt.ff.de leg.Et per hoc sunt expeditæ prima,& secunda gl.
5 ¶†Quæro quare tex.dicit: cum ciuiliter est agendum &c.& respō. gl.3.ꝙ ratio est, quia in criminalib.nunquam recipiuntur testes lite non ɔtest.quia strictè in eis debet procedi.& idem Gof.Inn.& Host. nam fm Abb.non est in eis bursale interesse sicut in ciuilib.Inn.reddit aliam rationem:qa in criminalib.testes recipi non debent nisi ꝓcedat accusatio q̄ debet fieri per præsentem,& de præsente.2.q.8.c. 2.& c.præscripta.Hæc ratio Inn.mihi non placet:nam in ciuilib.non debent testes recipi nisi edita actione, & lit.ɔtest.in rubro & nigro. & tñ ne pereat probationis copia recipiuntur testes ante fundamētum contestationis: ergò, & idem dicendum est in criminalibus eo maximè:quia in eis tractatur de fauore publico,& priuato : vt in c. vt famæ.de sen.exc.& l.licitatio.§.quod illicitè.ff.de publi.Vin.hic dicit alternatiuè tñ ꝙ in criminali possunt recipi testes, de quorū morte timetur:quia iam tenetur actor ad talionem.Io.An.dicit hoc verum post inscriptionem de accusa.licet.quasi velit,quod ante inscriptionem tales recipi non possunt:nec debent cum cesset timor talionis: secus post inscriptionem.Ego puto gl.istam posuisse veram rationem quare in criminalib.non procedat ista prouisio.cum.n.agatur de grauissimo præiudicio non debet aliquid fieri inordinatè, & maximè parte absente.sanctius enim est,vt dicit iuriscōsultus scelus nocentis impunitum relinqui,quam innocentem ɔdemnari : vt l.absentem.ff.de pœ.& ar.eo.quæ no.Inn.in c.per inquisitionem.de ele.per hanc rationem, & per istum tex.à ꝯrio puto istud dictū Vin. etiam cum moderatione Io.An.non procedere.& sic siue facta sit inscriptio siue non cesset hæc prouisio in criminalib. cum lex tātum permittat cum ciuiliter agitur,& regula est in oppositum. Nec obst. timor talionis,quia poterit protestari quod per eum non stetit quo minus producat tales testes sicut in simili factum fuit:vt in c.constitutus.ī.de testib.nam ex ɔiecturis colligitur præsumptio calumnię: vt in c.j.de ele.li.6. in fi. sed si agatur de crimine ciuiliter tunc secus, quia ista litera loquitur indistinctè. satis ergò est ꝙ agatur ciuiliter,
* & eo maximè, quia à pari cōiter iudicatur, ꝙ agatur ciuiliter merè, vel de crimine ciuiliter.l.fi.ff.de pri.deli.nec agitur ita de grauissimo præiudicio sicut,quando agitur de crimine criminaliter,& hoc vlti-
6 mum tenet Inn.hic. ¶†Quæro quid sit si nō timetur de morte vel absentia diuturna,sed ne propter moram varient fidem,quia de facili possunt obliuisci.Gl.ī ver. subtrahatur.tenet,ꝙ ēt ob istam cām possit fieri receptio lit.non ɔte.alle.bo.tex.in l.3.§.duę.ff.de carb.edi. vbi tex.iuncta glo.dicit præcauendum ne dilata quæstione testes varient fidem suam.hoc etiam sentit Host.dicens locum esse huic receptioni si periculum obliuionis imminet.arg.C.qui test fac.poss.l. hac consultissima.§.at cum humana.& cum hoc dicto transit Ioan. An.sequitur etiam do.Ant.& dicit notandum:habebit tamen secundum eum hoc estimare iudex ex qualitate personæ,& negotij.Quid enim si negotium esset valdè notabile,& non intricatum:certè nō præsumeretur,ꝙ ex longo tempore exeat à memoria: vt de sent.excom.cum illorum.in fi.Gl.& Cal.tenent contrarium, tum quia iste casus non est exceptuatus:tum quia semper allegatur talis timor, & sic vacuarentur effectus huius regulæ.Ego sequor glo.& Host.moueor, quia eadem ratio est cum timetur de obliuione sicut cum timetur de morte.satis enim quò ad mortem hr pro mortuo testis cū negotij oblitus est:ar.7.q.j.§.ecce. vbi dicit tex.ꝙ translatus de beneficio habetur pro mortuo quò ad illud beneficium,& quò ad successorem.& maximè hoc dicēdum est in casu nr̄o vbi ɔsideratur mors duntaxat propter testimonium.si ergò eadem ratio est,ergò eadem debet esse iuris dispō, & maxime cum hoc habeat æquitas.ar.op. in c.cum dilecta.de ɔfir.vti.vel inut.vbi Papa hunc casum exceptum cū timetur de periculo testium extendit seu declarat habere locum ēt cum timetur de consumptione instrumētorum,motus simili æquitate.ad idem bo.gl.in l.j.C.de ɔd.inde.vbi nota.dicit gl.ꝙ excepto v-
b no casu b à regula videntur excepti omnes consimiles, satis.n.est vnum esse exceptum. exempli gratia.arg.in l.non possunt.ff.de ll.& c. translato.de ɔsti.& per hoc resp.ad motiuum Cal.dum dicit hunc casum non esse exceptum hic.Nec obst.aliud motiuum ꝙ semper allegaret iste timor:quia iudex non habet credere parti,sed estimabitur hoc arbitrio suo cōsiderata negotij, & personarum qualitate.Quid enim si debitum est in diem longum vel conditionalem,& non speratur purificatio de præsenti, & negotium est valdè intricatum vel reus est absens,& non potest de facili conueniri.Nam certè satis potest timeri de obliuione, cum etiam proprium factum homines ex longinquitate tradant obliuioni:iuxta no.per Abb.in ca.ab excom.
7 municato.de rescr.& in præal.§.duæ.ff.de carb.¶†Opp.de c.significauit.ī.de testib.vbi recipiuntur testes indifferenter siue sit timor mortis, siue non.Glo.in vers.timetur.respondet ꝙ illud loquitur in causa publicationis.vult dicere,ꝙ ibi testes recipiuntur vt eorum dicta publicentur ad perpetuam rei memoriam,& propriè loquitur in reo,qui non intendit nec potest agere, sed ad perpetuam defensionem petit testes recipi,vel examinari,& publicari.ideò recipiuntur omnes indifferenter.& hoc capitulum propriè loquitur in actore, in cuius facultate est agere,& qui intendit agere de præsenti, vel de proximo.ideò non debent testes recipi lit.non contesta.quia forte aduersarius deliberabit tempore oblati libelli non contendere, sed ne rerum pereat probatio, recipiuntur testes de quorum absentia diuturna vel morte timetur, vt hic.& de intellectu illius c.significauit, dic vt ibi, & in c.Albericus.eo.titu.& ex hoc collige duas differentias inter hoc.& c.significauit.quia istud loquitur in actore illud in reo.& in isto non recipiuntur omnes testes indifferenter: ibi sic. Collige, & tertiam differentiam ex his quæ statim sequuntur in gl. quia hic non publicantur dicta testium nisi secuta contestatione, vnde in effectu non videntur recipi ante lit.contesta.ibi verò incōtinenti publicantur ad perpetuam rei memoriam,& hoc dico respectu huius principij quando recipiuntur propter timorem mortis,
8 vel absentiæ:non in casu seq.§.aliud est.vt ibi videbitur.¶†Et dicit d.Ant.hic sub dubio forte, ꝙ sit tempore quo iudicium inchoatur viuant isti testes ita,ꝙ possunt examinari: & sic euentus docuerit cessationem periculi, ꝙ non teneat receptio, vt ex illis possit procedi ad sententiam ex quo cessauit periculum Item cessat causa, quia nō

 perit

perit facultas probandi: ad hoc l. fi. C. de test. & c. præsentata. ĵ. de testa. & qa euentus declarauit periculum, non vr̃ sub fuisse. ad hoc l. cũ quidam. ff. de acq. hæ. Ego puto ↄrium per istũ tex. qui annullat attestationes. tñ eo casu quò est negligens in non ↄueniendo, vel nõ denũtiando intra annum: si ergò alterum fecerit remanēt indistinctè attestationes validæ. nec est verisi̾e, ꝙ testes incontinenti decesserint, & cum lr̃a loquatur indistinctè nullam faciēs mentionem de morte, sic eam dēmus intelligere. 19. dist. si Romanorum. 31. q. 1. ꝙ si dormierit. Et qa circuitus sunt vitandi in cle. auditor. de rescr. & exceptio firmat r̃am. 32. q. 7. dñs. Ad p̃dicta optimè facit ca. cum dilecta. de ↄfir. vti. vel inuti. vbi priuilegium renouatum sine debito iuris ordine pp periculum ↄsumptionis remanet in sua validitate decisa lite: s; fortè cessauerit periculum ↄsumptionis: facit regula, factũ lr̃imè. de re. iu. li. 6. ¶Quæro. tex. iste loquitur cum pars aduersa est ↄuenta, qd si est ↄuenienda, glo. seq. dicit ꝙ idem: dic hoc satis caueri in tex. dum dicit ꝙ ↄueniri nõ possit &c. ergò sensus literæ est ꝙ pars citanda est si citari p̃t: & siue venerit, siue non, siue citari non possit, procedendum est ad receptionē
9 testium, vt hic dr̃. ¶†Quæro quia hic datur annus ad ↄueniendum vel denuntiandũ: an iste ann⁹ erit ↄtinuus. i. currat dieb. feriatis, & non feriatis: & data potentia agendi vel non. Gl. in ver. an non, dicit ꝙ à principio erit vtilis, quasi dicat, ꝙ in processu erit cõtinuus: & hoc satis vr̃ probari per istum tex. facit ſm Io. An. qđ no. in c. fi. de fer. in gl. 2. tu vide melius glo. not. super rub. ff. de diuer. & temp. p̃scr. vbi gl. ponit regulam satis not. ꝙ in istis præscriptionib. semper tpa sunt ↄtinua: nisi aliud spãliter lege caueatur. & satis vr̃ hic caueri quod à principio sit vtile dum tex. dicit ex quo poterit ↄueniri ad mãm, vide bo. glo. in cle. vna. de
10 rest. in int. ¶†Quæro, tex. iste annullat attestationes non facta denuntiatione, vel ↄuentione prout hic dr̃: an annullentur etiã quatenus tangunt fauorem aduersarij. gl. seq. ꝙ nõ. quia non fuit in culpa, & idem Inn. & Host. adducit. d. Ant. ad hoc: quia vbi actus cõis per alterum exercetur, licet omittantur requisita p exercentem, non vitiatur pro ↄmoditate alterius: maximè, qñ solēnitas exigitur post actũ. mihi non placet ꝙ dixit maximè: quia si solēnitas requisita in actu nõ obseruatur corruit actus: & sic non p̃t valere in fauorē alicuius:
a qa forma dat esse rei.[a] facit qđ leg. & not. in c. quia pp. de ele. & 12. q. 2. sine exceptione. sed qñ solennitas requiritur post actũ, tunc actus tenet. Sed ex post facto annullatur: & tũc fortè posset procedere hoc dictũ Ant. quinimò hoc vltimo. casu qñ ius dicit aliquid nõ valere pp aliquod omissum, quod fieri debet post expletionem actus, non corruit actus ipso iure, sed annullari p̃t per sñiam, vel opus est exceptione: vt no. probatur in l. vniuersa. iuncta gl. C. de p̃c. impe. offe. & no. Bar. in l. j. ff. de testa. Vnde in casu nostro dico, ꝙ ex nõ facta denuntiatione, vel ↄuentione intra annũ, attestões nõ annullãtur ipso iure sed p sñiam: vl' op⁹ est exceptiõe vñ valeret sñia postea lata earũ p̃textu si ñ exciperetur illud qđ s̃. dixi. qa ius dicit eas nõ valere pp omissum, quod debebat fieri post factum: quod bene no. quia nemo hoc ↄsiderauit: & sic ēt in fauorem non seruan-
11 tis istam solennitatem non annullantur ipso iure. ¶†Nunquid aũt debeant annullari ēt in fauorem alterius partis, q̃ non fuit in culpa:
* doc. cõiter tenent ꝙ non, vt dixi s̃. d. Car. sentit ↄrium. dicit. n ꝙ si iste aduersarius vult eas pro se. oportet ꝙ etiam recipiat ↄ se, aut. n. ex toto spernat aut admittat ar. ca. cum olim. de censi. Ego puto ꝙ hoc sit dicendum: ꝙ aut depositio testis continet vnum artic. inseparabilē facientem pro vtraq; parte: & non p̃t aduersarius recipere pro se, qn recipiat ↄ se: quia sit vnicum factum diuidi non põt sicut dicimus de confessione emanata super vno facto: vt no. in c. j. de confes. li. 6. in l. j. C. e. facit l. pecu. de. C. de tem. in int. rest. & quod in simili sentit Inn. in d. c. cum olim. Aut ↄtinet diuersos art. & procedat ista gl. quia attestationes annullantur in odium alterius partis, & p̃ctã debent suos auctores tenere, vt in c. quæsiuit. de his quæ fi. à ma. par. ca. Quare satis æque posset distingui: ꝙ aut illi testes viuunt, & possunt de facili haberi, & tunc indistinctè non valeant: cum hoc c. eas annullet indistinctè, non facta mentione seu dr̃ia, inter actorem, & reum. & maximè, qñ principaliter fuerunt recepti ad petitionem alterius, & accessoriè dixerunt ĩ fauorem aduersarij: sublato ergò principali, corruat & accessorium: de re. iu. li. 6. accessorium. sed si illi testes nõ p̃nt haberi saltem ↄmodè: tunc valebunt in fauorem alterius seruata distinctione s̃. posita: durum esset ꝙ ius alterius periret odio alterius partis. pro hac distinctione facit c. p̃sentata. ĵ. de testi. & l. fi. C. e. & hec no. quia si videantur tibi noua: sunt tñ satis æquitati & iuri cõsenta-
12 nea. ¶†Et faciunt prædicta ad q.[b] statuto cauetur, ꝙ gabella non so-
b luta non valeat ↄtus. deniq; ↄtu inito, quidam ex contrahentibus soluit gebellam pro parte sua reliquo nihil soluente: facit ista glo. 3. ar. ꝙ debet valere ↄtus in fauorem soluentis. Nam in dubio vr̃ quilibet ↄhentium arctari ad soluendum partem suam. ar. opti. in l. cum fundum. ff. de ↄdi. & dem. vide quod no. Bald. in l. vna. in fi. C. si dauer. rem iud. sed in cõtrarium facit, quia contractus non p̃nt valere pro vna parte, & sic claudicaret. ar. in l. si cum dies. §. si arbiter. ff. de arb. sicut in sñia dicit Bal. in d. l. vna. quod sufficit soluere partem gabellæ ad validitatem sñiæ pro parte: sed p̃t dici, quod contractus valebit in
c totum[c] non aũt pro parte in fauorem illius qui soluit gabellam pro sua parte. arg. in c. de illis. de spon. imp. & in l. ēt. ff. de mino. ¶Quæro quid si non facta denuntiatione, vel ↄuentione intra annum secundum, quod hic dr̃ vult pars probare, ꝙ non facit in fraudem an dēat admitti. Gl. seq. ꝙ non: quia ista est præsumptio iuris, & de iure Host. dicit eam esse iuris tñ. Ant. dicit & melius iudicio meo, qđ etiam si excluderetur fraus non releuaretur, quia litera super fraude se non fundat, vt patet in ver. nisi fortè. imputandum est ergò sibi si nõ fuit diligens obseruando postea quod hic dr̃. ¶Aduerte tñ, ꝙ inquantũ gl. dicit non admittit probationem, in ↄrium intellige qñ vellet excludere fraudem: secus autem si vellet probare se non habuisse facultatem conueniendi, tunc cñ admitteretur: quia iste annus ab initio est vtilis: vt voluit gl. & l. bene. s̃. in ver. anuum. & ibi dixi. oportet ergò ꝙ non solum excludat fraudem sed etiam negligentiam quæ magna est culpa. ff. de ver. sig. l. magna negligentia. & per hoc sunt expeditæ gl. huius principij. nam pen. & vlt. quæ sequuntur sunt claræ, &
13 bene dñt. ¶†Nunc venio ad aliqua textualia, & pro declaratione literæ & materiæ: primò quæro de absentia qũo intelligatur ista litera nunquid sufficit absentia à quocunq; loco, Pet. & Abb. intelligunt de absentia à loco domicilij ipsorum testium. Vin. verò intelligit de loco vbi exercetur iudicium: vnde ſm eum si causa est Romæ: & Hispanus producendus est in testem, si sede Hispania transfertur ad Angliam non est locus huiusmodi receptioni: post lit. n ↄte. vel citabũtur Romæ vel mittetur ad illos, & hoc verum ſm eum nisi de domo domicilij absentarent se testes ad partes orientales, vel tam remotissimas quod post litem ↄte. nõ inuenientur. ¶Duo sentit hic Vin. primo quod testes debet recipi per iudicem causæ: licet sint alienigenę. Circa hoc dicit, quod siue testes recipiantur ad futuram rei memoriam siue in casu huius c. pp timorem mortis, vel absentiæ sp dicunt recipi testes per illum coram quo cã examinanda est. vt plenè dixi in c. si quis ↄ clericum. de fo. comp. sed si testes erant alibi q̃ vbi iudicium exercetur & ibi est imminens periculum mortis. vel absentiæ ad remotissimas partes nec interim p̃t haberi recursus ad iudicem causæ sine periculo: satis tunc poterũt recipi per illum iudicem vbi degunt ne pereat probõ. ar. in l. tutor qui repertorium. ff. de adm. tu. & in aut. de defen. ciu. quod no. in c. vt famæ. de sen. exc. Sentiunt d. de Rot. deci. 77. vbi dñt iudicem appellationis ab interlocutoria pēdente ipsa appellatione posse pp periculum emergens recipere testes etiam super principali, & valebit receptio etiam si fuerit pronũtiatum malè appellatum. Idē sentit hic d. Ant. & facit l. j. C. vbi de cri. agi opor. & quod leg. & no. in c. q̃q̃. 14. q. 2. Et sic sentit Vin. solam absentiam à loco domicilij non sufficere ad hanc exceptionem facien-
14 dam. ¶†D. Ant. tenet ↄrium, ꝙ qñ absens peregrinat̃ ĩ periculo mortis dr̃ in l. mortis causa. cum l. seq. ff. de do. cau. mort. maximè qñ absentia est per mare: vel per loca insidiosa, vel qñ nõ est breuis: ad hoc quod no. in c. pastoralis. §. j. de of. or. ¶Et certè hoc sentit Host. ĩ seq. q. vbi dicit, ꝙ quia in peregrinatione plura pericula imminent, quã in domo: æquum est testes recipi pp periculum mortis. sed hoc dictum d. Ant. & Host. mihi non placet indistinctè: si enim in qualibet peregrinatione posset periculum mortis seu verisimiliter timerē Papa in tex. non posuisset, vt distincta ista duo, cum per se mentionē
d de morte faciunt, & per se etiam de diuturna absentia. Vnde puto[d] sic dicendum, ꝙ aut est talis peregrinatio, ꝙ verisimiliter timetur de morte quod est relinquendum arbitrio boni viri, & tunc procedat hoc dictum vltimum, vt etiam si recedat à loco domicilij recipiantur testes, & tunc nõ recipientur pp absentiam sed propter periculum mortis, & tunc saluatur dictum Vin. Aut non est talis peregrinatio, & tunc procedat dictum Host. vt siue recedat à loco domicilij, siue ad remota loca se ↄferat habito respectu ad locum domicilij non recipiuntur testes. Quid cñ si recedat à domicilio, & appropinquet magis

Sebast.Sap.
a ¶Esse rei. Ad hanc doctrinam vide Pau. de Ca. in ↄsil. 82. inc. visis ↄpromisso laudo, & ↄpucto: ſm antiquã impressionem. & Ange. cõsi. 36 inc. ↄdefensione. & Ro. in consi. 203. cum al. per Fel. hic.

Sebast.Sap.
b ¶Ad q. Faciunt ad hãc qõnem quæ ponit Ias. in l. 2. in 17. q. C. de iur. emphy. vbi examinat: an si sint plures emphyteutæ in vna re quorum vnus soluit pro parte sua: alij non: an per non solutionem factam ab vno priuentur illi qui soluerũt.

Zacharias.
c ¶Contractus valebit in totum. adde ꝙ ista ē veritas, & cõis opi. ꝙ tenet Io. d Pra. post Bal. Im. & Raph. in l quãuis. ff. de ↄdi. & dem. & Ang. Aret. in suo trac. malefi. in versic. amputetur ei manus. & An. in l. si seruus. & ibi omninò per Alex. in l. j. §. j. in fin. ff. si quis cau.

Sebast.Sap.
d ¶Vñ puto. vide ꝙ singulariter no. Bal. in l. si qs nauiculari⁹. C. de naufr. li. 10. vbi dicit, ꝙ ĩ loco vbi qs passus est aliquem casum p̃t facere examinari testes de illo loco, vt faciant fidē coram ↄpetenti iudice. & hãc practicã dicit eē mirabilē. sequit̃ Are. ĩ c. 2. ĵ. de test. & hoc est verũ in sil'i casu, vbi equitas suadet testis dēret examinari ſm Ro. in l. si verò. §. de viro. in 54. fall. ff. sol. mat.

magis ad locum iudicij? Certè non fiet receptio vigore absentiæ, & idem si nõ appropinquat dummodo ad remota loca se non ↄferat: quia pariter poterit vocari de vtroq; loco, vel ad eum mitti. facit qđ not. in d. c. pastoralis. & hoc idem vr̃ sensisse Io. Cal. hic in
15 pr. suarum additionum. ¶†Et ex p̃dictis infero, ꝙ testis aduena recedens de loco vbi iudicium exerceri debet, q̃q̃ velit proficisci ad domicilium proprium põt recipi in testem prout hic dr̃. Et licet Ant. videatur dubitare: tñ all. gl. no. q̃ hoc sentit iuncto tex. ff. ad l. aq. l. in lege. & satis probat iste tex. attenta men
16 te c. ¶†Nunquid aũt possit aduena cõpelli ad perhibendum testimonium veritatis. d. Ant. dicit se putare, ꝙ si interfuit actui testificandi maximè rogatus cum videatur ibi cõsensisse actui testificandi satis poterit ↄpelli, ex quo ibi reperit̃ quasi ex dispõne iuris sint testes submissi iurisdõni cuiuscunq; iudicis, coram quo cã venit tractãda. Ego autem remitto ad ea, quæ plenè dicam in c. cum cãm. ĵ. de testi. vbi dico de compulsione testium.
17 ¶†Secundo quæro, quia tex. iste non solũ requirit absentiam, sed etiam qualitatē diu-
* turnitatis, qñ dr̃ diuturna. Cõiter cõcluditur hoc arbitrio iudicis relinquendum. ar. de of. del. c. de causis. vnde dicebat Inn. ꝙ hanc absentiam estimabit iudex variè ſm varietates negotiorum. Nam si debitũ de quo agi speratur sit in longum diem debitũ: vel sub ↄdõne, q̃ p̃t multum differri nõ reputabit absentem ēt si diu absfuturus sit, cum credibile sit, ꝙ possit redire anteq̃ dies, vel condõ existat, & ideò non recipietur testis, sed exspectabitur hoc casu. & ē ↄ si iam citatus esset aduersarius, & differt li. cõte. quia posset esse, ꝙ in proximo fiet lit. ↄt. sic p̃sumitur etiã si breui via vel tpe sit absfuturus testis, recipitur testimonium ei⁹: & hoc arbitrio boni iudicis cõmittitur ſm eum. Hos. dicit in primo casu æquum esse, testem recipi pp mortis periculũ, quia plura in peregrinatione imminēt, q̃ in domo. & æquum est sp probationib. subuenire: vt dr̃ in litera. Dic melius vt dixi s̃. iudicē debere cõsiderare an sit tale iter seu peregrinatio vt verisimiliter timeatur casus mortis, & tunc recipietur, & fiet receptio non pp absentiam principaliter: sed quia verisimiliter timetur de morte: & sic sumus in altero casu in litera excepto, aut nõ timetur verisimiliter mors, & procedit dictum In. & hoc sen
18 tit Cal. hic. ¶†Tertiò principaliter quæro,
a q dñr senes? quò ad casum huius cap.[a] variæ
b sũt opioniones. quidã dñt ſm Vin. ꝙ senes[b] dñr septuagenarij, qui à tutela, & cura excusantur. vt C. qui mor. aut æta. l. vna. & facit qđ no. 4. q. 3. item inuiti. Alij appellant senes centenarios: quia lex vocat illud vltimum spatium vitæ hominis. C. de sacrosan. ec. l. fi. Inn. ponit hic duas opi. primò dicit illos senes, q sunt ĵ. 70. annum. de illis. n. qui iam cõpleuissent septuagesimum annum non põt intelligi, cum ipsi & si volentes possint testificari, non tñ inuiti coguntur ferre testimonium. ff. de testib. l. inuiti. nec coguntur ad munera publica auctoritate tñ. C. qui æta. se excu. l. j. & institu. de excu. tut. §. item maior. A muneribus autem personalib. publicis auctoritate, & vtilitate excusantur post 40. an. C. qui. eta. l. fi. lib. 10. postea dicit ponendo aliam opi. q̃ firmat, posse dici, ꝙ quantum ad testimoniũ ferendum hoc casu qui dicantur senes relinquendum est arbitrio iudicis. Nam qñq; alius est senior in quinquaginta annis, quam alius in 40. & ſm eum satis probabiliter p̃t timeri de morte cuiusq; ſm naturam inferiorum cãrum, postquã peruenitur ad 50. anno. quia minor pars hominum hãc ætatem attingit: & leges, quæ dñt, ꝙ septuagenarij excusantur tñ à muneribus. nihil faciunt ad rem: quia ibi nihil fit timore mortis. hic aũt aliqd speciale occurrit: hic. n. testes recipiuntur timore mortis tñ, ne cum eis pariter pereat probõ. Host. dicit ꝙ de septuagenariis, & s̃. p̃t intelligi: quia his casib. recipientur solũ voluntarij non inuiti, nec dēnt ↄpulsionem expectare maximè cũ appropinquant morti, timere dēnt peccatũ, veritatem tacendo. de crĩe fal. c. j. & ſm hoc nullũ est ↄrium ſm eũ, vide ad hoc, qđ not. p gl. in c. si qui. de testib. Io. An. vr̃ super tex. sentire cũ opi. ſm Inn. đt. n. qđ hoc relinqt̃ iudicis arbitrio. ar. in versi. quod si forsan. ¶Ego puto, ꝙ in septuagenariis vt s̃. indistinctè debet seruari dispõ huius c. nam à 60. an. incipit senium, & est aliarum ætatum terminus: vt no. gl. in proœ. sexti li. ver. est perfectus. & sic cum valdè propriè tali ætate dicantur senes seruari debet dispõ c. nec in illa ætate. & s̃. relinquam arbitrio iudicis. quia satis hoc est expressum. & quãtũcunq; quis sit benè ↄplexionatus timere dēt abinde mortem: & intelligo, ꝙ sponte dicant testimonium, vel ēt coacti vbi cogi deberent ꝙ qñ sit no. in c. j. de test. cog. vbi dicam. & sic p̃t saluari p̃cedens opin. à 70. verò anno, & ĵ. mihi satis placet opi. In. & Io. An. vt relinquatur arbitrio iudicantis ↄsiderata ↄplexione ipsorum testium. illud ēt ↄsiderandum est: ꝙ à quinquagesimo anno incipit senectus, iuuentus, n. incipit à 25. & durat vsq; ad quinquagesimum ann. vt no. gl. in loco pal. verumtamen, quia hic attenditur senectus non pp numerũ annorum, nec pp distinctionem ætatis sed timore mortis: & iste verisimilis timor vario modo ↄtingit ſm diuersitatē cõplexionum, relinquitur ergò arbitrio iudicis: vt s̃. dixi. & illum iudicabit senem vsq; ad 70. an. vbi istum verisimilem timorem ↄspiciet: sicut in sil'i dicimus in pubertate q̃ licet soleat accidere in 14. an. tñ respectu mr̃imonij respicimus qñ p̃t generare, & satisfactum est menti iuris: vt le. & not. in ca. puberes. de desp. impub. & quod no. gl. 20. q. j. in summa.
19 ¶†Quarto quæro: quia hic dr̃ non solum senes, sed etiam valetudinarios recipiendos, qui dñr valetudinarij. Sol. ſm Io. An. dñr infirmi sic dicti: quia in eis valet infirmitas ↄ naturam. Vel ſm Gof. dñr à valeo, per cõtrarium. Inn. intelligit de infirmis pp debilitatem corporis: nõ propter febres acutas, quia de illis dictum erat s̃. ibi: nisi fortè de morte &c. & hoc vult dicere ſm eum, ꝙ cum đ morte vel absentia timetur, non sunt testes recipiēdi nisi verisimiliter timeatur, puta quod sunt senes &c. vel aliter secundum eum vbi de morte vel absentia timetur, recipiuntur omnes, sed senes & huiusmodi recipiuntur etiam si de morte vel absentia diuturna nõ timeatur nisi hoc intelligatur, vt s̃. dixi de senibus. certè hoc dictũ nõ procederet, nam de senibus & valetudinariis permittit propter timorem mortis: & si litera benè ponderetur, hæc vr̃ eius mens. Nam primò ponit regulam de test. recipiendis: vbi de morte timetur vel absentia diuturna: postea declarat qui sunt isti de quorum morte timetur: & dicit, ꝙ senes, & valetudinarij: & alij de quib. ex aliqua causa rationabili timetur, eo ipso quod est senex vel valetudinarius timetur de eius morte: sed quis dicatur senex vel valetudinarius, relinquitur arbitrio iudicis: vt s̃. dixi. & ex hoc infero ꝙ valetudinarius appellatur quilibet infirmus, siue propter febres acutas, siue propter debilitatem corporis, dummodo timeatur de morte: sed in sene non requiritur aliqua infirmitas, quia vt dicit Terētius. Nam & ipsa senectus morib. est, & hunc puto intellectum huius §. sed dices tu, qui sunt isti alij de quib. ex rationabili causa potest timeri. Inn. & Host. ponunt exemplum in illis qui debent ingredi bellum campestre, vel transfretare, dñt & idem in similib. de quib. hr̃ ff. de do. cã. mor. l. 2. 3. 4. & 5. ¶Quintò quæro, text. permittit hanc exceptionem qñ pars conuenta est contumax, vel absens, ita ꝙ cõmodè conueniri non potest, quid si est præsens, & parata est subire iudicium, dic ſm Inn. ꝙ etiam tunc est dare casum vbi testes nõ p̃nt recipi lit. cont. puta si debitum sit conditionale, vel in diem, vel si

Zacharias
a ¶Qui dñr senes quò ad casum huius capl'i. Dic esse ĩ arbitrio iudicis. ita multum nota. voluit Io. And. in c. nouit. s̃. de iud. & hoc Bal. in sua mar. ver. senex Flor. in l. in lege Aquilia si deletũ. ff. ad le. Aq. vbi etiã dicit de hoc esse summatim cognoscendum.

Ant.Fran.
¶Dicas circa hoc q dicantur senes vidēdum esse spē. in ti. de teste. in §. 2. in vers. s; quos. & in §. de testiũ ↄpulsione. in pr. vbi dicit qđ hi qui sunt annorum 70. dñr senes. & excusant̃ à tutela. l. 2. ff. de exc. tut. l. j. C. qui eta. vel mor. se excus. & l. inuiti. ff. de test. ideò tales nõ ↄpelluntur inuiti testificari. de quo ēt vide gl. in l. 2. in ver. senium. C. de his qui ñ imple. lib. 10. & hr̃ ēt per Spe. in ti. de testi. in prin. & hæc procedunt de iure ciui. sed de iure can. secus ē, quia tales ↄpellũtur testificari, vt in c. q. si quis. 11. q. 3. & in c. j. de cri. fal. & not. doc. ĩ c. si qui testium. de test. verum si pp senectã non p̃nt venire ad iudicem, debet mitti tabellio ad eos pro recipiēdo dictũ suum. vt est gl. in d. c. si q testium. & adde, ꝙ senex 80. annorũ ñ tenetur personal'r ↄparere nisi sit robustus. vt volũt d. đ Ro. in deci. 226. q̃ inc. senex in no. & adde, ꝙ senex 60. annorum nõ tenetur ire ad bellũ. l. fi. & ibi Bar. C. q prof. vel æta. li. 10. & tenet gl. in d. l. inuiti. & in l. cum ob prouectę. vers. senium. C. đ his qui non imple. li. x. & excusatur ēt à collecta imposita p capita pro eundo in exercitũ sicut etiam excusatur infirmus, & fœmina. l. j. C. qui æta. li. x. & no. Bal. in l. 4. in §. si actor. ff. de iud. qs ãt dicatur senex vt possit examinari ad perpetuã rei memoriã: dicas: qđ hoc est ĩ arbitrio iudicis. & hoc modo dēt intelligi qđ iste dicit vt not. In. & Io. An. in c. qñ frequēter. vt li. non ↄte. & tenet Fl. de sctõ Pet. in l. in lege Aquilia si đ lectum hic all. & adde ēt ꝙ senex nõ p̃t in ius vocari sine venia. vt notab. voluit Spe. in ti. de act. ĩ ver. s; nunquid edictum. qũo ãt probatur senectus, dicas, ꝙ probatur ex aspectu corporis ſm Bar. in l. j. in ver. no. ēt quod sicut minor. C. de mendi. val. li. 11. & viđ Ang. in aut. de q̃store. vbi dicit pbari ex eo qđ quis sit canus pilis, & Barba. Et adde, ꝙ senior d; prius loqui q̃ iunior: casus est rep. sing. ĩ c. j. de ↄtrouer. feu. inter pa. ĩ vs. feu. q̃ all. Ro. in suis sing. in ver. senex. & vide ple. p Ale. in l. certũ. ff. si cer. pe. & facit p hoc qđ dici solet: qđ sp senectus est veneranda, vt est tex. in l. sp. ff. de iu. imm. & adde, ꝙ senex sp. p̃çsumitur hr̃e sensũ, & pseuerantiam in sinceritate. l. senium. & ibi Bal. circa prin. & adde, qđ verba senis plus valēt, q̃ ensis iuuenis: vt est tex. in c. j. de renũ. & no. Bal. in d. l. seniũ. post prin. & adde qđ senior in regno est cõmodior pp'o: vt dixit Bal. in l. cũ antiquiorib. in ver. x. hoc pbatur. C. de iur. de libe.

Sebast.Sap.
b ¶Qđ senes. Qui dicantur senes vltra adducta p Fel. hic vide eundē. in c. si q testiũ. ver. in ea. ibi dic, qđ ↄpellũt̃. ĵ. de test. vbi etiam tangit qñ senes possint cogi ad testificandum.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

a Sebast. Sap. ¶Præsentem. Vide quis dicatur præsens vel absens per Ale. in consi. 100. inc. discussis. in 5. vol. aliquid per Fel. in rub. proœ. Gregoria. vide etiam quod no. Bal. in l. ex persona. C. de prob. quem refert Alex. in consi. 89. incip. eximij iurisconsulti. in 5. vol.
b Zach. ¶Sufficiat ad domũ si reus nõ reperiatur. Tu dic, ꝙ sufficiat ad domũ vt per Bar.
Bald. Pan. de Ca. post
Gui. de Cu. in l. ꝯsen-
taneũ. C. quõ & qñ
iud. istum in cõsi. 42.
ver. facit adhuc. & ꝯs.
seq. vol. 2. Fel. in c. in
nõie dñi. ver. vno ca
sũ soluat. j. de testib.
Lanfr. in c. qm̃ ꝯ. §. ci
tationes. vers. tertio
quæro. & ibi per Cel.
in apost. remis. ad sa-
ritatẽ. §. prætor. j.
de prob. & ibi paulò
post per Lanf. an ad
apothecã ī qua quo
tidie laborat dẽat ci-
tari, an ad domũ in
qua habet familiã.
concludit quòd vbi
habet familiam.
Ant. Fran.
¶Adde ꝙ citatio ad
domum sufficit si se
mel fuit ī iudicio, vt
p Bal. in l. 4. in §. præ-
tor. ff. de dam. inf. &
per eundem in l. j. §. j.
de lib. ag. in ver. secũ
do not. & habet̃ per
Bald. in l. vt pfectius.
C. de anna. excep. &
in l. fi. in versi. not. in
mã citationis. C. de
iu. do. imp. & hr̃ per
glo. & doct. in l. 3. C.
quõ & qñ iud. & ad-
de ꝙ si citandus põt
inueniri, requiritur
citatio psonalis. sed
prius debet perqui-
ri, & eo nõ inuento
fiat citatio ad domũ
al's fiet p proclama,
vt per Car. in cle. j. in
2. q. in fi. de iud. & in
cle. j in 10. no. de fo.
ꝯp. & iõ dicebat Bar.
& Nic. de neap. in l.
scire oportet. §. opor
tet. ff. de exc. tu. ꝙ ci-
tatio ad domũ facta
in subsidiũ valet. &
iõ dicebat ipse Bart.
in l. si tñ. in fi. ff. de le.
2. ꝙ nuncius referẽs
se citasse, d. dicere, ꝙ
diligenter perquisi-
uit Titiũ, & qa eum
non inuenit, citauit
eum ad domũ. & vi-
de ẽt Bar. in d. §. ptor
ait. & ibi ẽt per Ale.
vbi plc. examinant
istum passũm. & dñt,
ꝙ nõ requirit̃ discus-
sio personæ, s̃ suffi-
cit citationẽ fieri ad
domũ, qñ statutum
dicit aliquẽ citari debere personaliter, vel ad domum, aliàs aũt req-
ritur discussio personæ, & vide d. de Ro. in suis dec. li. in no. & adde,
ꝙ qñ quis citatur ad domũ. dẽt citari alta voce vt qlibet astans pos
sit audire, vt dixit Bal. in l. diffamari. per illũ tex. in ver. vocitasse. C. d
ing. & manu. & vide d. Car. in cle. j. & 2. q. & omninò cum in 6. q post

ex alterius arbitrio dependeat intentio acto
ris. j. de testi. significauit. ff. ad Aqui. l. in l. Aq
lia. vbi est bo. text. Item si impediat li. ꝯte. per
suas exceptiones. Item si dignitas vacet. j. ne
sed. vac. c. vlt. licet illud c. faciat in ꝯrium. sed
ibi soluitur. & dic, ꝙ illud c. pt̃ intelligi de te-
stib. de quorum morte nõ dubitabatur. ideò
nõ tenuit receptio sed. vacã. ne aliquid attẽ-
tur in pĩudicium ecclesiæ vacantis. secus dic
si timetur. tunc. n. cum ecclesia nõ possit age
re pp carentiã plati ne pereat facultas pban-
20 di poterũt recipi testes prout hic dr̃, ¶† Et
hoc est, ꝙ voluit hic Inn. vnde dicit Host. ꝙ si
reus eẽt malitiosus tyrãnus quem actor nõ
audet ꝯuenire nec receptionem denuntiare
subueniat iudex actori sic iustè timẽti, ar. de
ap. c. si iustus ꝯsideratis personarum, & nego
tij qualitate & aliis circunstantiis recipiat te
stes q̃to citius, & cautius poterit, & diligẽter
sustineat vices rei in ipsorum examinõe re-
seruando sibi exceptiones in personas. & in
dicta sm eum. & hæc bñ not qa quotidiana,
& optima. & ad prædicta adduco c. fi. de hær.
li. 6. Ad istum tex. q tñ facit mentionem, qñ
reus est ꝯtumax, vel absens dico, ꝙ habuit re
spectum ad id, ꝙ cõiter accidit, non tñ negat
qn reo præsente possit fieri receptio immi-
nente aliquo periculo: vt s̃. dictum est, & sa-
21 tis probatur in d. l. in lege. ¶† Sextò q̃ro, qñ
reus dicat̃ præsens vel absens. Inn. intelligit
a eum psentem q in eadem ciuitate est: vt in
aut. de testi. §. hic verò. col. 7. qnimò sm Hos.
& de Anglia mouet̃, vt vadat, vel mittat B n.
pp istam cãm j. de fideius. cõstitutus. quasi ve
lit Hos. ꝙ ẽt si sit extra ciuitatem dẽt citari ob
istam cãm si non distat magis à loco iudicij,
q̃ facit Anglia à ciuitate Boñ. cũ legatur cita
tionem fuisse factã ad tam longũ spacium. d.
Ant. dicit ꝙ absens dr̃ q est in loco ita ꝙ de fa
cili ꝯueniri non pt̃, vt ista lr̃a dicit, & c. ꝯstitu-
tus loqtur de receptione p viam ordinariã
vbi non timetur periculũ. & est casus in quo
ꝯ nõ verum ꝯtumacem, vel si appareat verũ,
procedit̃ ad receptionem testium: de qua p
Bar. in l. 4. §. ptor. ff. de dam. infe. no. in c. fi. j. d
eo qui mit. in pos. dico sic ꝙ rl'r an, & qñ req
ratur citatio personalis, vl' sufficiat ad domũ
b si reus nõ reperiatur. b no. in cãm de do. & ꝯt.
& in d. c. fi. de eo qui mit. in pos. vbi dicam &
p Bar. in d. §. ptor. & Io. An. in rl'a pro possesso
re. de re. iu. li. 6. in merc. sed q̃tum ad hoc c. at-
tinet. dico, ꝙ nõ põt certa doctrina tradi, sed
hoc relinquendũ est iudicis arbitrio. debet.
eñ ꝯsiderare qualitatẽ, & q̃titatem absentiæ
ex parte ꝯueniendi. Item periculũ imminẽs
ex parte testis. quid. n. si testis est in periculo
mortis, nec capit dilationẽ vnius horæ. Nam
certè satis vr̃ absens, si incõtinenti reperiri ñ
pt̃. nam verũ est dicere ꝯmodè hunc citari ñ
posse. & ita è s̃. Quid si est senex, nõ tñ in tan
to periculo quin possit verisil'r expectari per
duos, vel tres dies: dẽt. n. tunc ad cũ mitti, vt
citetur personal'r si nõ habet domiciliũ ī lo-
co iudicis. ar. in c. Romana. §. ꝯhentes. de for.
ꝯp. li. 6. ad mãm, ꝙ diuersimodè citatur quis
absens sm diuersitatẽ materiæ subiectæ, vide
gl. in aut. de fideius. in ver. pñtes. facit 11. q. 3.
eorum. & qd ibi not. & ff. de arb. l. diem. §. co-

gl. de iud. vbi dicit, ꝙ ad talem citationem requiritur. ꝙ fiat alta vo-
ce: & ꝙ personaliter apprehendi non potuerit, ꝙ ẽt requirantur a-
mici absentis citati, aliàs non ꝯstitueretur citatus in contumacia, ꝙ
ẽt voluit Bal. in l. vt perfectius. C. de ann. exc. & vide Inn. post. glo. in
ver. absenti. in c. ex parte de test. de citatione autem ad apothecam,
ram. ¶Septimò q̃ro, an & qñ exigatur hæc
denuntiatio de qua in tex. dic sm Inn. qñ fuit
absens reus ita, ꝙ ꝯmodè citari nõ poterat,
vt dr̃ in lr̃a: nam si fuisset pñs nõ requireret̃
ista denuntiatio cũ ipse debuisset interesse re
ceptioni testium. & iur̃o ab eis pstito. vt in c.
2. de testib. & 2. q. j. in primis. & optimè dicit,
aut. n. non fuit pñs nec citatus, & nõ valet re
ceptio: vt in d. c. 2. aut fuit pñs, & tunc frustra
fieret denuntiatio vt in regu. cum qui. de re.
22 iu. li. 6. ¶† Octauo, & vltimo q̃ro, an tales pos
c sent in hoc casu examinari ẽt dieb. feriatis. c
Spe. in tit. de fe. §. 2. ver. quid si. dicit ꝙ sic ẽt in
feriis solennib qa iste actus sit extra iudiciũ,
* & hoc dictũ vñr cõiter doc. hic tenere. & dicit
Vin. ꝙ interrogatoria faciat iudex sm, ꝙ ibi
videbitur qñ aduersarius est absens, nec cre-
dit p hanc receptionem pscriptionem inter
rumpi. & pro hoc vltimo dicto facit, ꝙ nihil
per hoc petitur sed fit hmõi receptio, vt pro
bõ ꝯseruetur. sed ꝯ primum dictum, vt possit
fieri receptio dieb. solennib. facit, qd not. in
cle. vna. de of. del. cum dẽant fieri interlocu-
toria, & iur̃m recipi. Item aduersarius est ci-
tandus. & citatio tali tpe nõ debet fieri. vt in
c. fi. de fer. l. vlt. C. e. & sic non vr̃ actus oĩnò ex
traiudicialis. vt dixit Spec. vnde puto, ꝙ nisi
maximũ periculum immineat nõ debet talis
actus tunc fieri, & tũc fiet receptio nõ ea rõ-
ne: qa actus est extraiudicialis omninò: sed
qa necessitas suadet, & agitur de re tpe peri-
tura. vt in dictis iurib. & in c. licet. e. ti. de fe. se-
cus si iur̃m fuisset receptum die nõ feriata. &
tunc interrogatoria porrecta, & citatio facta
parti. tunc. n. receptio facta est quid merè ex
traiudiciale, & non potest indistinctè fieri in
die feriato, vt not. glo. in cle. j. de offi. delegat.

1 *Testes quo casu in causa matrimoniali tam carnali, quã spirituali examinantur lit. non contest. & etiam veniatur ad sententiam.*
2 *Prælatus, & maritus non possunt se absentare ab ecclesia, & vxore sine causa, & absentando præsumuntur facere Malitiosè. 13.*
3 *Quando aliquis est peremptoriè citatus: & est contumax, proceditur in causa, sed quò ad condemnationem expensarum sufficit vna citatio cum cõtumacia.*
Contumax quomodo probatur.
4 *Egritudo, & captiuitas excusat quem à coutumacia vera.*
5 *Præscriptio non currit contra ecclesiam carentem administratore immediato licet habeat prælatum.*
6 *Occultans se, vt impediat citationem quo casu habetur pro peremptoriè citato. 11.*
Forma citandi occultantem se.
Clericus citatur vel domi, vel in sua ecclesia.
7 *Maximè, ista dictio exponitur aliquando pro tantum.*
8 *Clericus absens citatus propter aliquam causam intra quantum tempus debet comparere.*
9 *Clericus vagabundus priuatur beneficio: licet illud beneficium non requirat residentiam.*
10 *Clericus qui est absens ex aliqua iusta causa à beneficio requirere residentiam, debet in eo relinquere vicarium.*
Clericus qui habuit certum terminum ad redeundum: vtrum finito termino sit vlterius monendus vt reuertatur ad effectum de quo hic.
11 *Probatio certa noscitur per violentas præsumptiones.*
12 *Euidẽter dicitur fieri quod fit p verisimiles cõiecturas.*

vide Bart. in d. §. præ-
tor ait. vbi tenet, ꝙ
non valet. & idem i-
pse in l. j. in §. j. de lib.
agno. & habetur per
Fl. in l. j. in §. habitare.
ff. de his qui deie. vel
effud. & per Ale. in l.
lex Cornelia. in §. si
tamẽ. ff. d iniu. & per
Bart. in l. item apud
Labeonem. in §. con
uitium. eod. de iniu.
Zacharias.
c ¶Diebus etiam fe
riatis. De examina-
tione de qua hic pe-
titur non dubium ẽ,
ꝙ in aliis etiam casi-
bus possit fieri die fe
riata etiam in hono
rem Dei, vel Sancto
rum, vt per Lanf. re-
missiuè in c. quoniã
contra. in §. testium
depositiones. ibi re-
spondeo, ꝙ non, sed
benè deponere pos-
sent die feriato. & i-
bi Celsus in apost. in
versi. die feriato. vbi
dat rationem diuer
sitatis inter exami-
nationem, quæ die
festo fieri potest: re-
ceptio autem testiũ
non. qd intelligo re
gulariter, quia hoc
casu de quo hic pos-
set etiam recipi, vt
not. Pau. de Cast. in l.
eadem. ff. de feriis &
Barth. in l. more illo
titu. & Specu. in titu.
per istum alle. de fer.
§. sequitur. vers. pen.
& ibi Ioan. Andr. in
addit. ad ipsum.
Ant. Fran.
¶ An examinatio
testium possit fieri
die feriata in hono-
rem Dei. dicas quòd
sic, sed non deferri
iuramentum, vt per
gloss. & Cardin. in
clem. iudices, de offi.
delegat. & habetur
per Bartolum. in l. si
quando C. de test. &
vide etiam Lanfran.
in cle. sæpe. in versi.
de plano. de verbo.
signi. quod sine du-
bio est verum: quan
do iuramẽtum fuit
præstitum die non
feriata secundũ Bal.
in d. l. si quando. in 6.
q. & per Specu. titu.
de feriis. in § 2. versicu. quid si. & per Paul. in l. omnes C. de fer. & in
addit. Specu. in d. titu. de fer. in §. 2. & adde quòd examinatio testium
debet fieri parte citata ad iuramenta saltem, aliàs est nulla, vt plenè
not. in l. is apud quem. C. de edendo. & in l. penul. de cri. expi. hær. &
plenè tract. per Bald. & doct. in l. si quando. C. de testib.

Mors

Sebast. Sapia.
a ¶No. Ex codẽ. Vi-
de Car. ī ꝯs. 12. incip.
punctus qõnis. nun-
quid aũt ante ꝯsecra
tionẽ quis dicat̃ p-
motus in epm. vide
multa cumulata per
Fel. ī c. eãte. s̃. de resc.
Zacharias.
¶Aegritudo, & cap
tiuitas. qa ī euitabili
necessitate videntur
īpediri tales. text. est
sin. in l. nã, & Serui-
us. in j. resp. ff. de neg.
gest. quem Bal. in c.
sciscitatus. s̃. de resc.
dicit esse sing. ad ef-
fectum de quo. s̃. &
Ant. Corse. sin. 192.
in versic. necessitas
ineuitabilis. addo a-
liũ casum, q excusat
etiã puta si caret ve-
stib. p text. in l. in ea-
dem ff. ex quib. cau.
ma. & in c. si q testiũ
iuncta gl. j. j. de testi.
Ant. Fran.
¶ Circa hoc an, &
qñ testis dicatur im-
pedit' ita vt nõ pos-
sit venire ad iudicẽ
sit mittẽdũ iur̃m ad
domũ. vltra hic alle.
videnda sunt q̃ hñr
in l. ad egregias. vbi
p Bar. & Ale. post a-
lios. ff. de iureiu. & i-
bi ponitur de paupe
re q non habet ve-
stes cõuenientes di-
gnitati, & ꝯdõni suæ
cũ quib. possit exire
domũ salua honesta
te: qa tunc mittitur
iur̃m ad domum. &
eodem mõ si sit mu-
lier honesta. & adde
qd iur̃m testis scri-
ptum in actis psumit̃
pstitum solẽniter, &
parte præsente, & à
iudice sm Io. An. in
addi. Spe. in tit. de te.
in §. sequitur. in ver.
& not. & idem vult.
d. Ant. de But. ī c. fra-
ternitatis & d. Abb.
in c. tuis. ad fi. j. de te
sti. & Bal. in l. iurisiu-
randi. C. de test. & in
c. j. in §. j. quid sit in-
uesti: & adde ꝙ ille
qui alle. impedimen
tum, vel testes, vel a-
liud debet illud pba
re, vt per Bal. & Ale.
in l. d pupillo. in §. si
qs ipsi de op. no. nũ.
dicas tñ ꝙ īpedimẽ-
tum rl'r pbatur per
iuramentum: vt no.
do. in l. sed & si quis.
in §. q̃situm. & in l. 2.
in §. ꝙ diximus. ff. si
quis caut. & vide oĩ-
nò Ale. in d. §. quod
dixim'. vbi dixit cõi-

Mors quomodo probetur.

Porro. ¶Hic in isto §. vsque ad. §. sunt &
alij. excipiuntur alij duo casus à
regula supra posita. & pinguius excipiũt isti
quam pcedentes cum in istis possit etiam ad
sententiam procedi. & hunc. §. sic summo.
1 ¶† Cum agitur de matrimonio carnali, vel
spirituali pñt ꝯ contumacem etiam li. non ꝯ-
testes recipi, & sententia diffinitiua ferri, si
verò reus est absens, sed non contumaciter
tunc, in carnali non proceditur sed expectat̃
absens. in spirituali vero si agatur de contra-
cto stabitur iuribus antiquis, si de contrahẽ-
do expectatur absens per sex mẽses. h. d. Sed
de hoc vlt. quando agitur de contrahendo
dic hodie, vt in c. quam sit. & c. cupientes. de
ele. li. 6. vbi aliter est prouisum. Et diuido in
duas partes principales. Nam primo decidit
quid iuris qñ reus est absens per contuma-
ciam, scd̃o ibi, si verò, ponit qd qñ est absens
sine cõtumacia. Et ista scd̃o diuiditur. in tres.
Nam primo tractat de matrimonio spiritua
li. iam ꝯcto. secundo de ꝯhendo: ibi, ꝙ si. ter-
2 tio de carnali ibi, si aũt. ¶† No. j. absentiam
prælati, & mariti valde periculosam ecclesiæ
vel vxori. & ideo prælatus non põt se absen-
tare sine causa sicut maritus vt j. de ele. non
resi. per totum. & 7. q j. si quis in clero. Et pro
primis. s̃. de ele. ne pro defectu. De marito ve
rò vide casum specialissimum in quo potest
se maritus absẽtare sine licẽtia vxoris, id est
cum emittit votum in subsidium terræ, j. de
voto. c. ex multa. §. in tanta. regulariter enim
non pt̃ se ab ea absentare, de quo vide quod
not. 33. q. 5. manifestum. 23. q. 2. si tu abstines.
Hinc dr̃ maritum nõ habere potestatem sui
corporis: sed vxorem, vt in ca. non debet. de
3 ꝯsang. & affi. ¶† Not. 2. tres modos probandi
contumaciam. Primus, si peremptorio præ-
cedente non ꝯparuit. & ꝯcor. l. contumacia.
ff. de re iud. & 34. q. 3. de illicita. & requiritur
peremptorium quò ad facultatem procedẽ-
di in cã: sed quò ad ꝯdemnationem expensa-
rum, sufficit vna citatio sine peremptorio. de
quo tñ dic, vt no. in c. querelam. de proc. Se-
cundus modus, si malitiosè seipsum occul-
tat. Tertius, si impedit ne citatio possit ad cũ
peruenire. & no. istos duos modos vltimos
singulariter, vt his probatis non sit necesse
aliter probare, fiunt. n. istæ trinæ & solnnes ci
tationes ad contumaciam conuincendam.
si ergò constat de ea, non est necesse aliter ci
tare. vt ẽt dicit In. in c. ad petitionem. de actu.
¶No. 3. dr̃iam inter hunc §. & præcedentem:
hic. n. recipiuntur omnes testes & publicãtur
& fertur diffinitiua, ibi verò neq; omnes re-
cipiuntur, nec recepti publicãtur, nec fertur
snĩa diffinitiua, nisi prius lis ꝯtestetur. & ratio
huius specialitatis redditur hic in lr̃a. ¶Not.
4. in ver. si verò. ꝙ inter ecclesiam & ẽt quẽ-
cunq; prælatum inferiorem dr̃ esse mr̃imo-
nium spirituale. dic tñ hoc procedere largo
modo: nam strictè sumendo solum est inter
epm & ecclesiam suam, ipse. n. est sponsus, &
in signum solus defert annullum. vt no. Ioã.
An. in c. cle. de vi. & ho. cle. vide tñ ꝙ not. in c.
a ne pro defectu. de ele. ¶No. ex eo. a ver. capiẽ
do verbum maximè propriè. ꝙ per solam e-
lectionem subsecuto consensu electi dr̃ con
tractum hic matrimonium, secus si adhuc ñ
interuenit consensus electi, vt in ver. sequẽ.
Dic tñ melius, ꝙ ante consensum nihil est
contractum: post consensum electi, & ante
confirmationem, mr̃imonium dr̃ initiatum
vt in c. fi. de transl. epi. & hoc innuit tex. in c.
cum inter canonicos. de ele. in versi. quasi. &
per confirmationem est ratum: quia non pt̃
dissolui ex sola voluntate electi: & per conse
crationem ꝯsummatur: vt dicit tex. in c. fi. vi-
de gl. in c. si electio. de ele. li. 6. & ꝙ not. in c. 2.

de transl epi. ¶No. in ver. ꝙ si forsan. electum
absentem nõ ꝯtumaciter expectandum per
sex menses. sed hodie dic vt habetur in c. q̃
sit. de ele. li. 6. & c. cupientes. e. tit. & lib. vbi al'r
statuuntur ista tempora. ¶No. in ver. si autẽ.
in causa matrimonij carnalis nõ proceditur
ꝯ absentem ꝯtumaciter, & ratio redditur in
4 litera. alia sunt clara. ¶† Potest tñ colligi, ꝙ
b ægritudo, & captiuitas b excusant à ꝯtumacia
vera. dic tñ ꝙ iste tex. loquitur qñ citatio nõ
peruenit ad absentem. Item qñ ignoratur an
impedimentum sit tpale vel perpetuum, &
an culpa sua inciderit in impedimentum: his
n. ꝯsideratis cõpellitur qñque absens, & im-
peditur ꝯstituere procuratorem. de quo dic,
vt no. in c. querelam. de proc. & per gl. & doc.
in c. dilecti. de do. & ꝯt. & dic vt ibi. ¶Venio
ad gl. huius. §. Et prima gl. intelligit principiũ
huius. §. de electo non ꝯfirmato & qui nõdũ
consensit, & non apparet quare gl. voluit sic
istud principium restringere. forte. n. voluit
imponere differentiam inter principium &
vers. si verò. & ver. quid si sed certè nõ est bo
na dr̃ia cum versi. ꝙ si loquatur de electione
nuda ante consensum electi, vt etiam ibi sen
sit. Item ver. si verò. loquitur, quando est ab-
sens nõ per contumaciam, vt etiam ibi vult
glo. vel fortè ideò glo. restringit, quia tex. in
hoc principio tãtum loquit̃ de electo. quic-
quid gl. senserit Host. intelligit hoc principium pcedere ẽt in ele-
cto confirmato, & consecrato si agatur contra eum de fœdere cõ-
iugij spiritualis, & si dicatur eum qui longo tempore possedit epi-
scopatum à principio fuisse intrusum per potentiam, vel simonia-
cè. Si verò non negatur fœdus: sed petitur deponi propter crimẽ
quantumcunq; iste sit contumax nõ debent testes recipi super cri-
mine, nec ferri sententia li. non conte. 3. q. 9. decernimus. simile in
matrimonio carnali. s̃. e. c. j. & idem Inn. ¶De modo procedendi ꝯ
absentem, qñ agitur de crimine dic, vt plenè dicam in c. veritatis. j.
de do. & contu. & dicebat Inno. hos §§. sic distinguendos. vt princi-
pium loquatur in confirmato, & consecrato, sed contumace. versi.
si verò. loquatur in confirmato absente, sed non in cõtumace ver.
quid si forsan. de non confirmato, tene simpliciter ꝙ ex quo agitur
de fœdere spirituali: & reus est contumax semper potest procedi vt
dr̃ in principio siue electio sit confirmata siue non, siue cõsenserit
siue non, quia stat semper ratio literæ, quæ fundatur super ꝯtuma-
cia, ne ex mora ecclesia patiatur detrimentum in temporalib. & spi
ritualib. hoc ẽt probat ver. si verò. qui ẽt venit aduersatiuè ad præce
dentia. & tñ loquitur cum ver. seq. tã de electione nuda, q̃ confirma
ta ergò, & principium sic intelligendum est data cõtumacia, vnde
verbum electio, capitur hic multũ gñal'r, & qcquid fuerit isto tem-
pore, hodie tñ hoc certissimum est per cle. dispendiosam. de iu. iũ-
cta cle. sæpe. de ver. si. ver. si verò, venit aduersatiuè: vt dixi ad præce
dentem. & loquitur cum ver. seq. qñ reus est absens, & non per cõ-
tumaciam, & procedit tex. cum aliquid opponitur ꝯ electionem,
vel ꝯfirmationem, vel rõne formæ non seruatæ, vel rõne crĩs ele-
cti: vt dr̃ in hac gl. ita ꝙ principaliter impugnatur ipsum vinculum,
secus si vinculo psupposito impugnatur, vel petitur deponi pp cri-
men sequens: tunc. n. procedendum est prout no. in c. veritatis. j. de
do. & ꝯtu. & idem in mr̃imonio carnali: vt in c. j. s̃. e. ¶Sed quæro nũ
quid iste §. habeat locum cum agitur ẽt de inferiorib. beneficiis. gl.
ista prima alia est super ver. puta. dicit ꝙ sic: quia ibi ex longa mora
* læditur ecclesia. Idem tenet Inn. Host. & cõiter doct. & pro hoc s̃. de
ele. cum ecclesia. j. de ele. non resi. c. pen. & de eo qui mit. in pos. ca.
cum qui. lib. 6. ꝙ placet, nam ista lr̃a loquitur indistinctè, & rõ in ea
posita habet locum ẽt in inferiorib. ecclesiis. nam & qñ vacant ca-
5 rent adminastratione immediatè ¶† Adeò, ꝙ tunc non currit pre
scriptio ꝯ eas: vt no. In. in c. olim. j. j. de rest. spo. occurrendum ergò
est, vt cito habeant administratorem immediatè ¶Opp ꝙ isti abla-
tiui in hmõi casib. superfluant, cum sufficiat verbum. tunc glos. in
ver. hmõi. fatetur contrarium. simile 69. di. c. vlt. & 11. q. 1. volumus.
Vel dic secundum Host. & Io. An. ꝙ illud ver. tunc respicit fi. §. & isti
ablatiui denotant contumaciam de qua sequitur: quasi velit litera,
ꝙ tunc procedendum est ad receptionen testium & ad diffinitiuã,
cum agit de matrimonio spirituali vel carnali, non tñ semper, sed
6 in hmõi casib. qñ data est ꝯtumacia & c. ¶† Quæro, c an ille qui se
c occultat, ne possit citari, vel impedit ne citatio ad eum perueniat,
habeatur pro citato. Gl. in ver. seu quia impedit. dicit ꝙ sic, requiri-
tur tñ ꝙ denuntiatio fiat publicè ad domum suam, vel ad ecclesiã.
Io. An. dicit ꝙ hoc casu, vel cum domicilium, vel locus citandi libe-
rè, & tunc non pt̃ adiri. sufficit, ꝙ citatio fienda auctoritate aposto-

ter teneri, qd sit in
arbitrio iudicis, an
stetur super impedi-
dimẽto iur̃o ptis vl'
alter dẽat pbari. de
quo etiam hr̃ in ca.
quia pp. de ele. & hr̃
per gl. in c. qsqs. 4. q.
5. & per spe. in tit. de
app. in §. hr̃. in ver. in
summa. dicas etiam,
ꝙ probatur per indi
cia, & ꝯiecturas vt p
Inn. in c. in causis. de
test. & p Bal. in l. scire
oportet in §. sufficit.
ff. de exc. tu. vtrũ aũt
de tali impedimẽto
sit protestandũ not.
in c. ex rõne. de ap. &
an pbetur per testes
singulares, vide per
Ale. in ꝯs. suo 9. in 4.
parte consiliorum.
Sebast. Sap.
c ¶Quero. Vide Bal.
ī l. ea q̃. ver. dic ergò,
ꝙ aut

lica

Universidad de Deusto
Biblioteca

q̄ aut actus.C.quo&
qñ iu.vbi dicit,ꝙ qui
latitat ita,ꝙ ñ pt app
hendi,est verus ꝯtu-
max.sequit Ale.in l.
properandum.§.sin-
autem reus.in 5.con
clusione.C.de iu.
Ant.Fran.
a ¶De hac dictiõe,
maximè.Dicas,ꝙ in
cludit vtrunq; casũ,
sed ponit maiorita-
tẽ rõnis in altero, &
statuit idẽ ius,vt ẽ gl.
in l.illud.& ibi p Flo.
de S.Pet.ff.ad l.aquil.
& hr in c.illud.12.di.
& p Spe.in ti.de disp.
& al.in §.post hoc.in
ver.& not.& vide p
Car.in cle.j.de renũ.
vbi dicit,ꝙ ponit idẽ
ius in casu ꝯrio& ꝙ
aliqñ ẽt ponitur pro
multũ, qñq; supera-
bũdat,vt l.si dolo.de
rec.vẽ.& dixi ple.al's
legendo illum text.ĩ
c.gratum de offi.del.
Sebast.Sap.
b ¶Subdistinguit.
Qũo procedat ꝯ cle
ricũ ñ residentẽ latis
simè, tangit Maria.
Soci.in ca.ex tuæ.de
cler.non resien
Zacharias.
c ¶Delictũ vagatio
nis.istud mihi vr eẽ
nimis durũ,ꝙ pp so-
lã vagationẽ qs pri-
uetur bñficio eccle-
siastico,nisi fortè tã-
diu absit, vt dubitet
an viuat per ea q̄ no.
gl.fin.q̄ multũ extol
lũt ibi scribẽtes,dicẽ
tes alibi nõ esse simi
lẽ ĩ c.nõ op; j.de ꝯse.
di.vl.& illã singulari
zat Ant.Cor.sin.383.
in ver.vagabũdus.v-
bi multa memoratu
digna de vagabun-
do ponit.
Ant.Fran.
¶ Circa istud an ex
sola vagatione quis
priuet bñficio puta-
rẽ dicendũ, ꝙ si bñfi
ciũ requirit residen-
tiã:ꝙ talis vagãs,& ñ
residens in bñficio
debeat moneri,vt ad
beneficium redeat,
aut saltẽ p edictũ , &
ꝓclama.citari,ꝙ si ñ
venerit cõgruo tpe
expectat⁹, tũc priua-
ri possit iuxta mãm
c.tuæ.& c ¶ de cle.ñ
resi.nã tũc ñ veniẽs,
vel veniẽs,& malam
cãm iustam allegãs
quare non resideat,
tũc priuari poterit.
& de mõ citãdi hũc
vagabundum ponit
In.in c.si aduersari⁹.

lica fiat in palatio Papali, vel in audientia cã-
rũ ipso tñ Papa ex certa scientia spãliter hoc
mandante , & postea figatur ianuis maioris
ecclesiæ ipsius loci vbi degit Papa cum curia,
& tũc sic arctat citatum, acsi id ad ipsum per-
sonal'r peruenisset, ẽt si fiat extra dies solen-
nes quib.Papa ꝯsueuit gñales facere proces-
sus.h.d.patere extrauaganti Bonifacij , q̄ inc,
rem non nouam, & moderationem Clemẽ
tis quæ inc.dudum Bonifacius.de iud.in cle.
¶Aduerte, ꝙ hoc dictum procedit in Papa,
& tunc dico spãliter procedere ꝙ non ꝯstat,
ꝙ malitiosè impedit,vel occultat, sed si ꝯsta-
ret,dico istam citationem gñalem nõ neces
sariam etiã in inferiorib.iudiciis.vt s̄.dixi in
not.hr.n.incontinenti pro citato.tex.est hic
valdè not.vbi parificat peremptorium,& ta-
le impedimentum.ita tenuit Inn.in pall.c.ad
petitionem.facit opti.tex.in l.j.§.sed Arist.&
quod ibi no.Bar.ff.ꝙ vi aut clã.& satis vr pro
bari,ꝙ impediat si aliquis amicus,vel cõsan-
guineus impedit : vt probatur in simili in ca.
ꝯstitutus.de testi.& sentit Bar.in pal.l.j.§ fi.sed
quia hæc impedimenta non pñt de facili pro
bari,satis puto vtile,& cautum vt seruetur ꝙ
no.gl.in cle.cãm.de ele.Et no.ex hac gl.ꝙ qñ
clericus est citãdus,sufficit ꝙ talis citatio fiat
ad domũ,vel ad ecclesiã,sed hoc declara ꝓut
dicam in c.cãm.de dol.& ꝯtu.¶Sed circa hoc
q̄ro , nunquid hodie requiratur perempto-
ria citatio in casib.hic expressis.Ant.hic di-
cit primò ꝙ non.per cle.sæpe.de ver.si. in gl.
in verbo citationem.iũcta cle.dispẽdiosam.
de iu.postea dicit,ꝙ fortè illud seruabitur,qñ
proceditur in p̄sentem: ne hæc decr.corriga
tur , s; certè hoc dictũ non procedit cũ hoc
principium loquatur de p̄sente citato perẽ-
ptoriè,qui venire ꝯtemnit.vnde dic,ꝙ hodie
sufficit vna citatio in istis casib.etiam in casu
huius decre.ꝙ ẽt clarè sentit gl.præal.dũ all.
hoc ca.pro iure antiquo q̄tum ad hoc.vnde
tam ĩ principio causæ, q̄ ad sñiam sufficit ho
die vnica citatio:vt in d.cle.sæpe.iũcta.cle.di
spendiosam.de iu.nam hæc cã olim non erat
summaria:hodie sic,vt in d.cle.dispẽdiosam.
aduertendum tñ est, ꝙ ibi nõ imponitur ne-
cessitas, sed datur iudici facultas procedendi
summariè , vt patet ibi in fi.iũcta gl.qua pp
dicas,ꝙ aut iudex eligit procedere sũmariè,
& hẽt locum ꝙ s̄.dixi.aut vult procedere ple-
nariè,& procedit,ꝙ hic dr.& hæc indubitan
7 ter teneas.¶†Venio nunc ad gl.in ver.si ve-
rò.& gl.in ver.maximè.exponit istam dictio
a nem[a] primò propriè, & refert alios expone-
re dictionem istam pro tñ,& sensus gl.est ꝙ
si dictio maximè,stat propriè, tunc sensus li-
teræ est hunc ver.procedere ẽt si electio nõ
sit ꝯfirmata.Item tũc colligitur ex lrã mrĩmo
nium spũale esse ꝯctum per solam electionẽ
citra ꝯfirmationem.Si exponitur pro tñ,re-
sultat ꝯrius intellectus.prima expositio est
cõlor:vt dicit Ant.alia expositio non est bo-
na:q.licet ꝯfirmõ plus firmet vinculũ:nõ tñ
perficit iam perfectum:sicut dicimus in cul-
pa post mrĩmonium , de quo de transl.epi.c.
2.vnde dico tex.procedere ẽt electione non
ꝯfirmata , prout sentit gl.& benè.Et no.gl.de
hac dictione maximè. quia stat propriè , qñ
ponitur idem in casu ꝯrio , & idem not.in c.
auditis.de ele.sed inquantum infertur, ꝙ ma
trimonium dr ante ꝯfirmationem,tunc dic,
vt s̄.dixi.¶Venio ad gl.magnã.in ver.sacris.
quam diuido in tres partes principales.nam
in prima parte allegat sex iura variè loquen-
tia super absentia clericorum.Secũda ponit
modum procedendi ꝯ p̄latum absentem.qñ
agit ex sola culpa absentiæ.ibi,sup hoc. Ter-
tia ponit modum ꝓcedendi, qñ agitur rõne
delicti extrinseci.tertia ibi,si verò ꝯ prælatũ.
Scda pars subdiuiditur nã primo ponit mo-

dum ꝓcedendi ꝯ absentem ꝯfirmatum, & q
habuit possessionem. scdo ꝯ eum, q non est
ꝯfirmatus. scda ibi, de his vero, & interserit
tertium membrum.qñ ille,q accusat electio
nem vel excipit ꝯ electũ non comparet ibi.
8 si verò ille.¶†Quæro ergò primo,qa tex.in
vers.si verò dt ꝙ si reus non est absens p ꝯtu-
maciam debet expectari cum agitur de ma-
trimonio spũali p tps in sacris canonib.diffi-
nitũ.qd est istud tps:gl.ista prin.ponit sex iu-
ra,variè loquentia postea pro ꝯcordia distin
guit,& in effectu hoc vult aut agitur ꝯ absen-
tem ex sola absentia:aut rõne crĩs , ꝙ ꝯ eum
b ꝓponitur.primo casu subdistinguit, [b] quod
aut habuit ꝯfirmationẽ, & possessionem aut
non, si habuit, & tunc si nescitur vbi est dẽt,
citari p prælatum , vt ad eccl'am suam reuer-
tatur intra tempus ꝯueniens fm locorum di
stãtiam, & tpis qualitatem, ꝙ si non fecerit,
poterit bñficio priuari nisi oñdat cãm rõna-
bilem quare non venit.& idem dicit fiendũ
de eo qui habuit à prælato licẽtiam se absen
tandi vsq; ad certum tps.vt.s.ẽt elapso tẽpo-
re moueatur ad redeundum: aliàs non tenet
sñia lata ꝯ eum.si verò nescitur vbi est ita , ꝙ
citari non pt personaliter , & tunc citari dẽt
trino citationis edicto apud ecclesiã suam
vt reuertatur: & si intra sex menses nõ vene-
rit, priuabitur bñficio suo.j.de cler.non resi.
ex tuæ.Si verò iste absens adhuc non habuit
ꝯfirmationem , & possessionem , sed solum
electus fuit , tunc expectari dẽt per sex men-
ses,vel plus,vel minus fm, ꝙ visum fuerit su-
periori.Si verò ꝯparet electus sed ille qui ac
cusauit electionem ,vel qui excipit de crĩe ꝯ
electum non ꝯparet: ꝯcludit gl.arbitrio supe
rioris sibi terminum p̄figendum.Si verò agi
tur ꝯ prælatum absentem non rõne absen-
tiæ,sed crĩs,ꝙ ꝯ eum proponitur, & tunc de-
bet citari,& si non venit,excõicabitur,& ex-
pectabitur per annum, post annum procede-
tur ꝯ eum prout traditur 11.q.3.rursus.& ca.
quicunq;.de dol.& ꝯtu.veritatis.& hoc vlti-
mum vult not.ista glo.& vide quasi similem
gl.& latiorem in c.quia frater.7.q.j.Inn.intri
cat hanc materiam , & latius d.Ant.Ego capiendo veriora dicta sic
distinguo.Aut agitur de modo procedendi ꝯ absentem ratione cri
minis ꝙ ꝯ eum proponitur , & non est materia nostra,sed dicam in
c.veritatis.de dol.& contu.Aut ratione absentiæ , vel quia opponi-
tur ꝯ electionem,seu ꝯfirmationem,de defectu formæ seu personę
electæ seu confirmatæ.primo casu beneficium non requirit residẽ-
tiam,& non pt in absentia priuari, licet bñficium non requirat resi-
9 dentiam,quia cessat delictum†nisi vagetur.tunc enim potest priua
ri licet beneficium non requirat residentiam,quia sufficit ad priuã
c dum delictum vagationis[c],vt not.Inn.in c.ex tuæ.de cle.non resid.
10 non enim debet clericus vagari.7.q.j.non oportet.¶†Si autem re
quirit residentiam, & tunc si est absens probabili causa , & necessa-
ria,puta infirmitatis,vel vtilitatis ecclesiæ,& idem,videlicet , ꝙ nõ
debet priuari: sed debet expectari donec causa cessabit.7.q.j.præsen
tium.& in ca.j.de cle.ægr.his tamen & similib.casib.debet poni vi-
carius in ecclesia qui deseruiat & recipiat congruam portionem.
vt in c.de rectorib.& in c.tua.de cle.ægr. & in c.cum ex eo.de ele.li.
6.facit c.peruenit.de app.& de cle.non resi ca.pe.aut est absens non
necessaria causa, sed voluntaria seu probabili,& tunc aut habuit li-
centiam à principio absentandi ad certum tempus tacitum,vel ex-
pressum aut non:primo casu gl.hic concludit, ꝙ finito tpe necessa
ria est monitio ad priuationem.Inn.& Host.in c.ex tuæ.de cle.non
resi.dñt,ꝙ qñ tps non exprimitur,sed tacitè intelligit, vt si mittitur
ad concilium,vel ad tranctandum cãm.tunc finis concilij , vel cau-
sæ est terminus ad redeundum , postq̄ si computatis dictis cõgruis
d ad redeundum, non redierit vagari intelligitur.[d] ff.ex qui.cau.mai.
l.si cui.§.j.quare videtur sine citatione , vel expectatione , sex men-
sium ipsius beneficio priuari posse.7.q.j.præsentium.tamen si post-
ea probat se legitimè impeditum fuisse recuperat beneficium ex
gñali clausula,vt habeatur humanitatis ratio ad idem.4.q.5.c.quis-
quis.ff.qui satis.cog.l.2.& per totum.Alij tñ dñt, vt ibi refert Inn ꝙ
postquam propria volũtate incipit,morari, debet expectari per sex
menses,& citatio ad domum fieri debet sicut dr in illa decr.ex tuę.
neq;debet ei obesse,ꝙ bonum initium habuit absentiæ.& prędict.
ca.præsentium.loquitur fm antiqua tẽpora qñ minus tempus assi-
gnaba

de.dol.& ꝯtu.hoc.n.
verbũ, vagabundus,
sonat in absurdũ,& ĩ
malã partem fm Io.
An.ĩ c.ex tuæ.de cle.
nõ resi.& qual'r,& v-
bi possit ꝯueniri va-
gabũdus,hr p gl.in l.
hrs absens.ff.de iud.
& ĩ l.j.C.vbi d cri agi
op.& vide p Spec.in
ti.de ꝯp.iu.adi §.j.ver.
s; quid si debitor.&
ibi ple.per Io.An.in
add.& in ti.de rescr.
p̄sent.in §.rõne ãt.in
ver.quid si vagandi.
& quis dicat vagabũ
dus,& vagare, dicas,
ꝙ q non hẽt certam
habitationem,vt est
text.iũcta gl.vbi per
Bar.circa fi.in l.4.ĩ §.
ptor ait.ff.de dã.infe.
& est bo.tex.ẽt iũcta
gl.in l.si qs instruẽs.
ff.ad mun.& hr in l.j.
C.de tyro.& in l.j.de
col.Trac.li.6.vbi fit
mentio de stipendia
riis,& armigeris.
Sebast.Sap.
d ¶Vagari intelligi-
tur.ad hæc faciunt q̄
no.Ant.Sic.in ꝯs.11.
in j.volu.vbi dicit, ꝙ
qñ nescitur an cleri-
cus viuat,vl'n n, qa
est vagabũdus pt ei⁹
bñficium alteri ꝯfer
ri.all.text.in l.libera
peculij.ff.de poe.quẽ
tex.etiam ad hoc in-
ducit Fel.hic.

Sebast.Sap.
a ¶Cõiecturas.Vide
Bar.in l.si quis exar-
gentariis.§.an verò
nec heredi.ff.de edẽ.
& Bal.in l.cũ propo-
nebatur.ff.de le.j.vbi
per illũ tex.in verbo
manifestã volunta-
tẽ.dicit,ꝙ manifest⁹
vsurarius ẽ , qui pro
batur ex ꝯiecturis.fa
cit qd no.Bar.in l.pa
tronatus.ff.de prob.
Sebast.Sap.
b ¶Mors.Qũo pro-
bet mors vltra all.p
Feli.hic.Vide Ale.in
ꝯsil.40.in c.omnipo-
tentis inuocato suf-
fragio.in 2.volum.
Ant.Fran.
c ¶De probõe mor
tis qũo & qual'r pro
betur.vide p Bart.in
l.quoties.C.de nauf.
li.xj.& in l.genero.ff.
de inf.vbi dt,ꝙ pt ꝓ-
bari ex eo ꝙ ꝯsangui
nei fecerũt luctũ , &
assumpserunt vestes
lugubres.& per eũ-
dem Bart.in l.3.C.de
muril.li.11.& hr per
Bal.ĩ §.j.quo tpe mil.
in vsib.feu.& p Ang.
in l.2.§.si dubitetur.
ff.quẽad.testa.ape.&
p Bart.in l.is pt.ff.de
acq.hære.vbi dñt, ꝙ
mors probat per te-
stes dicẽtes se vidisse
aliquẽ mori , licet ñ
dicãt se vidisse eum
mortuũ & adde ẽt,ꝙ
mors probatur p la-
p̄sum centũ annorũ
ętatis illius q dr mor
tuus.& hæc probõ ẽ
p̄sumptiua, qa presu
mit quis viuere vsq;
ad illã ætatẽ.l.fi.C.de
sa.san.ec.& istũ mo-
dũ ꝓbandi mortem
ponit Bar.in d.l.si du
bitet.& in l.si quidẽ.
C.so.ma.Adde tñ, ꝙ
mors dẽt plenè pro
bari p testes si agitur
d maximo p̄iudicio,
& irrecuperabili,& ẽ
tex.in l.inde Nerati⁹.
in §.fi.cum l.seq.ff.ad
le.Aql.qñq; ẽt mors
de antiquo probat
per famã, vt no.Sal.ĩ
l.ea qdem.de acc.C.
& no.Bald.in l.3.vbi
plenè ponit.C.d ꝓb.
& eo mõ si agitur de
probando mortem
de longinquo, quia
tunc ꝓbatur p fãmã
publicã.vt p Bart.&
Ang.ĩ d.l.si quidẽ C.
so.ma.& p Spe.in tit.
de act.in vers.s; quid
si iste.& in ti.de not.
cri.§.3.ĩ vers.fama.&
vide plenè p Alex.in

gnabatur.hodie datur maius.& hoc ẽt vr vel
le gl.& placet Host.in d.c.ex tuæ.Io.An.ꝯcor-
dando dicit primũ dictum procedere qñ in
primo termino tacitè,vel exp̄ssè,fuit moni-
tus sub pœna priuationis ad reuersionẽ.secũ
dum dictũ procedit qñ.s.talem terminũ ha-
buit,nõ tñ sic monitus fuit p eum ,ad quem
priuatio spectat.Io.de Lig.impugnat hoc di-
ctũ Io.An.qa termini p̄fixio, cũ ordinetur ad
finem ne pp absentiam priuetur iam si habe
ret effectũ monitionis operaretur ꝯrios ef-
fectus , qa idẽ terminus esset cã priuationis,
& nõ priuationis,ꝯ l.Titio cũ morietur.ff.de
vsuf.& l.in numerationib.ff.de so.sed hæc rõ
modicũ valet fm Ant.qa terminus inq̄tum
ꝯsideratur respũ pendentiæ, bene ordinatur
ad nõ priuãdum , sed inquantum ꝯsideratur
in lapsu ordinarij pt ad priuandũ, simile not.
in c.ab excõicato.de rescr.vñ putat circa hũc
articulum Ant.ꝙ ad ꝯuincendum delictũ ne-
gligentiæ in non residendo sufficit statuitio
termini , & ipsius lapsus absq; alia monitiõe,
& multò fortius si est ꝯminatio , sed quò ad
actũ priuationis sola monitio , seu statuitio
terĩ cum lapsu non operatur hoc vt possit ad
absentiam procedi , vt qa q̄q̄ nõ residere sit
notoriũ, tñ quò ad actũ sñiæ exigitur citatio
vel monitio,& dẽt esse iudicialis qualis non
fuit illa monitio facta tpe quo habuit licen-
tiã, imò nõ putat sufficere si fuisset tunc iudi-
cialiter facta : qa non pt fieri citatio ad cãm,
cã adhuc non principiata, & anteq̄ cã proce-
dendi subsit de præsenti.ff.de iu.l.non quẽad.
& de sent.exc.Romona.§.caueant.li.6.Et hoc
sentit d.Ant.ꝙ in priuatione fienda pp absen
tiam , requiritur citatio iudicialis.Item sñia ĩ
iudicio ferenda,sed vtrunq; est falsum,& be-
ne prosequitur Old.ꝯs.130.& sequitur d.Pet.
de Anch.in c.nouit.de his q̄ fi.à præl.& inter
cætera mouetur Old.quia iura super hoc lo-
quentia tñ requirunt monitionem, non ci-
tationem.vt in c.ex parte.de ele.non resi.Itẽ
requirunt admonitionem añ spoliationem,
vt in c.ex tuæ.e.tit.non aũt sñiam.dictum tñ
principale Ant.puto verum vt non sufficiat
monitio facta tpe datæ licentiæ:quia tũc nõ
erat in mora,& sic non ꝯpetebat exercitium
respũ priuationis.vt d.§.caueant.& de of.or
Romana.§.nec pro eo.li.6.facit ff.de of.proc
l.obseruare in fi.iura.n.cõiter exigunt moni
tionem añ priuationem ad verè ꝯuincendũ
delictũ non residentiæ.sed per primã moni-
tionem,non verè ꝯuincitur cum possit deti-
neri ex aliqua ltĩma cã.arg.eorum q̄ not.in c.
extirpandæ §.qui verò de præb.ꝯclude ergò
ꝙ ẽt tunc requiritur monitio respũ priuatio
nis,& tunc procedit ista gl.& tps redeundi e-
11 rit arbitrariũ , vt dicã in seq.membro¶†Si-
verò non habuerit licentiã absentandi se, vel
habuit sine præfixione terĩ,vel ẽt cum præfi-
xione:qa non est vis,vt s̄.dixi.& tunc si scitur
vbi ẽ,dẽt citari, & tps erit arbitrarium.vt dr
in gl.& sequitur Host.iõ fm eum diuersa tpa
sunt in hoc statuta à canonib.vt denotetur
illud arbitrarium.& no.hæc dicta qa faciunt
ad multa.& puto ꝙ hoc casu non requiritur
trina monitio , sed sufficit vna ẽt extraiudi-
cialis.& facit in ar.c.inter quatuor.& c.ex par
te.& c.ex tuæ.præal.& fiat trina monitio:vt i-
bi dixi:neq; sufficit vna peremptoria ex quo
ius requirit trinam : & actus est odiosus seu
agitur de pœna imponenda:ad hoc gl.no.in
cle.j.de vi.& hon.cle.in ver.3.& quod no.Io.
And.in d.c.ex tuæ.& idem si scitur vbi est,sed
inde citari nõ pt.vt no.in d.c.ex tuæ.maximè
cũ præsumatur abesse malitiosè.ex quo tene
tur residere,& non residet iuxta not.per Inn.
in c.fi.de eo qui mit.in pos.Vnde bene debet
hoc casu sufficere citatio ad domũ facta per
ibi no.per Inn.sed humanius est vt citetur p-

sonaliter, si ꝯmodè citari pt : & hoc vr velle
* d.c.ex tuę.& cõiter alia iura illius ti.de cle.non
resi.& qñ citatio fit ad ecclesiam: quia nesci-
tur vbi est , vel ꝯmodè personaliter citari nõ
pt , debet expectari per sex menses.vt dr in d.
ca.ex tuæ.hæc sunt vera,vt requiratur moni-
tio ad priuationem mõ prædicto,nisi emana
uerit constõ synodalis seu epi, vbi mandetur
omnib.vt resideant, & priuet non residẽtes:
tunc.n.ad actum priuationis non requiritur
alia monitio, sed bene requiritur cũ vult de-
clarare illos priuatos.de hr.cum fm ll.li.6.&
hoc voluit Fed.consi.104.vbi vide qd placet.
Nam constõ epi pt adiuuare ius cõe , vt im-
ponat pœnam ipso iure vbi à iure imposita
non est de ꝯstit.c.2.li.6.& quod no.Io.An.in
fi.de of.Archipres.& procedũt qñ matrimo-
nium spũale est iam ꝯctum per ꝯfirmationẽ.
Si verò adhuc non est obtenta : tunc.n. ex-
pectatur fm quod dr in c.q̄ sit.& in c.cupien-
tes.de elect.li.6.aliàs priuatur ipso iure: vt ibi
dr.Et prædicta vera sunt , qñ agitur rõne so-
lius absentiæ.Si verò opponitur ꝯ formã ele-
ctionis.vel ꝯfirmationis,& obiicitur de indi
gnitate electi , seu confirmati distingue , qd
aut pt citari,quia scitur vbi est,& serua quod
hr in princ.huius §.& hodie in c.j.de ele.li.6.
aut abest sine cõtumacia:& de mente Inn.vr
per istum tex.ꝙ si opponitur ꝯ electum,ꝙ ex
pectetur tñ tps intra quod debet petere ꝯfir
mationem.& si ꝯ ꝯfirmatum , tunc per illud
tps intra,quod debet petere cõsecrationem,
& ratio est,quia aut intra istud tempus venit,
& quilibet pt obiicere.aut non venit, & erit
priuatus, vel priuabitur fm ꝙ iura disponũt.
ad hoc c.cum in cunctis.de ele.& c.2.de trãsl.
epi.& hodie vide, ꝙ hr in c.j.de ele.lib.6.& c.
fi.eo.tit.& li.per hoc habes collectam, & de-
claratam totam istam mãm.Sed si q̄ris , quis
possit facere istam monitionem,& priuatio-
nem , dic vt no.in ca.relatum.& ca.ex tuæ.de
cle.non resi.dixi plenè in rep.c.si quis ꝯ cleri-
cum.de for.ꝯpet.¶Vltimo inquantum gl.di-
cit, ꝙ accusatori absenti est præfigendus ter-
minus arbitrio iudicis.Adde hodie ꝙ hr in c.
j.& c.fi.de ele.li.6.¶Venio ad gl.in ver.si aũt.
& ꝙ dr hic non procedit cum agitur de matrimonio ꝯ absentẽ nõ
contumacem donec præsumitur verosimiliter de eius morte.Quę
ro qñ verisimiliter præsumitur.gl.resp.ꝙ per famam &c.Postea op
ponit de c.in præsentia.ĩ.de spon.vbi requiritur certitudo de mor-
te.glo.respond.ꝙ per hmõi violentas præsumptiones satis habetur
12 certitudo de morte.¶†Et hic not.ꝙ probatio per violentas p̄sum-
ptiones dicitur certa.facit l.licet. ff.de legat.j. vbi dicitur euidens,
a quod constat per coniecturas.[a] Ego tamen quo ad casum nostrũ
puto aliter dicẽdum,& distinguo sic, ꝙ aut quæritur de morte quò
ad dispositionem huius capituli , & tunc satis probatur mors per
huiusmodi præsumptiones,cum non agitur hic de maximo prę iu-
dicio:quia probandum est impedimentum in iudicio,sed facit prę
iudicium eo solo,quia proceditur in absentia partis.& pro hoc,qa
iste tex.non requirit verissimam probationem de morte , sed tan-
tum quia verisimiliter præsumitur de morte.aut quæritur de mor-
te quò ad dispositionem cap.in præsentia.vt alter possit contrahe-
re post mortem alterius,& tunc quicquid dicat authẽ.alleg.in glo.
requiritur certa,& vera probatio de morte,quia agitur de maximo
præiudicio.& sic procedat cap.in præsentia.& pro hac distinctione
facit theorica Barto.in l.2.ff.quemad.testa.aper.vbi inter cætera di-
b cit, ꝙ vbi agitur de maximo præiudicio mors[b] est verè & certitudi
c naliter probanda , [c] nec sufficit probatio illius aut.sed vbi agitur de
magno sed non de tanto sufficit probatio illius authen.Sed vt dixit
cum de iure canonico non fiat diuortium:& ne violetur tantum sa
cramentum non debet alter coniugum procedere ad alia vota ni-
si prius habeat veras probationes de morte.Glo.in versi.citari non
potest.ponit in fi.veritatem.& dic,vt dicam post gl.an & quando ge
neraliter est necesse quòd quis citetur personaliter , vel sufficiat ci-
tatio ad domum,dicam in c.causam.de dol.& contu.& in ca.fin.qui
ma.accu.poss.Opp.& videtur, ꝙ imò possit procedi in absentia con
tumacis etiam non verè contumacis.vt in c.perlatum.qui fi.sint leg.&
13 in c.j.qui ma.ac.poss.¶†Gl.in ver.præiudicari.dat duas solutiones,
& secunda melior, ꝙ si coniunx est absens culpa sua , vt in casu ca.j.
tunc proceditur in absentia.secus si sine culpa,vt hic , vel fm Host.

ꝯs.24.& 98.in 4.par.
ꝯsi.& adde ẽt ꝙ si aga
tur de leui p̄iudicio,
mors põt probari p
iur̃m : vt per Bart.&
doct.ĩ d.§ si dubitet.
& vide ẽt gl.& Bar.in
d.l.si quidẽ.vbi hoc
idẽ tenent.tñ Bal.ibi
dicit hoc esse verum
si cũ iurõ concurrat
vnus testis,al's nõ.Et
adde,ꝙ mors probat
eo ipso ꝙ ꝓbatur , ꝙ
quis intrauit mare,
vl' ciuitatẽ pestiferã,
vel magnũ exercitũ,
vel per lapsum quin
quennij postq̄ venit
nouũ de morte, & il
lo toto tpe ñ fuit am
plius visus, vt no.vo
luit Bart.in tra.de te-
sti.in vers.mortuum
hoĩem.& in l.fi.ff.de
infa.& p Ale.in d.ꝯs.
24.& p Bart.in l.fi.C.
de edi.di.& vide Bal.
in l.ꝯuenticulã.in fi.
C.de epi.& cle.qui di
xit,ꝙ probatur mor
tuus , eo ꝙ quis fuit
portat⁹ seu visus por
tari ad sepulturã Et
deniq; adde eo ipso
ꝙ probetur testm̃ ali
cuius fuisse publica-
tũ post mortẽ testã-
tis, & illud esse apud
hrdem scriptum nõ
est amplius ab hrde
probanda mors, vt
sin.voluit Bar.quem
sequit Sali.& Ale.in
d.l.fina.C.de edi.di.

Universidad de Deusto Biblioteca

Sebast. Sapia.
a ¶ Malitiosa. Ex hoc hẽs pulchrã declaratione ad illud, ꝙ dr ꝙ ille ꝑsumitur ĩ dolo q̃ ñ facit, ꝙ tenet facere, vt si abest q̃ñ tenet facere residentiã. l. dol⁹. ff. mã. cũ si. vt nõ procedat q̃ñ à principio fuit iusta cã. vide Ale. ad hæc in l. in actionib. ff. de in lit. iur.
Sebast. Sapia.
b ¶ Duę sunt cãę. vide Dec. ĩ c. cũ cessante. vers. quarta conclõ ĩ. de appell. vbi Abb. meminit d hoc tex.
Zacharias.
c ¶ Sine lite ꝯtestata recipi. Adde de hoc plenis. per Lanf. in c. q̃m contra. §. testiũ depositiones. ver. q̃go itaque. ĩ. de prob.
Ant. Fran.
¶ Circa hoc an testes possint recipi li. nõ ꝯt. dicas rñ, ꝙ nõ. vt p Spe. latè in tit. de testi. §. nũc tractem⁹. & in ti. de rec. iu. in §. 5. & in ti. de li. ꝯt. in §. q̃ñ aũt. in vers. & no. vbi plenè ponit q̃õ intelligatur ista rña, q̃ intelligit verã nisi in casib. ĩ quib. de plano cognoscit vt per Inn. fin. in c. olim. de ac. & p Lãf. in rep. cle. sepe. in ver. de plano. de ver. si. itẽ nisi examinarẽtur ad perpetuã rei memoriã. qđ q̃ñ fit ple. trac. in aut. si qs. C. de test. in c. significauit. e. ti. & ĩ c. q̃m frequẽter. vt lit. nõ ꝯt. & eodẽ mõ di cas in causis decimã lib. vsurariis, & mrĩmonialib. in quibus possũt examinari testes ẽt lit. nõ ꝯte. vt p Inn. ĩ d. c. q̃m frequẽter. in gl. in ver. ꝓcedendũ. vbi ponit ẽt alias fall. vt lit. nõ ꝯt. vbi ẽt per Ioã. An. & doc. cõiter. & p Alb. de Ros. in d. aut. si qs. & p Ang. ĩ aut. d test. in §. fi. & in l. fi. in § illud. de temp. appella.
Sebast. Sap.
d ¶ Memoriã. Q̃ñ testes recipiũtur ad æternã rei memoriã, qđ fieri debeat. vide Fel. post. Abb. in cap. Albe. de testi. vbi ponunt, an debeat aliquis citari, & nunqđ dicta eorum sint publicanda, ponit Feli. post gl. in c. significauit. in ver. in gl. fi. eo.

aliter incontinenti data absentia non ꝑt procedi vt hic, sed elapso anno poterit procedi ꝯ talem ex cã adhibita diligentia: de qua in præal. c. prælatum. ꝙ innuit ista litera ſm eũ, vt ibi, de facili, vel in breui &c. Inno. in c. fi. de eo qui mit. in poss. dicit ꝙ in c. perlatum. & c. j. allegat. maritus erat malitiosè absens, quod præsumebatur quia tenebatur adesse cum vxore, & nõ erat, ideò sufficit citatio ad domũ etiam ad ea, quæ sunt grauis præiudicij. Ant. sequitur vltimam solutionem huius gl. quia sufficit culpabilis absentia, maximè quando trahit originem à dolo, vl' delicto ne delictũ præstet immunitatem, & in dubio si aliquid non apparet, præsumitur absentia malitiosa si mulier nescit vbi sit, sicut dicit Inn. in d. ca. fi. & in ca. ex tuæ. de cle. non resid. & aduerte, quia primo iste tex. apertè reprobat sol. Host. quia tex. apertissimè dicit coniugem expectãdum donec de ipsius obitu verisimiliter pręsumatur. & H st. non videtur hoc considerasse qui dixit post annum procedendum. Sed contra dictum Inn. & Ant. vt ex sola absentia præsumatur malitia, quæ sufficit ad procedẽdum ꝯ absentem. facit multum iste text. hic enim non constabat, quod ex legitima causa absentasset se, imò Papa vtitur ver. forsan. & sic præsumitur quò ad præcludendum facultatem procedendi pro absente, vt detineatur necessario, vel iusto impedimento, & nõ malitia. Ego puto sic dicendum, quod aut alter coniugum est absens malitiosè, & hoc cõstat, & tunc in dubio potest procedi contra eum, vt hic, & hoc volunt omnes aut nõ malitiosè sed culpa sua, vt in casu ca. j. qui ma. ac. pos. in simili. & hoc constat, & idem vt possit procedi ꝯ eum. primo tamen diligenter dẽt inquiri si reperiri potest. vt ibi, vnde sufficit sola absentia culposa, licet non malitiosa. & hoc voluit gl. ista. & bene. & facit iste tex. à cõtrario ibi, cum sine culpa. & tenet etiam Hos. per text. in hoc ver. nec ob. sequens litera dũ dicit malitiosè &c. qa debet suppleri nec culposè, vt patet per præcedentia, & per dictum c. j. Aut est absẽs, sed nescitur an teneatur sua culpa, an malitia, an legitimo impedimento: & tunc aut se absentauit nec de aliqua iusta cã absentationis apparet, & debet præsumi, ꝙ malitiosè, vt dixit Inn. sed quia non sumus de hoc certi, debet fieri diligẽs inquisitio antequam procedatur: & sic procedat c. perlatũ. Aut absentauit se à principio ex cã legitima,
a vel voluntaria non tamen malitiosa, [a] vel culposa, vt quia iuit ad visitandum amicũ suum, vel quia iuit ad nundinas, & non reuertitur nescitur vbi est: & tunc quia habuit principiũ sine culpa debet ꝑsumi, ꝙ detineatur aliquo impedimento iusto, & non debet procedi ꝯ eum nisi verisimiliter ꝑsumatur de eius morte, & hũc puto verum esse intellectum huius §. j. hoc colligitur ex prin. ver. si verò aliter absens fuerit & quasi dicat nõ culposè, sed malitiosè, hoc etiam clarè innuit litera in hoc ver. dum assertiuè dicit cum sine culpa sit absens &c. Si enim non apparet de legitimo impedimento in principio, nõ posset dici eum absentem sine culpa cum teneatur adesse, & residere cum vxore. vt dicit Inno. nec obst. si text. vtatur ver. forsan. ꝙ illud refertur ad impedimentum quo poterat nunc detineri, qa de præsenti nõ sumus certi, sed de principio satis erat certum, quod sine culpa se absentauerat, & per hoc tollitur omnis contrarietas, v d tur ipsa veritas. & nor. bene, quia aperitur intellectus omnium istorum. c. hæc procedunt. vbi agitur cõtra absentem matrimonio iam contracto, si est matrimonium contrahendum, & præsens conqueritur ratione absentiæ alterius. dic vt le. & not. in c. illis. de spon. ¶ Opp. post gl. vlt. & videtur, ꝙ sicut proceditur contra contu. lit. non conte. ita contra non contumacem debeat procedi: nam eam procedẽdi est periculum fornicationis: vt patet in tex. quæ causa subest cessante contumacia. ergò idem ius seruandum. vt in cap. cum dilecta. de confir. vti. vel inut. & in c. translato. de constit. Sol. secundum Host. non solum timor est causa illius dispositionis, sed etiam culpa rei contumacis. ista duo coniuncta operantur hanc specialitatem. ¶ Not. er-
b gò bene ex hac gl. & tex. ꝙ quando duæ sunt causæ [b] alicuius dispositionis, oportet vt habeat locum dispositio; ꝙ concurrat vtraque causa, secus si tantum altera adest. ad hoc. institu. de nup. §. affinitatis. potest tamen ille tex. adduci in contrariam sententiam: quia cessante vna causa non cessat effectus dispositionis, sed manet vigor alterius causæ. & dicit quod procedit ille tex. quando quælibet causa erat per se sufficiens, & finalis. text. verò iste procedit quando quælibet per se non sufficit, sed oportet ꝙ vtraq; simul ꝯcurrat. quod no.

titu. de testibus. & ibi etiam tangitur: an ꝯ illos possit opponi.

1 *Testes possunt examinari, & publicari lite non contest. ad perpetuam rei memoriam, vel per viam inquisitionis de qua hic. 3.*
2 *Iudex potest ex officio procedere super re ecclesiæ ab alio detenta vel malè alienata.*
4 *Litis contestatio quo casu fit in inquisitionibus.*

1 Sunt & alii. ¶ † Hic excipiuntur alij duo casus à regula, & potest sic summari ad perpetuam rei memoriam, vel cum agitur per viam inquisitionis possunt testes sine lit. conte.
c recipi: [c] & etiam publicari. & non diuiditur. ¶ No. primò ꝙ generaliter excipitur casus, quando imminet excessuum inquisitio, qualitercunq; ergò inquiratur de excessib. habet locum dispositio huius §. ideò dicit hic Inn. not. quod sub hoc nomine excessuum comprehendit inquisitionem, quæ fit super iuribus alicuius ecclesiæ, quæ malè occupata, vel detenta dicuntur. ĩ. de testa. ca. cum olim. 2. q. 7. quapropter. & c. seq. & ĩ. de simo. licet Heli. & c. qualiter & quando.
2 † No. ergò iudicem inferiorem posse procedere ex officio super iurib. ecclesiæ quæ dicuntur malè detenta, vel alienata, & sic limita, &
3 restringe dictum Inn. in c. ad nostram. 2. de iureiu. ¶ † Not. secundò. ꝙ quando testes recipiuntur ex parte rei ad perpetuam rei memoriam, possunt etiam incontinenti publicari, & recipiuntur indiffe-
4 renter omnes, de quo hic dicitur. ¶ † Opp. & videtur ꝙ in causa inquisitionis lis sit contestanda, vt in c. cum dilectus. de pur. ca. & in c. cum I. & A. de re iud. Sol. vt dicit gl. puto metu contrarij intelligendum istum tex. cum is contra quem fit inquisitio est absens per cõtumaciam. quasi velit, quòd si esset præsens fieret contestatio. Host. dicit, quòd si nemine impetrante inquiritur de excessibus alicuius absentis per contumaciam, planum est quod hic dicitur, scilicet ꝙ non est fienda lit. contesta. secus si per modum querelæ impetretur inquisitio: & remittit ad not. ĩ. de pur. ca. cum dilectus. §. dictus verò. ¶ No. & pondera hæc verba. Host. enim sentit quòd cum aliquis est principalis in inquisitione, non potest procedi etiam contra absentem lite non contest cuius contrarium sentit glo. hic. Inn. in c. cum olim. simpliciter dicit, quòd si est promotor inquisitionis, fit li. cõt. secus si ex officio, vel cum generaliter proceditur super crimine, maximè, quando agitur aliquo iure alicui dando, vel accrescendo. Specul. latè prosequitur in titul. de inquisitione. §. nunc tractemus. versicu. si igitur. & recitatis opinionibus concordat, distinguendo quòd in generali inquisitione siue adsit prosequutor siue non fit li. contestat. sic loquitur de re iudic. capi. cum I. & A. In speciali si non est prosequutor inquisitionis nulla fit contestat. vt hic fit tamẽ quędam contestat. quæ est inter famam, & responsionem factam traditis capitulis secundum formam cap. qualiter. §. debet. ĩ. de accu. si sit instigator seu prosecutor: si sit enim assistens, vel positus per iudicem, vt eum iuuet, non est cum eo lis contest. Si verò sit prosequutor specialis impetrans, & assumens telam inquisitionis, cum isto est lis contestanda. Et hoc etiam voluit Gofr. in cap. cum clamor. de testib. Sed aduerte, quia Spec. specificè non attingit dubium quid vbi est specialis prosequutor, & promotor inquisitionis, & reus est absens: ego puto istam glo. tunc bene dicere, vt sine contestatione possit procedi. & idem tenet gl. in ca. cum I. & A. & sentiunt Petr. & Abb. ibi moueor, quia etiam vbi est specialis promotor nihil petitur à parte, sed tantum committitur iudici, vt illum puniat vnde licet sit fienda quædam contestat. quando est præsens: secus quando est absens per contumaciam. simile. in ca. per tuas. de app. Item facit dictus §. debet. qui indistinctè permittit inquisitionem procedere quando reus per contumaciam se absentat. & maximè hoc est tenendum de iure canonico secũdum quod mitius punitur reus per modum inquisitionis, nec in pœna imponenda fit distinctio an sit prosequutor, vel non. all. ad prædicta text. expressum ſm lect. quam ibi declaro in c. veritatis. ĩ. de dol. & contuma. ¶ Gl. 2. ponit quando
d habet locum receptio testium ad perpetuam rei memoriam, [d] & ponit quasdam drĩas inter hanc receptionem, & illam de qua s. c. c. j. in prin. & vltra gl. dicit Host. ꝙ hic loquitur in actore, ibi in reo. Ro. diuer-

diuersitatis est duplex prima, quia reus est fauorabilior. de proba. ex literis. Item quia est in potestate actoris agere non èconuerso. C. de temp. in integr. restit. l. petendæ. & ponit alias differentias: tetigi supra in prin. & dicam plenissimè de solennitate adhibenda in hac receptione, & quando habeat locum. c. Albericus. & c. significauit. ĩ. de testi. dic ergo vt ibi dicam.

1 *Reus conuentus reali siue mixta siue in rem scripta. 10 52 si est contumax, mittitur actor in possessionem rei petitæ, quæ tamẽ recuperatur à reo, vt hic dicitur: & ad quid auditur reus. 3. sed si missio est facta ex alia causa, non auditur reus nisi satisfecerit. 4.*
Reus conuentus personali, si est contumax, subuenitur actori secundum distinctionem positam hic.
2 *Clericus conuentus non tenetur regulariter præstare cautionem de iudicio sisti, nisi propter eius contumaciam sit deuentum ad possessionem rerum suarum, etiam si possidet mobilia.*
Possidens immobilia quo casu tenetur satisdare de iudicio sisti.
5 *Missus in possessionem propter contumaciam rei realiter conuenti, non facit fructus suos intra annum, nisi ex magna contumacia. 17.*
6 *Rei vendicatio datur etiam contra simplicem detentorem, qui liberatur nominando dominum in iudicio.*
7 *Absens contumax conuentus personali, quomodo punitur.*
8 *Iudex an possit mittere actorem in possessionem, & reum contumacem alia pœna mulctare.*
9 *Litis contes potest fieri iubente iudice ne partes discedant antequam lis contestetur, & si vna pars discedit mulctatur: & alia mittitur in possessionem.*
10 *Reus conuentus hypothecaria, & contumax, an sit idem, vt est quando conuenitur reali vel personali, ad effectus de quibus hic.*
11 *Missus in possessionem in reali post annum est incommutabilis possessor, sed in personali tunc si interueniat post decretum. 14. 16. vbi ponitur ratio diuersitatis. 20. 21. 42.*
12 *Creditor non agit hypotecaria aduersus tertium possessorem, nisi excusso principali debitore.*
13 *Missus in possessionem rei hypotecariæ excludit reum volentem comparere intra annum si missus vult probare incontinenti de iure suo.*
14 *Missus in possessionem causa rei seruandæ, quomodo tædio afficit reum.*
15 *Sequestratio quia regulariter est prohibita: non solet fieri, nisi vbi est euidens timor.*
16 *Secundum decretum non requiritur, quando quis est missus in possessionem ex reali.*
17 *Consuetudo, quòd fructus non computentur in sortem, vel quod missus ex primo decreto lucretur fructus, non valet.*
18 *Cautio quæ datur à reo reuertente, intra annum vt hic dicitur, debet esse sufficiens, nec sufficit iuratoria, nisi in subsidium.*
19 *Expensæ quæ restituuntur propter contumaciam: an statim debeant restitui vel expectato aliquo tempore.*
22 *Nominatio facta in iudicio de domino, habet locum etiam si sit petita res mobilis.*
Forum quis sortitur ratione rei mobilis, vel immobilis alibi sitæ.
23 *Nominatio an possit fieri in iudicio de domino, si nominatus hẽt aliquod ius in re.*
24 *Nominatio debet fieri ante litem contestatam.*
Exceptio declinatoria opponitur ante litem contestatam.
25 *Nominatio si non est facta in iudicio valet processus, contra illum qui non nominauit, non contra dominum.*
26 *Iuramentum in litem procedit quando doloso non restituitur res, vel quando dolo non possidetur, & potest excedere valorem rei.*
27 *Nominatio per quem debet notificari nominato.*
28 *Clericus nominatus in iudicio seculari à laico an possit declinare forum.*
29 *Quasi, tanquam, istæ dictiones denotant improprietatem, sunt tamen aliquando expressiuè veritatis.*
30 *Quasi contestatio litis quos effectus operatur.*
31 *Reo existente contumace: an actor sine alia cognitione sit mittendus in possessionem.*
32 *Nominans aliquem in iudicio non iurat de calumnia.*
33 *Reus si propter eius contumaciam, amisit possessionem post annum auditur super proprietate intra tempus, de quo hic.*
34 *Iudex ordinarius potest commutare pœnas, delegatus verò non.*
35 *Mittendus in possessionem ex personali non debet capere omnia bona, sed pro quantitate debiti.*
36 *Missus ex personali ex primo decreto: an admittat reum venientem non restituta prius re in quam fuit missus.*
37 *Secundum decretum interponitur post annum, nec auditur reus vlterius transacto anno. dic plenè in nu. 40.*
38 *Missus ex primo decreto, nec post annum facit fructus suos, nec releuat ab onere probandi, sed requiritur secundum decretum. 40.*
39 *Secundum decretum non debet interponi, nisi iudici constet de debito.*
41 *Secundum decretum quando interponitur, & quomodo. 46.*
43 *Iudex potest ex causa abbreuiare tempus à iure statutum.*
44 *Creditor non præscribit ius offerendi quod habet debitor pignus.*
Pignus possidetur per creditorem ad omnes effectus præterquã ad præscribendum.
45 *Missio in possessionem an fiat sine trina peremptoria citatione.*
Comminatio iudicis de procedendo ad vlteriora habet vim peremptorij.
47 *Annus qui datur reo comparenti: an incipit currere à tempore missionis: an à tempore decreti interpositi.*
48 *Reus contra quem est facta missio: potest compelli vt intra annum recuperet possessionem.*
Missio si est facta contra plures, non auditur vnus volens recuperare pro rata sua.
49 *Nominans aliquem in iudicio, an debeat probare se possidere nomine nominati.*
Dispositio l. fi. ff. de rei ven. habet locum etiam in eo qui negat se suo nomine possidere. & conuincatur de mendacio.
50 *Nominatio an habeat locum in iuribus incorporalibus.*
51 *Nominatio habet locum etiam quando agitur possessorio.*
53 *Similitudo sufficit quod sit in ratione, licet in facto sit diuersitas ad hoc vt cõprehendatur sub expresso casu.*
55 *Procurator ad negotiandum siue ad causas, an possit dominum nominare.*
56 *Statutum, quòd in damno dato stetur iuramento domini possessionis de quo domino intelligitur, an possessionis vel proprietatis.*
Statuta intelliguntur impropriè quando non possunt intelligi propriè.

In aliis. Iste §. vsque ad fi. diuiditur principaliter in tres partes. nam in prima parte ponit modum procedendi contra reum absentem contumaciter cũ agitur reali, & possidet rem petitam nomine proprio. In secunda ibi: quod si cum conuentus possidet nomine alieno. in tertia ibi: si autẽ cum agit personali: vel diuide melius & principalius in duas partes. In prima ponit modũ procedendi cum agitur reali. In secunda cum agitur personali ibi: sinautem. Prima diuidit in duas. nam primo ponit cum reus possidet nomine proprio. secundo cum nomine alieno, & nominat dominum in iudicio. secũda ibi: quòd si nomine &c. tertia ibi: si autem agitur personali, & loquitur totus iste text. vsque ad fi. iuxta regula secundum quam lit. nõ contesta. non debet procedi ad sententiam, vel ad receptionem testium: ideo dicit in aliis verò casibus &c. quia supra prosecutus est compilator: quod fiendum quando potest procedi lit. non contest. & hoc dicit in sum.
1 ¶ † Si reus lit. non contest est contumax. & agitur reali mittitur actor in possessionem rei petitæ, causa custodiæ: quam tamen recuperat reus veniẽs intra annum si offerat cautionem de stando iuri, & restituat expensas: post annum verò his non seruatis non auditur nisi super proprietate: sed si conuenitur reali qui nomine alieno possidet nominabit dominum in iudicio: & statuetur sibi terminus intra quem faciet dominum comparere qui si intra terminum non venerit, iudex illum citabit quo adhuc non veniente iudex mittet actorem in possessionem veram. si verò reus contumax conuenitur actione personali mittetur actor in possessionem bonorũ ipsius rei pro modo debiti declarati, & primo mobilium, secundo immobilium, si mobilia non existant: vel excommunicabitur reus. hoc dicit vsque ad fin. & legam simul totum text. vsque ad fi. cum enim se semper continuet non videtur capere congruam diuisio-
2 nem. ¶ † Not. 1. quod etiam clericus recuperans possessionem conditionalem tenetur præstare cautionem de iudicio sisti hic enim text. loquitur generaliter, & principaliter cle-
a ricos comprehendere debet [a] argu. s. c. 1. de constit. & expresius probatur in capit. 1. & 2. ĩ. de eo qui mittit. in possessi. Et ex hoc dico text. limitandum. in authen. de sanct. episcop. § si quis autem pro pecuniaria. qui simpliciter dicit clericum conuentum non teneri ad præstandum cautionem de iudicio sisti: & idem not. glos. in l. cum clericis. C. de episcop. & cler. & Specu. in tit. de satis. §. 1. vt procedat

a ¶ Cõprehendere debet. Tu pondera, qa in priũ est gl. in arg. ad l. decurionib. C. de silen. li. 12. ex q̃ gl. dat doctrina, vbi priuilegium emanauit in specie pro aliquib. in fauorem corũ non tollit p clãm gñalẽ derogatoriã, cũ ergò clerici sint priuilegiati ĩ specie: in hoc ergo nõ tollitur per gñalitatem huius literæ. vide q̃ remisi ad Bar. in d. l. decurionibus. And. Barba.
Ant. Franc.
¶ Circa istam mãm de clã generali non obstantib. & c. dicas, ꝙ gñaliter nõ operat q̃ñ plura obstant nisi dicatur spãliter non obstante tali & tali, vt voluit Bal. in l. 1. C. de fur. & in l. 1. C. de ser. & hẽ p Bal. in aut. nauigia C. de fur. & per Pa. de Cas. in l. humanum. in 1. no. C. de legi. & latè per eum in l. si C. si ꝯ ius vel vti. pub. & ad de ꝙ clã gñalis non obstãtib. sufficit, q̃ñ rescriptum ꝯriũ vel priuilegium respicit solum ius principis: sed si læderetur ius tertij, nõ sufficeret: qa requireretur specialis clã ſm Bald. in auth. hoc inter liberos. C. de testa. & an hæc clausula generalis tollat ius commune, vt legem contrariam rescripto impetrato. vide Pa. de Ca. in cons. 53. & an tollat priuilegia habentia clausulam derogatoriam vide eũdem in d. cons. & in cons. 232. & an talis clausula intelligatur de priuilegio clauso in corpore iuris, vl' nõ: vide Bar. ĩ l. 2. in §. legatis. in fi. de iud. vbi dicit ꝙ tollit priuilegium spãle: non aũt priuilegiũ iuris cõis. & vide Pau. de Cast. in l. j. ff. de leg. & Bar. in extrauag. ad reprimen. in ver. non obstantib. & in auth. qua in prouincia. C. quando de crim. agi opor. & de huiusmodi clausula non obstãre quid operetur, vide etiam p d. Car. in cle. 1. in fi. de iure patro. & per Alex. in ꝯs. 27. in 1. parte cõsi. nisi

Universidad de Deusto Biblioteca

Et adde ꝙ iſta clauſula non obſtantib. conceſſionib⁹ ɔtriis gn̄aliter prolata nō tollit bn̄ficium alicui cōceſſum ex gratia cā miſerationis, ſm In.ſing.in c.ſignificantib.de off.dele. niſi ď tali priuilegio eſſet facta mētio ſpālis,& expreſſa:vt per Ro.in l.ſi verò in §.de viro ff.ſolu.ma.& & per Pau.de Ca.in d ɔſ.53.& p Fede.de Se.in ɔſ.227.& per. Ale.in cōſ.103.in 2. parte coſil.

a ¶ Immutatum.Tu pondera qa iura immutantur in reo ergò,& in actore per a id ꝙ voluit gl.in c.2. de confeſſis lib.6.

Sebaſt.Sap.

b ¶ Nimia cōtumacia.Vide Bal.in l.cōſentaneum C.qūo,& qn̄ iu.Inn.in c.dilecto.de ver.ſi Spec.& Io.An.in ad.in ti.de primo decr.§.reſtat. ver.hoc āt no.& ibi declarať quæ ſit nimia contumacia.

Sebaſt.Sap.

c ¶ Actio in rē.Quæ ſint actiones reales,& q̄ pſonales.q̄ mixte.& q̄ in rē ſcripte tradit pulchrè Iaſ.in §.omniū.inſt.de act.

niſi per eius contumaciā ſi deuentum ad miſſionem in poſſeſſionem.tunc enim quia iam orta eſt præſumptio cōtra eum.ar.in regula, ſemel malus.de reg.iur.li.6.ipſam præſtare tenetur.vt hic.& s̄.in iurib.alleg.& nil mirum. Nam hoc caſu etiam laicus poſſidens immobilia tenetur ipſam præſtare propter preſumptionem quæ eſt contra eum,vt eſt tex.no.in aut.& qui iurat.C.de bo.auth.iud.poſ.& gl.in auth.de exhi.& introdu.re.§.ſi verò.qui alias ceſſante contumacia non tenetur.vt l.ſciendum ff.qui ſatiſd.cog.ſecundum vnum intellectum.Et vide quod no.gl.3.q.3.induciæ.offeratur:ex hoc etiam dico,& ex iurib.s̄.alleg. ꝙ ſiue clericus poſſideat immobilia ſiue nō. tenetur ad hanc cautionem: quod etiam tenet hic.Abb.allegans c.1.de ſeq.poſ.& fru.Si verò clericus eſt actor nunquid tenetur præſtare cautionem de proſequenda lite,& ſatiſfactione expenſarum in caſu quo ſuccubuerit iuxta formam auth.generaliter.C.de epiſ.& cle.gl.ibi tenet ꝙ ſic,quia ius antiquum nō reperitur immutatum [a] quando eſt actor,qđ no.& hanc cautionem præſtat actor etiam ſi poſſideat immobilia,qa iura hoc caſu loquūtur indiſtinctè.vt no.Cy.in d.aut.generaliter. Iſtæ tamen cautiones ex parte actoris,& rei præter iſtam de qua in text.no.non præſtanť hodie de conſuetudine:vt no.gl.inſt.de ſatiſ.§.ſed hodie.& per illam gl.dicit Bart.in d.aut. generaliter,qđ cum in facto verteretur non
3 potuit obtinere. ¶ †No.2.reum audiendum volentem recuperare poſſeſſionem intra annum eo præſtante cautionē ad expenſarum ſatiſfactionem,hoc reſtringe ad hūc caſum tantum quando facta fuit miſſio,qa non venit ad defendendum.ſatis.n.ſatiſfacit cauſæ miſſionis hanc cautionem,de ſtādo iuri,præ-
4 ſtando.ar.in c.ex parte.1.j.de ver.ſig.¶ †Si verò miſſio fuiſſet facta ob aliam cauſam: puta quia nō ſoluebat vel nolebat ſententiā mandare executioni,vel ob aliam cauſam manifeſtam tunc nō audietur volens recuperare niſi prius ſatisfaceret,& adimpleret id propter ꝙ facta fuit miſſio,vt videtur tex.in ſimili in d.c.ex parte.& in l.ſi pecuniæ.vt in poſ.le.& in l.ſi finita.§.ſi quis damni.cum l.ſeq.ff.de dā.infe.tenet Bar.in d.l.ſi finita.§.Iulianus.& in l.cōſentaneum.C.qūo,& qn̄ iud.& in addit.Spe.§.reſtat.ver.generaliter autem.ad fi.ꝙ no. Et cui ſit præſtanda iſta cautio de qua in tex.an iudici an parti.vide per Inn.in c.1.de eo qui mit.in poſ.vbi dicit ꝙ parti,ſecundo iudici parte abſente.& dic vt ibi.¶ No.3.ꝙ hic dicitur tantum actorē mittendum in poſſeſſionem & reum non audiendum volentem recuperare niſi congrua expenſarum ſatiſdatione præſtita,&c.nō enim dicit quod iudex tempore miſſionis condemnet etiam in expēſis. An autem poſſit iudex ſimul mittere in poſſeſſionem,& condemnare in expenſis.dic quod ſic,quia tendunt ad diuerſa.ad hoc c.3.de eo qui mit.in poſ.& c.accedens.1.& ꝙ ibi dixi.s̄.e.ti.Io.de Lig.tenet in c.2.de do.& contu.¶ No.4.effectum huius miſſionis in poſſeſſionem,nam intra annum conſtituit miſſum cuſtodem tantum,poſt annum vero conſtituit eum verum poſſeſſorem,& incommutabilem,& reo tantum abſenti reſeruatur ius ſuper proprietate ſic,qđ habebat,& ſic efficitur de reo petitor,& perdit poſſeſſionē & ipſi⁹ commodum quod maximum eſt,vt in c.ex literis.de proba.inſti.de
5 interdi.§.commodum.& in c.ſæpe.de reſti.ſpo.¶ †Et ex hoc concludo & infero:quòd ante lapſum anni cum miſſus ſit tantum cuſtos non facit fructus ſuos,ſed tenetur eos reſtituere reo intra annum comparēti,poſt annum verò cum ſit verus poſſeſſor facit eos ſuos, nec tenetur eos reſtituere,& quod dixi intra annum non facit fru-
b ctus ſuos.intellige,niſi ex maxima contumacia [b] rei,iudex hoc decreuit in ipſa miſſione: quod poteſt,vt eſt tex.ſing.in l.Fulcinius.§.
6 fi.ff.ex qui.cau.in poſ.eat.& ibi Bar.& j.aliqua tangā.¶ †No.in ver. ꝙ ſi.quod licet ɔ ſimplicem detentorem detur rei vendicatio,vt in l.officium.de rei vend.& no.in c.examinata.de iud.tamen detentor poteſt vitiare iudicium dominum nominando,vt hic,& ſic intellige Inn.in d.c.examinata.¶ No.quatuor requiſita ad hoc,vt detur actori vera poſſeſſio.cum reus ɔuētus nominat dn̄m in iudicio. primo enim reqritur dicta noīatio.ſcđo ꝙ ſtatuatur.terminus nominati intra quē facit venire abſentē.tertiò,ꝙ eo ſic nō veniente citetur abſēs legitimis edictis.quarto qa cā prius ſummariè exami
7 netur.¶ †No.in ver.ſi aūt duo remedia prodita ɔ abſentem contumaciter ɔuentum actione perſonali.Vnum,ꝙ fiat miſſio in poſſeſſionem ꝓ modo debiti declarati,non aūt debet fieri in oīa bona ꝓut olim fiebat,ſed iuxta qualitatem debiti,vt in aut.& qui iurat.C.de bo.aut.in poſ.& in hac miſſione ſeruādus eſt ordo,vt fiat primo miſſio in bona mobilia.& eis nō extantib.in immobilia.& ſi iſta nō extant vel non ſufficiant,dic ꝙ fiat in iura ſeu noīa debitorum.arg.in l.à diuo Pio.in pr.ff.de re iud.& no.Inn.in c.1.de eo q mit.in poſ. vbi ponit practicam ſeruandam qn̄ fit miſſio in iſtis noīb.debitorū. dic vt ibi diceť,& eſt iſte tex apertus ɔ gl.iuris ciuilis,in aut.de exhi.re.in ver.rerū.quæ dicit,ꝙ iſte ordo nō ſeruatur in iſtis miſſionib. & vide per Bart.in l.1.alias.2.C.qn̄ fi.vel pri.Scđm remedium principale eſt,vt reus excōiceť & ſic vt indicatur mulcta:& hoc eſt gn̄ale ad oēm ɔtumaciam,vt l.vna.ff.ſi quis ius di.& l.2.ff.ſi qs in ius vo.& in c.de cauſis.de of.del.Tertium remedium colligitur ex d.l.conſentaneū.iūcta ibi gl.no.vt iudex.faciat ibi ɔtumacem realiter capi,& ad iudicium deduci:& no.quia hic de hoc remedio nulla fit mentio.Quartum remedium.vt ſi lis eſt ɔte.& liquet de cā,procedatur
8 ad diffinitiuam:vt in l.ɔſentaneum.& in c.put.de do.& ɔtu.¶ †No. iudicem non poſſe facere miſſionem: & ſimul mulctare partē ɔtumacem,qa miſſio ēt eſt pœna,vt hic.& duplici pœna non eſt quis arctandus.vt in c.at ſi clerici.de iudi.ſecus ſi vult ꝓcedere in cā vbi pt mulctare ɔtumacem,vt in c.accedens s̄.e.l.j.& ꝙ ibi dixi:qa ꝓceſſus ſuper principali non eſt pœna,ideò pt mulctare,& ſic vnicam pœnam imponere.Item intelligo iſtū tex.vt non poſſit ſimul facere miſſionem & mulctare niſi magna ſit ɔtumacia rei: vt puta,verbis opprobroſis dicit ſi n̄ venturū. ſicut.n.ex poſt facto data ipſius proteruitate pt ad aliam pœnā ꝓcedere vt hic.ita pari rōe à principio vbi hoc meretur proteruitas ipſius.ar.op.15.q.1.ſtatuimus.vbi à principio imponitur duplex pœna ſi hoc mereť delictū:nā & pœna debet eſſe ɔmenſurabilis delicto vt in c.non afferamus.24.q.1. item ſicut pp nimiā ɔtumaciā pt iudex facere miſſionem,& decernere vt miſſus lucreť fructus.vt d.l.Lucius.in fi.ff.ex q.cau.in poſ.ea.
9 & ita pt facere miſſionē,& aliā mulctā indicere.& hoc no.¶ †Et in hoc pt intelligi & ſaluari gl.no.in aut.qui ſemel.C.qūo,& qn̄.iud.q̄ dicit,ꝙ ſi iudex p̄cepit partib.pſentib.vt anteq̄ recedāt litē ɔteſtenť,& altera ps recedit ɔtumaciter poterit iudex illā mulctare,& actorem in poſſeſſionē mittere.¶ Venio ad gl.& prima q̄rit quare tn̄ tex.diſtinguit,an agatur reali,vel pſonali.& rn̄det,qa ſunt duo genera actionū.aut.n.dātur in rē,aut in perſonā.& remittit ad ea q̄ hn̄r inſti.de act.in pri.Aduerte,qa hec eſt vna diuiſio & p̄cipua actionū,ſed ſunt aliæ diuiſiones,vt ibi plenè hr̄:nā q̄dam ſunt mixtæ,qa pariter ɔpetunt in rē & in pſonā,vt actio fami.hær.q̄ dať inter cohæredes pro diuidenda hr̄ditate.Item actio cōi diuidundo q̄ datur ꝓ diuiſione rei cōis.Item actio finiū reg.quæ datur ɔtendētes de finib. Et pro aliquali declaratione tu q es purus Canoniſta ſcias,ꝙ actio
c in rem [c] intentatur qn̄ actor non dicit perſonā obligatam,ſed agit aliq̄ rem eſſe ſuam,vel ſibi obligatam.In perſonā verò datur actio qn̄ non agit ad certā rem,ſed dicit ex ɔtu:vel maleficio pſonam obligatā,& multis de cauſis ɔtingit obligatio pſonæ,vel plenè leg.& no.in l.obligamur.ff.de act.& ob.mixta ergò ɔpetit qn̄ agit in rē,& in perſonā,vt qn̄ voluit plures hr̄des diuidere hr̄ditatem:nam in qualibet re,habet qs partem ſuā.& iudex p̄t ex officio ſuo adiudicare vni vnā partē rei,& alij aliā partē vel ɔdēnare cū in pecunia & ad iudicare ſibi rē.quaten⁹ ergò hēt partē dať in partē,quatenus agit ɔ ſociū ſeu cohr̄dem ad diuiſionē dať in pſonā.Itē inq̄tū agiť ad pſonales pſtōes vt ad expenſas factas in reb.cōib.vel ꝓ fructib.pceptis,&c.vide de hoc gl.inſt.de ac.§.q̄dā actiōes.ergo hēs modū ꝓcedēdi
10 in text.qn̄ agiť reali vel pſonali in affectu miſſionis.¶ †Sed q̄ro qđ ſi agať mixta actione,& reus eſt ɔtumax.Sol.đt hic Gof.ꝙ inq̄tum iſtæ actiones danť ad res ſequunť nām realium: inq̄tū danť ad pſonales præſtōes,ſequunť nām pſonaliū circa miſſiōes.ff.fa.er.l.item Labeo.Sed qđ de interdictis q̄ ſunt pſonalia in rē ſcripta,vt qn̄ agiť interdicto vn̄ vi,ꝓ ſpoliatiōe facta vel alio interdicto:putat Gof.ꝙ imitanť nām realiū,hæc.n.interdicta:l;ſint pſonalia ſunt tn̄ in rem ſcripta.ɔpetunt.n.ꝓ re,licet agať aduerſus pſonā.ff.de interd.l.j.§.vlt.& ꝓ hoc eſt bo.tex.in c.ex parte.B.de for.ɔpe.& ꝙ ibi no.Inn.ibi.n. ɔputanť ſicut realia in ɔputatione dietarū.ad idē alle.tex.c.ɔſultōib.de of.del.vbi gl.fit miſſio ſicut in realib.& de p̄dictis vide Spe.in ti.de ſcđo decr.§.videndū.ver.ſed quid.in duplicib.& ver.ſeq Et idem putat Gof.in actione ꝙ met.cā.q̄ & ſi ſit pſonalis tn̄ eſt ſcripta in rē: puta ſi dicit ſe vēdidiſſe,vel aliter alienaſſe rem p metū.& reus fuit ɔtumax,fiat ergò miſſio ſicut in reali:qa vt dixi eſt in rē ſcripta,vt l. metū.§.volenti.& §.licet.& l.ſi cū exceptione.§.Pedius.& l.ante pe.§.
11 fi.ff.ꝙ met.cau.& idem p oīa.Io.An.& d.Ant.¶ †Sed de hypothecaria actione magis puto eſſe dubiū cum nō dico rem meā,ſed mihi obligatam,vt ſi reus eſt contumax,an fiat miſſio vt in reali:an vt in pſonali aduerſus ɔtumacē.Et aduerte,qa magna eſt differētia inter iſta,an ꝓcedať altero iſtorū modorū:nam in reali intra annū ſtatim facta miſſione efficiť miſſus ſm vnā opi.verus poſſeſſor: licet ɔmutabilis ſm Legiſtas: poſt annum efficitur incommutabilis ſm nos

intra

a Seb.Sap.¶ Qđ ſi timeť.Vid Dec.ī l.fi.C. de edi.di.Adr.tol.& Frā.Cur.in l.vnic.l.2. no.ver.quarto fallit. C.de ꝓhi.ſeq̄ſtr.pec.& ibi pōit plures caſus in qb.ſeq̄ſtratio eſt pmiſſa.vide etiā Mod.ī l.ſi fideiuſſor.§.ſi.ff.qui ſatiſd.cog.

b Zach.¶ Sed ſeq̄ſtratio.Adde qđ reqrať ad hoc vt ſequeſtrō habeat locū: p Ant.Corſet.ſin.ſuo.322. in ver.ſeq̄ſter.ď quo per iſtum in c.2.j.de ſequeſt.poſ.& fru.

Sebaſt.Sap.

c ¶ Nimiā ɔtumaciā. Adde ꝙ ex nimia cōtumacia pōt iudex miſſū ex primo decreto facere poſſeſſorem,vt eſt gl.in l.4.§.ſi fortè.ī ver diſcedat.ff.de dam.inf.q̄ dn̄t ſing.Mod.in l.3.§.fi.de acq.poſ.vide Spe.& Io.An.ī ti.de p̄b.decre.§.reſtat.ver.hoc aūt.vbi declarant,q̄ dicatur nimia contumacia.& vtrū miſſus ī poſſeſſionē ex prīo decre.lucreť fructus.vide Ale.latè in d.l.ſi finita.§.Iul.ver.inq̄tum.gl.& Bar.ff.de dā.inf.

intra annum eſt cuſtos,& ſtatim poſt annum eſt verus poſſeſſor,& incommutabilis.vt hic. ſed in perſonali non efficitur verus poſſeſſor ſed tn̄ cuſtos donec interuenerit,ſm decretum.vt j.§.fi.vbi not.& in l.Fulcinius.§ fi.ff.ex q cau.& iō hæc diſtinctio eſt magnæ vtilitas.& gl.iuris ciuilis reperiuntur ɔriæ.nam in l.3.§.vlt.ff.de acq.poſ.tenuit ꝙ procediť ſicut in reali:ſed in l.ſi quis emptionis.§.ſed & ſi quis.C.de p̄ſcr.30.ann.dixit,ꝙ ꝓcedit ſicut in perſonali.Dy.vt refert.Bar.in d.l.3.ɔcordando diſtinguit:ꝙ aut fuit actum ɔ debitorem,& procedit gl.in d.§.ſed & ſi qs.aut ɔ tertium poſſeſſorem,& ꝓcedit gl.in d.l.3.Cy.refert opi.in l.cū ꝓponas.C.de bon.aut.iud.& inter cæteros refert Ia.de Are.quem vr̄ ſequi tenentes ꝙ ſp ꝓcedit vt in reali:qa tex.d.§.ſed & ſi qs.loqtur indiſtinctè.& ſi diceres qūo pt adaptari ille tex.in creditore ɔ debitorem cū dicat poſt annum auditur de ꝓprietate:cum debitor in dubio recognoſcat creditorē ī dn̄m.Ia.reſp. ꝙ intra annum veniens debitor auditur ſup poſſeſſione:poſt annum verò habebit probare indebitū.& ſuper hoc diſputabitur.& hoc placet Bar.in d.l.3.§.fi.qa in ɔfeſſoria & negatoria hoc obſeruatur vt poſt annum habeat probare ɔtumax de iure ſuo ſup ꝓprietate,vt ipſe no.in l.ſi prius.ff.de ope.no.nū.& de hoc vltimo vide p Inn.in c.2.de eo q mit.in poſſ. vbi dicā,& q̄tum ad principalem q s̄.poſitam. vide per Io.An.in addi.Spe.in ti.de ɔtu.§.ſeqť. ver.ſed nunquid hodie in hypothecaria.vbi vr̄ ſequi illa opi.dicens clarius.ꝙ in hypothecaria ꝓcediť ad miſſionem in poſſeſſionem, ad inſtar realium & ꝙ habeat illum effectum quem habet in realib.ſed differētia eſt in effectu miſſionis qui imprimitur,ſeu oritur ex trāſcurſu anni: qa ſi ſit miſſio ɔ debitorē poſt lapſum anni debitor grauabitur onere ꝓbandi indebitū ſi vult recuperare poſſeſſionē dominij:ſi ɔ ex̄neum,tunc ex̄neus arctabit pro-
12 bare dominiū.¶ †Et ſi dicis ad quid prodeſt hæc miſſio aduerſus extraneū cū ſufficiat creditori ꝓbare rem fuiſſe in bonis debitoris:dic ꝙ profficit hodie pp aut.hoc ſi debitor.C.de pig.vbi.patet.ꝙ creditor non agit hypothecaria aduerſus tertiū poſſeſſorem,niſi prius excuſſo debitore,vnde poſt annum releuabitur ab iſto circuitu: & ipſi extraneo incumbit onus ꝓbandi dominium.hoc idem vr̄ placere d.Ant.& ſatis vr̄ rōe fulcitum:quia tex.in præall.§.ſed ſi quis.loquitur indiſtinctè vt qn̄ agitur reali efficiatur miſſus verus poſſeſſor:& patiens miſſionem non auditur niſi ſuper ꝓprietate,& in ex̄neo paſſo miſſionē,hoc eſt clariſſimū.In debitore autē ex quo non comparet intra annum illum miſſus efficietur verus poſſeſſor: ſcilicet ac ſi conſtaret rem obligatam fuiſſe:& debitor ſuperueniens auditur de ꝓprietate.ſ.debiti:qa habebit probare indebitum.non aūt eſt neceſſe probare ꝓprietatem:cū creditor miſſus hoc fatetur vnde debebit probare id de quo erat contentio
13 ſicut in extraneo debet ꝓbari ꝓprietas qa de ea eſt ɔtentio.¶ † Et aduerte ad vnum dictū Bar.in d.l.3.§.fi.ꝙ dicit eſſe Spe.in ti.de ɔtu. §.ſequitur.ver.ſed pone,ꝙ ſi miſſio eſt facta aduerſus debitorem pp contumaciam:& ille comparet intra annum non auditur ſi creditor vult probare ſtatim hypothecam:ſeu de ea conſtat.& bene dicit:qa ex quo eſt ſibi obligata pōt ſibi detinere donec ſibi ſatiſfiat: vt l.ſi cū vēditor.ff.de eui.ſimile in c.ex parte.1.j.de ver.ſig.¶ Quæro,tex.dicit,vt tædio affectus & c.in quo erit iſtud tædium.gl.in ver. tædio,reſpondet diſtinguendo an fiet miſſio in reali an in perſo-
14 nali,vt patet in ea.¶ Not.plura ex hac gl.primo † ꝙ miſſus in reali expellet reum de poſſeſſione,& erit poſſeſſor.& in hoc pōdera gl. quia eſt ɔria ſibi cum j.in glo.in ver.poſſeſſionem.& in ver.verus. tenet ꝙ ſm canones non efficitur poſſeſſor ante annū,ſed cuſtos. & idem tenet vbicunq; attingit iſtā mām.ſed iſta gl.ꝓcedit ſm aliā opi.q̄ habet vt ſtatim efficiatur verus poſſeſſor,vel poteſt intelligi iſta pro poſſeſſione impropriè ſumpta,ſcilicet pro detentione: & hoc puto verius de iure canonico,vt dicamus ꝙ licet in reali miſſus non fiat incontinenti verus poſſeſſor cum fiat gratia rei ſeruandæ, vt in c.1.de ſeq.poſ.& fruc.& in c.1.& 2.de eo qui mit.in poſ tn̄ habet ſolius rei detentionē quæ eſt quædam impropria,& imaginaria poſſeſſio,& ita ſonant iura s̄.alle.& ſic expelliť ɔtumax de poſſeſſione:nō vt eam perdat,ſed tantum admittit detentionem.& ſm hunc meum intellectum nulla,aut parua erit differentia in effectu: an ante annum poſſideat,vel non:vt j.cum aliis gl.dicam.ſed in perſonali actione miſſus non expellit reum de poſſeſſione,& ſic non habebit ſolus detentionem,ſed cuſtodiam reo tantū poſſidente,& in hoc nulla eſt diuerſitas inter ius canonicum,& ciuile.& hoc vltimum clarè ꝓbatur in l.is cui.in pr.ff.vt in poſ.leg.& in l.3.§.fi.de acq.poſ.cum ſi.tædium ergò erit in reali.quia miſſus habebit ſolum detentionem,& reus expelletur.in perſonali verò ſi miſſio eſt facta in bona immobilia puta in domo,miſſus quæ eſt ibi cā cuſtodiæ erit oneroſus reo:quia ſi ille velit ire in cameram,& miſſus ſimiliter intrabit.& ita in conſimilib.actib.Si in bona mobilia:puta in equo: ſi dominus vellet deducere ad vnam aquā poterit miſſus ꝓhibere,& ducere ad aliam aquam ſaniorem cum ipſe habeat cuſtodiam: & ſi miſſio eſt facta in libro,& dominus vellet legere in vno titulo poterit miſſus voluere chartam:& ita in ſimilib.& de his vide plenè per Spe.in tit.de primo & ſecundo decr.§.iam de effectu.ver.ſed vtrum miſſus.cum trib.ver.ſeq.c.verſ.porro.& dicit Spe.in ver.ſed vtrum.
a ꝙ ſi timetur [a] ex hac cōione ſcandalum euenire inter actorē & reū, poterit iudex ex officio ſuo iubere illum paſſum miſſionem recedere:& tunc conſtituere vnum qui fructus colligat.ar.ff.de vſufru.
15 l.ſi cuius.§.æquiſſimum.ꝙ bene no.¶ †Dicit etiam in præal.loco ꝙ Bononiæ.quādo eſt quæſtio inter ciues,& ſcholares:ſiue agatur,
b reali:ſiue perſonali:non fit iſta miſſio.ſed ſequeſtratio [b] ſed vt dicit ipſe,& bene illud fit:quia timetur de receſſu ſcholaris in quo caſu pmittitur ſequeſtratio:vt l.ſi fideiuſſor.§.fi.ff.qui ſatiſ.cog.& no.in c.2.de ſeq.poſ.alias autem vbi ceſſat timor nō debet fieri ſequeſtratio:quia eſt ɔ iura.vt dicā in c.1.de ſeq.ſed debet fieri miſſio modo.prædicto.An autem hoc ſit ſimpliciter verum vt non poſſit fieri ſequeſtratio pp ɔtumaciam.dic vt dicam in c.j.de ſeq.& ī c.ex literis.
16 de do.& contu.¶ Sed circa hoc quæro † cur tam variè inter miſſionem in reali,& perſonali,vt in reali ſtatim habeat miſſus poſſeſſionem: ſm vnam opi.vel ſm aliam habeat ſolum cuſtodiam & detentionem.In perſonali verò ſm omnes habet tantum cuſtodiam vnà cum reo Goffr.dicit quod ideo qa in reali dico me ius habere in re in qua ſummiſſus,ꝙ non eſt in perſonali, vide de hoc latius in Spe.in tit.de ſecundo decr.§.iā de effectu.ver.ſed quæ eſt ratio.vbi dicit inter cætera quod in perſonali miſſio fit in bonis extraordinario modo,quia dico mihi perſonam obligatam ex ɔtu vel delicto vel quaſi vnde miſſio debet fieri in perſonam: ſed quia perſona libera ſic poſſideri non poteſt,vt in c.2.de pig.& l.cum hæredes.in fi.ff.de acq.poſ.fit in bonis,ideo non habet ita pingue ius ex illa miſſione cū bona non ſint ſibi obligata,nec dicit ſua:ſed in reali dicit bona ſua,vel obligata,& ideo rectè,& ordinatè fit miſſio in eis,& conſequitur quis pinguius ius ſeu pinguiorem effectū. & iſta eſt ēt ratio quare in reali non interuenerit ſm decret.ſed poſt lapſum anni efficitur quis verus poſſeſſor,& incommutabilis,ſed in perſonali requiritur ſm decretum,vt no.j.e.in fi.ſuper gl.fi.& per gl.in l.ſi finita.§.Iulianus.ff.de dam.infe.Et hoc vltimum dicit Spe.in ti.de ſcđo
17 decre.videndum.ver.ſed quæ eſt ratio.¶ †Secundo no.ex hac gl.ꝙ reo venienti intra annum reſtituitur res cum fructib⁹.& ſic apertè vult iſta gloſ.quod miſſus non lucretur intra annum fructus etiam in reali.ſed glo.in auth.de exhi.re.§.ſi verò dicit quod de conſuetudine miſſus lucratur fructus.& loquitur in perſonali quod eſt plus. ſed non placet illa gl.Bar.in l.ſi finita.§.Iulianus.ff.de dam.infe.quia haberet ſpeciem vſurarum.¶ Conclude ergo hūc articulum.quod aut miſſus eſt in perſonali,& ante ſm decretum non lucratur fructus cum non habeat poſſeſſionem,ſed ſi cōſtat de debito computabit fructus in ſortem,& intellige ſi ſint ɔſumpti:alias eni de ſpecie ad quantitatē non fit compenſatio,vt dicam in c.ad noſtram j. de iureiu.& ɔſuetudo ɔria eſſet irrationabilis & peccati nutritiua, aut q̄ritur in reali:& tunc ante annū elapſum non lucratur ex ſimplici miſſione fruct⁹,qa non poſſidet ſm nos vel ſm legiſtas nō incommutabiliter: vn̄ veniens intra annū recuperaret rē cū fructib. hoc verum,niſi iudex decreuerit in vtroq; caſu pp nimiam ɔtuma-
c ciam [c] rei vt lucretur fructus,vt d.l.Fulcinius.§ fi.ff.ex q.cau.& in d.§. Iulianus.Si vero intra annum non venerit cum miſſus efficiatur in in reali verus poſſeſſor,obtinebit eam cum fructib.perceptis,quia non auditur poſt annum niſi ſuper proprietate rei.vt hic.& facit
18 ꝙ no.in c.conſultationib.de of.del.¶ †Quæro,qualis erit iſta cautio.Gl.in ver.præſtita cautione.concludit ꝙ debet eſſe ſufficiens.i. pignoratitia vel fideiuſſoria,quia licet text.hic non exprimat ſufficientem,tn̄ exprimit tex.in c.j.de ſeq.vnde dicit Io.An.ꝙ hic omittitur,ibi ſuppletur.& ſic ceſſat ɔrium.Hoſt.dicit ſufficere iuratoriā.& remittit ad no.in c.ex parte.de ver.ſi.& in c.j.de iud.& all.Pe.pro hoc de ſol.c.Odoardus.vide in Spe.de pri.decre.§.iam de effectu.in ver.vl.in fi.vbi ponit vtranque opin.& reſidere videtur quod ſufficiat iuratoria.mihi placet opin.gloſ.vt requiratur ſufficiens quam etiam ſequitur Ioan.Andr.& pro hoc alleg.text.apertum in aut.& qui iurat.C.de bo.aut.iu.poſſ.vbi expreſsè fit mentio de fideiuſſor. Item cautio de iudicio ſiſti eſt prætoria,& omnis cautio prætoria debet eſſe ſufficiens.ff.præto.ſtip.l.j.§.cōes.Item text.in d.c.j.de ſeq. requirit etiam ſufficientem.& idem tenet ibi gloſſ.Fateor tamen

quòd ſi

Universidad de Deusto Biblioteca

Zacharias.

a ¶Satisfacere de expensis. Adde de hoc per Lanf.de Oria.in c.qm̃ ꝯ § expēse.ver. his sic premissis.ĩ.de pb.& ibi paulo post. qđ si ĩ prima citatio ne fuit cōtumax: an dēat tertia expectari, & an talis ꝯdēnō sine aliqua citatiōe fieri possit.& vtrum ꝑ appſonem queat retractari cum siſib. multis quæstionib.

Sebast.Sap.

b ¶Hunc articulum. Circa hāc mām no. ꝙ si cōuentus noīat Titiū ĩ iudicio & dicit se possidere noīe Titij, si ꝯuincatur de mendacio, priuatur possessione rōe mēdacij. ita tenet Bal.in l.vnica.C.de his qui pote.no.Inn.& Ant. hic, Ange.Aret.in §. oīm & ibi Ias.aliqua alleg.ver.vnum etiā ĩ hac mā insti.de act.

ꝙ si non potest præstare sufficientē præstabit iuratoriam per c.per vestras de do.post diuo. rest.& per ea quæ no.gl.in præal.c.1.de do.& contu.li.6.& in auth.generaliter.C.de episc.& 19 cle. ¶ Gl.in ver.expensarū.colligit † primo
a reum debere satisfacere de expensis a anteq̃ audiatur, vel absoluatur. vnde dicit Vin.ꝙ satis facit ante ingressum iudicij.C.de iud.l.sancimus.ĩ.de app.reprehensibilis.nec credit locum habere quadrimestre tempus ꝙ daẽ ad executionem rei iudicatæ.de quo de of.del. c.quærenti. Et intelligit Hosti.de expensis factis tam ante missionem seu excommunicationem, quam post.ex quo sunt factę occasione contumaciæ.all.de proc.c.auditis.Ego all. tex.apertum.in l.sancimus.C.de iud.vbi dicit contumacem non audiendum, nisi restituat ante omnia damna aduersario ex eius contumacia inflicta.& per illum tex.clarè probatur dictum Vin.præal.vt in istis expēsis siue damnis non habeat locū istud quadrimestre tempus. Aduerte, quia puto prædicta procedere vt ante omnia soluat expensas quando fatetur reus suam contumaciam, vel est manifesta. Si verò est dubia & allegat aliquā causam probabilem cōtumaciæ exclusiuam: puta qa fuit captus in itinere vel quid similè dēt primo iuxta formam ecclesiæ absolui si fuit excōicatus,& postea inquiritur de veritate. vt in c.venerabilibus.§.idem est.de sen.exc.li.6. & in c.ex parte.1.de verb.sig.& idem puto si vult recuperare possessionem, & negat contumaciam vt audiatur ꝓstita cautione, & postea disputabitur de veritate causę.alle.ꝑ tex. §.idem est.præall.& in c.ex parte.ĩ.de ver.sig.vbi dicitur idem in similibus obseruandum.& est hoc æquitati consonum ne liget quodammodo spoliatus.& cum hoc temperamento intelligo istū tex.

20 ¶Op.ꝯ text.de ꝓrietate.† Nam primo dicit reum venientem intra annum recuperare suam possessionem,& per hoc innuit ꝙ eam ꝑdidit,&c.& sic quod missus in reali fit possessor ex primo decreto. & tamē postmodū in fi.huius §.sentit oppositum dum dicit, ꝙ post annum efficitur seu cōstituitur, missus verus possessor.& sic innuit ꝙ ante non erat possessor.Sol.glo.hic in ver.possessionem recuperet. & in vers.verius laborant circa solutionem.& vera solutio vt intelligas dependet à solutione illius quæstionis, an statim efficiatur verus possessor.an demum post lapsum annum.& de hoc etiam inter Legistas sunt duæ opi.vt no.gl.in l.si quis emptionis.§.sed & si quis.C.de ꝑscr.30.ann.nam Io.Mart.& Azo,tenuerunt:qa missus in possessione reali statim incipit possidere nāliter.C.qūo,& qñ iud.l. consentaneum.sed Bulg.ꝯ dicens, eum possidere demum post annum, vt sic annus sit loco secundi decreti in realib. Si ergò teneas opi.primam vt statim efficiatur verus possessor, dic ad istum tex.ꝙ verè recuperat intra annum.qa eam perdiderat.&ad fi.§.vbi dicitur missum effici verum possessorem demum post annum: dic irreuocabilem,& incommutabilem: nam & prius erat, sed reuocabilis ꝑ oblationem cautionis intra annum.si verò tenetur secunda opi.& tunc dic,ꝙ recuperat possessionem.i.detentionem.& ver.in fi.positus stat propriè, vel ſm gl.recuperet.i.retineat.& dicit hæc gl.hic:&
* *cōiter* attingit istam materiam ꝙ ſm nos.i. canonistas fit tm̄ custos intra annū.& idem no.in c.ꝯtingit.ĩ.de do.& ꝯt.Spe.in ti.de secūdo decr.§.iam de effectu.ver.si verò.dicit ꝙ canonistæ cōiter tenent istā opi.gl.sed sibi alia magis placet per istū text.qui dicit recuperet. & eodem verbo vtitur text.de of.ord.c.pastoralis.ergò eam perdit. Et qđ dicit hic.ꝙ efficiatur post annum verus possessor.respondet, vt s̃.dictum fuit, ꝙ exponitur.i.incommutabilis, quia non tenetur restituere venienti nisi ꝓbet dominium. Bar.in l.3.§.fi.sentit etiam istam opi.quod sic debet intelligi ꝙ ipse ponit in præalle.l.si finita. §.Iulianus.dicens quod non facit fructus suos intra annum.sed post sic.& tunc fit verus possessor.do.Ant.simpliciter sine aliqua allega-
* tione dicit tenendam hanc *communem opi*.Cano.Ego dico quòd ista communis opi.Cano.apertè probatur in c.1.& 2.de eo qui mitt.in poss.& in c.pastoralis.§.præterea.de offi.ord.vbi text.dicunt missionem fieri causa rei seruandæ,& idem dicitur apertè in rubr.de eo q mit.in poss.& valet arg.à rubro.de pœni.distinct.1.§.hæc autem verba.iuncta gl.Item in c.3.de eo qui mit.in pos.dicitur fieri missio causa custodiæ.& idem dicitur in c.fi.e.tit.& loquuntur in realibus, vt in eis patet.sed certum est quando datur possessio causa rei seruandæ vel causa custodiæ non transfertur possessio, vt apertè dicit tex. in l.3.§.fi.ff.de acq.poss.Aliud est enim possidere, aliud in possessione esse.vt in l.si quis ante.ff.e.quare vt s̃.dixi concludo:quod in reali missus consequitur solum detentionē rei, quàm habet causa custodiæ excluso reo contumace, vt satis innuunt omnia iura præall. & ideò vtuntur verbo restituere possessionem: quia detentio est quædam impropria,& imaginaria possessio, & ipse solus habet custodiam, in personali verò vterque est in possessione, sed reus possidet & missus habet custodiam, quod tamen limita, vt s̃.dixi.& per hoc remanet satis declaratus iste articulus. ¶Quæro.text.hic di-
21 cit † quòd missus in reali efficitur lapso anno verus possessor nunquid in hoc exigitur secundum decret.gl.in ver.constituetur.concludit finaliter quod non: quod solus transcursus anni constituit
* missum verum possessorem & incommutabilem. Et ista est *communis* opi.Canonistarum, & legistarum.& satis probatur hic.& in c.fi. de offi.ord.no.gl.in l.si finita.in glo.mag.ff.de dam.infe.& ibi reddit rationem quare secus in ꝑsonalibus: nam in reali petit quod suum est, vel dicit rem sibi obligatam.ideò non est necesse quod interueniat secundum decretum ꝙ transfertur dominium vel datur vera possessio:nam domino tantum deest habere ipsam rem, quod sec⁹ est in personali.vt s̃.tetigi post Spe.& vide quòd no.plenè in c.contingit.ĩ.de dol.& contu.& per hoc sunt expeditæ gl.huius §. ¶Ve-
22 nio nunc ad gl.§ quod si.† & primo quæro quia tex.hic loquitur de rebus immobilibus quas quis possidet nomine alieno,& nominat dominum in iudicio, nunquid hoc habeat locum etiam in re mobili vt per nominationem euitet iudicium.gl.in ver.in rebus immobilibus.arg.primo quod non, finaliter tenet contrarium, & multi tenent primam sententiam, vt Io.Gof.Phil.Azo.Inno.& Odof.reddunt rationem quia si prodesset nominatio posset eum effugere:
* & *communiter* tenetur opi.gl.& eam sequitur Vin.Host.Pet.Abbas, & Accur.in l.2.C.vbi in rem act.& idem ibi Bart.& Cyn.Spe.in ti.de pri.decre.§.restat.ver.hoc etiam not.cum ver.seq.vbi prosequitur naturam huius §.multi alij sequuntur & communiter Mod.hic.Et ad id quòd dicitur de fuga: respondetur quod poterit ꝓuidere cautionis remedio, vel res poterit sequestrari.ff.qui sat.cog.l.si fideiussor.ad hoc vt habeat locum in re mobili, facit secundum Io.And. quia quò ad sortiendum forum æquiparamus rem mobilem ad immobilem, vt no.in c.ex parte.& in c.fi.de fo.comp. Item ſm Bar. quia ex quo non inducitur legum correctio debet ex identitate rationis extendi beneficium huius l.ad rem mobilem, licet de ea nihil dicatur nec hic, nec in d.l.2.nec etiam ante iura.C.habeat locum hoc beneficium.& hanc partem tanquam æquiorem, & humaniorem sequor ne fiat aliquod ꝑiudicium domino absenti.arg. in c.1.de cau.pos.& proprie.& c.inter.de maio.& obe.c.cum super. de re iudi.& l.vlti.C.si per vim vel alio modo.arguendo à ratione.l.
23 & optimè facit d.aut.qua in prouincia. ¶† Secundo quæro, iste tex. loquitur de possidente nomine alterius vt possit conuentus nominare dominum in iudicio: nunquid hoc habeat locum indistinctè hæc eadem gl.respondet quod non: sed restringit tex.quando conuentus nullum ius habet in re.pone exemplum in colono commodatario & depositario, secus dicit de habente ius in re, pone exemplum in marito in rebus vxoris in emphyteuta feudatario superficiario,& vsufructuario, in creditore & simi.In his enim secundum gl.non prodest nominare dominum in iudicio, quia sicut isti possunt agere pro eodem iure, ita & defendere per alle.iura. ¶Circa
b hunc articulum b quatuor sunt opi.principales.Prima est huius glo. & Accur. in l.2. C.vbi in rem act. vt indistinctè non habeat locum nominatio, ex quo conuentus habebat ius in re. Secunda est opin. Io.And.modificans hanc opi.gl.dicit enim hanc opin.gl.procedere quando simpliciter res vendicaretur, secus si vendicaretur directum dominium tantum, vel quod ex illo debetur tunc autem sufficeret dominum nominare cum ius ipsorum non tangatur.& remittit de hoc ad no.Spe.in tit.de primo decre.§.restat.ver.sed nunquid.Idem in effectu tenet Cy.in d.l.2. licet ꝑ alia verba.dicit enim quod si conuenitur super re quam aliquo respectu sibi possidet nō poterit dominum nominare in iudicio, sed si super fructibus aut seruitutibus, vel pensionibus domino debitis poterit tunc dominum in iudicio nominare.Idem in effectu vult Bar.in d.l.2.per verba clariora dicens, quod aut iste qui habet ius in re conuenitur solum respectu possessionis suæ, vt quia emphyteuta conuenitur ab alio dicente se potiorem emphyteutam esse, tunc fit vera ista opi. quod non possit dominum in iudicio nominare: quia ei non præiudicatur. Si verò conuenitur respectu dominij directi: & sic respectu iuris quod est apud alium, potest & debet nominare dominum in iudicio, & liberabitur à iudicio respectu illius dominij: & hoc quatenus illud iudicium non repugnet iuri ipsius emphyteutæ potest enim dicere emphyteuta non curo, quis sit dominus directè: nec volo defendere, sed dico me esse empyteutā, sed quatenus petitio actoris repugnet iuri ipsius emphyteutę hēt emphyteuta necesse se defendere, nec posset dn̄m noīare q̃tum ad declinandū iudiciū: sed bñ posset cū noīare, vt posset ab eo đ suis defēsionib.informari.vt in aut.q̃ in ꝓuincia.C.vbi de cri.agi op hæc sunt verba Bar. q̃ in effectu volunt opi.Io.And.Tertia est opi.Guil.de Cu.q̃ seqẽ hic
d.Ant.

Zacharias

a ¶Qñ dēt fieri nominatio. Adde Bar. & Bal.in l.2.C.vbi in rem act.not.Spec.in titul.de libel.conce. §.16.ver.item caut⁹. & Pau.de Ca.ꝯs.147.

d.An.quòd si ius agendi se compatiatur cum iure dominij, quia illi nō derogat, sed dirigitur tantum ad ius emphyteutæ, & non habet locum nominatio. si autem contradicit iuri dominij, vt quia non intendit recognoscere dominum: & si potest ei piæiudicare saltem respectu ciuilis possessionis, tunc habet locū nominatio:& sic ratio erit quòd non habeat locum nominatio. Quarta est opi.Bal.& magis larga in d.l.2.vbi dicit, quòd indistinctè isti habentes ius in re, nominat dominum etiam si conueniantur super iure suo. Interest enim domini esse in iudicio: quia si fortè obtineret aduersarius negaret se habere ius ab isto domino,& hoc placet do.Card quo ad hoc vt teneat iudicium etiam in præiudicium domini. sed quo ad
* hoc vt teneat iudicium in præiudicium emphyteutæ vel vasalli.videtur sequi opi.Io.And.quæ magis videtur *communis*. mihi ex toto non placet. ratio patebit ex ĩ.dicendis. Et concordando quantum fieri potest has opin.sic distinguo, qđ aut conuentus nullum habet ius in re: & tunc clarum est quod potest & debet dominum nominare, vt hic.& in d.l.2.C.vbi in rem act.aut habet aliquod ius, vt emphyteuta, & tunc si conuenitur super iure suo tantum.& nō habet locum nominatio, quia ipse est dominus illius iuris petiti.& ita ꝓcedit opi.gl.& sequacium, & plus dicit Spe.in ti.de pri.decr.§.restat. versi.sed quid si actor. ꝙ etiam si dominus sponte vellet in se suscipere iudicium non admitteretur, qa licet eius intersit, vt quidā dn̄t tamen possessio naturalis de qua nunc agitur nō est sua.dico tamē, ꝙ hæc sententia & acta non præiudicabunt domino proprietario absente, qa sua interest potius habere obligatum vnum quam aliū. iuxta no. in c.potuit.de loc.sed ad hoc vt fiat sibi præiudicium dēt vocari, vel vt ab eo habeat informationem.& ita procedit opi.Bal. Idem & fortius si non intendit recognoscere istum in dominum: sed alium.debet enim tūc vocari quo ad hoc vt sibi fiat præiudiciū, sed non est necesse quò ad hoc vt iudicium procedat, quia hic tm̄ discutitur de iure præsentis,& non absentis, nec acta facient sibi ꝑiudicium, ergò non est necesse eum vocare:& quòd acta nō facient præiudicium absenti, tenuit Cy.in d.l.2.& Io.And.hic, aut conuenitur super tota re insolidum, vt quia vindicatur & sic non tangitur solum ius præsentis, sed ēt directum dominium absentis, & tunc licet Io.An.Bar.& Cy.sentiant ꝙ nō habet locum nominatio:tamen credo ꝯrium, quia non tenetur defendere ius alterius si non vult, & ideò pro parte tangente absentem poterit eum nominare cum nihil cōe habeat ꝓprietas cum possessione.vt l.naturaliter.§.nihil cōe.ff.de acq.pos.& idem videtur vbicunque in vendicatione toti⁹ includitur pars iuris alterius: nam ratio quæ est de toto ad totum, est de parte quo ad partem.in c.pastoralis.§.item cum totū.ff.de of. del.videtur tamen ꝙ vbi petitur à possessore onus reale, licet illud soluat alteri absenti qđ non habebit locum nominatio, quia tale onus pro tempore etiam præterito sequitur possessorem, vt l.imperatores.ff.de publ.& in c.pastoralis.de dec.& per possessorem stat quo minus soluatur isti facit ꝙ no.in c.auditis.de præscr.per Inno. & ad hanc distinctionem sunt reducenda iura pro ꝯriis alle.in glo. in fi.& specificè respondēdo, dic primo ad c.de reb ꝙ ibi nulla fuit facta nominatio quinimò neque conuentio, sed ex vrbanitate quadam ecclesia consuluit principem: an ipse alienauerit eius bona illicitè in alios.& dic vt ibi dicitur, quia nihil facit ad l.in hoc.ff.de ser.corru.dic ꝙ ibi tātum dr̃, quod si ex corruptione serui bona sua sunt surrepta, potest agi ꝯ corrumpentem ēt si bona perueniunt ad alium: qa corrumpens tenetur ex delicto suo nec aliquid ibi possidet nomine alterius & faciunt multum à remotis ad l.vlt.§.Lucius. etiam dicit ꝙ nihil facit, tantum enim dicitur, quòd pactum personale non transit ad successorem rei. Similiter non ob.l.quia debitore, qa ibi ꝯuincitur dolosus à dolo suo.ideò ipse puniendus est.Similiter responde ad c.auditis.& c.inter memoratos.non.n.aliquid dn̄t de nominatione, sed tantum dn̄t ꝙ superior potest ꝯueniri super iure subuentionis alicuius ecclesiæ, quia ipse possidet & non ecclesia possessa.vnde parum aut nihil hæc ꝯria faciunt. Et ex prædictis deciditur quæstio de creditore conuento super re in qua habet hypothecariam, an nominet debitorem dominum in iudicio? & vr̃ Io.An.hic sentire, idem ꝙ in fundatario & in emphyteuta cū eos cōiungat in positione exempli.& idem Spe.in ti.de pri.decr.§. restat.ver.sed nunquid idem.sed Io.And.ibi in addi.Spe dicit quòd in creditore aliud est dicendum.scilicet vt possit dominum nominare.per l.si pignore.ff.de pig.act.& per fi.C.de fur.& idem Cy.in d. l.2.& d.Ant.hic.Ego satis æque distinguerem, ꝙ aut ꝯuenitur super iure hypothecæ.vt qa dicit alius creditor illam rem prius sibi obligatam.& ideo debet habere possessionem tanq̃ antiquior creditor & non nominet dominum, qa tangitur priuatiuè ius istius creditoris,& ꝓprio nomine rem possidet:& sic cessat mens & verba huius tex.& idem in consimilib.terminis.ad hoc adduco bo.tex.in l.j.C.si antiqui cred.aut cōuenitur super dominio ipsius rei, vt quia agitur de rei vēdicatione.& tunc poterit noīare per supradicta licet aliud videatur in hoc sentire Io.An.& Bar.vt ex ꝑdictis patet, qa tangitur ius vtriusq;, sed mihi placet, ꝙ ꝑdixi.& vide ꝙ ipsemet Io.An.aliud voluit in creditore additione prædicta,& mihi etiam placet in aliis
24 hn̄tib.ius in re ſm distinctionem quàm feci. ¶† Gl.sequens quærit
a quando debet fieri nominatio a ista cum tex.dicat statim? Respondet quòd ante libelli oblationem, vel etiam post antequam respondeat libello.hanc opi.sequitur hic d.Ant.qa hæc nominatio ad vitandum iudicium habet vim cuiusdam declinatoriæ, ideo debet ꝓponi ante lit.contest.de re iud.c.inter monasterium.& ideo post li. contest.non poterit variare, nisi aliter probaretur error.per not.in c.fi.de confes.& dic ꝙ etiam voluit Bart.in præall.l.2.vbi dicit hanc exceptionem declinatoriam,& ideo proponendam ante lit.contc. vt l.fi.C.de exce.& certè satis ꝓbatur hic,& in præal.l.2.ver.statim. facit l.is qui se obtulit.ff.de rei vend.& l.qui se liti.ff.de pe.hær. ¶Sed
25 circa hoc quæro † quid si non nominauit dominum, sed processit in iudicio ac si proprio nomine possideret? Dic, ꝙ valet processus ꝯ eum.vt l.officium.ff.de rei vend.in fi.& istud est quod voluit dicere gl.in l.2.vbi exponit ꝙ debet nominare,&c.id potest.q.d.nemo dominum cogitur nominare si non vult.quod tenet Bar.ibi, vel intelligi debet propriè, scilicet vt sit necessarium conditionaliter si vult euitare iudicium, & dānum ꝓprium debet dominum nominare. ar.in præal.l.is q se obtulit.& l.qui se liti.dicit hic Inn.& Io.An.post eum, qđ si iste se liti obtulit, & postea cōtumax appareat, & ꝑp hoc decernatur possessio, actori non nocet hoc dño, quia verè possidet quo ad possessionem & ꝓprietatem.C.si per vim, vel alio.modo.l. fi.sed ille qui litem susceperit tenebitur ad interesse ante lit.ꝯte.per actionem de dolo,& post lit.contest.ꝯdemnabitur ad ipsam rem cū habeatur pro possessore,& hoc si ille q agebat reum possidere ignorabat.ff.de rei vend.l.is.qui.& l.seq.& ff.si vsufr.pe.l.fi. Si verò sciebat eum non possidere decipitur à se, vt dictis iurib.vel melius ſm Inn. ꝯdemnabitur iste, qui se obtulit actore ignorāte ad litis æstimationem.vel ſm quosdā q̃tum in litem iuratum fuerit, vel ad interesse. ff.de pe.hæ.l.qui se liti.& ff.de dol.l.pe.d.Ant.nō putat ꝙ hic habeat locum iurm in litem ex quo dolo non restiterit, licet dolo litigauerit, sed alterum ex prædictis remediis ¶Et vt intelligas tu Cano-
26 nista scias † ꝙ iuramentum in litem est de affectione rei, ita ꝙ plurimum excedit verum prætium rei,& præstatur qñ quis ꝑt restituere rem,& dolosè, & contumaciter resistit vel dolo facit ꝙ restituere nō potest.vt l.qui restituere.ff.de rei ven.& l.in actionib.ff.de in lit. iur. ¶Ad ꝓpositum igitur mihi placet, vt non habeat hic locum iuramentum in litem.qa nec iste ꝑt neq; vnq̃ potuit restituere rem. sed tantum temerè litigauit: vnde nō tantum deliquit, ideò meritò non venit ita atrociter puniendus.24.q.1.non afferamus.reg.odia. & reg.in pœnis.li.6.& ꝙ s̃.dixi. Sed acta cum isto possidente noīe alterius nō ꝑiudicant dño absenti.tenet ēt Bar.in d.l.2.quia res inter alios acta,&c.plus dicit ꝙ facta etiā executione rei ad actorem trāslata non priuabitur dn̄s absens possessione sua, si q̃ habuit.arg.d.l.fi. C.si per vim vel alio modo. Non ob.si dicatur ꝙ sicut absens possidet per colonū: ita eo eiecto perdit possessionē ciuilē.ff.de acq.pos. l.3.§.ꝙ si seruus.ita & in isto casu debet dn̄s perdere possessionem si per iudicem est oblata illi qui alieno noīe possidebat, & alteri est lata qui missus est in possessionem.ad hoc respondet ſm Inn.hic,& Bar.& in d.l.2.ideo.n.colono eiecto dn̄s perdit, qa violenter intendit sibi possessionem quærere,& eam cuicunq; auferre, secus aūt in iudice qui non intendit iurisdōem, vel ius alterius alteri dare: & si intenderet non posset.vt in præal.l.vlt.C.si per vim vel alio modo. facit c.j.de cā pos.& proprie.& c.inter.de maio.& obe. Alij dn̄t tunc ēt possessionē admitti, sed iudicis offō recuperari, vel ꝯdōe ex l.pal. C.si ꝑ vim vel alio mo.l.vlt.primū dictū placet Host.& vr̃ verius cū possessio iudicialis hēat plus iuris q̃ facti. violenta verò nihil iuris, & in quolibet processu iudiciali iudex intendit reseruare alteri ius suum.de of.del.c.super eo.de do.c.inter dilectos.in fi.facit l.2.§.si qs à principe.ff.ne quid in loc.publi.& c.ex tuarum.de auth.& vsu pal. Hæc intellige vera: qñ dn̄s absens ignorabat detentorē litigare, tūc cm̄ non fit ꝑiudicium, nec in proprietate, nec in possessione, vt not. in c.cum super.& c.pe.de re iud.sed si dn̄s sciebat, tunc distingue, capiendo.Inn.in c.cū sup.de re iud.ꝙ si litigans est tm̄ detentor, ita ꝙ dn̄s ꝑt eū remouere à lite,& suscipere in se defensionē, & nō facit, tunc fit sibi ꝑiudicium saltem in possessione.ar.l.3.§.fi.ff.de acq pos. & in præal.c.cum super.& sentit Cy in d.l.2.dum dicit, distinguendum inter ingnorantiam,& scientiam domini, tunc enim licet iudex non intendat præiudicare alteri, tamen iste saltem ex sua negligentia videtur perdere possessionem.arg.eorum quę no.in c.olim. ĩ.de rest.spol.& l.quod meo.& in l.clam possidere.ff.de acq.pos.aut litigans erat possessor ita qđ aliquo mō possidebat.& sic litigabat de iure suo.& tunc cū non possit cū à lite remouere nullū facit sibi ꝑiudiciū cessat.n.rō.l.sæpe.ff.de re iu.& c.pe.e.ti.ꝙ hęc no. ¶Quæro
27 tex.d.† ꝙ noīato dño dēt statui termin⁹ ꝑ iudicē vt deducat ad notitiā dn̄i,&c.ꝑ q̃ fiat ista ītimatio dn̄o, an ꝑ iudicē, an ꝑ istū colonū?
Gl.in

Universidad de Deusto Biblioteca

Sebast.Sap.

a ¶Sibi em. Quod ꝯ noĩatum dẽat dari de nouo libellus.tenet Ang.ĩ l.nõ solũ.§.ꝙ vulgo.ff.de vsuc.ad ꝙ vide Dec.in ꝯs.63.inc.ĩ cã q̃ agitur.vbi signãter voluit, ꝙ si statuto caueatur ꝙ ꝯ noĩatum nõ debeat porrigi nouus libellus,debet intelligi ꝙ saltem primo libello addi dẽt qualiter agit ꝯ noĩatum.

Zacharias.

b ¶Dictio quasi.dictu de ista dictione vt no.iste in c.gratum.& ibi plenius dixi in apost.ad ipsum.s̃.de off.deleg.

Sebast.Sap.

c ¶Facta ĩterruptio. An per denuntiationem factã dño p colonum interrumpatur prȩscriptio,vide Ab.in c.illud.de pſc.& Ias.in l.fi.in pr.ver.septimo extende.ff.de eo per quem factum erit.vbi dt hoc procedere in denũtiatione iudiciali,secus in denuntiatione extraiudiciali.& ibi latè tangit quando p citationẽ interrumpatur pſcriptio,& ponit rĩam cũ ex tẽsionib.& litatiõib.

Zacharias.

d ¶Quasi ꝯtest.Adde de hoc p Spec.in ti.de ꝯtu.§.3.ver.siue ro agit ĩ pr.& ibi qd sit quasi litis cõtest.

Ant Fran.

¶ Circa hoc ꝙ iste dt de lit.ꝯte.dicas,ꝙ in oĩb.casib.ĩ qb.nõ reqrit lit.ꝯtest.si fiat nõ ꝓpriè ꝯtestõ, sed quasi,& q sint illi casus in qb.nõ reqrat vide p Spe.ĩ ti.de lit.ꝯte.in §.pe.in vers.in qb.& in ti.de teste.in §.nũc tractem⁹.& ti.de li.ꝯce.§.nũc ddm.& hr̃ p Bar.in l.4.ĩ §.hoc aũt.ĩ 7.q.de dã.infe.& p Bal.in l.in certi.C.de inter.& p gl.in aut.q semel.C.quõ,& qñ iu.& p Cano.ĩ cle.dispẽdiosã.de iu.& cle.sæpe.de ver.si.Et adde, ꝙ lit.ꝯte.ĩ causis.in qb.ex debito iuris de fieri ĩducit quasi ꝯctum ĩ iudicio,s;qñ nõ reqrit in cã lit.ꝯte.tũc p illũ actũ p quẽ fit nõ q̃si ꝯhit.vt p Bar.sin.ĩ l.j.§.idẽ scribit.ĩ lec.noua.ff.d pe.& reliq̃ circa istã mãm vide per Spe.ĩ loco. per istum hic alleg.

Gl.in ver.perducendo. dicit ꝙ per istum qui in iudicio dominum nominauit.vel ẜm Inn.& Host.ꝙ fiet per iudicem si fortè nominans est minus idoneus.ita dicit hic Io.An.sed certè Inn.simpliciter facit mentionem de detentore, vt per eum fiat.& dicit Io.An.ꝙ periculosum esset domino ꝙ interpellatio facta colono constitueret ipsum dominum in mora ꝯ id.ff.de pe.hæ.l.item veniunt.§.petita.Ideò.est tutum consilium, ꝙ actor denuntiet,nam si colonus non denuntiaret domino sibi nõ præiudicaret, vt in præall.§.& idem communiter tenẽt Legistæ.in d.l.2.quomodo enim posset lis pro contestata haberi si non nuntiatur domino,& sic essemus ex terminos hui⁹ literæ.& Bar.in d.l.2.expressè tenet hanc denuntiationem debere fieri per iudicem.& ita intellexit illam literam, & expſsius dicit hoc patere in isto tex.& tenere hic Inn.sed certè nec Inn.dicit hoc,imò dicit oppositum, vt s̃.dixi nec ista litera. h.d.imò iudicio meo potius ꝓbat oppositum in eo, quòd vult ꝙ isto non veniente ad hanc statuitionem termini debet eum iudex citare legitimis edictis.si enim intellexisset de citatione fienda per iudicem à principio simpliciter dixisset quod iudex vocet eum legitimis edictis, sed quia prima fit per detentorem, debet postea fieri solenniter per iudicem.fateor tutum esse vt ẽt fiat ista per iudicem. & puto si iste detentor non faceret teneretur ad interesse, & nõ præiudicaret absenti,vt dicunt doc.& facit.l.1.ff.de eo per quem fa.erit.tamen si denuntiaret veraciter absenti hoc sufficeret, quia in hoc est quasi nuntius iudicis.arg.eorum quæ no.in c.dilecti.de do.& cõtu. ¶Quæro quid intẽdit litera cum dicit, ꝙ absens debet venire vt actoris intentionem excipiat? gl.se exponit.i.suspiciat quasi velit dicere, ꝙ absens debet in se suscipere iudicium, nam qñq; excipere capitur pro suscipere.gl.all.iura.& simile habetur in c.licet Heli.de simo.& c.si quis.de re.ec.non.ali.Vel expone:excipiat.i.per exceptionem perimat seu excludat. ¶Et faciũt

28 hæc ad quæstionem † an clericus nominatus in iudicio seculari per laicum colonũ possit declinare forum.Et videtur ꝙ non.ẜm Io.And.vt rogatur defendere vbi nominatus tenebatur.ar.C.vbi in rem ac.l.j.ff.dẽ iu.l.hæres absens.in pr.Refert tamen Fran.dicere.ꝙ hęc quæstio fuit Mediolani in qua vber.d Bobio consuluit contrarium.ꝙ placebat Fran.vt iuxta regulam actor sequatur forum rei: & cũ hoc transit Io.And.nec ob.quod not.Spe.in tit.de pri.decre.§.restat.ver.quid si dominus.ver.seq.ibi enim loqtur cum conuentus habet ius in re : puta ꝙ feudatarius est conuentus super vtili dominio.certè ẜm Spe.non pt dominus, etiam clericus aduocare causam ad forum suum suscipiẽdo defensionem.sed hoc loquitur de colono non habente ius in re vel in simili.& hoc etiam in effectu sequitur d.Aut.hic.conclude ergò qd aut clericus venit tanquam nominatus & ius habens : & sic est necessarius defensor, & principalis, & tunc aduocant causam ad forum suum,sibi e-

a nim[a] dandus est libellus de nouo, vt satis innuit litera hic, ergò debet conueniri coram iudice suo.aut venit voluntariè ad defendendum non nominatus prædicto modo, vel ad defendendum emptorem suum, tunc tenet ibi defendere,& iudiciũ subire,qa non est re⁹ principalis cũ iudicium dirigatur ꝯ possessorem noĩe proprio qualis est emptor,vel feudatarius.vt in l.j.& ꝙ ibi no.C.vbi in rem act.vide bo.gl.quæ sic debet intelligi in c.clericũ nullus.11.q.1.& ꝙ dixi in c.quia.de iud.Et an possit vti isto priuilegio sibi ꝯpetenti nõ mutando forum,vide per Bar.in præal.l.1.& hoc vr̃ ẽt de mente Bar.in l.pal.j.C.vbi in rem act.iunctis no.per eum in d.l.2.e.ti.vbi apertè sentit, ꝙ noĩato veniente in casu huius §.absoluetur colonus ab instantia iudicij,& libellus de nouo sit dandus ꝯ superuenientem dñm.& ꝯ eundem de cætero est totus ꝓcessus faciendus, & per hoc habes practicam ꝓcedendi dño ꝯparente. ¶Quæro nunquid quo ad oẽs effectus habeatur lis p istũ modũ de quo in tex.ꝓ ꝯtestata? dic ꝙ non:sed hr̃ ꝓ ꝯte.quò ad impediendũ seu ad interrumpendũ pſcriptionẽ gl.rñdet ꝙ interrũpit ad hãc denuntiationẽ:non aũt hr̃ pro ꝯtestata quò ad aliũ effectũ:vt puta,vt possit ꝓcedi ad receptionem

29 testium,& ad diffinitiuã. ¶† No.j.ex gl.iuncto tex.ꝙ dictio quasi:[b] &

b dictio tanq̃ diminuũt & denotãt improprietatem non.n. est lis verè ꝯte.quò ad oẽs:iõ dt tex.tanq̃ & gl.hic dt quasi qñq; tñ sunt istæ dictiones expſsiuæ veritatis:vt in euãgelio:quasi vnigeniti à patre,&c.vide tex.& ꝙ ibi no.in c.ꝓut.de do.& ꝯtu. ¶Scdo no.ex.gl.ꝙ prescriptio interrũpitur p denũtiationem.Sed vnde insurgit ista quasi ꝯtestõ? & vr̃ gl.intelligere de denũtiatione facta dño p detẽtorem.cũ alia gl.dixit p eũ hanc denũtiationẽ fiedã Aduerte,qa iste passus vr̃ satis dubi⁹.nã tex.hic simpl̃r dixit,ꝙ lis est quasi ꝯt.ab eo die quo possessor ad iudiciũ vocatus est.si.n.exponimus vt exponit Ab.possessor.i.dñs possessionis:tũc satis ꝓbatur intellect⁹ gl.nã dñs vr̃ possessor ex quo possidet eius noĩe.vt in c.si diligẽti.de pſcr.sed Io.An.intellexit istud verbũ ꝓpriè.i.de eo qui possidebat noĩe alterius.& sic intelligit.l.2.C.vbi in rẽ ac.vñ sumpta est hæc decr.mouet:qa qñ vult facere mẽtionẽ de dño satis id exprimit:& huic dicto ꝯcordat ẽt Gof.dicens interruptã pſcriptionẽ à die qua ꝯuẽtus est colonus.sed huic dicto ob.qa sicut p citationem dño nõ inducit ꝯtestõ nec quasi:ita & fortius nec p citationem coloni.Itẽ durũ vr̃ vt sine reqſitione veri dñi inducatur ista quasi ꝯtestõ,& ꝙ requiratur reqsitio dñi vr̃ sentire.Cy.in d.l.2.in eo ꝙ dicat ꝙ ista quasi ꝯtestõ surgit,ex hoc:qa prĩo vocat iste detentor,& ille veniẽs nominat dñm in iudicio,& p ꝯñs negat tacitè istũ authorẽ dñi.vt l.Põponius.§.sed & is.ff.de ꝓc.& facta denũtiatione dño si nõ venit vr̃ affirmare negationẽ coloni.& ex hoc surgit ista quasi ꝯtestõ.Idẽ ẽt sentit Bar.ponẽdo aliud exẽplũ.dt.n.ꝙ iõ hæc denũtiatio dño facta hẽt vim ꝯtestationis, qa in ista ciuili ꝯtestõe ꝓceditur quasi ad exẽplũ ꝓlij corporalis:sicut.n.in ꝓlio corporali qñq;ꝯtingit,ꝙ ille q tenet arcẽ vel fortiliciũ vnũ dicit illi q hẽt ꝯ se exercitiũ: volo denuntiare dño ꝓ quo hic sum,& nisi mihi succurrerit ĩtra tñ tps ego cedã tibi.istud est quasi quoddã ꝓliũ.ita hic iste tenẽs rẽ alieno noĩe noĩat dñm in iudicio,& expectat ab eo subsidiũ quo veniẽte litigat:eo nõ veniẽte,cedit.& sic aptè sẽtit,ꝙ reqrit renũtiatio, hoc sufficit tãq̃ fiat citatio p edictũ:sed illa fuit ad effectũ missiõis fiedæ:sed fortè Gof.& Io.An.voluerũt,ꝙ referat denũtiatio,sed ea facta,& illo nõ veniente retro effect⁹ hui⁹ ꝯtestõis ad diẽ quo vocat⁹ fuit colon⁹.ꝙ vr̃ placere.d.An.& videat hæc lec.satis ꝯsentanea lr̃æ, qa prĩo reqrit citationẽ coloni.scdo denũtiationẽ fiedã dño,& eo nõ veniẽte dt ꝙ lis ẽ quasi ꝯt.à die qua possessor vocat⁹ fuit ad iudiciũ:& ego puto hãc esse de mẽte lr̃æ:quare anteq̃ fiat denũtiatio,dño saltẽ p detentorẽ nõ pt dici quasi ꝯte.qa expectat verus dñs q hẽt litigare, & in se suscipere iudiciũ:sed postq̃ dñs reqsit⁹ nõ venit,nec aliqs ꝓ eo.& sic nõ ꝯstat illũ ĩ iudicio esse dñm vel aliũ:& habem⁹ nõ rñsionẽ detẽtoris seu possessoris volẽtis defendere tacite,negãtis istũ actorẽ eẽ dñm satis pt dici,ꝙ ab illo die quo fuit citat⁹ colon⁹ fuit facta inter

c ruptio,[c] & ista quasi ꝯtestõ:qa rñdit negatiuè,& voluit defendere:nec apparuit ꝙ aliqs sit dñs.& sic pt lr̃a reduci ad ꝯcordiã:qa primo vr̃ exigere reqſitionẽ,& postea tñ facit mẽtionẽ de citatione coloni.& p hoc habes declaratũ istũ articulũ,& habes vñ ĩsurgit ista quasi ꝯtestõ.Aduerte ꝙ qñq;, pſcriptio ĩterrũpit p solã citationẽ absq; ista quasi ꝯtestõe.vñ dic vt plenè dicã in c.illud.de pſcr. ¶No.3.prin-

30 cipal̃r ex ista gl.† ꝙ ista quasi ꝯte.[d] nõ operat oẽs effectus veræ ꝯte-

d stationis:sed tñ qaò ad interrũpendã pſcriptionẽ attẽde quò ad istũ effectũ oẽs ꝯcordant,& rõ pt esse superius alle.& qa quo ad interrũpendã pſcriptionẽ ex quo nõ deficit pro ꝑte satis offerre libellum,& deducere rẽ in q̃rimoniã.iuxta ea q̃ hñr in l.2.C.de ann.exc.& 16.q.3.prima actione.vbi ẽt exigit ꝯstõ vñ illa ꝯtrouersia,& quasi ꝯcertatio,succedit loco illius solennitatis seu operatur illum effectum.Alius effectus huius quasi ꝯtestationis colligitur ex litera.qa ꝓcedit postea factis edictis ad dandã veram possessionem.& reseruatur tñ qõ absenti super proprietate.& rõ huius est ẜm Hos.dñorum ꝯtumacia:& quasi aperta malitia.& quasi fundim:& summaria examinatio.vbi.n.non interuenit vera ꝯtumacia : vel quasi non dat incõtinenti possessio vera,sed fit missio incõtinenti cã custodiẽdæ vt s̃.in p̃ced.§.Terti⁹ effect⁹,est ẜm quosdã, vt sicut actio tp̃alis ꝑpetuat p li.ꝯte.verã.vt l.fi.C.d pſc.30.an.ita & p istã quasi ꝯte.ne sit melioris ꝯdõis ꝯtumax,ꝙ pſens.de quo p Cy.in l.2.C.vbi ĩ rem act.vbi refert opi.& vñr.ibi Legistæ magis,inclinare in hãc sñiam. d.Ant.tenet oppositum qa hæc quasi contest.tanquam exorbitans debere restringi,& non operari nisi effectus sibi à iure attributos.dicit hoc tenere Gui.in Spe.& satis placet mihi hæc opi.qa ĩ proprietates debent

debent restringi,& non operari effectum:nec ad consequentiã extendi.iuxta no.in c.ꝓpterea. & in c.intelligẽtia de verb.sig.mihi tamen vr̃, ꝙ ista qõ sit modici, & nullius effectus:qa cum iste debeat poni in veram possessionem, & sic efficiatur de possessore petitor frustra quærimus an actio perpetuetur cum non sibi, sed aduersa-

31 rio incumbit onus agendi, vt hic.& in l.fi.C.de rei vendi. ¶† Quæro tex hic dicit quod domino non comparente debet fieri missio prius negotio summatim examinato qualiter fiet hęc examinatio? glos.in vers.summatim.respondet quod exigitur semiplena probatio non enim debet iudex incontinenti post contumaciam dare veram possessionem : nec etiam mittere causa rei seruandæ, nisi primo mittendus habeat præsumptionem pro se, & vltra hoc debet prius recipi iuramentum calumniæ ne calumnietur, &c. Aduerte, quia glos.videtur hic exigere istam summariam cognitionem tam in missione fienda ex primo decreto, quando non transfertur vera possessio,quam quando datur vera possessio,vt in casibus huius §.Odoffr.per istum §.respondit magistro Ioan.Andr.quærenti vt ipse hic refert,quòd quando fit missio in actione reali non est summaria cognitio prȩmittenda,quia hoc in isto §.fit ideo.quia statim perdit istam possessionem veram.& idem vult Hostien.hic,qui inter cæteras differentias inter §.in aliis & istum ponit hanc, videlicet quod hic fit summaria cognitio.sed in §.præcedẽti nulla fit examinatio.Accur.respondit eidem contrarium mouetur,quia in personali in qua non fit tantum præiudicium contumaci,quia non expellitur de possessione præcedit summaria cognitio.vt C.de bo.autho.iud.pos.in aut.& qui iurat.fortiori ratione idem dicendum in reali.& hoc est tutius secundum Abb.& placet Spec.in titul.de primo decreto.§.2.versic.sed nunquid præcedat.placet etiam Io.And.

* hoc maximè attento eo quod *communiter* dicimus non esse necessarium.in reali secundum decretum.sequitur enim per illud quod sine examinatione p primum decretum & per lapsum termini efficeretur possessor incommutabilis.Bartol hanc materiam tractauit in l.2.C.vbi in rem act.& in l.si finita.§.Iulia.ff.de damn.infect.& in l.consentaneum.C.quomodo, & quando iudex.& vide gloss.in auth.de exhib.& introdu.reis.§.optimum.& distingue sic capiendo mentem Barto.& aliorum quod aut ex missione fit modicum præiudicium, vt quia fit ex primo decreto & sufficiat secundum Bart.summaria cognitio respectu ordinis procedendi,& respectu probationis,vnde sufficit hoc casu iuramentum secundum eum.arg.in l.thesaurus.ff.ad exhi.& sequitur d.Car.d.Ant.transit recitando opi.Et auth.& qui iurat.prȩalle.videtur Bar.intelligere de hac summaria cognitione quæ fit per iuramentum.alij contra : vt s̃.dixi.& Io.And.& multi alij.sed certè illa authen.& qui iurat.non videtur pati illum intellectum,si enim intellexisset de solo iuramento satis hoc expressisset,nec videtur propriè examinatio negotij quȩ fit per solum iuramentum actoris non præcedente alia præsumptione cum de facili actor iurabit cum eo ipso quod venit ad iudicium,sciebat iuramentum calumniæ & veritatis se præstiturum : vnde puto sic æquissimè distinguendum vltra alios doct.in isto ar.quod aut missio fit in personali, & tunc exigitur summaria cognitio, puta per præsumptiones aliquas.non tamen per solum iuramentum ita loquitur illa auth.& qui iurat.aut fit in reali,& tunc sufficit solum iuramentum imò & fortè sine iuramento aliquo fiet ista missio:quia nec hic nec alibi in toto corpore iuris vbi facta fuit missio in reali ex primo decreto nunquam interuenit summaria cognitio vel iuramentum de veritate.nec exigitur in aliqua parte iuris.fit enim ista missio potius vt ille tædio affectus veniat responsurus & præsumendum est quod absens veniat intra annum ne possessionem amittat.vnde cum non agatur de graui præiudicio, sed potius hoc statuitur in pœnam,& tædium,non exigitur aliqua discussio super principali,& ideò neque hic.in §.in aliis.nec alibi,de hoc fit mẽtio.& non sine mysterio.nec ob.motiuum Io.An.quod per lapsum anni efficitur verus possessor, & sic ille perdit possessionem veram sine aliqua examinatione negotij contra mentem huius §.quia dico quod hoc principaliter non procedit ex primo decreto, sed ex sua contumacia.Item quia præsumptio quæ erat contra eum ex prima contumacia.arg.in c.nullus.de præsum.nunc transit in vehementem præsumptionem data contumacia annali: videtur enim de iure suo tanto tempore absens diffidere: vnde æquiparatur hæc præsumptio semiplenæ probationi quæ fit à principio cum datur vera possessio.arg.opti.induco ex c.cum contumacia.de hær.lib.6.& ex his quæ no.glos.in c.insinuatum.de simo.Sed si diceres quare in personali exigitur,cũ in ea non detur vera possessio,nec ex trãscursu anni efficitur verus possessor,& incommutabilis?respondeo: quia in personali quis non dicit se habere ius in re seu rem esse suã:vnde hæc missio est extraordinaria.s̃.dixi.meritò non debet fieri missio in aliena bona nisi prius aliqualiter examinetur negotium.argu.in d.l.à diuo Pio.ff.de re iudic.sed in reali quis dicit rem suam vel sibi obligatam, vnde est præsumptio aliqua, quod res sit sua vel sibi obligata aduersario non competente, ideo facilius procedit ad missionem fiẽdam in realibus quam in personalibus.sicut in simili eadem ratione videmus quod in personali non sit verus possessor post lapsum anni nisi interueniat secundum decretum.& contrarium dicimus in reali: vt s̃.in §.in aliis.& in §.fi.& per hoc sit expeditum primum membrum distinctionis,quando fit ex primo decreto : vt in reali nulla requiratur summaria cognitio, vel saltem sufficiat iuramentum, sed in personali sic.& pro primo quod sufficiat solum iuramentum in reali.vide quod not.Ioan.And.in addit.Spe.in ti.de contu.§.sequitur.ver.porrò.vbi recitat Guil.de Cu.tenere sufficere solum iuramentum.dicit tamen, quòd requiritur iuramentum de veritate debiti,& quod sibi nõ fuit satisfactum:& hoc vltra iuramentum calumniæ,& ita dicit seruari, hoc satis potest sustineri, sed etiam de hoc iuramento veritatis expressè nõ cauetur.vt s̃.dixi.Aut agitur de maiori præiudicio: non tamen graui vel totali,quia fit missio in veram possessionem.& tũc sufficit summaria cognitio respectu ordinis procedendi.nõ tamen sufficit iuramentum.sed requiritur secundum omnes semiplena probatio, seu præsumptiones seu indicia. argum.in l.3.§.duæ autem sunt causæ.ff.de Carb.edi.vnde dicit Goffr.quod iudex potest recipere vnum de testib.quos intendit actor producere vel legere instrumentum per quod intendit probare de quo in Spec.de pri.decre.§.2.in prin.Aut fit plenum præiudicium, quia interponitur secundum decretum, vt res vendatur,vel detur in solutum,& tunc fit summaria cognitio respectu ordinis procedendi, sed exigitur plena probatio debiti,vt probatur in l.cum proponas.C.de bo.autho.iud.possi.& no.Bar.in locis præalleg. ¶Sed circa hoc quæro supradictum est mittendum in possessionem debere iurare de calumnia, nunquid istud iuramẽtum sufficiat quò ad totam causam litis? gl.prȩalle.respondet quod in casu.§.in aliis.non iurat actor iterum si reus comparet intra annum.ratio quia adhuc remanet actor:sed in terminis huius §.cum fiat missio in veram possessionem postea fiat reus vbi erat actor debet iterum iurare vt reus,siue velit agere intra annum: siue post.& dic idem dicendum in casu.§.in aliis.quando non recuperatur possessio intra annum:nam cum fiat tunc verus possessor: & sic efficiatur reus possessor, debet si iterum conuenitur iurare, vt reus.& ꝙ tenet hic glos.videtur etiam velle Io.And.in addit.Spe.in tit.de pri.decre.§ sequitur.vers.interposito. Et aduerte, quia hæc procedunt quando missio venit fienda ante præstitum iuramentum calumniæ. Quid autem si post præstitum reus est contumax nunquid in missione iterum præstabitur? dic quod sic.vt no.Cyn.in l.cum proponas.C.de bo.autho.iud.possi.& Io.And.in loco statim præalle.ratio,quia posset in actu missionis calumniari.argu.in l.qui bona.§.si quis stipulatus.ff.de dam.infe.nec ob.l.2.& aut.hoc sacramentum.C.de iura.calum.vbi dicitur quod hoc sacramentum tantum semel est præstandum,quia procedit hoc in eadem instantia quæ ex officio iudicis nobili expeditur:de quo per Io.And.in ti.de pri.decre.§.

32 penult.ad fi. ¶Sed quæritur circa hoc † an nominans alium teneatur iurare de calumnia: Spe.in ti.de iura.cal.§.restat.vers.sed id quæritur.videtur sentire quod sic.sed Io.And.in eodem.in addi.concludit,quod non præstabit iuramentum calumniæ, quia illud respicit totam causam, sed iuramentum malitiæ : vt in c.2.de iura.cal.lib.6. ¶Et vide per Cyn.& alios in d.l.2.C.de iura.calum. ¶Glos.in ver.reseruata.format vnam oppo.& vnam q.& non est bene ordinata.qa secunda pars competentis poneretur in prin.vnde capio secũdam partem. ¶Op.& videtur quòd hic non debet tantum reseruari qõ super proprietate,sed etiam super possessione intra annum.vt in §.in aliis.in fi.Sol.ista.glo.refert quosdam tenere contrarium, & fuit Tanc.sed gl.concludit bene,ꝙ aliud est in §.in aliis. vbi auditur vsq; ad annum super possessione.aliud est in isto.§.ꝙ si super.vbi statim datur vera possessio:& amplius non auditur absens nisi super ꝓprietate.& reddit rationem diuersitatis.vt in ea apparet.& ita tenẽt hic

* *communiter* doct.& Legistæ.in d.l.2.& not. idem in l.properandum.C.de iud.& in l.consentaneum.C.quõ,& qñ iud.& ponit hic Ho.all quas rationes diuersitatis inter istum.§.& illum. prima qa hic conuentus possidet nomine alieno, ibi nomine proprio.secunda quia hic nominat alium:ibi non.tertia quia hic dantur induciæ ad alium præsentandum,ibi non.quarta quia ibi non comparet possidẽs hic comparet,sed non vult defendere.quinta quia ibi vnius contumacia:hic duorum.sexta quia hic interuenit quasi litis conte.ibi non.septima quia ibi nulla fit examinatio,hic summaria.ex quo sequit.octaua quia ibi intra annum auditur super possessione, hic non.& certè satis puto hic sufficere illam solam causam : quia hic interuenit quasi litis ꝯte.per ea q̃ s̃.dicta sunt.vnde sicut reo existente contumace post lit.conte.proceditur ad missionem in veram & incõmutabilem possessionem si non liquet de causa.vt in d.l.consentaneum.& not.in c.prout.de do.& ꝯtu.ita & quando interueniat ista quasi ꝯte.& hic ponit Ho.sup tex.quatuor casus differentes p quos apitur intellectus aliquorũ iuriũ.Primus,vbi ꝯuenit realiter q noĩe ꝓprio possidet vbi passus missionẽ veniẽs intra annũ audit sup possessione.vt s̃.in §.in aliis.& sic hæc ẽ rõ ẜm eũ,qa vbi vnius tñ contumacia

Universidad de Deusto Biblioteca

Sebast. Sap.
a ¶L. à quo fundus. De intellectu huius l. vide latè per Alex. in l. si prius. ff. de op. no. nun. & Im. ibi in d. l. à quo fundus. & qūo iudex possit assignare terminū parti intra quem probare debeat: aliter non audiatur ponit latè Georg. Nata. in cle. sæpe. de ver. sig.

Sebast. Sap.
b ¶Recuperare. Vide Bar. in l. eum. ff. de priui. cre. Bald. in l. 2. vers. quinto quæritur. ff. si ex noxa. cau. aga. & latissimè per Alex. d. l. si finita. §. Iulia. ff. de dam. infe.

tumacia deprehenditur & nulla examinatio secundum eum. Secundus, quando quis nomine alieno possidet vbi seruata forma hui⁹ §. etiam statim facta missione veniens nō auditur nisi super proprietate, vt hic, & sic ratio duorum, scilicet contumaciam, & quasi aperta malitia. & sic quasi fundamentum & summaria examinatio. Tertius, vbi sit missio post lit. verè conte. sed non liquet de causa nec liquere potest vbi similiter non auditur super proprietate. de do. & contu. c. prout. & sit hęc ratio fundamentum. s. vera litis contes. Item iudicij incepti desertio, iudicis & iurium contemptus, & plenaria examinatio. Quartus ibi: lite verè conte. cum liquet de causa fertur sententia pro actore, & in possessionem mittitur quo casu veniens contumax, etiam sup proprietate non auditur. C. de iu. l. properandum. §. sinautem reus. & prædicta decr. prout. & sit ratio, iuris diffidentia, & plenaria examinatio, & veritatis declaratio, quia res iudicata &c. de reg. iu. l. res iudicata & de his remittit ad sum. eod. tit. §. in aliis. & §. seq. & per hoc
33 est expedita secunda pars gl. ¶†Sed capiēdo primam partem quæro. s̃. conclusum est, quod non auditur iste nisi super proprietate in casu huius §. & idem in casu §. in aliis quando reus non comparet intra annum, quæro vsq; ad quantum tempus auditur super proprietate. gl. hic tandem concludit quod donec sit præscriptum, & quod etiam de iure canonico potest ꝓcedere, præscriptio, & idem Io. An. hic & communiter doc. sequuntur. sed quātum tempus requiritur ad præscribendum isto casu, gl. in l. 2. C. vbi in rem act. dicit. ꝙ tempus 10. annorum inter præsentes, & 20. inter absentes. sed Petr. & Cy. ibi contra. quia per primum decretum iudex non intendit transferre dominium: & per consequens neque vsucapiendi conditionem, vt l. clauibus. ff. de contrah. empt. & sine titulo nō currit præscriptio loquēdo de præscriptio. 10. vel 20. an. ff. de vsu. l. nunquam. Bar. ibi sustinendo gl. dicit: quod vsucapiet ex possessione quodammodo iuncta cum præcedenti. quem prius habebat. vt l. si is qui pro tempore. §. pen. & l. eum qui ædes. ff. de vsu. & hoc sequitur. d. Ant. & mihi placet nisi præscribatur conrra ecclesiam, quia tunc expectatur tempus 40. annorum vt in c. de quarta, cum simi. de præscr. hæc vera nisi in principio fuisset statutus terminus per iudicem intra quem audiatur dominus super proprietate, tunc enim post lapsum illius termini non audiatur amplius, secundum Cyn. per l. 2. præall. & per l. à quo fundus. ff. de dam. infect. & in l. mancipiorum. ff. de op. leg. & quia iste terminus non est à iure determinatus statuetur arbitrio iudicis secundum eum. l. j. ff. de iu. del. & hoc dictum sequitur. d. Ant. hic, ego puto quod à principio tempore missionis non possit statui iste terminus ad agendum cum satis sit punita nunc illius contumacia propter dationem veræ possessionis & nemo compellitur agere. C. vt ne. inui. facit tex. j̃. §. ꝓxi. vbi dicitur quòd à principio iudex debet esse ꝯtentus alterutra pœna: sed poterit in futurum loco secundi decreti, seu secundo decreto peti, vt statuatur sibi terminus ad agendum super ꝓprietate post
a quem amplius non auditur. & ita debet intelligi. l. à quo fundus. a præal. vt ibi sentit Bart. & idem videtur velle in l. consentaneum. C. quō & qñ iu. & hoc benè no. quia est vel de singulare in practica, ne
34 diu missus cogatur expectare. ¶† Venio nunc ad gl. §. sinautem. & primo colligit ordinē seruandū in executiōe, & missione in actiōe ꝑsonali, vt primo capiātur mobilia. scdo immobilia tertio recurrat ad iura. Sed q̃rit Io. An. quid si non fuit seruatus iste ordo, quia cum extarent mobilia. primo de immobilib. decreuit: & dicit, ꝙ non valet, quia factum est contra solitum ordinem iudiciorum. 2. q. 6. c. ei qui. §. diffinitiua. C. de sen. & interl. om. iu. l. prolatam. Io. An. dicit, ꝙ benè tenet cum ex litera satis videatur dari optio. Item quia tex. alternatiuè loquitur & regulariter, alternatiuè sunt præstationis & non ordinis. de quo. de reg. iu. c. in alternatiuis. li. 6. & hoc maximè. verum in ordinario fm eum qui pœnas commutare potest. vt no. j̃. de pœ. licet. sed in delegato esset qō, qui pœnam statutam à iure imponere debet. de of. del. c. de causis. fm Io. An. Ego dubitarem etiam in ordinario cum iste tex. non simpliciter loquatur alternatiuè sed qualificat alteram partem alternatiuè dicens, ꝙ in bona immobilia p̃t fieri missio si bona mobilia non habet. Nec ob. ꝙ sequitur iudicem posse eligere à principio pœnam quæ magis timetur, qa illud refertur ad pœnam missionis & ad snīam censuræ, vt declarat verbum alternatiuum. & ideo ꝯsulo, ꝙ iudex seruet hunc ordinem & mandet nuncio vt mittat in possessionem mobilium si extant & si non extant in bona immobilia: & tunc nuncius quęreręt & fm mandatum sibi factum: si non reperiat bona mobilia faciet missionem ĩ bona immobilia, & referet iudici se perquisiuisse mobilia & nō reperiisse saltem sufficientia. & creditur ei iuxta not. per Bar. in l. à diuo Pio. ff. de re. iud. §. in venditione putat t̃n ibi Bar. ꝙ ordo iste vbi positus est in executione snīæ non sit de substantia: licet de iustitia: vnde per viam appellationis poterit reuocari graua-
35 men: idem puto in casu nostro. ¶†Quero hic dicitur ꝙ in personali fiat missio pro modo debiti declarati qualiter fiat ista declaratio: gl. sequens respondet ꝙ per libellum actoris. & sic sentit gl. ꝙ respectu missionis fiēdæ statur libello super quātitate petita Io. An. post Tancr. exigit ēt sacramentum ipsius actoris. tu dic circa hoc, vt s̃. in præcedenti §. plenè dixi. & per aut. & qui iurat. C. de bo. aut. iud. pos. & hoc c. corrigit legem antiquā quæ dicebat missionem faciendā in omnia bona. ff. ex qui. cau. in pos. ea. l. 1. hodie verò fit missio pro modo debiti declarati. dicit tamen gl. no. in d. aut. & qui iurat. ꝙ nō exigitur ꝙ res præcisè valet tantum quantum petitur, sed etiam debeat plus valere. non enim dicitur hic ꝙ tantum: sed pro modo debiti declarati: ꝙ est cautè not. & sic se habet consuetudo fm illam gl. dicit enim inspici an res exigat expensas vt si est bos, vel equus: vel etiam si nullas exigit expensas vt argentum, & consimiles res. vt primo casu longe plus debeat valere. & idem ibi Bar. ꝙ no. gl. ver. magis. in fi. opp. Sol. secundùm Ioan. An. ꝙ speciale est ibi propter reuerentiam personarum & vide quod habetur in c. 2. de of. del. li. 6. ¶Gl. in ver. ad alteram. in fi. opp. Sed sol. vt no. in c. at si clerici. &c.
36 statuimus. alle. in gl. ¶†Venio ad gl. vlt. quæ opp. contra text. in eo ꝙ dicit facta missione in personali reum audiendum intra annum, vel post annum: iuxta dist. §. in aliis. non enim videtur quòd ista distinctio sit proportionabilis ad istum §. quia creditor. debet semp restituere pignus antequam sit distractum. vt l. si prius. C. de distr. pi. Sol. dic vt in gl. quæ soluēdo primo ponit opi. Io. qui tenuit ꝙ post annum, non efficitur possessor quòad vsucapionem: sed consequitur ꝯmodum possessiōis, quo ad hoc: quia vbi ante annum tenetur probare debitum, post annum releuatur ab onere probandi, & trasfertur onus probandi indebitum in reum. hæc opi. tanquam rigida non placet. Io. An. non enim probari posset ꝙ nunquam fuit pecunia debita nisi per confessionem. facit. de confes. c. 1. li. 6. nec etiā placet gl. Secunda fuit opi. Lau. qui dicit, ꝙ etiam post annum seruatur reo qō possessionis & proprietatis donec præscribatur iuri offerendi debitum. ꝙ an possit præscribi. j̃. dicam. & hæc opi. placet gl. ꝯcludens, ꝙ semper auditur debitor volens rem suam recupera-
b re b restitutis expressis & præstata cautione de iudicio sisti: nisi pignora sint districta vel in solutum data auctoritate iudicis, vel fm l. quæ in vsum ꝯmunem sint distracta. vt in præal. l. si prius. & ad hunc tex. responde vt in eo habetur. & hanc opi. gl. tenet Host. in sum. e. ti. §. si autem personali. vbi se remittit hic. Tertia opi. fuit Tancr. Dama. & Gof. ꝙ post annū habeat creditor retentionem pignoris donec qō principalis debiti sit decisa, vt sicut missus in reali post annū possidet donec ꝯstet de proprietate: sic in personali missus post annum possideat pignus p̃torium donec de debito liqueat, & si appareat debitum satisfaciat. teneť ergò res illa loco pignoris sicut res ꝯmodata ꝓp expensas. vt ff. de commoda. l. in reb. §. vl. & ff. si ser. ven. l. is cuius. & sic intelligunt text. sed certè hæc opi. non vr̃ vera: quia anteq̃ interponatur fm decretum missus semp habet detētionem tantum: & reo volente satisfacere de expensis, & p̃stare cautionē debet rem dimittere: vt in d. aut. & qui iurat. vbi indistinctè sine tpis p̃finitiōe hoc cauetur, nec alibi cauetur ꝙ lapsus anni operetur istū effectum. Quarta fuit opi. Io. de Deo qui dixit, ꝙ si reus venit intra annum recuperat rem & fructus præstita cautione de stando iuri, & solutis expensis post annum recuperet tantū. & hoc si res distracta non fuerit. hęc opi. non est vera: quia cum missus habeat tātum custodiam in personali, & non possessionem non potest facere fructus suos imò tenetur compensare cum debito si de eo constiterit, vt no. Bar. in l. si finita. §. Iulia. ff. de dam. infe. Quinta est opp. Io. An. qui sic distinguit: ꝙ aut secundum decretum interuenit: aut nō. Primo casu, aut fuit adiudicata vera possessio: aut adiudicata res in solutum, si fuit adiudicata vera possessio eo casu putat esse veram opin. Tancr. Dama. & Goffr. vt habeat actor iuxta formam decreti possessionis commodum donec principale negotium sit finitum. ita quod actor si non probat debitum restituat rem: si probat illam teneat, donec solutum sit debitum. Si verò adiudicata sit res in solutum, tunc præclusa est reo via: vt hic in gl. Si verò nullū decretum fm interuenerit: tunc verum putat ꝙ dicit gl. ꝙ quandocunque veniet cum satisdatione recuperat possessionis commodum per aut. & qui iurat. Hæc sunt verba Io. An. licet Inn. hic variat dando ex̃ neū intellectum ad istum §. t̃n in c. dilecto. de ver. sig. prope fi. vr̃ ponere veritatem: & dicit illud plus sibi placere, q̃ ꝙ hic scripsit: ibi enim videtur concludere, ꝙ in reali non exitur necessario secundum decre. sed solus transcursus anni ꝯstituit missum verum & incōmutabilē possessorē. In ꝑsonali verò p̃t iudex post annū interponere fm dec. ꝓ vēditione fiēda: vel si ñ vult grauare ita absentē p̃t dicernere ꝙ tūn possideat vt fructus faciat suos quousq; aduersarius ꝓbauerit indebitū illud cuius causa facta fuit missio: vel si vult adhuc minus grauare

grauare absentem, quia fortè nimis liquet ei de debito, tunc reseruet onus probādi debitum illi, qui missus est in possessionem: nam si idem licet quod plus est. s. facere finalem vēditionem, multò magis licet ei quod est minus. s. prædictas prouisiones facere: & sic intelligit quod hic de anno dr̃: & hæc sunt verba sing. no. quia non solent hic recitari per doct. & sunt valdè necessaria ad intellectum hu
37 ius c. & materiæ. ¶†Ex quibus verbis primò no. intellectum huius §. vsque ad fi. ꝙ ante annum audiatur indistinctè reus ꝯparens missione facta in personali, post annum non, quia solet post annum interponi 2. decretum, in quo vario modò potest procedi, vt patet ex prædictis, & volunt illa verba iuxta distinctionem superius annotatam, &c. vt sicut in reali non auditur post annum super possessione ipso iure, ita nec in personali, non quidem ipso iure, vt in reali, sed interposito 2. decreto quod interponitur cōmuniter post annum vario modo: vnde debet post annū seruari forma 2. decreti. ¶Item habes 2. no. ex verbis Inn. ꝙ 2. decretum potest interponi vario modo fm quod videbitur iudici, quod etiam sentit Bart. in præal. §. Iu-
38 lianus. ¶†No. 3. ex dictis Inn. quod ante interpositionem 2. decreti missus in personali etiam post annum non efficitur verus possessor nec lucratur fructus, nec releuatur ab onere probādi debitum, sed necessarium est ad ista vel ad aliquod istorum 2. decretum. quod ēt
39 sentit Bar. in §. Iul. ¶†Vltimò no. ex dictis Inn. quod vbi minus clarè liquet de debito, debet iudex minus aggrauare in interpositione 2. decreti. nam vt s̃. dixi. vbi non plenè constat de debitis non debet facere venditionem vel dare in solutum, cum hæc sunt magni præiudicij. vnde aggrauabit absentem plus vel minus in interpositione 2. decreti fm modum probationis & qualitatem contumacię. quod semper tene menti, & hæc satis fuerunt de mente Bar. in locis præal. ¶Ex omnibus prędictis potest colligi vna distinctio quam posuit hic d. Ant. & licet nihil alleget, tamen in veritate elicitur ex dictis Io. And. hic. & Inn. in loco præal. & Bar. in §. Iulia. & in l. consentaneum. præal. quam dist. subiiciam vt collecta habeatur ma
40 teria distinguentium. ¶†Est ergò circa missionem factam in personali videndum, ꝙ aut non interuenit 2. decretum, & missus semper habet nudā detentionem, & nihil plus acquirit. nec per lapsum anni, nec aliter etiam si haberetur tempus 30. ann. tenendo quod non præscribatur iuri offerēdi. de quo dr̃ j̃. dum t̃n veniens offerat cautionem, & satisdationem expensarum, & se paratum stare iuri, vt d. aut. & qui iurat. C. de bo. auct. iu. poss. ne per hoc perdit fructus, nec grauatur onere probandi, sed sufficit se offerre stare iuri paratum, vt aut. & qui iurat. quandoque processum est ad 2. decretum. & tūc aduerte ad formam 2. decreti, quam diuersimodè potest iudex interponere, vt s̃. dixi. qñque enim est processum ad alienationem in tertium seruatis seruandis, & non auditur, vt l. fi. C. de iu. do. imp. & quæ tūc seruantur, hñr ibi, & vide per Spe. in ti. de sec. decr. §. j. ver. videtur. ad fi. §. & hoc nisi aliqua allegaret per quæ infringeretur decretum, vt qa ꝯ non latitātem vel continet iniquitatem, fm ea quæ no. In. in c. præterea. de dila. & in c. dilecto. de ver. si. & vide quod no. in d. l. consentaneum. quandoq; alienatio est facta non in tertium, sed in ipsum creditorem. & tunc qñque est processum ad iudicationem in solutum seu venditio facta est ipsi creditori. & gl. tenet hic quod amplius non audiatur. Item Bar. in l. 2. C. vbi in rem act. & in l. consentaneum. præall. sed Spe. in ti. de sec. decr. §. nunc dicamus. ver. sed quæ est dr̃ia. dicit, ꝙ si est datum in solutum vel vendita creditori auditur debitor volens de iure suo probare, per l. fi. §. sinautem. C. de iu. do. imp. Bar. in l. si finita. §. Iulia. ff. de dam. inf. dicit quod hoc casu auditur vsq; ad biennium fm formam. l. fi. C. de iu. do. imp. sed tunc non auditur nisi offerat se probaturum soluere debitum. Qñque tamen interponitur 2. decretum, fm quod res adiudicatur in solutum, & statuitur terminus intra quem audiri debeat volens recuperare: aliàs nō auditur nec de proprietate, nec de possessione, & tunc terminus excluditur à toto. ff. de acc. Titia. C. qui ac. nō pos. l. si ea. & l. diffamari. C. de ing. ma. tenet Bart. in d. §. Iulianus. & etiam in l. à quo fundus. præal. & in l. consentaneum. qñque interponitur quod missus tātum possideat, & fructus suos faciat donec reuersus probet debitum, & tunc procedit opi. Io. An. de qua in gl. vt aduersarius oneretur onere probādi indebitum, & missus interim lucretur fructus, qñque fit missio ex secundo decr. vt habeat possessionem reseruato iure absentis, & auditur nisi hoc probetur debitum. & tunc non grauabitur contumax onere probandi indebitum. & vide de hoc in Spe. de sec. decr. §. iuxta propositionis. in prin. qñque interponitur simpliciter 2. decretum, & transfertur vera possessio, & tunc habebit actor possessionis commodum donec principale negotium sit finitum, & sic procedit opi. Lan. Dam. & Goff. nec ob. prædictis quod in missione probauerit debitum, quia illa probatio summaria non sufficit ad reuelandum eum à probando in plenaria facit c. veniens. de testi. hæc vera quando non est processum ad diffinitiuam sententiam: quia lis non est contest. vel non liquet de causa. sed si est processum ad diffinitiuam sententiam super quantitate, & pro executione facta est missio ex primo decreto super re aliqua, & auditur absens & volens recuperare rem ante interpositionem 2. decreti, sicut superius dictum est, vt no. Bart. in l. consentaneum. Vnum tamen est not. fm Bart. vt dixi s̃. quod licet quando facta est missio ante sententiam audiatur volens recuperare rem oblata cautione, & restitutis expēsis, vt in d. aut. & q iurat. & hic, hoc tamen limita, quando facta est missio post diffinitiuam: quia si non soluebat non auditur præstando cautionem. sed oportet quod soluat, quia debet directè purgare contumaciam & satisfacere ei pro quo facta fuit missio, vt l. si pecuniæ. ff. vt in pos. le. & facit c. ex parte. j̃. de ver. si. nec etiam auditur volens tunc probare indebitum: quia ob. sententia. si autem esset lata sententia super aliqua specie: & qa non præstabatur facta fuit missio in alia specie: tunc idem quod s̃. dictum est. Si verò missio facta fuit in illa specie super qua lata fuit sententia, tunc non posset recuperare possessionem vel proprietatem nisi faceret rescindi sententiam intentando aliud remedium contra illam, vt restitutionis vel aliud fm Bart. in d. l. cōsentaneum.
41 ¶†Sed quia facta est s̃. mentio de secundo decr. quæritur, quando debeat interponi. Circa hoc multæ sunt opi. de quib. in Spe. de sec. decr. §. iuxta propositiones. in pr. & per gl. in l. cum proponas. C. de bo. au. iu. pos. & duæ sunt opi. principaliores. vna In. in præall. c. dilecto. de ver. si. qui per hoc c. in fi. dicit expectandum annum post interpositionem primi. exponendo vt s̃. declaraui. & hæc opi. placet Spe. in d. §. iuxta propositiones. quia in reali iura expectant per annum, vt l. si quis emptionis. C. de præsc. 30. vel 40. ann. & s̃. §. in aliis. idem ergò videtur dicendum in personali quò ad interponendum
* 2. decretum. Alia est *opin magis communis*, & quæ obseruatur in iudiciis, vt tempus sit arbitrarium considerata qualitate contumacię, & personarum. hanc tenet gl. c. consultationibus. de off. dele. & l. cum proponas. præall. sentit Io. An. hic. & Bar. in d. §. Iulianus. & in l. cum proponas. præal. & videtur verior, licet alia sit mitior. cū enim iura circa hoc nō determināt tempus, ergò relinquendum est arbitrio iudicis, vt l. in vendōne. §. de tpe. ff. de bo. auct. iu. poss. & in c. de cāis. de of. dele. & in l. j. ff. de iu. del. & ad istum tex. dic, quod habuit respectum ad id quod communiter solet fieri, quia multi expectant annum vt euitentur opi. nō tamen videtur necessarium cum expressè non disponatur, hic d. Ant. putat quod de iure can. maximè ordinarius potest ex causa moderari tempus. arg. eorum quæ not. in l. 2. ff. de re iu. & sic videtur sentire quod regulariter sit annus expectandus: sed tene aliam opi. quam etiam tenet hic d. Car. & in d. c. consultationibus. Consulo tamen quod iudex sine magna causa non re-
a cedat à termino anni a. arg. hic & similiter in reali, sed post annum sola cōtumacia est sufficiens causa, vt hic. sed propter nimiam contumaciam, vel aliam iustam causam poterit præuenire annum: si enim potest ob nimiam contumaciam factum aggrauare in primo decre. vt d. l. Fulcinius. in fi. & s̃. dixi: ita debet posse accelerare 2. decretum. & per hoc iste tex. qui ob nimiam contumaciam dat iudici
42 facultatem duplici pœna puniendi. ¶†Sed vltra doct. quæro, nunquid in realibus poterit interponi 2. decretum. gl. mag. in d. §. Iulia, quod non, quia prouisum est de iure vt lapsus anni faciat eum verum, & incontumutabilē possessorem, & reus perpetuò super proprietate audiatur. quod non esset, si posset interponi 2. decretum. Item agens reali non petit sibi rem dari cum sit dominus, sed rem restitui: & sic possessionem tantum. sed per missionem consequitur suum desiderium, ergò, &c. secus in personali quia ibi petit rem dari. & sic requiritur quod res adiudicetur per 2. decretum, cum nō dicat rem esse suam sed personam obligatam. Bar. ibi expressè non tollit hęc motiua, sed videtur velle quod in omnibus actionib. siue personalibus, siue realibus, siue mixtis habeat 2. decretum, si per primum sufficienter non est prouisum. sicut est quando fit missio, vt caueatur nomine litigatoris: vnde credo, quod etiam in reali poterit interponi 2. decretum, non dico tantum post lapsum anni, quia ad cautelam istud solet interponi pro sola pos. vt in d. c. j. de eo qui mit. in pos. sed etiam ante lapsum anni & post. quia potest operari maximū effectum vt efficiatur verus possessor. Item vt non audiatur absens super proprietate maximè statuendo sibi certum terminum intra quem agat de proprietate, & amplius non audiatur, vt expressè tenet Bar. hoc vltimum in d. l. cōsentaneum. fac. l. à quo fundus. ff. de dam. inf. & quod not. ibi Bart. & pro hoc quia ob nimiam contumaciam potest aggrauari primum decretum, vt statim lucretur fructus, vt s̃. dixi. Item potest procedere ad excommunicationem vltra decretum, vt hic. Et sic debet posse interponi 2. decretum, propter effectus supradictos. & idem si subest alia iusta causa. si enim hoc potest facere in personali vbi missio est extraordinaria, ita & in reali.

Zacharias.
a ¶Non recedat termino anni. Adde ꝙ iure non inuenitur cautum quāto tempore post primum debeat interponi, sed est in arbitrio iudicis, Spe. per istum alleg. cui adde Bart. in l. prætor. §. fi. ff. de bo. auct. iu. pos. eundem post gl. ĩ l. cum proponas. per istum alleg. C. eo. & in l. si finita. §. Iulianus. de dam. infe. & Pau. de Ca. in l. debitoribus. ff. de re iud.

reali.Item sicut fortius,& pinguius operatur
primum decretum in reali, ita & fortius de-
bet posse operari secundum nõ ob.§.in aliis.
& iura similia quæ vr̃ statuere annum, quia
emanauerunt in odium cõtumacis, vt ex so-
lo cursu anni siue alio iudicis ministerio per
dat veram possessionem, nõ tamen per hoc
tollitur quin ex iudicis officio per interposi
tionem 2.decreti possit contumax magis ag
grauari, sicut dicimus in personali. arg.op.in
d.l.à quo fundus.ff.de dam.inf.& l.quoties.ff.
de act.& ob. sicut in simili dicimus epm non
posse tollere ius commune, potest tamen ad
iuuare apponẽdo pœnam vbi apposita non
est, vel grauiorem vbi apposita pœna est, vt
no.Io.An.in c.fi.de of.arc. vide gl.ĩ cle.ne Ro
mani.de ele.facit tex.c.vt animarum.de cõst.
43 li.6.¶†Faciunt no.per Bar.in l.2.ff.de re iud.
vbi ex causa potest iudex abbreuiare tempus
à iure statutum etiam sine hominis ministe-
rio.& vide quod not.Dy.in reg.indultum.de
reg.iu.lib.6.non ob. aliud motiuum illius gl.
quod in realibus non petit sibi rem dari, sed
restitui cum dicat se dñm, ergò esset ꝯrius pe
tendo 2.decretum, quia hoc fateor si peteret
ẽm quò ad hoc vt res sibi detur, sed cum be-
ne possit petere illud vt interponatur 2. de-
cretũ, vt s̃.dixi. poterit illud petere ad alium
effectum.s.vt nõ audiatur amplius absens su-
per proprietate, si non vult comparere. & sit
vt terminus sibi statuatur ad agendum aliàs
imponatur sibi silentium, ar.l.diffamari.C.de
ing.ma.& l.Titia.ff.de ac.& d.l.à quo fundus.
ff.de dam.infe.vbi vr̃ expressum. & no.Bar.in
d.l.consentaneum.vel vt ante lapsum anni ef
ficiatur verus possessor & incommutabilis,
& sic nulla resultat ꝯrietas & cessant omnia
44 motiua illius gl.¶†Sed qa in hac gl.fit men-
tio de præscribendo ius offerendi: quæro [a]
nunquid creditor possit præscribere ius offe
rendi ꝯ debitorem, gl.vr̃ hic velle ꝙ sic,& vr̃
text.cum gl.l.cum notissimi.C.de præscr.30.
vel 40.an.Io.And.vr̃ hic velle sentire ꝯrium,
in eo quod dicit, quod si 2.decretum non in-
teruenit qñcunque veniat debitor cum sati-
sdatione recuperat possessionis cõmodum.
& idem Bar.& alij Legistę in d.l.cum notissi-
mi. distinguit tñ quoddam est ius offerendi
quod competit per modum iuris, vt puta, se-
cundus creditor habet ius offerẽdi debitum
primo creditori.& confirmandi sibi pignus,
vt l.j.in fi. C.si anti.cred. & d.l.cum notissimi.
vel secundus vult præscribere ꝯ primum, &
potest, vt d.l.cum notissimi. Quoddam est of
ferendi ius quod competit per modum cu-
iusdam facultatis.exemplum, debitor potest
qñcunque offerre debitum creditori & pi-
gnus relaxare, ista facultas nunquam potest
prescribi, sicut nec alia facultas eundi p viam
publicam, quia licet per mille annos non iue
ris sp tñ poteris ire, vt l.viam publicam.ff.de
via pub.& maximè hoc procedit de iure can.
ẽm quod non procedit præscriptio cum ma-
la fide, vt c.fi.de præsc.Et scias quod creditor
possidet pignus quò ad omnia præterquã quò ad præscriptionem,
vt l.serui nomine.ff.de vsu. & intellige de pignore conuentionali.
non autem de prætorio, vt s̃.dixi. & vide gl.& Bar.in d.l.cum notis-
simi. vnde non potest creditor præscribere cum nõ possideat quò
ad vsucapionem, sed tantum debitor, aliàs contingeret quod duo
simul eandem rem præscriberent insolidum quod non est dicen-
45 dum, vt not.in reg.sine possessione.de reg.iu.lib.6.¶†Nunc autem
declaratis,& suppletis gl.venio ad aliqua textualia.& primò quæro
an ad actum missionis tam in reali quàm in personali exigatur tri-
na citatio, vel suffi iat vna Inn.in c.ad petitionem.de acc. vr̃ sentire
quod trina requiratur ad actum grauis præiudicij s.qñ traditur ve-
ra possessio.& sic sentit, quod qñ fit causa custodię non requiratur
trina: sed gl.c.qm̃ ꝯ.de prob.ver.dilationes. sentit quod nec ad mis-
sionem nec ad excommunicationẽ debet procedi nisi post trinam
monitionem, vel vnam peremptoriam.24.q.4.de illicita.& c.sacro.
de sen.exc.Idem tenet gl.l.si finita.§.Iulianus.ff.de dam.inf.& Bar.ibi
& l.consentaneum.C.quõ & qñ iu & bene facit tex.& ibi in c.fi.de
eo qui mitt.in poss.& sentit ibi Inn.& si iudex in citatione commi-
b natur quod procedet ad vlteriora, [b] talis comminatio habet vim
peremptorij, vt no.Bar.in d.§.Iulianus. & vide d.de Ro.decis.237.&
sic præcessit talis citatio, vt s̃.dixi non requiritur alia ad actum mis-
sionis, licet requiratur ad actum multæ: quia actus missionis con-
cernit processum in quo facta est contumacia. nõ sic in alia multa.
de quo per Bar.in l.2.ff.si quis in ius vo.& melius in l.desertorem.ff.
46 de re mil.& vide ꝙ plenè dixi in c.j.de re iu.¶†Quæro quo iure in-
terponatur 2.decretum.gl.d.§.Iulianus.dicit ꝙ iudicis officio.& in-
telligit ibi Bar.de officio nobili.arg.l.iubere cauere.ff.de iur.om.iu.
& in l.ea quæ.ff.ad mun. Et aduerte, quia duplex datur practica in-
terponendi decretum, vt no.gl.& Bar.in l.cum proponas.C.de bo.
auct.iu.pos.vna, ꝙ detur libellus super actione principali.& reus ci-
tetur vt veniat responsurus, & eo existente contumace sine alio li-
bello detur possessio ex primo decret. & vr̃ conuenire huic literæ.
alia est ꝙ reus citetur, vt veniat respõsurus de iure tali,& eo existen
te contumace, tunc detur libellus in quo narratur ꝙ cum reus sæ-
pius fuerit citatus, extiterit contumax petitur interponi decretum,
& hanc practicam ponit Spe.Bar. dicit seruandam consuetudinem
fori,& circa hoc & 2.decretum,& quid sit primum decretum,& se
cundum, plenè examinabitur in c.j de eo qui mit.in pos.vbi per In.
47 ¶†Quæro hic, dr̃ in §.in aliis. ꝙ reo nõ comparente intra annum
efficitur actor verus possessor: qñ incipit, currere iste annus an à die
decre.an à die actualis missionis. nam qñque inter decretum,& a-
ctualem missionem interponitur tempus non modicum Io.An.re
fert Egid. tenere quod computetur à die missionis factæ. ipse verò
remittit ad no.in Spec.de sec.decr.§.videndum. ver.hoc quoque.&
ibi all.plenè pro,& ꝯ ꝙ à tpe missionis all.§.in aliis.vbi non fit men
tio de decreto: sed de missione.ad idem de off ord.c.pastoralis.in fi.
de eo qui mit.in poss.c.1.& 2.de ver.sig.c.dilecto. & C.de præscr.30.
an.l.si quis.in fi.Item quia in odiosis fit stricta interpretatio.vt in re-
gul.odia.& reg.in pœnis.de reg.iu.li.6. postea vr̃ facere dr̃iam licet
perfectè nõ firmet, an interponat decretum, decerno mittendum:
& quia nõ efficitur statim possessor, tempus currit à tempore mis-
sionis, an dicat, ꝯstituo te possessorem, vel iubeo,& tunc dicit quod
licet adhuc nõ efficiatur possessor an missionem vt ipse not.de sec.
decr.§.2.super secunda forma.per l.eum postulassem. ff.de dam.inf.
hoc tamen facit iudicis auctoritas,& voluntas, vt sicut currit decen
nium, appellationis interponendæ à tpe pronuntiationis: sic cur-
rit annus à tpe pronũtiationis, licet nõ statim actor possessionem
nãciscitur.d.An.distinguit, ꝙ aut est dare medium inter decretum,
& missionem culpa actoris aut culpa rei, aut neuter est in culpa: pri
mo casu qñ culpa est actoris: currit annus à tempore missionis.se-
cundo casu quando culpa est rei, currit à tempore decr. per c.con-
tingit.de do.& cont. tertio casu qñ neuter est in culpa, tunc proce-
dat distinctio.Io.And.Spec.in loco præal.tenuit quod à tpe decreti
simpl̃r currat annus per d.c.contingit.Ego puto ꝙ per quæcunque
verba interponatur decretum, annus tñ currit à tpe missionis, nisi
reus fuerit causa impedimenti per d.c.contingit. vbi fuit adiudica-
ta possessio per verba præsentis tpis: non tñ currit tempus à tpe de-
creti, sed à tpe missionis, nisi impediatur actor possessionem nanci
scendi per dolum,& potentiam rei.Item cũ dispositio illius c.sum-
mæ nitatur æquitati. vt patet ibi in fine. non vr̃ ergò quod cessan-
te dolo, & potentia rei debeat tempus currere à tempore decreti
per quæcunque verba interponatur.ar.eorum quæ not.Io.An.in c.
2.vt lit.pen.lib.6. Item tex.vr̃ satis expressus in d.c.contingit. vbi se
tantum restringit ad illum casum impedimenti: ergo cessante do-
lo,& potentia rei currit tempus tñ à tpe missionis per hoc quia illa
est quædam præscriptio annalis respectu possessionis: si ergò nõ ap
prehendit possessionem cessante culpa rei. non debet talis præscri-
ptio currere.arg.reg.sine possessione.li.6.Itẽ missio fit vt tædio affe
ctus veniat reus responsurus: sed antequam fiat missio actualis nõ
potest dici tædium illatum.Item cessat negligentia in recuperbnda
possessione cum fundetur dispositio super negligentia, in recupe-
randa non potest dici negligentia antequam missio fiat, per quæ
simpliciter concludo, ꝙ excepto casu c.contingit semper currit an
48 nus à tempore missionis. ¶†Vltimò circa §.in aliis.quæritur nun-
quid is ꝯ quem facta, est missio possit intra annum compelli ad re-
cuperandam possessionem.vide Io.And.& Arc.super rub.de eo qui
mit.in pos.& concludit ibi, ꝙ compelli potest.& remittit ibi ad Spe.
de primo decr.§.2.ver.porrò & idem determinat in addit.licet ali-
quid ꝯ Io.de Lign.in c.2.de dol.& cont. sequitur hoc dictum.sed d.
Ant.ibi ꝯ quia satis est quod patiatur pœnas iuris: sed fortè fuit de-
ceptus: quia semper putauit Io.An.tenere istam partem. & ita cum
c recitat hic,& ibi: & minus bene vnde teneo cum Arc.& Io.An. [c] li
cet enim iura statuerint annum: nõ tamen tollunt per hoc quin &
an possint compelli ad possessionem recuperandam sicut s̃.in simi
li dixi in interpositione secundi decreti in reali.facit p in simili no.
in c.licet canon.de ele.lib.6.Item facit iste tex.in fi.dum dicit quod
index

Sebast.Sapia.
a ¶Quæro. De hac
q.vide Pau.de Cast.
in l.pignori.ff.de v-
suc.Cor.in cõs.177.
inc.In hac ꝯsultatio
ne.vol.3.Sig.de Ho
mo.cõs.146.inc.ca-
sus.Ang.cõs.54.inc.
Iulianus. & Petr.de
Fer.pract.Pap.ĩ for-
ma rñsionis rei con
tenti.in ver.præscri
ptionis.circ.fi.& va-
rias op.sup hoc ar-
ticulo refert Ang.
Are.in §.actionum.
Inst.de act.

Zacharias.
b ¶Quod pcedet
ad vlteriora.adde ꝙ
Lanf.in c.qm̃ ꝯ §.ci-
tationes.ver.vnum
est singulariter ad-
uertẽdum.j.de pb.
vr̃ facere drĩam, qñ
iudex sibi ꝯminatur
pcessurum.& quod
pcedet vt primo ca
su hẽat vim perem-
ptorij secũdo nõ al.
In.in c.cãm.s̃.de re-
scrip.de quo vide p
Cels.in suis apost.ad
Lanf.vbi s̃.in vers.
comminatur se pro
cessurũ.Fel.in c.con
sului.ver.3.no.s̃.de
resc.aduerte tñ, ꝙ si a
addatur ĩ citatione
in qua iudex se cõ-
minatur in illius ab-
sentia pcessurũ qtũ
de iure poterimus
ñ hẽt vim perẽpto-
rij. no.Ant.de Bu.&
In.in c.cãm.s̃.all.de
resc.& Fel.ver.s̃ all.
& Mat.Matth.sin.8.
inc.nota ꝙ est drĩa.
c ¶Ioan.And. Vide
Bart.in l.ꝯsentaneũ.
C.quõ & qñ iu. vbi
idem sequitur. vide
Bal.in rub.de eo qui
mit. vide Io.de Lig.
in c.2.de do.& cont.
vbi sequtur opi. Arc.
vide ibi per d.Pe.de
Anc.& idem voluit
in rub.præfata. vide
quæ remisi alibi in
d.c.2.And.Barb.

iudex facta missione p̃t pcedere ad aliam pe-
nam, si hoc meruerit pteruitas contumacis.
Item ista missio fit vt reus tædio affectus ve-
niat rñsurus.si ergò hoc remedium videt iu
dex nõ pficere, p̃t experiri aliud remedium.
ar.c.cæterum.de iu.cal.& quod in simili not.
Io.An.in c.j.de sen.exc.li.6.vbi dicit quod ex-
cõicatio p̃t tolli ẽt ab initio, si iudex videt nõ
pficere, sed in deterius tendere, fa.l.j.§.qd er-
a gò.ff.de ven.insp.i.An a[uteم] si ꝯ plures facta est
missio, audiatur vnus volens recuperare pro
b rata sua: [b] vide p Io.And.in add.Spe.vbi ꝯclu-
dit quod non facit quod le.& no. in simili in
49 l.2.& 3.de ver.ob.& c.suam.j̃.de poe.¶†Que-
ro nunc circa §.quod si sup.an ꝯuentus nomi
nans alium in iudicio, teneatur pbare se pos
sidere noĩe alieno, Io.An.refert hic Iac.de A-
ret.tenere ꝙ sic, qa declinatoriè excipit exo-
nerãdo se à iudicio, cum tenetur rñdere per
l.offiñ.ff.de rei ven.ergò hẽt pbare cũ in ex-
ceptione pbanda sit actor.l.j.ff.de exce.& idẽ
Cy.in d.l.2.C.vbi in rem act.Bar.dicit ibi suffi
cere, vt eum noĩet in iudicio, vt p hoc absol
uatur ab instantia iudicij, nisi actor velit in se
onus pbandi assumere & probare eum suo
noĩe possidere, vt sic in eum trãsferatur pos-
sessio auctoritate.l.fi.ff.de rei ven.& ad hoc ẽt
all.Inn.hic,& seqtur d.Ant.& no bñ ex dictis
Bar.quod illa l.fi.& eius pœna hẽt locum nõ
solũ in eo q negat se ex toto possidere, vt si
ꝯuincatur, priuetur possessione, sed ẽt hẽt lo-
cum in eo qui dixit se alieno noĩe possidere,
cum tñ possideret noĩe pprio, ꝯclude ergò
vt stetur dicto suo.quod aut dicit verũ & ha-
bemus intentum, aut falsum,& tunc idem di
cendum cum possit nuda volũtate se ꝯstitue
re possidere noĩe alieno,& desinere possi de-
re.l.si qs vi.§.drĩa.& l.quod meo.ff.de ac.poss.
si tñ hoc dicit in fraudem p̃t ꝯuinci mõ præ-
50 dicto.¶†Quæro, vtrum ista noĩatio habeat
locum in iurib.incorporalib.vt si agatur pro
obedientia possit subditus noĩare dñm.Inn.
hic ꝙ sic.de quo in c.inter quatuor.de ma.&
ob.& idem Bar.in l.2.qa ista iura incorpora-
lia hñr preb.immobilib.& maximè qñ im-
mobilib.adhærent.dic br̃ & melius, ꝙ aut qs
possidet ista incorporalia noĩe alterius, vt vi
carius seu adiutor,& tũc rectè noĩat dñm in
iudicio.& hẽt locum quod hic dr̃ eadẽ rõe,
aut qs nõ possidet ista noĩe alterius,& subdi-
tus qui possidetur,& nõ possidet.& nõ habet
propriè noĩatio, cum nõ possideat, nec deti-
neat nec facultatem habeat restituendæ, sed
si noĩat alium, dẽt ille vocari, qa nihil dẽt at-
tentari in alterius præiudicium, vt d.c.inter
quatuor.& si nõ noĩaret valeret iudicium ꝯ
subditum, quatenus agitur de suo interesse
ne mutet dñm.sed ñ præiudicat dño, de quo
dđm, vt no.In.in d.c.inter quatuor.& in cau
51 ditis.de præscr.¶†Vlterius quæro an in pos-
sessorio iudicio habeat locum noĩatio.gl.in
c.qcunq;.12.q.2.ꝙ nõ,& ita simpl̃r recitauit
hic illam gl.Io.An.licet gl.iuris ciu.sentit op-
positum in l.locum.§.j.ff.de tab.exhi.& idem
tenuit Gul.de Cu.p aut.qua in puincia.C.vbi
de cri agi op.sed illa nihil facit ẽm gl.& Bar.
in d.l.2.qa illa loqtur de noĩatione quæ fit, vt
possit instrui in defensione causæ.sed Bal.te-
net opp.ꝙ habeat locum noĩatio pp identi-
tatem rõis, si ex hoc nõ inducatur legũ cor-
rectio: & ad c.qcunq;.rñdet ꝙ debet intelli-
gi cum determinatione huius text.& l.2.vt.s.
restituat vel noĩet dñm in iudicio.Spe.in tit.
de 2.decre.§.restat.ver.vbi ẽt.tenet oppositũ
& opi.ꝯriam vt nõ habeat locum noĩatio.al.
16.q.1.in canonib.de fo.comp.c.cum sit.& c.
si clericus,& c.conquestus.d.Ant.valdè ꝯfu-
so loquitur fortè vitio scriptoris,& nõ appa-
52 ret firmiter qd velit.¶†Ego verò indistin-
ctè credo illam opi.veram, vt habeat locum
noĩatio: qa licet ista interdicta sint persona-
lia sunt tñ scripta in rem, vt l.1.ff.de interd.&
idem est in eis iudicandum, sicut in realib. vt
no.in c.ex parte B.de fo.comp.& quod no.gl.
c.2.de reb.ec.nõ al.li.6.ver.mouentium.& in
aut.de nõ al.in pr.nõ.n.apparet quare in iudi
ciis possessoriis debeat cessare æquitas istius
§.& l.2.cum de similibus idem fit iudicium.
53 ¶†Et sufficit ꝙ sint similia in rõe, licet quali-
tas facti sit diuersa, vt c.cum dilecta.de cõfir.
vti.vel inut.& rõ huius iuris est ne fiat præiu-
dicium absenti circa possessionem,& iste qui
nõ suo nomine possidet non cogatur subire
iudicium, q rões sibi pariter vendicãt locum
in iudiciis possessoriis ex quo non ꝯuenitur
quis ex facto suo sed rõe rei,& maximè hoc
pcedit in interdicto vñ vi.illud,n.nullo mõ
ꝯpetere p̃t aduersus detinẽtem, ex quo non
spoliauit nec spoliari mãdauit, nec spoliatio-
nem ratam habuit. vñ ẽt frustra q̃rimus hoc
casu de noĩatione cum & si possideret noĩe
pprio ñ posset ꝯueniri p c.cum ad sedem.de
rest.spo.Fateor tñ ꝙ si ipse spoliasset vel man
dasset, vel spoliationẽ ratam habuisset,& tũc
possidet noĩe alterius ꝙ non hr̃et locũ noĩa-
tio, qa ꝯuenitur de delicto & facto pprio &
iõ nõ p̃t iudicium declinare, ẽt si nõ posside-
ret, vt l.cum fundum.& l.si vi.ff.de vi & vi ar.
sed gesta cũ eo nõ præiudicabũt absenti, per
ea q̃ s̃.dixi in gl.idem dico de ꝯdictione c.sæ-
pe.illa.n.datur aduersus possidẽtem nomine
pprio qui succedit in vitium scienter, vt ibi
patet, sed iste q possidet noĩe alterius ẽt si vi-
tiosè nõ dr̃ possessor, cum is possideat cuius
noĩe possidetur, vt c.cũ venissent.de rest.spo.
& cũ possit ꝯueniri verus possessor cessat rõ.
c.sæpe.vt ibi patet.si bñ põderetur de posses-
sorio adipiscendæ, idem dđm, qa nõ dẽt præ
iudicium gñari absenti cui[us] noĩe possidetur,
vt l.fi.C.si p vim vel al.mõ.& c.inter quatuor.
de ma.& ob.& c.j.de cã pos.& propr.& idem
in ꝯdictione c.reintegranda.licet.n.illa ꝯdi-
ctio ꝯperat ꝯ quemcunq; possessorem ẽt bo-
næ fidei, nõ tñ ꝯ detentorem & possidentem
noĩe alterius ne fiat præiudicium dño absen
ti.non ergò debet ita latissimè intelligi cum
præiudicio tertij.ar.l.2.§.si quis à principe.ff.ne qd in lo.pu.& quòd
ibi no.in c.cum dilecti.de dona.¶Et idem dico in aliis possessoriis
consimili rõe.ex quo nõ agitur de facto conuenti, sed respectu rei,
quam detinet.ad c.quicunq;.12.q.2.rñdeo aliter ꝙ dixit Bart.ibi.n.
possideat res ecclesię noĩe pprio, sed allegabat ꝯcessionem factam
ab aliis: certè per hæc nõ euitat iudicium, qa rei vendicatio datur ꝯ
possidentem, vt l.vẽditor.ff.de iud.& d.l.j.C.vbi in rem act.& iste p̃t
esse vnus intellectus ad illud c.ꝙ ageretur ibi petitorio, secundo p̃t
intelligi ꝙ possessorio: & tũc dic.ꝙ ipse inuaserat,& sic ꝯuenitur ex
facto pprio & noĩe proprio possidebat,& hæc voluit illa litera ibi
vel inuaserat,& c.ille ergò tex.nõ pbat dictum illius gl.sed debet di-
54 stingui, vt s̃.dixi.¶†Quæro nunquid procurator datus ad admini-
strandum vel negotiandũ possit noĩare dñm in iudicio, vt dr̃ in isto
§.ꝙ si super.Inn.ꝙ sic,& pcedetur ꝯ eum ẽm tenorem huius §.qa vr̃
eum defendere si patiatur actorem in possessionem mitti.ff.de pc.
l.sed & hę personę §.fi.& l.seq.item qa pcurator interrogari debet
an reus.s.dñs suus possideat, vt ff.de proc.non solũ. vñ à simili dice-
re p̃t si alieno nomine possideret: pcurator aũt ad causas hoc bñfi-
cium non habet ẽm eum, nisi forsan ẽm Host.vt si plenè non est in-
structus ad consulendum dñm possit eum nominare.arg.prædicta-
rum ll.quæ loquuntur in procuratore ad causas: de procur.autem
ad negotia est expressum in d.c.dilectus.de proc.hoc vltimum non
pertinet ad materiam nostram: ideò non insisto, sed dicendum vt
no.plenè in d.c.dilectus.& in c.j.s̃.e. vbi etiam examinatur an,& qñ
55 factum pcuratoris noceat domino. ¶†Vltimò inducitur iste tex.
c ad q.cauetur statuto [c] vt super damno dato credatur domino pos-
d sessionis seu eius sacramẽto [d] quis intelligatur dominus possessio-
nis.Goff.dicit intelligendum & de illo cuius est possessio licet non
proprietas.vide de hoc in Spe.de prob.§.fi.vers.sed pone statutum.
vbi plenè hoc examinat.& tandem tenet ꝙ is qui habet possessio-
nem tantum,& nõ proprietatem potest dominus sed impropriè:
sed vt dicit hic d.Ant.illa ratio facit ꝯ hanc decis.quia si impropriè
dominus dr̃, ergò nõ comprehenditur in statuto vbi verba debent
capi in proprio significato, vt l.3.§.hæc aut verba.ff.de ne.ge.& no.
in c.in

Sebast.Sapia.
a ¶An aũt. Vide ad
hæc q no.Bart.ĩ l.j.§.
sed & quoties.ff.ad
Tre.& Ias.ĩ l.stipl̃o-
nes ñ diuidunt. ver.
sed pulchrũ,& vtile
dubiũ.ff.de ver.obl.
vbi ponũt an qs pos
sit reemere pro rata
prædiũ qđ à plurib.
fuit vẽditũ cũ pacto
de retrouendendo:
& ibi plura ad hoc
propositum.
b ¶Pro rata sua. Bñ
facit p ista opi. pul-
chrũ dictũ Bart.ĩ l.si
qs aliã.in fi.ff.de sol.
vbi đt ꝙ si duo ven-
dũt vnũ fundũ cum
pacto de reuẽdẽdo,
& vnus postea vult
reemere partẽ suã,
alter verò nõ, ꝙ ille
emptor nõ tenetur
reuẽdere illi soli.&
rõ est, qa emptor ab
initio ñ emisset, nisi
solidũ habitur[us] fuis-
set,& ẽt pp incõmo
dũ cõionis.l.cũ pr̃.§.
dulcissimis.ff.đ le.2.
cũ si.q̃ rõ militat in
q.ista.& illã op.Bar.
seqr̃ Bal.& doct.qb.
ibi p Ale.in add.no.
quia vidi aliàs super
dicto casu dubitari
dũ eueniret in facto
hic Perusij.Aen.Fal.

Sebast.Sapia.
c ¶Cauetur statuto.
vide Ale.ꝯs.s.inc.pu
to de iure ꝯsideran-
dũ.vol.4.vbi đt, ꝙ in
casu predicti statuti
stabitur iur̃o vsufru
ctuarij.& idẽ sentit
Pau.de Cast.in rub.
ff.de oper.no.nunc.
vide ibi Ias.

Ant.Franc.
d ¶Circa hoc statu
tũ.ꝙ stari dẽat iur̃o
dãnũ passi.dicas, ꝙ
eo statuto ñ obstãte
iudex parte reqrẽte
si dicat se nullũ dã-
nũ dedisse p̃t,& dẽt
ire ad vidẽdũ si & ꝙ
damnũ datũ est. ita
no.voluit Bal.in l.ꝯ
negantẽ.in fi.C.ad l.
Aql.& in l.j.ver.q̃rit
hic Iacobus.C.si ad-
uc.lib.tñ ipse Bal.ĩ l.
ait p̃to ĩ pr.ff.đ iu.iu.
vr̃ tenere ꝯrium, de
q̃ vide p Ang.Im.&
Ale.plenè ĩ l.q bõa.
§.q dãni.ff.de dã.inf.
vbi all.infinitas con
cor.ad hoc & de sta-
tuto disponente.de
dãte dãnũ ĩ reb.alte
ri[us], qũo intelligatur
an respũ dñi, vel re-
spũ possessionis, vi-
de p Bart.& Paul.de
Ca.in rub.de op.no.
nũ.& p Ale.ẽt ibidẽ
vbi đt, ꝙ dẽt intelli-
gi rõe dñij,& ñ rõe
possessionis, nisi in
ꝯriũ sit cõis vsus lo-
quẽdi, vt ibi latè per
eũ.& tene menti di-
ctũ Flo.ĩ l.q occidit.
§.si qs.ad l.Aql.vbi
dixit ꝙ statutum lo-
quẽs de dãno dato
ĩ re aliena, nõ hẽt lo
cũ ĩ comedẽte vuas
alienas.& addẽ ẽt qđ
tale statm̃ loquẽs ꝙ
credat iur̃o dñi pos
sessionis hẽt locũ ẽt
ĩ vsufructuario.vt p
Spe.ĩ ti.de pb.ver.si
p statm̃.& p Ale.ĩ d.
rubr.de op.no.nun.
& adde qđ tale iur̃m
qñ illud sufficit ad
pbãdũ dãnũ ex for
ma talis statuti, dẽt
p̃stari ĩ terminis p-
batorio, vt p Bal.in
add.Spe.ti.de 1.& 2.
decre.ver.q đ iur̃m.
& vide Bal.in c.fi.de
iu.iu.& Ang.in l.cer
tũ.§.si qs absente.ff.
de ꝯces.& p d.de S.
Gem.ĩ c.1.§.2.de exc.
ĩ 6.vbi dixit, ꝙ iur̃m
ĩ supplemẽtũ pbõis
nõ p̃t p̃stari post ter-
minũ pbatoriũ da-
tũ ad pbã.& pbatũ
hñdũ.qđ ẽt voluit
Ro.ĩ l.si qs mihi bo-
na.§.iussum.ff.de ac.
hæ.& in l.admonen
di.ff.de iureiur.

a ¶Ab ordine. Idem vult Bar. ĩ l. 1. ĩ 2. no. ff. si cert. pe. pone exẽplū ĩ illa q. vtrū sit ꝓferẽdꝰ tutor ꝯfirmatus an ĩstimus ĩ qua q. cōcludit Bar. post Matt. Sil. ĩ l. j. q. vlt. ff. de ꝯfir. tu. ꝙ ꝓfertur ꝯfirmatus, & hoc ꝑ ordinē titulorū nā ĩ ff. & C. ꝓfert rubr. de confir. tu. Aen. Fal. Ant. Fran. ¶De hoc artic. ab ordine titulorū, ꝙ valeat. vide ēt ꝑ Bar. ĩ l. j. in j. not. ff. de sta. ho. & ĩ rub. ff. de eo ꝑ quē fa. er. & eūdē Bart. in l. idē Labeo. ĩ fi. ff. rer. am. & ꝓbatur ex prin. ti. Inst. de tut. & inst. q test. da. tut. pos. & ibi ꝑ Ang. Are. & scrib.
Sebast. Sapia.

b ¶Iurm calumniæ. Qđ iurm calumniæ possit ꝓstari qñq; tenet Ale. ĩ l. ꝙ bona. §. si alieno. ff. đ dā. inf. Pau. de Ca. in l. j. C. đ iu. cal. illud ēt seqtur Fran. Cur. Se. ĩ tract. de iu. cal. & an post ꝯclusionē in cā iurari possit đ calū. vide Fel. ĩ c. cum dilectus. vers. & post conclusionem. de fi. instr.

c ¶Vitiatur. adde ꝙ post sñiam ꝓstari pt, vt volūt do. de Ro. hoc eo. tit. in antiq. Zachar. ¶Dic hoc esse verū, si ñ fuit petitū, qa tacitè pt remitti expſsè verò secus, vt ꝑ Iac. Bu. Pau. de Ca. & Frā. de Are. in l. 2. §. sed qa veremur. C. e. de quo plenè vide ꝑ istum in c. signasti. & ibi ĩ apo. meis. vers. iuraret. s̃. de fo. ꝯp. vbi remiss. tracto hanc mãm.

in c. in nostra. de iniur. sed ipse sequitur hoc dictum sed per aliam rationem dicēs ꝙ licet nō sit propriè dominus rei, tamen est dominus possessionis: & ex quo verbum profertur cum adiectione possessionis patet quod intellexit de improprio domino: qa statutum recipit improprium intellectum, quando ex verbis non potest habere proprium. Sed certè ista ratio non satisfacit: quia possessio sumitur aliquando ꝓ proprietate. l. interdum. ff. de ver. sig. & l. in initio. C. de pa. inter empt. vend. & si iungitur cum verbo, dominus, intelligatur tunc magis propriè de proprietate cum propriè in possessione non sit dominium, sed in proprietate, & hoc videtur velle Bar. in l. locorum. C. de om. agr. des. lib. 11. vbi dicit no. quod si statutum dicit ꝙ domini possessionum possint certum quid facere debet intelligi non solum de domino possidente, sed de domino rei, quia ipse est dominus possessionis: & sic plus sentit Bart. quod etiam si non sit dominus in possessione debet de eo intelligi, quod puto verius, quia verba debēt intelligi in potiori significato, vt l. j. ff. si ager vect. vel emph. pet. facit l. cum satis. de agr. & cens. lib. 10. & hoc not.

¶De iuramento calumniæ. Rub.

1 *Iuramentū calūniæ præstatur post lit. conte. immediatè.*
Arg. ab ordine rubricarum validum est in iure.

¶Continuatur hæc rub. hoc ordine. quia actione in iudicio edita & lit. contest. facta succedit ex ordine iuramentum calumniæ, ideò post rub. præcedentes subiicit merito istā ſm Gof. & ex hac continuatione † no. qñ sit præ-
1 standum hoc iuramentum calumniæ: quia immediatè post lit. contest. valet enim ar. ab
a ordine [a] rubricarum, vt not. s̃. in proœ Greg. & in l. si quis sub conditione. ff. de test. tut. & in l. 2. ff. de stat. ho. & in c. ex parte. 2. ꝟ. de ap. & ꝙ tali tempore sit præstandum videtur probari in c. pe. ꝟ. e. & de hoc dicetur latius in c. j. ꝟ. e. & hoc iuramentum est de calumnia s. vitanda in causis: sicut exponitur illud, vnusquisq; habeat suam propter fornicationem, scilicet, euitandam. 13. dist. nerui. in fi. vide in c. 1. e. ti. li. 6. & in Spe. e. ti. post prin. vbi vide. & idem ibi dicitur.

CAP. I.

1 *Iuramentum calumniæ non debet nec potest præstari à clerico sine licentia superioris. num. 16. & potest per clericum alteri committi.*
2 *Papa & Imperator sunt consulendi super ardua interpretatione & intelligentia aliquorum iurium: & super quæstionibus grauioribus.*
Interpretatio est concessa iudici quò ad vnam causam.
3 *Laicus potest statuere circa clericos in eorum fauorem citra Papæ voluntatem.*
4 *Iuramentum calumniæ præstatur post litis contest. & aliquando ante.*
Iuramentum calumniæ si non est præstitum, non vitiatur processus.
Lis dicitur mota post eam contestatam.
Litis exordium est post lit. contest.
5 *Aduocatus de iure tenetur subire iuramentum calumniæ: nec valeret consuetudo in contrarium.*
Aduocatus an possit in foro animæ falsa allegare: licet habeat iustam causam.
6 *Procurator in animam suam, vel domini iurat de calumnia.*
7 *Constitutio specialiter loquens derogat generali.*
Clericus an possit coram iudice seculari reconueniri.
8 *Ratio leges restringit, & ampliat dispositionem, etiam in odiosis.*
9 *Monachi in fauorabilibus veniunt appellatione clericorum, & econtra.*
Monasteria aliquando veniunt appellatione ecclesiarum, & non econtra.
10 *Iuramentum calumniæ quid debet continere.*
Iuramentum nunquam debet ob abl. quo peti, quando verisimiliter dubitatur de transgressione.
11 *Index quomodo iurabit de calumnia.*
12 *Iuramentum calumniæ an præstetur in causis criminalibus.*
Iuramentum calumniæ præstatur, quando redarguitur instrumentum de falso.
Transactio potest fieri in causa criminali.
Transigens videtur confiteri.
13 *Iuramentum calumniæ in quibus casibus subeatur.*
14 *Iuramentum calumniæ præstatur etiam in causis modicis.*
15 *Procurator laici iurans de calumnia, oportet quod habeat speciale mandatum, nisi sit syndicus vniuersitatis tutor, vel curator: secus in procuratore clerici.*
16 *Episcopus iurat de calum. sine licentia Papæ. sed quid de aliis clericis. 19.*
17 *Clericus si in aliquo actu non habuit licentiam superioris, quam requirere debeat, tamen ille non vitiatur.*
Clericus vel religiosus si fuerunt testes in causa sine superioris licentia, an illud dictum valeat.
Quibus casibus clericus potest iurare sine licentia superioris. 18. & 21.
Clericus an potest esse procurator sine licentia sui prælati.
20 *Clericus quando iurat de calumnia debet habere specialem licentiam.*
21 *Clericus iurando, an debeat iurare tactis euangeliis.*
22 *Rectores hospitalium, & alij laici deferentes specialem habitum, non gaudent priuilegio istius decret. nec alio priuilegio clericali.*
Restitutio in integrum concessa ecclesiis, videtur concessa omnibus locis piis.

1 Inhærentes. ¶† Clericus in causa ecclesiæ suæ iuramentum calūniæ potest alteri committere, & per se iurare non cogitur, nec debet sine superioris licentia. h. d. Diuiditur. Nā primò ponit quod dubia determinare spectat ad ipsum, secundò ponit dubium procedēs ex ꝯrietate duarum legum ibi, legib. tertiò illud diffinit. ibi, vt ergò. quartò moderatur. ibi, verum, quintò comminatur. ibi, omnibus. ¶Casus literalis. In legibus inuenitur vt nullus clericus iurare præsumat. alibi reperitur in lege qđ omnes principales personæ in primo litis exordio subeant calumniæ iuramentum, propter hanc diuersitatem plerique dubitabant vtrum clerici hoc iuramentum præstare debeant, aut alij officium hoc committere, quia illa cōstitutio vt clerici iurare prohibeantur à Marco Augusto promulgata de clericis Constantinopolitanis loqui vř. & ideò ad alios non creditur pertinere. quæsitum fuit ab Imperatore Henrico qualiter ista ꝯrietas esset intelligenda: Ipse Henricus, vt ista dubietas auferatur constitutionem diui Marci ita interpretatur vt ad omnes clericos ecclesiarum generaliter pertinere iudicetur, & Honorius eius interpretationem confirmat, & illā constitutionem diui Marci ita interpretari decernit, vt ad omnes clericos generaliter pertinere dicatur, & Imperator Iustinianus decernit vt canones vim legum obtineant, & in canonibus patrum reperitur, vt clerici iurare nō audeant. & ideò clericalis ordo à præstando iuramēto calumniæ sit immunis. vnde statuit Imperator ꝙ non eps, non presbyter, non cuiuscumque ordinis clericus, non abbas non aliquis monachus, vel monialis in quacunque causa criminali vel ciuili iusiurand. calumniæ subire cogatur, sed aliis defensorib. hoc officium committatur. In fi. dicit Papa quod nullus episcopus inconsulto Romano pontifice, vel aliquis clericus inconsulto suo episcopo iurare audeat, & quicunque cōtra hoc edictum commi-
2 serit veniam sibi nouerit denegandam. B. ¶†No. primò vnum casum reseruatum Papæ. s. determinare grauiores quæstiones. concord. c. multis. 27. di. 14. q. 1. quoties. & c. vt debitus. ꝟ. de app. & inter grauiores quæstiones computatur cum dubitatur de intellectu alicuius iuris, intelligo tamen vt est dubium legis diuinæ, vel canonicæ recurritur ad eum per c. per venerabilem. qui fil. sint le. & in c. inter. de sent. exc. Si verò dubitatur de intellectu legis ciuilis, tunc inquantum concernit clericos, idem dicendum quod s̃. vt hic sed si cōcernit laicos tunc ad Imperatorem, vt l. fi. C. de leg. eius enim est interpretari cuius est condere, vt in præalle. c. inter alia. facit quod not. gl. in reg. qui prior. de reg. iu. lib. 6. & hoc intellige reseruatum principi vt interpretatio obseruetur, sed quātum ad vnam causam iudex potest etiam interpretari, vt not. Inn. in c. cum speciali. de app. vide bo. gl. de hac interpretatione in c. j. de post. præl. fac. l. vna. C. de prof. qui in vr. Const. li. 12. nisi dubium esset ita arduum ꝙ firmus intellectus dari non possit, tunc etiam ad principem recurrendum est
3 vt d. l. fi. & l. pe. e. ti. & quod ibi no. ¶†No. secundò ar. op. ꝙ lex principis emanans expresè circa clericos in eorum fauorem seruanda est etiam citra Papæ auctoritatem, de quo in c. ecclesia S. Mariæ. de const. vbi plenè dicam, & in c. j. de no. ope. nun. & ꝙ no. in c. fi. de sol.
4 ¶†No. tertiò quando est præstandum hoc iuramētum calumniæ[b]
b debet enim prętari in litis exordio. i. incontinenti post lit. contest. nam in ipsa contestatione incipit exordium litis, vt in c. super quęstionem. § ꝙ si. de off. del. tunc enim dicitur lis mota in c. ex parte. 2. de ver. sig. ante non dicitur quis agere: sed agere velle, vt l. amplius. ff. rem ra. hab. vnde exponit hic Host. exordio. j. post principium litis: exordium. j. immediatè post litem contest. quod probatur ꝟ. eo. cum causam. si tamen præstatur longè post, non tamen per hoc vi-
c tiatur [c] iudicium, nec etiam si in totum omitteretur. de quo dic vt in c. j. e. tit. li. 6. idem si præstatur ante lit. contest. nec est opus denuo præstare dummō sit præstitum super tota causa: potest tamen præstari ante, sed non compellitur, vt dicit Cy. post Pe. in l. 2. C. e. vbi expressius quàm hic probatur ꝙ post lit. cont. est præstandum: sed intellige, vt dixi. quod ante non cogitur quis iurare, sed tantum iurare debet. item intellige ꝙ ante non cogitur iurare. s. super tota causa: nam super emergentib. quæstionib. etiam ante iuratur cum ali-
qua par

qua partium vult aliquid ꝓducere, vt in aut. hoc sacramentum. C. e. ti. quæ dicit semel hodie iurandum de cal. corrigit tantum legem antiquam in his quæ fiunt post lit. contest. & post pręstitum tale iuramentum vniuersale: sed in his quæ fiunt ante lit. cōt. & antequam sit præstitum tale iuramētum vniuersale: ita iuraretur hodie super qualibet exceptione, sicut olim, vt no. Bar. & Cy. in d. l. 2. & in d. auth. hoc sacramentum. e. tit. fac. l. j. e. ti. & quod ibi no. & sic limita istum tex. fac. c. literas. de rest. spol. ¶Not. 4. per quem est præstandum quia regulariter per principales personas, vt hic, & in auth. principales. C. e. & aduerte, quia in iudicio multæ personæ concurrunt: primò enim est iudex, qui licet sit principalis, nō tamen iurat de calumnia in qualibet causa, sed iurat in principio officij, vt in aut. iusiuran. ꝙ præst. ab his. per totam constit. debet tamen iurare præpositis sacrosanctis Euangeliis, vt in præal. l. 2. quod tamen nō seruatur de consuetudine secundum Bar. ibi. Item sunt in iudicio actor & reus, & isti iurant indubiè, si litigant per se etiam si sint clerici. ꝟ. e. c. cæterū. & c. fi. Quid autem si litigant per alios, ꝟ. di-
5 cam. ¶†Item si est aduocatus, & iste de iure tenetur iurare de calumnia, vt d. l. 2. & l. rem non nouam. C. de iud. sed hodie de consuetudine non seruatur: & fortè talis consuetudo
a non valet [a] tanquam peccati nutritiua, & prębens materiam peccandi, vt c. ex parte. & c. fi. de consuet. & optimum esset, vt ea non obst. exigeretur ab aduocato tale iuramentū. nam audiui à valentissimis aduocatis ꝙ sæpe per importunas preces amicorum assumunt cau-
b sas iniustas [b] scienter, & crederem ipsos teneri in foro animæ ad interesse: quia per iniustas & falsas allegationes obtinent sentētias pro eorum clientulo. facit quod no. gl. in c. j. de confes. li. 6. & ꝙ no. Inn. in c. sicut dignum. & c. ad audientiam. de homi. An autem possunt mentiri, & falsa allegare, si habent bonam causam in veritate. vide bo. gl. c. cupientes. de elect. lib. 6. in pr. & melius per Inn. in c.
6 olim. j. de rest. spol. ¶†Item in iudicio quandoque interuenit procurator, & iustè iurat de calumnia, licet dominus à principio iurauerit, vt euitetur calumnia per eum, & debet iurare in animam suam, & si iurat pro domino iurat in animam domini, de quo in c. 2. & fi. e. ti. l. 6. & dicam latius in c. in pertractandis. ꝟ. e. Item sunt testes, & isti non iurant de calumnia, sed de veritate dicenda, in c. hortamur. 3. q. 9. & vide gl. c. fraternitatis. ꝟ. de test.
7 ¶†No. ꝙ constitutio loquens specialiter de clericis licet generaliter respectu certi actus derogat constitutioni generaliter disponenti de personis, licet specialiter respectu certi actus. hæc enim prima constitutio disponebat de clericis, sed generaliter ꝙ non præsumerent iurare. Alia verò constitutio loquebatur de omnibus generaliter, sed specialiter respectu certi actus: videlicet vt principales personæ deberent per se iurare de calumnia. & tamen illa specialitas respectu generis personarū: & generalitas respectu actus præiudicat alteri gñali & spāli respectu iuramenti de calumnia quod dico valde not. Et sing. infero ad illius q decisionem, an clericus pos-
c sit reconueniri coram seculari. [c] & facit quod non, quia iura specialiter prouident, vt non iudicētur clerici à laicis, licet generaliter loquantur. & alia iura quæ permittunt reconuentionem loquuntur generaliter, licet specialiter respectu conuentionis. ergò illa constitutio loquens specificè de clericis tāquam specialis debet derogare alteri tanquam generali. arg. reg. generi per speciem. de reg. iu. lib. 6. & hic semper no. quia nemo ad hoc inducit istum tex. nec moueat te in cōtrarium

iste text. ver. præterea. vbi specificè prouidebat de hoc iuramento calum. quia illa fuit alia constitutio veniens ad interpretationem prioris, vt etiam Papa hic attestatur. ¶No. ꝙ canones obtinent vim legum ex interpretatione, & noua iurium editione. quod intellige in materia spectante ad forum ecclesiasticum. aliàs secus, vt s̃. dixi. & vide gl. in præall. reg. qui prior. li. 6. ¶No. ibi diuinæ. & humanæ legis, duplicē esse legem. s. diuinam & humanā: & omnis lex in hæc duo membra diuiditur. 1. di. c. 2. & c. humanum genus. ea. di. & est lex diuina quicquid in Euangelio & lege antiqua continetur, vt iurib. præall. De lege canonica an sit diuina vel humana dicit Host. certum esse eam non esse humanam. alleg. de transl. epis. c. 2. & 3. ergò est diuina, & comprehēditur sub theologia. de test. filius. & remittit ad c. cum sit. de ætat. & qual. Io. And. in nouella dicit quòd quicquid dicat Host. negari non potest legem canonicam humanam, & positiuam esse. vnde & Pet. exponit diuinæ. i.
d canonicę. Ego puto satis posse dici [d] eam esse in parte positiuam, & in parte diuinam. arg. c. qualiter & quando. 2. de acc. in prin. vbi est bon. tex. & in c. nimis. de iureiur. & quòd ibi not. & maximè propter decretum potest dici, quòd in parte subiicitur ethicę. i. philosophiæ morali, & in parte theologiæ. & no. Io. Cal. s̃. in proę. Greg. & simpliciter, quòd non potest dici lex diuina alle. tex. expressum in c. non debet. de consan. & affi. vbi expresè canones etiam disponentes super consanguitate appellantur statuta humana. & idem dic de legibus ciuilib. habito respectu ad causam efficientem immediatam licet respectu causæ mediatæ efficientes dicātur diuinitus per ora principum promulgatę. 8. di. quo iure. &
8 l. fi. C. de præs. long. temp. Not. † ibi intentione seruata, attendendam mentem & intentionem legis. concor. c. intelligentia. de ver. sig. & dic, quòd vbi ratio est expressa in l. illa restringit, & ampliat dispositionem legis etiam in odiosis in regula certum. & quod ibi no. Dy. de reg. iu. lib. 6. & Io. An. in mer. facit l. non dubium. C. de leg. & in l. cum pater. §. dulcissimis. ff. de le. 2. & in l. cum mulier. sol. mat. sed vbi ratio non est expressa mens percipi
e potest ex coniectura rationis [e] naturalis quæ potuit mouere legislatorem. ita not. Cy. in d.
9 l. non dubium. & d. l. cum mulier. ¶† Vit. colligunt hic quidam vt d. Ant. ꝙ appellatione clericorum nō comprehenditur monachus nec econuersò. Ego puto colligi posse contrarium, vt appellatione clericorum veniant monachi: nam prima constitutio prohibens iurare faciebat tm̃ mentionem de clericis, vt patet in princ. c. sed constitutio postea interpretans, & declarans dicit intelligendum de clericis cuiuscūque ordinis, & monachis, & sanctimonialib. ergò clericorum appellatione veniunt monachi, hoc etiam colligitur ex ethymologia vocabuli: quia dř clericus à cleros, quod idem est ꝙ sors, quia sunt clerici electi in sortem, & partem domini. ergò & monachi possunt dici
f clerici: [f] quia sunt electi in partem domini, & per hoc habes tex. in c. duo sunt genera. 12. q. 1. & maximè hodie hoc verum quoniam monachi sunt clerici, vt patet in rub. de vi. & ho. cle. & tamen in nigro tractatur etiam de monachis: sed hoc intelligo vt veniant in
g fauorabilibus: secus in odiosis: [g] quia habent aliam qualitatem à clericis secularib. arg. opt. in c. statutum. de elect. lib. 6. & sic etiam in fauorabilibus appellatione eccles. veniunt monasteria. 54. di. §. hoc autem auctoritate. cum seq. & quod leg. & no. in c. 2. de suppl. negl. præla. lib. 6. sed appellatione monachorum nunquam veniunt clerici seculares: quia non competit ethimologia vocabuli. 16. q. 1. placuit. item puto, quòd appellatione monasteriorum nunquam veniunt ecclesiæ seculares. eadem ratione, facit quòd in simili notat Bart. in l. j. ff. ad munic. quòd appellatione ciuium veniunt comitatini, vt in l. qui ex vic. ff. ad munic. facit quod notatur in cap. Rodul-
10 phus. & in c. significauit. de rescript. ¶† Venio ad gl. & quæro quid debeat iurare iurans de calumnia. Gl. in verb. calumniæ, dicit quòd

Ant. Fran. ¶Circa hoc de iuřo cal. Dicas ꝙ pt præstari ēt post ꝯclōnē in cā, & ēt post sñiam ex officio tñ iudicis, ſm Bal. in l. j. ĩ fi. C. de iu. cal. & ĩ add. Spe. ti. de iu. cal. ver. ēt post cōclōnem ĩ cā & vide gl. c. ex lřis. de iu. iu. & ꝑ Io. And. in c. j. in nouel. de iu. cal. li. 6. & ꝑ Bal. ĩ l. si accusatur. de ac. & ꝑ Car. ĩ cle. j § j de præb. & adde qđ licet iurm cal. nō possit expſsè remitti ꝑ partes. vt l. 2. §. qđ obseruari. C. de iu. cal. tñ ꝑ rescriptū principis pt remitti, vt ꝑ gl. & Ale. ĩ l. si qs. & ĩ l. q hēt ff. si qs cau. & ꝑ gl. ĩ l. 2. §. sed qa. C. de iu. cal. licet ñ posset remitti per ꝯsuetudinem vt ibi latè per eum.

a ¶Nō valet. Adde Rom. sin. suis fo. 12. Zach. ¶Adde ꝙ est sin. n. 425. inc. tu hēs in l. rē ñ nouam. all. Host. sing. & Io. An. in c. Rom. s̃. đ fo. ꝯp. & ibi ponit rōnes.
Sebast. Sapia.

b ¶Cās iniustas. De aduocatis q iniustè assumūt ꝓcinium alicuius causæ, an teneantur ad interesse, vide Fel. in c. quoniam. ꝟ. de sim.

c ¶Seculari. Adde Lap. all. 118.

d ¶Posse dici. Ista rñ. Ab. est d. Car. hic vide oĩnò sed pōdera: qa denominatio fit añ finē, qa finis ē cā cārum, & est qui mouet agētem, sed finis canonicę legis est diuinꝰ: qa dirigit aĩam ad ipsum Deū vt voluit gl. c. cū cōtingat. de iu. iu. sunt tñ inuenta ab homine. And. Barb.
Sebast. Sapia.

e ¶Rōis. vide no. in l. eam quam. C. de fideicō. vbi gl. vult, ꝙ qñ vnica rō pt reddi hř ꝓ expſsa. nūq. đ āt in dubio ꝓsumātur plures rōes, ita vt sit licitū arguere ab vna, vide Sal. in l. si serui vestri. C. de noxa. Ias. in l. j. C. de suc. ed. Bar. in l. liberorum. ff. de ver. sig.

f ¶Dici clerici. tu dicas, ꝙ in mā ꝯgruēti clřicis, & monachis, siue sit fauorabilis, siue sit pænalis aliàs secus. & ad hoc facit ru. de cle. nō re. & de vit. & ho. cle. cū si. & pōdera primò, quia hic probatur, qđ appłone clericorū venit monachus, & faciunt dictæ rub. Tu pōdera, qa in ꝯrium est rub. de epi. & cle. in ꝯrium est aut. de mona. in ꝯrium est c. fi. ne cle. vel mo. li. 6. c. nullus. đ fo. cōp. c. eos. & c. clericis. đ im. ec. li. 6. c. pl̃atis. đ hom. e. lib. c. aliq. de priu. li. 6. c. in eos. de hær. cle. j. de ꝯsan. & af. cle. j. de priu. q iura probant, ꝙ appel. clericorum non veniunt pl̃ati, nec monachi. nec ob. rub. đ vit. & hon. cler. quia nigrum est generalius rubro. An. Bar. Ant. Fran. ¶Circa hoc, an appłone clericorū veniant monachi: mihi placet, ꝙ iste đt vt adhibeatur distinctio si mã sit ꝯgruēs vtriq; vel nō: qñ appłone clericorū in dubio nō veniūt monachi, vt l. oēs. § ꝓterea. de ep. & cle. & c. j. & ibi ꝑ d. Ab. ne cle. vel mo. & ꝓ ista dist. vide Car. in cle. 3. in pr. de cel. miss. vñ ita incurreret sñiam canonis, si qs suadēte. 17. q. 4. q iniiceret manus violentas in monachum ordinarium, sicut in clericū secularem. đ quo ēt ꝑ d. Car. in cle. j. in pr. de of. or. & ꝑ d. Ab. in c. nō dubium. de sen. exc. & vide q̃ hñr, & no. in aut. presbyteros. C. de epis. & cle.

g ¶Odiosis. Adde ꝓ hoc, quod voluit Rom. cons. 259.

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶Quinque. Adde qd d.de Ro.dec.317. hoc e.ti.ĩ antiq.dn̄t, ꝙ auditor p̄t cogere partes, q̄a nesciunt qd sit iur̄m calũniæ ad iurādum 5.capitula sub eo cōtenta. Sebast Sapia.

b ¶Corroborat. vide Spe.ĩ ti.d iu cal §. seqr̄ videre ĩ pr.ver. qd de cā criminali.

c ¶Iurandum. adde Ang.Aret.ĩ tra.mal. ver.nec nō ad q̄relā.

d ¶Procurator. Vtrū ꝑcurator interueniat ĩ cā criminali, vide latissimè per Ale. ĩ ꝯs.116.inc.animaduersis.ꝑ tot.ĩ 2. vo.vbi ꝯcludit.qd n̄ sit, & p Cor.ĩ ꝯs.17. inc.licet.vo.3.ꝑ tot, & ꝯs.273. inc.visa.ꝑ tot. e.vol.& ꝯs.122. inc.viso quasi ꝑ tot. vo.4.latè per Bar.& In.ĩ l.pe.§ ad crimē. ff.de pu.iu.Aen.Fal.

a quinque[a].i.circa quinq; expressa in gl.ꝙ non committit calũniam,& ponit versus,& idem no.gl.l.2.C.e.& practicam exigēdi hoc iur̄m vide per Spe.e.tit.§.nūc dicamus.in pr. vbi in effectu ponit ea quæ dr̄ hic in gl. ibi tn̄ ꝯsuluit quod omittatur illud c.de dilationb.frustratoriis non petendis,q̄a aliàs raro esse vel nūquam quin litigātes essent periuri,& pro hoc induco.c.clericos.de coha.cle.& mu.vbi patet ꝙ nunquam est exigēdum iur̄m qn̄ verisimiliter dubitatur de trāsgressione.cōcor. c.ille.22.q.5.item dr̄ ꝙ in d.l.2.exigitur iur̄m de euitanda calũnia in p̄nti,& in futuro non autem in præterito.quia facta nō p̄nt haberi pro infectis, vt l.in bello.§.factæ.ff.de capt.& postli.re.Nec ob.tex.d.l.2.in eo ꝙ dicit debere iurare se iustè mouisse litem, q̄a debet exponi f̄m eum i.mouere.ff.fa.er.inter cohæredes §.si familiæ. But.ibi ꝯ,& habebit bonum effectum:quia videns falsum iurare desistet à iur̄o,& à causa,item à principio non calumniabitur sciens ꝙ habet iurare.& vr̄ hoc dictum sequi d.Ant. ego puto primum dictum verius:nam si iur̄m debet extendi ad præteritum,quare lex p̄ciperet iurare duntaxat post lit.cont.deberet.n.iurare ab ipso initio, dico tn̄ ꝙ q̄ō est modici effectus:quia super emergentib.q̄ōnib.an̄ lit.cont.iuratur specificè,vt s̄ dixi.& post contestōem iuratur super tota causa, vn̄ satis est,ꝙ iuret se credere litem iustam mouere,& quod in futuro non calumniabitur.facit ad prædicta c.pe.de iu.iu.maximè hoc procedit. qn̄ iur̄m malitiæ p̄t exigi in quacunque parte litis,& quoties iudici visum fuerit,vt c.2.e.tit.lib.6.& debet præstari hoc iur̄m tactis sacrosanctis Euangeliis.ar.d.l.2.vide gl.cle.j.de hæ. in ver.tacita.de consue.cum sufficiat tangere quālibet scripturam.

11 ¶†Qualiter aūt iurabit iudæus,qui non credit Euangelio,dic ꝙ super decem præceptis Moysi,vel per Deum patrem,vel aliud prout sequitur:Spe.e.ti.§ restat.ver.sed pone. ¶Gl.in ver.ad omnium.op.& sol.sed ꝯ sol.gl.facit quia hoc erat ꝯcessum clericis Constantin.in priuilegio,vt non iurarent:ergò non debet extendi ad alios,& si diceres hoc priuilegium est in corpore iuris clausum,ergò debet extendi,q̄a facit ius quò ad omnes,certè iste nō est bonus intellectus. per c.cū ordinem.& quod ibi no.de rescr. & vide bo.gl.s̄.in proœ. in ver.iudiciis.dd̄m est ergò ꝙ omnib.fuit ꝯcessum,sed illi fuerunt expresse per excellētiam, vel attēta mēte legis diuinæ,& humanæ debuit ꝯcernere oēs clericos,& ita fuit hæc interpretatio, melior,& de materia gl.vide quod no.in c.ad eius 5.di.& in c.sane.de priuil.

12 ¶†Quæro,nunquid in causa criminali sit præstādum hoc iuram. calum.gl.in ver.siue in criminali.al.pro & ꝯ.& primò adducit istum b tex.pro parte affirmatiua corroborat[b] idem per l.j.C.e.ti.vbi gn̄aliter innuitur iuram.cal.præstādum vbi probatio est fienda.ad idem l.fi.C.de fi.instr.vbi cum redarguitur instr̄m de falso præstatur hoc iur̄m.in ꝯrium adducit inst.de pu.iu.in pr. vbi dr̄ magnā esse dr̄iam inter criminales causas,& ciuiles tam in eis exercēdis q̄ instituendis.Item in cā criminali licet transigere C.de transa.l.transigere.& 2.q.3.præuaricatio.& ille qui trāsigit vr̄ ꝯfiteri,vt l.furti.ff.de his q no.inf.igitur ibi non debet iur̄m præstari,cum liceat qualitercunq; se redimere.ad idem l.j.ff.de bo.eo.qui mor.si.conf.vbi dr̄,ꝙ in causa sanguinis licitum est aduersarium suum corrumpere,& sic vr̄ fortius licitum mentiri. gl.nostra vr̄ inclinare in j.partem, vt sit iurandum.& hanc opi.refert tenuisse Azo.& inducebat hanc decret.Ad ꝯria rn̄det gl. ꝙ licet dr̄ia sit inter causas criminales,& ciuiles non tamen omninò aliter tractatur vna q̄ alia,aliàs sequeretur quod in criminali non daretur libellus,nec alius ordo seruaretur.Nec ob.ꝙ licitum est trāsigere quia nō excluditur per iuram.cal.nam & idem videmus in ciuili.Eodem modo rn̄detur ad l.j.quod licitum est corrumpere aduersarium,qd licitum est trāsigendo,non tn̄ per hoc licitum est calumniari in cā.Item f̄m Goff.q tenuit ēt hāc opi.ibi nō dr̄ quod sit licitum sed qd ignoscitur.vn̄ vitio nō caret.13.di.nerui. Item licitum est trāsigere vt pp hoc non habeatur ꝑ ꝯfesso.vt dicit Bar.in d.l.j.C.e.nō tn̄ per hoc permittitur calumniari. hāc eandem opi.tenet gl.iuris ciuilis.ĩ d.l.j.& Cy.ibi But.Io.Vin.& hic tāgit Tan. Phi.& Spe.e.ti.§.sequitur.in pr. Alij ꝯ vt Mar.per leges in ꝯrium inductas,& quia satis est ꝙ accusans puniatur similitudine supplicij. 2.q.8.quisquis.idem Hu.quia de facili quis pro salute corporis deieraret nō sic pro saluatione rerum.Bart.in d.l.j.C.e. vr̄ velle quod de iure debet præstari, sed de cōsuetudine Italiæ hoc non obseruatur f̄m eum,sed statim cum actor venit iurat accusationem esse veram,& sic animo calumniandi nō procedere,postea cum apparet reus iurat de veritate dicenda,& ita approbat cōis stylus f̄m eum. Host. tn̄ vr̄ hic capere mediam viam. dicit.n.tutum esse non adhibere tale iur̄m in foro ciuili rōib.prædictis. sed secus in foro can.vbi non infligitur pœna sanguinis.d.Ant.clarè non elicit: vr̄ tn̄ plus inclinare in sn̄iam gl.quę mihi placet indistinctè tam in foro ciu.quàm can.nam in accusatore cessant rōes in ꝯrium alle.imò poterit esse vtile,quia sciens se debere iurare abstinebit à calumnia. Item operabitur effectum suum in dilationib.& in aliis calumniosè non petendis. Item in accusato, nam timore iur̄i nō prolongabit causam,& ne simul perdat corpus,& animam in multis timore iur̄i abstinebit à calumnia,& quantò vicinior est morti,tantò timidior esse debet.76.di.tanta.Item si prædictæ rōes excusarent à iur̄o calumniæ, eodem modo esset dd̄m, ꝙ non debet alicui indici purgatio cum deficiens in ca hr̄ pro ꝯuicto. Item nō exigeretur iur̄m de veritate, quod tn̄ est falsum, vt j̄.de pur.ca.per totum.& c.qualiter & qn̄.j.& c.cum dilecti.de acc.& quod no.In.in c.2.de confes.& expresse hoc probat litera ista hic.non obst.ꝙ de iure can.non imponitur pœna effusionis sanguinis.quia imponitur similis,& magis afflictiua iuxta no.per In.in c.qualiter & qn̄.2.de ac. non ob.quod dr̄ in similitudine supplicij, quia illa prouisio respicit finem litis:hoc iur̄m respicit principium,& totā causam,& melius est ante tp̄s occurrere,&c. vt l.fi.C.in qui.cau.in int.rest.non est ne. Et apertè probatur hic in ver.præterea.vbi ponūtur verba Imperatoris,& ipsius ꝯstitutionis tenor in qua expresse fit mentio de causa criminali, ergò,& in fo- c ro ciuili est iurandum[c] in causa criminali,cum Imperator hoc eximeret quò ad forum suum,alioquin frustra emanasset illa ꝯstitutio, cum respectu fori canonici Imperator eximere nequisset, sicut in simili no.in cle.dispendiosam.de iud.in gl. Et per hoc infertur fortius hoc iur̄m pręstandum in causa inquisitionis ex parte inquisiti. vt tenet col.Io.de Lig.& Spe.eo.ti.§.sequitur.ver.ꝙ vbi imploratur.

13 ¶†Et generaliter cum quæritur in quibus causis hoc iur̄m sit præstandum, ꝯcludo sic,ꝙ aut causa est criminalis seu ciuilis. primo casu dic vt s̄.secundo casu aut est spiritualis,& est hodie tex.in c.j.e.ti. li.6.& dr̄.j̄.c.prox.aut nō est spiritualis,& tunc aut agitur iure actionis,& præstatur.aut iudicis offō,& ꝯcludit Spe.e.ti.§.seqtur.ver.qd vbi imploratur, ꝙ idem est. nam & in exceptionib.emergentib.iuratur,vt s̄.dixi: & tn̄ pars tunc nō agit, sed agere intendit ex quo lis nō est cont.vt l.amplius.ff.rem rat.ha.ad idem adducitur l.j.C.e.& c.

14 literas.de rest.spol.¶†Quid autem si est cā modica dic ꝙ ēt præstatur iur̄m.ff.ad exhib.thesaurus.vbi iudex extraordinarius procedit ex offō.ar.l.2.ff.ne vis fi.ei qui in pos.mi.quod aūt si cā est ciuilis extraordinaria in qua nō sit lit.cont.& tenet Bar.in d.l.2.quod ēt iuretur.arg.l.j.C.e.& vr̄ ꝑbari in cle.sæpe.de ver.sig.¶Opp.ꝯ tex.in eo ꝙ dicit clericum posse iurare per alium ēt in cā criminali,& tūc intro intellectum istius c.vr̄.n.hoc ꝑcedere non posse.tum quia in cā cri- d minali nō interuenit procurator[d],vt plenè leg.& no.in c.veniens. de ac.tum quia hoc iur̄m de iure nouo est præstandum per principales personas,vt in aut.principales.C.e.ista gl.pro sol.aliquantum se inuoluit,vr̄ tn̄ dare duas sol.Prima quod id quod hic dr̄ procedebat olim de iure antiquo,sed hodie non procedit, nec de iure,nec de ꝯsuetudine obseruatur,sed certè ista sol.non est bona,quia tempore huius decre.iam emanauerat illa aut.principales.imò de ea fit hic mentio in tex.& inducebat difficultatem in hac materia, & tn̄ ea non obst.ꝯrium hic deciditur.Item iura loquentia,vt in criminali causa nō admittitur procurator emanauerant,& tamen aliud hic statuitur.Item ad certum articulum vbi non disponitur de crimine potest procurator interuenire etiam in causa criminali,vt not.in d. c.veniens.& in l.pe.§.ad crimen.ff.de pu.iu.ideò gl.fortè hic transit multum caute ad aliam sol.dicens hoc procedere specialiter in causis ecclesiarum,non autem in causis clericorum,& sic est ius spāle,& priuilegiatiuum,& pro hoc adducit istū tex.ibi,si iudex expedire suæ ecclesiæ nouerit,& c.& ēt in istis si clericus elegit litigare per se debet per seipsum hoc iur̄m præstare,& in hoc residens concludit quod si clericus vult pōt præstare,et iurare, sed non compellitur si causa est ecclesiæ,et agit per alium, et hunc intellectum ponit Inn. Pe.et Abb.probatur hoc f̄m Io.An.in c.cęterum.j̄.e.dicebat autem Pe.per istam literam,quæ ēt loquitur in criminali hoc c.debere intelligi ēt in propriis causis clericorum.dicens ꝙ criminalis q̄ō non posset nomine ecclesiæ intentari, fatebatur tn̄ ꝙ hodie hōc c.non tenet,sed Abb.tenet ꝯrium:quia ēt criminalem causam hēt q̄nque ecclesia,vt j̄.de sim.dilectus.2.et c.veniens.et c.de hoc. Spe.ēt e.ti.§. restat.ver.quid si prælatus.vr̄ hunc intell.sentire dicens.ꝙ prælatus ecclesiæ qui eligit litigare per se tenetur per seipsum iurare, vt j̄.c. fi.et c.Imperatorum.sed si litigat per alium p̄t committere syndico, et ita intelligit hoc c.Host.vr̄ adhuc magis restringere istam lr̄am. dicit enim ꝙ eps pōt per alium sine causa litigare,et iurare, et dicit hoc esse priuilegium epi in c.fi.sed inferior epo hoc nō p̄t sine causa,pro hoc iste text.qui dicit si viderit ecclesiæ expedire, puta, quia testimonium clerici est ecclesiæ necessarium in causa: vn̄ tunc agit prælatus per alium. de testib.insuper.et c.cum nuncius. secus ergò cum nulla

a ¶Absurdū em̄ vr̄. Tu vide d.Ant.ĩ d.c. Imperatorū.vbi idē t;.et sic ē sibi ꝯri⁹. vide Io.d Im.hic.q idē t; ꝙ Abb.ego hic teneo ꝯrium p c.cum cām.j̄.c.vide hoc in recollectis.An.Bar. Sebast.Sapia.

b ¶In syndico.facit syndic⁹ vniuersitatis rn̄det positionib. cum iur̄o calũniæ.c. p̄ntiū.de test.li.6.qd plenè declarat Bal.ĩ l.2.§.qd obseruari. C.de iu.cal.ĩ ꝑcuratore āt qd reqratur mādatū spālissimū, t; Bar.ĩ l.q bona.§.si alieno.ff.de dā.infe. vbi vult,qd nō sufficiat facere mādatū adiurādū de calũnia ĩ oīb.cāis mouēdis, sed op; facere mādatū in cā spāl'r exp̄ssā.& hoc ēt volunt Io. An.& Pet.de An.ĩ c. fi.d iu.cal. exclamat Pau.de Ca.ĩ d.l.2.seqr̄ d.Ant.& Ab.ĩ c.ĩ ꝑtractādis.j̄.hoc ti. dr̄ tn̄ Bar.ĩ d.§.si alieno.ꝙ de ꝯsuetudine sufficit mandatū in oībus cāis.& sequitur ibidē Io.de Imo.

c ¶Vr̄ valere. Adde Fran.Ar.ꝯs.160.ver. venio ad octauum. vbi idē t; ĩ clerico:ĩ religioso verò t; ꝯriū.all.Ang ꝯs.332. Sebast.Sapia.

d ¶Iurare p̄nt. An clerici possint iurare sine licentia superioris, vide Fel.in c. cū nūcius.j̄.de test.

15 cum nulla subest causa. ¶†Sed ꝯ hoc,& tex.opp.& vr̄ qd de nihilo seruiat hoc c.p c.fi.e.ti. li.6.vbi patet,ꝙ quisque laicus ēt p̄t iur̄m calumniæ p aliū præstare, vt l.iusiu.in fi.ff.de iu. iu.Sol.dicit In.qd spāle est in clericis ꝙ procuratorum ēt sine spāli mādato iuret de calũnia, sed in aliis reqritur mādatū spāle vt in ꝯrio: & vr̄ hoc idem placere d.Ant.Ego puto hūc intell.non ꝑcedere p c.Imperatorum.j̄.e.f̄m vtrunq; intell̄m illius c.aut.n.illi monachi litigabāt per procuratorem spālem sine mādato iurandi de calũnia,vt vr̄ innuere illa lr̄a,& hēo ꝑpositum:nam Papa ibi mādat ꝙ ipsi iurent,vel ꝯstituant œconomum:& sic nō sufficit ꝑcurator.aut illi litigabāt p se,& idem vr̄ cū Papa præcipiat vt iurēt per se vel ꝯstituant œconomū:& sic gn̄alem administrōem monasterij,& idem dr̄ in c.in pertractādis.j̄.e.nec est hoc spāle in ecclesiis:quia œconomus,& quilibet hn̄s gn̄alem,& iuridicā administrationem iurat de calũnia in animā suam sine alio mandato,vt l.2.& ꝙ ibi no.C.e.& dicam in c.in pertractādis.itē hic tex.innuit ꝙ spāl'r hoc ministeriū dēt clericus alij delegare qn̄ per nō œconomum litigat,vt patet ibi hmōi a officiū liceat delegare,absurdum.n.vr̄[a] vt ꝑcurator ad vnam cām institutus iuret tm̄ de calumnia,& nō dn̄s,cum posset clericus eligere talem qui oīnò esset ignarus qualitatis & causæ.vn̄ perinde esset ac si non iuraretur:vn̄ sum hic in opi.singulari & intelligo ꝙ hoc c. seruiebat f̄m antiqua tp̄a, f̄m q̄ dubitabatur an p ꝑcuratorem ēt spālem posset hoc iur̄m præstari,& potius tenebatur oppositum vt satis innuit c.fi.all.e.ti.li.6.emanauit ergò tunc in clerico vt licitè p alium iuraret:q̄a vr̄ quidam error in pp̄lo ex frequenti iuratione clericorum,& licet in effectu ipsi iurēt qn̄ dant spāle mādatum,tn̄ qn̄ ipsi nō tāgunt Euangelia,nō vr̄ tātus horror in plebe.ar.2.q.5.si qs presbyter.sed hodie de nihilo seruit:quia declaratum est vt q̄libet posset p procuratorem spālem ad actum iurādi iurare,vt d.c.fi.& dicā in d.c.in pertractādis.& facit ad p̄dicta c.2. de test.li.6.ꝯcludēdo ergò dico,ꝙ aut litigat clericus p œconomum seu syndicum gn̄al'r ad causas ꝯstit.& iste tanq̄ gn̄alis administrator iurat de calũnia sine spāli mādato.& idem b est in syndico[b] vniuersitatis secularis. idem in tutore,& curatore,& similib.ꝑsonis hn̄tibus gn̄alem administrōem,vt no.gl & Bar.in d.l.2.aut est ꝑcurator spālis,& gn̄al'r ꝯstitut⁹ sine mādato iurādi de calũnia,& non p̄t,vt d.c.fi.secus si habet spāle mādatum iurādi,& p hoc limitat gl.seq.inq̄tum dicit esse dr̄iam inter œconomū, seu syndicū seu ꝑcuratorem. nā syndicus ad vnam cām tm̄ ęqparatur ꝑcuratori,nec dr̄ hr̄e ltīmam administrōem.de quo dicam in c.in pertractādis.Et aduerte,q̄a ad hoc vt œconom⁹ admittatur ad iurādum debet esse talis,q omninò cām nō ignoret,

16 vt c.in pertractādis.¶†Op.ꝯ tex.& vr̄ ꝙ eps iuret de calumnia sine spāli lnīa Papæ,vt j̄.e.c.fi.fatetur ꝯrium ꝙ pp difficultatem iurat hodie eps sine lnīa,& clarius vr̄ hoc velle Ho.super text.dicens,ꝙ hodie Papa quò ad iur̄m calumniæ dat oīb.gn̄alem lnīam. de clericis inferiorib.sentit hic gl.ꝙ ēt hodie debēt hr̄e p'tātē,seu lnīam iurādi

17 à superiore eorum.¶†Cōcludit tn̄ no.ꝙ licet istud nō seruetur iudicium tn̄ non vitiatur.quod no.q̄a facit hoc vltimum ad multa,vt puta clericus nō dēt testificari sine lnīa sui prælati.14.q.4.q̄q̄.& 11. c q.1.testimonium.sed si de facto testificatur sine lnīa vr̄ valere[c] licet malè fecerit,ꝑ hoc ꝙ no.ista gl.& bn̄.Et idem vr̄ de religioso quod plus est.vide ad hoc ꝙ no.gl.in aut.de mon.§.cogitandum.& Spe.in in ti.de teste.§.j.ver.item excipitur ꝙ est monachus.& ver.quid de monacho.& quod no.Bal.in aut.ingressi.C.de sacros.ec.Aduerte tn̄ quod circa hæc,& gn̄aliter circa alia iur̄a exhibenda per clericos, multæ sunt inuolutiones an sp exigatur lnīa superioris. Et primò dicit Host.ꝙ in testium iur̄o hoc obseruatur,sed in ꝯctib.hoc nō seruat ꝯsuetudo. Alij refert In.dn̄t hoc intelligendum in iuram.cal.q̄a qn̄ se purgat, vel alij bn̄ iurant licitè,& idem si iurāt seruare ꝯctum aliquem.j̄.de pur.ca.per totum.& j̄.de iu.iu.querelam.& c.ex rescripto. Alij dn̄t gn̄aliter ꝙ vbicunque inuenitur prohibitum clericis iurare,debet intelligi in foro seculari, siue sint actores,siue rei, nec de calumnia iurare p̄nt nec testificari sine lnīa epi.11.q.1.testimonium.vide 22.q.vlt.c.nullus.quod gn̄aliter de clericis loqtur.& 14. q.2.q̄q̄.spāliter loqtur de presbyteris.¶Et si q̄ris quare in ꝯctib.co- d ram laico iurare p̄nt,[d] & nō in iudicio sine lnīa epi.rn̄det Inn q̄a in iudicio sæpè qs incitatur ab aduersario falsum iurare.& iō sit cum maiori deliberatione,& tarditate.& ne ad secularia iudicia assuescant in quib.nō p̄nt aliquatenus ꝯueniri.11.q.1.de persona.& c.nullus.sed in ꝯctib.vbi sola libera voluntate quis ducitur secus est,f̄m eum,sic ēt rō est f̄m Host.ne impediatur vtilitas ecclesiarū quib.expedit vt ꝯhere possint.ar.j̄.ne cle.vel mo.c.j.& l.ratas.C.de resc.ven. C.de apost.l.hi q sanct.m.sed coram ecclesiastico iudice sp licet iurare sine auctoritate superioris seu lnīa.vt refert In.Alij dn̄t,ꝙ nec in seculari indicio,vel ecclesiastico,vel in ꝯctib.licitum est litigare sine auctoritate sui epi,vel superioris:sed vbicunque est clericus iudex ordinarius vel delegatus si iuraret coram eo intell'r eius auctoritate facere,& q̄libet q p̄t iudicare hoc ipso est superior,q̄tum ad cām illam q̄ audit ēt actoris q de alterius iurisdōe est,ar.21.di.inferior.Item dicit Inn.ꝙ clericus nō p̄t esse ꝑcurator sine lnīa sui prælati.sed ex quo hēt lnīam vt possit esse ꝑcurator,& p ꝯn̄s oīa facienda sine quib.ꝑcurationem facere nō p̄t, vel q̄ in procuratione sunt vtilia.ar.de of.del.præterea. hæc sol.Inn.est valdè inuoluta;& nō vr̄ firmare pedes in aliqua sn̄ia. Host.hic quasi ex dictis Inn.intulit ad duo dicta.primò ꝙ si sit cā ꝑpria ecclesiæ, vel clerici cuius ecclesiæ iste administrator p̄t reum ꝯuenire coram iudice ipsius rei ēt si secularis sit.de fo.comp.cum sit.& de iud.cū deputati.& ex quo hēt à iure hāc lnīam,& p ꝯn̄s coram eo facere poterit ea sine quib.n̄ possit expediri cā.& vide ad hoc qd le.& no.in d.c.præterea. ergò p̄t,& de calũnia iurare aliàs pęnā incurret.de qua j̄.in c.fi.Secūdum dictum Host.militat eadem rōe dicētis ꝙ si clericus litigat de ꝯsensu iudicis sui,vt reus poterit coram eo iurare de calumnia.al's nō posset in suum nō iudicem ꝯsentire.ergò intell'r sibi permissum,vt hic.& si nō hr̄et lnīam nō posset in suum nō indicē ꝯsentire.& per ꝯn̄s coram eo iurare.¶Sed certè primum dictū Host.est omninò ꝯ hoc c. nam si esset verū tūc de nihilo ꝑuidet hoc c.q̄a nō esset dare cām vbi licitè moueret litē,& peteret lnīam iurādi. d.Ant.hic inculcat dicta sua cum dictis aliorum,sed in effectu hoc vr̄ velle ꝙ si hēt clericus auctoritatem iurādi à iure poterit iurare, non expectata alia lnīa,& si vult præstare iur̄m purgationis p̄t, q̄a in hoc hēt p'tātem à iure,& necesse hēt iurare,idem si sit ꝯpurgator, de pur.ca.ꝑ totū.& 2.q.5.ꝑ tot. item ad ꝯfirmādum ꝯctum p̄t in ꝯctib.iurare absq; alia lnīa:q̄a lnīatus est à iure,secus in iura.cal.vel alio veritatis dicende ꝙ nō p̄t præstare coram laico,nec corā alio iudice ecclesiastico ordinario,vel delegato,si nō est al's iudex suus.vn̄ not.pōderatur lr̄am q̄ nō exigeret lnīam iudicis,sed prelati.& iō si iustè litiget corā alio dēt hr̄e à prælato suo lnīam iurādi qd est ꝯ In.& Host.fatetur tn̄ ꝙ si in aliqua cā specificata hr̄et mādatum agēdi à prælato,ꝙ tūc satis p̄t iurare,vt dixerūt In.& Host.videtis tn̄ hāc mām discussam,& ma-

18 le enucleatam.¶†Ego puto posse dari vnam reg.breuem,& verissimam, ꝙ ex iusta cā exigēte possit clericus sine superioris lnīa oē iur̄m p̄stare,nisi exp̄sse à iure prohibeatur,ita ꝙ facio r'am affirmatiuam:& ꝑbatur hæc r'a, primò,rōe,in his q̄ sunt de gn̄e permissorum oīa intelligūtur permissa,nisi expresse ꝑhibita reperiantur,vt leg.& no.in c.inter corporalia.de trāsl.epis.sed actus iurādi omnib. indistinctè exigēte cā est permissus,vt d.c.& si Christus.de iu.iu.& c. sign̄asti.de ele.22.q.2.per tot.ergò sp poterit clericus ex iusta cā iurare,nisi reperiatur ꝑhibitus auctoritate. ꝑbatur ꝙ possit iurare sine lnīa existēte cā iusta,vt in præall.c.& si Christus. melius in c.tua.& in c.ex rescripto.e.tit.& in c.peruenit.de fideius.j̄.de pur.can.per tot.iurare.n.nō est aliqd mali si cā exigit,vt plenè in iurib.præall.dr̄,& maximè.22.q.1.per totam q.expresse nō reperitur ꝑhibitum in iuram.cal.vt hic.& rō spālitatis potuit esse illa q̄ s̄.all. q̄a in iudicio

19 sæpe incitatur qs ad dd̄m falsum.¶†Et circa hoc est aduertēdum, ꝙ aut loqtur in epo,& vr̄ velle gl.& Host.ꝙ hodie non exigitur ista lnīa per c.fi.j̄.e. mihi vr̄ quod illud c.hoc nō ꝑbet,nec plus illud in epo loqtur q̄ c.cæterum.j̄.e.in aliis clericis inferiorib.& tn̄ in inferiorib.aliud dicimus,sed fateor quod de consuetudine nō seruatur hodie in epo:& fortè pp difficultatem q̄ erat in exigenda lnīa,& in hoc seruanda est ꝯsuetudo q̄ ēt admitterem in inferiorib.si hoc haberet locum,maximè in clericis,ne clericus præsumatur in iurādo

20 immemor suæ salutis.1.q.7.sancimus. ¶†Cessante verò ꝯsuetudine dicerem quod si nō litiget coram suo superiore sp debet petere lnīam, per istum text. nec excusaret eum à petendo, licet habuerit lnīam litigādi à prælato suo,quia in hoc exigitur spālis lnīa.ar.hic,& fortè hoc fuit inductum vt prælatus suus,q hēt notas eius conditiones,faciat sibi ꝯscientiam tpe iur̄i,ne sic de facili deieret,maximè quia sępè incitatus qs ab aduersario falsum iurat,vt sic obtineat pugnam.Item exigitur lnīa vt iur̄m hēatur in maiori reuerentia,& quia cessat horror,& mala suspicio qn̄ clericus obtinuit lnīam specialem cū præsumatur venire deliberatus. sicut.n.hēt à iure lnīam agēdi ꝑ iurib.suis,& ecclesiæ,& tn̄ dēt hr̄e spālem lnīam in actu iurandi rationib.prædictis ita dicendum si habuit licentiam litigandi[a] ab

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶Licentiam litigandi. Istud est contra Io.An.in c.abbatem.de ele.lib.6.vbi dicit, quod vbi requiritur licentia requiritur quod verbaliter illa præstetur, non sufficit quod tacitè. And.Bar.

Ant.Fran. ¶Circa hoc an licentia debeat expressè præstari. dicas, quod ille dr verè lnīatus, q h; expssum ɔsensum lnīantis, vt no.Io.An.sin. in c.si abbatē. de ele. in 6. ī nouel.& Ale. in l.si qs plures.ff.de aqua plu.ar.& adde qd lnīa ppinquorū requisita p statm dēt præcedere actū ita Bald.in l.j C q ad.& ī l.vniuersa.C.de pc. imp.of.& hr p Bar.ī l.1.ff.de testa.& per Ang.in l.is q §.neq; filius.de hær.inst.& adde ēt quod lnīa pstanda p iudicē, dēt pstari cū causæ cognitione, aīs actus ñ valet, ſm Bal.& Pau.d Ca.in l.sed si lege.§. prætor.de iis vo.& adde ēt qd lnīa concessa ñ debito mō hr pro ñ lnīa ſm d. Bar.ī cle.in plerisq;. q.10.& ī cl.si de ele.

Zacharias.

b ¶Tactis Euangeliis.idē no.Bal.ī rep. l.2.ver.sed nūqd.ff. de iu.iu. Ale.de Im. in l.ait ptor.§.si.e.ti. Fel.plenè post istū ī c.frnitatis.ver.& aduerte.j.de test.& in c.cū tu.ī fi e.ti.& dū hoc subdit iste qd ē spāle ī epo quod dū cā esset leuis, vt ñ tangat, dic tu quod qñ solenniter iurat: puta ex forma iuris, vel statuti, tūc ēt eps iuraret tactis corporaliter Euangeliis, vt ibi p eos neq; sufficeret aliā scripturā tāgere, vt ibi p eos in aliis aūt introducit ɔsuetudo vt aliā scripturā tāgere sufficiat, vt p Ale.ī al.l. ait ptor.gl.ī c.vt circa.ver.corporali.de ele.li.6.& ista multū faciunt ad ea q̄ no. iste ī c.cū tu.ver.ex gl.q̄ro.j.d test.qa vr à cōi op.discrepare.

Ant.Fran. ¶Ad hoc qd qs dēat iurare tactis scripturis. imò ñ vr iurare, q iurat verè tm̄, nisi ēt tangat scripturam, ita Bal.ī l.gnalr.§.ī oīb. C.de re.cre.& hr in aut.de man.prin.§. sed neq;.& hr p Bal. ī c.item sacra.de pa. iu.fir.&vide bo.tex. in aut.vt oēs ob.iu. pu.§.j.& p Io.in c.& si Christus.de iu.iu. & vide text.& ibi p Io.An.ī c.vt circa.d ele.li.6.& p Bal in aut.sacra pu.C.si aduer.ven.& in add.Spe.ti.de iu. del § j.& hr p Cy.in l.testium.q.j.C.de cast.& vide gl.l.iurisiurādi.e.ti. & hr p gl.& Car.plenè in cle.j.§.porrò.de hær.& in cle.j.de iu.iu.vbi dicit ibidē de Imperatore iurāte fidelitatē Papæ, & dicit ēt post gl. in d.§.porrò.qd nō sufficeret pñtia scripturæ, nisi ipsa scriptura tangeretur, & vide Ale. post Pau.de Ca.ī l.3. §.iurari.de iu.iu.vbi dt, quod iurm simplr præstitum, intelr p sancta Euāgelia.qd ēt voluit Ab.in d.c. & si Christ9.tñ Bar.ī l.q p salutē.ff.de iu. iu.dicit quod in dubio vr esse delatū iurm, vt iuretur p Deum.

Sebast.Sapia.

c ¶Non tm̄ ppositis.Hoc intm̄ procedit, quod nō sufficeret tāgere aliā scripturam q̄ Euangelia, vt no.Ab.ī c.& si Christus.de iureiu.& ibi dicit Bal.qd nō sufficit iurare p Deū vel alio modo. Dicit tñ Ab.in c.fraternitatis.de testi.quod de ɔsuetudine sufficit tangere aliam scripturā, & adde ēt gl. c.vt circa.ī ver.corre.de ele.li.6 q̄ dicit qd Euangelia sunt tāgēda manib.& ñ sufficeret tangere brachio.vide Ab.in cū cām in r.no.j.e.

d ¶Hērici Imperatoris. tu pōdera qa fortè fuit opus ista interpretatione: qa hoc iā colr ex verbis ipsius ɔstōis dū dt, præsumat, qa intellr auctoritate ppria.p id quod hr in c. decernimus.de iud. pondera bene hoc. And.Barb.

Ant.Fran.

¶Circa hoc quòd hic dicitur quòd illud dicitur presumi quòd sit propria auctoritate. Adde bo.tex.ī c.monasteria.de vi.& hon.cle. & c.cum laici.de iu. pat.& c.oīs.ibi dum text.dt præsumpserit.de poe.& re.& c.j. ne præl.vi.suas.& c. si.de tem.or.li.6.in ver.præsumat.& in cle.j.de priu.& vide in c.quanto.de con sue.quæ omnia iura probant quòd præsumptio refertur ad propriam auctoritatem, & illud verbum præsumo, excludit auctoritatem superioris.

di a ab homine, & per hoc dico, quod ēt qñ clericus dat alicui lnīam spālem iurādi de calumnia debet hre hāc lnīam, cum ipse in effectu iuret, iuxta no.in c.j.j.eo.ti.lib.6.licet d. Ant.in hoc vr sentire ɔ̄rium, quia nō est tm̄ causa prohibitionis horror vt ipse dicit, sed tunc & aliæ, vt s̄.tetigi. Item ēt dico quod clericus habita lnīa iurādi poterit iurare de calumnia ēt in manib.iudicis secularis, cum coram eo litigat, quia quantum ad illam causam ipse est superior, arg.l.est receptum.ff.de iu.om.iud.& 2.q.7.nos si incompetenter.&
1 expsè hoc voluit gl.c.nullus.22.q.5. ¶†Habet.n.iurare clericus tactis Euangeliis b & nō
b tm̄ propositis, c quia speciale est in epo nisi
c causa esset leuis, & quia tunc ēt nō tangit clericus inferior, sed interrogatur per sanctam ɔsecrationem, vt est tex.no.ſm vnum intell. in c.si quis presbyter.2.q.5.& probatur primum dictum per istum tex.nam hic solū exigitur lnīa prælati sui: nō.n.dicit quod debet iurare in manib.epi, vel alterius clerici eius mandato, tunc enim non requireretur alia lnīa, & quod hic litigaretur coram seculari, facit iste tex.in eo quod allegatur priuilegium imperatoris, & qa exigitur lnīa prelati in iurando.& per hoc dico gl.non bene procedere in d.c.nullus.quę dicit quod nullū iurm debet præstare clericus sine lnīa sui prælati laico: nam in c.ex rescripto.de iureiu.& in c. peruenit.de fideius.præstitum fuit laico nec interuenit aliqua lnīa superioris, vt in eis patet.& ad illud c.nullus.quod vr vrgere dum gnaliter dicit clericum non debere qcquam iurare laico.dic, quod non debet iurare tanquam superiori, vt satis innuūt verba ibi sequentia, & voluit in gl.in primo intellectu, vt satis probatur per iura s̄.al.Item reperitur clericus prohibitus in actu testificandi sine licentia sui superioris, vt c.quamquam.14.q.2.& 11.q.1.testimonium. Et aduerte qa illa iura nō respiciunt præcisè actum iurādi, sed potius principaliter actum testificandi, & qñ coram seculari producuntur. vñ coram ecclesiastico alieno etiam iudice nō reperitur prohibitus testificari sine licētia, nec ista iura prohibitiua sunt extendēda, arg.reg.odia. de re.iu.li.6.& in c.statutum.de ele.li.6. Concludе ergò regulam affirmatiuam, & casus phibitos spāles, vt s̄.dixi & per hoc remanet declarata tota lista mā satis inuoluta p doct. ¶Nunc ergò gl.declaratis & explicatis op. vr quod ista nō fuerit bona interpretatio: imò ɔ̄ mentem primæ ɔstōis cum in prima ɔstōe de qua in prin.c.clericus.indistinctè phibeatur iurare vt patet ibi, nullus clericus iurare præsumat, &c.& in ɔstōe Henrici Impera
d toris d dicatur quod clericus nō compellitur iurare, sed poterit alteri hoc delegare si viderit expedire ecclesiæ suæ. pt ergò iurare si vult quod est ɔ̄ primam ɔstōem diui Marci.Sol. interpretatio stat in hoc: nam constitutio diui Marci prohibet clericum iurare.s. non obtenta licentia prælati, & vbi causa iurandi non subest, vbi autem est causa iurādi, & obtinetur licentia à prælato, tunc vr sibi dari optio an per se an per alium iuret, vt in litera, & quod s̄.dixi. Et aduerte, quia vbi tex. dicit cuius verba sunt hæc, & c.nō ponuntur immediatè verba Henrici Imperatoris: imò facit ibi Papa quandam interpositionem approbādo, & iustificando illam interpretationem. Sed verba Henrici ponuntur j.in ver. præterea.& incipiunt ibi, Nos itaq; diuinæ, &c.& tunc clara est litera quæ in constōe in
2 uoluitur hic per Host. ¶†Sed quæro q sunt illi gaudentes priuilegio huius c.an restringāt tm̄ ad expssos hic. Et aduerte, qa si tenes opin.quam s̄.tenui vt in hoc hodie nullū sit priuilegiū, ista q.est frustratoria: sed si teneas aliam opi.Inn.vt prouideat in litigante per percuratorem gnaliter cōstitutum, tunc qō habet effectum, & tenuit hoc Host.& communiter doct. quod habeat locū hoc priuilegium in quacunque persona ecclesiastica administrationem tenente, & nomine ipsius in iudicio cōparente in quacunque ēt cā appronis.j.e. c.2.li.6.vñ mihi placet hæc opin.in personis ecclesiasticis, & religiosis strictè sumptis, qa cum hoc c.voluit priuilegiare personas religiosas, & sacratas vt patet in exemplis non debet restringi ad personas tm̄ hic expressas cū videantur istæ expssæ causa exempli, & sic nō restringunt regula.sed hēt locum ɔstitutio seu ɔuisio in casib.similib.vt c.j.ne cle.vel mo.& in l.j.ff.de cōd.ind.iuncta gl.sed in aliis personis ecclesiasticis non religiosis strictè, nec sacratis mihi vr quod hæc ɔstō nō vendicet sibi locum: qa nō est eadem rō in illis, exemplum in istis hospitalariis, vel rectorib. hospitalium q sunt laici, licet deferant certum habitum, certè nō video quod constitutio habeat locum in illis cum non sit eadem ratio cum non videatur ita horror si ipsi iurēt sicut qñ iurant clerici, vel religiosi. Item clerici etiam religiosi pręsumuntur sanctiores, & ita non est ɔ̄ eos faciliter præsumendum de calum.facit c.in scripturis.96.dist.& quod no.glos.11.q.3.absit.secus videtur in aliis.& hoc quia isti similes non gaudent communi priuilegio clericali, vt dixi in c.2.de foro comp.& ista constitutio non prouidet tantum loco administrationis, sed personis pp locum, secus si prouidet administrationi, qa tūc posset procedere indistinctè primum dictum ar.op.ex no.per Io.An.in c.2.de in inte. rest.lib.6.vbi priuilegium concessum ecclesiis in petenda rest.in inte.videtur etiam esse concessum aliis locis piis, & qui dicātur strictè religiosi vide bo.gl.in cle.quia cōtingit. de rel.do.& in cle.pe.de sent.exc. ¶Vltimò quæro, quis erit iste prælatus qui habebit dare hanc licentiam iurandi, de quo in fi.c.dicit Inn. quòd non tantum episcopus sed etiam inferior prælatus poterit licentiam dare. quod placet: quia ista litera non se restringit ad episcopum, & pro hoc vide quod in si mili leg.& not.in c.relatum.de præb.& in c. cum ex eo.de elect.lib,6.

CAP. II.

1 *Iuramentum calumniæ non præstatur in causis spiritualibus vel annexis.4.& 5.licet hodie secus.*

2 *Decimæ dicuntur esse quid spirituale, dum agitur de iure decimandi, secus si de fructibus.*

Causa commissa secundum æquitatem, & veritatem quomodo terminabitur.

5 *Iuspatronatus non venit appellatione causæ spiritualis in odiosis, secus in fauorabilibus.7.*

6 *Quæstio possessoria iuris spiritualis, an dicatur merè spiritualis.*

Feudalis quæstio non dicitur, quando agitur possessorio super feudo.

Possessio cum proprietate, vel econtra, an habeat aliquid commune.

Laicus est incapax proprietatis, & possessionis iuris spiritualis secus nudæ detentionis.9.

7 Missio

7 *Missio in possessionem causa rei seruandæ non habet locum quando agitur de beneficio obtinendo.*

8 *Causa merè spiritualis nec principaliter nec incidenter cognoscitur à laico.*

Causa mixta cognoscitur coram ecclesiastico.

Laicus cognoscit de iniuria illata ecclesiæ, vel ecclesiasticæ personæ.

10 *Iuramentum calumniæ quid differat à iuramento de veritate dicenda.*

11 *Iuramentum calumniæ est iterum præstandum quando dicetur melius cognoscere veritatem, licet semel sit præstitum.*

12 *Per iuramentum de veritate dicenda non respondetur per verbum, credo: secus in iuramento cal.10.*

Testis quomodo, & quando, tenetur respondere, vel de credulitate, vel de scientia.

13 *Responsio de credulitate tantum præiudicat respondenti in facto proprio, quantum responsio de veritate.& est no.propter positiones.*

14 *Canones vbi deficiunt succedunt leges.*

a ¶Et æquitatem. Adde Ro.ɔs.425.& latius vide in apostillis meis ad rubr.de ar.eiusdem Lu.

Zacharias.

¶Adde Bal.in addi. ad Spe.in ti.de inq. vers.in litera.

b ¶Quā p aliis.Vide in c.fraternitatis. 34.dist.vbi dicitur quòd corpora nostra defecerunt.An. Barb.

c ¶Tenere ɔ̄rium. Vide c.si.de iudi.lib. 6.& cle.dispēdiosā. ibi super matrimonio, & dependentib.&c.ergò idem in connexis. Andr. Barba.

Sebast.Sap.

d ¶Credo dist.Hæc distinctio colligitur & no.p Bart.& alios in l.2.in princ.ff.de ver.ob.vbi traditur quod in odiosis sub simplici nō ɔtinetur casus mixtus secus est in fauorabilibus.de quo ēt latè tāgit Ias. in pri.insti.de actio.

e ¶Est iudiciū.Adde qd ideo Ro.cōs. 368.dicit, qd ita in pronatu cōmittat simonia sicut in aliis spiritualibus.

Ant.Franc.

¶An in pronatu tā q̄ in annexo spūali, iuri vel ab illo depēdenti ɔmittit simonia.puto opi.istius cē verā, qa simonia dr cōmitti ēt in cōnexis & depēdētib.& q̄uis ius pronat9 nō sit merè spūale, tñ est annexum iuri spūali.& iō cā iurispronatus spectat ad iudiciū ecclesiæ, tā q̄ cōnexa spūalitati vt in c.q̄to.de iud.& in c.de iure pat.& iō tanq̄ ad hærēs spūalitati sortitur naturā spiritualis. ar.l.q̄ religiosis.ff.de reli.& sum.fu.& in c.sup eo.de parœchiis.& p hoc facit, qa accedere ad offm̄ diuinū p pecunia poti9 quod pro Deo, est simonia vt no.Host.in c. olim.de verb.sig.& Arc.in c.presbyter. 72.dist.& in ca.quid pderit.61.dist.& hr in c.significatū.de pbē.vbi per d.Card.& per cūdē in cle.j.in 6.not.de cele.miss.

Zacharias.

f ¶Qd nō.Et poterit de tali cā iudex laicus cognoscere. plenis.Car.in cle.2. q 9.de iud.

Sebast.Sap.

g ¶Agitur possessorio.Vide Car.in cle. 2.in x.c.de iudi.vbi tangit, an cā possessorij sit spūalis.vide eundē in cle.2.in xj. q.de procur.

Sebast.Sap.

h ¶Bnficialis. Quæ dicatur cā bnficialis tradit Bal.in l.iusta. in fi.C.de li.cā.Card. in cle.2.de iudi.& in cle.j.in 2.q.de.re.iu.

1 Literas. ¶†In spiritualibus causis d calumnia non iuratur. Primò ponit ius, & consuetudinem curię. Secundo infert processum causæ ibi, vnde.& hodie hoc c.corrigitur per c.j.e.ti.li.6.vbi statuitur quod etiam in istis causis iuretur. ¶Casus literalis. Quædam causa decimarum commissa fuit quibusdam iudicibus, contentio erat inter partes de iura.cal.quæsierunt iudices à Papa vtrum deberet illud iuramentum in hac causa præstari. Respondetur quod Romana ecclesia in his casib.in quib.de ecclesiis, decimis, & rebus spiritualibus tātum agitur iuramentum calumniæ nec dare nec recipere consueuit, quia huiusmodi causa spiritualis tractari debet ex canonum æquitate, non ex legum distinctione, cum canones ī causis huiusmodi nulli inducant huiusmodi iuramētum: vnde dimissa contentione de iura.cal.in causa pro
2 cedant Bar. ¶†Not.quod decimæ sunt quid spirituale.concordat.c.cum olim.de præscri.& c.fi.de re.perm.& intellige de ipso iure decimādi: quod debetur deo & ecclesiis eius in signum vniuersalis dominij.de dec.c.tua.secus si decimæ deberentur alio iure, vel ageretur de meris fructibus & non de ipso iure. ad hoc c.vestra.de loc.& in c.vt super.de reb. eccl.non alie.& quod ibi not.& in d.c.fi.vbi gl. ¶No.quod iuramentum cal.est introdu-
3 ctum ex rigore, & districtiōe legum. ¶†No. quod importent hæc verba, procedas secundum veritatem, & æquitatem a excluduntur secundum d.Ant.solennitates rigorosæ iuris positiui.hoc mihi non placet indistinctè. nam licet remittatur iuramentum de cal.nō tamen remittatur alia solennitas ordinis iudiciarij.quod patet ex eo quia in spiritualib. causis tempore huius c.seruabantur aliæ solennitates rigorosè. vt lit.contest.& similes licet hodie in parte sint sublatæ per cle.dispēdiosam.de iud.& vide quod dixi in c.dilecti.
4 s̄.de iud. ¶†Op.& videtur quod sit iurandū de cal.indistinctè vt s̄.ca.prox.vbi dicitur qd in quacunque causa seu controuersia criminali seu ciuili iurandum est de calū.indistinctè.sol.dicit gl.quod quędam sunt causæ spirituales vel spiritualibus annexæ vt causa iuris patronatus, & non debet iurari de calum. sed de veritate dicenda, vt s̄.de ele.c.dudum. & de iureiu.c.ex literis.& in istis habet locū hoc c. Quædam sunt causæ merè ciuiles, seu criminales vel mixtę cum agitur de crimine ciuiliter: & in istis iuratur de cal.& habet locum ɔ̄rium.& de hoc dic vt plenè dixi s̄.ca. prox. Sed ɔ̄ hoc op.quia si iuratur in criminalib.& tpalib.ciuilib.fortius esset iurandum in spiritualib.quia vbi mai9 periculum vertitur ibi cautius est agendum.42.di.c.quiescamus. magis est ergò timendum de cal.in spiritualib.cum in eis sit maius periculū: & ideo fortius est in talib.iuramentū cal.exigendū.Sol. dicit gl.honestius, & cautius esset iurare rōe pręmissa, licet non seruetur per hoc.c.sed dic quod per non soluitur ɔ̄rium.vnde dic quod in spiritualib.ideo hoc fuit statutum, quia ī eis homines presumuntur habere Deum in memoria: & non calumniari. vnde sicut magis præsumitur pro hominib.spiritualib.q̄ pro
b aliis.b vt in c.in nostra.d proc.& in c.doctos. in c.nulli.& in c.qui verè.16.q.1.ita & in istis spiritualib.erat magis præsumendum In.reddit hic alias rationes non concludentes magis in istis quam in ciuilib.ideo non curo recitare, & vide gl.in c.j.co.ti.li.6.sed postea repertum fuit homines etiam ī istis calumniari: ideo statutum fuit etiam in istis vt iurare-
5 tur, vt in præal.ca.j. ¶†Sed in eo quod s̄.dixi ſm glo.quod in causa iurispatronatus tanquam annexa spirituali non iuratur.not.bene gl.& eam sequuntur Host.hic:& Gof.s̄.c.prox.& facit c.quod in dubiis.de conse.ec.vel alta. Vin.
c refert alios tenere ɔ̄rium c ex quo ius patronatus non est merè spirituale: quia ratio canonis contradicit, & ideo semper standum est.35.q.5.ad sedem.& facit quod not.Spe.eo.tit.in prin.§.2.ver.quid de causis.& cum hac opi.transeunt hic Io.An.& d.Ant. ¶Ego pro con
d cor.credo distinguendum d quod aut agitur de odio & procedit hoc vltimum dictum vt appellatione causę spiritualis non veniat causa spirituali annexa.quia verba debēt propriè sumi.ar.regulæ odia.de reg.iu.lib.6.& c.statutum.& quod ibi not.de ele.li.6.& in l.3.§.hæc autem verba.ff.de neg.gest.& in c.in nostra.de iniu.aut igitur de fauore: & pcedit prima opi.& ista gl.ar.quia de annexis idem est iudi-
e cium.e vt in d.c.quanto.de iud.& in c.translato.de consti.sic in terminis huius c.vbi non tractatur de odio crederem gl.istam sequendam.& idem quod ista gl.sentit Spe.eo.tit.§.j.ver.differt autem.& not. hanc distinctionem quia seruit ad multa alia, licet in terminis huius c.non procedat hodie per d.c.j.e.ti.li.6. ¶Sed quæro hic diffinitur, quando agitur de reb.spiritualibus quid si agitur possessorio de re spirituali, & sic non quæritur de ipso iure spirituali sed de spoliatione sic & de violentia illata. Gl.in fi.dicit quod tunc est iurandum de calum. Idem dicit in exceptionibus positis in re spirituali. alle.c.cum dilectus.de ele.& c.literas.de resti.spo. Aduerte.quia licet quò ad terminos huius.c.de nihilo seruiat nobis hodie ista.q.per c.j.præal.tamen iste articulus est valde vtilis in similibus quæstioni-
6 bus. ¶†Nunquid quæstio possessoria videlicet iuris spiritualis vi-
f detur spiritualis gl.hic sentit quod non f nam in tali vult quod debeat iurari, sed vbi agitur de merè spirituali: non secundum hæc tēpora.hoc idem sentit Vin.in c.fi.de iud.vbi dicit, quod de iure spirituali potest agi possessorio coram iudice seculari: sed de mero iure spirituali non etiam incidenter. Idem sentit gl.in c.cum dilectus.de
g ele.in ver.iuramento.quæ dicit quod quando agitur possessorio g de re spirituali, non agitur spiritualiter.& ideò non est tractanda tanquam spiritualis idem sentit gl.in c.literas.de resti.spo.in ver.iuramento.quæ vult quod in exceptionibus peremptoriis seu dilatoriis quæ fiunt in causa spirituali iuratur de calumnia quasi tunc nō agitur de re spirituali vt etiam sentit ista gl.hoc etiam sentit Inn.in c.cum dilectus præal.vbi dicit quod non est merè causa spiritualis vbi agitur possessorio de re spirituali.& idem Arch.in c.frequens. de rest.spo.li.6.& Io.An.ibi in ver.ciuilib.facit quo in simili nō.Inn. in c.cæterum.s̄.de iud.& in ca.ex parte B.de for.compe.vbi vult quod quæstio possessoria super feudo non sapit naturam quæstionis feudalis, licet circa hoc vacillet, in contrarium facit quòd not. Lauren.Ioan.de Lign.& Ber.in cle.dispendiosam.de iu.vbi dicunt, quòd si agatur de beneficio possessorio debet tractari causa simpliciter, & de plano, prout tractatur causa cum agitur petitorio:
h quia causa possessoria super beneficio dicitur beneficialis. h vt in clem.vna.de causa possess.& propriet.& quia habet actor aliqualiter iustificare titulum, iuxta no.in clem.vna.& in capitul.in literis. de restit.spol.& quia continentia causæ diuidi non debet.l.nulli.C. de iud.& in capitul.1.de causa posses.& propriet.Nec obstat quòd dicitur quòd nihil commune habet possessio cum proprietate, nec proprietas cum possessione.vt l.naturaliter.§.nihil commune. ff.de acquiren.posses.quia hoc verum, vt sententia lata in vno non præiudicet in alio: sed in multis habent magnam communionem. argum.bonum in capitu.causam.de præscrip.vbi patet, quòd sicut laicus non potest habere proprietatem rei spiritualis, nec possessionem & sic possessio videtur eiusde naturæ cuius est prorietas. ad idem facit quòd sentit Ioan.Andr.in capitul.fin.de iud.vbi dicit quòd etiam ibi potuit agi coram iudice seculari, quia agebatur ibi de electione rectoris secularis.quasi secus sit si agebat de electione

rectoris

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶Est nuda. Tu pōdera cle. dispe̅diosā in ver. dependentib. &c. sed qō possessoria est depe̅dens à ꝓprietate spūali ergò spiritualis censetur. And. Barb.

Ant. Franc.

¶Circa hoc an causa possessorij tāq̃ dependens à spūali dicatur esse spūalis, & ei⁹ cognitio spectet ad iudice̅ ecclesiasticū. Dicas, ꝙ quis possessorium, & petitorium nihil hēat cōe, vt in l. nāliter. in §. nihil cōe. ff. de ac. poss. tn̄ cā possessoria dēt decidi p iudice̅ qui de illa cognoscit, licet incidenter ēt cognouerit de ꝓprietate, de qua tn̄ non p̄t ꝓnunciare. vt per Spe. in tit. de teste. in §. nunc vide̅dum. in ver. sed pone ago. & qn̄ qōes possessoriæ ꝓponuntur à diuersis qūo tractari debeant. vide plenè p Spe. in ti. d̄ pe. & poss. in §. j. & p Pau. de Ca. ī cons. 274. inci. q per primum. in j. dub. & qn̄ qō est meri facti, tunc ēt iudex secularis p̄t cognoscere. vt per Bar. & Ale. ī l. Titia. ff. so. mat. & hr̄ in c. tuam de ord. cog.

b ¶Agitur. Adde ad hoc Lap. alle. 70. vbi ponit an habens mādatum ad cās ciuiles possit agere in causa vsuraria.

Ant. Franc.

¶An habens mādatum ad cās ciuiles, & criminales possit agere in cā vsuraria. dicas, ꝙ ista qō depe̅det ab illa, an sub simplicib. ꝯprehe̅datur mixtū. de qua hr̄ in l. Titiæ textores. ff. de l. j. quia cā vsuraria pōt dici esse mixta qn̄ si deducit̄ qō iuris. videlicet vtrū aliqs ꝯtus sit vsurarius, vel non, hoc respectu dr̄ cā spūalis & criminalis, qa vsura dr̄ delictum vt in cle. j. & ibi per d. Car. in prin. de vsu, sed si qō esset facti, puta, qd, & q̃tum esset solutum hæc qō esset ciuilis, & nō spūalis, tn̄ tene menti dictū Bal. in l. cū oportet. ī prin. C. de bo. q̃ li. vbi dixit, ꝙ vsura ē rapina & furtum, & vi

rectoris ecclesiastici, licet ibi ageretur possessorio. Item in ad. Spe. in tit. de pœ. & pos. §. 1. versi. quid si ago possessorio. dicit ꝙ quæstio possessoria super matrimonio vel alio spirituali non est spiritualis, sed quasi spiritualis.

7 ¶Ad ide̅ inducuntur no. per Arch. & Io. Mo. in c. eum qui. de eo qui mit. in pos. li. 6. vbi dicunt, ꝙ sicut qn̄ agitur de beneficio obtinendo nō habet locum missio in possessionem cā rei seruandæ, sed procedi dēt ad vlteriora, ita & si agitur possessorio de beneficio obtento. Idem tenet Spe. in ti. de ꝯtu. §. sequitur. ver. illud. & dicit ꝙ Clemens ita pronūciauit: & oēs doct. ꝯueniebant licet gl. aliter sentiat in d. c. eum qui. Item Spe. in ti. de iu. cal. §. seqt̄. in prin. apertè dicit ꝙ in possessorio super re spūali non iuratur de cal. per c. præsentium. de test. li. 6. & sic vult ꝙ debeat tractari vt spiritualis. d. Ant. hic & in c. fi. de iu. dici, ꝙ si qō possessoria habeat annexā causam proprietatis: vt in matrimoniali, & beneficiali, ꝙ illa satis posset dici spūalis: vt in iurib. preal. & facit c. accedens. vt lit. nō ꝯte. & sic procedit dictum Arc. in d. c. eum qui. & quod no. in cle. dispendiosam. de iud. vt talis cā tractetur simpliciter, & de plano, &c. Et not. bn̄ hoc dictū ꝙ approbatur ibi not. per doct. quos. s̄. retuli. nam fm eum pp ꝯnexitatem debent ad eande̅ nām trahi. vt C. de iud. l. nulli. sed si qō possessoria est nuda [a] tunc dato ꝙ non sit merè spiritualis tum trahitur ad nām spūalis, vt qa annexa. ar. eorum q̃. s̄. dixi. & fac. c. causam. de præsc. hæc vera fm eum p̄terq̃ in exorbitantib. in qb. si fit mentio de qōe super re spūali intelligeretur de qōe merè. & oīō spūali: qa qō possessoria non est merè spūalis, qa ex illa gratia nō ꝯfertur. facit ꝙ no. j. q. j. in pr. summæ. & ca. j. ¶Contra illud membrum, qn̄ qō possessoria est nuda vt trahatur ad nām spūalis apertè facit quod ipsemet. d. Ant. tenuit ī c. cum sit gn̄ale. s̄. de fo. ꝯp. & in c. tuam. de or. co. vbi dt ꝙ vbi d̄ re spirituali est qō facti tm̄ & nō iuris p̄t secularis cognoscere, vt si est q̃stio an matrimonium fuit ꝯtum, vel an ꝯt⁹ fuerit factus de duplo in fraude̅, aut non. aut dubitatur an poterit esse matrimonium, vel an ꝯtus fuerit vsurarius, ꝙ ēt tenuit Bar. in l. Titia. ff. so. ma. & in l. 2. ff. de iu. om. iu. & l. quoties. C. de iu. ergò fortius poterit cognoscere qn̄ qō possessoria est nuda, nec ēt primum

8 membrum est indistinctè verum. ¶†Vnde multum probabiliter sic distinguo ad ꝯcordiam reducendo omnia prędicta: ꝙ de re spirituali p̄t qō seu cā esse merè spūalis, ite̅ quasi spiritualis item merè tpalis non habens aliqualem spiritualem annexā. Merè spiritualis est qn̄ disputatur principlr de re spirituali & est qō iuris, exemplum, an matrimonium vel collatio beneficij tenuerit vel quis teneatur ad decimas & similia. de talibus secularis nullo modo intromittit se nec principaliter nec incidenter. vt in c. tuam. de or. co. & in c. lator. qui fi. sint le. & in ꝯsimilib. Quasi spūalis qn̄ agitur de possessorio, & est tale possessorium habe̅s causam proprietatis annexā: vt quia in ea est fienda aliqualis probatio super ipso iure: vt sī agitur ad restōnem ꝯiugis. vt in c. ex transmissa. & c. ex parte. & quod ibi plenè no. de rest. spol. & talis cā non trahitur ad nām merè spūalis, quia principlr disputatur de violentia, & non de ipso iure spūali, & semper ꝯsiderandum est in attribuendo a-

b ctū alicui speciei ꝙ principlr agitur. [b] ad hoc l. j ff. de aut. tu. & quod not. gl. in c. de cætero. de ho. & in l. quæritur. ff. de sta. ho. & 4. q. 3. c. si testes. §. hermaphroditus. & illud quod dicimus quod vbi agitur de crimine ciuiliter illa non est qō criminalis, sed mixta. vt in c. super his. in fi. de act. & in c. tuæ. de ꝓc. ad idem. c. q̃to. de iu. vbi ius patronatus non est merè

spūale licet habeat annexā spūalitatem, sed dr̄ spūali annexum. ita & fortius dicendum est de qōe possessoria hn̄te quādam proprietatem annexam, & sic procedit opin. Inn. & Arc. dicentis, ꝙ non est merè spūalis. & procedit hoc casu opi. An. in add. vbi dicit, ꝙ est quasi spiritualis, & ꝓcedit not. in cle. dispendiosam. & c. eum qui. præall. vt tractetur hæc cā vt spūalis, non tamen est merè spūalis, sed pp illam annexionem, sicut dicimus in iure patronatus in d. c. q̃to. Merè tpalis est nō habens aliq̃ spiritualitatem annexam vbi disputatur tantum de facto mero, nec venit discutie̅dum aliquid iuris, exemplum qn̄ agit clericus ꝯ laicum possessorio retinendæ nomine suæ ecclesiæ: quia molestatur in possessorio retinendæ, & agit vt cesset à turbatione hic licet agatur respectu ecclesiæ non tame̅ venit ad discutiendum aliquid Iuris spiritualis, sed quid meri facti an turbet, & an possideat. vel si agitur interdicto recuperādæ pro calice ꝯsecrato subtracto, vel reliquiis, & similib. reb. vbi nō habet docere de aliqua proprietate, sed satis est probare possessionem, & rapinam. in his. n. nihil repugnat laicum iudicem cognoscere cōtra laicum, nec potest dici ī aliquo hæc quæstio spiritualis cum de spiritualitate nullatenus disputetur. pro hoc est text. opt. in c. petimus. xj. q. 1. sicut vidimus in simili ꝙ cognoscit de iniuria illata clerico consecrato, & spirituali, & illata ecclesiæ cōsecratæ. est enim iudex non quia iudicat de ipso spirituali, sed de iniuria illata spiritualitati. vt in c. cum sit generale. de fo. cōp. & in l. si quis in hoc genus. C. de epi. & cle. videmus etiam in iuramento ꝙ vbi non disputatur de viribus iuramenti, sed tantum vt cogatur lai-

de bo. tex. in ca. si qs vsuram. 14. q. 4. & vide spec. in ti. de fe. in §. 2. in versi. qd de cā vsurarum.

Zacharias.

c ¶Ad obseruantiā. Ita no. Bal. ī l. ver. solet dubitari. C. de ope. li. Spe. in tit. de le. §. 6. 24. in prin.

Sebast. Sap.

d ¶Rn̄dere. adde aliam dr̄iam ꝙ ī iurō calumniæ non cadit periuriū, cū sit iurm de credulitate, sed ī iurō veritatis sic. istd̄ voluit Bal. in l. testiū. C. d̄ test. in l. q testō. §. fi. ff. de test. Bart. & Ang. ī l. qui bona. §. si alieno. ff. de damn. inf. Bal. in l. de tutela. C. de in inte. rest. vbi vult, ꝙ q iurat p verbum credit, non est piurus. & ibi exclamat ꝑ consultorib. & doctorib. diuersimodè consulentib.

c cus ad obseruātiam [c] potest se intromittere, quia questio nō est spiritualis, nec quasi. vt in c. licet de iurei. li. 6. & no. Io. An. in c. fi. de fo. comp. e. li. dixi in d. c. cum sit generale. & hoc casu procedat gl. & aliorum opi. dicentium quod non est spiritualis quæstio possessoria: nec mireris ꝙ agatur de re spirituali, & quæstio nō dicatur spiritualis: quia idem vides in exemplis. præal. & in ca. 1. & 3. de eo qui mit. in pos. & no. in c. contingit. de do. & contu. nam quandoq; agitur de ecclesia, vt de ꝓprietate quadam temporali, quia nō disputatur de titulo. vt in d. c. eum qui. non ob. prędictis. c. causam. de præsc. per ꝙ dicit d. Anto. ꝙ possessio est eius naturæ cuius est proprietas, quia laicus ideò non potest possidere spiritualia, quia possessio est quid iuris. est enim ius liberè insistendi rei, vt not. in l. j. ff. de ac. pos. & ideo non cadit in laicum qui nullum ius potest habere in spiritualib. sed quando agitur de possessorio nudo, nō disputatur de iure an possit cadere vel non cadere & nihil iuris ex hoc acquiritur laico, sed tantum decernit super facto an fuit facta spoliatio, vel iniuria illata. vt in d. cap. cum sit generale. & in c. fœlicis. de pœn. lib. 6.

9 ¶†Nam & ipsa detentio nuda rei spiritualis cum sit quid merè facti pœnæ cadit in laicum. vt in c. j. de pig. & quod ibi no. & in c. causam. prçal. vbi gl. per hoc habes istum passum plenius discussum hic

10 quam alibi & aliquid de materia tangam in d. c. tuam. ¶†Vlterius quæro. s̄. dixi post gl. ꝙ in istis causis spiritualibus iuratur de veritate dicenda non de calumnia in quo differt hoc iuramentum de veritate ab isto iuramento calumniæ, & quid habeat per istud iuramentum respōdere. Quò ad primum Spe. e. tit. §. 1. ver. dicit autem. ponit multas differentias. Et prima est, ꝙ iura ca prestetur in ciuilibus & pecuniariis. j̄. e. c. ceterum. & c. cum causam. & c. fi. istud enim tantum est in spiritualibus & eis annexis, vt hic. & cle. dudum. & no. inquantum dicit de annexis quia apertè sentit opin. gl. quam. s̄. retigi. Secunda differentia est, quia in illo respondetur de credulitate. vt in auth. de his qui ingre. ad ap. § pc. & fi. colla. 5. sed in isto non, nisi de scientia quam scit. 3. qu. 9. hortamur. in c. præsentiam. de test. lib. 6. ibi ipsi sciunt, &c. & ita hoc ipsum ꝙ verbum sonat, simile. ff. iudic. so. l. iudicatum. & ff. de leg. 3. l. non aliter. Tertia differentia est, quia illud continet multa capitula. istud verò vnum solum, videlicet illud ꝙ ipsum verbum sonat. Quarta, quia in illo non datur dilatio, nam potest dicere credo vel non credo, in isto verò sic vt ff. de inter. act. l. qui interrogatur. de hoc vide ꝙ dicam in ca. pe. j̄. e. vbi gl. tangit. Quinta, quia illud præstant principales personæ, istud etiam procurator. Sexta, quia illud præstat syndicus vel actor. in aīam ꝓpriam vt in c. ī ꝑtractādis. j̄. e. istud vero præstatur in aīam

11 dn̄i vel vniuersitatis, vt d. c. ꝓsentium. † Septima. qa si post iurm ca-

d lumniæ p̄stitum dicetur melius noscere veritate̅, cogit̄ iterū resp. [d] vt no

Sebast. Sap.

a ¶Scire. Quis dicatur scire, vide gl. ibi. In. no. in l. si paterfa. in ver. scit. ff. de hær. inst. Bar. in l. qui bona. § qui alieno. ff. d̄ dam. inse. cum multis all. per Ale. in l. j. si cert. pet.

Sebast. Sap.

b ¶Curiæ. Stylus curiæ quod sit seruandus tenet Ab. ibi all. gl. hic in c. ex literis. de constit. Ro. in ꝯs. 367. incip. circa primum. vide Fel. in c. 2. vers. stylus curiæ. de resc. ibi multa.

vt no. in c. fi. j̄. eo. tit. Inquantum primò dicit Spe. ꝙ iuramentum de veritate dicenda præstatur tantum in spiritualibus. in ꝯtrium facit cle. sæpe. de ver. si. & quod no. ī c. j. & 2. de cōfes. li. 6. & in l. 2. C. de iur. cal. vbi indistinctè dicit positionib. esse rn̄dendum per iurm de veritate: & sic non solum in spiritualib. Sol. p̄t multipliciter respon. videlicet primò quod olim tantum in spiritualib. vt in iurib. s̄. alle. in quib. exuberat officium iud. hodie verò d̄ ꝯsuetudine iuratur in qualibet causa. vt legitur & not. in iuri. all. pro ꝯtriis, vel spiritualib. præstatur hoc iuramētum indistinctè ex officio iud. de ele. cum nobis. & in c. cum dilectus. mutuo etiam præstatur parte postulante. quia in his multum exuberat officium iudicis. fiunt. n. vt tunc pars releuetur ab onere probandi. vt no. in c. j. & 2. de confes. li. 6. & vbicunq; visum fuerit iudici: ita tamen vt nō suppleat. de facto & ad commodum priuatum nec ob. no. in c. bonæ. de post. præla. & in ca. ad nostra. 2. de iu. iu. & per Inn. & doct. in l. vna. C. vt quæ desunt aduo. & ita puto dicendum ad hoc ꝯtrium ꝙ non reperio expressè tactum per doct. Vel dic & tertio, ꝙ in his causis spiritualib. præstatur hoc iuramentum super positionib. duntaxat. vt no. in c. dudum. de ele. & in c. 1. & 2. de ꝯfes. li. 6. sed in spiritualib. vel annexis p̄t exigi indifferenter etiam super tota causa. & hoc noluit Inn. & proba-

12 tur in c. ex literis. j̄. de iureiu. ¶†Item inquantum dicit Spe. in scd̄a differentia, ꝙ in iuramento de veritate non resp. nisi de scientia q̃ scit ille qui interrogatur, infertur ad decisione̅ secundi q̃siti ꝙ fuit, quid habeat resp. per hoc iuramentum. vide etiam ꝙ tenet Spe. & idem sentit gl. in c. j. de ꝯfes. & Inn. in d. c. præsentium. vbi dicit ꝙ vbi iuratur de veritate dicenda tam ponens q̃ resp. non ꝙ credit, sed ꝙ nouit dicere debet. arg. 3. q. 9. hortamur. sed quando iuratur de calumnia ponitur & resp. ꝙ creditur, vt l. 2. C. e. sed hic vr̄ sentire aliud dicens, ꝙ licet in causis spiritualib. iuretur aliqn̄ de veritate. s. cū iurare dici visum fuerit ex iusta cā, & tunc cogitur iurare. vel in articulo in quo dubitat vel de quo quæritur, vel etiam in tota cā si probabiliter suspiciatur ꝙ ꝯ ꝯscientiam in multis veritatem neget. nunquā tamen per iurm istud veritatis interrogat. de credulitate. vt in c. pręsentium. tn̄ pars debet resp. quid sciat, vel credat fm eum: hoc vltimum visum est mirabile Host. ꝙ non debeat interrogari de credulitate, & ꝙ debeat resp. ideo dicit ꝙ q̄uis partes & testes in spiritualib. iurent de veritate dicenda, non solum de veritate, sed etiam de credulitate sunt interrogandi, & resp. tenentur: all. de test. quoties. in fi. & c. causam. plus dicit ꝙ cum iurans de veritate debet fm conscientiam resp. veritate ꝯscientiæ ꝯsiderata quò ad responsionis effectū potius est illud iurm credulitatis q̃ veritatis: vt in d. c. præsentium. & de iurei. & si Christus. i. resp. sed hodie de consuetudine curiæ talis iurat dicere veritatem, quam scit, vel credit fm eum. Ioā. de Lig. dicit quod veritas potest sciri, & tunc surgit habitus demōstrationis ex necessariis, potest etiam credi, & tunc surgit habitus ex ꝓbabilibus: vigore ergo iuramenti de veritate potest quis responde re, scio & credo. Puto tn̄ opi. Inn. veriorem: quia aliud est scire, aliud opinari, vel credere, nam scientia elicitur ex demonstratione: credulitas ex opinatis. dictum Host. procedit in iudiciariis, quia debet interrogare de quocunque ꝙ facere potest iudicium ad iudicandū. 30. q. 5. iudicantem. & c. afferre. de præsump. Videte, nos habemus scientiam: & nescientiam: & sic duo extrema & sic inter duo extrema est quoddam medium. i. credulitas seu fides. scientia habetur du-

a pliciter. primo, in his quæ sunt alicuius artis. & tunc scire [a] dicitur rem per causas cognoscere vt dicit philosophus. de quo in l. scire. ff. de leg. hr̄ secundo in his quæ sunt facti vt in materia nostra, & tūc illud scire dicimur ad ꝙ mouemur per sensus: & hæc est sciētia quæ requiritur in teste. vt in l. testes. C. de test. & 3. q. 9 c. hortamur. & melius in c. testes. ea. causa & q. in fi Ne sciētia est de eo ꝙ homo nescit ita ꝙ non habet aliquam credulitatem seu fidem. vt no. gl. in rubr. ff. de iur. & fac. ig. Credulitas seu fides est, quam quis ꝯcepit ex variis argumentis, indiciis, seu p̄sumptionib. de qb. per Bar. in l. admonendi. ff. de iurei. Ad ꝓpositū ergò cū ista inter se sunt diuersa sub iurō de veritate non tenetur ꝓpriè, & strictè rn̄dere de veritate, qa veritas ex p̄sumptis non hr̄ sed per sensum ꝓprium. vt in d. c. testes. iuncto d. c. hortamur. & vide Bar. in l j. an̄ si ff. de inter. act. sed in iudiciis non debet capi ista strictè, sed largè pro omni scientia quam habet siue veraciter siue ex credulitate & tunc dicitur scientia impropriè. ad hoc l. 2. C. de iur. ca. § quod obseruari. vbi tex. dicit de eo ꝙ credit & postea subiicit de eo quod scit & ponit ibi de scientia impropriè si quam habet p credulitatem. ite̅ facit l. 2. § idem Labeo. ff. de aqua

13 plu. ar. & ibi gl. & not. Bart. in l. j. de inter. act. ¶†Pro hoc, nam & re-

sponsio per credulitatem facto proprio, ita præiudicat sicut responsio de veritate: vt dicit gl. in c. ex literis. de iurei. Item iudex inducitur in aliis ad aliquam opin. vt no. in prædicta l. admonendi. & ideo cōcludo tam in teste q̃ in parte, vt sub isto iuramento teneantur respondere etiam de credulitate, & in test. probatur quia iurat dicere veritatem. vt no. gl. in c. fraternitatis. de test. pater in d. c. testes & c. hortamur & tn̄ tenetur respondere etiā de credulitate vt patet in c. cum cām. & c. licet ex quadam. & c. quoties. & c. preterea. & c. tam literis de test. debet ergò intelligi hoc iurm largè, vt dicat veritate̅ super his de quibus interrogabitur si ergò interrogatur an credat, debet respondere veritatem. s. an credat vel no. licet. n. ignoret facti principalis veritatem: tn̄ debet respōdere veritatem ad interrogationem: & hæc interrogatio per iudicem bn̄ admittitur in iurib. preal. & facit preal. c. iudicantem: & l. vbicūque de inter. act. & sic laudabo ꝯsuetudinem q̃ habet, vt iuret veritatem quam scit vel credit: quia illud intelligitur tacitè ex larga significatione vt p̄dixi & ho-

* die *communiter* rn̄detur ad positionem per verbū credit, vel nō credit, licet præcesserit iuramentum de veritate dicenda, & æque præiudicat vt prædixi & hoc no. & materiam positionum tangam in c.

14 pe. j̄. e. ¶† Vltimo extra gl. oppo. & videtur quod ista ratio posita in tex. non sit bona quod iura. cal. non est præstandum: quia canones non indicunt: nam vbi deficiunt canones succedunt leges, vt in c. j. de nou. ope. nun. & 10. dist. si in adiutorium. & quod ibi not. Solu. Host. vt arbitror metu contrarij suppletur ad literam ibi non indicunt, imò sustinent quod præstetur. Abb. idem ad hoc inducit literam ibi nec dare nec recipere, &c. all. ad idem. 2. q. 5. consuluisti. & refert Vin. quosdam exponere indicunt. i. interdicunt vel prohibent, & allegant eundem canonem. Et vbi sunt isti canones de qb. facit me̅tionem ista litera? dt Vin. ꝙ sunt in registro d. Ant. dicit qd̄ sufficit quod canones non indicunt hoc iuramentum: quia dispositiones legum non stringunt causas spirituales. Certe ista so. falsa est, & contra c. j. ij. de no. oper. nun. vbi patet, quod etiam causæ spirituales tractantur & diffiniuntur secundum leges generaliter loquentes ex quo non contradicunt canonibus. ad idem. c. authoritate Martini de concess. præben. li. 6. & s̄. c. proxi. & ideo tene hanc sol. vel dic, quod licet lex generaliter disponeret, non tamen fuerit recepta morib. seu cōsuetudine in causis spiritualib. & ille mos

b vel consuetudo vel stylus curiæ [b] impedit virtutem legis generalis. ad hoc ꝙ in simili dixi de instantia quæ perit triennio. vt in c. pe. de iu. & quod legitur & not. 4. dist. leges. & hæc mea sol. magis conuenit literæ, ibi non consueuit. ad quid enim allegaretur consuetudo & stylus si canones expressè prohibent? sensus ergò literæ est, ꝙ ex quo canon expressè in hoc non disponit, & dispositio legis ciuilis non fuit moribus recepta, non est de necessitate seruanda, & hoc not. quia facit ad multa.

CAP. III.

1 *Iuramentum calumniæ præstatur per generales administratores notitiam habentes de causa, & tunc iurat in animam propriam, alias in animam domini. 2. 4.*

3 *Procurator debet esse instructus: adeò quòd si dicat se velle consulere dominū. condemnatur in expensis, nisi sit casus de nouo emergens.*

5 *Procurator etiam generalis non iurat de calumnia, nisi habeat speciale mādatum, secus in aliis administratoribus. 1. 4.*

Procurator habens speciale mandatum ad iurandum de calumnia, non obligat dominum, nisi fuerit dictum in tali causa.

Procurator ad negotia quando iurat de calumnia.

1 In pertractandis. ¶†Iurari potest de calum. per principales, & per œconomos causam notam habentes. h. d. Vel summa sic. Principalis persona non indistinctè releuatur ab onere iurandi de calumnia, licet compareat per œconomum, sed sibi vel œconomo est deferendum inspecta qualitate causæ & personarum. hoc d. & non recipit diuisionem congruam. ¶Casus literalis. Querebatur, vtrum in causis tractandis iuramentum calumniæ indifferenter sit præstandum à quacunq; persona. Respondetur quòd non passim præstandum est tale iuramentum, sed considerari debet qualitas causæ & principalium personarum, quoniam præstatur quandoque per principales personas: quandoque per syndicos qui in animam suam iurare debent Bern.

2 ¶†Not. primo ꝙ œconomus non admittitur indistinctè ad iurandum de calumnia: sed ita demum si habeat notitiam causæ nec sufficit leuis notitia, vnde exponit Host. ibi text. non nesciant idest nō ignorent imò omninò sciant & not. ex hoc secundùm Hostien. & Abb. contra religiosos vel alios mittentes ad causas ignaros facti, & interdum viles, qui sine conscientia omnia negant, constituendi enim sunt idonei & qui causam bene cognoscant. C. eo. l. 2. §. fin autem vel dignitas. & seqen. nec debet iudex contrarium sustinere, sed ex officio suo occurrere malitiis occultantium veritatem. argu. ff. de testi. l. curent. quod no. sed intellige hoc quando œconomus, vel syndicus iurat in animam suam, secus si hēt spāle mandatum

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶Et Arc. Tu vide Abb. in c. j. s̃. e. vbi istud tenet, sed Inn. ibi tenet ꝯtrium vid. d. Ant. ĩ c. seq. vbi idem tenet. An. Bar.

b ¶Nõ admittitur. Contrarium t3 Bal. 3 in l. 2. finaũt. C. de iu. cal. vide Lu. Ro. in l. qui bona. § si aliene. ff. de dã inf. A. B.

c ¶Poss̃t ipse. Adde do. de Ro. deci. j. hoc e. ti. in nouis & ibi vide quale mandatum requiratur, dicitur ẽt ibi ꝙ nõ valet mãdatum ad respondendum, & iurandum de cal. quia posset mandans dicere tu non respondisti veritatem.

d ¶Non sufficiebat. Tu pondera. qa In. tenuit ꝯtrium in c. j. s̃. e. vbi di. ꝙ sufficit ꝯstituere ꝓcuratorem spãlem in cã ecclesiæ q poterit de calumnia iurare vide Io. de Im. ibi vbi tenet ꝯ Inn. & ẽt d. Ab. licet ibi dicat ꝙ sit sua opin. singularis. pondera, primo quia hic non apparet ꝙ fuerit ꝓcurator ꝯstitut⁹ spãliter. ergò secundo ꝯriũ probatur in c. cum causam. j̃. e. And. B.

Sebast. Sap.

e ¶Quod delictum. Quod p̃latus possit p̃iudicare ecclesiæ omittendo. vide gl. & doct. in l. iubem⁹ nullam. C. de sacr. ec. cum all. per d. Ias. in l. seruus. C de pac. vbi dicit, ꝙ p̃t præiudicare in quærẽdis, non quæsitis.

f ¶Prçiudicat ecclesiæ. Tu pondera qa vr̃ delictum factum cõicato cõsilio Capituli: per id ꝙ hr̃ in l. iubemus. C. de sacr. ec. And. Barb.

tum iurandi in animã ꝯstituentis, tunc. n. frustra requiritur an dñs sit legalior cum ipse videatur iurare in cuius aĩam iuratur & nõ syndicus, vt no. Io. An. bene in c. fi. j̃. e. li. 6. ¶No. 2 ꝙ œconomus iurat de calumnia in aĩam suam & non in aĩam ꝯstituentis. & hoc iõ qa ipse gñalẽm administrationẽ. vt in l. 2. C. e. & de hoc j̃. dicam in gl. fi. ¶†No. 3 ex litera ar. in eo, ꝙ principalis persona tenetur ꝯstituere œconomum seu procuratorem cãæ notitiam hñtem qa si non hẽt notitiam causæ, est imputandum dño: vnde In. dicit ꝙ si procurator vel syndicus interrogatus d̃t se velle ꝯsulere dñm non habebit terminũ nisi iusta subsit cã ar. l. fi. C. de ꝓc. & l. si actor. ff. e. qnimò fm si ꝓcurator d̃t se nescire ea de qb. interrogatur, & pertinent ad principale negotiũ ꝯdẽnabitur in expensis q̃ pp hoc fient ar. hic qd no. pro hoc in c. auditis. & ꝯstitutis. de procu. hoc verum fm Host. & Io. An. nisi forsan sit articul⁹ q de nouo emerserit, vel de quo nõ possit dño imputari si ꝓcuratorem nõ instruxit. ar. j̃. e. c. cæterum. in pr. & iõ hoc erit arbitrarium. ar. hic & de trãs. c. fi. ad fi. & j̃. e. c. fi. & vide in Spe. de p. § 6 ver. in summa. & ver. seq. & hæc limitanda sunt vt no. Bar. in l. nõ solũ. ff. de proc. & non ꝓsequor hoc, qa ñ est nr̃a mã. sed plenè dicetur in c. dilectus. de ꝓc. vbi rectè cadit. ¶Vlt. no. ꝙ in præeligendo principalem seu œconomũ seu syndicũ ad actũ iuri dẽt ꝯsiderari qualitas cãæ & principaliũ ꝑsonarum. Cõsideratur ãt qualitas, causæ, an sit spũalis vel non, seu sit talis in qua sit iurandum vel non. & hoc cognoscitur ex no. s̃. e. c. j. & c. literas. Qualitas ãt ꝑsonarũ ꝯsideratur an ꝯstituens sit iustior. C. de ꝓc. l. in pecuniariis. fm In. vel fm Host. inspicitur an tales sint religiosi q nõ iurãt, vel seculares q iurant, vt j̃. c. ꝓx. vel epĩ q hñt electionem iurandi vel non. j̃. e. c. fi. oẽs istæ expositiones pñt cõiungi. iuxta no. in c. j. s̃. e. ¶Not. tñ so. seu expositionem Inn. vt licet syndicus habeat gñalem administrationem possit ꝑeligi ꝯstituens si ẽ iustior: puto tñ ꝙ non indistinctè ꝯsiderabit ista ꝑrogatiua in ꝯstituẽtem cũ rarò, vel nũq̃ sit ꝙ ꝯstituens non sit iustior, vnde puto sufficere quod syndicus sit iustus & nõ hẽat notitiam cãæ, secus si esset vilis & nõ hr̃et notitiam causæ, & tũc ꝓcedit dictũ In. aliàs rarò admitteretur syndicus ad iurandum ꝯ istud c. & c. seq. & l. 2 C. e. facit c. cũ nobis. & qd ibi
4 no. de ele. & 8. q. j licet. ¶†Op. & vr̃ ꝙ p œconomum non sufficiat iurare qa per principalem personam hoc iurm est præstandum. vt in aut. principales. C. de iu. ca. & s̃ c. j. Sol. dicit gl. fi. ꝙ ꝯtrium ꝓcedit in ꝓcuratore, secus in syndico seu œconomo: & de hoc hic. nã isti iurãt in propriam aĩam sicut tutores & cura. quia hñt legitimam administrationem. vt d. l. 2. Cõclude clare hãc mãm colligẽdo dicta doct. hic & in c. fi. e. tit. lib. 6. & in d. l. 2. qd aut est syndicus gñalis datus. s. quò ad oẽs causas. & talis tanq̃ hñs legitimam administrationẽ iurat de calumnia in animã suam. & hoc intellige dũmodo habeat notitiam cãæ. vt hic: & idem dicendum in quolibet alio hñte legitimam administrationem vt in tutore, & curatore, & patre in rebus filij aduentitiis, in rectore hospitalium & sil̃ibus personis vt in d. l. 2. vbi plene no. hæc ꝓcedunt ẽt si syndicus datus esset sub nomine ꝓcuratoris satis. n. est ꝙ fuit gñalr̃ cõstitutus à collegio seu vniuersitate non. n. est vis in nomine vt in c. petitio. de ꝓc. facit l. j. ff quod cuiusq. vni. & ꝙ no. in c. pe. j̃. e. & idẽ est in actore ꝯstituto à dño si lño vt à curatore vel tutore authoritate iudicis. vt in p̃all. l. 2. iuncta gl. Aut syndicus habet spãle mãdatum, seu est spãlis ad certam cãm & tunc æquiparatur procuratori, nõ. n. ita habet legitimã administra-
a tionem vt dicit Io. An. hic & arch. [a] in d. c. 2. de test. li. 6 & Spe. e. ti. §. restat. ver. sed quid dices. vide Arch. in c. tibi dño. 63. di. In isto ergò
5 dicendũ est vt statim dicã in procuratore. ¶† In quo dic, ꝙ aut est ꝓcurator ad iudicia aut ad negotia. Primo casu, aut ꝓcurator habet gñale mandatũ ad oẽs causas ꝙ esse põt. vt in c. is q de ꝓc. li. 6. e. ti. c. dilectus in antiquis. nec habet mãdatum ad iurãdum de calumnia

b & non admittitur. [b] vt in aut. principales. C. e. & suprà c. j. nisi dñs esset lõgè absens ita ꝙ in breui hr̃i nõ põt, tunc admitteretur ꝓcurator. ar. in l. si longius. ff. de iu. & in c. fi. de sep. li. 6. & tenet Bar. in d. l. 2. licet quidam ꝯ. de quo per gl. & doct. in c. cæterum j̃. e. & ibi dicam. Aut hẽt spãle mandatum ad iurandum de cal. ita gñaliter sicut fieri solet: vt quia postq̃ fuit gñaliter ꝯstitutus est adiecta clã dando sibi ptãtem iurandi de calum. & c. & ita tenet Io. An. in præal. c. fi. e. tit. li. 6. & Bar. in d. l. 2. & non debet admitti, qa cum fuisset gñalr̃ ꝯstitut⁹ non potuit instrui spãlr̃ in qualibet cã & procurator sic deputatus iurando malè in aliqua cã in animã dñi non obligaret dñm ad periurium: qa in gñali mandato non venit delictum vt l. si procurator. ff. de ꝯd. ind. & ar. in c. j. de iurei. li. 6. debet ergò hr̃e mandatum spãlr̃, ad iurandum de cal. in tali cã. vt satis colligitur in d. ca. fi. & facit l. si quis mihi bona. § iussum. ff. de ac. hæ. tunc. n. admittiẽ ad iurãdum in animam dñi, licet olim erat dubium. vt in d. c. fi. & debet concipere verba in personam dñi, & formam iurandi vide per gl. in præal. c. tibi nam. & ipse procurator debet ẽt iurare animam suam, siue dñs
c iurauerit de per se, siue procurator noĩe dñi, quia posset ipse [c] calũniari in prosecutione iudicij. vt no. in d. l. 2. & probatur hodie in d. c. 2. e. ti. li. 6 facit c. præsentium. de test. e. li. & eo casu quo ꝓcurator habet spãle mandatum ad iurandum modo prædicto iudex nõ solum põt admittere, vt dicit ibi tex. imò iniuriam facit nõ admittendo. vt d̃t ibi Io. An. quia ipse dñs vr̃ iurare ex quo dat mandatum iurandi in animam suam, ex quo ẽt infert ꝙ dñs tanq̃ iustior non p̃t vocari cum ipsemet per illum loquitur tanq̃ per dicã, & organum, sed in rñsione ad positiones poterit vocari dñs si est iustior, & sic procedat. l. fi. C. de proc. ꝙ no. in c. j. de iu. li. 6. Si verò est procurator ad negotia d̃ quo certum est ꝙ p̃t agere & defendere super illis. vt in c. qui gñaliter. de proc. li. 6. putat Io. An. ĩ d. c. fi. ꝙ si agit pro negotio ꝙ ipse gessit admittetur ad iurandum sine alio mandato: qa ipse est instructus in illa cã melius q̃ dñs maximè si hẽt illud gñale mandatum ad iurandum de calumnia. & per hoc habes clare mãm istã multis resecatis supfluitatib. & obscuritatib. Et quid de defensore, & ꝯiuncta persona & de cessionario & similib. an admittitur ad iurandum de calumnia: vide per doct. in d. l. 2. Spe. e. ti. §. nũc dicamus.

CAP. IIII.

1 *Iuramentum calum. non præstatur per collegium seu vniuersitatem sed per eorum administratorem. 5.*
2 *Clericus quando teneatur præstare iuramentum calumniæ.*
3 *Prælatus præiudicat ecclesiæ in omittendo.*
4 *Abbas an possit in monachis sine alterius authoritate constituere œconomum.*
6 *Oeconomus specialis æquiparatur procuratori.*
7 *Ecclesia quando constituit syndicum, an requiratur licentia superioris.*
8 *Curator datur adolescenti inuito ne incurrat damnum, aliàs secus.*
Episcopus si non constituit œconomum in ecclesia sua supplet Archiepiscopus.
9 *Infamis an possit esse procurator.*
Infamis etiam infamia facti non est capax officiorum spiritualium.

1 Imperatorum. ¶†In causa collegij non singuli de collegio, sed œconomus ipsius iurat de calumnia. h. d. vel summa sic. Vniuersitas tenetur iurare de calumnia nisi releuet si cõstituendo œconomum. h. d. Et primo narrat reprehensibile factum Secundo id prohibet. ibi ad ꝙ tertio prouidet qd
2 in posterum faciendum sit ibi, sed ne. ¶†Et intelligit istam literã. d. An. ꝙ isti litigabant per procuratorem specialiter ad cãm ꝯstitutam. & dum ab eis exigeretur iurm calumniæ ipsi dicebãt se nõ ar-
d ctandos. pars aduersa resp. eos compellendos: quia nõ sufficiebat [d] procuratorem iurare: per q̃ iudex compellebat eos sub pœnis iuris vt iurarent isti conquesti sunt Papæ petendo de opportuno remedio prouideri. Papa mandauit vt in litera. s. vt constituant œconomum gñalem si volunt euitare pænam iuris. Et ex hac positione casus sentit d. Ant. ꝯ opi. q̃ ipsemet tenuit s̃. c. j. vt clericus nõ releuetur à iuro calumniæ cõstituendo procuratorem spãlem, & clarius sentit in quodam notabili vbi colligit ex isto tex. ꝙ clerici compelluntur litigare per procuratorem particularem, aut iurare p se, vel procuratorem in aĩam dñi, aut ergò vult vr̃em administratorẽ ꝯstituere qui in solam sui aĩam iuret, & sic fm istum intell. nullum erit in hoc priuilegium clericorũ cũ & vniuersitas secularis releuetur ab onere iurandi ꝯstituendo sibi syndicum gñalem. vt j̃. c. pe. & no. in l. 2. C. e. dixi in c. prox. cuius ꝯrium tenui ĩ d. c. j. & iõ dic vt ibi dixi, vbi ad hoc allegaui istum tex. qui optimè probat meam opi. positã ibi ẽt si isti non litigassent per procuratorem spãlem satis. n. est Papam mãdare vt ꝯstituant œconomorũ gñalem cũ volunt euitare iurm calumniæ, vel pœnas iuris & sic ñ sufficit ꝯstituere procuratorem
3 spãlem. ¶†No. 1. ꝙ delictum [e] capituli, & p̃lati, seu eorũ negligentia
e in omittendo ꝙ cadit in delictum præiudicare ecclesiæ. [f] nã istis no
f lentib. iurare, ecclesia perdit cãm facit. c. cum olim de censi. & vide bo. gl. in regula delictũ. de re. iu. li. 6. ¶†No. 2. ꝙ licitè & sufficienter est ꝯstitutus ꝓcurator si est datus ad agẽdum & ad excipiendũ fm Gul. na. nã & hic excipere. ponitur ꝓ defendere, vt hic aliter nõ esset idoneus ꝓcurator, cum debeat dari ad defendendum, & agendum in

Sebast. Sap.

a ¶Oecõomo. Quis dicatur œconom⁹, vid. Spe. in ti. de his q al. no. in su. inter. ĩ ver. œconomũ. & Bal. in l. oẽs. C. de epis. & cl. Bar. in l. iubemus. in pr. C. de sacros. ec. & & de officio œconomi aliqua tradũtur per Mod. in c. decernimus. s̃. de iud.

b ¶Non collegiatę. Adde Ro. cons. 36.

c ¶Sequor istam gl. Adde Lap. alle. 5. & clarius Roma. sing. suis. fol. 22.

Zacharias.

¶Adde, ꝙ est sin. n. 764. ꝙ inci. an ecclesiæ inferiores. de q̃ vide quæ posui remiss. in apo. ad istum post alios in c. cum omnes. & ibi etiam Fel. in add. s̃. de cõsti.

dum in c. constitutis. & c. accedens. de procu.
4 l. sed & hæ. §. defendere. ff. e. ti. ¶†No. arg. pro & ꝯ ꝙ Abb. & monachi pñt constituere sine alterius superioris authoritate œconomum seu syndicum gñalem in eorum monasterio. & hæc & alia statim examinabo cũ gl. ¶Op. ꝯ tex. & vr̃ ꝙ abbas poterat hic cõpelli ad iurãdum: vel alius cui cura monasterij est cõmissa: qa isti præsumuntur scire veritatẽ, vt l. municipes. ff. ad mu. Hinc d̃t tex. tales constituendos q veritatem sciunt. vt s̃. c. prox. ¶Gl. j. dat duas solones. prima, ꝙ priora iura loquũtur in collegiis secularib. Alia so. est qd istud est spãle priuilegium clericorum, & istæ duæ solutiones in idem incidunt. & iure nõ probantur. imò probatur potius oppositum: vt in d. l. 2. §. ꝙ obseruari. C. e. vbi dr̃ ꝙ habentes legitimam administrationem à iure, iurant de calumnia vt tutores & curatores & similes. & idem dicit gl. in d. l. 2. § hic all. in gl. in syndico vniuersitatis, quia tales habẽt legitimam administrationem à iure. ar. in l. j. ff ꝙ cuiusq. vni. & idem Bar. in d. §. hoc ẽt. & ad illũ text. respondetur ꝙ ibi nõ constat illũ hr̃e mãdatum, vel forte erat cõstitutus ad vnam cãm q æquiparatur ꝓcuratori spãli: vt dixi in c. præced. Idem voluit Inn. hic dicens ꝙ œconomi, syndici actores, tutores, curatores, parentes, orphanotrophi, & oẽs alij qui legitimã hñt administrationẽ vel à lege vel à iudiciali authoritate iurant de cal. all. C. de iur. cal. l. 2. § j. & 2. C. de bon. ma. l. j. C. de epi. & cle. l. orphanotrophos. & in auth. sed hodie. inst. de cur. §. fi.
5 ¶†Et ideo conclude, ꝙ syndicus gñalis collegij secularis vel ecclesiastici iurat de cal. in animam suam sine alio mandato, dummodo hẽat notitiam causæ, vt s̃. c. prox. & sic non ob. ꝯrium gl. aut nõ constituit talem syndicum, & si tũc abbas vel rector agit ipse iurabit, qa habet legitimam administrationem. ar. in c. edoceri. de rescr. & qd no. in c. 2. de test. li. 6. & no. gl. in præal. l. 2. § hoc ẽt. si agit alius tũc nõ oportet ꝙ iurent oẽs de vniuersitate, qa videretur qd impossibile, sed si vniuersitas est secularis tũc iurant principaliores per quos vniuersitas gubernatur. vt in l. municipes. all. in gl. & in l. 2. § hoc ẽt. & ibi gl. & Bar. sed si est ecclesiastica. & tũc aut Abb. constituit procuratorem seu syndicum spãlem, & iuret Abbas, aut ipse cum cõuentu alius prælatus cum c. & tunc iurabũt principaliores. ar. in d. §. hoc ẽt. omnes autem de vniuersitate non debent compelli ad iurandũ, quia tanq̃ nõ bene informati possent incurrere periurium: & ideo malè compellebantur hic oẽs ad iurandum, & ita intelligo hic hãc
6 mãm. & vide ꝙ dixi s̃. c. 1. & s̃. c. ꝓx. ¶†Quæro qa hic in tex. fit men
a tio de œconomo [a] quis dicatur œconomus. rñd. gl. in vers. œconomum. vt in ca patet. & vide bo. gl. in c. si qs ergo. 2. q. 7. Et aduerte, qa licet nõ sit vis in noĩe qñ constituitur ab vniuersitate: tñ si est gñalis iurat de calumnia ipse & nõ cõstituens. secus si spãlis: qa æquipa-
7 ratur vero procuratori. & dic vt dixi in c. prox. ¶†Sed q̃ro qualiter constituatur iste œconomus. rñd. ea. gl. ꝙ authoritate epĩ. C. de epis. & cle. l. oẽs § nihilominus. & hic. & si monachi nõ faciunt tunc constituet Eps. Inn. d̃t ꝙ licet eps constitutum cõfirmet per § præal tñ sine Epo vel eius cõfirmatione tenet ipsius cõstitutio. ff qd cuiusq. vni. l. j. & s̃. de syn. c. vno. hic dicebat Pe. ꝙ licet iure caueatur vt interueniat authoritas epĩ tñ cõsuetudo hoc non hẽt nec curia seruat ꝙ in inferiorib. ecclesiis sit necessarius cõsensus epĩ in cõstõe syndici Host. distinguit inter causas discretas & cões fm no. in c. edoceri. de rescr. An. distinguit, ꝙ aut q̃ritur de ecclesiis cathedralib. & in illis siue sint bona discreta, siue nõ: exigitur cõsensus epĩ: quia hoc est maioris põderis vt no. in d. c. edoceri. & in c. j. de proc. aut q̃ritur in causis inferiorum ecclesiarum collegiatarum. & non exigitur authoritas epĩ: & hoc ẽr d̃t tenere Io. de Lig. & sic fm eum gl. hic non d̃t verum relata ad tex. in c. ecclesiis verò vbi nõ est collegium syndicus vniuersalis debet constitui authoritate siue consensu epĩ. all. Inn. in c. requisisti de testa. in fi. vbi d̃t, ꝙ pp vnionem quæ est inter epm & ecclesias sibi subiectas debet exigi consensus ipsius in eorum statutis, procuratorib. & aliis arduis factis. 10. q. 1. c. regenda. de consue. c. cum consuetudinis. cum si. sed certè ego nõ video rõem diuersitatis in hoc inter ecclesiam collegiatam & non collegiatam. & In. in d. c. requisisti. loquitur indistinctè, & iõ sua pariter vendicat sibi locum in omnib. ecclesiis collegiatis vel non collegiatis, & fortius in collegiata vbi tractatur de maiori præiudicio: ꝓ hoc gl. in c. potuit. de loc. quæ sentit tãtam habere potestatem rectorem ecclesiæ non
b collegiatæ [b] quantam habet rector collegiatæ cum collegio: cũ isti constituant vnum corpus, & ille solus sit totum corpus. Item facit iste tex. vbi fit mentio de epo: & quod requiritur authoritas epĩ: te-

net gl. 5. q. 3. c. quia eps. quæ indistinctè dicit ꝙ quælibet ecclesia cõstituat œconomum nihilominus authoritate episcopi, pro hoc §. hic all. in gl. & idem tenet gl. in c. si quis erga. 2. q. 7. quare circunscri
c pta consuetudine sequor istam gl. [c] distinguendo tamen, ꝙ aut constituitur procurator seu syndicus ad certam causam: tunc nõ requiritur authoritas superioris: quia est res modici præiudicij: aut cõstituitur generaliter, vt sic habeat legitimã administrationem totius ecclesiæ & tunc sit quasi quidã titulus in ecclesia requiritur authoritas episcopi, nec ob. l. j ff. quod cuiusq. vni. quam all. In. quia loquitur in vniuersitate seculari, secus videtur in ecclesiastica, cũ episcopus sit sponsus omnium ecclesiarum & eius consilio, & authoritate regitur omnis ecclesia. 10. q. 1. c. regenda. & in c. fi. de succ. ab inte. An autem inferioribus ecclesiis œconomum non constituentib. possit solus episcopus constituere. Cõclude, ꝙ si imminet damnum ecclesiis ex non constitutione vt hic, tunc potest solus episcopus constituere & sic potest intelligi iste tex. secundum vnum intell. vt
8 verbum statuas, stet proprie & sentit Io. An. in gl. fi. ¶† Vt sicut adolescenti inuito datur curator per iudicem ne incurrat damnum. C. qui pe. tut. l. 1. inst. de cu. prope finem prin. Ita episcopus dat ecclesiæ œconomum & defensorem. facit c. cum simus 9. q. 3. aut nõ imminet tale periculum. & tunc non puto ꝙ de necessitate ad hoc arctetur, vel quod iudex suppleat facit c. cum deputati. de iu. & c. vnicum. de syn. & sic intelligas dictum Inno. hic qui dicit episcopum constituere œconomum huic monasterio ex vi huius specialis mandati. & facit ratio quam s̃. dixi in adolescente qui non recipit inuitus defensorem nisi ex causa iudicij, & damni vitãdi. secus est in episcopo qui indistinctè tenetur constituere œconomum in ecclesia sua. al's Archiepiscopus supplet vt in c. cum simus. s̃. præall. & hic in glo. & potest esse diuersitatis ratio, quia cum episcopus habeat multa agere non præsumitur posse diligenter attendere sine œconomo. simile in c. fi. de off. archiepiscopus secus in inferiorib. qui tantis non occupantur. ¶Vltimo quæro, dicitur hic ꝙ debet constitui œconomus idoneus: in quo debeat consistere ista idoneitas. glo. vlt. resp. ꝙ debet habere notitiam causæ. Item debet esse bonæ famæ: quia infamis & suspectus non potest esse œconomus. 5. q. 3. c. quia episcopus 3. q. 7. c. 1. licet secundum leges aliud videatur insti. de excu. §. fi.
9 ¶†Circa hoc multæ sunt opin. nam gl. dis. c. accedens dicit, ꝙ infamis non potest esse procurator episcopi. vt in præall. c. quia episcopus. sed monasterij sic, vt in d. c. accedens. gl. in c. 1. 3. q. 7. dicit, quòd si est infamis per sententiam non potest esse procurator, vt in c. 1. aliàs secus. vt inst. de exce. §. vlt. sed gl. ibi, distinguit inter paruam infamiam. & magnam, vt primo casu non possit, secundo sic. & idem in Spe. in ti. de proc. §. 1. ver. item ꝙ est infamis Host. dicit ꝙ aliud est secundum leges. Idem Vin. in c. tua. 2. de deci. sub dubio forte. vbi etiam dicit, ꝙ licet procuratorem rerum ecclesiasticarũ repellat infamia per iura quæ all. gl. non tamen repellit procuratorem negotiorum. C. de præc. imp. off. l. vniuersis. dummodo sit catholicus. C. de sum. Tri. l. 2. vide gl. in c. cum deputari. de iu. quæ videtur simpliciter velle vt hic ꝙ infamis non possit esse procurator. d. Ant. distinguit ꝙ si est infamis infamia nudi facti non credit hunc repellẽdum ab officio procurationis: sed ab officio œconomatus, vel syndicatus sic, quia hoc est officium in ecclesia & quid spirituale. 1. q. 1. c. si quis episcopus. & talia spiritualia officia non cadunt in infamem, etiam infamia facti. C. de dig. l. quoties. & melius in l. 2. lib. 12. si est infamis infamia iuris aut per sententiam & de iure ci. nõ repellit procuratorem, de iure can. si est procurator ad negotia non repellitur, si ad iudicia repellitur, siue sit procurator episcopi siue alterius prælati inquantum agit pro iurib. ecclesiæ, sed inquantum agit pro patrimonialib. clerici, satis tolerari possit vt infamis possit esse procurator dummodo non sit procurator episcopi & c. accedens. loquitur de administratore ecclesiæ. Ego puto indistinctè, ꝙ infamis etiã infamia facti nõ possit esse procurator, vel œconomus ecclesiæ, vel ipsorum clericorum etiam pro patrimonialib. & ꝙ non possit esse generalis œconomus ecclesiæ expressè probatur in c. iudicatũ. 89. dis. vbi dicitur ꝙ hoc officium debet cõmitti clericis probatis, & sic bonæ vitæ & nulla suspicione notatis, tũ ad decorem ecclesiæ, tum ne bona dilapidentur à talib. arg in c. de Syracusanæ. 28 dis. & quod dixi post Inn. in c. 2. s̃. de iud. & ad c. accedens 50. dis. in fi. quod videtur obstare dico ꝙ procedit ex permissione Papæ vt satis patet ibi, in fi. ne illi mendicarent sicut, & aliàs dispensatur cum deposito circa beneficium. 50. distin. cap studes. de procur. ad iudicia. tam in negotiis ecclesiæ, quàm in propriis expressè patet in cap. quia Episcopus. 5. quæst. 3. vbi text. loquitur indistinctè siue sit infamia facti, siue iuris: vt patet ibi, non malæ famæ suspectum, sed bonæ opin. & laudabilis vitæ inuentum, & c. quæ verba non solum excludunt infamem infamia facti, sed etiam suspectum, & sic etiam illum contra quem est rumor. vt not. glo. in capit. super eo. de eo qui cognouit consang. vxo. suæ. & trigesimaquinta, quæstione sexta, si duo. & text. illius c. quia episcopus. & eius rationes possunt adduci ad procuratorem ad negotia per tex. episcopi pro suis actionibus, & c. arg. c. 1. de

a¶In laicis. Adde q Bal. in l. sed & milites. §. scribit ãt & Vlpi. ita sedet ignominiæ. de excu. tu. đt, q infamis in Romana curia procurator esse non potest.

Ant. Franc.

¶Circa hoc an infamis possit esse ꝑcurator dicas, q de iure ci. ꝑt. vt inst. đ exc. in § fi. nõ ꝑt tñ eẽ ꝑcurator in curia Romana: qa infamis ñ ꝑt vrbem ingredi, secũdum Bal. in loco hic all. qd aũt de iure can. vide gl. in c. j. 3. q. 7. & vide Bart. in l. j §. hoc edicto. ff. de postu. & vide q̃ hñr in c. cũ deputati. š. đ iud. & an possit esse ꝑcurator ad negotia, & ad ꝯhendũ. vide Pau. de Ca. in cõs. 222. aduocatus aũt esse nõ ꝑt. vt in l. j. ff. de of. ass. & per Bart. ĩ d. § hoc edicto. vbi ẽt p Ale. & vide Spe. in ti. de Aduo. in §. j. in ver. item q est infamis. an aũt possit esse notarius. dicas, q nõ possit esse notarius principis qui ꝓpriè dr̃ hr̃e dignitatẽ, ẽm Bar. in l. j. C. de dig. li. 12. aliàs bñ põt esse notarius. qa potius dr̃ hr̃e offm̃ q̃ dignitatẽ, ẽm Bar. in l. j. C. de man princi. & in l. hac lege. C. ad leg. Iul. rep. nec ẽt ꝑt esse infamis notarius banchi publici, ẽm Bar. in locis ꝑall. & vide Ale. in ꝯs. 80. in 2. parte ꝯsiliorũ.

Zacharias.

b¶Cõsuetudo ꝯria. Adde Lud. Ro. sing. 425. inci. tu hẽs in l. rẽ non nouã. Math. sin. 64. inc. no. aliam cautelã istũ & q no. in apo. ad eũ. in c. significasti. in ver. ibi iuraret đ cal. š. đ fo. cõp. dixi aliquid. š. e. c. j. in ver. vitiatur.

Sebast. Sap.

c¶Põt tollere. Ad hoc facit ꝯsilium Signoroli de homodeis. ꝯs. 56. inci. statuto ciuitatis Mediol. vbi ꝯsuluit, qđ ꝯsuetudo quæ inducit q quotiescũque quis petierit cõsilium sapiẽtis iudex id cõcedere teneatur quantũcunque videat calũniose illud peti, ñ valet, & illud ꝯsiliũ extollit Fel. ĩ c. de cætero. ĩ. de reiu. & d. meus Cur. in repe. c. fi. de consue.

c. j. de const. ẽm vnum intell. & facit tex. ibi in d. c. quia episcopus. in pr. & si nõ debent tales probos eligere vt euitetur suspicio quæ orit ex conuersatione cũ suspectis. quæ ratio militat etiã in procuratore ad negotia, facit tex. hic cum loquitur indistinctè. nam & à laicis debet esse segregata cõuersatio clericorum. 2. q. 7. laicos. & c. seq. multò forti⁹ à suspectis, & vt eos nõ promoueant ad negotia sua. 34. di. 81. di. clericus. 28. q. 1. sæpe. 81. dist. c. tantis.
a sed in laicis[a] satis puto infamem admitti, siue sit notorius infamia iuris, siue facti, per text. inst. de exce. in fi. nam & illud officium est onus & non honor, & cessant rationes. š. all.

CAP. V.

1 Clerici iurant de calumnia in eorum causis, licet consuetudo sit contraria.
2 Dominus an cogatur iurare de calumnia si ad hoc dedit procuratorem.
3 Consuetudo non valet quæ tollit iuramentum calum. limitat. vt ĩ. 9. sed an possit ipsum differre. 4.
Aduocatus an iuret de calumnia non obstante consuetudine.
4 Iuramentum non petitur: quando verisimiliter timetur de non obseruatione illius.
5 Testes debent iurare ante, & non post.
6 Doctores in legibus præferuntur medicis propter nobilius subiectum.
7 Procurator an iurabit de calũnia si dominus est absens.
8 Iuramentum calumniæ potest omitti, etiam parte præsente.
9 Consuetudo etiam quod sit al. reprobata: ex aliqua iusta causa potest de nouo induci.
Iuramentum calumniæ potest ex aliqua causa rationabili remitti ex consuetudine.
10 Iuramentum calumniæ potest per principis rescriptum tolli, per alium non, etiam si esset legatus principis.
Legatus principis non potest tollere substãtialia iudicij.

1 Cæterum. ¶†In propriis causis iurãt clerici de cal. nec ob. cõtraria consuetudo, ita communiter summatur, & certè in litera non ponitur specialitas in causis propriis, sed generaliter loquitur sed arbitror q ideo doc. ita summant vt saluetur opi. no. š. e. c. j. ego autem sequẽdo opi. meam ibi positam & inhærendo huic literæ loquẽti generaliter summo sic. Clerici etiam in eorum causis iurãt de cal. ꝯria consuetudine nõ ob. diuiditur. nam præmissa causa ponit mandatum. secundo contrariam consuetudinem damnat ibi, consuetudine. ¶No. 1. q ius positiuum est quasi antidotum ad negotia, & ponitur hic antidotum pro medicina & dr̃ antidotum secundum papiam, datum ex contrario. medicina autẽ semper est contraria morbo. nam contraria cõtrariis curantur de pœ. di. 2. c. 1. ideo rectè antidotum appellatur, qñ que antidotum assumitur pro illa obligatione naturali qua obligamur vt benefacienti bene faciamus. l. sed & si. §. consuluit. ff. de pe. hæ. & dicitur antidotum quasi contraria donatio, vt no. gl. in præal. §. consuluit. ¶Not. ibi ad veritatem eliciẽdam, &c. q virtute huius iuramenti tenetur quis respondere, q verum credit. & sic includitur ille articulus, seu capitulum, & si quæratur vtrum non inficietur, &c. de quo no. in c. j. š. e. ¶Not. 3. ibi ab vtraq; parte, &c. q nedum actor, sed etiam reus iurat de cal. idem probatur in l. 2. C. e. Quis autem iuret primo, dic, q actor, quia prouocat ad iudicium ita dicit gl. in l. fin. in pr. in ver. & actor. & in iudiciis duplicib. quilibet iurat, vt actor & reus, & ille primo qui primo ad iudicium prouocauit. vt no. gl. in præal. l. & faciũt
2 no. in c. ex literis. de prob. ¶†Not. ibi, cessante appellatione, q appellatio non tuetur partem quominus iuret de calumnia. q dicit Fr.

notandum q Io. de Lig. dicit verum nisi allegetur aliqua iusta causa propter quam iurare non tenetur quod placet. nam appellatio frustratoria censetur hic tãtum remota, non autem interponenda ex iusta causa. vt ĩ. de app. vt debitus. Quid enim si iste cõstituisset procuratorem specialem ad iurandum & iudex vellet eum cõpellere, vt ipse personaliter iuret, satis puto appellationem posse interponi. iuxta no. in c. fi. e. tit. lib. 6. & quod dixi in c. in pertractandis. š. e. vel si compellitur ad iurandum ante lit. cõt. iuxta ea quæ dixi in c. 1. & sic in similib. præal. ¶†Not. q consuetudo ꝯ
3 ria[b] non potest tollere[c] hoc iuramẽtum calumniæ quò minus præ-
b stetur à partib. quia non potest esse rationabilis cum hoc iuramen-
c tum sit inductum ad veritatem eliciendam & ad fraudes vitandas. Nunquid valeat consuetudo saltem in aduocatis vt nõ iurent sicut tenentur ex forma l. rem nõ nouam. §. patroni. C. de iud. Host. & Ab. dicunt, q non, quia eadem est in eis ratio licet. But. dicat q lege caueatur. sed consuetudine non habetur, & aduocati hoc seruant pro
4 Euangelio, vide plenius q dixi in c. j. š. eo. ¶†Sed iuxta hoc quæro nunquid valeat consuetudo vt differatur hoc iuramentum ad calculum sententiæ. Io. An. in add. Spe. eo. ti. §. sequitur. ver. & no. refert Pilæum hic tenuisse q sic: & Io. An. dicit ibi & hoc habuisse à domino suo. & sequitur recitando d. Ant. hic quod mihi non placet, tum quia dat materiam deierandi: nam si quis respondit falsum, vel frustratorias dilationes petiit, iurabit in fine contrarium, ne puniatur, & ne veniat contra factum suum, & iuramentum non est exigendum, quando dubitatur verosimiliter de conuentione: vt in c. cleri-
5 cos. de coha. cle. & mul. 22. q. 5. ille. ¶†Item facilius habetur veritas iuramento præcedente quam subsecuto postea. hinc est, q à testib. debet exigi iuramentum prius, & non postea. 4. q. 3. §. item iurisiurandi. & in c. de testib. & quod ibi no. de testib. non ergò apparet aliqua rationabilitas huius consuetudinis ergò legi non præiudicat, vt in c. fi. de consue. & pro hoc iste tex. damnans consuetudinem in
6 hoc iuramento præstando legi contrariam. ¶†Venio ad gl. & not. ex gl. prima, q Iuristæ sunt medici animarum, & iustitiæ administratores. tanto ergò sunt medicis præstantiores, quanto anima præest corpori & iustitia ægritudinibus. habent ergo nobilius subiectum. ¶Gl. secunda reddit duas causas huius iuramenti præstãdi. Tertiam addit Goffr. vt timore huius iuramenti non sit immemor suæ salutis. & dic, q operatur omnes effectus qui not. in c. 1. š. eo. & in l. 2. C.
7 eo. tit. ¶†Quæro, quid si dominus longe absens litigat per procuratorem quis iurabit de calum. glo. hic in verbo ab vtraque. dicit q dabitur curator bonis & ille iurabit de calum. ff. de cu. bon. dam. l. 1. & 2. dicit Io. And. q quæstio non procederet procuratore habente speciale mandatum ad iurandum de calum. vt no. in c. fi. ĩ. eo. tit. lib. 6. Si verò non habet speciale mandatum, & non esset multum remotus. no. Vin. š. c. j q dabitur dilatio procuratori vt denunciet domino. arg. in l. 2. C. vbi in rem act. & in c. quoniam. § q si. š. vt lit. non contest. postea mutauit opi. & tenuit hoc casu admittendum procuratorem ad iurandum. de proc. petitio. Spe. eo. ti. §. restat. ver. quid ergò. & ver. seq. refert varias opi. & tandem eligit q detur curator. idem videtur tenere Cy. post Iac. de Arc. in l. 2. præal. q non placet ibi Bart. quia vbi est specialiter datus nõ est locus dationi curatoris. sicut tutela testamentaria excludit datiuam. ff. de testam. tut. l. si quis sub conditione. & not. in cap. ex parte. el 2. de appellat. ideo tenet q procurator debet admitti ad iurandum, quia iura quæ dicunt principalem debere iurare debent intelligi quando dominus potest haberi de facili. Simile. ff. de iudi. si longius, & quòd ibi not. & alibi actio vtilis non competit nisi facta cessione. & limitatur hoc verum si ille qui cedit potest reperi, aliàs dicta actio vtilis de iure conceditur. vt C. de action. & oblig. l. 2. hoc placet. dom. Anton. dicit tamen quòd alia practica potest seruari, vt detur curator, quia eo respectu quo datur curator non est ibi procurator, sed quo ad finem iurandi de calumn. non autem datur ibi liti. Ego non video qualiter hic domin. Anton. possit procedere, nam curator datur bonis, seu administrationi bonorum. vt in l. in copulandis. C. de nup. quomodo igitur poterit dari ad istum actum iurandi de calumn. Item de calumnia iurat dominus, vel habens administrationem rei. leg. 2. C. eod. & dixi in capit. pertractandis. & in c. imperatorum. supra eodem, quia isti præsumuntur scire qualitatem causæ an sit iusta causa vel ne. sed si curator datur tantum ad actum iurãdi quomodo iurabit cum prorsus sit expers negotij, nec habeat eius administrationem, cum ipse syndicus qui habet legitimam administrationem repellitur ab actu iurandi, si ignorat conditiones causæ, vt in iuribus præalle. nec potest dari curator ad totam causam cum iam sit procurator constitutus à vero domino. & sic non sunt bona vacantia quibus solet curator deputari. sequor ergò Bar. vt procurator tunc admittatur, sed cum hac limitatione, vt qui procurator fuerit generaliter constitutus ante lit. motam admittatur cum non sit

Sebast. Sap.

a¶Parte pñte. Hoc ẽt ꝓcedit in iuño testis: ꝑt. n. tacitè omitti: vt p gl. & doc. in l. iusiurandi. C. de test. & traditur in l. j ff. de fer. & in c. tuis. ĩ. de test. Bar. ĩ l. si qs legatũ. cir fi. ff. đ fal. Bar ĩ l. luci⁹. ĩ fi. ff. đ fideius.

Sebast. Sap.

b¶Loquẽtib. Hoc apertè ꝓbatur ex eo qđ dixi Bal. in c. imperialẽ. §. ꝑterea ducatus. de prohi. feu. al. p Fed. q nullũ est ius positiuum q cõsuetudine tolli non possit. q đt Ab. in c. venerabilis. in 3. no. de præb. qđ fortior est ꝯsuetudo ꝯ canones: q̃ statiñ cũ multis all. per dñm meũ Rochũ Curt. ĩ c. fi. in 4. notab. š. de cõsue.

c¶De elec. Adde q Ro. illam sequitur sing. suis. fo. 5.

d¶An substantialia iudicij pñt tolli p inferiorẽ à principe. vide q̃ habẽtur in c. super qbusdã. de verbo. sig. & in c. ad nostram. el 3. & in c. ego N. de iureiu. & vide p Legistas. in l. nec qd quam. in §. de plano. & ĩ §. vbi decretũ. ff. de of. proc. & le. & q̃ sint iudiciorũ substãtialia: vide q̃ habenẽ p Spe. in ti. de iu. per totum & p Ab. in c. cũ I. & A. de re iud. & adde, q substãtialia iudicij si nõ valent, qñ fiunt non pñt ex postfacto ratificari partium cõsensu tacito vel expresso. vt per Spe. in ti. đ teste. in §. 7. in ver. dẽr ergò & vide gl. reputatã singularẽ in c. nõ putamus. de ꝯsu. li. 6. q̃ dixit, qđ ẽt substãtialia ꝯct. nõ pñt tolli p cõsuetudinẽ. de quo ẽt vide latè per Alex. in l. de pupillo. in §. qui nũciat. ff. de no. oper. nun.

e¶Dicẽdum. Adde Old. cons. 298.

f¶Ante lit. cont. Adde Ro. cons. 242. & dic, qđ executores testõrum ante li. cõte. constituunt procuratorẽ, vt voluit Paul. de Ca. cõs. 146. in primo impressis.

nõ sit quid imputetur dño, qa cum probabiliter ignorauerit cãm mouẽdam ꝯ procuratorem per ipsum nõ mouendam ꝯ alium nõ potuit commode dari spãle mãdatum ad iurandum, ẽm formam quam posui in c. in pertractandis. š. e. & rõe absentiæ multa permittuntur. vt in c. fi. de sepul. li. 6. & q leg. & no. in c. tum ex lrĩs. de rest. in int. & in c. si eps. de sup. neg. præl. li. 6. cũ si. Si verò dñs citatus ꝯstituit procuratorem, & se absentauit nõ dãdo speciale mandatum iurandi de cal. tunc puto, q dñs poterit tanq̃ cõtumax cõdemnari in expensis: qa non cõstituit procuratorem legitimum. ar. c. cõstitutis. & c. auditis. de ꝓc. puto tñ qđ volente aduersario poterit admitti ad iurandũ, quia non agitur hic de magno præ-
8 iudicio. ¶†Et ꝑt tale iuřm tacitè omitti etiã
a parte pñte.[a] dic vt in c. j. e. ti. li. 6. ¶Op. & vr̃ qđ cũ isti essent clerici nõ debebãt cõpelli ad iurãdum per c. j. š. e. gl. ista đt q ꝯrium loquitur in causis collegij seu vniuersitatis: hic agitur in cã ꝓpria seu singularis clerici. ¶No. q multum restringit hoc c. & illud. c. j. & certè hoc non procedit, qa in causis vniuersitatis debet constitui syndicus seu œconomus, vt in c. imperatorum. š. e. q habet de iure cõi prãtẽ iurãdi, nec est spãle in vniuersitate ecclesiastica. vt in l. 2. C. e. & plenè dixi in c. in pertractãdis & in c. imperatorum. š. e. dic melius vt dixi in
9 c. j. ꝑal. & in iurib. statim all. ¶†Vltimo gl. colligit q ꝯsuetudo q̃ est ꝯria legi nõ est seruanda. & đt q cõsuetudo est ꝯ multas leges quas enumerat & đt. d. An. no. ex eo iũcto tex. non valere cõsuetudinem q̃ est oĩ iuri ꝯria, sed certè hoc nõ đt iste tex. nec gl. dictũ est verum. licet in multis locis firmat hoc d. Ant. nã si cõsuetudo esset bona à noua rõne fulcita, ꝑiudi-
b caret oĩb. legib. de hac mã loquentib.[b] ar. op. in c. nõ debet. de cõs. & af. & in c. fi. de cõsue. & in c. 2. de cõsue. li. 6. nã video ẽt q cõsuetudo à lege specificè reprobata ꝑt de nouo induci ex aliqua rõe, vt sentit gl. not. in cle. statiñ. de
c ele.[c] hic ergò nõ valet cõsuetudo, qa nõ est rationabilis cum hoc iuřm est inductum in fauorem publicum, vt euitẽtur fraudes, & animarum pericula, & putarẽ ex aliqua rõne noua q posset introduci hæc ꝯsuetudo, licet hic damnetur vt puta, si experimento cõpertum ẽ, vt cõiter homines ex cupiditate obtinẽdi, in cã falsum iurẽt, ex hac. n. rõe satis putarem laudabilem cõsuetudinem vt nõ iuretur, qa lex nõ dẽt esse cã periurij: imò prohibere dẽt iuřm vbi timetur de ꝯuentione. vt in c. clericos. de coha. cle. & mul. & optimè facit tex. in l. 2. C. de iud. vid. vbi reuocaẽ iuramentum q præstabant mulieres de nõ transeundo ad secũdas nuptias: qa sæpe illud violebant. & sic
10 de similib. dicendũ. ¶†Vltimo extra gl. q̃ro nũquid saltẽ ex rescripto possit hoc iuramentum tolli. gl. in d. l. 2. đt q sic. dummodò dicatur nõ obstante tali lege. de quo dic, vt plenè no. in d. l. 2. & dic, q de principe non est dubitandum quin possit cum sit s. ius positiuum ẽm q fuit hoc iuramentũ introductum. vt in c. proposuit. de cõcess. præb. & l. princeps. ff. de le. & qualis cl'a derogatoria requiratur: dic vt no. in c. nõnulli. de resc. & in c. vno. de exec. ꝑl. li. 6. in nouel. sed inferior à principe etiam le-
d gatus non potest tollere illa substantialia[d] iudicij, de quo vide gl. sing. in c. fi. de hær. lib. 6.

CAP. VI.

1 Vniuersitas vel ecclesia possunt iurare de calumnia per procuratorem.
2 Delegans non solet causam delegatam de honestate reuocare sine legitima causa videlicet, quando delegatus est negligens.
3 Citatus potest per procuratorem comparere, nisi citatio sit personalis.
4 Procurator potest ante lit. contest. constitui ab ecclesia seu Episcopo, secus à tutore, vel curatore.
5 Litis contestatio an fiat absque eo quòd pars dicat animo litem contestandi.
6 Iuramentum calumniæ quando defertur, an possit peti terminus ad deliberandum.
Responsio de credulitate ita præiudicat respondenti in facto proprio, sicut responsio de veritate.
7 Tempus ad deliberandum potest peti circa facta recentia dummodo sint implicata.
8 Procurator an debeat habere terminum ad respondendum positionibus, & ad consulendum dominum.
9 Iuramentum calumniæ vtrum præstetur ab excommunicato.
Excommunicato non interdicuntur ea quæ sunt sibi in commodo.
Pupillus, & minor an subeant iuramentum calumniæ. 10. vel veritatis. 11.
10 Iuramentum calumniæ præstatur à tutore, vel curatore, & patre, quando est legitimus administrator.
12 Impubes facit iudicium.
13 Interrogatio potest fieri per iudicem ante, vel post litem contestatam, vt æquitas iudicis suadebit. 15.
Pars interrogata ab aduersario non tenetur respondere, sed si responderit tenet responsio. 19 22.
14 Titulus de interrogatoriis actio. ad quid est inductus.
16 Producens positiones videtur in eis contenta confiteri, secus producens interrogationes.
17 Iuramentum calumniæ præstatur per illum qui respondet ad interrogatoria.
Iuramentum calumniæ si est præstitum super tota causa, an sit amplius præstandum de nouo.
18 Negans se possidere, si conuincatur de mendacio, an perdat possessionem.
19 Interrogationes an fiant officio iudicis, an iure actionis.
20 Positiones possunt fieri vsque ad conclusionem in causa, nam succedunt loco probationum. 21.
23 Positionibus est clarè respondendum, aliàs responsio interpretabitur contra respondentem.
24 Citatio iudicis plus operatur, quàm nuncij, nam monitio iudicis habet vim peremptorij. 28.
25 Positiones possunt fieri ante, & post litem contest.
26 Ille qui habetur pro confesso non est statim condemnandus. sed debet pronunciari q habitus est pro confesso. contrarium sentit Abb. in c. prox. n. 11.
Confessio causata ex contumacia, non transit ad hæredes, nec eis præiudicat, si principalis non fuit condemnatus & ĩ. c. prox. n. 11.
27 Contumax ad respondendum libello, an habeatur pro confesso.
Pars non potest cogi præcisè vt litem contestetur.
29 Laicus non potest declinare forum Papæ, etiam conuentus à clerico.
Illi qui sunt de terris spectantib. ad ecclesiã possunt immediatè conueniri corã Papa.

1 Cum causam. ¶†Procurator ecclesiæ & vniuersitatis, đ cal. iurare ꝑt. h. d. vel sic. Procurator vel syndicus vniuersitatis ecclesiasticæ, vel secularis de cal. iurare ꝑt. & nõ diuiditur. est. n. quædã narratio ꝓcessus vsque ad iuramentũ calumniæ. ¶Casus literalis. Inter archiepm Rauennatensem ex parte vna, & cõe Fauẽtiæ ex altera qõ vertebatur super villa Luci, & quibusdã aliis q̃ cõmissa fuit qbusdam iudicib. & qa ipsi in negotio nõ procedebãt Papa dedit partib. in mandatis, vt pro cã ipsa ad sedẽ aplicam procuratores idoneos destinarẽt. Procuratorib. cum instrumentis de rato in pñtia Papæ constitutis petitionẽ Archiepi fecit exhiberi ad eam partem alteram rñdere factis qbusdam interrogationib. & rñsionib. redactis in scriptis, & lite legitimè cõtestata iuramentum
2 calumniæ fecit à ꝑdictis procuratorib. vtriusq; ꝑstari. B. ¶†No. 1. vnam cãm satis licitam, & honestã virtute cuius delegans cãm ad se reuocat vt si legatus nõ procedit in cã licet. n. sine qualibet cã possit delegãs prius ad se cãm reuocare, vt l. iudicium soluitur. ff. de iud. & in c. super qõnum. de off. del. & tñ de honestate ñ reuocat, sine cã.
3 ideo Papa hic cãm exprimit. ¶†Not. 2. q citatus ẽt per Papã vt eius cõspectu se pñtet non tenetur personaliter cõparere sed ꝑt procuratorem cõstituere: nõ. n. ex simplici citatione vr̃ Papa velle tollere ꝑtãtem cõstituendi ꝓcuratorem, secus si citet vt ꝑsonaliter compa-
4 reat. de quo est dðm vt no. in c. j. de iu. li. 6. & c. cũ essent. de si. ¶†No. 3. q Eps in cã ecclesiæ ꝯstituere ꝑt procuratorẽ ẽt añ lit. cõt. sine decreto alterius superioris & idẽ in alio ꝑlato ẽm Inn. Ex quo infert, q ampliorẽ ꝑtãtem hẽt ꝑlatus in reb. eccl'iæ q̃ tutor, vel curator in reb. pupilli vel adulti illi. n. nõ cõstituunt ꝓcuratorem añ lit. cõt. vt l.
5 neque tutores. C. de ꝓc. vide circa hoc bonã gl. in c. fi. 5. q. 3. ¶†No.
* hic ar. pro op. Legistarũ, & canonistarũ in l. j. C. de lit. cont. & in c. j š. e. vt ad ꝯtestationẽ litis vltra petitionẽ rñsionis requiratur q̃dam interrogatio & rñsio aĩo ꝯtestandi litẽ. Sol. hic gl. vlt. & ꝑc. al'r intelligũt istũ tex. de aliis vel interrogationib. & gl. ꝑc. apertè sentit opi. ꝯriam & dic vt plenè dixi in c. vno. de lit. cont. ¶Vltimo no. iuřm calumniæ ab vtraq; parte ꝑstandum post lit. ꝯt. dic vt dixi š. ꝑtoxi. Item collige hic apertè. q iuřm calumniæ non est de necessitate præstandum ante lit. ꝯt. dic vt dixi in c. j. š. e. ¶Gl. j. colligit, q collegium tam ecclesiasticũ q̃ seculare ꝑt cõstituere procuratorẽ, nec est vis in nomine. nam & canones oẽs administratores generali appellatione procuratores appellãt. 1. q. 3. saluator. facit q no. in c. petit. o. de procur. Inn. hic dicit quod non curat de nomine: sed de modo constituendi, & conditione cõstituentis. si. n. constituitur ab vniuersitate quo

Universidad de Deusto Biblioteca

Sebaſt.Sap.
a ¶Et lōginquo.An
in facto ꝓprio anti-
quo ꝓſumatur igno
rātia.vide Bar.in l.ſi
qs delegauerit.ff.de
noua.& in l.ſcire.ff.
de le.Ant.de But.in
c.ab excōicato.ſ.de
reſcr.Ale.& in l.per
egrè.in pr.ff.de acq.
poſ. nunqd in facto
implicito ꝓſumatur
ignorātia, vide Bar.
in l.qđ iuſſit. in fi.ff.
de re iud.vbi Mod.
Sebaſt.Sap.
b ¶Poſitionib.Vide
Fel. in ca. paſtoralis.
de indiciis.
c ¶Vſumfructū.Ad
de ꝙ Ro.all.conſ.te
net ꝙ hoc caſu non
poſſit ͻſtituere pro-
curatorem ſine con
ſenſu filij, ſi eſt ma-
ior infante.
d ¶Vt rñdeat.Adde
Bal.cōſ.260.li.3.vbi
tenet, nō valere cō-
feſ.mulieris mino-
ris cōfitētis ſe adul-
terium cōmiſiſſe.&
no.ꝙ minor aduer-
ſus ſuam confeſſio-
nem reſtituitur, vt
poſt Ang.tenet Ale
xan.conſ.116.lib.3.
Zacharias.
¶Tu dic hoc eſſe ve
rum, ſ.ꝙ reſtituatur
minor aduerſus cō-
feſſionē delicti,quā
do de ipſo delicto a-
liter non conſtat &
probat læſionem ēt
per vnum teſtē. ita
no.Ale. in l.certū.§.
in pupillo.ff.de con
feſ. in l.nam poſtea.
§.ſi minor.đ iureiur
rō q̃ dat Bal.in l.j. &
ibi Sal.C.de cōfeſ.&
qa ex quo apparet ꝙ
hēt vnū teſtē, appa-
ret ꝙ habebat ꝓſum
ptionē pro ſe, & illi
præſumptioni dero
gauit per ͻfeſſionē.
Ant.Franc.
¶Circa hoc an re-
ſtitutio detur mino
ri ͻ confeſſionem
ſuam dicas.ꝙ datur
pupillo ͻ confeſſio
nem factam ēt cum
authoritate tutoris.
l.certum.§.in pupil-
lo.& ibi Bar.& doct.
poſt gl.ff.de confeſ.
dicas tñ, ꝙ nō datur
reſtitutio cōtra con
feſſionē erroneam,
licet bene detur ap-
pellatio,ſm Bal.in l.
2.C.de erro.aduo.&
vide Flo. in l.proin-
de.ī §.ſi procurator.
ff.ad l.Aq.& quando
detur reſtitutio mi.

quocunque nomine vocetur ſyndicus eſt,&
& ſi non à vero dño,& cum decreto vocatur
actor,dicit tñ no.dignum ꝙ epi & alij prelati,
& ſi non dñi ſint,de don.c.2.rectè & propriè
cōſtituunt procuratorem & ſine decreto ſu-
perioris:ꝙ non eſt in aliis ſentiendū. vide de
hoc de proc.petitio. Itē ſm eum vniuerſitas
propriè loquēdo in re propria vniuerſitatis
procuratorem cōſtituit.C.e.l.2.§.hoc ēt.In re
bus autem non ſuis conſtituit actorem.ff.qđ
cuiuſq vni.l.item eorum.§.actor.qđ no.& re-
mittit Hoſt.de proc.c.qa in cauſis.& de ſynd.
c.vno.Ego remitto te ad gl.plenam & notab.
in c.ſi quis erga.2.q.7.An autem,& qñ procu
rator actor vł ſyndicus,& ſimiles adminiſtra
tores iurent de calum.hic non proſequor qa
plenè dixi in c.j.& in c.in pertractandis.& in
6 c.ſeq.ſ.e.¶†Quæro an interrogatus vigore
iuramenti de cal.debeat habere tpˢ ad delibe
randum.gl.arguit pro & ͻ & tandem vł con-
cludere ꝙ tam in iuramento de veritate quā
in ſacramēto calumniæ debet habere tpˢ ad
deliberādum ſi đt ſe dubitare. idē vł velle gl.
in l.2.§.ꝙ obſeruari.C.eo.per l.ſi debitor.ff.de
pe.hæ.& l.q interrogatur.ff.de inter.act.& vł
ſeq hic Io.An.quia ęquè præiudicat rñſio de
credulitate ſicut de veritate.vt not.gl.in c.ex
literis.de iureiu.& Spe.in ti.depo.§.6.ver.hoc
tñ.& Cy. in l.2. præall.iō non dēt ex abrupto
rñdere aliter,vt no.in d.l.2.§.qđ obſeruari.&
Spe.in ti.de iur.cal.ad fi.ſed breuiter cōcludo
concordando opi.ꝙ aut q̃ritur, nunquid de-
beant dari induciæ ad iurādum de calumnia,
aut nunqd ſunt præſtandæ ad rñdendum po-
ſitionib.ſeu interrogationib.quæ poſtea fiūt
virtute iuramenti de calumnia præſtiti.nam
iuřm de calumnia habet inter cætera illud. c.
ꝙ ſi veritas quæritur non dēt inficiari:vt no.
in c.j.ſ.e.& probatur in c.cæterum.ſ.e.Primo
caſu concludo,ꝙ aut exigitur iuřm de calum
nia ab eo qui rñdet libello, & nō dēt habere
inducias ad iurandum de calumnia:quia ſatis
potuit deliberare an cā videatur ſibi iuſta qñ
habuit terminum ad rñdendum libello.arg.
op.in c.2.de dila. vnde nihil noui tunc exigi-
tur,nō ergò poteſt prætendere aliquam dubi
tationem,niſi forte aliquid inordinatum, &
nouū tunc emerſiſſet:vt qa forte poſt rñſio-
nem ad deliberandum reperitur inſtřm in ar
ca paterna,ꝙ facit eum dubitare tūc ſatis pu-
to inducias dandas,pōt.n.eſſe ꝙ nō credat ne
que diſcredat,ſed dubitet,& cum hoc tempe
ramento intelligo Spe.in ti.de iur.cal.ad fi.v-
bi dicit inducias non dandas,& Bar.in l.iuſiu
randum,& ad pecunias.ff.de iureiu. vbi dicit
dādas, aut eſt alius q̃ ille qui rñdet ad libellū:
vt puta ꝓcurator qui tenetur iurare ēt ſi dñs
per ſe iurauit vt in c.2.e.ti.li.6. vel eſt hæres q
ſucceſſit poſtquam defunctus rñdit ad libel-
lum.& tūc ſatis puto inducias dādas,vt ſic in
formet ſe de qualitate cāæ: quia ꝑt eſſe ꝙ nō
credat neq; diſcredat,ſed dubitet.Aut iuřo iā
ꝑſtito interrogatur qs virtute illius iuři vt re
ſpondeat interrogationib. ſeu poſitioni iam
factæ:& tūc aſſumo dicta Bar.in l.2.§.ꝙ obſer
uari.C.e.ti.ꝙ aut interrogatio fit de facto pro
a prio, & longinquo, ᵃ & debet dari terminus
ad deliberādum,quia memoria hominis eſt
labilis:vt l.peregrè.in pr.ff.de acq.poſ.& l.hac
conſultiſſima.§.at cum humana.C.qui teſt.fa.
poſ.& l.2.C.de ver.iur.enu.ibi oīum hře me-
moriam,& c.23.di.præterea.vbi etiā Papā fal-
lit obliuio.facit cap.cum illorum.de ſen.exc.
7 ¶†Si eſt de facto recenti & proprio tūc ſi q-
dem erat negotium valdè implicitum dēt da
ri terminus ad deliberandū ar.l.pe.ff.de con-
feſ.& l.emptor.§.Lucius.ff.de pac.& qđ no.in
c.ab excōicato.de reſc.& in præal.c.cum illo-
rum.ſi non erat implicitū non debet dari ter
minus ad deliberandum.vt l.q̃q̃.ff.ad velle.Si

verò poſitio continet factum alienum,& tunc ſunt opi.nunquid te
neatur rñdere.nam gl.in d.l.2.& in c.2.de confeſ.li.6.vł velle ꝙ non
teneatur rñdere.ar.in l.Marcellus.ff.rer.am.ſed certè vt đt Bar.illa l.
loquitur in iuřo veritatis hic verò loquitur de iuřo credulitatis.Et
ideo concludendum,ꝙ debeat rñdere,tñ ſi dubitatur,debet habere
terminum ad deliberandum,& ſi dubitat ꝑt dicere dubito,pro hoc
vide ꝙ no.gl.in c.2.de teſt.li.6.& in cle.ſæpe.de ver.ſig. vbi ponūtur
multa exempla poſitionum,quæ cōcernunt factum alienum.& fa-
cit ꝙ no.Inn.in c.dudum.el 2.de ele.& vbi dixit quod debeat hře in-
ducias,intellige niſi ſit tale factū ſuper quo ſit interrogatio vt con-
cludatur ſaltem gñalř in libello contentis.nam ſi potuit deliberare
in rñſione ad libellum certe nō habebit nouas inducias.arg.in d.c.
2.de dil.niſi aliquid noui emerſerit,vt ſ.dixi:bonus ergò iudex hoc
arbitrabitur,an ſint dandæ,vel non qui conſcientiā ſuam informa-
bit ex prædictis. Et qđ dixi de rñſione ad poſitiones per iuřm calū-
niæ,idem dic de rñſione quæ fit per iuřm de veritate.ad hoc ꝙ le.&
no.an.c.2.de teſt.li.6.æquè.n.vt ſ.dixi præiudicat iuřm de credulita-
te ſicut de veritate.& ad prædicta vide quod no.in Spe.in ti.depoſi.
§.j.ver.item no.& Io.An.in add.Spe.in §.vlt.ad finem.e.ti.de iura.cal.
8 ¶†An autem ꝓcurator dēat habere terminum ad rñdendum poſi
b tionib.ᵇdic vt no.in c.dilectus.de proc.vbi gñalř tractatur,an,& qñ
procurator debeat hře inducias ad cōſulendum dñm dic vt no.Bar.
in l.non ſolum.ff.de proc.& per hoc habes clarè,& latè hunc art.de
9 claratum ¶†Sed quæro,qd de excommunicato conuento, an de-
beat hoc calumniæ iuřm præſtare.gl.iſta arguit pro,& ͻ,& finaliter
cōcludit ꝙ ſic quia ex quo debet permittitur ei rñdere,vt in c.intel
leximus.de iud.& per ͻñs omnia permittuntur,&c.Idem ſentit hic
Io.An.cum iſtud iuřm ſit oneris.facit quod not. in c.cū in eccleſiis.
* de ma.& obe.& in c.literas.de præſum.& hoc *communiter* tenetur:qa
hoc iuřm non reſpicit commodum excommunicati,ſed potius o-
dium ne calumnietur,& ne veritatem inficiat. facit ꝙ le.& no.in c.
cum inter.de excep.& in c.j.de purg.ca.& in c.ex parte.ſ.de ver.ſig.
cum ſi.Et per hanc rōem gl.infert hic Io.An.ꝙ pupillus,& minor in
caſib.in quib.in iudicio eſſe pñt præſtēt hoc iuřm cal.& remittit ad
Spe.e.ti.§.reſtat.ver.ſed cum pupillus.& verſ.ſed nunquid minor.&
10 idem not.in d.l.2.C.e.¶†In gl.in verſ.ſi perſonæ, & pone exēplum
cum agitur de momentanea poſſeſſione quo caſu poteſt minor a-
gere,vt l.j.C.ſi per vim vel alio modo.ergò per ͻñs poteſt iurare.ar.
in l.j.C.de his qui ve.æta.imp.gl.in c.paruuli.22.q.5.concludit indi-
ſtinctè, ꝙ pupillus ſi eſt doli capax quia doloſè petere poteſt arg.in
c.j.de delic.puer.hoc ſacramentum calumniæ præſtabit.ar.c.eo.l.2.
§.1.Item de veritate dicendum nam ab impuberib.ſumitur initium
qōis,& ferula percutitur impubes pro veritate eruenda.vt l.1.§.im
pubes.ff.ad Silleiā.Concludo ergò latius poſt Bar.in d.l.2.§.ꝙ obſer
uari.quod aut quæritur nunquid minor, vel pupillus debeat iurare
de calumnia,aut nunquid de veritate dicenda. ¶Primo caſu dic, ꝙ
tutor ſiue curator iurare debet nō autem pupillus vel adultus.vt in
d.l.2.rō vera eſt,quia ipſi adminiſtratores pñt & præſumuntur me-
lius ſcire iuſtitiam cauſæ q̃ ipſe pupillus vel adultus, licet ipſi fortè
melius ſciant veritatē facti,nō tñ pñt ita bñ diſcernere, an foueant
iuſtitiam,vel ne.& hæc rō concludit in patre vt ipſe iuret in reb.filij
c in quib.ipſe hēt vſumfructum ᶜqa ipſe eſt legitimus adminiſtrator,
& nō dēt aliàs venire ad iudicium niſi ſciat qualitatem,& iuſtitiam
cauſæ.vt in d.l.2.nam & aduocatus iurat vt l.rem non nouam.C.de
iud.fortius ipſe pater qui hēt legitimam adminiſtrationē.hoc puto
verū,niſi in caſib.in quib.minor hēt legitimam perſonam ſtandi in
iudicio,& tunc ſicut ipſe ſolus ꝑt agere,& ita iurare.vt hic voluit Io.
An.& ſequitur.d.Ant.& Guil.& gl.in d.l.2.& ſ.dixi & ſic procedit gl.
11 in d.c.paruuli. ¶†Quò ad ſm de veritatis iuřo cōclude, ꝙ quidam
ſunt quorum bona adminiſtrātur q carēt oī intellectu, vt infantes,
& demētes,& furioſi & iſti in dubio non ꝑſtant iuramentum verita
tis ar.in d.c.paruuli.& in l.j.C.de fal.mo.quidam ſunt q hñt intelłm,
ſed imbecillem,& in iſtis dñt qdam idem,ꝙ nō coguntur iurare de
veritate dicēda.ar.l.3.ff.de teſt.& 4.q.3.c.j.ꝙ hoc tenet Ia.Bu.ſed Bar.
ͻ concludens ꝙ ſi pupillus ſcit veritatem,& eſt doli capax ꝑt ſibi de
ferri iuřm veritatis.ar.eorum q̃ no.Cy.in aut.ſacra puberū.C.ſi ad-
12 uer.ven.¶†Item impubes ꝑt examinari vt teſtis,nō ed plenam pro
bōem,ſed ad iudicium.vt l.j.§.impubes.ff.ad Syll.ergò cum aliqd di-
ctum eius ꝑt operari in cā debet ſibi deferri iuřm.Item ſi rñdet cum
authoritate tutoris eius defectᵘ ſuppletur vt l.clarū. C.de aut.præſt.
& ſic Bar.cōcordat cū gl.in d.c.paruuli.Quidā ſunt qui hñt intelłm
nō ita imbecillem ſed magis plenū, & iſti iurant de veritate vt ſunt
adulti.ēt no.gl.in d.l.2.An aūt tutor vel curator dēt authoritatē ſuā
interponeř qñ minor rñdet đ veritate.tex.ī d.l.clarū.vł qđ ſic.ſ; dic
latiᵘ ſm Bar.ī d.l.2.§.qđ obſeruari.qđ duplex ī hoc verſař actᵘ. Primᵘ
vt cognoſcař an minor dēat interrogari vel ñ.& iſta examinatio d;
fieri cū tutore vł curatore.& cū eiᵘ authoritate,vt ī d.l.clarū.ar.d.§.
qđ obſeruari.ipſe.n.ſcit iuſtitiā,& veritatē ſcī an dēat cadere ī ſciam
minoris vł ñ iſtđ de q̃ fit interrogō.Quidā ē actᵘ rñdēdi,& iſte ē du-
d plex aut.n.q̃rit vtrū tutor autorizet vt rñdeat,ᵈ& ē ddm ꝙ dēat auto
rizare

nori ͻ cōfeſſionem
de delicto. vide oīō
Bal.& Sal.ſing.loquē
tes in l.j.C.de ͻfeſ.&
adde, ꝙ reſtō datur
minori ͻ cōfeſſionē
tutoris,vel curatoris
ſm Bal.in l.2.§.ꝙ ob-
ſeruari.C.de iur.cal.
a ¶Vbicunq;.Adde
Ro.ͻſ.20.& 176.& 6.
allegando vbi meliᵘ.
Zacharias.
¶Adde Spe.in ti.de-
poſi.§.4.verſi.rłr.Fel.
in c.cum Ioannes e-
remita.ver.& aduer-
te.de fid.inſtr.pleniſ.
per Lanf.in cle.ſæpe.
in fin.& ibi remiſ.in
apoſt.Cel.in ver.vbi
cunq;.& ī apoſt.eiuſ-
dem.in verſi.ex offi-
cio.& ibi qualř hoc
intelligatur,ꝙ iudex
vbicunq; ꝑt interro-
gare partē de ver.ſi.
Ant.Fran.
¶Dicas ꝙ iudex pōt
interrogare partem
qñcūq; ex officio v-
bi hoc ſuadet æqui-
tas ēt poſt conclōnē
in cā per text.in c.cū
Ioannes.de fid.inſtr.
qđ intellige verū ſu-
per agitatis corā eo,
non aūt ſuper nouo
articulo,maximè, ſi
hoc faceret ad inſtā-
tiā partis,vt plenè đ-
clarat d.Car.& in d.c.
cū Ioannes.& in cle.
ſæpe.in §.& qa.in 14.
no.de ver.ſig.& vide
oīnō Spec.in tit.de-
poſi.§.4. in verb.rłr.
Sebaſt Sap.
b ¶Partē.Vide Abb.
in c.j.in no.3.ſ.de iu.
& d.Iaſ.in repet.l.ad-
monendi. ff.đ iurei.
c ¶Auferenda.adde
Ro.ͻſ.61.& 71.& ibi
vide an negāti liceat
penitere,& quando.
& Lap.alleg.64.
Ant.Fran.
¶Circa hoc an ne-
ganti liceat penitere
oīnō Bal.in l.cū qui.
in pr.ff.de iurei.& ibi
Alę.& Bal.in l.j.C.de
ͻfe.& qđ no.in l.ele-
ganter.§.ſi vbi p Bar.
& doct.poſt gl.ff.de
ͻdi.inde.vbi dñt,ꝙ ſi
negans poſtea re in-
tegra ͻfiteatur,& ſic
eum pęniteat,euitat
pœnā iniunctam ne
gāti.quod ēt voluit
Ang.in aut.de triē.&
ſemiſ.ſi.n.& Bal.in c.
j.§.porrò q̃ ſit prima
cā bñſi.amit.& in l.ͻ
negantē.C.ad l.Aql.
& in l.j.ad fi.C.đ fur.
tñ dñt,ꝙ talis nō ͻſe
quitur bñficium re.

rizare: vt in d.c.clarū.aut ͻfitendo ſic rñdeat
vel negando.& eſt dicēdum ꝙ nō, quia iſtud
non cadit in ͻſcientiam ſuam,nec de facto&
ͻſcientia ſua non q̃ritur.ſed minoris. ar.in l.
videamus.ff.de in lit.iu.& in l.marcellus.ff.re.
am.per hoc expedita iſta gl.cum materia ſua.
13 ¶†Quæro de qb.interrogationib.loquitur
text.hic in fi.gl.vlt.q̃ nunc expediam, dicit, ꝙ
q̃dam interrogationes fiēdæ ſunt ante lit.ͻt.
q̃ non debent omitti.& ponit.x.ſeu.xj.exem
pla.& finaliter ͻcludit dando regulam gene-
a ralem,quod ante lit.ͻte.& poſt,vbicūqueᵃæ-
quitas mouerit: iudicē interrogare pōt par-
b tem.ᵇff.de interro.act.l.vbicūq;.& 30.q.5.iu-
dicantem.dicit tñ ꝙ pars ad interrogationē
aduerſarij nō tenetur rñdere:tñ ſi rñderit:te-
net reſp.ſic.ff.e.l.ſi ſine.ȷ.de do.& ͻtu.c.prout.
& certum dēt reſp. vt l.de ætate. §.nihil. ff.de
interr.act.hanc materiam interrogationum
hic d.Ant.ſatis diffuſè tractat q̃ non curo ita
prolixè inſerere, quia non multum facit ad
ꝓpoſitum,&c.& quia Spe.eam proſequitur
in ti.de inter.act.§.1.& 2.vbi videas ēt practi-
cam.& per Legiſtas in l.j.ff.e. Sed quia in hac
ͻpilatione alibi non tractatur ne ignorētur
termini p ſimplices Canoniſtas, & vt decla-
reř gl. iſta q in multis eget reformōe aliquæ
14 ad dilucidādā mām ſubiiciam. ¶†Et primò
ſcias ꝙ nos habemus hunc tit.ff.de inter.act.
Item ti.de ͻfeſ.q̃ aūt eſt dřia inter iſta,dic ꝙ ti
tulus de inter.act. & ſic iſta mā interrogatio-
num propria concernit ea quę tendunt ad li
tis ꝑparationem,& ordinationem: & fiūt ne
actor incidat in aliquod dānum: & iudicium
ſit fruſtratorium,ꝙ poſſit ͻtingere eis omiſ-
ſis actorem plus petere vel agere ͻ non poſ-
ſidentem, ideo vtile eſt vt interrogetur reus
an poſſideat,& an ſit hęres,& pro qua parte,
& ſic de ſiřib.vt in gl.& vtile eſt vt fiat ante li.
ͻte.rōe prædicta & vt ſciant qualiter debeat
ordinari iudiciū,ſi tñ omittuntur imputatur
ipſi actori ar.in ca.examinata.de iud.& ſic in-
tellige gl.in eo ꝙ dicit ꝙ nō dēt omitti añ lit.
ͻte.eſt.n.ͻſilium vt fiant: non aūt imponitur
neceſſitas.vt l.qui petitorio.ff.de rei vendic.
15 Quinimò plus dicit ibi gl.no.& ſequiř Bart.
in d.l.j.ꝙ ſi per obliuionē omittantur iſtæ in-
terrogationes añ lit.cōte.pñt fieri poſtea, ꝙ
no.nam æquitas ſuadet,vt admittātur ne ina
niter partes ꝓcedendo ad vlteriora grauenř
laborib.& expenſis.& ſic habet locum l.vbi-
cunq;.& c.iudicantem.titulus verò de ͻfeſſis
propriè ͻcernit ea q̃ tendunt ad deciſionem
16 negotij:vt ȷ.de ͻfeſ.per totum.¶†Sed dice-
res,q̃ eſt dřia inter hæc interrogatoria, & il-
la q̃ fiunt per iuřm de calumnia, vel de verita
te,de quib.in c.j.& 2.de ͻfeſ.lib.6.& cle.ſæpe.
de ver.ſig.& in l.2.C.de iu.cal.So.in iſtis inter
rogatoriis quæ fiunt ad ꝑparationem,& ordi
nationem litis, nō ponitur aliquid aſſertiuè,
ſeu poſitiuè:ſimpłr enim pars interrogat vo
lendo informari ab aduerſario, ñ tñ per hoc
fatetur ea quæ ponit in interrogatione, ſed
in poſitionib.quæ fiunt ſub iuřo calumniæ,
vel veritatis ponēs fatetur ibidem contenta
ēt ſub iuřo.& pars alia ꝑt ſe fundare ſuper il-
lis,vt no.in c.j.& 2.de ͻfeſ.li.6.& in c.pñtium.
de teſt.e.lib.reſpectu verò reſpondentis non
eſt aliqua dřia,quia ipſe tenetur rñdere ad q̃-
libet de credulitate, & non de veritate: niſi
fuiſſet iuřm de veritate,vt in ca.j.& 2.præalle.
patet ꝙ tm̃ de credulitate tenetur rñdere ad
iſta interrogatoria:de quib.hř in glo.ꝙ tene-
tur rñdere de ætate de qua non ꝑt habere ni-
ſi credulitatem, & hæc ſunt de mente Bar.&
aliorum in d.l.j.& do.de Rot.deciſio 30.aliàs
17 34.¶†Hoc etiam voluit But.ſuper rub.de
interr.act.in eo quod dicit rñdentem ad hæc
interrogatoria debere iurare ſpecialiter de
calumnia.arg.in l.theſaurus.ff.ad exhib.facit

quod dixi in c.j.ſ.e.tit.& hoc vł verius quam
dictum Gofr.qui ſentit ꝙ ad hæc interroga-
toria rñdetur ſine iuřo.& dictum But.ſequi-
tur hic d.Ant.ꝙ mihi placet per ea q̃ dixi in c.
j.ſ.e.nam ſuper oī emergenti ante lit.ͻteſt.ꝑt
exigi ſpeciale iuřm calumniæ,cum adhuc nō
ſit præſtitum generale iuřm ͻcernens totam
cām, nec cogitur pars illud generale præſta-
re,cum adhuc non ſit lis ͻte.ſecus dic ſi gene
rale eſſet ꝑſtitum,quia tunc non eſſet de no-
uo aliud præſtandum, cum illud ͻcernat to-
tam cām,vt dixi in c.j.iuřm tñ malitiæ poſſet
exigi vbicunq; viſum fuerit iudici: vt in c.2.
e.ti.li.6.& per hoc remanet declaratum prin-
18 cipium huius gl.¶†Secundò dicit gl.iſta,ꝙ ſi
quis interrogatus an poſſideat, negat, cum ī
veritate poſſideat,ſi actor probauerit ipſum
c poſſidere,res eſt auferenda ᶜilli & danda acto
ri.vt l.ſi.ff.de rei vendi.Aduerte tu Canoniſta
ne decipiaris. non.n.intelligas ꝙ proprietas
ipſius rei detur actori ſed tātum in eum trāſ-
fertur poſſeſſio & reus efficitur petitor, vñ
non additur amplius niſi ſuper proprietate,
vt leg.& no.in d.l.pe.pro hoc in aut.de trien.
& ſemiſ.§.illud.& ī aut.item poſſeſſor.C.qui.
d pot.in pig.ha.Item ᵈad hoc vt trāsferatur poſ
ſeſſio in actorem requiruntur multa, vt not.
in d.l.j.& ꝙ ͻuincatur reus de mendacio.nō.
n.ſufficit ꝙ poſſideat ſi ignorabat ſe poſſide-
re,puta,acquiſiuerat poſſeſſionem per ſeruū
vel alium.in pœnam.n.mendacij fit illa trāſla
tio quæ ceſſante mendacio.Item requiritur,
ꝙ actor probauerit reum poſſidere, & ſic ꝙ
aſſumpſerit in ſe onus probandi,ſecus ſi ante
quam probauerit ͻſteť reum poſſidere. arg.
in l.eum qui.ff.de iurei.facit quod no.in l.cri
minali.C.de iu.om.iu.& in c.cum ſuper.de of.
del.Item requiritur ꝙ agatur petitorio,& ſic
circa rem petitam fuit ͻmiſſum delictum,ſe-
cus ſi agebatur perſonali actione, quia tunc
ałr proceditur, vt no.in d.l.j.Nunquid aūt de
bet reus admitti volens incontinenti proba-
re rem eſſe ſuam ad effectū impediēdi trāſla-
tionem poſſeſſionis, ſicut ſeruatur ī aliis poſ
ſeſſoriis adipiſcendæ in l.3.§.ibidem.ff.ad ex-
* hi.& no.in d.ca.j.& c.literas.de reſti.ſpo.*cōiter*
tenetur in d.l.ꝙ non.quia hoc in pœnam mē
dacij,& ſic non puniretur mendacium, ꝙ ēt
tenet gl.in aut.præal.item poſſeſſor.adde hic
quod dixi in c.qm̃.§.quod ſi ſuper.vt lit.non
19 conteſta.¶†Tertiò dicit hæc gl.ꝙ pars non
tenetur reſpondere ad interrogationem ad-
e uerſarij.ᵉ dic.quod hodie iſtæ interrogatio-
f nes ᶠ fiunt tantum offō iudicis ᵍ ſed olim iure
g actionis, vt l.j.& quod ibi not.ff.de interro.actio.iō pars debet im-
plorare iudicis officium, vt faciat aduerſarium rñdere, & ſentit hic
Io.An.quod debēt fieri interrogationes prius oblato libello.refert
alios tenere contrarium.& remittit ad Spe.de interro.actio.§.j.verſ.
ſed nūquid prius vbi Spe.eligit primum, ſed ibi Io.An. concordan-
do dicit vt primo porrigatur libellus iudici & poſt porrectionē iu-
dici factam fiat interogatio prius examinata petitione per iudicē
an opus ſit interrogatione, niſi forte aliter neſciat formare libellū
& actionem eligere, niſi prius certificetur per rñſionem rei Bar.in
d.l.j.tenet quod etiam ante porrectionem libelli poſſit fieri,& pra-
ctica eſt, vt actor dicat velle talem conuenire ſuper tali hæreditate,
h vñ imploro officium veſtrū vt interrogeris eum an poſſideat ʰ &
ex qua parte,& de ſimilib.& hæc practica videtur tutior, & melior,
ne grauetur actor immutando libellum, & circuitus ſunt euitandi.
in cle.auditor.de reſcr.& tenet hic do.Ant.conclude ergò,ꝙ poteſt
interrogatio ad præparationem iudicij fieri ante omnē porrectio-
nem libelli, vt ſic inſtruatur ſuper modo cōficiendi libellum.vt in l.
qui petitorio.ff.de rei vendi.iuncta gl.in verbo vtitur.& iudex pro-
uidere debet ne quid inaniter & fruſtratoriè agatur,vt in c.cām.de
iudi.& poteſt etiam fieri poſt, antequam reſpondeatur, & tunc ſm
reſponſionem ꝑt libellum corrigere ſi opus eſt correctione.ꝑt etiā
fieri poſt lit.ͻteſt.ſi per obliuionem prius fuit omiſſa,vt ſ.dixi.& pro
hoc eſt iſte tex.qui in ſuo ordine innuit ꝙ prius fuit facta reſponſio
ad libellum: & poſtea factæ fuerunt interrogationes & reſponſio-
nes.nam melius eſſet tunc admittere quam procedere ad vlteriora
inaniter fortè,& fruſtratoriè.ſi rectè non eſt actum: ͻſilium tñ eſt ꝙ

miſſionis indultū cō
fitentib.à ſtatuto.de
quo vide p Ang.in l.
fi.ff.de rei vend.& vi-
de Bal.ī l.error.C.de
iur.& fac.igno.q̃ oīa
ſunt menti tenēda.
Sebaſt Sapia.
d ¶Item Hāc doctri
nā dicit eſſe mirabi-
lē Iaſ.in §.oīum:verſ.
vnum ēt in hac mā.
inſt.de ac.& ibi mul-
ta ad hoc, ꝙ pp men
daciū quis priuať iu-
re ſuo.de quo ēt po-
nit aliqua in §.item ſi
quis in fraudem.e.ti.
e ¶Aduerſarij.Adde
Ro.ͻſ.384.vbi decla
rat hanc materiam.
Sebaſt.Sap.
f ¶Iſię interrogatio
nes.Ad hoc facit ꝙ
ſimpłr.no.Bal.in l.2.
q.2.ff.de iureiur. ꝙ ſi
pars. petit actorē iu-
rare de calumnia, &
ipſe recuſat,non red
ditur iudicium nul-
lū:qa tale iuřm dela-
tum à parte ꝑt recu-
ſare, dēt.n.deferri à
iudice. de quo vide
Fran.Cur.in trac.de
iur.cal. quem ponit
in l.2.C.de iu.calum.
Zacharias.
g ¶Officio iudicis.
Fiūt ergò hodie iſtæ
interrogationes offi
cio iudicis,q̃ olim iu
re actionis fiebāt, vt
p Bart.poſt gl.in l.j.ff.
de inter.ac. Lanfr.in
cle.ſæpe verſi.prima
cōcluſio in cauſis or
dinariis.& ibi Cel. in
apo.in ver. ex ꝓprio
officio.de verbo. ſig.
h ¶ An poſſideat.
Adde ꝙ voluit Ro.
conſ.269.

Universidad de Deusto Biblioteca

Sebast. Sap.

a ¶Rndere positioni. An nõ rñdens positionib. habeat̃ pro ɔfesso, vide Bal. in l. j. ver. q̃rit Io. Mo. C. de de. pæ. iud. q̃ ma. iu. & in l. transigere. C. de trãs. & in c. vasallus. si de feu. fue. contro. inter do. & agna. & in l. j. C. de confes.

b ¶Iussus vt resp. Ad de Ang. ɔs. 185. li. 2.

c ¶Duo vel tria. Ad de quæ requirantur Ang. consi. 186.

Zacharias.

d ¶Pro ɔfesso. Adde ꝙ per solam non rñsionem hr̃ pro ɔfesso sed requirit̃ sñia, vt not. Fel. in c. cũ nõ ab hoĩe. in fi. versi. vtrũ ãt data. s̃. de iudi. & Lanf. in c. qm̃ ɔ. §. rñsiones. versi. est tñ aduertendũ & ibi in apostil. Bñdi. Vadi. in vers. sñia. ĩ de proba.

Ant. Fran.

¶Circa hoc an nolẽs rñdere habeatur pro ɔfesso, dicas, ꝙ ñ nisi sup liquidis fm iura in c. veniẽs. ĩ gl. versi. ɔtumaciam de accu. & no. Bald. in l. gñaliter. in §. his de pñtib. in ver. fi. C. de reb. cred. qđ tñ intellige verũ, nisi iussus p iudicem rñdere ñ rñdeat. quia tũc haberetur pro cõfesso ẽt si nõ sequatur aliqua sñia fm d. Car. in cle. 2. 6 fi. ĩ pr. de app.

e Seb. Sa. ¶Pro ɔfesso. Q ũo hoc pcedat vide Bal. ĩ l. vnic. ver. s; nũqd ɔtumax. C. de ɔfes. & Fel. oĩo. in c. Rodul. ver. s; declaratoria sñia. s̃. đ resc.

20 ante fiant. vt patet ex pdictis. ¶†Sed illæ interrogationes q̃ fiunt per modum, positionẽ concernentes decisionem negotij pñt fieri post lit. ɔtes. vsq; ad conclõnem in cã. cum n. fiant vt pars releuetur à superfluis probationib. & sic succedit in locum probationum, vt no. in c. j. & 2. de ɔfes. li. 6. dẽnt fieri intra illud tps intra ꝙ debet fieri probatio. nam & post ɔclusionem non dẽt admitti aliquid, nec in facto nec in iure, vt no. in c. cum dilectus. de fi. instr. & c. pastoralis. de cã pos. & propr. & istæ ẽt interrogationes admittuntur ex offõ iud. & ex quadam æquitate & potius introductæ fuerunt ex quadam ɔsuetudine q̃ ex iure scripto vt tex. innuit in cle. sępe. de ver. si. & no. in l. 2. C. de iu. ca. vnde iudex recipit positiones, cãcellat superfluas, & in pertinẽtes. & postea sup aliis facit iurare testes, & partes, vt in c. 2. de test. li. 6. & in pal. c. j. & 2. vide tamen quod
21 no. in d. c. j. de ɔfes. li. 6. ¶†In gl. j. post prin. q̃ dicit, ꝙ mod' positionis habuit ortum nedũ ex longa obseruantia, sed ẽt ex lege antiqua. ff. de le. 3. l. Offidius. ver. ex diuerso. & vide bo. tex. in pal. c. j. de ɔfes. li. 6. Et intellige ꝙ fiant vsque ad ɔclusionem in cã, nisi obstet publicatio attestationum, vel renuntiatio facta in cã, vnde limita fm not. in c. fraternitatis. de testi. ꝙ pñt etiam fieri ante lit. ɔtest. quia vbicunq; pt fieri probatio, pt fieri positio quæ venit ad reuelationem probationis, quicquid. n. est pbabile est ponibile, vt no. in c. j. de ɔfes. li. 6. in gl. mag. ver. scire debes quod positiones, &c.
22 ¶†Quarto dicit glo ꝙ licet pars non teneatur rñdere ad interrogationem partis, tñ si respondet valet rñsio, & sibi præiudicat. idẽ no. d. de Ro. in pal. deci. 30. aliàs 34. vbi plus dñt, ꝙ etiam si interrogatio ɔcernẽs decisionem negotij non fiat per modum positionis, sed simplicis interrogationis, licet pars non teneatur rñdere, tñ si respondeat, præiudicat sibi. al. istam gl. & not. bene hoc dictũ d. de Ro. qui dñt, ꝙ interrogationes non ɔcernentes pparationem iudicij, sed decisionem negotij principalis debent fieri per modũ positionis vt sic ponens ɔfiteatur, ꝙ ponit vt in iudiciis seruetur æqualitas, aliàs non tenetur aduersa-
23 rius rñdere: & si rñdet sibi imputetur. ¶†Vlt. dixit hic gl. ꝙ rñdens debet certum respõdere: & clarè, vt l. de ætate. §. nihil. ff. de inter. act. vbi paria sunt negare, & tacere, vel obscurare, & obscurè rñdere. & dicit hic Io. An. ꝙ fiet interpretatio ɔ istum obscurè rñdentem. & hoc satis innuit tex. in d. §. nihil. & facit c. cum dilecti. & ꝙ ibi no. de acc. Et ista inducũtur ad q. notabilem, & quotidianã. an nolens resp.
a positioni[a] habeatur pro confesso. glo. in c. fi. de confes. libr. 6. dicit ꝙ non, per istum text. nisi interrogatus & per
b iudicem iussus vt respondeat,[b] vnde nõ sufficit citatio nec iussus nũcij. But. in palle. l. j. de interro. act. & l. 2. §. ꝙ obseruari. tenet idem nisi transmittantur positiones, vel id super quo interrogatur, aliàs cum esset ignorans non posset haberi pro respondente. quia nec ibi caderet vera ɔfessio. ff. de iu. om. iu. l. si per errorem. & de hoc per eum in l. de ætate. §. qui tacuit. de interro. ac. Spe. in ti. de pos. §. nouo. versi. verum tñ. prope fi. dicit ꝙ si fuit citatus per nunciũ vt veniat ad rñdẽdum cum ɔminatione, ꝙ si non veniret habeatur pro rñdente, & cõfitente, & si non venerit vel dixit se non velle rñdere vel ɔparere ꝙ poterit pronuntiari per iudicem eum haberi pro ɔfesso. d. Ant. dicit ɔiungendo dicta But. & Spe. vt iussus iudicis ĩ pñsentem factus faciat illum haberi pro ɔfesso. Idem si fiat in absentem si sibi fuit iniunctũ vt respondeat, vel vt veniat ad respondẽdum cum ɔminatione, ꝙ si non veniat habeatur pro confesso. & ex hoc sentit Ant. ꝙ quodlibet ipsorum dictorum habeat locum de per se vt sufficiat ꝙ absenti missis positionib. iniungatur, vt respõdeat, vel vt præcipiatur vt veniat ad respondendum cum ɔminatione ante dicta. & aliter non respõdeat ad c. 2. præal. sed reperio Bar. in hac q. sic dixisse e. tit. l. 2. § ꝙ si actor ꝙ de hoc fuit magna contentio olim, vt ibi not. per Cy. & glo. Sed hodie de hoc facta est decre. in præalle. c. 2. quæ dicit. ꝙ duo, vel
c tria[c] sunt necessaria vt quis pro confesso habeatur. primò ꝙ post li. conte. & fortè. h. d quia ibi text. facit mentionem de iurõ cal. quod solet præstari post lit. ɔtest. vt no. in gl. Secundò ꝙ sit iussus à iudice & sic ꝙ fiat in præsentem. Tertiò, ꝙ absq; rationabili cã recuset. tũc
d enim concurrentib. istis debet haberi pro confesso.[d] & sic per ista apertè sentit Bar. ꝙ de hoc hodie sit casus rotundus in d. c. 2. Quid ergò dicendum? certè qñ secutus sum illa contraria & inducebam ca. si quis suadente. 17. q. 4. iuncto c. mulieres. de sent. exc. vbi probatur etiam ꝙ ad poenam incurrẽdam is facit, seu facere videtur cuius nomine fit: fortius ergò in isto casu iudex debet videri præcipere, & interrogare si eius nomine nuncius præcipit seu interrogat. & faciũt not. per Bar. in l. hæc verba. ff. de adul. & in l. aut qui aliter. ff. qđ vi aut clam. in illa q. an mandans habeatur pro faciente: sed nunc diligentius hac materia considerata sequor opi. gl. nostræ in d. ca. 2. vt non sufficiat iussus nũcij qualitercunq; fiat primo moueor: quia cum ille tex. sit odiosus debet restringi & in propriis terminis intelligi, vt in ca. statutum. de ele. li. 6. & l. si verò. §. de viro. ff. sol. mar. & in regula odia. de reg. iur. li. 6. cum ergò ille text. requirit ista duo coniunctim vt sit interrogatus, & iussus per iudicem, ergò non sufficit iussus nũcij, & ratio diuersitatis potest esse, quia minus peccat & contemnit qui non vult respondere, vel venire ad iussum nuntij: quam qui per
24 tinaciter resistit respondere ad iussum iudicis præsentis. ¶†Plus enim afficit citatio, & admonitio iudicis in pñsentem q̃ nuncij in absentem, vt probatur ex no. in l. 2. C. quo. & qñ iu. & in c. ɔsuluit. de of. del. in gl. nam sola monitio iudicis habet vim peremptorij. non sic monitio & citatio nuncij, licet fiat de præcepto iudicis. idem tenet Bar. in d. l. 2. C. quo. & qñ iu. per rõnem præal. ad idem tex. cum gl. no. in c. venerabilib. §. secus. de sent. exc. li. 6. si minus peccat, ergò nõ ita grauiter puniendus. 24. q. j. non afferamus. & in c. q̃ siuit. de his quæ fi. à maio. par. ca. & in c. j. de delic. pue. & in l. respiciendum. & in l. aut facta. ff. de poe. Item interrogatio non debet fieri extra iudicia, sed in iure apud ipsum iudicem, vt no. in l. j. & ibi gl. ff. de interr. act. & l. voluit. ff. e. ti. vnde non video ꝙ possit saluari dictum Ant. vt sufficiat interrogatio extra iudicium positionib. missis. Idem etiã vr̃ velle text. in l. de ætate. §. qui tacuit. e. tit. ibi: apud prætorem interrogatus &c. & per illum text. & alia iura s̃ alleg. dic ꝙ ẽt in istis interrogationib. quæ fiunt ad pparationem iudicij, & interrogatiuè non debet hr̃i p ɔfesso nolens rñdere nisi fiat interrogatio per ipsum iudicem in iudicio, & absq; rõnabili cã recuset respondere. Si tñ esset absens, & citatus non vult ɔparere ad rñdendum, debet ɔ eum tanquam ɔ cõ-
25 tumacem procedi. ar. in c. tuæ. vt lit. non ɔte. ¶†Dictum tñ Bar. inq̃tum requirit tertium, vt fiant positiones post lite. non puto verum. nam hoc non est de substantia: sed tex. facit ibi mentionem de iurõ cal. quia solent fieri positiones post tale iurm. & hoc sentit ibi gl. in verb. post iurm. remittendo se ad gl. c. j. eo. ti. vbi dicit, ꝙ positiones pñt fieri ẽt ante lit. ɔte. puta super exceptionib. dilatoriis: nã ex hoc dicto Bar. sequeretur ꝙ dispositio illius ca. 2. vt habeatur pro ɔfesso, non haberet locum in positionib. q̃ fierent ante lit. ɔtest. quod non est dđm, cum eadem ratio sit in vtroq; casu. Ad rõnem quam s̃. faciebam de c. si quis suadente. iuncto c. mulieres. de sen. exc. resp. ꝙ pcedit in eo q mandat delictum fieri, qui peccat tantum, sicut & ille qui facit, imò & plus tanq̃ auctoritatem præstans vt in c. qui cõsentit peccantib. xj. q. 3. & no. in c. j. de of. del. in gl. ideò punitur sicut faciens, sed recusans resp. vel venire ad iussum nuncij, non ita ɔtemnit sicut & ille qui est in iudicis præsentia ergò min' puniendus, vt no. gl. in c. cum quidam. de iurei. & 40. di. homo. Christianus. Item qñ est in iudicio in præsentia iudicis fingitur ibi confiteri: vnde sicut valeret vera confessio, ita ficta: sed qñ est extra iudicium non pt fingi, vt habeatur pro ɔfesso cum non valeret vera confessio extraiudicium, & præsentiam partis. & maximè cum ibi extraiudicium nõ teneatur resp. non pt ibi fingi confessio. ar. eorum. q̃ no. in l. 3. ff. pro so. & hæc no. quia aliàs non sic discussa inuenies. & postmodum reperi idem sentire Bal. in l. j. C. quomodo & quando iu. vbi apertè dicit, quod absens contumaciter nõ habeatur pro confesso, quia maior est contumacia præsentis quam absentis. & sic videtur intelligere illud c. 2. de confes. lib. 6. & l. 2. C. quo & qñ iu. Item scias ꝙ pdicta nõ habent locum in positionib. criminosis. ꝙ not. Io. An. & Arc. in c. ferrum. & c. ex poenitentib. 50. di. nolens rñdere non debet hr̃i pro ɔfesso, vt no. Bal. in l. j. sed tu dic idem in illis in qb. tenetur rñdere, quia c. si post pstitam. pall. loquitur indistinctè. Super quib. aũt sit rñdendum, vide per Bar. & Bal. in l. 2. C. e. dicam plenè in c. 2. de ɔfes.
26 & hoc not. ¶†Item aduerte inq̃tum dicit tex. in d. ca. 2. ꝙ debet pro ɔfesso haberi in illis requisitis non intelligas ꝙ iudex incontinenti possit super principali seu super eo super quo factæ fuerunt positiones pronũtiare, ac si interuenisset vera ɔfessio, sed est necesse ꝙ iudex pronunciet eum hr̃i pro ɔfesso: vel pronuntiet eum ɔtumacẽ in rñdendo se nolle rñdere sine rationabili cã. debet. n. iudex prius
e patefacere delictum suum antequã habeatur pro ɔfesso,[e] vt est tex. no. in l. eius qui delatorem. in pr. ff. de iure fis. & hoc idem tenet Bar. in §. ꝙ si actor. pal. facit tex. in c. cum ɔtumacia. de hæ. li. 6. & cum ista confessio causetur ex delicto istius cõtumacis si ipse decederet antequam pronuntiaret sup delicto, hæc poena non trãsiret ad hr̃des, vt probatur in d. l. eius qui q requiritur sñia, vt no. Bar. in d. l. 2. §. ꝙ si actor

a ¶Præcise. Adde ꝙ Pau. de Ca. ɔs. 214. in primo impssis dicit, ꝙ hoc est ɔ' casum l. j. §. qđ ergò. ff. de vẽ. inspi. & ꝙ miratur ꝙ Bar. sequatur glo. in auth. qui semel.

Ant. Fran.

¶Ad hoc an pñsens ĩ iudicio possit pcise ɔpelli rñder̃ libello, & lit. ɔtestari, dicas ꝙ teneretur rñdere ad mandatũ iudicis, s; pt petere terminum ad deliberatè rñdendũ, & pt ẽt recedere sine iudicis licentia, nisi alr̃ p iudicẽ moneat̃, pro quo vide Bal. in add. Spe. in ti. de reo. ver. citatus psumitur. & ĩ ti. de lib. ɔce. §. 13. ver. itẽ dñt. & hr̃ per Bal. in ti. de pa. iu. fir. §. ad hoc. & in c. j. in tit. de milite vasal. q ɔtumax est ĩ vsi. feu. existimo tñ ꝙ recti' sit dcm̃ qđ patiat̃ missionẽ in possessionem si nõ velit rñdere, q̃ ꝙ pcise cõpellatur, cũ rl̃r ad factũ qs pcise nõ pt cõpelli, vt in l. stipulationes nõ diuidunt. in ver. celsus. ff. đ ver ob. & pp ɔtumaciam rei in non rñdendo fit missio ĩ possessionem ex primo decr. & alia ẽt sunt remedia pdita, de quib. in c. quoniam frequẽter. vt lit. non cõtest.

si actor secus dic vbi poena esset inflicta ipso iure: tunc ẽt ante declarationẽ transit ad hr̃des, & veritate inspecta afficit hr̃des, ex quo fuit statim poena ɔmissa, licet requirat̃ sola declarõ. hoc pbo p c. 2. đ psc. li. 6. iũcto c. cũ ɔtumacia. đ hæ. li. 6. & hæc no. vr̃ dic ad dcm̃ Bar. vt dicã. ĩ. c. px. sup gl. fi. vbi oĩnò vide. & dic vt
27 ibi dicã. ¶†Et hæc adduci pñt ad aliã q̃õem valde notabilem, nũquid ɔtumax ad rñdẽdũ libello possit haberi pro confitenti sicut hr̃ pro ɔfitente in positionibus, vt s̃. dixi. domi. Ant. hr̃ se expedit dicẽdo ꝙ forte posset haberi pro ɔfesso si iuberetur vt rñderet, vel si libellus destinaretur cum pcepto rñdendi: & cõminatione, ꝙ si non rñdeat habeatur p cõfesso: & fm eũ esset hæc practica valde vtilis. quia sp posset procedi in absentem ad sñiam diffinitiuã absq; vera ɔtestatione, & hæc ɔtestatio esset ex ficta cõfessione sicut fit ex vera. de hoc refert se dixisse in c. j de li. cõtest. & sic transit. Sed aduerte, quia in illo c. j. de lit. ɔt. retulit Ia. de Rauen. & quosdam alios tenere cõtrariũ, qa in ɔtestatione requiritur verborũ expressio, vt C. de iu. l. rẽ non nouam. & vbi opus ẽ expressione verborũ, sufficit alius act'. ff. de verb. ob. l. j. & dixit ẽt hoc tenuisse Iac. de Are. in l. j. ff. de ven. inspi. & cũ istorum opi. ibi transiuit, licet hic tenuerit oppositum: & tñ opi. hic posita per eum nõ placet mihi. primo adduco c. j. de li. ɔte. & c. 2. e. ti. vbi sæpe fuit iussus reus ẽt pñs, vt rñderet libello, & nunquã voluit rñdere: non tñ per hoc potuit pcedi ad vlteriora ac si lis fuisset fictè ɔte. imò irritatur ibi processus tanq̃ lit. non ɔte. factus. Itẽ exceptio firmat rl̃am in ɔrium in c. dñs. 32. q. 7. sed Papa ponit rl̃am in c. qm̃ frequenter. vt lit. non ɔt. & ponit casus exceptos & modum procedendi ɔ ɔtumacem, ergò hoc remediũ Ant. non ɔpetit: nã facilius potuisset ponere hoc remediũ procedendi & pcipiendi cum ɔminatione ɔ ɔtumacem, q̃ facere ibi longũ tractatum sicut facit. ar. in c. ad audientiam. de deci. Item faciunt no. in l. vna. C. de li. ɔte. & c. vno. e. tit. sicut. n. mãle bellum non pt consistere ex pte vnius altero fugiẽte, ita nec hoc ciuile bellum, quod inductũ est ad instar illius. hoc ẽt sentit Bar. in l. j. C. de lit. ɔte. vbi dicit, ꝙ si reus non vult ɔtestari litẽ iudex procedat ad missionem ex primo decr. all. gl. in aut. qui semel. C. quõ & qñ iu. q̃ sing. dicit. ꝙ pars etiam pñs non cogi ad ɔtestandam litẽ præ
a cise,[a] sed pp contumaciam debet iudex facere missionem. pt etiam pro sua contumacia punire, vt l. j. ff. si quis ius di. non obt. & idem voluit Bar. in d. l. si finita. §. Iulianus. in ver. sed pone. ff. de dam. infe. & clarius in aut. qui semel. pall. dicit tñ ex quo pars præsens noluit iudici obtemperare, pt iudex absq; alia citatione reum nolentẽ litem contestari mulctare, seu missionẽ ex primo decr. facere, quod dicit esse
28 notandum. & hoc sentit apertè gl. in d. auth. qui semel. ¶†Pro hoc facit, ꝙ contumacia est notoria, & iussus iudicis habet vim trinę citationis: vt l. 2. C. qũo & qñ iu. & no. gl. in c. consuluit. de offi. dele. & vr̃ hanc partem sentire Bald. in l. 1. C. qũo & qñ iud. & idem reperio tenere Io. An. Post Mar. Sill. in regula exceptionem. de re. iu. lib. 6. in mere. & vltra prædicta adduco vnam rõnem nãlem & iudicio meo ɔcludentem & ponentẽ diuersitatem inter libellum & positiones, in ɔtest. lit. partes quasi ɔhunt, vt in l. 3. §. idem scribit. ff. de pec. & no. in l. vna. C. de lit. ɔte. & d. c. j. e. ti. vnde dr̃ ɔtestatio quasi simul attestatio, sed ɔctus non pt ɔsistere ex vna parte. quia deficit cõsensus alterius, vt l. ab eo. ff. de ver. sig. & l. in omnib. & l. consensu. de act. & obl. & de procu. c. si. li. 6. & qđ ibi no. & 29. q. j. §. his ita. ꝙ procedit etiã in mã fauorabili, & vbi intercessit ẽt consensus vnius & dolus alterius, vt in c. tua. de spon. & de cond. app. c. fi. ergò lit. cõte. non pt iudici altero nolente rñdere cum non habeatur nisi ɔsensus vnius tñ, nec pt haberi pro conte. in poenam: quia licet iudex posset poenam infligere cõtumaci, nunquã tñ suppleret consensum qui exigitur ad cõtractum, & hoc est ꝙ fortè voluit gl. in d. aut. qui semel. vnde dicit ꝙ ẽt præsens non pt præcise cogi ad contestandum litem aliud est in positionib. & interrogationib. quia in eis, non requiritur ɔctus vel quasi, sed sufficit factum confitentis, vnde in poenam fingi pt interuenisse. & sic loquitur tex. in d. l. de ætate. §. qui tacuit. cum si. ¶Et per hoc habes expeditam hanc mãm satis vtilem. ¶Ex prædictis nunc, & suppletis gl. vt nihil vtilitatis desit op. ɔ tex. nam iste Archieps erat actor vt colligitur ex litera & rei erãt laici: ergò debebat eos cõuenire in foro suo, vt in c. cum sit generale. & c. si clericus. đ fo. cõp. Sol. dicit Io. An. post Bar. ꝙ imperium vacabat, & sic potuit fieri cõuentio coram Papa: in c. licet. de fo. cõp. vel isti fauentini erant violenti, & sic ratione violentię valuit conuentio: vt in c. cum sit pręal. vel noluerunt excipere. hodie verò tota romandiola spectat ad ecclesiam, sicut recognouit Rodulphus rex Romanorum. & hoc vltimum vide in Spe. de resc. præsen. §. ratione causæ. ver. item quod est obtẽtum ab imperatore. vbi disputat, an valeat donatio facta ab imperatore ante coronationem. cum Rodulphus etiam donauerat ante coronationem. & not. quod Spec. etiam ibi facit mentionem de
29 Bononia dicens eam fuisse collatam ecclesiæ. ¶†Ex hac vlt. so. no. quod isti de terris spectantib. ad ecclesiam Romanam possunt immediatè conueniri coram Papa & trahi ad curiam. facit c. si duobus. de app. item hic potes dicere, ꝙ ex alio capite poterant isti conueniri coram Papa nec potuissent declinare forum, laici possunt conueniri coram Papa per clericos, nec possunt forum ibi declinare, scilicet ex speciali consuetudine ecclesiæ Romanæ q̃ habet vt laici possint ibi conueniri cum clerici ɔ eos agunt, vt plenè dixi post glo. in c. præalleg. si clericus. & per glo. in c. ex transmissa. eodem titu.

CAP. VII.

1 *Episcopus iurat de calumnia si per seipsum litigat propositis. sed non tactis Euangeliis. 3. sed si per alium iurat per illum.*
2 *Actor si non iurat de calumnia cadit ab actione proposita, reus verò si non iurat habetur pro confesso. intellige, vt ĩ. 5. & nu. 14. & 15. sed ipso iure an per sententiam, vide. ĩ. 11.*
3 *Iuramentum vbicunque exigit tacturam Euangeliorum, non sufficit tangere aliam scripturam. 9.*
4 *Iuramentum de consuetudine præstatur super quacunque scriptura.*
5 *Episcopus potest in causa pecuniaria per se litigare, & idem aliæ personæ illustres, licet de honestate non.*
6 *Iuramentum calumniæ quibus casibus remittitur.*
7 *Episcopi & alij religiosi an teneantur iurare tactis scripturis: an supra pectus eorũ.*
8 *Priuilegium non solet concedi lite pendente super illa causa.*
9 *Priuilegium quod est clausum in corpore iuris. comprehendit casus similes, non per viam extensiuam, sed ex tacita voluntate concedentis, alia verò priuilegia secus.*
10 *Iuramentum calumniæ præstatur à syndico absque alio mandato, secus à procuratore.*
11 *Verba futuri temporis non inducunt pœnam ipso iure, sed per sententiam.*
12 *Notoriè contumax potest mulctari absque alia citacione.*
13 *Confessus an vlterius condemnetur.*
16 *Exceptiones inhabilitantes personam ad agendum possunt opponi etiam post rem iudicatam.*
17 *Contumax in non comparendo vel in non veniendo, quia aliàs habetur pro confesso, an appellet.*
18 *Appellatio contra pœnam à lege statutam non valet.*
Appellatio friuola non admittitur.
Appellatio ab interlocutoria non valet, licet causa subsit si non allegatur expressè.
19 *Iuramentum calumnię si fuerit ab aliqua partium recusatum postea poterit præstari vsque ad sententiam.*
Pœna iuris potest purgari vsque ad sententiam.
20 *Iuramentum calumniæ si non præstatur ab aliqua partium non habet locum istud c.*
Iuramentum calumniæ non potest expressè remitti.
Sententia lata in causa in qua est expresse remissum iura. cal. est nulla.
21 *Iuramentum calumniæ si non præstatur à tutore, vel curatore. non nocet pupillo, vel adulto.*
Iuramentum calumniæ si nõ præstatur à prælato, vel syndico an præiudicet ecclesiæ.
Confessio prælati an noceat ecclesiæ.
Delictum prælati an noceat ecclesiæ.
22 *Tutor qui mouit litem calumniosam, & iniustam non præiudicat pup.*
23 *Iudex qui non condemnauit partem recusantem iurare de calumnia an teneatur alteri parti.*
Recusans iurare de calumnia si non est condemnatus, & iterum incipiat agere, an poterit repelli.
24 *Eligentes contra formam eis datam priuantur potestate iterum eligendi.*
25 *Exceptio facultatis potest opponi per sententiam, si aliàs non opposuit & non succubuit.*
26 *Procurator vel alius administrator an debeat iurare de veritate dicenda, vide remissiue.*

1 Cum in causa. ¶†Eps per alium agẽs cãm propriam per illum iurat de calumnia: si p seipsum agit, ipse iurat propositis, sed non tactis Euangeliis, ita summat Io. And. sed mihi non placet inq̃tum restringit text. ad cãm propriam, cũ in text. nihil dicatur, imò potius innuitur ɔtrium ibi per syndicum vel actorem &c. q̃ verba indicant cãm esse ecclesiæ, cum in cã propria non ɔstituatur pprie syndicus vel actor sed pcurator, vt l. j. ff. de pe. no. 2. q. 7. si quis erga. summa ergò sic: Eps iurat de calumnia si per se ipsum eligit litigare propositis, non tñ tactis Euangeliis, si verò per syndicum vel actorem litigat per illum poterit iurare, hoc primo.
2 ¶†Actor refutans sine cã hoc iurm præstare debet cadere ab insti-

Universidad de Deusto Biblioteca

tuta actione,reus verò dẽt haberi pro ɔfesso. & duæ sunt partes.scda ibi,pœna.¶Casus literalis.Inter epm̃ Beluacẽ.& quẽdam R.nomine q̃dam cã pecuniaria vertebatur, q̃siuit eps vtrum in cã illa deberet ipse de calumnia iurare,rñdetur,q si per syndicum vel actorem elegerit litigare per ipsum, pstandum erit iurm̃. si verò per se ipsum litigare voluerit, ipse idẽ eps præstare debet hmõi iurm̃ propositis añ ipsum Euangeliis,sed non tactis sicut ĩ ferendo testimonio fieri ɔsueuit.In fi.dicit q pęna illius qui hoc iurm̃ præstare nõ vult, est vt actor cadat ab instituta actione, reus verò pro ɔfesso habeatur.B.

3 ¶†No.j q iurm̃ calumnię præstandum est rł'r tactis Euangeliis.hic.n.ponit spãle in epo a circa tacturam tm̃. b alij ergò tangunt Euangelia, & super his iurant,& idẽ vr̃ de aliis iur̃is à iure requisitis.3.q.9.c.hortamur.& vide gl.fi.in cle.j.de hæ §.porro.q̃ glo. inter cætera dicit,q vbi ius exigit tacturã Euãgeliorum non sufficit tangere aliã scripturã. sed dices nonne est istud ẽt iurm̃ cum tãgitur alia scriptura?rñdeo q sic.sed non ligat trãsgredientem ad tm̃ pctm̃, quia periurum tãtò magis est pęnale,quãtò sacrius est illud super quo pstitum fuit iurm̃.22.q.j.mouet.not.Inn. in c.& si Christus.de iureiu.hodie tñ de ɔsuetudine præstatur super qualibet scriptura, vide tñ glo.in d.cle.j.de hæ.

4 ¶†No.2.epm posse in cã pecuniaria litigare per se.ɔ̃rium tñ videtur tex.5.q.4.quia&c.C.de proc.l.pe.cum aut. c sua.vbi patet q illustris persona c non pt per se ipsam litigare.Host.dicit q in seculari foro non habet locum istud ca.sed dẽt eps per aliũ litigare,sed in foro ecclesiastico sic.Alij dñt q illud c.q3.& 9.q.3.c.cũ simus. sunt hodie correcta,Phil.dicit q verbum debet, ibi positum non importat necessitatem, sed ponitur pro pt al.simile 26.di.c.fi.77.di.c.quicunq;.ff.de iu. l.& post.Ego puto illud c.quia.& similia intelligenda de honestate n. n necessitate:vide simile quod est in gl.in c.vno.de syndi.vt sicut lex ciuilis non imponit necessitatem illustribus,& super illustrib.litigandi per procuratorem,ita ius can.voluit hoc inducere de honestate,pt ergò per se vt hic.

5 ¶†No.3.ibi,cum pstandum fuerit q recusans prestare hoc iurm̃ non inducit in pœnam indistinctè, sed tunc tm̃ qñ recusat cum de necessitate est præstãdum.& facit hæc litera pro his q̃ dixi in c.cæterum.s̃.e.vt appellatio nõ admittatur in hoc iur̃o.s.qñ de necessitate præstandum est,secus si ptenditur alia cã legitima.ar.hic.Quæ cã pt esse legitima non præstandi.Sol.olim erat cã legitima si cã erat spũalis.s̃.e.c.2.hodie secus, vt dixi ibi, vel si exigitur iurm̃ generale ante lit.ɔte.de quo dic vt dixi in c.j.s̃.e.Item fm̃ Ph. hoc iusiurandum remittitur parentib.& patrono.l.iusiurandum.§ qui iusiur.ff de iureiu. non.n.est verisimile eos calumniari aduersus suos liberos & libertos.hoc tñ non non placet Fran.quia hic non remittitur epo qui pa-
* ter est, sed primum dictum cõiter tenetur in l.2.in pr.& ibi per gl.in vers.mouisse.C.de iura cal.non enim hoc apparet reuocatum in parentib.& patrono.quare ergò stare prohibetur l.præcipimus.in fi.C.de app.& vide Gui.in Spe.e.ti.§.2.ver.& not.vbi idem vr̃ tenere Ioã. And.

6 ¶†Vltimo collige duos casus in quibus eps in iur̃o suo non tenetur tangere scripturam.sed iurat propositis Euangeliis, non ergò sufficit iurare per suam consecrationem, vel tangendo pectus suum,vt quidam seruãt, sed Euangelia debent esse in pñtia. ¶Sed circa hæc dubitatur,quid in aliis casib.vbi epi tenentur an tunc sufficiat iurare sine tactura Io. An.vr̃ remittere ad gl in c.vt circa.de ele.li.6. ver.corporali.in fi.qui finis fuit additio.& ibi vr̃ reuocare q dixerat in glo.antiqua concludens ibi in additione q priuilegiũ de quo hic non excedit istos duos casus,quia per iura antiqua tm̃ cauebatur de iur̃o testis.9.q.j.nec honore.& §.subsequenti.& in aut.de san.epis.§. nulli vero iudicum qui casus fuit postea prorogatus ad iurm̃ calumniæ vt hic ergò in alijs tenetur tangere.ad hoc j.qõ.7.quoties de iureiu.ego N.in fi.de pur.can.c.quoties.§.porrò in pr.& in fi.de sent.ex cõ.venerabili.Idem vr̃ velle hic Ant.& d.Car.sed Are.Io.Mo.& Gul. ɔ̃,in d.c.vt circa quod regulariter non tenentur epi tangere.& sentit gl.in d.c.nec honore. Concluderem ego sic, quod in casibus expssis & in omnibus arduis & vbi eps est infamatus ibi sp teneatur sacra tangere: ergò & c.ar. in iuribus s̃.all.per Io.An.in leuibus verò causis seu casibus nedum episcopi sed etiam presbyteri priuilegiati sunt vt non tangant sed debent interrogari per suam consecrationem Iste est casus sing.in c.si quis presbyter.2.q.5. quod sic restringitur licet loquatur generaliter:vt hoc ca.ponat aliquid speciale in epo:& vt alia iura non corrigantur.in casibus verò non leuib.sed similibus istis hic expressis dico epm priuilegiatum,vt nõ tangat.exceptio enim firmat regulam in contrarium in casibus non similibus exceptis:vt no.in l.j.C.de ɔdi.inde.& in l.j.ff.quod vi aut clam.& in c.cum dilecta.de confir.vtil.vel inutil.ad hoc expresse adduco istum text nam de iuramento calumniæ non erat prius cautum:& tamen declaratur hoc idem esse in iuramento calumniæ,quod in iuramento testis: & hoc non ex alio nisi in similitudine rationis, nec editur hoc ius de nouo nec priuilegium confertur de nouo: tamen quia Papa hic respondet ad consultationem:vt dicit gl.not.in c.consultationi.

7 de temp.ord.¶†Tum quia pendente lite non solet edi ius de nouo, nec priuilegium concedi quò ad illam causam, vt in auth.in medio litis.Sac.iuſ.non fic.quod leg.& not.in c.fi.vt lite pend.& per glo.in

8 c.licet canon.de ele.lib.6.¶†Nec obst.q priuilegium non debet extendi, de priu.c.sane.arg.hoc non procedit in priuilegio in corpore iuris clauso:quod est conformæ rationi, & dignitati indultum,nec videtur tunc extensum,sed vendicat sibi locum potius ex voluntate tacita concedentis.& optimè probatur in simili in c.j.s̃.e.vbi priuilegium concessum clericis Constantino.vr̃ pp identitatem & omnimodam rationis similitudinem concessum omnib.clericis.Item facit opti.d.c.si quis presbyter.vbi presbyteri indistinctè habent priuilegium in leuib.causis ne manus quib.conficitur corpus Christi videantur pollui quo ad opinionem vulgi.congruum est ergò, vt epi priuilegientur in causis aliquantulum maiorib.dici etiam pt,q istud non est propriè priuilegium sed ius disponens in fauorem publicũ: & sacrorum.j.di.c.ius publicum.q satis ẽt extendibile ex similitudine rationis cum nemini noceat, & indulgeat arg.in l.vniuersa.C.de preci.imp.offe.& de forma,& modo iurandi vide gl.in d.cle.j.de hæ.

9 q̃ est valde not.¶†Et an vbi ius requirit tacturam ad solemnitatẽ actus:sit iuri satisfactum si sine tactura fuit iuratum:vide gl.no.in d.c. vt circa.q̃ ɔcludit q non.licet.n.sit iurm̃ etiam sine tactura, vt in c.& si Xps.de iurei.tñ tactura terret iurantem, & obligat transgredientẽ

10 ad grauiorem culpã, vt s̃.dixi.¶†Venio ad glo.Et primò tacitè q̃rit nunqd ponatur hic aliquid spãle in epo qui iurat hic per syndicum seu p actorem.& dicit q non:sed hoc est rł'are,vt in iurib.pal.in ea.Ex hoc vr̃ gl.intelligere tex.in proprio syndico seu actore.cɔstituto in cã vniuersitatis q rł'r iurat in cã vniuersitatis sine alio mandato: vt plenè dixi in est.c.ptractandis.& c.seq.& p hoc vr̃ intelligere hoc ca. loqui in epo litigante in cã ecclesiæ,vt s̃.dixi.& opti.facit tex.iste pro opi.q̃ posuis̃.e.c.j.vt in effectu illud c.nihil tribuat hodie.vnde ẽt eps nõ releuatur nisi iuret p syndicũ, vel actorẽ.simplex ergò pcurator ad hoc nõ sufficeret nisi hẽant spãle mandatũ.de quo dic vt dixi ĩ c.

11 j.Gl.j.satis expedita p supradicta,& p ea q̃ dixi in c.j.s̃.e.¶†Quero hic dr̃ in § pęna.q actor nolens iurare &c.an ipso iure cadat à cã.Gl.vult q p snĩam iudicis.qa iudex procedet ɔ̃ illũ absoluendo reũ ac si nihil pbasset.& idẽ dicit in reo No.ex hac gl.q p hæc verba cadat à cã, vel habeatur p ɔfesso,nõ imponitur pœna ipso iure:sed requiritur

d snĩa, d p hoc,quia dispõ est ɔcepta per verba futuri tpis,vt no.in c.qs quis.de ele.& p gl.in c.in pœnis.de re.iur.li.6.q plenè dixi in c.si diligenti.de fo.ɔp.& hanc opi.q reqratur hæc snĩa: tenent q dam vt refert hic Host.sed fm eũ alij dñt,q punitur ipso iure, & p snĩam.nam ipso iure cadit ab actiõe, q p snĩam iudicis declaratur q reũ absoluit reus ãt ipso iure hr̃ pro ɔfesso.& in petitione sine alia probõe per iudicem ɔdemnatur, vt in l.vñ sumptus fuit iste § quas allegat hæc gl.& in aut.de lit.§ oẽm.in fi.co.8.x.q.2.casellas.§ q verò res iam dictas.

* ver.emphyteusis.&c.&q reqratur snĩam tenet hic Inn.& cõiter doc. iuris ciuilis in d.l.2.& ibi gl.dicentes q vtroq; casu reqritur snĩa ne iudiciũ claudicet,nã si in eo spectatur snĩa q̃ tñ hr̃ pro cõfesso, ergò & in

a ¶In episcopo.Ad de quæ j.ponam.
Sebast.Sapia.

b ¶Tactura tm̃.Vide Ab.in c.nuper.in vl.no.j.d test.vbi ponit qd sit spãle ĩ epo

c Se,Sa.¶Illustris psona.Sẽtit clarè abb. q epi sint illustres.& idẽ sentit in l.null⁹.q nexu.C.de decu.li.x.& in add.Spe.in ti.de iur.om.iu.in ver.sup illustres.& ĩ l.ad similitudidẽ.C.de epi.& cle.Sed q non sint illustres s; spectabiles tm̃,tenuit Bal.ĩ c.cũ accessissent.de ɔstit.& in l.j.§.j.ff.de of.pf. præt.vide Ias.in l.j.ff. d of.ei⁹ cui mãd.ẽ iu.

d ¶Requiritur snĩa. Add Ang.ɔs.36.Cal. cõsil.10.de verb.sig.
Zacharias.

¶Adde dum vult inferre q verba futuri tpis nõ inducãt ipso iure pęnã s; p snĩam, vt hic pal.Tu limitabis, nisi addat aliqd istorũ verborũ ipso iure, vel eo ipso vel ipso fcõ vel mox vel p aliud tale,& simile. vt p Matth.sing.suo 112.inc.no.q vbicũ q; per legẽ imponit pœna.& p Ro.sing.j.& 2.Frã.Cremen.sin.7.incip.tu scis q verbũ.& Fel.in c.Rodulphus.s̃.de resc.idem si imponat p verba futuri tpis q pñt esse futuri optatiui,& psentis subiũctiui, vt est verbũ, sit,vł erit: & adiũgitur participiũ pteriti tpis q tũc nõ reqratur snĩa.verbi grã si dicatur q ingressus fuerit domũ claustralẽ,sit vel erit excõicatus: tunc.n. ipso iure p ingressũ ipsius dom⁹ claustralis incurritur excõicatio,nec requiritur sententia declaratoria, vt c.à nobis j de sen.exc.& c.fi.in fin. de temp.or.li.6.q limitabis tñ vt p mat.sing.115.inc.not.q vbi lex j.nisi talia verba cũ participio cõiuncta notarẽt quãdam improprietatẽ puta,q diceretur hr̃ pro ɔdemnato confesso, vel conuicto aut aliud id genus.
Ant.Fran.

¶Circa hoc per q̃ verba pœna ipso iure imponat,addas q si ẽt imponitur per verbum protinus intelligitur ipso iure vt statim pt exigi sine nouo pcessu.fm Bal.in l.2.C.vt lit.pẽ. in 3.nota.adde tñ q pęna q̃ ipso iure imponitur requirit iudicis declarationẽ, q declarat illud factum esse ɔmissum pro quo pęna est imposita,& antequam fiat ista declaratio ñ pt exigi ista poena vt per Inn.in c.consuluit.de of.del.& per Bar.in l.desertorẽ.§. si ad diẽ.ff.de re mil.& in l.creditores.C. de pig.& per Ale.in l.eius qui.ff.de iu.fis.& per Bal.in l.si quis nõ dicam rapere.C. de epi.& cler.& tenementi q ad faciendũ talẽ pronuntiationẽ seu declarationẽ,requirit partis citatio, ẽt si ipso iure, vel ipso facto imponat, q a posset subesse aliqua ltĩma defensio, q̃ posset allegari per reũ fm Car.in cle.in plerisq;.ĩ x.q.de ele.& hr̃ per Ale.in l.imperator.de iur.fis.in fi.& p gl.in cle.pñtl. de cens.& hr̃ in c.cũ fm.de hæreti.lib.6.

& in actore spectari debet vt cadat ab actione,& q in eo spectetur snĩa:apertius probatur in d.l.2.§.si autem reus.& plus dicit Bar. ibi in d.l.2.§.q si actor.q non eo ipso q recusat iurare debet iudex pronuntiare ɔ̃ illũ,sed oportet prius q patefaciat eius delictum puta,pronuntiando eum esse ɔtumacem in iurando vel eum hr̃e debere pro confesso,pp illam contumaciam,pro hoc est tex.in l.eius qui delatorem.in pr.ff.de iu.fis.Item dicit q si iste taliter contumax in non iurando decedat ante hanc pronuntiationem ad eius hæ-

a redes, a nõ transit ista pœna:vt habeatur pro cõfesso.fm eum casus est in d.l.eius qui delatorem.& idem consimili ratione puto dicẽdum in actore vt incidat in pęnam,& pronũcietur ɔ̃ eũ patefacto prius eius delicto modo prædicto:& hoc tenendo illud dictũ Bar. in reo. Sed ego dubito, vtrum sit verum an requiratur talis declaratio ante snĩam cũ videatur tex.in ɔ̃rium in d.l.2.§.si autem reus. vbi dr̃ q habeatur pro confesso.& liceat iudici pronuntiare snĩam fm q rei qualitas subiecerit &c.& sic apertè innuit iudicem posse incõtinenti snĩam ferre sup principali absq; alia pronuntiatione super delicto in non iurando,satis.n.est de hoc constare in actis in quibus dr̃ iudicem detulisse iurm̃ actori vel reo, & illum noluisse iurare nulla expssa cã. ad quid ergò requiritur alia declaratio,cum constet notoriè in iudicio. nam vt vult Bar. pœna vt habeatur pro ɔfesso,committitur ipso iure, quia sufficit sola declaratio ɔtumaciæ, quod importat illud verbum habeatur, q circa pœnam vr̃ latæ snĩæ,sicut in simili dicimus de isto verbo subiacet.vt no.gl.fi.in fi. in c.vno.de iniu li.6.& probatur in ca.si quis suadente.17.q.4 Non.ob.l.eius qui delatorẽ. per quam mouetur Bar.quia loquitur in delicto in iudicio non ɔmisso,vnde cum de eo non ɔstabat non debet ille haberi pro cõfesso nisi prius de eo ɔstet & super eo pronuntietur: ita dicit ibi text.secus ergò vbi de eo ɔstat modo prædicto,& sic potius ille tex pt

12 adduci pro illa snĩa.¶†Sicut in simili dixi in c.j.de iud.q vbi notoriè constat de ɔtumacia alicuius põt mulctari absq; alia citatione.vt in d.c.j.& ĩ c.venerabilib.§.secus.de sent.exc. li.6.secus vbi non ɔstat in iudicio,vt not.in l. 2.per Bart.ff.si quis in ius voc.non ier.quod sic intelligo.& facit q no.Inn.in c.dilecto.de sent.excõ.li.6.& per eundem in c.ex ratione. post pr.de app.& per hoc possent limitari,& corrigi quæ in simili dixi post Bar.ĩ c.s̃.prox. de contumacè in rñdẽdo ad positiones per

13 easdem rões,& hoc no.¶†Dices tu,ad qd requiritur snĩa cum cõfitens in simili habetur pro ɔdemnato, vt l.j.C.e.& ff.e.l.j.ff.de re iu.l.debitorib.& l.post rem iudic.rñdeo,ɔ̃ria procedunt in ɔfessione facta añ lit.conte.secus si post li.ɔt.quia tunc requiritur snĩa fm cõem opi.vt no.gl.in l.j.ff.de sup.le.& in c.dudum.de ele.& 2.q.j.nos in queq̃.In casu aũt nostro lis erat cõte quia al's non fuisset iuratum de calumnia vt s̃.px.in.fi.& ficta ɔfessio

14 non debet plus operari q̃ vera.¶†Sed ɔ̃ prædicta op.snĩa non est ferenda li.non cõte.vt s̃.vt li.non ɔt.per totum ergò &c.Sol.hic erat lis.ɔte.quia post lit.ɔtst.defertur hoc iuramentum,vt no.gl.in d.l.2.§.qd si actor.Ex hoc infertur quod pæna huius c.& d.l.2.nõ ɔmittitur nisi cum recusat iurm̃ post lit.ɔt.& p hoc q dixi in c.j.s̃.e.& q etiam sentit Bart. in d.§.q si actor.Ego ɔcluderem sic, q aut qs recusat subire iurm̃ gñale calumniæ q ɔcernit totã cãm & nõ habet locum pæna huius. c.nisi post lit.ɔtest.qa ante non tenetur pstare tale iurm̃ dixi in pal.c.j.vñ ante lite.cõtest. iustè recusat, non.n.tenetur iurare sup tota causa cum adhuc sumus incerti: an fiat prosecutio in causa obstantibus exceptionibus dilatoriis argu.in cap. exhibita.de iud.aut quis recusat post iuramentum præstandum specialiter super exceptione dilatoria q in veritate pstandum est,vt dixi in d.c.j.& tunc ɔmittitur poena, licet non sit lis ɔt.sed tm̃ diuersimodè ɔmittitur, quia aũt li.cont.reus hr̃ pro confesso tm̃ super illa exceptione vbi recusat iurare.Et idem dd̃m in actore,quia debet cadere à cã illa,sed super exceptione de qua nunc ɔtenditur, & tũc non obst.ɔ̃rium,quia non requiritur ɔtestatio ad pronuntiandum super dilatoriis.vt no.in c.prudẽtiam.§ ptereà.de of.del.& in d.c.exhibita.sed qñ recusatur post lit.cont.poena ɔmittitur super tota cã, sic eadem sit rõ de parte quò ad partem, sicut de toto quò ad totũ, vt l.q̃ de tota.ff.de rei ven.& in c.pastoralis.§.item cũ totum.de offi. del.poena vtroq; casu habebit effectum suum nec in plus procedet q̃ sit delictum in excedente repertum.c.quæsiuit.de his quæ fi.à ma. par.ca.& l.sanctio.ff.de poe Sed circa hoc quæro, nunquid reus nolens sine cã iurare debeat indistinctè condemnari.dic q nõ vbi sola confessio non sufficit ad ɔdemnationem.puto.n.q libellus sit ita formatus q debeat sequi absolutio, vel q ipse actor fuit prius confessus illum ɔ̃ctum de quo agebatur fuisse gestum per metum qui cadit in cõstantem virum.certè.n.tunc sequeretur absolutio.quia non debet plus operari ficta ɔfessio quam vera.ar.eorum.quæ no. in l.3.ff.pro soc.& hoc voluit text.in d.l.2.q si actor.vbi dicit reũ cõdemnadum prout rei qualitas suggesserit.& hoc voluerunt glo.& Bart.in d.§.q si actor.conclusio ergò sit, q sequitur condemnatio, vbi vera confessio sufficeret ad condemnationem,aliàs secus esset cum ipse habeatur tm̃ pro confesso.facit q dixi in simili in ca.j.de

15 iu.¶†Sed quæro,nunquid debet haberi pro ɔfesso quò ad factum principale duntaxat,an etiam quò ad exceptiones dilatorias,& pe-

b remptorias.b Bar.dicit q excluduntur omnes exceptiones peremptoriè, quia iste vr̃ intentus actoris, ex quo dixit illum sibi obligatum sed dilatoriæ exceptiones per hoc non excluduntur,puta,q actor sit bannitus,ideò non debet adiri, vel excommunicatus, quia

c licet confiteatur factum principale, tñ istas potest opponere.c & idem sequitur Ant.hic,& mihi placet,nam si non videretur confessus etiam quò ad peremptorias exceptiones, talis ɔfessio esset quasi nulla,cum censeatur obligatio quasi nulla quæ eliditur ope exce-

16 ptionis.vt l.si dari stipuler.ff.de ver.ob.¶†Sed secus in exceptionibus dilatoriis inhabilitantib.personam ad agendum,cum & post rẽ

17 iudicatam possunt opponi, vt in c.pia.de exc.li.6.¶†Quæro circa istum eundem §.poena nunquid iste qui habebitur pro cõfesso possit condemnationem appellare.gl.in d.l.2.§.q si actor.& in l.j.C.qñ app.non est neces.q sic.idem Cy.Bart.& Ia.de Are.in d.§.q si actor. licet enim iste sit contumax in non parendo, non tamen est contumax in non veniendo,& ideò appellare potest.vt l.creditor.§.iussus.ff.de ap.& proderit ista appellatio fm Cy.quia fortè docebit de aliquo priuilegio propter quod non tenebatur iurare.Sed Pet.in l. j.e.ti.tenet contrarium.sicut enim non appellat contumax in non veniendo propter nimiam contumaciam.vt 2.q.6.sunt quorum.& not.in cle.vna.de dol.& contu.& patet in d.l.1.ita & iste non debet audiri propter nimium contemptum iudicis.Cy.in d.l.j.dicit reducendo ad cõcordiam q aut iste nolens iurare allegauit aliquod priuilegium: & tunc admittitur ad appellandum.aliàs secus propter nimium contemptum q videtur placere Io.And.in add.Spe.de iur.

18 calumn.§.fin.versi.sed nunquid.& do.Ant.hic.¶†Ego puto sic, q aut nullam causam allegauit tempore recusationis,nec nunc tempore appellationis, & non debet admitti, quia videtur appellatio ista interposita contra pœnam à lege statutam, quòd non valet,vt l.si qua poena.ff.de verbo.sig.& cap.quia nos.de appel.aut expressit causam tempore recusationis,& aut notoriè friuolam, & idem ar. de app.c.vt debitus.& ca.cum speciali.aut dubiam,& potest appellare, vt d.c.vt debitus.aut nullam causam expressit tunc tempore appellationis,& adhuc crederem talem appellationem non admittẽdam, quia satis est ipsum recusasse sine causa tempore dilationis iuramenti, sicut in simili diximus de appellante ab interlocutoria, vt non sufficiat causam subesse ad iustificationem ipsius,nisi allegetur expresse, vt in clem.appellanti.de app.aut iudex allegata causa pronuntiauit causam non legitimam,vel pronuntiauit eum haberi pro confesso,quia sine causa legitima recusauit, & tunc à tali sententia declaratoria poterit appellari: quia ista est sententia hominis declarantis,& fortè malè declarauit.vide ad hoc q no.in ca.cupientes.§.q si per viginti.de ele.li.6.in versi.priuatos.¶Sed quæro quid si pars non est contenta hac pæna,sed instat vt cogatur iurare. vide in Spe.e.tit.§.fi.versi.sed quid. vbi tandem videtur concludere hanc pœnam sufficere.q videtur verius arg.hic satis enim est deci-

19 sa quæstio, frustra ergò quærimus de calumnia.¶†Sed quid si re-

d cusans d vult tunc purgare contumaciam suam, & iurare an debeat admitti.Doct.in prælleg.l.2.quod sic.& idem Ioann.And.in addi. Spe.eod.ti.§.fi.versi.sed nunquid.arg.C.de appell.l.si quis.& 2.q.6.si quis.quod putat verum do.Ant.si non solum velit iurare de futuro,sed etiam de præteritis, quod non calumniæ causa.Ego puto q

Sebast.Sap.

a ¶Heredes.Vid Bal. in l.transigere.versi. facit ad statuta quæ. dñt.C.de trans.& in l.2.C.de edẽ.vbi Ale.& in l.j.C.ex deli.defun.& Ale.in l.manifestæ turpitudinis.ff. de iurei.Fel.in c.quærenti.de offi.del.
Sebast.Sapia.

b ¶Et perẽptorias. Vide Bar.& Io.d Im.& Mod.in l.si cui.§.j. ff.de leg.j.vbi etiã de hoc articulo p Paul. de Castr.

c ¶Potest opponere.Add q voluit Fr. Are.in ɔs.147 vbi dt q licet cõtumax videat fateri ɔtenta in inquisitione,non tamen videtur fateri omnes qualitates.
Ant.Fran.

¶Circa hoc an cõtumax habitus p ɔfesso,ẽt quò ad qualitates negotij principalis.vide Bal.in l.3.in ver.s;qd si non.C.de fid.in str.vbi dt q hr̃ pro ɔfesso sup intentatis tm̃ principal'r. q ẽt voluit Bal.ĩ l.j.§. q si actor.in fi.C.d iu.cal.& in l.gñaliter §. sed iur̃o.de re.cre.& adde,q ĩ criminalib. de iure cõi nunq̃ cõtumax hr̃ p confesso,vt per gl.& Bal.in l.2.in §.diuus.ff.de iu. fisc.& per Bart.in l.j. C.qũo & qñ iud.secus aũt ex forma statutorum, de quo vide per Old.in consil. 64.& habetur p Bar. in l.quæstionis.2.ff. de qõ.& per Bar.in l. absentem.ff.de pęn. & per d.Abb.in c.veritatis.de iureiur.
Sebast.Sap.

d ¶Si recusans.Vide Lanfran.de Oria.in. rep.cap.quoniam ɔ̃ falsam.in verb.respõsiones.de probatio.

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶Ad sententiā.Ad
de Ro.cōsi.59.&71.
b ¶Non debet no-
cere.Adde Arc.cōsi.
63.Ro.consi.369.
Sebast.Sap.
c ¶Confessio.Qn̄
cōfessio prælati no-
ceat ecclesiæ, ponit
Im.in ca.j.ↄ.de depo
si.Abb.in c.fi.de præ
scrip.vbi videas Fel.
ver.generaliter aūt.
&ibi ponit an qn̄ no
cet ecclesia hēat re-
stitutionem in inte-
grum. Qn̄ aūt deli-
ctum p̄lati in iudicia
lib.noceat ecclesiæ,
ponit Fel.in c.ad au-
dientiam.s̄.de rescr.
versi.2.limitatur ista
gl.&in c.cum vene
rabilis.ver.scias duo
tantum.de excep.
d ¶Cyn.dicit ꝙ sic.
Adde quod voluit
Lap.alleg.64.
e ¶Non appellanti.
Adde Ro.consi 412.
Zacharias.
f ¶Post sn̄iam p̄tagi.
Not.Spe.in tit.instr.
edi.§.5.versi.quid si
actor.sed vtrū si op-
ponat coram execu
tore debet executor
admittere.vide eun
dem Spec.in titu.de
exec.sen.§.fi.in fi

satis vsq; ad sn̄iam ↄdēnatoriā seu declarato
riā poterit pœnitere, & nō postea:nā cū ista
sit pœna iuris, oportet ꝙ instet vsq; ad sentē
a tiamᵃ, vt l qui cū maior.§.accusasse.ff.de bo.
li.& l.in seruitute.§.petiisse.e.ti.& quod not.
Bart.in l.in criminali.de iu.om.iu.C.& ꝙ dixi
20 in c.si diligenti.de fo.comp.¶†Vlterius q̄-
ro,quid si ambæ partes nolint iurare,qa for-
tè conuenerunt ad inuicem de nō iurando.
dicit Spe.in e.tit.§ fi.ver.quid si ꝙ non habe-
bit locum pęna huius c.resultaret enim quę
dam ↄrietas : quia si pronunciaret ↄ reum a-
ctor non perderet cām, & si pronuntiaretur
contra actorem reus non haberetur pro cō
fesso,compensabitur ergò delictum cum de
licto quò ad istam pœnam,sed iudex nō pro
cedet in causa,ex quo noluit iurare.& si fer-
ret sn̄iam,non valeret:quia expresè hoc iu
ramentum remitti non potest.vt l.probatā.
C.de sen.& inter.& melius in c.j.e.ti.li.6.Cir-
ca hanc materiam, vide per Spe.in d.§.fi.vbi
21 reperies plures quæstiones circa hoc.¶†Itē
quæritur quid si tutor, vel curator non vult
iurare.Spe.e.ti.§.fi.ver.qd si tutor. dicit ꝙ nō
nocet pupillo.nec ob hoc causam perdet al.
ff.si quis ius di.non obtē.l.j.§.2.C.de ser.fu.l.
quicunq;.& 16.q.6.si episcopum.Et per hāc
vltimam allegationem vbi dicitur ꝙ delictū
b prælati non debet nocere ᵇecclesiæ,dicit ibi
Io.An.in add.ꝙ prælato, vel syndico nolen-
te iurare nō præiudicabit ecclesiæ,sed refert
ibi Guil.de Cu.in l.iubemus.C.de sacros.ec.
dixisse ꝙ prælatus seu syndicus soluat de suo
ęstimationem,vt d.l.quicunq;.& si nō est sol
uendo nō per hoc puniatur ecclesia,sed post
ea dicit,ꝙ cum per hoc sequeretur absurdū,
ꝙ prælato nolente iurare, non iurabitur de
calumnia ex quo sibi imponitur pœna ista,
licet enim in prælato actore subsit remediū,
quia non audietur si non vult iurare tamen
eo existente reo cessat omne remedium:cū
non sit consultum actori ideò debet habere locum hæc pœna.Itē
cum nolle iurare sine causa,& confiteri,sint idem cū habeatur pro
confesso,vt hic,sicut succumbit ecclesia per confessionem prælati,
ita & per recusationem huius iuri, & hoc sibi placet qn̄ causa est ca
lumniosa.ff.de admi.tu.l.quoties.§.sicut.sed aduerte, quia tunc nō
est pœna si causa est calumniosa, & sic videtur ꝙ vbi causa non est
calumniosa non noceret ecclesiæ,& ita sentit Io.An.in add.Spe.in
prin.& hoc vltimum dictum posuit hic Ant.qui videtur sequi hoc
primum dictum Gui.vt noceat ecclesiæ,& alleg.c.imperatorum.s̄.
e.Sed certè illud c.non facit,loquitur quando tota ecclesia est con
tumax in non iurando, vel in non constituendo syndicum aptum
ad iurandum : meritò ergò ex delicto totius ecclesiæ punitur ipsa
ecclesia.vt l.iubemus.C.de sacros.ec.& ꝙ no.de ord.cog.ca.2.Item
c confessioᶜetiam vera solius prælati non semper nocet ecclesiæ, vt
no.in c.2.de test.li.6.& c.de Constantinopolita.22.di.c.fi.de præscr.
Vnde in hac materia sic dicerem ꝙ in casib.in quib.cōfessio solius
prælati non noceret ecclesiæ, vt in causis communib.tunc solum
dictum prælati non nocebit ecclesiæ,quia si verè non posset confi-
teri fortius,neq; fictè.ar.eorum quæ no.in l.3.ff pro soc.in casib.ve-
rò in quib.noceret, vt quando habet diuisam administrationem à
capitulo, & causa non est ardua.& tunc esset maius dubium.sed ad-
huc putarem ꝙ non imputaretur ecclesiæ, sed soluet de suo, quia
ista non est vera confessio, sed orta est in pœnam delicti rōe vt hic,
& aliud est in ficta quam in vera confessione.ar.in l.eius qui delato
rem.ff.de iure fis.& quod ibi no Bar.Item quia vera confessio sēpt
habere ad delictum & non delictum:ideò in dubio valet.& sic intel-
lige c.suborta.de re iu.vbi cōfessio syndici nocet ecclesiæ, sed istud
factum omninò cadit in delictum.ideò non p̄iudicat, quia non vr̄
delictum mandatum, vt l.si procurator.de cond.ind.facit quod no.
Bar.in d.l.j.§.2.si quis ius di.non obtem.& quod dixi in c.j.vt lit.non
conte.& ideò debent habere locum iura dicentia delictum prælati
22 &c.vt in reg.delictum.de re.iur.lib.6.¶†Ad idem facit text.no.in l.
non est ignotum C.de admi.tu.vbi dr̄ pupillum non puniēdum ex
illicita & calumniosa lite mota per tutorem : sed ipse tutor dunta-
xat,prouidebitur,ergò hoc casu ↄ prælatum reum nolentem iura-
re per remedium possessionis, ac si esset contumax in rn̄dendo.ↄ.
de eo qui mit.in pos.per tot.Sed ↄ prædicta obst.gl.in d.regula deli-
ctum.quæ dicit delictum solius prælati nocere ecclesiæ in iudicio,
etiam agendo per c.cum olim.de cens.sed certè illa gl.non est sim-
pliciter vera,nec probatur aliquo iure:sed potius probatur ↄrium,
vt in c.cum venerabilis.de excep.& ad c.cum olim.resp.ꝙ illud po-
terat cadere in delictum.& non delictum.ideò præiudicat, ex quo
est legitimus administrator, iuxta ea quæ dixi in d.c.j.vt li.non cōt.
¶Quæro nunquid reus possit in eadem instātia petere vt actor ca-
d dat à cā,quia noluit iurare.Cy.dicit ꝙ sicd in præal.l.2.§.ꝙ si actor.si
cut eñ potest actor ↄ reum recusantem petere sn̄iam in eadem in-
stantia,vt in præal.§.ita & reus ↄ actorem:vt equalitas in iudicio ser
uetur,vt in c.j.& 2.de mut.pet.& in regula non licet.de reg.iu.lib.6.
23 ¶†Sed circa hoc quæritur de notabili q.quam ponit hic Inn.quid
si iudex requisitus noluit ferre sententiam contra recusantem ius-
iurandum,& ita pereat instantia in iudiciis, nūquid habebit aliquā
actionem ille qui contendebat alium iurare debere.Item dubitaba
tur, nunquid si incipiat agere ille qui recusauit : an poterit contra
eum excipere,dicendo tu debes cadere à lite,ergò non debes audi
ri agens,& vr̄ ꝙ sic.arg.ff.de inoffi.testa.l.Papinianus.§.si quis impu-
bes.Inn.dicit se non credere posse agere siue excipere de recusatio
ne iuramenti : quia ea quæ eueniunt post lit.cōtest.valdè pertinent
ad officium iudicis.ff.de edil.edic.l.ediles.§.item sciēdum.& nephas
est ex materia litis litem oriri.C.de fruct.& lit.expen.l.3.dicit tamē
iudicem ex hoc teneri.C.de iu.l.sancimus.inst.de obl.quæ ex quasi
delict.nasc.in princ.Prædicta vt non possit excipi vel agi locum ha-
bent ꝭm eum quando per sententiam,negotium principiale termi
natum est,vel transactum.C.de fruct.& lit.expen.l.terminato.sed si
non sit terminatum negotium per iustitiam: sed fortè perit princi-
pale negotium propter interitum rei,vel aliam similē causam : tūc
bene feretur sententia propter accessorium.ff.de rei vend.l.item si
verberatum.& l.vtique.& sic videtur velle Inn.quod siue sit termi-
natum negotium ꝭm instantiam,vel periit instantia non possit am-
plius agi ad istam pœnam de qua hic.dicit tñ hoc non habere lo-
24 cum in his quæ fiunt extra iudicium.¶†Vnde si qui elegerint cō-
tra formam sunt priuandi potestate eligendi.de ele.c.quia propter.
ad istam enim pœnam agi semper potest. Vltimo refert alios dice-
re,ꝙ etiam in iudiciis vt hic semper poterit agi vt cadat à lite : & sic
simpliciter eum recitat Host.& Io.An.& nihil eligunt,vel allegant.
Sed contra primum dictum Inn.facit quod not.in simili in c.si dili-
genti.de fo.comp.& per gl.& Bart.in l.in criminali.C.de iur.om.iu.
cum simi.nam si quis vocatur ad vetitum examen, licet vocatus de
beat ab instituta cadere actione, tñ postea potest agi condictione
ex illa l.& etiam excipi contra agentem:ꝭm ea quæ dixi plenè in d.
ca.si diligenti.Duo ergò sunt videnda.Primum quando adhuc non
est lata sententia aliqua.Secundum qn̄ fuit lata sentētia secundum
iustitiam causæ,& non ꝭm iustam pœnam. Ad primum tenet hic d.
Anto.ꝙ semper potest agi,& etiam excipi.nec videtur hic iure no-
stro dubitandum cum non pereat instantia in c.pe.de iud.& idem
dico de iure ciuili etiam post peremptionem instantiæ:vt etiam i-
pse sentit licet non clarè exprimit, quia cum pœna hic imponatur
non referendo se ad iudicem datur condō ex lege.& p̄t postea agi
iuxta no.in iurib.s̄.all.& l.vna.ff.de cond.ex leg.& in ca.2.de of.iud.
ↄria allegata per Inn.loquuntur in officio iudicis mercenario,scili
cet deseruienti actioni iam intentatæ.sed tunc agitur noua actione,
& sic non obst.peremptio instantiæ.¶Ad secundum qn̄ sententia
iam fuit lata concludit hic Ant.ꝙ qn̄ petitum, vel exceptum fuerit
vt procederet ꝭm istam pœnam,& iudex hoc nō ob.sententiauerit
ꝭm iustitiam causæ,non debet amplius audiri in alia instantia, quia
hoc vr̄ esse reprobatum.ar.ff.de compen.l.ꝙ in diem ordinātur hic
actio & exceptio ad eundem finem.Et sic variatur iudicium de ple
nario ad plenarium,& sic obstabit prima sn̄ia.facit quod no.Bar.in
l.qui Romæ.§.duo fratres.ff.de ver.obl.sed vbi non fuisset opposi-
tum in primo iudicio si venit per viam exceptionis non audiatur,
quia ante debuerat opponere ꝭm eum si per viam actionis auditur:
quia nunc agitur contra sententiam ex altera causa.¶Videte circa
primum memb.quando fuit petitum vel exceptum de pœna, & iu-
dex contrarium iudicauit vt non possit postea agi ꝭm d.Ant.potest
dubitari nunquid procedat hoc dictum siue iudex expressè repro-
bauerit exceptionem seu petitionem:an etiam quando simpliciter
iudicauit contrarium:nam l.quod in diem all.per do.Ant.facit po-
tius ad contrarium, nam loquitur quando iudex expressè reproba
uit compensationem, & tunc non possit amplius agi, secus si de ea
opposita rationem non habuit,quia tūc salua manet facultas com
pensandi etiam post sententiam, vt ibi leg.& no.sed ego quò ad ca-
sum huius c.idem puto si expressè non reprobauit, satis enim est ꝙ
de ea sententia rationem non habuit.videtur enim reprobasse, &
e imputetur non appellanti,ᵉsicut quando producto instrumento iu
dicauit contra illud,vt in ca.suborta.de re iud.& ibi est bo.gl.& quæ
25 not.in c.cum Ioannes.de fid.instr.in gl.fin.¶†Simile etiam in quæ-
f stione falsitatis,tamen & post sententiam potest agi, ᶠvt in ca.licet.
de proba.& in c.cum venerabilis.de exce.tamen si prima instantia
fuit exceptum de falsitate & ↄcium fuit iudicatum non potest am-
plius agi nisi appelletur,vt in l.j.& 2.C.si ex fal.instru.no.gl.d.c.licet.
& ratio

& rō diuersitatis inter exceptionem compensationis, & aliàs præ-
dictas,seu casum nostrum est, quia exceptio compensationis de di
recto obstat executioni & non sententiæ, vnde si iudex de ea op-
posita mensionem non fecerit,non videtur propter hoc reprobas
se sed potius reseruasse ad tempus executionis secus vbi exceptio
de directo obstat condemnationi, quia tunc iudex etiam non ha-
bendo de ea rationem videtur reprobasse,quia fecit actum prorsus
contrarium, vt not.in præalle.ca.suborta.ad idem.c.ex parte.el 3.&
quod ibi not.de appel.¶Concludo ergò circa primum membrum
quod si in prima instantia fuit petitum vel exceptum de pœna : &
iudex contrarium iudicauerit, s.secundum iustitiam causæ siue ex-
pressè reprobauerit exceptionem siue tacitè non potest amplius a-
gi vel excipi nisi fuerit appellatum.¶Quò ad secundum membrū
dum dicit d.Ant.ꝙ si non fuit oppositum in primo iudicio non au
ditur per viam exceptionis,non puto hoc simpliciter verum vnde
dicerem,ꝙ aut nemo agit, tunc in dubio non potest excipi &c.aut
agit actor fortè pro executione sententiæ quam habuit, & tunc sa-
tis poterit excipi hoc modo, dico.ꝙ tu non es audiendus, quia de-
bes cadere à causa,quia noluisti iurare:& sic peto per iudicem te cō
demnādum, cum de delicto notoriè constet in actis.ad hoc plenè
dixi in c.si diligenti.de fo.comp.& ꝙ no.in ca pastoralis.de cau.pos.
prop.in gl.pen.& per Fed.consi.13.¶Quò ad tertium dum dicit, ꝙ
per viam actionis debet audiri si nō fuit actum,vel exceptum in pri
mo iudicio.Aduerte, quia aut fuit sententia executioni mandata,
& non video quomodo possit reus agere ad istam pœnam cum nō
possit cadere ab actione,cum sublata sit per solutionem: nam solu-
tione eius quod debetur omnis obligatio tollitur instituta,quibus
modis tollitur ob.l.in pr.vnde perinde est habendum ac si species
petita esset perempta, vt l.ꝙ te.ff.si cer.pet. Aut non est executa sen-
tentia: & tūc si sentētia est lata in fauorem actoris qui debebat per-
dere causam mihi oblatam in pœnam,satis puto dictum suum pro-
cedere:si verò fuit lata pro reo qui debebat haberi pro confesso.&
potest dubitari, nunquid post absolutionem possit agere actor vt
habeatur pro confesso,& sic condemnetur.& hoc quia tex.in d.l.2.
§.ꝙ si actor.dicit ꝙ debet condemnari secūdum ꝙ status causæ sug-
gessit,sed certè status causæ non patitur, ꝙ reus habeatur pro con-
fesso propter præsumptionem quæ erat contra illum qui noluit iu
rare,sed cessat tunc præsumptio illa, ex qua cōstat de veritate, nam
veritate manifesta cedit opinio veritati.8.di.c.veritate.sed hoc nō
obstante fortè posset dici contrarium,quia ex quo reus noluit iura
re præsumptio est de calumnia.& ꝙ per ipsius calumniam fuit ab-
solutus.& ad l.2.dic vt s̄.dixi.exponendo quando ex aliis prius actis
constaret ꝙ non veniebat condemnādus etiam si habeatur pro cō-
26 fesso.¶Vlt.scias,ꝙ Inn.format quæstionem hic, an procurator,vel
alius administrator debeat iurare de veritate dicenda, vide hic per
eū.qa n̄ facit multū ad propositū huius ti.& satis ī hoc c.scriptū'est.

¶De dilationibus. Rub.

1 *Rubrica aliquando est generalior nigro,& è contra.*

¶Continuatur hæc rub.ad præcedentem hoc ordine:quia iudicio
cæpto solent litigantes inducias petere quandoque ad positiones,
quandoq; ad probationes faciendas,ideò &c.de materia huius tit.
1 habetur.3.q.2.& 3.&.5.q.2.per totum.¶†Et notandum est secun-
dum Goff ꝙ licet hæc rubrica sit generalis: tamen decretales huius
ti.loquuntur de dilationib.quæ dantur ante li.conte.tantum.Et sic
no.ꝙ rubrum quandoq; est generalius nigro.nam dilatio in gene-
re comprehendit nedum dilationem quæ datur ante lit.conte.sed
etiam post.3.q.3.§.spatium.& ↄ.de prob.licet.cum si.& hic in nigro
tractatur tantum de dil.quæ dantur ante lit.cont.sic è contra nigrū
quandoq; est generalius rubro, vt in ti.de of.del.li.6.iuncto c.j.& fi.
loquitur enim rubrica de legato, & tamē tractatur in nigro etiam
de conseruatore qui non est propriè delegatus,& clarius probatur
C.etiam ob chirogra.pec.in gl.rubricæ,iuncto nigro.¶Nunc opp.
de incongrua situatione.debuisset enim iste ti.poni post rubricam
de iudi.& ante rubricam de fo.comper.In vocatione enim quæ fit
ad iudicium dilatio datur,vt in c.2.& fi.ↄ.e.ti.So.dicit Io.An.ꝙ potuis
set ibi poni.Item post illū tit.quia reo vocato proponenti declina-
toriam datur dilatio.Item post ti.de lib.obl.quia ad respondendum
& deliberandum datur dilatio, sit ergò hoc de arbitriis secundum
eum.voluit tamen auctor potius hic ponere quam alibi, quia dila
tiones quæ dantur post lit.cont.ad deliberandum seu probandum
obtinent principatum,& idem ordo fuit in C.licet aliud.in ff.

1 *Terminus peremptorius datus citatis,si est nimis breuis,licitè appellatur nisi hoc sit factum ex aliqua necessitate.12.*
2 *Appellatur à grauamine absq; quod petatur eius reuocatio.*
3 *Appellari potest ab aliquo grauamine incontinenti:propter timorem futuri grauaminis.*
4 *Dilationes non sunt abbreuiandæ, quando agitur de rebus ecclesiasticis, secus si de prophanis.*
5 *Citatio vnica potest habere vim trinæ citationis si habet competentia interualla.*
6 *Appellare nō licet à grauamine futuro,nisi expressa causa grauaminis de p̄senti.*
7 *Terminus quando dicitur nimis breuis statur arbitrio iudicis.*
Appellari potest ab his quæ relinquuntur arbitrio iudicis.
8 *Termini iuris qui solent dari ex aliqua causa:ex quibus casibus moderantur à iudicibus.*
Iudex qui arctauit terminum sine causæ expressione facit quod ab hoc possit appellari,secus si causa exprimatur.quod dic vt ↄ.nu.10.
9 *Citatio peremptoria debet continere tantum tempus quantum habent tres citationes simplices.*
11 *Appellans, an appellatus habet probare iustam iniustam moderationem termini factam à iudice.*
Iudex moderando terminum iuris, an præsumatur facere cum causa.
12 *Appellari potest à citatione peremptoria breui,secus ab alia citatione: licet terminus sit breuis.*
13 *Copia libelli, si vna cum citatione fuerit transmissa reo cum termino competenti non debet ei vlterius dari terminus deliberatorius.*
24 *Condemnatio expensarum euitatur propter legitimam causam non comparendi.*
Præceptum impossibile non ligat.
15 *Dilatio quid sit,& quotuplex sit.*
16 *Terminus probatorius dicitur peremptorius.*
Probatio facta sine dilatione an valeat.
Dilatio an possit dari à iudice parti non petenti.

1
a Dilecti filii.¶†Si detur nimis breuis terminusᵃperempto
rius, vbi nō subest necessitas, licitè appellatur.
Vel summa sic, ne videatur conuenire rubricæ de app.Citatio vo-
catoria cum peremptoria nō debet esse nimis breuis,maximè, vbi
de rebus ecclesiasticis agitur, nisi necessitas aliud suggerat.hoc di-
cit.Et sunt duæ partes.In prima, appellantis prosecutio.In secunda,
ipsius appellationis commissio. secunda ibi. quia verò. ¶Casus li-
teralis.Inter Abbatem,& monachos de H.ex vna parte : & monia-
les de Ledeñ.ex altera : super ecclesia de Alieñ.coram decano, &
Archidiacono Linconi.à se.apo.delegatis quæstio vertebatur, iu-
dices prædicti ad petitionem monialium citauerunt monachos,&
peremptoriè & nimis breuem terminum statuerūt.Abbas,& mo
nachi timentes se à iudicibus aggrauari eo, ꝙ prima vice terminū
peremptorium, & nimis breuem statuerunt ad sedem apo.appella
uerunt.Respondet Papa iudicib.dicens, ꝙ non spectat ad iuris or-
dinem diem peremptorium taliter mutare,& præcipuè cum agitur
de rebus ecclesiasticis,nisi necessitas immineret.Vnde mandat Pa-
pa quatenus si est ita quicquid factum est post illam appellationem
totum debeat in irritum reuocari.& iuxta continentiam priorum
2 literarum in causa procedi.B.¶†No.primò tex.opti.ꝙ illato graua
mine per iudicem potest hoc expresso incontinenti appellari, nec
est opus ꝙ petatur reuocatio grauaminis, quod dicit Cal.esse ↄ no.
3 per Io.An.in c.ex parte.1.de ap.vbi dicam.quod tene menti.¶†No.
secundò ibi,timentes se à iudicibus grauari, &c.ꝙ illato grauami-
b ne de præsenti potest appellari ᵇincontinēti propter timorem fu-
c turi grauaminis,ᶜde quo verisimiliter timetur, debet tamē aliquid
4 exprimi propter quod appareat grauamen de præsenti. ¶†Not.
tertiò, ꝙ dilationes non sunt abbreuiandæ ita cum agitur de rebus
ecclesiasticis, sicut cum agitur de rebus prophanis.tex.tamen facit
in contrarium in cle.dispendiosam.de iu.iuncta cle.sæpe.de ver.si.
5 & dic vt ibi.¶†Not.vltimò,ꝙ prima citatio potest esse perempto-
ria,dummodò non sit nimis breuis, vt hic, nam propter breuitatē
iustificatur hæc appellatio, & non ex missione peremptorij.cita-
tio enim peremptoria habens competentia
interualla seu competentem terminū secū-
dum practicam quam ponit gl.in c.constitu
tionem de sent.excom.li.6.æquiparatur tri-
bus citationib.24 q 3.de illicita.& in l.con-
tumacia.ff.de re iud.& in l.tres denuntiatio-
nes.C.qūo & quan.iud.no.Inno.in c.ad peti
tionem.de accu.Bart.in l.ad peremptorium.
6 ff.de iud.¶†Sed huic text.in versi.timentes.
& c.ob.ca.vt debitus.s̄.de app.vbi dicitur ꝙ à
futuro grauamine nō appellatur in iudicio.
so.dicit Host.ꝙ isti sentiebant grauamen de
præsenti,cuius occasione timebant amplius
grauari in futurum.simile in c. mandata. de
præsum.Et aduerte, quia intelligo vt expri-
matur grauamen illatum de præsenti: aliàs
non sufficeret appellare propter grauamen
solum quod timetur verisimiliter de futuro
per cle. appellanti. de ap.& c. vt debitus. & c.
dilecto.eo.tit.forma ergò erit ista quia dicat
se grauatum ex tali causa, & quia adhuc ma-
gis timet grauari in futurum : ideo appellat
&c. non tamen est necesse dicere, quod ti
met grauari in futurum, satis enim est graua-
men de præsenti,vt in præal.iurib.sed ad ma
iorem cautelam,& iustificationem appella-

Zacharias.
a ¶Si detur nimis
breuis terminus.ad-
de tu de hoc videre
plenè per Lanfr.de
Oria.in c.quoniam
contra.§ dilationes.
versic. postremo. &
vers.hic tractabimᵒ.
& vers.item quæro.
ↄ.de proba.
Sebast.Sap.
b ¶Appellari.Vide
Alex.post.Im.in l.de
ætate.ff.ad Treb.vbi
refert opi.Pau.de E-
lia.in clem.quia con
tingit.de rel.do.ꝙ in
distinctè possit ap-
pellari, & illam opi.
sequitur.
c ¶Futuri grauami-
nis.Adde Pau.de Ca.
consil.21.in primo
impressis.

a ¶Appellari. Adde q Ro. cõs. 548. dicit cum iudex hẽt arbitriũ in danda dilatione, si dat minus breuem, debet alia reiterari.
Sebast. Sap.
b ¶Arbitratur. Vide Ang. Are. inst. de ac. in pr. vbi dicit, q pōt appellari allegando Bal. in l. j. ff. de iu. om iu. sed vide pulchrè per Fel. ĩ c. exceptionẽ. de exc. vbi distinguit. vide ẽt Dec in c. ad hæc. 3. j. de app. Cumana. in cõs. 6. in c. visis cõpromissis. & cõs. 68. in c. in præsenti quæstione. & in consi. 148. incip. reuocabilis.
c ¶In iure expressas. Adde Ro. consil. 76.
Sebast. Sap.
d ¶Hunc terminũ. Quod ex cã possit dilatio legis p iudicẽ augeri vel minui, ponit Feli. in c. cũ sic. in pr. de ap. ibi latissimè de hac materia.
e ¶Exprimere cãm. Adde quod voluit Pau. de Ca. cõs. 267. in secũdo impressis. vbi dicit, q cũ iudex minuit vel auget pœnam à iure statutam debet exprimerẽ causam.
Ant. Fran.
¶ Circa hoc an & qñ iudex auget vel minuit pœnã iuris: dicas, q absq; dubio dẽt exprimere cãm, vt per Ale. post Bar. in l. quid ergò §. pœna grauior. de infa. & in l. accusare. §. omnib. ff. de ac. & per Io. de Im. in l. 2. ff. de publi. iudi. & qñ iudex possit alterare pœnã. Vide Sal. in l. is q cũ telo. C. de Sicar. & ad de quòd pœna debet mitigari ei qui deliquit mot⁹ iusto dolore

7 tionis solet hoc inseri, vt hic. ¶†Venio ad gl. & primò quærit quando terminus dicatur nimis breuis, cum hic non exprimatur, gl. respondet, hoc relinquẽdum arbitrio iudicis, considerata qualitate causæ & locorũ distantia. & idem dixit Inn. à cuius tempore fuit hæc additio gl. sm Io. And. Et ex hoc dicto not. bene q in his quæ relinquuntur arbitrio
a iudicis potest appellari. a si iudex non arbi-
b tratur b vt bonus vir, videtur enim suo arbitrio commissum tanquam bono viro, & iudex ad quem habebit hoc arbitrari consideratis his quæ bonus vir debebat considerare, & bene probatur hic. vide gl. no. in c. super his. de accu. & ibi plenè dico. & vide tex. cum gl. & Bart. in l. si qua. ff. de ver. sig. & de istis citationib. ad causam vide text. in l. ad peremptorium ff. de iud. vbi dicit tex. q quælibet citatio debet habere spatium 10. dierum. & licet loquatur de citatione quæ fit post li. cõt. ad sententiam, idem est etiam in citatione q̃ fit ante eadem ratione. ar. in l. contumacia. ff. de re iudi. quæ loquitur indistinctè, vt tenet Host. s. e. super rub. vbi Io. An. in prin. prosequitur istos terminos iuris, qui satis colliguntur ex d. l. ad peremptorium. & ex l. properandum. C. de iud. & auth. qui semel. C. quõ & quan. iud. l. consentaneum. eo. ti. & non cu
* ro seriatim exprimere, quia *communiter* de cõsuetudine non seruatur. sed vel in statuto exprimuntur, vel arbitrio iudicis præfiguntur, & in hoc attendenda est consuetudo fori, vt statim dicam. Item ad deliberandum datur tempus 20. dierum. 3. q. 3. induciæ. §. offeratur. & in auth. offeratur. C. de lit. conte. item pro testibus producendis intra prouinciam possunt dari tres menses, pro existentibus in continentibus prouiniciis sex, pro illis qui sunt in transmarina prouincia nouem. 3. q. 3. in d. c. induciæ. §. spatium. & sic in alio casu dantur actori contumaci 30. dies. & postea annus, de quo in auth. qui semel. C. quo. & quan. iud. istæ igitur & consimiles dilationes abbreuiantur arbitrio iudicis, vel statuũtur, vel expresè non limitantur, & causæ has dilationes moderãdi possunt esse multiplices, vt no. Bar. in d. auth. qui semel. & plenius in l. 2. ff. de re iudi. prima si consuetudo fori hoc habeat, vt no. in d. auth. qui semel. per Cy. & alios. & facit l. 3. ff. de test. ¶Secunda si iurisdictio erat modico tempore duratura, vt ĩ causis officialium quæ debent finiri intra quinquaginta dies l. j. C. vt omnes causæ tam ciu. quam crimi. ex quo statuitur ita tempus modicum nõ videtur data potestas restringendi dilationes. vide Inn. in ca. de causis. de offi. del. & l. cui iurisdictio. ff. de iuris. om. iu. & ca. præterea. & c. prudentiam. de offi. dele. ¶Tertia si causa est modicæ quantitatis seu vilis, vt in auth. nisi breuiores. C. de sent. ex breui. recit. & quæ dicatur modica quantitas relinquendum est arbitrio iudicis secũdum qualitatem personarum, vt no. gl. in c. fi. de re iu. libr. 6. ¶Quarta causa est, si res de qua agitur est tempore peritura, vt quia est contentio inter te, & me, quis nostrum debeat esse rector in duobus futuris mensibus proximis. nam tempus labitur iuxta ea quæ dixi in c. fi. de iud. ad hoc l. 1. de glan. legen. ¶Quinta ex qualitate causæ, vt si est causa in ciuitate quę facit cõsilium antequam deliberatur aliquis casus, ista est iusta causa elongandi dilationes vt in ca. fi. j. eo. ¶Sexta, considerata alia qualitate causæ: vt si est quæstio de equo qui intra dilationem magnam comederet plus quam valeret. ad hoc l. mediterraneæ. C. de an. & tri. lib. 10 ¶Item & septima cum agitur de alimentis, quia & si nimis expectaretur periret quis fame interim. ¶Item in peremptorio ad audiendam sententiam. l. ad peremptorium cum l. sequenti. ff. de iud. nam est causa legitima abbreuiandi dilationes illas: vt si iudex præsentibus partibus pluries audiuit allegationes poterit tunc statuere vnam dilationem, & breuem cum peremptorio. pro hoc habes textum in l. non nunquam ff. de iudiciis. Item est causa legitima qualitas personarum. nam maior debet dari seni quam iuueni. vt l. cõtinuus §. cum ita ff. de verborum obligationib. & præall. l. nonnunquam. ¶Item est causa legitima vt si feci quicquid potui. Item propter contumaciam eius qui posset, & non vult. vt in d. l. 2. & idem dico in consimilibus causis quæ habent mouere animum iudicis, vel ad prorogandum aut ad abbreuiandum terminos iuris, & vbi non sunt iure expressi: nunc dabit breues dilationes, nunc maiores, secundum considerationes prædictas. an autem indistinctè possit iudex elongare,
c vel abbreuiare dilationes in iure expressas c existente causa, siue dẽtur ministerio iudicis siue non. Barto. in dicta l. secunda. quod sic. de hoc per glo. in cap. cum sit Romana. de appellatio. vbi dicam. & per
8 Dyn. in regula indultum. de reg. iur. libro sexto. ¶†Sed circa prædicta quæro, quid si iudex arctauit dilationem quæ datur à lege ministerio iudicis: & hoc fecit sine causæ expressione. Iacobus de Areti. dixit quod lex supplet per l. 4. ff. de re iudic. §. si quis condemnatus. sed contra eum facit iste textus. vbi fuit appellatum. si enim lex suppleret, non fuisset grauatus. & sic non appellasset: quod lex non suppleat, tenet Barto. in dicta l. secunda. opus est ergò appellatione. vt hic. & ad l. 3. respondet quod ibi lex dat vnum terminum sine mi-
9 nisterio iudicis, non autem supplet. ¶†Quæro in quo iudex hic malè processit. Respondet glo. secunda quod debebat citare tribus edictis, vel vno peremptorio continente tantum tempus quantũ illa tria. 24. quæstione 3. de illicita. & l. ad peremptorium ff. de iudi. Et nota in hoc gl. quia sentit id quod supra dixi post Hostien. vt illa l. ad peremptorium habeat locum etiam in prima quæ fit ad causam per edictum, vt sic fiant. tres citationes separatæ cum termino decem dierum vel fiat vna peremptoria habens tantum quantum habent illæ tres. ad hoc dicta. l. contumacia. ff. de re iudicat. & vide quod notat Innocen. in cap. ad petitionem. de accusat. & not.
10 in cap. consuluit. de offic. delegat. ¶†Dixit tamen ista glossa quod
d ex causa posset iudex moderari hunc terminum, d sed debet exprimere causam moderationis in citatione, vt pars nõ habeat materiam appellandi. Aduerte quia puto gl. procedere vt iudex exprimat causam moderationis vbi de consuetudine seruantur istæ dilationes iuris: non enim debet sine causa ab illis recedere, & si recedit videtur iusta causa appellandi ex quo non apparet de causa recessus. ad hoc quod notat Innocen. in cap. secũdo. j. eodem. sed vbi
* de consuetudine fori non seruatur, sed arbitrio iudicis *commmuniter*
e præfiguntur, tunc non oportet exprimere causam e moderationis.
11 ¶†Et ex his soluitur quæstio. quis habet probare in appellationis causa, an appellans quod iudex non habuit coarctare, an appellatus quare potuit diminuere. Bartolus in d. l. 2. de re iudicata. remittit ad nota. per Innocen. in cap. ad petitionem. de accusat. vbi Inno. concludit quòd prudenter iudex faceret si in moderatione harum dilationum, quando faciet, inferat iustam causam moderationis: & quod plus est semper interloquatur: licet alia pars sit absens quæ est citanda, vt sic vlterius non possit ex illa moderatione quicquam contra sententiam dici etiam si sit contra ius litigatoris infra de re iudicata. quod ad consultationem. si autem non inferatur causa moderationis: vel nulla erit sententia secundum quosdam, vel ad minus iustè appellabitur, si in veritate nulla causa moderationis subest. Item dicit quod vbi dilationes sunt à iure determinatæ: & iudex eas moderatur. habebit pars præsens probare: & sic appellatus iustam causam moderationis fuisse: vbi verò dilationes sunt arbitrariæ, præsumitur iusta moderatio. nisi probetur contrarium secundum eum: quod not. tria ergò collige ex his dictis Innocentij. Primò quod vtile est semper exprimere & interloqui super causa moderationis, si tamen non exprimatur satis est causam subesse. Secundò, quod in dilationibus à iure expressis non præsumitur iusta causa moderationis. Tertiò, quod in arbitrariis præsumitur causa nisi probetur contrarium. Ex quo infero quod cum hodie de stylo communi non seruantur dilationes iuris, sed arbitrio iudicis pręfiguntur quod appellans habebit probare iniustitiam moderationis. ¶Quomodo autem probabitur. Respondeo vel allegando absentiam siue longam distantiam viarum, vel qualitatem causæ, vt quia ardua & habuit tempus modicum ad deliberandum. & sic de similibus. Et pars aduersa volens probare iustam causam moderationis probabit seu allegabit modicitatem causæ, vel quia res erat tempore peritura, vel aliquam aliam qualitatem seu causam de prædictis, & iudex ad quem, consideratis omnibus habebit arbitrari, an habuerit iustam causam vel non, argumentum,
12 hic. & hæc bene not. quia quotidie accidunt in practica. ¶†Secundo principaliter colligitur ex hac glo. q sola peremptorij assignatio prima vice facta non sufficit ad appellandum dummodò habeat competentia internalla. & idem Innocen. hic. Item dixit Bonaguida, vt refert hic Ioann. Andr. quod si terminus non fuisset peremptorius. licet esset breuis curia non daret literas in causa appellationis

lore. Lex est not. in l. si adulterium cũ incestu. in ver. Imperatores. de adult. & habetur in c. si verò. el. 1. §. vtile. de sen. exc. & per Ab. in c. olim. de rescr. & Spe. in ti. de ac. in §. 1. in versi. quid si vocaui. & vide quę habentur in l. gracch⁹. C. de adul. & vide quæ habentur in clem. 2. de hæ. & vide text. in capit. vilissimis. 1. q. 1. & in c. nemo. 40. distinct. q̃ iura dicunt, quod quantò maior est delinquens tantò grauior debet pœna imponi quod est not.
Zacharias.
a ¶Non daret literas in causa appellationis. Adde quod ad hoc vt appellans à nimis breui dilatione audiatur, duo copulatiuè requruntur. s. quòd sit nimis breuis terminus, & quod sit peremptorius. ita multum no. Pau. de Ca. consi. 115. & Lanfran. in c. quoniam contra. §. dilationes. versi. postremum, quærit nũqd & c. j. de proba.
Ant. Franc.
¶An à termino nimis breui assignato possit appellari, dicas absque dubio q sic, maximè quando appellat à dilatione nimis breui data ad probandum secundũm Bal. in l. 1. C. de episcop. audi. & per Bart. in l. 2. ff. de app. reci. & habetur per Inn. in ca. 1. de dil. & per Bal. in c. 1. de milite vasallo qui contumax est. & vid omninò Bald. in addit. Spe. in ti. de appel. in ver. sed an breuitate. & eundem in l. 1. in 3. no. C. de dila. & in c. pastoralis. in §. fi. de offi. deleg. & an possit appellare à breuitate termini præfixi in citatione ad comparẽdum. vide Spe. in tit. de citatio. in §. 2. in fi. vbi tenet qd sic, & dicit esse not.
Zacharias.
b ¶Tres singulares citõnes. Adde Lanfran. in ca. quoniam contra. §. citationes. nu. 8. ver. sed quæro quãdo dicatur. j. de prob. & Fel. in c. consuluit de offi. dele.

a lationis. a & coniungendo hæc duo dicta simul infertur, quod ad iustificandum appellationem exiguntur ista duo simul, sc. quod terminus sit peremptorius. & cum hoc, nimis breuis: sola ergò assignatio peremptorij prima vice non sufficit ad appellandum, nec sola breuitas termini sine peremptorio. Io. An. remittit ad no. per se in Spe. in ti. de appel. §. in quibus. versi. sed quam dices circa medium. sub versi. 37. vbi recitat Bonaguidam dixisse quòd propter duo simul coniuncta videlicet quod terminus nimis breuis assignetur, & peremptoriè curia nõ daret literas si appellaret & dicit, quod literã super hoc factam à vicecancellario vidit dilaniari Ioan. An. ibi dicit, q iste stylus curiæ possit saluari in causa leui, & verisimiliter prouisa: secus si causa ardua esset, & non prouisa: quia adhuc pcedet hæc decretalis: nam causa de qua hic in text. erat ardua vt patet in antiqua: nam super ecclesia vel proprietate Arch. 5. q. 2. in sum. recitat se non potuisse habere literas dum esset aduocatus etiam propter ista duo simul iuncta. dicit tamen qd hęc est iusta causa appellandi: & quòd fortè licet curia non daret literas: cognosceretur tamen de grauamine in curia, alias, vel parum, vel nihil operaretur hæc decre. d. Ant. dicit se putare, quod si terminus citationis simul est deliberatorius. vel quia citatur ad respondendum libello intra talem terminum trãsmissa copia libelli quod si causa est verisimiliter deliberata, vel sit leuis qd momento possit deliberare, quod propter arctationem termini dum tamen possit comparere non poterit appellari, nec tamen debent dari literæ: quia satis subest causa abbreuiandi, eò quòd hoc habet stylus dummodo nimium non supplantet. sed puto idem si hoc nõ habeat stylus. nam satis subest causa data leuitate, vel facilitate deliberandi: cassat enim causa quare à iure dantur longiores induciæ. arg. in l. filio. ff. ad l. Falc. & j. ca. proxi. & quod s. dixi. post Bart. si cã est ardua, & verisimiliter indeliberata nec commodè itra terminum potest deliberare, tunc data breuitate termini cum perẽptorio licitè poterit ap-
14 pellare. ¶†Pro hoc quod not. Cyn. in l. 1. C. de dil. vbi dicit, q si fuerit in citatione transmissa copia libelli, nõ debet habere deliberatorias si fuit in citatione competens termin⁹ appositus, alias secus. & de hoc videtur tex. in c. proxi. Si autem terminus est citatorius tantum, quia citatur ad recipiendum copiam libelli: tunc si abbreuiat terminum iuris etiam cum peremptorio non potest appellari: nisi hoc habeat de stylo curiæ, vt nõ possit abbreuiari secundũm eum. Idem dico vbi subest alia causa abbreuiandi de causis s. dictis vel similibus. sed si abbreuietur terminus in tantũ, quod non possit citatus comparere in termino considerata distantia: puto quod possit appellari etiam non emanente peremptorio in prima citatione: quia læderetur saltem pter condemnationem expensarum: vt patet ex no. in c. querelam. de proc. & C. de iud. l. sancimus. & maximè iustificaretur appellatio si esset citatio facta peremptoriè quia esset maioris præiudicij. Ego non putarem legitimã causam appellandi vbi in citatione non fuit appositum peremptorium quantuncunque terminus fuit breuis, quia adhuc non grauat cum possit expectare secundam, & tertiam. Non ob. dictum d. Ant. quod est preiudicium
14 saltem expensarum quas pars fecit. ¶†Quia dico q ex quo habuit legitimam causam nõ comparendi euitat hanc condemnationem: vt no. in d. c. querelam & c. finem. de do. & pt. & c. venerabilib. §. idem. de sen. exc. lib. 6. nam & impossibile præceptum non ligat. vt l. fi. ff. quæ sen. sine ap. rescin. & c. breui. de iureiu. & per hoc remanet declarata materia huius ca.
15 ¶†Sed pro intellectu terminorum quæro quid sit dilatio. Aliqui vt refert Cy. in d. l. 1. C. e. dicunt quod est tempus à iudice moderatũ: vel aliter, & melius. Dilatio est facultas cuiusque agendi intra tempus moderatum à lege vel à iudice, vel partium conuentione: vnde scias quod dilationum quædam est legalis. q̃dam iudicialis quædam conuentionalis. Legalis est illa quæ simpliciter & determinatè datur ab ipsa lege, vt tempus ad apellandum, vel petendum restitutionem in integ. vel qd simile. iudicialis est illa quę datur à iudice seu arbitrio ipsius iudicis. 3. q. 3. c. inducię §. à iudice præcedente. & l. j. § expilatores. ff. de effract. Conuentionalis. est illa quæ competit ex cõuentione partium. vt l. cedere diem. ff. de ver. si. Item dilationum iudicialium quædam dicitur citatoria vt illa, quæ datur in ipsa citatione ad comparendum, quædam dicitur deliberatoria, vt quando oblato libello datur dilatio ad deliberandum. super petitis in libello quædam dicitur recusatoria: vt quando datur terminus ad proponendas omnes exceptiones declinatorias seu dilatorias. vt in c. pastora. de exce. quædam dicitur probatoria vt illa quæ datur ad probandum. 3. q. 3. c. induciæ spacium. quædã dicitur allegatoria, vt illa quæ datur ad allegandum in causa. quædam dicitur diffinitoria, vt illa quæ datur ad diffininendum negotium. vt l. ad perẽptorium. ff. de iud. & c. consuluit. de offi. del. quædam dicitur iudicatoria: vt illa quæ datur condemnatis seu iudicatis. vt in c. quod ad consultationem. de re iu. & l. debitorib. ff. eod. ¶Vltimo scias, quòd licet in citatoriis dilationib. aliquando sit necesse apponere peremptorium,
b vel facere tres singulares citões. b vt l. tres denuntiationes. C. quo. & quan. iu. & c. de illicita. 24. q. 3. & plenè per Inn. in c. ad petitionem.
16 de ac. & in præal. c. consuluit. ¶†Probatoria tamen c dilatio semper
c intelligitur perẽptoria. vnde non est necesse, quod opponatur verbum peremptoria. l. j. C. e. & l. fi. ff. e. & no. Bar. in d. l. j. Et an valeat pro
d batio facta sine dilatione. d & an iudex ex officio suo possit dilationem non petẽti præfigere: vide per Bar in d. l. 1. & l. in crimine. ff. de adult. dicam in c. licet. de prob. vbi gl. tangit. Et de aliquibus speciebus dilationum vide 3. q. 2. in sum. & per Spe. e. tit. §. 1. & per Host. in sum. e. ti. §. j. & de materia vide aliquid j. c. proxi.

Sebast. Sap.
c ¶Probatoria tamen. Contrarium tenet Bal. in auth. iubemus. C. de iud. vide Fely. in c. pastoralis. ver. dũ dicit Abb. de exce. & eundum Fel. ĩ c. licet. j. de pb. Lanfrã. de Oria. in c. quoniam contra falsam. in versi. dilationes. col. 1. de prob.
d ¶Sine dilatione. Adde Ale. consi. 128.

CAP. II.

1 *Terminus deliberatorius non datur reo, si per citationem potuit deliberare. 2. 3. quia induciæ deliberatoriæ non conceduntur nisi semel.*
4 *Delegatus potest citare licet non sit facta fides de eius delegatione dummodo in citatione sit inserta copia sui rescripti. 5.*
Copia rescripti an faciat tantam fidem quantam ipsum originale.
Delegato an credatur, absque eo quod ostendat copiam suæ delegationis.
6 *Dilationes dilatoriæ nõ dantur, quando reus habuit copiam rescripti: sed an in causa criminali. 9.*
7 *Libellus an requiratur quando transmittitur reo copia rescripti.*
8 *Libellus vel citatio criminalis an debeat continere tenorem inquisitionis,*
10 *Copia libelli trasmissa reo, non sufficit ad lit. contestandam.*
Libellus potest offerri etiam die feriato.
11 *Dilatio solet dari pro amicis consulendis.*
12 *Dilationes quo casu dantur ad consulendum aduocatum.*
13 *Dilationes deliberatoriæ non dantur actori in principio causæ:*
14 *Dilationes an sint dandæ iudice sedente pro tribunali.*
Dilationes datæ sine causæ cognitione, an valeant.
15 *Terminus datus à iudice, an possit ab eo postea elongari vel abbreuiari.*
16 *Citans si non habet iurisdictionem citatus non tenetur comparere, nec valebit processus contra non comparentem.*
Clerus citatus à laico non tenetur comparere.
Citatus si non compareat, an & quando valeat processus contra eum factus.
16 *Iniustitia notoria quando dicatur.*
17 *Contumax habetur pro præsente.*
Lis habetur pro contestata: quando ventum est ad actum qui debet celebrari post litem contestatam.

1 Præterea. ¶†Induciæ deliberatoriæ denegantur reo: si per literas citatorias plenè potuit instrui, & deliberare super eo d quo qritur. h. d. cõis diuisio. scda ibi, qa. ¶Casus. Talis Aliqua causa commissa fuit delegato: ipse citabat reum, & in literis citationis inseruit tenorem rescripti vt reus eo viso deliberare valeret super eo de quo conuenitur. Reus in termino sibi constituto, & de libello sibi oblato petiit inducias ad deliberandum: actor dixit q nõ est audiendus: qa benè potuit deliberare si voluit in spacio dilationis datæ: qrit q iuris sit. rñdet, q si re⁹ ad iudiciũ vocatus potuit

a ¶Copia reſcripti. Adde Ange.ↄſ.139.
b ¶Plena fides. Add Ro.conſ.336.& vide quod ibi vult.
Zacharias.
¶Adde Fel.poſt Im. in c.cum ĩ iure.verſ. inquantum doct.dicunt.s.de offi.deleg. & an & quando iudex delegatus tenetur exhibere in iudicio inſtrumentum ſuæ delegationis,& procurator ſuæ procura.vide plenè per Lanſ.in c.quoniam contra.verſ.attendi-dite.quod vbi literæ delegationis.& ibi remiſ.in apoſ.cel.in ver.iudex vel procurator.j.de proba.
Ant.Franc.
¶Circa hoc de iudice delegato.vel procuratore an,& quando teneantur oſtendere mādatū ſuum dicas primo, quod iudex delegatus nō poteſt ꝓcedere ante præſentationem reſcripti, niſi partes expreſſe ↄſentiant, vel tacitè, ſecūdùm Bal.in l.nec ↄquā. in §.vbi decretum. ff.de offi.procon.& leg.& dicas,quod iudex delegatus citās debet facere copiā ſuæ commiſſionis inſeri in citatione, aliàs non arctatur citatus ad comparendum coram eo,vt ĩ c.cū in iure peritus. de offi.deleg.imò ſi citat⁹ peteret copiā delegationis,& delegatus illā ſibi denegaret, poſſet ab eo appellari,vt per Spe. in tit.de competen. iudi.adi.in §.j.in ver.& quia.& in ti.de rela.in §.4. verſ.quod ſi ius.quod not.in l.2.ff.ſi quis in ius vo. non ier. & habetur per Inn.in c.paſtoralis.de reſcrip.& not. in l.ſi quis ex aliena. de iud.& hoc ſine dubio intellige verum quādo delegatus eſſet vilis perſona,vel citaret de lōginquo aliàs nō tenetur mittere copiam delegationis vt per Bart.in d.c.cum in iure peritus.& per Spe.in tit. de cit.in §.iam de citatione.in verſi.ſed pone, quod no.Bar. in auth.offeratur.C. de li.ↄt.& vide Pa.de

potuit inſtrui ſuper eo de quo cōuenitur ex reſcripto ſibi tranſmiſſo,induciæ deliberatoriæ non ſunt ei vlterius indulgendæ,ſed procedere debet iudex negotio ſibi ↄmiſſo.Ber.
2 ¶†No.j ibi,vt eo viſo &c.cautelam,& practicam optimam excludendi deliberatorias inducias quæ dari ſolent reo ad reſpondendū & deliberandum ſuper ↄtentis in libello vt in
a citatione ponatur copia reſcripti. [a] vel aliqd aliud ex quo certificetur reus ſuper quo eſt ↄueniēdus,& qua actione: oportet tamen ꝙ terminus præfixus in citatione ſit ita præfix⁹, ꝙ non ſolum ↄparere, ſed etiam deliberare valuerit, an deberet cedere.vel contendere: ſecus aūt vbi terminus non fuit ita ſufficiens: tunc enim ceſſaret ratio literæ, & per ↄñs deberet inducias habere ad deliberandum.j.c. fi.& no.Cy.in l.j.C.e.& ſic intellige iſtum tex.
3 ¶†No.2.ar.opt.quòd induciæ deliberatoriȩ non ſunt concedendæ niſi ſemel:ſiue explicitè ſiue implicitè conceſſæ ſint,vt hic.& 3.q.3. c.induciæ.§.offeratur.ꝙ ꝓcedit niſi ex aliqua cauſa legitima non voluerit deliberare in 1. dilatione.vt probatur j.c.expoſuit.& c.1.s.vt
4 li.non cont. ¶†No.3.ar.reum arctari ad comparendum citationē delegati: licet ante non fiat plena fides in delegatione,ſed ſatis eſt inſerere in ipſa citatione copiam reſcripti.hic enim non ipſum reſcriptum, ſed eius copia fuit in citatione inſerta:nam ipſum reſcriptū originale non ſolet mitti,nec ſolet inſeri:ſed
5 eius forma bene inſeritur. ¶†Sed circa hoc quæritur an ſufficiat indiſtinctè exhibere copiam reſcripti:& an ſit neceſſaria tranſmiſſio copiæ ad validitatē citatiōis. Circa hoc ſunt variȩ opi.quas prolixè,& confuſè recitat hic. d.Ant.ergò clarius, & breuius proſequendo ſciendum eſt,ꝙ gl.in c.ſi epiſcopus.in 3.q.2.tenet citationem non valere niſi inſeratur copia reſcripti.per iſtud c.de of.del.cum in iure. Idem ſentit Bart.in auth.qui ſemel.C.quo.& quā.iu.& l.2.ff.ſi quis in ius vo.per iſtum tex. & per illam auth.qui ſemel.& hanc opi.videtur ſenſiſſe.Spe.in ti.de cita.§.2.ver.itē qd reſcriptum.licet poſtea videatur recedere ab iſto dicto:dicens,quod ſm Vin.deberet comparere,& allegare priuilegium ſuum:ſed magis ſtrictè locutus eſt in eo.ti.§.iam de citatione.ver.ſed pone.ibi enim videtur velle,ꝙ debet tranſmitti copia.nec etiā hoc ſufficit niſi, & citans ſit perſona authorizabilis , aliàs nō deberet ſibi credere ex tranſmiſſione ſimplicis copiæ.ar.c.cum in iure.de of.del.& c.nobiliſſimus.97.diſt.Idem vr velle Inn.in præall.c. cum in iure.vbi dicit,ꝙ ſi iudex eſt vilis,& nimis remotus non tenetur,comparere pars niſi appareat reſcripum.hic verò loquitur aliquātulum obſcurè, videtur tamen ſentire ꝙ quò ad comparendum ſufficit quod afferat ſe delegatum vel tranſmittat copiam reſcripti.Arch.in prȩal.c.ſi eps.dicit,quod tranſmiſſio copiæ ſufficit quò ad comparendum, ſed non quò ad reſpondendum: vnde ei comparēti debet fieri plena fides de reſcripto originali.de of.del.cum in iure.& l.vna.C.de man. princi.d.Ant.videtur ſequi illam opi.Inno.& Arch.in d.c.ſi epiſcopus.dicens,quod ſi in citatorio aſſerat ſe delegatum dato, quòd nec reſcriptum nec copiam reſcripti trāſmittat, arctatur citatus ad comparendum: quia ſufficit per iudicem allegari cauſam in citatorio: nam ex hoc oritur probabilis dubitatio reo, vt compareat allegaturus priuilegium ſuum. & hoc propter verba iudicis, & aſſertionem nuntij.fortius ergò arctatur ad comparendū ſi tra[?]mittat copia:quia licet non faciat plenam fidem:ex quo non eſt auth.facit tamen qualēqualem.Sed comparens,& negans,iuriſdictionem:nō tenetur comparere niſi ſibi fiat plena fides.& ſi delegatus ꝗtuncunq; verus procederet non valeret proceſſus ſi pars appellauit: qa ſibi non fuit facta fides.& hoc alle.d.de Ro.dec.307.Ego concordando omnes opi.facio tria membra : quod aut agitur de grauiſſimo præiudicio,aut de graui,aut de leui.¶Primo caſu non eſt credendū aſſerenti ſe delegatum ꝗtuncunq; perſona ſit authorizabilis niſi prius cōſtet de mandato plenè. & ideò nec ordinarius exequi debet ſententiam ſuam ſeu mandatum p̄iudiciale alij.nec pars rñdere debet corā eo niſi prius fiat ple-
b na fides [b] de mandato:nec ſufficit ſimplex copia,ita intelligatur tex.in c.cum in iure.de of. leg.& l.vna.C.de mand.prin.& l.prohibitum. C.de iure fiſ.li.10.& ꝙ no.Arc.in d.c.nobiliſſimus.67.diſt.c.ſi eps.3.q.2.& ꝙ no.in d.c.cum
c in iure.Secūdo caſu, [c] cum tractatur de graui preiudicio non tñ grauiſſimo ſeu grauiori.& tunc ſufficit mittere copiam reſcripti,nec tamen ſufficeret hoc caſu aſſerere ſe eſſe delegatum.Exemplum,ſi citatur valdè remotus, & citans ſimpliciter aſſerit ſe delegatum eſſe: non puto illum arctari ad comparendum ex ſimplici aſſertione illius:vt ſic cogatur ſubire onus diu itinerandi,negotia ſua differēdi, & magnos ſumptus faciendi: ſed dēt tunc mitti ſaltem copia reſcripti quæ licet non ſit authentica:tamen maior prȩſumptio oritur ꝑ iuriſdictiōe delegata propter verbum ibi expreſſa, & communem ſtylum reſcriptorum: & ſic procedit iſte tex.& alia opi.quæ habet tranſmiſſionem copiæ neceſſariam.Aut agitur de leui præiudicio , vt quia citatus eſt in loco citantis vel modicum diſtat.& tunc nō eſt neceſſe mittere copiam quo ad effectum citatum arctandi ad comparendum:ſed ſatis eſt aſſerere ſe delegatum : quia oritur probabile dubium iuriſdictionis : ex quo pſona nō eſt vilis: & ex tali bubio quis tenetur comparere.ar.l.ſi quis ex aliena. ff.de iu.ſecus ſi ſimpliciter citat, nec aſſerit ſe delegatum, nec aliàs eſt ordinarius,vt j.dicam expediendo gl.
6 ¶†Inn.tamen quo ad effectum excludendi dilationes dilatorias dicit quod vtile eſt etiam hoc caſu mittere copiam reſcripti,vt hic.& hoc quando reſcriptum eſt ita plenum,quod ſine alio libello poterit deliberare, vt dicit gl.& benè.aliàs non excluderet deliberato-
7 rias, vt s.dixi.& ſatis hoc innuit iſtè text.¶†Sed pro declaratione præcedentium:& tex. quæritur nunquid ſufficiat iſta trāſmiſſio copiæ vt poſſit procedi in cā ſine libello alio.text.iſte videtur innuere quod ſic.dum dicit procedendum eſſe ad examinationem cauſæ: ſed contrarium tenet hic Hoſti.dicens iſtum tex.non negare libellum offerendum.& idem Pet.& Abb.& ad tex.dum dicit,ſed procedendum &c.ſupplet libello legitimè oblato lit.conteſt.& præſtito iuramento &c.alias ſm eum contradiceret s.ti.proxi.c.pe.& de lit. conte.c.vno.& de libel.obl.c.j.imò plus dicit ipſe Hoſ.ſuper gl.in fi. quod ſi ipſum reſcriptum originale quo nil petitur,licet ibi omnia clarè exprimantur tradatur loco libelli,non tamen ſufficit illud ad ſententiam quæ non eſt ferenda.vbi lis conte.non niſi ad petitionem expreſſam.de elect.dudum.2.de lit.conteſt.ca.vno.ſed dic hoc dictum Hoſt.procedere in iudicijs plenarijs,vbi requiritur libellus vel etiā in ſummariis , quādo ſimpliciter exhibetur in iudicio ſine alia petitione : ſed in ſummariis vbi ſufficit qualiſqualis petitio vt in cle.ſæpe.de verb.ſig.in actis deſcribenda , vt ibi dicitur,ſatis eſt à iudice petere prout in ſcripto continetur: vnde facta hac implicita
d petitione ſufficit reſcriptum pro libello. [d] nō tamen ſufficit illa copia extraiudicialis miſſa,ſed dēt produci ipſum originale vel copia ſolenniter authēticata, & petit per omnia in iudicio præſente parte: prout in reſcripto continetur.& hoc voluit Inn.no.& in ca.dudum de elect.2.Archi.3.q.3.§.offeratur.& Spe.in tit.de præben.§.2. ver.in his autem.in ver.præcedenti.& tetigi in c.1.de libel.ob.& ſic intelligo, & limito hunc text.& facit quod infra dicam ſuper gloſſ.
8 quando tranſmittitur copia libelli. ¶†Venio nunc ad gl.& 1.& 2. in prin.ſunt faciles,& ſatis patent.ſed in ver.ſic in criminali,quærit nunquid ſi in criminali admittitur ſimplex citatio ad comparēdū: an debeat exprimi aliud.gloſ.dicit & reſpondet quod debet inſeri quicquid reo obiicitur vt paratus veniat per c.ſi primates.5.q.2.vnde dt gl.ꝙ qdā ad cautelā in fine citationis apponūt libellū actoris, vt ſic plēè deliberare poſſit & ſi plenè p lrās, vel libellū potuit īſtrui, nō dēt hr̄e deliberatorias ēt ꝑ aduocato qa dēt rñdere ſup ipſo fcō de q̃ plenè.inſtruct⁹ eſt &c.vt in gl.vſq; ad ver.ſ; actori.& pt intelligi
hæc

Ca.ↄſ.48.& de ꝓcuratore dicas,ꝙ ꝓcurator tenetur producere mandatum aut ſaltē curare, ꝙ dñs ratificet:vt in l.ſi procuratori falſo.& ibi per Bart.ff.de cond. ob cauſ.& l.1.C.cre. cui.pig.nō deb.imò procurator qui non ꝓducit mandatū dr falſus,ꝓcurator, ſm Bald.in l.falſus.C.de fur.& debet ꝓcurator plenè ꝓbare de mandato,neq; illud ꝓbat p vnū teſtē cū iuro ſm gl.& Ange. in l.non ſolum.in §. j.ff.de proc.
Sebaſt.Sap.
c ¶Secūdo caſu.hoc tāq̃ ſingulare extollit.Iaſ.in l.2.in j.not. ff.ſi qs in ius vo.non ie.& ꝓbat p ſimile, vt ibi p eum.vide ēt Fel.in c.ꝙ ſup his.de fid.inſtr.vbi latè ponit qñ credatur delegato nō oſtēſis lrīs. & ibi qd ſi delegat⁹, eſſet cardinalis.
d ¶Reſcriptū ꝓ libello. Adde Ale.ↄſ. 197.2.lib.

a ¶Acquè diſtigui. Adde Aret.in tract. malef.vbi ēt de q.ſe. in gl.iudex cōmiſit.
Sebaſt.Sap.
b ¶Danda dilatio.vide q̃ cumulat Fel.in c.1.vt lit.nō ↄt.in pr. vbi tangit an ꝑ ꝑ abſentiā aduocati ſit danda dilatio?
c ¶Itinerat. Adde Rom.conſ.497.
Zacharias
d ¶Non exigūt cāæ cognitionem.Adde Lāſ.in ſepe.all.c.qm̄ ↄ.§.dilationes ver.2. quæro.& ibi in apo. Bened.Va.j.de ꝓba. & q̃ cāæ cognitio debeat p̄cedere , vide Ale.de Im.cōſ.108. vol.1.iſtū in c.corā. & ibi dixi in apoſ.ad ipſum ī ver.ſine cāæ cognitione.de reſt. in inte.vbi remi.de hoc tetigi.
Sebaſt.Sap.
e ¶Cauſæ cognitionē. q̃ cognitio dēat interuenire,ad dandas dilationes: pōit Ale.ↄſ.41.ī 2.vo.vid Mod.in l.fi.ff.de fer.
f ¶Sine cāæ cognitione.Adde Ale.ↄſi. 41.& 108.2.li.
Zacharias.
¶Adde Lāſ.de Ori. in cle.ſæpe.in ver.libellus.& ibi in apo. celſi.ad ipſum ī ver. ſummariè.de ver.ſi.

hæc determinatio gl.tam in ciuili q̃ in criminali.¶Plura ſunt in hac particula gl.examinā da. Et primo an in cā criminali dēant in ipſa citatione exprimi crimina.Io.An.vr hic ſentire ꝙ non poſſunt exprimi.dicit.n.ꝙ ſi exprimuntur habet locum ꝙ dicit Io.3.q.2.in ſumma.ꝙ in criminali non dantur deliberatoriȩ: ſed aliàs dabūtur,vt ipſe no.2.q.8.per ſcripta. & ſic ſimpl'r tranſeunt doc.noſtri:ſed Bar.in l.inter accuſatorem.ff.de pub.iud.dicit ꝙ in citatione fienda in cā criminali non eſt opus copiam libelli inſeri, ſicut nec ī ciuili.vt not. in aut offeratur.C.de lit.cōte.vnde ſufficit ſm eum ſi citetur,vt veniat rñſurus accuſationi, vel inquiſitioni.& mouetur per c.licet.de ac. Sed ↄ hoc vr tex.in c.ſi primates.alle.in gl.vbi dixit tex.iudicem non debere citare in criminali niſi exprimatur qd ipſi reo opponatur vt ſic veniat paratus.ego ſatis puto æquè diſtin
a gui [a] poſſe, ꝙ aut accuſatio ſit de longinquo, & tunc licet non ſit neceſſe inſerere copiam libelli:debet tamē exprimi ꝙ opponitur reo, vt deliberatus veniat, & ſic loquitur c.ſi primates.preal.nec in d.c.licet.dr oppoſitum ibi enim non ponitur forma citationis, ſed narratur in effectu.& facit ille tex.& pro iſta parte dum fuit ille citatus vt veniat reſponſurus obiectis.aut citatus fuit de propinquo, & tūc procedit dictum Bar.& hic no.Et vide ad materiāq; dixi in c.1.de iud.in ad.quæ incipit vel dic.& bene ille tex.facit vbi ſimpl'r fuit petitū vt ille eps præſens in loco introduceretur ad
9 ↄſilium.¶†Secundo eſt videndum nunquid in criminali debeāt dari dilatoriȩ ſi reſcriptū fuit inſertum in citatione , vel quicquid ipſo reo obiicitur.& ſentit iſta gl.ꝙ non.& idem Io.And.vt s.dixi.& plus dicit gl.3.q.2.in ſumma,vt in criminali nunq̃ dentur deliberatoriæ,qa ſatis debet reus eſſe certus an ↄmiſerit vel non.& ſic non eget tpe ad negandū vel ↄfitendum.Io.de Lign.dicit eas omninò eſſe dandas quantuncunque reſcriptum ſit trāſmiſſum,qa ibi exigitur libellus bene format⁹ & multa pñt opponi ↄ libellum.2.q.8.c.p ſcripta.§.libellorum.Item debēt dari deliberatoriæ vt diſcutiatur perſona accuſatoris.& hæc fuit opi.Hoſt.in ſumma.e.ti.§.j.ver.aliæ deliberatoriæ.d.Ant.ſaluando gl.dt poſſe intelligi:qñ petebantur deliberatoriæ circa ſubſtantiam petiti.tunc.n.non debent dari cum habuerit tp̄s ad deliberandum,ſecus ſi petitur dilatio circa factum libelli,tūc.n.eſt ꝓcedenda: nec gl.iſta negat.& idem fortè dicit ꝙ qdam ad cautelam faciunt inſeri copiam libelli,& ſic non daī poſtea dilatio,ēt ad opponendum libello,ſatis ergò dici poteſt,ꝙ ſi copia libelli fuit inſerta , reus habuit tantum tp̄s ꝙ potuerit deliberare tam circa factum principale , q̃ circa formam libelli , & perſonam accuſantis ꝙ non eſt concedanda alia dilatio,ſaltem magna.ar.hic.ſecus vbi non potuit de-
10 liberare circa oīa prædicta.& hoc vr hic ſatis voluiſſe Hoſt.¶†Sed circa oīa prædicta quæritur. nunquid illa copia libelli in citatione tranſmiſſa ſufficiat ad lit.ↄt.Hoſt.hic ꝙ non.licet.n.ſufficiat ad deliberatorias negandas.non tñ ſufficit ad ſnīam ferēdam.imò erit neceſſe ꝙ libellus iterū in iudicio offeratur.C.de lit.ↄt.l.vna.& aut.offeratur.& præſente aduerſario.3.q.9.c.chartæ.qa nec datur dilatio à iudice ꝓcedente.C.e.l.à iudice.canonizata.3.q.3.c.induciæ.§.à iudice.nec ob.ſm eum.ff.de adul.in l.miles §.ſexaginta.vbi dr ꝙ die feriato, quo tñ ius nō redditur poteſt libellus offerri quia licitum eſt iudici ſm eum.& pro primo vt nō ſufficiat oblatio extraiudicialis, vide Io.An.in add.Spe.in ti.de lib.ↄcep.§.nunc videndum.in pr.& ibi tenet etiam hunc intellectum ad §.ſexaginta.vel ſm eum poteſt intelligi qñ agitur de re tpe peritura:loq'tur n.qñ maritus accuſat iure mariti ꝙ debet facere intra certū tp̄s.Bar.tñ.in d.§.ſexaginta.indiſtinctè tenet,ꝙ in qualibet cā ēt in ciuili pt libellus offerri ēt die
11 feriato.vide ꝙ plenè circa vtrunq; dictū tetigi.in c.fi.de iu.¶†Tertiò dicit gl.ꝙ pro amicis ↄſulendis eſt danda dilatio , hoc admittit Hoſt.ſi non malitioſè,ſed bona fide petatur : ꝙ eſt arbitrio iudicis relinquendum ſm no.de iud.c.paſtora.& vt lit.non ↄt.c.1.ſed gl.in l.j.C.e.dicit hoc non reperiri iure cautū,vt ꝓ amicis ↄſulendis detur dilatio.ſed ſatis pt dici iudicē dr̄e arbitrari hoc.Quid.n.ſi petiuit ab eo res de qua ſatis dubitat,vtrū fuit in bonis patris : vñ vult ↄſulere amicos melius informatos ſec⁹ vbi ceſſat cā vrgens,vel vbi habuit
12 tp̄s ad deliberandū. ¶†Quartò dicit gl.ꝙ pro aduocato nō debent dari induciæ quo minus rñdeat cū habeat rñdere de facto ſuo.Idē ſentit Vin.dicens,ꝙ poſtq̃ rñderit dabuntur ei,dic melius, ꝙ aut in citatione fuit inſerta copia libelli,& habuit tñ tp̄s,ꝙ potuit ↄſulere aduocatum,& non habebit alias inducias.ar.hic.Aut non fuit inſerta copia libelli,& tunc dēt hr̄e inducias vt ↄſulat aduocatum ſup aptitudine libelli.non.n.tenetur rñdere ſi libellus nō eſt bñ formatus.& cauendū eſt ne iudicium ſit fruſtratoriū.de iud.c.cām.& c.exa
13 minata.& ꝙ ēt ſentit Hoſ.ad hoc c.j.vt li.non ↄt.& ꝙ ibi no.¶†Sed q̃ro nunqd actori ſit dāda dilatio deliberatoria.Gl.dicit ꝙ ab initio nō eſt danda,qa debuit venire inſtructus.Et aduerte,qa ideo dr ab initio:qa ſi reus exciperet,& actor replicaret tunc benè eſt ſibi danda dilatio:qa ſup illo non potuit venire inſtructus.vt in d.ver.ei aūt. alle ī gl.& tenet hoc Io.An.dilatio tñ data reo,ꝓderit actori ad hoc. l.petendæ.C.de tēp.in inte.reſt.& vide in Spe.eo.ti.de dila.§.videndum.ver.in ſumma.¶Vlterius gl.q̃rit quales erūt iſtæ induciæ.dt ꝙ hodie arbitrio iudicis:dic vt dixi s.c.ꝓx.& ibi ēt remiſi an oēs dilationes iuris poſſit iudex abbreuiare,& ex qua cā poſſit.¶Item q̃rit gl.quot dilationes ꝓbatoriæ dantur in cā tam ciuili q̃ criminali:&
14 rñdet,ſed dic vt latius dicā in c.in cauſis.de teſti.¶†Item q̃rit qual'r ſunt dilationes dandæ.& rñdet ꝙ iudice ſedente ꝓ tribunali,& vtra
c que pte p̄ſente.Io.An.dicit ſufficere ſi iudex itinerat [c] ꝑ locū vbi ius redditur.ad hoc.ff.de inte.ac.l.voluit.& Spe.in hoc e.ti.ad fi.facit ꝙ no.de re iud.c.vlt.aduerte latius , q̃dam ſunt dilationes citatoriæ.& iſtæ non reqrūt cāæ cognitionē:qa dantur in abſentē.vt l.nec ↄq̃. §.vbi decretū.ff.de of.ꝓc.& ſic ↄñs non exigūt iudicē ſedere ꝓ tribunali:vt ibi.& in l.à p̄cedente.ꝙ ibi no.C.de del.idem vr in deliberatoriis ſm Inn.& Io.An.qa pñt augeri & diminui.vt patet in eo ꝙ leg.& no.in c.dilectus.de ꝓc.ſed Spe.ī hoc tenet ↄtrium.e.ti.§.ſi.ver. quid in deliberatoriis, qa tales dantur in iudicio.nec ob.tex.hic,qa hic non dantur deliberatoriæ:ſed excluduntur ex tranſmiſſione copiæ reſcripti.d.Ant.tenet ꝙ non exigunt cognitionem cauſæ:licet dandæ ſint in iudicio.3.qu.3. §.offeratur.quia ſi citatoriæ inquantum ſurrogantur loco deliberatoriarū non exigunt cauſæ cogni-
d tionem, [d] ita nec inq̃tum ſunt purè deliberatoriæ,ſed dicerē ꝙ exi-
e gunt cauſæ cognitionem: [e] ſed non plenam ,vnde potuerunt dari à ꝓcedente iudice.vt in d.l.voluit.plenā.n.cognitionē non exigūt: qa de iure dandæ ſunt.vt 3.q.3.§.ſed offeratur.ſed aliq̃ cognitionem exigunt cum hodie ex cōi ſtylo moderentur ſm qualitatem cauſæ. vt dixi.s.c.ꝓx.Quædam ſunt induciȩ ꝑparatoriȩ ſiue inſtructoriæ: & iſtȩ non dantur ſine cauſæ cognitione.3.q.3.ſpacium.§.à iudice. ſm Inn.& Io.An.ſed ſentit Io.An.ſuper gl.iſta vt s.ſufficere iudicem itinerare per locum iudicij.ſed Bar.in d.l.à ꝓcedente.C.de dil.dicit ꝙ prima dilatio probatoria non exigit plenā cauſæ cognitionem. ideò poteſt peti & concedi à iudice procedente.ſed ſecunda & tertia exigunt plenam cognitionem : ideo debent concedi à iudice ſedente,& non procedente.vnde intelligi.d.l.voluit.in his quæ nō requirunt plenam cognitionem cauſæ.Cyn.dicit ꝙ ſi datur dilatio partibus non contradicentib.qa non exigitur cauſȩ cognitio:tunc poteſt fieri à ꝓcedente,aliàs ſecus.d.Ant.concludendo omnes opi. dicit,quòd ſi dilatio eſt citatoria,vel deliberatoria.pōt dari à iudice procedente,ſi eſt probatoria: tunc ſi pars non ↄdicit:poteſt dari à ꝓcedente.ſi contradicit, & eſt prima dilatio poteſt dari à procedente,ſi eſt alia requirens cauſæ cognitionem debet dari iudice ſedente pro tribunali:& ſatis puto hoc fuiſſe de mēte Bar.& placet. An.autem valeat ſecunda vel vlterior dilatio data ſine cauſæ cogni
f tione. [f] Bart.in l.fi.ff.de fer.& dila.dicit ꝙ non.per illum text.quem ſentit Bal.in l.petendæ.C.de temp.in inte.reſt.quia hoc eſt ↄ ius partis.vide ꝙ no.in c.vltra tertiā.j.de teſti.Q̃rit gl.an data dilatione ↄqeſcat iudicis officium,& ſimpliciter rñdet ꝙ ſic:ſed dic vt pleni⁹
15 dicam in c.ſignificante.j.de ap.vbi materia propriè ponitur.¶†Vltimo dicit gl.ꝙ poſt peremptoriam iudex poteſt facere gratiam.ſ.expectando partem per c.ↄſuluit.de of.del.dic, ꝙ aut quæritur nunqd poſt dilationem citatoriam poſſit iudex facere gratiam,& qualem. dic vt leg.& not.in d.c.ↄſuluit.vbi ponitur mā.aut quæritur de aliis dilationib.nunquid poſſit illas reuocare vel abbreuiare ſeu elongare,& dic vt dicā in c.cum ſit Romana.& in c.ſignificante.de ap.vbi
16 mā ponitur.¶†Nunc veniam ad expreſſionem notabilis gl.Inn.q̃ verſatur circa illā mām,an & qñ citatio afficiat citatum vt teneatur ↄparere, an & qñ valeat proceſſus ↄ non ↄparentem.de qua materia vide etiam per eundem Inn in c.ſuper literis.de reſ.& in c.prudentiam.de of.del.& per Io.An.poſt Aegi.in regula ſcienti.de reg. iu.li.6.in fi.q.vbi ponit bo.diſtinctionem & aliquid per Bar.in l.quidā ↄſulebāt.ff.de re iu.& in l.2.ff.ſi qs in ius vo.non ie.& mā iſta eſt ſatis longa.ſed hic non multū me extendā:ſed ex dictis Inn.formabo hic diſtinctionē p q̃ mā clariori mō apparebit,q̃ de mō ꝓcedendi ꝑ alios:& aliqua vltra dictū Inn.hic addā,q̃ tñ faciunt ſpecialiter ad hanc mām.Dico ergò, qñ citans nec eſt,nec pt eſſe iudex : & tunc nec citatus arctatur ad comparendum.nec valet proceſſus contra non ↄparentem:vel comparentem : qa taciturnitas hoc caſu nihil operaret ad hoc ꝙ not.gl.1.C.vbi de cri.agi opor.vbi dicit gl.ꝙ qñ
iudex

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶ Sine non. Adde latè Cal.cons.12.de fo.compe. Zacharias.
¶ Adde de hac q latis.per Fel.in c.eum ordinem,ver.ad allegandum s.de resc.& c.prudentiā.s.de of. dele.plenius in c.veniens.in fin.& ibi in apost.ad ipsum.ī.de ac.& Laf.multū no. distinguentem in c. quoniā ꝯ §.citationes.ver.notandū est ꝙ ēt & ibi ī apo.cel. si ad ipsū.ī.de prob. Sebast.Sap.
b ¶ Cōparere. Vide Ol.cons.33.in fi.inc. an eps. And.Sicu.in ps.62.in j.vo.& Dec. in c.si duob.ver.ī gl. in ver.cognouerit. ī.de ap.vbi multa ad hoc ꝓpositum vide ēt Alc.in l.de ætate. ff.ad Treb.& latissimè Mod.ī l.si ex quacunque.ff.si quis in ius voc.non ierit.
c ¶ Et tacuit. Adde eundem cons.84.2. lib. Rom.cons.497. & 454.
d ¶ Solet fieri. Adde Ro.cons.176.

iudex est talis ꝙ citatus sua voluntate non pt facere illum iudicem nō nocet taciturnitas. facit de preb.c.dilecto.& quod ibi no.In.& ꝙ no.Gui.in Spe.in ti.de cita.§.j.ver.sed pone ꝙ iudex.& § pe.in fi.& per Arc.15.q.4.c.2.& qđ no.in d.regula,scienti.Ex quo infertur,ꝙ cita a to clerico à laicis siue compareat siue non a processus ꝯ cū non valet:vbi non est nec esse potest iudex:quia semper reperitur snīa à nō suo iudice lata.C.si à non comp.iudice per totum.& de iud.c.at si clerici.& quod no.gl.in c. significasti.de fo.comp.aut citans non est iudex,potest tñ esse,& tunc si notoriè cōstat eū non esse iudicem,nō tenetur citatus compa- b rere b nec valet processus ꝯ non comparentem, siue super principali, siue sit cōtumaciæ punitiu9.& hoc no.gl.3.q.2.c.si episcopus.& in c.veniens de ac.ꝓbatur in c.si duob.de ap. & c.si à iudice.e.tit.li.6.aut non est notorium citantem non esse iudicem: & tunc aut nulli initiur potestati in ipsa citatiōe,vt quia simpliciter citat non exprimendo se iudicem delegatum vel ordinarium:& non tenetur ꝯparere, vt voluit hic Inn.nec valebit processus aliquis ꝯ non comparentem, ex quo in veritate non erat iudex.aut initiur alicui iurisdictioni.& aut delegatæ aut ordinariæ.prīo casu aut dixit se delegatum forte mittēdo tenorem alicuius rescripti:vel sine transmissione copiæ in casu quo sufficit vt s̄.dixi.& tūc aut nullum in veritate emanauerat rescriptum à superiore:vel erat falsum.& Inn.videtur variasse.nam in c.super literis.de rescri.videtur velle quod non valet processus ēt super incidenti ꝯ absentem factus,qa faber falsi rescripti sicut nō potuit dare iurisdictionē in principali:ita nec in incidēti,vt pronunciet se iudicem competentem,vel vt puniat contumaciam non comparentis,sed aliud videtur hic sentire.sed primū dictum tenet ibi Io.And.& videtur communior opi.& dic de hoc plenius vt ibi no.Aut rescriptum emanauerat à superiore,sed erat nullum, qa impetratum ab excommunicato.& tenetur citatus comparere: & si non comparet valebit processus cōtumaciæ punitiuus: sed non in principali,quia in dubio erat iudex in cognoscendo,an sua esset iurisdictio vt in d.c.super literis.sed in principali non habet iurisdictionem ex quo rescriptum erat nullū. sed si prius pronuntiauit se iudicem competentem valet processus postea super principali quanquam rescriptum in veritate esset nullum.hoc est no.dictum Lap.in c.j.de rescr.li.6.& no.in d.c.super literis.facit ꝙ no.Inn.in c.1.& 2.de confir.vti.vel inut.&in d.c.super literis.Si verò rescriptum non erat nullum,sed surreptitium.& sic poterat exceptione elidi, & valet processus etiam super principali ꝯ absentem.si status causæ hoc patitur.: qa habebit iurisdictionem licet elidibilem,& imputandum non est excipienti ad hoc ꝙ no.in c.super literis.& c.cæterum.de rescr.& c.inter.de re.iu.aut innititur iurisdictioni ordinariæ,& in veritate non erat iudex,nec citati nec aliorum, & tunc nō valet processus ꝯ absentem, & ꝯ comparentē, quia semper reperitur processus factus à non iudice,vt s̄.dixi In delegato.nec etiam habet locum prorogatio ex quo nulli præest iurisdōi,vt in c.significasti.de fo.ꝯp.& l.priuatorum.C.de iu.om.iud. aut non est iudex ordinarius citati:sed est aliorū illius territorij vbi citat,& exprimit cām in citatione quæ si esset vera ꝯpeteret iurisdō, vt quia ibi ꝯxit vel deliquit:& tunc aut exprimit aliquem errorem in citatione vt ꝙ veniat ad rñdendum seruo vel excōicato,vel spoliatori suo,vel pupillo, vel si non exprimit est notorium citationē iniustam,vt qa citat ad locum notoriè non tutum: & non tenetur ille ꝯparere.& hoc est no.dictum Inn.hic.nec valet,quia vix aut nūquam citatio potest ꝯtinere aliquid ita iniustum ꝙ non possit habere excusationem,vel dubitationem.Exemplum:citatus est domin9 vt rñdeat seruo ꝙ potest esse si super intollerabili iniuria conqueratur de eo.de inst.de his qui sunt sui vel ali.iu.§.fi.ver.ideoq; & idē in omnib.aliis semper potest interuenire aliqua excusatio:nam respondetur ſm Inn.quod ex quo iniustum,vel illicitum posuit in citatione, nisi adiiciat cām excusationis illius iniusti prima facie nō
17 tenetur ire,ꝙ no. ¶†Et qñ iniustitia est notoria videbo.text.cum gl.in cle.pastora.§.Pisana.de re iud.& idem est vbi citatio in se non est iusta, sed est notorium impedimentum ex parte citati, vt quia infirmus.vt in l.quesitum.de re.iud.Et idem ꝙ dixi in ordinario intellige in delegato eadē rōe, vnde in omnib.in quib.s̄.dixi tenere processum delegati intellige, nisi error modo prædicto sit in citatione,vel notoriè cōstat de iniustitia. Si verò citatio est iusta, tunc tenetur comparere licet in veritate non sit iudex ex quo de hoc dubitatur.& si non compareat valet processus ꝯtumaciē punitiuus,qa debebat venire ad allegandum priuilegium suum.l.si quis ex aliena. ff.de iu.& l.2.si quis in ius.& l.j.ff.si quis ius di.non ob.sed si in veritate non erat iudex non valebit processus super principali nisi pri9 pronuntiet se iudicem ꝯpetentem etiam si status causæ patiatur vt possit procedi lit.non cont.nec procedendo ad vlteriora vr̄ se pronuntiare iudicem,ex quo pars aduersa est absens:quia non vr̄ consentire, imò potius ꝯdicere.secus si fuisset præsens & sic intelligatur,c.ex parte.& quod ibi no.de ap.& hoc voluit Inn.hic.& no.in d. reg.scienti.Et habes ex prædictis vnam dr̄iam in validitate ꝓcessus inter ordinarium & delegatum qa si delegatus in veritate non erat iudex,non valet processus ꝯ absentem ēt ꝯtumaciæ punitiuus:quia ille non habebat aliq̄ iurisdōem ꝙ intellige,vt s̄.dixi.sed in ordinaria valeat ꝓcessus ꝯtumaciæ punitiuus: & etiam super principali si ꝓnuntiauit se iudicem ꝯpetentem:& hoc ideo qa ipse habet gnāl'r iurisdōem sup oīb.habitātib.in suo territorio indigenis vel ex̄neis rōe,cuius ꝓuinciē p̄t citare,& pronuntiare in casu dubij,& inq̄tum s̄.dixi,tam in ordinario q̄ in delegato valere ꝓcessum ꝯtumaciē punitiuum: intellige nisi sit interpositum decretū cā ꝯtumaciæ & iniustitia erat ex parte agentis: qa sibi non ꝯpetebat ius hoc petendi,
c vel sciebat ꝯpetere exceptionem absenti,& tacuit,c puta exceptio
* nem pacti,tunc.n.ſm *cōem & veram opi.*non tenet ipso iure decretū, qa debet esse interpositum nedum ritè.i.obseruato ordine iudiciario, sed etiam rectè.i.iustitia competente agenti:aliàs non valet.vt vult no.hic Inn.& sentit in c.dilecto.de ver.si.& tenet Bar.in l.iustè. ff.de ac.po.& l.Fulcinius.§.p̄tor.ff.ex q.cau.ī po.ea.licet gl.ibi dubitet.& aliud vr̄ sentire gl.in d.l.iustè.& vide Spe.q pōit opi.succinctè in ti.de primo & secundo decr.§.nunc dicamus.in fi.& ꝓ opi.ꝙ non teneat, vr̄ text.in l.1.§.hæc verba. ff.ne vis fiat ei.& in l.cum verò.§. subuentum.ff.de fideic.lib.& l.eo tempore.ff.de pec.sequitur etiam hic d.Ant.secus est in sententia quæ alio non obstante valet,licet i9 non competat agenti.vt l.cum putarem.ff.fa.er.quia illa facit ius inter partes.vt in c.cum in iure.de re.iur.& l.ingenuum.ff.de sta.ho.& l.res iudicata.ff.de re iud.ꝙ est verum,nisi sit lata ex falsis probationib.de quo tunc dicendum prout leg.& no.in l.si prætor.§.Marcellus.ff.de iud.& in c.cum Bertoldus.de re iu.& c.licet.de prob.& hæc no.Aut iudex citans habebat in veritate iurisdōem,&expressit ea q̄ erant exprimenda in citatione,nec citatio erat notoriè iniusta : & tunc citatus tenetur comparere siue citans sit ordinarius siue delegatus, & si nō comparet valet processus contumaciæ punitiuus vt in c.de causis.de of.del.& l. vna.si quis in ius dic.non obtem.c.cum si.& si status causæ patiatur vel eius qualitas valebit processus etiam super principali.quinimò plus dicit Inn.no.ꝙ si aliqua exceptio declinatoria ꝯpetebat reo ꝯtumaciter absenti,ex quo fuit ꝓcessum in cā ad actum qui solet fieri post lit.ꝯt.non admittitur postea reus veniens ad illam vlterius ꝓpōnendam .qa si tunc præsens esset, & tacuisset vlterius illam ꝓponere non potuisset.vt in c.inter.de re iu.
18 ergò nec si ꝯtumaciter absens sit.† Cum ꝯtumacia ꝓ præsentia reputetur: & absens contumaciter pro præsente reputatur. in aut.vt omnes obe.iud.prouin.§.si autem ille.& c.veritatis.de do.& contu. & in c.2.de ar.li.6.pro hoc ꝙ no.gl.in c.j.de ele.li.6.& idem ꝙ s̄.dictū est in declinatoriis iudiciis intelligēdum est in dilatoriis,&aliis peremptoriis:ſm Inn.vt tandiu eis gaudeat qui absuit contumaciter quandiu eis gaudere posset, si contumax non fuisset postea non.& hoc rationib.prædictis,qa nō debet esse melioris conditionis,&c. nec ſm eum quæritur vlterius, an actor sciuerit exceptionem reo cōpetere:cum hæc quærenda sint ante snīam. Item si nō proposuit ante lit.conte.vr̄ ei renuntiasse,vt in d.c.inter.semper tamen cum nō apparuit ipsum contumaciter absuisse: vt qa erat infirmus vel alio impedimento detentus restituet̄ ex gñali cl'a.ff.ex qui.cau.ma. l.sed & si ꝑ p̄torem.§.vlt.& c.cū Bertol.de re iu.& ꝙ s̄. dixi ꝙ absens non admittatur nisi eo casu quo admitteretur præsens, tenet Inn. in c.si duob.de app.& Lapus sua alleg.117.per quæ tenet quo post terminum datum vsuras repetenti ad probandum de iure suo non admittitur contumax opponens exceptionem dilatoriam,quia ille qui agit non soluit vsuras quas extorsit: iuxa c.quia frustr.de vsuris.quia tales exceptiones debent proponi ante ingressum iudicij.
19 ¶†Nam lis hr̄ pro contes.ex quo processum est ad actum qui so-
d let fieri d post litem contestatam.vt etiā no.gl.in d.c.j.de ele.li.6.& pro hoc dicto vide Spe.de ap.§.nunc breuiter.vers.sed pone.& per Pau.in cle.sæpe.de ver.sign. aut quis est iudex quò ad quid:& citat super alio vbi non est iudex.& non tenetur ille ꝯparere,qa respectu illius articuli non est iudex.& sic sibi impune non paretur.vt l fi.ff. de iuris.om.iu.& c.j.de cōst.li.6.aut procedit super alia re præsente parte & non ꝯdicente:& valet processus quia tacitè vr̄ facta prorogatio super illa re,etiam si iudex sit delegatus,vt in c.cum olim.de of.del.& dic vt ibi no.& in c.P.& G.e.ti.per hoc habes gl.Inn.clarā, & corroboratam multis aliis materiam ampliantibus.

CAP.

Sebast.Sap.
a ¶ Modo ꝯcludendi.ꝙ ꝯcl'o attēdatur no.Bar.per illū text. in l.2.C.de pe.he.vbi dt,ꝙ si ī libello ꝯcluderetur ꝑ duo diuersa media nō ꝓcederet parte opponēte. si tñ vna esset ꝯcl'o, licet essent duæ cāæ ꝯcludendi ꝓcedit libellus:quia ꝯcl'o spectanda est.dicit Bar. in l.Aureli9.§.sticho. ff.de lib.le.ꝙ ex ꝯcl'one libelli apparet,q̄liter p̄cedentia intelligant̄.& dicit Bal.in l.domū.C.de rei vē. ꝙ si in libelli narratione apponat̄ verbum generalissimū dēt restringi ſm cōclusionem.
b ¶ Cōcludēdi.Add Ang.cōs.229.& 36.
c ¶ Nomine eccl'iæ. Adde videndū Lap. alleg.51.
d ¶ Ipsi9 capellæ.Adde quod voluit Arc. cons.63.

CAP. III.

1 *Dilationes dilatoriæ non dantur reo quia actor declarauit libellum ambiguum.si per expressa potuit reus deliberare.*
2 *Libellus est attendendus in sua conclusione,non autem in modos narrandi.*
3 *Prælatus vel rector regens pro iurib.ecclesiæ, vel suis, an formare debeat libellum nomine suo vel ecclesiæ.*
Actio si est simpliciter ꝓposita : intelligat̄ de directa.9.
Agens in dubio videtur agere nomine proprio non alieno,nisi hoc exprimat.
4 *Prælati & alij administratores rerū ecclesiasticarum non sunt domini & non possunt alienare nisi in casib. expressis.*
Prælatus reuocat procuratorem datum à conuentu.
Prælatus agit possessorio recuperandæ vel adipiscendæ nomine proprio non ecclesiæ.
7 *Prælatus agens simpliciter: an in dubio videatur agere nomine suo vel ecclesiæ.& quid de tutore & simi.*
Prælatus an p̄sumat̄ acquisiuisse de bonis ecclesiæ suæ.8.
10 *Dictio,& vltra,quid importat.*
Ignorantia tolleratur in factu proprio de longinquo secutus in non intricato seu diuturno.13.
12 *Libellus dubius quando interpretatur pro libellante.*
Libellus quando est generalis,non tenet̄ reus respōdere.
14 *Præscriptio 10.ann.non probatur.si testis dicat:possedit 9.ann.& plus.*
Dictiones incertę non operantur in his in quibus aliquid est determinatè probandum.
Pręscriptio 30.ann.an probetur,si testis dicat:possedit. 30.annis.& vltra vel plus.
15 *Appellans frustratoriè remittitur ad eum à quo appellauit quod intellige si non fuit dilatum appellationi.*

Literæ tuæ. Hoc c.legitur duob.modis. Primo vt intelligat̄ ꝙ hic petebantur possessiones,qa inciderant in ꝯmissum ex nō solutione facta debito tpe. & tunc intellectus est clarus.cum.n.sufficiat cessatio biennij vt in ca.potuit.de loc. illa additio,& vltra,in tex.posita vel eius declaratio nihil operabitur.& sic non erat opus dare nouas dilationes delibe-
1 ratorias.¶†Et ſm hunc intellectum Host.dicit in summa huius ti. ꝙ per declarationem libelli per quam natura negotij non mutatur, nouæ dilatoriæ non dabuntur.sic summat Io.An.& bene.sed iste intellectus non habet in se magnam seu aliq̄ dubitationem.Secundo legitur ꝙ hic petebatur pēsio præteritorū annorum expressis trib. annis cū adiectione,& vltra.vel petebantur ipsę possessiones ex causa prædicta : & pensio præteritorum annorum modo prædicto.& tunc oportet dicere vt ī.dicam ꝙ ex expressis in libello poterat re9 satis deliberare ꝙ continetur sub illa dictione,& vltra.ideò nō fuerunt datæ deliberatoriæ de nouo: & ſm istum intellectum sic summo. Ex declaratione verbi generalis vel ambigui positi in libello nouæ induciæ deliberatoriæ dandæ non sunt : si ꝑ expressa potuit reus deliberare super ambiguitate vel illa generalitate.h.d. Diuiditur.Nam in primo ponitur iudicis ꝯsultatio : & appellantis petitio. In secunda ibi,nos.rñsio & appellationis repulsio.¶ Casus literalis. Inter archipresbyterum S. Priscæ & aquilæ de vrbe ,& quosdā nobiles.A.&.G.coram epo Floren. super pensione quarundam possessionum quæstio vertebatur:archipresbyter nomine ecclesiæ suæ obtulit libellum prædictis nobilib.ꝯtinentem:ꝙ pēsio de possessionibus quibusdam pertinentib.ad ecclesiam suā ipsi ecclesiæ soluta non fuerat iam trib.annis, & vltra ipsi nobiles petiuerunt explicari spacium ꝙ per hanc dictionē,& vltra,significare volebat: & archipresbyter expressit ꝙ 7.annis elapsis fuerat in solutione pensionis cessatum.Idem nobiles dicentes libellum esse per huiusmodi expressionem mutatum petebant inducias ad deliberandum: & quia illis denegauit appellauerunt.Papa verò appellationem huiusmodi friuolam reputans mandat epo , quatenus eo non obstante procedat
2 in negotio ipso iuxta priorum literarū ꝯtinentiam.Ber.¶†No.ſm primum intellectum ꝙ libellus debet attendi tam circa substantiā
a & effectum q̄ circa generalitatem ipsius in modo concludendi:a& non in modo narrandi:superflua.n.vel generaliter narrata nō hñt alternare ꝯcl'onem libelli,& ipsius naturam:satis.n.est ꝙ libellus sit
b clarus circa modū ꝯcludendi b nec superfluè narrata subiacent probationi:vt in c.ex parte.B.de fo.comp.vbi in libello possessorio fuit narrata proprietas non per hoc subiacent ꝓbationi:imò de ea nō potuit obiici.Et ex hoc infertur,ꝙ iste archipresbyter actor non tenebatur declinare illud verbum generale:quia satis concludebatur intentus libellantis per expressionem trium annorum:ꝙ etiam voluit hic Host.vide etiam in simili per d.de Ro.dec.15.& ꝙ dixi in d.
3 c.ex parte.B.¶†No.2.rectorem agentem pro iurib.ecclesiæ debere formare libelum nomine ipsius ecclesiæ. Sed nunquid hoc est de iure fiendum. Vin.hic ꝙ sic, quia prælatus non habet suo nomine actionem directam,vel vtilem.C.de epi.& cle.in aut.sed hodie.cōcor.de fide instr.c.inter dilectos.& huius dicti addebat Host.rationem in c.olim.ī.de rest.spo.quia rectores seu prælati procuratores sunt,non domini.vt in c.2.de don.& quia sic proponens actionem non exprimens vtilem vel directam vr̄ proposuisse directam sicut subtiliter elicitur.ff.de pe.he.l.nec vllam.§.1.ita in proposito si quis agat,& non dicat quo nomine vr̄ agere proprio , & non alieno.& sic etiam est concipienda sententia: pro hoc.ff.de his qui no.infa.l. furti.§.si quis alieno.sed in ꝯtrarium facit ſm Host.& Io.And.hic.s.
c ꝙ prælatus semper videatur agere nomine ecclesiæ: c nō proprio vel alieno nisi hoc exprimat: vt probatur secundum eum.de pecu. cle.c.1.& per totum.& ita transit Host.& Io.And.hic,nihil aliud dicens:sed Moderniores aliter & minus perfectè dicunt.Ego pro declaratione hui9 articuli primo,& principaliter duo subiicio examini.Primo,nunquid rector,vel prælatus debet agere noīe ecclesię vel proprio,vel alieno.Secundo,quid in dubio vbi nō expressit:an aget noīe ecclesiæ, vel proprio, vel alieno. ¶Circa primum facio tria membra:quia aut agit pro iurib.particularib.ipsius ecclesiæ aut pro corpore ipsius ecclesiæ:aut pro iurib.competentib.ipsi rectori seu prælato.¶Circa primum,qñ agitur ꝓ iurib.particularib.ipsius ecclesiæ cōcludo,ꝙ agere debet noīe ecclesiæ, siue agat petitorio siue possessorio.& idem si ꝯueniatur super iurib.possessis ab ecclesia:hoc probatur in c.olim.j.& 3.de rest.spo.& hic& in c.querelam. de ele.& in c.j.de cau.po.& ꝓpr.hoc tenet Inn.in c.in literis.de rest. spo.vbi dicit,ꝙ prælati & clerici nomine ecclesiarum suarum possidēt possessiones earum ciuiliter,& naturaliter.vnde in eodem c.in alia gl.dicit . ꝙ prælatis hñtib.ius in beneficiis non est vtile proponere interdictum recuperandæ possessionis suo noīe ad recuperandum possessionem rerum ablatarum,qa non possident pertinentia ad dignitatem suam noīe suo sed nomine dignitatis:noīe ergò dignitatis quæ est spoliata intentēt possessorium vel petitorium ſm eum.Idem tenet in c.cum super de cā poss.& propr.vbi notabiliter dicit,ꝙ prælati seu dispensatores habita confirmatione statim possunt administrare: sicut si pupillo daret̄ tutor vel adulto curator:& nomine proprio intentaret actiones, & etiam si spolietur ecclesia aliquibus rebus antequam possessionem nacisçatur prælatus habet interdictum vnde vi:sicut tutor nomine pupili,vel quilibet administrator ecclesiæ debet administrare nomine ecclesiæ non suo: & sic non est contrarium ſm eum.ff.de acq.pos.l.cum hæredes.vbi dicitur,ꝙ possessio rerum hereditariarum non transit ad hæredes: nisi corporaliter apprehensa sit.quia hic agit nomine ecclesię,quę possidet seu possedit.sed ibi pōderatur illud vt agat hæres,vel possideat nomine proprio.& sic sentit Inn.notabiliter prælatum posse agere etiam possessorio pro iuribus ecclesiæ subtractis etiam antequam possideat,illa bona seu iura vel ipsam ecclesiam:quia agit nomine ecclesiæ quę fuit in possessione.Idem clarius volunt dom.de Ro.dec.14.vbi hoc limitant not.quando alius non est in possessione ecclesiæ.si autem alius possideret,& tunc non posset prælatus agere pro iurib.& fructib.ecclesiæ, quia cum debeant̄ possessori: ar. in l.bonæ fidei ff.de ac.re.do.iste propria authoritate videretur velle spoliare possessorem ꝙ non licet vt l. si quis in tantam. C. vnde vi.& 16 q 6.placuit.& c.eum q.de præb.li.6.ꝙ bene no. hæc procedunt vt agatur nomine ecclesiæ, siue sit prælatus ecclesiæ, vt in iurib.præl.siue sit prælatus immediatus.vt quia episcopus agit nomine ecclesiarum suarum,vt probatur in c.fi.prope fi.de suc.ab int.siue sit administrator alius.vt in c.querelam vel aliam iurisdictionē habeat in ecclesia vt in c.conquerente.de of.or vbi notabiliter dicit Inn.in ver.in ecclesiis.ꝙ abbas vel alter prælatus superior,cui capella est subiecta nō agit nomine suo vel sui monasterij pro iurib.
d capellæ.sed debet agere nomine ipsius capellæ d cum enim capella habeat distincta sua iura à iurib.monasterij: & ipsa capella si domina suorum iurium ipsius nomine est agendum & non alterius nisi forte secundum eum capella concessa esset in proprios vsus, quia tunc cum sit quasi dominus sicut vsufructuarius: agere potest negatoria proprio nomine,dicit tamen tutius esse eam intentare nomine capellæ,confessoriam,autem intentat abbas nomine sui monasterij pro iuribus quæ habet in capella.de quo ī.de ver.sig.c.abbate.& ī.dicam in alio membro.Item prædicta dico procedere, vt in casu prædicto agat nomine ecclesiæ siue agat solus prælatus siue prælatus cum capitulo simul: licet contrarium sentit Inn. in c.2. de testi.li.6.dicens, quod prælatus,& conuentus agat nomine proprio:quia ipsi sunt domini.2.q.6 biduum.ver.palam. & idem Io.de Lig.hic cum quo vr̄ transire d.Ant.sed Colle.ꝯ,ꝙ mihi plus placet. pro hoc all.tex.c.olim.ī.de rest.spo.vbi nomine ecclesiæ fuit actum
4 ꝑ prælatum,& capitulum.¶†Item ī veritate isti sunt administratores,& non dñi. vnde non pñt facere ꝯhendo cōditionem ecclesiæ deterio

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶Seu alienaṫ ipsi⁹
bona.& rō est,qa sp
dñr esse ad vsus pau
perum ita not.dicit
Bar.in c.j.ver.dt Inn.
in ti.q feu.da.poss.ꝙ
est verū Papa in ɔsul
to.& q sunt q eo in-
cōsulto pñt alienaṫ.
& q̄ ibidē.ver.q̄ro q
sūt p̄lati.& verū si vē
dat & ɔstituat se no-
mine p̄cario posside
re,an transferat pos
sessionē.vide p Ale.
in l.1.ī pr.& § fi.ff.de
acq.poss.& In.ī c.cū
sup.ī.d cā pos.& pp.
Zacharias.
b ¶Dictio vltra.add
inq̄tum iste dt ꝙ ad
modicū refertur,ꝙ
imò ad magnū, nisi
qñ certa q̄titas lītaṫ,
vel numer⁹,qa tunc
excludiṫ maius sicut
minus: vt no.Car.in
cle.2.de mag.de qua
vide ple.p Bart.in c.
Raynutius.ver.vltra
dotē.ī.de testi.& ibi
ēt do.gl.Bar.in cle.j.
in ver.facere.de.vsu.
oīò p Bal.ī c.j.§.j ver.
itē collige volūtatē.
ī ti.d duo.fr.d nouo
bñf.inuest.in vs.feu.
vbi format pulchrā
q.& p Bar.in l.celsus.
ver.dicebat tñ Gofr.
ff.de vsuc.
Ant.Franc.
¶De mā isti⁹ dictio-
nis,vltra,vide Bar.in
l.cū ita.in vl.q.ff.do.
ol.& l.si vltra.C.de fi
deic.vbi dt,ꝙ est di-
ctio inclusiua.& iō si
qs vltra dolia legat
vinum,vñr ēt legata
dolia:de q̄ ēt p do.in
l.si sic.ff.de le.3.& vi-
de Sp.ī ti.de dispu.&
al.ī §.4.& vide Pa.de
Ca.ɔs.111.inc.sup q̄
q̄sito.vbi dicit quod
est dictio repetitiua.
Sebast.Sap.
c ¶Referṫ.ex hoc vṙ
ddm,ꝙ si testis dicat
ꝙ res valeat 8.& vl-
tra,& fuit vendita p
4.pbat ꝙ sit læsio vl
tra dimidiā iusti pre
tij & nō vṙ ꝙ ɔpetat
remediū.l.2.C.de re
sci.vē.& hoc Ab.hic
sentit.& ita ēt tenet
Sal.in d.l.2.Ale.ī l.&
post tres.vbi Ias.ff.si
qs cau.& Ias.ī l.cum
fur.ī fi.de īli.iu.Are.
p illū tex.ī c.cū ca.ī.
de tes.Fel.in c.pasto.
de resc.Cōtrariū tñ
t; Im.ī c.pe.de emp.
& vē.& Ale.ɔs.109.
inc.viso pcessu.in 2.
dub.4.vo Geo.Nata
in rep,cle.sæpæ.ver.

a deteriorem, seu alienare ipsius bona a nisi in
casib. à iure expressis: seruata forma.12.q.2.in
summa.& in c.sine exceptione.& dominium
rerum ecclesiarum nō est pœnes eum: sed a-
pud Christum vel ecclesiam vniuersalem,vel
ipsam ecclesiam specialem,vt no.idem Inno,
in c.cum super.de cau.pos.& propr.Videmus
insuper,quod solus prælatus reuocat procu-
ratorem datum à conuentu super rebus com
munib.vt ipsemet agat, & ita no.In.in c.2.de
tes.lib.6.& tamen ipse prælatus debet agere
nomine ecclesiæ: quicquid sit tutius est age-
re nomine ecclesiæ: & hoc quò ad primum.
5 ¶†Q ro ad secundum.quando agit pro cor-
pore ipsius ecclesiæ: vt quia agit possessorio
recuperandæ, & tunc agit nomine proprio,
& non ecclesiæ, quia ipse & non ecclesia fuit
spoliatus: vt probatur in c.conquerente.de
rest.spo.& 6.q.1.presentium.& in c.in literis.
& c.item cum quis.e.ti. no.In.in d.c.in literis.
& c.cum super Idem si agat possessorio adipis
cendæ.vt in c.accedens.de ac.vel si agat peti-
torio: ex quo agit pro corpore ipsius benefi-
cij.vt in c.ex insinuatione.de proc.ecclesia.n.
ñ possidet seipsam,nec regit seipsam sed prę
latus suo noīe,& tanq̄ rector ipsam possidet,
& gubernat & hoc breuiter dico quo ad se-
6 cundum.¶†Ad tertium quando agit pro iu-
rib competētib. prælato seu rectori: breuiter
dico,quòd agit nomine suo tanquam præla
tus: vt patet in c.cum venerabilis.& c.consti-
tutus de rel.do.& c.auditis.de in integ.rest.cū
multis similib.vbi episcopus agit tanquā epi
scopus contra ecclesias inferiores pro iurib.
episcopalib. Ex quo enim ista iura sibi com-
petunt,& non ecclesiæ, agat nomine suo: &
ita sentit Inn.in c.conquerente.vt s̄.dixi, in c.
7 in literis.præall.modicum ante finem.¶†Ad
secundum principale quid dicendum in du-
bio dico concludendo, quod aut agit su-
per re ecclesiæ vel contractu inito cum eccle
sia, vel alio iure ecclesiæ competenti, & hoc
ɔstat. & vṙ egisse nomine proprio aut super
re propria, vel ɔctu inito cum eo vt priuato
& nomine proprio & hoc constat, & vṙ egis
se proprio nomine: hoc apertè probatur tex.
no.in c.dilecti.de for.comp. & c.requisisti.de
testa.per Io.And.in simili in rla,priuilegium,
de re.iu.li.7.in merc.& in materia tutorum &
curatorum in l.post mortem. & ibi per Bart.
ff.quan.ex fa.tut.arguēdo de ɔctib.ad iudicia:
nā in iudicio quasi ɔhimus vt l.3.§.idem scri-
bit ff.de pec.Aut sumus in dubio, vt quia egit
sup re que pariter pōt concernere psonam &
ecclesiam: & tunc tenet hic.d.Ant.quòd vṙ
egisse nomine ecclesię quia res p̄sumitur ec-
clesiæ.allegat ꝙ iō simili not.Bart.in d.l.post
mortem sed certe ibi no.faciunt in oppositū.
ibi.n.dicit Bart. quod si tutor ɔxit sup re q̄ pt
cōcernere pupillum sicut tutorem, quod vṙ
proprio nomine ɔxisse: & vṙ de hoc tex.in d.
l.post mortē.§.tutor.sed forte. d.Ant.voluit
sequi Host.ī eo quod dicit, quemadmodum
in dubio res præsumitur ecclesię: ita vṙ egisse
nomine ecclesię: sed p̄suppositum non est in
distinctè verum,quia nō sp acquiritur eccle-
siæ: nec præsumitur acquisiuisse ī dubio sp ex
bonis eccle.vt no,in c.cum in officiis. de test.
& optimus text.cum gl.in c.j.13.q.4. Item in
iudicio non semper acqritur,imò posset suc
cūbere. vnde in hoc casu dubio distinguerē
sic: qd aut fuit expressum nomē appellatiuū:
vt quia dixit prælatus seu rector & c.videtur
egisse nomine ecclesiæ, aut expressit nomen
proprium tantum: & videtur egisse nomine
proprio pro hoc tex.cum glo.in d.§.tutor.&
quod legi.& not,in c.quoniam abbas.de offi.
del.& d.c.requisisti.& per Io.And.in d.regula,
priuilegium.& hoc quò ad discernēdū quo
8 noīe videatur egisse.¶†Sed si aliqd acquisi-

uisset an videatur acqsisse ex bonis ecclesiæ,
vel ex bonis paternis. vel ex industria sua: est
alia qō quæ examinaṫ plenè in iurib. præall.
& plenissimè dixi in rep.c.cum esses.de testa.
& per hoc remanet expeditus clarius, & lati⁹
9 quam alibi iste art.¶†Et inquantū s̄.inciden
ter dictum fuit, quod in dubio qs videtur de-
duxisse directam actionem: dic vt not.Spe.in

sed qd si testis.d ver.
sig.vbi dṙ ꝙ in teste,
dictio vltra.nihil o-
peratur.& hoc sen-
tit Abba.hic in fi.qd
tenendum dixi latè
in d.l.2.

ti.de act.& per.§.j.ver.in hoc autem.& ver.nunquid tenetur quis di-
cere ad fi.§.& p ex Bart.in l.1.ff.de act.ob.& l.si mulier.§.eādem.ff.de.
10 exce.rei.iud.vide quod dixi in c.cæterum.s̄.de iu.¶†Venio ad glo
& op.videtur enim nouas inducias fuisse dandas,quia illa dictio,&
b vltra, b ad modicum refertur c vt in l.hæc adiectio.ff.de verb.sig.&
c iste actor declarabat,qd volebat includere tempus maius expresso:
nam expresserat triennium, & postea declarauit quod per septen-
nium non soluerat.& sic verisimiliter reus non poterat deliberare
in primo termino: quia verisimiliter potuit cogitare,ꝙ non veni-
ret tempus vltra nām verborum.ar.in l.non aliter.ff.de le.3.& in c.
fi.de ver.sig.sol.fm gl.hic agebatur ad restitutionem illarum posses
sionum quæ inciderant in commissum propter solutionem non
factam.& ad hoc sufficit cessatio per biēnium,cum res est ecclesiæ,
vt in c.potuit.de loc.& iste actor etiam expressit triennium.& sic ex
pressio sufficiebat ad obtinendum in causa: vnde superfluè fuit adie
cta illa dictio, & vltra: nec erat opus declaratiōe cum sine ea potuit
deliberare. Ex his colligitur j.lect.de qua præmisi qd hic agebatur
ad restitutionem rerum,quo casu hæc litera est verissima.& pro ea
est tex.in c.cum dilecti.& c.pe.de emp.& ven.vbi sufficit,quod in li-
bello & dictis testium, & sententia dicatur deceptionē factā fuisse
vltra dimidiam iusti precij,non determinando aliter illud vltra cū
agitur vt restituatur res vel suppleatur iustum precium, qa ad istū
effectū sufficit deceptio vltra dimidiam q̄tuncunq; illa sit modica.
secus dicit gl.si fuisset actum ad restōem subtractę pensionis: q̄ dice
retur non soluta trib.annis & vltra: quia tunc non potuisset delibe
rare de certo tpe: ideò facta declaratione darentur induciæ: hunc
intellectum gl.sequitur hic Host.tam quò ad primam partem.quā
quo ad secundam dicens,ꝙ vbi petitur q̄titas ratione aditionis da
bitur dilatio,all.ff.de exec.rei iu.l.cū quæritur.& l.seq.Circa hoc tñ
ɔcludit gl.ꝙ vbi declaratio libelli est multū remota à verbis ipsius
libelli: iudex dabit dilationem,aliàs denegabit: vt hic,& s̄.c.prox.&
hæc sunt vera verba Inn.primo sequitur hanc lect.gl.postea ponit
aliā lect.dicens,ꝙ hic ɔueniebantur isti super possessionib.& super
pensione subtracta nec facta declaratione debent habere nouas in
ducias quia habuerunt inducias super toto negotio: vnde super to
to debuerunt deliberare: sed Inn.per hoc non respondet ad contra
rium nec aliter declarat, sed Colle.sequendo hunc intellectum ma
gis declarat dicēs,ꝙ cum hoc casu agatur de facto rei videlicet q̄to
tempore cessauerit à solutione satis potuit reus deliberare per pri-
mum libellum. Scire enim debebat quanto tempore non soluit.&
ex hac ratione infertur.idem esse quando solum fuit petita pensio
subtracta: sed hæc ratio Colle.potest impugnari duab.rationib.Pri
ma,quia potuisset reus succedere in istis possessionib.in locum al-
terius quo casu præsumeretur ignorantia temporis non soluti vt
11 in regula.cum quis.de re.iu.li.6.¶†Ita si factum esset pprium, sed
tamen longum non præsumitur scientia.de sen.exc.cum illorum.
in fi.& no.in c.ab excōicato.de resc.d.meus d.Card.approbat hanc
lect.secundam, & loquitur magis generaliter dicens, qd ideo non
debuit hic dari noua dilatio: quia verba libelli quantuncunq; gene
ralia recipiunt interpretationem ad commodum actoris.vt l.si qs
intentione ambigua.ff.de iu.& no.in c.cū ad sedem.de re.spo.vnde
debuit iste reus cogitare hoc euenire posse & referre seu intellige
12 re libellum respectu magni temporis ad actoris cōmodum.¶†Et
ex hoc dicit notabiliter hic probari, ꝙ verba generalia etiam quæ
aliàs ad modicum referuntur accipiuntur generaliter & ad multa
referri pñt & ad oēm q̄titatem & ɔmodū actoris rōe prædicta: licet
aliud sit in ɔctib.vel in dicto testis.& sic intelligitur.l.hæc adiectio.
Sed salua reuerentia tāti p̄ceptoris,hoc non est bñ dictū: licet verba
gñalia libelli possint interp̄tari p ipsum actorem ad eius ɔmodum.
vel vbi pbatio secuta est clara & specifica debet adaptari ad libellū
ad commobum actoris iuxta no,per Inn.in c.2.de or.cog.& dixi in
c.dilecti.de iudi.& no.Bar.in d.l.si quis intentione.tamen vbi libel-
lus est generalis & impedit reum certè, & determinatè deliberare,
nedum reus non tenetur deliberare & intelligere libellū ad ɔmo-
dum actoris imò p̄t facere actorem ɔpelli ad declarandū.& hoc no.
Bar.in d.l.si quis intentione.& probatur in c.2.de libel.obl.& in l.1.
in pr.ff.de eden.facit l.si defensor.§.illud.ff.de interrog.act.nō enim
reus ɔpellitur diuinare,nec iste actor debet vagari cum iactura alte
rius.vt in c.vt quis duas.de ele.li.6.& est tex.optimus in l.prætor edi
xit.in pr.ff.de iniu.imò plus notabiliter dixit Bar.in d.l.si qs intētio-
ne ꝙ si intentio actoris est ambigua, & responsio rei est ambigua:
l; actor possit interp̄tari intentionē suā: tñ eius intētio nō intelligiṫ
confes

Sebast.Sap.
a ¶Vbicunq;. Vide
pulchrè p Aret.in c.
cum cā.ī.de testi.Ias.
in l.cū furti.ff.de in
lit.iu.& in l.& si post
tres.ff.si quis cau.&
in locis paulo s̄.alle.
Zacharias.
b ¶De longinquo.
Adde Fed.de Sen.in
c.licet cām.quē Im.
ibi refert & seqtur.ī.
de pb.Lanf.de Ori.
in c.qm̄ ɔ.§.citatio-
nes.ver.q̄ritur.nun-
quid citatio genera
lis ibi per archiepi-
scopum vel patriar-
cham in longinquo
itinere.e.tit.
Sebast.Sap.
c ¶Maiorem.Vide
Mod.post Ab.in ru.
ī.de app.vbi tangūt,
an cōsuetudo ꝙ ap-
pellaṫ de maiori ad
minorem,ideo non
valeat: quia est ɔ sub
stantiam appellatio
nis.vide Roch.Cur.
in repe.c.fi.s̄ de ɔsu.
vbi meminit de rōe
q̄ ponit Abbas hic.

confessata fm eius interpretationem: sed fm
ꝙ intelligit reus,qa sicut intentionem dubiā
actoris interpretamur ad ɔmodum eius ita,
& exceptionem,& rñsionem ambiguā rei.&
de hoc vide tex.ibi.& hoc vṙ expresse ɔ dictū
dñi Car.non ergò reus teneṫ intelligere am-
biguam,& dubiā intentionem actoris ad ei⁹
ɔmodum & fauorem. Ego saluando hanc le.
dico,ꝙ oportet intelligere: ꝙ istis reis fuit fa-
cta ɔcessio.non.n.est p̄sumenda alia psona cū
de illa fuit facta mentio: vnde cū cōueniretur
de fecto suo,& tps esset modicū.s.septem an-
norum iuxta no.in cle.1.de re.ec.non alie.&
in c.fi.ne p̄lati vices suas.satis potuerunt deli-
13 berare de toto tpe in primo termino.¶†Cū
in facto proprio non intricato neq; diutur-
no p̄sumatur scientia: vt in c.ab excōicato.de
resc.& ꝙ ibi no.& in p̄al.c.cū illorum.in fi.sa-
tis.n.est ꝙ qualitercunq; potuerunt delibera-
re.ar.s̄.c.px.secus aūt vbi allegaretur aliquid
impediēs hanc decl'onem.& ideo hoc relin-
quitur arbitrio boni iudicis: & ɔsiderata gñā-
litate, & decl'one secuta ɔcedat, vel deneget:
vt dixit Ho. Ista.n.pñt magis pcipi.intellectu
q̄ aliqua locutiōe exprimi.ar. ī c.Apostolicæ.
de don.& l.3.ff.de testi.Lectura tñ prima ma-
gis cōuenit isti lr̄æ,& procedit sine scrupulo,
14 scda tñ p̄t teneri modo p̄dicto.¶†Vltīo scias,
ꝙ decretalis ista iuncta gl.adducitur p Io.Cal.
ad q.testis productus sup p̄scriptione x.ann.
pbanda dixit Titium possedisse.9.ann.& plus
nunquid sit pbata p̄scriptio seu possessio 10.
ann.& vṙ, ꝙ sic,p istū tex.iuncta gl.sed d.Ant.
determinat ɔrium: qa vbi aliquid est determi
natè pbandum, dictio plus: & similes gñales
& incertæ dictiones nihil operantur.nam dictū testis dēt ɔcludere
necessariò.vt in c.in præsentia.de pba.Idem determinat Bar.in l.cū
furti.ff.de in lit.iur.de quo per gl.in l.ab hostib.§.sed ꝙ simpliciter.ff.
ex quib.cau.ma.per Doct.antiquos in l.& si post tres.ff.si qs cau.sed
* prædicta conclusio *communiter* tenetur à Modernis & est verissima.
Et ex hoc etiam infero, ꝙ in snīa nil operabitur cum debeat esse
certa, & clara.vt in l.1.& 2.C.de sen.quæ sine cer.quanti.facit.ca.in
his.de ver.si.& idem vbicunq; aliquid debet esse certum,& determi
natum.secus in aliis vbi non requiritur talis certitudo & determi-
natio.& ita loquitur d.l.hæc adiectio.& l.ab hostib.§.sed ꝙ simplici
ter.Et ex hoc infert Gof.& Io.And.post eum non bene dixisse in c.
licet.de pb.vbi dicunt quod si testes dicant aliquem possedisse.30.
ann.& vltra: nō est pbata præscriptio quia tempus præcedens vsq;
ad tempus lati testimonij vṙ includi.& sic debet detrahi tēpus quò
fuit facta citatio & lis cont.& processus vsque ad tēpus lati testimo
nij: secus fm eos si dixisset, ꝙ possedit 30.an.& plus,quia illud plus,
potest adiicere tempus motæ litis. per d.l.hæc adiectio.& sic volūt,
quod aliquid licet modicum,operetur etiam in teste.ꝙ non est ve-
rum,vt prædixi,qa cum possit illa dictio verificari in vno momēto
cum possibile sit ꝙ possederit per momentum vltra 30.an.& sic ve-
rum esset dicere,ꝙ possedit per 30.an.& plus: nam esset probata prę
scriptio.nihil ergò operabitur in teste vbi determinatè est aliquid
pbandum: qa debet ɔcludere necessariò vt prædixi: sed necessariò
non comprehendit totum illud tempus cū possit verificari in mo-
15 mento vt prædixi.¶†Gl.fi.colligit ꝙ apppellans frustratoriè remit
titur ad eum à quo appellauit dic hoc procedere.si non fuit delatū
appellationi,tunc.n.licet superior possit causam remittere,non ta-
men teneṫ.de quo dic vt leg.& not.in c.cū appellationib.de ap.li.6.

CAP. IIII.

1 *Dilationes dantur reo, licet habuerit terminum peremptorium intra quem ob pu-*
blicam vtilitatem non potuit interesse.2.
3 *Citatio quando fit de longinquo potest fieri ad totam causam, & citatus veniat in-*
structus.6.
4 *Archiepiscopus potest acquirere ius patriarchatus in prouincia alterius archie-*
piscopi
Patriarcha est maior archiepiscopo.10.
5 *Consuetudo quod appelletur ad parem,vel minorem,vel de vicario ad episcopum:*
an valeat.
7 *Terminus breuis si est datus in causa ardua: potest legitimè appellari.*
Dilationes sunt dandæ ad consulendos eos qui sunt informati: & quos causa tangit.
8 *Papa potest excommunicare etiam principes seculares: quando non subueniunt ec-*
clesiæ indigenti.
Papa & nullus alius prælatus tenetur personaliter pugnare.
9 *Citatio peremptoria an & quo casu debet mitti pro prima vice.10.*
Citationi peremptoriæ si non est obeditum: potest iudex procedere ad vlteriora sine
alia citatione.
11 *Citatio facta semel ad omnes, & singulos actus, quomodo procedat.*
12 *Citatus vt compareat personaliter: non potest per alium comparere.*
Procurator non admittitur: quando requiritur præsentia personalis.
Statutum,quod si quis personaliter fecerit: non verificatur in faciente facere.
13 *Clausula apposita in procuratorio: videlicet facio te procuratorem saluis exceptio*
nibus meis, quid importet.
Procurator an præiudicet domino in confitendo.& dolum committendo.
Quid importet promitto ratum habere q qd legitimè gesserit procurator meus.
14 *Absens causa reip.tandiu excusatur quandiu durat impedimentum.*
Contra absentem causa reip procedetur, si non defendatur.
15 *Procuratorem non compellitur quis constituere in causa ardua.*
16 *Mandatum secundum reuocat primum.*
Appellatur ab archiepiscopo ad patriarcham: vel eo deficiente ad Papam.
17 *Subditorum interest non mutare dominum.*
18 *Procurator cōstitutus vt possit omnia facere quæ dominus potest, an videatur con*
stitutus in his quæ requirunt speciale mandatum.
19 *Procurator constitutus ad cætera negotia cum clausula (promittens habere ratū*
quicquid ipse fecerit) an videatur ex hoc concessa libera.

1 Exposuit nobis. ¶†Si post citationem ad cām, reus pro
vtilitate publica vocetur circūducitur
peremptorium,& habebit nouas inducias.ita cōiter summatur: sed
hæc summatio est nimis generalis.quid.n.si causa non est ardua,&
reperitur citatus in loco iudicij post exceptionē publicæ vtilitatis,
vel fuit vocatus eo tpe quo iam deliberauerat,vel potuisset iam de
liberare si voluisset? certè teneretur rñdere vt satis innuitur ex rōe
2 literæ.ideo summo sic, & strictius.¶†Si citatus in cā ardua de lon-
ginquo vocatur pro publica vtilitate etiam ad locum iudicij. ita ꝙ
intra terminum citationis deliberare,& alia sibi necessaria ad com
parendum explicare non potuit in termino respondere, non cogi
tur si reperiatur in loco iudicij.sed habebit nouas inducias.h.d.no
tabiliter. Diuiditur quia prima pars narrat factum.scda ibi,nos igi-
tur.interloquimur,& prima ɔtinet plura vt in ea patet.¶Casus lite
ralis.Inter Bituricen.& Burdegalen.archiepiscopos vertebatur qō
super iure Primatię.Papa citauit Burdegalen.archiepiscopum vt ad
initium quadragesimæ per se vel idoneum rñsalem ad pręsentiam
eius accederet.quem terminum sibi peremptoriū assignauit Bitu-
ricen.archiep̄s super iure primatiæ respōsurus: postmodum dictus
Burdegalen.pro subsidio Romanæ ecclesiæ vocatus ad præsentiā
domini Papę personaliter accessit.Dictus Bituricen.archiep̄s in cu-
ria constitutus postulauit instanter vt Papa in negotio primatię p-
cederet.Burdegalen.ad propria rediens quendam constituit pro-
curatorem qui saluis exceptionib.sibi cōpetentib.in respondendo,
& defendendo omnia faceret quę ipsemet Burdegal.facere posset:
Bituricen.archiepiscopus petiit vt dictus procurator responderet
sibi ille excipiendo proposuit se ad hoc non teneri,quia p alia ma-
iori causa.s.publica vtilitate dictus Burdegalen.vocatus fuerat,qua
re pro absente debuit reputari & priuilegiū reuocandi domū hr̄e:
cū adhuc non deliberauerat cū suffraganeis suis & aliis quorū ɔsi-
lium cā ista reqrit nec habuerat tp̄s in quo ad vtrunq; negotiū po-
tuerit esse paratus. Ex aduerso fuit responsum,ꝙ cum ipse prius vo
catus fuisset super qōe p̄missa non fuit intentionis Papæ, primum
mandatū per posterius reuocare.& tñ tp̄s habuit ꝙ bene potuit de
liberare super vtroq; negotio.d.Pa.de ɔsilio fratrū suorū adhuc di-
3 lationem sibi ɔcessit vsq; ad festum natiuitatis dñi Ber.¶†Not.ex
eo quod iste fuit citatus vt veniret ad respondendū super iure pri-
b matiæ: quod vbi citatio fit de longinquo b potest fieri ad totā cau-
sam.& potest prima vice emanare peremptorium.de primo vide p
Inn.in c.consuluit.de of.del.& in c.auditis.de proc.& aliquid ī.sub
4 iiciam.de secundo dic vt dixi s̄.e.ti.c.j.¶†No.2.ꝙ vnus archiepisco
pus potest ex consuetudine acquirere ius primatiæ seu patriarcha
tus in prouincia alterius archiepiscopi.Primas enim & patriarcha
idem sunt,licet nomina sint diuersa,vt dicit tex.in c.j.99.dist.& ha-
bet patriarcha seu primas ordinariam in prouinciis archiepiscopo
rum sibi subiectorum seu in personas ipsorum archiepiscoporum.
vnde de eis appellatur ad patriarcham cui subiiciuntur sicut appel-
latur de epis prouinciæ ad ipsum archiepiscopum.vt in c.si inter.6.
5 q.4.& 21.dist.clericos.& in c.antiqua.de priuil.¶†Et ex hoc not.ꝙ
consuetudine potest induci vt appelletur ad parem, quod videtur
contra gl.in c.2.de consuet.lib.6.quia inquantum dicit de pari non
videtur vera, quia consuetudo facit tunc eum maiorem, sed quod
appelletur de maiori ad minorem,vel de eodem ad eundem,vel ad
eum qui est idem iurisfixione: vt de vicario ad epm non valet ɔsue
tudo.ita loquitur d.c.2.& sic videtur velle Hos.& Io.An.in c.Roma
na.de ap.li.6.super gl.quasi dicat quod non.sicut enim consuetudo
potest dare iurisdictionem priuato super aliis priuatis, vt in c.cum
contingat.& quod ibi no. de foro compet.ita potest dari de pari in
parem,faciendo eum maiorem: nec est contra substantiam appel-
lationis: quia hic bene appellatur de minori ad maiorem, quia
c consuetudo facit eum maiorem: c sed secus quando apppllatur de
maiori

Universidad de Deusto Biblioteca

Sebast.Sap.
a ¶Licet citatio. An valeat hmōi citatio. vide Paul.de Ca.in l. ꝯsentaneum.C.quō, & qñ iu.& in l.ad peremptorium.ff.d iu. & in ꝯs.50.ẜm antiq̄ impssionem.& Ang. Are.in tract.maleficiorum.in ver.ꝙ iudex monuit eos singulis diebus.vbi Augusti Arimi.
b ¶Singulis diebus. Adde ꝙ Bal.ꝯs.268. li.j.dicit,ꝙ est quedā seruitus,ꝙ quis dēat sp morari in loco:& ꝙ nec in iure ciuili, nec canonico talis modus citandi videtur permissus.

maiori ad minorem, qa talis ꝯsuetudo esset irrationabilis vt minor qui remanet minor corrigat factum maioris.vt ī c.cum inferior. de maio.& obe.& 21.di.inferior.& not.hanc
6 rationem diuersitatis ¶†No.hic ar.opti.ꝙ citatio ad ꝯparendum de longinquo facta expressa causa super qua debet ꝯparere, vr̄ præfixa nō solum vt compareat: sed etiam vt deliberet cum his qui sunt de negotio informati,& quos negotium tangit.vt hic satis innuitur.& p̄t esse ratio: quia cum locus iudicij sit valdè distans, non debet nudus ꝯparere, sed instructus debet se præsentare.& superuenit impedimentum tollens facultatem deliberādi cum aliis,licet tollat facultatem cōparendi circūducitur edictum, & oportet dari nouam dilationem. ¶Ex hoc infero ad duo.Primò ꝙ si in causa ardua terminus citatorius,& peremptorius est ita breuis ꝙ licet possit comparere,sed non potest alios consulere,& deliberare,ꝙ p̄t legitimè appellari & facit ad no. s̄.e.c.1.Secundo ꝙ dilatio non debet dari ad consulendum amicos,vt no.gl.in l.1.C.eo.de quo tamen dicendum est vt dixi in c.2.s̄.e.debet tamen dari ad consulendum illos quorum consilium arduitas causæ requirit.vt quia eos causa aliqualiter tangit, & possunt se de negotio informare.vt in casu nostro sunt suffraganei, & capitula ecclesiarum cathedralium de quo dicendum est vt in c.fi. de maio. & obe.¶No.ꝙ non solum competit ius reuocandi domum in causa quæ sui natura non est in curia:sed etiam in causa quæ sui natura est in curia,& etiam vbi præcessit citatio, quando impedimentum superueniens tollit facultatem deliberandi seu faciendi id propter quod citatio emanauit.ista tamen non est propriè domus reuocatio quia hic etiam tenetur comparere iterum & redire:sed tantum cicunducitur edictum:sed vbi propriè competit ius reuocandi domum satis est vt respondeat in propria patria.de quo tamen est dicendum.vt dixi in c.fina.s̄.de for.compe.alia non colligo, quia veniunt ī.examinanda.Sed antequam more solito gl.attingam:quæro pro declaratione casus, pro quo subsidio impendendo fuit iste archiepiscopus vocatus.Sol.dicit Host.ꝙ iste fuit vocat⁹.tēpore discordiæ ortæ inter Gregorium,cuius fuit hæc decretalis, & Federicum quondam Imperatorem de quo ī.de re iud.lib.6.in c.ad Apo-
8 stolicæ ¶†Nam ẜm Io.And.& bene potest ecclesia non solum à p̄latis, sed etiam principibus petere auxilium contra hostes 23.q.3. Maximianus.& c.ab Imperatoribus.& eos non præbentes excommunicare.ea causa.q.5.administratores.puto etiam quòd possit eos acrius punire maximè Imperatorem ar.c.venerabilem.de ele.& c. alius.15.q.6.& c.ad abolendam.§.statuimus.& c.excommunicam⁹. §.moueantur.& seq.de hær.& licet Papa vel alius prælatus personaliter pugnare nō debeat pro suæ ecclesiæ defensione:potest tamen alios ad pugnandum incitare.23.q.8.igitur.& c.hortatu.& c.omni timore.ẜm Phil.& vide bon.gl.in c.sciscitaris.7.q.1.quæ dicit,quod prælatus hoc casu potest interesse & incitare alios ad pugnam.vide
9 bo.tex.cum ibi not.in c.dilecto.de sen.exc.li.6.¶†Venio ad gl.& primo colligit ex tex.iudicem ex causa propter distātiam viarum posse prima vice mitterre peremptorium: vt puta propter distantiam viarum,ex hoc gl.sentit quod sine causa nō potest mitti peremptorium:cuius contrarium sentit in c.j.s̄.e.& illud verius.dic vt ibi dixi. nam peremptorium habens cōpetentia interualla regulariter ꝯparatur trinæ citationi: vt in l.contumacia.ff.de re iud.& l.tres denuntiationes.C.quomo.& quan.iu.& in c.de illicita.24.q.3.sed in alio potest hæc assignari specialitas, vt valeat citatio prima vice ad totam causam de cuius validitate potest dubitari ex dictis Innoc.in c. consuluit.de of.del.& in c.auditis de proc.colligitur quod sic.adeò quod parte non veniente procedi poterit ad vlteriora sine noua citatione, si status causæ patitur.Hosti.videtur hoc approbare in d.c. consuluit.quando iudex in peremptorio fuit comminatus de procedendo ad vlteriora,& pronuntiando in causa alias requiritur citatio ad alios actus.ad hoc quod not.in c.2.de dol.& contum.lib.6.
10 ¶†Io.An.in ad.Spe.in ti.de citatio §.viso.ver.peremptorium.dicit, hanc citationē valere ratione absentiæ longeuæ vt quia fit à Papa vel archiepiscopo vel eius officialibus.tunc enim toleratur talis citatio:quia citaciones de facili non possunt iterari.secus enim si fiat in præsentem:non debet enim citatus teneri ita impeditus.vnde talis generalis citatio non sufficit:& præstat legitimam causam appellandi.Fede.de Sen.consil.171.videtur etiam dubitare de validitate huius citationis generalis:quia tunc terminus videtur assignari ad duos diuersos actus quod fieri non debet: vt not.glo.in cle.sæpe.de verb.sig.in versi.post dationem.& dato quod citatio sit legitima vt
11 colligitur ex dictis Inn.s̄.e.†Et Arch.in c.2.de do.& contu.lib.6.distinguit, quod aut reus fuit generaliter citatus & non comparuit, & poterit procedi,eo non comparente ad omnes actus causæ,quia in tota causa contumax videtur.ar.in d.c.2.& intellige si status causæ seu qualitas hoc patiatur : vt quia est talis quod procedi potest lit.non contest.sed si reus comparuit,& ad aliquos actus processit satisfactum est illi citationi generali : quia verum est dicere illum ad causam comparuisse: nec potest de isto dici,quod protestari videatur se nolle comparere in illa causa cum comparuit. pro hoc dictum.c.2.à contrario debet ergò citari postea ad alios actus alias sequeretur absurdum , quod omni die mane, & sero teneretur quis per se vel suum procuratorem comparere,vt audiat quid iudex velit dicere:& sic posset eum iudex tenere impeditum per multa tempora saltem in foro ecclesiastico vbi non finitur instantia: & posset captare tempus quaudo reus esset absens : & tunc ferre sententiam : vt sic ille tanquam contumax non possit appellare,quod videtur absurdum.& loquitur Fed.de citato sub ista forma.vt veniret ad respondendum libello,& ad omnes singulos actus successiuè,vsque ad diffinitiuam sententiam.d.Car.dicit dictum Fede.procedere in terminis,in quibus loquitur: secus si fuerit facta citatio sub hac forma,vt compareat tali die,& demum singulis diebus hora iuridica vsque ad sententiam inclusiuè: quia tunc remanet citatio cum suo termino licet ꝯpareat, sed quando fit citatio sub priori forma, tunc postquam comparuit remanet citatio respectu aliorum actuū sine termino.& quanquam valeat citatio sine termino: vt no.in c. cum parati.de appel.non tamen poterit reus dici contumax ad placitum actoris,sed tantum ad arbitrium iudicis:puta si se absentauit l lōgam moram.sed si bene considero,nulla ex prædictis opi.videtur simpliciter vera,&primò incipiendo ab hac vltima:videtur.n.ꝙ
a licet citatio [a] sit facta vt compareat singulis diebus hora iuridica,ꝙ non arctat post comparitionem:quia cum impossibile sit quod in eadem causa procedatur singulis diebus hora iuridica:ideo iste nō debet arctari ad comparendum,ex quo non ꝑceditur in causa.finge enim quod dilatio 8.dierum sit data ad testes ꝑducendos intra quem terminum actor hodie ꝑducit vnum: hinc ad tres dies aliū, & sic successiuè.non est absurdum reum arctari ad comparendum
b singulis diebus [b] hora iuridica.& sic quando datur terminus ad positiones,vel ad interrogatoria faciēda:& sic de similibus.Item quando datur dilatio ad secundum actum primo non finito, imò ignoratur quando finietur contra prædicta, & maximè quia pendente dilatione debet iudicis officium quiescere.vt in ca.significante.de ap.& l.siue pars.C.e.Item opi.Fed.non videtur etiam vera,vt si compareat,extinguatur citatio in totum:& post alios actus possit impunè recedere,nec teneatur redire sine noua citatione: nam secundū hanc opi.ista citatio generalis non seruiret nisi contra non comparentem:& tamen citatio generalis:fit vt citius expediatur causa cū præsente : vt euitetur pluralitas citationum de lōginquo.Item hæc opi.videtur iudicio meo apertè contra text.in c.fi.8.q.5.& in c.certum.11.q.3.vbi dr̄, quod citatus ad synodum seu ad curiam nō dēt recedere ante finitam causam,aliàs punitur ad idem c.1.de iu.& c. fi.de dol.& contum.vbi ponitur forma huius citationis generalis. Insuper opi.Io.And.dum præsupponit simpliciter validitatem hui⁹ citationis quando fit de longinquo.non videtur simpliciter vera, vt sine alia citatione possit procedi ad alios singulos actus:finge enim,quod citatus ad totam causam comparuit in curia seu coram archiepiscopo recepit libellum, & respondit: datus est sibi terminus vt intra duos menses actor produceret testes:& sic est in facultate actoris qñcunque producere intra terminum: debet ne reus ī cassum arctari ad comparendum singulis diebus: cum fortè actor non comparebit nisi ter intra totum terminum.cum ergò singuli actus non habeant specificum terminum debet reus citari quando actor vult facere productionem cum nō teneatur reus diuinare,vt dicit Bar.in l.qui ante kalendas.ff.de verb.ob.vnde in hoc art. sic putarem veraciter distinguendum , quod aut citatiò generalis fit in præsentem, & non valet rationibus prædictis cum ad singulos actus debeant fieri citationes vt in d.c.consuluit.& quod ibi no. & Inn.in c.ad petitionem.de ac.vel saltem præbet iustam causam appellandi.aut fit in absentem maximè de longinquo.& tunc aut nō ꝯparet,& p̄t ꝑcedi ad vlteriora ꝑut qualitas cāæ patitur sine noua citatione,cū videatur ꝯtumax in tota cā,& maximè si dixit se nolle ꝯparere.ar.in c.2.de do.& ꝯt.li.6.&c.j.de iud.aut ꝯparuit & tunc citatio arctat vt non recedat de loco iudicij,nisi saltem dimittat ꝑcuratorem, cū de facili non p̄nt citationes de longinquo geminari, & sic loqtur c.fi.8.q.5.& c.certum.11.q.3.& alia iura superius all.sed nō teneť postea in iudicio ꝯparere ad singulos actus sine citatione: cū sit incertum qñ debeant explicari,& sic loqtur Bar.in l.qui ante kalendas licet non loquatur propriè in his terminis,sed in similib. Item qñ citatio fit ad particulares actus de nō existente in ciuitate puta Comitatē si,potuit iudex supradicta rōe ꝯpellere reū,vt eligat sibi locū in ciuitate vbi possit ad singulos act⁹ citari: cū durū sit sꝑ mittere ad villam.ita no.Ange.de Peru.in d.l.qui ante kalendas vbi

Bar.

a ¶Quod sic.Adde Cal.ꝯs.5.hoc e.ti.vbi pōit ali qs casus vbi quis eximitur à personali cōparitione.
Sebast Sapia.
b ¶Si ḡ vide Fel.ī c. fi.§.is aūt.s̄.d of.del. vbi ēt tāgūt,an verbū,psonalr,importet ꝙ sit electa industria psonæ,ita ꝙ aliqua ꝯmissio facta alicui.ꝙ psonalr facit non possit facere per alium.
c ¶Quod legitimè. adde Ro.cons.60.
Zacharias.
d ¶Propter nimiā gñalitatem.adde tu qd ꝯstitutus ꝑcurator cū cl'a,ꝑmisit d rato,&c.ꝙ spālem mā datū non facit,nec ampliat ipsū.ita no. fin.Bal.ī add.ad Sp. ī ti.d ꝑc.ver.cl'a rati.
Zacharias.
e ¶Absens ex publica vtilitate.vult iste inferre,qd absēs cā reip.excusať.l.si cui. ꝑ istū all.qd ē verū, nisi in affectata absentia.l.& q data.ff. ex qb.cāis ma.cū si. item nisi exerceret offīn pauci valoris respū suę psonę qa tūc q̄uis exerceret illud ꝑcul,nō tñ excusaret imò p̄sumeret absētiā affectasse. tex.est fin.ī l.Spadonē.§ fi.ff.d excus. quē ad hoc ꝑsing. refert & sequtur Lu. Ro sing.593.inc.tu hēs qd q̄uis abñtes.
f ¶Et cui⁹ ñ īterest, &c.Scias qd ista excep.tua, ñ interest repellit agētē, & dꝫ ꝑponi añ litē ꝯtest. de q̄ p Bar.ī l.si vn⁹. § añ oīa.ff d pact.& ī l.posthum⁹.§.j.ff.d inof.test.post In.ī c. sup his.de ac.p doc, in l.elegāter.§.si qs post.ff.d ꝯd.ind.Bal. ī l.cū seru⁹.C.d ser. fu.Not.qa al's super ista excep.vidi dubitari.Aen.Fal.
Ant.Fr.¶Circa istā excep.tua ñ ītereſt, Vltra hic al.vide no. p doct.ī l.finaūt.§.si hō.ff.de rei ven.& vid Ang.ī l.pr filiū. de inof.test.vbi ꝯcluditur,ꝙ est dilatoria exceptio,& ppea dꝫ opponi añ lit.ꝯte.sicut aliæ excep.dilatoriæ,q̄ dn̄t opponi intra terminū statutū ad deliberādū,an qs velit credere, vr̄ ꝯtēdere,& ꝑ Bar.ī l. j.ī pr.ff.de edē.& de mā istarū exceptionū hr̄ ēt ī l.licet.C.d ꝑc.& ī spē ꝙ ista excep.tua ñ intereſt, sit dilatoria, & dēat opponi añ lit.ꝯtest. tenet ēt Ab. in c.ex parte ade.de test.

Bar.relinquit hanc q.indecisam.all.d.In.in c. auditis.& c.ꝯstitutus.de ꝑc.& faciunt rōes superius all.sicut.n.rōe absentię longeuę ꝑmittitur citatio gñalis.ita & ista ꝯpulsio eligat locum in loco iudicij.rōe.n.absentię vt euitentur incōmoda,multa ꝑmittūtur.vt l.si lōgius. ff.de iud.& c.fi.de sepul.vide tex.cū bo.gl.c.ex literis.de in int.rest.& no.hunc art.qa quotidianus est,& nō memini ꝙ per alios sit ita di-
12 scussus.¶†Gl.2.q̄rit an citat⁹ vt ꝑsonalr ꝯpa-
a reat teneať ꝯparere ꝑ se:rn̄det ꝙ sic.[a] & de hac mā vide in c.1.de iud.li.6.Et ex hac gl.& ex illo tex.no.ꝙ vbi reqritur p̄ntia alicuius nō p̄t actus fieri ꝑ ꝑcuratorem,qa ille dr̄ p̄ns.q exhibet se ꝯspectui, vide gl.cle.dudū.de sepul.si
b ergò [b] statiñ dictat ꝙ faciens tale qd ꝑsonalr incidat in pēnā,faciēs ꝑ alium euitat pēnā,vt est gl.no.in cle.j.de vi.& ho.cle.ver.publicè,& ꝑsonalr, secus si nō esset appositū verbū ꝑsonalr,vt c.si qs suadēte.17.q.4.iuncto c.mulieres.de sen.exc. vide Bar.in l.aut qui alr.§.hæc verba.ff.qd vi aut clā.& ī l.hæc verba.de adul.
13 ¶†Quæro qd operātur ista verba q̄ fuerunt apposita in ꝑcuratorio,ꝯstituo te ꝑcuratorē saluis exceptionib.meis.Sol.dicit gl.3.ꝙ p̄seruant except.dilatorias ꝯpetētes dn̄o,si.n.simplr ꝯstituisset vr̄ voluisse vt rn̄deret sup principali,ꝯrium tñ determinat gl.ꝯcludens hæc verba poni ad cautelam,& ex hoc sentit gl.ꝙ ꝯstō ꝑcur.cū ꝑtestōe p̄missa est ltīma.idē hic. Vin.d̄t tñ ꝙ p̄missa ꝑtestatio operatur aliqd. Primò vt ñ valeat ꝯfessio facta omissa excep. dilatoria.ff.man.diligēter.cū hęc ꝑcuratio sit arctata,& lītata:al's ꝯfessio ꝑcuratoris nocet dn̄o.s̄.ti.2.c.1.nō tñ tenetur mētiri, vt l qnt⁹. ff.man. Itē scd̄ò hæc cl'a est vtilis ne videatur simplr ꝯstitutus,& sic cogatur illū defendere, & p̄nt ẜm eum sic exponi,saluis,&c.i.si exceptiones quas saluat nō fuerint recipiēdæ,facit ꝙ ipse facturus erat.Gof.d̄t ꝙ talis ꝑcuratio nō valet quò ad cām principalē.all.de ap. c.sign̄auit.sic nec illa qua qs ꝑmittit ratū hr̄e
c ꝙ ltīmè [c] factum fuerit.cū ēt qd dolosè facit ꝑcurator dēt nocere dn̄o.ff.de do.exc.si ꝑcurator.licet succurratur dn̄o ẜm ea q̄ no.in c.j. vt lit.nō cont.¶Idē in hoc vltimo tenet gl.in c.relato.21.q.1.& Spe.ī ti.de ꝑc.§.rōe aūt formæ.d̄t ibi ꝙ Clemēs visus est sentire ꝯrium, Host.tñ tenet ꝯ Gof.dicēs,ꝙ c.sign̄auit.ñ facit seu nō ꝑbat id ad qd inducitur ꝑ Go.& qcqd Gof.dicat istud mādatū Burdegalen.vr̄ fuisse sufficiens Io.An.vr̄ tacitè seq Gof.in eo qd d̄t ad dictū Host.posse rn̄deri ꝙ istud mādatum nō fuit hic approbatū vt sufficiens sup principali,sed sup exceptionib.tñ q̄ saluatæ fuerunt,& qd c.sign̄auit.p̄t sic induci ꝑ Gof.sicut ibi ꝑcurātorium nō cū gñali sigillo,sed cū sigillo ad certū vsum non est sufficiens,ita nec mandatū nō gñale.sed certè d.Ant.putat ꝙ si ꝑcurator sic fuit ꝯstitutus ꝯstituo talē ꝑcuratorē,& ꝑmitto rata hr̄e q̄ ltīmè gesserit,ꝙ valet & reducetur ad intellm̄ iuris q̄ ltīmè.s.ẜm dispōem iuris gerere poterit. si verò ꝯstituit sub alia forma saluis exceptionib.rn̄deat,&c. p̄t adhuc saluare ꝑcuratorium vt videatur saluare dilatorias q̄ tolli vr̄ ex actu ꝯstōis ꝑcuratoris. Si aūt ꝯstaret ꝙ vellet reseruare sibi ex ꝑtestōe exceptionis ꝯ factū ꝑcuratoris:cum hæc ꝑtestatio sit ꝯ ius nō iuuabit ꝑtestātem, & admittitur ꝑcuratorium,de const.cū M.& hæc vera ẜm eum , nisi pars ꝯsenserit ꝑtestōi. sed si nō velit ꝙ admittatur ꝑcurator nō admissa illa ꝑtestōe admittetur:& ꝑtestatio illa nō iuuabit. ego puto , ꝙ aut fuit ꝯstitutus sub illa forma,ꝑmitto hr̄e ratū qcqd ltīmè fecerit,&c.& tūc à prin.talis ꝑcurator nō dēt ad-
d mitti pp nimiam gñalitatem.[d] nō.n.vr̄ oīnò idoneus.& cauendū est ne lites ex litib.oriantur.vide ad hoc ꝙ no.in c.de lib.ob.& in l.j.C. de an.exc.& ī l.fi.C.de fi.instr. nisi ꝯstituēs alr illa verba declaret, sed de facto fuit admissus tūc habeat locū illa interpretatio d.An. vt sic fiat ꝯ ꝯstituentem , & reducatur ad terminos iuris cōis,est.n.qd sibi imputetur quare apertius nō dixit ad hoc ꝙ leg.& no.in l.qcqd adstringēdæ.ff.de ver.ob.& in c.ex l'ris.de spon. & in reg.ꝯ eum.de re.iu.li.6.Aut fuit ꝯstitutus sub forma huius c.saluis exceptionib.&c. & tunc in dubio placet interp̄tatio d.An.vt sensus sit,ꝙ ꝑ hoc nō intēdit illis exceptionib.renūtiare,ꝙ ēt sentit Vin.sed si appareret ꝙ ꝑcuratorem ꝯstitueret, vt ñ possit agere ī principali nisi exceptionib.ꝑpositis nō video quare hoc ꝑcuratorium nō dēat admitti,cū ipse nō ꝯpellatur rn̄dere añ ꝑpositas examinatas dilatorias,vt c.exhibita.de iu.& c.pastoral.de exc.nō apparet rō
14 quare eod.mō nō possit ꝯstituere ꝑcuratorem.ar.l.j.ff.de ꝑc.¶†Gl. in ver.publica est clara sed ꝯ eam,& ꝯ tex.opp.multiplr:vr̄.n.ꝙ licet
e iste archieps fuisset absens ex publica vtilitate [e], tñ ex quo tp̄e termini p̄ns reperiebatur in curia.& iam cessauerat impedimētum, ꝙ dēat ꝯpelli ad rn̄dendum excusatur.n.qs rōe publicæ vtilitatis q̄diu durat impedimētum & nō postea,vt l.si cui.§.j ff.ex q.cau.ma.facit c. ad audientiam.de cle.nō resi.Item iste fuit citatus vt ꝯpareret ꝑ se vel ꝑ ꝑcuratorem, licet ergò rōe absentiæ nō posset ꝑ se, debuit tñ ꝯparere ꝑ ꝑcuratorem.Item & tertio ꝯ absentem cā reip. ꝑceditur si nō defensatur,vt l.ignorare. C.de rest.mi.fortius ergò ꝯ istum debuit ꝑcedi qui iam desierat abesse cā reip. Sol.doct.circa hoc variè loquuntur.licet br̄ ꝯcludendo dici p̄t. & primò quò ad primum ꝙ licet cessaret nūc impedimētum,nō tñ cessabit effectus iam productus ex absentia : nam ꝑp illā absentiam nō potuit deliberare cum epīs,& aliis quorum ꝯsilium in hac re erat necessarium, oportet ḡ ꝙ ꝯsequatur nouas inducias.Nō ob.ẜm eum ꝙ debeat ꝯstituere ꝑcuratorem q frustra ꝯstitueret ꝑcuratorem,cū & ipse ꝑcurator dubitās,deberet hr̄e inducias ad ꝯsulendum dn̄m,vt c.dilectus.de ꝑc.
15 ¶†Item in cā ardua quis nō compellitur ꝯstituete ꝑcuratorem.c. 2.de proc.cū impedimentum esset hic tp̄ale,vt no.in c.cū dilecti.de do.& cont.nec ob.ꝙ arctabatur ad ꝯparendum ꝑ se vel ꝑ procuratorem,& qa tenetur ꝯstituere procuratorem.qa possit ꝯparere, & nō valet.sed iste voluit,sed nō potuit rōe impedimenti.Non ob.gl.d.l. ignorare.qa licet ab ex cā ēt necessaria teneatur se defendere,nō tñ per hoc tollitur q̄n habeat locum ius reuocandi domum ex cā hic expressa. & si. Item si iste se defendebat allegando causas ltīmas de petendo nouas inducias, secus vbi nullus ꝯpareret ad allegandum aliquam cām,vt in ꝯrio.Item si fuisset processum ꝯ istum fuisset facta postea restō ex ltīma cā.ff.ex qui.cau.ma.per tot.& c.cū Bertholdus.de re iu. sed ex quo ꝯstat de impedimēto melius fuisset ante factum occurere q̄ post vulneratam cām remedium quærere.l.fi.C.in qui.cau.in int.rest.non est ne. ¶Sed ꝯ hoc & ꝯ tex.denuo opp.vr̄ ꝙ non debuit excusari rōe illius secundæ vocationis, cū in ea fuerit facta mētio de primò mādato.ar.c.cæterum.de resc.nō.n.fuit intentio Papæ reuocare primum mādatum,ex quo nō expressit. ar.c.ex parte.2.de of.del.Sol.Host. ꝙ ꝑp quatuor hæc allegatio ñ obstabat. Primò,ꝙ si memor fuisset ꝑp ea nō obtinuisset à scd̄ò mandato.de sup.negl.prel.c.licet.de au.& vsu pal.nisi.& sic nō nocet istud tacuisse.ar.s̄.de resc.c.sup l'ris.Scd̄ò,qa,& si ipse nō videatur reuocasse in effectu tñ reuocatur ꝑp ius reuocādi domū ꝙ iste hēbat.Tertiò,qa ista interpretatio non est partis sed Papæ. de sen.exc.inter alia.cum ꝯcor.Quartò,qa ꝯria sunt tp̄a belli,& pacis, vt ī proœ.inst. l.aduoc. C.de aduo.di.iu. vr̄ ergò ꝙ Papa eligēdo vnum de ꝯriis,aliud reuocauerit.de præsum.nonne.de bap.maiores.& c.cæterum.præal.non ob.ibi.n.diuersa rescripta sup eodem facto emanauerāt:hic verò super diuersis q si p̄t dēt oīa mādata eius adimplere. all. illud ꝙ maiorem festinationē reqrit vbi imminet maius periculū.de ele.vbi pe-
16 riculū.li.6.fa.l.ꝯ pupillū.ff.de re iu. ¶†Itē ẜm mādatum quasi forti⁹ reuocat primū.ad hoc de spō.si inter.plus ēt d̄t In.ꝙ si iste archieps spōte venisset pro subsidio ecclesiæ cū ad hoc teneretur ex iurō.de iu.iu.c.ego N.deberem reputari excusatus. Itē dic,ꝙ primū mādatū ꝯcernebat fauorē spālem.s.vnius ecclesiæ.ẜm verò ꝯcernebat ecclesiam vniuersalem & fauorē publicū merito p̄fertur.de post.pral.c. bonæ. Et ex his hēs multas lītationes ad c.cæterum.& ad eius mām ¶Ad alium effectū op.& vr̄ ꝙ iste archieps Burdeg.nō erat citādus. sup iure primatię defendēdo:imò ñ dēat audiri volēs defendere:qa eius nō interest cū alia sint iura archiep̄alia & alia iura primatis seu patriarchæ , cū hēant se archieps & primas seu p̄riarcha vt inferior & superior,& de archiep̄o appelletur ad primatem, vt s̄.dixi.& cui⁹
f nō interest [f] audiri nō debet.2.q.6.non solent.de ele.cum inter.Sol. quidam vt Inn.refert,allegat rationem ꝙ ipsius interest, qa omnia iura primatis cadunt in ipsum archiep̄m cessante primate.hanc rationem dicit Inn.falsam:nam si appellatur ab archiep̄o debet appellari ad primatem.& tñ cessante primate non appellabitur ad archiepiscopum, sed ad Papam.Item procurationes primatis nō recipiet

 archiep-

Universidad de Deusto Biblioteca

Sebast. Sapia.
a ¶Procurator. An procurator hñs plenum mãdatũ possit facere ea q̃ reqrunt spãle mãdatũ, vide Fel. i c. nõnulli. §. sũt & alij vers. præterea quòd habens mandatum. s̃. de rescr.
b ¶Libera facultas. adde Ro. cons. 94.
c ¶Non debet. vide Arc. de consue. di. 3. ieiunia. vbi pulchrè loquitur an possint vendi carnes. vide ibi. And. Barb.
Sebast. Sapia.
d ¶An istis. Q̃d nõ liceat Idistinctè studere, probari p̃t colorato fundamẽto. Militare nõ est licitũ, nisi ob necessitatem vt optimè probatur in c. q ñ est licitum. de re. iu. g̃ nõ erit licitum scholarib. studere. qa arg. q̃d liceat studere, du cit ex eo q̃d licet militare, vt hic p Ab. ex quo vr̃ q̃d nulla sit dñia inter milites, scholares, & alios qa ẽt alij p̃nt operari pp necessitatem. c. 3. j̃. e. cogita.
e ¶ Licitũ studere. Tu põdera, qa loqĩ q̃d nõ dẽt fieri mercatũ de vespera in vesperam. An. Bar.
f ¶Militare. Et verũ talib. dieb. possit excõicari, vide Fed. de Sen. cõs. 10. & 11. vbi dt q̃d p̃nt fieri collationes, dispensationes, pcessus, sup col tionib. bñficiorum, tacita pacta, transactiones. & al's consuluit, p certo ñ bñ dt per d. tex. in d. c. placita. And. Bar.

archiepiscopus sed Papa. Reddit ergò Inn. aliam rationem, dicens ideò eum admitti ad defendẽdum prouinciã ꝯ aliũ petẽtem iura primatis, qa eius interest ne sua pũincia plurib. aggrauet. Host. dt hãc rõem In. esse nimis gñalem dt q vera rõ est, ne iugũ subiectionis cogatur subire, ne supra se excepto Papa superiorem sentiat quem necesse hẽat reuereri, & qui ipsum vexare, & grauare possint: ne alius Papa excepto sed ipse solus videatur pũinciæ præeminere: & ad hoc de auct. & vsu pal. c. ex tuarũ. & q ibi not. Subiicit tñ q licet solus archieps̃ videatur admitti: reqritur tñ ꝯsensus p̃latorum pũincię ad pũisionem faciendam. de ma. & ob. c. fi. fm cum. Sed ꝯ hãc rõem Host. facit qa de iure hẽt iste archieps̃ recognoscere superiorem. s. primatẽ vel patriarcham vñ ad illũ de cuius pręiudicio agitur dẽt spectare defensio cuius iura vsurpantur. vñ p̃t dici clarius, & melius, q aut iste archieps̃ recognoscebat alium superiorẽ citra Papam & tunc pcedit dictum Host. aut recognoscebat, sicut de iure recognoscere debebat. & tunc dic, q aut volebat ille Bituric. archieps̃ ꝯcurrere vna cũ patriarcha, ita q nolebat illi præiudicare totum. sed accumulatiuè volebat ꝑscribere, seu dicebat se acqsisse. & tũc ẽt interest istius ne hẽat plures dños seu superiores ad hoc q no. In. in c. ꝯquerente. de of. or. aut dt se quęsiuisse illud ius primatię ad patriarcham, & tunc ẽt dico hũc debere admitti ad defensionem: qa vt no. dt In. in c. auditis. de præscr. sicut interest prælatorum ne
17 perdãt iura quæ hñt in subditis, †ita interest subditorum nõ mutare dños. ad hoc c. cũ inter. de re iu. & q no. in c. inter quatuor. de ma. & ob. & sic omni casu istius archiepi intererat vt admitteretur ad defendendũ. Item ex quo nolebat obedire isti archiepo Bitur. tanq̃ hñti iura primatis licitè potuit & debuit archieps̃ facere istũ citari & ꝯpelli ad obedien-
18 dũ, vt d. c. cũ inter. de cap. mo. dilectus. ¶†Vltimò hic quęritur an pcurator a ꝯstitutus sub hac forma vt facit oĩa ea q̃ ipse cõstituens in ppria ꝑsona posset facere, videatur hr̃e ptãtẽ explicãdi, & exigẽdi spãlia mãdata. Io. An. dt q nõ p c. q ad agẽdum. de pc. li. 6. Bar. tenet ꝯrium in l. pcurator cui gñal'r libera. ff. de pc. dt. n. de tali pcuratore cui vr̃ ꝯcessa libera fa-
b cultas b exigẽdi, &c. p hoc hẽs bo. tex. in l. creditor. § Lucius. ff. man. & vr̃ tenere Arc. in c. j. de rescrip. lib. 6. & hoc placet per d. § Lucius.
19 ¶†Quid aũt si pcurator est ꝯstitutus ad certa negotia, & postea subiicitur cl'a pmittens ipse ꝯstituens hr̃e ratũ qcqd pcurator suus fecerit an videatur ex hoc ꝯcessa libera vide per Bar. & alios in l. j. ff. de of. pc Cæs. & in d. l. pcurator cui gñal'r liber. & sunt opi. vide ibi.

¶De feriis. Rub.

Feria vnde dicatur, & quibus sumatur. ¶ Viso s̃. de dilationib. quæ dantur à iudice. de dilationib. quę dantur à iure vidẽdum est, iõ, &c. ita ꝯtinuat Gof. & cõiter alij. sed ista ꝯtinuatio p̃t impugnari: qa feriæ nõ sunt propriè dilationes iuris, cum dilatio detur ab homine vel à iure ad aliqd explicãdum, vt dixi in c. j. s̃. ti. prox. pbatur de dilatione hominis. s̃. ti. prox. de dila. iuris patet in c. quod ad ꝯsultationem. de re iu. & q ibi no. & 3. q. 3. c. induciæ. §. spacium. cum si. feriæ verò dantur vt homines quiescant. j̃. e. per tot. iõ ꝯtinuo sic: Quia tpe dilationum iudic. offĩm ꝯquiescit, de ap c. signãnte. & l. siue pars. C. de dilat. & qa idem ꝯtingit in feriis, iõ annectit ꝯpetenti ordine hanc rub. vel sic. Quia ferię largo mõ sunt dilationes, iõ post, &c. de feriis causarum & aliis colendis seu festinandis hr̃. 15 q 4. & de consc. di. 3. c. 1. de feriis aũt nuptiarum hr̃. 33. q. 4. Et aduerte pro vocabulo seu significato huius verbi, feria: nam ecclesia appellat quãlibet diem feriam: & ĩ die dñica dr̃ feria prima: die lunæ dr̃ feria scda die martis feria tertia, &c. & sic deinceps vsq; ad fi. & tunc dr̃ feria à fando. j loquendo qa Deus in creatione per singulos dies dicebat fiat lux, &c. fiat firmamentum, &c. & hoc mõ nõ capimus hic, sed fm q capiebãt antiqui, q diem solẽnem appellabãt feriam, & tũc dr̃ feria à feriendis victimis & holocaustis q̃ illo tpe offerebantur. vel dr̃ feria, quia illo tempore debemus vacare à malis operibus & insistere bonis vel debemus vacare circa diuina, & vacare ab operibus seruilibus: vnde feriari est idem quòd à malis operibus vacare secundum Papiam, quod no.

CAP. I.

1 *Sententia non debet ferri de nocte in die sabbati, vel aliis vigiliis, super qua tamen seruatur consuetudo.*
2 *Mors non est alicui danda diebus festiuis. 6. vbi aliqui excipiuntur qui possunt condemnari.*
3 *Iuramentum quòd vertitur circa opus pietatis potest dari diebus festiuis. 7. 9.*
4 *Studere vel consulere an sit licitum diebus festiuis.*
5 *Consuetudo quod liceat mercari diebus festiuis, non excusat à peccato.*
6 *Minister iustitiæ non peccat imò meretur.*
7 *Recusans iurare ex aliqua obstinatione damnabili præsumitur hæreticus.*
8 *Testis non potest diebus festiuis iurare, sed bene deponere.*
9 *Testes recipiuntur omni tempore quando periculum est in mora.*
10 *Testes non possunt compelli deponere die feriata in honorem Dei vel hominum.*

c Omnes dies. ¶Dieb. dñicis mercari litigari iudicari, vel iurari non debet. c ita cõiter summatur. sed puto supplẽdum, sed de vespere in vesperam dñt celebrari. h. d. Hic
1 nõ colligo aliqua, quia omnia veniunt j̃. latius examinanda. ¶†Et primò, iuxta morem. primò attingendo gl. op. quod nõ debeat celebratio fieri de vespere ad vesperam sabbati, cum iudex possit iudicare die iuridica vsq; ad noctis tenebras, vt c. ꝯsuluit. de of. del. ¶Gl. j. resp. fatendo ꝯrium.' & text. dt pcedere quò ad celebrationem di-
* uinorum. Doct. *communiter* sentiunt op. dicẽtes q in vigilia sancti vel die sabbati non debent causę audiri. Nec ob. fm eos decr. ꝯsuluit. qa dẽt intelligi in aliis diebus. Ego puto tex. istum procedere seu posse intelligi dupl'r. Primò, fm prædictum intell. doct. sed quia hodie de consuetudine nõ seruatur, puto homines nõ peccare, qa in principio, & fine cuiusque festiuitatis attendẽda est ꝯsuetudo, vt pbatur j̃. prox. c. & vr̃ hæc obseruantia honestior, vt sic tota die in dñica abstineatur ab opere seruili & ne in aliquo celebretur dies sabbati ne Christiani viderentur iudaizare, & seruare in parte ritus iudeorum ꝯ c. quidam. de apost. Secundò p̃t intelligi de cele. de vespere in vesperam. i. ab ortu solis. nam vespera vesperę capitur p ortu solis, fm Pap. & sic ꝯgruit hic intellectus cõi obseruantiæ. Intellectus aũt gl. nullo mõ placet vt intelligatur quò ad celebrationem officij diuini, cum exp̃sè tex. dicat q nõ debeat fieri mercatum, &c. & sic prohibet ẽt quo ad opera seruilia. ad idẽ text. in c. prox. in pr. vbi ponũtur verba legis antiquæ in qua dt: De vespere in vesperã celebrabitis sabbata vr̃a. & originaliter Leuit. 22. q̃ verba fuerũt dicta ad totum populũ, vt ibi dico. tene ergo alterum præmissorum intellectuum.
2 ¶†Op. 2. in eo q dt ad mortem neminem his dieb. ꝯdemnandum: nam vr̃ q nec ciuiliter tunc pcedi debeat, vt c. fi. j̃. e. Sol. gl. supplet maximè, sed dic melius q ista suppletio nõ est necessaria: quia text. ꝯprehendit vtrunq;, vt patet in verbo, placitum. q intell'r de iudicio
3 ciuili vt differat à sequenti. 15. q. 4. placita. ¶†Gl. vlt. quærit quare pro pace p̃t iurari? rñde q est opus pietatis. ¶Nũc venio vltra gl. ad decĩonem lr̃æ, capiendo quamlibet partem de per se, & opp. vr̃. n. innuere ista lr̃a q nunq̃ sit licitum mercari vel litigare, &c. cũ oĩs dies sit dñicus. cum Deus fecerit oẽs dies, vt patet Gen. j. Ipse. n. dixit fiat lux. Item factũ est vespere & mane dies vnus, &c. vt ibi. & sic est ꝯ c. fi. j̃. e. Sol. attenta cã efficiente qlibet dies p̃t dici dñicus. sed attenta alia cã denominatur ab aliis planetis, vt no. l. oẽs. C. e. & j̃ prox. per Host. sed dies dñicus spãliter attribuitur dño, & denominatur ab eo, qa in eo fecit omne insigne. 75. di. q die. & iõ in eius venerationem abstinẽdum est, rũc ab his q̃ ꝯtinentur in lr̃a fm Gof. ¶Opp. 2. in eo q dt his dieb. abstinendum ab omni licito opere. nam ex hoc sequitur absurdum q aliis dieb. nõ sit abstinẽdum ab illicitis ꝯ c. tib. c. nunq̃. de conse. di. 5 Sol. multiplex. Primò, vt exponatur fm doct. illicito. i. seruili. nam septima dies statuta est ad humanam quietem. j̃. e. c. licet dr̃ tale opus illicitum. nõ q in se nõ sit licitũ sed respectu diei. qa tũc ista nõ licẽt, vel dr̃ illicitum causatiuè, qa posset esse cã illiciti cum inter ꝑhentes, vel quasi, seu litigantes de facili pctĩm interci. lit. de pœ di. 5. qualitas. & istæ expositiones patent p exempla quæ in regula ponũtur. Scdò principaliter p̃t intelligi prout iacet & tunc supplẽdum esset, maximè, nam omni tpe cessandũ est à malo, sed præsertim isto tpe pp venerationem dici. 24. q. 1. odi & pic
4 ci. & de mã vide per Host. in sum. e. tit. ¶†Et hæc faciunt ad q. an i-
d stis d diebus feriatis sit licitum studere. Pet. no. q sic. per hunc tex.
e prohibẽtem opus illicitum seu seruile, cum studere sit licitum: dum tñ fiat sine solennitate fm eum Et idem no. gl. iuris ciuilis in l. pe. ff. e. & in oẽs iudices. C. e. arguendo à simili: nam cum his dieb. licitum
f sit militare, f vt ibi, ita, & studere cum sit quædam militia. ar. l. aduocati. C. de aduo. diu. iu. d. Ant. dicit se putare, q in die dominico non liceat studere propter lucrum particulare consilii, nisi necessitas aliud suadeat, vt pro expediendo illum, qui de longinquo venit. nec etiam licet pro salario studere vel legere, nisi necessitas aliud suadeat, &

a ¶Nec scholari. tu videlac. de Aluar. in ĩ pœ. seu. vbi refert plures do. tenere q si nõ gratia lucri faciat q possit scholaris illo tpe studere, vide ibi. Ego miror de istis patrib. q nõ viderũt Arc. ĩ c. ieiunia. de ꝯse. di. 3. vbi t; hãc partẽ q qs possit legere & docere alios, ego istam partẽ teneo, & moueor hoc mõ, exceptio extẽditur p idẽtitatem rõis, & similes exceptiones: ita probat ĩ l. his solis. C. de re do. c. cũ dilecta d ꝯfir. vti vel inut Sed hic ponit exceptio q p pace & necessitate. & in c. licet. j̃. e. c. põt qs se exercere dñicis dieb. g̃ seqr̃ q idẽ erit p scia adipiscẽda: qa esse doctũ tẽdit ad publicũ bonũ tẽdit ad honorẽ Dei: g̃ multò forti' qs poterit studere. Scdò dieb. solẽnib. licitũ est emãcipare filios manumittere seruos, g̃ forti' erit addiscere. tertiò diebus dñicis licet paciscĩ & trãsigere, vt l. dies festos. C. e. ergò multò fortius studere. Quartò illud per q̃d qs efficit amãtissimus licitũ est fieri dieb. dñicis p s̃. dicta sed p sciam hõ efficitur. amãtissim' Deo vt voluit philosophus 4. Ethic. g̃. &c. Quintò nullus act' exercitij spũalis est phibit' sabbato, vt dt Th. 2. 2. q. 122. ar. 9. sed addiscere, est actus spũalis. qa scĩa est donũ Dei, p̃terea Christ' curauit sabbato lãguidos, vt hr̃ Io. 9. sed p sciam nos curamus aĩam: qa efficitur Deo similis p̃terea facit iste tex, qa dt illicitũ opus. p̃terea facit c. irreligiosam. de ꝯse. dis. 3. fa. c. nunq̃. de ꝯse. dis. vl. sed põdera: qa dr̃ cũ oĩ venerõe. Si. n. demus operam aliis reb. q̃ orõni vel ei q tẽdit ad venerõem, nos venimus ꝯ illũ text. itẽ ĩ l. dies dr̃ sp venerandũ g̃ q̃libet hora. Itẽ Deus sanctificauit illũ diem, ergò & nos. adduco c. placita. in fi. in ver. orõnib. vacãdi facultas. vbi iõ dedicati sunt illi dies vt vacetur orõnib. faciat c. licet. j̃. e. vbi dies dñici sunt deputati ad humanã qetẽ, & ad seruitiũ altissimi, vide rõem ꝯuincibilẽ res deputata ad piũ vsum nõ p̃t reõuerti ad aliũ p. ũ vsum, vt l. legatus. ff. de vsufr. le. cũ si. sed dies dñicus & alij sunt deputati ad honorẽ Dei ergò nõ p̃nt deputari ad aliũ vsum piũ, nisi quatenus reperiatur approbatũ in iure, vt d. c. licet. & plus vr̃ ddm q nec ẽt eps̃ nec Papa posset hoc facere. A. B. Ant. Franc. ¶Mihi placet illa opin. q & scholares & doctor. rõe publicæ vtilitatis, & qa ex studio sp augeĩ scĩa q possit studere diebus festiuis, sine pctõ vt tenuit gl. Ang. & Rap. Ful. ĩ l. oẽs iudices. & ibi ferè p oẽs, C. de fe. & p An. & Ale. in l. pe. ff. eo. ti. de fer. & vide Azo. in sum. de fe. & Ray. ĩ pœ ff q tñ intelligo, dũmõ ex tali studio nõ intermittãtur diuina q̃ sunt de pcepto. & q istud nõ fiat spãl'r pp lucrũ principal'r ex lucro, sed si forsã cã q̃ imminet expediatur, & vt forẽsẽs q expectãt ꝯsiliũ à doctore nõ stẽt sup hospitio cũ magna impẽsa, q ẽt vr̃ esse ex mẽte Io. An. & d. Ant. hic si rectè eorũ verba põderẽtur.
Sebast. Sapia.
b ¶Excusat. Cõsuetudo licet excuset à pœna tpali nõ tñ excusat à pœna spũali, vt tradit Ab. in c. cũ venerabilis. s̃. de cõsuet. Ias. in l. singularia. ff. si cer. pe. & in l. de quibus. ff. de leg.

a dear, & similiter nec scholari a studere: quia deputatam diem ad seruitium altissimi deputat ad seruitium actus mundani, nisi studium esset in mã spũali in qua studendo Deo seruiret. Nec ob. fm eum quod studendo dicatur exercere opus pium: quia hoc est verum qñ dirigitur ad bonum finem, vt l. si quis efficiatur bonus vel iustitiam ministret, sed vt plurimum quis studet ad finem diuitiarum, & honoris, & sic licet in se opus sit licitum tñ finis est malus. Item dato quod finis est bonus tñ non sequeretur q liceat tali tpe studere, vt patet in litigio cuius finis est administratio iustitiæ, & tñ interdicitur hoc tpe Nec obst. l. pe. q licet de iure ciu. licitum sit hoc tpe militare, operatur tñ hoc necessitas. Item de iure can. non licet tali die actu militare seu pugnare, vt c. j. de treu. & pa. Item studere in materiis positiuis abstrahit hominem à cõtemplatione Dei & à cultu diuino, & à reuerentia Dei in qua his dieb. est instandũ ergò, &c. vr̃ moueri multum subtiliter, & ex zelo cõn scientiæ. nihilominus in hac materia sic dicerem vbi studium principaliter non sit propter lucrum, sed ad illuminationem proprij ingenij & aliorum, dummodo debitis horis insteur circa diuina studere non sit peccatũ, licet accessoriè veniat lucrum. arg. cpt. in c. fi. de mag. & in c. cum de diuersis. de priu. lib. 6. & in c. cum ex eo. de elect. li. 6. nam studendo quis dr̃ laborare in vinea Domini ad profectum vniuersalis ecclesiæ. & ex hoc cõsequitur multa priuilegia, vt ibi. & maximè hoc procedit in theologia, & in iure canonico, quæ scientiæ tractant de Deo, & de homine operante qualiter bene operando possit vitam æternam acquirere. Item finem iustitiæ administrãdæ, pro hoc s̃. in prooe ibi, ideoq; lex proditur vt appetitus noxius sub iuris regula limitetur, &c. Item in studio homo efficitur contemplatiuus, & subtrahitur à prauis cogitationib. & euitatur ocium, & causatiuæ peccatum. vñ Hier. Ama scientiam scripturarum, & carnis vitia non amabis. de conse. di. 5. nunquam q non contingit in aliis artib. seruilib. vt in mercato vel in litigio: quia ĩbi tenditur principaliter ad lucrum, & ad decipiendum proximum. Omnes enim artifices vt plurimum sunt mendaces, & fraudes maximas committũt in artificio. 88. di. eiiciens. & c. qm̃ nõ cognoui. vñ tpe pnĩæ consulitur, vt abstineant à negotiando: quia difficile est inter ementes & vendentes non interuenire peccatum. de pœ. dist. 5. qualitas. Item in litigio magna contentio, & odium oritur inter partes, & si possint necessitari vel intendere ad litigandum dimitterentur diuina. & sæpe committerent mendacia & fraudes sicut est in iurando, vt c. & si Christus. de iu. iu. quę oĩa cessãt ex studio licito, & ordinato ad bonum finem, imò vt dixi causatiuè oritur bonum, quia abstrahitur à terrenis, & torum oppositum contingit ex aliis. hinc est q nulla lege, & nullo iure studium prohibetur clericis tali tpe imò suadetur, vt c. nunquam. de conse. di. 5. & maximè studium suadendum est iuuenibus qui relicto studio aliis voluptatibus & illecebris intendũt, imò ad ecclesias vadunt vt videant potius dominas quàm Deum & sic, nihil eis prodest, vt dicit gl. c. odi & proieci. 24. q. 1. vnde etiam si student ad finem lucri, tamen illud est minus peccatum quàm vagari, & quia etiam ex scientia sic acquisita illuminatur postea mundus, & multa bona proueniunt, vt in auth. habita. C. ne fil. pro pat. & ipsi à multis prauis actib. & cogitationib. subtrahuntur. pro hoc 33. q. 2. si q verius. & 13. dist. duo mala. & per primum dictum possunt excusari scholares legentes diebus festiuis licet habeant aliquale salarium, quia lectura datur eis potius vt doceantur quàm doceant vt sic se assuefaciant, vt no. Io. An. in reg. cum quid. de reg. iu. li. 6. in mer. non tamen debent facere principaliter propter lucrum, sed in ꝯñam non nocet. arg. l. j. ff. de au. tu. & l. rogasti. ff. si cer. pe. & 61. di. quid proderit dummõ legant illis horis, quibus necessariò non instatur circa diuina Doct. tamen legẽtes principaliter propter salarium nescio à peccato excusare. & idem in scholari, vt s̃. & hæc not.
5 quia vr̃ vera. ¶†Tertiò opp. & vr̃ q his dieb. mercari liceat, cum nullum subsit peccatum & videmus sic seruari de consuetudine. Sol. sentit Host. & bene q talis consuetudo non
b excusat b cum sit praua: nam licet in se nõ sit peccatum, tamen de facili incurritur peccatum, cum difficile inter ementes, & vendentes non interuenire peccatum. de pœ. dist. 5. qualitas. Vnde pp propinquitatem ad peccatum prohibetur saltem his temporib. simile in l. & si Christus. de iu. iu. Item abstrahuntur homines à contemplatione, & veneratione creatoris cui debent insistere his dieb. ex causa tamen posset mercatum his dieb. conce-
6 di. ar. in c. licet j̃. e. & c. fi. ¶†Op. 4. in eo q tex. prohibet litigare vel ad mortem condemnare his dieb. cum ista sint licita & ordinata ad finem iustitiæ. dr̃ enim ĩ hoc iudex minister Dei, & benè meretur bene iudicando & condemnando. 23. q. 5. non est crudelis & c. qui malos. c. miles. & c. cum minister. vnde ĩ psal. beatus qui facit iustitiam omni tẽpore. Sol. ista nõ prohibentur q in se sunt mala, sed in similib. non est procedendum ne homines abstrahãtur à contemplatione & nõ possunt propter hoc intendere diuinis, & sæpe litigando incidunt in peccatum, & desperationem, vnde debent esse his diebus quieti. Lex ciuilis dicit, q etiam horrida vox præconis debet his dieb. silere, vt l. dies festos. C. de fer. sic etiam cõdemnare aliquem iustè ad mortem nõ est peccatum, imo quædam sunt culpæ in quibus culpa est relaxare vindictam. 28. di. quia sunt. & potius condemnatus meretur, vt s̃. dixi. cũ ad hoc à Deo receperit potestatem ad vindictam malefactorum, & ad laudem bonorum. de ma. & obe. solitæ. & c. postulasti. de hoc 24. q. 5. principes. & c. administratores. sed prohibetur his temporibus, quia horrendum est & miserabile ob Dei reuerentiam abstinendum fm Gof. Nec ob. ille ver. psal. Beati qui omni tempore, &c. quia subaudiendum est competenti. ar. de pœ. dis. 5 nunquam de auct. & vsu pal. c. pen. Excipit Host. latronem publicum & nocturnum depopulatorem agrorum. de im. ecc. c. inter. Et an executio in causa criminali vel ciuili indistinctè prohibeatur his diebus, vide quod di-
7 xi in c. vlt. de iud. & aliqd no. in c. fi. j̃. e. ¶†Vltimò op. contra fi. in eo quod prohibet iurari nisi pro pace vel alia necessitate, aut enim intelligitur de iuramentis sine causa, & illa omni tempore sunt prohibita, vt c. & si Christus. de iu. iu. aut cum causa, & tunc debet esse permissa, cum nil illicitum exerceatur vt d. c.
8 & si Christus. de ele. significasti. ¶†Imò præsumitur hæreticus qui obstinatione damnabili iurare recusat, vt c. excommunicamus. ante fi. de hæ. Sol. si vis intelligere de iuramentis sine causa præstandis supple tunc ad literam maximè quia in his temporibus præsertim abstinendum est à peccatis, vt s̃. dixi. Sed sic intelligendo superflua esset exceptio quæ sequitur in litera, quę cum debeat esse de reg. vt no. in rub. de reg. iu. lib. 6. ideò intellige de iuramentis interponendis ex causa, quia tamen propter prauitatem peccati, cum propter frequentem iurationem de facili incurritur peccatum, vt d. c. & si Christus. & quia procedunt ex malo non credentium, de ele. signif. prohibentur his temporibus nisi ex causa pietatis vel necessitatis. Item non præsumuntur sponte præstita, vt c. super hoc. de renunt.
9 ¶†Et ex hoc dicit Io. An. q testis non debet diebus feriatis iurare, licet tunc possit deponere. de quo in Spe. e. ti. § 4. ver. qd si: sic. vbi idem tenet Spe. tum quia dies depositionis trahitur ad diem iuramenti,

a ¶ Plures dies. Et
sic elõgare festa nõ
diminuere. vide hic
d. Pe. & adducas sic
ꝙ dr̃ ꝙ eps nõ pt di-
minuere i⁹ cõe, sed
adiuuare & augere.
ita dixit gl. in cle. ne
Romani. de ele. & in
c. 2. de psue. li. 6. vide
ibi d. Bal. ĩ l. ꝑgram-
ma. C. com. vel epis.
And. Barb.
Ant. Fran. ¶ Circa
hoc de epõ an pos-
sit minuere ius cõe,
dicas, ꝙ iure cõi stã
te ñ pt eps ab illo re
cedere, verũ pt eps
facere pstões in sua
dioec. q̃ ẽt sint ꝯ ius
cõe dũmõ aliàs sint
rõnabiles, & ñ ambi-
tiosæ, vt p Bal. ĩ l. nul
li. C. de sen. & vide q̃
hñr ĩ c. vt aĩarum. de
psti. li. 6. & in c. 2. de
ma. & obe. & hr̃ per
Bar. ĩ l. j. ff. ꝙ q sq; iur.
& ĩ l. oẽs ppl̃i. in 4. q.
prin. ff. de iu. & iu. ꝙ
tñ est verũ interue-
niente psensu capl̃i,
vt gl. ĩ d. c. vt aĩarũ. ñ
pt tñ p suas pstões al
terare volũtates de
functorũ, sed bñ pt
impõere pœnas exe-
cutorib. testõrum, vt p Bal. in l. volũta-
rius. C. de fideic. & ĩ
l. j. q. vlt. C. d his q̃ pę.
not. & ĩ l. si qs seruo.
C. de fur. vbi dr̃, ꝙ pt
executorib. adiice-
re pœnã sp̃ualem, ꝙ
intell'e verũ ẽt ĩ epo
putatiuo, donec re-
moueatur ẽm Bar. ĩ
l. barbarius. ff. de off.
pręt. pt etiam facere
pstõem inducẽtem
faciliorẽ modũ pro
bandi ꝯ vsurarios q̃
sit de iure cõi, vt p
Bal. in l. eos. §. sup. C.
de vsu. & vide In. ĩ c.
fi. d of. del. & Io. An.
in c. fi. de appel. in 6.
in no. & Paul. de Ca.
psl. 147. & adde. ꝙ eps
ex causa pt minuere
pn̄iam iniunctam à
Papa, vt est gl. fin. ĩ c.
tpa. 26. q. 7. & vide
cũ gl. c. cũ P. de ac. &
vide d. Car. in cle. j. §.
si q. de prin. & eundẽ
in cle. 2. §. 1. in 12. q.
de pœ. & rem.
Sebast. Sapia.
b ¶ Aliis. De hac di-
ctiõe alius, vide Bal.
in c. sedes §. de resc.
& in c. inter cætera.
ver. nec ignores §. d
rescr. So. pulchrè, ĩ
l. 1. no. 2. ff. de re du.
Dec. ẽt ĩ psl. 86. ad fi.
& in rubr. ad fi. & in

menti, cum habeatur pro recepto tempore
iuramenti. vt l. si qñ. C. de testib. tum quia iste
actus est extraiudicialis, cum fiat in secreto
exemplo Danielis. refert tamen quosdam di
cere ꝙ non licet hoc fieri nisi partibus & te-
stibus consentientibus. arg. l. dies festos. C. de
fer. vbi dicitur ꝙ diebus feriatis non debet
quis vrgeri, &c. & ꝙ tenet hic Io. And. firmat
gl. in cle. vna. de of. del. Dicit etiam Spe. in lo-
co præalle ꝙ ex causa necessitatis indistinctè
licitum est tali tempore testes recipere, vt si
sint valetudinarij vel periculum est in mora
diuturna, vt c. quoniam frequenter. vt lit. nõ
cont. d. Ant. tenet quod diebus feriatis ob re
uerentiam principaliter Dei, vt est dies Do-
minicus, nõ licet examinare testes, nisi aliud
suadeat necessitas, quia nulli dubium est ta-
lem actũ abstrahere à cultu diuino & saltem
si actus executiuus est actus iudicialis. Ego
reduco opi. ad concord. concludendo sic, ꝙ
aut quæritur nunquid teneat depositio tali
die facta, & dic ꝙ sic, quia est actus extraiudi-
cialis, vt no. gl. præal. nam ipsa receptio ad iu-
ramentum est iudicialis, quæ nullo modo
potest fieri validè die feriata, nisi necessitas
aliud suadeat, vt d. l. si qñ. iuncto c. fi. ĩ. e. simile
ꝙ not. in c. decet. de im. ec. li. 6. nam cõtractus
non debent fieri in ecclesia, tamen facti te-
nent, vbi no. Aut quæritur, nũquid possit fie-
ri sine peccato, & dico ꝙ non, etiam partib.
consentientibus, & testibus intelligendo de
feriis quibus non potest renuntiari per par-
tes, tum quia notarius malè facit scribendo,
& exercẽdo officium suum propter lucrum,
tum quia debet attendere diuinis, & de facili
potest incidere in periurium in deponendo
falsum. vnde mercatum in se licitum est & est
actus extraiudicialis. & tamen non licet, vt
hic. ¶ † Aut quæritur, nunquid possunt com
pelli testes ad depositionem tali tempore, &
dico ꝙ non, & hoc verum siue sint feriæ in-
troductæ in honorem Dei. ar. in l. dies festos.
præal. ibi, nulla quemquam vrgeat admoni-
tio, &c. siue sint feriæ introductæ in hono-
rem hominum. arg. in l. j. ff. e. non enim debet
quis abstrahi à contemplatione Dei, vel aliis
negotiationibus maximè propter factum al
terius, non enim sine magna captione à reb.
nostris reuocamur. l. sed si quis. ff. quemadm.
test. ape. facit ꝙ no. ĩ. c. fi. & hæc no. quia quo-
tidiana. & optimè facit gl. fi. in l. omnes dies.
C. eo. quæ dicit, licet partes renuntient feriis
publicis, non tamen possunt testes compelli.
arg. in l. si vnus. ff. de pact.

CAP. II.

1 *Consuetudo potest ampliare & interpretari ius diui-
num.*
2 *Festiuitas noua potest induci ad honorem Dei cum con
sensu episcopi citra consensum Papæ. vide ĩ. num. 4.*
3 *Dies quando incipiat quo ad diuersas dispositiones.*
4 *Contractus facti de nocte valent.*
Pars nõ potest compelli ad aliquid faciendum de nocte.
*Solutio non potest fieri de nocte, & pars non compelli-
tur recipere.*
5 *Principium alicuius temporis dicitur vsque ad dimi-
dium d cti temporis.*
*Statutum quod potestas teneatur in principio officij
aliqui facere, potest illud facere vsque ad dimidium,*
6 *Consuetudo Romanæ ecclesiæ non est necessario seruan-
da, nisi quo ad articulos fidei, nisi mandet quid debeat
seruari, vide s. in 2. no.*

Quoniam Festorum principium, & finis fieri debet secun
dum ipsorum magnitudinem, & consuetu-
dinem, & regionum. & hoc primò. In præ-
cipuis festis & intra pascha, & pentecosten
non fit solennis genuum flexio. si tamen tũc
clerici vel episcopi ordinentur, secundum
ordinationis modum genua flectuntur. &
hoc pro secundò. Rom. ecclesia speciale fe-

stum de Trinitate nõ facit, seruatur tñ iuxta
hoc cuiusque ecclesiæ consuetudo. & hoc
tertio. & sic tria sunt dicta secundum ibi, dic-
1 bus. tertium ibi, præterea. ¶ † No. ex princip.
ius positiuum & consuetudinem posse am-
pliare & interpretari ius diuinum, concor. c.
fi. & quod ibi no. Inn. de consuet. licet enim
de iure diuino cuiusque festum mandetur ce
lebrari per diem tantum, & de vespere in ve
speram, consuetudo tamen potest extende-
a re celebrationem ad plures dies[a] & aliter de-
terminare principium & finem quàm de ve
spera in vesperam, & per hoc ꝙ dixi c. prox.
satis valere consuetudinem hodiernam, vt
respectu operarum, festum non incipiatur à
vesperis vigiliæ, sed à mane ipsius festiuita-
tis. & dic vt ibi dixi, ¶ Not. 2. ꝙ etiam in festi-
uitatibus celebrandis non tenentur omnes
regiones conuenire in vnam cõsuetudinem.
nec vna ciuitas tenetur sua obseruantia post
posita obseruare consuetudinem alterius ci
uitatis. & idem est in aliis ritibus & solenni-
tatibus, nihil enim officit in vna fide diuersa
consuetudo, vt dixit tex. in c. de trina. de con-
se. dist. 4. vnde in aliquibus locis is qui bapti-
zatur ter immergitur in aqua, in aliquibus ve
rò tantum semel, in aliquibus non fit immer
sio, sed satis est vt balneetur, vt leg. & not. in
d. c. de trina. per In. in c. j. de rap. quinimò nec
consuetudinem Romanæ ecclesiæ tenentur
obseruare vbi versatur extra fidem, seu eius
articulos nisi mandet ꝙ debeamus obserua-
re, vt hic in fi. & vide bo. gl. in c. j. de sum. Tri.
lib. 6. & in c. nolit. 11. di. ¶ No. 3. vnum festum
maius est altero. ad hoc vide c. fi. de sen. exc. li.
6. & ĩ. in c. vlt. ¶ No. 4. ex ver. diebus, &c. quòd
dies dominicus est festum, præcipuum, & so
b lenne, quod probat illa dictio, & aliis[b] quæ
sequitur. facit. n. positionem eiusdem quali-
c tatis[c] de quo no. in c. sedes. de rescr. ¶ Not. ꝙ
in præcipuis festiuitatibus nõ debet fieri ge-
nuum flexio. quod intellige ex edicto ẽm
Inn. i. ex præcepto sacerdotis. quoniam non
dicit flectamus genua, ita ꝙ non præcipit ex
humanitate genuum flexionem: ex deuotio-
ne ergò possumns facere, vnde cum corpus
domini eleuatur flectimus genua. de cel. mis.
sanè quare sacerdos istis festiuitatibus non
potest dicere flectamus genua. colligitur ex
c. scire. & quod ibi no. 76. di. fit enim ad reue-
rentiam festorum & sic stemus capite eleua-
to & læti, & non mesti. ¶ Not. quod episco-
pus dicitur consecrari, & clericus inferior or
dinari. & sic est ar. ꝙ episcopatus non est or-
do vt dicunt theologi. sed tu dic melius, vt di
2 cit gl. in proœ. 6. ¶ † Not. ex ver. præterea. ꝙ
ad venerationem Dei potest ciuitas vel po-
pulus indicere aliquod nouum festum sine
auctoritate sedis apost. & intellige ꝙ interue
niat consensus episcopi. de quo dic vt leg. &
not. ĩ. in c. fi. vbi dicam. ¶ Not. ꝙ gloria Patri
& Filio & spiritui sancto. fuit inducta & insti-
tuta vt dicatur ad honorem Trinitatis sanctæ. & fertur secundum
Io. An. ꝙ Damasus Papa ad preces Hier. statuit hoc dici in fi. cuiusli-
bet psalmi: & per hoc dicebat se quidam clericus dicere horas Tri
nitatis q in mane dicebat septies. In nomine Patris & filij &c. Deus
in adiutorium, &c. Gloria Patri, &c. sed per hoc non releuabatur.
vnde ꝯ eum facit c. dolentes de cele. mis. de conse. dist. 5. c. non me-
diocriter. ¶ Not. vlt. ar. ꝙ ei qui honoratur quotidie non est neces-
se ꝙ solenniter deferatur honor. sicut ei qui honoratur raro. & per
hanc literam arguit Fran. ꝙ singulis diebus per magnatem vel prin
cipem honoratur, non debet sibi iniuriosum putare si inter alios
3 specialiter non honoratur certo die, vel tempore quod no. ¶ † Op.
& videtur ꝙ festum nõ computetur de vespera in vesperam. vt hic
dicitur. nec debet attendi consuetudo: quia expressum est vt dies in-
d cipiat à media nocte[d] & in media parte noctis sequentis finiat, vt l.
more Romano. ff. de fer. vel saltem incipiat mane in ortu solis & fi-
nitur de sero in occasu, vt c. consuluit. de of. del. & in aut. de iud. §. se-
debunt. Sol. dicit gl. 2. ꝙ diuersis respectibus dies incipit & termina-
tur diuersis horis, &c. quantum ad officij celebrationem incipit à
vesperis

prob. Soc. cõs. 285.
Alc. cons. 24. no. 1.
c ¶ Qualitatis. Not.
ꝙ dictio, alius, alia
est repetitiua simi-
lium. ad gl. l. 3. C. de
ser. fu. aliqñ tñ est se
cus: de quo Ias. ĩ l. 3.
§. iurari. ĩ 3. not. ff. de
iu. iu. gl. ĩ l. argẽto. §.
margarita. ff. de aur.
& ar. le. latè p Ias. ĩ l.
pe. C. q adm. Ac. Fal.
Ant. Fran. ¶ De hac
dictione, alius, alia,
aliud, an & qñ sit re-
petitiua similiũ, vid
Bal. in l. pⁿ enticulã.
C. de epi. & cle. & vi-
de gl. in aut. ex testõ.
vbi ẽt p doct. C. de
coll. & p Bar. in l. sed
& reprobari. in pr. ff.
de ex. tu. qñq; tñ im
propriatur, vt cũ dr̃,
Crucifixus est Chri
stus & alij duo latro
nes, vt dixit gl. in d.
auth. ex test. & vide
Spe. in ti. de spon. in
pr. ver. quid si ita. &
vide tex. & Bal. in l. j.
C. de his q à ñ do. &
vide Cat. ĩ cle. 2. ĩ pr.
de reb. ec. nõ al. & in
cle. 2. ĩ pr. de cel. mis.
& vide q̃ plene hñr
in c. sedes Ap̃lica. de
rescr. & adde ꝙ im-
propriatur qñ licitè
ñ pt importare ean-
dem qualitatẽ, vñ si
Papa appellat cardi-
nales fratres, & post
ea subdat. & alios p̃-
latos, nõ intel'r ap-
pellare alios fratres
q a hoc esset illicitũ,
ẽm Car. ĩ cle. 1. §. vr-
banus. de rel. & ven.
san. vide tñ d. de Ro.
dec. 84. in c. clericus.
in nou. vbi dñt, qđ
si impetratur rescri
ptũ ꝯ laicos, & quos
dam alios, qđ in tali
rescripto pprehen-
duntur etiam cleri-
ci, quod est not.
d ¶ Media nocte.
Adde Fed. cons. 261.

a ¶ In principio. ad-
de ꝙ voluit p illud
dciñ Pe. d An. psl. 97.
b ¶ Cõcludo. p cer-
to malè loqtur vt di
xi ĩ recollectis meis
vbi dãnaui hãc do-
ctrinam. And. Barb.
Sebast. Sapia.
c ¶ In princip. Vide
Bal. ĩ l. 2. ff. de ori. iu.
vbi dt qđ dicat prin
cipiũ, & ꝙ mediũ, &
ꝙ finis. & decidit q.
si sit statutũ, ꝙ ptãs
pdẽnet homicidiã ĩ
cẽtũ saluo qđ hẽat
arbitriũ in homici-
diis suo tpe ppetra-
tis ꝙ sit tpe sui officij,
Titi⁹ vulnerauit ali-
quem ad mortẽ, &
mortu⁹ sit fiĩto offõ
ñ pt homicidã pdẽ-
nare ex arbitrio: qa
tale homicidiũ vno
tpe accepit princi-
piũ, alio tpe finem.
d ¶ Sũma sic. tu põ-
dera quia illud sum
marium restringit
hũc tex. ad alimẽta,
quia in halecibus.
consistunt alimẽta.
item pondera hũc
text. quia hic pon-
deratur publica v-
tilitas. ista. n. hale-
ca erant ad pub. vti-
litatẽ vt rõniciũ ĩ ci-
uitate Messanæ, &
sardeli q capiuntur
de mẽse Maij certis
dieb. & sic ista neces
sitas veniebat ad pu
blicũ bonũ: iõ pt sic
summari pp necessi
tatẽ imminẽtẽ & pu
blicã vtilitatẽ licitũ
est piscari, &c. vel sic
re existẽte peritura
pp pub. vtilitatẽ lici
tũ est piscari. A. Bar.
e ¶ Mortis. Adde
Ro. sing. suis fol. 64.
vbi all. tex. sing. in iu
re ciuili.
Sebast. Sapia.
f ¶ Intelligit. Vide
bo. gl. §. fi. inst. de in-
ge. fa. gl. l. cũ q dã. ff.
de an. le. q̃ all. Rom.
sing. 33. in c. qa cras.
vide Corn. in ver. fe
stum. in suis singul.
g ¶ Veteris testĩ. Tu
pondera qa si pp ne
cessitatẽ alimẽtorũ
emanasset ista decr.
ad qđ fuisset op⁹ in-
dulgere qa iam satis
erat indultũ à lege
noui testĩ dñi nr̃i Ie
su Christi, Math. 12.
vbi ap̃li comedebãt
in sabbato spicas q̃s
tũc colligebãt & dt
ꝙ hoc faciebant pp
necessitatẽ alimen-
torũ, ita dicamus in

vesperis, vt hic. & s. c. prox. sed certè hoc mi-
hi non placet idem dicendum quò ad opera
seruilia. nam verba de vespera ad vesperã, &c.
non fuerunt dicta ad sacerdotes tantum, sed
ad omnem populum. vnde in hoc dic vt dixi
s. c. prox. Quò ad iudicium dixit gl. ꝙ incipit
in mane & terminatur in sero, vt d. c. psuluit.
Sed an valeat sn̄ia lata de nocte, dic vt not. in
c. cõsuluit. quò ad pctus habet locum vt inci-
4 piat à media nocte, vt d. l. more Romano. † Et
hoc intellige vt pctus initi valeant, sed non
potest altera pars compelli ad faciendum ali
quid de nocte vel ad recipiendum solonem,
sicut in die pt: qa tacitè vr̃ prius actum vt fiat
congruo tpe, vt no. gl. & Bar. in d. l. more Ro
mano. Item inquãtum gl. dicit de pctu idem
dicit de vltimis voluntatib. vt l. ad testium. §.
posse. de testa. & idem in transactionibus, vt l.
non minorem. C. de transa. quò ad esum car-
nium incipit dies post cœnam ẽm glo. all. de
conse. dist. 3. de esu. ¶ Sed aduerte, quia gl. lo-
quitur in hoc multum gñaliter: quid enim si
quis vellet differre cœnam post mediam no
ctem, & sequenti die est ieiunium vel absti-
nentia carnium, certè non vr̃ hoc fieri posse:
quia si esset in optione cœnantis inchoare
diem quò ad esum carnium, vñ text. d. c. de e-
su. loqtur magis strictè dicens ꝙ quò ad hoc
incipit dies à cœnæ termino quæ fit in prin-
cipio noctis, quasi velit dicere, & sentit ibi
Hug. ꝙ per totam noctem quintæ & sextæ fe
riæ. & per ipsam diem sextæ feriæ abstineat
ab esu carnium. Et sic dicendum in similib.
vt qñ est ieiunium seu abstinentia à carnibus
abstineatur per totum illum diem. & per no-
ctem precedentem & sequentem, & sic dua-
bus noctibus & vno die. & sic ẽm illum intel
lectum quem in veritate vr̃ sonare ille tex. di
cit ibi Lau. ꝙ peccãt scholares comedẽtes in
hyeme de sero quasi velit dicere. ꝙ cũ hñt
abstinere per totam noctem nõ abstinẽt, sed
cœnant in tertia vel quarta hora noctis, sed
ipse vr̃ intelligere illum text. ꝙ dies incipiat
quò ad æsum carnium à media nocte, vr̃ pro-
batur in d. l. more Romano. & iste intellectus
est magis probabilis, & rationabilis in se &
conuenit cõi obseruantiæ. nam durum esset
ꝙ hyeme pp ieiunium sequens teneretur qs
a cœnare statim in principio[a] noctis: vnde se-
b quendo hunc intell. concludo[b] ꝙ quò ad e-
sum carnium dies incipit à termino cœnæ
dici præcedentis, ita tñ ꝙ fiat cœna ante me-
diam noctem & terminetur in media nocte
sequenti: & ad text. de esu dum dicit à termi-
no cœnæ quæ fit in principio noctis, dico ꝙ
id ꝙ fit ante mediam noctem refertur seu de-
putatur à principio noctis, ꝙ verò fit post me
diam noctem deputatur alteri extremo. s. al-
teri diluculo. iõ de diluculo tex. facit ibi men
tionem. ar. 4. q. 3. si testes. §. hermaphroditus.
& in l. quæritur. ff. de sta. ho. & ꝙ no. Dy. ĩ reg.
qui tacet. de re. iu. li. 6. ꝙ no. in l. 2. ff. de ver. ob.
& sic est necesse ꝙ abstineatur per duas no-
5 ctes integras, vt habet alius intellectus. ¶ † Et
ad prædicta est bon. tex. in l. nemo arbitretur.
C. de temp. app. per quem tex. dicit no. Bar. ꝙ
si statuto cauetur, vt potestas teneatur aliqd
c facere in principio[c] sui officij intelligitur in
principio facere si actum agit ante medium
sui officij, & totum illud tempus dicatur prin
cipium. facit ꝙ no. gl. l. j. si quis ius di. vide ad
prædictam concl. bo. gl. de conse. di. 3. c. j. quæ
apertè tenet quò ad esum carnium dies inci-
pit à media nocte, & terminatur ad aliam me
diam. Et hæc no. quin non sunt discussa neq;
tacta hic per alios, quò ad treugam dicit hic
gl. diem incipere ab ortu solis, de quo ĩ c. j. de
treu. & pa. ¶ Op. & vr̃ ꝙ indistinctè nõ debet
fieri genuflexio. 30. dis. c. vlt. & c. scire. 86. dist.
sol. dicit gl. in ver. secreto. hęc ꝯria intelligen-

da ẽm hoc c. j. vt in secreto p deuotione pos-
sit fieri. ¶ Op. & vr̃ quòd penthecoste careat
octauis, vt c. capellanus. ĩ. e. gl. non so. sed dic
ẽm Io. An. ꝙ illud procedit quò ad officij ce-
lebrationem, istud quò ad numerũ dierum.
6 ¶ † Op. & vr̃ ꝙ debemus sequi psuetudinem
Romanæ ecclesiæ. 12. di. nouit. & c. nõ decet.
So. dic vt s. dixi ꝙ quo ad articulos fidei debe
mus tenere & sequi ꝙ sequitur & tenet Romana ecclesia, sed quò
ad alia non, nisi sequatur & mandet quid debeamus sequi, vt no. gl.
in c. j. de sum. Tri. li. 6. & in c. nolite. 11. di. ¶ Extra gl. quæro de exem-
plo in eo ꝙ dicit attendendam consuetudinem in principiando &
finiendo festum. So. vt dicit Inn. in festo resurrectionis alicubi trib.
diebus, alicubi octo feriatur. h. d. Host. ꝙ planum est istos 8. dies fe-
riatos esse in c. fi. ĩ. e. sed dicit Inn. fortè intellexisse de solenni cele-
bratione pontificali, quæ fieri consueuit die lunæ, & die martis. sed
certè si Inn. benè ponderetur nõ vr̃ intellexisse de solenni hac cele-
bratione pontificali, sed indistinctè prout loquitur iste tex. vnde sa
tis posset dici ꝙ licet dictum Host: procedat de iure cõi, tñ de psue-
tudine aliud est: nam cõiter feriantur tres dies resurrectionis ñ plu-
res, & huic psuetudini puto standũ ar. huius c. ¶ Vltimò Host. dicit
hæc super verbo dominicis diebus. ꝙ omnes dies denominantur
à septem planetis preter diem solis qui appellatur dominicus. nam
ad venerationem domini festauimus illum diem, ideò appella-
tur dominicus propter excellentiam. pt etiam appellari dies domi-
nicus dies solis, quia sicut sol aliis planetis, ita & iste dies domini-
cus seu ipse Dominus noster. sabbatum etiam non nominatur à
planeta saturno, sed à sabbat. quòd idem est quod requies: quia ea-
dem die iudæi cessabant ab omni opere, quare Christiani ne iudai-
zent ea die fortius debent operari. de conse. di. 3. peruenit. & de hoc
vide bo. gl. in l. omnes iudices. C. e. vbi de istis planetis.

CAP. III.

1 *In feriis in honorem Dei licitum est operari propter necessitatem alimentorum, &
in rebus tempore perituris. vide ĩ. c. fi. num. 14.*
2 *Studere licitum est diebus feriatis in honorem Dei.*
3 *Papa potest dispensare circa dispositionem veteris testamenti.*
4 *Iudex potest ex causa interpretari legem dubiam.*
6 *Necessitas si cogit aliquem ad rem alias illicitam, debet in recompensationem fa-
cere aliquam eleemosynam.*
6 *Solennitates maiores anni quæ sint, & facit ad statuta.*
7 *Agriculturæ opus potest fieri tempore festiuo propter necessitatem imminen-
tem. ĩ. c. fi. num. 14.*

1 Licet tam. ¶ † Propter necessitatẽ in diebus festiuis pisca-
ri licet. seu licet intẽdere rei tempore periture,
d ita communiter summatur vel summa sic.[d] Propter necessitatem
alimentorum licet diebus feriatis in honorem Dei operi seruili in
tẽdere maximè circa rem tpe perituram. Et primò ponit diuinum
præceptũ. Secundò pp necessitatem dat indulgentiam ꝯ illud cum
determinatione ibi, indulgemus. ¶ No. primò ibi diem, diem domi
nicum feriatum lege diuina. Item lege canonica & lege ciuili, vt C.
eo. l. omnes iudices. Et no. duas causas huius præcepti. Prima ad hu-
manam quietem. sicut. n. die septimo Deus requieuit ab omni ope-
re. vt Gen. 2. ita & homines debent illo tempore. die dñico quiesce
re. Secunda ea fuit ad honorem & reuerentiam altissimi, vt sic ho-
mines liberius possent attendere circa diuina. Not. 2. ꝙ natalitia S.
martyrum sunt sub præcepto vt homines quiescant tunc ab omni
opere non tñ intelligas de natalitiis omnium martyrum, sed de il-
lis qui sunt specificè sub præcepto de quib. in c. fi. ĩ. e. & in de conse.
di. 3. nec etiã intelligas de natalitiis propriis, seu die natiuitatis eo-
e rum: qa non seruamus diem natiuitatis sed mortis.[e] intelligit[f] ergò
f de morte, & tunc dr̃ eorum natale: quia tunc renascũtur in sangui-
ne suo ẽm bona opera, vel dic ꝙ tunc renascuntur seu dñr nati re-
spectu vitæ æternæ. sunt. n. tunc extra omne periculum tentationis
humanæ. & vide gl. c. non licet in quadragesima. 33. q. 4. & hoc ve-
rum r̃r: nam genitricis Dei Mariæ dominæ nostræ, & S. Io. baptistæ
2 colimus etiam natiuitatem, vt ĩ. c. fi. ¶ † Item no. ibi ab omni opere
seruili, &c. ꝙ his dieb. feriatis nõ est inhibitum studere: cum non est
opus seruile nec horrendum seu miserabile alicui, sicut exercere
iustitiam. tendit. n. ad illuminationem ingenij, de quo dic vt dixi in
3 c. j. s. e. ¶ † Not. Papam posse dispensare ex certa causa circa disposi-
g tionem veteris testamenti[g] & noui, ẽt circa præcepta moralia affir
matiua vt est hoc præceptum. Sabbata sanctifices, &c. & veritate in
specta Papa potius interpretatur quam relaxat ꝙ ex causa pt iuxta
no. per Inn. in c. quæ in ecclesiarum. de const. & in c. fi. de consue. &
per Bar. in l. fi. C. si ꝯ ius vel vti. pub. facit ꝙ no. in c. cum ad monaste-
rium. de sta. reg. & c. ꝙ super his de vot. per Inn. ¶ No. ibi, parochia-
nis, &c. iuncta subscriptione ꝙ quilibet de diœcesi pt dici parochia
nus epi, concor. c. ad ap̃licæ. de deci. & c. j. de rapt. quilibet. n. de diœ-
cesi pt recurrere ad epm sicut ad parochianum, vt no. in c. 2. de pœ.
4 & re. li. 6. & in c. 3. de of. arch. ¶ † No. vlt. ꝙ qñ ex necessitate quis in-
tendit

pposito nr̃o: iõ fuit
opus dispensare: qa
actus cedebat ad pu
blicã vtilitatẽ, & pp
necessitatẽ illis die-
bus poterat fieri di-
spensatio. And. Bar.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Zacharias.
2 ¶ Sedm cõem vsũ vulgariũ, adde tu ne pecces modũ, pbandi cõem vsũ loquẽdi, qa pauci admodũ norũt. Lan. in c. qm ℨ 5. testiũ depositiones ver. q̃rif vltra p̃dicta. & ibi latiſ. Iapo. Ben. Vad. i ver. ſignationi. ℨ de. pb. Fel. ℨ. i. pœ ver. 2. no. q̃ ad. pbãtũ melius p Ful. & nũq̃ errabis Ji. C. d. iu. cal. vbi dr nõ ſufficere. pbare cõem vsũ loquendi fuiſſe & eẽ à x. annis & citra, ſed opus eſt probare qd ille cõis vſus loquendi erat tpe ꝺditi ſtatuti, aſs. pbõ ñ releuaret. dixi plenè ℨ. Iapo. ſt. ad iſtũ, ſed nõ memini loci, de q̃ tñ p Tho. Fer. i ſuo tract. caut. 51. incip. tu habes q̃ commanis opin. Ant. Fran. ¶ De cõi vſu loquendi, dicas primò. qđ ducit ex curſu lõgi tpis, vt p Bart. Ji. Labeo. ff. de ſup. le. & Ji. 1. de dig. Ji. 12. & adde. q̃ talis cõis vſus loquendi ꝺualet enilibet ꝺſtõi ſm Bart. Ji. talis ſcriptura. ff. de leg. j. & in l. oẽs populi 2. q. 6. q. prin. ff. de iu. & iu. & an hẽat locũ i ſtatutis dubiis, vide Bar. i l. cũ de lanionis. § a. finã. ff. de fun. inſt. & Ji. j. pr. ff. de ſu. & le. & vide Bar. i rub. de no. op. nun. & Ale. i l. 5. i pr. ff. de ver. obl. & adde, q̃ teſtes deponẽres de cõi vſu loquẽdi. pbãt dicẽdo. qđ à x. annis citra audierunt priuatas ſcripturas appoſari inſtra ab oĩb. hominib. loquẽtib. de illis. & vide Bar. in l. 5 Labeo. verſic. circa cõem vſũ loquẽdi. ff. de ſup. le. vel ſi forſan dr audiuiſſe à ſenib. loci ſm Bar. i l. ſi chor. 6. j. ff. de le. 3 & i d. l. Labeo. i fi. ẽt ſi ñ dicat à qb. audiuit vt p Bal. i l. de qb. in rep. ff. de le. & ver d. Ant. Ic fi. i fi. d ꝺſſue. vel ſi dicat ſcio quia publicè dr ſm Bal. i l. teſtiũ. i fi. C. d reſta.
b ¶ Meliori & ſubtiliori rõe. adde And. Sicul. conſ. 57.
Sebaſt Sapia.
c ¶ Nõ g. Vide Abb. ic. j. & Fel. ibidẽ ℨ. de 6

tendit circa opus ſeruile debet in recompenſationem facere aliquam eleemoſynam. & facit vt is eũ quo ex aliqua cã diſpẽſatur circa iciunium faciat aliq̃ eleemoſynam. facit q̃ le. & no. in c. medicamẽtum. de pœ. di. j. ¶ Op. cũ gl. i. vſ. n. q̃ non dies ſeptima, ſed prima ſit in obſeruatiõe, eum dies ſeptima ſit ſabbatũ, & prima ſit dñica. Sol. dr gl. i. q̃ vetus teſtũ ad lſam p̃cipiebat ſeruari diem ſeptimũ: ſed nos ñ ſeruamus illud præceptũ ad lſam, ſed ſpũliter & mentaliter, ſicut ſeruamus in aliis ceri monialib. ſacramẽtis, & dic extra gl. q̃ diem dñicum pre aliis dieb. deputamus ad veneration em altiſſimi, qa omne ferè inſigne inſtitutum à Deo in hac die noſcitur inſtitutum. nam in hoc die mũdus ſumpſit exordium, & in hac die Chriſtus reſurrexit à mortuis, vt

5 dicit tex. c. q̃ die dñico. 75. di. ¶ † Quæro qa text. excipit hic maiores ſolennitates, q̃ ſunt iſtæ! gl. in ver. maiorib. reſp. q̃ natiuitas Dñi oẽs dies epĩphaniarũ, &c. & adde ſm Io. An. aſſumptionem B. Marię virginis glorioſe. ar. de ſen. exc. c. ſi. lib. 6. Et no. hanc gl. iuncto tex. quæ dñr maiores ſolennitates anni. facit ad ſtatuta & alias diſpõnes. ¶ Quæro, qa litera dicit eccleſiis circumpoſitis faciendam aliq̃ erogationẽ, an debeat intelligi indiſtinctè. Gl. vſ hic oſcurè loq, dicit. n. q̃ eccleſiis circumpoſitis, & maximè illis in quorum territorio captura facta eſt: quia quaſi prædiales decimæ cẽſentur, vñ ſaltem q̃ decima pars eius ſoluant, ſm gl. ſed vt dixi, gl. loqtur hic obſcurè. Si. n. iſte decimæ cẽſentur prædiales, ergò illi eccleſiæ, tñ in cuius territorio facta eſt captura debet fieri ſolo, & nõ in alia, vt c. fi. de paroc. Item nõ debet dicere, quaũ, quia iſta dictio rlr minuit, quid ergò dicendum, Tãc. & Vin per illam decret. ſignauit, dixerũt eccleſiam in cuius parochia eſt piſcator debere hre decimam, niſi ꝺſuetudo debeat qd ſoluatur parochiis perſonarum, Gio. dicit q̃ dabũtur duæ decimæ. ſ. prædiales & perſonales: vel ſm eum loqtur hic de eleemoſyna. & hoc vltimum mihi plus placet. nõ hic ꝺiungit eccleſias vicinas cum pauperib. & ſic non largitur rõe decimarum, ſed intuitu eleemoſynæ. Item iſtæ decimæ q̃priæ debentur eccleſiæ parochiali & nõ eccleſiis circumpoſitis cum capiantur in mari, & ſic nõ includantur certo loco. ſicut dicimus de venatione, ſecus ſi caperentur in ſtagno. de quo dic vt no. in c. non eſt de dec. Fit ergo iſta largitas vltra decimam eccleſiæ debitam parochiali. & ſit intuitu eleemoſynæ. & in recõpenſationem huius indulgentiæ. nam & ſi fit captura non in dieb. feriatis: nihilominus debetur decima perſonalis, ſicut de venatione. & tñ nihil tũc dr de eccleſiis circumpoſitis, ergò nõ loqtur de decimis, eum illę omnia tpe fiant ſoluendæ
a eccleſiæ. ℨ. de dec. c. ex trã ſmiſſa. ¶ † Extra gl, op. ℨ tex. & vſ quod oĩa feſta ſint deputata & inſtituta ob reuerẽtiam Dei, cuius ℨrium innuit hic litera So. Hoſt. fatetur ℨrium & dicit q̃ quędam ſolẽnitates ſunt ſpecialiter deputatæ ad honorem Dei ſicut natiuitas, circumcriſio, epiphania, reſurrectio, aſcenſio & pentecoſte. Concludo ergò generaliter, q̃ oĩa iſta feſta ſunt ei deputata, vt in ℨrio, ſed iſta ſpecialiter ſicut in ſimili quælibet ciuitas ſit appellari vrbs, ſed ſimplr dicta intelli. Roma per excellentiam, inſt. de iu. na. gen. & ciu, § ſed quoties. ¶ Op. 2. in eo q̃ Papa loquitur vni in plurali. ℨ. c. q̃ graui. de cri. fal. Sol. dicit Egi. q̃ in antiqua ſcribebatur ẽpo & capitulo. Et ex hoc no. q̃ quilibet de dioœſi ſit appellari parochianus ẽpi & capituli, faciunt. n vnum corpus. de his quæ fi. à præl. c. nouit. ſi. ent eadem rõne clericus iurat obedientiam ẽpo & capitulo, vt c. cum clerici. de verb. ſig.
b ¶ † Vltimo quæro de qua neceſſitate intelligitur iſte tex. doct. hic ſentiunt, q̃ de neceſſitate panis: nam in illis partib. panis deeſt, vt c. licet. ℨ. de pœ. & re. q̃ eſt pars iſtius dñi tñ q̃ ex eadem cauſa cõceditur q̃ſq; opus agriculturæ, ne pereat modico momento commoditas cęleſti prouiſione conceſſa, vt l. oẽs iudices. C. de. & ar. de treu. & pa. c. 2. & per hoc vltimum, dico q̃ prima expoſitio ad iſtum tex. eſt nimis ſtricta. vñ intellige de qualibet neceſſitate alimẽtorum quæ p̃t nõ ſolũ in p̃nti, ſed ẽt in futurum contingere, vt quia haleciæ appropinquant certo tpe anni, & niſi tunc capiantur inde recedũt, & ſic in futurum fortè tpe quadrageſimali non habentur ſicut dicitur de collatione meſſium, vt pro neceſſitate quæ poteſt contingere in futurum licitum ſit inſiſtere diebus feriatis, ſi dilatio eſt illatura damnum & incommoditatem. nam neceſſitas excipitur ab obſeruantia. ℨ. eo. c. fi. & licitum eſt prouidere pro futuro tempore, vt in c. habebat dominus. 12. q. 1. ¶ Et no. etiam ex dictis doct. iuncto iſto tex. diſpoſitionem illius l. omnes iudices. eſſe approbatam iure noſtro hoc iure canonico.

CAP. IIII.

1 *Communis vſus loquendi habet locũ etiam in ſtatutis principum & in verbis legis.*
2 *Contractus matrimonij poteſt fieri omni tempore, copula carnalis non, vel ſolennitates in contractu. 4.*
3 *Opinio gl. nec etiam communis quæ eſt falſa euidenter, non eſt ſequenda.*
4 *Iudex poteſt interpretari legem ſeu canonem circa cauſam coram eo vertentem.*
5 *Subtilitas etiam de iure canonico commendatur in doctore.*
6 *Opiniones ſi plures reperiuntur in aliquo præcepto non peccat, qui non ſeruat illud præceptum.*
7 *Matrimonium quibus temporibus non poteſt contrahi.*

Capellanus. ¶ Tres ſeptimanæ quibus eanon prohibet fieri nuptias ante feſtum Ioan. Baptiſtę non continuantur feſto, ſed intelligitur de ſeptimanis aſcẽſionis cum duab. ſeq. h. d. Communis diuiſio. ſecũda ibi, quia ergo. ¶ Caſus literalis. In canonibus dr, q̃ nuptiæ celebrari non debent in tribus hebdomadis ante feſtum B. Ioan. Bapt. quidam dicebant ſeptimanas illas ſine aliqua intermiſſione cõtinuandas ipſi feſto, alij volebant facere interuallum inter ipſum feſtum & illas hebdomadas, & ob reuerentiam feſtiuitatis Penthecoſtes fuiſſe ſtatutum q̃ feſtiuitas Pẽte. ſolet in ſeptimanis ipſis interuenire q̃ſq; & ſic à trib. dieb. rogationum ante aſcenſionem dñi vſq; octauam diem poſt Pente. computatis illis ſeptimanis illo tñ tpis ſpatio nuptiæ impediuntur celebrari, quæſiuit quidã eps per capellanum ſuum q̃ opinionũ iſtarum melior eſſet. reſp. Papa q̃ ſuetudo eſt Romanæ eccleſiæ, vt quocunque tpe matrimonium ℨhatur per ꝺſenſum ltimum de p̃nti, tñ à ſeptuageſima vſq; ad 7. diem poſt Pent. nuptię celebrari nõ ſinuntur. & poſtea ſine dñia celebrantur, ſiue ſint tres ſeptimanæ vel plures ante feſtum B. Ioan. & ſic poſterior ſnia meliori & ſubtiliori rõe iuuat, & ſiue ſm canones à ſeptuageſima vſq; ad octauam Paſchæ, ſiue poſt 7. dies feſti Penteh. nuptiæ ſuſpenduntur à dñica quę ſequi-
1 tur & deinceps licitè celebrãtur. Bar. ¶ † No. q̃ ẽt in ſtatuto principis verba ponũtur q̃ſq; impropriè. ſm q̃ vulgares vtuntur. ſimile in c. j. de tornea. canon. n. de quo hic fit mẽtio qui hr. 33. q. 4. non oportet. fecit mẽtionem de feſto S. Ioan. Bapt. & ex quadam cõi locutione vulgarium dicentium circa feſtum S. Ioannis ſunt tres ſeptimanæ tpis feriati: nõ q̃ in veritate hr̃etur aliqua ꝺtemplatio ad feſtum S. Io. ſed quia vt plurimum ſolent illæ tres ſeptimanæ accidere ſicut vulgariter hodie dr de quadrageſima S. Martini, in qua non hr̃ reſpectus ad S. Mart. ſed ad aduentum Chriſti qui venit illo tpe. Et ex hoc arguitur qđ ẽt verba legis debent intelligi ſm cõem
a vſum vulgarium ad hoc quod no. Bart. in l. oẽs populi. ff. de iu. & iu. & ſ. in proœ. huius ꝺpilationis. ¶ No. q̃ dr fieri ante aliquem termi num non ſolum quod ſit immediatè, ſed ẽt mediatè, vñ iſtæ tres ſeptimanæ prohibitę ſunt ante feſtum S. Io. Bapt. nõ tñ ſp immediatè
2 ſed aliq̃ſi mediatè, ſicut per priuscadit feſtum aſcenſ. ¶ † No. quod matrimonium ℨhi pt, licet omni tpe ẽt quadrageſimali. non prohibetur ergo hoc tpe ipſe ℨctus qui ſit interueniente ltimo ꝺſenſu
3 de p̃nti, ſed quædam alia, vt ℨ. dicam cum gl. ¶ † No. q̃ inter plures
b opi. illa ſequenda eſt q̃ nititur meliori & ſubtiliori rõne. b quod no.
c bene: nõ ergò c debet haberi reſpectus ad qualitatẽ perſonæ illam opi. ſoluentis, ſed ad illam rõem, q̃ facit ℨ illos qui dñt in diſceptatione opi. ſequendam ſp eſſe opi. gl. quod mihi nõ placet, & pro eſt tex. no. valde in l. j. C. de ve. iu. enu. dum dicit quod ſępe vnius forſan & deterioris ſuia pt & multos & maiores in aliqua parte ſuperare, ſic ẽt dico, nõ ꝺſiderandam multitudinem vnam op. vt dicit ibi tex. no. & ſatis innuitur. hic &, p hoc vide no. dictũ Io. An. in c. i. de cõſt. vbi dicit cõem opi. ſequendam niſi notorię dicat malè, vel rõabiliter quinci poſſit quod bonus iudex acutiſſimi ingenij æſtimabit: & ad hoc all. hoc c. q̃ bñ facis ſed melius facit d. l. j. quam ego ℨ. induxi. vbi dr hoc probati. & eſt hoc ſp tenendum mẽti. nam iudex p̃t interpretari legem ſeu canonem quod ad cãm coram eo vertentem, vt no. dicit In. in c. cũ ſpãli. de ap. ſa. l. vna. C. de, pfeſſ. q̃ in vr. Cõſ. li 12.

¶ Vltimo

Zacharias.
a ¶ Vbi ſunt variæ opi. adde Inn. & iſtũ iu. c. ne innitaris. & ibi plenè dixi ſapo. ℨ. de p̃ſt. & Bal. in l. 2. C. de reſt. mil. vbi dr q̃ in dubiis articulis q̃ñ eſt diſceptatio inter doctores eligens opinionẽ q̃ ſibi magis placet nõ eſt hæreticus.
¶ In diuerſas opin. cui ſit adhærẽdũ, dicas q̃ præualet opi. doct. q̃ ſũt numero & auctoritate maiores, vt voluit Bal. i l. j. ff. de of. q̃ſt. & i l. i. ff. de ſen. & hr̃ p Ang i l. ſi idem. ſ. fi. ff. de iu. om. iu. & vide q̃ hãr i cle. ne Romani. de ele. & gl. inſt. de obl. q̃ ex quaſi del. in pr. & Bal. il. precib. C. d imp. & al. ſub. & vide Math. Mat. i ſuo tra. de di. opi. & per Ale. in conſ. 17. & 18. in 4. parte conſil.
Sebaſt. Sapia.
b ¶ Poſtea. vide Bar. il. q̃ nerua. q. 5. ver. iuxta p̃dicta q̃ro. ff. d po. & Ji. fi. C. de pœ. in. q. ma. iud. & q̃ no. Fel. i c. 1. de re in. vbi ponit q̃ſi jus eſt dubiũ pp variasopi. an ſit culpa ignorare, & an ſnia lata ℨ tale ius ſit nulla. de quo eriã ponit Dec. in c. nã ꝺcupiſcentiam. i j. lect. de conſt.

¶ Vltimò no. quod feſtum Penthecoſtes caret octauis, & intellige quò ad officij celebrationem: qa eccleſia nõ celebrat feſtũ de eius octaua, ſed alicubi celebratur feſtũ S. Trinitatis, vt c. 2. ſ. c. ſed quò ad numerum dierum dr hr̃e octauam: & ſic intellige d. c. 2 q̃ vſ innuere q̃ m̃imonium omni tpe ℨhatur interueniente cõſenſu, & poſtea dicit q̃ certis dieb. ñ ſinũtur nuptiæ ℨhi. Sol. gl. in ver. quocunq;. dicit q̃ ipſum matrimoniũ p ltimum ꝺſenſum ñ ꝓhibetur aliquo tpe ℨhi, ſed ipſe ſolẽnitates traductionis ad domũ ꝓhibẽtur ne carnal r coniungãtur, & ſic ſentit gl. q̃ his dieb. feriatis nec ſolẽnitates nuptiarũ debẽt fieri, nec m̃imonium ꝺſummari. vſ tñ ꝺſenmatrimonij, ſed ſolẽnitates ne pueniatur ad actũ ꝺſummationis. Alij vario mõ intelligũt vt hic refert Io. An. ſup tex. nã q̃dam dñt q̃ ẽt ipſum m̃imonium nõ dẽt ℨhi. & intelligũt ſ̃lr in clem

Universidad de Deusto Biblioteca

5 Episcopus potest facere statuta cum clero sine consensu populi in his quæ spectant ad iurisdictionem suam, in aliis secus.
Contradictio non obstat quando contradicens non habet iustam causam contradicendi.
6 Renuntiare quis non potest fauori sibi, & alteri indiuiduè concesso.
7 Feriæ fiunt in criminalibus per tempus quadragesimæ de iure ciuili.
8 Species feriarum quæ sint.
10 Arbiter tenetur seruare ferias in honorem Dei, arbitrator verò secus, quia dicitur mediator pacis.
11 Feriis repentinis non est licitum renuntiare.
12 Renuntiari potest feriis, adeò quod non possit pœnitere.
Renuntiatio non extenditur ad causas vel res quæ non erant tempore renuntiationis, nisi sit facta mentio de futuris.
13 Iudicium an indistinctè sit interdictum tempore feriarum.
Appellatio potest interponi tempore feriarum, non tamen potest fieri eius prosecutio.
Sententia potest mandari executioni tempore feriarum in vtilitatem hominum.
Res quando est tempore peritura possunt partes compelli venire ad iudicium.
14 Feriæ non obstant in omnibus causis piis, & necessitatem, vel celeritatem habentibus, & aliis de quibus hic.
15 Tutor potest dari die feriato in honorem Dei, & præstari alimenta pupillis.
Decretum in alienatione rerum minoris non interponitur diebus feriatis in honoram Dei.
16 Feriæ non obstant actibus extraiudicialiter factis.
17 Excommunicatio iniusta non est nulla.
Excommunicare licet die feriato in honorem Dei.
Causæ cognitio non semper est de substantia actus.
18 Actus contentiosæ iurisdictionis facti in ecclesia sunt nulli, secus actus voluntariè iurisdictionis.
19 Executio personalis an possit fieri tempore feriato in honorem Dei.
20 Citatio facta die feriata pro die non feriata tam in honorem Dei, quàm hominum, quàm repentinis an valeat.
Præceptum de citando, est quædam sententia interlocutoria.
Paria sunt aliquid fieri tempore permisso, vel fieri tempore prohibito, & conferri in tempus permissum, hoc quomodo intelligatur.
21 Citatio facta die non feriata pro die feriata, an valeat.
22 Vsque, ista dictio, posita iuxta tempus facit quod pars, quæ tenetur aliquid facere possit ante aduentum temporis facere, secus si fuerit dictum tali tempore: quia ante non potest facere.
23 Feriæ si reperiuntur diuersæ in foro actoris iudicis, & rei, attenduntur feriæ in loco iudicis.
In præparatoriis iudiciorum attenditur consuetudo fori vbi litigatur.
24 Feriæ vindemiarum & messium an habeant locum & currant, si non recolligitur vinum vel granum.
25 Milites, & doctores, & similes, an gaudeant feriis messium.

1 a **Conquestus.** ¶ † In feriis introductis in honorem[a] Dei, & sanctorum, nisi ob necessitatem vel pietatem iudicium exerceri non potest etiam de consensu partium, feriis tamen introductis fauore hominum partes renuntiare possunt. secunda pars ibi, licet. ¶ Casus literalis. Quæsitum fuit qui essent dies illi quibus ob reuerentiam Dei iudiciorum strepitus conquiescere debet, & vtrum partes renuntiare valeant feriis illorum dierum. Respondet Papa quòd licet non prorogari, sed expediri debeant quæstiones diebus illis, qui ob reuerentiam Dei statuti sunt, iudiciorum strepitus conquiescere debet. & enumerantur hic in litera dies illi cum aliis diebus solennibus quos singuli episcopi in suis diœcesi. cum clero & populo duxerint solenniter venerandos. 2 ¶ † Quibus vtique vsque adeò ab huiusmodi conuenit abstinere, vt etiam partibus consentientibus, nec processus tunc habitus nec sententia diebus illis promulgata valeat nisi necessitas vrgeat, vel pietas suadeat, illis autem feriis, quæ gratia messium vel vindemiarum introductæ sunt, possunt partes renuntiare, vt tunc iudicialis processus & sententia valeat. B. ¶ No. primò quòd feriæ sanctorum introductæ sunt principaliter ob reuerentiam Dei: nam veneramur dominum in sanctis suis, vt in cle. si dominum. de rel. & ven. san. ¶ No. 2. quòd regulariter festum cuiuslibet sancti non est in præcepto, sed tantum illius de quo specialiter cauetur cum ergo enumerentur hic aliqua festa ex necessitate. secunda regula videtur in contrarium. nam exceptio firmat regulam in oppositum. 22. q. 7. dominus. Nec obst. tex. hic dum dicit solennitates omnium sanctorum, &c. quia nō loquitur specificè de festo cuiuslibet sancti, sed de illa festiuitate omnium sanctorum quæ fit in calen. Nouemb. vt patet secundum Io. An. ex eo quod in singulari dicit festiuitatis, non autem dicit festiuitatum. Item dicit patere clarius ex alio. nam si festum cuiuslibet sancti esset in præcepto ad quid enumeraret hic ista festa, cum suffecisset dicere abstinendum in festis omnium sanctorum, sicut in simili arguit tex. in cle. exiui. de ver. sig. Vltra tamen hic expressa sunt quædam alia, vt
3 j. dicam post gl. ¶ Not. 3. † quòd in his feriis introductis in honorem Dei iudicium exerceri nō potest nihil dicit an sit abstinendum ab aliis operibus, sed dicit abstinendum ab opere seruili, & aliis de quibus in cap. 1. & c. licet. s. e. nec tex. iste simpliciter dicit his diebus iudicium non exercendum, sed dicit, quod in his diebus feriatis, &c. sunt enim dies feriati per prius, sed nunc dicitur quòd etiam iudicium his diebus exerceri non debet. No. quod omnes festiuitates Virginis gloriosæ sunt in præcepto, & principaliter sunt quatuor sicut quatuor tempora anni. s. annuntiatio in vere, assumptio in æstate, natiuitas in autunno,
b purificatio in hyeme. Sed de conceptione[b] ipsius virginis passiuè j. quando ipsa fuit concepta dubitatur. Spe. eo. ti. in prin. dicit, quòd hoc festum non est de præcepto: quia fuit concepta in peccato originali, dicit tamen quòd in multis locis celebratur ex deuotione non improbanda. Io. Andr. in hoc vltimo contradicens tenet, conceptionem illam quæ fuit ex humano semine non venerandam, & dicit quod fuit in originali peccato concepta, vt no. de conse. dist. 3. c. 1. licet post conceptionem immediatè sanctificata, & ob hoc colit ecclesia festum natiuitatis ipsius secundum eum. ¶ Aduerte, quia de hoc fuit longa altercatio inter fratres minores ex vna parte asserentes conceptionem fuisse sine peccato originali, & fratres prædicatores ex alia parte asserentes contrarium. vnde Io. And. hic videtur serui opin. prædicatorum, sed ego audiui solennem magistrum in artibus, & theologiam prædicantem. de ordine heremitarum S. August. tenentem conceptionem fuisse extra peccatum originale. mouebatur principaliter, quia peccatum originale non est nisi quidam reatus seu obligatio ad pœnam æternam, quæ prouenit ex peccato primorum parentum. pro hoc alleg. bon. tex. & no. in c. firmissimè. de consecr. dist. 4. sed credendum est Deum ab hac obligatione absoluisse à principio beatam Virginem, ex qua debebat carnem humanam assumere. & hæc opin. mihi placet tanquam pia & satis rationabilis, cum enim in ea non solum peccatum originale deleuerit: sed etiam omnem prauitatem & concupiscentiam, adeò quòd peccare non poterat, vt not. in c. 2. de consec. dist. 4. & ibi vide per gloss. quid operatur peccatum originale, & quòd tollat baptismus fortius credendum, quòd à principio eam exemit ab illa obli-
* gatione originalis peccati. Et audio quòd hanc *opinionem* ecclesia approbauerit, vnde hodie sit festum celebrare de conceptione in qualibet ecclesia. Et vide hic Ioannem Calderin. qui refert quòd beatus Bern. plenè hic tractat in epistola ad canonicos Lugdunenses, & tenet quòd fuit concepta in peccato originali: & reprehendit eorum consuetudinem qui hoc festum celebrat. dicit tñ quod post conceptionem fuit sanctificata in vtero, & sic natiuitas sua fuit sācta & vide gl. quæ vtrunq; sentit in c. 2. de consec. di. 3. mihi tñ plus placet præcedens opi. quæ vt audio hodie est approbata per ecclesiam. ¶ Not. ibi. 12. apostolorum &c quod non omnium apostolorum festa sunt in pcepto: sed eorum tm̄ q fuerunt de numero duodenario: & qui sunt isti: vide per gl. in c. vno. de rel. & vene. san. li. 6. inter quos non est Paulus quia ipse fuit cōuersus post mortem Xp̄i. vt patet in eius historia, sed nihilominus est in pcepto, & hoc qa specialiter hic exprimunt. Itē Barnabas non fuit de numero duodenario vt patet in gl. pal. vbi n̄ computatur Matthias, cum tñ sit qa succes-
4 sit in locum Iudæ scharioth. p sortem. ¶ † Nec ob. quod licet solus Papa possit de nouo canonizare se tñ, vt in c. j. de rel. & ven. san. epis. tñ n̄ pt aliquem d̄ sanctis canonizatis per statutum suum cū clero & populo suo decernere venerari & feriari, vt hic & sic intelligit hanc literam In. & bñ ꝓsequitur Io. An. hic, & gl. in c. vno. de rel. & ven. san. li. 6. Vin. tñ & malè, intelligebat quod epi poterant in eorum diœcesib. sanctos canonizare per istum tex. & per c. j. de cōces. di. 3. sed ista iura debent intelligi prout s. dixi. An autem possit hoc solus eps sine populo d. Ant. dicit olim tenuisse quod non p istā lrām, sed postea mutauit sniam dicēs, quod solus eps cum clero seu capitulo hoc possit, qa in his q tendunt in animæ fauorem qlibet est subiectus epo. de fo. comp. cum sit. de iud. nouit. & c. p venerabilem. q fi. sint le. Ego puto oppositum, non. n. sine mysterio in hoc c. & in d. c. j. de cōse. dist. 3.
5 sunt facta mentio ēt de appl'o. ¶ † Vnde scias[a] quod licet in spectantib.
a ad iurisdōem epi possit ipse cum capitulo facere statuta vt puta circa punitiones maleficiorum, vt in c. vt animarum. de cōst. li. 6. & quod ibi no. tñ in aliis in quib. vertitur interesse aliorum non pt eps statuere sine cōsensu illorum vel saltem debēt esse præsentes, vt no. dt Inn. in c. vestra. de loc. & in c. fi. de of. del. Confirmat Fed cōs. 17. & alle. Inn. in preal. vbi de hac materia tractatur. & sic apertissimè sentit in locis preal. Inn. quod in casu nostro non pt solus eps facere statutum nisi cōsentiat populus, vel saltem sit pns. Et idem Arch. in d. c. j. Non em compellitur populus cōsentire. 74. dist. gesta. & in c. vbi. Credo tñ quod vbi populus non habet legitimam causam cōdicendi nō ob. cōdictio, vt in simili not. Arc. in d. c. vt animarum facit c. j. de his quæ fi. à ma. part. ca. puta quia eps vult præcipere festandum sanctum qui traxit
6 originem de illo loco, vel qd simile facere, facit ca. j. 65. di. ¶ † No. vlt. quod fauori introducto contemplatione alterius quis renuntiare non potest, vel dic sic quod iuri introducto in fauorem suum & alterius non pt quis renuntiare facit c. ad apostolicam de re. nam septima dies fuit statuta ad humanam quietem, & ob Dei reuerentiam s. e. l3 secus si contemplatione sui, licet specificè non sibi, sed generaliter omnib. aliquid sit indultum, nō enim p̄t quis renuntiare feriis solennib. quæ sunt introductæ ob reuerentiam Dei, sed introductus in fauorem hominum, sic vt hic. Et ad prædicta facit c. si diligenti. de fo. comp. & c. ad apostolicam. de reg. Hoc tñ vltimum ꝓcedit qn̄ concessio sit vniuersalis in fauorem cuiusq; priuati, & ita loqtur hic. & c. dilecti. de fo. comp secus si in fauorem publicum & vniuersitatis, tunc enim priuatus renuntiare non p̄t: & sic loqtur. c. si diligenti. de fo. com. & c. cōtingit. de sen. exc. quod no. Item ponderat tex. quod tota septimana sancta, est feriata, vt ibi patet septem diebus dn̄icæ passionis, &c. Item tota septimana pascalis & sic durant istæ feriæ paschales per 15. dies vide tamen quod dixi in c. qm̄ s. e. ¶ Sed hic submitto quæstionē q̄ cōgruentius annectitur præcedentib. q̄ sequentib. nunquid vltra festa hic descripta sint alia feriata: dic quod sic. & de quibusdam est aliquale dubium, de quibusdam verò est magis dubium. Et primo est festū corporis Christi quod celebratur feria quinta post octauam Penthecostes & non erat tpe huius decretalis sed postea fuit institutū, & de hoc non dubitatur vt in cle. si dn̄m. de reliq. & ven. san. Secundo est festum B Martini licet gl. aliud dixerit in l. omnes dies. C. e. & specificè de S Martino hr̄ in c. j. de conse. dist. 3. Itē festa S. Crucis. s. inuētionis ipsius, vt in c. crucis. 100. dis. & ibi no. p gl. quare celebram⁹ festū S. Crucis ī qua dn̄s fuit de honestatus, & non festum quæ fuit honoratus & reddiē ibi ratio, quia laus exhibita domino in asina fuit mundana de qua nō est curandum sed dehonestatio in Cruce fuit nostra redemptio, de his duabus festiuitatibus fuit aliquale dubium quod non fuerunt positę hic, & sic videbantur sublatæ. primum tñ tenet Spe. in tit. e. §. j. in prin. quia expressè illa iura non fuerunt reuocata quare ergò stare prohibentur. l. sancimus. C. de test. & c. maiores. de baptis. & idem tenet hic Io. An. Hos. & consuetudo satis hoc approbat sed de festo rogationum. s. illorum trium dierum ante festum ascensionis potest esse eadem dubitatio cum ferientur in c. j. & c. rogationes. de conse. d. 3. & hic nihil dicatur Host. tenet hic quod sunt in præcepto. Idem sentit Archi. in d. c. rogationes. quod sunt in præcepto. Io. An. refert Guid. dicere quod curia hoc non seruat. Et idem dicit Spe. in loco preal. & satis in hoc standum est consuetudini, vt dicit Spe. in loco preal. Ita allegaui & dixi in quæstione f. cti. Item fm Io. An. hic sunt addenda festa quatuor euāgelistarum &, quatuor doctorum ecclesiæ per c. vnicū. de reli. & ve. san. li. 6. & idem d. Ant. hic. quod bene no. quia c. illud. expresè nō dicit eo quod debent venerari sub duplici officio, & videtur loqui respectu celebrationis officij in ecclesia: sed pro di. Io. An. facit quia non est verisimile, quod propter illud modicum emanasset illa solennis decretalis naturæ, & ornatè composita. Insuper text. ibi dicit in fi sub duplici officio decernimus venerari, & sic mandat celebrari, & etiam officium duplicari. de consuetudine, tamen malè custodiuntur. Item dedicatio cuiuslibet oratorij, vt in d. c. j. de conse. di. 3. & vr̄ tenere Spe. in loco preal. sed Io. An. in add. dicit hoc verū quo ad celebrationem fiendam per clericos illius loci. quod vr̄ hic placere d. An. & ita seruatur de consuetudine. nam durum esset, vt dedicatio cuiuslibet oratorij esset in præcepto, & festum istius S. nō, cum citi⁹ deberet fieri festum de natalitiis sanctorum q̄ de dedicationib. ecclesiarum ad ipsorum venerationem dedicatarum. Item dr̄ hic de festo S. Michaelis, & loquitur de eo, quod fit in fine septēbris. dicit tñ Io. An. quod ecclesia Romana colit ei⁹ apparitionem q̄ est octauo idus Maij, sed credo in hoc standum cōsuetudini loci, cū ex-
7 presè iure nō caueatur. ¶ † Vltimo dubitatur magis de quadragesima in qua fm ius ciu. non debet exerceri iudicium criminale. vt l. quadraginta. C. e. & in canone: placita. 15. q. 4. magis strictè dr̄, quod qs non debet vocari ad iudicium à quinquagesima vsq; ad octauam Paschæ, & quatuor dieb. ante natiuitatem Dn̄i vsq; ad octauam epiphaniæ, & 7. dieb. ante natiuitatem S. Ioannis Baptistę. vr̄ ēt aliquid addi. in c. decreuit. 22. q. 5. Host. dt quod ista de cōsuetudine non seruātur. & standū est huic. c. & idem Spe. in loco preal. standum est ergo in his, & aliis cōsuetudinib. loci. & per hæc hēs tpa feriata in ho-
8 norem Dei. ¶ † Nunc venio ad gl. & q̄ro qa hic fit mentio de publici spē feriarum, q̄ sunt istæ feriæ. & nunquid sint aliæ spēs. Gl. 2. hoc prosequitur in pr. sed dic clarius post Spe. e. tit. in pr. quod tres sunt species feriarum q̄dam dn̄r solennes, & introductæ in honorem Dei: de quib. s. dictum est q̄dam sunt feriæ publicę, siue rusticæ & indictę, & alicub. ēt appellātur solēnes vt illę, q̄ statuuntur cā messium, vel vindemiarum. & sic statuunt bis ī anno, & dēnt determinari fm qualitatem, & cōsuetudinem cuiuslibet loci. nam citius colligitur in locis calidis, q̄ frigidis, vt l. præsides. ff. de e. & de istis duob. hic. q̄dam feriæ dn̄r repentinæ quia repente indicuntur vt qn̄ princeps indicit ferias pp rem prosperè gestam, vel pp natiuitatem filij, vel quia duxit vxorem. vel alia iusta cā: vt l. sed & si per pretorem. §. si feriæ. ff. ex qui cau. ma. & istæ non possunt indici nisi à solo principe: vt l. à nullo. C. e. & per istas ferias restituitur pars si incidunt in termino sed pp alias: non quia istas præuidere non potuit: vt in d. §. si feriæ. vide de his feriis gl. in cle. sæpe. de ver.
6 sig. in ver. ob necessitates. ¶ † Sed quæro supra visum est de diuersis speciebus feriarum. nunquid aliquib. earum possint partes renūtiare. Glo. hoc prosequitur in secunda parte, & minus perfectè explicat dic ergò latius quod feriis solennib. introductis in honorem Dei non possunt partes renuntiare: quia non in fauorem partium sed Dei honorem introductæ sunt, ideo & c. de for. compe. si diligen-
10 ti. & l. si vnus. 2. in summ. ff. de pact. ¶ † Adde quod etiam compromittendo in aliquem tanquam in arbitrum non possunt renuntiare. nam arbiter procedit ad instar iudicis, & tenetur seruare ferias solēnes. l. omnes dies. C. eo. & hoc tenet Spe. in tit. de arbit. §. fi. ver. in forma. & Ioan. Andr. hic & dicunt verum intelligendo de vero arbitro: secus in arbitratore: ille est enim quidam amicabilis cō-
b positor[b], & mediator pacis: & istæ possunt fieri die feriata. s. eo. c. 1. & l. fi. C. e. tenet Spe. vbi s. facit quod no. Inn. in c. quintauallis. de
11 iureiurand. ¶ † Idem dic[c] de feriis repenti-
c nis: [d]cum enim non fuerunt indictæ in fauo-
d rem partium nequeunt partes eis renuntiare. l. omnes dies prope finem C. eod. & tenet Specul. eod. titul. § final. post principium. & gloss. in dicta element. sæpe. de verborum signification. feriis verò publicis seu rusticis ex causa messium seu vindemiarum partes renuntiare possunt: vt hic. & in l. prima.
12 ff. eodem. ¶ † Est tamen dubitatio nunquid valeat renuntiatio facta in contra-

Zacharias.
a ¶ In honorē Dei & sanctorum. Adde Ale. cō. 36. vol. 2. Fel. in c. si diligenti. ver. quartū correlariū. s. de fo. comp. & qd in repentinis, dic vt no. in apo. ad istū in ca. significauerunt. versi. sanctorum. s. de fo. comp.

Zacharias.
b ¶ Sed de cōceptione, &c. diuersa est inter mod. do. de hac mā opinatio, licet apud antiquos esset cōis snīa B. Virginē in originali cōceptā, eo quod in cōtrium nulla esset sacra scriptura & auctoritas canonica expssa imò sec⁹ legeretur, vt Ro. 5. Oēs in Adam peccauerunt. de quo vide diffusius doct. theologos, in 3. dist. 3. solius aūt Scoti doctrina fuit q̄ diuersam postmodū causauit opinionem. ad quod accessit reuelatio facta cuidā Anselmo abbati quod. s. absq; originali indistinctè esset cōcepta quod ēt approbauit Basiliēs. cōcilium sess. 36. q̄uis illud cōcilium n̄ fuerit vl'r ab ecclesia acceptatum. vñ ex ordinatione Sixti Papæ 4. permissum est alteram dictarū opinionum substinere, & excōicat ibi asserentes esse hæresim alteram ipsarum tenere, vide tñ B. Th. ī 1. di. 44. ar. 3. ad 2. & ī 2. di. 31. q. 1. ar. 2. & ī 3. di. 3. q. 1. ar. 1. & in 4. di. 43. art. 4. q. 1. & 2. q. 81. ar. 4. & in 3. q. 14. ar. 3. ad 1. & q. 27. ar. 1. ad 3. & opusculum. 3. 231. & opusculum. 8. c. 1. Quare autem ecclesia celebrari permittat festum ipsum conceptionis, vide eundē doct. in 3. q. 27. ar. 2. ad 3. & quo li. 6. ar. 6. & licet dicat Ab. hic qd intellexit cōtriū approbari ab ecclesia, dic, quod nullibi hoc apparet nisi in dicto concilio Basiliensi, quod tñ, vt dixi vl'r ab ecclesia nō acceptatur, & tñ beatissima Virgo omni laude dignissima, vt pote hortus cōclusus fons signatus can. 4. quæ iuxta Hilarium angelos vincit puritate, & sanctos oēs superat pietate.

Ant. Fran. ¶ In ista difficultate de cōceptione Virginis, mihi sp placuit quod ipsa beatissima virgo, in qua Deus initio, & ab æterno præuiderat incarnari, quod illa fuerit preseruata ab eterno Deo à tali originali pctō. fuit. n. Maria mater Christi Dei, vt in cle. si. §. j. de poe. nec est verisimile qd Deus non voluerit esse mundam ab omni labe peccati, & maximè qa si diceremus eā fuisse cōceptam in pctō originali aut saltem nō fuisse ab illo preseruatam ex spāli priuilegio sequeretur qd oīno fuisset in pctō, cum illud originale etiā per baptismum nō tollatur, quò ad sui essentiam licet mitigetur ne quis damnetur fm gl. in c. si. cōcupiscentia. 15. q. 1. & in c. 2. de consec. dis. 4. vnde pium est credere & tenere quod dixi.

Sebast. Sap.
a ¶ Vñ scias. In qb. possit eps statuere. vide Abba. in c. cum dilectus. s. de cōsue. sed latius per præceptorē meum Roch. Curt. in rep. c. fi. ver. j. igi. & ver. 2. est casus. s. e. ti. de consue. vbi tangit, qn̄ possit statuere cō canones.
b ¶ Compositor. Adde Bal. hic.

Sebast. Sap.
c ¶ An, & qn̄ possit feriis renunciari, vide Bar. in l. si feriatis, ff. de arb. Bal. in l. pe. C. e. Alc. in cōs. 203, in c. viso, & oportunè discusso. in 2. vo. & Geor. natā in cle. sæpe. ver. gl. in verb. necessitatem. d. ver. si. vbi plura ad hanc materiam.

Zacharias.
d ¶ Repentinis. Limita istud dictū nisi tales feriæ essent ꝓpter superstitionem indictę, vt plenè no. Bal. in l. si vt proponis. j. C. quo. & quan. iu. & in all. l. fi. ꝑ istū. C. de fer. & Lanf. de Ori. in cle. sæpe. & ibi in apost. Celsi ad ipsum vers. nō pt. post medium j. de ver. si. cta. ita

Universidad de Deusto Biblioteca

Zacharias.
b ¶Quæ erant tũc Adde Alexan. post Bar. in l.j.ff. & Lanf. de Oria. vbi s. in ꝓxima apos. alleg. ibi quo ad tempus futurũ, & ibi in eodẽ ver. in apost. Celsi.
b ¶Executioni. ad de Alex. cons. 30. 3. lib.
Zacharias.
¶Add Fed. de se. ↄs. 139. istum in c. fi. & ꝙ ibi dixi in apo. ad eum in vers. executioni vbi quid in criminalibus. s. de iu.
c ¶Pietas. add Fed. cons. 11.
d ¶In latrones. add quod voluit Areti. cons. 95.
e ¶Ad primam. ad de Feder. cons. 244. Paul. de Cast. consi. 25. in primo impressis.
Sebast. Sap.
f ¶In citatione. vide d. Geor Natã in repeti. cle. sæpe. §. q̃ omnia vers. an autẽ commissio de citando. de verb. sig. & ibi latè an relatio nũtij possit fieri die feriata.

ctu, ita quòd non sit deinceps locus pœnitẽtiæ tenet Spe. in §. ff. quòd sic & idem Io. An. hic Cy. alij instãt in l.j C.e. sed Bar. in l.j.ff.e. inclinat finaliter in hanc sñiam quod valeat renuntiatio, & hæc opi. placet sicut in contractu possunt renuntiare appellationi. l. fi. C. de temp. app. hoc procedit ſm Guil. & sequitur Bar. vbi s. nisi superuenerit aliqua causa quæ non erat tempore renuntiationis, puta quia tunc erat pauper & sic non occupabatur in istis, nunc autem factus est locupletior. arg. in l. de ætate. §. ex causa ff. de inter. actio. item ſm Bar. dicta renuntiatio referri debet ad ferias
a quæ erãt tunc [a] non autem ad incidendas de nouo, ar. in l. si ita ff. de aur. & ar. l.c. & iõ cautum est vt fiat renuntiatio feriarum præsentium, & futurarum. Nunquid autem partibus renuntiãtibus huiusmodi feriis possunt tũc testes compelli ad testimonium. gl. not. in l. omnes dies. dicit ꝙ non & idem Spe. in d. §. fi. quod placet, quia non debent partes aliis ꝓiudicare. ar. in l. id quod nostrum. ff. de re iud.
23 ¶Tertio quæro. s. visum est de diuersis speciebus feriarum item an partes possent eis renuntiare, nunc quæritur an indistinctè tempore feriarum iudicium sit interdictum, & ista sit tertia pars gloss. & coniungendo istam tertiam partem cum duab. gl. seq. quia ad idem tendunt, dic ſm gl. ꝙ sic regulariter. Fallit primo in appellatione interponenda, potest enim omni tempore interponi, sed ꝓsecutio non potest fieri, vt no. in l.j. C.e. & idẽ Bar. ibi. Item tempore feriarum ob necessitatem hominum introductarum potest sentẽ-
b tia mandari executioni [b] vel si res est tempore peritura partes compellũtur venire ad iudicium saltem vt lit. cont. vt in c. si de iud. Tu vide omninò ibi quæ dixi vbi generaliter attingo an in feriis solennibus vel aliis possit sententia mandari executioni vel libellus offer-
14 ri, & dic vt ibi. ¶† Tertio fallit ſm gl. in his quæ pertinent ad pacẽ vel concordiam, vnde benè possunt fieri his diebus pacta vel transactiones, vt l. fi. C.e. facit c.j.s.e. in fi. Quartò fallit ſm gl. se. si subest necessitas vt hic, & si res est tempore peritura. ff. l.e. 2. & 3. & vide ꝙ dixi in d.c. fi & multa exempla vide de hoc. in l.j. 2. & 3. præal. & 15. q. 4. in sum. Quinto fallit, si res exigit celeritatem, vt in l.j. ff de dam.
c infe. Sexto fallit ſm gl. vlt. si pietas [c] suadeat vt quia est causa miserabilium personarum vt hic in tex. nam in operibus misericordiæ nõ est habenda distinctio personarum. Extra gl. addebant per doc. causas matrimoniales vel electionum seu vsurarum, sed hodie de his & similibus dic, vt habetur in cle. dispendiosam. de iu. iuncta cle. sæpe. de ver. sig. Et ꝙ s. dixi de necessitate dic procedere ſm Host. siue sit necessitas circa temporalia siue spiritualia. Exemplum primi, quando est necessitas circa collectionem fructuum propter imminentem inundationem aquarum. vt C.e.l. omnes iudices. Item cir-
d ca punitiones, & quæstiones habendas in latrones [d] vt l. prouinciarum. C.e.ti. & idem vbicunq; in mora promptum est periculum animarũ. sunt. n. omnib. temporalib. præferendæ. 12. q. j. præcipimus.
15 C. de sacros. ec. l. sancimus. ¶† Item eo ꝙ dixi miserabilib. personis, pone exẽplum in pupillis vt eis tutores dentur: alimenta decernantur & vide de miserabilib. personis quæ no. In. in c. significantib. de of. del. an decretum possit interponi sup alienatione rerum mino-
16 rum Spe. tenet ꝙ non e.ti. §. 2. in fi. & vide ibi p Io. An. in ad. ¶† Nũc gl. expeditis primo q̃ro hic cauetur de actib. iudicialib. & disponitur vt non valeant, vt in litera. ſm tamen distinctionem præcedentem, quid dicendum de actib. extraiudicialib. vbi cessat strepitus iudicialis. Host. hic & Io. An. post eum in ver. strepitus. vñr sentire ꝙ aliud in illis, dicunt. n. ꝙ hic nõ ꝓhibetur compositio & iudicis officium, maxime vbi immineret periculum animarum. Spe.e.ti. §. sequitur. vers. quid si clarius vr̃ hoc velle vbi format quæstionem an valeat instr̃m editum die feriata honorem Dei, & ↄcludit tandem ꝙ sic, licet enim non valeat actus iurisdictionis ↄtentiosę siue sint publici siue priuati, vt l. actus. C.e. actus tamen voluntariæ iurisdõis bñ pñt fieri, vt ibi vt emancipare, ↄctus inire, iustitiã facere, seu scribere, & huiusmodi. Et adhuc clarius hoc format ibidẽ in ver. porrò. vbi dicit ꝙ pt̃ iudex tunc excõicare. absoluere & c. vbi causæ cognitio nõ requiritur. vt d.l. actus. Idem firmat Fed. de Se ↄs. suo. 11. 12. 13. & plus ibi dicit in excõicatione vt valeat ẽt vbi requiritur causę cognitio.
17 ¶† Licet enim tunc sit iniusta non tñ est nulla qa licet causę cognitio sit q̃nq; de iustitia, non tñ substantia ad hoc ꝙ no. 2. q. 1. in sum.

& in c. sacro. de sen. exc. & idem firmat ibi Lap. vbi patet in ↄs. 13. & licet loquatur in feriis messium. rões tñ suæ pariter ↄcludunt in aliis feriis solennib. seu repentinis d. Ant. d̃t se putare ꝙ cum omnis vox iudicis silere debeat tpe feriarum in honorem Dei, ꝙ talis excõicatio non valet in illis feriis solennib. Et idem sub dubio forte dicit in his quæ sunt voluntariæ iurisdõnis nisi sint actus pietatis. Bar. in d.l. actus & in l. diuus. ff.e. d̃r fouere simpliciter primam opi. dicens ꝙ actus spectantes ad voluntariam iurisdõem possunt exer-
18 ceri dieb. feriatis in honorem Dei, vt ibi. ¶† Per hoc infert, ꝙ decretalis, decet. de imm ec. li. 6. quæ annullat actus iudiciarios initos in ecclesia non extenditur ad ea quæ sunt voluntariæ iurisdõis: qđ not. Ego puto, ꝙ vbi necessitas cessat, vel pietas, vel alia specialitas actus voluntariæ iurisdõis, tunc explicitè tenent, sed peccant exercentes talia illo tempore, & quod teneant facit: quia non reperitur ↄrium in iure. hic enim loqr̃ de strepitu iudiciali, imò ꝙ teneant vr̃ expressum in d.l. actus. & cum ista irritatio causetur ex odio. & sic sit odiosa & pœnalis non debet extendi, vt in simili dixit glo. in præall. c. decet. Item pœna non debet excedere proprium casum de pœ. di. 1. c. pœnæ. facit ꝙ no Io. An. in dispendia. de rescr. li. 6. in nouella & quo no gl. in c. constitutionem: de regul. li. 6. ꝙ autem sub. sit peccatum in exercendo adduco c.j. s.e. vbi dicitur ꝙ cum omni veneratione debet hi dies celebrari, sed per hos actus abstrahuntur homines à contemplatione. & notarius intẽdit lucro, & operi seruili in scribendo instrumentum, & similia faciendo. Item apertius facit tex. in d.c.j. in fi. vbi etiam iuramenta præstari non debent extraiudicialiter, ergò & actus voluntarię iurisdõis videntur inhibiti, vnde in veteri testamento prohibebatur iudæis in sabbato itinerare vltra miliare ob reuerentiam Dei. Item homines debent tunc quiescere, quia ad humanam quietem, & c. vt in c. licet. s.e. pœna tamen nullitatis non debet extendi, vt prædixi. & vide ꝙ scripsi in c.
19 j. s.e. an dicta testium his dieb. possint recipi. ¶† An autem homines possint tunc capi, vide per Bar. in l. omnes dies. & l. fi. C.e. & dixi in c. fi. s. de iud. ¶Supra visum est quod actus iudicialis nõ valet tempore feriarum: sed extraiudicialis sic. quæritur tamẽ nunc de quæstionib. valde tritis & vulgarib. Et prima sit, an citatio facta die feriata ad diem non feriatem valeat. Secunda, quid econtra si fit die nõ feriata ad diem feriatam. ¶Tertia, nunquid in feriis obseruandis sit attendendus locus iudicis, an locus litigantium. Quarta quæstio, an in locis vbi non recolligitur vinũ frumentũ debeant obseruari istæ feriæ. Quinta, an ñ insistẽtes talib. vt sunt milites clerici doctores vel artifices, mulieres, & similes ꝑsonæ. debeant gaudere his feriis pro vino vel grano colligendo, & expediam has quæstiones ↄ-
20 clusiuè. ¶† Redeo ad primam [c] an valeat citatio facta die feriata ꝓ
c die non feriata. dicit Io. And. cõis opi. habet ꝙ de iure non valet ta-
* lis citatio per l. dies festos. C.e. vbi dicitur quod silere debet horrida vox præconis. Item præceptum de citando est quædam sententia interlocutoria. l. ꝓsenti. C. de his qui ad ec. confu. ergò die feriato valere non debet vt hic, & idem dicendum si dicatur quæ non est sentẽtia sed de processu: cum hic irritetur omnis processus, & c. sed dicit Io. An. ꝙ hæc opi. de consuetudine non seruatur, & dicit ꝙ Dy. q̃nq; tenuit istam communem opi. sed postea mutauit, qa effectus citationis dirigitur hic in tempus concessum, & sic debet valere. ff. de do. inter vi. & vx. si eum seruum vxori. in fi. & l. se. & hęc ↄsuetudo, & opin. minimè est mutanda ſm Io. an. vt l. minimè. ff. de le. & & ꝓt hæc opi. sic iuuari ſm eum. Idem est iudiciũ de tpe ꝙ đ loco. ff. si cer. pe. l. vinũ. sed valet actus gest⁹ in loco ñ habili si prius effect⁹ ↄferẽ in locũ habilẽ l. oẽs §. verũ si apparitor. C. de epi. & cl. Ad ↄria
f resp. ꝙ in citatione ſẽ triplex actus Prim⁹ ꝑceptũ de citãdo. Scđs executio ꝑcepti. s. actus citõis. Tertius. est ꝓcessus qui fit vigore citationis. Primus pt̃ fieri ſm eum die feriato, quia non requirit causæ cognitionẽ. l. actus. C.e. Idẽ d̃t de scđo actu eadem rõe. argu. in l. miles. §. sexaginta. ff. de adul. sed tertius actus. s. ꝓcessus. fieri nõ pt̃, & sic
* vr̃ intelligere illam l. dies festos. Sed modern. cõiter tenent oppositum, vt Io. Cal. d. Car. d. Ant. & Bar. in l.j. §. nuntiatio. ff. de no. op. nun. tenet etiam Spe. in ti. de cita. §. j. ver. item excipitur. & se. Idem dispu tando determinauit Ia. Bu. vt d̃t Bar. in d. l.j. §. nuntiatio. lex enim ꝓhibens citationem non habuit solum respectum ad effectum, sed etiam ad principium, vnde q̃nq; prohiberetur actus respectu effectus, & tunc satis est quod ↄferatur in tempus ↄcessum. & sic loqr̃ l. si eum seruum vxori. & l. seq. & c. de vxore. j. de sep Q̃nq; ꝓhibetur ñ solum effectus, sed ẽt ipse actus & tunc non sufficit effectũ ↄferri in tps ꝑmissum: cum gestus in tpe inhibito actus. ñ. n. est satisfactũ iuri. ar. in c. fi. de rest. spo. & in l. Fulcinius post prin. ff. ex quib. cau. in pos. & ꝙ hic prohibeatur principium patet in d. l. dies festos ꝓ hoc qa licet citatio non arctat ac comparendum, tunc tñ arctat pro tũc, & afficit citatũ, & quodãmõ eum prouocat ad irã vt aliqualiter abstrahatur à ↄtẽplatione Dei. & idẽ dico in iudice cũ dẽat intẽdere diuinis ñ dẽt facere ꝑceptũ de citando eũ, & si ñ exigat cognitio in tra ptes tñ ĩtra se dẽnt adhibere aliq̃ cognõem ĩ statuẽdo terminũ. Itẽ negari ñ pt̃ qu sit citatio de ꝓcessu, & fundamẽto iudicij vt in c.
quoniam

a ¶Mensis. Cõsidera, ꝙ vr̃ quòd pars teneat̃ cõparere illo die licet feriato: qa si ferię veniũt in termino non excusant partem: vt per istum. s. e. Sed caue ne deciparis, nã verum est q̃ñ feriæ veniũt in termino nõ excusant partẽ: qa ps potuit ꝓuidere vt ibi d̃r. pone exẽplum: fuit datus terminus alicui. 30. die rũ vt soluat sub pœna: ĩtra istos dies veniũt feriæ trãsactis 30. dieb. non soluit & dicit ꝙ in 30 dieb non computantur dies feriati: certe si põt: qa potuit ꝓuidere ferias, sed in casu nostro nõ potuit ꝓuidere. qa nõ poterat comparere ante diẽ decimã. qa fuit simpl'r citatus, vt tali die cõpareret, meritò nec ante nec illo die feriato tenetur cõparere. vt d̃r & tenetur p istũ j. ꝓxime & ita tene mẽti, & fuit mea consideratio q̃ nũc cogitaui. Aen. de Fal.
Ant. Franc.
¶Ad hoc, an si dies citatiõis incidat in diẽ feriatam teneatur citatus cõparere. vide Spe. in ti. de cita. in §. fi. in ver. itẽ excipitur ꝙ facta ẽ. & in tit. de dil. in §. j. in ver. sed pone iudex. & seq. & adde, ꝙ citatus etiam pro die feriata: debet ↄparere, si est incerta in citatione talis cã quæ possit expediri die feriata, ex gl. & Bart. in l. 2. in ver. q̃rit glo. quid si aliqs. ff. si quis in ius voc. non ier. ꝙ est mẽti tenendum.
b ¶Cõparere. Adde Fed. alle. cons.
Zacharias.
¶ Adde ꝙ nec illa nec alia quæuis. ita not. Io. de Im. in l. 1. C si plu. vna senen. quem secut⁹ est Fel. in c. quod ad cõsultationem. vers. obstat secundo text. j. de re iud.
Sebast. Sap.
c ¶Idẽ dicit. Vide Bar. in l. patronus. §. Sempronio. ff. đ le. 3. vbi ponit, q̃ñ dictio vsq; stet exclusiuè vl̃ inclusiuè, &

quoniam ẽ. de proba. per quæ conclude, qđ nullus actus istorum trium potest fieri die feriata. facit c.j.s. co. Bar. tamen & Old. in d. §. nũtiatio. & sequitur. d. Ant. hic. & limitat hoc in feriis introductis in honorem Dei: secus in aliis introductis in fauorem hominum quia tunc citatio solum prohibetur respectu exercitij. & sic respectu finis citationis. non eñ dicitur quod non citetur: sed quòd non cõpellitur venire. ff. de fer. l. qui dicunt hoc ꝓcedere tam in requisitione nuntij q̃ in cõmissione iudicis: quia in hoc non exigitur causæ cognitio vt l. sed interpellat̃. §. j. ff. de ar. facit quod no. Inn. in c. quoniam ẽ. do proba. dicit tñ Bar. quod si quis vellet seruare opi. Dy. posset dicere quòd l. dies festos. loquitur specificè in diebus dominicis quare secus in aliis. & idem Cal. hic: sed non ꝑsistunt ideo credũt verius fore quod s. dixi, sed de feriis repentinis isti nihil dicunt. ego puto idem in repentinis quod in solennib. nam imperator mandat eas sub eadem veneratione obseruari: qa solennes: vt l. omnes C.e. dẽnt. n. tunc cum letitia seruare illas ferias: ideo non debet quis aliquo modo per citationem: ad irã prouocari, nec iudex debet talibus insistere: & hoc
21 quo ad primã. q. ¶† Ad secundam quæstionem, an valeat citatio facta die non feriata ꝓ die feriata Inn. hic primo distinguit, an exp̃sus sit error vt compareat die dominico, & ñ valeat: aut non exprimitur & tunc licet accidat in termino dies feriata vrgetur comparere die sequenti, vt si dixit, & compareas deci-
a ma die huius mensis [a] quia duo vñr mandata, vt compareat, & illa die compareat. ar. c. cum dilecti. de do. & contu. vnde non potest comparere in termino, debet tamen comparere quam citius potest. Et ꝑ hanc rationem dicit idem dicendum indistinctè etiam si dies feriata fuisset expressa: & sic recedit ab illa distinctione. & pro hoc dicto suo allego c. exposuit. de dila. & de in in teg. rest. ca. tum & literis. & c. ex literis. & de do. & cont. cum dilecti. & de accu. c. veniens. vbi fuit facta citatio ad diem feriatam. Petr. de Belap. vt refert hic Io. An. & Cyn. in l. dies festos. C.e. tenet cõtrarium: & idem sequuntur fere omnes vt Ioan. Cal. hic & d. Car. & Spe. in tit. de cita. §. j. ver. item excipitur quod citatio fit ad diem feriatam: vt ipsemet no. Inn. in c. præterea. de dila. & Host dicens hic quod citatus ad diem dominicam vel ad aliam solennem diem non
b tenetur comparere: [b] facit pro hac opin ſm Io. An. in l. 2. in fi. ff. si quis in ius vo. non ierit: Et idem Rich. de Senis. Car. & Cy. in d. l. dies festos. & sentit etiam Io. And hic qui consuluit, vt iudex sic terminum assignet: tibi talẽ diem assignamus, & si forsan dies feriata occurat assignamus tibi non feriatam, sed proximam subsequentem. & secundum hoc nul-
22 la occurit dubitatio. ¶† Idẽ dicit [c] quando
c iudex assignauerit terminũ cum dictione vsq; vt compareas vsq; ad diem dominicum. tunc enim termini assignatio & illud vsq;, tenetur exclusiuè & sic dicit intelligenda iura alleg. per Inn. & si qua similia reperiantur, & licet inter se discrepare videantur. & idẽ Car. hic & Spe. vbi s. & Rich. de Senis Cal. & refert Cy. in d. l. dies festos. & Io. And. hic. dicens, qđ vbi ponitur vsq; potest in qualibet die intra festum comparere: secus vbi simpliciter citatur vt compareat tali die quæ est feriata. tunc enim prius venire non potest neque debet. & illa die venire nõ tenetur de iure: & sic necessaria est noua citatio: & hanc opi. tanquã verissimam teneas, quicquid senserit hic do. Ant. nam vbi citatio fit ad diem feriatam est temeraria & contra ius. ergò non debet aliquo modo afficere citatum: vt in c. bonæ. 2. de elc. & quæ cõtra ius fiunt, pro infectis sunt

habenda: vt in regula, quę contra ius li. 6. & in l. non dubium. C. de legi. & dist. x. vides. ad idẽ bon. text. in l. aut. qui aliter ff. quod vi. aut clã. per quem tex. dicit Bar. si citatio fit eo tẽpore quo citatus venire non potest, nõ valet citatio. nec ob. motiuum Inn. quod duo vidẽtur mãdata, per c. cum dilecti. ꝑall. & ff. de arb. celsus. qa illud procedit q̃ñ mãdatũ tenuit à principio, tunc. n. ꝑ superuenientem casum seu impedimentum suspenditur non autem tollitur, sed in casu nostro mandatum à principio omnino fuit nullum & temerarium, ideo non vitiatur. ar. in §. loca. inst. de ver. obl. & in
23 d. c. bonæ. ¶† Tertia q. fuit, nunquid in feriis obseruandis sit attendendus locus rei, an iudicis, an actoris, vbi datur, diuersitas propter varietatem regionum. Inno. & Host. hic late prosequuntur. & Spe. e. tit. §. 1. vers. sed pone, & communis conclusio videtur ꝙ debeat attendi locus iudicis, & ratio vrgens videtur quia vbi agitur de ordinatione iudicij attenditur consuetudo fori vbi exercetur, & non consuetudo litigãtium: vt not. in c. ꝙ clericis. ne for. compet. & in l. 3. de testib. & not. super rubr. de consuet. ergò. & c. Item si diceremus opp. haberet reus, vel actor duplicatas ferias: quia regionis suæ, & loci iudicis: ꝙ sonat in absurdum & in prorogationem litium. Item satis est iudicem ex verisimilibus causis aliquid in principio præfixisse: non enim recepit mutationem ex aliquo accidenti in contrarium. ar. ff. de post. l.j. §. pueritiam. & ita Papa alias in facto pronuntiauit. & hoc teneas.
24 ¶† Venio ad 4. qu. an vbi non colligitur vinum, vel frumentum sint feriæ obseruandæ.
* Inn. *& cõiter & doct.* distinguunt bene ꝙ in regionib. vbi non colligitur vinum nec bibitur sicut in Hibernia. non fient feriæ pro vindemiis, sed in regionib. vbi communiter bibitur vinum: licet ibi non colligitur secus dicendum: quia oportet ꝙ sibi aliquo tempore anni prouideant aliunde: & idem dicendum de feriis messium vt dicunt etiam si ibi non colligatur frumentum. quia oportet prę ordinare, & prouidere, facit l. 1. ff. e. & hic in
25 fi. ¶† Ad vltimam q. an milites [d] burgẽses, &
d doctores, & similes personæ gaudeant his feriis. Spe. e. ti. §. j. prope. fi. ꝙ sic: quia licet isti non implicentur talibus per se, tamen impediuntur propter procuratores, aduocatos, testes, & similes personas, quæ istis intẽdunt ꝙ no. dicit tamen Inn. hic: & Spe. in loco præal. ꝙ si aliqui de remotis partib. per se vel ꝓcuratores sunt in curia: & dũ causa eorum agitur occurrũt feriæ, ꝙ nihilominus sunt compellendi litigare: quia isti non impediuntur in aliquo, & malitiis hominum nõ est indulgendum. facit c. quanto. de diuor. & in l. in fundo. ff. de rei ven. secus dñt si procuratores essent de loco curiæ, vel alio vicino: quia tunc gauderent feriis: & est ratio quia ibi bene impediuntur cum sint in loco proprio, vel vicino ad quæ de facili possunt redire, sed quando sunt de remoto cessat ista ratio: & ex hoc dic, ꝙ vbi aliquo modo impedirentur remoti etiam gauderent puta qa testes tunc nolũt venire seu nõ pñt ita liberè habere aduocatos, vel alias personas necessarias: & hæc no.

qd si in citatione dicatur ꝙ citatus cõpareat vsq; ad diem dominicã, de quo ꝑ Spe. in tit. de citatione. §. j. ver. itẽ excipitur quòd citatio. An milites. Adde ꝙ de iudice qui nõ occupatus si partes renũtiant feriis an iudex debeat procedere Bal. ↄs. 498. 4. li.
An. Franc.
¶ Dicas circa hoc, an ferię messiũ & vĩdemiarũ ꝓsunt nõ occupatis in ipsis messib. vl̃, vĩdemus, ꝙ licet Bart. in l.j. C. de agr. & cẽsi. l. 11. & Alex. in l.j. ff. de feriis. videntur tenere ꝙ nõ, tñ Imo. hic tenet ↄrium, & vide omninò Spe. in tit. de feriis. in §. j. ĩ ver. itẽ not. ꝙ feriæ vbi d̃t, ꝙ ꝓsunt ẽt aliis q̃ rusticis & colonis puta militib. artificibus. clericis. & aliis qui licet ꝑsonaliter nõ intẽdãt collectioni fructuũ: tñ ꝑ alios colonos, & factores intẽdũt. & ideò dicebat. Ang. in l. prędides ff. de feri. ꝙ inducuntur tpe quo est ꝓuidendũ de grano, & vino reponẽdo. & ideò feriæ messium incipiunt. 8. cal. Iulij. & durant vsq; ad calẽ. aug. feriæ vero vindemiarum incipiũt decimo calẽ. septẽbris, & durant vsq; ad idus oc. vt ꝑ Spe. in tit. de feriis. in §. j. & habetur ꝑ Pau. đ Cas. in l. præsides ff. de feriis. & vide gl. in l. semel. ff. sol. ma. & qd si ꝓpter pluuias messes vel vindemiæ sunt dilatæ, nũquid valeat sñia lata: vide Bal. in add. Spe. in ti. de sen. ver. non valet sñia. & an feriæ seminationis debẽt seruari sicut feriæ messium. vide gl. & Bart. in l.j. C. de agr. & censi. lib. 11.

¶De ordine cognitionum. Rub.

¶Quia lite contestata, præstito iuramento calumniæ, & datis dilationibus ab homine, & iure solent rei suas quæstiones proponere, de quibus quo ordine sit cognoscẽdum meritò dubitari: ideo post rubricas præcedentes ponitur ista. De materia habetur. 2. q. 3. & 3. q. 1. ¶Oppo. & videtur quòd ista rubrica sit superflua quia quo ordine, de pluribus quęstionibus cognoscatur tractatur: supra in titul. de mut. petit. ergò, & c. qꝛ ẽ id ꝙ pollicitus fuit s. in proœmio huius lib. & superflua sunt resecãda: vt in c. 2. de prob. & 68. di. c. corepiscopi. Solu. Ioan. Cald. & bene in rubr. de mutu. pet. principaliter tractat, an reus possit reconuenire actorem, & coram quo iudice: & an

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶ Libera. Adde quod voluit Fed. cons. allegato. 11.
b Seb. Sap. ¶ Exceptione dilatoria. de exceptione dilatoria an debeat pponi ante lit. cõt. & an possit pponi post litem, vide latissimè p Fel. post Ab. in ca. exceptionem. vers. prima reg. j. de exc.
c ¶ Ante lit. conte. Adde Pet. de Anch. cons. 15.
d ¶ Excõicationis. Adde Fed. cons. 18. Zac. ¶ Adde quod ista exceptio excõicationis põt opponi qñcunq; ẽt post terminum pfixum datum ad excipiendũ vel opponendum. gl. not. in cle. j. & ibi Car. de exce. Spe. e. ti. §. 2. ver. idẽ quoq; imò ẽt q̃uis per statutũ oẽs exceptiones tollerẽtur. not. Bar. in l. j. §. & parui. ff. quod vi aut clam. ẽt si expsse per statutũ tollerentur vt not. Bal. in ꝯcl. ti. de test. ꝯ lib. ec. & aduerte, quod si incidat coram laico debet ad forũ ecclesiasticũ remitti, q̃uis à principio non fuerit op. ita p Io. An. & do. ĩ c. tuã. j. e. doc. in l. 2. ff. e. ti. & in l. quoties. C. de iu. Imo. in l. Titia. ff. so. ma. & Pau. de ca. cons. 63.
Anto. Fran. ¶ Circa id quod iste d̃t exceptionem excõicationis posse opponi ẽt post terminũ pfixum, dicas. illud est verũ ẽt si sit terminus præfixus specificè ad opponendam exceptionem excõicationis vt p d. Car. in cle. j. hic al. 15. q. & adde, quod exceptio excõicationis si ñ opponatur p partẽ põt excõicat' repelli officio iudicis, ẽt si terminus datus ad illã opponendam sit elapsus: vt est gl. fin. fm Car. ibi ĩ d. cle. j. in 16. q. pro qua est tex. in c. pia. in fi. de exc. li. 6. & no. Phi. in c. cũ parati. de ap. & in c. exceptionem. in fi. de exc. & p Spe. in ti. de of. iu. in §. 2. in fin. & in §. 4. ver. itẽ postu. & an reus possit appellare si iudex nõ

& an quod seruatur in vna cã sit seruandum in alia, si quid autem de ordinis cognitiõis ibi dicitur, illud est incidẽter: sed hic tractatur principaliter quo ordine de ipsis cognoscatur. Item hic non solum tractatur de ordine conuentionis & reconuentionis: sed de ordine cognitionis quaruncũq; plurium questionũ saltem à diuersis propositarum, siue reus proponat per modum actionis, siue exceptionis: vt patet in nigro. & de his non tractat illa rubrica: & sic vna non est supflua per aliam, licet habeant aliquam proximitatem inter se. Sed potest & aliter oppon. contra rubricam, sed hoc sufficiat. Nico. Abb.

CAP. I.

1 *Iudex debet cognoscere de peremptoria exceptiõe ante sententiam. & de ea super principali pronuntiare.*
2 *Mulier potest vendicare maritum suum.*
3 *Exceptio consanguinitatis non admittitur muliere agente possessorio ad restitutionem mariti sui secus si ageret petitorio.*
4 *Exceptio peremptoria potest proponi à reo post fundatam intentionẽ actoris, & sic post testes productos. 8.*
5 *Exceptio peremptoria elidit intentionem actoris.*
6 *Exceptio dilatoria solet proponi ante lit. contest. intellige & limita, vt hic.*
7 *Iudex procedens sup dilatoria & principali simul, vel processus erit nullus. vel appellabitur.*
8 *Exceptio peremptoria nõ opponitur regulariter ante li. conte. nisi sit notoria: vt litiũ finitæ, & similes vt hic.*
9 *Exceptio peremptoria an opponatur post publicatas attestationes, vel post sententiam.*
10 *Ecceptio peremptoria quo casu debet ex iussu iudicis p poni post lit. contest. statim.*
Reus qualiter debeat habere in proponenda & probanda sua exceptione.
11 *Iudex an habeat pronuntiare super exceptione emergẽti, vel incidenti.*
12 *Exceptio quæ dicatur emergens. & quæ incidens.*

1 Intelleximus. ¶ † Iudex ante sñiam de peremptoria cognoscit exceptione. sufficit tñ quod in principali pronuntiet. Communis diuisio secunda ibi, inquisitioni. vel specialius summa sic. Contra mulierem vendicãtem aliquem in maritum, admittitur exceptio consanguinitatis q̃ pri' discutienda est quam super matrimonio pronuntietur, & sufficit super ipso principali pronuntiare. h. d. ¶ Casus literalis. Quædam petebat quendam inuitum induxit testes ad probandum suam intentionem, vir timens sibi fieri præiudicium per testes illos exceptionẽ consanguinitatis obiecit per quam mulieris petitionem repellere intendebat. Quærebatur an primò esset de ĩpedimento consanguinitatis agendum quam super cã matrimonij sñia proferatur. Respondet Papa, quod exceptione consanguinitatis probata, principalis quæstio est perempta, & ideò de ipsa est ante cognoscendum q̃ ad diffinitionis articulum pcedatur: q̃ cognito & pbato vir ab impeti-
2 tione mulieris debet absolui. B ¶ † No. 1. quod libera persona põt vendicari adiecta tamen cã:
a vt quia est meus maritus, alias autem libera [a] persona vendicari non põt vt l. j. ff. de rei vend. & vide quod no. in c. ex parte. de rest. spol. per Inn. & alios. vnde exponit text. ibi in virum. i. in maritum, & dicitur vir à virtute animi: mulier verò à mollitie vt in c. proposuisti. §. sed
3 illud. Amb 33. q. 7. ¶ † Not. 2. quod licet muliere agente possessorio ad restitutionem coniugis non admittatur exceptio consanguinitatis seu alia concernens defectum proprietatis: vt in c. ex cõquestione. de rest. spol. secus si agitur petitorio hic enim non petebatur restitutio coniugis sed petebatur adiudicari vt
4 satis colligitur ex tex. ¶ † No. 3. ĩ eo quod hic vir excipit post testes productos ex parte mulieris actricis, quod reus non arctatur de perempto-

riam proponẽdam ante fundatam intentionem actoris. an ãt hoc possit post didiscita testificata, vel ante productionem testium, in-
5 fra subiiciam plenè. ¶ † Not. 4. quod exceptio peremptoria elidit id est perimit petitionem seu actionem actoris. ideo dicimus, quod exceptio est actionis exclusio, vt l. j. ff. de exc. & in c. 2. j. e. & cã à nobis. de exce. Antequam attingam mãm huius decretalis quæro de ratione decidendi hic enim sunt duo dicta. primum quod primo debet discuti exceptio q̃ diffiniatur negotium principale. Secũdum. quod discussa exceptione satis est pronuntiari super ipsa principali Sol. conclude post. Cald. hic rationem primi dicti esse, quia fundata intẽtione actoris venit reus condemnandus: nisi aliter se defendat. debet enim iudex iudicare secundum merita causæ quæ panduntur ex assertione partium: vt l. fin. C. si per vim vel alio mod. & c. tamen ex literis. de in int. rest. vñ vt appareat an reus sit absoluendus & non condemnẽdus debet prius discuti sua exceptio. Ratio autem secundi dicti est, quia omne superfluum resecandum est ab arte. 68. dis. cor. epi. & j. de prob. c. 2. sed pronũtiato sup principali apparet de effectu ad quem peremptoria fuit proposita ex quo aliud nõ obastabat: ergò nõ est necesse super illa exceptione specificè pronuntiare cum satis tacitè pronuntiatur. & per hoc apparet inutilis & varia illa magna discussio gl. & doct. an sit pronuntiandum sup exceptione incidenti vel emergenti cum saltem super eis tacitè sp pronũtietur. dic vt j. subiiciam. ¶ Venio ad gl. quæ solent iuuenib. multum difficiles reputari: & in veritate est propter aliqua vocabula magistralia. de quibus statim dicetur Et pro claro intellectu huius gl. diuido eam quò ad intellectum principaliter in tres partes. Primò enim attingit qñ sit proponenda seu discutienda exceptio pemptoria. Sedò an & qñ si pronuntiandum super exceptione incidẽti, vel emergenti. Tertiò, q̃ dicatur exceptio incidens vel emergens. ¶ Quò ad primum gl. multum bñ dicit quod de peremptoria: seu incidenti cognoscendum est tñ intentione actoris fundata. arg. hic, nam primo mulier actrix testes suos hic pduxit ad fundandam intentionem suã: & postmodum vir excepit de consanguinita-
6 te & probationes obtulit. ¶ † Circa hanc primam partem dic latius, & clarius ꝯcludendo materiam hic & alibi tactam. quod aut loquitur
b de exceptiõe dilatoria [b] aut peremptoria primo casu illa rl'r pponenda & probãda est añ
c lit. conte. [c] & si cã est talis in qua non requiritur ꝯtestatio debet pponi ante illum actum q solet fieri post li. ꝯt. vt ĩ c. inter monasterium. de re iu. & quod ibi plenè no. vide bo. gl. in c. j. de ele. li. 6. & per Inn. in c. 2. de dil. Fallit. in ex-
d ceptione excommunicationis [d] & in dilatoria solutionis. & de harũ nã dic vt no. in c. pe. & c. pastoralis. de exc. & in l. exceptionem. C. de prob. hæc vera nisi exceptio incipiat competere post lit. cont. vt in c. in sinuante. de of. del. & in l. 2. C. de conso. eius. li. vel nisi de nouo perueniret ad notitiam partis: vt dicit gl. not. in c. exceptio. 3. & aliquid de hoc vltimo
7 dicam. j. in c. prox. ¶ Et adeò hæc sunt vera quod si iudex vellet simul procedere super dilatoria & super principali, vel processus erit nullus, vel saltem poterit appellari propter ꝯdi-
e ctionem [e] quæ sequitur exinde. de quo dic vt
8 plenè dixi in c. exhibita. de iu. ¶ † Si verò quæritur de peremptoria seu incidenti, & est pprie materia nostra. Et in hac conclude quod aut quæritur quando possit eam proponere aut quando debeat. Primo casu dic, aut vult proponere ante lit. contestat. & regulariter non
f potest [f] nisi sit exceptio litis finitæ. de qua in c. primo. & secundo. de litis contestatio. libr. sexto. vel nisi illa talis exceptio

repellat eum à iudicio, vide Spe. in ti. d disp. & all. in §. 6. in verbo & bñ. & vide Bal. in c. dño guerrã ĩti. hic finit lex Corradi in vsi. feu. & eũdem Bal. in l. domũ. C. de rei vẽ. & p Bal. in l. inter quos. §. si alieno. de dã. inf. & Bal. in l. exceptionẽ. C. de pro. & p Alex. in l. filius. §. veterũ. ff. de procu. vbi vñr velle, quod talis exceptio ñ possit opponi post terminũ: & iõ cogitandum est qa forsan pp periculũ animę prior opi. est verior: qm̃ exceptioni excõicatiõis non põt ẽt renuntiari, expresè vt dixit Ioan. An. in c. pia. de exc. li. 6. in nouella. & hr̃ per Ale. ĩl. sed & si qs §. quęsitum. ff. si qui caut. & fac. notata. in c. intelleximus. de iud.
¶ Contradictionẽ. Adde Are. cons. 73.
Zacharias.
¶ Regulariter non põt. Adde quid si opponat an impediat litem ꝯtestari, vide plenè per Lanfr. de Oria. in c. qm̃ ꝯ §. exceptiones. vers. sed est aduertendum. j. de prob. vbi ꝯcludit quod non tñ obest quod impediat litẽ contestari. imò quod lis per illius obiectũ cõtestetur. alle. c. j. vt lite non contesta. lib. 6.
Ant. Fran.
¶ Vtrum exceptio peremproria possit op. post li. cõt. dicas quod exceptio annullans processum vel inepti libelli põt opponi ẽt post sñiam, & in cã appl'onis vt ẽ no. gl. in st. de obl. in pr. & not Bal. in l. licet. C. de pc. & in l. edita. C. de eden. & in l. exceptionẽ. de prob. vide per Ale. in l. h expressim. de ap. & ĩ l. si patronus. de iurei. & in c. cum dilectus. de emp. & vẽ. adde quod exceptio ñ põt opponi elapso termino peremptorio. ita Bald. in addi. Spe. in ti. de dilat. in versiculo elapso. & per d. Card. in clem. consti-

cõstitutionem in §. j. in 6. & 7. quæst. de elect. quod intellige verum nisi supuenisset post terminũ secundũ Bart. in l. error. C. de iu. & fac. igno. & quod supuenerit post terminũ pbatur proprio iuramẽto: vt p Bal. & d. Car. vbi s. & hr̃ per Bal. in c. j. demi. vas. q cõt. est in vsi. feu. & an exceptio perẽptoria impediat li. ꝯte. videas d. de Ro. in decis. 288. incip. si impetrã ẽ. in nouis. vbi dicũt quod ñ quod est verũ nisi forsan. esset ptoria: vt p Io. An. post Io. Imo. in c. j. de li. ꝯte. lib. 6. & hr̃ per d. Ant. in c. fi. de li. ob. nisi forsan. essent exceptiões litis finitæ: vt p ale. in l. nã postea in §. si qs de iureiu. & in cõs. 136. in secunda pte consiliorum.
Sebast. Sap.
a ¶ Talis exce. vide Bal. in l. postquã lit. ver. vnica cõclu. C. de pact. latè Fely. in c. 3. in prin. de libel. obl. & Fel. in c. exceptionem. ver. circa peremptorias. j. de excepti. & ibidem ver. datur alia fallẽtia maxima. ponit an possit pponi qñ excipiens offert se incõtinenti pbaturum: & ibi multa ad hanc materiam.
b ¶ Notoria. Adde Ro. cons. 466.
c ¶ Probaturũ. Adde Frã. Aret. cõs. 73. pximè allegato. & cum exceptio cõtinetur in instrumẽto. vid quod voluit Ro. cons. 42.
d ¶ Directe cõtrario adde, an liceat publicatis attestationib. recipere testes super capitulis directè contrariis Ro. cons. 479.
Ant. Fran.
¶ An publicatis attestationib. possint recipi testes sup directo ꝯriis: dicas rl'r quod non, pp timorem subornationis vt ĩ c. fraternitatis, de testi. quod intellige qñ publicatio esset Inualida puta, quia parte non citata, vl' die feriata facta. qa tunc nõ impedit pductionẽ aliorum

a exceptio [a] sit notoria: [b] non. n. debet iudex per-
b mittere vt factũ cui notoriè obstat exceptio deducatur in iudicium. de fi. psb. qm̃. & no. Io. An. in d. c. j. de lit. ꝯte. li. 6. post Arc. facit quod no. In c. 2. de dil. Idem si exceptio continetur in instrũ, vel excipiens offerat se illam in con-
c tinenti probaturum: [c] vt no. Io. An. in ad. Spe. in ti. de exce. §. dcõ. ver. sed an reus. & no. in c. super literis. de resc. aut vult pponere post lit. conte. & tũc aut anteq̃ actor fundauerit intẽtionem suam, & actor psentit, & planũ est quod põt: mos enim ei gerẽdus: vt l. circa. ff. de pb. licet fatuus sit sic se onerando, quia forte nõ probabit actor, & sic psluo grauabitur onere pbandi, sed si certus est de intẽtione actoris, tũc legis ꝯsilium est vt fateatur, & pponat incontinenti exceptionem suam: vt l. si qdem. C. de exc. aut actor resistit: vt qa dicit se prius velle pbare intentionẽ suam & sic sumus in casibus in quibus iudex põt pcedere simpl'r, & de plano &c. quod tunc iudex etiam inuito actore põt psigere partibus eundem terminũ ad probandũ iura sua: vt in cle. sæpe. de verb. sig. ita tenet Io. Cal. hic aut sum' in aliis casib. vel in istis iudex se non intromittit. & tũc aut nullum interesse põt ptendere actor quod reus simul admittatur: & nõ ob ꝯdictio sua, maximè si reus fatetur intentionẽ ipsius actoris. & hoc tenet hic Cal. & recitat Pe. tenuisse, & placet Spe. & dicit de facto seruari pp faciliorem expeditionem litium vt recitatur in tit. de teste. §. quatr. ver. sed op. & de excep. §. viso. ver. sed nunqd. & placet hoc d. Ant. & bñ: nõ eñ apparet rõ in ꝯriũ. & hoc tene. licet aliud senserit In. hic nõ tñ põt excludere actorem nisi velit illico pbare per instrumentũ: nã ille præfertur: de quo per Io. An. in addi. Spe. in tit. de pba. §. j. ver. 11 Si autem actor posset ex hoc ꝯcursu ptendere aliquod piudicium. puta quia testes sui venerunt de longinquo, & vnus est examinatus: tunc satis poterit actor pferri: quia prius puocauit. arg. in l. q prior. ff. de iu. & j. e. c. cum electus. & quod no. Io. An. in lo-
9 co palle. ¶ † Aut vult opponere post lit. ꝯtest. & publicatis attestationibus & vr̃ gl. cõcludere in l. 2. C. de sen. resc. non pos. quod non debet admitti ex quo dicit testificata. de testib. fraternitatis. sed Io. Cal. & Bar. in d. l. 2. & Spe.
* in d. §. qualiter. vers. sed op. de testi. & *cõiter* alij moderniores distinguũt, & meli', quod aut exceptio perẽptoria est cõpatibilis cũ facto principali pbato & admittitur: vt puta pbatũ est matrimonium, volo nũc ego reus pbare cõsanguinitatem, nam vtrumque esse põt, & sic non est psumptio seu timor subornatiõis. ar. hic & in c. finẽ. de do. & cõt. & in c. testib. j. de testi. Aut exceptio non est cõpatibilis cum facto principali: vt qa dico matrimonium non ꝯctum, vel quid simile: & pcedat illa gl. quia als admitteretur pbatio super articulo dire-
d ctè ꝯrio [d] quod nõ licet publicatis attestationib. d test. cle. 2. aut vult pponere peremptoriam post sententiam in principali: & tunc aut nõ est appellatum, & tunc non põt: quia sñia iam fecit ius inter partes: vt d. l. perẽptorias. sed in cã appellationis põt opponi dummodò ñ fiat productio super articulo directè ꝯrio: vt in d. cle. 2. hoc verum nisi malitiosè fuisset dilata: de quo in c. j. de exc. & vide gl. in c. ex parte. A. de s. de testi. & in d. ca. de testib. j. de testi. vbi tangitur de exceptione ꝯ personas testium.
10 ¶ † Si verò [e] quæritur, qñ habeat & possit artari. dic, quod si est cã q̃ simpliciter & de plano, &c. põt iudex statim post lit. ꝯte. vtrique parti statuere terminum. vt in d. cle. sæpe. & hoc tenet Cal. hic, si autem non est talis cã non põt compelli ante fundatam intentionem actoris ne superfluo grauetur. aliàs poterit appellari fm Cal. hic & bñ facit. l. si quidem. C. de excep. q̃ est optima lex: & dat ꝯsilium reo quali-

ter debeat, se habere in proponenda, & pbãda exceptione ꝯcludens quod aut reus certus est quod intentio actoris sit vera, & tunc fateatur cã & excipiat: & solũ super sua exceptione. contendetur: aut est certus quod sit falsa & nihil opponat, sed expectet pbationem actoris. si verò est dubius, tũc proponat exceptionem cum protestõe si actor probauerit. &c. tamen quod hæc protestatio nõ est necessaria cum & sine ea possit proponere ẽt fundata intẽtione actoris vt in c. de testib. & c. finẽ. de do. & cõt.
f etiam in causa appellatiõis, si fuit omissa [f] in causa principali: & hẽt locum illud nõ oppositum opponam, & non probatum pbabo. vt in c. cum Io. de fi. instr. & l. per hanc. C. de tem. ap. Et per hoc habes hanc primã partem cla-
11 rè, & latè expeditam, & declaratã. ¶ † Venio ad secundam partem quæ fuit an & qñ sit pnuntiandum super incidenti exceptione, vel emergenti. nam vr̃ text. velle in fin. hic, quod super exceptione non sit pnuntiandum, sed super principali tm̃ idẽ & clarius, videtur vel le tex. in l. j. C. de ord. iudi. vbi dr̃, quod ad officium eius q de hæreditate cognoscit, ptinet vniuersam qõnem incidentem cognoscere etiam si sit talis de qua aliàs principaliter nõ possit cognoscere: & hoc ideo quia nõ de ea sed de hæreditate pronuntiat. ¶ Et circa hoc multa pro & ꝯ possunt allegari: vt patet hic ĩ 2. parte gl. quæ tandem circa hoc ponit tres opi. prima fuit Bul. qui dicebat quod super exceptione incidenti non erat pronuntiandum, sed super principali tantum: quia satis intelligebatur pronuntiatum per q̃dam ꝯñam sup principali. Secunda fuit Mar. & Pe. dicẽtium, quod erat sup ea pronuntiandum: quia de qua re iudex cognoscit, &c. Tertia opi. fuit Ioan. & Azo. distinguentium inter incidentes qões & emergentes, vt super incidenti nõ sit pronũtiandum sed super emergenti sic: & sic reducebant iura & opinio. ad concordiã. & hãc opi. tenuit etiam Inn. & in c. cum inter. R. de ele. & placet hæc gl. ponit etiam hic gl. in fi. aliam solutionem. vt super incidenti non sit pronunciandum de necessitate, sed si pronũtiatur ius propter hoc non offenditur: & istę
12 duæ solutiones *communiter* tenentur hic per doct. & p gl. & Bar. in l. j. C. de or. iu. ¶ Sed ꝯclude clarius hanc materiam post Host. & Cald. & quod aut est talis exceptio super qua pronuntiatione non facta tacitè vel expresè non põt expediri negotium principale: & super ea est pronuntiandum: & nõ curo an expresè, vel tacitè procedendo ad vlteriora fm not. in c. ex parte M. j. de ap. & per Bar. in l. à procedente. C. de dil. & sub isto membro comprehenditur omnis exceptio concernens processum siue natura sit dilatoria, siue peremptoria. sed pp priuilegium speciale opponitur dilatoria: vt est excetio finitæ litis vt in c. j de lit. conte.
g li. 6. Idemq; vbi cõcernit processum accidentaliter, sed naturaliter concernit negotium principale: vt quia opponitur exceptio defectus natalium: ita tñ quod iudex secularis nõ põt cognoscere de ea: tunc enim piudicat processus quia secularis debet supsedere donec hæc incidens quæstio vel exceptio excipiatur per ecclesiam: vt in
h c. tuam. de or. cog. & tunc ecclesiasticus pronuntiat [h] super ea & remittit negotium principale ad iudicem seculatẽ: necessar. ò ergò pronuntiatur hoc casu quia aliter secularis non posset pronuntiare super principali. Aut est talis exceptio super qua pronuntiatione non facta põt diffiniri qõ principalis: & tunc potest differri pronuntiatio. vt cum pronuntiatur super principali satis pronuntiatur super illa exceptione. & sub isto membro comprehẽditur omnis exceptio concernens ipsum factum principale. Exemplum, peto à te decem occasione pacti, excipis de pacto de non petendo: certe non est necesse vt pronuntietur expresè super eo: quia si in fine iudex absoluit te, satis pronuntiat super eo approbando pactum. si verò condemnat exceptione non obstante. videtur pactũ reprobare: & sic omni casu saltem. tacitè pronũtiatur: sed difficultas solum consistit

testium, fm Bart. in aut. qui semel. C. de prob. adde tñ quod publicatio testium receptorũ, non requiritur qñ esset facta vtraq; parte psente sed receptorum in secreto sic: vt p Bal. in aut. si quis in aliquo. C. de eden. & p Bar. in l. 2. e. ti. de castri, quod si nõ fiat. publicatio, non pp hoc vitiatur pcessus. sed põt ps appellare, fm Inn. in c. cũ I. & A. de re iu. & per Bar. in l. prol. tam. ĩ j. q. C. d̃ sen. dicas tñ, quod testes non facta publicatione ẽt semiplenè non probant fm Bal. in l. in bonæ fidei. C. de re. cre. pl. 3. & 4. de his q̃ in frau. cre. & l. gesta. de re iu. dicas tñ quod publicõ process' & testium: licet impediat aliorum testium productionẽ nõ tñ impedit productionem positionũ, vt in d. c. fraternitatis. & p Bar. ĩ cl. j. in 14. q. de cau. pos. & proprie.
Sebast. Sap.
e ¶ Si vero. an in exceptionib. pemptoriis possit iudex psigere terminum ad oẽs exceptiões proponendas vide Fel. in c. pastorali. ver. inq̃tũ ꝯcludunt hic j. de exce. post gl. & Abb. ibi.
f ¶ Omissa. adde qd̃ voluit Ro. cõs. 383.
Sebast. Sap.
g ¶ Idẽ. vide ad hæc Ang. ĩ ꝯs. 98. & Ro. in ꝯs. 244. & Pau. de Ca. in l. fi. ff. si cer. pe. & Ale in l. si finita. §. Iulia. ff. de dam. inf.
h ¶ Pronũtiat. adde tũc fm q̃ formã pronũtiare debet. Ro. fin. su s so. 6. vbi dicit, quod seruatur opi. In. in c. lator. qui fil. sint leg.

Universidad de Deusto Biblioteca

consistit in hoc casu an pronũciando possit differri vsq; ad finẽ causæ, vel debeat prius ꝓnunciari: vel potes capere aliam doctrinã breuiorem quod super exceptione concernente processum est prius ꝓnunciandum expressè, vel tacitè q̃ procedatur sup principali, vt probatur in ca exhibita. s. de iud. sed sup exceptione cõcernente ipsum factum principale non est opus ꝙ prius ꝓnuntietur sed pt differri, & simul examinari cum negotio principali, & satis est postmodum ꝓnũciare sup principali: vt hic. & d. l. j. C. de or. iu. ¶ Subiicio rõnem vtriusq; dicti vt clarius habeatur mã qñ enim exceptio concernit & impedit processum ideo debet prius diffiniri vt appareat an sit ꝓcedendum vel non. nam si iudex vellet procedere ẽt sup principali surgeret q̃ iam ꝯrietas quia exceptio dicit non procedendum, & iudex procedendo videretur facere
a oppositum.[a] ideò sup ea est prius ꝓnunciandum vel expressè, vel tacitè procedẽdo ad actum ꝯrium: vt in d. c. exhibita. & no. in c. ex parte. 2. de ap. & p Bar. in l. à procedẽte. C. de dil. sed qñ exceptio cõcernit factum principale, tunc ideo non est necesse prius ꝓnunciare: quia supflũis non est vtendum: vt in c. 2. de prob. sed pronũtiando sup principali satis pronuntiatur tacitè sup ipsa exceptione ꝯcernente ipsum principale: vt s. dixi: ergò ñ est necesse expressè sup ea pronũtiare. ¶ Itẽ pt allegari & alia rõ: exceptio concernens factum principale vt est pemptoria: opponitur non principl'r pp se, sed vt perimat ipsum factum principale de quo est qõ, ideo satis est, ꝙ pronũcietur sup ipso principali de quo est qõ & non sup incidenti proposito cum sñia debeat esse ꝯformis petitioni: & iõ subtilius est non pronuntiare, sed si pronũtiatur nihilominus valet sñia, dummodò pronũtietur ad effectam pronunciandi sup ipso principali, videas ad hoc ꝙ no. ĩ e. prox. & p hoc hr̃ cla-
12 rissimè mã huius 2. partis gl. ¶ † Restat nunc condescendere ad tertiam partem incidenter tactam in glo. q̃ sit exceptio incidens, & q̃
b emergens.[b] & si bñ ꝯsideretur pdicta solutio patet ex eis. sed vt specialius, & clarius hẽatur scias ꝙ tres solent dari regulæ. Prima quod oĩs peremptoria dr̃ incidens, quasi incidẽs. i. quasi perimens ipsum negotium principale. dilatoria verò dr̃ emergens quia oritur in ipso negotio videlicet an dilatio sit dãda, vel non danda: & an testis sit recipiendus vel nõ: vel quid simile. ista reg. nõ est omninò vera: nam exceptio rei iudicatæ transactæ, vel finitæ est peremptoria, & tñ pt opponi ante lit. cont. in vim dilatoriæ: vt in d. c. j. de lit. cont. li. 6. Alia reg. est, quod exceptio habens vetustiorem causam iudicio. i. quæ est orta ante iudicium dr̃ incidens. exemplum in exceptione cõsanguinitatis vel pacti hñt. n. ortũ ante litis inchationem. sed illa quæ oritur in iudicio dr̃ emergens quasi tunc oriatur. Sed ꝯ primam partem op. pactum de non petendo pt fieri post inchoatum iudicium: & nihilominus est incidens cum perimat negotium. Contra secundam partem op. quia pt testis esse excõicatus vel actor ante inchoatum iudicium: & tamen hæc exceptio est emergens, cũ concernat processum. Sol. dicit Bart. in d. l. j. C. de or. iu. & sentit Io. hic saluando illam regu. quam. vr̃ sentire gl. in d. l. j. quod licet possit fieri pactum
* post inchoatũ iudicium, tamen cõ ter exceptio incidens, & peremptoria solẽt habere ortum ante inchoatum iudicium, & iura adaptantur ad ea quæ frequenter fieri solent, vt l. nam ad ea. ff. de ll. & c. literas, de despon. impu. Non obstat quod dicitur ꝯ secundam partem quia licet materia exceptionis dilatoriæ possit habere ortum ante litem, tamen exceptio ipsa propriè non competit nisi post litem quia concernit processum, oportet tamen quòd ante inchoetur processus vt ibi reperiat aliquid cui opponatur, & sic respectu obiecti oritur nunc. ar. in c. ad dissoluendũ. de despon. impub. & l. decem. ff. de ver. ob. non sic in peremptoria cum factum cõcernat principale. & sic anteq̃ inchoetur lis, pt cõpetere. Tertia reg. q̃ mihi plus placet & clarissima, & verissima est vt dicam⁹, ꝙ oĩs

a ¶ Oppositũ. Adde Are. all. cons. 73.
Zacharias.
b ¶ Incidens, & quę emergens. Adde videre per Lanfr. de Oria, & in c. Rynutius no. ex ver. tutorem. ĩ de test.
Ant. Fran.
¶ Quæ dicatur qõ incidens, vel emergens, dicas, quod illa dr̃ incidens, quæ ꝯcernit factũ principale de quo est lis. emergens verò est quæ concernit processum vt hic per istũ ponit gl. sed vide Bal. melius declarantem in l. 1. C. de or. iud. & est verũ ꝙ emergens ꝙ debet, decidi expressè vel tacitè non expectato fine causæ per c. exhibita. de iud. sed qõ emergẽs potest differri vt simul terminetur cum negotio principali vt p istum hic, & hr̃ per gl. Bar. & Bal. in d. l. j. in gl. C. de or. iu. & in l. arbitror. ver. appellare. ff. q sat cog. & adde, ꝙ si qõ incidens spũalis remissa fuerit ad iudicem ecclesiasticum dũ discutitur corã eo, nõ currit instantia cãæ principalis corã laico, vt in c. pe. s. de iu. & an quæstio incidens reqrat plenam discussionem, vel sufficiat semiplena, & an sñia lata in principali præiudicet in incidẽti vide Spe. in ti. d of. iu. in §. postremo vers. 3. videndũ est, & vide plenè per Bar. & Bal. in d. l. j. C. de or. iu. & in l. qui Romę. ĩ §. duo fratres. & ibi ẽt p Ale. de ver. obl.

exceptio concernens ipsum factum principale seu quæ opponitur ad ipsum factum dicitur incidens, quia perimit ipsum factũ principale. Exceptio verò cõcernens processum dicitur emergens: quia in veritate tunc competit respectu obiecti. siue ergò si peremptoria vt exceptio litis finitæ, siue non, ex quo opponitur ad processum dicitur emergens. Idem vt dixi quando naturaliter concernit factum principale, sed accidentaliter concernit processum: vt quia iudex de ea non potest cognoscere. præiudicat enim processui accidentaliter, vnde oportet negotium remitti ad ecclesiasticum super illa exceptione, qui pronuntiabit super illa: vt in d. ca. tuam. de ord. cog. & dixi s. in præcedenti particula glo. ¶ Et ex his patet quæ dicatur exceptio incidens prout capitur hic: quandoque dicitur incidens quæ concernit factum separatum: & dicitur præiudicialis ad quæstionem propositam. nam quandoque ciuilis incidit in ciuilem, quandoque in criminalem, quandoque è contra, &c. & de his etiam tractat Cal. hic sed dico post gloss. quæ hoc tangit in ca. tuam. præalle.

CAP. II.

1 *Spoliatus primo auditur si opponit contra actorem si vero agit, secus,*
2 *Exceptio spoliationis est dilatoria, & opponitur ante lit. conte. an autem post lit. contest. aliquo casu opponatur vide. 53. & debet probari intra. 15. dies. 6.*
3 *Spoliatus repellit actorem etiam agentem super alia re, & non tenetur ei respondere nisi re prius restituta. 4.*
4 *Spoliatus agit vel excipit contra spoliantem, si non possideat rem spoliatam.*
7 *Spoliatus quando statim probata spoliatione restituatur, & aduersarium expellat. 18.*
8 *Testis condemnatus de falso directè efficitur infamis, intellige, vt in nu. 45.*
9 *Vis publica & priuata quæ sit, & quomodo puniatur:*
10 *Ratihabitio retro trahitur etiam in maleficiis.*
11 *Delictum prælati cum capitulo, an noceat ecclesiæ.*
12 *Exceptio spoliationis, an habeat locum contra non spoliatorem: videlicet contra eũ qui successit in re spoliata.*
13 *Prædo si fuerit spoliatus habet interdictum vnde vi. contra spoliantem. licet spoliatus fuerit dominus.*
14 *Sententia non vitiatur propter transgressionem ordinis.*
Reconuentio an terminetur vna sententia. & quid si non sunt terminatæ vna sentẽtia: & an sententia lata super vno, & non super alio mandetur executioni.
15 *Sententia si lata est super conuentione, & ab ea statim est appellatum, an incontinenti poterit ferri eadem super reconuentione.*
Post conclusionem in causa non potest opponi nec allegari, nec in iure nec in facto.
16 *Exceptio excommunicationis potest opponi post conclusionem in causa.*
Petitorium quando est dubium, potest pronuntiari super possessorio.
17 *Spoliationis quæstio an præiudicet quæstioni motæ per aduersariũ indistinctè, id est tam in ciuili quam in criminali causa.*
19 *Exceptio spoliationis non admittitur quando factum est notorium, vel in obligatione iurata, sed à fideiussore sic 23. vbi ponuntur plures causæ in quibus exceptio talis non obstat.*
20 *Præscriptio an interrumpatur per exceptionem spoliationis.*
21 *Præscriptio cum bona fide non interrumpitur per solam missionem nuntij nec per petitionem extraiudicialem.*
22 *Exceptio spoliationis non admittitur in deposito.*
Compensatio non admittitur in deposito: & quare.
24 *Exceptio spoliationis admittitur in causa matrimoniali vel spirituali.*
25 *Probationes factæ ad excipiendum non prosunt ad agendum. 30.*
Probationes factæ in causa summaria non faciunt fidem in plenaria.
26 *Exceptio rei iudicatæ in exceptionibus non admissis, non obstat volenti super eadẽ re agere, secus econuerso, 27*
Exceptio rei iudicatæ in causa criminaliter intentata, non obstat in eadem causa ciuiliter intentanda. 30.
Confessio facta in vno iudicio etiam summario nocet in alio, dũmodò sit facta principaliter, non incidenter. 30 43.
Confessio facti in iudicio aliàs nullo valet.
28 *Testis cuius dicto non statur propter aliquod crimen, non punitur de illo crimine.*
Crimen probatum per exceptionem incidẽter, an veniat puniendum. 29. & seq. 39.
& an impediat ad promotionem. 44.
30 *Confessio incidenter emanata facit indicium.*
31 *Accusatus non potest regulariter suum accusatorem accusare pendente accusatione contra ipsum.*
32 *Testis defendens se ab obiecto crimine & conuictus potest puniri extra ordinariè: quia gessit se probabili cum non esset.*
33 *Sufficit, ad verificationem istius verbi aliud non requiritur.*
34 *Probationes factæ cõtra adulteram non nocent aduersario absenti: quia si esset præsens multa posset obiicere.*
Testes quando iurant debet citari pars etiam in criminalibus.
Præsertim ista dictio sumitur diuersimodè.
35 *Excipiens de crimine an inscribat se ad pœnam talionis, crimine non probato.*
36 *Crimen probatum per viam exceptionis an infamet: saltem infamia facti. 37.*
Damnatus per inquisitionem an efficiatur infamis.
38 *Excomunicatio probata per viam exceptionis an faciat quod ille vitietur tanquã excommunicatus. 36.*

Exceptio

39 *Exceptio quæ nocet alicui in vno iudicio, an noceat in alio. 42.*
Excommunicatio non probatur ex eo quod quis petit absolutionem ab excommunicatione.
40 *Excommunicatus in vno loco reputatur excommunicatus in omnibus locis, & apud omnes.*
Iudex ex officio potest procedere contra excommunicatum.
41 *Probatiões factę in vno iudicio tam ciuili, quam criminali an ꝓsint vel noceãt in alio.*
Excommunicatio probata per viam exceptionis, an sit in causa priuationis beneficij vel alterius iuris.
42 *Probationes apertissimæ si requiruntur in aliquo casu non sufficit vnus testis cum iuramento partis.*
Exceptio criminis probata in vno iudicio non repellit in alio. 39.
44 *Confessio proprij delicti grauat vt confessus non possit promoueri 43.*
46 *Laici conueniuntur coram Papa vel eius delegato quando sunt de terris subiectis papæ vel quia inuadunt res ecclesiasticas, vel ex consuetudine, vel quia laicus nõ excepit.*
47 *Quidam casus qui reddunt libellum dubium & incertum.*
48 *Libellus obscurus si fuit admissus an sequatur condemnatio si res non fuerit declarata: & licet non soleat admitti, tamen admissus valet. 51.*
49 *Vniuersitas si conuenitur non est necesse exprimere nomina propria.*
Nomen proprium alicuius si requiritur in aliquo actu, sufficit quod exprimatur per euidens appellatiuum maximè quando proprium sciri non potest.
50 *Libellus generalis admittitur super accessoriis rei specialiter petitæ.*
52 *Clausula, peto mihi de prædictis iustitiam fieri & c. quid importet.*
Conclusio libeli facta super vna ex rebus narratis extenditur ad aliam virtute clausulæ, petens iustitiam & c.
53 *Libellus si potest ex eius narratione continere aptam, & ineptam actionem videtur intentata apta virtute dictæ clausulæ: secus si ineptam tantum.*
Sententia quæ continet vnam causam contra ius, & aliam quæ non est contra ius, sustinetur.
54 *Exceptio dilatoria proponitur post lit. contest. quãdo de nouo peruenit ad notitiam, vel de nouo est orta.*
55 *Exceptio dilatoria non probatur semiplenè.*
Exceptio dilatoria si non fuerit probata intra. 15. dies, excipiens condemnatur in expensis.
56 *Exceptio spoliationis an possit opponi in perpetuum.*
57 *Exceptio spoliationis non datur contra hæredes, nisi ad eos peruenerit, vel de dolo fecerint & c. vel nisi lis fuisset contestata cum defuncto.*
Hæres tenetur de delicto defuncti indistinctè de iure cano.
Successor in dignitate an teneatur ad ea quæ gessit prædecessor dignitatis.
Contractus initus sub nomine dignitatis non alteratur per interuentum successoris.

1 Cum dilectus. † Si reus ꝯ actorem spoliationem opponit: aut excipiendo & tũc prius auditur, & ea probata resp. non cogitur sed per hoc non restituitur, aut agendo, & tunc simul vtraq; qõ terminatur, & ea probata restituetur. Et sunt duæ partes. In prima, facti & processus narratio. In 2. iudicis interlocutio. ibi, nos autẽ. Item prima subdiuiditur in tres. Prima ponit actoris petitionem. Secunda ibi & citra rei exceptionem. Tertia ibi, verum actoris replicationem. Item secunda principalis facit duo: quia primo interloquitur distinguendo duo membra. primũ ibi cum ea. fm ibi, sed qñ. secundo ibi, verum declarat interlocutoriam probans id per duo similia. primum ibi, quem admodum. fm ibi, testes ẽt. ¶ Casus literalis Abbas de Clerentio, accedens ad præsentiam dñi Papæ conquestus fuit nomine monasterij sui de quibusdam nobilib. viris de Artone quod ipsi manu armata. & cum exercitu ad castra monasterij sui venientes monasterium ipsum damnificauerunt in prædiis animalib. & reb. aliis de quib. iustitiam sibi fieri postulauit. Ex parte dictorum nobilium in modum exceptionis citra litis contest. fuit responsum, quod milites ipsi per dolum & violentiam ipsius abbatis amiserant castrum. Si rati ꝙ ipsi & progenitores ipsorum tenuerant, & possederant inquiete. petẽtes illud sibi restitui priusq̃ petitionib. abbatis resp. cũ testes haberent pñtes per quos incontinenti intentionem suam probare volebãt. Ex parte abbatis fuit aliter replicatum: quod ab ipso restitutio peti non poterat qui non fuerat spoliator: presertim cum castrum illud ad ius, & proprietatem monasterij pertineret: quod nullatenus denegabat pars aduersa. vnde cum ad ipsum monasteriũ sicut ad verum dñm res ipsa redierit ab alio possessa: debet retentionis commodum obtinere ẽt post tpa longiora, & iudicium restitutorium ꝯ spoliatorem nõ competit. d. Papa his & aliis intellectis distinguit hoc mõ: vtrum spoliationis quæstio ab illis nobilib. obiecta sit in modum actionis ad restõnem petendam, an in forma exceptionis ad intentionem aduersarij repellendam. si verò sit proposita in modum actionis, tunc intelliguntur mutuæ petitiones se se tanq̃ diuersæ minimè ꝯrigentes, & fm reg. illam, qui prior appellat prior agat, illa q. q̃ primo ponitur, primo debet tractari & vicissim tractata eadem debẽt sñia terminari, sed quia illa q. fuit à prædictis nobilib. in modum exceptionis proposita interloquendo, pronuntiat vt probationes eorum super ipsa exceptione primitus audiantur, & ea probata abbati resp. non compellantur donec restituantur ab ipso: quia spoliatus ante restitutionem suo spoliatori resp. non cogitur sed spoliatione in modum exceptionis tantum probata non est propter hoc restitutio facienda: sicut si in modum exceptionis crimen testi opponitur vt à testĩo repellatur: & si crimen ꝯ testem ꝓbatum fuerit ciuiliter, non ideo pœna ordinaria sibi debet infligi, sed testĩo eius duntaxat credi nõ debet & hoc ideo ꝯtingit quia in ipsum accusatio non procedit, & inter infames quasi ex falso testimonio non hñr testes quorum testimonium reprobatur. Bernar.
2 ¶ † No. j. ibi, citra lit. contest. & c. quod exceptio spoliationis est di-
a latoria:[a] dẽt enim proponi ante lit. ꝯte. & põt differri vsq; ad li. conte.
3 ad hoc c. fi. & quod ibi no. ĩ e. & est bo. tex. cũ gl. ĩ c. j. 2. q. 2. ¶ † No. 2. ꝙ exceptio spoliationis repellit actorem ab agendo etiam super alia re, siue agatur ciuiliter vt hic, siue criminaliter: vt 3. qu. 1. per tot. & hoc quando opponitur ꝯ ipsum spoliatorem. An autem possit
4 opponi ꝯ tertium, dic vt in c. j. e. ti. li. 6. ¶ † Not. 3. bonam practicam excipiendi de spoliatione prius facta non enim teneor tibi resp. nisi prius restituas rem violenter mihi ablatam, nõ ergò tenetur simpliciter excipere de spoliatione, sed pt addere, nisi prius mihi restitut⁹, & c. & sic ẽt dẽt iudex pronuntiare super hac exceptione pro-
5 bata: vt hic patet in tex. ¶ † No. 4. exceptionẽ spoliationis obstare nedum spolianti & possidenti rem spoliatam, sed ẽt si nõ possideat. satis. n. est ꝙ per violentiam suam spoliatio facta est: tenetur enim ad restõnem. licet res ad alium ꝑuenerit. ad l. j. quoties. ff. de vi & vi ar.
6 ¶ † No. 5. ar. ꝙ exceptio spoliationis est probanda in continenti: sed hodie est tempus ꝑfixum. debet. n. probari intra quindecim dies post diem in quo opponitur. vt in c. frequẽs.
7 de rest. spo. li. 6 ¶ † No. 6. ꝙ spoliatio pt in iudicium deduci dupliciter p viam exceptionis: & ea probata repellitur actor, sed reus ñ restituitur: quia finis exceptionis est repellere, & non ꝯsequi. Item per viam actionis, & ea probata consequitur restitutionem, non autem repellit agentem: & hoc quia finis actionis est consequi, nõ autem repellere. debet ergò attendi modus agendi: & sic iudex pt procedere, & sentẽtiam suam restringere licet notoriè appareat de spoliatione p probationes iam factas, ꝙ not. facit finis. c. & no. pro intellectu illius c. ecce. 23. q. 4. dum dicit
8 ꝙ vbicunque crimina claruerint punienda
8 sunt. ¶ † Not. arg. quod condemnatus directè de falso commisso in officio testificandi efficitur infamis: secus si directè non fuit actum contra eum, sed vt repelleretur à testimonio, vt hic. & in l. Lucius. de his qui not. infam. alia non colligo, quia veniunt.
9 ĩ. examinanda latius. ¶ † Et primò iuxta ordinem expediam glo. & primo quærit quia. ĩ. in text. dicit, quod manu armata & c. an sit
b differentia[b] inter vim armatam, & eam quæ fit sine armis. gl. quod sic: nam vis cum armis dicitur publica & pro ea fit deportatio. vis vero sine armis dicitur priuata & ista deponit ab ordine rerum: & dic, quod punitur pro vi priuata in tertia parte bonorum. & nõ pt amplius esse iudex vel senator, vl' aliquem honorem hr̃e tanq̃ infamis. vt l. j. & l. fi. ff. ad l. iul. de vi priuata & in iurib. hic allegatis in gl. Et aduerte, quia vis publica dr̃ inferri, nõ solum si cum telis seu ensib. vis inferatur sed ẽt cum omni eo ꝙ nocere pt: vt l. armatos. ff. ad l. iul. de vi pu. & tenetur quis hac l. non solum si vim intulit cũ armis: sed si arma tenet in domo vel ĩ agro sine cã lĩtima, puta ꝓ vsu venandi, vel itineris vel nauigationis, vel cã mercimonij vt in l. 1. & 2. ff. e. ti. vis aũt priuata committitur cum vis alicui ẽt sine armis infertur coadunatis hominib. vel si res debitoris sine iudicis authoritate occupentur, & c. de quo dic plene vt hr̃ p tot. titulum de vi priuata: & intellige vltimũ, nisi ex pacto poterit creditor illa bona occupare: quod qñ valeat,
10 dic vt plenè no. in l. 3. C. de pignori. ¶ † Op. & vr̃ ꝙ de spoliatione facta p Abbatẽ nõ possit excipi inquantum agitur noĩe monasterij: ꝗa delictum prælati, & c. 19. q 6. si epm. So. di-

Zacharias.
a ¶ Exceptio spoliationis est dilatoria. Add plenissimè per Lanf. de Ori. ru. de cã posses. & ꝓpri. vers. pmissis cum se. & in ver. circa necessariam dixi in c. venerabili. ver. ante restitutionem. in apo. ad istum. s. d off. del.
Ant. Fr. ¶ An exceptio spolij sit dilatoria, vide gl. q̃ dicit ꝙ ꝙ sic, in ca. j. de rest. spol. in 6. & ideo debet apponi ante lit. conte. & eius oppositio excluditur p ipsam lit. conte. vt per Io. An. post Arc. in c. frequẽs. de rest. spo. in 6. & adde, ꝙ illa illa dẽt probari ĩtra qndecim dies à die oppositiõis factę, & per gl. in d. c. j. d rest. spo. li. 6. & adde ẽt ꝙ exceptio spolij non repellit agentẽ nisi spoliantem mandãtem, vel ratũ habentem, vt per d. de Ro. in deci. 444. inc. fuit dubitatum. dicas tu ꝙ pt opp. ẽt in vim perẽptoriæ fm Bar. in l. j. in fi. ff. vti. po. & no. Ioan. An. in c. veniens. de præsc. & p Phil. latè in c. proposuit. de app. dicas tñ qd opposita in vim dilatoriæ excluditur p lit. conte. ita vt nõ possit opponi post. secus autẽ si in vim peremptoriæ, vt plenè tradit in d. c. frequẽs. de res. spo. li. 6.
Sebast. Sap.
b ¶ An sit dr̃ia. vide Bal. ĩ l. & si seuerior. ver. 6. iuxta prędicta quæritur. C. ex qui. cau. infa. irro. & an in dubio iudicandũ sit quod sit vis publica vel priuata. vide Alex. in l. viro. ff. solut. matr.

cit

Universidad de Deusto Biblioteca

Sebaſt.Sap.

a ¶Delictum ſolius plati.Qn̄ delictū plati noceat eccl'iæ ponit Ange. in ꝯſ.241. in c.omne datū. Fel. ı̄c.cum venerabilis. verſi.ſcias duo tantum de exce.

b ¶Cōicato ꝯſilio adde qn̄ ēt noceat n̄ cōicato ꝯſilio expreſſè Pet.de An.ꝯſ.156.& an delictum plati noceat eccl'iæ, vide Ro.conſ.368.

Zachar.¶Adde Iac. Reb.in l.qnq; caſus. & ibi in apo.celſi,ad ipſum.C.de decu. li.x.Et qd ſi non cōicato ꝯſilio factū eſt delictū p platū ꝗ poſtmodum collegium habuit ratum an ſit pinde ac ſi cōicato ꝯſ. p collegium vel vniuerſitatē factū eſſet ibidē.in apo.pdicti Cel.

Ant.Franc.

¶An & qn̄ delictū plati noceat eccl'iæ. dicas ꝗ r'r non nocet ſm Bal. in l.meminerint, C.vn.vi. & no.in c.ſi eps.in §.fi.16.q 6. vide tn̄ gl. in l.iubemus nullā. C.de ſacr.ec.& Bal. in præludiis feud.vbi dt ꝗ nocet ſi ſit ꝯmiſſū in omittendo.& no.quatenus. ad eccleſiam peruenit de quo vide p d. Car.in cle.j.in 5.op. de in int.reſt.& eūdē Car.in cle.2.§.j.poſt gl.de hę.& eundem in cle.1.in §.cæterū. de pri.adde ēt ꝗ delictum plati dū ipſe viuit nocet eccleſię in feudo non poſt mortē ſuam vt not. Arch.quē cæteri ſequuntur in ca.verū. de for.ꝯp.& ꝓbatur in c.ſi clericus.de c.mon.& in c.j.§.item ſi clericus.de c.corradi.in vſi.feu.& vide d.Card.in cle.j.in 6.op.de pœn.& in c.cum veniſſent.in 4.q.de inſti.& vide Io.An.in re delictum. de reg.iur.li.6.& plenius per Ale.in ꝯſi.23.in prima parte conſiliorum.

c ¶Deciſio 162.ad de qn̄ eſt.149.in nouis.& vide tu in antiqs deci.436.inci. fuit dubitatum,& ibi etiam vide an exceptio ſpoliationis rerū priuatatū ob-

cit gl.3.ꝗ hic totus ꝯuentus ꝯſenſit ab initio vel ex poſtfacto ratum habuit.nam & in maleficiis ratihabitio retrotrahitur: vt l.j.ff.đ vi
11 & vi ar.in c.cū quis.de ſen.exc.li.6.¶†Et no. hanc gl. quia ſolet quotidie allegari ꝗ licet a delictum ſolius prælatiª non noceat eccleſię, ſecus tn̄ ſi delictum ſit per totam eccleſiam b ſeu per platum cōicato ꝯſilioᵇ cum capitulo. & idem no.gl.in r'a delictum de re.iu.li.6.& idem ꝗ iſta gl.tenuerunt Io.Tā.Gof.&Phi.& facit ꝗ no.in l.iubemus.C.de ſacr.ec.Hoſt.dt monaſterium teneri ex facto abbatis qa res ad ipſum peruenit,& ipſam poſſidebat:vnde nō debebat ex dolo abbatis lucrum ſentire ſicut,nec damnum pati.ff.de do.l.j.Et ſi diceres,ꝗ lucrum eſt iſtud cum illud caſtrum ſpectaret ad monaſterium: & ſic non poſſidebat rem ſuam. reſp. quia fortè milites caſtrū in feudum tenebant, & ſic erat lucrum reſpectu vtilis dn̄ij:vel eſt lucrum præſuppoſito,ꝗ ſimpl'r ſpectaret ad monaſterium, qa đ dn̄io non ꝑt fieri qō ſpolōis: vt in c.fi.ı̄.e.ideo nō dēt admitti iſta allegō dn̄ij in p̄iudicium ſpoliati.Inn.verò dixit quoſdam dixiſſe nō poſſe ꝯ monaſterium excipi niſi duo interuenerint. primo ꝗ noīe monaſterij facta ſit violētia,2.ꝗ ad monaſterium aliqd peruenerit:poterit.n.excipi de eo ꝗ peruenit.ff.đ vi & vi ar. l.j.§.fi.gn̄al'r traditur ſm iſtos exceptionē iſtā ſpolōnis non ꝯpetere niſi vbi ꝯpetit interdictum q̄uis actio, vel exceptio de dolo poſſit
12 ꝯpetere.¶†Ex p̄dictis collige tres ſol.ad ꝯ-rium prima ꝗ hic tota eccleſia ꝯſenſit à principio vel ex poſtfacto. de hac ſolōe an ſit vera vt factum plati & capl'i noceat ipſi eccl'iæ. dicā plenè in c.j.de do.& ꝯtu.& ſatis quò ad iſtum tex.ꝑt tolerari cū ipſa res peruenerit ad monaſterium,&ſic in nihilo p̄iudicat monaſterio ſi pri' reſtituat,& poſtea agat. Scđa & tertia ſol. tendūt in idē, ſed diuerſificātur in hoc.qa Hoſt.vr̄ velle ſatis eſſe,ꝗ res inuaſa ꝑuenerit ad actorem vt ꝯ eum poſſit excipi:l; ipſe non expulerit. Alij verò quos refert In. requirunt duo,ꝗ noīe actoris,& ꝗ res ad eū ꝑuenerit.vt ſic qn̄ n̄ ꝯpetit ı̄ ı̄terdictū ita nec iſta exceptio.In. tn̄ in hoc vltīo variauit hic nā in vna pte dixit exceptionem ſpoliatiōis non ꝯpetere niſi vbi poſſet ꝯpetere interdictum & ſic ꝯ mandātem vel ſpoliantem , vel ſpoliationem ratam hn̄tem de reſt.ſpo. cum ad ſedem. ſed in alia gl.dt exceptionē ſpoliationis locū hābere, ſiue ſit ſpoliatus ita ꝗ interdictum competat,ſiue ꝯpetat ꝯdō ex dec. ſæpe de reſt.ſpo.ſiue aliud remedium rēdens ad reſtōem poſſeſſionis. & tenendo hāc opi. ſatis patet reſp. ad ꝯ-rium cum monaſterium hic ſucceſſerat in vitium rei ſpoliatæ iō ꝯ illud ꝯpetit exceptio. & hanc opi. ꝗ exceptio ꝯpetat gn̄al'r. vbi habet locū aliqđ remediū poſſeſſorium tenet Io.Cal. in c.fi. ı̄.e.nec obſtāt iura dicentia ꝗ exceptio ꝯpetit ꝯ ſpoliatorem.&c.vt hic, & in d.c.fi.& in c.frequens de reſt.ſp.li.6.quia ſm eum tales ꝑnt latè dici ſpolietores,& ꝑ hoc dt ibi Cal.ꝗ oīa priuilegia ſuſpenſiua petitorij ꝯpetentia interdicto vn̄ vi.locū hn̄t in poſſeſſorio latè ſumpto. & vide ꝗ recitat Io.An.in ad.Spe.in ti.de pet.& poſ.§ i.ver.qd ſi agenti.in ad.mag.Et hāc opi. vr̄ hic ſeq d.An. ſed Io.An.poſt Arc. vr̄ ſentire ꝯ-rium in d.c.frequens.ver.violentia. & l; iſte art.non ſit valde vtilis quò ad terīos.c.cū poſſit aliis modis euadi ꝯ-rium tn̄ qa vtiliſſimus eſt in ſe & ēt ı̄ aliis terminis iō latius inſto,& credo oppoſitum tenēdum vt hæc exceptio ſpoliationis ſolū repellat illū q ten et interdicto vn̄ vi. ſec' ſi tenetur aliis remediis poſſeſſoriis.& idē dico de alio priuilegio tributo interdicto vn̄ vi, vt non admittat ſecū accumulationem alterius cāæ.de quo.in c.fi ı̄.e.moueor qa oīa iura hic priuilegia tribuē

tia loquūtur de ſpoliatore q eſt valde exoſus iurib.& hoīb.ar.l.qm̄ multa facinora.C.ad l. iul.de vi.pub.& ff.ad l. iul.de vi.pub & de vi. pri.p to.ꝑ hoc cle.vna de cā poſ.& ꝓpr.ibi & in ſpoliātis odium &c.c.frequens.pal.& hic in c.fi.oīa.n.iſta iura loquūtur de ſpoliatore: nec obſt.dictū Cal.qđ aliqui tenentur aliquo remedio poſſeſſorio largo mō dn̄r ſpoliatores,qa dico, qđ iſta iura tanq̄ exorbitantia à r'is iuris cōis debent intelligi,& reſtringi in ꝓpriis terminis:arg.in reg.odia.de reg.iur.li. 6.& in c.j.& 2.de fil.pſb.eo li.maximè qa ſæpe hæc exceptio ſpoliationis malitioſè opponitur ad impediendū ꝓceſſum principalis cāæ.hoc etiam vr̄ ꝓbari in d.c.frequens vbi tex.aptè dicit hoc priuilegiū dēre reſtringi.& qđ non debet admitti hæc exceptio qn̄ ſpoliatio ꝓponitur ab alio ſcā q̄ ab actore.& hoc tenet ibi Io.An.nec ob.c.ſæpe.dū dicit, quod non multū intereſt &c.& ꝗ ꝯpetit poſſeſſorium illo caſu qa cum iſtud remedium ſit fundatū ſuper maxima æquitate, non dēt extēdi ad aliū caſum maximè vbi nō eſt omnimoda ſimilitudo rōnis: ſicut in ſimili dicit Io.An.in c. 2.vt lite.pendēte li.6.in pal.c.frequens.Item illud remediū fuit inductū, quia re trāſlata in aliū ſpoliatus admittebat dn̄iū in effectu, cum de facili non poſſet probare dn̄iū:vt ibi dicit l'ra quæ quidem rō ceſſat qn̄ vult repellere actorem ꝑ exceptionē ſpoliationis:nam peccata dēnt tenere ſuos authores.de his q̄ fiunt à maio.parte ca.c.quæſiuit. & l.ſancimus.C.de pœ. & vbi maius delictum imo maior pœna ſeu vindicta dēt eſſe: vt in c.non afferamus. 24.q.j.non eſt ergò idoneū nec rōni ꝯſentaneū vt inductū in odiū ſpoliantis extēdatur ad aliū q violentiā nō intulit: licet res poſtea ad eum ꝑueniat&,maximè in caſu.c.re integrāda q̄ ꝯditio ꝯpetit etiā ꝯ nō doloſum:vt ibi no.& dicam in c.cum ad ſedē
c de reſt.ſpo.Hinc dicūt d.de Ro.deci.142.ᶜꝗ ſi inter Titium & Seium ſit actum poſſeſſorio dūtaxat. Caius veniens ad cām ꝓ intereē ſuo ꝑt agere petitorio qa priuilegium illud petitorij ſuſpenſiuum ꝯpetit duntaxat ꝯ ſpoliatorē,& in ipſius odium, ꝯclude ergò ꝗ iſta priuilegia tributa interdicto,vnde vi,vt nō admittat ſecū accumulōem alterius cauſæ, vel vt ꝑ viam exceptionis repellat ſpoliatorem ſuum ab agendo ſolū cōpetūt ꝯ ſpoliatorem ꝯ quem daretur ipſum interdictum. Ad iſtum ergò tex.aliter reſp.vt dicit gl.& ſ.declaraui vel quod hęc ſpoliatio fuit facta ꝑ abbatem noīe monaſterij, & res ꝑuenit ad monaſteriū & ſic tacitè ratum habuit:& ſic ſatis p̄ſumendum eſt ꝗ noīe monaſterij,cū abbas nihil habeat vel hr̄e poſſit noīe proprio. 54.di.abbati & ex iſtis declarauit, qa caſtrū ꝑuenit ad monaſteriū. Et ex p̄dictis ꝑt ſolui ꝯ-rium ꝗ formari ꝑt per c.frequens. in fi.vbi dr̄ ꝗ exceptio ſpoliationis priuatarum rerum non ob.agenti ſuper eccleſiaſticis. loquitur.n.qn̄ ſpoliatio priuatarum rerum fuit facta noīe proprio, & nō noīe eccleſię.vel ſolue vt ibi no.in gl.¶Gl.in ver.retentionis, all.vbi ſunt illa iura de quib.tex.facit mentionē qđ ver' dn̄s ad quē res ſua reuertitur,&c.ſed aduerte,qa Papa nō reſp.ad illa iura q̄ vn̄r obſtare ex quo.n.caſtrum ſpectabat ad monaſterium & nūc ꝑuenit
13 ad monaſteriū,ergò poterat vti retētiōe,vti ni urib.all.ı̄ gl.¶†Sol. ſm Inn.& Hoſt.illa iura ꝓcedunt qn̄ ſine dolo.& violentia res ꝑuenit ad dn̄m,alias ſecus : nam & prędoni ꝯ ſpoliatorem datur interdictum vnde vi.de reſt.ſpo.in literis. fortius ergò dari dēt exceptio. & hoc apertè voluit tex.l.ſi qs emptionis.C.đ p̄ſc 30.an. Itē ꝑt reſp. ſecundo mō,qđ licet ꝓprietas ſpectaret ad monaſterium,vſufruct' tn̄ & vtile dn̄ium ꝑtinebāt iſtos nobiles q hēant hoc in feudū & ſic non licebat ēt cum bona fide caſtrū retinere arg.in c.ı̄.de feu.& de do.per tuas.¶Gl.in ver.ꝯ ſpoliatorem. attingit qn̄ competit inter-
d dictum vnde vi,& qn̄ ꝯdō.c.ſæpe.& ca.reintegranda.ᵈ de primo hr̄ in c.cum ad ſedem.de reſt.ſpo.vbi ēt dicam de ꝯdōe.c.reintegrāda. & de ꝯd.c.ſæpe.dic vt plenè ibi dicam.Gl.in ver.iuxta regulam.alle. vbi hr̄ illą reg.qui prior appellat,&c.de qua in tex.¶Sed quæro qđ intendit illa regul.qui prior appellat, & c.cum ibi non tractetur.de ap.Sol.expone ſm abbatem & Io.An.qui prior ad iudicium prouocauit,conueniendo aduerſarium ita dn̄t ipſi, & benè. nam ſic dicimus in ſimili. ꝗ appellatio extra iudicialis ,eſt ꝓuocatio ad cām.vt in c.cū ſit Romana.de ap.dr̄.n.appellare ipſum aduerſarium:ſeu vocare,& interpellare ipſum ꝯueniendo Sed tunc op. iterum ꝯ text. vr̄.n.in hoc ſibi ꝯdicere : cum primo dicat quod cā in iudicium deducta

ſtat agēti ꝑ reſtō em rerum eccleſiarum.

Ant.Fran.

¶Circa hoc an agēti ſpoliatorio iudicio ob. exceptio alterius ſpoliationis, dicas qđ talis exceptio vr̄ obſtare.vt per d.Abb.in c.bonę.de ap.& ibi per Phil.& vide q̄ plenè traduntur per ſcribētes, & maximè ꝑ Ale.in l. naturaliter. in §. nihil cōe.ff.đ acq.poſ. vbi ponit multas limitationes ad illam regulā,qđ ſpoliatus debet añoīa reſtitui de qua in l.ſi qs ad ſe fundū. C.ad l.iu. de vi.& in c.itē cum qs. & in ca. in literis.de reſt.ſpo.& vide Old. in ꝯſ.223.incip.iſtæ ſunt allegationes.& an ꝯ agētē ſpoliatorio iudicio obſtet exceptio compēſationis, vide Bal.in fi.in 4.no.& in 5.op.C.đ compen.& per Spe. in ti.đ reſt.ſpo.in pr. ver.hoc etiam no.

d ¶Reintegranda. adde Ale.con.6.li.3. & de iſtis remediis vide Spe.in ti.de cā poſ.& pro.§.j.& Lapum alleg.52.

a ¶Licet.Adde Ancha.conſi.71.

Sebaſt.Sap.

b ¶Et ꝑ hoc.qūo cōcordat regu. d.l.qui prior.tradit Bar.in l. vbi pactū.C.de tranſ. vbi ēt Bal.dt, ꝗ procedit ı̄ iudiciis parib. non in p̄iudicialib.

c ¶Reconuentioni. Adde Ro.ſing.fo.13.

Zacharias.

d ¶Actionis,& recōuētionis. Acta verò ſucceſſiuè, fiūt,in vna poſt aliam.ita no. Bart.ı̄ aut.& ꝯn̄r.ver. q̄rit gl.C.de ſen.licet poſſint, ēt ſil' vt ibidem,& ver.& iſte.c.j. verſic. venio nunc ad gl.ſ.de mut.pet.

Sebaſt.Sap.

e ¶Qđ vna.Ad reg. ꝗ vna,& eadē res nō dēat,diuerſo iure cēſeri.l.eū q ædes.ff.de vſuca.ponit octo limitationes.d.me' d. Roch' Cur.in rep.c. fi.ſ.de ꝯſue.quarum vltimam colligit ex verbis Abb.hic.

f ¶Et nō poſt.Adde qđ Ro.ꝯſ.176.t3 , ꝗ inſtr̄a quorū notitia ſupuenit poſt cōcluſum in cā,pn̄t ꝓduci illo tpe: & qđ exceptio excōicationis poſſit opponi poſt ꝯcluſum in cā , tenet d.de Ro.in deci.ſuis 221.de re iu.in antiquis.in c.gl.eſt Inno.

Ant.Eran.

¶Circa hoc an poſt ꝯclōnem ı̄ cā pn̄t ꝓduci inſtr̄a quorum notitia ſupuenit, de nouo.& qd de exceptione excōicatiōis. dicas,ꝗ ꝯclō in cā facit nullas eſſe ptes iudicis,niſi in iudicando,vt plenè p'Inn.in ca.paſtoralis. de cau. poſ.& propr.& facit ꝯclō ı̄ cā vt nihil amplius poſſit ꝓduci, niſi in caſib.not.ꝑ Spe. in ti.de renū.& ꝯclu. ı̄ ver.& ſcias.in ti.de inſtr.edi.ver.nūc dicamus.in pr.& adde ēt ꝗ pn̄t ꝓduci non ſolū inſtr̄a de nouo repta: ſ; ēt teſtes , de nouo repti ſi ſic iuretur,ſm Sart.ı̄ l.mācipiorū ff.de opt.le. & ibi ēt ꝑ Alex.& ēt pōt obiici exceptio excōicationis , vt in c.exceptionē.de excep.& c.pia.e.tit.li.6.

Sebaſt.Sap.

g ¶Excōicationis. Vide Fel.in ca.exceptionē.ver.fallit 1.ı̄. de except.vbi ponit r'am,ꝗ exceptio dilatoria nō eſt proponēda poſt li.ꝯt.fallit in cā excōicationis, & aliis modis vt ibi ꝑ eū.vide eūdem in c.inſinuante.ſ.de of. dele.vbi ponit de exceptione quæ ſuper uenit, poſtquam eſt concluſum in cauſa.

ducta in modum actionis,intelliguntur duę mutuæ petitiones ſe minimè ꝯtingentes,& poſtea aduerſatiuè dicit,ꝗ in idem iudicium ambæ deductæ, debent ſimul tractari,& vna ſn̄ia terminari.& ſic vr̄ ꝗ ſe ꝯtingant.Sol.vt colligitur ex mente Hoſt.& Io.An.in variis locis ſup tex.aut ſcđa ꝯuentio fit poſt lit.ꝯte.
a qđ indiſtinctè , licetª ſm oēs coram ordinario.& tunc non ſit vera ꝯuentio,vt no.per gl. in cle.ſępe.de ver.ſi.& dixi plenè ı̄ c.j.de mut. pet.Iſtæ cāæ ſe minimè ꝯtingunt, vnde non tractantur viciſſim ſicut cā ꝯuentionis,& reꝯuentionis:nec ēt terminantur,vna ſn̄ia, qa hoc nō poſſet fieri ſine p̄iudicio alterutrius cāæ.tractabuntur ergò ac ſi eſſent actiones ſeparatæ & diuerſorū,& ſm ꝯtingentiam iudiciorum,& ſic q prior ꝯuenit aduerſarium, prius auditur:nec debet aliquo mō retardari pp ſcđam ꝯuentionem.illa tn̄ etiam tractabitur, & dr̄ mutua ꝯuentio,ſine tn̄ præiudicio prioris.ar.l.in rem.ff.de ꝯpen.& quod no.gl. in d.cle.ſæpe.aut ſcđa ꝯuentio deducitur coram ordinario,vel delegato añ lit.ꝯt.& tunc non eſt ꝓpriè reconuentio,& iſtæ cāæ ſe cōtingunt reſpū viciſſitudinis in tractando , & ſimul diffiniendo.& ita loqtur ſcđa pars tex. in ver.q̄q̄.& qualiter debet ſimul tractari plenè dixi in ca.j.de mu.pet. per q̄ decido aliqua
b hic no.per doc.Et ꝑ hocᵇ infertur ꝗl.q prior. ff.de iud.hēt locum qn̄ ſcđa ꝯuentio deducitur ꝑ viam recōuentionis veræ.ſed dic.ꝗ ꝑt intelligi ētmodo iſto, vt ibi ſentit Bar.& tūc dic,ꝗ prius dēt tractari.ſ.cum priuilegio plationis,qa prius expedietur vnus articulus cōuentionis.ſcđò,& immediatè alius articulus reconuentionis.vt dixi in c.j.de mu.pe.q̄ viciſſitudo non ſeruatur ita ſtrictè qn̄ propriè nō deducitur ꝑ viam reconuentionis,vt ſ.dixi.& ex his habes intell'us ad l.qui prior.& aduerte, qa Hoſt.hic ſentit opi.q̄ tenui.in d.c.j. vt coram delegato nō ſit locus reconuētio
c nicpoſt li.ꝯt.neq; ēt coram ordinario,vt ſit ꝓpria reconuentio,& hēat priuilegiū recōuētionis.qđ not.& dic vt ibi dixi , & optimè ꝑ illa ſn̄ia facit iſte tex.vt p̄dixi,an & qn̄ habeat locū hæc reg.q prior &c.vide qđ ibi not.& ꝑ Spe.in ti.de q.ver.vidimus.& ꝑ Hoſt.in ſum.
14 e.ti.ver.hæc āt r'a.¶Quæro tex.hic dr̄ ꝗ cū cāæ actoris, & rei reducuntur in iudiciū per
d modū actionis,& recōuentionis,ᵈ dēnt vna ſn̄ia terminari, qđ ſi iudex ꝓnuntiauit ſuper ꝯuentione & nō ſup reconuentione;gl.hæc in ver.eadem ſn̄ia.dicit,ꝗ non valeat ſn̄ia,vel ſaltem appellabit ꝑ l.j.§.fi. ff.q̄ ſen.ſine ap.reſ. Aduerte,qa gl.ideò loqtur indiſtinctè, quia
*tex.in d.§.fi.ſic loqtur,ſed cōiter tenetur hic,& ibi ſn̄iam tenere, & opus eſſe appll'one.hoc n.voluit ille tex.in fi.facit qa tranſgreſſio ordinis cāæ ad cām non vitiat ſn̄iam ipſo fcō. vt in l.j.C.de ap.& no.in l.ꝓlata.C.de ſen.Sed circa hoc format dubiū : p̄ſuppoſita illa opi. ꝓ vera, ꝗ ſn̄ia teneat,lata ſup vna qđ nō fuerit appellatum,nunqđ poſſit peti executio illius ſn̄iæ anteq̄ ꝓnuntietur ſuper alia?qdam tenent ꝗ ſic, ꝑ tex.illius §.vlt.ſed Vinc.tenet ꝯ-rium dicens illud in ea.l.corrigi.dum dicit, ꝗ appl'o debet interponi.hoc verū ſm eum, niſi cum aduerſarius impediret ne iudex ferret ſn̄iam ſup alia.tunc differtur executio,& ꝑt excipi ꝯ aduerſarium ſi agit ex cā iudicati. ff.de eo ꝑ quem fa.erit.l.j.§.j.& de teſt.cog.c. peruenit.Sed ꝯ p̄dicta facit ca.cum I.& A.de re iu.So.ſm Vin.ibi non fuit reconuētio ſed remotus fuit abbas data correctione capl'i. Ant.circa vtrunq; dubiū,ſic diſtinguit quod ſi prius liq̄t de vna q̄ de alia tenendo,qđ poſſit iudex ſeparatim ꝓnuntiare ſi prius liq̄at in vna, q̄ in alia , ꝗ ꝑ hoc non poterit appellari,qa ordo nō puertitur:nec ēt poterit hoc caſu obiici cōpenſatio: ex quo nōᶜ eſt liqui-

datum debitum reconuentionis.& ſic ſentit, ꝗ hoc caſu poterit peti executio ſn̄iæ ꝓlatę, ſi āt liqdata ſunt debita hinc inde, & prius ꝓnuntiatur ſuper conuentione,vel reconuentione dicit ſe non videre intereſſe pp quod poſſit appellari: ideò appl'o non eſt admittēda, vt 2.q.6.non ſolent.An āt poſſit peti hoc caſu executio ſn̄iæ primo latæ diſtinguit. ꝗ aut hinc inde q̄titas debetur, & ſic eſt locus ꝯpenſationi,& non pōt peti executio in altera ad præiudicium alterius opponētis ꝯpenſationē ex quo liqdatum eſt debitū , & hoc dicit de mēte text.& gl.in d.§.vlt.vbi aūt q̄titas debetur ab vna parte , & ſpēs ab alia ſatis putat procedere dcīm Vin.& hoc dicit tenuiſſe Simo.Vin.& ſequitur Io.An.in ad.Spe.in ti.de recō.§.vlt.ver.quid ſi prīo.& hæc dicta ex toto mihi non placent, cum ēt iura indiſtinctè dn̄t , vbi non eſt locus ꝯpenſationi & ꝯuenti, reconuentionem dēre terminari vna ſn̄ia,vt hic.& in c.j.de mu.pe.cum ſi.quare ꝯcludo quò ad primū, ꝗ vbicunq; admittitur vera recōuentio , ſp debet vna ſn̄ia terminari, & ſi ſecus fieret poſſet appellari.vt §.fi.p̄dicto.& ſi diceres,ꝗ intereſſe poterit ꝑtendi hic.Reſp.ꝗ magnū.primò vbi admittatur ꝯpenſatio.Itēm vbi non admittitur , licet directè non cōpenſetur,poterit tn̄ indirectè ꝯpenſari,qa ſi ſn̄ia pariter feratur pro eo poterit de effectu ſn̄iæ ſeu reb.ſibi adiudicatis per ſn̄iam, illi aduerſario ſatisfacere , quod non poterit ſi differatur ſn̄ia pro eo.Item eſt intereſſe ı̄ eo,ꝗ iudex ꝯ iura differt ſibi facere iuſtitiam ex quo.n.actor,& reus ſuas actiones ſimul in iudicium deduxerunt,& debuit iudex ita procedere vt vtriq; pariter, & de eo tpe poſſet ꝑ ſuam ſn̄iam ſatisfacere.Fateor tn̄.ꝗ vbi prius liq̄ret de vna q̄ de alia , & ſcandalum timetur in differendo. ꝗ poterit iudex ſup illa prius pronuntiare,nec appellatio obſt.ar.l.æquiſſimum ff.de vſuf.& l.j.§.quies.ff.de of.p̄f.vr. & c.2.de cau.poſ.& ꝓpr.& hoc quò ad primum.Ad ſcdm,an ſi non fuit appellatum poſſit peti executio,br̄ dico ꝗ ſic, quia nihil obſtat in ꝯ-rium niſi ſi caſus in quo poſſit obiici compenſatio,ꝗ qn̄ fit nō eſt mā noſtra.ſed vide Bart.in l.aufertur.§.qui ꝯpenſationem.ff.de iu.fiſ.& ꝑ Cy.in l.ſi de ꝯpen.dicā.in c.2.de depo.vbi ꝑ can.Ad p̄dicta facit c.cum aliquib.de re iud.& 2.q j.c.ſicut ibi.q̄ iuſtè diffinita ſunt nulla patimur excuſatione differri,&c.de poe.di.j.adā.ibi ſtatim &c. facit l.ſi is à quo ff.vt in poſ.leg.hodie ꝯſtat,hodie agatur,&c.dic vt ibi.¶Op.capiendo fi.huius gl.vr̄.n.ꝗ ſuper ꝯuentione, & reconuētione.ferantur duæ ſn̄iæ,& nō vna, quia quot ſunt articuli,tot ſunt ſn̄iæ.ff.de min.l.ēt.ad idem facit.c.cum eccleſia de cau.poſ.& ꝓpri. vbi duæ ſn̄iæ diuerſæ latæ fuerunt ſup conuentione , & recōuentione.¶Gl.fatetur ꝯ-rium.ꝗ in veritate pl'es ſunt ſn̄iæ,ſed vna dr̄ ꝓpter tpis ipſius identitatē:ſeu vnitatem: quia in eadem charta,& in eodem ferè tpe proferuntur.ſ.vna immediatè poſt aliam,vt hic.& ı̄ d.c.cum eccleſia.ſimile in l.ſcire debemus.ff.de verb.ob.vbi vna dr̄ ſtipulatio pp eandem cōceptionem verborum.& tn̄ ſunt plures re
e ſpectu plurium rerum deductarum in illa.¶Ex his no.ꝗ vna ᵉ& eadem res ꝑt diuerſimodè propter diuerſos,& varios effectus nuncu
15 pari.22.q.2.c.fin.¶Sed circa hoc dubitatur †quid ſi lata ſn̄ia ſuper conuentione ſtatim appellat condemnatus,& per hoc recuſat iudicem vt ſuſpectum: quia eum iniuſtè condemnauit quod ꝑt,vt in c. propoſuit.de ap.nunquid aūt non obſtante recuſatione fertur immediate ſn̄ia ēt ſuper reconuentione.Hoſt.dicit ꝗ non, vnde hoc caſu ſm eum nō terminabitur vna ſn̄ia:habet ergò locum iſte text. qn̄ non appellatur,& recuſatur.Ioā.An.dicit ſe ꝯ-rium putare,& inducit c.auditis.de proc.ı̄.de cau.poſ.c.paſtoralis.de reſt.ſpo.ca audita.& ad decr.propoſuit.dicit rn̄dendum ꝓut ipſe ibi not.Not.bene hoc dictum Io.An.ſentit.n.per iura q̄ hic all.ꝗ poſt ꝯcluſionem in cā non ꝑt impediri ſn̄ia virtute recuſationis , cū nihil poſſit opponi poſt conclōnem,nec de fcō,nec de iure,vt not.in d.iurib.maximè in p̄al.c.paſtoralis.Ex hoc limitantur iura dicentia recuſationē, & exceptionem dilatoriam poſſe proponi qn̄cunq; ius opponendi ſuperuenerit:vt in c.inſinuante.de of.del.& l.fi.C.de ꝯſor.eiuſ.li. & not.3.q.6.exceptio.vt intelligantur ante ꝯclōnem in cā , & non
f poſtᶠ quod eſt menti commēdnadū.& ꝓ hoc facit,quia ex quo concluſum eſt,parum ꝑt iudex nocere: cum & ſi nunquā ſn̄iam tulerit,
16 promptum ſit remedium appellandi.Puto tn̄ †ꝗ exceptio excōica
g tionisᵍ poſſit opponi in quacunq; parte litis : maximè, ſi poſtea ſuperuenerit ar.c.pe.ı̄.de exc.& c.pia.e.ti.li.6.Hoſ.tn̄ innitens ſuę opi. p̄dictæ addit alium caſum in quo ſuper ꝯuentione, & reconuentione ſimul non pronuntiatur:videlicet cum petitorium eſt obſcurū: & de poſſeſſorio ſtatim liquet, ꝗ eſt talis naturæ, ꝗ feſtinam pronūtiationem requirit pp aīarum periculum. de quo in c.ex ꝯqueſtione.de reſt.ſpo.& no.hoc dictum Hoſt.ſentit.n.ꝗ ſ.tenui ꝯ opi.Ant. vt regulariter debeat pronuntiari ſimul ſuper vtraq; cā , niſi prius liqueat de altera.& cū hoc ſit ꝗ immineat periculum, & licet Hoſt. dicat de periculo animarum.idem puto de periculo corporali: vt

a ¶Notoriū. Adde d.de Rota. in pluribus suis decisi.in nouis Old.consi.1.
Sebast.Sap.

b ¶Exceptio spoliationis. Adde, ꝙ si notoriū ē de n iure spoliati, n est spoliat⁹ restituendus vt puta, si clericus spoliauit laicū possessiōe alicui⁹ bñficij, l3.n.petat laicus se restitui, n ē audiēdus: qa notoriū ē ꝙ nō poterat tenere bñficiū.ita no.In.ī c. ꝯstitutus.de fi.presb. qđ dictum extollit Lāf.de Or.in tub.de cau.pos.& ꝓpr.versi. secūda limitatio.& de eo.qđ đt Ab.hic, vide Peru.in ca.proposuit.ȷ̃.de appel.

c ¶Non petit.Adde an exeipiēs dicat agere: Alc.cōs.23.li.3.
Ant.Fran.

¶Dicas, ꝙ excipiēs, dr agere impropriè: fm Bar.post gl.l.j.C. de iu.& fa.igno.& hr p Bal.in l.eū seruū e. ti.& iō dr: ꝙ excipiēs hr loco actoris.l.j §. Labeo.ff.đ flu.& no. Bal.ī l.ī exceptionib. de ꝓb.& l.oēs.C.de vsur.ꝓpriè āt nō dr actor nisi quo ad onus probandi.vt per Bar.post gl.in l.j.ī pr. p̃al.de iu.& fa.ign.& p Spe.in ti.de excep. in §.4.& ī ti.de dispu. & al.in §.2.ver.pe.& ꝓpterea dēt ꝓbare iuris exceptiones vt vt in l.1.& 2.de exce.

d ¶Compēsare.Adde Alexā.consi.12.j. lib.& consi.59.2.lib.
Zacharias.

¶Et rō est, qa ꝯpensatio dicitur vera solutio.l.4.& ibi doc.ff. q pot.in pigno.hab. Bal.in l.tā mādatori. ver.s.hic dubitat C. de nō nu.pec.& Pau. de Ca cōsi.25.qđ de verū si non interuenit iurm: quia tunc secus vt per Ale.ꝯsi. 210.inc.visis actitatis mihi trāsmissis.vbi dr ꝙ opi.Bar q iste hic al.cōiter p doct. re ꝓbat Mod.in l.cū q.§.si iurauero.ff.de iurei.vbi dicit esse casum expressum, ꝯ opi. Bart.& suo ū sequaciū in ca.ad nram.& ibi deo duce plenius insistem⁹ ī de iurei. gl.fin.in l.si pecuniā. in pr.in glossella in ver.necesse haberes.

quia est ꝯtentio super possessione.& quilibet de facto dicens se possessionem habere, vult possidere.ar.in d.l.æquissimum.ff.de vsuf.& in c.cum venissent.de inst.¶Quæro hic tex.

17 dicit† ꝙ qō spoliationis nō p̃iudicat qōni ꝓpositæ p aduersarium nisi proponatur p viā exceptionis: an hoc sit verum indistinctè gl. hic in ver.tñ.valdè not.dicit ꝙ non.sed hoc procedit in ciuili: secus in criminali: illa.eñ suspenditur per qōnem spoliationis, postea propositam ēt p viam actionis, & ita intellexit 3.q.1.per tot.& 2.q.4.p tot.No.ex hoc singularem limitationem ad hoc ca.no.casum in quo actio operatur naturam exceptionis & actionis: qa excludit agentem criminaliter, & ꝯsequitur restōnem, & hæc gl.non reprobatur à doc.imò Io.An.& alij simplr transeunt, nec expressè approbando nec reprobādo.sed Ant.dicit, ꝙ ꝯ eam facit rō huius c. & hoc verius putauit: vt sit necesse opponere de spoliatione, & hoc tutius existimat p hanc decr.Et fm hunc intel.pñt fm eum trahi iura sup quib.fundat se ista gl.sed ego reperi hoc dictum gl.approbari p Spe.in ti.de cau.pos.& ꝓpr.§.j.ver.illud.licet mentionem non faciat de hac gl.& mouetur p iura al.in hac gl.3.q.j.& 2.c.oportet.& c.audiuimus.& hoc dctm placet.& rō quare hoc casu actio supnaturalr operetur.est, qa non debet quis ꝯtendere criminalr cum suo aduersario spoliatus.Item posset ex defectu facultatū qñq; ꝓdere cām: hēat ergò locum illud: nec nudi ꝯtendere: nec inermes inimicis opponere nos debemus.vt d.c.oportet.& c.frequens.đ

18 rest.spo.li.6.¶†Aduerte ēt circa hoc ad aliā singularē limitationem q̃ ponit gl.2.q.2.in sum.dicens, ꝙ qō spoliationis ꝓposita p modum exceptionis in eā criminalr intentata, nō solum opatur effectum expulsiuum, sed ēt cōsecutiuum: quia ea ꝓbata fit restō.& sic intelligit illa iura.2.q.2.Et ad hanc decr.rñd. ꝙ loquitur in cā ciuili, ꝙ vr mirabilis limitatio.sed Spec.in d.versi.illud.refert quosdam hoc tenuisse.non tñ facit mētionem de hac gl.sed Spe.tenet oppositum p c.qualr, & qñ. 2.de accu.§.pen.de simo.licet heli.de testi.c. veniens.& ea.ꝯstitutus.quasi velit dicere, ꝙ sñīa in cā criminali debet esse ꝯformis petitioni: sed excipiens nihil petit.ergò non dēt fieri restō.& hanc opi.Spe.approbat d.Ant. quod mihi satis placet.nam vltra libellū nō habet inferior à Papa ptātem sup illa instantia.ꝓut notanter dicit Io.An.in c.mandatū. de rescr.vbi dicit, ꝙ si in cā bñficij reus fatetur defectum sui iuris, & actor nihil ꝓbat de iure suo quod inferior à Papa absoluet reū ab impetitione actoris, & ipsi actori, imponit silētium: sed p viam inquisitionis seu accusationis poterit de nouo ꝯ illum reū ꝓcedi ad priuationem, virtute suæ ꝯfessionis.p no.in ca.p inqsitionem.de ele.Sic dico in ꝓposito, ꝙ actor virtute exceptionis repellitur.sed iudex si ille est infamatus, poterit ꝓcedere p inquisitionem, vel alius accusator admittitur saluo casu c.frequens.p̃al.vel iste idem facta restōne.ꝓ hoc facit d.c.frequens. & hoc qñ spoliatio proponitur facta ab ipso accusatore.si āt à tertio, tūc ꝓbata spoliatione p modum exceptionis, iudex ex offō suo statuet terminum reo ad petendum restōnem, vt sic postea possit ꝓcedere accusatio.

19 vt est text.in d.c.frequens.§.solet.¶†Cape aliam solennem limitationem ad hunc text.
a & oīa p̃dicta, ꝙ vbi factum est notorium[a] nō
b admittitur exceptio spoliationis:[b] quia est dilatoria.& sic p̃cluditur p ꝯtestationem, sed plus est factum esse notorium q̃ lit.ꝯte.esse, ergò &c.hoc est no.dictum Vin.ī c.ꝓposuit. ȷ̃.de ap.vbi ponit Io.An.& illud idem posuit in d.c.frequens.& Spe.in ti.de pet.& pos.§.2.

post pr.qđ est no.ꝓ hoc facit: qa de liquido ad illiquidum nō est bona ꝯpensatio.vt l.fin. C.de ꝯp.& no.in c.2.de deposi.Quæro qualiter intelligitur iste text.an cum prima qō est petitoria: & scda possessoria: an cū vtraq; est possessoria.gl.ista in 2.par.dixit quosdam intelligere, qđ hic vtraq; erat possessoria.qđ non placet gl.qa hic primo petebatur iustitia su p damnis datis: quasi per hoc agebat petitorio.Sed Host.dicit huic rōni posse rñderi: qa non est in iustum vt spoliatus restituatur: quasi dicat ꝙ petendo iustitiam sibi fieri, satis p̃t includi qō possessoria. sed tu dic ꝙ non est vis qualr intelligatur: & an vna qō possessoria faciat silere alteram: dic vt plenè not.in c.fi.ȷ̃.e.Intellectus tñ gl.magis vr applaudere literæ.fateor tñ ꝙ si ꝓbationes concluderent ad possessoriū, satis p̃t dici sub illis verbis gñalib.possessorium inclu-

20 di.vt ȷ̃.dicam post gl.¶†Quæro an p exceptionem spoliationis interrumpatur p̃scriptio? gl.hic in 3.q.tenet ꝙ non.qa excipiens non
c petit[c] all.tñ aliqua iura q̃ vñr velle ꝙ excipiens dicatur experiri.sed
* illa loquuntur quò ad onus ꝓbandi: fm Io.An.hanc opi.gl.cōiter tenent hic doc.qui licet multa innoluant, veritas est hanc qōnem nō ꝓcedere: qa aut excipitur ꝯ illum qui spoliauit, & possidet: talis & non p̃t præscribere: quia in reb.inuasis non currit p̃scriptio.vt insti. de vsuc.§.quod aūt.& §.aliqñ.de iure can.nō est dubium propter malam fidem in c.fi.de p̃scr.aut iste qui agit spoliauit, & alius possidet: & idem, quia res inter alios acta &c. & quia res est vitiosa.vt in d.§. quod autem.aut excipitur ꝯ tertium, & in ciuilib.non admittitur. vt in d.c.frequens.aut in criminalib.& non procedit etiam præscriptio: quia ille qui spoliauit non p̃t præscribere.In vno tantum casu p̃t cadere dubitatio p̃supposito quod vbi competeret condictio c. integranda.3.q.j.haberet locum exceptio: & sic nūc excipitur ꝯ illum qui possidet bona fide. quo casu dicit hic.d.Ant.ꝙ si esset præscripio in qua exigeretur li.cont.vel petitio procedit decisio gl.sed si esset talis in qua sufficeret interpellatio p nuntium: tūc credit qđ interrumpitur, quia hæc est fortior interpellatio: sed certè hoc di-

21 ctum non procedit.¶†Quia p̃scriptio cum bona fide non interrūpitur p solam missionem nuntij, imò nec per petitionem extraiudicialem: de quo per Bar.in l.naturaliter.de vsuc.& no.in c.nihil cum scandalo.de p̃scr.& in ca.illud.e.sed requiritur lit.cont.Ad idem qđ no.gl.in reg.possessor.de re.iu.li.6.Posset tñ dici, ꝙ si tacitè dixit in examinatione ꝙ habuit actorem ducere in malam fidem qđ sit interrupta p̃scriptio non vi exceptionis, sed superuentione malefidei, quæ tñ ꝯsistit in facto, & non existit in calore iudicij.de quo vide qđ

22 dicam in c.vt debitus.ȷ̃.de ap.¶† Quæro, an hæc exceptio spoliationis debeat admitti in qualibet cā.primo hic arguit gl.ꝙ non: qa non debet admitti in actione depositi: qa in illa non admittitur cōpensatio.ꝯrium ꝯcludit: qa qō spoliationis est priuilegiata: & magis fauorabilis q̃ actio depositi.& hæc opi.gl.cōis est: licet qdam teneāt
* primā: nam vt dicit Io.An.& bñ exceptio ꝯpensationis non admittitur in deposito: qa excipiens de ꝯpensatione fatetur depositū.& sic notatur q̃dam pfidia in non restituēdo: sed qñ de deposito non ꝯstat: sed spoliatus dicit se inermē hic nulla pfidia sed æqtas est ipsum excipientē audiri: secus dic si ꝯstaret de deposito &c.qa vt prædixi nedū in deposito: sed ēt in alia actione vbi factū est notorium ñ admittitur exceptio spoliationis. & sic hēs vnū casū vbi ñ admit-

23 titur exceptio spoliationis.¶†Aliū casū ponit Vin.& Io.An.post eum hic: scilicet quando spoliatus conuenitur ex obligatiōe firma iuramento: non eñ debet opponere exceptionem ne incidant in periurium non satisfaciendo fideiussor tamen potest eam obiicere ꝯ creditorē siue ex sua ꝯueniatur, siue ex debitoris psona: qa ꝯpēsat tam sibi q̃ principali debitori debitū.vt l.si aliqd à fideiussore.ff. de ꝯpen.Ant.putat primū dictū verum: vt principalis non possit qñ ab initio spoliatus erat, & sciens prestitit iurm: secus si ex postfacto fuerat spoliatus: qa in iuro inest ꝯditio nisi iusta cā superuenerit pp q̃ posset te à petendo repellere, sicut & aliæ multæ: de quib.in c.quēadmodum.de iurei.Contra hoc dictum vr facere ꝙ leg.& no in ca. debitores.& c.j.de iureiu.& ca.ad nostram.j de iureiu.sed hoc non obstante placet mihi dictum Ant.sed non rō sua: enitat.n.iste periurium: qa impeditur per factum istius quominus sibi soluat.ar.in l.si. ff q satisd.cog.in l.3.de statu.lib.& pro hoc ꝙ no.Bar.in l.amplius.ff.
d rem ra.ha.vbi dicit, ꝙ si quis iurauit alicui soluere p̃t compensare:[d] nec minus adimpleuit iurm: qa p factum ipsius non soluentis impeditur quominus sibi soluat: ita in ꝓposito p spoliationem factam à creditore impeditur quominus soluat: tutius tñ reputo soluere: qa iurm principaliter dirigitur in deum: qui non p̃stitit aliquod impedimentum, nisi omninò iste pp spoliationem efficeretur inops ad soluendum.ar.c.significante.de pig.& ca.breuī.de iurei.Alios casus fm Vin.& alios doct. vide cum quis ꝯqueritur de alioqn impedit eū ne filium suum faciat baptizari: vel ne defunctū spoliat, vel ne parietem ruentem reficiat.Non eñ obst.tunc spoliationis exceptio. ar.5.di.baptizari.8 q 4.nonne ff.de reo op rum.l.de pupillo §.si quis riuos.& idem ego puto vbicunq; agitur de re non capiente fine pe-

ricu-

a ¶No.gl.Adde Io. Mon.ibi & d.de Ro. decisi.336.in nouis.

b ¶Sit nullū.Adde eundem cons.24.& ponam ī c.qualiter. dic tñ ꝙ cōfessio se referens ad aliquod instrm nullum rōe falsitatis, est inefficax secus, si rōne solennitatis omisse: vt voluit Rōm.cōsil.294.
Sebast.Sap.

c ¶Principaliter.Vide Bal.in aut.offeratur.in fi.C.de li.ꝯte. And.Sic.in cōsi.2.in 1.vol.& in cōsil.1.2. vol.Pet.de Anc.cōsi. 172.incip.circa primum.Alex.in consi. 34.incip.viso processu.in 3.volum.

riculo dilationem.arg.iurium præal.nam in prædictis casib.nō subest alia rō: nisi quia periculum est in mora.Idem ergò ī similib.ar. eorum quæ not.in l.j.C.de ꝯdi.ind.secus dicunt doc.vbi quis conqueritur de iniuria ei irrogata: puta de eo qui nō permisit filium baptizare: vel mortuum sepelire, & de his vide in Spe.de pet.& pos.§.j.versi.quid si debitor.& ver.seq.Et ratio diuersitatis patet, quia in primo casu subest periculum in mora, qđ cessat post iniuriam irrogatam.Addidit idē Vin.alium casum, dicens ꝙ agenti interdicto vti possidetis.ne turbetur sibi possessio, vel ne offendātur inglini, vl putatores vinearū, ñ ob.exceptio spoliationis: qa iudicis est futuras lites impedire & prouidere: ne quis sua possessione priuetur vel turbetur, sed si agretur ad pęnam: puta, intra annum ad estimationem turbatæ possessionis.ff.vti pos.l.j.& pen.& vlt.exceptio spoliationis prodest fm eum.Inn.in c.fi.& ȷ̃.ca.veniens.de præscr.tenet indistinctè exceptionem obstare agenti interdicto vti possidetis.Tu dic de hac materia seu articulo vt plenè dicetur in d.c.veniens.& vide quod no.Io.And.in add.Spe.in ti.de pe.& poss.§.j.ver.sed nunquid intentati.vbi distinguit an periculum sit in mora vel non, vt primo casu non admittatur.secundo sic.facit id quod no.s̃.dixi in alio casu ꝙ omnia prædicta possunt includi sub duobus casibus.primo qñ quis conuenitur super notorio.secundus qñ periculum est in mora: & tunc agenti nō obstaret hæc exceptio.¶Quatuor casus ponunt hic doc.in tex.& possunt includi sub aliis duobus.Primus est quando actio vel officium iudicis non dirigitur specialiter ꝯ aliquem, sicut quando petitur electio cōfirmari.ȷ̃.de cau.poss.& propr.c.cum ecclesia.& est ratio, quia exceptio competit tantum vbi aliquis conuenitur: vnde de necessitate habet se defendere.ff.de verb.obl.l.inter stipulantem.§.j.Et ideò in necessitate constituto subuenitur per hanc exceptionem, sed vbi confirmatio electionis petitur nullus specialiter, conuenitur nec inducitur præcisè à iure vt aliquis se opponat.opponens ergò est voluntarius, fm Inn.& Io.An.& per hanc rationem satis p̃t dici, ꝙ vbi implorato iudicis officio venit aliquis stimulatus pro suo interesse, vt quia sibi præiudicatur si non cōpareat ꝯdicit.& pone exemplum in executore volēte prouidere, cuius officium super hoc imploratur ab impetrante.satis vr ꝙ is qui tenet beneficium, poterit hanc exceptionem opponere ꝯ implorantē: quia necessitatur aduenientecausa vt euitet præiudicium: nam hæc ratione auditur ex communicatus appellando extraiudicialr.vt no.Io.And.in ca.pia de excep.lib.6.idem si petitur restitutio in integrum cū habeat necesse aduersarius ꝯdicere: & cedat hoc casu officium iudicis loco actionis vt in c.fi.de off.iud.& hoc etiam tenuit hic d.Ant.licet prædicta non inducat.¶Sub isto casu p̃ōt includi alius: videlicet, quod licet excipienti ꝯ electum non possit opponi spoliatiōis exceptio, quia ꝯ actorem tñ ꝯpetit, vt s̃.dictum est.licet.n.excipiens quodāmodò dicatur agere quò ad hoc vt habeat suam exceptionem, probare debet sicut actor intentionem suam.vt l.j.ff.de except.tñ verè & propriè non est actor, qa non agit sed excipit: fm Inn.& Io.And. obstare tñ vr quod no.ī c.super re.de ele.nam opponens se electioni est voluntarius, & in multis habet nām actionis, vt ibi no.sed p̃t rñderi vt s̃.quia propriè ex toto non est actor, quia imploratur iudicis offm.& non debet de facili ampliari iste modus excipiendi: vt in c.frequens.p̃alle.posset tñ instari in ꝯrium, quia iste electus non venit necessariò pro interesse suo: & sic cogetur esse in iudicio ad instantiam spoliatoris, & maximè, quia p̃sumitur eius inimicus.ar. c.item cum quis.de rest.spo.vnde habito respectu ad hoc, & ad no. in d.ca.super eo.de ele.satis posset teneri ꝯrium, quod intellige saluo casu c.frequens.in fi.& ȷ̃.dicam statim.Alius casus est fm Io.An. in d.c.frequens.in fi.de rest.sp.li.6.vt agenti super ecclesiasticis non
a admittatur exceptio spoliationis rerum priuatarum, quod intellige vt ibi no.gl.[a] Et sub isto p̃t includi alius casus quem ponit hic In.

24 videlicet† ꝙ in cā matrimoniali non habet locum exceptio spoliationis, quod intellige vt no.Spe.in ti.de pet.& poss.§.j.versi.quid si ago.vbi dicit ꝙ ꝯ agentem petitorio ī cā matrimoniali non admittitur exceptio spoliationis rerum priuatarum, quia hæc exceptio non habet locum qñ agitur de re spirituali: vel quasi.& idem not. Host.in sum.de rest.spo.§ quando.versi.quid si vir.ꝙ no.pro intellectu c.frequens.in fin.vt habeat locum etiam qñ agitur possessorio pro re spirituali, quia causa dr quasi spiritualis.& vide quod dixi in c.literas.de iu.cal.secus dic qñ ageret petitorio super matrimonio: & opponit de spoliatione ipsius possessionis mrimonialis: nam tūc admitteretur: vt in c.ex ꝯquestione.de rest.spo.& dic vt ibi dicetur.

Ex prædictis habes declaratam quæst.glo.& text.an in omni causa admittatur hæc exceptio spoliationis.& hoc not.¶Sed quæro hic

25 dr† ꝙ probata spoliatione per viam exceptionis, nō fit restitutio: sed actor duntaxat repellitur ab agendo.pone ꝙ reus probat exceptionem, & obtineat repulsionem actoris, nunc vult agere ad restitutionem consequendam: an probationes factæ per viam exceptionis prosint nunc cum agit ad restitutionem cōsequendam.Gl. ista in ver.sed quid.tenet ꝙ non, nisi aduersarius consentiret.per ca. veniens.2.de testi.nam vt ibi patet ꝓbationes factæ in iudicio sum-
* mario non faciunt fidem in plenario.idem tenent hic cōiter docto. nam ad aliud agebatur tunc q̃ nunc.primò enim ad repellendum, & nunc ad consequendum ar.l.cum quæritur.cum l.seq.ff.de exce. rei iu.& quod no.in c.aduersario.de exce.& in ca.fin.ȷ̃.e.& pro hoc

26 quod statim dicam in seq.quæst.¶Quæro† pone ꝙ quis succumbat in exceptione spoliationis, vult nunc directè agere, & petere restitutionem: nunquid obstabit sibi exceptio rei iudicatæ? Gl.in vlt. q.concludit ꝙ non: quia ad aliud nunc agitur, nam si egi possessorio ex vna cā possum agere ex alia: vt in c.inter dilectos.de don.& si primò egi criminaliter possum nunc agere ciuiliter.fortius ergò si primò excepi, & nunc volo agere.& idem cōiter doct.hic propter varium modum agendi: addunt tñ quò ad istam q.precedentem, ꝙ licet probationes factæ per testes non faciant fidem in hoc iudicio plenario: secus tamen in confessione fm Inn.illa enim facta in vno iudicio facit fidem in alio vt in c.per inquisitionem.de ele.& idem Io.An.ꝙ non.Habes ergò ex hoc, ꝙ confessio facta in summario, facit fidem in plenario: & hoc, quia confessio nō requirit ad sui substantiam telam iudicij: vnde valet confessio etiam si iudicium ex a-
b qua cā sit nullum[b], vt no.in c.Pisanis.de rest.sp.& in cle.constitutionem.de ele.& facit quod no.idem Inn.in c.qualiter & quando.ȷ̃.de accu.quod tñ limitat Bart.in l.confessus.ff.de cust.re.quando quis
c confitetur principaliter:[c] secus si incidenter per l.si filium.C.de lib. cau.p̃t etiam allegari quod no.in c.ex pænitentib.50.di.vide quod

27 plenè circa hoc dixi in c.at si clerici.de iud.¶Sed quæro† quid econtra: pone, ꝙ egi possessorio ad restitutionem consequendam: fuisti absolutus, post modum incepisti agere ꝯ me super alia re, nunquid possum excipere de illa spoliatione à qua directè agendo fuisti absolutus.Inn.ꝙ non propter æquitatem superuenientis sententiæ.ff.de cond.sine cau.l.2.ff.commo.l.in commodato.& ȷ̃.de purg. vulg.c.2.nam si iterum agerem contra te de illa spoliatione, daretur tibi exceptio rei iud.fortius debet tibi competere replicatio, si ego excipio ꝯ te.Et ratio diuersitatis inter casum istum & p̃cedentem est: quia in p̃cedenti q.non fuit plenè discussum de spoliatione cum fuisset deducta per viam exceptionis.Item tunc nihil petebatur nimirum si nūc admittitur.sed in ista q fuit plenè discussum, & petebatur restitutio, fortius ergò debet excludi exceptio.& de hoc

28 latius in c.fi.ȷ̃.e.¶†Nunc venio ad glo.in ver.restitutio.omissa præcedenti qa facilis est & op.ꝯ tex.in eo quod dixit testem non puniēdum.licet crimen ꝯ eum probatum sit vt à testimonio repellatur. Primo enim ob.c.ex parte.de conce.præbē.vbi iudex confirmauit institutionem ex causa non deducta.Secundò ob.c.ecce.23.q.4.vbi dicitur crimina punienda vbicunq; claruerint.Tertiò ob.de cōfes.c.cum super.vbi fuit quintus testis ex confessione sua: licet contra eum non ageretur.Quartò facit in ꝯrium.de ele.per inquisitionem.vbi fuit punitus ille ꝯ quem principaliter nō agebatur.Quintò obst.l.2.§.si publico.ff.de adult.vbi maritus conuictus de lenocinio per viam exceptionis punitur.Gl.ista ad hæc contraria respōd. prius interpositis duab.quæstionib.quas ego in fi.reseruo.Et ad ca. ecce.rñdet, ꝙ debet intelligi quando constat de crimine modo tñ legitimo: puta, accusationem, inquisitionem, vel denuntiationem. Ad c.cum super.resp.ꝙ ibi confessus fuit.Item crimen illud continebat illam cām de qua agebatur: ideò fuit punitus.vt in c.1.de exce.Ad c.per inquisitionem.resp.ꝙ inquisitio benè fuerat formata ꝯ illum, cum procederet tam in capite, q̃ in membris.Ad l.2.§.si publico.ff.de adult.rñdet, ꝙ ideò ibi iudex punit maritum de lenocinio probato per viam exceptionis: qa ibi exceptio lenocinij nō ꝓdest vxori, iō non p̃t operari exclusionē mariti: qa licet maritus cōmiserit lenocinium, non tñ per hoc debuit vxor ꝯmittere adulterium: ideò vxor punitur, & qa exceptio non operatur ibi naturam suam: rōne p̃dicta habet vim accusationis, vnde obesse marito ne crimina remaneant impunita.sic intellige hanc glo.& est vna ex solutionib.quæ no.in d.§.si publico.Et intellige hoc vltimum, ꝙ exceptio lenocinij non admittitur ꝯ maritum: fm Io.An.& benè, qñ vxor accusatur de adulterio ad pœnam legalem: secus si ageretur in foro ecclesiastico ad saparationem thori: tunc ei prodest exceptio. vt in c.discretionem.de eo qui cog.consan.vxo.suæ.& diuersitatis rationem dico esse: quia in primo casu agitur ad vindictam publicā meritò non admittitur compensatio delicti: quia nō relatione criminis sed innocentia reus purgatur.vt in c.neganda.3.q.11.& l.neganda.C.qui ac.non poss.sed ibi in secundo casu agitur ad commodum priuatum: ideò admittitur.ar.in c.pen.& vlt.de adult.item potest re

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶ Exceptum. Adde Oldr. consi. 78. & an tunc debeat specificari locus, & tempus si cut in accusatione, vide Cal. pl. t. de exc.
Sebast. Sap.
b ¶ Opinio Bria. Vide q̃ scribit Ias. in l. i. §. q mandatã. ff. de of. ei. cui man. est iu. vbi tã git, an delegatus pos sit punire testem de falso, de quo ẽt latè per Dec. in cõsultatione. §. de of. del. & vtrobi q scti. ¶ Ad primum distinguit ꝙ si tela iudicij fuit instituta ꝫ eum sicut, ꝫ alios punitur: licet ꝛstet incidenter puta perhibendo testimonium. vt in c. per inquisitionem. de elect. fm intel. huius glo. & ibi & in c. 2. de confess.
aut tela iudicij fuit rest ricta ad aliam personam: seu ad alium finem, & tunc aut iudex vult de nuo procedere ꝫ talem nouam telam, seu instantiam iudicij inchoando, & ꝑt ipsum punire: nam rõne publici interesse ꝑt supplere. ad hoc quod no. In c. cupientes. §. cæterum. de ele. li. 6. in gl. in ver. excludentes. & in ca. peruenit. per Inn. de fid. iuſ.
10 & Arc. 2. q. i. in primis. ¶ Put. at tñ ꝙ probationes factæ in tela exceptionis, non prodeſunt cum iudex postea processerit ex officio: licet secus puꝛet in confessione, per ea quæ no. Inno. hic. Aduerte tu latius in hoc: nam Inn. in c. qualiter, & quando. 2. de acc. tenet q̃llæ probationes faciunt fidem in iudicio inquisitionis, etiam si primò fuisset actum ciuiliter de crimine illud tñ ibi non approbo. & contrarium tenet gl. in l. si quis ad se fundum. C. ad l. iul. de vi. & videtur sentire idem Inn. in c. per inquisitionem. præall. & in c. 1. de confess. facit quod not. Fed. de Se. consil. 23. in 2. q. & puto quòd nec etiam confessio poterit adduci ad probandum crimen, ex quo incidenter emanauit. vt no. Bar. in l. si confessus. ff. de custo. & exhi. re. & dixi ꝫ. & q̃d no. gl. in ca. ex pœnitentib. 50. di. & de hoc vide quod plenè dixi in c. at si clerici. de iud. facit tamen iudicium iuxta gl. & Bart. in l. capite quinto. ff. de adult. Aut iudex non vult procedere de nouo. sed punire ex prima instantia, & tunc si fuit crimen deductum vt ex ceptio, & accusatio: vt quia pars excepit, & petiit illum puniri per officium iudicis, & poterit punire. ita tenet Guid. de Suz. in l. vbi. C. de fal. & ponit Io. An. in add. Spe. in ti. de prob. §. j ver 9. vide. & facit quod no. 3. q. 5. constituimus. Aut fuit simpliciter exceptum. & tũc si exceptio assumit locum accusationis: quia est voluntaria, tunc erimen exceptum punitur. alle. Inn. in c. super eo. de ele. Exemplum, si petenti cõfirmationem opponatur exceptio delicti: habet enim in star actionis: quia à non stimulato proponitur. sed die melius, ꝙ licet talis exceptio probata repellit eum ab illa electione pp grauationem inde surgentem. vt in d. c. super eo. non tamen punitur alia pœna ordinaria, vel extraordinaria: vnde non repellitur à beneficiis obtentis. vt est tex. in c. super his. de accu. si verò exceptio non assumit locum actionis, sed stat in finib. exceptionis: quia opponitur à stimulato, & tunc si non ꝑt habere finem repulsionis, punitur: vt hic in gl. & in d. l. 2. §. si publico. & quod no. Cyn. in l. vbi. C. de fal.
3 1 hoc dictum licet ẽt no. ind. §. si publico. non placet. ¶ † Sicut enim reus non valet rẽr accusare suum accusatorem pendente accusatio ne ꝫ ipsum. l. is qui reus. factus. ff. de pub. iu. & 3. q. 11. neganda. ita & fortius non debet posse excipere si per exceptionem consequitur effectum accusationis, ne vna via 2cedatur, quod alia prohibetur de proc. c. tuæ. & in reg. cum quid vna via. de re. iu. li. 6. Ad §. si publico. die vt hĩ ibi. alia sol. quam etiam sequitur Bart. videlicet q̃si crimen exceptum tangit cãm de qua agitur: tunc enim admittitur, & est punibile, quia ratione contingentiæ, & cõitatis, videtur deductum principaliter in iudicium. in c. j. de exce. & quod ibi no. Aut exceptio põt habere suum effectum repulsiuum, & tunc si is ꝫ quem opponitur assumpsit defensionem principaliter super ea dispũtanda, & tunc punitur. ad hoc quod not. Inn. in c. peruenit. de fide iuſ. vbi vĩ hoc voluisse, & videtur originaliter dictum. gl. in d. c. constituimus. 3. q. clarius tenet Arch. & ponit in c. in primis. 2. q. 1. in gl. non intelligas. dicens regulare, vr si assumens defensionem super crimine sibi obiecto conuincatur debeat puniri: maximè cum sit effectum notorium: secus dicit vt si non assumpsit defensionem: vt hic. & hoc dictum q̃hque tenui sed nunc habito lõgiori studio visum mihi est de iure non procedere. & iudicio meo vĩ casus in oppositum in c. super his. de accu. vbi electus petens ꝛfirmationem, repulsus pp crimen sibi obiectum, & probatum non priuatur beneficiis suis. nec aliter punitur: quia ad hoc non est actum: vt ibi dĩ. durum. ꝛ. esset. ꝙ non deberet assumere defensionem. ad idem c. cum dilectus. de ac. & iudex debet formare sniam fm formam libelli. vt in c. licet heli. de simo. & c. qualiter, & q̃s. 2. de ac. ẽt in criminalibus: vt ibi calrẽ dicit. si. quod fm modum agendi debet formare sententiam ¶ † Facit quod no. Io. An. in c. mãdatũ. de rese. fateor tñ ꝙ testis sed defendẽs cõuictus poterit, puniri pœna extraordinaria: qa læsit authoritatem iudicis in testando, & gerendo se pro legitimo teste vt est necessarius: actor verò voluntarius. & ista so. ẽt not. per Legistas in d. §. si publico. Ad c. ex parte. de conce. ꝓb. gl. non respon. sed Io. And. remittit ad ibi not. & dicꝙ multum facit: quia iudex ibi processit ex officio in eo, ꝙ erat in facultate sua. & dic vt ibi no. plenè. An. hic prosequitur tria. primũ, an crimen exceptum seu de quo constat in cidenter veniat puniendum fm an infamat infamia iuris. tertiũ an infamat infamia facti.

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶Quod eſt ꝫ. Adde qđ voluerunt d. de Rot.deciſi.ſuis in antiquis,vbi tenent ꝙ non ꝓbatur excōicatio per inſtr̄m, vel ex eo, quòd quis petierit abſolutionē.
b ¶Se defendere. Adde hic qđ voluit Ang.ɔſil.308.vbi dr̄ ꝙ ſnīa lata ꝫ teſtes, vel notariū de falſo non nocet parti nō a citatæ.Ant.Fran.
¶Circa hanc mām an accuſatio falſi, vr̄ exceptio ꝫ teſtes inſtituta p̄iudicet parti,& faciat ſuperſederi ī cā principali, aut ipſi pti aſr noceat.vi de Bar.in l.diuus.§.diuus.& in l.ſi teſtm̄.ff. de pet.hæ.& vid Bar. in l.ſi qs teſtib.C.de teſt.vbi dn̄t,ꝙ nocet & facit ſuperſederi ſi accuſatio inſtituitur ſiſ ꝫ ꝓcedentes, & teſtes, vel ſi excipit de falſo ꝫ teſtes & ꝓducentem.ſecus ât ī ꝫ teſtes tm̄:quia nec ēt ſupſedetur in cā principali:neque h; nocere ipſi parti: ſm Cy.in l.j.C.q acc. nō poſ.& no.in l.Lucius.ff.de infa.& no. Bal.in l.fi.in fi.C.đ fi.inſtr.& hr̄ ꝑ Io.And. in ad.Spe.in tit.de le. §.reſtat.ver.fi.ſed qd in ſtatuto.& ꝑ Ale.in l.2.§.j.ff.de vi.bono. rap.& in l.ꝙ ait.in §. ꝙ ait.ff.de adulte.
Sebaſt.Sap.
c ¶Suam ɔfeſſionē. ꝙ teſtis repellatur à teſtificādo ſi eſt cōfeſſus crimē in alio iudicio ī quo ꝫ ipm fuit inſtituta accuſatio ponit Felin.poſt Ab.in c.teſtimoniū. in verſi.quinta ɔclō. & ibi etiam tangit qn̄ teſtis infamis poſſit teſtificari.
d ¶Aliam qōnem. teſtis ꝫ quē crimen falſi eſt ꝓbatum, & infamis pſona repellatur à promotione ſm opi.oīum canoniſtarum præcipuè Mod. prout videre legendo poteris, apud Iaſ.& Spe.in tit. de teſtibus.

Hoſt.Ant.putat ꝙ cum exceptio excōicationis afficit perſonam,ſapit nām ſnīæ declaratoriæ:ideò ꝓdeſt qbuſcūq; illam ꝓducentib. in iudicio per viā exceptionis, & taliter qualitercunq; dūmodo producatur eo caſu vbi non exigitur plena probō: ſed ſufficit qualiſ qualis fides,ſed ſi eſſet caſus in quo exigeretur plena probō,vt quia agitur ꝫ eum ad priuationē beneficij: qa durauit ꝑ annum in excōicatione, tunc hæc ꝓbō non ꝓdeſſet licet poſſet ꝓcedi ad purgationem indicendā ex iudicis offō.¶Aduerte: primò ſentit Ant.ꝙ ad repellendum actorem ab agēdo ſufficiat ꝓbare excōicationem ſemiplenè, ꝙ eſt ꝫ a c.pia.de exc.li.6.vbi dr̄ ꝙ debet ꝓbare apertiſ-
42 ſimis documentis.¶†Et ꝑ illam literam dicit ibi Io.An.poſt abbatem nō ſufficere vnū teſtem cum iur̄o.Scđò dicit, ꝙ afficit perſonā licet deducatur ꝑ viam exceptionis.ꝙ vr̄ ꝫ iſtum text.nam ſnīa falſi directè lata ꝫ teſtē afficit pſonam, qa infamat.& tn̄ ſecus qn̄ directè non ɔdemnatur de falſo, ſed repellitur ꝑ offm̄ iudicis ſeu parte opponente, vt l.Lucius.ff.đ his q no.infa.ad idē c.teſtimoniū.de teſti.vbi crimen obiectū ꝓbatum in vno iudicio,non repellit in alio niſi grauata ſit opi. illius.& tn̄ crimen dirigitur in pſonam, & facit c.ſuper his.de ac.& ꝙ not.In.in c.cām.qui fil.ſint leg.vbi vr̄ velle ꝙ ēt ſnīa declaratoria non facit fidem qaò ad alios: qn̄ ad certum effectū & inter certas pſonas agebatur:& dic vt ibi plenius no.& certè iſte articu.vr̄ mihi valdè dubius,nihilominus ſic diſtinguerē:ꝙ aut excōicatio fuit probata ꝫ teſtes abſētes: qa tunc ex hoc ſolo nō dēt repelli in alio iudicio, cum ſi fuiſſet p̄ſens ſciuiſſet melius ſe defendere.[b]Arc.in c.ſi.de em.& vē.& iniquū eſt iſtum puniri ex re inter alios acta.vt ſ.dixi.fateor tn̄ ꝙ ſi ex hoc publica laboraret infamia repelleretur,niſi ſe purgaret.vt in c.cū deſideres.de ſen.exc.Aut fuit ꝓbata eo p̄ſente, & defendere: puta, dum repelleretur ab agendo.& tunc de rigore iure procedit opi. Inn.per ſupradicta:& maximè per illud c.pia.
43 ¶†Et idē t; Arc.ibi ſequendo dicta In.hic niſi ɔſtaret ꝑ ſuam ɔfeſſionem: [c]quo caſu ēt ſm Inn.facit in alio iudicio: ēt dum directè agitur.ar.eorum q not.in c.ꝑ inquiſitionem. de elec.de æquitate verò vbi ſolum ɔſtat per probationes p̄t procedere op. Hoſt.nā ſi ſola fama ſufficit ad repellendū in d.c.cum deſideres.ita debet ſufficere iſta probō: licet ad aliū effectum fuerit facta.ar.eorum q not in ca.veniens.2.de teſti.& in d.l.Lucius.ff.de his q no.infa.in gl.fi.& reſpectu repulſionis,& viſitationis p̄t dici plena & aperta probō.ar.in d.c.cum deſideres.& in c.illud.de cler.excōi. & ſic p̄t rſideri ad c.pia.p̄all.Item aduerte, qa Inn.ſ.voluit abſolutionem petentē non fateri ſe excōicatum,ſed ꝙ ad cautelā petiit.Hoſ. tenet hic ꝫrium dicens, ꝙ niſi hoc exprimatur,n̄ eſt p̄ſumenda cautela.vt in c.venerabilem.de ele.& de ſen.exc.ca.ſup eo.ſed Inn.in d.ca.venerabilē.tenuit ſuam opi.hic.& idem tenet Spe.in ti.de prob.§.nunc videndū.ver. ſed nunqd.facit d.c.pia.& ꝙ ibi not.Arc.& ꝑ coll.in d.ca.venerbilem.& Bar.in l.decem.ff. de ver.ob.ſequitur opi.Hoſt.& idem gl.in d. c.venerabilē.mihi placet opi.Inn.vt quò ad p̄iudicium inferendum ipſi excōicato non probatur ex hac excōicatione, ꝙ zelo conſcientiæ facit retorqatur in eius læſionē, & qa dato opinionum ɔflictu debet prævalere mitior, vt no.in c.cum iu.de teſti.& ꝑ Inn.in c.ad audientiam.de homi.facit l.interpretatione.ff.de poe.& in re.odia.de re.iu.li.6.ſed in
44 foro animæ eſt ſibi credēdū.de homi.c.ſignificaſti.¶†Et ex p̄dictis
d inſertur ad aliam q.[d]huius glo.an crimen ꝓbatum ꝫ teſtem ꝑ viam exceptionis repellat eum à promotione, gl.dicit ꝙ ſic dummodo ex hoc ſit grauata opi.eius ēt ſi non ſit irrogata infamia.ar.ſ.de ele. ſuper eo.Bart.Brix.in q.veneriali.14.refert Tan.per hanc decre.te nuiſſe ꝙ pp crimen probatum ꝫ teſtem per eum ɔfeſſatum propriè non repelletur à promotione:ſed ſi eſſet infamatus, & in purgatione deficiat ſic, & cū hoc dicto tranſit hic Io.An.remittendo ad not. in c.ſuper his.de ac.& ibi approbat ꝙ gl.hic dicit de purgatione indicenda pp infamiam ortam ex delicto probato per viam exceptionis.Nec ob.ꝙ ꝓbato delicto non eſt opus purgatione.vt in c.pe.de pur.can.quia illud procedit ſm Io.An.ibi, qn̄ directè eſt probatum delictum,ſecus ſi indirectè, vt hic quod no.Ego puto ſic dicendum ꝙ aut ɔſtat de crimine per ɔfeſſionem ipſius teſtis,& ſic non debeat puniri ordinaria pœna.vt ſ.dixi.ſed ſaltem remouebitur à promotione:nam vilis eſt confitendo de ſeipſo,vt in c.q̄ ſit graue.de excepræla.& in c.j.de conf.& ſaltem grauatur ex hoc eius opi.ideò nō debet promoueri.81.di.tantis.facit c.ex pœnitentib.50.di.& ꝙ not. Inn.hic.& ꝙ ſ.dixi.Aut ɔſtat ꝑ probationes,& tunc aut in ſua abſentia,& non debet repelli,qa res inter alios acta vt dixi.niſi ſit infamatus de facto, tunc indicetur ſibi purgatio.vt hic in gl.& no.in c.at ſi clerici.de iu.Aut in p̄ſtia,& tunc aut fuit exceptum ꝫ petentem cōfirmationem electionis,& probatum,& repelletur.vt in ca.ſup eo. de ele.ratio.qa illa exceptio habet in multis vim accuſationis,cum ſit omninò voluntaria.vt no.Inn.ibi.& in c.cum dilectus.& in c.dudum.2.de ele.Aut ꝫ teſtem vel alium in alia cā, & ſi crimen eſt connexum,dic vt ſ.ſi non eſt ɔnexum non repelletur.ar.hic, & in c.ſup
45 his.niſi ſit inde infamia orta,vel grauata ſit eius opi.¶†Nūc Venio ad gl.fi.& opp.ꝫ fi.c.videntes.n.teſtes eſſe infames ex quo fuerunt reprobati de falſo teſtimonio.de teſti.cum tu.So.ſm gl.de iure non notantur infamia ex quo directè ꝫ eos non fuit actum.ſed de facto id eſt infamia facti ſic.& ita loquitur Hoſt. & ibi aliter ſo. ꝙ loqtur hic qn̄ non piurium ſed aliud crimen quodcūq; vis obiicitur teſti, ibi qn̄ de periurio ɔuincitur,& tūc eſt ſpeciale ſm eum, ꝙ de cæterò vt infamis à teſtimonio repellatur, vt de teſt.c.teſtimonium.mihi plus placet opi.gl q̄ enim periurium probetur ꝫ teſtem, non cum eo,ſed cum parte producente,nō per hoc infamatur teſtis pro hoc tex.cum Bar.in l.Lucius.ff.de his qui no.infa.& hic:nam loquitur iſte text.qn̄ reprobatur teſtimonium quaſi ex falſo teſtimonio.ſed hoc non p̄tingere niſi cum periurio,cum iurauerit dicere veritatem.& hoc ſic vr̄ ponderaſſe Hoſt.nec ob.c.teſtimonium.al.per eū. quia loquitur qn̄ quis repellitur p̄textu periurij ꝙ probatur ꝫ eum. hoc.n.ſufficit ad repellendum, quia periurus non debet admitti in teſtem,non tn̄ ibi dr̄ ꝙ ex hac probatione facta cum parte teſtis notetur infamia.& an,& qn̄ periurium infamet, dicā plenè in præal.c. teſtimonium.¶Expletis & declaratis,& ſuppletis gl.venio nunc ad quædam dicta doct.quæ commodè non potuerunt applicari ad gl.
46 Primò vr̄† ꝙ iſti dn̄i cum eſſent laici non potuerunt ɔueniri corā Papa.vt in c.nouit.de iu.& c.cām.qui fil.ſint leg.cum ſi.Ex dictis Io. An.ſuper tex.colligitur duplex ſo.Prima ꝙ terra iſtorum nobilium eſt in temporalib.Papæ ſubiecta.Scđa ꝙ iſti ɔueniuntur coram Papa tanquam inuaſores rerum eccleſiaſticarum.de for.cōpe.cum ſit generale.& vtraq; bona.Poteſt & terriò ſolui, ꝙ ex gn̄ali ɔſuetudine clericus ɔuenit laicum coram Papa,vel eius delegato,vt no.glo. in ca.ſi clericus laicum.de for.comp.vbi plenè dixi.vel quartò non
47 fuit exceptum.¶Oppo.ſcđò,& vr̄ † ꝙ libellus Abbatis fuit ineptus ex multiplici capite.Primo ex parte perſonarum ꝫ quas actum fuit: non eīn fuerunt expreſsè nominati: ſed ſimpliciter dictum ꝫ illos nobiles de Artone & c.Non.n.licet vagari cum iactura alterius: vt in c.vt quis duas đ ele.li.6.l.p̄tor edixit.ff.de iniu.Scđò fuit incertus ex parte rerum: vt patet ibi ad caſtrum monaſterij & c.& non apparet ꝙ caſtrum.idem dicit de animalib.& aliis reb.& non exprimit de quibus,nec quale damnum illatum fuit.Terrio fuit incertus ex parte ɔcluſionis: vt patet ibi,de quibus iuſtitiam ſibi fieri poſtulabat & c.quæ verba p̄nt in ſe cōprehendere multas & diuerſas actiones, vt interdictum,vnde vi: ſi caſtrum fuit per violentiam ablatum.itē actionem vi bonorum raptorum reſpectu mobilium, & actionem furti.& l.acqui.reſpectu damni.Item actionem l.Iu.de vi pub.& priua.ff.ad legem Iul.de vi publ.& priua.per tot.& aliter fit ɔdemnatio in vna actione quam in alia, ergò talis libellus tanquam incertus, & ineptus debuerit lacerari.de iud.ca.examinata.& ꝙ ibi no.Variæ poſſunt colligi ſolutiones ex dictis docto.Et primò ad omnia ꝫria p̄t dici ſm Inn.ꝙ libellus iſte non fuit receptus:quod patet ex eo qa iſti nobiles excipiebant, & dicebant ſe non teneri ad reſpondendū
48 antequam eis fieret reſtitutio.¶†Secundò p̄t reſponderi ſm eundem: ſtultum eſſe qui tam generalem libellum recepit, ſed ſi receptus eſt,valet arg.C.de anna.excep.l.fin.hoc intelligo verum qn̄ ex probationib.factis in proceſſu apparere poteſt in quib.reb.& cōtra quos debet fieri condemnatio: aliàs non poſſet ſequi pp incertitudinem.vt not.in d.l.ſi.in rem.ff.de rei vend.facit ca.in præſentia.de prob.Tertiò poteſt reſponderi ad omnia ꝫria ſigillatim.& primò ad id quod opp.de incertitudine perſonarum.reſpondetur.ꝙ perſonæ hic fuerunt expreſſæ in libello ſm Inn licet hic cauſa breuitatis non exprimantur,quod ſatis credo verum, cum non poſſet cōmodè in qualibet decr.inſeri totus tenor libelli.¶Dicit tamē idem Inno.†

Sebaſt.Sap.
a ¶In medio litis.Vide gl.in l.j.§.ſi quis argentū.ver.iuranti.ff. depoſi.q̄ refert eſſe ſin.Iaſ.in §.ſ; iſte.ver. no.tn̄.ꝙ ex tali libello inſt.de ac.& And. Sicu.conſi.7.inc.clementiſſimi.in 1.vol.
b ¶Peto mihi.Adde Paul.de Caſtr.conſil. 165.Ang.conſi.267. Alex.conſi.121.
Zacharias.
¶Adde Lanf.de Or. in c.qm̄ ꝫ.§.excep.& in apoſtil.Cel.in ver. inſtit.vbi remiſſiuè. ĵ.de proba.& Pau.de Caſt.conſi.163.
Sebaſt.Sapia.
c ¶Infero.Vide Iaſ. hæc referētem in §. oīum.verſ.multū ēt eſſet vtile.inſt.de ac. & l.petens.C.de pac. & vide Ale.in conſi. 170.inc.viſo ꝓceſſu. in 2.vo.Arc.ɔſ.17.in in 1.dubio.Angē de Are.in tract.male.in ver.ſupquib.omnib. Ale.ɔſ.38.in j.dubio. 3.volu.vbi plura de hac cſa peto ius,& iuſtitiam miniſtrari.
d ¶Aliquæ verò ineptæ. Adde, ꝙ etiā libellus ſuſtētatur ineptus.abſq; cſa.vt voluit Rol.conſi.275.
e ¶Mihi placet.Adde Ale.conſi.135.& quod no.noui.ī1 ad monendi.de iureiu.
Sebaſt.Sap.
f ¶De ſemiplena. An ſemiplena ꝓbatio ſufficiat vbi reqritur probatio.vide Fel.in rub.ĵ.de prob. ver.tertia concluſio.

49 Inn.† ꝙ ſi domini conuenirentur vt vniuerſitas, non eſſet neceſſe exprimere nomina. quod dicit Hoſt.verum de propriis nominibus:de dominis tamen oportet facere mentionem.de fid.inſtr.inter.de deci.dudum.puto poſſe etiam dici, ꝙ vbi per expreſſionem nominum appellatiuorum cōſtaret ſatis de perſonis,hoc ſufficeret ſi ignoraretur nomē proprium.vt vr̄ tex.in l.ſi in rem.in fin.de rei ven.facit quod not.Inn.in c.certificari.de ſepul.ad idem bo.tex.in l.quoties.§.ſi quis nomen.ff.de hær.inſt.vbi dicitur, ꝙ ſi quis non expreſſit nomen hæredis,ſed indubitabili ſigno demoſtrauit,ſufficit hoc, quia plenè ni-
50 hil diſtat à nomine proprio: vt ibi dr̄.¶†Ad ſecūdum de incertitudine rerum poteſt dupliciter reſponderi.vt colligitur ex dictis In. & Io.An.Primò ꝙ aut aliqua petuntur principaliter,& debent ſpecificari:aut acceſſoriè, & tunc ſecus.ſatis.n.eſt, quod principale exprimatur,vt in c.cum ad ſedem.de reſt.ſpo.ff. de vi & vi arma.l.j.§.qui autē.6.de quo in Spe. de li.conce.§.iam nunc videndum.verſ.item talis.vide quod no.In.in c.tanta.de exce.præla.hæc tamen ſol.non vr̄ congruere literæ: quia non apparet caſtrum fuiſſe obligatum: & ꝙ ageretur hic interdicto reſtitutorio:vel quod hic alia eſſent acceſſoria ad caſtrū,vnde ſecundò ſoluitur,ꝙ ideò ſuper damnis admittitur hæc generalitas: quia probata violentia non ſubiiciuntur neceſſitati probādi: ſed ſtatur iuramēto violentiam paſſi l.ſi quā do.C.vnde vi.& c.fi.quod me.cau.non ergò habet reus deliberare niſi ſuper violentia cū in reliquis ſtetur iuramento actoris.generalitas ergò nō habet inducere difficultatem in deliberando.& not.hanc ſo.quia facit ad multa.ſed quò ad caſum noſtrum mihi non videtur vſquequaq; vera:quia licet ſtetur iuramento partis de rebus prædictis:poteſt tamen probari ꝫrium.arg.ca.continebatur.de ſpon.impu.iuncto ca.propoſuiſti.de prob.& facit l.admonendi.de iureiu.& quod ibi not, vnde ſaltem hac ratione vt poſſet ſe defendere deberet fieri declaratio,ſed certè ſuſtinendo ſo.Inn.poſſet dici, ꝙ tempore iuramenti ipſe certificabitur: vnde poterit nunc probari contrarium.ſatis eſt ꝙ nunc dicat an commiſerit violentiam: an non.p̄t dari & alia ſo. ſm Ant.ꝙ admittitur libellus incertus: quia talia vtenſilia non p̄nt bene certificari.ar.l.j. §.qui autem.ff.quo.leg.& ar.l.quæ de tota.§. incertè.ff.de rei.vend.& eorum quæ no.in c. conſtitutus.de in int.reſt.& hæc ſo.etiam bona eſt in ſe,& prima tolerari,& defendi p̄t.vt ſ.dixi l 3. d.Ant.eā im-
51 pugnet.¶†Ad vltimum ꝫrium de nimia generalitate concluſionis,dicendum eſt ſm Inn.ꝙ ſtultus eſt qui talem libellum recipit,cū debeat à principio petere declarationem ipſius: ſed ſi non fuit petitum procedit libellus.ar.in l.fi.C.de anna.exce.& fiet condemnatio ſm actionem quæ minorem ɔdemnationem requirit.quod no.ar. ff.de re.iu.l.ſemper.& l.fauorabiliores.& ĵ.de fid.inſtr.ca.inter dile-
a ctos.niſi in medio litis[a] ex probationib.vel aliàs expreſsè appareat qualiter agere velit:quia tunc ſm hoc ferenda eſt ſnīa.ar ff.de iud.l. ſi quis intentione.quod no.& vide circa hoc quod plenè dixi in ca.
52 dilecti.de iud.¶Et no.ex prædictis† quid vr̄ deductum ſub illa clau
b ſula generali:& peto mihi [b]iuſtitiam fieri, & c.Cal.etiam dicit hoc ſe de facto obtinuiſſe pp iſtam clauſulam generalem, quæ in libel-
* lo cōiter ſubiicitur:& peto mihi de prædictis iuſtitiam fieri, & c.ꝙ ſi actor in libello narrauit reſpicientia petitorium, & poſſeſſorium: & ɔcludit expreſsè in poſſeſſorio: addens in fi. illam clauſulam generalem,& peto mihi iuſtitiam, & c.poſtea poterit ſuper petitorio probationes inducere: quia hæc clauſula generalis pōt complecti vtrumq;,ex quo in narratione facta fuit mentio de vtroq;, & concluſio facta in poſſeſſorio adiecta clauſula generali ne bis idem repeti videatur.de elect.in geneſi.& vt verba aliquid operētur.de priuileg.ſi papa.li.6.debet illa clauſula referri ad petitorium narratū: nam talia ſunt ſubiecta qualia prædicata permittunt.de fidei inſt.inter dilectos.ver.cæterum.& in ambiguis ſtandum eſt interpretationi actoris.ff.de iud.l.ſi quis intentione.& quod ibi no.Bart.facit qđ
c dixi.ſ.poſt Inn.quod bene not.Ex prædictis Infero [c] ad aliud notabile dictum: ꝙ vbi ex narratione facti poſſunt elici plures actiones, quarū
d aliquæ ſunt aptæ: aliquæ vero ineptæ.[d] & concluditur inepta ſubiecta illa clauſula generali:& de prædictis peto mihi inſtātiam fieri, & c.quod libellus non debet reiici tanquam ineptus:& poteſt probatio induci ſuper apta actiōe: quia illa clauſula generalis debet referri ad aptam ex quo poteſt elici ex narratione facti ne bis idem repeti videatur:vt faueamus actori in principio.iuxta no.in c.cum ad ſedem.de reſt.ſpo.& per Bar.in d.l.ſi quis intentione.optimè facit quod in ſimili no.Inno.in c.in noſtra,de renun.in fi.vbi dicit ſnīam ſuſtineri ſi in ea exprimatur vna cauſa contra ius, & alia quæ non eſt contra ius.pro quo facit c.per tuas.qui.fil.ſint leg.& quod no.in ſimili in c.ſicut.de re iud.ſecus ſi ex narratione non poſſet comprehendi cauſa apta:quia tunc illa clauſula generalis non poſſet verificari vltra narrata: quia referri debet tantum ad præcedentia.de ap. intimaſti.& c.ſecundo requiris.& talia ſunt ſubiecta qualia prædicata permittunt.vt d.ca.inter.& vide quod not.Bald.in l.edita.C.de edend.& hoc no.ad limitationem eorum quæ leg.& no.in c.exami
53 nata.de iud.¶Sed quæro†an hæc exceptio ſpoliationis debeat in-
* diſtinctè proponi ante lit.conte.docto.hic cōiter concludunt, ꝙ vbi prius erat orta debet adeò ante proponi, ꝙ poſtea non admittatur: ar.hic & in ca.fi.ĵ.e.& 2.q.2.c.2.iuncta gl.& ſ.dixi in notab.ſi autem de nouo competat.vt quia poſt li.conte.fuit facta.vel licet prius cōpeteret de nouo tamen peruenit ad partem,nunquid poſſit proponi poſt:ſunt opi.nam Inn.hic in vna parte ſcilicet ſuper ver.reſtitutio,dicit ꝙ licet regulariter ante debeat proponi:tamē & poſtea p̄t ſi de nouo contigiſſet: vel de nouo ad eius notitiam perueniſſet. al.l.C.de exce.l.vlt.& ĵ.de exce.c.paſtoralis.de offi.deleg.c.inſinuante.refert alios tenere contrarium:ſed poſtea in alia parte,ſcilicet ſuper ver.exceptionis.ſentit oppoſitum:dicens, ꝙ hæc exceptio eſt dilatoria:vnde poſt lit.conteſt.proponi non poteſt: etiam ſi poſtea fiat ſpoliatio:cum aliud auxilium habeat,ſcilicet interdictum vnde vi.arg.ĵ.de exce.c.paſtoralis.& multò fortius ſm eum non poterit proponi, contra proſequentem appellationem: cum à principio eam omiſerit.dicit alios tenere cōtrarium:& ſic vr̄ recedere à prio-
54 ri dicto.¶†Ex hoc vltimo dicto poſſet colligi vna notabilis limitatio ad c.inſinuante.& iura conſimilia:vt exceptio dilatoria nouiter orta:vel de nouo ſuperueniens ad notitiam partis: poſſit lit.conte. opponi.niſi ſit de ea prouiſum per modum agendi, ſicut in ſpoliatione: poteſt.n.deduci per viam exceptionis & per viam actionis: non ergò curandum ſi non p̄t nunc deduci per viam exceptionis, ex quo p̄t deduci per viam actionis petendo reſtitutionem, & eſſet notabilis limitatio ſi eſſet vera.ſed Cal.in c.fi.ĵ.e.eam impugnat per regulam q ad agēdum.de re.iu.li.6,ſequitur d.Ant.hic:& ſentit Io.de Lig.in c.ſolicite.de reſt.ſp.dicit tn̄ ꝙ ſi prius cōpetebat, & de nouo peruenit ad notitiam partis p̄t eam opponere: dūmodò fuerit ſolicitus in perquirendo à principio:aliàs ſecus,& ita poteſt ſm eum procedere gl.in c.paſtoralis.de exce.quæ videtur tenere oppo-
55 ſitum.¶†Nec ob.ꝙ competat ius agendi:quia ſm do.Ant.non eſt ſic facile ſicut ius excipiendi: quia in exceptionib.dilatoriis ſufficit ſemiplena probatio, aliàs cognitio al.hic Inn.qui hoc videtur tene
e re prope fi.primum dictum mihi placet,[e] vt ſi de nouo oriatur vel veniat ad notitiam partis poſſit proponi poſt lit.conteſt.quia iura in hoc loquūtur indiſtinctè.& facit l.2.C.de conſor.eiuſ.lit.& quod ibi no.& ſentit idem Inn.in c.prudentiam.de offi.del.& Spe.in ti.de recu.§.ſi autem.& gl.3.q.6.exceptio.Goff.in ſum.de exce.§.ſed hoc. & quod no.in d.reg qui ad agendum.& vide per Inn.in c.inter dilectos.de exce p̄la.ſed vltimum vt in exceptione dilatoria probanda, ſufficiat ſemiplena probatio, non placet per c.pia.de exce.lib.6.vbi excōicatio ad repellēdum oppoſita debet probari apertiſſimis documentis.ad idem c.frequens.de reſt.ſp.vbi datur terminus 15.dierum ad probandum exceptionem ſpoliationis,& non probans cōdemnatur in expenſis.& ſic ſatis innuit ex prolixitate termini, & ex eo quod venit condemnandus ſi non probat,ꝙ probatio debet eſſe plena.non.n.dicitur probare qui ſemiplenè probat.vt ca.tam literis.de teſt.& in c.fi.de iureiu.& in c.2.de calum.& in c.j.de ele.li.
f 6.quod ibi not.in fi.ſed p̄t intelligi dictum Inn.de ſemiplena[f] probatione reſpectu modi procedendi:quia ſuper iſtis exceptionibus non conteſtatur lis,vt in c.prudentiam.§ ſexta.de offi.del.ſed proceditur ſummariè reſpectu modi procedendi:ſed reſpectu ſubſtantię probationis proceſſus debet eſſe plenarius.vt in ſimili dicitur ī cle. ſæpe.de ver.ſig.¶Non ob.c.veniens.2.ſuper quo fundat ſe fortiter Inn.ĵ.de teſti.vbi ſufficit ſemiplena probatio ad probandum de intereſſe ſuo vt admittatur ad excipiendum: quia loquitur quando illud veniebat ſtatim probandum per eundem ad merita cauſæ: & iō eſt modici præiudicij.ſed in caſu noſtro ſecus: quia actor repelleretur ab agendo, & reus non curaret amplius petere reſtitutionem, quia fortè plenè probare non poſſet: & ſic teneret actorem inuinculatum,& impeditum: quod eſſe non debet.¶Concludo ergò ꝙ ad probandam exceptionem ſpoliationis requiritur plena proba-
56 tio reſpectu ſubſtantię probationis.¶†Vltimò quæro,intra quantum tem

Universidad de Deusto
Biblioteca

Zacharias.

a ¶ Per interuētum successoris. Adde Ia. Rebuf. in l. prouidendum. & ibi in aposti. Celsi. ad ipsum. C. de decu. lib. 10.

b ¶ Duobus modis Pondera benè hunc text. quia fortè probat, q causa natalii inter reges, & similes, est agitāda in auditorio Papæ: per id quod habetur in cauenerabilem. de ele. in 6. & c. quanto. de iureiur. vide quæ dicunt ibi doc. And. B.

c ¶ Legitimitate. Ad de Rom. cons. 299. & vide Cal. cons. vlt. de foro compet.

tum tempus competebat hæc exceptio spoliationis: an ī perpetuum posset spoliatus opponere eam p̄ spoliatorem suum agentem? Inn. dicit q in perpetuum potest opponi de eo quod puenit ad ipsum qui deiecit: de eo autem quod nō peruenit ad ipsum excipi p̄t vsq; ad annum tantum: sicut dicitur in interdicto. vt l. 2. C. vnde vi. & l. 1. in pr. ff. e. nam intra idem tempus proponi debet exceptio intra quod agi p̄t. ff. ex qui. cau. l. nec non. §. vlti. ff. de inoffi. testa. l. Papinianus. §. si filius. ¶ Aduerte: quia glo. sentit p̄rium in l. 2. C. vnde vi. præal. per. l. licet. C. de exce. & quia annua ad agendum perpetua sunt ad excipiendum vt l. purè. in fi. ff. de do. exce. sed dictum In. mihi placet. & dicta gl. in d. l. 2. debet intelligi de alia exceptione quam loquitur iste tex. videlicet ex fm quod loquitur tex. in d. l. licet. qñ spoliatus recuperauerit possessionē suam à deiectore quocunq; etiam clam: tunc ſi conuenitur ab eo etiam post annum interdicto vti possidetis: potest excipere p̄ eum de spoliatione prius facta: secundum veram lec. illius l. quam ponit ibi gl. & sequitur Bar. sed in casu nostro exceptio surgit ab eo fonte quo surgit actio: & tendit ad eundem effectum vt fiat restitutio. meritò non debet durare vltra tempus quo durat actio, vt in iurib. al. §. per Inn. & facit. e. si autem. & quod ibi no. de refer. & quod not. in d. l. licet. secus autem vbi exceptio surgit ex alio fonte quam actio, vt in exceptione de dolo, quę oritur ex æquitate, ne actor reportet commodum de malitia sua:

§ tunc enim habet locum illa regula annua ad agendum, &c. vt d. l. pu
7 rè. & licet. & sic limitat Inn. ¶ Item fm Inn. hæc exceptio spoliationis non competit contra hæredem spoliatoris. nisi de eo, quod ad eum peruenit: aut dolo eius factum est quò minus peruenire t. ff. vn de vi. l. j §. hoc interdictum hæredi. & §. vlt. ratio est: quia ipsum inter dictum non competit contra hæredem nisi in prædictis casibus. vt in d §. vlt. & in l. 2. C. eod. ti. ergò nec exceptio. Ex quo infero, q vbi fuisset lis conte. cum defuncto eum tunc eius hæres teneretur inter dicto etiam si nihil ad eum peruenisset. vt not. in l. 2. & l. j. C. ex deli. defun. eodem modo contra eum competeret exceptio, & fortius suprascripta ratione. vt in reg. qui ad agendum. de reg. iu. li. 6. Item d. Ant. hic putat dictum Inno. procedere de iure ciuili tantum: non autem de iure canonico, cum eo iure teneatur hæres, ex delicto defuncti: etiam si nihil peruenit ad hæredem: & hoc in quantum suppetunt vires facultatis. de sepul. c. fi. de rap. c. in literis. tu vide quod dico in d. c. fi. an hæres teneatur indistinctè de iure canonico, de eo quod ad eum non peruenit, & præsuppositio quod teneretur: adhuc puto dictum d. Ant. non procedere: quia licet possit compelli per ecclesiam vt satisfaciat animæ defuncti ex officio iudicis ratione peccati. non tamen interdicto vnde vi: quia hoc iure non cauetur. si ergò non comperit interdictum nec aliud remedium possessorium: ergò nec exceptio per rationem prædictam: quia hæc exceptio est multum odiosa, & frequenter opponitur malitiosè ad impediendum actionem, vt in c. frequens. de rest. spo. lib. 6. & §. dixi. debet ergò restringi quanquam autem §. dixerim, q in hæredem non datur nisi inquantum ad eum peruenit: secus dicit Ian. in successore in dignitate, cum semper dari debet etiam si nihil ad eum peruenit: quia dignitas nunquam moritur. 12. q. 2. liberti. de reser. si gratiosè. li. 6. Ant. restringit hoc dictum quando tota vniuersitas cum capite deliquit, vt §. no. fuit cum gl. aliàs secus: quia successor in dignitate qui aliàs non est hæres: non succedit in vitium defuncti. iuxta no. in c. cura. de iurepa. & in c. de quarta. de præser. sed ego intelligo dictum Inno. omni eo casu quo dignitas teneretur ex interdicto, tunc enim non habetur respectus ad personam: sed ad dignitatem quæ non moritur. sicut in simili videtur tex. in denuntiatione noui operis. in c. 2. de nou. ope. nunt. & no. Bart. in l. is cui. ff. de nou. opc. nun. sicut enim contractus initus eum dignitate: seu nomine

a dignitatis non alteratur per interuentum successoris. ade for cōp. dilecti. ita nec hoc interdictum seu exceptio competens contra dignitatem. & hoc est vt puto quod voluit Inn. hic Abbas.

CAP. III.

1 *Exceptio illegitimationis cognoscitur coram ecclesiastico, & dum ipse cognoscit petitio hæreditatis silet.*

2 *Ignorantia non admittitur de facili super factis nobilium personarum.*

3 *Cognitio causarum matrimonialium pertinet ad solum iudicem ecclesiasticum: nec laicus cognoscere etiam incidenter.*

4 *Exceptio peremptoria si ex sui natura examinatur coram alio quam iudice principali causæ: operatur effectum dilatorium.*

5 *Iudex ecclesiasticus potest inhibere iudici laico, ne procedat super causa pendente ex ea quam ipse cognoscit. nu. 11.*

6 *Præiudiciales quæstiones quomodo, & quibus respectibus, & casibus dicantur.*

8 *Forma libelli, quo petitur aliquem fore illegitimum.*

9 *Iudex secularis quo casu potest cognoscere de causa spirituali incidenter: & iudex ecclesiasticus de causa laicali. 7*

Exceptio, tu es excommunicatus, cognoscitur coram ecclesiastico.

10 *Quæstio, an aliquis sit filius vnius vel alterius: potest cognosci coram laico.*

11 *Inhibitoria si non est missa ad aliquem iudicem qui super causa processit: an valeat processus.*

Inhibitoria quando mittitur: an requiratur causæ cognitio.

12 *Iudex potest absque requisitione aliqua procedere in concernentibus præiudicium animæ.*

13 *Appellans à iudice qui misit inhibitoriam: an possit petere ab eodem vt mittat aliam inhibitoriam vigore appellationis factæ.*

Executio sententiæ facta intra tempus ad appellandum, vetractatur ac si esset facta post appellationem.

14 *Iudex secularis non potest statuere terminum iudici ecclesiastico intra quem habeat terminare quæstionem spiritualem: quam ei remisit ipse iudex laicus.*

15 *Causa spiritualis quæ remittitur ad ecclesiasticum: an cognoscatur ordine iudiciario seruato.*

1 b **Tuam.** ¶† Legitur duobus modis b vno modo in glo. intelligendo, quod hic erat prius coram seculari petita hæreditas, & exceptum fuit de illegitimate: & secundum hunc intellectum hoc intendit. Petenti hæreditatem obstat exceptio natiuitatis: quæ coram ecclesiastico debet prius terminari. Secundo modo legitur extra glo. quod hæc causa legitimitatis fuit mota, & ea pendente petebatur hæreditas coram seculari, & iuxta istum intellectum hoc dicit. Pendente causa natalium coram ecclesiastico iudice quæstio hæreditatis ex illa dependens per seculare m iudicem inchoari non debet. primò narrat factum de præterito. secundò prouidet circa futurum. ibi quia verò ¶ Casus literalis. Morruo comite Campaniæ sine prole. Regina Cypri dicebat, quòd debebat illi succedere in comitatu tanqam proximior. quidam alius hoc intelligens accessit ad dominum Papam: proponens, quòd cum ipsa Regina non fuisset de legitimo matrimonio nata, dicto comiti succedere non debebat: sed ipse paratus erat probare in præsentia domini Papæ: petens ab ipso vt mandaret Regi Franciæ, vt si forsan dicta Regina super successione comitatus prædicti coram ipso proponerer quæstionem, non audiret eandem: donec causa natalium ex qua illa dependebat fuerit terminata. quod Papa non dilatauit adimplere mortuo ipso Rege, cui Papa prædicta mandauerat, successit ei Ludouicus filius eius vnde Papa scribit eidem super eodem negotio credens prudentiam ipsius non latere causam natalium, quæ nisi terminata esset, incipere causam successionis dependentem ex illa: nihil aliud esset quam negotium ipsum diuersis processibus intricare: & ordinem iuris perturbare, & ideò si ab ipsa Regina fuerit requisitus super hoc, patienter expectet donec causa natalium per sedem apostolicam fuerit terminata. Bernardus.

2 ¶† Nota, quod facta nobilium personarum præsumuntur nota aliis: quare de facili non admittitur allegatio ignorantiæ. de senten

3 tiis excommunicatorum. cum illorum. & hoc in principio. ¶ Nota secundò, † quòd causa matrimonialis spectat ad iudicem ecclesiasticum, non solum quando agitur inter ipsos coniuges. & disputatur de validitate coniugii. vt infra de sponsa. per totum. sed etiam

c quando principaliter agitur de legitimitate filiorum: cum decisio dependeat ex validitate matrimonii: vt hic. & ff. qui filij sint legitim. quasi per totum. Et est ratio secundum Innocentiū. quia cum scriptum sit. Quos Deus coniunxit, homo non separet. 33. quæstione secunda. quos Deus. de translat. episco. capit. secundo. ita pronuntiare non fuisse matrimonium: vel esse inter aliquos non homo: sed solus vicarius Dei potest iudicare: vt in dicto cap. 2. intelligo vicarius Dei vel deputatus ab eo: vt est episcopus qui de hoc cognoscit. capitul. de consangui. capitul. primo. vel dic, quòd tunc episcopus tenet locum Dei. pro hoc optimè dicit quæstione septima. accusatio in fine. vel secundum Innocen. hoc est ex illa ratione generali: quia iudex laicus de nullo spirituali: nec principaliter: nec inciden ter reconueniendo cognoscere potest: vt §. de iudi. decernimus. & cap. quanto. qui filij sint legitimi. ad or. Item addo aliam rationem magis specialem. matrimonium est vnum de septem sacramentis ecclesiæ. vt in capitu. debitum. de bigam. & nota gloss. in cap. fin. de transla. episco. meritò non laicus, sed ecclesia habet de eo iudicare. Item matrimonium fuit inductum de iure diuino: & non ciuili: ideò ad vicarium ipsius instituentis. seu deputatum per eum pertinet cognitio eius. & non ad alium. facit quod dixi in capitu. cum sit generale. de foro competen. in materia vsurarum. An autem possit alio casu secularis cognoscere saltem vbi est quæstio puri facti, an interuenerit, vel non, & idem quæri potest de quolibet spirituali. Barto. quod sic, in l. Titia. ff. solut. matrimo. & in l. 2. ff. de iurisd. omn.

a ¶ Alio iudice. Adde Anch. cons. 161. 4

b ¶ Causæ cognitio ne. Adde Anch. cōs. a 227.

Sebast. Sap.

c ¶ Præiudicialis. Quomodo dicātur causæ inuicem præiudiciales. vide Bar. in l. per minorem. ff. de iu. & in l. siue p̄. ff. de lib. ag. laſ. post Io. Fa. & Ang. Are. in §. præiudiciales. inst. de ac.

d ¶ Vna tollitur. Adde Anch. p. 161. all. Sebast. Sap.

e ¶ Spiritualib. Vide b Bal. ī l. cos. C. de vsu. Fed. de Sen. in cons. 96. inc. apparet quæ dam lex. & in cons. 245. inci. d. Andreæ, vicario. & cons. 300. inc. factū tale est debitor promisit. Car. cons. 220. inc. Titius obligauit Sempronio. Petr. de Ancha. cons. 115. inci. casus talis est. Ful. cōs. 124. inc. ī quæstione verten. Cald. in cons. 3. subtit. de fo. compe. Ale. in cons. 91. inci. visis actis. in 2. volu. Bal. in cons. 17. inci. factum super quo. ī tertia parte.

f ¶ Diuersam. Adde 6 Ang. cons. 162.

om. iu. tu vide q plenè dixi in c. cum sit gene- 4
rale. præal. ¶† No. fm primum intellectum, q
qñ exceptio peremptoria venit ex natura sua
a examinanda coram alio iudice a principalis
causæ operatur effectū dilatoriarū: differt. n.
processum principalem, & suspēdit iurisdōem
iudicis principalis cāæ, donec fuerit sup per-
emptorio pronuntiatum, & ratio redditur in
litera ne surgat intricatio processus, &c. Et ex
hoc no. aliā specialitatem, q super incidenti
seu peremptoria de necessitate est, pnuntian
dum, qñ venit examinanda coram alio iudi-
ce, & sic limita no. in c. j §. eo. ¶† Vltimò not. 5
iudicem ecclesiasticum posse mittere inhibi-
toriam iudici seculari ne procedat super cau
sa dependenti ex cā q vertitur coram ipso iu-
dice ecclesiastico. & vide Lap. all. 61. vbi dicit
hanc inhibitoriam posse mitti sine causę co-
gnitione, b & per hoc qa ipsemet iudex secu
laris deberet desistere. nam etsi ipse posset de
hac exceptione peremptoria cognoscere nō
p̄cederet ad diffinitionē principalis, nisi pri⁹
discussa exceptione peremptoria. vt §. e. c. j. cū
ex huius veritate dependeat decisio principa
lis, fortius debet expectare qñ vertitur, corā
surgat intricatio p̄cessuum j. dicam. ¶ Op. &
vt q intentatio seu mortio vnius causæ nō im
pedit aliam intentari, imò p̄t simul. tractari,
& vna sua terminari. vt §. c. proxi. Solutio gl.
2. in effectu concludit, q qñq; sunt duæ prin-
cipales causæ, seu quæstiones, quarū vna nō
est p̄iudicialis ad aliam, & tunc log tur p̄riū.
& die vt ibi. qñq; quæstio incidit in aliam, ita
quod est præiudicialis ad aliam: qa ex decisio
ne huius q̄stionis dependet decisio alterius,
pronuntiandum, vt hic. & hoc tam in ciuili, q̄
in criminali. de quo dic latius vt hic, in gl. &
plenius per gl. 3. q. 2. c. prius. & per Cy. in l. j. C.
g qui ac. nō pos. ¶† Sed aduerte latius post Io-
stio potest dici multis modis: diuerso respū.

d est enim præiudicialis quandoq; respectu proponentis, vt si com-
petunt sibi duæ quæstiones quarum vna tollitur d electione alte-
rius, vt in c. vt quis duas. de ele. li. 6. & l. quod in hæredem. §. eligere.
ff. de tribu. & per Inn. in c. fi. de collu. & per gl. insti. si quadr. pau. in fi.
quandoque dicitur præiudicialis respectu processus, vt quia suspen
dit processum alterius causæ, vel eiusdem, quod potest continge-
re multis modis. Primò in qualibet exceptione dilatoria quæ facit
peremptoria quando opponitur in vim dilatoriæ, vt in exceptioni
bus priuilegiatis. de quib. in c. j. de lit. contest. li. 6. idem est videre in
tionem super p̄rietate, vel alia re, de quo j. c. proxi. Idem respectu
causa priuilegiata, & possessoria quæ nō admittit secum reconuen-
maioritatis causæ, vel quando fit accusatio de maiori crimine de
quo in l. j. C. qui ac. non pos. & 3. q. 1 i. c. prius. Quandoq; dicitur præ
iudicialis respectu inferioris iudicis, vt ista de qua in tex. nostro ex
quo enim quæstio pender coram vno iudice non debet, quæstio
dependens ex illa tractari coram alio iudice, ne partes grauentur
laboribus, & expensis coram diuersis iudicib. litigando. ar. in c. fi. de
resc. & in c. dispendia. e. ti. lib. 6. & ne processus intricetur, & surgat
contrarietas: nam diuersi iudices possunt diuersas, & cōtrarias fer-
re sententias, vt puta, ecclesiasticus posset illum iudicare illegitimū,
& secularis eodem tempore posset, sententiare hereditatem illi de
bitam. vnde propter hoc debet fieri ista expectatio, & suspensio de
qua in text. Ex natura enim causæ de qua hic non est præiudicialis
ad p̄cessum eum non sit dilatoria hæc exceptio illegitimitatis, sed
peremptoria quæ non suspendit processum causæ principalis, imò
simul tractantur, vt in c. j. §. c. & l. circa. & quod ibi not. ff. de prob. sed
propter diuersitatem iudicum rationibus prædictis efficitur præiu-
dicialis. Vnde cum hic dicit Inn. si coram eodem iudice hæc causa
successionis ageretur vt quia ecclesiasticus haberet temporalem,
bene posset excipi illegitimitate, & simul tractari. quod intellige
secundum ea quæ dixi in c. j. §. e. vbi plenè dixian, & qualiter possit
procedi super principali, & peremptoria. Quandoque dicitur cau-
sa præiudicialis respectu intentionis, vt est exceptio peremptoria.
quæ vt dixi ex sui natura non suspendit processum, sed solum præiu
dicat respectu intentionis, quia ea p̄bata absoluitur reus ab instan-
tia actoris, vt in c. j. §. e. Et licet exceptio de qua in litera dicitur, sit g-

emptoria tamen de sui natura non suspendit processum super prin
cipali, sed ex alia incidenti quia est tractanda coram alio iudice, &
surgerent difficultates prædictæ, vnde dī potius præiudicialis respe
ctu iurisdictionis, vt §. dixi. Quandoquè dicitur præiudicialis, respe-
ctu processus, & respectu intentionis. impedit. n. processum super
principali, & ea probata perimit intentionem agentis quia constat
ius non competere. Exemplum, tu accusas me, excipio quod sis
seruus meus. vel petis hæreditatem tanquam hæres, excipio quod
es seruus hæreditatis. vel agis p̄ me ciuiliter. oppono quod es filius
meus in potestate. & sic inter nos esse non posse iudicium. Primò
enim debet discuti de istis exceptionibus, quæ verè sunt præiudi-
ciales. vt in l. j. C. de ord. cog. & insti. de act. §. præiudicialis. vbi bo. gl.
& 3. q. 1 i. c. prius. §. aliquando. cum seq. Per alia verba hanc materiā
7 attingit Bar. in l. sed si ante. aliàs. l. fundū. ff. de exce. ¶† Gl. vltima col
ligit iudicem secularem ēt incidenter, vel aliter ēt per conuentio-
nem non posse cognoscere de causa spirituali. Contra q opponit,
nam incidentia ampliant iurisdictionem, vt sic iudex possit cogno
scere incidēter de cā de qua alias principaliter cognoscere nō pos-
set. vt in l. quoties. C. de iud. & C. de or. iu. l. adite. & est ratio, qa non
p̄nuntiat sup incidenti. sed super principali, vt in iuribus p̄æall. Gl.
e soluit, quod p̄ria loquuntur in ciuilibus non autem in spiritualib. e
Ex hac gl. colligo duo. Primo intellectum huius c. vt primo intelli-
gatur, quod quæstio, defectus natalium fuit incidenter proposita,
coram iudice seculari coram quo fuerat mota quæstio hæreditatis:
sed quia de hac exceptione non poterat secularis cognoscere, adi-
tus fuit ecclesiasticus: quī misit inhibitoriam seculari vt moris est,
quatenus nō procederet nisi prius finita per ecclesiam quæstione
illegitimitatis, & tunc expone literam ibi: incipere. i. inceptam pro
sequi. & hæc est communis lect. secundùm Io. And. Et licet hic fue-
rit defectus natalium deductus per viam exceptionis: idem tamen
dicendum est secundùm Pe. & Abb. si deduceretur per viam replica
tionis. Exemplum, hæres legitimus petit hæreditatem: illegitimus
excipit se filium: actor replicat illum illegitimum: deducetur. n. ad
ecclesiasticum iudicem eadē ratione: & ita potest intelligi iste text.
quia ista regina instabat vt non procederetur super causa principa
li: & sic vī. q erat rea: & agebatur de naturalibus suis. fortè. n. pereba
tur ab ea comitatus Campaniæ: ipsa excipit, q erat filia, replicatum
fuit, quod non erat legitima, & sic causa fuit deuoluta ad ecclesiam.
Secundus intellectus est, extra gl. quòd hęc quæstio illegitimitatis
fuit primo, & principaliter proposita coram iudice ecclesiastico. q
misit inhibitoriam iudici seculari ne inciperet quæstionem hære-
ditatis, donec quæstio illa præiudicialis primo fuerit decisa: & tunc
verbum incipere, stat propriè. Non obstat litera quæ appellat hanc
successionis causam dependentem: quia dicitur dependens consi-
derato effectu, non quod prius fuisset proposita, & vterque intel-
8 lectus est notabilis & verus. ¶† Et poterit tunc sic formari libellus
secundum Inn. cum patēr meus non fuerit maritus talis domine de
qua genuit. C. filiam. perq, quod iudicetur ipsam non fuisse legiti-
mam eius filiam. ad hoc qui fi. sint leg. causam. & c. lator. C. ne de sta-
9 def. l. penult. ¶† Secundo no. ex gl. quod incidentia causæ non am-
pliant iurisdictionem iudicis ad speciem iurisdictionis omnino di
f uersam, f & separatæ naturæ, & amplioris gradus. Vnde ciuilis iu-
dex non cognoscit etiam incidenter de causa spirituali, vt dicit gl.
* & bene. & idem Inn. & *communiter* tenent Canonistæ. sicut dicimus
in prorogatione vt non habeat locum in his quæ sunt altarius na-
turæ, & amplioris gradus: vnde non habens merum, & mixtum im-
perium nō potest ratione prorogationis seu incidentiæ de his co-
gnoscere quæ sunt meri vel mixti imperij. vt no. gl. in l. inter conue
nientes. ff. ad muni. dixi plenè in c. j. de mu. pe. secus autem in his quæ
non sunt sic alterius speciei, & separatæ naturæ. vnde pōt fm doc.
iudex ecclesiasticus cognoscere incidēter ad causam spectāte ad fo
rum seculare. vnde incidenter posset cognoscere de causa succes-
sionis licet propriè non possit accedere de causa natiuitatis secun
dùm Vin. & bene. quia non sequitur. est legitimus ergò hęres: quia
posset obstare cōsuetudo patriæ: ideò sp est quæstio remittenda ad
dote q venit accessoriè ad matrimoniū. de do. post diu. resc. de p̄ru
ecclesiasticæ seu de foro ecclesiastico, vt spūales mōniales, & pa-
possidētiū vt cā possessionū clericorū primæ, nec incidenter nec p
recōuentionē pōt esse corā iudice laico: sedæ verò pōt. & sic sentit
spūales, vel qñ tractari corā seculari. Et qdt de incidētia satis placet
qa nihil obstat nec hēt iudex iudicare sup exceptione, sed sup prin-
cipali. Exemplum, Titius clericus agit q Titiū, ille excipit, q ipse cle
se filium: certè satis puto secularem posse cognoscere, quia nihil
conuentio, & principaliter pronuntiatur super illa. de quo tn dicen

dum est

Universidad de Deusto Biblioteca

Zacharias.
a ¶Dicit ꝙ nō. ꝙ est verum ēt si à principio nō fuerit opposita vt dixi in apo. ad istum. in c. intelleximus. in ver. excōicationis. s̄. e.

Sebast. Sap.
b ¶Dubitatio. In ꝯrium vr̄ cōis opi. vt latè per Ale. in l. Titia. ff sol. ma. & in l. si non fortem. in pr. ff. de ꝯd. ind. & remissiuè i ꝯs. 9 vol. 4. & ꝯs. 91. vol. 2. vid. tñ Lāf. de Oria. in cle. dispēdiosam. ver. punctus quæstionis. de iud.
c ¶In solo facto. Ad de Cal. ꝯs. 3 & vlt. de fo. ꝯp. Pau. de Cas. ꝯs. 331. in prīo impssis.
d ¶§. si cōi diui. Pondera bene. qa ista iura sunt d. Card. hic, q dicit, hic esse casum singularē ꝑ gl. in d. l. si mancipiū. tu pondera verbum requisitus hic, qa nō ꝓbatur dictū d. Car. hic, tex. dicit, ꝙ si reqsitus ꝓcedat, ꝙ nō ꝓcedat, nō dicit, ꝙ si reqsitus ꝓcedat quod tenet ꝓcessus.
And. Bar.
e ¶Reqsitione. Adde ꝓ hoc, ꝙ dt Old. ꝯs. 120. & 137. ꝙ iudex pt relaxarī iurm debitori de soluendis vsuris absq; citatione creditoris, maximè. cū est absens, vel ꝯtumaciter non vult remittere, & facit ꝙ voluit Ro. cōs. 407. vbi dicit ꝙ reus tenetur cedere actori, vbi vertitur periculum animæ.

Ant. Franc.
¶Circa hoc, an iuramentū possit relaxari ꝑ iudicē parte nō citata. Dicas, ꝙ anq̄ ꝯueniarī iuro, seu ꝯtui, iurato dēt prius impetrari absolutio seu relaxatio. c. si verò. de iurei. nisi forsan iurm esset notoriè illicitū, vt in c. debitores. de iurei. qui tex. propriè loqr̄ de iuro, de soluēdis vsuris, & hr̄ ꝑ Inn. in c. venerabilem. de ele. & ibi per gl. in verb. illicitū. nisi forsan iuramentū non esset, obligatoriū vt ꝑ gl. in ver. venire. in d. c. venerabilem. & vide Bal. in l. 4. in ver. Adde. qd oīa iurā C. de reb. cre. & vide Bald. in aut. ad hæc. in ver. nunqd valeat iurm. C. de vsu. & in l. 3. C. plus val. ꝙ agi. & per Inn. in c. veritatis. de iureiu. imo absolutio à iuro ī ꝯctu vsurario dēt fieri ꝑ Papam, alias iurans nō pōt ꝯuenire, sed dēt vsuras soluere, vt in d. c. debitores. & vid. Pau. de Ca. ꝯs. 71. inc. viso pūcto s̄. scripto. vbi dt, ꝙ talē absolutionē pt ꝯcedere Papa, vł eps ex offō creditore absente, ad ꝙ vide ēt Ol. in ꝯs. 185. inc. l; ex ordine. & vide ēt Bal. post Inn. in c. fi. de fo. ꝯp. & Ang. in aut. scenicas. non solū. Paulo post prī.

Zacharias.
¶Adde, ꝙ hoc casu non pt iudex ecclesiasticus seculari inhibere, ponderādo hoc verbū petit. ita no. multum solenniter. Alex. de Im. ꝯs. 9. inc. pstantissime, domine doctor. ver. itē qa ad hoc vt possit ī prin. vol. 4. vbi alleg. tex. istum.

dum est, vt plenè dixi in c. at si clerici. de iud. Et ꝙ s̄. dixi, secularem non posse cognoscere de spirituali, etiam incidēter sequitur Bart. in l. quoties C. de iud. & dicit hoc esse ēt de iure ciuili ꝑ l. omni innouatione. C. de sacr. san. ec. & certè satis clarè probatur in c. lator. qui fi. sint legi. & c. si iudex laicus de sen. exc. li. 6. ex quo etiam infertur ad quæstionem quotidianam, ꝯ laicum agētem in foro seculari de excōicatione excipitur nunquid possit secularis de ea cognoscere. Bar. in d. l. quoties dicit a ꝙ non. [a] sed debet remitti ad ecclesiasticum. Idem Vin. hic, qui idem dicit si excipiatur cū non posse cognoscere quia simoniacum, vel intrusum, vel periurum. de periuro. tñ vide ꝙ no. Io. An. in c. fi. de fo. cōp. li. 6. & quòd plenè

10 dixi in c. cum sit generale. de for. cōp. ¶†Sed quæro circa prædicta nunquid indistinctè excludatr̄ cognitio iudicis secularis qñ incidenter talia proponuntur. Gof. Ho. & Io. An. dñt, hoc procedere qñ incidit dubitatio circa matrimonium, an fuit, vel non, vel an fuerit legitimum, vel nō: si verò nulla fuerit de hoc dubitatio, vt petenti hæreditatem corā iudice seculari: possessor opponit, ꝙ non est filius illius cuius petit hæreditatem, sed alterius, & sic dubitatur de facto istius. s. an illius sit filius, tractabitur hæc qō natiuitatis coram iudice coram quo incidit C. de or. iud. l. 2. & ff. de lib. ag. l. si qs à liberis ¶No. ex hoc dicto doct. dū dñt cognitionem spectare ad ecclesiasticum non solum, qñ dubitatur an matrimonium fuerit legitimum, vel non, sed etiam qñ dubitatur an fuerit vel non, pro hoc. n. apertè sentiunt qd de istis spiritualibus semper cognob scit ecclesia ēt si dubitatio [b] consistet in solo c facto [c] an interuenerit vel nō. satis. n. est quod dubitatur de actu spirituali: nam si posset secularis cognoscere, qñ consistit in facto, sæpe forte iudicaret factum interuenisse, vbi forte non interuenit, qa vera solennitas requisita non interuenit, qui. n. cognoscit de facto cognoscit simul, & pariter de legitimitate facti, & pro hoc adduco tex. opt. in c. si iudex laicus. de sen. exc. li. 6. vbi qęstio erat solum ī facto, an ille captus in facinore esset clericus, & sic an fuisset ordinarius, & tñ non cognoscit laicus incidenter, tñ Bar. tenuit oppositū in multis locis vt s̄. dixi. & d. Ant. sequitur hic & in c. cum sit. Sed certe hoc omninò. nō vr̄ simplr verum per supra dicta, & ꝑ ea quæ ple. dixi in

11 d. c. cum sit. & dic vt ibi dixi. ¶†Quæro nunquid sit simpliciter verum, ꝙ prædixi, ꝙ iudex ecclesiasticus, possit mittere hanc inhibitoriam seculari, sine alia causę cognitione. Lap. in d. all. 61. ꝯcludit, ꝙ sic. licet ßm eum in aliis inhibitoriis exigatr̄ causæ cognitio. vt in aut. in medio li. sa. iud. §. 1. col. 7. & de ap. c. non solum. & c. Romana. li. 6. hęc tñ pt mitti sine cāę cognitione, quia statim, qd qō præiudicialis mota est, statim patet hanc inhibitoriā fieri posse & debere fieri, qa ex eius pendentia suspēsa est iurisdō iudicis secularis à lege. vnde hæc inhibitoria est potius quædam declaratio q̄ sit actus disponens, & sic non exigitur citatio. ar. c. pastoralis. de app. & idē vr̄ sentire Fede. ꝯs. 98. & 128. vbi tꝫ ꝓcessum esse nullū, iudicis secularis ēt sine inhibitoria quasi suspensio fiat à l. ar. c. exhibita. s̄. de iu. Duo sunt hic examinanda. Primo, nunquid processus sit nullus absque inhibitoria. Secundo, nunquid potest mitti inhibitoria, absque cognitione causæ. ¶Ad primum tenet d. Ant. quod si nō opponatur tenet processus, quia iudex est, & iudex remanet. ideò debet iurisdictio infici per exceptionis obiectum. Idem putat si opponatur, & non appellatur. quia non potest hic notari contrarietas in iudice procedente, ex quo solum super principali procedit, secus dicit in terminis. c. exhibita. quia ibi idem iudex procedit super emergenti, & principali in quo notatur ꝯrietas. ¶Ad ßm dicit dictum Lap. procedere tenendo, ꝙ pendentia huius incidentis suspendat iurisdictionē, sed ßm eum, & vt s̄. dixi, nō suspendit nisi opponatur, & appelletur. Ideo ꝯcludit, ꝙ oppositione facta coram iudice seculari iudex ecclesiasticus, qui pt esse informatus de pendētia mitteret hanc inhibitoriam absq; alia causæ cognitione, qa aduersarius non posset ꝯ dicere, nec de suo præiudicio tractatur. quasi sentiat, ꝙ oppositione nō facta nequit hanc inhibitoriam mittere absq; causæ cognitione. ¶Hæc dicta ex toto nō placent ꝑ ea q̄ statim subiicio: vñ ꝯcludēdo vtrāq;, sic distinguerē: ꝙ aut qō ꝑiudicialis primo. & principalr tractatur corā ecclesiastico, & postea inchoatur qō dependens, vel inchoari speratur corā iudice seculari: qa incidenter ꝓponitur cā incidens, & sic ꝯprehendendo vtrāq; lec. huius c. ¶Primo casu ꝓcessus tenebit corā seculari ñ ꝑcedente inhibitoria seu appłone, qa hic tñ ꝑuertitur ordo causę ad causas, non aūt cā ad seipsam, qa prius deberet tractari pręiudicialis: ideo non vitiatur processus sine ap. vt l. 1. C. de ap. & ꝙ ibi no. in l. ꝓlatam. C. de sen. & in terl. om. iu. & hoc apertè tenet. Bar. in istis ꝑiudicialib. in l. sed si ante. ff. d exc. ꝑal. in fi. sentit d gl. in l. si mancipium § si cōi diui. [d] ff. de eui. & optimè facit iste tex. ibi fuerit requisitus, & c. secus vbi ꝑuertitur ordo causæ ad seipsam. ita loqtur. l. ꝓlatam. & c. exhibita. de iud. de cuius intellectu ddm est, vt ibi dixi, & hoc casu ad petitionem partis poterit admitti inhibitoria iustificata tamen exprimēdo cām inhibitionis. habet. n. vim cuiusdam citationis, iudicialis in qua fienda nō reqritur causæ cogni-
* tio saltem magna, & cōiter fit prima citatio absque alia reqsitione, & cognitione, vt no. Inn.

12 in c. quoniā contra. de prob. ¶†Secundo casu, quando incidit hæc causa pręiudicialis, coram seculari, de inhibitoria fienda. dic vt dixi supra, dico tamen quod hoc casu, & præcedenti vbi immineret periculum posset iudex ex officio suo eām facere absque alia requisitione: puta quia agitur an instrumentum fuit vsurarium, & coram iudice seculari peritur executio illius instrumenti. nam in istis concernentib. periculum animæ pt iudex procedere absq; alia requisi- e tione [e] vt no. Inn. in c. ad nostram. 2. de iurei. An aūt valeat ꝓcessus, Concludo ꝙ citra inhibitoriam, seu appłonem valet, quia fit super principali & sup peremptoria. sicut valeret si fieret, & examinaret coram eo. vt s̄. dixi. sed sn̄ia nō valebit, qa est lata à minus instructo & ꝯ ordinem iudiciorum, non. n. proposita exceptione peremptoria debet ferri sententia super prinripali non discussa prius peremptoria, vt in c. j. de ord. cog. vnde vt dixi, est lata ꝯ ordinem iuris, & à non plenè instructo in causa, iuxta no. in c. cum ex literis de resti. in integr. & l. cum prælatis. ff. de re iu. & in c. cum Ber. de re iu. & hęc

13 vr̄ ipsa veritas. ¶†Sed iuxta prædicta quæro. pone, ꝙ iudex ecclesiasticus qui fecit inhibitoriam pronuntiauit super incidenti, seu præiudiciali quæstione puta, quod instrumentum non est vsurarium, vel quod actor est legitimus, & reuocabit inhibitoriam suam dando potestatem seculari, vt ꝓcedat in causa sicut quotidie fit, ab hac sententia fuit appellatum, & petitur per appellantem quatenus iudex à quo debeat mittere inhibitoriam nouo iudici, vt pendente appellatione non procedat. quæritur nunquid possit. Fed. cōs. 103. concludit quod sic, quia attentatum post sententiam intra tempus datum ad appellandum venit retractandum, sicut attentatum post appłonem. vt in c. non solū. de ap. li. 6. Item reuocando inhibitoriā grauauit cū esset spēs appłonis, interponēdo, ergò pt suū grauamē reuocare. j. de ap. cum cessante. & l. ꝙ iussit. ff. de re. iu Nec ob. ꝙ functus est officio suo ꝑ sn̄iam, qa istud tēdit in faciliorem exitum cāæ appłonis, & in dubio ipse iudex ad quē hoc dēt facere, ergò pt esse iudex à q̄. vt no. ī c. cū teneamur. de ap. & c. 2. de ma. ꝯct ꝯ inter eccl. vbi est bo. tex. cū gl. in c. qua frōte. & qd ibi no. de ap. & hoc teneas, imò plus est, qa sine alia inhibitoria debet secularis vigore primæ inhibitorię supsedere, quoniam ista reuocatio est extincta de præsenti seu saltem suspensa ꝑ appellationem. remanet ergò prima inhibitio in suo robore. de iurei. venientes. l. j. in fi. ff. ad Turp. & l. 2. ff. de pœ. & ff. nil. no. ap. pē. l. vna. §. integr. & quod no. gl. in c. sæpe. j. de

14 app. ¶†Quæritur, nunquid iudex secularis corā quo incidit qō spiritualis, possit remittendo cām statuere terminum iudici ecclesiastico intra quem debeat decidere qōem illam incidentem. Inn. sentit hic quod

hic, ꝙ non. dicit. n. ꝙ à Papa vel ab alio superiore præfigetur terminus certus intra quem iudex ecclesiasticus debet decidere talē qōnem. & bene loquitur pro quo facit c. lator. j. qui fi. sint leg. vbi talis terminus fuit statutus à Papa: nam cum secularis sit minor non pōt præfigere terminum superiori. ar. in c. qualiter. de iu. & de ap. ex insinuatione. poterit tñ instare apud superiorem ecclesiasticum vt illi

15 terminum imponat. ar. in c. nullus. de iurep. & d. c. lator. ¶†Vltimò quæro, an in hac qōe præiudiciali tractanda coram iudice ecclesiastico sit seruandus ordo iudiciarius, & detur libellus. & vt fiat ꝯtest. & c. Sol. vt dixi ista qō præiudicialis potest fieri dupliciter coram iudice ecclesiastico. primo si principaliter mouetur coram eo adhuc non mota alia qōe dependente coram seculari. & tunc indubiè illa est tractanda ßm naturam suam, si enim est de casib. cle: dispendiosam. de iu. tunc tractabit ßm ꝙ ibi dr̄. & in cle. sępe. de ver. sig. si aliàs: tractabitur plenè. & ibi patet per locum à speciali. Secundo potest esse coram ecclesiastico, quia incidit coram seculari, sed quia ipse non valebat cognoscere, fuit remissa ad ecclesiasticum vt hic ßm intellectum gl. & tunc sunt opi. vt no. in c. lator. j. qui fi. sint le. nam quidam dicunt, ꝙ sicut ipse secularis coram quo incidit cognoscere sine libelli oblatione si esset capax huius articuli, ita debet facere ecclesiasticus, qui succedit in ipsius locum, hæc opi. vult ꝙ ecclesiasticus procedat per omnia, sicut ꝓcederet ille iudex, si de hoc cognosceret, & hęc opi. vr̄ placere Inn. in d. c. lator. propter ꝙ dicit Inn. ibi, ꝙ licet sit tutius libellum offerri, & ꝯtestationem fieri, putat tñ sine his processum tenere, facit tamen quosdam dicere præcisè libellū offerendum, pro quibus fatetr̄ ßm Host. ibi, qa hæc est quæstio pręiudicialis, à qua vt principali pendet petitio hæreditatis tanquam accessoria, propter ꝙ cōcludit tutius libellum offerri. ar. hic & in c. j. de li. ob. Spe. in 2. parte. de or. cog. recitat has opi. sed non eligit. d. Ant. vr̄ placere hæc opi. ꝯria cum hæc quæstio incidens sapiat naturam quodammodo actionis, ideo debet tractari vt actio. ꝙ intelligo nisi in casib. d. cle. c. dispendiosam. In illis enim esset modica dubitatio. Ego dico, & cōsidero, ꝙ licet ista esset quæstio incidens supperemptorio coram iudice seculari, tñ coram ecclesiastico vr̄ ꝑ principalis, & expedienda non tanquam peremptoria exceptio, sed vt principalis hoc patet, quia hoc casu per ecclesiasticum necessario est ꝓnunciandum super ea duntaxat, ibi per secularem corā quò venisset incidenter non fuisset pronuntiandum, sed tantum super principali, vt in c. j. & quod ibi no. s̄. e. ex quo est pronuntiandum. ergò & libellus offerendus cum iuxta formam libelli sit sententia ferenda. vt in c. licet heli. de si. de cont. verò litis, satis æquè potest dici ꝙ sit ferenda partib. præsentib. sed altera absente per contumaciam: secus cū in veritate ista tractetur ad finem decisionis alterius & super principali causa lis fuit contest. coram primo iudice. ar. opt. in simili in iudice appellationis vt in c. per tuas. j. de ap. & quod ibi no. facit c. interposita. s̄. eod.

CAP. IIII.

1 *Spoliatus agens possessorio recuperandæ nō tenetur respondere suis spoliatorib. nisi ipsi opponant quæstionem spoliationis, & idem si egerit interdicto vnde vi.*
2 *Priuilegiatus an, & quando vtatur priuilegio contra priuilegiatum.*
3 *Spoliatus antequam restituatur, habet priuilegium contra spoliatorem, non contra alium cōparentem pro interesse suo & durat tale priuilegiū donec restituatur. 4.*
4 *Spoliatus ante omnia debet restitui, non solum in re principali, sed etiam in fructibus & expensis.*
5 *Petitorium, & possessorium siue vtrunque possessorium intentatum à diuersis super eadem re, vel super diuersis rebus in vno iudicio: an vnum repellat aliud. 14.*
6 *Actor qui intentauit possessorium non potest à reo conueniri nec reconueniri super proprietate eiusdem, vel alterius rei.*
Spoliato præfigitur terminus intra quem probet de sua spoliatione.
7 *Spoliatus potest conueniri super proprietate nisi excipiat.*
Exceptio dilatoria non potest opponi post litem contestatam.
8 *Spoliatus agens possessorio, & reconuentus possessorio poterit spoliationem intentatam per viam actionis, probare per viam exceptionis, & reconuentionis, poterit pariter excipere de sua spoliatione. 9.*
Probationes factæ ab excipiente, non prosunt volenti agere super eadem re.
10 *Spoliatus conuentus an possit conueniri de spoliatione. 11.*
12 *Spoliatus si est excommunicatus non est restituendus, & intellige vt hic dicitur.*
Vxor an teneatur stare cum marito excommunicato, & an petatur ab eo.
13 *Criminosus non repellitur ab agendo regulariter nomine criminis.*
Spoliatio potest intentari etiam à tempore feriato.
14 *Possessorium, an excludat petitorium.*
15 *Spoliatus si in agendo succubuerit, & non poterit amplius excipere de spoliatione, secus è contra. 16.*
17 *Spoliatus contra quem fuit actum pro certis rebus succumbens in exceptione, poterit iterum excipere, si agatur contra eum pro aliis rebus diuersis.*
18 *Excipiens de spoliatione, & obtinens contra agentem petitorio si postea agat directè de spoliatione, an teneatur respondere dicta petitione petitoria.*
19 *Exceptio spoliationis, an opponatur contra agentem, vel possidentem.*

1 Super spoliatione. ¶†Agens interdicto, vnde vi, non reconuenitur nisi de alia spoliatione de qua etiam excipi potest contra eum. h. d. ßm Io. And. Vel summa sic. & latius, & clarius. Agens possessorio recuperandæ, non tenetur ante restitutionem suis spoliatorib. nisi super quæstione spoliationis respondere, potest tñ ab agendo repelli per exceptionem spoliationis. h. d. diuiditur. Nam primo dicit, qd iuris cum agēs possessorio reconuenitur. Secundo, qd iuris cū ꝯ eum excipitur ibi, q̄q̄. Prima subdiuidit. Nā primo ponit dictū exceptionem interserens. Secundo submittit rōem dicti. ibi cum resti. ¶Casus literalis. Aliqs fuit spoliatus ab aduersario suo, spoliatus traxit suum spoliatorem in causa petens sibi restitui rem illam qua eū spoliauerat. spoliator volebat eū reconuenire. qritur qd iuris sit. Resp. ꝙ spoliator iste nō est audiendus volens reconuenire spoliatū nisi vellet cū reconuenire de alia spoliatione, qa petitio spoliationis in hoc priuilegiata est, vt qui illam intentat, non cogitur rñdere suo spoliatori, antequam fuerit restitutus, sed si spoliator in modū exceptionis opponat de alia spoliatione, ꝯ ipsū spoliatū repellit ab agendo. Ber. ¶No. j. duo priuilegia indulta spoliato. Primum, vt non possit reconueniri petendo restitutionem nisi super alia qōe pariter priuilegiata. Secundum vt suum spoliatorem ꝯ eum agētem possit repellere per viam exceptionis. Ex quo primo infert, qd eadem spoliatio pt deduci dupliciter, valet per viam actionis, & per viā exceptionis. Primo modo deducta nō repellit aliā actionem pariter priuilegiatā, sed simul tractatur. Secūdo modo sic, & hoc ideo: qa exceptio est fauorabilior q̄ actio. vt l. fauorabiliores. ff. de re. iu. & c. ex literis. de prob. Item qa proprium exceptionis est repellere. ideò operatur ßm naturam suā: ꝓprium verò actionis est ꝯsequi. Ideò repellendo recōuentionem operatur supernaturaliter vigore priuilegij, vt hic probatur & in c. 2. s̄. e. satis ergò est ꝙ repellat aliā actionem

2 non sic priuilegiatā. ¶†Et ex hoc & ex text. a no. aliud ꝙ priuilegiatus non vtitur [a] priuileb gio suo [b] ꝯ pariter priuilegiatū qd intellige, qñ glibet est priuilegiatus respectu eiusdem causę q̄ agitatur vt hic: nam vterq; est hic spoliatus. vnius ergò actio non debet repelli per spoliationem alterius: cum & ipse fuerat spoliatus, secus dic vbi sunt priuilegiati in genere, seu non respectu eiusdem causę q̄ agitatur vt patet ī l. j. ff. ex q. cau. ma. vbi absens cā reip. restituit aduersus absentē pariter cā reip. qa ñ est priuilegiatus in hac cā nisi lęsus. Simile in ꝑscriptione ꝯ ecclesiā priuilegiatā vt nō currat ꝑscriptio nisi quadragenaria, ecclesia, eñ ꝑscribens ꝯ ecclesiam non facit cessare illud priuilegiū. vt j. de ꝑscr: quasi per totū, qa sola est priuilegiata ecclesia ꝯ q̄ ꝑscribitur, & idem dic in similib. & de hoc per Bar. in aut. quas actiones. C. de sacros. ec. vbi plenè per eū, & vide ad ꝑdicta bo. text. ī aut. de san. epi. §. sed hoc ꝑsenti. & ꝙ no. in c. in pñia. de proba. in gl. vlt.

3 ¶†No. 2. ibi, spoliatorib. & c. ꝙ spoliatus solū est priuilegiatus respectu spoliatorū, vt ante ꝯtentionem de ꝓprietate restituatr̄, secus aūt vr̄ respectu tertij ꝯparentis ꝓ interesse suo. ar. in l. bona fides. ff. depo. & vide ꝙ no. in c. licet.

4 s̄. e. & lati9 dicā in c. ī lr̄is. j. de res. spo. ¶†Not. 3. ibi, ante restitutionem & c. ꝙ priuilegiū tributū spoliato vt à suo spoliatore nō possit reconueniri durat vsq; ad restōem, & sic nō tollitur per sn̄iam latā in possessorio, ex quo infertur, ꝙ agens actione iudicati sup possessorio ꝯsequtur priuilegiū huius c. vt non teneatr̄ rñdere ante restōem factā. ꝙ ēt tenet Sp. in ti. de recōuentione. §. 2. vers. qd si reconuentio, & seq. facit qa sub est eadē rō post sn̄iam q̄ anne nudi ꝯtēdamus, & inermes: vt ī c. frequēs. de res. spo. li. 6. & 2. q. 2. ꝑ totū. dic ēt oportere vt fiat plenaria restitutio. & sic vt prius restituerētur fructus, & expensæ. vt in c. accedens. el 2. in fin. s̄. vt lit. non contest. vbi dixi. & vide quod not. in cle. vna. de cau. pos. & propr. An autem ista duo priuilegia spoliati de quibus in text. cōpetant contra agentem condictione. c. sæpæ. de rest. spo. vel c. reintegranda. 3. q. 1. Io. Cald. hic, quòd sic. tu dic melius vt dixi

5 in c. 1. s̄. e. ¶†Venio more solito ad gl. & opp.

a ¶Non vtitur. Adde quod priuilegiatus vtitur priuilegio ꝯ pariter priuilegiatum, ꝙ tractet de dāno euitando, & priuilegiatus de lucro captando, ita dt Ro. cons. 369.

Ant. Franc.
¶De hoc, an & qñ priuilegiatus vtatur priuilegio cōtra pariter priuilegiatum, vltra Bar. in authen. quas actiones. C. de sacr. san. ec. vide quę habentur in c. ad aures. & ibi per doc. de præscr. & Bal. in l. iubemus. in prin. C. ad Treb. & habetur per Bart. in l. sed & milites. in pr. in l. Nic. de Neap. ff. de excu tut. & vide Bar. in l. verū. in §. item quęritur si minor. in 1. no. ff. de mino. & ī l. j. C. si aduer. fis. Bald. in auth. item si inuicē. quem legit simul cum authētica perpetua. C. de sacros. eccl. & per Ale. in l. si apud. ff. de mino. & vide Pau. de Cast. in ꝯs. 27. vbi plenè examinat qñ cōcessent priuilegia.

Sebast. Sap.
b ¶Priuilegio suo. Qñ priuilegiat9 possit vti priuilegio suo ꝯ priuilegiatum. vid Fel. post Abb. in c. in pñia. ver. sed aduerte diligenter. de prob. & ꝙ priuilegiatus vtatur priuilegio suo ꝯ priuilegiatum qñ tractat de damno euitando, tenet Pe. de Anch. cons. 36. inc. ꝯ Ioan. Pau. de Cast. in ꝯs. 315. inci. vt bene attingatur. in fin. secundum antiquam impressionem.

contra

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶Sed sufficit. Tu pōdera, qđ ad hoc qa tex. iste fundat se sup exceptiōe ergò dēt excipere formaliter, vt est c. fi. de iu. in ver. excipiēdo ꝓposuit. & c. exposuit. de dil. & c. significauit. de resc. cū si. quæ allegaui ad Bar. in l. j. de exce. vide ibi. Sed in ꝯrium facit ꝙ voluit Bar. ī d. l. j. vbi sufficiat exprimere factū ex quo resultet exceptio, vñ non est opus ꝙ dicatur exceptio allegatiura sua. ego all. c. ex parte. & ibi d. Car. c. si anūt. & ibi d. Ant. de rescr. c. dilecti. de fo. ꝯpe. cū si. q̄ allegaui ad Bart. ī d. l. 1. ff. de exce. An. Barb.

Sebast. Sap.

b ¶Possessoriū. Facit ꝙ si quis intentat prius possessorium. & postea petitoriū, licet primo dēat finiri qō possessorij. l. ordinarij. C. đ rei vē. tñ si añ finitā qōem possessorij intentat petitoriū non vitiat processus nisi opponatur. vt gl. ordinaria, in l. 2. C. cōia. vtr. iu. tradunt Mo. in l. nāliter. §. nihil cōe. ff. de acq. pos.

ꝯ text. vt enim ꝙ vna actio non repellat seu suspendat reliquā, sed debet sup vtraq; ꝓcedi sicut sup duab. mutuis petitionib. iuxta rīam qui prior agit, & c. š. e. c. 2. Sol. ordinando glo. qñq; ꝓponuntur à diuersis duæ qōes possessoriæ, qñq; petitoriæ, qñq; actor proponit petitorium, reus possessorium, hoc dupliciter. qñq; reus proponit possessorium sup diuersa re, qñq; sup eadem. qñq; è ꝯ. actor proponit possessoriū, reus petitorium. primo casu qñ ambæ sunt possessoriæ, vna non suspendit aliam. qa ambę sunt pariter priuilegiatę vt hic, & habet locum rīa. c. 2. š. e. Idem & fortius qñ ambæ sunt petitoriæ. vt in c. 1. & 2. de mu. pe. nisi vna sit præiudicialis ad aliam de quo dicendum, vt no š. c. prox. secūdo casu qñ actor proponit petitorium, & reus possessoriū, conclude, ꝙ aut super diuersa re, aut sup eadem. primo casu aduerte ad modum proponendi aut deducitur possessorium per viā actionis, & non suspendit iudicium prius intentatum, sed procedit sicut super duab. petitionib mutuis vt probatur in d. c. 2. Aut p viā exceptionis & ea probata suspēdit primum iudicium nō tñ per hoc ꝯsequitur restitutionem, vt in d. c. 2. & ideo vide ꝯsilium gl. an expediat reo prius habere rem actoris, & tunc excipiat, an potius rem suā & deducatur per viā actionis, qa ea ꝓbata ꝯseqtur restitutionem. si verò ꝓponit super eadem re possessoriū, tunc sp est vtilis deducere illud per viā actionis, qa hoc casu actio habet vim actionis, & possessionis, & exceptiōis: nā repellit actorem ab actione sua & ꝯsequitur restōem probata spoliatione vt in c. ex ꝯquestione. j. de rest. spo. & ibi videbitis rōem diuersitatis. & vide similē gl. huic. 2. q. 2. c. j. Vltimo casu, qñ actor ꝓponit possessorium, & reus petitoirū, habet locū iste tex. vt reus non sit audiendus siue sup eadem re, siue sup diuersa vt hic. & hoc habet actio possessoria non ex nā sua. qa nā actionis est ꝯseq nō repellere. vt in c. 2. š. e. sed ex priuilegio. & sic super nāliter ne cogatur litigare spoliat⁹, & hoc in effectu vult ista gl. vsq; ad vers. item

6 recōpensatio. ¶†Sed pro declaratione hui⁹ partis gl. & text. quæro nunquit actor ꝓponens possessorium hēat necesse excipere ꝯ reum reconuenientē cū sup ꝓprietate illius rei, vel alterius. qdam ꝙ sic, alias teneret iudicium. sup reconuentione maximè cum iudex est ordinarius vtriusq;. facit c. j. de rest. spo. q̄sq; enim potest renuntiare priuilegio suo: de regula: ad Apostolicam. & l. si quis in conscribendo. C. de pact. sed Inn. Hos. & Io. An. & cōiter doct. tenent opposi. dicentes ꝙ opponens interdictum coram ordinario vel delegato conueniri vel reconueniri non possit de re pecuniaria, nec est necesse ꝙ obiiciatur spoliationis exceptio, sed sufficit[a] vt dicat non est audiendus in hac ꝯuentione. vel recōuentione, qa in hoc priuilegiatus sum. qa ꝓposuit interdictū restitutoriū, & pro hoc litera, ibi, restitutionis petitio. non dixit spoliationis exceptio. & ibi, intentans: non dixit opponēs. Non ob. si dicatur, ꝙ ex solo facto meo impedio te agere, & fortè iniustè, qa falsè dico me spoliatum ꝓuocando te ad iudicium. nam huic malitiæ poterit obuiari fm Inn. videlicet vt præfigatur terminus agenti, vel petenti restitutionem intra quem si non ꝓbauerit ꝙ intendit ex tunc ꝓcedetur in petitione alterius. j. qui fi. sint leg. iator. ꝙ no. Nec ob. ēt si diceres hanc diuersitatem esse verbalē, cū sit ꝓponens ꝙ non est reus admittendus excipiat. dic ꝙ imò est magni effectus, nam si haberet de spoliatione excipere, tunc haberet ꝓbare exceptionē suā, vt in c. 2. š. e. & postea haberet ꝓbare spoliationem in vim actionis ꝙ nō

7 est in hoc modo ꝓponendi, qa tñ hēt fidem facere ꝙ prius intentauit possessorium ꝙ adhuc pendet. & hoc de facili pt ꝓbari. ¶†Et fm ista intelligo Inn. in c. j. de mu. pe. vbi dicit, ꝙ ꝓponens possessorium[b] pt reconueniri sup ꝓprietate, nisi excipiat. & sic dicit debere intelligi hoc c. sufficit. n. excipere modo pdicto, & per hunc tex. in ver. audiendus. & p illū dictum Inn. dico, ꝙ ad impediendā hāc reconuentionē oportet excipere seu allegare hoc priuilegiū anteq̄ reus audeatur. & sic ante li. ꝯt. postea aūt nō poterit actor excipere cū iam fuit auditus, hic. n. est exceptio dilatoria, vt satis colligit hic. & no. 2. q. 2. c. 1. & dixi in c. 2 š. e. Secundo inqrtum gl. dicit, ꝙ si plus expedit reo ꝯseq rem suā tunc ꝓponat spoliationē directè p viam actionis. Host dicit ꝙ sp cautius esset prius excipere, & postea agere: nam ꝓbata spoliatione p viā exceptionis repelli reconuenientē, vt

hic. & in ca. 2. š. e. eo repulso poterat agere petendo restitutionem. Ioan. An. dicit Host. verum dicere si aduersarius obmutesceret. q. d. ꝙ ille poterit etiam excipere. vt j. seqtur in gl. sed dictum Host. procedit fm Io. Cal. & Io. de Lig qñ reus non prætendit se spoliatum, & sic agit tantum petitorio. quo casu non habet facultatē excipien-

8 di qa istud est priuilegium possessorij, vt hic, & ī c. 2. š. e. ¶†Quæro prosequendo gl. & dimittendo vnam qōem intermediam q̄ meli⁹ cadit in fi. š. dictum est, ꝙ si duæ qōes possessoriæ ꝓponuntur à diuersis, vna non suspendit aliam. Item dictum est qđ si vna spoliatio deducirur per viā exceptionis ꝙ suspenditur prima petitio ēt possessoria, vt hic in fi. Sed ponamus ꝙ ego incepi agere ꝯ te possessorio, & sic deduci spoliationem meam per viam actionis, tu reconuenis me etiam possessorio fortè sup ista re, nunquid ego possum spoliationem meam deducere p viam exceptionis ad repellendū te cū iam eam deduxerā p viā actionis. gl. no. hic ꝙ sic, qa ad illud nō ꝓponitur. Et intellige gl. qa tūc habebit ꝓbare spoliationem p viā exceptionis ad effectum repellendi, nec ista ꝓbatio facit fidem cū directo petet restōem, qa ad aliud nunc agit. vt in c. veniens. de tes.

9 & l. cum quæritur cum l. seq. ff. de exce. rei iu. ¶†Sed quæro quod si reus reconueniens pariter excipiat de sua spoliatione ꝯ actorem. dicit gl. & bene ꝙ est admittendus. & sic actio, & reconuentio remanebunt in efficaces & bene loqtur ꝙ nō est qs audiendus directo ꝯ spoliatum nisi prius restōem faciat. vt d. c. 2. qcunq; ergò vult agere, debet primo facere restōem ex quo ex vtraq; pte est ꝓbata spoliatio per viam exceptionis, đt tñ gl. ꝙ si magis expediret reo agere rem suā ꝯseq vtile est vt ꝓponat de sua spoliatione in modū replicationis, qa sic elidit exceptionē, & replicationē actoris. & sic remanebit ꝯuentio & reconuentio efficax Io. An. đt hoc dem̄ non ꝓcedere. l; fateatur Dam hoc tenere in qōib. suis in j. q. huius ti. Gui. in Spe. de exce. § fi. vbi per eū plenè. & Host. hic. & est rō eius fm eū, qa excipiens non dēt repelli ēt p replicationē excōicationis. vt in c. dilecti. j. de exce. fortius p replicationē spoliationis. vt ī d. c. dilecti. nā tūc demū replicatio elidit exceptionē qñ vitiat exceptionem vt si excipis me excōicatū replico me absolutū vel appellasse añ sñiam, vel intollerabilē errorē expressum, vel excipis de pacto de non petendo, replico furorē vel metū tpe pacti. directè. n. istæ replicatiōes ꝯcernunt exceptiones, & eas elidunt. Ille verò q̄ nō afficiunt exceptionē, sed psonā, vt in casu nostro qñ opponitur de violentia seu spoliatione non obstant, qa nō directè ꝯcernunt exceptionē, dēt. n. sic annulare replicatio exceptionē, sicut exceptio actionē. ff. đ exce. l. 2. & š. de fo. ꝯp. c. ex parte. B non. n. seqtur. spoliaui te: ergò nō possum excipere de spoliatione ꝯ te, agentem aduersus me, cum vna non purgetur per aliam maximè super diuersis reb. vt l. cū fundū. & l. colonus. ff. de vi & vi. ar. Item exce. est fauorabilis, & ab ea nemo est repellendus. vt in c. cum inter. de exce. nisi elidatur directè p replicationem. vt in exemplis š. alle. sed ꝯ hoc facit c. pe. & vlt. de adul. vbi per replicationem adulterij tollitur exceptio adulterij. Io. Cald. instat. sed dic breuiter, ꝙ ibi replicatio elidit exceptionem: qa cum ageretur ciuiliter de adulterio non potest quis excipere de adulterio, quin ꝯuincatur adulterium ꝯmisisse: cum enim hæc delicta versantur circa idem. f. circa iniuriā matrimonij. & agatur ciuiliter mutua cōpensatione tolluntur. secus vbi delicta versantur circa diuersa, qa vnum non purgatur per aliud vt ibi plenè not. per Inn. Item ꝯ determinationem gl. vr̄ hic tex. in fi. vbi dr̄ quod ab agendo repelli tur etiam agēs possessorio p exceptionem spoliationis, si enim exceptio tolleretur per replicationem spoliationis qlibet replicaret,

10 & sic actio remaneret salua, ꝙ vr̄ ꝯ mentem huius c. ¶†Nunc est expedienda illa particula gl. q̄ dimisi videlicet an petenti restōem pos-

11 sit opponi exceptio ꝯpensationis gl: resp. ꝙ nō: & bene. ¶†Nūc gl. declarata, & suppleta venio ad mām. Et primo op. ꝯ tex. tam in principi- q̄ in fi. vr̄. n. ꝯuentus possessorio non debeat admitti sup q. spoliationis, siue reconueniar, siue excipiat de ea, qa ex quo ipse spoliauit tenetur interdicto q̄ ūcū q; prius fuerit ab aduersario spoliatus. si enim ego te spoliaui veste, & tu ex interuallo spoliasti me eadem possum ꝯ te agere interdicto, non obst. quod prius te spoliaueram eadem re, quia licet ego malè fecerim tamen non licebat tibi propria authoritate spoliare me ideo oportet quod ista vltima violentia purgetur. vt ꝓbatur in l. 3. §. cum igitur. ff. de vi & vi ar. & insti. de interdi. §. recuperandæ. Sol. intellige istum tex. quando conuentus excipit seu reconuenit actorem de spoliatione facta super diuersa re. vt quia ego spoliaui te veste, vt spoliasti me libro, si agis contra me super restitutione vestis, possum te recōuenire seu excipere de spoliatione libri, & ita loquitur iste tex. sed de spoliatione eiusdem rei non reconuentio seu excipio ꝯ te, vt in iurib. pal. & facit l. colonus. & l. cum fundum. ff. de vi & vi ar. & hoc succinctè senserunt hic doct. & diuersitatis rationem dico esse, qa si admiteretur exceptio primæ spoliationis, qñ fuit facta sup eadē vltīa violētia remaneret impunita. ꝙ esse nō dēt cū ñ licebat tibi spoliare ꝓpria authoritate ex interuallo licet ego spoliauerim, & licet licuerit incōtinenti, qa tunc non videtur perdidisse possessionem. vt in c. olim. j. de rest. spo. & in d.

Sebast. Sap.

a ¶Agens possorio. Vide ad hæc no. per Lanf. de Ori. in rub. de cā pos. & ꝓpr. vbi ponit, qñ succūbens in possessorio, possit redire, ad petitoriū, & è contra.

Zacharias.

b ¶Obstet exceptio spoliatiōis. Add Io. And. in c. frequens. de rest. spo. & Spe. in tit. de peti. & pos. §. 1. ver. quid si aliquis.

Ant. Franc.

¶An agenti, interdicto, vti possidetis ob. exceptio spoliationis. dicas ꝙ qñ agitur tali interdicto iudex pt seqstrare, vsum possessionis, & illam partib. interdicere. vt p Spe. in tit. de seq. poss. & fru. dicas tñ, ꝙ tale interdictum est interdictū retinendæ pos. tñ habet vim recuperandæ: vt p Bart. in l. j. C. vti poss. & hmōi interdictū nō daī ꝯ iustū, possessorē hñtē iustā cām retinendi. vt in l. colonus. ff. de vi & vi ar. & an tale interdictū, deī ꝓ rebus mobilib. vid no. ī c. licet cām. de ꝓba. & adde. ꝙ tale interdictū. nō hēt locum ꝓ turbatione, verbali, vt p Bar. Io. đ Im. & Ale. in l. si prius. ff. de op. no. nun. & vide p d. Ant. in c. audita. de rest. spo. Bal. in l. ordinarij. C. de rei ven. & adde ēt ꝙ tale interdictū daī emptori ꝯ venditorē possidentem rē venditā præcario: vt est gl. ī l. ab emptione. ff. de pact. & de mā huius interdicti, vide quę plenè hñtur ī l. si duo. ff. vti possidetis.

& in d. § recuperandæ. & l. qui possessionem. ff. de vi & vi ar. sed qñ exciqitur de spoliatiōe alterius rei, vel fit reconuentio nullus remanet impunitus imò qlibet posset ꝯseq restōnem rei sue. cum possit restituere rem alienā, & agere ad restitutionem rei suæ, vt hic. & in

12 c. 2 š. e. ¶†Op. secundo vr̄, ꝙ ꝯ agentem possessorio admittatur alia exceptio, vt excōicatio. vt de iud. intelleximus. vt no. gl. in c. ex insinuatione. de proc. Sol. dic, ꝙ regulariter nō admittitur aliqua exceptio. fallit in exceptione spoliationis, vt hic. Item in excōicatione, & in pacto de non petendo, vt no. glo. in c. ex insinuatione. & Inn. hic alle. l. si vnus. §. pactus. ff. de pac. & circa aliquas fallentias instat Cal. hic, sed vide gl. no. 3. q. 1. in summa. dicam plenè ī c. item cū quis. de rest. spo. & aliqd in c. in literis. e. ti. Sed inquantum dixi, ꝙ admittitur exceptio excōicationis. Host. in sum. de resti. spo. §. quādo facienda. ver. quid si vir petat. dicit hoc verum nisi petatur restitutio coniugis. sed Io. An. in c. inter alia. j. de sen. exc. sen. ꝯrium, ꝙ licet coniunx. communicet coniugi tpe excommunicationis, vt in d. c. inter. & 11. q. 3. quoniam multos. non tamen auditur vir petens restitutionem obstante excōicatione, sed dic, ꝙ iudex ex officio suo illam restituet sibi ꝓpter periculum fornicationis. ar. c. ex parte. 2. de ꝯuer ꝯiug. sed vir non auditur iure actionis, vt d. ca. intelleximus. & hoc voluit gl. ī d. c. quoniam mulros. & Io. Cal. hic.

13 ¶†Op. tertiò vr̄, ꝙ exceptio spoliationis, nō debeat repellere agentem pro iure suo cum prætextu criminis non repellatur quis à prosecutione iuris proprij, vt in cap. omnibus. 3. q. 6. & prædo etiam restituitur. vt ī c. in literis. de rest. spo. Sol. illud regulare. sed fallit cū excipitur de spoliatione, in odium spoliantis, & fauore. spoliati: ne cogaī ꝯtendere spolia-

14 tus. facit cle. vna. de cā pos. & propr. ¶†Nūc verò patet ex tex. isto, iuncto c. 2. š. e. ꝙ si conuentio super petitorio procedit reconuentio super interdicto, non suspendit actionem prius intentatam, secus si præcessit possessorium vt hic. Quid si nemo præuenit, sed ambo ꝯcurrunt, vnus vult proponere petitorium super vna re, alius vult proponere possessorium super alia. Spe. in ti. de pe. & pos. §. j. ver. sed pone. narrat Vin. ꝙ forte dēt dirimi. ff. de iu. l. sed cum ambo. nisi allegareī recēs spoliatio vel rixa. de qua etiam tpe feriato agi pt vel nisi dicaī actio peritura, quo casu sufficit libellū porrigere secuta ꝯuentione executorem. d. Ant. dicit se putare ꝙ admittatur libellus, sup possessorio, repulso petitorio: qa si possessoriū excludit petitorū, inchoatū fortius inchoandū: de iure i. queadmodum. nec etiam credit ꝙ vbi actio est peritura in petitorio debeat admitti talis petitio, qa pt restituē do sibi ꝓuidere nisi ꝯtendat illum non spoliatum, quo casu æquum esset admitti vsq; ad libelli porrectionem. ff. de fer. l. 1. & 2. & hæc dicta mihi non placent. nam possessoriū excludit petitorium inchoatū, qñ deducitur p viā exceptionis nō qñ per viam actionis. vt in c. 2. š. c. & hic. sed nos loquimur qñ ꝯcurrunt ad agendum. Item non placet ꝙ forte dirimatur, qa priuilegiū suspensiuū est tributum possessorio qñ præcederet. nam tex. hic dicit, ꝙ non pt reconueniri, & c. sed qñ simul ꝯcurrunt non est reconuentio, sed principalis ꝯuentio, cessat ergò illud priuilegium. debet. n. restringi, & non ampliari, cum sit ꝯ nām aliarū actionū, & deniatà cōib. reg. iur. vt š. dixi, facit ꝙ no. in c. frequēs. de rest. spo. in 6. ad idē opt. facit l. si fuerit. ff. de re. du. vbi si dico lego illi centum qui primo ascenderit capitoliū, si duo pariter ascendūt neutri debeī legatū. qa verū est dicere neminē prius ascendisse ita in ꝓposito. admittātur ergo ambæ petitiones tanquā principales.

15 ¶†Secundo q̄ro, hic patet ꝙ de eadē spoliatione pt agi & excipi, pone, ꝙ agens possessorio[a] succubuit, & sic absolutus fuit reus, post modū iste reus sic absolutus, agit ꝯ illū sup certa re, ille nūc excipit de illa spoliatione in qua directè agens succubuit, nunqd pt repelli p replicationē rei iudicatæ, ꝙ est q̄rere, an res iudicata in directo interdicto obstat excipiēti de eadem spoliatione. vr̄ ꝙ sic. & qa aliud agitur nunc, q̄ primo. petebatur restitutio, nunc verò excipitur ad repellendū agentē. ergò nō debet obstare exceptio rei iu. ff. de exc. rei iu. l. cum quæritur. & l. seq. & ꝙ no. in c. aduersario. j. de exce. ꝯ sū

* tenent Inn. & Host. & cōiter doct. qa hic eædē sunt personæ, eadē res, eadē cā petendi in effectu. nā si admitteretur hæc exceptio hoc casu nō audiretur agēs nisi primus restitueret illam rem, vt in c. 2. š. e. & sic indirectè ꝯsequeretur rem super qua obtinuit ꝯriam, sñiam ex eadem cā. & sic tollitur motiuum præcedens qa effectualiter ad idē agitur. Item plus est agere q̄ excipere, ideo succūbens satis dēt succūbere in exceptione ex eadem cā. Item illa exceptio in effectu erat inclusa in actione quæ deducebat ibi spoliationem. pro hoc ff.

16 de exce. rei iu. l. egi. & l. cum quæritur. cum l. seq. ¶†Sed quæro qđ è contra. pone, ꝙ prius succubuit in exceptione, nunc vult deducere spoliationem per viam actionis: nunquid obstat exceptio rei iu. Inn. ꝙ non. nam primo nil petiit & sic verè nunc ad aliud agitur, &

17 pinguius nūc, q̄ primò. & idem no. in c. 2 š. e. ¶†Quæro, quid si succubuit in exceptione, cum agitur pro certis reb. nunc vero iterum agit actor pro aliis reb. nunquid poterit reus de eadem spoliatione excipere de qua primo succubuerat. Inn. ꝙ sic, qa ad aliud nūc agitur & sic aliud est iudicium. ff. de exce. rei iu. l. si quis ad exhibēdum.

18 & l. si ex testamento. & l. si cum testamento argentum. ¶†Vlterius quæro, pone, ꝙ ꝯ te agentem petitorio excepi de spoliatione, & obtinui, nunc volo agere directè de illa spoliatione nunquid teneor tibi respondere super prima petitione petitoria? vr̄ ꝙ sic: qa cū prima fuit petitoria, & secūda possessoria debet ꝓcedi, sicut sup duob. mutuis petitionib. vt in c. 2. š. e. Item intētando actionē, & recedendo ab exceptione renūtiauit iuri suo ar. c. ꝙ ad ꝯsultationē. de re iu. Et hanc opi. tenuit Lau. sed Ho. & Io. Cal. hic tenent ꝯriū: qa iā fuit sublata prima petitio p exceptionē, & sic ista est ꝯuentio & nō recōuentio: & ideo hēbit bñficiū huius c. cū reconueniri nō possit. nec verum est: ꝙ videatur renuntiasse iuri, & beneficio exceptionis intentando actionem: qa ꝯria ꝓcedunt in recurrente ad actū ꝯrium: sed actio non est huiusmodi: imò tendit vt directo restituatur. vbi

19 primo petebatur indirectè. & hoc satis placet. ¶†Vltimo hic q̄ro, an agenti interdicto vti possidetis. obstet exceptio spoliationis[b] sicut agenti alia actione seu interdicto, vt hic. Inn. ꝙ sic. si tñ spoliatus vellet de vtroque simul per agere possit: tu hanc materiam expedias prout plenè dicam in c. veniens. de præscr. vbi hoc tangitur.

¶De plus petitionibus. Rub.

¶Continuaī hæc rub. fm Gof. & Io. An. qa plerunq; in iudiciis plus petitur q̄ debeatur. Item inter incidētes quæstiones interdum proponit reus ꝙ actor plus petit: ideo & c. vel continua sic. supra in proxima rubr. visum est de ordine cognitionum: verum quia interdū, excipitur actorem plus petere: & dubitari posset de ordine, & modo procedendi aliàs petendi, ideò subiicitur, & c.

CAP. I.

1 *Plus petere quomodo quis dicatur: & qualiter puniatur.* 3.
2 *Aduersarius dicitur etiam ille, qui contendit in iudicio in causa pecuniaria,*
4 *Solutio licet sit destinata in certo loco: potest tamen impunè peti in loco domicilij debiotris: secus in alio loco, nisi promittens sit in mora.* 5.
6 *Plus petentem, an possit pœnitere vsque ad sententiam.*
7 *In pœnis legalibus licita est pœnitentia vsque ad sententiam.*
8 *Casus in quibus plus petens non punitur.*
Plus petens non incurrit pœnam: nisi conuincatur.
9 *Pœna tripli, an possit peti de iure canonico.*
10 *Condemnatio expensarum non fit post sententiam, nisi principaliter petantur.*
11 *Plus petere dicitur etiam ille, qui petit ex rebus obligatis viliorem.*
12 *Quando aliquis plus petit an differatur iudiciū in totum: an feratur sententia diffinitiua cum pœnis quæ hic ponuntur.*
13 *Induciæ tam iuris, quàm hominis duplicantur propter plus petitionem, & considerantur à tempore quo petitur: non à tempore quo fuerunt datæ.* 14.
15 *Libellus continens plus debito: an possit totus negari.*
Positio partim vera, & partim falsa: an possit in totum negari.
16 *Responsio affirmatiua, vel negatiua facta positioni vel libello: quo casu referatur ad omnia contenta in eis.*
17 *Reus plus negando an incidat in aliquam pœnam: quando etiam actor plus petit.*

1 Consilium. ¶†Ponit quatuor modos plus petēdi, & pœnas plus petētiū. scđa ibi te quoq;. ¶Casus literalis. Aliqs mutuauit pecuniā alicui amico restituendā, sibi certo terīo. Iste repetebat ante terminum illa pecuniā. respondebat, ꝙ non poterat repetere ante terminū illam pecuniā, imò đ hoc puniri dēbat: ꝯsuluit Papam qui super hoc respondet, & non fuit ꝯsilium ꝓuidentiæ, ꝙ ante terminū pecuniā sibi debitam repetiit: vnde punitur importunitas plus petentium si in iudicio perstiterit in sua petitione hoc modo: si plus repetit re, siue causa in expensis aduersario condemnatur: qui plus petit loco ad interesse tenetur pro eo, quod vtilitas admittitur debitori quam habuisset si in loco statuto soluisset. & ei qui plus petit tēpore duplicabātur induciæ: nec respondere tenetur nisi ei soluātur expensæ. ¶In tex. §. Te quoq; In isto §. exponit.

Zacharias.
a ¶Etiam ſi cā ſit pe cuniaria. Not. Inn. c. cum inter. de excep. Bal. in l. 1. ver. ex hoc infero q̄dā ↄcluſionem. C. qui admit.

Sebaſt. Sap.
b ¶Vſque ad ſn̄iam. Contrarium t; Ang. Are. in §. ſi qs agens. inſt. de act. vide Bart. in l. edita. C. de eden. vbi Mod. Ale. in l. q̄. nis. de in ius voc. vbi quando ſit licita pœnitentia.

Sebaſt. Sap.
c ¶Sportulæ. De capiendis, ſportulis vide Fel. in c. licet. ī primis verbis. de of. or. laſ. ī l. ius ciuile. ff. de iu. & iu. Alb. de Roſ. ī l. diem functo. verſ. ēt q̄rit. ff. de off. aſſeſ.

Ant. Franc.
d ¶Nō p̄ſtantur. An ſportulæ debeantur de iure cananico. & dr̄. ꝙ ſunt ꝓhibitæ, vt ī c. cū ab omni. de vi. & ho. cle. tn̄ de cōſuetudine, q̄ præualet p̄nt recipi, vt per Spe in tit de ſalario. in §. 1. in verſ. ſi vero ordinariis. & vide p d. Car. in cle. ſtatutū. in j. op. de ele. vbi plenè tractat iſtā mām, & an delegato dēantur, hr̄ per Bart. ī aut. offeratur. C. de lit. ↄt. & per Car. vbi s̄. vbi etiam dicit, qd̄ licet delegato Papæ non debeantur: tn̄ cōſuetudo, ꝙ ſoluanť ſportulæ etiā delegato: dūmodo non ſit immoderata: eſt ſeruāda, de quo etiā vide Alex. in l. 2. ff. ſi qs in ius vo. non ie. & Adde, qd̄ ſportulæ non p̄nt excedere ſummam duorū aureorum ꝓ qualibet parte. vt in aut. de iudici bus. in §. ne autē. & p Alex. in d. l. 2. ſi qs in ius vo. non. ier. adde etiam, ꝙ qn̄ ſportulæ debentur iudici: ipſe non poteſt pronūtiare ſup ↄpetentia, qa reddiť ſuſpectus. vt per gl. in l. de iure. in pri. ff. ad muni. & p Barr. in l. ſi qs ex aliena. ff. de in. vi. de tn̄ Alē. in d. l. 2. ſi quis in ius vo. nō ie. vbi videť tenere cōtrarium.

exponit quatuor, modos p̄dictos, plus petēdi. Ille petit: plus cā, cui cū aliquid debetur in genere, vel ſub alternatione, rem in ſpecie vel vnum præcisè petit. Re verò plus petitur, ſi decem ſint debita & ipſe petiit 20. Loco plus petitur cum qs alibi ↄuenitur q̄ ſoluere ↄuenit. Tempore plus petitur, cum ante terminum vel ↄditionem petitur, quod debetur. B.
2 ¶†No. 1. ꝙ aduerſarius dr̄, qui mecum ↄtendit in iudicio, etiam ſi ſit cā pecuniaria [a] aduerſatur. n. mihi inquātum ↄ̄dicit petitioni meæ. Et hoc facit pro ſtatutis, facientib. mentionem, de aduerſario. concor. c. j. de iud. & c.
3 accedens. 2. vt li. non ↄt. ¶†No. 2. ꝙ dr̄ plus petere non ſolum qui petit maiorem quantitatem debiti, ſed etiam petens ante tp̄s præfixū & ſic dr̄ minus ſoluere q̄ tardè ſoluit. facit ꝓ ſtatuto puniente plus petentem vt habeat locum ↄ̄ petentem ante terminum vel aliis mo
4 dis, de quib. hic. ¶†No. 3. ꝙ res promiſſa in vno loco p̄t peti in alio, q̄ vbi fuit deſtinata ſolutio. ſed petēs tunc condemnatur reo ad intereſſe, & eſt ratio: quia ſi non poſſet peti in alio loco nonnunq̄ creditor fruſtraretur intentione ſua, quia reus vel data opera, vel ex neceſſitate nunquam perueniret ad locū deſtinatum, ꝙ eſſet iniquum, & ſatis eſt reo, ꝙ ſibi ſatisfit de intereſſe. de quo in l. j. ff. de eo quod cer. lo. & intellige tex. & prædicta vt fiat hic condemnatio ad intereſſe, qn̄ petitur ſolutio in loco non conuento, ſecus, ſi petitur in loco idoneo. puta in loco domicilij, vt ſoluatur in loco cōuento. tunc. n. nullam pœnā incurrit cum nullū intereſſe in hoc reus præ
5 tendat. ¶†Et vide bo. gl. quæ ponit formam libellandi impunè, cum petitur extra locum deſtinatum. in §. ſi qs agens. in ver. loco inſti. de ac. debet. n. facere commemorationem illius loci vbi fuit promiſſa ſolutio. dicēdo peto 10. vt mihi ſoluas hic, vel ibi. ibi ſoluere ꝓmiſiſti. ar. in d. ver. lo. & ff. de eo quod cer. lo. l. 2. poſt hoc, niſi ſoluat quia reperitur ī mora, poteſt cōueniri vbicunq; dummodo in loco idoneo. ſ. vbi alias ſortitur forum, licet quidā dicant, ꝙ vbicunq; poterit conueniri, ſed pri
* mum eſt verius, & *cōiꝰ* vt ibi no. & in d. l. j de eo quod cer. lo. Ni. tn̄ de Mat. tenuit ↄ̄rium, & eum ſequitur Bar. in d. l. 1. vt vbi libet tāquam fugitiuus poſſit conueniri, ſed primum vr̄ æ
* quius, & *cōiꝰ*. ¶†Venio nunc ad gl. & quæro
6 text. iſte punit plꝰ petētes ſi duxerint ī iudicio perſiſtendum ſuper petitione ſua: quid ſi volunt deſiſtere. gl. j. reſpondet ꝙ euitabunt pœnam dummodo deſiſtāt ante li. ↄt. poſtea verò non licet ſine pœna, & in hac ↄcluſione re
* ſidet gl. in l. vna. C. e. ti. hāc gl. *cōiter* hic ſequūtur gl. & maximè Hoſt. dicens. ꝙ ēt ante li. ↄt. nō licet indiſtinctè impunè pœnitere. Quid enim ſi aduerſarius facit expenſas ante pœnitentiam, iniquum enim eſſet ſi non reſtituerētur expenſæ factæ ante lit. cont. Concludit ergò; ꝙ ante lit. cont. poteſt plus petens pœnitere. tn̄ tenetur aduerſario ad intereſſe ſi qd̄ ſit. ego verò miror, ꝙ gl. & doct. ſic tranſeunt ſuper iſto paſſu, & dico, ꝙ pœna huius c. non
b habet locū niſi ꝑſeuerauerit vſq; ad ſn̄iam. [b] primo moueor per iſtum tex. qui tantum punit perſiſtentem in iudicio, ſed iudicium dicitur dum cā diſcutitur, & ſic vſq; ad ſn̄iam. vt probatur in c. forus. j̄. de ver. ſig. non ergo ꝑſiſtit in iudicio qui non expectat ſn̄iam. Item fortius hoc probatur in l. qui cum maior. § accuſaſſe. & in l. in ſeruitutem. §. periiſſe. ff. de bo. li. vbi patet, ꝙ pœna à iure appoſita etiam pro accuſare, vel petere, non habet locum niſi detur perſeuerantia vſque ad ſn̄iam, ita ꝙ reſpectu pœnæ à iure appoſitæ, verba legis intelliguntur cum effectu. vt quia perſiſtit vſq; ad ſn̄iam, fortius in caſu
7 noſtro. vbi pœna imponitur ꝑ perſeuerentiam in iudicio. ¶†Hinc Bar. in l. in criminali. C. de iuri. om. iu. dat ex his notabilē theoricā,

ꝙ in pœnis legalib. locus eſt pœnitentiæ vſq; ad ſn̄iam. Et idem refert tenere Dy. in l. amplius. ff. rem ra. ha. & facit ꝙ dixi in c. ſi diligenti. de fo. comp. Nec ob. l. vna. C. e. per q̄ mouetur hic gl. ibi enim non eſt locus pn̄iæ: poſt li. ↄt. quia deliquit in duob. videlicet quia per dolum exigit cautionem de pluri. item doloſè petiit plus, ideò ille punitur acrius etiam in alio, quia priuatur toto debito vt ibi, & hoc ſubiicitur in gl. Et hoc apertè ſentit Bar. in d. l. in criminali. reſpondendo ad illam l. vnicam. & adhuc apertius in d. l. vnica. & maximè in fi. vbi apertiſſimè reſpondendo ad l. alia C. de his quibus vt indignis. & ad l. Papi. §. meminiſſe. ff. de inof. teſt. vbi locus eſt pœnitentiæ. vſq; ad ſn̄iam dicit quod in d. l. vna. eſt ſpeciale propter duplex delictum actoris vnde glo. hic etiam in alio malè dicit, dum innuit illam legem procedere in eo, qui per dolum ſuper maiori quantitate exegit cautionem. nam certè ex hoc ſolo, non priuaretur debito, & ſic non haberet locum lex illa quæ requirit duo delicta de quibus. s̄. dixi. ſed tunc ſecundùm Bartol. in l. vna puniretur crimine ſtellionatus ſi dolus in aliam ſpeciem delicti non cadit, vt in l. 1. & 2. ff. de cri. ſtel. habet enim locum remedium illius ti. quando delictum non habet ſpecificum nomen ſicut iſtud. qn̄ per dolum exigit cautionem de pluri, non tn̄ plus petiit. Ex hac. n. ratione dico dictum Hoſt non procedere vt ante lit. conte. habeat locum pœna ſi aduerſarius fecit expenſas. qa dico, ꝙ ex remedio huius ti. non condēnabitur in expenſis cum nō perſtiterit in iudicio vt requirit iſte tex. ſed ↄdemnabitur in expenſis alio remedio, qa temerè litigauit vt in l. cū quem temerè. ff. de iud. & c. finem. de do. & ↄtu. & c. calumniam. de pœ. Concludēdo ergò hanc materiam aſſumo aliqua dicta Bar. in l. vnica. præal. ſic diſtinguens, ꝙ aut quis plus petiit exigendo per dolum, cautionem de pluri. & etiam plus petendo, & habet locum. d. l. vnica vt priuetur toto debito, neq; ſit locꝰ pn̄iæ niſi vſque
8 ad lit. ↄteſt. ¶†Excipiuntur ibi in tex. duo caſus. Primus, cum actor conuincitur ſuper maiori quantitate, & conuictus ante ſententiā vel poſt trāſigit cum reo ſuper pœna, aliàs re. Secundus, cum actor plus exegit, ſed reus in iudicio ↄfeſſus eſt ſe totum debere, & hoc voluit ille tex. ibi in fi. Tertius caſus p̄t eſſe ſm Io. And. hic. & gl. & Bar. in d. l. vnica. qn̄ poſt li. ↄte. anteq̄ conuincatur de maiori quantitate ipſemet actor confitetur tunc non punitur in toto debito, qa ille text. procedit qn̄ actor ↄuincitur, ſed ſi ↄfitetur non cōuincitur, ſed ↄuincit ſeipſum. facit l. cum q. ff. de iurei. Quartus caſus dubius eſt, qn̄ actor in veritate debens habere 10. exegit prius cautionē de 20. p dolū, & poſtea exigit in iudicio 20. ſed non ꝓbauit niſi de 10. reus tn̄ non ↄuincit eū p ꝓbationes ſuas ipſum plus doloſè exegiſſe cautionem, & petiiſſe nec ↄſtat in iudicio de dolo ipſius actoris, & hoc caſu tenet gl. in d. l. vnica pœnā illā habere locum. ſed Cy. ibi & Bar.
* & *cōiter* doct. tenent oppoſitum, qa licet non potuerit ꝓbare, nō tn̄ per hęc p̄ſumitur dolus nec eſt ↄuictus per dolū plus exegiſſe, & petiiſſe. & ideo dd̄m ꝙ adhuc non habet locum illa pœna ꝓ hoc, quia in dubio non p̄ſumitur dolus. & l. quoties. §. q dolo. ff. de prob. & in dubiis mitior interpretatio facienda eſt. vt l. ſi p̄ſes. & l. interpretatione. ff. de pœ. & ī regula, odia. & rl̄a, in pœnis li. 6. & ꝙ s̄. dixi. de iur. ciui. dico ꝓcedere, etiam iure canoni. ex quo non reperitur ↄ̄rium. ar. in c. j. de no. op. nun. & ꝙ ibi no. hic enim tex. non imponit illam pœnam, qa loquitur tantum in eo qui ↄmiſit vnum delictum in plꝰ exigendo, & ſic ſuppleri debet, iſtud ius canonicū per illud ius ciuile. nam vbi minus delinquitur, minor exerceri debet vindicta. 14. q. j. non afferamus. & l. reſpiciendum. ff. de pœ. quādoq; quis cautionem pluris tantū per dolum exigit, non aūt plus petiit, & tunc non punitur in debito: ita ꝙ non habet locū l. illa. nec iſtud c. ſed punieť crimine ſtellionatus, ſi dolus ille non cadit in aliq̄ ſpeciem delicti. vt l. 1. & 2. ff. de cri. ſtel. vt no. ibi Bar. & dixi s̄. qn̄q; ſolum per dolum plus petiit, non tn̄ exigit cautionē de pluri. & tūc ſm Bar. in d. l. vna. punitin triplo expenſarū, ſed non perdit debitū. vt in §. tripli. inſt. de
9 ac. & hoc ꝓcedit de iure ciuili. ¶†An aūt de iu. cano. hēat locū hæc
* pœna tripli. gl. hic in ver. amplius. ſentit ꝙ ſic, doc. nr̄i hic *cōiter* tenēt ↄ̄riū. ar. in c. j. de do. & ↄtu. nā ſi Papa hoc intellexiſſet de pœna tripli hoc expreſſiſſet, ſed tn̄ dixit eū ↄdemnandū in expēſis. ar. in in c. ad audientiā de deci. Itē tex. in d. §. tripli. loqtur de expenſis factis noīe
c ſportularū. ſed in foro eccleſiaſtico ſportulæ [c] non præſtantur [d] de
d vi. & ho. cle. cū ab omni. ꝙ ergo non eſt vel non exigitur triplicari non p̄t. de ↄſti. c. cum acceſſiſſent. & per hoc ēt ſequitur ſm Io. An. ꝙ ēt in foro ciuili, vbi ſportulæ de ↄſuetudine non p̄ſtantur non erit locus illi pœnæ, ꝙ placet. Et intellige hoc, qn̄ petitur plus re vel cā, ſi autē petitur plus tpe, vel loco habent locū aliæ pœnæ de quib. in tex. & his caſib. licitum eſt pœnitere ad euadendū has pœnas vſque ad ſn̄iam. vt s̄. dixi. ¶Sed ↄ̄ hoc dictum doc. op. ſic. nam ſi habet locū pœna tripli, de nihilo ꝓuidet hæc decr. reſpū petētis plus re, vel cā cū p alia iura, ſit ꝓuiſum de ↄdēnatione expēſarū reſpū temerè vel calūniosè litigantiū. vt ī c. calūniā. de pœ. & c. finē. de do. & ↄtu ↄ̄riū vr̄. difficile, ſed cn̄de duob. modis prīo. ꝙ ꝓuidet in dando nouū remediū circa ↄdēnationē expēſarū, ſicut dr̄, cū noua ↄſtitutio dictat id ꝙ antiqua. vt opereť ſaltē in dādo nouā actionē, vt no. Bar. in l. r. ff. ad l. Fal.

ff. ad l. Fal. & no. in c. 1. de reſcr. & in c. ex parte. 2. de verb. ſig. prodeſt enim habere plura remedia. ad hoc l. quoties. & l. nūquam. ff. de act.
10 & oblig. ¶†Secundò ſaluo, & notabilius, quod per medium antiquum cōdemnatio expenſarum ſolum venit acceſſoriè. vnde poſt ſententiam ſuper principali non valet amplius iudex condemnare in expenſis. vt l. terminato. C. de fruct. & lit. expen. & not. in c. finem. de dol. & contu. & c. 1. de ſequeſt. poſ. & fru. ſed ex remedio huius c. poterit agi dupliciter, nam poterit dari poſtea nouus libellus ſuper hac pœna, cum non veniat hæc condemnatio acceſſoriè. ſed etiam principaliter. & eſt in hoc notabilis prouiſio, licet d. Ant. ſentiat hic oppoſitum in expenſis per l. terminato. ſed certè illa lex leqtur qn̄ veniunt acceſſoriè, ſed hæc eſt principalis prouiſio, ad hoc optimè facit quod no. Bar. in l. 3. §. ſi rem. ff. de ic. 3. vbi dicit per ibi no. quod ſi ſtatuto cauetur, quod victus victori condemnetur in expenſis, poterit etiam poſt ſententiam peti condemnatio expenſarum, quare poſſunt principaliter peti ex condictione ſtatatuti, vt ſic ſtatutum aliquid conferat ad ius cōe. quod no. Item poterit pendente primo iudicio implorari officium iudicis ſuper hac cōdemnatione, ſicut in ſimili no. in c. ſi diligenti. de fo. comp. & in l. in criminali. C. de iu. om. iu. & l. fi. ff. de rei ven. & hoc voluit Bar. in d. l. j. C. e. Et ex hoc has duos modos practicandi remedium huius c. Quandoq; quis neq; per dolum exigit cautionem de pluri, neque per dolum plus petiit, ſed per temeritatem tantum ſm Bart. in d. l. vna. punitur tantum in expenſis. ff. de iud. l. eum quem temerè. hæc admitto quādo petitur plus re, vel cauſa. Si verò petitur plus tempore vel loco, tunc habēt locum pœnæ hic expreſsè vt duplicentur induciæ, & fiat condemnatio ad intereſſe. nam iſte tex. non exigit dolum, ſed importunitatem, vt patet in tex. aut quis petit plus debito iuſto errore & parcitur ſibi, quia ceſſat temeritas de qua hic, & dolus, & calumnia. pro hoc. c. ſacro. de ſen. exc. vbi eſt bo. tex. & in c. finē. præall. & quod ibi no. & probatur in terminis noſtris inſt. de ac. §. ſi quis agens. vt puta petebat vigore teſtamenti legatum integrum ſibi relictum, producitur codicillus factus eo ignorante in quo adimitur ſibi pars legati. Item ſi eſſet minor ſuccurreretur ſibi cauſa cognita. vt in d. §. ſi quis agens. & ꝙ ibi no. vt puta, ſi ex facilitate plus petiit, ſecus ſi dolo. vt l. auxilium. ff. de mino. & l. ſi ex cauſa. §. 2. ff. e. ti. & ſic habes cla-
11 rè hanc materiam, & in d. l. vnica. ¶†Sed vltra quæro, iſte tex. dicit illum plus petere qui habet obligatum debitorem in genere, & poſtea petit in ſpecie, vel habet obligatum ſub alternatione, & petit præcisè vnum ex attentatis, quid ſi petit quod eſt vilius. puta, eſt obligatus ad dandum, equum ego peto viliorem qui poſſit reperiri, vel eſt obligatus ad dandum Titium, vel Seium, peto Titium, quia
* eſt vilioris pretij nūquid incidam in pœnam? *doct. cōiter* quod ſic. & eſt tex. expreſſus. inſt. de ac. §. præterea. nam ſepe accidit vt promiſſori difficilius ſit ſoluere id ꝙ minoris pretij eſt, q̄ ꝙ maioris: & ſic adi
12 mitur vtilitas ſibi, & facultas eligendi petendo rem p̄cisè. ¶†Quæro pro declaratione literæ, dr̄ in tex. quod ↄ̄ petentem autem tp̄s duplicantur induciæ, nec reus cogitur poſtea ſuſcipere iudicium niſi ei ſoluantur expenſæ. an per hanc exceptionem, tu petis plus tempore, ſuſpendatur iudicium in toto: an verò debeat ferri ſententia diffinitiua cum pœnis appoſitis de quib. in tex. Sol. duplex eſt intellectus ſm Inn. primo poteſt intelligi ꝙ impeditur iudicium in totū, donec finitæ fuerit induciæ duplicatæ, & hoc qn̄ excipiť declinatoriè, puta de pacto. ꝙ non debeat conueniri ante certum diem, & ſic loquitur. inſt. de exce. §. tpales. vel qn̄ ante lit. cont. oppoſuit, & probauit parte conſentiente dilatoriam ſolutionis. in his. n. caſib. non cogitur debitor litem inchoare niſi prędictis perfectis. inſt. de exce. §. hodie. Aduerte, qa ex prædictis ſentit Inn. ꝙ dilatoria ſolutio non p̄t opponi, & probari ante lit. ↄt. niſi parte ↄſentiente. Et idem Hoſt. hic, & alij: ſed non bene dicunt, imò Inn. eſt in alia opinione ꝙ eſt in facultate rei opponere ante vel poſt & ſi opponiť ante, habet vim dilatoriæ, ſi poſt habet vim perēptoriæ. nam ſi opponitur ante, cōcluditur actorem malè agere ante tp̄s. ar. l. item quia. ff. de pac. & l. 1. ff. qn̄ di. vſufr. le. ce. hoc voluit Bar. in l. exceptionem. C. de ꝓb. vnde ordo qui ibi ponitur nū eſt neceſſitatiuus, ſed conſultiuus. habet. n. in ſe tacitum pactum vt non petatur ante tp̄s pro hoc vide bo. tex. in d. §. tpales. vbi dr̄ ꝙ impeditur actio. & in l. j. in fi. iūcta gl. ff. quādo dies vſufr. le. ce. Et de hac dilatoria ſol. no. In. in c. paſtoralis. de exce. & in gl. in c. pe. & ibi dicam. e. tit. ¶Secūdꝰ principalis intellectus huiꝰ c. eſt qn̄ excipitur poſt lit. cont. & tunc debet ferri ſn̄ia diffinitiua cōdemnatoria de ſoluendo tpe debito appoſitis pœnis de qb. in text. quia ex quo iudex reperit obligationem licet ad diem debet ſic cōdemnare. ar. in l. de qua re. ff. de iud. & c. cām ſuper. j̄. ti. proxi. & in l. omnib. ff. de iud. & tunc debet exponi iſte text. ꝙ non cogitur reus ſuſcipere litem. ſ. de re iam iudicata, vel officium iudicis ſuper executione ſn̄iæ iam latæ ſuper perincipali debito, niſi finitis induciis duplicatis, & ſolutis expenſis. Alij tn̄ vt refert In. intelligunt. ꝙ etiā lit. cont. ſi de hoc excipitur non cogitur reus litem ꝓſequi nec debet iudex ferre ſn̄iam ſuper principali, ſed tantum abſoluere reum ab inſtātia iudicij, q̄ ēt ꝓcederet qn̄cunq; apparuerit petitum ante

tempus. arg. pro eis in l. ꝙ ſi in diem. ff. de pet. hæ. ſed præcedens dictum plus placet Inn. & aiij. Ad l. quod ſi in diem. reſpondet Inn. quod ibi non agebatur ad debitum in diem ſoluendū: ſed ad cautionem p̄ſtandā, ad q̄ fuit benè ↄdēnatus. ff. de iud. l. in oīb. vel illud in eſt: qa petitio hr̄ditatis non cōpetit ↄ̄ debitorem in diem: qa non poſſidet ꝓ hr̄de vel ꝓ poſſeſſore, ſed actio ex mutuo & ↄſimiles bn̄ ↄpetunt ↄ̄ debitorem in diem, licet malè agitur. ff. qn̄ dies vſufr. le. ce. l. j. in fi. & hunc vltimum intellectum ad illam. l. ꝙ ſi in diem tenent ibi gl. & Bar. Concludo ergò br̄ declarando totū tex. ꝙ aut opponitur ꝙ in alio loco fienda eſt ſolutio: & tunc non impeditur iudicium: ſed fit ↄdemnatio cū refectione intereſſe. vt s̄. dixi. & hoc tenet hic Gof. aut opponitur ꝙ petiit ante tp̄s, & aut dilatoriè aut peremptoriè. Primo caſu impeditur iudiciū ſup principali. ſecundo non, vt patet ex p̄dictis. aut opponitur ꝙ petiit plus cā: & tunc puto ꝙ p̄t ante lit. ↄte. qa ↄcluditur actorem malè agere: cum circa rem præciſam non ſit obligatio. ar. in c. cum dilecti. de emp. & ven. & impeditur tunc iudicium, & fiet ↄdemnatio in expenſis. Item ēt p̄t excipi peremptoriè & tunc fertur ſn̄ia diffinitiua abſolutoria & actor ↄdemnabitur in expenſis: qa quò ad rem p̄cisè petitam nō eſt obligatio: ſed poſtea poterit agere ſm nām obligationis. ar. in d. c. cum dilecti. l. cū quæritur. cū ſeq. ff. de exce. rei iud. & c. aduerſario. &
13 ꝙ ibi no. j̄. de exce. ¶†Quæro, dr̄ hic ꝙ inducię debent in pœnā duplicari, an habeat hoc locum ſiue ſint induciæ iuris, ſiue hominis. doct. hic ꝙ ſic. & eſt expreſſum. inſt. de exce. §. hodie. & de iudicii s iuris p̄t poni exemplum in c. ꝙ ad conſultationem. de re iu. & l. vna. C. de rei vxo. act. & in l promiſſor. ff. de conſt. pe.
14 cum multis ſimilib. ¶†Sed quæro, an ſolum dupliciter quod ſupereſt de termino: an verò integer terminus. exemplum, habebat qs annum ad ſoluēdum, petiit creditor in decimo menſe, & ſi per duos mēſes ante terminum, an ſolum duplicabuntur iſti duo menſes, an verò integer annus. Io. And. tenet quod integer annus: vr̄ ſe fundare per d. §. hodie vbi dicit ꝙ induciæ quas ipſe actor ſpōte adulſerit, vel quas natura actionis cōtinet: duplicabuntur: refert tamen Io. And. Fran. tenuiſſe quod ſolum duplicabuntur iſti duo menſes. d. Ant. tranſit hic cum opi. Io. And. ſed ego adduco tex. notabilem in contrarium. in l. aut dānuū. §. quiſquis. ff. de pœ. vbi dicitur, ꝙ ille qui rupit confinia debet puniri vt ſtet in confinib. duplicato tempore: & ſubiicit ibi tex. ꝙ illud tempus debet duplicari ꝙ ſupererat dum fugit. & hoc aperte reperi ibi tenere Bar. dicentem ita debere intelligi §. temporales inſt. de exc. & hoc profecto habet maximam æquitatem vt non puniatur delinquens vltra quam in eo reperitur delictum in c. quæſiuit. de his quę fi. à ma. par. ca. & l. reſpiciendum. ff. de pœ. facit quod in ſimili dicimus in integ. reſt. aduerſus temporis læſionem. in cle. j. de in inte. reſt. Ad §. hodie reſpōdeo, quod noluit aliud niſi, quod ſiue induciæ ſint hominis, ſiue iuris debent in pœnam duplicari: ſed debet intelligi, vt duplicētur iuxta delictum. vt in d. §.
15 quiſquis. ¶†Nunc quæro de quotidiana, & notabili quęſtione: pone, ꝙ in libello petitur plus debito. vt quia debeo 10. & petis 20. vel debeo partem alicuius rei, & tu petis totam rem: an poſſim ſimpliciter negare totam pe
a titionem. [a] & idem quæri poteſt circa petitionem: an poſitio habens aliquam partem falſitatis poſſit negari ratione partis falſæ. gl. in c. ſi. de ꝓfeſ. li. 6. & in c. 2. de teſt. e. li. vr̄ velle, ꝙ ſic, p l. ſi is q ducenta. §. vtrū. ff. de re. du. Idē tenet [b] Spe. in ti. de li. ꝑte. §. nunc ddm. poſt pr. & in ti. de poſi. §. 7. ver. 11. vbi idē dicit ſi poſitio ſit falſa in q̄litate: vt qa ponis me hodie comediſſe ī eccl̄a poſſū ſm eū negare totū: l; alibi comederī: qa verū eſt, ꝙ nō comedi in eccl̄a. vide Io.

Zacharias.
a ¶Negare totā petitionem. Adde Lāf. de Oria. in c. qm̄ ↄ̄ §. reſpōſiones. ver. nona rl̄a. & qd̄ ibi not. Celſ. in apoſt. ſuis. in in verſi. negare. j̄. de prob. ꝙ tamen limitabis. vt per Iac. Reb. in l. præſes. nu. 3. & ibi. in apoſt. eiuſdem Celſi ad ipſum. C. ſi ſer. aut lib. 10 & per Fel. in c. nam concupiſcentiam. in glo. 2. ad fi. s̄. de conſt. ſcilicet. niſi materia eēt, indiuidua. de quo. vt per Cel. vbi s̄. primo loco eſt allegatum.

Ant. Franc.
¶Vtrum poſitio falſa reſpectu pris poſſit tota negari ſine periurio. vide Bal. ī l. 2. §. quod obſeruari. C. de iur. cal. & vide Spe. in ti. de lit. cōte. in ver. vno falſo. e. ti. de poſitio. in ver. qn̄ poſitio, & ſeq. & vide per Bart. & Alex. in l. j. in §. ſi ſtipulanti. ff. de verb. obl. vbi dicunt, quod non licet, negare totā poſitionem, quamuis pars illius ſit falſa. & illam opinionem dicit Ale. ibi eſſe communem, & eſſe verā quando poſitio, eſt falſa ꝓ parte in quātitate, ſecus ſi ſit falſa pro parte in qualitate, quia tunc poteſt negare totum: & hoc modo dicit intelligendam gl. in in ca. 2. de confeſ. in 6. & ī c. præſentium. de teſti. e. lib. & ibi p Io. And. in nouel. de quo etiam vide per Bar. in l. ſi is qui ducenta. in §. vtrum. ff. de reb. dub. & vide etiam Io. de Imol. in c. nam concupiſcentiam. de conſt. hic. alleg. & ibi plenè per Mod.

Sebaſt. Sap.
b ¶Idem tenet. Hāc opi. tenet Ale. in ↄſi. 183. inc. viſo puncto quæſtionis. præmiſ. in 5. vol. 3. contrariū teneat in d. l. j. §. ſi ſtipulanti. & opi. Spec. etiam tenet Bal. in c. dudum. 2. s̄. de elect.

Universidad de Deusto Biblioteca

Sebast.Sap.

a ¶Positione.Quod si positio sit facta de pluribus quorum aliqua sunt principalia,& dispositiua aliqua incidẽtia seu enũtiatiua vel demõstratiua, rñdẽdo simpliciter non vr̃ ꝯfiteri nisi principalia. vide Ale.in l.si cui.§.1.ff.de leg.1.An.Are. in trac.maleficio.in vers. comparent inquisiti,& confitent. d.Fran.Cur.in tract. positionũ.in 6.breniloquio.

Zacharias,

b ¶Non autem, qđ si hr̃s defuncti. Adde tu,ꝙ si in ꝯfessione inserantur verba denuntiatiua,ꝙ prædicta verba enuntiatiua non ꝓbẽtur per talem cõfessionem. ita no.Bal.in l.sicut. C.de repu.hær.Ang. in l.gerit.ver.itẽ adde in quantum Bar. tangit hic.ff.de acq. hæ.&Matthe.Math. sing.34.inc.nota,qđ sine,& c.vbi all.Bar. sin.in alleg.l.gerit.

Ant.Franc.

¶ Circa hoc an interrogatus: an quis sit heres defuncti ex testamẽto.vel ab intestato ñ cogitur respõdere nisi natura actionis intentande hoc requirat.l.si defensor.§.illud quæritur.ff.de inter.act.& quando interrogatur qs vt respondeat an sit hæres, vel respondeat tanquã hæres,& ipse simpliciter respondeat:vr̃ fateri se hæredẽ,nisi neget illam qualitatem.de quo vid bo. glo.in l.j.C.si minor se ab hę.abst.&habetur ẽt per Bar.in l.1. ff.de inter.act.& adde,ꝙtalib,&interrogationib.ad præparandum iudicium inchoandũ semper est rñdendum, puta, an quis sit heres,vel an possideat rẽ sup qua iudiciũ est mouendum.vt l.vbicunque & ibi per Bar.ff. de interro.ac.& in l. cogi, & ibi per Bal. C.de pet.hæ.& habetur in c.cum Io.de fi. inst.& in c.fi.32.q.5. & per Spe.in ti.de interro.act.in § j.in pr. per Bar.post gl.in l.j. ff.de inter.ac.& vide

vide Io.An.in Spe.in d.ver.nec dđm.in pr.vbi idẽ vr̃ firmare.& loqr̃ de libello,& cõiter aduocati sequunt̃ hanc partẽ in practica.sed Bart. in l.1.§.stipulanti.ff.de verb.obli.& in l.si quis cum totum.ff.de exce.rei iu.& in l.si is qui ducenta.§.verum.præal.aliter dicit,videlicet qđ aut id ꝙ ponitur in libello vel positiõe est falsum ratione qualitatis, & tunc potest negari in totum & procedi opi.præcedens, quia vr̃ aliud factum,& pro hoc c.cum dilecti.& ꝙ ibi no.in gl.de ac.& quod no.Cy.in l.2.C.de ꝓb. aut falsum est in qualitate seu ĩ parte summæ, vel in parte rei, vt quia petis.20.& debeo tm̃ 10.vel debeo partem,& petis totum, & tunc in iudiciis non potest negari in totum,sed debet confiteri partem debitam,& est ratio sm̃ eum,qa qui petit totum petit q̃libet eius partem,vt l.si quis cum totum.& in d.§.si stipulãti.ergò & responsio vr̃ ad totum.& ad quanlibet eius partem,debet.n.in iudicio reus certificare aduersarium suum,vnde tenuit Pe.ta lem periurum, qui negat simpliciter totum, si debet partem, vt refert Bar.in d.l.si quis cũ totum.ad prædicta facit tex.cum gl.in l.si pupillus.§.si.ff.de ver.sig.vbi negãs rem esse suã. vr̃ negare etiam sibi cõem esse ad idem vide bonam gl.in §.fi.12.q.1.& est bonus text.in l. qui solidum.ff.de leg.2.vbi petens totum cõstituit aduersarium in mora in parte debita: sed idem Bar.in d.l.qui solidum.vr̃ dicere contrarium,& solet allegari,quod sit sibi contrarius.dicit.n.ibi ꝙ si petis plus debito habeo iustam causam litigandi super toto, & excusabor à cõdẽnatione expẽsarum.sed certè si qs bene ponderauit pręcedentia dicta à Bart.nõ vr̃ sibi contrarius,nam loquitur ibi Bar.quando reus excipit de parte indebita.tunc.n.si aduersarius non petit sibi tradi partem debitã iustè litigat super toto,licet nõ obtulerit partem:quia non est verissimile,ꝙpetens totum velit partem.arg.l.tutor.§.Lucius.ff.de vsu.& sic loquitur Bar.quando fuit exceptũ de parte indebita, & sic cõfitebatur partem debitã, sed aduersarius non petiit eam subtrahi.non ergò cõtradicit aliis dictis suis, sed limitat vt sufficiat excipere de parte indebita,nec tenet̃ illam offerre,nisi aduersarius petat illam specificè vt in l.qui solidum.præal.iuncta l.in fideic.ff.de vsur.Si verò quæritur extra iudiciũ an minor,summa insit maiori distingue post Bar.in d.l.j.§.si stipulãti.de ver.obl.ꝙ aut profertur affirmatiuè,& inest.minor summa.maiori vnde si promitto 20.promitto 10.aut ꝓfertur negatiuè & tunc aut gratia conuentionis perficiendæ,& inest,minor.vt in l.si vnus. §.si cum mihi.ff.de pact.vbi dr̃,ꝙsi debeo tibi 10.& facis mihi pactum, quod nõ petes à me 20.valet pactum respectu illorum 10.aut ꝓfertur gratia ꝯditionis, vt puta si nõ dederis 20.& c.& tũc ñ inest minor summa.vt in d.§.
16 vtrum.¶†Sed iuxta prædicta quæritur,quid
a si aliqd ponitur in libello,vel positione[a] principaliter aliud demonstrare,an responsio affirmatiua,debeat referri ad totum.Spe.in tit. de posi.§.2.ver.11.dicit ꝙ refertur tantum ad principaliter positum.vnde dicit,ꝙsi volo ꝓbare ꝙ mutuaui Titio defuncto 10.& formo sic positionem dico,ꝙ mutuaui 10.Titio defuncto:cuius tu es hæres si simpliciter confiteris,videris solum de mutuo confiteri:non
b autem,quod sis hęres defuncti,[b] quia illud vr̃ dictum demonstratiuè non autem ponendo vel affirmando.ar.ff.de condi.& demõ.l.cum tale.§.falsam.& cũ hoc dicto simpliciter transit d.Ant.hic.sed reperio Bar.in l.si cui.§.si à filio.ff.de le.1.dicentem Spe.nihil boni in hoc dicere.distinguit ergò aliter,ꝙ aut confessus est simpliciter principale,& tunc non refert ad aliud.exemplum,pono ꝙ cognouisti,Bertam vxorem Titij.respondes,ꝙ cognoui Ber-

tam, per hoc enim nõ videris confiteri aliàs qualitates.ar.in præal.§.si à filio.Si autem confiteris simpliciter.vt quia dixisti omnia in positione cõtenta esse vera, & tunc refertur respõsio ad ea quæ veniunt principaliter, & accessoriè per modum qualitatis.arg.in l.si.ff.de fideic.li.& sic restringe dictum Spe.nam confessio generalis debet generaliter accipi,nisi aliter excusetur.de accu.cum dilecti.& quod
17 ibi no.¶†Et prædicta soluitur quæstio,pone quod actor plus petiit,reus plus negauit,quidam dicunt,quod fiat compensatio hincinde de adult.c.pe.& vlt.Io.de Lig.dicit quod reus non incurrit pœnam:quia cum ista constitutio, sit pœnalis.non debet extendi.d.Ant.distinguit, ꝙ aut agitur de pœna expensarum. & fiat compensatio hincinde, quia vterque litigauit temerè,& fiet pro rata compensatio, per no. in c.fin.de.dol.& contu.sed quo ad alias pœnas procedat dictum Ioann.de Lign. Credo quòd vigore huius titul. in nullo punitur reus quia tantum hic punitur plus petens, sed reus poterit ꝯdemnari in expensis,

etiam per Bart.& de huiusmodi interrogatio.in l.cõtrouersia.ff.de transf.

Sebast.Sap.

c ¶Proprietas.Vidẽ quid veniat appellatione ꝓprietatis. Bal.in l.pe.C.si à nõ compe.iud.& in l.fi. C.de bo.autho.iudi. pos.& Bar.in l.locorum.de om.agr.des. lib.10.quod autẽ sit quasi proprietas declarat Ale.in l.si qs. in §.differentia.ff.de acqui.poss.

vt fiat compensatio per alia remedia, quia temerè litigauit respectu partis.de poe. c.calumniam. ¶Vltimò opponitur, & videtur ꝙ ante tempus possit peti,& sic ꝯsilium, non autem importunitas, vt patet in c.per vestras.de do.post diuor.re.& l.vbi.C.de iu.dot.vbi reperitur dos ante solutum matrimonium.Sol.dicit Host.hoc procedere regulariter sed in quibusdam casib. à iure concessis potest ante tempus peti.vt in casu prædicto. Item in debitore fugiente qui potest capi,& duci ad iudicem. ff.de his quæ in frau.cre.l.ait prætor. §.si debitorem.Item vt interponatur cautio à suspecto.ff.qui sat.co. l.si fideiussor.§.fi.& l.in omnib.ff.de iud.& in aliis casib.qui ex diuersis iuris partibus,colligi possunt.Et potest dici,ꝙ in veritate in casibus prædictis non petitur ante tempus quia causa inhærens facit debitum,quod aliàs erat adhuc non debitum.

¶De causa possessionis & proprietatis. Rub.

¶Supra visum est de ordine cognitionum verum quia dubitari potuisset de ordine adhibendo cum causa pos.& proprietatis ab eodẽ,vel à diuersis deducatur in iudiciũ,meritò hic subiicitur,&c.

CAP. I.

1 *Causa possessionis,& proprietatis debet sub eodem iudice terminari.*
2 *Proprietas capitur pro dominio.*
3 *Causæ habentes aliquam conformitatem terminari solent ab eodem iudice.*
4 *Papa nec alius non potest contra patrem non citatam pronuntiare.*
Ordo iuris si in aliquo casu remittitur:non censetur remissa citatio.
5 *Sententia etiam principis potest dici nulla, nisi interueniant solemnia saltem iuris naturalis.*
Feudum non potest tolli vasallo,etiam principem, nisi vasalus sit culpa conuictus.
Citatio,est de iure diuino.
6 *Præcepta non solẽt fieri sine clausula,& si senseris te grauatum,& ideò habet vim simplicis citationis.*
7 *Appellatio non habet locum quando possessor priuatur possessione, quia actor docuit de proprietate.*
8 *Quo casu potest pronuntiari contra absentem,cum regulariter non possit.*
9 *Incorporalia an possideantur,vel quasi*

Susceptis. ¶Doct.nostri non summant, sed ponunt casum quod fortè actor præsens petebat reum absentẽ condemnari in vtroque.s.in causa poss. & pro. aut quod Papa causam pos.committeret vni, & causam proprietatis alteri.Papa verò respondit vt in litera,vel primo petiit vnum vt vtrunque iudicium diuersis iudicibus committeretur, & ab hoc repulsus petiit secundum vt saltem Papa pronuntiaret, & iterato fuit repulsus.ratio re-
1 pulsionis habetur in litera, & potest decre.sic summari. ¶†Causa possessionis,& proprietatis sub eodem iudice terminari debet nec ꝯtra absentem est pronũtiandum,& secunda pars ibi,nec nos.¶Casus literalis.Quidam Felix nomine,de Sicilia habebat,causam cum aduersario suo,petebat à Papa, vt causam possessionis cõmitteret vni iudici,& causam proprietatis alij,ad hoc respondet Papa quod legali prouisione decretum est causam possessionis.& proprietatis sub vno,& eodem iudice debere cognosci.vnde non admittit petitionem ipsius. Item petebat à Papa vt contra aduersarium suum absentem diffinitiuam proferret sententiam, & ipse respondet cõtra non auditã partem,& absentem,nihil potest diffiniri.Ber.¶No. causas decidendas in foro canonico sm̃ prouisionem iuris ciuilis, ex quo ius canonicum non resistit, de quo in c.1.de no.ope.nun.
2 ¶†Not.quod proprietas[c] capitur pro dominio.Idem enim est di-
c cere causa proprietatis quod causa dominij cum discutitur cuius sit rẽs,dicitur ergò res esse propria alicuius cum habet illius rei dominium.vnde nõ verificatur in sola possessione, quod no.propter statuta.

Zacharias.

a ¶Et ñ vocata.adđ Fel.latè de hac q.ĩ c. q̃ ĩ ecclesiarũ.ver.limita sexto.s̃.de ꝯsti. Hip.de Mars.sin.65. inc.citatio est.Lãfr. plenis.in cle.sæpe.& ibi ĩ apo.Cel.latis.in ver.omissa citatio.đ ver.si.& dixi ĩ apost. ad istũ in c.venerabilem. vers.citationis.s̃.de elect.

Sebast.Sapia.

b ¶Iudice inferiori. vide de hoc arg.plenè p Fel.ĩ c.cũ olim. d re iu.aliqd p eũdẽ ĩ c.dilecti.de exc.las. in l.ne qcq̃.§.vbi decretũ.ĩ 7.fal.ff.de of. ꝓc.& le.& Ant.ĩ ꝯs. 165.ver.circa sm̃ An. Sic.cõs.24.vol.2.& Alex.ꝯs.75.inc.visis dubitationib.vol.3.

Sebast.Sapia.

c ¶An ista incorporalia. vide Alex.ĩ ꝯs. 38.in 1.dub.vol.3.

Zacharias.

d ¶Prius possessoriũ terminare.adde Gul.de Cu.in l.ordinarij.& ibi in apost. Cel.ad ĩpm C.de rei ven.& Paul.de Cast. ꝯs.274.inc.quia per primum.in 1.dub.

3 statuta.¶†No.ꝙ causæ habentes aliquã conexitatem adinuicem debẽt coram vno eodemq; iudice tractari.ꝯcor.ff.de quib.reb.ad eund.iu.ea.ꝓ tot.hic.n.primò datur ꝯnexitas rõe eiusdẽ subiecti:nam tam cã poss.q̃ ꝓprie. versantur circa eandẽ rem.Scđò dr̃ ꝯnexitas rõe facilioris decisionis: qa ille q cognouit de possessione facilius discerneret cãm proprietatis.Et istis respectib.dñr hr̃e aliq̃ cõionem. sed alio respũ qa possessio est ius separatũ à iure ꝓprietatis, nõ dñr hr̃e aliq̃ cõitatem adinuicem,& sic intellige l.nãliter.§.nihil cõe.ff.de acq.poss.vbi dr̃ ꝙ ꝓprietas nihil
4 cõe hẽt cum possessione.¶†Not.vlt.& tenementi, quod ẽt princeps vel Papa nõ p̃t parte
a absente,& nõ vocata[a] cãm diffinire.Vñ pondera text.q̃ p̃ponit negationem verbo p̃t,ex quo infertur hoc esse de necessitate: iuxta theoricã gl.in reg.bñficium.de re.iu.li.6. Sed hoc nõ vr̃ posse ꝓcedere:qa Papa est s̃.ius vt c.ꝓposuit.de ꝯces.præb.& l.princeps.ff.de le. ergò p̃t ꝓcedere nõ seruata hac solẽnitate citationis.Io.An.metu ꝯrij intellexit tex.de iuridica,seu ordinata potẽtia nõ de absoluta.s. ĩ.de fi.instr.c.j. d.meus d Card. intellexit tex. simpl̃r & absolutè:qa diffinire ꝯ inauditã partem esset tollere defensionem, q̃ est de iure nãli,ꝙ princeps tollere nõ p̃t.de re iu.cle.pastoralis.ꝓ suo dicto adduco Bar.in l.filiusf.ff. de do.vbi dt citationem esse de iure gẽtium. Ex quo infert ꝙ si princeps dat alicui p̃tãtem vt possit ꝓcedere sine iuris solẽnitate nihilominus tenetur citare,sed ĩ ꝯriũ all.gl.l.meminerint. C.vñ vi.q̃ innuit Imperatorem posse dare facultatem occupãdi posśõem sine cita
b tione.licet aliud sit ĩ iudice inferiori,[b] vt l.si. C.si p vim vel al.mõ.& no.gl.l.iniustè.ff.de ac. poss. Concludo sic ꝙ aut certum est absenti defensionem nõ ꝯpetere:& nõ reqritur citatio ẽt p inferiorem qa citatio fit vt veniat citatus ad se defendẽdum.cle.pastoralis.præal. ergò frustra fieret citatio ꝓ hoc text.op.in c.cum olim.de re iu.& l. 2.& ꝙ ibi no.Bar.de adm.re.ad ci.pert.aut p̃t ꝯpetere defensio.& tũc inferior nõ ꝓcedit sine citatione ad actum præiudicialem, vt d.l.si. & 3 q.9.caueant.& c.oĩa.s̃.de cõst.eccl.princeps verò t Pr citare dẽt. sed si nõ citat & ꝓcedat ex certa sciã, vel dat facultatem ꝓcedendi sine citatione valet,ꝙ agitur:qa in eo p̃sumitur cã ẽt si tollat ipsum dñium.licet.n.nõ possit tollere ea q̃ sunt de iure gent.sine causa,tñ si facit p̃sumitur in eo cã, vt no.doct.in l.fi C.si ꝯ ius vel vtil.pu.& in c.q̃ in ecclesiarum.de const.fa.cle.vna.de ꝓb.& quod no.In.in c.inquisitioni.de sen.exc. Non ob.cle.pastoralis.vbi nõ p̃sumitur cã,qa ibi Imper.nõ erat iudex illius regis,sed Papa,sed prætẽdebat iurisdictionem rõe delicti.vñ licet præsumatur cã in principe dñonãli,secus in alio nõ dño nisi rõe accidentiæ, ꝓ hoc no.idem In.in d.c.in-
5 quisitioni.¶†Sed in ꝯrium fa.tex.d.cle.pastoralis.ver.nũc prędicta supplerio. vbi expressè dt ꝙ ẽt ꝯ subditum nõ p̃t princeps supplere defectum citationis vel defensionis, qa cũ illa sit de iure nãli nõ p̃t per principem tolli,vt ibi.& vide tex.iũcta gl.l.fi.C.de leg.q apertè tenuit nõ valere sñiam principis sine citatione latam ẽt in cã ciuili. ꝙ apertius ibi determinat Bal.nam citatio fit vt veniat ad se defendendum: dẽt ergò princeps citare partes,& de cã cõi cognoscere, vt ibi innuitur qb.interuenientib.præsumendum est ꝓ sñia principis,& nõ al̃r,vñ tenet Bal.ꝙ istis nõ interuenientibus p̃t allegari & opponi de nullitate ẽt ꝯ principis sñiam:& hoc mihi plus placet.& sic puto limitãdum & restringẽdum, Cy.in l.rescripta.C.si ꝯ ius vel vtil.pu.Io.An.hic.fa.c.j.de feu.si.cul nõ ami.col.x.vbi dr̃ ꝙ nõ dẽt qs priuari feud ẽt per principem anteq̃ de culpa sit ꝯuictus. Item citationem & causę cognitionem Deus instituisse vr̃.vt apertè coll̃r.2. q.1.Deus omnipotens.vbi dr̃ ꝙ Deus noluit punire pctã sodomorum,nisi descenderet,& videret,&c.nec Adã de suo pctõ,nisi prius eum vocasset.& defensionẽ suam audiuisset, vt hr̃ Gen.3.& vide ꝙ
6 dico in c.cum olim.de re iu. ¶†Secundò ad idem op.& vr̃ ꝙ parte inaudita possit iudex ẽt inferior procedere,vt l.de pupillo.§.meminisse.ff.de no.op.nun.vbi mandatur sine alia cognitione ædificanti nouum opus,vt nõ ædificet.ad idem tex.c.ex parte.de ver.si.vbi excõicatur qs ꝓ offensa nõ manifesta. Sol. in ꝯriis nõ fit simpl̃r præceptum sine cognitione: nam hoc esset ꝯ istum tex.& l.j.C.de exe. rei iu.vbi dr̃ ꝙ ab executione nõ est inchoãdum, sed illud p̃ceptum fuit iustificatum, sicut habet ꝯsuetudo hodierna, maximè in curia Roman.videlicet & si senseris te grauatum compareas coram no-

bis,&c.vt no.p gl.d.§.meminisse.& d.c.ex parte.Per hanc.n.iustificationem illud præceptum resoluitur in simplicem citationem,si ille sentit se grauatum,& comparet:si non comparet vr̃ præceptum factum post contumaciam pro hoc ꝙ no.Bart.in l.j.C.de ex.rei iu. de quo ẽt vide p d.Ang.de Perus.in d.§.meminisse.& vide in Spe.de cita.§.iam de citatione.ver.si igitur. & de sen.ꝓl.§.2.ver.sed nunqd. & in ti.de 1.& 2.dec.§.restat.ver.sed pone ago.& se.& p Gul.in l.quoties.ff.de in di.ad.p̃t ẽt fieri citatio sub ꝯdõe.puta vt citatus compareat,si sua putauerit interesse,sm̃ d.Ang.in d.§.meminisse.& all.gl.q̃
7 dt sing.in l.ea quidem.C.si man.ita fue.al.nema.¶†Venio ad gl.& op.ꝙ nigrum non facit ad rubrum,cum in tex.tractetur de cã momenti. Sol.gl.ĩ metu ꝯrij exponit.i.possessoris.dr̃.n.possessio momentum nõ ꝙ durat p momẽtum: sed qa parum duratura est apud possessorem,cũ actor docuerit de ꝓprietate hinc est ꝙ à tali causa non appellatur sm̃ leges:de hoc vltimò dic vt no.ĩ.de rest.spo.c.cũ ad sedem. Quò ad primum dic ꝙ gl.nõ dt simpl̃r verum,qa posset durare magno tpe apud possessorẽ.fortè.n.ex defectu ꝓbationum nõ poterit docere actor de dñio,vt c.sæpe.e.tit.dic ergò melius sm̃ doct.ꝙ dr̃ momentanea aptitudine,& nõ actu:qa possibile est ꝙ parum durabit:sicut lex aqlĩa dr̃ pœnalis aptitudine & nõ actu:qa nõ sp pœnalis est:sed p̃t esse pœnalis.inst.ad l.Aquil.§.is aũt.Et scias sm̃ Io.An.hic ꝙ momẽtum est quadragesima pars vnius horæ nam hora est 24.pars diei. punctum est 4. pars vnius horæ. momentum est 10.pars puncti,& sic 40.pars horæ. cõstat aũt ꝙ possessio plusq̃ m̃ est duratura.& iõ vt prædixi dẽt dici momẽtanea aptitudine,& nõ actu.qñq; tñ sumitur momentum ꝓ vigore seu efficacia.1.di.ꝯsuetudinis.& de of.or.c.ordinarij.in si.li.6.vide ad mãm dilatandam p gl.c.sicut antiqus.17.q.4. ¶Gl.2.op.de l.nãliter.§.nihil cõe.de acq. pos.sed rectè,& formaliter nõ sol.dic vt s̃.dixi ĩ no.postea in 2.par. exponit tex ibi in vno eodemq; iudicio.i.sub eodem iudice.Sed aduerte,qa hæc expositio gl.non est necessaria:quia tex.hic dt.sed gl. habuit respectum ad antiquam literam vbi dicebatur iudicio,& sic potuit hic gl.antiq̃. ¶Vltimò gl.op.de c.fi.de iud.vbi tractantur causæ coram diuersis iudicib.gl.remittit ad ibi no.dic vt ibi plenè dixi.
8 posuit intellectum huius c.¶†Gl.vlt.op.ꝙ imò ꝯ hñtem p̃t ꝓnunciari,vt c.prout.de do.& cont.& l.ꝯsentaneum.C.quõ & qñ iu.Sol. gl.trib.mo.primo mõ ꝙ tex.iste ꝓcedit qñ lis nõ erat ꝯtest.secundo sol.qñ erat cont.sed non liquebat de causa,vt plenè no.in c.prout. tertio quia loquitur qñ pars non fuit citata.nec ꝯuicta.& hæc solu. est melior ad text.aliæ duæ præced.sunt veræ in se,sed nõ ꝯueniunt
9 literæ. ¶†Vltimò scias ꝙ Inn.posuit hic gl.quæ vr̃ paruæ vtilitatis quærendo an ista iura incorporalia possideantur vel quasi. nõ data realitate seu proprietate iuris.& videtur primò quòd non: quia sine proprietate non est in eis dare quasi possessionem, ergò non possunt possideri vel quasi. Quidam dñt & in istis incorporalibus non datur possessio iuris vel quasi sed exercitium, seu actus ipsius iuris vt dicatur, talis est in possessione exercendi iura ẽpalia, vel in possessione eligendi vel iudicandi.Alij dñt & fortè melius sm̃ Inn. ꝙ ꝓprius dr̃,ꝙ aliquis est in possessione iuris eligendi, vel eundi.q̃ ꝙ quis est in possessione exercendi hæc iura. bene.n.p̃t quis habere possessionem alicuius iuris:licet ipse non habeat ipsum ius,quia licet ipse non habeat alius habet, & etiam si nullus habet, est tñ in actu vel habitu seruiendi sm̃ eum,& hoc vr̃ verius.ꝓ hoc all.gl.quę hoc apertè dicit in c.cum ecclesia. ĩ.e.ver.in trium ẽporum. Et de
c hoc an ista incorporalia[c] possideantur vel quasi,dic vt no.in c.querelam.de elect.& c.peruenit.de cens.& p Cy.in l.si certis annis.C.de pact.& per Inn.in c.in literis.de rest.spol. & in c.bonæ. de post.præl. & in Spe.de rest.spol.§.nunc dicamus.ver.sed si aliquis. facit c.cum ecclesia.ĩ.eo.tit.

CAP. II.

1 *Possessorium,& petitorium si simul sunt intentata, & fuerint receptæ probationes super vtroque prius cognoscitur super possessorio, secus si non fuerit super vtroque:quia non p̃t tunc iudex accipere tantũ probationes super possessorio.2.3.*
4 *Possessorium recuperandæ,vel adipiscendæ, si intentatur an admittatur reus recipiens de proprietate,vel de crimine.*

1 Ad vltimum. ¶†Si possessorio,& petitorio simul est actum potest iudex prius possessorium ter-
d minare[d] sic communiter summatur,vel summa sic,& melius. si actum est petitorio & possessorio:potest iudex receptis probationibus super vtroque ipsius discutere possessionis probationes super possessorio,& illud terminare Communis diuisio secunda ibi,nos aũt. ¶Casus literalis. Causa commissa fuit quibusdam iudicib.quò ad possessorium & petitorium.iudices volẽtes parcere laborib.& partium expẽsis de vtraq; q.commixtim audiunt allegationes. & testes recipiunt postmodum audiunt prius attestationes super possessione & pronuntiant secundum tenorem illarum,q̃ritur,vtrum hoc fieri posset? Resp.Papa ꝙ licitè illud fieri potest, cum etiam sit
2 in iure ciuili expressum.Ber.¶†No.casum in quo iudex supplet ex officio ad vtilitatem priuatarum personarum.licet enim partes egerint petitorio & possessorio, potest tamen iudex suspenso petitorio

torio

Universidad de Deusto Biblioteca

Ant. Franc.

a ¶De proprietate. An ꝑ petitionē termini ad ꝓbandum in petitorio videat renuntiari possessorio prius intentato. primò dicas ꝙ ista iudicia possessorij, & petitorij dicātur esse diuersa & nihil inter se hēre cōe, vt l. nāliter. §. nihil cōe. vbi plenè de mā. ff. de acq. pos. & l. si de vi. ff. de iud. tñ agens possessorio admittitur ad ꝓbandum de ꝓprietate, vt ꝑ Spe. in ti. de teste. §. j. ver. sed pone ago. & maximè in bñficialib. pea q hñr in reg. 1. de re. iu. li. 6. & adde, quod vtrunq; venit in rescripto qñ ī eo dr ꝙ talis facit sibi iustitiā in tali re ad ipsum ptinente, vt no. In. in c. epi. de re. ec. non al. & Arc. in in c. si q squam. 11. q. 1. & ꝑ Bal. plenè ī l. pe. ver. quæro q d in rescripto. C. si à nō comp. iu. & adde ēt quod si actor & re⁹ sunt eiusdē fori & cōmissio sit simpl'r facta trahitur ad vtrunq;, vt ꝑ Spe. ī ti. de resc. præsent. §. fi. versi. itē qđ excipit. & ver. item ꝙ faciat. cir. med. & an ex petitione termini ad ꝓbandum in petitorio videat renūtiari possessorio prius intentato. vide oīnò gl. ver. restituto. ī c. suborta. hic all. quā doct. oēs ibi sequūt de reg. iu. & adde, ꝙ possessorij, & petitorij cā in dubium vr esse ꝯmissa. ēt ꝑ simplicē ꝯmissionē, vt ꝑ d. de Ro. dec. 299. inc. si committatur. in nouis.

torio examinare possessorium, & illud terminare. Et aduerte, quia tex. loquitur quando prius recepit probationes super vtroq;, an autem possit iudex à principio solum admittere probationes super possessorio, & super eo tantum procedere vsque ad decisionem. text. non aperit nec doct. sed satis puto ꝙ non. nam de iure maximè cano. quoniam ista duo compatibilia sunt, possunt simul tractari, & iudex tenetur vtrunque diffinire, vt c. cum dilectus. & c. cum ecclesia. j. e. & l. cum fundum. ff. de vi & vi ar. cum ergò ab illis iurib. non reperiamus fore recessum, nisi in casu huius c. ꝙ loquitur modo prædicto, ergò, &c. Item quia si aliter diceremus, posset contrarius effectus oriri. vt quia partes facerent maiores sumptus in producendo testes bis super istis iudiciis separatis. Item mos gerendus est partib. probare volentib. vt l. circa. ff.
3 de prob. & c. licet. e. tit. ¶†Prima gl. est facilis. Vltima verò in prin. all. concor. postmodum op. d. c. prox. & c. cum dilectus. in quib. simul proceditur super vtroque, & vna sententia terminātur. gl. aliquantulum se inuoluit, habet tamen bonam mentem. hanc videlicet ꝙ maximè de iure can. possunt simul accumulari, vt in ꝯriis. & placebat hoc Mart. glossat. antiquo & eius sequac. Sed Io. & sequaces dicebant oppositum, ꝙ accumulari non poterāt, sed de necessitate prius debebat discuti, & terminari qeæstio possessoria per l. ordinarij. 2. de rei ven. & l. incerti. C. de inter. sed prima opin. verior est, vt plenè dicetur in c. pastoralis. j. e. hoc ꝓsupposito ꝙ simul possunt accumulari respondent ad ꝯrium dupliciter. Primò, ꝙ debet intelligi hoc c. sm illa iura, vt prius terminetur possessorium. tamē incontinenti debet pronuntiari sup petitorio. Certè hic intellectus non applaudet literæ, quia apertè innuit possessorium examinandum, & terminandum. Item nihil de nouo inducerет hoc c. ꝙ est dicendum, maximè cum faciat mentionem de iure ciuil. videlicet de legib. præal. in quibus prius discutitur, & terminatur possessorium, ideò fortè gl. transit ad alium intell. ꝙ de iure ex quo simul factū est, debet vtrunque vna sententia terminari, sed iudex ex officio suo vbi hoc viderit expedire poterit discutere probationes super possessorio & illud prius terminare. Et certè iste intellect. sic declaratus est verus & no. Concludendo ergò aliqua dic, ꝙ aut dubitatur quis possideat. & tunc non debet agi petitorio & possessorio, ex quo quilibet cōtendit se possessorem & dominum: quia insurgeret quædam ꝯrietas, nec appareret quis subire haberet onus probandi in petitorio, & hoc casu dēt agi & discuti & terminari prius possessorium. & sic loquūtur illa iura ciuil. a. l. incerti. & l. ordinarij. sed vbi quis cōtendit se spoliatum & intentat vtrunque iudicium, tunc datum compassibilitate pt, ꝙ qñ est no. in c. pastoralis. Potest ꝓcedi prout dr in d. c. cum dilectus. & j. c. prox. vt simul terminentur data prærogatiua possessorio in ordine ꝓnuntiandi, si tñ iudici videbitur poterit ex officio ꝓcedere prout hic dr. & iste est verus intellectus huius c. ¶Sed nunc quæro de intellectu literæ ibi prius audiant, &c. Sol. duplex est intellectus. Primus, ꝙ receptis testib. super vtroque prius audiant. i. publicent attestationes super possessorio. Secundus intell. est, vt exponatur audiant. i. examinent vt quia publicatis attestationibus super vtroque prius examinent super possessorio. quilibet intell. est bonus, sed secundus vr magis
4 amicus literæ. ¶†Quærit Inn. an ꝯ agentem possessorio recuperan
a dæ, vel adipiscendæ audiatur reus de proprietate a illius rei, vel de crimine agere volens dicit ꝙ non, all. c. in literis. & c. seq. j. tit. prox. Host. tenet ꝯrium in interdicto adipiscendæ, quia non reperitur in hoc illud interdictum priuilegiatum. tu verò circa interdictum recuperandæ dic vt plenè dicetur in c. in literis. j. de rest. spo. Circa interdictum adipiscendæ an admittatur exceptio criminis in beneficialib. dic vt leg. & no. in c. accedens. de accu. An autem admittatur volens docere de proprietate. dic ꝙ sic, si incontinenti vult probare vt in l. 3. §. ibidem. ff. ad exhi. & no. gl. in c. j. & c. in literis. j. ti. prox. tractat etiam hic In. & Host. quædam quæ expediuntur plenissimè in d. c. in literis. & c. ex conquestione. e. ti. ideò dic vt ibi dicetur.

CAP. III.

1 Spoliatus agens possessorio, & petitorio, probans spoliationem, sed non dominium, cadit à petitorio, & obtinet in possessorio.
2 Vnanimiter, ista dictio, innuit quòd actus sit factus nemine discrepante.
3 Possessio eligendi acquiritur exercitio eligendi citra alium titulum, & non sufficit interuenire in electione, nisi det vocem scientib. & patientibus illis ad quos pertinet. 4. 21. intellige, vt j. nu. 35.
5 Electio episcopi pertinet de iure communi ad canonicos cathedralis ecclesiæ.
Ius eligendi est præscriptibile.
6 Libelli contrarij super eadem re, & in eodem iudicio admittuntur dati ex parte actoris & rei.
7 Possessio vel quasi iurium incorporalium perditur, quando quis excluditur à loco vbi talia iura exercentur 10. & sic non semper animo retinetur. 8.
9 Fides testium minuitur quando variant, vacillant, vel negatiuam volunt probare.
11 Ius eligendi an perdatur ex eo, quia in actu electionis aliquis non fuit vocatus.
12 Electio facta exclusis vel non vocatis illis ad quos etiam pertinet, non est nulla ipso iure sed annullanda.
13 Libellus est largissimè interpretandus vt comprehendat omnia quæ possunt adaptari ad causam deductam in iudicio, nisi expressè illa sint excepta. 38. etiam oblatus coram arbitrio. 39.
14 Actus collegij expediuntur per consensum redditum in communi, non singulariter.
19 Spoliatus non restituitur ante omnia, nisi intentauerit simpliciter possessorium, & per modum conuentionis. 17.
16 Exceptio spoliationis non obstat actori directè non agenti contra spoliatum.
18 Sententia lata super deductis per modum causæ an præiudicet, si postea illæ causæ deducuntur principaliter.
19 Dominium semel probatum præsumitur semper fuisse continuatum: idem de possessione. 20.
22 Possessio iurium incorporalium ex quot & quibus actibus acquiritur. 30.
23 Seruitus ducendi aquam per fundum alterius acqritur per vnicum actum ducendi.
24 Seruitus itineris non acquiritur ex vno actu, sed ad minus triginta.
25 Possessio incorporalium non acquiritur sine licentia domini, quæ an præsumatur, relinquitur arbitrio iudicis.
26 Possessio incorporalium an requiratur, licet acquirens non intendebat vti tanquam iure suo.
Possessio iuris eligendi acquiritur mala fide quò ad agendum interdicto recuperandæ, non quò ad validitatem electionis 3. 34.
Spoliatus possessione quam habebat vi, clam, vel precario, non restituitur aduersus verum dominum.
Interdictum vti possidetis intētatur etiam ab habente malam fidem. 3 secus interdictum de itinere, &c. & de aqua quotidiana, & æstiua.
27 Testis varius quo casu repellitur.
28 Negatiua coarctata, & loco & tempore potest probari.
29 Testis asserens negatiuam est suspectus de falso, & potest dici periurus, siue expressè, siue implicitè deponat super ea.
31 Bona fides non præsumitur nisi probetur, puta ex aliquo iusto titulo. 33.
35 Admissus ad electionem à toto capitulo, vel maiori parte acquirit possessionem iuris eligendi, secus à minori parte apud quam erat ius eligendi pro illa vice: quia non potest præiudicare aliis in futurum.
36 Incorporalia iura quasi possidentur.
37 Interdictum, vnde vi directum competit pro rebus soli, sed vtile pro rebus incorporalibus.
40 Condemnatio aliquando fit maior, vel minor quam sit petitio.
41 Consuetudo inducitur ex tribus actibus.
42 Seruitus habens causam discontinuam quanto tempore præscribitur.
42 Præscriptio ecclesiastica requirit iustum titulum, & bonam fidem: quia est contra ius vel tempus de cuius contrario non est memoria. 44. 47.
Patientia in incorporalibus habetur pro iusto titulo. 46. 49.
Eligentes non possunt admittere forinsecos ad eligendum sine certis solennitatibus.
45 Consuetudo inducitur ex vsu, nec ad eam inducendam requiritur causa vel titulus, quia loco ipsorum est vsus.
Consuetudo inducta ad instar præscriptionis: puta contra certam personam requirit necessariò titulum.
47 Patientia illorum ex quorum voluntate transfertur possessio vel quasi iurium incorporalium habetur pro titulo. 43. 49.
48 Seruitus quomodo dicatur non esse in bonis vel extra bona.
49 Prælatus præiudicat ecclesiæ patiendo rem ecclesiæ præscribi.
50 Diu, ista dictio, verificatur in tempore vltra sex menses.
51 Delictum non præsumitur in rebus modici præiudicij.
52 Petens restitutionem auditur, licet habeat contra se ius commune dummodo [illegible] præsumptionem propter quam est contra ius commune.
53 Qualis electio est validior, an facta ab habente proprietatem eligendi, & non possessionem, an ab habente possessionem & non proprietatem.
54 Possessio iuris eligendi, an acquiratur per illos qui interfuerunt in stipulatione.
Ius decimandi si fuerit habitum in perceptione certæ speciei, fructuum sufficit ad præscribendum ius declinandi quò ad quoscunque fructus illius fundi.

Cum

Ant. Franc.

a ¶Vnanimiter. Dicas, ꝙ ista dictio, vnanimiter, ē dictio valdè cōiunctiua, & importat summam ꝯiūctionem, & vnitatem, vt dixit Bal. ī l. fi. C. de imp. & aliis subst. & ī l. vnica. §. is ita. de cad. toll. & iō qñ in priuilegio vel ī instro dr vnanimiter, intell'r concorditer, & nemine discrepante actus esse factus.

Sebast. Sapia.

b ¶Quod eo ipso. vide Abb. ꝯs. 54. inc. Christi eiusq; mris ꝓsidio. vo. j. Cal. ꝯs. 4. sub tit. de cau. pos. & ꝓpr. & faciunt no. ꝑ Alex. ꝯs. 142. inc. ꝯsideratis. vol. j. vbi ponit qūo acquiratur quasi possessio.

c ¶Exercendi de cætero. Adde Cal. cōs. 20. de iu. pat.

d ¶Cōfirmari. adde qñ quis petit sñiam confirmari an alia pars possit petere ꝙ infirmetur. Petr. de Anc. cons. 293.

Zacharias.

e ¶Si vacillāt. & iō Lāf. de Or. ī c. qm̄ ꝯ. in pr. ver. in gl. 2. ī fi. ibi qualitatē vacillantis, admonet examinationem & vacillationē testis, & q̄ta ipsa fuerit exprimatur, vt ꝑ hoc cognoscatur q̄ta sit ei fides adhibenda. de quo ꝑ istum s̄. in ꝓœ. & ibi posui latè in apost. post alios in ver. examinator.

Ant. Franc. ¶Dicas ꝙ vacillatio in teste vitiat ipsius testimonium, vt l. 3. §. tu magis. ff. de test. & facit ipsum testē de falso puniri vt est gl. ī c. q falsas. 3. q. 4. & hr per Alc. post Bar. ī l. eos. ff. đ fal. & adde ꝙ vacillatio in reo est indicium sufficiēs ad torturā, vt ꝑ Bal. ī c. j. ī tit. si int. do. & vas. lis or. & ꝑ eund. Bal. in l. ꝓbri. not. 2. C. de epi. & cle. & ꝑ Alex. plenè in cōs. suo 63. inc. hr omissis. & ad istud ꝙ qualitas vacillationis testis debeat scribi ī actis vt possit ꝑ iudicem ad quem spectat ꝯsiderari & ꝯprehēdi q̄ta fides adhibeatur, vide ēt ꝑ Bal. ī d. l. ꝓbri. no. 3. & ꝑ Bar. in d. l. de qōe. §. tormenta. ver. & hoc dt Inn. ff. de q. & talis vacillatio dēt scribi de mādato iudicis, vt per Ang. in aut. vt sponsalitia largitas. & vide Bald. in l. nullum. vers. sed quæro hic. C. de testib.

f ¶Taxatiua. Adde ꝙ taxatiua nunq̄ excludit penitus ꝯnexa vt dt Ro. cōs. 93.

g ¶Censeatur spoliatus. Adde Cal. ꝯs. 15. de iu. pat.

Sebast. Sapia.

h ¶Singuli. Vide Bal. in l. j. C q admit. vers. ex quæritur. latè Fel. in c. cum oēs. s. de const.

i ¶Collegialiter. adde Ang. cons. 186.

Zacharias.

¶Adde Iac. Reb. plenissi. in l. j. & in l. fi. & vtroq; in apo. Celsi. ad ipsum. C. de pred. cur. sine decr. nō al.

1 Cum ecclesia. ¶†Si spoliatus possessorio & petitorio simul agens possessionem & spoliationem probat, sed nō dominium seu proprietatem obtinebit in possessorio sed succūbet in petitorio. Et duæ sunt partes principales. In j. facti, & processus narratio. In 2. diffinitio. ibi, nos igitur. Prima subdiuiditur in v. Primò. n. ponit petitionē actoris. Secundò reconuentionem reorum. ibi, verum. Tertiò modum processus ibi, partib. Quartò allegationem actoris ibi, pars canonicorum. Quintò allegationem reorum. ibi, parte clericorum. Secunda principalis subdiuiditur in duas. Nam primò diffinit possessorium. secundò petitorium ibi, verum. ¶Casus literalis. Ecclesia Sutrina vacante, canonici conuenientes in vnum, & inuocata spiritussancti gratia pastorem communiter elegerunt, petentes postmodum electionem ipsius per sedē apostolicam cōfirmari clerici: conuentualium ecclesiarum ciuitatis eiusdem opposuerūt se huic electioni. In auditorum pñtia ꝓponentes, ꝙ cum electionib. eporum ipsi ac eorum prædecessores consueuerunt interesse, canonici Sutrinens. eis contemptis, & exclusis ad electionem ꝓcedere præsumpserunt. vnde non confirmari, sed interrumpi potius petebant eandem, petitorium, & possessorium intentantes lit. cont. testes recepti fuerunt. vtrinq; attestationib. publicatis pars canonicorum dicebat intētionem suam esse ꝓbatam sufficienter. s. ꝙ ad eos tm̄ spectaret electio clericorum pars asserebat, ꝙ per dicta suor testium plenè ꝓbauerāt, q a electioni pōtificis interesse debebāt, & ꝙ trium eporum electionib. qui vltimò & immediatè ecclesiæ Sutrinæ præfuerant vocem habuerant cum canonicis eligendi. Dominus Papa examinatis attestationib. antedictis deprehēdit testes canonicorum in perhibendis testimoniis varios fuiss', & vacillasse ꝯ fidem suam, & ꝙ negatiuam ꝓbare nitebantur vt ad ipsos, & non aduersarios pertineret ius eligendi pars verò clericorum sufficienter ostēdit ꝙ in trib. electionib. eporum de quibus premissum est fuerunt pñtes & habuerunt vocem eligendi. vnde Papa electionem factam cōtemptis, & exclusis clericis antedictis cassauit, reducēs clericos ipsos in eam quasi possessionem q̄ ante motam controuersiam habuerunt. verum q a vtraq; pars quicquid iuris habuerat in q. prædicta deduxerat in iudicium, & cum iure ciu. sit cautum nō solum illud venire in iudicium de quo dictum est vt veniat, sed ēt illud venit in iudicium ꝙ nominatim nō est ꝓhibitum. & sm statuta canonica electiones eporum ad canonicos cathedralium ecclesiarum nō est dubium ptinere, nisi secus alibi obtīneatur de ꝯsuetudine spāli, & licet clerici prædicti ꝓbauissent ter se interfuisse in electionib. eporum de quib ꝓmissum est: ius tñ eligendi pp breuitatem tpis non ꝓduxerunt vsq; ad legitimam præscriptionem. vñ ius aliquod sibi acquirere nō potuerunt, & actore nō ꝓbante reus debet absolui. his oīb. rōnibus ꝯsideratis Papa absoluit canonicos prædictos ab impetitione prædictorum clericorum super faciendis electionib. eporum, eisdem sup hoc silentium perpetuum imponens. B. ¶No. j. ibi sicut moris est, &c. ꝙ inuocatio spiritussanti, quę fit in electione fienda est p decātatione hymni, Veni creator spūs, vel missæ de spūsancto: nō tñ est de solennitate substantiali ipsius electionis nec de iure cōi. sed potius ex quadam ꝯsuetudine. ꝓ hoc
2 c. quia pp. de ele. ¶†Not. de significato istius
a verbi, vnanimiter a innuit. n. ꝙ nemine discrepante, ꝙ clarius ꝓbatur in c. bonæ. 2. de post. præl. & in c. & si vnanimiter. e. tit. & sentit hic Inn. dum dicit commendabile esse vt fiat vnanimiter, vt c. innotuit. de elect. licet rarò sic fiat. 8. q. 1. nec nouum. quod not. pro licentia quę datur examinandis dum dr, ꝙ fuit ꝑ collegium vnanimiter approbatus. ¶Not. 3. ibi clerici ecclesiarum conuentualium. &c ꝙ ecclesiæ seculares collegiatæ pñt dici conuentuales. verbum aūt conuentuales est proportionabile non solum ecclesiæ religiosorum sed ēt clericorum secularium. & ꝓbatur ēt ex etymologia vocabuli: dr. n. conuentus à conueniendo: q a simul conueniunt, vt c. 2. in fi. 15. dist. de ꝯsuetudine tñ vocatur ꝯuentualis ecclesia religiosorum, de quo dic vt no. in c.
3 capitulum. s. de rescr. ¶†No. ibi. ꝯsueuerant interesse. &c. ꝙ possessio iuris eligendi acqritur ex solo exercitio eligendi absq; alio titulo. Et duo hic ponderantur ꝙ clerici isti interfuerunt in electionib. & ꝙ vocem dederint: non ergò sufficit solùm interfuisse & vocem non dedisse: q a primum solum ꝯceditur plerunque ex gratia, sed sm non, vt no. In. in
4 d. c. bonæ. 2. de post præl. ¶†Et ex hoc no. ꝙ
b eo ipso b ꝙ quis sciēte. & patiēte eo ad quem pertinet exercet actum qui de facili gratiosè ꝯceditur: nō solum vr exercuisse intendens vti iure suo. sed ex hoc acqrit quasi possessio
c nem exercendi de cætero c illud ius, ꝙ not. ꝑ intellectu l. si ff. quemad. ser. amit. & videlicet
5 ad multa. ¶†Item ex hoc & ex tex. no. ꝙ electio epi spectat solum de iure cōi ad canonicos ecclesiæ cathedralis: hoc tñ ius est præscriptibile per extrinsecos de collegio, oportet tñ ꝙ tanto tpe possideatur sine interruptione ꝙ perducatur ad
6 tps legitimum de quo j. dicetur. ¶†Not. ꝙ super eodem facto admittuntur libelli ꝯrij ex parte actoris & rei. & super vtrisque pronuntiatur. hic em̄ non solum petierunt canonici electionem con-
d firmari d & clericis in futurum silentium imponi, sed etiam ipsi clerici reconueniendo petierunt electionem infirmari rōe quasi possessionis, & eis ius eligendi adiudicari. hæc hēs ex tex. in fi. ibi actore non ꝓbante, &c. Ex qua litera etiam collige, ꝑ reus in reconue-
7 niendo & dando ꝯrium libellum efficitur actor. ¶†No. vnum modum ꝑdendi possessionem seu quasi iurium incorporalium ex quo enim excluditur à loco vbi debebat exercere actum vna cum alis &
8 actus ille exercetur ꝑ alios perdit quasi suam possessionem. ¶†Ex quo ēt no. ꝙ in retinenda quasi possessione iurium incorporalium non sp sufficit animus, ꝙ est no. ꝓ limitatione eorum quæ no. Inn. in c. olim de rest. spol. & vide ꝙ ibi dicam, & per In. in c. 2. de in inte.
9 rest. ¶†Not. tria detrahentia fidei testium. Primò si variant. Secun-
e dò, si vacillant. e Tertiò si negatiuam satagant ꝓbare de primis duobus quid sit variare & ꝙ vacillare. vide no. in c. præterea. de test. cog. de tertio vide ꝙ no. in c. bonæ. 2. de ele. 6 q. 5. actor. aliàs accusator.
f Et pondera ꝙ dictio, tantum. est taxatiua f sonans respectu eorum quib. annectitur & excludēs & tacitè negans respectu aliorum. V. g. dico ꝙ ius eligendi spectat ad canonicos tantum, respectu canonicorum ponit, sed respectu aliorum negat vt hic dicit tex. ꝙ not. pro
10 dictis testium. ¶†No. ꝙ vbi plures habent exercere eundem actum diuerso iure si aliqui procedunt ad actum non admissis aliis deben
11 tib. interesse alio iure vīr alios spoliare. ¶†Quid autem si non vocarent eos, vel si actus spectaret ad omnes eodem iure, an non vo
g catus censeatur spoliatus. g vide no. per In. in c. querelam. de ele. & per
12 Fed. cons. 288. al. 97. †No. ibi irritandum. ꝙ electio facta aliquib. exclusis, & spoliatis, non est nulla, sed annullanda. ꝙ no. quia ampliat. c. quod sic. de elect. vt procedat non solum quando aliqui contemnuntur: sed etiam si spoliantur illo iure. vt hic optimè probatur. ꝙ intellige vt no. in d. c. quod sicut. ¶No. practicā ferendi sententiam cum agitur possessorio super iurib. incorporalib. debet enim fieri restō ad eam possessionem, vel quasi quàm habuerat spoliatus an-
13 te motam controuersiam. ¶†Et no. in ver. verum. quod libellus est largissimi iuris, seu largissimè interpretandus quò ad vim comprehensiuam. cōprehendit enim omnia quæ possunt adaptiari ad materiam deductam in iudicio, nisi fuerit expressè exceptum: & sic intellige text. non enim comprehendit extranea, vt c. examinata. de
14 iud. & l. si C. de fideic. lib. ¶†Venio nunc ad gl. & primò quæritur quare isti habentes eligere conuenerunt in vnum. Resp. quod spiritussanctus, &c. vt in ea: vel redde meliorem rationem, quia actus collegij dicunt expediri per consensum præstitum in communi.
h vnde non sufficit quod singuli h consentiant: sed collegialiter i vt
i c. in genesi. de elect. & l. 2. C. de decur. lib. 10. nec est speciale in electione quicquid sentiat gl. in c. 1. de reb. eccl. non alie. lib. 6. Et aliter

Universidad de Deusto Biblioteca

Sebast. Sapia.
a ¶ An & qn. Vide Abb. in c. abbate. de ver. sig. Cal. cons. 2. sub ti. de re iu. & Ab. in c. ex conquestione. de rest. spol. Are. cons. 156. inc. visis.
Sebast. Sapia.
b ¶ Olim dominus. nunquid qui stetit olim in possessione præsumatur hodie possessor. vide Alex. consil. 133. inc. viso processu. vo. 1. & cons. 80. inc. examinato. vol. 2. Are. cons. 68. inc. excellentissime domine. & 12. inc. in causa & quęstione. Fe. in c. scribe. de præsum. & in c. afferte. e. ti. & in c. in præsentia. de proba. & in c. inter monasterium de re iud.
c ¶ Præsumeretur continuatio. Adde Fran. Aret. cons. 68. Alex. cons. 23 li. 1.
d ¶ Quasi possessionem. adde Cal. cons. 12. & 13. & 15. de iu. pa.
e ¶ Semel vsum. adde Alex. cons. vlt. li. 1. & vide Ro. cōs. 211.
Sebast. Sapia.
f ¶ Non præsumeretur. Vide Car. cons. 338. inc. redemptoris. Cum. cons. 157. visis. in fi. Fel. in c. de quarta. infra de præscr.
g ¶ Quesita possessio. Adde eundem consil. 6. vide quod voluit Ro. cōs. 316.

sentit postmodum Io. And. ibi in nouella firmat Io. Cal. in c. cum omnes. de const. Bart. in l. omnes populi. in 3. q. 2. q. prin. ff. de iu. & iu.
15 dicam plenius in d. c. cum omnes. ¶ † Op. & videtur quod canonici non debebant admitti super proprietate, ex quo clerici agebant possessorio recuperandæ. vt c. fi. de ord. cog. Sol. gl. 2. quod contrarium procedit, si clerici solum egissent possessorio, sed ex quo accumulauerunt petitorium, cum possessorio licitum fuit canonicis se defendere super vtroque, & in hoc dicit gl. istos clericos minus cautè processisse, quia debuissent agere possessorio tantum, vt l. is qui. ff. de rei vend. Vel solu. extra gl. secundum Hostien. quòd contraria locum habent cum prius intentatur possessorium, hic verò intentabatur per modum reconuentionis, & sic erant duę mutuę petitiones. vt s. titu. 2. c. cum dilectus. & c. fi. & hæc sol. est bona. Nec ob. si dicatur quòd saltem remedio exceptionis debbeat isti canonici repelli donec facta esset restitutio per d. c. cum dilectus. nam potest ad hoc dupliciter responderi, vt colligitur ex dictis Inn. primò quòd isti canonici noluerunt exclpere. si. in
16 c. j. infra tit. prox. ¶ † Vel secundò & melius: esto quòd excepissent non per hoc fuissent isti repulsi à petenda confirmatione: ratio est quia exceptio spoliationis competit spoliato seu contra actorem stimulantem, vt d. c. 2. sed hic non agebat contra clericos, sed petebatur confirmatio implorando officium iudicis: quo casu non habet spoliationis exceptio de quo plenè dixi in c. 2. præal. & per Io. Cald. in
17 c. fi. s. ti. 2. ¶ † Et circa hoc instat In. & alij ego verò dico, quòd verior & clarior intellectus huius c. est, quod canonici solum in principio petierunt confirmationem, clerici verò solùm contradixerunt petendo eam infirmari. deducentes per modum causæ: & non principaliter possessorium, & petitorium. dum dicebant illam electionem infirmandam, tanquam factam eis renitentibus & exclusis: qui consueuerant & debebant interesse, & hoc clarè patet ex principio. postmodum partes incœperunt principaliter disputare super proprietate & possessione deductis per modum causæ: ita quòd vtraque pars videtur voluisse deducere quicquid iuris habebat in electione, & hoc apertè innuit litera in versic. verum. Si enim directè & principaliter deduxissent petitorium & possessorium. text. non argueret prout arguit in ver. verum. & sic debet intelligi ista gl. dum dicit, quòd isti clerici egerunt possessorio & petitorio. Et per hoc tollitur vnum contrarium: circa quòd multum & prolixè instat hic In. & alij doct. quare fuit hic pronuntiatum super possessione iuris eligendi, cum in libello seu petitione vtriusque partis contendebatur duntaxat de electione confirmanda vel infirmanda, & sic est contra c. qualiter & quando. de ac. c. licet Heli. de sim. & alibi dicit l. fatuum esse iudicem qui pronuntiat super non petitis, vt l. fi. C. de fidei. li. Resp. est enim vt patet ex prædictis, quòd postea partes incœperunt postmodum plenè agere sup possessorio. & petitorio deductis per modum causæ & plenè producere probationes, secus autem si summariæ fuisset agitatum & cognitum, & pro hoc vide tex. opt. & gl. & Bar. in l. si index. ff. de his qui sunt sui vel al. iu. & in l. 2. C. de or. cog. facit l. 2. C. ad l. Cor. de fal. Et pro hoc intellectu facit litera in ver. pars canonicorum ibi intentionem suam, &c. & in ver. parte clericorum ibi assertionem suam, &c. & hunc etiam intelle. sentit Inn. licet multum se inuoluat in hoc. Host. autem tenuit, quòd expresè fuit petitum, quòd in veritate non congruit literæ, nec haberet aliquam dubitationem, & frustra Papa argumentaretur, prout facit in vers. verum. & per hoc aperitur intellectus huius c. & deciduntur multa hic pro
18 lixè & confusè scripta per doct. ¶ † Et ex prædictis not. an & quan-
a do sit pronuntiandum super deductis per modum causæ. & an sententia lata super deductis per modum causæ præiudicet, si postmodum illæ causæ deducantur principaliter debet distingui modo prædicto. Quæro nunquid fuit necesse quòd hic fuerit capitulatum, & probatum istos interfuisse electioni eorum, qui vltimo & imme-
19 diatè præfuerunt huic ecclesiæ. ¶ † Gl. 3. sentit quòd sic. ideò enim dicit vltimò: quia non sufficit ad obtinendam restitutionem quòd aliquando fuerunt in possessione, licet secus in dominio, vt l. siue. C. de prob. Item quia in præscriptione vltima tempora considerantur: ponderatur etiam quòd immediatè ad denotandum continua
20 tionem possessionis sine interruptione hoc vult in effectu. ¶ † Aduertè latius, quia gl. præsupponit quędam non necessaria nec vera. Primo enim sentit differentiam inter dominium & possessionem
b in hoc quòd dominus[b] nūc præsumitur dominus. sed secus in possessione: quòd non procedit ex quo quis allegat nunc se possidere ad commodum sui. vt no. in d. l. siue. & dicam plenè in c. cum ad sedem. infra ti. prox. & no. Bar. in l. Celsus. ff. de vsuc. & probatur in c. olim. 3. de rest. spol. vbi est tex. not. & apertè probatur ibi quòd etiam ad consequendam restitutionem sufficit probare quod aliquo tempore possederit: quia tunc præsumitur tempore spoliationis possedisse, quod videtur contra hanc gl. in prin. Fatetur tamen cautum esse, vt probetur expresè possessio tempore spoliationis. & ideo ad maiorem cautelam fuit hic capitulatum, & probatum possessione tempore spoliationis hoc etiam sentit Inn. hic in ver. affuisse. in prin. dum dicit quod petens restitui ad ius incorporale debet probare se possidere, tunc quando fuit deiectus de possessione. ff. de vi & vi ar. l. j. §. interdictum. & subiicit quod bene probat se possidere, si probat sibi cautum esse de non impediendo vti iure suo, de quo agitur. vel si probat se vsum saltem vna vice domino, ad quem pertinet sciente & patiente: tanquam de iure suo vtatur quod no. Et ex hoc etiam infero, quod gl. non dicat verum in fi. dum dicit quod ad præscriptionem probandam requiritur vt probetur possessio. licet idem sentiat Spe. in ti. de prob. §. j. vers. sed quæritur quare. & gl. 16. q. 4. volumus. nam de necessitate satis est probare principium possessionis, & allegare possessionem de præsenti. per prædicta. & no. Bar. in l. Celsus. præal. sed inquantum gl. hic dicit de possessione continuata benè dicit quia interruptio impediret præscriptionem, vt c. illud. c. auditis. de præscrip. sed bene dico, quod non est necesse probare continuationem nisi præsumptiuè per ea quæ s. dixi, ideò satis fuisset hic probare quod olim interfuerunt electioni & dederunt voces: quia tunc præsume-
c retur continuatio[c] vsq; ad præsentem diem, nisi per partem aduersam probaretur interruptio. Fateor tamen cautum esse capitulare,
21 vt hic dr in text. ¶ † Quæro hic fuit capitulatum & probatum istos clericos electioni interfuisse vocemq; dedisse, an ista duo fuerunt necessaria ad quasi possessionem acquirendam. Gl. in verb. vocem. dicit quod sic. non enim sufficit sola interessentia. Item requiritur, quod intendat vti iure suo, & dicit, quod in dubio præsumendum esset potius
22 istos non habere ius. &c. vt in gl. ¶ † Aduerte quia ex hac gl. colli-
d guntur aliqua necessaria ad acquirendam quasi possessionem[d] iuris eligēdi seu aliorum iurium incorporalium. Et conclude latius, & melius assumendo dicta aliqua per Inn. hic. & Bar. in l. j. §. hoc interdicto. ff. de iti. act. pri. Primò enim requiritur exercitium illius iuris. & quandoque non sufficit vnus actus. quandoque plures requiruntur, quandoque non sufficiunt: nam quædam sunt quæ non solent cōcedi de facili ratione amicitiæ, seu facilitatis aliàs facultatis. vt quod det vocem in electione, vel quod habeat officium in vniuersitate, sicut vnus de vniuersitate. vel quid simile, & tunc in dubio sufficit vnus actus requisitis aliis de quib. infra dicetur. Et ideo in casu huius capituli satis fecissent ad probandum quasi possessionem quod isti interfuissent, & dedissent vocem in vna electione, quod voluit glo. in ver. in trium. & Inn. hic, & sentit Bar. in d. §. hoc interdicto. probatur in si-
23 mili l. j. § quæsitum. ff. de aq quot. & æsti. ¶ † Vbi ad probandum quasi possessionē seruitutis ducendi aquam per fundum alterius: sufficit
e probare quem fuisse semel vsum.[e] ad idē optimè facit c. cū de bnficio. de præb. lib. 6. In istis n. præsumendum est quod vtens intēdebat vti iure suo, & quod dominus patiebatur eum vti, vt pro iure suo. Quidam sunt actus qui solent concedi ratione amicitiæ, & cuiusdam familiaritatis, non tamen multum frequenter, & tunc non sufficit vnicus actus, sed requiruntur plures ita quod verisimile sit vtentē fuisse vsum vt pro iure suo, & dominum ita fuisse passum, vt probatur in d. § hoc
24 interdicto. † Vbi ad acquirendam quasi possessionem seruitutis itineris non sufficit probare quem fuisse semel vsum, sed triginta vicib. ad minus in anno. Et ideò puto quod si quis semper vocabatur ad electionem cum fiebat licet vocem non daret. quod probaretur quasi possessio interessendi. secus si probaretur de aliquib. vicib. tantum, & sic intelligo hanc gl. & Inn. Quidam sunt actus qui etiam pluries & sæpenumero solent de gratia concedi. & tunc non sufficit probare exercitium actuum. nam vt dicit In. hic & in c. bonæ. 2. de post. præla. si vnus episcopus in domo alterius episcopi, vel miles in do-
f mo alterius militis mille vicibus hospitaretur non præsumeretur[f]
g per hoc quæsita possessio.[g] quia non est credendum quod ille qui hospitem recepit patiatur eum prandere, vel hospitem recipere tanquam vtentem iure suo, nisi expresè probet quod tanquam ex debito pranderet, vel nisi subsit alia præsumptio, puta, quod talis fuisset qui consueuerat hoc exigere ex debito iuris communis, vt puta, eps visitando recipiebatur & procurabatur in domo subditi seu exempti & exercebat ea quæ pertinent ad visitationem scientib. & consen-
tientibus

a ¶ Quasi possessio. adde Ro. cons. 80.
Sebast. Sapia.
b ¶ Scia dñi. Vide Alex. cons. 265. vo. 5. & Abb. cons. 18. inc. facti contingentia. vol. 2. & Card. cons. vlt. sub hoc ti. & cons. 4. e. tit. Cum. cons. 158. in fi.
c ¶ Iure suo. Adde Ale. all. cons. vlt. li. j. d. de Rot. dec. 11. de rest. spo. in antiq. clarius per Cal. cons. 12. & 14. de iu. pat.
d ¶ Fructus suos. Adde vt per Rom. sing. suis fol. 9.
Zach. ¶ Adde, quod est sing. Ro. n. 335. inc. malefidei possessor. facit et sin. eiusdem nu. 34. inc. tu scis quod malefidei possessor.
Sebast. Sapia.
e ¶ Vocē hūisse. vid Fel. in c. tertio loco. in fi. infra de pb. vbi et Are.
Sebast. Sapia.
f ¶ Testis asserens. vide Mod. in l. 1. ff. si qs i° di. ñ ob. l. 3. §. ex pluribus. ff. de acq. pos.
g ¶ Iustū titulū. add quod voluit Are. cons. 17. Ale. cons. 113. lib. 1. d. de Ro. dec. j. in no. Ol. cons. 1. Cal. cons. 3. de iu. pat.
h ¶ Cōtra ius. Adde quod voluerūt d. de Ro. dec. suis de rest. spo. in collectis per Berengarium.

tientib. illis qui hoc prohibere poterant. tūc
a enim præsumeretur quæsita quasi possessio.[a] arg. infra de præsc. c. cum ex officii. & c. auditis. & c. cum olim. & de cens. sopitę. Ex hoc patet, quod hæc materia est multum arbitraria, ita quod iudex ex variis circunstantiis arbitrabitur an sufficiat vnicus actus, vel quot requiruntur: & qn fit gratia debet quis protestari, tunc. n. aduersario nō contradicente protestationi non requiritur quasi possessio. ar. c. cumana. & quod ibi no. de ele. 7. q. 1. pōtifices. & c. j. de his quæ vi me.
25 cau. siue cā. & l. Nesennius. ff. de ne. ge. ¶ † Scdò principaliter requiritur scia dñi.[b] nam quasi possessio in istis incorporalib. non acquiritur sine scia dñi, vt l. 2. C. de ser. & p In. in d. c. bonæ. de of. ord. c. conquerente. vide omninò Bar. in l. j. §. hoc interdicto. ff. de iti. act. pri. & si præsumatur scia dñi arbitrabitur bonus iudex ex multiplicatione actuum & qualitate ipsorū, & aliis circūstantiis. de quo p In. in d. c. bonę. Tertiò requiritur, quod exercens intendat vti tanq̄ iure suo[c] & n tāq̄ alieno vel sibi concesso, vt l. fi. ff. quemad. ser. amit. Sed an præsumatur hoc in dubio, dic colligi ex coniecturis & ex qualitatibus actuum, prout statim dixi in j. requisito. vel si dixit expsè quod nolebat vti pro iure suo, vel prohibitus nō obst. prohibitione exercuit. ad hoc c. abbate. infra de ver. sig. & quod ibi no. & vide quod no. ponit In. in c. 2. de in int. rest. vbi specificè ponit qualiter acquratur possessio iuris eligendi, cum aliquid eligūt sine
26 debentib. eligere de iure. ¶ † Sed circa prædicta quæro an sufficiat quod intendebat vti tanq̄ iure suo, an verò sit necesse quod credebat vti iure suo, ita quod requireretur bona fides. In. hic not. dt, quod quò ad acquirēdam possessionem, vel quò ad effectum agēdi possessorio recuperandæ, si spoliaretur nō refert, an intenderet vel crederet vti iure suo. vn nō facit vim an dns fuerit coactus vt caueat de non impediendo istum, vel de nō impediēdo vti, dummō de hoc non constat in iudicio meo, & cum prædo restituendus sit. infra de rest. spo. c. in literis. & c. seq. quæ verba sunt multum no. quò ad duo. Primò quod acquiritur quasi possessio in istis incorporalibus, etiam cum mala fide, & metu interueniente. Secūdò, quòd prędo & possessor malæ fidei est restituendus, nisi constet eum in iudicio esse prædonem: quod est notan. est pro limitatione c. in literis. & pręal. & facit c. ad decimas. de rest. spo. li. 6. & quod no. In. in c. constitutus. de fil. presb. dicam plenè in d. c. in literis. Sed limita primum dictū, quod non est vis. an bona fide, vel mala acquisiuerit. s. quò ad acquirendam possessionem, vel ad agendū interdicto recuperandę. secus est quò ad validitatem electionis seu alterius actus. nam si est in mala fide
d non valet, sicut enim possessor malæ fidei non facit fructus suos[d] ita nec iste validè exercet cum electio sit quasi fructus iuris eligēdi, vt no. In. in c. in literis. præal. & in c. consultationib. de iu. pat. & in c. 2. de in int. rest. qn cunque ergò constiterit de iniqua possessione cassabitur electio, vel quæritur quò ad facultatem agēdi interdicto retinendæ, & tunc si contra tertium nō est vis an intenderet vti iure suo, an crederet, sed quò ad illū à quo habuit possessionem oportet quod non acquisiuerit possessionem vi, clam vel præcario. Nam tūc succumberet, & in hoc interdicto, vti possidetis, vt l. j. in fi. ff. vti pos. sm Inn. Aduertè tn quod sola mala fides in acqrendo nō impedit quò minus possit agi hoc interdicto, vti possidetis, vt no. In. in c. 2. de in int. rest. facit d. c. in literis. sed vt agatur interdicto de iti. act. priu. vel de aqu. quot. & æstiu. requiritur bona fides, & sic quod credebat vti iure suo. & hoc probabitur ex aliquib. coniecturis, vt l. fi. ff. de iti. act. pri. & l. j. §. Aristo. de aq. quot. & æsti. & p Bar. in l. j. § j. de iti. act. priu. & sic
27 intelligo Inn. hic qui obscurè loquitur. ¶ † Opp. & vr quod pp varietatem testes non erant repellendi, vt c. nihil. infra de ver. sig. Gl. in ver. vacillasse, vr velle & bene quod qn que testes vacillant re, & verbis & nocet. vt hic. & in c. licet. de prob. qn que variant verbis sed non re, & tunc non ob. de quo tn dic vt not. d. c. nihil. ¶ Quæro dr in tex. quod testes canonicorum satagebant probare negatiuam qualiter deponebant. Gl. in ver. negatiuam, ponit exemplum, quod fortè dicebant cle-
e ricos nunquam interfuisse electioni, vel vocem habuisse.[e] ¶ † Sed
28 certè hoc exemplum gl. non est bonum: qa hæc negatiua est coarctata ad certum locum, & certum tempus, & ideò poterat probari, vt c. tertio loco. de prob. & no. in c. bonæ. de elect. nam isti testes potuerunt interesse sp electioni quæ fiebat in ecclesia ista, & nunquam viderunt istos clericos simul eligere cum canonicis. Vel defende sic gl. quod negatiua etiam non coarctata non probatur per testes, nisi deponant super affirmatiua ex qua sequuntur probationes actiuæ. Exemplum, dico Martinum nō possedisse per 30. annos. qa per hoc tempus vidi Sempronium possidere, secus autem si nō deponit super affirmatiua, vt quia dixi dico quod Martinus nō possedit: quia clerici nō elegerūt: qa hæc negatiua nō resultat ab aliquo perceptibili sensu corporis. Ideò est psumptio contra testes. 3. q. 9. testes. & l. testium. C. de test. & hoc vr voluisse Bal. in c. j. §. si quis per triginta. si de feu. fue. contr. sit inter do. & ag. col. 10. & sic debet intelligi
29 gl. l. j. §. j. ff. de iti. act. priu. ¶ † Et dicit Cal. in præal. c. quod testis asserens[f]
f negatiuam est suspectus de falso, & ad hoc all. istum text. Item dicit quod potest dici periurus, vt sensit Inn. quod no. & credo sic posse dici, quod aut testis deponit super negatiua improbabili, vt puta: non restricta ad certum locum, seu certas personas, & tunc potest dici periurus & per consequens falsus. & sic intelligo hic In. aut deponit super negatiua probabili, tamen testis deponit purè super negatiua quia non restringit se ad locum vel ad certas personas, tunc non probat, vt hic iuncta gl. nō tamen conuincitur, de periurio vel falsitate, quia posset saluari deponēdo super affirmatiua: est tamen præsumptio contra testem de periurio, & falsitate, & hoc casu intelligas Bal. & ideò pone aliud exemplum secundum Inn. quòd testes dicebant electionem spectare tantum ad canonicos, & sic implicabant negatiuam, videlicet quòd non ad istos. & ita subibant anceps periurium, cum poterat spectare ad istos: quia de priuilegio deponebant: ergò in facto alieno quod poterat eis esse occultum, quare malè. arg. ff. rer. amo. l. Marcellus. & l. videamus. de lit. iu. Ex quo no. quòd non solum repelluntur testes quando expresè afferunt negatiuam, sed etiam quando implicitè. fac. c. super hoc. de renun. & quòd ibi no. dicit tamen Host. quòd testes deponentes modo prædicto possunt excusari à periurio: interpretando dictum eorum, quod de iure communi ad eos tantum spectabat electio, sed dic, quod tunc non probaretur intentio canonicorum per testes, & sic parum vel nihil releuaret dictum istorum. & de modo probandi negatiuam, dic vt in c. j. de confes. lib. 6. & plenius in d. c. bonæ. & 6. q. vlt. accusa-
30 tor. ¶ † Quæro isti clerici interfuerunt electioni trium episcoporum quid si semel elegissent in 40. annis, quia tanto tempore vixit ille prælatus. Gl. in ver. trium. dicit quòd per hoc essent in possessione illius iuris, & tuendi essent in possessione nisi constaret quòd vi aut clam vel præcario, &c. vt in gl. Nec obstat l. j. de iti. act. priu. vbi non sufficit vnicus actus, quia procedit in illo interdicto quod habet mixtam causam: quasi velit dicere gl. quòd in illo interdicto habet docere de proprieta. & possessione. dic tamen melius vt s. dixi in gl. in ver. vocem habuisse. vbi tractaui materiam huius gl. & maximè in eo. quòd videtur hic velle gl. quod in dubio sit præsumendum quòd possidebat non vi vel clam vel præcario, cuius contrarium sentit in d. gl. sed distingue vt ibi dixi. Et inquantum gl. hic dicit, quòd est quæsita quasi possessio si prælatus electus vixit per 40. annos dicit Io. An. quòd etiam intelligitur præscriptum, vt no. infra in gl. antep. in pr. & videtur expressum in c. cum de beneficio. de preb. lib. 6. dicam plenè super d. gl. antep. si enim de possessione tantum quærimus, non est necesse secundum eum, quòd tanto tempore vixerit electus. nam tunc sufficit vnicus actus & vltimus. de iu. pat. c. ex literis. & cap. consultationibus. sicut enim vnico actu perditur ius, de constit. cum accessissent. ita vnico actu videtur acquiri possessio, & remittit ad not. in c. 2. s. de in integrum restit.
31 ¶ † Aduerte quia Innoc. in d. c. 2. videtur singulariter limitare hoc dictum dicens non sufficere quòd quis in possessione eligendi ad hoc vt confirmetur electio, vel confirmata non irritetur. imò oportet, quòd bona fide sit in possessione, vt not. infrà, de iure patr. cap. consultationibus. & quod licet quis præsumatur bonus, nisi probetur malus. de præsumptionib. cap. final. non tamen sic præsumitur bona fides, oportet enim ad hoc vt præsumatur bona fi-
g des, quòd habeat iustum titulum[g] vel quòd probabilibus rationibus quæsiuerit possessionem. ff. de liber. causa. l. secunda. & l. liberis. §. final. & quòd longo tempore fuerit in possessione. l. possideri. §. si seruus. ff. de acquirenda possessione. Et quòd dicatur longum tempus arbitrio boni viri seu iudicis relinquitur secundum eum. Ex quo infert, quòd si alius quàm capitulum maioris ecclesiæ est in possessione eligendi, & petit confirmari suam electionem succumbit in petitione sua: quia non præsumatur esse in bona fide in hac
h possessione quæ est contra ius,[h] & idem dicit in similibus.
32 ¶ † Sed si agitur interdicto, vnde vi, vel vti possidetis, tunc sufficit sola possessio sine bona fide, vt l. prima. C. vnde vi. & in cap. in literis. infrà titulo proximo. idem si pendet lis, quia tuendus est in possessione lite pendente: nec tunc quæritur de bona fide. infrà de institut. cap. cum venissent. secundum eum.
33 ¶ † Quæ verba singul. no. Primò enim tene menti ex verbis suis quod

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sebast. Sapia.

a ¶ Q̃d bona fides. An bona fides p̃sumat, vide iatè p Fel. in c. si diligenti. j. de p̃sc. & p Fran. Cur. ꝑs. 2. in ci. Deus pius. Ale. ꝑs. 7 s. in c. visis. vol. 4. vide r'am eũ suis limitat. exornatã p Mod. Taurin. in rep. l Celsus. l 3. par. princip. ff. de vsuc.

Zacharias.

b ¶ Dictio, quasi, diminuit. adde de ista dictione istũ ꝛc. gratum. & q̃d ibi dixi in apost. ad eũ. iver. dictio q̃s. s. de of. del. c ¶ V tile sic. Adde d. de Rot. decis. 1. in nou. de rest. spol. Ant. Fran. ¶ Et vide q̃ ibi dixi de hac dictione, q̃ est i apost. mea ibi posita.

Sebast. Sapia.

d ¶ Quod sñia. vide hãc r'am exornatã p Fel. i c. licet Heli. s. 3 de sim. & per la. s. in l. vinum. ff. si cer. pet.

Sebast. Sapia.

e ¶ Ius eligẽdi. q̃to tpe p̃scribat ius eligẽdi tradit In. & Io. And. i c. de quarta. j. de præsc. Bal. in l. 2. versi. q̃ro ergò. C. de ser. & aq. Fir. in tract. de eſo. 3. par. t. li. q. 6.

q̃rium non venit q̃ d. gl. sed q̃ tex. quasi innuat gl. restõem non compete in reb. incorporalib. per illud c. redintegrãda. vbi dicit tex. restituendum eum qui res eccleſiæ, vel ꝓprias suas substantias perdidit. Io. An. sol. q̃ licet ibi tex. dicat fieri corporalium restõem: non tñ negat quin ẽt in incorporalib. fieri nõ debeat, q̃ alibi ẽt exprimitur. 2. q. 2. nullus. ff. de seru. l. pen. in fi. & hic. & sic transeunt hic doct.

37 ¶ †Sed q̃ hoc facit tex. l. 3. §. vnde vi. & melius l. i. §. hoc interdictum. ff. de vi & vi ar. vbi dñ interdictum vnde vi, competere solũ pro reb. soli. vñ tenuit gl. d. §. vñ vi. q̃ ꝓ istis incorporalib. non datur interdictum, vñ vi. sed Bar. ibi tenet q̃ directũ interdictũ ñ ꝓpetit. sed vtile

c sic. & idem vſ velle In. in c. querelam. de ele. q̃ placet, quia si verba legis non competunt tñ mens competit, ꝑt etiam agi officio iudicis, vel condõe ex decr. querelam. de ele. de quo per Inn. in d. c. querelam. q̃ no. ¶ Sed iterum op. q̃ hoc & q̃ tex. & vſ q̃ ista restitutio ecclesiarum fuerit sine effectu, cum statim Papa imponat eis silẽtium super electionib. faciendis, vt patet in fi. Gl. in ver. reducẽtes. fatetur q̃rium dicens, q̃ verbo fuit facta ista restitutio, & nõ re cum constaret de proprietate. q. d. q̃ rõe proprietatis quæ absorbet possessionem hæc restitutio non habuit effectum, sed q̃ hoc facit: quia lex non debet esse imposita verbis sed reb. vt c. commissa. de ele. li. 6. & superuacuis remediis non est vtendum, vt l. diuus §. hæc stipulatio. ff. vt le. no, ca. & l. 2. de prob. ideò quidam vt Tanc. & Host. dicunt q̃ imò facta fuit restitutio ex quo cassata fuit electio facta eis retinentib. & exclusis Lau. tenet d. gl. & idem Cal. dicens se nõ videre quod pp illam cassationem facta fuerit restitutio facti. cum cassata fuerit electio pp antiquam possessionem clericorum. & hoc factum fuit sine aliqua restõe, ad nullum ergò actum possessionis. vel quasi facta fuit restitutio. & bene dicit. vnde considerato q̃ Papa prius cassauit electionem, & postea restituit clericos: ergò restitutio non operatur effectum cassationis: imò sine qualibet restõe, vel cassãda electio facta aliquib. q̃temptis & exclusis, vt c. q̃ sicut. & c. bonæ. de ele. sed per hoc non respondetur ad q̃rium s. formatum quare facta fuit ex quo est inanis. Item Cal. in c. cum dilectus. prope. fi. j. e. dicit q̃ pronuntiatio sit super possessorio, vt satisfiat iuri volenti q̃ de qua re fuit cognitum de ea debet fieri ꝓnuntiatio, vt c. cum super. j. c. & l. de qua re. ff. de iud. Item pp fructus, vt no. in c. prox. & de resti. significauerunt. ¶ Sed q̃ hoc facit & vſ q̃ nullus fructus veniat

a bona fides non præsumitur in possessione, &c. pro hoc reg. quæ q̃ ius. li. 6. & idem sentit Bart. in aliqua seruitute præscribenda: quia quælibet res est libera de iure nãli & gen. vt l. altius. C. de ser. & ideò non præsumitur bona fides, vt ipse no. in l. j. §. j. ff. de iti. act. pri. dicam latius in c. si diligẽti. 4. de præsc. ¶ †No. 2. q̃ licet ex actu vnico, & recenti acquiratur possessio sufficiens ad agendum interdicto recuperãdæ, vel vti possidetis. non tñ quò ad obtinendam ꝓfirmationem alterius electionis, nisi aliter iustificetur possessio puta, quia sit longeua. Et sic putat d. Ant. posse intelligi gl. & tex. sed certè nõ bñ dicit: q̃a hic non petebatur ꝓfirmatio per clericos, sed agebatur possessorio recuperandæ, & ideò sufficisset recens possessio, nec quæritur de bona fide.

35 ¶ †Item limita hunc tex. & præcedentia q̃ p admissionẽ ad electionẽ q̃ritur quasi possessio, q̃ñ p totum capitulũ seu maiorẽ partem admittitur aliqs ad eligendũ. secus si patiẽte minore parte capituli ad quam est deuoluta potestas eligendi, p illa vice, vt not. Io. An. in add. Spe. in ti. de his quæ fi. à ma. par. ca. super rub. quia licet potẽtiæ capitulares sint penes maiorem partem, p illa vice quantum ad potentiam eligendi, nõ tñ quò ad præiudicandum aliis in futurum circa proprietatem, vel possessionem illius iuris. nemo. n. dat q̃ non habet. 1. q. 7. Daibertum. & c. q̃ autem. de iu.

36 pa. ¶ †Op. dſ hic in tex. q̃ Papa restituit clericos ad quasi possessionem. vſ. n. q̃ debebat restituere ad possessionem verã, & nõ ad quasi

b possessionem: nam dictio, quasi, diminuit, b vt not. in c. parochianos. de dec. & c. prout. de do. & cont. Sol. metu q̃rij dicit gl. in ver. quasi. q̃ hoc ideò dicit quasi, quia incorporalia non possidentur, sed quasi possidentur. & bñ dicit. & vide rõem per gl. in c. conquestus. de for. comp. & sic not. ex hac gl. q̃ dictio, quasi. denotat quandam improprietatem. ¶ Sed immediatè gl. op, de c. reintegranda. 3. q. 1. & non inducit nec sol. & iõ aduerte, quia hoc

nec naturalis nec industrialis. Naturalis nõ: quia ex quo extat non facit illum suum q̃ dñm: imò ꝑ vendicari à dño. Industrialis ẽt non quia ex quo extat potest officio iudicis peti, vt not. in c. grauis. j. de rest. spol. & l. ex diuerso ff. de rei ven. & inſt. de of. iu. in pr. cum ergò teneatur iste olim possessor eos restituere. ergò nõ poterit cum effectu petere cum obstat sibi exceptio dolo facis, &c. maximè cum notoriè constet nunc de ꝓprietate ex parte alterius, q̃rium vſ difficile in tñ q̃ ei vſ acquiescered. Ant. in c. pastoralis. j. eod. licet loquatur in aliis terminis: sed sequendo gl. in c. prox. quæ apertè vult, vt valeat restitutio quò ad fructus medio tempore perceptos, addem c. significauerunt. de testib. dico q̃ cum pp dolũ & violentiam istius spoliatoris non valuerit iste possessor fructibus vti non debet sibi iste dolus prodesse & alteri nocere: cum hoc casu cessat omnis æquitas, & sic cessare debeat iudicis officium. & ꝓ hoc facit iste tex. nam electio est quasi fructus iuris eligendi, vt not. in c. in literis. de rest. spol. quæ hic cassatur non obstante q̃ liqueret de proprietate pro alia parte ex quibus concludo hanc restitutionem non esse inanem, & facit q̃ not. in simili gl. in cle. quia regulares. de sup. ne. præl. gl. in ver. quicquid est clara. & de materia huius hr in examinata. s.

38 de iud. & vide Spe. e. ti. §. fi. ¶ †Op. dſ hic in tex. q̃ omnia veniunt in iudicium, &c. vſ q̃ tñ veniant expressa in libello & non in alia. hic

d dſ q̃ sñia d debet esse conformis petitioni, vt c. qualiter & q̃ñ. 2. de ac. & lex dicit satuum esse iudicem, qui pronuntiat super non petitis, vt in l. fi. C. de fidei. li. Sol. fm gl. in ver. id venire. hic tex. potest intelligi primò in iudiciis specialib. vt in rei ven. & si. & tunc intelligi debet q̃ veniunt omnia. dum tamen possint comprehẽdi in libello. ita q̃ sint proportionabilia actionis naturæ in iudicium deductę vt fructus expẽsæ vsuræ, &c. Et enim in hoc libellus latissimi iuris: aliàs enim non debet recipi libellus generalis, & fatuus est qui talẽ libellum recipit, vt l. fi. & q̃ ibi no. C. de an. exc. & de intellectu huius l. satis dixi in c. 2. de li. ob. ¶ Secundò modo potest intelligi hæc regula posita in tex. in iudiciis generalib. seu vniuersalib. vt in petitione hæreditatis, & actione ꝓ socio & similib. In his veniunt omnia quæ comprehenduntur sub vniuerso, seu sub genere nisi specialiter excipiantur. Prædicta vera sunt in iudiciis bonæ fidei, secus in actionibus stricti iuris. quia in illis non veniunt nisi illa tantum de quib. nominatim actum est vt venirent, vt ff. de do. l. & celeganter. cum si. & quæ sint actiones bonæ fidei & quæ stricti iuris, hr inſt. de

39 2c. & actionum. & per gl. in c. cum venerabilis. de excc. ¶ †Simile dicit gl. in arbitro, vt c. cum dilectus. de arb. sed certè in hoc non bene dt gl. quia nõ est dſia inter libellum oblatũ iudici, & oblatum arbitro: dummõ compromissum nõ repugnet. arg. l. de reb. ff. de arb. & no. Bar. in l. solemus. de iu. & ideo si compromissum esset super hæreditate libellus generaliter seu vniuersaliter formatus super hæreditate intelligitur talis sicut coram iudice, ita & in actionib. specialib. bonæ fidei, dummodò vt dixi non obstet compromissum. & de

40 compromisso loquitur c. cum dilectus. all. in gl. ¶ †Vlt. in gl. ea op. q̃ plus veniat in condemnatione quam in petitione. inſt. de act. §. si minus. & in l. 4. ff. de pet. hær. cum si. Gl. sol. q̃ veniunt coniuncta, & connexa seu accessoria, non extranea, vt dſ in prin. gl. vel dic, quod pendente iudicio facta fuit ibi accumulatio, seu aliqua accesserunt rebus petitis, vt quia egi petitione hæreditatis pro re quam tu possidebas de hæreditate sic pendente iudicio incipis aliam de hæreditate possidere etiam si in illa fiat condemnatio, vt d. l. 4. sic eã q̃ñque minus venit in condemnatione quam in petitione, vt si pendente iudicio facta fuerit alteratio ex parte rei petitæ, vel ex parte conuenit, vt quia desiit possidere in toto vel in parte. j. de except. c. ad

41 uersario. ¶ †Gl. in ver. tertio inducit tex. quod tres actus inducant consuetudinem dummodò sit legitimè præscripta. de hac materia

42 plenè no. in c. fi. de consuet. & per Bar. in l. de quib. ff. de leg. ¶ †Op. multipliciter contra tex. in fi. in eo quod præsupponit clericos potuisse præscribere si peruenissent ad tempus legitimum. videtur. n. quod cum ius eligendi non habeat causam continuam, sed discontinuam, requiratur tempus duplicatum, vt l. fi sic cõstituta. ff. quem adm. ser. ami. Sol. gl. in ver. pp breuitatem. quòd secundum canones illud non procedit, vt c. de quarta. de præse. aliter dicit gl. 13. q. 2. in summa. videlicet quod sufficit habere continuationem aptitudinem. nam quotidie quis est aptus ad eligendum, si toties vacaret ecclesia. arg. l. foramen. ff. de ser. vr. præd. & per Io. An. in c. cumana. de ele. & in c. quarta. præall. vbi plenè per Inn. & ibi plenissimè dicam. Ex quò ad istum tex. poterit teneri quod ius eligendi e habet causam

e continuam aptitudine, vel præsupposito quod hñt causam discontinuam, sufficit tempus legitimum, nec requiritur duplicatum vel tempus cuius memoria in contrarium non existat, contra: nã contrarium procedit quando seruitus debetur à re rei: quia res inanimata non habet animum, & ideò non continuatur possessio. secus quando debetur personæ. quia tunc adest animus continuans possessionem, & sic non obstat si non habet causam continuam, vt no. Cy. in l. 2. C. de ser. & Bar. in l. iusto errore. §. non mutat. ff. de vsu. vel dic tertio, q̃ ecclesiam indist. nctè sufficit præscriptio 40. an. inter

uenientibus

uenientibus aliis de quib. in c. i. de præsc. li. 6. & vt j. subiiciam. Cum ergò tempus à lege statutum sit satis longũ q̃ ecclesiam sit hæc præ

43 scriptio vniformis. arg. c. ad aures. & c. de quarta. de præsc. ¶ †Op. 2. cum ea. gl. videtur q̃ ex alio capite nõ debeat hic valere præscriptio quoniam in præscriptione ecclesiastica, quæ est q̃ ius requiritur bona fides & iustus titulus, vt c. si diligẽti. de præsc. & c. dudum. de dec. sed hic clerici nullum habebant titulum, ergo, &c. vel saltem debebant allegare causam quæ requiritur in consuetudine inducenda. ar. c. peruenit. de cens. Gi. sol. dupliciter, primò q̃ in istis incorporalib. patientia hr ꝓ iusto titulo, vt l. si ego. ff. de pu. vbi habet publicia nam is qui habet seruitutem p patientiam illius qui habebatur locodomini, ac si verè habuisset titulũ. secundo sol. q̃ speciale est in istis incorporalib. vt non sit necesse allegare titulum, sed sufficit q̃ non vi, ergò, &c. Et hæc sol. vt incidere in idem cum præcedenti. & non vr h. ec sol. posse ꝓcedere per c. j. de præsc. li. 6. & per not. in c. si diligenti. j. e. vbi patet q̃ in istis incorporalibus nõ ꝓcedit præscriptio q̃ ius cõe. nisi adsit titulus. cum & expresè concessio canonicorum non sufficeret. c. constitutis. de elec. Esset enim quodammodo alienare iura, ꝑ prie ecclesiæ sine solennitate debita. & ideò talis titulus q̃ ius non sufficeret etiam si expresè sic non interueniſſet, iuxta no. in c. dudum de dec. & in c. 2. de his quæ fi. à præla. Et licet gl. istũ rex. Io. An. ponit hic quatuor sol. Primò. q̃ hoc c. hodie sit correctum per illud c. j. de præse. li. 6. hæc sol. mihi non placet: tum quia vitanda est iurium correctio de ele. cum expediat. li. 6. tum quia. c. si diligenti. j. de præser. quasi hoc vult q̃ dictum c. j. & si corrigeretur

44 ratio. Tertia sol. q̃ tunc est necessarius titulus cum præscribitur q̃ re q̃ aliquos forinsecos cum ipsi eligant nõ est q̃ ius commune, sed præscribe fm ius commune, vt l. 63. di. obeuntib. Et ideò talis præscriptio procedit sine titulo fm eum. hæc solu. vſ mihi q̃ text. e. cum dilectus. de consue. vbi expresè probatur iuri communi derogari, si aliqui forinseci haberent ius eligendi, cum illis de capitulo, quamquam. n. nõ sit q̃ ius commune, q̃ capitulum admittat aliquem gratiosè ad eligendum maximè religiosum causa consilii, & vtilitatis ecclesiæ, & ita loquitur c. obeuntib. & c. cum Vincentiensis. de ele. & hoc pos

c tatur de præiudicio futurorum, vel ecclesiæ sed ipsorum contentum tñ: est tñ q̃ ius commune q̃ aliquis ex debito necessitatis seu aliquo iure speciali inuito collegio illius ecclesiæ vendicet sine inquantum prætenderet ius ex sola tacita concessione collegij quia licet gratiosè posset cõmunicare hoc ius in aliis quoties contingit vacatio: quia nõ tradunt tñ: est tñ q̃ ius commune q̃ aliquis ex debito necessitatis perpetuum, cum sit quædam alienatio iuris ecclesiæ, & immutare antiquum statum ecclesiæ, & præiudicare successoribus. Et ideò non potest collegium hoc facere sine debita solennitate, & auctoritate superioris. & ex causa pro hoc tex. opp. d. c. constitutis. & quod ibi no. Io. An. Host. & Compost. vbi vide gl. j. Quarta sol. est quod arg. à q̃rio cessat vbi illius arg. q̃rium reperitur in iure, vt not. in d. c. publicatio. de ele. Ex quo. n. non constabat de tempore non fuit instandum super ti. Ista sol. satis bona est in se, sed quò ad tex. dico nõ prodera q̃ tex. hic non facit mentionem de præscr. 40. an. quo casu pro

45 ptionem legitimam propter breuitatem temporis, à q̃rio ergò si arg. à q̃rio est verissimum. Vnde considera q̃ illa dſ præscripta legirima quæ habet qualitates à lege req̃sitas. ¶ †Sed de iure est quod vbi præscriptio est q̃ ius, requiritur tempus de cuius q̃rio memoria non existit vbi non est titulus, vt d. c. j. de præse. in 6. & no. in d. c. si diligenti. & quia hic non erat tantum tempus meritò non valuit præscriptio. & hæc est vera sol. sine aliquo scrupulo & cessant mul-

46 ta quæ hic solẽt scribi per doct. ¶ †Sed vt non desint ipsorum scripta quæ possint aperire viam ad alias qq. est sciendum, q̃ vltra 5. sol. superius recitatas potest ex dictis Host. colligi sexta sol. vt dicamus quod hic allegabatur consuetudo in qua inducenda non exigitur causa vel titulus, sed vsus habetur loco tituli vel causæ per iura alle. in gl. Nec obst. c. peruenit. de cens. super quo se fundat hæc gl. quia loquitur quando allegatur consuetudo ad hoc vt videatur acquisitus census, secus si allegatur vt acquiratur ius seruitutis. & sic ratio diuersitatis secundum eum, quòd homo sine causa non obliga tur alicui. inſt. de obl. per totum. sed res plerumque conceditur occupanti, cum ad seruitutem hominis facta sit: & sic facilius acquiritur ius in ea quàm in homine. arg. ff. de ædi. edict. l. iustissimè. vnde si nihil teneo à te, tibi non debeo censum nisi aliud probes. de quo in d. c. peruenit. & c. quãto. e. tit. Ego fateor, q̃ vbi allegatur propriè consuetudo tunc non est necessarius titulus: quia ex vsu tantum in ducitur consuetudo, vt inſt. de iu. nat. gen. & ciu. §. ex non scripto. &. c. fi. de consue. vbi etiam hoc tenet Io. And. & i. dist. consuetudo. & l

a venditor §. fi. ff. com. præd. & per Bart. in l. de quibus. ff. de leg. sed in casu huius ca. non est consuetudo sed potius præscriptio, cum per eam detrahatur iuri personarum certarum seu certi loci. & tendat in commodum certarum personarum. seu certi collegij, vt no. in c. fi. de consue. & hoc casu quando inducitur consuetudo vt præscri

a ptio, necessarius est titulus, a vt est text. not. iuncta gl. in c. 3. de consuet. lib. 6. & vide ad materiam vnum pulchrum dictum, q̃ ponit ibi

46 Io. And. in nouel. ¶ †Septima sol. est q̃ in istis iuribus, in quibus potestas transferendi ius dependet à facultate eorum ex quorum patientia habetur possessio præscribitur sine titulo quasi patiẽtia habeatur loco tituli. & ita loquitur hic: nam canonici possunt aliis communicare hanc facultatem eligendi de ele. cum Vintonien sis, secus vbi non competit plena potestas transferendi. Et ita loquitur c. ad decimas. de rest. spol. li. 6. hanc sol. tenuerunt Pau. de Eleaz. & d. Card. & eam refert Io. de Lig. hic sed certè non procedit, quia vt s. plenè dixi hæc potestas transferendi hoc ius in perpetuum, & sic alienandi iura ecclesiæ in perpetuum non est apud canonicos, vt d.

47 c. constitutus. & ibi not. † D. Ant. fuit hic in extranea opin. b & multum se inuoluit in defendendo opin. suam & concluſ. sua breuiter est hæc, quòd in his quæ sunt grauis præiudicii, siue contra ius siue secundum ius semper, exigitur titulus, nec sufficit quasi possessio, vel possessio cum patientia: quia in talibus patientia non est loco tituli. ff. de vsucap. l. Celsus. in aliis autem quæ sunt leuis præiudicii, si ex patientia eius à quo habetur possessio iustificatur possessio, & contra eam tollitur præsumptio iniustitiæ, tunc procedit præscriptio absque titulo. sine præscribatur contra ius siue secundum ius, vt hic quia causa propter quam non præscribitur absque titulo: quando possessio habet iniustitiam iuris est, quia possessio est iniusta. Secus ergò vbi possessio iustificatur, ex patientia, & modicitate præiudicii. Ex quo infert, quòd si ageretur de præscribendo totum ius eligendi contra ius commune non procedit præscriptio absq; titulo, quia agitur de graui præiudicio secundum eum. Certè si aliquis hæc in ſpexerit in neutro membro procedunt. Et contra primum membrum apertè facit tex. in c. j. de præse. lib. 6. vbi indistinctè loquendo dicit, q̃ præscribentiꝭ rem ecclesiasticam sufficit bona fides si ibi non obstat ius commune, vel sit præsumptio contra eum, sed vbi est ius commune vel præsumptio, tunc exigitur titulus. non ergò attendi debet modicitas præiudicii, vel magnitudo q̃ est etiam contra secundum membrum suæ distinctionis: titulus enim requiritur vbi est ius commune vel præsumptio in contrarium vt tollatur præsumptio malæ fidei, quia quis præsumitur scire iura quæ quidem ratio indistinctè procedit siue in re magna siue parua. arg. c. de appellationibus. j. de ap. & satis est nobilis illum tex. indistinctè loqui. Item non est verum vt iustificetur possessio ex so

48 la patientia canonicorum quò ad præscriptionem compellẽdam per d. c. i. iuncto c. ad decimas. de rest. spol. tene ergo sol. quam s. posui. ¶ †Gl. pe. op. quòd hic non poterat habere locum præscriptio, quia hic erat quasi ius seruitutis, sed seruitus non est in bonis alicuius nec extra bona. ff. de vsu. & vsuf. le. l. j. ergò præscribi non potest cum non sit ius appropriabile. Gl. non soluit. & dic pro intellectu q̃ seruitus non est in bonis, quia non est pars bonorum, nec extra bona, quia non est à bonis separata. nam si fundus tuus debet seruitutem fundo meo seruitus non est sine fundo. Ioan. And. remittit ad not. in l. seruitutes. ff. de seru. d. Ant. dicit, quòd illud quod dicitur q̃ non est in bonis nostris, &c. verum est certo respectu, sed non vniformiter, vt not. in d. l. j. nam in bonis est ex quo pro ea competit actio & exceptio. ff. de acq. rer. dom. l. rem in bonis. & hanc sol. sentit gl. in d. l. j. Vel dic, quòd pro tanto dicitur quòd non est in bonis nostris: quia seruitus est in rebus alienis. res enim sua nemini seruit, vt l. in re communi. ff. de ser. vr. præd. non sunt etiam extra bona nostra: quia cum hoc ius sit æstimabile computabitur inter bona nostra. ¶ Vltimo glo. allegat concordantias ad illam regulam actore non probante, &c. in c. per tuas. j. de appel. vbi dicam in c. consuluit. de of. del. & per Inn. in c. prout. de dol. & contu. debet enim distingui an defecerit in probando lit. cont. & in omnibus dilationibus statutis, vel si ante lit. conte. fuerit contumax in in probando de quo in iurib. præall. & C. de iud. l. properandum §. finantem reus.

49 ¶ †Extra gl. opp. contra tex. de c. ad decimas. de rest. spol. libr. 6. vbi habetur q̃ quando ius commune facit contra petentem restitutio-

a ¶ Est titulus. adde eundem cons. 18.

Sebast. Sapia.

b ¶ Extranea opinio. Hãc opi. d. Ant. defendit & dt magis communem Io. Franc. Bald. in tract. præse. in j. par. 5 par. prin. q. 3.

Sebast. Sapia.

c ¶ Præscribenti. vide ad illum tex. multas sol. relatas p Fel. in ea. si diligenti. de præse. vbi ponit 8. limitationes ad illum tex.

Ant. Franc.

a ¶ Ad hoc quod dr de dictione, diu, dicas idē de dictione, ꝺiu: quod est in arbitrio iudicis ad ꝙum tps referatur. vide Bal. Ipe. C. com. & istud est not. ad probandum & demonstrand. quod auctor meus in tradone rei mihi facta dicatur, diu possedisse, vt dici possit mihi tradidisse vacuam possessionem, de quo ēt vide p gl. c. 1. 25. q. 1.

b ¶ Est ius commune Adde Ol. ꝑ. 263. & hunc intel. sentit Pau. de Ca. ꝑ. 272. & vt etiam Ol. ꝑ. 173.

c ¶ Sit cassanda. Adde quod voluit Cal. ꝑ. 20. de iu. pat. ℨ. all.

d ¶ In proprietate. ego all. rex ℨ In. in c. bonæ. de post. præl. vide. Ab. And. Barb.

e ¶ Vlt. quæro. vide quę plenè remissi ad Bar. in aut. qui rem. C. de sacrosc. ecc. vbi dicit istud dictum And. Barb.

f ¶ Quoscunq; fructus. adde quod idē tenet cius ꝑ. 71. 2. li. 1. ff. de ædilitio edicto. & ibi Bal. & Alex. & Ias. & Dec. & Ang. & Alex. in l. 1. ff. de publicia. & Ias. in l. 1. ff. de rei vendicatione. & Ias. in l. 1. ff. de actionibus empti. & Ias. in l. 1. ff. de rescindenda venditione. & Ias. in l. 1. ff. de pactis. & Ias. in l. 1. ff. de rebus creditis. & Ias. in l. 1. ff. de rebus dubiis. & Ias. in l. 1. ff. de rebus alienis non alienandis. & Ias. in l. 1. ff. de rebus quæ pignori obligari non possunt. & Ias. in l. 1. ff. de rebus quæ pignori obligari possunt

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶Nõ tamen pronũtiare. Adde qđ voluit Ro.cons.48.
b ¶Cognitio. Addđ Bal.cons.2.18.
Sebast.Sap.
c ¶Dubius. Est qõ p amico fm Pe.de An. in c.in præsentia. in vlt.not.in repe. ĩ.de prob.ꝗ accuratè examinat Ias. in l.à diuo Pio.ff.de re iu.
d ¶Do.de Ro. Adde videndum in nouis: & est decisio prima in ordine.
e ¶Statim administrat. adde Old.cons. 91. & đt Ro.ↄs.382. sequendo d.de Ro. quod p traditionem annulli portæ beneficij ab habẽte potestatem ꝙ acquiritur quasi possessio beneficij.
Ant.Fran.
¶Quomodo transferatur possessio beneficij, an p annulli traditionem vł alio mõ, dicas qđ si beneficiũ ↄferatur in facie ipsius ecclę, trãsfertur ipso facto per inuestiturã fictã, vt p Io.An.in c.2.de ↄsue. & in c.transmissa.de ele.& p d.Ab.in c.auctoritate.de inst.& p Ale.in l.j.in pr.de ac.pos. non.n.transfertur possessio rł'r sine apprehensione corporali, vel aliquo alio ꝙ sit loco traditiõis corporalis, puta p annulli sub traditionem vel bireti impositionem, vel alicui' sił's traditionis, licet dñium & titulus transferatur & acq̃ratur ex sola collatione vel inuestitura, vt in c.pastoralis. & ibi p d.Ab.de pri.

Intellige hanc lec. sic si uis eam esse verã qđ ille subdiaconus deduxit pos. & petitorium. s.petendo pronuntiari suam institutionem seu electionem canonicam & defendebat ẽt se super possessorio: ita intelligo hanc literã quæ apertè hoc vult & silet omninò cõtrarium. nec ob. quia possessori non est prodita actio quia illud verum in corporalibus: sed in istis incorporalibus põt possessor agere negatoria, vel confessoria: vt inst. de actio.§. iste quoq; & s̃.ca.proxi. Et ex hoc intellectu no. quod duob. contendentib. super beneficio, vtroq; petente pronuntiari instõnẽ canonicam si constiterit iudici de nullitate vtriusq; institutionis non debet iudex vtrũq; simul absoluere ab ĩpetitione alterius & dimittere possessorem in possessione imò dẽt vtranque institutionem pnuntiare inualidã & vtrunque excludere à bñficio si fuisset facta semiplena pbatio per alterũ vel vtrũq;: quia tunc non sufficeret absoluere vtrunq; ab impetitione alterius seu reum ab instãtia actoris si vnus erat re' alter actor nec remouere põt possessorem de bñficio: de quo per do.de Ro.deci.15.& hoc qñ alter possidet si vero neuter possidet & vterq; petit sibi adiudicari beneficium & vterq; seu alter semiplenè pbat non est pro aliquo iudicandum ex
10 quo dubiè & non plenè probatur. ¶† Nec est locus delationi iuři quando agitur de titulo bñficij: de quo c.mulieri.& c.fi.de iureiu. & de prob.c.in pñtia & de hoc vlt.dicto vide p Io.An.in c.eum q de eo qui mit.in pos.li.6.
11 ¶† Op.ↄ̃ fi.c.& vř quod iudex qñq; cognoscat & tñ diffinire non põt: vt 3.q.6.quamuis. & c.dudum. Sol. dicit gl. tex. rł'r pcedere. sed excipit quatuor casus in quib. fallit reg. Primo, in cã criminali epi: vt in dictis iurib. Et intellige hunc casum qñ cognoscitur p numerum epõrum de crimine ↄ̃ epm exigente depositionem: nullus.n. citra Papã deponit, epm. vnde inferiores cognoscũt: sed decisio
12 nem reseruãt Papæ. ¶† Scđo, dicit gl. quod fallit in sñĩa lata à superiore, intellige qñ executio sñĩæ latæ p superiorẽ committitur inferiori & coram eo excipiť de nullitate sñĩę: põt.n. executor de hoc cognoscere: nõ tñ pro
a nuntiare ne irritet sñĩam superioris: sed certe executor non pprie cognoscit, sed se informat: de quo tñ dic vt no.in c.de cætero.đ re iu.& in l.à diuo Pio.ff.de re iu.p Bar. Fallit
b 3.vbi sola cognitio[b] demandata est. ¶† Ad-
13 uerte, tñ & intellige gl. qñ fuit exp̃ssum verbum solum: vt qa dixit superior, committimus tibi solam cognitionem: vel apponẽdo aliq̃ dictionẽ taxatiuã vt tñ: secus vř vbi simpł'r committitur cognitio: qa pnũtiatio venit accessoriè ad cognitionem qñ đ qua re cognouit, &c. vt hic. & in l.de qua re.ff.de iu.

ita no. sentit Inn.in c.ad hoc.de of.Arc.& idem col. ibi no. hoc idem tenet Spe.in ti.de iu.dele.§.sequitur.ver.& no.d.An.in c.sup qõum. de of.del. Et facit ille tex.in pr. p & ↄ̃. sed gl.in l.qui procuratorem. ff.de pc. tenet ↄ̃rium: & in effectu seqtur Bar.in l.à diuo Pio. ff.de re iu. nititur tñ opi. ↄcordare hoc mõ. quod aut fuit commissa simpł'r cã: & vř commissa decisio: aut fuit commissa cognitio: & tunc sec' vř in l.cum prætor.ff.de re iu.I.An.in ad.Spe.ĩ loco præal. plenè prosequitur, allegando multa iura pro & ↄ̃ & tandem vř sic distinguere, ꝙ aut delegatio cognitionis est facta ab ordinario ad quem de facili põt recurri, & non transit decisio: secus si est facta à principe cũ ad eum de facili recurri non põt: vel sic fm eum. aut est facta cõmissio per viam ↄmissionis ordinariæ iurisdõnis & transit decisio. qa est natura ordinariæ iurisdõnis cognitio. aut per viam delegatiõis
c & non transit. Ex quo patet quod articulus iste est valdè dubius.[c] Et pro hac vltima opi. quod non transeat, facit. qa cognoscere, & diffinire sunt diuersa, optimè facit.c.cãm.de resc.& 3 q.6.q̃uis.& c.accusatus vno ergò cõmisso videtur reliquũ interdictum: vt l.cum p̃tor.palle.& 35.dist.qualis facit cle.auditor. cum ibi no.de rescri.& ad hoc quod dicitur de qua re iudex cognouit &c. dẽt rñderi quod pcedit data potestate rei iudicis decidendi. secus qñ non habet potestatem: vt in dictis c.q̃uis.& in ca.accusatus. & hanc opi. tenui. no-

uissimè in d.c.super quæstionum. Fallit quarto in incidentibus qõnibus: quia de his iudex cognoscit sed non pnuntiat: & dic de hoc vt plenè dictum fuit in ca.j.de ord.cog. Fallit extra gl.in casu l.quoties.C.vbi sena. vel clari. vt in casu criminali patricij consularis & multorum similium de quib.ibi ↄ̃ quos iudex inferior audit sed nõ pnunciat. Item fallit cum per appellationem, recusationem, vel reuocationem pronuntiare non põt iudex qui cognouit.ĩ de ap. secũdo requiris.& c.cum speciali,& c.vt debitus. cum si. Item fallit in casu c.ↄstitutis.ĩ.de app. vbi legatus se informat de app. interposita ad papam nõ vt pnunciet sed vt cãm instructã ad papã remittat. Et scias, quod verbũ debet: hic positum importat necessitatem quia p nũtiare tenetur super re de qua cognoscit. vnde tex.in d.l.de qua re. ff.de iud.dicit iudicem cogendum. & dic quod cogetur p superio-
14 rẽ vt ibi not.facit.c.pastoralis.de of.or.& c.nullus.de iu.pa. ¶† Nũc venio ad gl.Inn.q̃ sic expedio. Primo eñ quæritur, nunquid prælatus possit petere restõnem post ↄfirmationem electionis seu post institutionem de eo factã anteq̃ corporaliter sit possessionem bñficij adeptus. Inn. concludit quod aut vult petere restõem ipsius bñficij: & non põt ex quo non fuit adeptus adhuc corporalem possessionem licet eñ per ↄfirmationẽ detur ptãs administrandi: de elec. transmissam. non tñ nãciscitur possessionẽ nisi corporaliter apprehendat. sicut in hærede qui adeundo hæreditatẽ nanciscitur dñium: sed non possessionem nisi corporaliter apprehendat. vt l.cum hæredes, ff.de ac.pos. Et istum tex, intelligit quod habuerit iam possessionem post confirmationem: quod satis placet quia aliàs non potuisset eiici: quia priuatio p̃supponit habitum.de desp.impu. ad dissoluendum & l.decẽ.ff.de ver.ob. facit quod no.Dy.in rł'a.j.de re.iu. li.6.vbi vide. Aut vult petere restõem rerum ipsius beneficij, vel alias actiones intentare, & potest, licet illarum rerum nunq̃ apprehenderit possessionem quia nunc agit noĩe beneficij, & non noĩe proprio: & iõ satis est ipsum fuisse in possessione quod no. Idem se-
d quuntur d.de Ro.d[d]eci.4. ¶† In hoc tñ not. limitant si nullus alius
15 est in possessione beneficij tunc enim non põt confirmatus seu institutus agere quia esset spoliare propria authoritate possessorem: qđ non licet.16.q.6.placuit.de præb.eum qui.li.6.& l.si quis in tantam. C.vñ vi.& l.extat.ff.qđ me.cau. Idem sentit Inn.in c.transmissam. de ele.& in c.in literis.ĩ.ti.prox. facit c.per venerabilem.qui fil.sint le. & quod ibi no. Et hinc sumpta occasione In. psequitur hic tres qq. Prima an ↄfirmatus seu prouisus possit administrate ante installationem seu inductionem in possessionem corporalem. Scđa q. qñ qs dicatur hr̃e proprietatem, & possessionem rerum ecclesiasticarum. Tertia q. si ↄtingat prælatum velle agere p iurib. ecclesiæ quo
16 nomine aget. ¶† Ad primam q. In. hic ↄcludit, ꝙ possit administrare.ar.de ele.c.transmissam.& c.nosti. simile in tutore qui statim ad-
e ministrat[e] cum scit datum se tutorem de quo in l.j.ff.de adm.tu. Nec obst. iura quæ videntur requirere installationem: quia intelligi debent quò ad solennitatem non autem de substantia administrationis. vel fm eum requiritur installatio de necessitate qñ hoc habet
17 ↄsuetudo. Et idem no.Inn.in c.in literis.ĩ.e. ¶† Sicut enim per consuetudinem fingitur aliquis possessionem actus: qui non est de cõsuetudine.ca.2. sic & vbi est ↄsuetudo, vt ante installetur quam administret, fingitur post ↄonfirmationem non habere iura confirmationis. quod no. sed de hac materia dic vt plenius not.d.c.transmissam.& de ↄsu.ca.2. Et intellige, ꝙ administraret post confirmationem seu puisionem si alius non est in possessione vt s̃.dixi quia tunc agendum esset coram superiore vt ille remoueatur à possessione: quia non licet propria authoritate alium expellere à possessione: nec citra possessionem aliquid innouare vt l.fin. C.si per vim vel alio modo. ꝙ & s̃.dixi. Item intellige, ꝙ ante installationem nõ debet administrare, quando hoc specificè habet consuetudo: vt ante non administret: secus si consuetudo solum habet, ꝙ fiat installatio: tunc enim licet seruanda sit consuetudo de offi.archid. vt nostrum nihilominus tamen ante installationem administrare poterit fm Inn. hic prope fin. ꝙ singulariter no. Et si diceres, ad quid fiat installatio ex quo ante administrare poterit. Resp. vt acquirat pos. ecclesiæ quam nõ acquirit ex eo quia agit pro iurib. ecclesiæ. Item propter quandam solennitatem ne videatur propria authoritate
18 intrare possessionem. ¶† Ad secundam quæstionem quis habet proprietatem.& possessionem rerum ecclesiæ. dicit Inn. quod non prælatus, sed Christus noscitur habere, vnde quæcunque homines offerunt dicuntur esse oblata Deo.12.quæst.2.nulli liceat.& ca.qui abstulerit.& eadem causa.qu.1.res & ca.videntes. Secunda opinio est, quam ipse refert ꝙ ecclesia habet possessionem, & proprietatem.i.congregatio fidelium cuius caput est Christus.de sacr.vnc.c. j.ante medium. & si aliquando inueniantur hæc bona Deo oblata esse episcoporum vel prælatorum vel capitulorum dicit esse corũ quò ad gubernationem: dicuntur etiam esse pauperum quò ad sustentationem. & sic intellige 16.q.c.quoniam vbi dicitur quod quicquid habent clerici pauperum est, dicuntur.n. habere clerici quò ad administrationẽ: pauperes quò ad sustentationẽ: patrimonium,
enim

a ¶Non erat vacãs Adde d.de Ro decisio.suis.de resti.spol. Oldrad.ↄs.172.
b ¶Nomine ecclesiæ. Addđ Lapũ al.64. Zacharias.
¶Idem ẽt si agat simpł'r vt no.Car.in cle. j.in j.oppo.de rest.in integr.
Sebast.Sap.
c ¶Tertio casu. An p̃latus qui diu tenuit beneficium p̃sumatur canonicè institutus. tradit Fel. post alios.in c.illud.ĩ.de p̃sumpti. Ale.in cons. 79.in j.vol. An. siculum inter ↄsilia. Ale. cons.vlti.inci.clemẽtissimi.in 4.vol & latissimè Fel.in c.sicut. de re.iudic.

enim ecclesiæ est commune: vnde null' dẽt sibi appropriare.ĩ.de prẹb.c.3.& pp hoc fuerũt diuisa & limitata bona ecclesiarum & ipsorum administratio epis, & aliis p̃latis ↄcessa, vt null' in clero penuriã patiať: đ quo viđ bo. text.in c.vñtes.12.q.2.& c.ex his.& c.eps. Ex hoc arguit Host. ꝙ dispensationes cõcessæ super beneficiorum multitudine odiosæ sunt, & restringendæ, quia valdè iniustũ est, & iniquũ vt multi esuriant forte meliores: & vnus ebrius abundat in verbo, & pessimus in exẽplo.j.ad Cornit.xj. intelligo hoc dm̃ Host. qñ dispensatio fit fauore personæ: sec' si fauore ecclesiæ. de quo vide ꝙ not. Inn.in c.cum iãdudum.de prẹb. Et per prius d.infer. In ꝙ q̃tuncũq; moriantur p̃latus, & oẽs clerici alicuius ecclę: tñ pprietas & possessio remanent penes Christũ q viuit in æternum vel penes vniuersalem & singularem ecclesiam quæ nunq̃ moritur: nec vnq̃ est nulla.
19 ¶† Et per hoc dicit Spe.in ti.de pe.& po.§.j. ver.sed pone.vacante ecclesia, quod ↄ̃ ingredientem possessionem ecclesiæ vacãte ipsa ecclesia: põt prælatus substitutus agere tanq̃
a ↄ̃ inuasorem quia pos.non erat vacans[a] licet uacaret ecclesia: imò ecclesia possidere censetur. secus dicit hic Inn.in hærede: non eñ põt agere interdicto recuperandæ possessionis adire rem quam spoliatus est etiam postq̃ adiuerit hæreditatem nisi prius habuerit per se, vel per alium illius rei possessionẽ: qa ipse hẽt intentare interdictũ noĩe pprio: & hẽt pbare duo. s. possessionẽ & spoliationẽ sed possessionẽ pbare ñ posset cũ nunq̃ possederit. Habes ergò quò ad principale q̃situm. duas opi. vna, quod dñium & possessio sit apud Christum: alia quod apud ecclesiam vniuersalem. Alij verò dicũt, & sic est tertia opi. qđ apud q̃libet ecclesiam particularem: de qua per gl.in c.causa Carpẽsis.ĩ.de ver.si. Inn.hic dicit plus sibi placere, quod ipse no.ĩ.de resti. spol.c.in literis.& ibi põt colligi quarta opi. dicit eñ ibi in fi. quod epi & alij prælati & clerici habent nomine suo possessionem naturalem dignitatum, præbendarum, & aliorum bonorum ipsarum p̃bendarum, & dignitatũ, & p hoc iure quod in eis est habent actionem nomine ecclesiarum suarum & idem prælati & clerici easdem
20 possessiones possident ciuiliter & naturaliter. ¶† Ego dicerem ꝙ ipsa bona ecclesiarum sunt quò ad dñium & possessionem ipsarum ecclesiarum particularium, sed ipsę ecclesiæ particulares hoc habẽt loco Dei. primo pbo qa nomine cuiuscunque ecclesiæ particularis intentantur actiones reales, seu vendicationes. Item actiones p possessionib. recuperãdis, vel retinẽdis vt in c.lřæ.de dil.& c.olim.j.& 3.de rest.spo.& c.licet.& c.in pñtia.de pb.& dicam in sequẽti qõ. qđ loco Dei possideant, & teneant probatur, qa bona ecclesiarũ dicuntur patrimonium Christi. vt in c.cum ex eo.de ele.li.6.& oblata debentur Deo vt in c.nulli.& in c.q abstulerit.12 q.2.ecclesiæ verò vł'es dicuntur, quò ad sustentationem, quia quilibet bonus fidelis debet inde sustentari.16.q.1.ca.fin.& 12.q.j. videntes clerici verò possident bona ecclesiarum nomine ecclesiæ, sed ipsam ecclesiam seu dignitatem possidet quisque nomine proprio, primum patet ex eo, qđ pro iuribus ecclesiæ agit rector nomine ecclesiæ vt s̃.dixi Secundò patet quia, clericus post collationem sibi factã põt dicere bñficiũ esse suum, vt in c.si tibi absenti.de p̃b.lj.6.& agit pro
21 eo noĩe proprio, vt statim dicam.ĩ. ¶† Ad 3.q. quo noĩe agere dẽt clericus pro bñficio suo. Inn. hic dicit ꝙ si vult agere pro ipso bñficio non aũt pro rebus bñficij, vt puta petere restitutionem bñficij quo fuit spoliatus, & tunc aget noĩe proprio sicut faciebat hic, & si liberè administrabat ad liberam administrationem restitueretur si minus liberè ad minus liberam, arg.c.Pisanis.de rest.spo.& ĩ.de ap. bonæ memoriæ. fiet hoc casu restitutio beneficij cum omni cã, vnde omnes res ablatæ cum beneficio restituuntur. ff.de vi & vi ar.l.j. §.si fundus. licet.n. interdictum nõ competat nisi possessori, & ipse clericus ↄfirmatus ipsas res non possideat sed ecclesia tñ, cum ipsa bona veniunt accessoriè ad ipsam rem principalem ẽt si ecclesia ñ hẽt dñium illarum rerum, sed custodiam tñ. nam in hoc interdicto veniunt ẽt res depositæ, commodatæ, & pignoratæ, vt in d.l.j.§. si fundus.& §.seq.& hoc ratione accessorij, vt s̃.dixi. secus si principaliter ageretur de damnis, quia tunc pro reb.mobilib. nõ competeret hoc interdictum de quo dic vt plenè hř.in §.si fundus. & seq. per quæ possunt decidi hic aliqua tractata per Inn. si verò clericus vel prælatus vult agere pro reb. seu iurib. ipsius beneficij debet intentare interdictum seu actiones noĩe ecclesię, & non noĩe pprio, cum ille non possederit suo noĩe dicit tamẽ plus sibi placere quod ipse no.in d.c.in literis. Et ibi videtur velle quod beneficiatus possit agere noĩe proprio, quia naturaliter possidet illa bona noĩe pprio.

mihi plus placet primum dictum, per capit.2.de dilat.& per ea quæ ibi plenius dixi & s̃.tetigi.& sensit Spe.in §.j.ver.sed pone vacante. de pe.& pos.& per Bal.in l.j.§.vsufructuarius alias in l.qui viam.ff.de no.op.nũ.& optimè facit dictus §.vsufructuarius vbi dicitur quod vsufructuarius nuntiat nouum opus non suo nomine sed procuratorio nomine sed vsumfructum potest vendicare nomine suo. sic dicam in clerico, vt ipsum beneficium sibi collatum vendicet noĩe suo sed pro reb. ipsius beneficij quæ sunt ecclesiæ debet agere no-
b mine ecclesiæ.[b] Et ita *communiter* vñr velle iura in hac materia lo-
* quẽtia, sentiunt etiam d.de Ro.dec.4 ¶† Vltimo ad declarandum
22 materiam gloss. Inno. posset hic quæri an beneficiatus. seu prælatus agens pro iurib. sui beneficij teneatur probare titulum suę potestatis, hanc materiam vide per d.de Ro.decis.4.& per Io. An. post Inn.in c.quia cunctis.de concess.p̃b.li.6. Et facit tria membra, qa aut nõ est in posses. aut sic, sed de recenti, aut iãdudum fuit in possessione. Primo casu tenetur probare plenè titulum, quia nõ habet præsumptionem pro se, & interest illorum qui conueniuntur, quia aliàs si non esset prælatus non liberarentur sibi soluendo. non tenetur tamen ita plenè probare sicut si de hoc ageretur principaliter, vide ad hoc quod no.Inn.in c.veniens.de ver.sig.li.6. in c.in literis. ĩ.titul.prox. Secundo etiam tenetur, probare, quia est præsumptio contra eum ex recenti possessione, maximè si mouetur sibi cõtrouersia, sed non probabit ita plenè sicut in præcedenti casu. Tertio
c casu[c] sufficit probare possessionem & communem reputationem, ar.in l.Barbarius.ff.de off.præt. & quia nemo cogitur probare titulum suæ possessionis, vt l.cogi.C.de pet.hæ.& 2.q.5.in prin.

CAP. V.

1 *Peittorium cum est intẽtatum ante conclusionem in causa potest agi possessorio, & an econuersò.* 17. *& an sufficiat renuntiatio in causa sine conclusione in causa.* 8.
Libellus continens narrationem: non ostendit an actor velit agere petitorio vel pos.
3 *Libellus generalis quam actionem contineat.*
4 *Per citationem quis trahitur ad iudicium: quod not. pro statutis.*
5 *Possessorium recuperandæ, vel retinendæ concurrit cum petitorio.*
6 *Citatus ad vnam causam & præsens non oportet quod vlterius citetur ad aliam nouam causam quæ tunc habet moueri,*
7 *Renuntiare in causa est quando pars renuntiat probationibus facti.*
8 *Renuntians productioni testium, non videtur renuntiasse productioni instrumentorum.*
9 *Dolus probatur ex indiciis.*
10 *Iudex datus super proprietate: an possit cognoscere super causa possessoria.*
11 *Libellus si est datus super petitorio: iudex non potest pronuntiare super possessorio.*
12 *Interdictum quorum bonorum, datur bonorum possessoribus.*
13 *Interdictum quorum legatorum: datur hæredibus contra legatarium.*
14 *Interdictum Saluianum datur pro rebus quas intulit colonus, vel inquilinus in rem conductam, ne dominus perdat pensionem.*
15 *Possessorium recuperãdæ: quotuplex sit & pro quibus rebus competat: & est idem quod interdictum, vnde vi.*
16 *Possessorium retinẽdæ: quotuplex sit, & pro quibus rebus detur, & est idem quod interdictum, vti possidetis,*
17 *Petitorium & possessorium vtrum simul concurrant videlicet renuntiato petitorio, vel non.* 18. *& quid de aliis interdictis, & quando admittitur suspensio petitorij post conclusionem in causa.*
18 *Petitorium, & possessorium possunt simul ab eodem intentari.*
19 *Petitorium si est renuntiatum in beneficialibus: an possit intentari possessorium.*
20 *Spoliatus si egerit petitorio, potest postea transire ad possessorium.*
21 *Petitorium vtrum possit suspendi pluries in eadem instantia.*
Exceptio excommunicationis non potest opponi, vltra duas vices in eadẽ instantia.
22 *Petitorium, & possessorium sicut à principio possunt accumulari si nulla resultat contrarietas, ita & ex postfacto.*
23 *Agens possessorio si probauit violentiam non tamen sibi adiudicatur proprietas, nisi postea agat condictione. l.si quis in tantam. C.vnde vi.*
24 *Succumbens in petitorio. an audiatur volens agere possessorio.*
25 *Sententia lata super petitorio: an præiudicet agere violenti possessorio. & quid econuerso.* 28.
26 *Petitorium si fuerit intentatum, & obtentum consequitur obtinens fructus à tempore deiectionis & qui percepi potuerunt: & omnia mobilia etiam aliena: secus est in rei vendicatione.*
27 *Spoliatus an possit agere ad fructus perceptos, & qui percipi potuerunt à tempore spoliationis vsque ad lit.contest.*
29 *Exceptio delicti non admittitur contra vendicantem beneficium: nisi sit tale delictum quod inducat priuationem beneficij ipso facto.*
30 *Petitorium si suspendatur ab actore volente intentare possessorium, an possit reus petere vt procedatur super vtroque.*
31 *Suspendens petitorium, an condemnetur in expensis factis super eo.*
32 *Sententia quomodò feratur quando est simul actum petitorio, & possessorio.*
33 *Suspensio petitorij, an habeat locum in causa appellationis.*
34 *Appellatio omnia rescindit vsque ad publicationem testium.*
35 *Suspensio petitorij, an possit fieri publicatis attestationibus, non tamen est conclusum in causa.*
36 *Non dicitur posse fieri quod fit per remedium extra ordinarium.*

Pasto

Universidad de Deusto Biblioteca

Sebast. Sap.

a ¶Conclusū. Qn̄ dicatur conclusum in cā ponit latè Fel. in c. cum dilectus. vbi gl. in verbo cōclusum. j. de proba. Ias. in l. admonēdi. ff. de iureiu. Deci. in c. j. de iud.

b ¶Quod no. Add qn̄ dicatur conclusum in causa Roma. ɔs. 176. & ibi vide an renuntiare idem sit, quod concludere.

Anto. Fran.

¶Qn̄ dicatur in cā concludi. dicas ꝙ in criminalib. importatur p illa verba super quib. omnib. & singul. tn̄ non est necessaria, vt in l. j §. j. ff. ad Tut. & per Bar. in l. libellorū. in fi. prin. in ver. & no. ff. de ac. & per Bald. l. edita. in repe. pusina. C. de eden. & vide Ale. in l. qd ergò. in §. pœna grauior. de infa. & in d. l. libellorū. & per Bar. in l. hos accusare. in §. omnib. de accu. in cā aūt ciuili fit per generalē renuntiationem probationum, non aūt p spālem super vno articulo, vel sup vna spē pbationis: vt p Inn. ca. cum venissent. de test. & per d. Card. in cle. 2. in 7. q. de testi. nunqd aūt cōclusio in cā princ. porrigat ad cā appellationis. vide In. & d. Abb. in in c. cū dilectus & in ca. cum Ioannes. de fi. inst. & vide Bar. in aut. qui semel. C. de prob. p Io. And. in c. intimauit. de pb. & p Spe. in ti. de renun. & conclu. in versi. & not. qd eo ipso.

c ¶possessoria. add Pau. de Ca. ɔs. 272. in primo impressis. de Ro. dec. 297. in nouis hoc e. tit.

d ¶Defectu proponendi. Tu pondera. illa lex ponitur in ti. si à nō cōpe. iu. ergò fuit incōpetēs: & sic snīa nulla secundo tex. dicit, ꝙ allegans cognoscet de pprietate si dicam⁹ quod valet snīa in possessorio seqtur ꝙ cāe ɔtinētia diuiditur qd est ɔ l. nulli. C. de iud. Andre. Barba.

Sebast. Sap.

e ¶Triplex. Vide p declaratione Lanfr. in repe. huius rubr. aliquid per Ias. in l. si quando. C. vnde vi.

1 Pastoralis. ¶† Qui agit de proprietate ante conclusionem cāæ possessorio adipiscendæ vel recuperandæ agere potest. post ɔclusionem verò & añ snīam in hoc non pōt nisi iusta causa subsit. Et duæ sunt partes principales. in prima cōsultatio. In secunda responsio. ibi. ɔsultatio Secunda subdiuiditur in duas partes. Nā primo respondendo distinguit, an sit vel nō sit in cā ɔclusum, & sm membrū ibi, si vero. Prima secundæ tria facit. primo resp. ad primū membrum distinctionis. secundo ibi, cum legali rn̄sionem pbat. l. tertio ibi in aliis. pro testatur Secunda tertiæ ēt facit tria quia primo resp. secundo meb. rn̄sionis cām inserē do ibi: ne lites. secundo in ver. nisi vnum casum excipit quē statim exēplificat ibi, puta. tertio ibi: his igitur. dat gn̄alem doctrinam ¶Casus lr̄alis. aliquis fuit spoliatus ab aduersario suo: spoliatus traxit spoliatorem suum in cām requisitus à iudice quo iudicio vellet experiri: ipse statim obtulit libellum de proprietate. de illata violentia nullā faciens mētionem: postq̄ fuit in causa pcessum vult redire ad possessorium, & agere de violentia sibi illata nouum iudiciū sup possessorio intentādo: dubitabat qd iuris esset. resp. qd ille q cepit rem vendicare bn̄ pōt agere possessorio iudicio qd proponitur p recuperāda pos. seu ēt adipiscenda anteq̄ sit renūtiatum aut ɔclusum in iudicio pprietatis primitus instituto, & hoc pbatur p legē vbi dr̄ quod ille q fundū cepit ab illo vēdicare cum quo interdicto, vnde vi, potuit experiri pendēte iudicio proprietatis pōtest nihilominus agere interdicto vñ vi aliis possessoriis iudiciis, s. interdicto, vti possidetis & vtrobi: in suo robore duraturis quæ de sui nā pcedunt vēdicationem dn̄ij. nec simul tractari pn̄t cum pprietate: si vero renuntiatū sit aut ɔclusum in iudicio pprietatis: vt iam possit per diffinitiuam snīam terminare: ne lites ex litibus oriantur & via possit fraudib. aperiri. cā non decisa possessorio non erit vtendum: nisi iudex qui de cā cognoscit ex iusta cā hoc viderit expedire: puta si apertis iudiciis facile arguitur iniquitas inuasoris. vt si per malitiam vel casu spoliato subtraxit facultatem pbandi dominiū, his & aliis causis inspectis quæ ɔtinent æquitatem, aut iustè mouerint animum iudicātis poterit agi iudicio possessorio postq̄ ēt fuerit ɔclusum in iudicio pprietatis. B. ¶No. 1. sm d. An. ꝙ pcedit libellus in possessorio absq; ɔclusione qd vr̄ tex. innuere vbi asserit se spoliatum &c. sed certè hoc non colligitur hic si bn̄ pōderetur litera sed potius ɔrium, nā si simplex narratio spoliationis concluderet possessorium: frustra hic fuisset fcā interrogatio postq̄ asseruit se spoliatum quo vellet experiri iudicio, & iō pōt
2 aliter colligi & sic melius dicēdo. ¶† Not. ꝙ p simplicē narrationē spoliationis nō apparetan quis velit agere possessorio vel petitorio. & ideo iudex debet eum interrogare quo iudicio velit experiri. nam libell⁹ debet attendi circa modū ɔcludendi, & non circa modū narrādi, vt dixi in c. ex parte. de fo. ɔp. Et hoc pcedit ēt si ɔclusio fieret gn̄alr: quia narraret se spoliatū & postea ɔcluderet gn̄aliter iustitiā sibi fieri: sic sentit Io. And. fuisse actū hic ar. de or. co. c. j. & 2. ꝙ benè no. Nam illa clausula posset referri ad possessoriū & petitorium An aūt aliquo casu pcedat libellus in possessorio absq; ɔclusione, dic vt no.
3 in c. in lris. j. ti. px. & j. q. 4. ga ɔsulatus. ¶† Itē ex pdictis & ex tex. no. ꝙ vbi gn̄alitate libelli pn̄t elici plures modi agendi pōt idē iudex in principio interrogare q̄ actionē intēdat libellans intētare. si aūt non interrogat & admittit libellus ita gn̄alis q̄ actionē interpretabimur fuisse intētatā: dic vt plenè dixi s̄. de or. cog c. 2. & in c. dilecti. s̄. de iud. & aliqd in
4 c. 2. de lib obl. ¶† No. ꝙ qs dr̄ in cām trahi cū vocaē ad iudiciū: facit p statutis imponētibus pēnā trahēti aliquem in iudicium sup certa cā: vide qd plenè
5 dixi in c. si diligenti de fo. ɔp. ¶† No. ꝙ possessorium qd datur p recuperanda vel adipiscenda pos. pt ɔcurrere cum rei vendic. nō solū
6 à principio, sed ēt ex postfacto. de quo j. ¶† No. quod licet sufficiat citati quem ad vnam cām: pt tn̄ postmodum accumulaē aliam cām sine noua citatione: satis. n. est ꝙ aduersarius sit pn̄s. Citatio. n. n̄ fit ad aliū finē nisi vt citat⁹ sit pn̄s: frustra ergò fiet citatio ex quo pars
7 citanda est præsens de quo vide p Io. An. in fi. de ele. li. 6 No. † ꝙ renuntiare vel ɔcludere in cā ponuntur hic vt diuersa. sed Gof. vr̄ velle quod idem est renuntiare quod ɔcludere: & tunc exponetur aut p idest, sed certè hæc sunt diuersa: & dic sm In. Io. An. quod renuntiatio est cum renuntiatur probationib. facti. vt qa renuncians nō
a vult aliud pducere in illa cā. Conclusum[a] dr̄ pprie cum sic cōcluditur qn̄ vlterius nec de facto nec de iure quicq̄ vlteri⁹ dicatur. quod
b no.[b] ¶† An autem sufficiat alterum ad impediēdum possessorium.
8 Io. An. sentit quod non, sed quod requiratur conclusio: vnde exponit tex. ibi, aut p & quasi non sufficiat sola renūtiatio: nihil all. Ego allego p hoc cle. vnicam e. ti. vbi solum fit mentio de conclusione & distinguo sic, quod aut capitur renuntiatio strictè cum qs renuntiat pductioni testium duntaxat, & non sufficit sola renuntiatio: qa cum adhuc posset instrm̄ pduci, & fieri ɔfessiones. non hr̄et locum rō huius literæ in ver. si verò. vt cā possit statim diffiniri: aut capitur hic renuntiatio largo mō qn̄ quis renuntiat omnib. probationib. quibuscunq; ēt allegationib. & tunc idem est renuntiare quod cōcludere: & hēt locum op. Gof. sed dr̄ renuntiatio qn̄ sit p partē conclusum, qn̄ sit p iudicem. nam iudex pt inuitis partib. vel altera earum ex quo sufficientes sunt datæ dilationes, & elapsæ pnuntiare ɔclusum esse in causa. & dicit gl. sing. in cle. sæpe ppe fi. de ver. sig. Et ita puto quod capitur hic ver. renuntiatio: p ea quæ hn̄r in isto ver. si verò. ibi, vt iam possit causa pprietatis diffinitiuæ sententiæ, &c. Idem putarem si fuisset renuntiatum omnib. probationib. facti licet non allegationib. iuris vt tūc ēt impediatur possessorium: licet adhuc in cā non sit ɔclusum p rationem literæ, vt iam possit cā pprietatis diffinitiuæ snīę calculo terminari, nec debent lites litib. in
9 culcari vt in tex. ¶† No. in ver. nisi ꝙ iniquitas, & dolus probatur ex pspicuis. i. claris iudiciis & ɔiecturis. ergò pbatur iniquitas & fraus alicuius quia verè pbari non pt cum ɔsistat in animo. de renunt. c. 2. li. 6. & in l. dolum. C. de dol. Gl. j. exponit tex. ibi auspicia. i. exordia. Sed quæro quare exordia litis dicuntur auspicia. So. dicit Abb. ꝙ sicut olim in aspectu auium pcipuè consistebant auguria. 26. q. 4. c. 1 post pr. sic augurio & rei dubiæ se committit q iudicium inchoauit cuius euentus est dubius. ff. de pec. l. quod debetur. & c. fraternitatis j. de fri. & dicuntur auspicia siue auguria quasi auigerium qd aues gerunt. Et duo sunt genera auspiciorum: vnum ad oculos pertinet, vt volatus auium: alterum ad aures vt earum vox. de quib. in d.
10 c. j. ¶† Quæro an iudex datus super proprietate possit cognoscere
c de cā pos.[c] Gl. secūda dicit qd sic, siue cāæ sit simpl'r cōmissa, siue sit commissa cā pprietatis ne ɔtinentia cā diuidatur. Cōtra quod op. de l. si de pprietate. C. si à non compe. iu. & non soluit: sed ex dictis doct. pn̄t colligi quatuor sol. Prima, ꝙ pcedat ille tex. qn̄ cā pprietatis fuit duntaxat commissa puta cū dictione tm̄. Scd̄a sol. qn̄ dele
11 gatus expresè phibuit ne cognosceretur de poss. ¶† Tertia sol. ꝙ
d ibi non valuit pnuntiatio sup possessione ex defectu pponendi[d] qa fuit datus libellus sup petitorio tm̄, & iudex pnuntiauit sup possessorio. Quarta sol. & melior quod ibi non dr̄ iudicem non posse pnūtiare sup possessione: sed quod p snīam latam sup possessione n̄ piudicat volenti agere sup pprietate nec nos dicimus oppositū, vt no. in c. sup. s̄. ti. 2. & d materia huius gl. no. in c. j: j. de seq. ¶Op. & vr̄ ꝙ malè fuit iste interrogatus quo iudicio vellet experiri, nā reus dr̄ experiri: ponitur. n. p defendere. vt s̄. de iu. c. j. Sol. gl. 3. ꝙ rr̄ ponitur p agere vñ alibi dr̄ neminē sine actione experiri: vt l. si pupilli. de ne. ge. sed qn̄q; ponitur p defendere; vt in d. c. j. tu dic ꝙ reus largo mō dr̄ experiri. s. respectu exceptionis sibi competētis. nā in excipiendo efficitur actor. vt l. j. ff. de exc. no. in cle. si. de rescr. ¶Vlt. gl. colligit ꝙ qn̄q; alicui noīe eiusdem rei ɔpetūt plures actiones, &c. de hoc diç plenius vt no. c. dilecti. de iu. & in c. q̄relā. de ele, vide melius p Inn. in c. fi. de col. & clarius per gl. inst. si quad. pau. fec. dic. §. fi. ¶Quæro hic in tex. & multis aliis fit mētio de possessorio recuperandæ & adipiscendæ & retinendæ. & in multis aliis qualia sunt ista interdicta, & qn̄ competunt, & vnde habuerint originem. Gl. 4.
12 prosequitur hanc materiam. & Io. An. aliquid hic. & d. Ant. ¶† Sed
e coniungendo gl. & materiam quod triplex[e] est interdictum seu iudicium possessorium. aut. n. datur p adipiscenda pos. aut p recuperanda, aut p retinenda: p adipiscenda verò pponitur interdictum, quorum bonorum, & interdictum quorum legatorum: & interdictum Saluianum. Interdictum quorum bonorum, datur bonorum possesso

Sebast. Sap.

a ¶Tertium. Quando cōpetat interdictum retinendæ, vide Ale. in ɔs. 4. per totum. in 2. vol. vbi ēt de interdicto recuperandæ.

Zacharias.

b ¶Accumulatiuè. Adde Bar. & omnes, maximè do. Ale. in l. nāliter. §. nihil commune. cum ɔcord. ibi per eundem Ale. signatis. ff. de acqui. Pos. & Pau. de Cas. ɔs. 287. inci. videtur dicendum.

possessori, & hæredib. pro reb. hæreditariis inst. interd. §. adipiscendæ, & bonorum possessio est nomē iuris. Et dr̄ ille bonorum possessor, qui succedit de iure prætorio. Scias enim ꝙ ius ciui. non admittebat ad successionem patris filium emancipatum: vnde filius sic destitutus adibat pretorem q ex equitate decernebat sibi bonorum pos. cum nō posset expresè ɔ ius ci. eum facere hæredem & postmodum ɔ detentores illorum bonorū dabatur hoc interdictum, quorum bonorū: acsi diceret, ago vt assignes mihi possessionem talis rei cum sit de illis bonis quorum bonorum authoritate iudicis possessionem agnoui: & olim erat necesse habere decretū iudicis. hodie verò sufficit solum coram iudice agnoscere bono. pos. vt l. fi. C. q admit. ad bo. pos. & inquantum gl. dicit hoc interdictum etiam dari hæredibus hæreditariis: dic quod eis cōpetit vtile interdictum: sed illis qui succedunt ex ptoris bn̄ficio cōpetit directum quia illis conueniunt verba edicti & mens, aliis verò qui succedunt de iure ciuili competit mens edicti: sed nō verba: & ideo datur vtile iuxta no. per Cy. in l. ex placito. C. de psc. ver. & not. in l. actio. ff. de neg. gest.
13 ¶† Secundum interdictum adipiscendæ est quorum legatorum, & hoc datur hæredi ɔ legatarium: q iacente hæreditate apprehendit legatum ppria authoritate: cum debeat capere ex manibus hæredis vt possit detrahere falcidiam si opus est: & dicitur quorum legatorum ex verbis edicti: vt j. dicam q. d. hæres, ago quod mihi assignes possessionem talis rei cum sit de illis legatis quorum lega-
14 rū ego sum hæres de hoc vide gl. pe. in c. fi. de succ. ab inte. ¶† Tertium interdictum adipiscendæ dicitur Saluianum. & datur dn̄o pro rebus quas colonus vel inquilinus in fundo seu in domo intulit ne suam admittat pensionem. vnde si illæ res fuerunt ante solutā pensionem alibi exportatæ cum essent sibi tacitè obligatæ potest agere p illud interdictum vt adipiscatur illarum possessionem. Et dicūtur ista interdicta adipiscendæ: quia agens intendit adipisci possessionem quam nunquam habuit, habent autem diuersa nomina: qa quædam assumpserunt sibi nomē ab inuentore vt istud saluianum à Saluiano prætore: quædam assumunt nomem sibi à verbis edicti vel ipsorum parte, vt quorum bonorum quorum legatorum: vñ vi. & similia vt patet ex prædictis. quædā à sui natura vt interdictum ne quid in loco sacro, interdictum ne vis fiat ei. & de tab. exhi. & si sicut hodie in simili dicimus de formis literarum papalium vt sm formam. c. sm apostolum. vt quicquid post iter arreptum & in forma pauperum &c. de præben. cum sm qn̄ enim prætor inueniebat vnam bonam æquitatem reducebat eam in scriptis per pauca verba. Est enim interdictum actio prætoria, id est inducta à prætore, & dicitur interdictum: quia per ipsum prætor interdicit seu prohibet aliquid fieri. vel dicitur interdictum quasi inter duos datum, vt sequitur. j. in gl. & de nouem intetdictis publicis. & 38. priuatis. vide in Spe. e. tit. §. quia verò & se. & de his & de Edictis vide Spe. de act. & pe. §. fi. ver. seqtur. & ver. seq. & scias quod hoc interdicto adipiscēdæ vtimur nos canonistæ cum beneficiatus seu institutus vel electus & confirmatus qui nunquam habuit possessionem nec de facto habere potest agit ad pos. nanciscendam: & de ipsius natura in beneficialibus dic vt plenè leg. & not. in ca. accedens. j. de accu. &
15 hoc quò ad interdictum adipiscendæ. ¶† Secundum interdictum seu iudicium possessorium datur pro recuperanda possessione: & istud est duplex. nam pro rebus immobilibus vi ablatis datur interdictum vnde vi. quod aliàs dicitur possessorium recuperandæ: quia agit ad recuperandam pos. quam vi. perdidit: dicitur vnde vi. ex verbis edicti: quia in edicto prætorio forte erant ista verba: puta vnde vi quis eiectus est illum restituam &c. Pro rebus vero mobilibus datur interdictum vi. bonorum ra. Ego enim ago ad recuperandū rem quam mihi rapuisti. vt l. j. §. illud ff. de vi & vi ar. & inst. vi bon. rap. in princ. & hoc tene menti: licet gl. hic malè dicat dari interdictum quod vi aut clā. illud enim competit in alio casu vt dicetur in
16 c. item cum quis j. tit. proxi. ¶† Tertium[a] iudicium possessorium
a datur pro retinenda possessione, & istud etiam est duplex. quia pro rebus immobilibus in quarum possessione quis molestatur datur interdictum possideris, quasi iudex debeat decernere illum debere liberè possidere sicut possidebat, & possidet. Pro mobilib. verò datur interdictum vtrobi. id est apud quem, vt iudex decernat apud quem debeat esse possessio illius rei mobilis de qua est contio. & de hoc interdicto retinendæ, vide gl. plenè in c. licet j. de proba. vide tex. inst. de interd. §. retinendæ. & sequen. & hæc sufficiant pro declaratione terminorum. de iure tamen can. habemus interdictum recuperādæ magis largum, vt in c. sæpe. j. tit prox. & adhuc aliud magis largum vt 3. q. j. re integranda. dicam plenè in d. c. sæpe. & c. cum ad sedem. j. tit. px. & p hoc sit expedita gl. ista vsq; ad ver. si
17 ergò aliquis. ¶† Ibi gl. q̄rit qua s̄. visum est de interdictis an & qn̄ inchoato petitorio possit intentari possessorium. & sic q̄rit de intellectu ver. aliis, quæ videlicet sint illa possessoria q̄ pcedere debēt rei ven. Et rn̄det ꝙ intentato petitorio pōt redire ad possessorium recuperandæ. vel adipiscendæ, qa ibi nulla est ɔrietas, cū petitoriū ɔpetat respectu dominij. possessorium verò respectu possessionis q̄ non habet sicut dicit gl. in casu econuerso qd intētato possessorio possit redire ad petitorium. Aduerte, quia hoc procedit qn̄ vult p-
b ponere possessorium accumulatiuè[b] vt quia vtrunq; vult psequi, non em̄ obstant regulæ accumulationum, de quibus dicit de reg. iur. c. nullus pluribus. li. 6. & in l. edita. C. de edend. dixi in ca. 2. de lib. obl. si autem vult pponere petitorium suspensiuè id est suspendēdo possessorium non vr̄ quod gl. bn̄ dicat qd hoc priuilegiū vr̄ tributum possessorio tm̄, non autem petitorio quod non est ita priuilegium saltem in hoc, vñ debent habere locum aliæ regulę quib. cauetur quod ex quo qs incepit vnam actionem intētare debet eām psequi vsq; ad finem vt in aut. qui semel. C. qūo & quan. iud. & in c. cām. & qd ibi no. de do. & ɔtu. Et de hoc vide bo. gl. in cle. vnica e. tit. in verbo, spoliantis. secus sm gl. in interdicto, vti possidetis, vel vtrobique danē p tuenda possessione, illa enim non pn̄t pponi intentato prius petitorio propter ɔrietatem inde insurgentem: nam qui agit rei ven. dicit aduersarium possidere: vt in c. examinata. s̄. de iudi. sed agens vti pos. dicit se possidere, & molestari per aduersariū ergò esset sibi ɔrius & per ɔns non admittendus, vt in ca. solicitudinem. de app. Et ex his dat vnum intellectum ad versi. aliis. vt pcedat in interdictis vti pos. & vtrobi. nec ob. sm gl. ff. de ac. po. l. naturaliter. §. nihil commune. vbi dicitur, quod non negatur interdictum, vti pos. ei qui ceperat rem vendicare qa pōt intelligi in illo q ignorabat se possidere puta qa successerat in locū alterius: vel fuit ignoranter quæsita possessio per seruum, vel secundo pōt intelligi qn̄ prius vult renuntiare primæ actioni anteq̄ intentet secundā: & sic dantur duæ sol. ad illum. §. nihil cōe. ¶Tu vide latius per gl. & Bart.
* ibi Et cōiter dantur ibi quinq; intellectus. Primus, quod ibi accumulauit possessorium retinēdæ postq̄ succubuit in petitorio: & sic nulla ɔrietas. Secūdus intellectus ꝙ expresè renuntiauit petitorio primo inchoato. Et an per talem renuntiationem respectu causæ, & litis dominium rei renuntiatæ acquiratur reo: vide no. ibi per Bart. qui concludit quod non: sed renuntiatio refertur ad actionem sibi ɔpetentē, vt sic ei agenti postea petitorio obstet exceptio renuntiationis: qd est notandum p intellectu. l. postq̄ liti. C. de pact. Tertius intellectus, quod renuntiauit tacitè agendo & intentando ɔrium iudicium. arg. c. vt quis duas. de ele. li. 6. Quartus intellectus, quod egit ratione possessionis postea adeptę. Quintus, quod accumulauit simul respectu diuersarum specierum possessionis: & hos intellectus eleganter ibi examinat. Bart. sed vlterius hic non prosequor quia esset legere illam. l. dic ergò verificādo intellectum gl. quod pōt ver. aliis intelligi in interdicto, vti pos. qn̄ sic intentat quod resultat contrarietas in agente, vt quia non possidens naturaliter vel ciuiliter nec detinens agit rei vendicatione contra possidentē naturaliter vel detinentem. postea vult agere vti pos. durante primo iudicio: certè non admittitur propter ɔrietatem: sed vbi intentatur respectu diuersæ speciei possessio. ita quod euitaretur contrarietas non procedet ista gl. quia tunc bene admitteretur accumulatio: vt in d. §. nihil commune. Io. And. hic ponit exemplum. possidens naturaliter agit rei vend. contra possidentem ciuiliter quod potest iuxta not. per gl. ff. de rei vendicaone super rubr. poterit accumulare interdictum vti poss. respectu naturalis possessionis in qua turbatur: vel possidens ciuiliter agit rei vendicatione contra possidentem naturaliter vel detinentem poterit accumulare vti poss. respectu ciuilis in qua turbatur his enim casibus & similibus nulla datur contrarietas: idò possunt simul concurrere. Item in incorporalibus in quibus etiam possessorij datur actio l. si forte. ff. si ser. vend. & not. c. examinata. s̄. de iudi. indistinctè possunt accumulari petitorium, & possessorium retinendæ: vt puta negat quis alteri ius cōpetere; & cum hoc agit vti pos. ne turbetur in pos. seu quasi. Ex his habes declaratum & verificatum primum intellectum. Secundus intellectus ad ver. aliis assignatur per istam gl. vt procedat in istis interdictis quæ habent mixtam causam. s. pos. & proprie. in terdicto de iti. actu. pri. vel interdicto quod datur de aqua ex castello ducenda. & est castellum receptaculum in quo aqua coadunaē & colligitur quæ postea per riuulos ducitur ad loca singularia. habens enim ius sic per riuulos ducendi si impeditur habet illud interdictum quod mixtam habet causam &c. sm gl. sed vide quod dixi in capit. cum ecclesia. s̄. eod. hic intellectus non placet gloss. quia ista interdicta ex sui natura non procedunt quem dominij imò simul agitur de possessione & de iure proprietatis. item dic quòd dictum non est verum in se. quia hæc duo interdicta non habent annexam causam proprietatis, imò sufficit probare de sola possessione, vt

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶ Possessoriũ. Adde d. de Ro. deci. suis in nouis. hoc eo. tit. dec. 205. & in antiquis dec. 69.
b Seb. Sap. ¶ Contrariũ. Que faciunt no. p Bal. in l. C. com. de se. & Pau. de Ca. in l. post q̃. li. C. de pac. & p d. An. ĩc. in literis. ȷ̃. de rest. spol. vbi tenetur ꝙ p renunciationem iudicij petitorij nõ acquiritur plenum ius aduersario & dominiũ rei.
c ¶ Do. de Ro. Adde quod eorũ decisio est in nouis. nu. 276.
d ¶ Vltra duas vices adde Fede. de Senis cons. suo. 18. & Car. in cle. j. de exce. q. 11.
Sebast. Sap.
e ¶ Tertio. Vide Bal. in repe. l. incerti. C. de interdi. & in l. ordinarij C. de rei ven.
f ¶ L. si quis in tantã Adde qñ locum habeat Ale. consi. 103.
Zacharias.
g ¶ Agere possessorio. Videtu ꝙ sic per Bar. & doc. in l. incerti C. de interdict. & Ale. ↄs. 76. vo. 2. cõs. 110. volu. j.

sione, vt ꝓbatur in l. j. § sed & si iure. ff. de aqua quo. & æsti & idẽ Bart. & gl. in l. j. in prin. ff. de iti. act. pr. nisi ageret illo interdicto ex secundo capite. s. vt liceret iter reficere vt l. 3. § ait ꝑtor. ff. eo. tit. & probatur in l. 2. §. quædam. ff. de inter. facit quod dixi in d. ca. cũ ecclesia. Item ex alio non hẽt locum iste ver. aliis. in istis duob. interdictis, qa nulla ꝯrietas resultat si primo egit petitorio: nunc vult adducere possessoriũ. tertius intellectus ver. aliis. est vt intelligatur de interdictis q̃ sunt quasi præparatoria ad rei vendicationem vt est interdictũ de ta. exh. & de li. exh. vt prius appareat quis possideat: & postea datur rei ven. alteri. vt l. ordinarij. C. de rei ven. & Bart. in d. § nihil cõe. in fi. recitat hãc gl. & eam reprobat & bene inq̃rum elicit quod interdictum de li. exhi. præcedit sui natura rei ven. quia hoc interdictum habet annexam cãm ꝓprietatis vt ꝓbatur ĩ l. 2. §. q̃dam. ff. de inter. sed inq̃tum gl. hic dicit de interdicto de tab. exh. approbatur ibi p Bar. in tñ enim debet ꝑcedere petitorium quod si prius super petitorio esset lis conte. nõ posset agi postea illo interdicto de tab. exh. l. fi. ff. de tab. exhi. & sic ẽt in hoc interdicto posset verificari intellectus huius ver. aliis. Quartus intel. ₛm gl. est, quãdo agitur de pos. & violentia vt quia q. libet dt se possidere & sibi circa possessionẽ violentiam illatam: debet. n. tunc agi prius d possessione, vt appareat quis possideat: & sic possidens poterit agere postea de violentia sibi illata: vt l. j. C. de ap. ¶ Contra hunc intel. facit tex. in ver. aliis. ibi: quæ vendicationem dñij sui natura ꝑcedunt, &c. q̃ verba innuunt quod hic agebatur de ꝓprietate & pos. non autem de violentia & possessione: prout hẽt iste intell. Solu. dicit gl. ꝙ ista verba non faciunt implicationem: sed demõstrationem notañt, i. ñ implicant ad terminos literæ: sed demonstrant naturam iudiciorum possessorium plus tñ gl. placet intellectus ꝑcedens. Io. An. dicit ꝙ si volumus exponere tex. in vers. aliis. ibiq; i. quorum q̃ litera est satis plana. & bene dicit quia q̃dam sunt interdicta vt præparatoria ad rei vendicationem de quib. s̃. dictum est: vel dic vltimò ꝙ tanta altercatio non vr̃ necessaria in tex. nostro, sensus. n. clarus huius literæ in ver. aliis est, quia supra dcm̃ fuerat ꝙ de petitorio poterat fieri transitus ad possessorium recuperandæ vel adipiscendæ: Papa protestatur quod p hoc non immutatur natura aliorum interdictorum q̃ ꝑparatoria debent prius expediri, sed debent remanere in sui natura. Et de his interdictis s̃ satis est dictum & hr̃ in aliis partib. iuris. Et pro hoc sit expedita & supleta tota ista gl. & si quis vellet ampliare materiam vide Bart. in d.
18 § nihil commune. & quod no. in c. cum dilectus. ȷ̃. e. ¶ † Sed quia s̃. dictum est q̃ interdicta & quæ non possunt proponi ꝓposito petitorio: nũc q̃ro an interdictum proponetur accumulatiuè cum petitorio: vt sic super vtroq; procedatur an extinctiuè. i. renuntiato prius petitorio Sol. ex gl. in vers. agi. & se. possunt colligi tres intellectus. Primus, quod proponetur extinctiuè ad petitorium: quia ꝓponens possessorium debet prius renuntiare petitorio: & sic saluatur opin. Io. & quorundam dicentium, ꝙ nunq̃ est simul agendum ab eodem petitorio, & possessorio. Sed tunc ob. litera pendente iudicio, &c. Sed illi tenentes hunc intel. exponunt pendente. i. renuntiato. Sed certe vt dicit glo. & bene hæc expositio est extorsio ideò non sequenda: & pro hoc facit c. cum ecclesia. & c. cum super. s̃. e. & c. cum dilectus. ȷ̃. e. vbi simul accumulatur petitorium & possessorium: non debet ergo iste necessitari ad renuntiandum propter impossibilitatem ↄcursus cum in veritate possunt cõcurrere. Concludo ergò si vult p̃t renuntiare vt l. post q̃ liti. C. de pact. sed non compellitur. Secundus intel. vt ꝓponatur suspensiuæ: & vt suspendatur interim petitorium donec ↄstiterit & fuerit pronũtiatum sup possessorio: ꝓ hoc intellu facit tex. in c. significauerũt. de testi. Tertius intel. est, vt ꝓponatur accumulatiuè: & sic procedatur sup vtroq;. Concludo ergò omnes intellectus quod aut vult ꝓponere posses-
19 sorium renuntiando petitorio, & potest & nihil obstat. ¶ Sed circa hoc est dubium in beneficialibus an post renuntiationem petito-
a rij possit intentari possessorium.[a] quasi videatur sibi obstare notoriè defectus ꝓprietatis: ar. c. ad decimas. de rest. spo. li. 6. & quod not.
b In. in c. ↄstitutus. de fil. ꝑsb. & sentit d. Ant. hic ꝯrium.[b] ego puto verum, qa renuntiatio litis & causæ non refertur ad dñm rei, sed vt ꝯ cum possit excipi si interim ageret petitorio, vt no. Bar. in l. naturaliter § nihil cõe ff. de acq. pos. Cum ergò adhuc in eo remanserit titulus beneficij, adhuc poterit illud tenere iustè si poterit illud cõsequi intentando possessorium: facit quod in simili not. Inn. in c. cum nostris. de conces. ꝑb. aut non vult renuntiare petitorio sed suspendere in exitu petitorij. & põt si vult text. est in ca. significauerunt. de testa. & non solum potest suspendere petitorium à se inchoatum vt hic sed etiam si fuerit inchoatum ab aduersario si deducit spoliationem suam super eadem re super qua fuit conuentus ab aduersario: vt in cle. vna e. tit. & vide ibi bonam gl. & quod no. gl. in c. fi. s̃. ti. 2. & in c. j. 2. q. 2. & per Inn. in c. ex conquestione. ȷ̃. ti. prox. vbi etiam
20 dicam. ¶ † Sed circa hunc intellectum est etiam dubiũ, an hoc priuilegium petitorij. iam inchoati suspensiuum competat cõdictioni. c. sæpe. ȷ̃ tit. prox. & c. reintegranda. 3. q. j. & videtur primo ꝙ nõ: quia hoc fuit inductum in odium spoliãtis: vt hic in vers. iniquitas inuasoris & spoliatio &c. & in d. cle. vna ibi in spoliantis odiũ &c. d. An. dicit posse dici hoc priuilegium competere in dictis casibus inquantum arguitur dolus, vel delictum eius ꝯ quem agit: quia late dicitur spoliatus, & non aliter mihi placet hoc dictum moueor, quia in in casu huius c. succedit & militat ratio. c. sæpe sicut. n. vbi agit possessorio ꝯ succedentem in vitium rei, ne ex defectu probandi dominium perdat ius suum in effectu ita dicendũ est in hoc casu vt possit transire ad possessorium ne ex defectu probationis p dat ius suum. Item hoc cap. dat priuilegium istud possessori recuperandæ: sed in ↄdõne. c. sæpe. satis est possessorium recuperare saltem largo mõ. & idem in ↄdictione. c. reintegranda. Item video qd hoc priuilegium competit possessorio adipiscendæ, quod in iure non vr̃ ita priuilegiatum sicut condõ. c. sæpe. & ca. reintegranda. & q̃q̃ tenuerim in c. fi. de ordi. cog. & c. 2. e. tit. ꝯ opi Cal. ꝙ cõdictio. c. sæpe. & c. reintegranda non habeat priuilegium petitorij. inchoandi per aduersam partem suspensiuum nec priuilegium exclusiuum actionis actoris cum deducitur per viam except. vt ibi plenè dixi:
21 tñ in casu nostro satis puto ꝙ prædixi ex prædictis rõnibus. ¶ † Itẽ circa eundem intellectum dubitatur, an in eadem instantia possit quis pluries suspendere petitorium ante cõclusionem in cã: pone enim ꝙ prius suspendit, & postea redit ad petitorium iterum suspendit, & postea redit nunquid hoc sit licitum. d. Ant. refert. Do. de
c Rot.[c] decis. 14. aliàs. 21. tenere ꝙ sic, quia hoc priuleigium est fundatum super odio spoliantis: iõ durat donec facta fuerit restitutio.
d ego puto satis æquum dicere quod vltra duas vices[d] non admitti tur ne faciat cã vexandi. ar. op. in c. pia de exce. lib. 6. vbi patet qd exceptio excommunicationis q̃ est magis fauorabilis cum possit ꝓponi etiam post cõclusionem, non poterit ꝓponi vltra duas vices in eadem instantia Fortius ergò idem dicendum in illa vbi nullum est periculum ex mora. Et imputandũ est illi q recessit toties à possessorio inchoato maximè cũ talis suspensio sit ꝯ regulas iuris cum quis teneatur ꝓsequi actionem semel inchoatam vt in aut. qui semel. C. qũo & qñ iud. posset etiam dici subtilius ↄsiderando nõ esse locum suspensioni nisi semel: qa ex quo intẽtauit possessorium cogitur in eo ꝑseuerare p aut. q semel. vñ oportet si vult redire ad petitoriũ ꝙ simul vtrunq; ꝓsequatur p ea q̃ dixi s̃. sup gl. ma. & hoc
22 circa ₛm intel. ¶ † Tertio[e] dic, ꝙ non vult suspendere petitoriũ sed
e accumulare possessorium, & sup vtroq; simul ꝓcedere: & dico ꝙ p̃t vsq; ad cõclõem vt hic, qñ tale est petitorium ꝙ se ↄpatitur cũ possessorio: ita qd nulla resultat ꝯrietas: ꝙ qñ sit colligitur ex p̃dictis si cut. n. p̃t à principio accumulare petitorium & possessorium nõ ꝯrium vt in c. cũ eccl'ia. s̃. e. & c. cũ dilectus. ȷ̃. e. ita & ex post facto posset accumulari cũ nil resultat in ꝯrium, & ita tertio mõ p̃t intelligi iste text. & si vis videre hãc mãm accumulationum magis latè. vide p Bart. in d. § nihil cõe & aliqd dicetur. ȷ̃. e. c. cũ dilectus & p hoc ex-
23 peditæ sunt illæ duæ gl. tãgentes intell'm huius c. ¶ † Nũc venio ad alias gl. & q̃ro nunqd si iste in possessorio iudicio ꝓbauerit violentiam debeat sibi adiudicari ꝓproprietas, gl. in vers. intentare. arguit ꝙ sic qa ista est pœna violentiam inferentis super re sua vt l. si qs in tantam. C. vnde vi. & 16. q. 6. placuit. gl. ↄcludit ꝯrium & bene, qa ex nã interdicti nõ priuatur qs dñio, sed ↄpellitur restituere rem cum fructib. si ergò vult ↄsequi ꝓprietatem, debet intentare condõem.
f l. si quis in tantam:[f] & idem hic doct q dicunt ꝙ si vult nunc agere ↄdõe illius l. si qs in tantam hẽt necesse ꝓbare violentiam iterũ cũ iste sit alius modus agendi. arg. op. in c. cũ venisset. de rest. spo. Idem dicunt si ꝯ illũ agentẽ de ꝓprietate vult excipere ꝓut dr̃. ȷ̃. in gl. pe. erit. n. necesse iterum ꝓbare violentiam, qa ad aliud agitur. Contra hoc op. Ho. de c. vestra. de coha. cl. & mul. & c. fi. nec soluit. hic aliqd adducit: vult forte dicere quod snĩa iam lata prius super interdicto fecit rem notoriam, ergò nõ est opus amplius probare: sed potest responderi quod non facit notorium nisi effectum ad quem prius actum fuit vt patet in d. c. cum venisset. & l. cum quæritur. cum l. seq.
24 ff. de exce. rei iud. ¶ † Quæro quia in text. dicitur ꝙ post conclusionem in petitorio non licet causa non decisa transire ad possessorium, an succumbens in iudicio petitorio possit post modum age-
g re possessorio?[g] Glo. in vers. causa, per istum text. argum. quòd sic,
probat

a ¶ Obstet. Adde vt per d. de Rota. decis. prima in nouis. hoc eo. tit.
Sebast. Sap.
b ¶ Hoc casu Vide Pau. de Ca. in l. ꝓmisceri. in pr. ff. de ac. pos. & in l. 2. C. de edict. diu. Adr. tol.
Sebast. Sap.
c ¶ Rei iudicatæ. Reprehenditur hęc opi. p Ale. in d. l. naturaliter. §. nihil cõe, vbi ꝯ Moder. latè.
Zacharias.
d ¶ Super proprietate. Adde Spe. in ti. de test. §. 5. versi. sed pone ago. vbi vr̃ tenere quod non, & maximè in beneficiis.

probat enim simile sicut enim succũbens in possessorio p̃t agere petitorio vt in c. querelam. de ele. & ȷ̃. e. c. cum olim. ita econuerso licere dẽt. Item ad aliud agitur nunc q̃ primo. ergò non ob. exc. rei iu. vt in d. l. cum q̃ritur. ff. e. In ꝯrium arguitur de c. ȷ̃. ꝓx. vbi obtinẽs in ꝓprietate debet ẽt obtinere ĩ possessorio nam ꝓprietas attrahit ad se possessionem vt ibi Gl. circa hoc instat aliq̃tulum se inuoluẽdo sed in effectu facit duo membra: dicẽs, ꝙ aut fuit actum petitorio duntaxat, & p̃t postea agi possessorio. nec ob. exc. rei iu. sup petitorio quia nihil commune hẽt ꝓprietas cũ possessione: dicit tñ ꝙ si iudex cõdemnat de ꝓprietate: ꝑ ↄñs poterit cõdemnare de possessione nisi reus excipiat in possessione peccatum vel vsuc. & in hoc vr̃ sibi gl. ꝯria & obscura, sed declara sic quod si ego succubui in petitorio possum agere postea possessorio: sed si obtinui potest iudex compellere reum ad restitutionem seu relaxationem possessionis: quia ex quo constat rem esse meã debet iudex te compellere ad relaxandũ: vt no. inst. de ac. in princ. & l. fi. C. de rei ven. nisi tu habeas aliquam defensionẽ circa possessionem, puta peccatum de non petendo possessionem vsuca. forte. n. cam vsucepi. i. ꝑscripsi iure feudi: vnde licet proprietas sit tua: tamẽ habeo ius circa pos. & hoc vult gl. in primo membro. ₛm membrũ est, quando fuit actum simul petito. & pos. & probaui in possessorio & non in petitorio, imò succubui. tunc habet locum ꝯrium vt ꝓprietas attrahat ad se possessionem & intelligo hoc vltimum mẽbrum gl. quãdo constitit in petitorio pro te. nam si succubui in petitorio: quia non potui probare, pronuntiabitur in possessorio pro me. ar. in ca. cum venerabilis. ȷ̃. de reli. do & melius in c. dilectus. de ca. mon. & c. suborta. ȷ̃. de re. iu. & dicam de hoc latè. ȷ̃. super gl. pe.
25 ¶ † Sed aduerte, quia gl. hic in pr. tetigit pulchrum & difficile du-
a bium, an snĩa lata sup petitorio obstet[a] agere volenti sup possessorio: & concludit ꝙ non. Idem sentit gl. in l. incerti. C. de inter. aliud sentit gl. in l. 2. §. quædam. ff. e. Dy. in reg. qui ad agendum. de re. iu. li. 6. concordando distinguit inter possessorium recuperandæ ex vna parte: & possessorium retinendæ seu adipiscendæ ex alia parte: vt primo casu non ob. exc. rei iu. secundo vero casu sic. Io. An. hic simpliciter trãsit cum hac di. Dy. Bar. plenius distinguit in l. naturaliter.
26 § nihil commune. ff. de ac. po. & d. An. hic. ¶ † Ex quorum dictis aliquib. aditis sic distinguo: quòd aut quęritur an sententia lata in petitorio ꝑiudicet possessorio recuperandæ: aut possessorio retinen-
b dæ: aut possessorio adipiscendæ, hoc casu[b] aut sententia est lata ꝓ actore qui obtinuit ꝓ se snĩam in petitorio: & non ob. si vult agere possessorio: & si diceres, ad quid valebit ista snĩa cum p snĩam latam in petitorio debeat ↄsequi possessionem saltem ex officio iud. vt l. qui restituere. ff. de rei ven. & not. gl. inst. de ac. in pr. vers. nullo iure. resp. ꝙ valet vt cõsequatur fructus à tpe deiectionis pceptos: item eos qui pcipi potuerunt vt no. ȷ̃. ti. ꝓx. grauis quòd non consequeretur p rei ven. sed tñ à tpe li. cõt. vt l. certum. C. de rei ven. Item p interdictum ↄsequitur oĩa mobilia, ẽt aliena q̃ erant in se inuasa: vt l. j. §. si fundus. ff. de vi & vi ar. secus in rei ven. qa nõ veniunt nisi bona ꝓpria, & vendicata: ad hæc ergò & similia p̃t esse vtile intentare interdictum post obtẽtam snĩam in petitorio. aut snĩa in petitorio lata fuit ꝓ reo: & tunc aut est tale possessorium qd habet in se cãm ꝓprietatis, vt est interdictum de li. exhi. & similia. vt l. 2. § q̃dam. ff. de interd. & tunc ob. agere volenti possessorio: qa videretur idem replicare velle: aut ñ ↄtinet in se cãm ꝓprietatis. & tunc aut reus fuit absolutus. qa actor non ꝓbauit: aut qa ↄstitit de iure ipsius rei: aut quia ↄstitit de defectu ipsius iuris actoris. primo casu non ob. snĩa lata sup petitorio: qa non seqtur non ꝓbauit, ergò nõ hẽt ius, cum posset habere & tamen non potuit probare vt l. duo sunt Titij. ff. de testi. tut. & l. sed & si possessori. ff. de iure iu. & ita sẽtit. d. An. hic. ¶ Secundo casu quando constitit de iure ipsius rei. vt quia probauit se dominum & pro eo fuit pronuntiatum iuxta no. in ca. ex conquestione de rest. spo. & tunc Dy. tenuit ꝙ non ob. exc. Item Bar. in d. §. nihil commune. mouetur quia ante oĩa spoliatus est restituendus vt l. si quis ad se fundum. C. ad l. iul. de vi pub. & in c. in literis. ȷ̃. ti. ꝓx. Inn. ȷ̃. e. c. cum dilectus, tenet snĩam obstare: nisi agatur de spoliatione facta post snĩam quasi de spoliatione facta ante snĩam notoriè ↄstet. de effectu ꝓprietatis non, si post snĩam: qa obtinuit ius de nouo acqrere. idem vr̃ ibi seq Io. An. & Host. qui alleg. ꝓ hoc vl. c. cum teneamur. ȷ̃. de ap. ego allego tex. meliorem cũ ibi not. ĩ c. licet eps. de ꝑb. li. 6. & seqtur idem Io. An. in ad. Spe. in ti. de pe. & posse. § j. ver. q4 si ꝓ vno. & d. An. hic & satis puto op. d. An. veriorem qa hoc casu notoriè ↄstat de ꝓprietatis defectu ꝯ agentem, & fundata est intentio rei ꝯ quem agitur: & sic sumus quasi in terminis. c. ad decimas. & quod ibi no. de rest. spo. li. 6. & p In. in c. ↄstitutus. de fil. ꝑs. Fateor tñ ꝙ poterit agere ꝯ spoliatorem ex condõe. l. si quis in tantã. C. vn. vi. & c. cum qui. de ꝑb. li. 6. & 16. q. 6. placuit. vt priuetur dñio illius rei ex quo ꝓpria authoritate intulit violentiam vt ẽt sentit Io.
27 An. in d. c. ad decimas. in fi. ¶ † An aũt possit agere ad fructus p ceptos, & qui pcipi potuerunt à tpe spoliationis vsq; ad tp̃s lit. contest. sup petitorio. do. An. hic ꝙ non quia aut naturales sunt & suos non facit contra dominum, aut industriales & non consumpti. & tenet illos restituere ex quo non consumpsit: ob. ergò reo exce. dolo facis &c. forte posset dici in illis fructib. oppositũ quos fecisset suos, ex facto & dolo illius aduersarij eos non consumpsit: vnde dolus non debet illis ꝓdesse & isti obesse cum debeat esse contrarium. vt in c. & si necesse de do. post di. re. & c. fi. de his quæ vi. metusve. & ꝙ ibi no. facit ꝙ dixi in c. cũ sup. & c. cum ecclesia. s̃. c. Tertio casu, quãdo fuit ꝓnuntiatum ꝓ reo quia constat de defectu iuris actoris: & tunc aut sumus in rebus ꝓphanis: & non ob. sententia in petitorio: quia licet non haberem ius tñ non licuit tibi me spoliare, & licitè possidebam donec alius ꝓbaret de iure suo super ꝓprietate, vt in l. fi. C. de rei ven. Et potest dicere spoliatus quò ad te ex quo nõ cõstat de iure tuo liberas ædes habeo. l. loci §. competit. ff. si ser. ven. & quod gl. not. in d. c. ad decimas. & c. j. de rescri. li. 6. in beneficialibus. verò & spiritualibus aliis videtur secus quia sine titulo ista possideri non possunt: vnde non sufficit sola possessio vt in regula prima. de reg. iur. li. 6. & in c. ex frequentib. de inst. ne detur vitiosus ingressus: vt in c. vno. de eo qui mit. in pos. li. 6. Ex quo ergò constat de defectu iuris agendi debet iudex lacerare libellum: vt no. Inn. in c. j. de of. vic. & sic p̃t intelligi quod no. Io. An. in ad. Spe. super rub. de rest. spol. Secundo casu principali quando ꝓponitur interdictum retinendæ an obstet sententia lata in petitorio: distinguit Bar. in d. § nihil commune. ꝙ aut constat de iusta pos. eius qui interdictum intẽ-
c tat: & non ob. sibi exceptio dominij vel rei iudicatæ.[c] vt in d. § nihil commune. ₛm vnã lect. & no. in d. l. si de eo. in fi. ff. e. ti. quod satis placet, aliàs liceret ei pro quo lata est sententia molestare ꝓpria auctoritate possessorem, quod est falsum, cum executio sentẽtiæ est fienda p iudicem. ad hoc quod no. In. in c. cum nostris. de conces. præb. & Bar. in l. meminerint. C. vn. vi. & l. à diuo Pio. ff. de re iud. & de hoc vide quod dicam post Inn. in c. veniens. de præscr. aut non perfectè constat ꝓ intentante interdictum: sed ꝓbationes vtriusq; sunt pares super possessione: & tunc sentẽtia super petitorio faceret agentem succumbere super possessorio: & ad hoc c. licet. de ꝓb. & quod no. Cy. in l. j. C. vti pos. in pe. q. Tertio casu, quando intentatur interdictum adipiscendæ. & tunc aut reus fuit absolutus: quia actor non ꝓbauit, aut quia reus erat dominus. primo. casu non parit exceptionem rei iud. quia nihil habet commune, &c. vt s̃. dixi & ꝓbatur ₛm vnam lect. in d. § nihil commune. sedo casu aut docet de sententia incontinenti: & per ↄñs de dominio & ob. exceptio: aut. nõ docet incontinenti & non ob. vt probatur in d. l. si de vi. ff. de iu. ₛm Bar. in d. § nihil commune. facit quod habetur in l. 3. §. ibidem. ff. de exh. & quod no. gl. in c. j. & c. literas. ȷ̃. ti. prox. & adde quod leg. & not. in c. accedens. ȷ̃. de acc. vbi habetur de hoc interdicto adipiscendæ in i-
28 stis beneficialib. ¶ † Sed queritur, quid econtra an sententia lata in
d possessorio obstet agere volenti sup proprietate.[d] iura cõter viden-
* tur velle quòd non: vt in c. olim. ȷ̃. e. & in c. querelam. de ele. & in d. § nihil commune. hoc limita verum nisi sit tale possessorium quod habeat annexam causam dominij. vt in d. l. 2. §. quædam. ff. de inter. & per hoc habes hunc articulum latè declaratum. ¶ Op. capiendo gl. pe. dicitur hic quod etiam post conclusionem potest actor transire ad possessorium si reus malitiosè vel casu subtraxit sibi facultatem probandi dominium: videtur enim quod hæc sententia super possessorio nullius erat effectus. ex quo enim non potest probare dominium, ergò succũbet in petitorio & sententia lata in petitorio absorbet effectum sententiæ super possessorio: vt in c. prox. Gl. soluendo assignat tres effectus huius sententiæ: primus quò ad fructus. secundus quò ad commodum retentionis in futurum nisi aduersarius probauerit proprietatem. tertius quò ad facultatem excipiendi si reus ageret de proprietate conditione. l. si quis in tantam. ¶ Not. bene ex fi. huius gl. extensionem ad l. si quis in tantam. vt non solum possit passus violentiam intentando conditionem illius l. consequi proprietatem sed etiam possit excipere de ea contra dominum agentem contra eum possidentem de proprietate. Et idem sentit Fede. de sen. cons. 48. sequendo simpliciter istam gl. sed ego non puto hoc dictum simpliciter procedere: quia per l. si quis in tantam. non inducitur priuatio ipso iure sed requiritur sententia: vt ibi patet: sed per exceptionem quis priuari non potest vt
29 in c. 2. de or. cog. ¶ Ad idem quod no. In. in c. inter dilectos. de exce. præla. vbi dr̃ ꝙ ꝯ vendicantem beneficium non admittitur exceptio delicti nisi sit tale quod inducat priuationem tituli ipso facto. in contrarium facit regula vtriusque iuris quòd qui ad admittitur ad agendum fortius admittitur ad excipiendum: vt in regula, qui

Zacharias.

a ¶ Et ipsius executionem. Adde quod in cā appellationis Ro. dec. 421. incip. pro spoliato in no. Sebast. Sap.

b ¶ An iste. Vid Bar. in l. edita. C. de eden. vbi tangit an quando fit emēdatio vel cumulatio sint reficiendæ expensæ. de quo ibi etiā p Mod.

c ¶ In expensis. Adde do. de Rota. dec. 205. hoc e. t. in. in fin. lib. vertis in nouis. d ¶ Recuperat fructus. Adde vt per d. de Rota. decis. 405. de re iud. in nouis.

dixi, per hoc non perditur proprietas ipso iure: sed per sententiam: sed debet excipere modo prædicto vel illum priuandum & sic ob. sibi regula dolo facis, quia petis quod restituras es. vt in regula, dolo facis. libr. 6. ¶ Nunc pro declaratione text. & materiæ quæro de pluribus. Primò, an iste actor velit intentare possessorium suspenso petitorio. possit reus petere vt proceda ur etiam super petitorio. secundo an suspendens petitorium condemnetur in expressis factis super petitorio, tertio si non vult suspendere petitorium, sed accumulare possessorium cum petitorio & constet de vno in possessorio, de alio in petitorio vel aliter qualiter sit pronuntiandum. quartò, an in causa appellationis habeat locum ista suspensio petitorij. quintò, an sufficiat constare de iniquitate inuasoris ad hoc vt admittatur ista suspensio seu accumulatio possessorij post conclusionem in causa. sextò an publicatis attestationib. super petitorio, & dispensatione sup illis habita, non facta cōclusione in cā vel re-

3 onuntiatione, possit redire ad possessorium. ¶ † Ad primum Ian. hic

a cōcludit quòd ante finem possessorij, & ipsius executionem[a] si sententia feratur pro actore, non auditur reus petens vt procedatur super petitorio: sicut enim non potest intentare aliam actionē petitoriam pendēte possessorio aduersarij, vt in c. fi. de or. co. ita nec petere vt procedatur super petitorio intentato ante restitutionem spoliationis seu finem possessorij. nam ista suspensio a iure permittitur in odium inuasoris, & in fauorem spoliati, & sic non compellitur causam prosequi semel inceptam. vnde cessat hoc casu aut. q semel C. quo. & quan. iu. & c. causam. de do. & contu. sed post finem possessorij poterit reus petere,

Universidad de Deusto Biblioteca

tur in iure.
2 *Sententia licet lata super diuersis articulis & causis, potest dici vna.*
3 *Sententia lata super petitorio, absorbet effectum sententiæ super possessorio..*
5 *Possessorium retinendæ, potest concurrere cum petitorio. an autem ab eodem possint accumulari. & an à diuersis. 7. & quid de aliis interdictis. 6.*
7 *Snīa lata in petitorio, an obstet agere volēti possessorio.*
8 *Omissio ordinis in processu, an vitiet processum.*
9 *Sententia lata super possessorio, vel petitorio, vel è contra diuersis temporibus quæ præualebit.*
12 *Obtinens in possessorio & succumbens in petitorio, & ob hoc appellauit: an appellatione pendente exequitur sententiam super possessorio.*
13 *Sententia lata super vno in petitorio, & possessorio, fuit appellatum in petitorio, an exequetur ī possessorio.*
Appellatio in causa reconuentionis non impedit executionem in causa conuentionis, nec è contra.

1 Cum dilectus. ¶† Si petitorio & possessorio simul ē actū, vna snīa terminantur. & p̄mittitur possessorium in terminando, sed in exequendo p̄ualet petitorium, vel ad idem sic. in procedendi facultate pn̄t ɔcurrere petitorium, & possessorium, in terminando possessorium petitorio p̄fertur. In exequendo verò petitorium possessorio p̄ualet. h. d. Primò ponitur decisa ɔsultatio, scdò respon. ibi, ad quartum. q̄ facit tria. Primò p̄supponit modum p cedendi. Scdò declarat ordinem terminandi. Tertio effectum exequēdi. ¶Casus l'ralis.
a Aliquis possessorio & petitorio simul egit a ɔ̄ aduersarium suum. Iudex qual'r deberet ferre snīam dubitauit. respō. Papa, ꝙ cum simul est actum possessorio & petitorio, vtrūq; debet vna snīa terminari, sed in pronūtiatione si sit p̄mittenda possessio in executione, dēt proprietas p̄ualere s̄m ꝙ factum fuit s̄. e. c. cū
2 ecclesia. & c. cū sup. B. ¶†No. 1. ꝙ duæ actiones tendentes ad diuersa pn̄t simul accumu-
b lari. ¶Not. possibilem b ɔcursum petitorij & possessorij, & cum tex. non distinguat pt intelligi gn̄aliter siue ab eadem parte, siue à diuersis intententur: & hoc si non obstat ɔ̄rietas, siue alia regula iuris, vel priuilegium iu-
3 ris, de quo j̄. latius dicam. ¶†Not. ꝙ snīa sup diuersis articulis seu causis vel actionibus in eodem tpe lata pt dici vna in veritate: cū sint plures, quia quot sunt articuli: tot sunt snīæ, vt l. ēt. ff. de min sed dr̄ vna pp vnitatem chartæ, & temporis, de quo vide gl. in c. 2. de ord.
4 cog. ¶†No. ꝙ proprietas est longe nobilior q̄ possessio: hinc est, ꝙ snīa lata super proprietate absorbet effectum snīæ sup possessione. ex quo ēt no. ꝙ magis dignū trahit ad se mi-
c nus dignum: c de ɔse. ec. vel alta. c. ꝙ in dubiis.
5 & c. vno c. ti. li. 6. ¶†Opp. ɔ̄ tex. vr̄ enim ꝙ impossibilis sit cōcursus petitorij & possessorij, sed prius dēt discuti possessoriū, vt appareat quis possideat, & sic sit certum quis dēat onus pandi proprietatem subire, vt probari vr̄ in l. ordinarij. C. de rei ven. & l. incerti. C. d interd. & l. si de vi. ff. de iu. Glo. laborat in soluēdo: in effectu ponit tres opi. quidam. n. intelligunt hunc text. ꝙ vnus agebat vti possidetis: & aduersarius reconueniebat eum rei vendicatione, sed isti non resp. ad ɔ̄ria, imò gl. reprobat hunc intell. dicens, ꝙ ista duo iudicia non pn̄t simul obstante ɔ̄rietate ɔcurrere: nam interdictū, vti possidetis, datur inter duos qui ɔtendunt se possidere. Et sic ēt cum reus ɔtendat possidere non pt agere rei vendicatione ɔ̄ actorem, cum rei vendicatio nō ɔpetat possessori, vt in c. examinata. de iud. & l. in rem ff. de rei vend. hæc reprobatio gl. nō est vera. primò qa interdictum vti possidetis p̄t ɔpetere ēt inter possessorem, & eum qui molestat: licet non possideat. vt in c. licet. & quod ibi no. gl. j̄. de prob. Et sequitur hic Io.

An. & sic nihil obst. quò min⁹ à diuersis ista duo iudicia simul accu-
6 mulent̄. ¶†An āt ab eadē parte possint accumulari, dixi plenè in c. p̄cedenti. vbi vide. & j̄. aliqd dicā. Scda est opi. Ia. de Bel. qui tenuit p ɔ̄ria supra formata, ꝙ ista duo iudicia nunquam pn̄t simul ɔcurrere. sed ad hoc c. & similia iura non resp. Tertia est opi. Mar. dicentis, ꝙ excepto interdicto, vti possidetis, pn̄t alia interdicta ɔcurrere cū petitorio: & ꝙ ɔ̄ria superius all. intelliguntur de interdicto, vti possidetis. Illud enim nō concurrit propter euidentem ɔ̄rietatem, quia qui agit interdicto, vti possidetis: dicit se possidere. ergò non potest simul intentare rei vend. quæ possessori non competit, vt s̄. dixi. & hanc opi. approbat glos. nostra. & postea ponit aliqua quæ sunt clara. ¶Aduerte, quia Ioan. Cal. commendauit hoc c. more commentantium posuit hic multa quæ satis expedita sunt supra in suis locis. & d. Ant. ferè posuit hic integram repetitionem Bar. in l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acq. pos. magis legit leges quam capitula. & multa repetit de expeditis in præcedentib. capitulis, maximè in c. præcedenti. Ideò ego attingam duntaxat pertinentia ad intellectum huius c. clarissimè & succinctè loquendo. Scias enim, ꝙ antequam domini Lagistæ vidissent & benè ponderassent iura nostra posuerunt tres principales opi. in materia nostra. de quib. extensius poteris videre per Bar. in d. §. nihil commune. & præal. l. incerti. Prima opi. fuit Io. & Azo. & quorundam aliorum qui indistinctè dixerunt nullum possessorium concurrere posse cum petitorio per iura allegata superius in ɔ̄rio. Secunda fuit opi. Mar. qui dicit, ꝙ petitorium & possessorium retinendæ non pn̄t concurrere ratione ɔ̄rietatis, cætera possessoria sunt concurrentia: cum in eis non sint ɔ̄rietates. ar. l. cum fundum. in fi. ff. de vi & vi ar. & hanc opin. dicit approbari per c. pastoralis. s̄. e. & sequitur gl. in l. si de vi. ff. de iud. & ad ɔ̄ria superius formata respō. vt in eis no. Tertia fuit opi. Pet. de Bel. qui dicit, ꝙ nunquam potuit cadere in capite suo. ꝙ petitorium nō cocurreret cum possessorio: ideò tenet quod omne possessorium possit intentari cum petitorio: & hoc probat multis legib. & rationibus. Primò, ꝙ tunc cogitur quis eligere vnam actionem quando agitur ad idem: vt l. nemo ex his. §. quoties. ff. de reg. iur. sed proprietas, & possessio sunt diuersa. l. si duo. in fi. ff. vti pos. & in d. §. nihil cōmune. Secunda ratio, quia tunc non admittitur concursus duarū actionum, qn̄ absolutoria lata in vna parit exceptionem rei iud. in alia: vt l. fundi. & l. fundum. ff. de exc. sed hoc cessat in istis iudiciis: vt l. & an eadem. ff. de exce. rei iud. & c. significauerunt. de testi. & j̄. ca. fi. pro hac etiam opi. inducit l. nulli. C. de iud. & dicit hic Ioā. An. ꝙ si non calumnietur vr̄ casus in d. l. nulli. ad contraria supra formata respon. dictus Petr. ꝙ nulla necessitas impedit accumulationem cum cesset omnis regula impediens: vt s̄. probatum est. sed ordo litis benè impedit, quia si vult vti ɔmodo possessionis oportet ꝙ prius declaretur. quis sit possessor ex quo apparebit psona petitoriis, & rei quasi velit dicere, ꝙ cum non cōtendit se possidere tunc pn̄t simul accumulari: vel si vult assumere in se onus probandi si autem contendit se possidere & vult vti commodo possessionis vt releuetur ab onere probandi in proprietate, & aduersarius etiam ɔtendit se possidere: tunc ordinarij iuris est vt prius discutiatur de possessione, vt sic appareat quis possideat, & dicit Cy. hanc opi. veram vt Euangelium: ponit hoc in l. ordinarij. vbi multum latè prosequitur has dictas opi. Bar. in d. §. nihil commune. dicit hanc opi. Pet. sic indistinctè prout ipse ponit esse falsam: quia non solum ordo, sed regulæ impedientes accumulationem seu ɔcursum duarum actionum est reperire inter petitorium & possessorium. ¶Tres. n. sunt regulę impedientes accumulationem. Prima pars cum duo iudicia sunt ɔ̄ria. Secunda si electione tolluntur. Tertia si absolutoria lata in primo parit exceptionem rei iud. in secundo. vt plenè not. per Dy. in regula nullus plurib. de re. iu. li. 6. & p Cy. & Bar. in l. edita. C. de eden. aliquid tetigi in c. 2. de lib. ob. Prima contrarietas adest cum propo
d no petitorium & possessorium retinendæ eodem respectu, d vt s̄. dixi. & plenius in præcedenti. & not. in d. §. nihil commune. Secunda regula pt adesse cum tolluntur electione, iuxta not. in l. fi. C. de codic. & pone a. iud exemplum si sciens me possidere propono rei vēdicationem videor renuntiare possessioni, & per ɔn̄s possessorio retinendæ. Tertia regula p̄t habere locum. nam absolutoria lata in petitorio parit exceptionem rei iudicatæ in possessorio in multis casib. vt dictum fuit in c. præcedenti. & ex his patet opi. Pet. indistinctè non esse veram: & circa hoc multum instat Bar. Sed breuiter cōcludendo mentem suam inferendo ad intell. huius c. conclude, ꝙ vbi regulæ prædictæ non obstant satis poterunt accumulari petitoriū & possessorium, siue in eodem, siue in diuersis libellis. p̄t ergò primum procedere iste tex. in petitorio & possessorio recuperandę: & hoc multipliciter. Primo enim p̄t vnus & idem intentare illa simul: quia nulla resultat contrarietas: nec electione tolluntur, cum com-
7 petant ad diuersa. ¶†Nec ob. si dicatur, ꝙ obstat alia regula: videlicet ꝙ sententia lata in petitorio obstat agere volenti possessorio: quia illud procedit qn̄ reus assumit in se onus probadi proprietatem, & probat, sed hoc communiter non contingit secundū com-
munem

Zacharias.
a ¶Simul. subaudi diuersis tn̄ respectib⁹, vt p Bart. Alex. & scrib. in l. nāliter. §. nihil cōe. in 3. ɔbinatione. cū ɔcor. ibi p Ale. signa. ff. de acq. pos. & Pau. de Ca. ɔsi. 287. inc. vr̄ dicendū.
Sebast Sap.
b ¶Not. possibilem. Vide Soz. ɔs. 38. inc. p decisione. ī ver. 5. principal'r. ɔs. 41. inc. anteq̄. in j. pte. Pau. d Ca. ɔs. 278. inc. vr̄ dicendū. & ɔsi. 27. inc. quia per primum.
Sebast. Sap.
c ¶Minus dignum. hanc regulam exornat Ias. ī l. imperium. ff. de iur. om. iud.
d ¶Eodē respū. Adde an petitorium, & possessoriū retinendę, possint ɔcurrere. Paul. de Ca. ɔsil. 260. in primo impressis. Bald. consil. 371.
Ant. Fran.
¶An petitorium & possessoriū simul cōcurrāt vltra dicta p Bart. & Ale. in l. nāliter. §. nihil cōe. ff. de acq. pos. vide ēt. Bar. in l. incerti. C. de interd. & l. si de vi. ff. de iud. & d. de Rot. suis decisionib. deci. 6. in antiqs. & adde ꝙ cōsilium Pau. hic al. est mihi in n. 257. & inc. in cā q̄ vertit̄. vbi tз ptem negatiuā. & adde ꝙ si sīt accumulēt̄ pt iudex diuidere libellum, & pnunciare sup vtroq;: sed in ordine pnūtiandi dēt pri⁹ pnūtiari sup possessorio, si d ipsa possessione ɔstet: qa ī ordine pnūtiandi prius pmittit̄ possessio, vt p Inn. in ca. suborta. de re iud. & an absolutoria lata in vno pariat exceptionē rei iu. in altero: dicas. ꝙ n̄. imò poterit adhuc intentari petitoriū. & per Bar. ī d. l. incerti. & ī l. & an eadē. §. fi. ff. de exce. rei iud. ꝙ qn̄ in rescripto ɔtinet̄ ꝙ talis fecit sibi iniuriā ī li re ad ipm ɔtinēte, & veniūt ī tali rescripto petitoriū & possessorium, vt voluit in c. epo. de re. ec. nō alie. & Arc. in c. si q̄s. quam. 13. di. & vide Bald. in l. pe. ver. q̄ro q̄ si ī rescripto. C. si a non compet. iud.

ɔmunem cursum cārum, vt dicit Bar. & benè in d. §. nihil cōe. sola enim absolutio facta in petitorio: quia actor non probauit: non obstat agere volēti in possessorio: quia ex hoc non constat de defectu proprietatis. vt no. s̄. ca. p̄cedenti. Secundo potest practicari qn̄ actor egit petitorio, & reus reconuenit eum possessorio deducēdo spoliationem per viā agendi: tunc. n. nihil ob. iudicia hæc accumulari, & hoc super diuersis reb. vt probatur in c. cum dilectus. s̄. de ord. cog. Quid aūt si fiet reconuentio super eadem re super possesso-
a rio, dic vt le. & not. in c. ex conquestione. a de rest. sp. & dixi aliquid in c. fi. de or. cog. Tertiò p̄t practicari, ꝙ actor egit possessorio, & reus reconuenit eum super proprietate, & actor nihil excepit, vt no. in d. c. fi. de ord. cog. secus si excepit qui habet priuilegium vt nō cogatur rn̄dere super petitorio an̄quam restituatur, vt d. c. fi. de or. cog. Scdò principaliter p̄t practicari in petitorio, & possessorio adipiscendæ: nam ab eadem parte, & diuersis pn̄t simul intentari si non est conclusum in cā, vt in d. c. pastoralis. s̄. e. Tertiò principaliter pōt practicari in petitorio, & possessorio retinendæ, & hoc multipliciter. Et primò ab eadem parte si agitur super iurib. incorporalib. in illis ēt possessoriis est prodita actio, vt l. sed & si. ff. si ser. ven. & no. in c. examinata. de iu. & in c. cum ecclesia. s̄. e. Item Scdò in incorporalib. qn̄ intentatur ab eodem respectu diuersarum specierum possessionis, ita vt euitet̄ ɔ̄rietas, ꝙ qualiter intelligatur, dixi in c. præcedēti. Tertiò, qn̄ hoc intentatur à diuersis, vt quia vnus agit possessorio retinendæ, dicens reum turbare eum in possessione sua. & reus reconuenit eum in petitorio, vel è ɔ̄, vt in c. audita. de rest. spo. & si vis videre magis specificè hanc mām, vide Bar. in d. §. nihil cōe. & limita omnia prædicta s̄m eum in d. §. nihil. ꝙ vbicunq; possessorium quod proponitur haberet cām dominij nō concurritur cum petitorio obst. illa regula, quia absolutoria lata in vna parit exceptionem rei iudicatæ in alia, & de interdictis habentib. cām dominij, vide in l. 2. §. quædam. ff. de interd. & aliquid dixi s̄.
b c. prox. ¶An autem b vbi ista duo iudicia non pn̄t simul accumulari obst. aliqua ex prædictis regulis valeat iudicium si accumulentur, &
c non excipiatur, c vide plenè & copiosè per Bar. in d. §. nihil cōe. hic
8 non inserui, quia esset legere leges. ¶†Nūc venio ad alia exempla gl. quæ hic tanguntur per doc. super tex. Et primo q̄ro, hic dr̄ prius esse pronuntiandum super possessorio. quid si peruertitur hic or-
d do d & pronuntiatur prius sup proprietate nunquid vitiet. & vide p Spe. e. ti. §. j. ver. qd si primò, vbi primò arguit snīam n̄ valere ex defectu ordinis iudiciarij, vt l. prolatam. C. de sen. & 2. q. 6. ei qui. §. diffinitiua. & hoc tenent quidam. vt ipse refert, qui etiam dicit alios tenere oppositum, quia non est peruersio ordinis, sed actionum, & licet Spe. non firmet, vr̄ tn̄ magis huic opinioni inhærere, quam expres-
9 sè sequitur gl. 2. q. j. in sum. & sequūtur ēt Cal. & d. Ant. ¶†Et vr̄ velle Bar. per theoricam suam in l. prolatam. vbi dr̄, ꝙ si peruertitur ordo causæ ad cām, valet processus si non appellaretur, vt l. j. C. de ap. secus si peruertitur ordo causæ ad seipsam, & ita loquitur l. prolatā. & 2. q. 6. § diffinitiua. vt puta, quia omittit li. cont. vel peruertitur. Et in cau. huius ca. plus putat Cal. ꝙ licet peruertatur iste ordo de quo in tex. in pronuntiando, non tn̄ per hoc poterit appellari, quia ī nullo pars læditur. Et habet locum illud multa prohibentur fieri quæ facta tn̄ tenent de reg. ad apostolicam. qui ele. vel vo. rursus nō ob. l. j. de ap. quæ vr̄ hoc casu permittere appellationem, quia aliud est ex toto prætermittere id quod est prætermittendum: & tunc p̄t appellari vt ibi. quia iudex omittebat ibi ex toto cām possessionis, & volebat cognoscere de violentia: aliud est ordinem istum non seruare in pronuntiando. quia tunc cum nulli præiudicetur, non poterit appellari, cum appellatio fundetur super grauamine. de ap. vt debit⁹. ꝙ no. & p hoc habemus expeditas duas partes c. Prima pars ɔsistit circa facultatem accumulandi hæc duo iudicia. & de hac prima parte satis fuit dictum super hac prima parte gl. Scda pars consistit circa modum pronuntiandi, & de hoc fuit dictum in præcedenti q.
10 ¶†Nunc restat expedire vltimam partem de modo & effectu exequendi. Et ideò primò quæro, hic dr̄ ꝙ in modo exequēdi proprietas debet præualere qualiter debeat hoc intelligi. Vin. vr̄ velle intel-
e ligere ꝙ præualebit snīa lata super petitorio e in executione finali. quia etiam super possessione mandabitur snīa executioni s̄m eum all. c. cum ecclesia. s̄. e. Io. An. hic simpliciter transit recitando, & mirror cum ɔ̄rium ita apertè senserit in cap. præcedenti. in illa magna

distinctione quam feci post eum, & ideò capiendo mentem suam ibi, & Ant. sic distinguo, ꝙ aut fertur snīa pro actore tam in petitorio quam in possessorio, & non habet dubium, quia tam super petitorio quam super possessorio mandabitur pro eo snīa executioni. Et si diceres, ad quid valet tunc pronuntiare super possessorio, cum per snīam latam super petitorio ɔsequatur possessionem, vt hic. & not. inst. de act. post pr. Resp. ꝙ valet pp expensas & propter fructus perceptos, & qui percipi potuerunt à tempore deiectionis, quos nō ɔsequeretur ex vigore petitorij, vt dixi s̄. c. prox. aut cōstat pro reo tam in petitorio q̄ in possessorio, & etiam non habet dubium, quia hoc casu non est fienda aliqua executio circa rem petitam, sed valet snīa propter expensas. Aut pro vno constat in petiorio & pro alio in possessorio, & habet propriè locum decretalis nostra, quo casu distingue, aut constat pro actore in possessorio: aut è conuerso. primo casu aut ɔstat pro reo in petitorio, qa actor non probauit: nō aūt quia reus probauit de iure suo. nec aliter constat de iniustitia actoris. & ad hæc non habet locum iste tex. quia vr̄ ꝙ snīa debet mādari executioni super possessorio. & erit talis executio ꝙ snīa fertur pro reo in petitorio pp expensas. quia non sequitur actor non probauit, ergò non habet ius, cum potuerit ɔtingere ex defectu probationis. & ideò tunc snīa super petitorio nō p̄ualebit in executione, vt dixi post Io. An. s̄. c. j. ꝙ procedit ēt in beneficialib. s̄m Cald. hic. & benè, licet Ant. limitet qn̄ saltem ɔstat de colore tituli, vt quia possedit sciente & patiente superiore, sed de hoc vt dicam plenè in c. literis. j̄ ti. prox. Aut ɔstat in petitorio pro reo, quia ipse assumsit onus probandi dn̄ium, & probauit, & tunc snīa pro actore in possessorio erit verbalis, & petitorium p̄fertur in effectu, quicquid dixerit hic Vin. qa cum postea incontinenti teneretur restituere possessionem virtute snīæ latæ in petitorio, vt l. pe. ff. de pub. & ꝙ s̄. dixi. tunc obst. sibi illa regula dolo facis &c. & hoc voluit Io. An. s̄. px. & Spe. in e. ti. §. j. ver. quid si pro vno. & Ant. & Cal. hic. & vr̄ probari in ca. j. de resti. spo. sed snīa super possessorio valebit actori quò ad expensas, & fructus, de quo tn̄ dic vt dixi in c. cū ecclesia. & c. past. s̄. e. Adde 3. membrum, aut ɔstat in petitorio pro reo, quia apparuit de defectu iuris ipsius actoris, non tn̄ ɔsistit reum habere ius, & tūc distingue prout in simili dixi s̄. c. prox. ꝙ in beneficialib. nō est snīa in possessorio executioni mandanda. ar. eorum quæ no. Inn. in c. constitutus. de fil. presb. facit ca. ad decimas. de rest. sp. li. 6. In aliis verò sic, qa iustè possidet donec apparuerit verus dn̄s. vt l. fi. C. de rei ven. nam quò ad istum liberas edes habet, vt l. loci corpus. §. competit. ff. si ser. ven. Aut è ɔ̄, si fertur snīa in petitorio pro actore, in possessorio pro
f reo: & tunc snīa super petitorio f præualet. ita loquitur ēt tex. & virtute illius snīæ mandabitur reo vt restituat possessionem actori. vt d. l. pe. sed valebit snīam possessorio ipsi reo pp expensas, vbi dixi in
11 præce. & hoc sufficit de ista qōne. ¶†Quæro iste tex. expresse prouidet de modo exequendi, seu p̄ualiditate possessorij, & petitorij cū simul actum est. sed dubitatur, quid si diuersis temporib. In. hic dicit ꝙ idem dummodo snīa super vtroq; ɔcurrat ferenda. quod dictum satis placet, cum eadem sit rō in hoc casu cum potentius sit ius proprietatis q̄ possessionis. si autem snīa simul super vtroq; nō feratur, tunc dicit Inn. ꝙ aut snīa fuit prius lata super possessorio. & tunc p̄t agi super petitorio, & p̄ualebit snīa lata super eo, vt in c. significauerunt. & quod ibi not. de rest. & sic in effectu habebit adhuc locum dispō huius c. Aut primò fuit lata snīa super petitorio, & non poterit postea agi possessessorio de spoliatione facta ante lit. ɔtest. vel ēt post lit. ɔt. in petitorio: sed de spoliatione facta post snīam in petitorio latam benè agitur: quia tunc non obst. exceptio rei iudi. in petitorio, quod est valdè not. sed idem Inn. in c. olim. 2. de pri. vr̄ de hoc magis dubitasse. Primò. n. dicit, ꝙ si is pro quo lata est snīa per violentiam deiecit aduersarium, potest ɔ̄ eum agi interdicto, vnde vi ad interesse. l. j. §. ex die. ff. de vi & vi ar. tn̄ si petens restitutionem cōfiteatur se nihil noui acquisiuisse iuris post snīam, non cogitur aduersarius rem iudicatam restituere, & all. hoc c. quia sine pctō retinere non p̄t: postea refert alios tenere ɔ̄rium s̄m eum, & benè, quia tenere potest sine pctō s̄m eum, si per errorem iudicatum est ff. de ɔd. ind. l. Iulia. nec decr. cum dilectus ɔ̄ dicit, quia loquitur qn̄ simul snīa super petitorio & possessorio lata est, sed in casu nostro diuisim latæ sunt, sed difficile est s̄m eum videre quæ sit dr̄ia, an simul, siue diuisim ferantur, dummodò executiones earum in idem tps concurrāt. & sic vr̄ ibi vltimo velle, ꝙ ēt de spoliatione facta post snīam non possit agi possessorio, quia executio super proprietate dēt præualere, vt hic. d. Ant. dicit ꝙ si agitur spoliatione facta ante iudicium proprietatis inchoatum, snīa lata in petitorio impedit, ex quo est declaratoria effectus possessorij quò ad restitutionem rei propter notorietatem, vt no. s̄. c. prox. Aut agitur de spoliatione facta lite pēdente super petitorio, & idem: quia non apparet ratio diuersitatis inter hunc casum & præcedentem si vult agere possessorio, sed si agere per titulum, si lite pendente per viam attentati, posset dici, ꝙ debet admitti. quia hæc via videtur magis priuilegiata, cum lædatur non solum pars, sed etiam iudex, & sic non obst. hoc casu exce-

a ¶Ex conquęstione. Adde Rapha. cōmen. consi. 39.
Sebast. Sap.
b ¶An aūt. de hac qugstione traditur per Bar. in l. edita. C. de edē. vbi latè not.
Zacharias.
c ¶Si accumuletur, & nō excipiatur. adde de hoc per Paul. de Ca. cōsi. 187. inc. vr̄ ddm. Bart. & oēs in l. naturaliter. §. nihil cōe. in 4. cōbinatione. cū ɔcor. ibi p Alex. fin. de acq. pos.
Sebast. Sap.
d ¶Hic ordo. vide d. Lanf. de Oria. in ru. huius tit. ver. 1. ɔclō.
e ¶Super petitorio. Adde ꝙ idem tenet Odof. ɔs. 274. circa fi.
Sebast. Sap.
f ¶Super petitorio. ꝙ executio sup petitorio debeat prius fieri q̄ super possessorio: tenet Bald. in margarita sua in verbo possessio.

Universidad de Deusto Biblioteca

ptio defectus proprietatis notoria, sed tandem hoc non sequitur, quia sicut obstat possessio rei, ita & huic remedio obstare debet exceptio fructus proprietatis notoria. Et in hoc vr̃ residere In. in c. bonæ. de ap. Aut agitur de spoliatione facta post sñiam in petitorio, & dic satis æquum: vt possit agi possessorio non obst. exceptione proprietatis, quia hæc sñia quæ præcedit spoliationem & possessionē non pt referri ad excludendam possessionem q̃ non erat in rerum nā ante sñiam, quia sñia non refertur ad cām nouiter ortam post sñiam, vt c. aduersario. de exc. & l. si mater. §. j. ff. de exce. rei iud. Item spoliando post sñiam pro se latam deliquit ꝯ sñiam & iudicem sententiantem à quo debet petere executionem, vt no. In. in c. cum nostris. de ꝯcc. pb. non pt ergò ex sñia iuuare se cui non detulit. ¶Item si liceret, & non posset agi possessorio: iam daretur occasio rixæ, ꝙ non est dicendum, ar. in l. ꝯuenire. ff. de pact. do. Item spoliatio post sñiam ostendit & offuscat notorietatem p̃cedentis sñiæ pp conditionem ex l. si quis in tantam. C. vnde vi. non sic spoliatio facta añ sñiam cum nondum sit lata, & sic in effectu sequitur d. Ant. opi. Inn. hic. Et certè licet hoc dictum videatur æquum, mihi tñ ꝯtrium vr̃ de iure verius, si quis rectè ponderauit hoc ca. & rationem ca. ad decimas. de rest. sp. li. 6. nam primò negari non pt, quin si admittat iudicium possessorium, ꝯcurreret in executione iudicium proprietatis, cum sñia adhuc non fuerit mandata executioni, & iudiciū possessorium: p̃ualet ergò proprietas vt hic, nec verum est, ꝙ spoliatio obfuscauerit sñiam, quia hoc falsum est, cum sñia inducat notoriū etiam respectu futuri temporis, vt c. 2. & in c. tua. de coh. cle. & mul. & extenditur ad possessionem de nouo quæsitam per aduersarium, vt probatur in l. 4. ff. de pet. hæ. & l. si à te. in pr. ff. de exc. rei iu. & quod dixi in c. examinata. de iu. nec p̃sumitur acquisitio noui iuris ꝯ notorietatem, vt d. c. ad decimas. nec p̃supponitur desertio iuris acquisiti, seu perditio dñij, imò semel dñs: semper præsumitur dñs, vt l. fine. C. de prob. & c. cum venerabilis. de exc. Item sicut in casu c. ad decimas. non agitur possessorio pro spoliatione facta post dispositionem iuris cōis, ꝙ quidem ius cōe iam antiquissimis temporib. emanauit, nec p̃sumitur quò ad illum effectum acquisitio noui iuris: licet acquiri potuisset: ar. c. licet. eps. de pb. li. 6. ita & in casu nostro nō debet præsumi acqsitio noui post sñiam, maximè de recenti latam, imò sñia remanet firma & eius effectus est perpetuus: vt in ca. cum inter. de re iu. facit. n. ius inter partes, vt ibi. & l. ingenuum. ff. de stat. hom. & l. res iudicata. ff. de re. iur. multum eleganter facit d. l. 4. & l. si à te. pal. Non ob. si dicatur, ꝙ ſm hoc dabitur mā spoliandi, & exequendi sñiam propria auctoritate, & delicta remanebunt impunita: quia hoc non est verum, cum sit prouisum de aliis remediis largè & longè meliorib. agi. n. pt condictione l. si quis in tantam. C. vnde vi. & c. eum qui. de præb. li. 6. & c. placuit. 16. q. 6 & sic consequeretur dñium rei, sicut in simili hr̃ ꝙ not. in d. ca. ad decimas. nam ibi spoliatio erat iniusta. & tñ non pt agi possessorio, quia hoc interdictum datur non notoriè iniustè tenenti, vt no. In. in c. cum ecclesia. s. e. patet in d. ca. ad decimas. sed pt agi aliis remediis de quib. s. vt ibi no. Io. An. nam & pro spoliatione facta post sñiam pt agi condictio
12 ne illius l. si quis in tantam. vt in illa l. not. ¶† Vlterius circa hanc vlt. partem quæro, quid si egi ꝯ te petitorio, & possessorio. obtinui in possessorio, & succubui in petitorio, sed ab hac sñia lata pro reo in petitorio appellaui, an hac appellatione pendente sñia super possessorio debeat mandari executioni. Spe. in ti. de pet. & pos. § j. versi. quid si is ꝯ quem. refert opi. & tandem vr̃ sibi placere, vt distinguamus, an sñia sit lata pro eo in petitorio. quia actor non probauit, & debet sñia mandari executioni. & in hoc benè dicit, quia ēt citra omnem appellationem sic fieri debet. vt s. dixi, aut fuit lata pro reo quia probauit de iure suo, & tunc secus. sicut. n. nō mandaretur executioni si non fuisset appellatum vt hic, ita ēt si fuisset appellatum, cum nihil sit innouandum appellatione pendente. d. Ant. putat hic ꝯtrium, quia petitorij pendentia non impedit executionem super possessorio, nisi qñ est liquida, & ita loquitur iste tex. sed ex quo appellatum est non pt dici liquere de proprietate. Non ob. ꝙ nil debet attentari appellatione pendente, quia hoc verum in concernētib. ipsam cām. sed cā possessionis est separata à proprietate, vt l. naturaliter. § nihil cōe. ff. de acq. pos. & hoc dictum satis mihi placet. Et pro hoc dicto adduco tex. in c. suborta. de re iu. vbi quia ꝯstitit de possessorio antequam liqueret de petitorio fuit lata, & executioni mādata super possessorio ad idem c. cum venissent. & quod ibi no. de inst. facit 2. q. 1. sicut imputetur. n. alteri parti non appellanti super possessorio. vr̃ enim acquieuisse iudicatis. c. ꝙ ad cōsultationem. de re iu. & sic ꝯstat liquidè de possessorio pro vna parte, sed de petitorio non, quia appellatio nō extinguit, sed suspendit pronuntiatum vt l. 1. ff. ad Turp. & l. 2. de pe. & c. venientes. de iureiu. & hanc opi. vr̃ hic
13 sentire Cal. in alia q. ferè ꝯsimili dum q̃rit. ¶† Quid si egi petitorio & possessorio simul, & obtinui: reus appellauit tñ super petitorio: nunquid sñia sit interim mandanda executioni super possessorio. Et concludit ꝙ sic, quia non impeditur effectus sñiæ ferendæ in cā appellationis super petitorio per talem executionem fiendam sup possessorio: sicut appellatio interposità causa reconuentionis non impedit effectum executionis fiendæ in causa conuentionis, nec ē ꝯ, vt no. in c. sup eo. de ap. & c. cū nobis. de ele. & p hoc rñd. ad l. j. ff. nil no. ap. pen. p̃cedit. n. qñ innouatio fit circa ipsam cām in qua est appellatum. nec ob. hæc decr. in eo qd vult sñiam sup petitorio trahere secum executionem sup possessorio: qa illud verū, qñ executio pt fieri in petitorio, aliàs secus. gl. vlt. op. ꝯ tex. de c. suborta. j. de re iud. vbi mandatur executioni lata sententia super possessorio, licet etiam fuisset actum petitorio. Gl. non soluit. Io. An. remittit ad ibi not. per gl. sed dic vt s. dixi: quod ibi prius constitit de possessorio: & ideò fit pronuntiatio & executio super eo, & differtur super petitorio: quia de eo non constabat. hic verò loquitur quando simul super vtroque pronuntiatur. & sic non obstat.

CAP. VII.

1 *Beneficium adiudicatur illi qui probat conferentem fuisse in potestate conferendi tempore collationis: & succumbens potest agere de proprietate conferendi cum ipso collatore.*
2 *Collatio dignitatum inferiorum non spectat de iure communi ad solum episcopum.*
3 *Collatio beneficij si est alicui molesta: potest ille prosequi ius suum sine conferentis requisitione.* 12.
4 *Collatio beneficiorum pertinet ad possessorem iuris conferendi, non ad proprietarium: dummodò sit possessor in bona fide, aliàs non valeret collatio.*
5 *Possessor non constituitur in mala fide per solam reclamationem cōtra eum factam. Conferens beneficia ad hoc vt quasi acquirat possessionem iuris conferendi: oportet ꝙ ille cui est facta collatio habuerit effectum collationis, & idem est in electorib. Ius conferendi vel eligendi acquiritur per vnicam collationem, vel electionem, non autem proprietas.*
6 *Possessio vel quasi: proprietas vel quasi datur super istis incorporalibus.*
7 *Venia non petitur à canonicis volentibus agere contra episcopum.*
8 *Procurator præiudicat domino in negligendo, secus in dolum committendo: nam isto casu dominus non habet recursum contra eum. Electio facta per procuratorem, an debeat approbari per dominum.*
9 *Testium examinatio ante lit. contest. vitiat processum.*
10 *Sententia lata pro vel contra auctorem: an psit vel noceat successori vel ècōtra.* 14.
11 *Sententia contra me petentem fructus vnius fundi: non nocet mihi agere volenti ad dominium illius fundi.*
13 *Creditor qui habet pignus litigando super eius proprietate, præiudicat domino à quo in principio intelligitur habuisse ius litigandi.*
15 *Possessorium adipiscendæ si intentatur in beneficialibus, an admittantur exceptiones concernentes defectum tituli,*
16 *Infamis existens in possessione beneficij suspenditur donec se purgauerit.*
17 *Collatio clandestina non caret præsumptione.*

1 Cum olim. ¶† Potest summari principaliter duob. modis: vno mō vt faciat ad primam partem rub. s. d cā possessionis. & facit largo mō, videlicet, respectu cōmodi possessionis. & hoc intendit. sufficit ei cui bñficium seu dignitas est collata, si probat ꝙ ꝯferens erat in possessione ꝯferendi tempore collationis. Scdo modo pt summari magis propriè ad titulum & ad scdam part. rub. & sic. Succumbens in possessorio, & de pprietate pt agere. h. d. Et certè hæc lec. vt j. dicam licet sit vera in se: non tñ colligitur omninò ex litera. Tertiò summat d. Car. hoc mō. Sñia lata pro vel ꝯ eum cui facta est collatio super ptāte collatoris, tenet ēt quò ad collatorem in possessorio, non in petitorio. h. d. sed certè nō puto hoc summarium verum, nec de iure posse p̃cedere p rōnes quas j. subiiciam. Ego summo quarto mō, & sic adiudicatur illi beneficium, q pbàuit collatorem suum fuisse in possessione ꝯferendi collationis tpe: per hoc tñ non phibetur succumbens agere de pprietate iuris conferendi cum ipso collatore. hoc vult tota litera. Et primò pcisè narrat pcessum. scdò ibi, qñ reddit diffinitiōis cām soluit obstaculum, & diffinit. tertiò ptestatur & cām subdit ibi reseruata. ¶ Casus literalis. Inter Archid. Vin. ex vna parte, & Canonicos & Archipsbyterum eiusdem ecclesiæ ex altera, orta fuit qō super iure eligendi Archid. Dicebant. n. canonici ꝙ ad eos pertinebat electio Archidiaconi: quare volebant eum remoueri cum non sit electus ab eis, Archid. dicebat ꝙ electus canonicè fuerat ab epo Vincētino, q erat in quieta possessione eligendi Archid. & duos antecessores ipsius elegerant epi. Vincentini sine ꝯdictione canonicorum super hoc procuratores vtriusq; partis ad sedem Apostolicam accesserunt, & litē contestati fuerunt super quæstione pmissa, & quia ibi de pmissis cō stare non poterat de cōi consensu procuratorum vtriusq; partis, cā fuit iudicib. delegatis commissa. Iudices receptis literis citauerūt partes canonici petebāt inducias deliberatorias vt possent indices recusare. Iudices non obst. allegationib. canonicorum receperunt testes Arch. & cām ipsam cum attestationib. ad se. Apo. remiserunt. d. Papa examinato negotio: quia ꝯstitit ei p attestationes ꝙ Archidiaconatus ecc. Vincentinæ ab epo Vincen. collatus fuit duob. Archid. ꝯtinuè, qui ante ipsum extiterunt sine ꝯdictione aliqua canonicorum, & quia canonici pdicti non poterant iudices recusare, cū de assensu procuratorum vtriusq; partis dari fuissent archidiaconatum pdictum dicto arch. per diffinitiuam sñiam adiudicauerunt canonicis

Sebast. Sap.
a ¶ Ad pprietarium. Vide Bal. in l. 2. C. de ser. & aqua. vbi tenet ꝙ nō valet electio facta p possessorem nisi fuerit pronuntiatum quòd possessor habeat ius eligendi.
b ¶ Est possessio. Adde vt per Cal. consi. vlt. de iure patronat.
c ¶ Effectum. Adde qd voluit de p̃sentatione ꝯs. 13. de iurep.
Sebast. Sap.
d ¶ Et pprietatem. ꝙ sit dare possessionem vel quasi, pprietatem vel quasi, tradit Ias. in l. naturaliter. §. nihil ꝯmune. ī 4. no. ff. de acq. pos.
e ¶ No. vltimò. Vide qd hic dixi. An. Bar.
f ¶ Effectum possessionis. adde p hoc facere qd voluit Cal. consil. s. prox. alleg.
Sebast. Sap.
g ¶ Si dñs. Adde ꝙ p curator simplr cōstitutus ad negotiū speciale: nō pt aliquem substituere, qa censetur electa industria psonę. vt p Fel. in c. fi. §. cæterum ī 2. not. ff. de of. del. vbi limitat nō p̃cedere, qñ forma mādati est adeò limitata ꝙ p substitutum mutari nō pōt
Zacharias.
h ¶ Fuerūt testes recepti. Add certos casus in quib. añ li. ꝯte. pñt testes recipi per Lanf. in c. qm̄ ꝯ. ver. testiū productiones. circa prin. cum trib. se. & ver. circa pdicta & ver. vnum non omitto. & vtrobique in apost. ad ipsum. j. de proba.

nonicis Vin. ppetuum silentium imponentes salua tñ eis quæstione proprietatis super collatione archidiaconatus ipsius, si ꝯ epm Vin. ꝯtendere voluerint. cum res inter alios
2 acta aliis obesse non dēt. B. ¶† No. arg. op. ꝙ collatio dignitatum inferiorum nō spectat de iure cōi ad solum epm, aliàs eīn Papa hic non fundaret se super depositionib. testium, vel super iure. sicut in c. cū venerabilis. de rel. do. cum si. Et p primo dicto facit c. nouit. & c. q̃to. de his quæ fi. à præl. de mā dic vt no. ple-
3 nè. in c. cū ecclesia vulterana de ele. ¶† Secūdo no. illum cui facta est prouisio posse p̃sequi ius suum nec tenetur requirere collatorem, de quo vide qd no. Inn. in c. dilectus se-
4 cundo. j. de præb. & j. aliquid tangā. ¶† No. tertiò ꝙ electio seu collatio spectat ad pos-
a sessorem & non ad pprietarium.[a] Vnde cum q̃rit de ipsius validitate non q̃rit apud quem
b sit pprietas, sed apud quem est possessio[b], vt hic, & in c. q̃relam de ele. sicut eīn fructus sequunt possessorē, ita & electio cum sit quasi fructus iuris eligendi. vt no. In. in c. ꝯsultationib. de iure pa. & c. in literis. j. de rest. sp. & ca. cū ecclesia. s. e. & debet tñ esse possessio cum bona fide. aliàs non valeret electio vel collatio. sicut possessor malæ fidei nō facit fructus suos, vt not. In. in c. 2. de in inte. rest. & in d. c. in literis. & iō ponderatur hoc in litera, ꝙ sine reclamatione eps cōtulit duob. & c. ad denotandum quietē & spōtaneam possessionē & non violentam. An aūt sufficiat sola reclamatio ad ꝯstituendum possessorem in mala fide, dic vt not. ī c. nihil cum scandalo. de psc. & c. si diligenti. e. tit. & per In. in c. cum olim.
5 3. de rest. sp. ¶† No. 4. modum probandi quasi possessionem ꝯferendi, probatur. n. probādo collationis actum spōte & liberè factum, & sic per tot. exercitiū facti. intelligo tñ, qñ illi quib. facta fuit collatio habuerunt colla-
c tionis effectum,[c] aliàs ꝯferens possideret tñ labia sua. Et idē dic de electorib. de quo vide pulchrè per In. in d. c. 2. de in integ. rest. & sufficit vnica collatio seu vna electio, vt probatur in c. cum de bñficio. de præb. li. 6. & no. in ca. cum ecclesia. s. e. & hic solum narratur factum. & no. ꝙ collatio debet esse immediata, aliàs. n. actus intermedius interrūperet possessionē. vt hic & in c. cum ecclesia. s. e. & qd ibi no. in d. c. cum de bñficio. ¶ No. ibi adiudicare & c. ꝙ ēt in beneficialib. fit adiudicatio sicut in reb. prophanis: est. n. rector quasi dñs, & proprietarius. ꝯcordat c. examinata. & qd ibi no. p In. de iu. & ex hoc no. modum sñian
6 di in istis beneficialib. ¶† No. ꝙ ēt in istis incorporalib. est dare quasi possessionem & p-
d prietatem.[d] de quo in c. ꝯquestus. de fo. ꝯpe. vide tex. opt. in practica in fi. de iu. vbi in istis incorporalib. dr̃ super
7 possessione, vel quasi. item super proprietate vel quasi. ¶† No. vlt.[e]
e canonicos posse agere ꝯ ipsum prosequēdo iura propria, nec tenētur petere veniam vel curatorem in causa, licet aliud voluerit glo. in c. edoceri. de resc. 5. q. 3. in c. fi. sed primū verius. de quo dic, vt plenius no. in c. edoceri. & hic est tex. not. pro prima opi. ¶ Venio ad gl. & opp. vr̃ enim ꝙ vnicus, vel duo actus non sufficiunt. imò nec trinus, vt in ca. cum ecclesia. s. e. sed requiruntur saltem quadruplex actus. l. fi. C. de ser. Gl. j. habuit bonam mentem, sed finaliter non soluit. iō dic clarè, & formalius sic, ꝙ per duos actus vel tres, vel plures nō acquiritur proprietas nisi tanto tpe fuerint exercitati ꝙ sit deuentum ad legitimam p̃scriptionem. vt not. in d. ca. cum ecclesia. vñ l. fi. loquitur. de quadruplici actu. i. quadruplici quinquennio, & sic de viginti annis, quia tanto tpe præscribitur ibi ꝯ seruitutem. de quo dic vt ibi, & in l. j. e. ti. sed quò ad possessionē q̃rendam sufficiūt duo actus, vt hic. imò ēt vnicus, vt s. dixi ſm no. per In. in c. bonæ. de post. prel. & c. 2. de in int. rest. & per ea q̃ dixi in c. cū ecclesia. s. e. & ita loquitur hic. obtinet ergò iste virtute possessionis, & ñ proprietatis. imò plus dicit hic Hosti. ꝙ si vacante archidiaconatu canonici appellarent ne eps ꝯferret, nō tñ eps tenetur supersedere, quia appel-
f latio nō tollit effectum possessionis:[f] vt not. de sup. neg. præl. c. fi. de ma. & ob. dilecti. vide gl. in c. non solum. de ap. li. 6. & quod no. 16. q. 4. volumus. & in c. cum venissent. de in integ. rest. & inquantum gl. hic colligit ar. ꝙ hic est casus quem ꝯsequi dñium ab eo qui nō habet dic, ꝙ propriè rector ecclesiæ nō est dñs sed administrator, nec ꝯsequitur ius à collatore iure proprio, sed etiam tanquam ab administratore ecclesiæ, sicut videmus in electorib. qui non hñt formaliter iura epalia. & tñ auctoritate eis concessa à iure per electionem transferunt hæc iura in electum. ¶ Collatio ergò vt dixi, est quidam fructus quasi iuris ꝯferendi, vt etiam not. gl. in c. cum olim. de ma. &
8 ob. & ideò sequitur possessorem. ¶† Op. & vr̃ ꝙ non obst. consensu procuratorum debeant audiri canonici recusantes iudices, quia factum procuratoris non debet nocere dño saltem in effectu, qñ nō pt haberi recursus ꝯ procuratorem malè se gerentem, vt in l. & eleganter. §. pe. de do. sed istud factum non recipiebat æstimationem, & sic non poterat haberi recursus ꝯ procuratorem, cum ageretur de beneficio spirituali. 1. q. 3. si quis præbendas. ergò & c. Gl. 2. resp. & benè ꝙ ꝯtrium loquitur qñ procurator dolosè versatus est. secus si per negligentiam, quia tunc est imputandum ei qui talem procuratorem eligit. de hoc tñ, an & qñ factum procuratoris noceat domino, vide plenè in c. j. vt lit. nō ꝯtest. & an causa spiritualis recipiat aliquam æstimationem saltem indirectè. vide gl. cum dictis doct. in c. coram. de offi. deleg. & quò ad c. nostrum distingue cum gl. ꝙ aut dñs dedit certam formam de certis personis eligendis pro iudicib. obtinendis, & procurator est egressus formam mandati. & tunc nō præiudicatur dño, vt in ca. cum olim. de of. del. nō enim habet procurator potestatem vltra sibi iniunctam vt ibi, aut procurator elegit quos dñs sibi iniunxit. & non pt dñs illos recusare nisi ex noua causa, quia ille videtur elegisse, aut habuit mandatum in genere, &
g idem vt hic tñ gl. tenet ꝙ si dñs[g] est persona cui competat restit. in inte. poterit restitutionem ꝯsequi aduersus factum procuratoris. d. Ant. dicit hoc vlt. sibi non placere, nisi appareat ex hoc euidens læsio quæ de facili apparere non pt: quia licet sit suspectus, tñ ita æquè benè iudicare pt sicut alius, ego puto aduertendum ad qualitatem causæ an sit grauis & an dilatio sit periculosa, & tunc istis inspectis detur restitutio, vel denegetur. graue. n. est spectare grauamen spe appellationis interponendæ, cum saltem in arbitrariis posset grauare, arg. op. 3. q. 5. quia suspecti. & de in inte. rest. auditis. cum simil.
9 ¶† Op. & vr̃ ꝙ ex alio capite corruebat hic processus. quia lit. non
h cont. fuerunt testes recepti.[h] quod patet ex eo, quia canonici recusabant iudices vt in litera. Gl. in ver. sed qualiter. ponit tres solu. Prima ꝙ lis erat contestata in præsentia Papæ, & postea fuerunt electi iudices, & hoc dicit patere ex antiqua, idem Inn. qui dicit hic patere ex registro. dicit eīn ibi patere ꝙ post lit. ꝯtest. de consensu partium dati fuerunt tres iudices quorum alterum recusabant canonici, qa consanguineus Archid. & hæc bona est sol. Secunda so. est ꝙ isti canonici erant actores, & sic in odium eorum poterant recipi testes lit. non ꝯtest. data eorum contumacia, vt in d. c. cām. de do. & ꝯtu. & hoc idem voluit gl. in ver. imponentes. q̃ notab. dicit ꝙ ex quo silētium imponitur canonicis satis colligitur ꝙ erant actores. quia reo non imponitur silentium, sed condemnabitur vel absoluetur. sed in ꝯtrium facit text. in eo ꝙ fuit Arch. adiudicatus. archidiaconatus ergò erat actor, quia si fuisset reus fuisset absolutus duntaxat. sed pt dici, vt sentit Io. An. ꝙ hic fuit facta conuentio & reconuentio. petebant. n. canonici illum remoueri & pronuntiari eum in archi. ius non habere. archidiaconus verò petebat vt cogerentur eum habere & tractare pro archid. & iudicaretur archidiaconatus ad eum spectare. & ex hoc intellectu sing. not optimam extensionem ad d. c. cām & aut. qui semel. C. quo & quan. iud. ꝙ ꝯ actorem ꝯtumacem posset procedi li. non ꝯtest. nō solum super sua conuentione sed ēt super reconuentione rei. quod est valdè no. Tertia so. est ꝙ hic agebatur de electione, & sic de mr̃imonio spirituali poterat procedi, ergò li. non ꝯtest. vt in c. qm̄. vt li. non ꝯte. & hodie dic, vt no. in cle.
10 dispendiosam. de iud. ¶† Op. & aliter dr̃ in tex. ꝙ reseruatur canonicis qō proprietatis ꝯ epm, quia res inter alios acta & c. vr̃ ꝙ imò eps possit se defendere ꝯ canonicos ex sñia lata pro arch. quia res iudicata cum successore debet prodesse auctori, sicut in simili actus factus à debitorib. hæreditariis cum emptore præiudicat venditori, & sic auctori. vnde si ipse venditor qui habet actiones directas vult agere ꝯ debitores ob. ei exceptio, vt l. si cum emptore. ff. de pact. Gl. 3. in ver. seruata. resp. dupliciter primo negando fundamentum dicens, ꝙ licet res iudicata transeat de auctore, puta de venditore ad successorem, puta emptorem, vt. s. emptor possit se iuuare ex sñia lata in fauorem venditoris seu auctoris, non tñ è ꝯ transit de successore in auctorem. vt l. si à te. §. vlt. ff. de exce. rei iu. dat ēt gl. 2. rōnem, quia eps non pōt se iuuare ꝯ canonicos. nam hic sñia lata fuit rōne possessionis tñ. & ideò non debet obsta. in cā proprietatis ēt inter easdem personas, quia de alio agitur fortius non debet obstare in hoc casu vbi agitur inter alias personas. & vt s. dixi ſm summarium non propriè ꝯuenit huic lr̃æ, seu ex alio capite fundet se iste tex. videlicet ꝙ res inter alios acta & c. Sed ꝯ primam sol. gl. facit iste text. qui reseruat canonicis facultatem agendi ꝯ epm super proprietate, ergò in possessione sñia pro archid. profuit epo, quod apertius tenet hic

a ¶In iudicio. adde eundem cons.3.in x. q.2.lib.3.& magis ad propositum Calde. cons.2.de re iudic.
Zacharias.

b ¶Debet suspendi Adde Ab.anti.in ca. cū decorem.in prin. j.d vi.& bone.cle.& Phi.Fran.in c.reprehensibilis.j.ad appe.
Sebast.Sap.

c ¶Collatio. quod clandestina collatio bñficij sit suspecta: tenet Abb.in ca. j.vt eccle. bene facit, ꝙ clādestinitas est maxima coniectura actus simulati.& p gl. in l.j.C. de inter ma. no.Bal.in l.quicunq; C.de ser.fug.Ias.in l. si quis id quod. in 3. not.ff.de iur. om .iu.

d ¶Clandestine. ad de vt per Old.cons.j.
Zacharias.

¶Adde quod nō tātum nō p̄sumitur ꝯ illā collationē : imò est nulla.ita no.In.& doc.in c.vt nr̄m.per istum all.Barth.Cæp. ple.in suo tract.de ꝯctu simu.in 20.præsump.licet Bal.i sua marga.in versic.7.& fin.dicat valere.

net hic d.meus d.Car.dicens, ꝙ sn̄ia lata hoc casu cum arc.siue in eius fauorem siue ꝯ nocet,& prodest epo in possessorio, sed non in petitorio vt innuit iste tex.Reddit rōnem diuersitatis,quia quò ad epm potuit archid.deducere ius possessionis in iudicium tanq̄ qui habebat cām ab epo.de re iu.c.pe.nā collatio iustificatur ex quasi possessione ꝯferendi.sed in petitorio archid.nō habebat cām ab epo, ex quo ad validitatem collationis non attenditur proprietas ꝯferendi.iō quò ad petitorium sn̄ia lata inter archid.& canonicos dr̄ res inter alios acta.& ideò nō præiudicat fm eum. Hæc rō vr̄ prima fronte collorata , sed iudicio meo non procedit, maximè quò ad istam lr̄am. Si em̄ benè cōsidero hic non fuit principaliter actum de possessione epi,sed incidenter quia canonici petebāt illum remoueri de archidiaconatu, & pronuntiari eum ius non hr̄e,in illo verò p modum cāæ ad defensionem iuris sui allegauit possessionem collatoris:sn̄ia ergo non dēt præiudicare super deductis p modum causę maximè in prę
a iudicium tertij qui nō fuit iudicio.[a]¶†Sicut
11 si peterem à te fructus alicuius agri , qa sum dn̄s & sn̄ia fertur ꝯ me.Non ob.quin possim postea principaliter deducere dn̄ium agri,vt l.si quis cū totum.ff.de exc.rei iu.& not.In.in c.cum ecclesia de cā pos.& ꝓpr.Item ex alio sumus extra casum c.pe.de re iu.ibi.n.loquitur qn̄ quis ꝑmisit alium agere quē poterat repellere, qa actio primo loco sibi ꝯpetebat,
12 ꝙ non est hic.¶†Imò post collationem vni factam ad eū spectat defensio bñficij, & non ad collatorem,vt no.dicit In.in c.dilectus.2. j.de præb.& ideò eps ēt si voluisset non potuisset istum archid.à iudicio amouere,& sic factum suum non pōt ꝓdesse sibi vel obesse, maximè cum vt dixi,hic principaliter non q̄rebatur de iure epi.facit qđ no.Inn.in certificari.in fi.de sepul.& per gl.in c.hæc quippe.3. q.6.ver.amotis.in fi.de quo tn̄ an & qn̄ ratione ꝯnexionis sn̄ia præiudicet alteri dicam plenè in c.pe.j.de re iu.Vel si vis tenere ꝙ præiudicet epo tanq̄ maiori suo intellige , ꝙ eps sciebat hic cām agi.
13 ¶†Sicut.n.creditor litigando super proprietate pignoris cum tertio præiudicat debitori à quo cām habuit,quia eo ipso ꝙ dedit sibi pignus vr̄ sibi dedisse p̄tātem defendendi.de quo dicendum est , vt leg.& not.in l.sæpe.ff.de re iu.dicam plenè in d.c.pe.ita p̄t dici in casu nostro,ꝙ cum prouisus habeat ius à collatore,collator vr̄ sibi dedisse p̄tātem experiendi super iure suo quò ad possessionem ex qua causatur ius prouisi.sicut in simili dr̄ de ordinato & ordināte: & de electo & eligente,de quib.3.q.6.hæc quippe.& 81.di.tantis.& not. in d.c.pe.& dic vt ibi dicam.Item ex alio dictum.Car.non procedit, qm̄ hic inter canonicos & archid.non fuit actum de proprietate iuris ꝯferendi nec principaliter nec incidenter, ergò illa ratio posita in litera , quia res inter alios acta ēt non p̄t adaptari ad cām proprietatis, sed ad cām possessionis duntaxat de qua actum fuit.Et licet litera reseruet qōnem super proprietate canonicis , hoc tn̄ vult ꝙ licet fuerit actum super archidiaconatu inter canonicos& arch. per hoc non generatur præiudicium respectu epi , quò minus possit agi ꝯ eum super isto iure.item quid impedit quò minus possint dicere canonici se spoliatos ab epo & petere restitutionem , certè nihil cum de hoc non fuit actum.ergò litera reseruans qōnem proprietatis non excludit q̄relam super possessione.Intelligatur ergò litera ꝙ reseruatur qō super proprietate , quia verisimile est canonicos tn̄ acturos super proprietate ex quo fuit probata possessio p archi.nam eodem modo posset probari per epm,vel capiatur hoc ver.proprietas largo modo vt ꝯprehendat qōnem super ipso iure cōferendi inter epm & capitulum,ita ꝙ archidiacono non mouea-
14 tur amplius qō super iure suo.¶†Et in eo quod tangit gl.an res iudicata cum successore transeat ad auctorem sicut è ꝯ, dic latius vt sentit Bar.in d.l.si à te.in fi.& sequitur d.Ant.hic,licet ex toto nō attribuat Bar.ꝙ si res reuertitur ad auctorem suum absq; titu.vel cum titulo ab alio ꝯcesso , & tunc non transit in auctorem,quia nō redit ad eum non tanq̄ ad auctorem suum, sed tanq̄ ad quemlibet extraneum.& ideò hēt locum illa reg.res inter alios acta &c.vt d.§.fi.fm vnam lect.secus aūt è ꝯ, quia tunc successor fungitur iure auctoris: & sic habet locum illa reg.is qui in ius alterius succedit de re.iu.li.6. aut reuertitur res ad auctorem suum cum titulo:& tunc aut est titulus omninò primi tituli resolutiuus , & non transit res iudicata in auctorem.Exemplum l.ꝯmissoriè.vel adiectionis in diem.si.n.vendidi tibi rem ita ꝙ si nō solueres in tali termino res esset inempta: vel nisi alius offerret meliorem ꝯditionem intra certum tp̄s : tunc enim nō prodest nec nocet res iudicata cum auctore emptore: per inde resoluitur existente cōditione acsi non fuisset facta venditio. vt d.§.fi.fm aliam lec.& l.2.cum l.seq.ff.de in diem adiec.Si verò omninò non resoluitur primus titulus sed quodammodo nouus titulus interuenit:vt puta,si venit ex redhibitoria, per hanc enim actionem vr̄ facta noua venditio: vt no.in d.§.fi.& tunc transit res iudicata de successore in auctorem:hinc est ꝙ vēditor ad quem redit res ex illa actione vtitur accessione emptoris.vt l.Pomp.§.præterea.ff. de acq.pos.Item & fortius si reuertitur ad eum cum titulo omninò nouo : quia fingitur successor ratione tituli nouiter superuenientis:& sic habet locum illa reg.is qui in ius.li.6.& si benè ꝯsideres ista non p̄nt adaptari ad casum nostrum : quia ius collatoris nō transit in prouisum: cum sibi acquiratur ius in beneficio ratione tituli qđ non habebat collator: sed possidet prouisus auctoritate collatoris: sed an ratione ꝯnexitatis factum vnius præiudicet vel prosit alteri in aliquo:dicam plenè in d.c.pe.¶Vlterius hęc gl.opp.prope finem ꝯ tex.de incompetentia tit.debuisset enim poni hoc c.potius in tit. de ele.sicut ponitur c.querelam.hic enim tractatur qn̄ inter easdem personas est quæstio super possessione & proprietate , sed in hoc c. inter diuersas personas versabatur.in hoc ti.tractatur qn̄ agitur possessorio.sed hic iste obtinuit,non quia probauit de possessione epi: sed ista gl.prope fi.fatetur quod competentius fuisset posita in tit. de ele.Secundò dicit ꝙ potest adaptari ad secundam partem.rub in quantum facit mentionem de causa proprietatis , vel dic quod generaliter facit ad titulum,quia diffinitur hic quæstio ratione possessionis,&reseruatur ratione proprietatis:&sic facit largo modo.vel tertiò hic agebatur per arch.possessorio adipiscendæ.volebat enim consequi possessionem ex quo habuerat titulum , & de hoc statim
15 subiiciam.¶†Op.& vr̄ quod exceptiones cōcernentes defectum tituli non debeant admitti antequam iste archid.prouisus adipisceretur possessionem : nisi apponeretur crimen seu defectus cum infamia.vt in c.accedens.de acc.& c.constitutis.2.de ap.& ca.post electionem.in fi.de conces.præb.So.Inn.hic multum laborat , & quædam dicta sua hodie recipiunt correctionem, & limitationem per c.fi.de ele.li.6.sed si vis tollere prorsus ꝯrium,potest sic dicere,ꝙ iura superius allegata procedunt qn̄ agitur possessorio adipiscendæ: sed hic agebatur petitorio pro parte archidiaconi,&non possessorio vt patet:quia fuit ibi adiudicatus archidiaconatus, & de possessione nihil fuit dictum.Talis enim p̄sumitur fuisse libellus qualis secuta est sn̄ia:vt in c.inter dilectos.& quod ibi no.de fid.instr.si enim hic fuisset actum possessorio Papa mandasset vt prouisio de se facta suum consequeretur effectum:ita fecit in dictis iurib.allegatis pro ꝯriis.& s̄.dixi qualis modus agendi processit.Tenendo aūt quod hic fuerit actum possessorio adipiscendæ.Inno.multum laborat, vt prædixi:sed colligendo magis vtilia concludo sic: ꝙ aut agitur possessorio adipiscendæ post collationem,aut post electionem,&confirmationem.Primo casu , regulariter non admittitur exceptio ad impediēdam possessionem vt in p̄dictis iurib.Rō huius regulæ est, quia exceptio dēt esse proportionabilis ad actionem in iudicio deductam cum sit actionis exclusio: vt in c.cum dilectus.de or.cog.& l.j.ff.de exc.sed exceptio hoc casu n̄ est proportionabilis,cum prouisus non petat aliquid iuris , sed quid facti ad executionem iuris obtenti de præterito,ideò exceptio ꝯcernens defectum iuris nō de
16 bet admitti tanquam non ꝓportionabilis.¶†Fallit hæc regula,primò, vbi opponitur crimen seu defectus cum infamia.vt in d.c.accedens.rō exceptionis potest esse,quia infamatus existēs in possessio-
b ne debet suspendi[b] donec se purgauerit.vt in c.presbyter.2.q.4.& in c.j.& 2.c.inter de pur.vano.fortius debet repelli à consequenda possessione quia turpius eiicitur &c.de iure iu.quemad. & vide qđ
17 latius dicam in dicto.c.accedens.¶† Secundo fallit hæc regula qn
c collatio [c] fuit clandestina:præsumitur eīm ꝯ talem collationem.vt in c.vt nostrum.vt ecclesi.bñfi.& in c.vt nr̄m.de app.& pro hoc cre
d do posse attentari ꝙ ꝯ clandestinè [d] prouisum,possit excipi de crimine,siue infamia ad ad differendam possessionem.tū quia est præsumptio ꝯ talem collationem vt in dictis iuribus tū quia isteq nūc opponit fui supplantatus,cum nō habuerit facultatem opponēdi tempore collationis:vnde non est quid sibi imputetur. Inn.tamen hic loquitur simpliciter sed satis potest limitari modo prædicto istud c.acceden. Tertiò fallit, qn̄ allegantur prouisiones non tenere.ar.j.de do.& contu.c.cum olim.& hic sed ego non admitterem istum casum sic indistinctè,sed dicerem sic,quod aut ostenditur titulus sic apparenter iustus, nec exceptio habet aliquam p̄sumptionem apparentem cōtra titulum, & tunc nō debet admitti exceptio nullitatis,per rōnem regulæ quam præmisi, nisi offerantur probationes incontinenti.pro hoc l.3.§.ibidem ff ad exhib.& l.si is à quo. ff.vt in pos.le.Vide bo.gl.in c.1.& c.literas de rest.sp.quæ hoc apertè voluit in hoc possessorio adipiscendæ.Si verò non est titulus apparenter

a ¶Ipso iure nulla. Adde intelligendū, qn̄ nō clarè ꝯstat de nō iure coelecti vel oppositoris , qa vbi clarè apparet ꝙ coelectus vel oppositor nullū ius hēnt: non ē necessaria citatio, vt ꝯsuluit Ro.consi. 483.qui alle.Lap.ita dixisse in c.fi.de ele. libr.6.latius ibi vide.
Sebast.Sap.

b ¶Exceptio.ꝙ eorum nimia acceleratiōe presumat̄ fraus, ꝓbat opti.tex.in c.q ambulat.§.sed aliud. 5.q.5.quem dicit sin. An.Sic.ꝯsi.j.ver.p̄terea est aduertēdum. in 1.volu.vbi plura de acceleratione.

c ¶Census.Adde an soluens censum ecclesiæ certę rei intelligatur illa res donata ecclesię.Bal.in ad. Specu.in titu.de loc. ver.an quis soluens. qui ꝯcludit ꝙ aut liquet de proprietate soluentis, & tunc nō nocet sibi soluisse censum:qa p̄sumitur errasse in dn̄io, aut nō liquet,& p̄sumitur ꝓ ecclesia.Sequitur Ale.in ꝯsi.65. inc. circa. primum. ver.ad horū.ī 5.vol. & ꝙ ꝓbata solutione cēsus,nō probentur res cēsuales cōsuluit Corneus cōsi. 309.incip.vr̄ in hac per totum.in 4.vol.
Aneas de Fal.
Sebast.Sap.

d ¶Cēsus.Vide Bal. in l.iudicia.C.de rei vē.& in l.3.C.de nat. lib.vbi ponit, an per p̄stationem census probari possit quod nostrum sit de tali territorio.

e ¶Signum subiectionis. Adde Fran. Are.cōsi.76.circa fi.

parenter iustus,vt quia est habitus ab eo qui de iure cōi donare nō poterat,&debet prius discuti hæc exceptio,quia tollitur fundamētum possessionis , & petitionis.& ita intelligo istū tex.tenendo illam lec.ꝙ hic ageretur possessorio adipiscendæ.nam solus eps non p̄t conferre dignitates ecclesiæ cathedralis, quia hoc pertinet ad epm, & capitulū simul, vt sentit hic Io.And.de quo dic vt no.in c.cū ecclesia Vulterana.de ele.Idem dico vbi subest aliqua presumptio ꝯ prouisum,vt quia capitulum dicit se nunq̄ prouidisse ar.in c.cum olim.de dol.& ꝯtu.ꝙ sic pōt intelligi.facit ēt in arg.c.vt nostrum.vt ecc.benefi.& sub istis possent ꝯprehendi multi casus spāles omnia prædicta intelligo, nisi prouisus peteret aliquid iuris,puta ꝯsecrationem , quia tunc admitteretur exceptio ēt si non fuit exceptum tpe ꝯfirmationis & prouisionis , vt vult hic In.& clarius & latius in c.de his.de acc.& dic vt ibi no.Secundo casu principali qn̄ excipitur post electionem & ꝯfirmationem per q̄ acquiritur ius ī beneficio sicut per prouisionem.vt in c.transmissam.de elec. Concludo, quod aut confirmatio fuit facta non præcedente citatione qn̄ est coelectus vel oppositor.vel edictum vbi coelectus vel oppositor non est,&tunc confirmatio est ipso iure nul
a la.[a]& sic admittatur exceptio[b] cū cesset hoc
b casu ratio prædictæ regulæ : & de hoc est casus hodie in d.c.fi.de ele.li.6.Aut præcessit edictum.& tunc aut fraudulenter fuit nimis acceleratum:&tunc admittitur exceptio fm Inn.hic.& puto quod hodie etiam procedat iste casus, maximè quando fraudulenter opponitur edictum cū termino breuissimo, & procuratur amotio incontinenti: ne perueniat ad notitiam partis vt pluries compertū est.hoc enim casu puto vel ꝙ confirmatio erit nulla,& maximè quando fraudulenter factum est.ar.in illo c.fi.in fi.vel admittetur exceptio ad differendum confirmationis effectum cum oppositor fuit supplantatus & ex hoc fit pręsumptio contra confirmationem vt in c.vt nostrum.vt ecclesia beneficia.& sic poterit hodie limitari dictum.ca.fi.Item admittēt exceptionē nullitatis:vbi offertur ꝓbatio incōtinenti,vel est aliqua præsumptio contra confirmationem.de quo tamen dic vt s̄.dixi in collatione.nam idem ius est in vtriusq; cum prouisio habeat vim electionis, & confirmationis, vt not.hic Inno.& quod dixi:& idem excepto casu c.fi.de ele.li.6.quia illud c.non procedit in collationibus , vt ibi not.idem dicas in vtrisque.Et per hoc expediam breuiter,& clarè materiam tacitam hic confusè & diffusè per Inn.sine assignatione rationum, sed ego assignaui rationes supra in quolibet membro.An autem post lapsum termini statuti ad opponendum debeat admitti ille qui erat absens ex quo est secuta cōfirmatio,Inno.hic quod non:sed poterit admitti per viam denuntiationis & accusationis.de quo vide quod not.in c.fi.qui ma.acc. pos.& an saltem post confirmationem factā pendente edicto admittatur qui erat tunc præsens per viam denuntionis seu accusationis.vide per Fed.consi.23.&97.alias 28.& quod no.in c.ꝙ sicut.de ele.quod super his.de accu.& in d.c.fi.de ele.lib.6.

CAP. VIII.

1 *Dominium rei si petatur,non sufficit allegare possessionem.3.*
Succumbens ex vna causa,non prohibetur ex alia eandem rem petere.
2 *Census si fuerit præstitus aliquo tempore respectu certæ rei,non per hoc illa res præsumitur,nec erit subdita.4.*
5 *Ecclesia præsumitur subiecta episcopo:ex eo quia dat ei aliquid episcopale.*
Solutio facta alicui non probat soluentem esse vasallum regulariter.
Solutio longi temporis de aliqua pecunia , non subiicit soluentem futuræ solutioni. nam ex ea non causatur titulus , sed ex solutione longissimi temporis sic.7.8.11.
9 *Diuisio inter fratres præsumitur facta,si possederint pro diuiso spacio decem annorum.*
Vsuræ præsumuntur remissæ si creditor longo tempore non petiit.

Locatio præsumitur remota transacto anno.

1 In causa. ¶†Potest dupliciter summari.Primò quò ad titulum sic.Petenti rem iure dominij,possessionem ꝓbare non sufficit.Secundò potest summari quò ad literam sic.Si petens rē ex vna causa succumbit,ex alia causa petere poterit.hoc dicit.In prima decisa diffinitio. In secunda protestatio , ibi: ad hæc. ¶Casus literalis. Patriarcha Grandensis petebat subiectionem in monasterio Sancti Georgij de Venetiis.& 50.solid.venetorum.ad iudicium subiectionis intentans super duobus articulis prædictis possessorium,& petitorium cum diceret se spoliatum prædictis.lit. contest.pars vtraque suas probationes induxit , & quia Patriarcha probauit se possedisse ac percepisse prædicta , dominus Papa ipsum restituit , vnde quia vtraque pars deduxerat in iudicium quicquid iuris habuerat in prædictis.Papa visis priuilegiis p̄decessorum suorum ex parte monasterij productorum pronuntiauit monasterium liberū, & ad Romanam ecclesiam nullo medio pertinere:absoluēdo monasterium in prædictis aliis quæ iurisdictionem& subiectionem recipiunt ab impetitione patriarchæ,non obstante possessione ab ipso patriarcha probata, quia non probauit se tanto tempore percepisse prædicta , ꝙ per hoc renuntiatum fuerit priuilegiis libertatis,sicut de prædictis 50.solidis quos patriarcha ad iudicium subiectionis fuit actum ab ipso per sententiam quam super hoc cōtrariam reportauit,Papa sibi non adimit p̄tātem si alio iure de præmissis 50.solid.voluerit experiri.B.¶No.j.fm d.Ant.ꝙ vbi agitur de subiectione ecclesiæ dirigendus est libellus contra possidentem ecclesiam vt subiectam,& nō contra subiectum.sed certè salua ipsius reuerentia totum contrarium colligitur hic.nam hic non fuit actū contra Papam qui possidebat subiectionem monasterij, vt in glo.j. sed ꝯ subiectum scilicet Abbatem,&conuentum.isti enim non possidebant subiectionem cum non possent possidere seipsos, vt in c. nulla.93.di.c.cum non liceat.& c.cum ex officij.de præscr.sed possidebantur ab alio vt satis re ipsa.Et ideo colligo totum oppositum, ꝙ super subiectione potest agi nedum ꝯ possidentem ipsam subiectionem,vt in c.auditis.de p̄scr.& in c.inter quatuor.de maio.& ob. sed etiam contra subiectum cuius subiectio petitur, vt probatur in hoc & in ca.cum inter.j.de re iud.not. etiam Inno. in d.cap.auditis. & est ratio quia facto subditi iste non possidet Item potest subditus vocari ad iudicium pro suo interesse,interest em̄ subditi non mutare dn̄m seu non recognosere superiorem alium citra papam vt in c.fi.de dil.& quod ibi dixi.ad idem vide bo.tex.in c.suborta.j.de re
2 iud.¶†Not.2.idem d.Ant.ꝙ ex sola præstatione census[c] non argui-
c tur proprietas subiectionis rei cuius nomine præstatur,certè licet credam dictum esse verum per id quod j.dicam.nō tamen hoc colligitur ex tex.cum ex hoc non fuit probata præstatio tanti temporis ꝙ suffecisset ad præscriptionem.vnde & Bald.in l.solent.in fi.ff. de of.proc.tenet contrarium dicens, ꝙ si longissimo tempore vna ecclesia soluit censum alteri præsumitur ei subiecta,sed vt dixi, nō credo quod hoc dictum Bal.sit verum, vt plenè dicam in ca peruenit.j.de censi.& j.aliquid dicam.¶†No.3.ꝙ quò ad probandum do-
3 minium non sufficit probare possessionem.¶†Not.4.ex hoc & ex
4 tex.fm hanc lec.ꝙ ex hac præstatione census[d] aliquo tempore pro-
d batur quasi possessio subiectionis, sed hoc dictum intelligo procedere quando census prestabatur in signum subiectionis,vel apertè, quia hoc exprimebant, vel tacitè , quia tempore quo alij subditi ibant ad synodum,isti soluebant censum nam ratione loci,& accessus,& ex qualitate personæ cui soluebatur satis potest argui: quòd
e in signum subiectionis [e] soluebatur & sic intelligo istum tex.sustinendo illam lec.q̄ sentiunt hic doc.quia per hanc solutionem certis vicibus factam fuit probata quasi possessio subiectionis & sic etiam restringo dictum Bal.nam indeterminata solutio arguitur & certificatur ex circunstantiis.& ad hoc habes gl.not.in l.cum quid. ff.si cer.pe.facit c.illud.& quod ibi not.de præsum.& c.fi.de desp.impu.An traditio annulli inducat matrimonium seu sponsalia, not.in c.ex literis.de spon.& in c.j.de iud.in illa quæstione.An per illa verba nullus tali cōmunicet proferatur excommunicatio.ex cōiecturis enim hoc arguitur , secus puto vbi solum probata est census solutio: nec sunt aliæ coniecturæ in signum subiectionis , tunc enim non probatur subiectio nec possessio subiectionis , quia cum solutio census plura significare possit,vt in c.recepimus.de priui.& in c. quanto.j.de censi.& in c.præterea.e.ti.& hic in gl.probatio generalis & æquiuoca non releuat probantes super certa & determinata significatione,vel super certa specie contenta sub genere probato. vt est tex.no.in c.in præsentia.de prob.facit tex.cum gl.in c.quia.de exce.li.6.Et ad materiam nostram vr̄ text.opti.in ca.constitutus.de re.do.& in c.cum venerabilis.de censi. & apertè sentit Io.And.post Host.in c.qm̄.de priu.vbi dicit ꝙ si ecclesia est exempta licet soluat censum vel aliud temporale , ꝙ per hoc non probetur subiectio.vt in multis c.præal.quod intelligo modo predicto, nisi aliquę circunstantiæ & ꝯiecturæ demonstrarent ꝙ in signum subiectionis soluatur.nam euidens dr̄ quod constat per coniecturas.l.licet.de lega.1.

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶Subiecta. Adde Lap.al.42.Fed.ɔs.130.
b ¶Vasallus. Adde eundem consi.6.
c ¶Non sufficit Adde Io.de Ana.ɔs.35. Sebast.Sap.
d ¶Præsumendo. Vide Ias.in l.i.in glo.in verb.certi.C.q adm. & l.qui ī aliena.§.j.ff. de acq.hæ.& Are.ɔs. 32.inc.p̄supponit.& ɔs.62.inc.ex facto.& circa præsumēdam cōionem inter fratres vide Ale.ɔsi.92. in 2.vo.Deci.in ɔsil. 79.in 3.dubio.Nunquid aūt si facta diuisione fratres simul habitauerint: præsumatur iterum facta cōio.vide Ro.in ɔsi. 205.ver.3.pricipal̃r.
e ¶Diuisionem. Adde Ro.consi.408.
f ¶Renouatus. Adde Ale.consi.3.1.lib. vbi de hac materia. Zacharias.
g ¶Nō probaretur subiectio. Adde qđ imò vt not.Inn.in c. p̄terea.in gl.sua.ver. audiatis.s̄.de transa. gl.22.q.8.c.tributū. & ibi Arch.& c.magnum.11.q.j. Ab.ī c. 2.j̃.de censi. Ang.in l.3.ff.de natu.li.& ibi Bald.in l.data.C.qui acc.non pos.& ī aut. qui mo.nat.effi.sui. §.si quis.& omninò per Ale.ɔsi.344.vo.

5 ¶† Hinc est, quod dicit Io.An.post Host.d.c. quoniam.ꝙ si eps recipit aliquod ius episcopale ab ecclesia præsumitur subiecta: a facit quod le.& no.in c.j.de rel.do.& in c.2.de renun.li.6.& vide Bar.in l.cum de in rem verso. ff.de vsu.in fi.vbi dicit,ꝙ ex sola solutione nō
b præsumitur soluens vasallus b nisi aliqua contemplatione soluisset.& sic dicit se intelligere no.in d.l.solent.de of.procō.& vide,quod
6 dico in d.ca.peruenit.de censi.¶†Quid autē in aliis præstationib.nunquid sufficit petere certam pecuniam, quia fuit longo tempore soluta.Gof.ꝙ non, quia actor succumberet si inniteretur soli præstationi dicendo. peto vt soluas. quia tot annis præstitisti.vt l.si certis annis.C.de pac.& l.creditor.C.de vsu.sed debet s̄m eum allegare cām constituti.& inducere tp̄s ad probandum seu præsumendū causam.vt l.cum de in rem verso.ff.de vsu.& ibi vide plenè per Bar.& quod dico in d.c.peruenit.vbi hoc plenè examino.Et mirandum
* est ꝙ doct nostri *cōiter* transierunt cum hoc dicto Goffr.qđ nullo modo procedit prout ponit.& saltem non remiserunt se ad iura superius per me allegata.vnde attende, ꝙ hoc dictum Goff.potest diuidi in duas qq.Prima quæstio est, an potest peti census seu aliquid temporale ex solo cursu temporis.Secunda questio est, nunquid allegata causa debiti ꝓ
7 betur ex solo cursu tēporis. ¶† Ad primam dic, ꝙ aut allegatur p̄scriptio tanti temporis de cuius initio nō est memoria,& sufficit, qa ex continuatione tanti temporis præsumitur debitum, & habet vim tituli l.hoc iure. §.ductus aquæ.ff.de aqua quo.& æstiu.& c.1. de præsc.li.6.vide gl.opt.in 18.q.2.seruitium. & c.nullus.j.q.j.tenet Host.& Io.An.in d.c.peruenit.& Barto.in d.l.cum de in rem verso.& hoc casu non procedit dictum Gof.Aut allegatur cursus minoris temporis, & tunc si agitur ad inducendam obligationem non suf
c ficit.c & hoc casu procedit dictum Gof.si verò agitur in liberatione inducenda, & tunc si resistit, ius cōe non sufficit.vt l.competit.C. de præscr.30.ann.& c.j.de præscr.li.6.Si verò non resistit,& tunc s̄m varias naturas actionum requirūtur tempora.nam quædam tolluntur minori tempore,& quædam maiori.vt l.sicut.& l.omnes.C. de præscr.30.anno.& instit.de perpe.& temp.act.ꝙ procedit etiam de iure canonico.nam licet contra ecclesiam non currat præscriptio nisi quadragenaria.de præscr.de quarta.& quasi per totum, secus contra alios etiam clericos.vt no.gl.16.q.4.possessiones.& per Ioan.And.in regula, qui ad agendum.de reg.iu.li.6.in mercu.& de hoc per Bar.in d.l.cum de in rem verso.& sic limita & restringe di-
8 ctum Gof.hic.¶†Quo ad secundam quæstionem, an allegata causa probetur ex temporis cursu, & si est præscriptio tanti temporis de cuius initio memoria non existit:tunc in dubio sufficit quod habeat vim tit.vt s̄.dixi.aut non est tanti temporis,& si ius commune resistit non probatur, quia in tali præscriptione requiritur tit.vt in d.c.j.de præscr.li.6.& sic non sufficeret allegare causam aut ius cōe nō resistit,& tunc aut requiritur.nunquid præsumatur ꝯ facientem, vel ꝯ soluentem,aut contra patientem.primo casu præsumitur titulus,vt est tex.not.in l.cum de in rem verso.secundo casu contra pa-
d tientem aut quæritur de præsumendo d titulo in commodum,& fauorem patientis, & præsumitur.l.si filius familias.C.de pe.hæ vbi dicitur,quod si filius longo tempore possedit hæreditatem,præsumitur eam agnouisse, aut in ipsius incommodum, & tunc aut tractamus de modico præiudicio,& præsumitur titulus,& sic p̄t procedere gl.d.l.cum de in rem verso.quæ vult præsumi causam in serui-
9 tutibus acquirendis, facit l.qui ī aliena.ff.de acq.hæ.¶†Vide quod no.gl.in l.pe.C.comm.diuidun.quæ notabiliter dicit,ꝙ si habentes rem communem possederunt eam pro diuiso longo tempore:pre-
e sumitur inter eos diuisionem e p̄cessisse.si verò tractatur de magno præiudicio, & tunc aut loquimur de præsumendo titulo obligatorio vel liberatorio.primo casu,non præsumitur, imò requiritur verus titulus,& possessio vera,& titulus putatiuus iusto errore.vt l.celsus.de vsuc.& C.de rei ven.l.nullo.sed si de præsumendo titulo liberatorio,& tunc aut loquimur de liberatione,& lucro odioso: & p̄sumitur titulus.vt l.cum quidam.§.diuus.ff.de vsur.vbi præsumitur remissio si creditor longo tempore nō petiit vsuras præteritas: aut agitur de liberatione lucri nō odiosi, & tunc ex sola patientia longi temporis non præsumitur,vt l.libertis.§.j.ff.de alimentis & cib.le. requiritur ergò legitima præscriptio.Aduertendum est tamen,qđ omnes leges quæ dicunt quod in actionibus personalibus non prescribitur minori spacio 30.annorum,debent intelligi quando interuenit sola patientia.secus si cum patientia longi temporis alia interuenerunt, vt in casu l.procula.ff.de probat.vbi ex taciturnitate longi temporis præsumitur dimissum fideicommissum debitum,si sæpius de aliis habita ratione de fideicommisso mentio facta non
10 fuit.de hoc dic vt ibi not.¶†Item quandoque ex vnico actu præsumitur titulus, vt si præcesserit contractus locationis, tunc si iste
f stetit post annum:præsumitur contractus tacitè renouatus, f vt l.itē quæritur.§.qui impleto.ff.locati.& idem in similibus.& hoc notat eleganter Barto.in d.l.cum de in rem verso. & vide quod dicam in d.c.peruenit.Et secundum hæc limita,& restringe secundum dictū Gof.qui etiam quærit hic de illo qui consueuit soluere censum ecclesiæ alicuius rei,& cessat in solutione per biennium,nunquid res sit commissa.Hostiē.remitit ad summam de loca.sub §.potuit.& §. quid ergò.& sequen.ego remitto te ad glo.singularem in ca.constitutus.de reli.dom.& ibi etiam per Inn.¶Glo.prima ponit casum literalem intelligendo ꝙ hic fuit actum petitorio,& possessorio super subiectione:& istis quinquaginta solidis petitis in signum subiectionis, & ꝙ patriarcha in possessorio obtinuit, & in petitorio succubuit.Ioan.And.dicit se non credre, ꝙ obtinuit in possessorio. dic, quod hic non apparet, quod fuerit actum possessorio, nam si obtinuisset in possessorio fuisset restitutus ad solutionem illius pecuniæ vt in ca.querelam.de ele.& si Papa non dixisset si vult petere alio iure: cum esset iam consecutus per iudicium possessorium.dic ergò ꝙ hic fuit actum petitorio tantum petendo subiectionem. & aliam pecuniam in signum subiectionis,& succubuit:quia non probauit illam proprietatem, ꝙ tanto tempore processisset quod suffecisset ad prescriptionem,sed possessionem dūtaxat probauit que non sufficit ad obtinendum in proprietate:nec fuit restitutus.quia ad hoc non fuit actum.Nam sententia debet esse conformis libello, quare Papa dicit, ꝙ si vult petere alio iure audietur: & per hoc colligitur ꝙ non facit ad titulum licet glo.impugnet & malè.vult enim iste tex.ꝙ agenti petitorio nō sufficit probare possessionem.
11 ¶†Sed oppo.contra text.& contra prædicta, & videtur etiam ꝙ si
g magno tp̄e pcepisset censum ex hoc non ꝓbaretur subiectio g cum census qn̄q; sit signū exēptionis qn̄q; signum protectionis:vt in c. recepimus.de pri.n̄ ꝓbat ergò hoc esse qđ ab hoc ɔtingit abesse. de spon.c tuæ.solue.dicit gl.j.ꝙ hoc petebatur in signum subiectionis: sed quia monasterium erat exemptum succubuit:quia non percepit tanto tempore&c. Aduerte,quia glo.loquitur ineptè,& minus generaliter.intelligo ergò primam partem.vt s̄.dixi quādo census soluebatur tacitè vel expresè in signum subiectionis:& tunc si tanto tempore fuisset præstitus quod sufficeret ad præscriptionem,esset probata subiectio.ar.in c.cum venissent.de rest.sp.sola enim petitio in signum subiectionis non sufficeret.quia nō est credendum parti.hoc etiam sentit Ioā.And.hic qui dicit quod census quandoque præstatur pretextu conuentionis vel alicuius relicti.scienda est igitur causa secundum eum. de censi.c.peruenit. Et inquantum gl. ponderat ꝙ hoc monasterium erat exemptum,hoc non erat necessarium nisi velles intelligere ꝙ aliàs cessante hoc priuilegio, hoc monasterium erat subiectum Patriarchæ: sed si esset subiectum episcopo loci,& aliàs non esset exemptum procederent ea quę s̄.dixi. & quæ habentur in isto tex.vt non sufficiat præstatio census aliquā do facta:nisi secundum quod supra dictum est,& hæc sufficiant.

¶De restitutione spoliatorum. Rub.

¶Visum est supra de causa possessionis:sed quia causa restitutionis possessoria est: ideò de illa submittit secundum Gof.vel viso qualiter possessio perdatur:quia perdita restituenda est: ideò &c.secundum Host.vel tertiò continua sic.Vidimus s̄.quo ordine causæ proprietatis & possessionis tractandæ sunt: sed quia dubitari posset an spoliatus sit indistinctè restituendus:ideò subiecit hanc rubricam.

CAP. I.

1 *Spoliatus si agat ad restititutionem: non auditur reus opponens petitorium: nisi spoliatus consentiat,sed an iudex possit huic consensui contradicere.*
2 *Dominus tenetur de violentia illata à suis hominibus, idem ecclesia à suis clericis. & 6.*
4 *Spoliatus ante omnia restituitur etiam contra ecclesiam.*
5 *Interdictum recuperandæ non admittitur reo volenti incontinenti probare dominium:secus in aliis possessoriis,& quare.*
6 *Dominus an,& quibus casibus teneatur ex delicto suæ familiæ.*
7 *Potestas tenetur ex facto suorum officialium.*
Furtum incontinenti in hospicio factum: an præsumatur factum per familiam hospitis,an per viatores.
8 *Robaria facta in territorio vnius domini vel villæ tenebuntur ipsi,si potuerunt & noluerunt*

noluerunt prouidere:& imponetur collecta hominib. villæ si ipsa non est soluendo.
9 *Conscius criminis vtrum teneatur:si non reuelauit maleficium committendum,tam de iure ciuili, quàm canonico.*
10 *Mandatum an requiratur clericis volentibus agere, vel defendere pro sua ecclesia:etiam sine cautione.*

a ¶Confessiomem. Adde d.de Ro.deci. 408.& 421.hoc eodem tit.in antiquis. Sebast.Sap.
b ¶Vnam differentiam.vide de hac differentia per Paul.de Cast.post gl.in l.si de vi.ff.de iudi.& l.2.C. de edi.diui Adr.toll. vbi etiam Ias.ponit hanc differentiam.
c ¶Illo officio.adde d.d Ro.dec.suis.dec. 377.in nouis incip. si vicarius.& latius dec.432.in antiquis. vbi tenent episcopū teneri pro dānis datis iniustè per officialem suum.& no.qđ licet officialis n̄ possit conueniri durante officio: tamen de eo quod deliquit in officio cōueniri p̄t: vt tenet Ro.ɔs.415. Sebast.Sap.
d ¶Præpositus.Vide Paul.de Cast.in l.videamus.in pr.ff.loc. & faciūt not.per Ias. in l.si quis ex argentariis.§.prætor ait.ff. de eden.vbi ponit, an dominus teneatur de incendio illato per familiam.de quo etiam p Ias.in l. domos.ff.de le.j.per Io.de Ana.in cōs.71.
e ¶Officialium.Adde Ro.cons.434.vbi dicit,quòd stante statuto, quod potestas teneatur pro delicto familiæ,quòd tale statutum debet intelligi:nisi familia exhibeatur. Zacharias.
¶Adde Bar.in l.1.§. familiæ.& §.fin.ff.de public.& in l.si post depositū.C.de asses. & in l.debet.ff.naut. cau.stab.pulchrè per Bal.cons.336.inc.casus est talis.d.Ioā.de Castelliono. Et dic, idem esse in episcopo,quod teneāt pro dlicto sui vicarij aut alterius ex suis officialibus,& c.ita not. Ro.dec.278.inc.si vicarius.in nouis. Sebast.Sap.
f ¶Super suo. Nunquid autē princeps dēat tenere suas terras, & loca in quib. percipit victualia secura.& si mercatores fuerūt deprædati tenetur ad damnum,vide Bald.in c. 1.qui feu.da.pos.tenentem, quod sic,ꝙ dicit esse cordi tenendum. Laudensis in tract.de principibus quest.163.& subdit, quod princeps vel ei⁹ officiales debent adhibere diligentiam contra latrones,& stipendiarios deprædantes in viis publicis.

1 Licet. ¶†Si cōsensit,qui restitutionem petit potest sibi quæstio de ꝓprietate referri.vel sic.Aduersario restitutionem petente non est audiendus reus de ꝓprietate opponens:nisi actore cōsentiente.h.d.in prima.spoliati conquestio.In secunda ibi,quod si ita causæ commissio bimembris, secunda ibi,alioquin.¶Casus literalis. Quidam cecus cōquæstus fuit d.Papæ,quod homines ecclesiæ campum ipsius occupauerunt irrationabiliter.Quidā diaconus ipsius ecclesiæ Euentus nomine,aduersario resp.quòd campus erat ipsius ecclesiæ,& hoc obtulit se probaturum.& cæcus respondit,quod si hoc probare posset: quòd esset cōtentus.vnde Papa super hoc scribit Constantino episcopo dicens,q̄uis antequam quæstio proprietatis tractari debeat possessio violenter ablata debuerat ipsi cæco restitui:tamen quia diaconus predictus ɔsentiente ipso cæco obtulit se probaturum dictum campum ad suam ecclesiam pertinere inquirat de hoc veritatem,& si hoc ꝓbatum fuerit ipsi cæco silentium imponat a-
2 lioquin res ei ablata reddatur.Ber.¶†No.primo ecclesiam seu dominum teneri pro violentia illata à suis hominibus, quod an sit indistinctè verum infra dicam. ¶Not.secundo ibi:irrationabiliter & c.quod pro qualibet irrationabili occupatione datur de iure communi possessorium recuperandæ: ita colligit hic do.Ant. sed certè hoc non colligitur hic per tex.ibi, violenter ablata &c.an autem illud dictum sit verum: dic vt noteτur j̃.e.c.sæ-
3 pe.& c.cum ad sedem.¶†Not.spoliatum posse renuntiare priuilegio suo, vt ante omnia restituatur.de quo s̄.ti.3.c.fi.nec iudex debet supplere ex officio,quod intellige,nisi immineat in restitutione periculum animarū hoc enim casu etiam non petenti potest restitutionem facere: vt in c.2.& c.ex parte.de conuersione coniu. vide gl.1.q.4 quia præsulat⁹. ¶No.quod si per testes admissos constat pro reo de iure ꝓprietatis, denegatur restitutio.
a idem si constat per confessionem a ipsius rei & vide not.per Inn.in c.constitutus.de fi.pres-
4 byt. ¶†Not.quòd priuilegium competens spoliato, vt ante omnem contentionem super proprietate fiat restitutio: ꝓcedit etiam si agatur contra ecclesiam per laicum spolia-
5 tum.¶Faciles sunt gl. ¶†Sed no.gl.primam
b ex qua habes vnam differētiam b maximam inter interdictum recuperandę,& interdictū adipiscendę seu exhibitorium.nam in primo non admittitur reus volens probare dominium etiam incontinenti:secus in interdicto adipiscendæ,vel exhibitorio,& similem glo. habes in c.literas j̃.e.& vide bonam glo.in c. super causa.2.q.5.Et potest esse ratio diuersitatis secundum doct.quando cum agitur de exhibenda re vel adipiscenda, quæstio faciliter expeditur,sed interdictūm vnde vi,requirit causæ cognitionem.s̄.de offi.delega.consultationibus,& ideò hoc interdictum nō de facili impeditur sicut nec de facili expeditur. Ego reddo aliam rationem, & meliorem iudicio meo.quia præcedens est nimis generalis,& necessario non concludens:dico ergò, quòd interdictum vnde vi,est magis priuilegiatum propter odia spoliatoris, & in fauorem spoliati.non enim videtur ɔsentaneum, vt spoliatus contendat,vt actor,& quòd reus admittatur etiam incontinenti, q voluit ius propria auctoritate sibi dicere: cum ex hoc sit maximè puniendus.de præb.eum qui.lib. 6.& l.si quis in tantam.C.vnde vi.& 16.q.6.c. placuit.Et si diceremus oppositum,sępe daretur materia spoliandi alium propria auctoritate:quod non est fiendum.ar.in c.quanto. de diuor.& l.non est singulis.ff.de re.iu.& vide quod no.in d.c.literas.j̃.e.sed in aliis interdictis hæ rationes cessant:imò æquum est,vt dominus qui non reperitur in culpa non teneatur exhibere rem suam seu possessionem in alium transfetre, ex quo vult ius suum in continenti probare:& in mora modici temporis non est præiudicium.vt l.si debitori.ff. de iu.& l.si is à quo.vt in posses.leg.¶Gl.7.est clara, & de materia vide plenissimè per Bart. in l.in fundo.ff.de rei ven.& ibi etiam per gl.& vide tex.sing.& no. in l.planè.ff.de pet.hær.& quod ibi dicitur.no.aliquid in c.grauis.j̃.
6 e.vbi tangitur.& melius tangitur ibi,q̄ hic.¶†Nunc extra glo.pro declaratione c.j.op.contra tex.& id quod dixi in j.not.& videtur ecclesia seu dominus non teneri ex facto familiæ suæ, vt probatur expresè in c.cum ad sedem.de rest.spo.& no.in c.2.de or.cog.Host. h.d.quòd tenetur tunc ecclesia seu dominus de violentia per suos illata quando res peruenit ad ipsum j̃.e.c.sæpe.vel qn̄ mandauit vel ratum habuit.ff.de vi & vi ar.l.j.§.ait prætor.& §.defecisse.& d.c.cum ad sedem.vnde tria hic concludam breuiter primo, nunquid dominus teneatur ex facto familiæ suæ.secūdo,an dominus possessionis seu territorij teneatur de maleficio facto super suo dn̄io seu super suo territorio.tertiò nunquid extraneus quilibet sciens maleficiū,
7 & nō prohibens teneatur ex sola scientia.¶†Quo ad primum cōcludit Bar.in l.ne quid.ff.de incen.rui.naufr.& sequūtur eum Io.de Lig.& d.Ant.hic dominum non teneri ex facto familiæ,nisi quan-
c do familia deliqt in illo officio c seu ministerio in quo est præpo-
d situs d dominus & ipse in illo ministerio vtitur opera familiæ.Est.n. tunc quid imputetur dn̄o si non elegit seu proposuit honestam familiam, vt l.1.§.familiæ.ff.de pu.vbi Præpositus ad vectigal tenetur ex facto familiæ suæ, seu quam sibi adiunxit in illo ministerio.idē est videre in nauta qui tenetur ex maleficio facto p familiā suam, vt in ti.ff.fur.aduersus nau.tenetur tamen dominus ciuiliter,& non criminaliter.vt in d.l.ne quid.Et ideò si aliquis esset præpositus ad custodiam alicuius territorij tenetur ex robaria facta ibidem per familiam suam,siue familia sit libera,siue seruilis.vt in d.§.familię.Ex quo infertur,potestatem seu alium rectorē teneri ex facto officia-
e lium e suorum,vt l.si post.C.de asses.& no.Bar.in d.§.familiæ.liberātur tn̄ prædicti exhibēdo malefactores.vt d.§ familię.& d.l.si post.& l.cum si exhibuissent.de pu.& hoc cum quis exercebat officium publicum,secus si priuatum,vt quia regebat hospitium,tunc nō sufficit exhibere malefactorem,sed est in optione damnū passi,an agatur contra famulos an contra dominū seu hospitantem,vt d.l.vna. ff.fur aduer.nau.& no.Bar.in d.§.familiæ.Et plures notabiles,& quotidianas quæstiones circa delicta commissa in hospitio.& an stetur iuramento hospitantis super reb.amissis,& an incontinenti sit præsumptio, ꝙ delictum sit factum per familiam hospitis an per alios viatores.vide per Bar.in d.l.vna.ff.de fur.aduer.nau.& aliquid de iuramento.vide in l.si quando.C.vnde vi.& an eo casu quo quis teneatur pro alio stetur iuramento damnum passi,& aliquid etiam no.in
8 c.fi.s̄.me.cau.¶†Ad secundum an dominus agri seu territorij tene
* tur de robaria ibi facta.*communiter* tenetur quòd sic.si dominus fuit sciens,& potuit prohibere,& non prohibuit.non enim debet pati,
f vt maleficium ɔmittatur super suo.f vt l.1.C.de fal.mon.secus autē si prohibere nō potuit.l.j.§.is.aūt.ff.si fam.fur.fe.di. Et idem dicit de villa seu castro, vt teneatur si potuit prohibere,& non prohibuit, licet in hoc vltimo aliter sentiat gl.in auth.vt nulli iud.§.quoniam
* verò.col.9.sed primum dictum *communiter* tenetur, vt no.Bar.in d.l. ne quid.ff.de incen.rui.nau.& per Iac.de Bel.in d.aut.sequuntur etiā hic Io.de Lig.& d.Ant.quòd tenentur prædicti ciuiliter,non criminaliter & vt villa sit soluendo poterit imponi collecta.vide per Bar. in d.l.ne quid.& plenius de modo imponendi collectā vniuersitati.
9 l.4.§.actor.de re iu.¶†Ad tertium nunquid ex sola scientia quis teneatur,ex quo non reuelauit maleficium ɔmittendū p̄supposito,ꝙ in solo suo maleficiū non ɔmittatur.gl.in l.culpa caret.ff.de re.iur. dicit, ꝙ non: nisi in aliquo fuit particeps.delicti.secus dicit de iure canonico,sed nihil allegat ꝓ hac diuersitate.idem tenet gl.ī l.vtrū. ff.ad l.Pomp.de parri.& Bar.in d.l.vtrū.dt dictū gl.r̃r ꝓcedere.fallit qn̄ delictū erat ɔmittendū admersus eū cui iste ɔscius erat subiect⁹. vide in l.2.& ꝙ ibi no.gl.ff.de parri.& iō si filius scit delictū ɔmittendum aduesus patrē,& non reuelat,tenet̄ ex sola scientia,licet aliter non sit particeps in delicto,vt in d.l.2.& in l.vtrū.idē in seruo respū dn̄i in l.1.§.hoc seruus.al's serui. ff.ad Sil. idē in vasallo respectu dn̄i. vt in subdito nō reuelante ɔiurationē seu delictū ɔmittendū ꝯ principē seu ciuitatē ꝓpriā vt l.qsqs.C.ad l.Iu.ma.idē puto ddm ɔsil'i rōne in

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶ Contra episcopū. Sed quæ sit pœna episcopi non reuelantis coniurationem contra dominum temporalem vide Rom. sing. suis fol. 21.

¶ Adde an sacerdos teneatur crimen sibi in confessione reuelatū dicere, & reuelare maximè si nō reuelat potest imminere scandalum, vide Ang. de Are. ī tra. male. in glo. che hai. tradito la tua patria in vlt. q. vbi plenè.

Ant. Franc.

¶ Circa istam reuelationis secretorum materiam dicas, qđ reuelans secreta alicuius teneť in actione in factum ad interesse, & actione iniuriarum si ex causa iniuriæ illud facit. l. ī lege. §. sed si quis. ff. ad l. Aquil. & ibi per Flo. & omninò tenetur etiam si ex tali reuelatione nō infert dānum, vt dicit Bal. in c. j. in ver. nota reuelationem. q. mod. feu. amit. in vsi. feud. & adde, quòd quis potest impunè reuelare secreta ex causa iusta etiā si iurasset non reuelare: puta si adducatur in testem, vt per Inno. & Abb. in c. qualiter. 1. de ac. circa fi. & vide Ab. in c. si sacerdos. de offi. ord. vbi dicit, quòd istud habet locum, ētsi sacerdos habet illud quod reuelat in pęnitentia, & non in confessione, quia potest sacerdos impunè reuelare quòd habet ī pœnitentai, dummodo nō habeat in cōfessione. quòd clarius declarat Abb. in c. dilectus. de excep. pręla. vbi dicit, ꝙ confessor non debet reuelare peccatum sibi dictum in confessione, etiam si Papa mandat. & si episcopus dicit, quod vult illud scire in confessione nec etiam tenetur reuelare si adducitur ī testem: qa confessor non dicitur scire ꝙ habet in confessione, vt homo: sed dicitur scire, vt Deus. & ideò eius dictum non probaret. de quo etiam p Spe. in tit. de proba.

ne in clerico non reuelante delictum contra a episcopum[a] vel sacerdotem parochialem: cū isti sint parentes spirituales ipsius. facit quod no. in c. significasti. de fo. cōpe. & in c. cęterum. de iu. vide tex. de presbytero parochiali. 30. q. 1. oēs. & c. seq. de episcopo. vide in cle. 1. ver. episcopi. de poe. facit ad vtrunque. c. qui abstulerit. 12. q. 2. & isti spirituales parētes sunt habendi in maiori reuerentia q̄ carnales. vt in c. pietatinm & quod ibi no. 30. q. 3. & intellige. ꝙ prædicti tenētur ex sola scientia secuto maleficio: & ita loquuntur iura superius alle. si autem non est subsecutum: tunc puto spāle in delicto læsæ maiest. de quo dicendū vt d. l. quisquis. & 6. q. j. c. sunt plurimi. §. verum. ver. si quis cum militib. Et hæc procedunt de iure ciuili: vt regulariter ex sola scientia quis non b teneatur;[b] de iure verò canonico glos. in d. l. culpa. tenet qđ aliud sit. sed Inn. vr̄ tenere primum in c. Petrus. ĩ. de homi. facit, quia spāle vr̄ in clerico, vt quis teneatur obuiare ne verberetur, ne ex hoc incurrat excōicationem si dolosè taceat, secus ergò vr̄ in aliis. Puto ꝙ in foro conscientiæ qs teneatur ex sola scientia, ex quo poterat obuiare in delicto inferēdo proximo, & nō obuiauit. pro hoc hēs bo. tex. in c. dilecto. de sen. exc. lib. 6. & 23. q. 3. c. q potest. & vide tex. opt. c. 1. 83. di. vbi dicit tex. ꝙ non est grandis dr̄ia vtrum læthum. i. mor- c tem inferas, vel admittas:[c] mortem. n. lāguentib. probatur infligere qui hanc cū possit nō excludit. ad idem c. error. ea. di. & sic potest intelligi gl. in d. l. culpa. & ita sentit d. An. ī c. q̄to. præall. sed in foro contentioso non reperio hoc solum punibile etiam de iure canonico, & maximè facit illud c. q̄to. cū mā sua. ¶ Op. vlterius ꝯ tex. ꝙ vr̄ etiā, ꝙ si iste reus non consensisset non tn̄ pp hoc debebat ante eam cōtentionem restitui. nam p̄t reus se defendere super possessorio, & etiam actorem reconuenire: vt in c. fi. de or. cog. & c. olim. j. ĩ. e. Sol. Io. An. exponit tex. & bene, quia hic excluditur omnis ꝯtentio, s. super proprietate, quasi secus super possessorio. imò aduerte qa imò etiam vbi ius cōe est ꝯ reum possidentem nihilominus p̄t se defendere ꝯ actorem prætēdentem se spoliatum super possessione: vnde dicunt d. de Ro. dec. 153. ꝙ si actor parrochialis agat ꝯ religiosos sup decimis prædiorum assistentium intra limites suæ parrochiæ prætendēs se spoliatum à 10. annis citra admittuntur religiosi volentes probare ꝙ à 30. annis citra, sp fuerunt in possessione. nam per hoc excludunt possessionem. & spoliationem prætensam per rectorem. Nec ob. c. ad decimas. e. tit. li. 6. quia illud procedit, qn̄ is ꝯ quem facit ius cōe est actor petēdo restitutionem. sed in casu nostro isti se defendunt dicendo se nō spoliasse: agat ergò rector si vult de proprietate: & obtinebit nisi religiosi pbent legitimam præscriptionem, vel alium titulum legitimū. scias. n. ꝙ licet ius cōe faciat pro rectore in petitorio, nō tn̄ in possessorio. vt colligitur ex no. ī c. olim. 3. ĩ. e. ti. ex hoc no. duas limitatio- 10 nes ad c. ad decimas. ¶ † Vltimo op. & vr̄ qđ iste clericus non debuit admitti pro ecclesia sine mandato vt in c. j. de proc. Sol. dicit Guil. Naso, ꝙ habuit mandatum alias non fuisset admissus: sed Io. An. dicit, ꝙ etiam sine mandato fuisset admissus ad defensionem. 12. q. 2. c. non liceat. & ĩ. de reb. ec. non alie. c. si quis. vide de hoc bo. gl. in c. coram. de of. del. & c. j. de procu. Et an possit clericus de ecclesia agere sine mandato saltem aliis negligentib. & defendere tunc sine cautione. vide pulchrè per In. in c. cum olim. đ test. vbi dicam. Nam ad defendēdum alium qlibet admittitur cum cautione. vt l. qui proprio. ff. de proc. & no. in c. 1. de procu. ¶ Sed dubium est nunquid clericus ecclesiæ admittatur ad defendendum, vel agendum sine mandato. vide in d. c. cum olim. & habes bo. gl. in d. c. coram.

CAP. II.

1 *Spolitus beneficio restituitur licet opponatur, quod renuntiauit. de quo tamen. infra num. 8.*

2 *Exceptio generaliter proposita q̄ potest obstare & non obstare: non debet reiici statim: sed iudex debet instare vt pars excipiens declaret, & quatenus concludit admittere, aliàs secus.*

Probatio generalis, quæ in nulla specie admitteretur, reiicitur non expectata aliqua declaratione probare volentis.

4 *Iudex an debeat perquirere ex officio super spoliatione ad vtilitatem priuatam.*

5 *Spoliatus ante omnem contentionem restituitur quādo excipitur sup petitorio, secus si excipitur directè contra possessorium.*

6 *Possessorium recuperandæ non datur illi qui fuit deiectus: incontinenti quòd incipit iniustè possidere, secus si ex interuallo reiiciatur.*

7 *Exceptio renuntiationis tam in beneficialibus quam in prophanis: an, & quando obstet agenti possessorio recuperandæ, vbi limitatur.*

8 *Metus purgatur si postea promissio facta metu fuerit ratificata.*

9 *Spoliatus si postea renuntiet rei spoliatæ: an sibi præiudicet agendo possessorio recuperandæ.*

10 *Renuntiatio beneficij ad hoc vt præiudicet renuntianti: oportet ꝙ fiat in iudicio, vel in manibus superioris.*

Renuntiatio beneficij facta minus legitimè: intātum est inualida, quòd non potest eam superior ratificare.

11 *Renuntiatio beneficij facta post spoliationem: præsumitur sponte facta, si ante spoliationem constituit procuratorem ad renuntiandum.*

12 *Exceptio non verisimilis, an opponatur contra agentem possessorio recuperandæ rei etiam in petitorio. 13.*

14 *Interdicta siue remedia possessoria an sint perpetua, vel annalia.*

15 *Fama non est ita potens, quòd auferat legitimam exceptionem.*

16 *Pactum factum spoliatori de non agendo possessorio an obstet agenti.*

Dolus futurus non potest remitti.

1 Solicite. ¶ † Petenti restitutionem non obstat exceptio abiurationis facta post spoliationem. h. d. secundum Ioan. And. qui in hoc videtur sequi lectu. gl. Vel sic secundum d. Ant. Contra agentem recuperandæ non verisimilis exceptio non admittitur: sed ea reiecta admittitur probatio possessorij & diffinitio. Ego tertio modo summo & sic. Petenti restitutionem beneficij nō ob. renuntiatio facta post spoliationem, quia præsumitur nō spontanea, & seriosè addidi, quia præsumitur non spontanea, qn̄ & si pbaretur spontanea deberet obstare talis exceptio, vel renuntiatio in beneficialibus. vt ĩ. dicam. Diuiditur. Primo, ponit causæ commissionem in qua prius prouidet replicationi, qua pbata repellit exceptionem submittens rationem ibi: quia non est. secundo ponit finalem determinationem ibi, sed testes. ¶ Casus literalis. Quidam clericus H. nomine dicebat se spoliatum ecclesia sua, vnde petebat sibi restitui ecclesiam. respondebatur, quòd non fuerat spoliatus, sed sponte ipsam renuntiauerat, & abiurauerat dum eam possidebat. vnde non erat audiendus. & hoc probare volebat. Respōdebatur, quod & si verum esset quòd renuntiauerit, spoliatus tamen renuntiauit, & inuitus, & hoc probare volebat. consultus Papa quid super hoc esset agendum. mandat Papa Vigoñ. episcopo vt diligenter inquirat quo tempore H. renuntiauit ecclesiæ, & si constiterit illum fuisse spoliatum cū eidem ecclesiæ renuntiauit contra ipsum testes alterius partis de spōtenea renuntiatione, & iuramento præstito nō admittat, antequam fuerit restitutus, quia non est verisimile quòd sponte iuri suo renuntiauerit, qui spoliatus renuntiat, sed testes ipsius H recipiantur quib. probare intendit. quod violēter ē-
2 dicta ecclesia fuerit spoliatus. B. ¶ † Not. sing. ex isto text. ꝙ vbi aliqua exce

in §. probatio. circa fi. & vide Inn. in c. officij. de pœni. & re. & an quis teneatur reuelare crimen committendum per aliū si hoc scit: vide Abb. in c. j. de resti. spol. & Io. And. in c. Petrus. de homi. & per Spe. in tit. delegato. in §. iuxta. in vers. quid si amici. & per Alex. in l. vtrum. de patricid. & cōcluditur, quod non, nisi sit crimen læsæ maiestatis, vt ī l. quisquis. C. ad l. Iul. maie. imò etiam pater non tenetur pro tali crimine reuelare filium, vt in l. milites agrum. in §. desertorem. ff. de re mili. imò reuelans sociū criminis euitat pœnam, si eum ducat ad iudicem: vt in l. 1. in §. cum quis. & ibi per Bart. in pr. ff. de quæstioni. & adde, quod reuelans secreta tenetur pœna falsi. l. 1. §. is qui. ff. de fal. & vide Ang. Aret. plenè in tract. malefi. in ca. falsario.

Zacharias.

¶ Adde istum in c. lectæ. in fi. & quod ibi posui remis. in apo. ad ipsū. in ver. de voluntate. s̄. de renun.

Sebast. Sap.

b ¶ Non teneať. Viđ Ias. in l. vt vim. ff. de iu. & iu. Fel. in c. quantæ. đ sen. exc. & Ang. no. in tract. malefic. in ver. che hai tradito la tua patria. vbi plura p apostilantes & ibi ponit an sacerdos teneať reuelare.

c ¶ Admittas. Adde quod voluit Roma. cons. 117.

Sebast. Sap.

a ¶ Species deducta. Ex his apparet quòd reg. l. fi. C. de anna. except. non solum pcedit in libello generali, sed etiam exceptione generali, de quo vide Ang. in l. j. ff. de excep. & Fel. in c. pastoralis. de exce.

b ¶ Delusorium. Adde quòd voluit Ro. cons. 467.

c ¶ Defectu proprietatis. Adde d. de Ro. decis. 7. in antiq. hoc eod. tit.

qua exceptio proponitur in genere, quæ in certa specie sub genere contenta concludit intentum excipientis, in certa verò non: per hoc non debet excludi statim, sed debet iudex instare ex officio vt declareť an opponatur in casu concludentis aut non vt primo casu admittatur: in secundo reiiciatur. hoc colligitur hic ex eo, quia opponebatur exceptio renuntiationis in genere, quæ debet admitti si fuit facta ante spoliationem: secus si fuit facta post spoliationem p rationem quā infra subiiciam: nec propter ipsius generalitatem excludit, sed fit inquisitio in quo casu opponitur: & sic intellige tex. no. cum gl. in c. pia. de except. li. 6. vbi dicitur, quòd opponēs excommunicationem ꝯ agentem debet exprimere ipsius excommunicationis speciem. debet enim intelligi vt non incontinenti iudex reiiciat exceptionem in genere propositam: sed inducere partem opponentis ad expressionem qualitatis, & speciei. si autem admitteretur talis exceptio generalis non vitiaretur actus dummodo in probando deueniretur ad spem conclu-
a dentem: quia tūc præsumitur illa species deducta[a] ad hoc quod no. Inn. in c. cæterum. de iu. fa. l. fi. C. de anna. excep. & quod no. in c. 2. de
3 libel. obl. ¶ † Secus si probatio esset generalis: tunc non sufficeret si in qualibet specie sub genere contenta non concluderetur intentio probantis, vt probatur in c. in præsentia. de prob. Ex quo habes vnam differentiam inter exceptionem, & probationem. & diuersitatis ratio est, quia exceptio potest declarari: sed pbatio iam facta post conclusionem non. de fi. inst. c. cum dilectus. si autem exceptio vel pbatio generaliter facta esset talis: ꝙ in qualibet specie sub gñe contenta includeretur intentio excipientis seu probationis nō obstaret generalitas. pro hoc vide bo. gl. in c. pia. & arg. optimum in d.
4 c. in præsentia. facit c. ex parte. s̄. de rescr. cum si. ¶ † Sed contra prædicta, & contra tex. op. & videtur quòd iudex non debeat ex officio inquirere super spoliatione ad vtilitatem priuatam vt l. 4. §. hoc autem iudicium. ff. de fa. infe. & quod ibi no. & per Inn. in c. ad nostrā. 2. de iurei. Host. dicit, quòd spoliatio non est expedienda per viam inquisitionis, nisi quando litigantes sunt personæ miserabiles. s̄. e. c. j. vel quando episcopus cognoscit inter clericos suos. 11. q. 1. si qs cum clerico. hoc vltimum mihi non placet indistinctè cum nullibi probetur, quòd tunc possit episcopus officium suum non postulanti impartiri ad vtilitatem priuatam. Et fortiter obstat quod no. Inn. in d. c. ad nostram. 2. & gl. 3. in c. bonæ, 1. de postu. præla. d. Ant. dicit quòd iudex hic non inquirit ex officio super principali petito: sed benè supplet: quando proponitur exceptio verisimilis, vel non concludens: sed per hoc non respon. rectè ad contrarium: ideò dico, ꝙ in casu huius c. iudex suppleuit de iure, & non de facto: debet enim
b iudex prouidere ne iudicium sit delusorium,[b] nec admittere probationes non concludentes. de iud. c. causam. & c. pia. & no. gl. in c. 1. de ele. li. 6. ideò voluit discuti prius quo casu proponeretur illa exceptio generalis, an in casu concludentis, vel non: alia non colligo,
5 quia veniunt examinanda cum intellectu c. ¶ † Venio ad gl. & op. in eo quòd Papa mandat inquiri quo tempore iste fuerit spoliatus. videtur enim, quòd ante omnem contentionem spoliatus sit restituendus. vt s̄. c. px. ĩ. e. c. in literis. & c. item cum quis. Gl. 1. circa hoc multa verba non necessaria effundit, habet tamen bonum intellectum. contraria enim loquuntur de exceptione concernente proprietatem, sed hic loquimur de exceptione, seu defensione concernente possessorium, seu detrahente iuri agendi possessorio: si enim iste renuntiauit, & postea veniens non fuit admissus, vel fuit inde eiectus non potest prætendere spoliationem, quia vt dicunt Inno. & Io. And. hic. & no. etiam in c. super hoc. de renunt. quòd p renuntiationem spontaneè factam, iste perdidit dominium, & possessionē & facit l. si quis vi. §. differentia. ff. de acq. pos. & sic non potest agere possessorio. de offi. del. c. consultationib. & hoc intellige quando statim post renuntiationem fuit inde electus vel non admissus.
6 ¶ † Quid autem si post renūtiationem iste incubuit possessioni de facto, & postmodum fuit inde electus. Inn. in c. super hoc præalle. dicit quòd potest petere restitutionem. Nec ob. sibi exceptio renūtiationis, & cum sequuntur d. de Ro. decisi. 151. aliàs 113. & d. Ant. ĩ. c. prox. ratio diuersitatis esse potest: quia si incontinenti post renuntiationem non admittatur, vel eiiciatur: non potest prætendere spoliationem cum seipsum spoliauerit sponte renuntiādo: amisit enim per renuntiationem dominium, & possessionem, vt in prędicta. l. si quis vi. §. differentia. & ita no. Inno. hic. & in d. c. super hoc. vnde si volebat non obstante renuntiatione possidere, non dicitur spoliari si incontinenti eiiciatur, sicut ille non potest agere interdicto, qui vi incepit possidere, & incontinenti fuit spoliatus, vt in c. olim. 1. de resti. spol. & l. 3. §. cum igitur. ff. de vi & vi. ar. sed si post renuntiationem incubuit possessioni, & ex interuallo fuit spoliatus, potest prætendere spoliationem, quia etiā ille qui vi incepit possidere non potest ex interuallo repelli, aliàs agit interdicto, vnde vi. vt in d. §. cum igitur. & d. c. olim. & hoc dictum Inn. sic declaratū sin-
7 gulariter not. & limitat multum materiā huius c. & se. ¶ † Sed ego hoc dictum Inn. non credo simpliciter verum. sed puto ꝙ in beneficialib. ex quo fuit renuntiatio simplr̄ facta in iudicio, & sic non p̄t esse non notoria. vt in c. vestra. & in c. fi. de cohab. cle. & mu. & quod not. in glos. in c. exceptionem. de except. Vel si fuit facta extra iudicium in pręsentia tantorum, ita quòd factum possit dici notorium, vel apparet idem solenne instrumentum de recenti factum. ita qđ non habeat præsumptionem falsitatis: sic qđ ferè potest dici factū notorium, maximè si est sigillatum sigillo authentico. ad hoc facit quod no. In. in c. 2. in fi. de ꝯfir. vti. vel inu. & in c. ex insinuatione. de ap. & quod no. in c. super literis. de rescri. obstat exceptio defectus. pprietatis notoria licet non fundet intentionem excipientis: satis
c enim est notoriè constare de defectu proprietatis[c] restitutionem petentis in istis beneficialib. vt in c. constitutus. & quod ibi no. Inn. de fi. presby. & c. quoniam. e. ti. & plenè dicam in c. in literis. ĩ. eo. & no. Io. And. in addi. Spe. super rub. huius ti. & pro hac sententia facit iste tex. & in c. px. non cauillando literam. nam hic & ibi sufficit pbare renuntiationem præcessisse ad finem excludendi actorem. & hoc credo verū, nisi longo tempore post renuntiationem steterit in possessione: tunc enim diuturnitate temporis possessio saltem ad partem possessorij pręsumitur iusta: quia potuit verisimiliter acquirere ius de nouo. nec est verisimile superiorē de nouo fuisse cū passum sine titulo tanto tempore possidere. vt not. Inn. in c. 2. de in integr. rest. & per doc. in c. illud. de præsump. facit c. licet episcopus. & quod ibi no. de præb. li. 6. & sic posset procedere dictum Inn. hoc etiam videtur velle d. Ant. in c. in literis. præal. vbi dicit, quod agēti possessorio in beneficialib. obstat exceptio renuntiationis iudicialis, quia illa notoria est ad hoc vide ĩ. c. prox. secus autem est in reb. prophanis: in illis enim non obstaret exceptio renuntiationis: qa per renuntiationem ius non requiritur alteri. vt no. Bar. in l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acq. pos. Et ideò satis est, quòd erat in possessione de facto, & iustè possidebat, donec alius probaret de pprietate. vt l. fi. C. de rei ven. non ergò obstat exceptio defectus proprietatis si non fundat intentionem excipientis vt not. glos. in c. ad decimas. e. ti. li. 6. & dicam in d. c. in literis. nisi renuntiatio esset tali modo facta, quòd per eum sit translatum ius in alium. vt quando renuntiauit, & cessit aduersario omnia iura sua: tūc enim exceptio defectus proprietatis ob. agenti. & fundat intentionem aduersarij: & sic obstare habet. vt d. c. ad decimas. & quod ibi not. Et hoc bene not. quia vltra alios habes valdè apertum intellectum huius ca. &
8 seq. & dicam adhuc latius cum glo. seq. ¶ † Op. ꝯ prędicta & contra tex. d. c. ĩ. px. vbi exceptio renuntiationis ob. indistinctè agenti possessorio. Sol. ex gl. 2. & ex tactis in prima. & in c. se. colliguntur quatuor solutiones. Prima est, quòd ista decr. continet dispensationem ex eo quòd auditur contra iuramentum de iure enim non debuisset iste clericus audiri vt in contrario. hæc sol. ponitur per glos. in c. seq. sed hæc solutio non est bona: quia intellectus iurium non sunt trahendi ad gratiam. vt not. Io. And. in c. ex parte. Adæ. de test. Item ex dispositione huius ca. non potest colligi quòd hic fuerit gratia. ad idem quòd habetur s̄. in proœm. vbi mandatur, quòd his iurib. vtamur in iudiciis, & in scholis. & hoc c. superflueret cum non appareat cui fiat ista gratia: ideo non fuisset posita hic si contineret gratiam, vt s̄. in proœ. Secunda sol. est quòd hic metu renuntiauit, & non coram suo iudice. & in c. seq. renuntiauit sponte coram suo iudice. Hæc sol. colligitur ex gl. 2. quæ mihi nō placet quo ad istum tex. quia hic nil dicitur quod metu renuntiauit: nec ponderatur ꝙ coram non suo iudice fuerit facta. Tertia sol. est quod hic agebatur possessorio tantum ibi possessorio & potitorio hæc solutio nimis restringit dispositionem c. se. Quarta sol. est, quod in c. seq. admittitur exceptio renuntiationis factæ ante omnem spoliationem: qa illa ꝯcludit ad possessorium, renuntiando. n. dum existeret in possessione, habuit rem ex toto pro derelicta & perdit pprietatem, & possessionem. vt d. l. si quis. §. dr̄ia. ff. de acq. pos. ideò non p̄t prætendere spoliationem, illa ergò exceptio admittitur, tanq̄ ꝯcernens defectum pprietatis & possessionis, vt s̄. dixi super prima gl. in isto verò c. non admittitur exceptio renuntiationis factę post spoliationem: qa ꝯcernit proprietatem solum, & non possessionem. non. n. potest renuntiatio referri ad possessionem q̄ non habebat illo tempore. ideò non debet admitti ꝯ agentem possessorio. vt in c. in literis. & c. item cū qs. ĩ. e. hęc sol. vr̄ placere In. & Io. An. hic. & c. sup hoc. s̄. de
9 renun. ¶ † Contra hunc intellectum op. In. in d. c. sup hoc. & ita opponit Io. An. hic vr̄. n. renūtiādo post spoliationē ꝙ purgať oē vitiū spoliationis. vt sic non possit amplius agere de spoliatione q̄ ratificauerat sponte renuntiando: vt probatur in simili. in l. 2. C. qđ met. cau. & in l. si ob turpem. ff. de pdi. ob tur. cau. vbi dicitur quòd si promittens per metum, vel ob turpem cām sponte soluit vr̄ purgasse vitium

Universidad de Deusto Biblioteca

Sebaſt. Sap.
a ¶Per renunciationem. Quod renuntio præſumatur ſpōtanea: niſi quis fuerit ſpoliatus de bñficio, tenet Car. in cle. j. in nono not. de renunt. & quod renuntiatio bñficij debeat fieri in manibus ſuperioris tradit ibidem in 7. q. & declarat quomodo pcedat. de quo etiā tradit idem Car. in cle. j. de re. permu. & in cle. 2. ver. ſane. d poe.
Zacharias.
b ¶Adde iſtum in c. quod in dubiis. & ꝙ ibi dixi in apoſtil. ad ipſum in apo. in ver. in manibus ſuperioris. ſ̄. de renunt.

vitium pcedens vt amplius agere non poſſit. Soluit Inn. multipliciter & vera, & notabilis ſolutio eſt quòd in contrariis ſolutio ſubſequens eſt executio actus præcedentis: nec ad aliud poſſet ordinari ſolutio niſi propter ſolutionis promiſſionem præcedentem, ideò ſponte ſoluendo cum non tenentur: videtur liberè nunc donare, & purgare omne vitium præcedens. ar. in l. cuius per errorem. ff. de re. iu. ſed renuntiatio ſequēs poſt ſpoliationem non ordinatur ad actū præcedentem, vt executio illius: cum ad multa alia poſſit fieri renuntiatio, q̄ propter ſpoliationem præcedentem. item per renuntiationem ſic factā, non accreſcit ius ſpoliatori. iuxta no. per Bar. in l. naturaliter. §. nihil cōe. ff. de acq. poſ. ſed in caſib. præcedentib. ius accreſcit ei qui metū intulit, vel turpem permiſſionem recepit. Et ſi diceres nonne renuntiando vr̄ rem habuiſſe pro derelicta. ar. in d. l. ſi quis. ſol. vt colligitur ex dictis Inn. in d. ca. ſuper hoc. procedit quo ad ius reale non autem quo ad ius perſonale inhærens perſonæ ſuæ, & ſibi acquiſitum ex violentia ſibi illata. nam interdictum vnde vi. eſt perſonale, licet ſit ſcriptum in rem. l. 1. in fi. ff. de inter. & maximè, quia tali iuri parte abſente renuntiari non pōt, cum abſenti nihil acquirat. iuxta no. in l. j. C. de pact. imò plus putat d. Ant. hic ꝙ etiā ſi parte præſente renuntiaſſet beneficio ſeu illi rei non tolleret ius agendi poſſeſſorio ex mente renuntiantis. Ego puto hoc verum niſi eſſemus in prophanis, & renuntians cederet ius ſuum ſponte ſpoliatori: tunc enim obſtaret agenti poſſeſſorio exceptio renuntiationis. tunc quia fundaret intentionem excipientis ſuper proprietate, & excluderet agentem ſi eſſet notoria. vt ſ̄. dixi, tum qa renuntiando illi ſpoliatori vr̄ voluiſſe purgare vitium ſpoliationis, ſaltē reſpectu poſſeſſionis conſequendæ: cum poſſeſſio ſequatur pprietatem vbi notoria eſt, vt in c. cum dilectus. ſ̄. ti. pxi. & l. pe. ff. de pub. ¶Contra hanc lec. ſic defenſatam ego vltra alios fortiſſimè op. nā
a per renuntiationem [a] hanc licet non præſumatur ſpontanea: quia erat ſpoliatus eo tpe renuntians ius ꝙ habeat in bñficio iuxta not. per gl. in c. ſuper hoc. de renun. ver. cām. 15. q. 6. c. 1. in gl. 2. & tenent d. de Ro. deci. 362. & aliàs 372. & inducitur in ar. cle. 2. §. ſane. de poe. vbi illa renuntiatio metu extorta pnuntiatur nulla, q̄ fuit facta per captionem, & detentionem ſecularium ptātum: ſecus ergò qn̄ non
10 fit ſponte ſine tali captione. vt ibi no. ¶†Cum ergo hic ꝯſtaret renuntiationem interueniſſe tam per pbationem, q̄ per ꝯfeſſionem ſpoliati: vt patet in tex. vbi tm̄ mandatur inqri an pceſſerit: & ſic nō dubitabatur eā interueniſſe: qūo fit iſti reſtō eccleſiæ cum nullum ius haberet reſpectu pprietatis: & ſic notoriè datur vitioſus ingreſ
* ſus ꝯ c. eum qui. de eo qui mi. in poſ. li. 6. & theorica cōis eſt, vt nunq̄ ſaltem in iſtis bñficialib. fiat reſtō: niſi in iudicio, vel al's notoriè cōſtaret de defectu pprietatis. iuxta not. p In. in c. ꝯſtitutus & c. qm̄. de fi. pſby. & c. eccleſia. ſ̄. ti. px. ſol. per hoc ꝯriū ego arbitror hāc cōem lec. reſtringendā, vt pcedat qn̄ renuntiatio fuiſſet facta ēt poſt ſpo-
b liationem in manib. ſuperioris, [b] tum qa illa p̄ſumitur ſpōtanea. ar. in l. non eſt veriſimile. ff. ꝙ me. cā. & eorū q̄ no. gl. in l. tranſactionē. C. de tranſ. tum qa ex quo ꝯſtat non hr̄e ius in pprietate non debet ſibi reſtitui bñficium, licet ergò renuntiatio talis non referatur ad poſſeſſionem q̄ non hēat, & ideò poſſet agere p damnis, & intereſſe tunc illatis: non dēt fieri bñficij reſtō per ſupradictā rōem: vnde in hoc c. non ponderatur interuentus ſuperioris: ſicut j̄. in c. proxi. Qn̄ āt fit renuntiatio bñficij in manib. nō ſuperioris non perditur ius, ꝙ habebat in bñficio imò talis renuntiatio non tenet. iuxta no. p doc. in c. ꝙ in dubiis. de renun. nec ēt ſuperior poſſet hoc caſu in odium renuntiātis illā renuntiationē hr̄e ratā per c. ꝙ in dubiis. qa illud c. loqtur, qn̄ ſponte in manu laicali. ſed in caſu noſtro non apparet, ꝙ in manu laicali. item ex quo facta fuit poſt ſpoliationē p̄ſumitur non ſpontanea, vt no. in text. ideò ad nihilū valet illa renuntiatio, nec quò ad pprietatem nec quò ad poſſeſſionem meritò talis exceptio nō debuit admitti. Et p hoc dico Io. An. poſt Gof. hic n̄ bn̄ dicere inq̄tū dr̄, ꝙ l3 iſta renūtiatio n̄ p̄iudicet renūtiāti quò ad poſſeſſoriū p̄iudicat tn̄ quo ad petitoriū p d. c. ꝙ ī dubiis. & j̄. ea. px. Hoc. n. dictū n̄ pcedit, qa aut interuenit ꝯſenſus ſupioris, & dēt p̄iudicare, aut n̄ interuenit, & n̄ p̄iudicat p ſupradicta. Et hoc ſic intelligēdo hr̄ clarè intell's huius c. & ſeq. Nā ibi renūtiauit in manib. ſuperioris, & ſic ꝑdidit ius pprietatis, & poſſeſſionis: vt ſ̄. dixi. meritò hēt talis exceptio obſtare, qa potius ſe defendit ſup poſſeſſorio, q̄ referat qōem ſup pprietate. & ex his hēs lect. gl. līitatam ſeu aliā lect.
11 magis clarā, & iuri ꝯſonam. ¶†Et pro hoc intellectu facit no. dictū Lap. al. 24. vbi dt, ꝙ ſi qs anteq̄ ſpoliaret ꝯſtituit pcuratorem ad renuntiandū, qui renuntiauit poſt ſpoliationē, ꝙ agenti poſſeſſorio pro tali ſpoliatione ob. exceptio renūtiationis qa p̄ſumitur voluntariè renūtiaſſe: & ſic ceſſat ratio huius c. Item quia renuntiatio trahitur ad poſſeſſionem habito reſpectu ad mentē renuntiantis. cōſtituendo. n. pcuratorem ad renuntiandum: voluit etiā habere poſſeſſionem p derelicta ſecuta renuntiatione. vnde renuntiatio quò ad iſtum effectum trahitur ad diem ꝯſtitutionis, cum hoc depēdeat
12 à nuda voluntate. ar. in l. Paulus. ff. de acq. hæ. ¶†Do. Ant. nititur hic dare alium intellectum vltra gl. dicit enim, ꝙ licet intellectus gl. poſſit ſuſtentari, tn̄ litera iſta aſſignat aliam rōem: videlicet, quod illa exceptio non eſt veriſimilis qm̄ p̄ſumitur inuoluntaria hæc renuntiatio ex quo eſt facta poſt ſpoliationē, quaſi p̄ſumatur inuoluntaria & cāta à defectu ſpei poſſeſſionis recuperandæ ex quo dabitur p rl'a fm eum: & in hoc habebit hoc poſſeſſoriū: aliud priuilegiū, ꝙ vbicūq; ꝯ agentē poſſeſſorio opponitur aliqua exceptio non veriſimilis ēt dato, ꝙ ꝯcludat poſſeſſoriū vbi multæ ſunt p̄ſumptiones ꝯ eā repelletur opponens, & non admittetur exceptio: niſi tali caſu ꝯcludat, ꝙ hēat in ſe veriſimilitudinē: hæc ſunt verba ſua. & q̄q̄ hæc lec. prima fronte vr̄ not. & demulcere aures: tn̄ ſi benè ꝯſideret nō pcedit de iure. primo. n. ſentit ꝙ ſi qs renūtiauit bñficio pp defectū ſpei poſſeſſionis ꝯſequēdæ ꝙ poſſit agere poſſeſſorio & reſtituetur ſibi bñficium. ꝙ ſatis eſt falſum p ea, q̄ ſ̄ dixi: nullibi eīm pbat, ꝙ talis defectus ſpei ex quo alia ſolennia interueniunt habeat impedire vires renūtiationis: imò potius pbatur ꝯriū ſeu oppoſitū. vt ſ̄. dixi. & deſtituto ti. bñficij ex quo ꝯſtat, non eſt reſtituēda bñficij ipſius poſſeſſio per ſ̄. dicta. item ex alio impugnat ex eo, ꝙ ſentit, ꝙ renuntiatio poſt ſpoliationē ſi ſpontaneè eſſet facta ꝯcluderet ad poſſeſſionem, & ꝙ hic repellitur non: qa non ꝯcernit poſſeſſoriū, ſed qa nō eſt veroſimile &c. Certè hoc eſt falſum p ea q̄ plenè dixi poſt gl. n̄ eīm p̄t referri ad poſſeſſionē, q̄ nō habebat niſi in caſu p me ſupius
13 dicto. ¶†Tertio illud non pcedit inq̄tum dt poſſeſſoriū hēbit hic aliud priuilegiū qa exceptio non veriſimilis &c. dico. n. ꝙ hoc caſu non eſt ſpāle in poſſeſſorio. imò idem eſt in petitorio, vt exceptio non veriſimilis q̄ ēt ꝯcluderet ſi eſſet vera: non dēat admitti, niſi p̄cedat aliqualis cāæ cognitio ad offuſcandā illā p̄ſumptionē nō veriſimilitudinis. vt in c. qa veriſimile. de p̄ſum. & l. non eſt veriſimile. ff. ꝙ me. cā. & ꝙ ibi no. & c. ſup hoc. de renun. & fm qualitatē nō veriſimilitudinis exigent p̄ſumptiones purgatiuæ. ar. in l. 3. ff. de teſta. Et ſi dicas tex. hic ſolum ponderat non eſt veriſimile. ꝙ ſponte &c. dico, ꝙ hoc ideo ponderatur ad ꝯcludendū, ꝙ talis renuntiatio nō ſpontaneè facta non ꝯcludat defectū pprietatis, ēt quo ad ipſum renuntiantē, & eius intētionem: vel ꝙ ſuperior poſſit illā hr̄e ex poſt
14 facto ratam: iuxta māīm c. ꝙ in dubiis. vt ſ̄. plenè dixi. ¶†Gl. vlt. q̄rit, & ſol. ſatis clara eſt. Sed inq̄tum in fi. dt. ꝙ fm canones poſſit agi ppetuò, vt in c. reintegranda. 3. q. 1. dic melius, ꝙ in hoc nulla eſt dr̄ia inter canones, & leges: qa leges dant annū qn̄ agit interdicto, qa eſt actio p̄toria. vt inſt. de ppe. & tēp. act. ī pr. & l. in honorariis. ff. de ac. & obl. ſed c. reintegranda loquitur, qn̄ agetur ꝯdōe ipſius canonis, & ſic non agitur actione p̄toria, & hoc voluerūt hic dicere Io. An. & Gof. dicentes finem gl. pcedere in ꝯdōe ex ipſo canone. ¶Nunc expeditis gl. formo vnam oppo. p intellectu literæ, vr̄. n. ꝙ Papa male fecit grauando iſtū clericū ſuperfluis pbationib. ꝯ c. ſicut. de pb. & l. hæc ſtipulatio. § diuus. ff. vt leg. no. ca. ex quo enim iſte probauit ſpoliationem factā poſt renuntiationem ad quid Papa mandat iterum recipi teſtes ſuper ſpoliatione. vt hic in fi. dr̄. Sol. dicūt quidam vt refert Inno. ꝙ primo debet fieri inquiſitio ſuper ſpoliatione de plano, puta per famam: & per hāc ſemiplenam probationem repellentur probationes aduerſarij ſuper ſpontanea renuntiatione Et poſtea debet fieri plena probatio ſuper ſpoliatione per agentem poſſeſſorio ad effectum conſequendæ reſtitutionis: & ita loquitur
15 finis c. hæc ſo. non placet Inn. Quia † fama non videtur ita potēs vt auferat legitimam exceptionem, ꝙ no. Alij dicunt, & melius fm Inn. quòd primo debet inquiri, an eſſet ſpoliatus, quando reſignauit, id eſt an tunc eſſet in poſſeſſione, vnde fit principaliter ſup poſſeſſione, quia ſi non erat in poſſeſſione non preſumitur ſpontanea, & poſtea recipiuntur probationes ſuper violentia. & ſic ad alium effectum, ſed hæc ſolutio non ſatiſfacit ꝯrario qa, ex quo probatur cum ſpoliatū tempore renuntiationis videbat, ꝙ talis pbatio deberet ſufficere. Io. An. ſol. aliter & melius, quod hęc replicatio pbata. ſ. quòd non renuntiauit poſt ſpoliationem repellit excipientem, & hoc ſatis eſt replicāti ſicut de exceptione dr̄ in c. 2. de ord. cog. vt habeat repellere agentem, non aūt, vt cōſequatur reſtōem ſed ſi poſtea vult conſequi reſtitutionem probabit ſe ſpoliatum. qa ad alium finem fuit facta prima probatiò, & ad alium ſecunda. ſimile. j̄. de teſtib. c. veniens. 2. quod benè no. & ſatis placet hæc ſolutio: fit enim prima probatio in iudicio ſummario ad excludendam exceptionem, qua excluſa debet fieri in iudicio plenario ad reſtōem
16 ꝯſequendam. ſimile dixi in c. ſi clericus laicum. de fo. ꝯp. ¶†Quæro vltimò, pro declaratione materiæ vidimus ſ̄. an, & qn̄ renuntiatio ob. agenti poſſeſſorio, quid ſi factum fuit pactum ipſi ſpoliatori de non

non agendo poſſeſſorio: nunquid obſtet talis exceptio agenti poſſeſſorio: vide gl. no. in c. ex inſinuatione. de proc. q̄ tenet ꝙ ſic, idem tenet In. in c. ſup hoc. de renun. p hoc adducit l. ſi vnus. §. pacta. ff. de pac. & ibi eſt bo. tex. Et intellige, quando fuit factum peccatum poſt ſpoliationem. ſecus ſi ante: quia tunc daret materiam delinquendi, & dolus futurus remitti non poteſt. vt d. §. pacta. & l. j. ff. depoſi. & qd no. in c. quemadmodum. j̄. de iurei. Idē ſentiunt d. de Ro. dec. 393. al. 398. vbi dn̄t ꝙ ꝯ agētem poſſeſſorio admittitur exceptio iuramēti de non moleſtando poſſeſſorem. adducunt no. in d. c. ex inſinuatione. & Inn. in præal. c. ſuper hoc. & gl. 3. q. 1. in ſum. de iu. c. peruenit. & c. ad noſtram. Item quia hoc iuramentum p̄t ſeruari ſine interitu ſalutis æternæ. de iurei. c. ſi verò. Non ob. ſi dicatur, ꝙ hoc iuramentū poſt ſpoliationem præſumitur metu, vel dolo. extortum. ar. hic. & in cap. ſuper hoc. quia vt dicunt purgari poteſt hæc præſumptio. vt puta, ſi apparet inſtrumentum publicum, in quo dr̄, ꝙ ſponte nullo metu vel dolo præcedente &c. maximè, quando ꝯ tale iuramētum nihil opponitur: per hoc etiam concludunt, ꝙ tale iuramentum nō ſolum extenditur ad moleſtationem iuris, ſed etiam facit quòd no.
17 ¶†Et ſi quæras à me de ratione diuerſitatis, quare renuntiatio facta poſt ſpoliationem non ob. vt pactum, ſed vt iuramentum. reſp. quia renuntiatio facta poſt ſpoliationem concernit ius proprietatis, & non poſſeſſionem. de quo dic vt ſ̄. ſed pactum de non agendo poſſeſſorio, vel iuramentum de non moleſtando concernit ipſum poſſeſſorium ſeu facultatem agendi poſſeſſorio. Ex quo infero, ꝙ ſi ſpoliatus præſente aduerſario renuntiaſſet iuri agendi poſſeſſorio obſtaret ſibi exceptio, licet non renunciaſſet iuri, ꝙ habet in ſe: vt d. l. ſi vnus. §. pacta. ff. de pact. & not. Inn. in c. ſuper hoc. de renunt. Et hæc ſufficiant hic. Io. And. tranſtulit hic quandam gl. Inno. quam ipſe poſuit in c. j̄. proxi. ſed ego ibi tangam: quia ſatis eſt hoc c. oneratum. in materia ſua. &c.

CAP. III.

1 *Spoliatus non obtinet in poſſeſſorio recuperandæ: ſi ante ſpoliationem probatur ſponte eccleſiam abiuraſſe. 4.*
2 *Spoliatus reſtituitur, abſque hoc: quod probet titulum rei ſpoliatæ.*
3 *Exceptio peremptoria quo caſu poteſt opponi poſt fundatam intentionem actoris: & poſt publicatas atteſtationes.*
5 *Beneficium ſi fuit renuntiatum in manibus epiſcopi: an poſſit epiſcopus abſque alia ſententia illud alteri conferre, & renuntiantem poſſeſſione priuare. 7.*
Clerici contemnentes ſe promoueri admittunt beneficia: nō ipſo iure, ſed per ſn̄iam.
6 *Beneficium curatū ſi fuerit datum alicui habenti alia beneficia perdit illa ipſo iure: non autem eorum poſſeſſionem ſine cauſæ cognitione.*
Poſſeſſione alicuius rei quis non priuatur niſi citetur, ſcilicet quando poſſet competere poſſeſſori aliqua defenſio.
Citatio non requiritur in notoriis.
Poſſeſſionem alicuius rei non licet accipere illi cui illa res eſt collata, vel per ſententiam adiudicata.
7 *Conferens beneficium: quòd aliquis renuntiauit: vel quo eſt priuatus: an poſſit auferre renuntianti: vel priuari illius poſſeſſione: vel eum citare vt cōparcat ad dicendum quare non debeat poſſeſſione priuari. 8.*
8 *Liberè qui poteſt aliquid facere: non tenetur exigere voluntatem alterius.*
Citare eſt iuriſdictionis.

1 Accepta. ¶†Petenti reſtitutionem eccleſię obſtat exceptio ſpontaneæ abiurationis. h. d. Vel ſumma ſic pinguius. Petens reſtitutionem beneficij nō auditur, etiam ſi ſpoliationem probat ſi probatur eum ſpōte prius illud beneficium reſignaſſe. h. d. In prima ponitur conſultatio continens commiſſionis formam, & exceptionem. In ſecunda reſponſio. ibi, mandamus. ¶Caſus literalis. Quidam clericus P. nomine conqueſtus fuit domino Papæ, quòd eccleſia ſua violenter fuerat ſpoliatus. Mandauit Papa quibuſdam iudicibus vt ſi de hoc conſtaret eccleſiam facerent ſibi reſtitui. Partibus coram iudicibus conſtitutis reſponſum fuit ab aduerſario, quòd ipſe non fuerat ſpoliatus: ſed coram Eboracē. archiepō Apoſtolicę ſedis legato dum eccleſiam poſſidebat ſpontanea voluntate abiurauit eandem. & hoc offerebat ſe probaturum: iudices ꝯſuluerunt ſuper hoc dominum Papam: & ipſe mandat eiſdem, quod ſi conſtiterit eis, quod prædictus P. nullo metu vel vi coactus, ſed ſponte dum eccleſiam poſſidebat abiurauit eandem: ei ſup hoc ſilentium imponant, cum per hoc appareat quòd non fuerit ſpolia-
2 tus. Ber. ¶†Not. j. ar. opti. ex tex. quòd petenti [a] reſtitutionem bene
a ficij ſatis eſt probare ad reſtitutionem beneficij conſequendam ipſam ſpoliationem nec arctatur ad probādum aliquid de titulo, vt clarè probat. text. ibi, ſi hoc ꝯſtaret &c. ꝙ bn̄ no. facit. n. ad ea q̄ dicā in c. in literis. e. j̄. ¶No. 2. quod ſpoliatus petendo reſtitutionem poteſt concludere rem reſtitui: debet enim intelligi, quòd petat ratio
3 ne poſſeſſionis, & non proprietatis. ¶†No. 3. ibi, quò cognito &c. quòd exceptio peremptoria poteſt opponi & probari poſt fundatam intentionem actoris: & ſic publicatis atteſtationib. ſed hoc intellige, quando exceptio eſt compatibilis cum intentione actoris.
b ſecus enim ſi eſſet directè contraria: quia tunc non admitteretur [b] vt in c. fraternitatis. de teſt. in cle. 2. e. tit. de quo j̄. de teſti. c. de teſtib.
4 & c. finem. de do. & ꝯt. & vide quod ibi dixi in c. j. de or. cog. ¶†Not. quòd renuntians ſponte beneficio ſuo: nō poteſt ſi inde poſtea violenter eiicitur, prætendere ſpoliationem aptam ad reſtitutionem conſequendam: ratio qa per eam perdidit tam proprietatem, quā poſſeſſionem. vt in l. ſi quis vi. §. differentia. ff. de acq. poſ. & no. Inn. in c. ſuper hoc. de renū. dixi plenè ſ̄. c. prox. ideò ſi volebat de nouo poſſidere potuit incontinenti eiici. arg. in c. olim. 1. j̄. e. & in l. 3. §. cū igitur. ff. de vi & vi arm. & poteſt iſta eſſe ratio decidendi in hoc ca. Item poteſt eſſe alia ratio, quia notoriè obſtat ſibi defectus proprietatis quo caſu ceſſat reſtitutio beneficij: vt in c. ad decimas. de reſti. ſpo. lib. 6. & vide quod no. in c. conſtitutus. de fi. preſby. & quod dixi ſ̄. c. proxi. ¶Vltimo no. hic ar. à contrariò ſenſu ſumptum, quòd ſi renuntians beneficio metu vel vi eo poſtmodum ſpoliatur poteſt petere reſtitutionem: quaſi hæc exceptio renuntiationis tunc non impediat momentaneam reſtitutionem, ſed retentionem ſic. ſed ego intelligo hoc prout plenè dixi in capit. præcedent. ideò dic vt
5 ibi, quia non eſſet aliud niſi repetere quòd ibi dictum fuit. ¶†Sed nunc quæro de quæſtione quam ponit Inn. hic. & tranſtulit Io. An. in c. præcedenti. an poſt renuntiationem legitimè factam poſſit epiſcopus vel is ad quem ſpectat collatio beneficium illud ſtatim alteri conferre ſine alia ſententia, & poſſeſſionem auferre renuntianti. Inno. dicit, quod ſi beneficium eſt reſignatum in manibus epiſcopi, poterit ipſe ſtatim alteri conferre ſi ad eum ſpectat collatio. & abſque alia cognitione poſſeſſionem illi renuntianti auferre, quia in hoc exequitur officium ſuum, nec contra ipſum reſignantem ferenda eſt aliqua ſententia. amiſit enim omne ius, ꝙ in eo habebat. 7. quæſt. 1. quam periculoſum, ſi autem collatio ſpectat ad aliū vel præſentatio: tunc epš qui receperit reſignationem mandabit illi, vt conferat vel præſentet: imò plus dicit, quòd ſi quis renuntiauit: in manib. eius ad quē pertinet recipere reſignationem: poterit is ad quē ſpectat collatio vel præſentatio ſine alia licentia conferre vel p̄ſentare, quia vt ſ̄. dictum eſt, ille per reſignationem perdidit omne ius quòd habuit. & idem dicunt quidam faciendum ſecūdum eū, quando ad mandatum epiſcopi clerici contemnūt promoueri ad ordines. ſ̄. de ele. cum in cunctis. §. inferiora. & de æta. & qual. c. queris. aliis tamen, & forte melius ſecundum eū videtur quòd in hoc proximo caſu ſit neceſſaria ſententia priuationis. cum prædicti non faciendo ſe promoueri non ſint priuati, ſed priuandi: & ſi cum adhuc ius retineant ne-
c ceſſaria eſt prius ſententia priuationis. [c] & ita videtur innuere iura prædicta. ſecus autē in primo caſu, ſcilicet poſt renuntiationem. Et idem ſecundum Inno. in omnibus aliis vbi ius perdidit ille q̄ poſſidebat beneficium vt liceat epiſcopo illud conferre & poſſeſſionem ei auferre ſine cauſæ cognitione, quia exequitur officium ſuum. Hoc vltimum placet Ioan. And. ſ̄. c. proxi. reſpectu collationis, ſed non reſpectu poſſeſſionis. vt in c. licet epiſcopus. de præben. libr. 6. quaſi velit dicere, quòd licet collatio poſſit fieri abſq; alia cauſæ cognitione quādo poſſidens beneficium perdidit ius ſuum quod in eo habebat, poſſeſſio tamen non poteſt auferri ſine cauſæ cognitione vt d. c. licet epiſcopus. & intelligit in hoc vltimo caſu: non autem quando renuntiauit & de hoc remittit ad no. per eum in ca. 3. de offi. ord. lib. 6. Sed ſaluando Innoc. dico, quòd ſic: vbicunque eſſet notorium quem eſſe priuatum bñficio & nullum ius ſibi competere: tunc enim ſine alia cauſæ cognitione
d poteſt ſibi auferri poſſeſſio, [d] ſimile in renūciante beneficio in omnibus illius ad quem ſpectat recipere vt hic. Et per hoc allego tex. opti. in c. quoniam. de fil. preſby. idem ſi ſententia priuatiua lata eſt, vel declaratiua: quia ex quo tunc fuit cognitum de cauſa non eſt neceſſe vt adhibeat alia cognitio vel citatio in executione ſeu apphenſione poſſeſſionis, vt not. Io. And. poſt alios in d. c. 3. de offi. ord. li6. facit quod no. Inn. in c. cum ſuper. de reiu.

Sebaſt. Sap.
a ¶Quod petenti. Vide Card. Zaba. in cle. j. i j. op. de cā poſ. & propr. vbi dicit, ꝙ non debet ſpoliatus probare titulum, & ibi pōit an teneatur pbare canonicā inſtitutionem.
Ant. Franc.
b ¶Admitteretur. Circa hoc an exceptio perēptoria poſſit opponi, & probari poſt fundatam intentionem actoris. Dicas, ꝙ ſic: quia poſſunt opponi etiam poſt publicatas atteſtationes, vt per Bal. in addi. Spe. in tit. de excep. in §. 3. in verſ. Vincētius. imò poſſunt opponi quādo cunque vſq; ad ſententiam, vt in l. p̄ſcriptionem. & ibi Bal. C. de exc. dicas tn̄, ꝙ quādo exceptio peremptoria opponitur poſt ſententiam debet opponi contra actionē primeuā non autē contra executionem fm Bart. in l. j. C. de iu. & fa. ig. & tene menti, ꝙ exceptio peremporia poſt diuturnum tractatum iudicij etiā ſi ſit mora lis, & tranſiuerit etiam biennium quod nihil ſit actum poterit opponi talis exceptio: vt in l. cum nondum. & ibi Bald. C. de excep. & de iſtis exceptionibus peremptoriis. vide gl. & doct. in c. j. de li. conte. li. 6. & in l. perēptorias. C. ſen. reſcin. non poſ.
c ¶Sententia priuationis. Adde Lap. alleg 78. & 177.
d ¶Auferri poſſeſſio adde qd voluit Ro. conſ. 488.

¶†Si

Universidad de Deusto Biblioteca

Sebast.Sap.
a ¶Concludo. Vide Bar.in l.nã ita diuus. ff.de adopt.per Alc. in l.de vno.quoq; ff. de re iu.& ꝙ non requiratur citatio vbi certum est defensionem non competere tenet Bald.in l.vt vim. ff.de iusti.& iur. in l. executorẽ.de exec. rei iu.Bal.& Sal.in l. addictos.C.de ap facitur nor.per Bal.in l. absentẽ.ĩ fi.ff.de poe.
b ¶Citandus. Adde quod voluit Old.cõs. 27.vbi pulchrè.

Ant.Franc.

c ¶Cõperere Circa istam mãm citationis dicas, ꝙ regulariter in oĩ actu in quo vertit̃ interesse ptis reqritur citatio.l.de vno q̃q;.ff.de re iud. l.nam ita diuus.ff.de adopt.imò ẽt in notoriis.vr̃ reqri, vt p Bart.in l.cum fratre. C.de his qui.vt indi. & hr̃ p gl.in c.ad nostram.j.de iurei.vbi per d.Ant.& Abb.& vide per Spe.in tj.de no.cri.in pr.& in §. iam de notorio.viđ Card.in cle.sæpe.§.j. in 4.no.de ver.si.sed idem Car.in c.venerabilem.de ele.&ibi ẽt Abb.vr̃ tenere,qđ in notoriis tñ reqrat̃ citatio.& viđ ple. p Abb.ĩ c.cum olim. de re iu.vbi plura đt ad ppositum,distinguẽdo,vt ibi per eũ, & per eundẽ in c.vestra.đ coh.cle.&mu.

Zacharias.

d ¶Ad legitimè,& iuridicè agitatũ. Ad de expresse de hoc per Spe.in ti.de ap.§. nouissimè.versi.sed quæro vtrum.& ibi Bal.ĩ ad.vlt.ad fi.ver. cPa reuocato.& adde.ꝙ intelligitur citata parte vt per Bal. vbi supra.

Ant.Franc.

¶Et ad prædicta de hac clausula reuocato.in irritum, apposita in rescripto, an debeat pars citari ad talem reuocationẽ faciendam dicas, ꝙ sic.vt per Bald.in loco hic alleg.& vide tex.no.& ibi p doc.ĩ c.audita.de res.spol.

6 ¶†Si autem posset sibi ius competere:vt puta,licet per receptionem secundi beneficij curati vacet primum ipso iure.vt c.de multa.de preb.tamen quia posset sibi aliquod ius competere:forte enim habuit dispẽsationem:tũc enim licet collatio posset fieri eo nõ vocato, quia per hoc non fit præiudicium possessori, tamen possessio non auferẽ sine citatione.&
a ita loquitur c.licet eps præal Concludo[a] igiẽ quòd vbicunque posset possessori aliqua defensio competere circa retentionem posses-
b sionis semper est citandus[b] antequam spolietur: vt in d.ca.licet.alias nulla fieret citatio vt hic,& d.c.quoniam.simile quod dicimus,an in notorio requiratur citatio quia si certum
c est defensionem non competere[c] non fiet citatio.vt optimè probatur in ca.cum olim.de re iu.& ibi dico.facit tex.& quod no.ibi.Bar. in l.2.ff.de admi.re.ad ciui.pti.parti aut illi cui facta est collatio non licet possessorem eiicere propria authoritate ẽm Hosti.& Io.An.s̃.c. prox.Et ita sentit Io.An.in c.dilectus.2.de pb. sicut nec illi licet pro quo est lata sententia.vt no.in c.cum nostris.de ↄcess.præb.no.in l.si qs in tantam.C.vnde vi.facit l.non est singulis.ff.
7 de re.iu.& ꝙ no.in l.3.C.de pig.¶†An autem liceat collatori citra epm post renuntiationẽ legitimè factam vel post priuationẽ, vel sententiã iuris auferre illi possessionem seu possessorem citare, vt compareat coram eo ad allegandum quare non dẽat possessione spoliari.Inn.& Io.An.expresse non tangunt, sed d.Ant.s̃.c.proxi.videtur velle, ꝙ sic: sed attribuit illud dictum Inn.hic.sed certè Inno.non loquitur in inferiori citra epm cum dicit de offerenda possessione, sed de epo vnde dico sic.ꝙ aut queritur nunquid inferior epo pssit conferre post priuationem factam ab homine vel à iure:dicendum ꝙ sic sine alia licentia, qa hoc habet à iure,& tenetur hoc facere ex quo beneficium de iure vacat,allego tñ tex. apertum in c.de multa.§.is quoq; ad quem.de præb.vbi hoc probaui per verbum liberè.de cuius significato est vt non exigatur licentia alterius,vt ibi no.Io.And.& in d.c.licet eps.e. ti.li.6.licet iudex in prælatione snĩæ potest ad cautelam dari ei, ad quem pertinet potestas ↄferendi.& sic potest intelligi c.cum dilectus.
8 j.de pur.ca.¶†Aut querimus nunquid possit citare possessorẽ,& eum spoliare,& credo firmiter ꝙ non: si solum habet potestatem ↄferendi,quia citare,& priuare possessione sunt iurisdictionis,vt in l.iubere cauere.ff.de iuris. om.iu.& l.qui restituere.ff.de rei ven.& ꝙ no. gl.in c.cum causa.de of.del.q̃ iurisdictionem iste non habet, nam collatio non est iurisdictionis cõtentiosæ.vt no.gl.in c.nouit de of. leg.nec ista potestas conferendi est extendẽda ad facultatem exercendi iurisdõem contentiosam,maximè in præiudicio epi,sicut in simili dicimus,ꝙ licet inferior epo habet potestatem conferendi: non tñ per hoc habet potestatem destituendi,vel recipiẽdi resignationem, sed omnia ista spectant ad episcopũ qui potest inuitũ destituere,vt sentit hic Inn. & clarius in c.quod in dubiis.de renunt.facit gl.& Pau.in cle.vna.de renunt.& quod plenè dixi in repe.c.si quis ↄ clericum.de fo.compe. & in c.cum contingat.e.ti.facit opt.c.1.de ca. mo.li.6.& qđ notant doct.in c.cum ex iniuncto.in fi.de hær.vbi dicunt,ꝙ licet aliquis habeat de iure speciali potestatem destituendi, ꝙ non: per hoc habet potestatem instituẽdi. statim enim functus est officio suo, ꝙ cõtulit agat ergò prouisus coram superiore contra possessorem beneficij: vt satis sentit Inn.in c. dilectus.2.de præb. sed si iste haberet in loco iurisdictionem quasi episcopalem tunc posset.vide ad hoc, quod not.gloss.in clemen.1. de reb.ec.non alie.facit c.cum olim.& c.auditis de præs.& hæc no. quia sæpe vidi obseruare contrarium,& malè.

CAP. IIII.

1 *Agens possessorio retinendæ, succumbit, si reus probat de abiuratione.* 3.
2 *Sententia lata vigore primarum literarum non reuocatur si emanauerunt secundæ literæ præcipientes, vt reuocetur quicquid est actum in causa.* 2.9.12.*& seq.*
3 *Renuntiatio beneficij non potest fieri sine licentia superioris, sed bene pactum de nõ mouendo quæstionem super illo.*
4 *Interdictum retinendæ non solum datur inter duos contendentes possidere, sed & si vnus possidet, & alter molestet.*
5 *Clausula reuocatis in irritum quicquid fuit immutatum in tali causa &c.non refertur ad legitimè & iuridice agitata.intellige, vt in nu.* 13.16.
6 *Secundæ literæ non reuocant primas à tempore datæ, sed à tempore præsentationis. 9.nisi dicatur quod à tempore datæ &c.* 11.13.
7 *Processus factus dum litigatur de vigore secũdarũ literarũ, an interim valeat.* 15.
8 *Interdictum retinendæ, an detur pro omni molestia etiam iniusta.*
10 *Missio nuntij ad superiorem an aliquid operetur.*
14 *Priuilegium si datum sit alicui ne excommunicetur ab ordinario, non valebit tunc excommunicatio lata ab ordinario priuilegium ignorante.*
17 *Impetratione secunda facta ad eosdem, an sint eligendi arbitri, & debeat procedi secundum formam c.pastoralis.& c.cum contingat.de rescript.sicut quando fit impetratio ad diuersos.*

1 Audita.†In interdicto de retinenda succũbit reus ipsius abiuratione probata h.d.quò ad titulum vel sic.Per secundas literas facientes etiã expressam mentionem de primis:non reuocatur sententia lata per primas.h.d.secundum Io.An.sed adde ad ẽm summariũ, ꝙ ẽt si in secundis literis dicatur ꝙ dẽat reuocari qcquid immutatum erit in cã à certo tpe.¶Diuiditur.Nam primo ponit tres ↄmissiones primo primã & ꝓcessum ipsius vsq; ibi: licet secunda,vsq; ibi qa tñ incipit ibi tertia vbi præmittit cãm mandati.
2 secunda mandatũ bimebre ꝙ p se patet. ¶†Et aduerte ꝓ intellectũ literæ vt satis patet ex litera,& diuisione præfata hic emanauerunt tres ↄmissiones.prima ad Londñ.epm.& Arch.Helien.& isti sententiauerũt ↄ H.præcipientes vt in litera secunda ↄmissione emanauit ad eundem Arch.& epm vigoren.& hæc fuit obtẽta per nuntium istius H. Et ꝑcipiebatur inter cætera vt reuocarent quicquid esset immutatum in cã illa à tpe missionis nuntij.Et qa iam tpe præsentationis secũdarum literarum snĩa iam lata erat per primas literas: videbat ꝙ pp formam secũdarum literarum deberet illa snĩa reuocari.Et ideo emanauit tertia ↄmissio in forma quæ hr̃ hic,maximè in ver.quia tñ.vbi distinguitur circa reuocationem attentatorũ ex his ꝑt clarè poni casus in litera,& clarius ex j.dicendis. ¶Not.j.ꝙ ẽt in beneficialib.ꝑt agi interdicto vti possidetis.& not.ꝙ non est necesse ad obtinendum in hoc interdicto nisi probare titulum ex parte actoris hic.n.fuit tãtum ꝓbatus defectus iuris rei.Et intellige tñ, ꝙ possessio probatur ex parte actoris,sufficit.n.probare possessionẽ in hoc interdicto obtinẽdo.vt insti.de interd.§ retinendæ.& §.sed
3 hodie.& no.in c.licet.j.de præb. ¶†No.hic duas exceptiones quarum q̃libet sufficit ad repellendũ quẽ à petitione bñficij.vnã si illud abiurauit seu iureiu.ꝓmisit sup illa nõ mouere qõem.Ex quo no.ꝙ licet qs non possit sine licentia supioris renuntiare bñficio.vt in c. admonet.& c.ꝙ in dubiis.de renũ.ꝑt tñ se obligare iuro quo ad nõ petendũ vel remouendũ qõem sup illo.ꝙ puto procedere inq̃tum ↄcernit fauorem suũ:secus inq̃tum petitio fundatur sup vtilitate ecclesiæ.vel parochianorum:qa in illorũ ꝑiudicio non potuit se obligare sine authoritate superioris.ad hoc ꝙ leg.& no.in c.cum venissent.de inst.& in r̃l'a,nõ est obligatorium.de re.iu.li.6.& facit ꝙ no. In.in c.si de terra.de priu.& sic lita istũ tex.scds casus est qñ adeptus fuit alterius ecclesiæ ꝑsonarum.& intellige.qñ per adeptionem secundi vacuit primus: vt in casu c.de multa.de pb.aliàs non obstaret
* exceptio ẽt si deberet priuari:qa anteq̃ sit priuatus ꝑt agere ad hoc qđ no.ponit In.in c.inter dilectos.de exce.præl.& vide par eundem
4 in c.j.de of.vic. ¶†No.ibi: ab eius molestia &c.quod pro sola molestia competit interdictum, vti possidetis. Et quo infertur,& satis colligitur ex tex.ꝙ interdictum vti possidetis.non solũ datur inter duos ↄtendentes se possidere.vt in c.licet.de pb.sed ẽt inter possessorem,& eum q molestat,vt hic.& idem no.in pærall.c.licet.sed al'r & malè sentit gl.in c.cum dilectus.s̃.ti.prox.vbi dicit.ꝙ tantum daẽ interdictum inter duos qui se ↄtendunt possidere:& hoc plenius dicetur in d.c.licet. ¶No.tformam libellandi, & sententiandi in isto interdicto vti possidetis.conclusio.n.debet versari circa cessationẽ molestiæ.& p modum præcepti ꝓnuntiatur sup validitate,& inualiditate tituli,qualis aũt debet esse ista molestia,tenet d.Ant.ꝙ sufficit iudicialis.Et ita videtur intelligere istum tex.quod non puto ꝓ-
5 cedere,vt j.dicam. ¶†No.singulariter ex tex.quod verba reuocetis in irritum quicquid immutatum fuit in tali causa à tali tempore
d &c.non debent referri ad legitimè,& iuridice agitatũ[d] sed ad mutata per violentiam.& ꝑsumptionem & sic restringũtur illa verba ad mutationem illegitime factam.& merito,qa cum agatur de præiudicio aliorũ dẽnt verba strictè capi.vt in c.cũ dilect'.de ↄsue.& de iurei.c.ĩ nostra.& l.2.§ si qs à principe.ff.ne qs in lo.publ.verificanẽ ergo illa verba immutatione facti,& nõ iuris.qđ no.multũ ad si'ia.

¶†No.

Sebast.Sap.
a ¶Pro tali. An pro turbatione iudiciali ↄpetat interdictum vti possideris. vide Bal.in l.ordinarij.C. de rei ven.latius per Im.& Ale.in l.si pri'. ff.de op.no.nun.vbi vidẽtur tenere opi. Abb.hic,& de eo faciunt mentionem.

6 ¶†No.quod secundæ literæ facientes plenã mentionem de primis non reuocãt ipsas primas à tempore datæ secundarum: sed à tempore præsentationis & notitiæ literarum.fa-
7 cit c.si duobus.de ap. ¶†Quid autem si contendatur de virtute literarum secundarum: an valeat processus interim agitatus p primas & videtur quod validitas pendeat ab exitu cõtrouersiæ.nam si constiterit illas fuisse reuocatas non valebit processus, aliàs secus.pro hoc vide c.ex literis.de off.dele.& c.cum contingat de resc.secundum vnum intellectum.
8 ¶†Nunc venio ad discutiendam materiam, quia gl.sunt faciles.Et primo quæro circa primam partem c.qualiter iste.j.actor molestabatur per istum T.vigore cuius egit interdicto recuperandæ.d.Ant.ponit mirabilem & satis extraneum intellectum.intelligit enim quod molestabat eum in iudicio agendo iniustè contra eum,vnde colligit pro notabili in tex.quod pro molestatione iuris,& iudiciali & iniusta competat interdictum retinendæ, alle.c.conquerente.de offi.ord.ex quo colligit vnam nouam practicam cirò expediendi iudicium ex parte possidentis,vt cum videt actorem agere contra eum super re possessa incontinenti porrigat libellum super possessorio retinendæ,& petat actorem compesci à molestatione,& super hoc libello si probet defectum iuris agenti obtinebit vt silẽtium imponatur aduersario ne molestet eum.& sic intelligit d.Ant.quod iste T.conuentus iudicialiter per H.impetrauit literas sup interdicto,vti possidetis.& hoc potuit facere ex quo
a proponebat iniustam molestationem.& quod pro tali[a] molestatione iudiciali iniusta competat interdictum.alle.Cõpost.& Io.An.in c.mandatum s̃.de rescr.& Lap.sua alleg.66.vbi dicit,quod sola contradictio quæ fit in iudicio sufficit.idem sentit Spe.in ti.de act.& pe. §.super actionib.ver.sed queritur.& Bar.in l.si prius.in 5.op.ff.de no. ope.nun.sed certè si bene considero hæc opi.est falsa: nec doc.al.p eum,hoc dicunt.& primo, quod non procedat.videtur tex.in c.cũ ecclesia vulterana.de elect.vbi dicitur,quod canonici non faciebãt iniuriam seu molestiam episcopo,vtendo,& promouendo iura eorum:non enim dicitur molestare eum lis sit sub suo iudice,qui in fi. poterit condemnare in expensis,& interesse.facit c.finem.de do.& contu.item quomodo potest eum trahere ad alium iudicem contra aut.& ↄñr.C.de sen.& interlo.om.iud.& c.dispendia.§.reus quoque.de rescript.lib.6.nec etiam in eodem iudicio proponendo interdictum,vti possidetis.potest repellere actorem:quia aut deducit interdictum per viam actionis,& erunt duę mutuæ petitiones:nec etiam excludetur petitorium per hoc interdictum vnde vi: quod est magis fauorabile.vt in c.2.de ord.cogn. Aut proponit per viam exceptionis,& non debet admitti , quia hoc priuilegium petitorij suspensiuum non est tributum huic interdicto vti possidetis. Item præsupposito,quod admitteretur hoc modo per viam exceptionis non tamen deberet silentium imponi actori:quia hoc non oporatur exceptio.vt no.in d.c.2. Item non debet admitti ad concurrendum cum petitorio quod plus est obstante regula prohibitiua accumulationis, quia ex qua sententia ferenda est super petitorio iam inchoato imponit finem huic molestationi iudiciali:& sic obstabit exceptio rei iudicatæ.ergo non est admittenda accumulatio: vt l. fundi.& l.fundum.ff.de except.& no.in l.edita.C.de eden.aliquid dixi in c.2.de lib.obl.& vltra prædicta, quod iste non debeat præferri in probanda intentione sua faciunt ea quæ dixi in c.1.de ordi.cog. & in l.circa.ff.de proba.quæ enim æquitas suadet, vt reus audiatur super defectu iuris agentis,& actor qui prius inchoauit negotium repellatur cum ipse velit probare intentionem suam contra regulam,qui prior appellat,prior agat.ff.de iud.l.qui prior.& c.2.de or. cog.finis enim declarauit,an molestet,vel non.& doct.superius allegati per d.Ant.non loquuntur in hoc casu:sed dicũt, quòd si actor prætendens molestationem extraiudicialem aget interdicto retinendæ:licet non probet aliter molestationem,sufficit ad obtinendum magis molestatio iudicialis: quam verbalis.videtur enim reũ fuisse confessum contestando secum litem non negando molestationem,& optimè dicunt sicut in simili dicimus, quod si reus non possidens suscipit iudicium,& non possideat videtur se offerre liti, & condemnatur ac si possideret.vt l.is qui se obtulit.ff.de rei.vend. & l.qui se liti.ff.de pet.hære.sic in proposito reus videtur capiendo iudicium super molestatione eam non negando fateri molestationem,& hoc solũ sufficit ad præcipiendum,vt non molestet ex quo aliter nõ probat de iure suo,& actor fundat intentionem suam: sed nunc sumus in alio casu,scilicet quando actor prius dedit libellum super iure suo, & vult ius suum probare.nec aliter reum molestat: certè nulla ratio patitur vt ex hoc possit conueniri illo interdicto. Et ideò Io.An.in c.licet.de prob.dicit indistinctè,quod pro molestatione iuris non datur interdictum,vti possidetis.facit quod legi.& no.in c.conquerente.de rest.spo.& 7.q.1.præsentium.& c.conque-

rente.quod allegat do.Ant.hoc non probat,loquitur enim in alio
* casu,vt *communiter* not.nec etiam theorica,& dictum suum colligitur ex text.isto, quia hic non colligitur,quod iste H.egisset contra illum T.aliàs fuissent admissæ probationes suæ,& eo deficiente ille fuisset absolutus perpetuò ab impetitione istius. Et quod pro conuentione iudiciali non detur interdictum satis sentit Inn.hic post principium dicens. quod non intelligitur quis iniuriari seu molestare prosequendo ius suum coram iudice.facit l.gracchus C.de adult.& c.qui peccat.23.q.4.Et videtur pro prædicta mea conclusione text.apertus in l.non videtur.ff.de reg.iur.vbi dicitur, quod non videtur vim facere qui iure suo vtitur, & actione ordinaria experitur.Potest ergò iste text.& debet aliter intelligi:videlicet,quod iste H.molestias, & turbationes intulit illi T.petendo extra iudicium beneficium in illa ecclesia, & in aliis volebat se gerere, vt clericus ecclesię.Vel fortè dicebat illam ecclesiam ad se pertinere:& in hoc extraiudicialiter molestabat eum fortè super iuribus, & reditibus ecclesiæ:vnde ille T.secundùm Inno.impetrauit literas super interdicto prout dicitur in litera , vt compesceretur à molestia: ex quo ius sibi non competebat.vel secundum eum erant istæ literæ impetratæ per istum T.quasi conseruatoriæ, vt sic defenderent eum iudices seu conseruatores à violentiis manifestis.Et de istis leg.& no. in c.fi.& c.1.de offi.dele.li.6.Item secundum eum potest dici, quod bene licet clerico ecclesiæ agere contra clericum, qui aliam ecclesiam recipit,vt perpetuò priuetur.7.q.1.si quis episcopus.quod no. sed non conuenit huic literæ,qa hic solum agebatur vt compesceretur à molestia.Tene ergo primam sol.ꝙ iste H.turbabat istum T. gerendo se pro canonico,& clerico ecclesiæ:& impudenter petendo stipẽdium ab ecclesia tanquam alius clericus ecclesiæ. ¶Ex hoc no.modum agendi contra istos asserẽtes se canonicos, & clericos ecclesiæ:multipliciter ecclesias & personas ecclesiasticas molestando: & ex his habes quales,& super quo fuerunt impetratæ priores
9 literæ.¶†Venio nũc ad secundas literas impetratas p istum H.vel eius nuntiũ.Et primo q̃ro sub qua forma fuerũt impetratę & circa hoc multum laborant Inn.& doc.alij,& iudicio meo satis inaniter, quia non releuat qualis fuerit forma,nec facit ad intellectum cap. ideo omitto:quia præsupponendum,quod literę erant validę cum in fine mãdat procedi secundum eas si tempore præsentationis earum non erat deuentum ad sententiam per priores literas,sed difficultas stat in hoc,& iste est secundus passus factus c.quare indistinctè non reuocatur processus factus per primas à tempore destinati nũtij:cum in secundis literis hoc diceret apertę. & in hoc multum laboratur per doct.Inn.primo sentit, quòd ideo non fit reuocatio, quia non mandabatur simpliciter fieri,sed fundabatur super missione nuntij,& ideo debebat intelligi ẽm naturam missionis nuntij, & processus agitatus scienter post missionem nuntij retractetur.sec' si ignoranter,vel si nuntius fuit missus post notitiam primarum literarum iuxta no.in c.meminimus.& c.suggestum.de ap.vnde intelligit istum text.quod non debet fieri reuocatio quando iudices ignorauerunt missionem nuntij,vel si sciuerunt quod facta fuit missio post notitiam primarum literarum,& iudices priores sciuissent nuntij missionem, tunc fieret reuocatio , & haberet locum forma secundarum literarum.& hanc lect.ponit hic d.Ant.licet nullam faciat mentionem de Inn.sed certè hæc lectura non videtur vera: qa si hoc Papa considerasset non dixisset postmodum, ꝙ non intellexit vt reuocaret gestum authoritate literarum,sed dixisset,ꝙ fieret reuocatio si nuntius arripuerit iter,ante notitiam literarum, & iudices scienter processerunt.nam istis concurrentib.fieri debet reuocatio etiam de gestis per iudices authoritate literarum ẽm iura, & tempora huius c.vt in d.c.meminimus.& c.suggestum.& tamen Papa indistinctè hic dicit.ꝙ per illa verba non intellexit nec intelligi debuit de gestis auctoritate literarum,sed si quid esset immutatum præsumptione,vel violentia : & sic non ꝑt intellectus huius c.
10 ad illa iura loquentia de missione nuntij applicari. ¶†Et hodie an missio nuntij aliqd operetur,dic vt no.in c.vt debitus.j.de ap.Hosti. & Io.An.videntur velle,quod propter iustã ignorantiam iudicum fuit eorum processus tolleratus.ar.c.si duob.de ap. de cle.exc.min.
11 c.Apostolicæ.¶†Et hoc ẽm eos quando in secundis literis non est talis forma per q̃ quicquid à tpe dato ipsarũ actum esset reuocaretẽ in irritum,& inane.allegãt.de ele. c.innotuit.& de pb. inter cætera. & de desp.imp.ad dissoluendum.facit de ↄcess.præb.c.quia cunctis.§.
12 adiiciebatur.& §.seq.li.6. ¶†Sed per hęc verba non habetur aliqua bona doctrina nec verus intellectus huius c.Vnde ego distĩguo sic, quod aut agitur de reuocatione processus iudicum propter reuocationem iurisdictionis factam in secundis literis.aut agitur de reuocatione pp verba reuocatoria cõtenta in literis.nam si bene cõsideretur hæc reuocatio dicebatur debere fieri à tpe missionis nuntij, & sic ante reuocatã iurisdõem primarum lr̃arum,& hoc per illa verba reuocatoria posita in secundis literis:de primo membro variè locutus est In.in diuersis locis, vt videre poteris in c.j.de cõcess. præben.libr.6.& in c.cum contingat.de rescrip.& ibi etiam tango.

¶†Et In

Sebast. Sap.
a ¶Supra dixi. Vide
Alex. in l. quãquam.
in prin. C. de test. mi.
j. & Fel. in c. ex teno-
re. ver. declara etiam
prædicta. s̄. de rescri.
ibi, quod vbi intelli-
gendo dispositionẽ
in actu valido læde-
ret ius alterius: tunc
intelligitur de actu
inualido. & ibi plura
quando dispositio
intelligatur de actu
valido.

13 ¶†Et in hoc articulo distinguo sic. quod aut
in secundis literis reuocatoriis Papa apponit
talia verba per quæ clarè patet eum voluisse
gesta per priores iudices à tempore datæ se-
cundarum non valere, & tunc indubiè siue iu
stè siue iniustè processerunt iudices non de-
bet valere ꝓcessus: puta, apposuit clausulam.
decernentes irritum, & inane quicquid gestũ
fuerit ex tunc per priores iudices &c. vide ꝑ
hoc. d. c. 1. de conces. præb. lib. 6. & in cle. vna.
eo. ti. quandoque simpliciter reuocat iurisdi-
ctionem priorum iudicum, fortè committẽ-
do secundis, & tunc ante notitiam secunda-
rum literarum valet processus agitatus ꝑ pri-
mas tam in partes quam contra tertios impe
diẽtes iurisdictionem, & de hoc est casus hic
inquantum sententia fuit lata ꝑ primos post
datam secundarum literarum reuocantium primos iudices. & facit
c. si duobus. de ap. & d. c. cum contingat. vbi probatur de tertio qui
debet obedire primis iudicibus, ex quo non habetur disceptatio de
reuocatione. non enim videtur Papa cum graui præiudicio par-
tis velle reuocare, & annullare ꝓcessum ignoranter factum. & hoc
intellige, quando ex reuocatione preiudicium generatur, tertio a-
lias autem non valet actus licet ignoranter gestus: vt in c. j. de con-
14 ces. præben. lib. 6. præallega. ¶†Vnde si Papa dat priuilegium vni,
vt non possit excommunicari ab ordinario: non valet excommuni
catio lata ab ordinario, etiam eo ignorante. vt in d. c. 1. Et hanc di-
15 stinctionem satis ibi sentit Inno. ¶†Quandoque partes inceperũt
contendere de præualiditate literarum seu habetur notitia secun-
darum literarum: & tunc processus agitatus per primos contra ter
tios pendet ex futuro euentu. nam si apparebit primas literas reuo
catas non valebit: alias secus vt in ca. ex literis. de offi. deleg. & in c.
cum contingat. & quod ibi not. de rescript. Et intellige quando ter
tius legitimè resistebat primis iudicibus, vt in casu illius c. cum con
& c. ex literis. præalleg. si verò quæritur de processu inter partes, &
tunc reuocatio fuit facta motu proprio: & satis est hoc deuenisse
ad notitiam iudicum. argu. optimum in c. si duobus. de appel. aut ad
instantiam alterius & tunc processus erit nullus à tempore quo ap
ponetur de secundis. non enim sufficit notitia de secundis, quia Pa
pa videtur reuocasse ad instantiam partis: si, & inquantum pars sit
vigil, & velit vti illis literis. antea verò non valet processus agitatus
per primas, cum possit secundus impetrans renuntiare secundis li-
teris. vide ad hoc, quod no. in d. c. cæterum. Et hæc mẽbra satis pos-
sunt elici ex dictis Inn. in locis superius alleg. licet ipse variè loqua-
tur more suo. & per hoc vltimum puto, quod hoc casu antequam
secundus opponat de literis suis valebit processus etiam contra ter
tios, qui debebant parere ex quo impetrans de cuius fauore agitur
principaliter suis literis non vtitur. pro hoc quod legi. & not. in d.
16 c. cum contingat. & hoc quo ad primum membrum. ¶†Quo ad
secũdum queritur de reuocatione propter verba reuocatoria po-
sita in literis. & dico quod aut apponuntur verba clara reuocatoria
vel mandantia reuocari processum seu agitatum à certo tempore
etiam ante datam secundarum literarum, & debet fieri reuocatio
siue iustè ꝓcesserunt iudices, siue iniustè, ex quo princeps hoc man
dat. Exemplum, si princeps concedendo secundas literas mandas-
set: quod agitata per priores iudices à tali tempore sint nulla, vel
quod debeant reuocari. hic enim non est opus interpretatione, cũ
verba clara sunt. & pro hoc est hic tex. à contrario ibi, non intellexi
mus. secus ergò si hoc intellexisset, & ex verbis percipitur intelle-
a ctus. l. non aliter. ff. de leg. 3. Et hoc etiam sentit Host. hic. vt s̄. dixi [a].
Aut verba sunt ambigua, & generalia qualia hic erant, quia manda
batur reuocari quicquid esset immutatum in causa à tempore mis
sionis nuntij: & tunc non debet fieri reuocatio processus legitimè
attentari, ratio quia cum factum sit odiosum, & alteri parti preiudi
catiuum debet fieri stricta interꝑtatio. & sic debet intelligi de mu-
tatione facta per violentiam seu quamlibet præsumptionem. arg.
regulæ odia restringi. de regu. iur. lib. 6. non enim dicitur facta mu-
tatio vbi iustè processum est, sicut in simili dicit gl. in c. non solum.
de appel. lib. 6. quod vtens lite pendente sua possessione sicut prius:
nisi dolosè attentans: non dicitur aliquid immutare, vel innoua-
re, ita in propoposito si iudices primi procedunt secundum formã
primarum literarum: maximè ante datam secundarum literarũ ex
quo iuridicè processerunt, non debet aliquid dici immutatũ in cau
sa & ideò Papa hic indistinctè dixi, ꝙ illa verba reuocatoria non de-
bent trahi ad ꝓcessum agitatum per priores iudices. & iste est ver[9]
intellectus huius c. Concludo ergò breuiter omnia pręcedentia ad
intellectum huius c. quod aut fuit processum ad sententiam seu ad
aliquem actum ante datam secundarum literarum. & post missio-
nem nuntij non debet reuocari, quia illa verba non intelliguntur
de agitãdis iudicialiter ratione prædicta: aut fuit processum ad sen-
tentiam seu ad alium actum post datam secundatum literarum: &
& sic post reuocationẽ primorum iudicum. & debet distingui: quia
aut post receptionem secũdarum literarum. & debet reuocari: aut
ante, & non reuocatur: quia non censentur iudices primi reuocati
cum effectu, nisi à tempore præsentationis secundarum literarum.
& intellige, ꝙ sufficiat præsentatio quando ad eosdem fit impetra-
tio: secus si ad diuersos: quia tũc oportet, ꝙ ponatur coram primis:
aliàs illi probabiliter ignorant. ar. hic, & eorum quæ no. in c. pasto-
ralis. & c. certum. de resc. & ex his habetur clarè intellectus huius c.
17 & materiæ. ¶†Vltimò scias, ꝙ Inn. incidenter tangit hic vnum, an
facta in secunda impetratione ad eosdem debeant eligi arbitri, &
procedi ẜm formam c. pastoralis. & c. cum contingat. de rescr. sicut
quando interpretatio fit ad diuersos. & dicit quod sic: nihil tamen
allegat, sed dicit esse notabile. refert tamen alios tenere contrariũ,
& hanc contrariam partem sequitur Hosti. & d. Ant. quia hoc casu
non potest adaptari dispositio illorum cap. ego dicerem sic, quod
aut fit secunda impetratio ad eosdem omninò, & ipsi habent co-
gnoscere & non arbitri: nec habebit locum c. cum contingat. quia
regulariter iudex cognoscit an sua sit iurisdictio. Et cessat hoc casu
ratio. c. pastoralis. & c. cum contingat. cum non possit insurgere va-
rietas, & contrarietas processuum. aut fit ad aliquos de priorib. ad-
iunctis aliis de nouo. sicut hic fuit factum. & tunc satis debent habe
re locum illa iura: quia si secundi tantum cognoscerent exclude-
rentur illi qui fuerunt deputati in prioribus literis, & pręteriti in se
cundis. vnde eadem est ratio nunc propter omissos: sicut si prorsus
ad alios fuisset facta impetratio. ar. in l. quæ de tota. ff. de rei ven.

CAP. V.

1 *Agenti possessorio restitutorio ad beneficium non obiicitur quæstio institutionis non canonicé factæ.*
2 *Iudex non supplet officium suum ad vtilitatem priuatam nisi vertatur periculum animæ.*
Libellus in interdicto recuperandæ procedit sine conclusione.
3 *Clericus agens possessorio recuperandæ, agit nomine proprio, secus si ageret ad restitutionem aliarum rerum ecclesiæ.*
4 *In beneficialibus potest haberi possessio sine canonica institutione.*
5 *Possessores etiam violenti spoliati habent interdictum recuperandæ. 9. sed non interdictum, ne vis fiat ei. & ad exhibendum. 8. vbi ponitur.*
6 *Subtilitas iuris quandoque consideratur à canonibus.*
7 *Dolo facis petere, quod restitutus es ista regula, in quibus casibus habet locum. 10. 27.*
8 *Fur an, & quo casu potest intentare actionem furti contra illum qui sibi rem furtiuam furatus est.*
9 *Prædones restituuntur in possessione, etiam, ꝙ constet eos esse prædones: nisi in beneficialibus. 11. 14.*
10 *Exceptio notoriæ proprietatis an obstet agenti possessorio recuperandæ: vide supra. 7. 27. & quando obstat debet de ea incontinenti fieri fides. 30.*
12 *Spoliatus in beneficialibus ad hoc, vt obtineat in possessorio recuperandæ: an habeat aliquo modo docere de suo titulo: & quomodo. vide vsque ad finem.*
13 *Titulus beneficij quomodo habet probari ab agente possessorio recuperandæ.*
14 *Possessio euidenter iniusta non parit possessorium. 6. 21.*
15 *Patientia tunc est causa acquirendi iura incorporalia: quando patiens citra actum patientiæ potuisset illa iura aliàs concedere.*
17 *Possessio beneficij iniusta videtur postea approbata, si superior admittit possidentem ad aliquem actum ad quem beneficiati admittuntur.*
Possessio antiquissima præsumitur iusta vel colorata. 26.
18 *Possessor non tenetur ostendere titulum possessionis suæ, quando possessor non habet contra se præsumptionem aliquam, aliàs secus.*
19 *Collatio beneficij facta ab eo qui reputabatur superior: tradit iustam causam possidendi.*
20 *Bonæ fidei possessor etiam in beneficialibus facit fructus suos, aliàs secus.*
21 *Possessio episcopatus, vel alterius benefi ij potest violenter acquiri.*
22 *Habens iustum titulum in aliquo beneficio in quo aliquis est intrusus: non potest nomine ecclesiæ agere, quia videretur intrusum spoliare.*
23 *Restitutionem petenti: an sufficiat probare nudam possessionem.*
24 *Possessio rerum spiritualium non potest teneri per laicum sine titulo.*
25 *Confessio aduersarij confitentis titulum spoliati in re spoliata: an per hanc confessionem obtinebit spoliatus de beneficio agentis interdicto recuperandæ.*
27 *Exceptio defectus proprietatis, an obstet agenti possessorio recuperandæ, vel retinendæ vel adipiscendæ, tam in beneficialibus, quam non.*
28 *Exceptio reseruationis Papalis obstat agenti possessorio recuperandæ, quia talis reseruatio inficit etiam possessionem.*
29 *Notorium facti fit per confessionem, vel probationes in iudicio admissas.*
Notorietas iuris quæ sit.
31 *Titulus beneficij, an sit ostendendus per illum qui agit pro iuribus beneficij, vel si contra eum agatur.*
32 *Possessio, vel quasi iurium incorporalium qualiter acquiratur, vel amittatur. vide remissiuè.*
33 *Exceptio dominij, an possit opponi à non spoliante contra agentem possessorio recuperandæ.*
34 *Statutum, quòd domus delinquentis destruatur: an procedat, si domus delinquentis sit cum alio communis.*

In literis

1 In literis. ¶†Petenti restõem bñficij [a]
a qõ instõis non canonicæ re-
ferri non pt. h d. Primò ponitur qõ. Secundò
ipsius rñsio. Tertiò rñsionis rõ. & partes pa-
tent. ¶Casus literalis. Aliquis dr se de posses-
sione ecclesiæ suæ violenter eiectum: vñ pe-
tit restitui. aduersarius dt eum nõ fuisse cano
nicę institutum. quæritur quid iuris sit? Resp.
quod primò cognoscendum est de violenta
eiectione, q̃ de canonica instõe. Nam predo
2 ẽt de iuris rigore debet restitui. B. ¶†Not. 1.
arg. quod in interdicto vñ vi, nõ est necessa-
b ria conclusio [b], sed satis est narrare spoliatio-
c nem [c] ꝓ hoc quod no. 1. q. 4. quia præsulatus,
hoc ꝓcedit ẜm Io. de Lig. & d. Ant. hic in his
in quib. iudex supplet ex offõ quod satis pla-
cet. Nam ad vtilitatem priuatã iudex rl'r non
supplet, vt not. In. in c. ad nostram. 2. de iu. iu. l.
4. §. hoc aũt iudicium. & ꝙ ibi plenè ꝑ Bart. ff.
de dam. inf. facit quod no. in c. bonę. j. de post.
præl. ꝓ vtroq; dicto vide bo. text. c. oblatæ. de
ap. & c. ꝯstitutus. e. ti. meliorẽ ĩ c. j. de ꝯquer. ꝯiu.
& qđ ibi not. vbi iudex restituit ꝯiugi maritũ
ex offõ suo, vbi ẽt illa nõ pt petere. fa. c. tua. &
quod ibi no. de iu. iur. Si. n. iudex videt quem
spoliatum bñficio suo: & alium ibi intrusum
satis pt, & debet ꝑꝑ periculum animarum sup
d plere ex officio suo. [d] arg. iurium præal. & de
of. or. c. ordinarij. li. 6. & de of. del. c. venerabi-
bili. vtile tñ est, vt sp fiat in libello ꝯclusio, cũ
iuxta petitionem formanda sit snĩa. de acc. c.
qualiter & qñ. 2. Et vtile ẽt est quod iudex in-
terroget quo malit iudició experiri. vide bo.
tex. c. pastoralis. in pr. s̄. tit. prox. & an per offi-
cium inqsitionis possit expediri restitutio.
3 vide quod dixi s̄. e. c. solicite. in pr. ¶†Not. 2.
ꝙ ꝓ possessione beneficij recuperanda pt cle
e ricus agere possessorio nomine proprio [e] &
nõ nomine ecclesiæ: ecclesia. n. seipsam non
possidet, sed possidetur à clerico nomine ꝓ-
prio. Secus si vellet agere ꝓ restõe aliarum re
rum ecclesię: quia tunc debet agere nomine
ecclesiæ. de dilat. c. literæ. dixi plenè in c. cum
super. de cã pos. & ꝓpr. & ibi vide. ¶No. 3. ꝙ il
le qui ꝯtendit mecum in iudicio, maximè si
prius me spoliauit, dr̃ aduersarius meus. pro
hoc vide c. j. de iud. & c. accedens. 2. s̄. vt lit. nõ
4 cont. vbi est bo. tex. qđ no. ꝑꝑ statuta. ¶†No.
apertum ar. ex tex. ꝙ in beneficialib. pt haberi
f possessio sine canonica instõe [f] licet nõ iusta,
sed prima frõte præsumitur iusta, quod ꝓba-
tur in reg. j. de reg. iũ. li. 6. vbi dr̃, quod benefi-
cium ecclesiasticum sine canonica instõe li-
citè obtineri nõ pt, illicitè ergò obtineri pt.
& facit iste tex. quia si nõ pt haberi sine cano-
nica instõne oportet prius disputare de titu-
lo, cum aliàs nõ posset prius ꝓbari possessio.
& hoc facit ad ea quæ j. dicã. ¶No. de dictio-
ne, prius, quæ pt intelligi duob. modis, & va-
rius resultat intellectus. primò. n. pt intelligi,
vt denotet ordinem in eadem instãtia. & tũc
est sensus literæ, ꝙ exceptio nõ canonicę in-
stõis nõ est admittenda, vt simul tractẽ cum
petitione restõnis: sed est differenda, vt prius
examinetur illa, & postea ista in eadem tñ in-
stantia. iste tñ intellectus non vr̃ ꝓcedere de
iure per c. fi. de or. cog. vbi patet, quod spolia
tus ante restõem nõ compellitur rñdere suo
spoliatori: & sic prius est ferenda snĩa super
restõe, ꝑ quam snĩam finitur instãtia iudicij.
Et sic nõ pt intelligi ꝙ in eadem instantia sit
audiendus. Secundò & melius pt intelligi, vt
denotet ordinem respectu diuersæ instantię
vt sit sensus, vt simul istæ duæ q. non possint
concurrere in eadem instantia, sed prius dẽt
finiri qõ possessoria: postea poterit intentari
alia q. in alia instantia: & iste intell. est bonus
per tex. c. seq. in fi. ibi ante restõem agere non
potest, &c. Et sic not. ver. agere. & idẽ ver. po-
nitur hic. & facit d. c. & hunc intell. posuit Io.
And. licet non ita corroborauerit. facit in si-
5 mili 27. q. 2. priusquam. ¶†Not. ꝙ prædo &
is qui habet possessionem vi ꝑ agere hoc in
terdicto si spoliatur. concord. l. j. §. qui à me. ff.
de vi & vi ar. fa. c. olim. j. & quod ibi no. j. e. &
6 de hoc j. dicam. ¶†Not. vltimò ꝙ qñque ẽt
ẜm canones attendimus rigorem iuris: qñq;
verò simplicitatem, vt in d. c. dilecti. de iud. Et
ponitur hic rigor pro subtilitate iuris, vt no.
gl. c. vt constitueretur. 50. dis. qñque ponitur
pro ordine iuris in procedendo, vt c. super li
teris. de rescr. qñque ꝓ austeritate & excessu
iuris, vt qñque locus sit exemplo vel ad ter-
rorem iuris excedit debitum pœnæ, & tunc
ius tenet medium inter dispẽsationem & ri-
gorem. Et de his vide ꝙ not. gl. d. c. vt consti-
tueretur. Et sic not. ꝙ ius canonicum qñque
cõsiderat subtilitatem. fa. c. capellanus. de fer.
¶Nunc veniamus ad materiam more solito
expediendam, & primò gl. in princ. all. vnum
simile. Secundò opp. ꝯ text. in eo ꝙ dr prius
agendum de violenta eiectione, hic. n. non a-
gebatur de violẽtia: sed petebatur restitutio
possessionis ablatæ, vt patet in fi. Sol. gl. & be-
ne exponendo tex. ibi, de violenta eiectione
& c. i. de possessione violenter ablata. aliud. n.
est qñ agitur criminaliter de violentia, vt pa
tet. ff. de vi pu. vel pri. per tot. & no. per gl. j. in
c. 2 s̄. de or. cog. & aliud qñ agitur ciuiliter ad
restõem possessionis, vt hic. & quod no. in c.
7 2. s̄. e. ¶†Op. 2. & vr̃ ꝙ etiam simul potest agi
de possessione & proprietate, vt c. 2. de ord.
cog. & s̄. tit. prox. c. cum ecclesia. & c. cum su-
per. Sol. ẜm eandem gl. si actor agit possessorio: non pt reus ante re-
stõem accumulare petitorium. & ita loquitur hic. & s̄. de or. cog. c.
fi. quod intellige, si actor excipit, aliàs est sibi imputandum, vt no. in
d. c. fi. fa. s̄. e. c. j. & quod ibi no. sed eadem persona bene potest agere
simul. s. petitorio & possessorio. & hoc casu loquuntur ꝯria. quod
tamen non procedit ẜm gl. in interdicto retinendæ, quia illud non
potest accumulari cum petitorio ab eadem persona: & hoc ꝓpter
ꝓrietatem, quæ inde resultaret, tu de hoc dic vt plenè dixi in c. cum
dilectus. & c. pastoralis. s̄. ti. prox. vbi plenè fuit examinatum qñ ista
8 possunt simul accumulari. ¶†Op. 3. de reg. dolo facit. de re. iu. li. 6.
& l. dolo. ff. de dol. exce. vbi patet, quod petenti rem quam restitu-
rus est ob. exceptio doli: sed si iste non habet canonicam instõnem
tenebitur postmodũ restituere, ergò debuit sibi obstare exceptio
defectus proprietatis. Sol. dicit gl. pen. illam regulam procedere in
iudicio petitorio quasi secus in possessorio. Aduerte, primò. n. scias
ꝙ etiam vbi habet locum illa regula, oportet quod agens teneatur
restituere excipienti, secus si tertiò, & tunc non habet locum, vt l.
si Socer. §. Lucius. ff. sol. ma. & ibi per Bar. de intellectu illius regulæ.
& per Dy. in d. reg. dolo. & reg. qui ad agendum. & per Cy. in l. 2. C.
de ind. vid. tol. aliquid in l. j. ff. vti pos. & per Bar. in l. naturaliter. §. ni-
* hil commune. ff. de acq. pos. in possessorio recuperandæ *communiter*
tenetur non habere locum, vt hic. & in c. ex conquestione. j. e. satis
probatur in d. c. fi. de or. cog. vbi dicitur, ꝙ ante restitutionem non
est reus audiendus nisi super possessione. & idem tenet gl. l. 1 §. qui
à me. ff. de vi & vi ar. in possessorio adipiscendæ tenetur etiam *com-*
* *muniter* quòd aut incõtinenti vult probare reus de sua proprietate
& auditur, aliàs secus, vt no. vltra loca præal. per gl. in c. j. s̄. e. & j. e. c.
literas. & dicit in d. c. pastoralis. s̄. ti. prox. fac. l. 3. ff ad exhib. sed diffi-
cultas est in possessorio retinendæ. Nam Dy. & Cyn. vbi s̄. videntur
velle idem quod s̄. dixi in possessorio adipiscendæ, & videtur sequi
d. Ant. hic, sed mihi plus placet ꝙ sentit Bart. in d. §. nihil. ꝙ vbi con-
stat de iusta possessione actoris non habet locum illa regula seu ex
ceptio proprietatis, etiam si incontinenti velit probare, quia alias
sequeretur absurdum quod liceret domino proprietatis impunè
g molestare possessorem, [g] quòd videtur contra mentem l. si quis in
tantam. C. vnde vi. & de præb. cum qui. li. 6. & 16. q. 6. placuit. & da-
retur materia delinquendi, & veniendi ad arma, & c. contra l. conue
nire. ff. de pact. do. & l. non est singulis. ff. de re. iu. & c. literas. j. e. non
enim debet propria auctoritate attentare, quod per iudicem con-
sequi debet, vt not. in præal. iurib. & c. cum nostris. de conces. præb.
& pro Inn. facit quod no. in l. 3. C. de pact. Si autem probationes su-
per possessione hincinde essent pares, tunc vinceret ꝓbans de pro-
prietate & obstabit tunc exceptio proprietatis, vt probatur in c. li-
cet. j. de prob. no. Bart. & Cy. vbi s̄. ¶Op. & videtur quòd prædo ne-
dum non sit resistendus. imo vnicuique licitum est morte eum af-
ficere, vt l. j. C. vt li. vnic. Sol. ca. gl. & dicit illud procedere in prædo-
ne de quo ibi, non autem in quolibet: loquitur enim ille text. in eo

a ¶Bñficiũ. tu põdera, qa iste tex. ex suis verbis ꝓcedit ĩ reb. ꝓphanis subiectis, qa dr ĩ fine, ꝙ pdo ẽ restituẽd[9] ẜm rigorẽ legis, vt l. j. § pdo. ff. de pos. l j. § q à me. l. cũ fundũ. ver. colonus. ff. đ vi & vi ar. & iõ stat illa rl'a, dictũ legis extẽditur ad limites rõis, vt est gl. ĩ cle. j. de ele. sed rõ h[9] c. ẽ gñalior, qa ĩ reb. subiectis tpalib. g iste tex. loqẽ ẽt ĩ reb. ꝓphanis, iõ sũmaẽ sic: petenti restõem non refertur quæstio tituli. And. Bar.
Zacharias.

b ¶Nõ ẽ necessaria ꝯcl'o. Adde an hoc sit verũ, qñ agiẽ isto interdi. ꝯ ꝯtumacẽ, ꝑ Bar. ĩ l. nã l'r. §. nihil cõe. ff. đ ac. pos. Car. ĩ cle. 2. vt li. pẽ. & Phi. Fr. ĩ c. bonæ. j. de ap. Ant. Fran. ¶Ad hoc ꝙ hic dr̃ de ꝯcl'one libelli dicas, ꝙ ꝯcl'o libelli decl'at ipm libellũ, vt ꝑ Bar. ĩ l. Aureli[9]. §. Sticho. ĩ fi. de li. le. & ꝑ Bar. in l. edita. C. de edẽ. & iõ dt Bar. ĩ d. §. Sticho. qđ si petiẽ ꝙ qs ꝯdẽneẽ de furto, sed ĩ parte narrat. ñ sit dictũ ꝙ est furatus, sed ꝙ amouit, sufficit ad cõdẽnõem, qa ꝯcl'o libelli ꝯsistit ĩ ver. peto. & ñ ĩ verbis narratiuis, vt dixit Bal. ĩ l. fi. ver. illud ꝯstat. C. de fidei. li. & adde, ꝙ ꝯcl'o libelli ĩ ciuilib. nõ est necessaria, vt voluit In. ĩ c. sup lr̃is. de resc. & ꝑ Bar. ĩ d. l. Aureli[9]. §. idẽ q̃siit. & ꝑ Bal. ĩ l. 2. C. de infa. & ꝑ Ang. ĩ l. q interrogatus. đ pe. hæ. qđ aũt in crĩalib. an sit necessaria ꝯcl'o, & ꝑ q̃ ꝯcl'o, & ꝑ q̃ verba importeẽ, hr ĩ l. j. §. j. ff. ad Tur. & ꝑ Bar. ĩ l. libellorũ. ĩ pr. ver. vl. no. ff. de ap. & ꝑ Bal. ĩ l. 2. C. đ ꝓb. & ꝑ Bar. in l. hos accusare. §. oĩb. de ac. & ꝑ Ale. ĩ l. Senatus. ff đ iu. fis.
Sebast. Sapia.

c ¶Spoliationem. hoc tenet In. ĩ c. examinata. s̄. de iud. tñ Bal. ĩ rep. l. edita. C. đ edẽ. ĩ repe. Paduana. intelligit hoc ꝓcedere, qñ vltra narrationẽ apponiẽ aliqđ ꝑgnãs verbũ sonãs ĩ ꝯcl'onẽ, vt qa dico, ꝯqueror de Titio, qa me spoliauit tali possõe: nã verbũ cõqueror h; vim cuiusdã ꝯcl'onis: secus si simpl'r narrata eẽt spoliatio, & ista refert, & seqtur Ias. in §. oĩum. inst. de act.

d ¶Ex offõ suo. Adde quod voluit Lapus all. 3. in fi.

e ¶Nomine ꝓprio. Adde quod voluit Lap. all. 63.

f ¶Canonica ĩstõe. adde d. de Ro. dec. j. ĩ ordine nouarũ. ĩ ti. hoc. e. ti. Old. cons. j.
Sebast. Sapia.

g ¶Possessore. adde qđ vbi ex restõe posset vl'r oriri scãdalũ ẽt spoliatus ñ est añ oĩa restituẽdus, vt t; d. Ant. ĩ c. ex parte. j. e. Fed. de Se. ꝯs. 223. Pau. de Ca. ĩ l. 2. C. de ed. diu. Adr. tol. & dt ibi Ias. hoc dictũ, tenendũ cordi, qa poteris multũ lucrari.

Universidad de Deusto
Biblioteca

qui moratur in stratis publicis, ad depredandum & occidendum: isti enim debent suspēdi & dicūtur famosi latrones, vt l. capitalium. § famosos ff. de pœn. Tex. n. iste loquitur de eo prædone qui alium eadem re spoliauit: & ita videtur intelligere gl. dum alleg. l. j. § qui à me ff. de vi & vi ar. ¶Sed op. contra hoc & ꝯ tex. & vr̄ ꝙ indistinctè prędo nō possit agere hoc interdicto, sicut nec agit ad exhibendum: quia non habet iustam causam & honestam sui interesse. ff. ad exhi. in hac actione § si mecum. nec potest agere interdicto, ne vis fiat ei qui mitt. in pos. quia non datur ei cuius non interest. ff. ne vis fi. ei. l. j § hæc verba. item fur non agit furti. ff. de fur. itaque fullo. Io. An. post Pet. & Abb. & Host. ponit plures rationes diuersitatis satis persuasiuas. prima, quia facilius inuitantur homines ad furandum quam inuadendum, vt ff. de pact. si vnus § pacta. Secunda, quia à fure poterit fur præcauere: non tamen à violento arg. ff. de act. emp. si ca res. Tertia quia actio furti infamat. ff. de his qui no. inf. furti actio. interdictum nō. ff. de vi & vi ar. neque § vnde vi. Quarta ratio, quia nisi interdictum daretur prædoni remaneret delictū impunitum, cum primus ꝯ secundum furem agere non posset, vt ibi no. sed dominus rei furtiuæ, etiam contra secundum furem agere posset, vt ibi no. cum vterque ipso inuito ꝯtrectet rem suam. inst. de obl. quæ ex del. § furtum & l. ancillæ. C. de furt. Est tamen casus s̄m Host. in quo de æquitate fur agit furti, vt l. qui vas. § si ego tibi polliēda. ff. de fur. vide etiam de hac materia per gl. d. l. j. § qui à me. & l. itaque fullo. Et aliis omissis Bar. ponit ibi bonam rationem diuersitatis dicens ꝙ actio furti super interesse fundatur. vnde quandoque datur in duplum quandoque in quadruplum, sed furis nō potest interesse, nisi quia furtum fecit alteri, & alteri furti tenetur: & sic ex improbitate sua consequeretur actionem. quod esse nō debet, vt l. itaque fullo. & per hāc rationem poteris dicere, quod prædo nō ad exhibēdum nec remedio illius ti. ne vis fiat ei. quia sunt fundata super interesse, sed iste nō potest prætendere interesse, nisi exprimendo delictum, & improbitatem suam. prædo autem agendo interdicto vñ vi. fundat intentionem suam super possessionem quia possidebat, & fuit spoliatus. & sic non cogitur fundare intentionem suam super improbitate. Et ideò dicit Bart. in d. l. itaque fullo. ꝙ fur licet non agat furti ratione prædicta, potest tamen agere ad possessionem recuperādam actione triticaria, quia fundat in hac actione intētionem suam super sola possessione. Ex prædictis etiam patet quare in casu l. si vas. § si ego tibi pollienda. datur furti actio. nam ponit casum quando tradidi falloni vestimenta pollienda, & ipse me inscio alteri commodauit cui fuerunt subtracta, licet enim commodando commiserit furtum, tamen nihilominus agit furti: quia sua interest, non quia commisit furtum, & tenetur alteri actione furti, sed quia tenetur illi propter malam custodiam & contractum præcedentē. & sic non causat interesse immediate ex delicto suo. 9 ¶†Sed op. & videtur quod alia consideratione prædoni nunquam sit fienda restitutio, quia non debet fieri cum peccato, vt c. literas. j. eod. & res aliena sine peccato teneri nō potest, vt in reg. peccatum. de re. iu. li. 6 & j. de vsur. cum tu. Inn. tacitè videtur respondere ad contrarium dicens, secundum quosdam prædonem esse restituendum, quando non confitetur se prædonem, vel quando nō constat proprietatem ad alium spectare, idem videtur sentire in c. cum ecclesia. s. ti. prox. Pau. de Eleaz. in comment. huius decr. videtur velle ꝙ prędoni indistinctè sit fienda restitutio: dicit enim quòd hæc restitutio non fit in fauorem ipsius prædonis spoliati: sed in odium spoliantis: hoc non placet d. Ant. quia in odium alterius non excusat a peccatum. vnde tenet[a] quod dixi tenere In. licet enim non alleget, quòd ius canonicum admittit de rigore iuris predonem agentem possessorio. quia non admittit ad discutiendum an sit prædo, sed si cōstaret ipsum esse prædonem repelleretur: quia iam detectum esset peccatum. sensus ergò literæ est secundum eum, quod prædo restituendus est, i. qui verè est prædo. & prædo allegatur quod est restituendus antequam hoc sit detectum, sed ad hoc detegēdum quis non admittitur ante restitutionem ita dicit ipse. Sed certè hæc opi. mihi non placet in aliis beneficialibus. credo enim indulgendam restitutionem quantumcunque constet illum esse prædonem, ex quo dominus non concurrit secum ad petendum. primò hoc apertè colligitur ex text. isto in eo quod in hoc fundat se super legibus ciuilibus, quę apertè ponunt prædonem restituendum, vt patet in l. cum fundum. & l. j. § qui à me. & l. colonus. ff. de vi & vi ar. l. bona fides. & l. j. § si prædo. ff. depo. vbi tex. dicit quod si prædo vel fur deposuit. potest agere depositi, addens rationem: quia eorum interest, cum alteri teneantur & habeant depositarios obligatos ex contractu. quę ratio habet locum quantūcunque ꝯstet eos esse prædones, & fures. quinimò tunc habet locum & non aliter. Item Papa arguit hic à minori. q. d. si prædo est restituendus quem constat esse prædonem: fortius est restituendus iste de quo nō constat licet allegetur defectus proprietatis. aliàs autem si non constaret eum esse prædonem parum. & nihil releuaret hæc allegatio & argumentatio, quam Papa hic facit. Nec obst. quod restitutio non debet fieri cum peccato: quia quo ad istum spoliatorem legitimè tenet, vnde potest dicere quò ad te liberas ædes habeo, vt l. loci § cōpetit. ff. si ser. ven. fa. l. fi. C. de rei ven. Item sibi fit restitutio non vt ipse vsurpet & sibi retineat, sed vt domino habeat facultatem restituendi. arg. d. l. j. § si prędo ff. depo. Item iste agit de vi commissa in personam suam. & interdictum est personale. licet sit in rem scriptum l. j. ff. de inter.

10 ¶†Pro hoc facit quod ipsemet d. Ant. tenet in alia parte huius c. vt j. dicam, dicens, ꝙ in aliis à beneficialibus non obstat petenti restitutionem exceptio defectus proprietatis notoria, ex quo non fundat intentum opponentis. nam quò ad istum liberas ędes habet, vt s. dixi. & facit quod no. gl. c. ad decimas. de rest. spo. li. 6. & c. j. de præscri. e. lib. Secus si constaret eum prædonem, cum peteret restōem ꝯ dominum, & sic obstaret sibi exceptio defectus proprietatis notoria & fundaret intentionem aduersarij, vt le. & no. in d. c. ad decimas. & hoc casu potest intelligi opi. In. s. recitata si vis eam saluare.

11 ¶†Sed in beneficialibus indistinctè non debet fieri restitutio: ex b quo constat eum prædonem.[b] arg. c. quoniam. & c. constitutus. & quod in eis not. de fil. presb. ne detur vitiosus ingressus, non enim debet se intrudere in beneficio etiam vt alij restituat. ar. c. eum qui. de eo qui mit. in pos. lib. 6. sed iudex debet ex officio restituere illud verò rectori, vt celeriter obuiet periculo animarum. arg. c. constitutus. & c. oblatæ. de ap. & c. cum nobis. de ele. & quod no. In. in c. ad nostram § 2. de iu. iu. facit quod no. Bar. in simili in l. 4. § hoc autem.

12 ff. de dam. inf. ¶†Sed ꝯ prædicta & tex. op. & aliter. videtur enim ꝙ saltem in istis beneficialibus debet prædo & intrusus excludi à petitione restitutionis: & sic debet admitti exceptio non canonicæ institutionis, quia beneficium non potest obtineri absque canonica institutione, vt c. ex frequentibus. de inst. & in reg. j. de re. iu. lib. 6. Cessat ergò possessorium cessante canonica institutione, simile vidimus in matrimonio carnali: nam liber homo possideri non potest, vt l. cum hæredes. § fi. ff. de acq. pos. petens restitutionem coniugis debet fidem facere de titulo matrimoniali, vt c. ex parte. & c. ex transmissa. j. e. Et idem in interdicto de libero homine exhibendo, habet enim annexam ꝓprietatis causam, vt dicit tex. l. 2. § quædam. ff. de interd. videtur ibi quasi text. de casu nostro cum dicit. ꝙ etiam interdicta de locis sacris vel religiosis habent annexā causam proprietatis. hæc autem non contingunt ex alio, nisi quia ista non possunt possideri sine titulo, ideò ad iustificandam possessionem oportet probare titulum. Solu. propter hæc contraria multa circa hanc materiam scribuntur hic & alibi: & maximè per do. Ant. prolixè & confusè hanc materiam attingentem. ¶Ego declarādo materiam quantò melius potero reducam eam ad quatuor principales opi. quidam enim tenent titulum esse ꝓbandum: per ea quæ dicta sunt in ꝓriis, vt refert Arc. in c. eum qui. de eo qui mit. in pos. li. 6. Sed certè huic opi. multum ob. iste tex. & c. sequens. & c. cum super. de cau. pos. & propr. vbi sufficit probare confirmationem electionis. Item facit c. ex insinuatione. s. de proc. vbi apertissimè colligitur in fine restitutionem fiendam absque eo ꝙ doceatur de titulo, & ab hac opi. communiter recedunt doct. ¶Secunda opi. est vt ad instantiam rei conuenti non sit necesse ostendere titulum vel colorem possidendi ante restitutionem: nec spoliatus potest de hac q. referre, sed iudex officio anteq̄ restituat debet se de titulo informare. & si de titulo legitimè constet vel saltem per probabiles præsumptiones debet eum restituere. si verò nihil constet de titulo non faciet restitutionem per hoc infertur, quòd si proponatur beneficium esse reseruatum iudex ex officio de hoc cognoscere potest antequam faciat restitutionem. & hanc opi. tenet Lap. de Castel. sua all. 24. & sic dicit se viua voce audiuisse Io. Cal. in decre. ex parte. j. e. & dicit, ꝙ hoc firmabat pro cōclusione vera. hanc eandem opi. tenet Bertr. in cle. vna. de cau. pos. & propr. & dicit sic fuisse obtentum in palatio apostolico: quia in istis non datur possessio sine titulo, vt d. regula. j. de regul. iur. libr. 6. ¶Tertia opi. habet vt nec ad instantiam aduersarij: nec ex offō iudicis teneatur spoliatus probare titulum vel iustificare possessionem: sed sufficit docere de sola possessione per hoc c. in literis debet enim iudex excludere aduersarium in odium sui & actorem restituere postmodum ex officio suo si voluerit poterit inquirere: sicut in simili fit in c. cum nobis. de ele. fac. c. ordinarij de off. or. li. 6. vbi iudex ex officio suo inquirit. hāc opi. tenet d. meus d. Card. in c. ex parte. j. e. & eam sentit In. in d. c. ex parte. vbi reuocādo quod dixerat hic dicit canonicam posse petere restitutionem

a ¶Vñ tenet. tu pōdera, q a ñ ꝓbat iste text. qd debeat fieri restō ꝑdoni s̄m censurā ciuilē. dt. n. qd s̄m rigorē iuris ciuilis ꝑdo restituit, siue g̃ sit notorius, siue nō restituitur, q a p alia iura apparet qd nō fit restō cū pctō, vt reg. pctm̄ d re. iu. ĩ 6. & ꝑpns dictū In. est verū, & dictum d. Ant. qcqd dixerit Pe. & d. Ab. An. Bar.

b ¶Eum ꝑdonem. Adde d. de Rot. dec. vlt. in ordine nouarum hoc eo. ti. & ibi qualiter debeat iustificare tit. & p Old. ꝯs. 1. cuius dicta suppresso auctore pro maiori parte refert Io. And. in addi. Spe. de rest. spol. hic j. etiam allego.

Sebast. Sapia.

a ¶Quarta opi. vid circa hæc Rot. dec. 14. inc. itē fuit dubitatū vtrū petenti. & dec. 261. inc. si qs dicat. & dec. 279. inc. petēti. & Pau. de Ca. ꝯs. 314. inc. ad ꝯfirmationē eorū. ĩ 3. dub. s̄m antiq̄ impressionē. Car. in cle. vnica. de cau. pos. & ꝓp. Abb. in q. 4. n. 7. inc. Titius clericus. Paris. cons. 12. lib. 4.

b ¶Iniustus possessor. pōdera, q a mihi ñ vr̄ ꝙ regrat̄ auctoritas & sola patiētia ñ sufficiat, ad hoc adduco tex. d. c. ex frequētibus. vbi dr̄ de ꝯsensu epi vel suorū officialiū, q de iure pñt, & certum est ꝙ ꝯsensus epi vel officialis est auctoritas, vt dt Arc. 18. q. 2. q-dā. & voluit Bal. ĩ l. fi. § necessitate. de bo. li. g̃ seq̄ ꝙ ñ sufficit patiētia. & facit, q a possessio cū auctoritate epi nullū habet cōmerciū, vt voluit Bal. ĩ l. 2. C. de le. hæ. item pōdera, q a ibi tex. dt q de iure pñt: vñ regritur ꝯsensus ei⁹ q de iure pt. s; ille est eps g̃ possessoris patiētia ñ sufficit, vt dicit hic d. Abb. no. bene. And. Barb.

c ¶Possessionē suā. Pōdera c. ex frequētib. ver. detinēt. q a ñ ꝓbat ꝙ acquirit possessionē, sed detentionem. And. Barb.

d ¶Superioris. Adde Lap. all. 30.

e ¶Nō q̄runt̄. dic. ꝙ istud ñ h; locū ĩ bñficiis imò requiritur patientia superioris. vt d. c. ex frequentibus. And. Barb.

Sebast. Sapia.

f ¶Satis est. Vide Ale. ꝯs. 16. inc. ĩ cā & lite. ver. ĩsup rñdeo. vo. 5. vbi tradit, ꝙ in istis iurib. incorporalib. ñ acq̃rit̄ quasi possessio, nisi ꝓbet̄ patiētia & scīa superioris ad quem spectabant illa iura.

stitutionem iuris canonicalis, dato ꝙ non ꝓbet eum fuisse possessionem ingressum auctoritate superioris, vel exercuisse aliquem actum ꝓportionabilem canonico duntaxat: sed satis est ꝙ doceat se exercuisse aliquem actum vt canonicum animo acquirēdi quasi possessionem iuris canonicalis scientib. illis quorum interest: & sic apertè sentit, nec titulum nec colorem possessionis esse necesse probari. sed sufficit ꝓbare nudam possessionem, sed ipse Inn. alibi & hic aliter sentit vt j. a subiiciam. Quarta opi.[a] est *communis* quod nō tenetur probare titulum: sed debet iustificare possessionem ex titulo seu aliter colorare. & hanc opi. sentit gl. quam all. omnes in cle. vna. de cau. pos. & prop. ¶Aduerte tamen ad gl. quia illa non omninò firmat, sed Io. An. opi. suam circa hāc materiā melius declarauit quam alibi in add. Spe. e. ti. de rest. spol. super rubr. immediatè post princ. & ibi apertissimè firmat, ꝙ vbi nō constat petentem nō habere ius auditur, sed habet iustificare possessio-

13 nem. Sed in mō iustificandi sunt opi. ¶†Quidam dicunt, ꝙ debet probare titulum primo aspectu legitimum, non. n. venit in possessorio omne quod requirit petitorium. sicut patet in matrimonio carnali, in quo petens restitutionem nō arctatur ad probandum titulum necessario concludentem, sed satis est ꝙ ꝓbat matrimonium legitimum ex ꝯsensu: nec admittuntur exceptiones defectum intrinsecum concernentes, vt leg. & no. in c. ex parte. & c. literas. & c. ex transmissa. j. e. & satis vr̄ in hoc sentire gl. illius cle. in gl. dum dicit aliud esse iustificare possessionem ex titulo: aliud agere petitorio. Alij dicunt, ꝙ satis sit ei probare se auctoritate superioris in possessionem inductum ad hoc vt restōem consequatur. Et hanc opi tenet Inn. hic vbi vr̄ velle hoc esse necessarium. facit quod no. Arch. in c. eum qui. de eo qui mit. iñ poss. li. 6. sed ipsemet Inn. variauit. nam in c. ex parte. j. e. tenet sufficere probare ad iustificandum possessionem & restōem ꝯsequendam ꝙ fuit in possessione canonicatus & beneficij exercēdo. s. illos actus qui solum canonicis & talibus beneficiatis competunt. exemplificat de actib. canonicalib. sicut est eligere, omnib. tractatib. interesse, habere stallum in choro, & similia & maximè facit s̄m eum ꝙ talia sufficiant ad consequendam restōem: quia male facit reus eam spoliando ac si esset iudex. j. e. c. conquerente. & c. ex parte. vr̄ postmodum magis laxare hanc materiam in canonicatib. dicēs, ꝙ etiam sine probōne prædictorum actuum canonicis tantum competentium satis erit isti spōliato si probat ꝙ aliquid fecerit vt canonicus, intendens acquirere possessionem canonicatus. & dicit sibi hoc plus placere. ꝙ no. in isto c. in literis. aliam opi. sentit In. in c. bonæ. 2. de postu. præla. vbi vr̄ velle, quod ad hoc vt competat possessorium in istis beneficialibus oportet ꝙ ad minus ꝓbetur possessionem fuisse habitam sciente superiore, licet enim s̄m eum sola sciētia superioris nō sufficit ad probandum iustam possessionem, sufficit tamen ꝙ ex hoc cōstet possessionem

14 nō esse euidenter iniustam. ¶†Et ex hoc no. vr̄ velle quod possessio euidēter iniusta non parit possessorium: & quod præsumitur euidenter iniusta, vbi non ꝓbatur habita saltem superiore sciēte. & loq̄tur ibi tam in ecclesia q̄ in præbēda. Vides ergo ex ꝑdictis quantū in hac mā fuit varius Inn. nam hic requisiuit auctoritatē superioris in c. bonæ. scientiam tm̄. in c. ex parte. solum exercitium actuum canonicis tm̄ cōpetentium, vel aliorū actuum, si exercuit vt canonicus, Io. An. in add. Spe. præal. quo ad omne beneficium tenet primam opi. Inn. s. quod ad minus requiratur superioris auctoritas, sed quò ad canonicatus & actus collegiales satis vr̄ iustificare possessionem patientia canonicorum admittentium istum ad tales actus. & sic s̄m eum quale suffragium habebat possessor sibi debebat sufficere in odium violenti & sic procedit illud dictum Inn. in c. ex parte. An autem sufficiat probare illum sic fuisse habitum & reputatum. remittit ibi Io. An. ad no. per eum, in Spe. in tit. de teste. § nunc videndum. ver. multum. & vr̄ velle quod sic si probatur realis tractatus: secus si verbalis tantum. ar. cle. si sumus. de

15 sen. exc. & de priu. si Papa. li. 6. ¶†D. Ant. multum strictè sentit hic in hac materia: dicit enim possessionem beneficij respectu tituli habere, ꝙ nemo potest absque patientia & scientia eius à quo pēdet ius conferendi seu transferendi, quia hic est impropria possessio quæ non potest haberi nisi per patientiam illius ad quē spectat ius transferendi. all. l. 3. § dare. & ff. de vsufr. & l. quoties. ff. de seru. & not. in c. cum ecclesia. s. de cau. pos. & propr. & de off. or. c. conquerente. cum si. quasi sentiat, ꝙ ista possessio vel quasi consistat circa incorporalia: cum habeatur respectu iuris ministrandi. nec in canonicatu putat sufficere scientiam & patientiam canonicorum, nisi quando ab eis dependet potestas conferendi vel possessionem transferendi, vel in quantum ageretur de possessionis inquisitione alicuius iuris quod transferre dependet à potestate canonicorum, vt in potesta-

16 te eligendi vel interessendi capitulo & similib. ¶†Item dicit quod licet scientia & patientia superioris sufficit ad habendam possessionem beneficij. non tamen sufficit ad agendum possessorio si à possessione illa fuit eiectus: quia oportet aliter possessionem colorare: ex quo enim non apparet auctoritas superioris est euidenter in-

b iustus possessor[b] cui non competit possessorium. ¶†Nisi superior

17 fortè aliquem actum expressum fecisset per quem illum approbasset, vt admittendo ad osculum & similia. ar. c. ex ore. de his quæ fi. à ma. par. ca. & j de præb. c. dilecto. vel nisi antiquissima sit possessio: quia eo ipso ex hoc coloratur. ad hoc ꝙ not. In. in c. 2. de in int. rest. Item s̄m eum sufficit probare titulū prima facie validum, vult ergò in effectu ꝙ respectu acquisitionis possessionis bñficij sufficiat sola scīa supioris: sed respectu agendi possessorio oportet qd al'r iustificetur possessio, vel probando auctoritatem superioris, vel titulum primo aspectu validum vel longam possessionem, vel consimilem modum: & hoc dicit procedere nedum ex iudicis officio, sed etiam ad instantiam partis. quia aliàs est euidenter iniustus possessor cui non datur possessorium. Et idem putat dicendum & fortius si agatur interdicto, vti possi. d. quia aliàs possessio præsumeretur clandestina vel euidenter iniusta, quæ non parit possessorium. & hoc di-

18 cit tenere Bal. in cle. vna. ¶†Nec ob. si dicatur quòd possessor non compellitur ostendere titulum suæ possessionis, vt l. cogi. de pe. hę. 2. q. 5. in prin. quia illud verum, quando possessor non habet contra se pręsumptionem vel non est euidenter iniusta absque coloratione, q a res est vniformiter & pariter possidibilis. Secus si certo modo tantum possidibilis est, sicut in casu nostro contra hoc facit tex. s. e. c. audita. vbi ille obtinuit in hoc interdicto licet non iustificaret

c possessionem suam.[c] Hanc opin. ꝙ agens possessorio in beneficiali teneatur iustificare possessionem ex titulo, tenent d. de Rot. decis. 23. aliàs 261. videntur tamen sentire, ꝙ sufficit probare possessio-

d nem habita auctoritate superioris.[d] dum allegant Io. And. in addi. Spec. in loco præal. & idem ꝙ teneatur iustificare possessionem, tenet Pau. in d. cle. vna. hæc in effectu scribuntur in hoc articulo satis difficili, ego tamen respectu acquisitionis possessionis primo puto sciam superioris nō necessariam, sed illius tm̄ qui erat in poss. illius bñficij. vñ dico, quod aut superior erat in poss. illius bñficij. puta, q a habebat illius vacātis custodiam, & tūc ipsius scientia sicut cuiuslibet superioris reqritur: aut alius erat in possessione, & sufficit illius scientia licet superior ignoret, & hoc apertè voluit In. in c. bonę. 2. de post. præl. & bñ ꝓbatur ratione. nam ad acquirendam posses. alicuius rei, vbi datur capacitas ex parte ꝑsonæ, sufficit animus volentis acquirere, & patientia possidentis, vt c. cum ecclesia Sutrina. de cā pos. & ꝓp. & c. cum olim. e. ti. facit quod leg. & no. in l. clam possidere. § q ad nundinas. & l. peregrè. ff. de acq. pos. & c. olim. j. j. e. & qd

19 no. in c. ꝯquerente. de of. or. ¶†Pone ergò clericum habuisse possessionem bñficij ab eo quem putabat superiorem, dicemus ne ꝙ nō sit adeptus possessionem bñficij? minimè, vt c. querelam. de ele. & qd ibi no. In. c. 2. de in int. rest. fa. c. si bñficia. de præb. li. 6. & meli⁹

20 in c. ex frequentib. de inst. & c. eum q de pręb. li. 6. ¶†Hinc dicimus ꝙ possessor bñficij. cū bona fide nō tenetur ad restōem fructuum, aliàs secus, vt no. d. de Ro. dec. 24. al. 22. & doct. & gl. c. cum super. de cā pos. & ꝓp. c. grauis j. e. Nec ob. si dicatur, ꝙ ista incorporalia sine

e patientia nō quæruntur[e] & c. q a dico, ꝙ satis est[f] habere patientiam

f illius q ea possidet, vt s. dixi, & si vacant ñ est necesse habere sciam alicuius, vt l. cum quærebatur. C. vñ vi. & not. In. etiam in bñficialib. in d. c. bonæ. Item ista incorporalia. accedunt rei corporali, ideò requisita possessione rei corporalis competit exercitium incorporalium. ar. eorum quæ no. in c. transmissam. de ele. & in reg. j. de reg. iu. li. 6. licet ergò requiratur scientia, fortè ad iustitiam possessionis vt nō appareat iniusta, tm̄ quò ad habitum possessionis nō requiritur: & pro hac opin. induco tex. no. in l. j. § si vir. ff. de acq. pos. & l. j. § deiicitur. ff. de vi & vi ar. vbi no. probatur, ꝙ pt acquiri possessio rei,

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶Inutilis. Itē pondera qa est iustus error. ar. no. ĩ l. Barbarius. de of. p̃t. An. B. An. Fran. ¶Ad hoc qđ dr̃ de iusto errore dicas, ꝙ talis iust⁹ error hr̃ pro titulo quò ad p̃scriptionē inducēdã, ẜm Bar. in l. Iulianus. in pr. ff. ex qui. cau. ma. & ĩ l. j. ff. quo. bo. & hr̃ p Bal. ĩ l. fi. ĩ 15. op. C. de edi. diu. Adr. toll. & talis error excusat à pœna statuti punientis ñ ponētes res ĩ æstimo cōis, vt voluit Bal. ĩ l. q̃diu. C. de admitt. & excusat ēt à pena dupli: q̃ crescit per negationē, ẜm Bal. in l. ea q̃. q. j. C. de ꝯd. ind. p l. 2. §. fi. ff. de iu. fis. & p c. j. in fi. de ele. & ex qb. caus. oriat error iust⁹, vide Bar. in l. Celsus. ff. de vsuc. & vide Pau. de Ca. ꝯs. 286. 72. & 86. vbi ponit, an & qñ error causet bonã fidē. & qd sit error, hr̃ p Spe. ĩ ti. de ꝯfes. §. 2. & p Bal. ĩ l. qdã. C. de iu. del. vbi dixit, qđ ē applicatio animi ad falsum. & q̃ drĩa sit inter errare & ignorare. & vide Spe. ĩ ti. de depo. ver. 15. & p Bal. in l. falsus. in j. q. C. de fur.

b ¶In §. patet. itē pōdera. qa censetur cã spũalis, vt est gl. c. 1. de iud. And. Barb.

c ¶Iudicis auctoritate. Adde d. de Ro. decis. j. in ord. nouarum hoc e. tit.

d ¶Inquiri. & pōdera istum tex. qa đt, ꝙ fuit apposita exceptio minus canonicæ instōis. vñ fuit institutus, sed ñ canonicæ. vide Ol. quem all. Bal. ĩ l. si de ꝓprietate. C. si à ñ cōp. iu. vbi đt, & quoties est necessaria probatio defectus ꝓprietatis ñ fit restō. ad qđ vid ibi Bal. qđ no. ꝯ istos p̃dones, q furantur castra vt spoliati nō restituãtur, vide Ol. ꝯs. j. & do. ĩ c. Deus. §. valet. ver. sed obiicitur. 3. q. 1. & Lap. all. 24. 30. & 52. & d. de Rot. ꝯcl. 261. & 233. Tu vide Bal. in c. itē cũ qs. j̃. e. vbi tãgit si debet colorare possessionē & decidit ꝙ sic, mouetur ex l. hoc colore. ff. de in-

licet dominij acquisitio interdicatur à iure. licet. n. donatio ꝓhibeatur inter vir. & vxor. tñ si trahitur possessio illa bñ acqritur, q̃ est sufficiens ēt ad agendum possessorio si inde ꝯiunx expellatur, vt d. §. deiicitur. & no. gl. 14. q. 1. in sum. & gl. c. ex parte. j̃. e. & ibi ēt per Io. And. Nec ob. tex. l. si eum. ff. de do. int. vi. & vx. vbi dr̃ mulierem nō possidere s̃. scripto casu de iure ciuili. intellr̃. n. duplr̃: primò, ꝙ non possideat ciuiliter, sed nãliter sic: q̃ possessio apta est ad restōem ꝯsequendam, vt d. §. deiicitur. Sedò intellr̃ qđ ēt possidet ciuiliter, & tex. d. l. si eum. dēt intelligi quò ad effectum. a qa ꝯctus fuit inutilis:ᵃ & hæc opi. *cōiter* tene * tur vt ibi. ita dico ĩ ꝓposito ꝙ licet bñficium non possit effici ipsius clerici, nisi p̃cedat titulus ltĩmus possessio tñ p̃t transire in eo, qa vt not. đt text. d. §. si vir. acqsitio possessionis est, qđ facti q̃ nō impeditur ex ꝓhibitione iuris.
21 ¶†Ad idē vr̃ tex. exp̃ssus in c. Deus. §. patet.ᵇ 3. q. 1. vbi exp̃sè tenet Gratia. ꝙ ēt violenter p̃t acqri possessio bñficij ēt epatus, nec debet c inde deiici sine iudicis auctoritateᶜ & si deiicitur p̃t petere restōem possessionis. idē sentit Hug. & ibi per Arc. in §. patet. & 14. q. 1. in sum. vbi đt, ꝙ ex quo datur capacitas in possidente acqritur possessio ex solo facto, quæ sufficit ēt ex parte possessorij recuperãdæ. ad idem ēt facit qa sicut ex postfacto cessante titulo p iuris priuationē retineri p̃t possessio, vt c. licet eps. de præb. lib. 6. & ita añ factum. & idem in c. eum q. e. tit. & li. fa. c. cum nostris. & c. lr̃as. & qđ no. in eis. de ꝯces. præb. Ad reg. j. đ re. iu. li. 6. resp. duplr̃ ꝙ ꝓcedit respũ hñdi, nō aũt respũ possidēdi. nō aũt p̃t hr̃e bñficium, vt rector absque canonica instōe. Sedò p̃t intelligi ēt respũ possidēdi, sed verbum licitè, ibi positum sol. ꝯrium, đt. n. ꝙ licitè nō possidetur, nō. n. negat quin illicitè, imò potius innuit ꝯrium p ꝯrium, simile in raptore, & violento possessore q possident illicitè. tñ l. cum fundum. & l. colonus. ff. de vi & vi arm. in isto
22 tex. in fi. ¶† Ad prædicta vide d. de Rot. dec. 2. in fi. vbi hoc dicētes sentiunt. ꝙ si vnus est intrusus, & alius hēt ltĩmum titulum non p̃t iste agere nomine ecclesiæ: qa vr̃ possessorē spoliare, qđ non licet. ad idē c. p venerabilē. & qđ ibi no. q fil. sint le. Nō ob. l. 3. § dare. & l. quoties. all. p Ant. loqtur. n. in acqsitione rei incorporalis q̃ nō p̃t hr̃i sine scĩa & patientia possidētis, vt l. 2. C. de ser. & no. in c. bonæ. 2. de postu. præl. sed bñficium est qđ corporale & eoipso ꝙ hēt corpus ecclesiæ, p̃t rōe illius possessionis administrare: veniunt. n. alia remedia p viam accessorij, vt d. c. p venerabilē. ibi q̃ præest loco. &c. & qđ no. ibi doct. ad idē l. si arrogauero. ff. de præca. & l. arrogato. ff. de adop. & qđ no. In. in c. in p̃ntia. de prob. & gl. 19. q. vlt. si qua mulier. idem hic vr̃ hr̃e patientia possidētis bñficium absq; scĩa superioris, iux. no. per Inn. in d. c. bonæ. & hoc de primo.
23 ¶† Aut q̃ritur respũ petēdi restōem, & tunc * *communis est opi.* vt s̃. dixi qđ possessio sic iustificãda vel titulo vel alio mō: ego vero dico sic, ꝙ aut petenti restōem ius cōe nō ob. & sufficit ꝓbare nudã possessionem nec est necesse alr̃ colorare. Primò moueor p istum tex. indistinctè dicētem, prius agi debere de violēta eiectione q̃ de canonica instōe, & nihil đr de iustificãda possessione: imò aptissimè innuit oppositum in fi. dum đt, qđ ēt prædo est instituendus aliàs. n. parum valeret argumentatio Papæ. sensus. n. lr̃æ est, quod si prædo est restituendus: fortius ille de cuius possessione ꝯstat licet non de titulo. ad idem j̃. prox. c. & melius c. ꝯquerente. j̃. e. vbi ēt spoliato à iudice ante omnia mãdatur fieri restō & qđ postmodum de aliis cognoscatur. idē hoc vr̃ velle si vis nō inferatur lr̃e illã cle. vna. de cã pos. dum đt in solo possessorio ꝓcedēdum: nō. n.

esset solũ & nudũ possessorium, si hr̃et aliqd docere de titulo: cũ in possessorio sufficeret probare possessionem, & deiectionem, vt c. ꝯsultationib. ff. de of. del. Et p illam cle. apertè patet ꝙ l. 2. §. quædam. ff. de inter. de qua vr̃ facere festum Io. An. in add. prædicta nō hēt locum in casu nr̃o. đt. n. ibi tex. ꝙ interdictũ de locis sacris & religiosis hēt annexã cãm proprietatis. si. n. hoc ꝓcederet in casu nr̃o nō diceret text. d. cle. in solo posessorio ꝓcedendum, &c. ad idem vr̃ tex. apertissimus in c. ex insinuatione. s̃. de proc. vbi mãdatur inqri de
d titulo post restōem factam: sed respectu restōis fiendæ solum mandatur inqriᵈ de qbusdam inter q̃ nihil dr̃ de colorãda possessione. ad idem c. ex parte. s̃. de resc. & c. cũ ad sedem. j̃. e. vbi p̃t agi solo possessorio de ecclesiis: cũ possidebãtur vt quædã ꝓprietas, ad idem c. cum sup. de cã pos. & ꝓpr. in rōe sua. c. accedens. s̃. e. ¶Item multum me mouet ad hanc sñiam: ꝙ cũ multa iura antiqua noua & nouissima in hac mã emanauerũt & mandant restōem bñficij fieri: nunq̃ fecerũt mētionem de hac possessione colorãda, ex quò aptissimè p̃sumēdum est hoc nō esse necessarium. ar. c. ad audientiã. de dec. nec puto qđ iudex ex offō suo hoc possit: qa iura ante oĩa nolũt restōem fieri nec est ꝯueniens vel ęquum vt iste spoliatus litiget. 3. q. 1. per tot. & 2. q. 2. per tot. & c. frequens. de test. spo. li. 6. nec iste aliqd petit quod prius nō habuerit. restituatur ergò in statum pristinũ & demum ingrat superior si inquirere vult vt apertè ꝓbat tex. d. c. ex insinuatione. & ad illud simile de mr̃imonio carnali pp quod multum vñr moueri doct. in ꝯrium? Resp. ꝙ iō ibi est necesse ꝓbare titulum saltem in aspectu ltĩmum: qa sine eo nō p̃t hr̃i possessio ēt iniusta: cũ liber hō ēt si ligatus teneatur possideri nō p̃t, vt l. cum hæredes. §. fi. ff. de ac. pos. fa. l. j. ff. de rei ven. cum ergò petēs restōem habeat ꝓbare possessionem, vt d. c. ꝯsultationib. ergò necesse hēt ꝓbare titulũ p quem ꝓbatur possessio. sed in bñficialib. p̃t hr̃i possessio p clericũ sine titulo q̃nq; iusta q̃nq; iniusta, vt s̃. dixi cũ bñficium sit possedibile & clericus sit capax possessionis: & hoc vr̃ voluisse iste tex. in fi. Et in dubio præsumēdum est quod iusta, cum clericus nō debeat esse sine bñficio. de præb. cum ẜm. nō ergò necesse est ꝓbare titulum ad probōem possessionis: qa nō ꝓbat hoc esse ꝙ ab hoc ꝯtingit abesse, c. 2. de trãsl. epi. & l. neq; natales. C. de ꝓb. & l. nō hoc.
24 C. vñ le. ¶†Secus aũt vbi laicus peteret restōem spũalium, qa tunc habet ꝓbare titulum, qa sine eo nō p̃t hr̃e possessionem, vt c. cãm. de præsc. & hoc casu p̃t intelligi d. l. 2. §. quædã. vel qñ loca sacra vel religiosa peterentur nomine ꝓprio, quod esse nō p̃t. ꝓ hoc gl. 14. q. 1. in sum. & c. ex parte. j̃. e. quæ voluit laicum non posse petere restōem decimarum & aliarum rerum spũalium nisi probet titulum, quia sine eo non p̃t illud ius possidere: sed clericus poterit petere restōem tanq̃ rector. & ẜm hunc intell. non violantur iura & nullum subest periculum cũ nihil petat ꝙ prius nō habuerit: & hoc apertissimè sentit In. in c. sæpe. j̃. e. vbi đt possessorem ecclesiæ debere cōsequi possessionem ipsius per ꝯdictionem c. reintegranda. 3. q. 1. licet non valeat instōem canonicam probare: & fundat se sup sola possessione, ꝙ multum not. Aut ius cōe resistit petēti restōem, vt puta, quia possidebat duo beneficia incompatibilia, vel patiebatur defectum in ætate respectu illius beneficij: & tũc est magis dubium. Io. And. vr̃ sentire d. addit. quod tenetur probare titulum ēt si ius nō fundet intentionem possidentis, per no. in c. constitutus. de fil. presb. & sic vr̃ recedere à gl. quã posui in d. c. ad decimas. de rest. spol. & in c. j. de resc. li. 6. vbi voluit, non sufficere ꝙ ius cōe faceret ꝯ petentem restōem, nisi fundet intentionem possidentis, sed vr̃ in d. addit. illud dictum restringere in matrimonio carnali & spirituali. Et puto quod ēt hoc casu debet fieri restitutio non docto prius de titulo. ad hoc all. text. apertũ in d. c. ex insinuatione. vbi ille possidebat archidiachonatum & præbendam quæ simul de iure cōi haberi non possunt maximè ẜm iura antiqua, vt c. j. de consue. lib. 6. & nihilominus prius mandatur ibi restitutio quam inquiratur de titulo: imò aderat ibi vltra illam iuris præsumptionem alia præsumptio. f. sñiæ latę ꝯ eum licet cũ falso procuratore. fa. c. referente. j̃. de præb. Nec ob. c. ad decimas. quia ibi loquitur, vt s̃. dixi. f qñ ius commune fundat intentionem possidentis: & sic possunt sustineri glos. præal. etiam in beneficialib. sicut enim non debet iudex spoliare iuris ordine non seruato illum ꝯ quem facit ius commune, quia posset ius retinendi sibi competere, vt c. licet episcopus. de præb. lib. 6. ita & fortius nō debet hoc posse competere priuatæ personæ. quis enim diceret ꝙ si in casu c. licet episcopus superior spoliaret possessionem ꝙ nō deberet fieri restitutio: aliàs enim apertè veniremus contra intentionem illius c. & daretur materia spoliandi possessorem quod esse nō debet, si enim ius tolleret talem possessorem donec iuris ordine seruato spolietur: quare si illicitè spolietur: est deneganda restitutio cum nihil petat quod prius non habuerat. Ad c. constitutus. de fil. presb. resp. quod multipliciter intelligitur vt ibi no. Inn. &

no. Inn. & Io. An. nam aliqui intelligunt ꝙ ibi fuit actum petitorio: aliq ꝙ petitorio & possessorio aliqui ꝙ possessorio tantum, sed opponebatur notorius defectus proprietatis ꝙ si verum erat non debebat fieri restitutio. ar. c. quoniam. e. ti. & c. euidentia. & c. si constiterit. de acc. vel si nō erat notorius ille actor de iure suo confidens consensit vt admitteretur exceptio defectum proprietatis concernens, vt c. j. s̃. e. vel hoc fecit Papa vt euitaretur circuitus: quia si fuisset facta restitutio, & constitisset postmodum de proprietatis defectu fuisset facta statim amotio. alius ergò iudex non potuisset facere, vt sentit ibi Io. An. & sic capiatur ibi qualiscunq; lectura ex prædictis. Nō ob. ille tex. casui nostro cum ius præsumat aliquam defensionem sibi posse competere. & iō disponit spoliationem nō fien-
25 dam nisi iuris ordine seruato, vt c. licet eps. ¶†Sed tenendo illam * *communem opi.* ꝙ sit necesse colorare possessionem est dubium nunquid p confessionem aduersarij titulum ꝯfitentis sit satis iustificata possessio ad finem ꝯsequendæ restōis. D. de Rot. dec. 401. al. 405. di-
26 dicunt hæc sufficere in odium spoliantis. ¶†Vide etiam ad mãm p L. ap. concl. 53. al. 52. vbi sentit quod per longam possessionem satis coloretur possessio. quod sentit In. in d. c. 2. Item aduerte ad vnã no. limit. quam d. de Rot. cōcl. 19. ponunt circa illam opi. dicunt enim possessionem colorandam qñ agitur interdicto vñ vi: & sic via ordinaria & iuris ordine seruato: secus si p viam attentati qs peteret restōem. tunc enim sufficeret probare possessionem tpe litis, nec est necesse possessionem colorare: quia hoc fit ex iudicis officio & incidenter. & hoc casu offenditur non solum pars sed etiam iudex, optimè possunt adduci no. p gl. in cle. 2. vt lit. pen. & hoc dicunt ve-
a rum nisi notorièᵃ cōstaret de defectu iuris spoliati. tunc enim licet iudex posset reuocare attētata pp iudiciariam auctoritatem ꝯtemptam, non tamen debet facere restōem illi tenenti cum peccato. p not. in c. constitutus. de fil. presb. Sed aduertè, quia hæc aliqualiter faciunt ꝯ illam communem opi. si enim nō posset haberi possessio sine patientia vel auctoritate superioris quõ poterit hoc casu probari spoliatio per petentem restōem attentatorum, nisi coloretur illa possessio. Vnde tene j. opi. sed tenendo communem opi. nunqd sufficit narrare quod legitimè & canonicæ possederit: quidam vt collect. dec. Rot. ꝙ non, quia articulus erat nimis vagus: debet enim magis specificè facere mentionem de ti. sed d. de Rot. communiter concluserunt ꝯrium seu oppositum: quia in probando poterit descendere ad specialia. ar. eorum quæ no. In. in c. fraternitatis. de test. hanc opin. sequitur hic d. Ant. & vide plenè per eosdem d. de Rot.
27 dec. 282. ¶†Sed quęro, an indistinctè repellatur exceptio defectus proprietatis ꝯ agentem possessorio in istis beneficialib. concludo sic post d. Ant. ꝙ aut agitur possessorio adipiscendæ & debet admitti: si probationes offerunt incontinenti, quod ꝓcedit etiam in aliis à beneficialib. vt l. 3. §. ibidem. ff. ad exhib. & no. gl. c. j s̃. e. & c. literas. j̃. e. tenet Host. in c. ad vltimum. s̃. de cau. pos. & prop. licet In. sentiat ibi oppositum & minus benè. sed in benecialib. ob. exceptio criminis cum infamia: de quo dic vt leg. & no. in c. accedens. de acc. & in c. cum olim. de cau. pos. & propr. Aut agitur possessorio retinendæ & tunc nō ob. quia alias liceret domino impunè possessorem molestare, ꝯ mentem l. si quis in tantam. C. vnde vi. & c. eum qui. li. 6. de præb. & hoc procedit etiam in aliis à beneficialib. vt no. Bar. in l. naturaliter. § nihil commune. ff. de acq. poss. dixi in c. pastoralis. c. cum dilectus. de cau. pos. & prop. Si agitur recuperandæ vt est in materia nostra, & tunc si exceptio pariter concernit defectum proprietatis & possessionis debet admitti, quia censetur potius defensio super
28 possessione. vt not. 8. di. quo iure. & dicam latius j̃. c. ꝓx. ¶†Et ideò dicunt d. de Rot. dec. 15. al. 21. ꝙ agenti possessorio recuperãdæ ob.
b exceptio reseruationis Papalis:ᵇ quia reseruatio etiam inficit possessionem: & sic solum detentio fuit in illum translata. de quo tamen ibi vide latius per eosdem dominos: aut exceptio concernit defectum proprietatis duntaxat. & tunc aut non est notoria, aut sic. Primò modò si probatio exceptionis non offeratur incontinenti probari: admitti nō debet vt hic. & j̃. c. prox. & c. super spoliatione. s̃. de or. cog. aut offertur incontinenti: & idem quod nō debeat admitti, secundum d. Ant. hic. excepto casu c. literas. j̃. e. Aduerte quia Inn. in c. ad vltimum. s̃. de cau. pos. & prop. hoc tenet generaliter tamen loquitur: & tamen refert alios contrarium tenere. Ego tamen satis putarem restōem differendam per rationem c. per literas. j̃. e. ibi. n. differtur restitutio quo ad carnalem copulam, si probationes offeruntur incontinenti: quia non posset fieri sine peccato, si exceptio est vera. quæ quidem ratio satis militat in casu nostro. nam daretur vitiosus ingressus & materia peccandi, vt c. dudum. 2. de ele. & de eo qui mit. in pos. cum qui. li. 6. & in mora modici temporis non est magnum præiudicium. l. si debitori. ff. de iud. Si autem exceptio defectu proprietatis est notoria, tunc si quidem est factum ita notorium quod certum est vel satis verisimile, ꝙ nullum ius competat petenti restitutionem: tunc debet talis exceptio admitti in istis beneficialibus, siue fundat intentionem excipientis siue non: quia non debet fieri restitutio cum peccato, & in istis notoriis debet iu-

dex supplere ex officio: non tamen debet dimittere beneficium apud spoliatorem, si de spoliatione constat. ad prædicta facit quod leg. & no. in c. constitutus. & c. quoniam. de fil. presb. quod no. In. in c. j. de of. iu. Ad idem si constiterit j̃. de acc. & vide quod ibi dico circa hanc materiam, & hoc voluit Io. An. in add. Spe. super rub. huius c. post princ. ad prædicta etiam faciunt c. oblatæ. & c. constitutus. de ap. & hoc casu non procedit gl. c. ad decimas. e. tit. li. 6. & c. 1. de præscri. e. li. ꝙ satis voluit Io. An. in add. prædicta restringit tamen hoc in matrimonio carnali vel spirituali, ꝙ satis placet: nam in aliis non debet obstare exceptio defectus proprietatis ex quo nō fundat intentionem opponentis: quia iustè possidet, ex quo possidet, vt l. fi. C. de rei ven. & quò ad istum liberas ędes habet. dic vt l. loci corpus. §. competit. ff. si ser. ven. & sic in aliis casibus possunt procedere gl.
29 præall. ¶†Aut exceptio non est ita notoria: puta, quia nnn constat ex facti notorietate vel per confessionem, seu probationes in iudicio admissas, iux. no. per In. in d. c. cōstitutus. & fa. c. significasti. de diuort. sed est notoria ex præsumptione iuris, vt quia possidebat duo beneficia incompatibilia, vel est minor ętate respectu illius beneficij, & tunc licet Io. And. sentiat in add. prædicta ꝙ debeat admitti & tenetur tunc petens restōem probare titulum. & sentit etiam hoc d. Ant. tamen puto oppositum per d. c. ex insinuatione. & per id qđ superius dixi. ex quo enim sibi posset ius competere, vt c. licet eps. de præb. lib. 6. non debuit facto spoliari. Nec ob. c. ad decimas. quia loquitur quando exceptio fundabat intentionem opponētis: tunc enim concurrentibus duob. vinculis & concurrente domino cum iniusto possessore: æquum est vt admittatur ista exceptio. ar. l. bona
30 fides. ff. depos. & c. fi. de or. cog. ¶†Et vbi admittitur exceptio noto
c ria debet fieri fides incontinentiᶜ ne in fraudem opponatur ad differendam restitutionem. iux. no. in d. c. significasti. & c. post electionem. de conces. præb. Nec ob. prędictis c. porrò. de diuor. ꝙ vr̃ ꝯrari. c. significasti. e. ti. quia responde, vt in eis no. ¶Ex prędictis habes an & quando petens restōnem teneatur fidem facere de titulo suo.
31 ¶†Quid autem si non petit restitutionem, sed agit pro iuribus beneficij sui, vel contra eum agitur, an teneatur tunc probare titulum non est propriè nostra materia: sed vide per d. Rot. decis. 10. & per In. & Io. An. in c. j. de conces. præb. lib. 6. & per doct. in c. licet Heli. de sim. & ibi dicam, vel alibi vbi melius cadet. nã hoc c. satis grauatum est in materia sua ob quam causam omitto hic inserere gl. Inn. maximè propter suam prolixitatem. Et quia in diuersis locis materia tractatur, & nō est propriè materia nostra dicam vbi melius cadet.
32 ¶†Et versatur gl. sua principaliter circa iura incorporalta qualiter eorum possessio sua quasi acqraur vel amittatur. & de hac materia tractauit Inn. in diuersis locis, videlicet in c. bonæ. 2. de post. præl. & c. querelam. de ele. & c. fi. de off. arc. & c. ꝯquerēte. de of. or. & c. inter quatuor. de ma. & obe. c. cum ecclesia Sutrina. de cau. pos. & propr. & c. dilectus. de ca. mo. hic & fortè in aliis locis: sed nunc de prædictis tantum recordor, vnde certè expediendo deberēt omnia prædicta in vno loco recitari cum materia sparsa difficultatem ingerat, vt dicitur s̃. in proœ. huius compilationis, & Deo duce inseram materiam vbi melius cadet. & vide quædam pulchra dicta Bart. in l.
33 j. de iti. act. pri. ¶†Vltimò op. & videtur quòd exceptio dominij debeat obstare agenti possessorio, vt l. bona fides. ff. depo. vbi furi seu prædoni agenti actione depositi ob. exceptio dominij per tertium præposita. Sol. dicit hic gl. quam nunc expedio quòd illud procedit quando dominus qui nō spoliauit ꝯcurrit cum fure seu prædone. Ex hac gl. iuncto text. not. quòd priuilegium possessorij, vt illud intentans non possit reconueniri super petitorio procedit solũ contra spoliatorem nō contra tertium opponentem de dominio suo, quòd expresè tenent d. de Rot. dec. 162. al. 154. vbi dicunt, quòd contra agentem possessorio potest se opponere tertius & agere petitorio: quia illud priuilegium vt sileat petitorium fundatur super odio spoliantis. & ideò non debet extendi contra tertium vt patet. c. fi. de or. cog. & in cle. vna. de cau. pos. & prop. sicut in simili vidimus exceptionem spoliationis non posse opponi cōtra tertium agentem, vt c. frequens. de rest. spol. lib. 6. idem tenet Lap. disputando sua all. 27. quia peccata debent tenere suos auctores. C. de pœ. l. sancimus. & c. quæsiuit. de his quæ fi. à ma. par. ca. nec ob. c. olim. 3. j̃. e. quia ibi exceptio secundum vnum intellect. opp. executioni & non ad processum. Item ista est exceptio inopiæ & non spoliationis. Sed aduerte, quia d. Ant. videtur velle hoc dictum restringi: qñ ius tertij est separatum cum iure spoliantis: secus si est ita connexum quod non potest opponi quin inferat commodum spolianti & per hoc dictum Inn. in c. veniens. j̃. de spon. vbi dicit, quod contra mulierem possessorio agentem contra maritum non potest tertio mulier se opponere agendo de proprietate matrimonij ad effectum impediendi restitutionem: etiam si vellet incōtinenti probare. & nihil all. Ego tenui contrarium in repet. c. item cum quis. j̃. e. & dico adhuc plenè in c. veniens. vbi vide. non enim hoc dictum videtur habere rationem, quia ratione connexitatis non debet bonus puniri propter malum. imò malus toleratur ratione boni con-

Universidad de Deusto Biblioteca

Sebast. Sapia.

a ¶ Q ō. De hac q. vi 3 de p Alb. de Ros. i l. j. §. & post o pis. ff. de opr. no. nun. vbi refert fuisse determinatū p me qđ tota dom⁹ eēt destruenda refert Ias. in l. stipul. in fi. pr. ff. e. ti. de oper. nou. nun.

Zacharias.

b ¶ Domum cōem. Adde tñ præter oīa hic all. istā q. ī terminis positā & decisā p An. Cor. sing. suo 71. ver. cōitas qui p bellè distinguendo & multa singularia adducendo ɔcludit qđ demoliri ñ dēat sed in aliā pœnā pecuniariā ɔmutari.

Ant. Fran. ¶ Circa hoc an pp delictum vnius ex sociis vel fratrib. seu pp culpā vni⁹ dēat destrui domus cōis, stante statuto, ꝙ pp delictum domus delinquentis destruatur, dicas, qđ culpa ī societate ascribitur ei q illā ɔmisit & eod. mō dđm est de dolo. hř in l. pe. §. nauē. ff. p soc. & in l. si vt certo. § nūc videndū. ff. cōmo. & hř p Bal. in suo ɔs. inc. in Christi noīe amen. ɔponitur quosdā mercatores, &c. & vide Bar. ī l. ex duobus. q. 12. ff. de duo. re. vbi latè ponit, an & qñ culpa vel dol⁹ vnius ex sociis noceat alteri. & vide q̄ hñr. l. si duo. ff. si qs cau. & ī l. si de cōi. & ibi per Flor. ff. si ser. ven. & ibi ɔcluditur qđ in re cōi iā q̄sita pdēda culpa vnius nō nocet alteri, sed in q̄rendis bñ culpa vnius nocet alteri, fm Bart. ī d. l. si duo. quem ēt vide ī d. l. si de cōi. ff. si ser. ven.

c ¶ Et diuidit. Pōdera qa hic pt dari intellectus quē dedi superius ad c. ī lřis. vbi dixi, ꝙ est q̄dā possessio quæ facit spoliatum pacificè qescere: & isto casu reqritur ꝙ iustificet suā possessionē, & isto casu loqř c. ex insinuatione. đ pc. est q̄ lā possessio q̄ nō tribuit pacificā qetē spoliato, vt est possessio, vt hic qui allegabat crimē, iō quia statim discuteretur crimen, non tenetur iustificare possessionem per tit. And. Barb.

Sebast. Sapia.

d ¶ Si statutum. idē tenet Bar. in l. diuus. ff. de testa. mil. cum multis all. per Fel. in c. ex parte. 2. s. de of. del. sequitur Alex. in l. 4. §. cōdemnatum. ff. de re iu. & in cons. 33. inc. viso themate. vol. 1. & in cons. 3. inci. in causa & lite. vol. 2. & in cōs. 101. inc. sup primo quæsito. vol. 4. Ro. cons. 43. inc. visis. Nunqd autem possit opponi exceptio simulationis. vide Bal. in l. fi. §. in cōputatione. C. de iur. deli. de quo vide Ant. Canar. in tract. de exec. instru. q. 13. & Ben. de Barz. in tract. guarētig. in 3. par.

nexi, vt c. sacris. de sep. & c. quam magnum. &
4 ibi gl. 23. q. 4. ¶ † Et facit illa quęstio a de duo-
a bus fratribus habentibus domum commu-
b nem b & propter delictum vnius venit domus destruenda, an debeat destrui cum alter non fuerit in culpa. de quo per gl. pnul. dist. j. sed & continuo. & per Bar. in l. Atteius. ff. de aqua plu. arc. Item vbi concurrunt odium & fauor, debet potius considerari fauor quam odium, vt l. 2. C. de in ius voc. facit, quia in dubiis via æquior est amplectenda, vt l. placuit. C. de iud. & c. fi. de trans. & in regul. odia. li. 6. Item pœna non debet vlterius progredi quam extendatur delictum, vt d. c. quæsiuit. Et vide multas alias rationes quas posui in c. veniens.

CAP. VI.

1 *Agenti interdicto, vnde vi aut clam, non obstat exceptio criminis. 3.*

2 *Inimicitiæ oriuntur inter spoliantem & spoliatum habiles ad recusandum non solum eorum testimonium, sed etiam eorum consanguineorum.*

4 *Possessio an perdatur si fuerit occupata per clandestinum possessorem domino absente, & quæ remedia habeat dominus isto casu.*

5 *Quæ exceptiones opponuntur contra agentem interdicto, quod vi aut clam.*

6 *Statutum, quod contra instrumentum publicum non admittatur exceptio vel contra sententiam, vel contra instrumentum confessionatum: poterit opponi instrumentum non publicum vel non confessionatum, vel non esse latam sententiam, sed an posset opponi instrumentum esse simulatum. 7.*

8 *Statutum excludens omnem exceptionem, non tollit officium iudicis: secus si tollat omnem defensionem.*

Statutum, tollens omnem defensionem, non tollit, quin post solutionem quis possit repetere.

9 *Exceptio criminis an, & quando repellat agentem possessorio recuperandæ, tam in beneficialibus quàm prophanis, vel agentem petitorio, maximè si incontinenti potest probari. 11.*

10 *Agens possessorio quo casu potest per iudicem ex officio suspendi, ne statim obtineat propter notorietatem criminis.*

Notorium facti permanentis non requirit aliam probationem vel solennitatem procedendo.

1 Item cum quis. ¶ † Non ob. exceptio criminis agenti interdicto vnde vi aut clam. & diuidi-
c tur c vt prox. ¶ Casus literalis. Aliquis dicit se possessione sua violenter eiectum vel dicit aduersarium suum clam possessionem illam intrasse, vnde petit restitui. aduersarius suus opponit ei crimen, vt sic prætextu criminis repellat eum sua intentione, quæritur quid iuris sit? Resp. quòd obiectio talis non debet admitti, nec executio principalis causæ propter hoc debet differri, quia nullum crimen potest ei opponere antequam fuerit restitutus: cum præsumatur eius inimicus existere. B. ¶ No j. arg. quòd agens possessorio non tenetur concludere. s. petendo restitutionem, sed satis est narrare spoliationem. Sed ego credo, quòd hic non ponuntur verba libelli: sed narratur duntaxat effectus libelli: & an & quando possit talis libellus procedere, vt dixi s. c. prox. ¶ Not. ibi, aduersarius, ꝙ ex spoliatione particularis rei, vel ex eo ꝙ quis contendit mecum in iudicio potest di-
2 ci aduersarius meus. dixi s. c. prox. ¶ † Item no. ꝙ ex spoliatione particularis rei oriūtur inimicitiæ inter spoliatum & spoliatorem habiles ad repellēdum spoliatorem ab accusatione spoliati, quinimò etiā amici & consanguinei spoliatoris redduntur suspecti ipsi spoliato. vide bon. tex. in c. accedens. 2. vt lite non contest. & quod ibi dixi. ¶ Not. modum respondendi, de iure non occurrit nobis ꝙ sic fiat vel fieri debeat, &c. vide quod
3 not. in c. præterea. 2. de appel. ¶ † Nota quòd exceptio criminis nullo modo debet admitti ante exceptionem super possessorio: nec vt discutiatur nec vt retardet exceptionem. Ex quo infertur, quod possessorium retinet priuilegium petitorij suspensiuum nedum vsque ad sententiam, sed etiam vsque ad perfectam executionem. fac. c. fi. s. de ord. cog.
4 ¶ † Opp. & videtur quòd contra clandestinum possessorem non competat interdictum vnde vi. quia per talem ingressum non perdit dominus possessionem, vt l. clam possidere. §. qui ad nundinas. ff. de acq. poss. Sol. dic expediendo gl. j. quòd text. iste in quantum facit mentionem de clandestino possessore potest intelligi duobus modis. Primò, quòd contra eum agebatur possessorio recuperandæ: & tunc vt satisfiat contrario oportet intelligere in duobus casibus tantum videlicet quando possessore absente alter ingressus possessionem noluit violenter resistendo istum primum possessorem admittere. eo enim ipso ipsum spoliauit, & sic potest agi interdicto vnde vi. Secundus casus est, quando verus possessor rediens timuit ire ad possessionem, quia suspicabatur se posse repelli, tunc ex voluntate inuasoris: & ex timiditate animi istius perditur poss. etiam ciuilis. & quia interfuit vera violentia, competit hoc casu vtile interdictum vnde vi, hæc probantur in l. clam possidere. §. qui ad nundinas. cum l. seq. ff. de acq. pos. Si autem rediens ad pos. suam quam sine custode dimiserat non suspicatur se posse repelli: non perdit possess. ciuilem: sed alter iam ingressus habet possessionem naturalem tantum: & hoc casu habet verus & antiquus possessor multiplex remedium contra istum ingressum. potest enim ire ad possessionem suam, & si ille violenter resistit potest defendendo possess. suam ciuilem violenter & impune repellere, vt in c. olim. j. j. e. & quod ibi not. & l. 3. ff. de acq. poss. potest etiam agere contra eum interdicto vti possidetis pro sua ciuili possess. in qua turbatur illo retinente poss. naturalem: & hoc casu habet hoc interdictum vti possidetis effectum restitutorium, quia non potest aliter quiescere turbatio, nisi ille dimittat naturalem, de quo dic, vt plenè leg. & no. in d. §. qui ad nundinas. potest etiam agere interdicto, quod vi aut clam. Et iste est secundus modus intelligendi hoc c. & per hoc interdictum consequitur vt quod iam ædificatum est tollatur: & antiquus & verus possessor conseruetur indemnis prout fuerit iuratum in litem, vt in iuribus allegatis in glossa. & habet hoc interdictum conformitatem cum interdicto, vnde vi: quia neque in isto interdicto, vnde vi, admittitur exceptio: nec in illo, quod vi aut clam, vt l. prima. §. denique. ff. quod vi aut clam. mihi placet primus intellectus ad istum textum, licet etiam secundus sit verus in se: pro quo adduco literam ibi, ante restitutionem, &c. quæ cum referatur ad vtrumque casum satis innuit quod in vtroque casu agebatur interdicto recuperandæ, non autem quod vi aut clam, quia tunc non ageretur ad restitutionem possessionis, quia non illā admittit nisi illis duobus
5 casibus præmissis. ¶ † Sed inquantum glossa in fine dicit contra agentem interdicto. quod vi aut clam, non admittit aliquam exceptionem, vt in præal. l. j. dicit Ioan. And. quòd admittuntur quatuor, vt in d. l. j. no. quę habentur. e. ti. l. 3. sed si permiserit. & l. si alius. §. bellissimè. & §. seq. & l. semper. §. hoc interdictum. s. exceptio conuentionis. Item quòd tu prius vi aut clam feceris id quòd dici me vi aut clam demoliuisse, & hoc si iudici videbitur. Item quod feci id causa arcendi incendij. Item quòd annus lapsus est nisi ex causa post annum audiatur. & de prima parte. s. pacti vel conuentionis remittit Ioan. Andr. ad no. in c. fi. s. de ord. cog. in ver. spoliatione. dicit quòd hæc faciunt ad materiam c. ex parte. 2. de of. deleg. Aduerte, quia licet gl. hic dixerit nullam exceptionem admitti: & Ioan. And. ponat quatuor exceptiones, non tamen propter hoc gl. malè dixit, quia vsa est verbis illius l. j. §. denique. vbi sic dicitur. sed Ioan. And. etiam dixit verum, vt not. gl. in §. denique. & probatur in legibus præalle. nec propter hoc iura sunt contraria. sed intelligi debet text. in d. §. denique. de exceptione concernente defectum proprietatis vel consimili: sed exceptiones quatuor præallegatæ detrahunt iuri a-
6 gendi illo interdicto si bene ponderentur. ¶ † Sicut si statutum d di-
d ceret contra instrumentum publicum non admittatur aliqua exceptio certè possum excipere quòd istud instrumentum non est publicum: tunc enim non venio contra statutum: sed tollo illam qualitatem

3. part. q. 19. alias exceptiones quæ possunt opponi ponit latè Fel. & Mod. in d. c. ex parte. 2.

a ¶ Illam qualitatem. Adde eundem cons. 44. 1. lib. & 61. lib. 2. Aret. cons. 69 & 75. & 77.

b ¶ Nulla exceptio. Adde Ro. cons. 11.

c ¶ Distinguit. pondera c. ad petitionē. quia fuit spoliatus à iudice & in iudicio, & sic non probat dictum d. Ant. quia non fuit facta à priuato. pondera c. si constiterit. quia rectè loquitur in eo qui erat ipso iure priuatus, vt probatur in verb. spoliari. And. Barb.

d ¶ Sed manifesta. Facit hic differentiam inter notoriū & manifestū & non declarat: tu dicas manifestum esse illud quod innotescit pluribus notorium innotescit omnibus, secundum Bar. in l. hęredes palam

litatem a super qua se fundat statutum ad tollendam istam exceptionem. sicut in simili no. in cle. j. de seq. pos. & fru. in gl. not. quòd si dicatur contra sententiam non admittatur aliqua exceptio possum excipere, quòd non fuit lata à iudice suo, quia tunc non est sententia. Et sic cessat statutum fundans se super sententia: & hæc faciunt ad multa similia. Et ex illo text. iunctis ibi not. per Bar. collige, ꝙ vbicunque in statuto vel alia dispositione tolluntur exceptiones certo casu non videntur illæ fore sublatæ, quæ veniunt ad detrahendum illam qualitatem super qua fundat se dispositio in tollendis exceptionibus, ideò dicit Bart. in d. l. j. si statutum dicit, quòd contra instrumentum confessionatum non admittatur exceptio potest opponi, quòd non sit confessionatum, fa. l. non ignorat. C.
7 qui acc. non pos. ¶ † Quid autem si statutum dicit, contra instrumentum publicum non admittatur exceptio: nunquid admittatur exceptio simulationis. Bart. ibi quòd non, quia licet simulatio faciat alium esse contrarium, non tamen facit instrumentum desinere esse publicum. C. si quis al. vel sibi. l. j. & l. quamuis. & l. cum propria. sed tu dic melius & plenius post Bal. in l. j. C. plus val. quod agi. quòd aut simulatio probatur præsumptione iuris, & de iure & potest opponi: quia tunc nihil est, vt in auth. sed iam necesse est. C. de don. ante nup. aut est simulatio probanda & tunc refert aut obiicitur contractui, & non potest opponi per rationem s. dictam: quia simulatio bene facit deficere cōtractum: quia non est ille contractus qui simulatur: sed ille qui vere agitur. C. plus val. quod agit. per totum: sed tamen benè est instrumētum publicum. licet sit confectum super debito simulato, vt d. l. j. C. si quis alter. vel sibi. aut obiicitur rogationi tabellionis: quia dicitur quòd rogatus fuit simulatè, & testes simulatè adhibiti: & tunc poterit opponi: quia istud instrumentum non est verè instrumentum: qa deficit in eo solennitas instrumentaria. i. rogatio. vt in auth. de tabel. §. nos autem. de hac materia vide
8 etiam per Bal. in l. refert. C. de fal. cau. adie. le. ¶ † Quid autem si sta-
b tutum dicat quod nulla exceptio b qualiscunque sit admittatur. dicit Bart. not. in l. 1. quod satis poterit implorari officium iudicis ex qua æquitas suggerit vt possit agi vel excipi. arg. in d. l. planè. ff. de pe. hæ. secus si dicatur nulla defensio admittatur. quia tunc excluditur etiam officium iudicis: & tunc remedium est vt prius soluat & postea repetat: de quo vide plenius per Bartol. in d. l. j. amplius non prosequor: quia sumus aliquantulum extra materiam: hæc enim
9 melius cadunt in d. c. ex parte. de off. deleg. ¶ † Op. & videtur quòd ineptè excipiebantur de crimine contra petentem restitutionem: quia causa criminis est separata à causa possessionis, vt l. si maritus. C. de do. inter vir. & vx. & nullum crimen repellit quem à prosecutione iuris proprij. 4. q. 6. omnibus. & ante omnia debet fieri restō. 3. q. 1. & 2. q. 2. per tot. Gl. 2. & vlt. fatentur ꝙ pp hęc contraria malè agebatur seu excipiebatur per istum reum. Sed aduerte, quia hoc non est indistinctè verum: nam quandoque exceptio criminis ad-
c mittitur contra petentem restitutionem. quare distinguit c hic d. Ant. dicens, quòd aut crimen inhabilitat personam ad agendum, vt excommunicatio vel bannum. & ob. all. no. in c. ex insinuatione. de procur. vbi gl. ego allego gl. in c. in nomine Domini. 23. di. & in c. dilectus. de resc. j. & dictum Inn. in c. cum nostris. de concess. præb. An autem excommunicatio repellat à petenda restitutione coniugis. vide quod dixi in c. quoniam frequenter. §. in aliis. s. vt lite non cont. & per Host. & Cald. in c. super spoliatione. s. de ord. cog. Si verò crimen non inhabilitat personam ad agendum, nec inficit ius agendi nec possidendi nec proprietatem tollit: sed omninò est à talibus extrinsecum & non admittitur, vt in iuribus præall. & quòd no. Inn. in c. inter dilectos. de exces. præl. sed si inficit ius possidendi & habendi, vt quia contra petentem restitutionis beneficium vel rei similis, obiicitur crimen hæresis, & tunc exceptio admittitur, quia si non p̄t possidere: nec p̄t prætendere spoliationem vel petere restōem, vt no. gl. in c. quo iure. 8. di. facit qđ no. ꝫ laicum petentem restitutionem decimarum. j. e. c. ex parte. & hæc vera quando inficit ius possidendi ipso iure vel inhabilitat. secus si venit possessione priuandus, vt not. Inn. in d. c. inter dilectos. & Arch. in c. quo iure. & Compost. de elect. quòd sicut. & sic potest intelligi gl. 3. q. 1. in summa. sed si inficit solam proprietatem, sed non inhabilitat ad possidendum: tunc in aliis à beneficialibus criminis exceptio non obst. quantumcunque notoria: quia licet excludat proprietatem à petente: non tamen fundat intentionem opponentis: ideò non admittitur, vt no. gl. in d. c. ad decimas. si simus in beneficialibus & delictum est notorium, obstat agenti possessorio siue inducat priuationem ipso iure, siue facultatem priuandi secundum eum allegat pro casu. de acc. c. ad petitionem. & quod no. in c. si constiterit. e. tit. Hoc vltimum dictum mihi non placet indistinctè, quia quantumcunque sit criminosus, iustè tamen tenet beneficium antequam priuetur per sententiam. ex quo non est tale quod inducat priuationem ipso iure: & posset fortè secum dispensari, vt no. Inn. in d. c. cum nostris. & etiam anteq̄ dispēsetur iustè tenet antequam priuetur, vt ibi dicit Inn. ergò ista exceptio non est admittenda tanquam non elidens actionem in iudicio deductam. exceptio enim vt admittatur debet esse talis, vt excludat actionem. l. j. ff. de excep. & in c. 2. de ord. cog. sed hæc exceptio non excludit actionem, quia præsupposito quod crimen oppositum sit verum, nihilominus ille remanet in iure suo, nec potest dici quod debeat priuari exceptione probata. quia exceptio non potest operari hunc effectum priuatiuum: solum enim de sui natura operatur effectum expulsiuum, vt probatur in c. 2. de ord. cogn. quinimò etiam si ageretur petitorio non deberet admitti exceptio criminis, quæ inducit priuationem ipso facto, vt no. per rationem s. dictam. & no. dicit Inn. in d. c. inter dilectos. nec ratio notorietatis facit dictam rationem cessare. arg. 8. q. 4. nonne. Item huic sententię apertè fauet tex. in c. fi. de or. cog. vbi dicitur, quod conuentus super restitutione non est aduersus restitutionem petentem, nisi super possessione audiendus subiiciens, rationem, quia restitutionis petitio in hoc priuilegiata dignoscitur, vt ipsam intentans non cogatur ante restitutionem suis spoliatoribus respondere, &c. pondero ergò vniuersalem exclusionem spoliantis contra restitutionem petentem. ad idem allego 2. q. 2. & 3. q. 1. per totum. in quibus iurib. generaliter dicitur, quod ante omnia etiam crimina tractanda, spoliatus restituendus est, maximè, quia multa allegantur notoria quæ non sunt. de app. consuluit. & iste non debet litigare maximè spoliatus super crimine. arg. opt. in c. frequens. de rest. spol. lib. 6. vbi spoliationis exceptio competit quandoque etiam contra tertium proponentem crimina ꝯ spoliatum ne pp inopiam iste succumbat: multò ergò fortius non est audiendus ipse spoliator cum odiosus sit, & multa statuuntur contra eum quem cessant contra tertium, vt in cle. vna. e. tit. dixit s. c. prox. & quia præsumitur proponere illa crimina tanquam inimicus, vt indicitur, & ponderanda est hæc litera quæ indistinctè remouet exceptionem criminis, ergò indistinctè debet intelligi. 19. di. si romanorum. c. solitæ. de ma. & ob. & l. de pretio. ff. de pub. ergo exceptio nullo modo debet omitti. & de hoc videtur casus iuncta gl. quam videtur sequi ibi Arch. allegando Inn. in c. inter dilectos.
10 de exces. præal. 4. q. 5. c. quòd suspecti. ¶ † Sed nunquid iudex ex officio suo possit illum priuare propter notorietatem criminis differendo restitutionem puto sic dicendum, quòd aut vult priuare super eadem instantia iam inchoata in causa restitutionis & alius à Papa hoc non potest. quia non fuit actum nec agi potest & sententia debet esse conformis petitioni, vt in simili dicit Io. An. post Compost. in c. mandatum. de rescr. aut vult procedere omninò ex officio suo extra illam instantiam. & tunc si est notorium facti permanentis, ita quòd nullo modo inficiari possit quod de facili non contingit. & tunc poterit iudex priuare, quia in hoc notorio nulla exigitur probatio vel solennitas in procedendo, vt in c. euidentia. de ac. & 2. q. 1. manifesta. & c. quoniam. de fil. presb. & quod no. per Inn. in c. ex parte. j. j. de ver. sig. frustra ergò hoc casu fieret restitutio eam petenti cum incontinenti veniat priuandus. & circuitus euitandus est, vt in cle. auditor. de rescr. & iste proprius casus c. ad petitionē. de ac. iuncta gl. in ver. restituendus. aut non est tale notorium. & tunc cum exigantur probationes, vt c. sicut. de re iud. & per gl. in præall. c. manifesta. & defensio ex parte rei. facit quod no. in c. j. de off. dele. li. 6. debet ante omnia fieri restitutio, quia nec nudi cōtendere, &c. & quia spoliatus per priuatum habet priuilegium ne exuatur per sententiam iudicis ante restitutionem, vt in d. c. frequens. Ad c. si constiterit. de acc. quod facit pro contraria parte dic vt multipliciter intelligitur, vt ibi no. Quidam enim intelligunt quòd ibi facta fuit spoliatio post sententiam priuatiuam latam super illis criminalibus, vel quòd ibi non obiiciebantur crimina notoria, vt ibi paret si conuictus, &c. & agebatur petitorio, vel si agebatur possessorio aduersarius confidens de sua innocentia, admisit probationem ante restitutionem. si. s. c. j. vel inducenda est illa decret. ad dist. prædictam. & vide de intellectu illius c. p no. ibi, vbi etiam dico, sed intelligo illam secundum prædicta. Si autem exceptio opposita non est
c notoria, sed manifesta: c tunc fortius non debet admitti, vt est gl. no. in c. quia suspecti. 3. q. 5. & bñ facit iste tex. Si verò nō est notoria nec manifesta, non est admittenda præsupposito quòd sit famosa. Iudex tamen ex officio suo potest illam admittere, & infamatum

Universidad de Deusto
Biblioteca

lam ff. de rest. in pr. Sed nunquid notorium & communis opin. sint idem, dic, quod communis opin. est tantum de longè præteritis & quæ non possunt probari per testes de visu secundum Spec. in ti. de prob. § j ver. vlt. quæritur. notorium verò est de præsentib. vel proximè præteritis, & quæ de facili probari non possunt per testes de visu secundum Spe.

in ti. de no. cri. § item de notorio. per tot. sed an notorii, & fama sint idem: dicas quod non, quia communis opin. facit ius, l. Barbarius. 1 cum ſ. nisi sit vilissimorum hominum. tex. est solitarius in l. si dictum in pr. ff. d cui. fama autem nō facit ius, sed statur ei donec cōtrarium probetur. Spe. in ti. de no. cri. § fama. & ibi Io. An. in ad. post prin. not. quia non inuenies per alium prædicta ita recollecta. Aen. de Fal.

Ant. Fran. ¶ Circa hoc quid sit notorium & qualiter differat à manifesto. & vide per Bart. in l. ſi verò. §. qui pro rei qualitate. ff. qui sat. cog. & in aut. qui se. mel. C. qūo & qū iu. per In. in c. tuę. & in c. sicut. de coha. cle. & mu. & per Spe in ti. de no. cri. §. 1. & 8. & in § sequitur. in ver. & in i. & vide In. in c. veniens. de ver. sign. vbi dicit, quod notorium est communis opin. de præsentibus vel proximis, & dicitur esse quod omnib. liquet & quasi inficiari nō potest sine rubore, vt per In. etiam in d. c. sicut. & c. nostra. e. tit. & habetur p Bar. in rub. C. de prob. & in l. ea quidem. C. q ac. non pos. & l. cum fratrem. C. ad Sill. & de fama qd sit, vide per Bart. in l. de mi nore. §. tormenta. ff. de qq vbi p Ale. & per eosdem in l. ad monendi. ff. de iure iur. & de communi opi. vide quæ habētur in l. Barbarius ff. de off. præt. vide tamen Bar. in l. si constante. q. i. ff. sol. ma. & Bal. ibi. vbi adhuc. C. de iur. dot. vbi dicunt quod opi. vulgi & fama idē sunt, & habetur per Bal. in d. l. ea quidem. & adde quod opi. cōmunis præsumitur vera, & p hāc per instrumēta antiqua

suspendere propter infamiam, secundum d. Ant. & sic dicit intelligere quod not. 2. q. 1. in prin. sum. Ego in hoc distinguerem iuxta ea quæ le. & no. in c. inter solicitudines. de pur. can. & 2. q. 5. presbyter. & quod no. Io. An. in c. j. de ac. li. 6. quia non omnis infamia exigit 1 incōtinenti suspensionem bñficij. ¶† Quid autem si excipiens offerat se incontinenti probaturum? Tenet d. Ant. eum non admittendum, vt tenet gl. 2. q. 4. super causa. Ego puto hoc indistinctè verum, quando est tale crimen quod non inducit priuationem ipso facto, quia, vt ſ. dixi, exceptio etiam probata non excludit actionem. Si autem inducit priuationem ipso facto, tūc est magis dubium, ne fiat restitutio cum peccato p c. literas. j. e. Sed tunc putarem dicendum, quòd in beneficialibus illa sit admittenda, si reus prætendit habere ius in beneficio. & vult incontinenti probare actori nullum ius competere. arg. d. c. literas. & dixi ſ. e. prox. Et ad materiam huius c. vide bo. gl. 3. q. 1. in sum.

CAP. VII.

1 *Spoliatus etiam à iudice iuris ordine non seruato, ante omnia restituitur. 6. secus si fecerit iuris ordine seruato. 7.*

2 *Clericus non potest priuari beneficio suo, nisi ex causis hic expressis.*

Episcopo dicenti clericum suum esse criminosum non creditur, nisi aliàs legitimè constet.

3 *Pro iudice agente iudicialiter est præsumptio, secus si agat extraiudicialiter actum qui solet iudicialiter ex pediri. 7. 15.*

4 *Spoliatus in beneficialibus probata possess. non tenetur suæ possessionis tit. iustificare.*

5 *Delegatus potest peti à reo super actione mouenda per actorem, si habet ordinarium verisimiliter suspectum. 10.*

8 *Sententia etiam iniusta transit in rem iudicatam, nisi appelletur.*

9 *Executor ad conferendum an & quando possit procedere ad collationem faciendam parte non citata, tam in proprietate quam possessione.*

11 *Iudex suspectus non potest cognoscere an sua sit iurisdictio.*

12 *Episcopus quomodo habet punire clericum de crimine quod non constat nisi ipsi episcopo.*

13 *Beneficiatus debet defendere collationem sui beneficij fuisse legitimè factam, quando agitur contra eum.*

Spoliatus beneficio an agat contra spoliantem vel contra possidentem.

14 *Iudex delegatus qui habet cognoscere de causa spoliationis potest cognoscere de causa restitutionis, quia videtur hoc sibi tacitè commissum.*

16 *Specialiter nō præsumatur nisi allegentur, & probētur.*

Conquerente. †Spoliatus ēt à iudice ordine iuris prætermisso aſi oīa restituitur. Primò ponit querelam. secūdò ibi, quia verò præcepium. tertiò ibi. restitutione iudicis datio. ¶ Casus literalis. Quidam clericus R. nomine conquestus fuit domino Papæ, qualiter archiepiscopus Cātuarien. sine iuris ordine ipsum spoliauit ecclesiā suā. Papa scribit archiepiscopo qualiter non decet honestatem suam clericos suos spoliare, beneficiis sine rationabili causa: quibus potius debet paterna prouisione consulere. vnde mandat quatenus si est ita; prædicto clerico ecclesiam restituat cum fructib. idem percептis. & in pace ipsum dimittat: eidem verò facta restitutione si aliquid super ecclesia prædicta contra ipsum proponere voluerit: coram Exoniēn. episcopo ad hoc delegato cum eodem R. per se vel per sufficientem responsalem suum poterit ordine iudiciario experiri. B.

2 ¶† No. j. tria requisita ad hoc, quòd clericus licitè possit priuari beneficio suo. Primò enim requiritur causa rationabilis. Secundò, quòd sit manifesta, id est notoria. 2. q. 1. nos in quemquam. non enim creditur iudicieti am episcopo, si dicit clericum criminosum: sed oportet quòd legitimè constet. 6. q. 2. si tantum. & ē placuit. Tertiò quòd priuetur in iudicio seu iuris ordine seruato. & licet Io. And. videatur indistinctè requirere istud tertium: Ego tamen puto, quod hoc sit regulare: sed in multis fallit. Vt puta data notorietate defectus iuris: nō enim tunc causa est in iudicium deducenda, vt in c. quoniam. de fil. presb. & idem ratione residentiæ, vt in c. ex tuæ. de cler. non resident. notauit hoc vltimum Oldr. in consil. suis. dixi in c. nouit. de his quæ ſi. à præl. sed potest hic capi iudicium pro iuris ordine: & tunc regulare non fallit: quia in notoriis est ordo iuris ordinem non seruare. de iu. iur. ad nostram. sed primum dictum, videtur verius, vt hæc ponatur regula. Quarto ex text. requiritur quod causa sit grauis. pro leui enim non debet quis priuari beneficio a suo. 16. q. vlt. inuentum. sed istud potest comprehendi sub causa rationabili: quia non potest dici rationabilis, hoc casu. si non est grauis, vt dicto c. inuentum.

3 ¶† Nota secundò, quòd licet præsumatur pro iudice eum procedit iudiciliter, quòd iustè processerit: secus tamen si processerit, extraiudiciliter in actu qui solet iudicialiter exerceri: & ad hoc all. quotidie iste tex. &

4 j. dicam. ¶† No. argum. optimum, & est quasi hic expressum quòd petens restitutionem beneficij non tenetur iustificare possessionem ex titulo nec alio modo: sed sufficit probare possessionem & spoliationem. Et de his Papa duntaxat inquiri mādat, vt patet etiam ex clausula, si est ita iuncto princ. & dixi plenè ſ. e. c. in literis. ¶ Nota bo. tex. quòd ante restitutionem non debet discuti exceptio defectus proprietatis etiam si opponatur à iudice spoliante. & optimè facit pro his quæ dixi in c. præcedenti. ¶†† Vltimò nota casum in quo reus impetrat delegatum super actione mouenda per actorem. & hoc fit ex causa ne ille episcopus sibi verisimiliter, suspectus procedat contra eum. facit in simili

6 c. insinuante. de offic. deleg. ¶†† Vltimò tenemenți rex. quòd contra iudicem iniustè spoliantem, potest agi possessorio ne eu perandæ sicut contra priuatum, quòd satis colligitur tex. & sentit gloss in versicul. præceptis.

7 ¶† Sed contra hoc, & textum oppon. de c. præsentium. septima. quæst. 1. & ibi bonam glossam. quæ expressè dicit spoliatum b à iudice non posse petere restitutionem, & semper ad hoc consuluit illud cap. allegari. Solurio sentiunt hic Guffred. Abb. Ioan. Andr. & communiter alii doctores, quòd hoc procedit quando iudex processit iudicialiter, quia pro suo processu tunc præsumitur, secus si processit extraiudicialiter: tunc enim pro eo non præsumitur, & ideò possessorio agi potest contra eum. Et hoc videtur esse de mente illius gl. quod patet quia 3 quæſt. 1. in princip. summæ dicit oppositum. Debent ergò illæ glo. reduci ad concordiam per d. dist.

Sed contra

a ¶ Io. And. adde q illa fuerunt orginalia verba Oldr. cōsi. 227. licet Io. And. de eo mentionem non faciat. And. Barb. Zacharias.

b ¶ Cū cā sit criminalis adde Aret. in c. si clericus. 6. q. i Phil. de Peru. in c. dilecti. in 3. limit. ſ. de ap

Sebast. Sap.

c ¶ Extraiudicialib. adde, q qñ iudex, p̄cedit extraiudicialiter grauando, licet non sit appellatum, p̄t resisti violenter. vide Fel. post abb. in c. si qñ. de offi. del. & ibi ēt dt hoc. p̄cede re, qñ sñia est notoriè. iniusta. Q. aūt p sententia p̄sumat seu pro iudice, vide Ray. ī l. si pacto quo pœnā. in vlt. not. C. de pact. vbi limitat regulā q in dubio p̄sumitur p iudice. vt ibi per eum.

Sed contra hoc ego op. nam vt ſ dixi potest quandoq; procedere iudex ad priuationem bñficii seu spoliationē extraiudicialiter: vt in c. qñ. & c. ex tuæ & tūc cum sic nō inferat violētiam ex quo iuridicè p̄cedit, vt in l. 3. ff. q me. cau. & 23. q. 4 qui peccat nō dēt p̄cetere interdictū vñ vi. q solū p̄erit ſ violentiā iniustè inferentē So. dico sic quod qñq; iudex p̄cessit iudiciliter & sñia allegat iniusta ex iniustitia causæ, & tunc indubie non p̄cetit possessorium. qa ex quo p̄cedit iudiciliter nō df violentiā intulisse. sed oportet q reus

8 veniat p viam appōnis. ¶† Aliàs sñia transiret in rem iudic. esse cum esset iniusta & vltra ius non audiretur: quia sñia facit ius inter partes. de re in cap. cum inter. l. res iudicata. ff. de regu. iur. & l. ingenuum. ff. de stat. hom. Facit bo. gl. in c. j. de concess. præb. & sic intelligę & declara gl. in d. c. p̄sentium. Q. ſ. iudex p̄cessit extraiudicialiter ad priuationē, vel iudiciaiter. sed allegatur, non iudex, vel nullitas processus ex ordine non seruato, & tūc poterit reus spoliatus agere possessorio ſ eum ad hoc l. meminerint. C. vnde vi. & l. fi. C. si per vim vel alio mo. & c. cum causa. ſ. de of. del sentit Bar. in l. iustè possidet. ff. de acq. poss. fateor q iudex poterit se defendere in possessorio, sicut quilibet priuatus ostendēdo quod iuridicè eum spoliauit. sed nisi hoc probet fier restitutio vt hic. nam si allegaretur nullitas facti patet quod nō processit vt iudex. de ver. ſi. forus. 23. q. 2. c. 1. & c. nec magistratibus. ff. de iniur. & præal. l. 3. Aduertendum tamen est, quod aut processit merè extraiudicialiter, & sibi incumbit onus probandi legitimitatem causæ, vt hic. aut processit iudicialiter, sed allegatur processus nullus, & sic q iniustè & violenter spoliauit, & tunc dicēs habet probare nisi appellauerit quia præsumitur ex quo processit in figura iudicij & nō fuit appellatum fa-

9 cit q no. in c. quoniam ſ de prob. & in c. cū in iure. de of. del. ¶† Ad

a prædicta facit q no. Io. An. a in add Spe. de pe. & pos. §. quoniam. vbi dicit, q executor datus ad gratiam faciendam si constituerit q Titius possideat beneficium ſ deer. execrabilis. vel similem non potest iustè conferre seu possessionem tradere nisi prius citata parte purificetur illa conditio, & si aliter tradidit possessionem poterit agi ſ eum possessorio. Et not. aliud ex dicto Io. An. q executor ad conferendum non potest procedere etiam ad collationem faciendam non citata parte, quando gratia mandatur fieri sub conditione vt si tibi constiterit &c. nam non potest plenè constare nisi parte vocata, vt no. in cle. j. de p̄scr. præb. & in cle. 2. de pœ facit l. fi. C. si per vim vel alio mo. possessionem enim nunquam p̄t tradere parte non vocata q tūcunq; sibi fuerit scriptum nisi prius cognouisset & sententiasset præsentib. partib. vt no. In. in c. cum olim. de pri. & c. j. de concess. præb. li. 6. facit c. licet episcopo. de præb. li. 6. & qno. ibi de quo no. Io. An. in c. ordinarij. de off. ord. c. ii. & optime facit d. l. fi. C. si per vim vel alio mo. Quid autem si fuisset facta spoliatio post appellationem satis potest colligi ex præfictis & ex not. per

10 gl. in c. non solum. & in c. Romana. de ap. li. 6. ¶†† Op. videtur q malè processerit hic Papa tollendo iurisdictionem ab ordinario, & onerando eum litigare coram delegato: nā ex quo iste episcopus erat superior istius clerici, satis debet posse ex officio, p̄cedere ſ eū, vt in c. irrefragabili. de of. or. & de ac. c. qualiter, & qñ. 2. maximè ſ pertit. beneficij: vt in c. ordinarij. de of. or. li. 6. facit quod no. in reg. j. in fi. de re. iu. li. 6. Sol. gl. in ver. proponere. tacite sentit cōtrarium. & resp. q ex quo se constituit ille aduersarium nō debet esse iudex

11 ne iudicaret in facto suo. ¶† Nor. bene hāc gl. q iudex procedendo iniustè extraiudiciaiter non potest amplius in illa causa procedere iudicialiter quia satis redditur suspectus illi. processit, n. primo vt priuata persona, sic videtur se constituisse aduersarium. & similę no. per gl. in c. statutum. de resc. lib. 6. in pr. in gl. in ver. copia. quę dicit, q si iudex assumit defensionem super sua iurisdictione & sic p̄stituit se partem, non p̄t cognoscere eam sua fit iurisdictū. Ad p̄dicta faciunt c. ad hæc & c. p posuit de ap. & hæc sol. gl. sic intellecta plus mihi placet q dicta dec. nam Host. soluendo dicebat q ideo hic seruatur iste ordo iuris, & nō. p̄ceditur iudicis offo vt eps puniatur in quo deliquit q primo nullum ordinē fernauerit ad hoc de transla. Epis. c. ſ to. ver. cæterum. cū concordantiis suis Goff. dicit 2 cordando huic ordini iudiciario locum esse cum occultū dilectum subditi nouit superior nec apparet accusator vel denuntiator, quo casu supior tenetur dnūciare 23. q. 4. duo iste: qa de ipsius aīa tenetur rationē reddere. 18. q. 2. cognouimus & in d. c. irrefragabili. In noto-

rio nō vel cū appareat denūtiator supior nō agere ſ illum sed suū

12 ofiū. exerceret vt ſ. de off. or. c. j. & quasi p totum. ¶† Non hanc so. Gof. qualiter debeat superior procedere cum delictum subditi nō est notorium nec famosum nec vllus apparet accusator vel denuntiator, p̄t & debet apud superiorem agere, puta Papam vel eius delegatum, non apud archiep̄m, qa ille non est iudex subditorum suffraganeorum suorum, vt in c. pastoralis. de of. or. ipsi autem c. p̄ō creditur. sed oportet vt probet, vt in præall. c. placuit. & in c. si tūñ. 6. q. 2. p̄t ēt eps agere coram concilio prouinciali, vt est tex. cum gl. in c. j. 6. q. 2. vide gl. in c. irrefragabili. §. cæterum. de of. ord. arbitr. cūñ

b hoc casu non eligunt ur cum cā sit criminalis. b vt in c. pe. de in integ. rest. & l. non distinguemus ſ Iulianus. ff. de ar. sed in causa ciuili diligūtur cum eps vult agere ſ subditum: vt in c. si clericus. xj. q. j. & no.

13 in d. §. cæterum. ¶† Op. & vī q defensio causæ non spectat ad ep̄m, sed ad eum cui eps contulit beneficium. ar. in d. c. pe. de re iu. Sol. dicit gl. fi. q episcopus rerinuit sibi beneficium sed si alteri contulisset haberet locum prium. doct. transeunt. sed ego dico aliter. q aut iste clericus vult agere petitorio, & tunc fateor dictum gl. vt agat aduersus possessorem: vt in c. examinata. de iu. & l. fi. in autem. & l. officium. ff. de rei ven. iam superior functus fuit officio suo alteri conferendo, vt no. In. in c. dilectus. j. de præb. aut vult agere possessorio, & tunc dico, q est in optione sua ſ quem vult agere potest enim agere ſ spoliatorem, licet non possideat, vt l. j §. ex interdicto. ff. de vi & vi ar. & agitur ad interesse, & æstimationem rei. Et qualiter æstimabitur hoc interesse rei spiritualis, vide gl. in c. coram. de of. del. facit quod le. & no. in c. inter cætera. de præb. & in c. pastoralis. de iur. pa. p̄t ēt agere ſ possessorem cōditione. c. sepe. j. e. vel c. tein regrandā. 3. q. 1. aut est facta restō, & tūc dico, q clericus cui fuit collatum beneficium p̄t agere ſ restitutum prætēdendo validitatem suę collationis. & iniustitiam restitui. ad hoc quod not. In. in c. dilectus. 2 d præb. Item quicquid sentiat gl. eps poterit etiam hoc casu agere ſ restitutum: qa interest sua ne quis sit intrusus in beneficio. de iusti. ex frequentib. & c. ordinarij. de of. or. li. 6. & no. gl. in reg. j. de re. iur. li. 6 facit quod plenè no. per Host. & per Io. An. i. c. licet hæli. de sim,

14 ¶† Quæro, quid si iste episcopus non vellet illum restituere nunquid iste delegatus possit de cā spoliationis cognoscere. Ista gl. tenet q sic & si cōstiterit d iniusta spoliatione, dicit Io. an. quod ap̄ellet episcopum ad restitutionem: quidam th tenent ſ trium: quia delegato hoc nō fuit commissum, sed solū vt de cā cognosceret restōe facta fm Inn. Host. Io. And. & cōiter alij doct. tenent primum quasi hoc fuerit commissum, & si non ex verbis tū ex mente q præferen

15 da est. de ver. ſi. c. intelligētia. ¶† Vlt. op. de c. in præsentia de renun. & c. sicut. de re iudi. dēt cūm p̄sumi pro his quę iudex fecit: vt ibi Sol. ista glo. vī stare ſ rio sed certe hoc est ſ text. cum non præsumatur hic pro iudice imò mandat hæc restitutio, & q post modum de cā cognoscatur. Io. An. dicit & bene q hic non fuit sententia vel iudicialis priuatio, sed extraiudicialis spoliatio, quasi velit dicer, quod tunc non præsumitur pro iudice: vt ſ. dictum fuit. d. Ant. dicit q pro gestis iudiciaiter pro iudice præsumitur: vt in d. c. in præsentia. ego hoc tempero secundum no. in c. quoniam contra. de prob. vbi no.

16 an & quando præsumatur p restitudine processus vel iustitia causæ & ſ. e. c. cum ad sedem. sed in casu nostro intelligę vt ſ. dixi. pro

c gestis verò extraiudicialib. c quæ gerere potest extraiudiciaiter ex officio etiam præsumitur fm cum alle. not. in c. in nouit. de eo qui fur. or. rec. ego allego meliorem tex. in c. ad aures. & ibi per Inn. de tem. or. & tempero istud dictum, quando illa tōter exercentur ex officio extraiudiciaiter. sia autem solent regulariter exercēri iudicialiter, licet certo casu vel casibus possunt exerceri extraiudiciaiter, non præsumitur pro iudice. text. est hic in relligendo: vt ſ. dixi nam quandoque ſ poliari potest quis beneficio suo extraiudiciaiter. &

16 tamen hic non præsumitur pro iudice. ¶† Et hæc ideo quia isti casus speciales non præsumuntur nisi allegentur, & probētur: vt no. in fi. dicit In. in c. 2. de dila. Idem dicendum est, & fortius de his quæ exercentur extraiudiciaiter quando iudiciaiter exerceri debebant, vt hic, & in d. c. quoniam contra.

CAP. VIII.

1 *Maritus petens restitutionem vxoris suæ, debet primo ostendere ipsam desponsasse & cognouisse. 5.*

Vxor potest petere cautionem à marito si timet eius sæuitiam, etiam si culpa sua maritus sæuit 2. sed cautione non ob. poterit ipsam maritus leuiter castigare. 3.

4 *Matrimonium separatur quo ad thorum, propter nimiam, & irreparabilem sæuitiam mariti.*

6 *Cautionis nomine quid veniat, siue simpliciter siue sufficienter fuerit postulata.*

1 Extransmissa. ¶†† Petens restitutionem coniugis habet tur coniunx viro probanti desponsationem, & copulam, & de ipsius impunitate cauenti, nisi magna sit viri sæuitia. hoc dicit. Primo mandat restitutionem fieri cum cautione. Secundo prouide quid agendum cum fragilis est cautio ibi. si autem.

¶ Casus

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ant. Franc.

a ¶Poterit eã leuit castigare. Circa istã castigationem q̃ habet maritus in vxorem dicas, ꝙ marit⁹ in vxorem hẽt manus iniectionem l. si cum patronus. ff. de ope. li. & adde, ꝙ maritus corrigere põt vxorẽ corrigere & castigare, & verberare ex causa not. in l. consensu. & aut. ibi posita. C. de repu. & in aut. vt lic. ma. & auie. in § si quis aũt. & habetur per gl. in c. quemadmodum de iureiurando. & in c. placuit. 43. q. 2. & dixit gl. in d. c. quemadmodũ. ꝙ pt illam in vinculis ponere. de quo vide Bald. in l. si filius. C. de pat. po. & p̃dicta vt dixi intellige, qñ subest legitima cã, alias modicè tñ pt castigare, vt hr̃ in aut. de nup in §. si igitur. & per gl. in c. sicut. 7. q. õe. j. & vide Bald. in l. C. vbi quis decu. vel coh. lib. 10. vbi dicit ꝙ maritus põt vxorẽ fugientẽ propria authoritate capere & vide pul. cons. Alex. 96. in ordine in 4. parte cons.

Sebast. Sap.

b ¶Sæuitiam. Addẽ ꝙ vxor iniuste verberata à viro pt aufugere & petere se ali extra domum. ita dt Bal. in l. j. in versi. tertio dubitatur C. de le. subiiciens ꝙ secus esset si sua culpa fuit verberata.

Sebast. Sap.

¶Cautionis. vide latissimè p do. Ias. post alios in l. Sancimus. C. de verb. signi.

¶Casus literalis. Quidam miles petebat restõnem vxoris suæ q̃ ab ipso sua temeritate diuerterat resp. ei ꝙ non deberet ei restitui cũ nondũ eius possessionẽ habuerat, & ẽt qa timet suæ psonæ periculũ imminere. mãdat Papa qbusdam iudicib. quatenus si eis ↄstiterit ꝙ p̃dicto militi p̃fata mulier ltĩmè despõsata, & ab eo cognita fuerit, ipsam faciant ei restitui, recepta cautione sufficienti ab ipso ꝙ ei non dẽat aliqd̃ malũ inferre, si verò ita crudelis, & ita sæuerus fuerit ꝙ merito de viro diffidat, committatur alicui honestæ mulieri custodienda in loco vbi vir vel parentes ipsius nullam possint mulieri violentiam in-
2 ferre. B. ¶†No. j. ꝙ licet vxor culpa sua recesserit à viro suo, non tñ est viro suo restituenda sine cautione si de eius sæuitia timet, hoc eñ fit ex noua cã. s. pp sæuitiam d̃ qua timet. vide in c. literas. & hẽs opt. tex. cum gl. in c. d̃ benedicto. 32. q. 1. Et no. qd dẽt ptinere hæc cautio vꝫ ꝙ ei non debeat aliqd̃ malum in
3 ferre. ¶†Puto tñ ꝙ cautione non ob. poterit
a eam leuiter castigare[a] sicut prius poterat iuxta no. in c. quemadmodum. in fi. de iu. iu. nã ista cautio venit ad coercendã sæuitiam, sed non est sæuitia si cã reqrit. ar. 33. q. 2. placuit. 33. q. 4. qui peccat. & l. gracchus. C. de adult.
4 ¶†No. ꝙ pp viri vel mulieris sæuitiam[b] ma-
b ximam cui de facili per cautionem puideri nõ pt separatur mr̃imonium, quo ad thorũ ꝙ tene menti, & clarius pbatur. j. e. c. literas. in fin. & vide text. cum gl. de pe. di. j. si forte. ¶Not. puidendũ mulieri p iudicem ne malum sibi inferatur à viro vel parentib. ipsius. Et not. casum in quo libera psona quodammõ seqstratur. Et no. ꝙ qñq; collocatur apud pbam & honestã psonã qñq; apud monasterium monialium: vt in c. cum locũ. j. de spõ. & poterit stare sociata suis ↄsanguineis. 33. q 2. siue. ¶Vltimo aduerte, qa hæc literæ vr̃ sibi ↄ̃ria, nam primo dicit, ꝙ est restituenda mulier cum cautione: postea dicit & si nõ pt sufficienter caueri dẽt collocari apud honestam psonam vsq; ad decisionẽ causæ. nã ẽt vbi sufficienter pt caueri ñ dẽt restitui ante decisionem causæ, vt in c. ↄsultationib. de of. dele. Item rõ timoris durat post decisionem causæ sicut ante. Sol. quo ad primũ dẽt hæc litera intelligi, vt d̃t Io. An. qñ mulier ↄ̃ virum petentem restõem obiiciebat ↄsanguinitatem vel aliud impedimentum, q̃ exceptio ñ dẽt decidi añ restõem. nisi in casu quo restõ sine periculo fieri non põt Tunc eñ decidit prius cã pprietatis. Sed tũc ob. sm ↄ̃triũ, ꝙ nõ tangũt doc. sed põt dici, ꝙ post decisionem poterit fieri restõ qñ cessat cã timoris, forte eñ si fieret restõ ante decisionẽ causæ vir seuiret in vxorẽ secum litigãtẽ, vel violẽter induceret cã ad desistendũ à lite ꝙ verisil'r non faceret postq̃ habuit sñiam p se Et iõ dico, ꝙ vbi p decisionem cãæ nõ cessaret timor non deberet fieri restõ: vt in d ca. litera. in fi. j. eo.
5 ¶†Op. ↄ̃ literã in q̃ũ exigitur vt petens restõnẽ hẽat pbare ꝙ mulier fuit sibi ltĩmè dispõsata &c. per hoc eñ satis innuitur ꝙ exceptio ↄsanguinitatis vel alterius impedimẽti hẽat obstare: qa aliàs nõ posset apparere ꝙ ltĩmè fuerit despõsata. Cõtra ꝙ vr̃ expressè. j. eo. c. ex ↄquestõe & c. literas. sol. gl. j. metu. ↄ̃rij exponit tex legitimè &c. id est p legitimum ↄsensum de præsenti &c. q. d. nõ est necesse ꝙ ex toto pbetur legitimitas mr̃imonij, sed satis est pbare legitimũ prima frõte quò ad principia valida, de quo plenè dicetur. j. in c. ex parte. Et dic ꝙ est spãle vt pbetur titulus saltẽ in apparẽti validus qa ñ pt haberi possessio liberę psonæ sine titulo vt l. cum heredes. in fi. ff. de acqui. pos. dixi in c. literis s. eo. & plenius dicetur in d. ca. ex pte & hæc sol gl. sic intellecta est melior q̃ solutio quorumdam dicentium ꝙ hic agebatur petitorio. ideo dẽt pbari ltĩmitas nã sm hoc ñ fieret ad ti. Alij vt refert Io. dñs ꝙ intell'r in possessorio. sed spãle est sm eos: vt non fiat restõ nisi probetur ltĩma desponsatio & copula, & rõ spãlitatis est pp periculum corruptiõis, aliàs fieret restõ spoliatione pbata saluo ꝙ hr̃. j. e. c. literas. tene so glo. & eam seqtur Io. An. dicens ꝙ necesse est probare ꝙ matrimonium tenuerit rõe ↄsensus dato ꝙ alias sit nullum simile. j. e. vno. d spon. li. 6. Et an hẽat locum restõ aliquo censu non pbata copula. dicam in d. c. ex parte. & p hoc sit expedita ẽt 2. gl. q̃ solũ instat circa duo. quar̃ hic pbatur titulus. Et an sit necesse pbare consummationẽ mr̃imonij. Et vide aliquos casus in quib. denegatur restõ tam in mr̃imonio q̃ in aliis
6 causis. per gl. 3. q. j. in sum ¶† Vltimò gl. ponit quid veniat nomine
c cautionis sufficienter vel nomine cautionis[c] simpliciter prolatæ. & no. eam. & vide ꝙ no. in c. qua fronte. de ap. & in ca. j. de seq. pos. & vide ad materiam bo. gl. in c. de benedicto. 32. q. 1.

CAP. IX.

1 *Per solutionem pensionis rei donatæ acquiritur donatario possessio quia interuenit authoritas donantis. 11. limita vt ibi.*

Possidens per alium, quo mortuo ingrediatur possessionem & repellatur, potest intẽtare interdictum restituendæ.

2 *Episcopus potest donare ecclesiam alicui loco religioso, non in titulum sed in proprios vsus, non potest tamen rectorem illius ecclesiæ spoliare, de quo infra. 8. 9.*

3 *Confirmatio & datio non possunt fieri eodem actu.*

Scriptura emanans super aliquo actu verbaliter facto, videtur ipsum actum confirmasse.

4 *Possidens ciuiliter tantum potest accipere naturalem propria authoritate, & sine licentia illius qui rem concessit.*

5 *Monachus habet interdictum recuperandæ, quia possidet nomine monasterij, per se autem nihil possidet*

6 *Possidens per alium quo casu habet interdictum recuperandæ si ille per quem possidebat fuit deiectus.*

7 *Possessio naturalis postea adiuncta cum ciuili, non dicitur de nouo acquisita, sed continuata.*

6 *Episcopus an & quando potest constituere ecclesiam de nouo censualem.*

10 *Beneficium non vacans non potest conferri certæ personæ, sed alicui collegio sic.*

12 *Locatio non probat possessionem respectu locantis, quando possideret, aliàs secus.*

13 *Possessio acquiritur per actum æquipollentem actui corporeo.*

Possessio acquiritur per constitutum.

14 *Consuetudo transfert possessionem in alium circa aliquem actum corporalem.*

Possessio non transfertur in alium per traditionem fustis, vel alterius rei, nisi dẽ hoc sit specialis consuetudo.

Possessio episcopatus vel alterius dignitatis q̃ ex consuetudine acquiritur per installationem in aliqua sede, non potest acquiri per installationem factam in alia sede.

15 *Beneficium vel ecclesia si est concessum vel cõcessa alicui in titulum potest cui est facta concessio ingredi possessionem & administrare propria authoritate.*

16 *Possidens ciuiliter si scit alium naturaliter illam rem possidere an & quantum tempus suam ciuilem perdat.*

1 Cum venisset. †Si is qui p alium possidet illo mortuo possessionem ingressus expell'it, restõem p interdictũ petere poterit, ita cõiter summãt doct. sed sm hãc summationem forte de nihilo puidet hoc c. & iõ summo sic nota. Per solutionem pẽsionis rei donatę factã donatario cũ auctoritate donatoris acqritur illi donatario rei donatę possessio, adeo ꝙ si ab illa expellitur p interdictũ recuperandæ agere poterit: & sm hoc est casus no. & pbat not. p gl. & Bar. in l. q vniuersas. & l. q̃uis. ff. de ac. pos. Diuiditur, nam in j. parte ponitur ↄsultatio partim decisa. in 2. rñsio ibi rñdemus. ¶Casus literalis. Archieps Eboraceñ. ecclesiam de N. ↄcessit canonicis S. Trinitatis. & p scripturã ppriam ↄfirmauit: ita vꝫ ꝙ post decessum. G. cleric⁹ q eccl'am tunc tenebat in vsus cederet canonicorũ: & interim cleric⁹ ille auctoritate archiepi canonicis p̃dictis annuam solueret pensionẽ q̃ archiepõ ↄsueuit soluere, q̃ ↄcessionem dñs Papa inspecto instrõ ↄcessiõis archiepi ↄfirmauit Mortuo. clerico p̃cto canonici p̃dicti ↄsisi de ↄcessiõe & ↄfirmatione prædicta sine authoritate archiepi possessionem ipsius ecclesiæ sunt ingressi: archieps qa authoritate ppria & eo ñ requisito possessionẽm ipsius fuerunt ingressi: fecit spoliari dictam ecclesiã oĩb. q̃ clericus defunctus ibi dimiserat ipsis canonicis: vñ canonici dño Papæ de archiepõ sunt ↄq̃sti. Rñ. pa. sup hoc ꝙ si canonici predictiã p̃fata ecclesia viuente clerico predicto auctoritate archiepi pceperunt annuam pẽsionem: eo mortuo q̃uis nõ habuerint auctoritatem archiepi: vitiosè tñ non sunt ingressi possessionẽ cum sit cautũ in iure, vt is possideat cuius noĩe possidetur. & iõ archieps teneẽ
2 ad restõem eorũ q̃ inde fecit asportari. B. ¶†No. j. qd̃ loco religioso pt p epm ecclesia ↄcedi, nec pt ↄcessio facta p eundẽ epm sine cã reuocari, & intellige quod conceditẽ ecclesia collegio non in titulum, sed in proprios vsus. vt dr̃ in litera: & quale ius acquiratur ex tali ↄcessione: vide no. In. in c. pastoralis. j. de pri. & in c. de monachis. & in c. in lateran. j. de pb. tex. cũ gl. 16. q. 2. visis. & de solennitate adhibenda & validitate ↄcessionis. vide tex. in cle. 2. ad re. cc. non alie
3 ¶†No. 2. ibi: ↄcessisset, & per scriptum pprium confirmasset, &c. ꝙ valet cõcessio facta de ecclesia etiam ratione proprietatis sine scriptura non est ergò iste casus in quo necessario requiratur scriptura, & casus speciales requirentes scripturam: vide per gl in cap. 1. de censi. lib. 6. ¶Et per hoc solue contrarium quod posset formari de c. inter dilectos. §. cæterum de fid. instru. vbi dicitur quod eadem in eodem actu non possunt donari & confirmari. hic enim non donauit, & confirmauit: sed quod prius faciendo verbo concesserat

Sebast. Sap.

a ¶Vacãtem. vide Mod. in l. clã possidere §. qui ad nõdinas. ff. de acqui. pos. Bart. in l. j. §. interdictum. ff. vti pos. vid ẽt Ale. in l. i. §. nuntiatio. ff. d op. nou. nun. & in l. quemadmodum. ff. de acq. pos.

b Ant. Fr. ¶Põt possider̃. De monacho an possit habere ppriũ vel administrationem bonorum dicas, ꝙ nec cum cõsensu abbatis nec sine ñ pt hr̃e pprium, vt in locis hic all. & in c. nolo. & in c. nõ dicatis. 12. q. 1. imo si sine consensu abbatis vsque ad eius mortem pecuniam vel qd aliud teneret non est ei miserendum, vt in locis hic all. de consensu aũt abbatis pt aliqd hr̃e quo ad vsum & administrationem. vt in c. 2. de sta. mon. & ↄniuentib. oculis superioris dr̃ habere quasi proprium, ad vsum suum & non proprium pprie vt dixit Bal. in l. 1. ĩ 8. q. C. d his q̃ pe. no. vbi ẽt dt, ꝙ al's si ppriũ hr̃ monachalis regula infringitur, p tex. in c. q̃to. ff. de of. ord. & vide q̃ plenè hr̃r in c. cum ad monasterium hic alle.

Sebast. Sap.

c ¶Quod si habẽs. hoc dictũ sequitur firma. intra. de gab. in 2. par. octauæ partis prin. q. vlt.

d ¶Graui p̃iudicio adde Old. cons. 260. & vide quod idem voluit cons. 262.

e ¶Translata possessio. adde Rap. Cum. cons. 104.

rat postmodum confirmauit scriptura. s. ex interuallo. & sic ẽt no. ꝙ faciendo qs scripturam ex interuallo de eo ꝙ primo verbo fecerat: vr̃ tacitè approbare & ↄfirmare prius gestum.
4 ¶†Not. 3. ꝙ habens ciuilem possessionem pt ppria authoritate ingredi possessio-
a nem naturalẽ vacantem[a] nec dr̃ vitiosè ingredi, licet nõ habuerit spãlem licentiam p ↄcedentẽ rem: secus ãt vbi ñ habuisset prius possessionem ciuilem. de quo dic vt le. & no. in l. si ex stipulatione. ff. de ac. po. & in l. 2. C. e. & in c. pastoralis. de pri. & aliquid j. subiiciã.
5 ¶†No. ex fine regulam ad q̃ quotidie allegatur hoc c. ꝙ is possidet cui⁹ noĩe possidetur, non autem possidet ille q alieno noĩe possidet. aliud est ergò possidere, & aliud alieno noĩe possidere, vt dicit tex. in l. quod meo. ĩ pr. ff. de ac. pos. sicut videmus in religioso q noĩe pprio nihil possidere pt, ẽt cappã q̃ gestat: vt leg. & no. in c. non dicatis. 12. q. j. & tñ noĩe monasterij pt possidere, & si spoliatur restõnem petet, vt in c. cum dilecta. & qd ibi no. de resc. & sic intellige gl. in c. non dicatis.
b q̃ dr̃ ꝙ ex pmissiõe abbatis pt possidere.[b] simile in seruo: vt le. & no. ĩ l. j C. si p vim vel alio
6 mõ. ¶†Et faciunt hæc ad qu. an ille qui possidebat per alium possit agere interdicto, vnde vi, si ille per quem possidebat fuit deiectus, & vr̃ ꝙ sic, quia ipse possidebat p alium, vt in d. l. ꝙ meo facit l. si. c. de ac. pos. & hic p ↄñs ipse dr̃ spoliatus, & pro hoc vr̃ text. ĩ c. ex parte. s. de resc. Sed limita hoc verum: qñ alius possidebat noĩe meo me mandante seu ratum habente, secus ãt si aliqs tanq̃ gestor negotiorum meorũ possidebat noĩe meo, & anteq̃ ratum habeo, spoliatur: tunc. n. non ob. ratihabitione sequenti ñ potero agere interdicto: quia ratihabitio nil operatur cũ ñ reperiat tũc tpis possessionem in illo: pro hoc est bonus tex. in l. bonorum. ff. rem rat. ha. & vide in simili bo. gl. in c. q̃ sit. de ele. li. 6.
7 & tenet d. de Ro. decis. 154. al. 155. ¶†Vlt. pt
c colligi, ꝙ si hñs[c] possessionẽ ciuilem, ingreditur naturalem vacantẽ non dr̃ de nouo acquirere possessionẽ, sed potius ↄtinuare suã possessionẽ ciuilem. nã naturalis seu corporalis possessio est accessoria ad ciuilem. fa. l. si id qd. ff. de ac. pos. Et hoc facit ad q. dicit statutũ, ꝙ p possessione nouiter acquisita soluatur certa gabella, an taliter ingrediẽs possessionem corporalem teneatur soluere gabellam, & vr̃ p p̃dicta, & p istum tex ꝙ nõ, qa non vr̃ de nouo acqsisse, sed acquisitũ prius ↄtinuasse. & fac. l. clam possidere. §. qui ad nũ-
8 dinas, & ꝙ ibi no. e. ti. ¶†Põt ẽt hic colligi, ꝙ licet eps nequeat ↄcedendo ecclesiã religioso loco rectorem ipsius ecclesiæ spoliare, adeo ꝙ viuente rectore ipsius ecclesiæ talis ↄcessio non possit hr̃e effectum, vt in c. ↄsultationib. j. de do. & qd̃ le. & not. in d. cle. 2. de re. ec. non alie. tñ pt in vita rectoris ↄstituere censum p rectorem ecclesiæ donatarie psoluendum, ꝙ est valdè
9 no. ¶† Sed ↄ̃ hoc, & ↄ̃ tex. fortiter opp. de c. prohibemus. & c. significauit. j. de censi. vbi dicitur ꝙ eps non põt nec debet ecclesiam de nouo constituere censualem. So Gof. intelligit, ꝙ ista pensio prius archiepõ soluebatur, & sm hoc cessabit notabile prius collectum, sed Host. dicit ↄ̃rium ꝙ de nouo fuit impositus quod dicit colligi ex tex. ibi authtoritate epi &c. aliàs dixisset litera post verbum proficeret, & interim idem. G. anteq̃ solueret pensionem &c. Et dicit Host. ꝙ ex rõnabili, & fauorabili cã imposita fuit de nouo hæc pensio, ꝙ fieri põt tantum: sm eum all. eo. tit. c. significauit. & cum hoc
* dicto Host transeunt hic *cõiter doct.* sed ego latius vltra alios cõsiderando dico sic ꝙ aut eps de nouo constituit censum psoluendum loco donatarij cõsentiente rectore de cuius p̃iudicio agitur & põt tñ quia subest causa vt subueniatur necessitatib. religiosorum ob. q̃ causam facta fuit donatio. ar. op. in c. j. de re. ec. non ali. lib. 6. & in c. constitutus. & c. cum dilectus. & c. cum venerabilis. de re. do. tum quia ista constõ census est tpalis: quia expirat mortuo, vel cedente plato, cum eccl'ia postmodũ cedat in vsus loci donatarij, & sic nõ pprie põt dici ecclesiam constitui censualem vel saltem ex cã legitima & fauorabili p hoc ꝙ leg. & no. in c. p̃terea. & c. phibemus. de censi. aut eps vult constituere censum rectore ecclesiæ reluctante, & tunc puto, ꝙ aut rector multum abundat, & locus cui facta est cõcessio est multum indigens & põt at. in d. c. j. de re. eccle non ali. li. 6. & quod no. in ca. constitutus. de rel. do. & 25. q. 2. in summa. vbi est bo. gl. aut rector non sic abundat, & eo inuito non poterit hæc pensio ↄstitui. ar. c. consultationib. de do. & in d. c. j. & quod ibi not. & in c. apostolicæ. de do. vbi dr̃ ꝙ ẽt de reb. sui epatus non pt donari alte-
d ri ecclesiæ cum graui p̃iudicio[d] suæ ecclesiæ: fortius cum graui p̃iudicio alterius ecclesiæ. Et hæc nota: quia multum limitant & declarãt d. c. ↄsultationib. sm p̃dicta pt intelligi tex. à ↄ̃rio sensu. in c. extirpande. c. si. de preb. & no. bene illum tex. à ↄ̃rio sensu, & vide ꝙ dixi.
10 ¶†Op. & vr̃ ꝙ ex quo hoc bñficiũ ñ vacabat ñ poterat alteri ↄcedi. vt in c. j. de ↄces. præb. so. gl. j. ꝙ ↄ̃rium procedit qñ collatio fit certæ personæ q̃ de facili desiderat mortem alterius. Secus si fit collegio, quia cum nemini videatur datum cessabit votum captandæ mortis, pro hoc sm Host. qa naturale vitium est negligi quod communiter possidetur, vt se nihil habere qui totum nõ hebeat arbitretur vt dicit tex. in l. 2. C. qñ & quib. quart. pars. de li. x. vel sm d. Ant. non pt tradi ille titulus quo respectu ab alio possidetur, sed pt tradi quo ad proprietatem quo respectu à concedente tenetur qui sibi preiudicare potest. ar. in l. si. C. de pact. sed certe per hanc solutionem non tollitur votum captandæ mortis si concessio fieret certæ personæ. Nec ob. l. si. quia ibi ↄsentit is de cuius hæreditate agitur & posset ipse disponere ↄ̃rium sed hæc concessio semel facta non potest reuocari maximè per sacerdotem de cuius morte timetur. Fateor tñ ꝙ ↄ̃rium loquitur de collatione respectu tituli, sed eadem est rõ qñ concederetur in proprietate si concessio fieret certæ personæ. ar.
11 in c. j. de conces. præb. ideo tene opi. gl. ¶†Opp. & malè dicit tex. in fi. ꝙ ideo isti canonici vitiosè non sunt possessionem ingressi: quia possidebant per illum rectorem ecclesiæ nã in vita sacerdotis nunquam habuerunt possessionem. quia nõ acquiritur sine animo, & corpore, vt in c. cum nostris. & quod ibi no. j. de conces. præb. & in l. quemadmodum. ff. de ac. pos. & l. licet. C. e. Sol. dicit gl. 2. forte metu ↄ̃rij quod recipiendo pensionem authoritate episcopi acquisiuerunt possessionem, & archiepiscopus eam amisit, dat simile, in donante seu vendente qui retinẽdo sibi vsumfructum videtur possessionem tradidisse. C. de don. l. quisquis. Et ideò mortuo illo rectore non perdiderunt possessionem, sed eam perdidissent si eam neglexissent, vt in l. si de eo. ff. de acq. pos. No. gl. ꝙ si præcedente titulo habili ad translationem dominij soluitur pensio de auctorita-
e te titulum concedentis. videtur translata possessio,[e] & sm hunc intel. summaui, & est intellectus not. & procedit quando alius nõ est in possessione, aliàs autem per solutionem pensionis ignorante possessore non transfertur possessio, vt leg. & no. in l. quamuis. de. ac.
12 qui pos. vbi per Bart. & vide glo. & Bar. in l. qui vniuersas. ff. e. ¶† Et per hoc solue contrarium quòd posset forma. d. ca. inter dilectos. de fid. instr. vbi dicitur quòd locatio non probat possessionem, debet enim intelligi quòd non probat alio possidente. Item non probat in præiudicium tertij ignorantis sed in præiudicium soluentis, & præstantis auctoritatem, & consensum solutioni bene probat pro hoc c. cum venerabilis. de relig. dom. vbi probasset possessionem si instrumentum non fuisset cancellatum in loco suspecto.
13 ¶† Et ad id quod dicitur quòd sine corpore non acquiritur possessio dic, quod hic fingitur corpus interuenisse, quia ille actus corporalis, quo antiquus possessor possessionem acquisiuit, fingitur per solutionem pensionis loco illius cui nunc quæritur, sicut dicit Bar. in actu constituti, quando. scilicet quis constituit se possidere nomine alterius per quem actum transfertur possessio sine alio actu corporeo: vt in l. quod meo. ff. de ac. pos. & ibi per Bar. Inn. fuit varius in hoc: primo enim sentit ꝙ isti canonici habuerunt possessionem in vita rectoris, quia rector incœpit possidere eorum nomine. Et si dicatur, ꝙ possessio sine corpore non acquiritur. Respondet quòd hic fuit corpus clerici possidentis eorum nomine. dicit tamen ꝙ ad omne dubium tollendum debuit clericus à se abiicere possessionem quæ solo animo abiicitur, & amittitur. l. licet. C. de acq. pos. & constituere se possidere nomine canonicorum. & sic omninò possiderent canonici. Hæc sol. seu intellectus est verus in se, sed diuinat ad text. & quòd hic non apparet istum rectorem expresse voluisse possidere nomine canonicorum. Et ideo forte In. transit ad aliam sol. dicens, ꝙ speciale est in ecclesia ꝙ ex quo aliquid recipit nomine possessionis, possessionem habet. s. de consue. capi. 2. secundùm eum. Aduerte, quia aliqui vt dixi intelligunt hoc dictum Innocent. quòd speciale sit in ecclesia, vt quicquid percipiat in signum traditæ possessionis, transferatur possessio ex quo constat de animo volentis possessionem transferre, & ita intel-
14 ligit. Dominus Anton. & Inno. ¶†De quo multum admiror cum hoc expresse videatur contra ea quæ leg. & not. in capitulo secundo. de consuetudin. nam vigore consuetudinis introducentis istum actum in signum traditæ possessionis transfertur ibi posses

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶Non sufficeret. Adde d.de Ro. deci. 273.in nouis hoc e. titu. vbi sequuntur dictum Innoc. in d. c.in literis.

b ¶Possessionis.sed an debeat intelligi potius pensioni, q̃ possessionis, d.ab.in c.2.de consue.dicit, quod sic p verbum pensionem,hic positum.tu dic ꝯtra quia hic est titul' de rest. spo.ideò potius dẽt aptari ad possessionem quam ad pẽsionem l.imperatores. ff.de in diem à die item quia hic agitur de possessione translata prius in istos canonicos sed an bñ, dicit do.Anto. ꝙ sic & est spãle in ecclesia.ad hoc alle.l.raptores.C.de Epi.& cl. vbi transfertur possessio in ecclesiam sine traditione, & ꝓbatur in d.c.2.ibi.nõ fuit ratione consuetudinis,quia ibi non valebat cõsuetudo nisi fuisset approbata per papã & ideò Anch.dt in d.c.moderamine ꝙ est spiritualein ecclesia Et pondera , ꝙ in casu illius,d.c.2.est possessio ciuilis effectus ẽ magnus vide. d. pe. ibi:ideò Bal.in l.fi.C. de sa.san.eccle. dicit ꝙ ẽ possessio ciuilis. And.Barb.

Sebast.Sap.

c ¶Perdit. Quãto tẽpore perdatur possessio,& qualiter, vide Angelum & Inn. in l.furtum. §.fundi. ff.de vsu.Ang.are.in § ꝙ autem.inst.de vsuc.plenè per Fel. in c.vigilanti.j. de psc. & Alex.in cõsi. 114. incip.visis,& sæpius recensitis.in 5.volu. vbi tenet, ꝙ requiratur negligentia per lapsum decennij, ꝯ Inn.& idẽ tenet Ale. in consi. 6.inc.circa processum.& in cõs. 34. inci.ponderatis, circa fi.in 3.vol

d ¶Decem annorũ. adde Pau.de Ca. cõs. 96.& pe.de anc. cõs. 145.vbi dicit,ꝙ notarius non exercẽs notarium p x.ann. amittit quasi pos.ei' notarie.

Ant.Franc.

¶An locatio ad 10. ann.dicatur ad longum tempus, dicas, ꝙ infra x.an. dicitur modicum tẽpus: vltra aũt dicitur lõgũ, de quo in l.j.§ qui in perpetuum.ff.si age. vec. vel emphy. pet. & vide plenè per d. Car.in cle. j.§.fi.in 4. q.de re.eccle.non alie.& per Alex.in l.si filio.in §.fi.ff.sol.ma. & vide plenè p Ale. in cõs. 18.in 4. parte consi.& adde quod locatio ad longum tempus dicitur esse alienatio:vt in ca.ad audientiam. de reb. eccle.non ali.& in l. fi.cum glo.ff.si ager. vec.vel emphyt.pet. & de notario nõ exercẽte officium per x.ann.an pdat quasi possessionem notariatus,vide quæ habẽtur in l.Barbarius ff.de of.prætor.& vide Inn. in ca. fi.de fi. inst.& vide per Ale. post Bar. in l.herennius. ff. de decur. & vide Inn.in c.j. de fi. inst.vbi dicit,qd per quasi possessionem tabellionat' non ꝓbatur quis notarius sed per priuilegium vel publicũ instrm̃ de quo etiam p An. in aut.de tabellio.in prin.& in § hinc nobis.de hære.& fal.

possessio sine actu corporali, secus ergò si ꝯsuetudo non adesset. qa tũc non sufficeret[a] aliquid dare,puta fustem vel terram nomine possessionis,[b] ꝙ expresse vult ibi Inn.& cõiter doct. Et expressius adhuc sentit hic Inn. in c.literis. s. e. vbi dicit ꝙ bene pt introduci consuetudo , vt si aliquid detur in signum quasi possessionis iuris præbendalis videatur trãslata possessio,secus si consuetudo nõ subest, etiam si expresse verbo diceretur do, & trado tibi possessionem iuris præbendalis,& ẽt plus dicit ꝙ si consuetudo est vt per installationem factam in certa sede acquiratur quasi possessio iuris epalis seu Archidiaconalis vel alterius dignitatis.si installatio fit in alia sede quam deputata est per consuetudinem non transfertur possessio:quia cum talis cõsuetudo sit preter ius,non debet extendi sm eum.ff.de le.quod contra,ꝙ est benè notandum:dico ergò ꝙ Inn.hoc intellexit : qñ aliquid datur nomine petitionis:quia tunc benè transfertur possessio : quia videtur tunc velle possidere nomine illius,& ex actu ficto transfertur tunc vera possessio. vt s. dixi , & facit l.certæ. §.j. ff. de pea. Sed inquantum dicit hic Inn.ꝙ speciale est in ecclesia non procedit:quia idem est in quolibet priuato per rationem prædictam,vt no.in d.l.qui vniuersas.& l.quis.& vide quod no.Io. An. in addi. Spe.in ti.de emp.& ven.§.sciendum. versi. & not.& quædam tractat hic d.Ant.de acquisitione possessionis sine verò actu corporali quæ traduntur per legistas in l.ꝙ meo.& l. si id.ff.de acqui.pos.vide per glo.& doct.in d.c. 2.de consuet. ibi dico. Et per prædicta soluit' ꝯtrium ꝙ formari posset per ca.pastoralis.j. de priu.vbi ecclesia cui facta est concessio alterius ecclesiæ non potest sine spãli licentia episcopi intrare possessionem illius ecclesiæ dicit.n.ꝙ hic prius habuerunt possessionem authoritate ipsius Epi,vt etiam not.in d.c.pastorali.Et hæc sol.plus placet quam solu.abb. dicentis hic ꝙ contrarium loquitur, qñ concessio fit per papam qui nõ intendit diœcesano facere præiudicium.hoc c. intelligitur de priuilegio ipsius diœcesani, ꝙ cõtra eum largè interpretãdum est & hanc sol.visus est seq Host. dicens aliud esse ꝙ authoritas diœcesani nunqu ãinteruenit vt in ꝯrio &aliud quod à principio interueit vt hic.Mihi placet primum dictum, & puto ꝙ etiam habita concessione ab ipso ordinario non licet ingredi possessionẽ sine ipsius authoritate. & nec dico probari hic à contrario.in eo ꝙ pp dicit istos non fuisse vitiosè possessionẽ ingressos:quia iam prius possidebat per alium. Si ergò clericus non possedisset nomine istorum non potuisset sine vitio ingredi possessionem sine authoritate epi.ad prædicta facit l.si ex stipulatione.ff.de acqu.pos.& l.2.
15 & quod ibi no.C. eo.tit.¶† An autẽ ille cui facta est concessio in titulum possit ingredi possessionẽ & administrare propria authoritate.dic vt plenè no.in c. transmissam.de e-
* lect.Et quia ibi *communiter* tenetur ꝙ sic, pulchrum est inuestigare rationem diuersitatis quam puto esse hanc:quia quando conceditur ecclesia in ꝓprios vsus videtur concessa vt quædam proprietas.& causa possessionis & proprietatis est separata imò nihil commune habet proprietas cum possessione.vt l.naturaliter.§.nihil commune.ff.de acqui pos.ideo non licet etiam domino intrare possessionẽ inuito possessore vt d.l.si ex stipulatione. facit 16.q.6.placuit & l.si quis in tantam C.vnde vi.sed quando confertur in titulum tunc principaliter videtur concedi potestas administrandi & sic cõstat illa concessio circa incorporalia & in acquisitionem istorũ iurium incorporalium sufficit patientia domini ff.de ser.l.fi.& l.quoties.e.tit.& l.3.quẽadmodum ser.amit.no.Inn.in ca.bonæ 2. de post præal. & c.conquerente.de of.or.quam quidem patientiam & authoritatem habuit eo ipso ꝙ superior confirmauit electionem de eo factam vel sibi beneficium contulit:vt in d.c.transmissam.& hoc no.quia nemo tã
16 git 16.ꝙ meminerim ¶† Vltimo not. hanc gl.pen.in fi.& eam pondera,quæ innuit, ꝙ si habens ciuilem possessionem negligit, na-
c turalem perdit[c] ciuilem quam habebat. sed gl.non dicit intra quantum tempus dicitur negligere. Quidam vt refert Inn.in c.querelam.de elect.dicunt quòd intra annũ perditur si verus possessor sit illum possidere de facto.ar.in l.si finita §. non autem.ff. de dam. infe.Alij verò dicunt quòd per lapsũ. 10. vel 20.anno.ar.inst.de vsuca.§.sed tamen sed hic Inn.hoc vltimum reputat absurdum vt tantum tempus requiratur ad possessionem acquirendam quantum ad proprietatem præscribendam ideo dicit hoc relinquendũ arbitrio iudicis.ar.in l.j.ff. de iu. delibe.& ca.de causis,de offi dele.sed Bar.in d.l.si de eo § j.ff. de ac.pos.facit duo membra,quandoq;.n.habens ciuilem scit alium ingressum naturalẽ, & tunc eo ipso perdit, si statim non vadit ad possessionem , qa videtur suspicari ꝙ possit repelli.ꝓ hoc l.ꝙ meo in fi. ff.de ac.pos.& l.3. §.cum igitur.ff.de vi & vi.ar.hoc membrum, intellligo ego qñ incontinenti habet commoditatem,& non vadit. Secus autem si nõ habet commoditatem,non.n.tenetur incõtinenti currere,sed pt amicos colligere,& alia necessaria præparare , & sic dr̃ ꝙ non hẽt animum deserendi possessionem,&eam nõ pdit cũ retineatur animo. Et pro hoc qd le. & no.in c.olim.j.j.e.& in c.significasti.de ho. Et ipsemet Bart.in l.3.§.cum igitur. præal.dicit.qd qñq; dabãtur sex menses,vt quia sm qualitatem personæ ingredientis pos.requiritur maximus apparatus.Idem tñ in l.j.C.vñ vi.sentit de tribus diebus. Conclude ergò in hoc primo membro , ꝙ si scit alium possessionem naturalem ingressum debet ire quã citius potest, quòd si nõ facit videtur facere hoc ex timore ne repellatur,& sic perdit possessionem , sed intra quantum tempus dicatur potuisse hoc enim relinquendum est arbitrio iudicis qui ex variis coniecturis animum informabit. Et in hoc membro restringo,& saluo opin.Innoc.in d.c.querelam. Aut habens ciuilem scit eam vacantẽ vel ignorat alium ingressum. & dicit Bart.ꝙ si negligat tãto tempore ꝙ res quasi periit,perdit ciuilem, quia videtur eã habere pro derelicta. arg.in d.l.si de eo.si vero non negligit tanto tempore quòd res quasi periret , tunc per lapsum longi temporis perditur , quia per cursum huius temporis inducitur obliuio. vt
d no.in l.si id.de acq.pos.& tempus. 10.annorum.[d] dicitur longum,& ex tunc incipit q̃nis præscribere contra absentem: nam prius ante lapsum. 10.annorum non currebat præscriptio:quia possessio ciuilis erat penes absentem , ex quo ignorabat quòd alius erat ingressus possessionem naturalem.ita not. voluit glo. in l. 1. C.de ser.fug. Bartol.facit de ea magnum festum ibi & Dyn.in regula,sine possessione.de regul.iur.libr. 6. & tempus. decem annorum dicitur longum, vt in titul. de long. tempor.præscript. & quod ibi not.in l.de quibus.ff.de leg.& hoc casu poterit saluari opin.illa quam Innocen. damnat.in dict.cap.querelam.

CAP. X.

1 *Petitorium & possessorium si simul à diuersis intẽtentur, agitur super possessorio, suspenso petitorio.*
2 *Causa matrimonialis spectat ad ecclesiasticum siue agatur de eius substantia , siue maritus petat vxorem,vel econtra.*
3 *Procurator potest comparere in causa quandoque ipse,& quandoque dominus.*
Procurator an censeatur reuocatus,si dominus comparet per se.
4 *Literæ secundæ primarum reuocatoriæ debent specialiter facere mentionem de primis,& omni notabili clausula in eis contenta.*
5 *Clausula appellatione remota,non tollit facultatem appellandi ex notorio grauamine,& à casibus in iure expressis.*
6 *Exceptio dilatoria licet non opponatur nisi ante lit.conte.tamen & post potest opponi,si reus protestetur ꝓ contestando litem non intendebat à dilatoriis recedere.*

Poss

Sebast.Sap.

a ¶Quod cl'a. vide Dec.post Fel.in c. ex parte.2.vers. quinto Fallit s.de offi. dele. vbi tradit regulã in oĩ,materia:ꝙ licet p̃cisè exceptio vel allegatio alicuius excludatur nunq̃ videt̃ excludi si talis allegatio sit notoria.

b ¶Notorio grauamine.adde eundem cõsi.44.j.li.

c ¶Questio ꝓprietatis. põdera si pt dici, ꝙ ista exceptio spoliatiõis licet sit dilatoria habet causam successiuã. iõ pt opponi post lit.cont.vt probatur in l.1.cum sua gl.ff.de fe.vide ibi Angel.& quæ ibi remisi.And.Barb.

d ¶Io.glossatoris.ꝓ opi.Io.dico,fore casum in indiuiduo in c.literas.j.eod.And. Barb.

7 *Possessorium quare potius suspendit petitorium intentatum circa eandem rem quam circa diuersas res.*
8 *Possessorium habet priuilegium suspensiuum,siue opponatur ante siue post lit.contest.*
9 *Spoliatus iuribus incorporalibus habet interdictum restitutorium.*
10 *Actor quo casu inuitus cogitur litigare postquam recepit literas super aliqua causa.*
11 *Priuilegio impetrato continenti communem fauorem quo casu liceat renuntiare,vel ab impetrante,vel ab alio.*
12 *Eligentes possunt ab electione recedere ante præsentationem electionis factam quando scilicet elegerunt iure proprio,alias secus.*
13 *Reus si probauit rem ab actore petitam esse suam actore nihil probante, an non solum absoluetur ab instantia sed pronuntiabitur pro eo.*
14 *Sententia lata super æstimatione non valet si res & non æstimatio fuit petita.*
15 *Iudex licet constet sibi actorem qui tamen nil probauit ex confessione rei habere iustitiam:debet eum absoluere ab instantia.* 16.
Papa solus potest vltra contenta in libello pronuntiare.
17 *Actor & reus si vterque probat,q̃ sunt partes iudicis.*

1 **Ex conquestione.** ¶†Si altero ꝯiugum matrimonium accusanti alter petat restitui ante oĩa restituitur. Ego sũmo sic generaliter. Si actore agente petitorio reus super eadem re deducit possessorium : proceditur in solo possessorio suspenso petitorio.primo ponitur appellantis q̃rela.secundo iudicum datio.ibi,mandamus. ¶Casus literalis. Quidam miles.C.nomine.B. mulierem in vxorẽ accepit,& eam maritali affectione pertractans filiam suscepit ex ea,tandem sine iudicio ecclesiæ à se remouit eãdem: & literas ad iudices impetrauit,vt matrimoniũ accuseret de cõsanguinitate: sed anteq̃ mulier à iudicib. citaretur : coram diœcesano epo virum sibi restitui postulauit:& ob hoc ad sedem apost.nuncium destinauit,demũ coram prefatis iudicib.constituta aliqñ per se,aliqñ per procuratorem ante causæ ingressum & post virum suum sibi restitui postulabat.Iudices restõe denegata in principali procedere voluerunt,vnde ipsa ad sedem aposto.appellauit,& conquesta fuit dño Papæ.vnde Papa mandat iudicib. quatenus si est ita,mulieri virum restitui faciant & quicquid post appellationem factum est debeant in irritum reuocare : audientes postmodum causam super consanguinitate debito sine terminantes eandem B.¶No.quod maritus dr̃ spoliare vxorem in eo ipso ꝙ sine iudicio ecclesiæ à se eam remouet. item si sponte recessit, & volens redire non admittitur vt not.gl.in c.significasti.de diuor. & in c.intelleximus.d adul.& c.literas.j e.In. in c.veniens.de reg.¶†No.quod matrimonium dr̃ accusari si dicitur non potuisse ꝯhi obstante ꝯsanguinitate.licet solummodo agatur ad dissolutionem dico tñ quod impropriè dr̃ accusatio,ex quo
2 non agitur ad pœnam incestus. ¶†Not.3.& tene menti ꝙ cõram iudice ecclesiastico pt peti restõ ꝯiugum. hic.n.mulier priusq̃ aliqd ꝓponeretur ꝯ matrimonium petiit restõem coram iudice ecclesiastico.& sic cã matrimonialis spectat ad iudicem ecclesiasticum.nõ solum cum tractatur de substantia vinculi,sed ẽt cum agitur possessorio.& facit c.j.de ꝯiu.lepro.& c.ex parte.& c.ex literis.de spon.vid ꝙ no.Io.An.in ad Spe.in ti.qui fi.sint le.super ver.competit.& ꝙ dico in c.non est.j.de spon.& quod not.Io.And.in c.cum C.laicus.de
3 fo.comp.li.6. ¶†Not.4.ꝙ in eadem causa pt quis comparere qñq; per se,qñq; per procuratorem.An aũt comparendo per se videatur
4 reuocare ꝓcuratorem.vide bo.tex.in c.si quem.d proc.li.6.¶†No. ar.op.ad hoc ꝙ vt secundæ literæ reuocent primas, non solum de eis debent facere mentionem , sed ẽt de cl'a , appellatione remota posita in ipsis primis literis. Et sic refert Host. tenuisse magistrum suum: ipse tñ dicit ꝙ de consuetudine hoc casu non admittitur exceptio,& remittit ad no.j.tit.j c.2.Ego puto,ꝙ de qualibet notabili cl'a sit fienda mẽtio qñ talis est ꝙ ea expressa Papam reddidisset difficiliorem ad ꝓcedẽdum,& hinc est ꝙ iura volunt de priorib.literis fiendam mentionem spãlem.in ca.ex literis.j.de dol.& contu.s.de resc.c.in nostra.&hoc relinquitur arbitrio iudicis sicut generaliter dicimus in qualibet surreptione,vt in c.super literis. & ꝙ ibi not.s.
5 de resc.¶†Not.sing.iuncta gl.pe.ꝙ clausula[a] appellatione remota
a non tollit facultatem appellandi ex notorio grauamine[b] sicut nõ
b tollit in casib.in iure expressis cessat enim hoc casu præsumptio calumniosè appellationis.Et hæc pt esse ratio huius casus, & c.pastoralis.de ap.facit ad prædicta.c.inter cætera.de re iu.¶Op.& vr̃ ꝙ nullo iure debebat mulier admitti intentando possessorium.maximè suspendẽdo petitorium mariti.aut.n. excipiebat de sua spoliatione & duplici rõe non debebat audiri.Prima est.quia lis erat cõt. super petitorio. & hæc exceptio est dilatoria , & sic proponenda ante l t. cont.vt in c.inter monasterium de re iu.& no. in c.fi.s.de or.cog.& tex.cum gl.in ca.j.3.q.3. Sc̃do qa per exceptionem non debet quis cõsequi restõem:vt in c.2.s.de ord.cog.cuius ꝯrium ꝓbatur hic.aut hæc mulier agebat,& sic deducebat spoliationem p modum actionis,& sic ẽt non debebat admitti, saltem eo modo quo fuit admissa plurib.rationib.primo.n.aut p viam restõis conuentionis, & nõ debebat admitti post li.cont sm op.q̃ tenui.in c.j.de mu.pet. Item si debuisset admitti sm aliã opi.q̃ habet ꝙ durante iudicio possit fieri,vt tenet ista gl.& aliqui in d.c. 1.non debebat suspendi petitoriũ mariti quia cã conuentionis,& reconuentionis debet simul tractari,& vna snĩa terminari , vt in d.c.2.aut non in viam reconuentionis,sed in viam petitionis deduxit possessorium, & ẽt non debebat suspendere,sed debebat habere locum illa regu.qui prior appellat prior agat,vt dicit tex.in d.c.2.& in l.qui prior.ff.de iud. & ex prædictis patet difficultas huius c.magis clarè q̃ ponunt gl.& doct.& metu horum ꝯriorum gl.3 multum instat circa intellectum. ẽ.& conclusiuè vr̃ velle ꝙ ex quo lis erat cont. in petitorio nõ debebat mulier audiri nec excipiendo, quia est dilatoria. nec agendo quia hæc actio non habet vim dilatoriæ cum suspendat petitorium,licet hic fuit audita,quia ante lit.conte.& post semper petiit restõnem & cõpulsa per iudicem intrauit iudicium ꝓprietatis. & tandem cum nõ ꝓficeret appellauit.ꝯ hunc intellectum gl.facit quia à principio debuisset appellare qñ admittebatur ante lit.cõte. nam intrando iudicium proprietatis vr̃ renunciasse oĩb.dilatoriis , vt in d.c.inter monasterium,& iudex procedendo ad vlteriora vr̃ reiecisse illam.petitionem: vt in c.ex parte.2.de ap. quinimò expresse iudices denegauerunt hic restõem ante lit.cont.& non fuit appellatum & hoc red
6 dit intellectum gl. falsum. † Nisi sustineatur sm modernos qñ fuit protestata ꝙ cõtestando litem non intẽdebat recedere à dilatoriis & iurib.sibi competentib.ꝙ benè no. & allego in simili ꝙ le.& not. in c.ad dissoluendum de desp.imp.vbi vide.Ex his enim habes modum pseruandi dilatorias post lit.cont.si iudex instat pcipiendo cõtestationem fieri sed in casu huius c.non puto hoc necessarium pp priuilegium possessorij:vt statim dicam.Item aduerte quia per hũc intel.gl.sic iustificatum nõ tolluntur omnia ꝯria q̃ superius formaui maximè illud ꝙ non debebat petitorium suspendi per d.ca.2. vbi patet ꝙ etiam si ante lit.cont.intentatur possessorium à reo,non p hoc suspenditur petitorium, sed proceditur super vtroq;.Io.an.sup tex.primo soluit ꝙ vir fuit hic primo ꝯuentus à muliere sup restõe
c fienda coram ordinario.iõ ñ potuit sibi inferri qõ ꝓprietatis[c] ante restõem:vt in c.fi.s.de or.cog.sed hęc solutio nõ est oĩno tuta:quia intrando postmodũ iudicium ꝓprietatis,& nõ excipiendo de pendentia possessorij vr̃ renuntiasse illi priuilegio:oportet.n.ad hoc vt impediatur accumulatio petitorij ꝙ excipiatur de priuilegio,& pẽdentia possessorij:quod no.in d.c.sup.& p Inn.in c.j.de mu.pe. & si ñ admittebatur exceptio debebat appellare:alias erit sibi imputandũ. arg.c.cum dilectus.de ele. & in c.ex parte.3.de ap.& quod no.gl.i. cle.vna.de do.& ꝯtu.nisi soluendo dicas: vt s.dixi.saluando gl.ꝙ hęc mulier à principio excepit & tandem compulsa p iudices intrauit iudicium ꝓprietatis pmissa ꝓtestatione ꝙ per hoc non intẽdebat recedere à possessorio prius inchoato, hoc tñ est diuinate, & non omninò tutum:& forte Io.An.non ꝯfisus de hoc intellectu transit
d ad aliam so.q̃ ponit hic Goff.& originaliter fuit Io.glossatoris.[d] 2. q. 2.c.j. ꝙ aut fit reconuẽtio intentando possessorium super eadem re de qua principaliter agitur : & habet priuilegium suspensiuum. & ita loquitur hic. Secus si reconuentio fit sup diuersa re: quia tũc habet locum c.cũ dilectus.de or.co.& alia ꝯria superius formata, & hanc opi.sequitur gl.in c.fi.e.ti.Vin.& Abb.& Inn.hic.& ideo consuluit gl.pal. ꝙ vtilius est ꝯuento petitorio agere de spoliatione super eadem re q̃ excipere.pro hac lect.optime facit.c.cũ ecclesia. de cau. pos.& pro.vbi canonici petebant electionem per se factam confirmari,& aduersariis pręcipi ne ipsos postea molestarent, quominus liberè eligant & aduersarij petierunt restitutionem,nec per hoc tamen fuit suspẽsa petitio canonicorum.imò fuit processum tanquã super mutua petitione.Ad hoc c.respondet dando alium intellectum ꝙ hæc mulier primo excepit,& sic repulit virum ab agendo & postea egit.Certè hoc lec.diuinat quia nihil dicit tex.d exceptione sed tñ de pet.Sc̃do resp. ꝙ spoliatio hoc erat notoria. nam primo spoliauerat mulierem & postea accusabat matrimonium de ꝯsanguinitate.ideo ante omnia erat fienda restõ , nec hic dr̃ suspendi petitoriũ sed possessoriũ notoriũ prius terminari pp periculũ aĩarum , ne ex dilatione daretur materia adulterandi , & hæc dicta Host.nõ placẽt Io.An.primo p istum tex. qui mãdat inqri si ita est sic ñ erat spoliatio notoria.Item nõ ob.c.cum ecclesia.qa ibi solum imploratur officium iud.vt ꝯfirmaret electionẽ.nõ.n.intentabatur actio ibi ꝯ certam psonã.& inq̃tum petebatur inhiberi aduersariis ne molestarẽt non intẽtabatur petitorium sed possessorium retinendæ & ob hoc

residet

Universidad de Deusto Biblioteca

residet Io. An. cum prædicta opi. Io. & sequacium dicit tñ q̃ extra casum quo pronũtiari petitur non tenere m̃rimonium carnale vel spirituale, istud raro vel nunq̃ veniet in practica, q̃ agens petitorio reconueniatur possessorio recuperandæ super eadem re, mouetur vt arbitror quia ꝯuentus petitorio p̃supponitur possidere. non ergò posset petere restõnem eiusdem rei q̃ possidet cũ ei posset dici, q̃ q̃ris intus habes, vt dici Io. An. & Host. * tandem in fi. c. tenuit hãc lec. *communem* dicẽs posse dici, q̃ possessorium secundo loco propositum ex quo versatur circa eandem rẽ p̃iudicet petitorio remittens ad c. j̃. eo. literas. post pr. & vid de hoc in Spe. de pe. & pos. post * prin. ver. si vero. & hæc lec. *cõiter* tenet p doc. modernos. ¶Sed ego ꝑ clariori intellectu. c. & materiæ q̃ro de tribus. Primo quare possessorium intẽtatum circa eandem rem hẽt effectum petitorij prius intentatum suspensiuum, & non sic cũ versatur circa diuersam rem. Scđo an possessorium hẽat hũc effectũ suspensiuum si intentatur post lit. ꝯt. Tertio * an lec. *cõis* huius c. possit practicari ĩ aliis causis citra matrimonium carnale vľ spirituale.

7 ¶†Circa primũ dicit hic d. Car. q̃ disponens potuit moueri ad hanc diuersitatẽ inducendam: qa q̃n possessorium deducitur circa idẽ magis odiosa violentia. Itẽ vt possessorium sit alicuius effect⁹. nam si admitteretur ꝯcursus petitorij, petitoriũ traheret ad se possessorium s̃. tit. j. c. cum dilectus. & sic esset cum paruo effectu: aut cum nullo. dicit tñ q̃ siue istę sufficiant siue non. standum est huic literæ: qa sufficit ita scriptum esse. 6. q. 3. scriptũ. sed certe prima sua rõ p̃t calumniari qa minus dẽt esse odiosa violentia cum ꝓponitur circa eãdem rem q̃ circa diuersam, qa primo casu ex quo spliator nũc anteq̃ ꝯueniatur intentat petitorium patet q̃ aliquo iusto colore spoliauit, sed non sic p̃sumit q̃n violentia fuit commissa circa aliam rem licet. n. nõ liceat dño ꝓpria authoritate rẽ suam ab alio detentam occupare. vt l. si quis in tantam. C. vnde vi. & de p̃b. eum qui. li. 6. tñ minus odiosus esse dẽt & minus peccaret si ipse inuadit q̃ si faceret tertius qui nullum ius p̃tendi. ar. in l. bona fides. ff. dep. Item scđa rõ sua nõ est sufficiens, satis. n. est q̃ p̃t aliqd operari. ar. in cle. j. de sup. neg. p̃l. nec pp modicitatem defectus debemus violare regulas iuris de qb. s̃. dixi. Ideo reddo aliam rõem q̃ iõ suspendit petitorium prius inchoatum: qa non dẽt qs ante restõem litigare de proprietate rei violẽter subtractæ, tum qa res est mali exempli cum qlibet spoliaret & incõtinenti inchoaret petitorium, & sic supplantaret volentem petere restõem: tum qa non spoliatus litigaret de ꝓprietate rei spoliatæ. ñ. n. dẽt ꝯtendere nudus & inermis e. ti. c. frequens. li. 6. & si diceres ipse p̃t excipere de sua spoliatiõe, & sic illum repellere à petitione sua, dico q̃ p hoc non sit sufficienter ꝓuisum, quia finis exceptionis non est ꝯsequi, sed tantũ repellere & sic remanet res pœnes spoliatorem vt in d. c. 2. de or. co. hæ rões cessant q̃n ꝯuentio fit sup alia re. vt p̃ te vider potes.

8 ¶†Quo a ad s̃m dubium, an possessorium[a] habeat hũc b effectum suspensiuum intentatur post lit. cont.[b] d. Ant. obscurè loquitur transeundo nõ attingẽdo ita specificè hunc passum. Ego dico q̃ sic vsq; ad conclu. in causa non in vim reconuentionis, quia illa non p̃t fieri post lit. cont. vt dixi in d. c. j. de mu. pet. sed per viam conuentionis q̃ pp rationes prædictas & in odium violenti facit silere petitorium prius inchoatum ẽt ab aduersario sup eadem re, vt ꝓbatur in cle. j. de cau. pos. & propr. & ibi gl. & Pau. de Leaz. & Io. de Lig. & In. hic & in c. 2. s̃. đ cau. pos. & prop. Non ob. si dicatur q̃ cum hæc petitio habeat effectum dilatorium seu inclusam exceptionẽ dilatoriam deberet p̃poni ante li. cont. sicut dicimus de ipsis dilatoriis. vt sentit hic gl. quia dico q̃ hoc operatur priuilegium possessorij inductum odium violenti. vt innuit tex. in d. cle. vna. item qa iste principaliter agit & actio p̃t accumulari q̃ñcũq;, sed in q̃dam ꝯñam operatur naturam exceptionis dilatoriæ rõnibus p̃dictis dẽt ergò attendi potius causa nãlis q̃ accidentalis: vt l. qui habent ff. de tut. & id q̃ principaliter agitur, & non per q̃dam ꝯñam. vt l. j. ff. de aut. tut. & circa intellectum illius cle. vide q̃ plenè scripsi in d. ca. pastoralis ¶Ad vltimum an hoc c. posset practicari in aliis casib. citra matrimoniũ carnale vel sp̃uale. vidistis. s̃. quid dicat Io. And. Ego dico q̃ vbi nulla resultat ꝯrietas semp poterit practicari dispositio huius c.

9 pone duo exempla. ¶† Primo in iuribus incorporalibus in quib. etiam possessori datur actio. l. si forte. ff. si ser. vendic. & ibi no. & in. d. c. examinata. de iudic. & c. cum ecclesia. de cã pos. & ꝓp. pone. n. q̃ agis negatoria ꝯ me dicendo mihi seruitutem per fundum tuũ trã c seundo non ꝯpetere. certe potero intentare vtile interdictum[c] vnde vi: & petere me restitui ad quasi possessionem illius seruitutis si propria authoritate me spoliasti & sic suspendam actionem tuã añ restõnem per hoc & rõnes superius factas. nulla. n. ꝯrietas hic resultat vel absurditas. ¶Secundum exemplũ pone, spoliasti me re corporali, & postmodum intentas ꝯ me condictionem. l. diffamari. C. de inge. manu. & c. ꝯquerente. s̃. de offi. ord. certe potero petere restitutionẽ illius rei si primo me spoliasti, & ante oĩa debet fieri restitutio: vt hic per rões. s̃. inductas. & idem dico in consimilibus vbi nulla absurditas vel ꝯrietas oritur. & per hoc summaui hoc capi generaliter non restringendo me ad causam matrimonialẽ sicut fecerunt doctor & hoc nota quia habes clarè spectãtia ad intellectũ huius c. aliæ gl. sunt faciles. ¶Nũc venio ad aliqua hic tacta per Inn. & Host. & satis vtilia & quotidiana, & transibo breuiter & conclusiuè. ¶Et primo oppono ꝯ text. taliter. vr̃. n. q̃ hæc mulier non erat audienda coram istis delegatis nõ per viam reconuentionis, quia illa debet fieri ante litem cont. vt dixi in c. j. de mut. pet. & quia non potest dici reconuentio si petitio actoris repellitur cum debent simul tractari, & vna sentẽtia terminari iuxta ea q̃ habentur in d. c. j. p Bar. in aut. & consequenter. C. de sen. & interl. om. iu. non per viam conuentionis, quia hæc causa possessoria non erat in literis expressa ergò, &c. vt patet in c. P. & G. de off. dele. soluunt In. & Io. An. post eum q̃ licet hæc causa non esset in literis expressa, tamen venit ratione connexitatis, quando. n. committitur alicui petitorium idem iudex habet cognoscere de possessorio eiusdem rei. s̃. e. tit. c. 2. & de sequest. pos. ca. j. & pro hoc dicto facit, quia non est præsumendum Papã voluisse tollere defensiones competentes aduersario ar. in c. ex parte. de of. del. & maximè hoc casu vbi petitio habet inclusum effectum dilatoriè. Secundo soluunt q̃ generale est etiam vt ille ꝯ quem literę sunt impetratę possit petere vt per illas literas procedatur super contentis tacitè vel expresè, quia iudex recipit iurisdictionem supra partes & iudicium debet esse commune & redditur in inuitum: vt l. inter stipulantem. §. j. ff. de verb. ob. prima ratio mihi plus placet quo ad hoc c. sed alia ratio procedit generaliter vigore tamen reconuentionis: vt d. c. 1. de mu. pet. sed hæc non est vera recõuentio: vt s̃. dixi: ideo oportet dicere q̃ principaliter quæstio pos

10 sessoria ratione connexitatis includebatur. ¶†Et hinc sumpta occasione In. & Host. ponunt hic longam gl. quam ego diuido in tres quæstiones. & prima sic: an reus ꝯ quem literæ sunt impetratæ possit illis vti & agere ꝯ actorem eo inuito & nolente agere. & in hoc In. ponit duas opi. quidam enim dicunt q̃ sic, post præsentationem literarum, quia tunc iudex habet iurisdictionem. de ap. super eo. Alij dicunt hoc ẽt posse ante præsentationem, & q̃ impetrans possit compelli ad exibendum cum sint communes, & vtriusq; partis intersit: vt l. 3. ff. ad exhi. Host. multum instat, & tandem residet in hoc: q̃ aut literæ emanarunt ad instantiam alicuius pro priuata vtilitate: d & põt impetrans eis non vti vsque ad actum citationis[d] nec valet e reus eo inuito illis vti:[e] quia aduersarij vsq; ad actum citationis nõ interest l. de ætate, §. fi. ff. de inter. ac. facit de ap. c. cũ cessante. & nemo inuitus agere compellitur. C. vt nemo inui. per tot. & sic posset oblato libello ante conuentionem desistere satisfaciendo aduersario de expensis & interesse. vt in aut. qui semel. C. quo. & q̃n iud. fortius ante citationẽ cum nec de literis suis laboribus & expensis impetratis debet cogi facere beneficium x. q. 2. præcariæ. nec ob. si dicatur iudicem recepisse iurisdictionem ex quo recipit literas, qa illas non exercet ante citationem quæ est fundamentum, & principium exercitij de off. deleg. c. gratum. ad quam procedere non potest ad instantiam rei inuito actore cuius fauore leteræ fuerunt conçessæ. argum. l. quòd fauore. C. de legi. & regula, quòd ob gratiam. de regul. iur. libr. 6. aut literæ emanauerunt pro bono publico, licet aliquo instante, & principaliter impetrante vt si mandatur fieri inquisitio de ecclesiis vel personis. j̃. de accusat. qualiter. 1. & 2. & tunc potest iudex procedere ex quo literas recepisset non solum impetrante desistentę prosequi negotium sed ipso inuito & renuntiante, & quantumcunque contradicente. arg. de offi. del. cã. quoniam. §. is autem. de collu. detec. capitul. 1. & 2. per totum. Hæc * dicta Hostien. *communiter* tenentur, & satis mihi placent & puf to primum membrum procedere etiam si Papa motu proprio[f] causam

Sebast. Sap.

a ¶An possessoriũ. vide Mod. in l. naturaliter. §. nihil. commune. post Bart. in prima combinatione. ff. de acqui. pos. vbi traditur quando per possessorium suspendat petitorium.

b ¶Post li. conte. ad de rap. com. cõsi. 39. & Pau. de Ca. cõs. 272. in primo impressis.

c ¶Vtile interdictũ. adde do. de Ro. dec. suis in nou. deci. 616.

¶Adde Flor. in l. seruitute. ff. quẽad. ser. amit. Io. An. in c. querelam in nouel. de elect. lib. 6. vbi p illum tex. dicit hoc casu dari spoliato interdictum. vnde vi.

d ¶Citatiõis adde Ale. consi. 33. j. lib. & Ro. consi. 343.

Sebast. Sap.

e ¶Illis vti hoc procedit rẽr vt per Bald. in l. postq̃ liti. C. de pact. in l. j. C. vt li. penden. & aliis locis all. per do. Iac. in l. 3. ff. q̃ quisque iu. vbi limitat hoc non ꝓcedere, q̃n quis impetrauit rescriptũ in quo cõtinetur ius nouũ vel iniquum, quia si eo noluit vti tñ est q̃situm ius aduersario vt possit vti retorquutione ꝫ impetrãtem & subdit hanc limitationem esse notandã: quia cum honore posses practicae vt in exemplo tradito ibi per eum.

f ¶Motu ꝓprio. Adde pro hoc qđ dicit Ro. consi. 327.

Ant. Fran. ¶Qñ Papa cõmittit causam motu proprio. non intelľr nisi si actor velit agere, per rões hic all. in isto c. cum cľa motu ꝓprio nõ operatur, nisi in his q̃ sunt à iure permissa & in iure exp̃ssa, vt p Car. in cle. si ro. de p̃b. & vide not. in c. si motu proprio. đ p̃b.

causam commisit. debet enim intelligi si actor vult agere cum nemo debeat compelli ad agendum vt supra dictum est, & videntur emanare in fauorem actoris qui semper tendit ad consequendum, non autem in fauorem rei cuius ꝓprium est fugere. 3. q. 4. c. 1. ideò non debet redundare in dispendium ipsius actoris, facit quòd dixi in c. audita. s̃. e. Item secũdum memb. Host. puto procedere etiam ante præsentationem literarum vt sic possit cogi qui impetrauit in fauorem publicum ad exhibendum eum amplius illi fauori renuntiare non possit. ar. in c. diligenti. de for. ꝯp. & l. sicut. C. de act. & ob. & hoc casu p̃t procedere opi. quam. s̃. retuli post Inn. & hoc

11 quo ad primam q. ¶†Secunda q. est similis huic, an impetrans priuilegium in quo continetur ẽt fauor tertij: possit illi inuito ẽt re a nuntiare.[a] exemplum, ecclesiæ metropolitanæ datũ fuit priuilegium ad ipsius solius instantiam q̃ capitulum vna cum suffraganeis metropolitanum eligat. & dicit Inn. q̃ capitulũ p̃t renuntiare priuilegio anteq̃ eo vtatur. C. de pa. l. si qs in ꝯscribendo. se ex quo vsus est priuilegio, vel illud ẽt suffraganei præsentauit vlterius ei renuntiare nõ p̃t sine suffraganeorum ꝯsensu. ar. ff. de ac. pos. l. qui absenti. quod no. de materia vide q̃ le. & no. in c. j. de b ꝯces. præb. li. 6. vbi ẽt vide per Inn. & ꝯclude[b] q̃ aut priuilegium emanauit motu proprio, vbi cõtinetur fauor duorum vel plurium. & quilibet p̃t renũtiare quaten⁹ tãgit fauorẽ suũ. & ñ quatenus tãgit alium. ar. in c. si diligenti. s̃. de for. comp. & l. id quod nostrum. ff. de re. iu. facit c. ad apostolicam. de reg. aut ad instantiam, & tunc aut vult renuntiare ille qui nõ c impetrauit. & p̃t in sui p̃iudicium:[c] nõ autem in p̃iudicium impetrantis, qa nõ p̃t illum frustrare sua solicitudine. aut vult renuntiare ille q impetrauit, & tũc in p̃iudicium sui p̃t ar. in d. c. ad apostolicam. in p̃iudicium tertij nõ p̃t si apparet ꝯcedẽtem voluisse illi ius acquiri à tpe datę. ar. l. id quod nostrum. & q̃ no. 2. q. 5. quanto. aut à tpe præsentationis acquiritur ius vel sumus in dubio, & tũc exigitur vsus vel p̃sentatio. vt dixit In. hic, qa cũ adhuc non sit illi tertio ius q̃situm satis p̃t impetrãs literis suis laborib. & expensis acquisitis renuntiare. ar. in l. absenti. & q̃ ibi no. Bar. ff. de

12 dona. ¶†Vbi dicit qđ eligentes aliquem in potestatem non ex debito officij sed iure ꝓprio, possunt ante præsentationem electionis ab ea recedere, & vide plenè p eum. & q̃ d rĩr ex priuilegio ñ acq̃rat i⁹ absenti[d] añ p̃sentationem factam sibi vide tex. cum ibi no. in pal. c. j. de conces. præb. & in l. absenti. & l. qui

13 absenti. præal. & per gl. 2. q. 5 q̃to. ¶†Tertia q. hẽt ẽt aliquam non tñ multam conformitatem cum p̃dictis. Quidam dedit libellum in quo petiit rem aliq̃ vel iura aliqua. vel dixit aliquem sibi obligatum, sed non ꝓbauit, & super eodem libello reus ꝓbauit de iure suo, nunquid sñia sit ferenda pro reo, & sic ñ solum absoluatur ab instantia actoris, sed ꝓnuntietur ꝓ eo ac si egisset, puta declarãdo e cum dñm illius rei petitę. Inn. tenet q̃ sic.[e] & q̃ possit reus probare de iure suo, inducit. l. circa. ff. de prob. q̃ autem sñia pro eo sit ferẽda: inducit. l. sed & si possessori. ff de iur. iu. sicut. n. ibi oritur actio reo ex iureiurando, qa sicut iurauit actore deferẽte rem suam esse, ita oritur, & si ꝓ eo sententietur rem suam esse si hoc ꝓbauit. sed si nõ ꝓbauit de iure suo nihil sibi adiudicabiť, sed tñ absoluetur ab impetitione aduersar j cum nihil đ iure suo ꝓbauerit. Adducit ad prędicta. c. cum contingat. de of. del. & in hoc Inn. sequtur opi. Ia. Bel. & quorundam dñorum legum notatam in d. l. circa. Hosti. multum prolixè instat ꝯ hoc dictum dicẽns se non posse hoc simpliciter approbare & q̃ ipse Inn. vr̃ velle ꝯrium in c. licet. j̃. de prob. & pro ꝯria opi. adducit plura Primo, q̃ sñia est danda s̃m formam libelli nec aliter potest sententiari etiam in fauorẽ agentis. de acc. qualiter. 2. sed libellus productus est tñ super dñio actoris, & super eo lis cõtestatur: non aũt super dominio rei, ergò non põt ꝓ eo quantuncunq; probauerit de iure suo pronũtiare quia sñia esset sine libello, & sine litis ꝯtesta. & sic nõ valeret. ¶† Vi

14 demus eñ quod sententia non põt fieri super non petito, etiam si illud sit valde coniũctum, & propinquum rei petitæ. vt l. cũ quidam. C. de fideic. li. vbi si peto rem, & sentẽtia fertur super æstimatione non valet: fortius non dẽt valere sñia si feratur super re oĩno remota à petitione, vt super dominio rei. & in hoc multũ instat, sed de p̃missis facit fundamentum. Nec ob. si reus in modum exceptiõis dñiũ ad se pertinere ꝓbauerit, ex hoc eñ non põt res sibi adiudicari quãuis retentionis commodum consequatur. vt patet in eo q̃ leg. & no. in c. cum dilectus. de or. cog. admittať Host. qualiter Ia. Bald. potuit ꝯ hoc scribere & qual'r potuit Inn. hanc suam opi. se qui đt tñ q̃ dictum exaudiri, & saluari p̃t q̃n agitur ꝯfessoria vel negatoria actiõe, qa tunc videtur libellus oblatus & lis conte. sup iure vtriusq; partis. & vtriusq; i⁹ in iudicium vr̃ deductum fuisse. de quo remittit ad no. in c. examinata. de iu. & idem in communib. iudiciis vt fam. er. & com. di. & c. in quib. vterq; est actor & reus. de quo dicendum, vt not. in c. ex literis j̃. de prob. Item in causa appellationis in qua si petatur confirmari tantum vel infirmari sñia per consequens in primo casu vr̃ petita infirmatio, in secundo confirmatio & in vtroq; casu iudex p̃t dicere confirmo vel infirmo vel appellationem pronũtio iustam vel iniustam, & hoc sufficit. C. de ap. l. eos qui j. resp. ad fi. & not. in c. Raynutius. §. dictus vero. & §. cum autem. & c. Raynaldus. de test. Idem dicit eadem rõe, & fortiori q̃n petitur electio confirmari vel infirmari. & hoc pp periculum aĩæ. s̃. eo. ti. c. cum super. Item q̃n petitur beneficium ab alio, & ipse actor nihil probat. & reus sibi ꝓbat debitũ, vel se habere titulum. In hoc enim casu abdicabitur beneficium ipsi actori, & adiudicabitur reo probanti, vt dicit patere ex eo q̃ legi. & no. s̃. de resc. c. 2. & c. inter cæteras. & est ratio s̃m eum: quia ex quo constat iudici q̃ actor habet ius in beneficio, & reus sic. iudex debet ex officio pp periculum animarum potissimè illum qui ius non habet remouere, & alium instituere, vt dicit ex eo patere quod legi. & not. in c. fin. de ele. percus. & de pac. c. cum clerici. & c. accepimus. & c. 3. j̃. de

15 inst. ¶†Et hunc casum no. sing. sed non puto procedere sed debet restringi. vt sentit Compost. & Io. An. post eum in ca. mandatum. s̃. de rescrip. vbi etiam allegatur dictum Spec. q̃ super eadem instantia alius iudex citra Papam non potest pronuntiare vltra in libello contenta etiam in causa beneficiali vnde dicunt q̃ si constat reum ex propria confessione, vel ex probationibus admissis nullum ius habere in beneficio, & actor nihil probauit non potest iudex super eadem instantia pronuntiare contra reum sed debet eum absoluere ab instantia actoris & postmodum noua instantia inchoata poterit procedere ex officio contra eum, sed Papa poterit etiam in eadem instantia quia ipse non subiicitur his solennitatibus iuris de conc. præben. cap. proposuit. de elect. capit. innotuit. ad idem facit quòd notat Innocent. in capitul. qualiter. 2. prope finem. de accusatio. & quòd supra dixit Hostien. in causis matrimonialibus quando aliquis vel aliqua in virum vel vxorem petitur vel ad iudicium prouocatur. nam quicquid fuerit petitum. ex quo tamen de veritate constiterit secundum ipsum siue pro matrimonio siue contra sententia ferri debet etiam non obstante. sententia in contrarium lata quæ hoc casu non transit in rem iudicatam. alleg. not. in capitul. lator. & capitul. tenor. & capitul. consanguinei. de re iudicata. & infrà de sponsalib. capitul. ex literis. & de cognit. spi. ca fina. Ego distinguerem & restringerem hunc casum sicut præcedentem, vt in eadem instantia inferior à Papa iudicet secundum vires libelli, sed postmodum procedat ex officio. idem quod supra dixit Hostien. & generaliter in aliis in quibus vertitur periculum

a ¶Renũtiare. Adde pro hoc q̃ dr̃ de ꝓc. acqrente aliqd dño vt illo inuito ñ possit renuntiare acq̃sitis vt đ Ro. cõs. 94.

Ant. Fr. ¶An procurator q aliquid dño acq̃siuit possit dño inuito renũtiare. dicas q̃ nõ, p hic dicta p quo facit quia ex quo semel fuit mihi acq̃situm. & p. acq̃sitionẽ factũ meum non p̃t à me inuito auferri, vt ĩ reg. id q̃ nostrum. ff. de re. iu.

b ¶Et ꝯclude. põdera, quia adduci p̃t q̃ voluit Bar. in l q Romæ. §. flaui⁹. ff. đ ver. obl. cum sua materia. And. Barb.

c ¶Præiudiciũ. Circa hoc põdera, quia b̃ñficiũ acquirit absenti, vt voluit Bal. ĩ l. b̃ñficiũ. ff. de ꝯst. pr. p quo vide Ang. in l. si. C. de sen. pas. & q̃ dixi ad Bal. in l. fals⁹. C. de fur. si ergò acq̃ratur absenti sequit q̃d non põt p̃iudicare sibi, vide tñ q̃ voluit Bar. ĩ l. q Romæ. §. flauius. ff. de verb. obli.

d ¶Absenti. Adde Pet. de Anch. consi. 399.

Ant. Franc.

¶An per electionẽ acq̃ratur ius electo ante illius præsentationẽ. dicas q̃ nõ, vt per Bar. in l. sancim⁹ C. de consu. li. 12. & ideo ante p̃sentationem põt reuocari. l. absenti. & ibi p Bar. ff. de do. & per Ang. in aut. de collatoribus. in §. ꝓhibemus & vide gl. in c. cũ bertoldus. de re iudi. & Io. An. ĩ c. 2. de post. p̃la & vide Bal. in l. 2. in §. fi. C. cõia de l. vbi dr̃, qđ electio ad b̃ñficium acq̃rit ius electo si sit canonica, sed non acquirit exercitium administratiõis, nisi sequať confirmatio. de quo plenè per do. Car. in cle. j. in §. nos itaque. in 20. not. de iureiu.

e ¶Tenet qđ sic. ista gl. est elegans ꝑ opi. Inn. est gl. in l. exceptio. ff. de exce. rei iu. & text. in l. si quis rem à non dño. ff. e. & probatur in l. Põponius §. si is q præcario. ff. de ac. pos. & in l. circa. ff. de prob.

& ꝓbat ibi tex. quia ad quem finẽ admittitur reus ad ꝓbãdũ, nisi vt ꝓbetur super dñio. vt voluit Bal. ĩ l. cũ Raph. C. de sen. & interl. om. iu. & in l. sed & si possessori. ff. de iur. iu. pondera bene, qa illa lex nõ probat dictũ Inn. qa loqtur in iurõ ñ in sñia, & ex iurõ orit, si reus desinat possidere, ñ est sic in vera absolutoria. Bald. sequitur In. in d. l. circa. ĩ suis recollectis. Bar. in l. ex hoc iure. ff. d iu. & iu. sequitur In. ꝓ suo dicto ẽ tex. in c. cum cãm. de re iu. & responsio data ad illum tex. p Host. diuinat⁹. pro Inn. d. Car. hic in sua repet. all. d. c. cum causam. Item facit rõ, vbi exceptio rei ẽ directo ꝯria petitioni actoris, iudex dẽt ꝓnuntiare, licet nihil petatur vt d. l. circa. ita đt Bald. in d. l. cum pap. ergo vide Ia. bu. in d. l. circa. & in l. actor. C. de ꝓb. Lu. Ro. ĩ d. l. Pomp. §. si is qui. ff. de ac. po. vide l. si cui necessitas. ff. de li. ca. l. liberi. C. de inof. testat. ad l. si inter. ff. de exce. rei iu. resp. Bal. in d. l. cum Papinianus. And. Barb.

Sebast.Sap.

a ¶Iudex.Nũquid iudex possit iudicare vltra petita de cõsensu partium vide las.in l.vinum.versi.quarto pdicta regu. fallit.ff.si cert.peta.& ibi latè.de reg.ꝙ snia debeat esse conformis libel.de quo latè dr̃ per Fel.in c.licet Heli.j̃.de sim.& & vtrobiq; plura ad ea que dicit d.ab.hic

b ¶Pronuntiari.Vide de hoc copiosè abba.& alios doctores.hic Nicolaus.P.

periculum animæ, & q̃ eiusdem naturæ sunt & maximè qñ agitur inter simplices,& religiosas personas vt dicit patere ex eo ꝙ leg. & no.in c.dilecti.de iud. Ego distinguerẽ, & restringerem, vt.s̃.vt primo pnuntiet iuxta vires libelli, nam publicæ vtilitatis interest, vt crimina non remaneant impunita.vt in c. vt famæ.de sent.exc. & maximè vt puniãtur crimina clericorum ne trahantur ab aliis in exemplum. de voto c.magnæ,& tñ videmus ꝙ etiam super illis non debet iudex sententiare nisi vt patitur cõclusiõ petitionis, vt in d.c.qualiter.2.ad fi. & c.licet Heli.de sim.optime & sing.facit c.super his de acc. in fi.vbi patet ꝙ quantuncunque constat clericum criminosum per viam exceptionis non fertur snia priuatiua vel declaratiua,qa ad hoc non agitur.vide bo.gl.in c.ex de petentib.50.dist. & in c.fi.de confes.& quod no.Bar.in l.si con

16 fessus.ff.de cu.re.¶†Item dicit Host.ꝙ supra vbi reus se offert probaturum ꝙ dñium rei petitæ ad ipsum spectat tali pacto habito cum actore ꝙ si hoc pbauerit res petita sibi adiudicatur,& sic loqui vr̃,& intelligi pt̃. l.q̃ pro se induxit Inn.ff.de pb. l.circa.s̃.e.ti.c.j.vel sm eum illa est specialis in causa ingenuitatis vt qdam dicunt.sed prædictus intel. magis placet Host. Idem qñ actor defert iurm reo ꝙ iuret rem suam esse:nam & hic vr̃ vtraq; pars cõsentire ꝙ si hic iurauerit standum sit iur̃o.& sic sm eum loqtur alia. l.inducta p Inn.ff.de iu.iu.l.sed & si possessori.& dicit rl'r esse tenendum,ꝙ ex quo partes ꝯsentiunt,& ꝯueniunt in pronuntiatione:iu-

a dex a hũc approbare debet,nihil n.aliud prætor agere dẽt nisi vt lis finiatur.ff.de no.op.nun.l.j.§.& post operis. & § seq. & in aut. vt dif. iu.§ si verò contigerit.coll.9.de testi.præsentata.de ele.cum inter R. & sm hoc ẽt saluari pt opi.Iac.Bal.circa istam materiam no.ĩ d.l.circa.putat tñ Host.ꝙ ipse la.habuit alium intell. sit autem cautus reus vt reconueniat actorem si vult rem sibi adiudicari sm eum qui ẽt dicit ꝙ vltra exempla specialia.s̃.posita alia poterit eiusdem naturæ inquirere studiosus.Io.de Lig.dicit opi.Inn. esse æquam,& ꝙ Host. facit hic ꝯ morem suum q consueuit reprobare opi.rigorosas Inn. & nunc reprobat op.æquam q̃ de rigore defendi pt̃.nam excipiens admittitur etiam si nihil ꝯcludat, quia sufficit dicere nego narrata prout narrantur,nõ sic agens quia habet ꝯcludere. Item indicium est commune, ergò si reus petit aliquid tacitè vel expresè, iudicatur p eo.si ergò excipit de dñio tacitè petit se dñm declarari: aliàs non assumeret onus pbandi:qa ad exclusionem actoris nõ erat necesse pbare se dñm: quia ipso non pbante reus absoluitur.ex quo

b ergò tacitè petiit debet p eo pronuntiari,b & per hoc vr̃ respõsum ad allegata per Host qa hic est tacita petitio vt s̃ dictum est.Item qa in casib.quos ponit nõ pr̃ apparere in omnib. rõ specialitatis, ergò idem dicendum in omnib. Item ẽt super dñio rei vr̃ facta litis cõt. cum enim duo non possunt esse dñi in solidum.l.si vt certo §.si duobus vehiculum.ff.com l.3.§.ex ꝯrio.ff.de ac.pos.actor dicẽdo se dominum negat reum esse dñm l.si inter me & te.ff.de exc.rei iu.duo ergò dicit actor.s.se dominum & reum non dñm.deducit ergò negatiuè dñium rei. & super hoc pt̃ reus se defendere dicendo se dominum ex quo negatur. ex assertione ergò actoris p q̃ negat reum esse dñm & ex responsione ipsius rei, ꝙ imò est dñs inducitur li.ꝯt. super dñio rei nihil ergo repugnat quin sup dñio ipsius possit pronuntiare tñ d.Ant.pro concordia dicit cõsiderandum qũo reus respõdeat ad libellum. Aut.n.actore dicente se dñm reus resp.simpliciter negando dñm illum esse. & hoc casu fatetur ꝙ licet reus pbet se dñm, non esset pro eo declaratoria pmulganda snia, quia super ipsius dñio non est lis cont. non ex defectu petitionis actoris, quia ille bene negauit reum dñm, sed ex defectu responsionis rei. Aut reus respondit negando dñm actorem,& asserendo se dñm.& pcedit opi.Inn.quia hoc casu sm eum negari non põt li.esse conte.sup dñio rei,& per hoc dicit tolli fundamentum Host.fatetur tñ ꝙ dictum Host.bene procedit in actionib.personalib.quia si actore petente.x.reus probat sibi deberi.20.ex alia causa,non per hoc sequit condemnatio in fauorem rei cũ quo non petiit.quia ex debita trahant originem à diuersa cã ex vnius debiti positione aliud non includitur nec vnius negatione aliud ponitur. Item in debitis actor agit consequi non tm̃.repellere, sed dñium tuum excludit dñium meum super eadem re,ideo aliud in istis realib. Licet iste rationes Io.de Lig.& d.Ant.videantur subtiles,tamen iudicio meo nõ continent in se veritatem,& multum impropriant iura de hac materia loquentia vnde sequor opi.Host. moueor quia lit.cont. inducitur per petitionem in iudicio ppositam, & responsionem securam animo li.cont.iuxta ea quæ l.& no.in c.vno.de li.cont.& per Bar.in l.vna.C.e.ti.sed in casu nostro qualitercunq; responderit reus non interuenit petitio saltem animo lit. conte. super dñio suo quia vt repelleret intentionem actoris resp. nõ ꝙ vellet aliquid ꝯsequi. item negari non pt̃,ꝙ resp.non fuit secuta ex parte aduersarij licet indirectè à principio actor negauit dñium rei.hoc.n.non est sufficiens. qd.n.si reus primo negat.& postea actor dat petitionem suam,dicemus ne quod sine alia respon.fit facta lit.cõt. certè non. quia rñsio non est secuta.ideo vr̃ allegasse animo lit.cont.item qũo actor hr̃e potuit animum li.cont.super dominio rei cum per ipsum reum nihil adhuc esset petitum. non.n.potest dici responsio vbi nõ pcessit petitio. partes ergò iudicis in actione reali tales erũt. si.n.actor tñ probauit de dominio suo res est actori adiudicanda.si autem reus pbauit,& nõ actor tunc si reus nihil petiit absoluetur ab impetitione actoris si autem petiit pronũtiabitur pro reo, quia declarabitur dñs,si autem nemo probauit de dominio absoluetur reus ab impe

17 titione actoris:qa actore non pbante,&c.de iureiu.c.fi.¶†Si vero vtraq; pars probauit recurrendum est ad not.in c.in nostra.de test. & in c.in præsentia.de prob.& in c.ex literis.eod.tit.

CAP. XI.

1 *Spoliatus recuperat fructus etiam qui percipi potuissent, & eidem damna resarciuntur & de iniuria satis fit.2.*

3 *Fructus alij sunt ciuiles, alij naturales, & alij industriales.vide hic exempla.*

Pensiones domorum veniunt appellatione fructuum.

Oliua seu oleum est fructus industrialis.

4 *Possessor bonæ fidei sine titulo facit fructus suos industriales & naturales consumptos, secus si habet titulum, quia etiam non consumptos.item, fructus ciuiles facit suos.*

5 *Soluens bonæ fidei possessori liberatur, maximè si habuit iustam causam soluendi. item soluens malæ fidei possessori si ei tenebatur ex contractu.8.*

6 *Possessor bonæ fidei quando teneatur restituere fructus quos bona fide percipit, siue sit factus locupletior siue non, & qua actione, & si non restituit spacio trium annorum præscribit ipsos.11.*

7 *Possessor malæfidei sine titulo tenetur ad restitutionem fructum perceptorum, etiã si sunt consumbti & percipiendorum vendi.sine causa,& officio iudi.*

Possessor malæfidei cum titulo tenetur de perceptis, de percipiendis vero excusatur propter titulum.

8 *Emens in fraudem creditorum item contra interdicta legum, item res reip.sine solennitate.item emens per metum, puta:quia compellit quem sibi vendere, tenetur fructus restituere perceptos, & qui percipi potuissent, qui reputatur possessor malæ fidei, licet habeat titulum.7.*

9 *Possessor bonæ fidei ab initio & postea incepit esse in mala fide, an teneatur restituere fructus & ad quos, & qua actione tam de iure ciuili quàm canonico.*

10 *Possessor malæ fidei ab initio si superuenit bona fides, an faciat fructus suos.*

Hæres succedit in vitium sui authoris.id est testatoris; etiam quod ipse sit in bona fide.

Prælatus non succedit in vitium prædecessoris sui hinc est, quod si ipse est in bona fide, præscribit rem quam prædecessor suus possidebat mala fide.

Successor singularis non succedit in vitium, & facit fructus suos & potest præscribere.

12 *Præscriptio rei suæ valet respectu illius iuris per quod poterat cogi rem illam restituere.*

13 *Possessor malæ fidei qui tenetur de fructibus qui precipi potuissent, an intelligatur qui percipi potuissent à possessore, vel petitore.*

14 *Prædo semper est in mora.*

15 *Possessor malæfidei non excusatur quin teneatur restituere fructus post lit.conte. propter iustam causam litigandi.*

16 *Possessor an constituatur in mala fide ex eo quod fuit sibi denuntiatum rem quam possidet esse alienam.*

17 *Error iuris nullo casu causat præscriptionem, sed bene aliquo casu acquisitionem fructuum.*

Malæ fidei possessor an quis efficiatur, quia erat in iure.

18 *Fructus an possint peti vna cum ipsa re principali in eodem libello.*

Sententia lata super re facit plenam fidem super fructibus, etiam quod sententia sit iniusta.

Sententia lata super principali facit ius in alia instantia super fructibus.

19 *Iudex an possit condemnare in fructibus si non sint petiti in libello.*

20 *Fructus qui veniunt accessoriè ad rem si non sint petiti, non possunt amplius peti finita lite super principali.*

21 *Fructus quando petuntur, quo casu in libello debeat exprimi eorum quantitas, & eo casu quo quantitas non exprimitur. debet in processu de rari vt sententia exinde ferenda sit certa.*

22 *Fructus, qui debentur si extant petuntur ipsi si non extant petitur eorum æstimatio. si dubitatur petuntur alternatiue, scilicet vel fructus si extant si non: eorum æstimatio.*

Libellus alternatiuus admittitur ratione incertitudinis rei petitæ.

1 Grauis. ¶†Violentus rem cum fructib.etiam qui percipi potuissent restituere damna resarcire,& de iniuriis satisfacere compellitur. prima pars decisè ponit querelam super qua. secunda dat iudicem ibi. mandamus. cui quatuor tantum mandat quæ per se patent. ¶Casus literalis. Archiepiscopus iste de quo hic fit mentio spoliauit monachos istos Dolensis monasterij, & damna alia, & iniurias irrogauit eisdem, vnde monachi grauiter sunt conque

Zacharias.

a ¶Restitutio fructuũ Sed pone ꝙ agẽs interdicto recuperãdæ & obtinẽs ĩ possessorio recuperãde recuperatis fructib.& expensis succũbat in petitorio, ĩ quib.fructib.& expẽsis cõdemnabit̃ dic, ꝙ ꝯdemnabit̃ in fructib.& expẽsis à tpe petitorij primo inchoati.vt p Ro.dec. 289.inc.si quis ĩ no.

b ¶Pensiones.adde an illæ veniãt appl'one fructuũ, Ale.cõs. 181.& an pensiones domorũ sint fruct' nãles.& qui sunt fructus nãles, vel industriales, vid Are.109.

Ant.Fran.

¶ An pensio dicat̃ fruct' nãlis, vel industrialis, vide Bal.in l. fi.C.de vsu.& fru.le. vbi dr̃, ꝙ est fructus industrialissimus,& vide Bal.in l.& si traditio.in fi.C.de ac.& emp.& ĩ l.vbi adhuc. C.de iur.do.& vide gl.in l.diuortio.ĩ pr. ff.so.ma.& vide omninò per Alex.in l.si vrbana.de cõd.inde.

c ¶Oliua.Adde vidẽdum Bar.vbi in specie de hoc ponitur consi.77.

Ant.Fran.

¶Dicas ꝙ oleum & oliua dñr fructus industriales.l.si eius.& ibi Bar.ff.de rei ven. & in l.& ex diuerso. vbi ẽt p Bar.& Alex. eti.& l.fi.ad le.fal.& vide Bar.ĩ l.ancillæ. C.de fur.& ĩ l.j.C.de vsu.& fru.le.& adde, ꝙ oliua immatura plus fructuat q̃ matura, sed oleũ est minus bonũ.l.pe.de vsu.& fru.leg.& vide glo.in l.si absente.in §.fina.ff.de vsufru.

Zacharias.

¶Adde eũdem melius q̃ alibi ĩ l.& ex diuerso.& ibi Alex.& doc.s̃.al.tit.de rei vẽ. & in l.fi.ff.ad le.fal.& in l.ancille.C.de fur. Guil.de Cu.in l.j.& ibi remis.in apos.cel fi.C.de vsu.& fru.le.

d ¶Bonæfidei.Adde Ang.ꝯsi.134.& 160. vbi vide de his quæ dñr ĩ ver.s; antequã.

e ¶Sibi tenebat̃.Ad de d.de Ro.deci.j.in ordine nouarũ vbi dñt sec'ẽẽ si tenebat̃ ex ꝯctu veri prælati.

questi dño Papæ Mandat Papa quibusdã quatenus si constiterit eis de præmissis compellant prædictum archiepm restituere oĩa quę abstulit pdictis monachis,& damna plenariè resarcire! & de illatis in iuriis satisfacere ꝯpetenter. Prouideant in sup vt non solũ fructus perceptos ab archiepõ à tẽpore violentiæ.sed etiam quos percipere monachi potuissent si non fuissent spoliati eisdem re

2 stitui faciat vniuersos.Ber.¶† Not.j.ꝙ ex interdicto recuperandæ non solum venit restitutio rei inuasæ.s; .etiam plenaria restitutio rerum mobilium inde ablatarũ resarcio dã-

a norum,plenaria restitutio fructuũ,a non solum perceptorum,sed ẽt eorum qui ab antiquo possessore potuissent percipi.licet ergò pro reb.mobilib.ablatis nõ posset agi interdicto vnde vi,sed interdicto vi bo.ra.qñ principaliter de illis agitur.secus tñ qñ veniunt accessoriè ad immobilia inuasa, de quo dic vt le.& no.in l.j.§.qui ãt.cum ver.seq.ff.de vi & vi ar.& ꝙ fructus veniũt ex offõ iudicis in hoc interdicto,vide ẽt ĩ l.videamus.ff.de vsu. & licet oĩa prædicta veniant in hoc interdicto ẽt si non petãtur, vt in locis pal.& pro hoc c.q̃relam.de eleiuncto pr.cum si.& ꝙ ibi no. In.in fi.satisfactio tñ iniuriarum nõ venit sm Inn.& benè.oportet ergò ꝙ spãliter de ea agatur, & sic intellige illũ tex.ꝙ ẽt sentit gl.2. Ex quo not.ẽt clericum noĩe ecclesiæ posse agere actione iniuriarum, & peteret satisfactionem suæ iniuriæ ꝯcor.c.olim.j̃.de iniur. sed Host.dt, ꝙ licet hic & in d.c.olim admittatur petitio, & fiat ꝯdemnatio iniuriarum, hodie tñ vix pt̃ super actione iniuriarum lr̃a in curia obtineri, & idem no.in d.ca.olim.si stylus curię hoc hẽt,seruandus est ibi,sed nõ video rõnem ꝯdicendi & denegandi, si laici pñt agere.fortius clericum in ipsorum psonis lædatur Christus,cui' legatione funguntur 2.q.7.accusatio.in fi.¶Nunc venio ad gl. 3.omissis aliis duab.& hęc gl.3.principaliter facit duo.Primò q̃rit,quid venit appellatione fructuũ, & resp.vt patet in ea.Sedõ distinguit inter fructus nãles,& industriales,& inter possessorẽ bonæfidei,& malæfidei,& vio

3 lentum.¶†Quæro ergò expediendo hanc scdam partem quos fructus tenetur cũ ipsa re, vel sine restituere possessor qui ꝯuincitur iniustè possidere. Hæc gl.facit tria memb.dicens ꝙ quidam est possessor bonæfidei, quidam malæfidei,& non tñ violentus.quidam malæfidei,& violentus, & dic vt in ead.doc. nostri antiqui multum lentè transierunt super hac mã d.Ant.posuit multa quæ tñ extraxit Bar.in l.& ex diuerso.ff.de rei ven.vbi plenè tetigit hanc mãm.& in l.sed & si.§.scire.ff. de pet.hære.& per Cy.& alios in l.certum.C. de rei vend.attingendo ꝯclusiuẽ quę magis faciunt ad materiam. Primò quæro quotu-

* plex fit fructus.Sol.cõiter hic & per gl.in d.l.& ex diuerso.dr̃ ꝙ duplex, quidam est naturalis.& quidam industrialis.sed dic clarius & latius post Bar.in d.l.& ex diuerso.ꝙ fructuum

b alij sunt ciuiles: vt pensiones b domorum & nauium,& dñr ciuiles, quia non principaliter proueniunt ex re, sed ex prouisione hominis percipiuntur pp rem.vt l.si nauis.ff.de rei ven.& l.domum.C.e.ti.& istorum ciuiliũ quidam sunt honestè pcepti, quidam inhonestè, quia fortè locauit domum ad exercẽdum quæstum inhonestum, vt l.ancillarum. ff.de pet.hęr.alij naturales & istorum naturalium quidam vocantur industriales, quia in eis plurimum versatur hominum industria, vt segetes & similia, & alij stant in suo nomine,& specialiter appellantur naturales, quia in eis nulla vel modica versatur hominum industria, vt poma & similia, & de istis fructibus qui propriè dicantur naturales,& qui industriales, non potest dari certa regula.sed

* cõiter dicitur in d.l.certum.& ĩ d.l.& ex diuerso.ꝙ hæc relinquuntur arbtrio iudicis, qui habebit cõsiderare, vtrũ in eis versatur plus hominum industria quam natura,si enim in illis magis versatur industria appellabuntur industriales.si magis natura, appellabuntur naturales.ar.in l.quæritur.ff.de stat.ho.& 4.q. 3.c.si testes.§.hermaphroditus.& poterit ẽt ex sequentib.informare motum animi sui, & iudicare ex identitate rationis.ar.in l.pñt.

c ff.de leg.Dubitatur enim de oliua,c seu oleo. Item de lana seu lacte.Bart.dicit de oliua seu oleo esse expressum in l.si eius.ff.de rei ven. vbi text.innuit vinum & oleum esse fructus industriales.De lana & lacte est gl.no.inst.de re.diui.§.si quis à non dño.super ver.cura ꝙ etiam sunt fructus industriales.quia in illis versatur multum industria & cura.& sequitur Bar.in d.l.& ex diuerso.ex prędictis ergò poterit iudex informare motum animi sui quid censendum de aliis.¶His premissis,quæritur secundo quos fructus facit suos possessor, & quos tenetur restituere.Sol.scienudum est ꝙ possessorum,quidam sunt bonæfidei semper,quidam malæfidei semper,quidam bonæfidei à principio, sed ex postfacto malæfidei,quidam è contra.Item sciendum est, ꝙ quidam possident cũ titulo putatiuo, quidam sine titulo.Item quidam cum violentia,& quidam sine violentia,& de his omnibus est

4 vidẽdum.¶†Possessor bonæfidei d semper sine titulo facit fructus

d industriales suos,& naturales inquantum eos consumpsit, sed naturales non consumptos non facit suos, vt l.fructus.ff.de vsur.vult gl.& in d.l.& ex diuerso.& in d.§.si quis à non domino.no.Inn.in c. In literis.s̃.e.Si verò habuit titulum, tunc facit omnes suos, etiam naturales non consumptos.& ita debet intelligi l.bonæfidei.ff.de acq.re.do.& hoc placuit Old.Iac.de Are.& Bart.& communiter se-

* quuntur hodie Mod.licet gl.& antiquiores *communiter* dixerunt, ꝙ naturales nunquam possessor faciebat suos.& ad l.bonæfidei.communicabantur respondere,sed nõ benè,ꝙ intelligitur de industrialibus ꝙ non procedit cum illa litera dicat, ꝙ non solum facit suos quos sua diligentia & cura percepit, sed etiam omnes.Et ideò limi-

5 to hanc gl.& aliàs præal.sm prædictam distinctionem.¶†De accessionibus verò ciuilibus dic coniungendo Bart.in d.l.& ex diuerso. & l.si vrbana.ff.de cond.inde.ꝙ possessor bonæfidei eos percepit ex sui diligentia,quia ipse locauit, & tunc facit eos suos, & soluens ei liberabitur:vt probatur in l.si vrbana.præal.& quod not.Inn.in c.in literis.s̃.e.vbi plus voluit ꝙ hoc casu soluens etiam malæfidei pos-

e sessori liberatur,ex quo sibi tenebatur e ratione contractus,vt d.l.si vrbana.& quod ibi no.ipse tamen malæfidei possessor nõ facit fructus suos.Aut bonæfidei possessor non percepit illos fructus sua diligentia,vt quia alter locauit,& tenet Bar.in d.l.si vrbana.ꝙ aut soluens habuit legitimam causam soluendi & credendi illi, quia erat puta confirmatus à superiore, sed confirmatio non tenuit aliquo respectu: & tunc soluens liberatur,aliàs secus facit quod no.Inn.in c.nihil.de ele.sed expresè non tangit.Nũquid possessor faciat eos suos,& fortè dicendum ꝙ sic: ex quo erat bonæfidei possessor : sed imputandum est soluenti scilicet qñ nõ habuit legitimam causam

6 credendi.¶†Sed antequam veniamus ad alia membr.quæro circa istud: vidimus s̃.quos fructus facit iste bonæfidei possessor suos. nunc quæro an teneatur ad restitutionem, & qua actione.Glo.nostra breuiter se expedit dicendo quod naturales tenetur restituere: quia nõ fecit suos.In industrialib.verò distinguit, ꝙ perceptos ante lit.cõt.& extantes tenetur restituere,consumptos verò nõ post lit.

f conte.tenetur restituere vniuersos: vt l.certum.C.de rei vẽ.Sed tu f de hoc dic plenius vt no in d.l.& ex diuerso.per glo.& doct.inst.de offi.iu.in pr.Et conclude,quod in casib.in quibus facit eos nõ suos de quib.dixi s̃.si extant tenetur rei vendicatione ad restitutionem si sunt consumpti,& factus est locupletior:tunc tenetur condictione sine causa per l.si & Titium.ff.si cert.pet.Si verò non esset effectus locupletior: tunc non tenetur quia non possidet nec dolo desiit possidere,nec in rem suam consumpsit.facit l.sin autem.ff.de rei ven.& quod le.& no.in c.aduersario.de exc.& hoc procedit etiam in naturalib.vt no.in locis præal.& per Inn.in c.in literis.s̃ c.in casibus verò in quibus dici bonæfidei possessorem facere fructus suos quod est regulare: in industrialib.dicendum est ꝙ si extant tunc tenetur iudicis officio & non rei vendicatione:ex quo fecit esse suos & charitas officij iudicis habet locum ex quo peruenerunt ex re mea.ar.in l.si me & Titium præal Si verò sunt cõsumpti:tunc dicit glo.d.l.& ex diuerso.quod tenetur ad restitutionem etiam si factus sit locupletior: & hæc in industrialibus: eos enim lucratur propter culturam & curam: vt instit.de re.di.§.si quis non domino.secus in naturalibus:quia ad æstimationem illorum tenetur si factus est locupletior

Sebast.Sap.

f ¶Sed tu.Vide in hac mã Fel.in ca.de quarta.vers.secda restrictio.j̃.de pscr.vbi tradit qñ possessor bonæfidei teneatur de fructib.industrialib.ꝯsumptis.& tres casus in quib.tenetur, ponit Ro.ꝯsi. 149.de qua mã vide ẽt per Ale.ꝯs.21.inc.dñi redemptoris.circa fi.3.vo.& latissimè per Fran.Curt.in ꝯsi. 71.inc.princeps defunctus. per totum.

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶Et percipiendis. Adde Fran.Are.ɔsil. 17.& qn̄ non teneatur de percipiendis, & ꝙ si à principio n̄ habuit tit.vide Ro. sin.suis fo.9.& vide d.d.Ro.dec.25.ī no.
b ¶Propter titulū. Adde ꝙ est spāle in pupillo, vt ɔuentus per ipm̄ teneatur et de percipiēdis, licet habeat titulum, vt voluit Ro.cōsi.454.
Sebast.Sap.
c Qn̄ quis. Vide Bal. in l.apud antiquos. §.si de furt.& Ale.in l.in fideicōmissa.in pr.ff.de vsu.in apost. Bal.in l.2.ver.nunc de septimo puncto. C.de ser.&aqua.Bal. in l.Pomponius.§.si iussu.ff.de acq.poss.
d ¶Suos.Adde vidēdum per d.de Ro.decis.25.in pr.in no.& quid si est malefidei quò ad vnam personam, & bonæfidei quò ad aliam. vide Franc.Are.cons.18.

* cupletior.ita cōiter tenent gl.iuris ciuilis in d.
l.& ex diuerso.& inst.de of.§.j.de re.di.§.si qs
* à non domino.Et cōiter doct.tenuerunt illas
gl.Nec obst.l.item veniunt.§.eos.& l.sed & si
lege.§.consuluit.ff.de pe.hę.vbi venit ęstima
tio fructuum consumptorum : ex quo pos-
sessor factus est locupletior': quia ſm Pet.ibi
loquitur in petitione hæreditatis quod est
iudicium vniuersale: & sic ageretur petitio-
ne hæreditatis propter æstimationem fru-
ctuum,vt in l.si & rem & prætium.ff.de pe.hę.
secus si in rei ven.vbi fructib.ɔsumptis cessat
omne remedium.Bar.in d.l.& ex diuerso.te
net ɔ̃rium: & mouetur quia condictione si-
ne causa quæ datur ex æquitate.l.si me & Ti-
tium habet locum non solum si aliquis est
effectus locupletior ex re mea: sed etiā si est
mihi debita vt ibi:licet ergò fruct⁹ industria-
les non sint petitoris:tamen sunt sibi debiti:
debitum enim dr̄ quod venit iudicis officio.
vt l.pecunię.ff.de verb.sig.Præterea pro hoc
vr̄ casus in l.item si verberatum.ff.de rei ven.
nisi intelligatur de fructibus naturalibus, ad
idem de cond.ind.l.indebiti.& quod ibi not.
Itē si hoc est in petitione hęreditaria,vbi pe-
tēs habet minus iuris: multo ergò magis in
rei vēdicatione vbi est maior æquitas ex par
te petentis,vt l.officium.de rei ven.& hāc o-
pi.Bart.vr̄ sequi hic do.Ant.& satis mihi pla-
cet tanquam æquissima.& hoc quò ad pri-
7 mam speciem.¶†Nunc venio ad secundam
scilicet ad possessorem malæfidei.Gl.nimis
breuiter hic se expediuit,dicens eum teneri
ad restitutionem fructuum omnium q pro-
bantur ad eum peruenisse ante li.cōt.&post,
non autem tenetur de percipiendis,si non fuit violentus.& hoc di
* ctum cōiter non tenetur maximè per legistas, & glo.iuris ciuilis &
Io.in decretis tenet contrarium dicens eum teneri ēt de percipiē-
dis,licet non fuerit violentus.vt no.12.q.2.c.nō liceat Papæ.& in l.
& ex diuerso.p̄al.distinguēdum est in hac specie sic, ꝙ aut fuit ma-
læfidei possessor sine titulo: aut cum tit.primo casu tenetur de per-
a ceptis & percipiendis.[a] vt patet in l.si nauis.ff.de rei vend.facit l.cer
tum.C.e.ti.& pro extantibus rei ven.agit:pro consumptis verò cō-
dictione sine causa iudicis officio post lit.contest.de perciendis au-
tem tenetur iudicis officio.non enim habet locum vendicatio: ex
quo res non extat.secundo casu cum est possessor malęfidei cum ti
tulo, tunc de perceptis dic vt s̄.à percipiendis verò excusatur pp ti-
b tulum[b] l.si fundum.C.de rei vend.nisi sit talis titulus qui habeatur
* pro non titulo, & cōiter excipiuntur quatuor casus.Primus ī eo qui
in fraudem creditoris emit.ff.de his quæ in frau.cre.l.ait prætor.§.
per hanc.Secundus in eo qui emit contra interdicta legū.C.de agr.
& cen.l.quemad.lib.11.Tertius in eo qui emit à fisco non solenni-
ter vendente.vt l.j.C.de fid.instr.& iu.ha.fis.li.10.facit ff.de vsur.l.vi-
deamus.§.item.Quartus in emente per metum:vt in l.sed & partus.
ff.quod met.cau.& ibi gl.ponit hos casus.& vide bo.gl.iuris canoni
ci in d.c.non liceat Papæ.& hæc procedunt vbi constat eum fuisse
malęfidei possessorem.si verò nō constat,in dubio pręsumitur bo-
næfidei vsque ad tempus lit.conte.hinc dicunt d.de Ro.dec.32.ꝙ si
contra possessorem beneficij sit lata sententia nō condemnabitur
in fructib.à tempore occupationis beneficij, nisi constet eū habuis
se malam fidem à principio. quod etiam tenet d.Ant.hic facit qd̄
no.gl.in c.de multa.de præb.& in c.cum super.de cau.pos.& propr.
& generaliter an indubio debeat quis præsumi bonæfidei vel ma-
læfidei dicam in c.si diligenti.j̃.de præscr.vbi tangitur per gl.in ver-
bo, bona fide.hæc procedunt tam in fructib.industrialib.quam in
8 naturalib.¶†In ciuilib.verò dicendum & distinguendum est,vt le.
& no.in l.si vrbana.ff.de condi.inde.nam quandoq; ipse malæfidei
possessor recipit ex contractu inito cum eo qn̄ ex contractu inito
cum dn̄o,nam ī primo casu liberatur sibi soluens, sed ipse tenetur,
secundo verò casu non, nisi habuerit probabilem causam sibi sol-
uendi.puta, quia iniustè fuit electus, vel confirmatus per superio-
rem,& putabatur confirmatio legitima, quæ non erat.& de hoc
dicendum est plenius vt not.in d.l.si vrbana.aliquid tangit Inn.in c.
9 in literis.s̄.e.& hoc quò ad secundam speciem.¶†Venio ad tertiā
c scilicet qn̄ quis à principio fuit bonæfidei possessor, sed ex postfa-
cto malæfidei.& distingue, aut superuenit malafides cum persona-
rum mutatione: vt quia hæres habet malam fidem cum defunctus
haberet bonam,& tunc iste non facit fructus suos.vt l.quæsitum.ff.
de acq.re.do.quandoq; mala fides superuenit absque personarum
mutatione.vt puta, emit quis rem ab eo quem credebat dn̄m.post-
modum sciuit illum non esse dn̄m: vel superuenit malafides ficte
non verè:puta,per lit.conte.in rei vend.vel controuersiam motam
* in petitione hereditatis.&tunc gl.iuris ci.cōiter tenent ꝙ talis faciat
fructus suos:quia debet in talib.initium spectari, vt videt̄ tex.ī l.qui
scit.§.bonæfidei.& ibi gl.ff.de vsu.not.in gl.in l.bonæfidei.§.in con-
trarium.ff.de acq.re.do.licet ibi videatur text.in contrarium,sed gl.
intelligunt illum tex.vt loquatur opp.non ponendo, vel quod te-
neatur ad restitutionem:tamen fecit fructus suos.vt d.l.qui scit.prę
dicta videtur confirmare Bart.in d.l.& ex diuerso.sed de iure cano-
nico fortè posset dici ꝙ à tempore malæfidei superuenientis non
d fecit eos suos,dar.in c.fi.de præscr.& in regula, possessor malæfidei
de re.iur.li.6.Quo autem iure petantur isti fructus dicendum est ꝙ
rei ven.quando non fecit eos suos.vbi verò fecit eos suos tenetur
iudicis officio,&distingue etiam in istis an sint consumpti,an non.
& an sit effectus locupletior,an non,prout s̄.distinctum fuit.& hoc
10 quò ad tertiam speciem.¶†In quarta specie qn̄ scilicet à princi-
pio fuit malæfidei,sed ex postfacto fuit bonæfidei,tunc aut superue
nit bonafides cum personarum mutatione: quia successit defuncto
qui erat malæfidei,licet ipse sit hæres bonæfidei,& nō facit fructus
suos:ſm Bar.in d.l.& ex diuerso. Ratio quia censetur malæfidei cū
repræsentet personam defuncti.vt l.2.C.de fru. & li.expen.& l.cum
hæres.ff.de diuer.& temp.præscr.& not.gl.in l.sequitur.§.fructus.ff.
de vsuc.& hoc intelligo in hærede, qui causat omne ius suum à de
functo,& censetur vna persona cum defuncto, vt in aut.de iureiu.
à mo.præst.secus puto in prælato ecclesiæ qui non omninò dr̄ suc-
cedere in ius defuncti, cum non causat ius suum à defuncto, sed à
superiore instituente:iste enim potest præscribere,& habere bonā
fidem,licet predecessor habuerat malam fidem,ita ꝙ mala fides prę
decessoris non nocebit sibi.vt no.in c.de quarta.de præscr.& ca.cu-
ra.de iure pa.dicam de materia plenè in c.de diligenti.de præscr.vi-
de per Dy.in c.possessor malæfidei.de reg.iu.li.6.& idem dicit in a-
lio.ad quem peruenit illa res sine hæreditate, vt ille singularis suc-
cessor possit ex persona sua capere fructus tanquam bonæfidei pos
sessor.& etiam præscribere rem.quod no.gl.in d.§.fructus.quando
que superuenit bonafides in eandem personam.& Bar.non decidit
in d.l.& ex diuerso.sed dicit cogitabitis, sed in l.sequitur.§.fructus.
dicit,ꝙ si superuenerit legitima causa putandi se bonæfidei posses-
sorem,tunc idem in eo quod in bonæfidei possessore:& intellige à
tempore in quo superuenit bonafides.de tempore verò quo erat
in mala fide dicendum est,vt in malæfidei possessore:si verò non su
peruenit causa legitima putandi se bonæfidei, sed fortè ipse ex so-
la cogitatione æstimauit se bonæfidei possessorem , & tunc repu-
tatur malæfidei possessor.non enim potuit sine legitima causa sibi
mutare possidendi causam.vt l.non solum.§.j.ff.de vsuc.& hoc quò
11 ad quartam speciem.¶†Aduertendum tamen circa omnia prædi-
cta.nam inquantum s̄.dictum est possessorem posse cōueniri ad fru
ctus, hoc verum intelligit d.Ant.nisi sit lapsum triennium.quia tūc
lapsu triennij præscribitur fructus ratione iuris agendi ad fructus,
vt not.in l.sequitur.§.j.ff.de vsuc.ad hoc l.in bello.§.si quis seruum.
de ca.& no.Cy.in l.ancillæ.C.de de fur.secundum eum.Sed aduerte
latius : aut enim loquimur de fructib.naturalib.quos possessor bo-
næfidei suos non fecit ſm opi.gl.vel ſm Bar.quando non habebat
titulum de quo dixi s̄.& tunc in istis procedit recta, & indubitata v-
sucapio per triennium,vt ī d.§.fructus.& quod ibi no.per.gl.& Bar.
aut loquimur in illis naturalib.quos facit suos, quia possidebat cū
titulo secundùm illam opi.Bar.vel de industrialib.quos indistinctè
facit suos bonæfidei possessor:& tunc videtur ꝙ ī istis nō possit pro
cedere vsucapio,quia quod meum est vsucapere non possum,vt l.
in bello.§.si quis seruum.ff.de cap. & postlim.reuer.tamen videtur
de hoc not.text.in d.l.sequitur.§.lana.de vsuca.qui tex.multum re-
stringit:sed licet quandoq; possessor bonæfidei faciat fructus suos,
tamen non irreuocabiliter,cum teneatur ad restitutionem per iu-
dicis officium vt s̄.dictū est.poterit possessor qui fecit fructus suos
illos vsucapere aduersus iudicis officium per quod tenetur resti-
12 tuere. ¶†Sicut aliàs possum præscribere rem meam aduersus il-
lam actionem per quam poteram cogi ad restitutionem illius rei.
vt est text.not.in d.l.in bello.§.si quis seruum.ff.de cap.& hoc volue
runt gl.& Bar.in d.§.fructus.& sic intelligeno.per Cy.in l.ancillæ.&
sufficiet triennium sicut in simplici vsucapione.& hoc no.diligē-
ter.¶Sed ad declarationem prædictorum primò quæritur,nūquid
ad faciendum fructus suos sufficiat naturalis possessio,an ciuilis tā-
tum,an requiratur vtraque, vide per Bart.in l.3.§.ex contrario.ff.de
acq.poss.& aliquid in l.si fur.in pr.ff.de vsufr.& vide quod no.Dy.in
13 regula , sine possessione.de re.iur.lib.6.¶†Secundò quæritur s̄.fa-
cta est mentio , & etiam in text.isto fit de fructibus percipiendis an
debeat intelligi de percipiendis . id est de his qui poterant percipi
ab ipso petitore,vel ab ipso possessore malæfidei seu violēto : nam
contingit quandoque quod plures , & meliores fructus potuisset
percipere vnus quam alius, tex.hic expresſè loquitur de percipien
dis ab ipso petitore.Idem videtur velle text.ī l.si nauis.ff.de rei ven.
ad idem

a ¶Tu & ex diuerso. Tu pondera circa istam mām quia ī iure satis obscura.ego multa remisi ad Bar. in d.l.& ex diuerso. in pr.vide ibi.sed pō dera iura fforum. q̄ dn̄t ꝙ debentur fructus quos actor percepisset: ius.C.dicit, quos p̄do percepit, & quos pcipere potuit.hic dr̄ ꝙ tenet restituere quos occupator percepit, & quos pcipere potuit spoliat⁹.à quo ergò habuit ortū ista dec. pondera . qa nō aperitur.scdò pondera, qa tex.in l.si de possessione. C. vn̄ vi.dt ꝙ dēnt restitui fruct⁹ quos pcepisset spoliatus ēt non quos pcepisset spoliator. vn̄ illa dictio ēt , est implicatiua,ĝ implicat, & tenetur restituere, vt ip̄e pcepit, & vt pcepisset spoliatus.& iste text.vr̄ abstractus ab illo.tene menti hanc ɔsiderationem.stat mō difficultas,vtrum veniat id qd̄ potuit pcipere ex sin. industria.Bar. & doc.loquuntur in p̄done.qa ita loquit̄. d.l.domū.sed in spolia.non loquitur d.l. domū dt quos pcepit,& pcipere potuit p̄do.Iste tex.dt quos pcepit p̄do,& pcipere potuit spoliatus. vtrū veniat qd̄ percipi potuit ex singu. industria. Cōiungo ergò istū tex.cū tex. in d.l.domū.& est ɔ̃ Bart.d.Ant.& sequaces.nā hic dr̄ ꝙ teneatur restituere illos quos spoliat⁹ potuisset pcipere.& Bar.dt ꝙ intelligit̄ de eo ꝙ ex sua industria singulariter potuisset acquirere, sed in d.l. domū dr̄ quos pcepit & percipere potuit. ergò intelligit̄ ex industria, qa similem modū loquēdi ponit d.c.grauis.ergò hic ē text.ɔ̃ dictū Bar.vc;,ꝙ non teneatur p̄stare suam industriā , & l.si hæres.ff. ad l.fal. qa non loqtur in p̄done : qa oīs ɔdictio vr̄ degn̄are ɔ̃ p̄donem.& p ɔ̄ns vr̄ ꝙ attendatur vtilitas spoliati, vn̄ si spoliatus potuisset illos ex īdustria lucrari,illos hēbit si re⁹ potuisset illos ex industria lucrari ad illos cōdēnabitur.vide Ang.q tangit in l.ait p̄tor.§. p̄terea.ff.q̄ in fraud. cre.facit quia verba. relata ad p̄sonam debēt intelligi ſm qualitatem eius.l.ex militari.ff.de mi.te.cū si.facit tex.hic in verbo cū inregritate.
And.Barb.
Sebast.Sap.
b ¶ Dubitatur. Vide Cal.ɔsi.4.sub rub. de p̄scr.Mod.Taurinenses in ti.præscriptionum. in secunda parte tertiæ partis principalis.qō.1.

a ad idem tex.cum glo.in d.l.& ex diuerso.[a]&
in l.apud Iulianum.§.j.ff.de le.j.in cōtrarium
videtur text.in l.domum.C. de rei vend.vbi
tex.apertè videtur intelligere de percipien-
dis ab ipso possessore , dicit enim quos perci
pere poterat,ꝙ de necessitate intelligitur de
possessore , cum loquatur ibi de petitore in
secunda persona , si ergò de eo intellexisset,
dixisset,poteras,in secunda persona , & pro-
pter contrarium illius l.tres principales opi.
in materia reperiuntur.Prima est opi.Pet.&
aliorum vltramontanorum sequentium in
d.l.domum.dicunt enim ꝙ post moram ve-
niunt fructus quos potuisset percipere peti-
tor.vt l.si si nauis.cum similib.ff.de rei ven.
ante morā attenduntur illi fructus quos po-
tuisset percipere possessor reus.Hæc opi.nō
placuit Barto.nec in d.l.&ex diuerso.nec in l.
domum.quia l.domum loquuitur in prædo
14 ne , †qui semper est in mora.vt l.1.C.quod
met.cau.& tamen habetur ibi respectus ad ꝑ
cipiendos à possessore.Ideò ponitur secūda
opinio per Bar.in d.l.& ex diuerso.quod aut
possessor conuenitur ab aliquo qui non asse
rit se dominum,vt in petitione hæreditatis,
& tunc veniunt fructus quos possessor per-
cipere potuisset , facit l.item veniuut §.item
eos.& l.sed & si lege.§.sed & fructus.ff.de pe.
hær.aut conuenitur ratione dominij, & tūc
de iure fforum habebatur respectus ad per-
piendos ab ipso petitore, vt in iurib.prælle.
De iure verò codicis est additum de his qui
percipi potuissent ab ipso possessore vt l.do
mum.nec leges digestorum sunt correctæ
in eo ꝙ dicunt de percipiēdis à petitore, sed
in eo quod prohibent de percipiendis à pos
sessore.e.tit ergò secundum eum actoris ele
ctio qui poterit eligere vel leges fforum ha-
bendo respectum ad petitorem vel leges.C.
habendo respectum ad ipsum possessorem
reum,ar.in l.quoties.ff.de act.&obl.huic opi.
similis est opi.Gui.de Cug.in d.l.domum.vbi
tenet,ꝙ habebitur respectus ad id quod dete
rius est ipsi malæfidei possessori, vt si posses-
sor malæfidei plus percipere potuisset ad ip-
sos habeatur respectus, si plus petitur tūc ad
illos.Tertia principalis opinio ponitut per
Bar.in d.l.domum.vbi dicit, quod aut petun
tur fructus qui potuissent percipi ex singula
ritate personæ.non autem communiter.&
tunc debet haberi respectus ad personam pe
titoris,vt d.l.si nauis,& hic.non autem debet
haberi respectus ad singularitatem personæ
possessoris , quia tūc illi prouenirent magis
ex industria & negotiatione personæ , quā
ex re.argu.l.3.ff.ad l.fal.aut petuntur fructus
qui communiter potuissent petcipi à posses
sore, & tunc non est vis , an habeatur respe-
ctus ad possessorem an ad petitorē, qnia in-
spicitur quod cōiter potuissent, percipi non
autem ex singularitate personæ. argum.in l.
2.C.de rescind.vend.&quod not.in c.cum di
lecti.de empt.& vend.In effectu vult ista opi.
vt habeatur respectus ad petitorem non ad
possessorem , nisi quando possessor tantum
potuisset percipere quantum communiter
quilibet alius possessor &c.ita quod non ha-
beatur respectus ad singularitatem suæ per-
sonæ.Et hanc opi.firmat idem Bar.in l.apud
Iulianum. §.1. ff.de legat. 1. & placet hoc do.
Ant.nihil tamen pro ea allegat, puto quod
de rigore iuris procedat opi.Bar.in d.l.& ex
diuerso.& Gui.de Cu.in d.l.domum.vt in o-
dium istius violenti habeatur respectus etiā
ad singularitatem suæ personæ,vt sibi impu-
tetur si potuit prodesse isti spoliato , & non
profuit:ex quo enim spoliauit vbi nō debuit
spoliare cogatur percipere quantum per-
cipere potest , sed ex quedam æquitate pro-
cedit alia opi.Bar.quia petitor hoc casu non
potest prætendere interesse ex quo ipse vel
alius possessor communiter non plus perce
pisset.& pro hoc facit hic litera quæ tantum
facit mentionem de antiquo possessore , &
15 sic de petitore & hoc not.¶† Tertio quæri-
tur , supra facta est mentio de malæ fidei &
bonæ fidei possessore quis dicatur malæ fi-
dei & bonæ fidei. Sol.dic , quidam est malæ
fidei possessor verè, vt quia scit ad alium per-
tinere rem,& econtra dicitur bonæ fidei cū
ignorat se possidere alienum sed possidet co
gitatione domini.text.est in c.si virgo 34.q.
2.quidam est malæfidei possessor iuris præ-
sumptione,vt per lit.contest.super dominio
illius rei.& est præsumptio iuris , & de iure.
vnde quantumcunque habuerit legitimam
causam litigandi nō per hoc excusatur à fru
ctibus post lit.cont.perceptis,vt l.certum C.
de rei ven.& l.nemo ambigit. C.de acq.pos.
vide ꝙ legitur & no.ī l.sed & si.§.scire opor-
tet.ff.de pet.hæ.& per d.de Ro.dec.170.aliàs
16 185.¶† Sed dubitatur circa hoc de de-
nuntiatione an constituat illum cui fuit de-
nūtiatum ꝙ res est aliena in mala fide.Io.An.videtur hic velle ꝙ re-
gulariter sola denuntiatio non constituit quem in mala fide. ff. ꝙ
cum fal.tut.per tot. & C.de fru.& li.expen. l.2.sed in sola petitione
hæreditatis efficitur per denuntiationem malæfidei possessor , ita
ꝙ postea alienare potest.ff.de pet.hæ.l.item veniunt.§.quod autem.
& l.si fundum C.de rei ven.quæ videtur obuiare loquitur in eo qui
sciebat rem alienam Idem sentit Arch.post Vin.in § potest.16.q.3.
dom.Anto. dicit quòd quis aut possidet sine titulo,& tunc denun-
tiatio constituit quem malæfidei possessorem : vt dicto §. quod
autem si cum titulo. & tunc si denuntiatio fit à principio , contra-
ctus constituit quem in malafide,vt dict.l.si fundum.si verò ex post
facto postquam incepit possidere:tunc secus,vt l.alienā.ff.pro emp.
& hæc est opi.Bar.in d.l.si fundum.quam sentit gl.in d.l.alienam.&
17 vide quod circa hoc not.in ca.si diligenti.de præscr.¶†Item dubi-
b tatur[b] an errans in iure dicatur malæfidei possessor : puta credebat
se dominum , sed errabat in iure.glo.in l.si fur.ff.de vsuc.dicit quod
iuris error impedit vsucapionem vt ibi : sed respectu fructuum lu-
crandorum non impedit: quia ex quo non est in dolo , non debet
dici prædo de quo videtur tex.in l.sed & si.§.scire.de pe.hæ.& idem
tenet Dy.in regula possessor.de reg.iur.li.6.de quo per Bart.in d.l.si
fur.sed plenius per eundem in d.§.scire.vbi contra istam opi.oppo-
nit de l.quemadmodum.de agric.& censit. lib.11.& de ragula qui
contra iura.de reg.iur.lib.6.vbi dicitur ꝙ qui contra iura mercatur
non præsumitur habere bonam fidem.& soluendo notabiliter di-
cit ꝙ quædam sunt iura introductoria , seu prohibentia aliquos a-
ctus , & tunc qui facit contra illa iura non censetur habere bonam
fidem sed malam , vt in contrariis s̄.formatis.Quædam sunt iura
quæ non prohibent , sed actui non assistunt.vt puta testamentum
non solenne nō valet,quia lex sibi non assistit.Item agnatus remo-
tior non admittitur: quia lex sibi non assistit: nō tamen his casibus
lex resistit:& sic in similibus, & tunc non præsumitur errans in ma-
la fide.vt in d §.scire.nec etiam præsumitur bonæfidei.vt in dicta re-
gula,qui contra.est enim medium inter bonam & malam fidem.
vt no.C.de acq.pos.l.1.& l.3.§.fi.ff.e.tit.vnde quia in vsucapione re-
quiritur bonafides positiuè non sufficit ꝙ malafides absit,sed in ac
quisitione fructuum sufficit malam fidem abesse quæ abest ex quo
putat se dominum licet erret in iure, hoc dictum diligenter not.ex
quo limitantur , & declarantur multa iura de hac materia loquen-
tia.¶Vltimò quæro qualiter peti debeant fructus,& hanc quæstio-
nem diuido in tres partes.Prima an possint peti cum ipsa re: ex quo
fuerunt percepti in eodem libello.Secunda an debeat exprimi quā
titas ipsorum.Tertia an præcisè debeant peti fructus,an æstimatio,
18 an vtrumque alternatiuè.¶†Quò ad primum concludendo Inno.
hic & Barto.in d.l.& ex diuerso.§.vbi autem.dicunt,ꝙ aut petuntur
fructus per rei vendicationem,& tunc dico, quòd non possunt pe-
ti vna cum re in eodem libello, quia ista duo iudicia de re & de fru-
ctib.sic se habent , ꝙ absolutoria lata in vno parit exceptionem rei
iudicatæ in alio.arg.in d.§ vbi.& ideò non possunt simul æquè prin
cipaliter accumulari , vt l.fundi.§.fundum.ff.de excep.& ibi de hoc.
Habita ergò victoria super re , tunc poterit agi noua rei vendic.ad
fructus.& sententia lata super re faciet plenam fidem super fructi-
bus qui veniunt accessoriè etiam si sententia fuerit iniusta, vt vide
tur tex.secundum vnum intellectum in d.§.vbi.& hoc expressè ibi
tenet Barto.concludens ꝙ sententia erronea in principali facit ius
in accessoriis,licet noua instantia fiat vt in d.§.vbi.& not.simile in l.
qui Romæ.§.duo fratres.ff.de verb.ob.aut petuntur fructus officio
iudicis , ꝙ quando sit colligitur ex his quæ s̄.dixi.& tunc benè pos-

Sebast.Sap.
a ¶An debeat. Vide pract.Papi.in forma libelli in actione reali in ver.cum fructi. Mod.in l.si filius.§.j. ff.de ver.ob.Alex.in 2.c.90.in fi.in 2.volu.

sunt peti in eodem libello, imò plus dicit not Bart.in d.§.vbi quod etiam pro his fructibus qui possunt vendicari potest officium iudicis implorari,ar.in l.interdum.§.qui furem. ff.de furt. Et intelligo, quod & in eodem libello sicut enim de eodem facto non potest agi criminaliter,& ciuiliter. C. quando ciui.act. cri.præiud.l.vna.& tamen si agatur criminaliter potest super rei restitutione furtiuæ subtractæ iudicis officium implorare in eodem libello iuxta not.in d. l.interdum §.qui furem.& in ca.cum dilectus.de pur.can.ita dicen-
19 dum est in proposito.¶†Sed circa hoc dubitatur, nunquid iudex possit condemnare in fructibus si non fuerunt in libello petiti, dicit concludendo Inn.hic.quod de fructibus perceptis ante lit.conte.regulariter non potest: quia ad illa se non extendit iudicis officium. ff.de ædi.edic.l.ædiles.§.item sciendum.facit quod not.in ca.significante.de app.fallit si agitur de vi compulsatiua, vt in actione quod me. cau.vel de vi expulsatiua, vt interdicto vnde vi.vel constitutione.l. si quis in tantam.C.vnde vi.nam tunc venit omninò causa etiam si nõ petatur.& hoc ex natura illarum actionum.Item si agatur actione hæreditatis vel ratione vniuersitatis veniũt etiam omnia.ff.de pet.hær.l.item veniunt.§.fructus.ff.de vi& viar.l.j.§.rectissimè.cum seq.In aliis verò actionibus vt s.dixi,oportet quod fructus percepti ante lit.conte.expresse petantur, aliàs iudex non potest de eis cõdem-
20 nationem facere.¶†Imò quod plus est vbi veniunt accessoriè nisi expresse petantur,non potest post sententiam latam in principali amplius de eis agi,quia iam finitum est iudicis officium per sententiã, vt l.4.C.depos.secus vbi potest de eis agi etiam principaliter, sicut
21 in interdicto vnde vi.vt l.3.de vi & vi ar.& hoc quo ad 1,q.¶†Ad
a secundam an debeat[a] exprimi quantitas ipsorum fructuum in libello.Bar.in d.§.vbi,concludit,quod de fructibus perceptis ante lit.conte. debeo declarare quantitatem fructuum.arg.in l.si in rem.ff.de rei vend.& l.in actione.ff.de fur.sed de perceptis post lit.conte.non est necesse quod exprimatur certa quantitas: quia actor probabiliter ignorat.satis ergò erit sic dicere secundum eum,dico quòd Titius possidet talem rem quæ pertinet ad me de iure dominij, vel quasi, & eam possedit tribus annis dicto tempore ex dicta possessione recolligit decem corbes frumenti:quare peto per vos declarari dictã rem iure ad me pertinere,ipsumque cogi & compelli ad restitutionem dictæ rei cum fructibus perceptis,&qui percipientur vsque ad sententiam, & ad prædicta ex vestra sententia condemnari.Et pro hoc facit tex.in §.vbi.in quo fit condemnatio etiam in fructibus, si autem velles petere fructus percipiendos, id est eos qui potuissent percipi:tunc formanda est petitio,sed prædicta non potest sic referre ad fructus quos ipse petitor potuisset percipere,si sibi fuisset licitum possidere.vt hic, & in d.l.apud Iulianum.& l.si nauis.præalleg. cum si.vel potest se referre ad possessorem tantum secundum prædicta.Sed aduerte quia ex prædictis habes maximè tu canonista bonam theoricam & practicam super istis fructibus, sed inquantum Bar.in præall.loco vult quod quantitas necessariò sit exprimenda respectu perceptorum ante lit.contest.non puto hoc necessarium si petantur accessoriè ad rem, quia in accessoriis potest libellus esse generalis,sed in processu poterit declarari in ca.cum venissent.j.e. expresse not.Inno.etiam in fructibus in c.tanta.de exces.præla.& ipsemet Bar.in l.1.ff.de eden.vbi dicit quòd si peto rem cum fructibus perceptis non est necesse declarare quantitatem, quia eadem ratione qua debentur mihi res,debentur & fructus,&ipse reus certus est de facto suo,vnde potest satis deliberare absque alia expressione.alleg.d.l.& ex diuerso.& quod no.Inn.in c.2.de lib.ob.vbi videtur hoc velle.& vide quod no.Cy.in l.cum te.C.si quis sibi vel alte.Idem puto si petantur principaliter,vt si peto fructus quos percepisti ex tali possessione quam tenuisti tot annis, nam ipse reus de facto suo certus esse debet in cap.ab excommunicato.de rescr.Et ego possum probabiliter dubitare maximè si ex facto suo reddor incertus.facit quod no.in ca.constitutus.de in integ.rest.Fateor quod in processu habeo probare certam quantitatem, quia aliàs iudex non posset certam ferre sententiam ad hoc c.ad nostram.el.1.& c. ex literis.de iureiur.& quod not.Cy.in l.1.C.de prob.& Io.And.in d.c.ex litteris.nec mirandum quia libellus quandoque potest esse magis generalis quam sententia.plenè not.in d.c.tanta.facit instit. de ac.§.curare.& vide ad prædicta quod not.Inn.in c.certificari.de
22 sepult.¶†Ad vlti.quæstionem an debeant peti fructus an æstimatio &c.dic breuiter post Bar.in d.§.vbi.quia aut certum est fructus extare & debent ipsi fructus peti, & non æstimatio, quia æstimatio debetur in subsidium facit l.si.C.de fideicom li.& in d.§.vbi.& hic aut certum est non extare,sed consumptos fuisse, & tunc potest,& debet peti æstimatio, arg.in l.si vsufructus mihi in biennium.ff.de vsufru.leg. Nec obst.si dicatur quòd cum fructus consistant in numero pondere vel mensura.& sic in genere suo recipiant functionem.vt l.2.ff.si cer.pet.non debet deueniri ad æstimationem,sed debent peti fructus in genere.Respondetur enim quod isti fructus percepti ex re mea,debentur vt species, quare meritò istis peremptis deuenitur ad æstimationem sicut quilibet alia specie.perempta aut dubitatur an fructus sint perempti vel extent.& tunc ratione incertitudinis potest libellus procedere alternatiuè,vt peto quòd reus condemnetur ad fructus si extant.vel ad æstimationem si sunt consumpti.nam ratione incertitudinis admittitur iste libellus alternatiuus, vt leg.& not.in d.ca.constitutus.de in integ.rest.& in l.1.§.quod autem.ff.quo leg. Et prædicta diligenter not.ex quibus potes colligere practicam conficiendi libellum super fructibus.

CAP. XII.

1 *Possessorium non competit illi qui fuit expulsus à domino de sua possessione, cum possessio aliqua non esset penes expulsum.8.*
2 *Episcopus potest concedere possessiones ecclesiæ pro oratoriis & hospitalibus construendis.*
3 *Hospitalia à quibus recipiunt rectorem, ab episcopo vel à patrono.*
4 *Votum factum pro aliquo non obligat illum pro quo est factum.*
4 *Clericus si est inuasor rerum alienarum,potest in eum fieri manuum iniectio sine metu excommunicationis.19.20.*
6 *Simonia inducitur ex perceptione alicuius temporalis pro spirituali.*
7 *Religiosus potest ingredi strictiorem regulam si vult.*
6 *Spoliatus sua naturali possessione à tertio habet remedium retinendæ, secus ab habente ciuilem.*
10 *Possessor violentus potest incontinenti repelli,quãdo intelligatur incontinenti.13.*
11 *Possidens per alium quo casu perdit possessionem, & quam ex defectu vel morte illius per quam possidet,*
12 *Vsufructuarius si perdit suam naturalem,quia ab ea deiicitur, non per hoc proprietarius perdit suam ciuilem.*
14 *Spoliatus tunc demum habet interdictum recuperandæ: si probat se deiectum & possessionem habuisse.*
Possessio si non potest probari à spoliato, quid est ab eo agendum vt possit in ea restitui.
Possessio præsumitur de præsenti,probando se aliquando possedisse.
15 *Defensio inculpatæ tutelæ quando fiat.6.17.*
16 *Aggressor potest impunè percuti absque eo quod ipse incipiat percutere.*
17 *Si per fugam quis potest euadere percussionem,non tenetur fugere.sed potest impunè offendere.*
18 *Offensio licita est propter defensionem personæ alterius iniuriatæ in persona vel rebus.*
19 *Excommunicatio an incurratur per expellentes religiosos de re ipsorum expellentium:excedendo vel non excedendo modum.22.*
20 *Excommunicatio requirit dolum siue ignorantiam crassam & supinam.*
21 *Dominium rerum ecclesiasticarum quo casu dicitur esse penes episcopum.*
22 *Clericis est etiam licita defensio rerum suarum, etiam contra alios religiosos sine metu excommunicationis,nisi excesserint modum.*
23 *Furtum rei propriæ ab alio possessæ non obligat furantem ad restitutionem licet committat peccatum.*
Paria delicta mutua compensatione tolluntur,quando respicitur interesse partium, secus si interesse publicum.

1 Olim. ¶†Ei qui non possidet denegatur restitutio.ita cõmuniter summatur.Vel summa sic & notabilius.Ingressus possessionem ignorante domino ad quem pertinet potest per ipsum dominum statim cum sciuerit repelli etiam violenter,nec ex tali repulsione competit repulsio contra dominum interdictum possessorium.In prima ponitur commissionis & facti narratio.In secunda causæ diffinitio, ibi: intelligentes.¶Casus literalis.Quidã humilitati olim impetrauerunt ab episcopo Tridoñ.vt hospitale, & oratorium construerent in loco caluentiæ.& eis quasdam possessiones concessit sub ea conditione quòd nomine episcopi Tridoñ.oratorium ibidem & hospitale construerent,& tres solidos nomine census eidem episcopo soluerent annuatim,& ille qui eidem loco preficeretur inuestituram ab eodem episcopo perciperet pro se & fratrib.suis,& eidẽ,& successorib.suis obediẽtiã faceret manu[a]alem episcopo retinẽte nihilominus dominium loci.& sic fuit mu[1]tis temporib.obseruatum.Postmodum magister militum templi ad eandem domum aspirans ipsos fratres adeò circumuenit quod præter conscientiam epi se & sua in manib.eius tradiderunt, ea tamen conditione apposita, si epo & capitulo Tridoñ. complaceret.fine quorum assensu se nihil posse facere asserebant, & magister conditionem acceptauit appositam.magister statim accessit ad locum & omnia quæ ibi inuenit asportauit.episcopus,hoc intelligens ad domum illam accessit,& quos inuenit ibi ad custodiam domus à magistro dimissos eiecit ab ea, vim vi secundum quod iura permittunt repellendo,quo facto ad petitionem dicti magistri causa fuit quibusdam abbatibus commissa: coram quibus petebat dictus magister dictam domum sibi restitui qua ipsum eps spoliauerat li.contest.& testibus receptis hincinde iudices causam ad sedem Apostolicam remiserunt.dominus Papa diligenter examinato negotio intelligens dictam domum eidem magistro traditam fuisse sub conditione,& quod nullum præiudiciũ iuri epi, & canonicorum sit irrogatum
ex eo

a ¶Possessiones. Adde vt per Car.consi. s.de donat.
Zacharias.
b ¶Obligat alios. Adde bo.tex.in c.quicũque.& ibi Arc.22.q. 1.& Car.in cle.1.§.ad hæc.d sum.tri.vbi dt eẽ secus ĩ baptismo.
Ant.Fran.
¶Adde quod ille qui leuat aliquẽ de sacro fonte,promittens pro eo hẽt illum obligare,vt gl.multum no. in ca.quicũq; hic all. & vide quod hñr in c.baptismi vicẽ.& c.sanctum.de cõse.di.4.& vide quod hñr in c.debitum.de bap.in quib. locis ẽt ponitur rõ quare in baptismo istud fit & nõ in aliis: quia rñr non põt qs aliũ obligare sine mãdato iuxta ea quod hñr ĩ l. stipl'o.ista §.alteri.ff. de ver.ob.& inst.de ĩut.stip.in.§si qs alij.
Sebast.Sap.
c ¶Recuperatione. Vide Ias.in l.vt vim. ver.nunquid autem qui põt.ff.de iust.& iu.
d ¶Excommunicationis.Vide Inn.in c. verum.ad quod al.istum tex.Io.And. ibi 3 vide quæ ibi dixi.A.B.
e ¶Auctoritate.episcopi.Adde Cal.consi.14.de regula.
f ¶Sit offensa.tu põdera, quia hic commemorãtur duo,primum est quod non erat inscius iustitiæ epi. secũdum erat quod epo ignorante.ergò sequtur quod si extat vnum ex istis sufficit vt occupãs expellatur.A.B.
g ¶Putat.Tu pondera istum tex.inquantum

ex eo quod magister ignorantib.epo & canonicis possessionem accepit sciens domum illã ad illos pertinere præcipuè,quia quam cito illud sciuerunt repulerunt vi vi,& quia idem magister præter conscientiam epi & capituli possessionem accepit quo suspicari debuerat sibi quæstionẽ moturos procuratorem epi & capituli ipsorum nomine ab impetitione ipsius magistri nomine domus militiæ templi quò ad faciendam restitutionem quam petebat absoluit, tamen si eps & capitulum incurrerent offensam ipsius magistri defendendo ius suum modum excedendo satisfactionem debitam eidem exhibere procurẽt.
B. ¶No.1.prælatum etiam epm agẽtem seu defendentem etiam iura ecclesiastica debere agere seu defendere nomine ecclesiæ, cõ cor.ca.literæ.s.de dil.& plus notabiliter probatur hic quod hoc procedit etiam si agatur per prælatum & capitulum.licet enim isti præsent ecclesiam tamen agunt nomine ecclesiæ, quod benè not.& benè facit ad ea quæ dixi in d.c.literæ. & in c.cũ sup.de cau.pos.& ppr.& pbat hoc siue habeatur respectus ad epm & capitulum, siue ad magistrum & fratres militiæ templi,vt colligitur ex pr.& fi.c. & hoc tene menti.& vide plenius quæ scri-
2 psi in iurib.præal.¶†No.2.posse episcopum
a dare aliquas possessiones[a] pro oratorio & hospitali cõstruendis,& potest intelligi de possessionib.propriis.ar.16.q.5.c.fi.idem de possessionibus ecclesiæ sine maxima tamen læsionæ ipsius ecclesiæ: arg.in c.apostolicæ.& c.cæterum.de do.12.q.2.bonæ rei.& c.terru-
3 las.& c.aurum.¶†No.quod construens hospitale seu oratorium vel ecclesiam potest sibi cẽsum temporalem retinere.facit c.præterea. de iure pat.& c.constitutus.de rel.do.¶Not. hic d.Ant.quod de iure communi prouisio oratorij etiam ab alio ædificati cũ hospitali spectat ad episcopum loci saltẽm quò ad ius instituendi.sed certè salua reuerentia tanti viri hic potius posset colligi contrarium,quia hoc fuit expresse deductum ĩ pactum secus ergò si nihil fuisset dictũ,maximè,quia quãdo hospitale non confertur in titulum non habet locum propriè institutio.vt not.Pau. de Elea.in cle.quia contingit.de reli.do.&de hoc vide quod plenè dico ĩ c.inter dilectos. de don.vbi tãgo ad quem spectat ponere rectorem in istis hospitalibus habentib.patro-
4 num.¶†No.quod quis potest obedientiam promittere pro se fratrib.& successoribus suis, non tamen intelligas, quod talis promissio habeat obligare nõ promittentes.sicut nec votum nec iuramentum ab alio prestitum obli-
b gat alios.[b] de iureiu.ca.veritatis.& quod ibi no.sed ista promissio pro aliis facta valet ad denotandum, quod alij debeant obedire,vel si capitulum scit hanc obedientiam à suo prælato vel eius procuratore præstari, & si patitur obligatur.ar.l.2.C.de iur.cal.sm In.& Host.quod no.¶Not.quod ingrediens possessionem alterius respectu iuris ad alium pertinentis, illo ignorante non acquirit possessionem ciuilem imò est clãdestinus possessor, & dr vim inferre si nõ admittit verum dominum seu possessorem venientem. vnde tanquam vim inferens põt à vero dño repelli, de quo in l.clam possidere.§.qui ad nundinas.ff.de acqui.posses.& aliquid j.dicetur.
5 ¶†No.vlt.& tene menti quod recuperatione[c] seu reseruatione bono-
c rum temporalium licitum est manus violentas etiam in clericum
d vim inferentem iniicere sine metu excõicationis.[d] facit ad ea quæ dixi in c.cum non ab homine.de iu.& vide quod no.In.in c.si verò. de sen.exc.& quod no.in c.suscepimus.de ho.& c.dilecto.de sen.exc.li. 6.¶Opp.& vr quod istis humilitatis non poterit aliquid concedi cum fuerint tanquam heretici damnati.8.dist.quo iure.sol.glo.1.quod licet fuerint olim condamnati non tamen postea fuerunt reconciliati, &c Et no.ex gl.quod damnans iurantes debet vt hæreticus codemnari: quod intellige vt no.in c.excõicamus.§ si qui verò.de hæ.& vide glo.in c.non est.22.q.j.¶Op.quod non licuerit in traditione rei deputatæ spiritualitati apponere cõditionem de pensione soluenda cum sit quid temporale.j.q.2.quam pio.facit c.fi.de pac.Gl.2 soluit duob.modis. primo exponendo sub ea conditione.i.sub ea forma.quasi dicat, quod rei fuit apposita hæc forma.i.onus pensionis soluendæ fuit annexũ rei, non aũt debebatur ex pactione.argu.in c.significatum.de præb
6 Secunda so.quod hoc non inducebat simoniam cum à iure permittatur: nam videmus quod eps eximendo ecclesiam retinet sibi censum in signum dñij.de rel.do.c.constitutus.Et no.hanc so.quod exprimere quod inest,vel quod à iure permittitur non includit simoniam.simile not. in c.significasti.de ele.& in c.ad audientiam.de resc.Vel dic extra gl. & aliter quod iste eps non tradidit spirituale pro temporali cum durẽt possessiones quæ sunt quid temporale,sed in traditione rei temporalis potuit sibi reseruare aliquid temporale.simile not.in patrono in c.præterea.de iu.pat.& eodem modo solue si apponitur quod hic fuit tradita res prophana vt fiat sacra.non.n.ex hoc inducitur simonia: quia nõ datur hic temporale pro spirituali, sed datur res prophana vt fiat sacra.quod est necessarium sm In.& meritorium sicut dare aurũ vt fiat calix, nam per hoc res spũalis non acquiritur danti temporale cum in nullius bonis sit,facit sm Host.c.2.de ser.non or.& c.fi.de test.cum si. ¶Op.3.quod ista traditio facta p istos humiliatos debebat saltem eis præiudicare.ar.eorum quæ no. gl.in c.quod in dubiis.de renun. gl.in ver.eadem conditione.fatetur contrarium nisi apposita fuisset conditio de qua in tex.epo tamen vel alteri ptendenti ius non præiudi-
7 casset.¶†Item sentit In.quasi liceret eis ad arctiorem religionem se transferre.de reg.ca.licet.Host.& benè fatetur hoc verum respectu personarum:vt sic licitum sit personis se transferre ad strictiorẽ religionem,iuxta no.ĩ d.c.licet.Sed regulam institutam in loco, vel habitum,vel statutum antiquum ipsius loci immutare vel alteri lo-
e co subiicere sine auctoritate epi[e] non possent,nec eps debet talibus consentire sine consilio capituli sui.al.de sup.neg.prel.c.2.de cõsue. c.cum consuetudinis.de his quæ fi.à præl.c.nouit.& c.seq.de rel.do. c.inter quatuor.ne cle.vel mo.c.relatum.&hoc verum nisi fieret de auctoritate Papæ,arg.de ec.edi.ad audientiam.de cle.non resi.c.fraternitati.de hær.excommunicamus.§.quia verò.quod satis placet.facit c.sicut vnire.de exce.præl.& vide quod no.in c.cum dilectus.quod met.
8 cau.& quod dico in d.c.quod in dubiis.& quod ibi no.per Host.¶†Oppo. 4. quod isti fratres erant restituendi ex quo constitit de spoliatione. Sol.gl.in ver.tradita.quod isti non possidebant tempore spoliationis, fuit enim eis tradita possessio sub conditione qua non existente traditio non valuit.Sed aduerte: quia vt dicit Inno.possessio habet plurimum facti, de conces.præb.cum nostris.& ideò ex quo tradita est siue extet conditio siue non, semper verum est quod is cui de facto tradita est illam possidet de facto nisi alter resignet,vel inde expellatur.contractus enim benè potest esse conditionalis: sed non traditio quæ est quid facti: sed potest respondendo ad contrarium dici quòd iste magister, & fratres possidebant clandestinè quia ignorante episcopo ad quem pertinebat subiectio illius loci: ideò potuit iustè expelli iste magister per episcopum qui possidebat ciuiliter.argum.l.clam possidere.§.qui ad nundinas.ff.de acqui.poss.nec poterant isti humilitati dare ius superioritatis quòd non habebant. facit quod no.Inn.in c.olim.3.j.e.& ad maiorem exaggerationem ponderatur hic quòd conditionaliter istis fuit tradita possessio, vnde debebant sponte illam dimittere episcopo consentire nolente. ¶Sed circa hoc quæro, quia hic ponderatur primò quòd possessio fuit tradita isti conditionaliter.& de hoc s.dictum est.secundò ponderatur in litera quòd iste magister sciebat possessionem spectare ad episcopum,& ad capitulum, quæro quid si ignorasset.Sol. circa hæc sunt duæ opin.vt hic refert Innoc.quidam enim dicunt quòd ponderatur scientia istius magistri propter opin.dicendum quòd si occupans non posset redargui quòd sciuerit rem alienam esse, vel quòd temerè ipsam occupauerit, vel quòd suspicatus fuit se debere repelli etiam incontinenti non est occupãs repellendus etiam violenter,argum.C.vnde vi.l.j.vbi dicitur vim illatam propulsare licet per quòd patet quòd si vis illata non sit sed præter violentiam esset possessio occupata,violentiam quæ non esset propulsare non posset,& sic non debuisset ille magister violenter repelli:secus autem quando sciuit rem ad alium spectare: quia tunc temerè occupauit,& non admittendo dominum dicitur illum spoliare meritò potest violenter repelli,vt hic.Alij dicunt & fortè melius secundum Inn.quod quamuis magister & fratres hanc possessionem fuerint adepti ignorantes ad episcopum pertinere,tamen si per episcopum moniti illam non reddunt licitè potest illis vis inferri cũ incipiunt esse violenti.ar.22.q.j.c.j.& per totum.& q.2.c.j.& 2.Host.dicit hoc
f vltimum posse tolerari si non notoria sit offensa.[f] de act.euidentia. & in ca.j.de of.del.li.6.In dubio autem si moniti nõ reddant sed offerunt se paratos stare iuri non putat quod episcopus ius sibi dicere potuisset hoc casu.C.vnde vi.l.si quis in tantam.ff.quod met.cau.l.extat.debet enim quisq; quod sibi debetur per iudicem reposcere, nec verecundiæ,nec pietati,nec dignitati conuenit quicquã n iure facere.ff.de
g vi pri.l.pe.d.Ant.putat.[g] quod si aliquantulum diu steterunt in possessione,ita quod negligentia possit imputari domino quod ex hoc perdidit dominus possessionem ciuilem,vt l.si de co.§.j ff.de acq.pos.& sic non potest propria auctoritate repellere.Si non potest negligentia im-

Universidad de Deusto Biblioteca

dicit pſertim.ergò ſi ex interuallo, poterit recuperari. & ſic nō benè dr.do.Ant. Scdò pondera:qa requirit ſpatium 10.an. vt voluit gl.in l.j.C.d ſer.fu.&in l.cum q̄rebatur.C.vn vi.vid Lu.Ro.in l.ſi de eo.§ ſi fortè ff.de vſu.v-bilatè loquit.An.B.

Sebaſt.Sap.

a ¶Ego.n.Hæc redduntur dubia p ea q̄ ſcribit Alc.in l.quēadmodum.ff.de acq.poſ.Are.in d.l.clam. poſſidere. §.qui ad nundinas.e.tit.

Sebaſt.Sap.

b ¶Dubiū tñ.Incontinēti qūo capiatur, vide Fel.in c.veniēs, ver.6 gclō.j.de teſti. vbi traditur quando quis dicatur aliqd in continenti pbaſſe.

Zacharias.

c ¶Qn̄ dr̄ facere incontinenti.Adde tu diuerſos modos qbus capit̄ hec dictio, incontinenti, p Spe. in tit.de ap.§.vi.poſt pr.& Bal.in l.2.C.de edic.di.adri.tol.vbi dr̄ q aliqn̄ ponitur p quinq; dies, aliqn̄ p decē, nonnunq̄ p triduū. qnq; verò per duos aut ſex mēſes, iō poſt multa pcludit eſſe ī arbitrio iudicis qn̄ dicat̄ aliqd eſſe fctm̄ incōtinenti de quo oīnò vide per Ale.ī l.3.§.cū igitur.ff.de vi & vi arm.

Ant.Fran.

¶Ad hoc qn̄ qd dicatur factum incontinenti vide Angel. in l.ſi ventri.in §.fi.ff. de pri.cre.& Ro.in l. j.§ i.ff.de verb.ob.vbi dñr q qn̄ pactum de retronendēdo dicatur eſſe fctm̄ incōtinenti eſt ī iudicis arbitrio.& vide Bal.in l.petens.C.de pa.& l. pe. §.mulier.ad fi.ff. ſo.ma.&in fi.C.d op. li.vbi dicit q pctus dr̄ factus incontinenti qn̄ eſt factus eodem loco,eodem tpe, & eiſdem teſtib. pñtib. & vide gl.& doct.ī c. pterea.de teſt.cog.v. bi dr̄. q incontinenti teſtis poſſet corrigere dictū ſuum añquam loquat̄ cū partib.& vide Ab.in c.ſi. de confeſ.& gl.in ca. apud miſericordē. 32.q.j.vbi dr̄ 9feſſio dr̄ incontinēti reuocata, qn̄ reuocatur añquam redigatur ī ſcriptis, & vide etiā Bar.in l.q ait.in §.ait. ff.de adul.& Sal.in l. gracchus.C.de adul. vbi dn̄t qūo intelligunt incontinenti, qn̄ ſtatutum pmittit vel lex aliquē impunè offendi incontinenti.& vide p Ale. in conſ.24.in prima parte conſiliorum.

putari aut ingreſſus illum non admittit proteſtando q non vult acquirere ciuilem, ſed tm̄ retinere naturalem, & tunc pōt eſſe dfia, an clam fuerit ingreſſus & poſſet repelli, aut palam & non poſſet.ſed ſi veniens ſtatim nō admittitur dr̄ q repellens priuat eum poſſeſſione, ideò ſtatim pt̄ illam indiſtinctè recuperare, nec eſt neceſſe q in hoc habeat ſtare iuri vel ad ius recurrere: quia ſuam poſſeſſionem continuare pt̄, & eo q eam continuat & repellitur, pt̄ propria auctoritate illum reiicere, vel pt̄ ſuam ciuilem defendere ne illam perdat.& hoc dixit fore de mente.Bart. in l.j. ff.de acqui.poſ.hæc vera qn̄ non inuenit vacantem poſſeſſionem ſed ſi ingrediens inueniret eam vacantem tunc non licet eum eiicere.& ipſe poſſet vi vi repellere.de quo per Bartol.in l.j.§. interdum.ff. vti poſ. Hæc dicta mihi placent pterq̄ in eo qd̄ dicit q ſi ingreſſus pteſtetur quod nō intendit acquirere ciuilem ſed vult retinere tm̄ naturalē, & palā fuit ingreſſus q non pōt propria auctoritate a expelli.Ego.n.a credo, q indiſtinctè pt̄ repelli ex quo retinebat ciuilem cum non poſſit cōtinuare ciuilem ſuam niſi ille deſiſtat à naturali, nec habet iſte curare an ille ſit in bona fide vel non, cum nemini iniuriam facit qui vtitur iure ſuo.de elec.cum eccleſia Vulterana.& quod ibi no.& vide Bat.in l.j.C.vnde vi. poſt pr.ponderatur ergò hic ſcientia magiſtri ad maiorem exaggerationem ſuam vt ſine qualibet admonitione poſſit violenter expelli.Vel poteſt dici q ideò pōderatur in tex. q ſub conditione habuerunt poſſeſſionem, & q magiſter erat iuſtitiæ epi non inſcius:qa fortè iſti humiliati non ſimpliciter tradiderunt ſibi poſſeſſionē, ſed admiſerunt eos ſub conditione ſi placeret epo & capitulo, & iō eo ipſo q eis diſplicuit inceperunt non poſſidere.Nec ob.quod s.dixi q poſſeſſio habet plurimum facti, ideò ex non exiſtentia conditionis non deſinit quis poſſidere niſi de facto reſignet.illud.n.poteſt ſimpliciter procedere qn̄ ſimpliciter ſub conditione datur alicui poſſeſſio, q non contingit hic: quia iſti remanſerunt in poſſeſſione & magiſter & fratres admiſerunt ſub illa conditione quæ nō exiſtente nihil reperiuntur hr̄e.& ſic pt̄ limitari dictum In.præcedens.& ſic fundatur iſte tex.ſuper duplici rōne.Prima, quia iam non poſſidebant per rōnes iam dictas.Secunda, quia incontinenti vim vi propulſarunt,& ſic verba tex.aliquid operantur.& hoc plus placet q̄ q s.dixi.Et prædicta procedunt ī re immobili vt habentes poſſeſſionem ciuililem poſſint incōtinenti recuperare naturalem. In re verò mobili licet perdatur vtraq; poſſeſſio l.ſi rem mobilem.ff.de acq.poſſ.tñ poteſt antiquus dominus incontinenti recuperare ēt inferendo violentiam.l.ſi quis in ſeruitute.ff.de fur.& not.Barto.in d.l.j.ff.de acq. poſ.idem no.dicit hic In.in re immobili vt licet quis perdiderit poſſeſſionem ciuilem & naturalem, puta,quia veniens nō fuit admiſſus quo caſu perditur ēt ciuilis: vt d.§.qui ad nundinas.tamen incōtinenti pt̄ exercitium ſeu amicos congregare & illam vi recuperare, vt l.j.C.vnde vi.& quod hic no.& hæc fa-
9 ciunt ad mām gl.ſeq.¶†Supra viſum eſt an ex traditione conditionali facta per inferiorem præiudicetur domino, nunc q̄ro generaliter ad declarationem materiæ, an & qn̄ pīudicium generetur dño, ſiue poſſideat per ſe ſiue per alium.gl hic in ver.præiudicium. intrat hanc mām & eam no.quia ſolet quotidie allegari, ſed plenius attingendo materiā maximè ex no.in l.ſi.C.de acq.poſ.colligendo dicta doc.diſtinguendum eſt, q aut quis poſſidet per ſe aut per alium.Primo caſu, ſi aliquis ingreditur poſſeſſionem eo abſente:

tunc ille acquirit naturalem quæ conſiſtit in facto, ſed antiqu' poſſeſſor retinet ciuilem. & dr̄ ciuilis: quia retinetur auctoritate iuris ciuilis:nam naturaliter non poſſet poſſidere ſine facto ſuo& hāc naturalem perdit per ingreſſum alterius quam etiam perderet abſentando ſe à conſpectu rei per 10.miliaria.de quo vide gl.2.in l.j.ff.de acq.poſ.& conſideratur tanta diſtantia, qn̄ intra eam poteſt res conſpici naturaliter per ipſum poſſeſſorem, & ſic in veritate interuenit actus naturalis.ſimile q dicimus de tradente poſſeſſionem ex ſola oſtenſione & traditione vocabuli abſq; alio facto corporali: vt l.q meo.§.ſi venditorem.ff.de acq.poſ.& quod no.gl.in c.2.de cō ſuc.& hęc.naturalis acquiſitio per talem ingreſſum parit interdictū vnde vi 3 tertium, ſi ab eo iſte poſſeſſor expellatur, vt no.hic Io.An. & Bar.in d.l.j.ff.de acq.poſ.licet non 3 poſſidentem ciuiliter: vt hic, & in l.j.C.vnde vi.& l.3.§.cum igitur.ff.de vi & vi ar.quia iſte dr̄ potius vim propulſare, & ſe defendere rōne ſuæ ciuilis quam vim inferre, vt s.dixi.pdicta ſunt vera, q antiquus poſſeſſor abſens nō perdit ſuam ciuilem rl'r.fallit in trib.caſib.Primo, ſi ſcit alium poſſeſſionem ingreſſum,& negligit:vt l.ſi de eo.§.quidam.ff.de acq.poſ.& vide quod dixi in c.cum veniſſet.s.e.& qd̄ no.in ca.q̄relam.de ele.per In.Secundus caſus, qn̄ ſuſpicatur ſe poſſe repelli, & ideò non audet ire ad poſſeſſionem vt hic in gl.Tertius caſus, qn̄ iuit & nō fuit per poſſeſſorem admiſſus, ſed violenter ſibi reſiſtit, tunc.n.vbi primò il le poſſidebat naturaliter,& clam, nunc incipit poſſidere ēt ciuiliter, ſed cum violentia.vt l.clā poſſidere.§.q ad nundinas.præal.pt̄ tñ dominus incontinenti poſſeſſionem recuperare ēt violentiam infe-
10 rendo.vt hic.& l.3.§.cum igitur.ff.de vi & vi ar.¶†Dubium tñb eſt, b qn̄ dicitur facere incontinentic gl.in ca.ſignificaſti.2.de hom.dicit c q debet hoc facere quam citius poterit, & ſciuerit, collectis amicis. ff.de acq.poſ.l.quod meo.§.fi.& l.clam poſſidere.§.qui ad nundinas. e.ti.& hic Io.An.& Hoſt.dicunt ibi hoc verum, vt licitum ſit inſiſtere cum amicis ad recuperationem rei inuaſæ ſi hoc ſit añquam ad alia diuertatur, aliàs eſſet guerra & vindicta q̄ propria auctoritate mouenda non eſt, vt C.de iu.l.nullus.23.q.j.& 2.per tot.Bar.in l.j.C. vnde vi.vr̄ ſentire q hoc debeat fieri intra tres dies.ſed melius loquitur in d.l.3.§.cum igitur.vbi dicit hoc relinquendum arbitrio boni viri, conſiderata qualitate deiectionis,& perſonæ deiicientis.& rei inuaſæ.Quid.n.ſi nobilis eſt expulſus à caſtro ſuo quod eſt in comitatu,& ſic opportet q veniat ad ciuitatem & requirat amicos & faciat ſe mltum fortem, certè hoc poſſet fieri fortaſſe intra ſex menſes pp potentiam deiicientis, & ideò dicamus incontinenti fieri q̄ primū poterit non diuertendo ad aliena negotia, ar.in in l.2.§ confeſtim.ff.ad Tert.& l.continuus.de ver.obl.& hoc videtur fuiſſe de mente gl.& Io.An.in c.ſignificaſti.& hoc placet.facit quod no.in c. quia propter.de ele.in gl.in ver.mox.& per Bar.in l.j.ff.de ver.obl.& c.de cauſis.de of.del.& in l.j.ff.de iure deliberand.& hoc quò ad pri-
11 mum memb.quod dominus poſſidet per ſe.¶†Si verò poſſidet p alium puta per colonum ſeruum mancipium ſeu penſionarium, & tunc conſidera principaliter quatuor caſus, aut iſte per quem poſſidemus expellitur, aut alij tradit ſpōte poſſeſſionem, aut deſerit poſſeſſionem, aut perdit.i.doloſè recedit, & alter ingreditur poſſeſſionem.Primo caſu qn̄ expellitur, tunc ſm̄ omnes dominus perdit naturalem quam poſſidebat per alium, & ciuilem quam poſſidebat p ſeipſum, & in c.ex parte.s.de refer.& not.in l.fi.C.de acq.poſſ.& hic in gl.Secundo caſu cum alij tradit poſſeſſionem ſponte, glo.hic tenet q idem vt ſic iſti duo caſus parificentur.Idem no.gl.& Bar.in d. l.fi.quidem 3 vt ibi no.q hoc vltimo caſu dominus non perdit poſſeſſionem ſuam ciuilem:quod tenet gl.in c.quiſquis.12.q.2.ſed pri- * ma opi.eſt *communior* quam etiam ſequitur hic Ang.de Peru.& pro hac opin.vr̄ text.in d.l.j.§ q ſi ſeruus.ff.de acq.poſ.ſuccurritur tñ ſibi per condictionem illius l.fi.cum non poſſit agere interdicto.quia nulla violentia interuenit.puto tñ q dominus incontinenti poſſit illam recuperare, ſi is cui fuerat tradita poſſeſſio ſciebat eam ad alium pertinere, quia tunc largo modo vr̄ eum ſpoliare ſi dominū venientem non admittit iuncto hoc vltimo cum temeraria receptione.ar.opti.hic.Tertio caſu cum colonus deſerit poſſeſſionem. aut aīo nōn perdendi poſſeſſionem,& dñs retinet per eum naturalem nec interrumpitur vſuc.ff.de acqui.poſ.l.ſi colonus.& ſic in dubio pſūmendum eſt q dolus, & actio præſumi non debet l.quoties §.qui dolo ff.de proba.& de renun.c.2.lib.6.& c.ſuper hoc eo.ti.aut. recedit aīo deſerendi poſſeſſionem & dominus pdit naturalem,& idem ſi colonus deceſſit.retinet.tñ ciuilem q̄ tamen perdit ſi negligit recuperare naturalem.hæc pbantur in l.ſi de eo §.i.ff.de de acq. poſ.& ibi per Bar.qn̄ dicitur negligere naturalem dixi in c.cum veniſſet.s.e.Quarto caſu quando perdit id eſt malitioſè recedit vt alius intret poſſeſſionem, tunc dñs perdit naturalem,& non ciuilē: vt no.in

Sebaſt.Sap.

a ¶Media.Qd̄ probatis extremis poſſeſſionis pbet̄ poſſ. medij tpis tenet Io. Bap.inſt.de vſu.Bald. ī l.indicia.ver.5.q̄ritur.C.de rei vē.& in l.fi.in 15.opp.C.de edi.di.adr.to.Ma.in no.117.inc.not.mirabilem doctrinam Ale.in 9ſ.39.inci.viſis ſcripturis ī 2.vol. An.Sic.in 9ſ.36.inc. ſcribit ſapiēter. in 2. vol.Fel.in c.inter dilectos poſt prīcipiū. de fide.inſt.

b ¶Moderamē.adde q dicatur moderamen inculpatæ tutelæ.Bald.9ſ. 14.lib. Cep.conſi.76.

Ant.Franc.

¶Quæ dicatur moderatoria tutela, vid Bal.& Cy.&doc.in l. j.C.vn̄ vi.& vide Bar. in l.furē.in ff.de ſi.& p Fl.in l.ſcīam.§.qui cum aFr.ff.ad l.aq.& plenè traditur ī l.vt vim.ff.d iu.& iu.l.j.§. vim.ff.d vi & vi ar.& vid gl.inſti.d iu.na.§. q verò.vt plenè per Ang.Are.in trac.maleficiorum.ī gl.verſ. ſe defendendo.

c ¶Incontinēti.Adde Ale.cōſi.76.1.lib.

d ¶Culpabilis.adde latè Cæpo.conſi.29.

Sebaſt.Sap.

e ¶Calor.Ad hoc faciunt no.p Bar.in l.j. §.j.ff.ſi quis te li.eſſe iuſſus fuerit.&in l.q nerua.ī 5.q.ff.depoſ. & p Iaſ.l.j.ff.de le.& l. in actionib.ff.de in litem iur.& p Mod.in c.2.de 9ſti.ī quib.locis traditur q lata culpa nō punitur in criminalib.ſicut dolus, ſed extraordinariè tanquam culpa non tanquam dolus.

f ¶Fugere.Adde Cępo.9ſi.al.& Bal.9ſ.11. s.etiam all.vbi idem tenet quia periculum eſt in fuga.

Ant.Fran.

¶ Tu circa hoc dicas, q nemo tenetur fugere pſertim ſi in fuga ſit periculū, vt p Bal.in l.j.in fi.C.de 9di.ob tur.cau.& per Bar.l.ſi ob turpē.ff.e. ti. & vid no.ver.Bal. in l.voluntatis.C.de fideicō.vbi dxit q licet ſola fuga nō probet delictū, vt plenè p Bart.in l.ſi quis in graui.§.virū.ff.ad Sylla.tñ qn̄ bānitus eſt Titius & duo reperiuntur Titij nec ſcitur quis eorū ſit bānitus iuxta ea q̄ hn̄t in l.duo ſunt Titij.ff. de teſt.tut.& ſtatutū permittat bānitū offendi fuga facit q ille Titius qui fugit pſumatur eſſe bannitus, & eſſet iuſta cā excuſandi offendentem, vt dixit Bald.in d.l.voluntatis.

no.in d.l.fi.niſi negligat naturalem.vt s.dixi. hæc ſufficiant pro intellectu terminorum. poſſet enim materia ampliari per ea quę hn̄t in l.colonus.& l.cum fundum.ff.de vi & vi ar.
12 ¶†Ad vnum tñ aduerte q s.dixi q ſi poſſidens naturaliter expellitur vt alij tradat poſſeſſionem dominus perdit etiā ciuilem.hoc intelligit verum Odof.in d.l.fi.qn̄ poſſidens naturaliter poſſidet nomine alieno:quia tūc ciuilis fundatur ſuper illa naturali.iō expulſo colono perditur in ea ciuilis vt ſuper illa fundata, ſecus eſt in poſſidente ſibi naturaliter, vt in vſufructuario, & ſi.tunc licet.n,ille expellatur vel alij tradat poſſeſſionem, non per hoc perdo meam ciuilem: quia non eſt
13 ſuper illa fundata.quod eſt no.¶†Gl in ver. cum ſtatim vim vi repellere licet.quærit qn̄ dicitur ſtatim vim vi repellere.Reſpō.quam citius poterit, q no.quia ſentit q s.concluſi.
14 ¶†Gl.pe.colligit ex tex.q petenti reſtitutionem non ſufficit probare deiectionem niſi probet etiam poſſeſſionem.Quid autem ſi in veritate poſſidebat, ſed poſſeſſionem probare non pt̄.Io.An.pro conſilio remittit ad Spe.de pet.& poſ.§.j.in fi.vbi Spe.dat conſiliū vt vadat ad poſſeſſionem teſtib.vocatis ſi admittitur benè quidem: ſi non admittitur ſtatim probatur deiectio.dicit d.Ant.q iſtud eſt conſilium bonum in probante poſſeſſionē, & non valente probare deiectionem. quaſi dicat, q per hunc actum non probatur poſſeſſio, & benè dicit.ſed tu aduerte qn̄ ſi Spe. rectè cōſideretur dico q habuit alium intel. ſentit enim q debet probari q illo anno fuit in poſſeſſione, & per illum acceſſum ad poſſeſſionem præſumitur continuatio poſſeſſionis.& q medio tempore non habuit animū deſerendi poſſeſſionem, cum p extrema præ a ſumatur media.a ar.in l.pe.C.de apo.pub.li.10. & l.ſi ſeruus plurium.ff.de le.j.& q no.gl.in c. accedens.de conuer.cōiu.& in hoc fortè voluit Spe.imitari opi.ſuam de qua in ti.de pb. §.1.prope fi.ver.ſed q̄ritur.vbi dicit q ad probandum poſſeſſionem requritur q ſaltē probentur extrema q olim poſſedit,& nunc poſſidet, q etiam vr̄ velle gl.in ca.volumus 16.q. 4.ſed certè ego arbitror q hoc dictum ſuum non ſit neceſſarium nec 9ſilium s.poſitum: quia ſatis probatur poſſeſſio de preſenti probando q aliqn̄ poſſedit & allegando poſſeſſionem de pñti, quia poſſeſſio ſemel poſita præſumitur continuata ſi poſſeſſor in fauorem ſuum eam allegat de preſenti, vt no.in l. ſiue poſſidetis.C.de prob.& in c.cum veniſſent.s.e.& per doc.ēt ad effectum agēdi,interdicto vnde vi, vt ſingulariter probatur in ca. olim.3.j.e.vbi dico.& not.p Bar.in l.celſus.ff. de vſuc.& per 9ñs conſilium ſuum nō eſt neceſſarium vt experiat̄ an admittatur: nec eſt vtile.quia poſſet occidi per aduerſarium.ad hoc alleg.gl.no.in l.ſi nulla.ff.de acq.poſ.vnde ſatis eſt probare q olim poſſidebat,& allegare poſſeſſionem qn̄ ille clandeſtinè intrauit,& ſubiicere q non audet ire ad poſſeſſionem: quia ſuſpicatur ſe poſſe repelli, ex his competit vtile interdictum vnde vi, licet aliud nō probetur: vt ex tex.no.iuncta gl.in d. l.ſi nulla.bñ facit l.clam poſſidere.§.qui ad nūdinas.ff.de acq.poſ.& tex.iuncta gl.in c.item cum quis.s.e.vbi ſm̄ vnum intel.ex ſolo clandeſtino introitu cum ſuſpicione q nō admitteretur, agitur interdicto vnde vi.ſed intelligo vt dixi de vtili interdicto, ñ de directo.vt
15 dicit gl.in d.l.ſi nulla.& hęc no.¶†Nūc quæro text.hic dicit epm̄ & canonicos teneri ſi exceſſerant modum, qn̄ dñr exceſſeſſe modum.Glo.ſi.in pr.dicit ſi expulerunt ſine moderamine inculpatæ tutelæ, ſed certę hæc reſponſio eſt obſcurior q̄ſito.ſed gl.voluit vti his verbis, quia eam ponit text.in l.j.C.vn̄ vi.

ſed horum verborū ſenſus eſt q volēs defendere ſuam ciuilem ſeu recuperare ſuam poſſeſſionē incontinenti debet ſeruare moderab menb & tutelam ſeu defenſionem inculpatam: qa non debet reperiri in culpa.Qn̄ aūt ſeruatur hoc moderamen inculpatæ tutelæ, dic br̄ vt colligitur ex gl.in c.ſignificaſti.j.de hom.&Bar.in d.l.j.C.vnde vi.qn̄ id fit, quo omiſſo iniuria repelli non poterat, non.n.alicui imputatur qd̄ facit ſi aliter non poterat defendere,& iniuriam repellere.vt probatur in l.ſcientiam.§.qui cum aliter.ff.ad le.aq.habebit ergò bonus iudex arbitrari an ſteterit in meris finib.defenſionis ſeu recuperandæ poſſeſſionis, an exceſſerit modum.de hoc.n. non pt̄ dari certa regula:ſed oportet conſiderare qualitatem perſonarum, & actuum.& veriſimilem timorem imminentem,& per hoc relinquitur ſuperflua conſideratio gl in l. preal.quæ dicit tria attendenda in moderamine inculpatæ tutelæ.ſ. modus, tempus, & cauſa.modus attenditur circa qualitates armorum, non enim debet cum armis reſiſtere ſi ſine armis inuaditur, vt ſi venit aggreſſor cum paruo baculo nō debet reſiſtere cum armis periculoſis.ſed certè de hoc non pt̄ dari certa doctrina, vt no.in d.l. j.Quid enim ſi aggreſſor eſt robuſtus& fortiſſimus homo qui plus pt̄ cum pugno vl̄ baculo paruo quam aggreſſus cum enſe, ideò dic vt dixi q hoc relinquendum eſt arbitrio iudicis.Secundum mode-c ramen eſt in temporis curſu.ſ.vt fiat incontinentic non ex interuallo.In hoc etiam non poteſt dari certa doctrina vt s.dixi ſuper gl.in verbo præiudicium, ſed prō informando iudicis arbitrio eſt aduertendum, q aut vis infertur pſonę, aut reb.Primo caſu antequam quis percutiatur poteſt incontinenti illum percutere ad effectum euadendi percuſſionem ſeu iniuriam, tunc dicitur potius repellere iniuriam quam inferre.& ſic intelligo glo.in l.ſi ex plagis.§.tabernarius.ff.ad leg.aquil.& ibi not.Bart.ſed ſi iniuria iam eſt facta perſonæ non eſt licitum percutere etiam incontinenti: quia non eſſet defenſio ſed vindicta quæ non eſt permiſſa ſingulis ſed iudici, vt l. non eſt ſingulis.ff.de reg.iur.& in d.§.tabernarius.& ibi not.Bart.in l.ſcientiam.§.qui cum aliter.præal.& hoc per In.ſcriptum eſt enim. Non vos vendicantes, niſi fortè vt ipſe dicit timeretur geminata percuſſio, & idem Bart.in l.j.Aduerte tamen ad vnum notabile dictum Iac de Are.quem ſequitur hic do.Ant.q licet non debeat inſequi percuſſus ſuum percuſſorem ex quo non vult amplius percutere vt §.tabernarius.tamen ſi de facto inſequitur percutientem, d & cum vulnerat nō debet puniri vt doloſus, ſed vt culpabiliſd, quia e inconſultus calore vitio calumniæ caret: vt in l.1.ff.ad Turp.& 2.q. 3.c.ſi quem.§.notandum.Ego allego tex.not.in l.ſi adulterium.§.imperatores.ff.de adul.vbi minus punitur qui iuſto dolore motus prorupit in delictum.& pro primo dicto vide glo.not.& planam.23.q. 1.c.1.in ver.propulſanda, quod not.Si verò vis infertur rebus debet repelli incontinenti, id eſt quam primum poterit licet iniuria ſit facta, quia illa non eſt vindicta, ſed potius quædam defenſio,& quando dicitur incontinenti hoc caſu dic vt s.dixi ſuper glo.præalle.in verſi.præiudicium.Tertium moderamen ſecundum illam glo.eſt circa cauſam vt fiat ad fenſionem non ad vindictam, ſed hoc conſi-
16 deratur ex circunſtantiis quæ s.dixi.¶†Sed circa prædicta dubitatur vtrum poſſum aggreſſorem meum percutere, an debeam expectare primum ictum.Glo.hic q non, ne fortè poſtea non ſit locus defenſioni, vt in præal.§.tabernarius.& ff.ſi qua.pau.fe.di.l.1.§.cum arietes.ſufficit enim ſecundum cum terror armorum.ff.de vi & vi ar.l.idem.§.1.& idem no.glo.in l.1.C.vnde vi.Bart.dicit hoc verum, ſi veriſimilia præcedunt indicia, & actus manifeſti, q ille intendebat offendere,& ille aliter ſe defendere non poterat: ſunt enim quidam vt dicit Cy.qui non minantur quin percutiant: tunc enim ne percuterent non eſt expectandum ſi aliter ſe defendere nō poteſt, quidam verò ſunt ita timidi qui licet multa verba effundant,& minentur tamen non veniunt ad actum,& tunc ſecus,bonus ergò vir
17 hoc arbitrabitur.¶†Item quæritur ad declarationem prædictorū quid ſi poſſum euadere fugiendo:quidam in d.l.j.diſtinguunt quod aut eſt talis homo quem non decet fugere ita quod fuga eſſet ſibi maxima verecundia:& tunc non tenetur fugere ſed poteſt percutere ad iniuriam repellendam, aut non eſt ſibi verecūdia, vt puta quia aggrediens eſt præſtantior perſona,& tunc ſecus.Bar.ibi tenet indi-f ſtinctè q non tenetur quis fugere:f quia fuga eſt iniuria.l.apud Labeonem.ff.de iniu.ergò licitum eſt percutere ad hāc iniuriam propulſandam.Item videmus quod pro defenſione rerum licitum eſt armis reſiſtere, vt hic & in c.dilecto.de ſen.exc.li.6.& etiam occidere ſecundum ius ciuile ſi aliter res ſaluæ eſſe non poſſunt iuxta ea quæ leg.& not.in l.furem.ff.de ſica.ſed quælibet iniuria corporalis eſt maior iactura rerum.in l.in ſeruorum.ff.de pet.quod tamen eſt temperandum, vt no.Bar.in l.1.ff.e.tit.ergò pro hac iniuria propul-

Universidad de Deusto Biblioteca

sanda licitum est percutere nec tenetur fuge
re.Ego tamen dico φ licet hoc casu quis per
cutiendo euitaret peccatum[a] non tamen ir-
regularitatem si ꝓcederet ad occisionē vel
membri mutilationem,quia illam quis solū
euitat quando mortem propriam aliter eui
tare non potest,sed hoc casu poterat euitare
fugiendo.ad hoc quod leg.& no.in cle.si fu-
18 riosus.de ho.facit gl.no.in c.i.23.q.8. ¶†Sed
nunquid sit licitum percutere ad defensio-
nem alterius seu alteri patienti iniuriam pre
stare opem &c.Bar.in l.si quis in seruitute.ff.
de furt.φ sic: nam si licitum est alteri præsta-
re opem circa conseruationem seu recupe-
rationem rerum vt ibi , vbi patet φ quilibet
potest capere fugientem cum rebus alterius
fortius licitum est adiuuare offensum in per
sonam, & idē dic de iure canonico pro quo
vide bon.glo.in d.c.j.23.q.8.quæ dicit illum
non peccare[b] qui alium iniuriam patientem
defendit[c] etiam sibi homicidium fiat licet in
currat irregularitatem.Et vide plenè per In.
in ca.si verò.de sent.excō.vbi idem sentit, &
facit opti.text.iste nam non est verisimile φ
episcopus fuerit hic solus in expulsione isto-
rum fratrum , ad idem in d.ca.dilecto.& 23.
q.3.non inferenda.& cap.qui potest.& vide
quod dico in c.clerici arma.de vit.&hon.cle.
19 & per Cy.in d.l.j.vnde vi.¶†Vlterius quero
an isti fuerunt excommunicati qui expule-
runt istos fratres religiosos iniecta ī eos ma-
nu violenta.Ista gl.vlt.post prin.ad hoc labo-
rat: & in effectu facit tria membra.aut enim
non excesserunt modum & non inciderunt
in excommunicationem vt hic in fin.aut ex
cesserunt modum , & sic ex proposito sunt
excommunicati.arg.de sen.non dubium.aut
ignoranter , & secus.Inno.dicit φ si excesse-
runt modum ex proposito incurrerunt ex-
communicationem&temporalem pœnam,
& irregularitatem.argu.hic & de sent.excō.
cum non ab homine.& c.perpendimus.& c.
significasti.de ho.Host.intelligit Inno.quod
sunt excommunicati eo ipso φ modum ex-
cesserunt & si celebrauerunt , sunt irregula-
res non autem eo ipso φ modum excesserūt
pœnam verò temporalem incurrerunt ipso
facto , sed est iusta causa ad ipsam infligen-
dam, Ioā.And.credit Inn.intellexisse de irre-
gularitate quæ contrahitur per mutilationē
vel mortem quam ex proposito excedentes
statim incurrerūt, si alterum istorum sequa-
tur quodlibet dictum est verum in se, debet
enim dictum Inno.reduci ad terminos iuris
communis. Concludendo ergò materiam
dic quòd aut isti excesserunt modum ex pro
posito vt quia poterant illos repellere solis
verbis minatoriis, & ipsi iniecerunt manus
violentas vel quid simile : & tunc si non est
secuta mors vel membri mutilatio incurre-
runt solum excommunicationem&tempo
raliter puniendi sunt:&ad satisfactionem co
gendi sunt vt hic& ī.de sen.excom.parochia
nos.si verò alterum illorum est secutum tūc
vltra excommuntionem incurrunt irregu-
laritatem vt in ca.2.de tem.ord.& quod not.
in cle.si furiosus.de ho.& temporaliter pu-
niendi sunt.de pœnis.c.tuæ.aut non excesse-
runt modum & non sunt excommunicati,
sed si expellendo aliquem occiderunt seu
mutilauerunt si fecerunt tantum pro defen
sione rerum non fuit licitum,&incurrerunt
irregularitatem vt no.in d.cle.si furiosus.fa-
cit cap.suscepimus.de ho.& fortè etiam ex-
communicationem, quia videntur excessie
modum ita in cum acriter sæuiendo pro cō-
seruatione vel recuperatione rerum tem-
poralium,vt in iuribus præal.facit quod no.
Inn.in c.si verò.el j.de sent.excō.de iure verò
ciuili si damnum erat recuperabile per iudi-
cem non licet procedere ad occisionem &
alia sæua,aliàs secus secundum Bar.in d.l.fu-
rem.de sic.Si verò modum excesserunt igno
ranter tunc non sunt excommunicati.
20 ¶†Quia excommunicatio requirit dolum
vt in ca.si quis suadente.17.q.4.qui cessat da-
ta ignorantia,pro hoc vide bo.glo.in c.cum
voluntate.de sen.excom.& 24.q.1.c.1.& in-
telligo secundum Hostien.si ignorantia fuit
probabilis,secus si crassa,& supina.& bene di
cit.nam talis ignorantia non excusat.de con
sti.c.2.lib.6.& de cle.excō.mi.cap.apostolicę
21 Nunc extra gl.expediendo aliqua dicta Inn.
opp.& videtur quòd iste episcopus non po-
tuit sibi retinere dominiū in ius ecclesiæ seu
oratorij nam sacrę res & religiosę in nullius
bonis sunt inst.de re.di.§.nullius. solut.Inno.
quòd episcopus sibi retinuit quousq; eccle-
sia esset ędificata:vel secūdo retinuit sibi do-
minium quantum ad ius episcopale. 10.q.j.
c.j.&2.&3.16.q.3.inter.&per hæc iura potest
secundum eum agere rei vend.ar.ff.de mor.
infe.l.1.& ff.de rel.& summ.fu.si quis sepul-
chrum.ipsam autem ecclesiam id est corpus
ecclesiæ vendicare non posset.ff.de rei ven-
dica.l.in rem sacram.§.vtiliter. C.de sacro-
sanct.eccle.l.sancimus.secundum Innocent.
quod not.& pro hoc capitu.cum venerabi-
lis.de relig.dom.Ego soluo aliis duobus mo
dis vltra Innocentium.Primo , quia retinuit
sibi dominium simpliciter intelligendo
quòd debeat construi hospitale priuatum,
& oratorium priuatu, & reuocare quando-
cunque : iuxta nota.per Innocentium in ca-
pitulo inter dilectos.de do.vbi vide & pro-
batur de conse.distinctio. prima. vnicuique.
cum duobus sequentibus.& vide Ioannem
Andream in capitulo parentibus.de priuile.
Secundò soluo intelligendo quòd loca ista
debebant esse religiosa : & quòd episcopus
retinuit sibi dominium possessionum tradi-
tarum hospitali , & oratorio vtili dominio
translato quòd fieri potest etiam de posses-
sionibus collatis ecclesiæ vt not.dicit Inn.in
c.de monachis.& in cap.in Lateranensi.de
præb. ¶Oppo. l.videtur enim quod senten-
tia Papæ fuit nulla tanquam incerta & con-
ditionalis.vt patet in fine contra id quod ha
bent secunda quæst.sexta.capit.ei qui.§.diffi-
nitiua.& C.de sentent.quæ si cer.quam.per
totum.& secunda quæstio.sexta.capitul.bi-
duum.solu.Innoc.quòd in fine ponitur po-
tius quædam reseruatio quam sententia.
nam nisi Papa sic reseruasset ius agendi:non
potuissent isti fratres postmodum agere,
cum agentes interdicto vnde vi , hæc omnia
videbantur in iudicium deduxisse , vt nota.
supra eodem capitulo proxim.facit quod le-
gitur & noratur in lege terminato.C.de fru-
cti.& li.expen. & l.tertia C.de pat.po. quod
22 nota. ¶†Oppon. tertiò, cum enim omnes
isti de quibus in textu essent personæ religio
sæ : quia ex vna parte episcopus , & canonici
ex alia templarij, non potuerunt se conflicta
re sine pæna.capitu.si quis suadente.nec bel
lum facere cum hoc spectat ad principem.
29.quæstio.2.capi.1. vnde præsertim clericis
& viris religiosis hoc non debet licere.23.quæst.8. clerici.de hom.
suscep

Zach. ¶Tu conclude breuiter φ laicus nō tenetur fugere vt p Bar.
Bal.Ang.& Sal.in l.1.C.vnde vi.& Fel.in c.suscepimus.in j.noī.de ho.
a ¶Peccatum. Sentit domin. Abbat. quòd percutiens aliquem
authoritate iuris quòd euitat peccatum. contrarium sentit tacitè
gl.in l.vt vim ff.de iust.& iu.dum dicit iuri fori non poli. & expres-
sius vult gl.in c.inter hæc 33.q.2. quā reputauit singu.iste in ca.2.de homicid. & Rom.in repe.aut.similiter in 24.speciali piæ causæ inter vltimas volūtates. C. ad l.Falc.& in l.quid ergò.in pr.ff.de leg. j.Contrarium videtur expresè tenuisse Alb.de Rosa.in 4. part.stat.in q.19.vbi dicit se audiuisse à theologis quòd sine peccato licitum ē occidere illos qui sunt banniti vigore statuti hoc permittētis.Credo φ tutius sit de hoc confiteri sacerdoti,& sic reputare sibi in peccatū, sacerdos miti pœnitentia ipsum grauabit eo quia iure permittente fecit.
Aene.de Fal.
Ant.Fran.
¶Circa hoc an bannitus possit occidi vel offendi sine peccato dicas,φ de iure communi non potest nisi sit diffidatus secundum Bald.in l. cum mulier.ff.solu. ma.& per Bar.in l.vt vim.hic all.ibi dicit φ non potest offendi in personam, sed benè in iuribus.vide gl.in versi.guerram. & ibi Bal.in c.j.in tit. hic finitur lex Corr. ī vsi.feu.& vide quæ habentur in ca.pro humani.de homi.li. 6.vtrum autem occidens vel offendēs bannitum permittēte statuto peccet,an tale statutum valeat. vide per Bal.ī l.gracchus.versi.allegatur ad quæstionem. C. de adult.&in l.j.C.de sum.tri.& in l.j.C.de confes.& vide Bart. in l.omnes populi. in 2.q.3.quæstionis pr.ff.de iust. & iur.& in l.2.C.quan.li.se sine iu.& vide quæ habentur in c.prodest. & in ca.non frustra. 33.q.5.& Ang.in l.si non speciali. C. de test.& Bar.in l.amissione.in §.qui deficiunt.ff.de cap.dim. & vide nouissimos in l.omnes populi præal.vbi dicunt φ licet talia statuta valeant secundum dispositionem iuris ciuilis, tamen de iure canonico nō valent propterea quia videntur talia statuta & leges peccatum permittere.tamen si quis vellet defendere aliam partem forsan posset dici φ statuta permittentia huiusmodi defensionem siue occisionem bannitorum eligunt offendentes loco executorū iustæ sentētiæ, ex quo illa sentētia exequi non potest propter absentiam, banniti, & ius canonicum etiam in grauissimis delictis hoc permittere videtur vt in d. c.pro humani.tamē tutius esset abstinere propter periculū peccati.& si quis forsan offendisset puta rem tutiorē esse opi.φ confiteretur& pœnitētiam ageret vt hic per istū.& an quis teneatur alium defendere: vid Car. in cle.j.in 24.q.in fi. de hom.& vide quæ habentur in ca.dilecto.de sen.exc.lib.6. & not.in ca.nulli.& seq.3.q.& vide Ale. post Bar.in l.j.§.sed licet.ff. φ met.cau.& adeò quis tenet defendere φ si potest, & non defendat peccat,vt in c.non inferenda.& in c.si.23.q. 3.& vide text.& ibi gl.& hoc in c.quam te.de sent.excō.& si non potest aliter defendere debet saltē acclamarē, vt per gl. in d.ca.quam te.pro qua est text.in l.2.§. hoc autem ad Syla.
Zacharias.
b ¶Quæ dicit illum non peccare. Adde Ant.Corse.in terminis huius quæst.singu.84.in ver.defensione.& Feli.post In. in c.si verò.ver.vtrū pro defensione.ī.de sent.excom.
Sebast.Sap.
c ¶Defendit.Quod non peccet ille qui aggressorem interficit, tenet Abbas in c.2.de cle.percus.in cle.1.de vit.& hone. cle.an autem peccet qui occidit bannitum statuto permittente,ponit Alex.in 5.parte statutorum q.19.vbi tenet quòd non sequitur Ias.in l.vbi pactum. C.de transact. vide Felin. in c.quæ in ecclesiarum.ś. de constitut. vbi sentit contrariū.

suscepimus.So.fm Inn.pro rerum suarum.de
fensione licitum est bellum mouere,nec pro
priè dicitur bellū hoc casu, sed potius defen-
sio,quod est intelligendum quando inconti-
nenti hoc faciunt antequam diuertant ad a-
liena negotia.vt l.j.C.vnde vi.& ś.dixi.& hoc
cum sit à iure concessum non requiritur alia
auctoritas.ar.28.dis.de his.nec sic pugnantes
seu potius defendentes in excommunicatio
ne incidunt nisi manus miserint in personas
quæ sine violentia paratæ erant exire domū,
vel aliàs excesserunt domum vt hic satis col-
ligitur.de homi.c.suscepim⁹.& c.significasti.
& de sen.exc.c.3. ¶Sed quæro quid si incon-
tinenti non recupero rem meam:vel est pœ-
nes alium sine ipsius violentia,& clandestini
tate,ita quod sumus extra causam ipsius c.&
l.3.§.cum igitur.ff.de vi & vi ar.Sol.dic, quòd
debet adire iudicem,non enim debet sua au-
ctoritate rem adire.ff.de reg.iu.l.non est sin-
gulis.& l.si quis in tantam.C.vnde vi.& c.eū
qui.de præb.lib.6.& 16.q.6.placuit.& l.extat.
ff.quod met.cau.si autem nō potest ius suum
coram iudice prosequi,tunc fm Inno.potest
auctoritate superioris arma mouere & bel-
la indicere ad sua recuperanda.23.q.2.domi-
nus.& vide plenius per Io.And.in reg.nemo.
de reg.iu.li.6.in mercu.& per Bar.in tract.re-
præsaliarum.& si nō habet superioris copiā
potest propria auctoritate[a] sibi ius dicere[b]
secundum Inn.ar.in c.per venerabilem.qui fi.
sint legit.& in reg.quod non est licitum.ī.de
reg.iu.li.6.vide bonam gl.j.di.c.ius gentium.
23 ¶†Nunquid autem possit qs licitè per frau
dem,calumniā,& furtiuè,vel alio modo con
simili rem suam recuperare?[c] In.qđ non.imò
teneretur tūc illam restituere fm In.14.q.5.
c.non sanè.ad fi.hoc vltimum quòd teneatur
restituere non placet Io.And.&bene.& con-
trarium potest intelligi quādo quis occupat
aliena.si autem qđ suum est occupauerit ini-
què , tunc quamuis de peccato & iniquitate
pœnitētiam agere debeat,nec sub spe veniæ
peccare debuisset.ī.de cle.exc.mini.c.illud.ta
men rem suam restituere non tenetur,maxi-
mè illi qui iniquè occupauerat.ar.ex eo φ le.
& no.in c.cum dilectus.de or.cog.& ff.depo.
l.bona fides.nec debet dare illi occasionem
delinquendi , imò in hoc casu videtur fm eū
quòd dolus cum dolo,& culpa cum culpa cō
pensari debet. ff. de do. l.si duo. & l.ambo. ff.
de compend. & patet in eo quod leg.!& not.
in c.pe.& vlt.de adult.hoc vlt.puto verum,in-
quantū ageretur ad vtil.pri.sed respectu pec-
cati , & iuris publici[d] peccatum vnius alium
non excusat vt no.in c.pe.& vlt.& ponit Spe.
in tit.de iniu.post princ.& 23.q.2.admonere.
non enim debuit mentiri etiam pro salute al
terius.22.q.2.ne quis.nec committere pecca
tum vt alius euitaret etiam maius. vt not.14.
di.in sum.&per hoc videtur quod habens iu-
stam causam non debet per mendacia victo-
riam obtinere.quicquid sentit gl.in c.cupien
tes.de elect.libr.6.& 23.quæstio.2.dominus.
dicunt tamen quidam secundum Innoc.&
nō malè fm eū,quod etiam sua auctoritate potest accipere rem fur
tiuam,dummodo ex hac acceptione nec malum nec scādalum pos
sit alicui generari:nam si idem oriretur scandalum vel contra rem
detinentem,puta vxorem cui custodiam illius rei commiserat , vel
ꝯ familiarem suum, vel ꝯ quemcunque alium, tunc deberent eam
in pristinum locum statim restituere.ar.ī.de præscr.nihil cum scan-
dalo.& de no.ope.nun.cum ex iniuncto.§.super eo.facit quod leg.
& no.in c.nisi cum pridem.§.pro graui quoque scandalo.de renun.
Reliqua verò quæ prosequitur hic Inn.pertinentia ad materiam li-
belli dicam in c.sicut.de iurei.vbi In.etiam tractat quoniam hoc c.
satis est oneratum sua materia.Item Inn.tractat hic,an & quando su
perior possit agere pro locis subiectis.& quid si concurrat inferior,
id est prælatus mediatus cum superiore.id est prælato immediato.
ego plenè examinaui in c.cum deputati.de iud.vbi Inno.etiam tra-
ctat,& plenissimè ibi inuenies.& hæc sufficiant.

a ¶Auctoritate.per istud dictum potest limitari tota materia.l.si quis in tantā. C.vnde vi.de quo p istum.&ibi dixi in c. j qualiter &quando in j.not.ś.de iu.vide istum in ca.1.ver.ad primum.in fin.ī.de dol.& ꝯtu.Aen.Fal.
Sebast.Sap.
b ¶Ius dicere.Vide Fel.in c.2.de spō.vbi alle.Inn.hic.& Fel.c. quoniam.de sim.& Bar.Veron.in cons. 26.ic.magnifiicè ac generosè Prætor.
c ¶Recuperare.adde Cæpo.cons.75.
d ¶Publici.Not.singularem,& necessariam limitationem ad l.viro atque vxore.ff.sol.matr.vbi paria delicta mutua cōpensatione tolluntur quod est intelligendum quādo pœna nō est applicāda fisco: sed ipsis partibus.idē sentit Abb. in c.cū dilectus.ver. venio.& in c.si.vers. sed quæro.circa medium.ś.de ord.cog. quam sentit gl.in d. l.viro.Bal.in repet.l. cū mulier.ff.sol.ma.
Aeneas Fal.
Ant.Franc.
¶Circa hoc an mutua delicta tollantur per cōpensationem dicas , φ sic absque dubio, quoad ptes: non autem quo ad fiscum.in l.in arenā. C.de inoffi test.&vide omninò In.in c. sicut.3.ver.sed ex prędictis.videtur de iureiu.& in ca.intelleximus.in vers.paria. delicta.de adulte.& habetur per Bald.in Marga.super Inn.in ver.dolus ad fi.& in ver.cōpensatio.quæ sunt noranda pro intellectu illius l.viro atq; vxore hic alleg. & in d.l.in arenam.

CAP. XIII

1 *Exceptio consanguinitatis opposita marito petenti restitutionem vxoris suæ quo casu sibi obstabit.*
2 *Matrimonium potest peti separari ab altero coniugum propter consanguinitatem, licet ipsam ab initio sciuerit.*
3 *Libellus non vitiatur,si primo ponitur conclusio quam narratio.*
4 *Papa non dispensat,vel non est consuetus dispensare in gradib.consanguinitatis diuina lege probibitis,secus si humana.& nu.12.*
Papa tenetur legem diuinam vsque ad animam,& sanguinem defensare.
5 *Exceptio defectus proprietatis non obstat agenti possessorio recuperandæ etiam si incontinenti offertur probatio nisi immineat peccatum,secus in possessorio adipiscendæ.& nu.15.& 18.vbi plenè.*
6 *Probationes dicuntur incontinenti offerri,quando non petuntur dilationes multum longæ intra quas offert se exhibiturum.*
7 *Sæuitia viri , vel vxoris aduersus alterum est causa separationis thori , quando est magna,quod relinquitur arbitrio iudicis.*
8 *Præscriptio eorum q̄ sunt dignitatis episcopalis procedit,secus corū q̄ sunt ordinis.*
9 *Maritus p̄t agere possessorio recuperandæ contra vxorem,ēt si ipse expulerit eam.*
10 *Pactum non de petendo factum inter maritum,& vxorem,non impedit restitutionis petitionem.scilicet quando vnus diuertit ab alio.*
11 *Succumbens in petitorio non potest postea agere possessorio,nisi succubuerit ; quia agens petitorio non potuit probare.*
12 *Papa non dispensat contra præcepta moralia negatiua.& nu.4.*
13 *Papa non potest dispensare circa vniuersum statum ecclesiæ sine rōabili causa.14.*
Papa an possit ardua attentare sine consilio cardinalium.
Cardinales sunt in quasi possessione, vt Papa ardua non explicet sine eorum cōsilio.
14 *Papa non potest concedere principi seculari potestatem iudicandi,& condemnandi clericos suæ prouinciæ.*
16 *Gradus consanguinitatis probibitus à lege diuina circa matrimonia.*
17 *Papa non potest dispensare in secundo gradu ascendentium,& descendentium,sed in secundo gradu collateralium sic:dommodò sint in æquali linea:puta inter filios duorum fratrum non autem inter neptem & patruum.*
19 *Iuramentum calumniæ præstatur hodie etiam in spiritualibus.*
20 *Excommunicatus non sepelitur in sacro,nisi petierit absolui : vel nisi post mortem fuerit absolutus.*
Exommunicatio potest etiam fulminari in mortuum.
Iuramentum quo quis se astrinxit stare mandatis ecclesiæ,non ligat in his quæ sunt contra Deum vel animam.
21 *Iuramentum quò ad Deum intelligitur secundum intentionem iurantis.*
22 *Excommunicatio iniusta quò ad Deum non ligat.*
23 *Sæuitia viri etiam proueniens ex facto vxoris:est causa vt maritus præstet cautionem vxori de non offendendo.*
24 *Dispensatio gradus non inducitur ex eo,quia Papa mandat vxorem restitui marito quando vxor opponebat consanguinitatem.*
25 *Obedire ecclesiæ qs non cogit nec debet quādo ex tali obedientia resultat peccatū.*
Mori melius est,quam peccare,
26 *Iuramentum non debet quis seruare licet sit conscius solus ipse de causa non seruandi iuramentum licet habeatur periurus ab ecclesia.*
27 *Vxor tenetur marito seruire citra copulam secundùm conditionem ipsius vxoris: inspiciendo an sit nobilis,an non.*
28 *Vxor quo casu possit cogi à marito vt operetur & lucretur in domo.*
29 *Vxor potest cogi redire ad domum viri : id est realiter capi etiam quòd opposuerit de consanguinitate.*
In causis criminalibus tenetur quis personaliter parere.
Facta ad quæ quis tenetur ex obligatione iuris.
Item obligationes iudiciales non recipiunt obligationē ad interesse,sed debent præcisè adimpleri.

1 Literas. †Si contra petentem restitutionem coniugis oppo-
nitur cōsanguinitas in gradu ꝓhibito: & offeruntur
probationes paratæ recepto ab opponente iurō de malitia negabi
tur restō quo ad thorum & fiet quo ad reliqua. Si verò ꝓbationes
promptæ non sint,fiet plena restō:nisi magna sit viri sæuitia.h.d.Et
sunt duæ partes principales.prima ponit thema,& ꝯsultationē.scđa
resp.ibi,sanè.Et hæc scđa subdiuiditur, primo ponit & ꝓseqtur tri-
plicem opi.vsq; ibi,nos aūt.ibi ꝯria soluens ꝯ alterā opi.ali.vsq; ibi
ꝓpea ibi,subdistinguendo soluit & fm membrū ꝓseqtur ibi:φ si nō
habeat.à qua solutione vnū casum excipit.ibi,si verò.¶Casus lrālis.
In ꝑsentia Bitur.arc.inter A.mulierē,&B.virū eius q̄dā cā matrimo
nialis vertebatur corā quo mulier petebat se separari à viro cui se
quarto gradu ꝯsanguinitatis ꝓponebat esse ꝯiunctam, & hoc incō-
tinenti ꝓbare volebat.vir aūt petebat prius illā sibi restitui,q̄ ab eo
sua temeritate diuertit.pars mulieris viri sæuitiā alle.pp q̄ non erat
restituenda marito. Post hoc petiit archid.à d.Papa vtrum restō sit
indulgēda aut neganda q̄n aliqs gradus ꝯsanguinitatis opponitur
in quo sedes Apostolica dispensare nō p̄t,nec ēt ꝯsueuit & ꝓbatio-
nes sint incontinenti paratæ. Quæsiuit ēt,an idē esset , si gradus di-
spensabiles,vel aliud impedimentū dispensabile allegetur, & ꝓba-
tiones sīr sint incōtinenti paratę.Resp.Papa dicēs φ circa sol.ꝓpo
sitæ qōis diuersæ sunt sñīæ diuersorū , quorū sñīas ī tex.videre po-
teris,ibi,sanè.B.¶No.j.ar.op.& q̄si exꝑsū φ spoliatio deducta super
cad.re,& p viā agēdi opat offīm expulsiuū , & ꝯsecutiuū.nā repellit
aduersa

a ¶Legem diuinã. Adde Pe.de Ancha. cons.374.

Ant.Franc.

¶An Papa dispẽset circa ea quæ sunt iuris diuini, dicas, ꝙ nõ pt dispensare in prohibitis in testamẽto veteri.& nouo,& iõ non dispensat super vsuris.vt per d.Ant. Io.An.in c.super eo. de vsur.nec etiam ꝯ euangelium.vt in §. deinde 26.di.& in c. sicut 14.dist.& vide Car.in cle j.in §.fi.in 27.q.qui dicit quod Papa non potest indistinctè permittere vsuras sicut non põt indistinctè prohibere matrimoniũ sed certis ꝑsonis pt, & illas tollerare ratione maioris mali euitandi, per not.in c.ex publico.de conuer.contu.& vide q̃ habentur in ca.non licet.cum gl.x.di.nec dissoluit Papa matrimonium consummatum: potest tamẽ dispensare quod spõsa vnius non tamen carnaliter cognita possit alteri desponsari.vt per Bal.no.in l.Deo nobis.C.de epis.& cle.& circa ea quæ dicta sunt super permissione vsurarum, vide q̃ habentur per Alex.cons.1. in 2.parte.consil.& in cons.57.& consil. 107.in j.parte consi. & vide pulchrũ cõs. An.de Prato veteri, incip.paucis.vtar ꝙ est post cons.Ale.de Imol.45.in 4.parte. consil.& quando Papa dispẽsat in his super quibus non hẽt potestatem, ꝙ illa dispensatio nõ reddat tutum dispensatum quo ad eum.vide gl. in c.nõ est.de voto. posset tñ, & quo ad vsuras.& q̃ ad oĩa alia prohibita: & de iure diuino & de iure positiuo similiter dispẽsare quo ad pœnas iuris positiui:qa est s̃.illud iº positiuũ vt in c.proposuit cũ materia.de conces. præben.

Sebast.Sap.

b ¶Quod vxor. Vide ꝙ scribit Bal.in l. j.ver.dubitatur.C.de le.vbi dicit,ꝙ pt mulier petere se ali extra domũ q̃ñ fuit in aduersarium agẽtem pro petitorio:& spoliatione probata consequitur restitutionem & hoc vr̃ ꝓbari habito respectu ad prin.c.licet in ver.rescripto, &c.videatur mutare casum dictum tñ est verum,& vr̃ probari in c.ex ꝯq̃stione.s̃ e.vbi dixit & no.gl.2.q.2.c.1.qđ no,

2 ¶†No.2.ꝙ alter coniugum potest petere separari coniugium rõe ꝯsanguinitatis: ꝙ procedit etiam si à principio sciuisset cõsanguinitatem inter eos: qa licet alleget turpitudinem suam.excusatur tñ, & admittit̃ ratione peccati.de re iu.c.lator.& c.ꝯsanguinei.& c.tenor.& c.præterea.de spon.cum si.

3 ¶†No.3.libellũ non vitiari si conclusio precedat narrationem: & ad rectum ordinem obseruandũ debet prius factum narrari,& postea concludi.¶No.ibi,sua temeritate,&c.ꝙ coniunx vr̃ spoliare coniugem non solum si violẽter de domo eam expellit: sed etiam si ꝓpria temeritate diuertit, & sufficit ad agendum possessorio.quod no.& facit quod no.in gl.

4 ¶†No. ꝙ in gradib.ꝯsanguinitatis diuina lege prohibitis,Papa non potest nec ꝯsueuit dispensare, secus in prohibitis humana leg.nam Papa,est supra legem positiuam.c.proposuit.de ꝯces. præb.& l.princeps.ff.de leg.non autem supra

a legem diuinam a imò illã tenetur defendere vsque ad animam & sanguinem: & vsque ad omnes conatus.25 q.1.sunt quidã.& ista sunt præcepta moralia & negatiua qui obligant semper & ad semper.i.omni tempore.6.di.§. his ita.& not.Arch.de pœ.dist.5.in sum.& de his in gl. ¶No.ꝙ etiam ad ecclesiæ præceptũ non debet quis venire ꝯ cõscientiam probabilem: & ꝙ veniens ꝯ conscientiam ædificat ad gehennã.j.prĩo peccat mortaliter: dr̃ ædificare ad gehẽnam,quasi ædificet sibi domũ vel stallum quoddã in gehennã.j.in inferno. fm Io.An.¶No.ꝙ distinguens opi.& illas ad concordiam reducens non dr̃ opi.reprobare

5 vel alicui earũ derogare.¶†No & tene mentitex.apertum, ꝙ exceptio defectus proprietatis non ob.agenti possessorio recuperandę etiam si probationes offerantur incontinenti.hic enim hac ꝓbationum obligatione.nõ obstante fit restitutio,prætereã quo ad copulam.respectu illius verò differt restitutio propter pctũ. ¶Ex hoc vlt.collige sing. theoricam,ꝙ vbi in restõe imminet peccatũ dẽt differri restitutio:si ꝓbationes super defectu ꝓprietatis offeruntur paratæ:aliàs secus.vt hic notabiliter vtrunq; probatur.vide bo.gl.in c.

6 sup cã.2.q.5.¶†No.tex.opt.satis declarantẽ, qñ probatio dr̃ offerri incontinenti.non eñi requiritur ꝙ habeat ꝓbationes secũ in ꝓmptu,sed satis est ꝙ non petat dilationes lõgas: dr̃ eas offerre cum intra breue tempus eas se exhibiturum offert,ꝙ vr̃ ꝯ Io.And.in c.interposita.de ap.& pro hoc facit c.exhibita.de iu. & l.ꝙ dicimus.& l.ratũ.ff.de sol.& ĩ mora modici tpis non est periculũ.ff.de iu.l.si debitori.

7 ¶†Vlt.no.text.in fi.valdè notabilem & sing.

b ꝙ vxor b non est marito restituenda si nõ pt tutè cum eo morari absque periculo ꝑsonæ, nec remedio cautionis potest sufficienter ꝓuideri:quinimò hęc est sufficiens causa remouendi eam ab eo: & separandi matrimoniũ quo ad thorum.& idem dic in marito respectu vxoris, vt si insidiatur vitæ mariti,& tentauit eum perdere veneno, neque potest refrenari.verisimiliter potest eiici & petenti restitutionem obstabit exceptio.arg.hic & hoc per istum text.not.Io.And.in c.1.de diuor.& sic habes hic casum in quo præter adulteriũ licitum est coniugi dimittere coniugem, qđ perpetuò tene mẽti:& iudex arbitrabitur qñ tanta subsit sæuitia vt non possit prouideri remedio cautionis.ar.c.de causis de off.del.& l.

8 1.ff.de iure delib. ¶† Venio ad gl.& op. videtur enim quod Arc.iste non potuerit cognoscere de causa matrimoniali:quia hoc est epi

c scopalis dignitatis: c vt dicit tex.no.in c.accedentib.de exces.præla.Sq.gl.j.hoc procedere secundùm ius:sed ex consuetudine seu præscriptione potest hoc ꝯpetere inferiori prælato.& ita potest intelligi hic.& idẽ tenet Inn.

d hic, ꝙ benè no. d Ex quo infertur, e ꝙ licet ea

e quæ sunt episcopalis ordinis nõ possunt quæri per inferiorem ex consuetudine seu præscriptione vt in c.quanto.de consue.secus tñ in his quæ sunt iurisdictionis:vt hic iuncta gl. & idẽ no.per gl.in d.c.accedentib. in gl.pe.& vlt.& vr̃ tex.in c.auditis.de præscr.vbi episcopus obtinuit in cognitione causarum matrimonialium contra præscribentem:quia probauit interruptionem: secus ergò si interruptio non interuenisset.& hoc etiam tenet hic d.Ant.& hoc tene mẽti quicquid dixerit hic Host.dicens,ꝙ cum cosuetudo non det iurisdictionem in maiorib.& ista sunt de maiorib. non valet in his cõsuetudo,& remittit ad no. in c.cum contingat.de fo.comp.& c.fi.de off. arch.& ad istum tex.respondebat,ꝙ iste archidiaconus cognoscebat ex generali vel spãli ꝯmissione archiepiscopi, vel ex speciali priuilegio.sed ꝯ Host.facit fm Io.And.quia istud non est ordinis seu dignitatis episcopalis.te-

9 ne igitur primum ꝑ prædicta. ¶†Quæro qd si vir repulisset vxorem nunqđ posset petere restitutionem agendo possessorio.Gl.3.prĩo arguit ꝙ non:quia seipsum spoliauit,postmodum determinat ꝯrium: quia eo ipso ꝙ repetit eam,& illa non vult redire,vr̃ eum spoliasse.ꝙ bene no.& idem no.gl.in c.significasti.de diuor.& c.intelleximus.de adult.& In.in c.veniens.de re.Abbas refert magistrum suum tenuisse primam opi.quia iste hoc casu non pt ꝓbare se spoliatum: ꝙ ẽst necesse cum agitur possessorio.s̃.c.ꝓx.dicit tamen ꝙ iudex ex officio suo posset restitutionẽ facere.de iureiu. tua.sed Host.tenet opi.gl.Nec ob.si dicatur ꝙ expellens animo amittẽdi possessionem perdit etiam si habet animum recuperandi eam. vt l.si quis vi.§.differentia.ff.de acq.pos.quia fm Host.possessio ista in hoc est priuilegiata. quod non perditur solo animo: vel si perdatur solo animo recuperatur eo ipso ꝙ repetitur.ratio colligitur secundùm eum.de sponsa.duo.c.1.de coniu.lepro.c.2.de frigi.c.fi.vel secundùm d.An.possessio in causa matrimoniali est coniuncta proprietati non abdicabili nuda voluntate, facit ergò hæc possessio naturam proprietatis vt nõ perdatur saltem irreuocabiliter.arg.de ordi.cog.cap.super eo.non obstat c.agatosa. alleg.in gl.quia ibi impeditur restitutio propter ingressum religionis factum de vxoris voluntate:vel propter adulterium prius commissum ꝑ vxorem propter quod perdidit omne ius quod habebat in marito,ideò licuit marito intrare religionem,vt ibi: sed simplici repulsione alio non subsecuto non impeditur restitutio si postmodum repetitur,& vult redire.Et ex prædictis not.casum mirabilem, in quo potest quis solo animo perdere possessionem saltem irrecuperabiliter.& pro hoc facit quòd statim subditur in glos.dum in secunda parte quæritur.nunquid inter coniuges habeat locum pactum de non petendo. Nec obest confessio,vel exceptio rei iudic.

10 ¶†Et no.quod applicando gl.ad tex.probat quod pactum de non petendo se adinuicem non impedit restitutionis petitionem pro hoc:quia si non obstat repulsio, & s̃.conclusum est fortius nec pactum: ex quo enim pactum non valeat.vt in c.tua.de iureiu.si periculum vt redeat,& non vult redire videatur spoliare per rationes prædictas.Sed aduerte inquantum glos.dicit exceptionem rei iud.non obstare,si intellexerit quod non obstat petenti restitutionem,non benè dicit.vnde procederet in hoc gl.referendo eam ad text.quia sententia inducit notorium antequam appareat ecclesiam deceptam fuisse.de cohabi.cleric.& mulie.cap.vestra.& cap.fin.defectus autem proprietatis notorius obstat agenti possessorio.in c.ad decimas.de restit.spol.libr.6.facit c. causam matrimonij s̃.de offi deleg. vbi est bo.tex.si enim sententia ibi valuisset nõ fuisset facta ibi restitutio vigore spoliationis præcedentis.¶Vide pro hoc quod no.In.

11 c.cum dilectus.de cau.pos.& proprie.vbi dicit,† quod succumbẽs in petitorio non pt agere possessorio ꝓ spoliatione prius facta: qa ꝓprietas trahit ad se possessionẽ.vt d.c.cũ dilect?.& specificè ĩ terris tenet Arc.in c.seculares.33.q.2.vbi dicit,ꝙ si mulier succubuit in peti

iustè verberata.

c ¶Epalis dignitatis. Tu pondera, qa hic iõ cognouit de causa mr̃imoniali: qa erat archieps abñs in remotis partib. quo casu spãliter inducitur,ꝙ possit cognoscere de cã mr̃imoniali,in simili adduxi.l.si lõgius.ff.de iu. l.filius.ff.si cer.pe.l.filiusfa.ff.de ꝓc.c.j.nec va.li.6.l.ꝓfectitię. ff.đ iu.do.l.si nepos. & l.si filius.ff.đ ri.nu. l.sed si vnius.§.filiusfa.ff.đ iniur.An.Bar.

Ant.Franc.

¶An cã matrimonialis per inferiorẽ epo possit cognosci: dicas,ꝙ sic: qa pt inferior ꝑscribere talẽ cognitionem. vt in c.auditis.& ibi ꝑ gl. & doc.de p̃sc.& in c. accedentib.de exce. pla.& vide quæ plenè hñr ꝑ doc.& per An.Sic.post alios.in c.cãm matrimonij. de off.deleg.

d ¶Bene not.Adde Ro.cons.299.

Sebast.Sap.

e ¶Infertur.de hoc articulo vide latè ꝑ Fel.post Ab.in c.auditis.j.de p̃scr.Cald. in cons.2.sub rub.đ presc.Io.Fran.Bal.in tract.præsc.in 1.par. 5.ptis prĩcipalis.q.2.

a ¶Mr̃imoniali.Adde Pa.de Ca.ꝯs.266.

b ¶Rõabili.cã.adde Ro.cons.341.

Zacharias.

c ¶Sine ꝯsilio Cardinaliũ.adde de hoc plenè ꝑ Fe.s̃.in prin. rub.de consti.

Ant.Franc.

¶Circa legis ꝯdẽdæ ptãtem:vide q̃ plenè hñr in c.j.de ꝯsti.& l. oẽs ꝑpli.ff.đ iu.& iu. & adde ꝙ lex gñalis tollit cõsuetudines spãles,vt ꝑ gl.in l.3. ĩ §.diuus.de sep.viol. & ꝑ Bar.ĩ l.j.C.đ test. & hr̃ in c.1.de ꝯsti.li. 6.& de his q̃ pt ipse Papa facere.vide no. gl.in c.sicut de exce. pla.q̃ ponit vers' circa q̃ Papa hẽat ptãtẽ & ibi illi versus declarantur.

Zacharias.

d ¶Collegiũ Cardinaliũ.Tu,vide đ hoc Pa.de Ca.ꝯs.280.inc. ĩ facto ꝑsenti.& quæ no.remissiuè in apo. ad istum ĩ c.quoniã. nu.1.vers.vbi lex est multũ dubia s̃.đ ꝯsti.

Sebast.Sap.

e ¶Papa. An Papa possit ardua sine ꝯsilio Cardinaliũ vide Ias.in l.placet.C.sac. san.ec.& Prep.in ca. j.in pr.in tit.epm vel abb.& c.in istis.4.di. Fel.in rub.de ꝯsti.& Hiero.Sauitinũ ĩ l.1. in 24.dña snter iº canon.& ciuile.đ ꝯsti. & An.Sic.ꝯs.j.ĩ j.vol. vbi ꝯcludit,ꝙ sic:sed ꝯriũ tenuit in tract. de præstan.Car.in j. par.2.q.principalis.

f ¶Principes. Adde ꝙ ita dispensatũ fuit in duce quondã Mediolani qui duxit filiam sororis patris.

g ¶Ducere filiã V.đ d.Pe.ꝯs.350.vbi ꝯsuluit solenniter,ꝙ nepos potuit ex dispẽsatiõe Papę ducere ĩ vxorẽ,vxorẽ quõdã patrui:vide gl.in c.pictatiũ.vñ ista gl.sumpta est.30.qõ.3.ego credo ꝙ non bñ ꝯsuluit d.Pe.qa ꝯsuluit ꝯ l.diuinã,moralẽ & punitoriam.An.B.

Zacharias.

¶Adde tu casus in qb.pt Papa sup matrimonio dispensare. quos enumerat Bal.in l.j.C.si nup.ex sedo resc.pe.& ꝑ eũdem in l.cum qs.C. de natu.libe.

in petitorio: non potest postmodum agere possessorio. vel distingue hunc articulum, vt plenè dixi.s̃.de cau.poss.sed si succubuit in petitorio: quia non probauit, poterit agere possessorio: quia tunc non obstant defectus proprietatis:non enim sequitur,non probauit,ergò non habet ius,& idem videur dicendum in confessione,licet enim non obstet in ꝓprietate dum sit contra matrimonium per stantem contra matrimonium,secus si fit per stantem pro matrimonio:maxime ad impediendam restitutionem.de quo tamen dicendum est vt le.& no.in c.attestationes.de desp. imp.quinimò nec in petitorio auditur indistinctè veniens ꝯ sententiam latam in causa

a matrimoniali a imò oportet quod subsit aliqua præsumptio pro eo, & ꝯ sententiam. vt

12 no.In.fin.in c.tenor.de re iu. ¶†Op.videtur enim malè dicere text.dum dicit Papam non posse dispensare in gradib.prohibitis.est eñi s̃ ius.vt in c.proposuit.de conces.preb.Sol.gl. in ver.dispensare.duob.modis.primo tenendo contrarium,& respondendo ad tex.secundo in fi.dicit text.intelligendum in gradibus diuina lege prohibitis.quib. videtur Papam dispensare non posse.& qui sunt illi gradus, nor.j.& hoc teneas.vide quod dico j.in ver. quæro an ecclesia.& satis innuit tex hic.Et vide bo.gl.hoc tenentem.30 q.2 pictatium.& satis hoc innuit tex.ille.Item Papa non pt cõtra ius diuinum morale.maximè contra præcepta negatiua quæ obligant semp & ad sem

13 per.i.omni tpe.25.q.1.sunt quidam.¶†Item no.gl.inquantum dicit Papam non posse dispensare contra vniuersalem statum ecclesiæ. & vide quod no.in c.sunt quidam.& c.quę ad perpetuam.25.q.1.& per In.in c.cum ad monasterium.de sta.reg.& tenet In.in c.quanto. de consue.vbi dicit Papam non sustinendum si facit ꝯ generalem statum ecclesiæ sine ra

b tionabili causa. b & in aliis non,si ergò subest causa,potest dispensare, & facere etiam constitutionem in ꝯrium.pro hoc est bo.text.in c.non debet.de consang.& affi.vbi restrinxit prohibitionem cõsanguinitatis ad quartum gradum Et ponit Laur.no.dictum in d.c.sunt quidam.quod super generali statu ecclesiæ non potest Papa legem seu canonem conde

c re sine consilio cardinalium. c Arch.ibi tamẽ arguit in ꝯrium quod possit per c.Constantinus.96.di.& puto ꝙ possit nisi obstaret illud dictum Io.Mona.in c.super eo.de hæ.li.6.vbi

d dicit collegium cardinaliũ d esse in quasi pos

e sessione, vt Papa e ardua non explicet sine ipsorum ꝯsilio & multa in hoc vide tractari. sed pro dicto Laur.& pro dicto Io.Mon.vt de iure procedãt.vide tex.opt.fm vnum intell.in c.per venerabilem.in ver.rationib qui fi.sint

14 leg ¶†Itẽ inqtum gl.hic dicit,ꝙ non dispensat ꝯ substantiã monachatus,dic vt plenè no. in c.cum ad monasteriũ.alle.in gl.¶Item adde, ꝙ vbi dedecoratur status ecclesiæ non dispensat,vt 1.q.7 & si illa.no.Arch.in d.c.sunt quidam.ideò puto quod non possit dari principi seculari potestas iudicandi & condemnãdi clericos suæ prouinciæ: maximè cum hoc videatur ꝯ legem Dei.96.dist.si imperator.& quod ibi no.Inn.in c.2.de ma.& obe.¶Op.&

15 videtur † quod indistinctè differat̃ traditio possessionis si defectus proprietatis probatur incontinẽti,vt l.3.§.ibidem ff.ad exhi.Sol.gl. in ver.primum ꝙ ꝯrium procedit in possessorio adipiscendæ.& idem no.gl.in c.1.s̃.c.& vide quod no.in reg.qui ad agendum.de reg.

16 iur.li.6.per Dy ¶†Gl.in ver.lege diuina.ponit gradus prohibitos à lege diuina,& no.eã: quia quotidie ad eam remittimur,& inquantum dicit, quod à principio Deus prohibuit duntaxat coniugium inter patrem, & filiam: & inter matrem & filium.dic,quod ꝓhibuit cum dixit ꝑ eos Adæ: Propter hoc relinquet homo patrem & matrem & adhærebit vxori.debet eñi exponi. Relinquet homo patrẽ & matrem.id est thorum patris & matris: qa non debet contrahere nec cum patre nec cum matre,non enim debent illa verba intelligi ad literam, quia non tenetur quis relinquere cohabitationem patris, & matris propter vxorem.vt not.in c.vt debitum.de biga. quod nota.¶Opp.& videtur quia Papa venit contra protestationem suam in eo quod dicit non velle præiudicare alicui illarum opi. tamen in effectu præiudicat cum deinceps iudicat secundum hanc decisionem. Gloss.in in verb.volumus.fatetur contrarium.sed dic melius,quòd Papa non deroget,imò reducit ad concordiam.& sic remanet quælibet opi. secundum distinctionem hic factam.ad idem c.super quæstionum.de offi.deleg.Glo.super vers.porrò.dicit quod in illo vers.ponitur allegatio. Gregor.Papa dicit Ioan.Andr.hic se nescire quid velit.gl.cum ista non sit decretalis Gregorij.sed Innocentij:& fortè secundũ eum errauit, credendo eam fuisse Gregorij. Vel fortè dicere voluit quod ista fuit opinio Gregorij Papæ qui fuit magnus doct.& constat quod nunquam legit antiquas compilationes:& forsam tenebat legendo quod restitutio non erat facienda.& fuit hæc glos.addi

17 tio secundùm Ioan.And. ¶ Quæro † an ecclesia possit dispensare in secundo gradu cõsanguinitatis.Gl.in ver.prę sertim.alle.pro,& contra.& tandem concludit, quòd in secũdo gradu collaterali posset ecclesia dispensare: non autem in secundo ascendentium & descendentium: quia ille prohibitus est à lege diuina in Leuitico.Ioan.And.dicit ecclesiam posse dispẽsare in secundo gradu inter collaterales in linea tamen æquali: vt puta; quòd filij duorum fratrum contrahant.sunt enim isti in linea æquali: quia æqualiter distant à stipite, secus autem in secundo gradu in linea inæquali, & ideò patrũus non potest contrahere cum nepte: & sic dicit seruare iudæos.Philip.autem sentit cum glos.dicens, quòd in secundo gradu ascendentium & descendentium non possit ecclesia dispensare:quasi sentiat quòd in collateralibus possit.Et aduerte,quia hoc posset sæpe contingere in pra-

f ctica inter istos magnos principes f qui sæpè petunt dispensatio-

g nes à Papa vt possint ducere filiam g fratris.h Nam secũdum dictũ

h Ioan.And Papa non posset dispensare. Aliud sentiunt gl.& Philip. sed pro dictũ Ioan.And.facit gl.in ver.diuina lege.quæ dicit, quòd de iure diuino prohibetur matrimonium cum nepte, & amita seu matertera:& isti sunt in secundo gradu in linea inæquali.Ego dico ponderanda verba legis diuinæ.& si prohibetur iste secundus gradus.non poterit ecclesia dispensare.& per id quod s̃.dixi super illa glos.aliàs sic: quia Papa potest dispensare contra ius positiuum ex causa maxima.vt not.in c.proposuit.de conces.præben.& in c.innotuit.de elect.& vide in Leuitico.& gloss.in præalleg.32.capitu.Leuitici.Sed Ioan.And.ibi dicit,quòd deberet dicere 31.& respicit secundùm eum antiquam compilationem:sed secundùm Modernã hoc est.ca.18.nec habet ille liber secundùm illam Modernam nisi

* 27.c.gl.ista in secunda parte ponit veritatem,& eam *communiter* sequuntur doct.& aliquid dixi in notabilib.Adde tamẽ hic vnum notabile dictum Ioan.And.positum in extraneo loco:scilicet qui filij sint legitimi.capit.per venerabilem.vbi dicit Papam ex causa posse dispensare etiam in gradibus diuina lege prohibitis.alle.istum tex. & vnam tantum differentiam facit inter istos gradus & illos humana lege prohibitos. dicit enim, quòd in istis potest dispensare cir-

i ca matrimonium iam de facto contractum vt valeat vt ex tunc. i In illis verò nõ dispensat nisi vt valeat vt ex nunc, quasi non possit facere vt illi qui sunt iam nati contra legem diuinam censeantur le-

18 gitimi,vt ex tunc.cogita benè & tene semper menti. ¶†Gl.in ver. offeruntur.Nota spoliatum restituendum non obstante quod reus offerat probationes incontinenti super iure suo & satis bene probatur hic.vt supra dixi in notabilibus & allegaui glos.concordantem huic.2.q.5.sup causa.& not. bene qa gl.iuris ciuilis in l.si de vi. ff.de iudi.in fin.videtur velle quod in omni interdicto obstat exceptio dominij si pobationes offeruntur paratæ incontinẽti.sed Dy. in regu.qui ad agendum.dicit illam gl.procedere præter quam in interdicto recuperandæ.Bar.in d.l.si de vi.dicit quod in interdicto adipiscendæ procedit illa glos.& dictum Dyni.ã voluit etiam alia gloss.hic per l.finalem.ff.quo.lagato.In interdicto verò recuperandæ non procedit, quia non obstat ibi exceptio dominij.ac hoc ꝙ le.&

not

Ant.Franc.

¶De qb.Papa in matrimoniis dispẽset, videas ꝑ scrib.in c.vt debitũ.de biga.& c.a. ex publico.de puer. piu.& de dispẽsatione facieñda circa gradus ꝓhibitos in qb. ꝯhi non pt absq; dispensatione.vide plenè ẽt ꝑ scrib.in c.nõ debet.de ꝯsan.& affi.

Sebast.Sap.

h ¶Filiam fratris.vide Host.in summa.q cle.vel vo.§.quis nocens.ver.vr̃ igitur ꝙ summus põtifex Pe. de Anc.in c.j.de spõ. in 6.& ꝯs.366.incip. reuocatis ĩ dubium. ꝙ ꝯsil.refert Fel.in c. quæ in ecclesiarum. de consti.ver.secunda conclusio.

i ¶Ex tunc. Adde q̃ posui s̃.in notabilib. & per eundẽ pe.melius ad propositum. cons.410

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

Sebast.Sap.
a ¶Hanc potius. Vide Car. Ale. ĩ §. testim. 6 di. & Ab. ĩ c. sacris. §. ꝓ me. cã. vbi ponit, ꝙ potius moriendũ q̃ peccandum. & ibi ponit q. de eo q minatus est seruo, ꝙ si non occideret vxorem occideret eum.
b ¶Lucrari. An aũt si mulier lucraᵣ aliqd acqrat viro suo, vel sibi. dicas, ꝙ lz in dubio videaᵣ acqsiuisse de bonis mariti. l. ẽt. C. đ do. int. vir. & vxo. l. qntus. ff. e. & hic rõe turpis q̃stus euitãdi. tñ si administrauit bona alteriꝰ, nõ ꝑsumiᵣ acqsiuisse de bonis mariti. ita Sal. ĩ d. l. ẽt. ꝑ illũ tex. & tunc qcqd acqrit, acqrit sibi ñ marito, vt in terminis ꝑ plura ↄsuluit Ale. in ↄs. 133. inc. vere crudelis. ꝑ totũ. 4. volu. vbi ↄcludit vxorẽ posse ↄhere societatẽ cũ marito. Aene. Fal.
An. Fr. ¶An acqsita ꝑ vxorẽ ꝑsumãᵣ acqsita đ bõis mariti, viđ Bar. ĩ l. cũ opꝫ. vbi đt ꝓpt euitaᵣ turpis q̃stus ꝑsumiᵣ acqsiuisse de bonis viri ꝙ ẽt voluit Bal. in l. si vxorẽ. đ ↄdi. inser. & Spe. in ti. de act. ĩ ver. sed qd si dubita. & ĩ e tit. de loc. in §. 6. in ver. 76. & iõ in dubio dr̃ acqsiuisse viro, nisi doceat ꝙ aliunde q̃sierit: vt dixit Bal. in d. l. cũ opꝫ. & ibi gl. in ver. ex eiꝰ subiectis. & iõ si ꝓbareᵣ ꝙ habuisset pecuniã à ↄsanguineo, vl' ꝙ fuisset negotiatrix ꝑsumereᵣ acqsiuisse ex ipsa pecunia habita à ↄsanguineo, vel ex negotiatiõe: de quo vide ẽt ꝑ Ale. ĩ ↄs. 22. in 4. par. ↄsil. & ꝑ Sal. in l. si mr̃. ff. de rei vẽ. & hr̃ ꝑ Ant. đ Prato veteri. ↄs. ĩc. ver. cẽteru delis. ꝙ ẽ post ↄs. Ale. 119. ĩ 4. par. ↄs. & ibi dr̃. ꝙ q̃sita ex operis ipsius vxoris sunt ipsius viri, qa tenetur vxor opari ꝓ viro. & ibi ponit ẽt quas operas teneaᵣ vxor ꝑstare viro. de quo ẽt ꝑ do. in l. si cũ dotem. in §. si transgrediamur. ff. sol. ma.

not. in l. si de eo. § fi. ff. de acq. pos. aliàs liceret dño impunè possessorem molestare, ꝙ non esse dđm ar. in l. non est singulis. ff. de reg. iur. nisi quando probationes super possessione essent hincinde pares. vt in c. licet. de probat. in interdicto recuperandæ tenet Bar. dictum huius gl. Et Dy. procedere in vera violentia. sed in quasi violentia de qua in l. cum querebatur. vnde vi. dicit exceptionem obstare, vt no. dr̃ ibi in gl. & dr̃ quasi violentia, qñ ille inuenit possessionem vacãtem. & dic vt ibi no. pro limitatione huius glos. & vide de hac mã ꝙ dixi in c. pastoralis. de cau. pos. & ꝓpr. & per Bar. in l. nãliter. §. nihil cõe. ff. de acq. pos. adde ad prædicta quæ dixi in c. item cum quis. s̃. e. in fi. vbi vide. ¶Gl. in ver. iuramento. recepto op. ꝙ iurm̃ de calumnia hic non habebat locum, qa causa erat spiritualis. de iur. cal. c. literas. Item ex quo semel præstatur non debet iterum præstari. in auth. hoc sacramentum. de iu. cal. dic vt in gl. & dic melius ꝙ hic non loquitur de iuramento calumniæ, sed malitiæ. & hodie iurm̃ calumniæ præstatur etiam in spiritualib. & iuramentum malitiæ exigi potest à partib. quoties iudex expedire viderit. vt probatur in c. 1. & 2. de iu. cal. li. 6. dic vt ibi. dic autem præsumebatur ꝙ malitiosè opponeretur ↄsenguinitas ad differendum posses-
20 sorium. ¶†Quæro quid si ista iniustè excõicata moriatur ante absolutionem, nunqd debeat sepeliri in cœmiterio ecclesiæ? Gl. pe. ꝙ non. & dic vt in ea. Io. An. tenet gl. nisi moriẽs petiisset absolui. de sen. exc. à nobis. 2. vel nisi ecclesia videns se deceptam post mortem illam absoluat, ꝙ ꝑt sicut & ligare. 24. q. 2. sanè. & j̃. de hæ. si quis eꝑs. fm̃ Tancr. & Goffr. ꝑt ãt in articulo mortis absolui, fm̃ Host. qa iurm̃ quo iuratur stare mandatis ecclesiæ intelligitur de his quæ non sunt ↄ̃ Deum nec ↄ̃ animam. no. de hoc. de iurei. in c. j. li. 6. & si moritur sepeliatur, si verò ↄualescit iterum præcipiat iudex vt debitũ reddat & ad petitionem mariti excõicabit illam si non reddat, & tñ iterum in articulo mortis absolueret, & sic in
21 infinitũ fm̃ eum. ¶† Ex prædictis no. casum in quo iurm̃ intelligitur præstitum fm̃ intentionem iurantis, & non fm̃ intentionem recipientis. ꝙ procedit fm̃ d. Ant. qñ deferens intendit iurantẽ astringere ad aliquid ↄ̃ Deũ. ad ꝙ non se extendit simplex iurm̃, sed dic in hoc melius, ꝙ in hoc iudicio intelligimus in hoc casu præstitum fm̃ intentionem recipientis, & fm̃ ꝙ verba sonant, & sic fm̃ ius intelligitur eũ ꝙ satisfaciat pro quo fuit excõicata si excõicatio reperiᵣ iusta. vt ĩ c. ex parte, j̃. de ver. si. cũ ibi no. sed quo ad Deum fm̃ intentionem iurantis. vide Inn. in c. veniens. de iurei. & text. 22. q. 5. c. humanæ aures. & gñal'r vide gl. ead. causa. & q. e. qui peierare. §. ex his. Item inq̃tum gl. ista subiicit, ꝙ ecclesia non debet pro ista orare si non absoluitur intellige fm̃ Vin. de oratione spãl'r, gñales tñ orationes quæ fiunt pro omnibus fidelib. defunctis
22 ꝓderunt ei, & benè dicit, † qa respectu Dei non est ligata ex quo suberat causa nõ parendi. de sen. exc. à nobis. 2. & c. cum æterni. de re
23 iu. li. 6. ¶Gl. fi. est facilis. aduerte, † qa inquãtum gl. & tex. faciunt mentionem de cautione præstanda mulieri propter ipsius viri sæuitiam & c. procedit ẽt si in tale odium incidit mulier ꝑꝑ sui culpam, puta, qa ↄmisit adulterium: debet eñ sibi iudex ex officio ꝓuidere si vir eam petit. vide tex. cum gl. in c. de benedicto. 32. q. 1. quod. no. ¶Nunc gl. expeditis, & suppletis op. & de ↄ̃rietate literę. nam in prin. dr̃. ꝙ mulier petiit separari à viro rõe ↄsanguinitatis, & postea qõ formatur, an sit indulgenda restitutio si gradus ↄsanguinitatis obiiciᵣ.

Sol. dupliciter potest tex. intelligi. primo quod in ver. rescripto. mutat casum fm̃ Host. & ponit nouum thema, ꝙ prosequitur, vel melius dicas inhærẽdo literæ, ꝙ ꝑmo mulier petiit se à viro separarl. vir autem ante oĩa petiit restõem, & quia hæc actio possessoria sub eadem re deducta habebat vim actionis, & exceptionis. vt s̃. dixi in notabilib. ideò mulier de eo quod prius agebat incepit excipere. & sic deduxit ↄsanguinitatem per viam exceptionis vnde rectè nunc quærebatur, an petenti restitutionem obstabat exceptio ↄsanguinitatis in gradu ꝓhibito, & resp. vt in litera. & hæc vera mẽs literæ.
24 ¶Secundo op. & vr̃, † ꝙ indistinctè sit parendum ecclesiæ præcepto, & non sustinenda excommunicatio saltem cũ opponitur consanguinitas in gradu humana lege prohibito, quia mandando videtur dispẽsare circa impedimentum, & sic nullum subest peccatum. So. hoc poterat esse motiuum illius opi. vt in gradib. humana lege prohibitis omninò esset fienda restitutio. arg. in c. sup eo. de cogn. spiritua. c. quia circa. de consang. & affi. sed ratio decidendi in contrarium est nulla. in hoc sit differentia, qa vt dicit Vin. ecclesia mandando restitutionem non dispensat, non enim præcepit debitum reddi ex dispensationis beneficio, sed ex iure litigatorum. pro hoc optimè facit quod leg. & no. in c. 2. de schisma. existente ergò consanguinitate peccaret mulier reddendo debitum. ideo consulitur si est ↄsanguinitatis ↄscia potius sustineat excõicationem, nam ecclesia in dubio fallit & fallitur. đ sen. exc. à nobis. 2. Et sic dictio ꝑsertim posita in litera stat pro maximè. vt exponit gl. & benè. ¶Op. 3. & videtur ꝙ nõ sit dare perplexitatem in iure, vt si quis inter duo mala possit & peccata constitui vt sit necesse in alterum incidere: nam secundnm hoc non esset peccatum: quia vbi necessitas est in euitabilis ibi nullum peccatum, peccatum enim est voluntarium. 15. q. 1. c. j. in pr. de quo vide gl. optimam cum multis exemplis. 30. distin. in summa. aliqui allegant c. nerui. eadem. distinct. sed melius in glo. summæ. ergò malè dicit hæc litera, & hæc mulier potest esse perplexa. Sol. Ioan. & Goff. ꝙ potest esse perplexa, quantum ad opi. ignorantis. nam peritus, & intelligens non potest esse perplexus vt in ↄ̃. Io. And. dicit negari non posse quin inter sententiam ecclesiæ & conscientiam possit esse perplexitas, de qua hic loquitur. sed tu dic quod hæc perplexitas nõ inducit peccatum in homine scien-
25 te. ¶†Nam si est consanguinitatis conscientia non peccat non obediendo ecclesiæ, quia non debet obedire cum peccato. 11. q. 3. qui resistit. & c. si dominus. Est ergo perplexitas hæc inter pœnam ecclesiæ, & peccatum ex transgressione conscientiæ, vnde sequendo conscientiam euitat peccatum. sed incurrit pœnam ecclesiæ, &
a hanc potius ª debet eligere quilibet catholicus, & consuluit Papa hic sicut fecit Susanna quæ potius voluit, & elegit sustinere pœnã mortis, q̃ peccare cum illis iudicib. seniorib. qui testificabantur ↄ̃ eã iniustè de adulterio, vt hr̃ Danie. c. vlt. sed Deus sibi ꝓuidit & illos confudit, vt ibi hr̃. ¶Sed quæro, text. dicit, ꝙ si ista excõicationem passa probationes postmodum paratas offerat debet absolui iuxta formam ecclesiæ, de qua forma loqtur. Sol. intelligit Io. An. ꝙ iurabit stare mandatis ecclesiæ, vt seqtur, & si ↄtingat eam postmodum probare ↄsanguinitatem nullum fiet præceptum sibi, sed simpl'r absoluetur, qa apparet ecclesiam fuisse deceptã, & mulierem iuris ↄsi-
26 lio esse vsam. ¶†Si verò deficiet in probando: tunc ecclesia sibi ꝑcipiet vigore præstiti iuramenti ꝙ debitũ reddat, sed si ipsa est consanguinitatis ↄscia, nec tunc debet reddere: non tñ ꝑꝑ hoc erit periura. sed habebitur ab ecclesia pro periura 11. q. 4. non sp & idẽ Vin. quasi iurm̃ de parendo intelligitur præstitum, si iustum erit ꝙ mandabitur. Item dico, ꝙ ad hoc si habuisset in mente aliã intentionem parendi, tale iurm̃ non obligat, qa non ligat ad illicitum. & potius diceretur periurium q̃ iurm̃. de iurei. quanto. 32. q. 3. per totum. dic etiam ꝙ potest intelligi tex. de forma ecclesiæ in absoluendo non solum in iurando, iuxta ea quæ hñr in c. nobis. 2. de sen. exc. & c. ex parte. 1. de ver. sig. Item quæro quia tex. dicit, quod cum ꝓbationes offeruntur incontinenti debet restitutio differri quò ad copulam, & fieri quò ad reliqua, quæ sunt ista reliqua ad quæ vxor tenetur
27 marito? ¶†Dicit Io. An. ꝙ præter copulam tenetur vxor ad omnia obsequia, puta custodiendo res mariti, lauare pedes & caput: comestionem parare, & his similia. nihil tñ alle. sed tu vide text. in c. hæc imago. & ca. est ordo. 32. qu. 5. vbi dicitur ꝙ vxor est pœnæ famula viri & teneᵣ ordine naturali sibi seruire, & ꝙ subiecta viro. sed hoc vltimum intellige. ꝙ est subdita ordine nãli. i. quò ad carnis debitũ reddendũ: & ꝓ hoc dr̃ ñ hr̃e sui ptãtem, sed maritus. & ita è ↄ̃ q̃tum ad hæc, vt in c. non debet. de ↄsan. & affi. Item quò ad operandũ marito dr̃ subdita marito, qa cedit lucro mariti. vt l. sicut patronus. ff. de ope l. b. non aũt est subdita marito sicut filius patri, imò mulier etiã maritata nisi fuerit à patre emãcipata, remanet sub patris ptãte quo ad alia. vt probatur in l. si vxorem. C. de ↄdi. inser. Item inq̃tum dicit Io. An. quod tenetur lauare caput & pedes mariti, & similia facere. dico hæc procedere inspecta conditione mulieris. Quid. n. si est ita nobilis vt non deceat eam hæc seruitia facere? certè nõ erit ad hæc astricta, tenetur enim ad operandum secundum conditionem suæ
28 personæ adduco in simili tex. optimum in l. interdum. ff. de ope. lib.
b ¶Et hæc adduco ad qõem, † an operari, & lucrari ᵇ teneatur vxor marito

Sebast.Sap.
a ¶Marito. vide Bal. ĩ c. j. §. qa verò. q feu. da. pos. & l. si inuita. C. de nup. & l. diuortio. & prin. vbi Bal. ff. solut. matr.
b ¶Aut nõ. adde eũdẽ ↄs. 84. Ro. ↄs. 307.
c ¶Præcisè. Add Rapha. Cu. cons. 1.
Zacharias.
d ¶Et ipsã obligare Ego. litarẽ, nisi talis neptis esset septennio minor. vt not. An. ĩ l. j. ff. vbi pu. edu. de. Bar. in l. q̃situ. ff. đ spõ. ĩ l. ꝙ seruius. ff. đ ↄdi. ob. cau. Cano. in c. j. j̃. de despõ. imp.
e ¶ Obligantur filij. Adde eũdem ↄs. 65.
f ¶Dictio infra. add Old. cons. 49.
Ant. Eranc.
¶De significatu dictiõis infra, viđ ꝑ In. in ca. audita. de exce. vbi đt, ꝙ dictio j̃. significat nisi. 1. post, vl' sub. & vide Car. ĩ ꝓoe. decr. §. nec sanè. & eundẽ in cle. j. in §. ꝑfatæ. de sta. mo. & adde, ꝙ dictio circa, qñ copula ꝑcedit, puta, si dicaᵣ, & circa significat cõtinuitatẽ tꝑis. puta, si dicaᵣ ꝙ Titius possedit 10. an. & circa. vt ꝑ Bar. ĩ l. celsus. ff. đ vsu. Bal. ĩ l. indicia. C. de rei ven. cir. fi. & viđ In. ĩ c. ĩter dilect. de fi. inst. & Ab. in c. j. vbi ẽt ꝑ d. Ant. & Im. de ꝓb. & vide Lanf. in c. qm̃ ↄ̃. in ver. testes eod. tit.
Zacharias.
¶ Adde In. in c. audita. j̃. de exce. & Car. ĩ cle. j. §. nec sanè. & §. præfate. de sta. mon.
Sebast.Sap.
g ¶ Pubertatem. De hac dictiõe, circa relata ad tꝑs. vide Alc. ↄs. 149. inc. viso ꝓcessu cãæ vertẽtis. 5. vo. vbi ponit de teste deponente ꝑ dictionẽ circa, vide ẽt Ang. in consi. 124. inci. visis petitione, & responsione.

a marito.ª vr̃ ꝙ sic. per tex. in d. l. sicut patronus. Sed distingue iuxta ibi no. ꝙ aut q̃ritur nũqd possit vxor ꝑcisè ↄpelli ad operandũ? dđm ꝙ non. qa non posset ad hoc ꝑcisè ↄpelli præsertim cum ↄsistat in facto. l. si qs ab alio. ff. de iu. & c. sacris. ꝙ me. cau. Aut quæritur, nunquid possit ↄpelli causatiuè, puta, subtrahẽdo sibi alimenta si non vult operari, & tunc aut portauit dotem, aut non: ᵇhoc vltimo casu ꝑt. nã
b hoc procedit in filio cui magis pater est astrictus q̃ vxori. vt ꝓbatur in l. si qs à liberis. ff. de lib. ag. si verò portauit dotem, & est sufficiens ad alimentandum eã maritũ, & cões liberos saltem vbi maritus non hẽt talia bona nõ ꝑt ↄpelli, qa debet ali ex dote. vt l. si cũ dotem. §. finaũt. ff. sol. ma. & l. 2. C. de iu. do. facit ad prædicta, ꝙ le. & no. in c. ꝑ vestras. de do. post diu. rest. si verò non sufficit tunc ꝑt ↄpelli mõ prædicto. ar. in iurib. præal. & hæc no. & adde no. in d. c. per vestras. ¶Quæro de intell. literæ. in fi. ver. alioquin. Host. instat multipl'r. sed tu bř dic intell'm colligi ex his quæ dñr in summa-
29 rio. ¶Vlt. hic queritur, † qa mulier cogiᵣ redire ad maritum per censuram ecclesiasticam,
c an possit ↄpelli præcisè, ᶜ puta real'r capi per familiam, & duci ad domum viri. dubium facit primo iste tex. vbi tñ dr̃ de censura. Item si posset realiter adduci non posset hoc ↄsiliũ iuris obseruari, & sic ↄpelleretur ad peccatũ. Item mater familias non dẽt r'r cogi, vt extrahatur de domo. C. de of. diu. iu. l. 1. ↄ̃rium ↄsuluit d. meus Car. videamus. n. ꝙ ↄiunx. qñq; sequestratur in loco toto. s̃. e. ex trãsmissa. & de spon. cum locum. & sic real'r separatur à viro ad tꝑs vbi subest cã restõis, debet ẽt realiter restitũi. nam si agitur criminaliter cogitur reus ꝑsonaliter ↄparere. vt in c. j. de of. del. li. 6. & in hoc casu agitur ex obligatione personali surgente ex matrimonio, & agitur ↄdõe ex canone. vt no. Inn. in c. ꝓxi. Item executio sñiæ fit ẽt inuocato auxilio brachij secularis. vt in c. j. de off. or. & ad hanc l'ram resp. ꝙ nõ negat quin ꝑsonaliter possit duci ad domũ mariti. Ad l. j. resp. ꝙ loqtur in ciuili vbi ꝑt per ꝓcuratorem ↄparere, sed hic non ꝑt facere per aliũ. & hoc mihi placet. Moueor vltra ꝑdicta, qa vbi qs obligatur ad factum ex iuris dispositione, nõ succedit obl'o ad interesse. imò ꝑt præcisè ↄpelli ad factum, vt plenè not. in l. stipl'ones non diuiduntur. §. celsus. ff. de ver. ob. facit tex. in c. petimus. & c. de persona. 11. q. j. sed hæc obl'o surgit à iure nedum humano, sed ẽt diuino, cum non sit licitum dimittere ↄiugem sine cã legitima. nam si ↄ̃rium diceremꝰ de facili solueret matrimoniũ, qa mulier vel vir peteretur excõicationem potiꝰ q̃ rediret ad domum mariti. Præterea executio sñiæ ꝑt fieri manu militari. vt l. qui restituere. ff. de rei ven. & c. j. de offi. or. & c. petimus. 11. q. 1. & r'r in iudicialib. obligationib. qs præcisè potest obligari. & cogi ad factum, vt le. & no. in l. filiusfamilias. §. ꝓcuratorem. ff. de ꝓc. & ad hũc tex. seu rõem dic ꝙ hic non tollitur iuris ↄsilium. non. n. ꝑcisè ↄpellitur ad debitũ reddendum, sed vt redeat ad domum viri potest esse sine peccato etiam præsupposita consanguinitate, vt hic in tex.

CAP. XIIII.

1 *Maritus non agit possessorio recuperandæ ad vxorem non præcedentib. sponsalib. legitimis, & aliis de quib. hic, & latius j̃. nu. 22. & seq.*
2 *Sponsalia contracta à parentib. obligant filios expressè vel tacitè consentientes, vel præsentes, & non cõtradicentes. facta verò ab aliis attinentib. non ligant nisi consentientes expressè vel tacitè.*
3 *Dictio infra, circa, vel circiter, adiuncta tempori denotat imperfectionem temporis.*
4 *Petens spoliationem habet probare possessionem.*
5 *Sponsa an sequatur forum viri.*
6 *Sponsalia facta cum minore impugnantur si adueniente ætate recedat à viro, vel cum eo non conseruetur, aliàs videantur ratificata.*
7 *Minor 25. & maior 14. potest esse in iudicio in omnibus causis spiritualibus.*
8 *Matrimonium potest contrahi cum consensu sine verbis. & num. 28. vbi ponitur exemplum.*
9 *Sponsalia inter maiorem, & minorem quomodo dissoluuntur.*
10 *Dos restituitur si nullum interuenerit matrimonium, vel si de facto interuenit, sed non de iure.*
11 *Minor 25. & minor 14. potest inuito patre intrare religionem, & in ea ꝓfiteri & aduersus eam non restituitur quia soluit animæ suæ 16. secus si est minor. 14.*
12 *Minor si ligatur circa spiritualia, an & quo casu restituatur.*
Minor non restituitur si credebat accipere vxorem diuitem, & erat pauper.
13 *Minor an, & quo casu restituitur aduersus sententiam latam cõtra matrimonium.*
14 *Minor renuntians beneficio ecclesiastico quod habet, an possit illud repetere vigore restitutionis in integrum.*
15 *Minor restituitur aduersus damnum etiam re non integra, sed aduersus lucrum, & tunc cum res est integra.*
17 *Beneficium potest conferri etiam impuberi qui tamen non vocatur ad actus capitulares, tanquam carens discretione.*
18 *Minor in casum quo restituitur ad beneficium, quia renuntiauit non requirit nouã collationem.*
19 *Possessorium recuperandæ an detur spoliato possessione cuius erat penitus incapax.*
20 *Possessorium causatur non solum ex ciuili: sed etiam ex naturali possessione.*
21 *Possidens nomine alieno & deiectus, potest intentare remedium possessorium: nomine tamen illius cui possidet.*
23 *Libellus continens notorium peccatum, debet lacerari.*
24 *Sponsa liberè potest monasterium ingredi si vult.*
25 *Sponsalia de futuro dissoluuntur ex impedimento superuenienti.*
26 *Sponsalia nunquam transeunt in matrimonium, nisi per copulam perfectam: secus per mixtum copulæ.*
27 *Maritus potest agere possessorio ad vxorem quam simpliciter carnaliter cognouit non interuenientibus sponsalibus.*
29 *Exceptio, tu non potes possidere rem quam petis, est exceptio litis finitæ, quæ potest opponi ad merita causæ & ad processum.*

1 Ex parte. † Petens restõem coniugis habet probare coniugium legitimum ex cõsensu. ita cõiter summatur sed quia ex hac summatione infertur vt sufficiat ꝓbare solum coniugium licet non ꝓbetur carnalis copula de quo tñ sunt opi. vt j̃. patebit. ideò summo aliter, & sic. Per solã traductionẽ mulieris ad domum viri factã non ꝑcedentib. sponsalib. vel inualidis acqritur possessorio: vnde ea recedente ꝓpria auctoritate nõ ↄpetit restitutio. In prima parte ponitur mulieris querela partim decisa. In secunda dat iudicẽ ibi, qa igitur. ¶Casus l'ralis quidã ciuis Senẽ. habebat quãdam neptem suã infra pubertatem ↄstitutam. M. noĩe voluit eam copulare in mr̃monio filio B. ciuis Seneñ. nondum septem annorum. & traduxit eã in domum eiusdem: sed ipsa postq̃ ad nubiles annos peruenit noluit ratũ habere ꝙ à patruo suo fuerat circa hoc ꝓcuratum: & de domo illius recessit postulãs à Senensi eꝑo licentiã ↄ̃hendi cum alio. eꝑs citauit partes ad præsentiã suã: mulier per ꝓcuratorem suum petebat possessiones, & res aliàs datas pro ipsa nomine dotis sibi restitui, pars altera petebat restitutionem mulieris illam asserens per ꝓcuratorem causam agere non posse, sed debebat personaliter interesse. episcopus super hoc dubitans consuluit dominum Papam, Papa resp. quod non est dubium quin ipsa mulier quãuis sit minor possit causam matrimonij per ꝓcuratorem tractare: & pars alia restitutionem mulieris postulare nõ ꝑt: cum nullo ↄmodo iuris seu possessionis fuerit destituta: qa per solã traductionem q̃ non præcesserunt sponsalia vel consensus legitimus nec ẽt subsecuta fuerunt: nullum obligatorium vinculum ↄ̃ctum fuit inter eos. vnde mandat quatenus si est ita non obstantib. exceptionib. prædictis audiat quæ partes hincinde duxerint proponẽda: & ꝙ canoni-
2 cum fuerit appellatione remota decernat. Ber. ¶†Not. j. ar. ꝓ & ↄ̃. an patruus posset contrahere sponsalia pro nepte, & ipsam obliga-
d re.ᵈ super quo hic instat In. & Host. sed hodie dic vt leg. & not. in c. vno. de desp. impu. lib. 6. & ibi per Io. And. in nouel. & conclusio est,
e quod ex sponsalib. cõtractis ꝑ parentes obligantur filij ᵉ si expressè vel tacitè consentiunt si sunt præsentes & tacent: & sic taciturnitas in parentibus operatur consensum, vt ibi. in aliis verò attinentib. non sufficit sola præsentia illorum de quorum sponsalibus agitatur. sed oportet quod aliter detur consensus tacitè, vel expressè. facit c. ad id quod. de spon. & hæc est vna differentia in matrimonio contrahendo inter parentes ꝙ alios consanguineos. & hoc tene, licet gl. aliter senserit in d. c. vno. sed Io. An. illam in nouel. correxit
3 scdm prædicta. ¶†No. 2. quod dictio infra,ᶠ iuncta tempori deno-
f tat diminutionem, & imperfectionem temporis: vnde dr̃ puella infra annos pubertatis constituta qñ adhuc non peruenit ad puber-
g tatẽ.ᵍ Idem dic de dictione circa, seu circiter. vt in c. fi. de desp. imp.
4 ¶†No. 3. quòd liber homo non præcedente aliquo titulo à iure approbato possideri non potest, licet de facto traducatur ad domũ. ad idem. l. qui vniuersas. ff. de acq. pos. imò plus. dicit lex ꝙ etiam si hominem liberum ligaueris adhuc eum possidere non diceretis. l.
cum hæ

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶Recedat à virò. Adde Pa.de Cast.ɔs. 272.in p̃rio impssis.
b ¶Causis spiritualibus. Adde Bald.ɔs.9. 5.lib.Ro.consi.485.
c ¶Sine verbis. Add Cal.ɔs.4.de spõ Lap. alle.7.Are.cõsi.143.
Ant.Franc.
d ¶Aliqos casus.Dicas ꝙ minor p̃t agere in cã mr̃imonij.vt ĩ c.sinaũt.de iu.li.vi. & vltra casus ẽt hic positos,dicas,ꝙ põt agere ꝑ morte,& testamẽto patris.& de recuperanda possessione, & de toro violato,& de libero hoĩe exhibendo.& vide q̃ hr̃ in l.j & 2. & ibi p Cy.in 5.& 6. q.§.q ltĩam psonã & in l.nõ eo minus.C. de pc.& in l.in copulãdis.C.de nup.& vide Bar.in l.vniuersis. C.q da.tu.pos.vbi ponit an.& qñ p̃t stare in iudicio sine tutore,vel curatore.
Sebast.Sap.
e ¶Minor. An minor possit accusari ĩ iudicio,tradit Bar.in l.2.§.pupill⁹.ff.de accus.Fe.ĩ c.j.post. Ab. ĩ.de ac.& nũqd possit stare in iudicio in popularib.actionib. tradit Ias.ĩ l.de pupillo.ff.de op.no.nũ.vide ẽt ad hoc Ias.in l. neq; tutores.ĩ 3.no. C.de procu.
Ant.Franc.
f ¶A patria potestate.An p ingresũ religionis pr̃is vel filij soluatur patria ptãs. vide Bar.ĩ l.patre.ff. de his q sunt sui vel alie.iu.& l.2.& ibi p Ale.e.ti.& vide gl.in l.& si fine.ĩ §.fi.& ibi p Ale ff.de mi.& vid gl.& Bar.ĩ l.ex cã.in §.Papi.e.tit.& hr̃ per Car.ĩ cle.j.e.tit.11.q. de reg.vbi ɔcludirur ꝙ sic.& p Spe.ĩ ti.de acto.ĩ ver.qd si facta. & in ti.de sta.mo.in versic.in.
g ¶Sepulturæ. Add vt pulchrè p Fed.ɔs. 252,& seq.
h ¶Cũ paupere.Adde,ꝙ Pa.de Ca.d̃.ꝙ meretur qui accipit vxorem indigniorẽ se,eius.cons.85.

cnm hæredes.ff.e.ti.& per ɔñs nõ potest hominis liberi peti restitutio, quia vbi non fuit possessio non p̃t accedere spoliatio.de despõ imp.ad dissoluendum.32.q.2.ꝙ verò non formatum & petens restitutionem habet ꝓbare possessionem.in c.cõsultationib.de iurep.
5 & c.cum olim.3.ĩ.e.No.4.ſm d.Ant.† ꝙ volẽs petere licẽtiam discedendi à sponsalib.nullis, vbi fuit deuentum ad traductionem,debet adire iudicem ipsius viri, & sic ſm eum etiam ad dissolutionem spõsalij & matrimonij,spõsa videtur sequi forum viri.de quo plenè.de spon.c.j.& facit quod in loco contractus, qs sortiri videatur forũ quo ad dissolutionẽ, & disiunctionem contractus.de quo in l.q certo.ff.de condi.indeb.per Guil.& Bart.in l.2.C. vbi & apud quem resti.sit pet.Sed ego in casu nostro puto oppositum quia ista qui petit licentiam nilhil petit ab alio,sed tantum à iudice,& originaliter ipse est reus,quia ɔueniendus est principaliter super matrimonio corã iudice suo ex quo negat matrimonium consistere.ergò p̃t adire iudicem suum super ista licẽtia tanq̃ iudicem principalis cãæ. Ad hoc quod in simili no.Bar.de petente reductionẽ arbitramenti ad arbitrium boni viri. in l. societatem§ arbitrorum.ff.pro soc.& ꝙ dixi in c.si quis cõtra clericum.de for.comp.& quod dicã de petente absolutionẽ à iuramento illicito in c.1.de iurei.vbi vide.Nec ob.hoc c.qa ista mulier erat tunc Senis,& ibi habebat domicilium.vt colligitur ex litera.vnde episcopus Senensis à quo petiit licẽtiam erat iudex
6 vtriusque.¶†No.bo.practicam non ratificãdi seu impugnandi sponsalia ex defectu æta-
b tis nulla,vt adueniente ætate recedat à viro[b] si fuit ad eius domum traducta vt non couersetur secum tanquam cum sponso sed poti⁹ petat licentiam alteri nubendi aliàs autem videretur consentire de quo vide tex.cum ibi no.ĩ.de desp.impu.c.literas.& quod le.& no.
7 in c.vno.e.ti.li.6.¶†No.vnum casum in quo minor p̃t esse p se in iudicio & etiam procuratorem constituere hodie vide tex.in c.si annum.de iud.li.6.vbi patet quod in omnib cau
c sis spiritualib.[c] potest minor,maior tamẽ 14. annis esse in iudicio & latius dic vt ibi.& ad le etiam illud, quod vbicunque quis potest esse in iudicio per se, potest procuratorem cõstituere, vt hic.& hoc ponit generaliter Inn.in c.cum I.& A.de re iud.vbi vide.¶No.ibi spõ-
8 salia vel consensus legitimus & c.† quod ad contrahendum vinculum matrimoniale,suf
d ficit consensus siue verbis.[d] hic enim ponuntur ista duo vt diuersa.facit ad materiam cap. tuæ de spon.concordare videtur.22.q.2.cap. sufficiat. ¶No.vlt.quòd petitio restitutionis super eadem re deducta per viam reconuentionis habet vim exceptionis,& actionis,repellit enim conuentionẽ actoris,vt patet ibi prius & c.concordat c.ex conquestione.s̃.eo. & no.2.q.2.c.1.& ea probata consequitur restitutionem,& ideò potest appellari exceptio propter inclusam virtutem exceptionis quã habet.vnde hic primo appellatur petitio,postea appellat̃ exceptio, vt patet ibi si prius fieret & c.& ibi non obstantib.exceptionib.supradictis.&c.¶Antequam veniam ad glo.faciam vnam oppo.contra finem ca.ex quo enim iam cõstiterat de defectu spoliatorum seu matrimonij ad qd Papa mãdat in fine iterum quæstionem audiri. Solu.triplex est intellectus literæ. Primus, quòd hic mandatur inquiri non super matrimonio, sed an sit dãda licentia vel non,potest enim esse ꝙ matrimoniũ non tenuerit,& tñ licentia danda non est donec alius puenerit ad ltĩam ætatem.de quo in c.de illis.despõ.imp.& ſm illũ tex. dẽbat determinari hæc q.& hoc erit canonicũ de quo fit mẽtio in c.fi.& statim aliqd dicã supi.gl.Scds intell.est,ꝙ Papa mandat audiri q̃ partes ꝓponere volebãt sup reb.q̃ dicebant assignatę fuisse in do

tem seu cã dotis,veniunt n.hic accessoriè ad coguitionẽ iudi.ecclesiastici de quo ddm est vt legitur in c.de prudentia. de do post diu. re.ſm hos intell.non ob.ɔriũ.Tertius intell.est,ꝙ mãdat ptes audiri sup mr̃imonio.& tunc ob.ɔriũ. sed tunc dic vt sentit Io.An.ꝙ ideò mandat iterũ inqri.qa ad aliũ finem ɔstitit de mr̃imonij defectu.s.p viã replicationis ad repellendã petitionem restõis factã per virũ.& ideò hic aptè ꝓbatur ꝙ replicatio ꝓbata iterũ ꝓbatur ad aliũ fi ſm Io.An.& no.ad idem c.solitæ s̃.e.& ꝙ ibi no.de test.veniẽs.2.¶Gl.j. in pr.colligit ar.ꝙ vbi qs vult ɔhere mr̃imoniũ nec p̃t ætate ꝓhibẽte:nec sponsal.a ɔhit.& hẽt locũ id ꝙ noluit,potuit &c.colligitur ẽt hic ar.ex text.qa hic ex defectu ætatis nec vt mr̃imoniũ tenuit nec vt sponsalia de fut ɔ ꝙ gl.op.de c.de illis.& c.fi.de desp.imp.gl.nõ so. tu.dic vt hodie hr̃ ĩ c.vno.de desp.imp.li.6.si.n.sunt habiles ad ɔhendum sponsalia tunc valeãt vt sponsalia.ad reg.s̃.al.ꝙ noluit potuit, &c.dic vt no.in c.cum sup abbatia.de of.del.& p Bar.in l.j.ff.de ver. ob. Et ad istũ tex.dic.ꝙ non poterãt valere ẽt vt sponsalia pp defectũ ætatis viri.nondũ.n.attigerat.7.an.vt c.lfas.& c.accessit de desp. imp.nec ẽt apparet hic ꝙ isti ɔxerint mr̃imoniũ seu ꝓtulerĩt verba apta ad ɔhendũ mr̃imoniũ,sed volebant ɔhere.ꝑ hoc rex.ibi,non pcesserũt spõsalia vel ɔsensus ltĩmus nec fuerũt ẽt subsecuta.¶Op.
9 2.de c.de illis.de des.imp.vbi patet† ꝙ maior ɔhens cũ minore tenetur expectare minorem donec puenerit ad ltĩam ætatem.ergò ista tenebat̃ expectare.Gl.ista sol.duob.mo.primo, ꝙ ɔrium ꝓcedit qñ sponsalia tenuerunt,sed hic defectu ætatis ñ tenuerunt,vnde auctoritate sua poterat hęc mulier discedere sicut qñ p vim ɔcta fuerunt vt c.ex literis.Scda sol.nõ fuerãt ɔcta spõsalia,vel mr̃imoniũ,sed ɔhere volebãt vt colligitur ex tex.ibi voluerit copulare &c. hãc sol. sentit Goff.& Host.dicit.n.Goff.se putare ꝙ iure poterit alij nubere. Host.dicit hanc mulierẽ benè fecisse in petendo licentiã.vt sic euitaret clãdestinũ ɔctũ.de clã.desp.c.fi.& remittit.de des.imp.duo pueri.d.Ant.vr̃.impugnare primã sol.qa saltem hæc mulier erat apta ad ɔhendum sponsalia cum erat intra annos pubertatis.vt sic tenebat̃ expectare minorem Nec ob.iste tex.ſm eum qa hic non dr̃ ꝙ licentia.sit isti danda,sed ꝙ iudices determinent ꝙ fuerit canonicum.& sic determinabũt ſm dispõem illius c.de illis.certè hoc dictũ d.An. non puto verũ,qa c.de illis.loqtur de illis qui habiles sunt ad spõsalia,vt patet ex prin.illius c.si.n.ambo.vel alter eorũ non sunt idonei ad sponsalia,tũc cũ sint oĩo nulla ñ tenetur alter expectare, vt in c. lfas.& c.accessit.de desp.impu.& hoc no.voluit ista gl.& Gof.ꝙ no. circa hoc instat.d.An.ponendo:aliq̃ ɔcernentia mãm illius c.d̃ illis. & ti.de desp.imp. q̃ hic p̃tereo tanq̃ ñ facientia ad mãm q̃ examinãt
10 in d.c.d̃ illis.& dic vt ibi.¶†Gl.2.dt ꝙ id ꝙ datur in dotẽ p̃t repeti si mr̃imonium fuerit subsecutũ.qa subintell'r illa ɔdõ si mr̃imonium fuerit secutũ.Intellige ſm Host.de facto & de iure q.d.mr̃imonium fuit subsecutũ de facto,sed ñ de iure,qa ñ tenuit obstãte aliquo impedimẽto adhuc p̃t repeti.de quo ddm vt le.& no.in c.& si necesse.
11 de do.post.di.rest.¶†Gl.3.posuit aliquos casus[d] in qb.minor[e] p̃t eẽ
d in iudicio & in eis cẽsetur maior.Et inq̃tũ gl.excipit votũ dic ꝙ in
e voto religionis si est maior.14.an.censet̃ maior, & p̃t ẽt inuito pr̃e
f intrare religionẽ, & ꝓfiteri, & p ꝓfessionem eripit̃ à patria ptãte.[f] vide tex.cum gl.22.q.2.c.j.Item gl.& Bar.in l.si ex cã.§.Pap.ff.de mi. & Fed. de Sen.ɔs.34.ꝓpe medium. secus ãt per ɔctum matrimonij carnalis, qa remanet in aliis sub ptãte paterna ẽt vxor de quo vide ꝙ dixi s̃.ꝓx.secus aũt si esset minor.14.an.tunc.n.non valet votum religionis.de re.& transf.ad rei.c.j.li.6.nec p̃t intrare religionẽ inuito pr̃e.de quo in c.2.de reg.Idẽ ddm in voto sacri ordinis vt minot. 25.censeat̃ maior.de quo tñ est ddm.vt le.& no.in c.vel nõ est ɔpos s̃.de tẽp.or.iũcta cle.gñalem.de æta.& qual.Itẽ in electione sepultu
g ræ[g] & vt testĩn ɔdere possit vt sufficiat ætas.14.an.de qua ĩ.de sep. de vxore.& c.in nostra.& c.licet pater.e.ti.li.6.& inst.qb.nõ est pmis. fa.test.§.p̃terea.Item inq̃tum gl.gñal'r dicit ꝙ ſm canones ẽt ɔ patrẽ suum minor agegre p̃t.dic melius vt no.in c.non est.ĩ.de spõ.Et adde ad p̃dicta ꝙ hodie hr̃ in c.si annũ.de iu.li.6.Quid ãr in aliis votis q̃ religionis.vide l.2.de polli.& per Inn.plenè in c.scripturæ.de vot.
12 ¶†Sed quæro,qa s̃.ɔclusum est,ꝙ in multis casib.maximè in spiritualib.minor 25.an p̃t esse in iudicio nunquid si lædatur in istis spiritualib.possit petere restõem in integrum sicut in tpalib.Gl.ista secunda circa hoc vltimum.instat,& in effectu ɔcludit quatuor, ꝙ in mr̃imonio ex quo tenuit non restituitur p̃textu deceptionis,puta,
h qa credebat ɔhere cum diuite,& ɔhit cũ paupere.[h] 29 q.1.§.1.si ãt sñia lata esset ɔ matrimonium, tũc ipso iure seruatur illæsus,quasi velit dicere,ꝙ in hoc non est specialitas in minore,sed quilibet seruatur,& auditur aduersus iniustam sñiam, qa illa nõ transit in rem iudicatam.de re iud.tenor.& c.ɔsanguineis.In beneficialib.verò si decipitur minor aduersus ꝓbationem omissum auditur petens restitutionem,si autem renuntiauit beneficio,& adhuc non est alteri collatum auditur.secus si fuerit alteri collatum.hoc voluit glo.sista in effectu vsque ad finem.Quò ad primum quando matrimonium à principio tenuit gl.optimè loquitur: quia quos Deus coniunxit, homo non separet,nec licitum est dimittere vxorem ex quacunq; causa

a ¶Iusta cã.Adde Pa. de Cast.cons.66.
Sebast.Sap.
b ¶Ingressum.Adde ꝙ licet aliquem decipere vt ingrediatur religionẽ,& erit bonus dolus, ſm Abb. in c.ĩ nr̃a.ĩ.de sepul.
c ¶Nõ restituit̃.Add ꝙ Lap.alle.53.dicit, ꝙ minor in spiritualibus non auditur.
Ant.Franc.
¶An minor in spiritualib.restituat̃:puto ꝙ non: qa ita demũ ɔceditur restõ, si est læsus & in toto ti.de ĩ inte.rest.mino.sed in spiritualib.non p̃t dici esse læsus:d̃ quo hr̃ in l.minor.20.an. & l.auxiliũ.ff.de mi. & ideo non restituit̃ aduersus pacẽ factã de morte patris: qa vr̃ pro exoneratiõe ɔscientiæ eandẽ pacem fecisse.l.diu⁹.& ibi Ray.ff.ad Sil.& p Ia.de Are.in l.1.C.in qui.cau.in integ.res. non est neces.& per Guil.in l.si pro fure. ff.de condi.fur.

causa excepta causa fornicationis,vt Christ⁹ ait in euangelio.& ĩ.de ɔiug.lepro.p totum.
13 ¶†Quo ad secundum,qñ sententia fuit lata ɔ matrimonium in eo quod dicit gl.quẽlibet seruari illæsum.in contrarium facit c.ex literis.de in integr.rest. vbi data fuit restitutio in integrum.Host.tenet etiam ɔrium dicens necesse esse quod ecclesiæ fiat fides de errore,p iura alle.in gl.c.fraternitatis.de frig.& malefi. Io.And.dicit se credere quod eundem intellectũ habuerit gl.quem Host.vt scilicet facta fide de errore prouideatur ei ɔ quem est lata sñia per beneficium nullitatis non restõis. & sic Io.And.sentit cum gl.sed non resp.ad d.c. ex literis.gl.super hoc vario modo loquuntur.nam quidam dñt,ꝙ via restõis quis auditur ɔ talem sñiam latam ɔ matrimonium.alij verò ꝙ via appl'onis seu nullitatis.d̃ quo vide gl.35.q.9.in sum.& c.ad reprimendam.de of. or.de fri.c.fraternitatis.p Arch.2.q.6.in sum. Concludo breuiter veritatem post d.Ant.qd̃ aut quis petit restitui ad primam instantiam, & merita causæ simul, & tunc oportet quod veniat per viam restitutionis in integrum nõ data extrinsecus alia nullitatis causa.& ita ꝓpriè loquitur d.c.ex literis.nam p sñiam quæ tenuit expirant acta iudicij, ideò non auditur super priori instantia sine restõis beneficio.si verò vult restitui ad merita negotij dũtaxat,vt quia inchoando aliã instantiam vult docere de iniquitate sñiæ, & tunc coram iudice qui non potest adiri nisi per viam appl'onis. Exemplum in archiepiscopo qui non aditur à subditis sui suffraganei citra remediũ appellationis.vt in c.pastoralis.de off.ord.& in c.venerabilib.in pr.de sen.exc.lib.6.& non auditur nisi appellauerit intra tp̃s præfixum ad appellãdum.vt in d.c.venerabilib.& ita intellige gl.in c.ad reprimendam.de of.or.licet.n.istæ sñiæ nõ transeant in rem iudicatam quò ad instantiam & retractationem,transeũt tñ vt post decenniũ non sit locus appellationi.vt no.in d.c.ad reprimendam.facit ꝙ not. gl.in d.c.fraternitatis.de fri.si vult adire illum iudicem q p̃t de hoc cognoscere per viam querelæ,tunc auditur ẽt citra restitutionis beneficium, puta per viam nullitatis seu iniustæ,& sufficiat ad ipsius retractationem facere fidem ecclesiæ de errore & de iniustitia sñię. & hoc voluit gl.& Io.An.& satis probatur in d.c.tenor.& c.lator.& c.ɔsanguinei.Adde tñ vnum no.dictum.In.in d.c.tenor.vbi dicit,ꝙ non debet qs admitti indifferenter ɔ sñiam matrimonij, sed opor-
a tet ꝙ iusta causa[a] moueat iudicem puta absentia partis,aliàs sequeretur ꝙ indistinctè & in infinitũ posset alia pars impugnare sñiam, ꝙ sonat in absurdum posset ẽt pars ɔ q̃ lata fuit sñia petere restõem in integrum,& hoc tutius ex iusta cã ɔceditur,& audietur ɔ sñiam, & sic saluabitur alias opi non tñ puto necessariũ per p̃dicta. Tertiũ
14 mẽbrum gl.non attingunt specificè hic doc.¶Sed quartũ† an minor renuntiãs bñficio suo audiat̃ petẽdo restõem, vidistis qd sentit hic gl.& si alij sit collatũ nõ audiatur quasi ante collationem alteri factã,& sic re integra audiatur.& hæc fuit opi.Io.& Vin.& hanc approbat Hos.cum hoc tẽperamento, si ecclesiæ & aĩab.expediat vt sic magis ɔsideretur læsio ecclesiæ ꝙ personæ.ar.s̃.de ele.in causis. in fi.& ĩ.ne se.vac.c.j.ipse tñ Vin.de rest.in integ.c.ex literis.& c.ɔstitutus.tenet bñficium restituendũ minori ẽt si alij sit collatum, nec habet respũm ad vtilitatẽ ecclesiæ.sed ad fauorẽ minoris & cũ hac opi.vr̃ residere.Arch.16.q.certum.Tanc.hic.& Accur.in l.ait p̃tor. in pr.ff.de mi.tenet simpl'r bñficium non esse post renuntiationem minori restituendũ,tum qa in istis censet̃ maior,tũ qa renuntiãdo non vr̃ grauatus sed potius exoneratis, vide ad mãm gl.in c.eos.7. q.1.quæ ex illo tex.colligit clericum posse repetere ecclesiã re integra q̃ habuit pro derelicta.sed non loqtur de minore specificè, sed in gñe,nec de expressè & legitimè renuntiante,& sic non multum facit ad ꝓpositum.Io.de Lig.tenet restõem non fiendã ex quo res non est integra, & sic tenet ɔ illã opi.Vin.quæ vr̃ placuisse Arch.vt s̃.dixi.mouetur p l.fi.C.de rep.hæ.vbi non restituitur minor re non integra aduersus hr̃ditatem q̃ repudiauit.ad idem c.quis de resc.li. 6.plus dicit ẽt ipse Io.de Lig.ꝙ ẽt re integra non cadit hoc casu ꝓpriè restitutio.cum enim per renuntiationem sit extinctus titulus de renun.c.admonet.& c.quod in dubiis.restitutio non reintegrat eum,sed reqritur noua collatio, aliàs aũt si restitueretur sine noua collatione,teneret bñficium sine canonica instõe ɔ reg.j.de re.iu.li. 6.sentit ergò Io.de Lig.ꝙ re integra fiat restõ interueniẽte tñ noua collatione.d.Ant.dicit,ꝙ aut ille qui perdit bñficium causat ius re-

stitutionis vt maior.puta p absentiã vel aliquod aliud impedimẽtum,& tunc p̃t restitui.vt in d.c.ex literis.de in integr.rest.& qd̃ no. in c.cum dilectus.ꝙ me.cau.super gl.si.aut minor vult restitui ex solo bñficio ætatis.& tenet ꝙ re integra p̃t:re non integra non possit si ecclesiæ expediat,vt dixit Host qa eo ipso quòd est promotus ad beneficium vr̃ approbatus industriosus, quo casu priuatur restitutione.C.qui & aduer.quos.l.1.& sentit quod eo casu quo competit restitutio non est necessaria noua collatio, licet aliter sentiat Io.de Lig.quia ex restitutione aliquãdo resurgit ius extinctum ipso iure: vt patet in vtili restitutione.vt no.in c.cum ex literis.de in inte.rest. d.Car.simpliciter tenet gl.vt si bñficium fuerit alteri collatum non fiat restitutio,si petatur ab alio q̃ à principe.qa non debet ille cui facta fuit collatio sine causa priuari.vt in d.c.quis. Item quia hoc casu non subest æquitas in restõe,fuit inducta restitutio,minori principaliter ne fraudaret̃ in pr̃imonio suo:sed hoc casu cũ petit restitui ad bñficium cui renuntiauit ipse certat de lucro & non de damno.
15 vt in c.dudum.ad fi.de præb.li.6.¶†Ratio sua mihi non placet: qa etiam cum certat de lucro minor restituitur,vt in l.ꝙ si minor.§.sceuola.ff.de mino.& l.fi.C.de repu.hæ.sed in hoc est differentia: quia cum certat de damno vitãdo fit restitutio:ẽt re integra & aduersus tertium ad quem res pertinet.vt in l.in causę.§.interdictũ.ff.de mi. sed cum certat de lucro non fit restitutio de reb.distractis.vt in d.§. scæuola.dictum tñ gl.placet non simpliciter.vnde ɔcludo ꝙ re existente integra:qa adhuc non est alteri facta collatio, fienda est restitutio ẽt solo fauore minoris:sed non indistinctè:sed debet iudex aduertere an ex hoc minor sit grauiter læsus. Quid enim si minor habeat plura beneficia & renuntiauit vni:& ex alio viuere potest? certè de hoc non potest dici deceptus,sed potius exoneratus ab administratione: & si saluo gl.iuris ciuilis in d.l.ait prætor.quæ solet
* cõiter reprobari.Item quid si habeat illud duntaxat: sed attentis circunstantiis erat sibi magis onerosum quàm vtile certè non fiet restitutio quæ fundatur super graui læsione:vt in c.1.de in integ.rest.
16 ¶Ideò dicimus† ꝙ aduersus ingressum[b] religionis minor non re-
b stituitur[c] quia non decipitur:sed animæ suę magis cõsulitur.vt no.
c in c.cum dilectus.quod met.cau.Si autem ex renuntiatione grauiter læderetur puta:quia viuebat ex illo beneficio:& ductus leuitate quadam renuntiauit: dico eum re integra restituendum ex solo fauore minoris ætatis quicquid senserit Host.& d.Ant.post eum: qa non reperimus iure cautum, ꝙ in istis spiritualib.non debeat subueniri isti minori capto,licet quò ad agendum & administrandum reputetur maior.cape instantiam in ecclẽsia quæ licet possit agere & hoc respectu æqparatur maiori tñ si decipiatur in iudicio vel ɔctu restituitur tanquam minor.vt in c.1.de in inte.rest.& c.1.& 2.e. tit.li.6.imò fortius in spiritualib.q̃ in aliis subueniendum est captis & deceptis:qa ecclesia non debet tollerare fraudes,& deceptiones in istis ɔctib.ar.in c.cum vniuersorum.de re.permu.vbi simplicitati tribuitur venia in istis spũalib.& c.per tuas.de do.& specialiter ecclesia protegit pupillos & minores.87.di.c.1.& c.super quibusdã de ver.si.nec obst.dictum d.Ant.ꝙ is cui ɔfertur bñficium approbetur
17 tanquam industriosus.¶Nam video† ꝙ bñficium p̃t ɔferri ẽt impuberi.vt no.in c.si eo tpe de rescri. li.6.& c.cum ex eo.de ele.c.li.& c. super inordinata.de præb.nec ex hoc ꝓbatur industriosus:imò talis vocari nõ debet ante electionem vel alios ɔctus capitulares, qa censetur carere discretione.vt apertè dicit tex.in d.c.ex eo.& si non eo ipso ꝙ ꝓmouetur approbatur industriosus:qa p̃t sibi bñficiũ cõferri vt inde viuat ex quo electus est in sortem dñi.de p̃b.c.cum secundum. Fateor tñ ꝙ si est maior.14.ann.p̃t agere,non tñ sequitur ꝙ si decipitur non debeat fieri restõ sibi p supradicta.optimè facit in simili l.fi.C.de test.mil.Ex his infero ad tertium dictum gl.ꝙ si læ
18 datur in iudicio vel ɔctu potest restitutionem petere.¶Item † qd̃ eo casu quo fienda est restitutio respectu beneficij resignati non requiritur noua collatio.ad hoc vide tex.cum gl.in c.quamuis.de rescript.lib.6.& facit quia collatio est ius in beneficio in alium translato.vt no.in reg.j.de re.iu.li.6.non est ergò curandũ qualiter transferatur tale ius:an per formalem collationem: aut per restõem in integrum: nam restituẽs intendit pristinũ ius restituere.2.q.2.in si. Si autem beneficium fuit alteri collatum non fiet restitutio quia potius tractat de lucro: cum ex hoc non diminuatur patrimonium suum vt d.§.scæuola.& d.l.fi.C.de repu.hæ.& cle.j.in princ.de renun.
19 ¶Oppo.videtur enim † ꝙ ex quo hæc mulier fuit traducta ad domum:& sua authoritate,ab eo recessit & eum spoliauit.ar.in c. literas.s̃.e.ergò ante omnia erat restituenda:vt ibi sol.gl.in ver.cõmodo.quod cum non præcesserunt sponsalia vel matrimonium non potuit acquiri possessio illius saltem de iure:quia liber homo possideri non potest non præcedente titulo legitimo:& ex sola possessione facti non datur restitutio.simile in hæretico,& laico qui non petit restitutionem rerum spũalium:vt in iuribus all'.in gl.quia tales non possunt possidere.Circa hoc gl.format tria contraria Primo de cap.literas.s̃.e.vbi fit restitutio illius quæ dicebatur consanguinea:& si in veritate erat consanguinea non poterat illius haberi possessio

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶Ante concilium. Add. ꝓ hoc ꝙ voluerũt d. de Ro. dec. 46. in nou. de iu. vbi dñt ꝙ c. si annũ. de iu. i 6. hẽt locũ in laico defendẽte decimas q̃s sibi dbitas ꝑtẽdebat ex priuilegio Apostolico & añ ꝯciliũ.

b ¶Quid hẽt ꝓbare. Add Pa. d Ca. ꝯs. 272. s. sæpiꝰ all. i j. impssis. Sebast Sap.

c ¶Non sufficere. qa nõ ꝓbat mr̃imoniũ ex eo qd vir tractat mulierẽ vt vxorem, & nominant se coniuges ſm Bald. in l. 2. C. d ser. & aq. ꝙ tñ ñ vr̃ ꝓcedere i ꝑsonis honestis, iuxta no. p eundẽ Bal. i c. ex trãsmissa. s. e. vide latissimè p Fel. in c. illud. j. de ꝑsũ. vbi latè quõ ꝓbetur mr̃imoniũ.

possessio. Secundo de l. j. C. si per vim. vel alio modo. vbi seruus ꝯsequtur restitutionem rerũ quas tñ possidere non ꝑt. Tertio de l. j. §. deiicitur. de vi & vi ar. vbi vxor restituit̃ ad res sibi donatas à marito, quas tñ possidere nõ ꝑt. Gl. solum resp. ad primum ꝯrium. videlicet ad c. literas s. e. dicens, ꝙ possessio iuris ibi ꝑcessit de qua ꝯstabat: vult dicere, ꝙ ibi ꝑcessit matrimonium de quo ꝯstabat ꝑcessisse, licet opponeret̃ aliquis defectus intrinsecus, & bene dicit. ibi. n. colorabatur possessio ꝓbando ꝯctũ primo aspectu validum, nec erat discutiendũ de nullitate intrinseca, ex quo agebat̃ possessorio. vt in d. c. literas. & c. ex conquestione. s. e. simile quod not. gl. in cle. vna. de cau. pos. & propri. sed in casu nostro non ꝯstabat de matrimonio, imò potius cõstabat de ꝯrio, vt patet in litera. & sic erat nuda facti possessio nullo iuris collore fulcita. Sed respondendo ad omnia ꝯria & gl. & declarando mãm distingue sic post d. Ant. q̃dam sunt quæ cõiter possideri non pñt nisi certa specifica causa præcedente, & tunc oportet ꝙ ꝓbetur illius causæ existentia saltem apparenter vt in casu nostro. nam liber homo possideri non potest. vt l. cum hæres. & l. quamuis. ff. de acq. pos. ideò si petitur illius restitutio, oportet ꝙ probetur titulus cuius vigore possideri ꝑt saltem apparenter: vt hic, & s. c. prox. aliàs autem cum talis possessio cessante titulo sit ꝯ ius & sic euidenter iniusta non causat possessorium, qa præsumitur vsurpata vel iniusta. vt in c. ad decimas. de rest. spo. li. 6. q̃dam sunt in se possedibilia, sed ius resistit in quibusdam personis quò ad facultatem habendi, vel possidendi, vt in hæretico possidente temporalia, & in laico non hæretico quò ad spiritualia, & in istis non datur possessorium, quia ex quo possidere non possunt, ñ poterunt spoliari, nec possunt petere se restitui ad id qd possidere non pñt. vt hic in gl. & vide gl. in c. quo iure. 8. di. & gl. Io. 14. q. 1. c. 1. quæ in vtroque concordat cum hac gl. sed Bart. Brix. ibi in addi. tenet ꝯrium in laico quò ad decimas, dicens, quod laicus spoliatus decimis potest petere restitutionem cum raptor restituatur. s. e. c. in literis. Item quia laici quotidie possident decimas ex tolerantia prælatorum Io. Cal. dicit quod possessionem iuris decimalis laicus petere nõ potest, sed bene agere potest respectu fructuum decimarum quorum capax est & agetur, vel possessorio vtili vel ꝯdictione ex decre. querelam. s. de ele. & hoc casu ſm eum ꝑt saluari opi. Bar. Brix. d. Ant. plus dicit: ꝙ potest laicus agere possessorio ꝓ decimis concessis ante ꝯcilium.[a] de quo no. in c. cum Apostolicę. de his quæ fiunt à præla. vbi per Io. An. quia illas possidet ex tolleratione ecclesiæ & Papæ, qui capacem facit laicũ spiritualium, vt no. in c. benè quidem. 96 di. In aliis verò procedit opi. Cal. mihi hæc dicta non placent. & primo non procedit dictum do. Ant. licet enim ante illud concilium generale ꝯcederentur laicis decimæ in feudũ ex dispensatione ecclesiæ, non tñ per hoc infertur quod titulus debet præsumi. nam multi occupabant tales decimas. item quòd fit ex dispensatione, & titulo speciali non præsumitur, imò dicitur fieri non posse. vt no. Inn. in c. pastoralis. de cau. pos. & propr. sed in casu nostro non constabat de matrimonio, imò potius ꝯstabat de contrario. vt in litera. & sic erat nuda facti possessio, nullo tamen colore videtur fulcita. Cape instantiam decimæ vnius parochiæ: quandoque conceduntur alteri ecclesiæ. facit quod leg. & not. in c. 1. de re. ec. nõ alie. li. 6. Item possunt competere ex præscriptione. ad hoc c. fi. de paroch. & ecclesia capax est decimarũ quæ sunt in parochia aliena, & tamen quia ius commune resistit non auditur clericus petens restitutionem illarum nisi saltem doceat de colore possidendi. quia præsumitur vsurpasse, vt est tex. in c. ad decimas. præall. ergò fortius in laico non est admittenda petitio cui non solum ius commune resistit quinimò est incapax illius iuris, debet ergò docere de titulo saltem colorato qui reddit illum capacem cum præsumatur vsurpasse, & concessio specialis non præsumatur. Item etiam ante concilium laicus non poterat possidere nisi certo modo. scilicet ex concessione ecclesiæ, ergò habet illum modum probare pro hoc, ꝙ ipsemet d. Ant. not. in c. literas. s. e. & hic nec etiam dictum Cald. placet vt audiatur petẽs restitutionem fructuum decimarum, quia illorum est capax, quoniam fructus decimarum spectant ad ecclesiam pro alimonia clericorum, & pauperum. de deci. tua. ergò ius commune etiam respectu fructuum facit contra laicum. Item presumptio est contra laicum ratione prædicta, & præsumptio sufficit vt teneatur docere de titulo. facit quod leg. & no. in c. j. de præscri. li. 6 simpliciter ergò teneo istam gl. vt laicus non audiatur petens restitutionem decimarum vel aliorum iurium spiritualium nõ docto de titulo saltem colorato. Est enim talis possessio euidenter iniusta quæ non causat possessorium. vt no. In. in c. bonæ. 2. de postu. præla. vel si vis saluare opi. Cal. aliquo casu dic, quod procedit quãdo petitur restitutio decimarum, respectu fructuũ agit laicus contra spoliatorem pro quo ius commune non facit: nam tunc denegari non debet restitutio ex quo ius cõe non fundat intentionem conuenti nec datur incapacitas ex parte agentis. iuxta no. per gl. in c. ad decimas. e. ti. li. 6. & in c. j. de præscr. e. li. secus si ageret ꝯ eum ꝓ quo facit ius commune vel datur incapacitas ex parte agentis, quia petit restitutionem respectu iuris spiritualis: nam tunc interdictũ habet causam iustam. vt l. 2. § quædam ff. de interdi. Q̃ñque ius resistit in aliquib. personis potestati habendi, sed non possidendi, vt in muliere q̃ non ꝑt hr̃e res sibi à viro donatas. in c. fi. j. de do. inter vi. & vx. non tñ resistit ius ꝑtãti possidendi, ꝑt mulier talia bona possidere, iõ petit restõnem. & iste est casus illius l. j. §. deiicitur. de quo gl. fecit oppositionem, sed huic vr̃ obstare l. si eum qui. ff. de don. inter vir. & vx. vbi dr̃ ꝙ mulier talia bona non possidet de iure ci. sed ad illum tex cõiter ibi & hic dantur duæ sol. Prima, ꝙ i veritate possidet, sed dr̃ non possidere in effectu, quia priuanda est tali possessione, ne maritus efficiatur pauperior. & hic intel. est cõior. Alius intel. ꝙ
20 non possidet de iure ciu. i. ciuiliter. naturaliter tñ possidet. ¶†Et ſm hunc intel. no. ꝙ nõ solum ciuilis possessio causat possessorium, sed ẽt naturalis ꝙ no. vel dic, ꝙ ibi ius commune, licet sit ꝯ agentem nõ tñ fundat intentionẽ ꝯuenti, ꝙ reqritur ad hoc vt impediatur restõ. vt no. gl. fi. d. c. ad decimas. & in d. c. j. de ꝑsc. li. 6. dixi. s. e. in c. in literis.
21 †Q̃ñq; ius resistit in aliqb. ꝑtãti hñdi & possidendi noïe ꝓprio, nõ tñ alieno, vt in seruo possidente noïe dñi, & iste rõe istius possessionis ꝑt agere possessorio si spoliatio absente dño, & hanc petitionẽ facere debet nomine dñi non proprio, & iurabit d calumnia, & cauebit de rato, non autem de iudicato, soluendo, vt ibi no. & vt dicit hic Io. An. illud ñ est spãle in seruo. q. d. idem esse in alio possidente noïe alieno, ex quo ꝑt inferri idem i religioso possidente nomine Abbatis sui, vt si spolietur absente superiore agat possessorio facit c. cum dilecta. & ꝙ ibi no. de resc. & c. ex parte. de acc. & l. si longius. ff. de iud. & sic procedit aliud ꝯrium, de quo in gl. An autem talis agat interdicto, vti possidetis, si molestatur absẽte dño? dic quod sic. vt no. *communiter* super prædicta rub. C. si per vim vel alio mo. & ibi Bar. post gl. in l. j. & Io. An. in c. cũ teneamur. j. de ap. super gl. j. Quandoq; ius resistit potestati habẽdi, sed non ipso iure annullat, vel tollit habitum iuris sed illud resoluit, qa hñtem priuandum inducit, & sic resistit potentiæ hñdi reuocabiliter, tunc datur ei interdictũ inquantum vult ꝯsequi possessionem reuocabilr̃ vt est casus no. in c. referente. de præb. ibi. n. restituitur bñficium habenti ꝯsimile, nõ vt perpetuò teneat, sed vt eligat vnum ex illis. & dic vt ibi plenè not & facit iste casus ꝯ id ꝙ no. d. Ant. in c. item cũ q̃s. eo. vbi dixit, vt. ſ notorio criminoso detur restõ ex quo crimẽ non inducit priuationem ipso facto. Q̃ñq; ex notorietate facti, vel ꝯfessionis ius cõe facit ꝯ petentẽ. & ꝓ reo ẽt iudex ex officio dẽt denegare restõem ſm Cal. hic. & iõ si petẽs restõem ꝯiugis ꝯfitetur ꝯsanguinitatem. vel aſs esse notoria iudex denegabit restõem. nec debet supplere de facto, sed de iure. ad hoc c. ad decimas. de rest. spo. li. 6. & ꝙ no. in c ꝯstitutꝰ. de fi. ꝑsby. de diu. c. significasti. & ꝙ no. Inn. in c. cum inter R. de ele. & de of. iu. c. j. & ex his declaratur hęc mã & gl. in c. j. ¶Sed nunc ge-
22 neraliter quæro post In. & alios †qd habet ꝓbare[b] petens restõem ꝯiugis. an sufficiat probare sponsalia de futuro, an reqrantur sponsalia de pñti, & an viro sit necesse ꝓbare carnalem copulam? Circa hæc multæ reperiuntur opi. quas valde prolixè. & obscurè ꝓsequũtur hic Inn. & alij doc sed compendiosè recitando & cõcludendo dic, aliquos fuisse in opi. vt sola facti possessio sufficiat ad restitutionem ꝯsequendam. ꝓ hoc tex. ibi, seu possessionis commodum &c. iunctis verbis præcedentib. ibi, nullo iure. &c. quasi sufficiat possessio iuris, vel facti. sed, hæc opi. non placet In. nec communiter aliis doc. ex quo. n. non possidet eam vt vxorem non potest dici destitutus de possessione ꝯiugali. Et dico ꝯ hanc opi. esse tex. in c. ex transmissa. & c. ex ꝯquestione. s. e. imò plus dt Inn. non sufficere[c] ad hanc possessionem ꝯiugalem probandam, ꝙ illã vocabat vxorem vel similes tractatus, sæpe adulteri ad palliandũ adulterium, vel fornicationẽ se taliter nominãt & tractant, vnde in matrimonio non sunt aliquatenus probationabiles tñ ꝯiugib. quin possint etiã adaptari adulteriis & fornicationib. licet. n. ſm eum tales actus & consimiles sufficiant quantum ad hoc vt proles legitima censeatur. j. q fil. sint le. transmissę. & c. per tuas. non tñ quo ad probandum matrimoniũ seu ꝯsequendam restõem ratio diuersitatis est: quia hic vertitur periculũ aïæ, ibi verò est fauor legitimitatis. Item hic vnus differebat spõsalia seu matrimoniũ, ibi nullus. nec ob. j. de ꝑsum. c. illud. qa ibi non solum per tales ꝑsumptiones ꝓbata fuerunt sponsalia. sed etiã per instrumenta dotalia, ſm Inn. & dic ad istũ tex. vt ibi plenius dicã. Item adde aliã rõem diuersitatis meliorem quæ colligi potest ex dictis Inn. in simili. in c. veniens. de ver. sig. li. 6. qñ n. petitur aliqua vt vxor q̃s agit de facto proprio, ideò habet plenè probare, licet qñ agitur

Zacharias.

a ¶Transeunt i matrimoniũ. adde Bal. l. 2. ff. de spõ. & Host. in cap. tuæ. & ibi per istum j. eod. tit.

b ¶Effectum. Adde Are. consi. 143.

Zacharias.

c ¶Opinionem. Adde ꝙ istã cõem, & verã opi. tenuerunt gl. in ca. inter virum. de spõ. vbi puella pp verecundiã nõ ꝯsentit expsse: sed tacitè annuẽdo capite. gl. iterũ & Im. in c. lator. j. de re iu. vbi verba ñ interueniunt: sed tacitus ꝯsensus per annuli immissionẽ. gl. & Gem. 13. di. sit rector. & Host. in sua sum. in ti. de matr. §. qualiter. licet aliqui quos refert, & sequitur Car. in cle. j. q. 18. de ꝯsan. & af. tenuerunt, quod imò verba requirantur.

Ant. Fran.

¶An in mr̃imonio reqrantur verba. dicas, ꝙ in valentib. loquas qui ad substantiam ipsiꝰ mr̃imonij verba ñ reqruntur, s; benè ob solẽnitatem ꝓbatam. vt est text. i c. tuæ. & ibi ple. dixi vbi ẽt p Car. & alios Mod. tractatur hæc materia. de spon.

Sebast Sap.

d ¶Primo. Adde ꝙ illa rl̃a: ꝙ nõ auditur allegãs turpitudinẽ suã: fallit gñalr̃ qñ tractatur de fauore aïæ ad exonerõnem ꝯscientiæ. & qñ tractat̃ de fauore ecclesiæ, & tradit̃ in c. tertio loco. j. de ꝑsum. & c. inter dilectos. j. de don. & c. ex tenore. j. de testi. aſs litationes refert Ias. in l. iusiurandũ ꝙ ex cõuentione. §. procurator. ff. de iureiurand.

e ¶Iusnõ hr̃e. Adde Ro ꝯsil. 214. & 266.

agitur quò ad lr̃imationem prolis agitur de facto alieno, ideò sufficit cõis reputatio seu tractatus: qa in facto alieno non ꝑt quis esse ita benè instructus sicut in proprio: si aũt iste tenuisset mulierem vt ꝯcubinam: & nunc peteret ipsius restõnem dicendo ꝙ fuit in possessione ipsius tenendo eam vt ꝯcubinam in
23 lecto ñ esset audiẽdus ſm In. ¶†Imò libellꝰ esset lacerãdꝰ sicut si hr̃ticus peteret restõem ecclesiæ & rerũ eiꝰ. 24. q. 6. c. j. 2. 3. & c. vel laicus possessionem iuris decimãdi. de rescr. cũ cãm. quod not. pro hoc facili, quia talis petitio ꝯtinet notorium pctm̃. 32. q. 4. nemo sibi blandiatur. & impossibilitatem, quia non hõ liber sine titulo legitimo qualis est iste possideri non põt: vt s. dixi Ad istum tex. dic ꝙ põderatur hæc pos. iuris & facti: qa non interuenit mr̃imonium verum nec apparenter, qd sufficeret ad restõnem ꝯsequendam, sicut in c. s. prox. non aũt dẽt intelligi de nuda possessione facit: qa tex. expressè hic resistit. ibi, cũ p solam traductionem &c. Alij verò & sic secunda opi. dñt sufficere ꝓbare spõsalia de futuro vel de ꝑsenti: qa ex his datur poss. iuris. arg. hic: hoc etiam non placet Inn. dicẽti, qa licet his casib. posset sponsus eam vendicare adiecta cã de iure cano. ar. l. j. ff. de rei ven. vel agẽdo vt sibi adiudicaretur iudicis offiñ implorare arg. de spon. c. ex literis. 2. non tñ põt petere restõnem ipsius agendo possessorio, vñ post multa ꝯcludit Inn. ꝙ ad hoc vt alicui detur restõ mulieris vt cõiugis oportet: ꝙ ꝓbet aliquod genus sponsaliũ interuenisse & eã cognouisse: aliter aũt non põt dicere se aliquo iure seu possessionis ꝯmodo destitu-
24 tum vt hic. ¶†Et hanc suam opi. probat In. hac rõne nam frustra ageretur añ carnalem copulam ad restõnem, cũ sponsa liberè possit monasteriũ ingredi, & sic posset solui mr̃i-
25 monium. j. de ꝯuer. ꝯiu. c. ex publico. ¶†Itẽ si sunt sponsalia tñ de futuro, impedimentum superueniens repellit agentem. j. de iu. rei. c. quemdmodũ. quasi velit dicere. ꝙ cum añ carnis copulã hoc vinculum sit dissolubile: non ꝑt agi possessorio sed ꝑt agi iudicis officio vt ꝯpellat eam ad exhibendum ea q̃ sponsa dẽt exhibere viro, & ꝯ istã petitionem: & ẽt vbi petitur in vxorem ꝑt obiici ſm In. consanguinitas vel aliud impdim̃ canonicũ qd examinabitur antequam diffinitiuè pronuntietur. s. de ord. cog. ca. 1. hoc tñ non fieret si ageretur vel agi posset possessorio. s. c. ꝓx. & ca. ex conqõne. hanc opi. suam limitat In. qñ vterq; ꝯfitetur copulam non interuenisse, alioquin si simul interfuerunt: & alter tñ dicat ꝙ interuenit, præsumptio est pro eo, cui standum est donec ꝯrium probetur. j. de ꝑsum. c. 3. qd no. ad impliandum intell. c. ꝯtinebatur. de despõ. impub. & dic plenè vt ibi no. hęc opi. In. vt añ carnis copulam non agatur possessorio placet Vin. & Host. qui in tex. sup verbo ꝯctum, supplent maximè, dicente cõtractũ non sufficere sine copula. s. c. ex transmissa. Io. de Lig. tenet ꝯrium, qa si petit restõnem altero respectu q̃ copulæ: tunc per solã traductionẽ est in possessione aliorũ seruitiorum in quib. hẽt locũ restõ. ꝓ hoc est bo tex. in c. literas. s. e. vbi ex cã fit restõ ad cætera, ꝑter copulã quod placet d. Ant. nisi vir sit adeò sæuerus vt timeatur de extorsione copulæ per ca. lr̃as. præal. ſm vnum intell. Nec op. ſm Io. de Lig. motiuum Inn. ꝙ añ copulam posset religionem ingredi, qa p hoc non tollitur pos. añquam ingrediatur. Item iure non probat̃ copulã exigi in actu restõnis: nisi qñ petitur restõ quò ad copulã: sed reperitur benè ꝙ ꝑter copulam acquiritur possessio p traductionem. itẽ ſm Inn. sequeretur ꝙ si mulier allegaret petẽtem restitui frigidũ. vel aliàs impotentem ꝑ mulier impediret restõnem, ꝙ non est dicendũ: & hanc opi. puto veriorẽ. & pro hoc dico optimè facere istũ tex à ꝯrio. hic. n. non allegabatur copula. & Papa repellit agentẽ qa traductionẽ non ꝑcesserunt sponsalia, nec fuerunt subsecuta. quasi secus si ꝑcesserunt vel fuissent subsecuta: & arg. ꝯrio sensu est validissimum in iure ex quo nõ reperitur ꝯrium expressum.

de his q̃ fi. à ꝑal. c. cum Apl̃ica. pro hoc facit c. laudabilẽ. & quod ibi not. de fri. Nec ob. c. ex transmissa. & c. ex. conqõe s. e. vbi põderatur copula. qa debent intelligi qñ petitur restõ simpl̃r, & quò ad copulã & alia, secus si restringeretur tñ ad inhibita: tunc. n. præstita cautione de nõ cognoscendo eam fiet restõ. Si aũt non posset sufficiẽter ꝓuideri de cautione, qa timetur de viri sæuitia differtur restõ, vt in c. ꝓx maximè ſm vnum intell. hæc puto vera vbi probatur traductio cum sponsalib. de pñti: secus si essent sponsalia tñ de futuoro, tunc. n. nõ puto possessionem in aliquo q̃sitam, qa licet vxor teneatur marito ad multa seruitia ꝑter copulam: vt no. s. c. ꝓx. non tñ spõsa, sed tñ tenetur ad ꝑficiendum qd promisit, & sic ad ꝯhẽdum, nõ ergò ꝑt possideri añquam sit vxor: & hoc plus placet, q̃ quod sentit hic d. Ant. dicens ꝙ traducendo sponsam de futuro vr̃ voluisse, & fecisse aïo acquirendi possessionẽ mr̃imonialem: & sic poterit postmodum agere possessorio quasi sponsalia transiuerint p illum actũ in mr̃imonium de pñti. ꝙ non placet mihi p c. is qui fidem. j. de spõ.
26 & c. j. de mat. ꝯtr. ꝯ inter. ec. ¶†Vbi patet, ꝙ per nullum actum citra copulam sponsalia transeunt in matrimonium:[a] & in vtroq; cap. hoc no. & cõiter per doct. vnde p solam traductionem non vr̃ velle de præsenti consentire. sed potius vr̃ facere spe futuri matrimonij. pro hoc gl. no. in præal. c. j. & optimè facit ad prædicta c. adolescens. de spon. vbi patet, ꝙ ẽt per nixum copulæ non transeunt sponsalia in matrimoniũ, sed oportet ꝙ nixus habuerit effectus.[b] multo ergò fortius p solam traductionem cum sit actus magis extrinsecus. hoc puto verũ, nisi traductio esset cum solẽnitate quæ solet adhiberi in traductione vxoris. argu. op. in sil̃i in c. vidua. de rl̃a. & quod ibi not. ad istum tex. põt rñderi ꝙ loquitur de sponsalibus de præsẽti, dum dicit, ꝙ hic non ꝑcesserunt sponsalia nec fuerunt subsecuta: vel hoc papa dixit ad grauãdũ factũ ꝙ hic nullo mõ ꝯpetebat restõ pro hoc qd ibi nullũ inter eos vinculũ obligatorium sit ꝯctũ. nam intelligendo gñaliter & à ꝯrio sensu sequeretur qd vbi subest vinculum obligatorium ꝯpetet restõ. ꝙ est falsum si non ꝑcessit possessio modo ꝑdicto: quia sine pos. non datur restõ de of. del. c. consultatio-
27 nib. ¶†Sed circa ꝑdicta q̃ritur, quid si expressè non interuenerunt sponsalia: sed vir cognouit. mulierem: & eam tenuit aïo quærendi possessionem mr̃imonialem vxore sciente & non ꝯdicente. Inn. dicit ꝙ p hoc non dabitur restõ, licet secus dicat in beneficialib. in quibus instat: & dic in eis vt plenè dixi in c. in lr̃is. s. e. refert alios tenere ꝯrium. ꝙ petens restõnem mulieris vt vxoris bñ obtinebit, ẽt si nõ probat expressè ꝯctum mr̃imonialem interuenisse. sufficit. n. ꝙ volens, & intendens q̃rere possessionem iuris vel vinculi cõiugalis & mulieris vt vxoris tenuit & cognouit eã scientem & nõ ꝯdicentẽ, sed potius ꝯsentientem: & hoc vltimum magis placet Host. quò ad ꝯctum mr̃imonij. i. vt mr̃imonium teneat. nã sufficit ꝯsensus tacitus & p carnis copulam ꝑsumptus saltẽ in foro ꝯtentioso. de quo in ca.
28 tuæ. j. de spon. qd satis placet. ¶†No. ſm verã opin.[c] ad ꝯctum mr̃imonij non reqruntur verba, sed satis est ꝯstare de mente, de qua satis ꝯstat p ꝑdicta, sed quò ad rõnem obtinendã necesse hẽt probare, ꝙ sponsalia interuenerunt in facie ecclesiæ: rõ qa aliàs mr̃imoniũ est clandestinũ: vt in c. fi. de clan. despon. quo casu non solum ecclesia dẽt denegare restõnẽ, Imò ex offõ suo in pœnam sic ꝯhentium dẽt eos ad tps separare: ex quo ꝯxerũt ꝯ interdictum ecclesiæ: & ẽt si reus nihil obiiceret: ecclesia tñ ex offõ suo poterit restituere, & restõnẽ denegare, & si diceres, quõ poterit pars opponere de clandestinitate mr̃imonij ad effectum impediendi restõnem cũ sic opponendo allegabit turpitudinẽ suam ꝯ c. inter dilectos. §. accedens. de do. resp. Host. tripliciter. Primo[d] ꝙ est spãle in cã mr̃imonij vt audiatur. no. in c. lator. & c. tenor. & c. ꝯsanguinei. de re iu. Scđo, ꝙ cum repiatur in pos. libertatis; quia aliter non est in possessione illius vt vxoris: in pari cã turpitudinis potior est ꝯdõ possidentis, vt in rl̃a,
29 in pari cã li. 6. & in l. si ob tur. ad fi. ff. de ꝯdi. ob tur. cau. ¶†Vltimo qa s. dixi obstare exceptionem ad restõnem ꝯsequẽdam si opponitur ꝙ actor nõn ꝑt illam rem possidere. Quæro, nunqd hæc exceptio tu non possidebas, vel possidere non potes rem, cuius restõnem petis sit perẽptoria an dilatoria. Io. Cal. hic ꝯcludit ꝙ perẽptoria, & sic opponẽda post li. ꝯte. c. j. de li. ꝯt. li. 6. mouetur: qa ꝯcernit principale factum de quo agitur. In. tñ de adul. c. pe. sentit exceptionẽ adulterij fore dilatoriã, & peremptoriam, & sic posse opponi añ & post lit. ꝯt. sed Io. Cal. resp. ꝙ ibi est spãle pp pctm̃. d. Ant. putat eam esse litis finitæ: & sic poterit opponere eam ad merita, & ad processum, qa ꝯcludit agentem funditus non hr̃e[e] iuxta theoricã Bart. in l. cum q̃rebatur. ff. de iudi. solui. quod placet. nam sine actione nemo experitur. l. si pupilli. ff. de neg. gest. & hæc exceptio concludit actori actionem non competere. vide qd in simili no. de hac exceptione tua nõ interest. p gl. in c. ex parte ad e. de test. plenius p In. in c. super his. de acc.

CAP. XV

1 *Interdictum recuperandæ non datur contra illum qui non spoliauit: nec spoliari mandauit, nec spoliationem ratam habuit.*

2 *Cognitio causæ si est commissa alicui, nõ videtur ei commissa decisio nisi specialiter committatur.*

Universidad de Deusto Biblioteca

3 *Clausula decidas sine debito: non dat formam sed instructionem, & sententia lata contra debitum finem non est nulla.*
4 *Litis contestatio causatur etiam per responsionē factā ad narrata in libello, licet nō ad conclusionem libelli.*
5 *Litis cōtestatio inducitur per ista verba: non credo narrata esse vera.*
6 *Iudex appellationis potest retractare sententiam iudicis à quo: quia non sustētatur ex actis factis in prima instantia, & potest sequi dicta testiū quæ iudex à quo noluit sequi, & ideò non fecit scribi in actis.*
7 *Possessorium solū ꝑ p̄t intentari, licet cā sit commissa cognoscenda tam super petitorio quā possessorio. 22.*
8 *Libellus generalis in iudiciis vniuersalib. admittitur, secus in singularib. Item admittitur in accessoriis rei petitæ, & in interdicto vnde vi: in quo veniunt omnia accessoria ad rem principalem. 10.*
9 *Iudicium vniuersale dicitur quando petitur ecclesia: quia veniunt omnia pertinentia ad eam.*
11 *Pertinentiæ quæ dicantur esse vnius ecclesiæ castri: vel hospitali, vel iuris episcopalis, vel quomodo probentur istæ pertinentiæ. 14.*
12 *Patronus non habet alia iura nisi denuntiationem malæ administrationis, & defensionem: & vt ei subueniatur ne vergat ad inopiam.*
13 *Monasterium statim, q apprehendit possessionem alicuius tanquam monachi, apprehendit etiam absque apprehensione reali possessionem omnium quæ habebat ingressus.*
14 *Libellus ambiguus interpretatur pro libellante: quando verba patiuntur istam interpretationem.*
15 *Possidere in præsenti quomodo quis præsumatur. siue sit viuus siue sit mortuus, si probatur semel possedisse tam in re mobili: quam immobili: tam si negat se possidere quam si asserat.*
16 *Hæres non potest declarare animum defuncti.*
17 *Agens possessorio non habet probare se illo die possedisse quo deiectus fuit, sed sufficit sibi probare possessionem ex ante: & deiectionem.*
18 *Dominus an quis præsumatur nunc, ex eo quia probatur olim dominus: tam si negat se dominum, quam si asserat, tam in prophanis: quam in beneficialibus.*
19 *Possessio non probatur probato dominio.*
20 *Possessio vtrum probet dominium, etiam iuncta fama vicini: & si possideat an præsumatur dominus.*
21 *Possidere p̄sumitur quis eo ipso, q probatur detinere.*
23 *Interdictum vnde vi, datur contra singularem successorem succedentem in vitium.*
24 *Spoliatus potest agere contra possessorem qui non spoliauit officio iudicis.*
25 *Possessorium recuperandæ an sit idem cum remedio canonis, reintegranda: & quid differant inter se.*
26 *Remedium canonis reintegranda datur contra quemlibet possessorem etiam non vitiosum rerum ecclesiasticarum vel clericorum, vel etiam laicorum secundum vnam opi. 27.*
28 *Agens conditione c. reintegranda, an debeat probare causam suæ amissionis.*
Qualitas super qua qs fundatur dēt per ipm probari.
29 *Mandatum an præsumatur ex quo res de qua litigatur reperitur penes illum de cuius mandato, & consensu dubitatur.*
30 *A sententia lata super possessorio: an licitum sit appellare, quando speratur sententia super proprietate.*
31 *An, & quo casu possit appellari à missione ex primo vel secundo decreto.*
32 *Sententia habet præsumptionem pro se, quando transiuit in rem iudicatam: secus si ab ea est appellatum.*
Omissio ordinis iudiciarij respicientis nullitatem sententiæ, an recipiat probationem contrariam.

Cum ad sedem.

1 ¶†Interdictum vnde vi, nō ꝯpetit contra illum qui non spoliauit nec spoliari mandauit, nec spoliationem ratam habuit. diuiditur principaliter in duas partes. In prima processus narratio. In secunda causæ diffinitio. secunda ibi, non priori. Casus literalis. Inter hospitalarios hierosolymitanos ex parte vna: & episcopum Cumanum ex altera vertebatur quæstio super ecclesia & hospitali de monte Citano: quæ commissa fuit abbati de Accon. vt audiret omnia tam ad possessorium quam ad petitorium iudicium pertinentia, quæ pars vtraq; duceret proponēda & cām ipsam fine debito terminaret, coram quo petiit procurator hospitalis prædicta cum possessionib. & pertinentiis suis quæ tenebat eps sibi restitui, dicens illa ad hospitale hierosolymi. de iure spectare, & q ipsa diutius possedisset possessorium solummodo intentando. Ad quæ resp. procurator epi se nec scire nec credere supradicta ab hospoitalariis possessa vel ad illud aliquatenus pertinere: sed eps Cuman. rationabiliter tenebat prædicta tanquam in sua diœcesi constituta li. cont. ad probandum intentionem suam: pars vtraq; testes produxit. abbas examito negotio condemnauit procuratorem epi ad restitutionem omnium prædictorum: pars epi ad sedem apo. appellauit à sententia illa. procuratores vtriusq; partis comparuerūt in pręsentia Papæ qui causam examinauit eādem & videbatur per testes probatum q nuntius episcopi Cumani abstulerat cruces hospitalariis inhibendo eisdem ne ad supradictam ecclesiam, & hospitale redirent, & q episcopus prædicta omnia possidebat, vnde procurator hospitalariorum petebat dictam restitutionis sententiam confirmari: respondebatur ex parte epi, & si forsitam sit ostensum q nūtius episcopi prædicta fecisset, non tñ fuit probatum q de mandato epi illud factum fuisset. Papa considerans acta prioris iudicij qa constare non potuit per dicta testium vel confessiones partium vel ēt instra vel per euidentiam facti q Cumanus eps spoliauerit hospitalarios vel mandauerit spoliari, vel ratam habuerit spoliationem ꝓnuntiauit in quæstōe prædicta interdictum, vnde vi, locum nullatenus habuisse cassando sententiam restōnis latam à prædicto abbat. licet aduersa pars diceret, q ꝓ sententia iudicis esset presumendum qui ex aliis causis potuit animum suum informare. B. No. 1. q hospitale quandoque accedit ecclesiæ, [a] quandoq; verò è cōtra in dubio debemus præsumere primum: vt no. in cle. 2. de præb. & maxima est inter ista differentia. nam si ecclesia accedit hospitali, non cōfertur in titulum, aliàs secus: de quo dic vt no. in d. cle. 2. ¶Not. 2. episcopū fundare intentionem suam de iure communi nedum super ecclesiis: sed etiam super hospitalib. [b] fundatis in diœcesi sua. [c] ac ipsorū vacantium habere custodiam. ad hoc ca. de xœnodochiis. de reli. do. & dic vt no. in ca. interdilectos. de don. & not. hic vnum notabile dictum Inn. quod sicut ecclesiæ, ita & hospitali dos est assignāda. alleg. ca. cum sicut. de conse. eccle. vel alta. vide quod ibi not. in gl.
2 ¶†Not. tertio q commissa cognitione causæ non videtur commissa decisio [d] nisi specialiter committatur quod tenet Bart. in l. à. diuo pio. ff. de re iud. vbi vide plenius. & quod leg. & not. in ca. super questionum. in prin. de offi. dele. dixi. s̄. de caus. pos. & propr. ca. cum
3 super. ¶†Not. 4. quòd per istam clausulam positam in commissione decidas fine debito: non videtur data certa forma: sed potius est quedam instructio: vnde sententia lata non seruando debitū finē non est nulla, sed cassanda vt hic in fi. simile not. per do. in c. ex insinuatione. de resc. de illa clausula decidas præuia rōne, & vide quod plenè dixi in c. cum dilecta. eodem tit. & facit quod not. Inno. & in cap. prudentiam. de offi deleg. ¶Not. intelligendo quòd hic fuerit actum duntaxat possessorio quòd libelllus in iudicio possessorio non alteretur: licet narrarentur aliqua concernentia ipsam ꝓprietatem, vt patet ibi afferentes [e] illa de iure &c. simile in capit. ex par-
4 te. 2. de foro. compet. & ibi plenius dixi. ¶†Not. secundum Abbat. quod per responsionem ad narrata tantum inducitur lit. contestat. hic enim procurator episcopi solum respondit ad narrata in libello, & non ad conclusionem libelli iudicis: rectè tamen negatur conclusio libelli. quia si narrata non sunt vera: non debet exaudi-
5 ri conclusio. de materia vide in capitu. vno. de lit. contestat. †Item not. quod per hæc verba non credo narrata esse vera. [f] inducitur lit. cont. [g] non ergò tenetur præcisè negare narrata esse vera. sed satis est dicere se non credere. quod not. satis enim est quod non confiteatur intentionem actoris. nam tenetur actor intentionem suam probare, quia actor vult quòd afferat. 6. quæstione vltima. actor. & l.
6 i. C. de prob. ¶†Not. quòd si ex actis factis in prima instantia, non iustificatur sententia nec de nouo sustentatur. debet per iudicem appellationis retractari. nec præsumendum est pro facto iudicis [h], quod not. idem Inn. in c. quoniam contra. de prob. vbi notabiliter dicit, quod licet sententia potuerit esse iusta quò ad iudicem à quo. quia fortè noluit sequi dicta testium, quia fortè vacillabant sed hic non fecit scribi in actis, tamen iudex ad quem illam retractabit sequendo dicta testium ex quo in actis non apparet aliquid contra testes: facit l. 2. C. de eden. vbi etiam bo. tex. vide etiam circa hoc q plenè not. in c. in præsentia. de renun. & quod dicam plenè in c. cām q. de re. iu ¶Vlt. no. & tene mēti iudicem ad quem qn̄q; exprimere causam in sententia retractatoria ex primis actis, & hoc ad honorem suum ꝯseruandum ne dicatur iniustè, & sine cā retractasse sententiam: qn̄q; exprimit causam ad honorem iudicis à quo conseruandum: quandoq; retractat sententiam ex nouis actis, vt no. in c. cum Ian. de fid. instr. ¶†Quæro hic fuit cōmissa cā tam circa possessoriū q̃ petitoriū, nunqd possit actor intrare iudiciū possessorium tñ. gl.

j. hic

a ¶Ecclesiæ. Tu pōdera tex. qa denoīatio fit ab hospitali & ñ ab ecclia. ergò hospitale erit principale l. q̃ritur. ff. de stat. hom. ita' dr̄ hic sup ecclia, & hospitali: & sic copulat æquè principal'r, vt ī auth. ingressi C. de sacros. ec. And. Barb.
Sebast. Sap.

b ¶Hospitalib. Hospitale qñ dicat̃ religiosum, & subiectū epō: tradit Fel. ī c. de quarta. ver. 3. declaratio. ī. de p̄sc. vbi plura in mā hospitaliū, & ibi an veniant appl'one ecclesiarum.

c ¶In diœcesi sua. Add vt ꝑ Fed. ꝯs. 190.

d ¶Decisio. Adde Old. consi. 227.

e ¶Afferentes. not. verbū afferens. vide ca. ad hæc. & qđ ibi no. d. Ant. de resc. & q hr̄ ī c. pastoralis. đ cau. pos. & c. sup literis. de resc. An. Barb.

f ¶Narrata esse vera. Adde videndū ꝑ d. de Rot. deci. 12. de lit. contest. in nouis.

g ¶Li. ꝯte. tu pōdera qa hic apponit̃ verbum nescio nec credo, ꝑ verba sequētia induci negationē, s; an ꝑ verbū credo solū inducat̃ li. ꝯt. Bart. t; ꝯ̄rium in l. 2. C. de li. ꝯt. vide q̃ dixi in c. j. de lit. ꝯt. vide Bal. in 2 l. de tutela. C. de ī integ. restit. mi. An. Bar.
Ant. Fran.

¶Dicas q lit. ꝯte. p̄t fieri ꝑ verbū credo, vel ñ credo. fm Bal. in l. 2. C. de iur. cal. licet Bar. in l. j. C. de li. ꝯte. dixerit q dēt fieri ꝑ verbū veritatis, aut saltē vehemētis credulitatis. s; vide Bal. in l. 3. C. quib. ad lib. ꝓcla. nō licet. vbi đt. q ꝑ illa verba nō credo libellū verè inducit̃ li. ꝯte. negatiua. de quo vide Spe. in ti. de lit. cōte. in §. 2. ver. & not. 2.

h ¶Pro facto iudicis. vide q pulchrè đt Bar. in l. Lucius. ff. de his q̃ not. infa. & dixi in ca. cām que. de re iu. And. Barb.

j. hic q sic, [a] quod no. & satis vr̄ ꝓbari in text. hic, & melius in c. j. de seque. pos. & fruc. commissio. n. sup vtroq; non alterat priuilegium possessori & spoliati qn primo possit intentari. ¶Opp. & vr̄, q iste libellus fratrum tanq̃ nimis gñalis non erat recipiendus: non. n. declarabant res petitas, sed petebāt ecclesiā, & hospitalē cum possessionib. & ꝑtinentiis suis: & sic non poterat eps deliberare nec iudex certam ferre snīam. s̄. de lib. obl. c. 2. & 3. ff. de
8 rei ven. l. si in rē. & inst. de act. §. curare. ¶†Sol. gl. 2. hunc libellū gñalem admitti in iudiciis vniuersalib. quale est illud, q petitur ecclesia cum ꝑtinentiis suis: ꝯ̄rium procedit in actio-
9 nib. singularib. vt in rei ven. &c. ¶†Not. benè hoc d. gl. q cum petitur ecclesia est iudicium vl'e. [b] Vnde veniunt oīa pertinentia ad ecclesiam licet nō exprimantur, sicut cum petitur hr̄ditas veniunt oīa q̃ sunt in hæreditate. facit q no. In. in c. eam te. de rescr. & qđ no. in c. quia V. fm vnum intel. s̄. de iu. & In. in c. conquerente. de of. or. & ca. tanta de exces. Et ex hoc resultat alius effectus, vt sequitur in gl. vt non solum sub ista gñalitate veniat id qđ erat apud reum tpe petitionis: sed ēt tpe snīę. ff. de pe. hę. si quo tpe. Item dic idem esse si nō possidebat aliqua tpe snīæ: sed si postea reperitur possidere ex quo declaratur rem principal'r petitam ad actorē ꝑtinere: poterit executio peti super illis reb. nouiter possessis: ex quo nunc ꝓbantur pertinere ad illam rem, & fiat hæc petitio sine lit. ꝯt. & sic summariè fm In. hic & clarius q no. In. in ca. ꝯquerente. & vide ad hoc l. 4. ff. de pet. hær. & l. si à te. ff. de exc. rei iu. & quod in eis no. Ex p̄dictis habes vnum modū defendendi hanc gñalitatem libelli. Aliū modum ponit hic In. in pr. dicēs libellum incertū hic admitti, qa hę pertinentiæ petuntur hic tanq̃ accessoriæ, vt not. s̄. de or. cog. c. cū dilectus. quasi velit In. q in accessoriis libellus p̄t esse gñalis, & incertus: sed tu limita & restringe hoc dict. In. prout ipse no. in c. fi. de exces. p̄l. vbi đt libellū posse esse incertum in accessoriis: qñ sunt accessotia rei. i. qñ talis res est: q̃ principal'r petitur, q̃ habet accessoria, vt est ecclesia, vel hospitale. hēt. n. dotes suas & alia iura. & ad hoc al. hoc c. idem qñ sunt accessoria actioni ī iudicio deductæ, vt in interdicto vnde vi, veniunt. n. ex nā interdicti oīa mobilia, & immobilia ibi existentia, & oīa dāna, & interesse vt l. j. § ꝓectissimè. ff. de de vi & vi ar. & idem sentit hic In. in verbo pertinentiis in fi. dicens, q vbi ꝑtinentiæ nō accedunt petitioni, vel rei, necesse est exprimere, ideò đt In. hic q si quis petat oīa bona alicuius ñ est audiendus nisi ea exprimat, rō, qa cum singularib. actionib. agatur non posset ferri certa snīa, q̃ fieri debet in actionib. singularib. sed qñ certū quid accedit petitioni sicut est in dote statuta, & in iurib. pa-
10 rochialib. certa dr̄ scientia. qđ no. ¶†Ex his hēs tres modos sustinendi hunc libellum. primus, est in gl. qa iudicium est hic vl'e, quia petit vniuersa iura ecclesiæ, & sic sub noīe collectiuo ex iuris dispōne ꝯprehendūtur multa, Secundus est, quia ꝑtinentiæ istæ erant accessoriæ petitioni seu rei principal'r petitæ, quia de iure habet pertinentias. Tertius, qa erant accessoriæ interdicto vnde vi, de quo hic agebatur, veniunt. n. oīa accessoria ad rē principalem ēt si non exprimantur. vt s̄. dixi, & ex his hēs clarè hunc articulum, & mā ista gñaliter explicatur in c. 2. de lib. ob. iō hic vltra non dico. & ꝑ In. in c. tanta. de exces. p̄l. vbi ponit q̃dam pulchra dict. & in ca. certificari.
11 de sepul. in ca. ꝯquerente. de offi. ord. ¶†Sed Nunc q̃ro, qa admittitur iste libellus: peto talem ecclesiam seu talē rem cum pertinentiis suis qđ veniat appl'one pertinentiarum. sol. đt In. q veniunt q̃ statuto, vel ꝯsuetudine vt lege deputata sunt vt accedant: vt in interdicto vnde vi, statutū est q accedant ēt mobilia & damna. s̄. e. c. grauis. l. j. ff. e. § q aūt. & §. rectissimè. & multa alia de quib. ibi no. Itē hr̄ditati accedunt oīa q̃ in hr̄ditate inueniuntur. ēt si non fuerunt testōris, ff. de pe. hæ. l. itē veniunt. itē petitioni ecclesiæ accedunt oīa q̃ ad ecclesiam pertinent de iure cōsuetudine vel statuto: vt sunt iura eius parochialia: dos primo īstituta, decimæ, & hmōi. Castro aūt [c] nihil corporale est à iure deputatum q sit de eius pertinentia sed tñ ab omnib. & corūstatutis ꝯsueuit castris certum territorium assignari [d] q ibi in iurisdōne, & datiis dēat rñdere, fm Inn. & hoc vltimum bñ no. & idē Bar. in l. j. ff. de dam. in fe. vbi vide: hospitali aūt fm In. sicut ecclesiis certa dos assignari dēt, cum ergò petitur ecclesia, vel castrū vel ꝯsimilia cū ꝑtinentiis suis p̄dicta sic eis deputata, siue sint tpalia siue spūalia peti intelligūtur, & pl⁹ đt In. q si ecclesia hēt aliqua tpalia deputata non p̄dicto, sed spāli iure acquisita: tūc noīe ꝑtinentiarum non veniunt: sed tñ illa q̃ iure, vel ꝯsuetudine vel statuto sunt deputata, fatetur tñ quosdam dicere ꝯ̄rium, [e] ar. c. cum ecclesia. s̄. de cā pos. & prop. vbi dr̄ q oīa in iudiciū veniunt nisi ea de quib. spāliter actū est ne venirent, sed Inn. resp. illud dēre intelligi de his q̃ sub petitione ꝯprehendūtur. qđ nō est hic. Host tenet ꝯ̄rium dicēs, q imò idē est hic, qa verbū ꝑtinere latè patet. ff. de ver. sig. l. verbum ꝑtinere. & pro Hos. facit fm Io. An. ff. de pub. l. si ego. §. idem ait. de vsufr. si Titio. de pa. do. inter socerū §. cum inter. de dā. inf. l. damni. §. si qs vicinas. in fi. pro & ꝯ̄ ī. de sent. exc. c. si ciuitas. li. 6. sed In. lītat p̄dicta fm qualitatem ꝑsonæ petitoris, quia si eps petat ius epale in aliqua ecclesia sibi subiecta cum omnib. ꝑtinentiis suis, & possessionib. non tñ veniet dos: sed oīa ēt postea acquisita. nam ius epale hēt tam in possessionib. acquisitis tpe fundationis, q̃ postea. omnia. n. accedunt iure epali, & eodem mō fm eum si petat tpalia. rōnem de tpalib. tanq̃ patronus de omnibus rōnem audire dēt: & habēt hæc locū vt ipse dicit vbi agitur petitorio. secus si agerer̃ possessorio: qa tunc veniunt oīa: rō patet ex pręđictis. quia de nā interdicti vnde vi, omnia
12 veniūt. ¶†Hoc qđ dictū est de patrono vt sibi reddatur rō de tpalib. dicit Host. non intelligendum de patrono laico, ad illum. n. non pertinent ēt tpalia nisi quò ad denuntiationem malæ administrationis, & tuitionem, & defensionem vt ei subueniatur ne vergat ad inopiam, vt patet 16. q. 7. filiis. & quod leg. & no. in c. nobis. & ca. præterea. sed dic tu quod idem sentit Inn. & apertissimè ipse no. in ca. cum vos. de offi. ord. vbi vide. sed non placet primum dictum Inn. quare enim nō veniūt omnia quocunque iure quæsita, quando aliquis puta, tanquam rector petit sibi adiudicare ecclesiam cum pertinentiis suis cum si. est rector, ergò debet administrationē omnium habere sicut quando petiit episcopus ius episcopale cum pertinentiis in ecclesia: certè inspecta qualitate personæ vtriusque, & iuris dispositione non vr̄ differentia in adiudicatione quæsitorum iure speciali: ar. de dila. literæ. & c. fi. de suc. ab inte. cum sim. Io. de Li.
* aliter distinguit. cuius opin. *communiter* non recipitur. Item ipsemet Inn. aliud sentit in c. conquerente. de offi. or. & cap. dilectus. de cap. mo. vbi sentit, q petendo iura epalia veniunt tñ debita de iure cōi, & non de iure spāli. aliud sentit in c. fi. de of. ar. & doct. in c. constitutus. de re. do. & ibi per gl. & Inn. & Io. And. qui concordando opp. ꝯ̄rias distinxit, q si aliqua percipiuntur de iure speciali loco debiti iuris cōis illa veniunt petendo simpliciter iura epalia, secus si illa non sunt surrogata in locum debiti de iure cōi, tunc enim veniunt debita de iure communi tñ. do. Ant. reducendo multa dicta doctoꝝ sparsa sic distinguit, q aut petitio datur in materia quæ non potest comprehendere nisi debita de iure speciali, vt puta quia illi qui petit non debentur de iure communi, & tunc veniunt debita de iure speciali. de offi. ar. c. dilecto. & quod ibi not. Inn. aut potest comprehende

a ¶Qđ sic. Tu pōdera rōnem qa rescriptum dēt reduci ad ius cōe. ca. cām q̃. de rescr. And. Barba.

b ¶Vniuersale. Adde Alex. consil. 184.
Ant. Fran.

¶De libello gñali an procedat: dicas q admittitur in actu ꝑsonali si nō excipit̃: secus aūt in actione reali, vt hr̄ per gl. & Bart. in l. mr̄. §. j. ff. de exce. rei iud. dixit tñ Bal. in l. fi. C. de co. & Ale. ple. ī l. j. ff. de edē. q libello gñali ñ declarato, nō dēt rñderi, imò libellus gñalis cā ñ expressa reddit ꝓcessum nullū si opponat̃ de gñalitate, de quo per Bart. post glo. in d. l. j. ff. de edē. & in l. fi. C. de an. excep. & c. abbate đ re iu. & plenè de mā in l. edita. C. de eden. & vide ꝑ Pet. de Anc. & In. in cle. sæpe. de ver. si. q libellus gñalis ī cā summaria admittitr̄. vide ēt per Bar. ī extrauag. ad reprī. ī verbo figura. & per Alex. ꝯsil. 186. in 2. parte consil. & 31.
Sebast. Sap.

c ¶Castro autem. Quid si castrū vēditur cū suis ꝑtinētiis: an veniāt possessiones. vl' p̄dia q̃ erant sita in territorio illius castri. vide Alex. post In. l. 3. in pr. ff. de acq. pos. vbi ꝯcludit q non. sequitur Ias. in l. fi. ff. de ꝯstit. prin.

d ¶Assignari. an castra habeant territoriū. đt q nō, vide in ꝯ̄rium tex. in ca. licet cām. in pr. de ꝓb. vbi rectè ꝓbatur ꝯ̄rium. vide c. si ciuitas. đ sē. exc. li. 6. vbi rectè ꝓbatur ꝯ̄rium. vide l. 2. C. de fun. lim. li. 11. ī verbo castrorū territoria. p̄t dici q ꝓcedūt de ꝯsuetudine ñ de iure, vñ de facto fuerūt assignata territoria illis castris. And. Bar.
Ant. Fran.

¶An castrum hēat territoriū vr̄. n. territoriū. dicas q si hēt merū & mixtū imperiū à principe, vel ex cōsuetudine, p̄t dici hr̄e territoriū à terrēdo, vt l. fi. ff. de iur. om. iu. & l. si pupill⁹. ī §. si territoriū. ff. de ver. fig. hēt tñ castrū vel dēt hr̄e ꝯfinia, sicut & villa, fm Bal. ī l. pe. in vlt. not. C. de insti. & susti. sub ꝯdi. fac. & hr̄ ꝑ Flo. in l. s; & loci. §. fi. ff. finium reg. & adde, q castrū ꝓbatur esse de territorio ciuitatis si cū ciuitate soluit censum, seu collectas. & ꝑ Ang. ī l. 3. C. de nat lib. quod etiam not.

e ¶Contrariū. tu pōdera, qa vr̄ q opi. illorū sit vera: per tex. ad hoc notabilē ī l. ēt. C de iur. do. in verbo pertineat. & adduco tex. coniuncta doct. in ca. j. de transf. vbi renūtiando legi intelligitur ēt de lege spāli: postea dedit ꝯcordiā, qđ ē quoddam spāle rarissimū, & nō venit: qddam spāle frequēs & venit. arg. l. si fistulas. §. frumenta. ff. de ꝯ̄hē emp. & q voluit Bar. in l. sed & si qs. §. q̃situm. ff. si qs cau. & l. Seiō. §. medico. ff. de an. le. dixi in c. j. de cō mo. Et ad illud q venit ex lege cōi vl' cōsuetudine allegaui gl. in verbo iuris, vide quæ ibi dixi. A. B.
Ant. Fran.

¶Circa hoc qđ dr̄ de renūtiatione generali: dicas q renūtiatio dēt esse spālis, al's nō extēditur ad ignorata ꝑ Spe. ī tit. de exc. ver. 2. §. cæterū: & de renun. & cōclusio in versi. pone ergò ꝑ Bar. in l. sed & si qs. §. q̃situm ff. si qs cau. & adde, q renuntiatio de nō opponēdo aliquas exceptiones v; ꝑ Spe. in ti. de renū. ver. qđ si quis. & hr̄ ꝑ Bar. in d. § q̃situm. & ꝑ Cy. in l. pe. C. de pact. & per Ale. post Bart. in l. quam quam. ad Macedo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sebast.Sap.
a ¶Si verò. An dispositione gnali veniat illud quod competit de iure speciali, vide Ias.in l.postquam liti.C.de pact.
Sebast.Sap.
b ¶Actori.Vide Ias. in l.non est nouū.C. de eden. vbi monet diffini.ꝙ imò in medio magis fauecatur reo q̄ actori,& ibi refert litationem Ale. ꝙ non ꝑcedat cōis doctr.qñ est diuersa a rō ī reo q̄ in actore.
c ¶Præsumor possidere.Adde Are.cōsi. 63.Ale.consi.133.1. lib.& consi.80.lib.2.
Sebast.Sap.
d ¶Siue immobilis. Vide Ale.in l.2.vers. nō.ex tex.C.de testa. & Are.in l.Pōponi⁹. §.accessiones. ff. de acq.pos.Alex.ꝯsi.89. inc. excellentissimi. 5.vo.vide ad hoc Fr. Cur.ꝯs.24.inc. super eo ꝙ q̄ritur.Are.ꝯsi. 109.inc. proceden. vbi tenet,ꝙ in rebus mobilibus præsumitur possessionis continuatio ꝯ Abb.hic.

hendere vtroq; iure debita, & tunc si debitū spāliter est de iure cōi licet determinatio est de iure spāli,& tunc tale debitum includitur: exemplum ex no.in c.certificari.de sepul.Si ex toto est de iure spāli succedit tñ loco debiti de iure cōi,& includitur, vt no.doct.in d.c. constitutus.vbi vide.si aūt non succedit loco debiti de iure cōi,sed habet originem de iure spāli,& tunc si habet originaliter approbationem à iure cōi, vt dos assignata ecclesiæ, vel hospitali,& includitur vt hic voluit In.si aūt est omninò debitum de iure spāli, vt qñ est debitum ex priuilegio,vel pacto,vel simili iure spāli, & tunc si illud, ꝙ venit, venit vt accessorium ad debitum de iure cōi,& tunc includitur, vt in c.auditis.de præsc. & quod ibi no.de denariis S.Petri.Si verò[a] illud venit principaliter,& tunc non includitur,nisi verba sint ita latissima, ꝙ hæc importarent, vt est verbum pertinere, prout voluit Host.hic hæc verba.d.An.ex toto non placent rō patebit ex statim dicendis,vñ essem in hac noua opi.vt aliud sit petere simpliciter iura ep̄alia,& aliud petere iura ep̄alia cū pertinentiis suis, aliud petere simpliciter ecclesiā seu cū pertinentiis suis.Primo casu, qñ simpl'r petūtur iura ep̄alia si probationes fiunt ēt gnaliter, vt si ep̄s inducit pro se ius cōe si est inferior probat simpliciter iura ep̄alia sibi deberi, & tunc veniunt tm̄ ista iura ep̄alia quæ debentur de iure cōi tm̄, vel surrogata in locū illorum debitorum de iure cōi iuxta not.in c.conquerente.& c.constitutus.& hoc casu intelligo procedere dicta doct.ibi.In dubio. n.generaliter loquendo,& probando restringuntur ad ius cōe.ar.in c.ī præsentia.de prob. aut petuntur iura ep̄alia simpliciter, sed probantur multa iura ep̄alia vltra ius cōe, & tūc dic omnia venire siue statuto, siue consuetudine, siue dispositione spāli illa sunt iura ep̄alia ex quo probantur debita,rō est quia intentionem dubiam ambiguam, & generalem actoris interpretamur largissimè fm fauorem suum,dummodo ꝓbationes postmodum sint claræ, & apertæ vnde pōt dicere actor, ego intelligo ita largissimè prout dixerunt testes,satis.n.estꝙ ex largissima significatione poterant illa comprehendi,hæc est theorica Bar.in l.si quis intentione ambigua.ff.de iu.& optimè facit ibi text. fm illam lect.ad idem ca.constitutus.de re do.iuncta gl.vbi libellus largissimè interpretatur. & in c.in pñtia.de prob.nam ibi ex generalitate probationis nō libelli succubuit actor.facit l.solemus.ff.de iu.& c.cum ecclesia.de cau.pos.&prop.omnia.n.veniunt in iudiciū q̄ pñt ex verbis comprehendi:& sic pt saluari opin.ꝯria q̄ hic refert In.si autem petuntur iura ep̄alia cum pertinentiis suis tunc omnia veniunt ēt ex significatione non ita larga,vt voluit Hos.sed in hoc differt iste casus à p̄cedenti,quia si primo casu fit ꝯdemnatio simpl'r in iurib.ep̄alib.aliter non facta probatione de iure spāli, fiet executio in illis duntaxat q̄ debentur de iure cōi, sed si fit ꝯdēnatio in iurib.ep̄alib.& ptinentiis,tunc fiet executio in oīb. q̄ probantur summariè esse iura ep̄alia, vel ad ea ptinere sicut dicimus in sil'i in petitione hr̄ditatis ꝯdemnatione secuta:vt l.4.ff.de pe.hæ.& qd s̄.dixi.& qd no.In.in d.c.ꝯquerente.si verò petita fuit ecclesia simpl'r:putoꝙ oīa qualitercunq; ptinentia ad ecclesiam veniant non principal'r sed accessoriè:qa vt s̄.dixi ecclesia est qd vniuersum,& oīa bona possessa p ecclesiam sequuntur eā sicut.n.in petente hr̄ditatem veniūt oīa bona spectantia ad hr̄ditatem licet al'r non specificentur vt l.itē
13 veniunt.ff.de pet.hæ.¶†Itē si monasteriū apphendit possessionem alicuius tanq̄ monachi p ꝯñs apprehendit possessionē sine alia apphensione reali oīm,q̄ hēbat ingressus,vt no.in aut.si qua mulier.canonizata.19.q.vl.est ēt gl.Acc.in d aut.facit qd no.c.in pñtia.de ꝓb. facit r'a accessorium.lib.6.sicut videmus in multis iurib.ꝙ simpl'r fit restō vel adiudicatio vel petitio ecclesiæ vel collatio al'r de bonis ipsius non facta mentione qa illa transeunt,& veniunt accessoriè ad ecclesiā,vt in c.ꝯquerente.de rest.sp.& c.in lr̄is.& c.itē cū quis. & cum venissent.e.ti.cū multis si.ad idē l.si adoptauero.ff.de pe.vbi dr̄,ꝙ si adoptauero eum q precario possidet ego quoq; p̄cario possidebo vt l.arrogato.ff.de adop.bona eñ sequuntur possessorem.Ex hoc infero,ꝙ verbum cum ptinentiis, & possessionib.suis &c.nihil hoc casu addit:qa exprimitur, ꝙ tacitè inerat sicut in simili no.Bar. in d.aut.si qua mulier.vbi dicit paria esse,ꝙ quis ingrediatur religionē simpl'r offerendo se,vel offerēdo se cum suis:quia tacitè offerendo se sua videbantur oblata accessoriè.dico tñ,ꝙ veniunt bona fm

qualitatē petitoris.nam si ep̄s petit sibi ecclesiā adiudicari veniunt bona respectu iurium ep̄alium si sacerdos tanq̄ rector tunc veniūt bona resp̄ū administrationis,& idē in simi.vt sentit hic In.ꝯsiderata
14 persona petitoris.& hæc no.quia puto satis vera & clara.¶†Sed q̄ro qual'r procedetur circa ptinentias cum actor dicit aliqd pertinere seu esse de ptinentiis,& reus negat.So.ista gl.in ver.sed qual'r.dādo theoricam, ꝙ in principio iudicij accipimus id ꝙ vtile est acto-
b ri:[b]in medio verò æqualiter ꝓ vtroq; p̄sumimus: in fi.verò ꝓ reo: quasi velit dicere ꝙlibellus dēt largissimè interpretari in fauorem actoris,vt oīa veniant q̄ pñt venire ex significato verborū:sed in fi. sit interpretatio pro reo.i.nisi actor ꝓbet intentionē suam reus ab soluendus est.vñ dicit actorem debere declarare in processu q sunt ptinentia,aliàs non fiet executio.Io.Cal.dicitqd in quacunq; parte iudicij ꝓponatur per actorem semp fiet interpretatio ꝓ reo ar.l.pō po.ff.de ver.obl.sed tu aduerte nam Bar.facit mētionē de hac theorica gl.in l.si quis intentione.ff.de iudi.& dicit eam esse truffam, cōcludens, ꝙ siue actor proponat siue reus sp dēmus accipere qd est vtile ꝓponenti,ex quo verba hæc patiuntur:sed si probō illius propositionis est ambigua,tunc non prodest, qa dubia probatio nō releuat ꝓbantem.ca.in pñtia.de prob.& l.neq; natales.C.de prob.nec valet si ꝓponens dicat se sic intellexisse, qa testes sic intellexerunt. secus qñ probō est clara,& aperta,qa tunc pōt dicere ego sic intellexi ꝓut testes dixerunt pōt.n.suam intentionem declarare ex quo verba patiuntur,& probō est clara.& ita dēt intelligi.l.si qs intētione alle.in gl.& alia iura quæ hic subiiciuntur in gl.vt d.c.in p̄sentia. sed quo ad terminos qōnis gl.dicendum est,vt colligitur ex p̄dictis nā in iudiciis vniuersalibus nō ꝯpellitur declarare in processu, sed sequitur ꝯdemnatio ita generalis, tunc satis erit tpe executionis ꝓbare illud esse de ptinentiis:vt in c.inter dilectos.in fi.de don.& ca. cum venerabilis.de re.do.sed in aliis iudiciis ꝑcedit gl.vt fiat declaratio in ꝑcessu,de quo dicendum est vt plenè dixi in c.2.de li.ob.&
15 ꝓ In.in c.ꝯquerente.de of.or.¶†Quæro hic pro parte hospitalis ꝓponebatur ꝙ diutius hæc possederat,an sufficiat ꝓbare ꝙ qñq; possederit ad effectum ꝯsequendi restōnem:gl.in ver.diutius ꝙ non: secus dicit in dñio,quia ibi sufficit probare ꝙ fuerit dñs ad hoc vt habeatur pro dño: secus in possessione, & reddit diuersitatis rōnem, quia dñium non ita de facili ꝑditur sicut possessio: & hanc opi.gl.tenuerunt Io.& Gof.sed Io.An.dicit, ꝙ salua eorum pace hæc rō non ꝯcludit id ad quod inducitur,non.n.sequitur facilius perditur.ergò si possedi non præsumor possidere:hæc ēt tenet Host.qui sequēdo opin.Pla.& Hug.dicit, ꝙ quāuis possessio facilius amittatur q̄ dñiū, is tñ qui probat semel se possedisse adhuc præsumitur possidere: nisi ꝯrium probetur.ff.de acq.poss l.3.§.in amittenda.& seq.& §.si seruus.& facit tex.ibi.nam ꝯstat possidere nos donec aut nostra voluntate discesserimus,aut vi deiecti fuerimus: ergò q hæc dicit hæc ꝓbet.ff.de prob.l eum qui. nam si dico ꝙ nunqam habui animum amittendi possessionem,magis credendum est mihi quā alii: ex quo de animo meo q̄ritur vt ī.de homi.c.significasti.& hanc opi.finaliter sequitur hic Io.An.pro qua facit l.non ignorabit.C.ad exhi.&l. si creditor.C.de pig.act.& ī.e.c.olim.in fi.& maximè hoc procedit fm eum in facto recenti.Refert tñ quosdam distinguere inter possessionem vetustā,& recentem.alij vt Odo.distinguunt inter eū qui asserit se possidere,& eū qui negat, vt in primo casu p̄sumatur possidere, scd̄o non: cum negando appareat eum hr̄e animum dimittēdi possessionē:hæc ēt ponit gl.in l.siue.C.de prob.& vide quod no. Spe.de act.& pet.§.sequitur.ver.quid si ago & de pet.& pos.§.j.versi. qd si peto.d.Ant.colligendo dicta legistarū & canonistarū sic distinguit,si allego hodie me possidere ad meiꝯmodum eo ꝙ possedi p̄-
c sumor possidere[c] nisi aliter probetur rōnib.p̄alle.& hoc credit siue
d sit mobilis siue immobilis[d] res, licet quidam dicunt secus esse ī re mobili, de quo in Spe.in ti.de pet.& pos.§.j ver.quid si peto.licet.n. fm eum possessio rei mobilis sit vilis & abiecta & de facili perdatur, & citius q̄ immobilis.vt ff.de acq.pos.l.si in rē mobilem.non tñ p̄sumitur vt perdatur nisi aliqd accidens detur ꝙ non p̄sumitur nisi probetur,& hæc vera,nisi detur aliquis actus intermedius aptus ad priuationem possessionis,vt no.s̄.de cau.pos.& ꝓpr.ca.cum ecclesia.si verò allego me non possedisse seu possidere altero allegante me possidere.tunc si habeo cām possidendi ab eo p̄sumor possidere.C.de pig.act.l.si creditor.vbi creditor p̄sumitur possidere pignus nisi probet se perdidisse:& si non habeo ab eo cām tunc si possidebam tpe li.ꝯte.hodie p̄sumor pssidere vel dolo desiisse possidere.C. ad exh.l.non ignorbat.si non ꝯstat me possedisse tpe motæ litis, & nego me possidere dicenti incumbit onus probandi,quia solo animo illam perdo,& quia de aīo meo in possidendo solum mihi creditur, de homi.c.significasti.no.gl inst.de act.§.sic itaq; hic in effectu
16 ponit Bar.in l.siue.C.de proba.¶†Ex his infertur ꝙ si non vult ille qui possidet,præsumitur vsq; ad diem mortis possedisse, siue hæredes negent siue asserant, q.ipsi nō pñt declarare animum defuncti, vt not.l.Pomp.scribit si frumentum.ff.de rei ven.& l.inter stipulantem.§.j.ff.de ver.ob.per Bar.asserunt enim hoc casu p̄sumptiones s̄.poss

a ¶Et spoliationē. Adde videndum in dubiis Roma.consi. 63.& consi.34.
b ¶Possidere.Adde videndum in dubiis Rotæ dubio 10.
c ¶Præsumatur.do. Adde Fran.Are.cōs. 149.& 154.Alexan. consi.104.libr.
Sebast.Sap.
d ¶Circa istā.Itē tenet Ale.ī l.stipulatio ista.§.hoc quoq;.ff.d ver.ob.& idem Ale. ꝯs.51.inc.viso,& discusso processu j.vo. Bal.ī l.j.C.de ser.fur. vbi dt, ꝙ ex detētione & fructuum pceptione præsumitur possessio ciuilis, de quo etiam per Fel.ī c.cām quæ.de præsc.
Zacharias.
e ¶Dicendū estꝙsic. Adde idē tenere gl. & Cy.in l.ob maritorū.C.ne vxor ꝓ mar. Bal.ꝯs.27.inc.in Xp̄i noīe amē.q detinet &c.vol.j.idē in l.2.q. 11.C.de ser.& aqua. & Archid.in ca.pontifices.6.q.1.

s̄ positæ: quia mutatio voluntatis tanquam accidens non p̄sumitur, nec iactatio rerum suarum.Idem volunt Do.de Ro.dec.120.al's 129.vbi dñt, ꝙ si ꝓbetur aliquem possedisse b̄n̄ficium in vita sua, ꝙ vsq; ad mortem p̄sumitur possedisse, quia mortuus nō negat: & quia nō pt haberi pro derelicto nuda voluntate: de renun c.admonet.nec est p̄sumptio habitus pro derelicto:de renun.c.super hoc. so.c.fi.prędicta mihi placent.nisi quò ad vnū memb.videlicet ꝙ vbi dr̄.ꝙ si nego me possidere nec habeo cām ab actore.nec probatur me possedisse tempore lit.ꝯtest.ꝙnon præsumor possidere,licet probetur me olim possedisse.hoc.n.nō puto procedere in re mobili: saltem rōne detentionis: licet.n.solo animo possit desinere possidere:tñ solo animo desinit detinere, sed requiritur factum quod nō præsumitur nisi probetur.vt s̄.dictum est,maximè in p̄iudicium alterius.ar.regulæ semel. de re.iu.li.6.aliàs autem magnum p̄iudicium posset actori generari cum rem mobilē possit reus occultasse ante lit.conte.& tunc negaret se possidere:& probō fortè esset actori impossibilis:nec habet fortè actor aliā actionem personalem ꝯ reū:sed in re mobili non est tm̄ præiudicium: quia si tu non possides nec detines,remanet possessio vacua ad quā dñs pt habere propria auctoritate recursum. iuxta no.per In.in c.querelam de ele.facit ad prædicta in ar.l.inciuile.C.de fur.& ex prædictis ꝯcludo gl.hic non benè dicere in eo qd sentit non sufficere ad consequendum restōnem probare possessionem de p̄terito, & eā allegare de præsenti, & maximè ꝯ gl.facit d.
17 c.olim.3.ī.e.¶†Pro hoc ēt dico In.non benè dixisse in c.qualiter & qñ.2.de acc.vbi dicit,ꝙ agens hoc interdicto debet probare se possedisse illo die quo fuit spoliatus: ita ꝙ dies est de substantia fm eum all.l.j.§.interdictū autem.ff.de vi & vi ar.dico enim,ꝙ satis probat se possedisse tempore spoliationis,ex quo probat de antiqua possessione: & nunc allegat possessionem tempore spoliationis ꝙ procedit etiam respectu præscr.probandæ:vt no.Bart.in l.celsus.ff.de vsuc.nec ob.§.interdictū.āt solum.n.dicit ꝙ hoc interdictum datur ei qui cū deiiceretur possidebat:sed iste iam presumitur possedisse tempore spoliationis ex quo probat possessionem per prius.& posset saluari dictum In.ꝙ dies est substantia.s.in effectu oportebit probare ꝙ illa eis possidebat.s.verè vel præsumptiuè.Quędam.n.sunt quę eo ipso probamus ꝙ non probatur ꝯrium, vt not.in l.j.C.de fid.instr.& iure hast.fil.lib. 10.& per hoc habes hunc articulum vtilem plenè examinatum,& si vis saluare gl.posses dicere,ꝙ non sufficeret probare,ꝙ qñq; possederit nisi probetur spoliatio,quia duo hēt probare restōnem pe-
a tens.s.possessionem,& spoliationem.[a]vt in c.ꝯsultationib.de of.del. vnde licet probando possessionem de præterito præsumatur continuatio possessionis: per hæc tñ non probatur spoliatio.& hoc voluit gl.relata ad petitionem actoris:quia solum faciebat mentionē
18 ꝙ ille possederat: rō tamen glo.est falsa.¶†Secundò principaliter not.ex gl.ꝙ petenti rem rōne dñij sufficit probare dñium de præterito:quia olim dñs hodie præsumitur dñs.idem In.in ca.nouit.prope fi.de iu.& probatur in d.l.siue.C.de prob.& sic sufficeret probationem ꝯcludere præsumptiuè, præsumptione tñ iuris qualis est ista, sic dicimus in dicto testis.vt not.Bar.in l.j.ff.si cer.pet.aliàs secus per ca.in præsentia.de proba.hæc vera indistinctè fm oēs, qñ allegat se dñm quia discessio, vel desertio animi non præsumitur nisi probetur maximè, quia non p̄sumitur quis iactare suum de renun.super hoc.& l.cum de indebito.ff.de proba.si verò cōstat ꝙ olim fuit dñs: sed nunc negat se esse dñm:dic fm d.Ant.ꝙ ꝯstat eum nunc possidere adhuc p̄sumitur dñs:quia solo aīo non pt perdere dñium retinēdo possessionem, vt l.si quis vi.§.dñia.ff.de acq.pos.si verò negat se dñm & possessorem: vel ꝯstat ꝙ non possidet p̄sumitur non dñs.vt d.§.dñia.cum nuda voluntate non retinendo possessionem possit dñium haberi pro derelicto,&hæc vera sunt in his,q̄ nuda voluntate pñt perdi:vt in reb.priuatis.In b̄n̄ficialib.idem quò ad p̄iudicium negatiuum:sed non superioris,vt in c.admonet.& c.ꝙ in dubiis.de renun.semel ergò b̄n̄ficiatus semp p̄sumitur b̄n̄ficiatus nisi probetur ꝯrium.quia in perditione requiritur factum extrinsecum:quod
19 non p̄sumitur.de offi.del.cum in iure.ff.de prob.l.ei qui.¶†Sed an
b dñs præsumatur possidere:[b]d.Ant.ꝙ non: oportet.n.ꝙ probet possessionem adeptam fuisse.facit l.traditionib.C.de pact.& l.cum res. C.de prob.ergò al.tex.valdè no.in c.olim.3.ī.e.vbi probatur, ꝙ ep̄s

non fundat intentionem suam de iure cōi in diœcesi sua respectu possessionis: licet secus respectu ꝓprietatis:vt in ca.cum venerabilis.de rel.do.cū si nihil hēt cōe proprietas cum possessione.vt l.naliter.§.nihil cōe ff.de acq.pos.vno ergò posito nō ponitur reliquū: qa ex separatis non fit illatio in c.2.de transl.epi.& l.neq; natales.C.
20 de prob.¶†Sed q̄ritur, an possessor præsumat dñs[c]gl.in l.quidam
c in suo.ff.de ꝯd.inst.dicitꝙsi vtebatur vt dñs præsumitur esse dñs: sed gl.apertius tenet ꝯrium in l.cum res.C.de prob.sentit in l.2.e.ti.sed tu plenissimè de hac mā vide per Bar.in d.l.quidam in suo.vbi inter cætera dicit,ꝙ si dñium principaliter deducitur nō sufficit sola possessionis probō,& hoc est verissimum,& probatur in d.l.cum res.& in c.fi.de cā pos.& propr.& l.fi.C.de rei ven.pro hoc qd s̄.dixi in p̄cedenti q.imò plus dicit In.in ca.illud.in fi.de p̄sum.ꝙ si quis probaret,ꝙ domum, vel possessionem aliquā possedisset aliquanto tempore ꝓ sua: & super hoc hr̄et famam viciniæ, ꝙ pro hoc non dēt obtinere sup dñio,sed debet probare legitimum titulum qd singu. no.sentit.n.ꝙ possessio aliquo tpe ꝯtinuata tanquam à dño ēt cum fama viciniæ de dñio:non probat dñium.Idem tenent Do.de Rot. dec.336.aliàs 330.vbi dicunt,ꝙ si vendico castrum rōe dñij vel quasi:& probo per testes ꝙ pater meus possedit dum vixit:& habitus.& reputatus fuit pro dño,publicè cōiter & notoriè: nō sufficit ad obtinendum,nec in rei vendicatione nec in Publiciana, nec in rem actione,non in rei vendi.quia per hoc non probatur dñium: nec fama est sufficiens probatio, vt no.in l.3.ff.de test.in c.veniens.e.tit.4. q.3.ca.si testes.§.item sæpe.non in Publiciana,quia ad quasi dñium requiruntur quatuor.s.ꝙ probetur titulus habilis ad transferendū dñium,item traditio vera pos.&possessionis amissio.ff.de pub.l.j.2. & 3 per totum.& vide de ista publ.in c.Abbate.sane.per gl.de re iu.
21 li.6.¶†Vlt.circa istam[d] materiam pt quæri,an ex detentione præsu
d matur possessio.ddm est,ꝙ sic,[e]vt not.In.in c.cum olim.2.de priuil.
e vbi dicit,ꝙ detinens præsumitur possidere: idem tenet Pau.in c.in literis.s̄.e.tit.& pro hoc vt lit.non cōt.c.qm̄.§.ꝙ si super.ꝙ procedit etiam in dicto testis,vt si dicat,ꝙ vidi talem detinere.præsumitur ꝙ possidebat:nam officium testis est deponere super facto, sed ex facto oritur iuris præsumptio, quod tenet Bart.in l.stipulatio ista.§.hi qui.ff.de ver.ob.&Pau.in d.c.in literis.& hæc no.Et ex his omnib.habes quinq; an olim possessor hodie præsumatur possessor, & an olim dñs hodie præsumatur dñs,& an dominus pręsumatur possidere:& vtrum possessor præsumatur dñs, & an detentor præsumatur possidere.¶Op.dicitur hic ꝙ vtraque pars produxit testes, vr̄ enim, ꝙ solus actor debebat audiri.quia restōnem petens non tenetur respondere aduersario ante restititutionem.ca.fi.de ord.cog.so.gl.in ver.pars.ꝙ reus hic defendebat se super possessorio, nō aūt aliquid de nouo petebat,&ponit multa exempla.Item fm Gof.hic,poterat ep̄s probare, ꝙ ipse possidebat tpe quo aduersarij dicebant se eiectos,& r'r dic, ꝙ admittitur oīs exceptio detrahens iuri agendi possessorio.& multæ aliæ exceptiones admittuntur ꝯ agentem possessorio:vide bo.gl.3.q.j.in sum.& c.ex insinuatione.de proc.& in Spe. de pet.& pos.§.j.& quod plenè dixi in ca.in literis.& in ca.item cum quis.s̄.e.hæc procedunt intelligendo: ꝙ hic agebatur possessorio tm̄:sed Host.qui intellexit ꝙ hic fuerat actū super petitorio & possessorio,dicit ꝙ hæc gl.dicit ꝯ text.in quo dr̄,ꝙ super vtroq; agebatur:& exponit ibi tex.testes producerent &c.quia fratres produxerunt super eo ꝙ spoliati erant,& ꝙ ad eos spectabant petita:ep̄s verò super eo,ꝙ erant in diœcesi sua,& ipse rationabiliter possidebat.
22 ¶†Ego dico ꝙ lect.gl.magis applaudat literæ, licet.n.sup vtroq; cā fuerit commissa, tñ fratres videtur intrasse iudicium possessorium duntaxat, & hoc clarius liquet ex verbis sn̄iæ fm q̄ interpretamur libellum dubium,vt no.in c.inter dilectos.de fid.instr.¶Op.& videtur ꝙ licet ep̄s iste non spoliauerit, tñ satis est ipsum possidere rem inuasam,qm̄ in rebus ecclesiasticis agi potest possessorio ꝯ quemlibet possessorem.3.q.j.reintegranda.item quilibet possessor conueniri potest iudicis officio.ar.de ap.c.bonæ.so.gl.in ver.interdictum sentit istos fratres succubuisse propter ineptam petitionem seu actionem,quia non debebant intentare interdictum vnde vi:cū hoc casu non habeat locum,sed debuissent agere remedio, canonis re-
23 integranda.vel officio iudicis.¶†Not.benè ex ista glo.primo dum sentit ꝙ contra singularem successorem succedentem in vitiū cōpetit interdictum vnde vi.& sic sentit,ꝙ in casu c.sæpe.ī.e.agatur interdicto vnde vi.sed tu dic de hoc vt plenius dicetur in illo ca.sæpe.
24 ¶†Scd̄o no.gl.ꝙ ꝯ possessorem, qui non spoliauit pt agi per eum qui possessionem perdit officio iudicis ad ꝯsequendam possessionem,vide tñ Host.in c.accedens.j s̄.vt lit.non cōte.& quod ibi dixi,&
25 per In.in c.post electionem.de ꝯces.p̄b.circa fi.¶†Tertiò not.ex ea gl.ꝙ c.reintegranda inducit specificum remedium circa recuperationem possessionis.separatum, & distinctum ab aliis remediis possessoriis:& sentit gl.ista ꝙ istud remedium ꝯpetit duntaxat pro reb. ecclesiasticis.In.tñ aliter sentit hic circa intel.huius c.ego aliàs in facto ꝯsului super intellectu illius c.ideò aduerte latius, & clarius cæteris scribentib.quia iste punctus est quotidianus.reprio.n.in hoc

Universidad de Deusto Biblioteca

Sebast. Sap.

a ¶Non vitiosum. Hoc tenet Ale. ꝯs. 37. & 51. & 92. 1. vol. & in ꝯs. 63. vo. & ꝯsi. 1. 4. vo. & ꝯs. 44. eo. vo. de hoc remedio canonis reintegrāda, vide per Soz. ꝯsi. 62. inc. in pn̄ti. ver. tertia ꝯclusio. in j. par. & ꝯsi. 66. inc. in cā ver. 4. videndū est ī secūda parte, nunqd aūt cō petat tam laicis quā clericis, ponit Are. ī l. rem quæ nobis. ad fi. ff. de acqui. pos.

b ¶Io. Cal. Idem adde Lap. alle. 62. vbi eius causam refert.

c ¶In foro ciuili. Adde videndū Ale. ꝯsi. 5. li. 3. vbi dt, ꝙ Io. de Imo hic dt ꝙ in practica seruaret opin. Ant. de But. & Alex. dt ꝙ illa obseruatur: & ꝙ eandem opi. tenet Ro. in l. rem q. ff. de acq. pos. & eandē opi. tenet Ale. ī multis suis ꝯsiliis, vt p te videre poteris. & vide Ang. eandem opi. tenentem consil. 157. quem etiam al. do. Ale. alle. consi.

tres principales intellectus: primus colligitur ex dictis In. hic, vbi vr̄ velle ꝙ ille canon non inducebat specificum, & nouum remedium, sed est declaratorius, & approbatorius aliorū remediorum, vt sic volens agere pos. agat indiciis aliàs ꝯpetentib. vt si dolo perdidit, agat actione de dolo: Si metu, actione ꝙ metus cā: & sic de simi. non aūt agere pt con dōne ex illo canone: & sic intelligit Host. In. * & q̄q̄ iste intellectus *communiter* non recipiatur à doc. ꝙ ipsemet Inn. sentit ꝯrium in c. sæpe. j. e. & ca. q̄relam. de ele. attamen pro hoc intel. multum facit iste tex. hic. n. simpliciter fuit actum ad restōnem, nec fuit expressum nomen alicuius interdicti, seu actionis: & tn̄ non ꝯstitit ipsum epm spoliasse, vel spoliari mandasse, seu spoliationem ratam habuisse pronuntiatum fuit ꝯ actorem, quia non habebat locum interdictum, vn̄ vi. & sic vr̄ ꝙ c. reintegranda. non inducit specificum remediū possessorium ꝯ quemlibet possidentem, aliàs isti fratres hoc obtinuissent: cū c. reintegranda præcesserit c. cum ad sedem. & Papa vr̄ hic innuere ꝙ pro possessione recuperanda ꝯpetit duntaxat interdictum, vnde vi. nam si benè ponderetur iste tex. in mō agendi æquè poterat ꝯprehendi condō c. reintegranda. si induceret specificum remediū sicut interdictum vn̄ vi. Item pro isto intellectu fortius adhuc restringit c. sæpe. s. e. vbi Papa induxit nouū remedium possessorium ꝯ rigorem iuris ciuilis in odiū eius qui sciēter successit in vitium: & hoc pp periculum animarum ne actor ex defectu probationis dn̄ij pdat ius suum in effectu vt ibi dr̄. si ergò c. reintegranda. induxisset specificū, & gn̄ale remedium ad possessionem recuperandam, non esset opus remedio ca. sæpe. postea introducto cum illud ꝯprehenderetur sub illo canone antiquo: & tn̄ text. in pal. c. sæpe. apertè vr̄ innuere ꝙ tempore illius c. non erat proditum remediū possessorium ꝯ non spoliantem, ēt si scienter successit in vitium, sed solum procedebatur fm rigorē iuris ciuilis. q̄q̄ coloratè rn̄deri posset Papam illud remedium. c. sæpe. induxisse pp opiniones quę erant super intellectu illius c. reintegranda. sed hæc responsio facillimè tolli pt: quia Papa debuisset, & facilius potuisset declarasse intellectum illius ca. reintegrāda. quam inducere illud remedium c. sæpe. cū longe melius fuisset prouisum declarando intellectum illius tex. q̄ inducendo remedium illius c. sæpe. Item quia Papa apertè videatur innuere in d. c. sæpe. ꝙ nullum remedium tunc ꝯpetebat. Item ꝓ hoc facit pr. illius c. reintegrāda. dum dicit, oīa reintegranda spoliatis & eiectis epis. & sic duntaxat in principio facit mentionem de spoliatione super qua prius prouisum erat vn̄ non est verissimile, ꝙ voluisset introducere nouū remedium ex quo incepit in casu aliàs prouiso. & hoc quò ad primū intel. illius c. Secundus intellectus principalis illius ca. elicitur ex dictis In. fm. ꝙ alij aliter intelligunt In. vt hic refert Io. Cal. videlicet ꝙ c. reintegranda. colligat omnia remedia sparsa in iure, & colligit in vnum, & ꝯiungit ea vt sic sufficiat ꝓbare actori illud pp ꝙ aliquo iuris beneficio possessio venit restituenda, vt sic non introducat remedium de nouo, sed complectatur omnia remedia antiqua. & pro illo intellectu pn̄t adduci no. per Bar. in l. j. ff. ad leg. falc. vbi dicit, ꝙ statutum loquens in materia iuris introducit saltem actionem de nouo. & huic intellectui vr̄ applaudere litera illius c. reintegranda. vbi tn̄ exprimuntur ea super quib. aliàs erat à iure prouisum, & licet ibi subiiciatur clausula generalis, dum dicit, per quascunq; iniustas cās, sic debet intelligi de similib. expressis. nam clausula gn̄alis sequens intelligitur fm species præcedentes in cle. non pt. de proc. & in cap. sedes de rescr. & l. fin. §. cui dulcia. ff. de vi. trit. & oleo leg.

26 ¶† Tertius principalis intellectus illius c. est, vt inducat nouum, & specificū remedium possessorium ꝯ quēlibet possessorem ēt non vi
a tiosum,[a] & iste intellectus vr̄ hodie cōis, & tenet cum gl. hic in d. c. sæ
* pe. & ibi clarè dicit ꝯdictionem illius canonis cōpetere ꝯ quēlibet possessorem ēt ignorantē. & ibi In. in ca. q̄relam. de ele. Gof. in sum. eo. §. & sciendum. & in pal. c. sæpe. & idem Arc. in d. ca. reintegranda.
b Host. hic in sum e. §. 3. ver. sed ꝯdōne. idem Io. Cal.[b] & An. de But. Io. de Lig. & ferè oēs sequentes & maximè Bar. in duob. locis in l. fi. C. de fur. & l. rem q. ff. de acq. pos. & l. si coloni. l. C. de agri. & censi. li. 11. & q̄q̄ iste intellectus videatur durus per ea q̄ dixi s. in primo intellu, attamen qa minimè sunt mutanda q̄ certam interpretationem sp habuerunt. l. minimè. ff. de legi. & c. cum dilectus. de ꝯsue. nec facilè discedi dēt ab eo ꝙ diu æquum visum est, arg. in l. in reb. ff. de const. prin. & quia aliàs sic practicatum extitit, vt no. Lap. sua alle. 52. à qua Practica recedi non dēt cum de interpretatione legis q̄ritur. vt l. si de interpretatione. ff. de le. qua pp in cōsulendo vel iudicando non est ab hoc intellectu recedendum. ar. c. ne innitatis. de ꝯst. & pro hoc intellectu inducitur primo æquitas q̄ in reb. dubiis seruanda est, de trans. c. fin. & l. placuit. C. de iud. nam cum difficillimum sit probare dn̄ium vt not. in l. cum res. C. de prob. durum est ꝙ cadenti à possessione: ꝓsertim ecclesiæ non ꝯpetat aliquod remediū pos. cum fortè transiuerit p multas manus maximè cum succurratur ecclesiæ iudicis officio, ēt si p negligentiam perdidit possessionem: vt in c. accedens. pręal. vt li. non cōte. fm notabilem intel. Host. pro hoc faciunt ēt verba illius c. reintegranda. ibi: quacunq; condōne tpis, vel captiuitate &c. & ibi per quascunq; iniustas cās &c. q̄ verba non sunt solum declaratoria & ꝯpletoria, sed ēt dispositiua, & generalia, nouū & gn̄ale remedium inducentia. dēnt insuper verba legis intelligi vt aliquid inducant, & non in casu alias per multa iura prouisio. ar. in l. ꝙ labeo ad car. & l. domitius. de test. l. j. ad mun. in fin. facit qui cler. vel vo. c. rursus. & ca. cum iure. de of. del. in decisa. Item multum coadiuuat hunc intellectum c. cum ecclesia. 3. q. 2. vbi text. tenuit oīa esse restituenda q̄ ꝯ voluntatem rectoris possidētur. & per verbum legib. ibi positum vr̄ se referre ad c. reintegranda. & similia iura. Nō ob. c. istud ꝙ allegaui pro ꝯrio in primo intellectu. pt enim intelligi ꝙ libellus hic expresè concludebat interdictum vnde vi. licet non dicatur hoc in text. quia hic non referuntur verba formalia libelli, ꝙ satis elici pt ex verbis Papæ dum se restringit in prolatione sn̄iæ: ꝙ non erat hic locus interdicto vnde vi. Ad c. sæpe. quod magis obstat & fortiter vrget pt dici, ꝙ procedit gn̄aliter in quocunq; foro inter quoscuuq; agatur: & hoc rōne peccati, ꝙ satis vr̄ innuere ista

27 litera. ¶† Sed c. reintegranda. procedit spāliter in reb. ecclesiasticis seu clericorum: vt vult Io. Cal. & sentit hic gl. & Io. de Lig. licet do. Ant. dicat hic ꝙ non videt cām sic restringendi illud c. cum generaliter loquatur, & ordinetur ad finem corrigendi pctm̄, ideò fm
c eum esset illud c. seruandum in foro ciuili:[c] pro hoc qd no. in regula, possessor. de re. iu. li. 6. dato. n. fm eum ꝙ loquatur illud ca. in epis non tn̄ ad illos dēt restringi cum eadē rō sit in aliis nec sit illud ius correctiuum, sed nouæ spēi inductiuum: & hoc idem voluit Bar. in l. si coloni. C. de agri. & censi. li. 11. allegat Inn. & Io. And. hic, sed debet allegari in c. sæpe. e. vbi hoc sentiunt. sed hoc dictum mihi indistinctè non placet, tum quia illud c. tunc fortiter obstaret sæpe inducendo vt s. tum quia cessat rō tua vbi ageretur ꝯ bona fide possidētem in quo casu cessat peccatum. Nec ob. principium illius c. reintegranda. licet. n. in principio faciat tm̄ mentionem de spoliatis & eiectis: postea tn̄ in medio loquitur de perdentib. poss. quacunq; ꝯdi-

28 tione & cā iniusta. ar. in l. qui filiab. ff. de le. j. ¶† Sed circa istum vlti-
* mum & *cōem* intel. restat dubium: an agenti ꝯdictione illius c. reintegranda. incumbit onus ꝓbandi iniustitiam amissionis, an sufficiat ꝓbare se antiquitus possedisse. & vr̄ primo ꝙ debeat probare iniustam cām amissionis, quia illud c. fundat dispōnem suam super iniustitia: ergò agens ex eo debet probare illam qualitatem q̄ vr̄ cā suæ intentionis. ar. c. Pisanis. j. e. & eorum q̄ no. Bar. in l. j. ff. ꝙ vi aut clam. & l. hoc iure. ff. de ver. ob. & Inn. in c. super his. de ac. ar. opti. in l. fi. C. de rei ven. non. n. tenetur quis restituere ēt rem alienam nisi fundāti intentionē suam vt ibi: ꝯrium tn̄ apertè sentit In. valdè notanter in pal. c. sæpe. vbi dicit ꝙ si aliqs possidebat bona fide & alius eandē poss. occupat bona fide, nisi ꝯstiterit possessorē bona fide iustè possessionē amisisse fieri dēt restō possessionis ēt n̄ ꝓbata spoliatione. C. d agr. & cēsi. l. si coloni. li. 11. in aut d man. pr §. ēt. 3. q. j. reintegranda. & hoc dicit not. pro possessorio ecclesiarum qui amittunt carū poss. nec pn̄t probare canonicam institutionem, & sic apertissimè sentit ꝙ non incumbit actorib. onus probandi iniustitiam amissionis, cum p̄sumatur eo ipso, ꝙ nō probatur ꝯrium. ad idem quod no. in c. licet. de prob. & per Bar. in l. celsus. ff. de vsuc. vbi dicit, ꝙ in quo libet possidente p̄sumitur bona fides nisi alius possessor antiquior appareat, ille. n. pt dicere quod tuum nō erat &c. vt l. fi. C. vn̄ vi. hoc tn̄ limita, prout ipse Bar. notanter posuit in d. l. fi. C. vn̄ vi. in fi. & sic ex quo ꝓbatur p prius possedisse pro eo p̄sumitur, & ꝙ alius iniustè acquisiuerit. hoc ēt sentit hic Cal. dicit. n. ꝙ per canonem reintegrāda, subuenitur his, qui quocunq; mō iniustè amiserunt possessionē rei, q̄ repetunt: & nō per violentiam, vel metum, vel dolum sed fortè aliàs iniustam: p̄ter culpam tn̄ suam quis cecidit à possessione: q̄ alius nunc tenet siue cū titulo: siue sine: fortè. n. possessor fm cū recesserat de loco p metū vel famē, vel similē cām, & hoc vult lr̄a illius canonis in fi. ibi, p quascunq; iniustas cās &c. vn̄ pōdera, dū ponit exemplum de eo, q recesserat de loco per metū vel famen &c. iste. n. non pt aliter probare: nisi qa de loco recesserit, & alius possessionem detinet occupatā. Idem ēt sentit Gof. in loco pal. & Arc. post cum: dicunt. n. vtilius esse agere ꝯdōne c. reintegranda. q̄ condictione c. sæpe. nam agens ꝯdōe c. sæpe. habet ꝓbare ꝙ possessor scienter successit in vitium, quod est difficile: & sic sentiunt, ꝙ in ꝯdōe c. reintegran

Sebast. Sap.

a ¶Probare. quid habeat necesse ꝓbare intentās remediū c. reintegranda. ponit Soz. consi. 66. inc. in cā. in secunda parte.

b ¶Non appellatur. Adde Ang. ꝯs. 46. & Arc. ꝯs. 106. ibi vide qualr̄ intelligar̄ statutū, ꝙ à sn̄ia in possessorio nō appellat̄.

Sebast. Sap.

c ¶Item valet. aliā limitationē ponit Bal. in l. post sn̄iam C. de sent. videlicet, ꝙ valeat applō sup possessorio: qn̄ fuit admissa per iudicē, sequitur Ale. in ꝯs. 10. inc. ponderatis. in 3. vol. & Ias. in l. 2. C. de bo. pos. fm tabu. vbi ponit aliàs duas limitationes vc3, ꝙ ab inordinario ꝓcessu sup possessorio pōt appellari. item qd pōt dici semp de nullitate vt ibi per eum.

d ¶Appellari possit. Adde Ang. ꝯs. 46. & ibi an valeat sn̄ia lata per intentione.

Ant. Franc.

¶Circa hoc an à primo, vel scdo decreto possit appellari. dicas, ꝙ si primū decretum esset interpositū ꝯ vtrū cōtumacē: & seruata forma iuris de qua. in c. qm̄ frequēter. vt li. nō cōte. & l. si finita. in §. Julian[a]. ff. de dā. infe. & Spe. in tit. de j. & 2. decr. in §. fi. nō crederē posse appellari quia sp pars cōparendo intra annū pōt illud reuocare solutis expensis, vel præstita cautiōe de stādo iuri dūmō nō esset cōcessum fm decretū, vt est tex. & ibi Bart. in l. si qs. §. si qs. C. de p̄sc. 30. an. & tenet idē Bar. in l. cōsentaneū. C. qūo, & qn̄ iu. & Spe. in ti. pal. §. 5. & ex eo: quia ex prīo decr. non infertur magnū p̄iudiciū, ex quo parte cōparēte & purgata cōtumacia, vr̄ præstita cautione pt reuocari, & talis reuocatio potius vr̄ depēdere à parte q̄ à iudice, vt in locis pal. sed à secūdo decr. q̄uis forsan posset dici sn̄ia īterlocutoria: tn̄ iniustè emanauit quia ex illo parat̄ magnū p̄iudiciū pt ab eo appellari, & iudex ēt illud pt reuocare, vt p In. ī c. dilecto. de ver. sig. & hr̄ p Bal. in l. si vr̄. j. ff. de iu. & p Ro. ī suis sing. in verb. decretū ver. q̄ro vtrū. & iō dicebat Bal. ī l. si pacto quo pœnā. C. de pac. ꝙ iudex non dēt dare scdm decretū festinenter, qa est magni præiudicij. & idē voluit ipse in l. ignorare. C. d re mil. & ꝓ hoc facit quod voluit gl. ī l. 3. ff. si qs ius dicenti nō obtē. non datur fm decr. pp grauitatē p̄iudicij, nisi p̄cedat trina citatio. & vide p Bar. l. si finita. §. Iulianus. ff. de dapn. infec.

a integranda. non est necesse ꝓbare[a] nisi possessionem perdidisse. Iniustitia non præsumitur: qa quilibet præsumitur diligens in facto suo. c. super. de renun. & l. cum de indebito. ff. de proba. q̄dam. n. probantur eo ipso ꝙ non probatur ꝯrium, l. j. & qd ibi no. C. de fid. inst. & iur. hast. fisc. li. 10. Et ex prædictis oīb. consului in q. facti ꝙ rector ecclesiæ agens ad restōnem rei quam ecclesia possederat ꝯdōe c. reintegranda. obtineat restōnem ꝓbādo duntaxat suam specificam poss. licet non probet cām amissionis, puta dolum, metū, vel aliam iniustam cām, & hæc sufficiant quò ad istum articulū. ¶Op. & aliter ꝯ text. ex quo. n. familia istius epi violentiam fecit & res circa q̄ illata fuit violentia peruenit ad dn̄m familiæ. s. epm præsumendum erat de voluntate dn̄i fuisse factum, ar. j. q. 4. qa præsulatus. de test. c. constitutus. cum si. resp. hic gl. ꝙ hoc non est p̄sumendum, qa pt esse ꝙ dn̄s possessionem vacuam inuenit quam intrando nullam violentiam intulit, & sic non tenebatur interdicto vn̄ vi: nec dn̄s tenetur de facto familiæ nisi &c. vt in gl. hoc an & qn̄ dn̄s teneatur ex facto familiæ, vide qd plenè dixi in c. j. s. e. sed quantum ad ꝓpositum nostrum In. d. Ant. & Io. An. multum instant ampliando mām vltra quam expediat: sed br̄ eliciendo intellct. ca. dicendum est, ꝙ isti succubuerunt vel pp ineptam intentionem, vel pp ineptitudinē in substantia actionis, vel pp ineptitudinem in qualitate actionis pp ineptam intentionē potuit ꝯtingere multis modis. primo, quia isti non probauerunt possessionem nec deiectionem, licet. n. vis fuisset illata circa cruces: non tn̄ per hoc infertur, ꝙ possiderent, & ꝙ deiecti fuerunt. secundo præsupposito ꝙ per hoc probaretur possessio, & deiectio pp vicinitatem, & possessionē, non tn̄ hoc fuit probatum, sed videbatur probatum, vt hic dicit

29 text. & multa vn̄r quæ non sunt. ¶† Tertio præsupposito ꝙ fuisset probata possessio & deiectio: non tn̄ fuit probatum ꝙ eps mādasset vel ratū habuisset, vl̄ ꝙ spoliasset. Nec ob. si dicat̄, ꝙ ex quo sua familia fecit p̄sumendū est ꝙ mandato suo fecerit ex quo reperitur res inuasa pænes dn̄m, ar. iuriū allegatorū in gl. quia ista præsumptio non vr̄ sufficiens ad obtinēdum in stricto iudicio, ar. de prob. in pn̄tia. & maximè hæc præsumptio non vr̄ sufficere in persona epi, qa tanquam diocesanus vr̄ possidere oīa sita in diœcesi: maximè cum non ꝓbetur ꝙ ex facto familiæ res inuasa peruenerit ad epm: item p̄psupposito, ꝙ res ex facto familię puenit ad epm, non tn̄ competit directum interdictum vn̄ vi, sed tn̄ vtile fm In. quod no. ex quo hēs ꝙ si res violenter subtracta per familiam alicuius peruenit ex facto familiæ ad dn̄m cōpetit ꝯ dn̄m vtile interdictum vn̄ vi: non aūt directum, quia directum non ꝯpetit nisi in trib. casib. hic in tex. expressis: sed isti proposuerunt directum interdictum, licet. n. nō cogerentur exprimere nomen actionis, vt in ca. dilecti. de iu. tn̄ si sponte proposuerunt ineptam: p̄iudicat eis, vt in ca. examinata. de iu. fm istum intellectū succubuerunt isti pp ineptitudinem in qualitate actionis. Item fm In. poterat dici, ꝙ nec directum nec vtile interdictum habebat hic locum ex alio capite, non. n. habet locum tale interdictum, nisi cū quis expellitur de pos. vel reuertens non admittitur, & cum alius sit ēt in possessione qui venire alium prohibet. ff. de vi & vi ar. l. idem est. §. si quis autem. & l. 1. §. idē Labeo. sed hic hospitalarij possessionem amiserunt solo animo nec fuerunt expulsi vt satis colligitur ex litera: vnde præsupposito quod prius possedissent: non tamen interuenit vis expulsiua propter ineptitudinem in substantia actionis potuerunt isti succumbere: quia præsupposito, ꝙ probassent possessionem tamen contra epm qui nō spoliauit nec mandauit &c. non competebat interdictum vnde vi. sed debebāt agere tn̄ condictione ex canone reintegranda. vel c. sæpe. j. eo. in hac tn̄ condictione ca. sæpe. oportet probare ꝙ scienter eps successerat in vitium de quo dicendm est vt dr̄ in c. sæpe. ex his habes clarè intellectum huius c. & multiplicē

30 causam decidendi. ¶† Vlterius expediendo hanc gl. op. vr̄ enim ꝙ hic non habebat locū appellatio, quia à sn̄ia lata super possessorio
b non appellatur[b] propter modicitatem præiudicij, cum speretur postea sn̄ia super proprietate quæ absorbet possessorium. ad hoc l. vna. C. si de momen. poss. fo. hęc gl. dupliciter. primo, ꝙ aliud fm leges: & in contrario. aliud fm canones vt hic: secundo ꝙ leges contrariæ in gl. allegatæ intelliguntur in poss. adipiscenda in legatario & creditore: in legatario vt si iudex mandet legatario, ꝙ heredi volenti detrahere fal. restituat rem legatam: si legatarius appellat non auditur in creditore, vt si creditor per hypothecariam petit pignus, & iudex præcepit debitori, restituat si appellat non auditur: agitur enim de modico præiudicio: quia soluta pecunia tenetur creditor restituere pignus, & sic est in possessione momentanea saltem habitu. Aduerte aut quæris de iure ciuili, & dicendum est, ꝙ appellari non pt, siue agatur interdicto recuperandæ, siue adipiscendæ, vt satis probatur in l. vna. al. in gl. & hoc tenent ibi gl. & Bar. & Arc. 2. q. 6. sunt quorum. versi. de possessore quod limitat no. Bart. in l. 2. C. quorum app. non reci. quod per sententiam latam in pos. non generatur præiudicium tale quod non possit alio remedio reparari: aliàs poterat appellari: vt puta, si non erat consultum possessori nisi per retentionem. l. qui exceptionem. ff. de cond. ind. & vide in d. l. 2. bonas limitationes ad d. l. vnicam. Et inter cætera dicit singulariter attentari posse: vt semper possit appellari: sed per appellationem non impeditur executio sn̄iæ: & hoc vr̄ velle tex. in d. l. vnica. simile in appellatione quę interponitur ab executione. C. quæ ap. non rec. & placet mihi iste intellectus vt minus quam fieri possit recedatur à dispositione iuris cano-
c nici: & sic alias consului de facto. Item valet[c] omninò appellatio fm Bar. qn̄ ille qui agit possessorio succubuit: quia fortè non habuit aliud remedium ad recuperandam possessionem, & sic tractatur de suo graui præiudicio. Aut quæris de iure canonico: & Arc. in loco ante dicto tenet idem & mouetur, quia illa l. vnica est canonizata in loco præal. ergo habet vim legis. Item quia vti dēmus lege ciuili vbi non reperitur ꝯrium de iure canonico. sed nullibi reperitur fm eum, ꝙ possit appellari à sn̄ia lata super possessorio. Ad hoc ca. nititur multis modis respondere: & inter cætera dicit, ꝙ hic fuit actum,
* petitorio, & possessorio: sed *cōis* opin. est in ꝯrium, vt appelletur de iure canonico, tenet Arc. in d. c. sunt quorum. & multi doc. ibi vt refert Arc. & Io. An. hic & Cal. & omnes cōiter sequentes: & fm Ioā. An. vr̄ expressum in cle. vnica. de seq. pos. & fru. & sic cessat opin. & motiuum Arc. & licet hæc cā fuisset commissa super vtroq;, tamen vt s. dixi tn̄ fuit intentatum possessorium, & super eo pronuntiatū. Item facit, quia de iure canonico pt appellari ita in minimis causis sicut in maiorib. vt in c. de appellationib. de ap. nec puto vtilem prouisionem legalem: quia licet certo respectu quæstio possessoria videatur modici p̄iudicij. tn̄ alio respectu pōt esse maximi præiudicij. vt quia non pn̄t haberi probationes super proprietate. tunc ēm ex possessionis defectu perditur dn̄ium in effectu, vt ī c. sæpe. j. e. Item, quia magnum est possessionis commodum. cum data paritate probationum absoluatur possessor. de ꝓb. c. ex literis. & inst. de interd. §. ꝯmodum. Hanc partem ꝙ possit appellari tenet Fed. suo ꝯsi. 77. & Pan. in cle. j. de seq. pos. Et vide Io. An. in add. Spe. in ti. de ap. §. 2. super

31 versi. 6. & seq. ¶† Nunquid aūt appellari possit[d] à sn̄ia missionis ex
d primo, vel secundo decreto, vide Io. An. in Spe. de primo, & secundo decr. §. j. in pr. vbi dicit ꝙ de iure canonico appellari pt, nisi ꝯtumacia in non veniendo impediat, vt in cle. si ante. de do. & ꝯtu. si aūt non est verus contumax, vel fuit contumax in non cauendo, tunc appellare poterit: vt l. creditor. §. iussus. ff. de ap. & hoc satis placet, satis. n. ex grauari posset. & quia vt s. dixi ēt ꝓ modico grauamine appellatur de iure canonico: de iure verò ciuili tenetur contrarium. Dy. in tractatu missionis, ꝙ à missione ex primo decreto non appellat, quia est interlocutoria, quia non absorbet ius alterius, qa veniens postmodum recuperat possessionem: vt in ca. quoniam §. in aliis. vt lit. non contest. & in aut. ei qui iurat. C. de bo. aut. iud. pos. In possessione autem ex secundo decreto potest appellari, quia dato ꝙ sit interlocutoria absorbet tamen ius alterius, ff. de app. non

Ant.Fran.

a ¶Pro sñia. Dicas, ꝙ pro sñia in dubio ꝑsumitur, vt l.Herennius §.caia.ff.d euic. & l.libellus.ff.de pac. do.& in l.ab ea parte.ff.de pba.& plenè per Inn.in c.bone j.in gl.in verb.ꝑsumitur. de ele.ꝙ verum est, et si sñia probetur ꝯ testes: nisi ꝯrium ꝓbaretur, vt p An.Sic. in ca.sicut.de ele.& p d.de Ro.in dec.304. inc.si petatur.in nouis dec.& p Ale.ꝯsi. 22.in 2.parte ꝯsi.& hoc intellige verũ, qñ transiuit in rem iu.ſm Bal.in l.j.C.de prohi.seq.pec.& facit tex.ĩ l.j.ff.ad Tur. qñ p appellationẽ suspenduntur vires sñiæ,& hoc ẽt ĩtellige verũ, nisi appellatione pẽdente iustificetur ipsa sñia, ſm gl.in verbo locupletẽ.& ibi per Bal.in l. j.C.si aduer.cred.& l. si pses.in 1.q.C.qũo & qñ iu.& vide plenè p Alex.in l.sciendũ.ff.de ver.sig.& vide p Spe.ti.de expẽ. §.nunc videndũ.ver. qd de appellato adđ tñ, ꝙ pro sñia lata in causa mrĩmoniali q̃ nõ transeat in rẽ iu.vt in c.lator & in c.ꝯsanguiei.de re iu. tñ pro illa ꝑsumitur ſm Host.ibi:& iõ đt Io.An.in d.c.iuribus ꝙ qui allegat iniustitiam sñiæ latæ in cã mrĩmoniali sp dẽt illam ꝓbare: de qua mã plenè per Io.de Im.& Ale.in d.l.sciẽdum.de verb.obli.

Sebast.Sap.

b ¶Commutatio. Et hoc colligitur not. cautela eximẽdi cõdemnatum qui non pt soluere ꝯdemnationẽ, & tradit Bart. Veroñ.in cautela 16. & Ang.Are.in §.pœnales.insti.de act.& Ias.in l.si quis id qđ. ver.secundo collige regulam oblatæ.de elect. quando procedat regula, qui nõ habet in ære, luat in corpore.

c ¶Corporalem. Adde, an tunc si venit ad pinguiorem fortunam teneatur Ro. sing.suis fol.1.

reci.l.2.& dicit dictum Dy.seruandum in foro ciuili:& cum dicto Io.An.transit simpliciter hic d.Ant.Sed tu lita hæc omnia, vt elegãter no.Bar.in l.añ sñiam.ff.de ap.non rec.vbi dicit, ꝙ de iure canonico in dubio præmissis casib.pt appellari: sed de iure ci.debet limitari primum dictum vt à primo decreto non possit appellari, nisi ius partis absorbeat non reparabile per sñiam diffinitiuam. Exemplũ, qñ in primo decreto iudex adiudicat misso fructus medij temporis: ꝙ pt qñq; iuxta not. in l.Fulcinius.§.fi.ff.ex qui.cau.in pos.ea.vt dixi in c.qm frequenter.vt li.non cont. Idem si passus missionem cõpareret & allegaret aliquam probabilem causam propter quã non deberent restitui expensæ si iudex pronũtiaret ipsum non audiendum: posset appellari eadem ratiõe qua s. Idem si iudex mulctaret partem seu priuaret eam aliquo officio: quia non admisit missum vel præbuit resistentiã. & idem potest dici in cõsimilib.quando tollit talis interlocutoria ius partis non reparabile per diffinitiuam: iuxta no.in c.super eo. de ap.& l.2.ff.de ap.non rec. Item inquantum s.dixi ꝙ amissione ex secundo decreto potest appellari, quia absorbet ius partis, nec potest reparari per diffinitiuam debet limitari. quãdo secundum decretum interpositum fuit ꝯ non latitantem, quod quandoq; fieri potest iuxta ea quæ leg.& not.in l.si finita.ff.de dan. infec.& per Inn.in ca.dilecto.de ver.sig. secus si contra latitantem, quia ille tunc tanquam verus contumax nõ audiretur appellans.de ap.cum sit Romana.& c.Romana.e.ti.li.6.& l.creditor.§.iussus.ff.de ap.dictñ, ꝙ si passus missionem negaret veram contumaciam, & iudex eam assereret tunc poterit interponi appellatio, & iudex ad quem illã recipiet, & cognoscet, an sit in vera contumacia vel non iuxta no.in d.c.Romana. iudex tñ à quo aliquo modo non recipiet si sibi constet de

12 vera contumacia. ¶†Vlti.op.& vr̃ ꝙ præsu-

a mendum sit pro sñia, ᵃquia iudex motum sui animi põt ex multis informare.de renun.in præsentia.de ele.bonæ.cum si.Gl.vlt.format ꝯrium sed nõ soluit. Vin.dicit, ꝙ omnia acta hic fuerunt exhibita nec fuerunt alia allegata: ideò non præsumitur nisi quod inuenitur scriptum: all.simile.j.đ re iu.cum Bertoldus. dic clarius, ꝙ vbi sñia non transiuit in rem iudicatam, & pendet appellatio non præsumitur pro sñia, nec respectu iustitiæ: nec respectu ordinis iudiciarij: sed oportet ꝙ sñia iustificetur ex priorib.& antiquis actis vel ex nouis, vt hic, & plenè not.per doct.& maximè per Cal.in c.quoniam contra de prob.vbi vide:& in d.c.in presentia.de renũ.& vide quod dicam in c.causam quæ.j.de re iu. si verò trãsiuit in rem iudicatam, tunc præsumitur pro iustitia sententiæ. An autem admittatur probatio super defectu ordinis iudiciarij inferẽte nullitatem sententiæ: dic vt not.in locis præal.& aliquid de materia per Inn.in ca.bonæ.de ele.& in ca.cum in iure.de offi delg.& plenissimè dic vt not.in d.ca.quoniam contra.& in.c.in præsentia.& hæc sufficiant.

CAP. XVI.

1 *Inopia opposita à conuento impedit executionem sententiæ, etiam in interdicto possessorio.*

2 *Inopia differt solutionem in ciuilibus: sed non in criminalibus. nam tunc succedit pœna corporalis.*

3 *Spoliator si postea spolietur, non euitabit condemnationem, quia ab initio fuit in culpa.*

4 *Episcopus non debet soluere debita de redditibus episcopatus sui, & an ad ea teneatur successor: vide nu. 5. vbi late.*

6 *Inopia seu paupertas an impediat executionem sententiæ vel processum iudicij.*

Paupertas non excusat quem à litigando: sed an respectu fideiussoris seu procuratoris.

7 *Cessio bonorum non fit nisi per confitentem debitum vel condemnatum.*

Cedere bonis potest etiam filiusfamilias qui nihil habet in bonis.

8 *Prælatus & miles nullo casu coguntur cedere bonis.*

1 Olim. ¶†Dicit d.Ant.non summare Io.An.hanc decretalem: ipse verò summat duobus modis: primo sic. Omnibus bonis spoliatus non potest in ciuili conueniri obstante exceptione spoliationis inopiam cõcludente: secundo sic. Qui non est soluendo ad restitutionem fructuum non vrgetur: sed certè licet do.Ant. dicat Io An.non ponere summarium: tamen in veritate ipse ponit: sed fuit deceptus ipse d.Ant.quia Io.An.in principio ponit casum literalem, & postea ponit summarium: summat autem ipse sic. Violentus qui non est soluendo ad restitutionem fructuum non vrgetur. prima summatio d.Ant.nõ est vera, vt patet ex j.dicendis: secunda in idem incidit cum summario Io.An.& licet sit vera in se: tamẽ nimis restringit terminos literæ: ideò comprehendendo mentem literæ, & veram lec.summo sic. Exceptio inopiæ de qua cõstat à clerico opposita impedit executionem sententiæ etiam latæ in possessorio.h.d. primò ponit querelam. secundò prouidet ibi verum. Io. An.ponit primo casum literalem ſm Abb.per decr.& si necesse.de do inter vi.& vx.& sic Rex legioneñ.contraxit matrimonium cum filia regis castellæ consanguinea sua. Papa mãdauit episcopis regni, vt monerent eum ad dimittendam illam, & si necesse esset, vt eum compellerent: nemo ausus fuit facere hoc nisi Oueteñ. propter ꝙ rex expulit eum à suo episcopatu Papa mandauit Zamoreñ. episcopo vt assignaret sibi partem suæ diœcesis: vnde possit commodè sustentari: demũ facta concordia Zamonen. impetrauit literas prout dicitur in principio, scilicet tam super restitutione partis diœcesis, quam ẽt fructuum perceptorum. Oueteñ. videns se ex pcepto grauari impetrauit literas, vt sequitur in litera. Host.verò aliter ponit, scilicet ꝙ prodigalitatis vitio Oueteñ. infinitis debitis grauat⁹ erat: vnde rex Legioneñ. de mandato Papæ occupauit totum episcopatum assignatis sibi quinq; milib.aureis donec essent debita soluta: sed quia illa pars sibi non sufficiebat occupauit partem episcopatus Zamoneñ. quam condemnatus est restituere cum fructibus: tamen Papa mandat, vt sequitur: & sic đt se audiuisse à quodã suo socio hispano. d.Ant.ponit casum, ꝙ cum Oueteñ. occupasset partem episcopatus Zamoren.& inde fructus percepisset, & demum fuit spoliat⁹ toto episcopat⁹ Oueteñ. post hoc ad petitionem Zamoren. datus fuit delegatus qui compelleret Oueteñ. ad restitutionem partis Zamoren. diœce. cum fructibus & sic fuit condemnatus: sed cũ super executione fructuum conueniretur: opponebat se spoliatum & non habere vnde satisfaceret: ipsi verò legati eum compellebant: ipse verò habuit recursum ad Papam, qui scribt vt habetur in litera: & ista positio satis placet secundùm vnum intellectum: sed alius intellectus est qui colligitur ex gl. quod iste Oueteñ fuit spoliatus illa parte diœcesis qua alium spoliauerat: sed non est vis in iure qualiter intelligatur: vt j. subiiciam. ¶Not. primo procedere libellum in possessorio si concludit rem restitui: licet non referat se ad possessionem concord.s.c.proxi. sed intelligi debet, quòd petatur rei restitutio, scilicet respectu possessionis quoniam possessorio tantũ

2 actum est. ¶†Not. secundo, ꝙ propter impotentiam debitoris in nõ soluendo actio redditur inefficax in effectu, & differtur effectus donec debitor fuerit soluendo. concord.l.nam is.ff.de do. quod intellige, quando agitur ciuiliter ad commodum priuatum, secus si criminaliter ad vindictam: nam tunc si non est reus soluendo: fit

b commutatioᵇ in pœnam corporalemᶜ, vt l.fina.de in ius vo.not.in

c cap.Odoardus.de sol.& 15.quæst.6.capit.j. alia non possunt colligi

3 quia veniunt j.latius examinanda cum intellectu. ¶†Oppo. videtur enim quòd dispositio huius ca.nullo casu posset procedere. aut enim intelligitur, quòd iste Oueteñ. fuit spoliatus illa eadem parte diœcesis Zamoreñ. qua alium spoliauerat: & per hoc non debebat impediri conuentio Zamoreñ. cõtra eum per l.cum à te.& l.si me deieceris.ff.de vi & vi ar. vbi patet, ꝙ si primus spoliator spolietur non per hoc euitat condemnationem ad æstimationem etiam si sine culpa sua desineret possidere quia primo spoliando fuit in culpa. aut intelligitur, ꝙ fuit spoliatus iste Oueten. suo episcopatu & nihil impedit quominus teneatur restituere id quod inuasit: non enim debet puniri primus spoliatus propter spoliationem sui spoliatoris. nam spoliatio facta à tertio non obstat in ciuilibus, vt in cap.frequens.eodem titul.lib.6. Solue sic expediendo mentem gl. quòd intelligendo text. secundùm primum modum debemus dicere, quòd iste Oueteñ. non erat soluendo etiam æstimationem:

4 ideò dicit litera, quòd inanis est actio &c. ¶† Et si diceres nonne iste habebat episcopatum suum: respondetur, quòd ecclesia non debet puniri propter factum istius. 16 quæst.1.si episcopum. quod benè nota.& de hoc j.latius dicam. Si vero intelligatur secundum alium modum: videlicet: quòd iste Oueteñ. fuit spoliatus postmodum, vel ante suo episcopatu: tunc dic, quòd iste Oueteñ. ad primum mandatum Papæ restituit illam partem diœcesis: sed nunc iudices vigore primi mandati cõpellebãt eum ad restõem fructuum percepto-

a ¶Prodesse. Adde per hoc ꝙ dicunt Do.de Ro.deci.83.hoc eo.tit. in antiquis.vbi dicunt, ꝙ monachus qui dolosè spoliauit aliquem beneficio: non debet admitti ad cessionem bonorum.

b Sebast.Sap. ¶Quod prælatus. Vide ad hæc no.per Fel.in c.prælatorum.ver.nota quod ille contra quem.de ac.vbi tangit, an prælatus possit vendere bona ecclesiæ quando agitur contra eum.

c ¶Fruct. b.ecclesiæ. Adde ꝙ Bal.cõs.71. j.lib.consuluit ꝙ eps qui ante epatum iurauerat se solutum, si ad pinguiorẽ fortunã veniret: quod nõ tenetur soluere de fructib.episcopatus, rationib.de quibus ibi per eum.

d ¶De fructibus episcopatus. An pro debito personali ipsi⁹ clerici possit capi reddit⁹. dic, ꝙ sic. tex. est fin.in c.peruenit. de fideiuss.vbi loquitur de redditib.clerici habito respectu ad qualitatem personæ intelligitur de redditib.ecclesiasticis, secũdo hoc decidit gl. formalis in l.stipendia.C.de exec.rei iu. q̃ dicit idem in pbendis clericorũ. tertio hoc decidit rõe: miles seculi, & miles cęlestis æqparãtur gl. est in l.miles.ff.de re iud.& in l.milites.C. loc.& in l.2.§.ignominiæ cã.ff.de his q no.infa. sed miles seculi tenetur pro debito de stipẽdiis suis in subsidiũ, ita & clericus in subsidiũ tñ. Item hoc ꝓbat iste tex.dũ dicit, ꝙ ꝯpelletur restituere fructus cũ fuerit restitutus. ergò seqt̃ ꝙ de fructib.epatus tenetur: nec ob.cũ dicit Ab.ꝙ intelligit quò ad fructus qb.vixit: qa de fructib.de qb. debuit viuere soluetur epo Zamorẽ. qa ista resp.stringit istũ

perceptorum: licet nihil haberet vnde soluere cũ epatu suo iam fuerat spoliatus, nec habebat alia bona iõ Papa mandat in hoc scdo mandato: vt iste non ꝯpellatur ad restõem fructuum: nihil.n.dr̃ đ illa parte diœc. qa supponendum est ꝙ illã restituerat, & sic pt intelligi finis gl.& per hoc habes gl.claram. Idem Inn. ꝙ gl.hic. dicit.n.ꝙ haberet de ꝓprio vnde posset satisfacere ꝙ non excusaretur ex eo ꝙ ab alio fuisset spoliatus.& eod.mõ soluit ſm Ho. ꝙ dolus vel violentia illata Oueteñ. non dẽt

a ei prodesseᵃ nisi ꝯ inferentem. hic.n.non deraĩ dolus, sed impotentia, & inopia ꝯuenti. Idem Vin. dicẽs. ꝙ si iste Oueteñ. esset soluendo ꝯpelleretur ad satisfaciendũ, nec haberet in eo ratio ne egeat, quia dignum est vt malè meritus egestate laboret.ff.depo.l.bonafides.

5 ¶†Et ex hac decr. dicit d.Ant. colligi euiden-

b ter, ꝙ prælatus ᵇ pro debito personali pt satis-

c facere de fructib.ecclesiæᶜ allegat de fideius.c. peruenit.& possunt fructus capi in cãm iudicati. vt ibi licet Arc.fateatur tenere ꝯrium.de rescr.statutum.li.6.ꝙ ponit Io.An.de of.ord. præsenti.e.lib. Host.tamen hoc dictum quod ponitur p multos in c.peruenit.præal. restringit in c.veniens.de transa. videlicet, ꝙ in tantum capiatur quantum est illud, ꝙ in suã sustentationem debebat conuerti: sed ego dico istam decr. potius probare ꝯrium. aut.n.intelligit ſm primum mod. videlicet, ꝙ iste Ouet. fuerat spoliat⁹ eadem parte qua spoliauerat, & tunc illa litera apertè probat ꝯrium: maximè iuxta glo.dum dicit, vt expectetur donec iste fuerit restitutus: qa ſm gl. ecclesia non debet puniri pp delictum prælati, & pro hoc intellectu facit gl.no.in c.de multa.de pb.in ver. de suis. Si verò intelligatur ſm alium modũ.s. quod fuerat spoliatus suo episcopatu, & expectatur vt sibi fiat restitutio ad finem, vt de illis fructib.possit satisfacere. Zamoreñ. tunc faceret prima fronte pro illo d.do.Ant.& aliorum. sed tenendo ꝯrium dico, ꝙ hic ideò

d satisfaciat de fructib.episcopatus,ᵈ qa ex fructib.sui episcopatus debebat viuere. vnde si vixit ex alienis debet postmodum satisfacere de suis. secus si contraxisset pro sua sustentatione debita teneretur ecclesia seu successor. iuxta no.in c.j.de so.& per Io.An.in c.præsentium.de pig. non probat ergò hęc decr. ꝙ pro debito contracto in vtilitatem, & ad cõmodum prælati seu sui patrimonij, vel ꝓ suo delicto teneatur ecclesia.& hanc mãm latè examino in c.peruenit.de fide.& in repe.c.cũ

6 esses.de test. ¶†Sed nunc aduerte, quia intro ad difficultatem c. nam s. conclusi post glo.& doct. ꝙ iste eps non cõpellitur ad restõem pp inopiam: qa fuerat spoliatus, & non hẽbat vnde satisfaceret: an hæc exceptio impotentiæ seu difficultatis impediat ꝯdõem seu processum iudicij: an tantum executionem. quidam dicunt vt refert Io.An. ꝙ impediat tãtum executionem, donec fuerit soluendo cogitur tñ se defendere vsq; ad finem iudicij: & hoc dñt per hanc decr. Vin. dicit se non credere si taliter est spoliatus. Io.An. dicit dicendum. vt j. c.frequens.li.6.& facit ſm eum. ꝙ no.in Spe. de pet.& pos.§.j.ver.sed cum spoliatus. d.Ant. putat, ꝙ si fatetur spoliationem nõ differtur iudicium: sed ꝯdẽnabitur, & differt̃ solũ executio: idem si apr notorio ꝯstat. si ãt differtur

e tunc si tanta est eius inopiaᵉ ꝙ excludat facultatem ẽt litigandi, & defendendi differtur iudicium. l.si ꝓcuratorẽ.§.si ignorãtes.ff.man. ad idem ꝙ no.in c.ñ iniustè.de ꝓc.& in l.inuitus.C.e. si verò excludit facultatem se defendendi fiet ꝯdemnatio: sed differtur executio, ſm eum. Ego puto hoc dictum d.Ant. nõ esse

f verum:ᶠ imò est ꝯ tex.in d.c.frequens. vbi indistinctè disponitur ꝙ spoliationis exceptio à tertio facta opponi in ciuilib. non pt ad dif-

g ferendũ iudiciumᵍ ꝙ dẽt intelligi ẽt si fuerit spoliatus tota sua substantia: ꝙ apertè ibi colligitur per verba ibi sequentia, vbi ponit̃ specialitas cum ꝯuenitur qs criminaliter, & tunc si est spoliatus à tertio tota substãtialia vel maiori parte possit eã exceptionem opponere, qa nec nudi ꝯtendere &c.& pondera illa verba, nec nudi: & hoc fuit statutum pp grauissimum preiudicium ꝙ imminet in criminalib. In ciuilib. ergò non habet locũ illa exceptio spoliationis à tertio facta, licet ꝯeludat nuditatem, & sic fortius nec alterius impotentiæ sine spoliatione, & pro hoc quod paupertas non excusat litigando. vide quod not.per gl. in c.cum ab omni.de vita & hone.cle.& in c. statutum.§.insuper.de rescript.lib.6.in glo.in ver.quasi ab alio. vide tex.bo.in auth.de man. princ.§.si tibi quoque. ad istum text. respondeo dupliciter. Primo, quod loquitur in exceptione respectu executionis: non autem respectu ꝓcessus seu diffinitionis: hoc videtur velle iste tex.dum mandat istum non debere compelli ad restitutionem fructuum, &c. nõ enim dicit, ꝙ non compellatur resp.& suscipere in se iudicium & pro hoc quod notant Host.Io.Mo.& Archid.in præalle.c.statutum. Secundo potest responderi, & melius, vt ibi dicit Io.And. ꝙ non loquitur de exceptione

tex.& fuit dictum Host.in c.veniens.de transa. quia tunc fieret restitutio solum de illis fructib.quib.episcopus debuit viuere secũdum iuris dispositionem: sed iste tex. dicit, quod fiet restitutio fructuum cum fuerit restitutus, ergò, &c.& pondera quia in c.grauis.s.e.dr̃ ꝙ tenetur de fructib.perceptis: & q percipi potuerũt.& per ꝯñs male loqtur cum dicit, ꝙ satisfiet de fructib.quib.viuere debuit de epatu Zamoreñ.& ista est pura veritas, ꝙ hic ꝓbatur, ꝙ pro debito ipsius epi pñt capi redditus epatus: sed de vno est mirandum, qũo faueatur delicto epi spoliantis vt expectetur donec restituat.& Pe.de Anch. hic miratur & dicit, forte qa fuit spoliatus, ius indulget sibi pp hoc: sed obst.d.l.cum à te. pondera forte, & pp dignitatem pontificalem cui iura deferunt. vt c.quia pontificali.de of.del.li.6.cum si.An.Bar.

e Sebast.Sap. ¶Inopia. De priuilegiis paupertatis. vide Fel.in c.si qs testium.in fi.j.de test.& aliqua ponit Ro.in cons.2?o.inc.vt clarior reddatur. cum multis allegatis per Marsil.in l.1.§.pterea.ff.de quæst.

f ¶Esse verum. An exceptio inopiæ excludat ꝓcessum iudicij. vt vides ꝙ Abb.mordet d.Ant. ꝙ nullo modo impediat ꝓ certo nõ bene reprehendit eũ, & ꝯsidera, qa iura alle.per Abb.loquunt̃ de paupere: sed d.Ant.loqtur in eo qui est inops & ita loquitur §.si ignorantes. vnde Arch.in c.quo iure.8 di. dicit, ꝙ pauper dr̃ q parum habet sed inops dr̃ qui nihil habet. gl.in c.cum ab omni.& d.s.insuper all.per Ab.loquuntur in paupere qui cogitur litigare: sed nos loquimur in eo qui est inops qui nihil habet, qũo ergò poterit ꝯpelli litigare: si nihil habet, & sic ex vno non infertur ad reliquum. item hoc tenet gl.hic expressè quæ dicit, ꝙ non pt agere ꝯ cum qui nõ est soluendo. ergò exceptio inopiæ euertit iudiciũ.& ideò Bal. in l.2.§.si qd in iudicio.ff.si qs cau. dixit se liberasse quẽdã à pœna furcarum qui pp paupertatem nõ appellauerat, vide q̃ remisi ad Bal in l.acceptam.C.de vsu.& sic non est verũ dicere. ꝙ d.§.si ignorantes. habet locũ in fideiussore nõ reo. itẽ hoc suadet æquitas qa periclitat̃ cã sua pp inopiã. An.Barb.

Zacharias.

¶Adde pdictis Guil. de Cu.in l.pcepim⁹. §.super has.& ibi remiss.in apo.Cel.ff.de ap. Inn.in ca.dilationem. vbi ẽt dicit se euasisse vnum à furcis qui pp paupertatem non poterat appellationẽ ꝓseq Frã. de Cre.sin.suo.121. inc.statuto cauetur. ꝙ appellans vbi refert Bald.liberasse à furcis.& ẽ Prouerb. d.Ant.hic allegat.& omninò per Matth. singul.suo.vlti.& ibi remiss.

Ant.Franc.

¶An paupertas excuset appellãdo seu à ꝓsecutione appellationis ita quod appellãti pauperi non currant fatalia. vltra Bal.ĩ l.acceptã.C.de vsur.hic.alle. vide gl. in l.reos.in §.super his vero.in ver.inopia.C.de ap.& gl.fin. ĩ l.minorib.C.de his quib.vt indig.& vide Inn.c.ex ratione. de appel.& Bald.in l.2.in §.si quis.ff.si quis cau. vbi dicit, quod semel euasit quemdam à pœna furcarum qui cum appellasset à sententia contra eum lata, iuxta l.non tantum.ff.de app. non potuit prosequi appellationem propter paupertatem: vt ibi. & hoc sequitur Alex. de Imo.& idem Ale.in l.si procuratorem.in §.si ignorantes.ff.man. & vide Bal.in l.illicitas.in §.veritas.de of.psi.& vid ẽt p d.Ab.in c.ex ratione.j.de ap.& vide Bal.in l.si.C.de ꝯd.inser.& pro hoc facit, qa paupertas excusat. etiam in foro animę & vt ẽt excõicatus absoluatur ñ facta satisfactione pp paupertatẽ: vt in c.à nobis.de sen.exc.& in cle.j.§.verum.& ibi per d.Car.in cle.2.vbi per gl.& d.Car.de hær.

g ¶Differendum iudicium. Pondera text.in l.si te bonis.C.de iure delib. vbi spoliatus à tertio omnib.bonis non potest excipere contra creditores.& ideò exigi potest. Bart.ibi dicit in contrarium est text.in c.1.de res.spo. Raph.ibi dicit, quod ille tex.loquitur in causa criminali, ergò in causa ciuili spoliatus omnib.bonis à tertio non potest opponere: tu pondera. quia principium illius tex. debet intelligi quando spoliatus non est omnibus bonis, vel maiori parte istud sentit Bar. inquantum dicit contrarium est de iure cano. pondera bene si potest dici: quod ibi habebat alia bona. And.Barb.

spolia-

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶Propter inopiã. & pondera, qa d. Be. hic miratur de isto priuilegio inopiæ: qa ex delicto suo venit ad impotẽtiam, & relinquit cogitandũ. ego põdero primo gl. in c. q̃ in ecclesiarũ. de cõst. q̃ dicit, ñ pcedendũ illi q culpa sua ĩcidit ĩ egestatẽ. scđo adduco Cy. ĩ l. pe. ff. de iu. do. ꝯ illũ q sua culpa venit ad inopiã. tertio ꝙ voluit gl. ĩ c. sacrorum canonũ. 2. q. 2. Bal. in auth. ꝯ rogat⁹. C. ad Treb. Bar. in l. ẽt. §. l;. ff. so. ma. & vide quę dixi in d. c. q̃ in ecclesiarũ. vbi istũ tex. nõ alle. & dicit, ꝙ hic ñ incidit culpa sua in egestatẽ ſm vnã casus positionẽ. scđo licet deliquerit spoliando epm, non tñ sua culpa deuenit in egestatem. An. Barb.

Ant. Franc.

¶An illi qui sua culpa deuenit ad inopiam, & paupertatẽ dẽat subueniri. Bart. in l. q fortuitis. in fi. C. de pig. ac. vbi ponit, an quis excuset à casu fortuito qñ culpa p̃cessit casum. & alibi dicitur in l. si merces. in §. culpa. ff. loc. & l. si fideiussor. ff. man. & habetur p Bald. in l. falsus. C. de fur. vbi dicit, qđ culpa facit imputari dãnũ culposo de quo in regula damnum quod quis. de re. iur. li. 6. tu dicas qđ talis inopia etiã si ex culpa precedẽte supeuniat hoc operaret, vt licet aliàs disponente lege vel statuto q non est soluendo dẽat luere in corpus tamen pro minima pena pecuniaria quam pauper vel inops nõ potest soluere quæ est imposita pro leui delicto, nõ debet pauper luere in corpus & paupertas excusat eum à tali pœna corporali. ita Bald. in l. quicunque. C. de ser. fu. & ibi etiam per Ale. & habetur per gl. fi. & doct. in c. rephensibilis. de ap. adde tamen ꝙ semper ille q culpam allegat dicit illũ probare iuxta ea quæ habentur p gl. & doct. in l. quoties.

spoliationis, sed ꝗ exceptiõe seu allegatione inopiæ, quæ p̃t allegari non solũ cum peruenit ex spoliatione, sed ẽt aliũde, puta ex incendio vel naufragio vel alluuione. nõ ergò expellit agẽtem litigando, sed allegat inopiam ne ꝯpellatur restituere ꝙ nõ potest: & in hoc casu propriè loquitur hoc c. nam hic fatebatur spoliationem: & ſm vnum intell. satis literæ cõgruentem facta fuerat restitutio quo ad immobilia occupata, sed tãtum petebatur dilatio respectu fructuum, vt satis innuit hęc litera. ¶Nec ob. iura alle. per d. An. nam §. si ignorantes. potius probat oppositum. loqtur enim in fideiussore ꝯdemnato qui si non appellat p̃textu paupertatis sibi nõ est imputandum. debet tñ hoc denuntiare principali vt ipse si vult prouocet, nõ ergò inopia impedit transitum in rem iudicatam, nec excusat à litigando respectu principalis creditoris, sed tantum respectu fideiussoris cuius principaliter non interest. vnde licet nõ reperiatur statutum in fideiussore ad hoc vt habeat regressum ꝯ principalem, nõ tñ reperitur statutum in ipso principali, & sic vr̃ in eo secus. arg. de præsump. nonne. & l. cum prætor. ff. de iu. Eodem modo potest responderi. ad no. in l. inuitus. C. de proc. & ad d. c. non iniustè. loquũtur enim in procuratore qui excusatur propter
a inopiam a ab appellando, b à sententia ꝯ se la-
b ta: debet. n. hæc denũtiare dño, vnde respectu
7 dñi nũ ſt illa distinctio. ¶†Et pro hoc facit l. pe. ff. quibo. ce. pos. vbi patet quod etiam ad cessionem bonorũ reus non admittitur, antequam ꝯfiteatur debitum seu cõdemnetur. ad idem. l. cum & filij. C. e. vbi filiusfa. qui nihil habet fuit ꝯdemnatus, & admittitur volens cedere bonis. & ex his habes verum intelle-
8 ctum c. ¶†Et no. ex litera & prædictis, quod clericus & maximè prælatus non cõuenitur vltra quam facere possit, nec tenetur cedere bonis, sicut nec miles. vt no. in l. miles. ff. de re iu. & plenè hunc articulum prosequor in c. 2. de pig. & in c. Odoardus. de sol. quod procedit quãdo conuenitur nõ ex maleficio. aliàs autem non habetur ratio ne egeat. vt s̃. dixi.

CAP. XVII.

1 *Excommunicatio lata ab episcopo in homines huius loci non probat possessionem episcopi in dicto loco: licet in aliquib. dieb. fuerit obseruata. 2. 6. 12. & 17.*
3 *Agens possessorio recuperandæ debet probare possessionem, & deiectionem, aliàs non obtinebit.*
4 *Possessorium incumbit pro iurib. incorporalib.*
5 *Possessio præsumitur pœnes illum q probauit semel possedisse.*
7 *Verba impropriantur ad saluandam sententiam: dicta testium, & aliàs dispositiones.*
8 *In acqrenda possessione requiritur animus acquirentis: & etiam illius contra quem acquiritur. 12.*
9 *Obediens alicui an præsumatur facere tanquã superiori, an ex timore, vel quomodo.*
10 *Excommunicatio an inducat iustum metum qui cadit in constantem virum. 11.*
Electio facta per metũ quo casu est ipso iure nulla, adeò quod gesta per ita electum sint nulla.
Excommunicatio ast maior pœna quæ sit in ecclesia.
13 *Præscribens ius excommunicandi, an interim possit excommunicare: adeò quod excommunicatio teneat. 19.*
14 *Possessio rerum incorporalium, an perdatur sine animo.*
15 *Canonicus non admissus ad eligendum, videtur priuatus possessione eligendi.*
Subditi non obedientes superiori videtur ipsum spoliare quasi possessione iurisdictionis.
17 *Intrusus in aliqua dignitate, exercebit iura dignitatis: excluso vero domino.*
18 *Actus excommunicandi an possit præscribi.*
Laicus non potest possidere ius audiendi confessiones nec animas absoluendi. & similia.

1 Olim inter. ¶†Per excõicationẽ aliqb. dieb. obseruatã, in obseruantes non acqritur iuris parochialis possessio. h. d. ſm Io. An. vel aliter summa quo ad intellectum c. Per excõicationis pbationem non probatur quasi possessio iurisdictionis, licet aliqb. dieb. fuerit obseruata. ideò petens restõem hoc solo pbato succũbit. prima pars decisè ponit factũ & pcessum. scđa diffinit ibi non attendentes. ¶Casus literalis. Inter epm Parisiẽ. ex vna parte: & quẽdã abbatẽ suæ diœce. ex altera qõ vertebatur sup possessione iuris parochialis vel quasi in parochia de mõte quo iure dicebat se eps spoliatum: vnde petebat restitui ad i⁹ parochiale ĩ pdicta parochia ꝯ dictum abbatẽ: ad pbandã suã intentionem inducebat q̃dam sñiam q̃ tulerat in populum dictæ parochiæ pp q̃ aliquot dieb. popul⁹ abstinuit à diuinis: volẽs per hæc pbare se fuisse in possessione iuris parochialis ipsius parochiæ. d. Papa examinato negotio consideràs ꝙ ex eo solo ꝙ populus dictæ parochiæ timore sñiæ dicti epi per aliquot dies abstinuit à diuinis nullam possessionem iuris parochialis fuerit effectus. nec aliquo modo pbauit ꝙ eo tpe quo protulit sñiam ipsam possessionem iuris parochialis hr̃e ĩ populo dictę parochię vel prius ẽt habuisse vnde restõem dicto epo adiudicare non potuit cũ non probauerit se possedisse nec spoliatũ fuisse. B. ¶No. j. ar. ꝙ libell⁹ sñia sup iurib. eccl'æ sũt ipsi⁹ eccl'ę noĩe ꝯcipienda de quo plenè dixi in c. literę. de dil. ¶Item not. ꝙ de abbate dicit ꝙ agebatur pro abbatia. de epo dicit, ꝙ agebat noĩe ecclesiæ. Ex quo infertur, ꝙ idem est dicere seu agere
2 pro ecclesia vel noĩe ecclesiæ. ¶†No. & tene spmenti ꝙ licet eps fundet intentionem suã de iure communi quo ad pprietatem super ecclesiis suę diœce. adeò vt eo ipso ꝙ non pbatur ꝯrium debet ꝯ quencunque obtinere iuxta ea quæ leg. & not. in c. cum venerabilis. & c. cum dilectus. de relig. do. de præscr. auditis. & 16. q. 7. omnes basilicæ. 10. q. 1. per totã. secustñ ex quò ad possessionem, vnde nõ pręsumitur possidere vel aliqñ possedisse nisi p-
c bet c vt hic singulariter probatur. & pro hoc, qa possessio ꝯsistit in facto. de ꝯcess. præb. c. cũ nostris. possibile em̃ est, ꝙ epatus illam ecclesiam nunquam possederit à tpe suæ fundatio-
3 nis. ¶†Et ex hoc & ex tex. no. ꝙ dñs non præsumit possidere: ideò succũbit in possessorio nisi pbet possessionem, & deiectionẽ, & hoc eadem rõe qua s̃. ꝙ bene no. & plenè dixi s̃. e.
4 c. cũ ad sedem. ¶†No. iuncta gl. j. ꝙ p iurib. in corporalib. p̃t agi possessorio de quo in l. 1. §. hoc interdum. & §. vnde vi interdictum. ff. de vi & vi ar. ꝙ intellige vt no. in c. q̃relã. de elec.
5 ¶†No. singl'ribi, vel prius ẽt habuisset & c. ꝙ in tñ q semel possidebat p̃sumitur possidere, ꝙ hęc p̃sumptio sufficit ad obtinendũ in possessorio recuperãdæ: vt sic sufficiat pbare possessionem de p̃terito, & allegare eam existere tpe spoliationis, ꝙ alibi non ita bene pbat: & vide plenè dixi in c. cum ad sedem. s̃. c. ¶No. ꝙ impossibile est pbare spoliationem: si nõ pbatur possessio: nã priuatio præsupponi habitum. de desp. imp. ad dissoluendum. 22. q. 2. quod verò non for-
6 matum. l. decem. ff. de ver. ob. ¶†No. ꝙ per solum actum excõicandi etiam probata obseruantia excõicationis, non probatur possessio iurisdictionis. nam si hoc sufficeret posset quis de facili acquirere hanc potestatem excommunicãdi vel iuridictionem exercendi.
7 Qualiter autem acquiratur j. subiiciam. ¶†Vltimo no. libellum &
d sñiam non vitiari d licet verba impropria ad obiectam materiam inferantur colligitur hoc ex tex. quia incorporalia non possidẽtur, sed quasi possidentur: vt in c. ꝯquestus. & ꝙ ibi no. de fo. ꝯp. & c. fi. de iud. vbi est bo. tex. tã respũ pprietatis istorũ iuriũ incorporaliũ q̃ respectu possessionis. & tñ hic in libello & sñia purè allegabatur possessio ĩ istis incorporalib. ꝯcor. tex. j. e. c. Pisanis. & c. cum venissent. iuncta gl. j. de in integr. resti. & c. cum olim. de cau. poss. & proprie. & vide bo. tex. & ibi de hoc per Bar. in l. sed & si possessori. §. item si iurauero. ff. de iurei. vbi dicit idem dicendum in dictis testium qui qñque impropriè loquuntur. Item etiam dico in aliis dispositionib. & etiam cõtractib. vt verba impropria ſm subiectam materiam intelligi debeant. vt in l. si vno. & qđ ibi no. ff. loc. ¶ Op. multipliciter expe

in § q dolo. ff. de pb. ꝙ est verũ siue allegatur culpa in committendo siue omittẽdo ſm Bal. in c. j. de feu sine culpa non amit. do. in vsi. feu. ꝙ tñ verum intelligo, nisi in his quæ non solẽt committi sine culpa, vt incendium & furtum. in quibus semper præsumitur culpa, nisi probetur abesse p eũ ꝯ quem præsumitur, ſm Bal. ĩ l. si creditrici. C. de pig. act. & per Bar. in l. si qs fundum. in §. Imperator. ff. loc.

Sebast. Sap.

b ¶Appellãdo. Nunquid aũt si procurator non appellauit à sentẽtia lata ꝯ dñm pp paupertatem pręiudicet dño vid Bal. dicentem, ꝙ non: in c. j. s̃. vt li. non conte.

c ¶Nisi probet. adde ꝙ d. de Ro. dec. 219. in antiq. dñt, ꝙ vbi abbas vel inferior p̃latus dicit se turbarĩ in iurib. epatus. & episcopus dicit se spoliatũ, ꝙ cæteris partibus debet sententia pro epo mãdari executioni interdicto, vnde vi.

Zacharias.

d ¶Libellum, & sententiã nõ vitiari. Adde Ale. ĩ l. j. ff. si ager. vecti. & in l. sed & si possessori. §. itẽ si iurauero. ff. đ iurei. Pa. de Ca. & idẽ Ale. in l. cũ seruus. de condi. ob. cau. Bal. ĩ l. subtracto. ver. ex hoc not. C. de fur. Mod. ĩ aut. nouissima, C. đ inof. test. & Ale. consi. 77. volum. 4.

Sebast. Sap.

a ¶Timore excõicationis. Qualis sit pena excõicationis declarat Fel. in c. quał'r, & qñ. 2. §. ad corrigẽdos. ver. vlterius tangit. j. đ ac. & ibi põit an sit pęna capitalis.

b ¶Excommunicatione maior. Adde ꝙ metus excõicationis sit iustus metus. Rom. cons. 269.

Ant. Franc.

¶ An metus excõicationis dicatur iustus metus: & talis q cadit in ꝯstantem virum: qa sñia excõicationis siue iusta siue iniusta sit, sp est timenda: vt in c. sñia pastoris. 11. q. 4. & sic met⁹ mortis corporalis est iustus met⁹, ẽt si mors non sit secuta, vt in l. si qs fumo. §. pe. ff. ad l. Aql. adde, ꝙ vbi qs iustè timet periculũ personæ, non tenetur qs credere saluo cõductui neq; đ illo se ꝯfidere. vt in c. accedens. 2. vt lit. non ꝯt. q̃to magis dẽt dici iustus metus excõicationis per q̃ excõicationem interficit aĩa, & adde, ꝙ an sit iustus vel iniust⁹ metus relinqt̃ arbitrio iudicis vt p Inn. in c. dilectus. de his quæ vi metusue cã fi. & in l. interpositas. C. de transf. & hr̃ per Bald. ĩ l. 2. & rub. C. de his q p me. iudi. nũ ap. & in rub. C. đ resci. vẽ.

b ¶Excommunicatione maior. Pondera qa imò vr̃ ꝙ non sit iustus met⁹ timore excõicõnis iustæ, p ea q̃ dico ca. ab excõicato. refer. vr̃ qđ non cadit in cõstantem virum. An. Bar.

c ¶Gl. est. Vide text. in l. 2. C. de inge. ma. vbi si peto manumitti à Titio nõ videor ꝯfiteri Titium dñm ita in pposito si ego abstineo nõ videor ꝯfiteri excõicantem hr̃e iurisdõem. vide Bal. in d. l. 2. & l. absolutionẽ. C. đ re iu. vbi đt, si peto absolui ñ videor fateri illũ eẽ meũ iudicẽ. A. B.

Sebast. Sap.

d ¶ Patientia. Vide Bar. in l. 1. §. denique. ff. de aq. plu. ar. Ias. in l. Imperium. ff. de iu. om. iu. vbi tradit an in acquirenda iurisdictione requiratur scientia, & patientia superioris.

expediẽdo gl. 2. nam qui timore deuictus abstinet à possessione illã perdit. ff. de acq. pos. l. possideri. §. si quis nuntiet. vbi dr̃, ꝙ si qs nuntiat domum à latronib. occupatã. & dñs timore ꝯterritus noluit accedere: possessionem pdit. ad idem extra gl. p̃t adduci §. ꝙ si seruus. in ea. l. vbi dr̃, ꝙ si seruus vel inquilinus alij tradit possessionem dñs eã amittit ergò idẽ ddm ĩ casu nostro: obediẽdo. n. sñię excõicationis vr̃ transtulisse possessionem abbatis in epm, & abbatem eã amisisse, qa timore vr̃ destitisse à possessione sua. ad idem, & tertio adducitur c. ex ore. de his q̃ fi. à ma. par. ca. & de cap. mo. dilectus. in quib. cauetur ꝙ si quis exhibet alicui reuerentiã seu obedientiã tanq̃ superiori vr̃ illã approbasse in superiorem: ergò. & c. Ex ista gl. 2. p̃nt colligi 4. solutiones. Prima, ꝙ prædicta procedunt qñ qs facit aĩo obediẽdi: secus si aĩo deliberãdi: ꝙ sibi magis expediat.
8 ¶†Ex hac prima sol. no. ſm In. & Hos. ꝙ sicut in acqrente possessionẽ iuris in personis est necessaria intentio acqrentis: sic ẽt est necessaria intentio illius ꝯ quẽ ius acqritur. & idẽ dñt in seruitutib. rerum acqrendis. s. ꝙ in eis reqritur intentio acquirentis seruitutem, & illius similiter ꝯ quem seruitus acquiritur, & cui præiudicat, vel saltem eius scĩa, vel patientia. nihil pro eis allegant, sed pro primo ꝙ in acquirente requiritur intentio. ego alle. tex. apertum in l. fi. ff. quemad. ser. amit. & Inn. plenè in c. bonæ. de postu. p̃l. & facit c. vt nostrũ. de of. arch. pro secundo de intẽtione illius ꝯ quem ius quęritur, seu patientia, seu scientia. alle. tex. in l. 2. C. de ser. & per Inn. in d. c. bonæ. & c. ꝯquerẽte. de of. or. & in c. dilectus. de cap. mo. & hic. & hoc in istis incorporalib. nã in corporalib. non reqritur scientia dñi seu possessoris, cum præscriptio etiã perficiatur ꝯ ignorantem. vt l. fi. C. de præscri. long. temp. & in c. vigilanti. j. de præscr. & ibi de hoc dicam.
9 ¶†An autem debebat præsumi in dubio, qđ quis obediuerit aĩo deliberandi, seu ex timore, an animo obediendi tanq̃ superiori. Io. & Phil. dñt ꝙ non: ar. in d. c. ex ore. & l. j. C. de rep. hæ. & ideò dixerunt quidam vt refert In. ꝙ necessaria est protestatio. ꝙ nõ facit animo obediendi seu deliberandi. sed huic opi. vr̃ obstare hæc decr. vbi nulla interuenit protestatio, nec fuit præsumptum, ꝙ hoc iste fecerint aĩo obediendi. sed ad saluationem, & ad concordiam prædictorum quidã no. hic distinxerũt vt referunt hic Inn. & Host. ꝙ aut obedientia ꝯsistit in faciendo, vt quia posuit manus infra manus in signũ obedientiæ. s̃. de maio. & ob. c. legebatur. & c. cum in ecclesiis. vel quid simile. & tunc necessaria est protestatio. & sic intelligatur c. ex ore. aut est in non faciendo tunc secus vt hic quod bene no. pro hoc facit quia in actu positiuo magis apparet intentio agentis q̃ in negatiuo, abstinens. n. & tacẽs nõ dẽt haberi p ꝯsentiente in suũ p̃iudiciũ ꝙ dici nõ p̃t in actu positiuo. Ad p̃dicta faciũt no. in c. le. j. de pc. iũcta l. filiusfa. §. inuitus. ff. e. ti. & in c. cũ eccl'a Sutrina. de cã pos. & ppr. & p In. in c. in genesi. de ele. & in rl'a, is q tacet. de re. iur. li. 6. populus. n. hic simpliciter abstinuit à diuinis, & nullum actũ positiuum fecit. vnde debemus p̃supponere ꝙ non fecit animo se subiiciẽdi quod est valdè onerosum: & in dubio
10 non p̃sumendum. vt s̃. dixi. ¶†Secunda principalis solu. gl. est, ꝙ populus iste hoc facit ex timore, & qui ex timore facit iam non dr̃ facere vt in regula, qui ex timore. j. de reg. iur.
a Fecerũt. n. ex timore excõicationis. a Ex quo infert gl. ꝙ timor excõicationis æquiparatur metui cadẽti in ꝯstantem virum. Sed ꝯ hanc solu. facit, quia rl'r ea quæ fiũt per metum tenent, licet rescindantur per actionem, quod metus cã. vt plenè no. in c. abbas. s̃. qđ me. cau. & in l. si mulier. ff. e. sed saluando gl. posset dici

quod iste est vnus de casib. exceptis in qbus metus inducit actum ipso iure nullum. ar. op. in l. 2. ff. de iud. vbi dicit, ꝙ iurisdictio non prorogatur vbi metus intersit: & sic vr̃ ꝙ in danda iurisdictione requiritur liber cõsensus. & pro hoc vide gl. no. in l. si mulier. ff. ꝙ met. cau. & in c. abbas. e. ti. vbi gl. dicit non tenere iurisdictionem per metum extortam per d. l. 2. idem Bar. in tract. de tyrã. qui ponitur in l. j. C. vt dig. ordo. seruetur. Per hoc infertur, ꝙ si populus ẽr habens aliàs potestatem eligendi rectorem seu dñm aliquem. eligit per metũ seu impressionem non tenet electio, & facta per illum non valebunt: ꝙ bene no. & firmat hoc Bar. in d. l. j. & facit c. vbi periculũ. §. ceterum. de ele. li. 6. vbi dicit tex. no. cessat electio vbi amittitur potestas eligendi. ad idem quod no. in c. quisquis. de ele. & c. licet. de ele. Inn. tñ vr̃ sentire ꝯrium in d. c. quod sicut. de ele. vbi dicit, electionem factam per metum vel impressionem tenere, ac ẽt ordinationes electi donec electio irritetur: sed tu concorda prout dico in l. licet. præall. quòd aut compelluntur eligere vnum & non tenet. aut compelluntur eligere vnum de certo genere personarum: & tenet donec cassetur. argu. ca. cum terra. de ele. iuncto. c. abbate. de ver. sig. & c. cum dilectus. de consue. plenè dico in d. c. licet. Sed aduerte ad id quod gl. dicit excõicationẽ inferre iustum metum: nam ꝯrium no. in c. cũ dilectus. ꝙ me. cau. in ver. violentia. Io. An. concordat ibi, ꝙ aut quis iustè minatur excõicationem, & non excusat, quia culpa sua incidit in metum. ar. in l. si mulier. ff. ꝙ me. cau. & no. gl. in c. abbas. e. ti. aut iniustè: & tunc excusatur, cum grauis pœna sit inter homines, esse & hominum carere commercio. vt l. hi qui sanctam. C. de apost. facit c. sacro. de sen. exc. vide bo. tex. in c. corripiantur. 24. q. 3. vbi dr̃ quod in Dei ecclesia nõ
b reperitur pœna excõicatione maior. b & hanc distinct. approbant d. de Ro. dec. 40. al. 44. & facit gl. not. in l. nec timorem. ff. ꝙ met. cau.
11 qui dicit timorem infamiæ iuris inferre iustum metum. ¶†Et hoc intellige, quando qs non habet facile remedium ꝯ metum excommunicationis. vt puta propter potentiam, & tyrannidem minantis excommunicationem non audet iste appellare, vel aliter superiorem adire: aliàs secus. tunc enim est sibi imputandum quare sibi nõ prouidit. ar. in c. fi. de ele. & ff. de ꝯdi. & demon. l. quibus. dieb. in prin. & in l. qui potest facere vt possit. ff. de re. iu. in c. pastoralis. de off. or. §. prętere a. ¶Tertia sol. principalis est quod in hoc dubio tutius est abstinere. q. d. ꝙ populus non seruauit sententiam animo obediendi, & illum in superiorem cognoscẽdi: sed in dubio an sententia excommunicationis teneat vel non tutius est abstinere. pro hoc quia bonarum mentium est timere culpam vbi non est. 5. di. c. at eius verò. & no. in c. 2. de obser. ieiu. & per hanc ꝯsiderationem gl. dixerunt Inn. & Host. ꝙ si ex deuotione, vel reuerẽtia ecclesiastici nerui obedissent, licet non animo deliberandi non habuisset eps possessionem. 23. q. 5. excommunicatorum. & per hoc no Host. ꝙ qui time-
12 bat non habetur consentiente. l. fi. C. de ꝯdi. inde. ¶†Quarta & vlt.
c sol. gl. est c qđ excommunicatio non dat iurisdictionem nec per actum excommunicandi acquiritur excommunicans possessionem seu quasi iurisdictionem: quod benè no. & est ratio, quia vt s̃. dixi ad acquirendam quasi possessionem incorporalib. requiritur nedum
d intentio volentis acquirere: sed patientia d seu consensus illius ꝯ quem acquiritur: sed per nudum actum excommunicandi non facto aliquo actu positiuo non apparet de patientia alterius, cum po-
13 tuerit illam obseruare aliqua ex causis prædictis. ¶†An autem data sola quasi possessione excõicandi vbi concurrunt reqsita ad acquirendam talem possessionem teneat excommunicatio ante præscriptionem completam, vide omninò per Io. An. post alios in c. auaritiæ. de ele. li. 6. in nouella. & per hoc habes solutiones gl. declaratas, verificatas, & suppletas & c. ¶Sed extra gl. Ab. & Io. An. aliter soluũt prima contraria: nam resp. ad §. si quis nuntiet. ꝙ procedat si dominus scit possessionem occupatam & nõ contradicit. ff. si ser. vend. l. & si fortè. aliàs non præiudicat. ad hoc facit quod no. in c. olim. j. s̃. e. Ad §. quod si seruus respondet ꝙ sibi possidebatur seruus vel colonus: & ideò possessionem in alium transferre potuit: sed hic parochiani non possidebant, sed abbas qui erat superior vnde factum illorũ non p̃iudicat p̃lato: q̃pp dicit Host. ꝙ fortè obtinuisset eps si egisset ꝯ pp'm: sed abbas iste potuisset appellare. hæc rõ non placet d. Ant. ideò qa nec seruus, nec colonus possidet. vt l. quod seruus. ff. de acq. pos. & l. rei ꝯmo. ff. ꝯmo. ideò dicit, ꝙ aliud in possessione incorporaliũ quæ transfertur ex sola patientia eius à quo pendet ius & possessionem transferre. vt d. l. quoties ff. de ser. & ꝙ no. in c. conquerente. de of. or. ego crederem idem dicendum in istis incorporalibus vbi ille qui possessionem traderet possedisset nomine absentis: quia eadem esset ratio in corporalibus. facit quod not. in l. fina. C. de acqui. possess. & quod not. in d. cap. olim. el j. & sic sustineri po-
14 test primum dictum doct. ¶†Nũc expediam aliqua vtilia dicta Inno. quæ solent quotidie allegari, vnde quæro præsupposito quod eps fuisset in quasi possessione iurisdõis: qualiter hanc possessionẽ potuisset perdere: & de remedio retinendi dicit hic In. ꝙ hoc iure spolia

a ¶Episcopus. Vide
Bald. in l. 2. C. de ser.
pro isto dicto Inno.
And. Barb.
Zacharias.
b ¶Exercebit iura di
gnitatis. Et valebit
quod faciet vt per Arch.
in c. omne. quod. vbi
bo, tex. 25. q. 1. Inno.
in c. nihil. s̃. de elect.
& Bald. in l. pe. C. de
pig. act. & dicitur in-
trusus q iniustè de-
tinet beneficium, &
tenet ad fructuū re-
stit. vt plenè per do.
in c. cum dilectus. j.
de pur. cano.
Sebast. Sap.
c ¶Excommunica-
tor. Vide Abb. in ca.
quæsiui. de his quæ
fiunt à prælat. & Ioã.
Frã. Balb. in trac. præ
scriptionū in prima
parte quintæ partis
principalis. in 11. q.
circa fi. vers. octauo
præscribi potest po-
testas excõicandi.

spoliaretur episcopus [a] in aliquo populo qñ
scit hoc ius quod possidebat per alium epm exer
ceri, & populum sententias illius seruare, &
in aliis obedire, & non contradicebat: sed patieba-
tur etiam si faciat hoc: quia non audet: nam
tunc animo pusillanimi vr̃ possessionem de-
seruisse, & in alium transtulisse. ar. ff. si ser. ven.
l. & si fortè. §. j. & ff. de pu. l. si ego. §. 1. Si aũt eps
qui ius habet non patitur populum q̃tum in
eo est alterius epi seruare sententiam sine pœ-
na quia punit ipsum populum spiritualiter
excõicando: vel tpaliter bona ipsorum occu
pando, vel ipsos mulctando vel ipsos capien-
do, vel aliàs qualitercunq; procedendo, ita quod
bene videatur habere animum nõ dimitten-
di, vel amittendi ipsam possessionem, sed re-
tinendi, talis non amittit possessionem quæ
non nisi animo amittit. C. de acq. pos. l. licet.
nec dr̃ talis iniustè agere qui hoc facit nõ im
pugnando, sed defendẽdo se quod iura permit-
tunt. ff. de iu. & iu. l. vt vim. & c. olim. s̃. e. & sic
non potest vel non audet aliud facere: consi-
lium est fm eum, quod hoc publicè protestetur.
ar. 7. q. 1. pontifices. & vide ad hoc quod le. & no.
in c. pastoralis. de of. or. §. fi. & j. de ap. si iustus
metus. hęc procedũt fm eum in iurib. in cor-
poralib. aliud incorporalib. qa bene admittit
quis possessionem rei corporalis q̃tuncunq;
impugnet, & quantuncunq; excommunicet
occupantes: nam eo ipso quod reuertens nõ
admittitur eam amittit etiam si suspicetur
se posse repelli. ff. de acq. pos. l. clam possidere
§. fi. & l. si id quod §. fi. e. ti. & sit ratio diuersitatis fm eum quia corpora-
lia tenacius hñr propter quod difficilius perduntur. Ex quo sequitur, quod
difficilius retinentur. ff. pro soc. l. 3. & ibi no. facit de transl. epis. c. 2.
in prin. & cum hoc dicto Inn. transeunt communiter doct. Ex quib.
elicitur conclusio, quod rerum incorporalium possessio non perditur
15 sine animo. ¶†Sed contra hoc dictum In. primo ob. quod ipse no. in c. 2. de
in int. rest. vbi dicit, quod si canonicus violenter expelliter de capitulo,
vel veniens non admittitur, priuatur possessione eligendi. quod etiam
videtur probari in c. cum ecclesia sutrina. de caus. pos. & vide ad idẽ
quod ipse no. in c. suborta. de re iu. vbi dicit quod subditi non obe-
diendo episcopo, sed alteri vñr priuare eum quasi possessione iu-
risdõnis. & pro hoc facit illud c. de of. arch. c. fi. & c. dilectus. de cap.
16 mona. & quod ibi no. ¶†Vnde quantum ad hũc articulum sic di-
stinguerem, qđ aut exercitium alicuius iuris incorporalib. spectat
ad plures simul, & tunc si aliquo excluso q̃tuncunque remittente
alij actum exercent exclusus perdit illius iuris possessionem. tex. vr̃
in c. cum ecclesia sutrina. præal. facit quod no. in c. querelam. de ele.
& per Inn. in c. 2. de in integ. rest. si verò possessio spectet ad vnum
tantum, & tunc si competit respectu certæ dignitatis, seu certi loci
17 eo ipso quod expellitur à loco perdit possessionem. ¶†Ad hoc quod
no. Inn. in d. c. 2. & doc. in c. per venerabilem. qui fi. sint leg. vbi dicit,
qđ si vnus est exclusus sua dignitate, & alius intrusus: ille exercebit
b iura dignitatis [b] qui est in possessione, & non ille q fuit iniustè spo-
liatus, vt etiam no. Inn. in c. in literis. s̃. e. fallit in casu clem. vnicæ. de
fo. comp. & vide ibi gl. in ver. indulgendo. pro hoc puto, quod si epi-
scopus velit ire ad exercendam iurisdictionem in certo castro, vel
certa parochia & non admittitur per populum: quod hoc ipso spolie-
tur quantuncunque non admittentes excommunicet ex quo de i-
psius excommunicatione non curant. pro hoc est bonus tex. in c. fi.
de iu. & c. suborta. de re iu. cum ibi no. per In. in prin. aut non expel-
litur à dignitate, loco, vel competit iurisdictio in persona non re-
spectu certi loci, & tunc si populus obedire non vult nec ipse tem-
poraliter seu spiritualiter eos vellet coercere perdit possessionem.
& ad hoc præal. c. suborta. si verò alteri obedit: & iste qui hẽt iuris-
dictionem patitur: perdit possessionem, vt hic no. In. si verò ñ pati-
tur sed pcedit ad puniendos subditos & eius timore desistunt. tunc
fateor quod possessionem non perdit. arg. in l. j. & fi. C. de ser. & hoc
casu pt̃ pcedere dictum Inn. hic. Si verò subditi nolunt illi omninò
obedire, sed vilipendunt sententias proprij episcopi, tunc puto, qđ
quantuncunque iste resistat, quod perdat possessionem, licet aliud sen
tiat Inn. hic. & per hoc facit præal. c. cum ecclesia sutrina. & c. fin. de
iud. possessio enim plus dependet à facto, quã ab animo. sicut enim
possessio ciuilis quæ animo tenetur perditur eo ipso quod non admit-
titur: ita & ista possessio iurium incorporalium respectu certi sub-
iecti. eo. n. ipso perditur quod non potest in subiectum illam exercere.
aliàs enim rarò vel nunquam talis possessio perderetur per violen
tiam, quod est contra d. c. cum ecclesia sutrina. & c. suborta. & multa similia.
& facit tex. hic. vbi ponderatur quod iste eps non pbauit possessionem.

Item facit d. c. olim. j. vbi ponderatur quod possessio fuit illis tradita sub
conditione ita quod statim cum sciuit vim vi duxit repellendã. nõ suf-
ficiebat ergò simplex contradictio nisi violentiam vi repulisset. Nec ob.
iura quæ requirũt patientiam in istis incorporalib. quia dico ex eo
requiri qa possessio retinetur solo animo. nec potest cadere spolia
tio nisi detur scientia: & idem in possessione ciuili in re corporali.
q̃q̃ enim ignorans perdat naturalem, non tñ perdit ciuilem, vt in l.
clam possidere. §. q ad nũdinas. ff. de acq. pos. sed ex quo datur scien
tia & actus violentus sine resistentia, perditur possessio: vt satis pro
batur per s̃. dicta & hoc no. Si verò alienus eps excommunicat paro
chianos alterius epi, sed parochiani nõ seruant sñiam suã nec pro-
prius eps patitur, & tunc certum est fm Inn. quod nullam possessionem
alienus acqrit cum tãtum possederit labia sua. idẽ si parochiani ser
uarũt aliquod tps per quòd intellige vt s̃. dixi cum gl. Item scias fm
Inn. quod etiam eo casu quo acquirit possessionem in excommunica-
tos: pro se tñ nullam possessionem acquirit in euitantes istos excõi
catos: qa ñ seruant p hoc sñiam hoïs, sed iuris percipientis excom-
18 municatos vitandos. 11. q. 3. c. curæ. de treug. & pa. c. j. ¶†Sed nunc
quæro an in casib. in quib. dixi p excommunicationis sñiam acqrĩ
quasi possessionem iurisdõis procedat hoc in quolibet excõicato.
c Inn. hic dicit, quod si excõicator [c] erat aliàs ordinarius, & sic habebat
potestatem excõicandi alios, pcedant prædicta, nec in hoc erit drĩa
inter excommunicationem, & alias sñias, vt sicut per alias sñias ac-
quiritur hæc possessio, ita per excommunicationem. facit. de pscr.
c. auditis. & c. cum olim. Si verò excõicator prædictam ptãtem ordi-
nariam non habet, tunc aliud est dđm in sententia excõicationis q̃
in aliis sententiis: quia non posset talis excommunicator acqrere
potestatem excommunicandi cum non sit habilis ad huiusmodi
ius possidendum: qa hoc ius excõicandi nõ potest haberi vel possi-
deri nisi ab his tantum: qui hoc habent à Deo vel eius vicario, vel
à iure. & de talib. tantũ, & non aliis dicit illud intelligendũ Matt. 15.
Quodcũq; ligaueris. & c. & illud. e. c. pe. Accipite spiritum sanctum
quorum remiseritis peccata remittuntur eis &c. non possunt ergò
simplices clerici alios excõicando possessionem iuris acquirere: qa
nec possunt hic possidere sicut nec laicus possidere potest ius con-
fessionis audiendi, & aĩa absoluendi: quia non competit nisi pro-
prio sacerdoti. j. de pœ. & remis. omnis. vel clericos iudicãdi. de iu.
c. 2. postea Inn. dicit melius dđm, quod quilibet clericus pt̃ præscribere
& possidere ius excommunicandi & alia iura spiritualia, quamuis
aliàs iurisdictioni ordinariȩ non prȩsit, dummodo sit psona in qua
istud ius cadere potest. vt j. de his quæ fi. à ma. par. cap. c. quæsiuit. si-
cut enim ipse habet à iure potestatẽ excommunicandi. 24. q 3. cor-
ripiantur. & 16. q. 2. visis. ita possunt aliis expresè hãc potestatem
tradere. vt no. in c. cum ab ecclesiarum. de off. or. sic per epõrum pa-
tientiam, & tacitum consensum clerici in quib. hoc ius cadere pt̃
possessionem istius iuris acquirere possunt, & præscribere, dummo
dò bonã fidem habeant. ar. in d. c. quæsiuit. & c. auditis. & c. cũ olim.
& c. veniens. de præscr. Host. remittit ad no. in c. irrefragabili. §. exces
sus de of. or. de fo. comp. cum contingat. vbi de hoc variȩ opi. reci-
tantur. mihi placet opi. quam ponit Io. And. in c. auaritiæ. præal. quã
dicit tenuisse quendam fratrem Vbertum disputãdo vt nomine p-
prio non sit illud ius, seu hac possessio acqsibilis: hoc enim compe-
tit ratione dignitatis vt in auctoritatib. superius alle. sed nomine di-
gnitatis, seu officij quod habet, bene potest acqrere possessionem,
19 & præscribere dummodo non careat bona fide vel ti. ¶†Et ideò
si archidiaconus nomine sui archidiaconatus excomunicaret a-
quos in quos de iure nõ habebat potestatem: & hoc fecit bona fide,
& titulo colorato, & illi sciente episcopo, & non cõtradicente ser-
uauerunt sententiam animo obediendi. acquisiuit archidiaconus
possessionem excommunicandi in illos, & iurisdictionem exercen
di, & tenet huiusmodi sentẽtia ratione possessionis, licet postea ap-
pareat ius superioritatis non habuisse in illos: quia adhuc non præ
scripsit: secus autem in priori casu quando nomine proprio fecit,
vel erat in possessione mala fide, licet nomine dignitatis, vel officij.
Ex his soluitur illo quæstio quam ponit hic Inn. videlicet, si existẽs
in possessione iuris, tamen superioritate carẽs: aliquem excommu-
nicauit: episcopus verò proprius qui iuris proprietatem habebat e-
tiam excommunicauit cuius sententiam cõfirmauit superior? Qui
dam dicunt, quod potius debet attendere veritatem quam posses-
sionem: alij contra. Inn. verò se remittit ad not. in c. in literis. de rest.
spo. sed tu collige veram solutionem ex supradictis.

CAP. XVIII.

1 *Spoliatus habet remedium recuperandæ aduersus illum qui scienter recepit rem à spoliatore, etiam si scientia postea interuenit. 14. & etiam si per mille manus ierit. 5. & hoc seruatur in vtroque foro. 4. secus si ignoranter successit in vitium: quia tunc tenetur condictione reintegranda. 12. potest tamen si vult iste spoliatus agere contra spoliatorem, & non contra detinentem rem & vna actio non tollitur per aliam. 21.*
2 *Probatio dominij difficilis est, tamen quibus modis probetur, vide remissiuè hic.*

Ius canoni

Zacharias.
a ¶Periculũ animæ.
adde Bald. in l. 2. C.
quemad. tes. ap. Paul.
de Ca. cõs. 98. & 30. in
fi. cõs. 288. & Alex. cõs.
176. vol. 2. & cõs. 38.
vol. 4.
b ¶Interdicti. Pon
dera, actio ĩ factum
oritur ex edicto præ
toris, sed ista oritur
ex l. Papæ. ergò non
oritur actio in factũ.
c ¶Vnde vi. Põdera,
quia text. in prin. di-
cit bñficium restõis
& loquitur de inter
dicto vnde vi. & ĩ fi.
dicit, dari beneficiũ.
restõis, ergò intelli-
gitur vnde vi. Item
hoc pbatur ibi non
obstãte rigore iuris
ciuilis, ergò tollit iᵘ
ciuile. item hoc pro
batur ibi quasi succe
dit in vitiũ ergò. &c.
And. Barb.
Sebast. Sap.
d ¶Auxilia. Vide d.
Lanf. de Ori. in rep.
rub. de cau. pos. ppr.
ver. p introitu itaq;
materiæ vbi dicit quod
spoliato cõpetũt qn-
que remedia & ibi.
qñ cõpetat remediũ
huius ca. in ver, scđa
conclusio.
e ¶Sicut istud. Pon-
dera qa imò est gñã
le. vt voluit Do. in c.
cum ad sedẽ. de rest.
spol. And. Barb.
f ¶Loqmur hic. Sed
pondera, qa iste tex.
dirigit verba spolia-
to, ergò erit actio. &
per cõñs interdictum
vnde vi. An. Barb.

4 *Ius canonicum seruatur vbique in his quæ concernunt animam.*
5 *Possessorium recuperandæ datur etiam contra singularem successorem: sed secus interdictum vnde vi. 8.*
6 *Possessione perdita nõ perditur dominium, nec è contra: itẽ posita possessione non ponitur dominiũ, nec è cõtra.*
7 *Furtum committit qui reperit rem alienam, & eam non restituit.*
9 *Rescriptum impetratum contra violentum possessorem extenditur contra successorem in vitium illius rei violenter possessæ.*
10 *Spoliatus agit contra spoliatorem etiam non possidentem, vel etiam quod dolo non desierit possidere, quia semel fuit in culpa spoliando. 12.*
11 *Conditio ex lege an sit actio vel officium iudicis.*
14 *Possidens aliquam rem vitiosam an præsumatur scire, vel ignorare vitium illius rei.*
19 *Spoliatus habet remedium possessorium contra spoliantem, sed non contra illum qui scienter rem illam accepit à secundo spoliatore.*
17 *Possessor malæ fidei spoliatus habet remedium istius decretalis.*
18 *Possessor bonæ fidei quo remedio tenetur restituere rẽ quam bona fide habet priori possessori.*
19 *Nominare auctorem suum in iudicio non potest malæ fidei possessor.*
20 *Diues abundãs si non subuenit pauperi indigẽti peccat.*
22 *Spoliatus potest agere tam contra spoliantem quã contra tertium possidentem, nec electione sibi pjudicat.*

1 Sæpe. ¶†Spoliatus restitutionem petit
ab illo qui scienter rem à spoliato-
re recepit. h. d. fm Io. An. vel ad idem summa
sic. Recipiens scienter rem inuasam à spolia-
tore tenetur eã spoliato restituere, licet non
probet dominium. primo ponit factam cor-
rigendi, secundo corrigit ibi, vnde. ¶Casus li
teralis. In iure ciuili cauetur, quod beneficium re
stitutionis contra spoliatorem tãtum datur, vnde
cõtingit aliqñ quod spoliator transfert in alium,
rem illam qua alium spoliauit. & sic spoliatus
non pt̃ petere restitutionem contra possessorem q
vi non spoliauit. vnde oportet ipsũ intentare
contra possessorem iudicium proprietatis, sed pp
difficultatem pbationum misso cõmodo pos-
sessionis spoliatus amittit, proprietatem, pp
quod statuit cõcilium vt non obstãte iuris ciuilis
rigore si aliquis de cætero scienter talem re-
ceperit cum spoliatori succedat in vitium contra
huiusmodi possessorem succurratur spolia-
tor per beneficium restitutionis, qa non mul
tum interest quò ad periculũ animæ iniustè
2 detinere aut inuadere alienum. Ber. ¶†No. j.
quod effectus dominij est ipsa possessio, & eius commodum. vnde mit
tens possessionem vr̃ in effectu amisisse dominium. & hæc est mẽs
huius literæ: ibi amittit effectum. &c. q. d. quod cum non succurreretur
spoliato contra successorem vitiosum pbata possessione, & deiectione
pp difficultatem pbãdi dominium perdebat spoliatus dominium
3 in effectu pdita. s. possessione. ¶†Et ex hoc & ex tex. secundo no. quod
difficile est probare dominium & de modis probandi vide quod no. in
l. cum res. C. de prob. vbi per gl. & Cy. & per Bar. in l. rem quæ nobis.
4 ff. de acq. pos. in Spe. in ti. de act. & per. §. sequitur. ver. finaũt. ¶†No.
a hic ar. in cõcernentib. periculum animæ [a] dispositio iuris canonici
præfertur dispõni legali pro hoc vide gl. in rl'a possessor. lib. 6. facit
aut. vt clerici apud proprios epõs per quod putat hic d. Ant. quod etiã inter
laicos huius c. dispositio seruãda est quod satis placet. vr̃ enim hic Papa
voluisse pùidere vltra dispositionem iuris ciuilis ratione peccati:
fundat enim se super peccato: ergò cõstitutio seruanda est in foro
5 ciuili etiam inter laicos: vt no. in d. rl'a possessor. ¶†Not. hic casum
in quo ius agendi personale in rem, tñ scriptum sequitur successo-
rem singularẽ: & hoc fit ratione peccati quo se inuoluit recipiẽdo
rẽ vitiosam scienter vt subueniat oppressio spoliato. & in hoc con
ditio huius c. excedit interdictum vnde vi. illud enim non compe-
tit contra successorem singularem, sed vniuersalem, vt le. & no. in c. signi
6 ficarunt. de testi. ¶†No. quod licet quis perdit possessionem non tamẽ
per hoc perdit dominium: sed in effectu illud perdit qñ non valet
probare ipsum dominium. idem è contra perdito dominio nõ per hoc
perditur possessio. vt l. si quis vi. §. differẽtia. ff. de acq. pos. sunt enim
iura separata. vnde vno perdito nõ perditur reliquum, nec vno po-
7 sito ponit aliud. vt l. nãliter. §. nihil commune. ff. de acq. pos. ¶†Vlti

mò no. contra detinẽtes alienum sine inuasione: tenentur enim quo ad
Deum paulò minus q̃ si inuasissent. hinc est, quod reperiens rẽ alterius
& non restituens tenetur furti sicut si ab alio subtraxisset. l. falsus §.
qui alienum. ff. de fur. 14. q. 5. si quid inuenisti. & no. in c. quia frustra.
de vsu. ¶Op. contra tex. in pr. in eo, quod dicit spoliato non subueniri per re-
stitutionis beneficium contra successorem vitiosum. vr̃ enim quod talis hẽt
duo remedia possessoria, pt̃ enim agere iudicis officio. ar. in c. quia
V. de iud. & c. bonæ. de ap. secundo potest agere conditione. c. rein-
tegranda. 3 qu. 1. contra quẽlibet possessorem etiam non vitiosum, vt ibi
pt̃ etiam addi tertium remedium. s. actio de dolo, quæ datur solum
contra dolum facientem, sicut fecit iste qui dolo, & sciẽter rem inuasam
recepit à spoliatore vt non posset ab alio rem suam consequi. ar. in
l. j ff. de dolo. hæc cõtria sentit gl. j. quæ facit mentionem ẽt de actio-
8 ne quod metus cã. sed satis impertinenter quo ad mãm nostrã. ¶†Sed
pro sol. gl. ista resp. fatendo cõtria ad tex. quod non subueniebatur spolia
to s. per interdictum vnde vi. qa etiam fm canones non competit
nisi contra spoliantem spoliari mandantem, vel spoliationem ratam ha-
bentem, sed per prædicta remedia benè subueniebatur, & hodie cõ
petit aliud remedium. videlicet conditio huius c. vt dicitur in glo.
seq. ¶Sed nunc op. videtur enim per prædicta quod huius constitutio-
nis beneficium non fuit multum necessarium. Gof. volens euitare
contrarium dicit hanc decr. inducere quod actio in factum quæ datur
b loco cuilibet interdicti [b] vt insti. de interd. §. vlt. extẽdatur ad hunc
casum quod olim non erat, & sic sentit quod hodie in casu huius c. nõ
agetur conditione ex hac decre. sed actione in factum seu interdi-
c cto, vnde vi: [c] quod extenditur ad istum casum ex dispositione huiᵘ
c. quod etiam sentit gl. pen. in c. cum ad sedem. s̃. e. sed hæc gl. 2. sentit cõ-
rium: vt s̃. dixi. nec hoc dictum Gof. videtur verum, qa vitanda est
iurium correctio. de ele. cum expediat. & l. vna. C. de inoffi. dot. nec
placet hoc Pe. nec Io. An. Secundo dicit Gof. quod & si alia erunt reme
dia voluit tamen cõcilium addere cõditionem ex hac decr. fm eum,
& dicit Host. quod hoc voluit facere ad declarandum quod ciuile ius cõriũ
non obstaret cui forte multi iudices ecclesiastici insistebant obser
uando illud ius ciuile. simile quod no. de vsu. c. q̃quam. li. 6. in gl. no-
d mine & dicit Io. An. qđ ex tex. & gl. huius. ca. hñr quatuor auxilia [d]
spoliati interdictum: iudicis officium: conditio ȩx canone. c. reinte
granda. & cõdictio ex hac decr. & de his & aliis remittit pro libel-
lis ad Spe. eo. tit. §. j. ver. prædicti sed certe hac dicta mihi nõ placent
cum tex. hic psupponat quod nullũ remedium possessorium erat prius
proditum spoliato in casu huius c. sed habebat contra successorem singu
larem probare dominium, quod cum non de facili pbaretur amit-
tebat spoliatus dñium in effectu nec procedit dictum Host. quod
hoc facit ad declarandum &c. quia potuisset vti verbo declaratiuo
& non inducere remedium superfluum edendo ius de nouo. vt pa-
tet ex ver. Sancimus posito hic in tex. ideò dico, quod ante dispõem hᵘ
c. nullum remedium saltem ita generale proditum erat contra scienter
succedentẽ in rem vitiosam. vt clarè innuit tex. iste. Nõ ob. c. bonæ.
de ap. quia loqtur in nouatione, appellatione pendente. vnde vir-
tute appellationis succedit iudicis officium, qa iniuria fit iudici ad
quem fuit appellatum: facit quod in simili no. gloss. in clem. j. vt lit.
pend. sed hic nos loquimur quando nulla fuit interposita appella-
9 tio. ¶†Nec ob. c. quia V. quia solum pbat quod extendatur rescriptum
ad succedentem in vitium. qa agitur de modico piudicio. nihil. n. ibi
dr̃ de incõpetentia actionis seu iudicis officio. vel pt̃ intelligi in ca
su huius c. si emanat post hoc c. & addit ad istũ vt sicut dat remediũ
possessorium contra istum successorem vitiosum: ita eadem æquitate ex
tendatur rescriptum impetratum contra violentum: & dicendo cõrium
frustra Papa hic dixisset sancimus. quod verbum denotat ius nouum: vt
no. in c. 2. de iu. & satis colligitur ex verbis huius literæ. Non. ob. cõ-
e dictio c. reintegranda. qa illud remediũ nõ est ita gñale sicut istud [e]
non. n. competit pro reb. laicorum. vt dixi in c. cum ad sedem. s̃. eo.
10 sed istud sic &c. ¶†Non ob. cũ op. de act. doli. qa illa actio cõpetit ad
uersus dolosum: & cum nulla alia actio competit. vt d. l. j & C. e. l. de
dolo at in casu nostro competit interdictum vnde vi. contra spolia
torem ẽt si non possideat nec dolo desierit possidere. quia primo
fuit in culpa spoliando: & poterit cõsequi saltem æstimationem vt l.
si vi, me deieceris. & l. j. ver. ex interdicti. ff. de vi & vi. ar. Item potuit
iste scienter nãscici rem vitiosam & tñ sine dolo: & sic prorsus ces-
saret hæc actio de do. fuit ergò expediens & necessarium vt pùide
retur p hoc c. & sic fuit hoc remedium valde necessarium. nec ob. l.
si coloni. C. de agr. & cen. li. xj. p quem tex. notant ibi doct. quod posses-
sori cadẽt iniustè à possessiõe succurrit cõdõe illius l. quod ẽt tenuit gl. j. l.
in ciuile. C. de fur. qa dico quod in veritate illa lex hoc nõ pbat simplr
put alle. nam ibi colonus censitus seu ascriptitius vitio fugæ. trãsi-
uit ad alium, & negabat se ascriptitium illius à quo ppria authorita
te recessit. vnde spoliauit priorem dñm possessione sua, merito ibi
dr̃ quod ante omnia debet restitui primus possessor, quia etiam prædo.
ante omnia est restituendus. s̃. e. c. in literis. & no. gl. in d. l. si coloni
vnde restitutio ibi potius fit contra colonum fugientem q̃ contra fm posses-
f sorẽ. sed nos loqmur hic [f] in re inaĩata quæ sine sui dolo pùenit ad

manus

Sebast. Sap.

a ¶Officiũ. Quõ intelligatur ꝙ qñ verba referuntur ad iudicẽ oritur offiñ iudicis declarat Deci⁹ ĩ l.si soror.C.de coll.

Sebast. Sap.

b ¶Sciẽtia. Quõ cõsanguinei præsumãtur scire facta alteri⁹ ꝯsanguinei, declarat Ale.ꝯs.71.inci.videretur prima ꝯsideratione.j.vol.Fel.in ca. literis.ĩ.de præsum. & Ale.in l.Titius testã.§.j.ff.de li.& post.

c ¶Consanguineus inuasorís. Pondera, qa non seqtur ergò præsumitur scire factum ꝯiuncti.nã lex. octaui. ꝓcedit quo ad cognationẽ.nec ob.de vicino,qa vbi factũ est momentaneum, nõ ꝑsumitur scientia in vicino.vt dñt Mod.l.1.ff.si cer. pet.And.Barb.

Ant. Franc.

¶An vicinus vel cõsanguineus ꝑsumať scire facta vicini, vel ꝯsãguinei.dicas, primò de ꝯsanguineis a nõ: qa ꝯsanguineus ꝑsumiť hře scientiã ꝯsanguinitatis.vt in l.octaui.ff.vnde cog. hic alle.& ẽt ꝑsumiť scire ætatẽ ꝯsanguinei.vt in l.de tutela. & ibi ꝑ Bal.in j.no.C. de in inte.rest.& in l. qcunq;.C.de ser.fu. & ꝑ Bar.in l.minor. 25.an.ex aspectu.ff. de min.ideò in istis magis crediť cõsanguineo q̃ aliis, qa ꝑsumitur hæc melius scire,vt in ca.literas. de rest.spo.sed ꝙ cõsanguine⁹ fecerit testñ aut aliqđ aliud factũ extraneũ non ꝑsmitur ꝯsanguine⁹ scire, & ideò de his debent alij interrogari ꝭm Bal.in l.qm̃ sororẽ.C.de iu.deli. & ꝑ Bar.in l.is ꝑt.de acq.hæ.& ꝑ Ale.in l. 2.C.qui admi.vicin⁹ aũt ꝑsumiť scire facta vicini.puta,an sit bon⁹ vel nobilis an sit diues,vel pauper, & his silia ꝭm Ang. in aut.de testi.in §.1. in fi.dicas tñ ꝙ si præsumiť scire ꝑ veritatẽ ex sensib.corporis,sed ex fama & vehementi opi.vt plenè declarat Ale.in l. j.ff.si cer.pe.hic alle. & adde, ꝙ vicini præsumant dedisse damnum & ꝯmisisse furtum in loco vicino. & iõ ꝓximiores loco vbi cõmissum est delictũ sunt magis suspecti & possunt torqueri, ꝭm Bal.in l.j.in pr.C.loc.& probatur ꝑ Ale. in l.dñs horreorum.in prin. ff.loc.& ꝑ Bar.in l.1. ad fi.ff.furt.aduer.de nau.ideò si reperiretur hõ mortuus intra domum alicuius ꝓximus vicinus esset valdè suspectus, nisi ꝓbaretur illum habuisse alium capitalem inimicum ꝭm Are.in c.cum oporteat.đ ac.vbi đt hoc esse arbitrarium.

d ¶ Ambulauerit. Tu pondera text.in ver.re translata in aliũ per spoliatorem ergò nõ ꝯprehẽdit multas man⁹. An.B.

manus alterius & vide in simili differentiam quæ sit inter rem animatam & inanimatam, vt per gl.in c.frequens.54.di.merito de dicto illius gl.l.inciuile.C.de fur. dubitauit Bar.in l. fi.C.de fur.& potius ibi sentit ꝯtrium.& d.l.in ciuile.& optimè facit in ꝯtrium quod le.& no. in l.si duob.ff.de pub.vbi dicit,quòd in habẽtib.parem causam potior est conditio possidentis de præsenti.& faciunt hæc ad not.ĩ.in ver.sed quæro qđ si aliquis.& placet mihi opi. vt detur in casu huius c.cõditio ex hac decr. quam etiam tenet hic Inn.& Hosti.qui dicit, quod quicquid alij dicant succumberet etiã ꝭm canones proponens in casu huius c.inter dictum.Ad hoc adduco, quia quando lex inducit aliquam obligationem & non ꝓuidet de nomine actionis: tunc datur conditio ex lege.vt no.gl.in c.cum liberum.de sepul.& ca. si canonici.de of.or.li.6.vide tex.in l.vna.ff.de cond.ex lege.& ibi plenissimè de hac materia per Bar.& per Cy.in l.ex placito.C.de rer.pm.

11 ¶† Sed quia habemus multas conditiones & canonum & legum, quæritur incidenter, nunquid hæc conditio ex lege sit actio,an sit iudicis officium.& ꝑ hoc cognoscetur ĩ quo differat hæc cõditio ex lege à iudicis officio, quando competit vnum,& quando reliquũ. Sol.conclude post Bar.in d.l.vna.quod quandoque verba legis disponentis referuntur ad partes,quandoque ad iudicem, quandoque impersonaliter referuntur: primo casu semp oritur actio ita debet intelligi l.2.ff.ad l.Aql. & de pe.hær.l.item veniunt.§.pridiè.secundo casu,quãdo verba referuntur ad iudicem tũc quandoque referuntur affirmando quandoque negando.si affirmando semper competit iudicis officium.[a] vt ff.de mi.l.j.iuncta l.qđ si minor.in fi.e.ti.si aũt referũtur ad iudicem negatiuè: tunc non producitur iudicis officium.non enim aliquid committitur iudici directè:sed magis parit actionem ei ad cuius vtilitatem verba fuerũt prolata.vt l.1.ff.quod met.cau.vbi prætor dicit, quod metus causa gestum est, ratum nõ habebo,licet enim verba referantur ad se,tamen quia referuntur negatiuè non pariunt officium iud.sed actionẽ parti ad cuius commodum priuatio inducitur. prædicta procedunt, quando verba legis disponunt circa factum: puta,vt aliquid restituatur sicut hic.facit si autem directè disponerent circa ius agendi absque dubio produceretur tunc actio hoc apparet ex omnibus edictis quæ dicunt iudicium dabo: licet.n.verba referantur ad iudicem:tamen qa directè circa ius agendi disponunt ꝓducunt actionem. ff.de iurisf.om iud.l.si quis id quod.& ff.de his qui deie.vel eff.l.j.Quandoque verba impersonaliter proferuntur & competit ius agẽdi, vt in aut.sacramenta.C.si aduer.ven.& ibi no. de ac.re.do.l.ad statuas.& idem dicendũ est in statutis eadem ratione.quod no.& secũdum prædicta declara dictam gl.iuris canonici in quo autem differant actio præscriptis verbis, actio in factum, & conditio ex lege.vide per Cy.in d.l.ex placito.& plenius & subtilius per Bar.in d.l.vna.An autem in casib.in quib.s̃.dixi oriri actionem vtrum sit conditio ex lege, an alia actio.ista est difficilis materia.& plenè vide per Bar.in d.l.vna.Ex prædictis & ex hoc tex.habes vtilissimam conditionem istius decre.quæ quando competat ĩ.subiiciam.& in quo differat à conditione canonicis,reintegranda.collige ĩ.dicendis.& ex his quæ dixi in c.cum ad sedem.s̃.e.vbi plenissimè intellectum huius c.examinaui. Habemus etiam de iure ciuili multas vtilissimas conditiones, vt conditio l.si coloni.C.lo.& l.inuasor.& l.meminerint.C.vnde vi.& multas aliàs quas longum esset prosequi: quia potius esset legere leges quàm canones,& dicẽdum est vt in eis

12 not.¶†Nunc quæro,an conditio istius c.cõpetat ꝯ omnem successorem singularem.gl. in ver.scienter.resp.quòd non:sed requiritur quod sciens rem esse vitiosam, & inuasam illam acceperit concor.s̃.de iu.c.quia V.si autẽ ignoranter recepit,tunc potest cõueniri cõditione canonis reintegranda.3.q.j.hæc.glo. verum dicit quo ad primam partem, qa tex. iste requirit scientiam pro hoc,quia dispositio huius c.fundatur super peccato.vt probatur ibi eo quod interest &c.quod excluditur

13 non data scientia. ¶†Sed circa hanc partem dubitabatur,quid si à principio ignorauit vitium sed ex post facto sciuit,vel qđ non hẽat locum dispositio huius c.debet.n.in istis ponderari initium,qa ex quo possessio fuit à principio iusta: non potest esse iniusta per superuenientẽ scientiã,vt in l.vna.C.đ vsu trãsfor. & l.clam possidere.ff.de acq.pos.contrarium tenet hic, d.An.quia de iure canonico bene potest transire ad iniustam mala fide superueniente:per quod putat sufficere superuenientem scientiam ad effectum huius c. Aduerte fateor, quod iusta possessio transit ad iniustã malæfidei quandocunque ante completam præscriptionem superueniẽtem.vt in regula possessor malæfidei.de re.iu.lib.6.& in c.vigilanti.in c.fi.ĩ.de præscr.Sed dubiũ est, nunqd hæc iniustitia sufficiat ad faciendum locum c.videtur primo quod non,per tex.ibi,vbi dicit, ꝙ sciẽter rem talem recepit &c.illa enim qualitas scientiæ tempore receptionis ponderatur,quia qualitates positę in aliqua oratione intelligi debent secundum tempus verbi cui adiiciuntur.iuxta theoricam Bar.in l.ex facto.ff.de vulg.&pupil. facit quod no.in c.statutum.de præscr.lib.6.in prin.in glo.in ver.canonicis.& c.decreuit.de hær.e.li.& cle.j.de consan.& affi.In contrarium facit iste tex.in ratione sui dum dicit, non multum interesse quo ad periculum animę iniustè detinere,&c.& sic põderat iniustã detentionem quæ satis habetur licet ex postfacto superuenit scientia quã puto veram.tum propter istam rationem,qa obuiatur peccato: tamen quia subuenitur spoliato oppresso satis sit scientiam subesse tempore quo agitur.hic.n.non agitur de pœna, quo casu faceret restrictionem per prædicta,sed de fauore qui est ampliãdus

14 in regula odia.de reg.iu.lib.6.¶†Secundo ad idem dubitatur,an in dubio præsumatur scientia vel ignorãtia.Host.dicit præsumi scientiã, nisi probetur ignorantia:scire enim debet quod suum non est ad alios pertinere.vt C.vnde vi.l.cum quærebatur.sed Goff.& Abb. ꝯ.& vide de hoc.de prob.c.j.de reg.iu.præsumitur ignorantia.lib.6. & hoc credit Io.An.verius.d.Ant.distinguit quod aut quis occupat rem vacantem,qua q̃s fuit spoliatus,& præsumitur dolosè & scienter rem occupasse.& hoc dicit proficere non quo ad remedium qđ exigit scientiã vitij rei,sed proficit quo ad remediũ.l.cũ quærebať. & tunc dicit ꝓcedere opi.Host. Si verò q̃s occupat rẽ vacantẽ cũ titulo de volũtate possidentis: vel ẽt sine titulo dũmõ de volũtate possidentis. nõ ꝑsumiť sciã vitij rei nisi alr ꝓbeť & sic ꝓcedit ꝭm eã opi.Gof.sed aduerte,qa quò ad casum huius c.vult in effectu d.An. ꝙ nunq̃ ꝑsumatur scientia: & sic recidit in opi.Gof.& Io.And.Ego dico ꝙ cum hoc sit alienum factum semper debet præsumi ignorãtia:vt in d.regula præsumitur,sed ex variis coniecturis præsumitur

b scientia [b] puta si inuasio notoriè fuerat facta.postu.præla.c.j.vel si i-

c ste qui successerat erat ꝯsanguineus inuasoris [c] argu. de testa cõstitutus vel erat vicinus de præsum.quosdam.& c. quanto.& idem in similibus arg.de ren.ca.2.lib.6.& l.dolum C.de do.Item dic ꝙ si quis rem vitiosam reperit vacantem & eam scienter occupauit tenetur conditione huius decr.secundum Inn. & benè militant.n. pariter hoc casu rationes huius ca.& sic limita, & restringe dictum.d. An.præcedens licet.n.quando occupat rem vacantem præsumatur dolus & mala fides vt in d.l.cum quærebatur.non tamen præsumitur scientia inuasoris quam requirit iste tex.ideo oportet quod ꝓbetur saltem ex coniecturis, vt s̃.dixi propter quòd Gof.dat hic cõsilium, quòd cum grauè sit probare scientiam agat quis potius cõditione canonis,reintegranda.3.q.j.quasi illa detur contra ignorãtem,quod etiam vult ista gl.Ego hoc fateor sed dico conditionem illius canonis non competere pro rebus laicorum de quo dixi ple-

15 nè.in c.cum ad sedem.s̃.eo. ¶† Sed quæro,quid si hæc res ambulauerit per multas manus an competat contra quemcunque possessorem vitiosum conditio huius ca Inno. ꝙ sic vnde dicit se sane intelligere hanc decre.sicut iacet vt quicunque rem raptam sciens illam esse raptam à quocunque recepit hac decr.tenetur etiam si res

d rapta per multas manus ambulauerit [d] argum.ff.de pet.hær.l.licet. & l.sed

a ¶Primo spoliato. Tu pondera, quia videtur competere remedium huius c.ex eo quia habebit cõmoditatem restituendi vero domino, vt voluit Inno.in ca. seq.And.Barb.

& l.sed & si lege.§.siue autem.dummodo nesciat vitium rapinæ purgatum,quia si hoc sciret, vel probabiliter crederet postea non haberet locum hæc decr.quòd patet ex ratione sui:nõ enim iniustè detinet qui vitium ignorat,& bonam fidem habet.2.q.1.in primis.& hoc satis placet.militant enim vtroque dicto

16 rationes huius c. ¶† Quæro quid si tertius occupauit rem raptam sic vacantem: nunqd raptori competat aliquod remedium ad recuperandam possessionem.Inn.hic dicit qđ habebit conditionem ex l.cum quærebatur.C.vnde vi. dummodo accipiens eam vacantem dolo malo acceperit nec sit sua. Sed ego formo aliã q̃stionem magis dubitabilem.pone ꝙ iste raptor fuerat spoliat⁹ re inuasa : demum tertius scienter rem illam recepit, nunquid iste raptor habebit conditionem huius c.contra istum successorem vitiosum.& videtur ꝙ sic: nam habet interdictum contra spoliatorem, vt l.cum fundum.ff.de vi & vi ar.& c.olim.2.s̃.e.& plenè fuit dictum ĩ c.in literis.s̃.e.ergò habet conditionem huius c.contrarium puto verũ,

a vt solum competat hæc conditio primo spoliato. [a] quia in eius fauorem hoc principaliter fuit introductum, & propter periculum animarum euitandum, vnde cum ipse raptor inuoluatur peccato inuasionis non videtur ꝙ possit se fundare super peccato:& hoc videtur mihi sensisse Inn.hic,dum dicit,ꝙ si vnus de mediatis possessorib.bona fide quæsiuisset possessionem,ꝙ tũc ipse solus haberet actionem contra alios sequentes malæfidei possessores.arg.hic.& 2.q.1.in primis.ff.de dol.j.§.j.ff.de vi & vi ar.l.j.§.familiæ. & §.si filiusfa.ꝙ est no.

17 ¶†Vlterius etiam quæro,an hæc conditio huius decr. competat malæfidei possessori:alias non violento.Inn.quòd sic.& benè etiam si per quascunq; manus transiuerit possessio,vnde dicit ꝙ omnis possessor siue bonæ fidei siue malæ fidei.contra immediatum & possessorem.habet tamen interdictum vnde vi.vt l.1.C.vnde vi.& d.l.cum fundum.qđ conditionem huius c hic enim solum ponderatur spoliatio possessionis,& peccatum detinentis scienter rem inuasam:& interest sua recuperare possessionem vt saltem pos

18 sit restituere vero domino. ¶†Sed quæro,quid si aliquis possidebat rem aliquam bona fide.& alius rem eãdem occupat bona fide an priori possessori si proditum aliquod remedium ad recuperandam possessionem:cum eam non perdiderit per violentiã nec successor sit vitiosus.Inn.hoc notabiliter dicit.ꝙ si constiterit priorem possessorem iustè amisisse possessionem dabiť ei actio ꝯ ꝭm, & fiet sibi restitutio, etiam non probata spoliatione.alle.in ar.C.de agri. & censi.l.si coloni.li.11.& in aut.de man.prin.§.ꝙ si delinquentes.& §.non permittas.& §.suspiciẽtes.col.3.& 3.q.1.reintegranda. Et idẽ no.de concess.præb.c.post electionem.& dicit Inn.ꝙ hæc iura sunt notabilia pro possessorib.ecclesiarum à possessione ipsarum cadentibus nam si possessionem probare possunt: non tamen probare possunt suam canonicam institutionem: hæc dicta Innoc. intellige vt recuperet hoc casu antiquior possessor possessionem,non tñ per remedium huius c.ex quo secundus est possessor bonæ fidei,& nulla interuenit inuasio,sed poterit recuperare per conditionem. c.reintegranda.ꝙ intellige,vt plenè dixi in c.cum sedem.vbi all.hoc dictum Inn.vel fortè per conditionem alliarum legum.s̃.alle.facit quod no.Bar.in l.celsus.ff.de vsuc.quod tamen non credo: quia vt patet hic non est prouisum de remedio possessorio de iure ciuili ꝯ secundum possessorem etiam vitiosum, fortius nec contra bonæ fidei:& vide quod s̃.dixi in addi.in qua specificè respondeo ad l.fin. coloni.& ad c.reintegranda.vt s̃.satis respondi. Ecclesia tamen etiã si per negligentiam perdidisset possessionem eam recuperare potest per officium iudicis ꝭm lect.no.Host.in c.accedens.1.vt lit.non contest.vbi dixi:ex prædictis nunc habes plenè quando quib.& cõtra quos competit conditio huius c. ¶ Op.nunc expediendo aliàs gl.videtur enim quod propter violentiam prædecessoris nõ debet successor teneri: quia delicta debent tenere suos auctores.de his q̃ fiunt à mai.par.cap.Respondet gl.pe.quod istud est vitium reale vnde sequitur omnem possessorem.C.de acq.pos.l.vitia.dic etiam clarius istum teneri etiam proprio delicto:quia scienter se intrusit in

19 possessionem vitiosam: vt patent ibi, iniustè detinere,&c. ¶†Ex quo soluitur quæstio,an possit iste secũdus possessor vitiosus,dñm seu primum possessorem in iudicio nominare:& dicendum ꝙ non cum teneatur ex proprio delicto.ꝙ tenet hic Vin.& Host.Et qñ habet locum nominatio, dic vt notatum fuit in c.quoniam frequen-

20 ter.§.ꝙ si super.vt lit non conte.& in l.2.C.vbi in rem act. ¶† Viti. gl.opp.contra tex.ꝙ plus sit auferre quam non dare.12.q.2.& si illi non soluit.Io.And.dicit contrarium esse verum,sed iura all.in prin. gl.loquuntur cum quis egit ad mortem quo casu plus peccat is qui abundat & potest subuenire, & non subuenit q̃ alius furando, seu auferendo: & sic cætera non sunt paria præsupposita ergò paritate plus est auferre quã non dare.faciunt no.in c.inter opera.de spon.

21 ¶†Vltimo potest quæri,certum est violẽtiam passum posse agere contra eum qui scienter successit in vitium,vt hic.Sed nunquid possit agere interdicto, vnde vi.ꝯ suum spoliatorem.Inn.ꝙ sic adeò ꝭm eum ꝙ si eandem rem in alium dolosè trãstulerit nihilominus poterit conueniri, quia qui dolo desiit possidere pro possessore hř.ff. ff.de alie.iud.mut.cau.fac.l.j & ff.de rei ven.l.si autem.§.1.regula.ꝓ possessore.de re.iu.li.6.Ego plus dico,quod etiam si non dolosè desiit possidere nihilominus possit conueniri ad æstimationem rei: quia à principio fuit in culpa in expellendo non excusatur ꝙ nunc non possideat,vt est tex.in l.si vi me deieceris.ff.de vi & vi ar.& l.1. §.ex interdicto.eod.ti.à principio ergò erit in optione violentiam passi quem conueniat.an violentum,an vitiosum successorem,nec vna actio tollitur per reliquã,maximè cum competat contra diuersos vt l.quoties.ff.de act.& ob.& quod no.in l.vna.C.de alie.iu.mu. cau.fac.vbi est bona glos.Item dico,quod si prius inceperit conuenire possessorem vitiosum & ab eo recuperauit possessionem ,poterit nihilominus agere contra violentum non ad æstimationem rei,sed conditione l.si quis in tantam.C.vnde vi.& c.placuit.16.q.6. vt videlicet priuetur dominio illius rei si erat dominus.si autẽ non erat dominus condemnetur ad æstimationem,nec vna actio tollitur per relinquam, quia vna est ciuilis pro interesse alia est pœnalis pro delicto violentiæ coercendo vt l.j.C.quando act.ciuil.crim. præiud.facit quod no.per.Host.in c.fi.de præscr.

CAP XIX.

1 *Possessorium recuperandæ non solum competit ad restitutionem omnimodæ possessionis,sed etiam ad restitutionem liberæ possessionis.8.12.& 13.*
2 *Sacrilegium etiam in casu dubij cognoscitur coram ecclesiastico.*
3 *Excommunicatus pro re dubia non absoluitur nisi præstet cautionem super illa re.*
4 *Excommunicans vel absoluens contra certam formam sibi datam facit excommunicationem vel absolutionem nullam.*
5 *Gesta contra formam mandati sunt nulla:& etiam si mandatum non fuit plenè ad (impletum.*
6 *Mandatum factum cum certa forma continens duo si non possunt illa duo simul ad impleri:valet,si factum est quod fieri potuit.*
7 *Verba im propriantur ad validitatem libelli.*
9 *Confessio facta in iudicio valet,licet processus sit nullus quod limita,& intellige vt hic dicitur.*
10 *Cautio quando requiritur à iure in aliquo casu an intelligatur de sufficienti: puta cum fideiussore an requiratur iuratoria.*
11 *Differentia est,an dicatur.mandamus prouideri de ecclesia vel in ecclesia.*
13 *Guelphi qui dicantur:& qui Gibellini.*
14 *Executio sententiæ,an differatur quando tertius se opponit, fortè prætendendo interesse in re super qua debebat fieri executio.*
15 *Ad æmulationem alterius non habet noua castra facere,nec vetera inhabitata rehabitare:sed bene ad sui patrimonij ampliationem.*

1 Pisanis. ¶ † Si mandatur restitutionem fieri sub certo modo necesse est non solum in facto,sed etiam in modo parere:aliter non valet quod agitur:ita summat Io.And.& communiter doc.ego summo sic.Mandatum factũ đ restituẽda libera possessione alicuius rei:si non potest adimpleri respectu possessionis rei: quia non constat de ipsius spoliatione debet adimpleri respectu libertatis possidendi:si de ipsa spoliatione libertatis constat,& est casus veldè not.vel notabilius potest summari sic. Occupans certum locum in quo quis liberè iura possidebat,si per ipsius occupationẽ non potest possessor sua iura liberè possidere:sicut prius.conueniri potest possessor pro libertate possidendi, & restitutio fieri ñ potest nisi dimittat locum in pristina libertate. h.d.valdè singulariter.Primo ponit querelam episcopi Lucani.Secundo expressa causa diffinit ibi,porrò.& ꝭm Host.decr.ista continet commissionem processuum, iniustam appellationem,primi mandati interpretationem, & iniusti processus retractationem.¶Casus literalis.ponitur variis modis.& primo ꝭm Host.Pe.& Abb.qui dicunt,quòd sub illa dictione & ĩ.posita in tex.decisum fuit totum factum.videlicet ꝙ tempore guerræ inter Lucanos & Pisanos,episcopus Lucanus commiserat ciuib.suis custodiam quorundam castrorum vt de illis iuuarent se,& vt ab expẽsis releuarenť:in quib.tamen castris percipiebat Lucanus episcopus omnes suos reditus contingit quòd deuictis Lucanis Pisani occupauerũt castra qui moniti noluerunt epõ restituere permittebant tñ illum suos reditus percipere,sed qa castra non restituebãt fuerũt interdicti,& excõicati auctoritate Apostolica quas sñĩas petebant Pisani relaxari,obiiciebatur de notoria offensa & ꝓcedẽdum est vt in litera patet ꝭm eos. Inn.vř aliter ponere casum.s. ꝙ Lucani occupauerant castra.vnde ꝯ illos ꝯpetebat ecclesiæ Lucanæ interdictum,& non ꝯ Pisanos qui ipsa castra abstulerãt Lucanis, sed quia Pisani detinebant bona ecclesiæ & ea noluerunt restituere fuerunt excommunicati.13.q.2.quicũque militum.quare cum offensa notoriè diceretur non videbantur absoluendi sine satisfactione de ver.si.cum olim & c.ex parte.Ego ponam casum magis latum ꝭm ꝙ vř literæ magis ꝯgruere:& sic.In discordia vrgente inter Pisanos & Lucanos,Pisani occupauerũt q̃dã castra existẽtia in territorio Lucano, q̃ epš dicebat ptinere ad se,ac in eis hře maiorẽ ptẽ redituũ suorũ.Pisani per epm Lucã.cõuenti sup restõe possessionis castro

Universidad de Deusto
Biblioteca

Zacharias.

a ¶ Cognoscere ꝑt eccl'a. Tu dic de hoc vt dixi in apo. ad istū inc. cū sit generale. nu. j. in apo. in ver. tā secularis q̄ ecclesiasticus. ſ. de fo. comp.

Sebast. Sap.

b ¶ Excōicatum. Vide de hoc latè ꝑ Fel. in c. cum ꝓpter. in j. not. ſ. de offi. del. & ibi q̄ſ debeat excōi cat⁹ ꝑstare cautionē.

c ¶ Absolutio. Adde q̄ ſi delegatus dicat q̄d absoluat certo modo, & testes dñt, q̄ ꝓmissio fuit aliter facta. Arch. conſ. 52.

Sebast. Sap.

d ¶ Mandati. q̄uo ſer nāda ſit forma mandati declarat latè Fely. in ,c. cum dilecta. ſ. de reſc. in c. causā que. j. de re iu. & Iaſ. in l. ſi procuratores. C. de proc.

e ¶ Sit nullus. Adde, q̄ confeſſio facta ēt ſuper inepto libello valet, nec ꝓfitēs pōt opponere ineptitudinem libelli, ita determinat Bal. ꝓ hūc text. in l. 2. ver. extra op. C. de re iud. & ad dicta hic vide Bal. in rep. l. cū mulier. ver. deinde quæro. ff. ſo. mat. & quod vigore prædictæ confeſſionis factæ ſuper inordinato proceſſu iudex poſſit procedere ad condemnationem. ſequitur Alex. ꝑſ. 34. inci. viſo proceſſu. in verſ. nō hēt obſtare. in 3. vol. qui tamen non alle. Bal. vbi ſ. Aen. Fal.

Ant. Franc.

¶ An cōfeſſio facta ſuper libello inepto valeat. vide Ale. in l. ſi confeſſus. ff. de cuſto. reo. vbi tenet idem, q̄ hic dī, ſed in l. abſentem. ff. de pe. poſt Bal. l. certi condi tio. in pr. ff. ſi cert. pe. videtur tenere ꝺ rium. de quo vide p a Spe. & ibi p. Io. And. in addi. Spe. in tit. de ac. in §. 1. in ver. no. q̄ accuſatur. & ibi per Bal. in add. vbi tenet iſtam partem, ideò cogita, ſi dici poſſet, q̄ imò talis confeſſio ex quo vī facta in iudicio præiudicet. vt per Bar. in l. cū precum. & ibi p glo. in ver. tuarum. C. de li. cau. & per Bald. in

castrorum & penſionum ſeu affictuum fuerunt contumaces per q̄ fuerunt ſorte à delegato apſico cēſura eccleſiaſtica īnodati poſt modum nolentes Piſani eiſdem ſnīis diutius permanere petierunt Papā illas relaxari offerentes ſe iuri perituros à Papa mandauit cuidam ſubdiacono ſuo, quatenus reſtituta pacificè prius, & liberè poſſeſſione q̄ ꝓtabat epiſcopū Lucan. in prædictis caſtris tpe motæ diſcordiæ habere, & ſuper ea poſſeſſione ſup qua dubitatio oriretur ſufficiēti cautione recepta q̄d iuri coram Papa parerent præfatas ſnīas ꝓ occupatione caſtrorum latas relaxarunt Piſani nūc exiſtētes coram ſubdiacono ꝓmiſſario petebāt illas relaxari oblata cautione de parendo iuri dicentes, q̄ poſſeſſionem caſtrorum ruſtituere non tenebantur, qa nō ꝓſtabat eccl'ia Lucanā illa habuiſſe: poſſeſſionem verò pēſionū dicebāt ſe nunq̄ occupaſſe & q̄ parati erant pati eccleſiā Lucanā illarū poſſeſſione vti, quare ſubdiaconus dictas ſnīas receptis cautionib. relaxauit. Eōs verò p appōnem, vel pviā querelæ acceſſit ad Papam illius, pceſſum impugnaturus. Papa verò pceſſum illius irritū nūciauit tanq̄ agitatum q̄ formā mandati: qa & ſic non poterat fieri reſtitutio caſtrorum, qa d poſſeſſione illorū non ꝓſtabat nec ēt penſionum, & affictuū: qa iſta non fuerat eccleſia ſpoliata. fuit tñ in mō peccatum: qa mandatum fuit vt primo ante abſol'onem fieret reſtō poſſeſſionis liberè, & pacificè de qua ꝓſtabat: vnde ante abſol'onē dēbat facere, vt eccleſia Lucana haberet poſſeſſionē pēſionum liberā & pacificā ſicut habebat tpe motæ diſcordiæ, q̄ nō poterat hſe renētib. Piſanis caſtra occupata per rōem hſe & ,pſequere vt in ea, & j. latius explicabo rōnem decidendi. ¶ No. pulchrū q̄ guerras. Ex eis. n., puenit gētiū afflictio & attritio. Et no. q̄ ſex ſunt cāæ quare inter hoīes pax non ſeruatur. Prima, qa non puniunt maleficia. Eccl. 4. ca. Quja non ,pfertur q̄ malos ſnīa. Scda eſt abundantia tpaliū Gen. 13. Facta eſt rixa inter paſtores Abrahā & Loth. Ia. 4. vñ bella & lites. Tertia, qa non occupamur in pugna q̄ demones. ideò non pugnamus vt hoīes. Eſa. 28. Per cuſſim⁹ fœdus cū morte & cū inferno. Quarta, qa nō ꝓſideramus dāna guerræ in qua pdimus aīam. corp⁹, & diuitias Ier. 46. Fortis inciditur fortē. Quinta qa ñ ꝓſideramus dubios eſſe euentus belli j. Reg. 12. Varius eſt euētus belli. Sexta quia nō ſeruamus p̄cepta Dei. Ier. 3. Vtinā attēdiſſes manum meā, &c. Prædicta vide per Archi. in c. noli. 23. q. 1. vide Saluſtiū belliſſimè ingente. Concordia parue res creſcūt, diſcordia verò maximè dilabūtur. ¶ No. 2. laicos q̄ cuncūq; potentes excōicandos niſi reſtituant bona eccleſiaſtica occupata, & ſic habes vnū caſum, in quo eccleſia exercet iuriſdōem in laicos de quo in c. cum ſi gñale. & c. ꝙueſtus. & c. ſi clericus laicū. de for. comp.

¶ Et ex hoc & ex tex. ēt in fero, q̄ ,p reb. eccleſiaſticis pōt agi interdicto vnde vi, ꝺ laicos in foro eccleſiaſtico ēt in re dubia, qa præſupponitur ſacrilegiū de quo ēt in caſu dubio cognoſcere pōt eccleſia: a vt in dictis iurib. not. & q̄ plus eſt non ſolū q̄ñ præſupponitur ſubtra ctio rei eccleſiaſticæ, ſed ēt libertatis poſſidēdi, qa ēt ex hoc lædit eccleſia q̄ no ga neſcio alibi. ¶ No. excōicatum ,p manifeſta offēſa, & dubia quò ad qd nō abſoluendum niſi primo ſatisfaciat pro cā manifeſta, & pro dubia præſter cautionem. de quo in c. ex parte. 1. de ver. ſi. ¶ No. ar. q̄ omiſſio formæ fundatæ ſup priuata vtilitate non vitiat actū ſeu ,pceſſum ſi quominus ſeruetur ſtat per illum de cuius vtilitate agitur pro hoc c. ſi. de of. del. facit rl'a imputari. & q̄ ibi no. de re. iu. li. 6. ¶ No. bñ ſm Gof. q̄ abſol'o ab excōicatione ſi ꝺ formā hominis ꝑſumpta eſt nulla. Idē in excōicatione

ddm cum inducētur à pari. de pœ. di. j. verbū. & facit c. ſi. & q̄ ibi no. de præb. ſecus in excōi catione vel abſolutiōe facta ꝺ formam iuris. 11. q. 3. c. j. & q̄ no. de ſen. exc. c. j. li. 6. & ſ. de iu. c. j. Diuerſitatis rō eſſe ꝑt, qa q̄ñ omittitur forma data ab hoīe, nulla ꝓpetit iuriſdō, ideò de ficiēte poteſtate, ceſſat validitas actus, ſed in forma iuris ſecus & excōicatio ſeu abſolutio ſi ſubiicitur formæ ſubſtātiali. vt no. in iurib.

4 præal. ¶ † Ex quo infero q̄ſi aliquis habet poteſtatem excōicandi vel abſoluendi mādetur à ſuperiore, vt excōicet vel abſoluat certa forma data q̄ ea nō ſeruata nō tenebitur excōicatio vel abſolutio: c qa ceſſat ratio prædicta:

5 ꝓ hoc vide gl. no. in cle. j. de iurep. ¶ † No. geſta cornere ex defectu formæ mandati non ſolum q̄ñ exprēſsè fit ꝺ formā mandati, d ſed ēt q̄ñ ad plenum non impletur mandatū, nā q̄ñ ad actum datur certa forma paria ſuntagere ꝺ formam, & citra, ſeu prꝛter. vide tex. cum gl. in c. ſi cui. de ele. li. 6. & c. prudētiā. de of. del. facit l. diligenter. ff. man. ¶ No. q̄ mandatum qualificatum diſtribuitur in duo mandata, & ſic non ꝑt impleri in facto, ſed ſubſtantia dēt

6 adimpleri in modo ſeu qualitate. ¶ † Ex quo infertur, q̄ ſi duo mandātur ēt data certa forma: licet non poſſint ſimul adimpleri: debet tñ fieri q̄ poteſt, & valebit actus. facit ad no. per gl. & doct. in c. ꝙtitutus. de reſcr. ¶ Not. q̄ in eadē re eſt dare poſſeſſionem, & quaſi poſſeſſionem libertatis poſſidendæ, & quelibet harum cauſat interdictum recuperādæ. Item no. q̄ pro iurib. ꝑt agi interdicto poſſeſſorio.

7 ¶ † Item no. q̄ libellus ſeu diſpoſitio non vitiatur: licet verba improprientur. nā in iurib. non eſt dare poſſeſſionem, ſed quaſi, vt no. in c. ꝙueſtus. de fo. ꝙp. & l. ſegtur. §. ſi viam. ff. de vſuca. & hæc appellat abſolutē poſſeſſio. vide

8 quod dixi ī c. olim. 3. ſ. c. ¶ † No. ſingulariter q̄ qs non dī eſſe in plena liberrate poſſidēdi, non ſolum q̄ñ ipſo facto turbatur: ſed ēt q̄ñ de facili pōt turbari, & expelli, & ſic potentia q̄ eſt de facili reducibilis ad actum: q̄ñq; ſumiē pro actu. eccleſia eñ Lucana non turbabatur ſed de facili poterat per Piſanos turbari, & ejici. ¶ Not. q̄ facilius qs iura ſua percipit in re libera & vacante, q̄ ab alio poſſeſſa: faciūt no. per Inn. in c. veniens. de teſti. & per Bald. in l. à diuo Pio. ff. de re iu. ¶ No. de verbo penſionū & affictuum: & dicit Io. An. q̄ penſio eſt ſortè domorum: affictus verò eſt vulgare loci

9 & reſpicit q̄ ſoluebantur de prædiis. ¶ † Vltimo ſing'r no. ꝙeſſionem in iudicio factā valere, licet proceſſus ex aliquo defectu extrinſeco ſit nullus c fm Ab. & omnes doct. Et ad hoc quotidie per omnes allegatur hoc c. colligitur q̄ hic Papa ſe fundat ſuper ꝙfeſſione Piſanorum, quæ tñ fuerat facta in iudicio nulla ex defectu formæ mandati: vnde habes ſimilem tex. cum ibi no. in cle. ꝙſtitutionem. §. fi. de ele. Et ratio huius dicit, eſſe poteſt, qa confeſſio non exigit ad ſui validitatem telam

f ſeu inſtantiam iudicij, ſatis. n. eſt q̄ fiat in iudicio & coram iudice, f iuxta no. per Inn, in c. qualiter & q̄ñ. 2. & c. ſuper his. de acc. & c. 2. de or. cog. quod limita fm no. per Bar. in l. ſi confeſſus. ff. de cuſt. & exhibi. reo. & ea quæ tetigi in c. at ſi clerici. de iudi. optimè facit c. 1. de accu. li. 6. Item inualiditas proceſſus quæ hic fuit non concernebat confeſſionem cum inualiditas ſurrexit ex defectu formę mandati, ſed forma non concernebat confeſſionem, ſed fiendam abſolutionem. Ex quo infero, q̄ ſi anteabſolutionem fuiſſent hic receptialiqui teſtes ſuper probanda poſſeſſione bene valerent nunc atteſtationes, qa legitimè fuiſſent recepti. facit quod no. in c. ad probandum. de re iud. & p Bar. in l. ſi expreſſim. de opp. vbi no. q̄ inualiditas ſententiæ nō ꝙcernit acta, ſi vitium inualidans ſnīam non ꝙcernat pariter acta, ſecus ſi pariter ꝙceneret, & ideò dico, q̄ ſi defectus proceſſus ꝙcerneret pariter ꝙfeſſionem non valeret ēt ꝙfeſſio. Pone. n. q̄ omnia fuiſſent agitata tempore feriato, & ſic non poſſet dici cōfeſſio iudicialis, quia tunc non eſt iudicium. in c. ſi. de fer. vel coram iudice vt tito. vt in c. vt ſi clericus. de iudi. & quod ibi no. & vide bonū

* tex. fm lect. quæ *comun ter* ibi approbatur in c. olim. ſ. de reſcr. quando confeſſio fit coram duob. ex trib. iudicib. & ſic limita commune dictum dicto. qd præmiſi q̄ bene no. quia ſolet nudè & ſimpliciter

10 all. ¶ † Nunc iuxta ordinē venio ad gl. & primo q̄ro qualis dēt eſſe iſta

ad. Spe. in tit. de ꝙfeſ. in ver. ꝙfeſſio. in abſentia. & iō vī q̄ iudex ſtāte tali ꝙfeſſione dēat debitori ter minū ſtatuere ad ſoluendū. vt in l. debitori ꝙſtenti. ff. de iudi.

¶ Corā iudice. adde quid ſi nō fiat corā notario. vel vicario. Old. conſ. 292.

f ¶ Adde, q̄ ꝙfeſſio facta in iudicio coram notario, nō tñ iudice pſente, vel mandante non ꝑiudicat ſcilicet q̄ hēat vim iudiciariæ ꝙfeſſiōis, ſed bñ ſufficit ad tor turā. ita Fran. de Are. in l. 2. in pr. C. de edē. tene menti. Aen. Fal.

Ant. Erane.

¶ Circa hoc de ꝙfeſſione facta corā notario abſente iudice vel corā iudice in camera, ſed ſi in figura iudicij, an aliqd operetur dicas q̄ talis confeſſio facit iudicium, ſed nō plenā, ꝓbationē. vt eſt gl. in ver. iudiciū. & ibi q̄ Bal. in l. iubem⁹. C. de lib. ca. & idem voluit Bal. ī l. pe. in 2. no. C. de fi. inſt. vbi dt, q̄ ſi fiat coram notario maleficiorū nō ſufficit ad pdēnationem ſed faciet indicium ſufficiēs ad torturā. & idē voluit Bald. in ad. Spe. in tit. de ꝙfeſ. in ver. ꝙfeſſio iſta. & idē Ale. ī l. ſi ꝙfeſſus. ff. de cuſto. reo. & hſ per nouiſſimos. in l. magiſtratibus. ff. de iuriſ. om. iud.

a ¶ Sufficienti cautione. Adde quod voluit Old. cōſ. 94.

b ¶ Gibellini. Thoc clarius dixit Bar. in tract. de Guelph. & Gibellin. an verò factiones hmōi fuerūt tpe Gregorij 9. vide Platinā in vita ipſius Gregorij, vbi ēt meminit de origine earum. de quo ēt meminit Blon. & Merula in hiſtoriis.

¶ Dic q̄d hęc factio Gibellinorū orta ē anno poſt Chriſtū a natum 1231. vide ſ. Chron. Nic. R.

c ¶ Locus reſtōni. pōdera ſi adduci pt q̄d hī l. iniuitus. ff. d fideic. lib. Andr. Bar. d ¶ Libertatem dic. q̄ñ habitu poſſidebant iſtā libertatē q̄ de facili poterāt reducere ad actū. pondera quia pt adduci q̄d hī l. ſi pr. C. qui bo. ced. poſ. And. B.

ter. & tūc cōis forma eſt vt abſolutio fiat præſtito iuſo, vt c. ex tenore. de ſen. exc. c. cum deſideres. e. tit. niſi vehementer præſumeretur ꝙ iurantem ar. c. literas. de præſum. & quod dixi ſ. quod bñ no. & ſic concordant opi. ſ. trias. ¶ Op. ſ. tex. hic mandabatur fieri reſtōem ecclesiam ſicut poſſidebātur tpe motæ diſcordiæ: ſed cum nō ſtaret eccleſiam Lucanam illa poſſediſſe, ergò nō poterat fieri reſtō: & p

d ñs ſatis fuit ſeruata forma mandati. gl. 3. ſol. q̄ verbum ſ. poſſeſſio hic poſitum referebatur, nō ſolum ad poſſeſſionem caſtrorum. ſed etiam ad alia iura quæ eps habebat in caſtris illis, vñ mandatum Papæ poterat adimpleri in poſſeſſione penſionum, & affictuum & bñ loquitur in hoc gl. pōdera. n. text. nam mandabat reſtitui poſſeſſionem quam eccleſia Lucana habuerat tpe motæ diſcordiæ ī caſtris, nō dicit poſſeſſionem caſtrorum: quare magis verificatur verbum illud in turibus poſſeſſis in caſtris q̄ in poſſeſſione caſtrorum: quia

11 aliud eſt poſſidere caſtrum, aliud eſt habere poſſeſſionem in caſtro.

¶ † Sicut in ſimili dī, quod aliud eſt mādare, prouidere de eccleſia, & aliud in eccleſia, iuxt. no. in cl. j. de ꝙceſ. præb. & c. fi. de præb. largè tñ ſumpto vocabulo ſicut debet ſumi hic: cum mā nō ſit ſtricta hoc verbum poſſeſſio: debet verificari tam in poſſeſſione caſtrorum q̄ in aliis, & reb. & iurib. ibi ſitis, vt ſing. probatur hic. nō. n. fuit hic facta reſtō poſſeſſionis caſtrorum: qa de eā nō ꝓſtabat, vt dī in litera. Includebatur ergò ſub mandato, aliàs non potuiſſet fieri per delegatum, vt c. cum olim. de of. del. & c. P. & G. c. ti. & c. fi. de præb. debuit ergò ſeruari forma mandati in eo q̄ potuit. ſed tunc fortius oppo

e nit poſſeſſio caſtrorum non potuit reſtitui, quia de ea non ꝓſtabat, vt dī in litera nec, poſſeſſio penſionum ſeu affictuum fieri poterat, qa ñ ea fuerat ſpoliatus eps, vt dī in lra, ergò nō venit iſte ꝺ formā mandati. Iſta gl. 3. dicit q̄ licet nō perdidiſſet poſſeſſionem iſtorum iurium, perdidit libertatē poſſidēdi vt in lra dī. iō debebat iſte commiſſarius facere, vt eps poſſet liberè poſſidere illa iura. ſicut tpe motæ diſcordiæ, prout mandabatur in litera, q. d. quod debeat reſtōem

12 facere ad libertatem poſſidendi. ¶ † Ex hac gl. iuncto tex. no. quod ſi quis mandabatur reſtituiin eo ſtatu, in quo erat tpe motæ litis, licet ille non reperiatur ſpoliatus, ſi tñ reperitur deſtitutus in modo poſſidendi reſtituendus eſt, vt ſic fiat reſtō eo mō quo fieri pt, & ſi non in facto ſaltem in modo, vt ſ. dixi in ſummariis, quod ēt volue runt hic Gof. Pet. & Ab. ¶ Nunc magis fortius oppoſitum extra gl. cum eccleſia Lucana ſeu eps poſſederat penſiones. & affictus q̄ño poterant Piſani poſſidere libertatem poſſidendi, vt ſic dicātur ſpoliatores, & poſſint queniri poſſeſſorio recuperandæ, cum qualitas non pt eſſe, niſi miraculosè ſine ſubiecto, vt c. cum Martæ. de celeb. miſſ. item ſicut eccleſia Lucana pcipiebat prius iura in illis caſtris, ita poterat percipere nunc Piſanis poſſidentib. non. n. refert, an Piſani an alij poſſideant: ex quo prius poſſidebatur. ar. eorum quę no. Inn. in c. veniens. 2. de teſti. fa. l. is à quo. ff. de rei ven. ſol. pp hæc ꝺria, & ſimilia deciſio huius c. viſa fuit aliquib. adeò difficilis, vt neſcientes eam aliter ſaluare de iure dixerunt Papam Greg. hic partialiter

proceſſiſſe fauendo Lucanis qui adhæſerunt eccleſiæ ꝺ Piſanos q adhærebant Imperatori Federico ꝺ eccleſiam quo tpe inceperunt

13 partes in Italia. ¶ † Et inde adhærentes Imperatori dicti ſunt Gibel

b lini, adhærentes verò eccleſiæ dicti Guelphi, vt ſentit hic Io. And. de hac diſcordia vide in c. ad Apoſtolicæ de re iud. li. 6. ſed certè iſti malè dixerunt, & peſſimè cum iſte Greg. Papa 9. fuit valentiſſimus in vtroque iure, vt not ſ. in proœ. & ſatis patet ex ſuis decretalibus. coruſcant. n. ipſius deciſiones inter alias aliorum pontificum, ſicut aurum inter argentum, & alia metalla: vñ nō eſt veriſimile nec præſumendum quod pro tam modica re voluiſſet hanc deciſ. facere ꝺ ius: maximè quia nō fuiſſet paſſus in hac compilatione eam includi, niſi fuiſſet iuridica, nec tāto tpe per alios fuiſſet tolerata: & idò

* hac ſol. reiecta tanquam temeraria datur alia ſol. *communiter* p doct. maximè per Io. And. q̄ tpe motæ diſcordiæ inter Piſanos, & Lucanos: Lucani poſſidebant illa caſtra ſiue p occupationem. vt eſt moris iſtarum comitatuum Italiæ: ſiue per commiſſionem ēpi: ſed de hac commiſſione nō poterat ꝓſtare niſi per inimicos: Papa autem mandauit duo. ſ. q̄d fieret reſtō poſſeſſionis caſtrorum de qua ꝓſtabat, & q̄d fieret plenè & liberè ſicut habebat tpe motæ diſcordiæ: ſed tpe diſcordię motæ, licet fortè Lucani occupaſſent caſtra & illa occupata tenerent, tñ cum eis Lucana eccleſia quietius vicinabatur. & liberius & plenius percipiebat iura & redditus ſuos q̄ tpe Piſanorum. Item Lucanos reſiſtentes licētius poterat coercere cum eſſent ſui diœceſani: & ſic non erant tunc qui eꝑm repellere poterant à poſſeſſione iurium illorum, vel ſaltem de facili. Item minores ſumptus faciebat eccleſia in illis redditib. colligendis: nam cum poſſidebant Lucani. ibat famulus epiſcopi ad colligendum redditus fortè pedeſter, & ſine armis. nunc autem tempore Piſanorum, licèt benignè reciperetur pp guerram oportet eum ire equeſtrem cum armis & cum magna ſcorta ſeu comitiua. Ex prædictis infert Io. An. quod reſtitutio caſtrorum fieri non debuit cum non ꝓſtabat Lucanam eccleſiam ſpoliatā per Piſanos, licet primo ſpoliata fuiſſet à Lucanis, tñ ꝺ Piſanos ſecundo deiectores non competebat interdictum: de quo in c. olim. & c. cum ad ſedem. ſ. e. & hæc eſt gl. antep. hic, quæ dicit q̄ ex quo ꝓſtabat de poſſeſſione pēſionum & affictuum debet fieri reſtitutio caſtrorum. nam vt dicunt Pe. & Abb. & benè hæc gl. turbat intellectum c. quia nō erat hic locus reſtitutio-

c nis caſtrorum, ſed dimiſſioni. Et hoc verbo vtitur Papa hic, vt patet ibi omninò dimitterent, &c. & debent Piſani ipſam poſſeſſionem caſtrorum dimittere, quia tpe motæ diſcordiæ eccleſia Lucana plenè & quietè iura ſua poſſidebat in illis caſtris: & hoc ꝓſtabat, nunc autem non ita liberè per ſ. dicta, & vt ergò ſeruaretur forma mandati debet eccleſia reduci in eam plenitudinem, quietudinem, & libertatem quàm illo tempore habebat, quod eſſe non poterat Piſanis illa caſtra detinentib. per rationes ſ. dictas. Ex quib. concluditur quod Piſani prius debebant ante abſolutionem cogi vt caſtra dimitterent: & hæc eſt vera mens literæ fm Io. An. fm quem beneficit ī. de deci. c. in aliquib. vbi præcipitur dominis prædiorum quòd illa talib. colonis tradant, à quib. decimæ quietè perſoluantur. dic ēt clarius & formaliùs ſoluendo ꝺria quæ ſ. formaui: quod licet Piſa-

d nin non poſſiderent libertatem d poſſidendi penſiones, tamen propter occupationem caſtrorum per eas factam eccleſiæ perderat illam, libertatē quam recuperauit per relaxationem illorum caſtrorum, vnde ſatis fit hoc caſu interdicto, non per quod poteſt reſtitui, ſed per q̄ poteſt relaxari. Item quia in litera non conſtabat quis primo ante occupationem Piſanorum poſſideret illa caſtra oportet intelligere, vel quod erant in propria libertate vel q̄ non erant ita duri poſſeſſores ſicut erant nunc Piſani, vt ſatis colligitur ex litera. aliàs autem non habet locum hæc litera, quia poſſet nunc ita quietè & pacificè poſſidere eccleſia ſicut poſſidebat tempore motæ diſcordiæ. ar. eorum quæ no. In. in c. veniens. Et per hoc dico hic non procedere dictum Inn. quod videtur approbare Io. And. dum dicit q̄ ſi Piſani probaſſent, & alij iuſtè poſſidebant, & tenebant caſtra tpe ſuæ occupationis q̄ ante non tenerentur illa dimittere, ſed ſufficeret quod paterentur epiſcopum percipere cenſus ſuos plenè, & liberè ſicut prius, certè hoc non procedit ſi primi poſſeſſores non erant ita duri ſicut nunc ſunt Piſani, nec ita vrgebat tunc guerra, &

14 timor compulſionis facilis quam ponderat hic tex. ¶ † Et per hoc limito etiam dictum In. in c. veniens. præal. de teſtib. vbi dicit, quod licet executio ſententiæ differatur propter contradictionem tertij in re vacante, vt ibi, ſecus in re nō vacante, quia non tractatur hoc caſu de præiudicio tertij, cum ita ius ſuum poſſet proſequi contra iſtum nouum poſſeſſorem, ſicut contra primum, & ſic habebat locum. l. is à quo. ff. de rei ven. dico hoc dictum procedere, niſi petens executionem eſſet longè durior aduerſarius quàm poſſeſſor, quia tunc intereſt ſua, ne ſententia mandetur executioni introducendo nouum poſſeſſorem. arg. opt. hic, & in c. 1. & 2. vt lit. pen. lib. 6. Item ad intellectum c. quem §. præmiſſi. all. c. examinata. de iud. vbi ſecundum vnum intellectum ille nobilis ratione iuris patronatus quod habebat in eccleſia vendicabat ſibi totā eccleſiam ex quo non po-

Universidad de Deusto Biblioteca

terat liberè ius suum exercere alio possidente ecclesiam. Adde c. cum venerabilis. de excep. ibi ep̃s vẽdicat ecclesiam ratione iurium quæ habet in ecclesia. facit etiam l. qui tabernam. ff. de ꝯ̃h. emp. Sed dices tu ꝙ sm̃ hunc intellectum possunt ep̃i & alij prælati impetrare, seu agere ꝯ̃ dños ciuitatum seu castrorum in quib. hñt census vt cogantur illa loca dimittere cum in eorum potestate sit admittere dictos prælatos vel ꝯpellere, vt ꝓderatur in litera. Sol. dicit Abb. hoc nõ esse absurdum fateri, & ꝙ hæc fuit via excogitata ꝯ̃ tyrannos, & iniustos occupatores locorũ quales erant isti, vt sic cogantur loca dimittere quæ detinent in suarum animarum periculum cum nõ multum intersit, &c. s̃. e. c. sæpe. sed ꝯ̃ iustos dños hoc nõ competeret: dic ergò oporteret cum iniusta inuasione ꝯcur-
1 rant prædicta. ¶†Dicit ẽt. Inn. ar. prædictorũ
a ꝙ sicut nõ licet noua castra ᵃ facere cum alterius iniuria, & æmulatione. ff. de op. pu. opus. ita nec incastellare vetera non habitata. C. de ædi. pri. l. 3. C. de fun. li. l. 1. 2. & 3. lib. 11. & ff. de his qui not. infa. l. athletas. posset ergò agere ep̃s ad destructionem innouatorum ꝯdõne præallegatis ll. vel officio iudicis. ad hoc ĩ. de iudæ. c. ꝯsuluit. Et idem dicit in alio ibi redditus hñte: nec est actio popularis sm̃ eum: sed agit quisque pro euitanda diminutione sui patrimonij. Hæc dicta Inn. ergo puto procedere in possessore iniusto seu tyranno. ar. huius c. si autem possessor esset iustus: tunc distinguerem quod aut vult reficere antiqua ædificia, vel inhabitare de nouo castra inhabitata ad iniuriam vel ad æmulationem alterius: & procedant d. Inn. quia non licet vti ẽt re propria ad iniuriam vel æmulationem al-
b terius vt alij noceat. ᵇ & sibi non prosit, vt l. j. §. deniq;. ff. de aq. plu. ar. & quod no. gl. c. cum ecclesia Vulterana. de elect. Aut hoc nõ facit ad iniuriam alterius, sed ad conseruationem vel augmentum patrimonij vel honoris sui, & tunc puto hoc licere: nõ posset per alium prohiberi: etiam si alij inferatur timor seu damnum, ad hoc tex. op. in l. si meo. ff. de aq. plu. ar. & d. c. cum ecclesia Vulterana. & c. ꝯsuluit. de iudæ. vbi patet, quod prohibitus construere de nouo nõ prohi-
c betur reficere antiquum ædificium iuxta pristinam formam. ᶜ nec hoc casu posset allegari præscriptio, si lõga aut longissimo tp̃e nõ refecerit vel inhabitauerit: qa cum iste sit actus meræ facultatis & nihil positiuè actum sit in sui iuris præiudicium: nõ currit præscriptio: iuxta no. in c. Ioannes. de cle. coniu. & c. ex parte astẽsis. de con ces. præb. & per Cy. in l. 2. C. quæ sit long. consuet. facit l. altius. C. de ser. & aq. nisi fuisset prohibitus & acquieuisset prohibitioni, vt not. in iuribus prælleg.

Sebast. Sapia.

a ¶Noua castra. Vide Bal. in l. altius. C. de ser. & aq. vbi dt, ꝙ si qs ædificare velit domũ & facere fenestras vñ possit videre moniales, vl' mulieres vicini ꝑt ꝓhiberi: de quo pulchrè p Pau. de Ca. in l. cũ eo. ff. de ser. vr. præd. cũ multis all. p las. i l. ex hoc iure. ff. de iu. & iu. l. quominus. in j. q. Bart. ff. de flum. d. Bart. Ver. in tract. ser. vr. c. 39. sub tit. de solo & area.

b ¶Noceat. adde ꝙ voluit Alex. consil. 184. 3. lib.

c ¶Pristinã formã. adde an hoc sit simpl'r verum, vide no. in l. j. §. si qs ædificiũ. ff. de ope. no. nun. & quod postea voluit Bal. ꝯs. 225. li. 4. Ber. Laud. & sic cũ laude sp Vir. glor. Mariæ, extat huius ti. finis.

d ¶Tm̃ custos. Adde ꝙ iõ ꝯsuluit Ro. ꝯs. 150. ꝙ si talis accusat dñm ꝓprietatis de furto, eo qa abstulit fructus qd furti nõ rectè agat.

e ¶Sñiam ꝓcedi. tu pondera: quia non tenuit sententia.

¶De dolo & contumacia. Rub.

¶Viso in præcedenti rub. de spoliatis & eiectis aduersariorum potentia, videndum, an nunc de fatigatis in iudicio aduersariorum dolo & ꝯtumacia secundum Gof. vel continua sic secundum Host. quia spoliatus quandoque dolo vel contumacia rei restitutionem consequi non potest, ideò meritò subiicitur hæc rubrica, & vtraque continuatio satis bona habetur materia. 3. q. 9. & 4. q. 5. & 5. q. 2. & 3. per tot. 11. q. 3. certum reperitur. in 6. & cle.

CAP. I.

1 *Reus qui non admittit mittendum in possessionem ex mandato iudicis, auditur intra annum cum cautione de stando iuri.*
2 *Missus in possessionem etiam in reali ex primo decreto, non possidet intra annum, sed post annum sic, absque alio decreto, reo in contumacia permanente.*
3 *Mulcta, id est pœna quam imponit iudex an habeat locum de iure canonico, nu. 4. 5. 6. 7. & 29.*
6 *Contumax si antequam iudex procedat ad vlteriora sponte venit ad iudicium, debet tamen de præterita contumacia mulctari.*
Fur non euitat pœnam, si restituat rem furatam.
7 *Debet, istud verbũ denotat, regulariter necessitatem, licet aliquando honestatem.*
8 *Mittendus in possessionem, & non admissus, quo casu habetur pro admisso quò ad iuris effectus de quibus hic.*
Secundum decretum interponitur etiam quod mittendus ex primo non fuerit admissus, & hoc in personalibus: in realibus verò non requiritur, quia post annum efficitur incommutabilis possessor.
9 *Prouisio l. si quis in tantam. an habeat locum de iure canonico, & an in minoribus vel ecclesiis. nu. 11. & in personis clericorum. num. 20.*
10 *Prouisio d. l. non habet locum quando quis inuadit rem suam propria auctoritate: quia non potest haberi copia iudicis.*
12 *Prælatus delinquens etiam contemplatione ecclesiæ punitur in suo patrimonio.*
Prælatus quo casu præiudicat ecclesiæ delinquendo.
13 *Ecclesia potest priuari feudo propter feloniam prælati, & priuabitur dum viuit prælatus, postea reconsolidabitur cum ecclesia.*
14 *Prælatus in multis casibus requirit consensum capituli circa administrationem rerum ecclesiasticarum.*
15 *Princeps non potest facere legem contra ecclesiam, nisi lex illa expressè approbetur à Papa.*
16 *Bona ecclesiæ sunt deputata ad vsum prælati capituli, ad reparationem fabricæ, & ad alimoniam pauperum.*
17 *Prælatus & capitulum non possunt renuntiare iuribus & aliis introductis in fauorem ecclesiæ.*
18 *Vtile dominium quod habet ecclesia in re quam tenet in emphyteusim, non perditur per non solutionem canonis.*
19 *Prælatus delinquendo si non potest soluere, debet luere in corpus.*
21 *Prælatus potest præiudicare ecclesiæ in querendis.*
22 *Prælatus potest repudiare hæreditatem vel legatum delatum ecclesiæ.*
23 *Prælatus potest præiudicare ecclesiæ in relictis conditionalib. ipsi ecclesiæ factis.*
Prælatus in quibus rebus præiudicat ecclesiæ non acquirendo, tenetur de suo ad interesse.
24 *Prælatus potest præiudicare ecclesiæ in quæsitis quò ad modicam læsionem, secus quò ad magnam, etiam cum consensu capituli, nisi interuenerint solennitates requisitæ.*
25 *Prælatus præiudicat ecclesiæ in quæsitis in omittendo, tenetur tamen postea ad interesse.*
Præscribitur contra ecclesiam propter prælati negligentiam.
26 *Prælatus non potest facere quòd aliqua res data ecclesiæ recedat propter aliquid factum vel non factum licet vna cum capitulo posset.*
27 *Prælatus qui in iudicio non produxit exceptiones legitimas præiudicat ecclesiæ, quæ tamen habet remedium restitutionis.*
28 *Confessio vel contumacia prælati, et capituli, an noceat ecclesiæ. vide hic remissiuè.*

1 Ad hæc. ¶†Reus qui mittendum in possessionem ad mandatum iudicis non admisit non mulctabitur de canonica æquitate, si intra annum caueat stare iuri communis diuisio, secunda ibi, ad quod. ¶Casus literalis. Reus qui vocatus ad iudicium non venit contumax est iudex propter cõtumaciam rei pronuntiat actorem mittendum esse in possessionem rei petitæ causa rei seruandæ, sed propter potentiam rei, sine dolũ non potest nancisci possessionem, tandem. sed imminente fine anni, reus ne possessionem post annum amittat offert cautionem standi iuri. queritur hic cuiusmodi pœna sit puniendus, qui non paruit iussioni iudicis? Resp. Papa, quod in ecclesiasticis personis, & negotiis rigor iuris non requiritur: sed vt iustitia propter hoc ꝙ iudici non paruit non periclitetur, admitti debet reus cum per cautionem standi in iudicio se astringit, Ber. No. j. arg. & quasi expressum quod missus in possessionem, etiam ex primo decreto non efficitur possessor ante
d lapsum anni, sed tantum custos. ᵈ custodit enim possessionem ne aduersarius ingrediatur vt probatur ibi, causa rei seruandæ, &c. & ibi, rem custodiendam, &c. & ibi, ne possessionem amittat in fine anni, &c. sed post lapsum anni reo in contumacia persistente efficitur sine alio decreto in reali verus possessor, vt colligitur ibi imminente fine anni, &c. & de hac materia vide in c. quoniam §. in aliis. & §.
2 seq. vt lit. non cont. & plenius in c. contingit. ĩ. e. ¶†No. 2. ar. de iure can. seu in ecclesiasticis personis & negotiis non habet locum indictio multæ propter contumaciam & dolum partis, & hoc colligitur ex superficie literæ, licet certè non procedit hoc dictum ita
3 generaliter sumptum: sed restringit, vt ĩ. subiiciam sup gl. ¶†Not. ꝙ de iuris rigore mulctari potest. i. pœna extraordinaria puniri qui iudicis iussioni non paret, maximè vbi iustitia periclitatur, ad hoc c. de causis. §. j. de off. del. & c. quoniam. in fi. vt lit. non cont. & l. vna.
4 ff. si quis ius di. non obt. cum si. ¶†No. hic d. Ant. ꝙ de canonica æquitate contumax in causa priuata: punita cõtumacia ad vtilitatem priuatam pro publica & iudicis contemptu aliter non mulctabitur nec extraordinariè punitur. Contrarium tamen dicit esse factum in c. accedens. j. s̃. vt lit. nõ cont. nec aliter respondet ad contrarium, ibi. n. iudex ratione contumaciæ excommunicauit partem & processit ad sententiam, sed credo satis posse dici, quod aut pars persistit in contumacia, & poterit fieri missio seu ad sententiam proce-
e dit si causę status patiatur & extraordinariè puniri pro iudicis contemptu, vt d. c. accedens. non enim debet iudex pati se contemni. l. obseruandum. ff. de of. præsi. imò pœnali iudicio debet suam iurisdictionem tueri, vt l. vna. ff. si quis ius di. nõ obt. & l. 2. ff. si quis in ius vo. nõ ie. aliter enim iustitia periclitaretur quæ vult contumaciam puniri, vt in iurib. superius all. facit c. j. de postu. præla. Aut pars ante punitionem reuertitur ad obedientiam, nec ius deperit parti propter suam contumaciam, vt puta in casu huius c. vbi iussus mitti habetur pro misso, si impediatur propter aduersarij potẽtiam seu dolum

lum, vt hic, & clarius in c. ꝯtingit. ĩ. e. & tunc in negotiis ecclesiasticis & personis non habet locum indictio mulctæ: quia iustitia pro-
5 pter hoc non periclitatur. ¶†Ex quo infero, ꝙ si in casu huius c. pars passa missionem nõ compareret: posset etiam mulctari pro iudicis ꝯtemptu: quia periclitaretur iustitia, quæ vult ꝯtumacem puniri, ꝙ sentit hic Io. An. super tex. ꝙ ego intelligo, qñ vehemẽs est partis ꝯtumacia, vt ꝓbatur in c. qm̃ frequenter. in fi. vt li. non ꝯtest. fa. l. Fulcinius. in fi. ff. quib. cau. in pos. ea. al's in principio debet esse contentus alterutra pœna vt d. c. qm̃. ad vlteriora tñ procedere poterit si causæ status reqrit & ꝑt excõicare seu aliter mulctare ẽt si ꝯtumacia nõ sit vehemens, qa processus ad vlteriora nõ est pœna ꝯtumaciç, cum possit snĩa ferri pro absente in c. calumniam. de pœ. & l. ꝓperandum. C. de iud. & iste est proprius casus
6 c. accedens. præall. ¶†Sed circa hoc dubitari posset, quid si ꝯtumax nulla missione ꝯ̃ eum facta adhuc vel decreta sponte venit ad iudicium offerens se pariturum: nunquid possit mulctari ratione preteritæ ꝯtumaciç. Et vr̃ ꝙ non, per istum tex. quia iustitia per hæc non
a periclitatur ᵃ ideò rigor obseruandus nõ est. ꝯ̃rium puto verum: quia tex. iste loquitur in casu quo cõtumacia iam punita erat in effectu: quia iussus mitti habebatur ꝓ misso ꝑꝑ dolum, & resistentiam aduersarij. vt c. contingit. ĩ. e. & sic ꝯtumacia non transibit impuni-
b ta. ᵇ sed in casu iam victo ꝯtumacia præterita remaneret impunita cum ꝑꝑ pñiam solam non desinit esse nocens, vt vr̃ probari. & in c. j. de post præl. & l. qui ea mente. ff. de furt. & l. non prodest. ff. vi bo. rapt. vbi patet, ꝙ ad pœnam euitandam non prodest restituere rem
7 raptam seu aliter pœnitere de pctõ. ¶†Sedò etiam ꝑt dubitari an in casu huius c. possit iudex sequendo iuris rigorem mulctare ꝯtumacem. Inn. vr̃ sentire ꝙ sic, & idem Host. intelligunt n. istum tex. ꝙ intelligatur de consilio non de necessitate, sed ego puto ꝯ̃rium: primo, quia Papa hic rñdet ad ꝯsultationem: & sic rñdet quid de iure fieri debet, vt not. gl. c. ꝯsultationi. de tẽp. or. & c. ex tua. de fil. presb. Item moueor per verbũ debet hic positum in rñsione Papæ: ꝙ rl'r necessitatem impor-
c tat, ᶜ vt est gl. no. in cle. attendẽtes. de sta. reg.
d licet aliqñ importet honestatem. ᵈ sed istud est specialiter, vt le. & no. in c. j. ꝺ desp. imp. sed improprietates sunt euitandę: non autem, & ad ꝯñam trahẽdæ, vt c. præterea. & c. fi. de ver.
8 sig. & ꝙ ibi no. ¶†Venio ad gl. & quæro hic dr̃ ꝙ iste ꝑꝑ potẽtiam aduersarij impediebatur nancisci possessionem nunqd debeat haberi pro misso quò ad iuris effectum? Gl. 4. distinguit, ꝙ aut impeditur potentia seu dolo aduersarij: & hr̃ pro misso, vt est expressum. ĩ. e. c. ꝯtingit. Aut impeditur per alium, & non hr̃ ꝓ misso. sed agit ad interesse ꝯ̃ impedientem, vt l. si quis creditorem. ff. ex quib. cau. in pos. ea. Si autem tertius impediens nõ ꝑt soluere interesse: tunc hr̃ pro misso, arg. in iurib. præal. ante fi. gl. Sed vltra gl. aduerte, quia qñque nõ impeditur nec potẽtia aduersarij nec tertij, sed ex natura rei: vt quia fundus est inundatus, vel ex defectu bonorum: quia bona nõ reperiuntur: licet iudex decreuerit aduersarium mittẽdum in possessionem: & in istis casib. hr̃ pro misso quò ad hoc vt si bona noniter accedã debitori possit sine alia iudicis auctoritate illa ingredi. Item quò ad hoc vt per lapsum anni efficiatur verus & ꝯtumabilis possessor eorum quæ tunc extabãt: & vt aliis creditorib. currat tp̃s sm̃ formam. l. fi. C. de bo. auct. iu. pos. hoc le. & no. in l. cum vnus. §. si cum l. seq. ff. de bo. auct. iu. pos. Et no. ꝙ in istis casib. poterit deueniri ad secundum decretum absque eo quod sit facta vera missio ex primo decreto, vt no. Bart. in iurib. præal. & hoc in personalib. nam in realib. ipso iure per lapsum anni efficitur verus possessor. vt
9 c. contingit. ĩ. e. & in iurib. superius all. ¶†Gl. 5. adducit tex. ad q. hic dr̃ ꝙ rigor iuris in ecclesiasticis personis. & negotiis non requiritur nunquid rigor c. si quis in tantam. C. vnde vi. qui vr̃ approbari. 16. q. 6. placuit. habeat locum sm̃ canones, vt occupans rem propria auctoritate & violenter priuetur dñio. si erat sua vel ꝯdemnatur ad æstimationem, si non erat sua. Et soluendo rñdet ꝙ in ecclesiis &
e minorib. non habet locum ᵉ cum eis subueniatur per beneficium restõnis: sed in causis priuatorum benè seruatur, al. C. vnde vi. l. meminerint. vbi dicit ꝙ si tutor vel curator occupat rem, tenetur ipse & non populus vel adultus: quasi velit dicere idem dicendum in prælato occupãte, cum censeatur loco tutoris, seu curatoris: iuxt. no. in c. j. de ĩ int. rest. & per gl. c. auditis. e. ti. tria sunt examinanda pro verificatione gl. Primò, nunquid ille rigor habeat locum in minorib. Secundò quid in ecclesiis. Tertiò, quid in priuatis vel personis clericorum quò ad eorũ bona. ¶ Ad primum dic. ꝙ gl. hic loquitur nimis generaliter excipiendo minores vnde gl. d. l. si quis in tãtam. magis specificè loquitur dicens ꝙ aut est proximus infantiæ: & non tenetur, quia illa ætas quicqd videt ignorat. vt l. j. C. de fal. mo. facit c. ex parte. de cor. vit. postea verò tenetur. ff. de fur. l. impuberem. Idem & fortius in adulto siue habeat curatorem vel nõ. nec etiam restituitur cum in delictis minor non restituitur ff. de min. si ex causa. §. nunc videndum. & l. auxilium. e. tit. Idem sentit Cy. in d. l.
f si quis in tantam. concludens doli capacem ᶠ teneri & non restitui cũ delinquat in faciendo. Bar. in d. l. si quis in tantam fatetur restitu-
g tionem negandam, quando dolosè fecit: ᵍ secus si credens sibi licere, vt l. j. C. si aduer. de li. ꝙ videtur hic placere d. Ant. quia licet hoc casu præsumatur dolus ꝯ̃ minorem: tamen aduersus dolum presumptum restituitur minor: ex quo non est in verò dolo. l. si causa. §. si commissum. ff. de min. & ꝙ no. in l. j. §. nuntiatio. ff. de no. op. nun. ꝙ satis placet: cum plerique rudes arbitrentur sibi licere rem propriam sine cuiusque auctoritate occupare: vnde licet minor erret in iure: non tamen
10 per hoc constituitur in vero dolo. ¶†Vnum tamen tene menti, quòd vbi quis ex iudicis defectu rem suam non valet consequi, tunc potest propria auctoritate illam inuadere. vt dicit gl. not. ĩ. d. c. ius gentium. & In. in c. olim. ĩ. de rest. spol. & sentit Io. And. hic. & optimè fac. l. ait prætor. §. si debitorem. ff. de his quæ in fraud. cred. & l. nullus. C. de iudæ. iuncta gl.
11 & quòd no. in c. cum non ab homine. de iud. ¶†Quæro quò ad secundum, quid in ecclesiis. Gl. hic concludit non habere locum, vt s̃. dixi. & ad c. placuit. 16. q. 1. quòd videtur multum facere in oppo-
12 situm respondet tripliciter, vt in ea patet. ¶†No. benè vltimam solutionem ex qua singulariter infertur, quòd prælatus delinquit etiam occasione & contẽplatione ecclesiæ punitur in suo patrimonio duntaxat: pro hoc facit quòd in simili no. de tutore, vt in l. non est ignotum. C. de adm. tu. & in l. meminerint. C. vnde vi. facit quod not. gl. in c. de mulcta. de præb. Sed redeundo ad quæstionem notabilem huius gl. scias, quòd idem quod ista gl. sentit gl. fi. in simili, ĩ. vt lit. pend. c. ecclesia. el j. sed aliter sentit c. 2. s̃. de ord. cog. vbi enim generaliter dicit quod delictum solius prælati non nocet ecclesiæ: per regulam delictum personæ. de regul. iur. lib. 6. secus si delinquit communicato consilio capituli. & idem gl. in regula delicta. & mouetur per c. 2. de ord. cog. & per l. iubemus nulla. C. de sacros. eccl. & hanc eandem distinctionem tenet gloss. & Bartol. in d. l. iubemus. & glos. in d. l. si quis in tantam. vbi idem satis sentit Bart. in quæstione nostra, referendo se ad materiam tractatam per eum, in l. aut facta. §. final. ff. de pœn. vbi ponit an & quando vniuersitas possit delinquere, & qualiter puniatur: de qua per canonistas in c. dilectus. de simo. Idem videtur velle Host. & Io. An. in d. c. ecclesia. vt lit. pen. super gl. fin. vbi dicunt quòd leges pœnales per ius canonicum ap-

a ¶Periclitatur. Tu pondera, qa tex. iste fundat se: qa ñ periclitatur iustitia partis. And. Barb.

b ¶Impunita. tu põdera, qa hic fuit magna ꝯtumacia impediendo mittẽdum ꝑ iudicẽ. And. Barb.

c ¶Necessitatẽ importat. Adde do. de Rot. dec. suis 213. Zacharias.

d ¶Importet honestatẽ. gl. est sin. in all. cle. attẽdẽtes. ꝑ istũ. & ibi Car. q illam ad hoc sing. & Bal. in c. 2. in ti. apud quẽ, vel quos ꝯtr. feu. ter. sed si iungatur copulatiuè cũ hoc ver. põt. tũc importat expssam & arctatam necessitatẽ, c. 1. ĩ. vt ec. bñf. gl. in cle. j. iũcto ibi tex. de stat. mo. & Ale. ꝯs. 222. ĩ fi vo. 2. Ant. Franc. ¶Circa hoc ꝺ verbo dẽt: an importet honestatem, vel necessitatem, dicas ꝙ rl'r importat necessitatẽ. l. pror. ĩ pr. ff. de eden. l. i. §. j. ff. ꝙ quisq; iur. no. Bar. ĩ l. 3. C. ꝺ pig. & Ang. ĩ l. i. C. quõ & qñ iu. ff. de al. leg. & hr̃ p gl. & doct. in c. proposuit. de app. & istud est ex propria sigñatione istiꝰ verbi, vt est gl. cle. attendẽtes ꝺ sta. reg. hoc tñ intellige verum, nisi forsã ex forma statuti qs dẽret iudicare ex ꝯsilio sapiẽtis: qa tũc ñ tenetur de necessitate sequi tale ꝯsiliũ. ita Bar. in l. bonorũ. ff. de bon. pos. ti. gen. itẽ ẽ rrõe subiectæ materiæ ñ dr̃ necessitatẽ: & tũc stat ĩpropriè & importat necessitatẽ, vt est gl. 2. 5. q. 1. c. 1. & hr̃ p Phil. ĩ c. ꝓposuit ꝺ ap. vñ dicimꝰ, ꝙ qñq; ponĩt ꝓ ꝑt, vt no. p Bar. ĩ l. obseruare. in pr. ff. de off. ꝓcõ & le. & ĩ l. plautius. ꝺ ꝓc. & ĩ l. sæpe. & ibi p Alc. ff. de of. ꝓsi. & ĩ l. nũquid qs. ff. de iud. & adde ꝙ verbũ debere, relatum ad creditorẽ sp intell'r cum effectu exactiõis & importat necessitatẽ. l. debitor. ff. de verb. ob. & in l. cum qui. §. si mulier ff. de iurein.

e ¶Nõ hẽt locũ põdera istũ tex. qa pro certo vr̃ mala decisio ex eo, qa illa quę sunt inducta ad iuris rigorẽ seruandũ ligãt minores clericos & similes personas. ita dr̃ gl. in c. iuris ignorãtia. 38. di. Bal. in l. iuris ign. C. q adm. Bar. ĩ l. j. §. nũtia. ff. de no. op. cum ergò vt mulctetur ꝯtumax est ad rigorẽ, vt hic dr̃. ergò ligat clericos. Sedò vbi est maiꝰ periculũ, &c. sed maius est periculũ si in clericis nõ puniatur ꝯtumacia: qa vita eorũ trahitur ad exẽplũ. c. quãl'r. 3. de acc. itẽ est res mali exẽpli ꝙ laicus puniatur: & clericus non in eodem excessu. itẽ oritur scandalum. propter ista videtur ꝙ non sit bona dec. vide tamen gl. in contrarium. 37. dist. c. iuris ignorantia. A. B.

Sebast. Sapia.

f ¶Doli capacẽ. An minor cadat in pœnã. d. l. si qs in tãtam. vide Ale. in ꝯsi. 103. in c. vr̃ prima ꝯsiderõe. vo. j. nũqd ĩ delictis ad hoc vt puniatur minor sufficiat ꝙ sit doli capax, an verò reqratur ꝙ sit ꝓximus pubertati, vide Ang. in l. impuberẽ. ff. de furt. Ang. Ari. in add. ad Ang. de Malef. & ver. sciẽter & dolosè. versi. quid de infante.

g ¶ Dolosè fecit. Adde vt p Ale. cons. 103. vbi ponit an miles excusatur à dicta pœna.

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶ Approbate sūt. Adde eūdē ɔs.74. vt ponit an clericus ñ conficiens inuentarium teneatur.
b ¶ Nocet ecclesię. Adde Felin. cons.9. Ro. cons.84.
Sebast. Sapia.
c ¶ In acquisitis. qñ possit plat⁹ p̄iudicare ecclesiæ in acqsitis, vide Ias. ī c.j. qui. feu. da. poss. & in l. si ɔstāte. ff. sol. ma. vbi d͠r ꝙ p̄t præiudicare iuri q̄sito qñ ppc̄ñ rediret ad ius. cōc. aliam limitat. ponit Cors. in sing. suis, in ver. pupillus.
d ¶ In vita prælati. adde Ro. cons.184.
Zacharias.
¶ Adde Pau. de Cas. ɔs.152. & plenius p Alex. cons.70. vol.4.
e ¶ Non præiudicabit. Adde Ro. consi. 469 Old. cons.178.
f ¶ Indistinctè voluit. vide Io. de Imo. in c. fi. de do. vbi dat vnam nouam opi. ɔ̄ cum ibi dixi vide omnino. And. Bar.
Zacharias.
g ¶ Bona ecclesiæ. adde, an possint vendere fructum. quia hic de feudo tractatur, & cōclude post Bal. ī c.j. ti. de vas. qui ɔ̄ cōst. Loth. ꝙ non etiam si legatus de latere consentiret, vt plenè ibidem.
h ¶ Neq; tacitè. Adde ꝓ hoc ꝙ d͠r Fed. ɔs.94. vbi d͠t, ꝙ si valet translatio prelati sine cōsensu diœcesani: qa posset fingere litē, & trāsigere, & sic indirectè alienare bona ecclesiæ.
i ¶ Instaurare. Adde Aret. cons.114.

a probatæ sunt.ᵃ ar. d. c. ecclesia. & 11. q.1. qa res. & ꝙ in ecclesiasticis rebus seruandæ sunt saltem vbi tota ecclesia deliquit. adducunt not. in c.2. de ord. cog. & in isto c.j. & v͠r ista quasi cōis opin. d. Ant. latius hic prosequens mām circa hunc artic. qñ delictum ɔsistit in faciendo, sic distinguit: ꝙ aut delictum committitur à prælato tm̄: aut à prælato, & capitulo, primo casu si delictū non committitur contemplatione ecclesiæ, vel in pertinentib. ad ecclesiam, nec in grauib. nec in leuib. obligatur ecclesia, nisi inquātum ad ecclesiam peruenit, vt l. vlt. ff. de admi. tut. & c.j. de deposi. & doct. in c.2. de don. Cy. in d. l. iubemus. & Dy. in d. reg. delictum. Si delictum committitur circa res ecclesiæ, vel ɔtemplatione ecclesię: tunc in acquirendis, vel vbi agitur de lucro
b captando delictum prælati nocet ecclesiæ,ᵇ
c vt no. gl. 16. q.6. si ep̄m. & ea. q. c. fi. In acqsitisᶜ verò si delictum est aliàs formaliter punibile in prælatum non punitur ecclesia, sed prælatus, vt hic dicit gl. 16. q.6. si ep̄m. ad ꝙ 12. q. 2. monemus. & c. statuimus. & c. diaconi. 16. q.6. cognouimus. & per Arc. ea. q. c. fi. arctatur tm̄ ecclesia ad cedendum actionem ɔ̄ prælatum, vt l. neq; interdicto. ff. de reg. iu. & p Bar. in d. l. iubemus. si delictum formaliter nō est punibile in prælatum, quinetiam ecclesia puniatur: tunc in iurib. spectantib. ad mensam prælati delictum præiudicat temporaliter ec
d clesiæ in vita ᵈ prælati. ¶ Vñ poterit pp felo
13 niam † commissam à prælato priuari ecclesia feudo in vita prælati: post mortē eius res redibit ad ecclesiam, vt c. vno. §. si clericus. de c. Conra. & no. de fo. comp. verum. & de iud. c. cæterum. & de rel. do. c. ɔstituimus. In rebus verò spectantib. ad ecclesiam & capitulum:
e delictum solius prælati nō præiudicabit ᵉ ecclesiæ, quin ecclesia agere possit: licet præiudicet ipsi prælatò q̄diu agere vult, vt dicit hic gl. not. r͠ndendo ad c. placuit. & idem ibi gl. & sic, si prælatus in reb. ecclesiæ incidit in condōem l. si quis in tantam. præiudicabit sibi vt non possit agere ēt nō agente capit. vt sentit hic gl. in d. c. placuit. secundo casu qñ delictū committitur per prelatum, & capitulum seu cōicato cōsilio capituli, dicit ꝙ in casibus in quib. s̄. dictum est delictum prælati præiudicaret ecclesiæ fortius p̄iudicabit vbi sic cōicato consilio, sed in casib. in quibus dictum est non præiudicare vbi agitur de iure quæsito perdendo, si delictū committitur à conuentu ñ ɔtemplatione, eccl'ę nec in factis ecclesiæ ñ præiudicat ecclesiæ, vt no. doct. in c. 2. de do. In his verò quæ aguntur nomine ecclesiæ: tunc si delictum est formaliter punibile in ecclesia & conuentu de per se punitur conuentus potius q̄ ecclesia, vt no. Spe. in ti. de don. §. j. ver. quid si baro. & iō si commisisset capitulum delictum aliquod non pp hoc destrueretur ecclesia seu monasterium, sed conuentus expelletur, vt per Spe. in loco præall. Si autem delictum non est formaliter punibile in conuentu punitur ecclesia, & priuatur restōne in integ. vt d. l. iubemus. & dicit patere ex no. in d. c. auditis. & de ali. iu. mu. cā fa. c.2. hoc dicit verum, nisi in priuilegium vel ius ecclesiæ tāgeret ius tertij, vt patet in c. cum tpe. de arb. & sic dicit debere intelligi ꝙ gl. no. 11. q.3. priuilegium hæc sunt quantum ad hunc artic. verba formalia d. An. aliter non attingit magis specificè casum nostrum. Sed capiendo mentē suam v͠r quò ad casum q. nostræ, vel ꝙ aut violentia fuit illata per solū prelatum aut per prælatum & capitulum. Primo casu, si res spectabat ad mēsam prælati priuabitur ipse prælatus in vita sua, si ad prælatum & capitulum, tunc præiudicabit sibi respectu agendi: qa non poterit ipse amplius pro illa re agere: sed capitulum. Secundo casu, qñ violentia fuit illata per prælatum & capitulum habebit locum illa l. si quis in tantam. vt si proprietas rei erat ecclesiæ priuabitur ecclesia pp delictum prælati & capituli: quia nō est hoc delictum formaliter punibile in personam prælati & conuentus, cum formalis pœna sit priuatio dominij: & tale dominium spectat ad ecclesiam, si. in d. l. iubemus. sed si proprietas non erat ecclesiæ: tunc poterit & debebit puniri ipsa vniuersitas, & non eccle-

sia: quia cum succedat condemnatio ad æstimationem: ita formaliter cadit pœna in personam prælati, & capituli sicut in personam ecclesię: hoc credo fuisse de mente Io. And. intellige tñ distinguendo, prout s̄. plenius dixi s͠m eum: aut contemplatione ecclesiæ, aut non, & c. dic vt s̄. dixi. Sed aduerte quia gl. Lau. & Arc. in d. c. placuit.
f & d. Card. hic, & idem gl. 9. q.3. priuilegium. indistinctè voluit, ᶠ vt quantūcunq; hoc delictum sit cōicato ɔsilio nunquam præiudicet ecclesię, vt ecclesia priuetur re sua, quia cū expresse nō p͠nt prelatus
g & capitulum sine cā ltīma & solennitate debita alienare bona ec-
h clesię, 12. q.2. c. sine exceptione. multò fortius neque tacitè, ʰ maximè delinquendo. & distinctio quæ fit an aliquid fiat cōicato ɔsilio capituli vel non: procedit quò ad ea quæ cadunt in p̄tate prælati & capituli vt in obligando ecclesiam pro aliqua ltīma causa, vt leg. & no. in c. quod quibusdam. de fideius. non autem quò ad alia q̄ non cadunt sub p̄tate eorum, si. ꝙ no. Bar. in l. sciendum. ff. de verb. ob. & in auth. si quis in aliquo documento. C. de eden. & hoc plus placet quare puto, ꝙ vbi delictum administratoris nō præiudicaret pupillo in bonis suis eadem rōe & à fortiori non præiudicabit ecclesiæ delictum prælati, & capituli: vnde considero, ꝙ prælatus & capitulum non sunt dñi bonorum ecclesiæ: sed est ipse Deus seu ecclesia v͠ris s͠m aliam opi. vt c. cum ex eo. de ele. lib.6. & per In. in c. cum sup. de cau. pos. & prop. vbi plenè dixi. & per gl. c. causa Carpensis. de ver.
14 si. prælatus verò & capitulum sunt administratores. ¶ † Et pro tanto in quibusdam casib. reqritur capituli ɔsensus: quia nō in omnib. habet prælatus solum legitimam administrationem: sed requiritur capituli consensus, vt patet ex his quæ leg. & no. in cle. 2. de reb. ec. non ali. & in c. pastoralis. de don. hinc dicimus prælatum & capitulum facere vnū corpus, vt c. nouit. & c. quanto. de his quæ fi. à præl. & quia penes hoc corpus fictum, & rep͠ntatum consistit plena administratio rerum ecclesiæ: & h͠r hoc corpus loco dñi cum benè administrāt, sed si malè potius loco prædonis: vñ grauiter puniuntur, vt c. si quis presbyterorum. de reb. ec. non ali. 12. q.2. sine exceptione. & c. monemus. de sol. c.2. sicut dicit lex ciuilis de tutore in l. qui fundum. §. si tutor. ff. pro emp. preterea considero, ꝙ sic ɔ̄hendo pro negotiis ecclesiæ eorum factum non præiudicat ecclesiæ, nisi fiat alienatio in casu licito & seruata solennitate à iure tradita, vt not. in c.j. de in int. rest. & ȷ̄. dicam. fortius non debent posse alienare delinquendo. & si diceres hoc est legis alienatio vt plerique dñt. Resp. hoc esse falsum, quia nulla lege hoc cauetur in ecclesia: imò si bene ponderetur l. si quis in tantam. super qua fundatur nostra q. potius innuit oppositum: illa. n. lex vult priuare violētum proprietate rei cum dñs erat. sed prælatus & capitulum non sunt dñi. sed administratores: Deus autem est dñs cui omnia bona ecclesiæ sunt oblata, & facta sunt sancta sanctorum dño. 12. q.2. non liceat. c. prædia. & c. qui abstulerit. & d. c. cum ex eo. de ele. lib.6. non ergò debet ecclesia priuari suo dño pp delictum administratoris: sicut nec pupillus nec adultus ex delicto tutoris vel curatoris, vt d. l. meminerint. & no. in d. l. si quis in tantam. vt s̄. dixi, licet isti habeantur loco domini, vt d. §. si tutor. nec debet alterius quis dominio prægrauari: sed peccata debet suos auctores tenere s͠m regulam vtriusq; iuris c. quæsiuit. de his quę fi. à præl. l. sancimus. C. de pœ. quinimo habere debet locum finis alius l. si quis in tantam. vbi d͠r, ꝙ si violentus non erit dñs rei compellitur restituere rem, & damnatur in eius æstimatione, satisfaciant ergò prælatus, & capitulum de suo: sicut seruatur de curatore, & tutore delinquentib. in reb. pupilli vel adulti, vt d. l. meminerint. & l. non est ignotum. facit tex. iuncta gl. in ver. de proprio. ȷ̄. de præb. c. de multa. si. n. lex ciuilis ita procedit in reb. pupilli vel adulti fortius credendum est hoc idem voluisse in rebus ecclesiæ quæ sunt magis fauorabiles, cum semper sint in statu minoris in c.j. de in integ. rest. & ex eius rebus debent pauperes sustentari. 16. q.1. c. fi. Ad c. placuit. 16. q.6. potest responderi, vt hic, & ibi sol. Sed vltra has sol. do aliam magis coloratam quæ iudicio meo melius ɔsonat illi literæ, vt intelligatur in ep̄o inuadēte ecclesiam quam dicebat pertinere ad suam cathedram, & sic contendebat de honore vt esset sibi subiecta, meritò propter violentiam priuatur tali honore, nec debet ipse amplius audiri, quia in hoc potuit sibi præiudicare, non tamen per hoc tollitur quin superior ex officio suo seu successor vel capitulum post mortē suam possit causam in
i staurare. ⁱ ar. all. de hoc valdè optimū in c. cum venissent. in fi. d. in st. cum ibi not. & ita loquitur illud c. placuit. secus autem vbi tractatur principaliter de præiudicio ecclesiæ, vt priuetur dñio rei suæ, & ꝙ ita debeat intelligi ille tex. & non ad corticem prout iacet, probo efficacissima ratione: nam illud c. placuit. loqtur de solo episcopo, non autem de capitulo, non ergò potest intelligi vt ecclesia priuetur dominio, cum sit ɔ̄ c. ibi sequens. vbi d͠r ꝙ delictum personæ nō debet in damnum ecclesiæ redundare, & idem dicitur in reg. delictum. præal. Non obst. l. iubemus nullam. C. de sacrosa. ec. nam ibi nihil dicitur de capitulo, sed loquitur ibi indistinctè in quolibet loco religioso, & ex causa multum fauorabili, vnde nō dēt trahi ad ɔsequentiam, nec etiam puto illam l. valere respectu ecclesiæ: quia Imperator

a ¶ Ecclesiæ. Adde An. cons.177.
b ¶ Non facta. adde videndum Anchar. consi.321.
c ¶ Res clericorū. Adde Ro. sing. suis fol.9.
Zacharias.
¶ Adde ꝙ voluit all. sing. Ro. n.454. inc. tu scis g͠nale illud. d quo p Fel. in c. ecclesia S. Mariæ. versi. & hic est. s̄. de const.
Sebast. Sapia.
d ¶ Prælatus. Vide Fel. in c. ɔtingit. ver. in cadē. ibi nō est ȷ̄. de sent. exc. & Ias. ī l. is q. §. neq; fili⁹. ī pr. ff. de acq. hæ. Fed. de Se. ɔs.9. cum multis all. p Cors. ī rep. suo in ver. Abbas. in fi.
e ¶ Per Fed. Adde q̄ s̄. posui in verb. nocet ecclesiæ.
f ¶ Tale qd fecerit. adde An. cons.157.
Sebast. Sapia.
g ¶ Vnum tñ. Vide Fel. in c. accepimus. versi. tertio declara. de fi. instr.
Sebast. Sapia.
h ¶ In iudicio verò. Vide Fel. in c. ad audientiā. vers.2. limitat ista gl. s̄. de rescr. & c. cū venerabilis. versi. scias duo tantum. de excep.
Sebast. Sapia.
i ¶ Cōfessione p̄lati. Vide latè Fel. in c. fi. ȷ̄. de præscr.
k ¶ Ipse solus. Adde qd voluit Ro. ɔs.36.

perator nō potuit disponere in reb. ecclesię. 96. di. bñ quidem. de cōst. ecclesia. & c. quæ in ecclesiarum. tum quia loquitur specificè de
15 reb. ecclesiæ. ¶ † Tum qa & lex principis ecclesię præiudicatiua nō valet, nisi expresse sit approbata per ecclesiam, vt not. in d. c. ecclesia. & in d. c. fi. de sol. p Host. ad c.2. de or. cog. p̄t r͠ndere, prout ibi no. in aliis sol. Ad c. auditis. de in int. rest. & c. cum venerabilis. de exc. & c. cum olim. de cēs. & si dico ꝙ nō loquuntur qñ sequitur directa alienatio rei ecclesiasticæ, licet loquuntur in iudicialib. & in illis casib. quib. alij administratores præiudicant dñis & datur rest. in integrum: & ibi patet & fauore iudiciorum multa statuūtur, vt no. gl. d. reg. delictum. Ex quib. ɔcluditur nulla lege hoc caueri, & sic debemus stare regulis & ra
16 tionib. naturalib. s̄. all. ¶ † Præterea ad hanc sñiam moueor, qa bona ecclesiarum nō solum sunt deputata ad vsum prælati & capituli: sed ēt ad reparationem fabricæ & alimoniam pauperum. 16. q.2. c. fi. 12. q.2. quatuor. & c. ɔcesso. de his quæ fi. à præl. c. pastoralis. q̄ ergò æqtas vel rigor p̄t nobis suadere vt delictum prælati & capituli, & sic administratoris debeant primò redūdare in præiudicium Dei cuius est dñium. Secūdò in præiudicium fabricæ, & pauperum ɔ̄ oēs vtriusq; iuris na
17 turalis regulas. ¶ † Ad prædicta vide In. in c. accedentib. de exces. præla. vbi d͠t, ꝙ prælatus & capitulum non p͠nt renuntiare statutis & ɔsuetudinib. & iurib. ecclesiæ in præiudiciū
a ipsius ecclesięᵃ, & fa. c. ij. d his q̄ fi. à ma. par. ca.
18 ¶ † Et adde no. dictum Io. And. in c. ɔstitutis. de rel. do. vbi accuratè disputando tenuit ecclesiam non posse perdere vtile dñium rei q̄ habet ī emphyteusim ex solutione canonis
b non factaᵇ: quia cum sine solēnitate de qua. 12. q.2. sine exceptione. non p͠nt clerici tale dñium alienare: multò fortius non poterant hic canonem nō soluendo: & ex ɔ̄rio aperiretur via fraudib. ɔ̄. c. quanto. de diuort. idem gl. 16. q.1. placuit. Quarto moueor, quia prælato & capitulo volētib. rem alienare in amicum daretur via promptissima. s. inferendo violentiam: & locus figmentis dandus non est. de diuor. quanto. & optimè facit iste tex. Cōcludo ergò quò ad casum nostrum, si res spectabat ad mensam prælati punietur ipse prælatus in vita sua. si verò ad prælatū & capitulum: punientur ēt ipsi in vita delinquentium: si verò res erat ecclesiæ nō pertinebat solum ad mēsam prælati & capituli: tūc ɔdem
19 nabuntur ipsi de proprio ad æstimationem. ¶ † Et si nō h͠nt vñ soluant, luent in corpore. ar. c. finem. de do. & ɔtu. prædicta procedunt qñ delictum nō p̄t pariter puniri in persona prælati, & ɔuentus & ipsius ecclesiæ, aliàs autem s͠p punirentur ipsi delinquentes & non extendentur manus quoquo mō ad res ecclesię: pro hoc est gl. no.
20 in d. c. de hoc. de sim. & c. qm̄. e. tit. ¶ † Quò ad tertium, quid in bonis ꝓpriis ipsorum & clericorum. Gl. hic sentit illum rigorem habere locum, & satis placet. ꝓ hoc illud c. placuit. intelligēdo prout s̄. dixi. & melius probatur in c. cum qui. de præb. lib.6. diceres tu res
c clericorum ᶜ gaudēt eodem priuilegio cū bonis ecclesię: ergò, & c. Resp. ꝙ illa regula non est vera: imò potius innui debet ɔ̄rium, vt aliàs dixi, & no. in c. si diligenti. de præsc. Item in rebus clericorum cessant rōes superius inductæ, & leges pœnales quæ p͠nt se h͠re ad lucrum & damnum v͠nr approbate de iure can. vbi rō legum ꝓcedere potest, iux. no. per Host. & Io. An. in c. ecclesia. vt lit. pen. præal.
21 ¶ † Et g͠naliter cum quæritur, an & qñ factum prælati noceat ecclesiæ: prosequitur hic d. An. Sed b͠r clarè potes sic distinguere, ꝙ aut agitur de reb. quærendis: aut quæsitis. Primò casu, ēt solus prælatus facere p̄t ɔdōem ecclesiæ deteriorē: nec in hoc exigitur aliqua solennitas: quia nō agitur de alienando, sed de nō quærendo: ꝓ hoc vide c. cum dilectus. de ɔsuet. iuncta gl. c. qm̄. de deci. & ꝙ no. Inn. in c.2. de don. & gl.6. q.6. c. fi. ī fi. Ex quo infero ad duas q. quotidianas.
22 ¶ † Prima nunquid prælatusᵈ solus possit citra solennitatem repu
d diare hæreditatem seu legatum delatum ecclesiæ: & dicendum ꝙ
e sic. vt plenè tangitur per Fed. ᵉ ɔs.9. & per Bal. in l. pupillorum. C. de rep. hæ. & per Lap. all.27. vide ꝙ plenè dicam in c. tua. de his quæ fi. à
23 præl. ¶ † Secunda q. est: aliquid est relictum ecclesiæ sub ɔdōne su
f spendente, vt puta, si tale quid feceritᶠ vel non fecerit intra certum

tempus nūquid factum solius prælati impediat acquisitionem. Et dicendum est per prædicta ꝙ sic: & sentiunt doct. in c. verū. de cōd. ap. & vide Lap. de Castel. all.93. puto tamen, quod si prælatus fuit in culpa in non requirendo teneatur ecclesiæ de suo ad interesse. sicut dicimus de tutore, & curatore. l. quicquid. C. ar. tu. vide bo. tex. iuncta gl. c.2. 12. q.4. & multò fortius in prædictis casib. præiudicabit factum prælati & capituli simul & non mirum si in prædictis casib. per factum istorum præiudicetur ecclesiæ: quia idem est in factis
24 aliorum administratorum, vt d. l. quidquid. ¶ † In reb. verò quæsitis aduerte, quod aut quæritur in ɔ̄hendo: & dicendum est quò ad modicum tp̄s solus prælatus p̄t ecclesiæ præiudicare, sed ɔpetat in integrū rest. si ɔtingat grauis læsio. ad tp̄s verò magnū, seu si agitur de alienatione rei nō p̄t prælatus etiam cum capitulo præiudicare ecclesiæ, nisi seruentur solennitates à iure introductæ, & fiat in casu licito: de quo tñ distinguendum est latius & plenius, vt leg. & no. in c.j. de in int. rest. & in cle. j. de re. ec. ñ al. 12. q.2. in sum. & c. sine ex
25 ceptione. & in c.j. de re. ec. nō al. li.6 ¶ † Aut in omittendo & dicendum est quod extra iudicium præiudicat in patiendo præscriptionem currere ɔ̄ ecclesiam, vt patet de præsc. p tot. nec causatur nunc alienatio ex facto prælati tantum, sed potius ex negligentia totius ecclesiæ: & iuris auctoritate inducentis præscriptionem ex causa
g ne dominia diu sint incerta. Vnum tñ ᵍ tene menti ꝙ ɔ̄ prælatum patientem præscriptionem p̄t agere ecclesia ad interesse pp suam
26 negligentiam. vide gl. no. in c. placuit. 2. 16. q.3. ¶ † Idem p̄t dici, qñ aliqd fuit donatum ecclesiæ sub ɔdōne resoluente, vt reuocetur si aliqd fuerit factum vel nō factum: tunc. n. factum solius prælati, nō præiudicat ecclesiæ: qa agitur de iure quæsito p̄dendo: sed prælati & capituli sic, vt no. in d. c. verum. & per Lap. s̄. prox. all. ¶ Et si diceres quare factum istorum præiudicaret ecclesiæ in p̄dendo dñium acquisitum? Resp. hoc ɔtingere pp pactum appositum in ɔ̄ctu de reuocādo quod nō poterat intelligi, nisi ex facto prælati, & capituli quia rep͠ntant ecclesiam. 8. q.1. scire debes. & de test. requisiti. & c.
27 relatū. ¶ † In iudicio veròʰ nocet ēt factum solius prælati in omit
h tendo ltīmas exceptiones vel probōnes: sed datur ecclesię restitutio: de quo tñ dicendum est vt leg. & no. in c.j. vt lit. non ɔtest. c. auditis. & c. cum ex literis. de in int. rest. de excep. cum venerabilis. & de
28 cens. cum olim. vide gl. in reg. delictum. de re. iu. li.6. ¶ † Et sic ēt pos
i set quæri de ɔfessione prælatiⁱ & capituli: & de ɔtumacia, sed dic vt in locis suis no. de præsc. c. fi. de ɔfes. c. vlt. de testi. c.2. lib.6. 22. dist. de Constantinopoli. & in præal. c. j. vt lit. nō ɔte. Si verò factum prelati & capituli ɔsistit in faciendo, vt in delinquendo, dic vt s̄. dictū fuit. Hæc b͠r & sub ɔpendio dicta sunt: qa longissimum esset & laboriosum singulos casus vnius materiæ ɔplecti: sed decidēdi sunt s͠m facti accidētiam & varietatem in suis sp̄alib. locis no. s̄. ɔpendiosè all. Si verò in ecclesia est solus rector sine capitulo: tunc v͠r ꝙ tantam
k p̄tātem habeat ipse solus ᵏ r͠r: q̄tam prælatus cum capitulo vbi est collegium: ad hoc est bo. gl. c. potuit. de loc. & de ca. mo. c. dilectus. & 12. q.2. placuit. iuncto c. abbatib. ea. cau. & q. ¶ Opp. vlterius & v͠r ꝙ s͠p periclitetur iustitia nisi fiat ɔdemnatio: debet. n. ɔtumax in expensis ɔdemnari. ¶ Item ad interesse si pp dolum & potentiam aduersarij aliquod damnum ɔsecutus est, q in possessionem mitti debebat, vt lit. non conte. c. qm̄. §. in aliis. ff. ne vis fi. ei qui in pos. mi. l. j.
29 ¶ † Secundo s͠m mētem gl. fi. tex. intelligitur nō de hac pœna quæ est ordinaria: sed de extraordinaria. s. mulctando pro iudicis ɔtemptu: iudex. n. ecclesiasticus hanc mulctam nō imponit s͠m gl. Io. An. dicit, & bñ gl. restringēdam ad casum nostrum. s. qñ iustitia non periclitatur. qa iussus mitti h͠r pro misso, & ɔtumax venit ad obedientiam, vt s̄. plenius dixi: aliàs autem iudex ecclesiasticus bñ imponit mulctam, vt no. in c.j. & c. de causis. de of. dele. & c.j. de hom. li.6. ȷ̄. de pœ. c. licet. cum si. & de differentiis inter pœnam & mulctam. vide in Spe. de sen. prol. §.2. ver. est & quarta. & ver. seq. & de mulcta ponit Host. specialem rub. de sen. & re iu. Vltimò hic quærit pone, quod ɔtumax passus missionem verè vel fictè ɔparet intra annum & præstat cautionem & sic recuperat possessionem: demum iterū est ɔtumax: & in fine anni iterum ɔparet & vult recuperare possessionem, nunquid sit audiendus. Host. dicit posse dici, ꝙ non, imò adiudicabitur secunda vice possessio actori saluo iure proprietatis, vel saltem s͠m eum differtur restitutio, donec causa incipiat h͠re ltīmum progressum. ar. ȷ̄. c. prox. in fi. & c. fi. de of. or. c. significauit. est ēt ad fideiussores & ad pignora recurrēdum si interuenerunt: & hæc duo vltima remedia magis mihi placent. & de hac materia vide Spe. de j. decr. §. iam de effectu. in fi. & ibi in add. Io. And. ꝙ cum iste ɔtumax primo satisdederit, debet aggrauari ex illa satisdatione. & si secundo euenerit taliter aggrauetur quod plus non attentet, quod satis erit iustum secundum eum: quia reincidit in contumaciam. arg. de hær. c. accusatus. lib.6.

CAP. II.

1 *Reus condemnatur in expensis quas actor propter eius contumaciam facit propter quàm sequestrabitur res petita.*

2 *Literæ secunda si non faciant mentionem de primis sunt nullæ: & primas non re-*

a ¶Spālē ð priorib. Adde Fed.cōs.199. Sebast.Sapia.
¶Priorib.vide latissimè p Fel. ĩ c.cæterum. de rescr. & ibi Dec.ponit de intellectu huius decret.
b ¶Non sufficeret. Pōdera si pt adaptari illud quod voluit Bal. in l humanum. C.de leg. And.Bar.
c ¶Mētio spālis. pōdera, in ista mā dixi legendo ꝙ reqritur exp̄ssa & spālis:& arguebā hoc mō, lr̄æ principales sunt cōstōes spāles:& p totū ti.de resc. & C.de pst.prin.cū si.sed vbi vna ꝯstō tollit aliā reqrit exp̄ssa mētio vt §.si verò exp̄ssim. aut.de hæ.& fal.& §. illud.ĩ aut.de triē.& se.tex.l.fi.ff.vi bo.ra. ḡ seqȓ ꝙ vbi lr̄ę scdę reuocāt primas reqratur ꝙ exp̄ssè de illis faciāt mentionē scdo dicebā fore casum ĩ c.ex lr̄is.ð off. del.ĩ ver.exp̄ssa. tertiò dicebam qđ vbi exp̄ssio reqritur d; fieri in spē,all.l.j.ff.si qs ĩ i⁹ voc.in aut.de nup.§ si verò.& § soluto.& l.si qñ.§.gñaliter.cū si.C.de inof. test.ergò,&c.Itē dicebat In.ꝙ reqritur mentio exp̄ssissima. d.c.ex lr̄is.vide q ibi dixi.And.Barb.
Ant.Fran. ¶An.& qñ reqratur exp̄ssa mētio dispōis pcedētis,ad hoc vt tollatur p subseqūtē. Dicas,ꝙ sp dēt fieri exp̄ssa mētio de eo ꝙ est no.dignum.& de quo verisimile ē ꝙ ꝯcedēs, vel dispōnēs nō ita facile disposuisset seu ꝯcessisset si illud fuisset sibi exp̄ssum l. item apud Labeonem.§. hoc edictū.ff.de iniu.l.elegāter.§.q reprobos.in fin.& ibi Ale.ff.de pig.act.& facit,ꝙ dr̄ in mā c. super lr̄is.de resc.& hr̄ per Bar.in extrauag.ad repr.in ver. non obstantibus.

uocant.5.6.7.& 15.
4 *Missio in possessionem propter contumaciam quo casu habet locum etiam quando petuntur res ecclesiasticæ.num.3.*
Iurisdictio data alicui per primas literas: tollitur per secundas ipso facto.
8 *Contumaciæ quot sunt species, & quis dicatur verus vel fictus contumax.*
9 *Clerici an mitius puniuntur quam laici.*
10 *Sequestrum an durabit vsque ad finem litis, & postea adiudicabitur victori, an restituet præstita cautione de stando iuri.num.14.*
11 *Sequestratio an possit fieri propter contumaciam partis.12.*
13 *Missio ex primo decreto potest reuocari oblata cautione intra annum de iudicio sisti, quæ non potest prohiberi à iudice.*
26 *Contumax potest mulctari ab illo qui non est iudex cui contumax non obediuit.*
17 *Iudex potest contumacem in expensis condemnare: & cōtra eum missionem facere, vno & eodem tempore.*
18 *Missus in possessionem an possit compellere reum ad recuperandam eam.*

1 Ex literis. ¶†Summat Io.And.tribus modis. Primo sic.reus condemnatur ad expensas quas pp eius ꝯtumaciam vel dolosam exceptionem actorem fecisse ꝯstabit.Scdò sic.Per secundas lr̄as nō facientes expressam mētionem de primis: primæ lr̄æ nō reuocantur.& hic nil ad titulum. Tertiò sic.Propter ꝯtumaciam rei pt res quę petitur sequestrari:sed dicit ꝙ in hoc est opi.& decre.hoc nō dt,iō dt tenēndum primum summarium.Sed ego ꝯsidero,ꝙ Papa hic nō impugnat sequestrū,nec eius cām:quinimò vr̄ approbare in fi.dum mādat negotium decidi p primas lr̄as, nec mādat sequestrum reuocari.& ꝙ de iure fieri poterit ĩ.subiiciam: quapp ꝯiungendo primum & vlti.summarium, quia duo vr̄ pbare ista lr̄a.summo sic. Propter ꝯtumaciam rei pt iudex rē petitam sequestrare: & ipsum ꝯtumacem in expensis ꝯdemnare quas pp ipsius ꝯtumaciam vel dolosam exceptionem actor fecit.Cōis diuisio secunda ibi.verum.Casus literalis.Inter monachos de Etol. ex vna parte: & canonicos Lincoñ.ex altera,q.vertebatur super quibusdam ecclesiis.de V.& M.cā ad petitionē monachorum commissa fuit iudicib. canonici ltīmè citati se ꝯtumaciter absentarūt: iudices licet monachi pp ꝯtumaciam canonicorum mittendi essent in possessionem rerum petitarum:mitius tñ agere cum eis volentes possessionem dictarum ecclesiarum sequestrari fecerūt:vt saltem affecti tædio venirēt ad iudicium:tādem dicti monachi petiuerūt ecclesias sibi restitui, rñderunt canonici auctoritatem iudicis expirasse pro eo quod ad alios iudices literas impetrauerūt, quæ præiudicare priorib.videbātur,verum qm̄ in literis posteriorib.non fiebat mentio de priorib.nec noīa ecclesiarum in eis continebantur,quæ in priorib.lr̄is exprimebātur,sed indefinitè dicebatur sup quibusdam ecclesiis. Iudices super hoc dubitātes ꝯsuluerūt d. Papam, qui cum dolus & fraus alicui patrocinari nō debeant, mādat quatenus in cā pcedant fm tenorem priorum lr̄arum : nō obst. posteriorib.ꝯdemnātes canonicos in expensis ipsis monachis quas pp hoc fecisse noscū-
2 tur.B. ¶†No.j.ꝙ cum agitur de ecclesiis rōe subiectionis, habet locum missio in possessionem pp ꝯtumaciam,ꝯcord.c.1.& 2.de eo qui mit.in pos.secus si agitur rōe tituli.vt c.vno.de eo qui mit.in pos.lib.6.rō ibi redditur.
3 ¶†No.2.ꝙ missio in posses.rōe ꝯtumaciæ rei,habet locum ēt in religiosis actiuè & passiuè:licet.n.hic fuerit facta seqstratio: poterat tñ fieri missio vt satis innuit iste text.& clarius pbatur in c.1.& 2 de
4 eo qui mit.in pos.& c.ij.de seq.pos.& fru. ¶†Not.ibi, penitus expirasse,&c.ar.ꝙ per secundas lr̄as ltīmè interpretatas tollitur ipso facto iurisdō tributa per primas opposita tñ exceptione de secundis ꝯ primas:sed quia ista est narratio partis,nō pt sumi validum.arg.iō dic vt no.in c.cæterum.de resc.vbi plenissimè dico post doct.& per
5 In.ibi.& in c.cum ꝯtingat.e.ti.& in c.j.de ꝯcess.præb.li.6. ¶†Vltimò no.fm d.An.ꝙ non valent secundæ literæ,nisi expressam,& specificam mentionem faciant de primis,& nisi faciant specificā mētionem de reb.sup quib.fuerunt impetratę.Sed certę hoc ex ista litera nō coll̄r,qa hic nedum spālis,sed nec gñalis de priorib.fiebat mentio,ꝙ ēt apertè tenet Host.vñ solum coll̄r secundas literas nō valere nō faciētes mētionem de priorib.maximè si priores sunt magis spāles q̄ secundæ, prout erāt hic:nam in primis exprimebātur hæc ecclesiarum noīa sup quib.erat ꝯtentio,& in secūdis indefinitè di-
6 cebatur sup quibusdam ecclesiis. ¶†Sed nūc circa prædicta,& pro decl̄one materiæ istius text.qro duo.Primò nunqd primū dictum sit verū,saltem in se,vt nō valeant secūdæ literæ, mētionem nō fa-
a cientes spālem de priorib.ᵃHo.hic arguit p & ꝯ & trāsit.Primò.n. dicit,nō sufficere cl̄am gñalem,vt non obst.lr̄is impetratis per partem aduersam.ad ꝙ inducit primò istum tex.intelligēdo ꝙ hic fiebat mētio in secūdis,sed non expressa,& hoc supplēdo ad lr̄am ibi mentio.s.expressa:vt vr̄ prima fronte innuere verba sequentia:ad idem c.bonę de ꝯfir.vti.vel inut.sed ꝯrium ꝙ sufficiat mētio gñalis, adducit c.audita.s̄.ti.px.vbi de hoc,&c.cām quæ.de iu.sed fm cum hic,& nō fiebat in secundis de primis mētio ēt gñalis.& sic transit nec Io.An.aliqd vltra addidit. Ego puto iudicē debere arbitrari ex qualitate primarum & secūdarum an videatur facta reuocatio.ar. c.sup lr̄is.de resc.& c.postulasti.e.ti.& de re iu.inter monasterium,& in informando arbitrum suum dēt animaduertere, an talis cl̄a vel talia verba sint incerta in priorib.quib.expressis postmodum Papa non concessisset secundas verisil̄r:& tūc mētio gñalis non suffice-
b ret:ᵇ& ita loquuntur iura q̄ vñr exigere mētionem spālem. fa.c.ex ꝯquestione.& ꝙ ibi no.de rest.spo.& alia superius all. idem vbi per priores fuisset processum,& in secūdis mētio de hoc nō fieret,sed tm̄ mētio gñalis vt obst.literis,&c.vt pbatur in d.c.inter monasterium,vbi verò priores lr̄ę essent gñales,& ita ēt scdę tñ mētionem facientes in gñe de priorib.vt non obst.lr̄is,&c. tunc satis putarem
c priores reuocatas licet al̄r ñ fieret mētio spālis,ᶜvt c.auditis.præal. sed de his nō pt dari certa doctrina, sed vt dixi iudex dēt ꝯsiderare, an tale qđ fuerit expressum in primis quo expresso Papa nullo mō vel saltem nō de facili dedisset secūdas lr̄as,vt d.c.postulasti.& c.sup
7 lr̄is.facit ꝙ dicam in c.cum instātia.de cens. ¶†Secundò quærimur, quæro Papa hic ꝯsiderat ꝙ in secūdis nō exprimebātur noīa ecclesiarum de quib.erat ꝯtentio. In.hic sentit ꝙ iō,qa quò ad exp̄ssa in priori rescripto vel corā iudicib.nō poterāt secundæ lr̄æ derogare priorib.de resc.c.pastoralis.hoc dictum Inn.ēt mihi nō placet.nam c.pastoralis. loqtur qñ in priori rescripto res nō erat expressa, sed sub cl̄a gñali cōtenta,quo casu secūdæ lr̄ę spāles derogant priorib. quò ad expressa,licet de eis nō faciant mētionem,vt ibi.sed in casu c.nostri primæ lr̄æ erant spāles.vñ secundæ ēt spāles q̄tūcunq: specificè exprimerentur res nō derogarēt priorib.nisi de eis al̄r facerent mētionem saltem in gñe.vt c.cæterum.de resc.& c.ex parte.2. de of.del.& hic sed si secundæ facerēt mētionem de priorib.saltem in gñe,vt puta,nō obst.literis per aduersam partem impetratis licet nō exprimerent res specificè sicut priores, sed dicerent super quibusdam ecclesiis,&c.nō video quare priores nō essent reuocatæ,satis.n.hoc apparet de intētione reuocantis,nisi fortè negotium de quo agitur sit ita arduum seu qualificatum vt eo expresso specificè Papa nō fecisset secundā concessionem vel nō commisisset secundis iudicib.reuocando priores qui fortè erant aptiores ad iudicandum cōsiderata arduitate negotij.& in hoc multum exuberabit iudicis arbitrium,vt d.c.super literis.& c.postulasti. Et ad istū tex.resp. ꝙ ideò pondera:quia in secundis non exprimebantur nomina ecclesiarum.sicut in prioribus ad inferendam clarissimè ipsarum inualiditatem. Primò. quia non faciebant mentionem etiam generalem de prioribus. Secundò, quia primæ erant magis speciales, q̄ secundæ,sed certè si fecissent mentionem de prioribus cessaret hęc secunda cōsideratio,quia satis esset reuocationem esse factam,nisi aliud obstaret modò prædicto. & per hoc dico Host.hic non bene dicere.quia dicit illud ideò Papam ponderasse: quia in secundo rescripto specificādum est super quo fuit impetratum.Item persona iudicum & litigantium & diœc.ista enim sunt substārialia. de resc. super literis.& c. significante.& c. Rodulphus. & sic de principali clausula fieri debet mentio secundum eum. s̄.tit.j.c.ex conquestione.& de processu,de re iu.inter.de coha.cler.super eo.de rescr.dilectus.j.non enim placet hoc dictum Host.inquantum inter substantialia rescripti connumerat vt exprimātur res super quibus sit impetratio.nam sufficit facere mētionem in genere vt super quibusdam ecclesiis,& similibus,vt patet in c.pastoralis.de rescrip.& c.fedes.eo.tit.& hoc est indubitabile quando solum emanat vnum rescriptum : sed adhuc idem puto in secundo reuocatorio primi ex quo aliter faciat mentionem de primo,nisi aliud obstet modo præ
8 dicto. ¶†Venio ad glos.& primò ponit multas species contumaciæ.

Zacharias.
a ¶Multas spēs ꝯtumaciæ. Adde Cald. ple.ĩ cle.1.q.9.ver.p quorum oīm.eo.ti.
b ¶Verus ꝯtumax. Adde qs dicatur verus contumax,quis fictus.Ang.cōs.40.
c ¶Cum religiosis. Adde Lap.all.48.
Zacharias.
d ¶Vsq; ad fin.litis. Adde ꝙ imò ēt ĩ cā appl̄onis,vt no.Bal. in add.ad Spe.ĩ ti.de seq.pos.& fru.ver.j. aliqd p Old.ꝯs.166. ĩc.thema ordinari⁹.
Sebast.Sapia.
e ¶Sequestrare. qđ possit fieri seqstrō ĩ odiū ꝯtumaciæ:tradit Bal. in l.cōsentaneū.not.j.C.qūo & qñ iud.& c.olim ex lr̄is.s̄.de rest.& Ang. ĩl.Imperatores.§.fi. ff.de ap.& Ias.ĩ l.si fideiussor.§.si satisdatū.ff.q satis.cog.vbi ponit alios casus in qb.est licita satisdatio. vide ēt p Fran. Cur.ĩ tract.sequest.
f ¶Nemo discrepat.adde An.ꝯs.107.
Zacharias.
g ¶Et pstante cautionē. ita no.Raph. Cu.& Io.de Por.ĩl. si ꝯstāte.in pr.ff.sol. mat.p l.si fidein.§.fi. & ibi Bar.& Ale. vide oīnò ĩ præal.§.fi. & Car.ĩ cle.1.q.23.ð ph.seq.pos.& fru.

a ciæ.ᵃ & in fi.add.Host.alias spēs:nam qñq; dr̄ ꝯtumacia respū ñ defendētis, vt ff.de pc.inuitus.§.pęna grauior.Itē respū latitātis & impedientis ne citatio puenire possit ad ipsum. hi casus pbātur s̄.vt li.ñ cōt.c.qm̄. §.1.& 2.fi. Itē respū minus instructi ꝯparētis.ĩ.de ele.c.j. li.6.& de ap.c.j.e.li. Et remittit Host.ad sum. e.ti.sub rub.ð cōtu.§.qual̄r dep̄hēdaȓ.& vide
b in Spe.de ꝯtu.§.j. Et qs dicatur ver⁹ ꝯtumaxᵇ fictus vel manifestus.vide gl.ĩ cle.vna.de do. & cōt.& plenè p Bar.ĩ l.ex ꝯsensu.§.si ff.de ap.
9 ¶†Gl.colligit ar.ꝙ cū religiosis agēdum est mitius.Vin.dt ꝙ durius agi dēt cū religiosis. ĩ.de sim.p tuas.Io.An.soluendo dt ꝙ illud de pęna criminis,istud de pena ꝯtumaciæ.& facit fm eū qđ no.in c.cū ab hoīe.s̄.de iud.hoc dictū Io.An.mihi ñ placet indistīctè,vt respū pœnę imponēdæ durius agaȓ cū religiosis,p ea q̄ ipsemet Io.An.post B.Tho.no.ĩ c.accusatus.de hæ.li.6.vbi vide.Et ad c.p tuas.resp.ꝙ loqtur de pœna priuationis à bñficio: illa.n. facilius imponiȓ pl̄atis rl̄arib.q̄ secularib.qa in bñficiis hñt ius magis tenue: ð quo dic vt no.in c.qual̄r & qñ.2.de ac.in fi.& d.c.p tuas. sed respū aliarū pęnarū ñ agitur durius cum rl̄arib.imò mitius dēt agi, nisi peccauerint ꝯ subᶜalia rl̄æ vel al̄r,vt not.in d.c.accusatus.facit ad prædicta c.illorū.ð sen.exc.vbi facilius
c dispēsatur cū religiosisᶜ q̄ cū clericis sclarib. ad idē c.admonere.& qđ ibi no.33.q.2.ð vot. c.scripturæ.& 96.q.1.q verè. ¶Sed ꝯ pdicta & ꝯ tex.op.vr̄.n.ꝙ ñ mitius sed durius actū fuerit hic cū religiosis: qa pinguius erat monachis hr̄e possessionē ex primo decr.ꝯ sequestrū,cū primo casu ipsi hēant seu detineant posses.& p lapsum anni efficiūtur veri possessores,vt c.qm̄.§.in aliis.s̄.vt li.ñ cōt.Scdo verò casu sequester detinet vel possidet,vt no. in c.exaīata.s̄.de iu.& l.interesse.ff.de ac.pos. nec efficiunȓ p lapsum anni veri possessores: ꝯdō sequestri est , vt res sequestrata assigneȓ ei q tādē obtinebit in cā,vt no.in d.iurib.Sol. litera pt intelligi primo de canonicis ꝯ quos fiebat missio,q fm quosdā erāt rl̄ares,vñ vtilius fuit eis pati sequestrū q̄ missionē: & tūc cessat ꝯriū.Scdò pt intelligi de monachis,& tūc ad ꝯriū resp.dupl̄r fm Goff.primò,ꝙ mitius fuit actū cū eis ne si fuisset missi in poss. viderētur cupidè aliena possidere: q̄ rō cessat ĩ sequestrōe,vt s̄ dixi.
10 ¶†Scdò sol.ꝙ in hoc mitius & melius agitur cum monachis:qa si fuissent in posses.missi potuissent canonici intra annū posses.recu-
d perare:nūc remanebit apud sequestrū vsque ad finē litisᵈ & tūc dabitur vincenti:hæc est.n.nā sequestri,vt s̄.dixi:sed mihi plus placet prima expō:nā si fuisset habitus respect⁹ ad monachos dixisset volentes cū eis agere vtilius seu honestius:nā verbū mitius:est verbū mitigatiuum:& infert ꝙ potuissent iudices pcedere asperius ꝙ verbū rectius adaptatur ad canonicos, q erāt rei vt sit sensus ꝙ asperè poterāt ꝯ eos pcedere faciēdo missionē:sed intuitu religionis voluerūt mitius pcedere sequestrū faciendo,vt sic tædio affecti canonici cogerētur rñdere, vt in lr̄a dr̄:p q̄ verba puto,ꝙ canonicis venientib.& cauentib.de stādo & parēdo iuri debuisset fieri relaxatio sequestri:qcqđ sentiat Gof.p verba s̄.dicta.nā dicta sua pcedūt qñ fieret sequestrū pp suspicionē dilapidationis ꝙ est rl̄are,vt no.in c. 1.& 2.de seq.& l.vna.C.de ph.seq. vel pp scādalū inter partes euitādū,vt l.æqssimū.ff.de vsufr.& no.in cle.j.de seq.sed ĩ casu nr̄o fiebat pp tædiū vt citius venirēt rñsuri,vt in text.& sic succedit loco missionis:dēt ḡ eius nām sapere,vt lit.pen.c.eccl̄a.& qđ no.Inn.in c.ex rōe.de ap.& sic oīnò mitius agebatur cū canonicis faciēdo sequestrum & nō missionē.& no.hāc vlt.ꝯsiderōem:qa facit ad ĩ.dicēda.
11 ¶†Op.vr̄.n.ꝙ pp ꝯtumaciā partis nō possit iudex rē seqstrare,licet possit decernere missionē ex j.decreto,vt pbari vr̄ in c.j.de seq.vbi fuit reuocatū seqstrū,ēt p Papā pdecessorē ex pprio arbitrio factū. Itē sequestrō rl̄r est phibita, & certis casib.pmissa:& iste casus ꝯtumaciæ ñ reperitur pmissus,vt leg.& no.in l.vna.de ph.seq.& prædicto c.1.& 2.e.ti.Sol.gl.3.qđ de gratia iudices fecerūt sequestrum &
12 nō de iure. ¶†Sed nunqd iudices potuerūt de iure hāc gratiam facere.Host.sentit ꝙ sic,all.no.in c.2.ĩ.de sequ.in fi.vlt.gl.si.n.fm eum pñt ꝙ maius est.s.mittere aduersarium in possessionem:multò magis ꝙ minus est.s.apud cōem amicū sequestrare.ar.ĩ.de deci.ex parte.3.refert alios tenere ꝯrium : qa licet primum sit maius,tñ à iure conceditur. Scdm verò.s.sequestrare rl̄r denegatur.ĩ.de seq.c.s.all ad idē s̄.de transl.epis.c.fi.Io.An.dicit se credere hoc vltimum:& ad hoc c.rñdet,ꝙ hic nō qritur de iurib.sequestrōnis,vel fm eū sequestrō est qđ maius q̄ missio p ea q̄ s̄.dixi in 2.sol.gl.Io Mo.in reg.locupletari.de re.iu.li.6.tenet iudicē vt tędium inferat ꝯtumaci posse rē sequestrare:qa pt imponere pœnā contumaciæ q̄ magis timere videt,vt lit.nō cont.c.qm̄.in fi.& qa quocunq; pęnali iudicio pt suam iurisdōem defendere.ff.si quis ius di.nō ob.l.vna.d.Ant.putat ꝙ ꝯdicente actore nō pt rem sequestrare,cū debeat iudex ordinario iure missionem facere ꝯdicente aūt reo & consentiente actore eam facere pt,qa non hēt re cām querelæ,si in hoc sibi defertur:sed certè hęc opi.d.Ant.pt impugnari Primò,si teneatur illa opi.ꝙ durior sit sequestratio.tunc.n.hr̄et reus causam querelæ,vt ex verbis suis innuitur.Item nō pcedit qa si sequestratio pt esse pœna contumaciæ iudex pt illam imponere, & omittere missionem ēt inuito actore, cum possit excōicare mittēdo omissionē ēt inuito actore si videt
e illam pœnā magis timeri,vt d.c.qm̄.in fi.& ita sequestrareᵉ si videt illam aliqua rōe magis timeri & magis salutiferā præsertim vbi ex missione immineret scandalū,& hoc vltimum qñ immineret scandalum ipsemet Io.An.in d.reg.locupletari tenet sequestrōem posse
f fieri,ꝙ no.qa ab hocᶠ dicto nemo discrepat,sed ēt nō immenente scādalo eā posse fieri pp contumaciam in nō parēdo,vel sistēdo iudicio apertè reperio tenere In.in d.c.j.de seq. pp.fi.ꝙ no.qa nō solet allegari.& sic concordat cum opi.Io.Mo.Ego verò credo attingēdo veritatē posse has op.sic ad ꝯcordiam reduci ꝙ aut q̄riȓ nunquid possit pp ꝯtumaciam fieri vera sequestrō fm suā rl̄atam nām, vt res sit apud sequestrū vsq; ad exitū causæ: & sic demū detur vincēti,& credo ñ posse fieri:qa hic sequestrō rl̄r est phibita:nō.n.dēt possessor priuari lite pēdente ꝯmodo suæ possessionis,ex quo nūc paratus est in iudicio rñdere,vt li.pen.c.1.& 2.ēt pp ꝯtumaciā suam
13 ex quo nūc paratus est eam purgare. ¶†Nam hoc idē videmus in missione ex j.decreto, vt ñ possit iudex facere quin eā possessionē recuperet oblata cautione de stando iuri intra annū & refectis expensis,vt d.c.qm̄.§.in aliis.ergò nec indirectè debet iudex posse hāc ꝯmoditatē possessionis auferre p sequestrōem.ar.in reg.cū qđ vna via.de re.iu.li.6.& c.tuæ.de pc.Itē rl̄r omnis sequestrō tollitur p sa-
* tisdōem cū *cōiter* fiat rōe suspicionis,vt no.in l.vnic.C.de ph.seq & c.2.e.ti.ergò nō pt iudex eam facere durare vsq; ad exitū causæ nisi fortè immineret scādalum, vt s̄.dixi vel in aliis casib. à iure approbatis:de quib.no.in d.c.2.de seq. Aut q̄ritur nūqd possit fieri sequestrō q̄ succedat loco missionis,vt sic reus tædio affect⁹ veniat rñsurus, & oblata cautione de stādo iuri & refectis expēsis tollatur sequestrō.& dico ꝙ sic.de hoc est tex.hic quem sic intelligo:nā hic,vt dixi facta fuit sequestrō vt canonici tędio affecti cogerētur rñdere, vt in lr̄a patet.q̄ rō cessat si nūc velit purgare ꝯtumaciam,& rñdere si sic dēt cessare sequestrū.de ap.cū cessante.& de renun.post translationem.Et ꝙ hæc sequestrō possit fieri primo adduco istū tex.vbi Papa irritauit sequestrū,nec dānauit, sed mandauit negotium terminare quod profecto nō fecisset,si illicitum fuisset,sicut in simili fecit in c.j.de sequ.& in c.cum dilectus.j.de præb.Item video ꝙ rōe ꝯtumaciæ iudex potest excōicare,& mittere in possessionem, vt d. c.qm̄.in fi.ergò,& sequestrōem loco mulctæ facere:pt.n.contumacem suo arbitrio mulctare.l.vna.ff.si quis ius di.& l.2.ff.si quis in ius voc.& d.c.qm̄ maximè vt dixi cum succedat loco missionis & mitius cum ꝯtumace ceditur isto mō,vt ex prædictis: nec potest actor refragari,& in hoc ꝯdicere iudici:quia vt no.dicit Bart.in l.2.ff.si qs in ius voc.mulcta indicitur contumaci,ex puro & mero iudicis officio,nec actio aliquatenus competit parti:& facit illud c.qm̄.in fi.
14 vbi apertissimè datur ipsi iudici optio. ¶†Ex prædictis no.conclu-de ꝙ ratione cōtumaciæ potest fieri sequestrum de re petita,quod
g tñ remittetur adueniente reo & præstāte cautionemᵍ de parendo & sistendo iudicio ac restitutis expensis factis occasione contumacię.Et pro hoc potest inferri ad solutionem.c.j.de sequest.ibi enim fuit reuocatum sequestrum factum ratione contumaciæ:quia aduersa pars obtulit se velle purgare cōtumaciam,& sic illud c.sic intellectum probat quod s̄.dixi:nec ꝯdicit:vel sol.vt ibi sentit In.prope fin.videlicet quod ideò ibi non debebat fieri sequestrum, quia cum iam missio in possessionem fuisset prius legitimè facta nō debebat possessio auferri ab aduersario.s.actore & seqstrari. de quo
15 plenius dico in d.c.j. ¶†Gl.in ver.indefinitè.colligit quod priores literæ non reuocantur per secundas facientes mentionem indefinitam, & generalem de priorib.sed debent facere mentionem expressam. Aduerte vt s̄.dixi, hæc litera non probat dictum huius gl. quia hic non fiebat de priorib.mentio etiam generalis,sed indefinitè fiebat mentio de ecclesiis super quibus erat contentio:quæ tamen ecclesiæ specificè exprimebantur in prioribus literis.Et an di
16 ctum gl.in se sit verum:dic vt s̄.dixi. ¶†Nunc extra gl.quęro,quid si citatus vigore primi rescripti nō comparuit.secūdo citatus comparuit & opposuit primum reuocatum per secundum,& ita in veritate reuocabatur:nunquid poterit per primum iudicem cōdem-

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶Sed qritur. vtrū possit facere duo in simul missionē, & ꝯdēnōem expēsarū credo ꝙ ñ possit ex eo, qa ꝯdēnatio expēsarū fit eo tpe qñ vult recuperare, vt est gl. fin. in c. cū venissent. de eo q mit. ſm Bal. in ru. c. ti. Irē qa est ista pena, iō ñ debet ꝯteri duplici pœna. And. Barb. Ant. Fran. ¶Circa hoc an possint sīr fieri missio ĩ posses. & ꝯdēnatio expēsarū, dicas qđ ñ: qa ad ꝓcedendū j. decretū sufficiat ipsa ꝯtumacia ēt ficta, vt l. 4. §. ꝓtor. & §. Iulianus. & ibi per gl. & do. ff. de dam. inf. imò ꝯdēnatio expēsarū dr̄ esse qd successiuum ad reuocationē primi decret. vt c. qm̄ frequenter. in pr. & §. j. vt li. ñ cont. nec dēt qs affici duplici pena ꝓ eodem facto, vt c. at si clerici. §. de adul. de iud. & c. percussio. 7. q. 1. imò iudex dēt imponere eā pœnā ꝯtumaci q̄ putat ipsum debere magis timere, vt d. c. qm̄ frequēter. ĩ fi.

b ¶Qđ sic. An possit instare actor ꝙ reus recuperet possessionē. Adde Bal. ĩ l. q legati. ff. vt le. no. ca. vbi tenet qđ sic. all. gl. ĩ aut. de fideiu. §. j. sed aľr loqtur in l. 2. ff. si ex no. ca. ag. decidit ꝙ nō in 2. q. vide ibi d. An. vbi tenet ꝙ ñ possit ĩ d. c. qm̄. §. in aliis. vide Pau. & alios in rub. de eo q mit. in poss. vbi tenet ꝯ Arc. vid d. Ab. in d. c. qm̄. §. in aliis. ad fi. vbi tenet dictū Arc. pondera ꝙ si magna est ꝓter uia ꝯtumacis p̄t imponi vtraque pena. casus in d. c. qm̄. §. fi. si verò nō est nimia ꝯtumacia, tunc sunt opi. tu pōdera: quia tex. in d. c. qm̄ §. fi. dt quod iudex à principio dēt esse ꝯtent⁹ vna pœna, postea si tāta sit ꝯtumacia p̄t ꝓcedere ad alterā, ḡ si esset sola ꝯtumacia vr̄ ꝙ ñ possit imponere aliā. & sic ñ bñ dt Arc. & Io. An. & facit rō, nemo debet ꝯteri duplici pena. l. senatus. ff. đ act.

nari in expensis ꝯtumaciæ. & videtur ꝙ non: ex quo desiit esse iudex. Io. An. de rescr. c. pastoralis. & Io. de Lig. hic, quos sequitur d. An. sentiunt ꝯtrium, quia aliàs non iudex punit contumaciam. de rescr. cle. j. hoc dictum placet. Et dicit clarius probādo prædictam conclus. Iudex habet in dubio ptātem iudicandi an sua sit iurisdictio. de resc. super literis. & l. 2. §. 1. si quis in ius voc. & l. si quis ex aliena. ff. de iud. ergò & per ꝯñs & condemnandi contumacem: quia alias esset inutilis illa sua iurisdictio, vide gl. c. fi. de resc. & d. cle. j. e. ti. & fa-
17 ciunt no. in d. l. j. & l. si quis ex aliena. ¶†Sed a quæritur[a] nunquid possit iudex ratione contumaciæ partis aduersæ simul missionem facere, & in expensis condemnare, vr̄ ꝙ non per no. in c. cum venissent. de eo qui mitt. in pos. Io. de Lig. tenet oppositum, ex quo constat de contumacia. Nec ob. secundum cum c. cum venissent. qa ibi taxauerat antequam constaret de eis. Ego credo hanc conclusio. verissimam: qm̄ missio non debet excludere condemnationem expensarum, cum expensę petantur ratione interesse. pro hoc vide c. qm̄. §. in aliis. vt lit. non cont. vt patet ꝙ non recuperat contumax possessionem, nisi restitutis expensis: si ergò obligatur ad expensas potuit in eis legitimè condemnari. Si autem posset fieri condemnatio sine noua citatione. vide quod plenè dixi in c. j. de iud.
18 ¶†An autem actor missus in possessionem possit compellere reum ad recuperandam b possessionem intra annum. Io. de Lig. ꝙ sic,[b] c quia potest renuntiare[c] missioni, sicut quisque potest renuntiare iuri suo. de re. ad apostolicam. & maximè hoc potest petere ratione expēsarum vel alterius interesse. Idem dicitur sentire Arc. in c. j. de eo qui mit. in pos. li. 6. aliàs in c. 2. de do. & cōt. hoc dictum non videtur placere d. An. quia sufficit ꝙ patiatur pœnam iuris: sed tu vide quod plenè scribo in d. c. qm̄. vt lit. non cont. & quod no. Bar. in l. consentaneum. C. quom. & qñ iud. vers. sed quęro. ibi sentit in simili op. Io. de Lig. per l. j. §. quid ergò. ff. de ven. insp. ¶Vltimò pro declaratione tex. op. in eo ꝙ isti monachi petebant facta sequestratione ecclesias sibi restitui: hic enim nullo iure probatur vt res sequestrata assignetur seu restituatur actori ante exitum causæ. Sol. multiplex. primò potest intelligi, ꝙ facto sequestro reuertebatur ad priorem actionem petēdo restitutionem illarum ecclesiarum: quia fortè eis fuerant spoliati, vt sentit Tancr. vel petebant restitui per rei vend. secundum Gof. qui plenius hoc prosequitur, sed non est vis in hoc: quia non variatur ex hoc intellectus huius c.

CAP. III.

1 Actore contumace, & reo instante possunt examinari testes & sententia ferri, etiam li. non cont. 3. & 15.
2 Procurator debet solus citari si est effectus dominus litis, & in eius personam debet sñia ferri aliàs secus.
4 Iudex non cogitur citare aliquem extra prouinciam.
5 Citatio debet primo fieri in persona si possibile est: aliàs fit domi.
6 Quando dicatur quis non posse personaliter reperiri ad effectum citandi.
7 Testes quando examinantur ordinariè vel ad perpetuam memoriam, an requiratur personalis citatio partis, vel ad domum.
8 Nuntius si dixerit se citasse ad domum non intelligitur quod prius perquisiuerit personam.
9 Statutum, quòd al quis citetur personaliter vel domi: non intelligitur de alternatiua ordinis: sed de alternatiua electiuè: secus si hoc dicat aliqua lex. nu. 5.
10 Statutum debet intelligi secundum ius commune.
Statutum quo casu debet intelligi vt aliquid addat iuri communi.
11 Procurator pro prima vice potest ipse citari & non dominus, etiam quòd sit præsens in his quæ sunt parui præiudicij, alias secus.
12 Absens antequam citetur, debet eius procurator requiri, si certū est ipsum absentē dimisisse: aliàs secus.
13 Citatio facta ad ecclesiam vel apostolicam non valet, si citatus habebat domum habitationis tempore citationis.
14 Absentes condemnantur absque eo quod requirantur eorum amici, si volunt eos defendere.
15 Contumacia actoris est maior quàm contumacia rei.
Absens quo ordine & quibus dilationibus præambulis condemnatur.
16 Actor potest desistere ab agendo, etiam si incæperit citare: dum tamen ad vlteriora non processerit.
17 Reus quæ remedia habet ad faciendum se absoluere: quando actor destitit à iudicio.

1 Causam. ¶† Si actor est ꝯtumax reo instante diffinitiua sñia ferri p̄t. vel pinguius ſm cōem intell. Actore ꝯtumace testes recipi & sñia ferri debet ēt lit. nō cont. reo instante. Prima pars ponit petitionem rei ꝯ quem actor impetrauerat. secūda ipsam petitionem exaudit ibi cæterum. ¶Casus literalis. Inter F. & R. filium Agathæ vertebatur q. de natiuitate ipsius Agathæ occasione successionis, cā natiuitatis commissa fuit ad petitionem ipsius R. Tandem F. accessit ad Papā, & fecit vnum de iudicib. remoueri, quia dñs erat ipsius R. & alterū subrogari loco ipsius: adiiciens ꝙ iste R. de Anglia recesserat malitiosè, vñ mandat Papa iudicib. ꝙ dictum R. debent lrīmè citare ad pñtiam suam, & si ꝯtempserit accedere vel iudicio illorum parere, aut se absentauerit. citent ꝓcuratorem suum si aliquem dimisit, & venerit siue non venerit recipiant testes & sñiam proferant ſm formam sibi traditam, si verò nullum procuratorem dimisit fiat denuntiatio lrīma ad domum ipsius R. quo facto procedatur ad testium receptionem ad sñiam,
2 vt dictum est. B. ¶†No. j. ar. opt. ex litera ꝙ ad sñiam vel ea quę sunt grauis præiudicij procedi non debet procuratore solummodo citato. ex quo principalis persona est pñs & citari p̄t: hic. n. primò mandat citari principalem si reperiri potest, & in defectum, procuratorem si quem dimisit, de quo latius ĩ. dicam, ꝙ intelligo, qñ cum procuratore non est facta lit. contest. aliàs autem cum sit effectus dominus litis ipse citari debet, & in personam suam ferri sñia. C. de sent. l. j. & quod
3 no. in c. querelam. de elect. ¶†No. ad sententiam & receptionem testium procedi posse ꝯ absentem contumaciter, licet eum citatio personaliter non apprehenderit, satis enim est eo non reperto citationem fieri ad domum. Et quando dicitur non posse reperiri ĩ. subiiciam. Not. ordinem procedendi contra aliquem: nam si reperitur debet citari personaliter, sin autem citandus est procurator si quem dimisit, procuratore non dimisso vel si occultum est an dimiserit debet fieri cita-
4 tio ad domum suam. ¶†No. iudicem non arctari ad citandum aliquem extra prouinciam, sed potest procedere contra absentem seruato ordine s̄. præmisso, & hoc secundum quod qualitas causæ patitur, iuxta hic no. & in c. fi. de eo qui mit. in pos. & in c. prout. ĩ. e. & l. consentaneum. C. quom. & quan. iu. & aut. qui semel. e. tit. ¶Ve-
d nio ad gl. & quæro, quando dicatur legitimè citatus[d], vt possit procedi contra absentem. Gl. 2. respondet vt patet in ea, tu verò dic, ꝙ quandoque sufficit trina citatio, quandoque verò sufficit vna, de quo dic vt plenè no. per In. in c. consuluit. de off. del. & in c. ad petitionem. de accus. vide gl. in c. constitutionem. de sen. excom. libr. 6. ¶Opp. contra tex. videtur enim non esse procedendum contra absentem, nisi etiam amici ipsius præsentes requirantur an velint ipsum defendere vt patet in l. ergò. ff. ex quib. cau. ma. & in l. hæc autem. ff. ex quib. cau. in pos. ea. Gl. 1. fatetur contrarium: & sic videtur supplere, vnde ponit hic glos. ordinem procedendi successiuum, vt
5 not. in ea. ¶†Et primò not. ex gl. quod quandiu quis reperiri po-
c test citandus est semper personaliter non autem ad domum. Dy. tamen in l. j. ff. de libe. agnos. in princ. tenuit sufficere citationem ad domum

Itē dēmus esse ꝯtēti pœna legis. §. oportet. in auth. de iud. And. Barb. Ant. Frā. ¶An ꝯpellatur reus recupare missionē in possessionē ex primo decreto si ñ vult: mihi placet ea opi. ꝙ nō ꝯpellatur recuperare: qa missio in possessionē ex j. decreto fit ad effectū, vt reus tædio affectus veniat ad ꝯparēdū. & iō talis missio dr̄ esse parui ꝑiudicij. vt no. in l. sed si ex stipulatu. ff. de ver. ob. & ꝑ Spe. ĩ ti. de acto. § sed ecce. & seq. & iō dr̄, ꝙ p̄t fieri ꝯ minorē ñ si reus intra annū qñcunq; ꝯpareat illā recuperat solutis expēsis, iō ñ dēt posse ꝯpelli illū recuperare si ñ vult qm̄ si eam ñ recuperat intra annum ꝯfirmatur postmodum actori ĩ possessione in q̄ fuit missus ex scđo decreto, de q̄ plenè hr̄ in d. c. qm̄ frequēter. in pr. §. in aliis. vt lit. ñ cont. & l. Fulcinius. ff ex quibus cau. in pos. eat.
Sebast. Sapia.

c ¶Renūtiare. vide plenè Alex. in l. si finita. §. Iulianus. ff. de dam. infect.

d ¶Lrīmè citatus. adde Lu. Ro. ꝯs. 454.
Sebast. Sapia.

e ¶Personaľr. an ēt qñ citatio ad domū facta valeat, vide Fel. in c. in nomine domini. ver. vno casu saluat. ĩ. de testib.

a ¶Vel ad domum. Adde Alex. 137. li. 2. & vide d. de Ro. hoc ti. dec. 48. & 49. hoc tit.

b ¶A ciuitate. Adde Lu. cons. prox. all.
Sebast. Sap.

c ¶Ad domū. vide Ab. in cōs. 42. vol. 1.
Zacharias.

d ¶Nō erit alternatiua ordinis, imò datur electio citādi vt plenè dixit Lanfr. de Oria. secut⁹ opi. Bar. & Dy. in al. § ꝓtor. in c. qm̄ ꝯ §. citationes. in 2. ver. 3. qro. ibi electio daretur citanti. & sup eo. ver. in apo. Cel. i. de ꝓb. pro quo vide ma. fin. 75. inc. not. mirabile dictum.

e ¶Familiam. Adde Io. de Im. cons. 105. Zach. ¶Adde Lanf. vbi s̄. ꝓx. mea apost. allegaui. vers. 4. qro. & qđ dixi in apost. ad istū in c. q, frequēter. in ver. ad domū. s̄. vt lit. non cont.
Sebast. Sap.

f ¶Hac rōne. hoc ēt t; Bar. in ꝯs. inc. statuto cauet. & ꝙ ꝓ maleficio. & Alb. de Ro. in 4. par. statutorū. q. 35. inc. quod si statuto caueatur Paul. de Ca. in cōs. 44. inc. viso puncto suprascri. vbi hoc intelligit ꝓcedere, ēt si apotheca esset cōiuncta domui, ita ꝙ ꝑ apothecam haberetur aditus ĩ domū. sequitur Ias. in l. pleriq;. in fi. vers. limita nunc istā l. ff. de in ius voc.

domum ꝑ l. scire. §. oportet. ff. de exc. tū. quæ alternatiuè loquitur dicens, quem debere
a citari ad faciem vel ad domum[a] & in alternatiuis sufficit alteram partem verificari, vt in regula, in alternatiuis. de reg. iur. li. 6 sed hoc
* dictum communiter non tenetur quia iura communiter requirunt vt quis primo citetur personaliter si reperiri p̄t, & ĩ refugium permittūt citationem ad domū: vt hic, & in l. j. de li. ag. facit l. 4. §. ꝓtor ff. de dam. inf. vbi expressè hoc tenet Bart. & ad l. scire. resp. quod illa est alternatiua ordinis vt seruetur prima pars si seruari p̄t. alias secunda. simile in c. mandato.
6 de præb. li. 6. ¶†Sed dubium est qñ dr̄ nō reperiri ad hoc vt possit citari ad domū. Host. hic sentit qñ est extra prouinciam quasi velit, ꝙ si est in ꝓuincia dēt citari ꝑsonaľr vbicunq; reperiatur. ad hoc all. istum tex. & c. cū olim. ĩ. e. & remittit ad not. in c. ex parte. & in c. ex tuæ. de cle. ñ resi. In. in c. fi. de eo qui mit.
b in pos. dicit sufficere absentiam à ciuitate:[b] allegat ꝙ habet in aut. de exhib. re. §. fi. Bar. in d. l. 4. §. prætor ait. distinguit, ꝙ aut causa requirit celeritatem & sufficit ꝙ nō reperiatur in iudicio ad hoc vt possit citari ad domum vt l. 4 §. prætor. ver. obesse. iūcta l. j. ff. de dam. inf. in causis verò non desiderantib. celeritatem si nūq̄ pars fuit citata in iudicio vt, qa est prima citatio tūc requiritur absentia à ciuitate & illa sufficit, vt d. §. si verò. & C. de an. excep. l. vt perfectius. & tenet In. in d. c. fi. ꝙ satis placet. Est. n. quid sibi imputandū si non dimisit ꝓcuratorem. durum est eīn ꝙ deberet requiri per totam ꝓuinciā, & suadet æqtas hoc tenere cum per citationē ad domū prima vice fiendā nō ꝓcedatur nisi ad ea q̄ sunt læuis præiudicij puta ad missionem ēt ꝯ absentem rei publicæ cā: vt l. ignorare. C. đ test. mi. & facit bñ ille tex. dum simpľr requirit absentiā. & de effectu citationis ad domū plenè dicā post Inn. in d. c. fi. Non ob. iste tex. qa dū facit mentionem de ꝓuincia narrat factum non aūt iuris ministerium, quasi dicat, ꝙ poterit fieri citatio ad domū cum se absētauerit, ad c. cum olim. dic vt ibi no. Si verò pars fuit aľs citata in iudicio, tūc sufficit citatio ad domū si in iudicio non reperitur, sufficit ergò tūc absentia à iudicio ad hoc vt citari possit ad domū ſm Bar. in d. §. prætor ꝓ hoc ꝙ l. & no. in d. l. & post edictum ff. de iudi. in aut. qui semel. C. qūo & quā. iu. & l. ab eo e. ti. & per gl. in l. j. §. cum ex edicto ff. q̄ sen. sine app. resc. vi-
7 dētur ēt seq d. de Ro. deci. 41. aliàs. 45. ¶†Et Io. An. in re. pręsumitur. de re. iu. in merc. vbi gnaľr tractat, an in receptione testiū vel ordinarię fienda aut ad ꝑpetuam rei memoriā, vel qñ timetur de morte vel absentia testiū reqratur citatio personalis, an sufficiat eā facere ad domū, & ibi videas, & per Barr. in d. §. ꝓtor. & hæc not. Quid aūt si iudex mandauit nuncio vt citaret Titiū personaliter vel ad domum Bar. in d. §. ꝓtor notanter concludit, ꝙ vr̄ mandasse ſm iuris dispositionem, vt pri⁹ reperiat ꝑsonā, sed si non pōt reperiri ſm ꝓdicta citet ad domū, est ergò alternatiua ordinis sicut in hac mā sumitur in iure, vt dixi. s̄. debent ergo verba iudicis referri ad intellectum iuris ar. opt. in l. j. & ꝙ ibi no. C. de vsu. & de verb. obl. l. sciendū. & inst. de fideius. in fin.
8 ¶†Secus est in nuntio referente se citasse ad domū, quia tunc nō debemus præsumere ꝙ prius ꝑquisiuerit personā: quia non sic ꝓsumitur in nuntio sicut in iudice. ar. ex no. in d. l. l. j. C. de vsu. & in c. cū parati. de ap. iuncta. c. ad audientiam. de præsc. dēt ergò nuntius referre, ꝙ diligenter perquisiuerit ꝑ ciuitatem, & eo non reperto citasse ad domum. & ita ēt iudex ad maiorem cautelam dēt nūtio iniungere & hoc qñ primo debet fieri citatio ad personam, ꝙ qñ fit
9 s̄. dictum est. ¶†Sed quæro, quid si statutum loquitur illo mō alter-
c natiuè vt fiat citatio ad personam vel ad domum[c]? Bart. in d. § ꝓtor ait. & sequitur d. Ant. hic licet nō all. Bar. tenet tunc sufficere alterū,
d & sic non erit alternatiua ordinis[d] & hoc vt statutum aliquid operetur & addat ad ius cōe. ff. de rei ven. l. non solum. & de le. j. l. si qñ.
10 ¶†Sed ꝯ hoc dictum op. d. c. ex parte. 3. de ver. si. & d. c. cum dilect⁹. de cle. non resi. vbi le. & no. ꝙ statutum loquens in mā iuris recipit omnes limitationes & interpretationes iuris. ad idem ꝙ not. In. in

c. causam. de rescr. vbi dicit statutum debere intelligi ſm ius cōe. & optimè facit l. 2. C. de nox. & no. gl. in l. tale pactū. ff. đ pact. & Io. An. in reg. ꝓ possessore. de re. iu. li. 6. in merc. Et si diceretur quid operabitur tunc istud statutum p̄t rñderi: vt no. Bar. in l. j. ff. ad l. fal. sed saluando hoc dictum Bart. dico, ꝙ vbi ius loquitur per verba propria, tunc statutum disponendo in materia iuris. recipit illam interpretationem, sed vbi per verba impropria: vt in dicta alternatiua sicut loquitur tex. in d. l. scire. §. oportet. ff. de exc. tu. tunc statutum debet intelligi propriè. vt aliquid inducat ad ius ex quo potest aliud inducere data propria significatione verborū. & maximè hoc procedit in statuto edito à popularib. ignorantib. iura & verbis vtentib. grosso modo ſm propriam & cōem significationem, ad hoc tex. cum gl. & Bar. in l. stipulatio ista §. hoc quoq;. ff. de ver. ob. Ex prædictis singulariter not. statutum seu eius verba non debere impropriari vt trahatur ad dispositionem iuris cōis. Nec ob. ca. cum dilectus. cum similib. in ꝯrium allegatis: quia ibi etiam impropriè intelligendo statutum aliquid inducebat vltra ius cōe. sed hic nihil induceret.
11 ¶†No. 2. ex mente gl. & tex. ꝙ dño existēte pñte, ñ dēt citari prima vice ꝓcurator sed ipse dñs: nam citatur hic ꝓcurator in subsidium si dñs non reperitur. & facit iste tex. iuncta gl. pro opi. Cy. in l. 1. C. d ꝓc. vbi dicit, ꝙ in refugium dēt citari ꝓcurator, sed tu vide Bar. in l. quamuis. ff. de dam. inf. vbi dicit. ꝙ respectu missionis fiēdæ potest citari procurator prima vice licet dñs reperiatur, quia tractatur de modico ꝑiudicio: sicut sufficit citatio vsufructuarij qui censet ꝓcurator ꝓprietarij. vt d. l. q̄uis. sed respū scđi decr. qa agitur de magno ꝑiudicio debet requiri dñs ex quo nōn latitat. ar. ibi & l. Fulcinius ff. ex quib. cau. in pos. ea. & sic in his quæ sunt modici ꝑiudicij p̄t reqri ꝓcurator prima vice l; reperiatur dñs. secus in ꝑiudicialib. & sic in-
12 tellige Cy. & hoc ēt voluit d. An. licet ñ alleget Bar. ¶†Itē no. ex ordine gl. ꝓcuratorem prius reqrendū absente dño anteq̄ veniat ad citationē domi faciendā, & hoc ēt intelligendum, qñ certū est absentē dimisisse ꝓcuratorem. ar. in l. j. in pr. ff. de li. ag. alia poterit fieri citatio ad domū non citato prius ꝓcuratore. vt l. aut q aliter. §. & si fortè. ff. ꝙ vi aut clā. Et putat hic d. Ant. discussionem an dimiserim ꝓcuratorem necessariò non faciendā. Ego puto aliqualem discussionem ꝑ nuntiū saltem faciendā sicut dicimus de dño quærendo vt s̄. dixi & hoc patet hic ex ordine lræ. in d. §. ꝓtor ait. intellige ſm doct. hic procuratorem citandum quando causa est talis quæ per procuratorem agi possit, aliàs secus. ar. in c. veniens. ĩ. de accu. vide
13 quod dicam in c. veritatis. ĩ. e. ¶†Item no. ex ordine gl. quod non inuento domino vel procuratore debet fieri citatio ad domum citandi vel ad ecclesiam, & pondera quia glo. loquitur alternatiuè. & sic videtur sufficere alterum, vel intellige quod hæc alternatiua gl. sit ordinis. sicut s̄. dixi in simili vt si habet domum priuatam ibi citetur, aliàs ad ecclesiam suam. & hoc tenet hic do. Ant. dicens non sufficere citationem ad ecclesiam si alibi etiam in parochia aliena habeat domum priuatam quod placet etiam si agatur de ipsa ecclesia. ar. op. in d §. prætor ait. vbi citatio etiam si agatur respectu alicuius rei prius debet fieri ad domum priuatam citandi quam ad ipsam rem de qua agitur fit enim ad domum vt citius possit perue-
e niri ad notitiam, citandi, ibi enim habet familiam[e] & vicinos & amicos qui de facili hoc adducent ad notitiam ipsius. Ex hac ratio-
f ne[f] infertur non sufficere ad stationem seu apothecam citandi fieri citationem si alibi habet domum priuatam, quod tenet Barto. in d. § prætor ait. Nec obstat l. item apud labeonem. §. conuitium. ff. de iniur. vbi æquiparatur iniuria facta in domo ei quæ fit apud stationem: quia loquuntur iniuria fienda non in statione quæ fit, vt citius perueniat ad notitiam citandi quæ ratio cessat in statione. Et si habitat familiariter in diuersis locis, tunc tenet Bartol. in dicto §. prætor ait. citationem fiendam vbi habitat tempore citationis. argument. in illa lex quòd satis placet. per texum illius §. dum dicit vbi degit, &c. Nec obstat textus in clement. causam iuncta gloss. de elect. vbi intimatio contra absentem fit in loco vbi consueuit habitare: quia secundum Bar. in loco præal. tex. ille procedit in intimatione, & requirit expressè vt fiat vbi consueuit ille absens cōiter habitare, sed nos loquimur in citatione quæ dēt fieri in domo vbi degit citandus. vt in præal. §. ꝓtor ait. sed certè hoc mihi non placet, per hoc. n. non redditur bona rō diuersitatis. vnde dico ꝙ cle. recipit interprætationem & suppletionem per illum §. prętor ait. & è ꝯ ille §. per illam cle. Aut. n. citandus est absens, & non habet familiam in aliqua domorum in quib. consueuit habitare, dēt fieri citatio vbi consueuit cōiter habitare. & ita loquitur illa cle. ſm quod ego intelligo, & tunc ratio decidendi est: quia facilius perueniret ad notitiam suam si fit vbi maiori parte temporis consueuit habitare quam alibi, sed si est absens, & tamen habet familiam in loco vbi maiori parte anni consueuit habitare, tamen ille est absens ab vtraq; domo. pone exēplum maiori parte anni consueuit habitare in villa, minori verò in ciuitate, tunc tpe citationis vel intimationis fiendæ non est nec in villa, nec in ciuitate, familia tñ est in ciuitate, tunc dico ꝙ citatio & etiam intimatio debet fieri ad domum

Universidad de Deusto Biblioteca

¶Circa hoc qn̄ cautio est præstanda debeat interuenire pignoris datio vel præstatio fideiussorum, dicas, q verbū cautio simpliciter ꝓlatum intelligitur sine fideiussore vel pignore l. sancim⁹.ᵃ C, de ver.sig. & hr̄ ꝑ Bar in ru.ff.si quis in ius voc.q est verum etiam in contractib. innominatis.l.fin.C. de cond.ob cau. vbi ꝑ Ale.& ꝑ Io. de Im. in l. Aristo. de dol. & per spe.in ti. de satis. in §. expeditor. & ꝑ Bal.in l.executorē, in ver.mō ergò q̄ro nunqd.C. de exe.rei iu.& pdicta intellige vera si persona q dēt cauere nō est suspecta: qa tūc intellr cū fide iussore fm Bal. in l.sācimus pall.Itē hoc verū nisi cū verbo cautio addatr verbum idonea: qa tūc intellr cū fideiussore vel hypotheca vl pignore.i.mandato. in § fi.& ibi ꝑ glo. & Bar.ff.mā & not.in l. cautionis de ver.sig. & ꝑ Ang. in aut. de executore. ī prin. & vide Bar.in l. ꝓtoriè. 3.in fi.ff.de pt.sti. vbi dt, q cautio idonea ñ dr̄ nuda promissio ēt cū hypotheca bonorum cui⁹ tn̄ ɔriū tenuit Old.in ɔs. hic al. & adde ēt q si cū verbo cautio adderetur verbum, sufficiens intelligeretur cū fideiussorib. fm Bal.in d. l. sancimus. in 2.op.& hr̄ ꝑ Spe. in ti.đ cont.in §.nūc dicamus. in vers.sed nūqd excōicatus, nisi subiecti mā aliter suaderet, de quo vide per d. Ant.in c fi. de rest.spol.& ꝑ Ale. in cōs 33.in 4 parte, cons.& de hac materia vltra ea quæ hn̄r in d l.sancimus.vide per Bar.&Ale.in l.stipulationum aliæ. in fi.de ver.obl.

a ¶Dicit Host. pro opi. Host. facit gl.in c.2.de cōfes.in 6 sed pōdera qa aliter est iure cautum, vt hic in reo.And.Barb.

b ¶Illicita.adde Cal. cons.j.de iurei.

Sebast.Sap.

c ¶ Licet iurauerit. cōprobari pt ex eo q iurm nō trahitur

cationem iō sufficit nuda cautio. simile in l. 2.§.sed si dubitet.ff.đ iu.tu dic q aut fuit ꝓcessum ad excōicationem & dđm vt le.& no.in c.ex parte.1.j.de ver.si. & c.venerabilib.§.secus.& § præcedēti.de sen.exc.li.6. aut ad missionem in possessionem & dđm vt no.in d.§. in aliis.& in ca.j.de seq.pos.Aut data ɔtumacia non fuit processum vlterius & tūc si fuit ɔtumacia actoris exigitur cautio de qua in c.j j. eo.tit.li.6 si rei dicit Host.ᵃ in die.i.q idē sed Io.An.ibi ɔ:qa hoc casu non repitur iure cautū in reo, satis.n.erat ꝓuisum q̄ eum per iura antiqua vt in d.§.in aliis. & c.tuæ.eo.tit. Ego dico, q aut iudex ɔ reum ɔtumacē vult ꝓcedere ad missionem vel excōicationem, & non ꝓcedit remedium istius.c.sed ꝓcedēdū est:vt l.& no.in iurib.pal.Aut non vult ꝓcedere ad missionē,vel excōicationē seu nō pōt quia re integra ɔparet reus parat⁹ sistere in iudicio, & tunc dico iudicem dēre ꝓcedere vt hic hr̄ vt ɔpellat reū ad pstandū iuratoriam cautionem non aūt fideiussoriā vel pignoratitiam,& rō dr̄iæ inter actorem & reū erit:quia maior est ɔtumacia actoris q̄ rei vt not.gl.pal.c.j.& satis colligitur ex no.s.c.px. reus tenet dēt sicut actor in expensis ɔtumaciæ ɔdemnari ēt si fuit ɔtumax in prima citatione vt no.per gl.& Io.An.in d.c.j.& facit l. sancimus C. de iu.in expensis ergò respectu ɔtumaciæ nō est inter eos.dr̄ia,sed in modo cauendi.& hoc not.pro intellectu illius ca.j. & ꝓ practica ꝓcedendi ɔ reū ɔtumacē cum paratus est sistere in iudicio qn̄que reus nō est ɔtumax, sed ɔparet iudicium declinādo, & tunc si conueniebatur corā iudice suo puta in Romana curia,sed habet ius reuocandi domum,iuxta not.in c.fi.de fo.cōp.& debet cauere saltem nudo verbo de respōdēdo coram suo iudice in l.2.§. sed si dubitetur ff de iudi.&idem in alio qui habet optionem eligendi iudicem vt est scholaris:per aut.habita C.ne filius ꝓ pa. vnde si conuentus scholaris coram ptāte declinat iudicium,dicens se velle ɔueni corā epō vel suo rectore vel doctore debet nudè cauere de rn̄dendo coram illo quem eligit ꝓ intellige qn̄ iudex elect⁹ esset remotus,aliàs secus vt no.gl.in d.§. sed si dubitetur.si aūt ɔueniebatur coram iudice incompetenti,& sic illigitimè & de iure cōi declinabat iudicium non tenetur ibi cauere de rn̄dendo coram suo iudice.vt no. gl. in d. §.sed si dubitetur.per q infero clericum declinantem iudicem secularem nō teneri ad cauendum de respondendo coram ecclesiastico de hac materia vide per Spe.& Io.And. ibidem in ti.de satisd.§.2.ver.sed nunquid ꝓ-
11 misso.& ver.seq.& in ver.ꝓcedenti.¶†Opp. secundo & videtur q isti licitū fuerat appellare à iuro de parendo iuri non obstante. ar. in l.si ff.qui satis.cog.vbi dicitur, q q iurauit stare iuri nō incidit in periurium si ex ltīma cā desistit sed satis est iusta cā si grauatur de ap.vt debitus.Sol.eadem gl.q ex iusta cā poterat appellare sed hæc causa erat friuola: q no.Et aduerte latius,qn̄q; n.quis iurat parere iuri, vt hic.qn̄q; iurat parere mandatis ecclesiæ:vt in c.ad hæc.1.j.de ap. & de sen.exc. c.ex tenore.& c.venerabili.e.ti.& in omnib. istis casibus si grauatur ex mandato vel alio modo semper poterit appellare non ob.iuramento: quia iuramentum sic generaliter præstitum non se extendit ad illicita,ᵇ vt hic & in c.ad hæc.& c.seq. de ap. & not.in d.c.ex tenore præal.vbi vide bo gl.& optime facit tex.in d.l.fi.facit q not.gl.in simili in c.super
12 his.de ac.¶†Et eadem ratione dicendum q ex superueniēti causa poterit iudicem recusare, licet iurauerit ᶜ coram eo respondere. ar.in c.insinuante.de of.del.& in præal.iurib. secus ex causa prius orta ex quo semel ɔsen

sit.arg.in d.c.insinuante. & c.inter monasterium.de re iu. nisi fuisset tunc occulta. argu. opt.in c.nulli,de ele.li.6. vide bo.gl.3.q.6.ex-
13 ceptio.¶†Quæro,nunquid litis conte.fuerit hic inducta ex responsione rei ad solam instantiam actoris,licet iudex non præcceperit vt responderet.Gl.in ver.actore.dubitat. primo enim dicit q sic: quia perinde est ex quo in iure sit.ac si iudex interrogasset. arg. ff.de inter.ac.l.si sine. Item quia distinguunt per quem fiat interrogatio ad inducendum ɔtestationem litis:vt in c.vno.de lit.cont.Secundo vr̄ gl.ab hac opin.recedere & intelligere text. q ad instantiam actoris iudex hic interrogauit. quasi sentiat præceptum iudicis necessarium. Vltimo gl. residet in prima opi.& illa est vera quia ɔrium iure non probatur.& idē tenet Gul.in Spe.de lit.cont.§.1. ver.sed nunquid ɔ Gof.in c.dudum.2.de ele.
14 †Dicens q licet per positiones, & respōsiones non fiat litis cont.vt d.c.dudum.fit tamē per interrogationem & resp.partis: q mihi satis placet:quia iura solum exigunt petitionem in iure propositam,& resp.secutam: vt in d.c.j.de lit.cōt.vbi plus dico q sufficit resp. rei ēt ex interuallo remanente ptōe actoris iudicio, quæ so vr̄ loq ar.l.publia.ff.dep.& q no.in l.nuda.ff.de do.&idem putat hic d.An. s.q inducatur lit.conte.si interrogatio fiat ꝑ procuratorem, vel aduocatum pn̄te clientulo & non ɔ dicente.ar.in c.cum cām.de app. q satis placet ꝑ istum tex.& C.de erro.adu.l.
15 3.¶†Op.& aliter hic enim nō fuit oblatus libellus ergò potuit induci litis conte.Gl.eadem soluit dicendo per hoc quosdam tenere iudicium posse exerceri sine libello q nō placet gl.& intellexit tex.q hic fuit porrect⁹ libellus & idē Host. Ego dico, q ex quo hoc c.specificè super hoc nihil disponit debet reduci & intelligi fm alia iura,& ideo de materia dđm an vt plenissimè dixi in c.j. de li.obl.
16 ¶†Op.vr̄.n.q cum hic non fuerit facta vera litis ɔte. vt colligitur ex verbo vt pote, quæ est dictio impropriatiua, & similitudinaria, nō debebat procedi ad sentētiam. Gl.in ver. vt pote resp. q istud verbū est hic expssiuum
d veritatis sicut & dictio quasi,ᵈ quæ habetur in euangelio quasi vnigeniti,&c. nam Christus fuit verus filius Dei & vnigenitus.Not. hanc gl.q istę dictiones sunt veritatis expssiuæ.& vide similem gl.in c.parochianos.1.de dec.sed ego intelligo, q hæc significatio sit impropria, & dēt fieri quasi aliter intelligendo resultaret absonus intellectus seu iuri ɔ-
e rius,sicut in simili fit ī dictione præsertim.ᵉ &maximè q̄ exponuntur pro tm̄ impropriè sed ꝓpriè exponuntur vt idē ponant in casu ɔrio:vt not.gl.in c.auditis.de ele.& c.cum olim.de tes.& c.per tuas.j.de sim.propria autē significatio istarum dictionum, vt pote, & quasi: est multitudinaria & denotant diminutionem. vide text.cum gl.in l. facto. ff. de
f cond.& dem.Idem dic de dictione,tanquā,ᶠ vt in ca.quoniam. §.quod si super. vt lit.non cont.& sic deberent intelligi vbi aliter non constaret de mente.ar.in c.fi.de ver.si.& l.nō aliter.ff.de le.3.Et ob hoc forte,quidam dicebant hic non interuenisse veram li. cont.dicentes, hoc esse speciale vt lite verè non ɔt. possit procedi ad diffinitiuam. & specialitatis ratio fuit odium illius q post pstitum iuramentum elusit iudicium. hoc tamen non placet Host. Gof.tamen hoc tenuit in c.dudum.2.de ele.inducens simile in aut. qui semel.C quo.& qn̄ iu. sed dictum gl quod hic
* fuit vera cōtestatio cōiter tenetur.& satis placet, quia melius est exponendo illud verbū impropriè q reducamus hanc dec.ad terminos iuris quam exponendo ꝓpriè & inducere speciale contra regulas iuris, argu.opt.in

ad in cogitata.&per Bar.in l.si qs pro eo. ff d fideius.no Fran. Cur.in ɔs.3.vnde nō hēt iure vim casus expssi qn̄ deficit cōsensus vt no.Bal.in l. j C.com.extollit An. Sic.ī ɔs.14. sempiterna.dignū est memoriā in 2.vo.cons.51. inc.scribit luculēter e.vo. d.Fran.Cur.ɔs. 76.inc.domus Lud.

d ¶Dictio quasi.Adde Ol.cons.259.

Zacharias.

¶ Adde istum in ca. gratum & in apost. meis ad ipsum in versi. dictio quasi s de off.dele.

e ¶Presertim.Adde Cal.ɔs.6.de ver.sig. Ant.Fr. ¶Circa istas dictiones dicas q dictio q̄si prolata ī statutis denotat ꝓprietatem fm Bar. in l.si in rixa.ff.de sic. & in l.si diuortio. in §.si fundum.in l.op.post Dy.ff.so.ma.&ꝑ Bar. ī l.hoc colore.de inoff.te.& vide text.in c.psbyter.& ibi Arc. 88.di.& ī c.parochianos. de dec. & vide no. in l.si cum dotē. in §.fi.ff.so ma. & ibi ꝑ gl. & l.posthumorum. ff.de iniu.ru.& ir.te.&vide text.in l. Lucius Titius. ff. de adm.tu.rl'r aūt denotat improprietatē, qn̄q; tn̄ veritatē vt in euangelio Io. vbi dr̄ q̄si vnigeniti,&c. de dictione āt pserttim,vide gl.in ca.discretionē.in ver.prę sertim q̄ exponit.i. tm̄ de eo q duxit in vxorem consan. vx. suæ.& vide tex.in c. significasti. đ diuor. & in c.eū ɔtingat.de fo.compe.& vide d. Car.in cle.j. đ re.per. & vide tex.in continebat de desp. imp. vbi exponitur pro maxime. & viđ Car. in cle.j.in §.pe.de pri. &cle.2.de sen.exc.& sic stat implicatiuè. ad q vide gl.ī l. qđ si minor.in §.restō.ff.đ mi.& vide tex.in c.j. de excep.

Zacharias.

¶Adde quod notaui in apost.ad istum post eū in ca.licet ex suscepta in apo.ver. litera maximè.s. de for compet.

f ¶Tanquam. Adde Ale.cons.30.li.4.

c.cum

c.cum dilectus.de consuet.vbi verba exponuntur valdè impropriè vt minus derogetur iuri communi.& ad aut.qui semel.dic quod loquitur in actore, nec debet trahi ad reum, vt ibi not.& s.cap.prox.
17 ¶†Quæro quia tex.hic in fi.mandat alternatiue sententiam ferri, vel possessionē adiudicari, an detur optio iudici quam partem capiat: Resp.gl.fi.in pr.q iudici non datur optio,sed alternatiua debet reduci ad terminos iuris vt si liquet vel liquere pt de causa feratur diffinitiua alias autem procedatur ad missionem vt in 2.parte al-
18 ternatiuæ.¶†Sed tunc op.videtur.n.quod ratione ɔtumaciæ nō sit danda incontinenti vera possessio sed causa custodiæ ita vt reus veniens intra annum audiatur ēt super possessione vt in c.qm̄. §.in aliis.vt li.non cōt.hæc gl.fi.post pr.metu ɔrij prosequitur primo practicam procedendi ɔ reum contumacem, secundo cōtra actorem. In j.membro distinguit,an sit lis verè contest.vel quasi cont.an nullo modo cont.Item coniungendo finem quæ hic in isto membro debet adaptari,distinguit aut agitur reali actione aut personali, & procede vt in gl.quę est satis in hoc magistra.& eam no.quia ad eā quotidie fit remissio.Et ordinando gl.aliqua addendo conclude q aut actor est contumax:aut reus.primo casu potest contra eum ꝓcedi multipliciter:vt plenè dixi.s.ca.prox.& aliquid dixi s allegando c.j j.e.ti.li.6 secundo casu cum reus est contumax distingue,aut lis est verè contestata:aut quasi contestata eo modo de quo in ca. quoniam.§.q si super.vt li.non conte.aut nullo modo cont.primo casu si liquet causa per probationes factas,vel liquere potest ꝑ probationes fiendas,& proceditur ad diffinitiuam absoluendo vel cōdemnando fm merita causæ. si non liquet vel liquere non potest
* datur actori vera possessio rei petitæ:ita dicit hic gl.& cōiter doc.sed ego dico aliter,q hoc casu sunt prodita tria remedia. Primum vt reus absens citetur realiter vt sic violēter ducatur ad iudicē.Secundum, vt detur vera possessio rei petitæ præsenti salua absenti quæstione proprietatis. Tertium, vt iudex auditis allegationib.actoris præsentis procedat ad diffinitiuam hæc expresè probātur in l.consentaneum.C.quo.& quan.iu.fm lect communem q̄ sequuntur gl. & Bar.ibi, & dabitur optio intentandi alterum ex illis nō iudici sed
19 reo:vt ibi no.Bar.q multum mihi placet.¶†Probatur ratione quia iudex non debet impendere officium suum ad vtilitatem priuatam nisi imploretur à parte.ᵃ vt l.4.§.hoc autem iudicium. ff.de damn. infe.& no. Inn.in c.ad nostram.2.de iureiur. optime facit l.ad peremptorium.ff.de iud.& q ibi not.Bart.non enim debet iudex citare etiam verbaliter nisi parte petente,& si citat non valet citatio:vt ibi no.Bar.per illum tex. dixi in c. j.s.de iud. fortius ergò nec realiter. & ad prædicta facit l.q in hæredem.§. elige-
20 re. ff.de trib.¶†Et si pars intentauit vnum remedium puta quia petiit sibi dari possessionem nunquid possit intentare aliud videlicet vt veniat realiter seu capiatur vel q fe-
b ratur diffinitiua:dic q sic.ᵇ ar.in l.1.§.quid ergo.ff.de ven.insp.& not.Bar.in d.l.consentaneum.facit q dixi in c.2. s.e.tit. sic intelligo istum tex.cum suppletione & limitatione illius l.cōsentaneum. & si iudex requisitus ab actore non vult attingere remedium attentatum potest appellari ab eo.ar.in d § hoc autem iudicium.& in c.nullus.de iure pa. & no Bar.in d.l.consentaneum.& hoc singulariter no.quia nullus canonistarum tangit:& tamē sunt dicta necessaria,& pręcipuè in materia:
21 ¶†An autem ante cōtumaciam possit pars petere citationem realem adeò vt iudice denegante possit ab eo appellari vel de eo querelari tempore sui syndicatus.Bar.in d.l.consentaneum.dicit quod ante contumaciam potest iudex si vult verbo recitare: vt sentit ibi gl.& facit l.fi.C.de exh.& intro.reis.sed non tenetur facere capi per familiam ad petitionem partis nisi post contumaciam solenniter
22 conuictam per illam l.consentaneum.& hoc bene no.¶†Ex predi
c ctis etiam collige,q quando multa remediaᶜ à iure introducuntur alternatiuè.licet verba non concernant partem sed iudicem, nihilominus ex quo concernunt vtilitatem priuatam,optio eligēdi alterum nō datur iudici.sed parti ratione prędicta:q singulariter no. pro limitatione eorum quæ no.gl.in c à crapula.de vi.& ho.cle. in c.fraternitatis.34.dist.& c.sicut.de iud.& l.quicunque C.de ser.fug. sic etiam limitat Bar.in l 2.ff.de effra.& ea quę dixi in c.inter cetera de rescr.vbi tetigi regulariter euidatur optio cum iura alternatiuè loquuntur.Prædicta procedunt, quando agitur reali,si verò lit.ɔte. reus est contumax.in actione personali credo q competunt etiam tria remedia.Primum vt absens capiatur cum familia.ar.in d.l.consentaneum.intelligendo quòd loquatur in actione personali vt aliqui ibi voluerunt intelligere vel per ar.à simili vel à maioritate ra-

a ¶ Imploreī à pte. Not. limitationē ad gl.in c.sicut.de iudæ. And.Barb.

b ¶Dic q sic. adde Ro. consi.s.all.133.

Sebast.Sap.

c ¶Multa remedia Vide Fel.in ca. inter cæteras. ver.sexta restrictio.s.de rest. vbi refert.Ab.hic & idē Fel.refert in c.sūt iudæi.circa fi.

Zacharias:

d ¶Si autem ageretur criminalr.dic vt per Bart.cons.suo q incipit,à dño.Cy.de Bononia. & ꝑ Pau. de Cast.consi.31.

tionis intelligendo quod loquatur in actione reali nam si tunc potest cadi quando persona non est obligata,fortius in personali vbi contenditur personam esse obligatam: facit quod in simili not.Io. An.in c.dispendia.de rescr.li.6.in nouel.in materia seu articulo extensionis.Secundum remedium est,quod detur actori vera possessio alicuius rei debitoris pro modo debiti declarati, ita quod incōtinenti interponatur secundum decretum & hoc operatur fundamentum iudicij.s.vera litis conte.quę iam interuenit & maior contumacia quę committitur post lit.cont.& pro hoc vide d.l.consentaneum & fm hanc distinctionem posset intelligi. ca.quoniam.§. fi.vt lit.non cont.dum dicit passum missionem in personali audiendum fm quòd ibi dicitur in §.præcedenti.sed in §.præcedenti dicitur quòd li.quasi conte datur in reali vera possessio: ergò idem dicendum in personali vt facta cont.detur vera possessio per fm decretum vt sic missus non audiatur nisi post exitum causæ: de quo tamen remitto ad ibi plenè not.& facit q le.& not.in l.fulcinius.§. fin.ff ex quib.caus.in poss.eat. & an his casibus debeat fieri summaria cognitio ante interpositionem decreti remitto ad no.in d.cap. quoniam. Tertium remedium est vt procedatur ad diffinitiuam si causa est liquida,vel liquidari possit, & intelligo q optio detur per rationes superius dictas actori. Sed diceres ad quid fit ista distinctio si liquet vel liquere posset, &c. cum semper liqueat, aut enim actor probauit & liquet pro eo, aut non probauit & liquet ɔ eum: quia actore non probāte reus debet absolui etiam si nihil præstiterit,de iureiu.c.fi.So.dic,q quicquid sentiat hic Inn.q ɔrium procedit quando actor habuit omnes dilationes ad probandum,ita q fecit quicquid potuit & reperitur postmodum eum non probasse,secus vbi propter contumaciam partis aduersæ non recepit omnes dilationes iuridicas: quia forte multa potuisset probare per reum si fuisset præsens, tunc enim procedi debet ad alia remedia superius recitata.& de hoc dixi.s.in c.j.& not.Bart.in l.properandum.C. de iu.& hoc sentit Io.Cal.hic.¶Venio ad secundum membrum,qn̄ lis est quasi conte. & tunc dico. q competunt actori duo remedia. Primum, vt petat illum realiter capi postquam solenniter est conuicta eius contumacia.ar.in l.consentaneum. & q ibi sentit Bart.& per eundem in l.cum eo.ff.ad l.Iul.pecu. Secundum remedium, est vt petatur vera possessio rei petitæ si agitur reali:vt d.c.quoniam.§. q si super.vt lit.non conte. vel si agitur personali detur possessio alicuius rei debitoris pro modo debiti declarati secundum q s. dixi in alio membro. Tertium remedium, vt petatur diffinitiua non competit ex quo verè lis non est conte.vt no.d.§.q si super rebus.& hic per doct.¶Tertio membro principali quando non est lis aliquo modo contestata,tunc in reali & etiam personali credo competere primum remedium vt capiatur contumax per familiam, & sic citetur realiter.ar.in d.l.consentaneum.& q ibi no.Bart.Secundum remedium, vt in reali petatur remissio in possessionem causa custodiæ,non autem in vera:vt in d.§.in aliis.& dic vt ibi, posset tamen esse tanta contumacia q iudex posset decernere vt interim lucretur fructus.per l.fulcinius.§.fi.ff.ex quib.cau.in pos.ea.dixi in d.c. quoniam. In personali verò procedetur:vt not.in d.cap.quoniam. in fin. Tertium remedium de quo.s.vt procedatur ad diffinitiuam regulariter non competit,ex quo lis non est cont.dixit regulariter quia quandoque potest in causa beneficiali: de quo dic vt in c.1.de eo qui mit.in pos.li.6.& in quibusdam aliis de quibus in cle.dispendiosam.de iu.Item potest iudex ex officio suo excommunicare cōtumacem si videt istam pœnam magis timeri: vt d.ca.quoniam.in fi.non tamen puto q pars possit hoc petere: quia cum proferatur loco mulctæ nulla actio ad hoc competit parti:iuxta no.per Bar.in l. 2.ff.si quis in ius vo.dixi in c.j.de iu.q credo procedere,nisi causa sit talis in qua non habet locum missio per c.tuæ.vt li.non cont.nam tunc pars posset conqueri si iudex non excommunicaret: quia videtur tunc denegare iustitiam.& vide quod ibi no.Et per hoc habes expeditum latius quam alibi modum, & practicam procedendi contra absentem cum agitur ciuiliter, si autem ageretur crimi-
d naliter:ᵈ dic vt no.per gl.& doct.in c.veritatis.j.e.vbi dicam,& 3 q. 9.in sum. Et de materia huius gl.vide per Spe.in titu.de contu.§.sequitur.

CAP. V.

1 *Exceptio peremptoria opposita à reo post fundatam intentionem actoris si non est probata, vt hic dicitur, condemnatur reus in expensis, vel alio modo ad arbitrium iudicis: ipso non existente soluendo, & idem in exceptione dilatoria. nu. 10.*
2 *Iudex potest ex officio suo statuere terminum, partibus ad producendos testes.*
3 *Exceptio peremptoria quo casu potest opponi post publicatas attestationes.*
4 *Nolo & non volo, an denotent præcisè contemptum & resistentiam.*
5 *Pœna pecuniaria applicanda etiam parti resoluitur in corporalem quando debitor non est soluendo.*
6 *Excipiens si non probat, semper condemnatur in expensis nu. 10 sed an statim vel expectata diffinitiua, distingue vt infra nu. 11.*
7 *Sententia super principali petita dēt esse certa, super accessoriis potest esse incerta.*
8 *Sententia super expensis valet, etiam non declarata quantitate expensarum.*

Sententia

Universidad de Deusto Biblioteca

Sententia lata sub conditione valet, licet sit præter ius.
9 *Exceptio quasi peremptoria est, quando opponitur contra testes.*
12 *Contumax an sit condemnandus in expensis non expectata diffinitiua in fi. causæ. nu. 33. & 35.*
13 *Intentio actoris quinque modis dicitur fundari. de quibus in gl.*
14 *Condemnatio expensarum indistinctè fit propter contumaciam non comparentis et quod iustam causam habuerit litigandi nu. 15.*
16 *Iudex potest simul contumacem condemnare in expensis & contra eum missionem facere.*
17 *Contumax citandus nõ est in condemnatione expensarum ratione contumaciæ suæ.*
Contumax in vno articulo, est citandus in alio.
18 *Condemnatio expensarum an fiat indistinctè ratione contumatiæ siue procedatur siue non contra ipsum contumacem.*
19 *Contumax potest condemnari in expensis & in omnibus damnis quæ sustinuit præsens ratione contumaciæ.*
20 *Contumax licet in causa obtineat, & nõ probans exceptionem etiam obtineat, adhuc non euitabit condemnationem expensarum ratione contumaciæ: vel exceptionis non probatæ.*
21 *Iuramentum calumniæ non excusat victum à condemnatione expensarum.*
Probatio manifestissima non excusatur ex iuramento partis.
22 *Quædam iustæ causæ litigandi non excusant à condemnatione expensarum.*
Honesta & religiosa persona præsumitur habere iustam causam litigandi.
Causa absolutionis ab expensis an debeat poni in sententia.
23 *Habens iustam causam litigandi in aliqua parte iudicij, & in aliqua non, an excusetur ab expensis.*
Communis opi. doctorum inducit iustam causam litigandi, item opi. singularis alicuius doctoris quæ sit probabilis. nu. 26.
24 *Condemnatio expensarum habet etiam locum dum agitur criminaliter.*
25 *Succumbens in causa appellationis, an & quando condemnetur in expensis, tam si succumbat appellãs, quam appellatus, tam ab interlocutoria quam à diffinitiua.*
27 *Cõdemnatio expensarum quomodo fiat: si in parte quis obtineat & in parte non tã in prima causa, quàm in causa appellationis.*
28 *Condemnatus in expensis, quas expensas tenetur restituere.*
29 *Condemnatus in expensis quando teneatur reficere illas expensas, quas fecisset aduersarius, si non habuisset aduocatum gratis, vel si non litigasset per se nu. 30. & an teneatur præstare expensas cibariorum, nu. 28. & in fine nu. 31.*
Quo iure vel actione petuntur tam expensæ factæ ante vel post litem contest, quam etiam expensæ contumaciæ.
34 *Iudex non tenetur victum cõdemnare in expensis nisi fuerit petitum à parte potest tamen ex officio si vult, & si iudex non condẽnauerit pars quæ hoc non petijt non poterit appellare.*
Statutum imponens pœnam iudici non terminanti causas intra tantum tempus debebit intelligi, si pars hoc petijt.
35 *Condemnatio expensarum tam respectu contumaciæ, quam victoriæ exceptionis nõ probatæ: an fieri possit etiam post latam diffinitiuam.*
36 *Interlocutoria an possit reuocari per iudicẽ non citata parte in cuius fauorem fuit lata.*
Expensæ factæ quomodo probabuntur.
37 *Promittens cũ iuramento stare assertioni victoris improbantis expensas vel huiusmodi an obligetur quod non possit reuocare.*

1 FInem. ¶† Qui fundata intentione actoris pẽptoria obiicit & acceptis induciis deficit in probãdo, punitur in expensis quia dolosus p̃sumitur. h. d. ẽm Io. An. posset tamen latius summari ẽm eum sic. Qui fundata intentione actoris exceptionem obiicit &c. vt sic includatur quasi pẽptoria exceptio & dilatoria eo casu quo probatur vel proponitur post lit. conte. vt patet de of. del. c. insinuante. hoc tñ indistinctè mihi non placet. vt hæc decr. p oĩa habeat locum in quasi pẽptoria vel dilatoria: vt j. subiiciam. & primum summarium Io. An. est nimis gñale. ĩ fi. Item non facit mẽtionem de alio reqsito per tex. ad hoc vt fiat hæc condemnatio. s. qñ incontinenti non vult vel non p̃t ꝓbare vnde scias, ꝙ hoc c. legitur tripl'r: vt j. videbis: quarũ duę lect. sunt magis cões, sed ẽm vnam q. placet mihi. summo sic. Qui fundata intentione actoris exceptionem pẽptoriam obiicit q̃ non ꝓbat incõtinenti sed accipit inducias: si defecerit in probando ɔdemnatur incontinenti diffinitiua non expectata in expensis ac soluere cogitur, ꝙ si non p̃t punietur in corpus ẽm arbitrium iudicis. h. d. not. iste text. & est casus singularis, & nouus ẽm ꝙ j. intelligo, ꝓ hoc facit verbum statuimus, positum in tex. ꝙ ius nouum inducit iuxta no. in c. decernimus. s. de iud. Diuiditur nam primo p̃mittit ɔstõis duas causas generales. Sedo ɔstõem submittit ibi, p̃senti adiiciendo alias duas cãs ɔstõis spãles, quarum vnã interserit in ipsa ɔstõe ibi, qa frequenter. ¶ Casus literalis. Quidam malitiosè fundata intentione actoris vt negotium differretur, opponebant exceptiones peremptorias. Papa volens obuiare malitiæ istorum p̃sertim cũ de beneficiis ecclesiasticis, litigabatur statuit vt postq̃ aliqs intẽtionem suam ꝓbauit, si alteram legitimam exceptionem opponat q̃ nolit aut non possit incontinenti ꝓbare: si defecerit in probãdo ɔdemnetur alteri parti in expensis pp hoc factis ab eo tpe quo recepit inducias ad exceptionem probandam, & si soluendo non fuerit alias ad arbitrium discreti iudicis puniatur: vt hoc saltem terrore pertérritus in grauamen alterius falsas exceptiones opponere non præsumatur: quia frequenter ad impediendum vel differendum ꝓcessum huiusmo-
2 di exceptiones per excogitatã malitiam opponuntur. B. ¶† Not. 1. iudicem debere laborare ad imponendum finem litib. & ne partes vexentur laborib. & expensis. & facit iste tex. vt iudex possit ex officio suo terminum statuere partib. ad testium ꝓductionem de quo vide bo. gl. in c. licet. j. de prob. & ibi dicam latius sed citare non potest partes nec aliter compellere ad ꝓsequendum. l. ad peremptorium. ff. de iud. & quod ibi not. per Bart. & in l. 4. §. hoc autem iudicium. ff. de dam. inf. & quod no. Inn. in c. ad nostram. 2. de iureiu. nisi causa sit publici iuris, vel alieni priuilegiata: vt in c. oblatæ. de ap. & in cle. quandiu. e. ti. & quod no. in d. §. hoc autem iudicium. & dic vt plenè no. & aliquid tetigi in c. j. s. de iud. ¶ No. ẽm quod vacatio diuturna beneficiorum est valde ipsis beneficiis damnosa. pro hoc c. ne pro defectu. de ele. & c. cum inter vniuersas e. tit. & optime. c. de multa. j. de præb. vbi punitur de suo non prouidens beneficiis vacãtib. de iure vnde in istis causis debet iudex ex officio partes compellere ad prosequendum ius proprium vt in iurib. s. alle. in primo no. ¶ No. 3. duo requisita ad hoc vt dispositio huius c. habeat locũ. primo vt fundata intentione actoris obiiciatur exceptio. scđo qđ ad ipsam probandam non se obtulit incontinenti, sed voluit habere inducias, altero ergò deficiente: vt quia excepit non fundata intẽtione actoris vel statim assumpsit onꝰ ꝓbandi cessat pœna huius decr. & sufficere debet actori prouisio iuris communis. s. vt fiat condemna. in fi. causæ per regulam victus victori, &c. de pœ. vt calumniam. & hoc apertè sentit Io. An. super text. post Gui. Na. Egi. & Pe. quod bene not. pro intellectu eorum quæ. j. subiiciam in exami-
3 nando intellectum c. ¶† Item ex hoc & tex. not. peremptoriam ex-
a ceptionem[a] posse obiici & probari etiam postquam actor fundauit intentionem suam, & sic post publicationem attestationum super principali: aliter publicatione non facta non posset constare an actor fundauerit intentionem suam concor. c. de testi. & ca fraternitatis. j. de test. & c. cum Ioannes j. de fi. instr. & l. per hanc. C. de tem. ap. ꝙ Intellige, & restringe quando est talis exceptio quæ directè non contradicit intentioni actoris: sed compassibilis cum facto principali: puta probasti fundum per me possessum esse tuum: ego volo nunc probare ꝙ p̃scripsisti. vel probasti me debitorem tuum in mille, nunc ego volo probare pactum de non petendo vel liberationem per acceptilationem postea secutam: & idem in similibus his enim casibus non est timor subornationis testium. & sic non obstat publicatio: secus dicit ꝙ propõnitur peremptoria incompassibilis cum facto principali, vt quia volo probare quod nõ mutuasti vel fundum non esse tuum, tunc enim post publicatas at-
b testationes non admittetur volens probare directè contrarium,[b] propter timorem & subortationis suspicionem vt in clem. 2. de testi. & not. in c. fraternitatis præal. & hoc casu intelligo gl. in d. l. 2. C. sen. res. non pos. quæ negat peremptoriam posse proponi fundata intentione actoris. & de hac materia vide ꝙ plenè dixi in c. 1. de or.
4 cog. per quæ decido aliqua tacta hic per doct. ¶† Not. ꝙ verbum
c nolo:[c] non denotat semper præcisè resistentiam & contemptum. hic enim secundùm Io. Andr. contemptum nõ importat, vnde debet exponi nolit. i. non vult. & credo doct. hanc expositionem facere, quia si precisè nollet ꝓbare incontinenti vbi posset non debet admitti seu exaudiri petendo inducias, quia esset præsumptio calumniæ contra eum facit ꝙ no. Inn. in c. post electionem. de concess. præbend. sed verbum non volo: denotatur contemptus & precisa resistẽtia vnde verificari in eo potest qui habet probationes. sed nõ in prumptu: verum est enim istum dicere non velle nunc probare, sed non est verum dicere istum nolle: quia præcisè non resistit seu contemnit. & de hoc vide bo. in gl. in c. 2. de spon. & per Io. An. in c. prudentiam. §. sexta. s. de off. dele. super ver. non venit hoc not. pro statutis. & vide ꝙ in simili not. in l. qui se patris. C. vnde
5 lib. & in l. filij mater. §. 1. ff. ad ter. ¶† Not. vltimò ex fi. tex. & tene menti hunc text. contra opin. quorundam deicentium commutationem pœnæ pecuniariæ ad corporalem non fieri: nisi quando pecunia veniebat applicanda fisco vt not. per Inn. in c. Odoardus. de solu. hic est enim rotundus text. in contrarium & plus probat hoc litera videlicet hãc cõmutationẽ posse fieri non solũtũ in pecunia soluẽda est pœna ex parte vtriusq; sed ẽt cum ex parte rei est pœna & ex parte actoris

Zacharias.
a ¶ Peremptoriam exceptionem. Adde Lãf. de Oria. in c. qm̃ ɔ̃. §. dilationes. versi. quædã sunt peremptoriæ. circa prin. & ver. sed est aduertendum. j. de prob.
b ¶ Directè ɔ̃rium. Adde Ro. cons. 169.
Sebast. Sap.
c ¶ Nolo. Quę differentia sit inter verbum volo, & nõ volo. tradit Ale. in l. qui se patris vbi vr̃ velle ɔ̃rium eius ꝙ dicit Ab. hic vbi ꝙ p verbũ nolo inducatur expressa resistẽtia p verbum non volo, denotatur simplex impotẽtia vt si dixero dormiẽs nõ vult legere. i. ñ p̃t legere.
deben

a ¶ Esse incerta. Adde Ale. cons. 38. li. 2.
Zacharias.
¶ Adde Lanf. in sæpe all. c. qm̃ ɔ̃. §. expẽsæ. ver. quippe vnũ. & ibi remi. in apo. cels. j. de prob.
b ¶ Conditione lata. Adde Alex. cons. 73. lib. 3.
c ¶ Lite nõ ɔt. adde videndum Cal. vers. 1. hic e. tit.
Sebast. Sap.
d ¶ Añ lit. cont. ꝙ q succubuit super aliquo incidẽti vl' mergenti ante lit. cont. dẽat in expensis. cõdemnari t; Bal. in l. gñaliter. §. his d prę sentib. C. de reb. cre. & in aut. gñal'r. C. de epi. & cl. Bal. & Sal. in l. sancimus. C. de iu. Ia. in l. ꝓperandũ. §. sin aũt alterutra. e. ti.
e ¶ In ipsa diffinitiua Adde ĩ hac materia vidẽdum Fe. ɔs. 339.

debentis recipere: est interesse: nam actor petit hic expensas ñ vt pœnam, sed interesse reus vero bñ soluit vt pœnã, qa ipse ñ habuit illã pecuniam, secus dic vbi pecunia soluẽda non est pœna ẽt ex parte rei q soluendo nõ est: qa tunc fit ɔmutatio expectatur reus q ñ est soluẽdo donec puenerit ad pinguiorẽ fortunam. & sic intellige d. c. Odoardus. & l. nã is. ff. de dol. de quo vide no. ĩ dictis iurib. & 13. q. 6. si res. & in iuribus. hic alle. in gl. vl. ¶ Quia gl. mag. intrat mãm expensarũ satis ꝓplixam prius non examinato intell'u c. iõ ñ sequor more solito prius ordinẽ gl. sed ꝓ intell'u. c. oppo. vr̃. n. ꝙ hoc c. de nihilo seruiat.
6 † Cũ deficiẽs in exceptione sp sit ɔdemnandus in expensis. de rest. spo. frequẽs. & de exc. c. pia. li. 6. ad idẽ vr̃ tex. de iure ci. maximè ẽm lect. Bart. & quorumdam aliorũ l. non ignorat. C. de fru. & lit. expen. Item rl'a vtriusq; iuris hẽt, victum victori in expensis ɔdemnandum. de pe. c. vt calumniã. & l. eum quẽ temerè. ff. de iu. Sol. hoc c. legitur hic tripl'r p doct. nr̃os. Primus intell. minus dubitabilis est vt ɔdemnatio, de qua hic fiat in fine litis, sed In. hunc intel. nõ admittit: quia ẽm eum hæc litera non p oĩa hunc intel. patitur. Sed tenẽdo hũc intel. diceres tu de quo seruit nobis hoc c. cum rl'r victus victori, &c. resp. qa seruiet eo casu quo reus p alias exceptiones obtinere absolutoriam quo casu licet actor veniat sibi ɔdemnatus in oĩb. expensis causæ tñ ipse reus ɔdemnabitur sibi in expensis factis circa illam exceptionem, vt hic: & p hoc limitabitur illa reg. victus victori, &c. q̃q̃ iste intel. sit verus, & notabilis in se sic declaratus. licet doct. non declarent, imo Io. An. expressè damnat dicendo illos maledicere sed certè vt dixi intellectus in se est verus & notabilis, tamen dico nõ ɔgruere huic literæ qm̃ hic nulla fit mentio de diffinitiua. Item tex. p̃supponit posse ɔtingere istum non esse soluendo: aut ergò obtinebit in cã. & satis erit soluẽdo maxime cum obtenturus sit condemnationem expensarum in tota cã: aut succumbet in cã principali, & tunc venit ɔdemnandus simul in oĩb. expensis: p illam reg. victus victori, &c. Item si fieret ista ɔdemnatio in fi. eo casu quo obtineret in principali: tex. non mandaret ɔdemnõem fieri, sed ꝙ istæ expẽsæ factę in hac exceptiõe deducerentur de ɔdemnatione fienda super tota cã sicut in simili dr̃ C. de iu. l. ꝓperandum. §. & si quidem. & no. in c. calumnia. j. de pe. iõ forte datur secundus intel. & vt ista condemnatio fiat incontinenti cum reus deficit in probanda exceptione, hunc intel. tenuerunt quidam: vt hic refert Inn. & placet Host. & Io. an. fatetur tñ Host. ꝙ in datione termini iudex comminabitur ɔdemnationem expensarum in cã in qua defecerit, & iste scđs intel. est satis nota. in se, & placuit. d. An. dicenti hanc practicam seruari. Sed diceres tu, ẽm hunc intel. inutile & superfluum fuit remedium huius c. nam ex quo, tex. p̃supponit fundatam esse intẽtionem actoris. & exceptionem per reum ꝓpositam non esse ꝓbatã, statim deberet fieri ɔdemnatio in fieri ɔdẽnatio in principali: & ɔ̃r ad expensas totius cãusæ, ex quo reus venit ɔdemnandus in expensis totius causæ ad quid valet ꝓuisio huius. c. So. dic, vt dicit Io. An. hic in alia parte. j. super verbo cõdemnetur: ꝙ põt esse vtilis hæc prouisio si contingeret reum qui deficit in peremptoria ꝓbanda ꝓponere, & aliam ꝓbare & sic obtineret absolõnem super principali. Item valet hæc prouisio actori vt obtineat nunc ɔdemnationem ne forte in principali non fieret ɔdemnatio expensarũ pro eo: forte pp ɔtumaciam suam vel aliam ꝓbabilem cãm: iuxta no. in d. c. calumniã & dic. vt mã dicetur: & sic habes declaratum ẽm intellectum. Tertius intellectus est, vt statim ꝓposita exceptione fiat ɔdemnatio ad expensas faciendas sub ɔdõne, si tñ defecerit in ea ꝓbanda. hæc lec. placet Inn. & apertè sentit. gl. in ver. cũ acceptis. & satis huic intellectui l'ra ista ɔsonat. vt sic ad terrorem rõne præsumptę malitiæ cum excipiat fundata intentione actoris fiat illico ɔdẽnatio. Sed hæc le. patitur multa ɔ̃ria, primo quia fertur snĩa sine certę quãtitate: cum expensarũ quantitas non possit esse certa tpe snĩæ datę cum nondum sint factę. & sic ob C. de sen. quæ si cer. quan. per totum. Secudum ɔ̃rium est, ꝙ hoc casu iudex se intromitteret de tractu futuri tẽporis ɔ̃. l. j ff. de vsu. & de sen. exc. c. Romana. §. caueã t. Tertium ɔ̃rium & iniquitas est, quia fertur
7 snĩa sub condõne: ɔ̃ idꝙ habetur 2. q. 6. biduũ. ¶† Sed his non obstantibus residet Inn. in hac tertia lec. rñdens ad contraria primo ad primum ꝙ istud est spãle in odium proponentis tardè exceptionem, vel ɔ̃rium ꝓcedit, qñ expẽsæ peterẽtur principl'r, secꝰ si accessoriè. q. d. ꝙ super principali petito snĩa debet esse certa, sed super accessoriis põt esse incerta. vide plenè per Inn. in c. tãtam j. de exce.
8 spla. ¶† Et plus dicit hic Inn. ꝙ semper super expensis snĩa põt esse
a incerta[a] isto mõ videlicet. ɔdẽnamus talem tali ad expensas quas fecerit, vel quas probabit se fecisse per l. terminato C. de fru. & li. expen. & c. auditis de proc. & dic vt ibi no. & per Io. An. in c. j. j. de seq. & scio. s. plenè dixisse sed non recordo nunc de specifico loco. ¶ Pro secundo contrario superius formato remittit Inn. ad not. in c. auditis. de proc. & dic ꝙ procedit vbi non subest causa de præsen-
9 ti. vt d. §. caueant. ¶† Ad tertium cõtrarium dicit Inn. quod sententiam ferri sub condõne non est ɔ̃ ius sed præter: vt 2. q. 6. c. biduum.
b vnde tenet snĩa licet sub condõe lata:[b] vt ibi. Item hoc fuit statutũ hic ꝓ lites abbreuiandas: & per hæc habes declaratos intellectus hic per doct. tactos sed per prædicta omninò silent contraria, quæ supra in pr. formaui. cum idem videatur esse in qualibet exceptione: & tamen iste tex. videretur induxisse hanc spãlitatem in peremptoria exceptione dum dicit fundata intentione actoris, &c. Host.
10 supplet. ad ista verba fundata intentione actoris, &c. maximè. † Dicens, ꝙ licet p ista verba videatur hæc ɔstitutio loqui li. cont. tamen
c ex mente idem est ẽt lit. non cont.[c] ẽm eum. & sic sentit hanc decr. habere locum etiam in dilatoriis. idem Lau. Tan. Vin. Gu. N. & In. & sic seruat curia: vt no. Gul. in Spe. de expen. §. iuxta. & ver. sed nunquid deficiens & de materia huius gl. e. ti. §. nunc videndum & §. de expensis. post pr. & per Host. in sum. huius ti. sub rub. de contu. §. qua pœna afficiatur. & vide ꝙ no. Spe. e. ti. §. j. & ver. expẽ & §. postremo. ver. ex præmissis. post Inn. Item ꝙ habeat locum in dilatoriis simpliciter tenet Pau. de Lea. & idem dicit in omnib. exceptionib. nullitatis, vel falsi procuratoris, vel falsæ probationis. de procu. in nostra, & ꝙ not. in c. exceptionem. de exce. ¶ Sed gl. hic in vers moderatas sentit oppositum vt non habeat locum in dilatoriis idem sentit Io. An. super tex. requirit enim duo vt s. dixi in vno notabili: videlicet vt excipiatur fundata intentione actoris, & ꝙ nõ velit incontinenti probare. d. An. dicit posse distingui, ꝙ si dilatoria proponatur lit. cont. in casu in quo fieri potest: iuxta no. in c. insinuante. de off. del. & in c. exceptionem. de exc. & tunc locum habeat hæc decret. secus
d in dilatoriis quæ proponuntur ante lit. conte.[d] per quæ concludit hanc decr. non habere locum in peremptoria, quando proponitur in vim dilatoriæ. ar. de li. cõt. c. j. li. 6. sed certe hæc dicta prima fronte videtur ɔ̃ illud c. pia. & c. frequens. præal. vbi dilatoriis quæ proponuntur ante l. cont. fit condemnatio expensarum incontinenti cum pars deficit in probando. Item cõtra dicta legistarum in l. sancimus. C. de iud. & l. non ignorat. C. de fru. & lit. expen. & per hoc patet materiam huius c. valde intricatam, & minimè per doct. declaratã sed ego Deo auctore & propitio credo posse omnia prædicta reducere ad cõcordiam, & dare verum intellectum ad hoc c. & ponere rationem decidendi in hoc & in his quæ videntur contraria.
11 ¶† Dico ergo ponendo in hac materia duas conclusiones prima, ꝙ in omnib. dilatoriis seu quasi peremptoriis vt in exceptione ɔ̃ testes & iuxta no. per gl. in c. ex parte Adæ de test. & in c. j. de exce. & quibuscunque aliis cuiuscunque sint naturæ non concernentibus merita negotij principalis debet deficiens in probando in expensis condemnari, non expectata diffinitiua, probatur hoc per iura superius allegata dummodo ex aliqua legitima causa non excusetur: iuxta ea quæ infra subiicientur, nec in istis procedit propriè dispositio huius per tex. ea quæ statim subiiciam: probo prædictã cõclusionem ratione ista, in istis dilatoriis ferenda est sententia de iu. exhibita & plenè no. in c. 1. de ord. cog. meritò debet subsequi concondemnatio expensarum tanquam accessoria ad istam senten-
12 tiam. ar. regulæ accessorium. de re. iu. li. 6. ¶† Hinc est, ꝙ iudex non expectata diffinitiua condemnat contumaciam in expensis, vt in c. 1. de do. & contu. lib. 6. & c. quoniam. §. in aliis. vt lit. non contest. l. sancimus. C. de iu. cum multis similibus quia contumacia non propriè concernit merita negotij, sed ipsum processum Fateor tamẽ, quòd si iudex non condemnaret in fine causæ non possit condemnare: vt apertè sentit Io. And. in c. sæpe. j. de ap. Item in istis accessoriis durat iudicis officium post sententiam diffinitiuam per totam illam diem: vt in c. cum appellationibus. de ap. lib. 6. & l. Paulus. ff. de re iu. ¶ Secunda conclusio est, quòd in peremptoriis exceptionib. concernentibus propriè merita causæ principalis non fit regulariter condemnatio expensarum. sed expectatur & fit in ipsa diffiniti-
e ua.[e] ratio huius conclusionis est, quia super istis peremptoriis nõ pronuntiatur expressè, sed super principali: vt in l. 2. C. de or. iu. & l. quoties. C. de iud. not. plenè in c. 1. de or. cog. ideo non fit regulariter hic condemnatio expensarum cum sit accessorium ad ipsam pronuntiationem. Cum ergo pronuntiatio fiat super diffinitiua satis est condemnationem expẽsarum facere ẽt in ipsa diffinitiua, hæc regula sing. limitatur post istum tex. vt duob. concurrentib. de quib. in tex. vt quia obiicitur fundata intentione actoris. Item quia incontinenti non assumit onus probandi, sed requirit dilationes debet fieri condemnation non expectata diffinitiua. & hoc inducit de nouo istud cap. & sic non debemus recedere à verbis text. cum
receda

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sebaſt.Sap.
a ¶Secunda citōe. Vide Fel. in c.ſi quis eps vel quid in ſimilibus ȷ̃.de ac.vbi ponit Ray. ꝙ qui non cōparet in j.citatione ſed in ſecūda cōdemnatur in expenſis. & limita vt ibi p eum.vide etiam Fel. in c.qm̄ ǫ.verſ.item not.de proba.
b ¶Non poſſe fieri Adde Bart.in d.l.nō ignorat de fru.& lit. expen.And Barb.
Sebaſt Sap.
c ¶Cōtumax citãdus vide poſt Bal. & Sal.Iaſ.in l.Sancim⁹ C.de iu.ver.2.quęro Fel.in c.j.ver.in condemnatione expen. ſatum.de iud.
Sebaſt.Sap.
d ¶Quæro,vide latè per Iaſ.in d.l.ꝓperandū.§.ſinaūt alter utra.ver.ſed no.diligenter.C.de iud.

recedamus per hoc à regula ꝓdicta,& requiruntur illa duo:quia illis concurrentibus occurrit,& oritur præſumptio malitiæ.Illis ergò ceſſantibus ſtabimus in priori regula. ar. in l.ꝓcipimus.in fi.C.de app.Et poſſet attētari:ꝙ licet iudex teneat pdemnationē facere pcurrentibus iſtis duob.de quib. in litera vt ſatis coll'r ex ea tn̄ vbi iſta non pcurrūt,licet iudex non neceſſitetur:pōt tn̄ ſi vult condēnationem facere, ex quo deficit in ꝓbanda exceptione,& ſic pōt ſaluari dictum Bart. & illorum in l.non ignorat.pal. ꝓ hoc adduco hanc rationem,ſicut.n.iudex non tenetur ꝓnuntiare expreſſè ſuper peremptoriis tn̄ pt ſi vult iuxta no.ī d.c.j.de or.co.ita pt & de expenſis condemnare cum veniant acceſſoriè ad ipſam ꝓnūtiationem nec pars de hoc pt pqueri. Ex ꝓdictis hēs oīa declarata denudata, & qd opetur diſpō h⁹ c.& dico, ꝙ poterit practicari ſcđs,& terti⁹ intel.licet ſcđs ſit magis planus & æquus,tertius vero eſt aliq̃tulū rigoroſus, tn̄ pp ǫria ſupra formata tum ex quo iuridicè ps pt opponere pemptoriam hoc tpe n̄ dēt pati hanc pdemnationem ſaltem diffinitoriam anteq̃ reperiatur in culpa. ar.in l.grachus. C.de adul.& 24.q.4.q peccat. pſilium ergo do ad euitandam diſpōnem h⁹ c.vt añ fundatam intentionem actoris reus ꝓponit ſuam pemptoriam iuxta ea q.leg.& no.in l.ſi qdem C.de exce.ſed non ꝓbet niſi fundata intentione actoris,ſi eſt talis q̃ ꝓbari poſſit publicatis atteſtationib.iuxta.ea q̃ ſuperius dixi:non.n.commodè facit prius probando:qa poſſet ſuper fluo onere grauare cū forte actor fecerit in ꝓbanda ſua intentione:iuxta no,in c.de teſtib.& c.j.de or.co.vbi dixi,ſed ꝓponendo eam prius vr̄ tollere ꝑſumptionem malitię ſup q̃ ſe fundat hoc c.& hæc bn̄ not. qa alibi non reperies hanc mãm ita
13 bn̄ declaratam. ¶†Gl.4.q̃rit quot modis dr̄ actor fundare intētionem ſuam:& rn̄de vt in ea. Ex qua not.bn̄ quinq; modos fundãdi ſeu probandi intētionem ſuam.¶Gl.v.colligit exceptionem perēptoriam poſſe obiici publicatis atteſtationib. intellige hoc prout ſ.dixi in notabilib.& de ord.cog.c.j. ¶Nūc venio ad gl. magnam q̃ diuido in octo partes.Primò nãq; q̃rit,an pdēnatio de qua agitur hic habeat locum in opponente dilatorias.Scđo an pdemnatio expēſarum in caſu huius c.vel q̃ fit in fine litis, excuſetur vel vitietur pp iurm calumnię.Tertiò,an habeat locū pdemnatio expenſarum in cã criminali.Quartò,an ꝓcedat in cã appľonis.Quintò q̃ & quales expenſæ petãtur.Sextò q̃ iure petantur.Septimo qn̄ & vſq; quo peti pn̄t expenſæ.& de eis fieri pdemnatio. Octauò, qualiter ꝓbentur expēſæ.¶Venio ad primū in quo gl.diſtinguit:vt patet in ca tn̄ dic plenius.& clarius: ꝓut.ſ.dixi in examinando intellm huius ca.
14 ¶†Scđo gl.q̃rit , an in medio litis vel in fine dēat fieri indiſtinctè pdemnatio expenſarū,ſiue fuerit iuratum de calumnia ſiue nō. Itē ſiue litigans habuerit ꝓbabilem cãm litigandi vel nō.Gl.in ver.ſed expenſæ,reſp.ꝙ q̃dam expenſæ ꝑſtãtur pp ptumaciam partis aduerſæ,& illæ indiſtinctè ꝑſtant,qualemcunq; cãm habuerit litigãs ſiue ſit iuratū de calūnia ſiue n̄:& alleg.iura. aliæ verò expenſæ q̃ ꝑſtãtur vel in medio , vel in fine citra caſum ptumaciæ euitantur vel ſubſiſtente ꝓbabili cã litigãdi:vel ſi iuratū fuerit de calumnia:qa non eſt veriſimile ꝙ calūnioſè litigauerit ǫ iurm ꝓprium & hęc dt ꝓcedere ēt in caſu huius c.ſi tn̄ euidenter pſtaret de calumnia fieret pdemnatio: qdã tn̄ ǫ ſed gl.in effectu ſeq̃r primum. ¶Cū hac Scđa parte multa ſunt examinanda de q̃b.remittã ad loca ſua. Primo nãq; q̃ro nunqd ſit pdemnō expenſarū rōne ptumaciæ commiſſæ in prima
a vel ſcđa citōe.[a] gl.hic gn̄aliter vr̄ ꝑmittere pdemnationem. Io.An.
b clarius dt non poſſe fieri[b] & remittit ad no.in c.q̃relã.de procu.vbi
* cōiter hoc tenetur.& dic latius vt ibi no.& vide gl.4.q.5.in ſum.& c.
15 j.e.ti.li.6.hęc tn̄ oīa lĩta ꝓut notabitur ȷ̃ c.ꝓx.¶†Scđo q̃ritur,an ꝓ expenſis preſtandis rōe ptumaciæ poſſit fieri directa pdēnatio:qdã vt Io.An.refert, dicebant ꝙ iſtæ expenſæ peti nō poterant directè, nec veniebant in pdemnationem ſed debentur indirectè.ſ.ſi velit contumax audiri,& pro hoc not.iſtam particulam gl.&l.ſancimus. C.de iu.& c.qm̄ § in aliis.vt lit.non pte.ſed legiſtæ de hoc dubitent, tn̄ certum eſt ſm Io.An. has expenſas ēt in condemnationem venire.de proc.c.2.& c.auditis.& ȷ̃.c.prox.in fi.e.tit.c.j.li.6.ſed ſi facta eſt miſſio in poſſeſſionem iudicialem tūc verum eſt ſm eum ꝙ veniūt expenſæ indirectè.ſ.ſi ptumax recuperare voluerit poſſeſſionis cōmodum,& dic ꝙ veniūt in pdemnatione ſiue actor fuerit ptumax. vt in c.j.e.tit.li.6. ſiue reus vt in c.ȷ̃.prox.cum aliis iuribus ſuperius
16 ſ.l'c.¶†An aūt poſſit iudex facere miſſionem,& ſimul in expenſis ptumaciæ condemnare,& vr̄ ꝙ ſic,ar.c.accedens .j. vt li. non pte.& c.veritatis.ȷ̃.vide ꝙ dixi.in d.§. an aliis. & tetigi poſt Io.de lig. in c.
17 ii.ſ.e,vbi vide.¶† Terio ad idem quæritur,an in iſta cōdēnatione
c expenſarum q̃ fit rōne ptumaciæ ſit contumax citandus [c]Io. An.ꝙ non,& dicit patere ex iuribus ſ.al.& remittit de mã ad no.per eum in c.calumniã.de pœ.nec ob.ſm eum ꝙ no.in c.eum q.co. tit.lib.6. in gl.aňp. vbi dr̄ ꝙ contumax in vno articulo dēt citari quo ad aliū articulum explicandū:qa illud ꝓcedit ſm eum ſi iudex vult ꝓcere ſup negotio principali: ſecus ſi vult pdemnare in expenſis rōe ptumaciæ:tu tene ꝙ dixi in c.j.ſ. de iu.vbi plenè inuenies veritatem.& ad mãm vide ꝙ not.Spe.in tit.de expen.§.fi.ver. vt autem & per Cy.
18 in l.ſancimus C.de iu.& ibi Bar al.no.in d.c. 1.dic vt ibi.¶†Quartò circa hanc particulam q̃ro:an hæc condemnatio expenſarum rōe ptumaciæ fieri poſſit indiſtinctè ſiue procedatur ſiue procedi non poſſit abſente contumaciæ,Comp. tenuit ꝙ ſicut refert gl.in c.j.de ele li.6.Io.An.ibi in nouella.& hic fatetur hoc ꝓcedere in condemnatione fienda in fine litis cum.ſ.cōtumax fuerit victus,& ſic reſp. ad rationem Comp. ibi poſitam in gl. ſed nunc ante ſnīam fieri nō debet,&ſic pt procedere dictum Sp.qui tenet ǫrium in ti.de expen. §.iuxta.ver.quid ſi talis.&Cy.in l.ſancimus.C.de iu.in 4.q.pro & ǫ alle.c.reprehenſibilis.& c.ſæpe. de ap.vr̄ tamen Io.An.hoc vltimum limitare vt ſi non procedatur, licet procedi poſſit nō obſtet pdemnationi expenſarū:p decr.Nic.de Neap. & no.de renun.veniens.in gl.ſed non vr̄ in sūma ergo vr̄ velle Io.An.ꝙ aut ꝓceditur licet procedi poſſit & pt fieri condemnatio : aut proceditur non ob.abſentia: & non fit condemnatio ratione cōtumaciæ ſed poterit fieri in fine litis ſi contumax victus fuerit quaſi tunc fiat ratione iniuſtitię litis Spe. tamen in d.verſ. diſtinguit inter citatum à iure & citatum ab homine:vt primo caſu non fiat condemnatio expenſarum, nec debet par mulctari quia iudicem contempſit ex quo abſentia non ob.& ponit caſum in d.c. 1.de ele.li.6. Secundo caſu, dicit ꝙ non fit pdemnatio expenſarum parti. ſed poterit mulctari per iudicem ratione ptemptus.ar.in l.vna.ff.ſi quis ius di.non ob. quia durius agitur cum miniſtro legis quam cum lege. ff.de ar. l.celſus refert tamē quoſdam tenere ꝙ etiam hoc caſu fiat condemnatio expenſarum. de quo vide per Bart.in d.l.ſancimus.d.Ant. in effectu vr̄ velle vt in citatione iuris non fiat, ſed in citatione hominis tūc demum cum præſens videt intentionem ſuam fruſtratam ex abſentia partis, ꝙ ſatis puto fuiſſe de mente Io.An.in illo membro qn̄ non procedit,licet ex natura cauſæ procedi poſſit.d.Car.videtur ſeq ſimplr dictum illius gl.& Comp.per rationem ſuam & all.Bal.ad hoc in d. l.ſancimus. ergo puto æquiſſimè diſtinguendum fore tam in citatione hominis q̃ iuris,ꝙ aut proceditur in abſentia & non habet locum cōdemnatio rōe cotumaciæ:quia apparet ꝙ per cōtumaciam ſuam nō fecit expenſas fruſtra ar.in l.2.ff.ſi quis in ius vo.in fi.& facit ꝙ no.gl.in fi.ȷ̃.e.in c.j.e.ti.li.6.& ſi obtinebit condemnabitur abſens in omnib. expenſis in c.calumniam. de pe.ſi verò abſens obtinebit tunc ſeruabitur illud ca.calumniam.cum materia ſua, ſi verò non ꝓcedit ǫ abſentem procedi non pt quia probationes poſſunt fieri ſine eo,& tunc ēt non fiet pdemnatio:qa nō intereſt pn̄tis ptumacem veniſſe:aut non pt ꝓcedi ex defectu probationis ſeu abſentiæ partis:qa volebat ſibi dare iuramentum de veritate dicendi ſuper poſitionib. vel cauſæ deciſiuum. & tunc fiet pdemnatio & hoc hoc caſu intelligo.c.ȷ̃.ꝓx. vbi ꝓcedi poterat ǫ abſentem:quia agebatur de electione,& tn̄ fuit facta pdemnatio ratione ptumaciæ.ad ꝓdicta vide bo.gl.in c.cupientes.§.ꝙ ſi per xx.in ver.opponentes.do
19 ele.li.6.¶†Vlterius & quinto q̃ro[d] qd ratione cōtumaciæ venient
d ſolum expēſæ factæ in lite an veniant ēt damna q̃ ſuſtinuit præſens. Cy.in l ſancimus.C.de iu.dicit,ꝙ veniunt omnia damna non ſolū in reb.illata,& ſic q̃ diminuūt patrimonium,ſed ēt damna lucri ceſſantis: vt quia pp litis aſſiſtentiam oportuit eum dimittere terras incultas,vel erat artifex & perdidit lucrum artis ſuæ:& hoc per tex. illius l.ſancimus.quæ mandat omnia damna reſarciri & idem Pau. hic & d.An.idem in expenſis ratione retardati proceſſus: vt quia p dolum partis lis eſt vltra modum ǫcta per l.non ignorat. C.de fru. & l.exp.ꝙ tenet Cy.in d.l.ſancimus.& voluit Bar.in vtroq; caſu in l. j.ff.de ali.iu.mu.cau.fa.ſed in expenſis ratione victoriæ quæ præſtantur in fine non hr̄ rō damnorum.non.n.veniunt iudicis offō.ſed alia actione quia ſunt extra litem.& ideo iudicis officium ſe ad hoc non extendit:no.voluit:gl.in præal l.j.quã ſequitur ibi Bart & vide p Cy.in d.l.ſancimus.ꝙ tn̄ limitat Bar.in d.l.j.niſi ſint damna pſonalia:vt qa pp aſſiſtentiam litis non potuit exercere artē ſuam: iſta.n. non ſunt extrinſeca à lite.& idem tenet Spe.in tit.de expen § fi.ver. quid ſi victor artifex. Quidam tn̄ vt Odof.in l.ſancimus. C.de iu. & recitat.Io.And.in ad Spe.in præal.tit. videtur velle hoc reſtringere ad expenſas quas victus tantum ex artificio lucratus fuiſſet.allegat. ff.de vſu.qui ſemiſſ.& de rei vend.ſi rrs primum tamen dictum plus
20 placet.¶†Inſup quæro,dicit gl.in hac particula quod regulare eſt, vt in fine litis victus victori condemnetur in expenſis:quid ſi contumax in cauſa finaliter obtinuit.vel in forma huius cap.excipiens
ſuccu

a Zacharias.¶An hoc ſit verum.Adde Lanf.in ſæpe al.c.qm̄.§.expēſæ.ver.ex quib.infertur.vbi concludit iuramentū calumniæ excuſare à pdemnatione expen.rōe ꝑſumptæ calumniæ.ſed non rōe ꝑſumptæ temeritatis.& ibi vide Cel.in apo.in ver.pdemnationem adducentē in fi.concor.& concludentē cum iſto hic quem ibi ad hoc al.
Ant.Fran.
¶An iurm calumniæ excuſet ab expēſis.dicas primo,ꝙ excuſat à ꝑſumpta calumnia prout iſte dicit, nō aūt ab euidēti calūnia,vt no Bar. l.ſi quis repetere.in §.ſtellionatus.ff. ad Turp.&l.qui ſolidū. §.ēt.ff.de le.2.& voluit Bal.in l.ſi tibi.C. de iur.cal.& ī l.ait ꝑtor.in pr.vbi ēt Alc. ff.de iureiu.& p Car. in cle.j.ij.q.de re iu. & iō factis probationib.& ꝓceſſu publicato cum poſſit litigãs videſ an foueat iuſtã cãm, ſi pſiſtit ī lite dr̄ manifeſtè calūnioſè litigare, & dēt in expenſis pdēnari l.cū quē temere.ff.de iu.& hoc caſu nō excuſat ab expenſis ita Bart.in l.j. § 2.ſi ſimul vē.noīe. & l.j.ff.ad Tert.idem Cy.Bar.& Bal.in aut. gn̄aliter.C.de epi.& cle.gl.& Ang.in aut. de iudi §.oportet.& hr̄ p Bar.in l.ꝓperandum §.ſinaūt vtraq;. C.de iu & l.ſancim⁹. vbi ēt p Bal.e ti.& vide Spe.in ti.de expē. §.nunc de expē ver. in hoc.& vide gl.in c.ſnīa.in gl.3 de dol. & ptu.& gl.in c.expſſiſſet.in fi eo 2. q 4. Hoſ.in c.cū dilectus. de ele.& vide Bar.in pſ.ſuo prin. Andriolus agit rōem Pauli.
Sebaſt Sap.
b ¶Cōcludo ergò. Hanc opi.oēs ſequūtur ſm Sal.ī l.qui crīmē. in fi.C.q ac.non poſ.tenēt multi relati p Ale.in l.ꝓperandū §. ſinãt alterutra. vbi Iaſ.ver.nunc venio C.de iu.& in l.3. ī pr ff.d iurei.ī 4.no.
c ¶Honeſta perſona.multos effectus qui cãntur ex ꝑſumptione alicuius honeſtę perſonę ponit Iaſ. in aut. iubemus. C.de iu.quos vide & Soc.in l.j C.p ſeruū. ff.de acq poſ.& Iaſ.ī l.qui iuriſdōi.in 13. fal.ff.de iu.om. iu.&

ſuccubuit,& poſtea in fi.obtulit.nunquid recuperabit illas expenſas quas ſoluit rōe ptumaciæ, vel quia exceptionem nō probauit? Io.An.ꝙ non,quia illas ſoluit pp culpã ſuam, vnde ſibi imputetur de re iu.damnum.li.6.& idem & clarius ſequitur Spe.in tit.de expen. §.nunc de expen.verſi. cæterum.& Bar.in l.ſi. pignore.ff.de pig ac.facit ꝙ no.tex.ibi in ſimili.& hac ratione puto ꝙ ſi contumax vel deſiciens in ſua exceptione non ſoluit adhuc expenſas ꝙ de pdemnatione fienda ſibi dēant deduci illę expenſæ quas dēbat ſoluere.facit quod leg.& no.in c.calūniam.de pe.& l.pro-
21 perandū.§.ſiqdem.C.de iu.¶†Principaliter gl.voluit in hac particula, ꝙ iurm calumniæ in cã præſtitum excuſat à pdemnatione expēſarum,niſi euidenter de calumnia pateat, an
a hoc ſit verum[a] in hoc ſunt multæ opinã Accur.in aut.de iud.§.oportet.& l.qui ſolidū.§. etiam ff.de leg.2.tenuit idem ꝙ iſta gl.& Bar. Brix.2.q.2.in primis & Inn.hic ꝓ hac op. facit,ꝙ nō ſequit ſi ſuccubuit,ergò calūniatus eſt,nã ſæpe ſuccūbunt habentes iuſtam cãm iō litis euētus dr̄ dubius,vt l.ꝙ debeſ ff.d ppē. & c.fraternitatis.de fri.facit c. 2. & ꝙ ibi not. depur.vulg.nō ergò ꝓbat hoc eſſe ꝙ ab hoc ptingit abeſſe vt l.neq; natales.C. de ꝓba. & de tranſla.Epiſc.c.2.Cy.& Pe.in aut.gn̄aliter. C.de Epi.& cl.dn̄t,ꝙ hoc iuramentum nō excuſat nec ab expenſis rōne calumniæ:nec ab expenſis rōne temeritatis quia ſnīa facit pręſumi ꝙ calumnioſe litem mouerit.Bart.hoc tetigit in auth.gn̄aliter.ꝑal.& in l.eum quem timerè ff.de iu.& in l.j § q̃ri.ad Turpil.& in l. qui ſolidum.§.etiam. de leg. 2.& in quolibet iſtorum locorum tenuit iur.cal.& excuſatur à ꝑſumpta calumnia,non aūt à temeritate.pt eīn eſſe ꝙ nō calumnioſè litigauerit, ſed tn̄ temerè, qa pſiliit incōſultus,& pdēnatio expenſarum fit nō ſolum pp calumniam ſed ēt pp temeritatem.vt l.eum quem temerè.vnū ergò non excludit aliud probat hoc optimè in d.§ q̃ri.& in l.1.ff.de iureiu.Io.An.& Hoſt. hic,& in præal.c.calumniam.cōcludunt.hoc iurm non excludere pdemnationem expenſarum.tum quia vt ſ.dixi pdemnatio fit non ſolum pp calumniam ſed ēt pp temeritatē, vt probatur in d.ca.calumniam.tum quia victus ꝑſumitur calumniari.vt in d.c.calūniam. innuitur.& placet mihi ꝙ in dubio ꝑſumatur ēt calumniaſſe niſi appareat de ǫrio documētis manifeſtiſſimis.hoc apertè probo p ca j. de ele.li.6.in fi.vbi deficiens in ꝓbatione vr̄ calūniari & punit de calūnia niſi manifeſtiſſimis ꝓbetur cã ꝓbabilis q̃ eū habeat excuſare,& pondera ver.manifeſtiſſimis,ꝙ ſatis innuit iur.cal.non ſufficere.tum qa ibi fuit ꝑſtitum ar.de iura.cal.tum quia iurm partis non facit in ſuum fauorem manifeſtiſſimum documentum iuxta ea q̃ not.Io.An.in ca.pia.de exce.li.6.& quod leg.& not.in c.fi.ȷ̃.de iurei. Si.n.ſolum iur.cal.excluderet pdemnationē expenſarum iura nō mandarent indiſtinctè victum pdemnari in expēſis, cum ſciret hoc iurm generaliter ꝑſtandū in omni cã:de iur. ca.c.j.& e.ti.c.j.li.6.Item licet ante ſnīam vigore iuri oritur ſeu tollatur præſumptio calumniæ.hãc tn̄ preſumptionem tollit ꝑſumptio ſurgens ex ſnīa:facit c.pe.de cri.fal.Conclu-

Bar.in l.ſicut C.de fid.inſtru.& eundem in l.de pupillo.§.ſi quis ipſi ꝑtori.in 8.q.ff.de no.op.nun.vbi dicit, ꝙ eſt iuſta cauſa credulitatis, ꝙ dicitur à fide dignis perſonis.hic dicitur licet aliàs famulus non ſit idoneus teſtis, tn̄ ſecus eſt qn̄ eſt approbatæ & honeſtæ vitæ , vt puta familiaris alicuius epī:ita refert Alc.in add.Bar.in l vir mulieri. ff.de do.inter vi.& vxo.& ꝙ dictum notabilis perſonæ præſtet iuſtã cãm , etiam ad cauſandum titulum habilem ad ꝑſcribendum pcludit latè Fr.Cur.in pſ.71.ver.reſtant duæ.&c. vbi in materia iſta multa adducit.& Abb.in c.cum olim.in 3.not.ȷ̃.e.Aeneas de Fal.

b do[b] ergò victum poſſe in expēſis pdemnari, & rōe ꝑſumptionis calumniæ & ꝑſumptę temeritatis.& vide Spe.in ti.de expen.§.nūc de
22 expē.¶†Vbi dt curiam ſic tenere, niſi iuſſus Papæ vel alia rōnabilis cã ad ǫrium moueat.
* nam vt dicit gl.cuius dict.cōiter tenetur probabilis ignorantia ſeu cã litigandi aliter probata q̃ per iurm,excuſat à cōdemnatione expenſarum,ex quo excluditur præſumptio calumniæ & temeritatis.& ponit exemplū Hoſ. in illo qui in archa paterna inuenit inſtrm debiti cui ſatisfactū erat ſed ipſe ignorabat, ex quo.n.alteri ſucceſſit ꝑſumitur iſtam cãm ignorantiæ habere,vt in regula is qui in ius. de re.iu.li 6.vel probauit aliquid de intentione ſua,licet non plenè ȷ̃.de iurei.ca,mulieri.
c vel eſt tam religioſa, & honeſta perſona[c] ꝙ non eſt veriſimile , ꝙ iniuſtè peteret de no. op nun c.2.& no hoc vltimum ꝙ tenet Hoſt. & Ioan.Andr.hic.& vide de iuſtitia litigandi tex.& Bar in l.qui ſolidum.§.ēt.ff.de leg.2.In ſupradictis ergò caſib.& ſimilib.fiet abſolutio ab expenſis dicit tn̄ Io.An.ꝙ hoc ipſum quare abſoluitur eſt in ſnīa explicãdum. all. in aut.de iu.§.oportet.col.6.tu dic melius in
23 hoc vltimo vt dixi c.examinata de iu.¶†Vltimo circa hãc particulã quæro, quid ſi pars habuit in certa parte iudicij iuſtam cãm litigandi, & in reliqua non,Exemplum ī eo qui ante conueniebat virtute inſtrumenti parerni, publicatis atteſtationib.vidit ſatisfactum debitum ſed nihilominus expectauit ſnīam. & vide per Bar.in d.l.j.§ quæri pt.ad Turp.vbi ſequendo opi.quorundam diſtinguit, ꝙ aut licitum erat deſiſtere qñcunq; vt eſt videre in omnib.ciuilib. & pdemnatur in expenſis ab eo tpe quo fuit in euidenti calumnia ſeu temeritate. l.ſi quis inficiatus.ff.depoſi.aut non erat licitum deſiſtere ſine abolitione.ff. ad Turp.per tot.& 2.q.3.ſi quem §.notandū. & tunc euitat pdemnationem in totum ſi impetrauit abolitionem,ſiue eam obtinuerit ſiue non:quia non deprehenditur hoc caſu in aliqua calumnia , vel temeritate.An aūt ha-
d bens cōem opi.[d] pro ſe videatur habuiſſe iu
e ſtam cãm litigandi , [e]doc.in cle.ne Romani. de elec.ꝙ ſic & ſequitur ēt d.Ant.hic.ex quo infertur iudicem poſſe ſnīam ferre ǫ cōem opi.ꝙ eſt verum ꝙ tn̄ intellige vt no.Io.An. in c.j.de conſti.vbi dico, & vide ad mãm qđ no.in c.vt debitus de ap.& ꝙ in ſimili no.In.
24 in ca.cum ſpāli de ap.¶†Venio nunc ad tertiam partem gl.& q̃ro nunquid in cã criminali hēat locum indiſtinctè pdemnatio expenſarum.Gl.reſp ꝙ ſic:quia eo ipſo ꝙ ſuccubuit ꝑſumitur calumniari.2.q 3.qui non probat. Aduerte,quia hoc dictū eſt ǫ ꝑcedentem concluſionem gl.nam in cã criali iuratur de calūnia.& tn̄ ſm hanc gl.eo ipſo ꝙ quis ſuccubuit ꝑſumitur calūniari, & not.bn̄ gl.in eo ꝙ indiſtinctè vult in cã criminali hr̄e locū cōdemnationem expenſarū, ēt in ſnīa diffinitiua hoc dico qa But diſputando tenuit ǫrium dicens,ꝙ licet in hac cã veniant expenſę rōe ptumaciæ per l.qui crimen.C.qui ac.nō poſ. expēſæ litis n̄ veniunt. ꝙ intellige offō iudicis , ſed bene pn̄t peti ſm eum actione in factum, vt ipſe no.in l.cum quem temerè.ff.de iu.& recitat Bar.in l.j.ff.ad Turp.mouet ptin

d ¶Cōem opi.add ꝙ etiã opi.doc.excell. excuſat, vt tenet Pe. de Anc.pſil.223.in fi,
Ant.Fran.
¶An opin.doctoris excuſet ab expenſis. videtur dicēdum ꝙ ſic, ſm doc.in ca.vt debitus de ap.& hr̄ per d.Card.in cle.2. de magiſt.& Bald.in aut. gn̄aľr.C.de epi. & cle & per Bar.in l. bonorum.ff.d bon. poſ.tit.gene.& vide Alc.in l.iuris.C.qui admi.ꝙ intellige verum,qn̄ talis opi.eſſet approbata ꝓ cōmuni opi. ſecūdum Phi Frã in c.vt debitus.de ap.& per Car, in cle.2.de ele.in pr, & in c.finem litib.de do.& cont.& aduerte.quia ſi opi.doc.eſſet illius qui pręſtitit ꝑrocinium in cauſa nulla non excuſaret ſed ſi nō ꝑſtitiſſet patrocinīū & in cã cōſuluiſſet eius opi. excuſaret.ſm ꝙ voluit Alex in d.l.iuris.pro quo facit quia opin. doc.excuſat à culpa, ſm ꝙ voluit Pau. de Caſt.in pſ.88 imò dixit ipſe in cōſ.19.ꝙ opi multorum doc. excuſaret ēt in foro conſcientiæ.ꝙ etiã ſentit In.ī c.ne innitaris.de conſt.& hęc maximè puto vera, ſi talis opi.eſſet opi. Io.An.quia ipſe fuit lumen iuris canonici,vt voluit Bal.in c, olim.de re iu.& Ab. in cap.de quarta.de preſc.vel ſi eſſet opi. glo.ant. Inno.& de gl.dixit Iac.But.in l. vnic.C.qui ꝓ ſua iuriſ.& de Inno. dixit Ioann.de Imo.in ca. cū ptingat.de iurei. & vide Pau.de Ca.pſ. 59.& An.Sic.ī ſuo pſ. ꝙ inc.illud afferã.qđ eſt poſt cōſ.Alc.47. pnumerando à principio.
Sebaſt.Sap.
e ¶Iuſtã cãm litigãdi.Adde ꝙ qui hēt ꝓ ſe opin.doctoris,dr̄ habere iuſtam cãm litigandi, vt per Deci.in ca.vt debitus.poſt Io.An.& Ant.de But,ibidem ȷ̃.de app.ſimiliter qui habet conſilia aliquorum doctorum ſecundum Barto.in l. bonorum.ff.de bo.poſ.Ang.& In.in l.ſi conuenerit.ff.de re iu.Ia.in d.l.properandū § ſinaūt.alterutra.ver.Inn.in hac materia.C.de iud.

cipaliter

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶Sentiꝯ cum gl. ad de eundem ꝙsal. 85.
Sebast. Sap.

b ¶Indistinctè, verū. Quid aūt si expen. ñ sint petitæ cōrā iudice à quo fuit appellatū, an possint peti coram iudice appō. hoc tenet Fel. in c. si. significauerunt. vers. hāc quartam litationem ꝛ. de exce. post Abb. ibi vide etiam Fel. in c. si duobus. in prin. ꝛ. de app.

c ¶Appellatus. Adde d. de R. ro. dec. 251. in tiouis. hoc eo. tit. d ¶Probabilē cām. Adde Pe. de Anc. ꝙsi. 182. & dñr d. de R. ro. dec. 181. in nou. hoc e. ñ. ꝙ licet ꝓbabilis cā excuset ab expensis, ꝙ tamen non excusat à fructib⁹ qui sunt beneficij.

e ¶Remunerationis. adde ꝙ idē tenēt d. de R. ro. dec. 180. in antiquis. de re iud.

hic nimis gñaliter, & indistinctè. Quæ aūt possēt esse rō diuersitatis inter cām principalem, & cām appellationis. dic, ꝙ in cā principali, ꝓt occurrere error facti qui surgit ex probationib⁹ fiendis ī quibus pōt quis decipi. vt ꝛ. dixi. & ꝓbatur in c. i. de ele. li. 6. sed in causa ap. est error. iuris, quia iam patent oīa ex actis. iō potuit q̄libet pars discutere inter se, an expediret sibi appellationem, ꝓseq̄ succumbēti. ergò non parcitur, qā fuit in culpa in ꝓsequendo: vt not. gl. in regula ignorantia. de re. iu. li. 6. hoc tñ nō est indistincte verum. b Sed instando in opinionibus concludo post doct. ponendo *rōes & peras opi.* ꝙ aut quis appellat temerariè aut frustratoriè, seu non legitimè, & tunc indubiè iste appellans ꝺdemnatur in expensis vt in c. reprehensibilis. & in c. sæpe. & in c. Nicolao. cum multis si ꝛ. de ap. Aut appellatio fuit ltimè interposita ita ꝙ ꝓceditur sup ea vsq; ad sniam, & sic ḡrimus de expensis litis, & tunc aut snia fertur ꝛ appellantem aut appellatum, primo casu, aut fuit iudicatum ex antiquis actis, & ꝺdemnatur in expensis, qa non solum habebat ꝓsumptionem pro se, imò habebat ꝛ se: quia reportauit sniam ꝛ se in prima instantia. * & hoc volunt *cōiter* doct. hic, & gl. in d. reg. ignorantia. Hoc lita verum nisi ꝓbabilis cā excusaret appellantem: vt quia habebat pro se opi. cōem q̄ non erat euidenter iniusta, vel erat dubium circa intellectum legis multipliciter intelligibilis, & doct. erant varii. vñ licet vnus iudex iudicasset ꝛ eum non tñ statim dēt quiescere data tanta dubitatione, & sic in fi. at. op. in l. regula ff. de iur. & fa. ig. & c. i. de ele. li. 6. in fi. pro hoc tex. em gl. no. in c. sacro. de sent. exc. & ꝙ no ꝓ doct. in c. vt debitus. de ap. super gl. fi. Et qñ hæc cā dici debeat probabilis relinquendum est iudicis arbitrio. arg. in c. de causis. de of. del. & l. j. ff. de re du. Et ex hoc infero idem dicendum in appellatione ab interlocutoria, iudicatur. n. in ea solum ex antiquis actis. in cle. appellanti. de ap. aut appellans reportauit ꝛriam sniam ex nouiter deductis ꝑ appellatū. & tunc vī ꝙ debeat euitare ꝺdemnationem expensarum cum iustè appellauerit, & obtinuisset nisi fuissent ꝓbationes de nouo factæ. Hoc puto verū, nisi habuisset iniustā cām litigandi saltem toto, tunc. n. non excusārem eum, licet habuerit iustā cām appellandi habito respectu ad ꝓbationes, ex quo habuit iniustā cām litigandi habito respectu ad cām. Exemplū, petebam à te ro. cā mutui q̄ verè tibi mutuauerā, negasti: induxi testes ad ꝓbandum q non plenè, ꝓbauerunt mutuum, iudex tñ sequendo dictū illorū cōdemnauit te. tu appellasti, qa iudex secutus fuit probationes minus plenas. ego in cā appellationis induxi instrm debiti & sic iudex pp hoc instrm ꝛ firmauit sniam. certè non video quare non dēat ꝺdemnarè in expensis tā primæ ꝙ secundæ instantiæ, cū temerè & calūnioſè litigaueris, licet snia fuerit iniustè lata ꝛ re pp ꝓbationes nō plenas. habent cīs hic locum iura dicentia temerè & calumnioſè litigantē ꝺdemnandum in expensis, qa non dēbat appellare si sciebat se iniustā cām fouere. Et no. bñ hanc rōem, qa nullus doct. eam ꝙsiderauit. & facit ad ea ꝙ statim subiiciam. Sedo memb. principali, qñ c succubuit appellatus, & tunc aut nouis actis, & euitat condemnationem expensarum, ꝙ intellige vt ꝛ. dixi qñ hēbat ꝓbabilem cām litigandi sup principali, & cum hoc habuit sniam ꝓ se, hic. n. cadit * error facti non iuris. hoc *cōiter* tenetur & practicatur, vt no. gl. in d. reg. ignorantia. & Inn. hic & Bar. in l. gñaliter. C. de iurei. & l. ꝓperandū. §. finaūt reus. C. de iu. & ita practicat stylus curiæ. & refert & tenent do. de Ro. dec. 265. aliàs 365. & Arc. 2. q. j. in primis. aut fertur snia ex antiquis actis, & tunc dicunt q̄dam, vt hic refert In. appellatum non ꝺdemnandum, qa hēbat præsumptionem snīæ ꝓ se, cuius * occasione excusatur ſ fuit, ꝓsecutus appl'onem. sed *cōiter* tenet ꝛ rium vt sola ꝑsumptio snīæ non hēat cum excusare, cū illa' seu eius effectus fuerit sublatus pappl'onem subsequentē, vt l. j. ff. ad Tur. & c. veniens. de iurei. & hoc tenet Bar. Pe. & Cy. in d. l. gñaliter. & sentit gl. in d. reg. ignorantia. & doc. hic. nā hic cadit ignorantia iuris ex quo acta erant manifesta. debuit ēt ex illis colligere iustitiā vel iniustitiam snīæ. & hoc verū ſm d. Ant. nisi alia iusta & ꝓbabilis cā cū excuset, vt qa error in iure erat probabilis, qa casus erat satis dubi⁹, & non decisus ꝑ gl. vel doc. vel erāt opi. doc. variæ, & non apparebat de *cōi opi.* seu erat dubium sup intellectu. l. difficilis. & multipliciter intelligibilis, & hoc satis mihi placet. hic. n. cessāt cōe fundamentū doct. cū non reperiatur nunc appellatus in errore iuris improbabili, sed probabili, vt q habet quem excusare ēt in principali cā vt in l. regula. ff. de iu & fa. ig. fortius hēt excusare appellatum quia vltra ꝓbabilem errorem habuit snīam pro se. An aūt hoc casu excuset appellatus ꝙ sing. opi. q̄ habebat ꝓ se. Zenz. vī ꝙ sic in cle. ne Roma. ni. de ele. & sentit Pe. de fa. in ca vt debitus. de ap. sed hoc non placet d. Ant. hic si habebat cōem opi. ꝛ. ſc. all. no. per Bar. in l. ꝙ Nerua. ff. de
2690. ¶†Sed ego puto, ꝙ ēt sin. opi. ꝛ cōem qñq; habet excusare, vt si illa sin. opi. esī probabilis, & iudex q̄ eam secutus est erat magnæ reputationis, pro hoc facit optimè qd no. Io. An. in c. j. de ꝑt. maximè cum haberet snīam pro se. Et per ꝑdicta potes ꝓcludere qd dicendū in appellatione ab interlocutoria, nā ex omnib. prædictis potes cōcludere, ꝙ paret ꝺdemnationem expensarum tī'r fiendam tam in principali ḡ in appellatione nisi probabilis cā in facto vel in iure cō sistens excusēt litigantē, ꝙ iudex boni ingenij suo arbitrio æstimabit, & hoc vltimum sufficeret in tota mā si ponderetur, omnia cīs prædicta considerantur ad videndū an litigans habuerit probabilē d cām ad litigandi. ¶†Sed circa hoc dubitatur, qd si appellans pro par-
27te obtinuit & ꝓ parte succubuit. In. & Io. An. post eum distinguit an sint plures articuli in quorum altero obtinuit & in altero succubuit. & tunc fiet hinc inde condēnatio expensarum, debuit. n. solum ab iniusto appellare. Si vero erat solum vnus articulus, tunc distinguere non tenebatur. & sic nō fiet ꝺdemnatio ex quo in parte obtinet. & de hoc vide in præal. §. nunc videndū. ver. sed vbi. & idem dico in causa seu instantia principali, vt si in parte obtinuit & in parte non fiet compensatio hinc inde. dixi. in simili in c. vno. de plus peti. nisi reus iustè litigauerit sup toto iuxta not. per Bar. in l. q̄ solidum. §. ēr. ff. de le. 2. ꝙ declara, vt dixi in c. vno. de plus peti. & in c. pe. de iur. cal.
28 ¶†Venio ad 5. partem gl. & ḡro quales expensæ veniunt restituendæ. Gl. resp. ꝙ necessariæ moderatæ & vtiles, vt expensæ factæ in aduocatis & aliis. nec obst. ꝙ minores facere potuissent expensas, tñ quas facto vel casu fecit non repetit. al. ad hoc multa iura. Aduerte, qa gl. dicit simpliciter vtiles repetendas. nam quidā antiqui ponunt hoc negatiuè. f. nòn vtiles vt sic veniant necessariæ, vtiles verò nō, & sic posuit Io. 2. q. j. in primis. & Vin. & In. hic facit pro opi. istorū ca. cum veniſſent. in fi. ꝛ. de eo qui mit. in pos. vbi fit mentio duntaxat de necessariis Io. An. dicit ꝙ litera cōiter est sine non & ꝙ Host. reprehendit illam literam cum non. Spe. tangit hanc varietatē sed nihil diffinit in tit. de expen. §. fi. sed ipse Io An. putat vtramq; læam esse bonam si eīs recipiens vtiles q̄ meliorem causam faciant vt qa habuit ro. aduocatos cum nec qualitas causæ nec fori consuetudo hoc requireret, tunc non stat, sed si coniungis moderamen vtilib. benè stat etiam sine non, maximè quia necessarię semp sunt vtiles, sed non conuertitur vt in exēplo ꝺicto, & ſm hoc idē erit vtriusq; sensus literæ necessariæ eīs inducunt moderamen. sed in vtilibus dēt iudex moderari. & hoc satis placet & fuit de mente huius gl. dū dicit ꝙ expensæ debent esse mediocres non delicatæ. voluit enim per hæc includere vtiles cum moderamine. & pro hoc ego adduco text. opt. ꝛ. c. prox. in fi. vbi Papa condemnauit contumacem ad moderatas. & legitimas expensas, & sic non tantum ad necessarias. Et no. illum tex. quia iudex condemnauit etiam ad expensas quas fecit ad uersarius ꝙ cibariis, & aliis ad vitā necessariis ad idem ca. auditis. de
29. pe. & hoc facit ꝓ his q̄ statim subiicientur. ¶†Sed qa gl. dicit venire expensas factas ꝓ aduocato, qd si habuisset aduocatū grariś di-
e cit Io. ꝙ si habuit sub spe remunerationis veniunt illæ expensæ. fecus si in domo, ꝙ voluit ēt Spe. in ti. de expen. §. fi. ver. qd si victor. & hoc satis placet. qa qñ habuit sub spe remunerationis ipse obligatur aduocato nāliter ad tūdem, vt l. fed & si. § ꝙsuluit. ff. de pe. hæ. & sic non cedunt sibi istæ expensæ oīno ad lucrum. secus qñ mero dono, vt qa erat aduocatus g indistinctè nullam remunerationem nisi
30 adeo expectans patrocinatur. ¶†Quid aūt si iste victor erat soli-

tus pro-

a ¶Quòd nō. Adde ꝙ idem tenent d. de Rot. deci. 183. de re iu. in antiquis.
Sebast. Sap.

b ¶Ego puto. Vide ī. l. fi. C. de fru. & li. ex pē. l. si stipulatus es. ff. de fideiuſ. & ī. l. ꝙ si domus. in fi. ff. lo. vbi vult, qñ ille q̄ litigat est doctor vel aduocatus, fi ꝑt petere in ꝺdēnatione expēsarum ḡ tum habuisset soluere alij. & aduerte, ꝙ ꝓ hoc Ale. in d. l. fi. t 3 ꝛ Ab. hic ꝙ nō ꝑt petere illud ꝙ lucratus fuisset in cā aliorum. sed opi. Ab. defendit ꝛ. ī. d. l. properandum. §. finaūt. versi. adde etiam ꝙ fi ille qui litigat. C. de iud.

c ¶Quo iure petantur. Add Fed. ꝙ. 139.
Zacharias.

d ¶Refarcire d suo. Sed qd de qōe q̄ lac. Rebu. in l. missi. post mediū. C. de exa. tri. 10. ponit post Host. ī sua sum. in ti. de do. §. qua pœna. versi. illud spāle. vtrū iudex qui. qa omisit ꝺdem nare victum in expēsis petitis, illas ipsi victori soluit: qa fecit cām suam vt hic, an possit à victo quē cō dēnare debuerat illas repetere. & ꝓcludunt ꝙ nō, de quo ꝓ sæpe alle. Lanf. vbi ꝛ. ver. iuxta premissa q̄ ro. & ibi ī apoſ. Bñd. vad. & Ccl. ver. item sñā. vbi remi. tractāt hanc quæstionem.
Ant. Fran.

¶An iudex omittēs ꝺdēnare in expensis victū temerè litigātem dēat reſarcire d suo vid Bal. post Cy. in l. fanciṁ⁹. C. de iu. & aut. gñaliter. C. de epi. & cle. & l. obseruare. §. pfiſci. 16. q. 3 ff. de of. pcō. & vide Car. in cle. sæpe. §. fi. 7. q. de ver. si. & hr ꝑ do. Ant. in c. dilecti. post gl. de do. & ꝓtu. vbi ēt ponūt vtrū iudex ex officio inquirēs ꝛ aliquem, si forsan inquisitus absoluatur de ꝓtentis ī ip q̄stione, dēant sibi p iudicē refici expēsæ. de quo eriā vide ꝑ Alc. ī l. 1. ff. ad Tur.
Sebast. Sap.

e ¶Statuta. vide multa ꝛ gesta ꝑ Fel. in ca. sinaūt. versū. & gñaliꝛ

of. eius cui mā. est iu. l. fi. & idē tenet Spe. in ti. de exp. §. 2. in pr. ꝙ hoc optimè facit c. calumniā. de pœ. vbi indistinctè dr̄, victum victori ꝺdemnandum in expensis. & in c. ꝛ. px. & c. q̄ relam. & ca. ꝓstituris. & c. auditis. de pc. Padē. n. est rō in istis sicut in expensis ꝓtumacię in quib. ꝺdemnat ex officio, vt ꝛ. dixi & ꝓbatur in iurib. ꝑal. Nec. ob. d. l. ædiles. ꝑt. n. rīdere duobus modis. Primo ꝙ ea q̄ fiunt extra iudiciū non ptinent ad iudicis officiū ante li. cont. ar. in c. significante. de ap. sed ea q̄ fiunt in iudicio seu circa iudiciū sic, vt ꝺdemnare in expēsis factis in iudicio, vel mulctare ꝓtumacem, vel statuere terminū ad ꝓbandum, & similia facere. Sed a rñsio est, ꝙ nō solum ea q̄ fiunt post li. ꝓt. maximè pertinent ad iudicis officiū. sed ēt ea q̄ fiunt ante ēt ptinent, licet non ita pingue, vt satis patet per ꝑdicta. ¶Circa vltimum memb. de expensis q̄ fiunt post li. ꝓtest.
* *cōiter* tenetur ꝙ illæ veniunt iudicis officio per l. terminato. C. de fru. & li. exp. facit c. cum appellationib⁹ ꝑall. ideò finito iudicio non pñt
34 amplius peti, vt dictis iurib. ¶†Sed hic ē dubiū, nunquid iudex ex officio suo parte non pētēte possit hanc ꝺdemnationem facere. Bar. in d. § hoc aūt iudicium. & §. finaūt. in fi. concludit ꝙ sic, p l. ædiles. dic tñ, ꝙ si iudex nō cō
d demnauit non tenetur reſarcire de suo, qa ex quo cā nō est apta non tenetur impēdere officiū suum ad vtilitatē ꝓtumaci audientia nisi rēfectis expensis, & ꝙ hoc vl. facit c. qñ §. in aliis. vt li. non ꝓ. & c. j. ī. c. tit. li. 6. & d. l. sancimus. & cum hoc dict. Bart. transit d. Ant. Ego puto, ꝙ vltra ꝑdicta remedia cōpetunt alia duo vt iudex ex officio suo ēt absq; partis petitione possit ꝺdemnare ꝓtumacē in expensis p ca ꝛ. px. in fi. vbi nulla pcessit partis petitio sup hoc, vt satis colligitur ex text. cū nō interueneritꝛ
e alius libell⁹ seu petitio. ad idē c. auditis. de pc. ex quo. n. hic incidit in lite seu in iudicio ꝑt supplere iudex ex officio suo, sicut & terminū ad ꝓbandum, & alia statuit ex officio vt no. Ic. licet. de ꝓb. & hoc satis vñr probare iura ꝑal. sicut ex officio suo multā imponit pro ꝓtuma cia ꝓmissa añ li. ꝓtest. vt l. vna ff. si quis ius di. non obtē. & l. 2. ff. si quis in ius vo. & in c. de causis. de of. del. & ad ꝑdicta facit c. ḡrelam. de ꝓcu. & apertè sentit Spe. in tit. de expē. §. 2. in pr. Pro expensis verò litis q̄ fiunt ante li. ꝓte. sunt ēt opi. nam Ia. Are. in d. l. sancimus. dt. q̄ oēs expensę q̄ veniunt rōe victoriæ ꝓtunc iudicis officio. ad hoc adducit l. terminato. in rōe sui, ne lites ex litib. oriantur q̄ esset si iu
f rē actionis. i. actione ꝓ eis intentata, & in libello peti dēnt, qa ea q̄ fiunt añ li. ꝓt. nō pertinent ad iudicis officiū, vt l. ediles. §. itē sciendū. ff. de' edil. edic. sed expensæ q̄ fiunt post li. ꝓt. peti dēnt iudicis officio ꝑ d. l. ediles. Aduerte latius vltra gl. Quędam. n. expensæ dēntur rōe
g ꝓtumacię, q̄dam. n. qa sunt factæ in lite, & iſtę sunt duplices, q̄dam sunt factæ añ li. ꝓt. q̄dam post. Expensæ. n. ꝓtumaciæ veniūt iure actionis. ff. ī q̄s ius di. non obt. l. j. fm la. de Are. in l. sancimus. C. de iu. Bar. aūt in d. l. sancimus. dicit, ꝙ peti pñt iure actionis ex edicto si quis ius di. non ob. Item peti pñt iudicis officio indi
h rēctè vt deneget

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶Declaretur.adde Ale.idē tenentē ɔſil. 37.§.al.&an à ſnīa lata ſup taxatione expenſarum poſſit appellari.Rom.conſuluit ꝙ ſic,conſi.208.
Ant.Fran.
¶An à ſnīa lata ſup expēſis poſſit appellari.dicas, ꝙ de iure cān.ſm ꝙ ṗt appellari à quacūq; interlocutoria,vt c.vt debitus.& ine.interpoſita.de ap.abſq; dubio poterit app.ſ; magis dubiū eſt de iure ciuili, an à tali cōdemnatione poſſit appellari,cū ſm ius ciuile ab interlocutoria ñ appelleẽ,vt l.añ ſnīæ a tpis.C.đ ap.tñ ex quo forſan nō reciperet reparationē ꝑ appellationē à diffinitiua: ſi forſan eēt facta cōdēnatio expenſarū ꝑ eo ꝙ victus ſuccubuit in vno art.forſan poſſet dici,ꝙ iſto caſu ꝓcederet appellatio ēt de iure ciuili, de quo per Bal.& doct.ī l.ſancimus.C. de iu.&iu.l.eum quē temerè.ff.eo.
Zacharias.
b ¶In termino.Adde Lanf.in c.qm̄ ꝯ.§ citationes.in fi.&ibi. tā in apoſt.Bñd.vad. quam Cel.j̃.de ꝓba.
c ¶Spāle mandatū. adde Ro.conſi.60.

& quando poſſit iudex ɔdemnare dixi s̃ plenè ī examinatione intellectus huius c.Quædam expenſæ veniunt rōe victoriæ,& in his iudex ɔdemnauit tpe ſnīæ vel per totū diem ſnīe,& non poſtea:vt d.l.terminato.& c.cum appellationib.Et diuerſas practicas pronuntiandi ſuper expenſis dicā poſt Io.An.in ca.j.
37 de ſeq.poſ.& fru.¶†Venio nunc ad vlt.partem glo.& q̄ro qualr̃ probabuntur expenſæ. Gl.reſp.ꝙ iudex prius taxabit & poſtea recipiet ſup ſic taxatis iurm̃ à parte, allegat iura, & vide ꝙ not.in c.j.de ſeq.poſ.& dicit Io.An. hic ꝙ oportebit ſic ꝓcedere, adeò ꝙ ſi fuiſſet ɔuentum vt ſuper eis ſtetur iur̃o victoris, non valebit ɔuentio, remittit ad Spe.de ꝓb. §.fi.ver. qđ ſi pars.vbi idem vr̃ velle Spe.& ꝓ hoc facit quia pars vr̃ inuitari ad delinquendū,rō talia pacta nō valent vt l.ɔuenire.ff.de pac.dot.ꝙ vr̃ tenere Dy.in l.fi.ff.de præto.ſti. & vide latius ꝯ Bar.in d.l.fi.vbi concludit, ꝙ ſi ꝓmittitur ſtare ſimplici verbo vel iur̃o ſuper expenſis vel damnis ꝙ hoc obligat q̃n ꝓmittens poſſit hoc reuocare anteq̃ declareẽ a ſeu iuretur.C.de iureiu.l.ſi quis iuſiurādum. vbi patet,ꝙ ſi in iudicio detuli tibi iuramentum poſſum illud reuocare anteq̃ iureẽ.fortius ergò ſ; hoc detulit extra iudiciū.Si aūt iurauit añ reuocationem, tunc remediū eſt ꝙ pars,ſi ſentit ſe ex hoc grauari, vt petat reductionē ad arbitriū boni viri.ar.in l.libert⁹. ff.de op.lib.& j̃.de iurei.c.veniens.& c.quintauallis.Nec obſt.ſi dicatur, ꝙ iſta verba promitto ſtare dicto tuo, vel iur̃o tuo, ſapiunt liberā voluntatem,& iō non dēt fieri reductio ad arbitrium boni viri.ar.in l.fideicōmiſſa.§. q̄ ꝙ.ff.de le.3.qa hæc verba gñalia debent intelligi ita ꝙ dolus abſit:vt l.creditor.§.lucius. ff.mand.q dolus p̄ſumitur ex quo exceditur modus.Itē nō ob.ꝙ per hoc inuitar̃ ad delinquendum, qa reductio ad arbitriū boni viri hoc tollit ſm Bar.in d.l.fi.& ſic tranſit d.Ant. hic,mihi placet vlt.dictum.ſed primū vt poſſit reuocari anteq̃ declaretur, vel iuretur nō placet,qa pacta & conuentiones debent ſeruari ex quo p̄nt ſeruari ſine peccato.l.j.ff.de pact.22.q.5.c.iur̃m.facit p̄cal.c.veniens.& c. quintauallis. nec ob.d.l.ſi quis iuſiurandum. qa loquitur,in delatione iuri facta pacto non p̄cedente.ideò re integra ṗt reuocari, ſed hic nos loquimur q̃n p̄ceſſit pactum vt ſtaretur iur̃o de ſimplici aſſertione.ergò &c.per hoc habes expeditam totā mām huius c.¶Gl.pe.fuit ſupra expedita.Vltima eſt facilis,& de caſib.reſeruatis iudicis arbitrio.vide in Spe.de offi.iud.§.pen.ad fi.&c.

CAP. VI.

1 *Contumax condemnatur in expenſis à die primæ citationis factis.*
Citatus vt veniat ad certum terminum,tenetur comparere in termino, vel poſt terminum quam citius poteſt,ſi in primo termino fuit impeditus.7.12.& 18.
2 *Procurator poteſt conſtitui ad opponendum crimina contra aliquem, & ad hoc requiritur ſpeciale mandatum.*
3 *Appellans ſi ſuam appellationem nō ꝓſequitur, p̄ſumitur habere in iuſtam cauſam.*
4 *Vſque iſta dictio ponitur excluſiuè,vt euitetur abſurditas.*
5 *In cauſis de longinquo poteſt fieri vna citatio peremptoria pro prima vice.*
Citatio peremptoria poteſt fieri abſq; diuiſione trium terminorum.
6 *Citatio poteſt fieri per priuatam perſonam,dummodò ad illum actum habilitetur, item per proprium aduerſarium ex mandato iudicis.*
7 *Poſſeſſio ex mandato iudicis poteſt apprehendi per ipſum principalem, intellige quando iſte actus fit coram iudice.*
8 *Iudex condemnās aliquem propter eius contumaciam,debet primo ipſam contumaciam patefacere.*
9 *Conſors litis admittitur etiam poſt litem conteſtatam,& ſine mandato.*
Agens pro alio præſtat cautionem ratihabitionis ante litem conteſtatam, poſtea verò non compellitur præſtare
10 *Exceptionis via agi poſſe contra electum.*
11 *Appellatus extraiudicialiter non tenetur ire ad curiam nec condemnatur in expenſis.*
12 *Obligatus ad aliquid ſi in termino dato non facit,quia impeditus, tenetur poſt terminum facere.8.*
13 *Impeditus comparere per ſe tam actor quam reus, tam in cauſa ardua quam non, tam impedimento longo vel breui,tam iuſto quam nō, tam ante quam poſt li cont. tam in cauſa expoſcendi celeritatem quam non, an teneatur conſtituere procuratorem.*
14 *Procurator ſi debet in aliqua cauſa conſtitui, & non inueniat,an imputetur non valenti eum reperire,& quid fiet iſto caſu.*
15 *Contumax non poteſt purgare moram quin veniat condemnandus in expenſis.*
16 *Teſtis quo caſu inducit legitimam cauſam non comparendi: vel non proſequēdi cauſam,tam principalem,quàm appellationis.*
17 *Condemnatio expenſarum fit etiam in cauſa criminali.*
Iudex qui ſine indiciis inquiſiuit contra aliquem, ſi poſtea abſoluat reum, tenetur ſibi in expenſis.
18 *Citatus ad totam cauſam vel non ad totam, ſi non compareat in termino an debeat iterum citari,quando actus expeditur extra illum terminum.*
19 *Sententia lata poſt diem citationis eſt nulla.21.*
20 *Citatio impoſſibilis,puta breuis facta ad certum terminum, non arctatur citatus comparere etiam poſt terminum.*
Præceptum iudicis impoſſibile non ligat.
21 *Contumax an condemnetur in expenſis à die citationis emiſſæ,vel à die præteriti termini ad comparendum.*

1 Cum dilecti. ¶†Contumax condemnatur in expenſis factis à tēpore citationis emiſſæ. h.d. ſummo ſic, & notabilius.Citatus ad totam cauſam certo termino ad comparendum aſſignato tenetur comparere in termino,& dato impe-
b dimento in termino[b] debet comparere quam citius ṗt poſt terminum, aliàs condemnatur in expenſis tempore citationis emiſſæ.h. d.Diuiditur.nam in prima ponit formam proceſſus, in ſecunda interloquitur ibi, qua propter.Prima facit quinq;.nam primo ponit comparitionem nūciorum electi, & aduerſariorum ipſius deciſam cauſæ commiſſionem,ſecūdo ibi,quamuis ipſius electi primā contumaciam,tertio ibi volentes, ipſius electi citationem, quarto ibi, expectantib.ipſius abſentiam,& excuſationem.quinto ibi,ſed contra ipſius excuſationis impugnātiam.¶Caſus literalis.Quidam electus fuit in epm Leodieñ.Arch.& quidam canonici eiuſdem eccleſiæ opponebāt ſe huic electo.propter ꝙ nuncij ipſius electi pro ſe, & aliis acceſſerunt ad Papam Arch.& H.canonicus pro ſe, & aliis canonicis ſuis quorum literas exhibuerunt de rapto, opponebant quędam crimina ꝯ eundem electum per q̄ intendebant eum repellere tanquam indignum.Super his mandauit Papa inquiri tandem: quia pars Arch.quædam grauamina inferebat electo, idem electus appellauit ad ſed.apo.ſed appellationem ſuam non fuit proſecutus per idoneos procuratores altera parte eam proſequente, propter ꝙ orta fuit non læuis ſuſpicio ꝯ ipſum, vnde Papa mandauit eidem vt vſq; ad dominicam qua cātatur,ego ſum paſtor bonus per ſe vel ſufficientem procuratorem ad præſentiam ſuam accederet ſuper prædictis reſponſurus, alioquin cum aſſignaret ei terminum peremptorium ſupradictum ſciret, ꝙ quantum de iure poſſet procederet ꝯ ipſum, Aduerſarij ipſius expectauerūt ipſum in curia diu vltra terminum ipſum, ſed ipſe quendam ſimplicem nuncium tm̃ cū ſuis literis excuſatoriis deſtinauit,dicebat.n.ꝙ tardè nuntium receperat,vnde non poterat,tum propter breuitatem termini,tum propter viarum diſcrimina ſe ad præſentiam ſuam præſentare.Sed ꝯ iſta ſic reſpondebatur,ꝙ ſicut miſerat excuſatorem ita diregere poterat reſponſalem,cum ei non fuiſſet iniunctum vt ad cauſam in ꝓpria perſona veniret.Præterea cum mandatur alicui vt ad certum terminum ſe iudici repræſentet,duo intelliguntur mandari.ſ.vt ad iudicem veniat,& ad diem ſibi ſtatutum accedat, vnde ſi.non poteſt venire ad diem ſtatm̃ nihilomin⁹ poſt terminū venire tenetur ad iudicem, ſicut cū mandatur alicui vt ad certum diem rem certā perſoluat: nō ideo erit liberatus à debito ſi nō ſoluat die data,imò elapſo etiam die ſolutioni præfixo ad ſoluendum debet compelli, vnde domin⁹ papa quia dictus electus nec venerat nec ſufficientē nuntium miſerat ad diem ſtatutum, nec poſt diutius expectatus, quia excuſauerat moram ſuam,& calores æſtiuos,& inſidias formidabat, reputauit illum contumacem,vnde condemnauit illum ad expenſas alteri parti quas fecerat ab eo tempore quo ipſum expe-
2 ctare incepit, hoc eſt à tempore citationis emiſſæ.Ber.¶†Not.primò poſſe procuratorem conſtitui ad opponendum crimina contra electum,& hoc quia agitur ciuiliter đ crimine.vt in c.ſuper his. de acc.debet tamen talis procurator habere ad hoc ſpeciale man-
c datum[c] propter ſui præiudicium.nec ſufficit ſpecificatio vnius articuli expoſcentis ſpeciale mandatum cum clauſula generali, vt probatur in cle.non ṗt.de proc.& ibi vide rationem in gl.& de tali procuratore vide quod leg.& nota.in ca.is qui.& ca.procurator.de ele. li.6.intellige ergò literam ꝙ iſti habebant literas de rato.i.mandatum ſpeciale cum clauſula ꝙ haberent ratum quicquid ipſi procuratores facerent.de quo vide ꝙ no.in c.cōtingit.de tranſ.& ca.cum
3 venerabilis.de rel.do.¶†No.ſecundo ꝙ contra appellantem,& appellationem non proſequentem oritur ſuſpicio non læuis de iniuſtitia cāæ, & hoc ideò, quia facit ꝯ naturam ſuam, nam appellantis eſt ꝓſequi,& appellati fugere, facit qđ no.in c.cām.ſ.e.4 q.4.c.j & j̃. de ap.c.cum ſit romana.& c.cū perſonas.¶Item not.ꝙ non ex læui ſuſpicione iniuſtitiæ orta ꝯ actorem ſeu reum appellantē non dēt ferri diffinitiua ꝯ eum,& ſuſpicio non læuis nō ſufficit ad condem-
natio

a ¶Vſq;.Adde Old. ɔſi.49.adde Bar.pleniſſimè ī l.patron⁹. § Sēpronio.ff.de le. 3.vbi pfectè ponit iſtius dictionis nām. & Alc.ɔſ.113.inc.viſa.&ɔſ.125.e.vo.vbi ponit an ɔceſſio alicuius emphyteuſis facta vſq; in tertiam gñationē ſtet incluſiuè.vel excluſiuè,vide ibi, qa diſtinguit iſtā mām.Aene.Fal.
Ant.Fran.
¶De natura dictionis vſq;,dicas,ꝙ ī dubio ſi tractam⁹ de fauore includit,al's excludit niſi mēs oſtēdatur,vide Bal.ī aut. hoc ampli⁹.ver.nota de dictione vſq;. C.de fideic.&adde ꝙ ī dilationib.ſp includit.ſm Bal.in c.j.§.de cedēte.q feu.da.poſ. in ver.ītit.de diſp.& al.in §.poſt doc.ver. itē dictio vſq;.& ī ti. de acc.§.ſeqtur vide re.ver.cæterū.& ī ti. de ci.§.j.ver.itē excipit ꝙ citatio.& vide Bal.& doc.in l.à caligato.C.đ nup.&Bar. in l.ſp in ſtipulationib.ff.de re.iu.& per eundē Bar.in l.oleū. §.meritò.ff.de dol.& l.meminiſſe.ff.đ of. proc.& vide gl.in l. filiusfa.§.j. in verbo vſq;.de or.ab epo q renun.epi.& Arc.in c.ſi gratioſè.de reſc. li.6.& Gem.in c.ſtatutum.de p̄b.& vide Bal.& Ale.in l.ex facto.§.item qnero.ff. de vulga.& pupil.
Zacharias.
¶Adde tu vltra p̄dicta ꝙ no.in apoſt.ad iſtū.ī c.j.ī apoſt.ver. vſq;.s̃.de or.ab epiſ.
b ¶Totam cauſam. Adde Paul.de Caſtr. ɔſi.52.in j.impreſſis.
Zacharias.
¶Qđ tardè. Adde Batt.in l.titi⁹ lucius. & ibi Ale.ff.de lib.& poſthu. cum concord.ibi per eum.
d ¶Patefacere. Adde Rom.conſi.497.
Sebaſt.Sap.
e ¶Nō neceſſitatur Appellatus ꝙ nō teneatur cōparere tenet Abb.in c.propoſuiſti.3.not.s̃.de fo. ɔpe.ꝙ procedit etiā ſi appellat⁹ ſit ſuſpect⁹ de fuga ita ꝙ potuiſſet capi propria authoritate, vt t3d. An.in ca.1.j̃.de iu.& ibi dom. Abb.refert & ſequitur.

nationem.de quo vide ꝙ no.in c.afferte.& c.
4 lras.j̃.de p̄ſum.¶†Not.non vitiari citationē factam ad diē feriatum cū dictione vſq;, nā tunc vt euitetur abſurditas dictio vſq; ponitur excluſiuè,& limitatiuè, deſignat ciñ tp̄s vſq; ad ꝙ hēt facultatem ɔparendi & de mul-
a tiplici ſignificato huius dictionis vſq;,[a] vide ꝙ no.In.in c.j.de or.ab epi.q renun.epi.& generalr̃ de hac dictione vide quod not.in c.ſi.
5 de fer.¶†No.ibi,ſuper p̄dictis omnib.&c.ꝙ
b de longinquo ṗt fieri citatio ad totā cām[b] & in p̄ria vice ṗt mitti peremptoriū, vide ꝙ dixi in c.ſi.de dil.& c.j.e.tit.Et no.vnū modum citandi perēptoriè.non.n.eſt neceſſe vt tp̄s diuidatur in tres terminos,ſed ſatis ṗt terminus incōfuſo aſſignari pemptoriè.& vide ſuper hoc diuerſas practicas ꝑ gl.in c.ɔſtōnem. de ſen.exc.li.6.¶No.iudicē poſſe iuridicè cōminari de ꝓcedendo ad vlteriora ꝯ ɔtumacē, & ſic vr̃ ꝙ peremptoriū non hēt ɔminationem nec è ꝯ.Tu dic melius, vt not.in c.cām. de reſc.& ꝑ d.de Ro.dec.38.al's 245.& ꝑ Bar. in l.ſi finita.§.Iulianus ff.de dā.inf.& de p̄dicta ɔminatione no.text.cū ibi no.in c.cum ex li-
6 teris.de in inte.reſt.¶†No.ibi,nuntiū cui&c. ſm intel.Ab.ꝙ nuntio citādi ṗt iniungi citatio.nā intelligit hic Ab.iſtū fuiſſe nuntiū electi.cui cū à Papa recederet iniunctū fuit ei vt electū citaret, ꝙ ſatis ṗt ſuſtineri dummodo eū ad hunc actū faciat nuntiū ſuum aliàs.n. ſibi tanq̄ priuatæ pſone non eſſet credendū. de quo vide ꝙ le.& no.in c.cū parati.de ap.& c.prudentiā.de of.del.& tali nuntio ēt creditur ſine literis citatoriis,vt no.in iurib.p̄al.& facit hæc lr̃a ibi iniunximus viua voce.item plus đt, ꝙ ēt aduerſarium ṗt iudex cōſtituere nuntiū ad actū citationis.ar.in l.eum q.§.ſi epiſtola.ff.de fur.&ibi ꝑ Bar.in l.iuſtè poſſidet. de acq.poſ.vbi ponit Bar.an ad apprehendēdā poſſeſſionē poſſit iudex cōſtituere ipſum principalē.& ɔcludit ꝙ ſic dummō non reperiat reſiſtentiā,al's ſecus.ar.l.non eſt ſingulis. ff.de re.iu.¶Not.de ſignificato huius verbi,
c fero,nam idem importat hic ꝙ tardè.[c]& no. duo excuſantia quē, ſi nō cōparuit in termino,videlicet breuitas termini, & diſcrimina viarū.ſi.n.hæc fuiſſent ꝓbata, & alia q̄ ſequūtur in litera non obſtitiſſent,ſatis.n.non ſuffeciſſent ad excuſationem.ar.in d.c.de cætero.de ſen.exc.& c.ex parte.j̃.de ap.¶Not.ibi, ſicut excuſatorē miſerat&c.ar.op.ꝙ vbi duo ſunt pariter expedibilia, ꝓbata facilitate expediendi vnum ſeu probato exercitio vnius p̄ſumetur facultatē adfuiſſe ad expediendū reliquum.Ita.n.arguit hic Papa.ſicut eñ iſte miſerat excuſatorē,ita poterat deſtinare procuratorem,ſed hæc intellige reſpū impdimēti allegati videlicet ꝑ p viarū diſcrimina, al's aūt non ſic de facili mittit qs ꝓcuratorem ſicut nuntiū ſm Vin.q ſic intelligit iura allegata ad hoc ꝑ gl.& idē Ab.& Io.An.recitando, nā & talis faceret excuſationem qa nō reperiret ꝓcuratorem ſm Hoſt.& bñ,regulariter ergò facilius reperitur,& conſtituitur excuſator,ſed quò ad viarum diſcrimina hic allegata vr̃ ꝓcedere à pari.vel modica eſt differētia
7 de qua non eſt curandm.¶† No.& tene mēti, ꝙ mādatum de ɔparendo in certo termino diſtribuit in duo mādata, vt citatus ɔpareat & in termino p̄fixo,& dato impedimento vnius dēt adimpleri aliud.ſunt ergò iſta diuiſibilia eſt.n.hoc mādatū qualificatū,qđ recipit diſtributionē iuxta ea q̄ hñr ī c.piſanis.
8 de reſt.ſpo.& de hoc j̃.latius dicā.¶†No.ibi, cū reputamus ɔtumacem &c.ꝙ iudex anteq̄
d ɔdēnet ɔtumacē dēt primo patefacere[d] eius ɔtumaciam, vt ſic de ea ɔſtet in iudicio,aliàs iniuſta eſſet ɔdemnatio.ad hoc l.eius q delatorem.& ꝙ no.Bar.ff.de iure fiſ.& ꝑ eum in l. 2.C.de iur.cal.facit ca.cum ſm ll.de hæ.lib.6.

¶No.vlt.venire in ɔdemnationem non ſolum expenſas neceſſarias, ſed ēt legitimas,& moderatas.de quo dic latius s̃.ca.prox.& dic
9 vt ibi.¶†No.ꝯ principium in eo ꝙ iſti duo canonici agebāt ſeu excipiebant ꝓ ſe, & noīe quorūdam canonicorum, non.n.debuerūt admitti ꝓ aliis.tum quia ſiue mādato non admittitur vnus ꝓ alio: vt in c.j.de procu.tum quia cauſa erat de crimine in qua non interuenit ꝓcurator ꝓ alio.in c.veniens.de acc.ſol.gl.j.dupliciter.Primo ꝙ iſti fuerunt admiſſi pro aliis canonicis rōne ɔſortij in lite, erat.n. hæc lis cōis,& rōne cōitatis admittitur pro ɔſortio poſt lit.ɔte.etiā ſine mandato.vt l.2.C.de conſor.eiuſ.li.& eſt ſpeciale in conſorte. ſic enim rōe conſortij admiſſi ſunt in cauſa criminali.Eſt etiam & aliud ſpeciale: qa licet aliàs cautio ratihabitionis p̄ſtetur ante lit.ɔt. ꝑ agentem pro alio, & non ɔpellitur poſt, vt l.Pomponius.§.rati.ff. de ꝓcu.tñ ɔſors volens agere pro ɔſorte poſt lit.ɔt.tenetur ſatiſdare vt d.l.2.& dic rōnem ſpecialitatis eſſe in hoc vltimo, quia cum ɔſors veniat ad agentem pro ɔſorte poſt lit.conte.& non prius, nō eſt quid imputetur aduerſario ſi prius non petiit cautionem ſimile in c.inſinuante.de of.del.cum ibi not.hæc prima ſolutio gl.placuit Vin.Ioā.And.& Gof.intelligit tñ Gof.hoc procedere,q̃n agitur de crimine ciuiliter ſicut hic agebatur,ſecus ſi criminaliter.hæc prima ſolutio non placet gl.quò ad caſum nr̃m, qa iſta nō erat actio cōis vt vnus non poſſit agere ſine alio, imò quilibet ṗt admitti ad hoc ꝙ le.& not.in c.ſup his,de acc.& intelligit ꝙ iſti hic hēbant mandatū
* & hoc placet Hoſt.& cōiter doc.& ſatis placet mihi ꝑ not.in c.cū M. de ɔſtit.& dic vt ibi no.de hac materia ɔſortij.& per Io.de Lig.in cle.
10 religioſus.de procu.¶†Gl.2.in pr.eſt literalis.in fi.q̄rit de modo agendi hic.& reſp.ꝙ iſta crimina obiiciebātur hic ꝑ modū exceptionis.hoc ēt placet In.q per hunc text.đt not.ꝙ ꝯ electū agi ṗt ꝑ viam exceptionis ēt ſi nihil petat.hic.n.electus vel ſui nuntij nō petebāt ɔfirmationem neq; ɔſecrationem,nec ex text.patet ꝙ ageret ꝑ viā accuſationis,inqſitionis,vel denuntiationis, nec ꝙ iſti ꝓponerent crimina ꝓſequendo appl̃onem ſuam,qa ipſi nō appellauerunt nec electus ꝓſequebatur appl̃onem q̄ fecerat.Hoſt.đt hanc cōclōnem In.non ꝓcedere,qa ex quo electus appellauerat cā delata erat ad curiā in c.q̄uis.de ele.li.6.& q̄q̄ non ꝓſequeretur ipſe,aduerſarij tñ poterant,& dēbant ꝓſequi.de ap.oblatæ.de ele.li.6.c.j.& ſi ꝓſequendo appl̃onem poterant hæc, & alia crimina opponere.d.In.plus mihi placet:nam primo in ſe veriſſimum eſt vt ꝯ electum ēt nihil petentem obiici poſſint crimina vel defectus: qa & ſi de præſenti electus nihil petat eſt tñ in potentia petendi,& tenetur petere, vnde hic dr̃ exceptio intentionis, & in multis habet naturam actionis de acc. ſuper his.de elect.ſuper eo.vide plenius per eundem Inno.in ca.dudum.2.de ele.aliquid tetigi in c.ſi quis ꝯ clericum.in pr.de fo.compe.Item videtur hoc dictum Inn.& gl.ꝙ etiam placet Ab.ſatis congruere huic text. vbi dicitur, ꝙ iſta crimina proponebant vt hunc electum ab electione repellerant vt indignum:non dicit vt repellerem à confirmatione,vel conſecratione,& ſic patet, ꝙ iſte nihil petebat.Item non dicit ꝙ proſequebantur ſimpliciter appellationem alterius, ſed ꝙ ipſi principaliter proponebant crimina, vt repellerent indignū, ſed de facultate proſequendi appl̃onem ī caſu huius c.dic vt l.& no.in c.q̄uis.p̄al.Item aduerte ad prin.huius c. vbi nil dr̃ de appl̃one qa nundum fuerat appellatum.& tñ dr̃ ꝙ iſti electi nūtij iuerunt ad curiam ꝓ parte ele.& Arch.& Hoſt.acceſſerunt ꝓponentes q̄dam crimina ꝯ electum vt eū ab electione repellerēt tanq̄
11 indignum. ¶†Opp.vr̃.ꝙ ɔdemnatio expenſarum debebat fieri nō ſolū à tpe citatiōis nūc emiſſæ.ſed ēt à tpe appl̃onis ex quo nō fuit eū ꝓſecutus vt in c.ſæpe.& c.Nicolao.& c.rep̄henſibilis.de ap.Gl.in ver.ꝓſecutus.reſpōdet ꝙ ꝯrium ꝓcedit,q̃n appellans ſuæ appl̃oni terminum p̄fixerit vel ſi non p̄fixit,oportet qđ appellatio fuerit iudicialis q̄ſi ſentiat ꝙ appellatio hic fuerit ex̃ iudicialis Io.An.remittit ad ea q̄ hñr in c.j.de ele.li.6.& c.j.de ap.e.li.hæc remiſſio eſt bona cū appellatur in bñficialibus.In aliis verò,vide ꝙ l.& no.in ca.ſæpe. & c.rep̄henſibilis de ap.& c.cū ſit romana.e.tit.vbi tractar̃ an appellatus ex̃ iudiciū teneatur ire ad curiam & concludit ibi gl.ꝙ non & vide Inn.in c.dilecti,de maio.& obe.Et forte ob hoc dixit gl.ɔdemnationē nō ꝓcedere in appl̃one ex̃ iudiciali quaſi ſit ī facultate ꝓ-
e ſequi cū appellatus nō neceſſitatur[e] ad ɔparendum.ſed tu dic lati.
12 vt no.in iurib.p̄al.& maximè in d.c.j.de app.li.6.¶† G.ſuper verbo duo.op. vr̃ eñ qđ poſt lapſum terminū nō vrgeatur citatr̃ ɔparere. ar.in c.ſicut.de deſpon.cum aliis iurib.all.in gl. q̄ tñ non reſpondet ad ꝯria.Sed eſt dicendum quod c.ſicut,loquitur de obligatione cōtrahenda intra certum tp̄s.quo caſu is per quē nō ſtetit nō tenetur poſtea, hic autē & in l.celſus.quæ hic inducitur, tractatur de obligatione iam ꝯcta,quo caſu licet quis non ſatisfaciat in termino ꝑꝑ impotentiam,dēt tñ ſatisfacere poſt terminum, alia ēt iura hic all. in gl.pro ꝯriis non multum faciunt:qa loquūtur cum tp̄s adiicitur cā limitandi.i.finiendi.ſed in caſu nr̃o tp̄s eſt adiectum cōparitioni fiendæ ad ꝓcedendum in cā.vnde ſicut cā non deciſa ſp imminet, ita cauſa comparendi ſemper vrget, ſicut dicimus in debente ſol-

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶Celeritatē. Adde Old.consi.298.

Sebast.Sap.

b ¶An & qñ. Vid Fr. de Aret.ↄsi.106.inc. ꝓsupponitur. & latè ꝑ Fel.in c.accedens. 2.ver.quarto not.§. vt li.non contest.

c ¶Est longum, & cā non est læuis. Adde Are.consi.16.

d ¶Nō est ꝓsumendū. Adde limitandū vt per Are.all.consi.

e ¶Subire iudiciū. Adde ꝙ pauperi nō valēti ꝓseq appellōnē, nō currit tps. Ita ↄsuluit Bal.ↄsi.5.3.li. inc. Quærit, vtrū viduæ. Et dt Ang.ↄsil. 255. ꝙ aduersario in ↄpi quis tenetur ministrare expensas in fauorem ecclesiæ.

Ant.Fran.

¶An pauperi currat tps, & fatalia. si nō pt proseq appellonem, vide Bal.ī l.acceptā. C.de vsu.vbi dixit, ꝙ pauperi appellāti ñ currūt fatalia, si non pt appellonē ꝓsequi, & excusat ab executione appellonis. adꝙ ēt vide gl.in l.eos.§. sup his verò.ī verb. inopia. C.de ap.& vide gl.fin.in l.minorib.C.de his quib.vt ind.& vide In.in c.ex rōe.de ap.ī c.dilatione.e.ti.& vide Bal.in l.2.§.si quis.in vlti.q. ff.si quis cau.vbi etiā per Alexan.

Sebast.Sap.

f ¶Ex hoc dicto. Hoc dictū multū cōmendat. Ale.in l.2.§. si qd in iudicio.j.no. ff.si quis cau.& l.de ætate.ff.ad Treb.& Ias.in d.l.ꝙ diximus. circa.fi.& de aeris intemperie an excuset vide Bar.Soc.in rep. c.ex tuæ.de cle.non resi.& Fel.in c.accedens.2.§.vt lit.nō ↄt.

g ¶De morte. Adde ꝙ non solum vbi timetur de morte, sed ēt vbi locus non est honestus, ꝙ quis nō tenetur comparere, vt voluit Old.ↄsi.13.

uere in termino, vt hic & in l.celsus.ff.de ar.
13 ¶†Op.& vr̄ tex.hic malè dicere.dum dicit, ꝙ si non poterat iste electus personaliter venire debebat mittere procuratorem suum, nam impeditus non compellitur procuratorem constituere maximè in cā ardua. vt probatur in c.quærelam.de proc.imò snīa lata ↄ impeditū retractatur: vt in c.cum Bertoldus. de de re iu.facit l.quæsitum.ff.e.& multa alia quæ allegantur in gl.Et pro horum contrariorum solutione gl.in ver.nec sufficiētem. primo ponit opi.Vin.secundo suam.& in effectu concludit actorem non appellandum nisi causatiuè.s.si vult impedire cursum præscriptionis: vt l.1.ff.de di.& temp.præsc.quæ sic debet intelligi.In reo verò concludit tria memb.ꝙ aut impedimentum est perpetuum & compellitur: aut breue, & non compellitur, maximè si causa est ardua, vt in d.c.querelam.si verò impedimentum est lōgum compellitur saltem vt lit.ↄtest.cum actore ne sibi currat ꝑscriptio. Ad hoc ca.respō.dupliciter, primò, ꝙ iste allegabat exceptiones friuolas, & si quas allegabat legitimas eas non probabat. Sed certè ista so.mihi nō placet, quia Papa præsupponit ꝙ etiam data legitimitate impedimenti debebat mittere procuratorem sicut misit nuntium. Secundò soluit, ꝙ aliud in Papa: aliud in aliis iudicib. hæc solutio etiam non placet: quia non est verisimile, ꝙ Papa simpliciter citando velit auferre priuilegium cuicunq; competens ne ↄpellatur procuratorem constituere.ar.c.ex parte.2.de of.del.& c.super eo.e.ti.& l.2.§.si quis.ff.ne quid in lo.pu.& glo.hic etiam non vr̄ in hoc persistere dum dicit, ꝙ nec Papa hic processit super principali.Io.An.aliter resp.ad istum tex. dicens, ꝙ hæc decr.loquitur in electo in quo speciale est ꝙ impeditus tenetur constituere procuratorem.licet cā sit ardua.de ele.cupiētes.§.insuper.li.6.& facit ī.de ap.ca.oblatæ.in fin.& hæc sol.satis mihi placet.& eam sequitur Car.in c.querelam.præal.vbi dicit hoc esse speciale in cā beneficiali.hoc tñ sic generaliter mihi nō placet per tex.illius c.q̄relam. vbi erat cā beneficialis vt patet ibi in gl.1.& tñ non compellitur constituere procuratorem. Quare ampliando dict.Io.An.hic & restringendo dict.Cal.in d.c.querelam.puto ꝙ vbicunq; agitur de bñficio vacanti impeditus pro se teneatur ↄstituere procuratorem per rōnem ca.oblatæ.in fi.de ap.hæc.n.causa a exigit celeritatem a ne gregi dñico diu pastoris cura desit. Item quia diuturna vacatio ecclesiæ est periculosa in temporalib.& spūlib. de ele.ne pro defectu.§.e.c.fi.& d.c.oblatę. Ex quo infero ad vnum casum gñalem ꝙ vbicūque cā exigit celeritatem teneatur impedit⁹ constituere procuratorem.ar.l.j.ff.de dā.inf. & eorum q̄ no.Bar.in l.4.§.prætor ait.ff.e.tit. & eorum q̄ dixi in ca.cām.§.e.non est.n.consulendum vni cum graui iactura alterius, ar. c.sacris de sepul.23.q.4.est iniusta.& optimè facit in simili in c.cum cām.ī.de præb.Et alibi dicit canon, si non pt vni subueniri nisi alter lædatur ↄmodius est neutrum iuuari, q̄ alterū lædi seu grauari.14.q.5.c.deniq;.Et gñaliter cum q̄ritur, an & qñ b teneatur quis constituere procuratorem distinguit Cal.in d.c. q̄relam.& Bar.in l.j.ff.de diuer.& temp.præsc.

Ex quib.dictis capiendo meliora concludo, ꝙ aut loqmur in actore, aut in reo. primo casu, non ↄpellitur actor à principio procuratorem constituere nisi causatiuè.s.ad impediendum præscriptionē * rei.&ita cōiter intelligitur d.l.j.sed postquam incipit agere ↄpellitur perseuerare ad instantiam rei.vt in aut.qui semel.C.quo.& quan.iu. & ca.cām.§.co.An teneatur impeditus procuratorem constituere idem puto dicendum ꝙ in reo: in quo distingue, ꝙ aut est talis persona quæ propter priuilegium dignitatis non pt per se esse in iudicio, vt est illustris, & compellitur.vt in l.fi.C.de proc.idem vr̄ dicendum in epō.5.q.3.c.fi.licet enim illud c.intelligam de honestate per

c.fi.de iur.calū.& vide ꝙ ibi dixi, tñ ex quo impeditus est debet mittere procuratorem, & si debet facere non impeditus, multò fortius dato impedimento. Idem vr̄ in iudicio perpetuo, secus in temporali, quia expectatur finis officij, de quib.tamen dicendum est vt legi. & no.in l.pars literarum.ff.de iud.& l.nec magistratus.ff.de iniur.& vide bo.text.cum gl.2.q.1.c.prohibentur. Item vbi persona non est talis, sed causa exigit celeritatem modo prædicto. Item vbi impedimentum est perpetuum, vt dicit hæc gl.quam no.& sequitur Cal.in d.c.q̄relam.& hoc est æquissimum. non enim debet propter impedimentum vnius permitti dilabi, & perire cām alterius.ar.d.c.est in iusta.& aliorum iurium §.allegatorum. Si verò impedimentum est breue, & tunc aut est voluntarium, & non excusatur, tenetur.n.comparere aut mittere procuratorem.ar.in c.fi.de ma.& ob.& ca.inter quatuor.e.tit.& hic, & sic pt alio modo intelligi iste text. Si verò est impedimentum necessarium, sed non probabile: vt quia exulat pp culpam suam, & tenetur mittere procuratorem: quia culpa non debet sibi prodesse.vt l.Papinianus exuli.ff.de min.facit c.1.qui ma.ac. pos.& c.perlatum.qui fil.sint leg.& quod no.In.ī.ti.prox.e.fi. Aut est impedimentum necessarium & probabile: vt puta infirmitas modico tempore verisimiliter diuturna, & si cā est ardua nō tenetur procuratorem mittere.vt d.c.q̄relam. Idem puto si non est ardua.ar.l.2. ff.si quis cau.& sentit ibi gl.per verbum ꝑcipuè. quam sic intelligo & restringo.s.ad impedimentum breue. Si vero similiter esset longum, tunc satis puto, ꝙ ex quo cā est leuis tenetur mittere procuratorem.ar.d.c.q̄relam.à ↄrio.si verò impedimentum est longum, & c cā non est leuis c & tunc si impedimentum ꝑcessit li.ↄt.non compellitur mittere procuratorem: aliàs secus: & vt vr̄ probari ī l.eundem. ff.de leg.& hoc vltimum voluit Bar.in d.l.j.ꝙ no.puto tñ ꝙ teneatur mittere saltem vt actor contestetur lit.ad interrumpendum præscriptionem: vt hic sentit notab.gl.facit ꝙ §.dixi.in l.senatus.ff.de offi.
14 ꝑsi.& d.l.j.ff.de dil.& temp.præscr.¶†Sed tu dices, quid agendum eo casu quo impeditus tenetur ↄstituere procuratorem, si ipse dicit se non reperire volentem acceptare procuratorium.dico, ꝙ nemo ad hoc compellitur.inst.mand.§.sicut.& §.rectè. Certè non vr̄ imputandum impedito non valenti reperire: quia nullus obligatur ad impossibile.de pact.c.fi.& ff.quæ sen.sine ap.rescin.l.fi.dicit hic Host.ꝙ d circa potentem & diuitem hic non est ꝑsumendum d, maximè quia pecuniæ obediunt omnia. Ecclesiastici.16.sed in paupere qui nihil fingit si perpetuo sic impediretur, perpetuo ēt excusaretur à ↄstitutione procuratoris quicquid dicat finis huius gl.¶Quid autem tūc fiet? notabiliter dicit iudicem debere ad eum ire, vel mittere delegatum.ar.ca.2.de test.cog.& de plano, & sine strepitu cām decidat.in aut.de mand prin.§.sit tibi.aut in ciuilib.per cessionem facilè expediat.de so.Odoardus vult dicere in hoc vltimo ꝙ si pauper non habeat vnde satisfaciat de facili, expedietur cā per cessionem. Et no.bene hoc dict.Host.quia facit pro his quæ dixi ↄ d.Ant.in ca.olim.2.§. e ti.prox.vt pretextu paupertatis non excusetur quis subire iudiciū.e & no.benè omnia prædicta per quæ plenè declaratur hæc materia.
15 †Gl.ī ver.diutius.colligit ꝙ in crimine pt mora purgari.Op.de c.cū in tua.& non soluit Io.An.remittit ad c.pp.18.di.& ad c.mora.de re.iu.li.6.dic, ꝙ hic non dr̄ ꝙ comparendo purgasset moram quo minus non fuisset in expensis condemnatus.nam licet quis cōpareat intra breue tps post moram, nihilominus expensæ contumaciæ benè pñt peti: vt sentit gl.& clarius Bar.in l.& si post tres.ff.si quis cau. & purgatio moræ de qua in d.l.& si post tres.nō extendit ad expensas, sed respectu pœnæ commissæ per stipulationem interpositam de iudicio sisti.de quo dic vt leg.& no.in d.l.& si post tres.ꝙ no.¶Gl. in ver.colores.colligit arg.ex text.ꝙ non excusat augustus quin teneatur quis prosequi appellationem ad curiam, & dicit de mense augusti, quia tūc est Romæ aeris intemperies.vt no.per glo.in c.si verò.de iureiu.& vide ꝙ ibi no.¶Sed ↄ hoc gl.op.de c.quorundam.& non soluit.Vin.dicit ꝙ non ↄdicit, quia ibi ignorans qualitatem secundi loci restituitur de gratia primo loco, hic in iudicio loquitur ꝙ redditur in inuitum: vt l.inter stipulantem.§.j.ff.de ver.ob.Et facit
16 ad ꝑdicta fm Io.An.in c.ad supplicationem.de renun.¶†Ex hoc di f cto f no.d.Ant.ꝙ si ius redderetur in aliquo loco tpe pestis & mortalitatis pp hoc citatus non excusaretur à ↄparitione.& si pestis esset ēt in curia Romana, non excusaretur à prosequenda appellatione. nisi aliter feriæ indicerētur, nihil aliud ad hoc allegat, sed pro dicto suo vr̄ gl.in cle.quandiu.de ap.in ver.aliàs.In ↄrium vr̄ gl.in ca.cōis filius.23.dis.q̄ generaliter dicit quē excusari pp intemperiem aeris. apertius tenet Bar.in l.de ætate.quam legit cum l.recusare.§.si quis alio.ff.ad Treb.vbi dicit citatum posse excipere si citatur ad locum vbi malus, & corruptus aer.ar.illius tex.& c.ad supplicationem.iuncta gl.de renunt.puto ꝙ si aeris corruptio sit vehemens, & ↄplexio g citati est talis ꝙ verisimiliter ex accessu dubitaretur de morte g nō tenetur ↄparere in loco vbi de morte timetur.vt in c.accedens.2.vt li.non ↄte.& c.ex parte de ap.& c.pastoralis.§.pisani.de iu.nam & locum pestis quis licitè fugit.88.distinct.negotiatorem.Nam stare in loco pestis est Deum tentare, & homo debet laborare quantum in se est

Ant.Fran.

¶An quis teneatur ↄparere in loco non honesto. dicas prīo, ꝙ loc⁹ iudicij dēt esse tutus ñ solum partib.seu ꝓcuratorib.& aduocatis & oīb. qui in iudicio hēnt necesse ↄparere, vt ca.ex parte.de app.& plenè tradit ī cle.pastoralis.de re iu.dt vide Spe.ī ti.de ac.ver. item repellitur qui satagit.vbi dt, ꝙ volēs agere in loco inhonesto & insolito nō audit.adde tñ ꝙ loc⁹ ↄgruus dr̄ ī quo iudex solet sedere ad ius reddendū fm Bar.in l.fi.§.adeundi. ff.q̄ñ ap.sit.& hr̄ per Ca.r.in cle.2.§.similiter.2.q.de app.& habetur 3.q.6.in §.bidū. in vers.adeūdū.

a ¶Inq̄suit.no.ↄ iudices maleficiorū q ex offō inq̄runt ↄ aliquē non ꝑcedentib. indiciis qui male faciūt, qa indiciis non ꝑcedentib.nō pt ad aliquē actū iudex ꝓcedere, fm opi.cōē canonistarū ī c.qualiter & qñ.2.ꝑ illum tex.ī.de acc.& Ang. ī solēni rep.l.si vacātia.ver.iō aūt ponuntur dicta verba &c. seqtur Aret.in tract. malefi.ī gl.fama publica.in pr.quinimò si vn⁹ capiatur sine indiciis, & torq̄atur, & postea ↄfessionē factā in tormētis ratificet, nō pt ex hoc ↄdēnari, de quo per Are.in d.gl.vers.aduertas tñ.vbi latè in addit.Aeneas de Fal.

Ant.Fran.

¶Vtrū ↄfessio facta in tortura sine indiciis ēt pseuerata noceat reo q̄tū ad cōdemnationem.dicebat Bal.in l.j.C.de ↄf. & Ale.ī l.qōnis.ff.de qō.s; vide Ale.ↄs.93. ī j.par.ↄsi.vbi dt, ꝙ talis ↄfessio sic extorta absq; indiciis nullo mō ꝓdest quò ad ↄdemnationē.& ibi allega. multas quotas, quæ ibi possunt videri.

Sebast.Sap.

b ¶Iterū citetur. Vide Fel.& alios in ca. ↄsuluit.in pr.§.de of. del.& latè Fel.in c.inquisitionis.§.ad petitionem.ver.item in materia.ī.de accusa.

in se est vt mortem effugiat, & demum ↄmittere se Dei misericordiæ.23.q.8.ca.si nulla.si verò non est aer ita corruptus seu ↄplexio citati non est talis, & tunc non puto eum excusari, & ita procedit opi.ↄria.faciunt ad hanc distinctionem not.per doc.in c.si verò.de iu.
17 rei.vbi vide in simili qōne.¶†Gl.vlt.colligit ar.ex tex.ꝙ in cā criminali habet locum condemnatio exp.siue procedat per viam accusationis, siue inquisitionis, siue denuntiationis.& no.gl.in quantum dt de via accusationis.vide qd plenè dixi in ca.finem.§.e.nec in hoc punitur accusatus vel accusator duplici pęna, qa expensæ petuntur vt interesse. Item ista imponuntur ex cā diuersa, nam pœna pp crimen.expensæ pp temeritatem litigandi.simile in c.j.de cri.fal. In quantum gl.dt de inquisitione: Host.& Io.An.limitant & benè qñ ꝓcedit altero prosequente principaliter inquisitionem, nec fuit motus infamia vel alia iusta cā.nam tunc excusaretur à ↄdemnatione expensarum, pro hoc al.bo.text.in c.j.in fi. de ele.li.6. Idem dicendum in iudice, si.n.in a quisiuit a infamia legitima non ꝑcedente absoluto reo tenebitur sibi ad expensas tāquā ad interesse de sen.exc.sacræ.vbi est bo.tex.à simili.secus si ꝑcessit legitima infamia.nam tunc ꝓcessit ex debito officij.de ac.qualiter. 2.de si.licet Heli.& sic excusatur à calumnia. facit ꝙ leg.& not.in c.arbitris.de of.del.lib.6.
18 Nūc gl.suppletis formo duas oppositiones notabiles.vr̄.n.ꝙ elapso termino in citatione ꝑfixo non teneatur iste citatus cōparere cum non possit ꝓcedi ad vlteriora sine noua citatione, aliàs ꝓcederetur sine citatione. ar.l.fi.ff.ꝙ vi aut clā.vbi dr̄ ꝙ clam vr̄ ædificasse qui longe post terminum in denuntiatione ↄtentum ædificauit. Item p lapsum termini circunducitur.i.tollitur edictum seu citatio.l.& post edictum.ff.de iud.So.in hoc sunt multę opi.In.hic recitat duas.prima, vt teneatur ire post terminū si scit aduersarium ibi esse, aliàs secus.ad qd.n.se tunc fatigaret laborib. & exp.nec ob.l.celsus.ff.de arb.q̄ hic in text. inducitur.qa aliud est in solutione q̄ sp liberat debitorē: ad quem sp tenetur debitor ēt post terminū. aliud in ↄparitione coram iudice à quo non liberatur si tpe non idoneo ↄpareat, & hoc vr̄ placere In.Scda opi.est ꝙ sp ēt post terminum tenetur ↄparere ad minus vt excuset absentiam vel vt litiget si ibi reperiret aduersarium. Tertia opi.est distinguēs inter ↄsistorium Papæ vel alterius ordinarij seu delegati, vt primo casu teneatur ↄparere, secundo non. Host.dicit omnia ista cōsistere in subtilitate allegationum, sed veritate carere, si enim ↄctus q à principio sunt volūtarij obligant post terminum, vt hīc fortius ꝑcepta q̄ semper sunt necessitatis vnde cōcluditur ꝙ citatus ad certum diem, & locum si nō venit in die ꝙ venire tenetur post diē quam citius poterit.nec ob.ꝙ illa sit allegatio quæ ponitur in tex.ꝙ Papa fm eum diffinit, & maximè dicit hoc procedere qñ iudex citans habet certum domicilium vel locum iudicij, & tunc maximè, qñ scit aduersarium vel eius ꝓcuratorem ibi esse, vel in propinquo. si verò non habet citans certum locum iudicij non sic astringitur post termium in perpetuum, sed infra paucos dies quibus iudex expectare consueuit, post quos non dr̄ astrictus licet sit contumax. intelligo hoc vltimum, vt censeatur contumax qñ potuit comparere, secus si fuit impeditus toto illo tempore. de re iudic.cum Bertoldus. Et ex dictis Host.habes quartam opi.Pau.de Elea.§.e.ca.finem.ponit quintam, dicens, ꝙ aut citatur quis ad causam, seu ad actum successiuum, & tenetur cōparere post terminum, maximè qñ tempus est appositum ad denotādum tempus ex quo

debet procedi vt hic. Aut citatur quis ad certum articulum, & tempus apponitur ad significandum tempus in quo debet expediri, & tunc si actus est expeditus propter eius contumaciam, non tenetur amplius comparere nisi iterū citetur.al.no.per In.in c.cū ad petitionem.de acc.vt lit.non conte.accedens. Ego allego gl.no.in c.2.de do.& contu.lib.6. Si verò actus ad quem fuit citatus non fuit expeditus in termino, tenetur comparere post terminum, nec est de nouo citandus, & sic procedit opi.Host. Sexta opinio colligi potest ex dictis Bart.in l.aut qui aliter.& l.fi.ff.quod vi aut clam.vbi dr̄, ꝙ si actus expediatur alio termino quam in citatione præfixo non valet actus nisi iterum ci b tetur. b Et optimè facit d.l.fi.¶†Et hanc opin.sentit Spe.in ti.de sent.
19 præl.§.iuxta.ver.est etiam nulla.vbi dicit snīam latam post diem citationis esse nullam alle.l.si vt proponis.C.quo.& qñ iud. Septima opi.colligitur ex additione Io.And.dicit enim ꝙ si fertur altera die proxima valet indistinctè per c.ↄsuluit.si fertur altera die longiori, & tunc si citatus comparuit, & moram purgauerit, seu contumaciā non valuit si altera die feratur.si aūt nō purgauerit moram seu ↄtumaciam valet ēt post longum tempus.d.Ant.sequitur opi.Bar.cum temperamento: vt si citatio fiat ad totam causam teneatur post terminum comparere: quia tunc post terminum etiam remanet vis citationis, sed si ad vnum articulum.tunc procedat opi.Bar.nisi iudex prorogauerit terminum, ꝙ si prorogat in sequentem diem solitā prorogari arctat citatio ad validitatem actus & condemnationem expensarū, si ꝓrogat in vlteriorem diem nō putat citatū actari.nisi hoc sibi intimetur.& hoc dicit tenere d.de Ro.dec.338.& dec.309.
20 al.Inn.in ca.consuluit.de of.del.& Arc.In c.j.de dol.& ↄtu.li.6 ¶†Et satis placet mihi hæc opi.& concludo omnia sic.aut citatio habuit terminum ita breuem ꝙ impossibile erat comparere in termino.& tunc citatio nō arctat citatum vt compareat ēt post terminū, quia c fuit impossibilis c & temeraria, ar.in l.aut qui aliter.vbi hoc expressè tenet Bar.ff.ꝙ vi aut clam.facit c.bone.2.de ele.Nam impossibile ꝑceptum non ligat.l.fi.ff.quę sen.sine ap.resc.Aut habebat competentem terminum, sed citatus fuit impeditus in termino.vel fuit cōtumax, & tunc si fuit facta ad totam cām, tenetur comparere post, aliàs valet illa citatio, vt possit procedi ad vlteriora, & vt ille possit condemnari ad expensas si non proceditur vt hic, & vide ꝙ de hac
21 citatione ad totam cām plenè dixi in c.fi.de dil.¶†Aut fuit facta ad certum arti.expediendum.& si iudex prorogauit in diem sequentē valet ēt sine noua citatione.tex.dico expressum in c.cōsuluit.preal. aut in diem longiorem, & non credo ꝙ valeat actus postea explicatus sine noua citatione, nec amplius arctat illa citatio: moueor per d.ca.consuluit.à ↄrio vbi vr̄ hoc expressum ex mente.nam tunc dicit absentem non citandum qñ prorogauit citationem in diem sequentem, nam tunc virtute prorogationis remanet virtus citationis, sed cum nō posset in alium diem prorogare extinguitur virtus citationis, actus ergò postea explicatus est sine citatione. Item non sequitur fuit tunc contumax ad illum diem, ergò nunc erat.ar.eorum quę no gl.in d.c.2.e.ti.li.6. Citet ergò eum si vult procedere die vlteriori, aliàs sine citatione vr̄ processisse.ar.in d.l.fi.ff.quod vi aut
22 clam.& hęc not.quia quotidiana.¶†Secundò op.ↄ.finem.ca.in eo ꝙ iste fuit condemnatus in expensis à tempore citationis emissæ. nam contumax fuit non ab illo tempore sed post terminum statutum ad comparendum, quia ante non dr̄ contemnere, ergò à tempore contumaciæ, & non à tempore citationis emissæ veniebat cōdemnandus.sol.varij varia dicunt.Io.An.hic stat contrario & respōdet ad istum tex.ꝙ hr̄ respectus ad tempus ad ꝙ facta fuit citatio nō ad tps in quo fuit facta.sed certè ista lect.non placet tanquam non congruens huic literæ.nam expressè hic fit condemnatio à tempore citationis emissæ, & reddit clarissimam rationem, quia tunc aduersarij expectare cęperunt non dicit quia ex tunc fuit contumax tempore à quo emanat citatio ad instantiam partis incipit pars expectare, & cā iudicij ibi esse. Inn.simpliciter inheret verbis huius literæ.& not.ex text.expensas computandas à tempore citationis, & non à tempore contumaciæ tm̄, sed ad contraria non respondet, nec illud tangit Host.dicit tamen dicta Inn.procedere quando citatur is de cuius contumacia iam apparet.sic §.de proc.c.auditis.& dicit Io.And.dictum Host.verificari considerata antiqua consuetudine curiæ secundùm in appellationis causa post aduentum vnius partis expectatur altera pars per 40 dies.& pro hoc facit pr.ca.ꝙ ante citationem ponderatur contumacia istius electi in non prosequenda appel.vel fortè secundùm eum statutus fuit terminus ad appellationem prosequendam, vt in 4.gl.sed certè hoc dictum mihi non placet. si enim fieret ista condemnatio propter contumaciam commissam in appellatione non habuisset hic Papa respectum ad citationem tantum, sed condemnasset à tempore contumaciç cōmissæ in causa appellationis, vt in c.reprehensibilis.& c.sæpe.de ap.

Sebast.Sap.

c ¶Impossibilis. Vid tñ Fel.in c.ꝙ ad ↄsultationē.versi.obstat secundo.ī.de re iud. tangit, an citatio impossibilē terminum ↄtinens hēat in se tacitā clām ꝙ ↄpareat cum primū poterit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

item ratio posita in fi. huius literæ contradicit omninò considerationi Host. considerat enim ꝙ à tempore emissæ citationis incepe-
rūt expectare. si enim haberetur respectus ad appellationem debuis-
set fieri condemnatio à tempore quo venerunt ad appellationem
ꝓsequendam, quia ex tūc expectare ceperunt. Io. An. dicit se puta-
re ꝙ expensæ citationis restituendæ sint saltæ: ꝙ ipse no. in c. quere
lam de proc. sed expensæ victualium solum veniunt à tempore cō-
tumaciæ & debent detrahi illæ quas domi fecisset, iuxta no. in ca. fi.
§. c. Expensæ verò ante cōtumaciam debent reservari ad finem cau
sæ, nisi prout dixit Host. quando fit citatio de eo qui prius erat con-
tumax, sed ipse Io. An. in add. Spe. in tit. de expen. §. fi. ver. hoc quoq;
tenet ꝙ ꝫ. tenui per l. sancimus. C. de iudi. vbi probatur, ꝙ veniunt à
die contumaciæ & dicit ꝙ expensæ illius dici in quo tenebatur cō-
parere non computantur. Item in quantum dicit hic venire expen-
sas citationis dicit hoc verum nisi purget contumaciam, vt quia
sponte postea comparuit, tunc apparet illam expensam citationis
frustra fuisse factam, d. An. sub dubio fortè dicit non esse peccatum
tenere illum condemnari ad omnes expensas prout hic dr, quia cō
tumacia nūc decalarat priores expensas inutiliter fuisse factas quas
non fecisset illo comparente, & quod dicit Io. An. vt de illis habea-
tur respectus in fi. causæ dicit procedere quando speratur diffiniti-
na, sed hic non sperabatur, sed certè hoc vltimum dictum nō pro-
cedit nec dictum Io. An. nam si nō compareret citatus in termino,
sed est denuo citandus nōne ille expensæ prius factæ à tpe primæ ci-
tationis sunt inutiliter factæ propter cōtumaciam suam. si enim cō
paruisset non fuisset opus citare secundo, vel facere illas expensas:
ergò frustra factæ sunt eo non comparente propter cōtumaciam
suam. sed eo tunc comparente in termino nō fuerunt frustra factæ,
cum ipsius vigore procedatur in causa. & ideo attingendo veritatē
credo posse dici probabiliter, & verè ꝙ aut contumax comparuit
sponte ante cōdenationem, & offert se paratum procedere in cau
sa, & fiet solum condemnatio à tempore contumaciæ, & ita loqui-
tur l. sancimus. quam alle. Io. An. quia prius factæ satis habent nunc
suum effectum, aut fuit opus facere secundam citationem vel non
procedit ur amplius in causa propter defectū ipsius, & tunc fiet con
demnatio in omnib. expensis factis à tempore citationis. quia frū-
stra illas fecit ex quo in causa non procedit propter defectum cō
tumaciæ, & ita propriè loquitur hæc litera: hic enim ponderatur ꝙ
non erat ꝑspes de vicino eius aduentu. ꝙ sine causa nō ponderatur,
nec huic intellectui contradicit l. sancimus. sed potius concordat.
dicit enim omnia resarcienda damna quæ propter contumaciam
partis absentis sustinuit præsens. sed certè damna sunt à tempore ci
tationis emissæ, si postea non comparuit nec proceditur in causa
vigore illius citationis.

CAP. VII.

1 *Sententia in causa beneficiali non transit in rem iudicatam maximè quando fuit lata contra absentem, licet contumaciter, & in defensum. 9. vbi plenè discutitur.*
2 *Literis prælatorum adhibetur fides quando sunt sine contradictore, & non continent damnum alterius, & præiudicium. 8.*
3 *Surreptio allegata non impedit quod factum est antequam ipsa probetur.*
4 *Laici admittuntur in testes contra clericos in spiritualibus & in aliis ciuilibus, secus tamen in criminalibus.*
5 *Dictum alicuius magni vel religiosi viri inducit præsumptionem in causa, licet ipse non iurauerit, in testem verò non admittitur sine iuramento.*
6 *Appellare videtur ipso facto, qui cum esset grauatus arripuit iter ad Papam.*
7 *Confirmatus in prælatura tunc habet potestatem administrandi si non dubitatur de iuribus suæ confirmationis. 12.*
10 *Prælatus absens citatus, per edicta vel aliter, vt respondeat de iuribus suis per quantum tempus debet expectari intra quod compareat. 12.*
11 *Confirmatio episcopi solenniter facta: secundum quod hic dicitur, facit ꝙ contra confirmatum non possit vlterius aliquid opponi, nisi à sententia confirmationis fuerit appellatum, intellige vt hic plenè.*

1 **Cum olim.** ¶ †Io. And. non summat dicens gratiosam esse,
sed quatenus ius ponit potest sic summari. In
causa electionis proceditur ꝫ contumacem etiam ad diffinitiuam,
& contumax de misericordia citari potest, & audiri. Secundo sum-
mo notabilius sic. ¶ Snia in causa beneficiali non transit in rem iu-
dicatam respectu superioris, quò minus possit de iurib. partium in-
quirere, maximè qñ sententia fuit lata ꝫ absentem licet contumaci
ter, & inde sensum. Diuiditur. nam primo ponitur factum plura cō-
tinens. secundo commissio cum mandato. ibi, nolētes. In hoc loco
reassumpsi adscribendum postquam Papa Martin⁹ 5. in papatu vsq;
ad hæc tempora felicissimus mihi licet indigno de notabili abbatia
Mon. diocēe Massān. providit, & me pronuntiauit in publico consi-
storio 10. Ianuarij. 1425. Deum piissimis precib. oro vt hoc nō tam
ad excellentiam corporis quam animæ salutem tendat. ¶ Casus li-
teralis. Quidam clericus D nomine accessit ad sedem Apostolicā
cum multis literis prælatorum Hyberniæ, quas præsentauit domi-
no C. continentes ꝙ idem D. electus erat in epm Rosceñ. & cum
nullus appareret qui aliquid ꝓponeret cōtra ipsum: dominus Papa
facit ipsum in epm consecrari. postmodum
F. & G. monachi ad dictum C. accesserunt &
vterq; proposuit se à canonicis ecclesiæ Ro-
sceñ. electum, & ꝙ dictus D per falsas literas
se fecerat consecrari, vnde C. cām commisit
quibusdam vt de forma processus electionis
illius D. veritatem inquirerent, & si canoni-
cè electus fuit: faciant illū pacifica possessio-
ne gaudere, alioquin cognoscant de electio
ne dictorum monachorum confirmantes
quam canonicam inuenerint, altera infirma
ta iudices citauerunt illum D. tertio. sed no-
luit cōparere. vnde ipsi ceperunt cognosere
de electionib. dictorum monachorum & elc
ctionem. s. confirmauerunt, interim dictus
D. ad sedem apo. accessit & super quibusdam
grauaminib. & iniuriis ꝫ dictum F. & quosdā
alios literas impetrauit. postmodum dictus
F. ad d. Īn. accedens literas prædictorum iudi
cum præsentauit eidem cōtinentes qualiter
in electione ipsius fuerat processum. D. Papa
volens adhuc misericorditer agere eum illo
D. vt eius malitia conuincatur remisit istum
F. mandans quatenus non obstante ꝙ eius
electio fuit confirmata adhuc inquirant de
electione ipsius D. ſm quod in litera continē
tur. in fine dicit ꝙ si ille D. non veneratanno
elapso. F. faciant in episcopum consecrari. B.
¶ Venio nunc ad notabilia & non multa col
ligam cum in multis gratiam contineant vt
in tex. & ꝫ. patebit. ¶ †No. primò ꝙ literis pre
latorum contradictore non apparēte fides
adhibetur, vbi non tractatur de aliorum pre
iudicio saltem irreparabili, licet literæ sint te
stimoniales d hac materia remitto plenè ad
no. in c. post cessionem. ꝫ. de proba. facit ꝫ. ca.
prox. ¶ †No. ibi ipsum faceretis pacifica pos
sessione gaudere &c. ꝙ vbi prouisio allega-
tur surreptitia seu per falsas literas obtenta:
non prius prouisus naniscitur possessionē
quam d validitate tituli fuerit discussum: idē
vbi allegatur defectus ptātis providentis, vt
probatur ex his quæ leg. & no. I. c. cum olim.
de cau. pos. & prop. secus autem vbi allegatur
crimen, vel alius defectus. sic intellige & limi
ta ea quæ hñr in c. accedns. de acc. allegando
enim defectum ptātis vel voluntatem prou
soris, detrahitur illi prāti sup qua iura se fun
dant in decernendo possessionem añ omnia
prouiso pro hoc in simili est gl. no. in cle j. de
sequest. pos. & fru. facit quod no. Bar. in l. r. ff.
quod vi aut clam. & quod dixi in c. item cum
quis. de rest. spo. ¶ †Not. ibi: tam testimonio
cle. quam populi &c. quòd licet populus seu
laici non sint capaces iuris eligendi & alio-
rum spiritualium in cap. Massana. & in capit.
sacrosancta. de elect. & de præscrip. causam
quæ possunt tamen super his iuribus testi-
monium ferre etiam in præiudicium cleri-
corum. Et ex hoc & ex textu infero ad plu-
ra primo, quòd licet laici [a] non ferunt te-
stimonium in causa criminali contra cleri-
cum vt in cap. de cætero. ꝫ. de testi. quod ta-
men limita vt ibi dicam: in spiritualib. tamen
testimonium ferunt vt hic. & idem in aliis ci
uilib. non spiritualib, vt ꝫ. de testi. tam literis.
& c. quoniam. & dict. ca. de cætero. Secundo
infero laicos admittiad testificandum etiam
super his quæ aguntur in capitulo. ¶ †Nota
tertiò ibi assertione regis & c. quod assertiò
magni viri facit præsumptionem in causa,
licet cessat iuramentum: non tamen credi-
tur [c] vt faciat semiplenam ꝓbationem quia
etiam assertioni Cardinalium credendum
non est in præiudicium alterius, s. vt dicit glo.
no. in capitu. sicut. de sen. exc. nec quantum-
cunq; religioso creditur sine iuramento: vt
c. nuper. ꝫ. de testi. & not. hoc ad limitationes
illius c. vt licet religiosa &, notabilis persona
non admittatur sine iur ꝙ in testem [d] vt cre-
datur tanq̄ testis: facit tamē præsumptionem.
aliàs Papa nō allegaret hanc assertionem. Et
hoc no., ꝙ istis magnis viris qui pp decorem
dignitatis nolūt deponere in forma testimo
nij cum iuſo. vt recipiatur assertio saltem ad
ꝓsumptionem faciendā. sic ēt limitat gl. Īd. c.
sicut. ¶ Nor. ibi se elegisse &c. ꝙ credit testib.
deponentib. in facto proprio in præiudicium
partiū inter quas testificātur. ꝓcor. c. veniens.
2. de test. & c. cum dilecti. & ꝙ ibi no. de ele. ꝙ
limita, vt no. in c. 2. de arb. & c. cum à nobis. ꝫ.
de test. & c. inter dilectos. de exce. ꝑla. ¶ †No.
ibi, & si non verbo &c. ꝙ grauatus itinerādo
ad Papam vr ipso facto appellasse [a]. Tu d hoc
dic vt plenè le. & no. in c. dilecti. & c. ad audiē-
tiam. de ap. ¶ †No. vlt. casum in quo ꝓfirmat⁹
non adipiscitur ptātem administrandi, patet
hic, ppe fi. ꝫ c. transmissa ꝫ. de ele. sed hoc cō-
tingit. qa dubitat de virib. ꝓfirmationis cum
fuerit facta absente illo D. de cuius ꝓiudicio
agebatur. quē Papa de misericordia restituit
ad facultatem intra sua. pponendi ꝓfirmatio-
ne non obstante ideo suspenditur virtus ꝓfir
mationis sicut suspenditur per appellationē,
vt no. in c. auaritiæ. de ele. li. 6. ¶ †Op. & vr, ꝙ
Papa non debuit ſtatim literis istorum crede
re cum hmōi eulogia seu relationes ex mala
fide sæpe, pcedant. vt l. diuus. ff. de cust & exh.
re. & ī canone, dr. nemini cito manum impo-
nas & c. sol. gl. 1. ꝙ ideò credidit Papa, qa so-
lum tractabatur de ꝓiudicio istius fraudulēti.
Dat simile in clerico celebrāte in secreto. de
ele. pereg. tuæ. d. Ant. impugnat rōem gl. quia
imò aliis preiudicatur siius non hñs, pmoue
tur, qa aīæ subditorum decipiuntur, & eo ele
ctio ꝓiudicium gñatur. ego credo gl. habuisse
bonā mentē, qa si iste non fuerat electus nō
fuisset recept⁹ in ecclesia, cū ꝑsecratio fuerit
sibi impēsa ptextu electionis assertæ, & sic in
effectu sibi soli ꝓiudicii fiebat. vbi n. electio
non ꝑcessit seu nō valuit. nullū robur tribuit
ꝓfirmatio nisi fuisset facta ex certa scientia p
eum qui citra electionem possit ꝓuidere. vt
no. gl. in c. ꝙ sit. de ele. li. 6. & in c. vno. de post.
pl. e. li. Goff. alr resp. ad ꝛria. videlicet ꝙ Papa
hic fuit deceptus multitudine sigillorū, qa
non erat credendum tot sigilla falsari. ar. de
ele. pereg. c. j. Ex hoc text. sumitur. Io. An. ꝙ decretum electionis nō
sit de subā, & de hoc decreto ꝙ debeat ptineri, & quare sit vide no.
in c. ēps. 61. di. & aliqd in c. innotuit. de ele. hic. n. non fuit ꝑsentatum
decretū ex quo infertur. ꝙ s. dixi, ꝙ non est de subā electionis. Inn.
hic in pr. dicit, ꝙ hoc factū Papæ non est trahendū ad ꝓiam cū non
debeat accedere ad ꝑsecrandū cū non habeat decretū subscriptio-
nis roboratū, & literas testimoniales. vt d. c. ēps. 61. di. Ego dico, qd
hoc sit vtile non tñ est necessarium: qa sine tali decreto tenet ele
ctio. vt s. dixi. & no. in c. ēps. pal. satis est, ꝙ alias ltiē ꝓbetur electio.
de ele. cupientes. li. 6. non tñ est credēdum istis literis ꝓiatorū, & in
hoc factum Papæ non est tradendū in exēplū seu ꝓiam, vt dicit Īn.
¶ Op. 2. ꝙ iste D. non erat vlterius audiendus, qa cū alter fuisset ltiē
ꝓfirmatus, nec ista snia fuit per ltiam appl'onem suspensa hæc ꝓfir-
matio quæ habet vim snīæ transiuit in rem iudi. vt in c. cum inter.
de re iu. & in cā electionis, pcedi pt lit. non pt. in c. quñ §. porrò. vt lit.
non pr. Ex istis gl. seq. colligunrur duæ lec. ad istum tex. Prima, ꝙ iste
D. de iure fuit auditus pp defectum ordinis non seruati. Papa. n. man
dauit vt iudices prius discuterēt de electione illius D. & postmodū
in casu quo nullū ius haberet, pcederēt super electione istorū duo
rum monachorū. sed isti iudices festināter, pcesserunt ꝓfirmationē
electionis non discusso prius iure illius D. hanc lec. ponunt hic duæ
gl. vna quæ est in ver. alios gn. alia quæ est in ver. ꝓfirmare. sed certè
hæc lect. mihi non placet: qa si esset vera non dixisset Papa, ꝙ vole-
bat misericorditer agere cū isto absente vt ipsius malitia ꝓuincere
tur, sed merito iure fuisset auditus. Item non valuisset ꝓfirmatio ele
ctionis tanq̄ facta ꝫ formam mandati, vt in c. cum dilecta. de reser.
& c. venerabili. de of. del. & tñ Papa mandat ꝑsecrari illo D. in termi
no statuto nō ꝓparente: nec ex tumacia sequenti poterat validari,
ꝙ nullum fuisset in tra non firmatur tractu tpis. de re. iu. li. 6. & c. au-
ditis. de elect. Ex hoc ergò clarissimè patet, ꝙ iudices non fuerunt
transgressi formam mandati. nec ob. motiuum gl. qa dico hos iudi-
ces inquisiuisse de electione illius D. cum capl'm ptanter assereret
nunq̄ illum elegisse & de electione canonica istius G. eis ꝛstitit. Se-
cunda lect. est, qa de misericordia D. fuit auditus de iure aīt obstit
ꝛria s. formata hanc lect. ponunt plures glossellæ hic, vr glo. in ver-
tertio citatus. & ver. miter. & ver. eius malitia. & in versi. vnius. omi-
in fi. Et hæc lect. satis mihi placet. & faciunt omnia quæ s. dixi. in re-
probatione i. lect. & eam sequuntur doc. rōter & satis pruīmè pro-
batur per istum tex. causa ait misericordiæ fuit: qa ex causa legitima
accessit ad Papā: sed de rigore iuris hic non excusabat ptumaciam
suā. qa ex quo hēbat notitiā ꝓmissionis factæ ꝙ Papam & citat⁹ per
iudices fuerat, non debebat recedere non dimisso ꝓcurat or cēdeo
itineris arreptio eum fi excusauit: vt in c. fuggestū. & in c. meminī-
mus. d ap. nec ob. si dicet ꝙ appellā do ipso facto suspēdit iurisdōem
iudicis sicut qñ appellatur verbo. Ad hoc. n. resp. dupl'r primo quia
iste itinerauit nō pp grauamen in dicis: sed pp q dam grauamina ex-
traiudicialia prætensa à dicto G. vel F. & quibusdam aliis, vt patet in
tex. ibi, à quibusdā aliis grauaminib. & iniuriis, & sic ēt si expīsse appel
lasset non dēbat recedere à iudicib. pcedentib. sup alia cā saltē non
dimisso ꝓcuratore. vr in c. ꝓpositū. & c. ad hæc de ꝓ. Secundo resp.
ꝙ hæc itineratio ēt si fuisset facta aduersus pcessum istorū iudicū
non poterat hīe vim appl'onis: qa ex quo hēbat eos ꝛia iudicū dēbat
corā ipsis appellare: put traditur in c. vt debit⁹. de ap. & c. dilecti. e. ti.
& Apostolos petere si cle j. & 2. d ap. & ꝙ ibi no. Et puto, ꝙ inferior
à Papa nō potuisset sibi hanc gſam facere cū ius sit acq̄situm alteri
p ꝓfirmationem. iudici n. inferiori permittitur p ꝛrcere ꝓtumaciā
snīam, & nō post. vt c. consuluit. de off. del. nec valet inferior tollere
sūbalia iudicij non solū ius q̄situm, ꝙ hoc gl. no. in c. fi. de hæ. li. 6. &
ꝙ no. Īe. ꝛstitutus. de rel. do. & 2. q. 2. in sum. ipse tñ iudex ex officio
suo posset ingrere, vt stari subiiciā. Tertia lec. pt colligi ex dictis Io.
ꝙ Papæ non ꝛstitit de ꝓtumacia istius D. iudices retulissent: sicut
non potuisset ipse ꝓtumax appellare vna voce sic nec itinerando.
& hoc iustificaret snīam latā eo absente. sed hæc lect. nō placet. qa
si esset vera, Papa solum mandasset istū ingri de ꝓtumacia sua & ea
apparente mandasset G. ꝑsecrari, & illum D. vlterius non audiri. nec
audiuisset istū D. de gra vel mia, sed de mero iure. item si Papa dubi
tasset de relatione iudicū non remisisset cām ad eosdem cū essent
suspecti ar. in c. fi. de test. li. 6. & 2. q. 6. ſtatuendū. & l. ꝓtor. ff. de iu. om.
iud. ¶ †Quartā lect. tenit In. ꝙ in cā bificiali non transit snīa in rē
iu. sicut nec in matrimonio carnali. de re iu. e. lator. & c. tenor. & c.
ꝓsanguinei. sed profectò hæc lect. non est vera, qa respī partis & sic
respectu ꝓiudicij priuati bene transit in rem iud. vt ꝓbatur in c. cum
dilecti. de ele. ppe fi. ꝓbatur aptissimè hic, qa d mia iste fuit auditus
vt dr in litera. ergò de iure cōi. idem vult gl. in c. j. & c. ꝓposuit. de
ꝑcel. pb. & Io. An. in c. j. de li. 2. li. 6. in pr. vbi sentit, ꝙ in oīb. [b] spiritua
lib. snīa trāsit in rem iud. nisi in matrimonio carnali. Idem sentit ēt
Inn. in c. cum Bertholdus. de re iud. & etiam hic in alia gl. vbi dicit,
ꝙ si confirmatio electionis fuit facta solenniter, & non fuit appel-
latum non auditur postea aliquis amplius: qa habuit vim sententiæ,
& transiuit in rem iud. Idem sentit etiam Inn. in c. ad aures. de reser.
vbi dicit, ꝙ post snīam solum auditur per viam denuntiationis. s. ꝙ
aduersarius tenet beneficium cum peccato, nec Inn. hic præcisè te-
net primum dictum, sed tantum colligit ar. ꝙ ar. non est verum. vt
patet satis ex prædictis: nec ex isto tex. colligitur, sed potius ꝛrium.
vt s. dixi. & si diceres quæ est dria in hoc inter matrimonium spua-
le, & carnale. Respondeo, ꝙ in carnali semper imminet peccatum
si snīa iniustè fuit lata siue pro matrimonio, siue ꝫ matrimonium.
Intellige quando vitium nō est remissibile per partes, iuxta ea quæ
dicam in c. iuratis. de proba. sed in matrimonio spirituali non im-
minet peccatum respectu partis ꝫ quam fuit lata sententia: quia
iam non est peccatum quod non possideat illud beneficium cum
potuisset exprimere illi renuntiare, & non appellando acquieuit illi
sententiæ, & perdit ius quod habebat. vt not. in c. proposuit. & c. 1.
de concess. præb. & inst. de offi. iud. in fi. & per hoc dico dictum Ioā.
And. in d. c. 1. de lit. conte. lib. 6. indistincte non procedere, quia in
causis spiritualibus transiuit sententia in rem iudi. nam vbi immi-
neret peccatum non remissibile per partes non transiret in rem
iud. & no. Inn. gl. in c. inter monasterium. ꝫ. de re iud. & Hostien. in c.
lator eod. tit. facit gl. ofin c. series. de test. sed respectu illius pro quo
iniustè fuit lata sententia in matrimonio spirituali, non transit in
rem iud. quia beneficium non potest teneri sine canonica institu-
tione: vt in c. 1. de re iud. lib. 6. ideò iudex ex officio suo posset inqui
rere ꝫ vincentem non obstante sententia. arg. c. constitutus. de app.
& c. oblatæ. eo. tit. & per Inn. in d. c. ad aures. ideò dico, quòd Papa de
iure processit in quantum voluit propter præsumptionem iustitiæ
quod iterum inquireretur de iuribus istorum. sed fecit gratiam in-
quantum audiuit istum contumacem post confirmationem solen
niter factam. & ex his habes clarè, intellectum huius c. omissis aliis
inuolutionibus quas faciunt hic doct. ¶ Gl. in ver. Hybernia. colli-
git arg. ex tex. citatimes extra prouinciam non esse faciendas. q. d.
si reperitur in puincia, citandus est personaliter. si autem est extra
prouinciam: tunc ad domū fienda est citatio. Tu dic melius de hac
mā, vt dixi in c. causam. & aliquid tangā in c. fi. de eo qui mittit in pos.

¶ †Op.

a ¶ Appellasse. Not.
qd arripere iter ad
Papam vel principē
habet vim appella-
rionis. de quo p Ful.
& Mod. in l. j. C. vt li.
pend. Aeneas. Fal.
Ant. Franc.
¶ Ad hoc an arre-
ptio itineris ad Papā
habeat vim appella-
tionis: & an stante
tali arreptiōe valeat
excommunicatio la
ta ab ordinario, vel
taliter gesta post ar-
reptionem itineris
possint reuocari. vi-
de Spe. in ti. de reser.
ꝑsenta. in §. 4. vbi po
nit quæ sit forma iu
dicij arreptō itinere
& e. ti. in §. 5. in fi. vbi
ponit de excōicatio
ne, an valeat. & in ti.
de ap. in §. 11. ver. pe.
an valeāt gesta arre-
pto itinere, & an illa
veniant reuocanda
tanquam attentata,
iuxta materiā ea. nō
folum. de ap. li. 6.
Sebast. Sap.
b ¶ Quod in omnib.
idem voluit Gem. in
c. ordinarij §. j. in fin.
de off. ord. in 6. cum
alle. per Fel. I. c. lator.
ver. 10. aurea decla-
ratio. ꝫ. de re iudi. &
ibi an qui habuit sē
renriam iniusta m
se in causa benefi-
ciali, sit tutus in cō-
scientia.

1 datur tanq̄ testis: facit tamē præsumptionem.
aliàs Papa nō allegaret hanc assertionem. Et
hoc no., ꝙ istis magnis viris qui pp decorem
dignitatis nolūt deponere in forma testimo
nij cum iuſo. vt recipiatur assertio saltem ad
ꝓsumptionem faciendā. sic ēt limitat gl. Īd. c.
sicut. ¶ Nor. ibi se elegisse &c. ꝙ credit testib.
deponentib. in facto proprio in præiudicium
partiū inter quas testificātur. ꝓcor. c. veniens.
2. de test. & c. cum dilecti. & ꝙ ibi no. de ele. ꝙ
limita, vt no. in c. 2. de arb. & c. cum à nobis. ꝫ.
de test. & c. inter dilectos. de exce. ꝑla. ¶ †No.
ibi, & si non verbo &c. ꝙ grauatus itinerādo
ad Papam vr ipso facto appellasse [a]. Tu d hoc
dic vt plenè le. & no. in c. dilecti. & c. ad audiē-
tiam. de ap. ¶ †No. vlt. casum in quo ꝓfirmat⁹
non adipiscitur ptātem administrandi, patet
hic, ppe fi. ꝫ c. transmissa ꝫ. de ele. sed hoc cō-
tingit. qa dubitat de virib. ꝓfirmationis cum
fuerit facta absente illo D. de cuius ꝓiudicio
agebatur. quē Papa de misericordia restituit
ad facultatem intra sua. pponendi ꝓfirmatio-
ne non obstante ideo suspenditur virtus ꝓfir
mationis sicut suspenditur per appellationē,
vt no. in c. auaritiæ. de ele. li. 6. ¶ †Op. & vr, ꝙ
Papa non debuit ſtatim literis istorum crede
re cum hmōi eulogia seu relationes ex mala
fide sæpe, pcedant. vt l. diuus. ff. de cust & exh.
re. & ī canone, dr. nemini cito manum impo-
nas & c. sol. gl. 1. ꝙ ideò credidit Papa, qa so-
lum tractabatur de ꝓiudicio istius fraudulēti.
Dat simile in clerico celebrāte in secreto. de
ele. pereg. tuæ. d. Ant. impugnat rōem gl. quia
imò aliis preiudicatur siius non hñs, pmoue
tur, qa aīæ subditorum decipiuntur, & eo ele
ctio ꝓiudicium gñatur. ego credo gl. habuisse
bonā mentē, qa si iste non fuerat electus nō
fuisset recept⁹ in ecclesia, cū ꝑsecratio fuerit
sibi impēsa ptextu electionis assertæ, & sic in
effectu sibi soli ꝓiudicii fiebat. vbi n. electio
non ꝑcessit seu nō valuit. nullū robur tribuit
ꝓfirmatio nisi fuisset facta ex certa scientia p
eum qui citra electionem possit ꝓuidere. vt
no. gl. in c. ꝙ sit. de ele. li. 6. & in c. vno. de post.
pl. e. li. Goff. alr resp. ad ꝛria. videlicet ꝙ Papa
hic fuit deceptus multitudine sigillorū, qa
non erat credendum tot sigilla falsari. ar. de
ele. pereg. c. j. Ex hoc text. sumitur. Io. An. ꝙ decretum electionis nō
sit de subā, & de hoc decreto ꝙ debeat ptineri, & quare sit vide no.
in c. ēps. 61. di. & aliqd in c. innotuit. de ele. hic. n. non fuit ꝑsentatum
decretū ex quo infertur. ꝙ s. dixi, ꝙ non est de subā electionis. Inn.
hic in pr. dicit, ꝙ hoc factū Papæ non est trahendū ad ꝓiam cū non
debeat accedere ad ꝑsecrandū cū non habeat decretū subscriptio-
nis roboratū, & literas testimoniales. vt d. c. ēps. 61. di. Ego dico, qd
hoc sit vtile non tñ est necessarium: qa sine tali decreto tenet ele
ctio. vt s. dixi.

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶Cōstitutus in iudicio.tunc.n.vř fieri ī ꝯdictorio iudicio. ideò ꝯ illam ꝯfirmationē deinceps nullus admittitur, quia habet vim sniæ diffinitiuæ, & ꝯfirmaret electionē aliàs nullam: secus si fiat de plano, ſm Bal.in ad. ad Spe.in tit.de app. ver.pro diffini. Phil. Fran.in c.cōstitutus. ī.de ap.Io.An.in ca. auaritiæ.de ele.lib.6. bo.gl.in c.si ver.inanis.e.ti.no.Berth.de sir.in tract.de epo.in 3.lib parte.2.& Old. cons.123.

Sebast.Sap.

b ¶Lata taliter.Cōfirmatio electionis, an sit snīa diffinitiua tradit Perus.in c.cōstitutus.de app.in 6. cum allegatis p Fel. in rub.de iu.ver.cōfirmatio electionis.

10 ¶† Op.cū gl.pe.cū.n.hic ageretur de matrimonio spūali,non debebat expectari absens per annum, sed per sex menses.s̃.vt lit.nō ꝯt. c.qm̃.§ 1.Gl.resp,ꝙ hic iste appellauerat.hæc sol.non placet, q̃a nō appellauerat iste super hoc negotio electionis maximè ꝯ istum G. sed ꝯ F.& quosdam alios,vt dř ī litera. Aliam sol.sentit gl ī.ꝙ hic.iste erat ꝯsecratus: sed in d.c.qm̃.§.si forsan.vbi sit mentio de isto termino sex mensium loquitur quando agitur de matrimonio ꝯhendo . & hanc sol.clarius sentit hic In.dicens, ꝙ in ꝯrio agebatur de electione non confirmata & epo non consecrato.hic autem expectatur tāto tempore pp reuerentiam consecrationis.absurdum.n.videbatur quod esset consecratus , & remaneret sine episcopatu. ¶ Sed tunc ego op.de c. ex tuæ.de cle.non resi.vbi patet,ꝙ si nescitur vbi est prælatus,citatur edictis: & expectatur tantum per sex menses.Sol.dico illud procedere quando agitur ꝯ absententem ratione non residentiæ,secus si agatur ratione criminis vt no.in c.veritatis.ī.e.Sed certè ꝯ hoc facit:qa ex quo agitur de matrimonio spirituali,& absens malitiosè,vel culposè non comparet.procedi potest ad snīam:nec est necesse ꝙ tanto tempore expectetur sicut patet in matrimonio carnali in c.quoniam.§.porrò. vt li.non cont.& hodie clarissimum est,vt in cle.dispendiosam.de iu.iste.n.prius fuerat citatus & nō comparuit: & ideò dico vt etiam concludit gl hic in fi.ꝙ non fuit de gratia:non solum vt iterum citetur,sed etiam vt tanto tempore expectaretur.Et pro hoc soluo sequens ꝯrium quod formatur per gl.d.c.dudum.de ele.& de re iu.cū olim.vbi non expectatur tanto tempore gl.hic resp.quia hæc causa tractatur cum isto qui erat consecratus.sed in ꝯriis agebatur inter eligentes.quæ sol.non est vera : quia si rectè ponderentur illa iura causa erat inter electos:vnde directè ꝑnuntiatur ibi ꝯ prouisum,& electum.dic ergò vt dixi , ꝙ ex gratia tanto tpe expectatur hic : habuit tamen aliquid causa iustitiæ.vnde dico ꝙ aut reus cōtumaciter abest: & tunc ex quo agitur de matrimonio spirituali etiam ꝯrio: ꝑt statim procedi in causa ad diffinitiuam snīam alio termino non indulto.vt probatur in c.qm̃.§.porrò.vt lit.non ꝯt.& in hoc fuit iste auditus de mera gratia cum fuerat prius citatus , vt dř in litera.aut ꝯtumaciter non abest:vt puta,obtenta consecratione vel confirmatione se absentat mouetur lis ꝯ eum super validitate ꝑuisionis: & tunc modus ꝑcedēdi est,quia si scitur vbi est, debet citari personaliter indulto sibi termino ad arbitrium iudicis.vt in d.c.qm̃.§.si verò aliter.vbi est tex.iuncta gl.si autem nescitur.tunc iura sunt varia.
* quædam indulgent minimum tempus,quædam maius.sed *cōiter* dř ꝙ dēt expectari per sex mēses: sicut qñ proceditur ꝯ absentem rōe non residentiæ.vt leg.& no.in d.§.si verò iuncto c.ex tuę.de cle.non resi.sed quia iura variè hoc casu loquuntur.vt plenè ponit gl.in d. §.& verò.ꝑt dici hoc arbitrarium.vnde Papa aduertens hunc fuisse ꝯsecratum & pepercisse pristinæ contumaciæ voluit arbitrari tp̄s vnius anni si non inueniretur,qa tunc incepit esse absens non contumaciter.& in hoc termino fuit aliquid iustitiæ, vt aptissimè patet per prædicta.& satis credo iudicem inferiorem posse arbitrari annum super expectatione confirmati maximè consecrati cessante ipsius ꝯtumacia per d.§.si verò.intellectum vt s̃.dixi. Et ad hunc intellectum præstat op.ar.iste text.intelligendo ꝙ in hoc fuit iustitia. & sic limita,& restringe quæ s̃.dixi.Non ob § ꝙ si forsan.qa loqtur qñ agitur ꝯ absentem electione non confirmata: quia ille non hēt terminum iuris:ideò expectatur in minori tempore.Et si bene pōderetur & consideretur ille text.facit potius pro hac parte, qa si ibi ius arbitratur sex menses vbi agitur de matrimonio contrahendo, sentit vt maius temp⁹ debeat indulgeri vbi agitur de ꝯcto maximè ꝯsecratione facta Non ob c.ex tuę.de cle.non resi.vbi tantum expectatur absens per sex menses, quia vt s̃.dixi illud c.loquitur quia ius agendi causatur ratione non residentiæ nec disputatur ibi de vinculo matrimonij:sed hic disputatur de substantia matrimonij.& posset magnum præiudicium irremediabile fieri absēti si ꝑcederetur ad snīam ſm iura partis præsentis ꝙ not.sic etiam in casu c.ex tuæ. qa si post lapsum sex mensium absens ꝯpareret, & doceret de legitima cā absentiæ restitueretur: vt in c.præsentium 6.q.1. Et per hoc habes intellectum ad multa quorum respectu me ampliaui in hoc arti.& tene menti. ¶Op.& vř ꝙ aliter tp̄s ad finiendam appellationem non dēt præfigi appellanti: vt in c.ex insinuatione.de ap.cuius ꝯrium hic factum fuit Resp.hic gl pe.ꝙ à iudice à quo præfigi non potest ne legē statuat superiori: vt in ꝯrio.sed à iudice ad quem sic.

& ita loquitur hic Host.dicit quod hic nō fuit statutus terminus ad appellationē finiendam.sufficit enim hic si iste se præsentat, & aliquid rationabile proponat.dico clarius, qđ hic terminus non fuit citatus nec ad diffiniendam nec ad prosequendam appellationem, sed vt se defendat in causa appellationis electionis: vt ibi aptissimè colligitur ex tex.ibi legitimè citatus ad causam & facultatem defensionis sibi indultam, &c.si enim nunc ꝑsequeretur appellationem non citaret maximè ad se defendendum . sed præfigeretur sibi terminus ad prosequendum vel præsentandum.vt de ap.c.cum sit.&c. personas. item vt s̃.dixi.iste ñ appellauit in facto electionis.maximè ꝯ istum G.& nunc agitur cum isto A.qui fuerat confirmatus.ponderatur ergò hæc appellatio seu itineris arreptio ad iustificandam gratiam sibi factam,cum non malitiosè,licet culposè fuerit absens. ¶Vltimo nunc extra gl.op.ex quo iste erat prouisus,nec nunc petebat aliquid iuris non debebat admitti aliqua exceptio ad impediendam possessionem vt in c.accedens.de ac.melius in c.post electionem de ꝯcess.præb.& c.constitutus.de ap.In.hic multum circa hanc materiam instat:& aliqua eius dicta recipiunt hodie determinationem per c.fi.de ele.li.6.ponit etiam In.hanc mām.in c.cum olim.de cau.pos.& propr.vbi expediui hāc mām ideò dic vt ibi dixi. Et vide
11 ꝙ no.In.in c.quod sicut.de ele.¶†Ad vnum tñ aduerte , ꝙ ibi non expediui licet remisi dicit.n.hic In.ꝙ si electio solenniter fuit con-
a firmata puta partib.constitutis in iudicio[a] lit.ꝯt.& sententia lata ta-
b liter[b].s.ꝯfirmo electionem,tunc de cætero non admittitur aliquid ꝯ electum nec ꝯ confirmatum: nisi ab ipsa sententia fuerit appellatum.qa sententia transiuit in rem iud.C.ꝯmi.vel epi.l.3.& s̃.de ele. cum electi.ad fi.non negat tñ quod sit talis ꝯfirmatus etiam pp crimen ꝙ ante electionem ꝯmisisset, vel etiam pp defectum formæ accusari possit,nō ad electionem seu ꝯfirmationem cassandam, sed ad hoc vt deponatur seu suspēdatur vel alia pœna imponatur, sed plurib.aliis videretur ꝯrium,& melius ſm eum.s.qđ præmissis non possit accusari post ꝯfirmationem solenniter factam obtentam qa transiuit in rem iud.vt sic aliquis sit litium finis.C.de fi.inst.l.fi.ad fi. & ita vř dicendum ſm eum si lis ꝯte.non fuerit,nec partes cōcurrerint in processu,quia nullus apparuit ꝯdictor:sed tñ ꝯfirmator processit solenniter inquirendo.s.de forma electionis in loco vbi facta est electio.& de scientia , & morib.& vita electi in loco in quo est conuersatus.s̃.de ele.c.3.& c.scriptum.nam in hoc casu credit Inn. sententiam ꝯfirmationis in rem iud.transire.Aduerte ad duo quæ sentit Innoc.in prædictis & cōiter doct.sequentes eum.primo ꝙ si ꝯfirmatio solenniter facta est , non admittitur deinceps aliquis ad accusandum electum vel ꝯfirmatum de crimine vel defectu ꝑcedēte electionem vel confirmationem,qa snīa trāsiuit in rem iud.ego fateor hoc verum qñ nouiter comparēs vellet instare super crimine,vel defectu de quo alias fuit obiectum & sentētiatum.nam hæc actio cum sit pupillaris vno agente consumitur nec sæpe de eodem agendum est pro hoc vide gl.no.in c.cum dilectus.aliàs cū dilecti.de ele.in ver.iudicatū.sed si nullus ꝯparuit ad ꝯdicēdū vel fuit discussum de alio crīe vel defectu.dico ꝙ q̃tūcūq; solēniter ꝑcessit ꝯfirmator dēat audiri nouiter ꝯparens si nō ꝑt sibi imputari quare ī principio añ ꝯfirmationem ñ ꝯparuit puta: qa erat extra diœc.vel infirmitate grauatus ita ꝙ ignorauerit,vel opponit ea quæ nouiter sciuit de quo est tex.no.in c.fi.qui ma.ac.pos.nam & ille met q eligit ꝑt ea quę erant occulta tpe electionis obiicere electo.vt in c.nulli. de ele.li.6.& audietur iste saltē per viā accusationis.facit c.fi.de pur.
12 ca.sentit Fed.de Se.ꝯs.23.& 97.vbi vide. ¶†Sētit 2.In.ꝙ vbi electio non fuit ita solenniter ꝯfirmata sicut permissum est,ꝙ tunc admittitur ꝯdictor seu accusator,licet non ꝯparuerit tpe confirmationis. idem & clarius ſm Io.An.in c.fi.de ele.li.6.vbi allegando hæc dicta Inn.dicit,ꝙ si ꝑcedentib.electis de quib.ibi nullus ꝯparuit , & superior sine alia causæ cognitione electionem ꝯfirmauit talis ꝯfirmatio habet vim interlocutoriæ , & non diffinitiuæ.ego puto hoc dictum Inn.potuisse procedere tpe huius c.quoniam edicta non proponebantur ante cōfirmationem.hodie verò quicquid sentiat ibi Io.An.dicerē quod si edicta fuerunt legitimè ꝑposita in termino ꝯpetenti ad opponendum ꝙ eis elapsis non auditur aliqs cui possit imputari.quare tunc nō ꝯparuit,qa est p̄sumptio malitiæ ꝯ eum, vt optimè ꝑbatur in c.fi.q ma.ac.pos.pal. Distingue tñ,ꝙ aut elapsis edictis superior pronuntiauit neminem deinceps audiendum,& tūc non debet aliqs audiri cum possit imputare,quare tunc non comparuit etiam si res adhuc sit integra, vt quia non fuit processum ad confirmationem. Ad hoc est text.not.in simili.in l.Titia.ff.de ac.& per In.in d.c.fi Aut iudex nihil pronuntiauit super hoc , & si res est integra audietur ꝯparens.gl.est no.in d.c.fi.& ibi ēt per Inn.aut res nō est integra,vt qa iudex ꝑcessit ad ꝯfirmationē nemine ꝯparēte, & tunc l; non solenniter ad ꝯfirmtionē ꝑcessit.tñ nemo audiet cui imputari possit quare tpe electi nō ꝯparuit,cū sit p̄sumptio malitiæ ꝯ talem,vt est tex.no.in d.c.si superior tñ ex officio ꝑcedere poterit ad inquirendum ꝯ istum ne malus sit ad hoc.d.c.cum dilecti.de ele. & c.constitutus.de ap.& per hoc prouidebitur fauori publico.

CAP

CAP. VIII

1 *Contra contumacem examinantur testes:& fertur diffinitiua,intellige vt infra nu. 22.& 26*
2 *Prælatus malè viuendo dicitur polluere ecclesiam cui præest:quò ad opiniones hominum.*
3 *Episcopus potest suspendi ab officio,& beneficio propter grauia crimina in ipsum iniecta & propter eius euidentem contumaciam.*
4 *Semel suspensus ex noua culpa potest iterum suspendi,& resultant effectus de quibus hic,& in num.7.*
Contumacia vnius in eadem causa potest pluries puniri.
5 *Citatio in causa criminali potest fieri, vel committi à iudice ex officio suo , secus in causa ciuili quia non potest nisi ad instantiam partis.*
6 *Procurator potest interuenire in causa depositionis episcopi.*
7 *Contumax potest propter inobedientiam excommunicari.*
9 *Sententia in causa criminali potest aggrauari pp delictum post incohatum processum commissum,licet de eo nihil fuerit actum,quod intellige vt ī.nu.25.*
10 *Literæ prælatorum siue scribant pro,siue contra vnum, multum operantur.& licet non faciant plenam fidem,faciunt tamen præsumptionem.*
11 *Sententia est ferenda cum inuocatione diuini nominis.*
12 *Contumax potest dici præsens quo ad suum præiudicium.*
13 *Depositio episcoporum vel aliorum est perpetua,non temporalis.*
14 *Delictum si fuit pronuntiatum fuisse commissum,ipso iure est imposita pœna. Item imposita pœna iudex videtur pronuntiare super delicto.*
15 *Eps depositus ab ordine pontificali:nō videť depositus à sacerdotali secus è contra.*
16 *Alienatio facta à plato post inhibitionem Papæ: vel suspensionē est ipso iure nulla.*
17 *Ordo iudiciarius quotuplex sit,& quo casu in eo requiritur libellus.*
19 *Contumax,vel absens quomodo punitur tam in ciuilib.quàm in criminalib.tam de iure ciuili,quàm canonico:tam ante,quàm post litem contestatam.*
Testes quando examinantur,vel recipiuntur lit.non cont.contra absentem.22.26.
20 *Procurator non admittitur ad defensam absentis,in criminalibus vbi venit imponenda pœna maior.*
21 *Contumax tam in ciuilib.quàm in criminalib.de iure canonico excommunicatur. Excommunicatus in causa criminali post lapsum annum habetur pro conuicto , & contra eum feretur sententia diffinitiua:secus in ciuilibus.27.*
23 *Apices iuris non considerantur vbi vertitur fauor ecclesiæ vel animæ.*
24 *Irregularitas impedit executionē ordinis ēt peracta pœnitētia nisi Papa dispenset.*
28 *Diffamatus volens purgare se elapso termino : an vlterius audiatur , & nolens se purgare,an habeatur pro conuicto.*
29 *Statutum,quod contumax habeatur pro confesso,valet.*
30 *Fuga non probat delictum,nisi contra officiales inculpatos de aliquo delicto.*
31 *Procurator admittitur in causis criminalib.quando pœna quæ ex crimine imponi potest est exequibilis in absentem,aliàs secùs.*
32 *Excommunicatus non potest esse arbiter, neque iudex potest bene testari.*
33 *Excommunicatus qui cōi reputatione habetur pro non excommunicato , quicquid tamen agit valet ratione publici officij.si quod habet,non priuati 42.nisi ille qui cum eo contrahit sciat,quo casu non valet in eius fauorem.43.vel si non credentes ipsum excommunicatum erant in crassa ignorantia.42.45.*
34 *Excommunicatus est suspensus ab administratione rerum ecclesiæ:& à quocunque officio publico,& communi.hinc est,quod non potest esse tutor,arbiter,& procurator,& similes:& si quid ratione istorum officiorum facit est nullum.*
35 *Excōmunicatus potest emere,vendere,locare: & alios contractus nomine proprio facere,& ꝑcuratorem constituere ad negotia,etiam si non ignoretur ipsum fuisse excōicatum.& ꝑt ingredi religionem : & contrahentes cum eo an peccent.39. Contractus facti ab excōicato, ēt in eius fauorem valent,licet aliq teneātꝛ cōtrariū.*
36 *Iudicium agitatum etiam cum notoriè excommunicato valet antequam sibi interdicatur vel repellatur ab agendo.*
37 *Lex quando aliquid prohibet super pœna , & conueniatur , actus remanet validus licet pœna committatur.38.*
38 *Veniens contra iuramentum non facit actum nullum:licet sit periurus.*
39 *Iurans soluere excommunicato intra certum tempus,an teneatur adimplere.*
Participantes cum excommunicatis non semper peccant.
Vasallus,an teneatur domino excommunicato respondere,& obedire.
Non obseruans iuramentum ex legitima causa non est periurus.
Iuramentum interpositum super aliqua re intelligitur si illa res in eodem statu permanserit.
40 *Iuramentum contra iuris dispositionem non obligat.*
Excommunicato licitè potest dari eleemosyna.
41 *excommunicatus verum possit agere pro iniuria sibi illata.*
42 *Excommunicatus mittens aliquem in possessionem rerum spiritualium non facit actum nullum.*
Excommunicatus potest agere omnia quæ sunt meri facti.
Excommunicatus an possit conferre,confirmare,sacrare ordines,vel crisma dare.
44 *Excommunicatio quò ad Deum, nullum vel minimum vinculum inducit.quosdam tamen effectus operatur,& respectu Dei & ecclesiæ militantis.*
46 *Excommunicatus si in vno loco reputatur excommunicatus,& in alio non:quomodo valebunt per ipsum gesta.*
47 *Excommunicatus siue publicus , siue secretus non potest eligere : neque scriptum impetrare.*

1 Veritatis. ¶† Legitur quò ad rōem decidēdi plurib.modis: sed cōiter summatur.Si agitur de crimine in modum denuntiationis ꝯ reum contumacem possunt recipi testes , & ferri diffinitiua sententia.h.d.Ego generalius summo sic.Si procedit per viam inquisitionis ꝯ absentem ꝯtumaciter etiam lit.non contest.testes recipi possunt,& sententia diffinitiua ferri etiam per viam depositionis si hoc meretur delictum diuiditur: nam primò ponit denuntiationem criminum episcopi Curieñ.& tres delegationes super ea successiuè factas & delegatorum processus.Secūdò eum deponit: & per ipsum alienata reuocat.secunda ibi:nos igitur. ¶Casus literalis. Quidam canonici Curieñ.denuntiauerunt epm suum de dilapidatione,homicidio, odio, incæstu, & aliis criminib. de quib.erat publicè infamatus.vnde Papa causam super his primo ꝯmisit episcopo Tridentino,& Abbati montis S.Mariæ,& cuidam Præposito:inhibendo eidem ne de reb.ecclesiæ aliqd alienare præsumat.secundo,ꝯmissa fuit episcopo Brixiensi, & Abbati & ꝑposito prædictis. Sed dictus eps coram primis iudicib.vocatus per contumaciam venire cōtempsit.vnde ipsi ab officio,& beneficio suspenderunt eundem.Postmodum citatus à secundis iudicib.comparuit coram eis,& friuolam excusationem prætendens solita malitia noluit stare iuri cum canonicis prædictis pp ꝙ Papa ꝯfirmauit suspensionem à primis iudicib.factam.Tertio loco,ꝯmissa fuit causa epo Cumano,& cuidam abbati ad superandam malitiam ipsius epi,qui citatus ab ipso epo nec venit,nec misit responsalem:vnde ipsi tulerunt sententiam excōicationis in eundem:recipientes testes ſm ꝙ à d.Papa receperant in mandatis per quos quemlibet articulū criminum prædictorū ꝯstat fuisse ꝑbatum. Iudices causam & processum ipsius causę remiserunt ad Papam:vnde ipsi cōsideratis prædictis videns ordinem iudiciarium in hoc facto fuisse seruatum cōsiderans etiam qđ post snīam in sedatam celebrare præsumpsit in nomine dñi cum apostolo volens inobedientiam omnem vlcisci tulit snīam perpetuæ depositionis: ipsum epm licet absentē priuās ab omni pontificali,& sacerdotali officio sine spe restitūis:reuocando in irritum qcqd de reb.ecclesiæ alienare præsumpsit post inhibitionem sibi factā per Apostolicā sedem , & post suspensionem &
2 excōicationem latam in ipsum.Ber. ¶†No.1.quod prælatus malè viuendo dř ecclesiam suam polluere , & dicit quod polluit q̃tum in eo est:quò ad opiniones hominum:qa ignominiosum est ecclesiā per talem regi:sed re ipsa non polluitur,qa ea quę facta sunt coinquinari non possunt:vt in c.vestra.de coha.cler.& mul.vide gl.in
3 c.vno.de conse.ec.vel alt.lib.6.¶†No.2.etiam episcopum posse suspendi ab officio , & beneficio propter contumaciam.Io.An.dicit, ꝙ mitius hodie proceditur ab initio cum episcopis:qa statim non
a suspendunt pp ꝯtumaciam.vt in c.2.[a] e.ti.lib. 6.& sic sentit ꝙ hodie non seruatur ꝙ hic dř respectu epi.sed tu dic melius,ꝙ hodie licitè fieret hęc suspensio concurrentib.his de qb. in tex.nam hic iste episcopus erat infamatus de criminib.grauissimis & contumacia non modica addebat præsumptio contra eum. ar.c.nullus.de præsump.quare meritò à principio potuit suspendi.ar.c.inter.de pur.ca.ad hoc ꝙ no.Io.An.in c.j.de ac.lib.6.& hoc casu non resistit illud c.2.de of.del.li.6.dictum tamen Io.An.procederet in pura contumacia,
4 & vbi non est multum culposa,vt ibi.¶†No. ꝙ suspensus ꝑt exigente noua culpa iterum suspendi.& hæc secunda suspensio dř potius confirmatio primæ,vt in tex.dicit tamen qđ pōt operari effectum suum post relationem primæ.de quo dic vt in simili no.in c.ita quorundam.de iud.& in c.officij de sen.exc.Et ex hoc & ex tex.etiam no.ꝙ in eadem causa potest pluries contumacia vnius puniri.ad hoc
5 l.fi.C.de modo mul.& dic vt ibi not.¶†Not. ibi,partib.citatis,ꝙ in causa inquisitionis potest iudex ex officio suo citare reum,& promotorem inq̃sitionis , supplet enim in hoc ex officio suo.ad hoc opt.c.2.de collu.In causa verò priuata nō potest iudex citare nisi ad
b instantiam[b] partis[c] vt no.in c.1.de iud.& p
c Inn.in c.ad nostram.s̃.de iureiu.& per Bar.in
6 l.ad peremptorium.ff.de iud.¶†Not.ibi nec per responsalem idoneum, &c.tex.est valdè no.quod vbi agitur ad depositionem potest interuenire ꝑcurator.& hoc latius.ī.dicam.
7 cum glos.ante pe.¶†Not.quod suspensus etiam bis potest ex noua inobedientia etiam in eadem causa commissa excōicari,& operatur hęc excōicatio respū cōionis hominum, & participationis sacramentorū:qa suspēsio concernit executionem officij, & beneficij.

a ¶Vt ī c.2.Tu pōdera,qa d.c.2.dicit,nisi nimia ꝑteruia contumaciæ sit qualitas criminis ꝯiūcta cum cōtumacia inducat proteruiam.sed pōdera:quia ibi agiť ad pœnam. ergò p̄supponit crimen.l.testamento Centurio.ff. de mili.testa.ergò.& coram primis iudicibus non interuenit nimia contumacia. And.Barb.

Sebast.Sap.

b ¶Ad instantiam. Vide Aret.ꝯs.36.vbi ponit an citatio p̄sumatť facta ad instantiam partis.& Lanf. de Oria in c.qm̃ ꝯ.ī ver.citationes.vers. hinc est ꝙ in citationib.ī.de probat.

Zacharias.

c ¶Nisi ad instantiā partis. Adde si non apparet, an p̄sumatť facta ad instantiam partis.vide istum in c.j.ver.3.no.& quod ibi posuit in apos.s̃. de iud.& Fel.ibi in 3. no.ver.valet autem. & Gui.de Suz.in l.ad peremptorium.ff.e. ¶† No.

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶Ad terrorem. Tu ꝓ̄dera, qa fortè potius fuit pp ɔtemptũ iudicis. And.Barb.

Ant.Franc.

b ¶Irrita ipso facto. Circa hoc ꝙ hic dr̄ ꝙ duplex ꝓhibitio & legis & hoīs plus opat̄ q̄ ꝓhibitio legis vl̄ hoīs tm̄: dicas illud esse verũ, qa ꝓhibitio alienandi facta à lege tm̄, vel à testatore tm̄, nõ impedit trāslationē dñij, l; reuocabiliter ɔditione adueniente, s; si fiat à lege, & ab hoīe simul impedit trāslationē dñij ipso facto, vt per Bal. in l. ea lege. C. de ɔdi.ob.cau. & hr̄ p Ale. in l. si nõ sortē. § si cētũ. ff. de ɔdi.id. & ꝓ hoc facit ꝙ voluit Pau. de Ca. ɔs. 16. inc. dubitatur nunqd vbi dixit, ꝙ si res relinquat̄ ecclesiæ q̄ casu ex quo puenit ad eccl'iā est fcā inalienabilis, nisi cũ solēnitate iuris & in casib. à iure permissis. vt c. sine receptione 12.q.2. & in c. nulli. de re.ec.nõ ali. cũ si.tñ si testator ꝓhibeat aliā rē relictā ecclesię alienari: põt alienari ēt cũ solennitatib. à iure reqsitis, vt ibi p cũ: qa duplex ꝓbatio pl⁹ opatur q̄ vna tantũ, qm̄ duo vincula magis stringunt q̄ vnũ, vt in c. 1. de treu. & pa.

Sebast.Sap.

c ¶Crīali. vide Ang. de malefi. in ver. fama publica. & ibi ēt tangit, an valeat statutũ, ꝙ ex sola ɔtumacia qs possit ɔdēnari ad mortē, de q̄ ēt p Bal. ī c. j. § iniuria. ver q̄ro vtrũ. de pac. iu.fir. cũ alle. p Alex. in apo. ad Bar. in d.l. absentem. ff. de pœ.

d ¶Per ꝓcuratorē. Adde de hac mā videndũ Cæp ɔs. 46. & 49. Ale. ɔs. 16. de annotatione bonorũ.

8 ¶†No. vlterius tex. no. probantem, ꝙ licet iudex procedat ad vlteriora inq̄tum status cāæ patitur: nihilominus p̄t iudex pp inobedientiam ɔtumacem excõicare: inq̄tum eũ ɔtempsit. & sic processus ad vlteriora non excludit facultatem mulctandi pp ɔtumaciā. vide tex. cum ɔcor. in c. accedens. 1. vt lit. non ɔt. An āt possit ɔtumacem punire in expensis. vide qd̄ dixi in c. finem. s̃. e. & per Io. An. in c. j. de elec. li. 6.
9 ¶†No. ibi, ɔsiderato p̄terea, ꝙ post snīas in se datas, &c. tex. valdè no. ꝙ iudex in ferēdo snīam in cā crīali p̄t hr̄e respectũ, & aggrauare snīam ex delicto superueniente post inchoatam instantiam, licet de illo non fuerit prius aliquas ꝯen⁹ actũ. facit c. cũ olim. de resc. & c. cum in positionib. de iure i. li. 6. & hic in gl. mag. & hoc arbitror cõtingere duab. rõib. prima rõe ɔnexitatis, & dependentiæ: nā hic crimen cātur rõe criminis in iudicium iam deducti: seu rõe mulctæ in hoc iudicio indictæ. ar. c. j. de exce. & c. 2. de ɔfes. & l. 2. § si publ. co. ff. de adult. secunda rõe publicæ vtilitatis maximè in istis b̄ficialib. ex spũalib. in quib. multum exuberat officium iudicis. de app. c. oblatæ. & c. ɔstitutis. de collu. c. 1. & in notoriis non reqrit̄ accusator vel testis: sed iudex ex officio potest punire. de ac. euidentia. & 2.
10 q. 1. manifesta. & c. de manifesta. ¶†Not. ibi cum multi prælati, &c. ꝙ literæ prælatorum siue scribant pro, siue ɔ̃ aliquem multũ operantur. licet. n. non faciant plenā fidem. 6. q. 2. si tātum, & c. placuit. & patet ex no. in c. post cessionem. de proba. faciunt tñ præsumptio-
11 nes. ad idē c. s̃. ꝓxi. & ꝙ ibi dixi. ¶†No. ibi: in noīe dñi, &c. ꝑ noīe dñi inuocando in principio snīæ: dic, ꝙ oīa q̄ facimus in Xp̄i noīe facere debemus. scriptum est. n. Act. 17. transumptiuè. in c. nõ liceat. 26. q. 5. oīa quecũq; facitis in verbo, aut in opere oīa in nomine dñi nostri Iesu Xp̄i facite, gratias agētes Deo facit c. in noīe dñi. 23. dist. & j̃. de test. in noīe.
12 vbi inuenies plures ɔcor. per Io. An. ¶†No. ibi: præsentes tñ spiritu. ꝙ absens ɔtumaciter hr̄ pro p̄nte in suum p̄iudicium. ɔcor li. 2. de arb. c. 6. & ꝙ qs p̄t dici p̄ns vbi est intellectu &
13 spiritu. ¶†No. vlterius & tene menti formā & practicā depositionis verbalis. Ei dic, ꝙ illa verba sine spe restõis &c. sunt posita ad terrorem. simile in ca. qm̄. de si. de iure. n. non sunt necessaria. qa oīs depositio est perpetua, vt in ca. 1. 50. dist. & de iud. ca. at si clerici. vnde dicebat hic Gof ꝙ ista verba superfluebant: sed dic prout dixi, ꝙ ponuntur ad terrorem a vt
14 nullā spē ponant in restõe. ¶†Not. diligēter iudicem non arctari ad pronuntiandũ super crīe: nam hic tm̄ deponit eum sm̄ In. qñq; tm̄ iudex ꝓnuntiat sup crīe non ɔdemnando expressè reũ nec absoluēdo, vt qa ꝓnũtiat reũ fecisse vel non fecisse crimen. Et dic, ꝙ mens ꝓnuntiandi est in iudicis optione. si. n. ꝓnuntiauit simpl'r reũ ɔmisisse illud delictũ de quo agitur: statim venit imponenda pœna legis. vt ꝓbat̄ in l. 1. ff. ad Tur. & 2. q. 3. § notandum. & in c. postulasti. de fo. compe. sm̄ vnam lect. & ibi dixi: si verò simpl'r imponit pœnā satis
15 vr̄ ꝓnuntiare sup delicto vt hic. ¶†Not. ibi: tam à pontificali q̄ ab omni officio &c. ꝙ depositus à pontificali officio seu ordine nõ vr̄ deposit⁹ à sacerdotali, qa sacerdotalis ordo p̄t esse sine põtificali. secus dic è ɔ̃: nam pontificalis non potest esse sine sacerdotali. de quo
16 dic vt le. & no. in c. ex literis. de exce p̄l. ¶†No. & tene menti, ꝙ alienatio facta post inhibitionē Papæ, vel suspensionem, & excõicatio-
b nem iudicis est irrita ipso facto. b Ratio inhibitionis est: qa pro eodem dēt hr̄i ꝙ aliqd fiat ɔ̃ legē mortuā vel ɔ̃ legē viuā. vñ sicut primo casu non teneret alienatio ita nec scd̄o: vt no. dicit In. in c. fi. de ac. in fi. vbi vide. & plenius p eundē in c. Raynaldus. de test. vbi gn̄aliter ꝓseqtur de alienatione facta ɔ̃ ꝓhibitionem legis, hoīs, iudicis testatoris pacti. Rõ verò suspensionis vel excõicationis est: quia illa priuat administratione: pro hoc c. pastoralis. in fi. de ap. & ꝙ ibi dicā. aut sit indistinctè hoc dictũ verũ siue sit excõicatio hoīs, siue canonis, siue sit occulta, siue manifesta. j̃. subiiciā post gl. vbi plenè attingā mām. Attingā prius gl. non solito. & primo quæro dr̄ hic, ꝙ isti canonici detulerũt Papæ hunc ep̄m &c. aut detulerũt hũc ep̄m accusando: vel aliter resp. gl. ꝙ ista crimina detulerunt per modum denuntiationis. vt dicit patere in integris. In. sentit, ꝙ isti canonici prius accusauerũt, sed qa ep̄s canonicis eũ accusantib. volebat resp. ordine iudiciario seruato: ideò dñs Papa ne de sua contumacia ep̄s ɔmodum reportaret mandat ɔ̃ ipsum procedi in modum inq̄sitio-
* nis: & ita transit Io. An. & cõiter doct. & facit ad intellectũ c. & j̃. vide bitis cum gl. mag. qualiter fuit hic ꝓcessum lit. non ɔt. Sed aduerte, si eñ Inn. intellexit Papam processisse ex officio inquisitionis canonicis prorsus exclusis non bene diceret: quia tex. apertissimè innuit oppositum vt ibi patet partib. citatis. &c. & ibi: testes ex parte nostra. si vis ergò tenere Papam assumpsisse viam inquisitionis intellige quod canonici prosequebantur hanc inquisitionem. & va-
17 let hoc multa, vt statim subiiciam super gl. mag. ¶†Sed hunc intel. op. de tex. ibi videntes ordinem iudiciarium fuisse seruatũ quæ verba innuunt hic fuisse processum ordinariè in alio tamen facit ɔ̃: qa nec libellus accusatorius hic fuit productus: nec lis erat ɔte. & tamē fuit processum ad diffinitiuam. Host. & Io. An. post eum dicũt quod multiplex est ordo iudiciarius. qñq; enim proceditur ordinariè: puta super occultis ad accusationem alterius: & tunc offertur libellus & sit li. ɔt. de iu. cal. aliàs de pur. ca. c. pe. & alia similia obseruantur & iste est ordo iudiciarius. in ordinariis qñq; proceditur super famosis de quib. non ɔstat & tunc ordo est vt vocetur inquirēdus, & seruatur ꝙ dr̄ de accu. qualiter. 2. & hic non offertur libellus nec lis ɔt. sed ɔtumax ɔdemnatur vt ibi. & s̃. vt li. non ɔt. qm̄. § sunt & alij, & de
18 isto ordine iudiciario loquitur hic. ¶†Qñq; procedit ex̃ ordinem ex mero, & puro officio vt in notoriis & tũc neuter ex his ordinib. seruat̄. d̄ of. or. c. j. sed ēt hic ordo iudiciarius iuris ordinē nõ seruat. de iur. iu. ad nostram. tertio modo dic tu melius quò ad sm̄ memb. quod tangit. c. nostrũ qd̄ aut est principalis ꝓmotor inquisitionis. puta qa ipsam inq̄sitionē impetrauit, vel fuit deputatus à sociis cũ oēs impetrauerũt inq̄sitionem. aut ipsemet iudex ad sui releuamen deputauit ministrũ, & ꝓmotorē inq̄sitionis. aut ꝓcedit ipse sol⁹ sine aliquo ministro. primo casu si inq̄situs ɔparet, dēt cũ eo lis ɔtestari, & p ɔn̄s libell⁹ offerri vt ꝓbatur in c. pe. de pur. ca. & c. cũ I. & A. de re iu. si verò nõ ɔparet p̄t ꝓcedi ad diffinitiuā receptis testib. & ꝓbationib. à ꝓmouentib. inq̄sitionē sine oī alia li. ɔte. & iste est ꝓprius casus c. nostri sm̄ veriorē lect. hoc idē ꝓbat̄ sm̄ lect. In. in c. cñ olim. de testi. & facit qd̄ no. idem Host. in c. cum clamor. e. ti. vbi inuenies bona dicta Host. ad hoc. & iste p̄t dici ordo iudiciarius inq̄sitionis: quia verba intelliguntur sm̄ subiectam mām: vt d. c. ad nostram. Si verò ꝓcedit iudex cum ministro inquisitionis per eum deputato: tunc idem sicut qñ procedit solus: quia is facit q per alium facit. de rest. spo. c. cum venissent. & no. Host. in d. c. cum clamor. & casu ꝓcedunt dicta Host. hic: vt non exigatur lit. cont. ēt cum p̄senti: vt no.
19 in d. c. cũ clamor & sic intellige. § sunt & alij. s̃. all. & hoc no. ¶†Op. & intro intellectum c. & mām vtilem & quotidianam: cum hic nõ præcessit. lit. ɔt. non debuit procedi ad testium receptionem, & diffinitiuā snīam, ēt ɔ̃ ɔtumacem, sed ad excõicationem vel aliam pœnam: vt in c. rursus. & c. quicunque. 11. q. 3. & in c. qm̄. § in aliis. & s. vt lit non ɔt. in qb. iurib. patet, ꝙ tam in ciuilib q̄ in criminalib. nõ debet procedi ad testium receptionem siue diffinitiuam snīam lit. ñ ɔte. Sol. gl. ma. circa hoc laborat: q̄ diuide in tres partes capiendo mentē eius. ponit. n. primo modũ ꝓcedēdi ɔ̃ absentē in cā crīali ex iuris ciuilis dispõe. scd̄o ex dispõe iuris canonici. ibi, Hugutio, &c. tertiò infert ad intellectum c. nostri resp. ad ɔ̃ria ponēdo quatuor intell. quorum primus colligitur ex principio gl. reliqui ex fine ibi: potest dici ex hac distinctione redditur gl. satis clara. sed reassumendo latius materiam distinguendo sic, ꝙ aut quæritur de modo procedendi ɔ̃ absentē in ciuili, & nõ est mā nostra. sed vide gl. plenam in c. ꝓut. de do. & ɔt. dixi in c. tuæ. vt lit. nõ ɔt. & p Legistas in l. ɔsentaneũ. & aut. q semel. C. qũo. & qñ iu. & l. si finita. § Iul. ff. de dam. inf. Aut in criminali: c & est nostra mā. de iu. ci. dic aut lis est ɔt. aut non. primo casu in criminalib. maiorib. vbi venit imponenda pœna maior relegatione: non ꝓceditur in absentem. vt l. absentem. ff. de pœ. & ita voluit gl. hic. & 3. q. 3. summa. vbi reperies bon. gl. huic consimilem. & huius dispositionis duplex est ratio. prima, quia propter absentiā p̄t innocēs damnari, & sanctius est in grauiorib. scelus impunitũ reliq. q̄ innocentē dānari. vt d̄t tex. ff. de poe. l. absentē. in pri. pal. Secunda rõ: qa snīa non posset exeq in absentem: & sic frustra ꝓnuntiaretur: vt l. pe. § ad crimen. ff. de pu. iu. & ꝙ leg & no. in c. ve-
20 niens. j̃. de ac. ¶†Et per hanc rõnem non p̄t quis se defendere etiā
d per ꝓcuratorem. d vt in iurib. p̄al. absente tñ accusatore post cõclusionem. potest ferri snīa: vt in l. quamuis. C. de adult. ꝙ intellige, quando sententia venit ferenda pro eo. & ɔ̃ accusatum. tunc enim necessariò non reqritur præsentia sua, & iudex supplet cum agitur de fauore publico: qa publicæ vtilitatis est vt crīa puniantur. in c. 5. famæ. de sen. exc. vtile tñ est vt accusator citetur si reperiri p̄t. ar. l. ea quæ. &

quæ. & ꝙ ibi no. C. qũo, & qñ iud. l. furioso. ff. de re iu. si aũt. snīa esset ferenda pro accusato: tunc accusator debet esse p̄sens pp pœnā talionis: vt no. in d. l. q̄uis. & l. absentem. C. de ac. An aũt. debeat ꝓcedi ad annotationē. i. descriptionē bonorũ abñtis eo casu quo procedi non p̄t ēt lit. ɔt. dic vt statim dicā in seq. mēbro. Si aũt lis non est ɔte. tunc sm̄ hanc gl. ꝓcedi non p̄t ad diffinitiuā siue sint crīa grauiora in quib. venit imponēda pœna maior relegatione: siue minora: & idem voluit gl. in sum. 3. q. 9. & gl. iuris ciuilis in l. quoties. de dign. li. 12. & illā seqtur Ia. de Are. sed gl. tenet ɔ̃riũ. in l. absentem. ff. de poe. distinguēs inter maiora qb. venit pæna maior relegationis, aut alia in qb. venit imponenda minor: & in primis non possit ꝓcedi lit. nõ ɔt. sed in scd̄is sic. Et hanc distinctionē sequunt̄ multi doct. legũ. in l. absentē. C. de ac. & Bar. dicit eā veriorē. in d. l. absentē. mouetur qa in grauiorib. est ꝓuisum de remedio annotationis bonorũ. l. j. & 2. C. de req. re. & si non ɔparet intra annũ perdit oīa illa bona, vt ibi: in ciuilib. verò est ꝓuisum de remedio missionis ex primo & scd̄o: sed in istis minorib. non hēt locum annotatio bonorũ. vt d. l. j. nec missio in possessionē ex primo & scd̄o decr. ideò ꝓcedi p̄t ad snīam lit. non ɔt. Et aduerte qa p hanc rõem idē tenet Bar. in ciuilib. in qb. non est prouisum de remedio missionis, vt ipse no. in aut. si oēs. C. si vt se ab hær. abst. & dixi in c. tuæ. vt lit. non. ɔte. sed d. Ant. seqtur hic opi. gl. nostræ. & Ia. de Are. & mihi satis placet, & s̃. adidit gl. ɔcordantem in decr. 3. q. 9. in sum. & vr̄ ꝓbari hæc opi. non improprian. tex. in d. l. absentem. vbi dr̄ ꝙ in istis ꝓceditur more priuatorũ iudiciorum. i. ciuiliũ. sed in istis non ꝓceditur li. non ɔt. ergò nec in istis. & licet Bar. & sequaces dicant impropriando illũ tex. ꝙ non p oīa ꝓcedet̄ vt in illis: & ista est extorsio illius lr̄æ: nec rõ sua ꝓcessit, quia vbi non est ꝓuisum de remedio missionis p̄t ꝓcedi ēt ad impositionem mulctæ. vt ꝓbatur in c. tuæ. vt lit. non ɔte. & vide ꝙ ibi dixi. Aduerte tñ ad vnũ in eo ꝙ cõiter gl. dñt in grauiorib. ꝓcedendũ ad descriptionem bonorũ p tex. in d. l. 1. & 2. nam hodie non vr̄ hr̄e locũ illa bonorũ descriptio p tex. in aut. vt nulli iud. ꝑpe fi. & C. d̄ bo. ꝓsc. in aut. bona dānatorum vbi ponit, ꝙ hodie bona damnatorũ non dñt ɔfiscari: sed relinqui venientib. ab intestato, nisi in qbusdā criminib. vt in crimine læsæ maiestatis, hæresis. & c. de hæ. c. vergentis. & c. cum sm̄ leges. c. ti. li. 6. & hoc tenet Ia. de Bel. in aut. vt nulli iud. & d. Car. hic. & licet aliq dicāt ibi, ꝙ in mobilib. habeat locũ adhuc ista descriptio p tex. in c. 1. de pa. tenen. in li. feu. puto tñ. ɔ̃riũ, qa ille tex. ponit casum specialē qñ seqt̄ pacis fractio: sicut ponit aliud specialissimũ ob hanc cām. in § si qs quinq; solidos. c. ti. vbi ꝓ furto 5. soli. punitur vltimo supplicio, ɔ̃ aut. sed nouo iure. C. de ser. fu. Hæc
20 sufficiant quo ad primum. s. respũ iuris ciuilis. ¶† Quo ad sm̄ vbi vertitur factũ nostrũ. s. de modo procedi de iure cano. attende: aut lis est ɔt. aut non primo casu cõiter dr̄ ꝓ possit procedi in absentē ad snīam ferendā, si de cā liquet, vel liquere p̄t: & vr̄ expressum sm̄ vnum intell. in c. decernimus. 3. q. 9. & tenet hic gl. & 3. q. 9. in sum. & ibi Arch. & cõiter doct. sed hoc cõe dictum intelligo vbi snīa est exequibilis in absentē sicut hic in snīa depositionis vel priuationis dignitatis, secus aũt in istis grauissimis vbi poena ñ est exeqbilis in absentē: vt si agit̄ ad trahendũ eum iudici seculari, vel ad ꝑpetuò detrudēdũ in carcere. Iste. n. pœnæ æqparant̄ pęnæ mortis. vt no. In. in c. quali'r & qñ. 2. de ac. nec sunt exeqbiles in absentē. nā rões inductę d iure ci. quare ī istis grauiorib. ñ ꝓceditur in absentē, fortius dēnt militare de iure cano. ꝙ maiori innitit̄ æqtati quā. rões s̃. tetigi facit c. 1. de do. & contu. c. nouimus. de ver. sig. & c. super eo. de hæ. li. 6. nec in hoc reperimus recessum à dispositioe iuris ciuilis, ergò illi est standũ. de no. ope. nun. c. j. & hanc snīam tacitè tenuit hic d. Ant. in fi. de modo vero tunc procedendi, vel sumus in minorib. & non liquet de causa nec liquere potest, licet lis sit ɔt. dic vt statim dicam in membro seq. Si autem lis non est ɔte. & tunc est cõis opi. vt tl'r non possit ꝓcedi ad testium receptionem nec ad diffinitiuā snīam. hoc tenet glo. hic cõiter & doct. & glo. 3. q. 9. in summa. vbi reperies multos casus exceptos. & gl. plenam de hac mā. & idem ibi Archi.
21 ¶†Et modus procedendi ɔ̃ contumacem erit vt excommunicetur vt patet in c. 1. de iu. melius in c. rursus. & c. quicunque. 9. q. 3. &c. rursus proceditur qñ agitur de crimine criminaliter. & c. quicunq; qñ agitur de crimine ciuiliter. & si perseuerat in excõicatione per annum hr̄ pro conuicto. no. glo. in c. cum sm̄ leges. de hær. lib. 6. & Hugo. in d. c. rursus. & hoc no. pro intellectu illorũ ca. & vide ꝙ plenissimè dixi in c. 1. de iudi. & dico qd̄ hoc casu poterit post lapsum anni ferri sententia ɔdemnatoria ɔ̃ absentem ac si fuisset cõuictus, & sic erit casus notabilis, in quo lit. ñ cont. fertur snīa ɔ̃ interpretatiuè conuictum. & hoc reperio sensisse Hugo. in d. c. rursus. & Gof. in c. vt lit. non. cont. vt refert & sequitur Arch. 3. q. 9. in summa. Ego allego tex. no. in c. cum sm̄ leges. in fi. p̄al. & bene no. hoc, qa doc. expressè non tangunt hoc dictũ. sed satis sentit Io. An. in vlt. lect. q̄ sentit ad hoc c. dicendo qa hic potuit ferri snīa lit. non cont. quia à tempore excommunicationis lapsus erat annus quæ an sit vera ad istum tex. j̃. subiiciam. Ex prædictis singulariter no. ꝙ lapsus anni in excõicatione non solum operatur vt contumax habeatur pro ɔuicto. sed ēt vt possit fieri diffinitiua lit. non conte. ꝙ semper teneb[illegible] menti. iste tamen lapsus anni non facit quem haberi pro conuicto
a in cā merè ciuili, qa sumus extra casum illorum c. ita sing[illegible] dicit gl. in c. seq. licet ergò in ciuili qñq; ferat̄ excõicatio ɔ̃ cõtumacem, vt c. tuæ. vt lit. non ɔt. tñ non opatur effectũ p̄dictum, ꝙ ēt sp no. & dic vt dicet̄ in c. seq. ¶Nunc restat resp. ad q̄dā ɔ̃ria. & primo ad hoc c. vbi lit. non ɔt. fuerunt testes recepti & lata snīa. Et vt s̃. dixi ex hac gl. colligunt̄ quatuor intell. & tres extra gl. & sũt septē intell. quos oēs examinabimus & eos verificatos possumus practicare in sil'b.
22 casib. †Primus intel. colligit̄ ex principio hui⁹ gl. magnæ, vt sit spāle cũ agit̄ ad destõem p̄lati. sicut. n. qñ agit̄ de electione & sic de creatione & ꝓmotione p̄lati recipiunt̄ testes lit. non ɔt. ita qñ agitur ad destõnem ad idē facit c. ex tuæ. de cle. non resi. & qa vtroq; casu par est rõ, qa vtilitas ecclesiæ impedit hũc intell. Io. An. nõ improbat, imò potius approbat eũ referendo d. Car. exp̄ssè īprobat mouet̄ à sil'itudine mr̄imonij carnalis in quo si agit̄ de ipsius fœdere seu sub̄a ꝓcedit ɔ̃ ɔtumacē lit. nõ ɔt. vt c. qm̄. § porrò. vt lit. non ɔt. secus vbi agitur de crīe ad separationem. vt in c. j. e. ti. d. Ant. exp̄ssè hunc intell. gl. non improbat, sed restringit ad casum indubitabilē. s. qñ ꝓcedit̄ ad destõem ex delicto non residentiæ p c. ex tuæ. de cle. nõ resi. sed certè iste intell. nõ posset applicari ad tex. nostrũ. qa hic agebat̄ nõ ex delicto non residentiæ, sed ex aliis crīnib. extrinsecis. vt patet ī tex. ergo distinguerem sic, ꝙ aut agitur principl'r ad restõem p̄lati: vt qa instituitur accusatio ciuil'r iuxta formā c. p tuas. de si. & c. ex parte Adæ. de testi. & tunc ñ est necessaria lit. ɔte. ɔ̃ absentē, qa tũc eadē rõ est qua vtitur cũ agit de instõe. sicut. n. per defectũ p̄lati imminet periculũ eccl'ę vacāti, ita si prælatus est malus & maxime si bona ecclesiæ dilapidet. paria. n. sunt nullũ hr̄e, vel inutilē hr̄e, vt d̄r tex. ī c. 2. de transl. epis. & vbi est eadem rõ sil'is esse dēt dispõ de ɔfir. vti. vel
23 in ut. c. cum dilecta. & d. c. 2. de trāsl. epi. ¶†Et maximè hoc casu, vbi solũ agit̄ ex maxime
b de remittendis apicib. b iuris. nā vbi de bona fide agit̄ & maximè in fauorem eccl'æ ñ est de apicib. iuris disputādũ, vt l. si fideiussor. ff. mā. & ꝓ hoc intellectu facit c. ex parte Adę. p̄al. vbi nihil dr̄ de lit. non ɔte. & c. per tuas. de sim. vbi patet. qd̄ nõ ita exactè ꝓceditur cum agitur ciuil'r vt fiat amotio ab administratione sicut qñ agitur crīal'r, vt ab ordine fiat depositio. nec ob. illud c. j. vt lit. nõ ɔt. iõ. n. reqritur ɔte. qa illo casu ñ timetur ex dilatione fornicationis periculũ. sup q̄ periculo fundata est dispõ illius c. qm̄. § porrò. licet. n. fiat separatio quo ad thorũ nihilomin⁹ ɔpellitur ɔiunx ɔtinere, vt in c. ex lr̄is. de diuor. 32. q. 7. c. j. & 2. sed in casu nr̄o cũ agit̄ solũ ad destõnem pp malitiā p̄lati subē eadē rõ. & fortior qñ ꝓcedit̄ sup electione seu destõe p̄lati, qa ex malo p̄lato nõ solũ ecclesia patitur in tpalib. sed ēt multum læditur populus in spũalib. propter malũ exēplũ. 8. q. j. audacter. 2. q. j. c. ex merito & de voto c. magnæ. vbi sunt optimi tex quapp puto, ꝙ vbi ageretur ī mr̄imonio carnali d̄ crīe solũ ad separõem ɔiugij ex thoro qa tũc subest ea rõ. qa timetur periculũ fornicationis cũ possit alteri nubere qd̄ poterit agi & cā decidi li. ñ ɔt. pone exemplũ notabile in c. q̄to. de diuor. & hoc casu poterit saluari gl. ista. Si verò agit̄ crīaliter vt deponatur & puniatur ꝓut qualitas delicti reqrit, tũc l; accessoriè ɔsequatur destõ ab administrõe, tñ nõ puto ꝙ possit ꝓcedi li. ñ conte. p l. abñtē. ff. de poe. & singu. facit c. j. de iu. & c. pe. de pur. ca. & c. cum I. & A. de re iu. & c. per tuas. tum qa hic agitur d̄ maximo præiudicio, tũ qa principl'r hic non agitur de fauore ecclesiæ, sed vt delictũ puniatur & sp dēt considerari, id qd̄ principal'r agitur, vt l. 1. ff. de aut. tut. de hom. c. de cætero. & qd̄ ibi no. de sen. exc. c. cũ volũtate. & ff. de fur. q iniurię cā. in pr. Et hæc est consideratio noua quam puto verissimam & habetur intellectus & limitatio ad multa iura.

a ¶Ita sin. Adde Ro. sing. su[illegible]s. fol. 9. in pr.

b ¶Apicib. & ratio, qa inducunt magis quasdā subtilitates q̄ veritatē. vide Bar. in l. si fideiusso. § j. ff. man. Ro. ī sing. 291. qui inducit ad q. satis pulchram. & Ab. in c. cũ dilectus ver. exemplũ de or. cog.

Aeneas Falc.

Ant.Franc.

¶Ad hoc de subtilitate iuris, ꝙ hic dicit̄ addas qd̄ subtilitas maximè de iure cano. nõ debet esse in ɔsideratione, vt in c. dilecti. & ibi not. de iudi. & ꝓpea dicebat Bal. in l. sancimus. in pr. C. ad Treb. ꝙ subtilitas est euitāda: qa qñq; errorē causat: & dixit idem Bal. In l. 2. 4. q. C. de bo. pos. ɔ̃tab. & dicebat Spe. in ti. de adu. in § nũc de exordiis. in vers. vel ita sunt nõnulli. & idem ipse in ti. de denun. l. j. § 2. in ver. euangelica. ꝙ nimia subtilitas reprobat̄, pro quo vide tex. & gl. in l. si mulier. in § ex asse. in ver. subtilitatē. de iu. dot. & idē ipse dicit in ti. de re. iur. in § fi. in vers. sed nũqd tres. vbi dicit, ꝙ subtilitas qñq; est dānosa, & ꝙ iudices imperiti illā magis attendunt: q̄ iudices periti, ꝙ etiā voluit idē Spe. in tit. de arb. in § sequitur. in ver. item ex eo. & dicit ipse Spe. in prooe operis. in ver. cæterũ. qd̄ nõnulli sunt subtiles: ne hebetes, & grossi ab aliis iudicentur, & in sua subtilitate fallant̄. dicas tñ, ꝙ maxima subtilitas commendatur & est adhibenda ne falsitas committat̄. l. fi. & ibi Bal. C. de fideius. & faciunt no. in c. ad falsariorum. de crim. fal.

Venio

Universidad de Deusto Biblioteca

Sebast.Sap.
a ¶ Snia. Illa tñ rPa ñ pcedit ĩ crĩalib. fm Bal. l. & si sæuerior. ĩ 3. op. & seq. C. đ infa. & ĩ l. si ea. C. de adul. vbi dixit, ꝙ si qs accusat đ adulterio, postea ferat snia super stupro, valet snia. segtur Ias. ĩ l. vinũ. ver. tertio pdicta regu. ff. si cer. pet.
b ¶ Septimus intellect⁹. tu pōdera si dari posset octau⁹ intellectus. nã text. hic dt oĩm inobediẽtiã vincisci: quo casu dr, ꝙ poti⁹ pa. pnuntiauit diffiniẽs ꝯ absẽtẽ pp suã pteruiã ĩ nõ obediendo, & multò fortius concurrẽtib. tot crĩnib. & ista vr̃ vera lectura pt dari alius intell. iste erat homicida notorius: ergò erat eccPia ipso iure priuatus vt est text. in c. ex lrĩs. de exces. pla. vbi dr̃ qđ verbũ admonẽtes: importat executionẽ, psup ponit priuationẽ. & si dicat ꝙ In. in c. cũ nrĩs. đ pce. pb. tenuit ꝯ quẽ seqt Bal. ĩ l. cũ fratrẽ. C. de his q vt indi. & in l. si marit⁹. C. de do. int. vi. & vx. ex hoc tñ dico, ꝙ opin. In. ꝯfundit p d. c. ex lrĩs. ad istũ tex. respõ. ꝙ iõ non fuit actũ ad priuandũ ecclesia: qa iam erat p sniam legis priuat⁹: sed fuit actũ ad deponendũ eũ ab officio põtificali & sacerdotali. And. Barb.
Sebast.Sap.
c ¶ Crĩalib. vide Fel. in c. sciscitatus. vers. ꝯ opi. cõem. s̃. de resc. vbi hoc intelligit, ꝙ in criĩalib. nõ admittatur procurator ẽt si non opponatur.
d ¶ Procurator. Addđ vt p d. đ Ro. dec. 151. & 314. ĩ no. & ꝯsiliis s̃. all. p Cep. & Ale. & Cal. cons. j. de ac.

Venie ad fm intell. hic positum per gl. in ver. pt dici &c. ꝙ hic fuit pcessum ex spãli mandato Papæ qui hẽt ptãtem ẽt s̃. ius. de ꝯce. preb. c. pposuit. hæc lect. licet sit vera in se p not. in in c. vno. de lit. ꝯt. tñ non ꝯgruit huic lr̃æ: quæ dicit ordinem iudiciariũ hic fuisse seruatum. ¶ Tertia lect. est, ꝙ hic fuit pcessum in modũ denũtiationis, vel inqsitionis. & hæc lect. est vera in se, & cõis: & satis ꝯgruit huic lr̃æ, vbi in nulla parte fit mẽtio. de ac. & magis ꝯgruit ꝙ canonici isti psequebant inqsitionem vñ potuit ꝯ reum absentẽ, & ꝯtumacẽ pcedi ad
24 vlteriora vt s̃. plenè dixi. dic vt ibi. ¶ Quarta lect. est, ꝙ Papa non deposuit istũ epm pp delicta pterita, sed pp delictum irregularitatis superueniens: & qa celebrauit post excõicationẽ, & notoriè de hoc ꝯstabat. Ex hac lect. no. duo. primo, ꝙ pp delictum irregularitatis fit depositio ab ordine: ẽt si pceditur p viam inqsitionis: ꝙ no. pro extentione c. inqsitionis. de ac. in pr. & hoc ideò qa impedit ordinis executionem ẽt post peractam pnĩam cũ reqrat dispensatio Papæ. vt in c. j. de re. iu. li. 6.
25 & in c. j. de sen. exc. li. 6. ¶ † Not. 2. ꝙ iudex pt punire delictũ ex offõ suo ꝯtingẽs post accusationẽ ab alio institutã. Attẽde, qa hanc lec. sic limito licet nostri doct. len⁹ è trãseant: aut eñ ꝯtingit delictum oĩnò separatum à delicto in iudiciũ deducto: & tũc alius citra Papã non pt illud punire sup instantia facta in alio delicto: qa iuxta formã accusationis formanda est snia.[a] de ac. c. ql'r, & qñ. de si. licet Heli. sed pt de nouo formare aliã telã iudicij, & pcedere, vel si est notoriũ, pcedere ad sniam, non tñ super priori instantia sicut hic actum fuit. & pro hoc dicto vide Io. An. in c. mandatum. de resc. & ꝙ no. In. in c. qualiter, & qñ. 2. de ac. ante fi. ex alio ẽt hæc lect. non cõgruit huic lr̃æ qa Papa in depositione habuit respectum ad oĩa crimina, vt patet ibi: quẽlibet articulum criũm. & ibi ꝯsidertao pterea &c. aut delictũ ꝯtingẽs accusatione pẽdente aliquo mõ ꝯtingit iudicium agitatũ: & tũc iudex in snĩa poterit hr̃e respectũ ẽt ad illud. tex. ẽ hic no. extendens no. in c. 2. de ꝯfes. & c. j. de exce. & l. 2. §. si publico. ff. de adul. vt delictũ dicatur ꝯtingere crimẽ de quo agitur quo ad hoc vt iudex possit sup illo pnũtiare: non solũ si propriè ꝯtingit illud crimen: sed ẽt si causet ex facto agitatũ illo iudicio: sicut hic irregularitas causabat ex pœna excõicationis inflictæ rõe ꝯtumaciæ ĩ hoc iudicio ꝯmissæ. & hoc singl'r no. qa nullibi hoc legi. Et l; videat nouum, tñ satis vr̃ pbari hic. & adduci pñt in ar. iura superius all. & no. ĩ eis inqtũ tractãt de crĩnib.
26 ꝯtingẽtib. cãm de qua agit. ¶ † Quint⁹ intel. ex gl. est, ꝙ hoc est spãle cũ pceditur sup crĩe dilapidationis, & tunc licet pcedatur p viã accusationis nihilominus lit. nõ. ꝯt. possit pcedi ad vlteriora ꝯ ꝯtumacẽ. & hoc tẽuit Io. An. in gl. sua in c. qa ea. 3. q. 2. mouetur p simile in l. ne diu. C. de poe. vbi pcedit ꝯ apparitores. s. seruitores seu nuntios. l; lis non sit ꝯt. qa versatur his casib. publicũ ꝯmodũ. & hanc opi. recitat Io. An. & vr̃ eũ seq, & approbare d. Ant. post eũ d. Car. dicit hoc iure non pbari: vnde sup hoc nõ habemus tex. expressum. licet. n. pcedi possit ad suspensionẽ ab offõ pp dilapidationis suspitionẽ iuxta no. in c. venerabili. de of. del. & c. fi. de ac. & d. c. qa ea. & l. eũ q. C. de susp. tu. non tñ repit expressè, vt diffinitiuè possit pnuntiare in accusatione lit. non ꝯt. mihi tñ placet hæc lect. duplici rõe. Primo, qa agit simpl'r seu ciuil'r ad remotionẽ ab officio. vt s̃. plenè dixi. discutiendo primum intel. Scdo qa versatur rõ d. l. ne diu. ergò eadẽ erit iuris dispõ, maxiè cũ solũ agitur de apicib. iuris remittendis. vt ibi de bona fide agit &c. ff. man. l. si fideius. & licet hic intel. sit verus in se, vt possit pcedi lit. non ꝯte ꝯ ꝯtumacẽ qñ agit ad remotionem pp dilapidationẽ: non tñ ꝯgruit huic lr̃æ. qa hic non solũ agebat ad remotionẽ. imò ad depositionẽ. Itẽ hic fuerunt recepti testes non solũ sup dilapidatione, sed ẽt sup homicidio & aliis criminib. ppositis: vt patet ibi quẽlibet articulũ criminũ &c. ¶ Sextũ intell. ponit Io. An. ꝙ hic à tpe excõicationis erat elapsus annus. Iste intell. non ꝯgruit lr̃æ: qa Papa non firmat se hic sup lapsu anni, nec apparet annũ fuisse elapsũ imò po
27 ti⁹ innuit ꝯ riũ cũ Papa fundet se sup depositionib. testiũ. ¶ † No. tñ singl'r ex lect. Io. An. ad intellectũ illorũ c. rursus. & c. qcunq;. vt post lapsũ anni hẽatur p ꝯuicto ita vt possit ferri snĩa sup criminib. sup qb. fuit ꝯtumax non aũt dẽt solũ perdere bñficia p lapsum anni: vt qdã dixerunt & vide bo. gl. in d. c. cũ ꝯtumacia. de hæ. li. 6. & plenissi
b mè intellectũ illorũ. c. explicaui. in c. j. de iud. ¶ Septimus intel.[b] colligitur ex dictis In. ꝙ isti canonici à principio hæc crĩa deduxerunt p viã accusationis, sed qa eps nolebat canonicis accusantib. ordine iudiciario resp. ne de sua malitia ꝯmodũ reportaret. mandat d. Papa ꝯ ipsum pcedi p viã inqsitionis, & hæc lect. nullũ habet scrupulum intelligendo. ꝙ canonici impetrauerũt inqsitionem: sed d. Papa ea ꝯmisit ex offõ suo vt patet in c. qñ. §. sunt & alij. vt lit. non ꝯt. hoc tñ nõ oĩnò colligit ex lr̃a: vt patet ibi, partib. citatis. & ibi: testes ex pte vestra. q̃ verba hic innuũt canonicos fuisse principales, vñ pt intelligi ꝙ ipsi pmouebat inqsitionem quo casu ẽt pcedi ꝯ ꝯtumacem pt: vt s̃. dixi. Ex his patet resp. multipl'r ad iura q̃ videbant innuere oppositum vt non possit pcedi. & sustentat intellectus, & cõis opi. vt ꝯ absentẽ ẽt in cã crĩali non possit pcedi lit. nõ ꝯt. Sed ob. multũ hnic opi. c. decernimus. 3. q. 11. allegatũ in gl. dic, ꝙ illud c. hẽt multos intell's primus est, ꝙ ibi lis fuerit ꝯt. & ita dt hæc gl. ibi doct. modernos tenere. & loqtur de modernis suis tpis: q nobis hodie sunt antiq sicut Io. Vin. La. & similes. hunc intell. sequuntur aliqui in d. c. decernimus. & ead. cã & q. in summa. sed certè iste intell. diuinat ad
28 illũ tex. & nullo modo ꝯgruit illi lr̃æ, ideò datur ibi in gl. ¶ † Alius intel. valdè not. vt loquatur cum infamato inducit purgatio: vnde si non venerit ad se purgandum vr̃ ꝯfitari de crimine: & sic pt ꝯdemnari. ar. de sim. ad hoc c. & c. insinuatum. sed tu aduerte: quia illa iura quæ allegat gl. illa hoc non probãt. loquuntur. n. cum quis deficit in se purgando: sed illud c. decernimus. loquitur cum vult venire ad se purgandum. vnde difficultas stat in hoc, an nollens se purgare habeatur pro ꝯuicto termino elapso. d. Ant. vr̃ velle, ꝙ sic. vr̃ tñ exigere longam ꝯtumaciam cũ in dictione purgationis. Tu vide plenè de hac materta per Io, And. post Host. in c. excõicamus. §. qui aũt. de hæ. & c. cum p. & c. fi. de pur. ca. ex quorum dictis colliguntur duę opi. prima, ꝙ si quis renuit seu negligit se purgare non hr̃ pro cõuicto, sed debet excõicari. & si steterit in excõicatione per annum hr̃ pro cõuicto, pro hac opi. vr̃ casus in d. §. qui autem. Si verò assumit terminum ad se purgandum: & intra terminum deficit, & tunc punitur vt conuictus: vt in c. ad abolendam. eo. ti. & hic intellectus vr̃ placere Io. And. in d. §. qui autem. alia opin. est qđ si quis se non purgat intra terminum peremptorium sibi præfixum hr̃ pro cõuicto: quia hoc contingit ex voluntate aur ex impotentia, & quod licet p se sufficit. vt in c. tua. in fi. de coha. cle. & mu. vbi est bo. tex. in c. fi. de pur. ca. Et hãc opi. vr̃. seq Io. An. in d. c. fi. & sentit in d. c. cũ p. licet magis ibi dubitet. Ad d. §. qui autem resp. qđ loqtur in crimine heresis de quo cum sit grauissimum non debet haberi pro cõuicto ex illa præsumptione, qa nolit se purgare. ar. c. literas. de præsumpt. Credo sic dicendum, ꝙ aut citatur quis vt veniat ad se purgandum: & si nõ venerit non hr̃ pro ꝯuicto: sed debet excõicari. ratio, qa adhuc purgatio non fuit indicta. & sic potest intelligi dictus §. qui autem. & facit ꝙ ibi not. Aut fuit indicta purgatio absenti, & ꝯtumaci statuto sibi termino ad se purgandum. elapso termino hr̃ pro ꝯuicto: & iste est proprius casus. d. c. tua. de coh. cle. & mu. & c. fi. de pur. ca. vr̃ enim confiteri iungendo priorem ꝯtumaciam in veniendo ad iudicium vna cum contumacia in se purgando intra terminum sibi pfixum. & iste vr̃ intellectus d. c. decernimus: & ꝙ absenti possit indici purgatio. tenet Io. An. in d. §. qui autem. & vr̃ pbari in d. c. decernimus. & hoc singul. not. qa non habes alibi hanc materiam ita plenè discussam & vnum singularem & exquisitum modum procedendi ꝯ ꝯtumacem & hæc purgatio potest indici pp infamiam, scandalum, & vehementem suspicionem: vt in c. inter. de purg. ca. & not. Host. in d. c. cum p. Habuistis alium singularem modum s̃. per c. rursus. &
29 c. quicunque. ¶ † Legistæ autem non habent hæc remedia itę pinguia. ideò solent laici statuere vt contumax habeatur pro confesso ꝙ statutum valet: vt hic sentit Io. And. & vide circa hoc ꝙ no. Barr. in l. cum filiusfa. ff. de ver. obli. & in l. fi. ff. de fic. & in d. l. absentem. ff. de poe. nam ꝯtumax non hr̃ simpliciter pro confesso de iure cõi. vt in d. c. rursus. & c. quicunque. licet aliud sentit gl. & minus bene in c.
30 nullus. de præsumpt. vbi dicam. ¶ † Imò nec fuga sufficit ad probationem alterius delicti & an aliquid inducat, vide per Bar. in l. lege Cornæ. ff. ad Sil. & in l. admonendi. de iureiu. Et vide casum singularem in quo fuga facit quem haberi pro confesso. in l. consiliarios. C. de asses. In officiali qui accusatus, vel inculpatus est de aliquo de-
31 licto, & capit fugam. & ibi per Bart. ¶ † Gl. in vers. nec vnus oppo. ꝯ text. in eo quod præsupponit aliquem potuisse hunc episcopum
c defendere. nã in crĩalib.[c] non interuenit pcurator:[d] vt in c. veniẽs.
d de ac. & in l. pe. §. ad crimen. ff. de publi. indi. Gl. soluit dupl'r primo ꝙ potuisset interuenire ad allegãdas causas absentiæ nõ cãs sup crĩe.
Secundo

Sebast.Sap.
a ¶ Qđ sic. Vide Fel. in c. cũ dilectus. ĩ. de ac. vbi tenet, ꝙ non valet testim, tñ si absoluitur reconualescit, & qđ valeat, firmat Fel. in c. ad pbãdum. ver. de gestis p excõicañ. ĩ. đ re iu. & ibi laitissimè attingit mãm positã p Ab. hic, & an gesta p excõicatũ occultũ valeant, tãgit aliqd Fel. ĩ c. Rodulphus. vers. an gesta. s̃. de resc. & Ias. ĩ l. Barbarius. ver. successiuè. Bart. hic. ff. de offi. prætor.
b ¶ Cõs. 71. adde, ꝙ est ꝯs. 147. & ibi vide an reconualescat p absolutionem, & an valeat scriptura excommunicati.
c ¶ Communi opi. Adde Fed. cõsi. 137.
d ¶ Oĩa valere. an excõicat⁹ possit ꝯhere. vide d. An. in c. sicut. de hæ. & c. si verè. de sen. exc. And. Barb.
e ¶ Eum excõicatũ. opi. Hosti. vr̃ verior primo p c. si qs laic⁹. & c. rogo. 11. q. 3. vbi qs phibet cõicare. ergò si cõicat nõ valet cõicatio. & licet ĩc. excõicatos. excõicet cõicantes: tñ vr̃ excõicatio phibere cõionem. item ego allego text. in l. hi q. C. de apo. in ver. carere ꝯmercio: vbi est cas⁹ singularis, ꝙ nõ pt mercari excõicatus: caret. n. ꝯmercio & suffragiis, dt ibi tex. ꝙ incidit in idẽ item non pt infeudare, vt in c. 1. §. 1. in tit. hic finitur lex. item d. c. qñ. ponit casus spãles: ꝙ põt emi ab excõicato: ergò ĩ ꝯrium est ius cõe, & est spãle in duob. vt emat & sine pœna. item ista sunt correlatiua vt si phibitus est emere, ergò phibitus est vendere: ergò nõ potest ꝯhere, & licet loquatur de emptione ita ĩ aliis ꝯtibus. And. Barba.
Ant.Eranc.
¶ An excõicat⁹ possit ꝯhere, hr̃ in c. fœlicis. de pœn. in 6. & Inn. in c. veritatis. de do. & cõtu. & hr̃ per gl. ĩ c. si verè. de sen. exc. & ĩ c. fi. de exces. pla. & c. ad probãdũ. de re iu. & c. qñ multos. 11. q. 3. & addđ, ꝙ

Secundo soluit, & melius, ꝙ hic non agebatur dicere criminaliter, ideò poterat interuenire pcurator. Gof. hic tenet ꝯ rium, cum ad depositionem ageretur. licet per inqsitionẽ & idem tenet Host. in c. inquisitionis. ĩ. de ac. dicens ex quo per inquisitionem venit imponẽda pœna acc. quæ i. imponitur p viã accusationis, vt in casib. illius c. inquisitionis. & hic non interuenit pcurator, & cũ hoc dicto transit hic, & ibi Io. An. Sed quidam doct. solennis sequendo gl. colligebat ex tex. ꝙ qñ agitur per viã inquisitionis pt interuenire pcurator ẽt si venit imponenda ea pœna quæ imponitur per viam ac. vt hic, vbi fit depositio pp crimen homicidij ac si directè fuisset actum vt in d. c. inqsitionis. Sed certè hoc dictum nõ colligitur ex isto tex. nec est verum in se: nam hic non imponitur pœna oĩnò q̃ fuisset imposita p modũ ac. nam ꝯuictus p viã accusationis de graui crĩe deponitur, & detruditur in ppetuo in carcere ad peragẽdam pniam: vt ĩ c. tuæ. de poe. & c. nouimus. de ver. sig. & hic tñ fuit iste depositus. quæ pœna satis est exequibilis in absentem: cum absens possit deponi, vt hic, sed secus vbi veniret imponẽda directa pęna accusationis q̃ nõ esset exeqbibilis in absentem: ideò in articulo distinguerem sic, ꝙ aut per inqsitionem venit pœna imponẽda exeqbilis in absentẽ, & tũc poterit interuenire pcurator. tex. est hic: nõ cauillãdo literã. Item facit ratio ex qua pt pcedi hoc casu ꝯ absentem, ergò debet admitti pcurator, qa melius est admittere quẽcũq; defensorẽ q̃ ꝯdemnare absentẽ indefensum. facit l. exigendi. C. de pc. & rõ c. sup his. de ac. & c. tuæ. de pc. Aut pœna imponenda nõ est exeqbills in abscntẽ. & tunc nõ poterit interuenire pcurator, nec ẽt poterit pcedi ꝯ absentem, l; pcedatur p viã inqsitionis: & p rõem q̃ s̃. dixi. Et hoc maxiè ꝯsiderandũ de iure ciuili fm ꝙ eadem pœna imponitur p viã inqsitionis sicut p viã accusationis, de quo p Bar. in l. infamẽ. ff. de pub. iu. vt dixi sup rub. de iu. & c. ql'r & qñ. de ac. aut pœna pt esse exeqbilis, & nõ exeqbilis: vt qa pœna est arbitraria: & tunc credo ꝙ sit in optione iudicis, an admittat vel nõ admittat: nam pt admittere cũ possit habere ppositũ imponendi pœnã exeqbilem in absentẽ. & opt. facit iste tex. in arg. pt ẽt non admittere cũ sit in optione sua, q̃ pœnã imponat: p hoc alle. tex. in l. fi. C. iniur. & 3. q. 9. c. reqritis. §. nisi. vbi patet ꝙ ñ illustris ñ pt in actione iniuriarũ ꝯparere p pcuratorem: qa posset imponi pœna in corpus. & sic non exeqbilis in absentẽ. vide gl. not. insti. de
32 iniu. §. in summa. ¶ † Nunc venio ad gl. not. In. qui versatur circa validitatẽ gestorũ cum excõicato, seu p excõicatũ. & si vis de mã ad plenũ videre & eam extendere, vide primo p Io. And. in rPa. dolo facit. de re. iu. li. 6. in. mer. vbi ponit qõem: an publicè excõicatũ possit ꝯpromitti tanq̃ in arbitratorẽ, ita ꝙ teneat laudũ seu ꝯpromissum. & ꝯcludit ꝙ non: si pcedit p viã laudi seu snĩæ: secus si fuerit mer⁹ mediator: ita ꝙ arbitramentũ habuerit effectum & substantiã ex ꝯsensu partiũ & non ex dicto arbitratoris. & sic apertè sentit, ꝙ in eũ vt arbitriũ ꝯpromitti nõ pt. cũ arhitraria sint redacta ad instar iudiciorũ. l. 1. ff. de arbi. sicut ergo nõ valet snĩa publicè excõicati. vt c. ad pbandã. de re. iu. ita nec laudũ arbitri de quo in Spe. in tit. de arb. §. restat. & §. differt. & p Io. An. in c. pia. de exce. li. 6. & plures casus excõicatis interdictos ponit Io. An. in d. reg. dolo. vbi vide de testõ excõicati an valeat vide per gl. & p Io. An. in d. c. decernimus. vbi tandem
a ꝯcludit ꝙ sic:[a] ẽt si sit notoriæ excõicatus. itẽ Fed. ꝯs. 71. & Bar. in l. si q̃ramus. ff. de test. vide gñal'r ad mãm. ĩ. tractandã per Ab. & Io. An. in c. pia. & p Cal. in d. c. ad pbandum. de re iu. cum duab. suis disputationib. vna incipit excõicatus qui cõi opi. alia incipit: excõicatus
33 maior ꝯxit. ¶ † Et ampliando, ac clarè prosequendo dicta doct. hic facio duo mẽbra principaliter. primo, nunquid gesta cũ excõicato vel per excõicatum teneant in tpalib. secũdo quid in spiritualib. Circa primum dico quod quædã geruntur rõe publici officij: & illa valent si excõicatus est tolleratus, ita quod cõi
c opi.[c] habebatur pro non excõicato. l. Barbarius. ff. de of. præto. 3. q. 7. verum tñ. per In. hic & c. si verè. de sen. exc. & c. nihil. de ele. Ex quo infertur quod alienatio rerum ecclesię facta per excõicatum tolleratur ex hoc solo capite non infringitur potius. n. hoc facit dignitas, cum eius noĩe fiat q̃ ipsa persona excõicata facit c. fi. de proc. & c. ad probandum. de re iud. Ex quo etiam infertur, ꝙ instrumẽa ꝯfecta ab excõicato qui cõi opi. habebatur pro absoluto valent, & tenẽt. de hoc vide per gl. in d. c. decernimus. Aduerte tñ ad vnam solẽnem limitationem q̃ ponit Cal. in c. ad probandum. & d. disputatione inc. excommunitus qui communi opi. & c. sentit Io. And. in c. dilectus. 1. de præb. super gl. pe. vbi licet gesta teneant ratione publici officij, si tamen is in cuius fauorem actus gestus est sciebat illum excommunicatum debet talis actus in eius odium retractari, quia non debebat adire excommunicatum sciẽter. cum. n. ex hoc sit puniendus non debet cõmodum reportare. facit. 1. q. 1. si epi. & de do. post diuor. rest. & si
34 necesse. ¶ † Si autem cõi opi. non habebatur pro absoluto tunc talia gesta non tenent: patet hic vbi non valet alienatio rerum ecclesiæ facta à prælato excõicato non tollerato. facit. 3. q. 4. nullus. & quod no. gl. in d. decernimus. & d. c. ad probandum. Excommunicatus enim suspensus est ab administratione rerum ecclesiæ, & à quolibet officio publico: vt hic, & in iurib. præal. facit c. pastoralis. in fi. de ap. meritò per eum gesta non tenent. Idem dico de actis publicis seu ciuilib. vel cõib. nõ enim valet auctoritas interposita p tutorem notoriè excõicatum, qa tutela est actus publicus. Idem si tanquam arbiter laudum protulit: quia actus ciuilis. Idem si erat excommunicatus quando suscepit procurationis officium: est enim actus communis: vt in c. post cessionem & ꝙ ibi no. de pb. Excõicatus. n. ab omnib. prædictis repellit in c. pia. & ibi per Io. An. de exce. li. 6. & per eundem in d. c. decernimus. Quidam autem si constituens procuratorem excommunicatum ignorabat eum excommunicatum: vide per doct. in d. c. post cessionem & per Cal. in d. disputatione inc. excommunica
35 tus q communi opi. &c. ¶ † Quædam geruntur non ratione publici officij, sed priuati, vt quia emit, vendidit, disposuit, locauit, & ali
d ter ꝯxit nomine proprio. Inn. hic concludit hæc omnia valere[d] & idem de similibus allegat. 11. q. 3. quoniam multos. in fi. expressius. de sen. exc. si verè vbi dicitur fm eum, ꝙ etiam nouos ꝯtus cum excommunicatis inire licet, per hoc etiam dicit excommunicatum pcuratorem posse ꝯstituere ad negotia, ita ꝙ oritur actio mandati directa, & ꝯta inter eos. nec referr fm eum ãn ꝯhẽs sciret vel igno
e raret eum excõicatũ,[e] sed an hoc sit publicũ vel occultũ, in iure. n. nõ reperit tales. ꝯtus non valere, dt tñ ꝙ ꝯhẽs secũ, poterit agere ꝯ eũ durante ẽt excõicatione: sed ipse excõicatus nõ admittet agendũ durãte excõicatione p c. intelleximus. de iu. sed absol'one facta poterit agere. & idẽ ꝯcludit in d. c. si verè. vbi ponit optimã. limi. ad hoc vltimũ dictũ dicens, ꝙ licet excõicatus nõ possit agere ex tali ꝯtu durante excõicatione tñ si nõ excõicatus agit daret tñ excõicato oẽ id ꝙ sibi dare tenet ex eo ꝯtu p c. cũ inter. de exce. ꝙ est valdè not. Ego tñ limitarẽ hoc dictũ qñ obligatio excõicati est respectiua ad obligationẽ non excõicati, vt puta, pmisit dare excõicatus librum si ille dederit sibi centũ, vel qđ simile, secus ãt vbi essent duæ obl'ones non respectiuæ, sed diuersæ: qa tunc esset potius recõuentio q̃ defensio, ideò non dẽt audiri iuxta no. in d. c. cũ inter. Et credo sic intellexisse In. Hos. aũt hic, & in d. c. si verè. ꝯdicit ꝯcludens, ꝙ in fauorẽ non excõicatorũ tenebũt ꝯtus, sed in fauorẽ excõicatorũ non, ita ꝙ excõicati aliis efficaciter obligãtur, sed sibi alios non obligant cũ effectu vt sic districti facilius ꝯuertant multa ad hãc suã suã opi. adducit. sed principl'r mouet, qa ꝯhendo & ingrediendo se cõioni peccat, & facit ꝯ legẽ. ĩ. đ cle. exc. mi. c. illud. & c. cũ desideres. de sẽ. exc. indignũ est ergò p legẽ sibi subueniri. C. de le. l. nõ dubiũ. 10 di. c. vides. & rPa q̃ ꝯ ius fiunt. de re. iur. li. 6 Non ergò ex tali ꝯtu orit in eius fauorem ciuilis obligatio: nãlis verò obl'o quæ orit ex
consen

excõicatus pt alteri se obligare: sed non pt ipse aliũ sibi obligare. vt per Spe. in ti. de pcu. in §. fi. in ver. qđ si excõicatus. & per Gem. in c. j. in §. j. de iur. pa. in 6. & ibi ẽt dicit Spe. in loco præal. ꝙ licet excõicatus nõ possit agere, vt in c. intelleximus. de iu. potest tñ cedere iura sua alteri q stat agat. pt ẽt ꝯpromittere, vt no. ĩ c. cũ inter. de exce. & potest etiam contrahere mrimoniũ, & vxorem ducere, vt ĩ c. significasti. de eo qui dux. in ma. q̃ pol. p adult. & hr̃ per gl. in c. illud. 90. di. & c. nullus. de ꝯse. dist. 4. adde, tñ ꝙ excõicatus qeqd acqrit negotiando nõ est suũ, sed debet pauperib. erogare, vt per Abb. in c. cum sit. de iu. & an & quando possit contrahere, vide ẽt per Alex. in l. si quis arbitratu. ff. de ver. obligatio.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶ Opi. Inn. d. Card. in 3 5. q. in rep. c. per pedimi. de sent. exe. segtur. In. An. Barb. Sebast. Sap.

b ¶ Deportatis. Adde, q deportati æq parantur excõicatis vt est in §. minor. in ver. interdictũ. inst. de cap. dim. quã dixi sin. ad hoc Bal. in ca. j. in pr. §. de iu. Alex. in l. Gallus. §. & quid si tantum. ver. in gl. in ver. & in his. ff. de lib. & posth.

c ¶ Nos sanctorum. Adde eundem. cõs. 40. vbi tenet, q solui a põt excõicato cum qdã modificatione. Ant. Franc.

¶ Tu vide gl. ord. in 4. q. j. in sum. vbi hĩ, qd possit facere excõicatus, & adde, q excõicat' hĩ, p motuo, & per not. Inn. in c. grauem. de sen. exc. & dĩ hĩ tieus. vt vt ĩ c. ipsa pietas. 23. q. 4. & vide gl. in c. 1. 4. q. 1. & alibi dĩ, qd caret omnium subsidio. vt in ca. corripiantur. 24. q. 3. & in 1 hi qui. C. de apost.

consensu ex morbo inobedientiæ, & excõicationis adeò inficitur sm eum q ex illa efficaciter agi non potest. adducit ea quæ leg. & no. in d. c. si verè. Secundo mouetur principaliter, quia si antiqua debita ꝑctaante excõicationem impediuntur & suspenduntur per excõicationem superuenientem: sed post absolutionem restituuntur sicut vult hic etiã Inn. fatis debet apparere iustum, & rationabile cui libet fideli. & catholico, q excõicatus ꝑhens nullũ possit sibi efficaciter obligare: & quod quantum ad ipsum adeo intelligantur mortificari ꝑctus cum eo initi q nec post absolutionem possit agi ex eisdem. Tertio principaliter mouet, qa si diceremus ꝓrium excõicati effiecrentur superbiores, & minus reuerẽtes censuram ecclesiasticam quod est ꝑ mẽtem. c. auctoritatem. & c. iuratos. 15. q. 6. & eorum quæ no. Inn. hic Io. simpliciter transit recitando d. Ant. approbat opi. Inn. s nihil ñ adducit de nouo, sed remittit ad no. per se, in d. c. si verè. ad iura alle. per Inn. Host. resp. q ponunt casus speciales: & ratio specialitatis poteſt colligi sm eũ ex eisdẽ iurib. & est necessitas ꝑhentium nõ fauor excommunicatorum. Ego, prosequor opi. Inn. quam probo auctoritatib. & iurib. & ratione. Et primo incipiam ab auctoritatib. à quib. arguere licet, vt in c. in canonicis. 19. di. de dec. ca. j. quod ꝑctus initi cum excommunicato valeant, & hoc tenet Io. An. in c. decernimus. præal. quia ista quę dependent ex consensu, non prohibentur excommunicatis: idem Cal. in d. disputatione. inc. excommunicatus maior ꝑdicit. & segtur Fed. ꝺ. pal. & Ab. & multi alij in c. Pia. de excel. li. 6. sentit gl. Io. in c. nos sanctorum. 15. q. 5. dum allegat dictũ. c. si verè. & dicit excommunicationem nõ dissoluere ꝑctus. Vltra iura communia induco duo: videlicet c. inter dilectos. de do. vbi

b valet donatio facta per excommunicatum: aliud ius valdè singulare est in materia, probans q etiam in fauorem excommunicati tenent ꝓtractus. vt ex eis possit agere excommunicatus post absolutionem in c. Felici. §. cum autem. de pœ. li. 6. rõem adduco. quia omnes fere ꝑctus sunt de iure gentium. l. ex hoc iure. ff. de iust. & iu. sed ista quæ sunt de iure gentium non prohibentur etiam deportatis, b l. quidam. ff. de pœ. multò fortius nec excommunicatis: cum longè deterioris ꝺõis sit deportatus, q excommunicatus. iuxta not. in c. pastoralis de ap. multum stringit ꝺsideratio qa excõicatio fertur loco medicinæ. c. cũ medicinalis. de sent. exc. li. 6. durũ & acerbũ esset dicere q tolleret ea q̃ dependent à iure nãli, & inficeret obligationem nãlem: videmus sile in mrimonio ꝑcto ab excõicato: q tenet tarq̃ dependens à solo ꝺsensu. vt c. significasti. de eo qui du. in mat. Item valet monachatus per excõicatum assumptus. vt c. cum illorum. de sen. exc. Item videmus q valet venditio facta ꝑ iusm vt no. In. & Io.

36 An. in c. dilecto. de ꝑb. facit c. sicut. de spõ. ¶ Vide et aliam bonam rõem: iudicium agitatum cum excõicato q̃tunc nũq; notorio valet anteq̃ repellatur ab agendo: vt d. c. pia. sed in iudicio quasi ꝑhimus. l. 3. de pec. ergò & ꝑctus agitatus ẽt in eis fauorem valet: licet possit repelli ab agẽdo donec fuerit absolutus. valeret tñ iudicium super tali ꝑctu si non repelleretur ab agendo. vt d. c. pia. cum ibi not. vide

37 gl. in c. j. de reser. li. 6. ¶ † Non ob. rationes Host. & primo dum movetur, qa ꝑhibitur ꝑ legem: dico q lex seu canon non resistit ꝓsensui obligatorio seu ꝑctui simpliciter: sed ꝓhibet communionem sub excommunicationis pœna. 11. q. 3. excõicatos. & c. cum excõicato. & si ꝑ faciens incidit in excommunicationem minorem, & excõicatus magis peccat. in c. illud. de cle. exc. mi, actus. n. remanet validꝰ. nam cũ lex prohibet aliquid sub pœna tenet actus, licet pœna ꝑmittatur. vt no per Cy. in l. non dubium. C. de leg. hoc est verum vbi per aliam legem patet actum sustineri sicut no. Bar. in l. prætor. ff. de no. op. nun. & q actus gestus sum excommunicato remaneat validus: patet in iurib. superius. alle. maximè in matrimonio. & religione vt s. dixi. & in donatione. vt in d. c. inter dilectos. de don. si enim lex expresse resisteret ꝑctui tunc non naſceretur aliqua obligatio neque ciuilis neque naturalis. vt in l. cum lex. ff. de fideiuss. & ibi plenè per Bart. & sic non teneret neque matrimonium neque religionis ingressus, neq; donatio neq; iudicium. q est falsum: vt s. ꝓbatum est. ¶ Item diligẽter ꝑsidera. q ratio Host. ꝺcludit apertè ꝑ opi. suam: nã ipse vult ꝑctum nõ tenere vt non excõicatus obligetur excõicato, sed vt excõicatus obligetur nõ excõicato valet. cuius ꝓrium inferẽ ex rõne sua: nam non solus excõ. catus peccat ꝑhendo imò etiam non excõicatus, qa ꝓhibitio cõiter dirigitur in non excõicatum vt euitet cõionem excõicati. vt d. c. excõicatos & c. cum excõicato. & j. de sen. exc. nuper. cum si. ergò cum ipse principaliter faciat ꝑ legẽ non deberet tenere ꝑctus ẽt in fauorem sui. cuius ꝓrium ipse dicit. item si lex expresse resisteret ꝑctui nulla naſceretur obligatio ẽt naturalis. vt d. l. cũ lex. & ibi per Bar. cuius ꝓrium hic sentit Host. & clarius in sum. in ti. de sen. exc. §. quæ sit pœna. sub. § q d si tenor. ver. sed sit dum aliquis. vbi vĩ velle qd ex ꝑctu inito cũ excõicato oritur obligatio nãlis ex qua saltem sm canones agi poterit absolutione obtenta, nisi dicatur q in odium excõicati agi non possit, sed ppea non remanebit prætium penes ꝑhentem cũ eo, sed erit pauperib. erogandum. & sic rẽperat ibi opi. suam. hic ergò q̃ s. dixi, vt oriatur hinc inde obligatio nãlis, & ciuilis. sed quò ad excõicatum illa obligatio est ineffica. durante excõicatione ¶ Ad secũdam rõem Host. dic q non sequitur. obligatio antigtus ꝑcta suspenditur per excõicationem superuenientem, ergò non oritur obligatio durante excõicatione. patet instantia in multis casib. superius alle. multa. n. fieri non dẽnt, tñ facta tenent. vt in c. ruſus. qui cle. vel vo. & l. patre fu-

38 rioso. de his q sunt sui vel alij. iu. ¶ †† Item videm' q mrimonia ꝑcta & ꝑ propria sponsalia ẽr iurata tenent, licet ꝑhens peccet, & c. sicut. & c. si inter. de spon. Item iurans non vendere librum peccat illum vendendo, qa non seruauit iurm à Deo & ab ecclesia præceptum, & tñ venditio tenet, licet ille sit periurus. vt no. Inn. & Io. An. in d. c. dilecto. de præb. ita ddm est in proposito licet peccet excõicatus ingrediendo sc excõioni & ꝑhens secus ẽt peccet. ꝑctus tñ qui causatur ex obligatione nãli tenet cum directo sibi non interdicãtur ea quæ sunt de iure gẽtium seu nãli, vt s. dixi. ¶ Et facit hoc ad fortificationem solutionis primi ar. ¶ Ad tertium ar. Host. resp. q ex validitate ꝑctus nõ efficiuntur superbiores, cum nonnunquam ꝑctus magis cedant in ipsorum odium q̃ fauorem. Item cum sit medicina non debet extendi. ita vt tollat & inhabilitet consensum, & quicquid sit habes instantiam s. de plurib casib. habes nunc expeditum primum

39 membrum circa validitatem gestorum, in tpalib. ¶ † Sed circa hoc primum membrum quæritur, quid si aliquis promittit, & etiam iurat dare aliquid ac soluere excommunicato ad certum terminum, nunquid tenetur hoc adimplere. In. hic tenet q sic, qa talis promissio siue iuramentum absque interitu salutis æternæ seruari potest. de iure. i. c. si verò. Et si diceres imò non potest seruari sine interitu cum nullus ei communicare debeat, alioquin communicans peccat. s. dixi. Resp. ipse hoc non est verum, semper, qa possumus ab eis emere: & eis vendere & ꝑhere pro vtilitate & necessitate nostra. de sen. exc. inter alia. & c. si verè. & per ꝓs alia facere quæ in ꝑctib. veniunt. & circa hoc vltimum instat. Item videmus, quod seruiens tenetur ei seruire vt promisit. 11. q. 3. quoniam multos. quare eadem ratione debita non soluet, & nam dñs etiam apostatis debemus de suis iurib. resp. 11. q. 3. Iulianus. & c. Imperatores. & potest talis casus ꝓhendi sub patrefa. de quo in d. c. si verè. de sen. exc. nec sm eum sunt hæc reuocata per c. nos sanctorum. & c. iuratos. 15. q. 6, qa illa capitula loquũtur ſpãr in absolõe fidelitatis iuratæ. inquo casu sta tuitur hoc speciale, & reuocatur prædictus canõ, Iulianus. qa valdè magnũ fomẽtũ excõicationis & excõicatorũ erat. qñ videbãt se eo miratos cũ magna caterua, & comitiua vaſallorum qui eos sequebantur, vel sm eũ nõ sunt absoluti vaſalli ipso iure, sed absoluẽdi ex cã vt ibi actum fuit Fatetur tñ Ia. q non est cõicandũ, vel ꝑhendum cũ excõicatis inde fiunt superbiores vel si eũ aliis æquè qñ sicut cũ ipsis vel aliq̃tulum minus benè ꝑhi posset. Host. dr se non videre, q sine pcto possit ꝑhi cum excõicato, vel aliqd ꝓmitti ei vel solui. nisi in casib. in iure expressis sicut sunt casus alleg. per In. ad hoc c. inter alia. vbi hoc vĩ expressum. dr ẽt q vaſallorum fidelitas est suspensa, q̃diu dñs est excõicatus, vt patet in lib. feu. hic finitur. l. ꝓsuetudinis. c. j. nec ob. vnum dictum In. ꝓecclesia non debet machinari frandes vel mendacium. & sic ex quo semel promisit solnere excõicato tenetur adimplere, ꝓmissionem, dicit. n. q excõicati non ab ecclesia, sed à seipsis decipiunt. & hæc duo dr tenenda in fauorẽ fidei, & censuræ ecclesiasticæ, in fauorem animarum ẽr ipsorum excõicatorũ, & in odium peccatorum suorum. & hæc opi. Host. ꝺ In. placet hic d. Ant. nec ob. sm eum periurium. & quia, ꝓmittens non est periurus, ex quo ei non soluit superueniente lĩa causa. qa à iuro excipitur legitima cã. l. fi. ff. qui satisf. cog. Et intelligi debet si res in eodem statu permanserit. de iurei. c. quemadmodum. aduerte tu qa alleg. tibi de

c hoc gl. valdè not. & prolixam. 15. q. 1. nos sanctorum. c vbi Io. in gl. sua multa motiua pro, & ꝑ & tandem dicit verius esse, qd licet excommunicatus nõ habeat ius perendo, promittens tñ debet ei solvere. arg. c. debitores. de iurei. dicit etiam hoc probari in d. c. si verè, licet enim excommunicatio tollat obligationem quoad fidelitatem, non tñ quò ad alios ꝑctus sm eum. sed Bar. Brix. in addi. ad illã gl. dicit excommunicato q non esse soluendum. cũ nemo debeat participare cum eo, nisi in casib. 11. q. 3. quoniam multos. nec obst. sm eum decr. si verè qa illud factum fuit de necessitate. Et licet Archi. videatur ibi transire cum opi. Io. & Inn. mihi tñ plus placet ꝓria opi.

quoniam

a ¶ Iniuria. Adde Feder. cons. 116. Sebast. Sapia.

b ¶ Excõiato. an ex cõicat' possit, ꝓsequam vel suorũ iniuriã: ponit Fel. in c. 2. ver. excõicatus non ꝑt. j. de excc. vbi tenet q non possit.

c ¶ Tenẽt. Adde q d. de Rot. dec. 28. in antiq. dñt q executor excõicatus põt ꝓuidere de bñficio maximè si ille cui fit prouisio ignorabat, & sic eoncordant cum dicto Cal. der. §. & j. prox. Ant. Fran. ¶ Tu dicas, q excõicatus si est publicus ñ pt eligi ad ꝓlaturam, vt c. cũ dilectus. de ꝓsue. vbi p In. & Host. & in c. finẽ litib. de do. & cõt. & adde, q est ineligibilis actiuè, & passiuè, vt p Car. i cle. 1. op. 7. de re. & p In. i c. nulli. de ele. & c. ꝓsuluisti. de pœ. qd tñ intellige verũ qñ est excõicat' excõicatione maiori, see' si minori, vt 41 quæritur, † quid si iniuria est illata excõicato p Ab. i c. tuæ. de cle. a to puta expoliatur, vel aliter affligitur: nunnõ resi. & p Spe. i ti. b de ele. §. j. ver. porro. & hĩ p gl. & doct. in c. illa. de ele. & c. ppetuæ. c. ti. lib. 6. vide p Phil. Fran. i c. ꝓstitutus. de ap. vbi multa all. & adde q excõicatus minori, nõ repellitur nisi à sacris ecclesiæ, vt dixit gl. j. i d. c. illa p c. Engeltrudam. 3. q. 4. & cã nobis. de exc. & per Gem. i c. iacui. i pr. d sen. exc. i 6. ꝑt tñ celebrare nec ex hoc fit irregularis, vt p 42 Ab. in c. celebrat. de cle. exc. mi. & excõicato si dẽt à sacerdote denegari Eucharistia, ẽt si sciat illũ excõicatum, vide p Ab. in c. si sacerdos. de of. or. & no. in c. episcopus. 1. q. 1.

Sebast. Sapia.

d ¶ Obseruari. vide Ab. sibi ꝓriũ in c. ab excõicato. ver. cadit tñ. s. de reser. cũ all. p Fel. i c. ad ꝓbãdũ. ver. limita primò regulã. d re iu. & p Ia. in l. barbarius. ver. limita notabiliter. ff. de off. præt.

Zacharias.

e ¶ Nullũ vel parũ vinculũ inducit. adde qd & quale erga Deũ, & eccl'ã trium hæc *communia opi.* erat probabilis, vt quia excommunicatio nõ erat publicè lata: & tunc gesta regulariter tenent fauore iuris publici. quia dignitas videtur exercere & non persona, vt l. barbarius. ff. de of. præt. 3. q. 7. verumtamen. & melius in c. ad probandum. de re iu. in decis. vbi valet confirmatio facta ab excommunicato tollerato ita & collatio: & similia & hæc communiter tenẽtur per doct. hic & per In. & alios in c. nihil. de elc. & d. c. si verè. & per Cal. in d. c. ad probandum. & in d. disp. inc. excommunicatus qui communio-

43 pin. ¶ † Si tamen actus gestus cõcernit fauorem illius qui scienter adiuit excommunicatum, debet ipsius odiũ retractari, vt no. Cal. in locis præal. & dixi in membro præced. dixi regulariter: quia dubitatur de validitate excommunicationis ab excommunicato tollerato latæ. nã communis opi. videtur q excommunicatio nõ teneat, licet debeat obd seruari d donec constiterit excõicatorem fuisse excõicatum. ratio quia cum excõicatus sit extra ecclesiam non potuit alium ponere extra ecclesiam. hoc tenet gl. 24. q. 1. in sum. & c. audiuimus. & bene facit ille tex. Idem Host. & Io. An. recitando in copia. de exce. li. 6. tenet Cal. in d. disp. & c. ad probandum. de re iu. Et idem eadem ratione tenet ibi Gof. & Cal. in absolutione ab excõicatione. arg. de pœ. di. j. verbum. Inn. in d. c. si vere sentit opp. ex quo excõicator tolerabatur. & illa opi. In. videtur mihi tutior, & verior: quia ex quo rollerabatur dignitas & nõ persona videtur excommunicare quæ quidem dignitas excommunicata non est

44 tiorem rationem. ¶ †† Excommunicatio quò ad Deum nullum vel e paruum vinculum inducit. equia aut excõicatus meretur: & tunc se ipsum per peccatum separauit à Deo. 6. q. 3. illud. aut non meretur: & seperatur à Deo, vt c. cum æterni. de re iu. lib. 6. Quosdam tamen effectus operatur etiam quò ad Deum, de quib. per Io. And. in c. ita quorundam. de iud. vinculum ergò principaliter iniicit excõicatio respectu ecclesiæ militantis: vnde potius est declaratiua quàm dispositiua. vide gl. no. in c. quodcũque. 24. q. 1. debet ergò valere hæc f declaratio seu vinculum quò ad ecclesiam militãtem à tollerato f excõicato sicut valent alia gesta in spiritualib. vt s. dixi & tutius est dicere illam saltem tenere ante factum. arg. c. iuuenis. de spon. post factum si celebrasset ad euitandam irregularitatem: potest tenere

45 aliam opi. iuxta ea quæ leg. & no. per Inn. in c. cum tu. de test. ¶ † Si verò non erat excõicatus tolleratus: quia communiter habebatur pro excõicato, vel si communis opin. quæ erat in ꝓrium non erat probabilis, cum sententia fuisset publicè lata, tunc non tenent gesta ratione publici officij: quia per excõicationem ab illo suspenditur, vt hic. & in c. tanta. de excc. præl. & in d. c. ad probandum. vbi est casus. & plenè per Inn. in c. nihil. de ele. & in c. qualiter & quando. 2. ante si de acc. & no. q s. dixi communem opi. non excusare. si non est probabilis, vt not. Cal. in d. c. ad probandum. & in d. disp. Et adde vnum no. dictum In. in d. c. qualiter. ante fi. vbi dicit, non debere dici tolleratum, sed intrusum illum qui fuit depositus seu infignitis dignitatis spoliatus. Item dic in excommunicato publicè. eadem ratione. facit e. apostolicæ. de cle. exc. vide tamen quod no. in c. ad no-

46 stram. 3. de in. iu. ¶ † Quid de eo qui in vno loco fuit excommunicatus publicè in alio probabiliter ignoratur. Si verò loquimur de his spiritualib. in quib. character imprimitur. executio quandoque expectatur vt in collatione ordinum & similib. Hic sunt opin. quidam dicunt q sine collatio tolleretur, siue non: nunquam executio sine dispensatione competit character tamen semper exprimitur: quia cum ipse tanquam ab ecclesia præcisus executionem non habeat ipsam alteri dare non potest. Sed differentia est in hoc inter tolleratum, & non tolleratum: quia primo casu dispensatur cum fi scipiente respectu executionis propter probabilem ignorantiam, secundo verò casu non. & sic intelligunt c. fi. de ord. ab epis. & j. q. j. si quis à simoniacis. & 9. q. 1. ab excommunicatis. hanc opi. videtur tenere Io. in d. c. ab excommunicatis. & gl. c. fi. vbi ponit differẽtiam inter excommunicationem latam à præciso, & collationem ordinum. tenet In. in c. nihil. de ele. d. Ant. hic & doct. in c. pia. & est communis opi. Sed idem In. aliter dicit in c. i. de schism. vbi dicit, se intelligere omnia iura quæ requirunt dispensationem circa executionem in eo qui erat tolleratus: licet recipiens ignoraret: quia talis ignorantia non erat probabilis, ideò requiritur dispensatio: secus autem si probabiliter ignorabatur præcisus. Et not. bene hanc opi. quia communiter ignoratur, & eam reperi sensisse, & secutum fuisse Colle. in c. fi. de or. ab epi. & Hug. vt refert gl. in d. c. ab excommunicato. & hęc opi. multum mihi placet licet alia sit tutior. Moueor, quia cum collator tolleratur potius confert sacramentum dignitas quàm persona: quæ quidem dignitas non est præcisa. 8. q. 4.

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶ Impetrante rescriptũ. Adde qđ d. de Rot.dec.94.dſit, qđ excõicat⁹ pt impetrare ꝯmissionẽ causæ, licet possit agẽdo repelli, & ita dt seruare Rot.&an excõicato possit cõferri bñficiũ. vide p eosdẽ dec.363.&an possit bñficiũ acceptare p eosdẽ decis. 126.& hęc oĩa ĩ antiq.& vide Roman. sing.suis fol.21. Ant.Fran. ¶ An & qñ rescriptũ est impetratũ p duos quorũ vnus est excõicatus & alter ñ, vtrum valeat dicas, ꝙ si impetraĩ sup re cõi indiuidua ñ valet: sec⁹ si res sup qua fit impetratio sit diuisibilis, qa valet ꝓ parte ñ excõicati. vide p Io.An.in reg. vtile p inutile. de re.iu.li.6. & vide Ro.sing.suis ĩ ver.excõicat⁹.ver. quo vtrũ. & de hac via brocardica, an & qñ vtile p inutile vitietur, vide p Bar.& doct.in l.græcę.§.illud.ff.de fideiuſ.

Sebast.Sapia.

b ¶ Impetrãs. vide p Fel.ĩ c.fi.ver.dũ oẽs hic.j.de except.vbi ampliat & restrĩgit plurib.modis regu. qđ excõicatus si impetrat rescriptũ nõ v; talis impetratio.

c ¶ Restituetur. Tu põdera, qa In.ĩ c.fi. de eo q mit.ĩ pos.dt qđ pſumit latitare, ꝯ scqĩ ꝙ vr̃ in dolo, & per ꝯñs licet sit iusta cã absentiæ tenet immissio. tenementi. And.Barb.

Sebast.Sapia.

d ¶ Vel audiet. vide Bal.ĩ l.& si post tres. ff.si qs cau. cũ alle.p Ias.ĩ l.sancimus.ver. scđo limita. C.de iu. vbi tãgit, an impeditus iusto impedimẽto possit ꝯdemnari in expensis, qa non comparuit.

nonne facit quod no.Inn.in d.c.si verò ſcem virtus characteris imprimitur inuisibiliter à Deo, qa collator vngit exterius, & Deus interius, vt c.vno.de sac.vn. Cũ ergò character imprimitur à Deo, & nulla culpa reperiatur in suscipiente, dẽt hr̃e ipsius executionem sine alia dispẽsatione, cũ parum valeat habit⁹ sine actu: simile videmus in corpore Christi
47 à malo ꝯsecrato.j.q.j.si fuerit. ¶ † Venio nũc ad vltimum de eis, s. q̃ fiunt rõe priuati iuris seu officij, vt eligere, & ista nõ tenẽt, siue sint gesta à publico excõicato, siue à tolerato, vt not.In.hic & in c.cũ dilectus.de ꝯsue.& c.ꝯsideramus.& c.cũ Vintoniensis.de ele.& c.gratum.de post.præl. Item seqtur Io.An.in c.j.de resc.li.6.&Cal.in d.disp.excõicatus,&c. Et iura q̃ distinguũt inter excõicatum publicè, & occultè ꝓcedunt in his q̃ gerũtur rõe officij publici, & hoc rõe publicæ vtilitatis, sed in his q̃ gerũtur rõe officij priuati, cessat illa dist. ita no.In.in d.c.cũ dilectus.& Io.in d.c.j. Cõcludit ergò, ꝙ electio facta ab excõicatis q̃tũcũq; occultis ñ tenet, siue añ electionẽ, siue postea ꝓbetur excõicatio, vt ĩ d.iurib.& qđ ĩ eis no. Sed dices tu, nonne electio ꝯpetit rõe publici officij.ar.c.j.de elect.resp.ſm Inn.ꝙ licet ad capl'm ptineat rõe publici officij ad canonicos tñ singulares pertineat rõe canonicatus seu spũalis fraternitatis. nõ.n.quilibet canonicus hẽt offiñ publicũ in eligẽdo. Et idem qđ s.dixi in eligẽte, dic & in impetrãte rescriptum[a] siue sit impetrãs[b] publicè, siue occultè excõicatus, vt not.Io.An.in d.c.j.& de hoc si impetrat ad commodum proprium. Quid si tanquam procurator alterius, & cõstituens ignorabat illum excõicatum, vel sciebat, dic vt no.in d.c.j.& plenius per Cal.in d.disp.inc. excommunicatus, qui communi opin.&c.

CAP. IX.

1 Actor nõ admissus à reo in possessionem sibi decretam causa rei seruandæ, post annũ efficitur verus possessor.
2 Missus in posses.ex primo decreto non possidet. 5.
3 Missus in posses. ex primo decreto in reali non efficitur possessor nisi post annum, quo casu non requiritur secundum decretum. & num.4.
5 Missus in posseſſ. in reali efficitur possessor ipse excluso reo: sed restituit rem cum fructibus reo intra annum comparenti.
Missus in posses. ex personali non efficitur possessor: intantum quòd reus possidet quò ad culturam agri, ipse verò custodit ne fructus dissipentur.
6 Missus in posses. ex secundo decreto in personali vel in reali post annum ex præsumpta contumacia rei qui in veritate non est contumax propter iustam causam absentiæ: vel audiet reum restitutum probata causa absentiæ: vel audiet quod non sit restitutus secundum diuersos casus de quibus hic.
Primum decretum interponitur etiam contra legitimè absentem, si non defendatur.
7 Contumax excommunicatus si vltra annum steterit in excommunicatione, perdit rem de qua agitur.
8 Missus in posses. ex primo decreto in vna re, an prohibeatur vendere aliam.
9 Præscribens impeditus possidere, an habeatur pro possessore quò ad complendam præscriptionem: intelligo quando possidebat ex primo decreto, non autem in alio præscribente. nam tunc non est dubium quòd præscriptio interrumpitur per tria in l. naturaliter. ff. de vsucap.
10 Missus in posses. in reali ex primo decreto post annum efficitur verus possessor citra alium iussum iudicis: secus quando est missus ex personali.
Per secũdum decretum aliquando adiudicatur dominium, aliquando possessio cum fructibus, aliquando releuatur actor ab onere probandi.
11 Missio in possessionem tam ex primo quàm ex secundo decreto, an habeat locum in spiritualibus vel beneficialibus, siue petatur ratione tituli siue proprietatis, & tam in beneficio obtinendo quàm obtento & num. 16.
Præscriptio in spiritualibus operatur acquisitionem fructuum, non autem vt acquiratur titulus vel ius prælaturæ.
12 Episcopus qui possidet vel quasi causa custodiæ iura episcopalia: puta vngere, pœnitentiam dare, & similes actus facere, habet istorum actuum exercitium.
13 Possessio in beneficialibus potest legitimè haberi sine titulo: beneficium verò non.
14 Præscriptio in beneficialibus non causat titulum, neque acquirit dominium: sed bene nocet verò rectori illius beneficij vel ecclesiæ.
Deserens beneficium per spatium longi temporis, videtur ipsum habere pro derelicto: & sibi præiudicat.
15 Sententia in beneficialibus non transit in rem iudicatam: quin superior semper possit perquirere defectu illius pro quo lata est: sed in præiudicium illius contra quem lata est, transit in rem iudicatam.
17 Iuspatronatus si fuit datum in pignus, ius præsentandi non competit creditori, sed ipsi domino.
Missio in possessionem ex primo decreto non potest fieri in his rebus quibus habet exerceri iurisdictio.
18 Missus in possessionem ex primo decreto, non facit fructus suos nisi fuerit constitutus in magna contumacia.
19 Missus in possessionem ex primo decreto si deiiciatur, vel molestetur an habeat interdictum retinendæ & recuperandæ.
20 Possessorium retinendæ vel recuperandæ an detur depositario vel commodatario vel colono & similib. qui non possident tam contra eum à quo habent rem quàm contra alium.
21 Si vendicatur res in quam est facta missio, an agetur contra missum vel missionem passum.
22 Missio in possessionem tam ex primo quàm ex secundo decreto à quo debet fieri ab ordinario, an à delegato.

1 Contingit. † Actor non admissus in possessionem sibi decretam per iudicẽ cã rei seruandæ, vel ab ea expulsus per lapsum anni verus efficitur possessor. Et primò ponit casum qñque ꝯtingentem. Scđò ꝓuidet. ibi, ne igitur. ¶ Casus lr̃alis. Aliqs citatus ad cãm cõtumaciter se absentat. iudex pp ꝯtumaciam absentis adiudicat possessionem actori rei seruandæ cã, sed pp potentiam rei siue dolũ actor intra annum rẽ custodiendam nãcisci nõ pt, vel acq̃sitã amittit: & sic ſm quosdã post annũ nõ efficitur verus possessor, & re⁹ de malitia sua ꝯmodũ reportat: ne ergò ꝯtumax melioris ꝯdõis q̃ obediẽs existat, statuit ꝯcilium de canonica eqtate, vt in casu præmisso: actor anno elapso verus efficiatur possessor.
2 Ber. ¶ † No.j.ibi, adiudicatur, & c. primum decretum nõ vitiari licet sit possessionis adiudicatiuum. Impropriè tñ adiudicatio, cũ ẽt possessio nõ trãsfertur ex primo decret. vt not. in gl.j sed illud verbum
3 recipit determinationem p illa verba cã rei seruandæ. ¶ † Pro com-
* muni opi. Canoñ. ꝙ missus in posses. in reali nõ efficitur ex j decreto verus possessor. & ꝓ hoc tex. ibi cã rei seruandæ. & ibi, rẽ custodiendam. & ibi verus nõ efficeretur. & ibi verus ꝯstituatur elapso anno. & vide ad mãm ꝙ plenè dixi in c.qm̃ §.in aliis. vt lit. nõ ꝯt. ¶ Not ꝙ ꝯtumacia seu delictũ nõ dẽt afferre ꝯmodum. de do. post di. rest. & si necesse. ¶ No. ꝙ iussus mitti in possessionem ec hoc solo nõ hr̃ ꝓ misso. Vel no. sic. ꝙ ex sola interpositione decreti actor nõ nãciscitur possessionem, sed oportet vt actualiter mittatur. ad hoc c.cum aliquib. de re iu. nisi aliud fictio ex cã operetur, vt in casib. depositis.
4 ¶ † Not. ꝙ lapsus anni in realib. ꝯstituit missum absq; alio decreto verũ posses. & sic de necessitate nõ exigitur 2.decretum. ¶ Vlt. no. ibi, de æqtate canonica. & c. ꝙ ius can. sp innititur æqtati. ꝯcor. c.j. s.
5 e.& c.dilecti. s. de iud. ¶ † Venio ad gl. & op. ꝙ missio ex j. decreto nõ fiat cã rei seruandæ, sed vt trãsferatur possessio vera, vt ꝓbari vr̃ in l.si qs emptioni. C.de præsc. 30. vel 40. an. Sol. colligẽdo j.gl. aut loquimur in reali aut in psonali. primo casu sunt opi. inter Legistas & Can. nam legistæ dñt, ꝙ ex primo decreto missus verus efficitur possessor sed ꝯmutabilis, qa reus cõparens intra annum recuperat posses. iuxta ea q̃ hñr in c.qm̃. §.in aliis. vt lit. nõ ꝯte. Et ſm hanc opi. impropriè dr̃ cã rei seruandæ, sed ꝓ tãto dr̃ cã rei seruandæ, ꝙ intra annum ꝯseruare dẽt fructus vt reo venienti intra annum restituat
* rem cũ fructib. vt §.in aliis. sed ſm cõem opi. Can. missus intra annum nõ efficitur verus possessor, sed hãt rẽ cã custodiæ, & iõ intra annũ restituit rem cum fructib. & ſm hãc opi. hæc verba cã custodiæ: stãt ꝓpriè. & q̃ op. istarũ sit verior, dixi in d.§.in aliis. in effectu, tñ nõ est vis q̃ illarũ teneatur. In psonali verò nõ est dr̃ia inter Can. & Legist. quia ex primo decreto nõ efficitur missus possessor, sed tñ custos: sed 2.decretum eiicit primum, & antiquum possessorem Tu verò circa effectũ secundi decreti, dic vt plenissimè dixi in d.c.qm̃ §.fi. itẽ tenendo opi. Can. vt ẽt in reali missus ex primo decreto efficiatur custos, aduerte ad vnam no. dr̃iam inter vtrunq; casum. q̃ gl. hic tacitè sentit vt in reali passus missionem ex toto expellatur de possessione, & assignetur actori missio. In psonali verò nõ expellitur: sed vterq; stat in possessorio diuerso respectu: qa possessor colet agrũ & missus custodiet ne dissipet fructus, & c. & cur tã variæ: & nũquid, debeat seruare indistinctè, dixi plenè in d.§.in aliis. dic vt ibi. ¶ Sed
6 circa vtrunq; gl. hic q̃rit, † qđ si passus missionem pp præsumptam ꝯtumaciam, & in veritate nõ erat ꝯtumax: qa hẽbat ꝓbabilem cãm absentiæ: gl. prope fi. in ver. tñ iudex. resp. ꝙ ꝓbata iusta cã absentię
c restituetur.[c] ff.de dam. inf. l.si finita. §.si forte. vel audietur[d] ipso
d iure sine aliqua restõe per l.Imperatores. ff. de pri. cre. & j. de re iu. cum Bertoldus. Sed diceres tu, quare gl. in hoc puncto loquitur alternatiuè

a ¶ In l.q̃uis. tu vide Io.de Im.ĩ l.si finita. §.Iul.ff.de dã.inf. vbi tenet ꝯ, & pondera, qa ꝯ Bart. est tex. d.l. q̃uis. vbi dr̃, ꝙ nõ vr̃ missus in alia bona, qa nõ hẽt vel occupata sunt, iõ ñ vr̃ imputari ꝙ sibi nõ fuit facta missio in aliis reb. sed isto casu imputar̃ sibi. And.Bar.

b ¶ Trãscursus anni. No. qđ nõ reqrit sñia iudicis, idẽ voluit Bar. ĩ l.si finita.§. Iulian⁹. ff.de dã. inf. mouet̃ p id qđ hr̃ in l.sancimus.§.cũ aũt. C.ad Treb. sed ĩ l.stipl'o.§.hẽt.ff.de ope. no.nun. dt, qđ reqritur sñia. vide q̃ ibi remisi ad Bart. vide hic tex. ĩ ver. ꝯstituatur vbi ꝓbatur ꝯ̃riũ ꝙ reqritur sñia. arg. ei⁹ qđ tenet gl. l.ĩ criminali. C.de iu.om. iu. gl. tñ hic dt qđ ad cautelam. And.Bar.

Sebast.Sapia.

c ¶ Spũalib. ad hoc faciũt no. p Fel. in c. auditis. ver. inq̃tum. Ab. vbi dt, qđ p platũ inferiorẽ pt pſcribi missio ĩ pos. bñficij, & idẽ vult Ab. in c.cũ venerabilis. j. d cẽs. & c.auditis. s. de in int.rest. ex q̃ pſupponũt, ꝙ missio fieri põt in beneficiis.

ternatiuè, cum sit maxima differentia an restituatur: an audiatur ipso iure. dic ꝙ iõ sic dubiè locuta est: qa iura p eam all. sic vario mõ loqui vr̃: & Io.An. trãsiuit hic, ac si dubietatem nõ ppendisset. d.Ant. dt ꝙ si missio fit ex obl'one psonali surgẽte ex facto ei⁹ ꝯ quem facta est missio, tunc nõ data in veritate ꝯtumacia, missio est nulla, qa exigitur latitatio: & intelligi dẽt de missione ex 2.decreto: qa quò ad primum sufficit nõ defendi: nam primum interponitur & an ꝯ absentem cã reip. si nõ defendatur, vt l.ignorare. C.de test. mil. & no.j.ti. prox. c.fi. Si verò obl'o surgit vitio rei: & sic ex nõ fieri trahẽte originem à vitio rei, tunc valet missio ꝯ impeditum, sed restituitur ſm Bar. & non all. vbi hoc dt. Aduerte tu, qa hæc sunt dicta Bar. in duob. locis, s. in l. Fulcinius.§.j.ff. ex qui.cau.in pos.ea.& l.Imperatores.ff.de pri.cre.& ĩ eo ꝙ dt de vitio rei, pone exemplũ, qñ agitur actione damni infecti occasione rei minantis ruinam, vel qñ agitur actione nóxali, sed vide de hoc clari⁹ per Cy. in d.l.ignorare. C.de rest.mi. vbi dt, ꝙ aut in missione fienda reqritur dolus ex parte rei ꝯtumacis, & tũc si nõ interuenerit dolus, missio est nulla. ita loqtur l.Fulcinius. aut non reqritur: sed sufficit ꝙ res vitiosa nõ defendatur: & tunc tenet, sed ꝯpetit restõ. & ita loqtur l.si finita.§.si forte. đ dam.inf. ¶ Ex his vlt. infert gl. ꝙ iudex sũmatim examinet negotiũ anteq̃ fiat missio. Quid aũt veniat examinãdum interpõe scđi decreti? Resp. Ab. ꝙ nõ examinabitur an fuerit debitum: qa hoc fuit examinatũ in interpõe primi. sed examinabitur ſm eum, an absens hr̃et iustã cãm absentiæ p q̃ restitueretur, vt dt gl. Tu dic. ꝙ ẽt fiet examinatio respũ debiti, qa nunc agitur de maiori præiudicio q̃ in j.decreto, vt le.& no. ĩ l.cũ ꝓponas. C.de bo.au.iu.pos. Et gñal'r qual'r exigatur summaria cognitio tam ĩ interpõe primi q̃ scđi decr. dixi ibi plenè in d.§.
7 in aliis. & seq. dic vt ibi. ¶ † Quæro hic habemus vnum remedium ꝯ ꝯtumacem: nunqd sint, & alia? gl.2.resp. ꝙ sic. & remittit ad no. in c.tuæ. vt lit. nõ ꝯte. vbi de hoc & inter cætera ponit hic gl. opi. Io. q tenuit, ꝙ si ꝯtumax steterit p annũ in excõicatione pdit possessionem rei de qua agitur. ar.11.q.3.rursus. & c.quicunq;. Et aduerte. qa ista fuit opi. Io.An. hic nam in prædicta decr. tuæ. tenuit ꝙ pdit cãm, sed hæc opi. nõ placet glossatori hic. & dat no. restrictionem & mẽtitenẽdam ppetuò ad illa c.rursus. c.quicũque. vt ꝓcedant qñ agitur de crimine, siue criminal'r siue ciuil'r. Et plenissimè circa intel'm illorũ vide ꝙ dixi in c.j.de iud. vnum tñ credo, ꝙ licet illa cap. nõ hẽant locum in cã ciuili: tñ si ꝯtumax steterit in excõicatione p annũ poterit ob nimiam ꝯtumaciam fieri missio, & adiudicari fructus statim pcipiendi. ar.l. Fulninius. in fi. eorũ q̃ dixi in §.in aliis. & an poterit alia pœna induci ex pseuerãtia in excõicatione tãto tpe, vide ꝙ tetigi ĩ d.c.j.de iud.
8 ¶ † Quero nunqd dispõ huius c. hẽat locũ in actione psonali? gl. in ver. actor dt ꝙ sic. Et circa mãm huius gl. q̃ritur nunqd missione facta ĩ vna re ex j. decreto impediatur missus, ne possit vẽdi alia res q̃
a illa q̃ hẽt ex j.decreto. vide Bar. ĩ l.q̃uis.[a] q̃ legit cũ l.cũ vnus.§.fi.ff.de bo.auct.iud.pos. vbi ponit opi. ꝯ̃rias. Ipse verò ꝓ ꝯcordia distinguit. ꝙ aut cã missionis ꝯcernit tñ vnam rem, vt in cã noxali vel damni infecti. & tũc nõ dẽt extẽdi manus ad aliam rẽ, aut ꝯcernit totũ pr̃imonium, vt in actione psonali. & tũc secus. ꝙ not. & ibi vide p eum latius. & sic intellige no. per Spe. in ti. de scđo decr.§.iam de effectu.
9 cir.prin. ¶ † Scđò q̃ro qđ si p factũ alterius vel aduersarij impeditur præscribẽs possidere nunqd hr̃ ꝓ possessore quò ad ꝯplendam præscriptionem? gl. in reg. sine possessione. de reg. iu.li.6. ꝙ nõ: ꝙ no. dispositio ergò huius c. nõ hẽt extẽdi ad effectũ præscribẽdi: cum ibi agitur de graui præiudicio ꝓ hoc, qa ibi ꝯstõ nõ innititur æquitati nõ dẽt extẽdi, vt no. Io.An. in c.1.& 2. vt lit. pen. lib.6. fa. reg. odia. de
10 re.iu.li.6. ¶ † Quæro tex. hic dt ꝙ p lapsum anni ꝯstituatur, & c. an requiratur p lapsum anni sñia iudicis. an ipso facto ꝯstituatur verus possessor? gl. hic in ver. ꝯstituatur. multum instat in effectu ꝯcludens. ꝙ in realib. nõ exigitur 2.decretum necessariò, sed solus transcursus
b anni[b] ꝯstituit missum verũ possessorem. In personalib. verò necesse est impetrare 2.decretũ, al's nõ possideret. dt tñ ꝙ qñq; p 2.decretũ nõ solũ possessio, sed ẽt dñium trãsfert̃ si reus erat dñs, vt in cã noxali, & in cã dãni infecti. tu verò dic melius de effectu 2.decreti, vt no. In. in c.dilecto. de ver. sig. dixi plenè in c.qm̃ ꝯ.§.fi. vt lit. nõ ꝯtest. dẽt ergò attendi modus interponẽdi: nam qñque adiudicatur res, qñque sola possessio cũ fructib. qñque releuatur actor ab onere ꝓbãdi debitum. & de rõe diuersitatis inter primum & ſm decretum,
11 dic vt plenè tetigi in d.c.qm̃ §.in aliis. & §.fi. ¶ † Quæro capiendo 2.partem gl. ibi, sed nunqd idem numerus, & c. nunqd in spũalib. interponatur primum & ſm decretum pp ꝯtumaciam rei, puta si petatur ecclesia, vel præbẽda? Gl. resp. ꝙ si petatur ecclesia nõ rõe tituli, sed tanq̃ ꝓprietatis, vel petatur aliud spũale, tũc hẽt locũ missio: & anno elapso missus efficietur verus possessor, & prescribere poterit ipsam rẽ seu ius spũale. all. c.j. ꝓx. si verò petatur ecclesia tanq̃ bñficium seu præbẽda, tunc licet fiat missio ex j. decreto: & ẽt possit interponi ſm, vel ex lapsu anni efficiatur verus possessor, nõ tñ missus prescribit sibi titulũ possidẽdi: qa possessio nõ facit aliquem decurionem sed canonica electio. ff. de decu. Herennius. de inst. ex frequentib. operabitur ergò 2.decretum, vel lapsus anni in hmõi missione vt possit vti fructib. tanq̃ possessor: & vt possit præscribere ꝯ oẽm agẽtem si hr̃et bonã fidem & aliqualem titulũ, nõ tñ præscribit sibi ius prælaturæ, i. vt tanq̃ prælatus possit in futuro sine ltĩmo, & vero titulo possidere, dt tñ gl. qđ hodie ille q agit sup dignitate personatu, vel bñficio ecclesiastico obtinendo nõ dẽt mitti in possessionem cã rei seruandæ: sed ꝓcedi pt li. nõ ꝯte. vt c.vno. de eo qui mit. in pos. li.6. Duo sunt examinãda cũ hac particula gl. primò nunquid rl'r in spũalib. vbi ñ petit̃ bñficium rõe tituli: hẽat locũ missio rõe ꝯtumaciæ. scđo an indistinctè in istis bñficialib. denegetur missio tanq̃ ex primo vel scđo decreto. Ad primum gl. ꝯcludit ꝙ sic idẽ
12 In. An. & cõiter doct. ¶ † In tñ hoc placet Inn. quod dt ꝙ si eps petat in eccl'a ius epale vel aliqd incorporale, vt puta ꝙ possit pniam dare, infirmos vngere: reo ꝯtumace mittetur eps in possessionem prædictorũ cã custodiæ: qa gñal'r qñ agitur actione in rem fit missio in possessionem prædictorũ cã custodiæ: & qa gñal'r qñ agitur actione in rẽ fit missio in posseſſ. rei petitæ ẽt si agatur de ecclesia: vt hic in gl. Nec ob. si dicatur ꝙ ſm hoc poterit ꝯtingere ꝙ ille qui nõ habet ius in cura animarũ, habebit ipsius exercitium. fatetur. n. hoc posse ꝯtingere: sed excusatur qs pp ignorantiam possessoris, quod fatetur Host. si bonã fidẽ hẽat, & ꝓbabilis sit ignorãtia. de cle. exc. apostolicæ. quinimò ſm eum, & si malã fidem hẽat, licet ipse sibi noceat: aliis tñ nõ nocet, vt c.fi. de coh. cle. tum pp ignorantiam ipsius suscipientis, tum pp iuris & iudicis auctoritatem. ar. ff. quod cum fal. tu. l.j. & fa. ff. de nau. ait pretor. §.j. ver. q tñ. & fa. de ele. nihil. in fi. quod ibi no. dt. n. Inn. hic aliàs ꝯtingere: qđ q hẽt exercitium nullum ius hẽt qñ res petita adiudicatur ei q nullum ius hẽt in illa l. Iulianus ff. de cõd. ind. & de re iu. c.cũ inter. & hæc dicta sing. sunt no. in practica. Et pro eis facit quod no. In. in c.eum qui. de eo q mit. in pos. lib.6. & Spe. in ti. de ꝯtu §. seqtur. ver. illud. vbi dt missionem hr̃e
c locũ cũ agitur de iurib. spũalib.[c] & de ecclesia tanq̃ ꝓprietate. all. ad hoc p locũ à spãli d.c.eum q. vbi ponitur casus spãlis, vt in illo spãli nõ hẽat locum missio: ergò in aliis ꝓceditur rl'r: nam exceptio firmat rl'am in aliis. 32.q.7. dñs. Venio ad ſm in quo aduertendum est, quod ſm hanc gl. olim ẽt in bñcialib. indistinctè hẽbat locũ missio: & trãsferebatur possessio, & ꝓcedebat præscriptio ꝯ reum agẽtem sed p hoc nõ acqrebatur sibi ius prælaturæ, si alias ñ hẽbat ltĩmum
13 titulum. ¶ † No. j. sing. ex hoc dicto gl. qđ licet bñficium non posset hr̃i ltĩmè sine titulo, possessio tñ posset hr̃i sine ltĩmo titulo. facit
14 ad ea q̃ plenissimè dixi in c.in lr̃is. de rest. spol. ¶ † Secundo ex dicto gl. no. ꝙ qñque præscribit quis ꝯ alium, nõ tñ sibi dñium acqrit. qđ vr̃ mirabile. Ex quo vr̃ sing. inferendum, quod si clericus bona fide titulo colorato possidet beneficium alterius per decennium inter præsentes. & 20. inter absentes quod præscribit illud in præiudiciũ veri rectoris, licet ipse ius prælaturæ sibi nõ acqsiuerit, & quod sufficiat tm̃ tempus, vr̃ colligi ex no. p Io.An. in simili in reg. sine possessione. de reg. iu. li.6. in mer. & pro hoc adduco talem rõem. ex lapsu tanti tpis vr̃ quis habere beneficium pro derelicto in præiudicium sui, ad hoc quod leg. & no. in l.si de eo.§.j.ff. de acq. pos. & per gl. & doct. in c.cum venissent. de rest. spol. quare ex facto suo perdit beneficium potius quàm ex facto ipsius, sed iste non acquirit sibi ex natura rei imprescriptibilis. facit quod in simili not. per Bar. in l. sequitur.§.si viam. ff. de vsuc. & per Inn. in c.quia plerique. de im. ec.
15 ¶ † Aliud simile videmus in sententia lata in istis beneficialib. quę respectu illius contra quem fertur transit in rem iudicatam: nõ autem respectu superioris, quia potest inquirere de defectu iuris illius pro quo lata fuit, quia sibi nullum ius respectu tituli de nouo tribuit, vt no. gl. in c.j. de concef. præb. & videtur probari ex no. in c. cum olim. s. e. & in c.cum dilecti. de ele. & no. hoc, quia si est verum est nouum & mirabile dictum, & satis coloratum ex præcedentib.
16 ¶ † An autem hodie habeat locum missio in beneficialibus Gl. ista ꝙ non, per c.eum qui. de eo qui mit. in pos. li.6. sed lite non contest. potest procedi ad diffinitiuam, vt ibi. sed aduerte, quia gl. cautè locuta est vtens verbis illius c.eum qui. videlicet cum agitur de beneficio obtinẽdo, & ideò hodie dubitari potest, quid si agatur de ob-

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶Remediū exordinariū Pondera ꝑ ista mā qa gl. rectè sentit ꝙ olim posset mitti in possess. ꝑꝑ ꝯtumaciā i bñficio:& adduco,quia possessio ñ est spūalis:& sic ñ datur vitiosus ingressus i re spūali.ad hoc adduco in gl.c.cęterū.de iud.q̄ dt,ꝙ qō possessoria feudi ñ est feudalis.adduco gl. fi.i c.lras.de iu.cal.q̄ dt ꝙ qō possessoria bñficij ñ est spūalis. adduco dictū In.i c. fi.de iud.vbi voluit, ꝙ cā possessoria ñ ē spūalis.adduco Bal. i c q̄to.de iud.vbi dt ꝙ pt laic⁹ cognoscere i cā iurispronat⁹ possessoria. vide q̄ dixi i c.cæterū.ꝑall. vide Car.i cle.dispēdiosam.de iud q idē voluit qđ qō possessoria ñ gaudet bñficio illi⁹ cleri.ğ seq̄r, ꝙ d.gl dt verū & in hoc defecerunt oēs qui scripserunt hic. scđò pōdera:qa posito ꝙ ista sūt vera, dico,ꝙ errauit Papa i d.c.j.cū dt,vr vitiosus ingressus:qa per possessionē nō acqrit titulus:pactū tpalē ñ acqrit act⁹ spūalis. posito ꝙ acqrat possessionē,si tñ datur vitiosus ingressus& multò minus, qa acqrit custodiā. ğ & sic ñ bñ stat decisio illius tex. Tertiò pōdera, cū dt ꝙ ñ hēt locū i detēto. vide q̄ pulchrè remisi ad Bal. i l.null⁹. C.de sum.Tri.pōndera, qa d.c.j.vtit illo verbo,ingressus. ğ ñ hēt locū in eo q al's fuit approbatus qa fortè hēt titulū, cū ꝑpriè ñ datur ingressus,vt al's hūit illud bñficiū pōdera ēt qa i rub.ff.so.ma. dr queādmodū dos petatur. & tñ An.& do.ibi dñt.i repetat. & ibi Ang. dr statm importat aliqđ qñ petitur idem repetitur.And.Barb.

Sebast.Sapia.

b ¶Cōpetūr.Qđ remediū ordinariū & exordinariū ꝯcurrere possint. diuersis respectibus tradunt Mod.i l.i.ꝑinciali. ff.de oper.no.nun.

Sebast.Sapia.

tento?gl.refert ibi tenuisse doct.idem & hoc tenuerunt multi, vt Arc.Io.Mo.Host.& Spe. in ti.de contu.§.sequitur.ver.illud. vbi plenè prosequitur, & recitat Clemētem Papam & oēs auditores curię in hāc sñiam inclinasse. hoc idem plerosq; tenuisse recitat In. in d.c. cum q. sed gl.d.c.eum qui.dt lram illius c.facere in ꝯrium cum loquatur de obtinēdo. & recitat ibi Io.An.in nouel.quendam hāc opi. tenuisse. qđ dicemus ꝑ prima opi.duę efficaces rōes sunt.prima quia eadem est rō in obtēto sicut in obtinendo. ergò eadem dēt esse iuris dispō,ne.s.dēt vitiosus ingressus.secunda rō,quia cum possit procedi ad sñiam lite non cont.vt clarè hodie patet ex cle.dispendiosam.de iud.quę ꝑcedit in istis beneficialib.siue agatur petitorio siue possessorio, vt ibi no.& dixi i d.c.literas.de iu.cal.frustra re-
a curretur ad remediū extraordinarium^a cum competat ordinarium:imò non debet competere extraordinarium ꝯpetēte ordinario, vt l.in causæ.ff de mi. nec ob.si dicatur ꝙ ꝑꝑ ꝯtumaciæ defectum nō pt ꝑcedi ad sñiam: quia si esset pñs posset ab eo haberi sua ꝯfessio:quia sicut in matrimonio carnali nō valet ꝯfessio partis.de eo q cog.ꝯsan.vx.suæ.c. super eo.ita nō debet valere in matrimonio spūali,vt no.in nouel.in d.c.eum qui.Sed cre-
* do his nō obst.ꝙ licet prima opi.*sit communis*, & magis tuta, tñ satis pt tueri secunda opi. vt habeat locum missio vbi agitur de obtento maximè qñ prætēditur spoliatio vel alio tpe possessio.hoc primo probo per cōes regulas iuris quæ volunt,vt ēt in istis spūalib.habeat locum missio,& præcipuè facit illa opi.præcedens In.quæ vult ꝙ ēt si agatur de cura animarum vendicet sibi locum missio. Clarius hoc probo,per d.c.eum qui.nā ibi editur ius de nouo, vt patet per verbū statuimus. ergò ante dispōem illius c.fiebat missio ēt in bñficialib.sed illud c.solum loquitur cum agitur de bñficio obtinendo:ergò nō debet extēdi cum agitur de obtento:quia intm debemus recedere à iure antiquo inquantum reperitur dispositum ꝯrium in nouo. vt l. præcipimus.in fi.C.de app.& ꝙ expresè nō mutatur stare nō prohibetur, vt l.sancimus C.de test. fa.c.maiores.de bapt. nec per subauditiones debemus inducere iuris antiqui correctionem,vt no.in c.cupiētes.§ quod si.de ele.li.6, in gl.in ver.petere.facit ꝙ no.Bar.in aut.quas actiones.C.de sacros.ec. Non obst.si dicatur eandem esse rōem in obtinēdis,& obtentis: quia hoc prorsus nego.Intelligo.n.dum agitur de obtinendo non respectu possessionis, vt quidā intelligunt, sed respectu iuris,vt qa fuit electus & agit vt ꝯfirmetur,vel habet ius ad rē,& agit vt fiat sibi collatio.& sic vt obtineat bñficium. hoc.n.casu rectè disponitur: vt d.c.eum qui.vt ob ꝯtumaciam nō fiat missio in bñficialib. qa patet vitiosus ingressus, cum administret sine titulo cum adhuc non habeat ius in bñficio, sed cum agitur de obtento,vt quia iam dicit se hre & habuisse ius in bñficio, & maximè si aliàs habuisset possessionem: sed ab ea decidit:tunc non patet vitiosus ingressus cum dicat se hre titulum, nec debet fieri missio in poss.nisi prius summatim examinetur negotium & ius actoris. iuxta ea quæ dixi in c.qm §.in aliis.& §.seq.vt lit.non cont.& maximè cum debet fieri missio in bñficialib.cum in eis multum dēt exuberare offm iudicis, ne ꝯsequatur possessionem sine titulo.sicut in simili dr cum petitur restō bñficij, iuxta no.in cle.vnic.de cau.pos. & prop.& c.in literis.de rest.spo.& ꝙ hoc casu fieri possit missio,est tex.c.ꝯsultationib.in fi.de of.del. Non ob.alia rō s.all.in ꝯrium fateor.n.ꝙ hoc casu ēt cum agitur de obtento possit ꝑcedi lit.non cont.vt d.cle.dispendiosam.sed illud remediū nō est ita ordinarium vt necessario sit seruandum.nō.n.dr ibi ꝙ iudex dēat ꝑcedere:sed ꝙ pt iudex exigere cōr. li.præterq̄ in casu c.qm.§.porro.Item hic nō pt allegari ꝯtumax in sui fauorem:cū ꝯtumacia nō dēt sibi ꝑdesse. iuxta no.in simili in c. signauit.& c.Albericus.de test.& l.in lege Aquilia.ff.ad l Aq.Item ex alio nō ꝑcedit illud arg.gñale.ꝑcedit.n.qñ ordinarium & exor-
b dinarium ad idem ꝯpetunt^b,sed hic ad diuersa:nam missio ꝯcernit pęnam & odium ꝯtumacis:ꝑcessus verò ad vlteriora ꝯcernit iustitiam & merita causæ hinc est.ꝙ mulcta nō impedit ꝑcessum ad vlteriora s.e.c.veritatis.& c.accedens.i.s.vt lit.nō cont.Item possibile est ꝙ actor ꝑbet de iure suo, sed nō plenè ꝑꝑ absentiam ꝯtumacis, quia per ꝯfessionem illius posset iustificare titulū: licet.n.sola ꝯfessio partis nō sufficeret,vt s dixi,tñ multum adminiculatur maximè in præiudicium ꝯfitentis:hoc.n.patet in mrimonio carnali,vt ꝑbatur in c.attestationes.de desp.imp.& ꝙ ibi not.p Host.& est tex.opt. in c si duo.3 5.q.6.vide bo.gl.c.super eo.de eo qui cog.ꝯsan.vx.suæ. Vltim.facio ꝑ hac parte hāc ꝯsiderōem.videmus.n.ꝙ in bñficialib. pt agi possessorio ñ ob.ꝙ possit patere vitiosus ingressus. sed ꝑsumptio est in ꝯrium:ex quo ꝑbat alias possessionē maximè colorādo titulū, vt in d.decr.in lris.ergò idem dđm in ista missione ꝑꝑ ꝯtumaciam. Item facit rō præcedētis dicti Inn. eadem.n.est rō cū aliquid petitur spūale ꝯcernens exercitium curæ animarū, sicut cū petitur bñficium al's obtētū.& hoc diligēter not.qa alibi nō hēs hūc passū ita discussum Sed postq̄ prædicta scripsi accidit mihi motiuū valde vrgens in oppositū ꝑ ꝙ coactus sum.& ꝑdicta dicta mea & præced. dictum In.restringere: cū.n.p missionem ex j.decreto.nō trāsferatur vera possessio,ꝑm cōem opi.Can.vt s.dixi,sed tm fit missio cā custodiæ:qūo poterit iste missus,ēt si hēat ius in re exercere ꝑtātem clauium,tam in foro animæ q̄ in foro ꝯtentioso:vel al's ferre sñas in tpalib.cū nō hēat possessionem rei cuius rōe ꝯpetunt?ista.n.omnia sequuntur possessionē,& ñ ꝑprietatem,vt no.In.in c.in literis.& c. olim.de rest.spo. ꝑbatur in c.ꝯsultationib.đ iu.pa.& c.querelam.de ele & c.cū olim.de cau.pos.& ꝑpr.ad idem adduco tex.no.in c.cum
17 Bertoldus.de re iu.vbi patet,†ꝙ creditor qui hēt villam in qua est iuspatronatus in pignus ñ pt pñtare:sed pñtario ꝑtinet ad dñm: qa creditor nō dēt sibi lucrifacere fructus sed si pñtaret,& admitteretur pñtatio nō posset postea talē fructū restituere.ita fortiter arguo in ꝑposito:cū.n.missus in poss.teneatur reo venienti oēs fructus restituere,vt d.§ i aliis.si ipse missus in poss.dignitatis exercet sectāria ad dignitatē, maximè ꝯferendo bñficia,eligēdo,excōicādo, & absoluendo.qūo posset postmodū reo intra annum venienti ista restituere cū ꝯsumētur p exercitium Irē vt prędixi sequeretur illud absurdū,qa exercerētur illa à nō possessore ꝯ superius all. & maximè p In.in c.cū dilectus.de rel.do. Hinc bellissimè dixit Spe.in ti.de se.decr.§.vidēdum.ver.qd si electus.ꝙ ēt si agitur de dignitate secularijputa agit electus in ptāte ꝯ vniuersitatem q̄ cum elegit:nō hēt locum missio in poss.ob ꝯtumaciam vniuersitatis, ne exerceat ista iurisdōalia sine possessione: sed ꝑceditur ad sñiam diffinitiuam:sicut dr in c.vno.de eo q mit.in pos. ꝙ sing.no.ꝑ extentione illius c. quare ꝯcludo,ꝙ in istis bñficialib.siue spūalib. habebit locū missio, qñ est exercenda iurisdictio in foro contentioso aut pñiali. & per hoc do nouam,& sing.limit.ad omnia iura permittentia hanc missionem in ecclesiis,cum petuntur vt proprietates.qñ non est in eis iurisdictio contentiosa, vel pœnitentialis annexa quæ veniat exercenda per missum,cum exerceri non possit,tum ex defectu possessionis, tum quia non posset fructꝯ eius intra annum reo venienti
18 restituere.& hoc sing.no.¶Venio ad aliam partic.gl.†& quæro an missus in pdsess.ex primo decreto vtatur fructib. Gl.in ver.& illud scias.dicit ꝙ non.& excipit tres casus.primus in misso in petitione hæreditatis concurrente nimia contumacia rei,vt puta, quia dixit se nolle comparere.ff.ex quib.cau.in pos.ea.l.Fulcinius.§ vlt.sed tu dic illud non speciale sed regulare vbicunque cōcurrit nimia con-
c tumacia ^c rei:& tunc iudex possit decernere, vt missus lucretur statim fructus,& hoc probatur ꝑm aliam lect.in d.§.vlt. quæ est magis communis.& eam sequitur ibi Bar.& dixi plenius in d.§.aliis.Secundus casus exceptus in gl.est cum venter mittitur in possessionem.i. mulier prægnans nomine posthumi:tunc enim mulier vtitur fructib.Intellige quò ad alimenta sua, ne ob defectum alimentorum pereat partus. & hoc est specialitatis ratio, vnde missio ibi fit non propter cōtumaciam,sed propter spem nascituri.& vt mulier inde se alat,& sic ille casus rectè non excipiatur à regula supradicta. Tertius casus est,cum impubes ex Carboniano edicto mittitur in possessionem, dic ꝙ etiam iste casus rectè non excipitur ab illa regula, quia illa missio non fit propter contumaciam alicuius. imò loquitur cum filio impuberi mouetur quæstio status: puta ꝙ nō est filius illius cuius hæreditatem obtinet. tunc enim propter graue præiudicium suspenditur quęstio vsq; ad tempus pubertatis,sed interim ne famæ

c ¶Cōtumacia.Qđ nimia contumacia operet vt missus ex primo decret.sit verus possessor tradit Fel.i c ꝯsultationib. vers.fallit scđo. s.de of.del.vbi plenè.

Zacharias.

a ¶Si ab eo decidit. Adde, an dēat iterū in possessionē mitti.Bart.ꝙ sic in l.sed & si possessori.in pr. ff.de iu.iu.& l.si suppvacuum. ff.qui.mo. pig.ta.qđ est verū, nisi aliud ꝯ eū ꝑbetur ita no. Bal.in l.j. in fi.C.de exe.rei iu. & Inn.in c.ex parte. j.de testib.

Sebast.Sapia.

b ¶Principe.nūqd aūt possit decerni p delegatū ab inferiore à principe đ iure ciu.vide Fel.in c.nō pōt.ver.facit gl.j.de re iu.& Mod.in l.iubere cauere.ff.de iurisd.om.iu.

ne fame pereat potest vti fructibus hæreditatis pro alimentis suis. & de hac materia,an & quando missus possit fructibus vti tam ex primo quàm ex secundo decreto. dic vt ibi plenè dixi in d.c.qm.§.in aliis.& §.fi.vt lit.nō
19 conte.¶†Vlt.gl.in vers.item quid dices,&c. quærit quid si missus in possessionem ex primo decreto deiicitur, nunquid posset petere restitutionem, resp. in effectu ꝙ tenendo opin. Can.j.ex primo decreto missum non possidere nō poterit iste agere neque interdicto vnde vi, neque vti possidetis, quia illa interdicta exigunt possessionem,nec sufficit probare deiectionem, nisi probetur possessio,vt c.consultationibus.de off.d.dele.sed poterit agi condictione l.fi.C.de præt.pig.ibi enim datur remedium habenti pignus prætorium ad illud recuperandum si ab eo cecidit, quasi ista missio ex primo decreto sit quoddam pignus datum à prætore. Sed tenendo aliam opi. Legistarum, ꝙ ex primo decreto transferatur vera possessio, licet commutabilis.tunc dubium est nunquid poterit agere interdicto vñ vi, si fuit expulsus. Host.ponit duas opi.prima est ꝙ huic expulso subueniatur per istam decretal. dum dicit tex.vel acquisitam amittit,&c. sed vt dicit Io.An.& benè,hoc non procedit nisi contra reum,quia iste text.solum prouidet:cum dolo vel potentia rei hoc contingit, non enim prouidet contra tertium.Secunda opin.est,vt competat interdictum vnde vi,plus enim debet operari detentio habita iudicis auctoritate q̄ violenta possessio,& tamen violenta parat prædoni interdictum,vt c.literis.s.ti.prox.In hac tamen opi.non persistit dicens.ꝙ licet ista possent allegari in pœnam cōstitutionis.l.si quis in tantam.non tantum in interdicto,cum sit in eo necessaria possessio,ad hoc c.j.s.e.vbi misso eiecto non fit restitutio possessionis.potest dici.ꝙ ibi non fuit actum ad hoc.In.tamen quęrens de ipso reo expellente,an contra eum competat interdictum,tenet ꝙ sic. alle. duntaxat illam l.vlt. hic all.per gl.C.de præt pig. sed certè illa l.non dicit ꝙ competat interdictum:sed ꝙ subueniendum est illi qui ha-
a bet pignus prætorium,si ab eo decidit,^a ꝙ potest intelligi per remedium illius l.ar.l.j.ff.de cond.ex le.& ꝙ no.gl.c.si canonici.de off or. li.6.Io.An dicit,ꝙ de simplicitate iuris canonici satis erit isti narrare factum dicendo quomodo fuit missus in possessionem talis rei, & quomodo talis expulit eum,&c.Teneo opi.gl ꝙ tenendo opi ꝙ missus non possideat non competat interdictum vnde vi: sed condictio l.fi C.de præt.pig.ꝙ etiam sentit Spe.in ti.de pri.& sec.decr.§. iam de effectu. vers.sed quid si missus, ipse tamen tenet opi.Legist. ꝙ possideat,sed dic vt dixi in d.§.in aliis & ꝙ nō competat huic interdictum,vnde vi.sentit Io.An.post doct.antiquos in add.Spe.in ti. de rest.spo. vbi tamen ponit aliud remedium.s.vt agatur ex edicto, ne vis fiat ei qui in pos.mit.l.j.sed dic vtrunque remedium concurrere hoc casu.l.condictitia.l.fi.de præt.pig.& edictum ne vis fiat ei. ꝙ etiam sentit Spe.in loco preallcg.sed inquantum dicit Host huic competere condictionem l.si quis in tantam.C.vnde vi.dic contra. quia illa condictio cōpetit contra priuantem & spoliantem quem possessione.sed iste missus ex primo decreto non possidet: secundum nostram opi.ergò nō aget illa condictione & hoc sentit Spe.
20 in dicto loco tenendo illam opi.ꝙ non possideat. ¶†Et vide gl.in d.l.si quis in tantam.quam sequitur Bar.quæ dicit condictionem illius l.non competere commodatario, depositario, & similib.personis quæ non possident sed detinent. ita dico in isto. Et generaliter de remediis competentibus istis qui non possident si deiiciantur,vide per Io.And.in Spe.in loco statim all.qui post doct. dicit ꝙ depositario,commodatario,detinenti præcario,sequestro ac similibus subuenitur per officium iudicis.C.in qui.cau.col.cen.l.1.li.11. vel per actionem in factum.C.de præs.ver.l.quoties.Coloni autem & inquilini habent remedium agendi contra dominum actione ex conducto. & dominus agit contra violentos,& recuperata possessione ipsi postea detinebunt vt prius.ar.ff loc.cum plures.§.messem.& ff.ad l.Rhod.de iact.l.2.§.1.hoc tamen remedium non valet commodatario & depositario, quibus dominus non tenetur reddere rem nisi ad certum fuisset commodatum vel depositum gratia commodatarij. j.de commod.c.vno. hoc dicit procedere cum istis inquilino, & colono facta est violentia ab extraneo. Si autem locator vim intulit agunt contra eum ex conducto, per ꝙ vel interesse consequuntur vel rem recuperabunt.ff.loc.ex conducto.& hoc no.Puto etiam ꝙ isti colonus & inquilinus poterunt agere officio iudicis contra extraneos inferentes violentiam vt restituantur in pristinum statum: nam si agunt officio iudicis,alij de quibus s.qui gratuitam detentionem habent:fortius isti qui tenēt ex con-
21 tractu.facit in ar.l.2.C.de præt.pig.& l.ne vis fiat ei.¶†Vltimò hic quæritur secundum Host. an tertius volens hanc rem in quam facta est missio vendicare,debeat agere contra missum.an contra missionem passum?respondet quòd contra missum cum habeat detentionem:nam rei vendicatio datur contra detinentem tantum,licet non possideat,vt l.officium.ff.de rei vend.in fi.dicit tamen quòd si actor euincit non tenetur missus intra annum restituere possessionem vincenti,nisi ille præstet cautionem.de qua.ff.de rei ven.l.is à quo fundus. vel secundum eum vocabitur contumax missionem passus,vt si voluerit rem defendat. j.de re iu.c.pe. In.in c.quoniam. s.vt lit. non contest. sentit hunc missum non posse conueniri cum non habeat facultatem rei restituendæ, ex quo non possidet.& idem sentit Spe.recitando hoc dictum Inn.in ti.de se.decr.§.iam de effectu.ver.sed nūquid missus.in fi.Credo ꝙ iste potest euitare iudicium nominandi dominum secundum remedium c. quoniam. §. ꝙ si super.vt lit.non conte. & l.2.C.vbi in rem act.& hoc casu saluo dicto Inn. aut non nominat dominum in iudicio, sed suscipit in se iudicium.& potest ab eo vendicari. & ita loquitur l.officium. in fi. & hoc casu intellige Host. hic & facit quòd not.in c.examinata. de iud & secundum hanc dist.reduco ad concordiam istas duas opin. Host. hic, quas alternatiuè posuit, vt sic sit in optione sua, an suscipiat in se iudicium an nominet dominum, & eo casu quo noluit nominare dominum:sed suscepit in se iudicium quali procederet contra eum in executione sententiæ. dic vt no.in d.§ quòd si super
22 rebus.& d.l.2. ¶† Quis autem posset hanc missionem ex primo, vel secundo decreto decernere,an ordinarius, an delegatus etiam
b ab inferiore à principe,^b aliquid tractat Io.And.hic sed tu vide per Inn.in c.dilecto.de ver.sig.& plenissimè dixi in c.si quis contra clericum de fo.comp.Et no.sing.opi.Io.An.hic qui sequi videtur Inn. in d.c.dilecto. & hanc missionem tam ex primo quam ex secundo decreto,tam in reali quàm in personali posset facere nedum delegatus principis,sed etiam inferior, vt j.ti.proxim.c.3. & vide quòd ipse ibi not. & iste est casus secundum eum vbi ante litem contest. delegatus impartitur officium suum, licet quidam Legistæ contra in auth.de exhib.& introd.re.§.si verò.coll. 5. sed tu vide quod dixi in d.c.si quis contra.

CAP. X.

1 *Citatio fit ad ecclesiam citandi:quando non reperitur.*
2 *Quadragesima est tota feriata tam in ciuili quam in criminali de iure canonum: sed non obseruatur.*
3 *Citatio peremptoria potest fieri cum vnica citatione.*
4 *Citatio ad totam causam solet tunc fieri,quando pars est de longinquo.*
5 *Contumax si non comparet in termino,an condemnetur in expensis,quando si comparuisset omnino iudices fuissent impediti,siue sit reus,siue actor contumax.*
9 *Procurator admittitur in causa status ex parte se defendentis: quando erat in possessione libertatis,secus si esset in possessione seruitutis.*
7 *Citatio quæ debet fieri à iudice quo casu potest per ipsum alteri committi.*
Delegare non potest ille cui est commissum certum ministerium sine iurisdictione: quando est magnum & graue, secus si est paruum, quod relinquitur arbitrio iudicis.
Delegatus principis potest subdelegare: quia non est deputatus ad nudum ministerium.
Delegatus inferioris à principe non subdelegat, sed bene committit vnum articulum causæ.
8 *Citatus siue peremptoriè siue non, si non comparet an & quo casu habeatur pro contumace, adeo vt possit condemnari in expensis, excommunicari vel missionem pati.*
Citatus si dixerit se nolle venire siue in iudicio siue extra, non est vlterius citandus, item si se ipsum abscondat vel impedit ne citatio veniat ad ipsum.
Citatus si dixerit iudici,nolo comparere coram vobis tanquam coram iudice,& protestor,&c.potest iudex ipsum tanquam contumacem condemnare.

1 Venerabilis.¶† Si reus non inuenitur sufficit publicè citationem ad ecclesiam suam proponi. Diuiditur.'nam primò ponit publicè citandi formam. prima quam facit iudex per literas,secunda quàm committit alteri faciendam, & de facto huius decret.habetur in c.fi.de ma.& obed. & latius in c.fi. de dila.¶Casus literalis.Inter archiepiscopum Bituriceñ.& archiepiscopum Burdegalen. quæstio vertebatur de iure primatiæ. ad petitionem Bituriceñ.mandauit Papa Burdegaleñ.vt ad initium proximæ quadragesimæ peremptoriè ad præsentiam suam per se vel procuratorem idoneum accederet responsurus dicto archiepiscopo Bituriceñ. super iure primatiæ quod se proponit habere in prouincia Burdegalen. & ad lit.cont.& ad alia omnia quæ ipsi causæ fuerint necessaria, & insuper mandat quibusdam vt ad eundem terminum super forma præmissa & peremptoriè citent eundem: & si non poterit inueniri ad ecclesiam suam trinæ citationis edi-
2 ctum publicè proponi faciant.Ber.¶†No.ibi,ad initium,&c.quod

Universidad de Deusto Biblioteca

Zacharias.

a ¶Tps quadragesimale. adde, qa sum⁹ ĩ mã quadragesimę posito quod lex vel statũ imponat pœnã triũ quadragesimarũ p tertio delicto puniẽdo. quãr distribuent illæ tres quadragesimæ: an ĩ quadragesimis triũ annorũ? & dic φ ñ, sed intell͡r de tribus quadragesimis vni⁹ anni, quarũ prima erit añ festũ natalis dñi: scda añ Pascha, & tertia ante festũ Ioãnis Baptistæ. hẽs gl. no. ĩ c. q pulsus. & ibi Arch. 22. q. 5. quẽ p sing. refert & seqtur An. Corf. sin. 273. ver. qdragesima. Ant. Franc. ¶Ego multũ dubito d hac decis. qa l; triplex sit quadragesima, vt c. q pulsus. hic all. tñ cũ sum⁹ ĩ mã pęnali & statutaria, credo φ potius hoc statũ dẽret intell͡i de quadragesima triũ annorũ successiuè, qa statuta debẽt pprie intell͡i. l. 3. §. hæc verba. ff. de ne. ge. l. j. §. si is q nauẽ. ff. de exer. quadragesima n. pprie & q est de pcepto ecclesiæ: est illa q fit añ Pascha ĩ qua solẽne ieiuniũ celebraẽ, p cui⁹ quadragesimæ laborẽ peruenim⁹ ad letitiã & gloriã resurrectionis, vt c. ieiuniũ. de cse. di. 4. & talis quadragesima intell͡r esse feriata ĩ cãis crĩalib. quis ĩ curia Romana si seruet, vt Spe. ĩ ti. de fer. § j. ver. porro. & ĩ ti. de act. ver. itẽ impeditur. & tali quadragesimæ tpe impeditur cõsummatio mrimonij, vt c. ñ oportet. 33. q. 4. & c. licet. & c. nec vxorẽ. & fm cõem vsũ loquẽdi q ĩ statutis est attẽdẽdus, vt plenè tradit in l. librorũ. §. qd tñ Cassius. ff. de leg. 3. apptone quadragesimæ, venit illa q fit añ Pascha. pterea cũ sim⁹ in mã pœnali & odiosa, dẽmus poti⁹ illã restringere, q ampliare, vt ĩ reg. odia. & in reg. ĩ pęnis. de re. iu. li. 6. & iõ puto multũ cõsiderandũ sup veritate istius decis.

a tempus quadragesimale.a nõ est feriatum in curia. de iure tñ ciuil. est in obseruantia quò ad criminalia, vt l. quadraginta. C. de fer. de iure tamen can. indistinctè, vt neque in ciuili neque in criminali hoc tempore procedatur, vt c. placita. 15. q. 4. hoc tñ nõ obseruatur, vt not. in d. l. quadraginta. & vide quod not.
3 in c. fi. de fer. ¶†No. φ de iure speciali potest vnus archiep̃s habere ius primatię: i. patriarchatus in prouincia alterius archiep̃i, & in ipsum archiep̃m, vt sic sit eius superior loco patriarchæ, vide quod no. in d. c. fi. de dilat. & c. humilis. de ma. & ob. Et no. quod prima ci-
b tatio b potest esse peremptoria: nec est opus vt cõtineat in se tres dilationes: sed vna dilatio potest assignari peremptoria, vide bo. gl. pro practica citandi in c. constitutionem. de sen. exc. lib. 6. & ad primum dictum, vt prima possit esse peremptoria. vide quod dixi in c.
4 fi. de dil. †Not. quem posse citari ad totã causam cum citatio fit de longinquo. vide quod plenissimè dixi in d. c. fi. de dilat. & no. plenè practicam citandi ad totam causam. & no. ẽt φ simplex citationis actus pt prælatis denegari. Item no. φ prima citatio debet esse citatio personalis, si citandus reperiri pt, aliàs citatio fit ad ecclesiam, vel ad domum. nunqd autem prælatus citandus sit ad ecclesiam vel ad domum vbi familiariter habitat. dic vt dixi in c. causam. s. e. Et ad quos actus possit pcedi per citationem ad domum aliquid dixi in d. c. causam. & dicam in d. c. fi. ti. proxim. & ibi per In. ¶Opp. n. & vr̃ φ lites non possunt fieri immortales, cum restringãtur ad triennium. C. de iud. l. properãdum. Gl. j. resp. φ de iure can. nõ perit instãtia triennio, vt c. fi. de iud. ¶No. bene hanc glos. quia exprimit hic mentem suam circa hunc passum melius q alibi. In illo. n. c. fi. multum se inuoluit ponendo varias lect. & vide hoc quod plenissimè ibi dixi. ¶Quæro iste fuit citatus ad initium proximæ quadragesimæ: quid si non fuisset appositum verbum proximè? Gl. 2. resp. φ idem esset per l. eum qui kalen. ff. de ver. ob. vbi dr̃ φ si promisi kalendis Ianuar. non addito primis secundis vel vlterioribus: nec appa ret de quib. ageretur, intelligitur de primis. Ad idem vide bo. tex. c. fi. de iu. cal. c. non po-
5 test. de præb. li. 6. ¶†Sed quæritur, qd si reus non comparet in termino. iudices tñ fuerũt impediti: ita φ si reus etiam cõparuisset non potuisset procedere: nunquid sit cõdemnandus ad expensas. Sol. gl. fi. hic multum instat, & tandem concludit φ non: quia non interest actoris reum nõ venisse, ex quo etiam eo veniente iudices non processissent, & cum
* hac opi. trãseunt *communiter* doct. & all. Host. l. arbiter si kalẽdis. ff. de arb. & facit quod no. in Spe. de arb. in fi. vide In. in c. calumniam. de poe. vbi apertè hãc decis. tenet. & prosequitur quædam alia facientia ad materiam huius q. Et vt latius habeas hãc materiam distinguè tres casus. quandoque comparet in termino actor sed nõ reus: quandoque reus sed non actor: quandoque nec actor nec reus: primo casu si iudices sederunt in termino vel erant parati sedere si reus comparuisset: habet locum cõdemnatio expensarum, etiam propter contumaciam in prima citatione, vt no. in c. querelam. de proc. & c. finem. & c. cum dilecti. s. e. si autem iudices fuerunt impediti, tũc non habet locum cõdemnatio, quia ista condemnatio expensarum fit loco interesse partis comparentis, de proc. c. auditis. sed cessat interesse, cum etiam si fuisset præsens non fuisset processum propter impedimentum iudicum, vt hic in gl. & per Inn. in d. c. calumniam. fa. l. non videtur. ff. de iud. Secundò casu, cum actor non comparuit sed reus sic: fit condemnatio expensarum. & habet locum quòd dicitur in c. j. e. tit. li. 6. & plenè dixi in c. prox. s. e. In tertio casu quando neuter comparuit: aut erat talis causa in qua poterat procedi absente actore: quia exuberat officium iudicis, & condemnabitur reus, non tamen actor, cum etiam ipse sit contumax, sed ad arbitrium iudicis quem contempsit: & poterit procedi ad vlteriora inquantum status causæ patitur. pro hoc c. constitutus. de app. vide text. cum gl. not. in c. cupientes. §. quod si per viginti. iuncta gl. in vers. opponentes. de ele. li. 6. aut non poterat procedi absente actore, & tunc hincinde fit compensatio ff. de dolo. si duo. & l. si ambo. de compens. not. gl. in c. 1.
6 e. ti. lib. 6. ver. venienti. ¶†Explicatis gl. opp. contra literam in eo φ citatur archiepiscopus vt compareat per se vel per procuratorem. videtur enim malè dicere in duobus. primò, qa citatur solus archiepiscopus cum deberent citari omnes prælati prouinciæ, cum eorum intersit nõ habere tot superiores, vel illum quem non expedit habere. de ma. & obe. c. fi. secundò quia cum his esset causa status non debebat admitti procurator. 2. q. 6. si quando. & C. de asser. tol. l. j. in pr. Ad primum dicunt quidam prouinciales non citandos: quia eorum non intererat. quod non placet Inn. & bene. prout probatur in d. c. fi. ideò qui sunt ad hoc vocandi, dic vt not. in d. c. fi. & de dil. exposuit. & de re iu. cum super. & c. pe. & dic. φ archiepiscopus hic vocabatur quatenus præiudicabat sibi, qui erat principalis in causa. Ad secundum dicit hic Gof. φ aut ille qui vendicatur in seruum est in possessione libertatis: & tunc potest interuenire procurator non solum ex parte agentis, vt 54. di. frequens. sed etiam pro parte defendẽtis, vt l. j. C. de asser. tol. vnde cum archiepiscopus erat hic in possessione libertatis, satis potuit procuratorem constituere. si autem quis esset in possessione seruitutis, & proclamaret in libertatem: tamen ipse non dat procuratorem vt in contrario d. An. dat aliam sol. videlicet φ causa status ecclesiæ non est propriè liberalis. remittit ad not. in c. cum tempore. de arb. & c. humilis. de ma. & obe. Ego all. tex. iunctis dictis doct. in c. pe. § i. de in int. rest. & pro hoc: quia licet aliquis prælatus habeat iurisdictionem in ea, non tamen per hoc acquirit seruitutem, cum prelatura in se sit onus, licet sit honor accidẽtaliter: quia debet honorari inquantum taliter exer-
7 cet. vt le. & no. in c. qui episcopatum. 8. q. 1. & 13. di. nerui. ¶†Quæro, hic fuit iniunctum archidiacono & magistro M. vt citationis edictum per alios apud ecclesiam archiepiscopi proponatur: quid si non fuit dictum per alios: nunquid potuissent hoc committere aliis Gof. & Host. φ sic. Pet. & Ab. contra, & pro eis facit. quia is cui certum ministerium committitur sine iurisdictione non delegat. s. de of. del. c. fi. licet primi respondent: quòd quamuis talis subdelegare non possit. vt d. c. fi. potest tamen citare per alium: fit enim citatio per literam: edictum vel nuntium: nec citat litera, sed citans. In casu nostro non dicuntur isti subdelegare hanc potestatem & ministerium citandi, sed citant ministerio nuntij. ar. ff. de const. pe. l. & licet. sicut videmus in simili quem sententiam suam exequi, per se & per alium, & facit pro hac opi. secundum Io. And. quod de conseruatore dicitur de of. deleg. c. fi. lib. 6. d. Ant. putat hoc verum,
c quando c committit purum factum expediendum, non aliquid iuris, per no. in d. c. fi. sed certè hoc dictum d. Ant. non procedit maximè in casu nostro: quia is cui committitur citare non habet iurisdictionem: & sic non posset causam alteri demandare. de iurepat. c. quòd autem. Item si haberet iurisdictionem, tunc posset delegare ex quo est delegatus principis, cum non sit deputatus ad nudum ministerium, vt in c. fi. de off. deleg. sed dictum d. Ant. posset verificari duntaxat in conseruatore. quia de eo est expressum in d. c. fi. §. vices. Quid autem dicendum in casu nostro: do duas solutiones. prima, quòd nudum ministerium est indelegabile quando est magnum & graue: sicut præiudicare, & similia facere: sed paruum benè potest alteri subdelegare, vt no. in præallegato c. fi. quod cap. sic debet intelligi. Et quod dicatur magnum vel paruum relinquendum est arbitrio iudicis: actus autem citandi non est grauis & ponderosus, cum possit pariter exerceri per alium, sicut per commissarium. & secundum hunc intellectum est text. hic pro illo not. dicto Inn. limitante mirabiliter illud c. fin. Secunda sol. est, quòd actus citandi hic non subdelegatur: sed ipsum purum factum affigendi ci-
d tationis edictum d apud ecclesiam citandi ministro committitur. Citatio autem non erat concepta sub nomine affigentis: sed istorum qui præcipiunt affigi: pondero enim literam, quia vbi loquitur de citatione fienda ad personam, nullam mentionem facit de aliis: sed in ea duntaxat parte in qua citationis edictum affigendum est apud ecclesiam. sicut in simili not. Inn. in c. cum Bertoldus. de re
e iu. vbi dicit, quòd licet delegatus inferioris à principe e non subdelegat

Sebast. Sapia.

b ¶Prima citatio. Qñ vnica citatio perẽptoria sufficiat, vide latè per Fel. in c. consuluit. versi. in ea. gl. s. de off. del.

c ¶Hoc verũ. Bald. hic tenet opi. Pet. & Ab. vide. And. Barb.

d ¶Citationis edictum. Tu põdera, in scribẽdo edictũ regri fidelitatẽ & industriã p iurm necessarium. l. generaliter. de iu. iu. An. B.

Zacharias.

e ¶A principe. Limita illud dictum per ea quæ posui in apost. ad istum in c. super quæstionum. in apost. in ver. subdelegare. s. de offic. deleg.

legat vices suas. de ap. c. cum causam. & l. à iudice. C. de iud. articulum tamen non iurisdictionalem committit vt ibi: quia videtur potius ipse explicare ministerio iudicis alteri⁹. hæc sol. est subtilior: & facit quia ipse actus citandi auctoritate superioris maioris auctoritatis videtur in persona honorabili quam in inferiori: & hoc respectu non possit alteri subdelegari: sed ipse actus affigendi citationem factam non resplendet magis in commissario quàm in alio: cum ipse commissarius videtur facere ministerio alteri⁹, vt præ-
8 dixi. ¶†Vlt. hic quæro post Host. an semel citatus non veniens reputetur contumax, vt sic possit condemnari, vel missionem pati,
a seu excommunicari. a dicit quòd quò ad expensas reputatur contumax. de proc. querelam. & ibi de hoc no. & vide tex. cum gl. in c. j. e. tit. lib. 6. sed quò ad missionem vel excommunicationem distinguit, an respondeat se
b non venturum b vel nõ obediturum. & tunc proceditur contra ipsum cum sit contumax. ad hoc de sen. exc. venerabilibus. §. secus. li. 6. ff. de re iu. l. contumacia. an verò nihil respondeat, vel dicat quòd deliberabit vel non reperiretur. & tunc non procederetur contra ipsum, nec censetur contumax quò ad predicta, nisi præmissis tribus edictis. Quandoque verò fuit tribus edictis citatus, & non venit reputatur contumax præsumptiuè fm eum, & proceditur cõtra ipsum. 24. q. 3. de illicita. & in preal. l. contumacia. & ff. de iud. l. ad peremptorium. Et idem secundum eum si quæratur de alia pœna infligenda. vt ibi. & de vi. & ho. cle. c. fi. & de const. c. ex literis. Aduerte, primum dictum est verum vt respectu condemnationis expensarũ sufficiat prima contumacia in prima citatione, vt probatur in c. 1. e. ti. lib. 6. vbi tex. cum gl. in d. c. querelam. de proc. quòd limita & intellige, vt dixi in c. cum dilecti. s. eo. secundum dictum, vt etiam per talem cõtumaciam possit procedi ad excommunicationem, vel missionem, vel consimilem pœnam, si respondet se nolle veni-
c re c est etiam verum, si dixit hoc in iudicio: quia tunc contumacia sua est notoria: ideò non est opus vt fiant trinę citationes: quia illę fiunt ad conuincendam contumaciam rei sed nunc clarissimè patet de sua contumacia. vt not. probatur in d. §. secus. vbi est tex. sing. cum gl. opt. fa. c. quoniam. §. porrò. vt lit. non contest. vbi reus se ipsum occultat vel impedit ne citatio ad eum perueniat potest procedi contra eum, sine illa solẽnitate citationum. Et idem not. sentit Inn. in c. ad petitionem. de accu. ibi tamen loquitur generaliter quando dixit nuntio se non venturum: nec restringit se cum hoc dixit in iudicio. Si autem hoc dixit extra iudicium: tunc est dubium per text. & gl. d. §. secus. d. Ant. tenet hic aliud esse quando dixit extra iudicium per gl. in d. §. secus. Ego dicerem sic: φ si in iudicio dixit se non venturum: tunc non est necesse expectare finem termini. sed potest incontinenti contra eum procedi tanquam contra contumacem, vt in d. §. secus. non enim requi-
d ritur alia probatio contumaciæ. & ex hoc aperitur intellectus d c. j. de iudic. vbi excommunicatio fuit lata sine trina monitione: quia in iudicio ille dixit se non velle ibi respondere: facit quod in simili no. Inn. in c. Cumana. de elect. vbi dixit, quòd si aliquis dixit iudici nolo comparere coram vobis tãquam coram iudice, & protestor, &c. φ iudex potest dicere, & ego ex nunc reputo te contumacem: & potest eum vt cõtumacem condemnare, si autem hoc dixit nuntio extra iudicium: tunc non statim proceditur cõ eum: quia forte calore iracũdiæ dixit: nec factum fuit notorium cum extra iudicium dixerit: sed si in termino primæ citationis non comparuit: tunc præsumptio est pro dicto nuntij, φ velit factis exequi & adimplere quod verbo dixit: nam nuntio creditur de consecutiuis ad citationem. vt probatur in c. cum parati. de ap. & postmodum superuenit alia præsumptio in non cõparendo in termino: quare frustra mandaretur citatio ex quo satis ltquide constat de sua contumacia, & sic procedit dictum Host. hic. & Inn. in c. ad petitionem. Inquantum verò Host. dixit φ si citatus non venit est contumax præsumptiuè. dic plenè & distingue vt no. in cle. vna. de dol. & cont. per Bart. in l. ex consensu. §. fi. ff. de app. vbi inuenies. & vide ibi.

Sebast. Sapia

a ¶Excõicari. quod prima citatio nõ sic sufficiat ad pœnam cõtumaciæ, nisi quò ad cõdemnationem expensarum, tenet & ex plurib. firmat Fel. in c. qm̃ cõ falsã. versi. item nota. j. de prob. post Abb. ibi.

b ¶Nõ venturum. adde Ale. cõs. 85. li. 4. Pau. de Cast. cõs. 275. in primo impressis.

Sebast. Sapia.

c ¶Nolle venire. φ ille sit verus cõtumax qui citatus dixit se nolle venire. declarat Bart. ĩ l. 2. ff. de in int. rest. Sal. & Ale. in l. properandũ. §. sin. autem pñs. C. d iud. vbi latè declarant, qd sit ver⁹ cõtumax.

d ¶Aperitur intellectus. Tu pondera qa Ab. nõ bñ dicit: quia ibi interuenit variatio: quia in primo iudicio illud pmisit: postea in sequenti cõdixit: & ideò interuenit variatio. And. Barb.

Zacharias.

e ¶Possessionẽ acquirit. Hoc est verũ si seruatus fuerit ordo iuris, vt no. Abb. in c. cõsultationi. in fi. j. de iu. pat. qa hic nec acqrit possessionem: nec facit fructus suos, sed illos reddere tenetur, vt & ibi per Alex. in l. iustè. ff. de acq. pos.

¶De eo qui mittitur in possessionem causa rei seruandæ. Rub.

¶Supra visum est de contumacia: verum quia per eam sæpe peruenitur ad missionem in pos. ideò congruè annectitur hęc rub. no. & φ in rubro fit duntaxat mentio de eo qui mit. in pos. cau. rei ser. & tamen in nigro tractatetiam de interpositione secundi decreti, per φ transfertur vera possessio, vt j. c. j. ex quo collige φ nigrum quandoque est generalius rubro. concor. de of. dele. c. 1. lib. 6. referendo rubrum ad c. fi. e. ti. C. etiam ob chirog. pe. pig. da. pos. & ibi de hoc vide in gl.

CAP. I.

1 *Missus in possessionem ex primo decreto post annum efficitur verus possessor, licet reus intra annum voluerit cauere, sed non cauit.*
2 *Missio in posses. per contumaciam partis habet locum etiam in religiosis, tam circa res spirituales quàm temporales, num. 3.*
4 *Missio in pos. causa rei seruandæ habet locum etiam in interdictis in rem.*
5 *Secundum decretum non debet interponi, nisi sit præsens pars contra quam petitur,*
6 *Secundum decretum quo casu potest interponi dum agitur reali.*
7 *Sententia an debeat confirmari: & si confirmatur quid operetur.*
8 *Forma dum interponitur primum vel secundum decretum. num. 9.*
9 *Missus in possessionem ex secundo decreto lucratur fructus, & præscribit: sed si per potentiam aduersarij non admittatur, tunc solum non præscribit.*
10 *Primum & secundum decretum dicuntur sententiæ interlocutoriæ: & possunt reuocari quando constiterint indebitæ.*
12 *Diffinitio primi & secundi decreti.*
12 *Voluntas in mente retenta nihil operatur: istud brocardum quomodo procedat vide hic remissiuè.*
13 *Pœna quando imponitur ipso iure pro aliquo delicto, debet illud delictum esse consummatum, aliàs pœna non imponitur, idem si imponitur pœna à statuto.*
14 *Cautio quæ est præstanda intra annum ab illo qui est passus missionem, si non potest per impotentiam præstare, non est sibi imputandum, dummodò præstet quam potest, puta iuratoriam.*
15 *Cautio quæ præstatur à missionem passo, an sit præstanda iudici vel parti, & in casu in quo præstatur iudici, est citanda pars missa.*
Sententia excommunicationis lata ad instantiam partis non potest reuocari parte non citata.
16 *Quomodo consulatur actori circa iura incorporalia contra reum contumacem, & an habeat locum missio in istis incorporalibus.*
17 *Missio in possessionem ipsarum ecclesiarum potest fieri quando ipsæ petuntur.*
18 *Missio in possessionem debet fieri in nomina debitorum, quando non reperitur aliud, quæ reuocabitur quandocunque debitor veniat, & offerat velle stare iuri.*
19 *Missio in possessionem quando non potest fieri, vel non habet locum, quomodo procedetur contra contumacem: quomodo succurretur actori vide remissiuè.*
20 *Missio in possessionem quando fuit actum actione in rem scripta, vel actione ex empto fit in rem quæ petitur, & si aliquid plus debetur rõe interesse fit in alia bona.*
21 *Missio in possessionem pro rebus spiritualibus an fiat in subsidium in bona temporalia vel econtra.*
Spiritualia non æstimantur, sed interesse ex eis recipit æstimationem.

1 Constitutis. †Actor missus in possessionem post annum efficitur ver⁹ possessor. licet reus intra annum cautionem prestare voluerit. h. d. vel summa sic. Missus in possessionem ex primo decret. in reali per lapsum anni veram & incommu-
e tabilem illius rei possessionem acquirit: e licet passus missionem habuerit intra annum voluntatem cautionem præstãdi: quam tamen nõ deduxit ad effectum suo defectu. h. d. fm verum intellect. primò narrat factum. secundò interloquitur ibi, ideoq;. ¶Casus literalis. Prior & fratres Guiseburen̄. habebant q. cum præposito de Berel. super possessione ecclesiæ de Lamento. Ad petitionem prioris cã commissa fuit quibusdam iudicib. sed prepositus cõtumax fuit, missi fuerunt prior & fratres in possessionem ecclesię prædictę causa rei seruandæ: intra annum præpositus non recuperauit possessionem. vñ anno elapso partes accesserunt ad Papam, in cuius pñtia super possessione prædictæ ecclesiæ fuit aliquandiu disputatum tandem per cõfessionem vtriusq; partis cõstitit Papæ, φ licet in possessionẽ cã rei seruandæ dicti prior & fratres fuerunt inducti. altera pars intra annum nõ præstitit cautionem standi iuri: licet volũtatem habuit & ipsi parati fuerãt eam recipere: vñ Papa adiudicauit possessionem dictæ ecclesiæ dictis fratrib. saluo iure proprietatis ipsi præposito.
2 ¶†No. j. φ ẽt religiosi poni pñt in possessionem rerum petitarum ob cõtumaciam aduersæ partis: & nõ solum in temporalibus, vt c. de seq. pos. sed ẽt in spiritualib. vt hic. quod no. pro intellectu c. 2. s. tit.
3 prox. ¶†Not. 2. missionem in possessionem locum habere etiam in spiritualibus etiam si petatur ecclesia. quod intellige, quando petitur vt proprietas: quod limita prout plenissimè dixi in c. cõtingit.
4 s. ti. prox. ¶†No. 3. ibi, super possessione, &c. secundum vnum intellectum Inn. φ etiam in interdictis scriptis in rem habet locũ missio in possessionem causa rei seruandæ. Et idem probatur in c. cõsulta-

Universidad de Deusto Biblioteca

Sebast. Sapia.

a ¶Qd volūtas.hec reg. ī pcedit ī foro pscię,fm Ab.ī c.tua nos.j.de spon. Itē ñ pcedit ī piudiciū retinētis fm Bart.ī l.si ego.j.ff.si cer.pe.vid las ī l.cētesimis.§.fi. ff de ver.ob.& ī l.j.in j.lim.C.de li.præt.& Bart.in l.cum quid. ff.si cer.pet.

b ¶Dicit Inn. vide Io.de Im.ī l.si finita. §.Iulianus.ad fi.ff.de dā infe.vbi seqt istā primā practicā.A.B.

c ¶Inn. Tu pōdera, qa satis vr mittere ex quo est mittēdus vigore illius snīæ.p id qd hr de pœ di.t. §.periculosè.& p id qd hr in l.addictos. C.de epis.au. & l.nō tm.ff.de ap.An.Bar.

d ¶Plus puto.tu pōdera,qa si pstituitur ver9 possessor,vt dt text.ī c.ptingit.s.de dol.& ptu.seqtur q cēsetur possessor ēt quo ad præscriptionem.And.Barb.

Sebast. Sapia.

e ¶ Vel interlocutoria.vide Bal.ī l.minorib.C. de his qb. vt indi. vbi dt,q est interlocutoria, sed hēt vim diffinitiuæ, seqtur Fel.in c.psultationib.vers.dt hic abbas.s.de of.del.& in rub.j.de re iu.

f ¶Interlocutoria. Tu vide gl.l. pñti.§. cū aūt.C.de his q ad ec.pfu.q dt' q est interlocutoria vide doct. ī d.l.si finita.§. Iul.ff.de dā.inf.vide Bal.ī l.iustè. ff.de ac. pos.& in add. vbi dt q nō est opus q ferātur ī scriptis.A.B. Ant.Fran.¶An snīa primi vel scdi decr. sit īterlocutoria vel diffinitiua:puto verū esse q sit interlocutoria:qa p illā nō diffinitur negotiū neq; ferf lite ptest. imò pp ptumaciam vt p Bar. ī l.si cū ex c. §.hoc aūt. ver.itē q. ro.& ibi p Alc. ff q me.cā.& per d.Ant. in rub.de re iu. imò primū fit in ptumaciā rei ñ pparētis:& fm decretū ī ptumaciā rei pseuerātis in prima ptumacia absq; aliqua litis ptest. vt plenè traditur p Bar.ī loco hic all.& per doct.oēs ī c.qm

tionib.in fi.s.de of.dele.& q plus est:non solum fit missio: sed etiam proceditur in hoc sicut in realib. vnde post lapsum anni efficitur missus verus possessor.& sic rīc hæc missio fit fm naturam realium & non personalium, vt probatur in c.qm.§.in aliis. & §.fi. vt lit.nō cont.quamquam enim interdicta sint personalia,tamen sunt scripta in rem,vt l.j.ff. de interd.ideò in multis sortiuntur naturam realium.ad idem c.ex parte.& q ibi no.In de fo.comp. & hoc not.colligitur intelligendo q hic prius agebatur possessorio. q denotat litera ibi:super possessione,&c. ¶Not.quod voluntas a mente retenta non proficit vbi opus est facto, fa.l.si repellēdi. C.de cond.ind.

5 ¶†Vlt.no.ar.fm Inn. q fm decretum interponendum est partib.presentib.nec mirum: posset.n.pars p q petitur proponere talia per quæ nō daretur: & iudex debet cuncta rimari.30.q.q.iudicantem.nec debet ferre snīam p nō pfessum vel puictum.2.q.1.nos in quem quam.de const.c.ecclesia.& C.qūo & qn iu.l. ea quæ.de cau.pos.& prop.c.j.de ma.& ob.inter quatuor.& idem Io.An.hic & gl.& Bar.in l.si finita.§.Iul.ff.de dam.inf. ibi vide latius, & tetigi in d.c.qm. vt li.non cont.& qq hoc dictum verum sit in se: tm ñ pgruit huic literæ, hic.n.vt ēt inquit Innoc.non petebat fm decret. q nec in reali actione est necessarium: sed sufficit solus lapsus anni, vt d.c.qm.§.in aliis.sed pars passa missionem petebat illam restitui sibi ñ obst. lapsu termini allegando q intra annum nō fuit in mora, vel petebat illam reuocari:& pars missa petebat illam pfirmari:& sic ad cautelam petebat fm decretum incidenter. Et iste intell.magis proportiona-

6 tur literæ, fm In.q satis placet. ¶†Et ex prædictis & ex tex.potes no.q ēt in reali pt interponi fm decretum,qn nō refertur ad adiudicationem dñij:quia tunc iste esset sibi prius cum dicat rē esse suam, sed ad possessionem duntaxat,& licet cōiter dicatur q in reali tale decretū est duntaxat ad cautelam:ego hoc fateor,qn interponitur post lapsum anni:qa tunc ipso iure nactus est possessionem,vt d.§. in aliis. secus putarem ante lapsum anni:vt sicut fm decretum pt interponi in personali ante lapsum anni arbitrio iudicis:fm no.per gl.c.consultationib.de of.del.vbi de hoc.& l. cum proponas.C.de bo.aut.iu.pos.& fa.tex.l. si finita.§.non autem statim ff.de dam.inf. ita & in reali vbi petens hēt pinguius ius posset interponi ante lapsum anni ad effectū transferendi veram possessionem, quæ nō transfertur ante lapsum anni. tūc.n.fm decretum non est ad cautelam: sed necessarium:& maximè hoc poterit fieri pp nimiam contumaciam rei.arg.l.Fulcinius.in fi.ff.ex quib.cau.q not.& ita hoc fuit ad cautelam:cū fuit interpositum post lapsum anni quo tempore iam fuerat ipso iure veram possessionem adept9, vt d.§.in aliis.Et si quæras quare interposuit, cum superfluis remediis non sit vtendum.vt c.sicut.de prob.& l.hæc stipulatio.§.diuus. ff. vt le.no.ca.rñdeo,q pp istam pcertationem, de qua in tex.quia negabatur missos veram possessionem adeptos:vnde ī effectu potius fuit ista quædam declaratio.¶Sed iterum tacitè potes opp. ex quo Papa super hoc sententiauerat, quare snīam pfirmauit,vt patet ibi patrocinio roborādam,&c. rñdet duplr. Primò negādo q hoc pfirmauerit. & ad tex. dic q snīam roborauit patrocinio apostolico in bulla apostolica,fm Io.An.& Host. Secundò præsupponendo q cōfirmauerit.dic

7 †q princeps donans vel snīans bñ pt ēt pfirmare, si donatio vel snīa pceditur fm Host. Et quid operetur tunc pfirmatio vel quid si procedat verbum cōfirmo.dic vt no.in c.inter dilectos j.de fid.instr. An autem iuridicè possit peti confirmatio snīæ: & quid operetur si interueniat,vide no.per In.in c.j.de psir. vtil.

frequēter.vbi ppriā materia,vt lit.ñ cōt.

8 ¶†Antequam ad gl.more solito cōdescendam tanquam pro fundō quero:quia hic in tex.& gl.fit mētio de primo & secundo decreto qualiter interponatur.Inn.hic refert varias practicas.quidam.n.dñt primum interponendū per hęc verba decerno talem mittendum in pos.talis rei aduersarij sui ptumacia exigente.sed p facit fm eum: quia per verba potius, vr dari lex mittendi quam sententia ferri p aduersarium. nihil enim aliud vr dictum decerno talem mittendum quàm si diceret q talis in iure mittendus esset in possessionem. sed saluari potest hæc opin.fm d. Ant.vt decretum istud declaret quò ad partem,& quò ad nuntium qui actu mittere debet.Ego dico clarius,q per ista verba satis interpont pt primum decretum: nam per verbum decerno,patet q iudex simplr nō declarat vt dicit Inn. b sed disponit s.de iud.decernimus. & quod ibi dixi, & in hoc loquitur de pñti postmodum verò respectu executionis loqtur in futurum:quia requiritur actus nuntij mittentis.& q per hæc verba possit interponi.all.tex.in fi.in c.3. j.e.& in c.j.de seq.pos.Inn.tamen transit ad aliam practicā quorundam, qui dicunt q interponi debet per hæc verba, mitto talem in pos.talis rei causa custodiæ hoc impugnat Inn. c quia nisi iudex corporaliter,& actualiter mittat,vr falsum dicere q mittit:ideò dicit q primum debet interponi per hæc verba, decerno,vel cōstituo,vel iubeo te esse possessorē talis rei causa custodiæ:& volo q talis minister noster ponat te actualiter in pos.corporalem.& talem ministrum debet deputare vt hoc adimpleat & referat qn factum fuerit. ar.ff.de re.co.qui sub tu.magis puto.§.ne tamen.& fa.c.in his.de ver. sig.& de re iu.c.cum aliquibus.licet si non mittatur secundum iudicis decretum in corporalē pos.nihilominus secundum iudicis decretum intelligitur possidere. & idem ius consequitur ac si missus esset de quo remittit ad ea quæ habentur in c.contingit.s.tit.prox. sed tu intelligas hoc vltimum prout habetur in d.c.contingit. & c.

9 j.e.ti.¶†Secundum verò decretum interponitur sic secundū eum: decerno pstituo: & iubeo te esse verū possessorem talis rei:& licet nō possideat in veritate,tamen iura possessionis habebit:puta,quia fructus illius possessionis eius erunt, & prescribet ac si possideret & placet d.An.vt ex hoc trāsferatur effectus pos.sed q sine inductione transferatur.possessio sibi non placet: quia vr p c.cum aliquib. de re iud.& p id quod no.in l.non est mirum.ff.de pig.act.ego plus

d puto d q etiam si per factum aduersarij impediatur nācisci pos.non tamen per hoc prescribit:cum hoc casu agatur de grauissimo præiudicio:& ideò cessat fictio c.contingit. ita not.sentit gl.in reg.sine possessione.de re.iu.li.6.sed manu militari poterit impediens compesci.& missio assignari.vt l.qui restituere.ff.de rei ven.si autem de facto pp ptumaciam & potentiam aduersarij,nō pt hoc adimpleri habebitur p possessore quò ad effectum possessionis lucretur fructus,vt d.c.ptingit. non tamen puto quò ad præscribendam pprietatem,vt s.dixi,Inn.ponit & aliam practicam,vt iudex dicat sic : iubeo tali absenti & contumaci vel pro ptumace habito,vel condemno eum vt tradat tibi possessionem talis rei. sed præcedentes practicæ plus placent Host.& Io.An.& ad maiorem cautelam satis puto duos priores modos simul coniungendos vt dicat,constituo & decerno talem actorē ob contumaciam sui aduersarij:de qua constat in iudicio mittendum in posses.talis rei:& ex tunc constituo & decerno ipsum esse in possessione causa custodiæ.vel verum possessorem si est secundum decretum:& pro executione nostræ sententiæ mandamus tali nuntio vt actualiter eum in possessionē mittat.

10 ¶† Quæri etiam circa prædicta potest:nunquid primum vel secundum decretum dicatur diffinitiua sententia vel interlocutoria. e Innoc.in c.dilecto.j.de ver.sig. dicit q interlocutoria. f q satis placet ex quo infertur iudicem posse eam reuocare quandocunque constiterit indebitum fuisse ex hoc etiam infero q interponendo primum vel secundum decretum , non est necesse obseruare ea quæ obseruantur in diffinitiua sententia. sed potius hæc decreta regu-

11 labuntur secundum naturam interlocutoriæ quòd est no.¶†Item quæro pro maiori declaratione quid est decretum.Inn. hic dicit, quòd decretum idem est quòd iussus. latius hoc prosequitur gl.iuris ciuilis in l.si finita.§.Iulianus ff.de dam.infe.quæ dicit quòd primum decretum , est primus iussus, seu prima missio in possessionem : secundum decretum est secunda missio. sed Bart. ibi hoc reprobat:quia diffinitio non est conuertibilis cum suo diffinito:cum quandoque per diffinitiuam fiat missio in possessionem.Item non semper per decret. fit missio : quia si facta est per primum non per secundum.Item in confessoria non fit missio.& tamen interponitur decretum ob contumaciam aduersæ partis, in quo præcipitur contumaci ne turbet.ff.de dam.inf.ct l.à quo fundus Item sæpe in iudicio interuenit iussus:nō tamen interponitur decretum vt ipse Bar.diffinit sic, primum decretum est prima aggrauatio ex qua aliquid parti applicatur facta à iudice propter contumaciam contumaci.secundum decretum est augmentatio aggrauationis factę declara

ra hanc

Sebast.Sap.

a ¶Hæc diffinitio. Quot modis capiat decretū, declat las ī l.nec quicquā.§.vbi decretum.ff.de offi. procu.& leg.

b Seb.Sap.¶Voluntas.Vide Fel.in c.j de præsum.& in .tract. qn conat9 puniatur, p tot.& eundem Fel. in cum accessissent. ver.7.limita.j.de pst. qui dt,q lr in criminalib.conatus punitur pro effectu.

c ¶Actū pfectum. Adde Ale.cons.111. li.3.Cæpol.cōs.166.

d ¶Parti Dicas q est pstāda parti. iste est tex.in terminis in l. si finita.§.via.in ver. sibi caueri.ff.d dam. inf.& fac l.si qs vxori.§.si fugitiuum ff.d fur.& in l.j.§.exiger. ff.de ma.puenien.vide Bal.vbi ita tenet. in c.seq.vide text.in aut.d exi.reis.§.si vero quidam iurēt.in verb.sibi vide Bal.in c.seq.And Barb.

e ¶Excōicari Pōdera bñ qd. In.esse incipiendū à leuiorib. & Io.de Im.ī l.si pri9. ff.de op.no.nun. all. istud dictum Inn. tu pondera:qa excōicatio ñ est leuè remediū imò est acrimonia.l.placet. C.de sasan.ec.c.alma. d sen. exc.li.6.ergo est magna pœna.vt l.hi.C. apo.nec ē maior pęna in ecclesia.c.corripiantur.24.q j.nisi dicatur q est medicinalis.vid q remisi ad Bar.in l.j ff.de pu.iu. pōdera,qa esset melius stari arbitro iudicis.c.qm.§.fi.vt lit. non cont.And.Bar.

ra hanc diffinitionem sic Dicitur aggrauatio ad differentiem iussus:per quem non sic aggrauatio Item dr aggrauatio vt gñaliter ptineat primū & secūdū decretū:siue in realib.siue in psonalib.siue in iurib. Dr ex quo aliqd parti applicatur ad drīam mulctæ q applicatur fisco.C.de mo.mul.l.fi.& de iud.sancimus.de of.dele.de cāis Dr facta à iudice ad differentiā aggrauationis q fit l.C.de in l.sancimus de hær.c.cum ptumacia.li.6.de æta.& a qua.c.bonæ.cum si Hæc diffinitio a satis sustineri pōt licet possi9 cauillari sicut & pcedens in effectu saltem cū aliqua suppletione sustineri pt vt dicamus q primum decretum est primus iussus iudicis de mittendo actorē in possessionē ob ptumaciā pueri fm decretū pōt variæ diffiniri fm ipsius varios effect9 vt dicamus, q est secūdus iussus iudicis per quē bona in q fuit facta missio reo in ptumacia pdurāte iubētur distrahi vel possideri dātur in solutū. &c. fm effectum ipsius decreti cum vario mō possit interponi: vt dixi in c. qm.§.fi.vt lit.ñ pt.tāgit In.in c.dilecto de ver. si.¶Nūc venio ad gl.& op.cū gl.3. vr q.n.ex quo iste reus habuit voluntatem præstandi cautiones intra annū,sibi nō fiat piudicium: vt ī c.seq. Sol.capiēdo mētē gl.aut qs habuit voluntatē pstandi cautionē ñ tm studiosam qa p eum deficit.ñ āt stetit p iudicē vl aduersarium: hæc voluntas seruit de vento.vbi.n. opus est facto:verba vel nuda voluntas ñ sufficit,& ita loqtur hic.pcor.c.cum satis.86.di. aut deficit p iudicē qa noluit recipere cautionē.iste tñ fecit qtum potuit.& tunc sibi ñ imputatur.vt ī c.seq.aut ñ deficit p iudicē: quia iudex voluit recipere. sed ipsi9 copia haberi ñ potuit.& tunc ñ excusatur pars nisi eā præstet corā publicis psonis:vt in c.pastoralis.de of.or.An hęc cautio sit pstāda prius parti an

12 iudici dicā.j.cū gl.seq.¶†Ex predictis & ex tex.colligit hæc gl.ar.q sola volūtas b sine effectu ñ sufficit.ad hoc al.pl'es pcor.In priū al. multa iura.& duas sol.ponit q patēt in ea istd brocardū h; multa mēb.tā respū Dei q respū iudicij seu ecclæ militātis vt vix.pt pfectè euacuari.sed fm diuersitatē factorū & tēporū recipit determinationem. iō hic ñ psequor & maxime ea ductus rōe,qa arc.circa hoc p9 theologos & iuristas posuit vnam dist.valde pplixā in c.Ananias §.si g.17.q.1.vbi videas.& aliqd vide p Cy.in l.si qs non dicā.rapere.C. de epi.& cl.& aliqd p Io.An.in re.in re.in pæ

13 nis.de re.iu.li.6.in mer.¶†Duo tñ notab.dicta in hac mā no.primū q vbi pena imponit ipso iure.ñ hēt locū nisi delictum pficiatur: nec sufficit, q pars puenerit ad actum ppinquum,aliter tñ arbitro iudicis punietur p inchoatione delicti hoc sin.pbatur.in c.cū ecūctis.d ele.iūcto c.ppetue.e.ti.li.6 ponit Io.an. in d.re.in pœnis.Secūdum dictum not.est,q licet irregulariter in pœna imponenda sufficiat solus effectus animi si puenerit ad actū ppinquum:nec p eo deficit qn pfecerit.sed p impotētiā facti adeò q deat puniri ac si pfecisset vt in l.si qs nō dicam rapere.C.d epis.& cl.l.is q cum telo.C.ad l.Cor.d sic.canonizata.de pe.di.j.& ita voluit ista gl.in 2.fo.hoc tñ ñ hēt locum in pœnis impositis p statutū, vñ si dicit statutum,si qs occiderit occidatur nō dēt hāc pœnam pati ille q habuit voluntatem occidēdi & puenit ad actum ppinquum,

c qa verba statuti exigūt actū pfectū. c ita notanter dt Bar.in l.j.§ duas. ff.de sic.& ī l.is q cū telo.præal hoc fortifico hac rōe,qa dēnt intelli in casu vero & pprio:nō āt ficto:vt l.3.§.hæc verba.ff.de ne.ge.& in c.in nrā.& q ibi no.de iu.iur.sed statutum imponit pœnā p delicto pfecto:ergò ñ pt intell'i in eo qui ñ perfecit:licet voluntatē habuit pficiendi.qa ficte dr pfecisse pp volūtatem & affectum:ñ autem ve-

14 re:hæc bene no.¶†Gl.in ver.pati.ī pr.est facilis.postea format duas vtiles qq.prima,qd si passus missionem non valet pp impotentiam præstare cautionem. resp.q ei non est imputandum, dummō pstet q pt.s.iuratoriam:vt in c.per vestras.de do.post diuor.re in aut.gñaliter.C.de epi.& cl.Item fm Host.obligat ipsam rem q recuperat.pt ēt se obligare ad pœnam pecuniariam.de præsum.literis vel priua-

15 tionis beneficij.de ele.cum dilecti.ad fi.q satis placet.¶†Secūda q. est cui præstanda hæc cautio.resp. q parti & hoc verum in defectū iudicis iudici āt præstari pt ēt parte absente. j.e.c.1.& 2. Si aūt neuter pt inueniri tunc præstatur alicui personæ honestæ Inn.& Host.

d per istam literam arguebant q primo parti, d secundo iudici, tertio personis publicis & vicinis in subsidium sit hæc cautio præstanda: fatentur tamen q si non esset qui reciperet ex quo reus fecit quicquid potuit:& currit ei tempus nec sibi imputatur, vt s.c.seq.cum si. E inquantum dicit gl.q præstari potest iudici parte absente.Io.an. intelligit citata tamen parte de quo remittit ad Spe. de 1.decret.§. iam de effectu.ver.antepe.Hoc vlt.mihi placet vt nō reuocetur missio nō vocato misso quia eius interest. tum respectu expensarū tū vt videat an fideiussio,seu cautio sit idonea. sicut videmus in simili in sententia excommunicationis quæ lata ad instantiam partis ñ reuocatur parte non vocata:vt probatur in ca.venerabilib.post pr. de sen.exc.li.6.fortius hic sibi vendicat locum in missione vbi magis versatur interesse partis.facit q no.Inn.in c.querelam.de ele.& glos.in c.excommunicationis.11.q.3.& q no.in c.cum cessante.de ap.& in l.q iussit. ff.de re iud.sed præcedens dictum doct.mihi non placet amplectendo potius dictum gl.vt sit hæc cautio præstanda iudici licet partis præsentia haberi possit moueor per ca.pastoralis. §.j.de off.or.vbi nulla fit mentio de parte.ad idem c.3 j.e.& melius in c.prox.vbi probatur partem excusari à cursu annali si iudex cautionem oblatam recipere. noluit q non fecisset si prius debuisset partem adire.fateor tamē q etiam parti prius præstari posset si passus missionem vult : quia de ipsarum vtilitate agitur vnde eis mos gerendus est l.circa ff.de prob.& l.1.ff.de no.op.nun. & sic pt intelli

16 gi hoc c.¶†Extra gl.hic quero post Inn.& Host.de nota.q.qualiter consulatur actori p reum contumacem iurib. in corporalibus. vt puta, conqueritur actor de aliquo auferente vel turbante sibi iura ecclesiæ vel seruitutes sibi competentes vel non permittente ei vti & reus est cōtumax. cum istis non reperiatur possessio apud reum saltem vera.ita q propriè possit fieri missio in rem petitam sicut fit in corporalibus.dicunt ipsi & principaliter Inn.q reus poterit pri-

e mo excommunicari. e secundo potest ei mulcta indici. tertio potest interesse taxari secundum q exigit natura interdicti vel actionis d qua agit.quarto ad instar aliarum personalium actionum potest fieri missio in possessionem bonorum suorum pro mensura debiti declarati.multi enim alij modi sunt procedendi p contumacem. sicut de his & aliis plenè no.s.ti.prox.c.contingit.ad fi. & in c. tuæ.vt lit.non cont.vel potest dici & melius fm Inn.q quando agitur cōfessoria iudex mittit actorem in possessionem seruitutis vel alterius iuris petiti : non vt sit tantum custos,sed vt sit etiam verus possessor:& prohibebit reo ne turbet ipsum actorem vti seruitute illa quousq; de in re suo probauerit, & præcipiat ei ipsum actorem missumque in possessionem pacificæ seruitutis vel alterius iuris petiti possessione gaudere.ar.de no.op.nun.l.si priusquam. ff.si ser. ven.l.is cuius familia.ff.de vsu.l.cuiuscunque.ff.de op.le.l.mancipiorum.C.de inge.ma.l.diffamari.de quo in Spe.de primo decret.§ restat ver.quid si agitur confessoria. si autem agitur negatoria nō fit missio secundum Inn.quia nec fieri potest sed cauebit de non molestando vt præal. iurib. hic eodem mō consulitur secundum eum siue agatur interdicto,vti pos.siue interd. vnde vi, siue quocunque alio modo agatur pro incorporalib.vt prædicta iura sonant.& j.de seq.cap. 1.licet enim agens interdicto vti possid.non possit mitti in possessionem cum dicat se possidere:tamen præcipietur reo vt nō impediat actorem quousque de iure suo probet vt præal.l.si prius. ff.de itin.actuque priua.l. 1.2.& 3.hoc dicunt Innocent.& Hostien. locum etiam habere vbi episcopus petit ecclesiam ratione iurium spiritualium quæ habet in ea siue etiam archipresbyter ipsam patet ratione iurium parœchialium. Ecclesia enim secundùm Inno. peti non potest tanquam proprietas cum in nullius bonis sit ratione dominij. nec etiam vt tanquam propria possidetur. ff. de rei vend. l.in rem.§.1.& institut. de rer.diuis. § nullus vnde nec de ipsa agi potest , nec ratio iuris quòd habetur in ea. ff. de contrahend. emptio.l.qui tabernas.vnde ratione iuris quòd habetur in ea prædictis modis est procedendum, & nota bene hoc dictum Innoc. & vide quòd dixi circa hoc vltimum in capitul. examinata de iud. Ponit postmodum Innocent. tertiam opinionem circa principale quæsitum dicunt enim quidam , & forte bene secundum eum quòd antequam det superior in præmissis casibus possessionem præiudicialem debet incipere ab excommunicatione vel sequestratione , vel missione.in possessionem causa custodiæ argumen. quòd leg. & not. s.de dolo & contuma. cap. secundo. Nec obstat l. priusquam. ff.de nou. oper. nunt. vbi dicitur , quòd sunt aliæ partes iudicis nisi vt caueatur, quia hoc verum est quò ad diffinitiuam sententiam proferendam , illa enim ferri non potest lit. non contestatam. sed per hoc non remouetur per illam l. quin procedi possit minoribus modis sine pœnis. nam & à minori semper est inchoandum. vt patet in eo quòd legat. & not. in capitul.sane.

de off

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶ Isti actori soluāt.
Not. mirabile dictū,
qd debitor soluet
creditori creditoris
vide Ang. in l. fi. ff. de
dol. vbi alle. istud di-
ctū Spe. vide Bar. ibi
all. gl. q̃ all. Bar. Ang.
p singulari. in l. 1. C.
de præt. pi. vide Sal.
in auth. ei qui iurat.
C. de bo. aut. iu. poss.
And. Bar.
b ¶ Non recipiunt.
Facit q̄a in d. c. qm̄. §.
si. vt li. non ɔt. dr̄ p q̄
titate debiti declara
ti sed spūalia ñ reci-
piunt æstimōem. er-
gò ideò Bar. in l. 4. §.
quoties. ff. de dā. inf.
dicit, statuto cauet
ꝙ de ɔ̃ctu soluatur
gabella, sex denarij
p libra, & fit ɔ̃ctus
sup re inæstimabili
ꝙ nō hēt locū statu-
tū. q̄a verba statuti ñ
adaptant ergò nō a-
daptat ei⁹ dispositio
And. Barba.
Ant. Franc.
¶ An dēat solui ga-
bella stāte statuto d
quo hic fit mētio p
ɔ̃ctu facto super re
inestiabili. vltra hic
alle. vide ang. Imo. &
Alex. in l. 4. in § ptor
hic all. vbi dn̄t ꝙ nō
& vide Bar. in l. ita tñ
ff. de admini. tut. &
Pau. de Ca. in l. beni-
gnius ff. de leg. & hr̄
p Barth. Cep. in rub.
ff. de ver. sig. & iō de
hoīe libero non de-
beret solui neq; de
re sacra vel religio-
sa, vt per gl. & eūdē
Barth. Cæpo. in l. pe
cuniæ ff. de verb. sig.
vbi omninò vide.

de of. del. & in c. qm̄. §. si. vt lit. non ɔt. poterit
ergò sm̄ In. procedi contra contumacem in
prædictis casibus per missionem in poss. & si
intra annū venerit restitutis expen. & p̄stita
cautione de stando iuri recuperabit pos. ista
& relaxabitur mādatū de nō molestando. &
cautio sup hoc p̄stita. sicut. n. p incorporali-
bus domus interdicta quasi possessoria. ff. de
serui. l. quoties. no. s. de ele. q̃relam. & s. de cā
pos. c. cum ecclesia ita etiam qñ petūtur hæc
in corporalia p̄t fieri missio in pos. vt hic. &
j. de seq. & c. 2. & s. de do. & cont. c. 2. vt lit. nō
ɔtest. c. accedens. sed si passus missionem in-
tra annū non venerit ex tunc poterit iudex
decernere actori quasi possessionem veram
iuris petiti: ita qd nec vlterius reuocabitur
nisi reus pbet de iure suo non tñ habet hoc
ius sine secundo decre. alij aūt dn̄t sm̄ eū ꝙ
nō est necessarium hoc casu sm̄ decret. imò
fit missus verus possessor p lapsū anni sicut
& in reali actione, vt l. & no. vt lit. nō ɔte. qñ
§. in aliis. & satis innuit hęc decre. sm̄ Inn qd
mihi placet vt sicut in realib. nō expectat sm̄
decre. ita nec in istis incorporalib. vt s. dixi.
Ex p̄dictis habes tres opi. in principali q̃sito.
d. Ant. hic multum instat recitando dicta le-
gistarum. in d. l. si priusquam q̄ hic non curo
miscere, q̄a esset illam l. legere & multa alia
iura ciuilia multa tñ ibi recitantur p Bar. sed
br̄ mihi placet quod aut actor est ī possessio-
ne illius iuris, p quo agitur. vt puta: q̄a mole-
stat ab alio, & ipse agit nūc negatoria negan
do. s. hoc ius aduersario ɔpetere, vl agit ɔfes
soria dicēdo ius sibi competere & in pos. il-
lius iuris esse. & ꝙ reus eum molestat, & tūc
ɔ̃ reum ɔtumacem non est prouisum de re-
medio possessionis, quo casu p̄t procedi sm̄
quod hr̄ in d. l. si priusq̃. sm̄ intel. Dyn. vt reus
pp contumaciam suam constituatur de reo
petito vt iudex decernat eum non debere
molestare actorem nisi probetur prius de iu
re suo & ad cautionem sup hoc præstādam
de non molestādo actorem poterit compel
li captis pignorib. ar. inst. d sat. tu § si. in si. vel
mulcta in dicta. ar. in l. j. ff. de vent. insp. Cre-
do ēt ꝙ poterit seruari prima op. s. posita. vt
iudex eum excōicet, mulctet, & c. vt s. in pri-
ma opi. dr̄ q̄a cum oēs isti sint modi ɔtuma-
ciam coercendi p̄t iudex exercere quē vult
vt s. vt lit. non cont. qm̄. in si. & in c. 2. de dol.
& cont. Aut actor non est in pos. sed reus vt
puta, ago vtili interdicto vnde vi, pro iurib.
incorporalib. vt ī c. q̃relam. de ele. cum si. vel
peto mihi adiudicari aliqua iura incorpora-
lia. ar. of. Arc. in c. si. cum si. & tūc poterit fie-
ri missio in quasi pos. iuris petiti ex 1. decret.
nec credo ꝙ incontinenti dēat trāsferri ve-
ra possessio: & sic ī hoc amplector tertiam opi. s. positam: ex quo. n.
p̄t fieri missio sicut in realib. non apparet rō quare in istis incorpo
ralib. debeat illico trāsferri vera possessio. sicut. n. ista incorporalia
p̄nt sequestrari licet impropriè, vt in ca. examinata. de iud. cum ibi
no. ita & missio fieri p̄t: nam & ī nominib. fit qñq; missio, vt statim
subiiciam. poterat ēt iudex adhibere prima remedia de quib in pri-
ma opi. arg. c. qm̄ § si. p̄all. & ɔ̃trium nullibi pbatur nā d. l. priusq̃ pōt
intelligi. vt s. dixi. qñ actor erat in possessione. Si aūt intelligatur ꝙ
reus erat in possessione, dico ꝙ ibi non dr̄ ꝙ transferatur vera pos-
sessio in actorem, sed vt iudex p̄cipiat vt non molestet actorem, ni-
si prius doceat de iure suo: nō tñ negat quin ɔparendo intra annū
& p̄stando cautionem de parendo iuri debeat reduci ad suū ius pri-
stinū cum per hoc nō molestet actorē vt in d. c. qm̄ § in aliis vt in c.
cum ecclesia Vulterana de ele. & p hāc additionem habes declara-
17 ta oīa p̄dicta ¶† Aduerte tñ q̄a inquantum. s. dixi post Inn. ꝙ cor-
pora ecclesiarum nō p̄nt peti tanq̃ pprietas nec possideri: & sic nō
poterat fieri missio in ipsa corpora rōne iuriū q̄ petunt ab eis Dn̄t
alij. vt refert Inn. ꝙ cum corpora ecclesiarum p̄nt ab ep̄is capitulis
& p̄latis possideri facienda est missio in corporalem possessionem
ipsarū ecclesiarū & nō iuriū. hæc tñ spūalia & ecclesiastica licet nō
possideant à laicis ar j. de dici. c. phibemus. s. de iudi. c. decernimus
& est exp̄ssum. j. de p̄scr. cām quæ tñ à clericis & personis ecclesia-
sticis possideri possunt. vnde ep̄s petit ecclesias & decimas sibi adiu
dicari. j. de deci. dudum § illo. de reli. do. c. ɔstitutus. & duobus c. seq.
sic aliæ personæ ecclesiasticæ. j. de dona. c. inter dilectos s. de trāsa.
c. preterea. 2. quod qñque agunt de solis iuribus de offi. or ɔqueren-
te. de transa. veniens. & s. ꝙ me. cau. c. cum dilectus. & iō vr̄ dicendū
sm̄ Host. ꝙ si tantum iura petantur fiet missio in possessionem vel
quasi iurium p̄dictorum & non ecclesiarum. si aūt ecclesiæ petant
tunc fiet missio in corporalē possessionē ipsarū eccl̄arū tm̄ vt hic
dr̄. & in c. & 2. de seque. pos. si vero tā ecclesia q̄ iura petantur restat
ꝙ tunc fiat missio in vtroq; ꝙ satis mihi placet intelligendo tñ, &
18 restringendo put dixi in c. contingit. s. tit. prox. ¶† Nunc quæro,
quid si ī actione personali iudex decreuit missionem ɔ̃ ɔtumacem
causa custodiæ sed nō inueniuntur res corporales in quib fiat mis-
sio rn̄det Inn. ꝙ fiet in possessionem nominū debitorum ipsius rei
ita ꝙ ipse missus nomina exigere p̄t. & vero creditori denegabun-
tur actiones. ff. vt in pos. leg. l. si inutiles. sed si reus intra annum vel
sm̄ alios & melius qñcunq; venerit & obtulerit & perstiterit cau-
tionem de stando iuri recuperabit collecta ab eo qui missus est in
pos. ff. de col. bo. l. j. § iubet. & à simili sm̄ Inn. poterit fieri missio in
pos. seu quasi aliorum iurium ex ex quo non reperiuntur corpora-
lia. Aduerte circa missionem fiendam in nomina debitorum: ad v-
num notabile dictum Spe. in tit. de primo & secundo decr. § restat.
ver. quid ergò si reus dicit enim hoc procedere qñ illi confitentur
se esse debitores rei ponit enim practicam ibi ꝙ iudex vocabit illos
qui dicuntur debitores contumacis: & si confitebuntur debitum,
a præcipiet eis vt non creditori eorum sed isti actori soluant a vt sic
sit aliquid in quo possit habere locum missio. si verò differentur
debitum tunc non fiet hæc missio: sed dabitur curator bonis qui
exigat debita ff. de cur. bo. dan. l. 2. nisi in fraudem diffiteantur: quia
tunc nihilominus fiet miss. secundum Spe. facit in ar. c. super eo. de
19 testi. cogen ¶† Et vide generaliter de modo procedendi contra
absentem, qñ nō habet locum missio per Spe. in d. § restat. ver. quid
si agatur: & seq Et quid si non habet reus nisi proprietatem. vide p
Io. An. in add. Spe. in d. ver. quid ergo. s. all. vbi tenet ꝙ missio in il-
20 lam proprietatem ¶† Sed quæro de vna q notabili: quid si agatur
actione personali scripta tamen in rem vt inter. vnde vi. l. 1. ff. de in-
terd. vel actione ex empto in quam rem fiet missio propter contu-
maciam text. dicunt quidam vt refert Inn. ꝙ primò debet fieri mis-
sio in possessionem illius rei de qua agitur & si rōne interesse aliq d
plus debetur: fiet etiam in alia bona. Inn. notāter dicit ꝙ licet sit cō-
gruum vt sic fiat: ex causa tamē aliud fieri potest, si iudici videbitur
ex quo actio est personalis: puto ꝙ de facili iudex nō debet recede-
re à prima opinione: quia actio scripta in rem in multis, & maximè
in missione regulatur sm̄ naturam realium. vt ī c. ex parte. B de fo.
compe. & est casus in proposito nostro in ea cōsultationib. in fi. sm̄
21 communem intellectum ¶† Vltimò hic q̄ritur. an si agatur de
temporalibus possit in eorum defectum fieri missiò in spiritualib.
& quid econtra. Inn. hic refert opinionem. & concludit tamen ꝙ
non potest fieri duplici ratione in primo casu. Prima ratio est quia
missio fit p mensura debiti declarati. sed spiritualia æstimationem
b non recipiunt b. & ideò commensurari debito non possunt. Secun
da ratio est. quia cum temporalibus permutari non possunt. de rer.
permu. c. ad quæstiones ergo, & c. sed in secundo casu contrario, s. si
ageretur personali actione pro spirituali: puta ex permutatiōe vel
donatione rerum spiritualium, tunc benè in rebus spiritualib, cre-
dit missionem posse fieri. & idem dicit sub dubio fortè in tempo-
ralibus maximè si spiritualibus erant annexæ temporales præsta-
tiones. Host. dicit esse verius, ꝙ quando petuntur spiritualia nun-
quam fiet missio in temporalib. nec econtra. arg. opt. in eo ꝙ leg. &
no. in c. frequens. de rest. spol. li. 6. Et de hoc remittit Io. An ad Spe.
de primo decr. § restat. ad fi. puto ꝙ si ageretur pro rebus spirituali
bus & temporalibus licet in eodem libello ? ꝙ ratione rerum tem-
poralium poterit fieri missio in temporalibus: secus autem vbi pe-
tuntur spiritualia licet temporalia veniant accessoriè ad spiritua-
lia pro vtroque membro facit c. ad quæstiones. in si. de rer. permu.
Item aduerte, quòd licet spiritualia non capiant æstimationem ta-
men interesse ex eis proueniens bene est estimabile: & super eo tā-
quam super temporali procedi potest vt notanter dicit gl. in ca. co-
ram. de off. deleg.

CAP. II.

1 *Missio in poss. reuocatur si non stetit per reum quominus intra annum caueret, 5.*
2 *Missio in pos. in ecclesiam habet locū quando ecclesia petitur vt proprietas, aliàs secus.*
3 *Missus in pos. in reali efficitur possessor verus post annum etiam in spiritualibus.*
4 *Missio in pos. reuocatur intra annum, si est oblata cautio etiam vni ex pluribus iudicibus qui cognoscebant in causa.*
Tutores plures omnes exercent eorum officium in solidum: ne vtilitas pupilli impediatur secus est in pluribus iudicibus delegatis.
6 *Iurisdictio est indiuidua: sed eius exercitium est diuiduum.*
7 *Statutum quòd vicini teneantur capere malefactorem sub certa pœna, intelligitur si vicini possunt adhibita eorum deligentia: aliàs secus.*

Cum

a ¶ Pōdera oblatio-
nem. ī pondera
c. pastor § prerea. de
off. or. vbi dicit corā
ordinario vel hone
stis publicis psonis,
quo casu adduco in
simi tex. in l. scire op;.
ff. de exc. tu. & ꝙ vo-
luit Dy. in l. j. § j. ff. de
li. ag. ergo nō refert
an fiat corā ordina-
rio vel honestis per
sonis. dic, ꝙ illa alter
natiua est ordinis, vt
voluit Bar. in l. 4. § p̄-
tor. ff. de dam. inf. pō
dera ēt ꝙ gñalitas h⁹
tex. in fi. non dēt re-
stringi p verba spā-
lia. s. posita: nō meli⁹
loqtur Inn. q̃. d. Ab.
pōdera ēt: q̄a ista gl.
loqtur singulari de
honesta psona, licet
tex. in d. c. pastoralis.
§ prerea. loquitur in
plurali. itē pondera,
q̄a maior est aucto-
ritas iudicis q̄ hone
ste psonę, & adduco
qd hr̄ in ca. qm̄ ɔ̃. de
prob. & quod no. in
c. cum esses. de test.
vbi p̄ntia p̄sbyteri
parœchialis valet p
duob. And. Bar.
b Seb. Sap. ¶ Per me.
Vide de hac mā ple
nè per Bar. in l. in te-
stamento. 2. ff de ɔd.
& dem plenissimè p
Ale. & Mod. in l. j. in
gl. ibi ver. manifestū.
C. de inst. & sub. cōd.
factis. & p Bal. in l. si
quis ad declinandā.
C. de epi. & cl. faciūt
not. ī l. diem functo.
ff. de of. assef. vbi tra-
ditur, ꝙ mortuo p̄si-
de assessor dēat hr̄e
salariū totius anni,
q̄a p ipsum non stat.
c ¶ Add ꝙ idē voluit
ɔ̃s in c. isti nucerini.

1 Cum sicut. ¶† Si non stetit per reū quominus caueret intra
annum actor per lapsum anni non efficitur
verus possessor h. d. vel summa specialius &
notabilibus sic sm̄ intelm̄ quem infra tene-
bo. Tempus annale nō currit missionē pas-
so si intra illud cautionem iudicibus: vel alte
ri coram aliis absentibus obtulit licet p eos
seu per eum recepta non fuerit, & est casus
no. & sm̄ hūc intelm̄ diuiditur. nā in prima
facit narratio in secunda cāæ commissio ibi
discretiōi. ¶ Casus literalis. Inter abbatissam
& conuentum S. trinitatis ex parte vna. & p.
subdiaconū ex altera corā abbatib. Taurieñ.
& de Corinth. & archi. curieg. iudicib⁹ de-
legatis super ecclesia de Capith, qō verteba-
tur. pp contumaciam p. subdiaconi iudices
miserunt moniales in possessionem rei pe-
titæ causa rei seruandæ. sed cum hoc ad
subdiaconi notitiam peruenisset, ad archi-
diaconum p̄dictum accessit: offerens ei stan
di ī iudicio cautionē: qm̄ abbas de Corinth.
pfectus in angliam, & abbas taurieñ. viā fue
rat vniuersæ carnis ingressus pos. intra annū
non potuit obtinere, vñ dictus p post annū
accessit ad Papā petens sup hoc sibi puideri:
cum p ipsum ñ steterit quominus possessio
nem recuperauerit intra annum: mandat Pa
pa q̄busdā quatenus si est ita recipiat ab eo
cautionem standi iuri & ei restituant pos. nō
ob. eo ꝙ annus est elapsus: si p eum nō stetit
quominus intra annum & pos. receperit &
2 dederit cautionē B. ¶† No. j ꝙ cū petitur ec
clesia vt pprietas hēt locum missio ēt si reli-
giosi sint actores. Et no ꝙ nō fit missio in ec
clesiæ iurib. sed in ipsū corpus eccl̄æ ex quo
ipsum corpus petitur à volentib. ipsum pos-
sidere: & hoc intellige vt dixi in c. cōtingit. s.
3 ti. px. & c pced. ¶† Not. 2. ꝙ ēt in spiritualib.
missus ī pos. in reali efficitur verus possessor
post lapsum anni. hic. n. cucurrisset p̄scriptio
annalis si cautionis oblatio nō impediuisset.
4 ɔcor. c. s. px. alia vtilia ñ p̄nt collig. ¶† Quæ
ro attingendo intellm̄ c. nūquid iste arch. so
lus q erat vnus ex trib. iudicib. poterat reci-
pere cautionem oblatā & restituere poss. ī q̃
facta fuit missio. gl. 2. all ad partes, & demum
ɔcludit, ꝙ non poterat cautionem recipere
tanq̃ iudex, sed tanq̃ honesta psona. vt sic isti
ñ curreret p̄scriptio p ꝙ sentit ꝙ possessionē
restituere ñ potuisset cū solum à iudice illa
recuperetur. vt in c. pastoralis § prerea. d of.
or. ꝙ clarius sentit Io. An. hic q vr̄ se q ɔclu-
sionem gl & ad l. tutor q § 1 all. i gl. resp ꝙ lo
q̄tur in tutorib. quorū offm̄ q̄libet exercet
ī solidū ne vtilitas psonæ cui dati sū ī pediat.
ff. d ad. ru. si p̄res. ff. de tu. & ra. di. l. j § nūc tracte
mus. Delegati vero simplr dati ñ exercēt in solidū: imo vn⁹ sine alio
5 nil p̄t. de of. dele. c. prudentiam. ¶† Sed hoc p̄supposito ꝙ cō. te. se-
* quuntur doct. nr̄i ego fortiter op si. n. iste archid. non poterat istam
cautionem accipere tanquam iudex: quare iste eam non p̄stitit co-
ram ordinario loci. & ipsius defectū coram publicis & honestis p-
sonis put disponitur ī d. c. pastoralis § prerea. So. pr resp. prout sen-
tit Inn. in quadā gl. in ver. ɔstiterit. vbi dr̄ velle istum reum excusari
si psonam idoneam hr̄e ñ potuit corā qua caueret, quasi velit ꝙ Pa
pa hic in decisione nō refert se solum ad cautionem oblatam corā
isto Archi. sed loquitur gñaliter si per istum reū non steterit quo-
minus intra annū, & c. Et hic nullū remanet dubium: q̄a nō est impu
tandum ei p quem nō stetit. vt in rl̄a imputari de re. iu. li. 6. sed certè
a lr̄a ista solum pōderat oblationem a factam corā isto arch. pars cū
nil aliud allegabat: vnde verba gñalia papæ sunt referenda ad casū.
s. narratum ar. c. sedes. de resc. & l. fi. §. cui dulci. ff. de vi. trit. & oleo
le. Item op. Inn. p̄supponit quasi impossibile. non cū pōt saltem de
facili contingere ꝙ aliq̃ personam habere non potuisset corā quo
cautionem istā p̄stitisset. Et iō puto, ꝙ ex quo qs diligentiā suam ad
hibuit in cautione p̄stāda vt puta quia adiuit vnum ex pluribus cō-
iudicibus non valens aliorum p̄sentiam habere, & realiter corā eo
cautionem obtulit. nec defecit p eo quòminus fuerit p̄stita, ꝙ tunc
ɔseruatur indemnis aduersus lapsum anni, qm̄ satis constat ꝙ non
neglexit. non enī tenetur ire perquirendo p totam vrbem qs velit
cautionem recipere. Et si diceres cum vnus ex coniudicib. nō pos-
sit tanq̃ iudex recipere cautionem sed tanq̃ honesta psona vt s. di-
ctum est. quare nō adiuit ordinarium loci ante oīa: vt dr̄ ī g. c. pasto-
ralis. in si. rn̄det ꝙ ibi nō ponitur ordo necessarius: vt ibi no Io. An.
post alios Item in isto cōcurrebat qualitas honestatis & offm̄ iudi-
6 candi. ¶† Quāq̃ n. exercitium non cōpetat in solidū iurisdō tñ sic:
7 cum sit indiuisibilis vt no. in c. prudentiam. de off. del. ¶† Gl. vl. no.
b ꝙ si per me b nō stat quominus facio quod debeo mihi nō est im-
putādū, & ɔcor. rl̄a imputari de re iu li. 6. & c. q̄a diuersitatē. de ɔcess.
pb. & facit lr̄a ista iuncta gl. ad statm̄ quo cauetur, ꝙ vicini sub certo
pœna teneantur capere malefactorē p maleficio ɔmisso in vicinia,
ɔtingit ꝙ vicini occurrerūt & fecerūt q̄tum potuerunt. sed pp potē
tiam aut violentiā seu velocitatem malefactoris nō valuerunt illū
capere, nūqd teneantur vicini pœna in statuto cōtenta? & dicendū
est ꝙ nō: q̄a non deficit p eos ar. hic & in iurib. præal. Idem vbi pro-
babiliter ignorauerunt. ar. in d. c. quia vniuersitatem in si. de cōcess.
præb. & est bo. tex. in simili in l. j. § occisorum. ff. ad sil. vbi Bar. expres
c sè ponit c hanc q. & vide ad materiam ꝙ ipse no. in l. ne quid ff. de in
cen. rui. nau. facit etiam ad similē quæstionem, & dicit statutum ꝙ si
qs impetrauit inhibitionem iudici fieri p ecclesiasticum teneatur
causam expediri facere intra. 30. dies in foro ecclesiastico sub certo
ta pœna. is aūt qui impetrauit fecit q̄cquid in eo fuit producendo
iura sua intra tale tempus ꝙ ecclesiasticus poterat causam expedi-
re intra tempus statutum, sed aduersarius eo resistente & protestā-
te ꝙ per se non stabat impetrauit dilationes longiores quarum oc
casione causa non fuit expedita intra terminum: nunquid autem
si locus pœnæ quo ad ipsum impetrantem Consuluit in facto do-
minus meus ꝙ non, etiam præsupposita validitate statuti: quia per
eum non stetit. faciunt iura superius alleg. & quòd leg. & no. in c. ex
insinuatione. de ap. dicit etiam ꝙ statutum est nullum. quia indire-
ctè venit contra libertatem ecclesiæ. de immu. eccl. c. si. li. 6. satis pla-
cet hæc decisio. nam text. videtur expressus in l. si cum ipse ff de ex-
cus. tut. non enim est imputandum ei qui intra certum tempus de-
bebat aliquid expediri facere si per cauillationem aduersarij fuit
impeditus ad idem. c. ex ratione. de appel.

CAP. III.

1 *Reus contra quem est facta missio, si ostenderit se non fuisse contumacem, reuocabit missionem, & non condemnabitur in expensis prout dicitur hic. 6. 12.*
2 *Laici etiam in temporalibus conueniuntur coram legato Papæ in terris subiectis ecclesiæ quo ad temporalem iurisdictionem, aliàs secus etiam vacante imperio.*
3 *Legatus Papæ non potest alienare bona spectantia ad ecclesiam Romanam, etiam in terris subiectis ecclesiæ quo ad temporalia.*
Consuetudo vnius loci ligat etiam clericos, quando est communis clericis & laicis.
4 *Consuetudo an veniat appellatione iuris, & idem statutum saltem iuri contrarium.*
5 *Allegans consuetudinem contrariam iuri debet eius rationabilitatem probare.*
7 *Condemnatio expensarum an debeat fieri si non præcedat taxatio iudicis & iuramentum partis.*
8 *Appellans ad Papam & postea comparendo coram inferiore, an videatur renunciasse appellationi, maximè quærendo compositionem cum parte appellata. 6.*
10 *Appellare frustratorie, & non appellare paria sunt.*
11 *Missus in possessionem reuocata missione recuperat tam expensas litis quam factas in re.*
13 *Appellari potest ad Papam à quolibet iudice omisso medio regulariter.*
14 *Causa decidenda secundum bonam consuetudinem terræ quomodo deciditur si diuersa est consuetudo actoris & rei & iudicis, vide rem. ssiue.*

1 Cum venissent. ¶† Si reus ɔ̃ quē facta est missio doceat se ɔtumacem non fuisse nō ɔdemnabi-
tur ad expensas. h. d. vel summa subtilius sic. Si passus missionem re-
petens possessionem allegat se ɔtumacem non fuisse, restituitur in
pristinum statutum p̄stita cautione & dilata ɔdemnatione expen-
sarum q̃ euitat si postea ɔstiterit eum non fuisse contumacem. Pri-
mo ponit factum corā narratum q̃relæ vel appellationis remedio
scđo dat iudices ibi: nos igitur. ¶ Casus literalis. Abbas S. Angeli
cām habebat sup quadā possessione ɔ̃ P. Galle legatus illius prouin-
ciæ cām illam commisit q̄busdam iudicib. sm̄ ius & bonam cōsue-
tudinem illius terræ terminandam. sed cum iudices vellent pcede
re nō sm̄ ius, p̄fatus P. ad se. apo. appellauit: sed iudices nihilominus
partem aduersam in possessionem rerum petitarum cā rei seruan-
dæ mitti decernunt: ita quod si vsq; ad annum & diem p̄staret cau-
tionem iudicio sisti & parti alteri. 30. libras restitueret pro expensis
reciperet poss. eandem postmodū legatus ille recessit & alter lega-
tus intra annum terram est ingressus: coram quo dictus. P. obtulit
cautionem standi iuri & pos. sibi restitui postulauit: & paratus resti
tuere expēsas factas in lite. q̃ 6. librarō summā sicut asseruit ñ exce-
debāt: sed abb. volebat. 30. & sic annus elapsus est, vnde. q. ista ad do.
pa. est delata: coram quo hic & alia pposita fuerant. do. pa. decernit
illum. P. in pos. reducendū p̄stita cautione, statuens vt si ɔsuetudo q̃
allega

a ¶Hic ꝙ non vide hic do. Car. in j. opp. And. Barba.

Sebast. Sap.

b ¶Consuetudo terræ. vide Rochũ curtium in repe. c. a. fi. in 2 1 quõne principali supra de consue.

c ¶Attẽdi. Vide q̃ dixi ĩ rub. de ɔsue. A. B.

d Seba Sap. ¶Terræ consuetudinẽ. Vide An. Sic. cons. 66. inc. illud afferam in medium in 3. vo. & Ale. ɔs. 127. inc. viso testõ. vol. 1. cũ all. p Rochũ Curtium in rep. rub. de consuetu. q. 6.

e ¶Probare. Tu pondera, quia non bene dr̃ p text. ĩ l. j. §. initiũ in ver. ratus. ff. de po stu. ita tз hic Bal. sed dic, qđ hic datać forma ẽm bonam ɔsuetudinẽ ergò dẽt probare, & vide q̃ dixi ĩ rub. de ɔsue. vbi multipl'r allegać iste tex. vide S. l. in aut. cassa vide q̃ dixi ĩ c. ecclesia. de ɔst. & in rub. de re. ec. non alie. & Bal. hic And. Barb.

f ¶Rẽ iudicatam. tu pondera quia forte nõ bene loqtur Ab. nã in c. 1. đ seq. refert d. Ant ibi fuisset consultũ, ꝙ si primo iuratur & postea taxać tertio iudex ɔdẽnat ꝙ valet sñia qa est ↄ̃ ius partis. ita tenet ibi. Ab. sed d. An. ibi tз ↄ̃ vide de ordine ꝙ voluit Bart. ĩ l. a diuo pio. §. in venditione. ff. de re iud. vide quæ ibi remisi An. Bar. Ant. Fr ¶An debeat primo fieri ɔdemnatio expensarum q̃ taxatio. vide In. in c. auditis de ꝑc. & Bal. in margarita sua super Inn. ĩ ver expensarũ. ver. 2. vbi dicũt ꝙ expensarum nõ liquidarum pt̃ fieri cõdemnatio, reseruata taxatione, & ita cõiter seruatur ĩ pract.

allegabat laudabilis fuit ad expẽsas restituẽdas non compellatur, quia ex hoc apparet quod benè appellauit. si verò cõsuetudo laudabilis non fuerit appellatio non tenuit, vnde ad moderatas expẽsas restituendas abbati quas ɔstiterit ipsum pp hoc fecisse ɔdẽ-
2 netur. B. ¶†Not. j. laicum posse conueniri in causa mere ciuili coram legato Papæ. quod intellige in locis quæ sũt de temporali iurisdictione ecclesię ẽm Io. An. ꝙ tñ fieri non pt̃ in terris imperij ẽt vacante imperio vt not. Spe. in ti. 2. §. nunc ostendendum. ver. 19. An aũt legatus in locis quæ sunt de temporali iurisdictiõe eccl'iæ possit alienare bona spe-
a ctantia ad ecclesiam Romanam. dic, non a vt no. Bart. in l. prohibere. ff. ꝙ vi aut clã. & Spe. in ti. de leg. §. nunc ostendendum. versi. pen.
3 ¶†No. 2. ꝙ consuetudo terræ b ligat ẽt cleri-
b cos & põt intelligi qñ consuetudo est communis clericis & laicis. quid aũt si tantũ forte laicorum. dic vt plenè dixi in c. ꝙ clericis. de fo. cõpet. & in c. ecclesia S. Mariæ. de cõst.
4 ¶† Not. 3. ar. satis stringens ꝙ appellatione iuris non ɔprehenditur cõsuetudo. & facit iste tex. ad qõnẽ, ꝙ si mandatur cã decidi ẽm
c ius non debet attendi c statutum vel consuetudo iuri ↄ̃ria. hic. n. fuit expressum vt causa
d decideretur ẽm ius & terræ ɔsuetudinẽ. d Et ita dicit Guil. de suza fuisse iudicatum & videtur sequi Io. An. in ti. de ar. §. excipitur. ver. item quod est corruptus ↄ̃rium tenui super rub. de consue. & ita reperi postmodum tenuisse d. Ant. in c. quintauallis. de iureiu. in fi. & vide latius in locis præall. Et põt iste tex. adduci pro ↄ̃ria opi. ibi. cum ẽm ius tñ &c. Itẽ in alio qa iuri ɔsonũ est vt attendać non solũ ius cõe sed ẽt ɔsuetudo ergò satis decidiť ẽm lº: qa deciditur ɔsuetudo ad hoc. l. si fundť. ff. de euic. ꝙ no. In. super rub. de ɔsue. ¶No. 4. iudicẽ tempore missionis posse declarare expensas & ɔdẽnare partes ad illas ꝙ sentit Io. de Lig. in c. 2. de do. & ɔtu. & vide ꝙ dixi in c.
5 quoniam §. in aliis. vt lit. non conte. ¶†No. ibi. laudabilem esse constiterit, &c. ꝙ allegãs consuetudinem iuri ↄ̃riam oneratur proba-
e re ipsius rationabilitatem præsumitur enim irrationabilis eo ipso quod est ↄ̃ ius vt not.
6 in c. 2. de consue. & in c. j. de cõst. li. 6. ¶†No. tex. no. ꝙ passus missionẽ auditur volẽs recuperare poss. præstita. duntaxat cautione si alleg se ɔtumacem non fuisse: & postea discutitur de virib. contumaciæ secus si de contumacia aperte constaret, tunc. n. non auditur nisi ẽt expensas restituat. & vtrũq; ꝓbatur in simili in ca. venerabilib. §. idem & §. secus de
7 sen exc. li. 6. ¶†No. ↄ̃ processum istorum iudicum in eo quod ɔdemnauerunt in expensis non recepto iuramẽto partis, nec præmissa per eos taxatione ↄ̃ l. sancimus. C. de iud. & c. cõstitutus de proc. Gl. 2 hoc fatetur qđ in hoc malè processerunt isti iudices, & etiã in alio, quia condemnauerunt in expensis tempore missionis cum debuissent expectare tempus præstitę cautionis argu. in c. quoniam. §. in aliis vt lit. non cont. ¶Not. ex primo dicto iuncto tex. ꝙ condemnatio expensarum facta non præmissa taxatione iudicis
f nec secuto iuramento partis transit in rem iudicatã f nisi præcesserit appellatio. Sed certè hoc dictum mihi non placet, tum qa talis ɔdemnatio reperitur facta ↄ̃ solitum ordinem iudiciorum: tñ quia lata sine mediis, & sic à minus instructo, quorum q'libet reddit sententiam nullam. vt l. & not. in l prolatam C. de sen. & ca. cum Barth. de re iudi. & ꝙ talis ɔdemnatio sit nulla vr̃ probari hic in fi. ca. vbi etiam non iustificata appellatione mandat tacite primam ɔdemnationem reformari & necessarias expensas duntaxat restitui. Et per hoc soluitur clarissimè ↄ̃rium formari põt ↄ̃ fi. c. ꝙ si appellatio erat minus legitima ergò condemnatio expensarum transiuerat in rem iudicatam. & per consequens non debebat retractari vel aliter reformari non iustificata appellatione. nam vt dixi hoc contingit propter ipsius condemnationis nullitatem ex causis ꝓdictis. Goffr.

soluit aliter, videlicet ꝙ primi iudices condemnauerunt super voluntariis: & non super necessariis: sed certè hæc solutio non valet quia nõ restrinxerunt. se iudices ad voluntarias nec ad necessarias sed simpliciter condemnauerunt. Secundo soluit. ꝙ hic dubitabatur de virib. appellationis: & iõ omnino manent in suspenso: quare non transiuit in rem iudicatam: sed certè nec hæc solõ procedit qa attentata post appellationem ab interlocutoria dependent ex futuro euentu. s. ex validitate vel inualiditate appellationis vt in c. nõ solum. de ap. li. 6. Tertia solutio ẽm eum: quia ista non fuit sñia nec habuit vim sententiæ: qui ante omnis vox iudicis authoritatem rei iudicatæ continet l. ex stipulatione. C. de sen. & c. afferte. de præsum. sed ↄ̃ hoc facit, quia coram legato abbas instabat super condẽnatione triginta librarum, ꝓut iudices taxauerãt & iste passus missionem valebat restituere legitimas. Alij aliter solunt sed omnes solutiones potius sunt persuasiuè quam necessario concludentes: pri-
8 ma tñ quam ego dedi est magis tuta. ¶† Opp. secũdo vr̃ enim ꝙ ex quo appellans ad papam comparuit coram iudice à quo vel ab inferiori renuntiauerit appellationi suę. vt in c. gratum. de of. del. & in c. solicitudinem. j. de app. in fi. Cuius ↄ̃rium innuit hæc litera vbi papa hoc non obst. mandat in quiri de appellatione. Gl. 3 all. pro & ↄ̃ & soluendo notabiliter dicit ↄ̃rium procedere, quando actus gestus coram inferiori iudice recipitur ab aduersario sed aduersario ↄ̃dicente licitum est appellationem prosequi: & hanc sol. sing. not. limitat enim multum egregiè iura all. in ↄ̃rium. & pro ea facit c. cũ pridem & ꝙ ibi no. s̃. de pact. & c. mulieri. j. de iu. iu. de cen. cũ olim. & in regula, ex eo. de re. iu. li. 6. ¶Alij aliter soluunt ↄ̃rium & primo dicit Host. ꝙ iste P. non comparuit coram isto iudice sed compositionem querendo & sic coram honesta persona protestando ꝙ
9 per. hoc appellationi non renuntiabat. ¶†Not. aliam limitat. ad iura superius alle. in ↄ̃rium, vt per comparitionem extraiudicialem coram iudice à quo quærendo compositionẽ non videatur appellans renuntiare appellationi. Alij dicunt vt refert Io. An. cum non renuntiasse appellationi. quia non comparuit coram iudice à quo appellauit non enim appellauerat ab isto legato vel prædecessore sed à delegatis: sed hæc solutio nõ tollit ↄ̃rium de c. solicitudinem. Alij dicunt istum legatum cognouisse non vt, iudicem sed vt causam instructam ad Papam remitteret: & de hoc vide j. de ap. c. constitutus. Alij dicunt istum habuisse priuilegium cognoscendi de appellationib. interpositis ad Papam. & hoc priuilegium cõiter consueuerunt habere rectores marchiæ vt refert Inn. vt. s. prius cognoscant de appellationib. interiectis ad Pa. Pet. & Abb. sentiunt vnam notabilẽ solutionem: ꝙ licet iste renũtiauerit appellationi per hãc comparitionem postea factam prius tamen gesta post ap. erunt nulla: quæ non poterant conualidari per renuntiationem appellationis q d. ꝙ iste prosequebatur per viam nullitatis & induxit ap. ad ꝓbandam nullitatem condemnationis cum fuerit facta, ꝑendente appellat. legitima. Et hæc opin. optimè videtur probari ẽm Ioann. An. in c. licet. de sen. exc. li. 6. & facit ꝙ no. in Spe. de primo decret. §. iam de effectu. vers. sed quid si iudex. Et no. singul. hanc sol. quia extendit dispositionem in d. c. licet. ad alias causas prophanas ꝙ satis placet eadem ratione. & idem no. in c. sæpe. de ap. vbi plenius inuenies hunc articu. Vel solue vltra omnes quod iste comparebat pro reuocatione grauaminis quo casu non renuntiat appellationi etiam si vult grauamen probare, coram iudice à quo: quia non directe comparet super principali vide gl. not. iũcto tex. in c. si à iudice. de ap. libr. 6. Sed quæro, quid profuit ista appellatio hæc gl. 4. dicit quod multum: quia si fuit legitima euitat in totum condemnationem expensarum: vt hic in fi. si autem non fuit legitima tunc obtinet reformationem illius condemnationis quia tantum cogitur soluere necessarias expensas. vbi si non appellasset restituisset simpliciter omnes ¶Not. istam gl. quod clarius hic sentit quod dixi s̃. gl. 2. vt hæc condemnatio licet non legitimè facta transiuisset in rẽ iudicatam si non fuisset appellatum. sed tu dic latius vt ibi dixi. sed gl. non tollit contrarium ꝙ posset formari. si enim appellatio non
10 fuit legitima: quare obtinet reformationem ɔdemnationis. †cum paria sint non appellare vel frustraroriæ appellare? de appel. nõ so-
11 lum & c. Romana. li. 6. sed tu dic. vt dixi super gl. 2. ¶†Opp. & videtur quod non solum veniat iste passus missionem condemnandus in expensis factis in litem, sed etiam in illis quæ factæ fuerunt in re in qua facta fuit missio. Gl. ꝑe. hoc fatetur dicens illas venire nõ solum si sint necessariæ, sed etiam si credebat illas expedire per l. pretor ait. ff. de bo. aut. iu. pos. & est speciale dictum gl. in hoc casu. aliàs autem nõ sufficit credere illas expedire nisi in veritate expediant. ff. de ne. gest. l. sed an vltro. ẽm gl. sufficit. n. hoc casu quod non sit in dolo ẽm Io. An. de quo remittit ad Spe. de secũdo decr. §. iuxta. ver. quid si actor. & idem quod gl. tenet hic Inn. & Host. dicit, ꝙ licet ẽm rigorem iuris ci. si dici possit, videtur tamen de iure can. seu de benignitate canonica contrarium sentiendum. s. ꝙ non teneatur ɔtumax nisi ad expensas necessarias in lite factas. vt hic & in c. j. de do. & cont. & j. de pœ. c. suam mihi non placet dictum suum: quia non reperitur

Zacharias.

a ¶potest appellari ad papam eo omisso. Adde ꝓ hoc Fel. post istum. gl. imo. & An. de But. in c. cum Bertol. j. de re iu. Pe. de Anc. de ap li. 6. ꝙ est verum nisi cõsuetudo sit in ↄ̃rium vt no. idem Fel. in c. super qõnum. § porrò vel appellari põt. s̃. de of. dele. & Bar. soci. in suo tract. fallẽ. reg. 13.

Sebast. Sap.

b ¶Ad papam Quãdo possit appellari omisso medio tradit latè De. in c. dilecti filij. in gl. j. j. de ap. vbi ponit r'lam negatiuam ꝙ non appellatur cũ trib. limitationibus.

Sebast. Sap.

c ¶Aduersarius meº De hoc latè p Dec. post Abb. & alios in c. j s̃. de iud.

Sebast Sap.

d ¶Petere pt̃ an missio in possessionem ex primo decreto q̃ sit cã custodiæ expediać iudicis officio: traditur in l. iubere cauere. ff. de iurisd. om. iu. maximè per Bartho. & per Mod.

reperitur expresè reuocatum, qa de iure ca. & maximè ille qui eas facit certat đ dãno vitãdo & bona fide fecit, vñ plº ẽt ẽm canones est fauendum ei q̃ reo qui fuit in contumacia: cum nõ dẽat esse melioris ɔditionis stultus q̃ sapiens. de præb. eũ qui li. 6. De expensis vero factis in lite quales restituantur, dic
12 vt plenè dixi in c fi. s̃. de do. & cont. ¶† Op. extra gl. ↄ̃ text. aut ẽm ista app'o fuit legitima aut minus ltĩa. primo casũ non debuit iste appellans arctari ad ꝓstandũ aliq̃ cautionem. quia quicquid fit post app. ltĩam dẽt sine aliquo grauamine reuocari de ap. non solum. li. 6. facit c. j. de sen. exc. c. li. 6. Secũdo casu cum fuit minus ltĩa: debuit nedũ cautio ꝓstari prius, sed ẽt expensæ restitui: vt c. qm̃. §. in aliis. vt lit. non ɔte. paria cm̃ sunt nõ appellare vel minus legitimè. Sol. dic capiẽdo mentẽ Io. An. ꝙ vbi à principio cõstaret de legitimitate app'onis vel illegitimitate procedant ꝓdicta. Idem ibi non cõstat sed passus missionem non curat prius recuperare pos. q̃ cognoscatur de appellationis illegitimitate. ad hoc c. venerabilibus. §. secus & ꝓcedenti. de sen. exc. li. 6. Si aũt petit de pñti possessionem negando ɔtumaciam & offerendo cautionem: & tunc dẽt illico audiri: quia in hoc multum interesse põt ꝓtendere actor. & iste est ꝓprius casus, huius. c. & facit d. c. venerabilibus. & ɔdemnatio expensarum differt in euentum ꝓbationis ɔtumaciæ vel nõ cõtumaciæ. & sic limita d. §. in aliis ꝙ not. Et dt̃ notanter hic Inn. ꝙ quilibet iudex ad quem appellatur: pt̃ de iure si reus apellans hoc petierit statim anteq̃ cõstet an sit legitima appellatio vel non restituere illi pos. ꝓstita cautione & restitutis expẽsis si certæ sint. vel intra breue tp̃s certificari pñt. & sic dicit intelligendum c. qm̃. §. in aliis. ꝓall. alioquin si incertæ sint expensæ & longiores ꝓbationes requirant: nõ retardabitur pp hoc restõ possessionis. sed fiet statim restõ ꝓstita sola cautione. & post ea cognoscet iudex de appellatione. & si inuenerit eam illegitimam faciet misso refundi expensas aliàs non & sic intelligitur hoc dictũ ẽm eũ. & mouetur ad hoc duplici rõne: prima qa parum admittit qui possessionem cã custodiæ assignatã restituit ex quo aduersarius paratus est stare iuri: imo ei expedit ꝙ sic fiat qa talis possessio nullum ius ei tribuit & tñ posset differri cognitio ꝙ ꝓbationes sue à rerum nã caderent: vt s̃. vt li. non ɔte. qm̃. 3. rñso. secunda rõ surgit ex appellatione cui in dubio erat deferendum & app'one pendente nil erat innouandũ. j. de appel. dilecti. expensarum aũt refusio retardatur, qa incertæ sunt nec de facili põt fieri taxatio vt dictum est. & hoc not. qa limitat multũ
13 dictum §. in aliis. ¶† Op. secundo & vr̃ ꝙ non ad papã sed ad ipsum delegantem debebat appellari: vt in ca. super qõnum. § porro. s̃. de of. dele. Sol. doc. multipliciter primo, ꝙ tota cã fuerat delegata. hęc non est bona solutio, qa legatus iste qui cõmisit hẽbat ordinariã: vt in c. 2. de of. dele. li. 6. committendo ergò in totum illã cãm non desinit habere iurisdictionem: vt in c. si qs ꝓ clericum. cum ibi not. de foro ɔpet. Secunda sol. ẽm Vin. qa legatus habet ordinariam: iõ
a põt appellari ad papam eo omisso: a & hæc bona: quia à quolibet iudice excepto delegato papæ subdelegante non in totum põt appel-
b lari omisso medio ad papã b. 2. q. 6. ad romanã. de priui. antiqua in fi & quæ sit specialitatis rõ in delegato subdelegãte. dic vt no. in d. c. super quæstionũ. Tertiò soluit Host. ꝙ forte iste delegatus recesserat seu fuerat reuocatus ab alia legatione: & sic non poterat ad eũ appellari. Ex hac solutione infertur, ꝙ à delegato legati non possit appellari ad papam omisso legato si est in prouincia. mihi nõ placet hoc dictum, cum ipse habeat ordinariam: vt dixi s̃. ẽt r'r' à quolibet iudice pt̃ appellari ad Papam omisso medio. iõ tene ꝓcedentẽ
14 solutionem. ¶* Vlt. q̃rit legatus mandat hic cãm dicidi ẽm bonam ɔsuetudinem terræ. quid si diuersa sit cõsuetudo actoris à ɔsuetudine rei & iudicis? dic vt no. 12. di. illud & vide in Spe. de sent. prol. §. qualiter. post prin. & aliquid per Inn. in c. fi. de fer. & super rubr. de consue. dixi plenissimè in c. quòd clericis. de fo. comp. dic vt ibi.

CAP. IIII.

1 *Missio in possessionem fit reo citato absẽte, vel ante vel post citationem. 5. & indefenso: secus si aliquis amicus vel procurator compareat pro eo. 3.*

2 *Citatio posita in edibus domus ad hoc vt valeat, debet poni hora congrua: & debet stare tanto tempore vt veniat in notitiam aliis.*

4 *Missio causa custodiæ non explicatur officio iudicis: sed pars debet petere, & iudex concedere: aliàs appellabit.*

6 *Argumentum à contrario sensu non sumitur ex verbis narratiuis.*

7 *Missio ex primo decreto fit etiam in absentem causa reipublicæ sed restituitur absens reuersus præstita cautione de iudicio sisti. 9. & non refert expensas quas missis fecit: nisi fecerit circa fructus. 8.*

10 *Secundum decretum non interponitur contra absentem causa reipublicæ vel non latitantem: sed succurritur actori vt detur curator bonis qui suscipiat iudicium.*

11 *Contumacia vnica non sufficit ad interponendum decretum: sed requiritur trina citatio cum contumacia.*

12 *Citatio fienda domi: in qua domo debet fieri, & qualiter & quos fructus producat.*

13 *Absens si malitiosè absit, potest contra eum interponi primum & secundum decretum: & potest diffinitiuè condemnari: dummodo fuerit lis contestata, vel simus in causis vbi non requiritur eius contestatio.*

Absens culposè dicitur vir ab vxore: clericus ab ecclesia: & similes qui præcisè tenentur ad standum, scilicet quando vxor agit contra virum: vel ecclesia contra clericum, secus si agant contra ipsos aliæ personæ. Item præsumitur culpa in absente, quando post citationem vel litis contestationem se absentauit.

14 *Per citationem domi factam contra absentem non malitiosè: non potest procedi ad diffinitiuã nec ad venditionem bonorum fiendam ex secundo decreto, nisi talis vẽditio prosit, & non noceat: nec ad excommunicationem: in quibus requiritur vera cõtumacia vt venditio bonorum pupilli valeat, quando talis venditio expedit pupillo.*

15 *Contra non malitiosè absentem, & obligatum personali: nõ interponitur secundum decretum: secus si ratione vitij realis: quo casu peruenit ad secundum decretum: etiam si malititiose non absit.*

16 *Citatio domi facta non valet nisi in casibus à iure expressis.*

1 Si aduersarius. †Si reus citatus se absentat, nec procurator nec alius eum defendit: mittitur actor in possessionem rei petitæ causa custodiæ h. d. inhærendo literæ ꝙ reus fuit ꝑsonaliter citatus, & postea se absentauit. Secundo modo legitur supplendo ad literam maximè vt dr̃ in gl. & ẽm hunc verũ, & notabilem intell. hoc intendit ↄ̃ absentem qui non dimisit procuratorem facta citatione domi nullo defendẽte fit missio. primò them 1. ex quo qõ. secundò solutio, ibi: iure petere. ¶Casus literalis. Aliquis citatus fuit ad causam: post citationem absentauit se: nullum dimittens ꝓcuratorem: quæritur qualiter sit ↄ̃ ipsum procedendum. resp. ꝙ nuntiatio ad domum ipsius legitima fieri debet: & si non apparet q defendat eundem actor in pos. rei petitæ causa rei custodiendæ potest induci. Ber. ¶No. j. ꝙ ɔtendens mecum in iudicio etiam in causa merè ciuili potest dici aduersarius meus c ꝙ facit ad statuta. concor. c. in literis. & c. item cum quis. de rest. spo. & c. accedens. vt lit non ɔtest. ¶No. ibi edictum. ꝙ olim citationes fiebant per edictum. hodie secus: fiunt. n. per nuntios speciales: vt in cle. j. de iu. & c. cum parati. de ap. vel per literas. in c. prudentiam. de of. dele.
2 ¶†No. 3. ꝙ in defectum ꝑsonæ fit citatio ad domum: q̃ tñ debet fieri publicè, quare puto iuri non esse satisfactum si citatio appendiť in edib. hora incongrua: nec dimittitur tãto tempore ꝙ aliis veniat in notitiam. ar. c. fi. de ele. li. 6. & de hac citatione ad domum qual'r
3 sit fienda: & de eius effectu. j. subiiciam. †No. & tene menti, ɔtumacem non debere pati missionem si apparet procurator vel amicus qui velit eum defendere: cessat. n. hoc casu cã missionis: fit enim vt reus tædio affectus veniat rñsurus. in c. qm̃. §. in aliis. vt lit. non ɔt. q̃
4 cessat ex quo apparet defensor. ¶†No. ibi: iure petere poterit, &c. tene menti ꝑpetuò ꝙ missio cã custodiæ nõ explicatur prorsus iu-
d dicis officio. imò actor ipsam de iure petere pt̃. d ex quo infertur, ꝙ si iudex sine causa ipsam denegat, poterit actor appellare: secus est in impositione mulctę quę merè explicatur iudicis officio. de quo
5 per Bar. in l. 2. ff. si quis in ius vo. vbi videas. ¶†Op. ↄ̃ principium c. videtur enim ꝙ missio causa custodiæ fieri debeat ↄ̃ absentem qui non defenditur non solum cum se absentauit post citationem: sed etiam si ante eam fuit in culpa transferendo se ad loca remota, & non dimittendo procuratorem. pro hoc. ff. ex qui cau. ma. l. ait pretor. & l. ignorare. C. de rest. mi. in quib. iuribus probatur notabiliter ꝙ etiam contra absentem causa reipublicæ qui non defenditur potest fieri hæc missio. Sol. ex gl. j. potest colligi duplex intellectus. primus, ꝙ hic consideratur absentia post citationis edictum ad effectum faciendi restitutionem veræ possessionis. scilicet cum agitur possessorio, nam si absentasset se reus ante omnem citationem: tunc contra absentem non daretur restitutio: vt in ca. consultationibus. de off. dele. Aduerte. ꝙ licet doct. nostri super hoc lentè transeant. dico, ꝙ iste intellectus non proportionatur literæ, nec est verus in se. non enim aliquo modo colligi potest ex hac litera ꝙ hic ageretur possessorio: imò potius colligitur contrarium ibi: de quibus quæstio vertitur, & c. quę verba innuunt ꝙ quęstio erat hic realis, interdicta verò sunt ꝑsonalia licet in rem scripta, vt l. j. ff. de inter. Item non est iste interdictus verus in se: quia præsupponit quod contra absentem contumaciter possit procedi ad restitutionem: & sic ad diffinitiuam lit. non conte. quod est contra ca. accedens. ei j. vt lit. non contest. & ca. consultationibus. de offi. deleg. secundum communem

Zacharias.
a ¶Sed non ꝯ absente cã reipu. lĩto hoc dictum non hr̃e locũ in absente ẽt causa reipub. absẽtia tñ affectata. vt no. Lud. Ro. sin. suo 593. inc. tñ habes quod q̃uis absentes: pro quo facit qd dixi in apost. ad istñ ĩ ca. exposuit. ver. absens ex publica. s̃. de dila.

Ant Fran.
¶Dicas qd absẽs ex cã reipu. excusatur: q̃diu durat officiũ, & eo finito q̃diu potuerit redire ƒm qualitatẽ suæ personę. l. si cui. in § tandiu. ff. ex qui cau. ma. & intellige, ꝙ tp̃s absentiæ cõputatur à die recessus vsq; ad reditum si ob cõmodũ suum non adfuit, qa tũc diceretur affectata absentia, vt p Bar. in l. abesse. e. tit. ex q. cau. ma. & adde, ꝙ dr̃ quis abesse non solum à die quo recedit, sed à die quo se p̃parat ad iter, vt per Bar. in l. ab hostib. in §. sed simpliciter. ff. ex quib. cau. mai.

Sebast. Sap.
b ¶Trina citatio. an missio in possessionem ex primo decr. requirat trinã citationem, an verò sufficiat vnica, tradit Fel. latè ĩ c. qm̃ ꝯ falsam. ĩ gl. ver. dilationes. ĩ. de prob. vbi dicit magis cõmunẽ opi. esse ꝙ requirat trinam citationem.
c ¶ Snĩam diffinitiuam vide pro isto dicto In. & Ang in l. 4. § prætor ait ff de dã. inf. & ĩ l. ꝑperandũ. § siquidẽ C. d iud. & Bal. in l. pleriq; ff. de in ius vo. Io. de Im. illud tenet. ĩ c. ex tuæ. de cler. non resi. sed ꝯrium tenet Io. de Im. in d. l. 4. §. prætor ait. vid remi. ibi. A.B.

* communem intell. qui datur ibi ad finem. c. per gl. & doct. Secundus intel. huius c. est vt suppleatur ad lr̃am maximè, vt siue absẽtauerit se ante citõem siue postea possit fieri missio cã custodiæ ex quo absens non defenditur: iste intel. est verus in se sed impropriat literam inq̃tum oportet supplere maximè. Ego pono duos alios intel. Primus, ꝙ cõsultatio fuit hic facta ꝓut ꝯtingit de facto, qa aduersarius transtulit se post citõis edictum & Papa rñ. ad verba consultationis non ãt voluit per illa verba post citõis edictũ, &c. notate
6 iuris ministeriũ. ¶†Nec valet ar. à ꝯrio sensu hic, tum quia ista sunt verba narratiua, tũ qa reperitur ꝯrium in iure expressum, vt in iurib. superius all. Secundus intel. est, qa ponderatur absentia post citationis edictum ad effectum perueniẽdi ad missionem effectualem vt sic post lapsum anni efficiatur missus ver⁹ possessor in realib. vel personalib. possit perueniri ad scd̃m decr. ad ista aũt non peruenitur nisi ꝯ verũ ꝯtumacẽ, & sic oportet ꝙ ꝯtumacia detegatur. vt l. Fulcinius. §. j. ff. ex q. cau. in pos. eat. & not. in c. consultationib. de of. del. & ĩ c. dilecto. de ver. si. hæc autem ꝯtumacia non detegitur, si citatio non præcessit absentiam. Item posset esse ista missio nõ detecta ꝯtumacia prius sine aliquo effectu, vt si absens postea ꝯpareret & ꝓbaret necessariam & ꝓbabilẽ cãm absentię. vt d. l. ignorare primum aũt decretum, quia est modici præiudicij fit ꝯ absentem qui nõ defenditur & ex his habes verum intellectum capituli.
7 ¶† Sed ꝯ p̃dicta opp. vr̃. n. ƒm ea q̃ dicta sunt, nullã esse differentiã inter absentem cã reipublicæ, & aliter absentem ꝯ fere totũ titulum. ff. ex quib. cau. maio. nam vt ex p̃dictis patet ita fit missio ꝯ absentem ex cã reipublicæ sicut ꝯ alium. Sol. Inn. hic q̃tum ad ꝓpositũ ponit 3. differẽtias. Prima, qa in cã appellationis ꝓceditur ꝯ absentem, sed non ꝯ
a absentem cã reipublicæ.[a] vt l. fi. ff. ne quis eũ qui appella. Secũda differentia est, qa ꝓpter absentiã cã reipublicæ non ꝓceditur ad venditionem bonorum. missio tñ fit ex primo decreto qa non reperitur in hoc priuilegiatus, vt d. l. ignorare. hęc differentia mihi non placet, qa idem est in aliis. ex quo enim non latitat cã fraudandi creditores non dẽt interponi ƒm decret. licet non sit absens cã reipubli. vt ꝓbatur in d. l. Fulcinius. & no. Inn. in d. c. dilecto. & gl. in c. ꝯsultationib. de offõ dele. Tertia differentia est ƒm eum, ꝙ allegata cã absentiæ iudex non dẽt festinare ad missionem, & si festinet & postea absens ꝓbat absentiam cã reipub. restituetur aduersus missionem. ff. de dã. infe. l. si finita. §. si forte. hæc differentia non placet quo ad casum nostrũ loquitur eñ ille. §. si forte. de missione ex secundo decret ꝙ non debet interponi nisi ꝯ latitantem. vt d. l. Fulcinius, & not. in aliis iurib. superius all. merito si fuit interpositum ꝯ absentem cã reipu. reuocatur. & hoc non solum ꝓcedit in absente cã reipu. imo idẽ in alio absente probabiliter. vt dr̃ in d. § si forte. quare puto, quod quo ad casum nostrũ scilicet respectu missionis fiende ex primo decret. nulla in hoc sit differentia inter absentem cã reip. vel aliter sine cõtumacia, vterq;. n. cogitur se defendere causatiue, s. si nolunt pati missionẽ debebãt. n. dimittere re ꝓcuratores. vt dicta l. ignorare. de rest. mi. & l. ait p̃tor. ff. ex qui. cau. ma. & in l. eos qui. C. de app. & hoc in gl. fi. Quare puto, ꝙ q̃tumcunq; reuersus ꝓbet absentiam cã reipub. non p hoc restituitur in pristinum statum, sed ꝓceditur ꝓut hr̃ in c. qm̃ §. in aliis. vt li. non cont. alias autem hæc missio esset potius verbalis q̃ realis, & tamen iura p̃supponunt absentiam cã reipub. & nihilominus ꝑmittunt missionem ex 1. decre. vt in iurib. superius alle. Hæc puto vera, nisi in nulla culpa reperiatur absens: vt quia dimisit procuratorem: & defunctus est, vel non potuit reperire ꝓcuratorem: & tũc merito absenti subueniendum est. vt ar. in l. sed & si p p̃torem. in pr. & ꝙ ibi no. ff. ex quib. cau. ma. & in l. nec non. e. ti. & ꝙ not. in c. querelam. de ꝑc. & ƒm prædicta intelligo quæstionem q̃ ponit hic In. & Io. An. post eum in qua dicit, ꝙ si aliquis missus sit in possessionẽ tanq̃ verus possessor, & is ꝯ quem facta est missio postea veniens probat ꝙ ex iusta cã aberat restituitur ei possessio ff. de dam. inf. l. si finita. §. si forte. & legitur, & notatur. in c. cum Bertol. de re iu. & idẽ
8 dicit in pupillo. ¶†Nec vr̃ ƒm eum ꝙ talis absens teneatur restituere expẽsas quas missus fecit super obtinenda possessione: vel eundo ad iudicium, vel aduocatis vel in aliis. nam cum non soluantur nisi ratione contumaciæ. C. de iud. l. sancimus. & talis passus missionem ꝯtumax reputari non debet, ex quo iusto impedimento detinebatur vt patet in eo ꝙ leg. & no. de cle. non resi. inter quatuor. in fi. & per. ꝯñs patet, ꝙ nec ad expensas tenetur, subiungit tñ multum no. In. ꝙ cum hæc missio in possessionem non solum causa contumaciæ absentis fiat, sed etiam rõe iuris illius qui præsens est, hinc est, ꝙ super hoc fit summaria cognitio vt leg. & no. in c. qm̃ §. pe. s̃. vt lit non conte. credit ipse talem absentem cogendum vt præstet cautionem de iudicio sisti antequam possessionem recuperet & expensas si quas forte possessor fecit circa fructus. ff. de pe. hæ. l. si à domino. § fin. non autem expensas factas in missione, vt s̃. dictum est.
9 ¶†Not. bene hoc dictum ꝙ quantuncunq; passus missionem doceat de impedimento ꝑp ꝙ excluditur contumacia: licet releuetur à condemnatione expensarum cautionem tñ de iudicio sisti præstare tenetur: hoc dictum limitat Io. An. s̃. c. prox. qñ sine culpa iudicis apparet reum non contumacem: vt quia captus à latrunculis: vel põs est fractus, vel aliquid simile accidit. sec⁹ autem cum culpa iudicis grauantis excusat contumaciam tunc tñ ẽt cautionem tenetur præstare, vt notatur s̃. c. ꝓx. do. meus d. Car. tenuit ꝙ ẽt in casu præcedenti non tenetur præstare cautionem: ex quo non reperitur in contumacia. ar. c. sacro. de sen. exc. & hoc plus placet quam dictum Inn. hæc enim cautio præstatur ad cautelam propter præsumptionem præteritæ ꝯtumaciæ. ar. ĩ. de do. & cõt li. 6. sed ex quo docet de non contumacia cessat illa ratio. nec debet iste onerari sine culpa. quia rem q̃ culpa caret in damnum vocari non conuenit. de const. c. 2. facit c. venerabilib §. secus. & §. præcedenti. de sen. exc. li. 6. tamen iste ante omnia negando contumaciam peteret possessionem, tunc fateor ꝙ deberet præstare cautionẽ: secus si ante oĩa vellet se excusare, vt no. s̃. in c. prox. & d. c. venerabilibus. & c. sacro.
10 ¶†Sed circa prædicta quæro quia dixi ƒm decre. non interponendum ꝯ absentem cã reipu vt d. l. ignorare. nec ꝯ non latitantem: vt d. l. Fulcinius. tenetur præsens expectare sic longo tempore absentem cũ forte de facili citari non possit. dic ꝙ non. sed si non speratur de proximo reditu potest petere vt bonis detur curator qui suscipiet iudicium vsq; ad diffinitiuam. ar. op. in l. ab hostib. ff. ex quib. cau. ma. & sin. no. Bar. in l. ignorare. p̃al. & l. si finita. § Iulianus. ff. de dam. inf. ꝙ tenebis perpetuò menti. ¶Gl. vlt. in pr. est facilis: postea colligit quemlibet teneri ad procuratorem dimittendum qualitercunque sit absens: alias requisitis amicis & facta denunciatione si non defendatur procederet contra eum vt hic dicitur. No. ex ista gl. ordinem procedendi ad interpositionem primi decret. si enim est præsens debet citari: alias requirendi sunt amici, & an hoc sit necessarium dic vt plenè dixi in capitulo. causam. de dolo & contu. Item non comparentib. amicis fienda est denuntiatio domi vt
11 hic. ¶†No. ex gl. iuncto tex. ꝙ prima ꝯtumacia nõ sufficit ad decretum interponendũ. nam hic p̃cessit citatio, nihilominus Papa mandat vt iterum fiat citatio ad actum missionis: ꝙ clarius tenet hic In.
b debet. n. p̃cedere trina citatio:[b] vt no. gl. in c. querelam de ꝑc. 73. di. honoratus. & 4. q. 5 quisq; & plenè per gl. & Bar. in l. si finita. §. Iulianus. præal. dixi in c. qm̃. §. in aliis. vt li. non ꝯt. & omninò vide ꝙ scri
12 ꝑsi in c. j. de iu. ¶†Secundo pro declaratione tex. & gl. circa istam citationem domi fiendã: quæro in qua domo est fienda, & qualr & an, & qñ possit fieri ad domum. de his omnib. & aliis multis vide in d. c. causam. sed hoc tantum inferam ad quos actus possit perue-
13 niri per citationem domi factã. ¶†Circa ꝙ instat hic In. & capiendo eius mentem pono duas ꝯcl'ones not. prima sit ista, ꝙ ꝯ absentem malitiosè seu culposè procedi p̃t nedum ad primum & secun
c dum decr. sed etiã ad sententiam diffinitiuam[c] si status & qualitas causæ hoc sine incommodo patiuntur: vt quia contestatio litis est facta: vel est talis causa in qua p̃t procedi lit. non ꝯte. absentia non obstante. ad hoc qm̃ § j. & seq. vt lit. non ꝯt. c. si. de do. & ꝯtu. qui ma. ac. pos. c. j. & c. perlatum. qui fi. sint leg. & inter cætera dicit Inn. not. ꝙ præsumitur malitiosa absentia vbicunq; tenetur qs aliqd facere & abest: puta, tenetur clericus residere in ecclesia, & maritus cum vxore: & ideò si absunt sine iusta cã ꝯ eos procedi p̃t p citationem domi factam vt in d. c. j qui ma. ac. pos. & d. c. perlatum. qui. fi. sint le. & d. c. ex tuæ. da cle. nõ resi. hoc tñ singulariter limita qñ vxor agit ꝯ maritum. vel ecclesia ꝯ clericum, secus si alius vellet agere ꝯ eos aliqua actione personali vel reali, vel paratur processus ꝑ viam inquisitionis vel accusationis, tunc enim non sufficit citatio domi facta vt procedatur ad ea quæ sunt grauis præiudicij ex quo aliter nõ apparet de malitiosa vel culposa absentia, vt dicam in sequenti
conclu

Sebast. Sapia. ¶ Seruiendum. vide Ab. in c. qm̃ §. porro. s̃. vt lite. non cont. vbi limitat illud ꝙ dr̃ hic ꝙ præsumitur clericus abesse malitiosè & maritus ab vxore, vt non ꝓcedat, qñ præcesserit verisimiliter causa legitima absentiæ. vt ibi per eum. vide etiam Alex. in l. in actionibus ff de in litem iuran.

b ¶ Eis expedit. Nõ posse fieri vẽditionẽ si expediat pupillo. vide gl. 2. ff. de acce. & ibi Ange. vide gl. in l. q̃cunq;. C. de bo. li. vide Ludo. Ro. ꝯs. 310. Bal. in l. ꝯ iuris. ff. de pactis. & in l. cũ hi. §. si cã. ff. de trans. And. Barb.

Sebast. Sap.
c ¶ Quod citatio. vide Fel. in ca. in noĩe dñi. ver. vno casu saluat. s̃. de restib.
d ¶ Lis pẽdere. adde qñ dicatur lis pendere, & vide Aret. cõs. 33. all. cõsi. 94. li. do. de Rota. decis. 279.
f ¶ Lis pendere. Qñ dicatur lis pendere, vide q̃ remisi ad Bal. in l. 2. C. de rela. & qñ dicatur cã pendere: vide Bar. in l. causas. C. de trans. & Ange. in consi. 192. & text. in l. 2. §. fin. aũt pendẽtes. C. de iu. cal. & Ang. ibi & limita nõ habere locũ in tertio innouãte lite pẽdente, quia põt, text. est cum gl. fi. in l. credito post prin. ff. mã. ƒm Bal. in l. si quis filio. §. fina. aũt. ff. de ĩ iu. testa. vide do. pet. in cle. 2. vt lite pendẽte Andr. Barba

Ant. Franc.
¶ Qñ dicaꝝ lis pendere. dicas ꝙ dicit lis pendere multis modis, & diuersis respectid. dr̃ pendere primo, p oblationem libelli vt in l. j. C. vt lit. pen. secũdo p appellationẽ. vt in tit. nil. noua ap. pen. tertio per relatationem & ꝯsultationẽ factam superiori per iudicẽ l. ex eo. C. de ap. quarto per recusationẽ iudicis. c. secũdo requiris. & ca. cũ spãli. de ap. & j. l. apertissimis. C. de iud. quinto, per in integrum restitutionem postulatam. l. j. C. de in integ. restitu. postu. nil noui fieri. Sextò. per libelli porrectionẽ factam principi. l. j. & 2. C. qñ li. prin. dat. 7. p impetrationẽ iudicis: vt ca. suggestũ c de app. & in c. cãm 2. de test. & per Car. in cle. 2. vt li. pẽ. in 3. op.

conclusione. Et est diuersitatis ratio: qa q̃tũ ad extraneã personam non vr̃ esse absens cã malitiæ cum eius respũ non teneatur adesse, ꝯrium vr̃ quia hac rõe ꝯsiderata vr̃ ꝙ si quis tenetur soluere certo loco & termino: si tũc abest vr̃ malitiosè abesse cũ teneatur adesse seu esse præsens ad aliquid. s. ad solutionẽ faciendam: & sic vr̃, ꝙ procedi possit ꝯ talem, & ad missionem & ad diffinitiuam sententiã, sed hoc non placet Inn. vt hoc casu possit ꝓcedi ad sententiam: licet valeat procedi ad missionẽ in possessionem. Et est ratio diuersitatis. quia nõ ita præcisè tenetur ad soluendum sicut maritus ad debitum vxori reddendum, & clericus ad ecclesiæ seruiendum.[a] ꝙ
a est bene notandum pro similibus casibus. Item dr̃ quis malitiosè. vel culposè abesse cũ recepta citatione recessit, vt hic vel lit. cont.
14 vt plenè dixi in c. causam. de do. & ꝯtu. ¶†Secunda cõclusio ista ꝯ absentem nõ malitiosè seu culposè non põt procedi per citationẽ domi factã seu fiendam diffinitiuam sniam, ẽt vbi status vel qualitas cãæ patitur, vel ad ea quæ sunt grauis præiudicij: puta, ad venditionem fiendam ex secundo decreto, vel excõicationem: qa in istis requiritur vera ꝯtumacia. facit c. cõsultationib. de of. del. & l. Fulcinius ff. ex qui. cau. in pos. ea. & illa l. facit vehemens ar. in hac mã si. n. non sufficit citatio ad domum vt fiat venditio nisi latitet: vt ibi no. multò fortius non sufficit ad diffinitiuam ad hoc, ꝙ no. gl. in c. consultationib. de offi. dele. hoc tñ ꝙ dixi de venditione limita, vt singulariter no. Inn. in c. dilecto. de verb. sig. vt non possit fieri ꝯ non latitantem quando. s. absentibus vel pupillis non expedit & sic in damnũ
b eorum, secus vbi eis expedit[b] vt quia debitũ vsurarum vrget, & vtilius est vendere rem in q̃ facta est missio q̃ ꝙ vsuræ currant, vt d. l. Fulcinius § adeò. & plenius per Inn. in loco p̃al. vide etiam Bar. de hac citatione domi fienda
15 in l. 4. §. prætor ait. ff. de dam. inf. ¶†An aũt p hanc citationem domi fiendam ꝯ dolosè seu culposè non absentem possit ꝓcedi ad transferẽdam possessionem ex secundo decreto. In. apertè hoc non tangit. potius tamen sentit ꝙ sic. dum negat venditionem posse fieri: & translata vera possessione dicit, ꝙ si absens postea probauerit, ꝙ ex iusta causa aberat. restituetur ei possessio. vt d. l. finita. §. si fortè de dam. inf. & de re iud. c. cum Bertoldus. in ꝯriũ facit l. Fulcinius. §. j. vbi expresse reqritur latitatio vt detur vera possessio ex secundo decre. ergò non sufficit citatio domi facta. & idem sentit Bar. in l. 3 §. p̃tor ait. p̃al. Sed ꝯcor da sic, ꝙ aut hæc missio fit ꝯ obligatum actione personali, & reqritur latitatio, aliter missio in veram possessionem est nulla. ita loquitur l. Fulcinius. aut fit ꝯ nõ obligatum, sed ratione vitij realis, vt in causa damni infecti. & tunc non requiritur necessariò latitatio, sed ex quo non defenditur potest interponi ƒm decre. non. n. hoc casu requiritur necessario latitatio, cum non agatur ꝯ obligatum personaliter, & iste est proprius casus ꝯ l. finita. §. si fortè sed si postea docetur de iusta causa absentiæ fit restõ, vt d. §. si fortè. hoc voluit Cy. in d. l. ignorare. C. de rest. mi. & Bart. in d.
16 §. si fortè. sic distigue & intellige In. hic. ¶†Et adde ad prædicta vnum no. dictum Inn. in c.
c significauit. de test. vbi dicit, ꝙ citatio[c] ad domum regulariter non valet, nisi in casib. spãlib. à iure expressis. ꝓ hoc c. cãm. & ꝙ ibi dixi s̃. c. ꝓx. & d. l. 4. §. prætor ait. & hæc sufficiant.

vbi ẽt d̃t. ꝙ dr̃ pẽdere p ꝯmissionem cãæ & hæc ꝓcedũt quo ad effectũ impediendi innouationẽ vt ibi p Car. 4. opp. al's ad inducẽdũ pẽdẽtiã litis reqrit lit. ꝯt. vt ibi p eũ. in 5. opp. & adde, ꝙ ẽt litis pendentia inducitur p citationẽ solã: vt in c. gratum. de off. del. & hoc si citatio peruenit ad citatum, vel p eũ stetit quo minus perueniret: & si citatio sit facta cũ tali exp̃ssione cãe ꝙ reus citatus possit instrui sup quo cõueniatur vt plenè per Car. in d. cle. 2. & qñ citatio est facta à iudice ꝯpetẽte, vt per Ale. in l. cũ notissimi C. de p̃scr. & intellige, ꝙ est necessariũ ꝙ de tali citatiõe sit facta citatio p nũcium apud acta, vt p Card. in d. cle. 2. vt lit. pen. & p Ale. in l. fi. ff. de eo p quem fa. erit. & adde ꝙ p citationẽ nũtij inducitur pendentia litis in curia romana, sed cõ cã ñ vt p d. de Ro. in dec. 285. nc cle. 2. in nouis & p eosdẽ ĩ deci. 472. inc. p̃supp. sto. in nouis. & effectus pẽdẽtię litis est vt ea pẽdẽte nõ possit aliqd innouari. l. cũ aliquis. & ibi plenè per Bal C. de iu. del. & hr̃ per Spe. in ti. vt li. pẽ. per totũ ꝙ est verũ, nisi in cã m̃rimoniali in qua pẽdente lite inter virũ & mulierẽ põ ꝯhi m̃rimonium cũ altero, ... si primũ m̃rimoniũ sit ꝓbatũ. vt per Spe in tit. de spon. in § 2. in ver. li. j. & eodẽ modo qñ timet qd possessor dẽat dilapidare fructus rei processæ super qua est mota lis quia tũc pend. li. sit stipulatio. p Bal. in l. fi. C. de edi. diui Adr. tol. & si lis pendet per appellationem innouatam reuocãtur. n. omnia p viam attentatorum vt in ca. non solũ. de appe. in 6. & quomodo formatur libell⁹ super tali reuocatione innouatorum. vide per Spe. in titu. vt lit. pen. per totum & do. de Rot. deci 60. inc. attentata. in 1. nouis. vbi dicũt, ꝙ talis reuocatio põt vsq; ad ꝯclusionem in cã & adde ẽt ꝙ pẽdente lit. de ꝯtu corã iudice seculari p̃t recurri ad epm sup obseruatione iuramẽti apposti sup ꝯctu: vt in l. j C. de re. cre. & p Alex. in l. sepulchri. de sepul. viola.

¶ Vt lite pendente nihil innouetur. Rub.

¶Supra in præcedentibus titulis visũ est de quadam innouatione quæ fit ꝯ absentes cõtumaces: quia fit missio in possessionem: qñque ꝓceditur ad excõicationem, vel ad sententiam diffinitiuã, sed ne crederet aliquis ꝙ eodem modo circa statum causę pendentis posset aliquid innouari vt mutatio fiat circa statum reorum: ideò competenti ordine annectitur hæc rub. Et no. ꝙ hæc rubrica formatur negatiuè, ex quo infertur, ꝙ regulariter lite pendẽte nihil est innouandum. Quan
d do autem dicatur lis pendere[d] quò ad materiam huius ti. vide tex. no. in cle. 2. eo. ti. & ibi glo. & 11. q. 1. c. vlt. & 16. q. 4. volumus.

CAP. I.

1 *Lite pendente sine causæ cognitione reus non priuatur commodo possessionis, etiam si princeps rescripserit non considerato an iustè vel iniustè possideat. 8.*
2 *Archiepiscopus potest facere ante se crucem portari in sua prouincia, sed non extra, nisi ex priuilegio.*
3 *Insignia denotantia superioritatem possunt ex priuilegio vel consuetudine vel præscriptione portari vbique aliàs non nisi in quibusdam casibus specialibus. 7. 9 vtrum autem sufficiat alterum istorum ad portanda insignia prædicta vide 9.*
4 *Donec agitur de validitate priuilegij: si vel priuilegiũ fuerit concessum: quis non priuatur sua possessione: ẽt si sit contra ius.*
5 *Causa commissa decidi de iure, intelligitur tam de iure communi, quàm speciali.*
6 *Rescripta vel priuilegia in præiudicium possessoris lite pendente præsumuntur surreptitia: & ex certa sciẽtia principis non emanata.*
Priuilegia concessa contra communem cursum priuilegiorum præsumuntur falsa.
7 *Episcopus potest celebrare in aliena diœcesi: etiam in pontificalibus.*
Insignia non denotantia superioritatem sed dignitatem insigniti possunt vbique portari.
8 *Præscriptio tanti temporis cuius non extat memoria præsumitur facta cum titulo. 10.*
Titulus putatiuus cũ spatio. 40. annorũ sufficit ad præscribendum.
10 *Insignia pontificalia an possint per inferiorem episcopo præscriptione acquiri.*
Iuris dictio epalis etiam cũ territorio potest præscribi
11 *Lis quando dicatur pendere: vide hic remissiuè & ẽt quadam quæ lite pendente reuocantur.*

1 A memoria. ¶†Lite pẽdente re⁹ commodo possessionis suæ priuari non debet, h. d. vel summa sic notabilius. Priuilegium ẽt à principe impetratum per q̃ ꝓ priuatur quis sine causæ cognitione li. pend. vsu possessionis tanquam surreptitium non valet, seu tanquam rõni obuium est reuocandum. primo decisè ponit querelam. secundo prouidet. ibi, statuimus. ¶Casus literalis. Archieps Eboraceñ. ex priuilegio Apostolicæ sedis faciebat crucem p totam Angliam ante se deferre. Papa ad petitionem Cãtuarieñ. archiescopi prohibuit per literas suas Eboraceñ. ne crucem deferri faceret ante ipsum: donec cognosceret, an de iure hoc facere posset. vnde Eboracẽ. de hoc conquestus est dño Papæ, quare ipsum priuauerat sine causæ cognitione, vñ ipse scribit eidẽ Eboraceñ. statuens vt nõ obstantib. lr̃is ꝓhibitionis sibi factæ ad petitionẽ Cãtuariẽ. faciat crucẽ añ se deferre sicut

ei con

Universidad de Deusto Biblioteca

Sebast.Sap.
a ¶ Alia iura. Vide Ab.in c.Cumana.in gl.in ver.de iure. §.d ele. Fel.ī c.ius gñale. j.di.& c.j.in 2.not.de spōs.& in c.licet causam.vbi ēt Dec.ī.de prob.& Ias.in l.pscriptione.C.si 𝔷 ius vel vti.pub.& ī l.omnes populi ff.de iu.& iu. And.Sic.in cons.66. inc. illud afferam in medium.in 3.vol.
b ¶ Sciētia prīcipis. vide l.cū auus.ī ver. moris nri. C.d emā. li.vbi lræ quæ morē principis non tenēt non valent.An.Bar.
c ¶ Prouīcia aliena. Vide in l.sacris.C.de prox.sacr.scr.li.12.p quem text, dt, quod rector pt ire cum insigniis doctoralib. vid q ibi remisi vbi adduco Nic.de Nea. & distinguo, aut est biretū & pt: quia nō sapit superioritatē, aut est mara, & non potest: quia sapit superioritatem.A.B.
Zacharias.
¶ Adde pro hoc dicto & eo qd hr §.e.istum in c.j.& qd ibi posui in apost.meis, in vers.aduerte in fi. §.de transl.epis.
d ¶ Solius possessionis sed.d.Card.dt, ꝙ sufficit allegare titulum gl.fi.in d.c.cum personæ.tu pōdera, qa si possessio est antiqua ꝑcedat istud dictum, qa purgatū est vitium ex longo tpe, vt dt sing.Inn.ī c.2.de in inte.rest.& voluit d.Ant.in ca.si diligenti.de pscri.& in c.ꝯsultationib.de iure pat.ꝓbat in l.fi. C.vñ vi.aut est recēs & tūc secus ita ꝑcedit dictum Inno.hic Andr.Barba.
e ¶ Sētit oppositū. Tu pōdera, qa sufficit priuilegium sed nō ꝯsuetudo: hoc decidit.c.peruenit. hic alle.ꝯiuncta sua gl.q dicit, ꝙ non pōt possidere.alle.ca.cām q de pscri.iō est distinguendum, aut est archieps.& sufficit cōsuetudo: qa pōt possidere, aut est cleric⁹ & non sufficit ꝯsuetudo: qa non potest possidere.An.Bar.
Ant.Franc.
f ¶ An insignia pōtificalia, Circa hoc quod dr hic de insigniis dicas, quod inferior nō potest vti insigniis superioris etiam de ꝯsuetudine vt per Io.An.in c.abbates de priui.li.6.in nouel.& vide tex.in c.ꝑuenit.el 2.& ī c.illud.83.dist.quod intellige verū, nisi cōsuetudo esset tam lōgeua vt de ea memoria in 𝔷rium nō existeret ꝑm Host.in c.cum contingat.de æta.& quali per c.super quibusdam.in §. præterea de verb.si. dicas tñ.ꝙ si supior cōcessit sibi talia insignia posset illis vti & etiam posset illa legare & donare dū mō sit idoneus: vt p Flo.de Sanc.Pet.in l. numismatū.de vsuf. & adde, ꝙ insigniis principis non licet priuatis vti, nisi in signū subiectionis, & reuerētiæ, nisi de consensu principis, vt per Bar.in trac.de insig.& ar.non pt.n. vn⁹ portare insignia alterius.vt per Bart. in d.tract.in ver. sed quæro vnus. & per ab.in c.dilecta.de excesp.la.adde tñ, ꝙ insignia eliguntur ad bñplacitū sicuti nomina ꝑpria, dūmō non depingantur insignia aliena: vt in l. 2.C.ne lic.sig.alteri reb.suis impo.& hr in c.dilecta.vbi per gl.de exces.prala.& per Bart. in tract.de insig.& arm.
Sebast.Sap.
g ¶ Aegri.vide Fel.ī in c.cū nobis.de psc. Car.in ꝯs.89.inci.ca. in pr.Ale.in consi.6. vo.1.Ro.ī sing.289. in c.nunquid vsus insigniorum.Sal.ī l.vectigalia.C.noua vectigalia.
h ¶ Vñr innuere. tu dic.quod in c.peruenit.cum gl. ꝓbatur 𝔷rium.dic, qd nō pt, qa nō pt quasi possidere reale in vsum insigniorum.A.B.

ei concessum est per priuilegium quousq; per sñam decernatur, an de iure hoc facere
2 debeat Ber. ¶†Not.j.ꝙ de iure non licet archiepō ex suam ꝑuinciā facere ante se crucem deferri, sed in prouincia sic ēt per loca exempta vt est tex.no.in cle.archieps.de pri-
3 ui. ¶†No.2.ꝙ valeat priuilegiū, & consuetudo de vtendis insigniis denotantib.superioritatem in loco vtentis iurisdictione in nō
4 subiecto & de hoc aliquid dicam.ī. ¶†Not. 3.ꝙ pendē.lite super validitate priuilegij seu an fuit priuilegiū ꝯcessum vel nō priuari qs nō debet vel interdici vsus possessionis vel quasi etiā si illa possessio sit 𝔷 ius, & hoc vltimum est notandum.& vide tex.opt.huic cō-
5 cor.de priui.c.cum personæ.li.6. ¶† Not.4. ibi de iure & c.iuncta gl.fi.ar.opt.& mēti cōmendandum, ꝙ si mandatur cā decidi de iure seu ꝑm ius nō intelligitur solū de iure cōi sed ēt de iure spāli, & sic ꝑm priuilegia, & cō-
a suetudines & alia iura [a] spālia iuri cōi 𝔷ria satis.n.dr decidi cā ꝑm ius cum illa iura spālia admittantur à iure, & vide quod dixi.in c.3. §.tit.ꝑx.& plenius super rub.de cōsue.Et maximè ꝑcedit hoc dictum qñ fit mentio de iure in mā in qua tm̄ militat ius spāle.vt hic e-
6 rat. ¶† Vltimò not.ꝙ princeps reuocat literas cōcessas in ꝑiudicium possessoris lit.pen. Ex quo infero ꝙ si hodie tales lrę ꝯcederentur ꝑsumerentur falsæ vel surreptitiæ seu obreptitiæ, & non emanasse ex certa scientia
b principis.[b] & sic esset expectanda secūda iussio.ar.c.cum adeo.& quod ibi no.de rescrip. priuilegia em̄ ꝯcessa 𝔷 cōmunem cursū priuilegiorum ꝑsumuntur falsa.vide text.cū gl. no.in c.cām.de test.& in c.quod super his.de
7 fide inst. ¶† Opp.𝔷 text.vr̄.n.quod cessantib. priuilegio, & ꝯsuetudine licitū sit archiepō
c ante se deferrre crucē in ꝑuincia aliena [c] p l.j.de off.ꝑconsulis.vbi proconsul.vtitur insigniis in aliena ꝑuincia & p̄fectus prætorio vrbis & p̄posit⁹ sacri cubiculi ēt post depositas administrationes.vt C.de præpo.sa.cubi. l.j.li.12.soluit Host.post Gof.ꝙ 𝔷ria ponunt casus specialis. vnde cessante priuilegio vel possessione iuste petiisset Cantuarien. quia ex tali dilatione lædebatur honor ipsius: cū talia insignia denotēt maioritatem, & præsidētiam loci quo quis vtitur illis. de quo in c.ex tuarum.de aut.& vsu pal.& sic transeunt
* cōiter doct. Sed 𝔷 hoc dictum facit ꝙ notatur in cle.archiepō.de pri.vbi gl.cōiter approbata dicit epm posse celebrare in aliena diœcesi in pontificalib. ēt sine licentia epi proprij, videmus n.ex generali consuetudine prelatos vti annullis etiam in aliena iurisdōne.Iō concludo sic.ꝙ qdam sunt insignia denotātia superioritatem in loco: & illis quis nō pt vti, vt hic. & in c.antiqua.de pri. qdam sunt q denotant dignitatem insigniti, non tñ denotāt superioritatem in loco vt vsus annulli & similium. & procedit 𝔷rium ꝙ notat & hoc satis est de mēte Host.hic & in c.ex tua-
8 rum præal. ¶†Sed qro quid cessaret priuilegium in consuetudo extaret nunquid debebat exui possessione lite pen.Inn.dicit ꝙ nō quasi velit hunc tex. & eius disputōem locū
d sibi vendicare ēt rōne solius possessionis: d
* & sic transeunt cōiter doct.Sed 𝔷 hoc dictum facit tex.no.in c.cum personæ.de pri. li.6.in fi.& ibi gl non.n.debet ꝯseruari in possessione 𝔷 ius habita. præsumit.n.illam vsurpasse. 100.dist.𝔷 morem 95.di.peruenit.vnde hic conseruatur in possessione lite pen. quia allegabat priuilegium in d.c.cum personæ.secus si allegasset præscriptionem duntaxat vt in d.c.cum personæ.in fi.& dic vt ibi no.pro
9 ratione diuersitatis. ¶†Vlterius quæro nunquid valeat sola consuetudo absque priuilegio gl.vlt. sentit quod non: dum mentionem facit de priuilegio duntaxat: sed In.sentit oppositum: [e] æquiparat.n.in hoc casu priuilegium & consuetudinem dicens, ꝙ hoc rescriptum quod emanauit ad instantiam. Cantuarien.non debuit præiudicare priuilegio Eboracen. vel consuetudine approbante. Idem Host. restringit tñ hoc qñ per consuetudinem tale ius acquiritur nō personis personaliter, sed ecclesiis realiter. Et sit adeò inueterata quod ipsius 𝔷rij nō sit memoria. de ver.sig.super quibusdam personis autem personaliter tale ius per consuetudinem acquiri non potest ꝑm eum.all.ad hoc c.ex tuarum.de auto.& vsu pal.hoc dictum vt valeat consuetudo satis placet.& vr̄ probari hic in tex. vbi ponderat cōsuetudo vt patet ibi cōsueuistis, &c. Ex his singulari.not.quod vsus insigniorum denotantium superioritatem pt per præscriptionem acquiri seu consuetudinem in alieno territorio. Et inquātum Host. requirit tm̄ tps de cuius initio non est memoria, intelligo vbi prescribens non habet titulum putatiuum, quo casu cum hæc præscriptio sit 𝔷 ius requiritur titulus. alias cum titulo sufficit tempus.40.an.vt in c.j.de præsc.li.6.nec mireris de eo quod dixi de titulo. quia ista non est propriè consuetudo, cum detrahatur iuri certæ personæ & accrescat seu cadat ad commodum propriæ personæ. vide tex.cum gl.not.& per Io.An.in c.
10 nō est de ꝯsue.li.6. ¶†Et faciunt hæc ad q.notabilem hic non tactam per aliquem, maio-
f rum nostrorum, an insignia pōtificalia [f] possunt consuetudine, vel præscriptione per in-
g feriorem epō acquiri. [g] Host.in c.cum ꝯtingat.de æta.& qual.ꝙ sic, & refert Io.An.in c. Abbates.de pri.li.6.sed ipse Io.An.ī c.Abbates.tenet 𝔷rium per illud c.abbates.vbi solū fit mentio de pri.ad idem.c.peruenit.2.& c.
h illud.93.di.q iura vñr innuere [h] ꝙ in istis solum valet priuilegium. Ego dicerem, ꝙ per tm̄ tps de cuius initio non est memoria hominum possunt quæri per præal.c.super quibusdam vbi patet ꝙ etiam iura principum acquirūtur per tantum tempus Item in cursu temporis presumitur titulus, vt in d.c.j.de præsc.li.6.Item video ꝙ totum ius episcopale in iurisdōe cōsistens potest præscribi per inferiorem si habet titulum, vel per tantum tps de cuius initio non est memoria, vt in c. auditis.& c.cum olim.de præscr.etiam cum territorio certæ partis diœce.vt in d.c.auditis.& no.Io.An.in c.si episcopus.de of.ord. li.6.dixi in c.cum contingat.de for.com.fori⁹ possunt præscribi hæc insignia.ista enim non sunt ordinis episcopalis, sed sunt quædam insignia quę solent inferiorib.concedi ad honorem ecclesiarum suarum, vt in d.c. abbates.& c.vt apostolicæ.nō ergo apparet ratio quare nomine ecclesiarum p inferiorem quęri non possit.& aliquid facit ad hoc iste text.cum prædictis.Ad c.peruenit.& c.illud.dico ꝙ ibi non probatur titulus vel præscriptio tanti temporis de cuius initio non est memoria ad idem ca.veniens. de præscr.
11 cum ibi not. ¶†Vltimo scias, ꝙ Host.tractat hic qualiter reuocentur attentata lite pend. Et quando dicatur lis pendere, ego remitto ad text.cum gl.notabili in clem.2.vt lite pen.& ad no.per Inn.in c.cum M.de constit. & in c.dilecto.de exce.& aliquid in c.ecclesia.ī.e.& in aut.litigiosa.C.de litig.gl.nostrę nihil aliud habent.

CAP. II.

1 *Lite pendente super coniugio vel adulterio non interdicitur copula carnalis, quando maritus vel vxor sunt in possessione. 2. secus si matrimonium esset contractum lit pen. quo casu copula interdicitur. 3. 4.*
5 *Copula carnalis an interdicatur inter virum & vxorem, probato adulterio, vel alio impedimento ante tamen quàm possit ferri sententia.*
Notorium dicitur illud esse iudici quando perfecta est probatio: & in causa conclusum.

6 *Appellans potest non oppositum opponere: & non probatum probare.*
Appellatione pendente, vel intra tempus datum ad appellandum nil innouatur, etiam si talis sit sententia quæ trahat secum executionem.
Episcopus depositus qui ab hoc appellauit, exercet pendente appellatione omnia iura episcopalia: & idem in aliis.

a ¶ Periculum peccati. Not.ꝙ licet immineat pctm̄ alteri ꝯiugum: tñ nō interdicitur sibi vsus mrimonij: tu pōdera, qa tex.dt priuari, qa intelligitur p iudicē, ñ tñ arctat mulierē ad reddendū debitū. Et pōdera: qa imò non imminet periculum pcti: qa fit iure pmittente.And.Barb.
b ¶ Impellit. Tu tenedict.d.Ant.rō est: qa ideò priuat iure cōiugii qa psumitur ꝑ possessore. sed vbicunq; psumptio illa tollit p factā ꝓbatiōnem ad qd dēt nutrire pctm̄, maximè qa obuiatur dlicto, seu pctō futuro, & intelligi iste tex. qñ reus nihil ꝓbauit, quo casu vr ꝙ remanet firma ꝓbatio rei, & pl⁹ vr ꝙ licet nō sit ꝯclusum in cā, tñ si est facta probō nec est elisa p aduersariū sufficit per istū tex.maximè si est ꝯclusum in cā, p id ꝙ dicit Bal.in l.j.C.ne ex delict.defunc.& l.error C.de iur.& fac.ig.nō obst. ꝙ posset appellare & ꝓbare, qa non attendit nisi iustitia pñs, ex quo ꝯstat de non iusta possessiōe seu de iniustitia possidētis.And.Barb.

1 Laudabilem. ¶†Lite pendēte super ꝯiugio nō interdicitur ꝯiugib.carnale ꝯmercium.vel sic ꝑm alium intell.Accusatus de adulterio ad separationem thori non dēt lite pendente priuari possessione ꝯiugali.primò ponitur ꝯsultatio.secundò responsio ibi: ad qd. ¶ Casus literalis. Aliquis accusauit mrimonium pp ꝯsanguinitatem vel aliud perpetuum impedimētum: qritur an statim sit carnale cōmercium suspendendum.resp.ꝙ alteruter ꝯiugum priuari non dēt iure quod hēt in altero ante sñ.
2 causę.B. ¶†No.sing.ex isto tex.ꝙ lite pendente non dēt interdici vsus possessionis, licet in altero ꝯiugum immineat periculum pec-
a cati, [a] rō quia psumptio est pro possessore ꝙ
3 licitè possideat. ¶†Not 2.ꝙ mrimonium dr accusari qñ impeditur rōne alicuius impedimenti: vel ꝑm alium intel.qñ agitur ad separationem thori pp adulterium.Et dic, ꝙ impropriè ponitur hoc verbum accusari: cum non agatur crīaliter, sed dr accusari rōe incestus qui ꝯmittitur data inualiditate mrimonij, vel rōe adulterii ꝙ prætenditur si agatur ad separationem, ad hoc vide ꝙ leg & no.in c.tuæ.de præc.& ī.qui ma.ac poss.in rubro &
4 nigro. ¶†Op.d.c.tenor.de re iu.& c.veniens. de reg.vbi lite pendente interdicitur carnale ꝯmercium Gl.remittit ad no.in c.tenor.v. bi de hoc in gl.vlt.& dic.ꝙ in dictis c.mrimonium cuius vsus prohibetur fuit 𝔷ctum lite pendente: & sic non erat ibi possessio à iure approbata: hic verò loqtur qñ pendentia litis reperit istos in quieta, & iusta possessione. ¶ Op.scdò d c.literas de rest.spo.vbi non fit plena restō.Gl.hic instat in solutione: sed dic clarius & melius ꝙ ibi non interdicitur carnale ꝯmercium, sed non fit restō quo ad copulam pp probōnes q incōtinenti offeruntur paratæ: vnde ibi, nō priuatur ꝯmodo possessionis turpius n.eiicitur, q nō admittitur hospes de iure i.c.quemadmodum. ¶ Sed instatur adhuc de illo c.lras.& ca inquisitioni. de sent.exc.vbi mulier vel vir ꝯscius impedimenti subtrahit debitum ꝑpria auctoritate lite pend.Sol.hic loqtur in iudice q non dēt hoc attentare lite pend.cum sibi adhuc non ꝯstet de pctō.𝔷rium loquitur iu parte quę habet certam notitiā impedimenti: quo casu sibi ꝯsulitur vt potius sustineat excōicationem q reddat debitum, ne incurrat pctm̄.Extra gl.op.de 𝔷rietate literæ.nā in principio dr ꝙ mrimonium accusabatur: postea sentit ꝙ alter ꝯiugum accusabatur.& sic non mrimoniū. So.lra habet duos intellectus.Primò.ꝙ accusabatur mrimonium respectu alicuius impedimenti: & sic agebatur ad separationē vinculi, & tunc lra in principio stat ꝑpriè ꝙ mrimonium accusabatur.i.impetebatur. Ad lram sequentem dic ꝙ fortè dicebatur ꝙ alter ꝯiugū ꝯerat scienter, & sic largo mō ipse dicebatur accusari, facit c.j.ī.de eo qui duxit in matr.Secundò pt intelligi ꝙ agebatur ad separationem thori pp adulterium, & tunc stat ꝑpriè litera ibi alter ꝯiugum accusatus &c.Et ad principium vbi dr ꝙ mrimonium accusabatur, dic ꝙ impropriè ponitur, & dr accusari inquātum agitur, ꝙ separentur quò ad thorum, nam hoc respectu impetitur matrimonium.
5 ¶†Sed qro, quid si probata est accusatio, nunquid ante latā sñiam debeat interdici carnale ꝯmercium.litera ista facit ꝙ sic, cum añ ꝓbatam accusationem &c.Ala.& Ioan.post eum sentiunt 𝔷rium, supplent.n.ad literam & secutam sñiam.ad hoc de offi.del.c.iudex.li.6. tunc.n.inducitur notorium.de coh.cler.vestra.& res iudicata pro veritate accipitur.ff.de re iud.l.res iudicata.d.Ant.dicit ꝙ in cā mrimoniali saltem post ꝯclusionem in cā ex quo non restat nisi ferre sñiam pt interdici copula pp euidentiam pcti.pro hoc dicto d.Ant. all.c.cum olim.de ver.sig.vbi patet ꝙ omne in iudicio probatum dr notorium, ꝙ dñt verum d.de Ro.dec.26.qñ probatio est pfecta & in cā ꝯclusum, ita quia nil opponitur vel opponi pt.sic notant ēt conclusiones eorum.facit gl.in ca.signficauerunt.de testi.& quod not.In.in c.pastoralis.de cau.pos.& prop & gl.in ca.cum dilectus.de
6 fid.instr. ¶†Sed 𝔷 hanc opinionem me vehementer impellit [b] quia
b posset appellari, & in causa appellationis hēt locum non oppositū opponam, non probatum probabo, & de fid.instr.ca.cum Ioannes, & l.per hanc C.de temp.ap.Item nec appellatione pendente nec tēpore intra quod appellari pt, debet aliquid innouari.vt in c.non pt. & quod ibi no.de ap.li.6.Item appellatio extinguit seu saltem suspēdit pronuntiatum, vt integer interim remaneat status appellantis, etiam si talis sit causa in qua sententia secum trahat executionem, vt in l.vna §.integer.ff.nil noua.ap.pend.& qd not gl.in ca.sæpe.de ap.q dicit depositū posse pendente appellatione excōicari, & suum offm̄ exercere per d.§.integer.& facit l.j.ad Turp.& c.venientes.de iureiu.quomodo enim dicemus hunc priuari ꝯmodo possessionis post probatā accusationem cū hic sit adhuc in facultate reprobandi in cā appellationis, & totum factum suspendi pt remedio appellationis: ideò sequor primam sñiam: alia ñ sunt vtilia ad ꝑpositum.

CAP. III.

1 *Alienans rem litigiosam quæ haberi non potest æquiualentem in locum illius quæ postea alienari non poterit surrogare debet. 5. vbi ponitur ratio.*
2 *Constitutio laicorum generalis: licet non tendat contra libertatem ecclesiasticam, non tamen extenditur ad ecclesias, siue earum bona.*
3 *Surrogatus debet per omnia sapere naturā eius in cuius locum surrogatur: si surrogatio est facta à principe: vel de partium consensu. 6.*
4 *Leges ciuiles penales generaliter loquentes habent locum etiam in rebus ecclesiasticis: ex quo canones non contradicunt.*
5 *Pretium succedit loco rei in vniuersalibus: secus in particularibus, nisi succedat authoritate superioris, vel aliis casibus specialibus de quibus hic remissiuè.*
7 *Litigiosa res vel actio, siue vniuersalis, siue particularis quando dicatur, quæ an possit cedi sine vel cū vitio litigiosi siue quando agitur personali vel reali, vel mixta siue ad corporalia: siue ad incorporalia.*
8 *Legatum, fideicommissum, & transactio rei litigiosæ an valeant.*
9 *Res litigiosa non potest sine vitio litigiosi pignorari, obligari, vel alienari: nec locari ad longum tempus: sed ad modicum sic.*
Prohibita alienatione vel vēditione, an intelligatur prohibita locatio seu obligatio.
10 *Emens vel alio titulo accipiens, & ipse alienans rem litigiosam, qua pœna puniantur etiam si esset ecclesia. 11.*
11 *Prælatus an possit præiudicare ecclesiæ faciendo: & distrahendo rē litigiosam. 13.*
12 *Prælatus offerens se liti non in re ecclesiæ, si succumbat, an præiudicet ipsi ecclesiæ 13.*
14 *Alienatio facta contra præceptum Papæ vel contra legem est nulla, secus contra præceptum iudicis vel contra conuentionem partium vide ī. rro. nu. 2.*

Ecclesia S. Mariæ. Hæc decr.& sequens de eodem facto loquuntur: aliqua ponūtur ibi q præcesserunt pe aliqua posita hic & de hoc eodem fcō loquitur c.ecclesia.de ꝯstit.& male pt intelligi vna sine aliis: & ideò gl ponit hic casum & seriem facti ad oēs tres decretales Et si vis hre seriem facti prout ꝯtingit ordo est, vt primò legatur ista decretalis vsq; ad versi ꝑhibemus scdò decretalis sequens vsq; ad finem.tertiò illa c. de ꝯstit.quartò iste ver.ꝑhibemus.& hoc ideò quia principiū huius c.ponit principium & originē huius negotij vsq; ad versi prohibemus.& sub illa dictione & ī q præcedit ver.prohibemus deciditur qualr facta alienatione rei litigiosæ in monasteriū: monasterium fuit de facto spoliatū p senatorem occasione statuti: de quo in glo. tradita fuit possessio ecclesiæ.S Mariæ.q ēt fuit postmodū de facto spoliata p quemdā ꝯsiliarium capitolij: & restitura fuit illa possessio de facto monasterio: qua restōe facta monasteriū illam possessionem titulo locationis transtulit in quēdam potentē: ita ꝙ de facto hri non poterat.primò incipit iuridicè corā Papa ecclesiæ S Mariæ petere restōnem 𝔷 factum illius ꝯsiliarij: sed qa illa possessio hri nō poterat de facto vt s.dixi: & multa de facto fuerunt innouata: Papa ꝑuidit prout hr in decre.seq.& restituit ecclesiæ S Mariæ possessiones surrogatas in locum illius, seu illarum q hri non poterant post quā petiit scdo monasterium restōnem illarū possessionū occasione spoliationis factæ p Senatorē: & Papa monasteriū restituit: vt dr in decr.ecclesia.de ꝯstit.qua restōne facta Papa timens ne monasterium illas possessiones surrogatas alienaret sicut fecit de principalib.mandauit monasterio prout dr hic in ver.ꝑhibemus.Et ex hoc iuncta gl.1.habes clarissimè seriem & ordinē negotij: & hæc decre.
1 & seq.hoc intendunt in sum. ¶†Qui rem litigiosam alienauit ita ꝙ rehaberi non pt, dēt æquiualentē restituere, seu surrogare in locū illius quā alienare non poterat.Et nō pt hæc decre.ꝯgruè diuidi: pp mixturā facti de qua s. ¶ Casus literalis.Sic pone casum ad vtrāque decretalem.Ecclesia S.Mariæ in via lata mouit qōnem 𝔷 Io.de Areia super quibusdam possessionib.coram L.iudice li.ꝯtest.Itē Io. possessiones illas transtulit in monasterium S.Siluestri: demum B. Senator Romanus occasione cuiusdam statuti in quo ꝯtinebatur, ꝙ si quis rem litigiosam transfert in alium lit.pend.possessio aufertur possessori & detur petitori: spoliauit monasterium possessionib. illis & eas restituit ecclesiæ S.Mariæ.postmodum sñia Senatoris est reuocata, & spoliata fuit ecclesia S.Mariæ: & monasterium restitutū lite illa pendente.Celestinus causam reuocauit ad psentiam suam

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶Reb.ecclesiasticis. Adde eũdem ↄsi.44. Sebast.Sap.

b ¶Frustratoriũ.Vide Ale.l.4.§ hoc aũt iudiciũ.ff.de dã.inf. vbi tradit, ꝙ iudex pt supplere parte non petẽte, ne iudicium reddat frustratoriũ. vide eundem in l.1. C.vt quæ desunt ad uoc.& alibi sæpe.

c ¶Solẽnitatis.Not. pro gl.c.1.de ele.ĩ 6. illã ẽt sequitur Ab.ĩ c.j.& c.nulli.de accu. And.Barb.

d ¶Loco rei.Adde quãdo pretium succedit loco rei Alex. consi.223.4.lib. Ant.Fran.

¶Dicas, ꝙ in vl'ib.iudiciis ptiũ succedit loco rei, nõ ãt in particularib.fm Bart.ĩ l. si ipsa.ad fi.ff. ꝙ met. cã.& l.si rẽ.ĩ vlt.op.ff. de pet.hæ.itẽ succedit loco rei in subsidiũ re pẽpta in actione reali, al's nõ.l.mſ. C.de rei ven.& ibi p Bal.item ẽt succedit loco rei ĩ actione psonali rõe doli.l.vẽditor ex hrditate.de pe.hæ.& vide Bar.ĩ l. q à debitore.in pr.ff. de his q̃ ĩ frau.cre.& l.j.ff.de distrac.pig.& vide Bal.in l.fi §.si pfatam.C.de iu.delib. in 4.no.vtrũ aũt ĩ foro ↄscientiæ ptium succedat loco rei, vide Spe.in tit.de vsu. ver.põne vsurarius. vbi vr tenere ꝙ nõ: sed dẽt rẽ restituere.

¶Li.ↄt.Sed tu põdera, quia app'one rei venit actio.vt no.p scribẽtes, ĩ c.fi.de pſ. & remisi ad Bar.in l. sequitur.§ si viam.ff. de vsuc.And.Barba. Ant.Fran.

¶An app'õe rei veniat actio.dicas ꝙ eũ verbũ res: fit gñale, vt l.j.§.fi.ff.si cer.pet. & l.rei.& ibi p Bar.d ver.sig.& in l.nois & rei.e.ti.veniũt iura & actiones.d quo ẽt per Bal.in l.ex legato.in 3.op.C.de le.ꝙ intellige verum: nisi addatur verbũ mea: vt per Bar.in l.j.ff.de sta.hom.& per Bart. in rub.C.de ver.si.& p Ale.ĩ rub.ff.si cert. pe.veniũt ẽt nomina debitorũ, vt in l. quintus.§.ex argẽto. ff.de au.& arg.leg.& hr per Ab.in ca.fi.de

non obst.illa reuocatione : diuersæ sñiæ latæ fuerunt per Senatores: qñq; pro ecclesia, qñque monasterio. Vltimo coram Inn.petebat ecclesia S.Mariæ.restõnem illarum possessionum, quib.iniustè fuerat spoliata per quendã ↄsiliarium capitolij.dñs Papa reuocauit in irritum quicquid factum fuit ab aliis postq̃ Celestinus reuocauit negotium ad curiam suam:& restituit ecclesiæ S.Mariæ: & qa possessiones illæ fuerant alij tit.locationis obligatæ post restõnem à Ioanne de Ateia: nec monasterium poterat recuperare illas vt ecclesiæ restitueret, pcepit Papa ꝙ monachi alias possessiones equiualentes priorib.substituerent loco priorum: ꝙ & factum fuit arbitrio bonorum virorũ: & illæ substitutæ erãt pignori obligatæ: Papa fecit illas liberari à creditorib.q dño Papæ instãa pignoris reddiderunt, demum petiit monasterium restõnem illarum possessionum ȝ sñiam Senatoris.& In.ipsum restituit ȝ sñiam illam præcipiens ꝙ possessiones illæ substitutæ non debeant alienari: vt si ecclesia voluerit agere de proprietate vel vitio litigiosi ↄctus sit ꝙ euincere valeat:& habere.B.
2 ¶†No.j.ex hac decr. & ex illa ecclesia.de ↄstit.fm casus positionẽ quam fecit hic gl.ꝙ ↄstitutio laicorum & generaliter disponens: licet non tendat ȝ eccl'asticam libertatem: non dẽt extendi ad ecclesias seu bona ipsarum.& idem dđm de bonis clericorum ȝ Bar.in l.cunctos populos.C.de sum.Tri.istud enim statutum de nõ alienando re litigosa erat gñale, nec tẽdebat libertatem ecclesiasticam, nec al's erat iniquũ: imò iuris mẽti ↄforme:& tñ non debebat extẽdi ad ecclesias & earum bona: vt in d c.ecclesia. de cõst.vbi plenè dico maximè in repetitiõe & gñaliter tetigi in c.quod clericis de fo.cõpe.
3 ¶†Not.2.ꝙ surrogatũ debet per omnia sapere naturam eius in cuius locum surrogatur, si surrogatio fit à principio vt hic.idẽ si fiat de partium consensu. arg. regulæ ↄctus. de reg.iur.libr.6.& ĩ.dicam latius super glo. 4 ¶†No.3.& tene menti.quod leges pænales gñaliter disponentes habent locũ ẽt in rebus ecclesiasticis[a] ex quo canones apertè non ↄdicunt vt patet hic in legibus loquentib.de vitio litigiosi.patet etiam in denũtia. no.ope.ĩ.de noui.ope.nun.c.j.& in multis aliis similib.dico plenissimè in d.c.ecclesia.de ↄst.vbi tracto generaliter, an & qñ leges habent locum in reb.ecclesiasticis. ¶No.quod pendente vendicatione põt actor transire ad vitium litigiosi,& hoc in modum alienãtis rem ȝ preceptum legis sicut enim pendẽte petitorio potest actor eo suspenso transire ad possessorium vt in c.pastoralis.de cau. pos.& proprie.& in cle.j.eo.ti.ita pẽdente petitorio potest transire ad vitium litigiosi; vt hic ¶† No.vltimò iudicem debere prouidere ex officio ne iudicium sit saltem de facto
b frustratoriũ:[b] & sic vt res de qua agitur non baratetur, ne actore obtinẽte frustratoria sit rei ad iudicatio seu restitutio. Idem & fortius dicendum si timetur iudicium futurum de iure nullum ex defectu alicuius solenni-
c tatis[c] vel potestatis: vt in c.causam.de iud.&
6 vide gl.in c.j.de proc.lib.6. ¶†Gl.2.in principio est satis facilis: postea colligit arg. ꝙ res quæ succedit in locum alterius in eodem iure censetur cum illa.vt patet in text.Contra hoc opp.de l.qui vas.§.vlt.ff.de fur.vbi patet ꝙ prætium habitum ex re furtiua, furtiuum non est.& sic prætium non censetur eodem iure cum ipsa re: & tñ succedit loco rei glo. non soluit Io.An.remittit ad not.in c.inquirendum ĩ.de pecu.cle.Cõclude, ꝙ in vniuersalibus vt in petitione hereditatis,& in fideicommissis vniuersalibus prætium succedit
d loco[d] rei: vnde censetur eodem iure cum ipsa re, vt probatur in l.si rem ; & prætiũ.ff.de pet.hære.& l.imperator.§.ii.& l.seq.ff.de le. 2.sed in particularibus secus.vt in d.l.qui uas. nisi in casibus specialibus de quib.per glo.in c.inquirendum de pec.cle.& no.Bar.in d.l.q vas.in fi.nisi ex causa fiat talis surrogatio authoritate superioris vt hic vel conuentione partium ar.in l.j.ff.de pac.& c.j.eo.tit. ¶Gl.3. facit duo primo, tractat de pæna litigiosi ↄctus secundo quando cõmittitur hoc vitiũ litigiosi.Sed quia vanũ est tractare de pœna litigiosi.ignoratur ipsum vitium: quia ignoratis principiis oportet ignorare ea quæ sequuntur: ideo primo examinabo secundam
7 qõnem. ¶† Quæro igitur primo, qñ cõmittitur vitium litigiosi.Glo.ista in ver.vitium. resp.vt patet in ea & excipit aliquos casus in quib.licitè alienat res litigiosa. Sed certè minus perfectè gl.se expedit nihil prorsus attingens de actione, an & qñ efficiatur litigiosa, ita ꝙ cedi sine vitio litigiosi alteri non possit, & tñ multum vtilis est materia ista , & necessaria canonistis, d.Ant.hic breuiter transit.sed in c.fi.ĩ.eo.posuit simpliciter aliqua dicta Bart.Ego colligendo dicta in multis locis sparsa distinguo sic, ꝙ aut agitur actione reali, aut personali, aut mixta primo casu , si agitur de dominio vel quasi dñio vt Publiciana, de quo in c.Abbate sanè.de re iu.li.6.vbi gl.plenè.& inst.de act.§.alięs. efficitur litigiosa. C.de lit.in aut. litigiosa. & in corpore vnde sumitur de liti.in pr.& licet ibi dicatur solum ꝙ cõtenditur de dñio rei, idem tñ est de quasi dñio: quia Publiciana est eiusdem naturę vt no.in d.aut.& patet in iurib.præal.tenet Inn.in c.cum M.de constit. prope fi.& Bar.in l.2.C.de liti.Et idem si agatur de parte dominij vt de vsufructu: ꝙ ipse vsufructuarius constituetur litigiosus per conuentionem solam.ar.in d.aut.& ibi not.Bart.in l.j.ff.de liti.& hoc de ipsa re.An autem ipsa actio realis cum agitur de dñio vel quasi de eo quo est pars dominij efficiatur eodem modo litigiosa per conuentionem solam: vt sic non posset vlterius cedi sine vitio litigiosi.Bar.in d.l.j.ff.eo.& d.l.2.C.eo.tenet ꝙ idem hoc casu in actione ꝙ in ipsa re ad quam competit.sed Io.An.in c.fi.ĩ.e.sentit ꝙ respectu
e actionis requiritur lit.conte.[e] vnde dicit , ꝙ licet ipsa res non possit vendi post cõuentionem, ipsa tñ actio per quam mouetur quæstio poterit cedi ante lit.conte.& hæc opi.plus mihi placet: quia aut.superius al.solum facit mentionem de re de cuius dñio quæstio mouetur, non autem de actione quæ competit ad ipsam rem: respectu ergò actionis stabimus iuri antiquo quod vr requirere cont.li.vt l. 2.& l.fi.C.de lit.aut agitur de non dominio vel quasi.licet hypothecaria: vt quia dicit actor rem sibi obligatam esse:& tunc res non efficitur litigiosa: vnde non potest vendi cum onere suo: vt in auth.de liti.post pr.sed ipsa actio efficitur litigiosa tantum per lit.contest.vt erat de iure antiquo.l.2.& l.fi.C.de lit.aut agit confessoria vel negatoria quæ competunt pro iurib.incorporalib.iuxta no.in c.examinata.de iud.& ca.cum ecclesia Sutrina.de cau.poss.ꝙ propr.& tunc subdistingue, ꝙ aut actor dicit se ius habere: puta agit ad præbendã quam alius tenet quam dicit suam esse: vel ius habere in ea: & tunc res efficitur litiogiosa: quia licet incorporalia non sint in bonis nostris: sunt tñ in quasi bonis: secus si dicit aliquid ius sibi deberi, quia tunc non contenditur de dñio, vel quasi , nec efficitur ipsa res seu ipsum ius litigiosum.vt no.In.in c.cum M.præal.sic puto limitãdum, & distinguendum Bar.in l.j præal.vbi dicit, ꝙ incorporalib.res non efficitur litigiosa.vt in aut.e.§.ad hæc.ipsæ tñ actiones efficiuntur litigiosæ per lit.conte.ar.in d.l.2.Si verò agitur actione personali,& tunc Bar.in l.2.C.e.simpliciter dicit, ꝙ ipsa res nunquam efficitur li-
f tigiosa[f] al.no.in l.q̃q̃ §.j.ff.de aq.plu.arc.sed ipsa actio efficitur litigio-
g sa[g] per cont.lit.vt d.l.2.sed ipse Bar.in d.l.j.aliter distinguit dicens, ꝙ si non contenditur de ipsa re.sed de aliquo opere facto in re, tunc ipsa re nunquam efficitur litigiosa etiam si illa actio sit in rem rescripta,& sic vr intelligere d.l.q̃q̃.§.Iulianus.si verò contenditur de ipsa re, tunc efficitur litigiosa ipsa res, & actio per lit.conte.vt d.l.2. C.e.sed Io.An.in c.fi.ĩ.e.simpliciter tenet ꝙ actio efficitur litigiosa per li.cont.sed ipsa res non, ar.in l.fi.C.e.Idem & clarius tenet Inn. in d.cã.cum M.vbi sentit, ꝙ licet per actionem personalem agatur ad ipsam , nihilominus non impeditur alienatio per litis pendentiam, quia non efficitur litigiosa ex vno, non contenditur de ipsius dñio.& hoc dictum plus mihi placet.& vr mihi tex.expressus in corpore in aut.de liti.post pr.Si verò agitur actione mixta tenet Bar.in
h l.2.C.e.& l.j.ff.e.præal.ꝙ aut est[h] actio vniuersalis aut singularis.primo casu & olim & hodie efficitur litigiosa res & actio per solam cõtrouersiam seu citationem.vt l.diuus.ff.de pet.hæ.& l.alienationes. ff.fa.er.& hic no.in gl.vbi patet ꝙ post citationem seu ↄtrouersiam quæ fit ante lit.conte.si debet possessor hæreditatis alienare regulariter aliquã rem hæreditariam siue agat petitione hæreditatis siue judicio

pstr.& vide Ale.cõsi. 185.in 2.parte cõsi.

f ¶Efficit litigiosa. Adde Ro.cõsi.270

g ¶Litigiosa.Tenet Pet.& Cy.in aut.litigiosa. Sal.& Raph. ibi Andreas Barb. Sebast.Sap.

h ¶Qđ aut est actio. Vide Ab.in c.examinata.circa gl.1.s̃.de iu.vbi vult ꝙ litigiũ dicatur ẽt extra iudiciũ.vide Io.de Im.& Car.in c.M.Fer.s̃.de ↄsti.Bar.& Bal.in l.1. C.commu.diui.

a ¶Ad modicum tẽpus.Adde Ang.cõsi. 24.Ale.consi.113. Sebast.Sap.

b ¶Alienare.An locatio ad modicũ tps sit alienatio, vid Ias. in l.manumissiones. de iu.& iur.vbi đt ꝙ nõ.nisi fiat vltra nouenniũ, vl' nisi fieret ꝙ finito nouẽnio locaretur ad aliud nouẽniũ.vide eundem l.3.C.de iur.emphy. Sebast.Sap.

c ¶Perempta.Vide Bar.& latius Ale.l.2. C.de eden.& đ renũ. vide Fel.ĩ c.significauerunt.in 2.not.ĩ.de testi.Bar.Vero.ĩ cau. 177.in c.qui paciscit Fel.in c.illud.versi.& scias.ĩ.de præscr. Ant.Fran.

d ¶Rẽ suam.An delictũ plati noceat ecclesiæ, dicas ꝙ regulariter nõ nocet , vt per Bal in l.meminerint.C.vñ vi.& hr c.si epm.16.q.6.ĩ reg.delictum de re.iu.lib.6. & vide Car.in cle.1. in 5.op.de ĩ inte.rest. & vide eundẽ in cle. 2 §.j.post gl.đt hære. vbi dicit ꝙ nocet, si sit ↄmissum in omittendo, nocet ẽt quatenus ad ecclesiã peruenit, vt p Car.ĩ cle.j. § cęterũ.post glo.de pri.& adde, ꝙ delictũ plati dũ viuit nocet ecclesię in feudo nõ post mortem suam no.Arc.& doc.ĩ c.verum.de fo.ↄp & ca.si cleri.de cap.mo.& c. j.si ĩ §.itẽ si cleric°.de cap.Corad.in vsi.feu. & vide p Car.in cle. 2.§.j.de hæ.& cle.j.in 6.op de pæ.& c.cum venissent.in q.2. de instit. & vide plenè per Ale.consi.23.in 1.parte consil.

iudicio, fa.er.placet mihi hoc dictum in ipsis reb.& de eis loquuntur iura superius all.sed ipsæ actiones non phibentur cedi ante li.ↄt. & ideò statur iuri antiquo & ẽt actio vl'is efficiatur litigiosa p solam ↄte.vt d.l.2.& fi.C. de liti.Si verò actio est particularis vt cõi diuidundo , q̃ datur ad diuidendã rem particularẽ & cõem,& tunc tam res q̃ actio efficitur litigiosa per ↄt.vt l.j.C.cõi di.iuncta l.j.& no. gl.in d.l.alienationes.& Bar.in d.iurib.preal.
8 ¶†Hæc procedunt regul'r: sed fallit in casib. ↄtentis in d.l.fi.& l.diuus.quos enumerat ista gl.nr̃a.Sed inq̃tum excipit casum transactionis: tunc ob.iste tex.nã vt patet in dec.alienatio fuit facta in monasteriũ ex cã transactionis: doc.respõ.ꝙ transactio hic interuenit simulatè: secus si verè: vt d.l.fi.Item inq̃tum gl. excipit casum legati,& fideicõmissi: hodie illa l.fin.recipit in hoc correctionem p aut.de lit.vbi đt si res litigiosa legatur alicui tũc hæres dẽt iudicium ad fi.perducere: & si euicerit rem tradat legatario, al's liberatur, cum videatur testator legasse euentũ litis legando rẽ litigiosam.ipse tñ legatarius ne fiat collusio ȝ eum poterit in lite assistere ipsi hæredi,
9 vt in d.auth.de lit. ¶†Sed q̃ro, nunquid ipsa res litigiosa possit saltẽ pignorari sine vitio litigiosi, seu aliter obligari.dđm est ꝙ nõ, tex. vr no.in l.si filius.§ fi.al's est l.j.ff.q̃ res pig.ob. pos.& sentit gl.in l.j.C.cõi di.sequitur Bar.in d.l.j.in fi.Sed aduerte diligẽter ad gl.in c.seq. q̃ est super verbo assignastis.q̃ relata ad text, sentit ꝙ ẽt per ↄctum locationis res incidit in vitiũ litigiosi.sed certè illam gl.nõ credo simpl'r veram, vñ dico, ꝙ aut locatio de re li-
a tigiosa fit ad modicum tps:[a] & tunc nõ incidit in vitium litigiosi : qa ll.tñ prohibent alienari, vel pignorari , vel obligari.vt d.l fi C. de liti.& d.l.si filius.ff.q̃ res pig.ob.sed phibi-
b tus alienare[b] seu obligare non phibetur locare ad modicum tps.tex.est no.maximè iuncta gl.in cle.vna.de reb.ec.non alie.& l.pen.§. instituto.ff.de le.2.Aut locatio fit ad lõgum tps vel longissimũ.& tunc incidit in vitiũ litigiosi.qa ↄstituitur ius in re.ff.de supfi.l.j.& l.2.ff.si ager vec.vnde phibitus vendere,& obligare phibetur in longũ vel longissimum tps locare rõe pdicta, vt dicit gl.no.in cl.vna. de re.ec.non alie.pal.no.Dy.Bar.& cõiter legistæ in d §.instituto.licet Accur.aliter & mi-
* nus bñ ibi sentiat, cuius doct.cõter nõ recipitur.Saluando ergò gl.c.sequentis, dic eã procedere in hoc vltimo memb.qñ locatio fuit facta ad tps nõ modicum.Idem putarẽ, qñ ad modicum, si fuit facta furiosè impotentẽ, ita ꝙ rehaberi non posset de facto, qa satis tunc vr alienata, & obligata , & rõ magis q̃ verba attendenda est.vt l.cum pr.§.dulcissimis.ff.de le.2.& c.fi.de re.iu.li.6.& ꝙ no.ibi dixi.& l.nõ dubium.C.de legi.fit.n.fraus legi.de pri.q̃to. & de immu.ec.c.fi.li.6.& hoc bñ not.qa alibi
10 non reperies ita bñ & clarè discussa saltem in iure cano. ¶†Quid aũ habeat operari vitium litigiosi, tangit ista gl.in 1 q.dicens ꝙ emptor sciens, punitur.vt gl q̃ponit tenorem.l.fi.C.de liti.dic latius ꝙ olim de iure antiquo erant aliquæ pœnæ de quib.p Bar.in d.l.j.ff.de liti.q̃ hodie vñr cessare per pœnam legis nouæ latius prouidentis. Et duæ sunt pœnæ qa ↄctus de re litigiosa modo pdicto in precedẽti q.non tenet ipso iure.Secunda: qa pœnæ certæ imponũtur ȝhentib.scienter de quib.in hac gl.& in d.l.fin.& declara sic post Host.aut ambo ȝhentes ignorant, aut sciunt, aut vnus scit , & alter ignorat. primo casu excusat pbabilis ignorantia : qa rem q̃ culpa caret &c. de consti.c.cognoscentes.& in c.Apostolicæ.de cle.exc.min.In venditore tñ seu altero alienante difficilis reperitur ignorãtia cum nõ possit ignorare rem esse litigiosam: nisi successerit alteri: & pbabiliter hoc ignorauerit per reg.is q in ius succedit alterius.li.6.vñ hoc casu impedit ↄctus, sed aliæ pœnæ cessant.Si verò vterq; ȝhentium sciuit, & tunc ↄctus non tenet : & pcedet lis suo marte sicut prius, sed pœnæ comitẽtur qa emptor perderet ptium,& venditor cogitur ↄferre de suo tantumdẽ & vtraq; quantitas applicabitur fisco, vt d.l.fi.Si verò alter tñ sciuit,& tunc ille solus punitur: & ignorans lucratur tertiam partem ptij Si verò emptor recuperat ptium suum, & lucratur tertiam partẽ de eo ꝙ venditur, tenetur soluere de suo, & reliq̃ duæ partes applicantur fisco.& idem dic in donatione.nam æstimabitur res & pcedetur ad pœnas mõ pdicto.Item aduerte, qa si quis rem litigiosam sacræ domui dedicauerit punitur in duplum applicandum petenti ff.de lit.l.pe.& fi.fm Host.Item dic vltra doct. hic, ꝙ est dare aliũ effectum litigiosi, nã sñia lata ȝ alienantem mãdatur executioni absq; alia tela iudicij ȝ eum in quẽ facta fuit alienatio: vt no.Bar.in d.l.j.& declarat clarius per eum in l.creditoris.de pig.Item dic has pœnas procedere si fit alienatio durante litigio.si
c aũt instantia est perempta :[c] & tunc aut p lapsum triennij de iure ciuili, aut qa actor renuntiauit liti, primo casu non impeditur ↄctus, nec hñt locum supradictæ pœnæ, sed durat vitium litigiosi quò ad q d.l.j C.de pſc.lon.temp.& p Bar.in d.l.j.Scđo casu ex toto cessat vitium litigiosi.ar.in l.postq̃ liti.C.de pac.no.gl.in d.l.j.C.de pręsc.lon. temp.& hic not.tu Canonista: qa nõ habes alibi ita benè discussum. ¶Nunc q̃ro de facultate agendi p ecclesiam S.Mariæ Gl.ista 3 prope fin.dicit, ꝙ ȝ Io.de Ateia qui transtulit res litigiosas in monasterium poterit agere de vitio litigiosi ↄctus, ȝ monasterium verò poterit agere ad rem ipsam.i.rei vend.& dic ꝙ hoc dict.gl.non imponit necessitatem sic agendi.nam ȝ Io.de Ateia posset agere rei ven. psequendo primum iudicium : cum adhuc hẽat pro possessore ex quo desiit possidere.vt in reg pro possessore.de re.iu.li.6.& hęc sñia lata ȝ eum poterit mandari executioni ȝ monasterium ad ꝙ res litigiosæ fuerunt translatæ , tñ coram iudice suo vt s̃.dixi.& non ob. c.ecclesia.de ↄstit.Sed aduerte ad vnum not.dictum hæc.n.gl.vr sentire ꝙ ȝ monasterium posset agi de vitio litigiosi , ꝙ est ȝ id ꝙ procedit in gl.cum recipiens scienter rẽ litigiosam teneatur sicut alienans, vt d.l.fi.& hic in gl.& ꝙ possit agi ȝ monasterium,& eodem mõ ȝ quamlibet ecclesiam ȝhentem vitio litigiosi vr mihi text rotundus hic, vbi Papa prohibendo alienationem rerum surrogatarum loqtur alternatiuè, vt sit facultas ecclesię S.Marię agendi vel de proprietate vel de vitio litigiosi.si.n.ȝ monasterium non pt agi de vitio litigiosi.si fecisset Papa hic mentionem nisi de qõ.proprietatis cum loquatur de monasterio hoc idem dico sensisse gl.2.ĩ.ca.seq. vt vitium litigiosi hẽat locum ẽt in ecclesia.hoc idem sentit Io.An. super tex.& post Host ĩ.super gl.fi.vbi dicit ꝙ leges pœnales per ius canon.sunt approbatæ , & de litigio dicit patere hic & 11 q.1.quia
11 res. ¶†Et subiicit no verbum ꝙ ẽt in reb.ecclesiasticis locũ hẽt saltẽ cum tota ecclesia delinquit.adducit not.in c.2.de or.cog.& in c.1. de do.& ↄtu.ꝙ est valdè not.Sed ȝ hoc facit ꝙ nouissimè scripsi in c. j.de do.& contu.præal.vbi dixi ꝙ regulariter pp delictum prælati,&
d capituli nõ debet ecclesia perdere rem suam[d] sicut nec pupillus perdit rem suam pp delictum tutoris vt not.in l.si quis in tantam.C.vñ vi.facit l.meminerint.C.e.ti.Dico saluando illud dictum reapprobãdo istud ꝙ monasterium non punitur hic in bonis suis immobilib. Primò , quia istæ possessiones surrogatæ succedunt loco aliarũ q̃s monasterium alteri locauit.vnde est q̃dam permutatio.pœna verò procedens ex vitio litigiosi ↄsistit in ptio: ꝙ pt ex fructib.detrahi:& in fructib.habent platus & capitulum plenam facultatem disponendi.ar.ca ꝙ quibusdam.de fideius.Et si diceres fructus non sufficere, dico ꝙ punientur ipsi ȝhentes in corpus.ar.c.finem.de dol.& cont. & benè facit gl.in c.de multa de præb.nam si diceremus ↄrium daretur apertè via prælato & capitulo alienandi bona immobilia ecclesiæ sine solennitate debita, ꝙ sonat in absurdum ȝ ca.quanto.de diuor.& vide in hoc ꝙ plenè dixi in d.c.j.de do.& contu. ¶Op.aliter contra tex.vr enim ꝙ ratio prohibitionis de qua in tex.fit frustratoria cum nunquam possit agere ecclesia S.Mariæ cõtra monasteriũ, quia præsupposito ꝙ monasterium non possideat bona quæ vendicantur , nihilominus ex quo obtulit se litigando ac si possideret tenetur satisfacere si condemnatur soluendo æstimationem, vt l.is qui se liti.ff.de rei vend.cum simi.Item dolo desinens possidere pro possessore habetur regula, qui dolo.de re.iu.li.6.gl fi.soluit ꝙ illæ ll. non habent locum in ecclesiasticis negotiis ne delictum personæ
12 & c.Idem tenet Inn. ¶†Ex quo sing.no.ꝙ si solus prælatus offert se liti nomine ecclesiæ ac si possideret , non debet ecclesia condemnari ad æstimationem, sed puto ipsum prælatum condemnandum de suo patrimonio.ar.opt.ex his quæ no.gl.in ca.de multa de præb. & eius ꝙ leg.& not.in tutore in l.non est ignotum.C.de admi.tut.in l.meminerit.C.vnde vi.facit ꝙ plenè dixi in c.1.de do.& cont.Idem sentit Host.cum limitatione qñ solus prælatus deliquit secus si to-
13 ta ecclesia deliquit.no.in c.2.de or.cog. ¶†No.benè ex hac so.ꝙ delictum solius prælati non nocet ecclesiæ etiam in iudicialib.saltem vbi venit punienda ecclesia in reb.suis sine causa quod est cõtra gl. in regula delictum.de re.iu.li.6.quæ sentit oppositum in iudicialib. Ergò etiam cum tota ecclesia deliquit in suscipiendo iudicium.limito prout s̃.dixi in pęna litigiosi contractus.& dic vt ibi.Et tenendo opi.ꝙ præiudicet ecclesiæ in aliquo casu: solue aliter cõtrarium secundùm Host.ꝙ monasterium posset fieri non soluendo.s̃.de restit.spo.cl.2.vel secundùm Inn.posset laborare in vanum ad rem li-

Universidad de Deusto Biblioteca

ligioſam recuperandam litigando de iure quod ſit ſine laborib.ff. de min.l.minor.25.annis.& de arb.c.peruenit.ſiue de facto propter
14 potentiam detentoris.de reb.ec.non alie.c.pe.¶†Vlt.extra gl.quæro, nunquid alienatio facta per monaſterium contra hanc prohibitionem Papæ teneat.Hoſt.ꝙ non.al.c.veritatis in fi.de do.& contu. hoc dictum placet:quia ſicut alienatio ꝯ legem mortuam non valet,l.non dubium.C.de legi.10.di.vides.ita & ꝯ legem viuam & animatam:vt eſt princeps.vt no.In.in c.fi.de acc.ſecus dic in alienatione facta ꝯ præceptum iudicis vel ꝯ conuentionem partium:de quo plenè per In.in c.Raynaldus.de teſta.& in fi.de reb.ec.non alie.Sed diceres tu,quare Papa prohibuit alienari iſtas ſurrogatas cum de aliis in defectum ſit ſatisfaciendum: nec plus ſunt obligatæ iſtæ ꝙ aliæ doc.variè ſoluunt,ſed ex toto.non ſatisfaciunt:maximè in eo ꝙ dicunt ꝙ iſtud monaſterium immediatè ſuberat domino Papæ: & ideò debet ei proſpicere quantum potuit ne ſua immobilia perdere poſſit.Certè hoc non procedit: quia Papa hanc prouiſionem fecit in fauorem eccleſiæ S.Mariæ vt clarè colligitur hic ex tex.& non in fauorem monaſterij:ideò breuiter dico, ꝙ hoc fecit ne monaſterium ſaltem fraudulenter efficeretur non ſoluendo:& ſic non poſſet contra monaſterium ſententia mandari executioni: per hanc enim prohibitionem impeditur alienatio illarum rerum&c.

CAP. IIII.

1 *Poſſeſſorium recuperandæ competit etiam contra ſpoliationem factam à iudice ordine iuris non ſeruato.*
2 *Litigioſa res ſi vendatur: debet in eius locum altera æquiualens ſurrogari:quæ non poſſit alienari.*
3 *Conſenſus vel arbitrium aliquorum ſi requiritur in aliqua re:an ſufficiat conſenſus vnius maximè ſi non reperitur niſi vnus.*
4 *Obligatus ad aliquam rem tradendam tenetur illam tradere liberam, & à nemine occupatam.*
5 *Soluto debito creditor tenetur reſtituere inſtrumentum crediti.*
6 *Papa eſt omnium ordinarius etiam immediatus.*
7 *Papa non poteſt ad ſe aduocare cauſam quæ vertitur inter duos laicos coram iudice laico.*
8 *Poſſeſſorium recuperandæ datur contra illum qui ſcienter ſucceſſit in vitium.*
8 *Locans rem litigioſam quo caſu inſidit in vitium litigioſi contractus.*
10 *Inſtrumentum crediti ſi fuerit redditum debitori præſumitur liberatus à contentis in eo,vel ſolutione,vel remiſſione:item ſi fuit traditum vnum ex inſtrumentis idem continentibus.16.quod intellige,vt infra.nu.13.*
11 *Inſtrumentum emptionis aliquarum rerum,ſi fuit ab emptore donatum vel legatũ præſumitur donaſſe illas res:vel legaſſe.12.*
13 *Inſtrumentum crediti vel pignoris ſi fuerit redditum,in dubio nõ præſumitur donatio:ſi ex alia cauſa poteſt præſumi fuiſſe redditum.*
14 *Inſtrumentum in quo erant mihi plures obligati ſi vni reddidi,an ſibi ſoli præſumatur donatum:an etiam alteri.*
15 *Inſtrumentum crediti ſi reddidi debitori meo:& ipſe reddiderit mihi an præſumatur in perſona mea facta donatio.*
17 *Inſtrumentum crediti ſi reperitur cancellatum an præſumatur facta ſolutio.*
Conditiones,& circunſtantiæ perſonarum multum operantur circa iſtas præſumptiones bonas vel malas.

1 **Eccleſia ſanctæ.** Summatum eſt ſ.c.prox.¶†No.i.ꝙ contra ſpoliationem factam per iudicem maximè non ſuum iuris ordine non ſeruato cõpetit poſſeſſorium recuperandæ ſicut ꝯ priuatum.& clarius probatur in c.conquerente.de reſt.ſpo.cum cauſa.de offi.del.& vide Bar.in l.iuſtè poſſidet.ff.de acq.poſ.¶Secundò no.ꝙ certo negotio aduocato ad curiam nõ valet quicquid fit per inferiorem : an hoc ſit verum indiſtinctè & quid in alio ſuperiore à Papa: vide omninò no.per In.& alios in ca.cum M.de cõſti.Et an reſeruatio afficiat ſine decreto vide gl.&doc.
2 in c.ſi eo tempore.de ele.li.6.¶†Not.hic no.prouiſionem adhibendam per iudicem cum res litigioſa in alium de facto tranſlata rehaberi non põt.ſ.vt alia res æquiualens illi in locum illius ſurrogetur & interdicatur illius alienatio.Et crederem ꝙ in caſu ñ valeret alienatio facta ꝯ hanc ſurrogationem, & pceptum factũ licet per inferiorem à principe: ex quo ſurrogatio fit iuris auctoritate: debet aſſumere nãm illius in cuius locum ſurrogatur.ſicut ergò nõ valeret alienatio rei litigioſæ: vt l.2.in fi.C.de lit.& dixi ſ.ca.præcedenti.ita nec alienatio rei ſurrogatæ.& ſic limita not.per In.& in ca.Raynaldus.de teſt.dico ēt ꝙ licet iſta ſurrogatio ſit vtilis: per ea q̃ dixi ſ.in c.præcedenti.non tñ eſt neceſſaria: quia pro poſſeſſore hr̃ ex quo dolo deſiit poſſidere:vt in reg.pro poſſeſſore.li.6.& ſic poſſet condẽnari ac ſi poſſideret, & cogetur ſatisfacere de bonis ſuis:vt tractatum fuit in c.pcedenti.¶No.caſum in quo petitur reſtõ vnius rei.& ſic reſtõ alterius, & hoc vigore ſurrogationis.Item ex quo illa res hr̃ ſi dolo iſtius non põt, debet ſatiſfacere de reliquis bonis ſuis ſimi-
3 le no.in l.vinum.ff.ſi cer.pe.¶†No.ibi: ad arbitrium bonorum virorum &c.ꝙ vbi agitur de aliqua re æſtimanda iudex recurrit ad arbitrium bonorum virorum, & ſm ipſorum rõem procedit.Et no.qa dicit in plurali bonorum virorum,& ſic vr̃ ꝙ dñt eſſe plures:an hoc ſit neceſſarium,& quid ſi non reperiatur niſi vnus:& an debeant iurare & qualiter.vide per Bar.in proœ.ff.dicam plenè in c.propoſuiſti.j̃.de prob.& idem ꝙ no.ſ.dic vbi requiritur iudicium alicuius in
4 aliqua parte periti.¶†No.ar.ꝙ obligatus ad aliquam rẽ tradendam dẽt eam tradere liberatam ab omnib.creditorib.& ſic liberam ex-
5 peditam.ff.de act.emp.& ven.l.j.& 2.¶†Not vlt.ar.ꝙ ſoluto debito tenetur creditor reſtituere inſtr̃m crediti.ad hoc l.diſſolutæ.C.de
6 cond.ex le.& l.pecuniæ.C.de ſolu.¶†Gl.1.eſt in ſe ſatis clara.Sed ꝯ eam & ꝯ text.opp.ex quo enim cã erat coram ordinario laico non poterat per Papam expediri ipſius proceſſus.ar.c.vt debitus.j̃.d ap. Rõnes enim gl.procederent ſiue Senatores fuiſſent delegati Papæ ſiue non.ff.de iu.l.iudicium.Hoſt.ſoluit ſimpliciter.primò, ꝙ ſpãle eſt in Papa qui cunctorum eſt ordinarius ēt immediatus.9.q.3.cuncta.& ca.per principalem.maximè in hoc caſu cum agatur inter eccleſias.de fo.ꝯpe.c.cum ſit.de iu.c.fi.hæc ſol.mihi non placet.aut.n. iudicium verſabatur inter duas ec.puta inter monaſterium & eccleſiam S.Mariæ,& tunc ceſſat dic.Hoſt.& ſuccedit rõ gl.quia hæc reuocatio fuit de facto:quia geſta à non ſuo iudice non tenebant:aut eccleſia erat rea:& idem de fo.ꝯpe.c.ſi diligenti.aut actrix ꝯ laicum, & adhuc idem : non.n.pt eccleſia inferior litigare de iurib.eccleſiæ ꝯ prohibitionem Papæ.de do.& ꝯtu.veritatis.& ꝙ ibi not. & p In.in c.Raynaldus.de teſt.vñ directè ñ impedit pceſſum iudicis ſecularis ſed indirectè interdicendo prelato agere,& aduocando cãm ad ſe.
7 ¶†Vbi aũt cauſa verſaretur inter duos laicos corã iudice laico nõ puto Papam poſſe cãm ad ſe aduocare ex quo cauſa non ſubiicitur ſuo foro.ar.c.ſi duob.de ap.facit quod not.Inn.in c.inquiſitioni.de ſen.exc.Ex his potes colligere rõnem quare Papa ad ſe reuocauit ſeu aduocare potuit hoc negotium.Secunda ſo.Hoſt.eſt.ꝙ hoc fecit Papa ex conſuetudine vrbis.ar.de fo.ꝯp.ſi clericus.& c.licet.Tertia ſo.eſt , ꝙ Roma eſt de patrimonio eccleſiæ.96.di.Conſtantinus. ad hoc qui fil.ſint leg.c.per.venerabilem.de ele.fundamenta.lib.6. Iſtæ duæ ſo.ſunt neceſſariæ qñ cauſa vertetur inter laicos per ea q̃ ſ.dixi.ſecus ſi inter duos clericos vel clericum & laicum vt hic accidit.tunc enim Papa poſſet etiam ceſſante conſuetudine vel iuriſ-
8 dictione temporali per ſupradicta.¶†Extra gl.op.ex quo monaſterium non ſpoliauit eccleſiam S.Mariæ : quõ potuit agi contra monaſterium poſſeſſorio recuperandæ eum non detur niſi ꝯ ſpoliantem.&c.de reſt.ſpo.c.cum ad ſedem.So.dicit Inn ꝙ forte agebatur contra monaſterium condictione c.ſæpe.de reſt.ſpo.quia ſcienter ſucceſſit in vitium,vel agebatur vitio litigioſi: de quo dic vt dixi ſ.
9 prox.c.& aliquid j̃.¶†Op.ex quo monaſterium deſiit poſſidere nõ debet poſſe amplius conueniri ſuper illis rebus.vt in l.ſi autem.ff de rei ven.& ca.aduerſario.de exc.¶Gl.2.ſoluit ꝙ monaſterium alteri lucrando incidit in vitium litigioſi contractus , & ſic ex vitio ſuo poterat conueniri.Item quia dolo deſiit poſſidere:& ſic debet haberi pro poſſeſſore: in reg.pro poſſeſſore.li.6.meritò Papa fecit iſtam ſurrogationem.¶Not.1.ex gl.iuncto tex.ꝙ locans rem litigioſam incidit in vitium litigioſi:ſed certè hæc glo.non eſt vera : niſi prout dixi ſ.in c.præcedenti.vbi videas.Item ſentit iſta gl.ꝙ monaſterium in alium transferendo illas res incidit in vitium litigioſi: & ſic iungendo iſtam gl.cum no.in c.præcedenti.vr̃ ꝙ ex duplici capite monaſterium incidit in vitium litigioſi: primò recipiendo illas res litigioſas ſcienter.ſecũdo transferendo poſtea in alium.De primo dic vt in c.præcedenti.de ſecundo dico,ꝙ vt ſit verum oporteret pſupponere duo.primo ꝙ lis iam ſeu controuerſia fuiſſet mota ꝯ monaſterium:lis.n.inchoata ꝯ Io.non puto vt extendatur ad monaſteriũ quò ad vitium litigioſi , vt poſtea alienando dicatur alienare rem litigioſam.ar.c.veniens.2.de teſt.& l.cum q̃ritur.ff.de exc.rei.iu.item oportet reſtringere reſpectu ꝯctus locationis:prout dixi in c.præce-
10 denti.¶†Nunc quæro,quare Papa hic ponderat ꝙ fecit ſibi reſtitui inſtr̃m pignoris.So.dicit gl.ſi.qa ex hoc præſumitur liberatio ex debito in eo contento.& ad hoc al.multa bona iura.¶Not.ergò ex d. gl.ꝙ reddito inſtrumento debiti præſumitur liberatio facta ſeu re-
a miſſio debiti.[a]¶Contra hoc op.de c.ſanè.& c.veniens.de renun.& ff.de pact.l.2.Aduerte, quia licet iſta gl.formet hic ꝯria tñ ſolum inducit l.2.& ad eũ dũtaxat reſp.tñ ſatis benè. Ad c.ſanè.& c.veniens. nihil reſp.Sed tu dic,ꝙ c.veniens.ñ facit:quia ibi ñ fuit redditum inſtrumentum debiti ſeu alicuius iuris.ſed dũtaxat ille ſubiecit ſe materiæ aduerſarij ſui dr̃ ibi,ꝙ ex hoc nõ vr̃ renuntiare iuri ſuo:& hoc ſm vnum intelle.de quo tñ dic vt ibi plenè no.Ad ca.ſanè.reſponſio eſt magis difficilis. nã ibi ille reſtituit literas apoſtolicas aduerſarij ſubiiciendo ſe eorum miſericordię:nec per hoc excluditur ille à iure ſuo.Aduerte p ſolutione:ibi.n.dantur duo intellectus ad illum text.Vnus intellectus eſt.ꝙ ex offõ iudicis ex quadam equitate ille fuit auditus:quia conſilio aduerſariorum fuit deceptus.& hũc intel.tenet ibi Inn.& ita tenebat Greg.vt ibi refert Io.An.& ſm hunc intel.non ob.huic,

Sebaſt.Sap.
a ¶Remiſſio debiti. Vide Bald.& Pau.de Caſt.in l.nſ̃am.C.de teſt.Sal.in l.ſi de poſſeſſione.C.de prob. & Fel.in c.accedens. ver.2.concluſio ſ.vt li.non cont.& latiſſimè de hac materia per Mod.poſt Bart. & alios in l.Labeo. ff.de pactis.

ſed po

Sebaſt.Sap.
a ¶Donationis hęc oĩa reaſſumit, & ſequitur Iaſ.in d.l.Labeo.ff.de pac.ꝯ Alb. Ang.& Fulgo.ibi.
Sebaſt.Sap.
b ¶Vlterius.Vide Ale.in l.filio quem pater.ff.de lib.prete.
Sebaſt.Sap.
c ¶Scdm memb.Vide Ale.ꝯſi.59.2.vol. vbi latè.& Bal.ꝯſ.33.inc.ex eo ſolo.in 3.parte.& Ale.ꝯſil.91.inc.viſo tenore.j.vo.
Zacharias.
d ¶Reperiꝛ cancellatũ. Adde diſtinguendo,aut.n.debitor eſt perſona domeſtica creditoris & ſuſpecta aliq̃tulũ: & tunc cancellatio ñ pbat ſolutionem:al's ſec9 q̃nis ptocollum nõ fuerit cancellatũ, vt p Bar.in l.fi.ff.de his q̃ in teſta.delẽ.& ibi Ale.Bal.ĩ l.nſ̃am.ver. item.faciunt pdicta. & ibi Pau.de Caſt.& doc.C.d teſt.& Guil.de Cu.in l.j.§.ille aũt. & ibi remiſi ĩ apoſt. Celſi.C.de cadu.tol.
Ant.Fran.
¶Circa hoc , ꝙ hic dr̃ de cancellatione: dicas, ꝙ cancellatio inſtr̃i arguit ſolutionem.l.inducta.& ibi Bal.C.de ſo.& ibi dixit Bal.in l.ſi pſtet.& ibi ēt p Ang.C.quõ & qñ iu.ꝙ cancellatio actorum habet vim ſñiæ:& vid Pau. de Ca ꝯſi.25.& Bart. in l.nihil.1.ff.de adi. leg.vbi dr̃:ꝙ cancellatio inſtr̃i inducit pſumptionem ſatiſfactionis.& vide ēt Pau.de Ca ꝯſil.35.& mihi placet diſtinctio,q̃ hic adhibetur quia ex quo ſumus in mã inducendo pſumptionẽ ſolutiõis vt ꝯſideremur qualitatem pſonæ, penes q̃ reperiꝛ inſtrumentum cãcellatum: an ſit pſona de qua poſſumus ſuſpicari, qđ ipſe potuerit hr̃e inſtrumentum : abſq; eo ꝙ ſibi fuiſſet datum à creditore, vel ex familiaritate & practica q̃ habebat cum creditore : vel ex alia cã concurrẽte etiam qualitate pſonæ ſuſpectæ: quia tunc non præſumitur ſolutio debiti prout iſte dicit & bñ.

ſed potius cõcordat , & ampliat reſignando, vel tradendo ſeu reſtituendo inſtr̃m iuris ſui vt videatur ius ſuum in inſtr̃o contentum reſignare.Scdus intellectus eſt,ꝙ auditur ibi ex puro iure, & non de gr̃a:& tunc obſt.huic c. ſed ex dictis eorum qui tenent hunc ſecundum intel.elicitur not.limitatio ad hunc tex. & ꝯſimilia iura.Dñt.n.ꝙ literę illę erãt ꝯfectæ ſup iure hñdo,qa mãdabatur vt fieret illi inſtõ:& poſt factam inſtõnem vigore illarum literarum,reſignauit illas literas,q̃ iam continebãt illam inſtõem poſtea factã,& ſic ꝯtinebãt ius intrinſecũ poſtea adeptum: ſecus dicunt ſi illæ lr̃æ non ꝯtinuiſſent ius habitum in re:quia tunc procederet quod hic dr̃ in alijs iuribus allegatis in hac gl.& hunc intellectum ſentiunt ibi gl.& Abb.Io.An.& multi
11 Mod.¶†Sed ꝯ hñc intel.adduco l.j.C.de do. vbi donans inſtr̃m emptionis mãcipiorum vr̃ donaſſe illa mancipia: & tñ per ſolam venditionem non acquiritur dñium, ſed per traditionem poſtea ſecutam.vt l.traditionib.C. de pac.& l.quoties.C.de rei ven.vnde de mero iure primus intel.vr̃ verior: licet.n.ius ſuperuenerit poſt:tñ illæ literæ ꝯtinebant titulum vigore cuius ius cõſecutum eſt, ſicut dr̃ in d.l.j.C.de do.ſecus vbi ius eſſet penitus ſeparatum ab inſtr̃o reddito : quia ex ſeparatis non fit illatio ĩ c.2.de tranſ.epi.d.Ant.vr̃ hic ſequi ſecundum intel.qui placet de ęquitate ſed non de ſtricto iure pp cõnexitatem cum iure ſuperueniente.ar.bo.in ca.tranſlato.de conſt.Item quia iſta traditio inſtr̃i operatur remiſſionem iuris proprij ex quadam pſumptione: cum nullã aliam ꝯmoditatem inducere pt.talis traditio vt ſtatim dicam, quæ rõ ſatis vendicat ſibi locum in hoc caſu vbi datur connexitas iuris habiti cum iũre contento in inſtr̃o.Et reaſſumendo nunc mãm gl. facio duo membra.quandoq; enim probatur inſtrumẽtum donatum vel legatum ſeu aduerſario redditum:quando reperitur cancellatum penes creditorem ſeu debitorem, ſed non probatur redditum vel reperitur penes aliquem inſtrumentum alicuius iuris ſ;
12 non probatur legatum.vel donatum.¶†Primo caſu dic,ꝙ ſi probatur legatum ſeu donatum præſumitur legatum ſeu donatum ius contentum in eo,diſtinguendo vt ſ.dixi.l.j. C.de don.& l.qui chirographum.ff.de leg.3. al's inutile videretur tale legatũ ſeu donatũ.
13 ¶†Si verò pbatur inſtr̃m dũtaxat redditũ,& tunc aut nullã aliam vtil.intrinſecam pt talis redditio inſtr̃i operari,& pſumitur liberatio: vt l.2.ff.de pact.& hic cum gl.Aut poteſt aliã vtilitatem afferre & dicendum eſt oppoſitũ ex ratione iſtius gl. ceſſat.n.tunc illa ratio ꝙ apertè vult Bar.poſt alios in d.l.2.vbi dicit,qa ſi reddidiſti inſtrumentum venditionis emptori vt ſe defenderet contra alium: non videor ſibi remiſiſſe prætium : de quo ſoluendo cõtinetur in illo inſtrumento.Item ſi tradidiſti inſtrumentum debiti fideiuſſori , vt agat contra debitorem ad eum liberandum in caſibus contentis ſeu notatis in ca.2.de fideiuſſ.& idem in ſimilib.caſibus, quod ſatis placet.debemus enim quantum poſſumus
a euitare præſumptionem donationis[a] cum illa de facili non ſit pręſumenda,quia non pręſumitur quis iactare ſuum.vt l.cum de indebito.ff.de prob.c.ſuper hoc.de renun.vide in ſimili gl.not.in l.cum quid.ff.ſi cert.pet.quæ dicit, ꝙ ſi tradidi alicui pecuniam dicẽdo tolle:non pręſumitur in dubio donatio, ſed potius depoſitum vel mutuum : niſi aliud inducatur circunſtantia.Ex his colligitur ratio, quare reddendo pignus non videor liberaſſe debitorem , quia ſatis eſt ꝙ traditio illius habeat in ſe aliquam commoditatem : puta debitor poſſit vti pignore. non enim eſt de leui præſumenda donatio vt ſ.dixi.Predicta omnia intelligo,etiam in caſu dubij:nam vbi apparet de cauſa traditionis inſtrumenti , vel pignoris iuxta illam iudicabitur traditio.arg.ca.cum voluntate.de ſent.excomm.& l.qui in iuriæ.ff.de fur.cui.n.dubium , ꝙ ſi trado inſtrumentum hoc expreſſo vt defendas te ꝯtra euincentem rem nõ videor donaſſe ius quod habeo in inſtrumento.arg.not.in d.l.cum quid intelligo ergò quando probatur ſimpliciter inſtrumentum redditum,& nũ apparet de cauſa.vt ſi ex cõiecturis appareat aliqua commoditas vltra remiſſionem debiti vel traditionis,vel iuris ibidem contenti:ob illam commoditatem traditum pręſumitur aliàs ex quo ceſſat præſumptio alterius ꝯmoditatis fiat largiſſima interpretatio.vide in ar.tex.opt.in ca.paſtoralis.de do.& hoc quò ad primum membr.qñ probatur inſtrumẽtum ſimpliciter redditum.Sed
14 circa hoc memb.contingit dubitari de aliquib.¶†Et primo , quid ſi reddidi inſtrumentum in quo tu & alter eratis mihi obligati : an videor vni tñ cui tradidi inſtrumentum remiſiſſe debitum:an vtrique.Gui.& Bar.poſt eum in d.l.2.ff.de pac.dicunt præſumendum ꝙ illi cui tradidi, volui remittere debitum proprium: & cedere ſibi actionem ꝯ alium.ar.in l.j.C.de do.& l.is qui.ff.de lib.le.hæc deci.placet d.Anto.qñ datur inſtr̃m aliquo titulo lucratiuo.puta per mediũ legati vel donationis,& ſic intelligit iura ſ.al.ſi autem ſolummodo reperitur inſtr̃m illi redditum ſeu traditum, & non apparet verè vr̃ præſumptiuè hoc feciſſe ex cauſa lucratiua , potius vr̃ eum conſtituiſſe procuratorem ꝯ alium , quàm remiſiſſe ſibi debitum vel ceſſiſſe actionem ꝯ alium: quia hanc commoditatem & actionem põt nunc afferre traditio inſtrumenti.Ego crederem recurrendum ad coniecturas : quid enim ſi is cui fuit traditum non eſt veriſimiliter aptus ad procurãdum: puta mulier,minor , ſacerdos miles inexpertus prorſus.vel ſimilis perſona:& perſona tradens eſt diligens, &c. Item quid ſi tradens eſt ditiſſimus,& is cui fit traditio pauper, & illi coniunctus,certè his & ſimilib.coniecturis concurrentib.pręſumerem donationem ſm d Guil.ſecus ſi tradidi tale inſtr̃m ei qui conſueuit exercere officium procurationis:vel ſum pauper & ille diues ita ꝙ veriſimiliter non pt præſumi donatio tunc enim & ſi in ſimilib.caſib pt procedere dictum do.Ant.ad vtrumq; dictum facit glo. no præal.in d.l cum quid.& in ar.facit tex.in c.2.de renun.lib.6.& in
15 in c.ſuper hoc.eo.ti.¶†Secundò ad idem dubitatur , quid ſi reſtitui vel tradidi inſtr̃m in quo tu eras mihi obligatus, & tu poſtea tradidiſti mhi.dicit Guil.& poſt eum Bar.in d.l.2.ꝙ per primam traditionem præſumitur facta liberatio : & per ſecundam videtur factum pactum de petendo per quod eliditur prima liberatio.ff.de pact.l.ſi vnus.§.pactus.& l.ſi verò non remunerandi.ff.mand.Ego aliter dicerem,videlicet ꝙ ſi re integra inſtrumentum redditur,ꝙ debeat præſumi traditum fuiſſe: vt debitor ſe de aliquo informet , non enim vr̃ traditum:maximè ſi intra breue tps ar.c.nã & ego.de ver.ſi.& de poe di j.diuortium.tot.n.donõnes non debẽt de facili præſumi:maximè pp frequentem actum tradõnis.Dict.aũt Guil.procederet, qñ aliquo titulo lucratiuo probaretur inſtr̃m donatum, & traditum. Item puto recurrendum ad alias circunſtantias.ar.eorum q̃ not.in
16 d.l.cum quid.¶†Vlterius[b] ad idẽ q̃ritur, quid ſi habeo plura inſtr̃a
b de eodem debito,& trado vnum,an videor remiſiſſe debitum Bar. in d.l.2.ꝙ ſic: qa vnum eſt inſtr̃m: licet plures ſint copiæ.ff.de teſt.l.
17 vnum.¶†Nunc venio ad ſecundũ memb.[c] qñ inſtr̃m nõ probatur
c datum ſeu traditum , ſed reperitur cancellatũ.[d] Gl.in c.hunc nume-
d rum.86.di.dicit , ꝙ ex hoc præſumitur debitor liberatus hoc dicit verum, niſi probetur ꝯrium.all.l.ſi chirographum.ff.de prob.aliter ſentit Acc.in l.vna.§.ille aũt.C.de lati.lib.toll.dicit.n. ꝙ præſumptio eſt pro debitore: non aũt ſufficiens probatio , niſi aliter probetur inſtr̃m traditum à creditore.Ia.de Are.& Cy in l.ſi de poſſeſſione.C.
* de prob.Io.An.hic & cõiter Canoniſtæ, & Barto.in d.l.2.& ſic cõiter doc.diſtinguunt, ꝙ aut debitor dicit ſe pacto liberatum , & inſtrumentum ad hoc probandum allegat penes ſe exiſtens , & procedat gl.Accur.vt hoc non ſufficiat ad plenam probationem : potuit enim illud ſubtraxiſſe: & ideò debet probare quod fuit ſibi per aduerſarium redditum.Aut dicit ſe liberatum ſolutione,& idem ſi perſona habens inſtrumentum eſt domeſtica creditori : quia potius præſumitur ſubtraxiſſe.ar.in d.§.ille.ſi vero non eſt perſona domeſtica præſumitur ſolutione liberatus.vt dict.l.ſi chirographum.ff.de prob.& hoc caſu poteſt ſaluari glo.in d.c.hunc numerum.Diuerſitatis ratio inter primum caſum & ſecundum eſt:quia primus allegans pactum,allegat donum,donare eſt perdere : & nemo de facili præſumitur donare:vt præal.iurib.caſus ideò pręſumitur potius inſtrumẽtum ſubtraxiſſe.Secundus allegat ſolutionem quo tempore ſolet reddi inſtrumentum : & ideò cum non habeat præſumptionem contra ſe,ſed potius pro ſe cum non ſit perſona domeſtica ipſi creditori debet præſumi ſolutio ex cancellatione inſtr̃i: ſeu ex eo ꝙ inſtrumentum reperitur penes ſe quod idem eſt:hæc tamen preſumptio admittit probationem in contrarium.vt d.l.ſi chirographum. & no.Gof.hic.& gl.in d.c.hunc numerum.vt ſi vult creditor probare, ꝙ ſine facto ſuo inſtrumentum peruenit ad minus debitoris, &

ꝙ fuit

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶Parocniali. Adde videndum Cald. cõsi. 1. j. de decimis.
Zacharias.
¶Adde vtrũ soluantur deductis expensis, Bar. In. & Io. d Pe. in l. fructus ff. so. ma. q nõ. & Bal. in l. 1. C. de fruct. & li. expẽ. in personalib. verò secus, quia expensę deducuntur. vt no. Bal. in sua mar. ver. decimæ. ver. 2. & ver. fin. per l. si à princ. §. fin. ff. de peti hær.
Ant. Frane.
¶An decima soluatur deductis expensis. Dicas q nõ. deducuntur expensæ, vt iste dicit, tñ solui debent in fundo i quo fructus colliguntur, vt per Bal. l. j. C. d fru. & li. expẽ. & l. fi. C. de pdi. incer. q adeò verum est vt dẽant portari ad domum eius cui soluuntur, vt in c. reuertimini. & ibi per glo. 16. q. j. & per Spe. in ti. de dec. in fi. & p Alc. in l. item illa. de ɔstit. pec. & per Ro. & Alc post. Io. d Im l. stipulatio ista §. inter cætera. & in §. si quis dolo. ff. de ver. ob. & ibi Ro. al. text. in l. pro locis. C. de anno. & tri. lib. 10.
b ¶Ex certa sciẽtia. Adde Ro. cõsil. 369.
Sebast. Sap.
c ¶Obstantib. Vide Fel. in c. cum inter. j. de exc. & c. nunnulli. versi. fallit. ca. quanto s. de rescr.
d ¶Aliam rõnem. Tu dic, q ista rõ non habet locum quo ad modum procedẽdi, sed rõ est: quia priuilegia rescripta, & similia sortiuntur iuris effectum ex mente rescribentis, sed non est verisimile q concedens concesserit post litem motam. And. Barb.

q fuit sibi subtractum dum domus sua fuit supposita spoliis vel quid simile. ar. bo. in l. si de possessione. C. de prob. & c. si quis de clericis. 12. q. 2. & vide ad materiam q no. Spe. in tit. de instr. edi. §. postquam. ver. porro. & ver. præcedenti. vbi Io. An. in addi. limitat hoc q persona quæ habet instrumentum esset legalis, & tenuit instrumentum aliquo tempore q no. & certè in similib. casib. multũ operantur condõnes, & circunstantiæ personarum: & vide Io. An. in loco præall. & propter has difficultates dãt doc. bonum consilium, vt satisfacto debito fiat instrumentum de solutione, & liberatione, & non confidat debitor ex sola instrumenti restitutione. ad hoc est bo. text. cum gl. in l. pecuniæ. C. de solu.

CAP. V.

1 *Lis debet decidi secundum iura existẽtia tempore quo mota fuit, non secundum priuilegium lite pendente impetratum, nisi de litis pendentia sit in eo mentio expressè: vel nisi fuerit emanatum motu proprio 4. 8.*
2 *Decimæ prædiales debentur de iure communi ecclesiæ parochiali vbi sita sunt ipsa prædia quarum decimarum quarta debetur episcopo,*
3 *Beneficia vel priuilegium quis potest pro alio impetrare, etiam sine speciali mandato, literas verò ad lites non regulariter.*
5 *Priuilegium concessum motu proprio ex certa scientia idem operatur, ac si dixisset, non obstantibus. &c.*
5 *Priuilegium quantumcunque generale non extenditur ad litem pendentem, si de ea non facit mentionem.*
6 *Monachi sunt exempti à decimis persoluendis.*
Præscriptio contra priuilegium procedit.
8 *Litigiosi vitium non habet locum super incorporalibus, de quo remissiuè hic.*
8 *Causa pendens non terminatur per ius commune vel speciale: puta priuilegium emanatum causa pendente, nisi de ea facit mentionem. Sed an aliqua noua causa superueniens lite pendente decidatur per iura emẽdata lite pendente. vide nu. 11.*
9 *Lis non terminatur secundùm priuilegium ea pendente impetratum, & concessum: sed vide an hoc sit verum, à quocunque priuilegium concedatur.*
Priuilegium concessum lite pendente non faciens de ea mentionem, an quò ad omnes effectus sit nullum.
10 *Priuilegium non est opus q faciat mentionem de iure cõi ad eius validitatẽ, secundũ terminos de q b. hic*
12 *Lis quando dicatur pendere, ad hoc vt priuilegium ea pendente impetratum non habeat vires.*

1 Dilectus. ¶†Non obstat priuilegiũ impetratum lite pendente, de lite nõ habita mentione. h. d. Vel summa clarius sic. Lis decidenda est secundùm iura existentia tempore controuersiæ, nõ autem secundùm priuilegium impetratum lite pendente. nisi de litis pendentia mentionem faciat. In prima ponit partis querelam. In secunda prouidet ibi: ideoque. ¶Casus literalis. Inter magistrum A. rectorem ecclesiæ de Basseuilla & antecessorem ipsius ex parte vna: & priorem & monachos de Basseuilla ex altera: quæstio vertebatur super decimis noualium parochiæ ecclesiæ ipsius rectoris: lite pendente coram iudicibus delegatis Abbas & conuentus maioris monasterij Turonen. quibus & prior & monachi prædicti subsunt pro se, & membris suis obtinere à sede apo. indulgentiam super huiusmodi decimarum perceptione nulla mentione facta de ipsa huiusmodi quæstione. Occasione huius indulgentiæ prior & monachi præfati decimas ipsas vendicare contendebant cum iudices super hoc dubitarent. Dictus rector hoc significauit domino Papę: vnde mandat quibusdam iudicib. quatenus eisdem iniungant vt indulgentia non obstante prædicta in negotio ipso procedant iuxta traditam sibi for-
2 mam B. ¶†No. j. ar. q decimæ prædiales de iure conmmuni deben-
a tur ecclesiæ parochiali a in cuius parochia pdia sita sunt: epo verò debetur quarta decimarum: ad hoc ca. cum contingat. & quod plenè no. ibi j. de dec. iuncto c. conquerente. s. de of. or. & ca. de quarta.
3 de præsc. ¶†No. 2. q prælatus potest impetrare priuilegium etiam pro membris sibi subiectis, & non mirum: nam quilibet potest pro alio imperrare priuilegium & beneficia etiam sine mandato speciali. vt est gl. no. in c. nonnulli. & ca. ad aures. de rescr. facit tex. in c. j. de concess. præb. li. 6. & quod no. In. in c. ex conquæstione. de rest. sp. sed hoc est speciale in prælato superiore: vt etiam literas ad lites inferiorib. ecclesiis sine mandato speciali impetrare possit. vt in cle. 1.
4 de rescr. ¶†No. ibi: facta mentio non fuisset &c. q priuilegium cõcernit litem pendentem si de litis pendentia facit mentionem. idẽ no. in c. dudum. de priu. Idem dicit Inn. q si ex certa scientia principis emanauit licet de lite non faciat expressam mentionem per istum tex. in eo q innuit q si de lite facta fuisset mentio: tunc indulgentia valuisset: quasi sentiat per hoc Inn. hoc æquipollere, conce-
b dere aliquid ex certa scientia. b vel facere expressam mẽtionem de
c obstantib. c q no. vide ad hoc bo. gl. in c. j. de const. li. 6. in ver. noscatur. facit l. Idem Vlp. scribit in fin. ff. de execu. tut. vide omninò quod
5 no. Io. An. in c. nonnulli. de rescr. & quod ibi dixi post eum. ¶†Vlt. no. & in hoc tene menti hunc text. q nedum priuilegium speciale, sed etiam generale in quo non potest notari aliqua surreptio: quale istud de quo erat tex. non extenditur ad litem pendentem: & hoc
6 facit ad infra dicenda. ¶†Primò pro declaratione literæ formabo vnam oppositionem, & statim more solito condescendam ad apparatum, vr enim q sine quolibet priuilegio isti monachi debebãt obtinere, cum à iure communi sunt exempti super decimis noualium non soluendis. j. de dec. ex parte. Sol. hoc ca. in hoc pt intelligi dupliciter. Primo, q isti monachi erant rei, & sic ab eis petebantur istæ decimæ noualium, & sic hoc casu obst. contrarium cui resp. dupliciter. Primo, q fortè erant talia noualia quæ non excoluerãt propriis manib. vel sumptib. quo casu non sunt priuilegiati. vt d. cap. ex parte. vel dato q essent talia fortè presbyter dicebat se præscripsisse contra priuilegium q fieri potest. vt in c. accedentib. & c. si de terra. de pri. Secundo principaliter potest intelligi, q isti monachi erant actores. quod innuit tex. ibi perceptione. & ibi vendicare. &c. & sic vẽdicabant sibi decimas noualium j. parochiam istius rectoris fortè allegantes, q præscripserunt decimas antiquas, & per ɔsequens decimas noualium, q non erat verum, nec de iure procedit. vt in c. cum contingat. j. de deci. vel fortè simpliciter dicebant se præscripsisse illas decimas noualium, & non est vis qualiter intelligatur, quia per hoc non mutatur iuris intellectus. ¶Nunc venio ad apparatum, & quæro de ratione decidendi in c. nostro. quare istud priuilegium non extenditur ad causam pendentem. So. ex gl. potest colligi multiplex ratio: sed principaliter videtur velle quod ex eo quia
7 fuit impetratum super re litigiosa tacita veritate. ¶†Hæc ratio nõ placet Gof. quia cum hic ageretur de iure decimarum, & sic de incorporalibus non habet locum vitium litigiosi per ius authenticorum. vt in aut. de lit. § j. co. 8. c. de hoc dic vt plenissimè dixi in ca. ecclesia. j. s. e. vbi longe plenius quam tangatur per doct. hic expediui hanc mãm, an & qñ contrahatur vitium litigiosi. Sed reddendo ad intel. c. dicit Gof. hanc fuisse rõnem decidendi. quia monachi præuenti fuerunt per conuentionem: & sic indulgentia illos non liberat. de for. comp. proposuisti. cum suis concordantiis. quia lite pendente non potuit priuilegium impetrari in præiudicium aduersarij. s. c. j. sed certè ratio Gof. necessario non concludit. nam c. proposuisti. loquitur in alio casu. & c. j. s. e. loquitur in priuilegio concesso lite pendente: sed cum per literas impeditur quis sine causæ cognitione vti possessione sua, lite pendente contra titulum, vt lite pen-
8 dente. ¶†Vnde reddo aliam rationem d & credo meliorem iudicio
d meo, sicut enim ius commune emanans nouiter non extenditur ad causam pendentem: quinimò debet decidi secundùm iura tunc existentia. vt in auth. in medio litis sacras iussio non fie. & in auth. vt cum de app. cog. & in auth. vt factæ non consti. & no. in c. 2. de cõsti. & c. fi. eo. ti. per gl. in clem. dispendiosam. de iud. & not. in ca. licet canon. de elect. li. 6. ita & fortius ius speciale & odiosum vt priuilegium non debet extendi ad causam pendentem, si de ea mentionem non faciat: non enim est verisimile principem voluisse in præiudicium litis motæ contra iura sua iam posita priuilegium conce-
9 dere quin de litis pendentia mentionem fecisset. ¶†Sed circa prodicta & ad clariorem intellectum c. quæro nunquid hoc habeat locum in priuilegio à quocunque concesso. Item an ex litis pendentia priuilegium sit omninò nullum etiam respectu alterius litis. Aduerte, quia In. hic fecit vnam additionem quam pauci habent. sed Io. An. refert eam in qua tacitè respondet ad vtrumq; quæsitum dicens dispositionem huius ca. procedere in priuilegio impetrato, lite pendente à communi domino vel prælato. secus dicit in priuilegio impetrato ab alio quam à communi domino vel prælato, nõ enim de eo est præsumendum q propter litis pendentiam dimitteret alicui dare ius suum vel priuilegium: & ideò priuilegium à tali datum bene valet etiam lite pendente. Item & alio modo potest quis acquirere ius alterius lite pendente: puta per vsucapionem. ff. de rei vendicatio. l. si post acceptum & l. si autem §. 1. ff. de petitione hære. ff. depos. l. 1. §. item si Trebati. s. & ff. mand. l. si mandauero. in quibus

Zacharias.
a ¶Non est in toto nullũ. Adde. q Paul. de Ca. Ang. & Alex. expresse tenent in l. qui aũt. ff. si qs cau. & ponunt. q si lite pendente princeps motu proprio ɔcedit priuilegium alicui, q possit illo vti, quis emanaret lite pendente. & ita limitant istũ tex. & l. 2. C. e. ti. l. iurisperitos. ff. de excu. tut. tñ non deuies ab opi. istius quæ hic pxi. s. est posita, qa est cõis vt p Feli. post. Ab. vtrũq; Ant. de Butr. & Inn. in c. 2. ver. in glo. sic ibi non valeat. j. de test. & Io. An. i addi. ad Spe. in ti. de do. & ɔtu. in fi. ver. porro. in addi. magna. inci. de hoc interesse.
Sebast. Sap.
b ¶Si aũt. De hoc articulo, an sit facienda mẽtio de litis pẽdẽtia in impetratione rescrip. tradit Fel. in c. sup literis. versi. sexta regula. de pendẽtia litis. s. de rescr. vbi tenet q sit faciẽda mentio, alias sit nullum. declarando vt ibi per eum.
Sebast. Sap.
c ¶Vltimo quærit. Qñ dicatur lis pendere, vide Fely. post Ab. i c. cãm quę. ver. in ea. glo. in pr. j. de test. vbi dicit, litis pẽdentia dr à tpe ɔmissionis non à tpe citationis: qñ ad anullandũ priuilegiũ ɔcessũ lite pẽdente.
d ¶Lis pendere. Ad de q s. posui in notabilib. & Ro. ɔs. 330.

in quib. iurib. & multis aliis similib. patet, qd multis aliis modis præter q à cõi dño quis pt acquirere ius lite pendente, cessat. n. tunc ratio prædicta. Item sm Inn. cõis dñs etiam lite pendente pro iure suo etiam de nouo dat ali cui aliqd iuris. all. j. de ɔfir. vti. c. cum dilecto. ¶Quo ad sm dicit, q priuilegium à cõi dño impetratũ lite pendente non est in toto nul-
a lum. a sed valet in hoc, qa si postea pereat instantia iudicij, vel etiã sententia feratur pro impetrante priuilegium, valebit tale priuilegium. si autem sola citatio interuenire oportet ad hoc vt valeat priuilegiũ: q diffinitiua feratur, vel q absoluatur ab instantia iudicij etiam si nondum sit lis conte. vel q renuntiet liti cæptæ expressè, vel saltẽ tacitè. puta, quia alios iudices impetrat super eadem lite non q succedant in prioris causæ cognitionem. sed q de nouo procedant sm eum. Hæc sunt not. dicta Inn. quæ miro modo limitant hoc dupliciter. primo, vt procedat in priuilegio impetrato à cõi domino. secus si ab alio. secundo, q ẽt valeat à domino illa lite finita. Sed pondera, qa vr sentire. q si sententia feratur ɔ impetrantẽ nõ valeret amplius priuilegiũ. secus si pro eo, vel si absolueretur prius ab instantia iudicij, seu inchoaretur nouum iudicium. d. Ant. dicit hæc. dicta Inn. pcedere quando priuilegium est generale vt hic erat, qa tunc non peccat in surreptione, & in eo censentur causæ exclusæ super quib. pendẽt
b lites. Si autem b priuilegium impetraretur in certa cã super qua pendet lis, non facta mentione de lite, & tunc est magis dubium cum peccet in surreptione. puta tamen hoc casu, quando si dolosè est impetratum non valet etiam lite finita per c. super literis. de rescr. si ex simplicitate vel ignorantia nõ valebit vt procedatur in præiudicium litis, sed benè vt lite finita prosit causæ super qua lis pendebat, nisi ɔ priuilegium sit decisa. ar. d. c. super literis. & sic per omnia videtur confirmare dicta Inn. nisi quando dolosè tacuit de lite, Concludendo omnia pertinentia ad mãm sic clarè dicerem, q aut priuilegium fuit impetratum à cõi dño vel prælato, aut ab alio, primo casu, tacuit etiam quò ad illam litem si de ea facit mentionẽ vel emanauit ex certa sciã principis. vt s. dixi. & in hoc oẽs conueniunt. si autem non facit mentionem de litis pendentia nec emanauit ex certa scientia principis, & tunc quo ad illam litem non valet vt hic. sed illa lite finita vel per sententiam diffinitiuã latam in fauorem impetrantis, vel aliter bene valet secũdùm omnes: qa cessat nũc ratio inualitudinis quam. s. tetigi. difficultas nunc remanet quando lis fuit decisa ɔ impetrantem nunquid possit de nouo incipere, & priuilegio
* vti. Inn. & *communiter* doct. hic sentiunt q non. Ego aliter dicerem, q aut priuilegium facit mentionem de iure illius qui obtinuit sententiam pro se tacitè vel expresse, tunc valet priuilegium quò ad litem nouiter instaurãdam, exemplum in terminis literæ, pone sm vnum intell. q monachi vendicabant decimas noualium dicentes se præscripsisse decimas antiquas. pendente lite obtinuerunt priuilegium de illis decimis noualiũ percipiendis, lata demum fuit sñia sicut iuris est. vt decimæ noualium non pertineant ad eos qui præscripserunt antiquas vt probatur in ca. cum contingat. de dec. non video quare non possit vti priuilegio: nam de sententia non est opus facere mentionem, cum tantum declarauit q iuris est, & sic habet id, quod ius commune de quo satis fuit facta mentio tacitè ex
10 quo ratione priuilegij istis conferuntur. ¶†Non enim in priuilegio necesse est facere mentionem expressam de iure communi, vt no. in c. j. de consti. lib. 6. in ver. noscatur. & vide in simili aliam glo. optimam in d. c. 1. ver. cum sint. quæ concludit, quod si constitutio habet id, quod ius commune: non est necesse in iure nouo de ea facere mentionem sicut de iure communi, vt d. c. j. facit 3. dist. priuilegia, & si princeps sciuisset de sententia nihilominus contulisset cum illa nihil habeat vltra ius commune, sed quo ad illã litem nõ valuit: quia lis debet decidi sm iura tunc existentia, sed noua interpellatione opus fuit arg. l. non potest. ff. de iu. & in d. aut. in medio litis sa. iussio. non fie. aut priuilegium non facit mentionem de iure illius, qui sentẽtiam obtinuit, nec expresse, nec tacitè. Exemplum, pone, quod lis erat super istis decimis noualium inter istos monachos & alium rectorem forinsecum cui non debẽtur de iure cõi. & lata fuit sententia pro isto rectore, certè priuilegium tunc non valebit etiam finita lite, qa non facit mentionem de iure alterius. cui Papa non vr velle præiudicare. pro hoc est text. iuncta gl. in c. cum olim. de præscr. facit c. ex multiplici. de dec. & c. super co. de of. del. & l. li. §. si quis à principe. ff. ne quid in lo. pu. Papa enim videtur velle præiudicare ei duntaxat cui debẽtur de iure cõi, & non alteri qui de iure speciali est in possessione. vel aliud ius obtinet. vt in c. dudũ. & q ibi no. per Inn. de dec. & in c. 2. e. ti. li. 6. & hæc no. quia puto ve-
11 rissima, & satis ratione probantur. ¶†Nunc venio ad secundum membrum principale quando fuit priuilegium obtentum ab alio, q à cõi domino, & tunc idem puto dicendum de isto priuilegio q de alio iure superuenienti lite pendente de quo cõtingit dubitari dupliciter. primo, in actore. secundo in reo, nunquid. s. actor possit obtinere sententiam condemnatoriam, vel reus absolutoriam ex iure superueniente. lite pendẽte. & quo ad actorem distingue post Barto. in l. non potest. ff. de iud. quòd aut post litem contestatam accidit aliquid q est accessorium ad id, q ad iudicium deductum est, & illud venit vt l. ædiles. §. item sciendum est. ff. de edi. edi. & no. gl. in d. l. non potest. Exemplum, in fructibus accedentib. post lit. contest. qui veniunt licet specialiter nũc fuerunt petiti, aut non est accessorium ad primum iudicium, sed æquè principale, & tunc aut non est defectus iuris ex parte actoris, sed ex parte conuenti. vt puta, petebam rem ego dñs q tu primo non possidebas, sed incepisti possidere eam post lit. contest. & tunc venit in hoc iudicio. vt l. 4. ff. de pet. hæ. & ff. de rei ven. l. sin autem. & no. in c. aduersario. j. de exce. cum multis similib. aut erat à principio defectus ex parte actoris, & tũc aut superuenit ius ex cã de præterito, & venit in hoc iudicio exemplum in l. si rem. §. fi. ff. de pig. act. vbi dr, q si ante solutionem egi tecum pignoratitia: licet malè egerim quia non poterant ante solutionem repetere pignus, tñ si pendente iudicio solui. debet seq sñia pro me. ad idem. si mandauero tibi aut Titio. ff. man. vbi est similis casus. Aut superuenit ius in cã noua. vt puta, quia vendicabant rem nec ante litis ɔt. eram dñs. sed postea pendente iudicio superuenit mihi dñiũ ab eo qui erat verus dñs, vt qa donauit vel legauit vel qd simile. Et tunc recurre ad text. not. in c. abbate sane. de re iud. lib. 6. qa aut edit expresse ex certa causa, & non venit ius de nouo competens qa instantia iudicij est restricta ad certã cãm expressam. igr noua interpellatione opus est hoc casu pcedat. l. non pt. præall. aut egit generaliter, & tunc secus, & hoc vltimum procedit ex quadam maxima æqtate. de quo dic vt plenius ibi no. & p Bar. adhuc plenius qtum ad hoc vltimum in l. & an eadem. §. actiones. ff. de exce. rei iu. & quod no. in l. vlt. C. de anna. exce. & per Cy. in l. 1. C. de alie. iu. mu. cau. fa. In reo verò prosequere post Bar. in l. j. ff. de exce. qui post Pe. sic distinguit: q aut exceptio incipit ɔpetere ex causa de præterito, & pt vti ea, sicut actor allegat iura superius alleg. quæ loquuntur in actore. sed in reo allegat Bar. text. in l. cum mihi decem. §. fi. ff. de sol. Aut superuenit ius excipiendi pendente iudicio ex cã noua, & tunc aut facto aduersarij: & possunt vti. tex. vr. insti. de perpe. & temp. ac. §. fi. vbi dr. q si reus lite pendente satisfecerit, debet ɔsequi absolutoriam, licet in ea causa esset tempore accepti iucidij vt deberet condemnari. ad idem. l. iusiurandum, & ad pecunias. §. fi. de iurei. Si autẽ superuenit mihi ius sine facto aduersarij, tunc sm Pe. non prodest. allegat auth. vt cum de ap. cog. in prin. & quædam alia iura Bar. ɔ p l. sin autem. ff. de rei. vend. vbi desinens possidere post li. conte. consequitur absolutoriam. & in c. aduersario. & ibi not. de exc. ad idem l. rei iudicatæ. ff. so. ma. cum si. fallit sm eum. in l. si post acceptum iudicium. ff. de rei ven. vbi in effectu non prodest reo vsucapio completa pendente iudicio. & hoc ideò: quia est odiosa exceptio. Et hoc nota tu Canonista, qa alibi non habes ita clarè, sed vide ad materiã q no. Io. An. in addi. Spe. in tit. de cau. pos. & propr. ad finem. §. nunc
12 dicendum. ¶†Vltimo quæritur c quando dicatur lis pẽdere d quo
c ad nullitatẽ priuilegij, seu ad impediendũ ipsius vires prout hic dr.
* Sol. dicit Host. hic & Io. An. post eũ, & *cõiter* doc. hic, q sola citatio-
d ne facta, vel cã in iuditio pposita, l; nondũ ɔtestata: nam dum pponitur cã est. de ver. sig. forus. & sic non solũ lite ɔte. sed cã & actione proposita dr lis pendere sm Host. & sequaces. Hoc mihi simplr nõ placet p tex. sing. iuncta gl. in ver. nouari. in cle. 3. e. ti. dico sic, q quò ad impediendum vires priuilegij mõ prædicto à cõi dño seu prælato impetrati, lis dr pẽdere post q citatio emanauit à iudice & peruenit ad partem ita tñ q in citatione sint expressa super quib. reb. debet comueniri: nam tali citatione facta non est verisimile quod cõis dñs, & prælatus voluerint in præiudicium causæ priuilegium ɔcedere. sed quò ad priuilegiũ seu ius aliunde pueniens hoc nõ sufficit. sed ddm est, q aut fuit actum generaliter, & ius qñq; superueniens prodest, vt s. dixi per d. c. Abbate sanè. aut fuit certa causa expressa. & tunc reqritur qlis sit ɔtestata: nam ante pt libellus mutari, & addi

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶Cõtinua. Tupõdera.quia imò videtur melior continuatio: qa licet debeat fieri ad ꝓxima: tamen sæpe fit ad remota: vt facit iurisconsultus in l.1.ff.si tab.test.nul.extra.vbi continuat illum titulum ad no.de bo. poss.ex text.& sic ad titulum remotum, ratio est qa commodè non potest fieri continuatio.ad proxima.vide Io.de Im. in rub.ff.de ap.And. Barb.

Ant.Franc.

¶An,& quãdo continuatio rubricæ pt fieri ad remota.vide bo.gl.in rub.ff.de le. 3.quę dixit ꝙ quando rubricę intermediæ continent eandem materiã: quod tunc potest fieri ad remota.& vide quæ traduntur per Io.de Im.vbi continuationis rubrica.materiã examinat in rubr.ff. de verb.obli.

Sebast.Sap.

b ¶Ecclesiam.Vide Abb.in c.j.s.de in integr.rest.& in c.2.j. de præscri.& Car.in cle.2 in pri.in 5.no. de rel.do.& d.Andr. Sic.in c.vt super.de re.ec.non alie.

& addi.de quo tamen dic vt plenissimè dixi in c.2.de lib.obl.& per Cy.& Bar.in l.edita.C.de eden.& si libellus nõ erat oblatus satis est quod ius superuenit ante litis ꝯtestationem, & sic ante acceptum iudicium vt leg.& not. in d.c.abbate.& d.l.non potest.Et ratio diuersitatis est, qa cum hoc vltimo casu ius suum non sit adhuc ante litis contestat.efficaciter in iudicium deductum: pt illud qñcunq; supueniẽs deducere, nec est opus noua interpellatione, cum adhuc non sit facta aliqua ꝯtestatio, sed in primo casu nõ est verisimile, ꝙ cõis dñs vel prælatus velit cõcedere priuilegium in ꝑiudiciũ alterius subiecti cã illo mõ inchoata prout dr in d.cle.2.Et hæc sufficiãt.

¶De sequestratione possessionum, & fructuum. Rub.

¶Viso in præcedenti titulo, ꝙ lite pendente nihil sit innouandũ: qa dubitari poterat nũquid per hoc sequestrationis actus sit prohibitus.ideò,&c.vel ꝯtinua ad titulum.de eo q mit.in pos.ad titulum.de dol.& contu. Quia per contumaciam rei fit missio in possessionem causa rei seruãdæ,& dubitari posset nũquid ob eãdem cãm sequestrum fieri posset. ideò post præcedẽtes rub.&c.prima plus placet, quia est magis ad ꝓx.Et attende, quia hec rub.habet duas partes: ad primam partem facit dec.j.ad secundam, dec.secunda,& vltima. Et de materia sequestrationis vide plenè per Io.Mo.& Io.An.post eum super regula locupletari.de reg.iu.lib.6.Quid autem sit sequestrum seu sequester.vide gl.in c.examinata. de iu.& quod dixi benè in c.2.de do.& cõtu.

CAP. I.

1 *Sequestrari non debet res in quam est facta missio etiã quod missus fuerit inde eiectus.*
Sequestrum reuocatur oblata cautione, & restitutis expensis ob scandalum vitandum.
2 *Prælatus tenet satisfacere de cõtumacia ꝑdecessoris sui.*
3 *Contumacia, vel negligentia prælati nocet ecclesiæ quæ tamen habet recursum contra eius hæredem.*
4 *Sententia potest ferri partim pro vno, & partim pro alio etiam super eodem articulo.*
5 *Iudex qui habet cognoscere super pluribus articulis potest si vult vnum expedire, & postea aliquos. quid enim si cognouit super omnib. an possit per partes sententiare, & quid si fuit vnicus articulus.*
6 *Causa si fuit simpliciter commissa, intelligitur tam de possessoria, quam petitoria: tamen est in optione actoris à qua incipiat. 15.*
7 *Literæ impetratæ ab actore si ipse inceperit eis vti efficiuntur communes etiã reo.*
8 *Missio in possessionem causa rei seruandæ conceditur etiam religiosis.*
9 *Interpretari rescripta, & priuilegia pertinet ad Papam.*
10 *Papa potest reuocare quod fecit prædecessor suus indebitè in papatu.*
11 *Iudex dicitur functus officio suo in sententiando quando sententiauit super toto, secus si super parte.*
12 *Iudex qui pronuntiauit super proprietate, non potest amplius cognoscere super possessorio: quia petitorium absorbet causam possessionis sed non è contra.*
13 *Possessorium recuperandæ, an competat illi qui fuit missus in possessionem causa rei seruandæ, & exinde fuit deiectus.*
14 *Causæ quæ habent adinuicem connexitatem quandam debent vni iudici committi, ne causæ continentia diuidatur.*
15 *Causa quæ potest continere possessorium, & petitorium si simpliciter committatur videtur commissa cognitio tam in possessorio quàm petitorio aliàs secus incidenter.*
Iudex potest cognoscere de multis casibus sibi non commissis. vide remissiuè.
Rescripta non extenduntur ad casus in eis non expressos, intellige vt infra nu. 17.
16 *Petitorium includitur sub commissione facta sub tali forma, cognosce super spoliatione, & detentione talis rei quàm Titius dicit ad se pertinere.*
18 *Arbitrio tuo, vel prudentiæ tuæ committo: vel iudicio tuo, vel vt tibi visum fuerit, seu prout videris expedire. ista verba quando important arbitrium boni viri vel non.*
Verbum potest, libet, debet, & similia: quid importent.
Sequestrum an possit fieri per contumaciam quando missio facta non est.
19 *Possessio rei sequestratæ penes quem sit.*
20 *Missus in possessionem debet restituere ipsam, etiam si fuit oblata cautio de stando iuri, iudici, & non parti.*
21 *Sententia super expensis an possit esse incerta & generalis nulla præmissa taxatione. 23.*
22 *Iudex vtrum possit reseruare condemnationem expensarum, sicut non potest taxationem. 25.*
Condemnatio expensarum non ꝑt fieri per iudicem post sententiam nisi eodem die.
24 *Iudex potest post sententiam reseruare parti ius, & facultatem petendi expensas absque eo quòd iudex in eis condemnet. 21.*
26 *Taxatio expensarum à quo debeat fieri, & qualiter fiat. 27.*
28 *Iudex non debet dicere partibus quam sententiam habet ferre.*
29 *Condemnatio expensarum valet præmisso prius iuramento, & taxatione.*
30 *Sententia contra iuramentum an valet. vide remissiuè.*

1 Ad hoc. ¶†Propter contumaciam rei res ab eodem petita sequestrari non debet,& sic summat Io.An.& communiter doc.post eum.quæ summatio mihi non placet per ea que plenè dixi in c.2.de dol.& cont.ideò summo sic. Res inquam facta est missio non debet sequestrari etiam si missus inde fuerit violenter eiectus: vel notabilius sic. Seqstrum factum loco missionis propter scandalum euitandum reuocari debet oblata cautione,& restitutis expẽsis.h.d. Diuiditur principaliter in duas partes. In prima parte ponit processus narrationem In secunda pronuntiationem. ibi.in eum in qua duo facit. Primo reuocat sequestrationem. Secundo iubet expensas restitui & cauere.ibi.ne autem. ¶Casus literalis. Inter archiepiscopum Mediolanensem & abbatem de regula super quibusdam possessionibus quæstio vertebatur quæ ad petitionem archiepiscopi simpliciter commissa fuit episcopo Veronensi, coram quo intentauit archiepiscopus iudicium possessorium,& ipse pro archiepiscopo partim,& ꝓ monasterio partim sentẽtiam promulgauit.quo facto procurator monasterij iudicium proprietatis voluit intentare super illis possessionib.de quibus archiepiscopus obtinuerat in iudicio possessorio. Sed archiepiscopus resp.iurisdictionem episcopi expirasse asserens causam possessionis tantum,& non proprietatis fuisse commissam,& quia super possessione pronũtiauerat ipse semel officio suo functus fuerat super proprietate vlterius cognoscere nõ valebat. Sed cum archiepiscopus nollet ꝓcuratori monasterij respondere.episcopus propter contumaciam archiepiscopi misit monasterium in possessionem quæ fuerat per ipsum archiepiscopo adiudicata causa rei seruãdæ Sed archiepiscopus monasterium ab ipsa violenter eiecit, causa ista postmodum delata fuit ad dominum Papam C. Cum super hoc aliquandiu disputatum fuisset C sic suum fuit interpretatus rescriptum.quia tam causa possessionis, quàm proprietatis iudici fuerat delegata, cum absoluta,& indistincta commissa fuisset,& cum continentia causæ, diuidi non deberet, prædictam possessionem pro arbitrio suo sequestrari præcepit apud Vercellẽs.& Nouariẽs.episcopos dans in mãdatis episcopis Rhegino & Mutinen vt de causa possessionis & ꝓprietatis plenè cognoscerent & decidant eandem:& possessionem illi parti postmodum resignarent quæ obtinebit in ꝓprietate triũphum. Tandem comparentibus partibus coram Rhegino & Mutinensi episcopis intra annum tempore datæ possessionis per episcopum Veronensem, archiepiscopus Mediolanẽsis obtinuit cautionem coram eis standi iuri. Et cum ipsi non processissent in causa partes ad dominum Inn.habuerunt recursum coram q 10 prædicta,& alia multa allegata fuerunt reducens causam in eum statum, in quo fuerat cum C. causam proprietatis & possessionis commisit Rhegino,& Mutinen.episcopis: mandato sequestrationis penitus reuocato.& ne d Papa monasterio in suo iure deesset, statuit quod archiepiscopus restituat monasterio expẽsas moderatas ab eo tpe quo episcopus Veronensis ipsum monasterium in possessionem mitti decreuit vsque ad tempus satisfactionis oblatæ coram Rhegino,& Mutinen episcopis pp hoc factas.& quod archiepiscopus
2 præstet cautionem sufficientem in iudicio standi. Ber.¶†No. 1 fm Io.An.quod sicut successor temporalis succedit prædecessori suo in iudicio ff.de feriis.l.oratione.§.illud.sic & spiritualis. vt hic & ĩ. ti.proxi.c.fi.qui etiam tenetur satisfacere pro creditis ipsius.de sol. c.j.secundum eum.sed tu adde, quod tenetur satisfacere etiam pro debito causato ex delicto cõtumaciæ: vt hic notabiliter probatur.
3 pro hoc vide quod no.gl.in regula, delictum.de reg.iur.lib.6 ¶†Et ex hoc,& ex tex.infero.quòd contumacia prælati in iudicio commissa nocet ecclesiæ adeò quòd etiam ipsius successor tenetur pro illa satisfacere, cum sit commissa in causa ecclesiæ.credo tamen, ꝙ ecclesia habebit regressum contra ipsius hæredem si quem habet. ar.opt.ex his quæ no.gl.16.q.3 placuit.2.quæ dicit ecclesiam posse agere contra prælatum seu ipsius hæredem qui negligit præscri-
b ptionem currere contra ecclesiam.b arg.in l quicquid C.de arbit.
4 tutel.& 12.q.4.c.2 ¶†No.quod super possessorio:& sic super eodem articulo potest sententia ferri partim pro vna parte,& partim
5 pro alia.¶†Nota, quòd in pluribus articulis expresse vel tacitè cõmissis potest iudex prius vnum expedire & postea reliquum, non ergò videtur de substantia vt vna sentẽtia omnes expediat.& idem est in arbitris, vt est text.no.in l.quid tamen.ff.de arbit. Quid autem si de omnib.simul cognouit nunquid possit sniare per partes.& qd si vnicus fuit articulus.plenè dicã post In.in c.cum inter. j.de re iud.
¶†No.&

Sebast.Sap.

a ¶Diuidatur. Nunquid aũt ista ꝓcedãt in arbitro.vide Ale.& Pau.de Ca.in l.pecuniam.ff.si cer.pe.& nunquid ꝓcedat in crialib.tra, ꝙ ꝯtinentia causæ nõ dẽt diuidi.vide Bal.in c.1.de ꝯtrou.feu.apud par.ter.Fe.in c.j.j.de præscrip.

b ¶Connexitatem qdam. Tu pondera primo, qa si ꝯmittit cã ꝓprietatis Hosti. dicit, ꝙ non vr ꝯmitti cã possessionis, qa rescriptũ debet latè interpretari. vt c.significauit.de rescri. postea in seq.qñ impetrat sup spoliatione,& deiectione dr, ꝙ venit ꝓprietas.& alle.In.in d.c.epi.de re.ec.non ali.vbi In. dicit, ꝙ rescriptũ ad lites, debet interpretari latè,& sic Host. sibi ꝯdicit, nemo istud aperit.ego dicebam in voce, ꝙ Inn. in d.c.epi.rectè loqtur in dicto, sed non in ratione.dt.n.si impetro rẽ alienatã deduci ad iᵒ.& dñium eccl'æ: ꝙ vr deductũ possessoriũ & petitorium.istud est verum per illud verbũ ius.p c.j.de in integ. rest.non ãt qa rescripta sunt latè interpretãda, qa istud est falsum & ideò hic Ho. in primo casu nõ loqtur benè.sed in secundo casu benè loqtur, qa illud venit ex verbo ptinere, s; non ideò, qa rescriptũ ad lites debeat latè interpretari, qa istud est falsum.& vide Bal.in l.si de proprietate.C.si à nõ ꝯpe. iu.& Bal.ĩ l.iubemᵒ.§.sanè.C.de sac.san. ec.And.Barb.

Ant.Franc.

¶Dicas, ꝙ rescriptũ simplex ꝯprehendit petitoriũ,& possessorium.vt per Ca.in cle.j.in j.opp.de cau. pos.& ꝓp.p c.j.& 2. e.ti.& adde, ꝙ rescriptũ interpretat latissimè ꝯ principẽ ꝯcedentem.ita Bal.in l.4 C.de emã.li.& hr per Bar.in l.bñficiũ. ff.de ꝯsti.prin.& per In.in c.cãm quæ.circa pr.de rescr.& adde, ꝙ rescriptũ dẽt interpretari fm ius cõe.vt no.in l.ex facto.in pr.& ibi p Io.de Im.& Alc.ff.d vul.& pup.& per Io.An.in c.cũ olim.de ver.sig.& in reg.ꝯ eum.de reg.iu.li.6.& hr p Bal.ĩ l.si qñ.C.de inoffi.test.vbi ẽt dicit, ꝙ rescriptũ Papę debet interpretari fm ius canonicũ,& rescriptũ ãt imperatoris, vel alterius prĩcipis fm ius ciuile.adde tñ, ꝙ rescriptũ in dubio non intelligitur concessum cum præiudicio tertij: vt in l.2.§.si quis à principe.& ĩ §.meritò ff.ne qd in lo.pu.imò in rescripto sp subintelligit cl'a, saluo iure tertij.& salua iustitia fm Bal.in l.j.C.de ꝯsti.prin.& l.monumenta.C.de le.& per Bar.ĩ l.dotalem.ff.de test.mil.& Spe. in ti.de.sala.in §.j.in ver.qd si alicui scholari & in ti.de fruct.& inte.in §.2.ver.& no. ꝙ adeò verũ est vt etiam si Papa rescriptũ ꝯcedat motu proprio, nunq̃ in dubio intelligit tollere ius tertij, vt voluit d.d Ro.dec.445. inc.nota ꝙ motus ꝓprius.in antiq. Et adde ẽt qd si ĩ rescri. dicatur ꝙ procedat fm ius municipale, vel cõsuetudinariũ.& vide gl.sing.in c.j.vt li.pẽ.in gl.j.Cæp.in l.nominis.ĩ §.verbum.de ver.sig.

c ¶Sed separatim. Vide Bar.in l.qd tñ.ff.de arb.vbi videtur aliter loq. And.Bar.

d ¶Expressa.Sed in ꝯrium facit ꝙ voluit In.in c.eps.de re.ec.non ali. Vide Bal.in l.si de proprietate. And.Barb.

e ¶Huius cap. Vide Bal.in l.si de proprietate.vbi sequitur dictum Inn. An.Barb.

6 ¶†No.& tene menti, ꝙ causa simpliciter cõmissa videtur commissa nedum possessoria, sed petitoria,& sic vtraque.tamẽ in optione actoris est à qua incipiat.vt hic & in ca.cum
7 ad sedem.de rest.spo.¶†Item no.& tene menti, ꝙ literæ impetratæ per actorem super diuersis articulis tacitè vel expresse per vsum in vno: adeo efficiũtur communes: ꝙ inuito actore potest reus illis vti super aliis articulis nam hic archiepiscopus impetrauit literas simpliciter super certa causa.& intrauit primo iudicium possessorium & eo inuito potuit abbas illis vti super petitorio. Et vide circa hoc ꝙ dixi in c.ex ꝯquestione.de rest.spo.
8 ¶†Not. religiosos posse mitti in possessionem causa rei seruandæ propter contumaciam rei etiam ꝯ archiepiscopum qui dr religiosissimus.de voto.c.ex multa.ꝙ facit ad ca
9 quæ dixi in c.2.de do.& contu.¶†No.recurrendum ad Papam pro dubia interpretatione rescriptorum, sicut dicimus in dubiis pri-
10 uilegiorum.de re iu.c.cũ venissent.¶†Not. reuocandum per successorem in Papatu id, ꝙ indebitè factum est per prædecessorem.facit c.olim.j.de re iud.vide bo.tex.in c.ꝙ quis.
11 35.q.9.reliqua expediunt cũ gl. Quæro†primo de ratione dubitandi in eo ꝙ iste archiepiscopus dicebat istum iudicem fuisse functum officio suo pronuntiando super possessorio. Sol.dicit gl.1.ꝙ fundauit se sup l.iudex. ff.de re iu.& c.in literis.de offi.deleg.in quib. dicitur, ꝙ per sententiam iudex functus est officio suo, sed ratio decidendi in contrariũ est: secundùm gl.quod contraria locum habent si pronuntiasset super proprietate, vel si causa possessoria tantum ei commissa fuisset.hæc gl.non soluit contrarium formaliter licet habeat bonum sensum, dico ergò, ꝙ ꝯtraria locum habent cum iudex pronuntiat super toto: tunc enim functus est officio suo, secus si super parte vt hic,& in l.q tamen.ff.de arb.
12 ¶†Not.tamen ex gl. ꝙ commissa causa possessoria,& petitoria si prius pronuntiatur super proprietate, iudex dicitur functus officio suo.& sic non potest amplius agi possessorio. Et est ratio, quia proprietas trahit ad se possessionis causam.de cau.pos.& propr.cum dilectus.quod intellige,& limita, vt ibi dixi in c.pastoralis.e.ti.secus dic è ꝯ: nam si prius ꝓnũtiat super possessorio potest postmodum agi de proprietate: quia nihil commune &c. vt l.naturaliter.§.nihil commune.ff.de acqui. pos.no.in d.c.cum dilectus.& c.pastoralis.de ord.cog.facit c.cum olim.de cau.pos.& ꝓpr.
13 ¶†Glos.2.est facilis in prin.postea quærit, nunquid iste abbas qui fuit deiectus de possessione in quam facta fuit missio possit petere restitutionem: remittit ad no.in c.contingit.de dol.& ꝯtu.vbi de hoc iure inuenies in gl.vlt.& vide quod ibi dixi. Abb.& Io.An. post eum dicunt hic colligi, ꝙ nõ restituitur si prius reus caueat.q.d. secus si ñ caueat Dic latius, ꝙ aut reus paratus est cauere,& ita offert, aut non curat.secũdo casu fit restitutio, sed qua actione: dic vt dixi in d.c.contingit. primo casu, quando offert potest esse duplex questio. Prima, an competat interdictum vnde vi, non obstante cautionis oblatione. Secunda, an possit agi conditione.l.si qs in tantam.C.vnde vi.vt dominus seu actor puniatur in proprietate si erat dominus, vel in æstimatione si nõ erat dominus.dico ad vtrunq; tenendo opi.ꝙ si in primo decreto transferretur possessio vera, poterit agi vtroq; remedio, aliàs violentia illata possessori non esset punita, secus si tñ translata fuisset custodia,& non possessio, vide ad hoc quod no.in ꝑal. l.si quis in tantam.& c.consultationib.de of. del.oportet enim in vtroque remedio probare possessionem & deiectionem, sed custos tñ veram possessionem probare nõ pt:
14 ideò &c.vide ꝙ dixi in d.c.ꝯtingit.¶†Quæro reuocando in dubium decisionem literę, an commissa causa petitoria, vel possessoria, seu simpliciter intelligatur vtraq; causa commissa. Gl.in ver.cum absolutæ.circa hoc instat ponendo aliqua bona dicta.sed non perfectè loquitur ideò ꝯcludendo totam mãm clarè capiendo mentem doct.sic distinguo, ꝙ aut quæritur, nunqd istæ duæ causæ possessionis & proprietatis debeant ꝯmitti vni iudici.Et ddm est. ꝙ sic: ne ꝯtinentia causæ diui
a datur a in c.j.de cau.pos.& ꝓp.l.nulli.C.de iu.& idem est in aliis casib.habẽtib.adinuicem
b ꝯnexitatem quandam b vt cã proprietatis,& vsusfructus.ff.de q.re.ad eund.iu.ea.l.1.& 2.& an finita vna possit alia tractari corã alio iudice delegato vel ordinario.dic vt plenè dixi
15 in c.fi.de iu.¶†Aut quæritur nunquid causa cõmissa simpliciter vel desiunctim videatur vtraq; ꝯmissa. Et in hoc facio tria mẽbra, aut ꝯmittitur causa simpliciter: vt puta, ꝯmittimᵒ vobis cãm super tali re quæ vertitur inter Titium & Sempronium, aut ꝯmittitur cã ꝓprietatis, aut cã possessionis. Primo casu, vtraque causa vr ꝯmissa pp causarum ꝯnexitatem,& qa verba rescripti hunc sensum patiuntur.de quo vr hic casus expressus & omnes in hoc ꝯcordãt, nec ista ꝯnexitas operatur, vt simul
c de his cognoscat, sed separatim c cognosci pt,& pronuntiari vt hic no.probatur.aliàs.n. hic non potuisset dari possessio abbati causa custodiæ pp ꝯtumaciam archiepi, nec Papa mandasset restitui expensas & caueri, si iudicis officium fuisset finitum pronuntiãdo sup possessione. In aliis duob.casib.qñ ꝯmittitur causa possessionis vel proprietatis dic tenendo veritatem nõ curando de opi.singularib. ꝙ aut ꝯmissio sit cum dictione taxatiua.puta ꝯmittimus tibi cãm possessionis dũtaxat, vel causam proprietatis duntaxat,& tunc indubiè non venit alia causa non ꝯmissa, vt voluit hic gl.& Acc.in l.si de proprietate.C.si à non compe.iu.& d.de Ro.dec.317.aliàs 383.facit c.cum ecclesia Sutrina.de cau.pos.& ꝓp.aut sine dictione taxatiua,& tunc quidam voluerunt ꝙ vtraq; causa vr ꝯmissa: vt recitat Coll.
* in decisione prædicta.sed *communiter* tenetur oppositum vt ibi ꝯcluditur.& ita sentit gl.& Cy.in d.l.si de ꝓprietate.vbi vr tex.iuncta gl.& sentit hic gl.& clarius Inn.& facit pro hoc fm Host. ꝙ rescripta sunt stricti iuris nec ex-
d tenduntur ad non expressa d s.de rescr.nonnulli.& c.Rodulphus.& c.significauit.hęc vera vt iudex non possit cognoscere de causa possessoria vel petitoria non commissa nisi incidenter veniat vel per viam reconuentionis vbi status causæ patitur reconuentionẽ: vt in c.1.& 2.de mu.pe.& l.j.C.de or.cog.& c.dispendia.§.reus quoq;.de rescr.lib.6.& vide bo.glos.in l.1.C.si à non compe.iu.vbi ponit multos casus in quibus iudex cognoscit de
16 causa expresse non commissa.¶†Sed circa hoc dubitatur, qd si committitur causa quæ vertitur inter Titium & Seium super spoliatione, occupatione,& detentione talis rei q dicit Seius ad se pertinere aut includatur petitorium. Collector decisionum Rotæ tenuit quòd non: quia verbum pertinere hic profertur accessoriè,& non principaliter.omnes alij tenuerunt contrarium propter verbum pertinere, quòd latè patet.de resti.spol.c.cum ad sedem.ff.de ver.sig.l.verbum pertinere.alleg dicta Inn.in c.episcopi.de re.ec.non alie.& sequitur hic d.Ant.quia verba rescripti non cauillando possunt vtrunque comprehendere.& vide d.de Ro.deci.383.aliàs 387.& mihi satis placet.licet enim pro alia opi.faciat arg.in clem.1.de præben.2.resp.tamen pro communi dicto facit illud verbum detentione & c.nam contra detinentem potest agi rei vendicatione.l.officium ff.de rei vend.& no.in c.examinata.de iud.vnde p illud verbum iuncto verbo pertinere, ꝙ sequtur satis ꝯprehenditur petitorium.& pro hac opi.satisfacit connexitas cau-
e sarum & decisio huius ca.e vbi verba latè intelligunt vt ꝯprehendãt
vtrunque

Sebast.Sap.
a ¶Interpretāda.de hac mā tradit Fel.in c.cām quæ.s̄.de res.
vide Mod.in l.fin.ff. de consti.prin.
b ¶Iniustitia seque-stri.Dicas ꝙ hic non capitur pro malo arbitrio.primo,qa refertur ad Papā q est lex aīata.scd̄o,qa p̄sumitur pro suo arbitrio,qa est celeste.b l.j.C.de sum.Tri.tertio facit pp euitandum scandalum, vt voluit Hos.in c.seq. facit c.nihil cū scandalo.de præs.nō ob. gl.j.de ꝯst.& c.ne initaris.e.ti.qa non bene loquitur : qa ista stant ꝙ arbitrium sit iustū tñ seruari dēt lex.vide quæ dixit. And.Barba.
Sebast.Sap.
c ¶Vnū intellectū. vide per Feli.de his verbis in c.1.ver.de his verbis.s̄.de cōst. per repetētes in cle. sepe.de ver.sig.vbi p Georgium Natam.
d ¶Scandalum.Adde Ang.cons.107.
e ¶Dic clarius.Vide Spe.in tit.de secūdo decr §.iā de effectu. ver.sed vtrū vbi dt, ꝙ si timetur scandalum, non fit ista immissio,sed fit sequestratio. And.Barba,
f ¶In sequestrum. Adde Anch.ꝯs.249.
g ¶Contrariū.Qd̄ nō possit reseruare ꝯdemnationem expēsarum,ego adduco rōem quia reseruat in tp̄s in quo nō est futurus iudex.& adduco gl.in c.Apostolica.7.q.1.& l.illa. insti.de hæred.insti. vide ibi,And.Bar.

vtranque causam. Idem ergò dicēdum cum
17similib.causis.¶†Et vnum notabile dictum
ponit In.in d.c.epi.præal.ꝙ rescripta sunt la-
a tissimè interpretanda [a].ff.de iudi.l.solemus.
de causa pos.& propr.cum ecclesia.quod vr̄
ꝯ dictum Host.præcedens:sed potest dici , ꝙ
vbi verba patiuntur sunt latè interpretanda,
cum ꝯ ius nil concedant,sed solum actionis
exercitium coram iudice delegato.& ꝓ hoc
tene menti istum tex.& dictum In.¶Quæro,
quid intendit litera ibi pro suo arbitrio se-
questrari præcepit.Sol.dicit gl.in ver.pro suo.
ꝙ In.in hoc seu per hæc verba voluit notare
b Celestinum de iniustitia sequestri: [b] quia nō
debuit facere sequestrationem nisi in casib.
18notatis j̄.e.proximo. ¶†No.j.ex ista gl.iun-
cto text.intellectū horum verborum ꝓ suo
arbitrio,vt solent voluntatem rōe non regu
latam.simile de verbo prudentiæ tuæ,& c.vt
ꝓbatur in c.ne initaris prudentiæ tuæ.de ꝯst.
hoc dictum ego puto verū qn̄ ex circunstan
tiis,& ex his præcedūt & subsequūtur,verba
restringuntur ad sensum priuatum,hic acci-
c dit s̄m vnum intellectum [c].sed vbi hæc cessa
rent dico, ꝙ hæc verba, ꝯmitto arbitrio tuo
vel prudentiæ tuæ,denotant arbitrium boni
viri ratione rḡatum, sicut & ista verba , ꝯmit-
to iudicio tuo &c.vel vt tibi visum fuerit,seu
prout videris expedire,ad prædicta vide tex.
cum gl.in c.2.de corp.vi.& c.p̄terea.de testi.p
Hos.in c.j.de dila.In.in c.cum inferior.de ma.
& obe.tex.in l.fideicommissa.§.q̄q̄.ff.de le.3.
& l.fideicommissa.ff.de fideic.li.plenissimè d̄
his verbis,& multis aliis,an,& qn̄ important
arbitrium boni viri,vel nudam voluntatem.
& vide per in extrauagāti ad reprimendum.
& l.si sic.ff.de leg.& l.alio.de ali.& cib.le.vbi
plenius tā de verbo p̄t, q̄ de verbo libet, dēt
cum similib.per Mod.vide in c.j.de cōsti.vbi
hoc dico.Sed aduerte nunc intrando princi-
pale dictum gl.vr̄ velle gl.ꝙ hic non potuit
fieri à iudice sequestrū.& s̄m hunc intel.sen
tentiauit Io.An.& seq.sed Io.An.loqtur gn̄a-
liter, ꝙ non p̄t fieri pp ꝯtumaciam, sed certè
si rectè ponderetur ista gl.hoc non dicit, sed
potius oppositum,dum dicit sequestrationē
non posse fieri nisi in casib.not.j̄.c.ꝓxi.& ibi
gl.enumerat inter casus ꝯcessos casum ꝯtu-
maciæ per c.2.de do.& ꝯt.vbi plenissimè teti
gi,& sic ꝯiungendo istam gl.cum illa ad quā
se remittit apertissimè sentit,ꝙ pp hoc solū
non fuit reuocatum sequestrū hic.Item aper
tissimè hoc voluit Inn.hic,licet de eo Io.An.
non fecit mentionē.enumerat.n.casum ꝯtu-
maciæ inter casus à iure permissos per d.c.2.
& sentit alia gl.ꝙ sequestratio hic fuit reuo-
cata.qa ex quo abbas fuerat missus in posses-
sionem cā rei seruandæ: non debuit Celesti-
nus illā possessionem facere sequestrari:vn-
de Inn.Papa successor auctor huius decretalis reuocauit sequestrū
innitendo illi missioni:vt patet in fi. Et ex hoc elicitur vnus intell.
ad istam decretalem s̄m quem non probatur opi.Io.An ꝙ pp ꝯtu-
maciam possit fieri sequestrum vbi missio facta non esset plenè di-
co in d.c.2.de do.& ꝯt.Pono & alium intel.ad istam decretalem , ꝙ
d hæc sequestratio fuit legitimè facta.s.pp scandalum [d] euitandum:
qa abbas fuit indè violenter eiectus per archiep̄m, quo casu nemo
discrepat qn sequestratio possit fieri.ar.l.equissimum.ff.de vsufr.Io.
Mo.& Io.An.post eum in d.rl'a.locupletari.dixi in c.2.dicā aliqd j̄.
in ea seq & qm̄ fiebat ista sequestratio loco missionis, assumit sibi
nām missionis, sicut & illa reuocatur oblata cautione , & restitutis
expensis:vt lit.non pre.c.qm̄.§.in aliis.ita & hæc sequestratio vt hic
not.probatur.nam surrogatum debet sapere nām eis in cuius locū
surrogatur.vt in c.ecclesia.vt lite pen.& per hoc dico,ꝙ illa verba
pro suo arbitrio &c.posita in tex.non notant Celestinum de iniu-
stitia sequestri,sed potius denotant arbitrium boni iudicis ꝙ exu-
berat supra ius propter scandalum euitandum ꝙ etiam patet ex eo:
quia non simpliciter reuocat sequestrum: sed propter cautionem
oblatam mandat eam recipi:,& de expensis satisfieri, & sic cessabat
nunc scandalum, meritò debuit reuocari rōe prædicta. Et hoc sin-
gulariter no.qa licet sint noua tñ sūis vera, & nemo hic hæc dicta

19reprehendit.¶†Quæro quare Celestinus fecit hāc possessionem
sequestrari ex quo facta fuerat missio Gl.in ver.sequestrari resp.vt
nemo litigantium possideret.sed possessio transfertur in sequestrū
e &c.vt in gl.tu die clarius [e]& latius vt s̄.dixi.Sed no.ex gl.ꝙ scd̄a pos
f sessio rei sequestratæ transit in sequestrum, [f] nisi aliud actum sit in
seq̄stratione,cuius ꝯrium tenet gl.in c.examinata.s̄.de iu.sed ꝯcor-
da vt ibi dixi post Io.An.distinguendo inter sequestrationem vo-
luntariam,& necessariā quæ fit iudicis præcepto . vt in primo casu
trāseat possessio,ī 2.nō.vt ibi plenè dictū fuit:sed hoc vltimū limita
s̄m Bar.in l.interesse.ff.de acq pos.nisi aliud appareat de mente iu-
dicis.de quo d̄t esse tex.hic.Et certè satis bene facit iste tex.maximè
iuncta gl.ista,& hoc no.Ego allego tex meliorem iuncta gl.in ver.
20bn̄ficium.in cle.vna.e.tit. ¶†Quæro qa Papa hic mentionem facit
de cautione oblata, corā quo fuit facta hæc oblatio.gl.in ver.satis-
factionis.resp.ꝙ coram Rhegino & Mutineñ.epis qui erant dele-
gati in illa cā ¶No.ex hac gl.iuncto tex.ꝙ sufficit ad euitādum cur-
sum annalem offerri cautionem corā iudicib.nec ailter est opus of
ferre parti:nec aliis publicis personis si iudices recipere negligūt,
nec debet pars offerens puniri in expensis postea factis.& hoc opti
mè facit ad ea quæ plenè tetigi in c.1.& 2.s̄.de eo qui mit.in pos ꝙ
21bn̄ no.¶†Extra gl.op.ꝯ tex.in eo ꝙ Papa ꝯdēnauit archiep̄m in ex
pensis moderatis,& ñ exp̄ssit q̄titatē nec p̄misit taxationē,nec reci-
pit iur̄m à parte,vñ obstant multa iura.& primo.C.de sen.q̄ sine cer.
q̄ti.per totum.& l.sancimus.cum aut.de iu.§.oportet.& s̄.de proc.c.
ꝯstitutus.S.Inn.metu ꝯrij supplet ad tex.intelligendo ꝙ præcessit ta
xatio.Sed Io.An.& Hosti.intelligunt planè literam prout iacet di-
centes per istam literā in expensis, posse dari sn̄īam generalem , &
incertam non solum de præterito,sed ēt de futuro ad hoc s̄.de do.
in c.cum dilecti.& de proc.c.auditis.vbi de hoc.& remittit Io.And.
de hoc ad Spe.in ti.de exces.§.viso.ver.quid si reus.vbi dicit Spe.ꝙ
* hodie *cōiter* non præcedit taxatio,sed fit ꝯdemnatio reseruata taxa
tione,& dictum Host.hic vr̄ approbare Inn.in c.finem.de do.& ꝯt.
vbi notanter dicit,ꝙ sꝫ super expensis potest ferri sn̄īa incerta talis
scilicet.ꝯdemnamus talem tali ad expensas quas fecerit vel probat
se fecisse.alleg.l.terminato.C.de fru.& li.expen.q̄ dicit sic se intelli-
gere,& non prout qdā intelligunt dicentes,ꝙ iudex ibi non ꝯdem
nauit , sed reseruauit parti p̄tātem agendi de expensis, ꝙ non pla-
cet Inn.ibi qa expensæ petuntur aut iudicis officio & hoc officium
cessat finito negotio.inst.de of.iu.§.præterea.& de ap.cum appella-
tionib.li.6.aut iure actionis,sed actio nō ꝯpetit pro expensis nisi fa-
cta sit ꝯdemnatio.& tunc datur actio in factū , ex re iudicata.& ita
sentit Inn.in d.c.finem.& sequitur hic Io.An.vbi apparet ꝙ illa l.in
telligatur qn̄ iudex ꝯdemnauit,sed ad incertas expensas.Et ex om-
nib.prædictis ꝯcluduntur seu eliciunt̄ duæ ꝯcl'ones.Prima,ꝙ ꝯdem
natio expensarū tam præteritarum , q̄ futurarū p̄t esse gn̄alis absq;
alia taxatione & determinatione tpe ꝯdēnationis fiēda.Scd̄a ꝯcl'o,
ꝙ iudex ꝯdēnando in expensis saltē gn̄aliter mō prædicto.s.reser-
uādo parti victrici petitionē expēsarū nil agit rōe prædicta. sed an
22hæ ꝯcl'ones sint veræ.j̄.subiiciā.¶†Primo.n.expediā dicta Io.hic q
quærit,an iudex possit reseruare sibi ꝯdēnationem expensarū q̄ ve-
niūt ex suo offō sicut p̄t sibi illarū taxationē reseruare.Refert Guil.
tenuisse ꝙ sic,ea rōe qua reseruat taxationem.Item qa reseruando,
& postea ꝯdēnando vr̄ cōdēnasse tpe seruationis.ad hoc habes bo.
tex.in l.asse.ff.de hæ.inst.vbi tex.no.dicit,ꝙ si testator nō distributo
à se seu sua hr̄ditate dixit quē codicillis declarauero illū hr̄dē insti-
tuo:& postea in codicillis declarauerit.ille sic declaratus hr̄s erit.
licet in codicillis hr̄ditas dari non possit.ita in proposito licet post
sn̄īam simpl'r latam non possit in expensis ꝯdēnare , nisi à die latæ
sn̄īæ.vt d.c.cum appl'onib.tñ si iudex reseruauit sibi ꝯdēnationem
expensarum,poterit postea ꝯdēnare.Item qui ꝓtestatur aliqd se fa-
cturum tunc fecisse vr̄ cum ꝓtestatur de ap. c.si.C.de ma.testa.l.j.Io.
g An.tenet hic ꝯriumg per l.Paulus.ff.de re iu.& l.terminato.preal.&
d.c.cum appl'onib. Et dictū Gul.dicit ꝓcedere in interlocutoriis in
quib.vsq; ad diffinitiuā p̄t fieri ꝯdēnationis reseruatio.vt plenè no.
per Inn.& alios in c.sæpe.j̄.de ap.Nec ob.s̄m eum ꝙ de ꝓtestatione
dictū est,qa cū iste actus non dependeat à volūtate iudicis,nil ope
ratur ꝓtestatio.& ꝙ non dependeat à p̄tāte iudicis patet, qa finito
principali non durat iudicis officiū.vt in præal.iurib.Ad l.asse.resp.
ꝙ potius facit pro opi.sua.& sic inducendo,ꝯdemnationem expen
sarum debet fieri cum principali sicut hr̄dis institutio in testamen
to.C.de iure codi.l.j.de his qui.vt indign.l.hæreditas.sed si testator
dicit heredem instituo quem in codicillis declarauero.declaratus
postea in codicillis vr̄ institutus in testamēto vt ibi,& de cod.insti.
l.illa.& ille sic ꝯdemnatus reseruata declaratione seu taxatione, vt
sic taxatio referatur ad tp̄s ꝯdēnationis vr̄ in sn̄īa ꝯdēnatus secus āt
si reseruaretur ꝯdemnatio vltra diem per p̄dictæ.& in hac opi.resi-
det Io.An.¶Et ex prædictis elicio duas alias ꝯclusiones.prima quæ
est tertia respectu p̄dictarum, est hæc.licet iudex in interlocutoria
possit sibi vsq; ad diffinitiuam reseruare ꝯdēnationem expēsarum,
secus est in ipsa diffinitiua. Quarta ꝯclusio, licet iudex nō possit sibi
reseruare

Sebast.Sap.
a ¶Condemnatio. Vide Bal.in l.cum in ꝓpria.C.si qs alteri, vel sibi.& in l.filium.a vers.vlterius q̄ritur. C.fa.erci.Bar.in l.ab executore.in pri.ff. de ap.In.& Ale.in l. Paulus infra.ff.de re iu.& l.si pignori.ī fi. princ.ff.de pig.ac.& Mod.ī §.curare.inst. de act.Ro.in ꝯs.361. & Pet.de Ancha.in cōs.482.vbi tangit, qūo iudx possit mutare ꝯdēnationem. expensarum.
b ¶Nil agere.Adde Ale.cons.118.3.lib. & cons.9.1.lib.
c ¶Illa die.intellige vt per Pet.de Anch. cons.82.

reseruare ꝯdemnationem expensarū in diffi
nitiua potest tñ in cōdemnando generaliter
23reseruare taxationē.¶†Nunc examinemus
prædictas ꝯcl'ones,& primo,primam nunqd
a ꝯdemnatio [a] expensarum possit esse genera
lis.Vltra opi.doct.nostrorū gl.& Bar.vr̄ hanc
ꝯcl'onem firmare in præal.l.terminato.& cla
rius loqtur Bart.dicēs,ꝙ cum expensæ certæ
in iudicio non fuerunt petitę,p̄t ferri sn̄īa in-
certa.vt l.2.C.de sen.quæ sine cer.quan.licet
iudex non reseruauerit sibi taxationem,po-
terit tamē postea taxare s̄m eum,licet asserat
* *cōem practicam* esse,vt iudex reseruet sibi taxa-
tionem. Aduerte, qa licet sic transeat in d.l.
terminato.tñ aliud sentit in d.l.2.Ego dicerē
sic.ꝙ aut expensę veniunt accessoriè,vt quia
iudicis officio petuntur vna cum re petita.&
tunc procedit præfata ꝯclusio,qa in accesso-
riis sn̄īa p̄t esse generalis vt no.Inn.in c.fato.
de exces.præl.facit ꝙ no.Bar.in l.j.ff.de eden.
& in l.& ex diuerso.ff.de rei ven.& sic.loqui-
tur l.terminato.præal.aut veniunt principa-
liter iure actionis,& tunc aut sunt certæ, aut
certificari p̄nt in processu , & debet seq sn̄īa
specialis.aliàs non valet sn̄īa.ad hoc l.pen.&
vlt.C.de sen.quæ sine cer.quan.& optimè fa
cit §.curare.inst.de act.& ꝙ leg.& no.maximè per Bart.in d.l.2.C.de
sen.quæ sine cer.quan.aut non p̄nt certificari : vt puta , qa quædam
expensæ sunt factæ,quædam fiendæ.& tunc valet sententia genera
lis.vt puta,condemno te ad expensas factas,& fiēdas , & ita propriè
loquitur c.auditis.de proc.& c.cum dilecti.de dol.& contu.in fi.&
tenet Spe.in ti.de expen.§.postremo.ver.item scias & facit c.finem.
de do.& ꝯtu.& tex.opt.cum ibi no.in d.l.2.C.de sent.quæ sine cer.
quan:& valebit ista sententia generalis,quia postmodum tempore
executionis poterit fieri taxatio & probatio sine libello,& alia tela
iudicij.vt no.in simili in d.l.j.& facit l.4.ff.de pet.hær.& hoc quo ad
primam ꝯclusionem.Et est aduertendum , quia puto istum text.nil
facere ad prædicta,licet Host.& Io.An. fundent se super eo quoniā
hic non fuit lata diffinitiua super quæstione principali.nec etiam
agebatur principaliter de expensis.sed Papa reuocando sequestrū,
& innitendo missioni prius factæ declarauit id quod iuris erat.vi-
delicet , vt de restitutione possessionis archiepiscopo fienda caue-
retur abbati q fuit missus vt restituerentur expensæ moderatę ꝓut
dicitur in c.quoniam.§.in aliis.vt lit.non conte.vnde iudices quib.
negotium principale committitur facient istam declarationem.Et
24iste est proprius casus huius c. ¶†Venio nunc ad secundam con-
b clusionem in qua dicitur iudicem nil agere [b] reseruando parti ius
petenti expensas per rationes superius alleg.Hanc opi.vltra docto.
nostros de quibus s̄.tenui.Cy.in l.terminato.& vltra rationes supe-
rius allegatas monetur, quia iudex non potest iudicare ꝓ parte , &
pro parte non.vt l.in hoc iudicio.ff.fa.er.gl.in d.l.terminato.sentit
oppositum , ꝙ valet talis reseruatio,& sic vno modo intelligit illū
tex.l.terminato.& illam gl.sequitur ibi Bar.primo per tex.illius.l.ter
minato.vbi dicit esse casum. Item per istam ꝓnuntiationem & re-
seruationem illud ꝙ prius erat in iudicis officio incipit post iudicis
pronuntiationem posse competere iure actionis vigore sentētiæ:
ad hoc dicit esse tex.in l.si finita.§.eleganter.ff.de dam.inf.& casum
in d.l.terminato.& per hoc respondetur ad motiuum.In.& Io.An.
Cy.& aliorum tenentium ꝯriam opi.Nō ob.aliud motiuum , ꝙ iu-
dex non debet pronuntiare pro parte : quia id verum quādo iudex
cognouit de omnib.sed si de aliquò non cognouit p̄t de illo non
pronuntiare.vt l.licet.C.de iu.ita in casu nostro ex quo iudex non
cognouit de expensis: fatetur , qd̄ tamen quod alia practica vt fiat
ꝯdemnatio,& reseruetur taxatio,est *communis* & obseruanda.¶No.
bene hoc vltimum dictum Bar.& plenissimè dicam in c.cum inter.
de re iu.an & quando iudex possit ꝓnuntiare pro parte,sed quò ad
materiam nostram satis placet mihi hæc opi.in arg.& gl.iuris ciui-
lis,& limitat multum.c.cum appellationibus.§.si verò iudex.præal.
& videtur sequi hic d.Ant.& Spe.in tit.de excep.§.viso.ver.quod si
25reus.¶†Venio ad tertiam conclusionem in qua dicitur iudicem
non posse in diffinitiua reseruare sibi condemnationem expensa-
rum.Hanc firmat Io.And.vt s̄.dixi:sed Spe.sentit ꝯrium in tit.de ex-
ce.§.agitur.statim allegato. Et pro hac opi.contraria faciunt ratio-
nes Bar.s̄.allegatæ in præcedēti conclusione.mihi plus placet opi.
c Io.And.quia in istis accessoriis expirat iudicis officium illa die [c] ꝓ-
nuntiationis diffinitiuę.d.c.cum appellationib.§.si verò iudex.nec
hoc potest disponere contra l.arg.eorum quæ not.in c.cum M.de
consti.aliud est in conclusione præcedenti:qa ibi reseruat parti ius
petendi.hic reseruat sibi ꝯdemnationem.ad idem l.4.C.depo. ¶Vl-
timæ conclusioni quod iudex condemnando possit sibi reseruare

taxationes omnes assentiunt.vt not.hic , & in d.l.terminato.& Spe-
26vbi s̄.& ita communiter practicatur.¶†Sed circa hanc vltimā con
clusionem quæritur: p quem fiet ista taxatio.Accur.in l.terminato.
videtur velle quod per executorem sententiæ.hoc non placet Spe.
in præal.ver.quod si reus.quia executor non potest extendere ma
num ad ea quæ iudex sibi reseruat.Hic ergò latius post Spe.& colli-
gendo dicta Bar.in d.l.terminato.aut enim iudex qui reseruauit po
test suam sententiam exequi : aut non , primo casu tam ipse quàm
successor suus poterit illud exequi:quia vna est dignitas,& eadem
iurisdictio.l.properandum.C.de iu.facit l.Modestinus.ff.de so. Nec
obst.si dicatur quem non posse declarare mentem alterius.vt l.Pō-
ponius scribit, si frumentum.ff.de rei vend.quia reseruatio videtur
potius facta dignitati,& iurisdictioni quàm priuatæ personæ,vnde
succedit dispositio c.quoniam abbas.de of.dele.aut est talis qui nō
potest suam sententiam exequi:puta.delegatus inferioris secundū
vnam opin.de quo tamen plenissimè dic,vt dixi in c.si quis contra
clericum.de for.compe.& tunc delegatus taxabit:quia cum ista ta-
xatio fiat tempore executionis: iuxta not.in l.2.C.de sent.quæ sine
cert.quanti.non potuit ille iudex sibi reseruare taxationem , vnde
videtur potius reseruare iurisdictioni,& dignitati.& hoc not.quia
27expresse firmat Bar.in d.l.terminato.¶†Qualiter autem fiat taxa-
tio, dic, quòd si expensæ potuerint legitimè probari bene quidem
aliàs autem:puta,super expensis minimis quas fecit litigans in ho-
spitio vel in aduocatis,& similibus iudex taxabit ex officio suo,cō-
siderata quantitate,& qualitate causæ,& mora quam traxit,& qua-
litate personæ &c.vt est text.not.in l.non ignorat.C.de fru.& li.ex-
pen.& ibi de hoc & per Spe.in d.§.viso.ver.quod si reus.& statim a-
liquid specialius dicam. Ex prædictis habes diuersas practicas pro-
nuntiandi super expensis,prout s̄.tactum fuit in conclusionib.sed
* *magis communis* est illa,vt fiat condemnatio tempore sententiæ,& ta
xatio reseruetur quæ fit postmodum in executione modo p̄dicto.
sed est & alia magis iuri consentanea,vt ante sententiam iudex co-
gnoscat de expensis,& eas taxet ac iuramentum à parte recipiat vt
iuret, quārum expēdit vltra summam taxatā,& s̄m iur̄m infra sum
mam taxatam p̄stitum faciant ꝯdēnōem: vt colligitur ex mēte tex.
in aut.de iu § oportet.& in l.sancimus.cum aut.sua.C.de iud.& in c.
ꝯstitutus.de proc.de exce.c.pia.lib.6.& de resti.spol.c.frequens.c.li.
3.q.3.quod fieri no.Spe.in d.ver.quod si reus.dicit tamē,quòd hæc
practica non est tuta : quia faciendo taxationem ante sententiam
iam propalaret animum suum contra quem iudicare non inten-
28dit. ¶†Quod nō est tutum:imò ꝯ cōsilium.l.vbi.de fal.quia posset
pars ingerere difficultatem circa prolationem sententiæ : sed hoc
est præcauendum vt dicit Io.And.e.tit.de expen.§.postremo.in pr.
quando persona contra quam ferenda est sententia,talis est,quòd
verisimiliter ingereret difficultatem in prolatione sententiæ , aliàs
satis sustineri & practicari potest.& ad euitandum hoc periculum
posset taxare expensas vtriusq; partis,& deferte iuramentum vtri-
que, & postea condemnare duntaxat partem succumbentem.qua-
re autem hoc casu recipitur iuramentum ante taxationem,& aliud
seruatur in iuramento ante litem ꝙ est de affectione.vide gl.in c.1.
29de elect.lib.6.¶†Sed circa hoc cadit dubium:quid si iudex recipit
prius iuramentum.secundo taxat.tertio cōdemnat.d.Ant.refert se
vidisse consultum,quod sententia tenet,quia est contra ius partis,
ipse tamen dicit posse dici sn̄īam nullam esse:quia ex quo delatum
est iuramentum,notorium est sibi de expensis,nec est data sibi po-
testas moderandi iuramentum, vnde cum iudicet contra notoriū
sententia est nulla, & nihil allegat quod non possit moderari iura-
mentum:sed text.est in d.aut.de iudi.§.oportet.sed mihi plus placet
dictum contrarium, vt teneat talis cōdemnatio,nisi releuetur per
appellationem.primo, per id quod dictum est.quia hæc sententia
est contra ius partis,& op.facit tex.s̄m communem intellectum in
c.3.de eo qui mit.in pos.vide tamen quod ibi dixi Item ad d.§.opor
tet.potest responderi multipliciter. Primo,quòd iudex non habet
potestatem moderandi iuramentum quando.s.præcessit taxatio,&
ita loquitur iste tex.quia ex quo semel taxauit,& recepit iuramen
tum non p̄t amplius venire ꝯ secus vbi taxauit.Secundo respon de-
ri potest, quod procedit, nisi iudex errauerit manifestè in taxando
vt aperte dicit Spe.in tit.de expen.§ postremo.in prin.facit l.vnica.
C.de erro.cal.& l.j.ff.quę sen.sine ap.rescr.fortius hoc poterit quan
do omninò taxationem omisit nec puto illū ordinem:vt prius fiat
taxatio substantificum,sed potius de iustitia,per ea quæ no.gl.in d.
c.j.de ele.lib.6.& 2.q.1.in sum.& l.j.C.de ap.facit ad prædicta ꝙ not.
30Bar.in l.j.C.qn̄ prouo.nō est ne.† Vbi tractat generaliter,an valeat
sententia ꝯ iuramentum à parte præstitum: vbi videas,non tñ loq-
tur in terminis,& per hoc habes hanc vtilem materiam expeditam.
¶Vltimo pro iuuenib.op.contra tex.in eo quòd Celestinus com-
misit tam causam possessionis quam causam proprietatis, & tamē
causa possessionis fuerat prius determinata.& sic est contra.c.cum
inter.de re iu.Io.And.soluit multipliciter.primo,ꝙ illa dictio &,po
natur expositiuę,& sit sensus ꝙ ꝯmisit cām possessionis & ꝓprieta-
tis.vel

Universidad de Deusto Biblioteca

Zacharias.
a ¶ Fructus suos nõ facit. Dic hoc esse verum in personali, in reali autem secus, vt p Bar. in l. si. in princ. ff. vt in poss. le. & l. si finita. §. Iul. ff. d dam. inf. & Ang. in aut. de exhi. re. § quia verò.
b ¶ Lucraturum. adde. q voluit Bal. cõs. 54. l. li. & vide ĩ apo. ad Bar. in l. si finita. §. Iul. circ. fi. ff. de dam. infect.
c ¶ Pro suo libito. Adde Ro. cons. 112.
¶ Adde & vide c. ex parte. de ꝯsue. in ver. p libito & l. si fideic. libertas. ff. de fideic. l b. iuxta illud age vt libet. And. Barb.
Zacharias.
¶ Adde Fel. ĩ c. j. ver. & si dicatur ꝯmittimus voluntati tuæ. & ibi in ꝯpostil. ad ipsum. s̃. de constit.
Sebast. Sap.
d ¶ Volũtatis. Vide Io. de Im. in l. si sic. ff. de leg. j. cum all. per Fel. in c. j. ver. & si dicat fm libitũ tuum. s̃. de consti.
Sebast. Sap.
e ¶ Prohibita. Vide pract. Papien. in form. libelli sequestri. in gl. in ver. sapiens vir vbi enumerat decem casus in quib. est licita sequestratio quos etiam enumerat Fran. Curt. in tract. sequestr. & Ias. in l. si fideiussor §. fi. ff qui satisf. cog. Dec. in cons. 75. & in cõs. 125.
f ¶ Dilapidatione. Adde Andre. Sicul. cons. 49.

tis. vel loq̃ de possessione subtracta monaste
rio per archiepm an esset fienda restitutio,
vel dictum fuit ex superabundãti & quęlibet
est bona, vel dic vltra eum q verbum pleni⁹
positum in tex. soluit cõtrarium. fortè enim
plenius, quia non fuit plenè de possessione
congnitum.

CAP. II.

1 Sequestratio fructuum fit quando habens illos in custodiam dissipat. 3. quæ dissipatio siue dilapidatio debet primo probari. 22.
2 Missio in possessionem in ecclesiam fit, quando ipsa petitur ratione proprietatis, & non tituli
3 Missus in possessionem primo decreto non facit fructus suos, & tenetur ipsos conseruare, nisi ex nimia contumacia rei iudex misso adiudicauerit fructus.
4 Pro libito voluntatis, ista verba important meram voluntatem, non autem arbitrium boni viri.
5 Contumax non appellat, sed per viam querelæ sibi subuenitur allegando illud grauamen.
6 Missus in poss. ex primo decreto, si est suspectus de dissipatione fructuum, cauebit de restituendo in tempore, sed si dissipat, sequestrabuntur fructus. 10. 13. 19. missio autem non reuocabitur.
6 Sequestratio regulariter est prohibita, sed fallit in casibus de quibus hic. 16.
8 Executio sententiæ quando per appellationem supersedetur, fit sequestratio illarum rerum mobilium in qua debebit fieri executio. secus si appellatur à sententia, quia tunc non fit sequestratio.
9 Sequestratio illarum rerum mobilium conceditur, quando petuntur à persona suspecta.
Suspecta persona dicitur, vel quia nil aut parum habet in bonis, vel propter malos mores: vel quia consueuit dilapidare.
11 Possessio rei voluntariæ sequestratæ est pœnes illum: pœnes quem est res ipsa.
Sequestratio voluntaria quæ sit.
Sequestrum si est finitum quomodo agitur ad ipsum recuperandum. item quid si possidẽs rem sequestratam non vult amplius teneri quomodo faciit, 15.
12 Sequestratio aliquarum rerum potest fieri ex officio iudicis, nobili, quãdo videt super ipsis scandalum imminere, & ista sequestratio an tollatur p cautionẽ 24.
14 Sequestratio fructuum rei super qua litigatur, puta sup beneficio. 17. si nemo possideat est permissa.
16 Sequestratio lite pendente prohibita est, quia præsumitur pro possessore, qua præsumptione cessante potest fieri. & idem statuitur quando appellatur. 18.
Sequestratio solet fieri propter contumaciam rei.
Sequestratio in casibus permissis potest euitari sufficienter cauendo, intellige tamen vt s̃. nu. 24.
Sed si est tantum suspectus de dilapidatione an sufficiat cautio iuratoria. 23.
20 Sequestratio fructuum solet fieri reo conuento, si ipse dilapidat.
21 Sequestratio potest fieri tam ab ordinario quam à delegato.
25 Cautio per quam vitatur sequestrum debet continere de iudicio sisti, & de re non alienanda, & restituenda in casu succumbente.
26 Res sequestrata si non potest durare vendetur auctoritate iudicis, & pretium sequestrabitur.
27 Sequestratio in casibus in quibus prohibetur potest actor petere descriptionem fructuum antequam perueniat ad reum.
18 Debitum cuius prætextu petitur sequestrum, potest probari per instrumentum, vel p testes vel summariè in casibus in quib. dubitatur de celeri consumptione.

1 Dilectus. ¶† Si missus in possessionem causa custodiæ fructus dissipat, dissipari reuocantur, & cum aliis sequestrantur. h.d. Primo ponit querelam rei passi missionem. Secundò dat iudices. Casus literalis. Abbas & conuentus de Cisteria impetrauerũt literas ad quosdam iudices delegatos ꝯ rectorem ecclesiæ de Betusia super ecclesia ipsa iudices ipsi. quia rector prædictus ꝯtumax fuit. induxerunt monachos in possessionem ipsius ecclesię causa rei custodiendæ: & qa monachi fructus istius ecclesiæ medio tpe perceptos distrahebãt, dictus rector significauit h.d. Papæ. vnde d. Papa mandauit quatenus si est ita, fructus prædictos faciant sequestrari, & si quid de ipsis distractum est, faciant in statutum pristinũ
2 reuocari. Ber. ¶† No. q cum agitur de ecclesia vt de proprietate: vt puta, qa prætenditur vnica, & de mensa habet locum missio pp ꝯtumaciam, et si à reo teneatur in titulum, vt hic not. ꝓbatur q no. pro limitatione c. cum qui. de eo qui mit. in pos. li. 6. Cessat ergò missio qñ petitur ab actore rõne tituli. secus si tenetur rõe tituli, & petitur tanq̃ ꝓprietas. & vide circa mãm. q plenè dixi in c. ꝯtingit. de dol. &
3 contu. ¶† No. q missus in possessionem ex primo decreto non so-
a lum fructus suos non facit,[a] quinimò eos distrahere pro suo libito non p̃t. sed debet ꝯseruare eos ad effectũ de quo in gl. j. & in c. qm̃ §. in aliis. vt lit non ꝯte. hoc limita nisi iudex ob nimiam rei ꝯtumaciã
b decreuerit actorem lucraturum[b] fructus medij tpis: q p̃t. vt no. pro
* batur fm vnum intell. *cõiter* approbatum in l. Fulcinius. in fi. ff. ex q.
4 cau in pos. ea. dixi plenè in d. § in aliis. ¶† Not. benè & tene menti
c significatum horum verborum pro suo libito[c] voluntatis[d] impor-
d tat enim liberam voluntatem non autem arbitrium boni viri. facit ad multa. & maximè in compromissis in quibus solent apponi ista verba, vt pro libito voluntatis possint disponere. Item pro statuto huius vniuersitatis Seneñ. in quo cauetur, q rector pro suo examine nõ teneatur aliquid soluere, nisi prout processerit ex suo libito voluntatis. non enim est recurrendum ad arbitrium boni viri, sed ad suam nudam, & liberam voluntatem. nam verbum libet, importat liberam voluntatem. vt l. j. ff. de testam. mil. & plenè per Bart. in l. alio. ff. de ali. & cib. leg. & satis bñ hoc ꝓbatur. q no. de hoc verbo li-
5 buerit. qa solet apponi in multis dispositionib. ¶† No. vlterius. qd licet contumax non audiatur appellans. 2. q. 6. c. sunt quorum auditur tñ aliàs proponens per viam querelæ iniustum grauamen à pre sibi inflictum vt circa ꝯseruationem fructuum rei in q̃ facta est mis
6 sio. ¶† Not. missio non reuocatur, licet missus peruersè se habeat in cõseruatione fructuum, sed fit sequestratio fructuum, vt hic si ãs missus non dissipat fructus sed est suspectus de dilapidatione, nunc exigitur ab eo cautio de fructib. tpe debito restituendis. vt no. in c.
7 suscitata. de in integr. rest. in gl. fi. ¶† Opp. & vr̃ q hæc sequestratio fieri non debeat: quia lite pendente &c. & qa sequestratio rl'r est p-
e hibita[e] l. vnica. C. de proh. seq. gl. 2. ponendo regulam, & excipiẽdo 40 casus à rl'i. regula. n. est negatiua sed fallit in casib. hic exceptis. Primus casus, cum quis dilapidat fructus quos seruare debet vt hic, & c. se. Et no q iste casus p̃t ĩ se ꝯprehedere multos alios in quib. te-
8 netur quis fructus ꝯseruare. ¶† Secundus casus, cum appellatur ab executore, tunc fit sequestratio rei mobilis in qua fienda est executio fructuum, vel rei mobilis in qua erat executio fienda. l. ab executore. C. quo. app. non rec. Et intellige hunc casum, qñ licitè appellatur ab executore. Nam rl'r ab eo non appellatur, vt leg. & not. in c. q ad ꝯsultationem in fi. de reg. iur. Sed circa hunc casum quæritur, quare fit sequestratio cum appellatur ab executore, & non cum appellatur à iudice. vt patet ĩ c. proxi. vbi dicam & in l. imperatores §. idem rescripserunt ff. de ap. dicunt. n. hic doct ĩ d § idem rescripserunt. q qñ appellatur ab executore præsumitur hoc fieri causa impediendæ vtilitatis sñiæ, & sic malitiosè cum rl'r ab executore non appellatur, & sententia transiuit in rem iud. qñ appellatur à sententia, cessat ista præsumptio, imò per appellationem præsumptio sententiæ tollitur, & per eam suspenditur. ideò nõ fit sequestratio, nisi
9 fructus dissipentur. vt dicam ĩ c. proxi ¶† Tertius casus est, cũ persona à qua res immobilis petitur est suspecta. ff. qui satisd. cog. l. si fideiussor §. vlt. quæ aũt sunt illa quæ faciunt personam suspectam ad hoc vt dicta sequestratio fiat licitè ponit gl. no. in d. § vlt. enumerando quatuor videlicet, qa non possidet immobilia vel pauca. Item mali mores. vel qa prius malè administrauerat. vt dicit Bar. qñ requiruntur omnia ista ꝯiunctim. imò qñq; sufficit alterum fm materiã
10 subiectam. ¶† Quartus casus, si tenetur de dilapidatione.[f] de ap. l.
f imperatores. in fi. & c. prox. intellige hunc casum prout limitabo. ĩ. c. proxi. prout dixi in præcedenti casu. ¶ Quintus casus est, si quis proclamat in libertatem tunc sequestrantur res quas habere videt. C. de asser tol. li. j. ¶ Sextus, si colonus vellet possessiones conductas deserere. all. l. vl. C. de agr. & cen. dicit Io. An. q deberet dicere si colonus negat pensionem in cuius solutione diu fuit cessatum. & fm hoc debebat alle. l. litib. quia l. vlt. non facit. ¶ Septimus casus, si maritus vergat ad inopiam, tunc enim sequestratur dos. & de hoc dicendum est. vt in c. per vestras. de do. post diu. rest. & l. in reb & l. vbi alle. in gl. & idem dic in casu ꝯsimili. puta, quia efficeretur furiosus: vt not. in iut. præal. Octauus casus, si timetur de sæuitia viri, & non potest ei caueri. de rest. spo. literas. ¶ Nonus. cum sponsa seu vxor timetur corrumpi, tunc quodammodò sequestratur, quia collocari debet in loco tuto. vt in c. cum locum. de spon. & p hoc dicit Ho. q si serui, vel adscriptitij, & maximè liberi homines conquerantur de tyrannide dñi. & probabiliter timetur ne dñs hac occasione sæuiat in illos, tũc bonus iudex facit illos assecurari si potest, aliàs pendente lite faciat illos sequestrari. ar. ff. de of. præf. vrb. l. j § q autem. inst. de his qui sunt sui vel ali. iu. in § dominorum. & §. seq. facit ĩ. de prob. c. pe. q no. & idem credo dicendum ꝯsimili ratione, cum religiosi ꝯqueruntur de suis prælatis. ar. de ac. ex parte. & c. olim. ¶ Decimus casus, cum aliquid est ablatum illi qui est de familia iudicis, tunc fit sequestratio in aduentu iudicis successoris ne iudex iudicet in facto familiæ suæ. l. Senatus. ff. de of. præf. vrb. vide, q dixi ĩ c. cum
contingat

a ¶ Cle. j. Adde videndum Old. ꝯs. 166.
Sebast. Sapia.
b ¶ Ad arma. Vide Bal. ĩ l. fi. C. de or. co. cũ multis all. p Dec. ĩ l. fi. C. de edi. di. Ad. tol. faciũt cumulata p Fel. ĩ c. nihil cũ scãdalo. ĩ. de p̃scr. Vide ad hoc etiam Bal. in l. si disputetur. ff. vbi pup. edu. deb.
c ¶ Scandalum. Adde Ful. cons. 159.
Zach. ¶ Adde Bart. Alc. & Flo. ĩ l. æqssimũ. ff. de vsufr. q dñt ibi esse verũ si neuter ꝯtendẽtiũ possideat, qa si vn⁹ possideret ñ possidẽti inhiberet poss. vt not. plenè Bal. in l. j. ver. q̃dã ẽ seq̃stratio. C. d ꝓh. seq. pe. l. fi. ĩ pr. ver. ẽ & quart⁹ cas⁹. C. de ed. di. Adr. toll.
Zacharias.
d ¶ De fructib. adde Bal. ĩ l. j. vers. q̃dã verò est sequestratio. de ꝓh. seq. p doct. in l. si cũ dotẽ. §. sin aũt in sæuissimo. ff. sol. ma. & Io. An. ĩ c. j. de eo q mitt. ĩ pos. cau. rei ser. li. 6. ĩ sua nou.
Sebast. Sapia.
e ¶ Sequestrũ. q sequestrũ fieri possit in bñficialib. firmat Fel. ĩ c. olim. ver. ꝯsidera bene dum vult abbas. s̃. de rescr.

contingat. de for. comp. ¶ Xj. casus, propter rei contumaciam. all. gl. 2. s̃. de do. & cont. & hoc fit fm gl. vt mitius agatur cum ꝯtumace vt hic. ¶ No. bene ex hoc vltimo casu intellectum ad illud c. 2. Io. And. dicit q illud c. hoc non probat: quia ibi non quæritur de virib. sequestri, & contrarium probatur fm eum. s̃. c. prox. tu dic melius, vt dixi in c. prox. & in c. 2. præall. Gof. & Io. Andr. post eum addunt a-
a lios casus exceptos ad gl. ¶ Xij. casus cle. j.[a] de seq. & dic vt ibi. ¶ Xiij. quando de voluntate partium fit sequestratio vt lite finita detur victori. ff. de ac. pos. interesse puto. ¶ Xiiij. propter impotentiam vel contumaciam non cauentis de collatione bonorum facienda. ff. de collat. bonor. l. j. §. si frater. ¶ Xv. ne perdatur vendẽdi commoditas. l. si oleum. ff. de dol. pone q sit contentio de vna re venali cuius sit, & quilibet dicit se esse in possessione: poterit. n. iudex lite durante illam rem deponere, vt interim vendatur & pretium ꝯseruetur in euentum litis. ¶ XVj fm Tan. hic, & in c. 2. de do. propter scãdalum. all. s̃. c. j. & no. bene hoc pro his quæ dixi saluando de iure
* illud sequestrum q *communiter* ibi per glos. & doct. impugnatur. Host. etiam exemplificat casum, cum timetur ne partes veniant ad ar-
b ma.[b] ĩ. de pur. ca. c. 1. & 2. & ff. de vsufr. æquissimum. vt si pendente quæstione super hæreditate, vterque vult occupare dicens se possidere & colligere fructus. ff. de vsufr. æquissimum. de quo in Spe. e. ti. in prin. ver. sed nunquid. Sed attende, quia tu per ista verba non habes fundamentum sequestrattonis prohibitæ, vel permissæ: nec naturam ipsius sequestrationis. ideò colligẽdo vlteriora dicta Io. Mo. in d. reg. locupletari. quorum aliqua recitauit Io. de Lign. suppresso tamen auctore in cle. j. de seq. & Arc. in c. quia res. 11. q. 1. & inferendo aliqua bona dicta Bar. in diuersis locis sparsa prosequere hanc materiam prin-
11 cipaliter per duo mẽbra. ¶† Quædam enim est sequestratio voluntaria, quædam necessaria. voluntaria est illa quæ fit partium consensu. nam solent partes de aliqua recontendentes: causa scandali vitandi deponere rem de qua est cõtentio apud tertium, qui appellatur sequester: qui tradit ipsam rem vincenti, & sic interim nemo ipsorum possideat. &
* ideo *communiter* dicimus, q in tali sequestratione voluntaria, nisi illud actum sit possessorium transit in sequestrum. vt not. in d. c. examinata. de iud. & l. interesse puto ff. de ac. pos. & per doct. Can. in locis præalle. & hæc sequestratio voluntaria regulariter est permissa, quia partes sibi in hoc possunt præiudicare. l. si oleum. ff. de do. & l. ei apud quem. ff. de dep. & præall. l. interesse putò. cum multis s. & d. c. examinata. secundum vnum intelle. Qualiter autem agetur postmodum ꝯ sequestrum ad restõem rei finita causa sequestri, vel altera partium nolente iudicium assumere. Item qualiter aget sequester, si amplius non vult rem sequestratam habere, dic vt dicitur in d. l. si oleum. & l. licet. ff. de depos. d. l. ei apud quem. & vide quod no.
12 in d. c. examinata. ¶† Venio ad 2. membrum. s. ad sequestrationem necessariam. ista. n. fit à iudice & dr̃ necessaria, quia fit sine consensu partium: hæc autem fit auctoritate iudicis quatuor modis, officio iudicis nobili, officio mercenario deseruienti sequestrationi ad petitionem sequestri, & ad petitionem alterius partis. Exemplum pri-
c mi, quando iudex videt occasione alicuius rei scandalum[c] imminere, vt quia quælibet partium ꝯtendit se possidere, & vadunt armati ad possessionem ipsius: tunc enim quia iudicis est obuiare malis & scandalis. poterit ex officio suo nobili rem ipsam sequestrare apud tertium, & exigere probationes à partib. super possessione, & fm exitum probationis procedere. ar. ff. de vsuf. æquissimum. & l. in vendõe. ff. de bo. au. iu. pos. cum si. nam officium iudicis latissimum est, vt l. j. ff. de iu. om. iu. de of. ord c. j. ff. de of. præf. si. senatus. cum mul-
13 tis si. ¶† Exemplum secundi, qñ fit per officium iudicis mercenarium deseruiens sequestrationi. si. n. alicui incumbit onus faciendi aliquid rõe certæ rei, & monitus non facit. iudex p̃t sequestrõem illius rei facere. ad hoc c. peruenit. de ap. vel fructuum ĩ. c. prox. & hic. Debet. n. missus in pos. ex primo decreto fructus conseruare, si hoc
14 non facit, fit sequestrum, vt hic. & c. sequ. ¶† Per hoc dicit Io. Mon. in d. reg. q si duo ꝯtendunt se habere ius in beneficio & nemo pos-
d sidet. tunc lite pendente iudex faciet sequestrũ de fructib.[d] & idem
15 vbi possessor nõ vult deseruire vt debet, vt d. c. peruenit. ¶† Exemplum tertij. qñ fit ad petitionem sequestri, qñ sequester habet aliq̃ ltimam cãm deponendi illud officium. tunc. n. debet adire iudicem qui prouidebit vt apud ędem sacrã vel apud alium fiat sequestrum: de quo dđm est vt hr̃ in d. l. ei apud quem. §. si volet. Quarto mõ fit ad petitionem partis. & hoc dupl'r. aut de re non litigiosa, aut de litigiosa. primo casu fit dupl'r. s. ad conseruationem sui iuris, vt cum multi sunt coheredes hñtes plura instra cõia, & nõ possunt conueniri apud quem deponãtur, tunc iudex ad petitionem partis faciet sequestrum seu depositum apud tertium, vt cuiuscunque hæredis nomine conseruentur, vt l. certè. §. fi. cum l. seq. ff. fa. er. Secundo, fit ad euitationem oneris seu alicuius preiudicij, vt cum currit alicubi debitum vsurarium, creditor non vult vel nõ reperitur vt recipiat istud debitum poterit iste debitor auctoritate iudicis pecuniam debitam cõsignare apud ædem sacram seu apud tertium, prout iudex prouidebit, & hæc est quædam sequestratio de re non litigiosa iu-
16 dicis auctoritate ad petitionem partis, quæ fit vt dixi. ¶† Aut fit ad petitionem partis de re litigiosa, & nunc est aduertendum, quare dicimus quod ista sequestratio necessaria rl'r est prohibita. debes enim scire, quod sequestratio ista de re litigiosa potest peti triplici tempore. aut pendẽte negotio principali añ sñiam: aut post sñiam pendente ap. aut postquam sñia transiuit in rem iud. vt cum appellatur ab executore. primo casu rl'r ista sequestratio est prohibita. ratio est, quia presumptio est pro possessore. ar. c. ex literis. de prob. & l. fi. C. de rei ven. & quia lite pend. non debet possessor prohiberi vti possessione sua. s̃. vt lit. pen. debet. n. actor prius de suo iure probare quàm patiatur possessorem impetere, vt l. vnic. C. de prob. seq. & c. fi. 11. q. 1. sed qñque insurgit aliqua æquitas quæ mouere debet iudicem ad sequestrationem faciendam, vt quia timetur de consumptione rei, & sic iudicium posset esse frustratoriũ, vel oritur aliqua præsumptio ꝯ possessorem q litiget causa differendi iudicij, vt interim capiat fructus, vt le. & no. in cle. j. e. ti. & per Io. An. in add. Spe. super rub. huius ti. vel aliqua alia æquitas vel præsumptio. & tũc ex his causis permittitur sequestratio. & super his cõiter fundãtur exceptiones positę in gl. & super ea. Ex his habes rationem regulæ & casuum exceptorum, & per hæc dico, sequendum id q tenuit in c. ex literis. de dol. & cont. q pp ꝯtumaciam rei possessoris poterit iudex facere sequestrationem. est. n. ex ꝯtumacia orta præsumptio ꝯ possessorem c. nullus de presum. & ꝯtumacia puniri p̃t per iudicem pœnali iudicio. de of. del. de causis. & l. j. ff. si quis ius di. non ob. ergò sine causa non impedit vti possessione sua lit. pen. Item iura quæ sequestrationem inhibent, fundant se super iure actoris. & qñ nil ꝯtestum est ꝯ reum, ita loquitur l. vnic. C. e. & c. fi. 11. q. 1. sed in casu nostro fit ex puro iudicis officio, sicut multa imponitur, iux. no. p Bar. in l. 2. ff. si quis in ius vo. Item fit propter præsumptionem ortam ꝯ eum ex contumacia sua, & vt tædio affectus veniat responsurus. fa.
17 c. qm̃. in fi. vt lit. non cont. ¶† Ex his etiam dico, quod vbi nõ habet
e locum missio pp contumaciam, poterit fieri etiam sequestrum[e] iure ordinario, vt in beneficialib. in quibus non fit missio, vt c. j. de eo qui mit. in pos. li. 6. nam poterit fieri sequestrum nedum fructuum, sed etiam corporalis beneficij, quod tenet Io. Mo. in d. reg. locupletari. licet Io. An. ibi sentiat ꝯrium: sed primum plus mihi placet. arg. opt. in c. olim. de rescr. vbi Papa non improbat illud sequestrum. & l. j. C. de proh. seq. Item hoc casu cessat ratio c. j. de eo qui mit. in pos. quia nõ datur vitiosus ingressus, cum detur sequestro possessio be-
f neficij à iudice cui⁹ auctoritate legitimè administrat,[f] vt est tex. valde no. iuncta gl. in ver. beneficium. e. ti. cle. j. Item cessat ratio prohibitæ sequestrationis pp suam ꝯtumaciam, & suadet æquitas vt fiat: in quo nõ habet locum missio. ar. c. 2. de do. & ꝯt. possibile est quod præsens nõ p̃t in sui aduersarij absentia docere de iure suo, & sic tollitur, si obiiceretur. quare nõ ꝓceditur ad diffinitiuam iuxta dispositionem illius c. eum qui. Item illè qui est ꝯtumax non p̃t allegare
18 cum hoc fiat in odium suę ꝯtumaciæ. ¶† Hec ꝓcedunt, qñ petitur sequestratio pendente principali negotio, sicut & ante & post appellationem à diffinitiua, quæ tunc in casib. in quib. p̃t fieri in principali negotio poterit & fortius in causa appellationis: sed ibi dixi nõ posse fieri, etiam nunc fieri nõ poterit, quia appellatio suspẽdit sñiam. Fallit si is qui habet sñiam ꝯ se dissipat fructus, vt l. Imperatores. §. idem scripserunt. ff. de app. & ĩ. c. prox. vbi dicam. & hoc pp præsumtionem ortã ꝯ eum: tum ex sñia, tum ex dilapidatione fructuum, vt dicam c. seq. Vltimo, vt dixi p̃t peti appellatione pendente ab executore & permittitur vt prædixi pp præsumptionẽ ꝯ eum de qua s̃. præmisi. Et per hoc habes clarissimè hanc materiam, & na-
19 turam suam. ¶† Sed nunc quæro, nunquid sit aliquod remedium
* euitandi sequestrum in casibus in quib. dixi posse illud fieri: *communiter* dicitur quod sic sufficienter. i. cauendo per l. senatus. ff. de off. præsid. & l. si fideiussor. § fi. ff. qui sat. cog. hoc tenet Cy. in d. l. vna. C. de proh. seq. & idem Bar. ibi, & d. l. si fideiussor. §. vlt. sentit Io. Mo. in d. reg. locupletari. & Io. And. hic in vna apost. super gl. & clarius in add. Spe. super rub. huius ti. & Spe. e. ti. §. j. ver. item pone abbas. vbi di

V. late Aceb. in l. [illegible] 12 lib. 4 recop. [illegible]

Universidad de Deusto Biblioteca

Sebast. Sapia.
a ¶Nō tollit hāc de-
cisionem seqt Ias.ī d.
l.si fideiussor.§.si sa-
tisdatū.ver.2.limita.
ff.q sa.cog.& ibi po-
nit alios casus ī qb.
nō tollitur sequestrū
per satisdationem.
b ¶Notabilia.adde
Ful.all.cons.169.
c ¶Vbi dt.vide Bar.
in l.litib.C.de ag.&
cēs.li.6.Bal.ī c.olim.
de rest spol.vbi idē
dt,& Lu.de Ro.in l.
interesse.ff.de acq.
pos.sed Io.de Im.te
net ɔriū ī l.Impera-
tores.§ fi.ff.de acq.
pos.vide quæ remi-
si ad Bart.in d.l.per
hanc.And.Barb.
Sebast.Sapia.
d ¶Pretextu debiti.
Vide Bal.ī c.olim ex
lris.s̃.de resc.vbi te-
net cū Bart.ī d.l.per
hāc.Sed ɔriū firmat
Ale.& Ias.in d.l.si fi-
deiussor.§.si satisda-
tum.ff.q sat.cog.&
Fran.Curt.in præal.
tract sequestr.
e ¶Scdo not.pōde-
ra subtiliter,qa Bar.
ī l.Imperatores §.fi.
dt,q si est timor di-
lapidōnis fit seque-
stratio:tñ dt ibi tex.
si depopulētur,hic
dt si dissipētur.& sic
reqrit actum dissipa
tiōis:ḡ malè dt,nec
animaddertit aliqs
de hoc,scdo,pōde-
ra c.quoties.2.q.6.
vbi eo ipso q appel
lat reus possidēs,fit
seqstratio:& hic dr,
si dissipentur ḡ.&c.
gl.ibi dat tres sol.q̄
si rectè pōderētur,
nō ɔgruūt illi lræ.tu
pondera,qa ex quo
hūit sniam ɔ se pos-
sessor & appellat,lex
timet ne dilapidet,
ex qua hūit malum
principiū,qa hūit
sniam ɔriā,iō pp ti
morē quē lex psu-
mit dr fieri seqstra-
tio:qa psumptio le-
gis hr p pbōe liq-
da.l.si tutor.ī gl.C.d
peri.tu.&ad istū tex.
&ad l.Imperatores.
dic,q intelr,si dissi
pētur q est eo ipso
q est appellatū,&iō
Bar.rectè dixit si ti-
metur dilapidatio,
pōdera bñ.An Bar.
Ant.Fran. ¶Circa
hāc mām sequestra
tionis fructuum di-
cas,q lata snia p pe
titore ēt si ab illa sit
appellatū fieri dȝ se

cit, quod si abbas agit contra rectorem ca-
pellę dicens illam ad se pertinere pleno iure,
potest pendente lite petere,vt fructus capel-
læ sequestrentur per delegatum coram quo
agitur,si presbyter fruct⁹ dilapidet vel q suf-
ficienter caueat.& dt verum si probetur dila-
pidatio: aliàs aūt si est suspectus de dilapida-
tione duntaxat poterit ab eo exigi iuratoria
22 cautio.¶†Et no.ex hoc plura.primò,q sicut
etiam in beneficialib.habet locū sequestra-
tio ex parte missi,si dissipat fructus,ita & ex
parte rei ɔ quem agitur super beneficio si di
lapidet fructus,& nō est soluendo in casu in
quo succumberet,vt etiam dicam ī.c.prox.
21 ¶†No.2.q non solum ordinarius,sed et de-
legatus pt in casib.permissis sequestrum fa-
cere.quod clarè probatur in c.olim.de rescr.
22 & c.2.de do.& cont.¶†No.3.q vt fiat seque
strum pp dilapidationem oportet quod pro
betur ipsa dilapidatio,vt pbatur in vers.si ita
23 est,&c.¶†No.4.q si nō pbatur dilapidatio,
sed tñ pbatur suspectus,statur suæ iuratorię
cautioni:sed gl.c.suscitata.de ī int.rest.quam
s̃.all.vr velle referendo illa ad tex.qd idoneè
sit cauendum: & sic per pignora,vel fideius-
sores pt dici, quod aut reus est suspectus ex
distractione rei sup qua ɔuenitur.& exigitur
sufficiens satisdatio,vt d.l.si fideiussor.§ fi.aut
tñ de fructib.rei petitę:& tunc procedit alia
opi.tum quia nō est tñ pręiudicium hoc ca-
su,tum qa hæc est sequestratio respectu fru-
ctuum magis odiosa.Cōclusio ergò istius q.
est, vt euitetur sequestrum per satisdōnem.
24 ¶†Ego dico, q hoc dictum nō est absolutè
verum, sed dico sic.quod aut sequestrum fit
pp timorem dilapidationis,& tūc fateor qd
euitatur per satisdationem:& hoc casu *com-*
* *muniter* loquuntur iura,rō est,qa p satisdōem
satis puisum est huic timori:& sic cessat cau-
sa sequestri, aut fit ob aliam cām, quia cessat
per satisdōem.& tunc secus.& maximè hoc
procedit,qñ sequestratio nō est simplr per-
missa,sed præcipitur præsertim,cū interposi
tione pœnarum.hoc no.probatur in cle.j.de
seq.iuncto dicto Io.An.in add.Spe.e.ti.super
rub.vbi dt quod per satisdationem non tol-
litur sequestratio,de qua in d.cle.j.quia illa
præcipitur,& fit ne vitiosus possessor saltem
presumptiuè incumbat possessioni beneficij.
item ne detur materia differendi iudicium,
dum ex sumptib.seu redditib.beneficij facit
expensas litis quod bene & sing.not.Ex hoc
etiam dico,quod si sequestratio fit pp scan-
a dalum euitandum illa non tollitur[a] per satis-
dationem,nisi pp eam cesset scandalum,& i-
dem dico in similib.casib.p hoc est tex.not.
in c.literas.in fi.de rest.spol.iuncto c.cum lo-
cum.de spon.& c.ex transmissa.de rest.spo.v-
bi patet.q si tāta est viri sęuitia q mulieri tre-
pidanti sufficienter per cautionem prouide-
ri non potest,non euitatur sequestratio per
ipsam satisdationem.ad idem inst.de susp.tu.
in fi.vbi dr,q satisdatio male uolū animum
25 nō immutat.¶†Quæro vlterius quid debet
promittere iste in satisdatione,eo casu quo
p eam euitatur sequestratio.Gl.d.l.si fideius-
sor.§.fi.dicit quod promittet de iudicio sisti,
* & de re nō baratāda:& ita *communiter* ibi dr,
sed tu adde q debet etiam promittere de re-
stituenda re in casu in quo succumbet absq;
aliqua procrastinatione.pro hoc est tex.l.li-
tibus.C.de agr.& cen.li.11.& ibi expressè hoc
tenet Bar.quid autem si est ita pauper q non
potest sufficienter cauere.dic,q fit sequestra
tio,vt d.l.si fideiussor.in fi.& ibi no.& ī c.per
tuas.qui fi.sint leg.probatur in l.litibus C.de
agr.& cen.lib.11.tenet Io.Mo.in d.reg.locu-
26 pletari.¶†Quæro,quid si timetur de con-
sumptione rei sequestratæ,vt quia seruando
seruari non potest,dic,quòd vendetur au-

ctoritate iudicis.& pretium in locum rei se-
questrabitur.Et idem dic in re in qua facta est
missio causa rei seruandę.pro hoc est tex l.fi.
ff.de req.re.& ibi hoc expressè tenet Bar.alle
go meliorem tex.in l.litibus.C.de agr.& cen
27 si.libr.11.¶†Vltimò in materia sequestra-
b tionis aduerte ad duo notab.[b] dicta.Primum
est,quod in casibus in quibus prohibetur se
questratio de quibus s̃.si actor dicit se habe-
re ius in fructibus,vt quia sunt in causa resti-
tutionis,vel si extabant tempore sententiæ
poterit petere vt saltem omnes fructus de-
scribantur antequam perueniant ad manus
rei.hoc not.voluit Bart.in l.vnica.C.de pro-
hib.sequest.& d.l.Imperatores.§.idem rescri-
pserunt.de ap.& d.l.interesse puto.de ac.pos.
28 ¶†Secundum no.dictum ponit Bar.in l.per
c hanc.C.de ero.mil.an.lib.12.vbi dicit[c] quem
non posse petere sequestrum fieri de re al-
d terius prætextu debiti[d] nisi debitum docea-
tur per publicum instrumentum.& idem se-
quitur in l.litibus.C.de agr.& cens.li.11.Ego
arbitror hoc dictum non esse verum.Primo
enim ex eo sequeretur absurdum,quod duo
testes sufficient ad debitum principale pro-
bandum:& non sufficiunt vbi agitur de mi-
nori præiudicio.s.ad sequestrationem fien-
dam.secundo ex hoc dicto iudicium poterit
esse frustratorium,vt quia debitum non est
in scriptis:& interim pendente iudicio po-
terit ille effici non soluendo.vnde satis cre-
do sufficere,vt iudex aliquam præmittat cau
sę cognitionem cum sine causa pretextu de-
biti aliter non probati non debet procedere
ad sequestrum faciendum,vt d.l.per hanc.&
l.litib.Nec obst.illæ ll.quia non negant quin
debitum aliter probari possit.& fa.l.testium.
C.de test.Et puto,quòd vbi timetur de celeri
consumptione poterit iudex hanc summa-
riam cognitionem facere etiam parte non
vocata,sicut potest de suspitione cognosce-
re effectum faciendi quem capi personali-
ter,vt leg.& no.in l.3.§.pręterea.ff.de susp.tu.
& l.ait prætor.§.si debitorem.ff.quæ in frau.
cred.per Bart.& aduerte ponderando dicta
Bart.non enim loquitur in qualibet seque-
stratione fienda:sed solummodo quando
prætextu debiti petitur sequestrum de re al-
terius,vt quia fortè dubitatur ne ille efficia-
tur non soluendo.& not.plenè quod dixi de
causæ cognitione præmittenda.& omnia
prædicta bene not.quia non inuenies alibi
hanc materiam ita clarè & plenè examina-
tam.

questratio fructuū
bñficij ɔ possessorē,
vt in cle.j.& ibi per
d.Car.de seq pos.&
fru.& tenet Sal.ī l.j.
C.d ph.seq.q intel-
lige verū,qñ nulla
esset lata snia p pos
sessore:qa si vna sit
lata p petitore & a-
lia p possessore,nō
est facienda seque-
stratio,vt p Car.ī d.
cle.1.q.4.& p Io.An.
ī add.Spe.ī ti.de seq.
pos.& fru.sed qñ est
lata snia p petitore
& ea lata sit facta se-
questratio,ñ reuo-
cat sequestrū,ēt si ī
cā appłonis posses-
sor reportet sniam
p eo,sed expectat
finalis victoria cau-
sæ,vt plenè p d.Car.
ī d.cle.1.q.5.vbi vide
de mā.dicas tñ.q se
questrū cessat ipso
facto superueniēte
securitate,vt p Bart.
& Ale.ī l.si fideius-
sor.§ fi.ff.q sat.cog.
de quo plenè vide
p Car.ī pal.cle.q.23.
Sebast Sapia.
f ¶Fructus.nunqd
istud ita demum p-
cedat si actualiter
fructus dissipentur,
an verò sufficiat ti-
mor dilapidationis.
Bar.in d.l.Imperato
res.§.fi.ff.de ap.sen-
tit,quòd sufficiat ti
mor dilapidatiōis:
quæ opi.potest cō-
probari q tñ ope-
ratur timor alicu⁹
periculi.sicut ipsū
periculum,& not.
An.in l.j.C.vnde vi.
vbi dicit,q timor
nequis

CAP. III.

1 *Sequestratio quando fienda.3.7.& 10.*
2 *Appellatio & prouocatio an idem sint.*
4 *Lis dicitur pendere quando pendet appellatio.*
5 *Appellans si succubuerit,quæ restituere teneatur.*
6 *Appellatio non extinguit sententiam.sed suspendit eam.*
8 *Dilapidare fructus quando quis dicatur ad effectum inducendæ sequestrationis.*
10 *Sententiæ appellatione venit diffinitiua.*
11 *Sequestratio quando fit in causa app.an fiat à iudice à quo,vel à iudice ad quem.*

1 Ab eo. ¶†Breue est & potest per alia verba sic summari ad
intellectum intrinsecum.Si reus possessor appellat à
sententia contra eum lata,licitè rei petitæ fructus sequestrantur
dissipantur ab eo.¶ Casus literalis.Aliquis appellat à sententia
contra ipsum lata.ipse cœpit dissipare fructus possessionis.dicitur
quod fructus ab ipso sequestrandi sunt,quousque app.causa fuerit
2 terminata.Ber.¶†Not.j.quòd appellatio iudicialis etiam à diffini-
tiua potest dici prouocatio.& licet d.An.hic dicat quod largo mo-
do dicitur prouocatio,quasi strictè debeat nuncupari appellatio:e-
go puto,quòd etiam strictè potest dici prouocatio.patet ex diffini-
tione.Est enim appellatio de minori iudice ad maiorem prouoca-
tio,vt not.gl.post summistas,in c.2.de consuet.lib.6.dico,q omnis
appellatio est prouocatio sed non conuertitur:qa non omnis pro-
uocatio,est appellatio,vt est tex.no.in c.cum sit Roman.ī.de app.&
3 hoc facit pro statutis & aliis depositionibus facientib.mentionem
e de prouocatione.¶†Secundò no.[e] q appellante fructus dissipante
f non sequestratur illa res quę petitur.sed tantum fructus[f],& sic ipse
remanet

ne quis percutiatur
ita operatur,quod
possit timens pcute
re illū à quo timet
pcuti.sicut si fuisset
percussus.& ad hoc
multa accumulat
Mar.ī l.j.ver.vlteri⁹.
inquantum.ff.de q.
a ¶Suos vsus.Vide
Bal.ī l.si seruum.§ j.
ff.d ac.hæ.vbi ita dt
qd dr dissipare & a-
mouere,si ɔuertat ī
vsus pprios.tu pon
dera,qa si nō pt ɔsu-
mere qd pdest sibi
possidere,dicto In.
vide text.& gl.l.Di-
uus.de pet.hæ.& ibi
Ang.Bal.ī c.j § fi.tit.
quo tēp.mi.sed Bal.
l.si fideiussor.§.fi.ff.
q sat.cog.vide Mod.
in d.§.idem rescri-
pserunt.vbi tenet
Bar.And Bar.
Ant.Fran.¶An qui
ɔuertit in suos vsus
dicatur dilapidare.
dicas qd q̄uis qs in
dubio nō psumatur
dilapidare,vt l.fi.&
ibi p Bal.C.de ed.di.
Adr.tñ Bal.ī c.j.san-
cimus.vr tenere ɔ-
rium.de quo vide p
Arc.11.q.1.c.res in
litigio.& p In.ī c.fi.
de seq.poss.& fru.&
p Arc.in c.quoties.
11.q.6.& adde ēt q
q facit delictū pp q
bona debēt ɔfiscari
q̄uis adhuc nō sint
ɔfiscata dr dilapida-
re,vt per Ab.in c.ex
lris.de pig.Bal.ī Mar
gar.super In.in ver.
dilapidatio.& adde,
qd dilapidator ēt si
testator remisisset
hrdi oēm cautionē
dēt oīnò pstare cau
tionē,qñ testōr de
tali dilapidōe,q̄ nō
psumit verisilr co-
gitare nō potuit,vt
p Bal.in l.iubemus.
C.ad Treb.

remanet in possessione & custodia rei,si ve-
rò nō agitur de re fructus nāles producen-
te:sed de prædiis vrbanis vel de mācipiis vel
nauib.seu equis vel similib.tūc fit sequestra-
tio fructuum ciuilium.s.pensionum merce-
dis vecturæ.&c.vt dt text.c quoties.2.2.q.6.
4 ¶†No q ēt appłone pendente dr ēt lis pen-
dere.& sic si quid innouatur ap.pendente pt
reuocari per remedium tit.vt lit.pen.& vide
circa hoc quædam no.dicta In.ī.de exc.c.di-
lectæ.¶Quæro de rōe dubitādi,& decidēdi
in hac decr.Sol.rō dubitādi potuit esse:qa si-
cut in cā in instātia principali non fit seque-
stratio,vt l.vnic C.de proh seq.ita videbatur
ddm in instātia causæ appłonis cum ap.pen.
nil sit innouandum.ff nil no.ap.pen.l.vna.&
5 2.q.6.appłone.¶†Rō decidēdi colligitur ex
gl.qa si snia ɔfirmabitur per iudicē ad quem,
tenetur reus appellās restituere fructus per-
ceptos,cum ipsa re à tpe litis cōtest.C.de rei
ven.l.certū.meritò si ipsos dissipat fit seque-
stratio.Io.And.impugnat hoc dicens,q ipsa
obłō restōis fructuum nō est huius sequestri
rō:qa fm hoc sequestrarētur in cā principa-
li,cum tunc subsit eadem rō post lit.ɔt.sed rō
est fm eum vna cū prædicta obłone præsum
ptio p actore q̄ insurgit ex snia iam lata pro
6 ipso & ɔ reum,ex eo q dissipat.¶†No.sing.
duo ex hoc dicto Io.And.primo.q appllatio
nō tollit ex toto,nec suspēdit effectum sniæ.
nam rō de qua in text.nō est sufficiens ad fa-
ciendū sequestrū in cā principali,& tñ secus
est in cā ap.& hoc pp pręsumptionē quę ori-
tur ex snia:q ēt voluit Io.Mo.in reg.locuple
tari.de re.iu.li.6.& dixi s̃.c.prox.Et iō melius
est ddm,q appło nō extinguit pnuntiatum,
sicut prima frōte vr velle tex.l.j.ff.ad Tur.& l.
* 2.de pœ.sed potius suspēdit,vt *communiter* dñt
iura cañ.de iu.iu.venientes.de of.del.pastora
lis.§.præterea.cum si.nec ēt suspēdit quò ad
oēs suos effectus,vt hic not.pbatur.ad idem
facit ff.de inof.test.l.si instituta.§.de inoff.vbi
dr q nepos qui dixit testm̃ in officiosum,&
obtinuit:debet hre ap.pen.alimēta ab hære-
7 ditate.¶†No.2.ex dictis Io.An.q dispositio
huius c.nō habet locum in cā principali.Sed
ɔ hoc facit q no.Spe.e.ti §.j.vers.itē pone ab-
bas.& dixi s̃.c.px.vbi dr.q si reus dissipat fru
ctus lite pend.fit sequestrum,nisi præstetur sa
tisdatio.nemo tāgit,sed puto sic ddm.q aut
reus est soluendo,ita q poterit soluere æsti-
mationem in casu perdōis:& tunc nō fiet se-
questrū in cā principali,aut nō est soluendo
& fit sequestrum,vt in ɔrio,sed in cā.ap.siue
sit soluendo siue nō,ex quo dissipat fructus
dēt fieri sequestratio,aggrauatur.n.plus ɔdō
possessoris pp præsumptionem sniæ latæ in
eum,q̄ in cā principali vbi nulla snia lata fuit.
8 ¶†Sed quæro,qñ dr dilapidare fructus,ad
hoc vt locum habeat dispositio huius c.sol.
a dt Inn.q dissipare dr si eos in suos vsus[a] con-
uertit vel ēt distrahit s̃.c.px.nisi essent fructus.q nō pñt seruari:qa
tunc liceret distrahere.ar.ff.de pe.hæ.Diuus.d.meus d.Car.aliud sen
tit dicēs qa si possessor vtitur fructib.sicut prius nō fit sequestratio
nisi dissipet.i.publicè depopuletur fructus.& p hæc verba loquitur
tex.l.Imperatores.§.idem rescripserunt.ff.de ap.vñ sumpta fuit hęc
decr.fm gl.& his verbis vtitur ēt gl.l.ab executore.C.quor.ap.non
re.& dt ipse q dr publicè depopulari:qñ versatur alr in eis q̄ ipse so
let,& q̄ soleat prudens prfamil.Sed ɔ hoc facit.qa si ɔuertit in vsus
suos sicut prius,nō poterit postmodū ipsos restituere in casu præ-
dicto,q est ɔ id quod dixi s̃.in præced.c.quare distinguo sic quod
aut iste appellās est alr soluēdo,& tūc si vtitur eo mō quo prius nō
fit sequestratio.cessat.n.hoc casu rō all.s̃.per Io.An.s.præsumptio ɔ
9 eum ex dilapidatione,& hoc casu non procedit dictum In.¶†Aut
dilapidat,dissipat & depopulatur,& sic nō vtitur eo mō quo prius,
& fiet sequestrum q̄tumcunque sit soluendo pp præsumptionem
sniæ quæ est p actore,& ɔ appellantem,& pp sinistrā suspicionem
quæ oritur ex dilapidatione vltra morem solitum,nec sufficit dice
re q est soluendo:qa ipsi fructus principaliter debentur de quibus
magis cōtentabitur dñs q̄ ex ipsa æstimatione.Et si diceres hæc rō

militat ēt in cā principali.rñdeo licet militet,tñ cum adhuc non sit
tanta præsumptio ɔ reum q̄ta insurgit ex platione sniæ nō dēt im-
pediri,vt possessione lite pen.aut iste possessor nō est aliàs soluēdo,
& tunc pcedit opi.Inn.vt ex eo q ɔuertit in vsus suos fiat sequestrū,
sed tunc dico,q nō est spāle in cā ap.quia idem erit in cā principali,
10 vt s̃.dixi.& latius s̃.c.prox.¶†Sed quæro,nunqd dispō huius c.ha-
beat locum pendēte appłone ab interlocutoria,dic q nō,quia hoc
casu cessat præsumptio de qua s̃.cum solū nūc quæratur de iniqta-
te iudicis & nō de meritis causę,vt c.interposita de ap.& hoc tenet
Io.Mo.in d.reg.locupletari.& facit ex alio iste tex.qa loqtur simplr
de appellante à snia.sed nomine sniæ intelr de diffinitiua propriè
loquendo,vt no.gl.c.cum olim.de testi.fa.tex.l.dicere.in pr.ff.de ar.
¶No.ergo p eo q s̃.dixi,vt dispō huius c.nō habeat locum in cau-
11 sa principali et pend.ap.ab interlocutoria.¶†Vlt.hic quæro,p quē
iudicem fiet hoc sequestrum.dicit Host.q p iudicem à quo appel-
lat priusquam sit appło superiori pñtata,& ab ipso recepta.postea
enim tecurrēdum ad eum ad quem fuit appellatum,vt colligitur.ff.
quor.ap.nō re.ab executore.C.de iu.iu.l.generaliter.§.sin autem.&
11.q.6.quoties.ad idem all.de of.dele.c.pastoralis.§.præterea.ī.de
ap.Romana.§.cum autem.& §.sin autem.li.6.& sic transeunt *commu-*
* *niter doct.* nostri.¶Sed aduerte,quia Bar.in d.l.Imperatoaes.simplr
tenet hoc fiendum p iudicem appłonis p l.si cui.§.sed & si qd.ff.de
ap.sed iste tex.ibi loquitur post receptam appłonem,vñ plus placet
distinct.Host.vt ante appellationem receptam hoc possit facere iu-
dex à quo,quia hoc tendit ad faciliorem exitum causæ ap.nec per
hoc impedit se de articulo causæ ap.pro hoc quòd leg.& not.in c.
ex literis.de ma.contrah.contra interd.eccl.& in c.cum teneamur.
de ap.& c.qua fronte.eo.tit.

¶De confessis. Rub.

¶Continuatur hæc rubrica per Io.An.hoc modo.Quia in iudiciis
fiunt positiones,& interrogationes quandoque à parte quandoq;
à iudice.s̃.de ele.dudum.2.de li.cont.c.vno.de fi.instr.cum Ioannes.
super quibus pars respōdens confitetur vel negat,vel si neget,pars
opponens habet probare.ideò prius de confessis:demum de pro-
bationibus videamus.Hæc continuatio mihi ex toto non placet:
quia fit ad sequentia non ad præcedentia,quibus magis continua-
tio fienda est adhoc q no.gl.l.Gallus.ff.de li.& posth.ideo continuo
sic:Supra visum est de modis quibus ordinatur iudicium,restabat
videre de modis quibus causa instruitur.& sic de meritis causæ,vt
de probationibus in genere,& in specie.Et quia per confessionem
aduersę partis releuatur litigans ab onere probandi cum confessio
non sit propriè probatio,sed probationis releuatio.ideò tractatu-
rus auctor de probationibus præmisit de confessis.quia vbi adest
confessio non est necessaria probatio.vel continua magis ad prox.
sic:Supra visum est de modis procedendi contra contumacem.ve-
rum tamen quia quandoque vt plurimum partes sunt in iudicio,
& aliqua confitentur quæ non subiiciuntur probationi:ideò au-
ctor prius pręmisit de confessis,secundò de probat.cum ad proba-
tionem recurratur deficiente confessione,&c.

CAP. I.

1 *Confitenti crimen proprium non creditur contra eos quos dixit fuisse criminis participes,& hoc regulariter.5 & 6.vbi proponuntur quidam casus fallentiæ.*
2 *Confessio socii criminis non est sufficiens indicium ad torturam,nisi sit coadiuuata aliis præsumptionibus.6.& 7.*
Appellari potest à iudice decernente torturam.
3 *Testis vnus facit indicium ad torturam,si est integræ & honæ famæ.*
4 *Confitens proprium delictum,non debet interrogari de aliis criminosis.8.*
9 *Testis examinatus,qui aliàs non debebat examinari,an faciat indicium.*
10 *Infamia orta ex confessione illius qui non debebat examinari,quo casu est purganda per infamatum.*

1 Cum ad monasterium. ¶†Ei qui crimen pro-
prium confitetur non
creditur contra eos quos dicit fuisse criminis suggestores.vel sic.
¶Ad solum dictum confitentis crimen proprium non est alteri in-
fligenda pęna aliqua,infamato tamen est indicenda purgatio.duo
facit.nam primò instruit iudicem in absoluendo non infamatos,&
reddit causam ibi quia,secundò instruit de purgatione infamię.ibi,
si tamen.¶Casus literalis.Quidam presbyter fuit confessus se com
misisse homicidium ad suggestionem quorundā,quæritur vtrum
illi ad confessionem sacerdotis,sint puniendi de illo homicidio.re
spond.quòd non,nisi forsan aliter hoc verum esse constiterit,quia
vt dicunt iura canonica,& ciuilia,nulli de se confesso credendum
est contra alios excepto crimine læsæ maiestatis.periculosa enim
confessio confitentis de se,non est aduersus alios admittenda.si ta-
men de hoc infamati sunt cum tribus sociis sui ordinis se purgare
2 debent.Ber ¶†No.primò,quòd regulariter ad dictum confitentis

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶Decernente.adde Ale.conf.141.2.li.vbi dicit quòd potest resisti de facto.
b ¶Integro. Adde Alex.conf.43.lib.& 68.lib.
¶Adde Lanf.de Ozia in c.qm̃ ꝯ §.confessiones. ver aduertendum q̃ si est.& ibi plenè & remiss.in apost.Cels.ad ipsum. in vers.neq; tamen, j.de prob.
Sebast. Sapia.
c ¶Repelli potest. hoc intellige pcedere, qñ tractatur d probãdo indicium propinquum,& immediatum delicto, si.n.agit de probando indicium remotum à delicto,requirũtur duo testes, vt est gl. quam multũ commẽdat ibi Bar. in l.fi.C.fa.er.declarat Ang.Are. in tra. malef. in vers.fama publica.vers.quæro qualiter pbetur indicium.& Ale.conf. 18.inc.viso pcessu. vol.1.& cõf.15.inc. in causa & lite.vo.5. & Barr.Ver.in conf. 40.inc Lucius.
d ¶Præiudicet.Adde Ale.pſ.88 li.3.vbi ponit hanc mãm.
Sebast.Sapia.
e ¶Primo casu.cas⁹ in quibus socius criminis admittitur ꝯ socium enumerat Sal.in l.qm̃ liberi.C. de testi.& in l.si magnum.C.quia c.non pos.
f ¶D.l.repeti.tu põdera, quò ad doctrinam Bar. in d.l.repeti.quia pcerto non benè loqtur, ex eo, quia nõ est dare delictum in bonis, ꝙ nõ fuerit cum odio personæ, vt cap.frequens. de rest.spol. li.6. Iuxta illud non est amicus qui nostra bona tollit. vide Saly. in l.final.C. de acc. vbi aliter loquitur melius iudicio meo. And.Barb.
Sebast.Sapia.
g ¶Secundo. Vide Ang. Arer. in tract. malef.in versi fama publica.in ver quæro an particeps. Alexand conf.69. in fi. vol.2 Bar.Ver.conf. 32 inc.quidam rusti.c. vbi multa ad hanc materiam.

crimen proprium, non debet aliter subiici torturæ. licet dicatur fuisse suggestor vel socius delicti, optimè ad hoc facit hæc litera in ar.dum dicit, nulli pęnæ subdendos,&c. pondera enim illam dictionem vniuersalem negatiuam nulli, &c. Tortura.n.est pœna non modica: hinc est quod de iure ciu.potest appellari à iudice eam decernente [a] licet aliàs ab interlocutoria non appelletur.l.ante sententiam.ff.de app.re.can.2.q.6.c.non solent.
3 ante sententiam. ¶†Ex hoc not.limitationem ad id quod dicitur vnum testem facere indicium sufficiens ad torturam, vt no.gl.in l.3.C.ad l.Iul.maiest.no.Bar.in l.maritus.ff.de
b quæst. illud enim procedit in teste integro [b] secus videtur in eo qui aliqua exceptione re
c pelli potest [c], pro hoc bo.tex.secũdum vnam lect.quam sentit ibi gl.fi.ff.de quæst.maritus. pręal.& de hoc aliquid j.& no.hoc procedere etiam si ꝯfitens crimen proprium sit presbyter, vt hic fortius si aliàs esset malæ famæ
4 vitæ,vel non tantæ dignitatis. ¶†No.secundo illam regulam vtriusque iuris quòd confitens proprium delictum non debet interrogari de aliis criminosis: quia confessio talis est periculosa,cum sint criminosi. ¶Nota quod vbi concurrit vtriusque iuris dispositio licitè allegatur vtrunque ius,etiam in foro canonico,secus vbi esset contrarietas.sic intellige & limita gloss. in cap.si in adiutorium.5.distinct. alia examinabuntur cum gl.
5 ¶†Oppon,contra text.& videtur quòd istis criminosis sit fides adhibenda cõtra socios. l.prouinciarum. C.de fer.20.quæst.4.cap.nemini. Sol.gloss.2.quòd regulariter istis non creditur. Fallit in crimine læsæ maiestis. vt hic & d.cap.nemini.& confessione vnius latronis contra alium. vt d.l.prouinciarum, & multos alios casus exceptos vide per Spe.
6 in tit.de accus.§.j.ver.item repellitur. ¶†Gl. tamen ista in fine limitat prædicta dicens, quod istis qui de se cõfitentur creditur non quantum ad conuincendum, sed quantum ad præsumptionem. vnde si adsint aliæ præsumptiones valent: aliàs per se non sufficerent. Sed aduerte diligenter, quia hæc limit. gl.potest dupliciter intelligi.primò,quod limitet regulam.secundò,quod limitet exceptiones. & secundum relaxationem verus surgit intellectus. si enim limitat regulam, sensus est, quòd istis de se confessis non creditur regulariter quò ad conuincendum,sed quò ad præsumptionem fiendam sic. si verò limitat casus exceptos.sensus est,vt regulariter istis non credatur in aliquo.sed in casibus exceptis creditur quò ad præsumptionem, non quòad conuincendum. hunc vltimum intellectum sentit gl. d.c. nemini. & facit ibi tex.& hic dum indistinctè dicit cõfessionem talium non esse contra alios admittendam, nec debere interrogari de aliorum conscientiis. q. d. vt isti differant inter se quòd neque interrogari debent de aliis, nec si confitentur sine interrogatione eorum confessio est contra alios admittenda. & per consequens videretur quòd regulariter nullam fidem faciat. sed in casibus exceptis inducit præsumptionem. quid dicendum,quidam dicunt,vt refert hic Host. quod priusquam de se cõfiteãtur possunt de aliis interrogari,& eis creditur: postea verò non,vt hic. hoc reprobat Host.per l.prius.ff.ad Silla.vbi in casu speciali prius familia interrogatur de se, an interfecero dominum, & postea interrogatur de aliis. Ipse verò Host. dicit, quòd interrogari possunt ad iudicis instructionem,non quòd eis credatur, vt dicit gloss.vel interrogantur contra infamatum, sed de occultis non interrogantur.de accus.c.qualiter.& c.inquisitiones. & sic loquatur hic.& cum hac opin.

transit hic Ioannes Andr. Gloss.iuris ciuilis in l.final. C.de accusat. facit regula, quòd reus de aliorum conscientiis interrogari non debet. fallit secundum eum propter immanitatem criminis. primus est.C.de fer.l.prouinciarum.secundus,de falsa monet.l.1.C.de falsa mone. tertius,de cust.reor.l.Diuus Adrianus.§.item alius.ff.ad exhiben.l.fi.C.de malef.& mathem.l.fi.& facit ad idem l.1.C.de custod.reor.notabiliter dicit gl.in d.l.fin.quod his casibus non debet interrogari,nisi aliqua præcedat præsumptio, vt C.de sequestr.l.1. item dicit,quòd eius responsio non erit plena probatio,sed aliqua præsumptio, Et not.bene hæc vltima duo dicta,videlicet, quòd in casibus non sit interrogatio, nisi præcedat aliqua præsumptio. secundò, quòd etiam in casibus specialibus non resultat ex confessione plena probatio, sed tantum præsumptio. Cy.in d.l.fi.videtur
7 transire cum opin.glossæ. ¶†Sed quæritur vltra gl. quid si aliquis fuit interrogatus de crimine aliorum, & respondit, nunquid sua
d confessio præiudicet,[d] & refert quosdam quos ipse sequitur distinguere, an debuerit interrogari an non.Si debuit interrogari: quia est de casibus specialibus, tunc non præiudicat plenè, sed facit aliquam præsumptionem,ita quod locus est quæstioni per tormenta. Si non debuit interrogari, tunc non facit talem præsumptionem, quòd locus sit tormentis.& refert Pet.intellexisse indistinctè quòd talis confessio inducit talem præsumptionem, quòd locus sit tormentis, sed præcedens sententia Cyn. videtur rationabilior. Bart. in d.l.fin. similiter transiuit cum gl.sed in l.repeti.ff.de quæst. impugnat dictum gloss.dicens, leue esse dicere,hoc fallit: quasi velit dicere reddenda est ratio fallentiæ.vnde volens ipse in hoc dare theoricam dicit, quòd quædam sunt delicta, quæ non committuntur principaliter in offensam, vel odium alicuius, sed propter commodum committentium, vt falsare seu fabricare monetam. Item & latrocinia facere:nam & latrones non odiunt aliquem.sed diligunt æs alterius,& isto casu potest interrogari de sociis,vt l.Diuus. ff.de custod.reorum.& l.prouinciarum.C.de fer.& l.final C.de malef.& mathem.& ita dicit se intelligere.l.qui vltimo.in fi.ff.de pœn. & l.final. ff. ad exhibendum. Quædam sunt delicta, quæ committuntur principaliter in odium aliorum, & in istis confessus de se non debet interrogari de aliis, vt d.l. repeti. & d.l. final de accusat. fallit secundum eum in casu d. l. prius. Ex prædictis infertur. quòd plures possunt interrogari de sociis,& de receptatoribus & similibus. argument. d. l. Diuus. Ratio prædictorum secundum eum est, quia quando delictum committitur in alterius iniuriam est, quia alios delinquentes potest accusare. Sed non ita in delictis, quæ non committuntur principaliter in alterius iniuriam, ideò magis permittitur iudici inquirere in istis quàm in aliis. Et nota bene hanc theoricam Barrol.quæ est satis æqua, & debuit excepisse alium casum,scilicet crimen læsæ maiestatis.nam illud committit in odium principis,& tamen interrogatur de sociis.argumentum hic.& cap. final. 15.quæst.3.sed Bartol.non prosequitur, quid si interrogatur vbi non debuit interrogari. Item obst. distinctioni suæ quod legitur & notatur in cap.quoniam. de testibus. vnde prosequendo totam materiam facio duo membra. primum,nunquid de se confessus debeat de aliis interrogari, secundum quid si interrogatur, vel sine interrogatione respondet,qualem probationem facit illa con
8 fessio. ¶† Venio ad primum,quòd subdiuido : aut enim quæritur nunquid debeat interrogari per modum testimonij. secundò, an debeat interrogari ex officio iudicis, maximè torquendo cri
e minosum. Primo casu [e] dico, quòd aut testis recipi potest in defectum aliorum ad faciendam qualem qualem præsumptionem, maximè si agatur de crimine ciuiliter,de hoc est textus,iuncta gloss.in cap.quoniam.de test.& eam sequitur ibi Innocentius, in quadam lectura.ad idem quod not.in cap.veniens.el primo. eodem titulo. facit glos.in cap.j.de testib.libr.sexto,in ver.ad testimonium.& hoc regulariter.sed in criminibus exceptis quandoque talium dicta faciunt plenam probationem, quandoque minus, secundum quòd hæc crimina excepta sunt priuilegiata, vt patet in cap.in fidei fauorem.de hæret. libro sexto. iuncto d.cap.j.de testibus. eodem libro. cum similibus.de hoc primo articulo dicendum est,vt plenius notatur in iuribus præallegatis. quia propriè non est materia nostra. sed tetigi hanc succinctè vt euitaretur æquiuocatio. Secundò casu,nunquid debeat à iudice interrogari: satis potest teneri theori
f ca Bartoli, præallegata, in dicta lege, repeti. [f] ¶Secundo [g] mem
g bro principali, si interrogatur vel respondeat sine interrogatione, satis potest sustineri illa opinio, quæ placuit Cyn. vt in casibus in quibus potuit interrogari faciat præsumptionem sufficientem ad torturam. argumentum hic, dum excipit crimen læsæ maiestatis.vnde dicendum est in aliis exceptionibus.prout sentire videtur hic glossa. in aliis verò orietur quædam præsumptio, sed tanta quòd sufficiat ad torturam. quia oriatur aliqua præsumptio etiam si non debuit interrogari. facit glossa in cap.interrogatum secunda,quæstione quarta,& cap.significasti.de adulteriis.& notatur per Bartolum,in lege,si maritus.ff.de quæstionib.& quòd non sufficit ad tor-

a ¶Non debuit examinari.Adde Alex. consi.85.3.lib.
Ant.Franc.
¶An testes inhabiles admittãtur,& faciãt aliqd genus pbationis,dicas, ꝙ admittuntur in subsidium, ne veritas pereat qñ alij testes nõ pñt hñri,vt p Ale.in l. ex libero.ff.de q.& hr̃ in l.ꝯsensu.C. de rep.& adde ẽt, ꝙ testes inhabiles & suspecti admittũtur ꝯ hr̃ticum inqsitum, vel accusatum,vt est no.gl.q̃ ibi sequitur Gem.in c.in fidei fauorẽ.de he.in 6.cui⁹ tñ ꝯrium dt ibi Arc. quẽ seqtur Ale.in l. si ꝯstante.ff.sol.ma.s; Ro.in rep.aut.si fr.C. ad leg.fal.dt ꝙ in inqsitione admittuntur in cã hr̃sis: in accusatione aũt nõ.& adde ẽt, ꝙ testes inhabiles in iudicio d ptium ꝯsensu admittuntur, nisi agatur d ꝯmõ publico, vt per Ang.in aut.de test.§. j.ver.ẽt no.gl.& add etiã, ꝙ testes idonei pl'es numero reqsito pbant: qa numerus supplet id qđ in fide deficit, vt ẽ no. gl.in l.3.§.eisdẽ.ff.de test.de quo ibi vid p Ale.plenè.& p eũdẽ in l.de timore.§.tormenta.ff. de q. tene mẽti, ꝙ testis nõ integer pbat:qñ deponit de eo qđ p̃sumitur de iure de quo p Gu.& Ale.in l.si duo patroni.in pr. ff. de iureiu.& ꝯclude q̃ũ probent tales testes vel faciũt indiciũ, relinquit arbitrio iudicis per text.ĩ l.3.in §. tu magis.ff. de testi.
b ¶Purgatio. Adde Rom.con.341.
c ¶Procederet ꝯriũ. Vide tex.ĩ c.de hoc. de simo.vide q̃ remisi in tex.ĩ l.iubemus. C.de libe.cã.An.Bar.

ad torturam.facit op.text.inducendo prout
9 s.induxi in primo no.¶†Sed aduerte nunc, vr.n.ꝙ si interrogatur vel rñdeat vbi non dẽt interrogari: ꝙ dcm̃ suum nullã p̃sumptionẽ facit pro hoc d.l.maritus.fm vnum intel.qui ponitur ibi per gl.& l.j.§.impubes.ff.ad Silla. Sol.hic optimè cadit illa no.q p Canonistas alicubi non tacta ꝙ meminerim,nũqd si examinetur ille qui non debuit examinari seu in testẽ recipi facit aliquod indicium.de quo in d.l.maritus.vbi Bar.post gl.sic notabiliter distinguit ꝙ qñque quis non debuit examinari pp reuerentiam personæ,& tũc examinatus nõ facit indicium.exemplum in liberto vel seruo in casu in quo non debuit exa
a minari [a] ꝯ dñm : vt l.maritus.& d.l.diuus.ff.de quæst.l.j.§.Diuus Seuerus.Qñq; non debuit examinari pp ætatem:vt quia erat impubes, & tunc examinatus non facit plenũ indiciũ, sed quale quale ĩ d.l.j.§.impubes.ad Sil.& no. in l.talis j.gl.C.e.Idem in teste qui nõ debuit examinari pp sexum:vt ĩ muliere eadem rõne.Qñq; non debuit examinari pp infamiã. & tunc examinatus quale quale facit indiciũ. ar.in l.qui vltimo.ff.de pœ & hoc casu puto posse includi ꝙ s.dixi in mã nostra:loquitur eñ iste text.in damnato vltimo supplicio q reseruatur qñq; vt interrogetur de aliis.Et not.vnum intell.ad illam l.nam alium intell. sentit Bar.in d.l.repeti.vt s.dixi in alia distinctione.Qñq; non debuit examinari pp inimicitias:tũc examinatus facit indicium , vel non fm qualitatem inimicitiæ.l.j.§.pterea.ff. de quæst.Qñq; Testis nõ debuit examinari rõne ordinis:qa li.non ꝯte.vel parte nõ citata,tũc non facit indicium.C. de test.l.si qñ in fi.facit ca.veniens.2.de test.& hæc no.qa hẽs nunc plenius quam alibi examinatam hanc
10 mãm.¶†Quæro quò ad secundam partem c.nunquid saltem hęc ꝯfessio sufficiat ad purgationem indicendam.gl.fi. tenet ꝙ nõ.sed pp infamiam fuit hic vel mãdatur indici purgatio.Idem no.gl.in c.significasti.de adul.facit text.iuncta gl.j.2.q.2.interrogatum.& de hoc dico esse tex.hic:nam mandat hic indici purgationem sub ꝯdõe si labouerat infamia. sola ergò confessio non sufficit.¶Sed circa hoc dubitatur:nunquid infamia orta ex hac ꝯfessione sufficiat ad purgationem indicendam.primo dicit Io.An.post.Gof.ꝙ hæc infamia dẽt esse aliunde orta quã ex dicto istius. postea dicit ꝙ ẽt ex eo orta sufficit,cum ẽt in famia orta ex calumnioso dicto indicat purgationem.all.de acc.ca.veniens.postea dicit vel dic vt ibi no.Ego hanc mãm plenè examino,in c.qualiter & qñ.2.de acc.& breuiter ad propositum dico sic,ꝙ aut infamia orta à criminosis est tanta ꝙ generat scandalum ĩ mẽtib.aliorum : tunc pp scandalum vitandum:
b est indicenda purgatio:[b] vt in c.inter.de exc. præl.& est gl.bo.in d.c.qualiter.in ver.à maliuolis.aut non generat scandalum.& tunc secus: nam de tali infamia non est curandum: quia sunt vanæ voces populi ex quo non habuit ortum ex probabilib.coniecturis,vt no. Bar.in l.de minore.§.tormenta.ff.de quæst.facit c.Ocius.de ele.sic intellige gl.in c.cum dilectus.de pur.cano.facit c.cum in iuuentute.de p̃sum.vbi est bo.tex.

CAP. II.

1 *Confessus in iure se commisisse simoniam deponitur ab officio & beneficio quod intellige: vt j.nu.7.& 8.*
Confessus incidenter crimen suum potest puniri,& contra ipsum processus formari.
2 *Simonia committitur non solum actualiter aliquid accipiendo,sed recipiendo aliquam obligationem.*
3 *Mediator simoniæ punitur,& patitur pœnas simoniacorum.*
4 *Simonia committitur per illum qui aliquo recepto dat vocem suam.*
5 *Confessio facta coram iudice inconmpetenti, vel extra iudicium,an præiudicet confitenti,vide remissiuè.*
6 *Crimen incidenter confessatum,vel probatum in iudicio, an & quo casu sit punibile.13.14.*
8 *Beneficium habitum per simoniam non retinetur cum conscientia , etiam si peragerit pœnitentiam.*
9 *Reus conuentus si confitetur nullum ius habere in re petita actor autem non probat,non potest in illa instantia per aliquem condemnari, nisi à solo Papa: qui supplet ex plenitudine potestatis.*
10 *Iudex quando procedit contra aliquem per viam inquisitionis, potest imponere mitiorem pœnam:tamen ad hoc non adstringitur,& potest ex causa imponere maiorem.*
11 *Papa potest punire delicta per quemcunque modum sibi cognita.*
Confessio incidenter facta licet non sit pro tunc punibilis:tamen est sufficiens, vt ex ea inchoetur nouus processus.
Confessio facta in vna instantia facit fidem in alia super eadem causa, licet diuersimodè intentetur,secus probationes:quia non faciunt fidem.
14 *Simonia incidenter probata,& deducta,an sit punibilis.*
15 *Clericus qui de delicto publicè gloriatur potest puniri absque alia accusatione.*
16 *Positionibus criminosis vtrum pars vel testis teneatur respondere.8.9.*
Et quando quis teneatur respondere positioni criminosæ,& nu.20.
Positioni criminosæ pars tenetur respondere quãdo est de crimine publicè infamata.
16 *Infamatus aliquo crimine tenetur se purgare,adeò quòd si se non purgauerit reputatur conuictus.*
20 *Excipiens contra electum vel formam electionis habet hoc probare,& isto casu electus non confirmatur nisi probet se idoneum.*

1 Cum super. ¶†Qui in iure confessus est se simoniacum, ab officio & beneficio deponitur.ita summat Io.An.sed hæc summatio est nimis gñalis , vnde summo specialius fm intel.gl.Si de crimine ꝯtingente causam principalem ꝯstat ꝯ aliquem per eius confessionem punitur pœna ordinaria ẽt si directè ꝯ eum non agatur.& est casus no.& verus in se.vel summa sic fm alium intel.non minus notabilem quem sentit gl.licet non perfectè explicet.Si quis confitetur crimen in iudicio incidenter , pt iudex ordinarius nouum inchoando processum illum punire pęna ordinaria.h.d.singulariter. Diuiditur.nam primo ponitur depositionis causa,secũdò deponit:ibi nos.¶Casus literalis.duo clerici fuerunt electi in ecclesia Bethlemitana in examinatione illarum electionum.V.Bethlemitanus canonicus fuit in iure confessus quod pro præstando consensum electioni alterius acceperat obligationem quingentorum sarracenorum,& mediator fuit simoniacæ prauitatis.vnde dominus Papa deposuit ipsum per diffinitiuam sententiã
2 ab omni officio , & beneficio ecclesiastico.B.¶†Not.ꝙ crimen simoniæ committitur non solum recipiendo actualiter temporale pro spirituali.j.q.j.summa.sed etiam recipiendo obligationem tem
3 poralitatis pro hoc j.q.j.nonnulli.¶†Not.ibi , mediator fm vnum intellectum videlicet ꝙ iste canonicus recepit hanc obligationem non ad commodum sui , sed alterius de quo in gl.fi.quia mediator simoniacę prauitatis patitur pœnas ordinarias simoniacorum.qđ
4 benè no.facit quod leg.&no.in c.j.de of.del.¶†No.fm alium intellectum,ꝙ iste recepit obligationem ad sui commodum vt daret sibi vocem suam , ꝙ licet canonicus ex sola sua voce non transferat ius in electum: nihilominus si aliquid recipiat vt vocem tradat cõmittit simoniam,& punitur pœna ordinaria simoniacorum.ius enim vocis dandæ tanquam spirituale debet esse gratuitum.aliàs cõ
5 mittitur simonia.j.de simo.c.de hoc.¶†Not.vlt.pœnam simoniacorum.deponuntur enim ab omni beneficio & officio.de quo plenius vt dicam j.super gl.¶Op.contra tex.videtur enim ꝙ iste canonicus ex sua confessione debuit tantum suspendi : vt in ca.quam sit graue.de exces.præla.Glo.1.in prin.respondet ꝙ ista confessio hic
c fuit facta coram iudice suo,aliàs non procederet contrarium.[c] qua si sentiat gl.ꝙ vbi confessio de crimine non fuisset facta coram iudice suo , imponeretur tantum pœna suspensionis.Tu verò dic distinguendum,an fit coram iudice incompetenti:an extra iudicium sine aliquo colore iudicij: & tunc subdistinguendum est an fiat in præsentia eius cuius interest vel non: & prosequere hanc materiã,
6 vt plenè dixi in c.at si clerici.de iud.¶†Opp.secundo videtur enim ꝙ licet in iudicio ille fuerit confessus:nihilominus iste non debuit puniri pœna ordinaria: quia tanquam testis incidenter fuit confessus,ergò satis erat ipsum repellere à testimonio, vt in ca.2.de ord. cog.& in c.1.de exce.l.lucius.ff.de his qui not.infa.item sine accusatore nemo est puniendus.j.de eccl.benefi.vt nostrum.ff.de mune. & hon.l.rescripto.fol.glo.ista.1.post princ.ponit quatuor lect.Prima est , quòd iste canonicus fuit denuntiatus vel inquisitio contra eum facta fuit.Secunda quòd dominus papa hic processit ex suo officio in odium criminis. Tertia : quòd crimen istud contingebat principale negotium:meritò punitur pœna ordinaria.de excep.c. 1.l.2.§.si publico.ff.de adul.Quarta lect.arg.hoc processit in odium criminis: vt innuere videtur litera ibi , vitium cuius &c.sicut aliàs dicimus in marito qui punitur pœna lenocinij deducti per exceptionis viam ab vxore accusatus.& sic directè nõ agebatur ibi con-

Universidad de Deusto Biblioteca

Sebast. Sap.

a ¶Viam procedendi. Vide Fel. in ca. inquisitionis. ʒ. de acc. vbi ponit ꝙ potest pronuntiare ordine iudicij non seruato, & ferre sententiam parte citata, & multa facere in his quæ spectāt ad ordinem iudiciarium. vide etiam Ias. in l. vinum. ver. 2. prædicta regula fallit. ff. si cer. pet.

b ¶Plenitudine potestatis. pro isto dicto vide d. Ant. in c. licet Heli. de sim. vbi al. Spe. And. Barb.

c ¶Poterit procedere. Tu vide text. hic, & ibi dixi in c. cum olim. de rerum permu. And. Barba.

d ¶Moderari pœnā not. dicit ꝙ poterit moderari, quia loquitur quando non fuit commissa in ordine vel in beneficio adepto. & pondera, quia Ab. malè intellexit illum tex. ex eo quia dicit in ordine vel beneficio, postea dicit alioquin poterit iudex suo arbitrio moderari, videtur tamen ꝙ quo ad simoniam commissam ī ordine vel beneficio non possit moderari, secus in aliis criminibus, & hoc ideò ratione simoniæ, & sic nō bene all. illum text. Ab.

e ¶Inquisitionis. adde eundem cōsil. 24.

f ¶Nouum processum. Tu pōdera, qa Spe. In. Io. An. & alij dicunt, ꝙ quando iudicium est inchoatū cum reo ad petitionem actoris, & apparet de non iure actoris & de nō iure rei, ꝙ pōt iudex inchoare nouū processum ex suo officio, & loquuntur in causa beneficiali, sed hic nō fuit iudiciū inchoatum cum isto teste. pondera benè. A.B.

Sebast. Sap.

g ¶Damnari. Quod ex cōfessione facta incidenter quis nō possit puniri ordinaria pœna delicti: tenet Abb. consil. 25. inc. canonic⁹. Ange. consil. 173. inc. visis actis. Et in disputatione sua inc. astensis miles. & in dispu. inc. duo nobiles Gallici. in 10. & Sal. in l. 2. circa fi. C. d cu. reo.

h ¶Per alias probationes: potest esse ratio quia magis innotescit per confessionem propriam. A.B.

7 tra eum. ¶†Sed nunc aduerte subtiliter in examinatione istarum lec. vltra doct. nam & contra primam lect. quæ tamen diuinat præsuppositiua pro vera: op. si agebatur contra istum per viam denuntiationis vel inquisitionis non debuit procedi ad depositionem ab officio & beneficio: quia licet accusatio tendat ad depositionem, denuntiatio tamen tendit ad correctionem. vt in ca. super his. de accu. inquisitio verò tendit ad remotionem ab administratione si est prælatus. vt in c. qualiter & quando. 2. de acc. vel si non est prælatus imponitur pęna extraordinaria arbitrio iudicis moderanda: non autem fit depositio sicut in accusatione. vt c. inquisitionis. eo. tit. Sol. docto. apertè non tangunt hoc contrarium, sed ex dictis incidenter do. Ant. posset colligi vna so. ꝙ istud erat de delictis quę impediunt ordinis executionem etiam per acta pœnitentia: meritò imponitur pœna ordinaria sicut si fuisset processum per viam
8 accusationis, vt in d. ca. inquisitionis. ¶†Sed certè diligenter ponderetur illud cap. inquisitionis hoc non probat. loquitur enim quādo simonia fuisset commissa in ordine, quo casu impediret executionem ordinis etiam post peractam pœnitentiam: quia character est vitiosus, vel qnando simonia in beneficio acquisito fuit commissa, quo casu impediretur retētio beneficij etiam post peractā penitentiam quia cum illicitè, & simoniacè illud acquisiuit non potest sine periculo animæ suę retinere, quantuncunque egerit penitentiam vt ibi & in c. nisi cum pridem. de renunt. sed in casu nostro simonia fuit commissa in electione alterius, non autem in suo ordine vel beneficio, & ideò benè poterit permanere in illis peracta pœnitentia, & sic cum sumus extra dispositionem c. inquisitionis. debuit procedit secundùm iura hodierna. pro hoc opti. facit ca. insinuatam. de mo. vbi clerici qui simoniacè habuerunt ingressum in beneficiis solum priuantur illis beneficiis, nec deponuntur ab ordine: quia non fuit actum per viam accusationis, quid
9 dicemus? contrarium difficile est. ¶†Primò potest dici, quòd Papa non processit ex suo officio pro hoc ibi prosequi volumus &c. non enim tenetur Papa obseruare modum
a & viam procedendi:[a] ex quo enim sibi constat de delicto maximè per confessionem: potest imponere pœnam condignam sup-
b plendo ex plenitudine potestatis[b] omnem defectum ꝓcessus. pro hoc c. ad petitionem. de accus. & quod ibi not. alius autem iudex inferior hoc non posset. ad hoc quod not. Io. Andr. post. Compost. in ca. mandatum. de rescri. vbi dixit, quòd si in causa beneficiali reus confitetur se ius non habere, & actor nihil probat de iure suo, ꝙ inferior à Papa non potest procedere super illa instantia contra reum confitentem: quia nihil potest vltra libellum. de simonia. licet Heli. C. de fideicomm. lib. l. fin. sed inchoando postea nouam instantiam per viam inquisitionis po-
c terit procedere[c] contra illum, & eum priuare ex illa confessione per nota. in ca. per inquisitionem. de elect. De Papa dicit quòd potest, & consuluit incontinenti super illa instantia pronuntiare contra vtrunque, & alij conferre beneficium, & hoc idem sequitur Archid. in ca. fin. de iureiur. libr. 6. & Spec. in titu. de actio. & pe. §. super actionibus. versic. sed quid si reus. ita dico in proposito nostro, & odium huius criminis simoniæ multum habuit inducere Papam ad transgrediēdum viam ordinariam. vt satis innuit hæc litera. & per hoc habes viam solutionis ad contra-
10 torium. ¶†Assigno & aliam ad quam aduerte diligenter quia habetur nouus intellectus ad multa nec aliàs consideraui, dico. n. quod vbi proceditur ꝑ viam inquisitionis potest
d iudex si vult moderari pœnam [d] ordinariam imponendo mitiorem, non autem ad hoc astringitur: vnde si vult potest imponere ordinariam hoc. certè probat dictum c. inquisitionis, si rectè ponderetur per illa verba, pœnam poterit iudicantis discretio moderari, &c. committit ergo hoc arbitrio iudicis nō autem subiicitur necessitatj: quia non quicquid arbitrio iudicis &c. vt l. non quicquid. ff. de iudiciis. & c. consuluit. de offi. dele. & pro hoc eleganter facit, quia de iure ciuili non est differentia in modo puniendi inter accusationem & inquisitionem. vt not. Bart. in l. infamen. ff. de pub. iud. dixi super rub. de iud. & in cap. inquisitionis. præalleg. Item iudex etiam ex causa potest imponere maiorem pœnam debita. vt l. quid ergò. & quod ibi no. ff. de his qui no. infa. §. pœna grauior. & maximè quando multis grassantibus locus est exemplo. ff. de poe. l. aut facta. in fi. potuit ergò Papa: & sic alius iudex imponere pœnam ordinariam, licet pro-
e cessisset per viam inquisitionis,[e] maximè in odium simoniæ quod crimen multum frequentatur, & hæc sufficiant quò ad iustifican-
11 dam primam lectur. ¶†Venio ad secundam quæ fuit quod Papa hic processit ex officio ad quam etiam aduerte. primò enim potest intelligi quod Papa hic processit super prima instantia inchoata in causa electionis. ipse enim potuit egredi vires libelli: vt in præcedenti lec. dixi, & punire delicta per quemcunque modum sibi cla-
12 ruerint. ar. 24. q. 4. ecce. & s. dixi. & tunc est speciale in eo. ¶†Sed si volumus saluare hunc intellectum iure ordinario vt in simili modo liceat cuicunque iudici. dico, quòd debemus intelligere quod inchoauit nouum processum inquisitionis, & ex illa confessione tulit sententiam depositionis. Et secundùm hunc intellectum no. singulariter istum text. quòd licet confessio incidenter facta non sufficiat ad imponendam pœnam ordinariam: potest tamen iudex in-
f choare nouum processum[f] & adducere illam confessionem & probationem delicti, pro hoc quod not. Inno. in ca. per inquisitionem. de elect. facit quod s. dixi post Io. An. in ca. mandatum. de rescrip. & apertius tenet Inn. in ca. qualiter & quando. 2. de accu. prope fi. vbi plus voluit In. quòd etiam probationes seu sententiam latam dum ageretur ciuiliter potest iudex assumere in nouo processu inquisitionis. sed illud non placet in probationibus, sed in confessione sic. ad hoc quod not. glo. in l. si quis ad se fundum. s. ad l. Iul. de vi pub. & quod no. idem Inn. in d. c. per inquisitionem. secundùm prædictam limitationem intellige Bar. in l. si confessus. ff. de custo. reo. vbi dicit
g quòd ex confessione incidenter facta non potest quis damnari[g] per ea quæ leg. & not. in l. si filium. C. de li. causa. ita etiam intelligas glo. in c. ex pœnitentibus. 50. di. cum sim. ex illo processu super alio inchoato, non possit ad pœnam procedere. secus si vult inchoare nouum processum, & habes nunc iustificatam secundam lect. not.
13 ¶†Venio ad tertiam lect. quæ habet, quod ratione contingentiæ iudex imposuit hanc pœnam ordinariam hanc lect. etiam sentit In. & eam limitat. & vult procedre quando de crimine constat per i-
h psius cōfessionem, secus si per alias probationes[h] licet referat quosdam tenere idem si per probationes per d. §. si publico. quod sibi non placet. & ad §. si publico, respondet, quòd maritus fuit ibi specialiter accusatus. & est speciale secundùm eum quòd vxor accusata de adulterio possit de lenocinio opponere marito etiam in modum accusationis. aduerte, quòd quando de delicto contingente causam de qua agitur constat per confessionem omnes consentiunt, quod potest imponi pœna ordinaria licet directè non fuerit actum contra confitentem: quia ratione contingentiæ videtur in iudicium deductum sicut ipsum de quo principaliter agitur. Sed dubium est quid si constat per alias probationes, hoc ñ prosequor hic, quia satis plenè dixi in ca. 2. de ord. cog. & clarius adhuc dicam in d. ca. 1. de exc. vbi melius cadit: sed not. hanc præcedentem lectu.
14 ¶†Sed contra eam facio vnum fortè contrarium non tactum per aliqmem: cum enim hic ageretur ciuiliter de electione inter istos coelectos, & exciperetur de simonia: non debuit testis confitens simoniam super eodem facto commissam puniri pœna ordinaria, cum non ageretur ad punitionem delicti. si enim ipsæ partes principales non fuissent punitæ pœna ordinaria, si de simonia constitisset: vt in c. super his. de accu. fortius nec testis simoniam confitens, cum non debeat magis operari quod venit incidenter & indirectè quam id quod deductum fuit principaliter. So. contrarium satis vrget. sed potest dici primò, quòd speciale est in Papa maximè in odium criminis: quia non astringitur ad obseruandum modum procedendi. vt s. dixi. vel fortè hic vnus accusabat alium de simonia. licet principaliter qō esset super electione, aliàs nō video ꝙ iudex inferior possit procedere ad pœnā ordinariam infligēdam. pro hoc l. nullum

a Sexta lect. Tu pōdera si pt poni septima lect. vt dicamus, qd hoc ꝓcedit in causa epatus: quo casu iura magis puniūt simoniā ꝯmissam in electione epi, & adduco sil'e, qd voluit Bal. ī l. si queq̃. C. de epi. & cl. vbi dixit, ꝙ simonia ꝯmissa in episcopatu est hr̃sis. ita dicamus in casu nostro. & fortè non est malū sic dicere. And. Barb.

Ant. Franc.

¶An simonia ꝯmissa in ꝓmotione ad epatū sit magis punibilis q̃ cōmissa in ꝓmotione ad bn̄ficia inferiora, dic, ꝙ sic: qa illa vitiat promotionē ipso iure, & obligat ēt ꝯsentiētes. vt per Bal. in l. si queq̃. hic al. & hr̃ in aut. qūo opor. epos. §. j. secus āt in ꝓmotis ꝑ simoniā ad inferiora bn̄ficia, quia illa non vitiat ipso iure, imò simoniacè electus ad inferiora bn̄cia seu officia pt ꝯfirmari, fm Bar. in l. Barbarius. in rep. ff. de of. pto. & an Papa ꝯferens. epatū ꝑ pecuniā ꝯmittat simoniā. vide ꝑ Bal. in d. l. Barbarius. vbi se remittit ad not. in c. si quis pecunia. 79. di. vbi dr̃ & ibi gl. not. ꝙ simonia ēt ī Papa. est hr̃sis. & idem dr̃ in c. eos. 1. q. 1. dicas tñ ꝙ Papa non pt accusari d simonia. q̃uis ille ñ minus peccat q̃ alij. fm d. Card. in cle. j. de sum. Tri. & dt Bar. in l. j. in pr. ff. ad l. Iuli. de amb. ꝙ simonia cessat in curia Romana.

Sebast. Sap.

b ¶Criminosè. An positiōi criminosæ sit resp. vide alle per Ale. in l. qui iurasse. § si pater. ff. de iurei. vbi ēt d. Ias. in fi.

c ¶Rn̄dere. adde an positioni criminosè qs teneatur rn̄dere. Bar. cons. 90.

Zacharias.

¶Adde Fran. Are. in l. fi. C. de edē. Ia. Reb. in l. pses. & ibi ī apo. Cel. C. si ser. aut libr. 10. Barth. Sozi. ī suo tract. fall. reg. 409. & Fel. in c. cum cām. ꝑ istū all. ver. in ea. gl. & ibi Deo ducè di-

nullum. C. de testi. & ꝙ ibi no. & per Bar. in l. infamem. ff. de pub. iud. nisi vt s. dixi inchoaret nouum processum & c. ¶Quarta lec. est, ꝙ illud processit in odium simoniæ non placet hæc spālitas, qa nullibi ꝓbatur. ¶Quinta lect. datur per Gof. extra gl. vt exponatur tex. deponendū. i. suspendendū. hæc lect. non pla-
15 cet, qa torquet literam. ¶†Sexta lect.[a] ponitur per Host. qui dicit esse spāle in clerico, vt ex tali cōfessione puniatur sine accusatione, sicut & clericus q de delicto publicè gloriat. ʒ. de exce. pla. q̃ sit. non placet hæc lect. qa fm modum procedendi pœna inferenda est, de ac. qualiter. & qñ. de si. licet heli. & facit ꝙ no. in d. c. mandatum. tene ergò aliq̃ de prędictis intellectā, & limitarā, vt s. limitaui. & satis placet prima, qa tex. simpliciter fundat se, ꝙ iste canonicus fuit in iure ꝯfessus nihil. n. dicit de testimonio, ꝙ fortè dum fierēt exceptiones hincinde fuit nominatus iste canonicus rõe illius obligationis q̃ suscepit. Papa verò ꝓcedens ex suo officio, fecit eum in iure interro-
16 gari. & iste fuit ꝯfessus vñ dr̃ in litera. ¶†Sed tenendo hanc lect. vel aliam, ꝙ iste fuit productus in testem. opp. vr̃. n. ꝙ non tenebatur resp. interrogationi seu positioni criminosę quia non debet seipsum prodere. de pœ. di. j. non dico tibi. 2. q. 1. si peccauerit. Sol. Inn. in hoc satis instat prosequendo duo membra. primo. nunquid pars teneatur respōdere po
b sitioni criminosæ.[b] secundo qd in teste. sed fm non prosequor hic, quia gl. tangit in c. cū causam. ʒ. de test. vnde ibi hoc reseruo. ¶Ad primum aūt In. ponit duas practicas. prima, ꝙ vbicunq; fit positio, ꝙ reus fuerit publicè
c deprehensus ꝯuictus vel ꝯfessus respōdere[c] debet. ar. de coha. cle. & mu. c. vestra. idem fm eum si talis positio non fiat. si tñ certum est illum de eo ꝙ quæritur publicè infamatum, talis. n. potest interrogari, & resp. tenetur in casib. prædictis, siue agatur ꝯ ipsum in modū accusationis, siue inquisitionis, siue etiam in modum exceptionis, vt à ꝯsecratione, vel ordine repellatur. ʒ. de ac. c. super his. vel ēt qualicunq; modo agitur, siue criminaliter, siue
17 ciuiliter ꝯ ipsum. ¶†Et prædīcta sic probat. certū est. n. ꝙ talis infamatus tenetur se purgare per iuramentū proprium, & ꝯpurgatorium. vt s. c. prox. & s. de pur. ca. quoties. ergò potius tenetur resp. per iurm suum duntaxat. dixi tñ, ꝙ non præcisè cogitur ad se purgandum, sen causatiuè tantum: videlicet, quia se iurare tenuit sicut & si se purgare noluerit punietur tanq̃ ꝯuictus vel suspendetur. vel alias ꝯ ipsum fm, ꝙ requirit negotij qualitas de quo agitur. procederetur. ar. ff. de interro. act. l. de ætate. §. qui tacuit. & in eo ꝙ le. & no. in c. fi. §. pœna. de iur. ca. satis enim fm eum vr̃ delicatus seu malitiosus ille qui se purgare debet ēt cum multis iuramētis si solo verbo propriè renuerit se purgare, si verò non est diffamatus, nec ꝯuictus, nec ꝯfessus nec dephensus, sed occultus, non deberet eum iudex interrogare. vt patet in eo. ꝙ le. & not. ʒ. de ac. qualiter. j. in fi. & sic dicit intelligēdam hanc materiam. de poe. di. j. c. quis aliqñ. §. his auctoritatib. & c. non tibi dico. & 2. q. 1. si peccauerit. occulta. n. publicanda ñ sunt, sed soli Deo relinquenda 6. q. 1. si oīa. & ca. oues. & c. eo merito. nulla ergò æquitas pt mouere iudicem vt reum interroget de occultis æquitate aūt deficiente non est locus interrogationi iudiciali, vt colligitur de inter. act. l. vbi cūq; & in eo ꝙ le. & no. in c. statuim⁹. e. ti. li. 6.
18 ¶†Alia theorica est fm eum, ꝙ vbicunque cogitur testis reddere testimonium, & cām sui testimonij vbi iudex interrogabit eū de hac theorica secunda, non multum curo, qa magna est differentia inter testem qui tenetur dicere id, quod vidit: maximè deficiente alia probatione. iuxta no. in c. dilectorum. de test. cogen. & in testib. qui compelluntur testificari in criminalib. dicendū vt ibi, & inter partem, quæ non debet se ipsam reuelare: vt in auctoritatib. præallegatis. Et hæc dicta ponit Inn. hic. sed in c. dudum. 2. de elec. replicat primam theoricam & ponit aliam, ꝙ in his quæ impediunt ordinis executionem post peractam pœnitentiam tenetur resp. quia in hoc procuratur vtilitas sua. ar. 23. q. 5. ꝓdest. & quæ sunt crimina impedientia executionem. leg. & no. in c. nisi cum pridē. de renun. postea ibidē vr̃ limitare omnia ꝑdicta dicēs, ꝙ principalis persona non cogitur respōdere si ad aliam pœnam q̃ spiritualem agitur. Io. And. videtur ibi transire cum prima theorica prędicta. Spe. in tit. de positio. §. septimo. ver. 19. videtur transire cum opinione Inn. vt in d. c. dudum vt in notoriis seu famosis, & in his quæ impediunt ordinis executionem post peractam pœnitentiam teneatur respōdere: in aliis non. gl. in c. 2. e. ti. lib. 6. simpliciter tenet, ꝙ positioni criminosæ non est respondēdum. gl. in c. pœnitentib. 50. di. refert opi. ꝯrias, aliter sentit Bar. in l. 2. C. de iur. cal.
19 vbi clarè non loquitur nec plenè ¶†Ego di
d cerem sic,[d] ꝙ aut proceditur per inquisitionem ex mero iudicis officio: aut per accusationem: aut actionem. primo casu si ꝙ quęritur non est notorium, vel famosum non tenetur respondere. ar. bonum in c. qualiter. ʒ. de ac. si autem dicatur notorium seu infamia flagrat. tunc respondere tenetur. ad hoc allego tex. valdè no. in c. cum dilecti. e. ti. & sic in effectu prima theorica. In. placet in processu inquisitionis in quo multum exuberat officium iudicis vt lit. non ꝯt. quoniam. §. sunt & alij. & in hoc casu rectè procedit illud ar. à maiori. s. factum videlicet, si per iudicem pt sibi indici purgatio, fortius pt interrogari vt per proprium iurm respondeat, sed in alio casu cum proceditur ad instantiam satis ęquè posset dici, ꝙ est famosum. & cum hoc est tale, ꝙ impedit ordinis executionem post peractā pœnitentiam tenetur respōdere, aliàs secùs. ratio huius vltimæ est, qa veniens ad iudiciū ꝯ alium debet venire paratus, & habere secū ꝓbationes aliàs debet silere. 16. q. 2. si tātum. & c. placuit. 2. q. 7. si quis eps. nulla enim æquitas suggerit, vt quis debeat prodere crimen suum etiam si de eo sit infamatus cum fama sępe sit fallax. & cessat hoc casu ratio quam s. dixi de purgatione. illa enim indicit iudicis officio nō ad instātiam partis. meritò ad instantiam partis pari ratione non debet com-
20 pelli respondere. ¶†Facit ꝙ no. Io. An. in regula infamib. de reg. iu. li. 6. in merc. vbi dicit, quod excipiens contra electum habet probare, siue excipiat contra personam electi, siue contra formam electionis. sed iudex nō tenetur electionem confirmare, nisi ille probet se idoneum si dubitatur seu fidem facit de forma electionis. pro hoc habes bonum text. in c. cum nobis. de elect. cum simi. sed in alio casu quando cōcurrunt illa duo similia. vt quia est famosum & impedit ordinis executionem, tunc puto illum teneri ad respondendum de æquitate maximè super qua fundantur istę positiones. vt not. in c. 1. eod. tit. lib. 6. & vt s. dixi. & hoc puto verum maximè quando non agitur ad aliam pœnam vltra spiritualem, tunc enim cessat æquitas & imminet odium quod debet restringi regula odia. de regu. iur. lib. 6. Et per hanc distinctionem reduco ad concordiam omnia dicta Inno. & aliorum, & sic distinguo glos. in c. 2. eod. tit. libro. 6. Ex omnibus prædictis elicio duas conclusiones. Prima sit ista. Si proceditur per inquisitionem ex merò iudicis officio tenetur inquisitus respondere positioni criminosę, & id de quo quęritur est notorium, seu famosum. aliàs secùs Secunda cōclusio. Ad instantiam partis necessariò est respondendum positioni criminosæ, si id de quo quæritur sit famosum & impediat ordinis executionem seu beneficij retentionem de quo agitur, nec veniat imponenda pœna temporalis. not. prædicta.

eam in ad. ad istum. ʒ. de testi.

Ant. Franc.

¶An positioni criminose sit rn̄dendū ponit Bar. in l. transactioni. j. & ibi Bal. C. de trās. & dīt tali positioni non esse respondendū. sed Bal. in l. quoties. §. pror. ff. de nox. ꝑ illū text. vr̃ tenere ꝯrium remittit se ad not. in l. q iurasse. § si pater. ff. de iurei. & hr̃ ēt ꝑ Bar. in l. fi. ff. de his q. vt indi. & l. nō intelligitur. ff. de iure fis. & l. Marcellius. in §. 1. ff. re. amot. & vide Bar. l. 2. §. ꝙ obseruari. C. de iu. ca. in ver. oppono 6. & ibi ēt ꝑ Bal. & vide per doct. in c. dudū. 2. de elec. & ꝑ Arch. ī c. ex pœnitentib. 50. di. & vide gl. & do. in c. 2. de ꝯfes. li. 6. & ibi ꝑ Car. & per eundē in c. 2. ī antiq. de ꝯfes. post Inn. in cle. sæpe. in §. qa. in pr. de verb. sig. & vide Ang. in l. qui petitorio. ff. d rei vē. & est ꝯclusio, ꝙ si crimen est occultū nō tenet resp. sed si est manifestū vel notoriū sic. imò q rn̄dit positiōi criminosæ ēt cū iuro & illā negat nō est periurus. de quo per Bal. in c. accusationē. C. qui ac. nō pos. & ꝑ Ale. ī l. j. ff. d his q mor. sibi ꝯsci. & dixit Inn. in c. dudū. præall. ꝙ sicut nō tenetur resp. positiōi criminosæ qñ crimen est manifestū vel notoriū: ita nec tenetur resp. illi positioni ꝑ q̃ pueniret ad notitiā crīs.

d ¶Dicerem sic. Tu vide Bar. in l. si. ff. de his qui. vt ind. vt loqtur clarè & plenè ꝯsilio inc. Petrus de Spoleto. And. Barb.

Universidad de Deusto Biblioteca

Zacharias.
a ¶Per errorem.adde qualiter de errore docebitur p Lanfran.in praeall.c.quoniam cõtra.in prin. ver.capio gl.in ver. confessiones.& ibi in apostil.Bene.vad. in ver. confiteri. j. de proba.dixi aliqd in apost.ad istum in c.examinata.in ver. videtur confiteri.s. de indi.
b ¶Sine mandato. Adde vt per Roma. cons.417.
Sebast.Sap.
c ¶Facta.vide Fely. post Ab.in c.fi.ver. generaliter aut.j.de excep.vbi ponit qñ cõfessio praelati noceat ecclesiae.
Sebast.Sap.
d ¶Errorem.No.tñ est, ꝙ confessio non potest reuocari praetextu erroris, quando fuit geminata secundum Ro.in cõs. 356.inc.in hanc causam.de quo vid Fel. in c.cum venerabil. ver.dum tangit Ab. j de exce.vbi ponit, quod non potest reuocari quando est deliberata.
e ¶Ex parte Adde gl.in rub ff.e.& C.& in l.j.ff.de interr.act. & l.nõ solum in pr. ff.de proc.vide Bar. in l.1 C.e.& in l.1.ff. de interr act. cõ illas gl.tenet Dy.Iaco.de are.sed Bar.& alij saluant gl.in illis locis Richard de Sal.saluat glo.quas sequit Odo.vide plenè Sal. in rubr.C.e.An.Bar.

CAP. III.

1 *Confessio erronea non praeiudicat confitenti si de errore doceatur ante finitum negotium.20.*
2 *Maritus est legitimus procurator suae vxoris sine mandato nisi constet de contraria voluntate vxoris.*
3 *Confessio procuratoris vel aduocati in iudicio facta an noceat domino.*
4 *Ecclesia potest reuocare confessionem duplici iure.*
5 *Positiones, confessiones, & interrogationes possunt fieri ante & post lit.cont.*
6 *Confessio infantis et cum auctoritate tutoris nil valet.*
7 *Confessio impuberis tutorem non habentis valet in casibus in quib.habet legitimam personam standi in iudicio aliàs secùs: sed si habet tutorem valet facta cum sua auctoritate: aliàs secùs: sed si est laesus restituitur.*
8 *Confessio adulti non habentis curatorem facta super aliquo contractu, extra tamen iudicium valet. sed si laeditur restituitur, facta verò in iudicio in casib. in quibus potest esse sine curatore valet, in aliis non.*
Minor 25.an. an restituatur aduersus confessionem factam in iuditio in casibus in quibus potest esse.
9 *Confessio facta cum auctoritate curatoris indistinctè valet. sed ab ea restituitur minor si est laesus.*
Confessio adulti facta sine curatore quem habet, an & quo casu valeat.
Minor 25.ann, non potest iurare de veritate credenda: sed bene de veritate dicenda.
Minor potest esse testis & respondere sine auctoritate curatoris.
Confessio minoris facta in tormentis, an postea ratificata valeat etiam sine auctoritate curatoris.
10 *Confessio tutoris, curatoris, vel alterius administratoris, an noceat pupillo adulto, & similibus.*
11 *Confessio dicitur facta metu, & non valet, quando est facta in tormentis, vel apud ea, vel in carcere vel propter terrorem armorum, non tamen quilibet terror facit confessionem factam metu.*
Confessio facta calore iracundiae non v; nec praeiudicat.
12 *Confessio facta in tormentis vel metu, quando dicatur perseuerata ad hoc vt praeiudicet.*
12 *Confessio facta in fauorem confitentis non valet regulariter, fallit vt hic.*
Confessio quo casu possit pro parte acceptari, & pro parte non.
14 *Confessio in iudicio facta an valeat sine causa, & an sit opus quod aliter probetur.*
15 *Confessio tam iudicialis, quàm extraiudicialis tam dependens ex suo facto proprio quàm alieno, siue facta in libello siue non, an omni casu ad sui valorem requirat praesentiam partis, etiam de iure canonico 16.*
Confessio facta in libello, positionibus, testamento, & exceptionibus, an praeiudicet.
16 *Stipulatio alteri facta etiã de iure canonico non valet.*
17 *Confessio non dicitur facta in iudicio, nisi iudex ad hoc sedeat pro Tribunali.*
18 *Confessus tam in ciuili, quàm in criminali, an & quando sit condemnandus, vel sit ei danda dilatio ad soluendum siue ante siue post lit.contest.confiteatur.*
18 *Confessio non infamat, etiam si essemus in casibus in quib.condemnatio infamaret.*
Notorium redditur, indicium ex confessione extraiudiciali coadiuuata aliis indiciis.
20 *Confessio erronea siue iuris siue facti siue tacita siue expressa, an & quando possit reuocari siue scienter fiat, siue non: siue propria siue procuratoris.*
21 *Error in confessione quae petitur reuocari quomodo probatur siue sit confessio propria siue procuratoris 22.*
Praesumptiones tolluntur per probationem in contrarium.
22 *Incontinenti dicitur testis reuocare dictum suum, si reuocat antequam redigatur in rescriptis.*
Testis quando possit reuocare dictum suum.

1 Ex parte. ¶†Confessio per errorem facta nõ nocet si ante finitum negotiũ de errore doceatur.h.d.sm.Io.An.
vel specialius summa sic. Confessio facta in iure per oeconomum
ecclesiae nocet ipsi ecclesiae potest tamen reuocari si ante finitũ ne-
a gotium doceatur per errorem a emanasse.h.d.prima pars narrat fa-
ctum.secunda prouidet iudicem instruendo.ibi.cũ igitur. ¶Casus
literalis.Inter abbatem,& cõuentum monasterij S.M.ex parte vna.&
V.nomine vxoris suae coram iudice Viterbien.q.vertebatur oeco-
nomus monasterij memorati quaedã p errorẽ facti fuerat in iure
cõfessus: ex quib.monachi tenebant sibi pñiudicium gñari Ab.& con
uentus significauerunt.h.d.Pa.petentes sibi cõ hmõi cõfessionem p-
uideri.scribit Papa illi iudici Viterbien.dicens,ꝙ negotio nondum
finito error facti nemini nocet, vnde mandat eidem,ꝙ si de hmõi
errore potuerit doceri nullũ sibi super hoc praeiudiciũ gñeretur B.
2 ¶†No.j.ar.maritum posse agere noĩe vxoris suae sine mãdato b ex
b quo non apparet de vxoris cõtraria voluntate.cõcor.c.cõstitutus.de pcu.
sed circa hoc distinguendum est, vt le.& no.in l.maritus.C.de proc.
3 & l.fi.C.de pac.cõuen. ¶†No.2.ꝙ cõfessio oeconomi praeiudicat eccle
c siae in iure facta c ad idem.c.suborta.j.de re.iu.reuocatur tñ eo mõ
quo reuocatur ppria, vt hic iuncta l.error.C.de iu.& fa ign.quem-
admodum.n.ppria reuocatur cum est error facti ante finitum ne-
gotium.vt d.l.error.ita & cõfessio oeconomi, ꝙ no.idem pt dici eadẽ
rõe in cõfessione cuiuscunq; procuratoris. De cõfessione aduocati di
cendum vt le.& no.in l.3.C.de erro.aduo.& c.cum cãm.j.de ap.vbi
4 dicã. ¶†No.ꝙ in reuocatione cõfessionis pt ecclesia venire duplici
iure.primo, per viam cõem, vt hic.secundo per viam resti.in inte.vt
in c.2.de in inte.rest.li.6.vide de vtroq; remedio,& dña est inter v-
trunq; remedium.nam si venit ordinario iure habet probare erro
d rem d & de hoc petere ante finitum negotium, vt hic. Si verò per
remedium extraordinarium sufficit pbare laesionem, & habet tps
quadriennij à tpe emanatae cõfessionis, licet sña lata sit,& quõ cõcur
rant hoc casu ista duo remedia, vide, ꝙ no.in d.c.2.& in gl.in ver.cõ-
putãdum.& vltra ibi non pt dici, ꝙ vbi remedium extraordinariũ
pinguius puidet q̃ ordinarium.possunt ambo cõcurrere.vt ibi colli
e gitur manifestè, vt no.in c.ex parte. e s. de rescr. ¶†Gl.in pr.sui sen-
5 tit vnam op.quae potius cõcernit ius ciuile in quo sunt isti duo titu.
li.s.de cõfes.& de interr.act.ꝙ ius canonicum in quo non habemus
titulum.de inter.act.sed credo,ꝙ istam gl.posuit sequendo Glossa-
torem iuris ciuilis qui hoc tetigit super ru.huius tit.in C.vñ.n.ꝙru.
de cõfes.sit superflua pp ru.de inter.act.vel illa per istam gl.ista metu
cõtrij dicit,ꝙ ti.iste de cõfes.locum habet post lit.cõte.sed ille de interr.
act.locum habet ante li.cõte.& post.quia iudex qñcunq; eum aeqras
mouerit, pt interrogare partem tam ante lit.cõte.q̃ post.etiam facta
conclusione in causa, iuxta no.per gl.in c.pe.de iu.cal.iuncto c.cum
Ioannes.de fid.instr.& 30.q.5.iudicantẽ.sed gl.praeal.iuris ciuilis dt
ꝙ tit.de inter.act.habet locum ante lit.cõte.sed Cyn.in l.vna.e.tit.re-
prehendit,& meritò.& sic etiam reprehendenda est ista gl.quò ad
primam partem.nam iste ti.de cõfes.habet locum tam ante lit.cont.
q̃ post.cum & ante possit pars cõfiteri tam circa merita causae,vt l.si
reus.de pc.no.gl.in c.dudum.de ele.& 7.q.1.c.nos in quẽq̃ & in l.si
debitori.ff.de iu q̃ circa exceptiones, vnde & positiones possunt fie
ri ad cõfessiones habendas tam ante lit.cõte.quàm post.vt no.gl.in c.
1.e.ti.li.6.sic etiam interrogationes possunt fieri tam ante lit.cont.
quam post.vt s.probatum est Dicendum est ergò formaliter soluẽ-
do.vt no.in d.l.vna ꝙ ti.de inter.act principaliter concernit ea quae
tendunt ad ordinandum iudicium iuxta no.per.gl.in d.c.pe.de iura.
calu.Fateor etiam ꝙ iuxta merita causae possunt fieri interrogatio
nes.vt in d.c.cum Ioannes.& d.c.iudicantẽ.sed hoc venit incidẽter
ad materiam huius tit.titulus verò de confes.principaliter concer-
nit merita causae.hinc est,ꝙ ponitur hic post li.cõt.fatendum tamen,
ꝙ ante posset pars confiteri.vt s.dixi.& pprter istum principalem
intentum istae glossae posuerunt dictas differentias minus benè.&
6 sic habes primam partem gl.expeditam. ¶†Venio nunc ad secun-
dam partem gl.in qua quaeritur, an indistinctè cõfessio praeiudicet.
Respondet ꝙ non, imò multa reperiuntur & enumerat ferè nouẽ
reqsita.& ex fine potest colligi decimum quae omnia videamus si-
gillatim per ordinem gl. Primo namque dicit gl ꝙ regritur quod
confitens sit maior 25.ann.quia minor restituitur cõ confessionem.
ff.de confes.l.certum.§.in pupillo. Aduerte, quia gl.nimis confusè,
& succinctè expedit se de primo.nam quandoque confessio mino
ris ipso iure nulla est, vnde non est opus petere restitutionem, &c.
quandoque tenet, sed restituitur. Io.And.nimis siccopede transit
in hoc primo.sed si vis videre hunc articulum vide plenè per Host.
in sum.e.ti.§ j.ver.si maior.& aliquid per Io.And.in addi.Spe.eo.ti.§.
sequitur.post prin.plenius per Cy.post Nico.de Mat.in l.vna.C.e.&
per Bar.in d.l.certum.§.in pupillo.& istae.remissiones deberent suf
ficere in materia ista, sed pro puris canonistis inseram hic dicta Cy.
& Bart.in effectu.aut enim confessio emanat ab infante: & sic à mi-
nore septennij.& nihil valet etiam cum auctoritate tutoris: qa illa
aetas quicquid videt ignorat: hinc est quod ad iudicium vocari non
potest, vt l.4.ff.de in ius voc.& l.j.ff.de admi.tut.& C.de fal.mo.l.j.&
c.ex parte.de corp.vili.ꝙ procedit etiam in casibus spiritualibus, vt
7 in c.si annum.de iu.lib.6.facit c.ex eo.de elect.lib.6. ¶†Aut est ma-
ior infante, sed non adultus.puta impubes, vt intra septennium.&
quartum decimum si masculus, si foemina intra 12.& tunc aut ha-
bet tutorem aut non, secundo casu in casibus in quibus habet le-
gitimam personam standi in iudicio, vt si agitur de momentanea
possessione, valet eius confessio.vt l.momẽtanea.C.qui legi.perso.
stan.in iu.non.ha.& l.1.C.si per vim alio modo.sed in casibus in qui
bus non habet legitimam personam standi in iudicio, quòd est re-
gulare.vt l.clarum.de auct.praest.& in praeal.c.si annum.& non valet
confessio

a ¶Et non valet confessio.Adde vt per Lap.alle.115.
b Sebast.Sapia. ¶Adultus.Vide Bal.in l.j.ver.modo quaeritur quid de adulto.C.de confes.& Bert.in l.auxilium.ff.de mino.vbi dicit, ꝙ in delictis atrocioribus minor.non admittantur ad reuocandam cõfessionem, vide Ro.in cons.36.

bentur.in l.1.§.si quis vltro.ff.de quaest.
k Seb.Sap. ¶Sponte.vide Ang.Are.in tract maleficiorum in verb. fama publica.in ver.postquã aliquis.& Gad.in tract.malefi.sub rub. de quaest.& tormentis.& Bal.in l.2.in fi.C.quom.ap.non recip.& in l.nouissimè.in prin.ff.quòd fal.tut.

c ¶Minor.25.Adde Alex.consi.116.Bal. 172.lib.2.
Sebast.Sap.
d ¶Sine curatore. Adde, ꝙ si minor sine curatore cõfiteatur sponte delictum talis confessio non nocet, vt tradit An. de Are.in trac.malefi.in ver.comparent dicti inquisiti & cõfitentur totũ.in ver. nec nõ sis bene cautus.idem tenet Alb. de Ros.in 4.pte statutorum.q.82.Nellus in trac.bannitorum.q.1.in fin.Paris de Puteo.in trac.syndicatus c.j.ver.an cõfessio adulti.vbi plura ad hanc materiã.
e ¶Fert testimoniũ. adde vt per Alexan. cons.176.lib.2.
f ¶In tormentis.Adde de hoc dicẽdum, vt p Ale.cõs.116.li.3.
g ¶Praeiudicatur minori.add Ro.cõs.316.
h ¶Prelati.Adde Aret.cõs.63.Pau.de Ca. cons.j.in antiquis.
i ¶In tormentis.adde Ro.cõs.247. Caep.cõs.40.vbi latè qñ dicatur facta metu tormentorum,& q̃tum tps debeat stare anteq̃ ducatur ad perseuerandum.
Ant.Fr. ¶Quando cõfessio dicatur facta metu tormẽtorum: dicas, ꝙ hoc relinquitur arbitrio iudicis, sm Bal.in l.interpositas.C.de transa.& p Ale.in l.j.in §. diuus. ff.de q̃st.vbi ẽt p Bar. ĩj.q.& per Cy.& Sal. in l.2.C.de cu.re.& p Pet.de An.in cle.j.de hae.& hr p Ang.Are. in tract.malef. ĩ ver. ꝙ fama publica ĩ mã torturae.& adde ꝙ cõfessio non dr facta metu tormẽtorum. qñ fuit facta ab eo q p iudicẽ fuit spoliatus vt torqueretur si nõ fuit ligatus ad torturam vt voluit Nic.de Nea.in l.nouissimè.ff.d eo ꝙ fal. tu.tñ Bal.in l.2.C.de cu.re.tenet cõtrium.& vide d.Car.in cl.1.in §.2.de haer.vbi dt, ꝙ sola nuditas est tormentum sicut ieiunatio.& vide quae ha

a confessio a sua siue confiteatur in iudicio si-
ue extra.primo verò casu cum habet admi-
nistratorem, valet si confitetur cum authori
tate sua.sed restituitur si enormiter laedit.al's
non praeiudicat, vt l.certum.§.in pupillo pal.
& l.si curatorem habens in fi.C.de in int.rest.
8 min. ¶† Aut est adultus, b puta in 14.ann.si
b est masculus, si foemina in 12.quo tempore
solet venire pubertas.C.qñ tu.vel cur.es.desi.
l.j.2.& j.de desp.imp.& c.puberes.& tunc aut
non habet curatorem, aut sic. primo casu va
let cõfessio per viam voluntariae iurisdictio-
nis: nam ex cõtractu suo obligatur, licet pos-
set petere restitutionem in integrũ, si enor-
miter est laesus, vt in d.l.si curatorem habens
instit.de cur.post prin.sed per viam conten-
tiosae iurisdictionis, vt in iudicio: dic ꝙ ibi di
xi valere in pupillo fortius valebit in adulto
minore, vt in casibus spiritualibus in quib
habeat legitimam personã standi in iudicio.
vt si agitur de nuda possessione, vt d.l.momẽ
tanee.cum ibi not.in aliis verò non valet, qa
c minor.25.c annis non potest esse in iudicio
d sine curatore, d vt d.l.clarum.institu.de cura.
post prin.Fallit in causis spiritualib. in quib
adultus potest esse in iudicio, vt in d.c.si an-
num.An autem si restituatur in istis si laede-
tur dixi plenè in ca.ex parte de rest.spo.& an
restituatur in aliis in quibus habet legitimã
personam standi in iudicio, vide Cy.in l.vna
C.si de momen.pos.fue.ap.Host.in summa
6 in loco praeall.vbi tenet quod sic. ¶† Si verò
habet curatorem & confitetur cũ sua autho
ritate in distinctè, valet, sed restituitur rõne
laesionis, sed si sine authoritate sua, & tũc in
his quae tendunt ad ordinandum iudicium
non valet cõfessio, quia in istis cõcernentib
solennitatem iudicij inspici debet solenni-
tas personae vt in d.l.clarum.In concernenti
bus verò indaginem veritatis valet, quia ex
quo agitur ad veritatem inueniendam non
est de solẽnitate personarum curandum seu
disputandum, vt l.si fideiussor.§.quaedam.ff.
mã. C.de eden.l.is apud quem hinc contin-
git ꝙ minor non iurat de calumnia: quia ha-
bet rñdere per verbum credit vel non credit
& propter aetatis defectum non habet suffi.
ciens iudicium discernendi, vt l.2.§.ꝙ obser
uari C.de iur.cal.sed de veritate dicenda bñ
interrogatur.ad hoc ꝙ no.in d.§.ꝙ obserua-
ri.fac.l.j.§.impubes.ad S.lleia.itẽ adultus fert
e testimonium e vt ca.teste.§.si testes.4.qu.3.in
quo iurat de veritate & resp.absque auctori-
tate curatoris ergò idem in casu nostro cũ
ferat respondendo quoddam testimonium
cõ eum.Ex his infertur, ꝙ valet confessio mi-
f noris facta in tormentis f absq; authoritate
curatoris. intellige minore postea extra lo-
cum tormentorum ratificante vt l.1.ff.de q.
14.q.6.si res hanc diuersitatem inter tendẽ-
tia ad ordinationem iudicij & veritatem in-
ueniendam tenuerunt Cy.& Nic.Mat.& no.
Cy.in d.l.vna.C.e.sequitur Io.in ad.Spe.in lo
co praeal.Bar.ẽt sequi videtur in d.§.in pupil-
lo.limitatur tamen, quod debet praecedere
quaedam causae cognitio, an minor sit inter-
rogãdus vel ne, & in hoc debet interesse au-
ctoritas curatoris.ar.ff.de pub.iu.l.custodias.
& ꝙ ibi no.ff.de adu.l.si postularit.§.questio-
ni.& sic sufficit sm eum curatorem esse prae-
sentem, & auctorisantem quãdo iudex pro-
nuntiat esse respondendum, vel ei praecepit
vt respondeat, seu quando iurat de respon-
dẽdo veritatem sicut dicimus in teste vt suf-
ficiat partem esse praesentem tempore iuri:
vt l.si quando.C.de test.& in c.in nomine do
mini.e.ti.ꝙ satis placet per praedicta habes sa
tis clarè & plenè primum requisitũ per gl.
10 examinatum. ¶†Quid autem dicendum in
cõfessione solius tutoris vel curatoris nun-
* quid noceat pupillo vel minori.cõiter distin-
guitur in d.l.vna.& in §.in pupillo.ꝙ si ema-
nat confessio administratoris sponte nõ per
viam contentiosae iurisdictionis, vt quia in-
terrogo curatorem, vel tutorẽ nomine ad-
ministrationis,& dico, ꝙ minor tenetur mi
hi dare tantum, & administrator resp.cõfiten
g do nõ praeiudicat minori: g casus est sm cõem
intel.in d.l.certum.ff.de confes. quia ex quo
sponte confitetur.vr donare ꝙ non potest l.
cõ iuris regulas.ff.de pact. aut confitetur per
viam cõtentiosae iurisdictionis, vt quia voca-
tur ad iudicium,& in responsionib.ibi aliqd
cõfitetur in praeiudicium pupilli,& valet ar.
in l.4.ff.de re iu.& idem dicunt de confessio-
h ne praelati h vel vlterius administratoris.pro
hoc est tex.in c.suborta.dre iu.& c.dilectus.
de capel.mo.iunctis no.p gl.fi.in c.vl.de prae
scr.ꝙ no.& adde ad not.in c.2.de test.lib.6.
¶Secundo exigitur sm gl.ꝙ confessio ema
nat sponte & nõ coactè.31.q.2.c.Lotharius.
11 ¶†Not.vnum casum in quo metus annul-
lat actum.plures alios vide in c.Abbas,ꝙ me
tus cau.hinc dicitur ꝙ non valet cõfessio in
i tormentis i habita.quia nõ sponte k facta exti
k tit.l.j.§.diuus.ff.de q.dicit tamen Bart.ꝙ non
quaelibet laeuis territio facit confessionem
videri factam formidine poenae seu tormen
torum, sed debet esse positus in tormentis
vel direct' ad ea, Idem sm eum si esset in car
cere in quo multum fame.& frigore afflige
batur. nam etiam tũc formidine tormento-
rum videbatur facta.ar.ff.d iniur.l.item apud
labeonem.§.quaestionem.ff.de vi vi arm.l.3.
§.si quis autem.vbi videtur sufficere terror
armorum ꝙ no.pro hoc bo.tex.in c.Lotha-
rius.praeal.c.j.ꝙ metus causa.vbi timor mor-
tis vel corporis cruciatus excusat à confes-
sione.vide etiam aliam gl.valde notabilem
iuncto tex.c.ex literis.de diuor.quae dicit idẽ
l in confessione facta calore iracundiae l vt il-
la non praeiudicet nisi detur perseuerantia
12 sicut quando fit in tormentis. ¶†Sed hic q.
ro d vtili quaestione pro canonistis.maximè
quando dicitur confitens pseuerare in con-
fessione vt sic timor tormentorum excuset.
Bar.in d.§.diuus.dicit hanc quaestionem sol-
ui per tex.in l.2.C.de cu.re. oportet enim vt
ibi innuitur ꝙ post confessionem factam in
tormentis reducatur in loco publici iudi-
m cij. m vt ibi coram personis publicis & nota-
rio confiteatur, ꝙ & ita obseruatur de facto.
haec procedunt in confessione in tormen-
tis sed in facta aliqua violentia dico suffice-
re ꝙ cessauerit violentia, vel calor iracun-
diae tunc enim sufficit perseuerantia tacitè,
vel expressè.ad hoc quod no.in d.c.j. ¶Ter-
tiò exigitur ꝙ ex certa scientia emanaue-
rit & non per errorem vt hic.circa hoc ca-
dunt quaestiones, nunquid quilibet error tã
facti quam iuris excuset siue ante lit contest.
siue post.& an sufficiat nudo verbo allegare
errorem, vel sit fides facienda dicam super
13 gloss.final.vbi tangitur. ¶†Quartò exigi-
tur quod contra se confiteatur, quia pro se
non valet.decimaquarta.quaestio.secunda.
§.primo.vnde hoc est regulare, sed fallit
n in aliquibus casibus.primo in foro animae

Zacharias.
l ¶Calore iracũdiae, adde de hoc per Lu. Ro.sin.suo.510.inc.volo commendare. l.quicquid.sing.nisi fallor.eil.in add.ad istum in c.at si clerici.ver.calore iracundiae.vbi plenè examinaui hanc q.s.de iud.
Ant.Fran.
¶Dicas, ꝙ iracũdia impedit cõfessionẽ, & facit illam nõ valere, vt est gl.in c.ex literis.de diuor.& hr in l.ꝙ calore.ff.de re.iu.illa enim facit cõtum non valere nisi ad pias causas. vt ĩ c.sunt qui opes.17.q.4.impedit etiam votum vt est gl.in c.dudum.de cõuer.cõiu.adde tñ ꝙ licet iracũdia nõ excuset delictũ, vt in l.si nõ cõuitij.C.d ini.tñ facit illud mitius puniri, vt in l.j.C.si quis impe.male.& in l.famosi.ff.ad l.Iul.ma.& in c.si qs irascitur.12.q.3.& in c.inter hebraicum.1.q.1.hr in l.fi.vbi p Bar.& Ale.ff.ad l.iu.repetun.& vide Spe.in ti.de acc.ver.quid si te uocaui.& vide Arc.in c.qcqd.23.q.5.& Ro.in suis sing.vers.iracundia.vbi dicit iracundum blasphemum miti' puniri.
m Seb.Sap. ¶Iudicij.Vide Ale.ĩ apost.ad Bar.in l.cum scimus.in vl.add.C.de ag.& censi.li.x.vbi dicit ẽt si reus cõfessus fuit in tormẽtis indiciis non praecedentib.licet talis cõfessio non valeat sñn reperiatꝙ illud delictum cõfessus fuit extra torturam cõualidatur, al le.gl.in l.capite quinto.ff.de adult.
n ¶In foro animae.Vide gl.in cl.si quis suadente.de poe.gl.in c.tua.de spon.& ĩ cle.si furiosus.d ho.vide Bal.in l.Archigerontes.de epi.au.& Lu.Ro.in l.si non speciali.C.de test.dixi in c.significasti.de hom.And.Barb.

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶ Confitentis. Adde Ro. cōs. 354. Ale. cons. 87. j. li.
b ¶ Causam. Adde Ale. cons. 13. j. li. Ro. cons. 372.
Zacharias.
c ¶ Effectualiter. obligatur. adde Alex. de Im. cons. 13 vol. j. & cōs. 2. e. vo. & cōs. 4. ead. par. & cōs. 27. vo. 3. & Marthe. Mar. sin. 13. inc. no. quod regula vulgaris.
Zacharias.
d ¶ Quod fiat pte pñte. adde de hoc p Lanf. in c. qm̄ contra. §. ɔfessiones. ver. quæro vlterius & ibi in apostil. celsi. vbi sing. aduocatos instruit, dādo cautelā circa aduersarij ɔfessionem ī a post. sua in ver. absē te parte. ī. de pb. de quo p Barth. Sozi. in suo tract. fal. reg. 64. Maria Sozi. cōs. 20. in e. visis. ver. ē tñ aduertendum circa fi. vo. j. Pau. de Ca. ɔs. 19. & Rap. Ful. cōs. 197. ver. super. e.
Sebast Sap.
e ¶ Iudiciū. vide plenè p Fe. in c. si cautio. ver. gl. in verb. cām ī. de fi. instr. vbi pōit regulā, quod cōfessio facta pte absēte nō nocet ɔfitenti. q̄ lītat plurib. modis, vt ibi per eum.
f ¶ In reali. add Aret. cons. 36.
g ¶ Libello. add Ro. cons. 23. Alex. cons. 81. 2. li.
h ¶ Positionib. adde Alex. cons. 71. 3. lib.
i ¶ Exceptionib. add Ro. cons. 70.
k ¶ Nec ad liberādū adde de hoc art. Are. cons. 64. & 65. & 36. & cons. 40. & ibi qd de iur. cal. & per Alc. cons. 177. 2. li. & cōs. 45. j. li. rō. cons. 291. vbi an præsumptionem iudicat.
Sebast. Sap.
l ¶ Nam si. nunquid qñ ɔfessio est facta in iudicio requirat ꝙ iudex acceptet nomine partis absētis, vide Fel. in c. capitulū S. crucis. versi. fallit sexto. s. de resc.
m ¶ Contra naturā. Adde Cæp. cons. 34. vbi dicit, ē ꝙ spōte ɔfesso n̄ est denegādum quin pbet de innocentia.
Ant. Fr. ¶ Circa hoc an ɔfesso sibi obiectum debeat dari dilatio, ēt si ɔfessio sit spontanea. Dicas ꝙ licet ɔfessio vera, & spontanea ctrs noceat l. si reus. ff. de cu. reo. & per Bar. in l. 1. ff. de q̄st. cum mulris sim. tñ mihi placet ꝙ iste dr. qa si vellet ɔfessus pbare ꝙ Titiꝰ quem ɔfessus est occidisse, viuit dēt audiri fm Bal. ī l. j. C. de fur. & eo. mō, qñ vellet probare ꝙ aliꝰ occidisset vel deliqsset: vt l. j. § si qs hoīē. & ibi p Fl. ff. ad l. aq. & pbatur in l. j. ī fi. ff. de quæst. & per Bar. in l. diuus. ff. de poen.

creditur ɔfitenti. de hoc de hom. c. significasti. Item in ɔcernentib. conscientiam suam quando aliter probari non potest. de sent. exc. si verò de excep. pastoralis. cum si. limita secundùm gl. in clem. cupientes. de poenis. Item in iuramento purgationis tam in ciuili quam in criminali. de iureiur. c. fi. ī. de pur. can. per totum Et idē dicendū in similib. casibus posset etiam dici ꝙ gl. ista ponens regulam intelligatur de ɔfessione quę principalr tendit in præiudicium alterius, sed casib. exceptis. s. principaliter nō extendunt in p̄iudicium alterius sed ad sui absolutionē ex quo aliter p actorem nō fit probatio. p̄dicta vera nisi ɔfessio emanet sub vno ɔstructu seu ɔtineat vnum factum quo casu si aduersarius recipiat pro se debeat recipere ēt quatenus
a faciat in fauorem ɔfitentis [a] in c. cum olim. de censi. cum ibi no. De materia plenè no. p legistas. in l. vna. C. e. & per Bart. in l. aurelius. §. idem q̄siit. ff. de li. le. aliquid per Cy. in l. si quidem. C. de exc. dico plenè in c. bonæ. de post.
14 præl. vide Io. An. ī c. j. e. ti. li. 6. ¶ † Quintò requiritur, quod in iudicio & coram suo iudice fateatur, tamen confessio facta extraiudicium valet si fiat cum cā & pbetur postmodum illa ɔfessio p testes. ¶ No. quia duas differentias tacitè sentit gl. inter ɔfessionem iudicialem, & extraiudicialem, vt in iudicio n̄
b fit necesse exprimi cām. [b] Item nō est necesse vt aliter probetur, sed in extraiudiciali cā debet exprimi, & per testes probari. Vltimo, vt ista probetur, & illa q̄ fit in iudicio non satis est rationabilis, quia facta in iudicio reddunt notoria. de ver. sig. olim. hoc intelligo, nisi tractu tpis negaret ɔfessio, quo casu deberet pbari, sicut videmus in sententia in c. sicut. de re iud. & in quolibet notorio actus transeuntis, iuxta no. per gl. in c. manifesta. 2. q. 1. sed quo ad primum vt in iudiciali nō sit necesse causam exprimere. Io. An. in add. Sp. in ti. de confes. §. vidēdum. in pr. intelligit, ꝙ ɔfessio facta in iudicio sine causa effectuali-
c ter obligat [c]: quia cogitur ɔfitens ad causam exprimendam, quod non est extraiudiciali, quia ibi nō est q compellat ad causam exprimendam. Cy. quem sequitur hic d. Ant. indistinctè tenet in iudicio valere cōfessionem sine causa, quia in iudicio quasi contrahitur. l. 3. de pec. & sic talis confessio inducit, ꝙ nō est in extraiudiciali. & hoc ponit in l. generaliter. C. de nō nu. pecu. alle l. voluit § quid ait. ff. de interrog. ac. & ff. de confes. per totū nā fm Ant. ɔfessio in iudicio facta vr deliberare, non p errorem. ad hoc. de confes. l. q stichum. ꝙ satis placet. ar. hic. vbi allegans errorem in iudicio tenetur pbare. & adde quod leg. & no. in c. si cautio. de fi. instr. De viribus autem cōfessionis iudicialis, & extraiudicialis vel corā incompetenti facta nunquid valeat saltem ad torturam in criminalibus, vide quod plenè dixi in c. at si clerici. de iud v-
15 bi plenè dixi. Sextò requiritur fm gl. ꝙ fiat
d parte præsente. [d] l. certum §. si quis absente. ff. de confes. Aduerte ad hoc. nam quandoq; confessio fit in iudicio parte absente, quan-
e doque extraiudicium [e] primo casu aut fit in dependentibus à voluntate confitentis tñ seu declarationis animum suum, & non requiritur partis præsentia, etiam si fiat extraiudicium. l. Nesennius. de ne. gest. vt si qs ɔfitetur se aluisse aīo donādi seu ex pietate. idē
f dicendum si fiat in reali, [f] quia qs p̄t habere rem pderelicta ēt absente parte. ff. de rel. per tot. & l. si quis vi § dn̄a. ff. de ac. pos. hinc est, ꝙ absente parte quis potest cedere liti, vt l. postq̄ liti. C. de pact. de quo per Bar. in l. non solum. §. si liberationis. ff. de lib. le. Aut emanat ɔfessio in dependentib. ex facto duorum, & tunc si fit per modum voluntariæ iurisdōis valet ɔfessio absente parte, dummodo sit ibi iudex vel alia publica persona quæ recipiat loco partis, vt in c. quamquam. de vsu. lib. 6. & quod no. in c. dudum. de conuer. coniu. & in auth. generaliter. C. de epi. & cle. si per viam contentiosæ iurisdictionis & parte non citata non valet, vt d. §. si quis absente. etiam ad liberandum vt not. Barto. in d. §. si liberationis. si parte citata: & tunc in casib. in quibus potest pcedi in absentem valet, aliàs secus ad hoc l. properandum. §. sin autem reus. C. de iud. no. Cy. in d. l. vna. C. e. vide p Io. An. in add. Spe. e. ti. §. sequitur. ver. 7. prædicta intelligo in confessione facta simpliciter: se-
g cus si in libello [g] aliquid confiteatur, nam omnia posita in libello videtur quis confiteri, & valet confessio talis etiam absente parte. vt l. cum præcum. C. de lib. cau. & not. Bar. in d. § si qs absente. & est ratio quia licet detur iudici in absentia partis, tamen sibi datur vt parti detur. & sic cum scriptura semper loquatur vt habetur in l. Ariani. C. de hær. videtur scriptura postmodum loqui in pręsentia partis sicut est videre in epistola quæ mittitur absenti. l. publia. ff. de po. & in libro rationum in clem. vna. de vsu. & l. nuda. ff. de dona. vbi
h vide per Bar. Idem in positionib. [h] vt in c. cum in positionib. de iureiu.
i lib. 6. Idem in exceptionib. [i] no. Bar. in d. §. si quis absente. quia sicut ex parte actoris dicitur libellus conuentionalis ita ex parte rei dicitur libellus ɔdictionalis. l. j. ff. de exce. Ego hoc dictum intelligo fm ea quæ plenè dicam in c. cum venerabilis. de exce. vbi dicam an, & quando actor possit se fundare super exceptione rei. Item interrogando quis confitetur no. Io. 31. qu. 1. ꝙ si dormierit. Arch. 22. q. 3. ꝙ ait videtur sequi d. An. hic sed Bart. videtur tenere contrarium in l. 2. §. ꝙ obseruari. C. de iur. cal. vbi dicit, ꝙ hic est differentia inter positionem, & interrogationem, quia ille qui interrogat nihil ponit, sed ille qui facit positionem confitetur, vel negat. & hoc plus placet. & vide per d. de Ro. decis. 30. vbi idem sentiunt sentit Io. An. in d. c. cum in positionib. vbi dicit ꝙ licet quis ponendo confiteatur. secus tamen est in articulando, vel capitulando, quia capitulando vel articulando nihil ponit præcisè sed dicit, ꝙ vult seu intendit pbare. fortius ergò: idem dicendum interrogationib. Secundo casu principali, quando fit confessio extra iudicium parte absente glo. hic & clarius in c. si cautio de fid. instr. tenet nō valere, & sentit hoc procedere etiam si confessio sit declaratoria, vt si quis confitetur se nihil obligatum in centum me absente. Pet. vt refert Cy. in l. generaliter. C. de non nu. pe. tenet partis præsentiam requiri in deposito. vt quando quis obligare intendit se alteri, secus in merè declinatoria probat, quia ius exigens partis præsentiam loquitur in iudiciali, vt d. §. si quis absentem. Item valet ɔfessio facta in testamēto absente parte, vt l. 1. C. de fal. cau. adie. le. contrarium tenet Bar. in d. l. non solum. §. si liberationis. vbi sentit, ꝙ nunquam valet confes-
k sio absente parte, nec ad liberandum. [k] nec ad obligandum, facit l. tale pactum. ff. de pact. vbi loquitur præsertim in actu liberatorio. Idem & clarius sequitur d. Ant. in cap. si cautio. præal. ꝙ satis placet.
l nam si [l] in iudicio requiritur partis præsentia, vbi iudex est in medio & factum redditur notorium. fortiꝰ extra iudicium, nisi sit aliquis potens ad recipiendum loco absentis, vt s. dixi in iudiciali hoc fallit nisi fiat per in iure reali vel per scriptum, vt s. dixi in iudiciali per
16 iura ibi alle. ¶ † Sed an de iure canonico requiratur partis præsentia d. An. in d. c. si cautio & Io. An. sentiunt ꝙ non, facit gl. in c. quoties cordis oculus. 1. q. 7. quæ notabiliter dixit quod de iure canonico valet stipulatio alteri facta. nam ex nudo consensu quis obligatur de iure canonico. de pact. c. 1. contrarium quo ad vtrunque dictum ibi teneo sequendo istam & illam gl. in c. si cautio. quod non valet absente parte etiam de iure canonico. facit quia absenti non acquiritur, vt l. qui absenti. ff. de acq. poss. & de præb. c. si tibi absenti. lib. 6. intelligendo & limitando illud vt not. Bart. in d. l. qui absenti. & dico in c. pe. de post. præl. ergò confessio non valet absente parte. nec ob. ca. 1. de pact. ꝙ loquitur in pacto quod fit præsenti cum acquiritur obligatio ex nudo consensu. Item video, quod sicut de iure ciuili non valet cōfessio sine causa. l. cum de indebito. ff. de prob. ita nec de iure cano. in d. c. si cautio. Item in criminali vtroque iure requiritur quod confessio fiat in iudicio de quo tñ dic, vt dixi in c. at si clerici. de iud. ita dicam in casu nostro, vt sicut de iure ci. requiritur partis præsentia ita de iure canonico. De secundo videlicet de stipulatione alteri facta, dico eisdem rationib. illam gl. non procedere, & induco in ɔtrium tex. notab. in c. quamquam. de vsu. li. 6. vbi etiam in facto vsurario requiritur publica persona in recipiendo stipulationem. ¶ Septimò, requiritur quod confessio non fit
m contra naturam. [m] vt si confiteor me interfecisse hominem qui
viuit

a ¶ Sedeat. Add Ro. ɔs. 2. Io. de An. ɔs. 85.
b ¶ Cōtra cōfessum Adde Io. de An. ɔs. 21.
c ¶ Notoriū. Adde Fran. Are. cons. 165.
Sebast. Sap.
d ¶ Tūc eīn. Hoc ēt voluit ab. in c. super his. ī. de pænis. & in c. ad nostrā. ī. de iureiur. vbi dicit Bal. ꝙ in notoriis ordo est ordinē non seruare idem tenet And. sic. in c. euidentia. in fi. ī. de accu.
Sebast. Sap.
e ¶ Infamaret. vide plenè per. Fel. in c. cū te. ver. amplia ista. ī. de re. iu. vbi dicit, qd non infamat confessio ante condemnationem. fallit tñ vt ibi per eum.
f ¶ Reuocari. adde Alex. cons. 84. & 47. li. 10. cons. 346.
Sebast. Sap.
g ¶ Peritiores. vide Pau. de Cast. in l. clodiꝰ. circa. fi. ff. de acq. hær. nunqnid. aūt in rusticis error. iuris sit lata culpa, vid Fel. in c. per tuas. ī. de simo. & Ange. in l. vbi ff. de edendo. Fel. in ca. qm̄. in fi. de simo.
h ¶ Ante ɔclusionē. no. ꝙ si est cōclusum in cā. non pōt reuocari ɔfessio vt erronea idem voluit Bal. in l. erros. C. de iu. & fact. ign. sed non allegat aliqd quod stringat: nisi similia quæ hñr in locis allega. abeis. ego hodie nō tenui istud dictum, & mouebar ablatiui absolutè positi exponuntur ɔdōnaliter. l. à testatore. ff. de condi. & de. sed ɔdō debet impleri in forma specifica, vt vt l. Mænius. & l. qui hæredi ff. de cōdi. & de. sed ī d. l. error. & hic ponūtur ablatiui ab solutiꝰ vt ibi negotio terminato. & ibi, negotio deciso. ergò. ponitur. sic, est decisum, sed nō est ɔclusum licet sit cōclusū cā. ergò nō est satisfactum istis iuribus. scdo, licitū est reuocare errorē, vt in dictis iuribus. sed post q̄ est ɔclusū in cā, p̄t iudex ex offō suo æquitate suadente facere pduci instra. licet pars sit ɔclusa, vt patet in c. cū Io. ere. de fi. instr. ergò multò fortiꝰ poterit admittere ad corrigēdum errorē æqtate suadente. licet ergò pars sit exclusa non tñ excluditur iudex, vt dicit gl. in c. nulli. de accu. And. Bar.
Ant. Fr. ¶ Vtrū ɔfessio erronea possit reuocari post ɔcl. ī cā. Dicas primò ꝙ ɔfessio erronea n̄ valet, vt in l. error. & ibi p oēs. C. de iu. & fa. ig. & p Spe. in ti. de ɔfes. ī §. sequitur. ver. 3. tñ ɔfessio erronea ī cā principali post ɔclu. in cā non p̄t reuocari, fm Bal. in add. Sp. ti. de confes. ver. cōfessio erronea. tñ ipse Bal. in l. edita. C. de eden. dr, ꝙ p̄t reuocari in cā appel. si ergò in cā appl̄onis p̄t reuocari: multò fortiꝰ ergò vr posse reuocari post ɔclus. in cā quod ēt vide p Bal. in l. ita demum. C. de proc. & per Alex. in l. creditor. in §. fi. ff. de app. & per eundem. in leg. admonendi, ff. de iureiur.
i ¶ Sequitur Bart. Pondera, quia Abb. non bñ loquitur quia Bar.

viuit, vel illum esse mihi filium q est maior me, vel confiteor factum cuius nomine actio non p̄t esse, vt si confiteor me promisisse solem, & lunam vt iurib. præallegatis ī gl. ¶ Octauò requiritur quod nō fit contra ius vt si Christianus cōfitetur se seruum iudæi. de iud. ca. fi. vel esse maritum infidelis. 28. qu. 1. caue. ¶ Nonò requiritur, quod de re litigiosa fiat. secus si non potest esse in litigio vt si confessus sum liberum esse seruum meum, non præiudicat mihi confessio in actione noxali. de quo dicendum est vt in l. confessionibus. ff. de interrog. actio. ¶ Decimò, colligitur ex fi. gl. vt nō sit ɔ libertatem vt si quis confitetur se esse seruum talis non nocet ei sua confessio. C. de lib. causa l. inter rogata sed glo. vr ab hoc recedere dicens ꝙ vbi confessio fuit facta in iudicio sed non in iudicio liberalis causæ, i. ad hoc iudiciū non erat institutū, aliàs bñ præiudicasset per l. iu-
17 bemus C. eo. tit. ¶ † Not. bñ hanc gl. ad duo. Primo, ꝙ nō valet confessio facta coram iudice tanquam in iudicio, nisi iudex ad hoc
a sedeat [a] ꝙ intelligo qñ incidenter fuit facta, puta ob aliam cām. ad hoc habes bo. tex. in l. fi. C. de lib. cau. & not. Bart. in l. si ɔfessus ff. de custo. reo. secus si principaliter fieret pp se: tunc non valeret. licet tela iudicij nō fuisset super hoc instituta. dictū est no. Inn. in c. qualiter & qñ. de accu. 2. sequitur Bar. in d. l. si cō fessus hæc faciunt ad no. in c. vestra. de coha. cleri. & mulie. De maleficio facto iudice sedente p tribunali, dic vt ibi. ¶ Scdo not. ex dicto gl. ꝙ valet confessio ɔ libertatem dūmō fiat in iudicio liberalis cāæ, ꝙ satis placet, sicut in mr̄imonio nō valet si sit per viā voluntariæ iurisdōnis, tñ secus si fiat per modū contentiosę iurisdōnis: & confitetur ɔ se non cm̄ est verisile, ꝙ stando pro libertate ɔfiteatur falsum ɔ libertatem. de despon. impube. ca. attestationes, & ꝙ ibi not. puto tñ ꝙ postea poterit ɔtriū pbare, vt sicut ɔ mr̄imonium non p̄iudicat sn̄ia, vel ɔfessio qn possit pbari ɔtrium, de reg. iur. c. tenor. & c. ɔsanguinei ita nec libertatem per no. in ca. lator. e. ti. vt in gl. super ea. & in c. ꝙ ad ɔstōnem. e. tit. Sed credo hoc gl. requisitū rectè pcedere: si spōte extra iudicium ɔfiteretur ɔ libertatem, & possit excipi seu reqri decimum ita gn̄alr, vt dicamus ꝙ ad hoc vt valeat ɔfessio: reqritur qd fiat in dependentib. à voluntate ɔfitentis, vnde ɔ matrimonium n̄ valet ɔfessio, vt in c. super eo. de eo q co. ɔsan. vx. suę. nisi quatenus tendit in suum p̄iudicium. quia tunc p̄sumitur verum ɔfiteri, vt in ɔfessione facta in causa criminali. 2. q. 1. c. nos in queq̄.
18 in l. q vltimo supplicio. ff. de poe. ¶ † Sed nūc q̄ro, pone ꝙ ɔfessio hēat sua reqsita de qb. s. dixi qd tunc operatur Gl. ista modicum añ finem dr, ꝙ releuat ab onere pbandi. vnde ī ɔfessum nullæ erūt partes iudicis nisi in sententiando. quasi ex hoc velit gl. ꝙ sn̄ia est fe-
b renda ɔ ɔfessum, [b] sed alia cognitio non requiritur. Attendite, concludo sic, qñq; ɔfessio emanat in criminalib. qñq; in ciuilib. primo casu ferenda est sn̄ia. l. si ɔfessus. ff. de cu. reo. & no. Bar. in l. j. de ɔfes. Sed ego lito hoc:
c nisi crimen sit notorium [c] tunc. n. [d] p̄t proce-
d di ad executionem poenæ sine alia sn̄ia. text. est no. iuncta gl. fm vnā lect. in l. ictus fustiū. ff. de his qui no. infa. sentit Inn. in c. ex parte. j. de ver. si. vel saltem nō requiritur sn̄ia cum solennitate debita in aliis sn̄iis. vt no. in c. vestra. de coha. cle. & mul. ꝙ no pro istis qui capiuntur in delictis, & statim absq; alia sn̄ia mittantur, vel fustigantur. In ciuili verò aut emanat confessio ante lit. cont. lib. non oblato, & tunc non fertur sn̄ia sed fit pręceptum de soluendo ꝙ pceptum non est sn̄ia, sed potius ad executionem tendit. vide gl. 2. q. 1. ca. nos. in queq̄. in c. dudum. 2. de ele. no. Bart. in d. l. j. ff. e. aut emanat post lit. ɔt. seu fit ad libellum & tunc fertur sn̄ia, vt no. in dictis iurib. Et ꝙ dr quod ɔfessus hr pro ɔdemnato exponitur impropriè. vt no. in gl. in l. 1. non. n. est propriè condemnatus nec hr propriè p ɔdemnato: sed ferenda est sn̄ia, quia non p̄t quis condemnare seipsum. C. ne quis in sua
19 cā. l. vna. & l. pe. ff. de arb. ¶ † Ex prædictis habes vnum effectū ɔfessionis. an autem ɔfes-
e sio infamet ī casib. in quib. sn̄ia infamaret. [e] gl. in d. l. ictus fustium. sentit ꝙ sic, sed ɔtrium ibi sentit Bar. quia iura irrogāt infamiam ex ɔdemnatione, sed confessus non hr pro cōdemnato in criminalib. vt s. dictū est de hoc dic, vt plenè no. in d. l. ictus fustium. & l qñ. ff. e. titu. Itē adde alium effectum notabilem quem sing. ponit Bar. in d. l. ictus fustium dicit. n. ꝙ ɔfessio extraiudicialis vna cum aliis indiciis reddit iudicium notorium, ꝙ no. ppetuò pro his quæ in not. c. at si clerici. de iu. & hæc sufficiunt quò ad hunc articulum. Vide latius. de materia & effectu confessionis per Cy in d. l. vna. C. e. & in d. l. generaliter. C. de non. nu. pe. & ꝙ no. Bar. in l. cum falsa. & l.
20 cum testamentum. C. de iur. & fa. ig. ¶ † Nūc veniamus ad reuocationem erroris, & quæro an, & quando error excusat. gl. fin. resp. ꝙ error excusat si est facti: & probetur error nondum finito negotio vt hic. & l. error. C. de iu. & fa. ign. error verò iuris non excusat vt hic à ɔtrio. & l. non fatetur. ff. de confess. gl. nimis succinctè se expedit: vnde in multis eget suppletione. Et hanc materiam expediam principaliter p duo quæsita, primum,
f an & qñ cōfessio possit reuocari, [f] fm, an, in casib. in quib. p̄t prætextu erroris reuocari qualiter probabitur error. veniens ad primum. & maximè sequendo Bar. in l. non fatetur. ff. e. dic ꝙ aut confessio concernit pręparatoria iudicij: aut decisoria. primo casu, qñq; quis ɔfitetur falsum scienter: vt quia dicit se possidere vbi nō possidebat: & tunc aut aduersario sciente, & potest reuocari: quia aduersarius seipsum decepit. ex quo exegit scienter ɔ illum qui non possidebat. vt in l. is qui se obtulit. ff. de rei ven. & no. in c. aduersario. de exce. aut eo ignorante: & potest reuocari ante lit. contest. si nulla captio aduersario fit: puta, dum actor peteretur à certa psona, iste obtulit se dicens se illam rem possidere: vel si hoc cessat fecit tamen aduersarius mulas expensas: tunc enim reuocat satisfaciendo de suo interesse: alias non: de quo dic vt legi. & not. in l. de ætate. §. final. ff. de interrog. actio. & dicta l. is qui se obtulit, quandoque quis confitetur falsum per errorem: & tūc in casib. in quib. s. dictum est posse reuocari: si ex certa sc̄ia esset confessus: fortius poterit si per errorem arg. legum superius alle. In aliis verò casib. distingue, aut nō habuit iustam causam erroris. aut sic, primo casu, aut fit propter latam culpam. & non potest reuocare: vt d. l. de ætate. §. qui iusto. Ex quo infertur, ꝙ si errauit in iure non potest reuocare, quia error iuris est lata culpa: vt l. latæ culpæ. ff. de ver. si. & d. §. iusto. nisi esset persona cui non imputatur iuris ignorantia, vt miles: vt l. 1. ff. de iur. & fa. ig. Idem videtur in fœmina, rustico, monacho & similib. perso-
g nis, si sunt in loco vbi de facili non poterunt cōsulere peritiores: [g] vel ius est dubium, & multipliciter intelligibile: vt l. regula. ff. de iur. & fa. ign. facit ꝙ leg. & no. in l. cum de indebito. ff. de prob. & per gl. 38. dist. c. 1. & 1. q. 4. c. turbatur. §. notandum. nam his casibus nō potest dici lata culpa. Si verò est culpa leuis, vel leuissima: tunc potest
h reuocari vsque ad sententiam, intelligo ante conclusionem. [h] ar. e. cum dilectus. de fide instr. & in c. pastoralis. de cau. pos. & prop. & c. auditis. de procu. cum ibi not. Idem post sententiam, appellatione, vel in integrum restitutione suspensam. l. de ætate. §. ex causa. de interro. act. facit ꝙ no. in c. j. de exce. nam appellatio suspendit omnia prius gesta vsque ad terminum conte. li. C. de proc. in l. ita demum. hoc voluit Io. An. hic post Egid. & sic dicit Gul. obtinuisse in Spe. e.
i tit. §. vlt. ver pe. sequitur Bar. [i] in d. l. non fatetur, postea verò reuocari non potest: vt hic. & d. l. error. Fallit si est talis error: quòd reddat iudicium nullum. de proc. c. in nostra. & l. si per errorem. ff. de iu. om. iud. & l. licet. C. de procu. cum sim. Secundo casu principali, quando confessio emanat circa decisoria excludo primo aliquos casus in quibus reuocari non potest: primò si lata est sententia à qua non
est ap

Universidad de Deusto Biblioteca

Bar. in d.l.non fatetur ff.de confess. tenet post præceptum potest docere de errore. alleg.l.pe.ff.de confes.gl.in l.quidã in iure.ff.de do.istud voluit Iac.Butr.in d l.error. & Sal.ibi, & Raph.sed Bal.ibi tenet cõtra quia imo non potest reuocari,vide ibi, quia primo dicit,quod istud præceptum est terminus disceptationis, quod ẽ verum, si non est in causa erratum. secũdo dicit q̃ transit in rem iudicatam tamen respõde, q̃ restituitur iu integrum probato errore. Item mouetur,quia oritur actio pro eo: sed reuocatur per errorẽ. And.Bar.

Ant.Fran.

¶Circa hoc an præceptum de soluendo possit reuocari docto d̃ errore, dic, q̃ licet tale præceptum pariat actionem in factum vt p gl sing.in l.fi §.necessitatẽ. & ibi per Bal. C.de bon.quæ lib.& per Spe.in tit.de exec.sen.in §.quinto. in versi. sed cum ex sententia.& per Bal. in addi. Spe.in tit.de confes. tamen præceptum iudicis sine a causę cognitione facta non tenet, & 21 nunquam transit in rem iudicatam secũdum Inn. in ca. cum venissent. de in inte. rest.& quando constaret de falsa causa propter quã iudex fuisset motus ad illud faciendum, tale b præceptum constito de falsitate. vl error causæ, dẽt possę reuocari, vt in l.si debitori.ff.de iud.& etiam habetur per Ale.in l.q̃ iussit ff de re iu.licet enim non possit tale præceptũ de soluendo factum confesso reuocari, vt per Bar.in l.si plures ff de accu. tñ gl. in l.creditor.in §.iussus. ff de ap. videtur tenere contrarium, & istud mihi magis placet, sicut etiam c p̃ potest reuocari per est appellatum nec est suspẽsa per restitutionem in inte.vt hic & d.l.error. Sed̃s casus,qñ non speratur sententia diffinitiua qa confessio fuit facta ante lit.cont.vt §.dixi:sed factũ fuit cum causæ cognitione p̃ceptum de soluendo,à quo non fuit appellatum.nam hoc præceptum cum confessione prius facta habuit vim sententiæ:vt d.l.j.& l.certum.in fin.ff.de confes.& no.Bar.in d.l.non fatetur.pone exemplum facta confessione ante lit.cont. iudex dedit terminum ad ostendendum,quare dicta confessio non deberet mandari executioni vel fieri præceptum de exequendo & intra terminum præfixum nihil fuit allegatum in contrarium.Tertius casus: quãdo error non fuit probabilis: vt quia allegatur lata culpa,pone exemplum, quãdo est error iuris & error facti proprij de recenti vel longinquo,sed factum erat notorium iuxta no. in c.ab excommunicato.de refer.& in l.cum illorum.in fi.de sen.exc.& quòd dixi de errore iuris intellige, vt §. dixi in præcedenti membro hæc probãtur in d.l.de ætate.§.qui iusto & hoc dum à contrario excludit errorem iuris.& in d.l.nõ fatetur.Quartus casus: in actione quæ cresćit per infitiationem vt in actione Aquiliæ & in l.si is.ff.e.& no.Bart. in d.l.non fatetur.Reuocari autem potest vbi allegatur error probabilis, vel saltem excluditur lata culpa dummodo reuocetur ante negotium finitum per sentẽtiam vel alio modo puta per iusiurandum,vel aliam transactionem,nisi sententia sit suspensa per appellationem,vel restitutionem in integrum vt §.dixi in præcedenti membro. ante verò sententiam, vel aliter finitum negotium reuocari potest,etiam post præceptum factum de soluendo si non fuit factum cum causæ cognitione modo prædicto vt no Bar.in d.l. non fatetur.hæc probantur hic iuncta.d.l.de ætate.§.qui iusto.& in d.l.error.& d.l.non fatetur cum ibi not.Hęc sufficiunt quòd ad primum quæsitum, & procedunt ista in confessione expressa.quid autem in tacita,vt in illa quæ insurgit ex ꝓductione instrumenti,vel concurrit cum instrumento producto a dic vt no.per.Inn.in c.cum venerabilis.de exce. 22 & in c.cũ olim.de censit.vbi tangam.¶† Venio nunc ad fm qualiter debet ꝓbari error ad confessionem reuocandam in casibus.in quibus ex errore reuocari potest. Ia.de Are. posuit duas opi.vt hic recitat Io.And.Prima, quod præsumitur in rem sic esse vt cõfessus est, nisi probetur contrarium, sed probato contrario elisa est confessio, & sic fm istam opi.non est necesse aliter docere de errore: sed sufficit probare rem aliter se habere b ar. C.de erro.aduo.l.2.sicut presumptio eliditur per probationem contrarij. de prob. c.proposuisti.& c.licet.si autẽ aduersarius de scientia replicaret audiretur ar.C.de euic.l.pe.Alia est opi. quod reuocãs debet iurare se per errorem confessum quod fateri nò debuit. arg.C.de his qui ad ec.confu.l.j.& c.nulli.de ele.li.6.plus placet Ia.illa prima opi.& sic trãsit Io.An.hic.Sed aduerte, quia gl.iuris ci.reperiuntur 3rię quędam enim tenent sufficere probare rem aliter se habere,quędam verò sentiunt, vt necesse sit probare errorem. de quib.ꝓ Bart.in d.l.ñ fatetur.vide Dy.in regula.presumitur.de re.iur.lib.6.Aduerte,aut vult incontinenti quis reuocare confessionem suam,& non est necesse probare errorem,vel rem aliter se habere,sed simpliciter, c p̃ reuocari allegando errorem c simpliciter sicut diximus de teste.de test.co. c.præterea. in fi.vide ad hoc gl.not.in c.cum positionib. 22 de iurei.li.6.& in c.apud 24.q.1.¶† Et dicitur incontinenti reuocat antequam reducatur in scriptis, vt dicit gl.in d.c.apud. Credo tamen hoc arbitrium.Nam extra iudicium nõ solet reduci in scriptis & in iudicio quando que immidiate scribitur, & durum esset q̃ nõ posset postmodum reuocare, sicut facit test.is antequam exiit cõspectum iudicis, vt i d.c.præterea. arbitrabitur ergò bon⁹ iudex quantitatem interualli fm qualitatem facti confessati:an sit intricatum vel non.& an de longinquo, vel recenti iuxta no. in d.c.præterea.Idem dic in confessione aduocati, vt non sit recesse probare errorem aliqualiter dummodò reuocetur intra triduum, vt l.3. C.de erro.aduo.& not.in c.cum causa.de ap. 23 ¶† Si verò non reuocatur incontinenti: & est confessio propria vel sui procuratoris, tunc distingue post Barto.in d.l.non fatetur. aut.n.volo reuocare confessionem alterius vt nostri procuratoris,& tunc sufficit proba d re rem aliter se habere.d vt psumatur error, quia in procuratore debet præsumi error cum confiteatur in facto alieno vt l.certum. §.an & ipsos.& ibi gl ff e.Aut volo reuocare errorem proprium & tunc si fuit circa factũ alienum sufficit probare rem aliter se habere.quia in facto alieno præsumitur ignorantia.in regula præsumitur.de re.iu.li.6.&l.fi.ff. pro suo.hoc ego puto verum, nisi esset tale c factum d̃ quo tenebatur indagare e quia tũc debet aliter probare ignorantiam seu errorem, prout dicam in sequẽtib.ad hoc habes bonum tex.c.innotuit. de ele.& c.nulli.e.tit. li.6.Si verò fuit in facto proprio: & tunc aut dicit se errasse extraiudicium,aut in iudicio. primo casu, si ille qui dicit se errasse,certat de damno vitando, & alius de lucro captando.sufficiat ꝓbare rem aliter se habere. quia p̃sumitur ignorantia pro hoc bonus text.in l. sed & si me putem ff.de con.l.inde.& gl.in l. cum de indebito.in pr.ff.de ꝓb. exemplum, solui indebitum tanquam debitum: nunc reto tanquam indebitum, an sufficit probare causam cuius prętextu solui esse falsam,quo probato præsumitur ignorantia & error. Si verò allegans errorem non certat de damno vitando,sed est in pari causa cum alio: & tunc in facto proprio nõ præsumitur error, vt l.quanquam.ff.ad vell.cum si.& quod no. in l.fi.ff.pro suo.nisi allegetur aliqua circunstantia ex qua presumitur error,vt d.l.quam quam. & de his circunstãtiis statim subiicietur.Secundo casu,quando sumus in iudicio. & tunc circa præparatoria idem dicendum, quod extra iudicium,vt sufficiat probare rẽ aliter se habere.& tunc præsumitur error.vt d.l.de ætate.§.qui iusto.cum gl.sua.de interr. act.Circa decisoria verò in facto ꝓprio non præsumitur error,nisi probẽtur circunstantiæ ex quibus præsumatur error, & circunstantiæ sunt, quando suasione fuit inductus ad sic confitendum.vt l.fi.C.quan.act.de pet. est anna. Item longinquitas temporis, vt l. peregre.ff.de ac.poss.vel quod negotium est implicatũ vt no. in d.c.ab excommunicato.& c.cum illorum.& vide Dy.in regula præsumitur ignorantia.de re.iu.li.6.hæc procedũt in ignorantia facti. ¶Qualiter autem probeignorantia iuris in casibus in quibus excusatur f de quibus §.dixi. Dicit Bart.in d.l.non fatetur. se nescire tradere meliorem doctrinam,quàm illam quam tradidit iurisconsultus in l.si adulterium cum incestu. §.1. ff. de adulter. probetur enim ex qualitate personarum & facti, vt si homo grossus desponsauit publicè, & palam consanguineam: & statim cum fuit sibi detecta ꝓhibitio, recessit ab ea, sed aliter apparet de pœnitentia. Et sic habes satis plenè,& clarè materiam huius cap. remedium appellationis, vt per Spe.in tit.de ap in §.in quib. vers. sed quæritur quid & per Bal.in addi. spe. in tit.de sen. in versi. sententia verò præcepti. & ideo super hoc multum puto cogitandum.

Sebast.Sap.

a ¶Producto.vide in l.sernum quoque §. publicè interest ff. d̃ proc.d.Aut.in c fi §. de iura.calum.Aret. in cons. 147.inc.vis. consultatione, vbi concludit q̃confessio ficta prętextu erroris possit reuocari.

b ¶Aliter se habere. Adde vt per Alexan. cons. 80 lib.3.

c ¶ Allegando errorem. Tu intellige q̃ si ex interuallo vult reuocare, potest ꝓbando errorem. ita probatur in l.cum iura. C.de omn.agr. deser.lib.11.vide ibi Bart.vbi pulchrè loquitur.And.Bar.

d ¶Rem aliter se habere. Adde, quòd ista sunt verba formalia Lanf.de Oria. in ca.quoniam contra falsam. §.confessiones. ver.pro veritate inuestiganda. ibi,& tũc sufficit probare rem aliter se habere.ꝑ.de prob.vbi de hac quæstione distinctionem facit.

e ¶ Indagare. Adde Rom.cons.381.

Sebast.Sap.

f ¶ Excusatur. An ignorantia iuris probari possit per iuramentum vide Card. in consi.34.inc. latè in Romana curia. cum allegatis p Fel. in c.quoſdam. versi. in gloss 1. ꝑ. de præsump.& in c.2.vbi etiam verius supra de const.

FINIS.

Universidad de Deusto
Biblioteca

gio, porque la Sebylla Tiburtina, que de proprio nombre se llamó Albumea, Verdad, y fue Profetisa, las primeras letras de los versos que hizo propheti-zando, la vehemencia de Christo dezia, Iesus Christus Dei Saluator, que son estas letras, como refiere Sanct Augustin. libr. 18. de Ciuita. Dei in orat. contra Iudæos. Y el antiquissimo Ennio, y Platon, saron tambien destas letras, y dellas haze tambien mencion Tullio Principe de los Oradores, hizo de Numa Venturosa es tambien muy antiguo este modo de escriuir, y en Cordoua ay vna piedra antiguade el sepulcro de Santa Eugenia, y vnos versos que tienen por epitaphio dizen en las primeras letras el nombre desta gloriosa virgen. Y porque tantos exemplos, y tan comunes, no quiero poner ninguno. *Cornu.* Essas letras no las podemos saber bien poner a fin, o al medio de los versos? *Lect.* Si por cierto, y aun ponerlas en circulo, o en forma de cruz, o de vandera, o espada, o de otra hechura, y despues yr hinchiendo los vacios de la compostura que quisieres; como yo puse en el principio de vn Soneto de San

Dialogo tercero

nen los Poetas con proprio premio de la virtud, que dize Ascanio, que aunque aya hecho bien quedaras sin premio, si los papeles no lo publiquen y alaben. Neque charta fidem, inquit, quidbeneficerit meritedem tuleris. Pues hecimo queda probado por tu parte, lo que conferia las republicas, y familias, es el premio del bueno, y castigo del malo, y de la manera se prueua, que no ay mayor premio del bueno que la alabança, ni castigo del malo que el vituperio, y el alabar y vituperar el proprio officio del Poeta, como el Cisne significa leuando las partes superiores leuantadas, y las inferiores sumergidas en la agua, bastantemente se colige, que el vno de los fines desta arte, el causar prouecho, y lo qual si se ayuntan con el stylo que juntamente causa contento, que es el otro fin. Nobilissimo es el desta arte, y no se puede mas desear, pues su artifice aura llegado a lo que se puede llegar, que es mezclar lo prouechoso con lo dulce, como deste verso consta, que diximos.

Omne tulit punctum qui miscuit vtile dulci.

Y nin-

Del Cisne de Apolo.

numente aedan, estos Laberynthos en molde, y de mano, no quiero poner exemplo deste artificio.

Vn Laberyntho ingenioso y lindo es el que se haze de versos de arte mayor, los quales, como ya diximos, se hazen de redondillos menores. El artificio pues desta es q̃ leyendo se como de redondillos menores hagan copla y letra, y leyendose de dos en dos, como van señalados, que hazen versos de arte mayor, hagan tambien copla. Pero en sentido contrario del que se tenian leyendo se como redondillos menores, y estos se pueden tambien leer al reues de pies. *Cornu.* Dadnos vn exemplo para que lo podamos entender. *Loyo.* Aun con todo esso plegue a Dios lo entendamos.

Del Cisne de Apolo. 115

Bocado tu tienes,
la triste amargura,
sudo dulzura,
en tino contienes,
Cruz y mantienes,
el triste pecado,
a dar jamas bienes,

Dialogo segundo.

ales, el Cisne para marineros,
muy agradable en todos los agueros,

Y assi como el blanco Cisne en notable viage de las naues, Assi el Poeta leuantado con alabanças leuantadas las virtudes, es anuncio de felicissimo successo a los que las siguieren. Porque en alcançar el Cielo las partes inferiores metidas en la agua, y las alas y cuello leuantado, significa la alabança de las virtudes, y el vituperio de los vicios con el Poeta, causa tanto prouecho en la Republica, y conociendo esto los Gentiles antiguamente dieron este proprio officio de alabar, y vituperar a los Poetas. Y conociendo la Iglesia que ninguna republica podia permanecer sin este officio, lo dio a los Predicadores, como nota Durando Rationali. lib. 1. cap. 8. cuyo officio aora exercitan los Predicadores. Mirad como los Poetas tenian y tienen officio de tanto prouecho como los Predicadores. *Loyo.*

Del Cisne de Apolo.

Y ninguna otra cosa quisieron significar los fabuladores, en fingir en el mar a Ulysses, sino a Dios, que es la virtud, que dize Ascanio, que aunque ayas hecho bien quedaras sin premio, si los papeles no lo publiquen y alaben. Neque charta fidem, inquit, quidbeneficerit meritedem tuleris. Pues hecimo queda probado por tu parte, lo que conferia las republicas, y familias, es el premio del bueno, y castigo del malo, y de la manera se prueua, que no ay mayor premio del bueno que la alabança, ni castigo del malo que el vituperio, y el alabar y vituperar el proprio officio del Poeta, como el Cisne significa leuando las partes superiores leuantadas, y las inferiores sumergidas en la agua, bastantemente se colige, que el vno de los fines desta arte, el causar prouecho, y lo qual si se ayuntan con el stylo que juntamente causa contento, que es el otro fin. Nobilissimo es el desta arte, y no se puede mas desear, pues su artifice aura llegado a lo que se puede llegar, que es mezclar lo prouechoso con lo dulce, como deste verso consta, que diximos.

Omne tulit punctum qui miscuit vtile dulci.

Dialogo segundo.

ales, el Cisne para marineros,
muy agradable en todos los agueros,

Y assi como el blanco Cisne en notable viage de las naues, Assi el Poeta leuantado con alabanças leuantadas las virtudes, es anuncio de felicissimo successo a los que las siguieren. Porque en alcançar el Cielo las partes inferiores metidas en la agua, y las alas y cuello leuantado, significa la alabança de las virtudes, y el vituperio de los vicios con el Poeta, causa tanto prouecho en la Republica, y conociendo esto los Gentiles antiguamente dieron este proprio officio de alabar, y vituperar a los Poetas. Y conociendo la Iglesia que ninguna republica podia permanecer sin este officio, lo dio a los Predicadores, como nota Durando Rationali. lib. 1. cap. 8. cuyo officio aora exercitan los Predicadores. Mirad como los Poetas tenian y tienen officio de tanto prouecho como los Predicadores. *Loyo.*

Del Cisne de Apolo.

Y ninguna otra cosa quisieron significar los fabuladores, en fingir en el mar a Ulysses, sino a Dios, que es la virtud, que dize Ascanio, que aunque ayas hecho bien quedaras sin premio, si los papeles no lo publiquen y alaben. Neque charta fidem, inquit, quidbeneficerit meritedem tuleris. Pues hecimo queda probado por tu parte, lo que conferia las republicas, y familias, es el premio del bueno, y castigo del malo, y de la manera se prueua, que no ay mayor premio del bueno que la alabança, ni castigo del malo que el vituperio, y el alabar y vituperar el proprio officio del Poeta, como el Cisne significa leuando las partes superiores leuantadas, y las inferiores sumergidas en la agua, bastantemente se colige, que el vno de los fines desta arte, el causar prouecho, y lo qual si se ayuntan con el stylo que juntamente causa contento, que es el otro fin. Nobilissimo es el desta arte, y no se puede mas desear, pues su artifice aura llegado a lo que se puede llegar, que es mezclar lo prouechoso con lo dulce, como deste verso consta, que diximos.

Omne tulit punctum qui miscuit vtile dulci.

Dialogo tercero

gos, embolviendo la forma y disposicion de la poesia, con que se alcança el hautissimo fin, y proposito que es dar contento. *Lect.* Pues segun nos acuerda de hauer dicho, la forma, y disposicion, con que se consigue el segundo y mas principal fin, que es como ya auemos apuntado, *Loyo.* Pues que prouecho puede venir a los hombres del arte, sino es el que entre crear los animos de aquieten? *Lect.* Sin esse ay otro que significa bien nuestro Cisne de Apolo. No aduertis como esta en que los texos del escudo pintado en vna galera nadando, y volando con las alas en el mar, dando a entender lo mismo? Pues en esto significa el gran Prouecho q̃ los Poetas traen a los hombres, a cuya causa se tuuo en el Cisne de los agoreros antiguos, por auer de bueno y feliz agueros, y proprio de proprio successo para los marcantes, como de Virgilio se colige en el primero de sus Eneydos, donde Venus declarò a Eneas el dicho fin de sus compañeros que auia perdido por doze blancos Cisnes, que volar vido. Y sobre este lugar Isac Scenio este ordinario verso, con que mas claramente lo dize.

Del Cisne de Apolo.

Y ninguna otra cosa quisieron significar los fabuladores, en fingir en el mar a Ulysses, sino a Dios, que es la virtud, que dize Ascanio, que aunque ayas hecho bien quedaras sin premio, si los papeles no lo publiquen y alaben. Neque charta fidem, inquit, quidbeneficerit meritedem tuleris. Pues hecimo queda probado por tu parte, lo que conferia las republicas, y familias, es el premio del bueno, y castigo del malo, y de la manera se prueua, que no ay mayor premio del bueno que la alabança, ni castigo del malo que el vituperio, y el alabar y vituperar el proprio officio del Poeta, como el Cisne significa leuando las partes superiores leuantadas, y las inferiores sumergidas en la agua, bastantemente se colige, que el vno de los fines desta arte, el causar prouecho, y lo qual si se ayuntan con el stylo que juntamente causa contento, que es el otro fin. Nobilissimo es el desta arte, y no se puede mas desear, pues su artifice aura llegado a lo que se puede llegar, que es mezclar lo prouechoso con lo dulce, como deste verso consta, que diximos.

Omne tulit punctum qui miscuit vtile dulci.

Universidad de Deusto
Biblioteca

en pecado en mi seria concebido,
culpado naces, del morir rendido,
de gusano comida, y vil morada.
Pues si tras contra Dios, soberuio triste,
la arros-
contienes mil razones a vn tal calma.
La substancia sacando de tu alma,
no tienes cosa, en ti de que preciarte,
si mas que eres, q̃ has de ser, q̃ soy, &c.

Carua. Notando estuue, como numeras, ni menos haze Soneto, y no deshaze el verso, leyendose al reues, cada parte por si, como mo̅na señalada con su punto. *Lect.* No poca gracia y curiosidad tienen tambien los Laberynthos de letra. Y otros son tambien varios y differentes, y los que mas se vsan son los que llaman letras Acrosticas, dichas assi de Acros nombre Griego̅ que quiere dezir el estremo, porque son vnas letras que se ponen al principio de cada verso, y tomadas por si solas significan y dizen alguna cos- Esto es vn artificio

Dialogo segundo.

Literas, con-
de vn Soneto.

Leyendo los versos como reçebido los re-
nocimiento al bocado de Adam, y yen-
tandolos en arte mayor, como van ay vnta-
dos por las mitas comunte al Sanctissimo
Sacramento de la Eucharistia, colaran dif-
ferente como la muerte de la vida. Otro
artificio muy grasioso es el que llaman Re
trogrado, quando los versos se leen al re-
nes sin deshazer el verso, ni componerse,
como es este Soneto.

Humano, vil, cerca, corrupto, helada,
muy ensuziado de gusano y asqueado,
de vna podre, hedor, asco, de no nada.
El cuerpo, de sus tres, dignidad mudada.
en pec-

Dialogo segundo

Por tu causa vino. Gloria y alegrias,
sinrazon y dolor, de nos desterrarse,
pronostico y humor, en nos gymnasse,
pierde el dolor intrigno. penas y agonias.
Por ser el camino, al alma no guias,
llenas nuestra vida, por desconsos pasos,
en vn valle comida, estimego a los osos,
ciego desatino. quitas y desuias.

Del Cisne de Apolo. 119

Odiant peccare boni virtutis amore,
oderunt peccare mali formidine pœnæ.
Decanton de peccare el malo y bueno,
aquesto por virtud, aquel por miedo.

Pero adulierte, que no ay mayor premio para el virtuoso, que la labor misma, y gloria que trahe consigo el vicioso mayor castigo que la ignominia, reprehension, y vituperio, como dize Aristoteles, alegando a Solon, Honor virtutem præmium ejus, que el honor es premio de la virtud, y del dicho comun, Honos alit artes, que la honra alienta las artes, y mas cumplidamente lo dize el Metrorio Philosopho, y. Orat. Infus. atque one flus labor honoribus præmijs, que el verdadero honor decora tur. Y cita auctoridad, dum, ar- que fraudis damnum, ipsum, &c. mul- tur. Que el trabajo justo y honesto se halla honrar con honores, premios, y alaba- y los vicios y engaños de los hombres con pena, y ver- y castigos. Y assi dize Platon, lib. 2. de Repub. que las alabanças en el vicioso

Dialogo tercero

Pues como Platon, lib. 9. Rep. y lib. 10. de sus leyes, de su Republica por embaucadores, y alborotadores: Lect. [illegible] esta forma mando vna republica tan perfecta, que nunca fuesse necessidad de quien reprehendiese, ni enmendasse los republicos della, en la qual podra tambien ser tal, que es vsasse los Predicadores. Marti. Tyro. 7. sermo. Zoylo. Bien que prouuren alabando la virtud, y reprehendiendo el vicio esse prouecho, pero bien poco fructo veo que sale dello. Lect. Será por la incapacidad del subjeto, que ni quieren seguir lo que justamente se alabado, ni apartarse de lo que es vituperado y afeado. Zoylo. De harto mas prouecho me parece, que es para esso en las republicas el premio y el castigo, que es lo que conserua la virtud, y destruye el vicio, sin lo qual, ni la politica republica, ni domestica familia, podrian permanecer como Tulio dize, 3. de nat. Deorum. Nec domus, nec republica stare potest, si in ea nec recte factis præmia extent vlla, nec supplicia peccatis. Lect. Razon tienes, que ni la familia, ni la republica pueden durar, sino ay algunos premios, para las buenas obras, y castigos para los pecados. Y en estos

Dialogo primero

De quantas maneras ionas poe-
sias, y cō-
cepcion, dragmatica, exa-
gemation, y mitra.
§ II.

Carua.

YA otras vezes he dicho Señora, como no me contento en saber la cosa, sino q̃ vuestro buen animo me da autoridad para dezirlo, y alcançar, y alcanse, dezid la toma, y orden q̃ ha de tener el Poeta para alcançar, y conocer el Poeta para alcançar, y vtuperar, y conocer, y alcanse, dezid la toma, y orden q̃ ha de tener el Poeta para alcançar, y vtuperar, para poetas me enfeny, como te hazes mas y maneras principales dan los Poetas en las escripturas, conuiene a saber, de manera que la declaracion. Es narracion contiene algun fructo bueno, con cuyo exemplo anima y esfuerça a los oyentes

Universidad de Deusto
Biblioteca